


NAZIONALE
13
4 L
15

SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
DECISIONUM
RECENTIORUM
A PAULO RUBEO J. C. ROMANO

Selectarum,

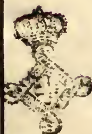
PARS UNDECIMA,

Ab Anno M.DC.L. usque ad totum Annum M.DC.LIV.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Necessariis.







VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.



INDEX
DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Vndecima Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

B

C

Romana

INDEX DECISIONVM

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Vndecima Parte Recentiorum continentur, Alphabetico ordine per Materias dispositus.

Me-

Bono-

Aqui-

L

M

N

O

P

Mele-

Q

R

F I N I S.

SA-



SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM RECENTIORVM A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO SELECTARVM.

Pars Vndecima.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Meleuitana Commendæ,

Veneris 14. Ianuarij 1650.

ARGVMENTVM.

Remissoria conceditur, quando probationes verisimiliter suffragari possunt. Et admittitur probatio per testes licèt per scripturas posset fieri, quando probatio per testes esset magis specifica.

SVMMARIVM.

1 *Statutum dubium interpretationem recipit ab obseruantia.*

2 *Remissoria conceditur stante releuantia materia.*
Obseruantia interpretatiua Statuti Hierosolymitani est materia releuans pro obtinenda remissoria, num. 2.

3 *Remissoria non conceditur in beneficialibus absque fumo.*

4 *Testes etiam nulliter examinati sufficiunt pro fumo.*

5 *Remissoria, vt concedatur sat est, vt probationes verisimiliter possint aliquo modo suffragari.*

6 *Remissoria denegatur stante suspicione calumniæ.*

7 *Suspicio calumniæ non datur, quando materia articulata est releuans.*

8 *Suspicio calumniæ euanescit, quando qui remissoriam petit non est in possessione.*

9 *Remissoria non conceditur, quando probatio fieri potest per Scripturas.*
Quod fallit, quando testibus posset fieri magis præcisa probatio, num. 10.

DECISIO I.

SVper adiudicatione Commendæ de Mompilier Eques Henricus Valletta à Priore Sancti Egidij ad eam præsentatus, binas in partibus sententias fauorabiles obtinuerat contra Equitem Ioannem Burtè prouisum à Venerabili Prouinciæ lingua, quæ Commendæ controuersæ collationem ad se pro hac vice spectare contendit ex Statuto S. Religionis Hierosolymitanæ in hæc verba disponente sub rubrica de Commendis videlicet, *Vacandone vna, ella appartenerà al Maestro, & vacandone due, l'vna al Maestro, l'altra al Conuento, e vacandone più di due, essendo morti più Commendatori fuori di Conuente nelli confini della Lingua, della quale sarà il Priorato dopo il Maestro, & il Conuento, il Priore, & il Castellano d'Emposta disporranno di vna di esse per loro preeminenza*: quasi ex ijs delata sibi fuerit huius Commendæ prouisio, postquam de altera S. Felicis Eminentissimus Magnus Magister antecedenter disposuerat; & vtraque per obitum Iacobi de Gandeus Equitis eiusdem Linguæ anno 1647. in Nouembri mense vacauerat.

Pro huius obseruantia Statuti interpretatiua articulis de more productis cum eadem Venerabilis Lingua in tertia instantia institisset coram me pro remissoria super eius concessione dubium proposui, affirmatiuè resolutum.

Articulata siquidem obseruantia Statuti interpretatiua,
quæ regulariter in casibus dubijs semper attenditur, † vt 1
sancitur in *l. si de interpretatione*, *& in l. seq.* *ff. de le-*
gibus, & tradit Bart. *in l. neque leges num. 2. ff. eod. tit.* Paris.
cons. 56. num. 34. lib. 2. Decian. *cons. 32. num. 14. lib. 2.* Ber-
tazz. *cons. ciuili 71. num. 21.* Rota coram Cresc. *decis. 1. de*
const. num. 1. releuans quoque visa fuit pro admittenda re-
missoria petita, dum Prioralis præeminentiæ collationem
excludit, donec Eminentiss. Magni Magistri Turnus, ac Ve-
nerabilis Linguæ fuerit successiuè consumptus, adeòque ex
futura ipsius probatione dependeat principalis causæ discus-
sio, eiusque victoria videatur posse resultare, prout † aliàs 2
ad effectum remissoriæ interpretatiua stabilimentorum hu-
ius Sacræ Religionis obseruantiam releuantem esse decreuit
Rota coram Caual. *decis. 368. num. 1. & 371. num. 9. par. 4.*
tom. 2. & 725. num. 14. par. 4. tom. 3. recent. & in Valentina
Præpositura 5. Decembris 1631. in §. non obstat coram bon.
mem. Coccino. Accedente præsertim fumo veritatis † in be- 3
neficialibus necessario, qui in proposito casu resultat, tùm
ex præfati Statuti verbis eidem obseruantiæ consonantibus,
tum ex sententia per Concil. ordinarium super eadem con-
suetudine prolata de anno 1554. ac in Equitis Ioannis Sum-
mario exhibita, cùm alias pro sufficienti fumo † admiserit 4
testes licèt nulliter examinatos, Rota coram Cassad. *decis. 3.*
num. 2. de dilat. coram Gregor. 165. *num. 1. & 562. nu. 4. &*
in Meleuitana Commenda de Pulers 7. May 1635. in §. quia,
& illa non deficit coram bon. mem. Peruano, & in Nazare-
na, seu Montis Viridis Beneficij 10. Iunij 1648. coram Re-
uerendissimo D. meo Decano.

Neque hanc releuantiam excludit obiecta Turni consumptio, seu facultates Venerabilis Linguæ in præcedenti vacatione Commendæ de Cirolæ, quæ ab eadem Linguam per obitum possessoris de antecedenti mense Octobris eiusdem An-

ni 1647. fuit alteri collata, prout in Summario Henrici *n.4.*
Quia cùm nondum ab eo iustificetur, de quo tempore pos-
sessor obierit, itaut Commendæ vacatio in aliud debeat, nec
ne referri quinquennium, & ao in Conuentu, vel extra de-
cesserit, ac intra eiusdem Linguæ confines, ex quibus aper-
tè dignosci valeat, vtrum Commenda antecedenter collata
in earum trium vacantium numerum adscribi debeat, qua-
rum postrema ad Priorem *S. Ægidij* ex Statuti dispositione
pertineat, sed hæc omnia ex futurarum probationum veri-
ficatione dependeant, interim retardari non debet remisso-
5 ria, pro cuius admissione satis est, † vt probationes verisimi-
liter possint aliquo pacto suffragari, vt respondit Rota co-
ram Gregor. *decis.*124. *num.*3. coram Buratto 656. *num.*5.
coram Mant. 312. *num.*10. & coram Caualer. 232. *num.*2. &
in alijs adductis, *in Hispalen decimarum 26. Iunii 1647. in
vltimo §. coram R. P. D. meo Corrado.*

Hinc cessat præsumptæ suspicio calumniæ exindè deducta,
quod ex obseruantia in præcedentibus instantijs diù in parti-
bus agitatis articulata non fuit, nec ex aduerso probata, de-
negatione propterea † remissoriæ mulctanda, vt dixit Rot.
6 coram Verall. *decis.*63. *num.*1. *par.*3. & coram Put. *decis.*
191. *lib.*1. & coram Gregor. 174. *n.*5. *&* 276. *num.*3. Cùm
obiecta calumniæ suspicio elidatur in casu proposito, tum
ex releuantia articulatæ materiæ, † vt respondit Rot. coram
7 Verall. *decis.*56. *num.*3. *par.*3. coram Cassad. *decis.* 3. *de di-
lat. & in Pampiloaen. decimarum* 23. *Iunij* 1600. *coram recol.
mem. Carden. Pamphilio, & in Hiraceа. iurispatronatus* 5.
Iulij 1617. *coram bon. mem. Card. Verospio.* Tum ex eo, quod
Commendam controuersam non possideat Ioannes, † qui
8 instat pro remissoria, vt ponderauit Rota coram Cælat. de
Graff. *decis.*1. *de dilat. nu.*8. & coram Buratto *decision.* 816.
*num.*5.

Non obstat, quod deducta in articulis obseruantia proba-
9 ri possit ex scripturis, † adeòque probatio ex testibus ad-
mitti non debeat, vt aliàs dixit Rota coram Ægidio *decis.*9.
*in princip. & decis.*142. *num.*7. *par.*6. *recent. & in Calagurri-
tana beneficii de Cornago* 27. *Apr.* 1648. *coram R. P. D. meo
Cerro in §. Priuilegium enim.* Quia cùm ex scripturis resul-
tare non valeat adeò præcisa, atque concludens obseruantiæ
probatio qualis deducitur in articulis, & possit melius te-
stium depositione verificari, † remissoria super ijs denegari
10 non debet, vt alias firmauit Rot. *decis.*196. *nu.*9. *cum seqq.
par.*6. *recent. & in Turritana Bonorum* 23. *Febr.* 1615. *coram
Vbaldo*, & notant add. ad *decis.* Greg. 253. *num.*31.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Mediolaneñ Bonorum.

Mercurij 19. Ianuarij 1650.

ARGVMENTVM.

Fructus sunt restituendi à possessore malæ fidei qua-
lis est, qui condemnatus fuit ad prædij restitutio-
nem, & sit in principio litis sententiam fauorabi-
lem reportasset, & ad quorum fructuum restitu-
tionem teneatur egregiè pertractatur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus sunt restituendi à die mota litis.*
*Quod procedit non à die mota litis in Rota, sed ab ipso principio litis, vbique introducto, n.*2. *&* 7.
*Quod intelligas verum etiamsi in ipso principio reus conuentus sententiam fauorabilem reportasset, num.*3. *& seqq.*
3 *Causa per appellationem non mutatur, sed continuatur.*
4 *Mala fides possessoris non tollitur per sententiam in prima instantia fauorabilem, & num.*6.
5 *Appellans reponitur in eo statu, in quo erat tempore litis contestata.*
8 *Mala fides inducitur per controuersiam.*
*Immo per solam denunciationem num.*9.
10 *Fructus restituendi sunt non solum à die mota litis, sed ab ipsa die occupationis quando declaratur titulum iniustum, & num.*11.
12 *Fructus percepti cum titulo resolubili, si titulus resoluatur restituendi sunt.*
13 *Possidens in vim sententiæ, si sententia reuocatur, debet restituere rem, & fructus, quod amplia, vt num.*14.
15 *Instantia non transit in singularem successorem.*
16 *Decisio 240. post Cencinum de censib. declaratur.*
17 *Fructuum perceptio probatur per locationes.*
18 *Fructus præsumuntur percepti à possessore vsque ad tempus, quo rem possessam restituit.*
19 *Clausula, donec, est repetitiua vnde locatio cum tali clausula durare censetur vltra tempus in instrumento appositum.*
*Et vsquequo de reuocatione appareat, num.*20.
21 *Locatio præsumitur renouata eodem pretio, & conditionibus in antecedenti expressis.*
*Nisi contrarium probetur, num.*22.
*Præsertim si bona tanti solita fuerunt locari, n.*23.
24 *Valor decennij antecedentis probat valorem decennij subsequentis.*
25 *Valor locationis, qua non apparet probatur per locationes, quæ apparent.*
26 *Liquidationis materia non requirit exactissimas probationes, sed leuiores.*
27 *Malæ fidei possessores non onerantur à Rota in fructibus, qui percipi potuerunt, quando violenti non sunt.*
*Vel aliquem titulum coloratum habent, & n.*28.
Quod fallit stante eorum negligentia, num. 30.
29 *Iudex nulliter, & iniustè procedens dicitur spoliare.*
31 *Malæ fidei possessor non tenetur restituere fructus, quos ipse remisit conductori ex causa tempestatis.*
32 *Testes non reddentes rationes dicuntur loqui ex suo capite, ideo non probant.*
33 *Melioramenta quomodo sint probanda.*
34 *Melioramenta vtilia facta post litem motam non debent refici, nec pro eis datur retentio.*
35 *Melioramentorum in æstimatione multum defertur Iudicis arbitrio.*
36 *Melioramenta, quando sunt illiquida, & turbida non retardant restitutionem.*
37 *Fidei malæ possessor non potest retinere rem pro melioramentis non necessariis, & non vtilibus.*
38 *Possessor non potest retinere rem pro collectis, quas Aduersarius soluisset, si rem possedisset.*
Dummodo ipse possessor virtute alicuius priuilegij eas non soluit.

DECISIO II.

FRuctus, quos Domini Vicecomites debent Dominis Bu-
stijs restituere ex sententijs Rotalibus ab initio litis
computandos, † ipsæ decreuerunt sententiæ, prout iuris est, 1
*l. sed & si res §. si ante litem 7. ff. de petit. hered. l. Iulianus 17.
§. 1. iuncto principio ff. de rei vindic. facit l. 3. ff. de interd. l.
partum 10. ff. de vsur. l. certum 22. C. de rei vind. l. 2. C. de fruct.
& lit. expens. §. 2. Instit. de off. iud.* Basylic. *tom. 1. lib. 9. tit. 5. cap.
66. pag. mihi 515. ex impress. Parisien. ann. 1647. in quibus iu-
ribus*, Gloss. & omnes communiter Rota coram san. memor.
Gregor. XV. *decis.*74. *num.*1. *& in Camerinen. spolij 4. Iulij
1646. in princ. coram Reu. P. D. meo Otthobono, & in Se-
guntina Beneficij 1. Iulij 1643. §. cæterum coram Reuerendiss.
D. meo Decano.*

Nec debet condemnatio restringi ad diem motæ litis in
Rota, sed de eius initio in partibus, Seraph. *decis.*1245. *n.*4.
& 5. † (vbi in fortioribus terminis, nempè, quia lata sen- 2
tentia, & in iudicatum transacta per multos annos si fuerat
causa, *vt ibi num.*1. *&* 2.) Buratt. *decis.*568. *& num.*17. *&*
337. *num.*16. *& in Romana domorum 25. Iunij 1646. coram
R. P. D. meo Bichio* (vbi etiam in fortioribus) *& in Romana
fideicommissi de Marianis 3. Iun. 1647. coram R. P. D. meo Ro-
yas, & decis.*19. *post Moderniun de manuten. n.*1. *&* 8. & iura
supra allegata indistinctè loquuntur, nempè fructus deberi
ab initio litis, & exinde constitui possessorem in mala fide.

Nec obstat, quod Dominus Primicerius habuerit sen-
tentiam fauorabilem in prima instantia, † quia per appella- 3
tionem causa non mutatur, sed continuatur, Rota *in d.
Romana fideicommissi de Marianis in princ. coram Reuerend.
P. D. meo Royas.*

Nec mala fides tollitur † ex sententia in prima instantia 4
fauorabili Buratt. *d. decis.*568. *n.*16. *&* 17. quia per appella-
tionem extinguitur iudicatum, *l. 1. §. fin. ff. ad Turpill. vel su-
spenditur l. furti 6. ff. de his, qui not. infam. intelligenda cum di-
stinctione*, Bald. *in rubr. C. de appellat.* Scacc. *in eodem tract.
quæst. 3. n. 82. vers. concordari*, qui eo non citato sequitur eius
distinctionem, & appellans, † reponitur in eo statu, quo 5
erat tempore litis contestatæ, *ibi nu.*84. & sic nullum po-

test

test effectum procedere, vi benè *vt d. l. furti 6. facit l. 2. C. de exec. rei iud.* Basylic. *tom. 1. lib. 9. tit. 3. cap. 87. pag. mihi* 518. nec propter eam fructuum restitutio impeditur, *vt in allegatis decisionibus* 1245. coram Seraph. 568. penes Buratt.
6 *& 19. post Modern. de manut.* † Et sententiam non purgare malam fidem possessoris, probat Roman. *in l. si per errorem, C. de vsucap.* & notabile prosequitur Lambertengus *de contract. sine solemn. fact. gloss. 1. a num. 320.* Barbos. *ad d. l. sicut 3. C. de præscript. 30. vel 40. ann. num. 125. cum seqq. vbi explicat l. generaliter, ff. de noxalib.*

Nec interest, quod lis fuerit intentata à dicto Primicerio;
7 nam etiam in simili casu loquuntur *dec.* Seraphin. *& decis. post Modern. de manut. & decis. 220. num. 7. & 8. par. 7. recent.* intelligenda est, quando non inter victum, & victo-
8 rem fuit lis agitata, sed inter alios, † fructus namque restituuntur ratione malæ fidei, quæ per controuersiam motam inducitur *d. l. sed et si 28. d. §. si ante litem*, ibi, *Quanquam enim litis contestata mentio fiat in Senatusconsulto tamen, & post motam controuersiam omnes possessores pares fiunt, & quasi prædones tenentur. C. de petit. hered.* Immò & post litis denunciationem, *l. item veniunt 22. §. præter 6. in fine vers. petitam*, ibi, *Quo primum sciverit quisque eam à se peti: idest, cum primum aut denunciatum ei esset, aut literis, aut edictis euocatus esset, ff. eod. tit. de petit. hered.* Gotthofr. *d. §. si ante litem litt. P.* vbi alia iura adducit. Barbos. *ad l. sicut 3. C. de præscript. num. 275.* Nam si propter motam controuersiam mala fides inducitur, quid interesse poterit an victor
9 pulset, aut pulsetur, cum † vtroque modo controuersiam faciat, & optimè facit *tex. in l. si fundum 17. C. de rei vind.* vbi per solam denunciationem factam emptori, quod venditor Dominus non erat, inducitur mala fides, & fructuum restitutio.

Præterquam, quod ad istam fructuum restitutionem, non solùm à die motæ, aut denunciatæ litis, sed ab ipsa oc-
10 cupatione sufficit, † declarari titulum fuisse iniustum, per quod titulus reducitur ad non titulum, *elegans text. in l. 2. C. de fide, & iur. hastæ fiscal. lib. 10. alias de fide instrumen. & ver. hasta fiscal. lib. 10. tit. 3.* Tiraq. *plures referens in l. si vnquam. C. de reuocand. donat.* Rom. *cons. 454. sub num. 27.* Natta *cons. 535. num. 12.* Gonzal. *reg. 8. gloss. 15. num. 150.* Ofasch. *decis. 160. num. 12.* Surd. *decis. 163. num. 16. & consil. 268. num. 29. & seqq.* Burat. *d. decis. 568. num. 17.* Rot. *decis. 693. nu. 1. par. 1. rec. & in Meleuitana fructuum 8. Febr. 1649. §. nec illos prætenaere coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & regulare est, quod percipiens fructus ex aliqua re vi-
11 gore tituli inualidi omnes restituere tenetur, † præceptos etiam ante litem *c. si quis presbyterorum 6. de reb. Eccl. non alien. vbi gloss. & DD. l. 1. C. de fid. & iur. hasta fiscal.* Valenz. Velasc. *cons. 196. n. 27. vers. vnde*, Rom. *tom. 2.* Vnde quoquo se vertant Domini Vicecomites effugere non possunt fructuum restitutionem, & saltem negari non potest titulum illum per sententiam inductum manere resolubilem
12 propter appellationem; † At quando titulus resolubilis est, facta resolutione fructus omnes interim percepti restituuntur, *l. 4. in princ. cum alijs §§. l. item quod 6. l. Imperator 16. ff. de in diem addit. l. is, qui 11. §. si fundus 10. ff. quod vi, aut clam. l. fin. ff. de iure fisc. l. cum autem 23. §. cum redhibetur ff. de adilit. edict. l. videamus 38. §. item si 2. ff. de vsur. l. 1. C. de his, qui vt indign.* Et reuocata sententia, cuius cau-
13 sa quis possidebat, † rem cum fructibus esse restituendam, *est text. formalis in l. filiu 16. §. fin. ff. de inoff. testamen.* (vbi notandum est litem cum alio factam fuisse, & contra eum sententiam obtentam, & tamen per aliam sententiam con-
14 demnari † ad fructus ab initio perceptos) quam omnes extollunt Abb. *in cap. cum causam vltim. not ab. de off. deleg.* & alijs relatis Garz. *de expens. cap. 23. nu. 24.* Rauden. *de Analog. cap. 37. num. 209.* Guttier. *consil. 15. nu. 11. & 12.* Rimin. iun. *cons. 333. num. 19.* Surd. *cons. 14. nu. 16. & cons. 113. n. 11. & consil. 168. num. 20. & cons. 372. num. 21.* Peregrin. *cons. 3. nu. 71. vol. 1.* Menoch. *de recup. remed. 15. n. 638.* iterum Surd. *decis. 45. num. 10. & seqq. & decis. 25. a nu. 21. & de aliment. tit. 1. quæst. 124. num. 8.* Giurb. *dec. 89. per tot.* Mattill. *decis. 29. num. 4.* Gratian. *discept. forens. cap. 157. num. 27.*

Parum iuuat; litem cœptam non esse cum ipsis Bassijs,
15 † quia instantia non transit in singularem successorem ex allegatis à Buratt. *decis. 337. num. 1. & 2.* quia ipse optimè respondet *num. 3. & 4.* san. mem. Greg. *decis. 121. num. 2.* Rota *decis. 189. num. 4. par. 6. recen.* vbi multi citantur, & à Gratian. *discep. foren. cap. 459. n. 4. tom. 3.*
16 Non obstat etiam † *decis. 240.* post Cenc. *de censib.* quia loquitur de fructibus petitis accessoriè ad mandatum de manutenendo, vt omnes aliæ exaduersò allegatæ, nos sumus in petitorio, & in possessore malæ fidei ex supra allegatis.

Fuit autem lis cœpta de mense Februarij 1618. & possessio capta die octaua Decembris eiusdem, & inde fructus restituendi ex supradictis.

Liquidatio autem facilis est, quia constat ex publicis instrumentis, quæ nec controuertunt Domini Vicecomites ab anno 1619. fuisse bona locata pro annuis libris 1275. vltra appendices ascendentes ad annuas libras 18. à quo die vsque ad 12. Iunij 1641. quo videtur facta restitutio bonorum, calculo ducto, summa ascendit ad libras 29236. & 3.

Nec Domini Vicecomites negant per nouennium, de
quo locationes cantant, † dictas libras percepisse, & 17
satis per eas probatur, & constat de appendicibus Rota *decis. 61. in fine par. 2. diuers. & 481. nu. 5. part. 3. rec.* & penes Vrgellen. *decis. 307. n. 4. & in Neapolitana liquidationis fructuum 21. Iunij 1610. coram Lancellot.* apud Marchel. *de commiss. part. 1. fol. 104. num. 3. & in d. Camerinen. spolij 4. Iulij 1646. & in Romana fideicommissi de Massimis 20. Nouemb. 1644. coram R. P. D. meo Otthobono, & in Meleuitana optionis 16. Apr. 1649. §. tertio conclusum coram R. P. D. meo Pentingero*, in quibus multi Doctores, & decisiones adducuntur, *& in Bononien. Pecuniaria, seu dotis 14. Iunij 1649. §. itaque in princ. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Nec possunt etiam negare vsque ad d. annum, quo resti-
tutio facta apparet, fructus percepisse, † quia hoc iuris 18
præsumptione probatur, *l. Iulianus 13. §. ex venditio vers. possessionem alias est, §. possessionem 21. ff. de act. empt.* Rota *decis. 25. de prab. in non.* & coram san. mem. Greg. XV. *dec. 50. num. 2.* & Caual. *decis. 238. num. etiam 2. & 586. num. 1. latè Rot. in dicta Bononien. pecuniaria, seu dotis §. ex quibus coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Non etiam vsque ad summam locationum, quia prima
facta est ad nouennium, cum clausula *Donec*, † quæ est 19
repetitiua, itaut finita locatio repetita censeatur, *arg. l. sicut 3. in princip. vers. inde tractatum est ff. quibus mod. vsufr. amitt.* Cened. *singul. 46. nu. 7.* Et extendit locationem ad be-
neplacitum partium itaut duret, donec † appareat re- 20
uocata Bald. *in cap. 1. nu. 1. de feud.* Guardia Surd. *cons. 524. num. 3. in fine.* Immò ex ipsa contractus natura, ea quo perseueratum est in conductione, præsumitur eodem pretio,
† & conditionibus renouata, *l. lege 16. C. de locat. l. item 21
quæritur 14. §. qui impleto, & l. qui ad certum 15. ff. eod.* vbi omnes Gotthofr. *litt. C. F. E.* Mantic. *de tac. lib. 5. tit. 15. n. 19.* Caroc. *de locat. p. 3. sub tit. de renouat. locat. quæst. 30. n. 1.* Piechard. *instit. de locat. & cond. ad rubr. num. 32. Rota in citata Bonon. pecuniaria, seu dotis d. §. itaque ad medium coram
Reuerendissimo D. meo Decano.* † Et præsumitur perseue- 22
rasse, nisi contrarium probetur *Rota in Romana reintegrationis 23 Iunij 1642. coram Reuerendissimo Patauino, §. cumque Antonius confirmata 22. Iunij 1643. in princ. coram Reuerendissimo Salamantino, & in Maceraten. redditionis rationis 27. Martij 1645. §. quo verò coram R. P. D. meo Mel-
tio*, in quibus multi adducuntur † & sufficit ad effectum, 23
de quo agitur, quod bona prædicta tanti fuerint solita locari, Surd. *consil. 293. n. 31.* Acchill. de Graff. *decis. 22. de restit. spoliat.* Caual. *decis. 17. num. 1. & 586. num. 2.* Coccin. *decis. 439. num. 3.* Rota *decis. 343. num. 3. part. 1. recent. & in Bononien. bonorum 26. Februarij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono, & in Bononien. manutentionis 28 Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Pentingero, & in mox alleg. Bonon. pecuniaria, seu dotis d. §. itaque in fine, & d. §. ex quibus ad finem coram R. P. D. meo Decano*, facit optimè quod ex valore
præcedentis decennij † probatur valor in futurum, Garz. *de 24
benef. par. 5. cap. 3. nu. 228. & seqq.* Put. *dec. 374. num. 3. lib. 3. in correct. Rota in Cæsaraugustana pensionis 31. Martij 1645. coram R. P. D. Bichio, vbi exornate.* Et ex locationibus, quæ
† apparent; regulari valorem non apparentium, Escobar. 25
de ratioc. cap. 16. num. 40. ex tex. singulari in l. si fundum 35. cum l. seq. ff. mandat. Nec in materia liquidationis requiruntur exactissimæ probationes, † sed leuiores sufficiunt, Rota 26
apud Seraph. *d. decis. 1245. num. 7. & in d. decis. 19. num. 19. post Modern. de manut. & in Romana de Cæsareis 30. Maij 1639. coram Reuerendiss. Domino meo Terracinen.*

Ex qua summa supra calculata deducendas esse annuas libras 125. pro canone in confesso est apud partes, sed & libras 4942. quas Domini Vicecomites aiunt non

exactas, sed adhuc à Colonis deberi deducen. (dum tamen
ipsi probent verè deberi, & actiones cedant instrumentis
consignatis) dixerunt Domini, summa quidem benignitate.
Nam licèt Rota non oneret malæ fidei possessores in fructi-
27 bus, qui percipi potuerunt, † quando violenti non sunt,
vt decis. 11. de restit. spoliat. in antiq. Menoch. de recuper. re-
28 med. 15. an. 11. vel aliquo titulo colorato se defendunt, † vt
decis. 552. nu. 1. & seqq. p. 1. diuers. & penes Crescent. decis. 8.
de caus. possess. & propr. sic temperando tex. in d. l. domum 5.
C. de rei vindic. l. 1. vers. post litem, C. de petit. hered. l. 2. C.
de fruct. & lit. expens. d. l. sed & si 28. §. sed & fructus 4. ff.
de petit. hered. Quod temperamentum amplexus est etiam
Amaya ad l. 1. 2. & 4. num. 15. C. de fide, & iure hasta fiscal.
lib. 10. post alios congestos à Picchard. §. 2. instit. de eff. iud.
nu. 66. pro concordia l. 17. C. de rei vind. statim citanda, Basil.
to. 1. lib. 9. cap. 66. fol. mihi 513. l. preterea 20. l. sinautis 63. §.
final. ff. de rei vind. l. apud Iulianum 40. aliàs l. cum seruus §.
apud Iulianum ff. de leg. 1. & alia multa iura, & Doctores per
Picchard. congesta in d. §. 2. n. 1. & multi alij per Harpprecht.
in §. si quis à non domino 35. nu. 93. & seqq. inst. de rer. diuis.
qui ad l. si fundum 17. C. de rei vind. sequitur interpretatio-
nem Picchard. vbi suprà ee non citato.

Tamen Dominis Vicecomitibus non solùm defficit titulus
coloratus, ille enim decreti, vt per appellationem extincti;
vel suspensi, (vt supra dictum est) & nulli, & iniusti, & spo-
29 liatiui iussi agari non potest, quia Iudex nulliter, & † iniu-
stè procedens dicitur spoliare, Bart. in l. meminerint. 6. n. 2. in
fine C. de rei vendic. & alij multi per Larream decis. Granat.
2. num. 15. Posth. de Subhast. inspect. 50. n. 12. & post eumdem
in tract. de manut. Rot. decis. 643. num. 29. & 541. n. 1. par. 5.
tom. 2. recent. & passim. Nec coloratus fortè dici potest, sed
30 & apparet de eorum negligentia in exigendo, † cùm debi-
tum locationis ab anno 1641. & antea dicant non exactum
anno 1650. & saltem condemnandos (dicebat vnus ex Do-
minis) si debitores minus idonei reperiantur, ad text. in l. si
inter constitutus 15. l. si sine herede 32. §. Modestinus, ff.
administr. tut. l. fin. §. item rescripserunt nominum 9. ff. de
administr. rer. ad ciuit. part. l. 2. C. arbitr. tutel. per arg. à
fortiori Escobar. de ratioc. cap. 16. num. 1. & cap. 19. n. 21.
31 Iusserunt identidem † excomputari lib. 600. pro remis-
sionibus factis Colonis causa tempestatum (quibus

Sternantur segetes, & deplorata Colonis,
Vita iacent, longòque perit labor irritus anno,

vt ait Ouid. lib. 1. Metamorph. & latiùs Virgil. Georg. 1. à ver-
su 311.) ad l. licet 8. C. de locat. & cap. propter sterilitatem
extra eod. tit. & latè tradita innumeris congestis Neoteri-
cis, & antiquioribus Amaya lib. 3. obseru. cap. 3. num. 12. &
per tot. (quibus adde Greuean. ad Gail. lib. 2. obseru. 23. pag.
mihi 67.) vbi multis etiam humanioris literaturæ authoribus.
Non enim in ampliori summa factam remissionem proba-
tur, nam licet aliæ duæ videantur factæ Summario Viceco-
mitum num. 6. vna pro anno 1620. cuius quantitas non ex-
plicatur, & alia pro anno 1628. calculata anno 1630. tamen
istæ videntur comprehensæ in calculo anni 1632. vt in liber-
culo, cuius partita cantat più per la pretensione della tempe-
sta, & ogn' altro di à questo giorno à dietro lire 600. dicto
num. 6.

Melioramenta verò, quæ prætenduntur facta in domibus
Coloni, licèt dicantur necessaria à Testibus Dominorum
Vicecomitum num. 1. non tamen probatur, quid fuerit im-
pensum, & licèt num. 3. deponant primùs, & secundus te-
stis fuisse impensas lib. 6203. & quartus lib. 6000. & vltra,
32 loquuntur ex suo capite nulla reddita ratione, † & sic non
debent attendi. Honded. cons. 7. num. 37. & 38. lib. 1. Rota
apud Verall. decis. 278. num. 1. par. 3. decis. 136. num. 1. par. 1.
33 recent. Sunt enim probanda † secundum formam traditam
à Rota in Romana hereditatis 14. Decembris 1646. à §. nec
magis vsque ad §. minus suffragatur coram me, vbi iura, &
Doctores possunt videri, & eas impensas confundunt cum
expensis factis in domo nobili, quas nullo modo asserunt
necessarias, nec vtiles, nec quid in vnaquaque sit impen-
sum, aut melioratum (cum tamen lite iam cœpta, & mala
34 fide inducta ex supra allegatis appareant factæ, † quapro-
pter vtiles nullo modo possunt conseruari, nec per retentio-
nem d. l. domum 5. C. de rei vind. Garz. de expens. cap. 2. à
num. 2. & cap. 5. num. 1. cum seqq. & num. 16. & alia iura con-
gerit Donell. lib. 20. comment. cap. 7. vers. vtilium, mihi vten-
ti impress. Francofurtensi 1595. pagin. 432. multos DD. anti-
quos, & modernos Osual. ibi litera E. Harpprecht. in §. ex di-
uerso 30. à n. 30. instit. de rer. diuis. Picchard. d. §. 2. n. 32. in-
stit. de iudic. Rot. penes Seraph. decis. 898. num. 3. decis. 695.
num. 2. par. 3. & 130. num. 18. par. 7. recent. Domini tamen
mediam viam eligentes, vt in simili casu Rota apud Seraph.
d. decis. 1245. num. 7. † & quia in æstimatione melioramen- 35
torum ineunda multum Iudicis arbitrium versetur, vt ait
text. in l. in fundo 39. in princ. ff. de rei vind. ibi: Bonus Iu-
dex variè ex personis, causisque constituet. Arias lib. 1. var.
c. 49. num. 29. Statuerunt, vt excomputarentur libræ 3000. vt
facilius res expediatur, alias cum impensæ turbidæ, † & il- 36
liquidæ appareant fieri deberet restitutio, data cautione de
restituendo facta liquidatione, Rota alijs congestis in d. Ro-
mana hereditatis, §. præcipuè cũ Campinius in fine coram me.

Eodem modo responsum est ad prætensam deductionem
pro plantatione vitium, & arborum, quia nec probantur 37
necessariæ, nec vtiles, immò ex ipsis testibus apparet plures
vites, & arbores adfuisse de tempore, quo Dominus Pri-
micerius intrusus fuit in possessione bonorum, & in puncto
vitium est optimus tex. in C. Gregoriano lib. 1. de rei vind. cu-
ius hæc sunt verba: Vineas in alieno agro institutas solo cede-
re, & si à mala fidei possessore id factum sit sumptus eo nomi-
ne erogatos per retentionem seruari non posse incognitum
non est.

Eadem responsio adaptatur ad prætensionem sumptuum
pro palis ad vitium sustentationem positis vocabulo patrio
dicti manegge, Theophrastus lib. 2. Historiæ nominat palum,
& sunt hæ fortè, de quibus Virgil. Georgic. lib. 2.
vers. 358.

Tum leues calamos, & rasa hastilia Virga
Fraxineasque aptare sudes, furcasque bicornes:
Viribus enisi quarum, et contemnere ventos
Assuescant.

Nec magis admissa fuit excomputatio pro collectis, & tri-
butis, quæ Bustij soluerent, si possedissent, † cùm ipsi Do- 38
mini Vicecomites clericatus priuilegio non soluerint, vt in
terminis disputata quæstione resoluit Tiraq. cum alijs indè
petendis de retract. lignag. §. 29. gloss. 4. num. 20. & facit ele-
gans tex. quem ipse non adducit in l. fin. C. de fruct. et lit. expens.
Quoniam non est ferendum eos, qui prafatas prærogatiuas (vt
iam antè latum est) prætendunt aliquid plus ab aduersarijs
suis quærere concedi, quam ipsi ab alijs pulsati facere patian-
tur, Basylic. d. tom. 1. lib. 9. tit. 3. pag. mihi 515. cap. 70. Non
enim æquum est, eos, qui sciunt se in maiores condemnandum,
maiores ab aduersario refundi propter rationes à gloss. addu-
ctas d. l. fin. verbo cum quidam, Bald. num. 4. vers. item nota.
Gotthofr. lit. B. & esset contra naturam aliena iactura locu-
pletari, † quia Bustius cogetur à Communitate soluere, ex 39
Tiraq. vbi supra num. 3. in fine, nec Domini Vicecomites di-
cent se soluisse, nec fortè interesset, si spontè soluissent,
Bald. d. l. fin. num. 7. et. 11.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Successionis.

Lunæ 24. Ianuarij 1650.

ARGVMENTVM.

Funeris impensa detrahitur ex dote si mulier aliud non habeat, quæ arbitrio Iudicis remittitur. Consensus Patris pro filio familias se obligante ex quibus resultet. Prætensio dubia, quando non valet impedire restitutionem portionis filio debitæ ex hæreditate materna.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum dotale acquisitum mulieri ex Statuto Vrbis post Mulieris mortem consolidatur cum proprietate ad fauorem filiorum.*
2 *Funeris impensa detrahitur ex dote, quando non adsunt alia bona mulieris.*
3 *Funeris impensa moderatur arbitrio Iudicis.*
Qui debet illam moderare, attenta qualitate personæ, et quantitate dotis, num. 4.
7 *Maior quis dicitur virtute Statuti Vrbis peracto vigesimo anno.*
8 *Consensus Patris in obligatione filij familias ex quibus resultet, et num. 9.*
10 *Dilatio cessat cessante causa dilationis.*

11 Pro-

11 *Probatio efficacissima requiritur, quando fit contra alteram probationem ab instrumento resultantem.*

12 *Legata non probantur testibus singularibus, & de auditu.*

13 *Pretensio altiorem discussionem exposcens dicitur dubia vsqueque diffinita non sint.*

Ideoque impedire non valet restitutionem portionis hæreditariæ debitæ filio in hæreditate materna, num.14.

Fortius si restitutio sit facienda à marito cum obligatione Camerali virtute clausula, quorum interest, num. 15.&16.

D E C I S I O III.

POstquam Rota pluries resoluit Lelio Barisciano de Petintijs deberi legitimam in bonis Imperiæ matris, ac dimidiam vsusfructus per eam relicti D.Com. Fabio Carandino secundo viro, necnon tertiam partem proprietatis æqualiter cum Camillo, & Anna Maria filijs ex ipso Comite Fabio progenitis hæredibus vniuersalibus ab illa institutis, vt apparet ex Decisionibus sub diebus 18. Maij 1646. 14. Iunij 1647. & 17. Maij 1649. * emanatis coram me. Plura fuerunt pro parte dicti D. Comitis, ac filiorum respectiuè deducta ex eisdem bonis, (vt prætendebatur) priùs detrahenda. Quibus hodie discussis censuerunt Domini detrahendam esse dumtaxat summam scut. mille præfatæ Imperiæ ob causam lucri dotalis iuxta dispositionem Statuti Vrbis *lib.1. cap.131.* solutam de bonis Iulij Perintij primi viri, & in constitutione Dotis Com. Fabio assignatam, ac post eius mortem eidem Lelio Patri hæredi restitutam. Et aliam scut. 156. ba.55. in Funus illius impensum.

Nam lucrum dotale, quod ex dispositione Stat. Vrbis *lib. 1. d. cap.131.* debetur vxori viro prædefuncto superstiti, quando extant eiusdem matrimonij liberi, acquiritur ipsi quoad vsumfructum tantum, vt ibi legitur in *vers. si verò maritus, &c.* Ideòque ex instanti mortis mulieris consolida-
1 tur cum proprietate apud hæredes viri existente, † nec remanet in bonis illius, nec ad hæredes transmittitur, vt fuit dictum *in Romana quartæ dotalis 16. Martij 1618. coram bon. me. Remboldo* apud Fenzon. ad Statut. Vrbis *dec.74.§.1.vers. fundamentum autem dictæ resolutionis, &c. & in Romana de Canaler. 22. Martii 1632. coram bon. mem. Coccino:* ibi *decis.39.§.2.vers. ratio decisionis fuit, &c. & infr. ac in Romana hæredit. 26. Aprilis 1632. coram bon. mem. Cardin. Vbaldo, ibidem decis.80. sub princip. vers. si igitur, ac infr. quæ est decis.117. part.6. recent.* & in alijs relatis *in Romana reintegrationis 31. Maij 1649. coram R.P.D. meo Otthobono in §. neque obstat, quod Paulus, &c.* Quare cùm fuerit à Com. Fabio iam restitutum in summa dd. scut. mille præfato Lelio, tanquam patris hæredi vigore mandati A.C. per Rotam confirmati præuijs Decisionibus coram R. P. D. Cerro sub diebus 27. Aprilis 1646. & 11. Martij 1648. iure merito detrahi debet.

Impensa verò funeris detrahenda est integrè ex ipsa dote
2 cum nulla extent † alia Imperiæ bona, *l. in eum vbi gloss. in verb. conferre, vt l. seq. ac in l. Celsus cum l. seq. ff. de Religios. & sumpt. fun. l. si vir. ff. ad l. falcid. l. quod in vxorem §. in funus C. de negot. gest.* Ioan. de Campeg. *de dot. par. 2. quæst. 61. n.1. vers. cuius autem expensis,* Rot. *de lucr. dot. quæst.90.* Matth. Brun. *cons.139. sub n.44. vers. de quibus omnibus, &c. & seqq.* Franc. Viu. *decis.307. per tot.* Garz. *de expens. cap.8. sub nu.15. vers. itaque funeris sumptus, ac n.42. vers. hactenus diximus, &c. & seqq.* Rota penes sanct. mem. Greg. *dec. 573. n.9. vers. expensa etiam funerum, &c. & in Imolen. legit. 1. Iulij 1644. coram Reuerendiss. D. meo Decano in fine.*
3 At quantitas illius arbitrio Iudicis moderanda, † *l. si quis sepulchrum, §. sumptus, vbi gloss. & DD. de Religios. & sumpt. funer.* Surd. *decis.255. sub num.28. vers. quæ autem, & quanta impensa, &c. cum seq.* Mastril. *decis.203. vers. & sic in casu prædicto, &c.* Visa fuit Dominis satis congrua vsque ad dictam summam scut. 156. ba.55. quam idem Com. Fabius in
4 eam causam erogauit, attenta qualitate personæ, † & quantitate dotis, *iux. text. in d.§. sumptus, & in l. & si quis in §. æquum ff. eodem tit.* Garz. *de expens. d. cap.8. sub num.16. versic. quæ quidem admittenda sunt, &c.* Ioseph. Lud. *decis. Perus. 79. num.15. vers. dixi quod impensa, etc. & seqq. par.2.* Rot. *decis.399. sub num.17. vers. cum in illarum admissione, etc. par.5. recent.*

Verùm alia partita scut. mille, quos Com. Fabius constante matrimonio restituit vxori vnà cum scutis tercentis, seu alia veriori summa pro interusurijs recompensatiuis damni emergentis inter partes conuentis, non est detrahenda ad diminuendam portionem debitam Lelio in bonis, & hæreditate matris. Quia cùm fuerint ea lege restituti, vt cederent in extinctionem æris alieni, quo dictus Camillus filius communis ipsorum coniugum opprimebatur, attento quod ipse conuenit, ac se obligauit illos matri restituere vnà cum interusurijs, ipsamque omninò indemnem conseruare, vt legitur in Instrumento solemniter celebrato sub die
6. Maij 1641. recenseri debent in hæreditate Imperiæ, *l. ma-* 5
ritus in princip. ff. ad l. falcid. Ac imputari in partem eiusdem Camilli penes ipsum Comitem Fabium eius Patrem,
† & legitimum administratorem remanentem, *l. 1. §. id,* 6
quod natura, vers. si debitor creditori hæres, ibique gloss. in verb. computetur, et DD. ff. ad l. falcid. l. Nesennius, vers. quid enim, etc. vbi gloss. et DD. ff. de negot. gest. l. alimenta, vers. si quid autem, vbi gloss. in verb. materna pietate, etc. in fin. vers. in alijs autem expensis, et in verb. ostenderis, etc. et alia gloss. in l. 1. in verb. non admittit, etc. in fin. C. eodem tit. Cucch. *in tract. de legitim. sub rubr. dat. inter viu. non imputar. in legitim. sub num.20. vers. primo limitatur, etc. et sub num.55. in fin. vers. sed tamen cum tota huius quæstionis ratio, etc.* Surd. *de aliment. tit.5. q.8. à num.64. vers. limitatur secundo, etc. et seq.* Peregr. *de fideicomm. art.36. sub n.138. vers. aut voluntariè soluit,* cum alijs relatis per modern. Pisauren. *de imput. quæst.40. sub n.33. vers. aut filius erat inops,* Rota penes Card. Seraphin. *dec.568. n.3. vers. huic argumento,* & san. mem. Gregor. *decis.568. num.3. vers. minus facit, etc. et in alijs.*

Neque subsistit obiecta nullitas obligationis Camilli, seu quia in minori ætate, seu quia in patria potestate constitutus esset ex Stat. Vrb. *lib.1. cap.151. et 152.*

Quoniam vterque defectus ex facto eliditur. Cõstat enim, quod ille sacro fonte lauatus die 12. Iulij anno 1618. tempore celebrationis dicti Instrumenti vigesimum secundum excessetar, quæ (peracto vigesimo) legitima erat Ciuis Romani
ætas; † vt specialiter cauetur Stat. Vrb. *lib.1. cap.17.* Rota pe- 7
nes Card. Seraph. *dec.746. n.2. vers. & ex forma Stat. Vrb. &c. dec.751. n.2. vers. sed difficultas tollitur, &c. & in rec. dec.431. sub n.3. vers. quia fuit responsum, &c. par.1. ac sæpè in alijs.*

Præterea cùm in eodem Instrumento Pater ipse interuenerit dd. pecunias in extinctione æris alieni per filium contracti erogandas restituens vxori illas sub ea lege recipienti attenta restitutionis obligatione per filium vnico contextu
facta; vt ibi legitur. † Hinc sanè resultat patris consensus 8
pro validitate huiusmodi actus sufficiens, *l. sed Iulianus §. quamquam in fin. versic. sed si scio, &c. & l. si tamen ff. ad S. C. Maced. l.4. C. eod. tit.* Socin. *cons.200. sub num.2. vers. & hoc etiam confirmatur, &c. lib.2.* Mantic. *de tacit. lib.3. tit.10. sub num.42. vers. si verò pater, & filius, &c.* Barbos. *in l.2. §. fin. sub nu.29. vers. nam qui præsens est, &c. ff. solut. matrim.* Rota *decis.811. sub num.23. vers. & quamuis, ac seq. par.1. diuers.* & in his terminis fuit dictum *in Romana nullit. contr. 20. Nouembris 1613. coram bon. mem. Seleucien. in recent. dec.527. sub num.4. vers. idque tanto magis par.1.*

Quod euidenter demonstrat declaratio ab eodem Com. Fabio facta in principio d. Instrumenti ibi: *quod per eius assensum, seu præsentiam infradicendo contractus adhibendum, &c. non censeatur d. Camillus liberatus à patria potestate, &c. nec illi tunc, quoad alios contractus per ipsum forsans fiendos, &c.* Quæ sanè verba tam explicitè, quàm etiam implicitè, dùm excludunt patris consensum ab alijs contracti-
bus per filium ineundis illum, † vtique in ipso tunc celebra- 9
to præseferunt, *l. cum prætor. ff. de iud. cap. nonne, vbi gloss. in verb. tacendo vers. item argumentum, &c. de præsumpt.* Crau. *consil.214. num.13. vers. rursus reseruatio, &c. cum seq.* Rot. penes san. mem. Gregor. *decis.257. nu.4. vers. hæc enim exceptio, et decis.579. num.2. vers. item cum D. Federicus, etc.*

Minùs obstat pendentia decennalis dilationis ad restituendam dictam summam Camillo concessæ. † Quia per subsequentem obitum matris, ac successorem in bonis illius cessauit causa dilationis, ac proinde ipsa dilatio *ad l. aliquando §. fin. ff. ad S.C. Velleian. et l. à filia §. alumno ff. ad S.C. Trebell. l. continuus §. cum ita ff. de verb. obligat.* Bald. *consil.212. eundo ad veritatem iuris lib.4.* Alex. *consil.34. viso instrumento sub n.5. vers. non obstat si dicatur, etc. et seqq. lib.2.*

Altera summa scutorum centum per dictum Com. Fabium soluta Ianni Baptistæ Capannæ asserto Imperiæ Creditori non est detrahenda. Quia in fine Instrumenti super eo credito celebrati rogato peracta Paciuchelli Not. Cap. sub

die 27. Septembris 1642. legitur illius satisfactio, & cassatio rogat. eodem Not. die 6. Martij 1643. enunciata etiam in alio per Com. Fabium exibito. Neque adducta dictæ Mulieris confessio pro exoneratione conscientiæ ipsi Com. Fabio ortenus facta probator eius assertione, seu famulæ extraiudicialem Imperiæ enunciationem referentis, seu aliorum de auditu ab eadem famula, & à creditore, vel alijs deponentium dum agitur de præiudicio dicti Lelij, quo casu plenè iustificari debet, præsertim contra prædictam eiusdem creditoris declarationem antea solemniter in dicto Instrumento
11 facta, † quo caso efficacior requiritur probatio, *cap. cum Ioannes §. porrò, ibique gloss. in verb. quodlibet instrumentum de fid. instr.* Soccin. sen. *cons.* 189. *n.* 62. *vers. nam licèt aliàs, &c. lib.* 2. Rot. penes sanct. mem. Gregor. *decis.* 375. *num.* 3. *vers. & aduersus instrumentum, &c. & decis.* 409. *num.* 3. *vers. & probationes, &c. ac Maceraten. pecuniaria* 27. *Ianuarij* 1645. *Rever. P. D. meo Otthobono in §. & ea, quæ fuerunt pro parte Monasterij deducta, &c. & in fine.*

Eademque ratione non sunt detrahenda nonnulla legata,
12 quæ à prædicta Imperia facta dicuntur. † Quia non iustificantur ex depositione dictæ Famulæ, vel alterius legatariæ, nec aliorum singularium testium de auditu deponentium, *iuxt. reg. l. nullus, ff. de testib. l. omnibus,* vbi Fulgos. *sub num.* 3. *vers. de legatario dic. &c. C. eodem tit. cap. licet ex quadam, vbi gloss. in verb. singulares, de probat.* Mascar. *de probat. concl.* 970. *num.* 4. *versic.* 1. *limitata &c. & concl.* 1357. *num.* 7. *versicul. atque adeo &c.* Rot. penes sanct. mem. Gregor. *decis.* 510. *num.* 6. *vers. tamen in hoc &c.*

Postrema demùm adducta pro parte dd. Camillæ, & Annæ Mariæ valoris partis domus in constitutione dotis Imperiæ comprehensæ, quæ post eius mortem ex alio particulari titulo fideicommissi per q. Marsilium Bariscianum ad eos spectare prætenditur. In præsentia non potest admitti. Quia Testatoris dispositio, Instrumenti dotalis contextus, & obiectarum detractionum releuantia super quibus Lelius dum vixit, & nunc eius hæredes vehementer insistunt,
13 † altiorem in competenti iudicio discussionem exposcunt, ac dubiam reddunt huiusmodi prætensionem donec fuerit legitimè deffinita, *l.* 1. *& ibi gloss.* ac Ias. *sub num.* 19. *& seqq. & l. post rem iudicatam, ff. de transact.* Castr. *cons.* 464. *viso laude sub nu.* 1. *vers. præterea etiam &c. ac versic. præterea illa dicuntur, lib.* 1. Ottalch. *decis. Pedem.* 129. *sub nu.* 7. *vers. & licet &c.* Rot. penes Cardin. Seraphin. *decis.* 271. *sub nu.* 5. *vers. non obstat &c. & sub num.* 6. *vers. ex his &c.* Ac proin-
14 de portionis debitæ Lelio in bonis, & † hæreditate matris tot decisionibus iam declaratæ restitutionem impedire non valet, *l. fin. C. de compens.* Afflict. *decis.* 381. *sub num.* 5. *vers. ad secundum dubium &c. & seq.* Rot. penes Seraphin. *decis.* 1455. *num.* 3. *vers.* 2. *quia &c. & seq.* Mantic. *decis.* 349. *n.* 6. *vers. quæ autem &c.* sanct. me. Greg. *decis.* 220. *num.* 5. *vers. interim non est differenda executio &c.* Burat. *decis.* 803. *n.* 9. *vers. & prædicta &c.* Duran. *decis.* 113. *num.* 7. *vers. quia quicquid sit &c. & decis.* 197. *sub num.* 1. *vers. quia ad hoc &c. ac in recent. decis.* 679. *sub num.* 5. *vers. & denique &c. num. seq. p.* 1. *& decis.* 743. *nu.* 11. *vers. non obstat denique exceptio &c. recentioris &c. p.* 3. *decis.* 254. *sub nu.* 1. *vers. nam quoad primum &c. ac decis.* 411. *num.* 24. *vers. neque creditum &c. p.* 5. *& in Interamnen. Census* 14. *Maij* 1618. *coram bon. me. Peronanu* apud Modern. Perusin. *de manuten. decis.* 487. *n.* 9. *vers. tamen in hoc omnes conueniunt &c. & seq.* Quæ sub obligatione Camerali per Com. Fabium in Instrumento dotali
15 contracta pro omnibus quorum interest benè comprehenditur, *vt fuit dictum coram R. P. D. meo Cerro sub die* 27. *Aprilis* 1646. *&* 1. *Maij* 1648. Ideòque minus est retardanda, vt alias simili exceptioni respondit Rot. *in decis.* 641. *sub n.* 16. *vers. quo verò ad fideicommissum cum seqq. vsque in fin. par.* 1. *diuersor. & dec.* 536. *sub num.* 9. *ad fin. vers. maximè cùm agatur &c. ac decis.* 647. *num.* 8. *vers. non obstat quod dicta bona &c. p.* 4. *rec. ac in Romana Census coram R. P. D. Melzio* 10. *Febr.* 1645. *in §. exceptiones verò &c. &* 14. *Iunij eiusdem anni, in §. neque ad impediendum &c.*

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

☞ * *Decisiones istæ sub diebus* 14. *Martij* 1646. *&* 17. *Maij* 1647. *in eadem causa emanatas habes coram eodem Eminentiss. Corrado supra, prima est decisio* 406. *par.* 8. *recent. altera verò est decisio* 306. *supra in hac eadem par.* 10. *recen. Altera verò sub die* 14. *Iunij* 1647. *quia impressam non reperio ponam infra in fine in Miscellan. Decisionum.*

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Saluiani.

Lunæ 24. *Ianuarij* 1650.

ARGVMENTVM.

Census Impositus super castro Rocchæ Gurghæ substinetur tamquam impositum super re allodiali. Saluianum quod competebat contra bona vendita exerceri potest contra subrogata in locum illorum.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum est probatio probata.*
2 *Subrogata bona sunt obnoxia eisdem obligationibus quibus obnoxia erant bona, in cuius locum fuerunt subrogata.*
3 *Census non potest imponi super re feudali ex pacto, & prouidentia absque Pontificis licentia.*
4 *Castrum excluditur esse feudale ex pacto, & prouidentia si super eo fuerit impositum fideicommissum cum prohibitione alienationis.*
5 *Castrum Roccha Gurgha est allodiale, & hæreditarium.*
6 *Census impositio super Castro Roccha Gurgha valet etiam sine consensu Papæ.*
7 *Stabilia, & si situata intra fines alicuius Castri præsumuntur allodialia.*
8 *Census impositus super re feudali, & super re allodiali sustinetur saltem super allodiali.*
9 *Constitutio Apostolica comprehendit futura non præterita.*
10 *Clausula derogatoria remouet obstantiam principiorum, & principatorum.*
11 *Census super bonis fideicommissi impositum substinetur vigore detractionum.*
Saltem ratione damnorum, & interesse ad quæ venditor census promittens validitatem tenetur, num. 12.
13 *Saluianum, quod competebat contra bona, competit contra in locum illorum subrogata.*
14 *Saluianum non impeditur exceptionibus altiorem discussionem requirentibus.*

DECISIO IV.

CVm RR. Beneficiati in Ecclesia Lateranen. à felic. record. Papa Vrbano Octauo instituti, de anno 1625. Censum à Prospero Caetano sub fideiussione, & principali obligatione Drusillæ Capranicæ vxoris eius super Castro Rocchæ Gurghæ, & alijs Tenutis ibi existentibus, reseruato, quatenus opus esset, beneplacito Apostolico in summa scutorum 104. impositorum pretio scutorum 1600. emissent, eo fundo vendito ad instantiam Alexandri Caetani, & creditorum eorumdem Prosperi, & Alexandri, vinculisque eius in pretium inuestitum in locis Montium Sancti Bonauenturæ secundæ erectionis translatis, ac recusante dicto Alexandro soluere fructus d. census sub prætextu assertæ nullitatis eiusdem tanquam super re feudali, & fideicommisso subiecta impositi, contra detentores dictorum locorum Montium in iudicio Saluiani coram Vicario Eminentissimi Cardinalis Archipresbyteri Lateranen. ac etiam coram Congregatione Montium, & Baronum egerunt, causaque ad Signaturam Gratiæ delata, Sanctissimus D. N. iussit eundem Vicarium procedere de voto Rotæ; Ideò dubium proposui, An sit alteriora in dicto iudicio procedendum, & Domini affirmatiuè responderunt, quia de credito, & hypotheca Beneficiatorum constat ex publico † Instrumento census à Prospero ipsis 1
super bonis in eo comprehensis d. anno 1625. venditi, & per Summum Pontificem confirmati, quod dicitur probatio probata, Clement. *sæpè de verb. signific. l. cum precibus* 18. *C. de probat. Rota in Romana census* 14. *Decembris* 1648. *§. creditum coram bon. mem. Arguelles, in Beneuentana Saluiani* 14. *Maij* 1649. *post princ. coram eodem, & in Nouarien. Talearum* 17. *Maij* 1649. *coram me.* Cùm enim dicta loca Montium pro dicto Castro fuerint subrogata remanent † hypothecata ad fauorem creditorum Prosperi 2
modo, & forma prout idem Castrum eis obligatum erat, *l. si cum §. qui iniuriarum, ff. si quis caut.* Ias. *in l.* 1. *§. hoc*

aliàs,

actio, & ibi Bart. *ff. si is qui testam. lib. esse iuss. fuer.* Rota apud Gregor. XV. *decis.60. n.1.* coram Burat. *decis.913. n.9. & in Camerinen. fideicommissi 4. Decembris 1606. coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio X.* & in terminis immissionis ex Saluiano, Gratian. *disceptat.943. nu.8. & seq. & num.24. & 25.lib.5.*

Nec dicatur, quod dictus census super Castro Roccha Gurghæ feudali, & iurisdictionali ex pacto, & prouidentia
3 sit nulliter impositus † absque Summi Pontificis licentia contra Constitutionem fel. rec. Sixti Quinti emanatam de anno 1585. Bullar. *p.2. constitutione 3. fel. recor. Clementis Octaui in ordine constit.78. de anno 1608.* §.5. & nihilominus Bullar. *par.3. fel. recor. Pauli V. constitutionem 108. vers. præterea eadem p.3. & constitutionem fel. rec. Vrbani Octaui de anno 1627. in ordine 65.* §. 10. quam etiam ad quascumque Bullar. *part.4.*

Quia non solùm hactenus non constat dictum Castrum
4 esse feudale ex pacto, & prouidentia, † se immò hæc qualitas ex fideicommisso conuentionali super eo imposito cum expressa prohibitione alienationis ab ascendentibus, & auctoribus Alexandri, qui eo titulo idem recuperare voluit, penitus excluditur, vt apparet in decisionibus *Romana fideicommissi de Caetanis 7. Maij, & 17. Nouembris 1634. coram bon. mem. Coccino impress. decis. 284. & 304. p.6. recent.*
5 Ex eis etenim probatur illud Castrum per † familiam Caetanam fuisse tanquam allodiale, vel saltem hæreditarium possessum Rot. *decis.185. num.4. & seq. p.4. recen.* & latè fuit ostensum *in Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Coccino impress. p.5. recen. decis.93. num.53. cum seq.*
6 quo casu censum impositionem † sustineri firmat Intrigliol. *de feud. q.26. n.12. & seq. ad Modern.* Perusin. *de censib. secundum vltimam impress. q.21. nu.7.*

Præterea accedit etiam alia ratio, ex qua dictus census non solùm super dicto Castro, sed etiam super duobus Oliuetis, & Tenuta nuncupata la Piaia in instrumento in Breui Pontificio relato legitur fuisse impositus, quæ bona
7 quamuis sitnata intra fines eiusdem † Castri præsumuntur allodialia, Duran. *decis.28. sub num.12. cum seq. vsque ad fi-*
8 *nem*, super quibus saltem † iste census sustinetur Marescot. *variar. resolut. lib.1. cap.72. n.1. & seq.* Honded. *cons.58. n. 99. lib.1.* Rota *decis.116. num.19. & 24. part.6. recent.* coram Gregor. XV. *decis.256. num.1.* cum pluribus relatis *in Buruntina censu 27. Nouembris 1645. §. nec etiam altera exceptio coram R. P. D. meo Corrado.*

Minus refragantur prææallegatæ Constitutiones Summorum Pontificum, quia Constitutio felic. record. Vrbani Octaui nonnisi census post eius editionem imponendos comprehendit, vt in §.10. expressè legitur non autem hunc de anno 1625. prius impositum, vt dixit Rota *decis.211.*
9 *num.1. p.5. recent.* † Siquidem Constitutio noua non tangit actus iam perfectos, sed tantum futura respicit, Geminian. *in cap. deliberatione, §. volentes nu.2. de offic. delegat. in 6.* quem sequitur Felin. *in cap. fin. num.3. de constit.* Rot. *decis. 319. nu.3. p.1. diuers.* Aliæ verò Sixti Quinti, & Clementis Octaui, & Pauli V. non officiunt huic casui, quia illæ vltra quod pro iuribus Cameræ conditæ fuerunt, eis fuit in Breui confirmationis instrumenti, de quo agitur validè derogatum, etiamsi debuisset interuenire beneplacitum ante
10 actum, quia sufficit Papam post actum confirmare; † clausula enim derogatoria remouet non solùm obstantiam principiorum, sed principiatorum, secundum Bald. *cons.408. num.2. lib.5.* & omnia quæ possunt obstare, Rota *decis.87. num.4. par.2. & decis.375. num.3. p.4. recen. & in Meleuitana Annuitatis 1. Iulij 1643. coram Cardinali Verospio, & in alia Meleuitana, seu Tranen. Translationis pensionis 9. Decembris 1644. in §. quia responsum fuit coram R.P.D. meo Ottbobono*, & semper firmius saltem census remanet in prædictis bonis liberis, & iuribus dotalibus Drusillæ permanet.

Pariter nec exceptio fideicommissi huiusmodi censum euertit, quia vigore detractionum, præsertim dotis dictæ Drusillæ instrumento d. census principaliter obligatæ nihi-
11 lominus sustinetur, † vt Rota pluries resoluit, & signanter *d. decis.116. num.24. p.6. recent. vbi allegat. concordan. decis. 244. num.3.* coram Coccino *& post dictum Modern.* Perus. *de censib. decision.49. n.1. & seq. decision.68. num.6. & seq. quæ est decision.456. part. 2. recentior. decision.69. num.16. versic. prout in simili decis. 70. num. 1. & decis. 71. num.13.*

Maximè quia in omnem euentum Prosperi, & Drusillæ census impositum debitum clarum remanet saltem ratione damnorum, & interesse, ad quæ ob venditionem census
validi Beneficiatis tenetur, † qui nunc ob non liberam qua- 12
litatem fundi annullati petitur, vt respondit Rota coram Card. Seraphin. *decis.787. per tot.* idem Modern. Perusin. *de censibus q.19. nu.41. & seq. secundum vltimam impressionem, & post eumdem in d. tractat. decis.13. num.1. decis.59. num.12. & 13. & decis.60. sub n.6. vers. secus est*, Adden. ad Buratt. *decis.813. litt. R. & fuit resolutum in Vrbeuetana census 21. Maij 1635. §. non obstat, quod impositio coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Quo facto ita stante Beneficiati adhuc vigore alterius Constitutionis fel. recotd. Clementis VIII. in ordine 41. in Bullar. *p.3. vbi in §. volumus etiam, & seq.* derogatur expressè quibuscumque fideicommissis satisfieri possunt de pretio ex venditione dictorum bonorum retracto, nam eum illud ex decreto Pontificio clausula sublata, & decreto irritanti, munito loco ipsius Castri, & locorum venditorum fuerit subrogatum in specie, ad fauorem creditorum Prosperi, iisdem hypothecis & obligationibus subiectum, † eadem 13
aduersus loca Montium, quæ sunt pretium, competit actio Saluiani, quæ aduersus ipsa bona vendita competebat, Seraphin. *decision.1178. in princip.* Buratt. *decis.913. num.9. & fuit dictum in Romana Saluiani 26. Nouembris 1646. §. nec dicatur, & §. seq. coram Reuerendiss. P. D. meo Royas.*

Vnde quia ex prædictis omnibus apparet exceptiones contra Beneficiatos Actores oppositas non esse adeò alatas, vt altioris iuris, vel facti discussione non egeant, vlteriorem executionem ex remedio Saluiani ab illis intentan impedire nequeunt, *ad text. in l. fin. C. quorum bonorum*, Surd. qui alios cumulat *consil.4. num.36. lib.1.* Statil. de Saluian. *interdict. inspect.2. cap.2. num.55.* Rota coram Gregor. XV. *decis. 264. num.4. in recent. decis.276. n.11. p.6. in d. Romana Saluiani 26. Nouembris 1646. §. final. coram R.P.D. meo Royas, & in Romana Census 8. Martij 1649. §. exceptio fideicommissi, & §. seq. coram bon. memor. Arguelles.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Rauennaten, seu Ferrarien Decimarum.

Lunæ 24. Ianuarij 1650.

ARGVMENTVM.

Inuestitura concessa laicis super iure decimandi est nulla neque substineri potest sub prætextu, quod in illa sit etiam laicis concessa exactio fructuum decimalium, de quibus sunt capaces.

SVMMARIVM.

1 *Validitas Sententiæ resultat ex actorum reuolutione.*
2 *Iustitia Sententiæ ex decisionibus Sac. Rotæ dignoscitur.*
3 *Reintegratio quibus Iustificatis concedatur.*
4 *Ius Spirituale non potest in laicos transferri.*
5 *Ecclesia non potest transferre dominium vtile in laicos.*
6 *Laici non possunt exigere fructus bonorum Ecclesiasticorum nomine proprio.*
7 *Ius decimandi concessum laicis censetur concessum nomine proprio, quando fuit illis concessum pro indiuiso.*
Cum alijs Ecclesiasticis, qui nomine proprio exigere tenentur.
8 *Inuestitura concessa laicis tam super iure decimandi, quam super fructibus decimalibus non potest substineri sub prætextu.*
Quod valida sit respectu fructuum decimalium.

DECISIO V.

Sententiam Rotalem Capitulum Rauennaten ad duas ex tribus partibus decimarum per DD. Comites de Tassonis modo detentas reintegrantem ex vtroque validitatis, ac iustitiæ fundamento subsistere, & proinde confirmandam esse Domini responderunt, eius enim validitas ex actorum reuolutione dignoscitur, mandatum Procuræ, † citationes 1
cæterque ad hunc effectum requisita continentium iuxta decisionem, Veral. 262. *par.2.* sæpè sæpiùs in hoc Tribunali receptam; Iustitia quoque conuincitur ex decisioni-

bus coram R. P. D. meo Cerro in prima instantia; in secunda verò coram R. P. D. meo Meltio luculenter extensis,
2 † eam plenè denotantibus, vt alias respondit Rota *in decis. 362. num. 12. part. 4. tom. 2. recent. in decis. 51. num. 18. & 223. n. 2. p. 5. & decis. 53. num. 1. par. 7. recent.* In ijs siquidem iusta ratione decernitur reintegratio, Capitulo, atque Canonicis, qui antiquum Ecclesiæ dominium, ac possessionem in decimis controuersis ex pluribus locationum Instrumentis cum subsecuta canonum solutione, recentem verò possessionem penes DD. de Tassonis existentem ex litis substentatione, ac alijs adminiculis comprobauerant, prout etiam nullitatem cui præsens decimarum inuestitura existit obno-
3 xia, † quibus iustificatis reintegratio Ecclesiæ denegari non valet ex notatis *in cap. conquerens, & cap. cum ad sedem de rest. spol.* & pluries respondit Rot. vt coram Greg. *decis. 116. num. 1. & 485. num. 2. & 437. num. 1. & 2. par. 2. recent. & in Sublacen. bonorum 14. Martij 1603. coram Lutea, & in Messanen. fendi 28. Iunij 1634. confirmata 7. Febr. sequentis anni coram Eminentiss. D. Cardin. Verospio.*

Huius autem inuestituræ nullitatem ostendit ipsamet concessio, quæ non de solis decimis, ac fructibus decimalibus, sed de iure decimandi specialiter facta fuit, cùm delatum exinde conuincatur in laicos ius spirituale à sacris Canoni-
4 bus in ipsos transferri prohibitum, † vt expresè sancitur *in cap. tua, & in cap. dudum, cap. quamuis de decimis in cap. cum Apostolica 7. de iis quæ fiunt à Præl. sine consensu Capituli, & in canon. 1. 16. q. 7.* & pluribus comprobat Monet. *de decimis cap. 5. q. 3. num. 57.* Rot. *decis. 103. nu. 10. p. 7. & in Pampilonen. decimarum de Vsurbil 1. Iulij 1648. in §. nec quidquam relenat, & 1. Febr. 1649. coram R. P. D. meo Celso.*

Detegitur quoque nullitas inuestituræ ex reseruatione dominij solummodo directi penes Ecclesiam inuestientem,
5 ex ea enim arguitur ab eadem Ecclesia † translatum dominium vtile in Laicos ex iuris dispositione interdictum, *vt in cap. prohibemus de decimis,* & tradit Abb. *in cap. ad hæc nu. 15. de decimis,* Barbos. *in l. Titia n. 47. ff. solut. matr.* Card. *in cap. cum Apostolica de iis, quæ fiunt à Prælatis,* Couarr. *var. lib. 1. cap. 17. num. 5. in princ.* Monet. *eod. tract. de decimis cap. 5. nu. 68.* vbi pro ratione considerat, quod tunc pro-
6 prio nomine censetur exigere, † & tamen à iure reprobatur: Prout etiam prædicta nullitas inuestituræ elucescit ex tenore concessionis, qua constat ipsis Dominis de Tassonis ius decimandi pro duabus partibus attributum pro indiuiso cum Rectoribus Ecclesiarum, quibus proinde ius perci-
7 piendi proprio nomine delatum fuisse † arguitur, prout nomine proprio Rectores Ecclesiarum pro indiuiso ad participationem admissi proprio nomine tenebatur exigere ex regula *text. in l. iam hoc iure, ff. de vulg.* & in his terminis ponderauit *Rot. in Albingan. decimarum 5. Iunii 1627. coram Card. Virili, & in decis. 684. num. 2. & 3. part. 1. recent.* ac demum ex pluribus alijs argumentis in decisionibus præteritis egregiè recensitis.

Neque prædicta nullitatis exceptio tollitur ex concessione fructuum decimalium, ac exactione quoque decimarum in Instrumento concessionis attributa, quorum proinde respectu sustineri debeat prædicta concessio, licèt, ius deci-
8 mandi quoque contineat. † Quia cùm ratione iuris ipsius decimandi principaliter in inuestitura comprehensi, quod Laicis concedi non potuit nulla prorsus, ac inualida fuerit, non potest ratione solius commoditatis sustineri contra expressum tenorem, ac formam eiusdem inuestituræ, vt respondit *Rot. in alia Ferrarien. decimarum 23. Iunij 1617. coram Sanctiss. D. N. impressa p. 4. rec. dec. 545. num. 2. & in add. Albinganen. 5. Iunii 1627. coram Card. Virili, & in Nouarien. decimarum 28. Maii 1583. coram Arigonio, & in Mediolanen. rescissionis permutationis 28. Maij 1597. coram clar. mem. Card. Pamphilio.*

Et ita altera tantùm parte informante, altera verò licet pluribus citationibus lacessita, non comparente.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Domus.

Luna 24. Ianuarij 1650.

A R G V M E N T V M.

Census extinctio non resultat ex acquisitione fundi censiti præsertim si acquirens sibi reseruauit iura census.

Meliorans quando acquirat sibi fructus melioramentorum, & quando secus plenè discutitur, vbi disceptatur quando debeat imputare fructus perceptos, & quos percipi potuerunt.

S V M M A R I V M.

1 *Confessio non præiudicat non habenti causam à confitente.*
2 *Administrator tenetur reddere rationem de bonis administratis.*
3 *Administrator qui non reddit rationem de bonis administratis præsumitur de suo credito satisfactus.*
4 *Alimenta qui prætendit præstitisse de fructibus alicuius rei probare tenetur.*
5 *Probatio potest fieri ex pluribus simul iunctis.*
6 *Confessio non potest diuidi a sua qualitate præsertim si fuit acceptata.*
7 *Petens redditionem rationis contra eum qui de facto administrauit tenetur probare quantitatem ad illum peruentam.*
8 *Testis varius non probat.*
9 *Census extinctio resultat ex acquisitione fundi censiti si illius dominium fuerit irreuocabiliter acquisitum, secus è contra.*
Quod fortius procedit si acquirens fundum censuum reseruauerit sibi iura census, num. 10.
Vnde si fundus census euincatur poterit creditor census agere, ac si numquam fundum censitum acquisiuisset ibid. Declara, vt num. 23. & 24.
11 *Fructus prædii vrbani non nobilis valutatur ad rationem quinque pro centenario.*
12 *Fructus melioramentorum etiam post motam litem fiunt meliorantis, nec compensantur cum melioramentis.*
13 *Possessor bonæ fidei acquirit melioramenta, ac fructus etiam post litem motam illi debentur vsquequo illi non restituatur pretium, & num. 14.*
Quod fortius procedit stante adiudicatione Iudicis possessori facta num. 15.
16 *Pensiones domus spectant ad Dominum.*
17 *Cessionarius, & successor vtuntur eodem iure auctoris, & cedentis.*
18 *Soluens pro melioramentis dicitur meliorare.*
19 *Confessio creditoris non probat veram solutionem ad effectum repetitionis, & num. 20.*
Limita quando ad fauorem soluentis concurrunt adminicula, n. 21. & 22.
25 *Compensatio facta à creditore census in emptione fundus censiti includit actum exbursationis facta ab eodem compensante, & numerationis facta à venditore pro extinctione census.*
26 *Instrumento potest diuersos contractus inuicem independentes continuare.*
Et debent separatim recipi non confundi, n. 27. & 28.
29 *Correspectiuitas non inducitur ex actuum contextualitate, quando sunt diuersæ naturæ.*
30 *Correspectiuitas non inducitur ex eo quod vnus contractus dederit occasionem alteri.*
31 *Reseruatio iurium anterioritatis census si census est extinctus operetur quoad sortem, & fructus decursos ante extinctionem, & num. 22.*
33 *Mala fides resultat ex contestatione litis, melioramenta cedunt solo, num. 33.*
34 *Meliorans tenetur restituere fructus perceptos, non autem quos percipere potuit, & vide num. seqq.*
Quod absque dubio procedit in bonæ fidei possessore, num. 35. 36. & 37.
38 *Meliorans compensat expensas melioramentorum cum fructibus eorum.*
39 *Dominium melioramentorum cedit Domino soli, & nu. 40. & 41.*
42 *Meliorans fundum alienum nomine Domini non sibi, sed Domino acquirit melioramentorum Dominum.*
Ideoque non valet percipere fructus illorum, num. 43.
44 *Damnum emergens, vel lucrum cessans potest peti si probentur requisita Pauli de Castro.*
45 *Meliorans qui ratione conuentionis est Dominus melioramentorum facit fructus suos.*
46 *Valor rei est inspiciendus de tempore restitutionis.*

DECISIO VI.

OMnis disceptatio versata in nullitate venditionis factæ à Bernardina Lancellotto D. Magalotti Authori, ac in retentione ab eodem Magalotto prætensa ob æs alienum Testatoris solutum, restricta hinc inde fuit ad summam, quæ soluta vltima decisio, huius causæ concedit immissionem Carolo Adriano Sellorio, Adriani Testatoris hæredi; augeri Magalotto minui, vel in totum deleri prætendente Sellorio.

Delendo nempè à credito D. Magalotti scuta 610. quæ ipse soluit Peregrino Fabro murario pro laborerijs, viuente Testatore factis in hac domo, vtporè non benè probatis, vel ab ipso Testatore solutis. Et computando in creditum Magalotti, tum dolia 19. vini hæreditarij d. Lancellotto tradita à Bernardina, quorum pretium cedere non potest in causam scut. 300. Testatori à Lancellotto mutuatorum, quia mutuum non probatur aliter, quàm ex confessione Bernardinæ, cui licèt vltima decisio statuat, adhibendam esse fidem eo, quòd etiam ipsa tradito vini non aliundè, quam ea eadem confessione probatur, corruit hodie hoc fundamentum, quia dicta traditio probata nuper fuit ea duobus Testibus formiter eaaminatis, *Summar. Sellorij num.* 6. vndè cum Sellorius intentionem suam ampliùs non
1 fundet in d. confessione, † nec à confitente causam habeat aliqua exindè in eius præiudicium probatio non resultat, *leg. duobus*, §. 1. *ff. iur. iur.* Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 4. *gloss.* 6. *num.* 9. Cæphal. *consil.* 101. *num.* 28. Surd. *dec.* 325. *num.* 3.

Tum mobilia hæreditaria, & fructus vineæ pariter hæreditariæ non calculandos in annuis scutis centum, vt supponit vltima decisio, quia vineam constat fuisse locatam non pro annuo affictu pecuniario, sed pro medietate fructuum, quos propterea ad quam summam ascenderint probare debet ipse Lancellottus, qui vineam, vt Testes *dict. Summar. num. 6. litt. B.* deponunt administrauit, tan-
2 quam Tutor, & si talis non esset † cùm administrator teneatur reddere rationem de bonis administratis, Socc. sen. *consil.* 34. *num.* 15. *lib.* 1. Bellon. *dec. Iannen.* 187. *num.* 1.
3 Rot. *decis.* 470. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* † & alias de suo credito satisfactus præsumatur ea alleg. *in vltima decisione*, §. *indebitum*: prout reddere rationem debet de dd. mobilibus, quæ pariter testes probant ad eius manus peruenisse, & saltem pro medietate hæreditaria esse confessa fuit ipsa Bernardina Lancellotti authrix in codicillis datis *in Summ. Magalotti num.* 4.

Nec respectu Vineæ administratio excluditur ob Lancellotti carcerationem criminalem, & condamnationem ad triremes mediante compositione posteà versam in exilium: nam quo tempore ille exulare cœperit non apparet, & anteà dum in carceribus detinebatur, ac etiam de anno 1630. administrasse mediante vxore, & filio deponunt Testes dati *in Summariolo Sellorij num.* 1. ac probat querelam criminalis de d. anno 1630. de dolosa occultatione partis fructuum recollectorum in duobus annis antecedentibus, & arboribus incisis contra Vinearolum porrecta à Lancellotto, *dict. Summ. num.* 2. Gratis etiam dicitur fructus Vineæ cessisse de dd. annis in alimenta Sellorij, quia ille tunc temporis, immò ab anno 1626. vsque ad totum annum 1630. circiter moratus continuò fuit in Ciuitatibus Perusiæ. & Firmi, & famulando vtrobique sibi victum comparauit, vt testantur fides datę *in dict. Summariolo num.* 2. *in fin.* onusque proban-
4 di alimenta † ex dd. fructibus à se præstita fuisse incumbit aduersario, Escobar. *de ratiocin. cap.* 22. *num.* 3.

Hæc tamen non suffragari Sellorij visa sunt, nam laboreria fabro murario soluta à Testatore de anno 1625. diuersa sunt ab alijs anteà factis ascendentibus ad valorem scut. 610. & iunctis expensis iudicialibus ad scut. 670. quòd vltima decisio *in* §. *item*, *& seqq.* colligit ex pluribus simul iun-
5 ctis, † vt debet facientibus plenam probationem, gloss. *in leg.* 3. *eiusdem verb. speciem*, *ff. de testib.* Bald. *cons.* 3. *num.* 4. *lib.* 3. Soccin. iun. *consil.* 32. *num.* 24. *consil.* 39. *nu.* 14. *lib.* 2. Roman. *consil.* 7. *num.* 3. Cyriac. *controu.* 291. *num.* 21. Coccin. *dec.* 297. *num.* 2.

Dolis 19. vini hæreditarij peruenisse ad manus Lancellotti, non benè concludunt testes exaduerso adducti cùm primus deponat de auditu, ibi, *Io non sò, che fusse fatto di detto vino, se non che hò inteso dire, mà non mi ricordo da chi, che fu portato à casa di detto Pietro Paolo Lancellotto, & io non sò, nè hò inteso dire à qual effetto fusse portato, nè che ne fusse fatto*, Secundus pariter deponit de auditu, ibi, *E sentito dire, che vi erano tante botti di vino piene*, ac de propria credulitate, ibi, *mà che il vino del quale hò deposto fusse venduto, donato, versato, è portato via viuenti dd. q. Adriano, e Bernardina credo non potesse essere*, *Summ. nu.* 6. quia propter probatio pernecesse sumenda est à Bernardina confessione, à qua per consequens separari non potest qualitas mutui iuxta allegatos in vltima decisione, §. *mutuum*, eo minus postquam Sellorius eam confessionem dumtaxat in præteritis disputationibus pro fundamento suę intentionis adu-
xit †. Idque Magalottus reus conuentus acceptauit, vt 6
per Vestr. *in prax. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 5. Scacc. *de iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 405. Guidopap. *quæst.* 243. *in fin.* Put. *dec.* 262. *lib.* 2. *in correct.*

Mobilia, quæ sanè ad Lancellottum peruenisse duo Testes benè conuincunt modici sunt valoris dempta præsertim illorum portione ad Bernardinam spectante fructus vineæ pro triennio, quo fuit locata ad pomedium in maiori quantitate, quàm valoris annui scut. centum, de quibus habetur ratio fuisse à Lancellotto perceptos probandum eaaduerso esset, quia cùm Lancellottus non esset Tutor, sed conueniatur solùm pro rebus, ac fructibus à se de facto admi-
nistratis † aduersarius, qui de illis reddi rationem petit 7
eorum quantitatem probare debet, Soccin. *cons.* 24. *nu.* 35. *lib.* 1. ea text. iuncta gloss. *in l. licet*, *Cod. de iudic.* Aymon. *cons.* 231. *num.* 14. Rota *dec.* 220. *num.* 2. *&* 3. coram sanct. mem. Greg. XV. Nec verò probat ex duobus Testibus datis *in eius Summar. num. 6. litt. C.* quia secundus deponit de proprio iudicio, ibi, *à mio parere computato l'anno sterile*, *&c.* & infrà, ibi, *mà à mio giuditio, se non hauesse hauute gelate*, *&c.* nihilque releuat extraiudicialis fides Vinearoli, cùm eam deindè reuocauerit, *Summ. Magalotti num.* 6.
& 7. † & ob varietatem in dicto nullam fidem mereatur, 8
Aretin. *in cap. per tuas num.* 8. *vers. non obstat*, *& num.* 13. *de testib.* cum alijs allegatis à Farinac. *de testib. qu.* 66. *num.* 241. *& seqq.* Rot. *dec.* 207. *num.* 3. *par.* 1. *recent.*

Augeri è conuerso ad sui fauorem summam in vltima decisione firmatam allegabat D. Magalottus addendo scut. 250. in residuo totidem aliorum, quæ Lancellottus soluit Felici Ricciardæ mediante renouatione Societatis Officij, ex qua originaliter scut. 500. debeantur, item scuta 200. pro fructibus viuente Testatore decursis census scut. 500. ab eo debiti. Item fructus eiusdem census ex die litis super d. domo exaduerso motæ decursos, par enim est, vt sicuti ab illa die Lancellotti successor amittit domum, eiusque fructus reuiuiscat, pariatque fructus census per acquisitionem d. domus extinctus, cùm extinctio ex acquisitione fundi censualis, non resultat, nisi quatenus dominium verè,
realiter, † & irreuocabiliter, vt distinguendo benè decla- 9
rauit Rota *in Veliterna Census* 20. *Iunij* 1616. *coram clar. mem. Coccino*, *& in Romana Censuum* 7. *Maij* 1629. *coram Reuerendissimo Terracinen.* penes Cenc. *de censib. dec.* 300. *num.* 2. *&* 3. *& dec.* 530. *num.* 12. Eò magis, quia in instrumento acquisitionis domus Lancellottus creditor, & respectiuè exemptor reseruauit sibi iura anterioritatis ex In-
strumento census competentia, † cuius reseruationis vi- 10
gore potest domo euicta agere actione ex contractu census, ac si domum censualem nusquam acquisiuisset, Bart. *in l. si quis aliam num.* 2. *in fine*, *vers. item si esset actum*, *ff. solut.* Fab. Ann. *cons.* 35. *num.* 12. *&* 13. Vincent. de Franch. *dec.* 50. *num.* 7. *& seqq.* Castill. *dec.* 5. *num.* 50. *&* 2. *seqq.*

Necnon detrahendo ex annua pensione huius domum, quàm vltima decisio firmat in scutis 77. & die motæ litis adscribit integrè in debitum Magalotti, ratam rationem melioramentorum vltrà antiquum fructuum auctam, & perceptam, quæ calculata ad scuta quinque pro quolibet cen-
tenario, vt in domibus vrbanis † non nobilibus consueuit, 11
Rota apud Caualer. *decis.* 358. *num.* 2. *dec.* 387. *sub num.* 4. ascendit annuatim ad scuta 30. & integro sexennio litis du-
rantis ad scuta 180. † fructus enim melioramentorum 12
etiam post motam litem fiunt meliorantis, neque si percepti fuerint compensantur cum expensis melioramentorum, cùm acquirantur non ratione bonæ fidei, quàm litis contestatio substituit, sed dominij ipsorum melioramentorum, quòd possessio meliorando bona fide acquisiuit, nec
amittit, † nisi sibi pretio restituto, nullumque exindè fit 13
præiudicium verò Domino, cui res est restituenda, quia non factis meliorantibus nihil plusquam, qui iuxta antiquum rei statum percepti fructus fuissent forent restituendi, cuius opinionis auctrix, est gloss. *in leg. fin. verb. si per mulierem*,

lierem, vers. quod falsum est, ff. fund. dot. quàm reprobata
contraria opinione, Couarr. & aliorum secuti post Afflict.
dec. 87. num. 6. & seqq. fuerunt Valas. de iur. emphyt. qu. 25.
num. 26. in fine, vbi quod ita pluries vidit iudicari Rodoan.
de reb. Eccles. non alienan. §. de emptore nu. 4. & §. si vero n. 9.
Gara. de expens. cap. 24. sub num. 54. col. 2. infra med. vers. contrarium,
& col. seqq. vbi pluribus id comprobat Peregr. de fideicomm. art. 50. sub num. 68. vers. quamobrem, vbi quod hæc
opinio est æqua, Palaez. de maior. par. 4. quæst. 32. num. 10. vsq;
ad 15. vbi signanter num. 13. ait, quòd est communior opinio,
Guttier. pract. quæst. lib. 5. cap. 68. sub num. 17. vers. & ita,
vbi quod hæc opinio contra Couarr. est communior, & magis
æqua, Molin. de contract. disput. 456. sub num. 6. vbi in foro
conscientię admittit ante latam sententiam, post latam
verò standum esse sententiæ latæ, ait in vtroque foro Maresc.
var. resolut. lib. 2. cap. 112. num. 54. Caualcan. dec. 28. in addit.
num. 8. par. 1. Gam. decis. 230. sub num. 3. vers. ego itaque, vbi
quod hanc sententiam Senatus crebrioribus sententijs approbauit,
licèt nonnulli ex nouioribus collegijs aliud teneant
moti per ea, quæ Couarr. ingeniosè tradit, & dec. 364. nu. 2.
vers. sed hæc, vbi quod dd. Collegarum opinio, nec stylo Senatus
conuenit, nec iuri consentanea est, Vincen. de Franch.
dec. 705. per tot. Surd. dec. 282. sub nu. 29. & num. 30. cum alijs
allegatis à Modern. Panorm. var. resolut. lib. 1. resolut. 14. num.
76. Hieron. Leo dec. Valentia 98. num. 11. & seqq. remissiuè
lib. 1. & dec. 153. num. 1. & seqq. vbi hoc limitat, quando facta
compensatione cum fructibus ante motam litem perceptis,
meliorans esset de melioramentis satisfactus lib. 2. eandem
sententiam amplexa fuit, Rot. penes Put. dec. 275. num. 1.
vbi supponitur litem fuisse motam contra possessorem, eique
declaratum per sententiam competere retentionem propter
14 melioramenta, † & nihilominus deciditur, quòd si propter
melioramenta pensio domus esset aucta, illud augumentum
non teneretur possessor restituere, donec melioramenta essent
soluta cùm procederet ex re sua lib. 3. in corr. quàm decisionem
iuxta sensum supradictæ decisionis, Afflict. 87. sequuta
pariter fuit Rota inter impress. par. 2. diuers. dec. 112. nu. 1.
& inter recent. decis. 435. num. 15. part. 1. decis. 113. num.
17. par. 7.

Facilius verò eadem opinio recipienda videtur in casu nostro,
quo faber murarius pro laborerijs à se factis in domo il-
15 lius portionem sibi † adiudicari à Iudice obtinuit, Summar.
Magalotti num. 15. & sic ad ipsum tanquam effectum verum
16 Dominum proprietatis, & fundi, † pensiones domus pro-
portionabiliter spectant, l. fructus, leg. ex diuerso, ff. rei iudic.
Surd. cons. 128. num. 5. Rot. dec. 451. sub num. 4. par. 1. recent.
eodemque iure spectare debet ad Magalottum successorem,
17 † & fabri murarij cessionarium, Rota d. dec. 435. sub nu. 15.
vers. & consequenter par. 1. recent. qui quoque soluendo, quòd
18 ex domo debebatur fabro murario domum † ipsam vtiliter
melioraffe videtur, Peregrin. de fideicomm. art. 50. num. 25. &
50. Boer. dec. 44. num. 9. alijque relati à Modern. Panorm. resolut.
44. num. 5.

Ex his partitis à D. Magalotto prætensis, primam Domini
admiserunt, quia solutio illorum scut. 250. probatur
ex confessione Ricciardæ creditricis educta ex eo, quòd
cum Lancellotto renouauit societatem officij in summa
scut. 250. pro residuo scut. 500. Et licet ista confessio proba-
19 re non soleat veram solutionem † ad effectum repetendi à
debitore, quia referri potest siue ad gratuitam remissionem,
quàm creditor fecerat, aliamque causam, ob quam absque
pecuniæ numeratione se pro satisfacto vocauerat, siue ad
realem numerationem factam ab alio, quàm illo, cum
quo confessio emanauit, Federic. de Sen. consil. 54. per tot. &
præter alleg. in vltima decisione, §. in creditum, in terminis similis
confessionis emanatæ ad fauorem principalis debitoris,
20 qui totum soluere tenebatur, † & prætendebat ab alio
confessatum repetere, fuit decisum in Panormitana Pensionis
1. Decembris 1642. §. 1. & 2. & seqq. coram Reuerendissimo
Domino meo Decano ibidem tamen, §. non obstat, id limitatur,
quando pro repetente concurrunt adminicula,
21 cùm tunc † ex confessione probatur actus verus solutionis
ad omnem effectum, Gratian. discept. 426. num. 18. Seraph.
decis. 1443. num. 1. Rota decis. 177. num. 6. par. 2. diuers.
qui est casus noster, quia creditrix erat mulier extranea,
quæ gratiosè summam scut. 250. remittere voluisse non præsumitur,
certumque est nullam adfuisse aliam causam satisfactionis,
nec debitum ab alio solui potuit, quàm à Lancellotto,
cùm Testator eo non soluto decesserit, & hæreditas
multò ære alieno grauata esset, solùmque existerent pupilli
hæredes penitus inhabiles ad soluendum, & quod plus est,
mortuo Testatore ab ipsis pupillis hęredibus, seu eorum
matre hanc domum emendo Lancellottus integram societatem
officij 500. accollauerat, & extinguere promiserat,
quòd demonstrat hęredes non aliter potuisse, aut voluisse
soluere de proprio, nec anteà ab alio fuisse solutam, præ-
sumitque facit omnibus † simul iunctis confessionem ema- 22
nasse ea causa veræ numerationis factæ ab ipso Lancellotto,
qui de proprio numerare promiserat, ad text. in leg. fin.
Cod. alim. pupill. præstan. Menoch. præsumpt. 11. num. 1. &
seqq. lib. 6. Surd. de alim. tit. 6. quæst. 23. num. 11. Rota coram
sanct. mem. Gregor. XV. decis. 250. num. 7. & par. 7.
recent. dec. 253. num. 3.

Admiserunt etiam alteram partitam fructuum census decursorum
ante illius extinctionem, ac domus venditionem,
quorum summa non excedit scut. 168. circiter si calculentur,
vt debet à die 23. Septembris 1622. vsque ad diem
30. Decembris 1626. qua secuta fuit extinctio.

Non ita senserunt de fructibus d. census decursis à die
motæ litis, quòd enim dicitur reuiuiscere censum euicto
fundo censuali è manibus censuarij, qui illum titulo dominij
comparauerat, locum habet † quando extinctio census 23
processerat, vel ministerio legis per solam confusionem
dominij, & hypothecæ, quia scilicet dominium fundi quocumque
titulo habili ad censuarium peruenerat, vel facto
hominis per dationem in solutum ipsius fundi censualis pro
sorte principali census, quibus casibus militat ratio temporalis
extinctionis, donec dominium reuocetur, quia ab
ipso dominio fundi formaliter, & immediatè pendet extinctio,
quàm rationem in eisdem terminis afferunt decis.
300. & 530. apud Cenc. de censib. in obiecto allegatæ.

In casu autem nostro neutro ex dd. modis fuit census extinctus,
sed censuarius titulo puræ, ac simplicis emptionis
fundum censualem emit pro certo pretio, quòd soluere
promisit, deindè in computum pretij à se soluendi accollauit
diuersa debita venditoris, eiusdemque pretij partem
compensauit, & sibi retinuit in extinctionem census.
† Extinctio itaque nullam habuit formalem dependentiam 24
ab acquisitione dominij, & fundi, ex qua solùm resultauit
venditori commoditas extinguendi censum cum pecunijs
retractis ex pretio fundi, & sicuti si totum pretium
fuisset venditori ab emptore exbursatum, & statim venditor
ipsi emptori, ac simul censuario illius ratam in extinctionem
census numerasset, extinctio dubio procul esset
irreuocabilis, nec desineret per euictionem fundi eo,
quòd venditio fundi, & extinctio census essent actus distincti
habentes singuli peculiarem causam, eundem pariter
effectum compensatio ratæ pretij cum sorte census, quia
includit actum præcedentis exbursationis pecuniarum ex
parte emptoris pro pretio rei emptæ, † & subsequentis 25
numerationis ex parte venditoris pro extinctione census,
ad Text. in leg. si debitor, ff. qui pot. in pign. hab. Afflict. decis.
121. num. 4. Surd. decis. 191. num 1. & in terminis extinctionis
census, Molin. de iust. & iur. disput. 394. num. 7.
Rota dec. 354. num. 2. & seqq. par. 5. decis. 148. num. 1. &
seqq. par. 6. recent.

Nec vrget, quòd in eodem Instrumento venditio fundi,
& extinctio census in pecunia numerata, vel com-
pensata contineatur, † quia possunt diuersi contractus 26
inuicem independentes vnico Instrumento, & sub eadem
clausula actum contineri, leg. scire debemus 29. ff. de verb.
oblig. leg. cum eiusdem, ff. edil. edict. Alb. consil. 45. per tot.
Dec. consil. 241. num. 2. versic. sed in tali conclusione, Surd.
consil. 101. num. 38. Cothman. consil. 18. num. 18. qui addit
contractus in eodem Instrumento contentos non esse con-
fundendos, † sed separatim recipiendos, Rota in Romana 27
Cambij, seu pecuniaria 22. Iunij 1639. coram Reuerendissimo
Domino meo Decano, in qua dictum fuit posse in eodem
Instrumento contineri contractum cambij, & pecuniarum
ad cambium acceptarum successiuum mutuum,
† esseque diuersas vtriusque contractus obligationes, & 28
in Romana, seu Veliterna restitutionis in integrum 7. Decembris
1646. coram me, in quibus decisionibus ad obiectum
correspectiuitatis educi solitum ex actuum contextua-
litate respondetur † non intrare, quando actus contextua- 29
les sunt diuersæ naturæ, & vnus non venit ad determinationem
alterius, habentque singuli peculiarem causam,
prout habent nostri, nempè solutio pretij causam venditionis,
compensatio causa extinctionis census, adeò quod
dici ad summum possit, quòd vnus contractus dederit oc-

ca-

30 casionem alteri, † quòd tamen non sufficit, vt correspe-
ctiui dicantur, Anchar. *in cap. accessorium sub num. 16. vers.*
prætereà isti duo actus, Pacian. *de probation. lib. 1. cap. 28.*
in addit. littera F. Rota *in Eugubina erroris calculi 26. A-*
prilis 1641. coram Salamantino, & in dict. Romana, seu
Veliterna restitutionis in integrum, §. in hac in fine co-
ram me.

Cùm ergo census fuerit ab initio per actum retrosimilem
æquipollentem numerationi pecuniarum irreuocabiliter ex-
tinctus, reseruatio iurium anterioritatis census exaduerso
31 ponderata operari solùm potest † quoad sortem principa-
lem, & fructus ante extinctionem decursus, quòd videli-
cet pro illis emptor in casu euictionis redire valeat ad prime-
ua iura, vt in terminis respondit Rota *in Romana anterio-*
ritatis 4. Februarij 1608. coram bon. mem. Iusto, & in Ro-
mana Census 20. Februarij 1612. coram Sanctissimo D. N.
Innocentio Decimo impress. apud Cenc. *de censib. dec. 209. &*
dec. 411. sub num. 2. & num. 3. & seqq. vel etiam ad effectum
32 excipiendi contra posteriores creditores, † qui suas hypo-
thecas in fundi possessorem dirigerent, vt in simili Rota
dec. 135. nu. 19. & nu. 4. par. 6. recent. repetita apud Cenc.
de censib. dec. 559. num. 20. & 27.

Quo tertiò ad fructus melioramentorum post litem con-
testatam perceptos fieri melioratis, absque onere imputan-
di in expensas negant infrà allegandi, quia per litis conte-
33 stationem melioranš euenit malæ fidei † possessor, nec il-
los acquirere potuit ratione dominij, melioramentorum
cùm ea vti facta in re aliena statim cesserint Domino soli,
§. si quis in aliena instit. de rer. diuis. leg. adeò, ff. de acquir.
rer. dom. & consequenter hi fructus ex aliena re percipian-
tur non secus, ac hi, qui ex propria pecunia, sed nomine
alieno empta capiuntur, qui tamen compensantur, sic gloss.
in leg. cæterum, verb. potuerunt, vers. quod si percepisset, ff. de
re iudic. vbi dicit meliorantem teneri restituere fructus ex
34 meliorationibus perceptos, † non autem quos percipere
potuisset, Angel. *in leg. emptor ante num. 1. vers. dic quia,*
& vers. sequitur, ff. eod. Couarr. *var. resol. lib. 1. cap. 8. n. 4.*
vers. percepti, vbi pariter distinguit inter perceptos, & qui
35 percipi potuerunt, † & ab his tantùm malę fidei possessorem
excusat, eumque sequitur Add. ad Roman. *sing. 337. in fin.*
Peregr. *sibi contrarius de fideicomm. art. 50. num. 67. vers. in*
mala fides, vbi quod contraria opinio in bonæ fidei possesso-
36 re est vera, † & multùm æqua, secus in malæ fidei, Me-
noch. *de recuper. remed. 15. num. 610. in fin. vers. verum*, v-
bi ait, quòd rectius adnotauit Couarr. *loco alleg. & nu. 611.*
Neguſ. *de pignor. 4. membr. 5. par. num. 20. vers. & licet, &*
vers. stante mora; vbi hoc limitat, si Dominus interpellatus
37 ad restituendum pretium † melioramentorum fuisset in
mora restituendi, Caldas. *de empt. & vendit. cap. 27. nu. 69.*
vbi quod meliorans, licet non teneatur cùm sumptibus com-
pensare fructus ex melioramentis percipiendos, tenetur ta-
men perceptos, quòdque non vrget damni consideratio ob
prædictam industriam, & sumptus factos in meliorando,
38 † quia illud damnum cùm fructibus compensatur, Anton.
Faber *in Cod. lib. 7. tit. 18. diffinit. 19. in corpore in fine, &*
num. 11. in fine, Hieron. Gabr. *cons. 151. sub num. 9. versic.*
tamen puto, vbi damnat glossam auctricem contrariæ opi-
nionis, eamque ait substineri non posse, cùm fructus hu-
iusmodi acquiri non valeant melioranti, aut iure dominij,
39 † quia dominium cessit Domino soli, aut æquitatis, *l. cu-*
rabit, quia meliorans nusquam fuit Dominus melioramen-
40 torum, † subditque solùm propter moram restituendi sum-
ptus peti posse non fructus, sed interesse, quatenus illud
probetur *lib. 1.* Bero. *cons. 79. num. 62. lib. 2.* Barbos. *in l. di-*
uortio, §. fin. num. 49. vers. sed his, & pluribus num. seqq. vbi
respondet omnibus contrarijs, & allegat Concord. *ff. solut.*
matrimon. Capyc. *dec. 93. num. 12. circa fin. vers. & essent*,
Gabr. Pereira *decis. Portugallię 47. sub num. 7.* vbi ponderat
impossibile esse, quòd meliorans sit Dominus melioramen-
41 torum, ne in eadem re duo sint Domini; † Implicat enim,
quòd fundus sit alienus, & pari illius sit alterius Domini,
& num. 8. Decisiones autem Rotæ allegatæ pro affirmatiua
licet allegent decisionem Afflict. loqui videntur de possessio-
ne bonæ fidei, qui propter bonam fidem facit suos fructus
meliorationum.

Verùm vtriusque opinionis trutina in casu præsenti neces-
saria non est, quia nos versamur extra terminos quæstio-
nis, ea namque à Doctoribus discutitur in casu, quis no-
mine proprio in re aliena melioramenta fecerit; tunc enim
intrat dubitatio, an ille sibi quæsiuerit melioramentorum
dominium, propterquod non obstante mala fide superue-
niente fructus suos facere potuerit. Hic verò melioramen-
ta fieri fecit ipse Dominus fundi author Sellorij, & conue-
nit cùm fabro murario de certa mercede, & pretio soluen-
do adeò, quòd faber murarius, seu eius successor, qui ho-
die fructus prætendit, quia meliorauit non suo nomine,
sed Domini fundi non sibi meliorationum dominium vo-
luit, † seu potuit acquirere, sed Domino fundi, *leg. qui* 42
aliena pecunia, leg. nihil prohibetur, Cod. si quis alt. vel sibi,
Rot. *dec. 262. num. 1. & 7. dec. 425. num. 1. par. 1. recent.*
& inter impress. apud Cenc. *de censib. dec. 165. & 166. per tot.*
manetque fabro murario simplex creditum pecuniarum
mercedis, ac pretij † cementorum, cuius intuitu fructus 43
meliorationum percipere non valet, sed ad summum pro-
batis requisitis, Castr. *in l. 3. ff. eo quod cert. loc.* petere inte-
resse, seu lucri cessantis, † seu damni emergentis, vt benè 44
ad propositum aduertit Angel. *in l. emptor in princ. versic. hoc*
tantum, ff. rei vindic. Matescott. *var. ... lut. lib. 2. cap. 12.*
num. 57. facit text. *in can. eyciens 88. distinct.* Alex. *consil. 21.*
num. 8. lib. 4. Dec. *cons. 2. num. 22. lib. 1.* Cenc. *de censib.*
quæst. 34. num. 21.

Vrget tamen, quòd faber murarius in conuentionibus
initis cùm Domino fundi reseruauit sibi nominatim domi-
nium melioramentorum vsque ad integram satisfactionem
pretij, ibi, *Cum conditione, quòd d. Mastro Io. Maria in-*
telligatur reseruatum dominium super laborerijs, donec de pre-
tio fuerit integrè satisfactus, vt in Summar. prætersta posi-
tionis pro Magalotto num. 3. in fine. Item supra memorata
deliberatio iudicialis, seu verius datio in solutum partis
domus facta à Iudice fabro murario de ann. 1634. pro cre-
dito melioramentorum, † quapropter cùm negari non 45
possit, quin faber murarius meliorationum Dominus sit,
tum ex conuentione cùm ipso Domino fundi, tum ex facto
Iudicis ritè, ac rectè procedentis cessat omnis amaritudo,
& ratione dominij fructus acquirit ea supra allegatis. Quo-
ta autem fructuum pars ei debeatur ratione melioramento-
rum eget liquidatione probando, vel quanti sit fructus pars
data in solutum, vel quanti hoc tempore melioramenta
valeant, † cùm inspici debeat præsens valor rei de tempo- 46
re restitutionis, Morot. *cons. 31. num. 13. & seqq.* Cæphal.
cons. 188. num. 31. Molin. Franc. & alij plures allegati à Mo-
dern. Panorm. *resol. 14. num. 64.*

Ex quibus aucta iuxta prædicta summa scut. 676. qua
soluta dandam esse immissionem in hanc domum Carolo A-
driano Sellorio decisum fuit sub die 17. Martij 1649. stan-
dum esse in decisis Domini censuerunt vtraque parte infor-
mante.

R. P. D. C E L S O.

Posteà Eminentiss. D. Cardinali.

Ferrarien. Transactionis.

Veneris 28. Ianuarij 1650.

A R G V M E N T V M.

Transactiones non habent suam subsistentiam, dum non adimpletur, quòd in eis fuit promissum, & maximè stante dolo, veluti si quis vna manu concedat promissa, & altera ea quærit eripere; nam id bona fides non patitur. Venenum sicuti inficit omne compositum, ita dolus inficit omne dispositum.

S V M M A R I V M.

1 *Adimplementi exceptio repellit agentem à limine iudicij.*

2 *Transactionem, quis dicitur non adimplere, si neget reddere quod promisit.*

3 *in Dolo, quis dicitur esse, si quod restituere tenebatur, & vna manu dat, & alia quærit id eripere.*

4 *Adimplere non sufficit promissa, semel si habeat tractum successiuum, sed perseuerantia est necessaria.*

Adimplementum, quando est perpetuum, non debet esse momentaneum, sed durabile, num. 4.

5 *Verisimilia ea, quæ non sunt non præsumuntur promissa, & num. 6.*

7 *Dolus in omni contractu censetur exceptus.*

8 *Dolus probatur, dum fuit tacitum id, quòd si fuisset expressum retraxisset partem à contractu.*

9 Tran-

9 *Transactionis remedium tollitur per exceptionem doli.*
10 *Præseruatiua aliqua non est extendenda ad casum, in quo cadit captio, vel læsio.*
11 *Priuilegia Fabricæ S. Petri non intrant, quando legata sunt certa, & num. 12.*
13 *Priuilegia Fabricæ S. Petri, vt intrent, debet prius assignari parti terminus ad probandam insufficientiam pro adimplendis legatis.*
13 *Transactiones cum sint stricti iuris, non possunt extendi ad ea, de quibus non fuit actum.*
15 *Bona, quæ iure cessionis ad aliquem peruenerunt iudicantur, vti propria, & non cedentis.*

DECISIO VII.

OBstare dixerunt Domini executioni transactionis non
solùm exceptionem non implementi, sed etiam
manifestæ contrauentionis, & doli; Nam cùm Comitis-
sa Vienna in Instrumento desuper celebrato cesserit, & re-
laxauerit Comitibus de Manfredis Piscationes, & Bona
Portus maioris receptis scutis 1100. pro eius prætensis cre-
ditis, & pro dote, & fructibus retentis loco pignoris iis-
dem bonis vltra alias promissiones, & obligationes; Vti-
que dum bona prædicta adhuc penes se ex diuerso titulo te-
1 tinere prætendit, obstat illi defectus adimplementi, † qui
repellit Agentem à limine iudicij, ad text. *in l. Iulianus, §.
offerri, ff. de act. empt. l. cum proponas, la 2.* ibique Bart. &
communiter DD. *Cod. de pact.* Put. *dec. 357. circa fin.* Man-
tic. *decis. 91. num. 4.* & coram Penia *dec. 367. n. 1. & seqq.*

Cessio verò reportata à fabrica, qua mediante in bonis
transactis prætendit mutasse causam possessionis, ac sibi-
metipsi illa euicisse non excludit defectum huiusmodi, sed
2 demonstrat potius contrauentionem, dum denegat † re-
stituere bona, quæ ea lege Transactionis concesserat, vt
probat Text. *in leg. si quis maior* 41. ibi, vel interpellando
Iudicem, vel supplicando Principi, vel non obseruando
promissa, vbi etiam gloss. *verb. Iudicem, & verb. supplican-
do*, & Bald. *num. 2. Cod. de transact.* Felin. *in cap. ex tenore
16. sub num. 1. vers. facit lex de rescript.* Mantic. *de tacit.
lib. 3. tit. 16. num. 30.* Rot. post Zacch. *de obligat. Camerali
dec. 210. num. 3.*

Imò ex cessione prædicta detegitur dolus, seu malitia
Comitissæ, quæ eodem tempore, quo stipulabatur tran-
sactio, procurabat cessionem à fabrica, à qua iam anteà
reportauerat rescriptum fauorabile super compositione
facienda; Itaut nunquam habuerit animum dimittendi bo-
3 na, sed semper ea retinendi, dum vna † manu fingebat
illa relaxare, altera verò tentabat eripere, vt in proximis
terminis consuluit Neuizan. *consil. 50. per tot. præsertim à
num. 36.* & faciunt notata per Larream *alleg. 66. num. 25.*
Surd. *decis. 326. num. 83. vers. & quia supra, & num. seqq.
vbi plures cumulat*. In his enim, quæ tractum successiuum
4 † habent non sufficit ab initio implere, dum implementum
non est durabile, sed momentaneum, Bart. *in leg. inter Ca-
stellianum 49.* ibique Bald. *num. 1. & 2. ff. de recept. arbitr.*
Soccin. *cons. 133. num. 7. lib. 1.* Surd. *cons. 381. nu. 19.* Rot.
dec. 618. num. 3. par. 4. recent.

Nec obstat, quòd in eodem Instrumento conuentum
fuerit, quòd in euentum, in quem bona prædicta euince-
rentur, tenerentur Comites de Manfredis dotem in pecu-
nia, vel alijs bonis restituere, quia nihilominus sub dictis
verbis non censetur comprehensus casus, quo Comitissa
euictionem affectaret, & sibi molestias inferret, qui sanè
5 casus cùm à Dominis de Manfredis non † fuerit verisimili-
ter præuisus, censetur propterea exceptus, & reseruatus,
iuxt. text. *in leg. qui cum tutoribus, §. qui per fallaciam, ff.
6 de transact.* vbi quod tali casu, quis non tam † paciscitur,
quàm decipitur, *& in l. 2. §. fin. ff. si quis caut.* Cæsar. Ma-
neot. *cons. 140. nu. 21. & seqq. & cons. 246. nu. 8. lib. 2.* Surd.
cons. 371. num. 87.

7 Etenim in omni contractu † censetur semper exceptus
dolus, *leg. creditor, §. Lucius, ff. mandat.* Bart. *in l. fin. num. 3.
in fin. ff. de prætor. stipulat.* Rot. *decis. 103. num. 20. par. 5. in
recent. & dec. 230. nu. 19. par. 7.* Qui dolus dicitur benè pro-
8 batus, dum fuit † tacitum id, quòd si fuisset expressum re-
traxisset Comites à transactione, Berou. *cons. 177. num. 43.
lib. 1.* Fachin. *cons. 18. num. 26. lib. 1.* Manent. *dict. cons. 140.
num. 21. & seqq. lib. 2.* Cancer. *var. resol. lib. 3. cap. 4. nu. 15.
& 16.* Rota *in Bonon. Nullitatis Concordiæ 12. Iunij 1645.
coram R. P. D. meo Cerro.*

Et propterea impedit effectum transactionis remedio re-
plicationis, † vel actionis de dolo, Mantic. *de tacit. lib.* 9
26. tit. 8. num. 11. Imò eandem transactionem inficit, &
extinguit, *l. & eleganter, ff. de dolo,* Bart. *in leg. sub prætex-
tu in 1. lect. num. 4. & 5. & in 2. lect. nu. 3. Cod. de transact.*
Cumao. *cons. 156. num. 4.* Rot. *dec. 271. num. 24. par. 6. rec.*

Et ex his patet responsio ad obiectum in contrarium
adductum, quòd per eandem transactionem fuerint quo-
que præseruata iura, quæ ex qualibet causa eidem Comitis-
sæ, eiusque filiæ possent in futurum competere, quia dicta
præseruatiua † debet intelligi de iuribus, quæ legitimo mo- 10
do competere possunt, nec sunt extendenda ad eum casum,
in quo captio, vel læsio interueniat, vt aduertit Bald. *in c. 1.
§. hoc quoque num. 19. de success. feudi*, quem refert, & se-
quitur Cyriac. *controu. 254. num. 33.*

Facilius verò inclinarunt Domini in hanc sententiam,
ex quo iura fabricæ visa fuerunt non releuare, neque ex ca-
pite incertitudinis, neq; sub prætextu insufficientiæ; † Non 11
quidem ex primo capite; nam Confraternitates, quibus
Ioannes Ludouicus legata reliquit sunt certæ, & in Ciuita-
te, & in districtu Ferrariæ existunt, & sic deficit qualitas
† requisita per Constitutionem sanct. mem. Clementis Sep- 12
timi, vt benè per Rot. coram Caualer. *decis. 212. num. 1.
& 2.* Minùs ex secundo, quia insufficientia non fuit proba-
ta, & probata non releuaret, nisi præcedente † præfixione 13
termini pro obtinenda commutatione voluntatis, vt dispo-
nitur per Constitutionem sanct. mem. Pij Quinti in ordine
97. & declarauit Congregatio Fabricę, de qua per Quarant.
in Bullario verb. Fabrica S. Petri, §. præterea, fol. mihi 247.
& dixit Rota *d. dec. 212. num. 6. vers. nec etiam visa sunt ob-
stare coram Caualerio.*

Demum non obstat, quòd in eadem transactione nulla
fuerit facta mentio de testamento Ioannis Ludouici, condi-
to de anno 1542. sed tantùm de successionibus Comitum
Antonij, & Francisci, & ideò † cùm illa sit stricti iuris 14
non possit trahi, nisi ad ea, de quibus actum fuit, Gabr.
cons. 90. num. 43. & seqq. lib. 1. Nam cùm dicta bona Ioan-
nis Ludouici iure successionis peruenerint ad Comitem
Antonium non considerantur ampliùs vti bona eiusdem
Ioannis Ludouici, sed vti propria, & de patrimonio Co-
mitis Antonij, vt dixit Rot. *decis. 247. num. 3. & 28. par. 5.
& dec. 66. num. 4. & seqq. par. 4. tom. 3. recent.*

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Militeñ. Parochialis.

Lunæ 31. Ianuarij 1650.

ARGVMENTVM.

Parochia conferri non potest infami, quòd non procedit, quando infamia proueniat ex iudicio criminali per calumniam moto, & sententia super illo sit contumacialis.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus impedit executionem sententiæ.*
2 *Ablatiuum absolutum importat conditionem.*
3 *Processus factus in vim litterarum Papæ sub conditione impetratarum, conditione non adimpleta est nullus.*
4 *Gratia Papæ quoties tendit in præiudicium alterius est coram executore citandus.*
5 *Citatio ad valuas nullius est momenti, si non præcedat citatio personalis.*
Vel fuerint adhibita diligentia in loco soliti domicilij citati, quia tunc valet, præsertim si subsequatur illius comparitio, & num. 6.
7 *Gratiæ fundamentum est plenè, & concludenter coram executore probandum.*
8 *Sententia lata in contumacia non probat delictum, vide num. 10.*
9 *Iudex criminalis non potest procedere sine citatione, nec etiam ad inquisitionem, quando ad instantiam partis procedit.*
10 *Sententia lata in contumaciam, licet non probet delictum, probat tamen priuationem reo infrà annum non comparente.*
Quod procedit, etsi reus post annum admissus sit ex Principis rescripto ad purgandam contumaciam, num. 11.
12 *Contumacia sine matrimonio non contrahitur.*

13 *Sen-*

13 *Sententia reuocata habetur, ac si nunquam lata fuisset.*
14 *Iudicium criminale irrogat infamiam facti.*
15 *Parochia non potest conferri infami, etiamsi infamia sit facti.*
Fallit si infamia facti proueniat ex iudicio criminali per calumniam moto, num. 16.
17 *Infamis infamia facti incursa per criminale iudicium ad hoc, vt non possit eligi ad beneficia necessarium est, vt delictum semiplena probatione probetur.*
18 *Pendentia iudicij non datur absque citatione, seu monitorio.*
19 *Infamis infamia facti non dicitur ille, de cuius crimine vociferatur inter personas non graues, & honestas.*
Quia istæ personæ debent esse graues, & plures, nec sufficit minor pars, num. 20.
21 *Infamia iuris resultat ex sententia criminali condemnatoria.*
Fallit si sententia sit lata in contumacia, seu reo non citato.
Item fallit, quando sententia est per alium reuocata, num. 24.

DECISIO VIII.

CItationis defectum obstare vlteriori executioni senten-
1 tiæ latæ ab Executore Apostolico; † Necnon eius-
dem sententiæ iniustitiam, apparet in alia decisione sub die
28. Iunij proximi præteriti coram me * edita, quæ hodie
reuisa, & confirmata fuit.

Erat enim necessaria citatio Iosephi, quem ex capite
homicidij incapacem esse huius Parochialis Ceranolus Ad-
uersarius narrauit Papæ in litteris suæ prouisionis, tam
inspectis verbis litterarum Apostolicarum, ibi, *vocato di-
cto Iosepho*, quæ vti concepta per ablatiuum absolutum
inducunt conditionem, & formam, eaque non adimple-
2 ta, † processus est nullus, Rota *decis.* 707. *num.* 2. *in fi-
ne par.* 3. *recent.* quàm attenta dispositione iuris, cùm re-
gulariter, quoties gratia tendit in præiudicium intrinsecum
3 alterius, † illius citatio coram Executore requiratur, vt
præter allegatos in alia decisione fuit dictum *in Callien. Prio-
ratus* 5. *Iuly* 1649. §. *penultimo coram me.*

Citatio autem facta per affixionem ad valuas nullius mo-
5 menti est, † non præcedente citatione personali, *Clem.* 2.
de re iudic. Seraphin. *dec.* 1276. *num.* 4. Et gratis ex aduerso
6 dicitur adhibitas prius fuisse diligentias, † in loco soliti do-
micilij Iosephi, quo casu subsecuta præsertim comparitione
citati sustineri citationem, dixit Rot. penes Comitulum
decis. 125. *num.* 2. & 3.

Iniustitia pariter euidens est, quia coram Executore
iustificata non fuit narratiua homicidij plenè, & conclu-
7 denter, † vt debuit; cùm sit fundamentum gratiæ, sed
solùm exhibita sententia condemnatoria Iosephi ad trire-
8 mes, † quæ vti lata in contumaciam delictum non
probat, ex allegatis *in prima decisione*, §. *At in casu*,
quibus adduntur aliæ duæ relatæ à Farinacc. *in prax. qu.*
11. *post num.* 92.

Eò minus, quia eadem sententia ex capite nullitatis, &
iniustitiæ reuocata nouissimè fuit ab A. C. & insuper con-
demnatus accusator ad perpetuas triremes, ob calumniam
accusationis, & falsitates commissas: Etiam simulando,
quòd contra Iosephum fuisset executum monitorium ad
comparendum coram Iudice; qui ipsum, vt supra in
contumaciam ad triremes condemnauit; Vndè conuin-
citur, quòd processus ille criminalis compilatus fuit ca-
9 lumniose contra Iosephum sine eius citatione; † sine
qua Iudex criminalis, nedum ad sententiam, sed nec ad in-
quisitionem potuit procedere, quando vt hic ad instantiam
partis procedebatur: quicquid dicendum esset, si fuisset
processum ex officio, vt distinguendo ex sententia, Are-
tin. tradit Boss. *in prax. tit. de inquisit. num.* 72. facit Farinac.
cons. 111. *num.* 11. *lib.* 2.

Nec obstat, quòd licet sententia lata in contumaciam
10 non probet delictum, † reo tamen non comparente
intra annum probet priuationem, quæ sufficit, vt decla-
rauit Rota *in Romana Benefic. Sancti Petri* 16. *Iunij* 1561.
coram Ordinario impress. post 1. *volumen cons. Farinac. de-
cis.* 3. *num.* 5. & tradit Lotther. *de re benefic. lib.* 3. *quæst.* 18.
num. 168. *iuncto num.* 166. Vbi dixerat hoc procedere,
quamuis post annum reus ex Principis rescripto admissus
fuisset ad purgandam contumaciam, † quia rescriptum 11
non tollit ius quæsitum ex annali mora in comparendo;
quam nocere etiam, quando ex ipsa lectura inquisitionis,
& processus constat euidenter de eius nullitate, tradit Fa-
rinac. *cons.* 111. *num.* 13. *in fine*, & *num.* 14. *lib.* 2.

In casu namque nostro hæc non applicantur, quia nec
versamur in terminis sententiæ latæ in contumaciam; cùm
in rei veritate nuper probata, numquam contra Iose-
phum transmissum fuerit, & † exequutum monitorium, 12
& alioquin contumacia non contrahatur, *l. contumacia*
57. *ff. de rei iudic.* Seraphin. *decis.* 972. *num.* 12. Rota
decis. 254. *num.* 5. *part.* 6. *recent.* neque solùm Iosephus
post annum comparuit, sed etiam obtinuit sententiam
reuocatoriam primæ sententiæ, cùm omnibus inde secu-
tis, quæ proinde habetur † ac si facta non fuisset, vt 13
in terminis Rot. *in Romana Canonicatus Sancti Angeli*
17. *May* 1567. *coram Cotta impress. post Farinac. in prax.
quæst.* 11. *sub num.* 92. *col.* 3. *in fine*, ibi & non constat de re-
uocatione illius.

Tandem non obstat, quod sola pendentia iudicij crimi-
nalis propter infamiam saltem facti, † quam Iosepho 14
irrogabat, efficeret ne ei Ordinarius posset hanc Paro-
chialem † conferre, *cap. omnipotens de accusat.* cum alijs
allegatis à Garzia *de benefic. part.* 7. *cap.* 8. *num.* 6. Nam
respondetur primo, quod ad hunc effectum iudicium
criminale per calumniam, vt in casu nostro motum,
† ac instructum non releuat, Felin. *in d. cap. omnipotens* 16
num. 3. *vers. limita*. Nè aliàs aperiatur via cuilibet male-
uolo impediendi personis honestis consecutionem bene-
ficiorum, vt benè *in d. cap. omnipotens aduertit*, August.
Barbos. *sub num.* 2. *vers. & limitatur*: & conferunt tra-
dita à Nauarro *cons.* 22. *sub num.* 6. *de hæretic.* vbi quod
ad impediendum, nè criminaliter denunciatus de aliquo de-
licto eligi possit ad dignitatem, † seu officium requiritur 17
semiplena probatio delicti. Sic etiam Mirand. & alij
relati à Modern. *Parmens. in cons. regular. resol.* 26. *num.*
22. & à Modern. *Clusino de canon. elect. disput. contron.* 1.
num. 5. & 8.

Secundò, quòd dici non poterat pendere iudicium ali-
quod criminale contra Iosephum, qui, † vt supra dice- 18
bam, nusquam fuerat monitus, aut citatus, *l. libertus la
2. ff. in ius vocan.* Boss. *in tit. de foro compet. num.* 203. Fa-
rinacc. *cons. crim.* 208. *sub num.* 3. *vers. nec facit lib.* 3. Ni-
hilque refert, quod inter aliquas personas calumniæ parti-
cipes, † aut saltem non graues, & honestas, Iosephi 19
accusatio, aut prætensum crimen vociferaretur, Felin. *in
cap. testimonium num.* 14. *de testibus*, Garz. *de benefic. dict.
cap.* 8. *num.* 7. & 12. & *duobus seqq.* Barbos. *de potest. Episc.
allegat.* 43. *num.* 17. & *in d. cap. omnipotens sub num.* 2. *vers.
qua incurritur*, P. Layman. *Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5.
part. 5. *cap.* 4. *sub num.* 4. *vers. secundo vt aliquis*, cum alijs
allegatis à Modern. *Matriten. quæst. regular. tomo* 3. *verbo
infamia, num.* 9. Vt enim incurratur infamia facti, opor-
tet opinionem criminis, illam quatenus commissum esset
irrogantis manere apud personas graues, † & plures; itaut 20
non sufficiat minoris partis, vt ex text. *in cap. inquisitionis*,
§. *quæsiuisti de accusat.* docet ibi gloss. *vers. vltim.* Innoc. *n.* 5.
Abb. *num.* 6. *in cap. per vestras num.* 12. *de cohabit. clericorum*,
Sanchez. *respons. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 4. *num.* 2. & 4.
vbi allegantur concordantes.

Quæ verò infamia iuris † ex sententia condemnatoria 21
resultare solet, *l. infamem, ff. public. iudic.* non resultat,
quando vt hic in contumacia, † seu verius reo non legiti- 22
mè vocato sententia lata fuit, Clar. *in prax. crimin. lib.* 5.
§. *fin. quæst.* 72. *column.* 1. *in fine*, P. Layman. *d. tract.* 5. *part.*
5. *cap.* 4. *sub num.* 2. *vers. requiritur autem*, Giurba *cons. cri-
min.* 65. *n.* 69. alijque relati à Modern. *Maceraten. de differ.
inter iudic. ciuil. & crimin. differ.* 16. *num.* 3. *vbi pluribus id
comprobat*. Et quatenus opus esset deleta fuisset † per sen- 23
tentiam reuocatoriam nouissimè latam, Sanchez *respons.
moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 28. Barbos. *de potest.
Episc. alleg.* 43. *num.* 20.

Et ita decisum informante Iosepho, diù tamen aduersa-
rio expectato, ac citato.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 28. Maij 1649. coram eodem bon. mem. Bichio, erit infra in fine in Miscell.

R.P.D.

II

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouieñ. Decimarum.

Luna 31. Ianuarij 1650.

A R G V M E N T V M.

Executor minus rectè interpretando decreti verba dicitur excedere: Vbi multa de Executoris excessu in exequendo.

S V M M A R I V M.

1 *Regulares Regni Poloniæ immunes à solutione decimarum cum priuilegij Apostolici tenentur non obstante priuilegio soluere Parochis decimas illorum bonorum, quæ antequam ad eos peruenissent soluebantur à laicis, & num. 2.*

3 *Decretum per verba futura conceptum non potest trahi ad præterita.*

4 *Executor interpretans minus rectè decretum, dicitur excedere modum in exequendo.*

5 *Decretum vim declarationis habens trahi solet, etiam ad præterita. Vide num. 8.*

6 *Decimæ petitæ tanquam sors independenter à iure decimandi, debentur non solùm in futurum decurrendæ, sed etiam ante petitionem decursæ. Vide nu. 10.*

7 *Decretum Sacræ Congregationis Concilij super decimis soluendis à Regularibus Poloniæ, an emanauerit per viam nouæ dispositionis, ac declarationis, necne. Videas, &c.*

9 *Res iudicata impedit quamcumque retrotractionem, & excludit quamcumque temporis coniunctionem.*

10 *Decimæ tanquam sors petitæ, quæ regulariter veniunt etiam ante petitionem decursæ, restringantur ad decursas post petitionem tantum, quando pro decursis antea adsit res iudicata, & num. 8. cum seqq.*

11 *Liquidatio in decreto requisita debet præcedere exequutionem.*

Eaque non præcedente executio est nulla, num. 12.

13 *Dictio*, tamen, *est exceptiua, & restrictiua præcedentium.*

14 *Ablatiuum absolutum importat conditionem, & formam.*

15 *Forma executori tradita, si non adimpleatur, reddit irrita omnia ab executore gesta.*

16 *Executor excedens fines suæ iurisdictionis, nulliter procedit.*

17 *Inhibitio vigore appellationis simpliciter à signatura ammissa efficit attentata omnia inde secuta.*

D E C I S I O IX.

POst latam in hoc Tribunali sententiam in iudicatum transactam, quæ præuijs duabus decisionibus coram Reu. P. D. meo Cerro 21. videlicet Maij, & 4. Iulij anni 1640. Collegium Cracouieñ. ac PP. Societatis Iesu ibi degentes à quacumque decimarum solutione ex Apostolicis priuilegijs declarantur immunes; fuerat postmodum ab vniuerso Poloniæ Clero iudicium institutum in Sacra Congregatione Eminentiss. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, contra eosdem PP. cęterosque Regulares super decimis ex bonis proprijs ab ipsis quoque præstandis; In quo sanè iudicio productis ex parte Patrum priuilegijs super decimarum exceptione ab Apostolica Sede receptis, ijsque maturè discussis, de eorumdem consensu tandem Sacra Congregatio decreuit anno 1645. in hæc verba videlicet.

Sacra Congregatio iterum, atque iterum auditis Regu-
1 *laribus †, eorum iuribus, ac priuilegijs maturè discussis,*
censuit ab eisdem Patribus, & alijs Regularibus soluendas
esse Parochis, & alijs Beneficiatis Regni Poloniæ decimas,
quæ soluebantur à laicis priusquam bona in ipsorum Patrum,
2 *† ac Regularium proprietatem fuerant translata, firmis ta-*
men remanentibus transactionibus desuper factis. Cùm verò huius virtute decreti Executor Apostolicus Patres Societatis condemnasset ad decimas, tum in futurum, tum pro ante acto decreti tempore Golambiæ Parocho præstandas ex bonis intra ipsius Parochię limites constitutis; Delata postmodum mihi causa appellationis ab executoris excessu; super eo dubium hodie proposui affirmatiuè resolutum.

Ille siquidem præcipuè deducitur ex mandato pro decimis præteritis relaxato, quę tum inspecta ipsius decreti natura, tum verborum qualitate, † ad futurum tempus re- 3
stricta ibidem dici non poterant comprehensæ, iuxt. text. *in cap. cognoscentes*, vbi gloss. *in verbo futuris*, *& in cap. vlt. de censib.* vbi gloss. *pariter in verbo futuras*, Bart. *in leg. verbum oportebit num. 1.* & ibi quoque Rebuff. *in verbo futurum verò, ff. de verb. signif.* idem Bart. *in l. cent. num. 25.* ibique Iason. *n. 43. ff. de vulgar.* Menoch. *cons. 110. num. 13. cum seqq. & cons. 711. num. 4.* Natt. *cons. 107. num. 7. & 8.* Adeòque decimæ ante emanatum decretum decursæ in relaxatione mandati includi non poterant ab executore, qui proindè decreti verba
minus rectè interpretando, † legatum exequendi modum 4
excessisse censetur, per text. *in leg. ab executore, ff. de appell.* vbi post gloss. *in verbo non iure*, notat Bart. *num. 7. gloss. in cap. quoad consultationem in verbo excedatur circa finem de sententia, & re iudic.* Petrus Rebuff. *in tract. de sententijs executoris art. 7. gloss. 14. num. 8.*

Non obstat, quòd anteacti temporis decimę in casu proposito insta ratione videantur inclusæ, vel quia præfatum Sacræ Congregationis decretum vim declarationis obtineat,
quæ † ad præteritum quoque tempus referri solet, vt no- 5
tant DD. *in cap. vltim. de constit.* vbi inter cæteros Felin. *n. 4.* Dec. *num. 13.* Menoch. *cons. 792. num. 8.* Vel quia illæ fuerant à Parocho antecedenter petitæ tanquam sors, ac independentes à iure decimandi, & consequenter non solùm in futurum, sed etiam ab initio ante institutum super ipsius
iudicium † debebantur, vt respondit Rot. *in Toletana De-* 6
cimarum 21. Iulij 1649. coram R. P. D. meo Celso, & in alia Hispalen. Decimarum 10. Decembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio.

Quia præterquam præfatum S. Congregationis decretum
per viam nouæ dispositionis potius † videtur emanasse ad 7
coarctanda Apostolica priuilegia, verbis expressis bona Patrum eximentia à quacumque decimarum solutione (ne Parochis onerosa nimium successu temporum redderentur, iuxta *cap. suggestum de decimis*,) licèt vim quoque declarationis obtineret, decimarum tamen præteritarum ibidem inclusio impeditur, ex sententia Rotali exemptionum pri-
uilegia canonizante contra ipsummet Parochum, † qui 8
pro prætensis decimis iudicialiter eos in partibus conuenerant: Ex ea enim sententia in iudicatum deindè transacta, in bona vtique fide constituti Patres Societatis conueniri non poterant pro fructibus ante decreti relaxationem exa-
ctis, cùm virtus rei iudicatæ † retrotractionem impediat 9
exaduerso prętensam, ac quamcumque temporum coniunctionem includat, vt probat text. *in leg. relegatorum, §. ad tempus*, vbi gloss. notat *in verb. ita, ff. de interdictis, & relegatis*, quàm refert, & sequitur Iason. *in l. non dubium, Cod. de legib. gloss. in cap. 1. in verb. de cætero de postulatione Prælatorum lib. 6.* vbi Franc. *num. 5.* Gemin. *num. 6.* & probauit Rot. *dec. 158. num. 4. circa finem cum seqq. par. 2. diuers.* Bona verò fides inde resultans diuersitatis rationem inter tempus v-
trumque constituat, † ac consequenter decimarum ante- 10
cedentium retardet exactionem, eamque restringat ad futuras, licet fuerint independenter à iure decimandi petitæ, vt respondit Rot. coram Seraph. *decis. 835. num. 8. & 1168. num. 4.* & coram Buratt. 184. *num. 2.*

Resultare quoq; visus fuit excessus executoris ex decimarum quantitate in summa florenorum 3000. taxata in mandato ante liquidationem eius, quod præstabatur à laicis,
priusquam bona ad ipsos fuissent Patres delata, † quæ ta- 11
men liquidatio vigore decreti expressè requisita, ac vti qualitas dispositioni inhærens debuisset omninò præcedere, iuxt. text. *in l. 1. §. ait prætor*, vbi notat Bart. *ff. ne quid in flumine publico, l. præter la 2. §. decere, ff. de vi bonorum raptorum*, Tiraquell. *de retract. consanguin. §. 8. gloss. 7. num. 1.* Surd. *consil. 130. num. 1. & dec. 230. num. 6.* Rot. coram Burat. *dec. 317. n. 1. & in Hispalen. Decimarum 26. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Corrado in §. quia procedit circa fin.* Eaque post habita nul-
lam, † & excessiuam reddidit executoris condemnationem, 12
iuxt. text. *l. ab executione, C. quorum appellationes non recipiantur*, vbi post gloss. *in verbo excedat*, notat Bart. *num. 4. gloss. in cap. quoad consultationem in fin. in verbo excedatur de re iudic.* Petrus Rebuff. *ad constit. Gall. tom. 1. eodem tit. de sententijs executor. art. 7. gloss. 14. num. 4.* Lancellott. *de attent. appell. pendente lim. 53. num. 32.* Rota coram Seraphin. *decis. 1168. num. 5.*

num. 5. & coram Gregor. 224. & 545. num. 7. & coram Buratt. 417.

Aliqui præterea ex Dominis exindè quoque deducebant excessum executoris, quòd ille deuenerat ad relaxationem mandati, non obstantibus transactionibus, quas Sacram Congregationem præseruare voluisse dignoscitur, tum ex dictione illa, *tamen*, præseruationi adiecta supra expresso-
13 rum exceptiua, † ac restrictiua præcedentium, *vt in leg. pro herede, §. quod autem, ff. de acquirenda hereditate, leg. ita tamen, ff. ad Trebell. l. vbi adhuc, §. ita tamen, Cod. de iure dotium*. Tum ex ablatiuo etiam absoluto, sub quo con-
14 cepta fuerat transactionum præsentatio conditionem, † ac formam designante, vt notat Bald. *in auth. matris, & auia, C. quando mulier tutor. off. fungi possit*, Felin. *in cap. dilect a n. 6. de rescript.* Rolan. *cons. 82. nu. 5. lib. 1.* Tiraq. *in tract. cessante causa limit. 1. num. 61.* Rota *dec. 189. num. 3. par. 4. diuers.* quæ
15 dum impleta non fuit † nullam, ac irritam reddidit condemnationem executoris, ad text. *in l. Meuius, & l. qui heredi, ff. de condit. demonstrat. l. 1. & 2. C. quando prouocare non est necessarium*, notant DD. *in cap. dilecta de rescriptis*, vbi post gloss. *in verbo irritum*, Abb. *num. 4.* Felin. *num. 6.* Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 5. num. 2.* Rot. post Pacif. de Salu. *dec. 268. num. 8.*

Neque præfatus excessus euitari poterit, vel ob prætensam eorundem transactionum nullitatem ex defectu beneplaciti Apostolici resultantem, vel quia illæ, tunc temporis expirassent, cùm huius articuli decisio, (quatenus Sacra Congregatio eas noluisset absolutè præseruare,) vel in ipsa Sacra Congregatione debuisset terminari, vel saltem in hoc Tribunali dignosci, non autem eiusdem cognitio spe-
16 ctaret ad executorem, † qui proindè fines suæ iurisdictionis excedendo nulliter processisse censetur, ad text. *in l. 1. C. si à non competenti Iudice, & in cap. at si Clerici in princ. de iudiciis*, Barbos. *in cap. cum M. Ferrarien. num. 186. in fine de constit.* Gemin. *cons. 4. num. 1.* Rot. *in Parmen. Nullitatis ordinationis 12. Maij 1631. coram Reuerendiss. Terracinen.*

Hinc etiam aliqui ex DD. alterum executoris excessum arguebant; Cùm hic post causam appellationis à Signatura
17 simpliciter admissam, † & expeditam huius Sacri Tribunalis inhibitionem, sibi quoque personaliter intimatam ad relaxationem censurarum, aliosque actus præiudiciales vlterius progredi non potuisset, ad text. *in cap. non solum in fine de appell. lib. 6. & in cap. Romana, §. sin autem post sentent. de appell. & in cap. cum inferior de maioritate, & obedientia*, & pluries respondit Rota coram Buratt. 902. coram bo. me. Coccino 319. coram bon. mem. Vrgellen. 104. & in alijs latè congestis *in Toletana matrimonij 20. Iunij 1645. in §. 2. quia cum seqq.* Rota *coram R. P. D. meo Corrado*.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Comen. Iurispatronatus.

Lunæ 7. Februarij 1650.

ARGVMENTVM.

Præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus aduersus alium, qui obtinuit à Papa derogationem medietatis vocum, dum non iustificauit narratiuam ipsi Pontifici factam, scilicet quod à medietate Patronorum ipse præsentatus fuisset.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus.*
2 *Gratia Papæ est obreptitia, si ei fuerit narratum mendacium.*
3 *Narratiua, quæ fuit causa concessionis gratiæ Pontificis est concludenter probanda.*
4 *Quasi possessio præsentandi vnica præsentatione acquiritur.*
5 *Iuspatronatus est actus diuiduus.*
6 *Compatronus, qui non præsentauit ob temporis lapsum præsumitur consensisse præsentationi factæ à compatronis.*
7 *Negligentia patroni in non præsentando præiudicat in vacatione præsenti, non autem in futura.*
8 *Quasi possessio ab vno ex compatronis in vim præsentationis acquisita censetur præseruata ab aliorum compatronorum præsentatione.*
9 *Renuncians transmittit propria iura in renunciatarium.*
10 *Renunciatio non trahitur ad incognita, & vltra expressa.*
11 *Possessio vitiosa est sequestranda.*
12 *Possessor vitiosus non debet perfrui ex commodo eius possessionis.*

DECISIO X.

POssessionem Patronalis beneficij, de quo agitur per Archidiaconum Papien. executorem litterarum Apostolicarum Io: Baptistæ Polattæ præsentato concessam, Nicolaus Tencalla pariter præsentatus contendebat, & illam vti captam lite pendente coram Ordinario Comen. esse attentatam, & sic sequestrandam prætendebat. Vndè sub die 5. Iulij anni præteriti hoc dubio per me in Rota proposito, & reiecto, ordinatum fuit, vt de bono iure videretur, & hodie de bono iure Tencallæ constare fuit responsum.

Nam omissa disputatione iurispatronatus existentiæ, super qua nulla cadit altercatio, & capta illa pertinentiæ circa quam tota huius causæ difficultas inuoluitur, patet iuspatronatus pro maiori vocum parte pertinere ad illos, qui Nicolaum Tencallam præsentarunt. Siquidem Petrus de Bonitate testator in erectione huius Patronorum ius præsentandi suo proximiori consanguineo legauit, proximior fuit Bernardus, ex quo Patronatus transiuit ad Lazzarottum, & Petrum Martyrem eius filios, & heredes, vox Petri Martyris deindè deuenit ad Thomam, ac demum de Thoma ad Franciscum, à quo præsentationem habet Nicolaus Tencalla.

Vox autem Lazzarotti deuenit pro medietate ad Anastasiam, & deindè ad Prudentiam, & Mariam, quæ eundem Nicolaum præsentarunt pro alia medietate ad Catherinam, ab ista ad Lucretiam, ac demum de Lucretia ad quinque eius filios, nempè ad Cæsarem pro vna quinta parte, qui eundem Nicolaum præsentauit pro alia quinta ad ipsummet Nicolaum præsentatum, & pro alijs tribus quintis partibus ad Carolum Antonium, Elisabetham, & Catherinam, qui dictas suas partes Petro Martyri iuniori donarunt, à quo præsentatus fuit Io: Baptista Polatta, vt iustificatur in Summario.

Igitur constat, quòd prænominatus Nicolaus Tencalla habet præsentationem à Francisco habente vnam vocem à Prudentia, & Maria habentibus medietatem alterius vocis, & à Cæsare habente quintam alterius medietatis eiusdem vocis.

Io: Baptista verò præsentatus fuit à Petro Martyre iuniore habente, dumtaxat reliquas tres quintas partes alterius medietatis eiusdem vocis ex personis dd. Caroli Antonij, Elisabethæ, & Catherinæ, † & sic dictus Nicolaus prætta- 1
let in bono iure ad effectum institutionis, *cap. 3.* & ibi gloss. *in verb. qui maiorib. de iurepatr.* Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. num. 257.* Rot. coram bon. mem. Vrgellen. *dec. 438. num. 1. cum alijs relatis in Neapolitana iurispatronatus 27. Ianuarij 1644. in fin. coram R. P. D. meo Otthobono, & in Comen. Capellæ 21. Aprilis 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nec derogatio Sanctissimi pro medietate Patronorum dicto Ioanni Baptistæ suffragatur. Quoniam Summus Pontifex ad eam concedendam motus fuit ex narratiua, quòd prædictus Io: Baptista à medietate Patronorum fuerat præsentatus, ibi, *Nos dicto Io: Baptista, &c. à medietate dilectorum filiorum modernorum illius Patronorum intra legitimum tempus promotum fuisse, &c. ac dicto Iurispatronatus pro altera medietate Patronorum huiusmodi hac vice dumtaxat harum serie specialiter, & expressè derogantes, &c.* At cùm hactenus hoc probatum † non fuerit, gratia remanet 2
nulla, Rot. coram Penia *dec. 139. num. 1. & 552. nu. 3.* & dicitur per obreptionem obtenta, Rota *in Aquilana Iurispatronatus 4. Iunij 1646. §. pariter, vers. quo casu coram R. P. D. meo Corrado, & in Mutinen. Beneficij 27. Martij 1648. §. nec minus in fin. coram me*, & ad eam iustificandum leues probationes non sufficiunt, quales sunt illæ Polattæ, † sed conclu- 3
dentes requiruntur, quando prout hic narratiua fuit absolutè causa concessionis, Rot. *dec. 268. num. 4. par. 1. diuers. & dec. 482. num. 9. coram Penia.*

Leuis est illa, quòd huiusmodi narratiua iustificari possit, primò ex præsentatione Alexandri Iouij facta anno 1624. per Lucretiam, quæ vnà cum Thoma dictum Alexandrum præsen-

fentarunt, per quam præfentationem dicuntur conftituti in
4 † quafi poffeffione præfentandi pro medietate, Innoc. *in cap. cum Ecclefia Sutrina fub nu.4. de cauf. poff. & propr.* & Rip.
num.39. Rot. *in Sulmonen. Beneficij 20. Martij 1649. §. & hec quafi poffeffio coram me.*

Quoniam Anaftafia, quæ habet medietatem vocis pa-
tris, (vt fuit oftenfum) fibi non præiudicauit ob non præ-
5 fentationem. Tum quia cùm iufpatronatus † fit actus diui-
duus, *cap. 1. & 3. de iurepatr.* Acchill. de Graff. *dec.4. num. 13. de preben.* A Lucteria, & Thoma fine Anaftafiæ interuentu
6 præfentatio benè fieri potuit, cui † poftea ob temporis lap-
fum dicta Anaftafia confenfiffe cenfetur, Rot. apud Acchill.
de Graff. *dict. dec.4. num.* 14. Caual. *dec.* 197. *n.5.* Tum etiam
quia in omnem cafum ob negligentiam præfentandi in ea
7 vocatione † non fibi in alijs futuris vocationibus præiudica-
uit, Federic. de Sen. *conf.112. in ult. dub.* Abb. *conf.54. num. 3. poft med. lib.1.* Rot. *decif.174. num.10. par. 7. recent. dec.136. num.* 12. poft Viuian. *de iurepatron.* Imò ex iftorum compa-
tronorum præfentatione quafi poffeffio Anaftafiæ acquifita
8 in præfentatione anni 1593. † præferuata intelligitur, Ri-
min. iun. *conf.214. num.40.* Calder. *conf.15. de iurepatron.* Vi-
uian. *de iurepatr. par.2. lib. 2. cap.2. num.* 37. Rot. coram fan.
mem. Greg. XV. *dec.417. & dec.452. num. 9. & in Neapolitana Iurifpatronatus 27. Ianuarij 1644. §. pariter non releuat coram R.P.D. meo Otthobono.*

Secundò nec minus iuftificari poteft ex renunciatione
hæreditatis paternæ facta per Anaftafiam ad fauorem Lu-
9 cretiæ, & fuorum filiorum, per quam ius, † quòd habebat
ad eandem Lucretiam, & eius filios tranfmififfe prætendi-
tur, *cap. ex litteris, & cap. cum feculum de iurepatr.* Rot. co-
ram Seraph. *dec.725. per tot.*

Quia refpondetur, quòd Anaftafia non fecit generalem,
& abfolutam ceffionem hæreditatis paternę ad fauorem Ba-
guti, quo cafu poterat effe quæftio, An fub titulo illo vni-
uerfali hęreditatis veniret etiam Iufpatronatus, fed prius adi-
uit hæreditatem, & deindè recepta promiffione fcutorum
centum pro fuis dotibus fecit folitum pactum de quicquam
amplius non petendo de dicta hæreditate ab eodem Baguto,
ex quo pacto nullo modo inferri poteft ad renunciationem
Iurifpatronatus, quòd ex præcedenti aditione fuerat iam
in perfona Anaftafiæ confolidatum, & cuius occafione illa
nihil ab eo prætendere poterat, fed tantùm ad remiffionem
aliorum iurium, quæ in pofterum fibi quomodolibet compe-
tere poterat fuper hæreditate paterna contra eundem Bagu-
10 tum ex regula, † quòd renunciatio non trahitur ad incogni-
ta, & vltra expreffa, Butr. *in cap. accedentibus num.8. de priuileg.* Dec. *in cap. cum acceffiffet num.90. de conftitut.* Decian.
conf.52. num. 23. lib. 1. Rota coram fanct. mem. Gregor. XV.
dec.15. num.3. & in recent. dec.471. num.5.

Vltra quod dicebant Domini, quòd circumfcripta etiam
præfentatione facta à Prudentia dictæ Anaftafiæ hærede
ad fauorem Tencallæ, nihilominus de eius bono iure dubi-
tari non poteft, cùm femper maiorum vocum partem ha-
beat, vt patet ex fupra narrata facti ferie.

Firmato igitur hoc bono iure Tencallæ, & conftito de
11 non iure Polattæ, fequitur quod ipfius poffeffio † tanquam
12 vitiofa fit fequeftranda, † ne poffeffor commodo fuæ vitio-
fæ poffeffionis perfruatur, iuxta laudabile huius fupremi
Tribunalis ftylum, de quo *in Calaguritana Beneficij 23. Iunij 1645. §. & confequenter, & in Bituntina Iurifpatronatus 26. Februarij 1646. in fine coram me.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Conchen. Penfionis.

Luna 24. Februarij 1650.

A R G V M E N T V M.

Penfio dicitur nulliter referuata, quando fuit facta Pontifici narratiua falfa, etiam fi fuerit facta ab expeditore, quando vel narratiua fuit dolofa, vel tertiò præiudicialis, & fortius fi principalis ea vfus fuerit. Penfio referuata filio fuper beneficio Patris eft nulla, & etiamfi fuerit referuata ab extraneo, dum fuerit factum in fraudem, vbi coniecturæ fraudis recenfentur.

S V M M A R I V M.

1 *Penfionarius tenetur in petitorio iuftificare valorem Papa narratum, quia narratiua valoris dicitur caufa gratia.*
Quod amplia fi agatur de penfione referuata beneficio pleno, num. 2.
3 *Valor beneficij, an fit probandus per titularem, vel penfionarium.*
4 *Gratia non vitiatur, quando narratiua non eft dolofa, vel non eft talis, qua monit concedentem.*
5 *Papa folet apponere penfiones beneficijs, dum remaneant pro titulari dua tertia partis fructuum.*
6 *Penfionarius, quando excufatur de mala expreffione valoris beneficij, & num.4. & 5.7. & feqq.*
8 *Valor procuratoris, fiue expeditoris in expreffione valoris beneficij, quem Rota non excufat procedit fi fit in eo, quod redderet Papam difficiliorem ad concedendum, & num.9. & 13.*
10 *Penfionarius debet probare, quòd pro titulari remaneant dua tertia partes fructuum beneficij.*
11 *Gratia non poteft dici dolosè impetrata, quando impetrans eft puer tenera ætatis.*
12 *Narratiua falfa procuratoris non vitiat gratiam, quando narratiua non eft alicui praiudicialis.*
Secus è contra, num. 13. & 14.
Fallit fi principalis ea vfus fuiffet, num.18.
14 *Papam prafumitur, vel non conceffiffe, vel difficilius conceffiffe gratiam tertio praiudicialem, fi narratiua eft falfa.*
15 *Correctio litterarum Apoftolicarum non conceditur, quando à fupplicatione non difcordant.*
16 *Producens fcripturam illam cum omnibus fuis qualitatibus, & narratiuis ratificat.*
Quod procedit, etfi productio fit facta à procuratore, fine fpeciali mandato, dum producens illa productione reus fuerit, num. 17. & 18.
17 *Vfus conducit ratificationem aequipollentem mandato fpeciali, & num. 18.*
19 *Concilium Tridentinum prohibet referuari filio penfionem fuper beneficio à patre poffeffo, & num. 28.*
Quod procedit, etiam fi penfio referuaretur ad fauorem confanguinei alterius titularis, & poftea ifte titularis alteram penfionem referuaret ad fauorem illius filij, quia prafumitur factum in fraudem, num. 20. & 22. & feqq.
21 *Simulatio occultè committitur, ideóque animus fimulandi à coniecturis conuincitur.*
22 *Simulatio in referuatione penfionis inducitur ex contextualitate mandatorum, hinc inde ad confentiendum coram eodem Notario, & teftibus, & num. 24.*
Fallit, quando contextualitas mandati fundata eft in diuerfa caufa, num.23.
25 *Simulatio in referuatione penfionis, arguitur fi vnus faciat expenfas expeditionis alterius.*
Et fortius fi expeditiones tendant ad fauorem eius confanguinei, num.26.
27 *Simulatio conuincitur ex pluribus coniecturis fimul iunctis.*

D E C I S I O XI.

Rationes ipfæ, quæ iuxta decifiones in priori inftantia
coram R.P.D. meo Corrado editas fub die 13. Ianua-
rij 1648. & 21. Maij 1649. * Sententiæ Rotalis ab eodem
D. meo Corrado fuper nullitate penfionis latæ iuftitiam de-
monftrant, mouerunt hodie Dominos, vt eandem fenten-
tiam confirmandam effe refponderent; nempè defectus iu-
ftificationis valoris à Manzilla penfionario narrati, & fi-
mulatio in fraudem decreti Sacri Concilij Trident. *feff. 25. de reform. cap. 15.*

Debuit namque penfionarius in hoc iudicio petitorio
† iuftificare valorem ducatorum 500. auri de Camera à 1
fe narratum Papæ per afcenfum, cùm huiufmodi narratiua
dicatur caufa, & fundamentum gratiæ, vt in puncto præ-
ter allegatos in decifionibus Reu. P. D. mei Corradi, tradit
Lotther. *de re benefic. lib. 1. quaeft. 43. num. 1. & feqq.* vbi hoc
ampliat, quando vt in cafu noftro agitur de penfione † re- 2
feruata beneficio pleno, Rota *decif.526. nu.1. par.3. dec.287. n.9. par.5. rec. & in Placentina penfionis 25. Iunij 1646. coram Reu. P. D. meo Cerro*, vbi fequendo diftinctionem femper
in

in hoc Sacro Tribunali receptam dicitur, qnod aut agitur in
3 iudicio possessorio, † & onus probandi falsitatem valoris
narrati incumbit titulari, quia est de eius exceptione, cum
pensionario sufficiat docere de quasi possessione exigendi,
aut igitur petitorio, & valor probandus est à pensionario,
quia cum titularis babeat iotentionem fundatam in disposi-
tione iuris, qnod beneficia sine diminntione conferantur,
innitatur opus est pensionarius litteris Apostolicis reserua-
tionis pensionis, & quidem validis, quales non suut nisi
iustificentur in valore narrato, vbi vt hic agitur contra
successorem in beneficio, qui reseruationi pensionis non
consensit.

At pensionatius non iustificauit, solumqne apparet de
4 valore in ducat. 500. monetæ Castellæ, † nec excosatur sioe
quia falsa narratiua, quæ noo mouit concedentem, & do-
losa oon est gratiam noo vitiat, *cap. super litteris de rescript.*
cuius dispositionem ad rescripta gratiosa extendit, Innoc. *in
cap. postulasti num. 1. eod. tit.* Lap. *allegat. 89. num. 6.* alijque
relati *in decis. 288. num. 1. post cons.* Farin. *decis. 536. num. 4.
part. 4. tom. 3. recens.* coocedentem verò noo magis toouit
narratiua valoris in 500. ducatis Cameræ, quam mooisset
in totidem monetæ Castellæ, cùm semper remaneant pro
5 titulari duæ tertiæ partes fructuum † quibus saluis Papa so-
let beneficia grauare pensione, vt per Gigan. *de pens. quæst. 9.
sub num. 1. & 2. & sub num. 5. in fin.* Rot. *in Romana pensionis
25. May 1646. §. vnde huiusmodi coram me*; & magis in ter-
6 minis ad effectum excusandi malam expressionem † valoris
fuit ponderatum *in d. decis. 536. sub num. 5. vers. alia enim*,
& num. 6. part. 4. tom. 3. recent.

Siue quia mala expressio prouenit ab errore procurato-
7 ris, † ac expeditoris, vt constat, quia in mandato procuræ
dato à principali valor expositus; fuit in 500. ducatis mo-
netæ Castellæ, quod excludit dolum principalis, & licet Rota
non facilè admittat istam excusationem propter fraudes,
quæ alias fieri possent impetrando per medium procurato-
8 ris, vt † refert Crescent. *decis. 10. de præbend.* hoc procedere
quando error versatur circa ea, quæ Papam ad conceden-
9 dum difficiliorem reddere potuissent, † oecnon conuincitur
ex publicis instrumentis mandati procuræ dati à principali
declarauit Rot. *inter impress. post cons.* Farinac. *decis. 270. sub
num. 4. vers. censuerunt Domini, & d. decis. 288. sub num. 11.
vers. fuit responsum*, quas refert, & sequitur *d. decis. 536.
num. 5. & num. 18. part. 4. tom. 3. recent.*

Primum eoim cessat, quia non coostat remanere pro ti-
tulari duas tertias partes fructunm deductis oneribus,
10 † qood est in specie probandum ab impetraote, Seraph. *decis.*
1030. *num. 1.* Rot. *decis. 444. num. 4. part. 2. recent. decis. 237.
num. 6. coram bon. mem. Card. Mellino, & in Monopolitana
pensionis 7. February* 1648. *coram me*; præsumique potest
dolo narratus valor in ducatis Cameræ, vt Papa libentius
11 tantam pensionem beneficio pleno reseruaret: † quidquid
enim sit quando pensionarius erat puer teneræ ætatis, & agi-
tur pro reductione pensionis contra titularem, qui illi con-
sensit, in quibus terminis loquitur exaduerso allegata *decis.
536. part. 4. tom. 3. recent. vt patet num. 4. & sub num. 7.* vel
quando falsa narratiua non tendit in alicuius præiudicium,
11 † puta quia impetrans beneficium non curatum se Presby-
terum narrauerit, cùm tamen simplex Clericus esset, qui
est casus supra citat. *decis. 270. & 288.* apud Farinacc. *post
cons.* Sanè in maiore, qoi benè sciebat valorem beneficij, &
in gratia præiudiciali tertio prout est reseruatio pensionis,
quia Papa procedit cum maiori circumspectione oritur su-
spicio, quod nisi fuisset facta illa oarratiua Papa non con-
13 cessisset, † vt respondendo contrarijs, benè distinxit Rot. *in
dicta decis. 270. sub num. 3. vers. & quantum, ex doctr.* Ge-
min. *in cap. gratia num. 4. in fin. de rescript. in 6.* quam sequi-
tur Cresc. *decis. 10. num. 2. de præbend.* Cassad. *decis. 10. num.
3. vers. scilicet quod expressio eod. tit.* & generaliter quod
Papa gratiam, quæ alicui præiudicium inferri præsumatur
14 non concessurus, † vel difficiliùs si narratæ sint falsa fuit
dictnm *in Nouarien. Canonicatus 12. February 1593. coram
clar. mem. Cardin. Hieronymo Pamphilio impress. apud Mar-
ches. de commiss. part. 1. fol. 451. sub num. 1. vers. & præser-
tim in decis. 150. num. 5.* coram sanct. mem. Gregor. XV.
*& in Calagurstana beneficij de Cornago 27. May 1647.
coram me.*

Alterum pariter penitus remouetur, quia pensionarius
receptis litteris Apostolicis oarratiuam valoris in ducat. 500.
Cameræ cootinentibus, noo solùm non contradixit, aut
pro illarum correctiooe institit, quam forsan nec obtinere

potuisset, cùm litteræ non discordent à supplicatione, † sed à 15
mandato iuxta alteram ex opinionibus relatam à Mandos.
super reg. 27. Cancell. *num. 7.* sed eas in iudicio produxit pro
obtinenda earum executione; hinc enim illas ratificasse cen-
setur cum omnibus qualitatibus, † & narratiuis ibi expressis 16
ex *alleg. in 2. decis. R. P. D. mei Corradi, §. quia præter quod:*
parumque refert, quod productio facta fuerit à procurato-
re absque speciali mandato, quia ipse peosionarius tum lit-
teris, tum earum productione vsus fuit obtinendo illarum
executionem, & obtentam in varijs Tribunalibus defen-
dendo, qui vsus inducit ratificationem æquipollentem
speciali mandato, *l. si filius familias*, vbi ootaot omnes *ff.
ad Maced.* cum alijs adductis *in Casenaten. fructuum 28. Iun.*
1647. *§. fin. coram R. P. D. meo Royas*, & in specie supplica-
tionis porrectæ à procuratore, Capnaq. *decis. 193. num. 1.
& 2. & num. 4. part. 1.* Caual. *decis. 26. num. 5.* Put. *in punct.
pensionis expedita à procuratore decis. 100. sub num. 1. vers.
tamen, & num. 2. lib. 2. in corr.* itaut falsa narratiua procu-
ratoris apta vitiare gratiam oaceat principali propter illius
vsum esto quod non noceret si nullatenus mouere potuisset
Principem ad concedendum, † ac tertio non præiudicaret, 18
io quibus terminis gratiæ vsum non nocere dixit Rot. *in sæpe
citata decis. 288. num. 12. post cons. Farin.*

Simulatio quoque in fraudem † Concilij Trideotini pro- 19
bibentis reseruari filio pensionem super beneficio possesso à
patre visa est vrgere, nam Manxilla, qnia probibebatur ob-
tinere pensionem super fructibus Ecclesiæ Parochialis Loci
Vallis de Colmenas, quam tunc Iacobus eius pater natura-
lis possidebat, curauit quod idem Iacobns consentiret pen-
sioni ad fauorem Petri Ordono nepotis Sanctij Ordono, vt
vice versa idem Sanctius super fructibus alterius Parocbialis
loci Carasenellæ à se possessæ consentiret simili pensioni ad
fauorem ipsius Manzillæ, prout factum fuit, expeditæque
hinc inde litteræ expensis solius Manzillæ: Vnde apparet
tum causa simulandi ad euitandam scilicet, † seu verius elu- 20
dendam prohibitionem Concilij, vt ferè in punct. Paris. *de
confid. quæst. 51. num. 8.* Aymon. *cons. 153. num. 8.* tum ani-
mus, & coniecturæ simulationis, quibus illa conuincitur
ex quo † occultè committitur, *cap. per tuas, cap. sicut*, vbi 21
Innoc. *num. 1. de Symon.* Lotther. *de re benef. lib. 1. quæst. 36.
num. 105.* Rot. *decis. 238. n. 14.* coram san. mem. Gregor. XV.
*& in Balneoregien. Simonia 17. May 1624. coram bon. mem.
Coccino.*

Et inter coniecturas potissima est quæ resultat ex contex-
tualitate mandatorum procuræ ab vtroque Rectore eodem
tempore, & coram eodem Notario, & testibus ad consen-
tiendum pensiooibus, † vt supra datorum Paris. *de resi- 22
gnat. lib. 14. quæst. 9. num. 10. & sequentibus vsque ad 15. &
de confid. d. quæst. 51. num. 5. & 9. & 17. in fin.* Rot. *decis.*
134. *num. 3. vers. & ex breuitate part. 2. diuers. aliyque
relati in 2. decis. coram D. meo Corrado, §. penultim.*
neque correspectiuitas euitari potest eo quod testes depo-
nant mandatum Iacobi patris Manzillæ emanasse in re-
munerationem eorum, quæ Sanctius Ordooo fecerat ad
fauorem ipsius Manzillæ, † ex quo infertur quod ob 23
diuersitatem causæ vtriusque mandati contextualitas noo
inducit correspectiuitatem, *ex allegat. in decis. 392. num.*
13. coram sanct. memor. Gregor. XV. *& in Romana, seu
Veliterna restitutionis in integrum 17. Septembris 1646.
coram me.* Quia titulus iste remunerationis cùm sit re-
latiuus ad beneficium acceptum, hoc est ad consensum
à Sanctio præstitum ad fauorem Manxillæ magis conuin-
cit ideotitatem causæ, † & correspectiuitatem consen- 24
suum, quod scilicet vnus consenserit contemplatione
consensus alterius, itaut ex vtriusque simultaneo, & effe-
ctuatu consensu probetur mutua inter ipsos permutatio,
vt in terminis consensus remuneratorij *est text. in l. sed
etsi lege 28. §. consuluit in fin.* ibi, *genus quoddam hoc est
permutationis, ff. de pet. hæred.* & ibi notat Ant. Faber.
*col. 3. circa fin. vers. remunerationem fol. 307. facit text.
in l. si pignora 56. vers. species enim, ff. de furt.* Acceden-
te præsertim, † quod Manzilla fecit expensas expeditio- 25
nis vtriusque pensionis, quod pro coniectura fraudis addu-
cit Paris. *de confid. quæst. 27. num. 1. & seqq.* Rot. *in Romana do-
mus ad Transtyberim 18. Iuny 1638. §. 3. insurgit coram Emi-
nentiss. D. Card. Panzirolo*, & vtrioque resultabat vtili-
tas ad fauorem consanguineorum ipsorum consentientium,
† nempè ex vna parte nepotis, ex altera filij, quod pa- 26
riter fraudis argumentum præbere tradit Paris. *de confid.
d. quæst. 27. num. 6. & 7.* vnde quidquid dicendum esset si

aliqua ex prædictis coniecturis concurreret, sanè omnibus
simul iunctis apparet præcessisse inter partes expressam,
27 † aut præsumptam conuentionem de ad inuicem consen-
tiendo, Anchar. *cons. 434. sub num. 3. vers. ex præambula*,
Aym. *cons. 153. num. 9.* & pensionem cadere sub prohibitio-
28 ne Concilij Tridentini, † vt in terminis declaratum fuisse
à Sacra Congregatione refert Garz. *de benef. part. 7. cap. 3.
num. 87.* vbi in fine dicit, quod consensus pensioni dicitur
præstitus per fraudem, & in proximis terminis Aufred. ad
Capell. Tholos. *quæst. 439. num. 5.*
Et ita decisum vtraque &c.

Decisio ista emanata sub die 21. Maij 1649. coram Eminentissimo Corrado est supra in part. 10. recent. decis. 306.

R. P. D. C E R R O,

Sacræ Rotæ Decano.

Burgeñ. Decimarum.

Veneris 11. Februarij 1650.

A R G V M E N T V M.

Declaratoria conceditur contra inobedientes in solutione decimarum, quod etiam procedit stante appellationis interpositione, quando causa commissa fuerit sine præiudicio mandati de manutenendo.

S V M M A R I V M.

1 *Declaratoria conceditur vbi adest inobedientia.*
Fallit si causa appellationis commissa fuisset, n. 2.
Quam fallentiam restringas si commissio sit reformata a Signatura cum clausola, sine præiudicio mandati de manutenendo, num. 3.
4 *Clausula*, sine præiudicio mandati de manutenendo *illud præseruat*.
5 *Persona si sint Ecclesiastica eò magis tenentur obtemperare mandatis Rotalibus*.
6 *Patientia sola non sufficit pro paritione, sed necessaria est paritio verbalis ad euitandam declaratoriam*.
7 *Declaratoria ad hoc vt concedi possit necessaria est liquidatio summæ*.
Quod procedit quando contumax à paritione facto deposito alicuius quantitatis offert residuum post liquidationem factam, num. 8.
Præcipue in materia decimarum, num. 9.
9 *Debitor decimarum eas offerre tenetur*.

D E C I S I O XII.

IN executionem resolutionis captæ coram me 13. Nouembris 1643. expedito mandato de manutenendo ad fauorem Abbatis, & Monachorum Beatæ Mariæ de Nagera in quasi possessione percipiendi omnes Decimas, quæ colliguntur intra fines Parochialis Ecclesiæ Beatæ Mariæ Oppidi de Argoños dempta quarta parte in causam fabricæ, & congruæ substentationis Beneficiatorum illius iuxta concordiam de anno 1585. *relat. in decis. edita super bono iure 28. Iunij 1647. in fine coram me*. Eòque personaliter intimato Roccho de Solar Rectore, & Francisco Dexado Parocho Beneficiato, Summ. Abbatia num. 3. ac in actis Notarij causæ reproducto, seruatisque quatuor terminis ad docendum se paruisse de stylo seruari solitis num. 4. cum adhuc de aliqua paritione doctum non fuerit, quinimmò constet de positiua inobedientia, ea quo in actu præfatæ intimationis à dicto mandato appellarunt d. num. 3. Ideò Domini resoluerunt contra dictos Rectorem, & Parochum dandam esse
1 declaratoriam, † vt tamen resipiscant, & debita paritione protinus obedire festinent, ad *notat. in cap. 2. de dol. & contum. in 6.* Mohed. *decis. 1. de sent. excomm.* bon. mem. Buratt. *decis. 17. nom. 1. cum alijs in Leodien. Abbatissatus 8. Aprilis, & 20. Iunij 1644. coram Reuerendiss. D. Terracinen. in Toletana Canonicatus 18. Iunij 1646. coram R. P. D. Otthobono in Cæsaraugustana distributionum 25. Maij eiusdem anni, & in Leodien. decimarum 3. Iunij 1647. coram me §. finali*.

Non obstat, quòd post dictam intimationem præfati man-
2 dati de manutenendo commissa † fuerit causa appellationis simpliciter R. P. D. meo Bichio, & ideò Rocchus, & Franciscus iustam habuisse videantur causam non parendi.

Tum quia ex lectura ipsius commissionis euidenter conuincitur dictam appellationem non fuisse interpositam ab ipso mandato de manutenendo, sed à sententia in negotio principali prolata, & consequenter eius prætextu debitam mandati paritionem recusare non possunt.

Tum etiam quia commissio dictæ appellationis quoad de-
cimas, de † quibus agitur per Signaturam statim reformata 3
fuit mediante clausula, *sine præiudicio mandati de manutenendo*, quæ propterea † integram illius executionem præseruat, 4
Lancell. *de attent. post inhib. par. 2. cap. 20. n. 2.* Marches. *de commiss. appell. ab execut. oblig. Cameralis, §. 1. n. 155. fol. 707.* Rot. coram bon. mem. Buratt. *decis. 641. n. 18. in recent. decis. 8. n. 1. & 13. part. 6. in Ianuen. pecuniaria, seu attentatorum 24. Ianu. 1642. coram Reuerend. D. meo Decano §. non obstat in Romana Palatij 4. Maij 1648. coram me, §. finali, & in Bonon. Bonorum 26. Febr. 1649. cora R. P. D. meo Otthobono, §. Minusq. releuat*.

Et licèt ob prædictam clausulam Abbas, & Monachi videantur canonizasse comprehensionem mãdati de manutenendo sub dicta appellatione, ea quo ipsa commodè non adaptatur sententiæ latæ in petitorio. Nihilominus quia dictum rescriptum procurari, & obtineri potuit potiùs ad abundantiorem cautelam, quam de necessitate exindè contumaces legitimam excusationem nequeunt allegare, & semper sufficit, quod in actu intimationis fecerint actus paritioni, & obedientiæ contrarios, vt proindè petita declaratoria retardari non possit, præsertim cùm agatur inter personas Ecclesiasticas, † quæ eò magis tenentur mandatis Rotalibus reuerenter obtemperare, *cap. in memoriam, 19. distinct. cum cæteris ad propositum congestis in dicta Toletana Canonicatus coram R. P. D. meo Otthobono, §. hic verò, & in d. Leodien. Decimarum coram me in fine*.

Nec releuat, quòd dictum mandatum non contineat aliquid certum ab altera parte præstandum, & ideò sola patientia habeatur pro paritione.

Quia præter quod comprehendit etiam decimas soluendas ex fructibus bonorum ab ipsis Roccho, & Francisco possessorum, nec non expensas mandati integraliter restituendas, liceat quoad reliqua ipsi nihil certum præstare teneantur, nihilominus sola patientia non sufficit pro paritio-
ne, † sed insuper requiritur paritio verbalis legitimè facta 6
exhibendo sese paratos huiusmodi patientiam præstare, vt fuit animaduersum *in recent. decis. 319. num. 1. part. 2. decis. 614. num. 2. part. 3. in Conchen. decimarum dell' Infantado 26. Aprilis 1619. coram bon. mem. Andrea, §. sed pro paritate, in Mediolanen. bonorum 18. Februarij 1630. coram rec. mem. Coccino, penes Modern. Perus. de manut. decis. 272. n. 3. ac in Amporien. & Ciuitaten. electionis Vicarij 20. Octobris 1649. coram R. P. D. meo Meltio*. Quæ quidem verbalis paritio tantùm abest, quod in proposito concurrat, quinimmò clarè constat de aperta inobedientia, & positiua contradictione ex præfata appellatione resultantibus.

Et hinc parum releuat, † quòd adhuc liquidata non fue- 7
rit quantitas decimarum Abbati, & Monachis debita, prout omninò requiritur, præsertim ex quo in dicto mandato excepta legitur congrua eisdem Beneficiatis pro ipsorum substentatione præstanda.

Quia vltra quod in causam fabricæ, & dictæ congruæ substentationis ibidem explicitè reseruata fuit quarta pars præfatarum decimarum, quæ proinde tamquam certa saltem ratione quotæ, vlteriorem non desiderat liquidationem, cessat hæc difficultas, quia obiectio illiquiditatis
non excusat contumaces à paritione, † cùm debuerint 8
facto deposito alicuius quantitatis iudicialiter offerre residuum sequuta liquidatione, Rot. *decis. 5. de re iud. in nou.* penès Achill. *decis. 1. nom. 1. de sent. excomm. in Dertusen. decimarum 11. Maij 1609. coram Cardinali Marquemont.* penès Marches. *de commiss. part. 1. fol. mihi 675. num. 2. & 3.* vbi quod hoc præcipuè procedit in hac materia decimarum, in qua cautum est, quod debitor teneatur offerre, ex Rebuff. *de decimis quæst. 12. num. 7. & 8. & in Valentina Decimarum vigesima Nouembris 1698. coram Lancellotto*, penès eumdem Marches. *dicta part. 1. fol. 678. num. 2. in Calaguritana Pensionis quarta Decembris 1624. coram bona memor. Manzanedo, penès Modern. Perus. vbi supra decis. 193. n. 7. vers. quod licet, & in Vicen. Portionis 18. Martij 1639. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, §. quia cum dicta dignitates.* Et ita &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo Papieñ.

Mediolaneñ. prætensæ deuolutionis.

Veneris 11. *Februarij* 1650.

A R G V M E N T V M.

Manutentio non est concedenda Domino directo, quando dominium plenè, & concludentissimè non probet, ac etiamsi deuolutio reddatur turbida non solùm per exceptionem facti altiorem indaginem requirentis, sed etiamsi occurrat quæstio iuris hinc inde à Doctoribus ventilata.

S V M M A R I V M.

1 *Possessio instrumentalis alio non possidente est manutenibilis.*

Præsertim concurrente sententia, in qua habens possessionem instrumentalem sit condemnatus ad relaxandum bona, num.2.

3 *Relaxatio bonorum supponit possessionem illorum.*

4 *Immissionem petens fatetur possidere illum contra quem petit se immitti.*

5 *Manutentio conceditur illi contra quem petitur commissio.*

Etiam si immissio resultet à verbis prolatis in sententia, quia ad hunc effectum verba Iudicis censentur verba partis, num.6.

7 *Manutentio conceditur Domino directo finita emphyteusi.*

Quod intellige quoties deuolutio ad fauorem Domini directi sit clara, secus autem si sit turbida, num.8. & 14. & num.18.

Et turbida censetur quoties plenissimè non constet de dominio directo, num.9. & seqq.

Item censetur turbida si adsit quæstio iuris hincinde, num.19.

10 *Dominium directum ad effectum deuolutionis non probatur ex inuestitura, etiamsi concurrant solutiones factæ à primo acquirente, nisi sint continuatæ spatio 30.annorum, num.11.*

Fallit si concurrant adminicula, num.12.

15 *Dominium plenum, & possessio plena non datur emphyteutæ in bonis emphyteoticis.*

16 *Prohibitio de non alienando in locum pium facta in emphyteusi de sui natura transitoria ad extraneos.*

An debeat restringi tantummodo ad titulos singulares, qui fuerunt expressi, vel potius ad vniuersalem hæredis institutionem, & num.16.

17 *Prohibitio de non alienando emphyteusim in locum pium, an impediat quominus locus pius sit capax bonorum emphyteoticorum ad effectum illa vendendi.*

19 *Quæstio iuris hinc inde opinionem habens æquiparatur exceptioni facti altiorem indaginem requirenti.*

Et sic reijcitur ad petitorium, nec in possessorio admittitur, num.21.

20 *Exceptio facti requirens altiorem indaginem reijcitur ad petitorium.*

22 *Sententia suspenditur per appellationem, quæ per omnia restant integra.*

23 *Sententia lata à Iudice suspecto allegato est omninò nulla.*

D E C I S I O XIII.

BAlthassar de Vrbino Titularis Cappellæ S.Ioannis Baptistæ in Collegiata Sancti Thomæ in Terra Amara Ciuitatis Mediolani de anno 1561. titulo perpetuæ emphyteusis concessit quædam bona stabilia Io: Stephano Lampugnano pro se, suisque hæredibus, & successoribus etiam extraneis, & cui, vel quibus dederit, pacto tamen adiecto, ne dicta bona possent in dotē dari, legari, donari, nec iudicari alicui Ecclesiæ, vel loco pio, vt in Summ. D. Nicolai Montij moderni n.1. dicta bona deinde tractu temporis prætenduntur peruenisse ad manus Cæciliæ Ponzanæ, quæ de ann.1632. sibi hæredem scripsit Cæciliam Piolam eius neptem, eidemque substituit eius descendentes masculos, & in illorum defectum locum pium Orphanorū S.Martini eiusdē Ciuitatis Mediolani, ad cuius fauorē purificata postmodum de ann.1645. dicta sub-

stitutione per obitum prædictæ Cæciliæ sine filijs, illius nomine capta fuit possessio dictorum bonorum. Vndè insurrexit D.Nicolaus Montius, qui agendo ad deuolutionem, eo quia facta fuerat alienatio in locum pium contra formam pacti in concessione emphyteusis apposit. obtinuit duas sententias fauorabiles in partibus, à quibus interposita pro parte dicti loci pij appellatione, & mihi commissa causa dubitatum fuit, an, & cui esset dandum mandatum de manutenendo, & ad fauorem eiusdem loci pij per Dominos fuit responsum.

Probat ille namque suam possessionem ex Instrumento
publico possessionis appreheosæ sub die 23. Iulij 1646. vt in
eius summario num.1. † quæ licet instrumentalis, alio non 1
possidente est manutenibilis, *vulgat. l. prædia, ff. de acquir.*
poss. l. penult. ibique Bald. *in princ. & alij scribentes in l. ideirco, C. de fid. instrum.* Rot. coram san. mem. Gregor. XV.
decis.40. num.1. decis.114. num.1. coram Durano *in recent.*
decis.244. num.1. part.4. & decis.107. num.1. part.6. Beneuentana Parochialis 29. Nouembris 1649. coram Reuerendiss.
P. D. meo Cerro §.1. & alibi passim. Eoque magis accedente sententia Iudicis condemnantis locum pium ad relaxanda bona, † ibi, *Christi nomine &c. Nos &c. Deputatos S.* 2
Martini Orphanorum Mediolani obligatos esse relaxare bona Nicolao Montio, &c. Summ. loci pij num.1. Relaxatio
enim in vim necessarij antecedentis supposuit possessionem
penès † debentem illa dimittere, & relaxare, non secùs ac 3
carentia habitum, sicut in similibus terminis firmauit *in*
Alexandrina Canonicatus 9. Decembris 1648. coram R.P.D.
meo Cerro, §. etenim ad med. vers. annotatio enim, & in
Brundusina bonorum 23. Ianuarij 1649. coram me, §. idque
facilius, & certi iuris est, quod petens immitti in possessionem bonorum ab alio relaxandorum fatetur non se, † sed 4
alium possidere, Rota coram Card. Caual. *decis.106. num.*
1. vers. anterioritas autem possessionis, & decis.629. num.4.
vers. respondebatur, adeout ratione istius confessatæ possessionis manutentio debeatur ei, † contra quem immissio pe- 5
titur, præsertim quando prout hic, non habuit se pro spoliato, Rota coram Buratt. *decis.160. num.4. & decis.306.*
num.1. & coram Durano *decis.115. num.1. cum alijs relatis*
in d. Alexandrina Canonicatus coram R. P. D. Cerro, vbi dictum fuit id procedere, etiamsi verba prolata sint à Iudice,
& non à parte, quia cùm sententia emanauerit ad instantiam partis, perinde habetur, † ac si verba in ea emissa 6
prolata essent ab ipsamet parte instante, itaut contra eam
plenam faciunt fidem ad effectum concedendi manutentionem possessori ibidem enunciato, hoc idem firmauit aliàs
Rota coram Buratt. *decis.342. num.1. & in alijs allegatis in*
Iunacen. seu Melphiten. bonorum 25. Ianuarij 1606. coram
R. P. Domino meo Corrado, §. verum etiam.

Neque vllius releuantiæ visum fuit, quod manutentio in
bonis, de quibus agitur tamquam deuolutis ad Ecclesiam
ob finitam emphyteusim competens dicatur eidem Cappellæ, siue illius Rectori ratione ciuilis possessionis animo retentæ pro recuperatione vniuersalis aduersus successores
† vltimi emphyteutæ, ad tradita per Bart. *in l.1. §. quod ait* 7
Prætor num.27. ff. vti possid. Bero. *cons.102. num.43. & seqq.*
lib.1. Honded. *cons.1. num.29. lib.2.* Rota *decis.29. num.3.*
par.5. rec. cum alijs relatis in Auximana prædij 15. Maij 1649.
coram Illustriss. D. meo Decano, & in Romana domorum 25.
Decembris 1649. coram R. P. D. meo Bichio in fine principij.
Quia dicta conclusio procedit quotiescumque deuolutio est
omninò clara; † secùs est autem quando aliquo modo red- 8
ditur turbida, itaut distinguendo declarauit Rota *decis.268.*
num.8. & 9. decis.293. num.3. & 336. num.7. inter impress.
apud Modern. Perusin. de manuten. & in Romana domorum
15. Decembris 1649. coram Reu. P. D. meo Bichio, §. licet
ista conclusio.

Turbiditas in proposito casu resultat † ex eo, quia non 9
videtur sufficienter constare de dominio directo Ecclesiæ ad
effectum deuolutionis, quod tamen plenissimè probari deberet Rota *in recent. decis.290. num.1. vers. licet enim*, & coram Buratt. *decis.834. num.7. vers. tum quod non constat:* neque ad hunc effectum sufficit exhibuisse inuestituram factam
de dictis bonis tamquam emphyteuticis prædicto Ioanne
Stephano Lampugnano, † quia illa regulariter non conclu- 10
dit probationem dominij directi, iuxta doctrinam Bartoli
communiter receptam in *l. ad probationem, C. locat.* quam
sequitur Aymon. *cons.157. num.5.* Speculat. *in tit. de locat.*
§. nunc aliqua, vers.42. & ibi Ioann. Andr. in addit. Alex.
cons.43. col.3. lib.4. consil.185. col.3. lib.5. consil.115.

ante fin. lib.6, Curt.iun. *cons.41. num.8.* Afflict. *decis.14. n.8.* præsertim contra tertium, Rota coram Verall. *decis.280. part.1. decis.141. num.1. part.2, diuers. decis.290. n.2. part.1. recent.* vbi ampliat præcedere, quamuis concurrant vltrò
11 solutiones factæ † à primo acquirente nisi sint continuatæ spatio triginta annorum, *decis.79. num.3. part.5. rec. & in Neapolitana domus 16. Nouembris 1605. coram Ortembergo.*

Neque prætendi potest, quod Instrumentum concessionis in emphyteusim licet de per se non probet dominium tamen concurrentibus alijs adminiculis, quæ in præsenti casu informantes pro D. Nicolao Montio deducere conati sunt,
12 † ex illis reddatur aptum ad inducendam sufficientem illius probationem etiam contra tertium, ex adductis pro Rip. *in l. si rem aliquam num.39. ff. de acquir. possess. cum alijs relatis in decis.290. num.1. part.1. recent.* Adminicula enim ad id ponderata in nulla habita fuerunt consideratione; nam illud deductum ea instrumento diuisionis dato in summario D. Montij num.3. non suffragatur cum in eo nulla fiat mentio, quod hæc bona sunt emphyteutica, immò contrarium elicitur ex eo, quia dicta bona assignantur in plenum domi-
13 nium, ibi plenum dominium, † plenamque possessionem, quod ex diametro repugnat qualitati emphyteuticæ, cum appellatione pleni dominij veniat etiam dominium directum; quod tamen per emphyteusim non transfertur, *l.1. C. iur. emphyt.* Rota *decis.110. num.6. part.1. recent.* Prout nec minus dici potest, quod ea instrumento possessoris dictorum bonorum captæ per locum pium dato in sum. Ecclesiæ num.4. probetur Cæciliam Piolam auctricem loci pij habere causam à Io. Stephano Lampugnano primo acquirente, immò dicta Cæcilia apparet semper enunciata filia Antonij Ponzani tam in testamento dato sub num.6. quàm ex instrumento diuisionis sub num.3. absque eo, quod appareat vllam vnquam factam fuisse mentionem de Lampugnano; vnde donec dominium pleniùs, vt oportet probe-
14 tur manutentio † concedi debet loco pio Orphanorum hæredi Cæciliæ Piolæ, ad tradita per Modern. *de iur. emphyt. de diuers. quæst. emphyt. quæst.7. num.7. vers. quo casu manutentio.*

Eòque magis, quia dato etiam, quod probaretur dominium directum Ecclesiæ in bonis controuersis, nihilominus prætensa caducitas adhuc redditur turbida ea duabus iuris quæstionibus, quarum prima est, An ea quo versamur in emphyteusi transitoria ad extraneos prohibitio facta de non alienando in locum pium restringi debeat ad casum
15 tantùm expressum, † nempè ad titulum singularem legati, & donationis, secundum opinionem, quam sequitur Gabr. *cons.76. num.17. lib.2.* Mantic. *de tacit. lib.12. tit.19. num.*
16 *36.* vel potiùs debeat etiam extendi ad titulum † vniuersalem institutionis hæredis, ad tradita per Peregr. *cons.30. lib.5.* Bertazol. *cons. ciuil.36. num.12. & seqq.* Menoch. *cons.21. num.12. vers. quarto accedit*, cum alijs allegatis per Rotam *decis.211. num.28. part.6. recent.* Secunda, An quatenus sub prohibitione certorum casuum legati, & donationis censeretur prohibitus etiam casu dispositionis per
17 vltimam voluntatem, ac hæredis institutionis, † nihilominus locus pius dici possit capax si non ad effectum retinendi bona emphyteutica saltem ad effectum illa vendendi, & recipiendi debitam æstimationem, vt concludere videtur Mastrill. *decis.128. num.18. & addent.* ad Butatt. *decis.477. num. 9. vers. contrarium tamen*, in quibus iuris articulis tamquam respicientibus peculiarem exacussionem nihil fuit firmatum in hac disputatione, sed ad petitorium illi remissi fuerunt, & sic eorum causa censuerunt Domini non posse retardari mandatum de manutenendo loco pio Orphanorum.

Etenim certum est, quòd quando deuolutio non est clara, sed de illa contingit durari hæredi, vt supra dicebatur, qui cœpit possessionem datur manutentio non autem Domino
18 directo, † qui tenetur in iudicio petitorio iura experiri, & docere concludenter de necessarijs requisitis, vt notant latè congesti per Adden. ad Gregor. XV. *decis.105. in princip.* & firmauit Rota *in decis.359. num.4. & sequent. part.5. recent.* & ipsa controuersia, ac opinionum discrepantia in huius-
19 modi iuris articulis sufficit, † vt dubia reddatur deuolutio, quia exceptio iuris dubij, in quo hinc inde adsunt opiniones æquiparatur exceptioni facti altiorem indaginem requi-
20 rentis; † Vnde quemadmodum exceptio requirentis indaginem facti reijcitur ad petitorium, *l.3. §. ibidem, ff. ad exhibon. l. ille à quo, §.1. ff. ad Trebell.* ita idem seruari debet
21 quotiescumque casus euenit in iure dubius ob varias, † & inter se discrepantes DD. opiniones, & optimè declarat Capyc. *decis.10. num.19. & 20.* Rota coram Serapli. *decis.271. sub num.6. decis.64. num.6. inter impress. apud Pacis. de Salmano, cum alijs recensitis in Romana census 22. Maij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen. §. neque hanc associationem in fin.*

Minusque potest aliqua vis fieri in sententijs de partibus, quia prima suspensa fuit per appellationem, † qua pendente 22
omnia restant integra, *cap. pastoralis, §. præterea, de offic. delegat. cap. venientes de iureiur. cap.1. de re iudicat.* Cæsar. de Grassis *decis.4. num.4. de causa possess. & propriet. & in Craconien. decimarum 1. Iulij 1648. §.1. in fine coram me;* secunda autem est omninò nulla tamquam lata per Iudicem à loco pio † pro suspecto allegatum, *cap. quia suspectis 3. part.* 23
5. cap. legitima de appell. in 6. Franc. *in rubr. de appell.* Castrens. *cons.121. num.2. lib.2.* Gabr. *conclus.5. de iudic.* Rota *decis.2. num.7. part.2. diuers.* coram san. mem. Gregor. XV. *decis.520. num.5. vers. quia si recusatio.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Eugubina Prædij.

Veneris 4. Februarij 1650.

ARGVMENTVM.

Concursus Emptoris contra bona debitoris non attenditur, solùm pro summa in manibus emptoris remanente, sed etiam pro soluta quia bona empta possunt ex hypothecis antecedentibus emptori euinci.

SVMMARIVM.

1 *Transportatio actorum non est facienda ab eo, qui prætendit rem iudicatam, sed ab impugnante, Quod fallit in Rota Romana, quæ non solet exequi sententias aliorum Tribunalium, nisi constito de iustitia, num.2.*

3 *Vendens terras pro liberas si reperiantur obnoxia alicui oneri, vel hypotheca tenetur deponere æqualentem summam pro cautione emptoris.*

5 *Datio in solutum habet vim solutionis.*

6 *Actio hypothecaria transit in singularem Successorem, & possessorem bonorum hypothecatorum.*

7 *Emptor in concursu bonorum venditoris non agit tantummodo pro parte pretij in soluta, sed etiam pro parte soluta ad effectum, de quo in decisione, & num.4. cum seqq.*

8 *Obligatio Cameralis trahitur etiam ad bona futura.*

9 *Damna, & interesse debentur ab emptore ob non factam extinctionem tempore conuento.*

10 *Æstimatio monetæ est facienda secundum tempus solutionis promissæ, non autem temporis antecedentis, vel subsequentis.*

11 *Perito electo de consensu est standum, nisi concludenter de errore doceatur.*

DECISIO XIV.

OMissis alijs pluribus, quæ in præterita deducebantur informantes pro Maggijs hodie strictè impugnabant sententias, & rem iudicatam ea duplici capite: Altero, quia latæ fuerunt nulla in actis exhibita iustificatione censuum, & onerum, quibus Terræ venditæ Becchettis asseruntur grauatæ: Altero, quia realiter, & cum effectu Becchetti emptores pro censu scutorum 1350. assignato Maggijs in computum pretij non intrabant in concursu sententiæ graduatoriæ ferendæ ad fauorem Creditorum de Brunis, indèque tenebantur, vt promiserant eamdem summam in pecunia numerata præstare, quam ideò imputare debent in computum quantitatis petitæ: Neutrum tamen obstare Domini responderunt, proindèque steterunt in decisis 14. *Iunij præteriti.* *

Quod enim attinet ad iustificationem onerum scribentes pro Becchettis constanter asserebant Instrumenta censuum fuisse exhibita coram Iudicibus primæ, & secundæ instantiæ, nec opus esse eadem exhibere in hoc iudicio cùm non

agatur

agatur de confirmatione sententiarum, sed tantummodò
de re iudicata, pro qua sufficit sola præsumptio militans pro
earum iustitia, saltem quousque de iniustitia non doceatur,
ideòque onus huiusmodi incumbere excipienti de præfata
1 nullitate, † qui tenetur acta integra transportare, vt indè
huiusmodi asserta nullitas cognoscatur, alias præsumitur pro
validitate, vt notabiliter admonet Vant. *de nullit. tit. à quo,
& à quib. nullit. deduc. num.* 20. & ita seruari in omnibus Cu-
rijs tradit Ranchin. *in addit. ad decis.* Guidop. 20. *in princip.*
quem refert, & sequitur Gratian. *discept. forens. cap.* 21. *num.*
8. & 9. *plures cumulans*, & tenuit Rota coram Card. Sera-
phin. *decis.* 290. *n.* 20. & *in Imolen. bonorum* 30. *Martij* 1628.
& 4. *Iulij* 1629. *coram Card. Virile confirmata* 5. *Mart.* 1632.
coram bon. mem. Pirouano. Quia tamen ex inueterato stylo
2 Rota non exequitur sententias aliorum Tribunalium, † nisi
constito de illarum iustitia, *vt in Lauden. pecuniaria prima
Iulij* 1588. *coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio*,
in Camerinen. pensionis 22. *Iunij* 1594. *coram Gypsio, & in
Papien. bonorum coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio
apud Marches. de commiss. part.* 1. *fol.* 985. *sub num.* 8. *vers.
cum præsertim*, & apud Pacif. de Saluian. *decis.* 17. *num.* 1.
& *seqq.* Ad maiorem cautelam, & securitatem fuerunt in
actis exhibita Instrumenta censuum in authentica forma,
ex quibus iustificatur Terras venditas non esse liberas (vt
venditores asseruerunt,) sed grauatas pluribus hypothecis,
& oneribus, adeò vt iure meritò condemnati fuerint ad de-
ponendum concurrentem quantitatem pecuniarum pro
3 cautela, † & indemnitate emptorum, donec dictæ Terræ à
præfatis oneribus liberentur, vt per text. *in l. ex ijs prædijs
C. de euict. pluribus cumulatis authoritatibus dictum fuit in
altera decisione* 5. & *prædicta indubitanter.*

Quo verò ad secundum census scutorum 1350. cessus
Maggijs in computum pretij realiter, & cum effectu intra-
bat in concursu Creditorum de Brunis, & in decimo nono
loco graduatus fuerat: Prætensio verò, quod concursus fieri
debebat pro summa tantummodò scutorum 12. mill. quæ
soluenda remanserant à Maggis, cùm alia scuta sex mille
soluta fuissent in tot bonis in solutum datis Brunis venditori-
4 bus, † caret prorsus fundamento, siue inspiciatur promissio,
siue etiam contrahentium intentio, & necessitas subiectæ
materiæ. Promissio siquidem est relatiua ad sententiam
graduatoriam latam *sub die* 28. *Iunij* 1631. ibi: & *ad nihil
aliud dicti DD. de Becchettis teneantur causa dicti census,
nisi quatenus in præsentiarum non intrarent in concursu facto
omnium Creditorum prædictorum de Brunis ex sententia gra-
duatoria sub die* 28. *Iunij* 1631. *quo casu tantum teneantur ad
solutionem sortis principalis dicti census scutorum* 1350. & *non
ad aliud, nec alio modo*, &c. ac per consequens loquitur de
concursu, qui continebat creditores vsque ad summam
scutorum 18. mill. non autem tantummodò scutorum 12.
mill. & in illo Becchetti graduati fuerint: Intentio autem
contrahentium, & necessitas subiectæ materiæ idem pari-
ter suadent, quia concursus fieri debebat pro integro pretio
scutorum 18. mill. cùm tanti valerent prædia vendita, non
obstante quod ad computum illius Maggij emptores in solu-
tum dedissent bona valoris scutorum sex mille, quia, & si
huiusmodi solutio, seu veriùs in solutum datio inter empto-
5 rem, & venditorem haberet † vim solutionis, & libera-
tionis, creditoribus tamen nihil obesse poterat, nec extin-
guebat eorum credita, vel hypothecas, ideò ipsi non obstan-
te in solutum datione potuissent pulsare emptores, si non
6 actione personali, saltem hypothecaria, † quæ transit in
singularem successorem, & possessorem bonorum hypothe-
carum, Negusant. *de pignor.* 1. *membr. part.* 8. *num.* 6. &
membr. 3. *eiusdem partis num.* 19. Rota apud Pacific. de
Saluian. *interdict. decis.* 15. *num.* 1. & 2. & *decis.* 308. *num.* 6.
part. 5. *recent.* & *in Rauennaten. Saluiani* 26. *Maij* 1634. *co-
ram Reuerendiss. D. Terracinen.* Pro cautela itaque empto-
rum concursus non debebat commensurari, nec regulari à
7 portione in eorum manibus remansa, † sed à valore bono-
rum emptorum, quæ à creditoribus potuissent in Saluiano,
vel aliter auocari.

Nec fuit habitum in consideratione absurdum ab altera
parte deductum, quod hac via Maggij soluissent vltra pre-
tium conuentum, scuta nempè sex mil. venditoribus, &
18. mil. eorum creditoribus: Quia si quid vnquam soluis-
sent vltra pretium conuentum, facili negotio recuperassent
ab eisdem venditoribus, si non ex pretio in eorum manibus
remanso saltem super tenuta eisdem ad bonum computum
tradita, quæ tamquam effecta de patrimonio debitoris fuisset
obnoxia hypothecæ, & obligationi † Camerali comprehen- 8
denti etiam bona futura, Zacch. post Galles. *de oblig. Cam.
quæst.* 5. *num.* 31. Gratian. *discept. forens. cap.* 391. *num.* 48.
Rota in Sancti Seuerini Datis, seu Saluiani 4. *Maij* 1640. *co-
ram Reuerendissimo Domino meo Decano.* Et ad hoc empto-
res respexisse indicat manifestè pactum adiectum, quod ca-
su quo debita quæcumque, & obligationes eorum de Bru-
nis in dicta graduatoria contenta excederent dicta scuta
18. mil. venditio habeatur pro non facta, & vtrique parti
redire liceat ab primæua iura Summ. eorumdem de Maggijs
num. 1. litt. D.

Huic tamen responsioni non acquiescebant informantes
pro Maggijs, sed vlterius prosequendo contendebant etiam
admissa graduatione in summa scutorum 18. mill. censum
assignatum non posse habere locum in concursu ob plura
alia debita anteriora de nouo detecta de quibus in gradua-
toria non fuit habita mentio: Debita autem huiusmodi de-
signabant in quinque partitis, Prima scutorum 265. bon. 50.
solutorum Quintilio Andreolo legatario Quintiliani de
Fortis sub die 28. Februarij 1632. vt ex Instrumento quietan-
tiæ eorum Summ. num. 7. Secunda scutorum 243. solutorum
Michaeli Angelo Marino causam habenti à Theodora de
Mengaccijs sub die 10. Martij eiusdem anni 1632. eodem
Summ. num. 8. tertia scutorum 350. pro totidem solutis Pau-
lo Gonoio hæredi Petri Perotti sub die 19. Octobris pariter
1632. Summ. num. 9. Quarta scutorum 441. pro totidem
debitis illis de Montanuccijs, qui vigore eorum crediti con-
tra Brunos obtinuerant in saluiano immitti in possessionem
partis Terrarum venditarum Maggijs, quæ in totum con-
stituunt summam scutorum 1300. & quinta demum pro
fructibus decursis, tam ante venditionem, quàm postea
vsque ad diem 1. Iulij 1637. in qua expirabat vltimus termi-
nus dilationis datus emptoribus, quibus partitis additis
summæ scutorum 16307. baioc. 96. ad quam Io: Franciscus
Scarlatus Peritus, & Calculator electus ab A. C. retulit
ascendere debita illorum de Brunis, absorbebant, & exce-
derent integram quantitatem scutorum 18. mill. adeò vt
proindè in illa intrare non posset census assignatus Maggijs.

Verùm omissis omnibus alijs responsionibus datis ab in-
formantibus pro Becchettis ex facto visa fuit cessare hæc
difficultas, quia additis etiam dictis prætensis, primis qua-
tuor partitis, quæ ascendunt ad summam scut. 1300. debi-
ta, de quibus agitur non excedunt summam scutorum
17607. 96. atque ideò non absorbent integram quantitatem
dictorum scutorum 18. mill. & per consequens census eo-
rumdem de Becchettis non est delendus à decimonono loco,
in quo fuerat graduatus.

Pro fructibus verò decursis, qui quinto loco deducebantur
nihil dictum fuit addendum fore summæ præfatæ, quia
decursi ante venditionem, qui sanè debitum augent, cal-
culati fuerunt in relatione Periti, prout etiam calculati fue-
runt decursi post venditionem pro illa rata, qua durabat di-
latio conuenta: Reliqui verò decursi post lapsam dilatio-
nem spectabant ad Maggios loco damnorum, & interesse
ob non factam † extinctionem in tempore conuento, *l.* 9
Stipulationes non diuiduntur vers. Celsus ff. de verb. obligat.
Menoch. *cons.* 118. *num.* 24. & *seqq.* Card. Caualer. *decis.*
605. *num.* 1.

Moneta Papalis iustè valutata fuit in grossis 29. pro quo-
libet scuto, quia tunc temporis tanti valebat, de iure enim
fieri debet æstimatio habita ratione illius temporis, quo fieri
debebat solutio, † non inspecto valore temporis antece- 10
dentis, aut subsequentis ex Theor. Bart. *in l. Paulus num.* 6.
ff. de solut. Aret. *cons.* 11. *num.* 3. *Rota in Assisien. pensionis co-
ram Sacrato, quæ est decis.* 135. *num.* 2. *part.* 2. *recent. vbi alij
referuntur.* Vltra quod differentia quæ inesse poterit in hu-
iusmodi moneta non excedit in totum scuta 84. circiter, ac
proindè dictum creditum non excludit; Et cùm his respon-
sionibus Domini eo libentiùs transierunt, quia concor-
dant cum relatione Periti, quem constat singulas partitas
diligenter dispunxisse cum suis causis, & rationibus, & cui
vtpotè ab A. C. electo de partium consensu firmiter est ad-
hærendum, † nisi de errore concludenter doceatur, iuxta 11
gloss. *in l. item si vnus* §. *principaliter verb. authoritatis ff. de
recept. arbitr.* Castr. *in l. si cui libertas num.* 7. *ff. de condit.* &
demonstr. Rota in recent. decis. 47. *num.* 7. *part.* 7. *cum alijs
adductis in præterita vers. difficultas enim.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 14. Iun. 1649. coram eodem Reuerendissimo Cerro Decano, est in præcedenti part. 10. recent. decis. 324.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,

Fulginateñ. Hæreditatis.

Lunæ 5. February 1650.

ARGVMENTVM.

Religio Hierosolymitana non potest succedere Equiti minus legitimè professo, & qui fuit admissus ad Religionem extra tres gradus in Religione existentes, vbi multa de equitibus obedientiæ nuncupatis, qui verè Equites Religiosi non sunt.

SVMMARIVM.

1 *Religio, quæ non sit à Pontifice erecta, vel approbata non valet.*
2 *Religio Hierosolymitana non succedit Equiti, nisi validè professo.*
3 *Professio ab Equite Hierosolymitano quomodo emittatur, & num. 16.*
4 *Religio Hierosolymitana in tres tantummodò species Equitum est distincta, & quænam sint.*
Et tantummodo sub qualitate istarum trium specierum fuit à Papa confirmata, num. 5.
Et etiam à Magno Magistro ipsa die suscepti muneris cum Sacramento approbatur, num. 6.
7 *Equites Hierosolymitani non possunt nouum gradum Equitum vltra tres in Religione existentes ipsa inconsulta superaddere.*
Immo nec etiam inconsulto Pontifice, num. 8.
9 *Equites Hierosolymitani tenentur retinere in viridi Obseruantia constitutiones eorum Religionis.*
10 *Eques Hierosolymitanus non valet dici, qui non expleto anno probationis professionem emisit, & num. 14.*
Vel qui profiteatur extra suum Conuentum, num. 13.
12 *Religio Hierosolymitana tenetur seruare dispositionem Concily Tridentini quoad professionem.*
15 *Magnus Magister Hierosolymitanus non potest cooptare Equites in alio gradu præter tres in Religione existentes.*
16 *Professionis perfectio regulariter consistit in tribus votis.*
17 *Professio emissa in manibus Superioris legitima facultate carentis non valet.*
18 *Professio subsistere non potest sine interuentu duarum personarum, quarum altera obliget se Religioni, & altera Religionem profitenti.*
19 *Equites Hierosolymitani non possunt dici de corpore Religionis ex eo, quod eis permissum sit à Magno Magistro habitum deferre nomen Equitis assumere, &c.*
20 *Moniales Sanctæ Franciscæ Vrbis non sunt Religiosæ Professæ.*
21 *Consuetudo est ab allegante probanda.*
22 *Breue, ac littera Apostolica non probant quando ad alium finem, & effectum emanauerunt.*
23 *Beneplacitum Apostolicum præsumptum ex lapsu annorum triginta nihil operatur, nisi concurrat obseruantia, Et num. 24.*
25 *Equites Hierosolymitani Obedientiæ nuncupati etsi professi sunt non propterea sunt obligati Religioni.*
26 *Resolutio Sacræ Congregationis Concily non dat normam futuris, sed etiam elapsis non decisis, neque in Iudicium deductis.*
27 *Resolutiones Sacræ Congregationis Concilij suscipiuntur à Rota cum magna reuerentia.*

DECISIO XV.

MOrtuo Petro Roncallo inter Equites obedientiæ Magistralis, dum degeret in humanis præuia votorum
castitatis obedientiæ, ac paupertatis emissione adscripto,
cum Sacra Hierosolymitana Religio successionem in bonis
ipsius sibi apertam esse contenderet, dubitaui: An eidem,
vel Eminentissimo Domino Magno Magistro exindè fuerit
delata successio, & negatiua prodijt hodiè resolutio ex validæ professionis, nondum iustificatæ defectu in gradu præ-
1 sertim Religionis, assensu Pontificis, nec erecto, † nec approbato, contra Sacri Lateranensis Concilij decretum, relatum
in cap. vltimo de Relig. domi, sine cuius professionis validæ
concursu, obligatio Petri erga Religionem efficaciter con-
tracta non fuit, † nec Sacra proindè Religio ad ipsius defun- 2
cti bona potuit aspirare, iuxt. gloss. *in authentica ingressi, in
verbo dedicant. C. de Sacr. Sanct. Eccles.* ibique Odof. *n.* 11.
Bart. *num.* 32. Bald. *num.* 27. *circa finem*, Salic. *num.* 7. Castr.
n. 20. Alberic. *n.* 13. cæterique communiter Gemin. *cons.* 66.
num. 9. Cald. *cons.* 23. *col.* 2. *post medium vers. vera tamen ratio*,
& naturalis vsque ad finem de regul. Rot. *in Bonon. bonorum
17. Nouembris 1625. coram bon. mem. Pironano inter impressas
part. 4. tom. 3. recent. decis. 623. num. 3.*

Contraria verò professionis validæ probatio, nec valet ex
testibus resultare, contestantibus nimirum, eundem Pe-
trum tria Religionum vota nuncupasse, ac professionem
successiuè in manibus Equitis † ad id specialiter deputati, 3
emisisse, prout aliàs hinc eam Rota deduxit coram Mohe-
dano *decis. 10. de causa possess. & proprietatis, & in vna Meten. professionis 2. Iuny 1636. coram Reuerendiss. Salamantino
penes Tambur. de iure Abb. decis. 3. num. 2.*

Cùm enim hæc Sacra Religio in tres tantummodò species
Equitum ipso institutionis initio, distincta fuerit; † Alteram 4
scilicet Militum, ex primaria Orbis Terrarum vniuersi no-
bilitate ascitam, vt ipsi forent Christifidelium ensis, ac mise-
rabilium Clipeus personarum; Alteram fratrum Cappella-
norum Conuentualium, ac obedientiæ; Alteram denique
fratrum seruientium armorum, ac officiorum, sicuti eiusdem
Religionis stabilimenta testantur, in statutorum volumina
registrata *tit. 2. cap. 2. subrubr. Della diuisione de' gradi de'
fratelli dell'ordine nostro*; Et triplicatus hic solummodo
Equitum gradus sub titulo Religionis confirmationem ab
Apostolica Sede obtineat, vt ex Sixtina Constitutione di-
gnoscitur † initio statutorum voluminis impressa: Ac tri- 5
partitus hic quoque gradus proprio Magni Magistri Sacra-
mento ipsa suscepti muneris die; tantummodò † approbe- 6
tur, vt elicitur ex altero *Statuta sub tit. 13. cap. 3. in fine de
elect.* Ipse proindè non potuit, nouum Equitum gradum su-
peraddere Religioni eadem inconsulta, † de cuius obliga- 7
tione, ac præiudicio per noui gradus, ac successiuam Equitis
incorporationem agebatur secund. gloss. *in cap. porrectum in
verbo non facit habitus de regul. & in cap. vltimo in verbo pertineat eodem tit. lib. 6.* vbi etiam Ancar. *in 2. notab.* Franch.
num. 2. Gemin. *num.* 3. Ioannes Monac. *num.* 1. *ibique Probus
ad eum num. 1. & 3.* Roderic. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 17.
art. 7.* & alij plures relati per Sanchez. *ad præcepta decal. lib. 5.
cap. 4. num. 65.* Irrequisito præsertim Apostolicæ Sedis assen-
su, in triplicati gradus erectione antecedenter adhibito, † ac 8
in noui propterea institutione pernecesse adhibendo ad text.
in cap. vlt. ibique gloss. *in verbo nouam de Relig. dom. & in cap.
vnico in princ.* ibiq. gloss. *in verbo habitum eodem tit. lib. 6. & in
Extrauag. Ioannis XXII. vnica eodem tit.* notat Siluest. *in
summa in verb. Religio, il primo, num. 6.* Armill. *num.* 4. Nauar.
in comment. 1. de Regul. sub num. 28. in 23. §. Roderic. *quæst.
Regul. tom. 3. quæst. 48. art. 3.* Less. *de iustitia, & iur. lib. 2. cap.
41. num. 62. vers. 9. circa medium*, & latè prosequitur Azor.
instit. moral. lib. 11. cap. 24. quæst. 5. & part. 2. lib. 5. cap. 7. Sanchez. *ad præcepta decal. lib. 5. cap. 1. sub num. 19.*

Cùm maximè particulares Religionis constitutiones (quæ
vtpote authoritate Apostolica, ac Magni Magistri Sacramẽ-
to firmatæ ab eo debuerant † in viridi obseruantia retineri, 9
vt respondit Rota *in vna Melliten. præeminentiarum 13. Nouembris 1638. coram bon. mem. Pironano impressa part. 5. recent. decis. 209. sub num. 1. cum seq. & in Melitensi antianitatis 30. May 1639. in §. nam vltra quod talis receptio coram
Reu. D. meo Decano.*) Petro obstarent, quin inter Equites
recipi posset, vel ob defectum nobilitatis ex latere paterno
cessantis, atque concordi Commissariorum relatione, ac
Venerabilis consilij Linguæ Italicæ decreto reiectæ, quæ
tamen pro gradus † præfati assecutione alias necessaria de- 10
cernitur in *Statuto tit. 2. cap. 17. 20. & 41. rub. Chi haueße esercitato mercantia*: Vel ob præstitam professionem non ex-
pleto anno probationis, † tum per alterum statutum essen- 11
tialiter requisito *in cap. 28. eodem tit.* tum ex disposit. Sacri
Concilij Tridentini *sess. 25. de Regul.* in hac enim Religione
seruanda, vt respondit Sacra Congregatio de mense Iunij
1599. † & alias de mense Iulij anno 1582. vt testatur *Paris.
de resignat. benef. lib. 6. quæst. 2. num. 120.* & tradit *Gemen. in
praxi cap. 20. in fine Barbos. de officio, & potest. Episcopi alleg.
101. num. 8.* & pluribus comprobat Gratian. *discept. for. cap.
363. num. 27. cum seqq.* Vel ratione denique loci professio-
nis

13 niſemiſſæ, † videlicet extra Conuentum contra alterius
ſanctionem Statuti *eodem tit. cap.* 2. Quæ proindè ipſum
Religioni obligare non valuit non ſolum ob defectum pro-
bationis legitimæ, vnius anni continui tempore non expletæ,
prout ſanxit S. Trid. Synod. *ſeſſ.* 25. *de Regul. adducto cap.* 15.
& tradit Io. Andr. *in cap.* 1. *de elect. lib.* 6. Silueſt. *in Summa in
verbo Religio* 5. *quæſt.* 4. Nauar. *lib.* 3. *tit. de Regul. conſ.* 34. &
37. & *in comen.* 1. *eodem tit. num.* 19. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.*
5. *cap.* 5. *n.* 1. Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 41. *dubit.* 7. *num.* 59.
14 Siue etiam ob reſiſtentiam poteſtatis in ipſo Magno Magi-
ſtro, eundem cooptandi in alio Equitum gradu, præter ex-
preſſos, ac incorporandi Religioni: itaquod nec obligatio
reciproca induci validè potuerit, prout ad effectum prædi-
ctum, poteſtas incorporandi legitima neceſſaria foret ſecun-
15 dum Innoc. *in cap. porrectum ſub num.* 4. Antonio de Butrio
num. 9. Abb. *num.* 10. *de Regul.* Silueſter in ſumma in verbo
Religio, *il primo, n.* 5. & 14. Nauar. *in Coment.* 4. *de Regul. n.*
74. Leſſ. *de iuſtitia, & iur. lib.* 2. *d. cap.* 41. *num.* 10. & 61. Ro-
deric. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 2. Sanchez. *ad præcepta
decalogi lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 62. Rot. *deciſ.* 195. *num.* 14. *part.* 4.
tom. 2. *recent.*
Obeſſe præterea non poterit, quod eſſentialis perfectio
16 profeſſionis in tribus votis à Petro, vt præfertur emiſſis † re-
gulariter ſoleat contineri, ad text. *in cap. cum ad Monaſte-
rium in fine de ſtatu Monacorum, & in cap. ad Apoſtolicam de
Regul.* Diuus Thomas 2. 2. *quæſt. vlt. art.* 3. 4. & 5. eiuſque
probatio, indè ſat elici videatur.
Quoniam (præterquam vota illa emiſſa fuerant in ordine
ab Apoſtolica Sede nondum approbato ſub titulo Religio-
nis) licet eadem vouentis obligationem erga Deum præſe-
ferant efficacem, non tamen ipſum vti certæ Religioni pro-
feſſum obſtrinxere, dum præſtita ſolummodo fuerant in
manibus ſuperioris legitima facultate carentis ipſum in Re-
17 ligione cooptandi, † nec viciſſim obligandi authoritate pol-
lentis, vt benè explicant, Innoc. *in d. cap. porrectum ſub num.* 5.
Butrius *n.* 9. Abb. *n.* 10. *cum ſeq. de Regul.* Nau. *in coment.* 1. *eo-
dem tit. n.* 18. & *coment.* 4. *n.* 74. vbi pro ratione conſiderat,
quod profeſſio nullatenus ſubſiſtere poſſit abſque legitimo
duarum interuentu perſonarum, quarum altera ſuam erga
18 Religionem fidem aſtringat, † altera Religionis erga ipſum
obligationem inducat, quam quippè reciprocam profeſſio
ipſa contineat, Leſſ. *de iuſtit. & iur. d. lib.* 2. *cap.* 41. *ſub n.* 11.
& 61. Roderic. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 2.
Nec etiam præfato gradui, ac profeſſioni licet inualidæ
robur addit conſuetudo effic..cibus, vt ex aduerſo ſupponi-
tur probationibus iuſtificata; Quamuis enim alias legitimè
conſtaret, quòd Eminentiſſimus Magnus Magiſter pro tem-
pore, huiuſmodi obedientiæ Magiſtralis habitum, ſeu deuo-
tionis, vel aliter nuncupatum, remiſſo aliqualiter nobilitatis
rigore, ac probationis anno, perſonis ſibi benè viſis deferre
conſueuerit, non tamen inde concluditur perſonas illas, eo
decoratas, etiam ſi vota prædicta protulerint, de corpore
19 Religionis euaſiſſe, † quamuis pium, ac laudabile viuendi
inſtitutum elegerint, atque honoratio habitu præfato cobo-
neſtati, Equitis nomen aſſumpſerint, vt notat Abb. *in rubr.
de Regul. n.* 1. Nauar. *in cõment.* 1. *eod. tit. ſub n.* 18. *in fine, &* 19.
& *conſ.* 35. *n.* 3. *eod. tit. de Regul.* Leſſ. *de iuſtitia, & iur. adducto
cap.* 41. *ſub n.* 62. §. 6. *in fine, verſ. aduerte tamen*, Silueſt. *in ſum-
ma in* §. *Religio il primo q.* 1. §. *ſecundum fratres*, & benè decla-
rat Roder. *d. q.* 1. *art.* 2. *verſ. hinc eſt, quòd votum eorũ cum ſeqq.*
& *tom.* 3. *quæſt.* 48. *art.* 4. & *quæſt.* 72. *art.* 1. §. *prima concluſio*, &
in ſimilibus ferè terminis Monialium ſcilicet ſub inſtituto
20 † S. Franciſcæ Romanæ in Vrbe militantium, tradit idem
Nauar. *in conſ.* 6. *de ſtatu Monacorum lib.* 3. ipſas, licet cùm
habitus mutatione, ac trium ſub emiſſione votorum colle-
gialiter viuentes, non tamen Religioſas inde profeſſas eſſe
cenſendas, dum ipſarum Regulam ſub titulo veræ Religionis
non approbauerat Eugenius Pontifex, ſed ſub laudabili ſo-
lummodo inſtitutione viuendi; Adeòque allegata conſue-
tudo ad effectum de quo agitur ſuffragari non poterit, dum
in eiſdem terminis vertentis controuerſiæ non oſtenditur
21 præcisè ſeruata, † & tamen eſſet pernecesse probanda, ſecũ-
dum, Oldrad. *conſ.* 237. Aymon. *conſ.* 96. *num.* 4. Anch. *conſ.*
339. *num.* 8. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 5. *de præb.* & coram
Seraph. 326. *num.* 2. coram Greg. 45. *n.* 6. 161. *n.* 2. *part.* 3. *recen.
deciſ.* 662. *num.* 3. & *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 323. *num.* 24.
Hinc minus ad probationem conſuetudinis præaſſertæ de-
ſeruiunt, ſiue Breue ſan. mem. Clem. VIII. hortantis Ma-
gnum Magiſtrum, qui Siculum quemdam ad habitum obe-
dientiæ Magiſtralis admitteret, eoque titulo Equitem renun-
ciaret; ſiue litteræ comendatitiæ Cardinalis Aldobrandini
nepotis, eiuſdem fauore tranſmiſſæ. Siquidem illa tantum-
modo ſupponunt in Magno Magiſtro facultatem, eam tamẽ
nullatenus attribuunt neque iuſtificant, niſi aliunde conſter
tunc verè, ac realiter extitiſſe, cùm adhunc effectum Bre-
ue, ac † litteræ prædictæ non emanauerint vt deciditur in 22
Clem. vlt. §. *ſimiliter*, ibique poſt gloſſ. per DD. communiter
de ſententia excommunicat. Oldrad. *conſ.* 258. *ſub n.* 1. *verſ.
è contra autem cum ſeqq.* Rom. *conſ.* 180. *n.* 4. Rot. *deciſ.* 23. *in
fine de procurat. in antiqu. & deciſ.* 108. *num.* 3. *part.* 1. *& de-
ciſ.* 154. *num.* 4. *part.* 2. *diuerſ.* Neque ex iis valet inferri per-
ſonas eodem habitu inſignitas, in ipſa Religione tunc fuiſſe,
ac eſſe, incorporatas, vnde pendet ſolutio dubitationis pro-
poſitæ.
Hinc quoque S. Religioni opitulari non poterit lapſus
temporis ſpatio annorum 30. & vltra, à die per Petrum edi-
tæ profeſſionis, quaſi beneplacitum Apoſtolicum valeat in-
de præſumi. † Etenim procedere forſan poſſet obiectio, ſi 23
cùm temporis curſu obſeruantia quoque concurreret, nimi-
rum, quod Petrus ſemper inter Equites habitus fuerit, ac
verè Religioſus, vt vtrumque requiſitum ad hunc effectum
copulatiuè neceſſarium tradit, Abb. *in cap.* Albericus *ſub n.* 3.
de teſtibus, Alex. *conſ.* 12. *num.* 70. & *conſ.* 17. *n.* 4. *lib.* 4. & plu-
ries reſpondit Rot. *videlicet in vna Mediolanen. reſciſſionis
permutationis* 10. *Ianu.* 1587. coram recol. mem. Card. Pam-
philio, & *deciſ.* 176. *n.* 45. *part.* 5. *recent.* & Poſt Pacif. de Sal-
uian. *deciſ.* 170. *num.* 8. & *in Peruſina bonorum* 4. *Iulij* 1608.
coram Penia. Dum itaque obſeruantia in caſu propoſito
excluditur ex teſtibus deponentibus, Petrum per annos vi-
gintiquinque, & vltra, nec in Pallio, nec in pectore Crucem
detuliſſe, ab eoque tempore citra inter Equites amplius agni-
tum non fuiſſe, nec recenſitum, curſus ille temporis, licet
longæuus, † præſumptionem Pontificis aſſenſus inducere 24
non valet, vt notat Soccin. *in conſ.* 29. *num.* 20. *cum ſeqq. lib.* 1.
Iaſon. *in l. ſciendum in* 4. *lim. ff. de verb. oblig.* Felin. *in cap.
ſicut num.* 33. *verſ.* 7. & *vlt. de re iud.* Add. ad deciſ. Put. 355.
num. 7. *lib.* 2. Rot. coram bon. mem. Coce. *deciſ.* 301. *num.* 3.
Prædicta verò certiora redduntur ex reſolutione S. Con-
gregationis Conc. Trident. *in vna Melitẽn. ſub die* 10. *Maij*
1608. qua Eminentiſſimi Patres reſponderunt, † Profeſſio- 25
nem ab huiuſmodi Equitibus obedientiæ nuncupatis emiſ-
ſam, nullius eſſe roboris, atque momenti ad obligandum
ipſos Religioni, niſi eorum inſtitutio Apoſtolicam Sedem
fuerit approbata, vel ab eadem Eminentiſſimus M. Magi-
ſter legitimam ad id facultatem obtineat: Quorum reſpon-
ſa non ſolùm futuris imponendi finem controuerſijs vim
obtinent, ſed † iuſtam quoque præſeferunt interpretatio- 26
nem, in præcedentibus caſibus hactenus non deciſis, neque
in iudicium deductis pari ratione ſeruandam, iuxta gloſſ. *in
proœm. Clem. in verb. de cætero*, Salas *de leg. quæſt.* 97. *tract.*
14. *ſect.* 12. *verſ.* 4. *collige*, vbi loquitur in ſpecie de reſolut.
Sac. Congregationis præfatæ, Rot. coram Greg. *deciſ.* 310.
num. 7. & *deciſ.* 17. *num.* 32. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & *in Mele-
uitana antianitatis* 26. *Maij* 1640. *in* §. *non obſtat, quod præ-
dicta ordinatio coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, Et ab hoc
Tribunali ſemper magna cum reuerentia ſuſcipi ſolent, † vt 27
dictum fuit, *Auerſana beneficiorum* 3. *Iul.* 1606. coram Card.
Sacrato, & coram Buratt. *deciſ.* 479. *num.* 2. & *in Meten.
Abbatiæ* 19. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*,
& *in Mauricen. Parochialis* 13. *Iunij* 1646. *coram Reu. P. D.
meo Celſo*, & in alijs relatis, *in Calaguritana clauis* 12. *Ia-
nuarij* 1640. *in vlt.* §. *coram R. P. D. meo Corrado*, & *in Oppi-
den. proceſſionum* 18. *Maij* 1646. *in* §. *Et hæc iuris diſpoſitio
coram me*. Et ita vtraque &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Legati.

Veneris 18. *Februarij* 1650.

ARGVMENTVM.

Fratres Diui Franciſci ſunt incapaces legatorum non autem relictorum pro Sacriſtia, & infirmaria Breue in forma commiſſaria præſumitur iuſtificatum ſi cum ſententia concurrat lapſus temporis cum obſeruantia.

SVMMARIVM.

2 *Fratres Diui Francisci de obseruantia sunt incapaces legatorum fallit in legatis factis Sacristiæ, quia concernunt decorem cultus diuini non commoditatem fratrum num. 3.*

Quod procedit etiam si facta non fuerit specialis mentio Sacræ Suppellectilis num. 4.

Item fallit in legato facto Infirmariæ num. 6.

5 *Legatum factum Infirmariæ Fratrum Minorum Diui Francisci non aduersatur eorum arctissimæ paupertati.*

6 *Pontifex benè scit incapacitatem fratrum Diui Francisci tamquam resultantem ex Clement. exiui de verb. signific.*

7 *Pontifex habet iura in scrinio pectoris.*

8 *Pontifex concedendo consequens habilitat in antecedenti.*

9 *Subreptio excluditur si Papa in genere cogitare potuit.*

10 *Breue in forma Commissoria præsumitur iustificatum ex sententia executoris executioni demandata, & per spatium annorum 30. obseruata.*

11 *Clausula constito non indiget iustificatione nisi ad instantiam illius ad cuius fauorem apposita fuit.*

Et ipso non reclamante gratia stat in implicito statu validitatis.

12 *Datio in solutum est perpetua, & facit venditionem.*

13 *Datio in solutum transfert in recipientem totale dominium irreuocabiliter.*

Ideóque recipiens facit fructus suos nec tenetur illos excomputare in sortem, & num. 14.

15 *Hæreditas præsumitur opulenta, & soluendo.*

DECISIO XVI.

Breue sanct. mem. Pauli V. suffragari in perpetuum Ioannino quoad legata facta à Iacobo Briosi Sacristiæ, & Infirmariæ S. Mariæ in Aracæli Domini censuerunt, quia cùm illa in perpetuum pariter relicta fuerint, & eisdem verbis pleno iure translata in dictum Ioannem cum reseruatione Beneplaciti Apostolici deindè subsecuti præuia sen-
1 tentia Iudicis ad id specialiter delegati, † meritò Breuis beneficio potiri debet, *cap. si cui nulla de præben. in 6. cap. decet de regul. iur. eodem lib.*

2 Neque repugnat obiecta incapacitas † Patrum Sancti Francisci Minorum de Obseruantia nuncupatorum ex eorum Regula, de qua *in Clem. exiui, §. cum annui redditus de verb. significat.*

3 Quia indubitatum est, † quod non comprehendit legatum factum Sacristiæ eorum Ecclesiæ cum Diuini Cultus decorem; non autem illorum commodum respiciat, nec quidquam ex eo ipsi approprientur, iuxta communem DD. opinionem, quam probant Card. Zabarell. *in dicta Clement. exiui num. 11.* ibique Ancharan. *num. 18.* Butr. *in cap. in præsentia num. 25. de probation.* Nauar. *cons. 13. per tot. de testament.* Roderic. *quæst. regular. tom. 2. quæst. 127. art. 5. per tot.* Sanchez. *ad precept. Decalog. lib. 7. cap. 26. num. 42. cum seqq.* & latissimè alijs relatis probauit Rota *in Romana Computorum 10. Aprilis 1630.* coram bon. mem. Merlino, *in recent. decis. 365. num. 27. & seqq. part. 5.* Idque etiamsi de sacra
4 suppellectili, † alijsque necessarijs ad eum vsum specialis mentio facta non fuerit, quia sufficit Sacrestiæ relictum fuisse, cùm inde satis appareat intentio Testatoris, ac eius validitas iustificatur, ex causa enim licita relictum existimatur, *vt deducitur in cap. exijt, §. in hoc casu in fin. de verb. signif. in 6.* Card. Zabarell. *in d. Clemen. exiui d. num. 11.* Rota coram Buratto *decis. 245. num. 18. & in dict. Romana Computorum num. 29.*

Nec etiam comprehendit alterum legatum factum Infir-
5 mariæ eorum Conuentus; † Quia præter quod DD. non videbatur aduersari arctissimæ paupertati, & mendicitati, quam ex præfata Regula dicti Patres profitentur, iuxta text. *in d. cap. exijt de verb. signif. in 6. & in d. Clem. exiui eodem tit.* cum in eorum vsus quotidiani victus, & vestitus non
6 fuerit principaliter ordinatum, † sed pro substentatione Infirmorum, ne deficientibus remedijs necessarijs, quæ non semper, nec integrè largitione fidelium parari possunt, miserè pereant, ideóque maxima pietatis, & honestatis ratione substineri potest; tam vigore eiusdem Regulæ iniungentis curam sollicitam pro Infirmorum necessitatibus, quàm Apostolicarum Constitutionum approbantium easdem necessitatis causas, *vt habetur in d. cap. exijt, §. si verò modum licitum*, & benè aduertit hanc sententiam probans Ioan. de Anania *cons. 30. num. 5. & per tot.* & ibi etiam Add. quem sequitur Roderic. *d. quæst. 127. art. 4. in fin.* & ex recentioribus P. Dian. *resolut. moral. part. 3. tract. 2. resolut. 33. in princip.* Laurent. de Postell. *in dub. regular. in verb. legatum num. 7.* & P. Lezan. *in summ. quæst. regular. volum. 2. in verb. legata Regularibus relicta num. 6.* In omnem casum remouetur difficultas ex facultate concessa in dicto Breui approbandi illius alienationem, & cessionem ab eisdem Patribus factam, cùm enim Pontifex optimè sciuerit illorum incapacitatem tanquam resultantem, *ex dicta Clement.* cuius dispositionem ipse non ignorasse præsumitur, quippè qui
omnia iura in scrinio pectoris habere † censetur, *cap. 1. de* 7
constitut. in 6. l. omnium, C. de testament. Vtique concedendo dictam facultatem in necessarium antecedens eos † habi- 8
litasse videtur super huiusmodi incapacitate, *argum. text. in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & in l. illud, ff. de acquiren. hæredit at.* Oldrad. *cons. 330. num. 7. & cons. 331. num. 1. 2. & 3.* Roman. *cons. 307. num. 1. & 2.* Soccin. iun. *cons. 140. n. 44. & 45. lib. 2.* cum alijs allegatis per Gabriel. *de præsumpt. conclus. 8. num. 1. cum seqq.*

Nec refert, quod dicti Patres non narrauerint dictum legatum esse perpetui redditus, & ideò Breue remaneat subreptitum: Quia cùm Pontifex demandauerit exequutori dictam facultatem, vt Ioanninus pro perpetuis futuris temporibus præfatum legatum acquireret eius perpetuitatem satis clarè cognouisse videtur, ex quo propterea penitùs corruit allegata subreptio, † cùm ad istum effectum sufficiat in 9
genere Papam cogitare potuisse, *l. quod iure, ff. de milit. testament.* Felin. *in cap. nonnullis num. 18. de rescript.* Rot. *decis. 452. num. 15. decis. 501. num. 28. part. 5. decis. 222. num. 25. part. 7. decis. 57. num. 11. & decis. 598. num. 5. part. 8. recent.*

Minùsuè obstat, quod dictum Breue concessum fuerit in forma commissaria cum clausula *constito de necessitate:* Quia
præter quod satis iustificatum † præsumitur ex dicta senten- 10
tia exequutoris demandata exequutioni, & per spatium 30. annorum continuò obseruata, Card. Seraphin. *decis. 1073. num. 2. & 3. & decis. 1125. num. 1. 2. & 3. & decis. 1174. n. 3.* Gregor. *decis. 343. num. 1.* ibique Adden. *num. 4. 5. & 6.* Rota *in recent. decis. 684. num. 1. part. 2.* huiusmodi exceptio ab ipsis tantùm Patribus quorum fauore dicta clausula censetur apposita, non autem ab alijs allegari potest, ipsisque
volentibus etiam siue illius † iustificatione gratia stat in im- 11
plicito statu validitatis, Innocent. *in cap. 1. in princip.* ibique Butr. *num. 5. de ijs quæ fiunt à Prælat.* Put. *decis. 318. num. 39. part. 5. recent.* Multòque minus suffragatur Ecclesiæ de Anima, quæ sine legatarijs cedentibus, siue cessionario dictum legatum semper præstare tenebitur.

Prout nec subsistere quod creditum Ioannini ex tot annuis paghis iam persolutis videatur extinctum: Obiectum enim procederet si ageretur de simplici assignatione in pignus temporaliter duratura, donec scilicet ex annuis præstationibus creditor satisfieret, secùs autem in proposito quo agitur de vera, & actuali cessione, ac datione in solutum cum clausulis, *in perpetuum, ad habendum, & constituti;* Hoc enim casu cùm huiusmodi cessio, & datio in so-
lutum de sui natura sit perpetua, † & faciat venditionem 12
transfert in recipientem totale dominium rei † cessæ penès 13
ipsum duraturum perpetuò, & irreuocabiliter, *vt comprobatur in decisionibus huius causæ emanatis coram me super manutentione 1. Iulij 1643. §. minus obstat, & 2. Maij 1644. §. ad secundum verò;* † Ac operatur, vt cessionarius non 14
teneatur excomputare fructus in sortem, sed illos faciat suos, *l. si ei, §. 1. ff. de euiction.* Soccino iun. *cons. 170. num. 5. lib. 1.* Cardinal. Seraphin. *decis. 1284. num. 1.*

Suppositum denique quod hæreditas Briosi sit adeò tenuis, vt non sufficiat pro præstatione huius legati adhuc
concludenter iustificatum non fuit, ideòque † viget præ- 15
sumptio, quod sit opulenta, & soluendo, *vt respondetur in dicta secunda decis. §. demum ad tertium.*

Ac propterea Domini super huiusmodi tenuitate, & insufficientia meliores desiderarunt iustificationes in vlteriori propositione dispungendas præuia legitima redditione rationis. Et ita vtraque &c.

R.P.D.

R. P. D. BICHIO.

Romana Domorum.

Veneris 18. Februarij 1650.

ARGVMENTVM.

Dominus directus ob lineam finitam non est manutenendus quando renouationem emphyteusis promisit, Declaratio facta ex memoriali quando non præiudicet declaranti.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio non est concedenda Domino directo, quando promisit renouationem inuestitura, & num.2.*
2 *Emphyteota non tenetur dimittere bona emphyteotica à se possessa quando Dominus directus renouationem inuestitura promisit.*
3 *Declaratio de renouando emphyteusim in memoriali porrecta non obligat, declarantem nisi fuerit reducta ad actum, vide num.11.*
4 *Declaratio in memoriali porrecta non obligat, sed resoluitur in simplicem velleitatem, & num.6.*
Et semper declarans potest pœnitere, num.5. & 10.
5 *Multa tractantur, qua non perficiuntur.*
7 *Nominatio facta ad cappellaniam vacaturam est reuocabilis.*
8 *Hæres grauatus restituere post mortem vni ex familia testamenti per eam eligendo.*
Potest electionem, seu nominationem ante mortem factam reuocare, & num.10.
9 *Ius petendi renouationem emphyteusis non est considerabile priusquam generatio extincta sit.*
10 *Variare semper potest nominans quando alteri non est ius quæsitum.*
11 *Declaratio in memoriali porrecta ad aliquid obtinendum, si illud non obtineatur declaratio non nocet.*
12 *Nominatio ad beneficium non releuat, quando Superiori non est exhibita.*
13 *Error voluntatem excludit.*
14 *Renouatio locationis non potest fieri ab Ecclesia sine euidenti vtilitate inspecto tempore que ea fit.*
15 *Declaratur decisio in Mutinen. emphyteusis 28. Maij 1648. coram Dunozzette.*
16 *Manutentio conceditur Ecclesia ob lineam finitam.*

DECISIO XVII.

EXceptio renouationis Inuestituræ apta excludere manutentiooem Domini directi, quando renouationi lo-
1 cus est, pota quia fuerit promissa, † io quibus terminis loquitur Rot. *decis.111.num.8. in fin.* ibi, hic autem excipi poterat de renouatione promissa à Capitulo, apud Modern. *Perusin. de manuten.* cùm non teneatur, qui renouationem petit, bona emphyteotica à se possessa dimittere Domino
2 directo, † vt iterùm ab eodem sibi restituantur, vt aduertit Valasc. *consult.157. num.29. vers. in quo articulo, & 3. sequentibus.*

Suffragari visa non est Io: Petro Testæ aduersus Rectorem Ecclesiæ Saocti Saluatoris in Voda, cui ex capite deuolutionis ob lineam finitam dandam esse manutentionem decisum fuit sub die 15. Decembris prox. præt. si quidem, vt in eadem decisione firmatur renouationi locus non est, cùm Rector velit bona deuoluta penès se retinere prout potest, quamuis alias io quadam memoriali porrigendo Sacræ Congregationi Concilij Interpretum declarauerit desiderare se renouationem inuestituræ facere ad fauorem Io: Petri geniti ex Io: Antonio Hieronymo vltimo emphyteuta; Vt enim declarationes huiusmodi irretractabiles fiot, ac præstent successoribus vltimi emphyteutæ ius cogendi Domi-
3 num directum ad † renouationem faciendam, opus est, fuerint reductæ ad actum, vt io his terminis declarauit Rot. *in Rauennaten. emphyteusis 19. Ianuarij 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, cùm alioquin resoluantur in simplicem
4 velleitatem, seu propositum, † quod ad renouandum non obligat, Molin. *de iust. & iur. tom.2. tract.2. disput.262.n.1. infrà med. vers. Cum solum. Sicut in fortioribus terminis nec obligat tractatus de renouando l. iurisgentium, §. adeo autem, in princip.* ibi, te nondum secura posse abiri ab emptione, *ff. de pact. l. contractus circa fin. C. fid. instrum.* Mantic. *de tacit. lib.4. tit.3. num.10.* Cyriac. *contr.425. num.16. & 17.* vbi infert, quod est locus pœnitentiæ, quia nimirum multa tra-
ctantur, quæ † non perficiuntur, Alex. *cons.18. num.2. cons.* 5
28. num.3. lib.1. Gaill. *obseru.140. num.9. & seqq. lib.2.* & iniquum esset, quod Ecclesia Domina directa ad relocandum
obligaretur ex simplici declaratione, † ex qua neminem 6
sibi obligauit ad reconducendum, vt benè ponderat Beninten. *decis.19. sub num.2. vers. & etiam*, quem sequitur Honded. *cons.51. n.44. vers. nam sicut lib.1.* aliosque refert Modern. *Fulginatensis de iur. empyt. tit. de renouat. quæst.1. sub num.24.*

Dicta verò declaratio Rectoris, nusquam redacta fuit ad actum, nec ex aduerso acceptata, nisi postquam Rector, vt bona pro Ecclesia retinere iudicium mouit pro obtinenda manutentione super bonis deuolutis, & sic post ipsam declarationem verbo, & facto reuocatam, quam eo magis reuocare licuit, tum quia cùm emanauerit de tempore, quo per superuiuentiam vltimi emphytheutæ prima inuestitura adhuc durabat, non potuit statim sortiri, & secum trahere executionem, sed eam expectabat in tempus futurum, post mortem scilicet eiusdem emphytheutæ; Et qua ratione di-
cimus in simili, † quod reuocabilis est nominatio facta ad 7
Cappellaniam vacaturam, vt fuit decisum in *Giennen. Cappellania 23. Martij 1620. §. minus obstat, coram Sanctiss. D. Nostro*, quodque hæres grauatus restituere post mortem vni ex familia Testatoris per eum eligendo potest electionem,
seu nominationem ante mortem factam reuocare, † vt pro- 8
bat text. *in l. vnum ex familia in princ. ff. leg.2.* & tradit Crot. *cons.11. num.36.* Rimin. iun. *cons.112. num.182. vers. præsertim*, Surd. *cons.264. num.34. & seqq.* vbi addit, quod nominatio facta ante mortem nullum ius tribuit nominato, &
magis in terminis, † quod ius petendi renouationem non 9
sit considerabile antequam extincta sit generatio, dixit Rot. *decis.664. sub num.11. infrà med. vers. non autem, part.2. re-
cent.* quodque locus sit pœnitentiæ, & variationi, † quan- 10
do alteri ius quæsitum non fuit, tradit in terminis renouationis emphytheusis, Caldas *de emphyth. tit. de renouat. lib.1. quæst.19. num.37. in fin.*

Tum quia emissa fuit in precibus pro obtinendo beneplacito Sacr. Congregationis Conc. eidem Congregat. porrigendis, & propterea dependenter à dicto beneplacito, quod quidquid sit an esset necessarium, declarationem nihilominus ad illud obtioendum emissam, ac ordinatam qualificat;
itaut Rector eatenus declarauerit velle renouare, † quate- 11
nus Congregationis beneplacitum accederet, iuxta Theoricam Gemin. *cons.20. num.4.* Syluan. *cons.56. num.19.* Cephal. *cons.516. num.34.* Coccin. *de. is.144. num.41.* Vndè fit, vt eo non obtento ipsa declaratio, vel de se corruat, vel saltim reuocari potuerit ex allegatis in *prima decis. §. voluntas.* Facilius, quia nec aliquando dictæ preces fuerunt Sac. Congregationi porrectæ; Exindè enim assequimur non habuisse Rectorem deliberatam voluntatem renouandi, sed initiati-
uam dumtaxat, ex qua alter, nullum ius acquiritur; † sicut 12
in simili denominatione ad beneficium nondum superiori exhibita, Abb. *in cap. fin. sub num.4. de iurepatr.* Garz. *de benefic. part.7. cap.1. num.34.* Rot. coram Penia *decis.4. num.5. & seqq. & num.16. & 17. & in Aquilana Iurispatronatus 24. Ianuarij 1646. §. nam pro declaratione coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado.*

Tum tertiò, quia in dictis precibus Rector credidit, ac supposuit renouationem esse vtilem Ecclesiæ, ibi: *Attesa l'euidente vtilità, &c.* quod suppositum erroneum conuincitur, cùm immò perniciosissimum esset Ecclesiæ pro annuis scutis 12. vt ibi exponitur relocare has domos, ex quibus
aonuatim scuta 77. percipiuntur, & hic error amouet † à 13
Rectore renouandi tam voluntatem, *l. sed hoc ita, ff. acqu. plu. arcen.* Buratt. *decis.19. num.10.* quam potestatem, quia renouatio etiam rei solitæ locari fieri non potest absque eui-
denti Ecclesiæ vtilitate † inspecto tempore præsenti, quo 14
illa fit, vt tradit Honded. *cons.51. num.60. & 61. lib.1.* Molin. *de iust. & iur. disput.468. num.17.* Gratian. *discept.813. n.17. & 40.* Castrop. *oper. moral. tom.2. tit. de reueren. debit. Ecclesi. disput. vnica, punct.15. §.4. sub num.4. vers. secunda conditio*, Cæsar. de Grass. *decis.3. num.16. & decis.4. per tot. de reb. Eccles. non alien.* Rot. *inter recent. decis.243. num.15. part.7.*

Ex quibus nullatenus vrget *decisio in Mutinen. Emphyteusis 28. Maij 1638. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
† Quia in eo casu, vt oculatiter ibi legitur, noo aderat sim- 15
plex declaratio Ecclesiæ, sed vltrò deuentum fuerat ad actualem inuestituram extranei, & inuestitura noo detegebatur Ecclesiæ præiudicialis, vt in casu nostro.

Cùm

Cùm itaque incontinenti appareat nullam Io: Petro competere defensionem, seu actionem ad renouationem pe-
16 teodam, & clara sit deuolutio ob lineam finitam, † denegari non potest manutentio Ecclesiæ ex deductis in alia decisione, quam hodie Domini confirmarunt vtraque parte informante.

R. P. D. CORRADO.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Romana Saluiani.

Veneris 18. February 1650.

ARGVMENTVM.

Hypotheca resoluitur si res hypothecata ad creditorem titulo dominij perueniat emptione, adiudicatione, vel simili. Et licèt ipse posteà virtute pacti de redimendo eamdem rem retrouendat, attamen hypotheca resoluitur si pretium receperit; Et concordatur contraria opinio.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Ægidiana non habet locum stante iniustitia sententia.*
2 *Saluianum non competit sine hypotheca.*
3 *Hypotheca resoluitur ex acquisitione dominij rei hypothecata.*
Quod procedit etiam si acquisitum fuerit dominium cum pacto redimendi, dummodo redemptio fuerit sequuta praeuia solutione pretij, num.4. & num.6. & 14.
5 *Text. in l. voluntate creditoris, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Declaratur, & num.7.*
Hypotheca reuiuiscit si res hypothecata à creditore acquisita postea redeat ad debitorem, n.5. & 13.
Quod procedit si acquisitio non fuerit plenè, ac perfectè completa, vel ille contractus effectum non habuerit secus è contra, num.7. 8. 9. & 10.
Vel si ab initio fuerit per pactum conuentum, quod res à debitore recuperari deberet, num.9. & 15.
10 *Actus idem non potest contrarios producere effectus, scilicet extinctionis, ac praeseruationis hypotheca.*
11 *Creditor alicuius res recepto illius pretio idem est, ac si rem illam penès se haberet.*
12 *Hypotheca per solutionem extincta reuiuiscere non potest.*
Et debitor, ac ab eo causam habentee non possunt amplius molestari, num.14.
16 *Cessio iurium operatur, vt omnia iura cedentis integra transeant in Cessionarium.*
17 *Cedens iura nen potest eis vti in praeiudicium Cessionary. Ee causam ab eo habentis.*
Etiam si adsint verba ita quod non retorqueantur, quia non comprehendunt casum in quo molestia sint ab ipso cedente illata, num.18.

DECISIO XVIII.

PRæuia sententia Rotali bonæ mem. Pirouan. obtinuerunt DD. de Taurinis, & Montagutis mandata contra hæreditaria q. Francisci Zeccadori pro summa scutorum 3076. & baioc. 80. præter damna, & interesse vsque ad integram satisfactionem in eadem sententia comprehensa. Quæ fuerunt successiuè exequuta super domo nunc controuersa, illis demùm adiudicata pro pretio scutor. 2300. Reseruato iure Michaeli Angelo fratri, ac Hæredi dicti Francisci cum beneficio legis, ac inuentarij eam recuperandi infra terminum sex mensium, prout ab illo recuperata fuit soluto dicto pretio præfatis DD. de Taurinis, & subindè dotis titulo translata in D. Catherinam eius filiam, ac eius virum. Contra quos instituto nuper coram A. C. iudicio pro eisdem DD. de Tauriois prolata fuit sententia immissionis in possessionem eiusdem domus ex remedio vtilis Saluiani interdicti pro satisfactiooe residui prædicti eorum crediti. Verùm commissa mihi causa appellationis pro parte dd. Coniugum interpositæ cum clausula, *Constito, quod sit locus Ægidiana, &c.* Hodie proposui dubium iuxta formam rescripti. Cui Domini negatiuè responderunt stante iniustitia
1 sententiæ, † quæ impedit illius Constitutionis effectum, ac in ea specialiter excepta legitur *lib.6. cap.2.* iuxta gloss. *communiter receptam in cap. ex conquestione in verb. post appellationem, &c. de restit. spoliat.* Gabr. *cons.36. num.1. lib.2.* Rot. penès Card. Seraphin. *decis.603. in princ.* Card. Mantic. *decis.33. sub num.2. vers. neque ad rem pertinet, &c. & num.11. vers. quod autem, &c.* san. mem. Gregor. XV. *decis.491. n.5. vers. quoniam autem, &c.* Buratt. *decis.152. num.10. vers. ex quibus, &c. & in recent. decis.88. num.2. vers. ad effectum autem, &c. part.6.* ac in alijs relatis in *Bononien. fideicommiss. de Rubeis 23. May 1644. coram me, in §. hincque pariter euitatur, &c.*

Iniustitia verò Dominis visa fuit manifesta ob defectum hypothecæ dd. DD. de Taurinis, qua cessante certum est
propositum Saluiani remedium eis non competere, † quod 2
licet sit interdictum adipiscendæ possessionis, est tamen de pignioribus, idest de possessione rerum obligatarum, *l.2. §. Saluianum,* vbi hoc explicat *gloss. in verb. pignoribus, ff. de interd.* & probatur *ex l.1. ac 2. ff. de salu. interdict.* & plenè Rot. *decis.34. sub num.26. vers. quo circa stante remissione pignoris, &c. cum seq. part.2. diuers.* & penès Buratt. *decis.257. num.14. vers. & consequenter, &c. & decis.774. num.7. vers. verum dixerunt, &c.* Coccin. *decis.50. num.2. vers. nihilominus, &c. ac in recent. decis.385. num.3. vers. data autem nullitate census, &c. part.1.* ac sæpè in alijs.

Cùm enim Domus hæc fuerit illis in causam eorum crediti adiudicata die 16. Martij 1635. vt apparet ex publico Instrumento, certum est quod ex ea die, † qua illius dominium 3
in ipsos translarum fuit extincta remansit quæuis hypotheca eius priùs acquisita, *l. si quis ades, ff. de seru. vrb. prad. l. eleganter, in princ. ff. de pign. act. l. Titius, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solut. l. neque pignus, ff. de reg. iur. l. si pradium, C. de euict.* Surd. *decis.51. num.3. vers. hinc est, cum seq. & decis.266. sub num.3. vers. credidit tamen Senatus, & seqq. per tot.* Rot. penès Card. Seraphin. *decis.1333. num.2. vers. vnde cum Casale, &c. ac seq. & in recent. decis.347. num.6. vers. & in re propria, &c. part.5.* & alijs relatis per Statil. de Salu. *interd. inspect.3. cap.2. sub num.268. vers. & sic non potest dici, &c. cum seq.*

Non obstat, quòd translatio dominij non fuerit ex eo contractui irreuocabiliter facta in creditores ob facultatem rediinendi dicto Michaeli Angelo concessam, & re ipsa completam.

Quia cùm dominij reuocatio in proposito casu fieri deberet, prout facta fuit iuxta formam etiam præscriptam à *Statut. Vrbis lib.1. cap.194. vers. possit tamen illa bona, &c.* mediante retrouenditione, ac solutione pretij ab eisdem DD. de Taurinis recepti, vt apparet ex publicis Instrumentis sub
die 8. Iulij 1636. & sub die 15. Martij 1638. † Ex hoc sanè non 4
solùm inualescere, ac reintegrari non potuit hypotheca dd. Dominorum, sed efficacius extinctæ fuerunt omnes eius reliquiæ, *l. si debitor, §. si in venditione,* vbi Fulgos. *sub num.2. vers. nota creditorem, &c. l. item liberatur in princip. l. si consensit in princip. l. sicut, §. si voluntate, & l. pen. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. l.2. l. cum te à debitore, C. de remiss. pign.* Crau. *cons.298. sub num.10. vers. ratio igitur, &c.* Gabr. *cons.155. sub num.11. vers. secundo quia, &c. lib.1.* Rot. penès Duran. *decis.445. num.57. vers. tamen quia creditor, &c. & decis.449. num.3. vers. immo Sforzia eo ipso, &c. cum seq.*

Minus obstat, quòd resoluta per huiusmodi retrouenditionem vigore reseruationis in ipso Instrumento factæ adiudicatione, domus io pristinam causam ad hæredem Francisci redierit, ac proindè eisdem hypothecis præcedentibus
obnoxia, † vt respondit *I. C. in l. voluntate creditoris, ff. quib.* 5
mod. pign. vel hypoth. solu. gloss. in l. fin. in verb. indignum esse, vers. vel refert an ex eadem, vel simili causa, &c. C. de remiss. pign. & iuxta theor. Bart. *in l. in diem, sub num.2. vers. tota die contingit, &c. ff. de aqua plu. arcend.*

Quoniam esto (illæsa veritate) quòd domos per Michaelem Angelum hæredem Francisci dictæ facultatis vigore recuperata penès eum subindè fuerit eodem hæreditario titulo, quoad ipsum antea peruenerat, non tamen in eamdem hypothecam Dominis de Taurinis prius competentem reincidisse censeri potest, quæ in ipso recuperationis actu mediante illorum consensu retrouenditioni præstito, & facto receptionis pretij remaosit prorsus extincta (prout di-
ctum est) itaut amplius reuiuiscere non potuerit, † licèt fu- 6
tura quoque bona comprehenderet, iuxta text. *in dict. a lib. fin.* vbi DD. *omnes, C. de remiss. pign.* Negus. *de pignor. in 3. membr.6. part. sub num.21. vers. nono amplia, &c.* Didac. *resol.12. sub num.1. vers. nam res ipsa, &c. lib.3.* Asin. *de execut. §.6. cap.102. sub num.2. vers. nec minus pradicta procedunt, &c.* Surd. *decis.163. sub num.1. vers. extat enim textus, &c.*

Man-

Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 31. *sub num.* 60. *vers. sed hoc loco aduertendum est*, *&c.* & *decis.* 146. *sub num.* 8. *vers. neque etiam obligatio*, *&c.*

Neque repugnant leges pro limitatione adductæ, *cum gloss. in dicta l. fin.* quam DD. communiter sequuntur.

Siuè quia procedunt in casu quo contractus cum creditore, vel alio, ipso consentiente super bonis hypothecatis celebratus, aut non fuit re ipsa completus, aut ita facto partium, seu Iudicis resolutus, & nullum habuerit effectum.

7 † Tunc enim iustum, & æquum est, quod sicut debitori, ita, & creditori ius pristinum restituatur, vt respondit *I. C. in d. l. voluntate, ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solu.* & comprobatur in præcedenti, *l. sicut. §. si voluntate, cum §. seq. ff. eodem tit.* in quibus terminis loquitur *gloss. in d. l. fin.* ac ibidem Placentin. Iacob. de Aren. Cyn. Bart. Bald. Angel. & post alios explicat Hug. Donel. *sub num.* 7. *vers. remissionis pignoris hac vis est*, *&c.* Franc. Conan. *in commentar. iur. lib.* 4. *cap.* 19. *sub num.* 3. *vers. quid autem si de voluntate creditoris venditum est pignus*, *&c. cum seq.* Non autem quando verè, & bona fide initus, atque perfectus fuit, licet deindè debi-
8 tor bona ipsa soluto pretio ex eadem, † vel alia causa redemerit, vt ex generalibus verbis, ac ratione text. *in d. l. fin. C. de remiss. pign.* sentiunt ibidem post Franc. Accurs. Alberic. *sub num.* 1. *vers. & licet gloss. &c.* Hug. Donel. *in fin. vers. sic autem rem carere suspicione*, *&c.* Franc. Conan. *d. cap.* 19. *sub num.* 4. *vers. Aliud est dicendum*, *&c.* & sequitur Asin. *de execut. §.* 6. *cap.* 102. *sub n.* 2. *vers. Id autem intellexit*, *&c.*

Siuè, quia certè intelligi debent prout loquuntur, quando res per debitorem creditoris consensu in tertium alienata ab eodem ex pacto à principio conuento recuperatur. Sic-
9 que † ad pristinam causam redit, à qua temporaliter non
10 perpetuò fuerat extracta, & separata; † Non autem quando ab ipsomet creditore soluto illi pretio redimitur, quia non potest idem actus contrarios producere effectus extinctionis nempè, ac præseruationis, & reintegrationis hypothecæ, *contr. l. qui hominem*, *§. fin.* vbi gloss. *in verb. liberatur*, *adducit concord. ff. de solut.* Alex. *cons.* 66. *in causa*, *& lite sub num.* 17. *vers. quinimò*, *&c. lib.* 3. Nec creditor iure
11 conqueri valet, † qui recepto pretio eiusdem rei commodum substantialiter consequutus est perindè, ac si illas penès se haberet, itaquod finalem adiudicationis effectum realiter obtinuit, ad text. *in l. labeo*, *§. item si Dominus, ff. de verb. signific.* vbi gloss. *in verb. pretium adest*, & DD. Surd. *decis.* 306. *num.* 12. *vers. secundò respondeo*, *&c.* Caualer. *decis.* 579. *num.* 4. *vers. vtique tale pretium*, *&c.* Pen. *decis.* 603. *n.* 14. *vers. secundò respondebatur*, *&c.* Ideòque meritò non potest hoc casu reuiuiscere hypotheca per solutionem extincta,
12 † vt dictum est, & probatur ex text. *in d. l. eleganter in princip. ff. de pign. act. & in l. si prædium, Cod. de euict. gloss. in l. libera, in verb. non prohiberis in fin. C. de sent. & interloc. omn. Iud.* & benè explicat Mant. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 31. *sub n.* 48. *vers. & quidem*, *&c. cum seq.* dicens, quod tunc demum resoluto contractu reintegratur hypotheca, quando eadem
13 ratio, † ob quam contractus resoluitur æquè viget pro conseruatione, ac reintegratione hypothecæ. Secùs autem si non vigeat. Vndè fortiùs si ratio resolutionis contractus præseferat extinctionem hypothecæ, vt in hoc casu.

Postremò non obstat, quòd saltem comprehensa fuerit sub hypotheca futurorum bonorum dicti Michaelis Angeli ad fauorem dd. DD. de Taurinis, vel D. Ioannis alterius ex eis pro satisfactione eiusdem debiti contracta in Instrumento sub die 29. Martij 1630. celebrato.

Quia per adiudicationem, retrouenditionem, ac solutionem pretij (vt dictum est) subsecutas extincta fuit quæcumque præcedens hypotheca super dicta domo ex quauis
14 causa competens DD. de Taurinis, † ita vt Michael Angelus, & causam habentes ab illo non possint amplius ex huiusmodi causis molestari, *ad l. & si is, ff. de distr. pign.* & specialiter deciditur, *in d. l. fin. C. de remiss. pign.* vbi Cyn. *in fin. vers. postremò*, *&c.* & Bald. *sub nub num.* 1. *vers. nota quod obligatio habens duo capita*, *&c.* Salyc. *sub num.* 4. *vers. quare cur in casu nostra legis*, *&c.* & Albetic. *sub num.* 1. *vers. alia ratio est*, *&c.* Neguf. de pignor. *in* 1. *memor.* 6. *part. sub n.* 41. *vers. aduerte tamen*, *&c.* Nisi expresso partium consensu
15 fuerit renouata † (in quibus terminis DD. in contrarium adducti loquuntur, & intelligi debent) iuxt. text. *in d. l. cum te à debitore*, *C. de remiss. pign.* & probatur ex text. *in d. l. si quis ædes, vers. & si rursus, ff. de seru. vrb. præd.* ac explicant *in d. l. fin.* Iac. Cuiac. *in fin. vers. semel remissa hypotheca*, *&c.* & Hug. Donell. *sub d. n.* 7. *vers. remissionis pignoris hæc vis est*, *&c.*

Præterea Domini considerarunt Domum hanc retrouenditam fuisse Michaeli Angelo hæredi beneficiato Francisci, soluto per ipsum DD. de Taurinis integro pretio, quo fuerat illis adiudicata, cum cessione iurium, vt legitur in prædictis Instrumentis, cuius vigore, si quæ † adhuc super d. 16
Domo iura creditoribus competebant non extincta, transferunt integrè in dictum emptorem, ac cessionarium, iuxta text. *in l. soluitur*, *§. si conuenerit*, *vers. aliud est*, *&c.* ibique gloss. *in verb. integrè, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.* Dec. *cons.* 104. & diligenter *sub num.* 2. *vers. sed prædictis non obstantibus*, *&c. cum seqq.* Rot. penès Duran. *decis.* 310. *sub num.* 2. *vers. cum in eum vigore dictæ cessionis*, *& decis.* 401. *num.* 4. *vers. quia cessionario*, *&c. ac in recent. decis.* 208. *sub num.* 3. *vers. cum enim*, *&c.* & *decis.* 248. *num.* 1. *vers. quia fuit responsum*, *&c. part.* 4. Ac proindè non possunt modò cedentes eis vti super eadem re in præiudicium illius, † & 17
causam habentium ab eo, *l. quæritur*, *§. si venditor*, *ff. de ædilit. edict.* Surd. *cons.* 513. *sub num.* 5. *vers. secundò repellenda videtur*, *&c.* & *seqq.* Rota *decis.* 336. *sub num.* 1. *vers. non potest denuò redire*, *&c.* ac *decis.* 382. *sub num.* 1. *vers. quantum attinet*, *&c. part.* 1. & *decis.* 373. *sub num.* 22. *vers. Atquè hoc præsertim*, *&c. part.* 4. *recent.* & in specie benè probat Crauett. *in d. cons.* 298. *num.* 10. *vers. ratio igitur*, *&c. cum seq.* dicens, quod vel hypotheca per adiudicationem, ac venditionem successiuè factam communi iure venditoris soluta, & extincta fuit, vel superfit eo quia res vendita fuerit iure creditoris transijt in emptorem, ita quod nullo casu potest ampliùs creditor ad eamdem rem expetiri.

Nec eiusdem cessionis efficaciam ad hunc effectum offendunt clausulæ, *ita quod non retorqueatur*, *&c.* & aliæ similes.

Quia non comprehendunt casum, quo ab ipso cedente inferuntur molestiæ super eadem re, † cuius pretium illi so- 18
lutum fuit. Hoc enim ab omni iustitiæ, ac æquitatis ratione prorsus abhoret, *l. bona fides*, *ff. de reg. iur. cap. bona fides*, *eod. tit. in* 6. Dec. *d. cons.* 104. *sub num.* 4. *vers. tertiò hoc probatur*, *&c.* & *seq.* & respondit Rot. *in Romana Officij Notariatus* 26. *Iunij* 1641. *coram bon. mem. Merlino in §. Neque obstat quod Paradisus*, *cum seq.* & rursus in eadem *coram R. P. D. meo Peutingero* 20. *Nouembris* 1645. *in §. Nec refert*, *quod hæc cessio*, *&c.* confirmata 27. *Iunij* 1646. & 20. *Februarij* 1647. *coram eodem*.

Atque ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CELSO.

Postea Eminentiss. Cardinali.

Sulmoneñ. Beneficij.

Mercurij 13. *Martij* 1650.

ARGVMENTVM.

Præsentatus à maiori parte Patronorum debet institui. Maior pars Canonicorum ad faciendam præsentationem intelligitur, & sufficit de congregatis in Capitulo, non autem de absentibus, vbi, an, & quando absentibus non vocatis præsentatio valeat.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte Patronorum debet institui.*
2 *Gratia Papæ est obreptitia, quando fuit illi narratum præsentatum habuisse medietatem vocum, & non iustificetur.*
3 *Præscriptio vocum inter Compatronos præscribitur spatio annorum* 40.
4 *Præsentatio facta ab hærede, vel legatario Patroni ante confirmationem Ordinarij non obstat alteri præsentato à Compatrono.*
Contrarium num. 5.
6 *Ius præsentandi transit ad hæredes.*
7 *Aditio hæreditatis resultat ex præsentatione facta, quæ testatori competebat.*
Quod procedit etiamsi antea hæreditas repudiata fuisset, num. 11.
8 *Hæreditas semel adita amplius repudiari non potest.*
9 *Hæres semel semper hæres repudiatione non obstante.*
Præcipuè si repudiatio sit facta ab Officialibus alicuius loci pij absque solemnitatibus, & beneplacito Apostolico, num. 10.

12 *Ma-*

12 *Maior pars non constituitur nisi adsit vnus vltra medietatem Canonicorum.*
Quod intellige verum respectu Canonicorum congregatorum pro Capitulo, non autem respectu numerum integrum ad omnes de Capitulo, num. 13.
14 *Præsentatio facta à Canonicis præsentibus tantum non vocatis absentibus valet, licet absentes possent dare de contemptu.*
15 *Consuetudo multum est attendenda in materia vocandi absentes ad præsentationem.*
16 *Iuspatronatus in postremo descendente desinit esse gentilitium, & fit hereditarium.*
Appellare, vel minus solemniter appellare paria sunt. Carol. Marant. *resp.* 20. *num.* 9. *& resp.* 95. *num.* 29.

DECISIO XIX.

POst sententiam Rotalem, in qua pronunciatum fuit Fabium de Sanitate esse instituendum emanauit *decisio sub die* 10. *Martij* 1649. *coram bo. mem. Arguelles* * pro illius confirmatione, & hodie re proposita causa, iterùm DD. perstiterunt in resolutis, moti ex eo, quia Fabius præsentatus
1 fuit à maiori parte Patronorum, † itaut meritò concedenda sit illi institutio, *iuxta tex. in cap. quoniam*, & ibi Glos. *verb. qui maioribus, de iurepatr.* Lambert. *eod. tract. par.* 3. *lib.* 2. *quæst.* 4. *art.* 1. *per tot.* Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 257. Guttier. *canonic. quæst. lib.* 2. *c.* 11. *num.* 20. Rot. *in Lucana Iurispatronatus* 25. *Iun.* 1638. *coram Reuerendiss. Salamantino, in Neapolitana iurispatronatus* 27. *Ianuarij* 1644. *coram Eminentissimo Card. Otthobono, in Comen. Cappellæ* 27. *Aprilis* 1648. *&* 26. *Februarij* 1649. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, in Piscien. Beneficij* 26. *Nouemb.* 1650. *coram me,* 21. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Roias &* 20. *Nouembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Zarate, & in Cracouien. præpositura Sancti Floriani* 28. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Quod autem huiusmodi fundamentum subsistat, patet manifestè; quia ex quatuor partibus spectantibus olim ad Catharinam de Aristotile, quod ex aduersò non controuertitur, & desumitur ex sententia Ordinarij lata de anno 1552. ipse habet duas pertientas in Ioannem Carolum de Nigris, & eius hæredes, & quartam partem totius Iurispatronatus competentem Capitulo Cathedralis Sul monen. itaut Tabassius, qui solùm habet duas pertinentes ad Margaritam, & alias duas prætensas à Cælestinis non possit cum eo con-
2 currere, & falsò narrauerit Papæ, † se habere medietatem vocum, *iuxta tex. in cap. si motu proprio* 23. *de præben. in* 6. Rot. post Garz. *de benef. par.* 10. *cap.* 3. *num.* 12. *vers. narratiuam quoque* san. mem. Greg. *decis.* 452. *sub num.* 3. Burat. *decis.* 316. *num.* 13. Duran. *decis.* 100. *num.* 6. & firmatum fuit *in Aquilana iurispatronatus* 24. *Ian. &* 4. *Iun.* 1646. *coram R. P. D. meo Corrado.*

Maximè, quia vox Cælestinorum, quos ab anno 1552. non apparet vnquam præsentasse, sublata fuit per præscri-
3 ptionem, † quæ inter Compatronos inducitur etiam per spatium 40. annorum, vt notat Bald. *in l.* 2. *num.* 10. *C. de seruit. & aqua*, Rot. *diu. decis.* 229. *à num.* 1. *par.* 1. coram Duran. *decis.* 125. *num.* 6. *& in recen. decis.* 146. *sub num.* 5. *vers. vnde possent, par.* 2. *& decis.* 191. *num.* 13. *par.* 5. *& late in Mutinen. beneficij* 27. *Martij* 1648. *coram bo. me. Arguelles.*

Nec facit, quod Hercules legatarius præfati Ioannis Caroli præsentauerit ante confirmationem obtentam ab Ordi-
4 nario, quæ licèt postmodum superuenerit, † non possit tamen retrotrahi ad diem præsentationis in præiudicium Tabassij, cui medio tempore fuit ius quæsitum; Nam aut talis præsentatio est attendenda, etiamsi confirmatio posteà superuenerit, cùm emanauerit intra quadrimestre, & agatur
5 de legato, † & fauore vltimæ voluntatis, vt probat Rocch. *de iurepatr. verb. pro eo sub num.* 9. *vers. in contrarium*, Sanchez *cons. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 77. *num.* 6. & firmauit Rot. coram Duran. *decis. vlt. num.* 10. *&* 11.

Aut verò non est attendenda, & adhuc suffragatur Fabio præsentatio obtenta à Gubernatoribus, & Officialibus Sanctissimæ Annunciatæ hæredis Ioannis Caroli de Nigris exi-
6 stentis in quasi possessione præsentandi, penes † quos hæredes remansit dictum Iuspatronatus, & præsentandi facultas, *iuxta doctr.* Abb. *in cap. cum seculum in fin. de iurepatr.* Rocch. *eodem tract. verb. ipse, vel is quæst.* 7. *num.* 15. *vers. hinc dicunt, & num.* 16. Rot. coram Put. *decis.* 18. *per tot. lib.* 2. Pen. *decis.* 31. *n.* 4. *& in recen. dec.* 337. *num.* 7. *par.* 2.

Obiectum verò, quod Officiales præfati non adiuerunt illius hæreditatem cessat ex facto, & ex Summ. dato in calce responsionis *n.* 2. & dum ipsi vti tales præsentarunt, † cen- 7
sentur hæreditatem eiusdem Ioannis Caroli adiuisse, *l. pro herede*, 20. *& l. gerit* 77. *ff. de acquir. heredit.* & in his terminis Rot. *in Auersana iurispatronatus* 23. *Iunij* 1603. coram Litta, *& dec.* 350. *num.* 8. *in fine* coram Merlino, *& in recen. decis.* 265. *num.* 2. *par.* 3. *& decis.* 77. *eod. num. par.* 4.

Nec obstat prætensa repudiatio deducta ex quadam comparitione, & declaratione facta coram Commissario Fabricæ; Nam cùm hæreditas iam esset adita, † amplius repudiari 8
non valuit, *l. sicut, C. de repud. heredit.* Dec. *cons.* 14. *sub n.* 6. *vers. & retenta*, Rota *decis.* 495. *n.* 7. *in fine par.* 1. *recent.* & semel hæres † per repudiationem non desinit esse hæres, Rot. 9
coram Buratt. *decis.* 847. *num.* 10. *& in Romana hereditatis de Gabriellibus* 20. *Febr. &* 1. *Decembris* 1617. *coram S. D. N. Innocentio X.*

Præsertim cùm talis declaratio fuerit simplex subterfugium ad euitandas molestias, quæ inferebantur ab eodem Commissario Fabricæ, & emanauerit absque beneplacito Apostolico, † & alijs solemnitatibus omninò requisitis, vt 10
tradit Bald. *in l. pupillorum n.* 2. *C. de repud. hered.* Redoan. *de reb. Eccles. non alien. verb. pariter repudiatio, col.* 2. *n.* 10. *in fine, & num. seq. fol. mihi* 14. Surd. *cons.* 501. *num.* 11. & plenè firmatum fuit *in Callien. hereditatis* 1. *Febr.* 1638. *coram R. P. D. meo Verospio.* Immò dum posteà ijdem Officiales † vti hæredes præsentarunt, censentur præfatam re- 11
pudiationem reuocasse, Rot. *decis.* 265. *num.* 2. *par.* 1. *recen. & decis.* 96. *num.* 10. *& seq. par.* 6. & coram Merlino *decis.* 539. *sub num.* 8. *vers. vltra quod, & num. seqq. & decis.* 798. *num.* 18. *&* 19.

Minus releuat, quod ex vndecim Canonicis dictæ Cathedralis Sul monen. quinque tantum Fabium præsentauerint, qui non constituunt maiorem partem, † vt est necesse ex ad- 12
ductis per Rot. *dec.* 809. coram Burat. Nam cùm in Capitulo habito pro huiusmodi præsentatione, & legitimè congregato, non inuenerint nisi nouem Canonici, dicti quinque faciunt maiorem partem; cùm maior pars attendatur habito respectu ad præsentes, † non autem ad absentes, ac 13
omnes de Capitulo, *iuxta not.* per Abb. *in cap. licet* 6. *n.* 14. *& in cap. Cumana* 50. *n.* 9. *vers. pro declaratione, & in cap. Ecclesia vestra* 57. *n.* 6. *de elect.* Federic. de Senis *cons.* 65. *n.* 1. *vers. ad id, quod dicitur*, Lap. *alleg.* 131. *n.* 3. Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 4. *art.* 2. *n.* 8. Rot. *in recent. decis.* 20. *n.* 5. *& seqq. par.* 6. coram Buratt. *decis.* 225. *n.* 2. cum alijs per Adden. ad eundem *decis.* 572. *num.* 22.

Nec dicatur, quod saltem duo absentes erant vocandi, quia nihilominus valet præsentatio facta à præsentibus, † quamuis non vocati possint dare de contemptu, Innocen. 14
in cap. in genesi 55. *num.* 8. *vers. istis computatis*, ibique Abb. *num.* 10. *de elect.* Calder. *cons.* 11. *de iurepatron.* Lambert. *eod. tract. lib.* 2. *par.* 2. *art.* 19. *num.* 15. *post medium, & num. seq.* Gonzal. *super reg.* 8. *gloss.* 56. *num.* 79.

Quæ conclusio eò faciliùs procedit in præsenti casu, quia constat de consuetudine non vocandi absentes, de qua testantur omnes Canonici eiusdem Ecclesiæ; † illa enim in 15
hac materia plurimum attendi debet, *vt est text. in cap. cum in Ecclesijs* 33. *de præben. & explicat gloss. in cap. coram. dilecto* 35. *verb. in prouincia, vers. in talibus, & in dicto cap. in genesi* 55. *verb. de consuetudine de elect.* & vltra adductos per Barbos. *de iur. Eccl. vniuers. cap.* 19. *num.* 89. firmauit Rota coram Put. *decis.* 14. *sub num.* 5. *lib.* 2.

Demum non obstat, quod Iuspatronatus, de quo agitur sit Gentilitium, quia defecta linea de Aristotele, fuit effectum hæreditarium, *iuxta cons.* Anchar. 81. *num.* 1. *& per tot.* Paris. *cons.* 84. *num.* 21. *lib.* 4. Rot. *diu. decis.* 385. *n.* 1. *& per tot. par.* 1. & coram Merlino *decis.* 450. *num.* 14. *& decis.* 798. *num.* 25.

Ex his, & alijs deductis in decisionibus huius causæ ita resolutum fuit, informante vtraque parte coram bon. mem. † Arguelles, in cuius locum ego subrogatus de or- 16
dine Reuerendissimi Domini mei Decani Decisionem extendidi, &c.

Decisio ista sub die 10. *Martij* 1649. *in hac eadem causa emanata habetur supra decis.* 393. *part.* 10. *recent. Plures decisiones in hac causa emanatas, annotatas habes supra ad decisionem* 4. *hac eadem parte* 11. *recent.*

R. P.

R. P. D. BICHIO.

Foroſempronieñ. Bonorum.

Lunæ 15. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Legitima, ſiue illius ſupplementum non debetur matri binubæ, ſed tantummodo vſusfructus. Quæ concluſio limitatur, quando filius relinquit bona non prouenientia à paterna ſubſtantia, quia tunc debetur legitima, vel ſupplementum etiamſi filius illam matri prohibuerit.

SVMMARIVM.

1 *Legitima, ſiue illius ſupplementum debetur matri.*
Etiamſi ab illa non fuerit agnitum. num. 2.
3 *Supplementum legitimæ præſcribitur ſpatio triginta annorum.*
4 *Supplementum legitimæ non debetur matri binubæ, ſed tantummodo vſusfructus, vide num. 9.*
5 *Proprietas mortuo vſufructuario trahit ad ſe vſumfructũ.*
Quod procedit etiam in legitima, num. 6.
7 *Mater tranſiens ad ſecunda vota non petito tutore filijs, priuatur vſufructu. Vide num. 34.*
Imo etiam legitima, num. 8.
9 *Mater binuba debet conſequi legitimam in bonis filij, aliunde quam à patre ipſi obuentis.*
Quod procedit ſiue teſtatus, ſiue inteſtatus filius moriatur. Et ſi minus legitima reliquit aget mater ad ſupplementum, num. 10. & 12.
Cuius concluſionis ea eſt ratio, quod ius petendi legitimam metiendum eſt à ſucceſſione ab inteſtato, num. 11.
12 *Supplementum legitimæ matri binubæ debetur ex bonis à filio aliunde, quam à patre acquiſitis, etiam ſtante filij prohibitione.*
13 *Pœnæ ſecundo nubentium non habent locum in bonis filij non prouenientibus à patre, & num. 9. & 12.*
14 *Legitima quando eſt debita etiam filijs inuitis debetur.*
15 *Text. in auth. de Nupt. §. hinc nos declaratur vſque ad num. 27.*
16 *Supplementum legitimæ eſt contra teſtamentum.*
17 *Legitima, vel eius ſupplementum non debetur extraneo.*
18 *Legitima etiam aſcendentium relinqui debet titulo inſtitutionis, vide num. 22.*
19 *Mater tranſiens ad ſecunda vota infert iniuriam, & marito, & filio mortuis.*
Quod intellige, vt num. 28. & ſeqq.
23 *Filius qui matri legitimam non reliquit, non dicitur legitimè teſtatus fuiſſe.*
24 *Ius petendi legitimam, vel ſupplementum numquam cenſetur prohibitum vel a lege, vel à ſtatuto, ſi dictio taxatiua non adſit.*
25 *Mater poteſt in vim teſtamenti obtinere partem relictam ſuæ legitimæ, & reliquum conditione ex lege.*
26 *Correctio non inducitur niſi expreſsè dicatur, vel data neceſſaria incompatibilitate, & num. 27.*
30 *Verbum rogo aliquando in vltimis voluntatibus importat præceptum, & prohibitionem.*
31 *Verbum, rogo, reſoluitur in ſimplices preces ſic ſuadente Teſtatoris voluntate ex teſtamento elicita.*
32 *Verba quatenus de iure debeatur non important prohibitionem.*
33 *Legitima vbi non eſt expreſsè prohibita, dicitur debita ſecundum tacitam voluntatem.*
34 *Mater tranſiens ad ſecunda vota non tenetur petere tutorem pro filio, ſi viuat auus paternus.*
35 *Mater poteſt petere legitimam etiamſi tranſierit ad ſecundas nuptias, quando filius maior factus non excepit contra matrem de amiſſione legitimæ.*
36 *Legitima non poteſt peti non firmato ſtatu hæreditatis.*
Quod intellige verum reſpectu taxatione quota ſpecificè, non autem generaliter in triente, vel aliàs, num. 37.
38 *Legitima filij præmortui debetur pro medietate matri, & pro medietate fratri defuncti.*

DECISIO XX.

PEti à Comitiſſa Camilla Paciotta hærede Aſcanij filij, & hæredis Dianæ ſupplementum legitimæ in
bonis Antonij alterius filij prædefuncti eidem Dianæ † de- 1
bitum, §. *primum ibique*, *Auth. de hered. & falcid.* Peregr.
de fideic. art. 49. in fin. Seraph. *deciſ.* 1331. *num.* 15. † nec 2
mors Dianæ ante illud agnitum, nec lapſus temporis verat;
Siquidem quia ipſo iure à lege defertur, tranſmittitur ad
quoſcumque hæredes etiam extraneos, licet non agnitum,
Aym. *conſ.* 142. *num.* 2. Mant. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 8. *n.* 10.
Grat. *deciſ. March.* 4. *num.* 2. & 3. & in puncto matris.
Mart. *conſ.* 151. *num.* 23. † Neque præſcribitur minori ſpa- 3
tio triginta annorum, vt reprobato Bart. declarat Bald. *in
l. ſi quis filium n. 6. in fin. C. inoff. teſtam.* Galuan. *conſ.* 13.
n. 108. Neguſ. *q.* 535. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 489. *num.* 1. *& ſeqq.*
coram ſa. mem. Greg. XV. *deciſ.* 256. *num.* 5. coram bon.
me. Card. Caualer.

Vtique tamen vetare † videbatur eiuſdem Dianæ tranſi- 4
tus ad ſecunda vota Antonio filio adhuc viuente, ob clatam
diſpoſitionem *tex. in l. fœmina, §. illud, C. de ſecund. nupt.* re-
ſtringentis matris binubæ ſucceſſionem in bonis filij præde-
functi ad ſolum vſumfructum donec vixerit, reſeruata pro-
prietate alijs filijs prioris matrimonij, † quæ matre mortua 5
etiam vſumfructum ad ſe traxit, *l. ſi quis prioris, §. illud, C.
ſecund. nupt. §. finitur, inſtit. de vſufruct.* Rot. *deciſ.* 209. *n.* 2.
part. 1. *recent.* Idque † procedere etiam in legitima alioquin 6
matri debita tradit Bald. *in Auth. ex teſtam. ante n.* 1. *verſ.
pone ergo, C. ſecund. nupt.* Peregr. *conſ.* 78. *num.* 5. *lib.* 1. *&
conſ.* 17. *num.* 4. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 237. *num.* 7. *& ſeqq.*
Sanch. *de matr. diſp.* 89. *num.* 19. *lib.* 7. Rot. *deciſ.* 80. *n.* 6.
& 9. par. 6. rec.

Imò cùm Diana Antonio tempore dicti tranſitus impu-
beri tutorem à Iudice dari non petierit, † ei nec quoad vſum- 7
fructum ſuccedere ab initio potuit, *l. omnem, C. ad Sen. Con-
ſult. Tertull.* Guttier. *de tutel. par.* 1. *cap.* 16. *num.* 32. *& ſeqq.*
† & magis in terminis quod priuetur penitus legitima tradit 8
Bald. *conſ.* 140. *ſub n.* 1. poſt Bart. *in l.* 2. *n.* 13. *ff. qui per tutor.*
Gabr. *de tutel. concl.* 1. *n.* 15. Neguſ. *q.* 627. *num.* 5.

Verùm quia ſupplementum legitimæ hodie petitur in bo-
nis aliunde quàm ex paterna ſubſtantia Antonio quæſitis, de
quibus exaduersò allegatus *tex. in l. fœmina* non loquitur,
binubatus non obſtat, debeturque in illis matri ſucceſſio,
† & per conſequens legitima pleno iure, ac ſi ſecundò non 9
nupſiſſet, vt probat *tex. in l. mater,* ibi, *Extrinſecus quidem
quæſita filio, filiaue, ſimili firmitate poſſideat, C. ad Tertull.
§. cum igitur,* Auth. *de non eligen. ſec. nuben.* per quem corri-
gi diſpoſitionem *d. l. fœmina*, aduertit Alba *conſ.* 349. *n.* 1.
Caſtr. Bald. Io. de Garronib. Craſſ. & alij plures, quos refert,
& ſequitur Rot. *in Fauentina bonorum* 5. *Iulij* 1649. §. *alia
verò, & §. ſeq. coram R. P. D. meo Celſo*, quibus additur
Sicard. *in auth. ex teſtam. n.* 3. *C. ſecund. nupt.* Aug. Barboſ.
ibid. n. 4. *&* 5. Gomeſ. *in l.* 14. *Tauri ſub num.* 2. Matthien.
recopil. lib. 5. *tit.* 1. *l.* 3. *gloſſ.* 2. *ſub num.* 15. Azeued. *recopil-
lat. lib.* 5. *tit.* 1. *l.* 4. *n.* 43. Facchin. *conſ.* 81. *n.* 2. *lib.* 1. Bel-
lon. iun. *conſ.* 59. *num.* 54. *& ſeqq.* Neguſ. *q.* 367. *num.* 15.
Fontanell. *deciſ.* 52. *num.* 19.

Siue filius deceſſerit inteſtatus, † ſiue cum teſtamento; 10
itaut ſi in eo minus legitima matri reliquerit, agere matri li-
ceat ad legitimæ ſupplementum, Bald. *in d. auth. ex teſtam.
ante n.* 1. *verſ. pone ergo, & num.* 2. *& conſ.* 314. *n.* 3. *lib.* 4.
Caſtr. *conſ.* 416. *in princip. & num.* 2. *lib.* 1. Socc. ſen. *conſ.
penul. n.* 4. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 237. *num.* 12. vbi diſtinguen-
do inter bona paterna, & alia, ait, in illis ſi filij primi matri-
monij ſuperſunt, & defunctus cum teſtamento deceſſit, ma-
tri non deberi legitimam; in his verò deberi, prout debere-
tur ſucceſſio, ſi inteſtatus deceſſiſſet, † quia ius petendi le- 11
gitimam metimur à ſucceſſione ab inteſtato, Rim. iun. *conſ.*
305. *n.* 17. *& ſeq.* Peregr. *conſ.* 80. *num.* 22. *lib.* 1. *conſ.* 417.
num. 3. *lib.* 3. Facchin. *contr. iur. lib.* 3. *cap.* 63. *verſ. quibus
non obſtantib.* Mart. *de ſucceſſ. legal. part.* 2. *quæſt.* 4. *art.* 1.
num. 28. cum alijs, quos refert, & ſequitur Moder. Piſaur.
de imput. q. 6. *n.* 6. *& ſeqq.* & Modern. Vrbinaten. *in tract. de
fratr. part.* 3. *cap.* 13. *n.* 51. *& ſeqq.*

Etiamſi in teſtamento prohibuiſſet matri, ne plus peteret,
† quia cùm in bonis aliunde quæſitis locum non habeant 12
pœnæ ſecundo nubentium ex ſupra allegatis, ſicuti filius
prohibere ſupplementum legitimæ non poteſt matri, quæ
ſecundo non nupſit, Suarez *in l. quoniam in prioribus ampliat.*
16. *num.* 3. *C. inoff. teſtam.* Gomeſ. *var. reſol. tom.* 1. *cap.* 11.
ſub num. 24. Azeued. *recopill. lib.* 5. *tit.* 8. *l.* 1. *ſub num.* 49.
Ita nec poteſt matri binubæ, vt probat *tex. in §. cum igitur*,
ibi, *Sed etiam contra teſtamentum ei datis allegationibus, ſi
fortè filius eam prætermiſerit, aut irrationabiliter exhæreda-*

tam fecerit. Auth. de non eligen. sec. nuben. confirmatus in §.
hinc nos infra med. ibi, In residuis verò omnibus rebus, quæ aliun-
de erant filio præter paternam successionem, veniant secundum
vocationem nostram, & in fine ibi; Alijs omnibus, quæ de suc-
cessionibus dicta sunt parentum in filijs intactis remanentibus.
Auth. de nupt. & tradit Io. de Garronib. in d. Auth. ex testam.
n. 29. in fin. vbi signanter dicit rationem, quia ad hæc bona
13 non extenditur pœna secundarum nuptiarum, † C. eod. tit.
& reprobata contraria sententia Socc. & Bero, quos sequu-
tus est Laderc. cons. 33. n. 5. & seqq. Moder. Foroliu. de legit.
lib. 4. tit. 2. q. 2. n. 6. & seqq. tradit remissiuè Rim. iun. dicto
cons. 305. n. 17. & seqq. per tot. vbi respondet omnibus con-
trarijs Peregr. d. cons. 80. n. 26. vbi ait, quod in proposito
legitimæ non est considerabilis differentia, an contra vo-
luntatem, vel secundum voluntatem filij mater veniat,
sed id tantum spectandum est, an matri sit debita legiti-
14 ma, † & si debita sit, inuitis filijs debetur, lib. 1. Castr.
cons. 416. in princ. vers. nec excluditur lib. 1. Anchar. cons.
421. n. 3. ver. secundo casu, Moder. Pisaur. d. q. 7. n. 28. &
seqq. Modern. Vrbin. d. cap. 13. n. 49. & seqq. Moder. Assi-
sien. decis. for. Eccl. 33. sub n. 1. vers. contrarium, & num.
seqq. per tot. qui omnes moderni sequendo Rim. iun. loco al-
leg. respondent cunctis aduersantibus obiectis.
15 Quorum dua præcipua sunt, nempè † tex. in d. §. Hinc
nos Auth. de nupt. ibi, Si igitur legitime filius testatus fuerit,
& reliquit matri substantiam, siue partem eius aliquam, hanc
illa accipiat per scripturam; quia vbique custodire morientium
volumus voluntates, & habeat quod dimissum est, aut datum,
& secundum proprietatem, & secundum vsum. Sicut enim li-
cebat relinquere alicui extraneorum, ita & matri relinquens siue
institutionem, siue legatum, recte relinquat dominium, & vsum,
siue ex rebus, quæ extrinsecus aduenerunt fuerit facultas, siue
ex paternis, nihil ex hoc fratribus condicere valentibus, pon-
derando tum verbum, per scripturam, hoc est testamen-
16 tum, & sic non contra testamentum, † prout esse supple-
mentum legitimæ voluit Dec. in l. precibus num. 24. C. de
impub. & alijs subsistit Socc. Curt. iun. Ruin. & alij relati à
Pereg. d. cons. 80. num. 24. Tum præceptum, quod seruetur
voluntas morientis, tum æquiparationem matris cum ex-
17 traneo, cui sanè legitima, † aut eius supplementum non de-
betur, Rota Bononien. in cons. vnic. impress. post decis. Barz.
n. 74. Tum tandem verba illa, siue institutionem, siue legatum,
per quæ datur intelligi, quod Imperator voluit testamentum
filij seruari, quamuis legitimam non reliquerit, sed aliam
suæ substantiæ partem titulo legati; quod in legitima non
18 verificatur, † quia illa relinqui debet titulo institutionis, vt
in terminis legitimæ ascendentium Bald. in l. omni modo, C.
inoffic. testam. cum alijs allegatis à Mattien. recopill. lib. 5.
tit. 8. l. 1. gloss. 7. n. 2. vbi quod licet Bart. contrarium sen-
serit, nemo eum sequutus fuit Purpur. cons. 164. n. 16. ea
quibus colorariè concludunt contrariæ opinionis Asseclæ,
quod per hunc textum loquentem in specie etiam de bonis
aliunde quæsitis, corrigitur alter in §. cum igitur Auth. de
non eligen. secun. nuben.
Secundò in id expendunt rationem, propter iniuriam
19 videlicet illatam, & marito, † & filio mortuo per tran-
situm ad secunda vota, §. prospeximus Auth. de non eli-
gen. secund. nuben. §. soluto, §. quæ vero, vbi gloss. verb. &
defuncto auth. de nupt. Rot. decis. 171. num. 3. p. 3. rec. quàm
potuit filius remittere, sed remissio operatur taxatiuè in eo
quod matri reliquit, cum prohibendo ne plus petat declara-
uerit, quod in reliquo nuluit remittere, vt in proximis ter-
minis contra matrem ratiocinatur Macabr. cons. 79. num.
182.
Cæterùm ad educta ex textu in §. Hinc nos, respondetur,
quod Imperator ibi non intelleait iura matri competentia
restringere, sed ampliare, mandando, quod eius fauore ser-
uetur filij voluntas, plenumque ius, idest proprietatem,
& vsumfructum mater acquirat, totius, vel partis sub-
stantiæ, quàm quouis titulo ei filius reliquerit, tam de
aliunde quæsitis, quàm de paternis, quamuis in his ab in-
20 testato nonnisi quoad vsumfructum successisset, † vt benè
aduertit Facchin. contron. dicto lib. 3. cap. 63. vers. ad pri-
mum, & exemplo extranei vtitur Imperator, non vt illi
matrem penitus æquiparet, sed ne illo mater sit deterio-
ris conditionis, redarguendo in hoc constitutiones an-
teriores, nempè, ne prohibitum sit filio morienti re-
linquere matri in testamento bona sua paterna, aut ad-
21 uentitia pleno iure, † cum ea relinquere non prohibe-
retur extraneo, vt ponderat Rim. iun. dicto cons. 305.
num. 97. & seqq. Peregr. cons. 80. num. 22. vers. nec tex. lib. 1.
Itaque seruanda est voluntas filij; sed vt ait Peregr. d. cons.
80. n. 26. in fine, quatenus fauet matri, & iura legitimæ ei
ex alijs iuribus prouenientia non minuit, & sic quatenus le-
gitimam (quam ascendentibus, quidquid sit in descendenti-
bus, † titulo legati posse relinqui voluit Bart. in auth. nouissima 22
n. 4. C. inoff. testam. Io. Franc. a Ponte cons. 66. n. 3. lib. 1. Ro-
uit. decis. 22. sub n. 12.) pars illi à filio relicta adæquet, vt sup-
posuisse Imperatorem colligitur: Tum quia loquutus fuit de
filio, qui legitimè testatus fuerit, ibi, † si igitur filius legitime 23
testatus fuerit, qualis non est qui matri legitimam non reli-
quit, Sesse decis. Aragon. decis. 270. num. 6. Hieron. Leo in
respons. post dec. 210. Valent. n. 78. & 79. in puncto Facchin.
d. c. 63. vers. ad primum in fine, Rim. Iun. dicto cons. 105. n. 51.
& 53. Tùm etiam quia vsus non fuit dictione aliqua taxati-
ua, aut nominatim exclusiua, sine qua † ius petendi legiti- 24
mam nunquam censetur à lege, vel statuto prohibitum,
Ruin. cons. 97. n. 2. lib. 1. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. q.
37. n. 8. Thes. dec. 184. n. 3. Barz. dec. 97. n. 46. & stant simul,
quod mater per scripturam, hoc est testamentum, conse-
quatur partem relictam, † si quid verò legitimæ deest, ob- 25
tineat auctoritate legis condictione ex lege, Soccin. in l. si ex
toto num. 3. in secundo notab. ff. legat. 1. Rip. in l. in quartam
num. 115. ff. ad leg. falcid. Ruin. cons. 55. num. 7. lib. 2. Pe-
regr. d. cons. 80. n. 25. Negus. quæst. 424. n. 6. Tum tertiò, quia
in bonis aliundè quàm à patre filio obuentis, reseruauit ex-
presse leges fauorabiles matri: † Atque hinc gratis dicitur 26
fuisse ex hoc textu correctam dispositionem text. in §. cum
igitur, auth. de non eligen. cùm immò præseruetur Negus.
q. 450. sub n. 36. & correctio nunquam censeatur inducta,
nisi expressim Cephal. cons. 535. num. 19. Negus. quæst. 265.
sub num. 18. † aut necessaria legis posterioris incompatibili- 27
tate id suadente, l. sed & posteriores, ff. legibus, gloss. in l.
sciendum in princ. ff. qui satisd. cog. Cancer. var. resolut. tom.
3. cap. 14. n. 7. & 8. & in puncto quod text. in §. hinc nos non
corrigat, sed cum §. cum igitur, concordet, obseruat Bellon.
in cons. 59. num. 21.
Ad rationem limitate remissionis iniuriæ, respondetur
applicari quidem in bonis profectitijs filij, in quibus lex pu-
nit iniuriam filio illatam, & propterea mater exclusa à ple-
na successione intestati, licet agnita in testamento filij,
non capit, nisi quod ei filius reliquit, quia censetur agnita,
† seu instituta, vt quilibet extraneus, Bald. cons. 49. num. 1. 28
in fine lib. 5. Barbat. cons. 50. col. 6. vers. capio nunc volum. 2.
Alex. cons. 3. num. 10. & seqq. lib. 7. Azeued. recopill. lib. 5.
tit. 1. l. 4. num. 39. Rota Bononien. diuers. decis. 11. num. 5.
Secùs verò in bonis aliundè quæsitis, † nam quoad hæc non 29
est opus remissione iniuriæ, cùm nec iniuriæ ratio habeatur,
vt egregiè ponderat Bellon. iun. dicto cons. 59. sub num. 21.
vers. secundum, & num. 22. vbi id probat, ex quo lex eorum
etiam proprietatem matri binubæ defert Marcab. cons. 79.
num. 62. & 63. post Salyc. in auth. sed & si quis col. 2. in prin-
cip. C. secund. nupt. aliosque ibi allegatos; vnde etiam dici-
mus, quod in huiusmodi bonis, pœnæ secundò nubentium
fauore filiorum inductæ, non militant, vt supra proba-
tum fuit.
Sed prætetea casu nostro filius non prohibuit matri ne
plus peteret, sed rogauit, ibi, La prego à contentarsi per
tutto quello, che potesse pretendere della mia heredità, &
verbum, rogo, aptum, † quandoque importare præce- 30
ptum, ac prohibitionem in vltimis voluntatibus, l. 2. C. de
legat. Fusar. de substit. quæst. 243. num. 2. resoluitur in simpli-
ces preces, † sic suadente Testatoris voluntate ex alijs te- 31
stamenti partibus elicita, Castr. in l. peto 71. num. 2. ff. leg. 2.
quæ hic euidens colligi videtur ea superiori parte testamen-
ti, vbi filius quatenus mater legitimam prætenderet, & ei de
iure deberetur, quod non credit, grauauit hæredem certo
onere fauore cuiusdam Monasterij erigendi; Id enim de-
monstrat, quod filius noluit addere prohibitionem, sed tan-
tùm seruari dispositionem legis, & in puncto quod verba
illa, quatenus de iure debeatur, non importent prohibitionem
legitimæ, † sed solùm imputationem legati in illa pro con- 32
currenti quantitate, Corn. cons. 200. sub num. 5. vers. & illa
habet, & 3. & seqq. lib. 3. quem refert, & sequitur Rip. in l. in
quartam n. 154. in fine, ff. ad leg. falcid. Rota in Romana hæ-
reditatis de Fabys 4. Aprilis 1642. §. antepenultimo in fine co-
ram me, quodque vbi non adest expressa prohibitio filij † le- 33
gitimæ detractio fieri dicatur secundum tacitam eius vo-
luntatem, Io. de Garronib. in d. auth. ex testamento sub n. 29.
vers. sed in casu, C. secund. nupt.

Negli-

Negligentia verò matris in petendo Tutorem filio impu-
34 beri, enitatur, quia tunc viuebat auus paternus, † in cuius
potestate cùm filius esset, superflua erat tutoris petitio, Alex.
cons. 185. *n.* 12. *lib.* 6. facit Socc. sen. *cons.* 153. *n.* 38. *vers.*
sed clarum est lib. 2. Fulgos. *cons.* 137. *sub num.* 3. *vers. in qua*
re, Robert. Marant. *cons.* 51. *n.* 4. Gabr. *de tutel. conclus.* 1.
n. 66. Cuttier. *eod. tract. p.* 1. *cap.* 16. *n.* 99. & in omnem
euentum, quia filius non decessit in pupillari ætate, sed maior
factus: nec viuus huiusmodi exceptionem matri opposuisse
35 probatur, † reintegrata diceretur mater ad legitimam filij
successionem, vt ad literam disponit *text. in l. matris, C.*
ad Tertullian. & notant gloss. & Doctores in l. sciant, C. hæ-
red. legat. Castr. *cons.* 416. *n.* 1. *lib.* 1. Corn. *cons.* 234. *n.* 2.
vers. si autem decesserint puberes lib. 4. Nicol. de Vbal. *de suc-*
cess. ab intest. p. 2. *in* 3. *limit.* Gabr. *dicta conclus.* 51. *n.* 45.
Guttierez *dicto cap.* 16. *n.* 77. *vers. secus si factus pubes*, Go-
mez. *in l.* 14. *Tauri sub num.* 18. *vers. secus verò si moriantur*
puberes, Ciriac. *controu.* 367. *num.* 30. *&* 31. Rota *dec.* 479.
num. 9. *vers. vltra quod*, *par.* 1. *recent.*
36 Non obstat, quod ante firmatum statum hæreditatis † agi
non possit ad supplementum legitimæ, iuxta theoricam Bart.
cons. 17. *lib.* 1. quia ex datis in Summario Comitissæ Camillæ
num. 17. *& seqq.* satis constat, quod legatum scutorum 25.
Dianæ matri ab Antonio relictum minus est legitima, cum-
què propterea dubitari non contingat, an supplementum
debeatur, in quibus terminis loquitur Bart. sed de eius quan-
titate: firmari poterit status hæreditatis, quando decer-
37 nenda erit certa quantitas supplementi, † statuendo inte-
rim legitimam in triente medietatis bonorum aliundè quàm
38 à Patre acquisitorum, † quia alia medietas spectat ad Ludo-
uicum Antonij fratrem vtrinque coniunctum, *iuxta tex-*
tum in auth. defuncto. C. ad Tertullian. ac tradit à Negus.
quæst. 512. *num.* 36. Gabr. *cons.* 94. *n.* 20. *lib.* 1. Thesaur. *de-*
cis. 172. *num.* 6. *in fin.* Rot. *decis.* 39. *num.* 18. *inter impress.*
post Modern. Foroliuien. *de legitim.* cùm alijs allegatis ab eo-
dem Modern. *lib.* 1. *tit.* 4. *quæst.* 7. *n.* 12. *&* 14. Hector Felic.
alleg. iur. par. 3. *alleg.* 22. *num.* 1. *& num.* 3. *in fin.* Rouit. *de-*
cis. 22. *n.* 13. Rot. *in Imolen. legitima* 20. *Nouembris* 1645.
coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO.

Posteà Eminentissimo D. Cardinali.

Romana Rescissionis Concordiæ.

Lunæ 14. *Martij* 1650.

ARGVMENTVM.

Articuli licèt regulariter admitti soleant in Curia etiam parte opponente cùm clausulis præseruatiuis, *Dummodo quoquo modo ad causam conferant, &c.* id tamen non procedere in præsenti decisione firmatur, quando articuli sint omninò irreleuantes, vel aliter redduntur suspecti, ex quibus autem huiusmodi irreleuantia, & suspicio depræhendi possit, latissimè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in Curia regulariter admitti solent etiam parte opponente, cùm clausulis præseruatiuis, & quando secus. num. 2.*
3 *Articuli quando sunt omninò irreleuantes, vel aliter suspecti, neque in Curia sunt admittendi.*
4 *Verba transactionis, quando sunt ampla, atque prægnantia comprehendunt quascumque causas prætensiones, iura, &c. etiam in d. transactione non expressa.*
5 *Dictiones*, Causa, & Occasione, *cuius sint naturæ, & significationis.*
6 *Dictiones*, Causa, & Occasione, *comprehendunt quidquid ordinatur ad aliquid per se, vel per accidens, siue ordinatur ab aliquo per se, vel per accidens.*
7 *Verba generalia transactionis comprehendunt etiam incogitata, & in iudicium non deducta.*
8 *Ignorantia fideicommissi excluditur ex repetita mentione testamenti.*
9 *In Transactione quando censeatur comprehensum etiam ius de futuro.*
10 *Articuli quando redduntur suspecti, meritò sunt reijciendi.*
11 *Testator, quod in testamento non expressit, vt facilè poterat, vtique noluisse censetur.*
12 *Testator id tantum voluisse censetur, quod eius verba sonant.*
13 *Prohibitio alienationis facta solùm hæredi instituto, non inducit fideicommissum in his, qui non sunt in conditione positi.*
14 *Consensus, & approbatio matrimonij ex quibus inferri possit.*
15 *Filius censetur habere certam notitiam de præcepto paterno.*
16 *Memoria hominis decrepitæ ætatis, est maximè labilis.*
17 *Testis decrepitæ ætatis, quod referat verba præcisa ab aliquo prolata, est ab omni verisimilitudine alienus.*
18 *Vsus communis loquendi, vt probatus remaneat, cum quibus requisitis debeat esse articulatus.*
19 *Legitimati comprehenduntur sub appellatione legitimorum, ac naturalium.*
20 *Legitimati amplè censeri debent legitimi, & ad omnia legitimatis iura plenè restituti, ac reintegrati.*
21 *Lites iam per transactionem terminatæ, non debent amplius excitari.*

DECISIO XXI.

Litem iamdiù vertentem coram bo. mem. Coccin. inter DD. Marcellum, & Horatium filios Io: Baptistæ, Actores, & DD. Tiberium, & Iacobum filios Pauli primi hæredis q. Cæsaris de Alberinis reos conuentos super fideicommisso per dictum Cæsarem ordinato ad fauorem lineæ masculinæ legitimæ, & naturalis præfati Io: Baptistæ mediante concordia perpetua inter easdem partes pro communi quiete, & conseruatione, atque augumento status, ac dignitatis eorum familiæ de Alberinis inita die 29. Iunij 1632. terminatam, atq; sopitam censuerunt Domini me proponente sub die 15. Iunij 1648. non esse instaurandam sub prætextu nullitatis, seu rescissionis per dictum D. Iacobum modò deductæ ob prætensam incapacitatem dd. DD. Horatij, & Marcelli succedendi in bonis controuersis nempè Casali nuncupato Campo di Merlo, & domo in Vrbe sita, stante præcepto, ac prohibitione prædicto Cæsari iniuncta à q. Rutilo eius patre (ex cuius hæreditate proueniunt) in testamento condito die 10. Aprilis 1590. quod negat sub ea transactione fuisse comprehensum. Verùm quia postea exhibitis pro parte eiusdem D. Iacobi nonnullis articulis instabatur pro illorum admissione ad effectum examinandi testes in Curia, quàm altera pars impugnabat. Hodiè consulti Domini responderunt non esse admittendos.

Quia † licet articuli regulariter admitti soleant in Curia 1
etiam parte opponente cum clausulis præseruatiuis quoquo-
modo ad causam conferant, *iuxt. decis. Verall.* 47. *par.* 1.
& refert Vestr. *in prax. lib.* 5. *cap.* 14. *sub n.* 6. *vers. ideo ea-*
dem ferme ratione, &c. Id tamen fieri non debet, † neque 2
procedit quando sunt omninò irreleuantes, vel aliter suspe-
cti, tunc enim præmissa cognitione parte præsertim instan-
te sunt omninò reijciendi, cum expensis, ac dilationibus
inutilibus litigantes fatigari, eorumq; iura periclitari non
decet, *l. si duo patroni §. item Iulianus in fin.* vbi Bart. *ff. de*
iur. iur. l. ad probationem, vbi gloss. fin. & Bart. *num.* 1. *vers.*
nota ex fine, &c. C. de probat. gloss. in cap. cum contingat in verb.
nihilominus vers. cum proponeretur, ibique Bald. *sub n.* 6. *vers.*
vel nisi positio, &c. de offic. delegat. specul. par. 2. *sub tit. de*
positionib. §. 10. *sub num.* 1. *vers. sed quid si pars, &c.* dicens
† hoc esse ab ipso Iudice etiam parte non aduertente appri- 3
mè considerandum, & ex officio prouidendum Neuiz.
cons. 30. *num.* 15. *vers. item quia, &c. ac seq.* Paris. *consil.*
97. *num.* 131. *vers. & consequenter cum seq. lib.* 1. Rol. *cons.*
34. *sub num.* 12. *vers. sed præmissis non obstantibus, & seqq.*
lib. 3. Bellamer. *decis.* 725. *in princ. & n.* 1. latè Gram. *dec.*
45. *à n.* 4. *vers. & quod grauauerit Commissarius, &c. cum seqq.*
per tot. Nicol. Anton. Grauat. ad Vestr. *d. cap.* 6. *sub n.* 14. *in*
verb. sed cum protestatione, vers. quæ quidem clausula, & in fin.
vers. & si periti Iudices, vbi declarat praxim Curiæ Rot. *pe-*
nes san. me. Gregor. *dec.* 147. *n.* 7. *vers. cum etiam, &c. & in*
recent. dec. 661. *n.* 1. *vers. vera est enim conclusio, &c. par.* 4. *&*
dec. 34. *n.* 25. *vers. vnde meritò ead. par.* 4. *tom.* 2. *& dec.* 176.
sub n. 2. *vers. & articulos, &c. ac seq. par.* 7. idemq; seruat
Rota etiam in Curia, vt patet ex *decis.* 416. *n.* 3. *vers. ideoq;*
&c. ac seq. & Latinus in decis. 521. *à num.* 10. *vers. neque dixe-*
runt Domini, &c. cum seqq. vbi stylus obiectus declaratur.
par. 5. *recent. & in Forosempronien. bonorum* 28. *Ianuarij* 1641.

coram

coram R. P. D. meo Royas in §. 1. & in Romana cens. 1. Iulij eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio in §. cumq; intrarent, ac in Valentio. Parochial. coram R.P.D. meo Cerro 23. *Ianuarij* 1647. *in §. resolutionis fuit*, &c. in quibus aliæ referuntur, & comprobat Modero. Roman. *discept.* 803. *num.* 14. *vers. quamuis enim*, &c. *cum seq.*

Irreleuantia verò visa fuit Dominis manifesta. Nam primus articulus continens partes ipsas in celebratione dicti Instrumenti transactionis, ac antea, & posteà sæpiùs propriam exposuisse intentionem illam ineundi super declaratione tantùm voluntatis præfati Cæsaris, an scilicet io casu solius obitus Pauli eius primi hæredis sine filijs, vel absolutè deficiente illius linea, alteram Io: Baptistæ substituerit, nec cætera iura ipsis aliundè competentia sub ea comprehendisse, ibi: *hanno dichiarato, & espresso, che intendeuano di fare detta transattione, & che la faceuano, & respettiuamente, che l' haueuano fatta solamente sopra l' interpretatione della volonta, senso, & intentione, che detto q. Cesare Albertini haueua hauuto in fare detto fideicommisso, e dispositione. E di non volere in detta Transattione comprendere altre raggioni, che potessero per altra strada hauere essi Transigenti*, &c.

Repugnat expressè ipsius Instrumenti tenori, ac verbis, tàm in parte narratiua, vbi *in vers. inter quas*, &c. asseritur iudicium inter partes generaliter fuisse institutum de, & super hæreditate dicti Cæsaris, io quo licet DD. Tiberius, & Iacobus prætenderent fideicommissum Cæsaris ob mortem Pauli eorum patris ipsis superstitibus expirasse. Tamen DD. Horatius, & Marcellus intendebant sibi ipsis, ac descendentibus respectiuè suffragari. Ac proindè super prædictis litibus, & alijs prætensionibus, quæ inter partes exortæ erant, ac quomodolibet exoriri possent prædicta, & infrascripta occasione plenissimè concordarunt, & transegerunt; Quam etiam in dispositiua, vt eligitur, ibi: *Et è conuerso ex parte dd. DD. Horatij, & fratris prætenderetur in euentum mortis dd. DD. Tiberij, & Iacobi absque filijs legitimis, & naturalibus succedere debere in dicta hæreditate vti vocatos cum eiusdem Horatij primogenitis in d. fideicommisso ex forma præcitati testamenti, & Codicillorum*, &c. & ibi: *Super quibus differentijs, litibus; & alijs prætensionibus, quæ inter dd. partes ortæ sunt, & quomodolibet oriri possent prædicta occasione, dum pro parte D. Horatij instruebatur processus, tractata perpetua concordia, & compositione tandem vniuerso statu rerum, & alijs prudenter, & maturè consideratis mediante interpositione*, &c. *Pro amoris inter eos, & familiæ de Albertinis status, & dignitatis conseruatione conclusa, & stabilita fuerit modo, & forma infra dicendis*, &c. *Hinc est*, &c. *pro se ipsis, ipsorumq; hæredibus, & successoribus quibuscumque*, &c. *sub pactis, & conditionibus infra dicendis*, &c. *diligenter, & maturè toto statu rerum, & prætensionum inter ipsas partes vertentium considerato, ad hanc Transactionem, & perpetuam concordiam tractatam, & conclusam pro communi quiete, modo, & forma infra dicendis deuenerunt, & ratione huiusmodi perpetuæ concordiæ, transactionis, & compositionis, & alias omni meliori modo*, &c. *partes prædictæ cesserunt, & renunciarunt dd. omnibus, & singulis causis, litibus, & quæstionibus, ac prætensionibus quibuscunque, vel aliàs quomodolibet ortis, introductis, & indecisis pendentibus*, & quæ introduci, & moueri posset caula, & occasione supra narrata, & infra dicenda, *illasque cum omnibus suis incidentibus annexis, & connexis, eatenq; negotio principali perpetuo extinxerunt, & eisque perpetuum silentium, & finem*, &c. & infrà: *Et insuper per viam transactionis, compositionis, & concordiæ*, & alias omni meliori modo deuenerunt ad infrascriptas conuentiones, &c. videlicet, *quod liceat dd. DD. Tiberio, & Iacobo non obstantibus quibuscumque vinculis, & prohibitionibus in dictis testamento, & codicillis respectiuè appositis liberè disponere de omnibus bonis hæreditarijs*, &c. *excepto Casali nuncupato Campo di Merlo rub.* 270. *circiter, & domo posita ad Vallem*, &c. *Casale autem, & domus supradicta reseruata conuenerunt, quod subiaceant, & subiacere debeant fideicommisso per dictum Cæsarem facto*, &c. *& omnibus vinculis in eo contentis*. Volentes *partes ipse fideicommissum in dicto testamento ordinatum deficiente linea masculina dicti Pauli comprehendere debere lineam d. Ioannis Baptistæ, illamque intelligi debere substitutam lineæ d. Pauli*, &c. & infrà.

Item conuenerunt, quod deficientibus dd. DD. Tiberio, & Iacobo, absque filijs masculis legitimis, & naturalibus, vel eorum descendentibus pariter sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, vel eorum descendentibus pariter sine filijs masculis legitimis, & naturalibus succedere debeat in d. Casali, & domo supra reseruata absque vlla detractione legitimæ, ac trebellianicæ cum reseruationibus antedictis d. D. Horatius Albertinus, eiusq; primogenitis in infinitum, ac si d. Paulus decessisset absq; filijs legitimis, & naturalibus, & esset factus locus fideicommisso d. Cæsaris, &c.

Quod fideicommissum dd. Tiberius, & Iacobus declararunt, & voluerunt comprehendere lineam d. Io. Baptistæ modo, & forma, quibus supra, & quatenus opus sit ex nunc, & vt supra *dictum est constituerunt ad fauorem dictæ lineæ perindè, ac si illa fuisset simpliciter, & sine dubio vocata in defectum lineæ prædicti bo. mem. Pauli*, &c. quia sic actum, &c.

Quàm concordiam, transactionem, compositionem cum omnibus, & singulis in Instrumento contentis, prædicti DD. Tiberius, & Iacobus, & Horatius, ac Marcellus semper, & perpetuo ratas, validas, atque firmas habere, tenere, inuiolabiliterq; obseruare, & attendere promiserunt, & nunquam *subquouis* prætextu *etiam instrumentorum, & scripturarum probationum, ac iurium* de nouo repertorum, *seu reperiendorum*, & ex quauis alia causa, *& ratione, iure, titulo, & modo cogitatis, & incogitatis, etiam sub prætextu doli, restitutionis in integrum ex quocumque capite etiam enormissimæ læsionis, & si qua mihi iusta causa*, &c. *directè, vel indirectè in iudicio, vel extrà contrafacere, dicere, opponere, vel venire, nec vnquam excipere, vel in contrarium experiri. Renunciantes cum iuramento*, &c. *dicto beneficio*, &c. *dispositioni l. de his, & l. cum hi, ff. de transact. & simil. legib. &c. & omni iuris legum, & statutorum, & Constitutionum auxilio*, &c. *& cuicumque dispositioni*, &c. *atque rescripto*, &c. *siue ad petitionem partis*, &c. *siue motu proprio, & ex officio, tam per viam gratiæ, quam iustitiæ, & cum quibusuis clausulis derogatorijs, etiam amplissimis contra præmissa quomodolibet concedendis*, &c. *repetito iuramento*, &c.

Quibus sanè verbis tam generalibus, quàm vniuersalibus comprehenditur vtique proposita modo pro parte d. D. Iacobi contra prædictos DD. Horatium, ac Marcellũ incapacitatis obiectio ad effectum illos excludendi à fideicommisso in dd. Codicillis, ac testamento ordinato, & in eadem transactione pacto speciali denuò constituto ad fauorem d. Horatij) ac eius primogenitorum in infinitum; sunt † enim adeò ampla, atque prægnantia, vt quascumque 4
causas, prætensiones, & iura, etiam in d. Instrumento non expressa, ac in illo iudicio non deducta, quibus contenta inter partes quouis modo impugnari, & controuerti valeant, complectantur in vim pacti, & conuentionis, Bart. *in l. si decerta sub num.* 2. *vers. verius puto*, &c. *cum seq. & sub num.* 5. *vers. si vero loquimur*, &c. *C. de transact.* Castr. *cons.* 333. *dubium videtur facere, sub num.* 2. *vers. si verò, cum seq. lib.* 2. Alexand. *cons.* 42. *super themate à num.* 8. *vers. tertiò quia generalis fuit*, &c. *& seqq. per tot. lib.* 1. *& cons.* 11. *viso, ac vt oportet considerato themate sub num.* 10. *vers. confirmo*, &c. *& prius à num.* 6. *vers. sed præmissis non obstantibus*, &c. *& seqq. per tot. lib.* 2. Surd. *cons.* 257. *sub num.* 5. *vers. cæterum, & seqq. per tot. & cons.* 303. *à num.* 33. *vers. & dum dixit*, &c. *cum seqq.* latè ponderans dictionem (alias) *& decis.* 176. *sub num.* 1. *& seqq. ac sub num.* 7. *vers. Senatus persistendo*, &c. dicens ita iudicatum ab illo Senatu, Hond. *cons.* 49. *à num.* 8. *& seqq. per tot. lib.* 1. *vbi sub num.* 10. *vers. secundo quia*, &c. *& seq.* benè ponderat verba illa, *& alia quacumque causa*, &c. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 26. *tit.* 6. *sub num.* 16. *vers. sed est aduertendum*, &c. *cum seq.* penès Rot. Card. Seraphin. *decision.* 317. *sub num.* 2. *vers. tamen sublimiatur*, &c. *num seqq.* vbi ponderantur verba illa, *& alia quacumque causa*, &c. & san. mem. Gregor. XV. *decis.* 286. *num.* 7. *vers. vlterius*, &c. *& in recent. decis.* 447. *sub num.* 5. *vers. vnde cum partes*, &c. *part.* 2. *& decis.* 231. *sub n.* 3. *vers. & in omnem euentum*, &c. *part.* 4. cum alijs latè adductis in præcedenti decisione *in §. ex quibus infertur*.

Neque possunt, (vt prætendit D. Iacobus) congruè restringi ad solam controuersiam super defectu, vel dotatione conditionis, qua Paulus fuit à Cæsare testatore grauatus in iudicio tunc deductam ob ea verba præcedentia in principio apposita, ibi: *quæ inter dictas partes ortæ sunt*, &c. *& quomodolibet oriri possent prædicta occasione*, &c. *& infra in vers.*

vers. hinc est, &c. ibi, quæ introduci, & nasci possent causa, & occasione supra narrata, & infrà dicenda.

Quoniam est aduertendum litem inter partes, tunc vertentem non fuisse vnicam illius concordiæ, & omnium in ea conuentorum causam finalem, sed aliam quoque, & quidem præcipuam concurrisse, scilicet conseruationis, & augmenti dignitas, & honorificentiæ familiæ de Albertinis. Ideòque illam non fuisse restrictam ad ipsam litem, imò nec ab eas, quæ in posterum eius occasione introduci, ac suscitari valerent. Sed cæteras quoque ex pacto comprehendere, quæ ex alio quocumque titulo iure, & causa etiam incogitata quomodolibet excitari, ac promoueri possent occasione infra dicenda cum explicita renunciatione, *leg. de his, ff. de transact. & alijs*, vt patet ex ipso instrumenti contextu supra relato in parte dispositiua *in vers. hinc est*, ibi, *causa, & occasione supra narrata, & infra dicenda, &c.* Inferiùs autem noua, ac peculiari dispositione *in vers. & insuper, &c.* non solùm per viam transactionis, sed concordiæ, & alias omni meliori modo, &c. inter alia plura declarationem voluntatis Cæsaris non concernentia specialiter fuit conuentum, quòd fideicommissum ab illo ordinatum comprehendat lineam masculinam d. Io: Baptistæ patris Horatij, ac Marcelli, quòdque ipsi, ac primogeniti prædicti deficientibus dd. Tiberio, & Iacobo, eorumque descendentibus masculis legitimis, & naturalibus succedere debeant in d. Casali, & domo tanquam comprehensi, & vocati in d. fideicommisso, quòd ex nunc quatenus opus sit pacto speciali fuit ad eorum fauorem constitutum, vt legitur *in vers. volentes partes, &c. & in vers. quod fideicommissum, &c.* Et propterea cùm omnia modo deducta pro parte D. Iacobi probandum Cæsarem noluisse substinere lineam Ioann. Baptistæ eo modo, quo prætenditur, neque id facere potuisse ob assertam incapacitatem, quàm negat fuisse in dicto Instrumento comprehensam, eo tendant, vt excludantur à fideicommisso ibidem espressè constituto, ac repetita conuentione firmato, vt legitur expressè in Commissione in Processu producta. Negari sa-
5 nè non potest † hæc ipsa verbis dicti Instrumenti fuisse comprehensa non solùm inspecta propria natura, & significatione illorum, quæ adducuntur pro restrictione, *causa, & occasione supra narrata, & infra dicenda, &c.* quę latissimè patent, vt inquit Bald. *in consil.* 119. *statuto caue-*
6 *tur num. 7. vers. sed contra hoc, &c. lib.* 2. † dicens sub eis comprehendi, quicquid ordinatur ad aliquid per se, vel per accidens, siue ordinatur ab aliquo per se, vel per accidens, & in hac materia probat Castr. *dict. consil.* 333. *dubium videtur facere sub num. 2. vers. sed omnia de quibus dixi, & supra, ac infra per tot. lib.* 2. Verùm etiam attentis pactis *in vers. & insuper, &c.* & alijs amplissimis sequentibus (ad quę referuntur,) quibus constat partes voluisse augere præcedentia, & alia etiam omnia comprehendere, quæ præcipuam illius concordiæ causam, scilicet quietem, ac pacem inter eas, & familiæ, ac bonorum conseruatio-
7 nem apprimè contemplatam turbare possunt, † quorum omnium generalis, ac intellectualis animaduersio, & præcognito adhunc effectum sufficiens est, iuxt. theor. Bart. *in d. l. si de certa sub d. num. 5. vers. si verò loquimur in fin. C. de transact.* dicentis, quòd stantibus generalibus huiusmodi verbis in instrumento appositis comprehenduntur etiam incogitata, & in iudicium non deducta, eiusque opinionem dicit esse communem, Surd. *cons. 267. sub num. 19. vers. verba igitur, &c. & prius à num. 6. & seqq. per tot.* Honded. *d. cons. 49. sub num. 35. vers. quartum minus resistit lib.* 1. Mantic. *de tacit. d. lib. 26. tit. 6. sub num. 17. vers. vndè Tabelliones, &c.* Seraphin. *d. decis. 317. num. 3. vers. nec salua ratione recti sermonis, &c.* ponderantes verba illa, *causa, & occasione, &c.* ac cætera generalia supra relata, Menoch. *cons. 335. sub nu. 24. vers. sexto renunciauit, & seqq. per tot.* Barz. *decis. Bonon. 27. num. 17. vers. neque refert, & alij in præcedenti decisione relatis in §. Ac proindè restringi non possunt, &c.*

Minùs excindi potest prætextu ignorantiæ dispositionis Rutilij, vel qualitatis personarum. Quoniam hęc ex sanguinis coniunctione, ac promiscuum domesticarum rerum notitia, scripturisque, & adnotationibus penes ipsum D.
8 Iacobum existentibus, ac per eum exhibitis; † illa verò ex repetita dicti testamenti Rutilij mentione in Codicillis Cæsaris eius filij, super quibus specialiter transactum fuit pluries seriò habita, eiusdemque ratione, atque exhibitione pariter facta prorsus eliditur, *ad leg. qui cum alio, ff. de reg. iur.* Dec. *cons. 266. non excedit à memoria sub num. 1. vers. nam talis notitia, & seqq.* Surd. *cons. 82. num. 34. vers. & ex quo, &c.* Peregr. *de fideicomm. art. 52. sub num. 104. v. &c. octauus, &c.* Rot. *dec. 281. sub num. 2. vers. nempè ex mentione facta cum seqq. & dec. 342. sub n. 4. vers. ex mentione enim, &c.*
par. 2. rec. † Et ob specialem, atque iuratam renunciationem, 9
d. l. de his, ff. de transact. ac cuiuscumque iuris etiam contingentis, incogniti, & superuenientis, ac instrumenti, (vt pręmissum est) suffragari non potest, cum sufficiat, (vt dictum est) generalis ad hunc effectum notitia, & cogitatio, Bart. *in leg. Aurelius, §. Cum sub num. 11. versic. prædicta vero de liber. legat. et in dict. leg. si de certa sub num. 4. vers. hic aduerte, & num. 5. vers. si vero loquimur, C. de transact.* Rot. penes san. mem. Gregor. *dec. 192. num. 2. vers. nec facit, &c. & dec. 714. sub num. 7. vers. vlterius par. 2. et dec. 598. sub num. 3. vers. quibus non obstant, etc. par. 3. recent.* cum alijs in præcedenti decisione adductis, *et in Romana Fideicommissi de Cosciarijs 16. Martij 1648. coram me, in §. Ac proindè non aduersatur.*

Quare ex prædictis non solùm conuincitur irreleuantia dicti primi articuli expressè aduersantis verbis, & prædictis conuentis in dicto Instrumento. Quòd elatiorem, ac certiorem facit veritatis probationem, quàm testes, qui vel obliuione, vel alio defectu facilè labi possunt, ideòque illis est præferendum. Imò suspectus admodum redditur,
† ac proindè iure meritò est reijciendus, vt respondit Rot. 10
in dec. 582. sub num. 6. vers. ex quibus par. 1. et dec. 589. sub num. 1. vers. et eo minus par. 2. ac dec. 772. sub num. 5. vers. sextus articulus par. 3. et decis. 305. num. 2. vers. secundus verò, et sub num. 4. vers. sextus articulus par. 4. et d. dec. 521. sub nu. 5. vers. cum enim, ac seqq. par. 5. et decis. 252. num. 2. versic. cum enim par. 7. recent. et in dicta Valentina Parochialis 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Cerro, in §. nihil ergo refert, ac in Barchinonen. Parochialis, seu Vicaria 13. Iunij 1644. in §. primus enim articulus, vers. vndè meritò, etc. coram me, et sępè in alijs.

Secundus verò Articulus, in quo deducitur præfatum Rutilium paulò ante conditum ab eo testamentum propriam declarasse voluntatem instituendi Cæsarem eius filium hæredem vniuersalem, ea tamen lege, vt bona eius hæreditatis præfato Ioanni Baptistæ, siue dd. Horatio, & Marcello illius filij relinquere minimè posset. Idemque post conditum testamentum, & mortem ipsius publica voce, ac fama confirmatum fuisse. Nullius pariter est releuantiæ.

Tum quia illud attendi debet, ac obseruari, quòd in testamento disposuit, non autem, quòd anteà se dispositurum iactauit, nam plura sæpè iactantur, quæ deindè mutato consilio ad dispositionis, seu executionis actum non
deducuntur. † Ac proindè cùm in testamento deindè con- 11
dito hoc non expresserit, neque prædictos excluserit, vt facilè poterat id vtique in ipso actu noluisse censetur, *ad leg. quidam cum filium familias, vers. respondit*, vbi Bald. *in* 3. *not.* ac cæteri DD. *ff. de hæred. instit.* Gabr. *cons. 103. sub n. 31. vers. nec obstat cum seqq. lib. 2.* Surd. *cons. 129. sub n. 38. vers. etiam si aliquando testator. cum seqq. et dec. 283. nu. 4. vers. et per etiam, et sub num. 14. vers. quarto cum seqq.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 11. sub num. 35. versic. idcirco, etc.* & respondit Rot. penes Cardin. Seraphin. *decis. 1358. num. 11. versic. tertiè quintus testis de voluntate Testatoris deponens, etc. ac in recent. decis. 264. nu. 6. versic. non obstant testes adducti, etc. par. 4. et decis. 550. sub num. 13. versic. quartus deponit, etc. et seqq. eadem par. 4. tom. 3.*

Neque consistit, quòd per quandam verborum circumscriptionem hoc indicauerint in testamento, dum eidem Cęsari filio, ac hæredi instituto prohibuit de bonis hæreditarijs disponere ad fauorem personæ illegitimæ, & procreatæ ex patre, aut ex matre illegitima. Quia nec huiusmodi circumscripto Io: Baptistæ, vel Horatio, ac Marcello eius filijs conueniebat, qui legitimi, & naturales, & ex parentibus legitimis, & naturalibus progeniti sunt, ex latè deductis in præcedenti decisione *sub d. die 15. Iunij 1648. in §. minus obstat adducta prohibitio cum seqq.* Nec illa vsus fuisset Testator, qui miles erat, nec Rhetorum artes calebat, sed palam non in figuris illud idem expressisset, quòd paulò anteà (si verum fuisset) publicè declarasse proponitur in hoc Articulo, qua-
re id tantùm voluisse censetur, † quòd verba sonant, *leg. la-* 12
beo, versic. cæterum, ff. de suppellect. legat. leg. unic. §. sin autem ad deficientis in fin. Cod. de caduc. tollend. Gabr. *dict. cons. 103. num. 33. vers. quod cum non fecerit, etc. lib. 2.* Peregr. *de fideicommiss. cit. art. 11. sub dict. num. 35. vers. et cum facile fuerit Testatori.*

13 Tumquia in omnem casum † præceptum illud prohibi-
tiuum ipsi Cæsari iniunctum fuit, & ad eius personam spe-
ci..ter relatum, vt in dicto testamento legitur, ibi: *Prohi-
bens expressè eundem D. Cæsarem hæredem prædictum, quod
in euentum, in quem voluerit condere aliquod testamentum, seu
deuenire ad aliquam donationem de bonis hæreditarijs prædi-
ctis in totum, vel in parte, quod non possit instituere, nec nomi-
nare, &c.* Ideòque non afficiebat DD. Tiberium, & Iaco-
bum, cùm quibus inita fuit d. conuentio cuius vigore pro
communi quiete, ac conseruatione, & augumento status,
& dignitatis familiæ de Alberinis, fuit ex pacto speciali re-
nouatum, ac constitutum fideicommissum super dictis bonis
particularibus ad fauorem dicti D. Horatij, ac eius descen-
dentium secundum ordinem primogenituræ, vt constat ex
verbis supra relatis, iux. text. *in §. his igitur*, vbi gloss. *in verb.
voluisse in authen. de rest. fideicomm.* Bart. *in leg. filius familia,
§. diui sub num. 20. vers. quæritur*, Dyn. cum seqq. ac ibidem alij
DD. *ff. de legat.* 1. Decian. *cons. 26. num. 22. vers. tertio non po-
test lib. 2.* Riminal. iun. *cons. 536. num. 53. vers. sed vlterius, &
seqq.* Surd. *dec.* 125. *per tot.* Peregr. *de fideicommiss. art. 32. sub
num. 69. vers. & idem generaliter est, &c.* Rot. penes Cardin.
Seraphin. *decis. 482. num. 2. vers. quia huiusmodi prohibitio, &
dec. 24. num. 2. vers. ac propterea par. 4. tom. 2. & dec. 397. sub
num. 16. ad fin. vers. quia dicta prohibitio cum seqq. par. 5. rec.*
cum alijs adductis in præcedenti decisione *in §. præterea dicta
prohibitio restricta fuit.*

Præterea neque hic articulus suspicione caret. Nam
repugnat non solum testamento Ioann. Baptistæ senioris
condito die prima Augusti 1527. in quo hæredem vniuersa-
lem instituit Marcellum patrem dicti Ioann. Baptistæ Iunio-
ris eius filium legitimum, & naturalem, ex quo certior, ac
efficacior videtur resultare veritatis probatio, quàm ex al-
tero illo asserto condito die 13. Maij ann. 1521. in quo in-
stituti leguntur Horatius, & Marcellus filij legitimati re-
licta dote, nonnullis filiabus pariter legitimatis, quorum
omnium nulla penitus facta fuit mentio in d. posteriori con-
dito de anno 1527. sed tantùm ipsius Marcelli legitimi, ac
naturalis. Præterquod istud conuincitur prorsus erroneum
etiam in denominatione Æmiliæ vxoris Testatoris, cùm
qua matrimonium contraxisse constat anno sequenti 1524.
mense Martij ex publico Instrumento super eo celebrato.
Verum etiam repugnat Instrumento sponsalium, ac dota-
li celebrato die 1. Augusti 1577. inter dictum Marcellum
nobilem Romanum, tanquam patrem, & legitimum
administratorem præfati Ioann. Baptistæ ex vna, & Fran-
ciscum Caluium nobilem Romanum, tanquam patrem,
& legitimum administratorem Cinthiæ vxoris eiusdem
14 Ioann. Baptistæ, ac matris dd. Horatij, † & Marcelli cum
præsentia interuentu, ac fideiussione ipsiusmet Rutilij pro
cautione, ac restitutione partis dotis dictæ Cinthiæ. Vn-
de infertur eiusdem consensus, & approbatio dicti con-
tractus, vt respondit *I.C. in leg. Pomponius alias si gratui-
tam, §. si quis fideiubeat. ff. in quib. caus. pign. vel hypot. tacit.
contr. l. exceptione, Cod. de euict.* Soccin. *cons. 200. num. 2. vers.
quod autem in casu nostro, &c. lib. 2.* cum alijs relatis per Ti-
raquell. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. sub num. 268. versic. po-
stremo, &c. & ad leg. connubial. 15. gloss. 7. num. 25. vers.
nec ab his dissentit*. Atque inde resultat præsumptio amo-
ris, & affectiones erga dictum Marcellum, ac Ioann. Ba-
ptistam, eiusque descendentes ex eodem matrimonio, cui
ipse propria etiam obligatione consenserat: Eliditurque
omnis odij, & commerentiæ suspicio, quàm articulatæ de-
clarationes præseferunt. Repugnat quoque Testamento
Cæsaris, qui paternæ voluntatis exactissimus fuit execu-
tor, vt ex eo constat in vers. *Item voglio, & ordino, &c.* v-
bi Palatij in Platea, Columnæ siti recuperationem seriò in-
iunxit eius hæredibus, vt patris intentioni ipsi oretenus in-
sinuatæ obtemperaret. Et tamen nobilis eius familiæ con-
seruationem, & propagationem extincta propria descen-
dentia in hac linea Ioann. Baptistæ constituit, cum qua
etiam proprias descendentes fœminas legitimas, & natura-
15 les matrimonio iungi disposuit. † Quæ sanè verisimiliter non
ordinasset contra mentem, expressumque patris præceptum,
si (prout asseritur) verè præcessisset, cum illius certiorem
notitiam habuisse censeatur, *leg. si quis a filio, §. 1. ff. de leg. 1.*
Bart. *in l. gerit. sub num. 17. vers. & si ipse mortuus esset, ff. de
acquir. hered.* cum alijs in specie relatis penes Menoch. *dict.
consil. 459. sub numero 17. versic. tertia affertur coniectura,
&c. & seqq.*

Augetur demum suspicio ex attestatione exhibita pro ali-
qua iustificatione, seu fumo, (vt aiunt) veritatis dicti ar-
ticuli, personæ septuagenariæ referentis verba præcisa di-
ctæ declarationis, quæ ipse impubes adhuc ab eodem Ruti-
tilio cum alio ipsius testis consanguineo colloquente in
Ecclesia Immaculatæ Virginis supra Mineruam anno 1588.
seu 1589. asserit audiuisse. † Hæc enim ita exactè, ac te- 16
naciter post sexaginta circiter annos in negotio ad ipsum
nullatenus spectante eius memoriæ hæsisse, illaque adeò pol-
lere Hominem decrepitæ iam ætatis, in qua maximè labefa-
ctatur, & ruit, vt habetur Ecclesiastes *cap. vlt.* quòd expli-
cat Diu. Anton. *in eius Summ. par. 1. tit. 5. cap. 1. §. 6. versic.
circa primum, &c.* † ab omni verisimilitudine, & prudentis 17
iudicio alienum est, Corn. *cons. 63. sub num. 3. vers. ex maxi-
mo quia elapsis pluribus annis lib. 1.* Rolan. *cons. 33. sub nu. 12.
vers. & maximè, &c. cum seqq. lib. 2.* & latiùs Bertezzol. *cons.
398. sub num. 6. vers. tertio isti testes cum seqq. lib. 2. crim.* Hie-
ron. Laurent. *dec. Auenionen. 91. sub num. 6. vers. quod non vi-
detur verisimile, &c.* & alij relati per Farinac. *cons. 110. sub
num. 2. vers. & quod instrumentum, &c. & cons. 172. sub n. 7.
vers. adhuc dicitur, &c. & seqq.*

Tertius denique articulus in quo deducitur vsus loquen-
di in Vrbe tempore conditi per dictum Rutilium testa-
menti anno 1590. & anteà, quo filij illegitimè nati licet ex
Principis rescripto, vel alterius facultatem habentis Decre-
to legitimati, adhunc illegitimi, naturales, & bastardi com-
muniter appellabantur, & adhuc, (vt asseritur) appellan-
tur. Irreleuans omninò est.

Quia (præter animaduersiones facti supra relatas in
§. præterea, nec hic articulus) † huiusmodi assertus com- 18
munis loquendi vsus non fuit articulatus cum requisitis ne-
cessarijs, tam respectu temporis præcedentis testamenti,
quàm speciei, seu qualitatis negotij, ac personarum, de
quibus agitur, scilicet testamentorum, ac testantium, iux.
doctrinam Bart. communiter receptam *in dict. leg. labeo sub
num. 6. versic. ad declarandum autem communem vsum lo-
quendi, & sub num. 9. versic. articulus formabitur sic, &c.
ff. de suppellect. legat.* & tradit per Rimin. iun. *consil. 540.
num. 28. versic. quinimo, &c.* Becc. *consil. 1. sub nu. 31. vers.
vel saltem, &c.* Menoch. *consil. 266. sub num. 63. vers. res-
pondetur primo, &c. & consil. 459. sub num. 15. vers. respon-
detur primo, &c. ac præs. 79. sub num. 39. vers. cæterum,
&c. lib. 4.* Ioseph. Mascard. *de probat. concl. 329. à num. 5.
versic. quod vero, &c. & seqq. per tot.* cum alijs relatis per Al-
deran. Mascard. *de stat. interpret. concl. 3. sub num. 50. vers.
primo amplia*, Rota *dec. 174. sub num. 22. vers. maxime cum
opus fuisset, &c. par. 4. recent.*

Secundò, quia non attenditur in testamento latino
sermone exaratis, quæ secundum iuris interpretationem
intelligi debent, ac proindè sub exclusione illegitimorum
comprehendi non possunt legitimati, qui verè sunt legi-
timi, & naturales, † & appellatione legitimorum, ac 19
naturalium comprehenduntur, *vt in auth. quib. mod. nat.
effic. legitim. §. fit igitur licentia*, vbi gloss. *in verb. tali so-
latio, & in auth. quib. mod. effic. sui in §. illud tamen, vers.
fit igitur licentia, & in fin. vers. nam sicut in cæteris ab ini-
tio legitimis, &c.* Bald. *in leg. Imperialis sub num. 4. vers. &
ex hoc quod dicitur hic, &c. Cod. de nupt.* & ita obiecto benè
respondit Alexan. *in cons. 2. Visis codicillis legitimatione, et
alijs sub num. 17. versic. secundo quia quotiescumque verba,
&c. cum seqq. lib. 1.* & latè comprobat Dec. *consil. 257. in
causa D. Francisci de Cusano sub num. 3. versic. sed tamen
prædictis non obstantibus cum seqq. qui sub num. 6. versic. se-
cundo non obstat, & seqq.* respondit huic obiecto Rolan. *cons.
83. sub num. 21. versic. secundo respondetur cum seqq.* & prius
à num. 11. & seqq. per tot. lib. 3. Rimin. iun. *dict. cons. 540.
num. 29. vers. tertio respondere quoque potest, &c.* & prius à
num. 17. & seqq. per tot. plenè Laderch. *cons. 23. sub num. 13.
vers. verba itaque, & supra, ac infr. per tot.* Menoch. *d. cons.
266. sub num. 63. vers. respondetur secundo, ac seqq. per tot.
& d. cons. 459. sub nu. 15. vers. respondetur secundo cum seqq.
per tot. & præs. 79. sub nu. 39. vers. & ibidem cum seqq. lib. 4.*
& generaliter probant *de nat. et spur. cap. 62.* Dec. *cons. 365.
visa consilio sub num. 4. versic. in contrarium autem cum
seqq. per tot.* Cephal. 194. *sub num. 30. versic. circa vlti-
mum, &c. cum seqq.* Becc. *dict. cons. 1. sub num. 32. versic.
secundo*, Gabr. *cons. 21. num. 30. vers. sicut in simili lib. 1. et
cons. 97. num. 11. versic. sequitur, ac seqq. lib. 2.* & Peregrin.
*de fideicom. art. 23. sub num. 26. vers. in terminis autem iuris
communis*, Rot. penes Card. Seraph. 325. *nu. 19. vers. septi-
mus, & vltimus, ac seqq. & in Ciuit. Castel. supplem. legitim.*

A. 1, Fe-

1. Februarij 1609. *& 19. Martij* 1610. *coram bon. mem. Cardin. Lancellot.* apud Modern. Foroliuien. *post tract. de legitim. dec. 77. sub num. 4. vers. & propterea, &c. cum seqq.* & latiùs in Romana *legitim. 27. Iunij* 1614. *coram bon. mem. Card. Veresp. in recent. dec. 653. sub num. 1. vers. cum enim,* Robertus *par. 1. recent.* & in Romana *de Iauellis 20. Iunij* 1614. *coram bon. mem. Vbaldo dec. 600. per tot. par. 3. comprobatam in dec. 667. sub nu. 1. vers. certè enim iuris est par. 1. & dec. 578. sub num. 4. vers. non obstant par. 4. & dec. 100. sub num. 4. vers. circa secundam inspectionem, &c. cum seqq. par. 5.* & alios refert Moder. Roman. *discept. 247. num. 72. vers. cum tales legitimati, &c. & discept. 496. num. 10. vers. vndè legitimatus, &c.*

20 Tertiò, † quia assertus loquendi vsus non refertur ad eos, qui fuerunt adeò amplè legitimari, & ad omnia legitimitatis iura plenè restituti, ac reintegrati, itaut sint, atque censeri debeant legitimi sublata penitus omni genituræ macula, non obstantibus quibuscumque statutis, Constitutionibus, & consuetudinibus contrarijs, vt in proposito casu factum legitur in Instrumento legitimationis Cinthiæ vxoris dicti Ioann. Baptistæ sub die 3. Aprilis 1576. prout respondit Gozad. *consil. 6. sub num. 73. vers. non obstat quod communis vsus loquendi, &c. & vers. vel & secundo, &c.* & comprobatur ex traditis per Surd. *cons. 1. sub num. 97. vers. & quamuis regulariter, ac seqq.* & per Cardin. Seraph. *dict. decis. 325. sub num. 16. vers. quæ clausula, &c.* & Modern. Roman. *discept. 496. num. 14. vers. maximè quia, &c. & seqq.*

Et denique, quia prohibitio disponendi in illegitimos (quicumque illi intelliguntur) à Rutilio facta fuit soli Cesari ipsius hæredi, non autem præfatis DD. Iacobo, & Tiberio, à quibus ex pacto, & conuentione speciali admissa fuit linea Ioann. Baptistæ, ac nominatim D. Horatius cum eius descendentibus ad dictum fideicommissum particulare pro conseruatione, & augumento status, quietis, & dignitatis huius familiæ, (vt dictum est) constitutum: Quibus equidem iustis, ac maximè commendandis rationibus sicut concordia, & conuentio prædicta iamdiù inita, & longo sexdecim annorum, & vltra spatio seruata, & executa fuit, eisdem pariter illam imposterum seruari, ac custodiri, grauioraque inter coniunctos dissidia, ac sopitas

21 litium flammas altiùs † non excitari, sed prorsus extingui iustum, ac æquum esse Domini censuerunt, iux. text. *in cap. 1. de transact. l. causas, l. sub prætextu la prima, C. eod. tit.* Bald. *in d. cap. cum contingat sub d. nu. 6. vers. vel sit positio de eo, quòd sopitum est, &c. de offic. delegat.* Rot. post penes sanct. mem. Greg. *d. dec. 286. sub num. 9. vers. accedit, &c. cum seqq. & dec. 354. sub nu. 1. & seqq. & in rec. dec. 715. sub nu. 6. vers. accedit etiam, &c. par. 2. & dec. 231. sub num. 4. in fin. vers. quæ tamen, &c. par. 4. ac dec. 86. sub num. 3. vers. ideò cum seqq. par. 6. ac sæpè in alijs.*

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononien. de Glauarinis.

Veneris 18. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Agitur de restitutione fructuum à die motæ, & contextatæ litis, necnon expensarum pro recuperatione prædij nulliter, & iniustè executati.

SVMMARIVM.

1 *Fructus à die motæ litis, & contextatæ restituendi sunt.*
2 *Expensa facta in lite refici debent.*
3 *Possessor, qui nulliter, & iniustè possessionem adeptus fuit, tenetur restituere prædium, cuius possessionem cœpit.*
Fructus prædij nulliter, & iniustè possessi, sunt à die captæ possessionis restituendi, num. 3.
4 *Expensa facta in recuperatione prædij nulliter, & iniustè executati sunt reficienda.*
5 *Mobilia existentia in prædio executato à substituto in fideicommisso, si erant propria hæredis fideicommissarij sunt restituenda.*
Et substitutus tenetur restituere illa, vel illorum valorem, ibid. num. 5.

DECISIO XXII.

INtroducta in Rota post obitum Equitis Gherardi Glauarini lite per Ioann. Baptistam, & alios de Glauarinis contra Petrum, & alios de Pieritijs super recuperatione bonorum fideicommissariorum existentium in Communi Cadriani, eaque cœpta vltima Iulij 1634. ac terminata die 11. dicti mensis 1636. per sententiam latam à Reuerendissimo Terracinen. Glauarini cœperunt possessionem, nedum bonorum fideicommissariorum, sed etiam aliorum corporum non cadentium sub fideicommisso Glauarino in vocabulis Barzellino, Cazzaro della strada, ac prædij emphyteotici nuncupati della Maddalena, commissaque exindè causa in gradu appellationis R. P. D. meo Royas, cum clausula constito, quòd sit locus Ægidianæ die 16. Maij 1639. coram eodem Rota respondit constare de excessibus quoad tornaturas octo, & quinque, & quoad prædium della Maddaleoa, & in his tribus corporibus concessa fuit Pieritijs manutentio; quo verò ad prædium della strada, resolutum fuit eisdem Pieritijs retentionem competere, vt in decisione emissa die 18. Martij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano, ac sub diebus 5. Martij, & 28. Iunij 1649. confirmata coram me, & successiuè relaxatum mandatum de manutenendo.

Petentibus autem Glauarinis restitutionem fructuum dicta lite durante ex bonis fideicommissarijs per Pieritios perceptorum, necnon etiam expensas in eadem lite factas, Pieritij exceperunt ipsis quoque à Glauarinis deberi fructus tam supradictarum tornaturarum quinque, & octo, ac prędij della Maddalena excessiuè executatarum, quàm etiam d. prædij della strada; Vndè orto dubio, an fructus, & expensę hinc inde debeantur, & ad quam summam ad effectum compensandi, eòque hodie proposito DD. responderunt hinc inde fructus, & expensas deberi iuxta modum hic expressum mandando quoad quantitatem particulariter videri.

In primis voluerunt à Pieritijs reis conuenti restitui fructus ab ipsis perceptis ex prædio Cadriani à die vltima Iulij 1634. litis constitutæ vsque ad diem vndecimam d. mensis anni 1636. qua Glauarini in vim sententiæ Rotalis in eiusdem prædij possessionem immissi fuerunt, † cùm isti fru- 1
ctus à die litis contestatæ debeantur, ad text. *in l. cum fundus 31. in princip. ff. si cert. pet. l. videamus 38. §. si actionem habeam, ff. de vsur. l. certum est 22. in fin. C. de rei vend. leg. 1. in fin. Cod. de petit. hær.* Card. Seraph. *dec. 835. num. 1.* Rot. coram Penia *dec. 108. nu. 3. & seqq.* coram Buratt. *dec. 130. nu. 8. & seqq. & decis. 281. num. 1. & 2. par. 7. rec.* detractis tamen ex eodem prædio dictis pretijs terrarum, & eorum fructibus, in quibus quidem pretijs ex decreto huius Sacri Tribunalis Pieritijs concessa fuit manutentio.

Deindè reficiendas esse dixerunt à Pieritijs expensas in dicto † iudicio per Glauarinos factas, tanquam de 2
iure debitas, iuxta text. *in leg. operandum 11. §. siue autem, Cod. de iud. l. 3. Cod. de fruct. & lit. expen. & in §. oportet autem auth. de iud.* Caualer. *decis. 191. num. 2.* Buratt. *decis. 921. num. 1.* Duran. *dec. 313. num. 9. dec. 382. per tot. & decis. 420. num. 1.*

Pieritijs verò Domini censuerunt deberi à Glauarinis restitui fructus, tam dd. tornaturarum quinque, & octo, ac prædij della Maddalena à die 11. Iulij 1636. sub qua Glauarini in executione excesserunt, vsque ad diem 16. Iulij 1640. quàm etiam fructus prædij della strada à dicta die 11. Iulij 1636. vsque ad diem 19. Augusti 1649. qua Pieritij executioni demandarunt mandatum Rotale de eos manutenendo, etenim dum per Glauarinos nulliter, & iniustè horum prædiorum possessio capta fuit, vtique ipsi tam prædia, quàm etiam fructus à die commissi excessus, † & 3
occupationis respectiuè tenentur restituere, *cap. cum super,* & ibi gloss. *in verbo restituendum de caus. possess. & propr.* Roman. *cons. 454. num. 26.* Buratt. *dict. dec. 921. nu. 2. & 3.* Rot. *dec. 343. num. 7. par. 1. recent. & fuit dictum in Perusina bonorum, seu dotis 19. Februarij 1618. coram bon. mem. Remboldo impress.* apud Modern. Perusin. *in tract. de subhast. decis. 31. num. 1. & 2.*

Et consequenter Glauarinos teneri etiam restituere Pieritijs expensas pro recuperatione dictorum corporum, † & impetranda in eis manutentione desuper factas, per 4
text. *in cap. 1.* vbi Abb. & DD. de plus petit. Rot. *in Perusina executionis 23. Martij 1594. coram Penia inter eius impress. dec. 280. per tot.* Buratt. 449. *num. 8.* & latè probatur

in dict. Perusina bonorum, seu dotis coram Remboldo numer. 3. & 4.

Sic pariter existimarunt Domini, Glauarinos cogendos esse ad restitutionem mobilium, quæ remanserunt in Palatio Villæ Cadriani, & erant propria Pieritiorum, *vt in*
5 *eorum Summario num.* 4. † seu valoris illorum, cùm ista, tanquam fideicommisso non obnoxia nequeant possideri, neque prætendi à Glauarinis.

Quia verò quantitas fructuum, & expensarum ex confusa, & imperfecta Notarij relatione non potuit in hac disputatione firmari, Domini ordinarunt, vt de illa particulariter videretur,

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Renunciationis.

Mercurij 18. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta à matre filio adhoc, vt ipse de sua hæreditate disponeret ad fauorem certarum personarum, quando vitio captatoriæ dispositionis subiaceat: Familiæ decor in primogenituræ institutione apprimè consideratur, & ideò satis illius conseruationi prospexisse dicitur, qui primogenituram instituit.

SVMMARIVM.

1 *Pacta restringentia libertatem vltimæ voluntatis à iure improbantur, etiamsi fiant cum eo, de cuius hereditate agitur.*

2 *Dispositiones vltimæ voluntatis, quæ reciprocæ sunt sustinentur, quando fiunt ex mutua disponentium affectione.*

3 *Captatoria dispositio, quando dicatur, & quando non, & supr. num. 5. anteced. & infra num. seqq. vsque ad fin.*

4 *Dictio, supradictorum, est personalissima, & dicitur restrictiua, nec patitur extensionem.*

5 *Conseruatio bonorum in familia operatur, vt omnes filij tanquam capita familiæ sint instituendi.*

6 *Mater æqualem præsumitur habere affectionem erga omnes filios, et sic quod omnes æqualiter instituantur.*

7 *Filius nasciturus tempore institutionis, nec natus, nec conceptus, non potest dici de familia, & agnatione instituentis.*

8 *Agnationi prospexisse non videtur, qui vnicam tantùm personam vocauit, & vnicum tantum gradum substitutionis fecit.*

9 *Decretum Iudicis in contractibus mulierum interponi debet causa cognita, & Iudici insinuata.*

Non autem sub inuolucro verborum, sed causa liberè exprimenda cum omnibus suis circumstantijs, ibidem.

10 *Renunciatio stante læsione enormissima non sustinetur, sed ab ipsa renuncianta potest impugnari.*

11 *Contractus mulieris, in quo fuerunt seruatæ solemnitates statutæ, omnimodam validitatis præsefert præsumptionem.*

12 *Captatoria dispositio tribus modis distinguitur, & quibus, vide num. seqq.*

16 *Heredis institutio pendens ab arbitrio iam declarato, captatoriam dispositionem non inducit.*

17 *Dispositio modalis non dicatur captatoria, etiamsi modus tanquam improbatus sit reyciendus.*

18 *Renunciatio dicitur captatoria, quando quis instituere debet magis vnum, quàm alium contra voluntatem ipsius instituentis alias secus, & num. seqq.*

20 *Primogenitura perpetua, ex quibus constituta dicatur, & num. 21.*

22 *Primogenitura dicitur introducta pro maiori conseruatione agnationis.*

22 *Familiarum decor, & dignitas, ex quibus melius conseruetur.*

24 *Familiæ reliquisse dicitur, qui vnum de familia etiam remotiorem elegit, & num. 25.*

26 *Agnationis conseruandæ causa etiam in substitutione suum sortitur effectum.*

27 *Descendentes omnes etiam vltra decimum gradum dicuntur de familia, & agnatione, & ad fideicommissum admittuntur, num. seqq.*

29 *Nepos conceptus, & natus post obitum patrui, vel aui non excludit remotiorem superexistentem.*

30 *Frater instituendo nepotes etiam futuros, & incognitos dicitur instituisse pro conseruatione agnationis.*

31 *Agnationis conseruandæ intentio, ex quibus deducatur.*

32 *Causa in contractibus mulierum sufficit, quod fuerit expressa, nec requiritur, quod eius expendatur veritas, & quando.*

33 *de Causæ veritate dubitari non potest, ex interpositione decreti Iudicis suncta auctoritate consanguineorum, siue curatoris.*

34 *Causa conseruationis agnationem quamcunque remouet læsionis suspicionem.*

35 *Læsi non consideratur in his, quæ à futuro pendet euentu.*

DECISIO XXIII.

SEntentia Rotalis lata per R. P. D. meum Orthobonum, præuia decisione edita 14. Iunij 1649. * in qua dictum fuit renunciationem sustineri, hodie impugnabatur à Valentia de Valentibus renunciante.

Et primò, quia ipsa fecit dictam renunciationem ad fauorem Philippi eius filij, vt ipse de integra sua hæreditate
disponeret ad fauorem certarum personarum, de quibus se
certioratam asseruit: ideòque exindè filio ablata remansit
libera testandi facultas, & consequenter renunciatio, tan-
quam captatoria nullius est roboris, & efficaciæ, † cùm 1
huiusmodi pacta restringentia libertatem vltimæ voluntatis
à iure improbentur, etiam si fiant cum eo, de cuius hæreditate agitur, vt probat text. *in l. licet 19. C. de pact. in l. stipulatio hoc modo concepta 61. ff. de verb. oblig. gloss. in leg. ex eo Instrumento, verb. successiue, Cod. de inutil. stipulat. & in leg. si fratres 53. §. idem respondit il primo, verb. adeo, ff. pro soc.* Alexan. *consil. 28. per tot. lib. 3.* Bertcand. *cons. 246. num. 7. lib. 6.* Bero. *cons. 30. num. 23. vsque in fin. lib. 3.* Capell. Tholosan. *qu. 453. num. 1. & per tot.* Tiraqu. *de iur. primogen. quæst. 6. n. 18. cum seqq.* Gratian. *discept. forens. cap. 908. num. 1. cum seqq.* Osasch. *decis. Pedemont.* 100. *num.* 17. cum alijs per Rotam *in Romana de Caualerijs 25. Iunij 1632. & 14. Februarij 1633. coram clar. mem. Coccino in recent. decis. 178. num. 3. & 4. & dec. 350. num. 12. & 13. par. 6.*

Idque eo fortiùs, cùm illam non fecerit simpliciter ex affectione erga filium, sed ea lege, & pacto, vt institueret personas inter ipsos conuentas, ibi: *Certior facta de ipsius voluntate circa institutionem heredis, &c. vt hoc faciat summoperè desiderans obtulit eodem eius filio renunciare, &c.* & ibi: *Hanc autem renunciationem fecit, &c. ad effectum, vt dictus D. Philippus de tota, & integra sua hereditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum, &c.*
Licet enim sustineantur reciprocæ vltimarum voluntatum
dispositiones, † quando fiunt ex mutua disponentium affe- 2
ctione, per text. *in l. captatorias, ff. de hered. instit.* Secus tamen est, vbi (prout hic) factæ fuerunt ex præambula con-
uentione, † & pacto inter ipsos disponentes præcedenter 3
inito, tunc enim excluditur mutuæ affectionis ratio, & dispositiones censentur captatoriæ alienæ voluntatis, vt tradit Bart. *in dicta leg. licet sub num. 1. Cod. de pact.* DD. communiter *in l. captatorias, C. de testam. milit. & in l. illæ autem institutiones, ff. de hered. instit.* Gratian. *d. cap. 908. nu. 5. cum seqq.* Rot. *in recent. dec. 272. num. 1. par. 8. & in Romana hereditatis de Scarsellis 17. Decembris 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & 27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Celso.* Attenta præsertim stipulatione, & acceptatione facta à Philippo renunciatario pro se, suisque hæredibus, & successoribus in testamento declarandis, quæ cùm non sit adiecta vltimæ voluntati, sed renunciationi factæ per contractum inter viuos, induxit necessitatem causatiuam testandi ad fauorem earundem personarum, & indicat Valentiam aliter non renunciasse, nisi filius renunciatarius sic testari promisisset: Quæ quidem necessitas remissa non fuit ex facultate, deindè ipsi concessa disponendi ad eius libitum, dum addita fuerunt sequentia verba, ibi, *ad fauorem supradictarum personarum*, quibus satis explicatur, facultatem non suffragari ad disponendum extra perso-
nas concordatas: Dictio enim illa, *supradictarum*, † tan- 4

quam

quam personalissima restringit dispositionem ad personas contemplatas, & vltra eas non comparitur extensionem, Aymon.consil.98.num.8. Menoch.cons.87.num.43.& 44.& consil.610.num.22. Fusar.cons.99.num.4. Surd.consil. 123. num.13.

Secundò, quia deficit causa, cuius contemplatione renunciatio facta fuit; Valentia enim renunciauit pro conseruatione bonorum in augumentum decoris familiæ, &
5 agnationis, ac proindè omnes † eius filij in pari gradu existentes, tanquam capita familiæ erant instituendi, ad trad. per Molin. de primogen. Hispan. lib.1.cap.5.num.31. Ponderatis præcipuè tum illis verbis, ad fauorem supradictarum personarum, quæ demonstrant plures personas à renunciante fuisse contemplatas, tum etiam qualitate ipsius renun-
6 ciantis, † quæ cùm sit communis mater, æqualem præsumitur habere affectionem erga omnes eius filios, & sic voluisse, quòd omnes æqualiter instituerentur, ad tradita per Angel. in §. illud quoque auth. de nupt. Dec. in leg. 1. sub nu. 2. Cod.vnd.liber. Ideòque illi satisfactum non fuit à Philippo renunciatario, dum non instituit præfatos eius fratres, & respectiuè filios dictæ renunciantis viuentes, & extantes, sed nepotem nasciturum ex vno ipsorum tunc, nec etiam coniugato, qui cum eo tempore, nec natus, nec conceptus
7 fuisset, † non poterat dici de familia, & agnatione disponentis, leg. si quis filio, ff. de inust. rupt. & irrit. testam. leg. Titius exheredate filio, ff. de suis, & legit. Nec agnationis
8 conseruationi prospexisse † videtur, dum vnicum tantùm vocauit, & vnicum gradum substitutionis fecit, ex allegatis per sanct.mem.Greg. dec.464. num. 17.

Tertiò, quia decretum Iudicis interpositum non fuit causa cognita, eique insinuata, prout requiritur per Statut.
9 Vrb. lib.1. cap. 151. † Nam modus conseruandi agnationem per institutionem nepotis nasciturì, cum exclusione omnium fratrum non erat palliandus sub inuolucro verborum, sed liberè exprimendus cùm omnibus suis circumstantijs, vt mater posset deliberare, an vellet eidem consentire, ac Iudex illum intelligere, & approbare per ea, quæ dixit Rota coram bon. mem. Buratto dec. 120. num. 8. & 22. & in recent. decis. 1. num. 21. & decis. 203. num. 22. & 23. par. 8. ac in Romana Domuncularum 10. February 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. non obstante in fine.

Quartò denique, quia fuit enormissimè læsa, cùm pro tenui menstruo legato scutorum 25. temporaliter duraturo ipsa renunciauerit legitimam ascendentem ad scuta quinquaginta mille, & vltra: Stante enim enormissima
10 læsione, renunciatio non sustinetur, † sed ab ipsamet muliere renunciante validè potest impugnari, vt respondit Rota dec.102. num. 1. cum seqq. par.2. diuers. dec.318.num.1. cum seqq. par.8. recent. & in Romana Donationis 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio.

Verùm causa proposita, his minimè obstantibus, Domini iterùm existimarunt renunciationem sustineri, & sic sententiam Rotalem esse confirmandam, quia eius validitas non reuocatur in dubium, & iustitia conuincitur ex renunciationis Instrumento, in quo seruatæ fuerunt omnes solemnitates per statutum nostrum requisitæ lib. 1. cap.
11 151. † omnimodæ validitatis præsumptionem præseferentes, ex iuribus allegatis in dicta decisione edita coram Reu. P. D. meo Otthobono, §. ratio est, & in Romana prætensæ restitutionis dotis 15. Ianuarij, & 21. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Pentingero.

Primum siquidem obiectum remoueri visum fuit ex qualitate dispositionis captatoriæ, quæ regulariter tripliciter
12 diuiditur. † Primò scilicet, quando substantia vltimæ voluntatis principaliter, & directò confertur in liberam voluntatem alterius, vt puta si Testator dixerit: Instituo hæredem Sempronium, si Titius voluerit, quia si Titius dicat se nolle, Sempronius non erit Institutus, & Testator remanebit deceptus decedendo intestatus, l. si quis Sempronium 68. vbi gloss. in figuratione casus, ff. de hæred. instit. gloss. in leg. captatorias, verb. aliena, ff. eod. in l. captatoria in figurat. cas. ff.
13 de legat.1. & in l. captatorias, C. de testam. milit. † Secundò, quando non principaliter, sed per indirectum committitur substantia dispositionis, vt instituo quem Titius voluerit, vel elegerit: Nam Titio nolente, vel non eligente, institutio
14 remanet vacua. † Tertiò denique, quando institutio fit sub specie alterius institutionis, videlicet, instituo te, si institueris me, gloss. in d. l. captatorias dicto verb. captatorias, C. de testam. milit. & hisce tribus modis captatoriam voluntatem distinxerunt Couarr. in cap. cum tibi num. 1. de testam. Grass.

in §. instituntur quæst.18. num.2. & Rota in superius allegata Romana de Caualerijs 25. Iunij 1632. coram clar. mem. Coccino in recent. d.dec.350. num.4. vsque ad 14. par.6. † Tertia verò 15
species subdiuiditur etiam, & comprehendit casum, quo institutio, vel alterius dispositionis conditio tendat ad alium extraneum hæredem instituendum, vt puta, Titius habeat centum, vel hæres meus esto, si Meuium hæredem instituerit, per text. in d.l. si fratres 53. d.§. idem respondit il primo, ff. pro soc. & in leg. illa autem institutiones 71. vers. sed illud quæri potest, ff. de hæred. instit. Couarr. in d.cap. cum tibi num.2. vers. & idee idem erit.

Nulla autem ex præfatis speciebus congruit casui nostro. Prima siquidem, & secunda non indigent discussione, tertia verò penitus tollitur ex contextu renunciationis; Valentia enim non renunciauit sub prætensa promissione pacto, seu conditione, quòd Philippus renunciatarius certas personas instituisset, sed approbauit, dumtaxat eius voluntatem futuræ dispositionis antecedenter sibi oretenus declaratam, atque ad renunciandum mota fuit, vt eo magis filius eandem suam voluntatem iam sibi cognitam posset adimplere, vt sunt clara verba eiusdem renunciationis, ibi: Per Ill. D. Valentia, &c. exposuit, & narrauit, quod per Ill. D. Philippus de Valentibus eius filius, &c. volens de bonis suis disponere proposuit testari, ipsaque exponens certior facta de ipsius voluntate circa institutionem hæredis, & de causa, ex qua mouetur pro bonorum conseruatione in augumentum decoris familiæ, & agnationis, &c. huiusmodi voluntati adhærens, idemque intendens, ac propterea, vt hoc faciat summopere desiderans obtulit eidem eius filio renunciare legitimam, & aliam quamcumque portionem sibi in bonis illius de iure quomodolibet debitam, &c. ibi: Renunciauit, &c. legitima, & alteri cuicumque portioni, &c. ipsamque legitimam, & aliam quamcumque portionem, ac iura, &c. vt supra cessit, &c. dicto D. Philippo eius filio præsenti, & pro se, suisque hæredibus, & successoribus in dicto testamento nominandis, seu declarandis acceptanti, &c. Hanc autem renunciationem fecit, &c. ad effectum, vt dictus Dominus Philippus de tota, & integra eius hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum, &c. Hinc igitur institutio hæredis pendebat ab arbitrio renunciatarij iam antea declarato, † & consequenter renuncians per 16
huiusmodi renunciationem non captauit, neque aucupauit illius liberam testandi facultatem, ad tradita per Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 10. par. 2. num. 19. fol. mihi 241. Mastrill. decis. Sicul. 190. num. 1. & 2. verba verò illa, ibi: Vt dictus D. Philippus de tota, & integra eius hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum, &c. non important conditionem, sed modum, nec faciunt dispositionem conditionalem, sed modalem, † quæ 17
proindè sustinetur, & vitio captatoriæ voluntatis impugnari non potest, esto quod si modus esset illicitus, & à iure improbatus reijci deberet, vt docet gloss. in leg. cum donationis, verb. adstringitur, vers. si vero remittat, Cod. de transact. Ruin. cons. 20. num. 2. & 3. lib. 2. Peregr. cons. 34. num. 3. cum seqq. lib. 5. & de fideicomm. art. 33. num. 63. Fusar. de subst. qu. 503. num. 27. cum seqq.

Indeque cessant omnia superiùs in contrarium adducta: Procederent enim, si Valentia renunciasset sub explicita conditione instituendi certas personas, † itaut filius re- 18
nunciatarius contra eius voluntatem adstrictus esset vnum magis, quàm alium habere hæredem, vt ad litteram probant text. gloss. & DD. supra allegati, & facit Soccin. iun. consil. 143. num. 40. lib. 1. Secus autem vbi renunciauit, (prout hic) per modum simplicis approbationis, & adhærendo voluntati eius filij sibi antea declaratæ. † Hoc enim 19
casu cùm renunciatarius instituere potuisset hæredes sibi visos, & quos vellet, nec minus vmbra captandæ filialis voluntatis in matre renunciante considerari potest, vt optimè tradit Bartol. consil. 72. sub num. 1. versic. sed in proposito vol. 1. quem refert, & sequitur Soccin. iun. dict. consil. 143. num. 41. Acceptatio verò, & stipulatio pro hæredibus in Testamento declarandis nullius est releuantiæ, quia illorum nominatio non pendebat à voluntate renunciantis, sed à libero arbitrio renunciatarij, iuxta declarationem præcedenter ab ipso oretenus factam, quòd à iure non improbatur, iuxta auctoritates superiùs allegatas.

Secundum penitus tollitur, tam in Facto, quàm in Iure. In Facto scilicet, quia causa renunciationis non fuit in eo constituta, quòd Philippus deliberauit instituere eius fa-

miliam, vel agnationem simpliciter, & absolutè, sed quia deliberauerat instituere hæredem pro conseruatione bonorum in augumentum decoris familiæ, & agnationis, ibi, *Ipsaque exponens certior facta de ipsius voluntate circa institutionem heredis, & de causa, ex qua mouetur pro bonorum conseruatione in augumentum decoris familiæ, & agnationis, &c. huiusmodi voluntati adhærens, &c.* Vndè cùm ipse in eius Testamento hæredem instituerit Primogenitum Andreæ Angeli eius fratris, & illi substituerit omnes eius filios, & descendentes masculos in perpetuum, omnibusque defectis, vocauerit secundogenitum, & eius descendentes pariter masculos, ac demum eodem modo tertium, quartum, & vlteriorem genitum, cùm perpetuò, & successiuo ordine primogenituræ: Et casu quo Andreas Angelus non haberet filios, vel omnes illius descendentes decesserint, substituerit alios eius nepotes, scilicet Ioannem Baptistam, eiusque filios, & descendentes, ac deindè Iacobum, illiusque pariter filios, & descendentes, vt supra, cum prohibitionibus, oneribus, & alijs in testamento adscriptis pro perpetua eius agnationis, & familiæ conseruatione, ibi: *In tutti, e singoli altri miei beni, &c. mio herede vniuersale faccio, &c. il primo figliuolo maschio legitimo, e naturale, che hauerà con la Dio gratia il Sig. Andrea Angelo mio fratello, & à lui voglio, che gli succedino volgarmente, e per fideicommisso li suoi figliuoli, nepoti, e pronepoti, & altri descendenti maschi legitimi, e naturali in perpetuo, & in infinito; E mancando detto figliuolo, e sua descendenza mascolina, voglio, che similmente succeda il secondogenito di detto Sig. Andrea Angelo, e la sua descendenza mascolina legitima, e naturale, come sopra, e così il terzo, quarto, & altri geniti di detto Sig. Andrea Angelo, e loro descendenza, &c. E caso, che detto Sig. Andrea Angelo non hauesse figliuoli, o descendenti maschi, come sopra, o morissero, &c. in questo caso voglio, che in detta mia heredità intieramente, e senza diminutione alcuna succeda detto Sig. Gio: Battista mio nepote, e li suoi figliuoli, e descendenti maschi, come supra, & in defetto loro restando finita la loro descendenza, voglio; che succeda detto Sig. Giacomo suo fratello, e mio nepote, e li suoi figliuoli, e descendenti, come sopra, escluse sempre in qualsiuoglia di dette descendenze le femine, e loro descendenti, & in defetto di questi, ò vero mancando, e restando parimente finita la loro descendenza, voglio, che quello, che sarà vltimo possa disporre di tutta la mia heredità, instituendo herede vniuersale vn figliuolo naturale di vna di dette descendenze, se pure per fragilità humana ci fusse à sua elettione, o quando ci fusse vno legitimo, o naturale delli nostri più prossimi, parimente à sua elettione, con le vocationi, sostitutioni, fideicommissi, prohibitioni, & altro, che saranno necessarij per la perpetua conseruatione, e nome della mia famiglia, &c. che perciò voglio, che quello, che succederà pro tempore, pigli, & vsi cognome, e l'arme della mia casa, &c.* Vtique constituisse videtur
20 perpetuam Primogenituram inter omnes † in eodem testamento expressos, & dicto ordine successiuo vocatos, vt tradit Menoch. *consil.* 904. *num.* 44. *vol.* 10. Rota *in Aueniouen. Fideicommissi 5. Decembris 1635. coram Eminentissimo D. Cardin. Panzirolo in recent. dec.* 77. *num.* 24. *par.* 7. Licet non expresserit ordinem successiuæ vocationis inter filios, & de-
21 scendentes primi, secundi, & vlterioris geniti, † cùm in ipsis repetitus censeatur, ne alias valeat plus tribuisse remotioribus, quàm proximioribus magis dilectis, vt in puncto respondent Ancharan. *cons.* 27. *per tot.* Roman. *consil.* 438. *num.* 13. Peregr. *cons.* 38. *num.* 6. *vsque in fin. lib.* 5. Menoch. *cons.* 1006. *num.* 49. *vol.* 10. Tiraqu. *de iure primog. qu.* 3. *num.* 6. *cum seqq. & signanter num.* 10. Molin. *de primogenit. Hispan. lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 19. *&* 20. *cum alijs optimè adductis in Tiburtina fideicommissi 25. Maij 1646. §. & licet, & 14. Ianuarij 1647. §. nec dubitare fecit coram Rev. P. D. meo Arguelles.* Et consequenter controuerti non potest, ipsum plenè adimpleuisse causam conseruationis decoris familiæ, & agnationis in dicto Instrumento renunciationis expressam: Cùm primo-
22 genituræ introductæ, † ac institutæ dicantur pro maiori agnationis conseruatione, Cæphal. *cons.* 251. *num.* 48. *lib.* 2. Decian. *respons.* 31. *sub num.* 9. *versic. secundo ad probandum vol.* 1. Gabr. *consil.* 106. *n.* 3. *vers. tamen dubium fecit lib.* 1. Menoch. *cons.* 204. *nu.* 18. *vol.* 3. Tiraqu. *vbi supra qu.* 71. *n.* 2. *&* 3. Cardin. Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 55. *ante n.* 16. *vers. item si testator*, Rota *in recent. dec.* 437. *nu.* 40. *par.* 5. Ea scilicet ratione, quàm familiarum decor, & dignitas meliùs
23 conseruantur † ex inita bonorum conseruatione in personis primogenitorum, quàm per illorum distributionem inter plures, vt optimè ponderarunt Soccin. sen. *cons.* 47. *nu.* 6. *lib.* 3. Paris. *cons.* 72. *num.* 81. *par.* 4. benè ad propositum relati *in dict. decis. coram R. P. D. meo Otthobono, §. quia tantum abest*, quos refert, & sequitur Surd. *cons.* 241. *nu.* 14. & doctè comprobauit Rota *in Romana locorum Montium 15. Februarij 1641. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. de iure namque.*

In iure verò, quia familiæ † reliquisse dicitur, qui vni 24
de familia etiam remotiori reliquit, vt probant text. clari *in leg. filiusfamilias* 117. *§. cum prætor*, ibi, *Verum est in familia reliquisse licet vni reliquisses, ff. de legat.* 1. *& in leg. vnum ex familia, §. si Falcidia*, ibi, *Itaque si cum fortè tres ex familia tunc essent, qui fideicommissum relinquit eodem, vel dispari gradu, satis erit vni reliquisse, &c.* ibique gloss. *d. verb. vni, ff. de leg.* 2. Castr. *cons.* 32. *in fin. par.* 1. Alciat. *cons.* 120. *num.* 9. *lib.* 9. Crot. *cons.* 48. *ante n.* 12. *vers. huic obiectioni lib.* 1. Ruin. *cons.* 114. *num.* 10. *& signanter, vers. ideo potest fieri cons.* 116. *num.* 13. *vers. & propterea, & cons.* 127. *nu.* 13. *vers. sicut quando lib.* 2. Surd. *cons.* 29. *num.* 6. *&* 7. *cum seqq.*

Ideò non refert, quòd mater censeatur æqualem habere affectionem inter omnes eius filios.

Quia ipsa in dicta renunciatione nullam dispositionem fecit, nec fieri mandauit ad fauorem familiæ, ex qua proindè censeri posset, omnes æqualiter instituisse, vel institui voluisse, in quibus terminis loquuntur iura ab altera parte allegata. Sed tantummodò approbauit, vt dictum est, voluntatem renunciatarij sibi oretenus declaratam instituendi hæredem pro augumento decoris familiæ, & agna-
tionis, † ideòque illi dedisse videtur absolutam disponen- 25
di facultatem de re sibi renunciata, vt posset de ea ad sui libitum disponere etiam in vnum tantùm de familia, ex iuribus supra adductis, & signanter Ruin. *dicto consil.* 114. *sub num.* 10. *& dicto consil.* 116. *num.* 12. *vers. ratio ergo*, qui pro ratione considerat, quòd similis renunciatio in fauorem renunciatarij principaliter facta censetur.

Nec subsistit, quòd primogenitus Andreæ Angeli, tanquam non natus, neque conceptus in vita testatoris non dicatur eius agnatus, & sic deficiat causa conseruandæ agnationis.

Quia præterquod obiectum euitatur animaduertendo, quòd dum Testator in defectu linearum omnium descendentium masculorum Andreæ Angeli substituit dictos Io: Baptistam, & deindè Iacobum, eorumque descendentes, pariter eius ex altero fratre nepotes, tunc natos, & super
existentes, † in ipsis causa agnationis conseruandæ suum 26
congruum habuit effectum, vt responsum fuit *in Romana successionis 13. Iunij 1624. coram bon. mem. Merlino in rec. dec.* 561. *num.* 70. *par.* 8. Tollitur hæc difficultas faciliori responsione, quia omnes descendentes Testatoris, tam ex li-
nea effectiua, quàm † contentiua etiam in remotissimo tem- 27
pore vltra decimum gradum progenitii, & vsque ad actualem linearum extinctionem dicuntur de ipsius familia, & agnatione, *l. Prætor ait, ff. de suis, & legitim.* Ac admittun-
tur ad fideicommissum ab eo institutum, † quotiescumque 28
ipse perpetuitatem considerauit, & voluit agnationem conseruari, vt post Peregr. *cons.* 44. *num.* 6. *lib.* 4. *& cons.* 142. *sub num.* 6. *lib.* 5. Surd. *d. cons.* 241. *num.* 50. *dictum fuit in Ferrarien. Fideicommissi de Rasurijs 12. Decembris 1622. coram bo. mem. Merlino in recent. dec.* 436. *num.* 5. *&* 6. *par.* 5. Quomodo enim concepti, & nati post obitum Testatoris admitti potuissent ad eius fideicommissum pro agnationis conseruatione ordinatum, nisi de illius familia, & agnatione extitissent: Textus verò in obiecto allegati non dicunt non esse agnatum testatoris, qui post eius mortem concipitur,
& nascitur, † sed quod nepos conceptus, & natus longè post 29
obitum patrui, vel aui, illi ab intestato non succedit in præiudicium alterius etiam remotioris, tunc temporis superexistentis, vt sunt verba text. *in dict. leg. si quis filio*, ibi, *Cæterum si postea conceptus est, Marcellus scribit, neque vt suum, neque vt nepotem, aut cognatum ad hæreditatem, vel ad bonorum possessionem posse admitti, ff. de iniust. rupt. & irrit. testam. & in l. Titius exhæredato filio*, ibi; *Respondi, qui post mortem aui sui concipitur is, neque legitimam hæreditatem eius, tanquam suus hæres, neque bonorum possessionem tanquam cognatus accipere potest, quia lex 12. tabularum eum vocat ad hæreditatem, qui moriente eo, de cuius bonis quæritur, in rerum natura fuerit, &c. ff. de suis, & legitim.* ac benè explicat Petr. *de fideicomm. qu.* 9. *num.* 180. *&* 181.

Et hinc etiam corruit suppositum, quòd vnicum tantùm vocauerit, & vnicum gradum substitutionis fecerit, ideòque non prospexerit agnationis conseruationi.

Quia

Quia vltra quod frater instituendo sibi hæredes filios al-
30 terius fratris etiam futuros, & incognitos, † censetur illos instituisse fauore conseruandæ agnationis, vt probat Soccin. iun. *cons.* 172. *sub num.* 26. *vers. respondetur*, *quod etiam lib.* 2. Ex lectura testamenti superiùs recensita euidenter apparet, plures personas instituisse, vocasse, & substituisse vsque in infinitum, pluresque gradus substitutionum fecisse, semper vocando masculos, & excludendo fœminas, eorumque descendentes iuncto nominandis onere assumendi cognomen, & insigna eius familiæ pro perpetua agnationis
31 conseruatione; † itaut per consequens clarior deducatur disponentis intentio, quòd voluerit illam semper, & perpetuò eo magis conseruare, vt in puncto tradit Surd. *consil.* 241. *num.* 13. sanct. mem. Greg. *d. decis.* 464. *num.* 18. Rota *in recent. decis.* 135. *num.* 7. *&* 8. *& d. dec.* 427. *num.* 35. 36. *&* 39. *par.* 5. *& dec.* 126. *num.* 8. *par.* 7.

Ex his itaque cessat pariter tertium, quia cùm ipsamet Valentia Iudici asseruerit ad dictam renunciationem deuenire propter augumentum familiæ, & agnationis, necnon etiam, quia sciebat Philippum renunciatarium velle ipsi renuncianti relinquere scuta 25. quolibet mense sibi anticipatè soluenda, vtique ex facto apparet non solùm huiusmodi causam cognitam fuisse, & Iudici insinuatam, prout attestatur Notarius rogatus super interpositione decreti, Ibi: *Ex nunc dictus D. Iudex, vt supra sedens visis, &c. consideratis, &c. causaque plenè cognita, & maturò discussa, &c.* Sed etiam manifestè conuincitur veritas, & effectuatio eiusdem causæ, dum filius renunciatarius omnia à renunciante
32 eidem Iudici exposita punctualiter adimplenit, † licet ad istum effectum sufficiat, causam fuisse expressam, nec sit necessarium eius veritatem expendere, vt dixit Rot. *in Romana Donationis de Grandis* 16. *Februarij* 1601. *coram bon. mem. Penia apud Pic. ad Statut. Vrbis decis.* 25. *num.* 11. Ex ipsa enim decreti interpositione iuncta auctoritate consan-
33 guineorum, † sine aliorum eiusdem renunciantis filiorum, & Curatoris, qui eidem renunciationi interfuerunt, eorumque consensum, & auctoritatem præstiterunt, omnia præsumuntur vera, & rationabiliter, ac solemniter gesta, itant de sufficientia, & veritate causæ expressæ dubitari non possit, vt respondit Rot. *dec.* 345. *num.* 9. *par.* 4. *recent. in Anconitana Redditionis rationis* 2. *Decembris* 1647. *coram Reuerendissime D. Terracinen.* §. *est enim*, *& in d. Romana prætensæ restitutionis dotis* 15. *Ianuarij*, §. *cuius quidam*, *& ar. Iunij* 1649. §. *sed etiam coram Reuerendiss. P. D. meo Peutingerio.*

Quartum denique optimè sublatum fuit *in dicta decisione emissa coram R. P. D. meo Otthobono*, §. *penult. & final.* Ea scilicet ratione, quia huiusmodi renunciatio facta fuit non solùm contemplatione dictæ menstruæ præstationis scutorum 25. sed etiam pro agnationis conseruatione, vt toties
34 dictum est, † quæ causa tanquam pia, & laodabilis quamcumque remouet læsionis suspicionem, ad tradita per Rotam in similibus terminis coram sanct. mem. Gregor. *decis.* 120. *num.* 12. *& seqq. & in recent. decis.* 74. *num.* 23. *par.* 5. Accedente insuper, quòd non agebatur de iure iam purificato, sed à futuro euentu mortis filij dependente, cui licet infirmo mater ipsa septuagenaria poterat prædecedere, vel saltem bona illius ab eo tempore, vsque ad obitum valdè diminui, (prout quotidiè maximè in mercatoribus contingere
35 solet,) † itaut per consequens nulla penitus læsio considerari valeat, vt ponderatur *in dicta decis.* §. *final.*

Atque ità resolutum fuit vtraque parte informante, &c.

Decisio ista emanata sub die 14. *Maij* 1649. *coram eodem Eminentiss. D. Card. Otthobono est inter eius impress. dec.* 182.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Perusina Bonorum.

Lunæ 28. *Martij* 1650.

ARGVMENTVM.

Licèt regulariter prothocollo standum sit, quando inter ipsum prothocollum, & exemplum aliqua adesset repugnantia, tamen si Notarius in d. prothocollo aliquid sub clausula cætera relinquit, & in exemplo postmodum extenderit, d. extensioni standum esse in præsenti decisione firmatur, & in contrarium adductis plenè respondetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta non transit in iudicatum.*
2 *Sententia emanata per contradictas, non transit in iudicatum, si ab ea fuerit appellatum infrà decennium à die habitæ notitiæ.*
3 *Ampliæ, etiamsi intra terminum iuris non redierit pro Apostolis.*
4 *Appellatio, vt sustineatur, quando non sit necessarium, vt appellans redeat pro Apostolis.*
5 *Dispositio Testatoris posterior attendenda est, & antecedentes præferri debet, licèt præordinata fuisset in codicillis.*
6 *in Codicillis substitutio facta in testamento validè potest declarari, ac in certo casu, vel tempore reuocari.*
7 *Instrumentum, quòd est à prothocollo difforme nullam meretur fidem, sed iuxta ipsius tenorem debet regulari.*
8 *Notarij extensio facta in authentico de eo, quòd in prothocollo sub clausula cætera relinquit, an veniat attendenda.*
9 *ad Prothocollum recurrendum est, quando inter ipsum prothocollum, & exemplum aliqua repugnantia considerari posset.*
10 *Notarij extensio facta in authentico de eo, quòd in prothocollo sub clausula cætera relinquit, attendenda venit, si in vtroque legitur eadem substantia dispositionis.*
11 *Notarij extensio attendenda venit, quando concurrit verisimilitudo, quòd Testator iuxta d. extensionem disposuerit.*
12 *Testatoris verba non debent censeri apposita inutiliter, ac superfluè.*
13 *Expressum censetur id, in quo solùm dispositio Testatoris verificari potest.*
14 *Fama bona Notarij excludit quamcumque suspicionis falsitatem.*

DECISIO XXIV.

SEntentiam immissionis, quam Monasterium Sancti Leonardi de Monte Falco ex persona sororis Angelæ ibidem professæ contra Clerum Perusinum obtinuerat in bonis à q. Roccho de Battaglinis eidem Angelæ filiæ relictis iure substitutionis in casu iam purificato, quo Cæsar, & Alexander fratres Angelæ sine filijs decederent, † ex iniustitiæ 1
potissimum fundamento corruere responsum fuit, nec ideò transijsse in iudicatum, ad text. *in leg.* 4. §. *condemnatum*, *ff. de re iudic. & l.* 1. §. *hæc autem verba*, *ff. quod quisque iuris*, Rot. coram Cæsar. de Grass. *dec.* 10. *num.* 12. *de re iudic.* & coram Puteo *dec.* 407. *lib.* 1. coram Greg. 317. *&* 339. *vtrobique nu.* 1. & coram Buratto *dec.* 92. *nu.* 4. *&* 5. *& dec.* 11. *n.* 1. *par.* 6. *recent.* † dum maximè eiusdem Cleri Procurator ab hac sen- 2
tentia in contradictarum iudicio prolata, legitimè prouocauit appellando intra decennium à die habitæ notitiæ, vt notatur *in cap. venientes de iureiurand. & in leg. appellationo*, *C. de appellat.* Scacc. *eod. tract. de appellat. qu.* 12. *num.* 17. Rot. *decis.* 2. *& dec.* 16. *de dolo*, *& contumacia in nouis*, *& decis.* 46. *de appell. in antiquis*, *& dec.* 55. *num.* 2. *par.* 1. *diuers.* † etiamsi in- 3
tra terminum iuris non redierit pro Apostolis, prout ad effectum substinendæ appellationis necessarium fore, tradit Scaccia *eodem tract. lib.* 2. *quæst.* 13. *nu.* 24. *cum seqq. per text. in Clement. quamuis de appell.* Rota coram Gregor. *dec.* 573. *num.* 1. ibique Adden. *num.* 12. † Ad hunc enim effectum 4
satis esse reputatur, vt infrà terminum iuris fuerit appellationis causa commissa per eundemmet Clerum, licet pro Apostolis, in ipso tamen appellationis actu petitis non redierit, vt respondit Rot. coram Ægid. *decis.* 100. & coram Crescentio *decis.* 2. *de appellat. num.* 1. *& decis.* 54. *de appellat. in antiq.* coram Verall. 115. *par.* 2. *num.* 1. & coram bon. mem. Vrgellen. *dec.* 43. *num.* 4. & in pluribus alijs relatis per Adden. *ad decis. Greg.* 563. *num.* 14.

Hæc autem iniustitia sententiæ resultare visa fuit ex codicillis biduo post Testamentum ab ipsomet Roccho confectis, substitutionem Ludouicæ antecedenter in Testamento conscriptam, ac potissimè in sententia spectatam à Iudice reuocantibus sub expressa declaratione, quòd illa, postquam locata foret, nil ampliùs ex bonis suis petere posset, etiam iure successionis, atque substitutionis. † Talis siquidem dispositio posterior attendi debet, & antecedenti præ-

præferri, *l.si mihi, §.in legatis, ff.de legatis* 1. *l.3.ff.de adimen.*
legans, l.sancimus, C.de testament. §.posteriore instit. quib.mo-
dis testamenta infir.mat. Castr.*cons.*155.*nu.*2.& 161.*n.*1.*in* 2.
*col.propè finem lib.*2. Alex.*cons.*122. *nu.*1. *lib.*4. licet præordi-
6 nata fuerit in codicillis; † cum in ijs præcedens Angelæ sub-
stitutio validè potuerit declarari, ac in certo casu, vel tempo-
re, postquam scilicet locata fuisset reuocari, ad text. *in l.here-*
ditas, C.de his quibus, vt indignis, Bart.*in l.alumno,§.qui filias,*
ff.de adimend.legatis nu. 1. Cæphal.*cons.*497.*nu.*89. Menoch.
*cons.*942.*nu.*8. Paris. *cons.*34. *num.* 49. *lib.*2. Rota coram Ca-
ual.*dec.*41. *num.*9.

Neque præfata dispositio posterior debet exindè corruere,
quòd in prothocollo Notarij sequentia verba, *etiam iure suc-*
cessionis, & substitutionis non legantur, sed fuerint per eun-
demmet Notarium adiecta in extensione authentici, quòd
7 † ideò tanquam prothocollo difforme nullam mereatur fi-
dem, sed iuxta ipsius tenorem debeat regulari, ad text. *in §.*
vlt. vers.prothocollum, Auth.de Tabell. ibique post gloss. not.
Angel.*nu.*15. Bald.*in l.eaque post principium, Cod.comminat. vel*
epistolas, Felin.*in cap. quoniam contra num.*10. *de probat.* Bart.
*cons.*208.*num.*6.*lib.*2. Surd.*cons.*141. *num.* 10. Rot. *decis.*544.
*num.*7.*par.*4. *tom.*3. *recent.*

8 Quia † cùm in ipso prothocollo prohibitio plus petendi de
bonis suis concepta fuerit per clausulam cæteratam, ab ipso-
met Notario togato in extensione authentici postmodum
extensam, *etiam iure successionis, & substitutionis*, standum
est vtique præfatæ extensioni factæ ante litem motam à No-
tario, qui de voluntate partium benè informatus, illa sic ex-
plicasse censetur, vt tradit Bald. *in rub.C.de fid.instrum.nu.*41.
& in l.Gallus, §.idem credendum il 2.*nu.*4.*ff.de liber.& posthu-*
mis, & pluries respondit Rot. *vt in dec.*360.*n.*2. *§.quanto ma-*
*gis par.*4.*diuers.dec.*483. *nu.*2. & 3. *cum seqq.par.*4.*rec.* coram
bon.mem.Coccin.*dec.*66.*nu.*2.*cum seqq.* & 107.*pariter n.*2.&
in Romana Vinea de Fabris 22. *Martij* 1602.*coram recol.*
mem.Cardin. Pamphilio, & in Parmen. Pensionis 28. *Aprilis*
1645. *in §. & rem vti sequuta est coram R.P.D.meo Richio, &*
in Cremen.seu Iannen.pecuniaria 1. *Iulij* 1648.*in §.itaque cor.*
Reu.P.D.meo Royas, præsertim quia in proposita facti specie
nulla potest substantialis repugnantia inter prothocollum, &
9 exemplum authenticũ ponderari, († quo casu recurrendum
esse ad prothocollum, respondit Rot. *in adducta Cremen. cor.*
R.P.D.meo Royas, & loquuntur præcitati DD.in contrarium
10 adducti) Cùm in vtroq; legatur eadem substãtia dispositionis
in quietatione per Testatorem ordinata verè consistens, cu-
ius ampliorem, vel strictiorem modum, seu qualitatem adie-
cta illa verba præseferunt, vt respondit Rota *in Romana em-*
phytensis 29. *Maij* 1623. *coram Vbaldo impressa par.*4. *tom.*2.
11 *recent.dec.*483. *nu.*8.9. & 10. † Sed etiam maxima verisimili-
tudo concurrit, quòd Testator iuxta formam in authentici
extensione præscriptam, suam præordinare voluerit volun-
tatem, ponderata per Rot. *in adducta dec.*360. *n.* 2. *§. quanto*
magis par. 4. *diuers.* Dum enim Testator Angelam filiam bi-
duo ante quietauerat per hæc verba, *E che piu delli beni d'es-*
se Testatore non possa domandare, postmodum verò decla-
rando se mediantibus codicillis præcedenti dispositioni non-
nulla addere, atque decernere disposuit, quòd plus de bonis
suis petere non posset, addendo insuper clausulam cætera-
12 tam, † proindè censetur in hac posteriori reticentia plus vo-
luisse comprehendere, quam contineretur in prima, vt inu-
tilitas præsertim dispositionis, ac superfluitas excludatur, iux-
ta text. *in leg. fundus qui locatus, ff. de fund.instruct.*& aduertit
in specie Ruin.*cons.*197.*num.*7. *lib.*2. Soccin.iun.*cons.*1.*num.*
21. *vol.*3. Paris.*cons.* 90. *num.*33. *volum.* 2. & alij plures relati
13 per Mantic. *de coniectur. lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 1. † Adeòque vo-
luisse includere ius successionis mediante substitutione Ange-
læ reseruatum in Testamento, ac si nominatim fuisset ex-
pressum, dum in alio verificari non valet hæc dispositio po-
sterior, vt probat text. *in l.*2. *ff.de liberis, & posthumis,*& no-
tant ibi scribentes, Bero.*cons.* 159. *num.* 29. *lib.*2. Surd. *consil.*
143. *num.* 30. Rot. coram Buratt. *dec.*504. *num.* 7. Et bona
fama Notarij concurrit vsque ad extremum vitæ spiritum
illibata, quæ efficaciorem præbet ipsius extensioni fidem,
ac quamcumque suspicionis falsitatem elidit, Surd.*cons.* 173.
*num.*14. & 56. Menoch.*de præsumpt.lib.*5.*præsumpt.* 20.*n.*44.
& plures alij relati per Farinac.*de falsit. quæst.* 153. *num.* 147.
Rot.*in Rauennaten. Emphytensis* 19. *Ianuarij* 1646. *coram*
Reuerendiss. D.meo Decano in vltimo §.

Et ita vtraque, &c.

R.P.D. ALBERGATO.

Romana Lucri Dotis.

Veneris 1. *Aprilis* 1650.

A R G V M E N T V M.

Loca montium, licet ex Constitutione Vrbana non recipiant hypothecam, tamen id non procedere, quando ageretur ex aliqua causa priuilegiata in præsenti decisione firmatur, in qua deciditur, quòd Maritus pro eius quarto dotali benè potest auocare loca montium Creditori posteriori iam antea assignata.

Actioni subsidiariæ non est locus, nisi prius excussis bonis debitoris; huiusmodi verò bonorum excussio, vt dicatur legitimè facta, quæ sint necessaria, eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Quartum dotale debetur de dote tam soluta, quàm promissa, quæ habetur, ac si soluta fuisset.*
2 *Loca montium Creditori posteriori soluta, non possunt ab eo auocari à Creditore anteriori.*
3 *Secus, quando agitur ex aliqua causa priuilegiata.*
4 *Loca montium Creditori posteriori soluta possunt ab illo auocari à Creditore anteriori ex causa lucri dotalis.*
5 *Creditor anterior, an possit retrahi, quidquid ex causa onerosa posteriori creditori solutum fuit.*
6 *Creditor anterior potest auocare loca montium existentia, & creditori posteriori soluta ex causa onerosa.*
7 *Vsumfructum habens absque vllo onere, dicitur illum habere ex causa lucratiua.*
8 *ex Causa lucratiua dicitur quis possidere legatum, quando valor legati iniunctum onus excedit.*
9 *Fabrica dicitur esse illius, à quo fuit constructa, licet alterius insignia fuerint insculpta.*
10 *Existentia bonorum, ex quibus excludatur.*
11 *Excussio bonorum illius, qui decoxit, non est necessaria ad effectum, vt iam factus sit locus actioni subsidiariæ.*
12 *Excussio bonorum, vt dicatur legitimè facta per Executorem, quæ sint necessaria.*
13 *Mulier non potest adire hæreditatem absque solemnitatibus ad obligandum mulieres, & minores necessarias.*
14 *Excussio bonorum sufficit, quòd facta fuerit per vnum executorem, maxime in Tribunali A.C. num.* 15.
16 *Executio bonorum sufficit, vt resultet ex tacita declaratione, ac sententia Iudicis mandantis procedi ad vlteriora.*
17 *Creditor non tenetur suas actiones dirigere contra tertios non obligatos.*
18 *Maritus pro lucro dotali non tenetur excutere bona litibus inuoluta.*
19 *Filius, vt dicatur hæres Patris, & Aui paterni respectiuè, ex quo iustificatum remaneat.*
20 *Frater tenetur dotare sororem, quando est hæres Patris, vel Aui paterni, & num.*22.
21 *Mater tenetur tantùm in subsidium dotare filiam.*
23 *Frater, qui hæreditatem patris, vel Aui paterni absque beneficio legis, & inuentarij debet de proprio persoluere dotem sorori promissam, & alia debita.*
24 *Testis vnicus de auditu non probat.*
25 *Promittens relinquere centum, reuocari potest huiusmodi promissio iuxta naturam testamenti.*

D E C I S I O XXV.

CORam Reuerendissimo Terracinen. die 5. Aprilis 1647. 30. Martij 1648. fuit resolutum, quòd quemadmodum Reu. P. D. Bentiuolo ob prædecessum Semideæ eius vxoris licuit retinere quartum dotale ex scut. 10. mil. in limine matrimonij solutis, ita & modo illud petere liceat ex alijs scut. 5000. quæ bon. mem. Cardinalis Lenus in Capitulis matrimonialibus, Cletiam eiusdem Semideæ matrem esse relicturam post mortem spoponderat, pro isto q. consequendo, ex quo Cletia promissis per Cardinalem defecit,

po-

potuisse agi subsidiario iudicio contra loca 48. Montis Fidei hæreditaria præfati Cardinalis quorum vsusfructus Lucretiæ, & Antoniæ eius sororibus professis in Monasterio SS. Dominici, & Sixti, proprietas verò Ecclesiæ Sancti Caroli ad Catinarios iuxta ipsius dispositionem spectabat.

Quibus cùm Patres S. Caroli non acquiescerent, obtinuerunt coram me in locum eiusdem Reuerendiss. Terracinen. suffecto iterùm audiri, causaque bis proposita, & prima vice dilata, eaque hodie repropposita, Domini steterunt in decisis.

1 Siquidem † non fuit per informantes controuersum huiusmodi quartum dotale deberi etiam ex dote promissa vigore Statuti Vrbis 131. lib. 1. simpliciter loquentis, quod propterea comprehendit dotem tam datam, quàm promissam, & non solutam, quæ ad effectum lucri habetur, perinde ac si soluta fuisset, vt sæpiùs respondit Rot. penes Acchill. *decis.* 13. *num.* 1. *& 4. de const.* coram san. mem. Gregor. *decis.* 5. *n.* 1. & ibi Add. *nu.* 11. *decis.* 21. *nu.* 1. cum alijs vtraque decisione huius causæ congestis.

Et Domini habuerunt pro indubitato licuisse D. Bentiuolo pro tali lucro assequendo dirigere actionem in subsidium
2 ad loca Montium prædicta, † licèt enim illa ex Constitutione Vrbana non cadant sub hypotheca, & anterior creditor solam personalem habens regulariter non possit auocare pecunias posteriori solutas, *vt ex tex. in l. pupillus, ff. quæ in fraud. credit.* tradit *modern.* Mediolanen. *de equit. lib.* 1. *qu.*
3 34. *num.* 2. *vers. si verò, & num.* 70. † hoc tamen non procedit, quando agitur ex aliqua causa priuilegiata, qualis est nedum dos ipsa, sed etiam dotale lucrum *l. etiam, C. de iur. dot. l. si constante, C. de donat. ante nupt.* Menoch. *cons.* 155. *n.* 5. Tiraquell. *in l. si vnquam verb. donatione largitus nu.* 226. *C. de reuocan. donat.* Franciscus Molin. *de ritu nupt. lib.* 3. *qu.* 33. *num.* 16. *Rot. in Romana Census* 8. *Nouembris* 1616. *coram*
4 *bon. mem. Cardinali Sacrato*, nam † isto in casu posse anteriorem creditorem pecunias posteriori solutas auocare, firmant Barbos. *in l.* 1. *par.* 6. *num.* 21. *vers. & retenta, ff. solut. matrim.* quem sequitur Thesaur. *qq. forens. lib.* 2. *qu.* 16. *sub num.* 6. Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 36. *num.* 5. Cost. *remed. subsid.* 37. *illat.* 2. *num.* 3. Gait. *de credito cap.* 4. *num.* 1303. Peregr. *de iur. fiscal. lib.* 6. *tit.* 6. *cum congest. per modern.* Foroliuien. *de pignor. lib.* 4. *tit.* 1. *quæstion.* 29. *num.* 25.

Neque Patres Sancti Caroli, & litis consortes tueri se
5 possunt ex prætensa causa onerosa, quia quidquid sit de illa quæstione, an soluta posteriori creditori ex causa onerosa, possint retrahi per anteriorem, quod affirmat communemque asserit opinionem Barbos. *d. l.* 1. *num.* 24. post Couar. *pract. qq. cap.* 29. *num.* 2. Guttier. *ad leg. Taur.* 32. *gloss.* 1. *num.* 7. *in fin.* Capyc. *dec.* 78. *sub n.* 5. *& seqq.* cum alijs per mo-
6 dernum Foroliuien. *de pignor. dicta q.* 29. *n.* 23. *&* 24. † cessare videatur in præsenti difficultas, ex quo loca Montium, de quibus agitur, adhuc extant, ac proinde distincto causæ lucratiuæ, & onerosæ nullatenus applicari potest, Menoch. *cons.* 25. *num.* 17. *& sequen.* Trentacinq. *variar. lib.* 3. *resol.* 23. *n.* 7. *&* 17. Fontanell. *de pact. nupt. clausul.* 5. *gloss.* 8. *p.* 6. *num.* 32. *&* 37. cum cæteris cumulatis per Anton. de Amat. *part.* 2. *resol.* 51. *num.* 21. *Rot. in Romana Pecuniaria* 2. *Iunij* 1631. *§. neque applicatur, coram Reuerendiss. Pampilonen.*

Sed ex abundanti fuit etiam consideratum, nec huiusmo-
7 di causam onerosam hic concurrere. † Nam respectu Monialium res dubio caret, quod ipsam meram causam lucratiuam habeant in vsufructu eis absque vllo onere legato, *ad l. legatum* 37. *ff. de legat.* 2. *§. legatum, §. si res aliena instit. eo.*
8 † Quod & idem esse, quoad Patres Sancti Caroli proprietarios visum est, quia valor legati ipsis relicti iniunctum onus excedit, *l. in ratione, §. vendere ff. ad l. falcid.* Alex. *consil.* 135. *num.* 4. *in fin. & num.* 3. *lib.* 5. Marescott. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 74. *sub n.* 5. *vers. secus*, Ludouic. à Peguer. *decis.* 271. *num.* 28. *in fine.*

Quod autem valor legati iniunctum onus excedat, patet manifestè, quoniam legatum ascendit ad scuta 37. mil. vel saltem ad 27. mil. quatenus detrahantur sc. 10. mil. à creditoribus Cardinalis euicta, onus autem versatur tantum circa demolitionem domorum ad Patres spectantium, quàm ipsi pro ornamento Fabricæ ex præcepto eiusdem Cardinalis pati debuerunt, ascenditque ad scu. 22. mil. Summario Patrum num. 3. neque enim alia scuta 8000. quæ per ipsas fitetur erogata pro confirmandis lateribus Ecclesiæ ad euitandam ruinam ob nimium Cupolæ pondus suspicatam, in computum oneris sunt referenda, cum † huiusmodi ex- 9
pensa non respiciat fabricam à Testatore demandatam, sed Ecclesiam iam prius à Patribus constructam, & quæ ad ipsos pertinet, quamuis in ea insigna Cardinalis fuerint insculpta, vt probatur *in l. fin.* ibi manentibus priorum titulis, qui ea opera fecissent *ff. de oper. public.*

Neque prædictis obstat potissimum obiectum, cui exaduerso præcipuè insistebantur, nempè actioni subsidiariæ non esse locum nisi prius excussis bonis tam Cardinalis Leni dotis promissoris, quàm Cleriæ matris Semideæ.

Quia, vt animaduertit vltima decisio, *in §. tandem non obstat*; bonorum Cardinalis excussio bis iudicialiter facta fuit; primò scilicet ab Excellentissimo Principe Burghesio, vt in extract. A. C. fol. 33. & 35. Secundò à D. Bentiuolo, † qui, citato Curatore hæreditatis iacentis, necnon præ- 10
dictis Patribus, & alijs omnibus interesse habentibus ad indicandum dicta bona hæreditaria, ex quo nihil releuans deduxerunt, obtinuit deputari executorem, qui retulit nulla alia bona inuenisse præter loca Montium præfata, vt in eodem extractu fol. 261. & sequent. quare illorum non existentia præsumitur, Barr. *in l. in illa num.* 5. *& sub num.* 11. *ff. de verb. oblig.* Bald. *in l.* 2. *nu.* 9. *C. quando Fiscus, vel priuat.* Pacian. *de probation. lib.* 1. *cap.* 45. *num.* 10. *& cap.* 46. *num.* 17. *in fin. & num.* 18. Cyriac. *contron.* 5. *num.* 142. *Rota in Bononien. Pecuniaria* 17. *Iunij* 1641. *coram Reuerendissimo Salamantino.*

Nec releuat, † quod fuerit indicatum depositum scuto- 11
rum 1000. factum in Banco illorum de Palagis. Quia stante ipsorum notoria decoctione non est necessaria vlterior executio, *gloss. in l. nisi hac actum, ff. de pact.* Ias. *in l. decem n.* 27. *ff. de verb. obligation.* Roland. *consil.* 9. *n.* 20. *lib.* 1. Pacific. de Saluian. *inspect.* 2. *cap.* 2. *n.* 20. Negusant. *de pignor. part.* 8. *memb. nu.* 14. cum alijs congestis per modern. Foroliuien. *eodem tractat. lib.* 5. *tit.* 2. *quæst.* 68. *num.* 7. & per Rot. *indict. Bononien. pecuniaria coram Reuerendissimo Salamantino.*

Minus officit, † quod in dicta excussione citatus non fue- 12
rit Marchio Martinenghus Cardinalis hæres mediatus, & vnicus tantùm fuerit deputatus executor, cum duo essent necessarij vnà cum Iudicis decreto excussionem esse legitimè factam declarantis, iuxta deducta *in Romana de Cupis* 4. *Februarij* 1608. *coram bon. mem. Lancellotto.*

Quoniam præfati Marchionis necessaria non erat citatio, † ex quo non constat hæreditatem fuisse aditam per Lici- 13
niam ipsius matrem ex solo mandato per eam dato ad adeundum sine solemnitatibus ad obligandum mulieres, & minores necessarijs, Castr. *in l. mutum in fin.* 8. *ff. de acquirend. hæredit.* Pic. *ad Statut. Vrb. gloss.* 7. *nu.* 108. & aliàs respondit Rota *decis.* 73. *num.* 17. *par.* 5. *recent. & in Interamnen. Bonorum* 1. *Februarii* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro.* Gratis verò obijcitur, quod diligentiæ non fuerint factæ à duobus executoribus cum contrarium constet ex datis coram Reuerendissimo Terracinen. Summario Domini Bentiuoli *n.* 11. † licèt per vnum etiam factæ sufficerent, 14
prout aliàs admisit, Rot. *decis.* 14. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *recent.* licèt enim tutius sit, duos executores deputare, nihilominus si tantùm vnus deputetur, non ideò prætermittitur excussionis forma, † maximè in Tribunali A. C. in quo rigor 15
non attenditur, vt in puncto considerat Ludou. à Peguer. *dec.* 271. *num.* 43. *par.* 1. quem sequitur Fontanell. *dec.* 198. *num.* 13. Rota *dicta decis.* 14. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Et † satis 16
esse ad hunc effectum sententiam, & declarationem tacitam resultantem ex processu Iudicis ad vlteriora visum est ex allegatis per Moder. Tudert. *in tract. de excuss. par.* 2. *quæst.* 33. *num.* 12. 13. 14. *& modern.* Foroliuien. *d. quæst.* 69. *num.* 5.

Quod autem bonorum Cleriæ excussio sit facienda per Dominum Bentiuolum, caret omni subsistentia, † quia 17
cùm ipse non habeat neque obligationem dictæ Cleriæ, neque eius hæredis, non tenetur contra tertios non obligatos suas actiones dirigere, *l. vel à debitoribus, ff. de relig. & sumptibus funer. Rot. in Imolen. bonorum* 4. *Iulij* 1639. *coram bon. mem. Coccino*, † nec bona litibus inuoluta (qualia fuisse 18
ista Cleriæ constat ex fidibus exhibitis) excutere, Marin. Mut. *decis. Sicil.* 24. *num.* 38. *&* 39. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 212. *num.* 16. *in recent. decis.* 167. *nu.* 51. *& seqq. par.* 5. *& in Foroliuien. census* 29. *Maij* 1626. *coram bon. me. Patriarcha Hierosolymitano.*

Et omnis tollitur amaritudo, quia onus dotandi Semideam non spectabat ad Cleriam, sed ad Cardinalem, † qui 19
cùm

cùm fuerit hæres Hieronymi patris, & aui paterni respecti-
uè, vt constat ea solutione hoc nomine facta vnius census
hæreditarij Hieronymi, *ad l. parentibus, §. qui autem aque-
uit, C. de inoffic. testament.* Mantic. *de coniectur. ultim. vo-*
20 *lunt. lib. 12. tit. 12. num. 13.* Vtique † tenebatur etiam Se-
mideam neptem dotare cum hoc onus, quod prius incum-
bebat Patri, vel auo paterno, *l. qui liberos, ff. de iur. nupt.
l. fin. C. de dot. promiss.* eis defunctis non transierit ad Cle-
21 riam matrem, † quæ tantùm tenebatur in subsidium, *ad l.*
22 *neque mater C. de iur. dot.* † sed ad Cardinalem ipsius aui
hæredem, *l. si quis à liberis §. item rescriptum, ff. de liber.
agnosc.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 18. num. 7.* Fon-
tanell. *decis. 560. num. 11. cum alijs in Bononien. legati de Ma-
rescottis 26. Aprilis 1627. coram bon. me. Merlum, in Came-
rinen. dotis 10. Decembris 1638. coram Reuerendiss. Terra-
cinen. & in Vrbeuetana legati 4. Maij 1648. coram R. P. D.
Bichio, & in Romana Salutans 23. Martij proximè prætere-*
23 *ti §. non ageretur coram R. P. D. meo Verospio,* † quippè cùm
hæreditatem absque beneficio legis, & inuentarij adierit,
debet etiam de proprio hoc, & alia debita persoluere, *l. fin.
§. sin autem, C. de iur. deliber. §. hinc nobis, §. vero si non fe-
cerit,* Auth. *de hered. & falcid.* Vincen. de Franch. *decis.
80. num. 7.* Rota coram Buratto *decis. 521. num. 6. in recentior.
decis. 39. num. 8. par. 6. & in Bituntina census 10. Decembris
1649. §. minus, attento quod Boni, coram Reuerendiss. P. D.
meo Arguelles.*

Non obstant testes dati in Summario responsionis ad pro-
bandum, quod Cleria; promisit filiæ in testamento relin-
quere scuta 5000. quæ Cardinalis ipsam esse relicturam pol-
licitus fuerat.

24 Quia † de hoc deponit vnicus tantùm testis in diuersa
causa examinatus, & de auditu à Cleria, qui propterea
non probat, *cap. licèt, cap. veniens de test. ib. l. vbi numerus,*
25 *ff. eodem,* & in omnem casum, † cùm talis promissio Cle-
riæ, de qua testis deponit, facta fuerit Cardinale, & Semi-
dea absentibus, & nemine pro ipsis acceptante, non pepe-
risset aliquam obligationem, quæ saltem reuocabilis non
esset innata naturam testamenti, in quo adimpleri debuisset,
vt ad propositum aduertit Io: Fabr. *in §. 1. sub num. 1. instit.
de legat.* Natt. *cons. 73. num. 3. & seqq.* Surd. *decis. 127. num.
6. & 7. Rota in Romana hæreditatis de Scarfelis 17. Nouem-
bris 1645. §. prout neque, coram Reuerendiss. D. meo Decano,
& in eadem 27. Iunij 1646. §. prout nec releuat, coram R. P.
D. meo Celso.*

R. P. D. ALBERGATO,

Toletana Archidiaconatus de Talauera.

Luna 4. Aprilis 1650.

ARGVMENTVM.

Manutentio etiam in beneficialibus datur probata possessione absque discussione tituli; Possessio verò alicuius Capellaniæ, vel Canonicatus in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, vt legitimè capta dicatur, quæ requirantur clarè demonstratur. Deindè ad effectum reportandi manutentionem an sufficiat attestatio Notarij, seu Secretarij, quod possessio fuerit apprehensa licèt non exhibeatur instrumentum, eruditè discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio concedenda est, quando constat de possessione.*
2 *Possessio probata ex confessione partis, est manutenibilis. Amplia, vt num. 3.*
4 *in Iudicio summarissimo manutentionis exceptiones titulum concernentes, ad petitorium reijciuntur.*
5 *Manutentio etiam in beneficialibus datur probata possessione absque discussione tituli.*
6 *Beneficio vacante per promotionem, illius collatio, redit ad eum, ad quem spectabat de tempore vacationis per obitum, & quare.*
7 *Manutentio tunc eo magis concedi debet, quando possessio legitimo titulo reperitur suffulta.*
8 *Dignitates in Ecclesia Cathedrali, regulariter non sunt de Capitulo.*
9 *Possessio Canonicatus, quando non requiratur, vt sit capitulariter apprehensa.*
10 *Possessio beneficij, vt legitimè capta dicatur in aliqua Ecclesia Cathedrali, quid sufficiat.*
11 *Notarij, ac Secretarij Capituli attestatio iunctis adminiculis probat fuisse captam possessionem, licèt non exhibeatur instrumentum.*
12 *Possessio beneficij censetur capta, quando constat de prouisione obtenta ab Ordinario.*
13 *Confessio partis omnem aliam præexcellit probationem.*
14 *Prouisus de aliquo beneficio non præsumitur diù illius possessionem capere neglexisse.*

DECISIO XXVI.

FVit resolutum mandatum de manutenendo dandum es-
se Domino Don Paschasio de Aragon, † quia constat 1
de apprehensa per eum possessione Archidiaconatus de Ta-
lauera Ecclesiæ Toletanæ sub die 25. Augusti 1648. cuius vi-
gore manuteneri debet, *l. 1. §. interdictum autem, ff. uti
possid. §. retinendæ, instit. de interdict.* Rot. coram sanct.
mem. Greg. XV. *decis. 160. num. 1.* coram Card. Canal. *de-
cis. 565. num. 1.* coram Coccin. *decis. 261. num. 2. in Romana
Legati 1. Iulij 1643. §. quia probatur coram R. P. D. meo Cer-
ro, & in Toletana Decimarum 21. Iunij 1649. in principio
coram R. P. D. meo Othobono.* † Præter quod concurrit 2
etiam confessio Don Thomæ de Otalora Aduersarij emissa
coram Ministris Regijs, dum ab eis petijt fructus dicti Ar-
chidiaconatus sequestrari, ne diutius à Don Paschasio per-
ciperentur, vndè resultat efficax eiusdem possessionis ma-
nutenibilis probatio, vt respondit Rota penes Modern. *de
manut. decis. 43. num. 2. decis. 113. num. 15. in recent. decis.
708. nu. 1. par. 4. tom. 2. & in Bononien. fideicommissi de Pan-
caldis 11. Martij 1641. in fine coram Eminentiss. D. Cardi-
nali Panzirolo,* † etiam absque discussione tituli, Rota 3
coram Cardin. Seraph. *decis. 1471. num. 7.* coram bon. mem.
Buratt. *decis. 263. num. 6. ibique Addent. litera B.* coram Re-
uerendiss. Vrgellen. *decis. 13. num. 3. in Romana Subcollecto-
ria 27. Martij 1645. §. quæ omnia coram R. P. D. meo Bichio,
& in Tolosana Territorij 30. Martij 1648. §. quare donec
coram R. P. D. meo Otthobono,* † cùm exceptiones titulum 4
concernentes ad petitorium reijciantur, Abb. *in c. querelam
num. 12. de elect.* quem sequuta fuit Rota *decis. 175. num. 1. &
2. par. 4. diuers.* coram Card. Mantic. *decis. 185. num. 6. & 7.*
coram Buratt. *decis. 378. num. 7. in Barchinonen. manutentio-
nis 2. Martij 1646. §. & vlterius coram R. P. D. meo Corra-
do, & in Beneuentana Parrochialis 29. Nouembris 1649. in
fine coram R. P. D. meo Cerro,* † quod quidem non solùm 5
in prophanis, verùm etiam & in beneficialibus procedere
sæpè decisum fuit, vt penes san. mem. Gregor. *decis. 323.
num. 2. & 4. in recent. decis. 698. num. 3. par. 2.* post Moder.
*de censibus decis. 242. num. 16. & in Perusina Parrochialis
10. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Bichio.*

Verùm nec deficere titulum sufficientem ad effectum,
de quo agitur, quatenus opus esset, Dominis visum est: Iu-
stificatur enim ea collatione habita ab Eminentiss. D. Cardi-
nali Archiepiscopo Toletano, ad quem vti Ordinarium col-
latorem spectabat collatio huius Archidiaconatus, tamquam
vacantis per obitum Bernardi de Sandoual; nam licèt post
illius mortem commendatus fuerit Don Didaco de Castre-
ion, & ob huius promotionem ad Ecclesiam Tirasonen. Co-
menda cessauerit, † non tamen per dictam promotionem 6
Archidiaconatus vacauit, vt de nouo, sed vt prius per obi-
tum scilicet præfati Bernardi, ac proindè collatio redijt ad
eum, ad quem spectabat de tempore antiquæ vacationis per
obitum, Garz. *de benefic. par. 4. cap. 4. num. 64.* Gonzal. *ad
reg. 8.* Cancell. *gloss. 5. §. 5. num. 48.* Rota apud Cassad. *decis.
5. num. 4. de priuil.* Caputaq. *decis. 144. per tot. lib. 1.* Put. *de-
cis. 27. nu. 1. lib. 1. in Correct. & in Pampilonen. Thesauraria
16. Decembris 1616. coram bon. mem. Coccino;* quare cùm
legitimo titulo sit etiam suffulta possessio dicti D. Paschasij, 7
eo magis in ea ipse est manutenendus, Rot. coram Card.
Caual. *decis. 242. num. 3. decis. 379. num. 5. & in Hispalen. iu-
ris nominandi 29. Aprilis 1613. coram Sanctissimo D. N.
tunc Rota Auditore, cum alijs in Meleuitana bonorum 9.
Decembris 1647. §. tertio quia docetur coram R. P. D. meo
Arguelles.*

Non obstat, quod possessio prædicta non fuerit capitula-
riter apprehensa.

Quia cum agatur de Dignitate, † quæ regulariter non 8
est

est de Capitulo, Lotter *de re benef. lib.1. quaest.15. num.22.*
Rota coram Card. Seraph. *decis.98. num.1. & in Trineren.*
Archidiaconatus 12. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Cerro,
9 † huiusmodi solemnitas non requiritur Rot. post Modern.
de manut. decis.177. nu.4. & 5. & in Leodien. Praepositura
Tongren. 8. Februar. 1649. §. quod autem Arnoldus coram R.
10 *P. D. meo Otthobono*, cessatque omnis difficultas quando-
quidem ex praecedenti decreto Decani, atque Capituli, ac
in executione illius tradita, & capta fuit possessio (vt patet
ex Summ. num.7.) quod vtique sufficit ad legitimam ipsius
acquisitionem, Rot. *dec.114. num.2. part.1. recent.* & post
Modern. *de manut. d. decis.177. num.6.*

Minùs obstat, quod non fuerit exhibitum Instrumentum
apprehensionis dictae possessionis solemniter extractum, si-
11 ue transumptum, † sed attestatio Notarij, ac Secretarij
Capituli, quae licèt eius subscriptione, ac signo munita,
non videtur plenam illius actus facere, probationem: Quia
cùm ea pluribus adminiculis sit roborata, plenè omnino pro-
bat in hoc iudicio, Caputaq. *decis.234. part.1.* Rota *decis. vlt.*
num.6. par.1. diuers. decis.198. num.2. part.1. recent. decis.
306. num.8. coram bon. mem. Buratt. *& in Tullen. Priora-*
tus 6. Iunii 1642. coram R. P. D. meo Bichio.

12 Adminicula autem † desumuntur ex supradicta prouisio-
ne huius Archidiaconatus per Don Paschasium obtenta ab
Eminentiss. D. Cardinali Ordinario, vt in proposito pon-
derauit *Rota in Caesaraugustana pensionis 13. Ianuarij* 1589.
coram Gipsio, coram san. mem. Gregor. *decis.275. sub n.6.*
& in puncto in d. Tullen. Prioratus §. adminicula coram R.P.
13 *D. Bichio*, necnon † ex dicta confessione D. Thomae de
Otalora, quae omnem aliam praecellit probationem, *l.*
cum precum, C. de liber. causa, Rota in Burgen. Beneficio-
rum 15. Nouembris 1638. coram Reuerendiss. D. meo Deca-
14 *no*, concurrente verisimilitudine, quod D. Paschasius post-
quam fuit prouisus, tamdiù capere possessionem non ne-
glexerit, ad tradita per Menoch. *lib.6. praesumpt.77. num.3.*
Rot. *decis.131. num.6. par.2. diuers.* & coram Card. Seraph.
decis.455. num.3.

Et ita fuit decisum, Don Paschasio tantùm informante, Aduersario tamen in partibus legitimè citato, & comparere negligente.

R. P. D. CELSO,

Postea Eminentiss. Cardinali.

Caesenaten. Fideicommissi.

Lunae 4. Aprilis 1650.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum conditionale, quamuis regulariter non transmittatur ad filios, ac haeredes; tamen in praesenti decisione secus esse firmatur stante voluntate fideicommittentis, quae potest facere transmissibile, quod de sui natura non est tale; huiusmodi verò voluntas ex quibus deducatur, quamplurimae referuntur coniecturae, quae licèt de per se non sufficerent, omnes tamen simul iunctae pro fideicommissi transmissione considerandas esse deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum conditionale, regulariter non transmittitur ad haeredes.*
2 *Secus concurrente voluntate fideicommittentis.*
3 *Amplia siue talis voluntas sit expressa, siue tacita.*
4 *Fideicommissum conditionale transmittitur ad haeredes, quando illi à Testatore fuerunt in conditione.*
5 *Fideicommissum conditionale non transmittitur ad haeredes, ex quo illi à Testatore fuerunt in conditione positi.*
6 *Secus concurrentibus alijs coniecturis.*
7 *Fideicommissum conditionale transmittitur ad haeredes, quando de eis fuit facta mentio à Testatore, cum qualitate, quod sint legitimi, & naturales.*
8 *Amplia, quando post mortem omnium descendentium fuissent vocati proximiores.*
Item amplia, quando proximiores fuissent vocati post plures gradus substitutionum factos, vt num.10.
9 *Descendentes omnes censetur Testator admittere voluisse, quando vocauit remotiores, & transuersales.*
11 *Fideicommissum conditionale transmittitur ad filios, ac haeredes, quando illi fuerunt à Testatore aequaliter inuicem substituti, sub conditione si sine filijs, &c.*
17 *Ius accrescendi sicuti transmittitur, ita etiam transmitti debet substitutio fideicommissaria.*
13 *Et licèt hic articulus sit de apicibus iuris, nihilominus est ipsa veritas.*
14 *Fideicommissum conditionale transmittitur ad filios, ac haeredes, quando illi fuerunt in alia parte testamenti vocati.*
15 *Fideicommissum conditionale, vt ad haeredes transmittatur, coniecturae, quae de per se non sufficerent, tamen simul iuncta operantur.*
16 *Transmissio facilius inducitur, quàm vocatio, & quare, num.17.*
18 *Transmissio facilius inducitur, quando agitur inter descendentes.*
19 *Fideicommissum conditionale transmittitur ex coniectura aequalitatis seruandae inter vocatos.*
20 *Nepotes concurrunt cum patruo ad eam portionem, ad quam eorum pater si viueret admitteretur.*
21 *Nepotes dum subingressi sunt in locum eorum patris, patruus non remansit proximior; sed in aequali gradu cum eis, ratione repraesentationis.*
22 *Gradus non corrumpitur, sed repraesentatur.*
23 *in Fideicommisso non dicitur potior ille, qui est prior in gradu, sed qui in iure successionis ab intestato.*

DECISIO XXVII.

Lucretia Albertina instituta haerede Ludouica filia eidem Fabritium iam natum, & alios filios ex ea nascituros legitimos, & naturales aequaliter, & aequis portionibus substituit: Moriente verò Ludouica, nec extantibus de tempore obitus Fabritio, aut alijs filijs nascituris, tunc & eo casu Ludouicae praedictae substituit filios Fabritij legitimos, & naturales: Istis verò decedentibus sine filijs, & descendentibus substituit proximiores aequaliter, & aequis portionibus.

Mortua Testatrice successit in dicta haereditate Ludouica primo loco instituta, qua viuente obijt Fabritius superstitibus Camillo, & Isabella; deindè decessit Isabella, relictis Paulo Antonio, & alijs de Ramponibus. Et demum defecit Ludouica nullis alijs procreatis filijs, per cuius obitum praetendens Camillus, fideicommissum fuisse in totum ad eius fauorem purificatum, possessionem omnium bonorum adeptus fuit; sed exaduerso praefati Paulus Antonius, & alij de Ramponibus Isabellae filij, qui coram A. C. reportauerant sententiam contrariam, institerunt subscribi Dubium, An constet de fideicommisso ad ipsorum fauorem pro rata ad Isabellam spectante, super quo Domini responderunt affirmatiuè.

Licèt enim † regulariter fideicommissum conditionale 1
non transmittatur ad haeredes, vt disponit Text. *in l. vnica,*
§. sin autem, C. de caduc. toll. l.4. ff. de alim. & cibar. legat.
Rot. *in recent. decis.100. num.2. part.1. & in Romana fidei-*
commissi de Marianis, vbi cumulantur concordantes, *pri-*
ma Martii 1649. coram R.P.D. meo Royas. † Nihilominus 2
attenta voluntate Lucretiae fideicommittentis contrarium
firmarunt Domini in praesenti casu ad fauorem eorumdem
de Ramponibus, cùm Testatrix possit facere transmissibile,
quod sui natura non est tale, *l. in conditionibus 19. ff. de con-*
dit. & demonstr. Bald. *in l. vnica num.2. C. vt action. & ab*
hared. & con. hered. & in l.1. num.10. vers. quaero de tali quae-
stione, C. de iis, qui ante apert. tab. & in l. si pater sub num.
26. C. de instit. & substit. Ias. *in l. nemo potest, nu.33.* ibique
Rip. *num.60. ff. de leg.1.* Zanch. *in l. haeredes mei, §. cum ita*
in 4. par. num.103. ff. ad Trebell. Dilect. *de art. test. tit.5.*
caut.23. num.5. & tit.6. caut.38. num.2. Rot. *decis.782. n.4.*
& 5. par.1. diuers. † Siue talis voluntas sit expressa, siue ta- 3
citè ex coniecturis eliciatur, vt notat Dec. *cons.594. num.7.*
vers. nisi aliquibus indicijs vsque ad fin. Grat. *cons.101. nu.5.*
& seqq. lib.2. Paris. *cons.25. num.5. cons.42. num.7. cons.77.*
num.10. & cons.78. num.2. lib.2. Caputaq. *decis.21. nu.*
1. par.2.

Hu-

4 Huiusmodi autem † voluntas Lucretiæ deducitur ex Te-
stamento per eam condito, in quo isti de Ramponibus Ne-
potes Fabritij leguntur positiuo conditione, ibi; *E morendo
li figliuoli di detto M. Fabritio come sopra senza figliuoli, e
descendenti, sostituisce li più prossimi di detta Testatrice*; nam
ex mentione de illis facta benè desumitur voluntas, & in-
tentio Testatricis pro transmissione fideicommissi, prout
per text. in l. Lucius 85. *ff. de hæredit. instit.* probat Bald. *in
d. l.* 1. *num.* 10. *C. de ijs, qui ante aper. tab.* quem sequitur Soc-
cin. *in l. hæredes mei*, §. *cum ita num.* 11. *& seqq. ff. ad Tre-
bell.* Dec. *cons.* 397. *num.* 6. *& cons.* 515. *num.* 1. Ruin. *cons.*
140. *num.* 14. *& seq. lib.* 1. *& cons.* 145. *num.* 7. *vers. & tantò
magis lib.* 2. Crass. *in* §. *fideicommissum, quæst.* 68. *num.* 7.
Gabr. qui plures cumulat *de hæred. instit. conclus.* 2. *num.* 35.
Odd. *de compend. par.* 6. *art.* 2. *conclus.* 13. *num.* 21. Gam. *de-
cis.* 160. *nu.* 3. Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 551.
num. 6. & ibi Add. *num.* 13.

5 Et quamuis † talis coniectura de per se sola non sufficiat,
iuxta notata per Laderch. *cons.* 142. *sub num.* 6. *vers. coniectu-
ra est altera*, Gabr. *consil.* 7. *num.* 29. *lib.* 2. Marescott. *var.*
6 *resol. lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 9. † Benè tamen suffragatur, quan-
do est coniuncta cum alijs, vt latè comprobat Giouagn. *con-
sil.* 79. *num.* 58. *lib.* 1. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 16.
& decis. 120. *num.* 1. *vers. prima est*, san. mem. Greg. *d. de-
cis.* 55. *num.* 6.

7 Plures autem concurrunt in præsenti casu; † nam non
solùm mentio de dictis filijs facta fuit cum qualitate quòd
sint legitimi, & naturales, Soccin. iun. *cons.* 110. *n.* 25. *& cons.*
145. *n.* 38. *&* 39. *lib.* 3. Magon. *dec. Florent.* 27. *n.* 13. sed etiam,
quia post mortem omnium descendentium substituit proxi-
miores, ibi, *E morendo li figliuoli di detto Fabritio senza figli-
8 uoli, e descendenti, sostituisce li più prossimi, &c.* † Vocando
enim remotiores, & transuersales, censetur voluisse admitte-
re omnes descendentes, & sic filios Ludouicæ filiæ institutæ,
9 prout † de communi testatur Alex. *in l. si pater num.* 3. *ff. de
vulg.* Iutrigl. *de substit. quæst.* 47. *n.* 21. Paris. *cons.* 5. *n.* 40. *lib.*
3. Rot. coram san. me. Greg. *decis.* 551. *nu.* 5. cum notat. per
Addeo. *ibid. n.* 12. & coram Buratt. *dec.* 538. *n.* 6. & alios plu-
res enumerat Fusar. *de subst. q.* 490. *num.* 100.

10 Quæ coniectura † eò fortiùs vrget in præsenti casu, quia
vocatio proximiorum legitur facta postquam Testatrix plu-
ses gradus substitutionum fecit, Auchar. *cons.* 74. *n.* 2. *in fine*,
Trentac. *de substit. par.* 4. *cap.* 14. *n.* 23. *vers. & hunc est*, Fusar.
eod. tract. d. quæst. 490. *n.* 142. *& cons.* 54. *n.* 34. Ioseph. Ludou.
decis. Perus. 102. *num.* 11.

11 Et quia † fideicommissum coniunctum fuit cum iure ac-
crescendi; nam filij Fabritij æqualiter, ac æquis portionibus
fuerunt inuicem substituti sub conditione, si sine filijs, quo
casu propter vnitatem sermonis censentur quasi in vnum
corpus redacti, *l. re coniuncti, ff. de legat.* 3. Cagnol. *in l. vnica
n.* 52. *C. quando non petent. part. peten. accresc.* Mantic. *decis.*
319. *n.* 9. *& in rec. decis.* 142. *nu.* 4. *vers. & demum part.* 4. Et
12 ideò † sicuti ius accrescendi transmittitur, ita etiam trans-
mitti debet substitutio fideicommissaria, quæ assumit natu-
ram illius, & consequitur qualitatem transmissibilitatis, *ad
tex. in l. qui patri* 59. *ff. de acquir. hæred.* Bart. *in l. vnica*, §.
sin autem, C. de caduc. toll. Bald. *cons.* 9. *nu.* 1. *in fin. lib.* 2. vbi
13 ait, † quòd licèt hic articulus sit de apicibus iuris, nihilomi-
nus est ipsa veritas, Ias. *in l. Lucius*, §. *Paulus*, *n.* 2. *vers. item
secus, ff. de vulg. & pupill.* Soccin. *cons.* 6. *num.* 14. *& seq. lib.* 3.
Riminal. iun. *cons.* 476. *n.* 38. *& seqq. & cons.* 502. *a num.* 81.
lib. 5. Menoch. *cons.* 95. *num.* 111. Viu. *decis.* 398. *n.* 15. *&* 16.
Rota coram Mantic. *d. decis.* 319. *num.* 9. *&* 10.

14 Vlterius † filij Isabellæ leguntur in alia parte Testamenti
vocati, & signanter in legato prædij, quam coniecturam
pro transmissione fideicommissi ponderat, Bald. *in l. si pa-
ter, num.* 26. *C. de instit. & substit.* Ias. *cons.* 52. *n.* 22. *lib.* 3. *&
cons.* 154. *num.* 5. *lib.* 4. Laderch. *cons.* 142. *sub num.* 6. *vers. nec
dicat quis*, Grat. *cons.* 101. *num.* 2. *lib.* 2. Peregr. *de fideicom.
art.* 31. *num.* 10.

15 Vnde cùm † plures concurrant coniecturæ, & quidem
vrgentes, ac efficaces, licèt quælibet de per se non suffice-
ret, omnes tamen simul iunctæ operari debent, vt sit locus
transmissioni, per ea quæ tradit Beron. *cons.* 104. *num.* 14. *&
seqq. lib.* 2. Fusar. *cons.* 54. *num.* 41. Rota *decis.* 142. *num.* 4. *in
fine par.* 4. *in rec.*

16 Transmissio enim † faciliùs inducitur, quàm vocatio,
Aym. *cons.* 62. *in fine*, *& cons.* 663. *num.* 6. Rimin. iun. *cons.*
502. *num.* 91. *lib.* 5. Giouagn. *cons.* 79. *n.* 42. *lib.* 1. Fontanell.
de pact. nuptial. clausula 5. *gloss.* 10. *par.* 2. *n.* 42. Noal. *de trans-
miss. cas.* 1. *n.* 117. *& seq.* vbi reddit rationem, † quia in vo- 17
catione agitur de inducendo nouo grauamine, in transmis-
sione verò de prorogando iam inducto, & firmauit Rota co-
ram Buratt. *d. decis.* 568. *num.* 12.

Præsertim, † vt in casu isto, quando agitur inter descen- 18
dentes, idem Buratt. *vbi supra num.* 5. san. mem. Gregor. *de-
cis.* 56. *num.* 10. *repetit. in rec. decis.* 59. *num.* 6. *par.* 2. Ioseph.
Ludou. *dec. Perus.* 102. *nu.* 9. Et † transmissio tendit ad ser- 19
uandam inter substitutos æqualitatem, ad quam respexisse
Testatricem, colligitur ex illis verbis toties repetitis, *egual-
mente, & per egual portione, &c.* vt aduertit Ruin. *cons.* 145.
num. 6. *& seq. lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 63. *num.* 4. *lib.* 4. Gabr.
de hæred. instit. concl. 2. *num.* 31. Peregr. *de fideic. art.* 31. *nu.*
9. *vers. tacita autem voluntas*, Fusar. *de subst. cit. quæst.* 490.
num. 136. Rota coram san. mem. Gregor. *decis.* 56. *num.* 3.

Non obstat, quòd Camillus vti proximior Lucretiæ ve-
niat in successione præferendus, quia cùm versemur in de-
scendentibus, datur in tota descendentia repræsentatio. † Et 20
ideò cùm isti de Ramponibus repræsentent Isabellam ma-
trem, concurrunt cum Camillo patruo ad eam tamen por-
tionem, ad quam mater si viueret admitteretur, vt est bo-
nus *text. in* §. *cum filius*, *instit. de hæred. quæ ab intest. defer.*
& in his terminis firmat Hond. *cons.* 70. *à num.* 20. *lib.* 1. Ro-
land. *cons.* 68. *num.* 23. *& pluribus seqq. eod. lib.* Couar. *pract.
quæst. cap.* 38. *num.* 4. *vers. nono seclusis*, *& num. seqq.* Rota
coram Seraph. *decis.* 1479. *num.* 2. *& seqq. & in recent. decis.*
102. *num.* 8. *&* 9. *& decis.* 198. *num.* 11. *& seqq. part.* 4. *tom.* 2.
& hanc opinionem vti veriorem, & magis communem
pluribus auctoritatibus comprobat Fusar. *de subst. qu.* 485. *à
princ.*

Nec refert, quòd tempore aperti fideicommissi per obitum
Ludouicæ, Isabella iam esset prædefuncta, † nam dum filij 21
subingressi fuerant in locum illius, Camillus non remansit
proximior, sed in æquali gradu cum nepotibus ratione repræ-
sentationis, latè Honded. *d. cons.* 70. *à n.* 44. *vbi sub n.* 49. ait,
† quod gradus non corrumpitur, sed repræsentatur, Ias. *con- 22
sil.* 215. *n.* 22. *lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 126. *n.* 25. † vbi quòd po- 23
tior in fideicommisso non dicitur ille, qui est prior in gradu,
sed qui in iure successionis ab intestato, *lib.* 1. Peregr. *de fideic.
art.* 21. *n.* 9. *& seqq.* Rot. *decis.* 426. *n.* 5. *par.* 4. *diuers.*

Et ita vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Aletien. Canonicatus.

Veneris 29. *Aprilis* 1650.

ARGVMENTVM.

Canonicatus vacans per assecutionem incompatibilis beneficij cadit sub reseruatione Apostolica. Legitimus contradictor dici non potest possessor ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum, etiamsi titulum habeat, quando possessio ab illo titulo non proueniat.

SVMMARIVM.

1 *Littera Apostolica, quando sunt iustificata habent executionem paratam:*

2 *Clericatus probatur ex literis Ordinarij.*

3 *Præsentia in Vrbe probatur ex fide examinatorum Vrbis, & ex literis Apostolicis de eodem examine asserentibus:*

4 *Valor per non excessum probatur ex confessione Aduersarij facta in impetratione.*

Item per testes de auditu, & de publica voce, & fama, & num. 5.

6 *Canonicatus, quando vacat per assecutionem alterius beneficij incompatibilis est reseruatus Papæ.*

7 *Prouisio de beneficijs reseruatis facta ab Ordinario non valet.*

8 *Prouisio in forma dignum continet tantummodo mandatum de prouidendo.*

Ideoque ante iustificationem nullum ius tribuit prouiso.

9 *Possessio capta vigore prouisionis obtenta ab Ordinario nihil influit ad præsumptionem iustificationis litterarum Papæ in forma dignum.*

10 *Pos-*

10 *Possessor beneficij cum titulo Apostolico est audiendus, & si titulus reperiatur releuans est ordinariè agendum; secus è contra.*
11 *Legitimus contradictor, quando quis dici non possit ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum, & num. 12.*
13 *Legitimus contradictor ad hoc, vt possessor dici possit ad effectum retardandi executionem litterarum Apostolicarum debet habere titulum, vt ex eodem debeat etiam in concursu immitti, & num. 13.*
14 *Possessor cum titulo Apostolico dicitur legitimus contradictor.*
Fallit si possessio non fuerit capta vigore illius tituli, num. 15.
16 *Sententia sine actis est turbida, & sic retardare non valet executionem litterarum Apostolicarum.*

DECISIO XXVIII.

RESolutum fuit non intrare arbitrium pro retardanda
1 executione litterarum Apostolicarum, † illæ enim
attenta iustificatione semper habent executionem paratam,
cap. si quando de rescript. cap. si capit. & ibi gloss. verb. exequatur de concess. praeben. in 6. Rota *decis.* 558. *num.* 2. *par.* 1.
in recent. & dec. 348. *n.* 1. *part.* 5. *& in Placentina Canonicatus 16. Decembris 1647. coram R.P.D. meo Royas.*

Iustificatio autem non potest controuerti, siquidem Clericatus Marcelli probatur ex litteris patentibus Ordinarij,
2 † quibus in hac materia deferendum esse, probat *text. in cap.*
2. vbi Abb. *in* 1. *notab. de Cleric. peregr. & in cap. post cessionem, ibique DD. de probat.* Rot. coram Caualer. *decis.* 483.
n. 2. *& in rec. dec.* 34. *n.* 3. *par.* 5.

Præsentia eiusdem Marcelli in Curia desumitur, & ex fide
3 de Examinatorum Vrbis, † & ex litteris Apostolicis, in
quibus dicitur illum fuisse per eosdem examinatum, & repertum idoneum, necnon ex Testibus ab ipso inductis,
& datis in *Summ. num.* 2. *&* 5. *Rota in Calagurritana Præstimonij 10. Maij 1649. coram Reuerendiss. P. D. meo Ottobono.*

Valor per non excessum in ducat. 24. apparet tum ex con-
4 fessione Matthæi Aduersarij emissa in sua † impetratione,
Seraphin. *decis.* 318. *num.* 3. Coccin. *decis.* 145. *num.* 5. *& in recen. dec.* 91. *num.* 4. *par.* 4. *tom.* 2. Tum etiam ex Testibus de-
5 ponentibus de auditu, † & publica voce, & fama, Rota
coram Caual. *decis.* 517. *n.* 4. coram Pen. *dec.* 287. *n.* 8. *& in Placentina Beneficij 27. Maij 1647. coram Reuerendiss. Terracinen.*

Reseruatio demum respectu Canonicatus controuersi patet ex eo, quod Nantianus vltimus illius possessor fuit à Sede
Apostolica prouisus de primiceriatu Tuscanen. cum Canonicatu incompatibili, & possessionem pacificè adeptus fuit in
6 *Summ. Marcelli num.* 2. *&* 3. Vnde † Canonicatus prædictus remansit Sedi Apostolicæ reseruatus, *per extrauag. execrabilis, & extrauag. ad regimen. de preben. innouatam per regul.* 1. *Cancell.* & notat Gonzal. *super Reg.* 8. *gloss.* 15. §. 2. *n.* 13. *&* 14. *gloss.* 51. *num.* 36. *& seq. cum pluribus adductis in Cæsaraugustana Parochialis de Biesa 10. Decemb. 1649. coram R.P.D. meo Ottobono.*

Quibus stantibus parum vrgent prouisiones Matthæi de
eodem Canonicatu; nam attenta reseruatione prædicta, quæ
7 ligabat manus Ordinarij, † ne posset conferre prouisio illius
non venit attendenda, Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 52. *nu.* 4. *&* 6.
Lotther. *de re benef. lib.* 2. *q.* 21. *num.* 184. Rota *decis.* 141. *n.* 4.
vers. cum effectus, & dec. 570. *num.* 2. *par.* 1. *recent.*

Prouisio verò Apostolica obtenta per cessum Antonelli
cum gratiosa subrogatione in iuribus illius, qui ex eodem capite vacationis, nempè assecutione incompatibilis pariter à
Sede Apostolica prouisus fuerat, cum emanauerit in forma
dignum, quæ solum continet mandatum de prouidendo ante
8 illius iustificationem † nullum ius prouiso tribuere potuit,
Rot. *dec.* 160. *nu.* 1. *& decis.* 360. *n.* 2. *part.* 2. *recent. & dec.* 92.
n. 13. *& seq. p.* 6. & latè firmatum fuit *in Maioric. Parochialis 1. Iulij 1643. coram Reuerend. Salamantino, & in Tridentina Parochialis 5. Decemb. 1646. coram R.P.D. meo Cerro.*

Neque ad effectum prædictum quicquam releuat allegata
possessio, nam cum illa non fuerit capta vigore litterarum
9 Apostolicarum, nec de manu executoris, † sed in vim prouisionis antecedentis obtentæ ab Ordinario cessat qualibet
iustificationis præsumptio, vt aduertit Guttier. *pract. quæst. lib.* 4. *quæst.* 10. *in fin.* Garz. *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 55.
Rot. in d. Tridentina Parochialis coram R. P. D. meo Cerro,
& clarius in Compostellana Parochialis 1. Iulij 1648. coram R.P.D. meo Ottobono.

Non obstat, quod Matthæus vti possessor, & habens titulum Apostolicum prætendat se esse legitimum contradictorem; quia id procedit ad effectum, vt super eius prætenso titulo sit audiendus, qui si releuans repertus fuerit ordinariè procedendum est, † secus verò si sit irreleuans, iuxta 10
doctr. Bart. *in l. fin. num.* 21. *vers. si verò allegat. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Rot. *decis.* 711. *n.* 2. *par.* 1. *recent. decis.* 641.
n. 1. *par.* 4. *tom.* 1. *& decis.* 302. *n.* 18. *& seqq. par.* 4. *tom.* 2. *& decis.* 66. *n.* 8. *&* 9. *par.* 5. & post Viuian. *de iurepatron. decis.* 51. *n.* 8. *vbi alia cumulantur.*

Vnde cùm ex prædictis cesset quælibet prætensio Matthæi,
ipse non potest dici legitimus contradictor ad retardandam
executionem litterarum Apostolicarum, † neque quod ha- 11
beat parem, & consimilem titulum, Argel. *de legit. contradict. q.* 7. *art.* 7. *num.* 144. Rot. *decis.* 642. *nu.* 20. *& decis.* 542.
num. 8. *par.* 4. *recent. & in Bononien. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. coram R. P. D. meo Corrado.* Cùm titulus debeat esse talis, vt quamuis non possideret, attamen ex eodem in concursu cum Marcello veniret immittendus, vt benè Euerard. *in d. l. fin. n.* 346. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen.*
Rot. *decis.* 362. *n.* 2. *par.* 3. *in recent. & decis.* 225. *n.* 21. *par.* 7.
in Vintimilien. Capellaniæ 30. Maij 1635. coram Motmano, & in Gadicen. præstimonij 2. Decemb. 1648. coram bo. me. Arguelles. Aliàs absurdum, & inconueniens esset, quod
possit prouiso Apostolico immissionem impedire, † qui eam 13
in concursu obtinere non valet, vt post Euerard. *loco sup. cit.*
optimè ratiocinatur Rot. *decis.* 66. *n.* 8. *&* 9. *par.* 5. *recent.* &
coram Buratto *dec.* 888, *n.* 7.

Neque in contrarium facit *decis.* 842. coram eodem Buratt. dum firmat titulum Apostolicum, quamuis conditionalem sufficere ad effectum, vt possessor dicatur legitimus
† contradictor, nam vis dictæ *decis.* consistit in præsumpta 14
eiusdem tituli iustificatione, quæ cessat in præsenti casu,
dum possessio non fuit capta vigore illius, † nec de manu 15
Exequutoris, vt declarauit Rot. *decis.* 641. *num.* 2. *par.* 4. *recentior.* & melius *in Compostellana Parochialis 1. Iulij 1648. coram R.P. D. meo Ottobono.*

Demum non obstat obiecta inhabilitas Marcelli deducta
ex sententia contra ipsum lata, tum quia post dictam sententiam fuit ab eodem Episcopo condemnante promotus ad
Presbyteratum. † Tum etiam quia illa non probat sine 16
actis, vel saltem redditur turbida, itaut retardare non possit exequutionem litterarum Apostolicarum, Rot. *dec.* 302.
num. 3. *par.* 4. *tom.* 2. *recent. & in d. Compostellana Parochialis dec 1. Iulij 1648. coram R.P.D. meo Ottobono.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Meleuitana Parochialis.

Mercurij 4. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Possessio capta de beneficio inseruit pro manutentione obtinenda super cæteris omnibus spectantibus ad beneficium, cum causa vniuersalis dominij attendi debeat non particularis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio nanciscitur ex manutentione beneficij obtenta non solùm pro emolumentis petitis.*
Verùm etiam pro cæteris spectantibus ad beneficiũ, & n. 4.
Quod procedit etiam ad fauorem successorum in beneficio, num. 3.
2 *Causa vniuersalis potiùs est attendẽda, quã particularis.*
5 *Possessio probatur ex instrumentis locationum.*
6 *Possessio probatur per testes deponentes de actis possessorijs.*
7 *Manutentio datur possidenti.*
8 *Actus æquiuoci cui adscribi debeant dignosci non potest.*
9 *Actus æquiuoci declarantur ab alijs actibus posteà gestis, & num.* 10.
11 *Possessio ab aduersario tacitè confessata, sufficiens est pro manutentione.*
12 *Testes inualidè examinati super possessione non inseruiunt pro manutentione.*
13 *Manutentionis iudicium non admittit respicientia petitorium.*

D E-

DECISIO XXIX.

Parochialem Ecclesiam, de qua agitur, Philippus eiusdem Rector erigi curauerat in Collegiatam assignando pro dote duodecim Canonicatuum, & Præpositurae ibidem auctoritate Apostolica instruendæ de ære proprio scuta annua septingenta, & vtroque postmodum titulo Præpositurae scilicet & Vicariæ ex Apostolica dispensatione administrauerat. Per huius resignationem Ioannes Baptista in Vicaria successerat, per eiusdem verò obitum Præposituram à Summo Pontifice impetrauerat Torrensius Aduersarius; inter quos lite suborta super emolumentis, atque functionibus ante spectantibus ad Rectoriam, quam Ecclesia prædicta Collegiatæ formam assumeret, dubitaui, An in ijs præposito, atque Capitulo, vel potiùs Vicario decerni debeat manutentio, & Vicarij fauore Domini responderunt, cuius fundata videtur intentio in Apostolicis litteris erectionis in Collegiatam, emolumenta Vicario integrè reseruantibus, vt ex lectura dignoscitur, ac reiteratis actibus Vicariæ nomine exercitis à Philippo post assecutam administrationem Præpositurae reportata insuper eiusdem fauore Vicariæ, pro exactione quorundam Parochialium emolumentorum manutentione, cùm ex ea desumatur nacta possessio, non solùm à Philippo tum eorum re-
1 spectu emolumentorum, † pro quibus mandatum de manutenendo obtinuerat, vt respondit *Rota in Conchen. limitum* 17. *Nouembris* 1593. *coram Blanchetto*, & coram Caualer. *decis.* 217. *num.* 2. *&* 501. *num.* 1. & coram Burratt. *decis.* 820. *num.* 4. Sed etiam in cæteris quoque spectan-
2 tibus ad Vicarium ratione dominij, † seu causæ vniuersalis, quæ potiùs attendi debet, quam actus particulares, vt notat Oldrad. *cons.* 172. *num.* 24. *&* 254. *num.* 17. Aym. *cons.* 55. *num.* 1. *& de antiq. temp. part.* 4. §. 1. *num.* 52. *cum seqq.* Rota *decis.* 17. *num.* 2. *part.* 2. *diuers. & in Hispalen. iuris nominandi* 29. *Aprilis* 1613. *coram Sanctiss. D. N. in §. Non obstat, quod supradicti testes, & in Hispalen. primitiarum* 13. *Maij* 1622. *coram Nauarro decis.* 391. *num.* 16. *inter impress. par.* 4. *tom.* 2. *recent.* sed ipsimet dignitati Rectoriæ in omnibus emolumentis ad eam spectantibus exindè possessio quæsita censetur; ita vt Ioannes Baptista, cæterique successores eiusdem nomine manutentionem essequi valeant, vt notant *Doctores in cap. Quia, de iudic.* vbi Innocent. *n.* 1. Hostien. *num.* 3. Io. Andr. *num.* 6. Abb. *num.* 11. Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 5. *nu.* 73. *&* 74. Rota coram Greg. *decis.* 246. *nu.* 1. coram bo. me. Vrgellen. *decis.* 21. *n.* 2. *& in Perusina Parochialis* 7. *Aprilis* 1642. *coram R. P. D. meo Bichio*.

Fundata quoque remanet intentio Ioannis Baptistæ in Instrumentis possessionis Vicariæ ab Apostolico executore
4 receptæ, † cum inde omnium bonorum eidem competentium censeatur delata possessio, vt notant *Doctores in cap. super de caus. possess. & propr.* Anchar. *in regula Beneficium n.* 11. *de reg. iur.* Couarr. *var. resol. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 13. Rota coram bon. me. Coccino *decis.* 51. *n.* 5. *&* 265. *n.* 6. *par.* 6. *rec.* Tum etiam in locationum instrumentis contra affictuarios, & debitores præuijs actibus iudicialibus, ac relaxatione
5 mandati pro pensione conuenta executis, † ex quibus resultare possessionis probationem, notat Gloss. *in leg. qui vniuersas, §. quod per colonum, ff. de acquir. possess.* vbi etiam Aretin. *num.* 6. *&* 8. Alexand. *cons.* 10. *num.* 3. *lib.* 3. Afflict. *dec.* 325. *num.* 2. Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 572. Gabr. *de locat. concl.* 4. *num.* 2. *&* 7. Ac denique ex dispositionibus
6 testium de possessoris † actibus Io: Baptistæ attestantium dat. in Summ. *num.* 12. *ad Text. in l. Titia, ff. de solut. & in l. litibus, C. de agric. & cens. lib.* 11. Menoch. *de retin. remed. vlt. num.* 34. Rota coram Seraphin. *decis.* 392. *&* 561. *in princip. & decis.* 214. *num.* 3. *part.* 1. *&* 272. *in princip.*
7 *part.* 2. *recent.* cui proindè † non videtur deneganda manutentio per *Text. in l.* 1. *§. interdictum autem, ff. vti possid. §. Retinendæ inst. de interd. & notant vtrobique Doct.*

Hinc obesse non poterunt actus æquiuoci ponderati exaduersò, ac per Philippum Antecessorem exerciti, vtroque
8 scilicet expresso titulo Præpositurae, ac Vicariæ, † ita vt vni, vel alteri adscribi debeant, dignosci non valeat, ex traditis *in l. si quis intentione, ff. de iudic. & in l. duo sunt Titij, ff. de testam. Tut.* & per Rotam coram Mantic. *decis.* 192. *num.* 3. vel quia ex actibus à moderno Vicario gestis, ipsius quoque remanet iustificata possessio, ac sus obiectio-
9 nis elisa, vel quia illi declarationem recipiant ex † alijs actibus ab eodemmet Philippo gestis expresso nomine Vicariæ demonstrantibus Præpositi nomen honorificentiæ tantum gratia in cæteris fuisse adiectum, vt nota Bart. *in l. si seruus communis ff. de stipulat. seruor. num.* 4. *vers. Ille vnus*. Abb. *cons.* 93. *num.* 1. *&* 2. *par.* 2. Rota coram Gregor. *decis.* 221. *num.* 10. *& in Montis Alti benef.* 28. *Iunij* 1645. *in §. Verum, &* 15. *Decemb. eiusd. anni coram R. P. D. meo Bichio*. Erectionis præsertim Bulla perspecta, † deserente 10
eadem bona ad Vicariam ad *text. in l. quadam mulier ff. de rei vendic.* & in proximis terminis ponderauit Rota *decis.* 391. *num.* 20. *&* 21. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Ex hac quoque Bulla erectionis Vicarij comprobatur intentio super functionibus etiam spectantibus ad Rectorem ante institutionem Ecclesiæ in Collegiatam, cùm ibidem Vicario reseruata legantur in sequentibus verbis, videlicet, *omnia, & singula alia officia, munera, & onera Parochialia prædictæ Ecclesiæ, sicut d. Philippus, & eius antecessores eiusdem Ecclesiæ Rectores supportasse consueuerunt subire, & adimplere teneatur*, prout etiam ex actibus possessorijs earum respectu functionum iustificatis à testibus datis in Summ. Ioannis Baptistæ num. 11. ac ex implicita denique partis aduersæ confessione coram Ordinario instantis declarari, quod ius celebrandi missas decantatas, ac defunctorum actusque per similes exercendi non competerent Io. Baptistæ; inde enim videtur resultare tacita confessio possessionis eorundem actuum penes † ipsum Io. Baptistam pro 11
manutentione sufficiens per *Text. in l. cum precum C. de liber. causa*, notat Felin. *in cap. olim, in* 2. *limit. de refer.* Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 596. Rota *decis.* 17. *de restit. spoliat. in nou.* & coram Buratto *decis.* 648. *num.* 7. & penes Pacif. de Saluian. *decis.* 299. *num.* 1.

Non obstant Testes pro Canonicorum parte producti, ad ostendendam suam, & Præpositi quasi possessionem in actibus prædictis, olim spectantibus ad Rectorem in eorumdem Summ. exhibiti num. 10. Dum enim negantur valide examinati † pro iustificanda possessione Capituli non po- 12
tuerunt deseruire, per *Text. in l. si quando §. sed cum minimè oporteat, vbi post gloss. in verbo noluerit*, notat Bart. *num.* 7. *&* 8. *C. de testib. cap.* 2. ibique *Doctores communiter eod. tit.* cum alijs per Farinac. *de opposit. contra examen Testium quæst.* 72. *num.* 1. Rot. *decis.* 539. *num.* 10. *par.* 4. *recent.*

Nec pariter obstant, quæ contra reddituum excessum deducuntur exaduersò cum vti petitorium respicientia in hoc manutentionis iudicio admitti non debeant, † vt huic obie- 13
cto in specie respondit *Rota in Romana annuæ præstationis* 4. *Iunij* 1618. *coram bon. mem. Cardinali Verospio*.

Et ita Domini responderunt pro Vicario, manutentionem in omnibus emolumentis, ac functionibus tantum Parochialibus eidem decernendo vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Cathacen. prætensæ Obedientiæ.

Lunæ 23. *Maij* 1650.

ARGVMENTVM.

Exemptio à iurisdictione Ordinarij concessa Monasterio, suffragatur etiam Ecclesiæ illi vnitæ, esto quod ante vnionem Episcopo subiecta fuisset, quia vnione secuta idem iudicandum esse firmatur de Ecclesia vnita, ac de Ecclesia cui fuit facta vnio.

SVMMARIVM.

1 *Societas Iesu habet amplissima priuilegia exemptionis, tam respectu personarum, quàm bonorum quorumcumque ab omni iurisdictione ordinariorum.*

2 *Societas Iesu habet exemptionem etiam ab ipso iure reuerentiali, quod Episcopis præstari debet.*

3 *Priuilegia circa exemptionem à Iurisdictione Ordinariorum, alicui Religioni concessa, quando non comprehendat ius reuerentiale Episcopis præstandum.*

4 *Exemptio concessa Monasterio, suffragatur etiam Ecclesiæ illi vnita, esto quod ante vnionem, Episcopo subiecta fuissent.*

5 *Vnio accessoriè alicui Ecclesiæ facta, extinguit titulum, ac nomen Ecclesiæ vnitæ, eamque efficit partem illius, cui fuit facta vnio.*

6 *de Vnione accessoriè facta alicui Ecclesiæ iudicandum est,*

est, vt de incremento per alluuionem contingente.
7 *Vnione secuta idem iudicandum est de Ecclesia vnita, quod iudicari debebat de Ecclesia, cui fuit facta vnio.*
8 *Vnio ex quo dicatur accessoriè facta.*
9 *Vnio fit per incorporationem, quando res vnita incorporatur principali, & efficitur eius membrum.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur contra Ecclesiam.*
11 *Præscriptione longissimi temporis, præscribitur etiam ius reuerentiale, amplia, vt num. seq.*
13 *Obedientia, vt Episcopo præstari debeat à Rectoribus Ecclesiarum, quid requiratur.*

DECISIO XXX.

POssidet Venerabile Collegium Societatis IESV in Ciuitate Cathacensi sub inuocatione S. Leonardi Abbatiam nuncupatam à fel. rec. Gregor. XIII. de anno 1579. illi perpetuò vnitam, & incorporatam, cuius ratione prætendente Reuerendissimo Episcopo Cathacensi sibi ab eiusdem Collegij Rectore præstandam esse obedientiam, quam cæteri Ecclesiarum Rectores præstare solent in Festiuitatibus Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, & consecrationis Ecclesiæ Cathedralis. Emanarunt in partibus duæ sententiæ, à quibus deuoluto per appellationem toto negotio ad Rotam, mihique commisso, proposui dubium, An Rector Collegij teneatur ad præstationem obedientiæ prætensæ per Ordinarium Cathacensem, quod fuit negatiuè resolutum.

1 Habet † enim Societas IESV à Summis Pontificibus
Paulo III. & Gregor. XIII. amplissima priuilegia exemptionis, tam respectu personarum, quàm bonorum quorumcumque ab omni superioritate, iurisdictione, correctione Ordinariorum, vt legitur in Constitutione 48. Pauli III. Bullar. tom. 1. §. 13. fol. 564. ibi: *ipsamque societatem, & vniuersos illius socios, & personas, illorumque bona quæcumque ab omni superioritate, iurisdictione, correctione quorumcumque Ordinariorum eximimus, & liberamus, ac sub*
2 *nostra, & præfatæ Sedis protectione suscipimus*, † quæ priuilegia Pontificia, ac verbis adeò amplis concepta important exemptionem etiam ab ipso iure reuerentiali aliàs præstan-
3 do Episcopis † licèt secus sit in exemptione non plena, vel data ab Episcopo iuxta veriorem Doctorum opinionem, quam amplexi fuerunt Ias. *in l. in ius vocari §. Patronorum, il secondo, in 4. notab. nu. 5. in fin. vers. limita quando ff. in ius vocan.* Felin. *in cap. dilectus 18. num. 7. post med. vers. sed de exemptis per Papam de offic. ordin. & in cap. cum inter 13. sub n. 4. circa med. de sent. & re iudic.* Abb. *in cap. cum venerabilis 21. n. 4. in fin. de censibus.* Mandos. *in tract. de signat. grat. verb. exemptiones ab Episcopis, §. an autem exemptio fol.* 121. *à tergo.* Rodriq. *canon. quæst. tom. 2. quæst. 64. art. 9. per tot.* Erasmus à Chokier. *de iurisd. ordin. in exemp. par. 4. quæst. 34. n. 3. vers. vtramque.* Lotther. *de re benef. lib. 1. quæst. 23. n. 31.* Put. *dec. 114. vers. secus lib. 3. in corr.* Seraph. *dec. 1025. n. 19.*
4 Eademque † exemptio suffragatur etiam respectu huius
Ecclesiæ Societatis Collegio accessoriè vnitæ, etto quod illa ante vnionem præstitisset Episcopo prætensam obedientiam,
5 (quod tamen negatur,) † quia vnio accessoriè facta extinxit prorsus titulum, ac nomen Ecclesiæ vnitæ, eamque effecit partem, & prædium ipsius Collegij, Oldr. *cons. 257. nu. 15. ad fin. & num. 16. & 17.* Ferrett. *cons. 242. sub num. 5.* vbi
6 † quod de tali vnione iudicatur, vt de incremento per alluuionem contingente, Ludou. Bell. *cons. 59. num. 17. & cons. 195. num. 3.* Mantic. *decis. 224. num. 3.* Caualer. *decis. 330. nu. 5.* Rota *inter recent. decis. 710. num. 2. part. 2. decis. 140. num.*
7 *4. & num. 15. in fin. & num. seqq. par. 7.* † vnde quemadmodum Episcopus obedientiæ huiusmodi præstationem non prætendit, nec prætendere potest à Rectore Collegij respectu Collegij, ita pariter nec respectu huius Ecclesiæ, quæ est eiusdem Collegij membrum, vt ex *text. in cap. recolentes §. cæterum de stat. Monach.* tradit in terminis exemptionis
8 Barbos. *de potest. Episc. allegat. 105. num. 17. in fin.* † Fuisse
verò Ecclesiam accessoriè vnitam denotant verba vnionis, ibi: *perpetuo vnimus, annectimus, & incorporamus*, iuxta theoricam, quam originaliter tradit Ang. *cons. 247. infra*
9 *med. vers. sed vbi fit vnio*, vbi ponderat, † quod si fit vnio
per incorporationem, quia res vnita incorporatur principali efficitur eius membrum, & sequitur Ferrett. *d. cons. 242. sub num. 5. vers. & quando*, Castropal. *oper. moral. tom. 2. tract. 10. disput. 6. punct. 2. §. 1. sub num. 11. vers. si autem post* Mandos. *super reg. 12. Cancell. quæst. 1. num. 6.* Hoied. *de incompatibilitate benefic. part. 2. cap. 3. sub num. 3. vers. nam si fit vnio, & vers. tamen incorporatio.* Grat. *discept. 291. num. 2. & 3.*

Neque Episcopus aduersus huiusmodi priuilegia allegare
potest se præscripsisse hoc ius obedientiale, † quia actus in 10
id electi ex libris Cathedralis, quibus dubitari potest, an sit præstanda fides in præiudicium Collegij Episcopo non subiecti, prout præstanda non est fidei extraiudiciali exaduerso productæ, non concludunt possessionem triennariam à tempore factæ vnionis, cùm tamen quadragenaria requiratur Butr. *in cap. peruenit num. 18. de censib.* quem refert, & sequitur Bald. *de præscrip. par 5. princ. quæst. 12. num. 8. inter tract. magnes tom. 17. fol. mihi 91. à tergo.* Bertach. *de Episcop. lib. 4. par. 2. princ. quæst. 20 num. 54. inter eosdem tract.*
tom. 13. p. 2. fol. 528. Immò † cùm adsint fides contrariæ de 11
obedientia nusquam præstita, & ex ipsis libris Cathedralis nullus actus obedientialis eliciatur ab anno 1603. citra Collegium contra Episcopum, quatenus opus esset libertatem tanto tempore præscripsisset, Ruin. *cons. 217. sub num. 13. vers. non obstat lib. 1.* Iacob. de Leonard. *inter cons. feudal.* Brun. *cons. 117. num. 138.* Aym. *cons. 111. num. 21. & seq.* Siluan. *cons. 59 nu. 11. & 12.* alijque relati à Modern. Carpensi *con-*
trouer. forens. cap. 110. num. 12. maximè † accedente titulo 12
supra memoratæ exemptionis, † & quia exaduersò causa 13
aliqua, ob quam prætensa obedientia præstari debet, non probatur, vt de iure requiritur, ex traditis per Bald. *in l. cum aliquis 21. num. 9. Cod. iur. deliber.* quem refert sequitur Muscard. *conclus. 1117. n. 17.*

Et ita decisum informante solùm Collegio post plurimas citationes contra Episcopum executas.

REVERENDISS. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Perusina Bonorum.

Luna 30. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Grauatus si bona possedit in eo loco, quo possidebat defunctus, & de acquisitione non constet, præsumptio est huiusmodi bona hæreditaria fuisse. Legitima, quæ ex omissione inuentarij iuncta alienatione præsumitur consumpta, si minus, integra consumptio allegatur, cui incumbat onus probandi,

SVMMARIVM.

1 *Bona possessa per grauatum in loco, in quo possidebat fideicommittens præsumuntur fideicommissaria, & quando, & num. 7. & 18.*
2 *Identitas bonorum probatur ex possessione defuncti in loco, quo possidet heres.*
3 *Locatio, maximè in antiquis valdè probat identitatem.*
4 *Dictio,* Posso, *idem significat quod,* Potest.
5 *Discrepantia modica non diuersificat identitatem probatam.*
6 *Identitas probatur ex probationibus semiplenis, & coniecturis.*
7 *Testes in materia identitatis sufficit, quod faciant adminiculum.*
8 *Confessiones erronea non attenduntur.*
9 *Legitima probatur consumpta ex non confectione inuentarij, & alienatione bonorum fideicommissi.*
Legitima consumptio, vel ne a quo sit probanda, num. 9. & 11.
10 *Filius ob solam omissionem inuentarij non amittit legitimam.*
12 *Inuentarium, quod non exhibetur, factum non fuisse præsumitur.*
13 *Donatarius vniuersalis an teneatur conficere inuentarium, & quando quid ex vsufructuario, n. 14.*
15 *Dotis constitutio fieri debet de bonis paternis non de maternis.*
16 *Successor impugnare non potest factum authoris.*
17 *Alienationes modicæ quantitatis non impediunt consecutionem supplementi legitimæ, & quando hoc procedat, vide num. 19. & seq.*

21 *Le-*

21 *Locatio plenè probat contra successionem etiam particularem.*

22 *Præsumptio subtractionis in filio alienante eo magis crescit, si constat patrimonium patris fuisse opulentum.*

23 *Legitimè detractio consumitur in prioribus alienationibus.*

24 *Filius pro sua legitima, & tantum bona elegisse censetur, quæ verè alienauit, non quæ simpliciter hypothecauit.*

Legitima censetur consumpta in veris tantum alienationibus, secus in simplicibus constitutione hypotheca, num. 24.

25 *Alienationis facta à grauato quæ imputentur in legitimam, quæ verò retractentur, & num. seqq.*

Bona alienata æquare, vel non æquare legitimam quis debeat probare, vide num. 25. cum seqq.

29 *Additio non probatur ex quietantia facta Tutori.*

DECISIO XXXI.

REpropofita causa super resolutis 14. * Iunij 1647. Informantes pro Peliciarijs admittentes fideicomissum, & illius purificationem, iterum controuertebant identitatem Prædij, de quo agitur, & in omnem casum illud potuisse subhastari, & deliberari ratione legitimæ debitæ Iulio Cæsari filio fideicommittentis, & ipsorum debitori, acriter contendebant, sed post trinam propositionem denuò Domini censuerunt identitatem probari, ac legitimam fuisse consumptam, & ideò steterunt in decisis.

Ex testibus enim in partibus formitèr examinatis probatum fuit Prædium controuersum situm in suburbijs Perusiæ in vocabulo *Monte Morcino* hodie possessum à fratribus de Pudianis vti fideicommissarium, esse illud idem ab Alda fideicommittente possessum vsque ad eius obitum, & deinde à dicto Iulio Cæsare ipsius filio, & vniuersali donatario restituere grauato retentum, cum concordi demonstratione eius qualitatum, videlicet *Prædium laboratiuum, arboratum, vineatum, & cannetatum cum domibus, columbario, puteo, & furno*, ac designatione confinium, *ab vno*, scilicet, *latere, bona Patrum eiusdem Montis Morcini, ac bona hæredum Nicolai Bani peruenta ad quosdam de Danzettis, & ab alio bona Armilai Barigiani Sum. præterita positionis num.* 3. Ex quibus propterea (vltra vulgarem præsumptionem, quod bona possessa per grauatum in loco,
1 † in quo possidebat fideicommittens præsumantur fideicommissaria, nisi constet de proprijs ipsius acquisitionibus *iuxta vulgatum consil. Fulgos.* 145. *sub num.* 2.) præfata iden-
2 titas † concludenter iustificatur *ex probatis in præcedenti decisione §. fideicommissum enim cum seq.*

Accedente insuper instrumento locationis eiusdem prædij factæ anno 1581. per dictam Aldam eidem Iulio Cæsari, in quo concurrunt omnes prædictæ qualitates à testibus desi-
3 gnatæ *d. Sum. num.* 4. quod regulariter † præsertim in antiquis, multum confert ad probationem identitatis, vt responsum fuit in *Auximanam Fideicommissi* 13. *Ianuary* 1640. *coram Reuerendiss. D. meo Decano §. quo verò ad probationem*. Idque etiamsi in ipso instrumento adsit adiectio *Posso Monte Morcino*, quia præter quod in substantia est idem locus, in quo Alda bona donata possidebat, vt probatur ex instrumentis relatis *in Sum. penultima positionis num.* 4. *&* 5. cum
4 adiectio illa *Posto* † nihil aliud significet, quam quod existat post Conuentum dictorum Patruum Montis Morcini, vbi situm reperitur Prædium controuersum, etiamsi adesset
5 aliqua discrepantia, † nihilominus est adeò modica denominationis alteratio, vt alio non constito, non diuersificet probatam identitatem *per tex. in l. qui habebat, vbi communiter scribentes, ff. de manumiss. testam.* Bart. *in l. demonstratio falsa sub num.* 2. *ff. de cond. & demonstr.* Rota *decis.* 506. *num.* 3. *in fine versic. & certum est part.* 1. *recentior.*

Exceptiones autem contra prædictos testes oppositas Domini reiecerunt, cum omnes penitus sublatæ remansetint ab informantibus pro Pudianis, & in hac materia, in qua
6 admittuntur † semiplenæ probationes, & coniecturæ, Rota *decis.* 119. *num.* 4. *vers. maximè ad probandum, & decis.* 407. *sub nu.* 12. *par.* 2. *decis.* 160. *n.* 5. *par.* 5. *& decis.* 132. *num.* 3. *par.* 7. *rec.* sufficit, quod faciant adminiculum ad coadiuuandam supradictam præsumptionem ea identitate loci
7 desumptam, † quæ ad istum effectum potissimè attendi solet, Rot. *d. decis.* 407. *sub num.* 3. *vers. sed etiam, & sub n.* 4. *vers. & prædicta par.* 2. *rec.* Sicuti etiam vilæ fuerunt irreleuantes descriptio Prædij controuersi facta per Tutorem eorumdem de Pudianis in inuentario tutelari tanquam de bonis præfati Iulij Cæsaris eorum patris, & depositio sexti Testis deponentis de auditu ab ipso Iulio Cæsare granato, quod esset suum proprium, † quia ex prædictis deteguntur erro- 8
neæ, *vt ex pluribus alleg. responsum fuit in d. decis. §. quoniam cum huiusmodi.*

Legitimam verò fuisse consumptam præsumitur ex quo Iulius Cæsar nullum confecit inuentarium, & plura bona fideicommissaria alienauit; † nam contra non conficien- 9
tem inuentarium lex præsumit adfuisse alia bona in hæreditate, & ea pariter à grauato subtracta, & alienata fuisse, ex quibus proindè prætensam legitimam ipse consequutus censetur, donec à Pelliciarijs actoribus ab eo causam habentibus, & vti eius creditoribus eiusdem legitimæ vlteriorem consequutionem, prætendentibus aduersus fideicommissarios possidentes concludenter probetur negatiua existentiæ, & alienationis aliorum bonorum, iuxta veriorem, & magis receptam opinonem, quam probant Matt. *cons.* 199. *num.* 12. *& consil.* 238. *num.* 6. Giouagn. *cons.* 20. *in fin. vers. attamen quia non confectio lib.* 2. *& constanter sequuta fuit Rota in Maceraten. legitima* 14. *Maij* 1627. *coram bon. mem. Card. Vbaldo in recent. decis.* 67. *num.* 2. *par.* 5. *&* 22. *Iunij* 1629. *coram Reuerendiss. Vrgellen. inter eius impress. decis.* 213. *num.* 2. *in Romana fideicommissi de Victorijs* 2. *Iunij* 1627. *coram bon. mem. Merlino in recent. decis.* 77. *num.* 2. *&* 3. *par.* 1. *in Aesina fideicom.* 17. *Martii* 1631. *§. quia cum florij, coram bo. me. Pirouano confirmata coram me,* 10. *Maij* 1641. *§. non obstant tria, vers. isto enim casu, in d. Auximana fideicom.* 13. *Ianuary* 1640. *§. & quatenus etiam, &* 31. *Ianuarij* 1642. *§. quamuis enim, & §. hinc non releuat circa fin. vers. & insuper militat, coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Romana fideicomm. de Palatijs* 28. *Iunij* 1647. *§. quia cum Antonius, & in Romana fideicomm.* 8. *Iunij* 1648. *§. præterea, coram bon. mem. Arzaelles, & in Bononien. fideicom. de Pancaldis* 23. *Iunii* 1649. *§. & cum non doceatur corā R.P.D. meo Pentingero*: licet enim filius † ob solam omissionem in- 10
uentarij non amittat legitimam, Castr. *in l. ab omnib. §. fin. sub n.* 2. *ff. de legat.* 1. *& in l. eta tamen, §. si trebelliano, ff. ad trebell.* Attamen ob malam præsumptionem subtractionis, & occultationis aliorum bonorum resultantem ea præfata omissione inuentarij iunctis aliquibus alienationibus, in ipsum, † seu alios ab eo causam habentes transfertur onus 11
probandi in hæreditate non extitisse alia bona, ex quibus illius detractio integrè fieri potuerit, vt tradit Surd. *dec.* 316. *n.* 14. *cum seqq. & responsum fuit in Bononien. fideicom. de Cattaneis* 10. *Martii* 1617. *coram bon. me. Pirouano* penes Giouagn. *d. cons.* 20. *nu.* 31. *in Bonon. fideicom. de Glauarinis* 10. *Februarii* 1639. *coram R.P.D. meo Royas, §. non obstat conclusio, in dicta Auximana fideicommissi* 31. *Ianuarii* 1642. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. nec obstat quod hæres, & in d. Aesina fideicommissi coram me sub d. §. nec obstant tria.*

Quod autem Iulius Cæsar non confecerit inuentarium à Pelliciatijs non controuertitur, & supponendum est, † dum 12
ab eis non exhibetur, vt dictum fuit *in Romana fideicommiss. de Capiteferreo* 10. *Martii* 1645. *coram R.P.D. meo Corrado §. neque turbaret, vers. interea verò*. Nec refert, quod ille non fuerit hæres, sed donatarius vniuersalis, qui regulariter non tenetur facere inuentarium; quia licet ad illius confectionem non arctetur præcisè, adstringitur tamen causatiuè † ad effectum scilicet, vt eo dignosci valeat status hæ- 13
reditatis, alioquin concurrentibus aliquibus alienationibus etiam contra donatarium, omnemque alium restituere grauatum semper viget mala fides, & præsumptio subtractionis, & alienationis aliorum bonorum, donec ab ipso, vel ab eo causam habentibus doceatur de contrario, prout admissa fuit contra grauatum onere fideicommissi ordinati per contractum inter viuos *in d. Bononien. Fideicommissi de Glauarinis coram Reuerend. P. D. meo Royas, & in Romana fideicomm. de Spiritibus* 12. *Iunii* 1643. *coram R.P.D. meo Bichio*, & contra simplicem † vsufructuarium *in d.* 14
Aesina fideicommissi coram me, §. minus obstat.

Alienationes verò, & quidem numero plures, iustificatæ fuerunt à fratribus de Pudianis publicis instrumentis in actis Notarij causæ productis, vt in eorum *Sum. vltima positionis num.* 2. *cum seqq.*

Prima scilicet de florenis 700. constituentibus scuta 437. & ba. 50. per Iulium Cæsarem assignatis pro medietate do-

dotis Isabellæ eius sororis nuptæ anno 1597. quorum 500. proueniunt ex certis bonis stabilibus eiusdem Aldæ fideicommittentis sitis in loco, nuncupato *Piano di Massano*, reliqui verò 200. ex venditione Prædij *di Zalfagniano* ad illam pariter spectantix; quæ quidem dotis assignatio non
15 ex maternis, † sed ex bonis paternis ab eodem Iulio Cæsare tunc temporis possessis (vt constat ex instrumentis inferius dicendis relatis in extractu *fol.* 331. *cum seqq.*) fieri debebat, vt in puncto responsum fuit *in Romana fideicommissi de Compagnolis 8. February* 1649. *§. quo vero, coram R. P. D. meo Peutingero*. Attenta præsertim præcisa dispositione eiusdem Aldæ à Iulio Cæsare sub iuramento, & obligatione camerali acceptata, quod filiæ fœminæ præter certam modicam quantitatem in donatione eis relictam ex quauis causa, & occasione, etiam ratione legitimæ nil amplius prætendere possent, quæ propterea à Pelliciarijs ab eo causam
16 habentibus controuerti † non valet ad tradita per Rot. *dec.* 221. *num.* 3. *p.* 8. *recent.*

Secunda de duabus Eminis terræ positis in supradicto loco Montis Morcini per illum cessis anoo 1623. Fraocisco Alumno cùm pacto redimendi pretio scutorum 125.

Tertia de alijs tribus eminis terræ dismembratis à Prædio coottouerso, & ab eo pariter cessis anno 1624. Laurentio de Sinibaldis pro scut. 333.

Quarta de alia Emina terræ dismembrata ab eodem Prædio, & per ipsum vendita anno 1626. Armilao de Barrigianis pretio æstimato florenorũ 175. constituentium scuta 110.

Quinta de petia terræ posita in supradicto loco nuncupato *il Piano di Massiano* ab eodem vendita d. anno 1626. Sancti de Bisnettis pretio scut. 50. & aliorum scut. 23. in casu non redemptionis, prout euenit.

Sexta denique de florenis 300. facientibus summa scut. 187. 50. occasione dotis eiusdem Aldæ debitæ ab ipso Iolio Cæsare vti hærede Anibalis eius Patris, & illius debitoris, qui recuperari non possunt ex quo ille omnia bona paterna alienauit; Quæ quidem alienationes insimul calculatæ constituunt summam scutorum 1271.

Noo obstat, quod aliquæ non iustificentur de bonis Aldæ, cæteræ verò tanquam certæ, & modicæ quantitatis non adæquent integram legitimam in maiori summa Iulio Cæ-
17 sari debitam, † & proindè non possint impedire consecutionem supplementi, vt responsum fuit *in Perusina fideicommissi* 5. *Martij* 1646. *coram R. P. D. meo Celso, §. nam cum illa, & in Casenaten. bonorum* 10. *Martij* 1649. *coram R. P. D. meo Peutingero, §. primo, vers. cui neque dua.*

Quo enim ad iustificationem, omissis 1. 4. 5. & 6. quæ iustificatur 2. & 3. controuerti non posse videtur fuisse de bonis spectantibus ad Aldam, dum omnes eminæ terræ ibidem contentæ in ipsismet instrumeotis alienationum asseruntur existere in dicto loco Montis Morcini, in quo Alda viuens tam Prædium controuersum, quàm alia bona vsque ad eius obitum possedit, vt probatur ex testibus, & instrumento lo-
18 cationis in principio ponderatis, atque † ideò præsumuntur propriæ ipsius fideicommittentis non docto de illarum acquisitionibus factis à grauato, *iuxta prædictum consil. Fulgos.* 145. *supra allegatum*, præsertim quod tertiam, quæ ex conuenieotia confinium, & aliarum demonstrationum ostenditur continere tres eminas terræ dismembratas à Prędio controuerso.

Quo verò ad modicitatem, vltra quòd contrarium est verius, dum coostituunt dictam summam scut. 1271. etiamsi alienationes essent certæ, & modicæ quantitatis, oon ideò minus dici posset legiõmam fuisse integraliter consumptam;
19 † obiectum enim procederet, si ostenderetur inoentarium, vel aliunde constaret de vero statu integræ hæreditatis, ex quo indubitanter sciti posset qnantitas, qualitas, & valor omnium bonorum hæreditariorum, tam superexistentium, quàm alienatorum, tunc enim calculata legitima in quantitate trientis; vel semissis secundum numerum filiorum, & calculatis alienationibus, congruè diceretur eam non esse integrè consumptam, & agi posset ad supplementum, quatenus ipsæ alienationes illam non adæquarent, in quibus terminis intelligendæ sunt decisiones in caosa *Perusina fideicommissi, & Casenaten. bonorum*, vt declarat Cyriac. *ibidem allegatus controu. forens. cap.* 5. *num.* 18. *&* 21. Secus autem in proposito, quo ooo exhibetur inuentarium, nec aliunde constat de dicto statu hæreditatis, hoc enim casu non habetur in consideratione an alieoationes detectæ, & iustificatæ æquiualeant, oec ne legitimæ detractioni, quia ratio consumptionis non fundatur in eo, quòd filius sit satisfactus ex ijs alienationibus iustificatis, sed in mala præsumptione resultant ex omissione inuentarij, & aliquibus alienationibus, quæ faciunt præsumere, (vt supra dictum est) in hæreditate adfuisse alia bona sufficientia pro detractionibus quodque † sicut grauatus alienauit ea parua, de quibus coo- 20
stat, ita etiam alienauerit, & subtraxerit alia, & quidem magna, de quibus non constat, saltem oisi contrarium ab ipso iustificetur concludenter probando supradictam negatiuam, vt tradit Suid. *d. decis.* 316. *num.* 14. *cum seqq.* & respondit Rot. *in d. decis.* 67. *num.* 2. *& d. decis.* 77. *n.* 2. *&* 3. *p.* 5. *recent. in d. Auximana fideicom. d. §. non obstat quod hæres vers. aliud vero, & §. seq. in d. Romana fideicommissi de Palatijs §. tum quia probant, vers. quam grauatus, & in d. Bononien. fideicom. de Pancaldis d. §. & cum non doceatur*, vbi quod dici potest hæreditatem fuisse opulentam, ac mobilia iura, & actiones etiam maximi valoris fuisse vsurpatas.

Quæ in casu nostro certiora redduntur, tum quia constat Aldam fideicommittentem vltra Prædium controuersum, & prædicta bona, vt supra alienata, plura alia corpora possedisse in d. loco Montis Morcini per ipsam locata d. anno 1581. eidem Iulio Cæsari ex instrumento locationis superius ponderato, † quod contra Pelliciarios, quamuis illius successores singulares, facit plenam probationem, Aym. *cons.* 29. *n.* 1. Rota cotam clar. mem. Coccino *decis.* 98. *num.* 4. Nec non ostensum fuit Aldam habuisse ab eius genitoribus amplissimam donationem omnium bonorum præsentium, & futurorum, ac insuper ab Anibale eius viro, cui superuixit per decem annos, fuisse relictam vsufructuariam eius hæreditatis cùm declaratione, quòd huiusmodi vsuffructus non restringatur ad alimenta; † hinc enim certius arguitur opu- 22
lenta eius patrimonij, & hæreditas, & augetur supradicta præsumptio existentiæ, subtractionis, & alienationis aliorum bonorum, vt ponderauit Rota *in dicta Romana fideicommissi de Villorijs in recent. dec.* 47. *n.* 7. 8. *&* 9. *p.* 5. *in dicta Bononien. fideicomm. de Glauarinis coram R. P. D. meo Royas §. quæ magis procedunt, in dicta Auximana fideicommissi coram Reuerendissimo Domino meo Decano, §. prædictaq; fortius cum seq. & in dicta Romana fideicommissi de Palatijs §. Tum etiam quia illam*, coram bon. mem. Arguelles.

Tum etiam quia dictus Iulius Cæsar alienauit omnia booa paterna, vt iustificatur pro nunc in summa scutorum 5000. ex publicis instrumentis relatis *in extractu fol.* 331. *vsque ad* 385. Atque ideò sicut totam paternam hæreditatem satis opulentam penitùs subtraxit, & dissipauit, ita etiam fortiùs præsumitur alia quoque bona materna, de quibus non constat alienasse ex vulgata regula semel malus *de reg. iur. in* 6.

Nec releuat, quod aliquæ ex dictis alienationibus sint posteriores credito eorumdem de Pelliciarijs, † & propterea in 23
eo tanquam priux contracto dicta legitima consumpta fuerit *per text. in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Senat. cons. trebell.*

Quia ad effectum, vt alienationes imputentur in legitimam omninò requiritur, quòd bona alienentur cum actuali translatione domioij, non autem quod simpliciter hypothecata probentur; † filius enim pro sua legitima ea tantum 24
bona elegisse censetur, quæ verè alienauit abdicando à se illorum dominium, non autem quæ simpliciter hypothecauit, vt probant Ceph. *cons.* 189. *n.* 19. *& seqq.* Peregr. *de fideicomm. art.* 39. *n.* 8. *&* 9. ac firmauit Rota *in Narnien. fideicomm.* 3. *Iulij* 1622. *coram bo. me. Merlino penes Merlin. de legit. dec.* 1. *n.* 10. *& in Romana Vinea* 19. *Februarij* 1624. *coram R. P. D. meo Bichio §. neque competit circa finem.*

Minusue applicantur deducta *in Romana fideicommissi de Candidis* 10. *Martij* 1649. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Pro intelligentia enim, & conciliatione opinionum, duo casus sunt distinguendi; Primus scilicet quando fideicommissarius est actor, & petit immissionem contra tertium possessorem habentem causam ab hærede grauato, † qui est 25
casus præfatæ decisionis *Romana fideicommissi de Candidis*, tunc enim, quia tertius possessor habet suam intentionem fundatam in possessione *§. commodum inst. de interd. l. fin. C. de rei vendic. cap. si à sede de præb. in* 6. Non sufficit, quod fideicommissario supradicta præsumptio occultationis, & alienationis inuentarij, & aliquibus alienationibus, nec ei soffragatur simplex probatio opulentiæ hæreditatis, quod scilicet de tempore obitus fideicommittentis in eius hæreditate extitissent multa bona, † nisi copulatiuè etiam 26
probetur cæteras alienationes præcessisse istam, ex qua ter-

tertius reperitur in possessione, vt in specie distinguendo in-
ter vnum casum, & alium tradunt Peregrin. *de fideicomm.*
artic. 39. *num.* 14. Mangil. *de impub. quæst.* 136. *n.* 50. Mer-
lin. *de legit. lib.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 4. *num.* 2. Cyriac. *cap.* 5. *n.* 27.
& 28. & tenuit Rota coram san. mem. Gregor. XV. *dec.* 185.
num. 3. ibique Add. *num.* 3. & coram Martin. Andr. *dec.* 80.
num. 4. 5. *&* 6. *& in dicta Narnien. fideicomm.* 3. *Iulij* 1622.
coram bon. memor. Merlino n. 9. Cùm enim potuerint præ-
cedere, & subsequi, & primæ imputentur in detractiones,
27 † reliquæ verò retractentur, præsumptio est pro possessore,
quod illa, ex qua reperitur in possessione fuerit prima, nisi
concludenter probetur contrarium, vt in specie arguunt Cy-
riac. *vbi sup. d. n.* 27. *&* 28. & Rot. coram Martin. Andr. *d.*
dec. 80. *n.* 4. *&* 6. *in Bononien. bonorum* 11. *Martij* 1642. *vers.*
præsertim, coram R. P. D. meo Otthobono, & in Bononien. fi-
deicommissi de Pancaldis 21. *Iunij* 1649. *vers. adeout, cum seq.*
coram R. P. D. meo Peutingero.

Secundus casus est, quando fideicommissarius est in pos-
sessione rei fideicommisso subiectæ, & tertius habens cau-
sam à grauato ratione alicuius crediti agit contra eum, &
petit sibi satisfieri super bonis fideicommissarijs ratione legi-
timæ debitæ eius debitori, qui est casus, de quo agitur, tunc
enim si appareat grauatum non confecisse inuentarium, &
fideicommissarius ostendat illum aliqua bona etiam parui
28 valoris alienasse, † tanquam reus, & possessor iuuatur supra
ponderata præsumptione existentiæ, occultationis, & alie-
nationis aliorum bonorum, donec à tertio agente contra-
rium plenè probetur per supradictam negatiuam, vt pro-
bant omnes Doctores, & Decisiones superiùs allegatæ, ac
doctæ distinguendo firmatum fuit *in d. Romana fideicomm.*
de Candidis §. neque enim obiectio.

Denique non subsistit in facto, quod dicti fratres de Pu-
dianis sint hæredes præfati Iulij Cæsaris eorum Patris, quia
illius hæreditatem explicitè repudiarunt, nedum facto ab il-
la prorsus se abstinendo, sed etiam verbis per expressam re-
pudiationem in actis Notarij causæ factam anno 1647.
Quietantia autem, quam fecisse asseritur alter ipsorum an-
29 no 1642. eorum Tutori, † cùm fieri potuerit citra ius, & no-
men hæredis, præsumi debet non fuisse factam animo ade-
undi hæreditatem paternam, præsertim cùm sit penitùs, &
omninò damnosa, vt respondit Rota coram san. mem. Greg.
decis. 460. *num.* 15. *&* 16.

Et ita vtraque, &c.

☞ *Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die* 14. *Iunij* 1647.
est supra in X parte decis. 75.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Anconitana Dotis.

Lunæ 30. *Maij* 1650.

ARGVMENTVM.

Confessio viri de dote recepta, facta constante ma-
trimonio, licèt regulariter non probet numera-
tionem, tamen secus esse firmatur, quando ex plu-
ribus coniecturis, numeratio subsecuta conuin-
ceretur; quid autem dicendum sit, quando præ-
sumptiones in contrarium concurrerent, quarum
nonnullæ hic habentur, latissimè tractatur.

Consignatio mobilium benè concluditur ex ipso-
rum transportatione ad domum Viri, an verò
huiusmodi transportatio elidatur, vt si testes non-
nullos dies post matrimonium secutam assere-
rent Procuratore mediante; Maritus verò fatere-
tur de tempore contracti matrimonij ab ipso fuis-
se recepta, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, ex quo dicantur conformes.*
2 *Sententiæ executio retardari non debet, dum valida pro-*
batur, ac iusta.
3 *Validitas sententiæ ex quo dignoscatur.*
4 *Actorum transportatio à Concilio Trident. requisita*
quando non habeat locum.
5 *Iustitia sententiæ resultat ex pluribus decisionibus in cau-*
sa factis.
6 *Confessio Viri de dote recepta, facta constante matri-*
monio, non probat solutionem, & quando secus.
num. 7.
8 *Confessio Viri de dote recepta, quando probet numeratio-*
nem, quamuis concurrerent præsumptiones in contrarium.
9 *Confessio Viri de dote recepta, non potest dici simulata,*
quando apparet, quod tres ex quatuor partibus fuerint
realiter soluta. Amplia, vt num. 10.
11 *Confessio Viri de dote recepta, an excludatur per exce-*
ptionem inuerisimilitudinis, arbitrio Iudicis remitten-
dum est.
12 *Consignatio mobilium, atque pecuniæ facta Viro benè con-*
cluditur ex ipsorum traductione ad domum Viri.
13 *Et an elidatur, si testes dicta mobilia, nonnullos dies post*
matrimonium assererent transportata (Procuratore
mediante) Maritus vero fateretur de tempore contra-
cti matrimonij ab ipso fuisse recepta.
14 *Confessio secundi Viri de dote recepta in maiori quantita-*
te, quam fuit primo Viro constituta, probat veram nu-
merationem.
Etiam si per alterum Instrumentum antecedenter stipula-
tum, dos tantùm primo Viro constituta, assignata,
& cessa appareret, & quare.

DECISIO XXXII.

MAndatum scutorum quatuor millium ab A. C. con-
tra bona hæreditaria Hieronymi relaxatum pro re-
stituenda Dote Franciscæ Vxoris in eadem quantitate con-
stituta iustitiæ fundamento innixum tribus Rotalibus sen-
tentijs sancitum fuerat, super quarum conformitate, ac
executione ipsarum consecutiua, dubium hodie proposui,
affirmatiuè resolutum. † Earum enim conformitas ex vnius 1
confirmatione simpliciter ab altera facta dignoscitur, ad
text. in Clem. 1. *de re iud. vbi post gloss. notant communiter*
DD. Aym. *cons.* 183. *n.* 1. Surd. *cons.* 102. *num.* 9. *cum seqq.*
Rot. coram Caual. *dec.* 386. *num.* 1. *& alijs relatis in Roma-*
na Saluiani 13. *Aprilis* 1646. *coram R. P. D. meo Otthobono.*
Quarum † proindè executio retardari non debet, dum va-
lidè probantur, ac iustæ, *l.* 1. *C. ne liceat tertiò prouoc. cap.*
tua nobis de appell. Clem. 1. *de sententia, & re iud.* Alex. *cons.*
77. *num.* 1. *lib.* 2. Dec. *consil.* 385. *num.* 2. Rot. *dec.* 98. *n.* 3.
in fin. par. 1. *recent.* & in alijs adductis *in Romana Grani* 14.
Decembris 1643. *coram me*. † Validitas autem ex processus
reuolutione dignoscitur continentis omnia de iure seruan-
da, iuxta *decis.* Verall. 260. *part.* 2. sæpiùs in hoc Tribunali
receptam, † quæ offuscari non potest ex non integra Acto- 4
rum transportatione à Fanellis obiecta, dum illa in antece-
dentibus instantijs ponderata iustificantur ex decisionibus
tunc temporis editis, adeòque nullitatem inducere non
valent hac acta prosana dispositioni Sac. Concilij præfatam
transportationem sub nullitatis pœna requirentis, non su-
biecta, vt pluries respondit Rot. *in decis.* 268. *n.* 3. *dec.* 200.
n. 4. *&* 335. *n.* 6. *post volum.* 2. *cons. Farinac. & decis.* 121.
num. 3. post Pacif. de Salu.

Iustitia quoque resultat † ex pluribus decisionibus coram 5
bo. mem. Arguelles in prima instantia, coram Reuerendiss.
D. meo Decano in secunda, & in tertia coram R. P. D meo
Otthobono luculenter extensis, vt alias respondit Rot. *dec.*
362. *n.* 12. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. in decis.* 51. *n.* 18. *part.* 5. *&*
decis. 53. *n.* 1. *par.* 7. *recent.* In ijs siquidem dos Franciscæ
Actricis Demetrij taxat. in quantitate scut. 4. mil. in ea-
que summa elicitur constituta ex publico Instrumento die
11. Iunij 1628. proprio ipsius viri sacramento munito, ac in
Sum. fratrum de Fanellis denuò exhibito; † quod licet so- 6
lam Viri confessionem præseferat, ad concludendam veræ
dotis numerationem regulariter insufficientem, quoties con-
stante matrimonio emissa fuit, iuxta *text. in l.* 1. *&* 3. *ff. de*
donat. inter vir. & vxor. Card. Mant. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 20.
n. 18. & alijs relatis auctoritatibus firmauit Rot. *In hac eadem*
causa sub die 13. *Ian.* 1643. *coram bo. me. Buccabella in princip.*
† Dum tamen ex pluribus coniecturis in præfatis decisioni-
bus doctè, & accuratè deductis, numeratio conuincitur sub-
secuta legitimam vtique veræ dotis probationem constituit
addita confessio, vt tradit Bald. *in rubr. C. de priuil. dotis*, Bar-
bos. *in l.* 1. *p.* 6. *n.* 41. *ff. sol. matr.* Rolan. *cons.* 93. *n.* 20. *cum*
seqq. lib. 1. Surd. *cons.* 489. *n.* 7. & pluries limitando præce-
dentem conclusionem, firmauit Rota coram Buratt. *decis.*
873. *n.* 9. coram bo. me. Vrgell. *dec.* 409. *n.* 21. *& in alijs re-*
latis in decisionibus editis in hac causa 17. *Iunij* 1647. *in §.*
Quam opinionem, coram bo. me. Arguelles, & 1. *Martij* 1649.
in §. Et sæpius, coram R. P. D. meo Otthobono.

Non obstat simulationis exceptio contra prædictam confessionem exindè sæpiùs repetitæ quod à Hieronymo criminaliter inquisito processerit: Præter quàm enim obiectum crimen ad hunc effectum plenè iustificatum negauit, Rot. *coram bo. me. Arguelles sub die 17. Iunij 1647. in §. Nihil faciet, & 31. Ianuarij 1648. §. Non demum, & coram R. P. D. meo Ottobobono sub die 30. Martij 1649. in §. Motiuum etiam;*
8 † Veritas præfatæ confessionis arguitur non solum ex vrgentioribus coniecturis pro actus validitate vigentibus, in præcedentibus decisionibus ponderatis, ac contrarijs proindè præsumptionibus præferendis, iuxta *text. in l. vltima, ff. quod metus causa, l. impetura, ff. de iur. dot.* Rota coram Gregor. *decis.* 62. *n.* 11. coram Buratt. 236. *n.* 8. *& decis.* 24.
9 *n. 20. p. 7. recent.* † sed etiam elucescit ex plena probatione veritati in tribus ex quatuor partibus, ac vltra totius summæ in præfato Instrumento contentæ, videlicet scutorum 2250. ab hæredibus primi Viri exactorum vigore cessionis stipulatæ 21. Martij 1623. Nec non aliorum scutorum 802. ex testibus Inuentario Palazzinæ, ac alijs probationibus coram bon. mem. Buccabella canonizatis sub die 13. Martij, & 3. Decemb. 1635. ac successiua postmodum sententia comprobatis; Et pro alijs scutis 83. per dictum Hieronymum secundum Virum ab hæredibus primi Viri exactis pro interusuriorum dotalium residuo tempore viduitatis Franciscæ decurso, vt apparet ex Instrumento quietantiæ, ac partitis in eo relatis in Summario præcedentium positionum coram bon. mem. Arguelles; Ex quibus proindè partitis plenè, ac concludenter iustificatis efficacissima resultat præsumptio veritatis totius confessionis, quæ obiectam illius simulationem omninò excludit, vt aduertit Castr. *consil.* 301. *num.* 4. *lib.* 1. Soccin. *cons.* 82. *num.* 2. *lib.* 3. Surd. *cons.* 489. *num.* 22. Didac. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 7. *num.* 6. Card. Mant. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 20. *n.* 12. & 14. & pluries firmauit Rot. *vt in decis.* 813. *n.* 15. *cum seqq. p.* 1. *diuers.* coram Gregor. 62. & 491. *n.* 7. & *in dec.* 28. *n.* 8. *p. 7. recent. & in Anconitana Bonorum 1. Iulij 1643. coram R.*
10 *P. D. meo Bichio.* † Atteota præsertim plurium depositione testium, de traductione bonorum (præter contenta in Inuentario Palazzinæ) gemmarum, ac pecuniarum ab ipsa Francisca ad Domum viro contestantium, quam etiam ponderauit *decisio bo. mem. Arguelles 17. Iunij 1647. in §. prima autem; & R. P. D. mei Otthoboni sub die 1. Martij 1649. in §. altera, & quidem vehemens.*

Neque horum testium fides debet in dubium reuocari, siue ex inuerisimilitudine eorundem depositioni obiecta, vel quia actualem mobilium traditionem viro factam non con-
11 cludant. Inuerisimilitudinis † enim exceptio omninò excludatur, siue ex qualitate Hieronymi huiusmodi dote digni, siue Mulieris, quæ pollebat facultate tradendi prædictam quantitatem, tum ijs sanè mulieribus perpensis, quæ à primo viro, eiusque consanguineis eadem Francisca fuerat consecuta, & ab ipsismet testibus recensentur, tum alijs pluribus argumentis in prædictis decisionibus latè deductis, & per Dominos benè perpensis, à quorum arbitrio id æstimandum esse monet, *text. in l. 3. §. idemque minus, ff. de testibus*, Menoch. *de arbitr. Iudic. lib. 2. casu 90.* & alijs relatis iuribus respondit Rot. *sub die 17. Iunij 1647. coram bo. me. Arguelles in*
12 *§. Quarta deducitur.* † Consignatio verò mobilium, atque pecuniæ facta viro, licet à testibus non deducatur expressè; ex ipsa tantum traductione rerum ad eiusdem domum benè concluditur, vt probat *text. in l. si ego, §. cæterum, ff. de iure dot. & in l. pecunia 79. in fine, ff. de solut.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 12. *tit.* 10. *n.* 1. & alijs relatis iuribus huic eidem obiecto respondit Rot. *sub die 17. Nouembris 1647. coram bo. mem. Arguelles in §. vltim.* Prout etiam ex ipsius Mariti declaratione bona illa in eius domum per Vxorem illata in causa dotis accepto ferentis, vt in ipso legitur Instrumento.
13 Nec etiam † eorundem fidem minuit discrepantiam temporum inter testium dicta, ac Hieronymi confessionem perpensa, dum illi præfata mobilia nonnullos dies post matrimonium Anconæ (Procuratore mediante) celebratum asserunt transportata, hic verò fatetur de tempore contracti matrimonij per ipsum fuisse recepta; Cùm prædicta testium depositio in ijs etiam benè valeat verificari, quæ modico temporis interuallo, arbitrio Iudicis æstimando ante, vel post matrimonium subsequantur; quia tempore matrimonij hæc quoque gesta dicuntur, vt notant communiter *DD. in l. Diuortio, ff. sol. matr.* Roland. *cons.* 445. *n.* 4. *vers. cæterum*, Paul. Bellon. *de potest. eorum, quæ fiunt incontinenti, vel ex interuallo cap.* 85. Tiraquell. *de retr. conuent. §.* 1. *gloss.* 5.
n. 5. & alijs relatis auctoritatibus, firmat Farinacc. *de testib. quæst. 65. num.* 262.

Nec † demum ad arguendum simulationem Instrumenti 14
continentis confessionem dotis receptæ in scutis 4000. poterit deseruire alterum Instrumentum ab eodem Hieronymo per annos quinque antecedenter stipulatum de anno videlicet 1623. quo integram dotem in scut. 2250. constitutam, & assignatam exaduersò supponitur contineri; siquidem præcedens hoc Instrumentum (vt ex ipsius lectura dignoscitur) non continet hanc integrè dotis constitutionem exaduersò prætensam, sed eius tantum assignationem, atque cessionem, quæ per Franciscam primo viro tradita fuerat, & secundo marito specialiter erat pernecesse cedenda, & assignanda, vt posset contra primi viri hæredes repetitionem dotis experiri, vt benè comprobat Peregr. *cons.* 110. *n.* 4. *cum seqq. lib.* 3. Alex. *cons.* 122. *n.* 10. *lib.* 7. Bald. Nouell. *de dot. p. 6. priuil.* 71. Roland. *eodem tractat. q.* 81. *n.* 4. Manent. alias referent *dec.* 77. *n.* 2.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Vicentina Iurisdictionis.

Lunæ 2. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra sententiam, licèt non valeat, nisi prima infirmetur, tamen secus esse firmatur, quando vigore clausulæ, *quam, & quas*, in Commissione appositæ, fuerit pronunciatum, *prout in prima*. Ordinarij nomen si commodè adaptari potest tam ad Episcopum, quàm ad alium inferiorem, qui Ordinariam habet Iurisdictionem, quando ad ipsum solum Episcopum referri debeat, clarè demonstratur.

Priuilegia, & Iura antiquorum Abbatum, & Monachorum non transeunt in nouos Archipresbyteros; & Canonicos deindè principaliter institutos, & sub diuersa natura, & qualitate subrogatos; quid autem dicendum sit, si suppressionibus, & nouis erectionibus Pontifex declarauerit se nolle præiudicare antiquis Priuilegijs, & Iurisdictionibus, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Littera Apostolica de iure paratam habent executionem.*
2 *Amplia, quando apparent iustificata.*
3 *Sententia lata contra sententiam non valet, nisi prima fuerit reuocata, & quando secus num. 5.*
4 *Clausula*, quam, & quas, *operatur, vt sententia ferri possit, prout in prima.*
6 *Via executiua, quando non remaneat vulnerata per sententiam.*
7 *Acta illa sunt transportanda, quæ fuerunt gesta in iuditio, à quo fuit appellatum.*
8 *Ordinarij nomine propriè designatur Episcopus.*
9 *Ordinarij appellatione comprehenditur etiam Archipresbyter, qui Ordinariam habet Iurisdictionem.*
10 *Ordinarij nomen si congruè adaptari potest tam ad Episcopum, quàm ad Archipresbyterum, quando ad ipsum Episcopum tantum referri debeat.*
11 *Discretiui modi loquendi natura est distinguere, & separare, & vnum sub alterius denominatione non comprehendere.*
12 *Congregationis Eminentiss. Sac. Concil. Trident. Interpretum declarationes, Rota solet absque vlla discussione reuereri.*
13 *Breue Apostolicum licèt impetratum lite pendente, nulla facta, de ea, mentione, quando non dicatur subreptitium.*
14 *Priuilegia, ac Iura Abbatum, & Monachorum non transeunt in Archipresbyterum, & Canonicos aliosque deindè principaliter institutos, ac sub diuersa natura, & qualitate subrogatos.*
15 *Sed in ipsis seruari debet expressa, & præcisa forma in*

litteris Pontificijs super huiusmodi suppressione, ac noua erectione editis.

16 *Papa si in suppressione aliquorum Monasteriorum declarauerit se nolle praeiudicare eorum antiquis Priuilegijs, huiusmodi declaratio non extenditur ad alia Monasteria.*

17 *Ecclesia licet sit de Iurepatronatus Regio non praeiudicat Iurisdictioni Ordinarij.*

DECISIO XXXIII.

Litteras Apostolicas tam san. mem. Clementis VIII. sub
data 14. Kal. Septemb. 1592. in quibus Ecclesia S. Ioannis de Abbatissis in Collegiatam erecta cum suis Dignitatibus, Canonicatibus, Præbendis, Capitulo, Beneficijs, &
quibuscumque Ministris submittitur Iurisdictioni Ordinarij,
quam etiam fel. record. Vrbani VIII. sub data 18. Ianuarij
1624. illarum confirmatorias, exequendas esse diffinitiuè
pronunciatum fuit per sententiam Rotalem, à qua interposita appellatione, & causa mihi Commissa cum clausula
Perito litteris arbitrio, dubitaui, an intret arbitrium, & illud
non intrare, pro illarum retardatione Domini responde-
1 runt, † quia litteræ Apostolicæ de iure paratam habent executionem, cap. si Capitulo, vbi gloss. in verb. Exequatur de
concess. præbend. in 6. Mohed. dec. 13. vt lit. pendent. Card.
Caual. decis. 230. num. 1. & seq. Buratt. decis. 435. num. 1.
2 Vrgellen. decis. 60. num. 2. † Præsertim in proposito, quo
ex præfata sententia Rotali, quæ est valida, & iusta (vt inferius probabitur) apparent iustificatæ, vt responsum fuit
in Nazarena, seu Montis Viridis Beneficij 15. Decemb. 1645.
coram R. P. D. meo Verospio, in Geruden. Parochialis 16.
Nouembris 1646. & in Beneuentana Canonicatus 8. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Bichio.

3 Validitas est clara, † nec obstat nullitas ex eo deducta,
quod sententia Rotalis fuerit prolata contra sententiam de
partibus latam ad fauorem Archipresbyteri, à qua fuit per
Episcopum appellatum, ea non reuocata contra l. 1. C. quando prouoc. non est necess.

4 Quia † cùm Rota pronunciauerit, prout in prima, sicut
validè pronunciare potuit vigore clausulæ, quam, & quas,
apposita in Commissione, Cardin. Seraphin. dec. 1241. n. 2.
& dec. 1327. num. 3. Buratt. decis. 241. n. 6. & dec. 405. n. 1.
Rot. in recent. dec. 305. n. 3. cum seqq. p. 6. & dec. 303. n. 2.
5 p. 7. Non fuit † opus dictam præcedentem sententiam reuocare, ex deductis coram Card. Caual. decis. 31. n. 3. in rec.
decis. 161. sub n. 2. vers. Prætereà p. 1. dec. 264. n. 1. & 2. p. 6.
& dec. 26. n. 3. p. 7. cum cæteris allegatis in Romana Fideicommissi de Spiritibus 14. Iunij 1645. coram me, §. altera ve-
6 re. † Nec ipsa vulnerauerat viam executiuam, dum coram
illo Iudice non fuit actum pro executione dictarum litterarum, nec super ea pronunciatum, vt respondit Rota decis.
132. n. 12. p. 2. diuers. coram Buratt. decis. 329. n. 6. in Romana dotis 17. Decembris 1607. coram Penia, & in Romana,
seu Mutinen. dotis 30. Aprilis 1638. coram Eminentiss. D.
Card. Panzirolo, penes Zacch. de oblig. Camer. decis. 65. n. 9.
& decis. 200. n. 13. secundum vlt. impress.

Deindè non obstat altera ob non integram trasportatio-
7 nem actorum, † quia sufficit, quod transportatus fuerit integer processus fabricatus coram Decano Tarraconeñ, à
quo fuerat appellatum, Pen. dec. 644. n. 3. & 4. Buratt. dec.
313. n. 2. & 3. Card. Caualer. decis. 43. n. 2.

Iustitia conuincitur ex lectura earumdem litterarum san.
me. Clementis VIII. ibi: Dictaque Ecclesia, ac eius Dignitates, Canonicatus, & Præbendæ, aliaque Beneficia, Capitulum, & Ministri huiusmodi suo Ordinario subiecti sint, &c.
Quibus sanè verbis apertè dignoscitur, illos subiectos fuisse
8 Iurisdictioni eiusdem Episcopi, † qui propriè in præfatis litteris Ordinarij nomine fuerat designatus, iuxta gloss. in cap. 2.
verb. Loci Ordinario de vsur. in 6. & in cap. Ordinarij, verb.
locorum de offic. Ordin. in 6. Mandos. cons. 37. n. 8. Chokier.
de Iurisdict. Ordin. lib. 1. quæst. 1. n. 9. Lotther. de re benefic.
lib. 1. quæst. 24. sub num. 102. cum pluribus seqq.

9 Nec turbat, † quod appellatione Ordinarij veniat etiam
Archipresbyter cùm in materia de sua natura adaptabili sub
huiusmodi denominatione comprehendatur quicumque
alius inferior dummodo ordinariam habeat Iurisdictionem,
vt tradit Card. Zabarell. in Clem. quia regulares sub num. 11.
vers. octauo quæro de supplen. neglig. Prælat. cum alijs quos refert, & sequitur Chockier. d. q. 1. d. n. 9. vers. sed etiam,
Rot. in recent. dec. 493. n. 5. p. 2. & coram bo. me. Coccin.
decis. 346. num. 1.

Quia in casu, † de quo agitur de Episcopo tantum, non 10
autem de Archipresbytero Ordinarij nomine Pontificem
intellexisse, Dominis suadebant contextus litterarum, & subiecta materia; Tum quia, submittendo Dignitates, Canonicos, & Capitulum suo Ordinario, Archipresbyterum
ipsum (in quo vnica, & principalis residet Dignitas) illius
iurisdictioni pernecesse submisisse censetur, ac proindè nomen illud ad ipsum congruè referri non potest, ne eodem
tempore dentur actio, & passio in eodem subiecto contra
regulam, text. in l. si quis pro eo, §. 1. ff. de fideiuss. l. frater à
fratre, ff. de condict. indebit. † Tum quia pluries de Ordina- 11
rio, & Archipresbytero ibidem discretiuè loquutus fuit,
ideòque illos pro distinctis, & omninò separatis inter sese
habuisse præsumitur, nec vnum voluisse sub alterius denominatione comprehendere, ex allegat. per Surd. consil. 426.
num. 1. & cons. 554. num. 7. 8. & 9. Menoch. cons. 215. n. 69.
& 70. Card. Seraph. decis. 1486. num. 12. Rot. in recent. decis. 667. num. 5. cum alijs per Add. ad Greg. dec. 301. n. 18.
Tum denique, (hoc tollit omnem difficultatem) † Quia ita 12
declarauit Sac. Congregatio Eminentissimorum DD. Sacri
Concilij Tridentini Interpretum, ne dum sub die 2. Decembris 1623. quæ deindè confirmata fuit per speciale Breue fel.
record. Vrbani VIII. sed etiam 1. Decembris 1640. 21. Septembris 1641. & 15. Martij 1642. Quibus proindè declarationibus omninò est deferendum cum Rota soleat illas absque alia discussione venerari, vt responsum fuit coram Card.
Caualer. dec. 627. n. 8. in Vicen. Portionum 18. Martij 1639. coram Reuerendiss. D. meo Decano, in Oppiden. Processionum 18.
Maij 1646. coram R. P. D. meo Verospio, §. Et hæc iuris dispositio, & prius in Romana Pensionis 19. Nouembris 1640.
coram me, §. final.

Nec refert, † quod dictum Breue san. me. Vrbani vti im- 13
petratum lite pendente, nulla facta de ea mentione videatur
subreptitium: Quia cùm Archipresbyter, & Canonici deinde eundem Pontificem adiuerint pro illius moderatione, &
nihilominus ipse huiusmodi declarationis articulum eidem
Sacræ Congregationi denuò remiserit, quæ successiuè pluries auditis partibus, ac re maturè discussa præcedentem resolutionem ter confirmauit, vtique obiecta subreptionis exceptio omninò sublata remansit, ex notat. in cap. 1. vt lit. non
contest. in 6. & faciunt tradita per Card. Zabarell. cons. 92.
num. 2. & 3.

Prout minus obstat asserta antiqua concordia celebrata
de anno 1262. inter tunc temporis Episcopum, ac Abbatem, & Monachos Ecclesiæ de qua agitur super ipsorum
exemptione ab illius Iurisdictione.

Quia, † vltra alias responsiones ab Informantibus dedu- 14
ctas, dum Monasterium, Abbas, & Monachi illorumque
ordo, & iura extincta penitus, & suppressa fuerunt à prædicto san. me. Clemente VIII. terminarunt prorsus, & cum
eis pariter extincta remanserunt omnia ipsorum priuilegia,
& concordiæ, quæ propterea in Archipresbyterum, & Canonicos, aliosque deindè principaliter institutos, ac sub diuersa natura, & qualitate subrogatos transire non potuerunt, ac tradita per Natt. cons. 638. num. 44. vers. Ecce
quod, Baldus Rimin. iun. cons. 112. num. 121. & 129. cum
alijs per Gabr. de regul. iur. concl. 2. num. 48. 66. & 88. † sed 15
in ipsis seruari debet expressa, & præcisa forma in dictis litteris eiusdem Pontificis super huiusmodi suppressione, ac noua erectione æditis contenta iuxta prædictas subsequentes,
& reiteratas declarationes dictæ Sacræ Congregationis, vt
responsum fuit in decis. huius causæ emanata coram bo. me.
Merlino 21. Iunij 1638. §. final.

Nec releuat, † quod in suppressionibus, & nouis erectio- 16
nibus aliarum similium Ecclesiarum tam ab eodem sa. me.
Clemente VIII. quàm à fel. record. Paulo V. appositæ fuerint declarationes de non præiudicando antiquæ Iurisdictioni, & priuilegijs earum. Quia cùm huiusmodi declarationes
restrictæ, & limitatæ fuerint ad prædictas alias Ecclesias, extendi non debent ad istam, de qua agitur, cuius suppressio,
& noua erectio diuerso modo facta fuit, vt respondit Rota
coram bo. me. Burat. decis. 590. sub num. 4. in Vicen. Canonicatus 29. Nouembris 1624. coram bo. me. Merlino, §. Prout
nec etiam, & in Vicen. Camerariæ 1. Februarij 1639. coram
R. P. D. meo Royas, §. Non obstant Breuia.

Deindè non obstat, † quod huiusmodi Ecclesia sit de Iure 17
patronatus Regio, quia hoc non præiudicat Iurisdictioni
Ordinarij, iuxt. dispositionem Sacri Concilij Tridentini
sess. 25. cap. 6. de reformat.

Et ita resolutum fuit, &c.

R.P.

R. P. D. MELTIO

Posteà Episcopo Papien.

Pisaureñ localium.

Veneris 11. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Remissoria post factas, & publicatas attestationes cùm de facili non soleat concedi, eo magis denegatur si ad probandas exceptiones personales testium petatur, ac in limine expeditionis causæ, & post eam diù agitatum.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur tam ex capite irrelevantia, quam ex vehementi suspicione calumniæ, & num. 2.*

3 *Testis inimicitia suppletur ex numero aliorum testium.*

4 *Testes vbi sunt vltra tres, licet aliquem patiantur defectum supplentur ex numero.*

5 *Inimicitia testis non probatur à quo processerit, non relevat, cum ab examine procedere potuerit.*

Remissoria non conceditur ad probandas exceptiones personales testium. num. 5.

6 *Vir nobilis, ac animi generosus sponsæ donans, quod ad vsum tantùm donare voluerit inuerisimile est.*

Inuerisimilitudo remittitur arbitrio Iudicis, non autem testium. num. 6.

7 *Testis deponit solùm de his, quæ cadunt sub sensu corporeo alias iudicare dicitur.*

8 *Testis deponens de iudicio suo non probat nisi iudicium sit coniunctum cum sensu visus.*

9 *Vestes pretiosæ, quod fuerint tantùm ad vsum, & Sponsæ ornatum concessæ; magis dicitur verisimile.*

10 *Remissoria non conceditur ad probandum per testes, id quod constat per scripturas.*

11 *Testificata vbi fuerunt dedicita nouum examen non conceditur propter timorem subornationis.*

12 *Articuli magis specificè solùm in cortice, ac structura verborum non attenduntur ad effectum concedendi remissoriam post publicatas attestationes.*

13 *Restitutio in integrum aduersus omissas probationes mulieri non conceditur sine causæ cognitione, & magni diligentia propter timorem subornationis.*

14 *Donatum à Sponso Sponsæ, quando ad simplicem vsum intelligatur.*

15 *Remissoria petita post causam diu agitatam, & in limine expeditionis malitiosè, & animo protrahendi petita dicitur.*

16 *Diuersitas rationis facit statuere diuersum Ius.*

DECISIO XXXIV.

MAriæ Lauræ, & Alexandro de Santinellis petentibus Remissoriam contra D. Christophorum Pamphilium, Domini eam denegandam esse responderunt coram R. P. D. Arguelles, qui morte præuentus cùm decisionem extendere non potuerit, in eius locum ego subrogatus
1 illam extendidi, † & tam ex capite irreleuantiæ, quàm vehementis suspicionis calumniæ visum fuit non esse eam concedendam, licet quælibet ex illis sufficiat pro illius denegatione, vt respectu solius irreleuantiæ, probat *text. in l. ad probationem la prima, & ibi DD.* & præcipuè Castr. *sub n. 5. C. de prob.* Cassad. *decis. 2. de dilat.* Mohedan. *decis. 3. n. 5. de probat.* Caputaq. *dec. 66. part. 3.* Seraph. *decis. 1364. n. 2.*
2 respectu autem calumniosæ petitionis remissionis, † quod sit ea reijcienda dixit sæpiùs Rota, & signanter coram Seraphin. *decis. 1460. n. 1.* Mantic. *dec. 61. n. 5.* Caualer. *dec. 87. num. 2. & in recent. decis. 712. num. 5. par. 1. & 235. num. 9. pars. 5.*

Irreleuantia est euidens, siquidem primus articulus continet inimicitiam Capitanei Hieronymi Sanctæcrucij testis pro parte d. D. Christophori inducti contrà DD. de Santi-
3 nellis, quæ probata nihil releuaret. † Tum quia adhuc illius fides suppleretur ex numero aliorum testium id deponentium, *gloss. in l. 8. §. 1. verb. numerus, & ibi DD. ff. de test.* cum alijs cumulatis per Gabr. *eodem tit. concl. 6. num. 1.* Alex. *cons. 149. num. 6. lib. 5. vers. quod quando testes*, Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 351. n. 5.* vbi ampliatur
4 id procedere quamuis omnes testes paterentur † aliquem defectum, quando sunt vltra numerum trium, Cæsar. de Grass. *decis. 5. n. 9. de sponsalib. in rec. decis. 503. n. 3. pars. 4. & in Bononien. pecuniaria 10. Ianuarij 1650. coram R. P. D. meo Othobono §. 2. in fin.* Tum quia dum non specificatur tempus, & causa inimicitiæ, & illa oriri potuerit occasione examinis facti à dicto Capitaneo in hac causa contra Santi-
nellos vtique non est attendenda. † Addito præterea, quod 5
remissoria eo minus conceditur ad probañ exceptiones personales testium Roman. *cons. 273. in fin.* Vestr. *in prax. lib. 6. cap. fin. n. 2.* Caputaq. *dec. 54. & decis. 62. p. 3.* Rot. *dec. 272. n. 15. post 2. vol. cons. Farin. & fuit dictum in Florentina Cappellania 6. Nouemb. 1609. coram Ortembergo, & in Vicen. Prioratus 4. Nouemb. 1611. coram S. D. N. & in Monopolitana pensionis 7. Februarij 1648. §. penult. coram R. P. D. meo Bichio.*

Tertius in quo ponitur inuerisimile esse, quod D. Camillus, prout quilibet alius Vir nobilis, ac generosi sanguinis dum donat suæ Sponsæ intendat donare ad vsum tantum,
visus est reijciendus, † quia dicta inuerisimilitudo remit- 6
tenda est arbitrio Iudicis, & non testium, Cephal. *cons. 104. num. 26. Rosa in Meleuitana Redditionis rationis 14. Maij 1646. §. fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano*; Testis
enim deponere debet super ijs tantum, † quæ cadunt sub 7
sensu corporeo, alias si excedat, iudicare magis dicitur, quàm testificari, Rot. coram Seraph. *dec. 747. n. 2.* coram san. me. Greg. XV. *decis. 427. num. 6.* vbi quod testis depo-
nens de suo iudicio non probet, † nisi iudicium sit coniun- 8
ctum cùm sensu visus, Caputaq. *decis. 270. n. 6. p. 3.* Tantòque magis visa fuit irreleuans articulata inuerisimilitudo, quia in dubio semper verisimilius erit, quod quis confor-
mando se cum præsumptione iuris † prodigalia vestimenta 9
aliaque pretiosa, quæ modernus abusus induxit, tradere voluerit ad simplicem vsum, & ornatum Sponsæ tantum, *l. hoc legatum 45. ff. de leg. 3. l. mortis suæ 54. ff. de don. int. vir. & vxor. l. id vestimentum, ff. de pecul. l. si vt certo, §. nudum, ff. commodat.* Rolan. *cons. 10. n. 15. lib. 1.* Hond. *cons. 30. num. 14. lib. 2.* Afflict. *decis. 315. num. 2.* Surd. *dec. 166. n. 4. & seqq.* Rot. *decis. 113. n. 3. par. 1. recent.*

In quinto continetur, quod vestes, gemmæ, Iocalia tradita per Camillum D. Lauræ Mariæ eius Sponsæ non fuerint pretiosa, sed exigui valoris, visus est autem, & iste irreleuans, quia de eorum valore, & qualitate satis apparet ex notula, & deposito per DD. Santinellos facto cùm descriptione eorum qualitatis; vndè non est danda remissoria ad
probandum per testes id, † de quo iam constat per scriptu- 10
ras, Rot. *decis. 40. de testib. in antiq.* Aegid. *decis. 9. in recent. decis. 314. n. 1. p. 1. & dec. 45. n. 2. p. 2. & alibi passim.*

Secundus, quartus, & sextus tendunt ad probandum idem, quod alias articulatum fuit, & super quo iam fuerunt exa-
minati testes quorum † dicta postquam didicita fuerunt, 11
ad nouum examen deueniendum non est propter timorem subornationis, *cap. Fraternitatis*, vbi *DD. de test. Clem. fin. eod. tit. l. per hanc*, vbi Bart. *num. 5. C. de tempor. & reparat. appellat. & in auth. & qui semel num. 24. vers. exemplum*, & ibidem Angel. *n. 3. C. de prob.* Rot. coram san. me. Gregor. XV. *dec. 191. n. 3.* & coram bo. me. Card. Caualer. *decis. 163. n. 4. & in recent. decis. 575. n. 12.*

Neque obstare visæ fuerunt limitationes datæ ad regulam, *d. auth. at qui semel*, nam prima deducta ex maiori specificatione, ac distinctione materiarum facta in nouis articulis non applicatur, quia fuit articulatum idem in substantia, quod in prioribus articulis continebatur, & maior distinctio, ac specificatio solùm in cortice, ac structura ver-
borum non habetur in consideratione, † cùm illa attenda- 12
tur, quæ continet substantiam, & virtutem articulorum ad effectum concedendi remissoriam post publicatas attestationes, Crauet. *cons. 134. n. 47.* Paris. *cons. 122. n. 1. lib. 1.* Rot. coram san. me. Greg. XV. *d. decis. 191. n. 4. & 497. num. 3. & fuit etiam dictum in Pampilonen. Iuris visitandi 15. Martij 1624. coram bon. mem. Merlino.* Alia limitatio deducta ex restitutione in integrum, quàm mediante Maria Laura vti mulier prætendit posse restitui in integrum aduersus omissam prohibitionem etiam post didicita testificata, nec mi-
nus placuit, † quia vt sit locus d. restitutioni requiritur pro- 13
batio læsionis, & vlterius non solùm causæ cognitio, sed magna diligentia, & exacta propter timorem subornationis, prout in puncto declarauit Rot. coram san. mem. Greg. XV. *dec. 583. n. 6.* & ibi Adden. *litt. D.* Imò abesse debet suspicio calumniæ, *Rot. in Monopolitana pensionis, §. vt enim, vers. restitutioni, coram R. P. D. meo Bichio.*

Præterea considerabant DD. quod cùm dicti articuli

tendant, ad probañ solum, quod D. Camillus tam in con-
signatione vestium facta mediante persona Constantini eius
famuli, quàm margaritarum per se ipsum, dum accessit
ad Ciuitatem Pisauri pro immissione Annuli semper vsus
fuerit simpliciter verbo, donare, sine vlla restrictione ad
vsum; hoc nihil releuet, quia admisso etiam, quod hoc pro-
baretur exindè inferri non posset ad prætensam donationem
proprietatis irreuocabilem, cùm potius dicta verba tan-
quam blanda, & iocosa à Sponso prolata fuerint, vt Spon-
14 sæ animum gemmis, & verbis recrearet, † & ita intelligen-
da veniunt de donatione ad solum vsum, non autem de
irreuocabili, vt tradit Bart. in l. 1. §. nec Castrense num. 10.
vers. & idem puto, ff. de collat. bonor. Roland. cons. 10. n. 15.
& seqq. lib. 1. Borgnin. decis. 64. num. 19. & seqq. Fontanell.
de pact. nupt. claus. 6. gloss. 3. part. 6. num. 76.

Suspicio autem calumniæ ex eo resultat, quod dum pe-
titur remissoria post causam diu agitatam, & in limine expe-
15 ditionis, ac ferendæ sententiæ, † malitiosè, & animo cau-
sam protrahendi illa peti censeatur, vt per Caualer. dec. 87.
n. 2. in recent. decis. 712. n. 5. p. 1. 235. n. 9. p. 5. 590. n. 14.
par. 5. tom. 2. & fuit etiam resolutum in Anconitana Pradij
26. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Bichio.

Neque dicta D. Laura Maria iuuari posse videtur ex ra-
tione æqualitatis seruandæ, dum D. Christophorus Pam-
philius eius aduersarius post decisiones admissus fuit ad pro-
bañ, quia ipse nunquam alias examinauerat, & examen
factum fuit in Curia. Domina autem Laura Maria petit exa-
men in partibus, vbi iam examinati fuerunt testes, ac dicta
eorum publicata, vndè patet diuersam militare rationem,
16 qua † stante debet statui diuersum ius, l. Papinianus, ff. de
minor. l. 1. in fin. ff. de procur. Ias. in l. inter stipulantem, §.
rem sacram num. 12. ff. de verb. oblig. Alex. consil. 61. num. 2.
lib. 1. Gabr. cons. 11. num. 24. lib. 1.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Tridentina Matrimonij.

Veneris 11. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Præceptum, quod habet Mulier de sequendo Vi-
rum, procedit etiam si pacto fuerit contrarium
inter Coniuges firmatum, & stipulatum, quo-
ties tamen iusta superuenerit causa, ob quam
Maritus in loco conuento habitare non valeat:
Probationes quæ requirantur in causa separatio-
nis thori,

SVMMARIVM.

1 Aggrauatoria non datur sine præcedenti declaratoria.
2 Aggrauatoria concessa in partibus in vim executorialibus
Rotalium nullatenus suffragatur.
3 Executores in partibus in vim executorialium Rotalium
habent solum facultatem intimandi executoriales.
Rota solum potest ad vlteriora procedere post intimatas
executoriales, non autem Iudex de partibus. num. 3.
4 Quatuor termini ad docendum de paritione in Rota ser-
uari solent.
5 Declaratoria conceditur seruatis quatuor terminis de sty-
lo solitis.
6 Executio dicitur capta per relaxationem executorialium.
7 Mandata debita executioni demandari debent.
8 Mulier tenetur sequi Virum pacto non obstante, si legiti-
ma causa superuenit.
9 Causa separationis thori dicitur causa grauis, & ardua.
Probationes concludentes requiruntur in causa separationis
thori. num. 9.
10 Testes in causa separationis thori debent esse omni exce-
ptioni maiores.
11 Sæuitia ad effectum separationis thori debet esse talis, vt
metum incurrat in constantem Virum.
12 Separatio thori eatenus conceditur quatenus Mulieri me-
diante cautione consuli nequeat.
13 Actus vnius quamuis atrox ad separationem thori non
sufficit.
14 Vir ex causa potest ad Vxoris emendationem procedere.
15 Reconciliatio inter Virum, & Vxorem præcedentem cau-
sã separationis, si quæ extitisset, prorsus abolere dicitur.

DECISIO XXXV.

AGgrauatoriam contra Euam Scaiteriam à Iacobo Fer-
ro eius viro petitam denegarunt Domini, † ex eo, 1
quod declaratoria hic in Curia lata præcedere debuisset,
Rota in Colonien. præcedentiæ 14. Maij 1646. in fin. coram
R. P. D. meo Peutingero, concessa enim à Vicario Tridenti-
no † in vim executorialium Rotalium nullatenus suffragari 2
valuit, Lancellot. de attent. p. 1. cap. 1. n. 34. Rota in Vicen.
prioratus 19. Martij 1610. coram S. D. N. tunc Rotæ Audito-
re, quæ est post 2. volumen cons. Farinac. dec. 283. num. 1. &
2. & in Auenionen. decimarum 2. Maij 1644. coram R. P. D.
meo Peutingero, nam licet ei data esset facultas declarandi, &
denunciandi, nihilominus de stylo † executores in partibus 3
executoriales condemnato dumtaxat intimant, & illis re-
productis coram Rota, hæc tantum procedit ad vlteriorem
executionem, Vestr. in prax. lib. 8. cap. vlt. n. 16. vers. &
quamuis, Felin. in cap. ad probandum n. 6. de re iudic. Seraphin.
dec. 1116. num. 2. cum alijs in dicta Vicen. prioratus coram S.
D. N. & in d. Auenionen. decimarum coram R. P. D. meo
Peutingero.

Verùm cùm modo soliti † quatuor termini fuerint serua- 4
ti iuxta praxim relatam per Vestr. in d. cap. vlt. n. 19. approba-
tam per Rotam in Leodien. Scolastriæ 1. Iulij 1647. coram R. P.
D. meo Verospio, in Ampurien. seu Ciuitaten. electionis Vicarij
26. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Melteo in Colonien. Vica-
riæ 4. Maij, & 3. Decembris 1649. coram R. P. D. meo Ot-
thobono, & alibi sæpius, censuerunt Domini esse proceden-
dum ad vlteriora in declaratoria † ob proteruiam, & con- 5
tumaciam dictæ Euæ mandatis Rotalibus parere recusantis,
cap. venerabilibus §. porro de sent. excom. in 6. Rota coram Se-
raph. dec. 551. n. 4. in rec. dec. 407. n. 12. p. 4. tom. 2. in Burgen.
attentatorum 14. Martij 1646. coram Reuerendiss. Terracinen.
& in Toletana Canonicatus 18. Iunij eo anno 1646. coram R.
P. D. meo Otthobono, cùm enim per relaxationem executo-
rialium † iamdiu fuerit cœpta executio Rota in Burgen. deci- 6
marum de Scalante 28. Octobris 1586. coram Bubalo in Cor-
netana pecuniaria 4. Iulij 1601. coram præclar. mem. Card.
Hieronymo Pamphilio, quæ est dec. 826. p. 4. diuers. cum cæte-
ris adductis per Add. ad san. me. Greg. dec. 458. n. 10. vers. cœ-
pta, vtique debet ad vlteriora procedi, vt finis tandem liti-
bus imponatur, † & mandata huius Sac. Tribunalis debitæ 7
executioni demandentur, iuxta l. quidam existimauerunt in
fin. ff. si cert. pet. Rota in Montis falisci supplementi legitimæ
18. Iunij 1642. in princ. coram R. P. D. meo Bichio, & in An-
conitana dotis 24. Aprilis 1643. coram R. P. D. meo Cerro.

Nec subsistere visa fuit prætensa sententiæ Relatis iniusti-
tia quatenus deducitur ex eo, quod Eua condemnata fuerit
ad cohabitan. cum viro etiam extra Germania contra for-
mam in Capitulis matrimonialibus præscriptam.

Quia cùm iusta, & legitima superuenerit causa, ob quam
Maritus in loco conuento inhabitare non valuit, † Eua eum 8
sequi tenebatur pacto non obstante, Cancer. var. lib. 3. c. 7.
n. 9. vers. nisi aliqua, Capyc. dec. 135. n. 2. De superuenientia
autem iustæ causæ satis docuisse Ferrum DD. visum est, tum
ex inimicitijs in illis partibus contractis, tum ex infirmitati-
bus ibi eum pessimè habentibus cui propterea ad valetudi-
nem recuperandam necesse fuit in Patriam remeare alio-
quin maximo vitæ discrimini subijciebatur ob nimiam aeris
Germanici inclementiam, vt deponunt Testes summario
num. 12. & latè probatur in decisione in hæc causa emanata
27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Celso.

Quæ verò de sæuitia viri ad infirmandam dictam senten-
tiam adducebantur habita non fuerunt in consideratione;
ex quo Testes sunt singulares omnes ferè de auditu, & alios
patientes defectus, de quibus per informantes, & tamen vbi
de separatione thori agitur, quia est causa grauis, & ardua,
† requiruntur necessariæ, & concludentes probationes, 9
Patil. cons. 54. num. 15. lib. 4. Roland. cons. 27. n. 10. lib. 3.
Rota coram san. mem. Greg. XV. dec. 294. num. 12. coram
Buratto dec. 711. n. 1. decis. 815. n. 1. & 2. coram Reuerendiss.
Vrgellen. dec. 72. n. 2. quodque Testes de ea deponentes † sint 10
omni exceptione maiores, glos. in cap. 1. & ibi Abb. in 3. not.
de consanguinit. & affinit. Natt. cons. 616. n. 1. Soccin. iun.
cons. 86. n. 6. & seqq. lib. 2. Barbos. in Rub. solut. matr. p. 2.
n. 27. Rot. dec. 441. n. 2. par. 1. dec. 324. num. 3. p. 6. recent.
& talis sæuitia probanda est, † quæ apta sit iustum, & in 11
constantem virum cadentem metum incutere, Sanch. de ma-
trim. lib. 10. disp. 18. n. 16. Pont. eo tract. lib. 9. cap. 23. n. 5. Ro-
ta in Neapolitana separationis thori 16. Martij 1646. coram
R. P.

R. P. D. meo Peutingero, adeò vt mulieri trepidanti cautio-
12 ne mediante, † sufficienter consuli nequeat, *iuxta not. in cap. ex transmissa in cap. litteras in fin. de rest. spoliat. cap. 1. & ibi glos. in verb. suspectum, vt lite non contest.* Aldobrand. *cons. 71. n. 3. lib. 1.* Farin. *cons. 157. n. 4. lib. 2.* Guttier. *Canonicarum q. lib. 1. q. 24. n. 2. cum alijs cumulatis in decis. 155. n. 1. dec. 324. n. 11. par. 6. recent.*

In proposito autem probatum fuit de tribus, vel quatuor, & quidem leuibus colaphis vna vice tantum impactis, qui licet grauiores fuissent, ad prætensum effectum non suffra-
13 gantur, † cùm actus vnicus quantumuis atroa ad separationem thori non sufficiat, Bald. *cons. 176. n. 3. lib. 1.* Bertazol. *cons. crim. 228. num. 14. lib. 1.* Sanch. *de matrim. lib. 4. disput. 1. n. 22. & lib. 10. d. disput. 18. n. 16.* Rota *dec. 371. n. 5. post 2. vol. cons.* Farin. *in recen. d. dec. 155. n. 2. par. 6. in Romana separationis thori 4. Iulij 1629. §. quæ verbera coram Eminentiss. D. Card. Verospio, & in Bonon. separationis thori 21. Februarij prox. præt. coram R. P. D. meo Bichio*, maximè quando processit, vt in hoc casu ad emendationem vxoris
14 † viro ea causa permissam, Abb. *in cap. quemadmodum §. illud autem num. 15. de iur. iur.* Tiraquell. *de legib. connub. l. 1. Glos. 1. num. 22.* Roland. *cons. 27. num. 15. & 16. vol. 3.* Farinacc. *d. consil. 157. num. 15. vol. 2.* & ibi post eum Rota *decis. 39. dec. 371. vtrobique num. 4. in recent. dec. 155. n. 4. decis. 324. num. 8. par. 6. in Romana separationis thori 1. Februarij 1616. coram S. D. N. & in præcitata coram Eminentiss. D. Card. Verospio.*

Et cessat quælibet difficultas, quia post huiusmodi altercationes, & iurgia, in obsequijs maritalibus perstitit Eua, & etiam in cohabitatione perseuerauit, ac thalamo, ex quo etiam fœtum concepit, & puellam enixa est, vt in summ. num. 11. Quare illius causæ prætextu non potest nunc petere thori separationem, cùm omnem amaritudinem præce-
15 dentem subsecuta reconciliatio deleuerit, † & separationis causam, si quæ extitisset, prorsus abluerit, Glos. *in cap. plerumque verb. nec reconciliata de donat. inter vir. & vxor.* Bertaz. *d. cons. 228. num. 12. lib. 1.* Rimin. iun. *cons. 174. n. 28.* Rota coram Seraphin. *dec. 1315. n. 3. & in Hispalen. separationis thori 27. Februarij 1627. coram Eminentiss. D. Card. Macchiauello.*

Et ita Iacobo tantùm informante fuit resolutum.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Bononien. Fideicommissi de Rubeis.

Lunæ 14. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Inuentarium licèt à damno præseruet, lucrum autem cùm aliena iactura non operatur, ideòque hæredes beneficiati si locupletiores fuerint effecti solutionem aliquo pacto euitare non valent.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iustitia remanet clara si probatur ex publico instrumento.*
2 *Heredes eadem tenentur obligatione, qua defunctus abstringebatur.*
3 *Actiones omnes tam actiuæ, quam passiuæ transeunt in heredes.*
4 *Inuentarium præseruat à damno non autem præstat lucrum cùm aliena iactura.*
5 *Heredes etiam beneficiati eatenus tenentur quatenus effecti fuerint locupletiores vltrà autem non.*
6 *Fratres tenentur in subsidium dotare sorores vbi Patris hereditas non est soluendo.*
7 *Fratres dotando Sorores de bonis Patris proprium negotium dicuntur egisse.*
8 *Creditor tenetur excutere multiplicum.*
9 *Promissio aliud est, aliud implementum facti promissi.*
10 *Heredes facti locupletiores nullo modo solutionem euitare possunt.*
11 *Confessione propria maior non datur probatio.*

DECISIO XXXVI.

Comites de Vrsis, qui passi fuerunt immissionem super Prædio vendito per Tiberium de Rubeis Henrico eorum Authori egerunt pro liberatione à molestijs contra hæredes eiusdem Tiberij, & præuijs duabus decisionibus sententiam fauorabilem reportarunt, quàm Domini dixerũt esse confirmandam, cùm molestiæ non controuertantur, & obligatio pro illarum liberatione, & dettahendo rem liberam cum promissione damnorum, & interesse resultet ex publico Instrumento sub die 24. Ianuarij 1622. † Quibus 1
stantibus Iustitia sententiæ remanet clara, & indubitata ex notat. per Bart. *in l. quæro 56. num. 4. in fine vers. quarto nota ff. locat.* Dec. *cons. 551. num. 7.* Rota coram Buratt. *decis. 194. num. 2.* & post Zacch. de oblig. Camer. *decis. 262. per tot.* & firmatum fuit *in Bononien. nullitatis concordia 4. Feb. præteritis coram me.*

Vndè sicuti vigore præfatæ obligationis tenebatur Tiberius prædictus, † Ita etiam adstringi possunt Ludouicus 2
Antonius, & alij de Rubeis filij, & hæredes illius, *l. si controuersia, & l. si status C. de euictio.* Paris. *cons. 16. n. 124. & seqq. lib. 2. Rota in Fauentina fideicommissi 14. Februarij 1633. coram Reuendis. D. meo Dunozetto Decano, & in Anconitana dotis 24. Aprilis 1643. coram R. P. D. meo Cerro.*

Omnes enim actiones tam actiuæ, † quàm passiuæ tran- 3
sierunt in ipsos vti hæredes Tiberij Patris, *l. cum heredes 23. ff. de acquir. possess. l. heres 37. de acquir. hered.* Cagnol. *in l. heredem n. 17. vers. quia tale ius de regul. Iur.* Rot. *decis. 10. n. 4. p. 3. rec.* & ibi Adden. *n. 36. & seqq. dec. 590. n. 30. p. 4. tom. 3. & decis. 19. n. 9. p. 6.*

Nec obstat, quod dd. de Rubeis sint hæredes Patris cum benef. leg. & Inuent. quia tale beneficium præseruat quidem hæredem à damno quatenus vires hæreditariæ non suffi-
ciant, non autem † ei lucrum præstat cùm aliena iactu- 4
ra, *l. vltimo §. in computatione*, ibique Bart. *num. 5. & 6.* Bald. *num. 11. C. de iure delib.* Rot. coram Seraphin. *decis. 504. num. 4. & in Bonon. bonorum 11. Martij 1647. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Vndè cùm ex publicis Instrumentis datis Summ. num. 3. constet quod hæredes Tiberij receperunt ad proprium commodum lib. 11. mill. nempè ex alienatione duorum Censuum lib. 7. mill. & alias lib. 4. mill. ex ratificatione venditionis à prædicto Tiberio factæ Marchioni Pepulo de 33. Tornaturis quæ ex conuentione fuerunt redemptæ, &
stare debebant pro multiplico, & regressu Emptoris, † vti- 5
que pro dicta summa rectè fuerunt condemnati reiecta prætensione Com. de Vrsis quoad reliquas lib. 4. mill. *iux. text. in l. qui autem 6. §. in hoc tamen ff. quæ in fraud. credit.* ibi hactenus actio erit danda quatenus locupletores facti sunt, vltra non Gabr. *cons. 325. num. 12. lib. 1.* Rot. coram san. mem. Greg. *decis. 67. num. 11. & in Tudertina redditionis rationis 28. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Nec releuat quod ea dictis lib. 11. mill. septem mille erogatæ fuerint in solutionem dotium filiarum eiusdem Tiberij, & sic pro extinguendis debitis hæreditatij, non autem proprijs; Nam cùm hæreditas Tiberij non esset soluenda,
vt est in confesso apud Partes fratres ipsis † in subsidium te- 6
nebatur dotare sorores, *glos. in l. cum plures §. cum Tutor verbo alio patre ad fin. ff. de admin. Tut.* Bald. *in l. qui liberos vers. sed quæro vtrum frater ff. de rit. nupt.* Ias. *in l. 1. num. 29. ff. solut. matr.* Campegg. *de dot. par. 1. q. 22. per tot.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 25. num. 8. & 9.* Boer. *decis. 129. num. 7. vers. sed hoc videtur*, Rota coram Coccino *decis. 77. n. 3.* Duran. *decis. 26. num. 5.* & fuit dictum *in Romana domus 4. Maij 1646. coram R. P. D. meo Meltio.*

Ac propterea soluendo dotem eisdem sororibus de bonis Patris proprium egerunt negocium, & locupletiores ea di-
ctis pecunijs facti † sunt dum mediante illarum solutione 7
propriæ satisfecerunt obligationi, Ancharan. *consil. 434. sub num. 3. vers. cum ergo*, Surd. *de aliment. tit. 1. q. 25. n. 10.* Costa *de remed. subsid. remed. 66. num. 8.*

Nec dicatur quod saltem adesset multiplicum obligatum
pro euictione Prædij, † quod propterea Vrsi teneban- 8
tur excutere ad *text. in l. 2. C. de pignor.* Nam Conuentio de faciendo multiplica non concludit illud fuisse factum,
cùm aliud sit promissio, † aliud implementum facti promissi, 9
vt benè firmatur in secunda decisione Reuerendissimi D. mei Decani, & probat *text. in l. si quis stipulatus sit Stychum §. fin. ff. de verb. oblig.* Tiraq. *de retract. conuent. in fin. num. 4. & seq.* Roland. *cons. 69. n. 17. & seq. lib. 3.* Surd. *cons. 52. n. 13.* Rota coram san. mem. Greg. *decis. 28. n. 2.* ibique Adden. *n. 4.* Vel quatenus probaretur contrarium, & multiplicum appareret completum adhuc pro tota lib. 11. mil. quas hæredes Tiberij erogarunt in proprium vsum,

10 & locupletiores † facti sunt nullo pacto solutionem euitare
possent per *text. in d. l. qui autem §. in hoc tamen ff. quæ in
fraud. Credit.* Surd. *decis.* 205. *num.* 12. Rota *in Tiburtina
redditionis rationis* 10. *Februarij* 1648. *coram R. P. D. meo
Meltio.*

Prætensio verò quod Henricus emptor assumpserit in se
onus faciendi dictum multiplicum, & sic teneatur ad damna,
& interesse nullo modo subsistit in facto: Nam
ipse promisit tantummodo redimere 33. Tornaturas alienatas
à Tiberio venditore, ad hoc vt ex illis multiplicum
componi deberet. Onus verò prædictum translatum fuit
in Marchionem Pepulum, à quo propterea ob non factum
Inuestimentum illi de Rubeis exegerunt lib. 8200. pro fructibus
recompensatiuis, vt constat ea propria eorum confessione,
de qua in Instrumento publico Summ. num. 4. Ita-
11 ut † maior non possit desiderari probatio, *l. cum te la 2. C.
de transact. l. generaliter C. de non numerat. pecunia cum vulgat.
&c.*

Verùm quia in sententia condemnatur etiam pro rata Iacobus
de Rubeis, quem licet prætendatur esse hæredem Ioannis
Galeatij sui Patris. Nihilominus id in actis probatum
non fuit. Ideò in hac parte Domini dixerunt sententiam esse
reformandam.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Interamnen. Vsusfructus.

Lunæ 14. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Omissio inuentarij hæredi creditori testatoris sui crediti consecutionem impediens, illi nullum affert præiudicium in credito, quod ipse hæres post aditionem consecutus fuit; Vsufructuario hærede altero instituto, altero verò proprietario, quando vsusfructus inter illos communicetur.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina per statutum exclusa quando legitimam petere possit.*
2 *Statutum si excludit fœminas propter masculos, an masculo deficiente, fœmina perpetuo remaneat exclusa.*
3 *Solutio imaginaria resultans in herede ob non confectionem inuentarij non procedit in credito post aditionem per heredem acquisito.*
4 *Heres creditor testatoris ex quibus bonis hereditarijs suam satisfactionem consequi teneatur.*
5 *Hæres creditor testatoris cum obligatione camerali rem hereditariam meliorem eligere potest.*
6 *Heres soluens de proprio creditorem hereditarium cum obligatione camerali, potest auctoritate propria sibi satisfacere in bonis eiusdem hereditatis.*
7 *Vsufructuarius quando teneatur soluere æs alienum testatoris ex proprietate potius quam ex vsufructu.*
8 *Vsusfructus vniuersaliter relictus, deducto ære alieno censetur relictus.*
9 *Vsusfructus commode vsufructuario non sufficiens, non communicatur cum herede proprietario.*
10 *Vsusfructus etiam si ad vnum obolum reduceretur, debet ex testatoris precepto sic iubente cum proprietario communicari.*
11 *Proprietarius qui ex precepto testatoris, de vsufructu participare debet, illum de manu vsufructuarij capere tenetur.*

DECISIO XXXVII.

STeterunt Domini in decisis coram me 18. Iunij proximi
præteriti * tam quoad bonum ius Catherinæ Campiæ,
quàm etiam quoad bonum ius sororum de Pacionibus non
obstantibus nouiter hinc inde deductis.

Siquidem quoad bonum ius Catherinæ nihil vrget prætensio
sororum, quod ab hæreditate Alcidæ matris detrahenda
esset ipsarum legitima, cùm penitus corruat ex dispositione
statuti Ciuitatis Interamnæ relati in præterita deci-
1 sione §. *Catherina scilicet*, † quæ cùm simpliciter excludat
fœminas ab hæreditatibus patris, & matris, aliarum personarum
ibidem specificatarum ab intestato decedentium,
iuncto fratribus onere dotandi, nisi fuerint dotatæ non solum
ab æquali successione, sed etiam ab ipsa legitima eas
excludere censetur iuxta distinctionem Castr. *communiter
approbatam in l. titio centum, §. titio genero n. 8. vers. secundo
præmittit ff. de condit. & demonstr. & in cons. 16. n. 2. part. 2.*
Cephal. *cons.* 145. *n.* 10. *& seqq. lib.* 1. Menoch. *cons.* 81. *n.* 4.
vers. aut statutum, inquit Gabr. *cons.* 11. *n.* 3. *cum seqq. cons.*
116. *n.* 40. *lib.* 1. *& cons.* 140. *n.* 15. *&* 16. *cum seqq. lib.* 2.
Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 8. *n.* 9. Sess. *decis. Aragon.*
26. *num.* 59. Rota *decis.* 542. *per tot. & signanter n.* 5.
& sub n. 6. *in fin. vers. vltim. non obstat p.* 1. *diuersor.* coram
Cardin. Millin. *dec.* 317. *n.* 4. *&* 5. *& in Interamnen. hæreditatis
de Paradisis* 6. *Martij* 1606. *coram Sanctiss. D. N. §. non
obstat, quod dicebatur, & in Firmana legitimæ* 8. *Octobris*
1617. *coram bon. mem. Vbaldo penes eundem Merlin. de legit.
decis.* 74. *à n.* 1. *vsque ad* 9.

Quæ quidem statuti dispositio non euitatur ex eo, quod
per obitum fratris extincta fuerit agnatio masculina, indeque
cessauerit exclusio, quia vt dictum fuit in alia decisione
statutum excludit fœminas, nedum fauore fratrum, sed etiam
eorum hæredum, & ab eisdem fratribus causam habentium,
ideòque durat exclusio etiam fauore hæredum extraneorum;
Imò cùm de tempore obitus Alcidæ matris extaret
masculus, & exclusio simpliciter concipiatur non temporaliter
in ipso instanti mortis Alcidæ, superstite Io. Alexandro
statutum consumauit effectum suum deferendo illi maternam
hæreditatem, & ab ea sorores excludendo, vt propterea
retractari non possit, licet postea masculus ille sine
masculis defecerit, sed fœminæ perpetuò remanent exclusæ,
ex theorica Bart. *in l. fin. sub n. 2. vers. sed si poneremus, ff.
ad S. C. Tertullian.* quam sequuntur communiter DD. relati
à Merlin. *vbi supra lib. 3. tit. 1. quæst. 3. num. 1. cum seqq.*

Deducta verò per Catherinam contra bonum ius dictarum
sororum de Pacionibus nullius pariter roboris Domini
existimauerunt; exceptio enim, quod ipsæ præsumantur satisfactæ
de eorum credito scut. 850. ob defectum legitimi Inuentarij
tollitur ponderando quod acquisiuerunt huiusmodi
creditum post huiusmodi creditum post aditam hæreditatem
Io. Alexandri debitoris; Imaginaria autem solutio, & confusio
actionum, quæ resultat ex aditione hæreditatis absque beneficio
legitimi inuentarij † procedunt dumtaxat respectu 3
crediti existentis penes hæredem de tempore aditionis, non
autem respectu crediti, quod ipse deinde acquirit adita hæreditate
persoluendo de proprio, prout hic debita Testatoris,
*vt præter authoritates allegatas in dicta decisione §. quia præter
quod circa fin.* tradit Giouagnon. *cons.* 73. *n.* 62. *vers. accedat
n.* 65. *lib.* 1.

Proot minus obstat, quod consequi debeant illius satisfactionem
prius ex nuda proprietate ipsis relicta, † & deinde 4
ex pecunijs hæreditatis alias ex iuribus, actionibus, & nominibus
debitorum, si extent, sin minus ex immobilibus, *vt dictum
fuit in altera decisione bonus causæ edita* 27. *Ianuarij*
1647. *coram Reuerendiss. D. Terracinen. §. neque potest in fin.*

Quia obiectum non procedit, quando agitur, prout hic, de
credito hypothecario cum obligatione Camerali, † hoc enim 5
casu creditor pro sui satisfactione non adstringitur seruare
prædictum ordinem, sed bona quæcumque etiam fructifera
meliora, & pretiosiora, sibi magis beneuisa eligere potest, *iuxta
claram dispositionem text. in l. creditoris, ff. de distract. pignor.
& in l. qui generaliter, ff. qui potior. in pign. habeant*, Aretin.
cons. 55. *n.* 10. *vers. sed in casu*, Surd. *dec.* 44. *n.* 6. *cum seqq.*
Rota in Ianuen. Saluiani 5. *Maij* 1634. *coram bo. mem. Coccino
in recent. dec.* 276. *n.* 5. *p.* 6. *cum alijs allegatis in Romana
Dotis* 27. *Maij* 1647. *§. conclusio procedit, vers. creditor enim
coram Me*; Quam quidem facultatem dictæ sorores iure
optimo vti poterunt, † dum propria solutione creditrici hy- 5
pothecariæ successerunt ex notatis per Bald. *in l. emptor in
primo notabili, C. de action. vel hered. vend.* Surd. *cons.* 22.
n. 16. Rota in Romana Census 19. *Iunij* 1613. *coram bon.
me. Sacrato penes Cenc. de censib. dec.* 68. *n.* 3. *in Sancti Seuerini
Dotis, seu Saluiani* 4. *Maij* 1640. *coram Reuerendissimo
D. meo Decano* apud Zacch. *de oblegat. Camer. dec.* 187. *n.* 16.
secundum vltim. impress. Multòque magis quando, prout
hic, fuit relictus vsusfructus omnium bonorum, non autem
certorum dumtaxat corporum; † Tunc enim æs alie- 7
num solui debet ab vsufructuario de corporibus tamen
vnde percipere debet vsumfructum, vt respondit I. C.
*in l. fin. ff. de vsufruct. legat. & in l. vsufructu bonorum ff.
ad l. falcid.* Crauett. *cons.* 187. *sub num.* 1. *vers. in quarta cum
seqq.*

seqq. latè Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 143. sub num.*
13. & seqq. Surd. *de aliment. tit. 2. quæst. 35. num. 145. & seqq.*
Mantic. *de coniectur. lib. 9. tit. 6. num. 12.* & alij plenè relati
per Castill. *de vsufruct. cap. 59. num. 17.*

Idqoe etiamsi exinde minuatur, & inutilis ferè reddatur
8 vsusfructus Catherinæ, † quia censetur relictus in eo tan-
tùm, quod superest deducto ære alieno, *l. subsignatum 39.*
vers. bona intelliguntur, ff. de verb. significat. gloss. in l. fin. ff. de
vsufruct. legat. & in l. vsufructu bonorum, ff. ad l. falcid. cum
alijs pluribus, quos refert, & sequitur Menoch. *de præ-*
sumpt. lib. 4. præsumpt. 143. num. 16. Castill. *vbi supra cap. 56.*
sub num. 119. & latius d. cap. 59. pariter sub num. 19. vers.
idcirco communis.

Cæterùm prætensioni Catherinæ; quòd dictus vsusfru-
9 ctus communicari non debeat dictis sororibus, † nisi prius
ipsi vsufructuariæ, & deinde illis commodè sufficiat ex Crot.
cons. 47. num. 41. & 42. lib. 1. totaliter resistit expressa vo-
luntas Testatoris, qui illum vxori reliqui sub explicito onere
10 eum communicandi cum dictis sororibus, † ideòque oon
est corandum de sufficientia, vel illius insufficientia, cùm
etiamsi reduceretur ad voicum dumtaxat obolum esset pa-
riter communicandus, vt ipsa Testatoris voluntas ad vn-
guem seruaretur *ex alleg. tam in d. decis. coram Reuerendiss.*
D. Terracinen. §. neque potest, quàm coram me, §. pro rata vero;
Huiusmodi tamen communicationem dd. sorores quamuis
hæredes proprietariæ capere debeant è manibus vsufructua-
11 riæ, † dum Testator illi iniunxit dictum onus communican-
di, quod sanè demonstrat ipsas proprio iure illum consequi
non posse, *vt probant authoritates alleg. in d. decis. coram me*
§. penultim. in fin. Et ita vtraque &c.

☞ *Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 18. Iun. 1649.*
est in præcedenti parte 10. recent. decis. 328.

R. P. D. B I C H I O.

Aueniouen. Saluiani.

Luna 20. Maij 1650.

A R G V M E N T V M.

Bona fœudalia quæ in Statu Auenionensi, & Comitatu Venusino habentur, ac si essent allodialia, in extraneos alienabilia, ac hæreditaria, veniunt sub obligatione omnium bonorum. Possessio Castri probatur si quis dicitur illius dominus, canones soluit, & ab alijs à se inuestitis laudemium recepit.

S V M M A R I V M.

1 *Venditio facta pro pretio æstimando non dicitur purificata pretio non certificato.*
2 *Clausula constituti non liberat debitorem ab actuali traditione.*
3 *Obligatio omnium bonorum comprehendit etiam bona feudalia, quæ habentur ad instar allodialium.*
Hypothecare eo modo quo poterat debitorem voluisse præsumendum est, num. 3.
4 *Feuda in Statu Auenionensi, & Comitatu Venusino habentur vti bona allodialia, in extraneos alienabilia, suntque hæreditaria.*
5 *Litem euictionarijs intimans illam contra se motam fuisse fatetur.*
6 *Clausula constituti pluribus adminiculis fulciat possessionem probat constituentis contra quemcumque etiam tertium.*
7 *Clausula constituti plenè probata contra habentem causam à constituente.*
8 *Canones ab aliquo soluti, si alium eo tempore eos non soluisse probatur, soluentem probant possessorem.*
9 *Castri appellatione venit etiam possessio illius.*
10 *Castri dominus illud etiam possedisse præsumitur, si alium possedere non doceatur.*
11 *Laudemium soluitur possessori pro inuestitura, & actuali traditione possessionis.*
12 *Transactio facta super debito hæreditario, & hæreditario nomine, hæreditatis probat aditionem.*

D E C I S I O XXXVIII.

Reiecta hodiè fuerunt quæcumque per Informantes pro
Hectore Bello adducta aduersus creditum Francisci
de Tertullis Actoris vti extinctum, mediante datione io so-
lutum, aduersus hypothecam, vel quia orta nusquam fue-
rit soper Castro controuerso, vel quia præscriptione fuerit
sublata; ac tandem aduersus possessionem Francisci de
Sceslas.

Extinctio namque crediti, seu asserta datio in solutum
vigore conuentionis in Instrumento mutui appositæ, quod
in euentum non restitutionis pecuniæ mutoatæ, creditor ha-
beret in solutum quamdam Colonia pro pretio æstimando,
non probatur purificata per successiuam eiusdem Coloniæ
æstimationem, sine † qua nondum certificato pretio con- 1
ditionalis, & imperfecta erat *§. pretium instit. de empt. &*
vendit. & in terminis dationis in solutum Anchar. Regien.
quæst. familiar. 28. num. 3. lib. 1. Surd. *cons. 225. num. 9. in fin.*
Buratt. *decis. 372. num. 5.* minusque probatur effectuata
cùm actuali Coloniæ traditione à qoa clausula constituti in
d. Instrumento adiecta † non liberabat debitorem, *ex alleg.* 2
in 2. decisione huius causæ §. fin. quibus additur Cyriac. *con-*
trouers. 327. num. 24. & seqq. immò nusquam fuisse tradi-
tam, nec tradi potuisse apparet; quia ab alio possidebatur;
vt probat sententia arbitramentalis lata de anno 1578.

Ortus hypothecæ euidens est io verbis instrumenti, ibi,
obligauit omnia bona, &c. quibus sic vniuersaliter conceptis
includuntur etiam bona feudalia, quæ ad instar allodialium
alienabilia io extraneos, & hæreditaria sunt; Cùm † ideò 3
sicoti poterat debitor hypothecare voluisse, præsumendum
sit, Menoch. *cons. 129. num. 13.* Natt. *cons. 159. sub num. 25.*
Surd. *cons. 351. sub num. 25.* Bellon. Iun. *cons. 30. sub num. 9.*
& duab. seqq. Mastrill. *decis. 86. num. 10.* Amat. *decis. Ferrar.*
51. num. 7. Buratt. *decis. 87. num. 10. & seqq.* Rot. *inter recent.*
decis. 264. num. 18. part. 7. qualia esse ex generali consnetu-
dine feuda † in statu Anenionensi, & Comitato Venusi- 4
no, tradit Ludou. Bell. *cons. 3. num. 64. & cons. 4. num. 1. &*
81. post Bertrand. *cons. 237. num. 1. & 2. lib. 6.* quos refert,
& sequitur Modern. Auenionen. *in tract. de præuent. cap. 14.*
num. 5. & variar. resol. tom. 2. cap. 34. num. 12.

Præscriptio verò non intrat ex allegatis in prioribus deci-
sionibus, interrupta nimirum fuit per litem contestam de
anno 1618. & 1621. ac prosequutam successiuis tempori-
bus, gratisque exaduerso negatur cootestatio litis, & impe-
dimenta præstita illius prosequutioni, cùm cooslet de cita-
tiooibus, ac productione articulorum, & de dilationibus
exaduerso petitis, nedum ad effectum iotimandi litem eui-
ctionarijs, sed etiam sub prætextu feriarum, vt in calce
responsionis facti pro Tertulli; Dumque ipse Aduersarius
fatetur litem sibi motam iotimasse euictionarijs, contraque
eosdem; vt à dicta lite liberaretur ad plures actus iudicia-
rios deuenisse † fateatur oportet in necessariom antecedens 5
præexistentiam litis contra se ipsum in Saluiano ab hac par-
te motæ, ac prosequutæ, ad tradita à Bald. *per illum text. in*
l. 2. num. 1. C. dot. promiss. in 2. lect. Dec. *cons. 135. sub num. 2.*
vers. nam probato, Rot. *decis. 400. num. 10. part. 1. recent.*

Possessio tandem Francisci debitoris de tempore hypothe-
cæ, vel postea, quam probata fuisse negant priores decisio-
nes, nunc iunctis scripturis oouissimè ab Actore productis
probata satis visa fuit. Adducitur namque, quod Franci-
scus de anno 1575. in dicto Instrumento dotali, constituit
se possidere Castrum hoc pro vxore, & clausula constituti
† in casu oostro probat constituentis possessionem contra 6
quemcumque; quia pluribus adminiculis fulcitur, quibus
concurreotibus, resultat sufficiens probatio etiam contra
Tertium, Cyn. *in authen. hoc ius porrectum num. 3. C. Sa-*
crosanct. Eccles. Tiraquell. *in l. si vnquam verb. donatione lar-*
gitus num. 100. & seqq. C. reuoc. donat. Surd. *cons. 290. num.*
46. & decis. 325. num. 6. Rota in Mediolanen. Prebendæ 11.
Februarij proxim. præteriti coram me, eòque magis contra
Aduersarium, qui † vt infra probabitur habet mediante 7
causam à constituente, Gratian. *cons. 42. num. 12. lib. 2.*
Morot. *cons. 58. num. 6.* Rot. *decis. 491. num. 10.* & coram
san. mem. Gregor. XV. *decis. 49. num. 3.* coram Reuerendiss.
Vrgellen. *decis. 539. num. 2. part. 4. recent.*

Adminicula desumuntur ex Homagio per Franciscum
præstito pro hoc Castro anno 1555. Summ. Tertulli oum. 3.
ex epistola Cardinalis de Armignac tunc Collegiati Aueniœ-
nensis mandantis de anno 1570. dicto Francisco, vt sol-
uat canones, & Vice Thesaurario, vt recipiat, attento
quod

quod Franciscus est possessor Castri Suinm. ibidem num.4. ex solutionibus canonis à Francisco pariter factis ab anno 1559. vsque ad 1578. quas probant plures confessiones de recepto adminiculatæ, vt ponderatur in secunda decisione, & alia instrumenta nuper producta, necnon Vice Thesaurarij liber, cui tamquam officialis publici ad id deputati, vt legaliter tanto, videtur adhibenda fides, accedente maximè dicta præstatione Homagij; & epistola Cardinalis Col-
8 legati, † & quod nemo alius dictorum temporum canones soluisse probatur, Soccin. *cons.205. num.6. vers. non obstat lib.2.* Surd. *cons.429. sub num.27. vers. circa libros, Modern. Pataunus de script. priuat. lib.4. tit. de libr. Thesaurar. n.10. & 11.* Caualer. *decis.361. num.1. Rota in Bononien. Gabellæ 4. Decembris 1646. coram R.P.D. Otthobono.*

Nec obstat, quòd aliquæ confessiones loquantur solùm de solutione pro iurisdictione; Quia pleræque, prout ipsa præstatio Homagij cantant pro feudo Castri, Territorij, Districtus, & Iurisdictionis loci de Roques. Vndè restringendæ non sunt ad solum dominium, & Iurisdictionem; sed intelligi debent etiam de possessione, quæ sub dicta vniuer-
9 salitate verborum, & signanter appellatione Castri † continetur, vt per Surd. *cons.135. num.65.* Menoch. *de retinen. remed.3. num.115. & seqq. relat.* à Modern. Perusino *de manuten. obseruat.10. num.11.* præsertim ponderando, quod
10 nemo alius tunc temporis † probatur Castrum possedisse, vt ad propositum aduertit Alba *cons.244. sub num.1. vers. secus*, quodque eodem modo leguntur factæ solutiones à Gabrielle Bello aduersariorum Auctore, quem fuisse Castri possessorem non controuertitur.

Tandem ex pluribus Instrumentis nouiter exhibitis, in quibus Franciscus vti Dominus directus dicti Castri inuestiuit plures emptores, & ab illis solitum laudemium exegit,
11 hæc enim exactio præbet argumentum possessionis; † cùm laudemium soluatur possessori pro inuestitura, & actuali traditione possessionis, *l. fin. §. & ne auaritia, C. de iur. emphyteut.* Gratian. *discept.377. num.34.* Surd. *decis.200. num.6.* Quæ libentius recipienda sunt, quia Hector aduersarius causam habet à Gabrielle, hìc verò ab Alemanno, qui erat frater germanus, & hæres Francisci principalis debitoris. Nam transigendo, vt fecit cum eius vxore super debito hæ-
12 reditario, ac hæreditario nomine, illius † hæreditatem adiuisse, dubitandum non est, ad text. *in l. pro herede, ff. acquir. hered. l.2. C. de iur. deliber.* & in terminis transactionis Bald. *cons.224. n.1. lib.2.* Rot. coram san. mem. Greg. XV. *decis.98. num.3. & in Bituntina Census 27. Nouembris 1645. coram R.P.D. meo Corrado impress. apud Modern. Foroliuien. de pignoribus decis.105. num.21. & seqq.*

Ex quibus omnibus simul iunctis, sublato obiecto non probationis possessionis Francisci debitoris, cui soli priores decisiones immissionem à Tertullio petitam denegantes innitebantur dictam immissionem esse concedendam, & sic à decisis recedendum esse Rota censuit, vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,
Romana Saluiani.

Mercurij 23. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Quod possit minor se pro dotanda sorore obligari à solo curatore sine alijs solemnitatibus hæc concludit decisio, vbi quod pluribus assignatis curatoribus vnicuique in solidum censeatur administratio concessa.

SVMMARIVM.

1 *Immissionem in Saluiano consequi debet creditor cum hypotheca si vnam, & alteram possessionem sui debitoris nempè, & tertij possessoris iustificat.*
2 *Creditum cum hypotheca probatur ex publico instrumento obligatione Camerali vallato.*
3 *Inuentarium probat possessionem defuncti, tam contra heredes, quàm contra habentem ab eo causam.*
4 *Confessio facta in positionibus plenè probat possessionem rei conuenti.*
5 *Sustentatio litis sufficit ad probandam possessionem.*
6 *Curator potest minoris contractum auctorizzare, non autem, sine illius præsentia stipulari.*
7 *Curatores plures vbi existunt omnes debent in contractibus minorum interuenire.*
8 *Minor etiam absens obligatur ex contractu curatoris causa necessario inito.*
9 *Frater Sororem dotare tenetur, & num. seq.*
10 *Frater eo magis ad dotem Sororis dicitur obligatus, si communi Patri successit.*
11 *Minor pro dotanda Sorore solemnitates seruare non tenetur, & supra num.9. & 10.*
12 *Tutoribus, & Curatoribus pluribus ordinatis, cuilibet in solidum administratio concessa censetur.*
13 *Præstatio annua Monialibus bona propria renunciantibus constitui solet.*
Moniales etiam professa, possunt sibi quid annum reseruare pro subeundis necessitatibus, quibus non prouident Monasteria num.13.
Præstatio annua Monialibus constituta dotis portio reputatur, eiusque fruitur priuilegio, num.13.
14 *Statutum Vrbis de præscriptionibus lib.1. cap.158. non comprehendit dotes, sed illas expressè excludit.*
Amplia quia d. statutum non complectitur Ecclesiasticas personas, num.15.

DECISIO XXXIX.

IMmissionem domus controuersæ à Venerabili Monasterio Sanctæ Annæ de Vrbe ex persona Camillæ Monialis ibidem professæ petitam eidem Monasterio fore concedendam hodie Domini responderunt; Quia ipsius Camillæ creditum cum hypotheca legitimè iustificat, ac vtrumque possessionis extremum, anteriorem scilicet Octauij debitoris de tempore obligationis contractæ, ac posteriorem Ludoui-
cæ reæ conuentæ, † adeòque in hoc vtilis iudicio Saluiani 1
præfatæ domus immissionem assequi debet ex disposit. *text. in l.1. ff. de saln. & in l.1. Cod. de prec.* & notant vtrobique DD. Bart. *in l. rem alienam n.5. ff. de pignorat. actione*, Contard. *in l. vnic. Cod. de moment. possess. limit.14. num.11.* Negus. *de pignor. primo membr. part.8. num.6. & 8.* Rot. coram Puteo *decis.201. num.2. lib.1.* Gregor. *decis.491. num.6.* coram Buratt. *728. num.4.* Deducitur enim creditum Camillæ hypothecatium ex publico Instrumento præstationis annuæ scutorum 36. sub obligatione Camerali per eandem cum Curatore Octauij fratris stipulato ab anno 1582. dum paternæ successioni, ac hæreditati maternæ ipsius Octauij fauore renunciauit, & antequam in Monasterio professionem emitteret Regularem: Ex tali siquidem Instrumento obligatione Camerali munito præfatum creditum spatio annorum vigintinouem ad scuta 1044. ascendere dignosci-
tur, † ac legitimè remanet comprobatum, secundum Bart. 2
in l.1. num.8. ff. de oper. non. nunciat. Rot. in Imolen. Saluiani 5. Decembris 1601. coram Lancell. & in Romana Saluiani 26. Nouembris 1605. & in Interamnen. Saluiani 14. Nouembris 1611. coram Manzanedo, & in alijs congestis in Romana Saluiani 12. Ianuarij 1646. coram R. P. D. Arguelles. Possessionem verò domus controuersæ de tempore initæ obligationis penès Octauium debitorem extitisse, rectè probatur ex de-
scriptione ipsius in Inuentario hæreditatis Octauij, † facta 3
per Hieronymum, ac Io. Baptistam eiusdem filios, ac hæredes, quod tum contra ipsos, tùm contra habentes ab eis causam plenè concludit, *ad text. in l. vlt. C. arbitr. tut. & in §. sancimus auth. de hered. & falcid.* notat Bald. *in cons.407. num.6. lib.1.* Roman. *cons.102. num.3.* Soccin. *cons.159. n.1. lib.2.* Castr. *cons.393. num.2. lib.2.* Rot. *in Carpen. bonorum 16. Martij 1612. in §. vlt. coram Sacrato.* Nunc verò penès
Ludouicam aduersariam adesse, † benè conuincitur siue 4
ex propria ipsius confessione in responsione, ad positiones emissa, vulgata *l. cum precum, C. de liber. causa, & l. ab emptione, ff. de pactis*, vbi post gloss. *in verbo constituantur*, notat Angel. *num.4. gloss. in l.2. in verbo tradita, ff. de acquir. possess.* Rot. *decis.132. num.3. part.7. recent. & in Sulmonen. Vicariæ 26. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Meltio, & in Pisauren. manutentionis 4. Iunij eiusdem anni, & 1. Februarij sequen. coram R. P. D. meo Arguelles*, siue ex ipsa litis susten-
tatione, † vt notat Alexand. *cons.73. num.1. lib.3.* Pacis. de 5
Saluian. *inspect.1. cap.6. num.7.* Rot. *decis.119. num.5. part.1. & 220. num.3. part.5. recent. & in alijs relatis in Leodien. Domus 25. Iunij 1649. in §. siquidem coram Reuerend. P. D. meo Corrado.*

Neque præfatum Camillæ creditum poterit impugnari, vel quia Instrumentum annuæ præstationis à Camillo de Rusticis paterno Curatore Octauij, ipso tamen absente,

fuerit

fuerit inutiliter stipulatum, ex quo ille solùm poterat aucto-
6 ritatem præstare contractui, non autem † sine minoris præ-
sentia stipulari, secundum Castr. *in l. neque tutores num. 5.
de procurat.* Aretin. *in §. neque num. 13. instit. de auctoritate
tutorum*, Peregr. *cons. 74. num. 4. lib. 3.* Vel quia simultaneæ
cum matre Octauij eidem contractui non interfuit, prout
7 interesse debuerat, † dum vnà cum ipsa fuerat Curator de-
putatus *ad text. in l. vlt.* ibique Bald. *num. 11. C. de impub. &
alijs substit. & in l. vltim. ibique gloss. in verbo vna, ff. ad le-
gem Aquil.* Pacif. *cons. 79. num. 21. lib. 3.*

Cùm enim ageretur de dote debita, tam ex iuris disposi-
tione, quàm ex lege per Testatorem hæredibus imposita,
8 potuit proinde Octauius, † licèt minor, & absens, efficaci-
ter à Curatore obligari, eiusque bona vinculo hypothecæ
iure subijci valuerunt, vt probat *text. in l. tutor in princip.
ff. de pignor. & in l. si in rem minoris, ibique gloss. vlt. C. quan-
do ex facto tutor, vel curat.* Pacif. de Saluian. *inspect. 3. cap. 2.
num. 124. cum seqq.* Rot. coram Gregor. *decis. 31. num. 1. cum
seqq. & in Anconitana Manna 13. May 1644. coram R. P. D.
meo Corrado in §. quia primum cum sequenti §.* Etiam si so-
lemnitates per statutum obligationibus minorum impositæ
adhibitæ non fuerint à Curatore, cùm in hac dotatione de
9 necessitate præstanda per Octauium, † vel quia tamquam
frater sorori dotem tenebatur assignare *ex disposit. text. in l.
cum plures, §. cum tutor. vers. alio patre nata, ibique gloss. in
fine ff. de administr. & periculo tutor. gloss. in l. non omnis in
verbo nulla in fine, C. eod. tit.* Bart. *in proœm. digestorum
num. 14.* Guidopap. *decis. 90. num. 24. Rot. in Romana dotis de
Iacobellis 27. Martij 1626.* coram bon. mem. Vrgellen. inter
10 alias impressas *decis. 26.* Vel quia ipsemet Octauius † com-
muni patri hæreditario iure successerat, *ad text. in l. si quis
à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnoscend.* Bart. *in l.
sicut, §. si debitori num. 1. ff. quibus modis pignus, vel hypot.
solu.* Bald. *in l. vltim. num. 2. C. de dotis promiss.* adeòque
11 nullæ requirebantur † solemnitates tamquam in actu omni-
nò necessario, vt aduertit Picus *ad Statut. lib. 1. cap. 151.
gloss. 7. num. 257.* Rot. coram Verall. *decis. 199. part. 3. & in
decis. 776. num. 3. part. 2. & 122. num. 41. part. 7. recent. & in
Anconitana Manna 13. Maij 1644. in §. prædicta verò coram
R. P. D. meo Corrado*, & in his ferè terminis *in Camerinen.
dotis 10. Decemb. 1638. coram Reuerendiss. Terracinen. in §. 1.*
prout nec etiam requirebatur præsentia matris, licet hæc
vnà cum Camillo Curatrix fuisset deputata: Ex præsumpta
enim voluntate Testatoris cuilibet ipsorum demandata
12 censetur in solidum administratio, † nec proinde ex præfata
deputationis forma præsumitur exclusa, donec expressè Te-
stator iniunxerit quod alter sine altero administrare non
posset, *ad text. in l. 1. ibique gloss. C. quando ex facto tutor, vel
curator.* Bald. *in princip.* cæterique communiter Bart. *consil.
147. num. 2. lib. 1.* Gratian. *discept. forens. cap. 812. n. 27. cum
seqq.* Rot. coram bon. mem. Coccin. *decis. 378. num. 6.*

Neque vrget, quod præfata præstationis annuæ pro-
missio ex solius voluntate Curatoris, non autem ex Testa-
toris dispositione præcesserit, adeòque sub dotis appellatio-
ne comprehendi, eiusque priuilegio gaudere non valeat.
Siquidem illa ex consuetudine communiter recepta solet
Monialibus profitentibus, ac bona propria renuntiantibus
constitui, & assignari pro subeundis earumdem necessitati-
bus, quibus Monasteria vt plurimum, prospicere non va-
13 lent, † adeòque dotis portio reputatur, ac fruitur ipsius pri-
uilegio, vt respondit Rot. *in vna Romana dotis 14. Martij
1635. coram bon. mem. Merlino inter recent. part. 7. decis. 30.
num. 27. & 28. cum seqq.*

Hinc corruit obiecta præscriptionis exceptio, quod scili-
cet lapsu annorum sexdecim hæc annua præstatio debeat so-
luta præsumi, prout in Statuto Vrbis de præstationibus
14 annuis expressè disponitur, *lib. 1. cap. 158.* Cùm † hæc Sta-
tuti dispositio dotale debitum non comprehendat, sed ex-
pressè præseruet, vt notat Fenzon. *ibidem num. 44.* Maresc.
var. lib. 2. cap. 68. num. 43. cum seqq. nec Ecclesiasticas perso-
15 nas ibidem non nominatas, ex defectu † voluntatis statuen-
tium includat, vt respondit Rot. *in Romana liberationis à
fideiussione 4. Martij 1630. coram bon. mem. Merlino, & in
Romana donationis de Castellanis 23. Iunij 1631. coram bon.
mem. Coccino, & in Romana successionis de Comitibus 15. Ia-
nuarij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Vrbeue-
tana legati 4. Iulij 1646. in §. quamuis coram R. P. D. meo Bi-
chio*, & latè prosequitur Boccac. *de statutaria Vrbis præscri-
ptione gloss. 19. num. 199. cum seqq.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,

Anconitana Dotis.

Luna 30. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Mulieri competens priuilegium super restitutione dotis in bonis fideicommissi vig. auth. res quæ C. comm. de legatis ad hæredes transire hic concluditur, vbi etiam quod eo prætextu non impeditur hæres processus executiuus, si incontinenti fideicommissum non iustificetur.

SVMMARIVM.

1 *Executio ritè, & rectè peracta debet præuio processu ad vlteriora terminari.*
2 *Validitas mandati resultat ex concursu requisitorum decis. Verall. 260. part. 2.*
3 *Iustitiam mandati probant decisiones in causa factæ.*
4 *Confessio receptæ dotis facta à marito constante matrimonio ex vrgentibus coniecturis veram probat numerationem.*
Mobilia viri ab vxore retenta si iudicis decreto subhastata fuerunt amplius restitui non debent.
6 *Retentionis ope tueri non potest vxor, quæ integram dotem non soluit.*
7 *Subhastatio præsumitur valida, & iusta.*
8 *Exceptio fideicommissi impedire non potest dotis restitutionem, quo vsque illiquida redditur.*
9 *Bona fideicommissi dicuntur obligata pro dotis restitutione, vbi non adsunt bona libera, & fideicommissum fuerit ab ascendente ordinatum.*
10 *Dotis restitutio competens in bonis fideicommissi vig. authent. res quæ C. comm. de leg. peti potest tam ab ipsa muliere, quàm ab eius hæredibus, & num. 11.*
11 *Priuilegium auth. res quæ C. communia de legatis transit ad hæredes & sup. num. 10.*
12 *Tertius possessor in quolibet actu citatus impedire non potest processum executiuum.*
13 *Citatio contra aliquem vt hæredem executa eumdem afficit etiam si alium ille habeat titulum, quoties de eo in actis legitimè constabat.*
Actus ad validitatem omnis sumenda est interpretatio num. 13.
Circuitus sunt euitandi num. 13.
14 *Exceptio fideicommissi si incontinenti iustificata non fuit non impedit processum executiuum.*

DECISIO XL.

MAndatum Rotale contra hæreditaria bona Hierony-
mi relaxatum pro dote Franciscæ vxori restituenda,
ipsa prædefuncta, sancitum fuerat in sententia ad Dianæ
hæredis instantiam, ac Demetrij huius cessionarij in hoc Tri-
bunali postmodum ædita, exequendum esse contra bona per
fratres de Fanellis modo possessa, Auito, licet q. Galeatij
fideicommisso subiecta, cùm nulla Hieronymi debitoris bo-
na supersint; super cuius vlteriori executione sententiæ,
proposito per me dubio affirmatiuè hodie DD. responde-
runt; Quia iam cœpta per mandati relaxationem executio,
ritè tamen, ac rectè peracta, † debet præuio ad vlteriora 1
processu terminari, vt debitus tandem litibus finis impona-
tur, *l. quidam existimauerunt in fine, ff. de reb. cred. l. ter-
minato C. de fruct. & lit. expens. l. Properandum C. de iudic.*
Soccin. *in l. singulis num. 2. ff. de except. rei iudic.* Alex. *in l.
quæ bona §. vlt. num. 2. ff. de damn. infect.* Surd. *cons. 271. num.
15.* Rot. *in Montis Falisci supplementi legitimæ 18. Iun. 1642.
in §. Cuius ratio coram R. P. D. meo Bichio, & in hac eadem
causa 24. Aprilis 1645. coram R. P. D. meo Cerro.*

Mandati autem validitatem acta ipsa reuoluta demon-
strant, † ex quibus omnia à iure requisita ibidem conuinci- 2
tur contineri, iuxta traditam praxim in decis. Verall. 260.
part. 2. sæpiùs in hoc Tribunali receptam.

Iustitiam verò designant decisiones hactenus æditæ in
hac causa tam coram bon. mem. Buccabella sub die 15. Mart.
& 3. Decembris 1635. quàm coram R. P. D. meo Cerro die
24. Aprilis 1643. & 9. Decembris 1648. † vt alias firmauit 3
Rot. *in vna Rauennaten. seu Ferrarien. Decimarum 24. Ian.
1650. coram me.*

Neque præfatam executionem retardare poterunt exce-
ptiones

ptiones à fratribus de Fanellis denuo repetitæ. Siquidem
prima non iustificatæ dotis obiectio, quippè quæ ex sola
Hieronymi viri confessione de recepto ab ipsa vxore, eius-
que hæredibus deducatur, tollitur ex decisionibus hactenus
editis in hac causa, quibus fulcita dignoscitur adducta con-
4 fessio pluribus, atque vrgentibus coniecturis † legitimam
proinde veræ dotis probationem præseferentibus secundum
Salyc. *in l. si mater num. 1. C. de contrah. empt.* Bald. *in l. 1. n. 4.
C. de priuil. dot.* Dec. *cons. 96. num. 3.* Natt. *cons. 548. num. 23.*
Surd. *cons. 486. num. 7. & 8. cum seqq.* Card. Mant. *de tacit. lib.
11. tit. 20. num. 19.* Rot. coram Greg. *decis. 62. num. 2.*
Altera verò obiectio exinde deducta, quòd in ipsa dotis
consignatione ex A. C. decreto debuerant ab hæredibus
Franciscæ mobilia restitui in computum dotis receptæ, vel
saltem certus eorundem valor tunc temporis compensari
remouetur pariter ex alio eiusdem A. C. decreto, quo me-
diante à pluribus annis legitima eorundem mobilium subha-
5 statio præcessit, † quæ proinde Franciscæ successores ab
eorum restitutione mobilium reddidit immunes, vt respon-
dit Rot. *coram R. P. D. meo Cerro sub die 9. Decembris* 1648.
in §. aut vero prætenditur.
Ad compensationem verò valoris (dum in eodem decre-
to restricta fuit ad casum integræ dotis restitutæ) adhuc ar-
6 ctati non fuerant dum dos integrè soluta non extitit, † ita vt
se possint etiam retentionis ope tueri per text. *in l. si non sor-
tem, §. si centum ff. de cond. ind.* vbi post gloss. *in verb. retine-
bitur*, tradit Bart. *in fine*, Castr. & Alexand. *num. 6.* Ias. *n. 10.*
cæterique communiter idem Castr. *in l. si quis aliam num. 4.
ff. de solut. & in l. petenti in fine, ff. de pignor. & act.* Negus.
de pignor. in 2. membr. 3. part. num. 20.
Non obstat, quòd eadem subhastatio nullitati videatur
obnoxia post quam non obstantibus oblationibus, atque de-
posito per fratres de Fanellis oblato, ad eam Iudex procedi
mandauit, cum præfata nullitatis obiectio ex contraria præ-
7 sumptione tollatur † pro subhastationis validitate, atque
iustitia vigente ex tradit per Bald. *in l. ordo num. 5. Cod. de
rescind. vend. gloss. in l. à Diuo Pio, §. si pignora in verb. quam,
ff. de re iud.* vbi etiam Iason. *num. 2. & 3.* Surd. *cons. 256. n. 8.*
Rot. *in Narnien. dotis 4. February* 1628. coram Vbaldo post
modern. Perus. *de subhast. decis. 75. num. 9.* Dum maximè
damnum ex distractione mobilium Fanellis illatum, ac læsio
exinde contingens adhuc probata non fuit, nec oblationes
integræ factæ fuerunt ab ipsismet Fanellis, vt allegant illius
Informantes.
Tertia denique exceptio ex iure fideicommissi petita per
q. Galeatium de Fanellis eorumdem auum præordinati (su-
per quo propter negant mandatum contra bona hæreditaria
Hieronymi relaxatum exequi posse) ob nondum iustifica-
tam bonorum identitatem, nec consumptionem detractio-
num ipsi Hieronymo fideicommittentis descendenti compe-
8 tentium illiquida redditur, † atque incerta, adeòque man-
dati executionem retardare non valet, iuxt. text. *in l. vlt. C.
de compensat.* Afflict. *decis. 381. sub num. 15.* Rot. coram Se-
raph. *decis. 1455. num. 3.* coram Greg. 220. *num. 5.* & in alijs
recensitis *in Romana successionis 24. Ianuarij præteriti coram
R. P. D. meo Corrado in vlt. §. Remouetur præterea, ex auth.
resque C. omnia de leg. desumpta, ex auth. de restit. & ea quæ
pariter in §. quamobrem*, cuius virtute dispositionis ascenden-
tium bona licet fideicommisso supposita hypothecata red-
9 duntur † pro restituenda dote descendentibus quoties bona
libera, prout in proposito casu, non supersint, vt pluries
firmauit Rot. videlicet coram Seraph. *decis. 278. n. 5. in Ro-
mana dotis 30. Martij 1618. coram bon. mem. Card. Verospie,
& in alia Romana dotis 23. Maij 1645. coram R. P. D. Ottho-
bono, & in hac eadem causa 9. Decemb. 1648. in §. omissis enim*
10 *coram R. P. D. meo Cerro*, siue ab ipsa muliere, † siue ab
eius hæredibus dotis restitutio petatur, vt notat Castr. *in d.
authen. res quæ num.* 10. Menoch. *cons. 34. num. 42.* Rot. coram
11 Seraph. *decis. 688. num. 11.* vbi præterea considerat, † quod
actio (prout in casu proposito) ipsa viuente muliere orta
iam fuerat, *& in Romana dotis 14. February* 1642. *in §. cuius
auth. dispositio, coram Reuerendissimo D. meo Decano, &
in hac eadem causa 24. Aprilis* 1643. *in vlt. §. coram Reuerend.
P. D. meo Cerro.*
Neque ijdem fratres de Fanellis vti tertij bonorum posses-
12 sores processum executiuum potuerunt impedire, † vel quia
in quolibet actu contra ipsos fuit repetita citatio, iuxt. theo-
ric. Castr. *in l. cum filius famil. num. 3. ff. de verb. signif.* quam
probant Dec. *cons. 187. num. 2.* Ruin. *cons. 34. in fin. volum. 5.*
Aymon. *cons. 12. num. 8.* Surd. *cons. 334. num. 12.* & plures
alij relati per Maresc. *variar. lib. 1. cap. 86. num. 51. & lib. 2.
cap. 121. num. 7.* Scacc. *de appell. quæst. 17. limit. 6. membr. 3.
num. 52.* Rot. *in hac eadem causa sub die 24. Aprilis 1643. co-
ram R. P. D. meo Cerro, & in Ciuitatis Castelli Spolij 7.
Maij 1638. coram Reuerendiss. Terracinen.* Et licet citatio
contra ipsos, vti hæredes Hieronymi supponatur executa,
non autem vti fideicommissarios Galeatij † dum tamen de 13
vtroque titulo in actis constabat, citationes ex vtraque iure
censentur executæ ad substinendam actus, atque sententiæ
validitatem, pro qua vti inutiles, & calumniosè circuitus
euitentur, omnis debet interpretatio desumi, *l. quoties, &
l. merito, ff. pro socio, l. cum in testamento, §. hæc verba, ff.
de hæred. instit.* Alciat. *reg. 3. præsumpt. 42.* Rot. coram Greg.
decis. 282. num. 7. ibique Add. *num. 12.*
Vel quia, vt superiùs ponderatum fuit, & coram Reu. P.
D. meo Cerro sub die 24. Aprilis 1643. exceptio fideicom-
missi turbida redditur, atque illiquida, cuius proinde respe-
ctu mandata executiua contra hæreditaria Hieronymi bona
relaxata, exequi poterant contra bona, quæ vti fideicom-
misso supposita ex aduerso allegantur possideri, † dum ipsius 14
subsistentia, atque efficacia apta ad impediendam executio-
nem incontinenti iustificata non fuit, prout omnium Tri-
bunalium praxis obseruare solet, de qua testatur Rot. *in
Senogallien. Prædij 10. Iunij 1619. coram bon. mem. Pirouano,
& in alijs recensitis in d. decisione R. P. D. mei Cerri in §. Con-
traria vero in fine.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. MELTIO,

Postea Reuerendissimo Episcopo Papien.

Romana Fideicommissi de Mutis.

Veneris 13. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Sub nomine dotis veniunt etiam illa, quæ fuerunt in Instrumento dotali promissa æstimata; acconcium enim censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudicatur prout de ipsa dote, vndè pro eis quoque habere locum, remedium *auth. res quæ, C. commun. de leg.* in præsenti decisione constanter firmatur. Fideicommissarius cui competit detractio legitimæ, & Trebellianicæ in bonis fideicommisso subiectis, si filias dotauerit, an in dd. dotibus, huiusmodi detractiones imputari debeant, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommissaria ascendentium sunt hypothecata, & alienari possunt pro dotem descendentium, & num. 7.*
2 *Præscriptio contra Fideicommissarios non currit nisi à die purificati fideicommissi ad eorum fauorem.*
3 *Fideicommissarius non potest inferre præiudicium alijs successiuè vocatis, quibus fuerat ius quæsitum.*
4 *Aditio hæreditatis paternæ, ex quo probata remaneat.*
5 *Hæredes non possunt contrauenire voluntati eorum auctoris. Amplia, vt num. seq.*
6 *Hæreditatem quandocumque quis adiuerit, dicitur contrahere obligationem de obseruando factum defuncti.*
8 *Dotis nomine, veniunt etiam illa, quæ fuerunt in Instrumento dotali promissa æstimata.*
9 *Et ex quibus probata remaneat illorum traditio quamuis non constet de actuali traditione.*
10 *Dotis solutio ex diuturnitate temporis, præsumitur.*
11 *Bona fideicommissaria super quibus fuit impositus census ex causa dotis, & postea à fideicommissarijs extinctus, si deinde dd. bona fuerint ab ipsis alienata, remanet extincta omnis actio, quidquid de pretio egerint.*
12 *Soluens legatario cum cessione iurium, non amplius legatarius, sed soluens dicitur creditor testatoris.*
13 *Ratificatio, quid importet.*
14 *Cessionarius agere potest pro parte sibi translata vigore cessionis.*
15 *Venditor tenetur de euictione ex natura contractus venditionis.*

16 *Obli-*

16 *Obligatus de euictione, non potest agere rei vendicatione.*

17 *Bona fideicommissaria, vt alienari possint ex causa expensarum factarum occasione matrimonij siue carnalis, siue spiritualis, quid requiratur.*

18 *Instrumento constitutionis dotis, magis standum est, quàm alijs Instrumentis ab illo discordantibus.*

19 *ad Instrumentum originale, & matricem semper recurri debet.*

20 *Acconcium censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudicatur, prout de ipsa dote.*

21 *Bona filij non sunt particulariter obligata pro restitutione dotis, si constat illam fuisse receptam ab eius Patre.*

22 *Bona fideicommisso subiecta, in fideicommissarios diuisa, æqualiter detrahi debent pro restitutione dotis.*

23 *Fideicommissarius, cui competit detractio legitimæ, & Trebellianica in bonis fideicommisso subiectis, si filias dotauerit, in dd. dotibus huiusmodi detractiones imputantur.*

24 *Alienationes plurimæ vbi reperirentur factæ à fideicommissario de bonis fideicommisso subiectis, in illis detractiones dotium consumpta præsumuntur.*

DECISIO XLI.

IMmissionem in duodecimam parte Casalis Polidori concedendam esse DD. Octauio, & Fratribus de Mutis vigore fideicommissi ad eorum fauorem purificati per obitum Valeriani Iunioris factis tamen prius detractionibus expressis resolutum fuit coram me sub die 11. Ianuarij, & 28. Maij 1649. quibus neutra parte adhuc acquiescente iterum dubitaui, An dictæ decisiones essent reformandæ, & DD. percurrendo omnes partitas. Quoad primam respicientem Dotem Lucretiæ assignatam in quinta parte sextæ Casalis Polidori nullam habuerunt difficultatem, vt illa veniat de-
1 trahenda ex regula in iure certissima, quod bona † fideicommissaria Ascendentium sunt hypothecata, & alienari possunt pro dote descendentium, Authen. *res quæ, C. comm. delegat.* Secunda pariter, quæ versatur circa dotem constitutam Liuiæ in quarta parte residui dictæ sextæ partis Casalis, & ipsa non fuit controuersa, sed tantùm dicebatur, quod competeret illius redemptio stante facultate illam redimendi pro pretio scutorum mille reseruata à Cæsare non solùm sibi suisque hæredibus, verùm etiam cuilibet de familia de
2 Mutis † contra quos proindè allegari non poterat præscriptio dictæ facultatis ex lapsu longissimi temporis ex quo illa non currit nisi à die purificati fideicommissi ad eorum fauorem, l. 1. *C. de annal. except. l. contra maiores, C. de inofficios. testam.* Prout nec minus nocere poterat remissio dicti pacti, seu facultatis redimendi ex consensu liberè deindè præstito de anno 1558. per Cæsarem, & Philippam Coniuges, dum per vendita fuit dicta pars Casalis Iacobo Muto,
3 eo † quia Cæsar non potuit inferre præiudicium vocatis, quibus ex præcedenti facultate redimendi ad fauorem cuiuslibet de familia de Mutis fuerat Ius quæsitum. Verùm his non obstan. DD. steterunt in alias indecisis, quod scilicet non sit locus dictæ prætensæ redemptioni ex ea ratione, quod cùm Octauius, ac eius fratres actores in præsenti iudicio sint hæredes Laurentij hæredis Cæsaris, & Philippæ coniugum, qui liberarunt dictam partem Casalis à pacto redimendi liberè consentiendo illius venditioni, prout de remissione pacti redimendi constat ex Instrumento dato in
4 Summ. DD. Violantis, & Flaminiæ num. 2. & † de aditione d. hæreditatis Cæsaris facta à Laurentio probatur ex cessione per eumdem Laurentium facta Alexandro fratri de omnibus iuribus sibi competentibus super bonis paternis, quæ quidem cessio supponit in necessarium antecedens paternæ hæreditatis aditionem, *ex alleg. in decis. 74. num. 8. &*
5 *decis. 106. num. 6. part. 7. recent.* † Vtique non possunt pactum iam extinctum per consensum eorum, quorum sunt hæredes exercere, nec voluntati eorum contrauenire debent, l. *ex qua persona, ff. de regul. iur.* Surd. *decis. 159. num.* 11. Rot. *decis. 143. num. 10. part. 5. recent.* quod etiam procederet quamuis respectu propriæ eorum personæ d. facultas redimendi dici non posset remissa, aut præscripta; nam
6 onus non contraueniendi remanet adeò hæreditati affixum, ac ab ea inseparabile, vt quandocumque quis ad hæreditatem veniat dicatur contrahere obligationem de obseruando factum Defunctorum, Peregrin. *de fideicomm. art. 33. num. 8. & 9.* cum alijs per DD. *congestis in §. 1. auth. de hæred. ab intestat. venient.* Eòque minus impugnari potest remissio, quia pretium à dd. Coniugibus receptum in dicto Instrumento liberationis fuit inuestitum in censu dato ab
eisdem Coniugibus pro dote Sigismundæ eorum filiæ, † quæ 7
benè dotari potuit ex bonis, & iuribus fideicommissi, *d. authen. res quæ, C. commun. deleg.* vbi communiter DD. Iason. *num. 29.* & Curt. *num. 11.* Didac. *var. resol. lib. 3. cap. 6. num. 10.*

Doti Philippæ firmatæ in præteritis decisionibus in ducatis 4000. & alijs ducat. 500. pro acconcio censuerunt DD. adden. alia scuta centum pro valore pelluuij, & vrcei argen-
tei, quæ † cùm fuerit in Instrumento dotali promissa æsti- 8
mata veniunt sub nomine dotis, *Rota in Romana Vineæ 27.*
Martij 1649. coram R. P. D. meo Royas. † Et licet non con- 9
stet de illorum actuali traditione, tamen ex longo temporis cursu iunctis alijs coniecturis, quæ in proposito casu concurrunt, vt nempè creditor esset diligens, & onera matrimonij substineret, & debitor esset diues, & solitus soluere, necnon ex generali consuetudine dandi hæc ab initio, habita fuit pro sufficienter probata illorum traditio, prout in similibus terminis firmatum fuit apud Surd. *decis. 175. n. 7. & 10.* Andreol. *controuers. 57. num. 11. & 12.* Mascard. *de probat. concl. 1318. num. 26.* & declarauit Rota *in Maceraten. legitimæ 1. Iunij 1618. coram bon. mem. Vbaldo Sen.* & in pun-
cto, † quod ex diuturnitate temporis præsumatur solutio 10
dotis, firmat Cuman. *cons. 31. num. 3.* Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 468. num. 8. & in recent. decis. 160. num. 3. part. 7.*

In diminutione tamen dictæ dotis iterùm dictum fuit computan. esse integram summam scutorum 1100. pro valore domus in hæreditate fideicommittentis remansæ, & per filios Philippæ, tamquam eius hæredes simili pretio alienatæ Fuluiæ Taschæ, nulla habita ratione, quod ea dictis pecunijs scuta 250. erogata fuerint de consensu Alexandri, & Laurentij in extinctionem census aliàs impositi super eadem
domo à Cæsare eorum communi patre; † nam mediante 11
huiusmodi solutione effecti quidem fuerunt pro dicta summa creditores hæreditatis paternæ, sed non ideò remanserunt pro eadem creditores Valeriani fideicommittentis ex causa dotis Philippæ cum in hanc causam receperint integrum pretium scutorum 1100. retractum ex venditione domus, qua mediante d. creditum remansit proportionabiliter pro dicta summa extinctum, quidquid deindè exactores dd. pecuniarum de illis egerint, §. 1. *instit. quib. mod. tollitur obligatio*, l. *soluendo, ff. de negot. gest.* l. *solutionem, ff. de solut.* l. *tale pactum*, §. *post diuisionem*, & ibi Castrens. *ff. si cert. pet.*

In eiusdem dotis diminutionem etiam tendit, prout firmatum fuit in secunda decisione in hac causa emanata *sub §. In extinctionem*, alia partita scutorum 168. quæ in maiori summa nempè scutorum 500. Philippa legauit Portiæ eius filiæ; Nam legatum pro dicta rata scutorum 168. solutum
fuisse probatur ex eo, quod † dictæ Portiæ soluit Vitalis Pa- 12
ter Deliæ reportata cessione iurium competentium super hæreditate dictæ Philippæ, sicque colligitur, quod solutio facta fuit in causam d. legati Philippæ animo succedendi legatariæ in eius iuribus, adeòut non amplius legataria, sed soluens sit creditor Philippæ testatricis, vt post Bald. & alios ibi allegatos dixit Rota *decis. 126. num. 1.* apud Cenc. *de censib.* Hincque patet, quod ponderatio facta in secunda decis. *sub §. Non obstat replicatio*, vt si ista solutio non minueret dotem sequeretur, quod bis fieret detractio eiusdem summæ, scilicet semel in detractione dotis Deliæ, & altera vice in detractione dotis Philippæ sit vera; & benè subsistat siquidem pars dotis Deliæ, quæ integrè detrahitur cessit, vt dictum est solutionem debiti; hoc est legati d. Philippæ.

Habita neque fuit pro releuanti illa prætensio deducendi dotem Philippæ, tam ex portione Casalis spectan. ad Alexandrum, quàm ex alia spectante ad Laurentium ex ea ratione, quod cùm onus restituendi d. dotem fuit radicatum in persona fideicommittentis omnia eius bona dicantur æqualiter affecta, sitque propterea ex eis æqualiter facienda restitutio. Nam placuit responsio data in prima decisione in §. *Neque obstare visum fuit*, vt cùm Laurentius recepta vberi recompensa in pecunijs, & alijs bonis ab Alexandro eius fratre fecerit ei amplam cessionem de omnibus iuribus sibi competentibus super Casali tam ratione bonorum maternorum, quàm paternorum cum promissione faciendi ra-
tificare eius filios, prout ratificarunt, † quæ ratificatio facit 13
cen-

censeri actum ab eis gestum, Dyn. *in cap. ratihabitionem col. 5. vers. in quarto vero genere de regul. iur. in 6.* Paris. *cons. 5. num.* 200. Surd. *decis. 33. num. 3. & 4.* Omnia iura consequendi dotem maternam super portione d. Casalis translata fuerunt
14 in Alexandrum cessionarium, † qui proinde prout eius hæredes filiis vti possunt super dicta parte Casalis tam pro parte propria, quam pro parte translata vigore cessionis, *l. emptor*, vbi DD. *C. de hæred. vel act. vendit.* Dec. *cons. 107. num. 18. lib. 1.* Rot. *decis. 68. num. 3.* post Cenc. *de cens.* Vlterius aduertebant DD. quod ex ratificatione d. cessionis factæ per Octauium cum obligatione ad interesse sequitur, quod filiæ Alexandri cessionarij possidebant hanc ratam Casalis cessi, non titulo fideicommissi, sed dictæ cessionis, ac ven-
15 ditionis, † quæ operatur, vt in casum molestiarum super d. Casali possint habere regressum contra eundem D. Octauium de euictione obligatum ex natura contractus venditionis, *ex allegat.* per Dec. *cons. 483. num. 15.* Gregor. XV. *de-*
16 *cis. 24. num. 3.* † Sicque Octauio obstat regulam *legis venditionem*, quam affert Dec. *d. cons. 483. num. 16.*

Detractioni scutorum 300. pro expensis factis occasione collocandi filias Cæsaris in Monasterium visa non fuerunt addenda alia scuta 175. quæ prætendebantur soluta ab Alexandro ex causa eiusdem ingressus, quia in d. causam constat expensa fuisse solum scuta 300. Maximè quia dum dicebantur soluta alia scuta 300. alijs creditoribus ipsius Alexandri, & Laurentij addita deinde fuit d. solutio scutorum 175. debit. dd. filiabus absque eo, quod expressa fuerit ali-
17 qua causa d. debiti. † Vnde patet, quod causa crediti dd. scutorum 175. ab ipso Alexandro habita fuit diuersa à credito expensarum factarum occasione ingressus Monasterij, & sic illa minimè venit detrahenda ea bonis fideicommissarijs, cùm ad hunc effectum requiratur, vt solutio facta fuerit in causam dotium, & apparatuum nuptialium occasione matrimonij, siue spiritualis, siue carnalis, *§. Quamobrem in auth. de restit. & ea, quæ parit. & d. auth. res quæ, C. com. de leg.* Rota coram Mant. *decis. 152. num. 1.*

Dos Deliæ visa fuit firmanda, prout alias firmata fuit in scutis 500. iuxta quantitatem expressam in Instrumento dotali, quod magis attenden. esse videtur, quàm Instrumentum transactionis initæ inter dictum Laurentium, & Alexandrum in quo licet enuncietur solui in d. dotis in summa
18 scutorum 600. id erroneè factum fuisse censendum est, † cũ in dubio, semper magis standum sit Instrumento originali constitutionis dotis, quàm alijs Instrumentis ab illo discordantibus, ad trad. per gloss. *in ver. protocollum, in auth. de Tabell.* Angl. *in §. vltim. num. 15. in auth. eiusdem dicens*,
19 † quod semper recurri debet ad matricem, & originale, & idem sensit Bald. *in l. nostram num. 4. C. de testam.* Dictæ tamen doti addenda esse voluerunt alia scuta 150. pro acconcio, & scuta 40. pro residuo valoris vrzei, & pelluuij argentei, quæ fuisse actualiter tradita constat ex Instrumento relato in *Summar. Violantis, & Flaminiæ num. 4.* Acconcium
20 † enim censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudicatur, prout de ipsa dote, Aoan. *cons. 36. num. 1. vsque ad 4.* Paris. *cons. 95. num. 13. lib. 2.* Curt. Iun. *cons. 129. in fin.* Rot. *decis. 116. part. 1. diuersor. & decis. 72. num. 4. part. 2. recent.* Thes. *decis. 195. num. 5.*

In hoc tamen reformanda visa fuit decisio, vt dicta dos Deliæ debeat pro virili detrahi ex portione obuenta in bonis fideicommissi tam Laurentio, quàm Alexandro exemplo eius, quod dictum fuit in secunda decisione de dote Sigis-
21 mundæ, & expensarum factarum occasione ingressus, † nam cùm ex Instrumento dotali constet, quod illam non recepit Alexandri, sed Cæsar eius pater, bona Alexandri non sunt pro eius restitutione particulariter obligata, Surd. *decis. 47.*
22 *sub num. 2. vers. dictum fuit, & num. 3. & seq.* † & cessante particulari obligatione Alexandri, atque non existentibus bonis Cæsaris, qui dotem recepit intrat detractio ea bonis Aui fideicommittentis, quæ facienda videtur non minùs ex parte portionis, quæ voi obuenit, quàm ex alia obuenta alteri, *ad text. in l. vnica, §. sed omnes, C. de caducis tollen. l. via constitutis, §. quicumque, ff. de seruit.* Vrban. *prædi. l. 1. §. final. ff. si seruit. vindic.* Dec. *cons. 24. num. 28.* Surd. *decis. 97. num. 13.* Rot. *decis. 127. num. 1. part. 6. recent.*

De alijs autem detractionibus quas modo tantùm D. Flaminia, & D. Violantes prætendere ceperunt ex persona Alexandri eorum patris tanquam cessionarij Laurentij hæredis Cæsaris nempè medietatem legitimæ, & trebellianicæ debitam d. Cæsari in bonis Valeriani fideicommittentis, ac medietatem dotis Cherubinæ matris, & Mutiæ Sororis eiusdem Cæsaris nulla fuit habita ratio, non respectu detractionum legitimæ, & trebellianicæ cum Cæsar de bonis fideicõmisso subiectis, & præsertim de partis Casalis de quo nunc agitur dotauerit filias suas, huiusmodi dotes sunt imputandæ in dd. legitimam, & trebellianicam, ne contingat illas dotes bis ea dicto fideicommisso detrahi, nempè semel sub nomine dotium, & iterùm sub nomine legitimæ; † Immò 23
cùm Cæsari competerent huiusmodi detractiones, & pro illarum rata bona Valeriani patris non caderent sub fideicommisso, Cæsar de istis bonis liberis, & non de subiectis fideicommisso dotasse filias censetur, ac propterea in dd. dotibus huiusmodi detractiones imputantur, Cyn. *in auth. res quæ, in fin. C. comm. de leg.* Bald. *in l. iubemus col. 1. vers. ita fallit, C. ad trebell. & cons. 367. & 392. col. 1. num. 13. lib. 1.* Dec. *cons. 201. num. 8.* Paris. *cons. 17. colum. fin. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm. art. 39. num. 4.*

Respectu verò medietatis dotium Cherubinæ, & Mutiæ, ommissis pro nunc alijs responsionibus sufficit dicere,
† quod cùm Cæsar plures fecerit alienationes de bonis fidei- 24
commisso subiectis, & signanter de medietate Casalis Pernæ pro pretio ducat. 5250. Summ. Octauij de Mutis num. 2. & de rata domus, quàm pro indiuiso possidebat cum Nicolao patruo, & Britio fratre pro pretio ducat. 200. eodem Summario num. 2. necnon de 1506. pecudibus in hæreditate fideicommittentis relictis, & per eundem Cæsarem venditis pretio scu. 1500. eodem pariter Summ. num. 2. in illis dictæ detractiones dotium consumptæ præsumuntur, Soccin. sen. *cons. 76. num. 13. in 3. volum.* Soccin. iun. *in l. in quartam num. 89. ad l. falcid. & cons. 137. num. 6.* Peregrin. *de fideicomm. art. 39. num. 1.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Vrbinaten. Prædij.

Veneris 3. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Filij in conditione positi ex quibus coniecturis censeantur vocati, latissimè tractatur. Testamentum factum à filiofamilias, an valeat si postquam sui iuris fuerit effectus, fecerit solemnes Codicillos, in quibus omnia in Testamento contenta, in omnibus, & per omnia confirmauit; eruditè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Filij in conditione positi, quando censeantur vocati.*
2 *Filij positi in conditione cum qualitate naturalis legitimitatis, censentur vocati, & quare.*
3 *Clausula,* & non aliter, *adiecta immediate post conditionem, si sine filijs legitimis, & naturalibus, quid operetur.*
4 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando fuit facta reciproca inter proprios filios Testatoris hæredes institutos.*
5 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, si Testator in re particulari vocauit primogenitos filiorum, quos supra collectiuè filiorum nomine, in conditione posuerat.*
6 *à Vocatione ad rem particularem, quando benè inferri possit ad fideicommissum vniuersale.*
7 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, quando Testator supposuit in alia parte testamenti, vt illi, quos supra collectiuè in conditione posuit, fuerint ad vniuersale fideicommissum vocati.*
8 *Legatum annuum impersonaliter relictum ad pias causas, perpetuum censetur.*
9 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, quando Testator annua legata perpetua reliquit.*
10 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati si Testator adiecit onus perpetuum in aliqua re, quod ipsius etiam descendentibus inesse videtur, Amplia, vt num. 12.*
11 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati, quando volũtas Testatoris alioquin adimpleri nõ possit.*
12 *Fideicommissum censetur perpetuum propter verba perpetuitatis adiecta legatarijs, quamuis onus ad hæredes nominatos in testamento directum sit.*

13 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, quando Testator eos nuncupauerit hæredes nominatos in testamento, in quo tamen, solum positi in conditione reperiebantur, & quare.*

14 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati propter grauem perpetuum in testamento adiectum.*

15 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati ex prohibitione alienationis indefinitè concepta.*

16 *Coniecturæ quando plures concurrunt, fortiores eligendæ sunt, & quid si singulæ non prodessent.*

17 *Filij in conditione positi, vt censeantur dispositiuè vocati, quando leuiores coniecturæ sufficiant.*

18 *Filij in conditione positi, censentur non solum vocati ad portionem ipsorum Parentum, sed etiam patruorum, quando per eorum prædecessum bona ad dd. parentes deuenerunt.*

19 *Filiusfamilias non potest testari, & disponere, neque de peculio aduentitio.*

20 *Et testamentum non conualescit, licèt sui iuris factus decesserit, & quando secus num.21.*

22 *Testamentum factum à filiofamilias, vt valeat ex quo sui iuris factus decesserit, quæ requirantur.*

23 *Testamentum factum à filiofamilias valet, si postquam sui iuris factus fuerit fecerit solemnes Codicillos, in quibus omnia in testamento contenta firmauit.*

24 *Et quid si Testator proferat tantùm verba dispositiua coram quinque testibus, an testamentum prius confirmetur.*

25 *Testamentum inter liberos, solemnitatem septem testium non requirit, sed duobus tantùm munitur.*

26 *Dispositio inter liberos coram duobus testibus, non dicitur Codicillus, sed Testamentum.*

27 *Testamentum confirmatum à filiofamilias sui iuris effecto in Codicillis coram quinque testibus, valet tamquam nouum testamentum.*

28 *Fideicommissum in testamento relictum, vt substineatur sufficit quæcumque voluntas.*

29 *Testamentum primum, quod erat nullum in quo fuit relictum fideicommissum, si fuerit approbatum per secundum, inducitur de nouo fideicommissum.*

30 *Confirmatio Testamenti nulli, operatur explicitam repetitionem omnium in Testamento dispositorum.*

DECISIO XLII.

COmitis Cæsaris de Odasijs Testamentum, Ao contineat fideicommissariam substitutionem ad fauorem D. Comitis Iulij Cæsaris, filij Petri Antonij, alterius ex filijs Testatoris hæredibus institutis, cùm idem Comes Iulius Cæsar fuerit sub collectiuo nomine filiorum in conditione
1 positus; pendet à resolutione alterius quæstionis, † An scilicet in casu nostro filij in conditione positi censeantur vocati, quæ hodiè discussa, affirmatiuè fuit responsum, quia concurrunt plures coniecturæ id suadentes, ex quibus à negatiua sententia, *gloss. in l. Lucius la seconda, ff. de hæred. instit.* recedi solet Peregr. *cons.91. num.30. lib.1.* Surd. *cons.434. num.19.* latissimè Fusar. *de substit. quæst.437. n.16.* Rot. *decis.266. num.3. part.1. recent.*

2 Earum autem prima deducitur † ex qualitate naturalis legitimitatis, sub qua, & non aliter filij positi fuerunt in conditione; hæc enim qualitas cùm censeatur adiecta ad exclusionem legitimatorum, qui vnà cum legitimis ab intestato succederent, plurimum vrget pro vocatione, Soccin. iuo. *cons.120. num.25. & seqq. cons.145. num.39. lib.3.* Menoch. *cons.420. num.13.* Fusar. *cons.51. num.4. & cons.145. num.13.* Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.329. num.6. decis.422. num.4. part.4. tom.2. recentior. & in Auximana fideicommissi 22. Martij 1638. §. Prima desumitur, coram*
3 *Reuerendissimo D. meo Decano*; Ponderando † præsertim clausulam, *& non aliter*, adiectam immediatè post conditionem, *si sine filijs legitimis, & naturalibus*, quæ non aderat in casu decisionum ex aduerso allegatarum; & plurimum vrgere videtur, quia magis excludit legitimatos, etiam qui aliàs comprehenderentur, Leon. *cons.10. num.3. & seqq. per tot.* Peregr. *de fideicomm. art.24. num.46. in fine*, Thes. *in addit. ad decis.106. addit.1.*

4 Secunda † ex reciproca inter proprios filios Testatoris hæredes institutos, quam in terminis ponderat Rustic. *in tract. de liber. in condit. posit. lib.8. cap.1. num.1.* Fusar. *quæst. 437. num.87.* Menoch. *cons.420. num.8.* Giouagn. *cons.79. num.8. lib.1.* Rot. *decis.355. num.3. part.5. decis.355. num.5. decis.389. num.6. part.4. tom.2. recent.* & in alijs relatis in *Bononien. fideicommissi 26. Nouembris 1638. §. quarta deducitur coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Terracinen. fideicommissi 14. Decembris 1643. §. pluries coram Reu. P. D. meo Otthobono.*

Altera, † & quidem potentissima ex alia inferiori parte 5
testamenti, in qua Testator præcipiendo modum, quo Castrum hæreditarium gubernari debeat, mandat onus gubernij semper spectare ad maiorem natu, & post mortem eorum omnium ad primogenitum masculum gradatim, vt supra, quo loci certum est Testatorem dispositiuè vocasse ad gubernium Castri primogenitum masculum filiorum hæredum institutorum, vt clarè demonstrant verba illa *post eorum mortem*; neque hìc intrat dubitatio, † An à vocatione 6
ad rem particularem, inferri possit ad fideicommissum vniuersale, vt per Buratt. *decis.387. num.8.* quia subsequentia verba, *gradatim vt supra*, supponunt pernecesse eundem primogenitum fuisse in præcedenti vniuersali fideicommisso sub conditione, *si sine filijs*, dispositiuè vocatum; cùm aliàs primogeniti ex filijs hæredibus institutis, nisi ad eorum fauorem fuisset supra præordinatum fideicommissum vniuersale, sub quo etiam Castrum comprehendebatur, non potuissent gradatim, vt supra in eius administratione succedere. † Quapropter, cùm ex dictis verbis constet, Te- 7
statorem in hac parte testamenti supposuisse, quod primogeniti filiorum, quos supra collectiuè filiorum nomine in conditione posuerat, fuerint ad vniuersale fideicommissum vocati, euidens est, quod voluit in conditione positos dispositiuè vocare, vt tradit Menoch. *præsumpt.76. num.59. lib.4.* Cyriac. *controuers.96. num.70.* Fusar. *de substitut. quæst. 437. num.194.* Rauden. *decis.27. sub num.94. in fin. vers. præcipue facit*, Decian. *cons.49. num.5. lib.3.* alijsque allegaris ab Altograd. *cons.95. num.65. in fin. vers. quod suppositum, & num.96. & 97.*

Quarta coniectura † oritur ex oneribus annuis, ac per- 8
petuis impositis per Testatorem ad pias causas, & quidem impersonaliter, prout est legatum perpetuum fauore Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Insulæ Fossariæ, & aliud Patribus Cappuccinis relictum, quod pariter perpetuum censetur, *l. annuum 6. ff. de ann. leg.* Gratian. *discept.104. num.49.* Peregr. *de fideicomm. art.32. num.70.* Bellon. Iun. *cons.2. num.66.*
† vt enim hæc onera perpetuò possint adimpleri, dispositi- 9
uè præsumitur voluntas Testatoris etiam erga filios in conditione positos, Rustic. *in tract. de lib. in condit. posit. lib.5. cap.5. num.10.* Sim. de Præt. *de interpr. vlt. vol. lib.3. cons.3. dub.2. solut.3. num.25. fol.302.* Cyriac. *controu.96. num.71.* Intrigliol. *de substit. cent.3. quæst.16. num.144. Rota in Tiburtina fideicommissi 25. May 1646. §. Et quando, coram bon. mem. Arguelles, vbi allegantur concordan.*

Quinta huic affinis habetur ex Codicillis, ibi: *Ordina, che sempre, & in perpetuo, detti suoi heredi nominati in detto Testamento siano obligati à tener il Podere della Foglia* (de quo hodiè agitur) *al seruitio di S. A. Serenissima d'Vrbino, e suoi successori della Casa della Rouere, cioè nel passare, che farà da quel luogo sia da detti suoi heredi seruito, &c.* Ex quibus verbis informantes pro reisconuentis admittunt super hoc prædio constitutum esse particulare fideicommissum ad fauorem etiam nepotum Testatoris; † & meritò, 10
quia tractus successiuus contemplans in legatarijs nempè successoribus Domus de Ruuere, quibus in transitu per hoc prædium est inseruiendum, inesse videtur, etiam personis, hoc est descendentibus Testatoris, à quibus præstandum est dictis successoribus seruitium, Peregr. *de fideicomm. art.32. sub num.70. vers. secundo sublimita*, † cùm alioquin volun- 11
tas Testatoris non possit adimpleri, vt per Crauett. *cons.130. sub num.6. vers. itaque, vt voluntas*, Paris. *cons.50. num.22. & seqq. lib.2.* Ladetch. *cons.169. num.3.* Surd. *cons.96. num.15.* Coccin. *decis.493. num.10.* Rota *in recent. decis.215. num.1.*
& 2. part.1. † non obstante, quod præceptum inseruiendi 12
directum sit ad hæredes nominatos in testamento, ibi: *Detti suoi heredi nominati in detto testamento*, quia propter verba perpetuitatis adiecta legatarijs, adhuc fideicommissum est perpetuum, Fusar. *cons.24. num.65. & seqq. vbi allegat concordan.*

Grauati itaque † fuerunt ad inseruiendum legatarijs de 13
Ruuere in transitu per hoc prædium etiam hæredum institutorum filij: cùmque eos Testator nuncupauerit hæredes nominatos in testamento, in quo tamen solum in conditione positi fuerant; sequitur in necessarium antecedens, quod

ipsam

ipsam conditionem voluerit à principio habere vim disposi-
tiuæ nominationis, Hier. Leo *decis. Valent.* 209. *num.* 43.
vers. rursus lib. 2. quia alias non verificaretur, quod dicti
filij essent hæredes nominati in testamento, neque hoc no-
14 mine essent grauati in Codicillis: † & ipsum quoque gra-
uamen præbet coniecturam testamentariæ vocationis posi-
torum in conditione, Ruin. *cons.* 139. *num.* 7. *lib.* 3. Tob. Nou.
cons. 31. *num.* 19. vbi quod hæc est magis communis opinio,
Decian. *cons.* 44. *num.* 51. *lib.* 3. Giouagn. *cons.* 79. *num.* 26.
lib. 1. Vin. *decis.* 262. *num.* 17. *&* 18. Barz. *decis.* 5. *num.* 6.
& sequentes.
15 Sexta coniectura† sumitur à prohibitione alienationis ex-
tra Familiā, non restricta ad decennium prout prohibitio di-
uisionis immediatè præcedens, sed indefinita per orationem
independentem à priori, & sub particulari verbo conceptam,
ibi, *ac etiam alienationem extra familiam prohibuit*, quam
coniecturam probant Soccin. *cons.* 25. *num.* 8. *lib.* 1. Cort. iun.
cons. 43. *num.* 8. Decian. *cons.* 41. *num.* 36. *lib.* 1. Surd. *cons.* 539.
num. 5. Hier. Leo *decis. Valent.* 309. *num.* 45. *lib.* 1. Rota *de-
cis.* 422. *num.* 5. *part.* 4. *tom. recent.*
16 Quare non † applicātur decis. 387. Burat. & aliæ exaduer-
so allegatæ, in quibus aliquæ ex dictis coniecturis reijciun-
tur: quia fortiores in casu nostro concurrunt, & esto quod
singulæ non prodessent, simul iungendas esse monet in his
terminis Honded. *cons.* 54. *num.* 13. *lib.* 2. Rot. *decis.* 356. *n.* 11.
decis. 422. *num.* 20. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. decis.* 330. *num.* 10. co-
ram san. mem. Gregor. XV. *& supra allegata Bononien. bono-
rum* 26. *Nouembr.* 1638. §. *quæ coniectura coram Reuerendiss.
D. meo Decano in Terracinen. fideicommissi* 14. *Dec.* 1543. §.
17 *quæ coniectura coram R. P. D. meo Otthobono.* † Præsertim fa-
uore descendentium Testatoris ad quorum vocationem in-
ducentiam leuiores coniecturæ sufficiunt, Corn. *cons.* 97. *n.* 8.
in fine lib. 1. Surd. *cons.* 344. *num.* 19. Rota *decis.* 266. *num.* 6.
part. 2. *recent. decis.* 412. *num.* 3. *part.* 5. *tom.* 2. *& in Auxi-
mana fideicommissi* 22. *Martij* 1638. §. *præsertim coram Re-
uerendiss. D. meo Decano.*
18 Neque hìc cadit quæstio, † An Comes Iulius Cæsar di-
catur vocatus dumtaxat ad portionem Petri Antonij patris,
vel etiam patruorum, quia cùm omnes patri prædecessetint
Petro Antonio, isque vigore expressæ reciprocæ illis succes-
serit, iam non considerantur amplius portiones patruorum,
sed consolidatas in persona Petri Antonij, capit Comes Iu-
lius Cæsar filius, vti portionem patris, Gabr. *cons.* 115. *n.* 13.
lib. 1. Fusar. *cons.* 144. *num.* 21. *& seq. cons.* 145. *num.* 32. *&
seqq.* Gratian. *discept.* 371. *num.* 12. *& seqq.* Rota coram san.
mem. Greg. XV. *decis.* 332. *num.* 2. *& seqq.*
19 Non obstat, † quòd testamentū Comitis Cæsaris, ex quo
fideicommissum educitur, sit ipso iure nullum, eo quod ille
tunc esset filiusfamilias, *l. qui in potestate l. filiusfamilias ff.
testam.* Clar. *in* §. *testamentum quæst.* 18. Burat. *decis.* 639. *n.* 2.
& 3. vbi quod hoc procedit etiam in peculio aduentitio
20 † itaut nec conualescat licet sui iuris factus testator decesse-
rit, *dicta l. filiusfamilias in fin. instit. quibus non est permiss.
21 facer. testam.* † nisi durauerit in eadem voluntate, *l.* 1. §. *sed
si filiusfamilias vers. videlicet ff. de leg.* 3. quem textum in-
22 telligendum esse, † non de simplici duratione voluntatis,
aut noua voluntate; sed de iusta, & solemni, notat Picard.
in d. §. 1. *num.* 97. *vers. ex noua instit. quib. non est permiss. fa-
cer. testam. in d. l.* 1. §. *sed si filiusfamilias*, tradit Bart. *n.* 7.
Castreos. *cons.* 93. *num.* 7. *lib.* 1. Hooded. *cons.* 24. vbi quod re-
quiritur præsentia septem testium *lib.* 1.
23 Cùm enim † testator, patre defuncto, fecerit solemnes co-
dicillos de anno 1591. in quibus omnia in testamento con-
tenta in omnibus, & per omnia confirmauit, Summario
responsionis pro Comite Iulio Cæsare num. 1. Confirmatio
hæc suffragatur, vel in vim solemnis durationis, ac declara-
tionis voluntatis sustinendi testamentum durante patria
potestate, conditum iuxta terminos, text. *in d.* §. *sed si filius
24 familias*, Bart. *ibidem num.* 7. *in fin.* † vbi quod si testator pro-
ferat verba dispositiua confirmationis testamenti, testa-
mentum priùs confirmatur, quamuis coram quinque testi-
25 bus tantùm emanauerint; † quia agitur de testamento in-
ter liberos, quod solemnitatem septem testium non requi-
rit, sed duobus munitur, *l. fin. C. fam. ercisc.* Ias. *in l. hac
consultissima*, §. *ex imperfecto num.* 6. *C. testam.* Gabr. *de te-
stam. conclus.* 7. *num.* 1. *&* 7. Gomes. *ad l.* 3. *Taurin.* 53. *&* 55.
26 † vbi addit quod dispositio inter liberos coram duobus testi-
bus non dicitur codicillus, sed testamentum, & per conse-
quens, liberi succedunt ex testamento, Seraphin. *decis.* 302.
27 *num.* 6. † & in puncto confirmationis testamenti factæ à
filio familias sui iuris effecto in codicillis coram quinque te-
stibus, quod valeat tanquam nouum testamentum, Ca-
strens. *d. cons.* 93. *num.* 6. *lib.* 1. † Eo magis vt fideicommis- 28
sum in testamento relictum debeatur, nam ad sustinendum
fideicommissum sufficit quæcumque voluntas, vt in his ter-
minis Picard. *in d.* §. 1. *num.* 97. *instit. quib. non est permiss. fa-
cer. testam.* Gomes. *in l.* 45. *Tauri sub num.* 41. *circa med. vers.
secundo pro ista*, vbi ait, † quòd si quis in secundo testa- 29
mento approbat primum, quod erat nullum, inducitur de
nouo restitutio bonorum per fideicommissum, ex text. *in l.
posthumus* §. *si paganus ff. iniust. rupt. irrit. testam. l. si quis
priore ff. ad Trebell.*
Vel in vim nouæ dispositionis codicillaris, ac si primum
testamentum esset pars ipsius codicilli, in quo confirmatur,
† operante huiusmodi confirmatione explicitam repetitio- 30
nem omnium in testamento dispositorum, *l.* 1. *C. codicill.*
Natt. *cons.* 483. *num.* 2. Cephal. *cons.* 73. *num.* 25. *& seq.* Surd.
cons. 238. *num.* 9. *& seq.* alijque relati ab Altograd. *cons.* 78.
num. 13. *& seqq.* & in puncto Castrens. *d. cons.* 93. *num.* 6.
vers. nam sicut lib. 1.

Cæteræ exceptiones de valida alienatione huius prædij ex capite, aut æris alieni, aut detractionum, aut consensus à Comite Iulio Cæsare præstiti, particulari dubio opportunè discutientur; cùm hodiè strictè quæsitum fuerit de vocatione dicti Comitis ad fideicommissum Aui.

Ad quod vocatum esse Rota censuit vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Romana locorum Montium.

Veneris 3. Iuny 1650.

ARGVMENTVM.

Sententia quæ transiuit in iudicatum tunc exequi debet, quando constat de illius validitate, & iustitia, quocircà in præsenti decisione discutitur, an reproductio monitorij sit necessaria pro validitate processus, vbi pars citata comparet; deindè an identitas bonorum fideicommissariorum probata remaneat, quando constat de alienatione dd. bonorum, & illorum pretium apparet erogatum in emptionem aliorum bonorum, cùm eisdem vinculis, & oneribus, ita vt dici possit facta subrogatio, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ex quibus dicatur effecta deserta, ita vt sententia fecerit transitum in iudicatum.*
2 *Appellans si causam non prosequitur, censetur ab appellatione recedere, & facto proprio sententiam confirmare.*
3 *Sententia quæ transiuit in iudicatum exequi debet.*
4 *Amplia etiam instantibus heredibus illius, ad cuius fauorem lata fuit.*
5 *Sententia quæ transiuit in iudicatum, tunc eo faciliùs exequi debet, quando constat de illius validitate, & iustitia.*
6 *Validitas sententiæ ex quibus probata remaneat.*
7 *Reproductio monitorij non est de essentia vbi pars citata comparet.*
8 *Monitorij reproductio, ad quem effectum requiratur.*
9 *Productio iurium ex quibus realiter facta deducatur.*
10 *Sententia immissionis ad fauorem alicuius prolata, quando detegitur iusta, venit exequenda ad instantiam illius filiorum, & heredum.*
11 *Bona fideicommissaria quæ vendita fuerunt, & illorum pretium apparet in emptionem aliorum bonorum erogatum cum eisdem vinculis, & oneribus; censetur facta subrogatio.*
12 *Identitas bonorum fideicommissariorum dicitur probata, quando apparet de subrogatione.*
13 *Subrogatione secuta, habetur perinde, ac si onera, & vincula adiecta fuissent à principio in bonis subrogatis.*
14 *Alienationes bonorum imputantur in detractiones alienanti competentes.*

15 *Hy-*

15 *Hypotheca regulariter non cadit super bonis feudali-
bus.*
16 *Obseruantia subsecuta benè declarat vincula super bonis
adiecta.*
17 *Actio ex empto datur emptori contra venditorem, vbi
fraus considerari posset.*
18 *Hæres, vt teneatur seruare factum defuncti, quæ requi-
rantur.*

D E C I S I O XLIII.

TVlit A. C. de anno 1639. sub die 22. Augusti sententiam
immissionis in possessionem viginriquinque locorum
Montium Communitatis secundæ, & tertiæ erectionis ad
fauorem D. Fabij Columnæ vti fideicommissarijq. Alphonsi
eius patrui, contra Ecclesiam Sanctorum Ambrosij, &
Caroli de Vrbe dictorum locorum tertiam possedittricem,
quæ licèt appellauerit, appellationem tamen prosequi, &
fatalia iam elapsa prorogari nunqnam curauit; Defuncto di-
cto Fabio DD. Marius, & Dominicus Columna tanquam fi-
deicommissatij prædicti Alphonsi, & eiusdem Fabij filij, &
hæredes prætendentes d. sententiam fecisse transitum in iudi-
catum, obtinuerunt illius executionem mihi committi à Si-
gnatura iustitiæ, quæ rescripsit cum solita clausula, *Constito
de re iudicata*, ac cuius rescripti formam posito hodie du-
bio, An constet de re iudicata, fuit per Dominos affirmatiuè
responsum; Siquidem à sententia lata sub dicta die 22. Au-
gusti 1639. licèt fuerit appellatio interposita die 7. Octobris
eiusdem anni. Tamenquia commissio appellationis non
1 fuit impetrata, † & si impetrata dicatur, non docetur de
citatione facta ad dicendum contra intra annum, immò lap-
sum fuit integrum decennium absque eo quod in causa quid-
quam actum fuerit, sine aliqua fatalium prorogatione, vti-
que appellatio effecta fuit deserta, & sententia ipsa fecit tran-
situm in iudicatum perinde, ac si ab ea appellatum non fuis-
set, *cap. cum sit Romana extr. de appell. clem. si appellationem
eod. tit. l. 2. & l. fin. & authen. ei, qui, C. de tempor. & re-
par. appell.* Rota coram Put. *decis. 28. lib. 2. & in recent. de-
cis. 414. num. 3. par. 5.* & ex similibus circumstantijs pro re
iudicata respondit Rota coram Reuerendiss. D. meo Deca-
no in alia simili causa inter eosdem DD. Columnenses, &
Excellentiss. D. Principem Burghesium, *vt ex decisione coram
d. Reuerendiss. D. meo Decano emanata sub* 25. *Febr.* 1641. &
idem comprobatur *in Aquilana Iurispatronatus 4. Iunij
1646. coram R. P. D. meo Corrado §. quia cum ab eo tempore cu-*
2 *ra*, vbi declaratur, † quod appellans si causam non prosequa-
tur videatur ab appellatione recedere, & facto proprio sen-
tentiam confirmare, *& in Perusina bonorum* 18. *Iunij* 1649. *co-*
3 *ram eod. §. 1. & in alijs*, † ac proinde illa exequi debet, *l. post
rem iudicatam, ff. de re iudicat. l. 1. C. eod. l. fin. C. de execut. rei
iudic.* Rota *in recen. dec.* 601. *n. 2. vers. & consequenter part.* 4.
4 *tom.* 3. etiam instantibus † hæredibus Fabij, ad cuius fauorem
ea lata fuit, *l. si à te, §. Iulianus scribit, l. si mater, §. idem Iu-
lianus, l. exceptio rei iudic. ff. de excep. rei iudic. gloss. in l. &
an eadem in verb. personarum eod. tit.* Alex. *l. in sæpè n. 69. vers.*
5 *vna est, ff. de sent. & re iudic.* † eòque facilius attenta vali-
ditate, & iustitia dictæ sententiæ *Rota in Asculana hæredi-
tatis 7. Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Royas in princip.*
6 Validitas † probatur ex ipso processu, in quo constat de
iurisdictione; mandatis, & citationibus, ac obseruatione
terminorum substantialium *iuxta decis. Velar. 262. part. 2.*
7 Obiecta autem nullitas ex prætenso defectu monitorij, illius-
que reproductionis visa fuit irreleuans, vltra quod non re-
quiritur de essentia vbi pars citata comparet, Caputaquen.
decis. 112. *part.* 1. Rot. *decis. 16. de iudic. in antiq. decis. 447.
num. 3. p. 1. diuers.* Lancell. *de attent. 2. par. cap. 4. in præfat. à
num. 128. vsque ad 142.* & comprobat Modern. *de cit. cap. 16.
num. 64.* Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 37. n. 2.* &
ibi Adden. *num.* 9. Ex comparitione enim citati resultat suffi-
8 ciens † probatio monitorium fuisse ritè, ac rectè executum,
quod sufficit, cum alia ratione reproductio non requiratur,
quàm ad effectum reddendi certum Iudicem de vera, &
actuali executione monitorij, Caputaquen. *d. decis.* 412. *nu.*
9 1. & benè Gratian. *discept. foren. cap. 639. num. 1. cum seqq.*
Visum etiam fuit Dominis reproductionem realem adesse,
cum illa optimè deducatur ex productione facta à Cursore
sub illis verbis facto realiter, ac tenoris denotantibus pro-
ductionem realem, Grat. *discept. forens. cap. 121. n. 33.* add.
ad Greg. XV. *decis. 59. num. 13. Rota in Ferrarien. bonorum 9.
Maij 1594. coram Lancell. & in Vrbenetana fideicommissi 16.
Nouemb. 1619. coram bon. mem. Coccino.*

Iustitia dictæ sententiæ satis etiam est euidens: Nam non
controuertitur inter partes, quod Alphonsus Columna do-
nauerit suam tertiam partem Castri Rebiani Mario seniori
eius germano fratri, cum fideicommisso ad fauorem primo-
geniti, sin minus secundogeniti, seruato perpetuo ordine
primogenituræ, & quod eadem pars Castri fuerit deinde
vendita D. Carolo Barberino bon. mem. pretiumque inde
redactum subrogatum pro fideicommisso ordinato in d. do-
natione in tot locis Montium, † quibus sic stantibus cum 10
Marius, & Mutius eius primogenitus prædecesserit Al-
phonso donatori, sicque factus fuerit locus fideicom-
misso ad fauorem Fabij secundogeniti, vtique immissio
eidem Fabio concessa vigore fideicommissi in d. dona-
tione contenti fuit iusta, & consequenter venit hodie exe-
quenda ad instantiam Marij iunioris, & Dominici eius fi-
liorum, ac hæredum, *l. si à te, §. Iulianus scribit, ff. de
except. rei iudic.* Innoc. *in cap. quamuis sub num. 2. vers.
alias autem res iudicata*, vbi etiam Imol. *sub num. 1. vers.
& aduerte de sent. & re iudicat.* Pancitolus *cons. 13. sub n. 9.
vers. & licet amplius non viuat cum seqq.* Surd. *consil. 312.
nu. 2. vers. & ratio est*, Modern. Neapol. ad Peregr. *art. 53.
fol. 558. col. 1.*
Quibus non aduersatur, quod immissio concessa fuerit
contra loca Montium Communitatum secundæ, & tertiæ
erectionis, quæ libera esse prætenduntur ex quo loca prouc-
nientia ex pretio Castri sint primæ erectionis, Quia ex datis
in Summario DD. Columnensium apparet dicta loca primæ 11
erectionis extracta fuisse, illaque conuersa in emptione
aliorum locorum secundæ, & tertiæ erectionis cum eisdem
vinculis, & oneribus, quæ important omnimodam, & ple-
nariam subrogationem, *l. impari, §. hi, qui vbi* Dec. & Ca-
gnol. *ff. de reg. iur.* Crauett. *cons. 263. num. 7.* Soccin. sen.
cons. 30. num. 3. lib. 1. Rot. *post 2. volum. cons.* Farinac. *decis.*
82. *num. 2. & 91. num. 2.* † Vnde patet non deficere requisi- 12
tum substantialem ab obtinen. immissionem vigore, *l. fin.*
scilicet probationem identitatis, quandoquidem omnia iu-
ra, & prærogatiuæ transfeiunt in loca subrogata, *l. decerni-
mus*, vbi Bart. *de aquaduct. lib. 11. l. si cum, §. qui iniuriarum
13. ff. si quis caut.* † & habetur perindè, ac si onus, & vin- 13
culum d. fideicommissi adiectum fuisset à principio locis se-
cundæ, & tertiæ erectionis, Gratian. *discept. foren. cap. 114.
num. 81. & cap. 454. num. 16. lib. 3.* Gregor. XV. *decis. 69. sub
num. 1. & 2.*
Minus releuat aliud prætensæ iniustitiæ obiectum ex eo
deductum, † quod cùm Alphonsus in donatione in qua d. 14
fideicommissum, ac primogenituram constituit sibi expresè
reseruauerit mobilia, & gemmas, necnon ratam scut. 2000.
ex hæreditate Lauræ eius auiæ, loca montium, de quibus
hodie agitur censeri debeant alienata in dictam causam, ve-
niantque propterea imputanda in partem detractionis com-
petentis eidem Alphonso vigore d. reseruationis *ad tex. in l.
Marcellus, §. res quæ vbi communiter DD. ff. ad S. C. Trebell.*
Nam dicta loca Montium empta fuerunt ex pretio Castri, re-
seruatio autem ratæ scutorum bis mille, & facultas illis dispo-
nendi cadit tantum super hæreditate Lauræ Columnæ eius
auiæ, ad quam cum certum sit d. Castrum non pertinuisse,
nec minus eam habuisse super d. Castro, aliquam hypothe-
cam, † quæ regulariter super feudalibus non cadit, *cap. si* 15
*de feudo, §. licet vassallus, vers. in generali si de feud. de-
funct. contr. fuer.* Speculat. *de pignor. num. 30.* Negusan. *eod.
tract. 2. part. 2. membr. n. 49.* Gabr. *de reg. iur. concl. 12. n. 15.
& 21.* Mastrill. *decis. 86. nu. 2.* vtique obiectum penitus eua-
nescit, eoque † magis attenta obseruantia subsecuta, dum 16
Ecclesia dicta loca semper possedit sub expressa subiectione
primogenituræ ex quo sequitur, vt ipsamet agnouerit in di-
ctis locis non intrare d. facultatem disponendi, & sic in illis
negari hodie non potest vinculum primogenituræ, vt in his
terminis respondit Rota *decis. 68. num. 11. decis. 108. num. 33.*
apud Moder. Perus. *de subhast. & in Romana Saluiani de Ca-
salibus 17. Nouemb. 1637. §. & demum, coram bon. mem. Buc-
cabella, Romana Saluiani 14. Martij 1650. §. non obstat,
vers. sed tertij possessores, coram R. P. D. meo Richio.*
Non obstat denique, quod præfati Marius, & Dominicus
prout nec alij successiuè vocati ad dictam primogenituram
tanquam donatarij vniuersales, qui loco hæredis habentur,
impugnare non valeant alienationem factam per Alphon-
sum donantem, sed immò teneantur illam defendere, ac
manutenere Ecclesiam causam habentem ab Andrea Turtio
dictorum locorum Montium emptore.
Quia primò respondetur, † quod nec etiam ipse Al- 17
E phon-

phonsus cogi posset ad aliquam manutentionem fauore Turri emptoris, ex quo in resignatione dictorum locorum Montium per ipsum facta procedendo bona fide expressit omnia vincula, quibus dicta loca subiacebant, sicque cessat ratio fraudis cuius causa datur emptori actio ex empto contra, venditorem, *ad text. expressum in l. 1. §. venditor si eum sciret, et l. quæro, ff. de empt. et vendit.* Mangil. *de euict. quæst. 167. num. 23. et seqq.*

Secundò prorsus remouetur obiectum ex eo, quod Marius nequaquam dici potest Donatarius vniuersalis, stante reseruatione plurium rerum facta per donantem, scilicet vsusfructus Castri donati, necnon ratæ scut. 2000. competen. super hæreditate Lauræ auiæ, atque alterius portionis ad effectum testandi prout de ea testatus fuit, scribendo
18 respectu illius sibi hæredem. † Vnde sequitur, quod nec dictus Marius, nec alij successiuè vocati ad primogenituram haberi possint loco hæredum, nec teneantur seruare factum defuncti, cùm ad hunc effectum duo copulatiuè requirantur, nempè quod donatio sit vniuersalis omnium bonorum, & quod nullus alius datus fuerit hæres vniuersalis, Ranchin. ad Guidopap. *quæst.* 105. Celsus Vgo *cons.* 13. *n.* 22. Ger. Spin. *cons. 75. num. 33. et* 34. Carauit. *decis. 25. nu. 9. vers. et præfata vera sunt.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana, seu Florentin. Cambiorum.

Veneris 3. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta per errorem eo detecto nullius est roboris, & momenti etiam quod fuerit sub forma cameræ munito. Cessione facta verbis amplissimis nulla remanet actio penes cedentem, sed omnes in cessionarium transferuntur.

SVMMARIVM.

1 *Cessio iurium amplissima facta absque ulla retentione penes cedentem omnes transfert actiones in cessionarium, et num. 16.*
2 *Cambiandi facultas quando cessare dicatur.*
3 *Error probatur ex appositione partita iam antea alteri cessa.*
4 *Error non præiudicat veritati, sed inficit, quidquid contra eam actum fuit.*
5 *Error excludit consensum, et causam obligandi, et quando num. 7.*
6 *Error annullat obligationem etiam cameralem, et num. 8. ubi vide.*
7 *Relationi peritorum in quem partes consenserunt standum est.*
8 *Verba certam quantitatem exprimentiam ad maiorem trahi nullo modo possunt.*
9 *Pretium iustum dicitur, quo communiter rem attentis circumstantijs vir bonus, seu iudex vendi posse arbitratur.*
10 *Cessio facta vero creditori non subiacet dispositioni l. per diuersas mandati.*
11 *Cessio quanti debeat æstimari ubi facta fuit cum credito minoris quantitatis, melioris tamen qualitatis.*
12 *Cessionarius non eximitur à diligentiis necessarijs pro exactione nominis certi ex promissione manutenendi debitorem cessum verum, et exigibilem.*
13 *Pretium diminuitur ex pluribus incommodis rei venditæ.*
14 *Argumenta, et coniectura nihil valent ubi de rei constat veritate.*
15 *Cedens potest re integra summam cessam exigere.*
17 *Ordinis acceptatio pro residuo arguit reliquam summam fuisse solutam.*
18 *Cessio ad certam summam restricta nihil ultra illam potest operari.*
19 *Summa indebitè exacta restituenda, et compensanda venit.*
20 *in Nundinis scuti auri stamparum dumtaxat usu recepti sunt.*
21 *Negligentia debitoris creditori non præiudicat.*
22 *Voluntas contrahentium in instrumento expressa maximè attendi debet.*

DECISIO XLIII.

FRanciscus Balleonus debitor Rafaelis Alemani in summa scut. 2670. mon. Florent. promisit die 23. Februarij 1627. se soluturum dimidiam debiti partem proximo mense Augusti, alteram verò dimidiam infra annum exindè decurrendum. Concessa creditori facultate recipiendi pecunias conuentis temporibus non solutas sub interesse cambiorum damno debitoris vsque ad integram solutionem, vt constat ex Instrumento inter partes eo die celebrato, ac iureiurando, & Camerali obligatione roborato. Cui Vincentius eiusdem Francisci frater accessit. Cùm autem Alemanus eodem tempore debitor esset Octauiani de Lottis in summa scut. quadringentorum, necnon annui census scut. triginta sex valoris scutorum sexcentorum mon. Rom. cessit, & in solutum dedit eidem Octauiano partem dimidiam prædicti eius crediti cum Balleono infrà annum (vt supra) soluendam pro satisfactione dd. scut. quadringentorum, & sortis principalis, & fructuum d. census non solutorum. Eoque titulo transtulit in Cessionarium omnia eius iura, *nullo retento, etc. Ponens etc. Ad habendum, etc. Constituens etc.* Conuenit tamen manutenere debitorem cessum verum, & exigibilem. Et pro maiori cautela, & securitate cessionarij obligauit se tanquam fideiussorem principaliter, & in solidum pro Balleono, contra quem reseruauit sibi in casu molestiæ regressum pro indemnitate. Et cùm præseruatione anterioritatis iurium dicto Octauiano competentium, ac nouationis exclusione, vt legitur in alio instrumento celebrato cum iuramento, & forma Camerali die 10. Martij eiusdem anni 1627. Deindè verò quia statutis terminis Balleonus non satisfecit eidem Alemano, (vt præsupponitur) vsus est facultate sibi in præcedenti instrumento concessa in Nundinis Cambiorum Placentiæ, vsque ad mensem Iunij 1630. quo tempore initis inter eos calculis, & detractis, (vt dicitur) scutis mille monetæ tanquam cessis d. Lotto, idem Balleonus confessus fuit se debitorem de scut. mille tercentis septuaginta duobus, & solidi duabus auri stamparum comprehenso interesse cambiorum per totam diem primam eiusdem mensis. Ac de alijs scutis similibus sexcentis triginta, & solid. duodecim ob aliam causam constituentibus summam scut. duorum millium, ac duorum, & solid. quatuordecim auri stamparum, vt patet ex Instrumento celebrato die 17. eiusdem mensis Iunij. In cuius executione Alemanus fuit satisfactus mediante solutione scut. 2824. mon. Rom. sub die 31. Augusti 1635. vt apparet ex partitis Montis Pietatis.

Verùm quia Lottus eius cessionarius remanens adhuc creditor (prout asseritur) d. Balleoni ex causa eiusdem cessionis de scut. sexcentis tribus mon. Rom. illi creditum retrocessit die 26. Nouembris 1633. Ideò ipse pro hac etiam summa agenti coram A. C. vigore primi Instrumenti sub d. die 23. Feb. 1627. & d. retrocessionis; Opposita fuit, & per Iudicem approbata compensationis exceptio pro scut. 373. auri stamparum, qui fuerunt per errorem calculati ad debitum Balleoni in posteriori Instrumento sub die 12. Iunij 1630. necnon pro scut. 116. & bai. 45. monetæ erroneè pariter calculatis in reductione monetæ argenteæ ad aurum (iamque per Alemanum exactis in dicta summa scut. 2824.) vt apparet ex sententia, A qua commissa mihi appellatione, Dubitaui, An constet de errore calculi, ita vt admittenda sit compensatio, vel potius concedendum mandatum executiuum pro parte ipsius Alemani petitum.

Et Domini re maturè discussa responderunt affirmatiuè, quoad summam dd. scut. 373. auri stamparum. Quoniam error manifestè conuincitur ex ipso Instrumento, in quo narrato tenore primi d. die 23. Februarij 1627. celebrati, Balleonus se constituit debitorem de scut. 1372. b. 2. auri stamparum pro sorte, & cambijs eousque decursis, nulla facta mentione, neque ratione habita, quod ipse iam dederat in solutum sub die 10. Martij partem dimidiam eius crediti Lotto cum amplissima iurium cessione, nihil in se retinendo, cuius vigore actiones omnes 1
vtiles transierant omninò in cessionarium, itaut directæ remanserint prorsùs inefficaces penes cedentem, nul-

lum-

lumque illi competeret exercitium illarum, nisi in casu molestiarum pro conseruatione indemnitatis specialiter excepto in d. Instrumento eiusdem cessionis in vers. & in euentum in quem d. D. Rafael &c. ad l. si nomen cum duabus seqq. l. nomina eorum ff. de hered. & act. vend. l. nominis venditio, l. emptor & l. pen. C. eod. tit. l. 3. & l. si in solutum cum l. seq. C. de oblig. & action. Angel. in l. si cum emptore n. 3. vers. Et per hoc iam consulus &c. ff. de pact. Benedict. de Barz. de Guarentig. par. 1. qu. 9. col. fin. vers. Item quod agents &c. Ofasc. decis. Pedemont. 45. sub n. 7. vers. Et prædicta multò magis locum habent &c. & latè Surd. cons. 22. sub n. 34. vers. Responderi etiam potest &c. cum seqq. Io. Crot. cons. 83. sub n. 11. vers. & pro hac conclusione &c. cum seqq. Bott. cons. 62. n. 13. vers. secundo considero &c. Ioseph Ludou. concl. 4. declar. 13. Thel. dec. 201. sub n. 7. vers. Limitatur tamen &c. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 13. sub nu. 4. vers. 4. &c. & respondit Rot. in rec. dec. 373. sub n. 23. vers. & quamuis penes cedentem &c. par. 4. & decis. 298. sub n. 1. vers. quia fuit responsum &c. & decis. 411. sub n. 2. vers. vel post cessionem &c. cum seq. par. 5. Cesar. Barz. dec. 56. n. 39. vers. & eo maximè &c. ac decis. 70. n. 28. vers. nam ex hoc &c. cum alijs relatis per modern. Roman. discept. 538. sub num. 37. vers. In casu enim nostro &c. Ac proindè cessauit pro ea rata in alium translata pendente adhuc dilatione ad soluendum facultas
2 cambiandi, quæ ipsi † Alemano concessa fuit pro summa debita, in cuius solutione veniente die debitor fuisset morosus, vt legitur in d. primo Instrumento in vers. E dipin detto Sig. Francesco in caso che lui mancasse &c. & comprobatur ex theor. Bal. in rubr. C. de vsur. sub num. 13. vers. quarto queritur &c. quem sequitur Alex. in l. in insulam §. vsuras sub nu. 5. vers. de hac materia &c. ff. solut. matrim. & Gabr. cons. 151. sub num. 7. vers. quoniam non est satis &c. lib. 1. & per Rodric. de Annu. reddit. lib. 3. quæst. 4. sub num. 41. vers. His tamen non obstantibus &c. cum seq.

Vndè resultat euidens error calculi, & confessionis prædictæ eo ipso probatus, ac constat ex d. præcedenti Instru-
3 mento dimidiam d. debiti prius cessam Lotto, † non fuisse ad creditum Alemani, & sub interesse cambiorum calculandam prout factum fuit in hoc posteriori, l. si post diuisionem, & l. seq. C. de iur. fact. ignor. Bart. in l. sed & si me putem in princ. num. 2. vers. nota ergo &c. ff. de cond. indeb. Crau. cons. 157. sub n. 8. vers. tertio respondeo, Surd. cons. 202. num. 13. vers. error autem probatur &c. Honded. consil. 66. num. 69. vers. in casu autem nostro &c. lib. 1. Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 179. sub num. 4. vers. Adest etiam &c. & seq. Burat. dec. 282. sub num. 1. vers. error autem &c. & seq. Duran. dec. 200. num. 23. vers. & ex erroribus &c. ac in recent. decis. 158. sub num. 4. vers. & stante errore &c. par. 2. Qui non præiudicat
4 veritati, † sed quicquid contra eam actum fuit inficit, ac irritum omnino reddit, l. cum falsa, l. si non transactionis, l. error facti C. de iur. & fact. ignor. l. 1. C. de errore calcul. Alex. cons. 156. viso Instrumento num. 7. vers. non obstat secundum Instrumentum &c. & seqq. vsque ad fin. lib. 6. Gabr. cons. 62. n. 3. vers. certi enim iuris est lib. 2. Surd. d. cons. 202. sub nu. 9. vers. His autem non refragantibus &c. & seq. Rot. penes Card. Mantic. dec. 199. sub n. 7. vers. Vndè magis debet attendi &c. & san. mem. Greg. dec. 522. n. 14. vers. maximè cum appareat de errore &c. ac seq. & Burat. dec. 912. sub n. 9. vers. non obstante confessione &c. & seq. cum alijs relatis in Bonon. Census ceram me 20. Iunij 1644. in §. Hoc itaque constituto. Nam
5 præsefert defectum consensus, † & causæ obligationis, l. si per errorem ff. de iurisd. omn. Iud. l. nihil consensui ff. de Reg. iur. l. non idcircò C. de iur. & fact. ignor. Ideòque non excluduntur iurisiurandi virtute, Aldobrand. cons. 49. sub nu. 15. vers. quia natura iuramenti &c. lib. 1. Gabr. cons. 62. sub nu. 9. vers. Ex hac verò conclusione &c. cum seq. lib. 2. cum alijs per modern. Rom. discept. 501. n. 27. vers. nec aduersatur &c. cum seq. Rot.
6 penes Pen. dec. 60. n. 4. vers. nam error &c. Nec formæ † Cameralis vigore Buratt. decis. 336. sub n. 1. vers. quæ exceptiones &c. et in recent. dec. 567. nu. 16. vers. quarto denique etc. par. 3. ac in alijs Quando præsertim (vt in hoc casu) iam liquidatus per Relationem Periti à Iudice electi in quem partes con-
7 senserunt, † cui deferendum est, Honded. cons. 50. sub n. 17. vers. et quando etc. lib. 1. Barz. decis. Bonon. 67. n. 7. vers. licet etc. cum seq. Rot. penes Card. Seraph. dec. 665. sub n. 2. vers. iste enim modus probandi etc. et in recent. decis. 10. n. 12. vers. immò, vt in decisione concluditur etc. et decis. 242. nu. 2. vers. Regula enim est etc. ac seq. par. 6.

Neque obstat, quod d. cessio, & datio in solutum facta fuerit Lotto pro rata, & concurrenti tantum quantitate eius crediti scut. mille cum Alemano quæ asseritur fuisse detracta ex calculo inito cum Balleono, non autem ad debitum illius adscripta.

Quia contrarium apparet ex verbis Instrumenti Cessionis, & Dationis in solutum prædictæ, quæ non sunt numeralia, nec ad certam summam restricta, sed quotitatiua dimidiam partem d. crediti explicitè comprehendentia, vt legitur ibi, medietatem d. crediti in dd. duabus vltimis paghis, et terminis soluendam videlicet de mense Februarij, et Augusti 1628. cessit, et in solutum dedit supradicto D. Equiti præsenti etc. in satisfactionem sortis, et fructuum etc. et ex titulo huiusmodi cessionis, et in solutum dationis etc. cessit etiam omnia iura etc. nullo iure etc. Ad habendum etc. Ponens etc. Transferens etc. Constituens etc. † Atque ideò ad minorem quan- 8
titatem referri non possunt ad tex. in l. si nomen cum l. seq. l. qui filijfamilias vbi gloss. & Odofred. in fin. ff. de hered. vel act. vend. Fran. Duran. ad eumdem titulum cap. 5. in fin. vers. nec tenetur venditor etc. et comprobatur ex tex. in l. si quis heredes ibique gloss. in verb. æquè partes etc. ff. de hered. Instit. Paris. cons. 61. n. 12. vers. Ad quod etiam lib. 2. & in specie respondit Rota in Roman. pecun. de Zabrer. 17. Maij 1581. coram Cantuc. decis. 148. sub num. 1. vers. Primo quia etc. et seq. par. 2. diuers.

Non enim subsistit obiecta pretij iniustitia ex eo deducta, quod dimidia pars crediti Alemani excederet summam scut. mille per ipsum debitum Lotto.

Quandoquidem ad constituendum iustum pretium nominis cessi, non est habenda ratio solius debitæ quantitatis, sed eius, ac personarum qualitas, & cæteræ omnes casus circumstantiæ considerari debent. Itaque iustum illius pretium esse censentur, † quo his omnibus attentè perpensis communiter 9
vendi posse vir bonus, seu prudens Iudex probabiliter arbitratur, l. 1. §. editiones in fin. vers. nam dies etc. vbi gloss. in verb. summa ff. de edend. l. circa legem in prim. resp. l. in quantitate §. magna vers. in diem relicta etc. ff. ad l. falcid. l. solidum ff. de solut. l. si quis vxori in fin. ff. de furt. Bald. in l. Per diuersas sub nu. 8. vers. Actio enim non est formali pretio æstimanda etc. et sub n. 28. vers. Vndè totum hoc arbitrio Iudicis moderandum est etc. & prius Cyn. sub num. 2. vers. Primò quia etc. et sub num. 3. vers. secundo quæritur etc. & Salyc. sub num. 6. vers. similiter tu habes etc. C. mand. Corn. cons. 258. sub num. 3. vers. Tum quia fortè ipsa Domus etc. lib. 1. et cons. 263. sub nu. 7. vers. item licèt actio competat etc. lib. 1. Tiraq. de Retract. lignag. §. 1. gloss. 18. sub n. 34. vers. ergo tamen etc. cum seqq. Sigismun. Loffred. cons. 52. sub num. 27. vers. Præterea aduertendum etc. Gabr. com. concl. lib. 2. tit. de Action. conclus. 5. n. 36. vers. Primo declara etc. et seq. Sot. de iust. et iur. lib. 6. quæst. 2. art. 3. concl. 1. vers. Pretia rerum etc. et concl. 3. vers. quamobrem etc. et quæst. 4. concl. 1. vers. Respondetur etc. Nauar. in manual. cap. 17. sub n. 231. vers. nobis tamen videtur verum etc. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 6. q. 3. vers. Altera est opinio etc. et vers. Cæterum etc. fol. mihi 702. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 12. sub n. 2. vers. secundo etc. et sub n. 16. vers. sed quanti etc. Rot. dec. 340. n. 5. vers. sed in hoc etc. par. 1. diuers. et dec. 307. sub n. 12. vers. nec obstat, quæ dicuntur de modicitate pretij par. 1. recentior. Neque viget hoc casu dispositio d. l. Per diuersas C. mand. † Quando verò creditori fit 10
cessio pro satisfactione sui crediti, vt habetur in ipso tex. vers. et his quascumque vel creditor etc. ibique explicat gloss. in verb. et his etc. & Cyn. sub num. 2. vers. si ergo huius, legis intellectus etc. Bart. sub num. 19. vers. quæro quid velit dicere tex. etc. & Bald. num. 7. vers. in textu etc. ac cæteri DD. Gabr. d. conclus. 5. sub nu. 7. vers. secundo limita etc. Menoch. Præs. 129. n. 11. vers. secundus est casus etc. lib. 3. Rot. d. decis. 307. n. 13. vers. Accedat etc. par. 1. et decis. 274. sub nu. 2. vers. rursus non habet locum etc. par. 3. recen. et in Assin. Bonorum 1. Iulij 1639. coram R. P. D. meo Bichio vbi alia referuntur concordantia. Quarè cùm in casu proposito creditum Lotti cum Alemano pro parte purum esset; pro residuo fructiferum ad rationem annui census sex pro centenario; Debitum verò Balleoni eidem cessum in diem, & infructiferum per annum, & vltra. Et Alemani persona diuitijs affluens, ac solutioni parata, Balleonus autem ingenti æris alieni mole oppressus, exactionisque difficilimæ, ita vt eius creditoribus necesse fuerit Congregationem Baronum adire, Castra iurisdictionali distrahere, pretiumque sub vinculis, & cautionibus recipere. Ac præterea cessio, & datio in solutum facta fuerit pro satisfactione non tantum sortis eidem Lotto debitæ, sed pro fructibus quoque decursis, & non solutis. Non potest vtique ad certam quantitatem scut. mille restringi, sed de parte dimidia eiusdem cre-

11 diti (vt verba sonant) intelligi debet, † quam attentis in præmissis circumstantijs tanti iustè potuisse in hac facti specie ab ipsis partibus æstimati, quanti creditum Lotti licèt minoris quantitatis, melioris tamen qualitatis Domini sunt arbitrati *iux. theor.* Cyn. *in d. l. si per diuersas sub num. 3. vers. vel verius dicas &c.* ibique Bald. *sub num. 28. d. vers. Vnde totum hoc arbitrio Iudicis moderandum est &c.* & Salic. dicens esse communem, *sub d. num. 6. vers. ideo Petr. &c. C. mand.* Gabr. *d. concl. 5. num. 37. vers. Et propterea &c.* Menoch. *de arb. iud. lib. 2. cas. 148. & alij prætati DD.*

Nec refert, quod Alemanus promiserit manutenere debitorem cessum verum, & exigibilem, seque illius fideiussorem etiam principaliter, & insolidum constituerit, atque anteriora, & potiora Lotti iura citra nouationem durare consenserit.

12 Quoniam hæc non eximebant † Cessionarium omninò à diligentijs necessarijs pro exactione nominis cessi ad *tex. l. si mandauero tibi la 2. §. interdum in fin. ff. mand.* Soc. sen. *cons. 273. n. 6. vers. confirmatur &c. lib. 2.* Bec. *cons. 105. sub n. 25. vers. Hoc etiam expressè dicit &c.* Eugen. *cons. 73. n. 16. vers. Et ita in terminis &c. lib. 1.* & cæteri adducti per Scacc. *qui rationes addit. de Camb. §. 2. gloss. 5. sub num. 263. vers. ratio autem &c.* Minusque à cæteris incomodis supra relatis,
13 † quæ iustam præseferunt causam diminutionis pretij, vt concludit Azor. *d. cap. 7. quæst. 3. in d. vers. Cæterum &c.* & alijs relatis probat Modern. *Contror. 169. à n. 21. vers. & ob id &c. cum plur. seq. & Contr. 170. num. 16. vers. secundum dicebam &c.*

Minus repugnant cætera argumenta pro re restrictione d. Cessionis ad summam scutorum mille deducta.

Tum quia singula facilè diluuntur. Siquidem inscriptio Instrumenti leuioris est releuantiæ, nec quicquam concludit cum benè conueniant, quod cessio pro scutis mille, (vt illa præsefert) facta fuerit de parte dimidia crediti in ipso Instrumento comprehensa tanti inter partes ex facti circumstantijs æstimata, vt dictum est. Confessio autem in d. Instrumento die 17. Iunij 1630. celebrato nulla circa hoc legitur, & si quæ per relationem ad assertum calculum præcedentem indè posset inferri nullius est roboris tanquam manifestè erronea, vt supra probatum fuit. Nec pariter hoc indicat Retrocessio Lotti sub die 26. Nouembris 1633. quia nullam fecit mentionem de dd. scut. mille, sed tantum retrocedit Alemano creditum scut. 603. monetæ contra Franciscum Balleonum, ac eius hæredes, aliàs sibi ab eodem Alemano cessum in d. Instrumento 10. Martij 1527. quod certè sub cessione dimidiæ debiti eiusdem Balleoni maioris quantitatis comprehendebatur. Non etiam stringit ordo subscriptus à D. Vincentio pro soluendis d. scut. 603. eidem Lotto, quia narrat factum alienum, & se refert ad Instrumentum cessionis, quæ (vt dictum est) validè fieri potuit de parte dimidia d. crediti pro satisfactione scut. mille attentis facti circumstantijs. Ac demum concludit finalem, & integram solutionem cuiuscumque summæ ob eam causam debitæ absque vlla restrictione, vt in eo legitur ibi, *sono per vltimo, & intiero pagamento di tutto quello potesse pretendere dal Sig. Francesco &c.*

Tum quia cum rei veritas ex verbis d. Instrumenti euidenter appareat, ac præmissis rationibus comprobetur nihil est,
14 † quod argumentis, & coniecturis subtilius inquiratur, *l. qui fundum la 1. §. pen. vers. Cæterum secundum verba &c. ff. de contrah. empt. l. ille aut ille §. cum in verbis ff. de leg. 3. l. continuus §. cum ità stipulatus in fin. vbi gloss. pu. ff. de verb. obligat.* Bec. *cons. 21. sub num. 23. vers. & a verbis &c.* & latè probat Surd. *cons. 366. sub num. 4. vers. Rectius tamen &c.* cum Rot. penes fan. mem. Gregor. *decis. 157. nu. 12. vers. non obstat plures coniectura &c. & in recent. decis. 752. sub num. 3. vers. Tamen &c. par. 3. & dec. 361. sub num. 6. vers. Setus vero &c. cum seq. par. 4. tom. 2. sæpè in alijs.*

Prætereà non subsistit, quod Alemano licuerit d. summam, quamuis sub præcedenti cessione comprehensam exi-
15 gere, † dum adhuc res esset integra cum cessionario *tex. l. 3. C. de Nouat.*

Quia (præterquod Balleonus agnouerat Lottum cessionarium pro creditore, & illi inceperat soluere) non procedit conclusio, quando cessio amplioribus verbis facta fuit, vt in proposito casu, nullo iure per cedentem retento cum clausula *Ponens* &c. & alijs prænarratis, quarum vigore actiones directæ remanserunt prorsus inutiles, & ine-
16 ficaces penes eundem cedentem, † earumque exercitium omninò translatum fuit in cessionarium, vt respondit, & latè probat Surd. *cit. cons. 22. sub d. num. 34. vers. Respondere etiam potest &c. cum seqq.* Thes. *decis. 201. sub num. 7. vers. limitatur tamen &c. ac alij DD. supra relat. in vers. Domini re maturè discussa responderunt &c.* Neque hoc in præsentia reuocari potest in dubium non solùm quia ipse Alemanus in d. Instrumento cessionis sibi specialiter reseruauit ius agendi pro eius indemnitate contra Balleonum debitorem cessum in eo tantùm casu (hactenus non iustificato) quo molestiam passus fuisset occasione eiusdem cessionis, ac promissionis factæ Lotto. Verùm etiam quia modò agit vigore Retrocessionis illi factæ per d. Lottum eius Cessionarium, cui residuum debiti à præfato Balleono debitore cesso solutum fuit.

Postremò non obstat, quod si pars dimidia debiti Balleoni à d. Calculo, ac Instrumento cum Alemano inito detrahatur, non ideò ille remanet liberatus, sed Lotto Cessionario, & consequenter eidem Alemano vigore Retrocessionis soluere, non autem cùm alterius iactura locupletari debeat.

Quia stante cessione prædicta, nec in Calculo crediti Alemani congruè referri, nec ab illo iure exigi potuit, vt hactenus probatum est. Lottus autem Cessionarius cui erit soluenda præsumitur eam exegisse excepto residuo summæ dd. scut. 603. pro cuius finali solutione acceptauit † ordinem 17
Vincentij, & retrocessionem eidem Alemano fecit *l. si ex pluribus in princ. vbi gloss. in verb. reliquum,* & ibi Angel. *sub num. 4. ac alij ff. de solut.* Bald. *in l. ab Anastasio sub num. 10. in fin. vers. nam hæc verba &c. C. mand.* Salyc. *in l. vnic. sub num. 6. vers. sed iuxta prædicta quæro C. de confess.* Castr. *in l. 2. sub nu. 3. vers. sed quæro &c. de Hæred. instit.* Dec. *in l. creditori sub num. 6. vers. Tertio nota &c. & seq. C. de Pact.* Alex. *cons. 141. viso Instrumento num. 4. vers. nec potest dici &c. lib. 6.* Rot. penes Card. Seraph. *decis. 617. num. 13. vers. nam si pro residuo &c.* Buratt. *decis. 344. num. 18. vers. quod verbum &c. & in recent. decis. 76. sub num. 3. vers. cum solutiones factæ pro residuo &c. & seq.* Atque ideò neutro titulo quicquam prætendere valet Alemanus vltra summa scut.
603. † ad quam restricta fuit retrocessio prædicta, vt in ea 18
legitur ibi, *si che l'effetto sia, che possa consegnire li detti scudi 603. & percioio cedo tutte le mie ragioni &c. l. & quidem vers. & si certa summa vbi DD. ff. de hæred. vel act. vend. l. si ex pluribus §. Lucius Titius ex duobus Chirographis ff. de solut.* Odofred. *in d. l. qui filius familias in fin. vers. videamus expositionem litteræ ff. eod. tit. de hæred. vel act. vend.* Specul. *part. 2. tit. de cession. act. § 1. sub num. 28. vers. cum in contractibus &c.* vbi Io. Andr. in Addit. *in verb. quicquid circa princip. vers. Hic autem quæritur &c.* Incet. Auct. *de Cession. sub num. 18. vers. nam cessio est stricti iuris &c. Tract. Diuers. tom. 3. par. 2.* Bertazzol. *Clausul. 27. gloss. 2. sub nu. 5. vers. causa enim &c.* Rot. *decis. 410. sub n. 1. vers. & procedit &c. & sub num. 2. vers. sed responsum fuit &c. par. 3. lib. 3. diuers.* & penes Card. Seraph. *decis. 658. sub num. 2. vers. moti fuerunt Domini &c. cum seq.*

Quare cùm ex prædictis iam clarè constet in hac parte de errore calculi, & confessionis Balleoni emanatæ in d. Instrumento celebrato die 17. Iunij 1630. iure merito censuerunt Domini summam per Alemanum ex huiusmodi erronea causa indebitè exactam restituendam, † seu compen- 19
sandam esse cum ea, quam modò eiusdem debiti occasione petit, *iuxt. l. 2. & 3. ff. de compens. l. eleganter in princ. vers. si post rem iudicatam, ff. de cond. indeb. l. creditor, §. fin. ff. de solut.* Bald. *cons. 92. Quædam sententia fuit lata sub nu. 2. vers. super secundo autem puncto, &c. lib. 1.* Roman. *cons. 238. sub num. 1. vers. & est nostra fundata conclusio, &c. cum seq.* & latè comprobatur ex traditis per Sebast. de Medic. *in eius tract. de compens. part. 1. quæst. 25. sub nu. 7. vers. contrariam tamen partem, &c. cum seqq. & part. 2. qu. 31. à num. 29. vers. videamus modo, &c. plurib. seqq.* Menoch. *Præs. 47. num. 34. vers. vigesima secunda exceptio, &c. cum seqq. lib. 2.* Rot. penes san. mem. Gregor. *decis. 342.* & Duran. *decis. 32. num. 2. vers. obstares enim, &c. cum seq.*

Alter autem prætensus error in reductione monetæ Florentinæ ad scutos aureos stampatum non videtur hactenus iustificatus pro parte Balleoni.

Quia licèt eius debitum originaliter contractum fuerit in scutis argenteis valoris libr. septem monetæ Florentinæ, vt constat ex dicto primo Instrumento die 23. Februarij 1627. celebrato. Tamen ob moram per illum in solutione commissam transfusum fuit ex ipsius consensu in scutos aureos vigore pacti, quo facultatem Alemano concessit recurrendi ad Nundinas cambiorum, † in quibus 20

cum

cùm aurei dumtaxat scuti stampatum vsu recepti sint, ac de-
ducantur, Scacc. de camb. §. 1. quæst. 1. n.61. vers. Romæ enim,
&c. cum seq. & §. 2. gloss. 3. sub nu.71. vers. Declara secundo,
&c. Modern. Genuen. in simul. tract. dispot. 1. quæst. 22. sub
nu.7. vers. dicendum tamen est, &c. & seqq. Necessarium vti-
que fuit scutos illos argenteos ad aureos tunc reducere, quod
cum factum appareat iuxtà communem aurei valorem eo
tempore currentem, nullus indè error inferri potest etiamsi
posteà vsque in diem solutionis factæ 31. Augusti 1633. cre-
uerit aurei valor, nam id cessit damno Balleoni, qui ex eo
tempore quo creditor vti cœpit facultate cambiandi in Nun-
dinis, effectus fuit debitor tot aureorum; atque ideò eos-
dem, vel eorum communem valorem tempore solutionis
currentem restituere debet. Cùm etiam post contractam
moram huiusmodi monetæ alteratio cedat damno debitoris
21 † cuius negligentia creditori præiudicare non debet, l. quod
te, l. vinum, vbi DD. ff. cert. petat. Bart. in l. Paulus la pri-
ma, sub num.8. vers. sed si to poneres, &c. & ibid. alij DD.
ff. de solut. Soc. cons.298. sub num. 1. vers. quinimmò lib. 2.
Albert. Brun. de Augument. & diem. mon. lim.1. sub num.1.
& seqq. Ant. Gabr. com. concl. lib.3. de solut. concl.3. sub nu.1.
Thes. decis.174. sub num.4. vers. secus vero si esset in mora,
&c. Marescot. resol.94. sub num. 10. vers. aut mutatio valoris,
&c. cum seq. lib.1. Cancer. var. resol. lib.2. cap.6. de solut. sub
num.140. vers. si verò pecunia, cum seq. & alij. Idque cer-
tiùs redditur ex eodem instrumento 23. Februar. 1627. in
quo specialiter conuentum fuit, quod Balleonus in casu mo-
ræ teneretur ad cambia, & aliud quodcumque interesse,
22 prout in eo legitur, † quod clariorem demonstrat partium
voluntatem maximè attendendam, l. in conuentionalibus,
ff. de verb. oblig. l. in conuentionibus, ff. de verb. signif. cap. in-
telligentia eod. tit. Bald. cons.213. Punctus quæstionis sub n.2.
in fin. vers. & ideò, &c. lib.5. quem sequitur Boer. decis.327.
sub num.19. vers. & ideò, &c. Menoch. consil.49. sub num.10.
vers. Primò considero, &c. & cæteris passim.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Meleuitana Territorij.

Veneris 3. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Quod non possit Fideicommissarius propria capere auctoritate possessionem bonorum fideicommissi, sed illam de manu hæredis recipere teneatur hic plenè discutitur. Redemptio bonorum fideicommissi ab hærede grauato facta, & quando sibi, & hæredibus, quando verò fideicommissario quæratur hic pariter disceptatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum si ab ea appellatum non fuit infrà decennium.*

2 *Sententiæ duæ in Tribunali fabricæ S. Petri faciunt rem iudicatam.*

3 *Fideicommissarius non potest propria auctoritate apprehendere possessionem, sed illam ab hærede grauati capere tenetur. Limit. vt num.5.*

4 *Facultas capiendi possessionem propria auctoritate, ex quibus verbis dicatur concessa.*

5 *Fideicommissarius propria auctoritate, non autem de manu hæredis bonorum capit possessionem, stante facultate illi concessa.*

6 *Donatum tantùm censetur ius, quod donatori competebat.*

7 *Verbum*, totum, & integrum, *in donatione expressum, non solam portionem donatoris, sed alienam quoque comprehendit.*

8 *Fundo simpliciter legato, sola portio Testatoris legata dicitur, secus si fuerit dictum legato, tum atque integrum fundum.*

9 *Pronomen*, ipsius, *restringitur ad portionem donatori, vel Testatori spectantem.*

10 *Possessio fideicommissaria propria capta auctoritate dicitur spoliatiua, vt ex indè reintegrationem hæredis impedire non possit.*

Decis. Recent. Part. XI.

Quod quando procedat, vide ibidem num.3. & seqq. ac per totam decis.

11 *Clausola*, constituti, *& similes vbi non sunt clara, non operantur, quod fideicommissarius propria capiat auctoritate possessionem bonorum fideicommissi.*

12 *Reintegratio non impeditur per exceptiones turbidas.*

13 *Bona fideicommissaria proprio nomine, quamuis ex pretio fideicommissi reempta fiunt acquirentis, & nu.17. sed vide num.14. & seqq.*

Fideicommissarij habent ius agendi ad restitutionem pretij, quo bona fideicommissi fuerunt per grauatum reempta, num.13.

14 *Hæres bona redimens fideicommissi ex pretio fideicommissario in dubio pro fideicommisso præsumitur redemisse.*

15 *Redemptio bonorum fideicommissi in executionem præcepti Testatoris facta cedit commodo fideicommissarij.*

Amplia, vt ibidem.

16 *Hæres grauatus non cogitur esse negotiorum gestor, vel procurator fideicommissi.*

18 *Fructuum condemnatio fit tantummodò à die motæ litis vbi non agitur de spolio violento, vel attentato.*

ad Fructus, qui percipi potuerunt non fit condemnatio nisi in spolio violento, vel attentato, num.18.

DECISIO XLVI.

NOn obstantibus ijs, quæ pro parte Fabritij deducta
fuerunt contrà sententiam Rotalem confirmatoriam
sententiæ latæ per Commissarium R. Fabricæ S. Petri respon-
sum fuit constare de re iudicata † cùm non fuerit ab vlti- 1.
ma appellatum infrà decennium, Auth. hodie, C. de appell.
cap. quoad consultationem de sentent. & re iudic. Et in Tribu-
nali eiusdem Fabricæ duæ sententiæ † faciunt rem indica- 2
tam, ex Constit.95. san. mem. Pij V. Boll. nou. tom.2.

Subsistit enim fundamentum decisionum editarum coram
Reuerendiss. D. Terracinen. & R.P.D. meo Otthobono, quia
cùm Catherina Manduca, & litis Consortes prætenderent
Territorium Diarazara ad se spectare ex antiquo fideicom-
misso Francisci Xerri, non poterant propria authoritate
illius possessionem apprehendere, sed † tenebantur cita- 3
re Imperiam hæredem Gregorij iunioris, de cuius manu
erat capienda possessio, ad text. in l.1. ff. quor. legator. cum
alijs in ijsdem decisionibus latè deductis.

Nec huiusmodi spolium euitatur allegando totum, & in-
tegrum Territorium fuisse antiquitus vsque, & de anno
1579. à Francisco donatum Gregorio ex causa Matrimo-
nijeum Imperia contrahendi cum clausula, constituti, &
expressione, quod donabatur integrum, & indiminutum,
† quibus verbis tacitè videtur data facultas capiendi posses- 4
sionem propria authoritate, vt in terminis dixerunt Alexan.
in addit. ad Bart. in d. l.1. Cuman. consil.61. in fin. Menoch.
de adipisc. remed. 2. nu.77. Hond. consil.78. num.22. & seqq.
lib.2. Argel. de legit. controu. q.10. num.22. & seqq. Quo casu
licèt fideicommissario † etiam absque alia citatione, vel 5
auctoritate Iudicis ingredi possessionem, vt limitando con-
trariam regulam, tradunt DD. in l. Titia cum testamento,
§. Lucius, ff. de legat.2. & declarat Ias. in l. nemo potest in pri-
ma lect. num.31. & in 2. nu.37. de legat. 1. Gozadin. cons.91.
n.10. Bero. cons.92. n.18. lib.2. Neuizan. cons.82. n.29. cum
duob. seqq. Engen. cons.55. num.15. & 16. lib.1. Peregr. de fi-
deicomm. art.47. nu.41. Fusar. de substit. alios referens quæst.
605. num.19.

Adhoc tamen obiectum, super quo acriter insistebant
Informantes pro Fabritio, responsum fuit non esse clarum
in donatione comprehenditorum Territorium, cùm illius
medietas acquisita fuerit per Gregorium filium Francisci
Donatoris nomine proprio, vt ex Instrumento celebrato
die 23. Martij 1585. in dubio † enim censetur donatum 6
tantummodò ius donatori competens, l. si Domus 74. §.
final. de legat.1. cum alijs copiosè allegatis in vtraque decisio-
ne R.P.D. mei Otthoboni. Et licèt verba Donationis videan-
tur ob eorum amplitudinem apta comprehendere vtramque
portionem, ibi: In toto, & integro Territorio, & ibi,
quod totum, & integrum Territorium appellatum Diaraz-
zara integrum, & indiminutum, quæ cum salua ratione
recti sermonis restringi non possint ad solam medietatem,
† comprehendere videntur etiam portionem alienam iuxtà 7
receptam distinctionem DD. in l. Iollianus 66. ff. de legat. 3.

10 & locupletiores † facti sunt nullo pacto solutionem eultare
possent per *text. in d. l. qui autem §. in hoc tamen ff. qua in
fraud. Credit.* Surd. *decis.* 205. *num.* 12. Rota *in Tiburtina
redditionis rationis* 10. *Februarij* 1648. *coram R. P. D. meo
Meltio.*

Prætensio verò quod Henricus emptor assumpserit in se
onus faciendi dictum multiplicum, & sic teneatur ad da-
mna, & interesse nullo modo subsistit in facto: Nam
ipse promisit tantummodo redimere 33. Tornaturas alie-
natas à Tiberio venditore, ad hoc vt ex illis multiplicum
componi deberet. Onus verò prædictum translatum fuit
in Marchionem Pepulum, à quo propterea ob non factum
Inuestimentum illi de Rubeis exegerunt lib. 8200. pro fru-
ctibus recompensatiuis, vt constat ex propria eorum con-
fessione, de qua in Instrumento publico Summ. num. 4. Ita-
11 ut † maior non possit desiderari probatio, *l. cum te la 2. C.
de transact. l. generaliter C. de non numerat. pecunia cum vul-
gat. &c.*

Verùm quia in sententia condemnatur etiam pro rata Ia-
cobus de Rubeis, quem licet prætendatur esse hæredem Io-
annis Galeatij sui Patris. Nihilominus id in actis probatum
non fuit. Ideò in hac parte Domini dixerunt sententiam es-
se reformandam.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Interamnen. Vsusfructus.

Lunæ 14. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Omissio inuentarij hæredi creditori testatoris sui crediti consecutionem impediens, illi nullum affert præiudicium in credito, quod ipse hæres post aditionem consecutus fuit; Vsufructuario hærede altero instituto, altero verò proprietario, quando vsusfructus inter illos communicetur.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina per statutum exclusa quando legitimam petere possit.*
2 *Statutum si excludit fœminas propter masculos, an masculo deficiente, fœmina perpetuo remaneat exclusa.*
3 *Solutio imaginaria resultans in hærede ob non confectionem inuentarij non procedit in credito post aditionem per hæredem acquisito.*
4 *Hæres creditor testatoris ex quibus bonis hæreditarijs suam satisfactionem consequi teneatur.*
5 *Hæres creditor testatoris cum obligatione camerali rem hæreditariam meliorem eligere potest.*
6 *Hæres soluens de proprio creditorem hæreditarium cum obligatione camerali, potest auctoritate propria sibi satisfacere in bonis eiusdem hæreditatis.*
7 *Vsufructuarius quando teneatur soluere æs alienum testatoris ex proprietate potius quam ex vsufructu.*
8 *Vsusfructus vniuersaliter relictus, deducto ære alieno censetur relictus.*
9 *Vsusfructus commodè vsufructuario non sufficiens, non communicatur cum hærede proprietario.*
10 *Vsusfructus etiam si ad vnum obolum reduceretur, debet ex testatoris præcepto sic iubente cum proprietario communicari.*
11 *Proprietarius qui ex præcepto testatoris, de vsufructu participare debet, illum de manu vsufructuarij capere tenetur.*

DECISIO XXXVII.

STeterunt Domini in decisis coram me 18. Iunij proximi
præteriti * tam quoad bonum ius Catherinæ Campiæ,
quàm etiam quoad bonum ius sororum de Pacionibus non
obstantibus nouiter hinc inde deductis.

Siquidem quoad bonum ius Catherinæ nihil vrget præ-
tensio sororum, quod ab hæreditate Alcidæ matris detra-
henda esset ipsarum legitima, cùm penitus corruat ex dispo-
sitione statuti Ciuitatis Interamnæ relati in præterita deci-
1 sione §. *Catherina scilicet*, † quæ cùm simpliciter excludat
fœminas ab hæreditatibus patris, & matris, aliarum per-
sonarum ibidem specificatarum ab intestato decedentium,
iuncto fratribus onere dotandi, nisi fuerint dotatæ non so-
lum ab æquali successione, sed etiam ab ipsa legitima eas
excludere censetur iuxta distinctionem Castr. *communiter
approbatam in l. titio centum, §. titio genero n. 8. vers. secundo
præmittit ff. de condit. & demonstr. & in cons. 16. n. 2. part. 2.*
Cephal. *cons.* 145. *n.* 10. *& seqq. lib.* 1. Menoch. *cons.* 81. *n.* 4.
vers. aut statutum, inquit Gabr. *cons.* 11. *n.* 3. *cum seqq. cons.*
116. *n.* 40. *lib.* 1. *& cons.* 140. *n.* 15. *&* 16. *cum seqq. lib.* 2.
Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 8. *n.* 9. Seff. *decis. Ara-
gon.* 26. *num.* 59. Rota *decis.* 542. *per tot. & signanter n.* 5.
& sub n. 6. *in fin. vers. vltim. non obstat p.* 1. *diuersor.* coram
Cardin. Millin. *dec.* 317. *n.* 4. *&* 5. *& in Interamnen. hæredi-
tatis de Paradisis* 6. *Martij* 1606. *coram Sanctiss. D. N. §. non
obstat, quod dicebatur, & in Firmana legitimæ* 8. *Octobris*
1617. *coram bon. mem. Vbaldo penes eundem Merlin. de legit.
decis.* 74. *à n.* 1. *vsque ad* 9.

Quæ quidem statuti dispositio non euitatur ex eo, quod
per obitum fratris extincta fuerit agnatio masculina, inde-
que cessauerit exclusio, quia vt dictum fuit in alia decisione
statutum excludit fœminas, nedum fauore fratrum, sed etiam
eorum hæredum, & ab eisdem fratribus causam habentium,
ideòque durat exclusio etiam fauore hæredum extraneo-
rum; Imò cùm de tempore obitus Alcidæ matris extaret
masculus, & exclusio simpliciter concipiatur non tempo-
raliter in ipso instanti mortis Alcidæ, superstite Io. Alexan-
dro statutum consumauit effectum suum deferendo illi ma-
ternam hæreditatem, & ab ea sorores excludendo, vt pro-
pterea retractari non possit, licet postea masculus ille sine
masculis defecerit, sed fœminæ perpetuò remanent exclusæ,
ex theorica Bart. *in l. fin. sub n.* 2. *vers. sed si poneremus, ff.
ad S. C. Tertullian.* quàm sequuntur communiter DD. relati
à Merlin. *vbi supra lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 3. *num.* 1. *cum seqq.*

Deducta verò per Catherinam contra bonum ius dicta-
rum sororum de Pacionibus nullius pariter roboris Domini
extimauerunt; exceptio enim, quod ipsæ præsumantur satis-
factæ de eorum credito scut. 850. ob defectum legitimi In-
uentarij tollitur ponderando quod acquisiuerunt huiusmodi
creditum post huiusmodi creditum post aditam hæreditatem
Io. Alexandri debitoris; Imaginaria autem solutio, & confu-
sio actionum, quæ resultat ex aditione hæreditatis absque be-
neficio legitimi inuentarij † procedunt dumtaxat respectu 3
crediti existentis penes hæredem de tempore aditionis, non
autem respectu crediti, quod ipse deinde acquirit adita hære-
ditate persoluendo de proprio, prout hic debita Testatoris,
*vt præter authoritates allegatas in dicta decisione §. quia præ-
ter quod circa fin.* tradit Giouagnon. *cons.* 73. *n.* 62. *vers. ac-
cedat n.* 65. *lib.* 1.

Prout minus obstat, quod consequi debeant illius satisfa-
ctionem prius ex nuda proprietate ipsis relicta, † & deinde 4
ex pecunijs hæreditatis alias ex iuribus, actionibus, & nomi-
nibus debitorum, si extent, sin minus ex immobilibus, *vt di-
ctum fuit in altera decisione huius causæ edita* 27. *Ianuarij*
1647. *coram Reuerendiss. D. Terracinen. §. neque potest in fin.*

Quia obiectum non procedit, quando agitur, prout hic, de
credito hypothecario cum obligatione Camerali, † hoc enim 5
casu creditor pro sui satisfactione non adstringitur seruare
prædictum ordinem, sed bona quæcumque etiam fructifera
meliora, & pretiosiora, sibi magis beneuisa eligere potest, *iux-
ta claram dispositionem text. in l. creditoris, ff. de distract. pi-
gnor. & in l. qui generaliter, ff. qui potior. in pign. habeant*, Are-
tin. *cons.* 55. *n.* 10. *vers. sed in casu*, Surd. *dec.* 44. *n.* 6. *cum seqq.*
Rota in Ianuen. Saluiani 5. *Maij* 1634. *coram bo. mem. Coc-
cino in recent. dec.* 276. *n.* 5. *p.* 6. *cum alijs allegatis in Romana
Dotis* 27. *Maij* 1647. *§. conclusio procedit, vers. creditor enim
coram Me*; Quam quidem facultatem dictæ sorores iure
optimo vti poterunt, † dum propria solutione creditrici hy- 5
pothecariæ successerunt ex notatis per Bald. *in l. emptor in
primo notabili, C. de action. vel hered. vend.* Surd. *cons.* 22.
n. 16. Rota in Romana Census 19. *Iunij* 1613. *coram bon.
me. Sacrato penes Cenc. de censib. dec.* 68. *n.* 3. *in Sancti Se-
uerini Dotis, seu Saluiani* 4. *Maij* 1640. *coram Reuerendissimo
D. meo Decano* apud Zacch. *de oblegat. Camer. dec.* 187. *n.* 16.
secundum vltim. impress. Multòque magis quando, prout
hic, fuit relictus vsusfructus omnium bonorum, non au-
tem certorum dumtaxat corporum; † Tunc enim æs alie- 7
num solui debet ab vsufructuario de corporibus tamen
vnde percipere debet vsumfructum, vt respondit I. C.
*in l. fin. ff. de vsufruct. legat. & in l. vsufructu bonorum ff.
ad l. falcid.* Crauett. *cons.* 187. *sub num.* 1. *vers. in quare cum
seqq.*

seqq. latè Menoch. *de præsumpt.lib.4. præsumpt.143. sub num.*
13. & seqq. Surd. *de aliment. tit.2. quæst.35. num.145.& seqq.*
Mantic. *de coniectur.lib.9. tit.6. num.11.* & alij plenè relati
per Castill. *de vsufruct. cap.59. num.17.*

Idque etiamsi exinde minuatur, & inutilis ferè reddatur
8 vsusfructus Catherinæ, † quia censetur relictus in eo tan-
tùm, quod superest deducto ære alieno, *l. subsignatum 39.*
vers. bona intelliguntur, ff. de verb. significat. gloss. in l. fin. ff. de
vsufruct. legat. & in l. vsufructu bonorum, ff. ad l. falcid. cum
alijs pluribus, quos refert, & sequitur Menoch. *de præ-*
sumpt. lib.4. præsumpt.143. num.16. Castill. *vbi supra cap.56.*
sub num.119. & latius d. cap.59. pariter sub num.19. vers.
idcirco communis.

Cæterùm prætensioni Catherinæ; quòd dictus vsusfru-
9 ctus communicari non debeat dictis sororibus, † nisi prius
ipsi vsufructuariæ, & deinde illis commodè sufficiat ex Crot.
cons.47. num.41. & 42. lib.1. totaliter resistit expressa vo-
luntas Testatoris, qui illum vxori reliqui sub explicito onere
10 eum communicandi cum dictis sororibus, † ideòque non
est curandum de sufficientia, vel illius insufficientia, cùm
etiamsi reduceretur ad vnicum dumtaxat obolum esset pa-
riter communicandus, vt ipsa Testatoris voluntas ad vn-
guem seruaretur *ex alleg. tam in d. decis. coram Reuerendiss.*
D. Terracinen. §. neque potest, quàm coram me, §. pro rata vero;
Huiusmodi tamen communicationem dd. sorores quamuis
hæredes proprietariæ capere debent è manibus vsufructua-
11 riæ, † dum Testator illi iniunxit dictum onus communican-
di, quod sanè demonstrat ipsas proprio iure illum consequi
non posse, *vt probant authoritates alleg. in d. decis. coram me*
§. penultim. in fin. Et ita vtraque &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 18. Iun. 1649.
est in præcedenti parte 10. recent. decis.328.

R. P. D. B I C H I O.

Auenionen. Saluiani.

Luna 20. Maij 1650.

A R G V M E N T V M.

Bona fœudalia quæ in Statu Auenionensi, & Comitatu Venusino habentur, ac si essent allodialia, in extraneos alienabilia, ac hæreditaria, veniunt sub obligatione omnium bonorum. Possessio Castri probatur si quis dicitur illius dominus, canones soluit, & ab alijs à se inuestitis laudemium recepit.

S V M M A R I V M.

1 *Venditio facta pro pretio æstimando non dicitur purificata pretio non certificato.*
2 *Clausula constituti non liberat debitorem ab actuali traditione.*
3 *Obligatio omnium bonorum comprehendit etiam bona feudalia, quæ habentur ad instar allodialium.*
Hypothecare eo modo quo poterat debitorem voluisse præsumendum est, num.3.
4 *Feuda in Statu Auenionensi, & Comitatu Venusino habentur vti bona allodialia, in extraneos alienabilia, suntque hæreditaria.*
5 *Litem euictionarijs intimans illam contra se motam fuisse fatetur.*
6 *Clausula constituti pluribus adminiculis fulciat possessionem probat constituentis contra quemcumque etiam tertium.*
7 *Clausula constituti plenè probata contra habentem causam à constituente.*
8 *Canones ab aliquo soluti, si alium eo tempore eos non soluisse probatur, soluentem probant possessorem.*
9 *Castri appellatione venit etiam possessio illius.*
10 *Castri dominus illud etiam possedisse præsumitur, si alium possedere non doceatur.*
11 *Laudemium soluitur possessori pro inuestitura, & actuali traditione possessionis.*
12 *Transactio facta super debito hæreditario, & hæreditario nomine, hæreditatis probat aditionem.*

D E C I S I O XXXVIII.

REiecta hodiè fuerunt quæcumque per Informantes pro Hectore Bello adducta aduersus creditum Francisci de Tertullis Actoris vti extinctum, mediante datione in solutum, aduersus hypothecam, vel quia orta nusquam fuerit super Castro controuerso, vel quia præscriptione fuerit sublata; ac tandem aduersus possessionem Francisci de Sceslas.

Extinctio namque crediti, seu asserta datio in solutum
vigore conuentionis in Instrumento mutui appositæ, quod
in euentum non restitutionis pecuniæ mutuatæ, creditor ha-
beret in solutum quamdam Coloniam pro pretio æstimando,
non probatur purificata per successiuam eiusdem Coloniæ
æstimationem, sine † qua nondum certificato pretio con- 1
ditionalis, & imperfecta erat *§. pretium instit. de empt. &*
vendit. & in terminis dationis in solutum Anchar. Regien.
quæst. familiar. 28. num.3. lib.1. Surd. *cons.235. num.9. in fin.*
Buratt. *decis.372. num.5.* minusque probatur effectuata
cùm actuali Coloniæ traditione à qua clausula constituti in
d. Instrumento adiecta † non liberabat debitorem, *ex alleg.* 2
in 2. decisione huius causa §. fin. quibus additur Cyriac. *con-*
trouers.327. num.14. & seqq. immò nusquam fuisse tradi-
tam, nec tradi potuisse apparet; quia ab alio possidebatur;
vt probat sententia arbitramentalis lata de anno 1578.

Ortus hypothecæ euidens est in verbis instrumenti, ibi,
obligauit omnia bona, &c. quibus sic vniuersaliter conceptis
includuntur etiam bona feudalia, quæ ad instar allodialium
alienabilia in extraneos, & hæreditaria sunt; Cùm † ideò 3
sicuti poterat debitor hypothecare voluisse, præsumendum
sit, Menoch. *cons.189. num.13.* Natt. *cons.159. sub num.25.*
Surd. *cons.351. sub num.25.* Bellon. Iun. *cons.30. sub num.9.*
& duab. seqq. Mastrill. *decis.86. num.10.* Amat. *decis. Ferrar.*
51. num.7. Buratt. *decis.87. num.10. & seqq.* Rot. *inter recent.*
decis.264. num.18. part.7. qualia esse ex generali consuetu-
dine feuda † in statu Auenionensi, & Comitatu Venusi- 4
no, tradit Ludou. Bell. *cons.3. num.64. & cons.4. num.1. &*
81. post Bertraud. *cons.237. num.1. & 2. lib.6.* quos refert,
& sequitur Modern. Auenionen. *in tract. de præuent. cap.14.*
num.5. & variar. resol. tom.2. cap.34. num.12.

Præscriptio verò non intrat ex allegatis in prioribus deci-
sionibus, interrupta nimirum fuit per litem contestam de
anno 1618. & 1631. ac prosequutam successiuis tempori-
bus, gratisque exaduerso negatur contestatio litis, & impe-
dimenta præstita illius prosequutioni, cùm constet de cita-
tionibus, ac productione articulorum, & de dilationibus
exaduerso petitis, ne dum ad effectum intimandi litem eui-
ctionarijs, sed etiam sub prætextu feriarum, vt in calce
responsionis facti pro Tertulli; Dumque ipse Aduersarius
fatetur litem sibi motam intimasse euictionarijs, contraque
eosdem; vt à dicta lite liberaretur ad plures actus iudicia-
rios deuenisse † fateatur oportet in necessarium antecedens 5
præexistentiam litis contra se ipsum in Saluiano ab hac par-
te motæ, ac prosequutæ, ad tradita à Bald. *per illum text. in*
l. 2. num.1. C. dot. promiss. in 2. lect. Dec. *cons.135. sub num.2.*
vers. nam probato, Rot. *decis.400. num.10. part.1. recent.*

Possessio tandem Francisci debitoris de tempore hypothe-
cæ, vel postea, quam probata fuisse negant priores decisio-
nes, nunc iunctis scripturis nouissimè ab Actore productis
probata satis visa fuit. Adducitur namque, quod Franci-
scus de anno 1575. in dicto Instrumento dotali, constituit
se possidere Castrum hoc pro vxore, & clausula constituti
† in casu nostro probat constituentis possessionem contra 6
quemcumque; quia pluribus adminiculis fulcitur, quibus
concurrentibus, resultat sufficiens probatio etiam contra
Tertium, Cyn. *in authen. hoc ius porrectum num.3. C. Sa-*
crosanct. Eccles. Tiraquell. *in l. si vnquam verb. donatione lar-*
gitus num.100. & seqq. C. reuoc. donat. Surd. *cons.290. num.*
46. & decis.325. num.6. Rota in Mediolanen. Prebendæ 11.
Februarij proxim. præteriti coram me, eòque magis contra
Aduersarium, qui † vt infra probabitur habet mediante 7
causam à constituente, Gratian. *cons.42. num.12. lib.2.*
Morot. *cons.58. num.6.* Rot. *decis.491. num.10.* & coram
san. mem. Gregor. XV. *decis.49. num.3.* coram Reuerendiss.
Vrgellen. *decis.539. num.2. part.4. recent.*

Adminicula desumuntur ex Homagio per Franciscum
præstito pro hoc Castro anno 1555. Summ. Tertulli num.3.
ex epistola Cardinalis de Armignac tunc Collegiati Aueniο-
nensis mandantis de anno 1570. dicto Francisco, vt sol-
uat canones, & Vice Thesaurario, vt recipiat, attento
quod

quod Franciſcus eſt poſſeſſor Caſtri Summ. ibidem num.4.
ex ſolutionibus canonis à Franciſco pariter factis ab anno
1559. vſque ad 1578. quas probant plures confeſſiones de
recepto adminiculatæ, vt ponderatur in ſecunda deciſione,
& alia inſtrumenta nuper producta, necnon Vice Theſau-
rarij liber, cui tamquam officialis publici ad id deputati, vt
legaliter tanto, videtur adhibenda fides, accedente maxi-
mè dicta præſtatione Homagij; & epiſtola Cardinalis Col-
8 legati, † & quod nemo alius dictorum temporum canones
ſoluiſſe probatur, Soccin. *conſ.205. num.6. verſ. non obſtat
lib.2.* Surd. *conſ.429. ſub num.27. verſ. circa libros, Modern.
Patauinus de ſcript. priuat. lib.4. tit. de libr. Theſaurar. n.10.
& 11.* Caualer. *deciſ.361. num.1. Rota in Bononien. Gabella
4. Decembris 1646. coram R.P.D. Otthobono.*

Nec obſtat, quòd aliquæ confeſſiones loquantur ſolùm
de ſolutione pro iuriſdictione; Quia pleræque, prout ipſa
præſtatio Homagij cantant pro feudo Caſtri, Territorij,
Diſtrictus, & Iuriſdictionis loci de Roques. Vndè reſtrin-
gendæ non ſunt ad ſolum dominium, & Iuriſdictionem; ſed
intelligi debent etiam de poſſeſſione, quæ ſub dicta vniuer-
9 ſalitate verborum, & ſignanter appellatione Caſtri † conti-
netur, vt per Surd. *conſ.135. num.65.* Menoch. *de retinen.
remed.3. num.115. & ſeqq. relat.* à Modern. Peruſino *de ma-
nuten. obſeruat.10. num.11.* præſertim ponderando, quod
10 nemo alius tunc temporis † probatur Caſtrum poſſediſſe,
vt ad propoſitum aduertit Alba *conſ.244. ſub num.1. verſ. ſe-
cus*, quodque eodem modo leguntur factæ ſolutiones à Ga-
brielle Bello aduerſariorum Auctore, quem fuiſſe Caſtri poſ-
ſeſſorem non controuertitur.

Tandem ex pluribus Inſtrumentis nouiter exhibitis, in
quibus Franciſcus vti Dominus directus dicti Caſtri inueſti-
uit plures emptores, & ab illis ſolitum laudemium exegit,
11 hæc enim exactio præbet argumentum poſſeſſionis; † cùm
laudemium ſoluatur poſſeſſori pro inueſtitura, & actuali tra-
ditione poſſeſſionis, *l. fin. §. & ne auaritia, C. de iur. emphy-
teut.* Gratian. *diſcept.377. num.34.* Surd. *deciſ.200. num.6.*
Quæ libentius recipienda ſunt, quia Hector aduerſarius
cauſam habet à Gabrielle, hìc verò ab Alemanno, qui erat
frater germanus, & hæres Franciſci principalis debitoris.
Nam tranſigendo, vt fecit cum eius vxore ſuper debito hæ-
12 reditario, ac hæreditario nomine, illius † hæreditatem
adiuiſſe, dubitandum non eſt, ad text. *in l. pro hærede, ff.
acquir. hæred. l.2. C. de iur. deliber.* & in terminis tranſactio-
nis Bald. *conſ.224. n.1. lib.2.* Rot. coram ſan. mem. Greg. XV.
*deciſ.98. num.3. & in Biſuntina Cenſus 27. Nouembris 1645.
coram R.P.D. meo Corrado impreſſ. apud Modern. Forolinien.
de pignoribus deciſ.105. num.21. & ſeqq.*

Ex quibus omnibus ſimul iunctis, ſublato obiecto non
probationis poſſeſſionis Franciſci debitoris, cui ſoli priores
deciſiones immiſſionem à Tertullio petitam denegantes
innitebantur dictam immiſſionem eſſe concedendam, &
ſic à deciſis recedendum eſſe Rota cenſuit, vtraque parte
informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,

Romana Saluiani.

Mercurij 23. Maij 1650.

A R G V M E N T V M.

Quod poſſit minor ſe pro dotanda ſorore obligari à ſolo curatore ſine alijs ſolemnitatibus hæc concludit deciſio, vbi quod pluribus aſſignatis curatoribus vnicuique in ſolidum cenſeatur adminiſtratio conceſſa.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſionem in Saluiano conſequi debet creditor cum hypotheca ſi vnam, & alteram poſſeſſionem ſui debitoris nempè, & tertij poſſeſſoris iuſtificat.*
2 *Creditum cum hypotheca probatur ex publico inſtrumento obligatione Camerali vallato.*
3 *Inuentarium probat poſſeſſionem defuncti, tam contra hæredes, quam contra habentem ab eo cauſam.*
4 *Confeſſio facta in poſitionibus plenè probat poſſeſſionem rei conuenti.*
5 *Subſtentatio litis ſufficit ad probandam poſſeſſionem.*
6 *Curator poteſt minoris contractum auctorizzare, non autem, ſine illius præſentia ſtipulari.*
7 *Curatores plures vbi exiſtunt omnes debent in contractibus minorum interuenire.*
8 *Minor etiam abſens obligatur ex contractu curatoris cauſa neceſſario inito.*
9 *Frater Sororem dotare tenetur, & num. ſeq.*
10 *Frater eo magis ad dotem Sororis dicitur obligatus, ſi commonis Patris ſucceſſit.*
11 *Minor pro dotanda Sorore ſolemnitates ſeruare non tenetur, & ſupra num.9. & 10.*
12 *Tutoribus, & Curatoribus pluribus ordinatis, cuilibet in ſolidum adminiſtratio conceſſa cenſetur.*
13 *Præſtatio annua Monialibus bona propria renunciantibus conſtitui ſolet.*
Moniales etiam profeſſæ, poſſunt ſibi quid annuum reſeruare pro ſubeundis neceſſitatibus, quibus non prouident Monaſteria num.13.
Præſtatio annua Monialibus conſtituta dotis portio reputatur, eiuſque fruitur priuilegio, num.13.
14 *Statutum Vrbis de præſcriptionibus lib.1. cap.158. non comprehendit dotes, ſed illas expreſsè excludit.*
Amplia quia d. ſtatutum non complectitur Eccleſiaſticas perſonas, num.15.

D E C I S I O XXXIX.

IMmiſſionem domus controuerſæ à Venerabili Monaſte-
rio Sanctæ Annæ de Vrbe ex perſona Camillæ Monialis
ibidem profeſſæ petitam eidem Monaſterio fore conceden-
dam hodie Domini reſponderunt; Quia ipſius Camillæ cre-
ditum cum hypotheca legitimè iuſtificat, ac vtrumque poſ-
ſeſſionis extremum, anteriorem ſcilicet Octauij debitoris
de tempore obligationis contractæ, ac poſteriorem Ludoui-
cæ reæ conuentæ, † adeòque in hoc vtilis iudicio Saluiani 1
præfatæ domus immiſſionem aſſequi debet ex diſpoſit. *text.
in l.1. ff. de ſalu. & in l.1. Cod. de præc.* & notant vtrobique
DD. Bart. *in l. rem alienam n.5. ff. de pignorat. actione*, Con-
tard. *in l. vnic. Cod. de moment. poſſeſſ. limit.14. num.11.* Ne-
guſ. *de pignor. primo membr. part.8. num.6. & 8.* Rot. coram
Puteo *deciſ.201. num.2. lib.1.* Gregor. *deciſ.491. num.6.* co-
ram Buratt. 728. *num.4.* Deducitur enim creditum Camillæ
hypothecarium ex publico Inſtrumento præſtationis annuæ
ſcutorum 36. ſub obligatione Camerali per eandem cum
Curatore Octauij fratris ſtipulato ab anno 1582. dum pa-
ternæ ſucceſſioni, ac hæreditati maternæ ipſius Octauij fa-
uore renunciauit, & antequam in Monaſterio profeſſio-
nem emitteret Regularem: Ex tali ſiquidem Inſtrumento
obligatione Camerali munito præfatum creditum ſpatio
annorum vigintinouem ad ſcuta 1044. aſcendere dignoſci-
tur, † ac legitimè remanet comprobatum, ſecundum Bart. 2
*in l.1. num.8. ff. de oper. nou. nunciat. Rot. in Imolen. Saluiani
5. Decembris 1601. coram Lancell. & in Romana Saluiani 26.
Nouembris 1605. & in Interamnen. Saluiani 14. Nouembris
1611. coram Manzanedo, & in alijs congeſtis in Romana Sal-
uiani 12. Ianuarij 1646. coram R. P. D. Arguelles.* Poſſeſſio-
nem verò domus controuerſæ de tempore initæ obligationis
penès Octauium debitorem extitiſſe, rectè probatur ex de-
ſcriptione ipſius in Inuentario hæreditatis Octauij, † facta 3
per Hieronymum, ac Io. Baptiſtam eiuſdem filios, ac hære-
des, quod tum contra ipſos, tùm contra habentes ab eis
cauſam plenè concludit, *ad text. in l. vlt. C. arbitr. tut. & in
§. ſancimus auth. de hæred. & falcid.* notat Bald. *in conſ.407.
num.6. lib.1.* Roman. *conſ.102. num.3.* Soccin. *conſ.159. n.1.
lib.2.* Caſtr. *conſ.393. num.2. lib.2.* Rot. *in Carpen. bonorum
16. Martij 1612. in §. vlt. coram Sacrato.* Nunc verò penès
Ludouicam aduerſariam adeſſe, † benè conuincitur ſiue 4
ex propria ipſius confeſſione in reſponſione, ad poſitiones
emiſſa, vulgata *l. cum precum, C. de liber. cauſa, & l. ab
emptione, ff. de pactis*, vbi poſt gloſſ. *in verbo conſtituantur*,
notat Angel. *num.4. gloſſ. in l.2. in verbo tradita, ff. de acquir.
poſſeſſ.* Rot. *deciſ.132. num.3. part.7. recent. & in Sulmonen.
Vicaria 26. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Meltio, & in Pi-
ſauren. manutentionis 4. Iunij eiuſdem anni, & 1. Februarij
ſequen. coram R. P. D. meo Arguelles*, ſiue ex ipſa litis ſuſten-
tatione, † vt notat Alexand. *conſ.73. num.1. lib.3.* Pacif. de 5
Saluian. *inſpect.2. cap.6. num.7.* Rot. *deciſ.119. num.5. part.1.
& 220. num.3. part.5. recent. & in alijs relatis in Leodien.
Domin. 25. Iunij 1649. in §. ſiquidem coram Reuerend. P. D.
meo Corrado.*

Neque præfatum Camillæ creditum poterit impugnari,
vel quia Inſtrumentum annuæ præſtationis à Camillo de
Ruſticis paterno Curatore Octauij, ipſo tamen abſente,

fuerit

fuerit inutiliter stipulatum, ex quo ille solùm poterat aucto-
6 ritatem præstare contractui, non autem † sine minoris præsentia stipulari, secundum Castr. *in l. neque tutiores num.5. de procurat.* Aretin. *in §. neque num.13. instit. de auctoritate tutorum*, Peregr. *cons.74. num.4. lib.3.* Vel quia simultaneæ cum matre Octauij eidem contractui non interfuit, prout
7 interesse debuerat, † dum vnà cum ipsa fuerat Curator deputatus *ad text. in l. vlt.* ibique Bald. *num.11. C. de impub. & alijs substit. & in l. vltim. ibique gloss. in verbo vna, ff. ad legem Aquil.* Parisi. *cons.79. num.21. lib.3.*

Cùm enim ageretur de dote debita, tam ex iuris dispositione, quàm ex lege per Testatorem hæredibus imposita,
8 potuit proinde Octauius, † licèt minor, & absens, efficaciter à Curatore obligari, eiusque bona vinculo hypothecæ iure subijci valuerunt, vt probat *text. in l. tutor in princip. ff. de pignor. & in l. si in rem minoris, ibique gloss. vlt. C. quando ex facto tutor, vel curat.* Pacif. de Saluian. *inspect.3. cap.2. num.124. cum seqq.* Rot. coram Gregor. *decis.31. num.1. cum seqq. & in Anconitana Manna 13. Maij 1644. coram R.P.D. meo Corrado in §. quia primum cum sequenti §.* Etiam si solemnitates per statutum obligationibus minorum impositæ adhibitæ non fuerint à Curatore, cùm in hac dotatione de
9 necessitate præstanda per Octauium, †, vel quia tamquam frater sorori dotem tenebatur assignare *ex disposit. text. in l. cum plures, §. cum tutor. vers. alio patre natæ, ibique gloss. in fine ff. de administr. & periculo tutor. gloss. in l. non omni in verbo nulla in fine, C. eod. tit.* Bart. *in prohem. digestorum num.14.* Guidopap. *decis.90. num.24. Rot. in Romana dotis de Iacobellis 27. Martij 1626.* coram bon. mem. Vrgellen. inter
10 alias impressas *decis.26.* Vel quia ipsemet Octauius † communi patri hæreditario iure successerat, *ad text. in l. si quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnoscend.* Bart. *in l. sicut, §. si debitori num.1. ff. quibus modis pignus, vel hypot. solu.* Bald. *in l. vltim. num.3. C. de dotis promiss.* adeòque
11 nullæ requirebantur † solemnitates tamquam in actu omninò necessario, vt aduertit Picus *ad Statut. lib.1. cap.151. gloss.7. num.257.* Rot. coram Verall. *decis.199. part.3. & in decis.776. num.3. part.2. & 122. num.41. part.7. recent. & in Anconitana Mannæ 13. Maij 1644. in §. prædicta verò coram R. P. D. meo Corrado*, & in his ferè terminis *in Camerinen. dotis 10. Decemb. 1638. coram Reuerendiss. Terracinen. in §.1.* prout nec etiam requirebatur præsentia matris, licet hæc vnà cum Camillo Curatrix fuisset deputata: Ex præsumpta enim voluntate Testatoris cuilibet ipsorum demandata
12 censetur in solidum administratio, † nec proinde ex præfata deputationis forma præsumitur exclusa, donec expresè Testator iniunxerit quod alter sine altero administrare non posset, *ad text. in l.1. ibique gloss. C. quando ex facto tutor, vel curator.* Bald. *in princip.* cæterique communiter Bart. *consil. 147. num.2. lib.1.* Gratian. *discept. forens. cap.812. n.27. cum seqq.* Rot. coram bon. mem. Coccin. *decis.378. num.6.*

Neque vrget, quod præfata præstationis annuæ promissio ex solius voluntate Curatoris, non autem ex Testatoris dispositione præcesserit, adeòque sub dotis appellatione comprehendi, eiusque priuilegio gaudere non valeat. Siquidem illa ex consuetudine communiter recepta solet Monialibus profitentibus, ac bona propria renuntiantibus constitui, & assignari pro subeundis earumdem necessitatibus, quibus Monasteria vt plurimum, prospicere non va-
13 lent, † adeòque dotis portio reputatur, ac fruitur ipsius priuilegio, vt respondit Rot. *in vna Romana dotis 14. Martij 1635. coram bon. mem. Merlino inter recent. part.7. decis.30. num.27. & 28. cum seqq.*

Hinc corruit obiecta præscriptionis exceptio, quod scilicet lapsu annorum sexdecim hæc annua præstatio debeat soluta præsumi, prout in Statuto Vrbis de præstationibus
14 annuis expresè disponitur, *lib.1. cap.158.* Cùm † hæc Statuti dispositio dotale debitum non comprehendat, sed expresè præseruet, vt notat Penzon. *ibidem num.44.* Maresc. *var. lib.2. cap.68. num.43. cum seqq.* nec Ecclesiasticas perso-
15 nas ibidem non nominatas, ex defectu † voluntatis statuentium includat, vt respondit Rot. *in Romana liberationis à fideiussione 4. Martij 1630. coram bon. mem. Merlino, & in Romana donationis de Castellanis 23. Iunij 1631. coram bon. mem. Coccino, & in Romana successionis de Comitibus 15. Ianuarij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Vrbeuetana legati 4. Iulij 1646. in §. quamuis coram R. P. D. meo Bichio*, & latè prosequitur Boccac. *de statutaria Vrbis præscriptione gloss.19. num.199. cum seqq.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,

Anconitana Dotis.

Lunæ 30. Maij 1650.

ARGVMENTVM.

Mulieri competens priuilegium super restitutione dotis in bonis fideicommissi vig. auth. res quæ C. comm. de legatis ad hæredes transire hic concluditur, vbi etiam quod eo prætextu non impeditur hæres processus executiuus, si incontinenti fideicommissum non iustificetur.

SVMMARIVM.

1 *Executio ritè, & rectè peracta debet præuio processu ad vlteriora terminari.*
2 *Validitas mandati resultat ex concursu requisitorum decis. Veralli 260. part.2.*
3 *Iustitiam mandati probant decisiones in causa factæ.*
4 *Confessio receptæ dotis facta à marito constante matrimonio ex vrgentibus coniecturis veram probat numerationem.*
Mobilia viri ab vxore retenta si iudicis decreto subhastata fuerunt amplius restitui non debent.
6 *Retentionis ope tueri non potest vxor, quæ integram dotem non soluit.*
7 *Subhastatio præsumitur valida, & iusta.*
8 *Exceptio fideicommissi impedire non potest dotis restitutionem, quousque illiquida redditur.*
9 *Bona fideicommissi dicuntur obligata pro dotis restitutione, vbi non adsunt bona libera, & fideicommissum fuerit ab ascendente ordinatum.*
10 *Dotis restitutio competens in bonis fideicommissi vig. authent. res quæ C. comm. de leg. peti potest tam ab ipsa muliere, quàm ab eius hæredibus, & num.11.*
11 *Priuilegium auth. res quæ C. communia de legatis transit ad hæredes & sup. num.10.*
12 *Tertius possessor in quolibet actu citatus impedire non potest processum executiuum.*
13 *Citatio contra aliquem vt hæredem executa eumdem afficit etiam si alium ille habeat titulum, quoties de eo in actis legitimè constabat.*
Actus ad validitatem omnis sumenda est interpretatio num.13.
Circuitus sunt euitandi num.13.
14 *Exceptio fideicommissi si incontinenti iustificata non fuit non impedit processum executiuum.*

DECISIO XL.

Mandatum Rotale contra hæreditaria bona Hieronymi relaxatum pro dote Franciscæ vxori restituenda, ipsa prædefuncta, sancitum fuerat in sententia ad Dianæ hæredis instantiam, ac Demetrij huius cessionatij in hoc Tribunali postmodum ædita, exequendum esse contra bona per fratres de Fanellis modo possessa, Auito, licet q. Galeatij fideicommisso subiecta, cùm nulla Hieronymi debitoris bona supersint; super cuius vlteriori executione sententiæ, proposito per me dubio affirmatiuè hodie DD. responderunt; Quia iam cœpta per mandati relaxationem executio, ritè tamen, ac rectè peracta, † debet præuio ad vlteriora 1
processu terminari, vt debitus tandem litibus finis imponatur, *l. quidam existimauerunt in fine, ff. de reb. cred. l. terminato C. de fruct. & lit. expens. l. Properandum C. de indic.* Soccin. *in l. singulis num.2. ff. de except. rei iudic.* Alex. *in l. qui bona §. vlt. num.2. ff. de damn. infect.* Surd. *cons.271. num. 15.* Rot. *in Montis Falisci supplementi legitimæ 18. Iun. 1642. in §. Cuius ratio coram R. P. D. meo Bichio, & in hac eadem causa 24. Aprilis 1645. coram R.P.D. meo Cerro.*

Mandati autem validitatem acta ipsa reuoluta demonstrant; † ex quibus omnia à iure requisita ibidem conuinci- 2
tur contineri, iuxta traditam praxim in decis. Verall. 260. *part.2.* sæpiùs in hoc Tribunali receptam.

Iustitiam verò designant decisiones hactenus æditæ in hac causa tam coram bon. mem. Buccabella sub die 15. Marr. & 3. Decembris 1635. quàm coram R. P. D. meo Cerro die 24. Aprilis 1643. & 9. Decembris 1648. † vt alias firmauit 3
Rot. *in vna Rauennaten. seu Ferrarien. Decimarum 24. Ian. 1650. coram me.*

Neque præfatam executionem retardare poterunt exceptiones

ptiones à fratribus de Fanellis denuo repetitæ: Siquidem
prima non iustificatæ dotis obiectio, quippè quæ ex sola
Hieronymi viri confessione de recepto ab ipsa vxore, eiusque hæredibus deducatur, tollitur ex decisionibus hactenus
editis in hac causa, quibus fulcita dignoscitur adducta con-
4 fessio pluribus, atque vrgentibus coniecturis † legitimam
proinde veræ dotis probationem præseferentibus secondum
Salyc. *in l. si mater num. 1. C. de contrah. empt.* Bald. *in l. 1. n. 4.
C. de procul. dot.* Dec. *cons. 96. num. 3.* Natt. *cons. 548. num. 23.*
Surd. *cons. 486. num. 7. & 8. cum seqq.* Card. Mant. *de tacit. lib.
11. tit. 20. num. 19.* Rot. coram Greg. *decis. 62. num. 2.*

Altera verò obiectio exinde deducta, quòd in ipsa dotis
consignatione ex A. C. decreto debuerant ab hæredibus
Francisca mobilia restitui in computum dotis receptæ, vel
saltem certus eorumdem valor tunc temporis compensari
remouetur pariter ex alio eiusdem A. C. decreto, quo me-
diante à pluribus annis legitima eorundem mobilium subha-
5 statio præcessit, † quæ proinde Franciscæ successores ab
eorum restitutione mobilium reddidit immunes, vt respon-
dit Rot. *coram R. P. D. meo Cerro sub die 9. Decembris 1648.
in §. aut vero prætenditur.*

Ad compensationem verò valoris (dum in eodem decre-
to restricta fuit ad casum integræ dotis restitutæ) adhuc ar-
6 ctati non fuerant dum dos integrè soluta non extitit, † ita vt
se possint etiam retentionis ope tueri per text. *in l. si non sor-
tem, §. si centum ff. de cond. ind.* vbi post gloss. *in verb. retine-
bitur*, tradit Bart. *in fine*, Castr. & Alexand. *num. 6.* Ias. *n. 10.*
cæterique communiter idem Castr. *in l. si quis aliam num. 4.
ff. de solut. & in l. petenti in fine, ff. de pignor. & act.* Negus.
de pignor. in 2. membr. 3. part. num. 20.

Non obstat, quòd eadem subhastatio nullitati videatur
obnoxia post quam non obstantibus oblationibus, atque de-
posito per fratres de Fanellis oblato, ad eam Iudex procedi
mandauit, cum præfata nullitatis obiectio ex contraria præ-
7 sumptione tollatur † pro subhastationis validitate, atque
iustitia vigente ex tradit per Bald. *in l. ordo num. 5. Cod. de
rescind. vend. gloss. in l. à Diuo Pio, §. si pignora in verb. quam,
ff. de re iud.* vbi etiam Iason. *num. 2. & 3.* Surd. *cons. 256. n. 8.*
Rot. *in Narnien. dotis 4. Februarij 1628.* coram Vbaldo post
modern. Perus. *de subhast. decis. 75. num. 9.* Dum maximè
damnum ex distractione mobilium Fanellis illatum, ac læsio
exinde contingens adhuc probata non fuit, nec oblationes
integræ factæ fuerunt ab ipsismet Fanellis, vt allegant illius
Informantes.

Tertia denique exceptio ex iure fideicommissi petita per
q. Galeatium de Fanellis eorumdem auum præordinati (su-
per quo propter negant mandatum contra bona hæreditaria
Hieronymi relaxatum exequi posse) ob nondum iustifica-
tam bonorom identitatem, nec consumptionem detractio-
num ipsi Hieronymo fideicommittentis descendenti compe-
8 tentium illiquida redditur, † atque incerta, adeòque man-
dati executionem retardare non valet, iuxt. text. *in l. vlt. C.
de compensat.* Afflict. *decis. 381. sub num. 15.* Rot. coram Se-
raph. *decis. 1455. num. 3.* coram Greg. 220. *num. 5.* & in alijs
recensitis *in Romana successionis 24. Ianuarij præteriti coram
R. P. D. meo Corrado in vlt. §. Remouetur præterea, ex auth.
resque C. communia de leg. desumpta, ex auth. de restit. & ea quæ
pariter in §. quamobrem*, cuius virtute dispositionis ascenden-
tium bona licet fideicommisso supposita hypothecata red-
9 duntur † pro restituenda dote descendentibus quoties bona
libera, prout in proposito casu, non supersint, vt pluries
firmauit Rot. videlicet coram Seraph. *decis. 278. n. 5. in Ro-
mana dotis 30. Martij 1618. coram bon. mem. Card. Verospio,
& in alia Romana dotis 23. Maij 1645. coram R. P. D. Ottho-
bono, & in hac eadem causa 9. Decemb. 1648. in §. omissis enim
10 coram R. P. D. meo Cerro*, siue ab ipsa muliere, † siue ab
eius hæredibus dotis restitutio petatur, vt notat Castr. *in d.
authen. res quæ num. 10.* Menoch. *cons. 34. num. 42.* Rot. coram
11 Seraph. *decis. 688. num. 11.* vbi præterea considerat, † quod
actio (prout in casu proposito) ipsa viuente muliere orta
iam fuerat, *& in Romana dotis 14. Februarij 1642. in §. cuius
auth. dispositio, coram Reuerendissimo D. meo Decano, &
in hac eadem causa 24. Aprilis 1643. in vlt. §. coram Reuerend.
P. D. meo Cerro.*

Neque ijdem fratres de Fanellis vti tertij bonorum posses-
12 sores processum executiuum potuerunt impedire, † vel quia
in quolibet actu contra ipsos fuit repetita citatio, iuxt. theo-
ric. Castr. *in l. cum filius famil. num. 3. ff. de verb. signif.* quam
probant Dec. *cons. 187. num. 2.* Ruin. *cons. 34. in fin. volum. 5.*
Aymon. *cons. 12. num. 8.* Surd. *cons. 334. num. 12.* & plures
alij relati per Maresc. *variar. lib. 1. cap. 86. num. 51. & lib. 2.
cap. 121. num. 7.* Scacc. *de appell. quæst. 17. limit. 6. membr. 3.
num. 52.* Rot. *in hac eadem causa sub die 24. Aprilis 1643. co-
ram R. P. D. meo Cerro, & in Ciuitatis Castelli Spolij 7.
Maij 1638. coram Reuerendiss. Terracinen.* Et licet citatio
contra ipsos, vti hæredes Hieronymi supponatur executa,
non autem vti fideicommissarios Galeatij † dum tamen de 13
vtroque titulo in actis constabat, citationes ex vtraque iure
censentur executæ ad substinendam actus, atque sententiæ
validitatem, pro qua vti inutiles, & calumniosè circuitus
euitentur, omnis debet interpretatio desumi, *l. quoties, &
l. merito, ff. pro socio, l. cum in testamento, §. hæc verba, ff.
de hæred. instit.* Alciat. *reg. 3. præsumpt. 42.* Rot. coram Greg.
decis. 282. num. 7. ibique Add. *num. 12.*

Vel quia, vt superiùs ponderatum fuit, & coram Reu. P.
D. meo Cerro sub die 24. Aprilis 1643. exceptio fideicom-
missi turbida redditur, atque illiquida, cuius proinde respe-
ctu mandata executiua contra hæreditaria Hieronymi bona
relaxata, exequi poterant contra bona, quæ vti fideicom-
misso supposita exaduerso allegantur possideri, † dum ipsios 14
subsistentia, atque efficacia apta ad impediendam executio-
nem incontinenti iustificata non fuit, prout omnium Tri-
bunalium praxis obseruare solet, de qua testatur Rot. *in
Senogallien. Prædij 10. Iunij 1619. coram bon. mem. Pirouano,
& in alijs recensitis in d. decisione R. P. D. mei Cerri in §. Con-
traria vero in fine.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. MELTIO,

Postea Reuerendissimo Episcopo Papien.

Romana Fideicommissi de Mutis.

Veneris 13. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Sub nomine dotis veniunt etiam illa, quæ fuerunt in Instrumento dotali promissa æstimata; acconcium enim censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudicatur prout de ipsa dote, vndè pro eis quoque habere locum, remedium *auth. res quæ, C. commun. de leg.* in præsenti decisione constanter firmatur. Fideicommissarius cui competit detractio legitimæ, & Trebellianicæ in bonis fideicommisso subiectis, si filias dotauerit, an in dd. dotibus, huiusmodi detractiones imputari debeant, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommissaria ascendentium sunt hypothecata, & alienari possunt pro dotem descendentium, & num. 7.*
2 *Præscriptio contra Fideicommissarios non currit nisi à die purificati fideicommissi ad eorum fauorem.*
3 *Fideicommissarius non potest inferre præiudicium alijs successiue vocatis, quibus fuerat ius quæsitum.*
4 *Aditio hæreditatis paternæ, ex quo probata remaneat.*
5 *Hæredes non possunt contrauenire voluntati eorum auctoris. Amplia, vt num. seq.*
6 *Hæreditatem quandocumque quis adiuerit, dicitur contrahere obligationem de obseruando factum defuncti.*
8 *Dotis nomine, veniunt etiam illa, quæ fuerunt in Instrumento dotali promissa æstimata.*
9 *Et ex quibus probata remaneat illorum traditio quamuis non constet de actuali traditione.*
10 *Dotis solutio ex diuturnitate temporis, præsumitur.*
11 *Bona fideicommissaria super quibus fuit impositus census ex causa dotis, & postea à fideicommissarijs extinctus, si deinde dd. bona fuerint ab ipsis alienata, remanet extincta omnis actio, quidquid de pretio egerint.*
12 *Soluens legatario cum cessione iurium, non amplius legatarius, sed soluens dicitur creditor testatoris.*
13 *Ratificatio, quid importet.*
14 *Cessionarius agere potest pro parte sibi translata vigore cessionis.*
15 *Venditor tenetur de euictione ex natura contractus venditionis.*

16 *Obligatus de euictione, non potest agere rei vendicatione.*

17 *Bona fideicommissaria, vt alienari possint ex causa expensarum factarum occasione matrimonij siue carnalis, siue spiritualis, quid requiratur.*

18 *Instrumento constitutionis dotis magis standum est, quàm alijs Instrumentis ab illo discordantibus.*

19 *ad Instrumentum originale, & matricem semper recurri debet.*

20 *Accentium censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudicatur, prout de ipsa dote.*

21 *Bona filij non sunt particulariter obligata pro restitutione dotis, si constat illam fuisse receptam ab eius Patre.*

22 *Bona fideicommisso subiecta, in fideicommissarios diuisa, æqualiter detrahi debent pro restitutione dotis.*

23 *Fideicommissarius, cui competit detractio legitimæ, & Trebellianicæ in bonis fideicommisso subiectis, si filias dotauerit, in dd. dotibus huiusmodi detractiones imputantur.*

24 *Alienationes plurimæ vbi reperirentur factæ à fideicommissario de bonis fideicommisso subiectis, in illis detractiones dotium consumptæ præsumuntur.*

DECISIO XLI.

IMmissionem in duodecimam parte Casalis Polidori concedendam esse DD. Octauio, & Fratribus de Mutis vigore fideicommissi ad eorum fauorem purificati per obitum Valeriani Iunioris factis tamen prius detractionibus expressis resolutum fuit coram me sub die 11. Ianuarij, & 28. Maij 1649. quibus neutra parte adhuc acquiescente iterùm dubitaui, An dictæ decisiones essent reformandæ, & DD. percurrendo omnes partitas. Quoad primàm respicientem Dotem Lucretiæ assignatam in quinta parte sextæ Casalis Polidori nullam habuerunt difficultatem, vt illa veniat de-
1 trahenda ex regula in iure certissima, quod bona † fideicommissaria Ascendentium sunt hypothecata, & alienari possunt pro dote descendentium, Authen. *res quæ, C. comm. delegat.* Secunda pariter, quæ versatur circà dotem constituturam Liuiæ in quarta parte residui dictæ sextæ partis Casalis, & ipsa non fuit controuersa, sed tantùm dicebatur, quod competeret illius redemptio stante facultate illam redimendi pro pretio scutorum mille reseruata à Cæsare non solùm sibi suisque hæredibus, verùm etiam cuilibet de familia de
2 Mutis † contra quos proindè allegari non poterat præscriptio dictæ facultatis ex lapsu longissimi temporis ex quo illa non currit nisi à die purificati fideicommissi ad eorum fauorem, *l. 1. C. de annal. except. l. contra maiores, C. de inofficios. testam.* Prout nec minus nocere poterat remissio dicti pacti, seu facultatis redimendi ex consensu liberè deindè præstito de anno 1558. per Cæsarem, & Philippam Coniuges, dum per vendita fuit dicta pars Casalis Iacobo Muto,
3 eo † quia Cæsar non potuit inferre præiudicium vocatis, quibus ex præcedenti facultate redimendi ad fauorem cuiuslibet de familia de Mutis fuerat Ius quæsitum. Verùm his non obstañ. DD. steterunt in alias indecisis, quod scilicet non sit locus dictæ prætensæ redemptioni ex ea ratione, quod cùm Octauius, ac eius fratres actores in præsenti iudicio sint hæredes Laurentij hæredis Cæsaris, & Philippæ coniugum, qui liberarunt dictam partem Casalis à pacto redimendi liberè consentiendo illius venditioni, prout de remissione pacti redimendi constat ex Instrumento dato in
4 Summ. DD. Violantis, & Flaminiæ num. 2. & † de aditione d. hæreditatis Cæsaris facta à Laurentio probatur ex cessione per eumdem Laurentium facta Alexandro fratri de omnibus iuribus sibi competentibus super bonis paternis, quæ quidem cessio supponit in necessarium antecedens paternæ hæreditatis aditionem, *ex alleg. in decis. 74. num. 8. &*
5 *decis. 106. num. 6. part. 7. recent.* † Vtique non possunt pactum iam extinctum per consensum eorum, quorum sunt hæredes exercere, nec voluntati eorum contrauenire debent, *l. ex qua persona, ff. de regul. iur.* Surd. *decis. 159. num. 11.* Rot. *decis. 143. num. 10. part. 5. recent.* quod etiam procederet quamuis respectu propriæ eorum personæ d. facultas redimendi dici non posset remissa, aut præscripta; nam
6 onus non contraueniendi remanet adeò hæreditati affixus, ac ab ea inseparabile, vt quandocumque quis ad hæreditatem veniat dicatur contrahere obligationem de obseruando factum Defunctorum, Peregrin. *de fideicomm. art. 33. num. 8. & 9.* cum alijs per DD. *congestis in §. 1. auth. de hæredib. ab intestat. venient.* Eòque minus impugnari potest remissio, quia pretium à dd. Coniugibus receptum in dicto Instrumento liberationis fuit inuestitum in censu dato ab eisdem Coniugibus pro dote Sigismundæ eorum filiæ, † quæ 7
benè dotari potuit ex bonis, & iuribus fideicommissi, *d. authen. res quæ, C. commun. deleg.* vbi communiter DD. Iason. *num. 29.* & Curt. *num. 11.* Didac. *var. resol. lib. 3. cap. 6. num. 10.*

Doti Philippæ firmatæ in præteritis decisionibus in ducatis 4000. & alijs ducat. 500. pro acconcio censuerunt DD. addeñ. alia scuta centum pro valore pelluuij, & vrzei argentei, quæ † cùm fuerit in Instrumento dotali promissa æsti- 8
mata veniunt sub nomine dotis, *Rota in Romana Vineæ 27. Martij 1649. coram R. P. D. meo Royas.* † Et licet non con- 9
stet de illorum actuali traditione, tamen ex longo temporis cursu iunctis alijs coniecturis, quæ in proposito casu concurrunt, vt nempè creditor esset diligens, & onera matrimonij sustineret, & debitor esset diues, & solitus soluere, necnon ex generali consuetudine dandi hæc ab initio, habita fuit pro sufficienter probata illorum traditio, prout in similibus terminis firmatum fuit apud Surd. *decis. 175. n. 7. & 10.* Andreol. *controuers. 57. num. 11. & 12.* Mascard. *de probat. concl. 1318. num. 26.* & declarauit Rota *in Maceraten. legitimæ 1. Iunij 1618. coram bon. mem. Vbaldo Sen.* & in puncto, † quod ex diuturnitate temporis præsumatur solutio 10
dotis, firmat Cuman. *cons. 31. num. 3.* Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 468. num. 8. & in recent. decis. 160. num. 3. part. 7.*

In diminutione tamen dictæ dotis iterùm dictum fuit computañ. esse integram summam scutorum 1100. pro valore domus in hæreditate fideicommittentis remansæ, & per filios Philippæ, tamquam eius hæredes simili pretio alienatæ Fuluiæ Taschæ, nulla habita ratione, quod ex dictis pecunijs scuta 250. erogata fuerint de consensu Alexandri, & Laurentij in extinctionem census aliàs impositi super eadem domo à Cæsare eorum communi patre; † nam mediante 11
huiusmodi solutione effecti quidem fuerint pro dicta summa creditores hæreditatis paternæ, sed non ideò remanserunt pro eadem creditores Valeriani fideicommittentis ex causa dotis Philippæ cum in hanc causam receperint integrum pretium scutorum 1100. retractum ex venditione domus, qua mediante d. creditum remansit proportionabiliter pro dicta summa extinctum, quidquid deindè exactores dd. pecuniarum de illis egerint, *§. 1. instit. quib. mod. tollitur obligatio, l. soluendo, ff. de negot. gest. l. solutionem, ff. de solut. l. tale pactum, §. post diuisionem,* & ibi Castrens. *ff. si cert. pet.*

In eiusdem dotis diminutionem etiam tendit, prout firmatum fuit in secunda decisione in hac causa emanata *sub §. In extinctionem*, alia partita scutorum 168. quæ in maiori summa nempè scutorum 500. Philippa legauit Portiæ eius filiæ; Nam legatum pro dicta rata scutorum 168. solutum fuisse probatur ex eo, quod † dictæ Portiæ soluit Vitalis Pa- 12
ter Deliæ reportata cessione iurium competentium super hæreditate dictæ Philippæ, sicque colligitur, quod solutio facta fuit in causam d. legati Philippæ animo succedendi legatariæ in eius iuribus, adeòut non amplius legataria, sed soluens sit creditor Philippæ testatricis, vt post Bald. & alios ibi allegatos dixit Rota *decis. 126. num. 1.* apud Cenc. *de censib.* Hincque patet, quod ponderatio facta in secunda decis. *sub §. Non obstat replicatio*, vt si ista solutio non minueret dotem sequeretur, quod bis fieret detractio eiusdem summæ, scilicet semel in detractione dotis Deliæ, & altera vice in detractione dotis Philippæ sit vera; & benè subsistat siquidem pars dotis Deliæ, quæ integrè detrahitur cessit, vt dictum est solutionem debiti; hoc est legati d. Philippæ.

Habita neque fuit pro releuanti illa prætensio deducendi dotem Philippæ, tam ex portione Casalis spectañ. ad Alexandrum, quàm ex alia spectante ad Laurentium ex ea ratione, quod cùm onus restituendi d. dotem fuit radicatum in persona fideicommittentis omnia eius bona dicantur æqualiter affecta, sitque propterea ex eis æqualiter facienda restitutio. Nam placuit responsio data in prima decisione in *§. Neque obstare visum fuit*, vt cùm Laurentius recepta vberi recompensa in pecunijs, & alijs bonis ab Alexandro eius fratre fecerit ei amplam cessionem de omnibus iuribus sibi competentibus super Casali tam ratione bonorum maternorum, quàm paternorum cum promissione faciendi ratificare eius filios, prout ratificarunt, † quæ ratificatio facit 13
cen-

censeri actum ab eis gestum, Dyn. *in cap. ratihabitione col.5.*
vers. in quarto vero genere de regul. iur. in 6. Parif. *conf.5.num.*
200. Surd. *decis.33.num.3.& 4.* Omnia iura consequendi do-
tem maternam super portione d. Casalis translata fuerunt
14 in Alexandrum cessionarium, † qui proinde prout eius hæ-
redes illis vti possunt super dicta parte Casalis tam pro parte
propria, quam pro parte translata vigore cessionis, *l. em-*
ptor, vbi DD. *C. de hared. vel act. vendit.* Dec. *conf.103.*
num.18. lib.1. Rot. *decis.68. num.3.* post Cenc. *de cens.* Vlte-
rius aduertebant DD. quod ex ratificatione d. cessionis factæ
per Octauium cum obligatione ad interesse sequitur, quod
filiæ Alexandri cessionarij possidebant hanc ratam Casalis
cessi, non titulo fideicommissi, sed dictæ cessionis, ac ven-
15 ditionis, † quæ operatur, vt in casum molestiarum super d.
Casali possint habere regressum contra eundem D. Octa-
uium de euictione obligatum ex natura contractus vendi-
tionis, *ex allegat.* per Dec. *conf.483. num.15.* Gregor. XV. *de-*
16 *cis.24. num.3.* † Sicque Octauio obstat regulam *lege vende-*
cantem, quam affert Dec. *d. conf.483. num.16.*

Detractioni scutorum 300. pro expensis factis occasione
collocandi filias Cæsaris in Monasterium visa non fuerunt
addenda alia scuta 175. quæ prætendebantur soluta ab Ale-
xandro ea causa eiusdem ingressus, quia in d. causam con-
stat expensa fuisse solùm scuta 300. Maximè quia dum dice-
bantur soluta alia scuta 300. alijs creditoribus ipsius Ale-
xandri, & Laurentij addita deindè fuit d. solutio scutorum
175. debit. dd. filiabus absque eo, quod expressa fuerit ali-
17 qua causa d. debiti. † Vnde patet, quod causa crediti dd. scu-
torum 175. ab ipso Alexandro habita fuit diuersa a credito
expensarum factarum occasione ingressus Monasterij, &
sic illa minimè venit detrahenda ex bonis fideicommissarijs,
cùm ad hunc effectum requiratur, vt solutio facta fuerit in
causam dotium, & apparatuum nuptialium occasione
matrimonij, siue spiritualis, siue carnalis, *§. Quamobrem*
in auth. de restit. & ea, quæ parit. & d. auth. res quæ, C. com.
deleg. Rota coram Mant. *decis.152. num.1.*

Dos Deliæ visa fuit firmanda, prout alias firmata fuit in
scutis 500. iuxta quantitatem expressam in Instrumento do-
tali, quod magis attenden. esse videtur; quàm Instrumen-
tum transactionis initæ inter dictum Laurentium, & Ale-
xandrum in quo licet enuncietur solutio d. dotis in summa
18 scutorum 600. id eroneè factum fuisse contendum est, † cũ
in dubio, semper magis standum sit Instrumento originali
constitutionis dotis, quàm alijs Instrumentis ab illo discor-
dantibus, ad trad. per gloss. *in ver. protocollum, in auth. de*
Tabell. Angl. *in §. vltim. num.15. in auth. eiusdem dicens*,
19 † quod semper recurri debet ad matricem, & originale, &
idem sensit Bald. *in l. nostram num.4. C. de testam.* Dictæ ta-
men doti addenda esse voluerunt alia scuta 150. pro accon-
cio, & scuta 40. pro residuo valoris vrcei, & pelluuij argen-
tei, quæ fuisse actualiter tradita constat ex Instrumento re-
lato in *Summar. Violantis, & Flaminiæ num.4.* Acconcium
20 † enim censetur de appendicijs dotis, & idem de eo iudica-
tur, prout de ipsa dote, Anan. *conf.36. num.1. vsque ad 4.*
Parif. *conf.95. num.13. lib.2.* Curt. Iun. *conf.129. in fin.* Rot.
decis.116. part.1. diuersor. & decis.72. num.4. part.2. recent.
Thes. *decis.195. num.5.*

In hoc tamen reformanda visa fuit decisio, vt dicta dos
Deliæ debeat pro virili detrahi ea portione obuenta in bonis
fideicommissi tam Laurentio, quàm Alexandro exemplo
eius, quod dictum fuit in secunda decisione de dote Sigis-
21 mundæ, & expensarum factarum occasione ingressus, † nam
cùm ex Instrumento dotali constet, quod illam non recepit
Alexandri, sed Cæsar eius pater, bona Alexandri non sunt
pro eius restitutione particulariter obligata, Surd. *decis.47.*
22 *sub num.2. vers. dictum fuit, & num.3. & seq.* † & cessan-
te particulari obligatione Alexandri, atque non existentibus
bonis Cæsaris, qui dotem recepit intrat detractio ex bonis
Aoi fideicommittentis, quæ facienda videtur non minùs ex
parte portionis, quæ vni obuenit, quàm ex alia obuenta
alteri, *ad text. in l. vnica, §. sed omnes, C. de caducis tollen.*
l. via constitutis, §. quicumque, ff. de seruit. Vrban. *prædi. l.1.*
§. final. ff. si seruit. vindic. Dec. *conf.24. num.28.* Surd. *decis.97.*
num.13. Rot. *decis.127. num.1. part.6. recent.*

De alijs autem detractionibus quas modo tantùm D. Fla-
minia, & D. Violantes prætendere ceperunt ex persona
Alexandri eorum patris tanquam cessionarij Laurentij hæ-
redis Cæsaris nempè medietatem legitimæ, & trebellianicæ
debitam d. Cæsari in bonis Valeriani fideicommittentis, ac
medietatem dotis Cherubinæ matris, & Mutiæ Sororis eius-
dem Cæsaris nulla fuit habita ratio, non respectu detractio-
num legitimæ, & trebellianicæ cum Cæsar de bonis fideicõ-
misso subiectis, & præsertim de partis Casalis de quo nunc
agitur dotauerit filias suas, huiusmodi dotes sunt imputan-
dæ in dd. legitimam, & trebellianicam, ne contingat illas
dotes bis ex dicto fideicommisso detrahi, nempè semel sub
nomine dotium, & iterùm sub nomine legitimæ; † Immò 23
cùm Cæsari competerent huiusmodi detractiones, & pro
illarum rata bona Valeriani patris non caderent sub fidei-
commisso, Cæsar de istis bonis liberis, & non de subiectis
fideicommisso dotasse filias censetur, ac propterea in dd. do-
tibus huiusmodi detractiones imputantur, Cyn. *in auth. res*
quæ, in fin. C. comm. de leg. Bald. *in l. iubemus col.1. vers. ita*
fallit, C. ad trebell. & conf.367. & 392. col.1. num.13. lib.1.
Dec. *conf.201. num.8.* Parif. *conf.17. colum. fin. lib.2.* Peregr.
de fideicomm. art.39. num.4.

Respectu verò medietatis dotium Cherubinæ, & Mutiæ,
ommissis pro nunc alijs responsionibus sufficit dicere,
† quod cùm Cæsar plures fecerit alienationes de bonis fidei- 24
commisso subiectis, & signanter de medietate Casalis Per-
næ pro pretio ducat. 5250. Summ. Octauij de Mutis num.2.
& de rata domus, quàm pro indiuiso possidebat cum Nico-
lao patruo, & Britio fratre pro pretio ducat. 200. eodem
Summario num.2. necnon de 1506. pecudibus in hæreditate
fideicommittentis relictis, & per eundem Cæsarem vendi-
tis pretio scu. 1500. eodem pariter Summ. num.2. in illis dictæ
detractiones dotium consumptæ præsumuntur, Soccin. sen.
conf.76. num.13. in 3. volum. Soccin. iun. *in l. in quartam num.*
89. ad l. falcid. & conf.137. num.6. Peregrio. *de fideicomm.*
art.39. num.1.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Vrbinaten. Prædij.

Veneris 3. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Filij in conditione positi ex quibus coniecturis cen-
seantur vocati, latissimè tractatur. Testamen-
tum factum à filiofamilias, an valeat si postquam
sui iuris fuerit effectus, fecerit solemnes Codicil-
los, in quibus omnia in Testamento contenta,
in omnibus, & per omnia confirmauit; eruditè
resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Filij in conditione positi, quando censeantur vocati.*
2 *Filij positi in conditione cum qualitate naturalis legiti-*
matis, censentur vocati, & quare.
3 *Clausula,* & non aliter, *adiecta immediate post con-*
ditionem, si sine filijs legitimis, & naturalibus,
quid operetur.
4 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando fuit*
facta reciproca inter proprios filios Testatoris hære-
des institutos.
5 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, si*
Testator in re particulari vocauit primogenitos filiorum,
quos supra collectiuè filiorum nomine, in conditione
posuerat.
6 *à Vocatione ad rem particularem, quando benè inferri*
possit ad fideicommissum vniuersale.
7 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati,*
quando Testator supposuit in alia parte testamenti,
vt illi, quos supra collectiuè in conditione posuit, fuerint
ad vniuersale fideicommissum vocati.
8 *Legatum annuum impersonaliter relictum ad pias cau-*
sas, perpetuum censetur.
9 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati,*
quando Testator annua legata perpetua reliquit.
10 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati si*
Testator adiecit onus perpetuum in aliqua re, quod
ipsius etiam descendentibus inesse videtur, Am-
plia, vt num.12.
11 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati,*
quando voluntas Testatoris alioquin adimpleri nõ possit.
12 *Fideicommissum censetur perpetuum propter verba perpe-*
tuitatis adiecta legatarijs, quamuis onus ad hæredes
nominatos in testamento directum sit.

Filij

13 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati, quando Testator eos nuncupauerit hæredes nominatos in testamento, in quo tamen, solum positi in conditione reperiebantur, & quare.*

14 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati propter grauem perpetuum in testamento adiectum.*

15 *Filij in conditione positi, censentur dispositiuè vocati ex prohibitione alienationis indefinitè concepta.*

16 *Coniectura quando plures concurrunt, fortiores eligenda sunt, & quid si singula non prodessent.*

17 *Filij in conditione positi, vt censeantur dispositiuè vocati, quando leuiores coniectura sufficiant.*

18 *Filij in conditione positi, censentur non solum vocati ad portionem ipsorum Parentum, sed etiam patruorum, quando per eorum prædecessum bona ad dd. parentes deuenerunt.*

19 *Filiusfamilias non potest testari, & disponere, neque de peculio aduentitio.*

20 *Et testamentum non conualescit, licèt sui iuris factus decesserit, & quando secus num.21.*

22 *Testamentum factum à filiofamilias, vt valeat ex quo sui iuris factus decesserit, quæ requirantur.*

23 *Testamentum factum à filiofamilias valet, si postquam sui iuris factus fuerit fecerit solemnes Codicillos, in quibus omnia in testamento contenta firmauit.*

24 *Et quid si Testator proferat tantùm verba dispositiua coram quinque testibus, an testamentum prius confirmetur.*

25 *Testamentum inter liberos, solemnitatem septem testium non requirit, sed duobus tantùm munitur.*

26 *Dispositio inter liberos coram duobus testibus, non dicitur Codicillus, sed Testamentum.*

27 *Testamentum confirmatum à filiofamilias sui iuris effecto in Codicillis coram quinque testibus, valet tamquam nouum testamentum.*

28 *Fideicommissum in testamento relictum, vt substineatur sufficit quæcumque voluntas.*

29 *Testamentum primum, quod erat nullum in quo fuit relictum fideicommissum, si fuerit approbatum per secundum, inducitur de nouo fideicommissum.*

30 *Confirmatio Testamenti nulli, operatur explicitam repetitionem omnium in Testamento dispositorum.*

DECISIO XLII.

COmitis Cæsaris de Odasijs Testamentum, An contineat
fideicommissariam substitutionem ad fauorem D.Co-
mitis Iulij Cæsaris, filij Petri Antonij, alterius ex filijs Te-
statoris hæredibus institutis, cùm idem Comes Iulius Cæ-
sar fuerit sub collectiuo nomine filiorum in conditione
1 positus; pendet à resolutione alterius quæstionis, † An
scilicet in casu nostro filij in conditione positi censeantur vo-
cati, qua hodiè discussa, affirmatiuè fuit responsum,
quia concurrunt plures coniecturæ id suadentes, ex quibus
à negatiua sententia, *gloss. in l. Lucius la seconda, ff. de hæred. instit.* recedi solet Peregr. *cons.91. num.30. lib.1.* Surd.
cons.434. num.19. latissimè Fusar. *de substit. quæst.437. n.16.*
Rot. *decis.266. num.3. part.1. recent.*

2 Earum autem prima deducitur † ex qualitate naturalis
legitimitatis, sub qua, & non aliter filij positi fuerunt in
conditione; hæc enim qualitas cùm censeatur adiecta ad
exclusionem legitimatorum, qui vnà cum legitimis ab inte-
stato succederent, plurimum vrget pro vocatione, Soccin.
iun. *cons.110. num.25. & seqq. cons.145. num.39. lib.3.* Me-
noch. *cons.420. num.13.* Fusar. *cons.51. num.4. & cons.145.*
num.13. Rota coram san. mem. Greg.XV. *decis.329. num.6.*
decis.422. num.4. part.4. tom.2. recentior. & in Auximana
fideicommissi 22. Martij 1638. §. Prima desumitur, coram
3 *Reuerendissimo D. meo Decano*; Ponderando † præsertim
clausulam, *& non aliter*, adiectam immediatè post condi-
tionem, *si sine filijs legitimis, & naturalibus*, quæ non
aderat in casu decisionum exaduerso allegatarum; & pluri-
mum vrgere videtur, quia magis excludit legitimatos, etiam
qui aliàs comprehenderentur, Leon. *cons.10. num.3. & seqq.*
per tot. Peregr. *de fideicomm. art.24. num.46. in fine*, Thes.
in addit. ad decis.106. addit.1.

4 Secunda † ex reciproca inter proprios filios Testatoris
hæredes institutos, quam in terminis ponderat Rustic. *in*
tract. de liber. in condit. posit. lib.8. cap.1. num.1. Fusar. *quæst.*
437. num.87. Menoch. *cons.420. num.8.* Giouagn. *cons.79.*
num.8. lib.1. Rot. *decis.355. num.3. part.5. decis.355. num.5.*
decis.389. num.6. part.4. tom.2. recent. & in alijs relatis in
Bononien. fideicommissi 26. Nouembris 1638. §. quarta deducitur coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Terracinen. fideicommissi 14. Decembris 1643. §. pluries coram Reu. P. D. meo Otthobono.

Altera, † & quidem potentissima ex alia inferiori parte 5.
testamenti, in qua Testator præcipiendo modum, quo Ca-
strum hæreditarium gubernari debeat, mandat onus guber-
nij semper spectare ad maiorem natu, & post mortem eo-
rum omnium ad primogenitum masculum gradatim, vt su-
pra, quo loci certum est Testatorem dispositiuè vocasse ad
gubernium Castri primogenitum masculum filiorum hære-
dum institutorum, vt clarè demonstrant verba illa *post eo-*
rum mortem; neque hic intrat dubitatio, † An à vocatione 6
ad rem particularem, inferri possit ad fideicommissum vni-
uersale, vt per Buratt. *decis.387. num.8.* quia subsequentia
verba, *gradatim vt supra*, supponunt pernecesse eundem
primogenitum fuisse in præcedenti vniuersali fideicommisso
sub conditione, *si sine filijs*, dispositiuè vocatum; cùm
aliàs primogeniti ex filijs hæredibus institutis, nisi ad eorum
fauorem fuisset supra præordinatum fideicommissum vni-
uersale, sub quo etiam Castrum comprehendebatur, non
potuissent gradatim, vt supra in eius administratione suc-
cedere. † Quapropter, cùm ex dictis verbis constet, Te- 7
statorem in hac parte testamenti supposuisse, quod primo-
geniti filiorum, quos supra collectiuè filiorum nomine in
conditione posuerat, fuerint ad vniuersale fideicommissum
vocati, euidens est, quod voluit in conditione positos di-
spositiuè vocare, vt tradit Menoch. *præsumpt.76. num.59.*
lib.4. Cyriac. *controuers.96. num.70.* Fusar. *de substitut. quæst.*
437. num.194. Rauden. *decis.27. sub num.94. in fin. vers.*
præcipuè facit, Decian. *cons.49. num.5. lib.3.* alijsque allega-
tis ab Altograd. *cons.95. num.65. in fin. vers. quod suppositum,*
& num.96. & 97.

Quarta coniectura † oritur ex oneribus annuis, ac per- 8
petuis impositis per Testatorem ad pias causas, & quidem
impersonaliter, prout est legatum perpetuum fauore Eccle-
siæ Sanctæ Mariæ Insulæ Fossariæ, & aliud Patribus Cap-
puccinis relictum, quod pariter perpetuum censetur, *l.*
annuum 6. ff. de ann. leg. Gratian. *discept.104. num.49.* Pe-
regr. *de fideicomm. art.32. num.70.* Bellon. Iun. *cons.2. num.66.*
† vt enim hæc onera perpetuò possint adimpleri, dispositi- 9
ua præsumitur voluntas Testatoris etiam erga filios in con-
ditione positos, Rustic. *in tract. de lib. in condit. posit. lib.5.*
cap.5. num.10. Sim. de Præt. *de interpr. vlt. vol. lib.3. cons.3.*
dub.2. solut.3. num.25. fol.302. Cyriac. *controu.96. num.71.*
Intrigliol. *de substit. cent.3. quæst.16. num.144. Rota in Tiburtina fideicommissi 25. May 1646. §. Et quando, coram bon. mem. Arguelles, vbi allegantur concordan.*

Quinta huic affinis habetur ex Codicillis, ibi: *Ordina,*
che sempre, & in perpetuo, detti suoi heredi nominati in detto
Testamento siano obligati à tener il Podere della Foglia (de
quo hodiè agitur) *al seruitio di S. A. Serenissima d'Vrbino,*
e suoi successori della Casa della Rouere, cioè nel passare, che
farà da quel luogo sia da detti suoi heredi seruito, &c. Ex
quibus verbis informantes pro reis conuentis admittunt su-
per hoc prædio constitutum esse particulare fideicommis-
sum ad fauorem etiam nepotum Testatoris; † & meritò, 10
quia tractus successiuus contemplatus in legatarijs nempè
successoribus Domus de Ruuere, quibus in transitu per hoc
prædium est inseruiendum, inesse videtur, etiam personis,
hoc est descendentibus Testatoris, à quibus præstandum est
dictis successoribus seruitium, Peregr. *de fideicomm. art.32.*
sub num.70. vers. secundo sublimita, † cùm alioquin volun- 11
tas Testatoris non possit adimpleri, vt per Crauett. *cons.130.*
sub num.6. vers. itaque, vt voluntas, Patis. *cons.50. num.22. &*
seqq. lib.2. Ladetch. *cons.169. num.3.* Surd. *cons.96. num.15.*
Coccin. *decis.493. num.10.* Rota *in recent. decis.215. num.1.*
& 2. part.1. † non obstante, quod præceptum inseruiendi 12
directum sit ad hæredes nominatos in testamento, ibi:
Detti suoi heredi nominati in detto testamento, quia propter
verba perpetuitatis adiecta legatarijs, adhuc fideicommis-
sum est perpetuum, Fusar. *cons.24. num.65. & seqq. vbi*
allegat concordan.

Grauati itaque † fuerunt ad inseruiendum legatarijs de 13
Ruuere in transitu per hoc prædium etiam hæredum insti-
tutorum filij: cùmque eos Testator nuncupauerit hæredes
nominatos in testamento, in quo tamen solum in conditio-
ne positi fuerant; sequitur in necessarium antecedens, quod

ipsam

ipsam conditionem voluerit à principio habere vim dispositiuæ nominationis, Hier. Leo decis. Valent. 209. num. 43.
vers. rursus lib. 2. quia alias non verificaretur, quod dicti
filij essent hæredes nominari in testamento, neque hoc no-
14 mine essent grauati in Codicillis: † & ipsum quoque gra-
uamen præbet coniecturam testamentariæ vocationis posi-
torum in conditione, Ruin. cons. 139. num. 7. lib. 3. Tob. Nou.
cons. 31. num. 19. vbi quod hæc est magis communis opinio,
Decian. cons. 44. num. 51. lib. 3. Giouagn. cons. 79. num. 26.
lib. 1. Vin. decis. 262. num. 17. & 18. Barz. decis. 5. num. 6.
& sequentes.
15 Sexta coniectura † sumitur à prohibitione alienationis ex-
tra Familiã, non restricta ad decennium prout prohibitio di-
uisionis immediatè præcedens, sed indefinita per orationem
independentem à priori, & sub particulari verbo conceptam,
ibi, ac etiam alienationem extra familiam prohibuit, quam
coniecturam probant Soccin. cons. 25. num. 8. lib. 1. Curt. iun.
cons. 43. num. 8. Decian. cons. 41. num. 36. lib. 1. Surd. cons. 539.
num. 5. Hier. Leo decis. Valent. 309. num. 45. lib. 1. Rota de-
cis. 422. num. 5. part. 4. tom. recent.
16 Quare non † applicãtur decis. 387. Burat. & aliæ exaduer-
so allegatæ, in quibus aliquæ ex dictis coniecturis reijciun-
tur: quia fortiores in casu nostro concurrunt, & esto quod
singulæ non prodessent, simul iungendas esse mouet in his
terminis Honded. cons. 54. num. 13. lib. 2. Rot. decis. 356. n. 13.
decis. 422. num. 20. part. 4. tom. 2. recent. decis. 330. num. 10. co-
ram san. mem. Gregor. XV. & supra allegata Bononien. bono-
rum 26. Nouembr. 1638. §. qua coniectura coram Reuerendiss.
D. meo Decano in Terracinen. fideicommissi 14. Dec. 1543. §.
17 qua coniectura coram R. P. D. meo Otthobono. † Præsertim fa-
uore descendentium Testatoris ad quorum vocationem in-
ducentiam leuiores coniecturæ sufficiunt, Corn. cons. 97. n. 8.
in fine lib. 1. Surd. cons. 344. num. 19. Rota decis. 266. num. 6.
part. 2. recent. decis. 412. num. 3. part. 5. tom. 2. & in Auxi-
mana fideicommissi 22. Martij 1638. §. præsertim coram Re-
uerendiss. D. meo Decano.
18 Neque hìc cadit quæstio, † An Comes Iulius Cæsar di-
catur vocatus dumtaxat ad portionem Petri Antonij patris,
vel etiam patruorum, quia cùm omnes patri prædecessèrint
Petro Antonio, isque vigore expressæ reciprocæ illis succes-
serit, iam non considerantur amplius portiones patruorum,
sed consolidatas in persona Petri Antonij, capit Comes Iu-
lius Cæsar filius, vti portionem patris, Gabr. cons. 115. n. 13.
lib. 1. Fusar. cons. 144. num. 21. & seq. cons. 145. num. 32. &
seqq. Gratian. discept. 371. num. 12. & seqq. Rota coram san.
mem. Greg. XV. decis. 332. num. 2. & seqq.
19 Non obstat, † quòd testamentũ Comitis Cæsaris, ex quo
fideicommissum educitur, sit ipso iure nullum, eo quod ille
tunc esset filiusfamilias, l. qui in potestate l. filiusfamilias ff.
testam. Clar. in §. testamentum quæst. 18. Burat. decis. 639. n. 2.
& 3. vbi quod hoc procedit etiam in peculio aduentitio
20 † itaut nec conualescat licet sui iuris factus testator decesse-
rit, dicta l. filiusfamilias in fin. instit. quibus non est permiss.
21 facer. testam. † nisi durauerit in eadem voluntate, l. 1. §. sed
si filiusfamilias vers. videlicet ff. de leg. 3. quem textum in-
22 telligendum esse, † non de simplici duratione voluntatis,
aut noua voluntate; sed de iusta, & solemni, notat Picard.
in d. §. 1. num. 97. vers. ex noua instit. quib. non est permiss. fa-
cer. testam. in d. l. 1. §. sed si filiusfamilias, tradit Bart. n. 7.
Castrens. cons. 93. num. 7. lib. 1. Honded. cons. 24. vbi quod re-
quiritur præsentia septem testium lib. 1.
23 Cùm enim † testator, patre defuncto, fecerit solemnes co-
dicillos de anno 1591. in quibus omnia in testamento con-
tenta in omnibus, & per omnia confirmauit, Summario
responsionis pro Comite Iulio Cæsare num. 1. Confirmatio
hæc suffragatur, vel in vim solemnis durationis, ac declara-
tionis voluntatis sustinendi testamentum durante patria
potestate, conditum iuxta terminos, text. in d. §. sed si filius
24 familias, Bart. ibidem num. 7. in fin. † vbi quod si testator pro-
ferat verba dispositiua confirmationis testamenti, testa-
mentum priùs confirmatur, quamuis coram quinque testi-
25 bus tantùm emanauerint; † quia agitur de testamento in-
ter liberos, quod solemnitatem septem testium non requi-
rit, sed duobus munitur, l. fin. C. famil. ercisc. Ias. in l. hac
consultissima, §. ex imperfecto num. 6. C. testam. Gabr. de te-
stam. conclus. 7. num. 1. & 7. Gomes. ad l. 3. Taurin. 53. & 55.
26 † vbi addit quod dispositio inter liberos coram duobus testi-
bus non dicitur codicillus, sed testamentum, & per conse-
quens, liberi succedunt ex testamento, Seraphin. decis. 302.
27 num. 6. † & in puncto confirmationis testamenti factæ à
filio familias sui iuris effecto in codicillis coram quinque te-
stibus, quod valeat tanquam nouum testamentum, Ca-
strens. d. cons. 93. num. 6. lib. 1. † Eo magis vt fideicommis- 28
sum in testamento relictum debeatur, nam ad sustinendum
fideicommissum sufficit quæcumque voluntas, vt in his ter-
minis Picard. in d. §. 1. num. 97. instit. quib. non est permiss. fa-
cer. testam. Gomes. in l. 45. Tauri sub num. 41. circa med. vers.
secundo prouista, vbi ait, † quòd si quis in secundo testa- 29
mento approbat primum, quod erat nullum, inducitur de
nouo restitutio bonorum per fideicommissum, ex text. in l.
posthumus §. si paganus ff. iniust. rupt. irrit. testam. l. si quis
priore ff. ad Trebell.
Vel in vim nouæ dispositionis codicillaris, ac si primum
testamentum esset pars ipsius codicilli, in quo confirmatur,
† operante huiusmodi confirmatione explicitam repetitio- 30
nem omnium in testamento dispositorum, l. 1. C. codicill.
Natt. cons. 483. num. 2. Cephal. cons. 73. num. 25. & seq. Surd.
cons. 238. num. 9. & seq. alijque relati ab Altograd. cons. 78.
num. 13. & seqq. & in puncto Castrens. d. cons. 93. num. 6.
vers. nam sicut lib. 1.
Cæteræ exceptiones de valida alienatione huius prædij ex
capite, aut æris alieni, aut detractionum, aut consensus à
Comite Iulio Cæsare præstiri, particulari dubio opportunè
discutientur; cùm hodiè strictè quæsitum fuerit de vocatio-
ne dicti Comitis ad fideicommissum Aui.
Ad quod vocatum esse Rota censuit vtraque parte in-
formante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papieñ.

Romana locorum Montium.

Veneris 3. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Sententia quæ transiuit in iudicatum tunc exequi debet, quando constat de illius validitate, & iustitia, quocircà in præsenti decisione discutitur, an reproductio monitorij sit necessaria pro validitate processus, vbi pars citata comparet; deindè an identitas bonorum fideicommissariorum probata remaneat, quando constat de alienatione dd. bonorum, & illorum pretium apparet erogatum in emptionem aliorum bonorum, cùm eisdem vinculis, & oneribus, ita vt dici possit facta subrogatio, eruditè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio ex quibus dicatur effecta deserta, ita vt sententia fecerit transitum in iudicatum.*
2 *Appellans si causam non prosequitur, censetur ab appellatione recedere, & facto proprio sententiam confirmare.*
3 *Sententia quæ transiuit in iudicatum exequi debet.*
4 *Amplia etiam instantibus hæredibus illius, ad cuius fauorem lata fuit.*
5 *Sententia quæ transiuit in iudicatum, tunc eo faciliùs exequi debet, quando constat de illius validitate, & iustitia.*
6 *Validitas sententiæ ex quibus probata remaneat.*
7 *Reproductio monitorij non est de essentia vbi pars citata comparet.*
8 *Monitorij reproductio, ad quem effectum requiratur.*
9 *Productio iurium ex quibus realiter facta deducatur.*
10 *Sententia immissionis ad fauorem alicuius prolata, quando detegitur iusta, venit exequenda ad instantiam illius filiorum, & hæredum.*
11 *Bona fideicommissaria quæ vendita fuerunt, & illorum pretium apparet in emptionem aliorum bonorum erogatum cum eisdem vinculis, & oneribus; censetur facta subrogatio.*
12 *Identitas bonorum fideicommissariorum dicitur probata, quando apparet de subrogatione.*
13 *Subrogatione secuta, habetur perinde, ac si onera, & vincula adiecta fuissent à principio in bonis subrogatis.*
14 *Alienationes bonorum imputantur in detractiones alienanti competentes.*

15 Hy-

15 *Hypotheca regulariter non cadit super bonis feudalibus.*
16 *Obseruantia subsecuta bene declarat vincula super bonis adiecta.*
17 *Actio ex empto datur emptori contra venditorem, vbi fraus considerari posset.*
18 *Hæres, vt teneatur seruare factum defuncti, quæ requirantur.*

DECISIO XLIII.

TVlit A. C. de anno 1639. sub die 22. Augusti sententiam
immissionis in possessionem viginti quinque locorum
Montium Communitatis secundæ, & tertiæ erectionis ad
fauorem D. Fabij Columnæ vti fideicommissarij q. Alphonsi
eius patrui, contra Ecclesiam Sanctorum Ambrosij, &
Caroli de Vrbe dictorum locorum tertiam possedittricem,
quæ licèt appellauerit, appellationem tamen prosequi, &
fatalia iam elapsa prorogari nunquam curauit; Defuncto di-
cto Fabio DD. Marius, & Dominicus Columna tanquam fi-
deicommissarij prædicti Alphonsi, & eiusdem Fabij filij, &
hæredes prætendentes d. sententiam fecisse transitum in iudi-
catum, obtinuerunt illius executionem mihi committi à Si-
gnatura iustitiæ, quæ rescripsit cum solita clausula, *Constito
de re iudicata*, ac cuius rescripti formam posito hodie du-
bio, An constet de re iudicata, fuit per Dominos affirmatiuè
responsum; Siquidem à sententia lata sub dicta die 22. Au-
gusti 1639. licèt fuerit appellatio interposita die 7. Octobris
eiusdem anni. Tamen quia commissio appellationis non
1 fuit impetrata, † & si impetrata dicatur, non docetur de
citatione facta ad dicendum contra intra annum, immò lap-
sum fuit integrum decennium absque eo quod in causa quid-
quam actum fuerit, sine aliqua fatalium prorogatione, vti-
que appellatio effecta fuit deserta, & sententia ipsa fecit tran-
situm in iudicatum perinde, ac si ab ea appellatum non fuis-
set, *cap. cum sit Romana extr. de appell. clem. si appellationem
eod. tit. l. 2. & l. fin. & authen. ei, qui, C. de tempor. & re-
par. appell.* Rota coram Put. *decis. 28. lib. 2. & in recent. de-
cis. 414. num. 3. par. 5.* & ex similibus circumstantijs pro re
iudicata respondit Rota coram Reuerendiss. D. meo Deca-
no in alia simili causa inter eosdem DD. Columnenses, &
Excellentiss. D. Principem Burghesium, *vt ex decisione coram
d. Reuerendiss. D. meo Decano emanata sub* 25. *Febr.* 1641. &
idem comprobatur *in Aquilana Iurispatronatus 4. Iunii
1646. coram R. P. D. meo Corrado §. quia cum ab eo tempore cu-*
2 *ra*, vbi declaratur, † quod appellans si causam non prosequa-
tur videatur ab appellatione recedere, & facto proprio sen-
tentiam confirmare, *& in Perusina bonorum 18. Iunij 1649. co-*
3 *ram eod. §. 1. & in alijs*, † ac proinde illa exequi debet, *l. post
rem iudicatam, ff. de re iudicat. l. 1. C. eod. l. fin. C. de execut. rei
iudic.* Rota *in recen. dec. 601. n. 2. vers. & consequenter part. 4.*
4 *tom. 3.* etiam instantibus † hæredibus Fabij, ad cuius fauorem
ea lata fuit, *l. si à te, §. Iulianus scribit, l. si mater, §. idem Iu-
lianus, l. exceptio rei iudic. ff. de excep. rei iudic. gloss. in l. &
an eadem in verb. personarum eod. tit.* Alex. *l. in sæpè n. 69. vers.*
5 *vna est, ff. de sent. & re iudic.* † eòque facilius attenta vali-
ditate, & iustitia dictæ sententiæ *Rota in Asculana hæredi-
tatis 7. Iunis 1649. coram R. P. D. meo Royas in princip.*
6 Validitas † probatur ex ipso processu, in quo constat de
iurisdictione; mandatis, & citationibus, ac obseruatione
terminorum substantialium *iuxta decis. Volar. 262. part. 2.*
7 Obiecta autem nullitas ex prætenso defectu monitorij, illius-
que reproductionis visa fuit irreleuans, vltra quod non re-
quiritur de essentia vbi pars citata comparet, Caputaquen.
decis. 112. part. 1. Rot. *decis. 16. de iudic. in antiq. decis. 447.
num. 3. p. 1. diuers.* Lancell. *de attent. 2. par. cap. 4. in præfat. à
num. 128. vsque ad 142.* & comprobat Modern. *de cit. cap. 16.
num. 64.* Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 37. n. 2.* &
ibi Adden. *num. 9.* Ex comparitione enim citati resultat suffi-
8 ciens † probatio monitorium fuisse ritè, ac rectè executum,
quod sufficit, cum alia ratione reproductio non requiratur,
quàm ad effectum reddendi certum Iudicem de vera, &
actuali executione monitorij, Caputaquen. *d. decis. 412. nu.*
9 *1.* & benè Gratian. *discept. foren. cap. 639. num. 1. cum seqq.*
Visum etiam fuit Dominis reproductionem realem adesse,
cum illa optimè deducatur ex productione facta à Cursore
sub illis verbis facto realiter, ac tenoris denotantibus pro-
ductionem realem, Grat. *discept. forens. cap. 121. n. 33.* add.
ad Greg. XV. *decis. 59. num. 13. Rota in Ferrarien. bonorum 9.
May 1594. coram Lancell. & in Vrbeuetana fideicommissi 16.
Nouemb. 1619. coram bon. mem. Coccino.*

Iustitia dictæ sententiæ satis etiam est euidens: Nam non
controuertitur inter partes, quod Alphonsus Columna do-
nauerit suam tertiam partem Castri Rebiani Mario seniori
eius germano fratri, cum fideicommisso ad fauorem primo-
geniti, sin minus secundogeniti, seruato perpetuo ordine
primogenituræ, & quod eadem pars Castri fuerit deinde
vendita D. Carolo Barberino bon. mem. pretiumque inde
redactum subrogatum pro fideicommisso ordinato in d. do-
natione in tot locis Montium, † quibus sic stantibus cum 10
Marius, & Mutius eius primogenitus prædecesserit Al-
phonso donatori, sicque factus fuerit locus fideicom-
misso ad fauorem Fabij secundogeniti, vtique immissio
eidem Fabio concessa vigore fideicommissi in d. dona-
tione contenti fuit iusta, & consequenter venit hodie exe-
quenda ad instantiam Marij iunioris, & Dominici eius fi-
liorum, ac hæredum, *l. si à te, §. Iulianus scribit, ff. de
except. rei iudic.* Innoc. *in cap. quamuis sub num. 2. vers.
alias autem res iudicata*, vbi etiam Imol. *sub num. 1. vers.
& aduerte de sent. & re iudicat.* Pancitolus *cons. 13. sub n. 9.
vers. & licet amplius non viuant cum seqq.* Surd. *consil. 312.
nu. 2. vers. & ratio est*, Modern. Neapol. ad Peregr. *art. 53.
fol. 558. col. 1.*
Quibus non aduersatur, quòd immissio concessa fuerit
contra loca Montium Communitatum secundæ, & tertiæ
erectionis, quæ libera esse prætenduntur ex quo loca prouc-
nientia ex pretio Castri sint primæ erectionis, Quia ex datis
in Summario DD. Columnensium apparet dicta loca primæ 11
erectionis extracta fuisse, illaque conuersa in emptione
aliorum locorum secundæ, & tertiæ erectionis cum eisdem
vinculis, & oneribus, quæ important omnimodam, & ple-
nariam subrogationem, *l. impari, §. hi, qui vbi* Dec. & Ca-
gnol. *ff. de reg. iur.* Craueit. *cons. 263. num. 7.* Soccin. sen.
cons. 30. num. 3. lib. 1. Rot. *post 2. volum. cons.* Farinac. *decis.
82. num. 2. & 91. num. 2.* † Vnde patet non deficere requisi- 12
tum substantialem ab obtinen. immissionem vigore, *l. fin.*
scilicet probationem identitatis, quandoquidem omnia iu-
ra, & prærogatiuæ transierunt in loca subrogata, *l. decerni-
mus*, vbi Bart. *de aquæduct. lib. 11. l. si cum, §. qui iniuriarum
13. ff. si quis caut.* † & habetur perindè, ac si onus, & vin- 13
culum d. fideicommissi adiectum fuisset à principio locis se-
cundæ, & tertiæ erectionis, Gratian. *discept. foren. cap. 114.
num. 81. & cap. 454. num. 16. lib. 3.* Gregor. XV. *decis. 69. sub
num. 1. & 2.*
Minus releuat aliud prætensæ iniustitiæ obiectum ex eo
deductum, † quod cùm Alphonsus in donatione in qua d. 14
fideicommissum, ac primogenituram constituit sibi expressè
reseruauerit mobilia, & gemmas, necnon ratam scut. 2000.
ex hæreditate Lauræ eius auiæ, loca montium, de quibus
hodie agitur censeri debeant alienata in dictam causam, ve-
niantque propterea imputanda in partem detractionis com-
petentis eidem Alphonso vigore d. reseruationis *ad tex. in l.
Marcellus, §. res quæ vbi communiter DD. ff. ad S.C. Trebell.*
Nam dicta loca Montium empta fuerunt ex pretio Castri, re-
seruatio autem ratæ scutorum bis mille, & facultas illis dispo-
nendi cadit tantum super hæreditate Lauræ Columnæ eius
auiæ, ad quam cum certum sit d. Castrum non pertinuisse,
nec minus eam habuisse super d. Castro, aliquam hypothe-
cam, † quæ regulariter super feudalibus non cadit, *cap. si* 15
*de feudo, §. licet vassallus, vers. in generali si de feud. de-
funct. contr. fuer.* Speculat. *de pignor. num. 30.* Negusan. *eod.
tract. 2. part. 2. membr. n. 49.* Gabr. *de reg. iur. concl. 12. n. 15.
& 21.* Mastrill. *decis. 86. nu. 2.* vtique obiectum penitus eua-
nescit, eoque † magis attenta obseruantia subsecuta, dum 16
Ecclesia dicta loca semper possedit sub expressa subiectione
primogenituræ ex quo sequitur, vt ipsamet agnouerit in di-
ctis locis non intrare d. facultatem disponendi, & sic in illis
negari hodie non potest vinculum primogenituræ, vt in his
terminis respondit Rota *decis. 68. num. 11. decis. 108. num. 33.*
apud Moder. Perus. *de subhast. & in Romana Saluiani de Ca-
salibus 17. Nouemb. 1637. §. & demum, coram bon. mem. Buc-
cabella, Romana Saluiani 14. Martij 1650. §. non obstat,
vers. sed tertij possessores, coram R. P. D. meo Bichio.*
Non obstat denique, quod præfati Marius, & Dominicus
prout nec alij successiuè vocati ad dictam primogenituram
tanquam donatarij vniuersales, qui loco hæredis habentur,
impugnare non valeant alienationem factam per Alphon-
sum donantem, sed immò teneantur illam defendere, ac
manutenere Ecclesiam causam habentem ab Andrea Turrio
dictorum locorum Montium emptore.
Quia primò respondetur, † quod nec etiam ipse Al- 17

phonsus cogi posset ad aliquam manutentionem fauore Turri emptoris, ex quo in resignatione dictorum locorum Montium per ipsum facta procedendo bona fide expressit omnia vincula, quibus dicta loca subiacebant, sicque cessat ratio fraudis cuius causa datur emptori actio ex empto contra, venditorem, *ad text. expressum in l. 1. §. venditor si cum sciret, et l. quaero, ff. de empt. et vendit.* Mangil. *de euict. quaest. 167. num. 23. et seqq.*

Secundò prorsus remouetur obiectum ex eo, quod Marius nequaquam dici potest Donatarius vniuersalis, stante reseruatione plurium rerum facta per donantem, scilicet vsusfructus Castri donati, necnon ratae scut. 2000. competen. super haereditate Laurae auiae, atque alterius portionis ad effectum testandi prout de ea testatus fuit, scribendo
18 respectu illius sibi haeredem. † Vnde sequitur, quod nec dictus Marius, nec alij successiuè vocati ad primogenituram haberi possint loco haeredum, nec teneantur seruare factum defuncti, cùm ad hunc effectum duo copulatiuè requirantur, nempè quod donatio sit vniuersalis omnium bonorum, & quod nullus alius datus fuerit haeres vniuersalis, Ranchin. ad Guidupap. *quaest.* 105. Celsus Vgo *cons.* 13. *n.* 22. Ger. Spin. *cons.* 75. *num.* 33. *et* 34. Carauit. *decis.* 25. *nu.* 9. *vers. et praefata vera sunt.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana, seu Florentin. Cambiorum.

Veneris 3. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta per errorem eo detecto nullius est roboris, & momenti etiam quod fuerit sub forma camerae munito. Cessione facta verbis amplissimis nulla remanet actio penes cedentem, sed omnes in cessionarium transferuntur.

SVMMARIVM.

1 *Cessio iurium amplissima facta absque ulla retentione penes cedentem omnes transferre actiones in cessionarium, et num. 16.*
2 *Cambiandi facultas quando cessare dicatur.*
3 *Error probatur ex appositione partita iam antea alteri cessa.*
4 *Error non praeiudicat veritati, sed inficit, quidquid contra eam actum fuit.*
5 *Error excludit consensum, et causam obligandi, et quando num. 7.*
6 *Error annullat obligationem etiam cameralem, et num. 8. ubi vide.*
7 *Relationi peritorum in quem partes consenserunt standum est.*
8 *Verba certam quantitatem exprimentiam ad maiorem trahi nullo modo possunt.*
9 *Pretium iustum dicitur, quo communiter rem attentis circumstantijs vir bonus, seu index vendi posse arbitratur.*
10 *Cessio facta vero creditori non subiacet dispositioni l. per diuersas mandati.*
11 *Cessio quanti debeat aestimari ubi facta fuit cum credito minoris quantitatis, melioris tamen qualitatis.*
12 *Cessionarius non eximitur à diligentiis necessarijs pro exactione nominis certi ex promissione manutenendi debitorem cessum verum, et exigibilem.*
13 *Pretium diminuitur ex pluribus incommodis rei venditae.*
14 *Argumenta, et coniectura nihil valent ubi de rei constat veritate.*
15 *Cedens potest re integra summam cessam exigere.*
17 *Ordinis acceptatio pro residuo arguit reliquam summam fuisse solutam.*
18 *Cessio ad certam summam restricta nihil ultra illam potest operari.*
19 *Summa indebitè exacta restituenda, et compensanda venit.*
20 *in Nundinis scuti auri stamparum dumtaxat usu recepti sunt.*
21 *Negligentia debitoris creditori non praeiudicat.*
22 *Voluntas contrahentium in instrumento expressa maximè attendi debet.*

DECISIO XLIII.

FRanciscus Balleonus debitor Rafaelis Alemani in summa scut. 2670. mon. Florent. promisit die 23. Februarij 1627. se soluturum dimidiam debiti partem proximo mense Augusti, alteram verò dimidiam infra annum exindè decurrendum. Concessa creditori facultate recipiendi pecunias conuentis temporibus non solutas sub interesse cambiorum damno debitoris vsque ad integram solutionem, vt constat ex Instrumento inter partes eo die celebrato, ac iureiurando, & Camerali obligatione roborato. Cui Vincentius eiusdem Francisci frater accessit. Cùm autem Alemanus eodem tempore debitor esset Octauiani de Lottis in summa scut. quadringentorum, necnon annui census scut. triginta sex valoris scutorum sexcentorum mon. Rom. cessit, & in solutum dedit eidem Octauiano partem dimidiam praedicti eius crediti cum Balleono infrà annum (vt supra) soluendam pro satisfactione dd. scut. quadringentorum, & sortis principalis, & fructuum d. census non solutorum. Eoque titulo transtulit in Cessionarium omnia eius iura, *nullo retento, etc. Ponens etc. Ad habendum, etc. Constituens etc.* Conuenit tamen manutenere debitorem cessum verum, & exigibilem. Et pro maiori cautela, & securitate cessionarij obligauit se tanquam fideiussorem principaliter, & in solidum pro Balleono, contra quem reseruauit sibi in casu molestiae regressum pro indemnitate. Et cùm praeseruatione anterioritatis Iurium dicto Octauiano competentium, ac nouationis exclusione, vt legitur in alio instrumento celebrato cum iuramento, & forma Camerali die 10. Martij eiusdem anni 1627. Deindè verò quia statutis terminis Balleonus non satisfecit eidem Alemano, (vt praesupponitur) vsus est facultate sibi in praecedenti instrumento concessa in Nundinis Cambiorum Placentiae, vsque ad mensem Iunij 1630. quo tempore initis inter eos calculis, & detractis, (vt dicitur) scutis mille monetae tanquam cessis d. Lotto, idem Balleonus confessus fuit se debitorem de scut. mille tercentis septuaginta duobus, & solidi duabus auri stamparum comprehensu interesse cambiorum per totam diem primam eiusdem mensis. Ac de alijs scutis similibus sexcentis triginta, & solid. duodecim ob aliam causam constituentibus summam scut. duorum millium, ac duorum, & solid. quatuordecim auri stamparum, vt patet ex Instromento celebrato die 17. eiusdem mensis Iunij. In cuius executione Alemanus fuit satisfactus mediante solutione scut. 2824. mon. Rom. sub die 31. Augusti 1635. vt apparet ex partitis Montis Pietatis.

Verùm quia Lottus eius cessionarius remanens adhuc creditor (prout asseritur) d. Balleoni ex causa eiusdem cessionis de scut. sexcentis tribus mon. Rom. illi creditum retrocessit die 26. Nouembris 1633. Ideò ipsi pro hac etiam summa agenti coram A. C. vigore primi Instrumenti sub d. die 23. Feb. 1627. & d. retrocessionis; Opposita fuit, & per Iudicem approbata compensationis exceptio pro scut. 373. auri stamparum, qui fuerunt per errorem calculati ad debitum Balleoni in posteriori Instromento sub die 12. Iunij 1630. necnon pro scut. 116. & bai. 45. monetae erroneè pariter calculatis in reductione monetae argenteae ad aurum (iamque per Alemanum exactis in dicta summa scut. 2824.) vt apparet ex sententia. A qua commissa mihi appellatione, Dubitaui, An constet de errore calculi, ita vt admittenda sit compensatio, vel potius concedendum mandatum executiuum pro parte ipsius Alemani petitum.

Et Domini re maturè discussa responderunt affirmatiuè, quoad summam dd. scut. 373. auri stamparum. Quoniam error manifestè conuincitur ex ipso Instrumento, in quo narrato tenore primi d. die 23. Februarij 1627. celebrati, Balleonus se constituit debitorem de scut. 1372. b. 2. auri stamparum pro sorte, & cambijs eousque decursis, nulla facta mentione, neque ratione habita, quod ipse iam dederat in solutum sub die 10. Martij partem dimidiam eius crediti Lotto cum amplissima iurium cessione, nihil in se retinendo, cuius vigore actiones omnes 1
vtiles transierant omninò in cessionarium, itaut directae remanserint prorsùs inefficaces penes cedentem, nul-

lum-

lumque illi competeret exercitium illarum, nisi in casu mo-
lestiarum pro conseruatione indemnitatis specialiter excepto
in d. Instrumento eiusdem cessionis in vers. & in euentum in
quem d. D. Rafael &c. ad l. si nomen cum duabus seqq. l. nomi-
na torum ff. de hered. & act. vend. l. nominis venditio, l. emptor
& l. pen. C. eod. tit. l. 3. & l. si in solutum cum l. seq. C. de oblig.
& action. Angel. in l. si cum empture n. 3. vers. Et per hoc iam
consulus &c. ff. de pact. Benedict. de Barz. de Guarentig. par. 1.
qu. 9. col. fin. vers. Item quod agenti &c. Osasc. decis. Pedemont.
45. sub n. 7. vers. Et pradicta multo magis locum habent &c. &
latè Surd. cons. 22. sub n. 34. vers. Responderi etiam potest &c.
cum seqq. Io. Crot. cons. 83. sub n. 11. vers. & pro hac conclusione
&c. cum seqq. Bott. cons. 62. n. 13. vers. secundo considera &c.
Ioseph Ludou. concl. 4. declar. 13. Thes. dec. 201. sub n. 7. vers.
Limitatur tamen &c. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 13. sub nu. 4.
vers. 4. &c. & respondit Rot. in rec. dec. 373. sub n. 23. vers. &
quamuis penes cedentem &c. par. 4. & decis. 248. sub n. 1. vers.
quia fuit responsum &c. & decis. 411. sub n. 2. vers. vel post ces-
sionem &c. cum seq. par. 5. Cesar. Barz. dec. 56. n. 39. vers. & eo
maximè &c. ac decis. 70. n. 28. vers. nam ex hoc &c. cum alijs
relatis per modern. Roman. discept. 538. sub num. 37. vers. In
casu enim nostro &c. Ac proindè cessauit pro ea rata in alium
translata pendente adhuc dilatione ad soluendum facultas
2 cambiandi, quæ ipsi † Alemano concessa fuit pro summa
debita, in cuius solutione veniente die debitor fuisset moro-
sus, vt legitur in d. primo Instrumento in vers. E di poi det-
to Sig. Francesco in caso che lui mancasse &c. & comproba-
tur ex theor. Bal. in rubr. C. de vsur. sub num. 13. vers. quarto
quaritur &c. quem sequitur Alex. in l. in insulam §. vsuras
sub nu. 5. vers. de hac materia &c. ff. solut. matrim. & Gabr.
cons. 151. sub num. 7. vers. quoniam non est satis &c. lib. 1. &
per Rodric. de Annu. reddit. lib. 3. quæst. 4. sub num. 41. vers.
His tamen non obstantibus &c. cum seq.

Vndè resultat euidens error calculi, & confessionis præ-
dictæ eo ipso probatus, ac constat ex d. præcedenti Instru-
3 mento dimidiam d. debiti prius cessam Lotto, † non fuisse
ad creditum Alemani, & sub interesse cambiorum calculan-
dam prout factum fuit in hoc posteriori, l. si post diuisionem, &
l. seq. C. de iur. fact. ignor. Bart. in l. sed & si me putem in princ.
num. 2. vers. nota ergo &c. ff. de cond. indeb. Crao. cons. 157.
sub n. 8. vers. tertio respondeo, Surd. cons. 202. num. 13. vers.
error autem probatur &c. Honded. consil. 66. num. 69. vers. in
casu autem nostro &c. lib. 1. Rot. penes san. mem. Gregor.
decis. 179. sub num. 4. vers. Adest etiam &c. & seq. Burat. dec.
282. sub num. 1. vers. error autem &c. & seq. Duran. dec. 200.
num. 23. vers. & ex erroribus &c. ac in recent. decis. 158. sub
num. 4. vers. & stante errore &c. par. 2. Qui non præiudicat
4 veritati, † sed quicquid contra eam actum fuit inficit, ac
irritum omnino reddit, l. cum falsa, l. si non transactionis, l. er-
ror facti C. de iur. & fact. ignor. l. 1. C. de errore calcul. Alex.
cons. 156. viso Instrumento num. 7. vers. non obstat secundum
Instrumentum &c. & seqq. vsque ad fin. lib. 6. Gabr. cons. 62.
n. 3. vers. certi enim iuris est lib. 2. Surd. d. cons. 202. sub nu. 9.
vers. His autem non refragantibus &c. & seq. Rot. penes
Card. Mantic. dec. 199. sub n. 7. vers. Vnde magis debet atten-
di &c. & san. mem. Greg. dec. 522. n. 14. vers. maximè cum ap-
pareat de errore &c. ac seq. & Burat. dec. 912. sub n. 9. vers. non
obstante confessione &c. & seq. cum alijs relatis in Bonon.
Cens. coram me 20. Iunij 1644. in §. Hec itaque constituta. Nam
5 præsefert defectum consensus, † & causæ obligationis, l. si per
errorem ff. de Iurisd. omn. Iud. l. nihil consensui ff. de Reg. iur.
l. non idcircò C. de iur. & fact. ignor. Ideòque non excluditur
iurisiurandi virtute, Aldobrand. cons. 49. sub nu. 15. vers. quia
natura iuramenti &c. lib. 1. Gabr. cons. 62. sub nu. 9. vers. Ex
hac verò conclusione &c. cum seq. lib. 2. cum alijs per modern.
Rom. discept. 501. n. 27. vers. nec aduersatur &c. cum seq. Rot.
6 penes Pen. dec. 60. n. 4. vers. nam error &c. Nec formæ † Ca-
meralis vigore Burat. decis. 336. sub n. 1. vers. quæ exceptiones
&c. et in recent. dec. 567. nu. 16. vers. quarto denique etc. par.
3. ac in alijs Quando præsertim (vt in hoc casu) iam liquida-
tus per Relationem Periti à Iudice electi in quem partes con-
7 senserunt, † coi deferendum est, Honded. cons. 50. sub n. 17.
vers. et quando etc. lib. 1. Barz. decis. Bonon. 67. n. 7. vers. licet
etc. cum seq. Rot. penes Card. Seraph. dec. 665. sub n. 2. vers.
iste enim modus probandi etc. et in recent. decis. 10. n. 12. vers.
immo, vt in decisione concluditur etc. et decis. 242. nu. 2. vers.
Regula enim est etc. ac seq. par. 6.

Neque obstat, quod d. cessio, & datio in solutum facta
fuerit Lotto pro rata, & concurrenti tantum quantitate eius
crediti scut. mille cum Alemano quæ asseritur fuisse detracta
ex calculo inito cum Balleono, non autem ad debitum illius
adscripta.

Quia contrarium apparet ex verbis Instrumenti Cessio-
nis, & Dationis in solutum prædictæ, quæ non sunt numera-
lia, nec ad certam summam restricta, sed quotitatiua dimi-
diam partem d. crediti explicitè comprehendentia, vt legitur
ibi, medietatem d. crediti in dd. duabus vltimis paghis, et ter-
minis soluendam videlicet de mense Februarij, et Augusti
1628. cessit, et in solutum dedit supradicto D. Equiti præsenti
etc. in satisfactionem sortis, et fructuum etc. et ex titulo hu-
iusmodi cessionis, et in solutum dationis etc. cessit etiam omnia
iura etc. nullo iure etc. Ad habendum etc. Ponens etc. Trans-
ferens etc. Constituens etc. † Atque ideò ad minorem quan- 8
titatem referri non possunt ad tex. in l. si nomen cum l. seq. l.
qui filijfamilias vbi gloss. & Odofred. in fin. ff. de hered. vel act.
vend. Fran. Duran. ad eumdem titulum cap. 5. in fin. vers. nec
tenetur venditor etc. et comprobatur ex tex. in l. si quis heredes
ibique gloss. in verb. æquè partes etc. ff. de hered. Instit. Paris.
cons. 61. n. 12. vers. Ad quod etiam lib. 2. & in specie respondit
Rota in Roman. pecun. de Zabrer. 17. Maij 1581. coram
Cantuc. decis. 148. sub num. 1. vers. Primo quia etc. et seq.
par. 2. diuers.

Non enim subsistit obiecta pretij iniustitia ex eo deducta,
quod dimidia pars crediti Alemani excederet summam scut.
mille per ipsum debitum Lotto.

Quandoquidem ad constituendum iustum pretium nomi-
nis cessi, non est habenda ratio solius debitæ quantitatis, sed
eius, ac personarum qualitas, & cæteræ omnes casus circum-
stantiæ considerari debent. Itaque iustum illius pretium esse
censentur, † quo his omnibus attentè perpensis communiter 9
vendi posse vir bonus, seu prudens Iudex probabiliter arbi-
tratur, l. 1. §. editiones in fin. vers. nam dies etc. vbi gloss. in
verb. summa ff. de edend. l. circa legem in prim. resp. l. in
quantitate §. magna vers. in diem relicta etc. ff. ad l. falcid. l.
soluendum ff. de solut. l. si quis vxori in fin. ff. de furt. Bald. in l.
Per diuersas sub nu. 8. vers. Actio enim non est formalis pretio
æstimanda etc. et sub n. 28. vers. Vnde totum hoc arbitrio Iudi-
cis moderandum est etc. & prius Cyn. sub num. 2. vers. Primo
quia etc. et sub num. 3. vers. secundo quæritur etc. & Salyc. sub
num. 6. vers. similiter tu habes etc. C. mand. Corn. cons. 258.
sub num. 3. vers. Tum quia fortè ipsa Domus etc. lib. 1. et cons.
263. sub nu. 7. vers. item licèt actio competat etc. lib. 1. Tiraq.
de Retract. lignag. §. 1. gloss. 18. sub n. 34. vers. ergo tamen etc.
cum seqq. Sigismun. Loffred. cons. 52. sub num. 27. vers. Præte-
reà aduertendum etc. Gabr. com. concl. lib. 2. tit. de Action. con-
clus. 5. n. 36. vers. Primo declara etc. et seq. Sot. de iust. et iur.
lib. 6. quæst. 2. art. 3. concl. 1. vers. Pretia rerum etc. et concl. 3.
vers. quamobrem etc. et quæst. 4. concl. 1. vers. Respondetur etc.
Nauar. in manual. cap. 17. sub n. 231. vers. nobis tamen vide-
tur verum etc. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 6. q. 3. vers.
Altera est opinio etc. et vers. Cæterum etc. fol. mihi 702. Mant.
de tacit. lib. 2. tit. 12. sub n. 2. vers. secundo etc. et sub n. 16. vers.
sed quanti etc. Rot. dec. 340. n. 5. vers. sed in hoc etc. par. 1. di-
uers. et dec. 307. sub n. 12. vers. nec obstat, quæ dicuntur de mo-
dicitate pretij par. 1. recentior. Neque vrget hoc casu disposi-
tio d. l. Per diuersas C. mand. † Quando verò creditori fit 10
cessio pro satisfactione sui crediti, vt habetur in ipso tex. vers.
et his quascumque vel creditor etc. ibique explicat gloss. in verb.
et his etc. & Cyn. sub num. 2. vers. si ergo huius, legis intellectus
etc. Bart. sub num. 19. vers. quæro quid vult dicere tex. etc. &
Bald. num. 7. vers. in textu etc. ac cæteri DD. Gabr. d. conclus.
5. sub nu. 7. vers. secundo limita etc. Menoch. Præs. 129. n. 11.
vers. secundus est casus etc. lib. 3. Rot. d. decis. 307. n. 13. vers.
Accedat etc. par. 1. et decis. 274. sub nu. 2. vers. rursus non ha-
bet locum etc. par. 3. recen. et in Aesin. Bonorum 1. Iulij 1639.
coram R. P. D. meo Bichio ubi alia referuntur concordanter.
Quarè cùm in casu proposito creditum Lotti cum Alemano
pro parte purum esset; pro residuo fructiferum ad rationem
annui census sex pro centenario; Debitum verò Balleo-
ni eidem cessum in diem, & infructiferum per annum,
& vltra. Et Alemani persona diuitijs affluens, ac solutio-
ni parata, Balleonus autem ingenti æris alieni mole
oppressus, exactionisque difficilimæ, ita vt eius credito-
ribus necesse fuerit Congregationem Baronum adire, Ca-
stra iurisdictionali distrahere, pretiumque sub vinculis, &
cautionibus recipere. Ac præterea cessio, & datio in
solutum facta fuerit pro satisfactione non tantum sor-
tis eidem Lotto debitæ, sed pro fructibus quoque decur-
sis, & non solutis. Non potest vtique ad certam quanti-
tatem scut. mille restringi, sed de parte dimidia eiusdem cre-

cùm aurei dumtaxat scuti stamparum vsu recepti sint, ac deducantur, Scacc. *de camb. §. 1. quæst. 1. n. 61. vers. Romæ enim, &c. cum seq. & §. 2. gloss. 3. sub nu. 71. vers. Declara secundo, &c.* Modern. Genuen. *in simil. tract. disput. 1. quæst. 22. sub nu. 7. vers. dicendum tamen est, &c. & seqq.* Necessarium vtique fuit scutos illos argenteos ad aureos tunc reducere, quod cum factum appareat iuxtà communem aurei valorem eo tempore currentem, nullus indè error inferri potest etiamsi posteà vsque in diem solutionis factæ 31. Augusti 1633. creuerit aurei valor, nam id cessit damno Balleoni, qui ex eo tempore quo creditor vti cœpit facultate cambiandi in Nundinis, effectus fuit debitor tot aureorum; atque ideò eosdem, vel eorum communem valorem tempore solutionis currentem restituere debet. Cùm etiam post contractam moram huiusmodi monetæ alteratio cedat damno debitoris
21 † cuius negligentia creditori præiudicare non debet, *l. quod te, l. vinum*, vbi *DD. ff. cert. petat.* Bart. *in l. Paulus in primn, sub num. 8. vers. sed si tu poneres, &c. & ibid. alij DD. ff. de solut.* Soc. *cons. 298. sub num. 1. vers. quinimmò lib. 2.* Albert. Brun. *de Augument. & dimin. mon. lim. 1. sub num. 1. & seqq.* Ant. Gabr. *com. concl. lib. 3. de solut. concl. 3. sub nu. 1.* Thes. *decis. 174. sub num. 4. vers. secus vero si esset in mora, &c.* Maresc. *resol. 94. sub num. 10. vers. aut mutatio valoris, &c. cum seq. lib. 1.* Cancer. *var. resol. lib. 2. cap. 6. de solut. sub num. 140. vers. si verò pecunia, cum seq. & alij.* Idque certiùs redditur ex eodem instrumento 23. Februar. 1627. in quo specialiter conuentum fuit, quod Balleonus in casu moræ teneretur ad cambia, & aliud quodcumque interesse,
22 prout in eo legitur, † quod clariorem demonstrat partium voluntatem maximè attendendam, *l. in conuentionalibus, ff. de verb. oblig. l. in conuentionibus, ff. de verb. signif. cap. intelligentia eod. tit.* Bald. *cons. 213. Punctus quæstionis sub n. 2. in fin. vers. & ideo, &c. lib. 5.* quem sequitur Boer. *decis. 327. sub num. 19. vers. & ideo, &c.* Menoch. *consil. 49. sub num. 10. vers. Primò considero, &c. & cæteris passim.*

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Meleuitana Territorij.

Veneris 3. Iunii 1650.

ARGVMENTVM.

Quod non possit Fideicommissarius propria capere auctoritate possessionem bonorum fideicommissi, sed illam de manu hæredis recipere teneatur hic plenè discutitur. Redemptio bonorum fideicommissi ab hærede grauato facta, & quando sibi, & hæredibus, quando verò fideicommissario quæratur hic pariter disceptatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum si ab ea appellatum non fuit infrà decennium.*

2 *Sententiæ duæ in Tribunali fabricæ S. Petri faciunt rem iudicatam.*

3 *Fideicommissarius non potest propria auctoritate apprehendere possessionem, sed illam ab hærede grauati capere tenetur. Limit. vt num. 5.*

4 *Facultas capiendi possessionem propria auctoritate, ex quibus verbis dicatur concessa.*

5 *Fideicommissarius propria auctoritate, non autem de manu hæredis bonorum capit possessionem, stante facultate illi concessa.*

6 *Donatum tantùm censetur ius, quod donatori competebat.*

7 *Verbum*, totum, & integrum, *in donatione expressum, non solam portionem donatoris, sed alienam quoque comprehendit.*

8 *Fundo simpliciter legato, sola portio Testatoris legata dicitur, secus si fuerit dictum legato, tum atque integrum fundum.*

9 *Pronomen*, ipsius, *restringitur ad portionem donatori, vel Testatori spectantem.*

10 *Possessio fideicommissaria propria capta auctoritate dicitur spoliatiua, vt ex indè reintegrationem hæredis impedire non possit.*

Quod quando procedat, vide ibidem num. 3. & seqq. ac per totam decis.

11 *Clausula*, constituti, *& similes vbi non sunt claræ, non operantur, quod fideicommissarius propria capiat auctoritate possessionem bonorum fideicommissi.*

12 *Reintegratio non impeditur per exceptiones turbidas.*

13 *Bona fideicommissaria proprio nomine, quamuis ex pretio fideicommissi reempta sunt acquirentis, & nu. 17. sed vide num. 14. & seqq.*

Fideicommissarii habent ius agendi ad restitutionem pretii, quo bona fideicommissi fuerunt per grauatum reempta, num. 13.

14 *Hæres bona redimens fideicommissi ex pretio fideicommissario in dubio pro fideicommisso præsumitur redemisse.*

15 *Redemptio bonorum fideicommissi in executionem præcepti Testatoris facta cedit commodo fideicommissarij.*

Amplia, vt ibidem.

16 *Hæres grauatus non cogitur esse negotiorum gestor, vel procurator fideicommissi.*

18 *Fructuum condemnatio fit tantummodo à die motæ litis vbi non agitur de spolio violento, vel attentato.*

ad Fructus, qui percipi potuerunt non fit condemnatio nisi in spolio violento, vel attentato, num. 18.

DECISIO XLVI.

NOn obstantibus ijs, quæ pro parte Fabritij deducta fuerunt contrà sententiam Rotalem confirmatoriam sententiæ latæ per Commissarium R. Fabricæ S. Petri respon-
sum fuit constare de re iudicata † cùm non fuerit ab vlti- 1
ma appellatum infrà decennium, *Auth. hodie, C. de appell. cap. quoad consultationem de sentent. & re iudic.* Et in Tribu-
nali eiusdem Fabricæ duæ sententiæ † faciunt rem iudica- 2
tam, *ex Constit. 95.* san. mem. Pij V. *Bull. nou. tom. 2.*

Subsistit enim fundamentum *decisionum editarum coram Reuerendiss. D. Terracinen. & R. P. D. meo Otthobono*, quia cùm Catherina Manduca, & litis Consortes prætenderent Territorium Diarazara ad se spectare ex antiquo fideicommisso Francisci Xerri, non poterant propria authoritate
illius possessionem apprehendere, sed † tenebantur cita- 3
re Imperiam hæredem Gregorij iunioris, de cuius manu erat capienda possessio, *ad text. in l. 1. ff. quor. legator. cum alijs in eisdem decisionibus latè deductis.*

Nec huiusmodi spolium euitatur allegando totum, & integrum Territorium fuisse antiquitus vsque, & de anno 1579. à Francisco donatum Gregorio ex causa Matrimonij cum Imperia contrahendi cum clausula, *constituti*, & expressione, quod donabatur integrum, & indiminutum,
† quibus verbis tacitè videtur data facultas capiendi posses- 4
sionem propria authoritate, vt in terminis dixerunt Alexan. *in addit.* ad Bart. *in d. l. 1.* Cuman. *consil. 61. in fin.* Menoch. *de adipisc. remed. 2. nu. 77.* Hond. *consil. 78. num. 22. & seqq. lib. 2.* Argel. *de legit. contron. q. 10. num. 22. & seqq.* Quo casu
licèt fideicommissario † etiam absque alia citatione, vel 5
auctoritate Iudicis ingredi possessionem, vt limitando contrariam regulam, tradunt *DD. in l. Titia cum testamento, §. Lucius, ff. de legat. 2.* & declarat Ias. *in l. nemo potest in prima lect. num. 31. & in 2. nu. 37. de legat. 1.* Gozadin. *cons. 91. n. 10.* Bero. *cons. 92. n. 18. lib. 2.* Neuizan. *cons. 82. n. 29. cum duob. seqq.* Eugen. *cons. 55. num. 15. & 16. lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 47. nu. 41.* Fusar. *de substit. alios referens quæst. 605. num. 19.*

Adhoc tamen obiectum, super quo acriter insistebant Informantes pro Fabritio, responsum fuit non esse clarum in donatione comprehenditorum Territorium, cùm illius medietas acquisita fuerit per Gregorium filium Francisci Donatoris nomine proprio, vt ex Instrumento celebrato
die 23. Martij 1585. in dubio † enim censetur donatum 6
tantummodò ius donatori competens, *l. si Domus 74. §. final. de legat. 1. cum alijs copiosè allegatis in vtraque decisione R. P. D. mei Otthoboni.* Et licèt verba Donationis videantur ob eorum amplitudinem apta comprehendere vtramque portionem, ibi: *In toto, & integro Territorio*, & ibi, *quod totum, & integrum Territorium appellatum Diarazzarn integrum, & indiminutum*, quæ cum salua ratione recti sermonis restringi non possint ad solam medietatem,
† comprehendere videntur etiam portionem alienam iuxtà 7
receptam distinctionem *DD. in l. Iulianus 66. ff. de legat. 3.*

Menoch. *consil.* 1145. *num.* 15. *&* 16. Salon. de Pac. *consil.* 25. *num.* 22. Rot. *in recent. decis.* 118. *num.* 26. *par.* 6. *relata in postrema decisione vers. Et licet*, idemque tradunt Bart. *in l. serui electione*, §. *cum fundus sub num.* 4. *vers. item hac lex*, *ff. de legat.* 1. afferens hanc distinctionem, quod si Testator habens fuodum communem legat simpliciter fundum,
8 † suam dumtaxat portionem legare censetur, at si leget totum fuodum, censeatur etiam legasse portionem Condomini, quam sequuntur Dec. *cons.* 69. *sub num.* 4. *vers. & ad hoc specialiter facit*, Crauett. *cons.* 80. *sub num.* 15. *vers. Ponderando quod substitutio.*

Fuit tamen animaduersum post verba illa, *in toto, & integro Territorio*, additum fuisse pronomē ipsius, ibi: *In toto, &*
9 *integro Territorio ipsius Francisci*, † quod pronomen excludere posse videtur portionem ad Nicolaum Antonium fratrem, eiusque hæredes spectantem, & restringere donationem ad eam solum portionem, quæ tunc temporis erat in dominio donatoris, *argumento text. in l.* 2. §. *in locum*, *ff. de Religios. & sumptib. funer.* Natt. *cons.* 292. *sub nu.* 5. Surd. *cons.* 450. *num.* 43. Grat. *discept. for. cap.* 98. *n.* 7. In proposito autem satis est fuisse dubiam comprehensionem huius medietatis sub illa donatione, & fideicommisso, vt indè neces-
10 saria foret citatio, & Iudicialis cognitio, & aliter † capta possessio sit spoliatiua, adeòut proindè non possit retardari reintegratio, ex adductis per *Rot. in Romana Spolij* 9. *Iunij* 1627. *coram bon. me. Merlino, & in Imolen. Spolij* 15. *Martij* 1628. *coram Card. Viril. & in Terracinen. fideicommissi* 14. *Febr.* 1643. *vers. Nec statutum, coram Reuerendiss. D. Terracinen.*

Indèque etiam non suffragantur clausulæ, *constituti*, aliæque tribuentes facultatem capiendi possessionem propria
11 authoritate. Quia † cùm ex deductis non sit vndique clara comprehensio fideicommissi quousque in alio iudicio discussa non fuerit, & plenè firmata comprehensio, interim huiusmodi clausulæ nihil operantur, vt benè declarat Zuccard. *in l. final. sub num.* 382. *vers. si vero possederit, C. de edict. Diu. Adr. toll. Argell. de legit. Contrad. quæst.* 10. *art.* 11. *num.* 173. *cum seqq.* & latè in his sententijs respondit *Rota in Bononien. Bonorum* 24. *Ianuarij* 1646. *vers. facultas autem, cum seqq. &* 31. *eiusdem vers. nam primo in fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ideo etiam nihil releuat promissio euictionis facta Gregorio Donatario, qui cùm ipsa cadat tantummodò super portione donata debet priùs discuti, an, & quæ portio fuerit in donatione comprehensa, alias non facta meliori di-
12 scussione exceptio remanet turbida non † valens impedire petitam reintegrationem, vt monuit Bart. *in d. l. fin. num.* 22. *& seqq. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Surd. *decis.* 333. *nu.* 1. Rot. *in recent. decis.* 115. *num.* 10. *part.* 1. *cum alijs in supracitata Bononien. Bonorum* 31. *Ianuarij* 1646. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quod autem dicebatur etiam hanc medietatem reincidisse sub fideicommisso, vtporè à Gregorio redemptam ex pacto francandi præcedenter apposito in ipsa adiudicatione facta Hospitali dictum fuit non subsistere ex quo redemptio, & recuperatio facta fuit proprio nomine pro se scilicet, & hæredibus suis, quo casu † portio recuperata sit acquirentis reseruato iure fideicommissarijs agendi ad restitutionem pretij si ea pretio fideicommissi recuperata fuerit, vt latè Menoch. *cons.* 213. *num.* 23. Peregr. *de fideic. art.* 44. *num.* 28. Rot. coram Duran. *decis.* 63. *num.* 2. *& decis.* 421. *nu.* 4. *vers. quæ duo, & num.* 14. *&* 15. post Cenc. *de censib. secundum modernam impress.*

Contraria verò procedunt, vel vbi hæres expressè non
14 declarauit quo nomine voluerit redimere, † quo casu præsumitur in dubio redemisse ad commodum, & vtilitatem fideicommissi, in quibus terminis loquuntur Dec. *cons.* 238. *num.* 4. *vers. quinto quæro*, Franch. *dec.* 64. *num.* 10. Rot. apud Caual. *decis.* 58. *num.* 1. & Duran. *decis.* 210. *num.* 18. *& in recent. decis.* 180. *num.* 1. *part.* 1. vel vbi aderat præceptum redimendi, quo casu, quia redemptio censetur facta in exe-
15 cutionem præcepti præambuli † cedit commodo fideicommissi etiam si redimens proprio nomine redimere declarauerit, in quibus terminis intelligendi sunt Marchabrun. *cons.* 29. *num.* 239. *post med. vers. & quando etiam redempta fuisset, & num.* 240. & Peregr. *decis. Patauin.* 2. *sub num.* 9. *vers. sed tamen.* Alias cessante præcepto præambulo cùm hæres
16 non cogatur † esse negociorum gestor, vel Procurator fideicommissarij, *l. postulanti*, §. *sed & in huiusmodi*, *ff. ad Trebell.* si proprio nomine redimat sibi censetur acquirere,
† vt latè explicando, & distinguendo materiam, dictum 17
fuit in *Bononien. Bonorum* 21. *Februarij* 1642. *vers. minus visum fuit coram me.*

Declararunt tamen Domini constare de re iudicata, quoad reintegrationem Cumuli ad possessionem partis tenimenti controuersi tantummodò, non autem quoad alteram partem sententiæ in qua per Capitulum separatum condemnantur Fabritius, & litis Consortes ad restitutionem fructuum perceptorum, & qui percipi potuerunt à die captæ possessionis vsque ad actualem reintegrationem; † Quia 18
cùm immissi fuerint authoritate Iudicis indeque non agatur de spolio violento, vel attentato condemnandi erant tantummodo ad restitutionem perceptorum à die motæ litis, vt dictum fuit in *decis.* 307. *sub num.* 1. *& seqq.* coram Duran. & latè in *Romana Domorum in Burgo* 12. *Nouembris* 1649. *coram R. P. D. meo Otthobono.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouien. Dismembrationis Decimarum.

Veneris 3. *Iunij* 1650.

ARGVMENTVM.

Alienatio siue dismembratio Decimarum ab aliqua Ecclesia fieri non potest sine euidenti necessitate, aut vtilitate illius, quæ tamen non dicitur erectio alterius Ecclesiæ Parochialis in Præposituram, ac maior commoditas eidem Ecclesiæ ministrantium.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio decimarum, decimas ad Ecclesiam dismembratam spectare conuincit.*
Priuatio supponit habitum, num. 1.
2 *Decimarum exactio spectat ad Ecclesiam, ad quam spectant decimæ.*
3 *Episcopus tenetur requisita in alienatione bonorum Ecclesiæ seruare, sicque partes interesse habentes omnino citare debet.*
4 *Consensus interesse habentium in alienatione bonorum Ecclesiæ non probatur ex sola Episcopi assertione.*
5 *Necessitas, seu vtilitas Ecclesiæ non probatur ex alienatione facta pro erectione Parochialis in Præposituram, ac pro maiori in ea ministrantium commoditate.*
6 *Grauamen alicui Ecclesiæ iniunctum, sine euidenti necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ cuius fauore fuit factum Ecclesiæ grauatæ præiudicium non infert.*
7 *Vtilitas non solius Rectoris, verùm etiam Ecclesiæ in alienatione bonorum illius reperitur.*
Episcopus legitimam cognitionem in alienatione bonorum Ecclesiæ sumere debet, num. 7.
8 *Obseruantia verò probari debet, non autem præsumptiuè.*
9 *Beneplaciti Apostolici præsumptionem tollit iusta causa defectus, & quando.*
10 *Præscriptio requirit possessionis continuationem tempore legitimo.*
11 *Præscriptio per malam fidem excluditur.*
12 *Præscriptionis oppositio, quomodo excludatur à Constitutione Vrbani Octaui.*

DECISIO XLVII.

DEcimas ex Villis, de quibus agitur exigendas, & Ecclesiæ Cocensi in actu Dismembrationis ab Ordinario assignatas Czemiernicensi Ecclesiæ adiudicandas esse hodie DD. responderunt; Hæc enim præfatas Villas decimandas intra suæ Parochiæ limites comprobat constitutas, non solùm ex actu visitationis, atque sententia Ordinarij Cracouiensis, sed etiam tùm ex ipso Dismembrationis decreto, tùm ex Decimarum addictione fauore Cocensis Ecclesiæ Ordinaria auctoritate subsecuta, quæ proindè præfatas decimas ad Czemiernicensem Ecclesiam antecedenter spe-
ctasse demonstrant, † vt habitum priuatio designat, 1
l. decem, ff. de verb. oblig. l. Titia vsusfructus in princ. ff. de cond. & demonstr. l. manumissiones, ff. de iustitia, & iure, Oldrad. *cons.* 269. *nu.* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 53. *nu.* 34.

Rot.

Rot.coram Verall.decis.344. num.5.part.3. & coram Buratt.
decis.660.num.4. & 119. num.4. part.1. recent. & in Squilla-
cen. Dismembrationis 3. Iunij 1644. coram Reu. P. D. meo
Ottbobono, & in Comen. Dismembrationis 22. Iunii 1648. co-
ram R.P.D. meo Corrado, ac ipsius quoque intentione super
2 earum exactione decimarum † sacris innixam esse Canoni-
bus ostendunt, prout in cap. fin. de Paroch. cap. quoniam à
nobis, cap. cum sint, cap. cum contingat decimis, & in cap. ad
decimas de rest. spol. Rot. coram Seraph. decis.802.n.1.& 10.
coram Gregor. decis.504. num.3. coram Buratt. 402. vbi latè
Add. &c. coram bon.me. Coccino dec.16.n.1. & dec.55.n.8.

Neque Ecclesiæ Cocensi poterit suffragari præfatum Dis-
membrationis decretum, ac decimatum addictio de anno
1529. eidem facta per Episcopum, postquam enim idem
Episcopus (vt ex ipsismet dismembrationum litteris, mani-
festè conuincitur) ordinaria tantùm auctoritate processit,
3 † tenebatur requisita in alienandis Ecclesiæ bonis necessaria
adhibere, ac partes interesse habentes omninò citare, iuxtà
text. in cap. sine exceptione 12. quæst.2. & in cap. dudum de re-
bus Ecclesiæ non alien. lib.6. Garz. de benef. part. 12. cap. 3.
num.3. Lotther. de re benefic. quæst.28. num.4. lib.1.& respon-
dit Rot. in decis.1. de rebus Ecclesiæ non alien. in nouis, & co-
ram Seraph. decis.772. num.4. & 1062. nu.1. & coram Gre-
gor.504. num.5. & in alijs relatis in Add. Squillacen. Dismem-
brationis 3. Iulij 1644. coram R.P.D. meo Ottbobono, & in Co-
men. Dismembrationis 22. Iunii 1648. coram R.P.D. meo Cor-
rado, & in Pisauren. Parochialis 11. Februarij 1650. coram
me, & tamen in vtroque defecit: siquidem Summi Pontifi-
cis beneplacitum deest, ac citationem habentium interesse,
4 † siue eorum consensum, propria tantum assertione iustifi-
cat, quæ tamen in casu proposito fidem non meretur, vt
alias censuit Rot. coram Crescent. decision.13. de probat. &
coram Seraphin. decis.106. num.1. & in alijs relatis per Add.
ad decis. Gregor.504. num.9. iustam verò necessitatis, siue
vtilitatis Ecclesiæ causam deducit ex erectione alterius vicinæ
Parochialis in Præposituram ad instantiam particularis Pa-
5 troni, † ac pro maiori in ea Ministrantium commoditate,
ex qua nullo pacto resultat, vt comprobat Lotther. de re be-
nef. lib.1. quæst.28. num.25. cum seqq. Rot. in Marsicana Dis-
membrationis fructuum 14. Februar. 1598. coram recol. mem.
Card. Pamphilio, apud Garz. de benef. quæst. 12. cap.3. sub
num.4. cum seqq. & in Algaren. Dismembrationis 11. Ianuar.
1619. coram Remboldo impressa part.4. tom.2. recentior. de-
6 cis.68. n.14. adeòque nullum † exindè potuit Czemierni-
censi Ecclesiæ grauamen inferri, vt respondit Rot. coram
Seraphin. Add. decis.1062. num.1. & in Squillacen. Dismem-
brationis 3. Iunii 1644. coram R.P.D. meo Ottbobono.

Nec præfatæ citationis necessitas in proposito casu cessa-
bat, ex quo Rectori Czemiernicensis Ecclesiæ decimæ fue-
rant ipsius durante vita reseruatæ, cùm non solius vtilitas
7 Rectoris à Sacris Canonibus spectetur, † sed etiam Eccle-
siæ, ac successorum, de quorum vtilitate Ordinarius legi-
timam pernecesse cognitionem tenebatur assumere, vt re-
spondit Rot. in Toletana Parochialis 19. Nouembris 1601.
& 1. Februaris 1602. coram Cordoba impress. post Garz. de
benef. part.12. cap.3. num.7. & 8. & in Comen. Dismembra-
tionis 22. Iunii 1648. in §. præterea coram Reueren. P.D. meo
Corrado.

Non etiam Cocensis Ecclesia poterit longæuo temporis
cursu iuuari, siue ad inducendam confirmationis Apostoli-
cæ præsumptionem, siue ad præscriptionem exindè elicien-
dam; Quia legitimæ præsumptioni resistit tum obseruantiæ
8 defectus tempore congruo non continuatæ, quæ tantùm
ad hunc effectum verè debuisset, non autem præsumptiuè
probari, vt respondit Rot. coram bon. mem. Coccin. decis.
301. n.2. & 4. & in Valentina Baronia 4. Iunii 1603. coram
Ottembergo, & in Toletana Dismembrationis 9. Iunii 1623.
coram bon. mem. Pirouano, tum iustæ causæ defectus, quæ be-
9 neplaciti Apostolici præsumptionem tollit; † donec eiusdem
scientiam habuisse Summum Pontificem comprobetur, vt
notat Alexan. in cons.9. num.8. lib.3. Ruin. consil.23. num.19.
lib.5. & alij relati per Menoch. de præsumpt. lib.3. præsumpt.
132. n.70. & 71. Aymon. de antiq. temp. part.3. 1.§. num.18.
10 Præscriptionem verò elidit, † siue non iustificata possessio
pro tempore legitimo continuata prout necessarium foret,
ex l.3. ff. de vsucap. & cap. sine possessione de reg. iur. lib.6. vbi
post gloss. notant ibi communiter DD. Rot. coram Greg. dec.
249. num. 2. & decis.372. num.12. part. 4. tom. 2. recentior.
siue euidens tituli nullitas, atque iniustitia, malæ fidei indu-
11 ctiua, † ac consequenter exclusiua præscriptionis, iuxtà
text. in cap. vlt. de præscr. Butr. in cap. peruenit de censibus,
Paris. consil.27. num.119. lib.1. cum alijs adductis in Colon.
Occupationis bonorum 26. Ianuarii 1637. in §. nec releuat co-
ram Eminentiss. D. meo Card. Panzirolo: Prætereà opposi-
tiones supradeductæ reprobantur expressè † in Constitu- 12
tione sanct. mem. Vrbani VIII. edita 5. Iunij 1641. cuius ini-
tium Romanus Pontifex in S. Beati Petri Sede constitutus,
in §. Necnon reliqua, vt alias ponderauit Rot. in vna Barchin.
Exemptionis 13. Iunii 1646. in §. Tum quia repetita, coram
Reu. P.D. meo Corrado.

Et ita Czemiernicensis Ecclesiæ Rectore tantùm per con-
tradictas informante, resolutum.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Eugubina Coadiutoriæ.

Veneris 3. Iunii 1650.

ARGVMENTVM.

Coadiutoria, Canonicatus obtenta sub narratiua, quod Canonicus erat in 63. annorum circiter, constitutus vnde ob ingrauescentem ætatem, & ob aduersam valetudinem, & præsertim ob dolores articulares, non absque difficultate poterat inseruire Ecclesiæ, ex quibus dicta narratiua remaneat iustificata, vt subsistat talis gratia Coadiutoriæ, & quid si iste qui obtinuit gratiam, alibi procedendo bona recuperauerit valetudinem.

SVMMARIVM.

1 *Aetas probatur per fidem baptismi.*
2 *Aetas, quando narratur per dictionem, in veluti in 70. annis circiter, sufficit, quod annus 70. sit inceptus.*
3 *Quod multò magis procedit si adsit dictio,* circiter.
4 *Canonicus, quod propter ingrauescentem ætatem, non sit amplius habilis ad inseruiendum Ecclesiæ, ex quibus probetur.*
5 *Peritis in artem standum est.*
6 *Probatio generalis non requirit tam exactam probationem, sicut quando est necessaria specialis.*
7 *Commoda, quod non possimus non dicimus nos posse, & num.15.*
8 *Narratiua facta per verba alternatiua, non requirit omnium iustificationem.*
9 *Coadiutoria obtenta, sub expressione certa causa, si alia addantur, sub clausula generali,* seu certis alijs causis, &c. *tunc omnium iustificationem requirit, declara tamen, vt num.11. & 12.*
10 *Coadiutoria gratia, sine iusta causa concedi non solet.*
13 *Coadiutoria, si fuerit obtenta ob infirmitatem, qualiter d. infirmitas sit iustificanda.*
14 *Caputaquen. decis.240. num.1. part.1. & decis.91. nu.1. par.2. in quibus terminis loquantur.*
16 *Infirmus, si quis in aliquo loco erat, & postea alibi existendo pristinum recuperauerit roborem, id tribuendum poterit salubriori aeri.*
17 *Aer salubrior iuuat ad temperandos dolores articulares.*
18 *Vicariatus officium licet sit, operiosus, quàm Canonicatus, tamen id intelligitur extensiuè, comprehensiuè tamen non est adeò laboriosum, & quare num.19.*
20 *Coadiutoria gratia, vt ex defectu iustificationis infringantur, requiritur concludentissima probatio.*
21 *Coadiutor debet habere ætatem requisitam ad obtinendum beneficium declara, num.22.*
23 *Papa, si commiserit conscientiæ alicuius examen circa idoneitatem alicuius pro obtinendo aliquo beneficio eiusdem attestationi standum est.*
24 *Subreptio tollitur per expressionem genericam.*
25 *Valor beneficii per non excessum ex quibus iustificetur.*
26 *Beneficii valor per non excessum, vt iustificetur sufficit semiplena probatio.*

DECISIO XLVIII.

GRatiam Coadiutoriæ esse iustificatam causa bis proposita Domini responderunt omissis enim alijs, quæ à Capitulo, & Canonicis non impugnabantur, iustificata fuit narratiua principalis gratiæ, quod nempè *Virginius in 63. circiter suæ ætatis anno constitutus ob ingrauescentem ætatem huiusmodi, ac incommoda, quæ ætas ipsa passim secum afferre solet, eidem Ecclesiæ ratione illius Canonicatus, & præbendæ quos obtinet, de cætero absque difficultate per se ipsum, vt conuenit in Diuinis deseruire, oneraque sibi incumbentia supportare non possit:* Quod enim esset in sexagesimo
1 tertio suæ ætatis anno constitutus probatur ex † fide Baptismatis *data in Summ. Cercauillæ n.4.* ex qua dignoscitur de tempore gratiç per plures menses excessisse sexagesimum secundum annum; Cùm enim ætas narrata fuerit in ablatiuo per dictionem, *in*, ibi, *in sexagesimo tertio ætatis anno*, suf-
2 ficit † fuisse cœptum, *vt notat gloss. in clem. final. de ætat. & qualit. ordin. verb. in Decimo octauo*, Bart. *in l. si cui legitur* 51. *n.1. vers. Aut per ablatiuum ff. de legat.* 1. Felin. *in cap. cum vigesimum* 41. *n.7. vers. si dicitur in vigesimo de offic. delegat.* Azor. *instit. moral. par.1. lib.5. cap.28. §. dubia est quæstionis;*
3 Idque præsertim cùm adiecta fuerit dictio, † *circiter*. Pancirol. *cons.75. sub n.13. vers. voluisse autem cum seq.* latè Garz. *de benefic. part.7. cap.4. sub num.21. vers. cum hodie, & sub n.28. vers. in Ecclesia autem.*

Quod verò ob ingrauescentem ætatem eidem Ecclesiæ absque difficultate inseruire non posset, nec illius onera supportare, probant duo testes relati in *Summ. vltimæ posi-*
4 *tionis Cercauillæ num.1.* & fides etiam † Medicorum *eod. Summ. num.2.* Attestantium Virginium Castaldum coadiutum laborasse doloribus articularibus, & distillatione capitis, adeò vt sæpè ex his causis curandum habuerint, quibus
5 vti peritis standum est, *l. septimo mense ff. de stat. homin. l.1. ff. de ventr. inspicien.* Aduertendo Oratorem in supplicatione non expressisse certam causam infirmitatis, sed generaliter tantum incommoda, quæ ætas ipsa secum afferre solet, adeout non posset absque difficultate de cætero per se ipsum
6 Ecclesiæ præseruire, pro quorum iustificatione † sufficit quod commodè inseruire non possit, ex doctrina Alciat. *in l.2. num.3. ff. de iurisd. omn. iudic.* Non posse enim qui dici-
7 tur, † quod incommodè potest, vt consuluit Bald. *cons. 101. sub nu.1. vers. Ex quo lib.1.* Aym. *cons.199. num.2.* Menoch. *cons.2. num.211. & cons.351. num.35.* Surd. *de alim. tit. 6. quæst.18. nu.17.* Add. *ad decis.617. num.187. & seq. par.8. rec.* Immò nec minùs se restrinxit ad incommoda senectutis,
8 & ingrauescentiæ ætatis, sed vlterius etiam addidit † alternatiuè, *seu certis de causis animum suum mouentibus &c.* quæ iurata illius attestatione iustificari possunt, ad notata *per gloss. in §. namque si cui, verbo dicit, circa med. vers. reliqua consistunt Instit. de act.* Surd. *cons.94. sub n.30. vers. Tamen hac assertio*, Rota *decis.3. de restit. in nou.*

Nec aduersantur tradita per Rotam coram Puteo *dec.63. num.1. lib.2. in correct.* quam refert, & sequitur Ricc. *in collect. decis. part.6. collect.2218. verb. & cum non sit motu pro-*
9 *prio*, vbi quod obtenta Coadiutoria † sub expressione certæ causæ, si aliæ adduntur sub clausula generali, *seu certis alijs de causis*, tenetur impetrans verificare causam, ex qua Pontifex moueri potuerit ad concessionem, cùm gratia Coa-
10 diutoriæ sine † iusta causa concedi non soleat *cap. 1. de cleric. ægrot. in 6.* Procedunt enim vbi deficeret iustificatio causæ specialiter expressæ, quo casu, vt gratia sustineatur ex alijs
11 causis probari debet alia † causa sufficiens; In proposito autem iustificatur causa expressa ingrauescentis ætatis, propter quam de cætero sine difficultate non potest Coadiutus per se
12 ipsum Ecclesiæ inseruire, † ideò non exigitur concludens probatio alterius causæ, quæ adiectæ fuerunt sub illa clausula generali ad indicandum nec Oratorem impetrantem, nec Pontificem concedentem voluisse se restringere ad causam infirmitatis.

Indeque nec minus aduersantur deducta per Caputaquen. *decis.240. num.1. & 2. par.1. & decis.91. num.1. part. 2.* vbi quod probari debet infirmitas talis, quæ suaptè natura præ-
13 stitura sit perpetuum impedimentum † sine spe futuræ prosperitatis, quod idem tradit Gonzal. *ad reg. Cancell. glos. 5. §.9. num.89.* & dixit Rota *in Gerunden. Coadiutoriæ, quæ est decis.237. n.8. par.7. recen.* Hæc enim rigorosa probatio requiritur, vbi Orator expressit causam infirmitatis, & ad
14 eam se arctauit, in quibus terminis loquuntur † *Authoritates adductæ*: Hic autem pro causa non fuit expressa infirmitas, sed ętas ingrauescens, ob quam non poterat Coadiutus sine difficultate Ecclesiæ inseruire, ad cuius iustificationem probare sufficit, † quod commodè inser- 15
uire non posset ex Bald. & alijs superiùs adductis.

Nec habitum fuit in consideratione, quod idem Coadiutus pluribus ab hinc annis, & etiam hodie exerceat officium Vicariatus in Ciuitate Forosemproniensi cum bona valetudo; potest enim oriri ex aeris † mutatione, qui Fo- 16
rosempronij salubrior esse potest eidem Coadiuto ad temperandos dolores articulares, quibus persæpè † torquetur, 17
vt testantur duo Physici *dicto summ. num.2.* Et vlterius licet officium Vicariatus fortè sit operosius extensiuè, intensiuè tamen † non est adeò laboriosum, cùm exerceri possit in- 18
tra proprios lares, horis sibi magis benè visis, nec requirat illam personalem assistentiam extra domum certis statutis horis, † & temporibus, quam exigit Ecclesiæ seruitium: 19
Ad infringendam autem gratiam ex † defectu iustificatio- 20
nis requiritur concludentissima probatio *iux. decis. Bisignett. 2. de probat.* Rot. *decis.748. n.4. par.2. recent.*

Minusuè obesse dictum fuit defectum non expressi ordinis Sacerdotalis, qui fortè retraxisset Pontificem à concessione Coadiutoriæ in personam Cercauillæ ætatis annorum 20. cum coadiutus † habere debeat ætatem requisitam ad 21
obtinendum Beneficium, vt declarant Campanil. *in diuers. iuris Canonic. rubr.7. cap.6. num.103.* & Gonzal. *vbi supra gloss.5. §.9. num.6.* Quia cùm Summus Pontifex certam habens notitiam ætatis Cercauillæ, ei coadiutoriam concesserit adiecto decreto, vt quamprimum ad ætatem legitimam sacros † ordines suscipiendi peruenerit, proximis in- 22
dè futuris temporibus ordinem ipsum, quem ætas postulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ordines suscipere omnino teneatur, interim verò donec præfato Subdiaconatus ordine fuerit initiatus vocem in Capitulo non habeat, vt in eisdem litteris continetur, cogitasse videtur sanè in genere de annexione ordinis Sacerdotalis, quæ sola generica † cogitatio subreptionem exclu- 23
dit, vt notat Gonz. *ad reg.8. §.4. proœm. num.87.* Rota *decis.100. num.30. part.5. & decis.598. num.3. vers. cæterum obiecta magis part.8. rec.*

Nec deficere visa fuit iustificatio idoneitatis, & valoris, cum illa probetur ex relatione Vicarij, cuius conscientiæ examen, & informationes † Pontifex commisit ex addu- 24
ctis per Rot. coram Caualer. *decis.399. per tot & signanter num.5.* & coram bon. mem. Buratt. *decis.613. n.6. vers. qua relatio*; Iste verò narratus per non excessum iustificetur ex pluribus † prouisionibus similium Canonicatuum, in qui- 25
bus eadem expressio facta fuit, Rot. *decis.572. num.3. part.1. & decis.262. num.1. par.3. rec.* Iuncta Bulla Reductionis Cathedralis ad sæcularitatem disponente, quod redditus Canonicatuum sint æquales *summ. Cercauillæ num.3.* Vndè fortius iustificatur valor narratus per non † excessum, pro 26
quo sufficit etiam semiplena probatio, Garz. *de benef. par. 5. cap.3. num.198.* Rot. coram bon. mem. Buratt. *decis.255. n.13. & in Melphiten. Cantoriæ 2. Martij 1646. vers. valor coram R.P.D. meo Otthobono.*

Et ita resolutum fuit vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Firmana Pecuniaria.

Veneris 3. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Solutio facta à Depositario Communitatis denuò in officio Confirmatus, quando intelligatur facta pro prima, vel secunda Depositaria ad effectum liberandi primum fideiussorem. Liber continens partitas crediti, & debiti, quando possit tantummodo pro credito acceptari. Minister scribens in libro Communitatis non præsumitur alia folia, quam à se scripta vidisse. Repetitio indebiti, quando concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Debitum docto de errore euanescit.*
2 *Factum sub expressione duarum causarum respectu vtriusque factum censeri debet.*
3 *Confessio etiam implicita probat contra confitentem.*

4 *Em-*

4 *Emptor præsumitur elegisse, quod melius erat.*
5 *Testes informiter examinati, si de facto proprio deponant, & adsint adminicula, & verisimilitudo plenè probant.*
6 *Præsumptiones plures simul iunctæ probant etiam in rebus magni præiudicij.*
7 *Depositarius tenetur eandem rem penes se depositam tradere, & non aliam.*
8 *Debitor præsumitur soluisse ad formam suæ obligationis.*
9 *Solutio, seu traditio censetur facta in causam debitam, dum nil aliud fuit expressum.*
10 *Asserens rem talem illam probare debet.*
11 *Depositarius denuo confirmatus non præsumitur transfudisse in secunda depositaria, quod ei in prima superat.*
Sed præsumitur in proprios vsus conuertisse, num. 13.
Fallit si reddidisset computa, & de eo quod supererat fuisset creata noua partita, num. 12.
14 *Debitor finito tempore fideiussionis non potest denuo creari debitor in præiudicium fideiussoris.*
Quod fortius est, si tempore fideiussionis decoxerat, num. 15.
16 *Liber continens partitas fauorabiles, & damnosas, potest in fauorabilibus tantum acceptari, & num. 18.*
Quod contra scribentem procedere intelligas, num. 17.
19 *Probationes, si à Reo fuerunt obscuratæ, seu dubiæ redditæ non releuant.*
Et tunc actori incumbit onus probandi summam solutam fuisse debitam, & num. 20.
21 *Metus coactionis inducitur à decreto habente executionem paratam.*
22 *Annona ex priuilegio habet executionem paratam.*
23 *Declaratio facta ab actore de agendo contra vnum, ex obligatis non excludit animum agendi contra alios.*
24 *Fideiussor non tenetur, nisi post liquidationem debiti. Vide num. 27.*
25 *Appellatio non est necessaria, vbi fuerunt factæ protestationes, & contradictiones.*
26 *Appellatio non suspendit decreta facta in vim Annonæ, & obligationes Camerales.*
27 *Liquidatio non requiritur in eo, quòd oculis corporeis subijcitur.*
28 *Actus factus à procuratore non habente mandatum, non nocet principali.*
29 *Ratificatio generalis non infertur ad particularia, nisi probetur in ratificante indiuidua, & particularis notitia.*
31 *Cessio iurium cùm præseruatiua cedentis non includit cessionem competentem cessionario, ex propria persona contra cedentem, & num. 47.*
Pro indebita solutione datur actio, num. 30.
32 *Actus facti durante metu coactionis omnes censentur coacti, & si protestationes non repetantur.*
33 *Actori non est imputandum cur iustificationes non fecerit, quando fuit à Reo impeditus.*
34 *Minister ex commoditate, quàm habent videndi libros in folijs, in quibus scribit non ex hoc præsumitur alia folia vidisse.*
35 *Solutio præsumitur facta in causam antiquiorem. Vide num. 37.*
36 *Debitor, quando non possit in præiudicium fideiussoris consentire.*
37 *Solutio facta à debitore habente plures fideiussores, & debita separata non dicitur cedere in causam antiquiorem, & num. 38. & 39.*
40 *Repetitio indebiti adhoc, vt fieri possit non attenditur, an soluens deberet, sed an qui recepit creditor esset contrarium, num. 41.*
Distingue, & concorda, vt num. 42. & num. 43.
43 *Repetitio datur soluendi nomine proprio proprias pecunias quas non ipse, sed alius debebat.*
44 *Solutio in dubijs censetur facta nomine debitoris.*
Contra nisi adsint circumstantiæ, num. 45.
46 *Fideiussor soluens cùm iuris cessione, dicitur soluisse nomine proprio.*
47 *Solutio indebiti præsumitur facta ignoranter.*

DECISIO XLIX.

PLenè probatum censuerunt hodie Domini, non debuisse
Sauinum Ciuitati Firmi scut. 1814. quę ex causa secun-
dæ depositariæ frumenti à Leonardo Bentiuolo admioistra-
tæ soluit de proprio eidem Ciuitati; constat si quidem calcu-
lum, in quo dicta depositaria creata fuit debitrix rubrorum
frumenti 180. erroneum esse in aliquibus partitis, † quibus 1
emendatis omne debitum euanescit.

Earum prima est rubrorum centum frumenti Commu-
nitati S. Ginesij currente secunda depositaria venditorum,
quæ d. calculus adscribit credito primæ depositariæ; perti-
nere autem ad secundam facilè dignoscitur si, vt omnes de-
cisiones hinc indè hactenus reportatę constantissimum ha-
bent, vtriusque depositariæ creditum distinguatur iuxta
qualitatem frumenti, tribuendo nimirum priori vetus, po-
steriori nouum. Quale fuisse præfatum Communitatis S.
Ginesij, ponit in claris liber ipse Ciuitatis aduersariæ signa-
tus littera L. quippè, ibi, pro quantitate dictorũ rubrorũ centũ
cùm supposito, quòd consignata Communitati fuissent post
mensem Martij, Bentiuolus depositarius creatur debitor
crescimenti, quòd ex speciali conuentione de frumento no-
uo duntaxat, non autem de veteri debebat, & insuper de-
tecta postmodum in subsistentia d. suppositi cùm verè Com-
munitas ea rubra recepisset de mẽse Ianuarij, quo casu etiam
de frumento nouo crescimentum non debebatur, idem
liber corrigendo hunc errorem fecit Bentiuolo, è conspectu
d. partitæ debiti occasione crescimenti defalcum similis quan-
titatis, creauitque depositarium creditorem tot salmarum
frumenti, quot d. occasione debitorem, vt supra descripse-
rat, ibi, *e più deue hauere somme cinque, quarte cinque, e cop-
pe vna, e mezzo di grano per essergli difalcato da Signori Re-
golatori per hauer misurato le rubia cento di grano alla
Communità di S. Ginesi, per essergli fatto debito come all'
incontro.*

Nec obstant verba statim subsequentia, ibi, *& anco lo
sgranio del grano, che non haueua esatto*; vndè ex aduerso
infertur, quòd defalcum processerit etiam ratione frumen-
ti à depositario non exacti. Quia esto, quòd duæ fuissent
causæ defalcus, nempè sgranium frumenti non exacti, &
consignatio rubrorum centum frumenti facta Communi-
tati, quorum crescimentum indebitum depositarij erroneè
Ciuitas anteà retulerat, † negari non potest quin vtrique 2
saltem causæ defalcum tribui debeat, *l. 3. §. ex pluribus, ff. de
acquir. possess.* Signorol. *cons. 167. num. 1.* Cancer. *variar. resol.
tom. 3. cap. 3. num. 202. & 205.* Monter. *dec. Aragon. 5. nu. 68.*
quòdque Ciuitas creando depositarium debitorem cresci-
menti frumenti d. Communitati consignati, illud frumen-
tum nouum fuisse implicitè agnouerit, † ac fassa fuerit, quòd 3
sufficit Ægid. *dec. 683. ante num. 1.* Rota *in Marsicen. Iuris-
dictionis 29. Ianuarij 1644. §. primum adminiculum in fin. co-
ram me.*

Eò magis accedente fide duorum testium id ipsum affir-
mantium, quorum alter est ille met deputatus a Commu-
nitate S. Ginesij ad frumentum, vt supra recipiendum,
alter præsens consignationi fuit, & frumenti vecturæ incu-
buit, & primus addit, quòd non recepisset si fuisset verus,
quia sic sibi Communitas mandauerat. † Secundus, quod 4
non recepissent, nisi fuissent nouum, vt verisimile etiam
est, cùm ab emptore electum pręsumatur, quòd meliùs est,
vt per Crescent. *decis. 5. num. 3. de restit. spoliat.* Adden. ad
Gregor. XV. *dec. 546. num. 15.* Reuerendissimo Vtgellen. *de-
cis. 269. num. 11. & 12.* vndè tanquam testibus de facto pro-
prio adminiculatis, † vltrò tum verisimilitudine, tum supra 5
memorato libro Ciuitatis, quamuis non formiter exami-
nati fuerint, adhibenda est fides, Caputaq. *decis. 234. par. 1.*
Buratt. *dec. 716. num. 3.* Rot. *inter recent. decis. 198. sub nu. 2.
parte 1.*

Nouum pariter fuisse frumentum vltra quantitatem ru-
brorum 490. consignatum Pistoribus tempore secundæ de-
positariæ, (& hæc est secunda partita emendanda) † pro- 6
batur pluribus præsumptionibus simul iunctis, ex quibus
probatio resultat etiam in re graui præiudicij, Bald. *cons. 3.
num. 4. lib. 3.* Soccio. inn. *cons. 32. num. 24. cons. 39. num. 14.
lib. 2.* Cyriac. *contr. 291. num. 21.* Coccin. *decis. 297. num. 2.*
Rot. *decis. 336. num. 4. & 7. par. 2. recent.* Prima præsumptio
est, quia depositarius tam de iure, quàm ex pacto speciali
in capitulis depositarię inserto, tenebatur consignare Pisto-
ribus idem frumentum penes se depositatum, ibi, *quanto il
Depositario debba dare, e misurare l'istesso grano, che ha-
ueuà*

*verà riceuuto per l'abbondanza , e non d'altra sorte di qualsi-
sia per vso de Fornari* , &c. Cùm enim propterea tradere
Pistoribus debuerit frumentum nouum penes se deposita-
8 tum † illud iuxta formam suæ obligationis tradidisse præ-
sumitur , Cyriac. *controuers.* 261. *num.* 5. Seraphin. *decis.*
1093. *sub num.* 7. *vers. & præsumitur* , Buratt. *dec.* 464. *nu.* 5.
& fuit ponderatum *in dec. huius causa edita* 28. *Iunij* 1638. §.
quartus error coram bon. mem. Merlino.

Secunda , quia quoties Pistoribus traditum fuit frumen-
tum vetus , expressa hæc qualitas fuit verbis , vel explici-
tis , vel relatiuis ad instrumenta , & acta de veteri men-
9 tionem facientia , † quæ ergo traditiones nullam eiusmo-
di expressionem præseferunt , factæ censentur de frumento
nouo ad formam obligationis depositarij , ad tradita per
Menoch. *consil.* 215. *num.* 69. *& seqq.* Surd. *consil.* 554. *sub
num.* 6. Rot. apud Gregor. XV. *decis.* 62. *num.* 9. *& dec.* 434.
num. 6. *& in dict.* §. *quartus error decis. coram bon. mem. Mer-
lino.*

Tertia, quia impossibile est d. frumentum fuisse vetus ,
cùm Ciuitas non probauerit , tantam quantitatem frumen-
ti veteris in secunda depositaria fuisse depositario consigna-
tam , quæ summam Pistoribus vigore primi instrumenti
debitam excederet , vt probari debuisset ab ipsa Ciuitate ,
10 † vetus frumentum illud fuisse afferente , Soccin. *cons.* 14.
num. 35. *lib.* 1. ex text. iuncta gloss. *in leg. licet* , *Cod. Iudic.*
Aymon. *cons.* 231. *num.* 14. Rot. *decis.* 220. *num.* 2. *&* 3. co-
ram sanct. mem. Gregor. XV. *& in Romana Domus* 24. *Ia-
nuarij proximè præteriti* , §. *mobilia coram me* . Neque ad
hunc effectum sufficit Ciuitati allegare , quòd vtriusque
depositariæ fuerit idem depositarius , & in fine primæ re-
manserit in eius manibus frumentum vetus sibi antea con-
signatum , quòd totum transfusum fuerit in secundum ,
quia vt benè in puncto respondit Rot. *decis.* 592. *nu.* 6. *vers.
non obstat* , *& seqq. & decis.* 612. *num.* 3. *&* 4. *seqq. par.* 5.
recent. Afferta transfusio ad damnum , & periculum Saui-
11 ni , qui in secunda tantùm depositaria fideiussit , † procede-
ret si Bentiuolus depositarius in fine primæ conductionis
12 reddidisset computa , prout tenebatur , † itaut constare
apud ipsum extitisse residuum frumenti veteris , ac de eo à
Regulatoribus Ciuitatis creata fuisset partita in computum
secundæ depositariæ , alias enim gratis dicitur extitisse in
fine depositariæ maiorem quantitatem frumenti veteris
transfusi in secundam , & potius præsumitur , quòd depo-
13 sitarius frumentum vetus , † hoc est in prima depositaria
receptum , in proprios vsus conuertit Decian. *cons.* 11. *num.*
97. *& seqq. lib.* 1. Gratis etiam allegatur , quòd frumentum
nouum siue Communitati S. Ginesij , siue Pistoribus men-
furatum , fuerit illud quod tempore secundæ depositariç re-
stituerant debitores , quibus in prima fuerat frumentum
mutuatum , & ex hoc capite , etiam si nouum esset , ad
primam depositariam spectauerit , quia nullibi constat de
huiusmodi restitutione de tempore dictæ mensuræ ; Imò ap-
paret dd. debitores posteà sub die 24. Maij fuisse interpellatos
ad restituendum .

Ad firmandam autem quantitatem frumenti noui con-
signati Pistoribus tempore secundæ depositariæ vltra debi-
tum , vt supra vigore primi instrumenti durante prima
depositaria celebrati , reminisci oportet , quòd in eo instru-
mento depositarius tribus Pistoribus , nempè Ioan. An-
dreæ Alexandri , Rodulpho Riccino , ac Petro de Grassis
mensurare promiserat rubra 750. frumenti , videlicet ru-
bra 250. pro quolibet Pistore absumenda per totum mensem
Augusti 1630. quòdque durante prima depositaria dd. Pi-
stores receperunt per totum mensem Iulij rubra 151. *vt in*
2. *Summ. Sauini num.* 3. ideòque remanebat mensuranda
in dictum computum rubra 499. Frumentum itaque eisdem
Pistoribus mensuratum tempore secundæ depositariæ refer-
ri non potest in causam dicti instrumenti , atque ita primæ
depositariæ , nisi pro d. rata rubrorum 499. imò 490. quia
Ioann. Andreas , alter ex dd. Pistoribus non recepit integra
rubra 250. sibi promissa , sed solùm 241. *dict. Summ. n.* 4.
Vndè cùm Pistoribus tempore secundæ depositariæ mensu-
rata fuerint rubra 648. ex illis rubra 158. cedere pernecesse
debent credito eiusdem depositariæ detractis dd. rubris 490.
à præfato instrumento prouenientibus .

Emendanda postremò est partita rubrorum 98. descripta
ad debitum Bentiuoli sub die 15. Octobris 1631. in libro Ci-
uitatis signato L. non quia Bentiuolus illud receperit , sed
quia similis quantitatis in libro signato B. fuerat descriptus
creditor , ibi , *per essergli dato debito di detta somma al re-
gistro B.* Neque enim potuit Ciuitas de d. mense Octobris ,
postquam de mense Augusti præcedentis secunda deposita-
ria expirauerat , † & quod plus est depositarius decoxe- 14
rat , eundem depositarium in præiudicium Sauini fideiusso-
ris creare debitorem , vt per Bald. *consil.* 432. *num.* 1. *lib.* 1.
& consil. 399. *num.* 3. *lib.* 5. Gratian. *discept.* 287. *num.* 1. *&
seqq. & discept.* 768. *num.* 7. *&* 8. Castill. *decis.* 22. *num.* 36.
lib. 1. Buratt. *decis.* 9. *sub num.* 1. *versic. præsertim* , *& dec.*
460. *sub num.* 2. Cumque dd. libri Ciuitatis , qui eiusdem
quantitatis rubrorum 98. Bentiuolum creditorem , & de- 15
indè debitorem creant , sint diuersi , & in alijs partitis , vt
supra demonstrabam erronei , † licitum est Sauino , qua- 16
tenus opus sit acceptare partitam crediti sibi fauorabilem ,
† quæ contra Ciuitatem , scribentem plenissimè probat *leg.* 17
publia , §. *fin. ff. depos. leg. admonendi* , *vbi notant omnes ff.
iureiur. leg. si aliquid* , *Cod. donat.* & reijcere partitam debi-
ti non aliundè iustificatam , † ac incongruo tempore , 18
vt supra descriptam , Felin. *in cap.* 2. *num.* 25. *versic. si au-
tem de fid. Instrum.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cas.* 93. Adden.
ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 377. *in fin.* Rot. *in Roma-
na Tutela de Ferratinis* 13. *Martij* 1595. *coram clar. mem.
Cardinali Hieronymo Pamphilio* , *& in Papien. Bonorum*
1. *Iulij* 1605. *coram Ortembergo impress.* apud Marches. *de
commiss. tom.* 1. *fol.* 895. *&* 96. Tantò magis , quia eadem
partita debiti apparet duplicata , semel nimirum in specie
frumenti , & iterùm in illius pretio , ibi , *e della somma di
scudi* 785. *e* 50.

Ex quibus prædictarum trium partitarum errores visus
est concludenter probari à Sauino , † cui tamen suffice- 19
ret offuscare , seu dubias reddere probationes Ciuitatis cùm
ex allegatis in discursu huius causæ per me editum die 14. Iu-
nij 1647. §. *secunda inspectionis* , Ciuitati incumbat onus
probandi , summam à Sauino solutam fuisse debitam , † eò 20
quod Sauinus non spontè , sed coactè soluit , aut saltem
metu coactionis . Vt apparet , quia præcesserat , nedum
sub die 6. Maij arrestum personale Sauini in Palatio Vicegu-
bernatoris , sed etiam sub die 17. eiusdem mensis , aliud pre-
fati Vicegubernatoris decretum , quo ille impartitus fuit Ci-
uitati licentiam emendi frumentum sumptibus , & peri-
culo Bentiuoli , ac Sauini eius fideiussoris pro pretio , quo
reperiri posset , † quòd decretum coactionis metum indu- 21
xit , quia habebat executionem paratam , tum ex priuile-
gio annonæ frumentariæ , † tum ex obligatione Camera- 22
li , sub qua Sauinus fideiusserat , ex allegatis *in dict. discursu* ,
§. *maximè in fin.* quibus additur *dec.* 15. *num.* 6. *inter impress.*
apud Zacch. *de oblig. Camer.*

Necnon quia , vt dictus discursus ibidem ponderat , Sa-
uinus protestatus fuit sæpiùs nullam actionem contra ipsum
competere Ciuitati , sed esse dirigendam contra Bentiuo-
lum , & Paccaronum eius fideiussorem in prima deposita-
ria ad quam debitum spectat , ac tandem die 29. Octobris
in protestatione tunc emissa addidit , se fuisse coactum sol-
uere Ciuitati .

Nec obstat , quòd prima excepta aliç protestationes non
loquantur de Ciuitate , sed contra Bentiuolum , & Pac-
caronum dirigantur ; Nam duæ adsunt explicitè protesta-
tiones contra Ciuitatem *in primo Summ. Sauini num.* 5. *&* 7.
& in omnibus adest explicita repetitio primæ , ibi , *repetitis
protestationibus alias factis illisque semper saluis* , *& firmi-
ter inhærendo* ; Cùmque propter indebitum vexationem
Sauini , tam Ciuitas , quàm Bentiuolus , & Paccaronus Sa-
uino indemnitatem deberent , declarationes ipsius Sauini ,
quòd intendebat agere contra Bentiuolum , & Paccaronum
† non excludunt animum repetendi etiam à Ciuitate , *leg.* 23
si ex toto §. 1. *ff. de leg.* 1. *l. liberum* , *l. reos* , *l. fin. Cod. fideiuss.*
Aret. *in l. ex duobus num.* 6. *ff. duob. reis* , Gabr. *de act. concl.*
2. *num.* 19. Surd. *cons.* 413. *num.* 2. *&* 3. *& seqq.*

Quæ pariter ad excludendum coactionis metum , ac de-
biti spontaneam agnitionem probandam exaduerso affe-
runtur non vrgent . Non inquam , quod Sauinus non sol-
uerit , nisi post quinque menses à die supramemorati de-
creti Vicegubernatoris , intra quos commodè potuisset , aut
excipere se vti fideiussorem depositarij non teneri , ante-
quam præuia redditione computorum secundæ depositariæ
debitum liquidaretur , † itaut donec ista liquidatio fieret 24
nullus in Sauinum cadere potuerit metus coactionis , aut
perscrutari libros Ciuitatis , quos gratis negat , sibi fuisse
denegatos , dum in illis ad eius instantiam adnotatæ fue-
runt plures solutiones dicto tempore à se factæ Ciuitati , aut
à decreto Vicegubernatoris appellare .

Nam

Nam appellationes opus non fuit ftaotibus præfatis pro-
25 teftationibus, & contradictionibus, † vrin terminis tradit Magon. *decif. Florentina 44. num. 24.* poft Ruin. *conf. 147. num. 16. lib. 1.* & alios ibi allegatos, & appellatio apta, non fuiffet fufpendere executionem decreti ratione
26 rei frumentariæ, † & obligationis Cameralis viam executiuam habentis, Zacch. *de oblig. Camer. quaft. 35. num. 12. & 14. & quaft. 37. num. 8.* Rot. *decif. 626. fub num. 2. par. 1. diuerf. decif. 117. num. 1.* apud Zacch. *dict. tract.* poteratque Sauinus etiam ante liquidationem debiti, & crediti fecundæ depofitariæ executionem decreti timere, quia decretum noo condemnat ad depofitariæ reliquatum, fed præbet Ciuitati liceotiam emendi frumentum periculo Sauini, prout emit, & fic ftatim decretum habuit fuam executionem, eiufque vigore non expectata liquidatione compotorum fecundæ depofitariæ licebat Ciuitati exigere exectitiné à Sauino frumenti eius periculo empti pretium apparens incontinenti per fopputationem
27 fingularum emptionum, quæ à liquidatione differt, † & habet promptam executionem, cum oculis corporeis fubijciatur, Gallef. *de obligat. Camer. tit. de liquidatione fub nu. 13. verfic. defecundo,* Rot. *decif. 409. num. 3. par. 1. recent. & in Barchinonen. confinium 18. Aprilis 1611. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Quòd verò non potuerit perfcrutari libros dicam infrà.

Item non vrget, quòd ipfa die decreti procurator Sauini comparuerit, & dixerit, velle fe emere frumentum fumptibus Bentiuoli Dominorum Regulatorum, & Paccaroni, quòd die 20. Augufti Sauinus obtulerit foluere Ciuitati abfque animo lidgandi contentus ceffione iurium Ciuitatis contra Bentiuolum, & Paccaronum, quàm Ciuitas publico decreto promifit, dummodò contra ipfam retorqueri non poffint, quòd foluerit in trefdecim vicibus, & ceffionem iurium iuxta formam dictæ promiffionis, ac decreti Ciuitatis reportauerit, quòd nullo modo timere poffet moleftias, cùm electus fuiffet Regulator Ciuitatis, qui Magiftratus, donec durat præftat priuilegium exemptionis ab omnibus moleftijs.

Quia primus actus contemporaneus decreto Vicegubernatoris emanauit à procuratore, de cuius mandato non
28 conftat, † & habet in ventre explicitam proteftationem, quòd Ciuitas contra Sauinum actionem non habet. Oblatio diei 26. Augufti non legitur facta à Sauino, vel eius nomine fiue ipfo præfente, neque dici poteft ratificata, eo quod in executionem decreti defuper à Ciuitate editi, reportanerit Sauinus in actu folutionum ceffionem iorium, dummodò contra Ciuitatem retorqueri non poffint, quia ceffio legitur facta in executionem decretorum generaliter; vndè inferri noo poteft ad ratificationem dicti particularis
29 decreti, † cuius omniumque ibi contentorum indiuidualis notitia in ratificante non probatur, vt debet Natt. *confil. 162. num. 33.* Decian. *confil. 5. num. 26. lib. 5.* Lancellott. *de attent. par. 1. cap. 1. num. 74. & feqq.* Rot. *decif. 95. numer. 4. decif. 149. num. 7. & decif. 280. num. 10. par. 1. rec.* Et reportatio ceffionis iurium, dummodò contra Ciuitatem retorqueri non poffint alterius actionis Sauino, ex
30 propria perfona ab ipfa indebita folutione † contra Ciuitatem refultantis, §. *his quoque inftit. quib. mod. re contrah. oblig. leg. fi in arca 33. ff. de condict. indeb.* cum alijs allegat. à Ioann. Harpprechto *in dict. §. his quoque num. 5. & feqq.* Mozz. *de contract. tit. de condict. indeb. fub num. 2.* Exclu-
31 fionem, ac renunciationem non importat, Riminal. iun. *confil. 75. t. num. 48. & feqq.* Peregr. *confil. 93. num. 15. lib. 1.* Decian. *refponf. 21. num. 75. & 76. lib. 1.* Rot. *in Romana Societatis officij 7. Iunij 1627. coram bon. mem. Merlino, & in Bononien. Fideicommiffi de Boatterys 8. Aprilis 1644. coram Reu. P. Domino meo Carrado.* Maximè quia Sauinus contextualiter, quando dictam ceffionem reportauit, repetijt vt fupra dicebam, proteftationes alias factas contra Ciuitatem. Priuilegium Regulatorum non fuffragabatur, nifi ex die captæ poffeffionis officij, ad quam Sauinus non fuit admiffus, nifi die 31. Octobris, poftquam coactionis metu integrè, vt fupra foluerat.

Et in omnem euentum, tum prædicti actus, tum pluralitas folutionum non merentur attendi, fiue quia vigente primo decreto Vicegubernatoris, & fic durante caufa
32 coactionis omnes coacti cenfentur, † quamuis in fingulis contradictio Sauini repetita non fuerit, vt præter allegat. io difcurfu, §. *deinde, & feqq.* & dixit Rot. penes Cenc. *de cenfib. decif. 226. num. 8. & 9. & decif. 292. num. 14.* fiue quia, tunc temporis Sauinus iuftificare non poterat pertinentiam debiti ad primam depofitariam, cùm libros Ciuitatis è quibus hæc iuftificatio petenda erat, † habere non 33
potuerit, nifi poftea fub die 7. Decembris 1631. poftquam die 29. Octobris integrè foluerat, licet fub die 25. eiufdem inftetiffet pro deputatione Notarij ad extrahendum partitas, vt in 3. *Summar. Sauini num. 8.* & ponderauit Rot. *decif. 592. num. 12. verfic. nec facit par. 5. recent.* Neque anterior commoditas videndi libros educi valet, ex quo in illis adnotarentur dietim folutiones, quas Sauinus hac occafione fecit Ciuitati; nam Sauinus, quia reportabat à Ciuitate fingulas quietantias, non erat folicitus, aut curiofus de adnotatione in libris, quos prætereà, & fi vidiffet in folijs, vbi hæ folutiones adnotabantur, † inferri exindè 34
non poteft, quòd fuerit permiffus vidère in alijs folijs, ac locis, vt notant DD. *in leg. non eft ferendus, ff. de tranfact.* Iafon. *in leg. qui Roma, §. duo fratres num. 58. ff. de verb. oblig.* Rot. *dec. 2000. num. 9. & 10. par. 1. recent.*

Firmato ex his, quòd onus probandi præmemoratas partitas frumenti fpectare ad primam depofitariam incumbit Ciuitati, quæ tamen non probauit, quin è conuerfo Sauinus probauit concludentiffimè fpectare ad fecundam. Non obftat, quòd eædem partitæ adhuc referendæ fiot ad creditom primæ, vel quia in libris Ciuitatis debitæ primæ fuerint contrapofitæ, † vel quia in eam vti antiquiorem 35
ex præfumpta Bentiuoli debitoris voluntate cedant, *leg. 1. ff. de folut.* Contrapofitiones enim negantur, & nullatenus probatur, vt oportet, quòd illis Bentiuolus, aut Sauinus confenferit immò apparet ex expreffo diffenfu Bentiuoli, qui prætereà nec volens † confentire potoiffet in præiudicium 36
Sauini fideiufforis, vt latè comprobat fæpè citatus difcurfus in §. *ad affertam, & 2. feqq.* cum quo Domini tranfiecrunt.

Ad fecundum refpondent *decif. 592. num. 15. & feqq. decif. 652. num. 10. & 11. par. 5. recent.* quòd obiectum procederet, nifi prima, & fecunda depofitaria effent diuerfæ, ac feparatæ, at cùm fint huiufmodi habeantque fingulæ diuerfos fideiuffores, † non intrat præfumptio folutio- 37
nis in antiquiorem, & confignationis frumenti factæ in fecunda nullo modo referri poffunt ad primum, vt in puncto Efcobar. *de ratiocin. cap. 36. num. 5. verfic. & loquendo,* poft Rip. *tract. de poft tit. de remed. ad conferu. vbertat. num. 33. & 34.* facit text. *in leg. 2. §. neceffaria, verfic. fin autem frumentaria pecunia, ff. de adminiftr. rerum ad Ciuitat. pertinen.* præfertim quia ex particulari conuentione fuperiùs recitata depofitarius tenebatur pro fecunda depofitaria configuare illud idem frumentum; † quòd in ea recepe- 38
rat, quo cafu nullatenus militat præfumptio in caufam antiquiorem, Bald. *confil. 155. num. 1. & per tot. lib. 3.* Mantic. *decif. 75. num. 4.* vt etiam conuincitur, tum ex ordinibus Graffetiorum directis depofitario, ibi, *per farli buoni à fuoi conti,* quòd intelligi non poteft, nifi de computis fecundæ depofitariæ, tunc currentis, quæ ab alijs anni antecedentis vti diuerfa retinebatur, tum quia ex declaratione Bentiuoli, quòd nufquam confenfit contrapofitioni partitarum, de quibus agitur io caufam primæ depofitariæ, clara eft eius voluntas, quòd illas noluit in eam caufam cedere, † quæ voluntas etiamex coniecturis elicita tollit con- 39
trariam præfumptionem ab antiquioritate caufæ deductam, Roman. *confil. 94. num. 2.* Gratian. *difcept. 962. num. 46.* Rot. *dec. 92. num. 2. par. 1. diuerf.* cum alijs alleg. ab Adden. ad Buratt. *dec. 545. in fin.*

Quatenus verò fubditur faltem in caufam primæ depofitariæ cedere fcuta 1049. quæ Sauinus habuit ex effectibus Bentiuoli pro credito primæ depofitariæ fequeftratis; refpondetur illis etiam detractis remanere Sauinum creditorem occafione indebitè folutionis fcut. 1814. quippè Ciuitati indebitè foluit, nedum hanc fummam, fed fcut. 1905. vt in Inftrumentis datis *Summ. Ciuitatis num. 9.*

Tandem non obftat, quòd eâ quo creditum Ciuitatis, fiue fit ex prima, fiue ex fecunda depofitaria eft indubitatum, ceffat folnti repetitio, cùm ad hunc effectum non attendatur, an qui foluit deberet, † fed an qui recepit 40
creditor effet, vt ad litteram probat text. *in l. repetitio 44.* ibi, *repetitio nulla eft ab eo, qui fuum recepit tamen, & fi ab alio, quàm à vero debitore folutum eft, ff. de condit. indeb. l. de hereditate,* ibi, *nam repeti à creditoribus, qui fuum receperunt non poteft, C. de petit. hered. l. de quare 74. §. cum abfentem,* & ibi gloff. *verb. repetere, verf. & ideo, ff. de iudic. gloff. in l. quod fi poffeffor 19. verb. repetitione, ff. de petit. hered.*

Con-

Contrarium enim nempè, quòd ad effectum repetitio-
41 nis attendatur indebitum ex parte soluentis, † quamuis
sit debitum ex parte recipientis, probant apertissima verba
text. in l. si pene 19. §. 1. ibi, quamuis debitum sibi quis recipiat
tamen si is qui dat, non debitum dat, repetitio competit, &
infrà ibi, quamuis enim debitum sibi quis recipiat, tamen si
is qui dat, non debitum dat, repetitio competit, ff. condict.
indeb. leg. in summa 65. in finalibus verbis, ibi, indebitum est,
&c. si id quod alius debebat alius, quasi ipse debeat soluat, ff.
eodem, leg. si à patre, Cod. eod. tit. dict. leg. quod si possessor 19.
ff. petit. hered. & tradit Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 2. num.
64. & seqq.

Harum autem legum antinomiam diuersimodè compo-
nere conantur scribentes, quarum sententias refert Nico-
laus Genoa in concilià. leg. in iur. ciuil. contrar. fol. 136. n. 4.
& seqq. sed magis communiter recepta est distinctio Ac-
cursij in dict. leg. repetitio verb. solutum in dict. leg. de hereditate
te in princip. in dict. leg. si à patre verb. dedisti in l. si quod pos-
42 sessor 34. verb. debebit. ff. petit. hered. quòd videlicet, † aut
is qui non debet soluit nomine eius qui debet, & cessat re-
petitio, in quibus terminis loquuntur leges pro prima opi-
nione allegatæ, & in specie text. in dict. leg. de hereditate,
vbi soluens putans falso se hæredem soluit creditoribus hæ-
reditario nomine, quo nomine solutum debebatur; non
idem tamen diceretur si soluisset legatarijs, nisi alius verus
hæres ex testamento extitisset, quia alioquin legatum cor-
rueret, & sic nec ex parte recipientis creditum adesset, vt
benè declarando textum, qui videbatur contrarius in dicta
l. quod si possessor, ff. petit. heredit. aduertit ibi gloss. verb. re-
43 petitionem. † Aut soluit nomine proprio, & de proprijs
pecunijs, quòd non ipse, sed alius debebat, & datur repe-
titio iuxta leges pro secunda opinione relatas; hanc distin-
ctionem vltra Salycet. Paulum de Castr. & Iason. in dict.
leg. repetitio, secuti sunt Ioannes Harprechius in §. his quoque
num. 37. & 38. vbi quod est communis, & verissima distin-
ctio instit. quib. mod. re contrah. oblig. Piccard. ibidem num.
20. & 22. vbi subdistinguit, an quis suum, an sibi debi-
tum receperit, & posteriori casu admittit distinctionem
Accursij, primò verò negat absolutè dari repetitionem,
Vvessembec. in pandect. lib. 12. tit. 6. nu. 5. Donell. comment.
iur. ciuil. lib. 14. cap. 13. ibique Osuald. allegat. concord. Cu-
iac. lib. 8. obser. cap. 9. Mozzius de contract. tract. de indebit.
tit. de caus. quæ faciunt cessar. condict. indeb. num. 10. & 11.
pluresque Vltramontani relati ab Harpprecchio dicto num.
38. in fin.

Nos autem versamur in secundo casu distinctionis Accur-
44 sij; nam quicquid sit, † an in dubio censeatur solutum
nomine debitoris, vt voluit Bartol. in dicta leg. si pene §. 1.
45 Mozzius d. tit. de caus. nu. 11. † quibus contrariatur Harp-
prechtus, nisi adsint circumstantiæ, quę aliud suadeant in
dict. §. is quoque num. 40. & seqq. instit. quib. mod. re contrah.
oblig. ex lectura Instrumentorum, Summario Ciuitatis n. 9.
constat oculariter Sauinum soluisse, tanquam fideiussorem
Bentiuoli pro secunda depositaria reportando cessionem
46 iurium, † & sic nomine proprio animo liberandi se à fi-
deiussione non contemplatione debitoris, vt ponderauit
Rot. in Signina Saluiani 14. Martij 1639. §. nec visum coram
Reuerendissimo Salamantino, & ex text. in l. Papinianus 28.
ff. mand. notat in puncto gloss. in leg. si quod possessor 34. verb.
suo nomine, vers. sed si non apparet, ff. per hered. Vndè nec di-
ci potest, quòd soluerit tanquam tertius, & quamuis in actu
solutionis reportauerit à Ciuitate cessionem iurium contra
Bentiuolum, & Paccaronum, dummodò iura contra Ci-
uitatem non retorqueantur, non ideò præclusa est ei via
agendi contra Ciuitatem condictione indebiti ex propria
persona competente ob Indebitam solutionem: maximè
47 † quia tunc liberos, ex quibus indebitum probatur, non-
dum videre potuerat, vt latiùs supra demonstrabatur, &
præsumitur ignoranter soluisse, Negusan. qu. 454. nu. 9.

Quapropter recedendo à posterioribus decisionibus ante-
cedentes coram Eminentissimo Domino Cardinali Panzirolo
sub die 30. Maij 1636. & 15. Iunij 1637. & aliam coram bon.
mem. Merlino 28. Iunij 1638. confirmandas esse resolutum
fuit vtraque parte bis informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Subhastationis.

Veneris 10. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Adultus existens in loco Iudicij, citari quidem potest ad effectum, vt legitimè compareat, & iudicium cùm Curatoris interuentu substineat; non tamen validè conueniri potest, nisi citato Curatore, quem si non habet, Iudex eidem licet inuito, decernere debet alias, quidquid in eius præiudicium gestum fuerit irritum, ac nullum esse firmatur. Cohæredes ad persoluenda debita hæreditaria quando teneantur pro virili, quando verò insolidum eruditè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 Nullitas mandati reddit nullam etiam subhastationem subsecutam.

2 Pupillis debet deputari Curator, alias mandatum contra ipsos relaxatum est nullum.

3 Adultus validè potest conueniri, nullo etiam assignato Curatore. Intellige, vt num. 4. Et quando secus, num. 7.

5 Curatorem debet Iudex Adulto deputare, licet eo inuito; Et quid si non fuerit deputatus, num. 6.

8 Adultus absens à loco iudicij, & absque deputatione Curatoris conuentus, censetur nulliter condemnatus.

9 Liquidatio præcedere debet alias ante illam, nulla potest actio pro certa summa experiri.

10 Hæres pro hæreditarijs tantùm portionibus tenetur ad solutionem debiti hæreditarij. Intellige, vt num. 12.

11 Et quid si actio fuerit indiuidua.

12 Hæres quando teneatur insolidum, & quando teneatur pro virili ad solutionem debitorum hæreditariorum.

14 Retentio pro summa debita non admittitur in spolio præsertim iudiciali, & quare.

D E C I S I O L.

DIssoluta inter Ioannem Paulum de Pisentibus, & Ludouicum Braccium Societate inter vtrosque fuit stipulata transactio, vt sociales libri, donec Ioannes Paulus ex scut. 5. mill. sui capitalis 4. mill. reciperet, ac insuper quantitatem scutorum 1136. vti creditor societatis consequeretur penes ipsum remanerent; quòs tantùm quoties requisitus, Ludouico teneretur exhibere, vt residnorum partem sibi tangentem post completam in prædicta quantitate consocij satisfactionem, posset exigere hic verò triginta post annos, cùm inter cæteros Ioannis Pauli mediatos hæredes Oliuam, & honestam pupillas ab Vrbe absentes pro exhibitione librorum citationis edicto vocasset, easque loco damnorum, & interesse, quæ ex præfata causa subierat ad scuta 1000. pro nunc persoluenda ex reliquo capitalis obtinuisset condemnari, executione quoque peracta mediante subhastatione trium, ac decem locorum montium easdemmet pupillas spectantium. Ad quarum instantiam commissa mihi causa dubitaui, an prędicta subhastatio possit substineri, & ex vtroque nullitatis, ac iniustitiæ fundamento corruere fuit hodie responsum.

Siquidem † nullitas mandati, quæ in subsequutæ etiam 1
subhastationis instuit nullitatem secundum Bart. in leg. si non
fortem, §. si centum, ff. de condit. indebiti, ibique Iason. n. 2.
Rot. in Assisien. Subhastationis 15. Nouembris 1596. coram
Orano, post Marches. de commiss. par. 3. fol. 47. † in dubium 2
renocari non potest in casu proposito, quo mulieribus pupil-
lis, Curatore non deputato, ac ipsis proindè indefensis fuerat
relaxatum, contra text. in l. acta, §. finali, ff. de re iudic. & in
l. cum, & minores, C. si aduersus rem iudicatam, notat Calder.
in l. si Curatorem habens in princip. sub num. 9. Cod. de in inte-
grum rest. minorum, Vantius de nullitat. ex defectu mandati
num. 28. Rojan. cons. 85. num. 28. vol. 2. Ofasch. dec. 36. nu. 25.
& 26. Giurba dec. 109. num. 5. Rota coram Puteo decis. 306.
nu. 7. lib. 2. & in Maceraten. Hæreditatis 2. Decembris 1639.

coram

2 *coram Reu. P. D. meo Royas, & in Vrbenetana Legat i 4. Iulij 1646. in §. sententia prima, & in §. hanc opinionem coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana Salutiani 1. Iulij 1648. & 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono.*

3 Et licet † præfatæ Mulieres excessissent ætatem pupillarem, adeòque potuissent validè nullo etiam assignato Curatore conueniri, per text. *in l. 1. §. sufficit*, ibique Bart. *num. 1. ff. de administr. Tutorum*, Gratianus *decis. Marchiæ* 73. *num.* 1. Rot. *dec. 674. num. 6. par. 1. recent.*

Hæc tantùm conclusio non debet simpliciter, sed cum
4 sequenti declaratione admitti, † vt scilicet Adultus existens in loco iudicij citari quidem possit ad effectum, vt legitimè compareat, & iudicium cùm Curatoris interuen-
5 tu sustineat, † vt declarat Iure Consult. *in d. §. sufficit*, quem tantùm si non habeat, Iudex eidem licet inuito de-
6 cernat, iuxta text. *in §. item inuiti instit. de Curat.* † Cùm alias quidquid in eius, tanquam indefensi præiudicium gestum fuerit irritum ipso iure reddatur, ac nullum, per text. *in d. l. acta, §. vlt. ff. de re iudic. & l. cum, & minores*, vbi post gloss. notant communiter, *C. si aduers. rem iudicatam*, Bald. *in dict. §. sufficit num. 7. & 8. ff. de administr. Tutor.* Decius *cons. 309. num. 1.* Caldas *ad d. l. si Curatorem habens num. 15.*
7 *in fin.* † Sin autem adultus absit à loco iudicij, nonnisi citato Curatore possit validè conueniri, vt subdit idem Iure Consult. *in d. l. 1. §. sufficit, vers. in absentibus autem, ff. de administrat. Tutor.* & notat ibi Bart. *num. 3. & in leg. 2. ff. de Curat. bon. dand. num. 1. & in l. 3. §. siquidem, ff. qui pet. Tutor. & Curat. nu. 1.* Angel. *cons. 103. num. 1.* Alex. *cons. 100. in fin. lib. 5.* Montan. *de auct. Tutor. cap. 30. nu. 28.* vbi de communi
8 testatur, ac praxi. † Adeòque præfatæ Mulieres, nec in Vrbe præsentes, sed in patria longè remota commorantes, nec aliter in iudicio defensæ nulliter ibidem condemnatæ censentur, vt respondit Rot. *in adducta Vrbenetana Legati in §. & quidquid sit de prædictis coram R. P. D. meo Bichio.*

9 Alterum iniustitiæ † fundamentum, quo mandatum ipsum, ac subhastatio eiusdem consecutiua laborat, apertè conuincitur, dum ex Instrumento transactionis, cuius vigore tam ipse, quàm Ioannes Paulus consocius conuenerat, quòd satisfacto prius ipso Ioanne Paulo de quantitate ibidem expressa, residuum effectuum societatis inter eos deberet æqualiter diuidi: Quare non anteà validè potuit idem Ludouicus actionem pro certa summam experiri, quàm illius liquidatio præcessisset, ad text. *in leg. tertia, C. de sententijs, quæ sine certa quantitate*, Bart. *in l. proindè, §. notandum, ff. ad l. Aquil.* Bald. *in l. 2. C. de execut. rei iudic.* Surd. *cons. 248. num. 18.* Rot. coram Seraphin. *dec. 1168. num. 5. &*
10 *dec. 689. num. 3. par. 1. recent.* † Tum etiam ex relaxata condemnatione insolidum contra Mulieres pro integra summa scutorum 1000. loco damnorum, & interesse, contra quas tamen vti hæredes pro tertia parte Antonij Aui hæredis pro dimidia præfati Ioannis Pauli, poterat pro hæreditarijs tantùm portionibus decerni, ad text. *in l. 2. C. de hæred. act.* vbi gloss. & DD. *& in l. pacto, Cod. de pactis*, Surd. *cons. 415. num. 14.* Grass. *in §. hæreditas quæst. vltim. num. 12.* Rot. coram bon. mem. Vrgellen. *dec. 58. num. 1. & in Tudertina Redditionis rationis 28. Iunij 1645. in princip. coram Reu. P. D. meo Otthobono.*

11 Non obstat, † quòd actio ad factum exhibitionis librorum intentata per Ludouicum existat indiuidua, cuius virtute teneatur hæres vnusquisque insolidum, secundum Alciat. *in leg. 4. §. Cato num. 42.* Soccin. inn. *num. 84. ff. de verb. oblig.* Grass. attestans de communi *in dict. §. hæreditas quæst. 12. num. 17.*

12 Ex † Mulierum enim Summario constat ipsas æquè principaliter fuisse conuentas, & condemnatas ad solutionem interesse de sui natura diuiduum, ac pro portionibus tantummodò hæreditarijs proindè præstandum, ad text. *in l. in executione, §. insolidum, & l. cum ex causa, ff. de verb. obligat.*
13 notat Bart. *in l. 2. §. ex his num. 9. & 10.* † distinguendo inter actionem à principio intentatam ad factum contra vnum ex hæredibus, & æquè principaliter contra eundem excitatam ad soluendum interesse, vt primò casu teneatur insolidum, secundò verò tantùm pro virili, & ibi etiam Alexan. *num. 6.* Castr. *num. 3. vers. sed si æstimatio petatur iure actionis*, Imol. *num. 22. ff. de verb. oblig.* Gratian. *discept. forens. cap. 323. num. 7.*

14 Hinc cessat † obiecta retentionis exceptio saltem pro summa debita; Tum quia creditum ex aduerso prætensum dignoscitur esse illiquidum; tum quia retentio ab hoc Tribunali non admittitur in spolio præsertim iudiciali, ne iustus iudiciorum ordo peruertatur admittendo probationes post sententiam executioni demandatam, iuxta *decis. Clusanen.* 172. Gregor. 105. *num.* 10. Buratt. 584. *num.* 6. & aliorum quos secuta fuit Rota *in Romana Vineæ 27. Aprilis 1646. in §. nam equidem attenditur, & §. quia neque ex productis coram R. P. D. meo Corrado.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Perusina Suffragiorum.

Lunæ 13. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Prætendens medietatem vocum in suffragijs, debet illam in indiuiduo probare, nempè eam habuisse in actu ab omnibus suffragia habentibus expedito, etiam si agatur in iudicio possessorio. Suffragia pertinent ad suffragantes in capita non in stirpes, dummodò ita actus expediti probentur, nec declarationes post possessionem suffragantibus acquisitam eidem præiudicare valent, sed de petitorio sunt intelligendæ.

SVMMARIVM.

1 *Actus facti in Congregatione, in capita dicuntur facti vti ab vno corpore, non autem vti à pluribus membris separatis.*

2 *Iudicium manutentionis leues probationes admittit.*

3 *Actus vnicus sufficit pro manutentione obtinenda.*

4 *Præseruatiua adiecta à partibus exercitatione actus præseruat tantummodò in petitorio, non autem in possessorio.*

Quo idem est in præseruatiua adiecta à Iudice, numer. 4. & 5.

Dummodò non sit in decretu prouisionali, in quo præseruatur ipsa possessio, num. 6.

7 *Possessio acquiritur in ipso actu suffragationis, nec potest illi præiudicari per declarationem posteà secutam.*

Intellige, vt num. 11.

8 *Declaratio facta post actum non præseruat iura possessorij, sed tantum petitorij.*

9 *Renunciatio possessionis iam acquisita, non potest fieri in præiudicio successorum in officio.*

Quia possessio fuit ipsi officio non officiali acquisita, numer. 10.

12 *Possessio varia vnius non inficit possessionem certam alterius.*

13 *Suffragium illius, qui alteri concorditer adhæret, non est necessarium.*

Imo sola præsentia, & taciturnitas citantis habet vim concordis suffragij in personam illius ab altero nominati, num. 14.

15 *Actus æquiuocus possessionem non tribuit.*

16 *Actus ab aliquibus ex collegijs tantum facti non præiudicant possessioni aliorum non interuenientium.*

17 *Consul non potest alteri Consuli præiudicare.*

18 *Prætendens possessionem medietatis suffragiorum, tenetur illam probare in casu indiuiduo, scilicet in interuentu omnium aliorum suffragantium.*

19 *Exceptiones respicientes titulum sunt ad petitorium reijcienda.*

DECISIO LI.

GVbernium, ac regimen Collegij nuncupati Sapientiæ Nouæ in Ciuitate Perusiæ erecti spectare ad Dominum Priorem Ecclesiæ Cathedralis, & Dominos Consules Mercaturę eiusdem Ciuitatis, nemo ambigit, sed incidit quęstio super partitione suffragiorum in electionibus Officialiũ alijsque negotijs tradendorum; prætendentibus Consulibus, qui quatuor sunt ea numeranda esse in capita, itaut quatuor ipsis, Priori competant duo; Priore verò illis vnicum sibi alterum competere diuiso vtrinque iure suffragandi pro medietate. Ac desuper commissa mihi causa de partium consensu exordiendo, vt debet à summarijssimo possessorio, proposui hodie discutiendum, an cui, & quomodo dandum sit mandatum de manutenendo, fuitque resolutum Consulibus dandam esse manutentionem votandi in capita. 1

Sic

Sic enim seruatum fuisse in suspensione ab officio, tunc
Rectoris, ac Vicerectoris deputatione de anno 1458. in
electione noui Rectoris de anno 1578. in alienatione quo-
rundam bonorum stabilium anno 1584. in electione depo-
sitarij anno 1585. constat ex publicis documentis relatis in
Summar. Consulum num. 1. vbi recensentur dicti actus per
suffragia in capita expediti simul in eodem loco Priore, &
1 & Consulibus congregatis, † quòd sufficeret, vt diceren-
tur interuenisse in capita tanquam vnum corpus, non au-
tem vti duo membra separata, vt aduertit Abb. *in cap. Pa-
storalis num. 7. vers. pone exemplum de rescr. & in cap. scri-
ptum num. 6. in fin. de elect.* Rot. *in Taurinen. Iurispatrona-
tus 11. Ianuarij* 1583. *§. Tamen quando, & 23. Martij* 1584.
*§. 1. & fin. coram recol. mem. Card. Pamphilij, & inter recent.
dec. 82. num. 5. & 6. par. 7.*

Concurrentibus vltrò attestationibus plurium Ciuium
de visu, & certa scientia continuatum idem fuisse ab an-
no 1600. citrà deponentium, quibus licet extraiudicialibus
2 iuncto antecedenti statu, vt supra probato † deferendum,
valdè est in hoc summarijssimo iudicio, quòd leues proba-
tiones admittit, Rot. inter impress. apud Farinac. *post consil.
lib. 2. dec. 323. num. 2.* apud Modern. Perusin *de manutent. de-
3 cis. 97. num. 3.* penes Buratt. *decis. 720. num. 2.* † & sufficit vni-
cus actus pro acquirenda possessione manutenibili, Rip. *in
cap. cum Ecclesia Sutrina num. 94. & seqq. de caus. possess. &
propr.* & in terminis possessionis votandi, Rot. *dec. 193. nu. 4.
& dec. 665. num. 2. par. 4. recent.*

Neque actus gesti de anno 1585. vim enacuat clausula
ibidem apposita, *sine tamen praeiudicio vtriusque Collegij,
videlicet capitalis pro parte Prioris, quatenus plusquam duas
fabas mittere debeat, ac etiam Dominorum Consulum simili-
ter, quatenus plusquam vnam fabam pro quolibet mittere de-
beat, Summ. Prioris num. 7.* Quia ex præcitatis verbis appa-
ret, quòd præseruatiua non cadit super suffragijs in capita,
prout in illo actu tradita à Consulibus fuerunt, sed super eo
tantùm, an Priori plusquam duo, & singulis Consulibus
vltrà vnum pro quolibet competat; quo itaque ad simplicem
suffragationem in capita cum vno suffragio pro quolibet
Consule fuit ex eo actu quæsita Consulibus non contradicta
possessio; cùmque Prior Consules ad sic votandum admi-
serit clausula præseruatiua, nil operatur in possessorio, sed
solùm præseruat iura in petitorio circa pluralitatem suffra-
giorum, quàm siue Prior, siue quilibet Consul prætende-
4 re posset, † vt distinguendo inter præseruatiuam in actu
possessionis adiectam à Iudice, vel ab ipsis partibus, tradit
Adden. ad sanct. mem. Gregor. XV. *dec. 332. sub nu. 6. vers.
verum,* & dixit Rota *decis. 22. sub num. 3.* coram Reueren-
dissimo Vrgellen. *dec. 375. sub num. 7.* coram bon. mem. Bu-
ratt. *dec. 151. num. 7. dec. 162. num. 6. inter impress.* apud Mo-
dern. Perusin. *de manuten.* & in alijs relatis ab eod. Modern.
obser. 50. num. 11. Imò, quòd nec adiecta à Iudice suspendat
5 possessionis acquisitionem, † sed tantùm resoluat, postquam
de alterius iuribus constiterit, & interim sit manutenendus
possessor, tradit Gratian. *discept. 317. num. 31. & seqq.* Cy-
riac. *contr. 10. num. 12.* Caualer. *dec. 633. num. 5.* Rota *inter
recent. decis. 513. num. 1. & seqq. par. 1.* licet secus sit, quando
6 possessio elicitur † ex actu prouisionali cum simili clausula
emanato, de quo loquitur, Rot. in exaduerso allegata *decis.
217. num. 51. & seqq.* apud d. Modern. *de manuten.*

Ita pariter ne Consulibus quæratur possessio votandi in
capita ex supra recensito actu gesto 1578. efficere non po-
tuit declaratio post tres menses à partibus emissa, quòd per
eam ballottationem voluerunt præiudicare Priori, & eius
7 officio, *Summar. Prioris num.* 5. † quia possessio iam
fuerat quæsita Consulibus ab ipso instanti suffragationis an-
teà sequutæ in præiudicium Prioris, qui tunc liberè con-
sensit, Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 93. vers. sed
dubitatur de caus. poss. & propr.* Coccin. *dec. 490. nu. 4.* Vndè
8 † declaratio intelligenda est de præiudicio in petitorio, præ-
sertim quia in dubio non est præsumendum Consules vo-
luisse ex interuallo possessioni iam quæsitæ renunciare,
9 cui † nec renunciare potuissent damno successorum in
officio Consulatus, *leg. quemadmodum, ff. de acquir. possess.*
Mantic. *decis. 259. sub num. 6.* cùm ipsi officio ex actu paci-
10 fico gesto † à Consulibus fuisset quæsita possessio, Rota
*dec. 623. num. 2. par. 2. recent. & dec. 166. num. 1. dec. 335. n. 7.
& 18. post tract.* Modern. Perusin. *de manutent. & in Perusina
Parochialis 7. Aprilis 1642. §. neque in fin. coram me.* Et in
omnem euentum satis est in antecedentibus, & subsequen-
tibus actibus non fuisse declarationem huiusmodi repeti-
tam, † vt in terminis respondit Rota *dec. 193. num. 5. par. 4.* 11
dec. 8. num. 6. par. 5. recent.

Quòd verò in eisdem actibus Prior, aliquando duo tule-
rit suffragia, nihil interest, quia hodie non negatur quin
duo ferre valeat, & varietas hæc, † quæ respicit posses- 12
sionem Prioris non reddit incertam, aut variam possessio-
nem Consulum, qui semper in capita votarunt, vt per
Crauet. *de antiq. tempor. par. 4. sect. 1. num. 62. in fin.* Rot.
dec. 17. num. 11. par. 2. diuers.

Non obstat prætensa iunior possessio Prioris ab anno
1633. citrà; eam enim actus recensiti in eius *Summar. n. 8.
& seqq.* non probant. In electione siquidem Rectoris facta
de anno 1633. cum interuentu Prioris, & duorum Consu-
lum, non mirum si vnus tantùm Consul votum tradidit,
† quia cùm ipse suffragio Prioris adhæsisset, inutile erat 13
alterius Consulis suffragium, *cap. 3. de Iurepatr.* Couarr. *in
reg. peccatum par. 2. §. 7. num. 3.* Guttier. *canon. quæst. lib. 2.
cap. 11. num. 20.* Buratt. *dec. 942. num. 1.* & sola præsentia, ac
taciturnitas ipsius vim habere potuit concordis suffragijs † in 14
personam ab alijs nominatam, Acchill. *dec. 4. num. 14. de præ-
ben.* Caualer. *dec. 197. num. 5.* Rot. *dec. 136. nu. 20.* apud Mo-
dern. Pisan. *de iurepatr.* adeò quod actus ille saltem redditur
æquiuocus, † & propterea irreleuans, *cap. in præsentia,* vbi 15
notant omnes de probat. cum vulgat. & in terminis posses-
sionis, Rot. *dec. 120. num. 2. par. 2. recent.*

Quòd in aliquibus actibus vnus tantùm Consul, &
Prior interuenerint non nocet alijs Consulibus, † qui for- 16
tè ob absentiam, vel aliud impedimentum non interuene-
runt, Rot. *dec. 640. num. 4. par. 2. recent. dec. 269. sub num. 3.
par. 4.* & quibus alter Consul præiudicare non potuit, † vt 17
ferè in puncto ponderat Bald. *cons. 123. num. 3. lib. 5.* qui-
n imò eorum quasi possessio præseruata censetur per suffra-
gium à Collega traditum, Garz. *de benef. par. 5. cap. 5. nu.
115.* Rimin. iun. *cons. 14. num. 40.* Rot. *dec. 713. num. 6. & 7.
par. 1. diuersor. dec. 452. num. 9.* coram sanct. mem. Gregor.
XV. *dict. dec. 136. num. 13.* apud Modern. *de iurepatr.* & Prior,
qui medietatem suffragiorum prætendit etiam, vbi plures
Consules interueniunt probet, necesse est suam possessio-
nem † in casu indiuiduo actus expediti cùm interuentu plu- 18
rium Consulum, Alex. *cons. 6. per tot. lib. 5.* Rolan. *consil. 80.
num. 10. lib. 1.* Seraph. *dec. 326. num. 2.* Mantic. *dec. 56. nu. 7.*

Alij tandem actus expediti concorditer à Priore, &
Consulibus non explicant, quomodo suffragia tradita fue-
rint, & an in capita, vt præsumi debet stante longæua
possessione Consulum votandi in capita ex publicis docu-
mentis, ac extraiudicialibus attestationibus plurium No-
bilium, vt initio dicebam probata vsque ad hæc tempora,
in qua propterea Consules manutenendi sunt reiectis † ad 19
petitorium alijs exceptionibus titulum respicientibus, Rot.
dec. 170. num. 5. & seqq. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.
57. num. 8. & dec. 320. num. 9. post tract.* Modern. *de manut.
& alijs sæpissime.*

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Angloneñ. Territorij.

Luna 13. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Attentata quando, & ex quibus dicantur com-
missa perbellè discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Nunciatio noui operis licet extraiudicialiter intimata
operatur, vt omnia posteà ædificata veniant tanquam
attentata demolienda.*

Et habetur ad instar inhibitionis, num. 2.

3 *Attentata sunt omnia gesta pendente lite super termina-
tione confinium.*

4 *Attentata sunt omnia gesta post decretum supersesso-
ria.*

5 *Attentata sunt omnia gesta post appellationem.*

*Quod procedit etiam si infrà legitimum tempus appella-
tum non fuerit, dummodò tamen appellatio admissa
sit, num. 6.*

*Inde à fortiori procedit, si appellatio infrà decem dies
interposita fuerit, num. 7.*

8 *Al-*

8 *Allegatio Iudicis suspecti ligat manus Iudicis, & causat attentata.*
9 *Auocatio causæ habet vim inhibitionis etiam, antequam parti notificetur.*
10 *Auocatio causæ tollit iurisdictionem Iudicis à quo.*
11 *Inhibitio siue iusta, siue iniusta est timenda.*
Et causat attentata, etiam si Iudici non sit intimata, dummodo sit intimata parti, num. 12.
13 *Attentatorum reuocatio eo magis, admittitur ad coercendam attentantium licentiam, & temeritatem.*
14 *Attentata non dicuntur gesta pendente tempore ad appellandum à decreto reuocationis attentatorum, & num. 16.*
Appellatio non admittitur à decreto reuocationis attentatorum, num. 14.
15 *Appellatio non datur à sententia interlocutoria.*
Præsertim si sit super reuocatione attentatorum, num. 16.
17 *Attentata non dicuntur gesta in executionem sententiæ, à qua non datur appellatio saltem suspensiua.*
18 *Attentata debent concludenter probari, vel facta infrà decem dies ad appellandum, vel facta post appellationem interpositam.*
19 *Attentata dicuntur omnia medio tempore gesta, quando Signatura simpliciter causam appellationis commisit.*
Fallit, si gesta medio tempore sint gesta post decennium datum ad appellandum, & appellatio non fuerit interposita, num. 20.
21 *Attentata vltima veniunt prius, & ante omnia purganda.*
22 *Attentata quando consistunt non in decreto, sed in actuali executione non sufficit simplex renunciatio, sed omnia debent reduci ad primæuum casum statum, & num. 23.*

DECISIO LII.

OCcasione litis introductæ, & respectiuè prosecutæ coram diuersis Iudicibus de partibus inter Monasterium Sanctæ Mariæ de Sagittario Ordinis Cistercieñ. & Monasterium Sancti Nicolai Ordinis Carthusianorum super electione Arginum, & constructione Aquæductuum cum nouo alueo pro ducenda aqua à flumine Sinni ad molendinum, quòd dicti Carthusiani construere prætendebant plura hinc inde commissa fuisse attentata vtraque Pars contendebat; Cistercienses enim dicebant attentatam non solùm constructionem Aggerum, seu Capoleuatæ tanquam factam post nunciationem noui operis, & lite pendente, sed etiam appositionem terminorum pro diuisione Territorij demandatam in sententia Ordinarij Angloneñ. tanquam factam pendente tempore ad appellandum. E contra Carthusiani prætendebant remotionem dictorum terminorum, & Aggerum factam in executionem sententiæ Ordinarij Policastreñ. in secunda instantia latæ subiacere vitio attentatorum eo quia, & illa facta fuerat pendente tempore ad appellandum. Denique Cistercienses dicebant sententiam Vicarij Tarantini, per quam pronunciatum fuit terminos, & aggeres remotos esse remittendos ad pristinum statum, laborare vitio attentatorum, prout alia omnia gesta in executionem dictæ sententiæ, eo quia lata fuit, postquam dictus Vicarius allegatus fuerat suspectus, imò postquam præsentata illi fuerat inhibitio vigore Breuis Apostolici directi Ordinario Cosentino.

In conflictu tot prætensorum hinc inde attentatorum commissa mihi causa dubitaui, an constaret de attentatis, quæ venient reuocanda, & Domini respectu Carthusianorum tantùm dixerunt de illis constare.

Nam elatio Arginum, & constructio Aquæductuum gestæ ab eis fuerunt, nedum post nunciationem huius noui operis, quæ licet extraiudicialiter intimata afficit, & ope-
1 ratur, † vt quidquid posteà ędificatum fuerit sit reuocan-
dum, ac demoliendum per viam, & modum attentati, *l. 1. §. nunciatio ibi ex hoc edicto non habet necessariam Prætoris aditionem, ff. de nou. oper. nunciat.* Iason. *in l. nunciatio nn. 1. ff. eod.* Bart. *in l. fin. num. 4. vers. solùm in nunciatione, ff. de appell. recip.* Bald. *cons. 245. sub num. 2. vers. natura noui operis lib. 2.* quem sequitur Surd. *cons. 154. sub nu. 9. vers. quia ad demolitionem agitur per viam attentati,* Lancell. *de attent. 3. par. cap. 28. num. 63.* vbi quod per talem nunciationem dicitur in-
2 ducta inhibitio reddens attentatum, † quidquid posteà ge-
stum fuit, Gratian. *discept. forens. cap. 84. sub num. 6. vers. præsertim,* dicens hoc speciale in noui operis nunciatione, verùm etiam lite coram Ordinario Angloneñ. pendente super terminatione confinium, † quo tempore nihil citrà vi- 3
tium attentatorum innouari poterat, *cap. 2. lit. pend. in 6. Clem. 1. eod. tit.* Natt. *cons. 568. n. 4.* Lancell. *de attent. cap. 4. in præfat. n. 298. cum seqq.* Rot. *dec. 10. vt lit. pend. in nou.* Buratt. *dec. 262. num. 3.* Immò post decretum prouisionale dicti Ordinarij Angloneñ. quo mandauit supersederi in constructione Aggerum, seu Capoleuatæ, quòd indicat illam non fuisse per prius constructam, & facta † post dictum decretum, 4
vt subiecta fuerit vitio attentatorum, latè tradit Lancellott. *de attent. post inhib. ampl. 6.* Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 435. per tot.* & coram bon. mem. Buratt. *decis. 902. num. 2. & alibi passim.*

Est pariter attentata appositio confinium, prout alia omnia, quæ gesta fuerunt in executionem sententiæ diffinitiuę Episcopi Angloneñ. nam cùm à dicta sententia daretur ap-
pellatio, † & illa gesta fuerint intra tempus ad appellandum, 5
ab attentatis excusari non possunt, ad text. *in cap. non solùm de appell. in 6. gloss. in cap. dilectis, verb. exequendam de appell. l. vnica, ff. nil nouan. appell. interposit.* Franch. *in cap. ad audientiam in fin. eod. tit. de appell.* Lap. *alleg. 1. n. 11.* Rot. coram Caual. *dec. 211. n. 3. & dictum fuit in Ortana Beneficij 19. Ianuarij 1643. in princ. coram R. P. D. meo Royas Calaguritana beneficij de Lagrono 19. Februarij 1649. coram R. P. D. meo Verospio §. 1. in fin. & in Calaguritana beneficij S. Martini* 10. *Maij 1649. coram R. P. D. meo Corrado, §. ac proinde;* Idque si ad-
mittitur, † quamuis infra legitimum tempus appellatum non 6
fuerit, Adden. ad san. mem. Greg. XV. *dec. 339. n. 6.* Franch. *in cap. ad audientiam in fin. de appell.* multò magis procedere debent in proposito casu, in quo appellatio interposita fuit in-
tra † debitum tempus decem dierum, eaque simpliciter al- 7
teri Iudici commissa apparet, Rota coram Butatto *dec. 903. n. 2. Comen. Iurispatronatus 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Corrado Comen. Capella 24. Ianuarij 1648. coram Reueren. D. meo Decano Auenionen. hæreditatis 10. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Royas, & in Illerden. Decimarum 28. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Eodem vitio attentatorum dixerunt etiam Domini laborare sententiam latam in tertia instantia à Vicario Archiepiscopi Tarentini, omnesque alios actus executionem dictæ sententiæ respicientes non solum ex eo, quòd præcesserat allegatio suspicionis dicti Vicarij cum appellatione ab vlterio-
ri processu, quæ sola sufficiebat, † vt manus Iudicis à quo li- 8
gatæ remanent, Lap. *alleg. 1.* Bursatt. *cons. 21. n. 21. lib. 1.* vbi alios in id congerit Lancell. *de attent. 2. par. cap. 6. n. 8.* Acchill. *dec. 320.* Caputaq. *dec. 35. & 143. lib. 1.* Rot. corā bo. me. Card. Milino *dec. 40. n. 1.* Verùm etiam, quia obtenta fuerat com-
missio auocatoria causæ, † quæ vim semper habet inhibitio- 9
nis, etiam antequam parti notificetur, tali enim casu ipse
Princeps dicitur inhibere, & auocatio † tollit primam iuris- 10
dictionem à iudicio, à quo Lancell. *de attent. par. 4. cap. 10. n. 4. & seqq.* Rot. *in Leopolien. Censurarum 27. Ianuarij 1645. coram Reu. P. D. meo Cerro, & in Romana locorum montium 14. Maij 1649. coram R. P. D. meo Bichio;* Quinimò specialis inhibitio emanata vigore dict. commissionis præsentata fuerat
tam Iudici, quàm parti, † quæ siue iusta, siue iniusta semper 11
erat timenda iuxta sententiam in hoc Sacro Tribunali sępiùs firmatam, & signanter alijs omissis in *Cæsaraugustana distributionum, seu attentatorum 15. Februarij 1645. & in Bonon. attentatorum 18. Iunij 1646. & in Leuceorien. attentatorum 26. Iunij 1648. §. 1. coram R. P. D. meo Cerro, & in Melenitana pensionis 14. Maij 1649. coram Reu. P. D. meo Bichio, §. aut ipsi Iudici in fin.* Immò nil referret, etiamsi non fuisset actua-
liter Iudici præsentata, † quia ad effectum causandi attenta- 12
ta sufficit inhibitionem intimatam fuisse parti, Rota coram san. mem. Greg. XV. *dec. 360. nu. 2.* cum alijs adductis *in dict. Leuceorien. d. §. 1. & in d. Melenitana pensionis 14. Maij 1649. coram R. P. D. meo Bichio sub eod. §. aut ipsi Iudici,* cum alijs relatis *in Lucana Canonicatus 30. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Peutingero, & in Taurinen. Parochialis 13. Maij 1647. coram R. P. D. meo Celso.* Et ex his cùm constet plures attentatorum species in vno, eodemque casu interuenisse scilicet ob recusationem, commissionem, & inhibitionem eo faci-
liùs visa fuit demandanda illorum reuocatio † ad magis 13
coercendam attentantium licentiam, atque temeritatem.

E conuerso attentata, quæ prætenduntur pro parte Carthusianorum ex eo, quòd Cistercienses post sententiam, seu verius decretum ad eorum fauorem factum per Ordinarium Policastreñ. statim deuenerint ad demolitionem Aggerum,

rum, seu Capoleuatæ, & ad remotionem confinium apposi-
torum pro diuisione Territorij, nondum elapso tempore ad
appellandum non visa fuerunt subsistere. Quoniam dictum
14 decretum factum fuit super reuocatione † attentatorum,
à quo non debebatur appellatio saltem suspensiua, vt pluribus
rationibus comprobat Lancell. *de attent. par. 3. cap. 28. nu. 49.*
& hoc ea ratione, quia sententia lata super reuocatione
15 attentatorum est merè interloquutoria, † à qua nunquam
datur appellatio, *l. 1. C. quor. appell. non recipien. l. ante senten-
tiam, ff. de appell. recipien.* Rot. *dec. 2. de restit. spol. in nou.* &
hæc opinio procedit absque vlla penitus difficultate, quando
16 † prout in proposito casu agitur de reuocatione attentato-
rum commissorum intra tempus ad appellandum, vel ap-
pellatione pendente, nam illorum purgatio non retarda-
tur per appellationem interpositam ex ea ratione, quòd qui
appellatione pendente attentauit appellationis beneficio ca-
rere debet, vt in eo puniatur, in quo deliquit, sic enim atten-
dando, vt se indignum beneficio appellationis reddiderit, be-
nè probat text. *in cap. an sit in fin. de appell.* & ibi communiter
DD. præsertim Dec. *sub nu. 7.* Lancell. *d. cap. 28. nu. 130.* & sic
17 gesta in executionem sententiæ, † seu decreti, à quo non
debebatur appellatio saltem suspensiua dici non possunt at-
tentata, Paris. *cons. 108. n. 121. lib. 1.* Rolan. *cons. 77. n. 20. lib. 2.*
Caual. *dec. 42. num. 4. & fuit dictum in Bononien. Fideicommis-
si de Blanchis 14. Ianuarij 1636. in princip. coram R. P. D. meo
Royas*, eòque magis prædicta locum habere debent, cùm nec
etiam constet executionem dicti decreti factam fuisse intra
decennium ad appellandum, vel post appellationem interpo-
sitam, prout esset necesse probari concludenter ab eo, qui pre-
18 tendit † executionem attentatam fuisse.

Hincque resultat responsio ad aliud obiectum, quòd dum
Signatura simpliciter commisit causam appellationis à dicta
sententia, censeatur illam habuisse pro appellabili, sicque
commissio appellationis retrotrahatur ad reddenda attenta-
19 ta, quocunque gesta fuerunt medio tempore; † Quia obie-
ctum procedit respectu executionis factæ intra tempus ad
appellandum, vel post appellationem interpositam, nam
quamuis appellatio non videatur attendenda, ex quo causa
est inappellabilis.

Tamen si Signatura illam committit, tunc retrotrahitur
20 ad reddenda attentata medio tempore gesta. † At secus est si
gesta fuerunt post lapsum decennij dati ad appellandum,
vel nec post appellationem interpositam, vt ita distinguen-
do comprobauit Rota *in Comen. iurispatronatus 25. Iunij
1646. coram R. P. D. meo Corrado Comen. Capella 24. Ianua-
rij 1648. coram Reuerendiss. D. meo Decano Auenionen. here-
ditatis 10. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Royas, & in Melo-
tana commenda de Vaours 13. Maij 1650. coram R. P. D.
Cerro, §. quia cum ab ea appellatum fuerit.*

Et in omnem euentum cùm Monasterium Carthusiæ vl-
timo loco attentauerit in executionem sententiæ Vicarij Ar-
chiepiscopi Tarentini non attentata allegatione suspicionis,
& inhibitione emanata vigore commissionis, proculdubio
21 hæc veniunt ante omnia reuocanda, † ex quo vltima atten-
tata in primis, & ante omnia sunt purganda, *cap. fin. de or-
din. cognit.* Rot. *dec. 27. in fin. de appell. in nou. dec. 870. num. 7.
par. 4. recent. & dec. 191. num. 8. coram bon. mem. Durano*, quæ
attentata cùm non consistant in simplici decreto, sed in
22 actuali executione ex supra adductis, † non sufficit pro il-
lorum purgatione simplex renunciatio à Carthusianis obla-
ta, Rota coram Penia *dec. 196. num. 9. & inter recent. dec. 269.
num. 1. par. 1.* sed debent omnia reduci ad primæuum statum,
23 † prout reperiebantur antequam fuerint commissa attenta-
ta, vt in puncto firmauit Rot. *dec. 61. in princ. par. 4. tom. 2. rec.*
Et ità vtraque parte, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Lucana Vnionis.

Mercurij 15. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Regula reuocatoria vnionum, nondum effectum
sortita cùm comprehendunt vniones factas non
pro necessitate Ecclesiæ, sed pro commodiori
beneficiatorum substentatione.

SVMMARIVM.

1 *Vnio vt subsistat, nec cadat sub regula reuocatoria, re-
quiritur non solum Ecclesiæ necessitas, sed quod propter
tenuitatem redditunm non reperiantur, qui velint be-
neficia acceptare.*
2 *in Vnionibus honestus modus seruari debet.*
3 *Necessitas alia, quàm Ecclesiæ in vnionibus seruari de-
bet, & num. 5.*
4 *Vnionis necessitas excluditur quoties beneficia, vt pri-
mum vacauerint ab alijs fuerint acceptata.*
*Seruitium semper præstitum Ecclesiæ excludit necessita-
tem vnionis, num. 4.*
6 *Beneficiati si semper eorum portione fuerunt contenti, &
honestate vixerunt necessitatem illis alia beneficia v-
niendi excludunt.*
7 *Pensio soluitur ex fructibus, & habito respectu ad
illos.*
8 *Capellani si eorum redditus non essent sufficientes, non est
verisimile, quod non reclamassent.*
9 *Præbendarum tenuitas, cùm tenuitate distributionum
quotidianarum requiritur ad effectum vnionis.*
10 *Vnio in parte nulla, & inualida dicitur nulla, & inua-
lida in totum.*
11 *Vnio facta non pro necessitate Ecclesiæ, sed pro commo-
diori substentatione beneficiatorum subiacet regulæ re-
uocatoriæ vnionum.*

DECISIO LIII.

SVb die 27. Aprilis 1648. DD. recedendo à decisione an-
tecedenti firmarunt coram Reuerendissimo Terraci-
nen. vnionem factam fauore Beneficiatorum non sustine-
ri. Hodie reproposita causa persliterunt in resolutis, quia
ad effectum, vt vnio subsistat, nec cadat sub regula reuo-
catoria, † non solùm requiritur Ecclesiæ necessitas, sed 1
etiam quod illa sit talis, vt propter tenuitatem redditunm
non reperiantur, qui velint Capellanias acceptare, & Ec-
clesiæ inseruire, *vt in cap. exposuisti de præben.* dixerunt Abb.
num. 4. Buratt. Ancharan. & Io: Andr. *num. 2.* Card. & Imol.
num. 1. Host. *eod. nu. vers. & per consequens, & num. seqq. vers.
& considerare*, vbi monent Episcopos, ne in vnionibus fa-
ciendis compatiendo Beneficiatis illorum in expendendo lu-
xuriam nutriant, † quia in talibus honestus modus seruan- 2
dus est, & firmauit Rota coram Acchill. *dec. vnica num. 1. &
seqq. super regula reuocatoria vnion. & in Tolotana Beneficij
de Vallecas 20. Nouembris 1592. coram Gypsio*, relata per
Garz. *de benef. par. 12. cap. 2. num. 284.* vbi ponderat, quòd si
alia necessitas, quàm Ecclesiæ attendenda esset, † regulæ re- 3
uocatoriæ vnionum essent frustratoriæ cùm semper illæ pos-
sent dici factæ pro commodiori substentatione inseruien-
tium, & pro augumento Cultus Diuini, & plures cumulant
Adden. *ad dec. 576. num. 81. & seqq. par. 4. tom. 3. recent.*

In præsenti verò casu tantùm abest, quòd probetur hu-
iusmodi præcisa necessitas, quòd immò ex testibus à Bene-
ficiatis inductis illa absolutè excludatur, dum deponunt,
quòd Capellaniæ, † de quibus agitur quoties venit casus va- 4
cationis statim fuerunt obtentæ, & acceptatæ à personis
idoneis, & honestis, & ab eisdem decenter fuit semper
præstitum seruitium Ecclesiæ, vt benè ponderatum fuit *in
Mediolanen. Cimiliarcatus 13. Maij 1644. & 10. Martij
1645. coram R. P. D. meo Peutingero*. Et licet primus, &
tertius testes super quinto affirment, aliquando non omnes
Capellanos inseruijsse, & quàm plures ex ipsis procurasse
alia officia in diuersis Ecclesijs. Attamen subdunt inconti-
nenti, non ideò Ecclesiam fuisse debito destitutam seruitio,
& officia prædicta procurata fuisse pro commodiori substen-
tatione eorum, quæ sola non habetur in consideratione
ad effectum validitatis vnionis, † sed Ecclesiæ necessitas 5
est attendenda, iuxt. text. *in d. cap. exposuisti de præben. & in
Clem. 1. §. ad hæc de stat. Monac.* Rebuff. *in prax. tit. de vnion.
nu. 39.* Rot. *dec. 133. num. 2. & 3. par. 2. diuers. & in Narnien.
vnionis 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo Bichio*. Comproba-
tur etiam huiusmodi veritas, non solùm quia Beneficiati, (vt
deponunt ijdem testes) semper contenti fuerunt solita por-
tione sibi assignata, † & hucusque honestè vixerunt absque 6
istis beneficijs vnitis, vt ponderat Oldrad. *cons. 262. num. 1. in
fin.* Rota coram Seraph. *dec. 1385. num. 3.* cum alijs per Add.
ad san. mem. Greg. *dec. 419. num. 6.*

Sed etiam, quia quam plures ex prædictis Capellanijs
sunt grauatæ pensionibus; signum euidens, quòd sint pin-
gues,

7 gues, & aptæ ad ſubſtinendum huiuſmodi onus † cum
penſio ſoluatur ea fructibus, & habito reſpectu ad illos,
Surd. *conſ.197. num.20. verſ. quod vero, & conſ.445. num.18.*
Gratian. *cap.534. num.* 30. *&* 33. Nec ſit veriſimile, quod
8 Capellani non reclamaſſent, ſi † redditus non eſſent ſuffi-
cientes, vt in ſimili ponderauit Rot. *dec.213. num.22. &*
ſeq. par.6. in recent.

Et ceſſat difficultas, quia non conſtat de redditu particu-
larium Præbendarum quas habent ferè omnes Capellaniæ
præfatæ, cùm tamen ad hunc effectum requiratur tenuitas
9 præbendarum † cum tenuitate diſtributionum quotidia-
narum copulatiuè, Itaut vna ſine alia non ſufficiat, vt firma-
uit. *Rota in Mediolanen. Vnionis 12. Iunij 1592. coram Ora-*
no, in Toletana Capellania de Paſtrana 20. Iunii 1610. co-
ram Sanctiſſimo D. N. Innocentio X. in dicta Mediolanen.
Cimiliarcatus 13. Maij 1644. & 10. Martii 1645. coram R.
P. D. Peutingero, & concordantes referunt Adden. ad *de-*
ciſ.576. n.81. & ſeqq. part.4. tom.3. recent.

Non obſtat, quod duæ, vel tres Capellaniæ careant præ-
benda. Quia cùm reliquæ omnes vſque ad numerum 40. il-
las habeant dictæ tres non ſunt habendæ in conſideratione.
10 Et talis vnio tanquam indiuidua vti nulla, † & inualida
in parte remaneat nulla in totum, *ad text. in l.4. §. Cato. ff.*
de verb. obligat. Rota *dec.109. nu. 3. part.6. in recentior.* & be-
nè firmatur *in deciſione huius cauſa coram Reuerendiſſimo*
Terracinen.

Vndè cùm ex prædictis vnio apparet facta pro commodio-
ri ſubſtentatione Beneficiatorum, non autem ex cauſa ne-
11 ceſſaria Eccleſiæ, † ſequitur, vt ſit locus regulæ reuocato-
riæ vnionum, quæ nondum effectum fuerunt ſortitæ, vt
poſt Gonzal. *ad regul. 8. gloſſ.5. §.7. num.53. verſic. cæte-*
rum, tradit Lotther. *de re benefic. lib.1. quæſt.28. num.*
181. & ſequen. Rot. in Toletana Capellania de Paſtrana 23.
Ianuarij 1608. & 20. Iunii 1610. coram Sanctiſſimo Domino
Noſtro, & coram Caualer. *deciſ.403. num.1. & ſeqq. & in*
recent. deciſ.7. num.8. part.6.

Et ita vnica tantùm parte informante, alia tamen ſæpiùs
citata, & monita deciſum fuit.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub 27. Aprilis 1648. coram R. P. D. Ghiſilerio, modo Reuerendiſſ. Imo-lan. eſt in præcedenti part.10. Recentior. deciſ.173.

R. P. D. M E L T I O,

Poſtea Reuerendiſſ. Epiſcopo Papien.

Bononieñ. Manutentionis.

Veneris 15. Iunii 1650.

A R G V M E N T V M.

Quomodo debeant eſſe concepti libri ad perfectam redditionem rationis inducendam in hac deciſione diſcutitur, ad materiam liquidationis lucrorum, quæ libris ceſſantibus ex ſolito præcedentium, & ſubſequentium annorum benè deducitur.

S V M M A R I V M.

1 *Rationis redditio dicitur neceſſaria, vt quis dici poſſit debitor, vel creditor.*
2 *Libri quomodo debeant eſſe conſcripti per adminiſtratores, vt ex eis ſufficiens ratio reddi poſſit.*
3 *Atteſtationi ab aliquo facta ſuper re ad eius officium ſpectante ſtandum eſt.*
4 *Liquidatio lucrorum iudicis arbitrio remittitur, cùm ſit res probationis difficilis.*
Amplia, quia in ea leuiores ſufficiunt probationes etiam per coniecturas, num.4.
5 *Liquidatio lucrorum fieri debet de annis antecedentibus, & ſequentibus, vt deindè medium eligatur, & num.6.*
6 *in Liquidatione fructuum, medium ſolet à Rota ſeruari, non autem maximum, aut minimum.*
7 *Referens ſine relato non probat, ſed relatum attenditur.*
8 *Libri*, vacchetta, ſtraccio, decreti, *& ſimiles, vocantur libri memoriales, qui non attenduntur, & num.10.*
9 *Rationis redditio requirit, quod liber contineat omnia data, & recepta.*
10 *Liber memorialis non probat, & ſup. num.8.*
11 *Libri non ſolemniter, nec more mercatorum confecti non attenduntur.*
12 *Liquidatio lucrorum deficientibus libris fieri ſolet iuxtà ſolitum præcedentium annorum.*
13 *Aeſtimationi extraiudicialiter facta ſtandum eſt, donec contrarium probetur.*
14 *Mandatum exceſſiuum non eſt exequendum.*
15 *Exceſſus ad effectum reuocandi mandatum, conſideratur etiam in minimo.*
16 *Notario atteſtanti de actis coram ſe factis plenè creditur.*
17 *Notarius vbi eſt ſucceſſor in officio plenam facit fidem de ſcripturis, quas extrahit.*

D E C I S I O LIV.

CONceſſa manutentione Corneliæ, & Magdalenæ de
Stephanis vti filiabus, & hæredibus Cæſaris in poſſeſ-
ſione apothecæ Pilarum ſub ſigno Campanæ, ac illius capi-
talis, fuit coram R. P. D. meo Peutingero ſub die 28. Iunij
1649. diſputatum dubium, Ad quam ſummam eſſent liqui-
danda lucra in iudicio manutentionis per ſuccumbentem re-
ſtituenda pro duobus vltimis annis, nempe 1645. & 1646.
quibus continuauit in adminiſtratione dictæ apothecæ Con-
ſtantia Bertolella, & reſolutum fuit aſcendere ad libras
12500. monetæ Bononiæ, pro quibus fuit etiam relaxatum
mandatum tam contra Conſtantiam, quàm contra Fran-
ciſcum Fenicium eius maritum. A quibus adita Signatura
inſtitum fuit cauſam appellationis committi à prædictis man-
dato de manutenendo, & reſpectiuè executiuo, vndè
emanauit reſcriptum cum clauſula, *ſine præiudicio*, quoad
d. mandatum de manutenendo; quo verò ad mandatum
decretum in executionem dictæ manutentionis pro reſtitu-
tione lucrorum ſub prætextu, quod contineret liquidatio-
nem, reſcriptum fuit cum clauſula, *ſi quid exequen.* ad cu-
ius formam cùm ſub hac die diſputatum fuerit, An manda-
tum Rotale ſit exequen. fuit reſponſum per DD. negatiuè.

Non tamen eſt eo, quod dicta lucra fuerint liquidata in
prædictis libris 12500. & ſic ad certam ſummam nulla reddi-
ta ratione per Adminiſtratores mediante exhibitione libro-
rum, vt ipſi prætendebant, † quæ rationis redditio videtur 1
neceſſaria ad effectum, vt quis dici poſſit ſiue debitor, ſiue
creditor, Anchar. *conſ.135. num.1. ad fin. verſ. præterea pro-*
pter incerta, Alex. *conſ.129. num.2. ad fin. lib.7.* Neguſ. *de pi-*
gnor. par.5. memb.1. num.37. Cephal. *conſ.768. num.14. &*
conſ.769. nu.11. lib.5. Fachin. *controu. iur. lib.5. cap.58. verſ.*
ſed hoc fundamentum, & firmauit Rota coram Buratt. *deciſ.*
123. num.6. deciſ.443. num.2. & deciſ.595. nu.2. & fuit etiam
dictum *in Romana prætenſi ſpolij 2. Iunij 1614. coram bonæ*
mem. Card. Fabritio Veroſpio. Quia ipſi Adminiſtratores
dictis duobus annis libros non confecerunt, in quibus fuerint
adnotata data, & accepta, ea qua cauſa, & nominatim, &
qua dies, † vndè etiamſi aliquos alios diuerſimodè confe- 2
cerint, illi non dicuntur legitimè conſcripti, nec ex eis ſuf-
ficiens ratio reddi poteſt lucrorum ſactorum, *iuxtà text. in l.*
cum ſeruus, ff. de cond. & demonſtr. Bart. *conſ.150. n.9. lib.1.*
Bald. *conſ.152. num.1. poſt med. verſ. verbi gratia lib.3.* Pe-
trus de Vbald. *in tract. de duobus fratrib. par.12. num.7.* Ro-
lan. *conſ.49. num.22. & 28. lib.1.*

Et quod libri legitimè confecti non adſint optimè proba-
tur, nedum ex atteſtatione Floriani Bertoni miniſtri dictæ
Conſtantiæ, verùm etiam ex declaratione ipſius Conſtantiæ
dans in Summ. Sororum de Stephanis *num.8.* ex quibus col-
ligitur d. Conſtantiam de anno 1644. declaraſſe, quod
in poſterum negotium circa fabricationem pilarum in
apotheca Campanæ ampliùs non ſpectaret ad dictas ſo-
rores de Stephanis, ſed quod cantaret ſub proprio eius,
non autem adminiſtratorio nomine; vnde noluit, quod
amplius aliquid deſcriberetur in libris nuncupatis ſtraz-
zetto, ò vacchetta, aut alio libro, cui quidem atteſta-
tioni ſtandum eſt, † quia d. Florianus atteſtatus fuit 3
de re ad ſuum officium ſpectante, vt ſæpiſſimè firma-
uit *Rota, & ſignanter in Meliten. Commenda 8. Nouem-*
bris 1621. & in Aquinaten. Prioratus 11. Aprilis 1622. co-
ram bo. me. Pirouano, Buratt. *deciſ.706. ſub n.2.* vnde cùm
verſemur in materia liquidationis lucrorum, † quæ eſt diffi- 4
cilis probationis, & vt plurimum Iudicis arbitrio remitti ſo-
let, ac in ea ſufficiunt leuiores probationes etiam per conie-

ćturas, ad tradita per Bald. *in l. 1. num. 22. C. de fruct. & lit. expens.* Ideò cenfuerunt DD. vt liquidatio fieri debeat habi-
to refpectu, & ratione lucrorum perceptorum ab anno 1636.
5 vfque ad annum 1648. † & fic lucrorum factorum tam in
antecedentibus, quàm in fubfequentibus annis, iuxtà do-
ctrinam Bald. *in l. fi fundum in fin. C. de rei vendic.* Natt.
conf. 510. *num.* 7. & 536. *num.* 6. Rot. *decif.* 370. *num.* 4. *part.* 3.
6 *recent.* & eligatur medium, quod paffim Rota † folet am-
plecti, dum agitur de liquidatione fructuum, Caputaq. *de-
cif.* 299. *part.* 3. & fuit firmatum *in Firmana, feu Macera-
ten. fructuum 24. Ianuarij* 1618. *coram bon. mem. Pirouano*,
Rota *decif.* 300. *num.* 12. *part.* 6. *recent.* Cùm autem d. lucra
de anno 1639. fuerint liquidata ad fummam librarum 10902.
& de anno 1642. ad fummam librarum 10888. quæ eft ma-
ior fumma, de anno verò 1647. in libris 3228. & de anno
1648. in libris 3600. quæ eft minor, medium, quod eft at-
tendendum, remanet in fumma 5885. 19. 11. quæ duplica-
ta pro dictis duobus annis 1645. & 1646. conftituit fummam
librarum 11771. 19. 10. quæ fpectant ad dictas forores hæ-
redes Cæfaris de Stephanis.

Nec talis exiftentia librorum poteft dici probata penes di-
ctas forores de Stephanis, eo quod in quodam proceffu pro
parte earum exhibito reperiatur quidam liber nuncupa-
tus Straccetto, in quo funt computa apothecæ à die 7. Iunij
1642. vfque & per totum annum 1644. ex quibus ap-
paret quantæ pecuniæ fpacio primorum feptem menfium
litis, nempè à prima Iunij vfque ad finem anni fuerint
ex dicta apotheca redactæ, quantæque fuerint expen-
fæ, vt in vltimo Summario dd. Conftantæ, & Fenicij
num. 1. & fic quod faltem pro iftis feptem menfibus com-
putum datorum, & receptorum defumi poffit ex parti-
tis in dictu Straccetto defcriptis. Nam animaduertendum
eft, quod d. Straccettum in omnibus, & per omnia rela-
tionem habet ad librum nuncupatum il Giornale, vt in
Summario dd. fororum *num.* 3. de quo cùm doceatur, di-
cti Straccetti non eft habenda confideratio, quia referens
7 fine relato † non probat, & relatum femper attenditur,
iuxtà *text. in l. fi ita fcripfero, ff. de cond. & demonftr.*
Surd. *conf.* 313. *num.* 50. Rota *decif.* 27. *num.* 3. & *decif.*
40. *num.* 7. *part.* 2. *diuerf.* & coram Gregor. XV. *decif.*
439. *num.* 1. Præterea confiderari etiam debet, quod libri in-
titulati Vacchetta, Strazzo, Secreti, & fimiles funt de
ijs, qui attendi non debent ad effectum redditionis rationis,
cùm non contineant introitum, & exitum per librum for-
malem, qui concordet cum Magiftro, in quo de eodem
formali referantur ad concordandum partitas debiti, & cre-
8 diti, † fed potius vocantur libri memoriales, qui non obli-
gant, neque inducunt certam folutionem, nec prouifio-
nem, vt benè firmauit Rota *decif.* 558. *num.* 2. *part.* 1. *re-
cent.* Vlterius in d. Straccetto nulla fuit adnotata partita pe-
cuniæ receptæ pro pretio pilarum venditarum, & fic impof-
fibile redditur, vt ex eo poffit vnquam defumi quantitas lu-
crorum, de quibus agitur.

Ex quibus patet neque poffe fieri fundamentum in dicto
libro intitulato Vacchetta, pro reddenda ratione admini-
ftrationis, cum folùm contineat nonnullas partitas exigen-
das, refpicientes annos 1645. & 1646. quæ in totum afcen-
dunt ad fummam librarum 1435. 14. demptis illis, quæ iam
fuerunt exactæ, & in eo apparent debita, quare non poteft
dici, quod habeat debita requifita, cùm præfertim non
9 contineat omnia data, & accepta, † quod ex omninò ne-
ceffarium pro redditione rationis, & ideò ad iftum effectum
non probat Honded. *conf.* 39. *num.* 52. & *feqq. lib.* 2. *Rot. Ro-
10 mana domus 19. Iunij* 1589. *coram Gypfio*, & † dicitur fo-
lus liber memorialis, iuxtà opinionem Rota *decif.* 558.
num. 2 *part.* 2. *recent*, à qua defumi non poteft aliqua conclu-
dens probatio, iuxtà tradita per Bald. *conf.* 152. *lib.* 3. & in
11 fpecie de libris non folemniter, † nec proborum mercato-
rum more confectis, tradit Iaf. *conf.* 4. *col.* 2. *lib.* 3. cum
alijs per Stracc. *de mercatura par.* 2. *num.* 56. & 59. Dixerunt
tamen DD. quod ex debito Adminiftratoris demenda fit
prædicta quantitas librarum 1435. 14. pro quibus adfunt no-
mina debitorum non exacta, faluis tamen iuribus, cafu
quod dicta nomina debitorum fuiffent exacta à dicta Con-
ftantia, vel ab eius viro.

Quo verò ad tres alios libros, qui pariter dicebantur exi-
ftere penea dictas forores, neque de illis fuit habita aliqua
ratio, cùm non pertineant ad lucra temporis, de quo agi-
tur. Nam primus refpicit annum 1574. & 1575. Secundus
continet computa annorum 1590. & 1591. Tertius, & vlti-
mus dat iuftificationem computorum pro annis 1599. &
1600. Vndè benè intrat remedium fubfidiarium, vt cum di-
cta Conftantina, & Fenicius coniuges neglexerint tenere li-
bros, ac in illis defcribere computa exactè, prout in præce-
dentibus annis facere confueuerat liquidatio fieri debeat pro
dictis duobus annis 1645. & 1646. arguendo à folito præce-
dentium, & fubfequentium annorum, & mediam viam
eligendo ex fupra deductis. Et quod deficientibus libris ex
caufa adminiftratoris pro habenda liquidatione lucrorum,
† ea fieri poffit etiam iuxtà folitum præcedentium annorum, 12
declarat Surd. *confil.* 298. *n.* 31. *verf. verum communis practi-
ca feruat*, cum alijs per Rot. *in Terracinen. liquidationis co-
ram bon. mem. Card. Fabritio Verofpio, & fuit dictum in de-
cifione in hac caufa emanata 28. Iunij 1649. coram R. P. D.
meo Pentingerio fub §. non obftat regula.*

Non obftat, quod dicta Conftantina de tempore, quo
negocium fibi in adminiftrationem configuatum fuit, re-
ceperit capitale inuentariatum, & æftimatum in libr. 3731.
Tempore autem, quo expulfa fuit in executionem mandati
de manutenendo, conceffi ad fauorem fororum de Stepha-
nis facta fuerit fimplex defcriptio abfque vlla æftimatione ca-
pitalis. Vnde illius argumentum, quod in fumma notabili
effe prætenditur cedere debeat commodo, & vtilitati Admi-
niftratricis: Obiectum namque tollitur ex æftimatione de
recenti facta de omnibus mercibus in dicto negocio repertis
de tempore reftitutionis, ex qua apparet illarum valorem
non excedere libr. 2380. 5. Vnde patet capitale dicti negocij
non fuiffe auctum, fed benè diminutum in libris 1351. quæ
deficiunt ad integrandum primum valorem libr. 3731. Huic
autem æftimationi, quamuis extraiudicialiter factæ hic Ro-
mæ, † vbi non habetur tam exacta cognitio valoris materia- 13
rum, quæ concurrunt in fabrica pilarum mufcofarum, ftan-
dum eft donec contrarium probetur, Parif. *conf.* 96. *n.* 33. *lib.*
1. Rota coram Greg. VX. *decif.* 220. *num.* 4. & *decif.* 47. *num.*
7. *par.* 7. *recent.*

At mandatum non effe exequen. fuit refolutum, quia lu-
cra dictorum duorum annorum 1645. & 1646. funt libr.
11771. 19. 10. quibus additis alijs libr. 1351. 3. occafione
mercium, quæ defecerunt tempore executi mandati de ma-
nutenendo, ifti omnes afcendunt ad fummam librarum
13123. 2. 10. ex quibus detractis lib. 1435. 14. pro quibus re-
manet defcripta nomina debitorum in Vacchetta, re-
manet creditum fororum de Stephanis folùm in li-
bris 11687. 8. & fic mandatum iam relaxatum eft
exceffiuum in libr. 812. 12. † quod propterea non eft exe- 14
quendum, *Rot. in Affifien. nullitatis fubbaftationis 17. Mar-
tij 1596. coram Blanchetto, & in eadem 15. Nouembris 1596.
coram Orano, & in Bononien. Legati 29. Maij 1648. coram
Gregor. XV. decif.* 198. *n.* 1. Exceffus enim ad effectum reuo-
candi mandatum confideratur etiam in minimo, † & non 15
in executione, fed in fententia, feu mandato, & attenditur
folum quantitas in illis contenta, Add. ad Greg. XV. *dec.* 298.
Buratt. *dec.* 49. *n.* 12. & 13. & *fuit dictum in Imolen. fpolij 2.
Martij* 1628. *coram Card. Varallo*, & ideò dictæ forores hæ-
redes indigent nouo mandato.

Quo verò ad allegatum exceffum mandati refpectu perfo-
næ Francifci Fenicij, contra quem vnà cum Conftantia eius
vxore illud fuit relaxatum, & tamen ab eo præfupponitur,
vt in huiufmodi caufa ipfe nunquam interfuerit, neque
ad aliquid fe obligauerit, non fuit habitus pro releuanti;
nam ex Summario dictarum fororum *à nu.* 4. *vfque ad* 7. in-
clufiuè, apparet, quod ab eo in hac caufa gefti fuerunt multi
actus nomine eius proprio; immò tamquam principalis fecit
fimul cum Conftantia de anno 1646. fexta Iunij mandatum
procuræ in perfonis Ignatij de Comitibus, & Mauritij de
Giribaldis ad lites, eodemque anno fub die 28. Iulii fecit
aliud mandatum procuræ de per fe in perfonam eiuf-
dem Mauritij Giribaldi pariter ad lites, & contra eum vti
principalem fuerunt facta multa acta, vt in eodem Summ.
num. 5. ex quo colligitur etiam ipfum Fenicium comparuif-
fe non folùm tanquam procuratorem, fed etiam vti princi-
palem, Vlterius die 30. Ianuarij 1645. ille citatus fuit ad vi-
den. manuteneri, & fub ea citatione Auditor Genera-
lis manutentionem decreuit, atque in eiufdem decreti
exequutionem idem Auditor præcepit, nedum Conftan-
tiæ, verùm etiam ipfi Fenicio, ne dictas forores hære-
des turbarent. Et demum in mandato de manutenen-
do à Rota conceffo, & pro cuius complemento fuit
relaxatum executiuum: Ideò Fenicius fuit nominatus
tamquam obligatus non folùm coniunctim, fed etiam
di-

diuisim, & in solidum ad soluen. & eabursan. in exequutionem mandati de manutenendo dictas libr. 12500. vt ex fide
16 data per Notarium, quæ probat, † cùm Notario aliquid attestanti de actis coram eo factis credatur, Ias. *in l.1. nu.4. C. de procur.* Fulgos. *cons.195. per tot.* Fedcr. de Sen. *cons.163.* idem tenet Zabarell. *cons.73. vers. item non est dictum*, Castr. *consil. 197.* Rota *dec.165. n.3. & seqq. par.4. rec.* Et quamuis huiusmodi fides facta sit pro successore q. Andreæ Burgiotti
17 olim Rotæ Notarij, † nihilominus statur etiam attestationi ipsius successoris extrahentis Gregor. XV. *decis.3. num.4.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononien. fideicommissi de Nascentorijs.

Luna 20. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Identitatis probatione facta hæredi conceditur immissio, quæ aliàs ex defectu probationis illius fuerat denegata.

SVMMARIVM.

1 *Immissio haredi denegata ex defectu probationis, ea probata venit concedenda.*
2 *Testium depositiones ex instrumentis corroborata dicuntur.*
3 *Denominatio specialis à familia, & materia confessionum praualere debet.*
Confinium probatio deducta ex denominatione familia attendi debet, num.3.
4 *Bona in aliquo loco à Testatore possessa, si deinde ad manus haredis peruenisse doceatur, ex hoc hereditaria prasumuntur.*
Hares possidens bona, qua à Testatore possidebantur, ex hoc arguitur illa esse hareditaria, num.4.

DECISIO LV.

BIs coram bon. mem. Arguelles sub die 18. Iunij 1646. & 21. Februarij 1648. denegata immissione petita Angelo de Nascentorijs in possessionem duorum prædiorum, de quibus agitur ex defectu probationis identitatis eorum-
1 dem, † hodie ex nouis probationibus, interim factis, veritate magis clarescente à dictis resolutionibus denegatæ immissionis Domini recesserunt ad tradita à Iurisconsultis *in l. si ex plagis, §. in cliuo, ff. ad l. Aquil. & l. Domitius, ff. de testam.* ac iubet Imperator *in l. vt responsum, & in l. precibus in princip. C. de impub. & alijs substit.* Rota apud Pænia *decis.156. num.15. vers. cum ex qualibet facti mutatione:* Quoniam ex Instrumento locationis, hodie in Summario Angeli *num. 1.* per q. Ioannem Rainerium de Nascentorijs Testatorem de anno 1575. 9. Iulij factæ apparent, eumdem tunc alterum ex prædictis prædijs in Communi S. Ioannis in Triario Bononien. Territorij penes viam publicam, ac bona Patrum S. Saluatoris, & Carthusianorum possedisse, quod prædium postea ad Alexandrum, & Andromacham eius hæredes vniuersales peruentum ab ipsis post Ioannis obitum cum eiusdem loci, ac confinium expressione anno 1591. die 27. Iulij locatum fuit.

Alterum verò prædium in Villa Bagnarolæ, cui cohærent via publica, bona Patrum Sancti Saluatoris, & illorum de Desiderijs, Ioanne defuncto in diuisione bonorum anno 1592. ab eius hæredibus facta comprehensum fuit, prout vtrumque prædium tempore obitus dicti Ioannis cum dd. confinibus remansisse, eoque defuncto, ad dictum Alexandrum hæredem, atque ab eo ad Emilium, ac Pyrrhum successiuè peruenisse patet ex inuentario Emilij Sum. *num.5.* & ex testamento Comitis Pyrrhi eodem Summ. *num.6.* ac deponunt testis secundus, quartus, & quintus, alijque pro Angelo nuper examinati, qui licèt de auditu loquantur, in proposito tamen casu probant, dum publicam, & longo tempore continuatam vocem, & consonam eorumdem
2 bonorum determinationem referuntur, quæ † omnia ex dictis Instrumentis, alijsque per Angelum productis corroborantur, quæ verisimiles eorumdem testium depositiones in re antiqua coadiuuari debent, nec rigidè discuti *cap. cum tu, vbi gloss. in verbo benignè, & DD. de test.* Peregr. *cons. 48. num.5. & seq. lib.1.* Rota *decis.131. num.5. & 6. part. 1. decis.760. per tot. par.2. & dec.120. n.17. & 18. par.6. recent.*

Non obstat, quod allatæ Communium appellationes diuersificentur, quia illa Sancti Ioannis in Triario, tam in genere, quàm in specie est conformis Instrumento, testiumque depositionibus; alterius verò Communis Bagnarolæ, licèt videatur à Communi Cazzani, seu Magdalenæ, & Armaroli differre, tamen per quarti testis depositionem, declarantis, prædium, de quo agitur, in temporalibus Communi Bagnarolæ, & in spiritualibus Communi Cazzani esse subiectum, identitas fit clara tamquam coadiuuata ex assertione testium, quòd ipsimet Assumpti Hospitalis Beatæ Mariæ de Vita in ipso actu apprehensæ per eos dictorum prædiorum possessionis easdem qualitates confinium in supradicto Instrumento factæ eorum locationis ab Alexandro relatas expresserint. Cui veritati accedit alia ratio, quod deno-
minationes speciales à familia de Nascentorijs † præuale- 3
re debeant tamquam ex verificatione confinium particularium ex publica voce, & fama iustificatæ, Rota coram bon. mem. Cardin. Millino *decis. 439. num.2.* & coram Gregor. XV. *decis. 575. num.4. & decis.160. num.7. & 8. part.5. recent.*

Tolliturque omnis difficultas, dum constat; duo prædia in dictis locis situata ad Alexandrum primum hæredem Te-
statoris Ioannis Rainerij peruenisse, † vnde oritur præ- 4
sumptio esse eadem ab eius successoribus in eisdem locis possessa, vsque dum alia ratio de his reddatur, & ista aliis titulis ab eisdem nunc possideri doceatur, ex trad. per Peregr. *d. cons.48. num.10. lib.1.* Rota *d. decis.131. num.5. par. 1. & decis.706. num.2. part.2. recent.* Quibus omnibus concurrentibus, Domini de identitate dictorum prædiorum amplius non dubitando, à decisis recesserunt, vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Militen. Parochialis.

Luna 20. Iunii 1650.

ARGVMENTVM.

Possessio instrumentalis si est anterior manuteneri debet, etiam quod Iudex possidentem à possessione desceccerit, modò tamen nulliter, vel iniustè processerit.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum possessionis non docte alium possidere, suffragatur ad manutentionem.*
2 *Priuatio prasupponit habitum.*
Possessio probatur ex verbis mandati, in quo aliquem amoueri iubetur, num.2.
3 *Possessio anterior manuteneri debet.*
4 *Spoliatus per Iudicem iniustè, non priuatur sua possessione, si à sententia appellauit.*
5 *Executor nulliter, & iniustè procedens, non priuat possessorem possessione sua.*

DECISIO. LVI.

SVam anteriorem possessionem Parochialis Ecclesiæ sub Inuocatione Sanctæ Marinæ Terræ Polistinæ Militen. Diœcesis Ioseph Palermus de ea ab Ordinario prouisus, probauit; tum ex publico instrumento apprehensionis sub die
27. Aprilis 1647. quod, † non docto de alterius possessio- 1
ne, manutentioni obtinendæ suffragatur, *l. prædia, vbi communiter Doct. ff. acquir. possess. l. non idcirco, C. fid. instrum.* Rot. penes Gregor. XV. *decis.438. num.1.* penes Coccin. *dec.14. num.5. & aliàs sæpissime.*

Tum ex eo, quod in litteris Apostolicis prouisionis de eadem Parochiali à Ceraulo aduersario obtentæ, quibus deindè idem Ceraulus iudicialiter vsus fuit, & sententiam immissionis ab Executore Apostolico in earum executionem obtinuit, mandatur amoueri ipsum Palermum à possessio-
ne, ibi: *Amoto exindè dicto Iosepho*, † priuatio enim 2
præsupponit habitum, Menoch. *cons.1014. num. 19. in fin.* Buratt. *decis.160. num.5. decis.147. nu.2.* & fuit dictum in *Rauennaten. Saluiani 10. Iunij 1639. coram me.*

Nec obstat possessio posteà capta à Ceraulo in vim di-
ctæ sententiæ executoris, quia præferenda est illa Palermi, 3
tanquam anterior, Felin. *in cap. licèt causam num.8. & 9. de probat.* Bart. *in l.1. §. quod ait num.12. & in l. si duo sub nu.4. ff. de vti possid.* Surd. *cons.168. n.16.* Seraph. *dec.1106. nu.2.* Rot. *in recent. decis.225. num.1. part.1.* Qua Palermus per

dictam sententiam, (quia executor, vt pater ex deductis
duabus decisionibus in hac causa æditis 28. Iunij 1649. &
31. Ianuarij proximè præteriti coram me, nulliter, & iniu-
4 stè processit) priuatus non fuit; cùm † se pro spoliato non
habuerit, immò ab eadem sententia appellauerit, vt notant
Doctores *in l. clam. possidere*, §. *qui ad nundinas*, *ff. acquir.*
poss. & dixit Rota *decis.9. num.4.* coram sanct. mem. Gregor.
XV. *decis.417. num.2.* coram bon. mem. Coccin. *decis.139.*
5 *num.5. part.3. recent.* & in puncto sententiæ † executoris
litterarum Apostolicarum in *Cusentina Canonicatus 5. Iulij*
1649. §. & licet coram R. P. D. Meltio.

Ideò proposito hodie dubio, cui nam sit dandum mandatum de manutenendo, dandum esse Palermo Rota censuit, ipso solùm informante, sæpissimè tamen citato Ceraiolo, & friuolis prætextibus, (vt semper) dilationem petente.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Supplementi legitimæ.

Luna 20. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Dos computatur in legitimam, quam minui non posse ex diuersis Legatis in Testamento relictis, & ad pios vsus destinatis, constanter firmatur; an autem, & quando minui possit, propter diminutionem proprij valoris bonorum, & propter expensas factas pro creditorum hæreditariorum exactione, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis de duabus conformibus exequendis, quando vindicet sibi locum.*
2 *Validitas sententiæ resultat ex actorum reuolutione.*
3 *ex Decisionibus in causa factis deducitur iustitia sententiarum.*
4 *Sententia excessiua, an dicatur iniusta.*
5 *Dos computatur in legitimam. Amplia, vt num.7.*
6 *Amplia quando à Patre demandata fuit imputatio.*
8 *Legitima debita filijs, quota hæreditatis esse debeat.*
9 *Partita non iustificata non admittantur ad retardandam sententiarum executionem.*
10 *Clausula, sine præiudicio, quid operetur.*
11 *Legitima minui non potest ex legatis diuersis personis in Testamento relictis.*
12 *Amplia etiamsi legata per Testatorem essent ad pios vsus destinata.*
13 *Legitima, an, & quando minui possit stante diminutione proprij valoris in bonorum.*
14 *Valor bonorum non probatur ex illorum emptione, vel venditione in præiudicium Tertij.*
Amplia, vt num.15.
16 *Legitima, an, & quando minui possit propter expensas factas pro creditorum hæreditariorum exactione.*

DECISIO LVII.

POst æditas super Legitimæ Supplemento ex bonis Ric-
cardi Patris taxato fauore Mariæ, ac illorum de Cheru-
binis eiusdem hæredum in scutis 8216. & obuli 88. super ea-
1 rum dubitaui, † An locus esse possit Vrbis Statuto de dua-
bus conformibus exequendis; & ex ea ratione potissimum
affirmatiuè Domini responderunt: Quod requisita per Sta-
tutum in casu proposito non possint in dubium reuocari, siue
inspecta personarum qualitate vtrinque admissa, siue vali-
2 ditate sententiarum exaduerso non impugnata, † ac exa-
ctorum reuolutione resultante, iuxtà *decis. Verall. 260.*
3 *part. 2.* semper in hoc Tribunali receptam; siue † demum
earundem iustitia abundè iustificata ex decisionibus coram
Reuerend. P. D. meo Cerro in prima instantia, in altera
verò coram R. P. D. meo Meltio luculenter extensis, prout
alias iustitiam sententiarum exindè deduxit, Rot. in pluri-
bus decisionibus relatis, *in Rauenaten. seu Ferrarien. Decimarum 24. Ianuarij 1650. & in Anconitana Dotis 30. Maij*
eiusdem anni, coram me.
4 Non obstant † repetita errorum ad excludendum legiti-
mæ supplementum in præfata quantitate taxatum in præce-
dentibus instantijs, ex quibus sententiæ tamquam excessiuæ
iniustitiæ exaduerso supponuntur obnoxiæ per *text. in l. in*
hoc iudicio, ff. famil. hercisc. Rot. coram Put. *decis. 315.*
num. 1. cum seqq. lib. 1. & coram Buratt. 216. *num. 11.*
Quia prædictarum sententiarum excessum ex facto corruere apertè demonstrant, tum diuisionis Instrumentum, tum ipsius negocij libri, ex quibus valor hæreditatis, detractis debitorum partitis, deprehenditur in summa scutorum 111946. & obulorum 37. supplementum verò legitimæ conuincitur æquare valorem scutorum 8657. & obulorum 72. cum dimidio, prout melius ex calculo inferiùs recensendo constabit.

Supputatis siquidem debitis, atque detractis alijs detrahendis, hæreditaria Riccardi credita ad scuta 67764. & obulos 17. non solùm ostendunt adducta Iura, sed etiam ipsa Farsetti Periti relatio ab hoc Tribunali iudicialiter deputati.

Alia quoque credita in eadem relatione calculata, vt par
erat, ad debitum Capsæ constituere summam scutorum
6924. & obulorum 27. cum dimidio; Loca præterea mon-
tium, nec in Farsetti relatione comprehensa æquare valo-
rem scutorum 21890. prædicta quoque iura conuincunt, ac
horum fructus viuente Ricardo decursos, & non exactos
ducentorum scutorum numerum explere, ac obulorum 77.
Et demum tum Bergomensis Territorij stabilia ab ipsamet
Anna, pendente lite distracta conficere summam scutorum
17385. & obulorum 30. (si ratio monetæ earum partium
habeatur) secundum verò æstimationem monetæ Romanæ
quantitatem scutorum 121169. & obulorum 50. (vt An-
na prætendit) ex Inuentario, ac diuisionis Instrumento
dignoscitur; Tum solutas denique dotes in vita Patris sum-
mam scutorum 20000. conficere, dotalia Instrumenta iu-
stificant; Quam † tamen summam dotis occasione re- 5
ceptam in filiæ legitimam imputandam esse Domini cen-
suerunt, vel quia imputatio iuris dispositioni conformis
existit, *l. quoniam nouella C. de inofficioso testamento*, vbi
inter cæteros Iason. *num.29.* Bart. *in l. quartam num.10. ff. ad*
l. Falcid. ibique Rip. *num. 148.* Socc. Iun. *num. 242.* Pic. *nu.*
382. & de communi testatur Crass. *in §. legitima qu.23. nu.1.*
& 15. Peregr. *de fideicomm. art.36. num.131.* Cyriac. *contron. iur. 385. num.7. Rota in Ciuitatis Castelli Supplementi*
legitimæ 11. Martij 1626. coram Manzanedo; † Vel quia 6
ab ipsomet Patre demandata fuit imputatio, adeòque exe-
qui debet, per *text. in l. si quando*, §. *Generaliter*, *C. de*
inofficioso testam. Picus *in adducta l. quartam num.187. ff. ad*
l. Falcid. vbi de communi, Ferdin. Vasq. *de success. creat.*
§.30. num.258. Crass. *in adducto §. legitima quæst. 22. num.2.*
Rot. coram Gregor. *decis.568. num.2. & in Romana Legitimæ 15. Maij 1600. coram Iusto*, post Pacif. de Saluian. *de-*
cis.153. num.8. & in hac eadem causa 6. Iulij 1646. coram
R. P. D. meo Cerro. Prout † etiam eandem summam de- 7
creuerunt esse computandam in calculanda legitima, de
vniuerso Patrimonio, supputatis etiam dotibus, detrahen-
da, vt tradit Gabr. *cons.132. num.3. lib.2.* Criuell. *decis. Dolan.97. num.8.* Petra *de fideicom. quæst.15. n.148. in §. Tertio retento eodem themate, & in §. Quod autem attinet*, Fontanell. *de pact. nupt. clausula 9. gloss. unica part.2. num.36.*

Ex hoc autem Riccardi ære, æquante valorem scuto-
rum 128948. & obulorum 71. cum dimidio, infrascriptas
solummodò partitas detrahendas esse Domini censuerunt
scuta scilicet 9329. & obulos septem cum dimidio, pro toti-
dem assignandis errorum causa, ad creditum Capsæ, alte-
ram scutorum 98. & obulorum 53. pro errore in libris eius-
dem Capsæ deprehenso; scuta 5434. & obulos 74. in diuer-
sarum vtilitatem personarum insumpta; Ac denique scuta
1540. pro totidem locis Montium, quæ dupplicatis vici-
bus descripta probantur in ijsdem libris. † Quibus proindè 8
detractis, Riccardi hæreditatem in scut. 111946. & obulis
37. responderunt esse taxandam, ac tertiam partem pro fi-
liorum legitimam debitam ex dispositione *Authen. nouissima, Cod. de inoffic. testament.* calculandam in scutis 37315.
& obulis 45. cum duobus tertij, eiusque supplementum
summam scutorum 8657. constituere, & obulorum 72.
cum dimidio.

Hinc verò sententiarum iustitia resultat exaduerso perperam impugnata, quæ nec exequentibus partitis ab Anna prætensis, poterit elisa censeri. Altera enim scutorum 13168. & obulorum octo ex causa debitorum siue inexigibilium, siue præscriptorum exaduerso petita, corruit ex sententijs in vtraque instantia hactenus æditis, ex quarum tenore conuincitur legitimæ supplementum constitutum fuisse in bonis hæreditarijs deductis in processu iuxtà eorum assignationem in executione faciendam.

Re-

Reliquas verò partitas, pro rata, videlicet scutorum 2175. in causam alimentorum, ac dotis Paulæ de Giannellis insumpta; siue scutorum 4134. pro totidem q. Ascornio assignatis, siue scutorum 1210. & aliorum 440. in excomputationem locorum Montium, quæ supponuntur duplicata;
9 † Et denique aliorum scutorum 1700. pro reductione valoris eorundem locorum Montium exaduerso prætensa, ob iustificationis defectum non esse accepto ferendas DD. responderunt ad longiùs retardandam sententiarum executionem, prout alias similes partitas non iustificatas reiecit, *Rota in vna Ciuitatis Castelli iuris pascendi 1. Decembris 1623. coram Vbaldo, inter impressas part.4.tom.2.recent. decis.498. num.12.cum seqq.*

Neque poterit iustificatio desumi ex calculo coram R. P. D. meo Meltio in præcedenti instantia extraiudicialiter acto, quo partitæ suprà reiectæ ab hæredibus Mariæ exaduerso dicuntur acceptatæ; Etenim, vt calculi lectura demonstrat, non per viam declarationis, ac diffinitiuè, earum partitarum tunc fuit habita ratio, sed solùm suppositiuè, repetita sæpiùs declaratione expressa, vt ex eo nullum parti posset præiudicium inferri, dum solùm ad conuincendam iniustitiam contradictionis Annæ, ipsius licèt prætensionibus non impugnatis ab hæredibus Mariæ admittebatur;
10 Adeòque † cùm de illarum veritate partitarum nunc principaliter disputari contingat, præseruatum expressè à dictis hæredibus præiudicium exindè ipsis resultare non debet, vt tradit Lotther. *de re benefic. lib.1. quæst.40. num.287.* Rota coram Puteo *decis.32. lib.2. & decis.61. n.2. lib.3.* & coram Gregor. *decis.332. num.4.* & ibi Addent. *n.6. referuntur concordantes.*

11 Non † etiam potuerunt Riccardi Patrimonium in adducta superiùs quantitate taxatum, in præiudicium legitimæ minuere, siue legata diuersis personis in testamento relicta, ex notatis *in l. simus antea, C. de inoffic. test. ibique DD. communiter, & in auth. si qua mulier, C. de Sacrosanct. Eccles. & in l. si quis ad declinandam, C. de Episc. & Cleric.* Ias. *in l. Marcellus, §. res quæ num.17. ff. ad Trebell.* Gabr. *consil.137.num.6. & 14. lib.2.* Ruin. *consil.52. num.23. lib.1.* & plures alij relati per Merlin. *de legitim. lib.2. tit.1. quæst.*
12 *10.* Rota coram Gregor. *decis.539. num.6.* † vbi conclusionem firmat in casu fortiori, si legata per Testatorem ad pios
13 essent vsus destinata: † siue distractio stabilium Bergomensium, quæ ex causa pestis, ac belli de proprio valore decreuerant; ac pro solis scutis 9500. ex Instrumento venditionis ostenditur stipulata; Non enim iustificatur quid, & quantum ob huiusmodi casus breui temporis cursu (Deo propitio) extinctos fuerit de communi bonorum stabilium valore, in illis partibus diminutum; quæ licèt probata fuissent, nec releuarent. Tum quia præfata diminutio, vti temporalis existens, non autem perpetua in hac venditione, duodecim post annos à die, quo belli casus, ac pestis contigerant ab hæredibus Riccardi peracta non videtur admittenda, cum in ijs solummodò bonis, quæ tunc temporis, vel paulò post belli casus, ac pestis distrahebantur, approbetur in iure relato *in l. pretia rerum, §. vltimo, ff. ad l. Falcid. ibique post gloss.* tradit Imol. & Alexan. *in vltimo notabili,* Cremen. *num. 233.* Angel. *in §. si quis agent num.1. & 4.* ibique Ias. *num.6. instit. de act.* Castr. *in cons.109. nu.2. in §. nec obstant testes lib.2.* Cæsar. Manent. *de controu. liuelli quæst.5. num.66. vers. quia bellum, ac pestis, &c.* Rota
14 *decis.65. num.7. part.2. diuersor.* † Tum quia Instrumentum venditionis voluntariæ ab Anna peractum (præterquam nec videtur integram præseferre Bergomensium bonorum venditionem, dum vt ipsius lectura demonstrat, solius prædij vulgò Palatij continet distractionem, non autem aliorum corporum descriptorum in Inuentario, ibique consistentium) neque concludit verùm eorundem valorem in Mariæ Sororis præiudicium, ac eius hæredum, vt notat Bart. *in l. cum emptor, §. 1. in fin. ff. de damno infect.* Alex. *in l. Falcidia, §. corpora num.2. ff. ad l. Falcid.* Dec. *in l. quatenus num.6. ff. de regul. iur.* idem Alexan. *consil. 28. num.5. lib.5.* Rota coram Buratt. *decis. 850. num.5.* Dum
15 † maximè pendente lite fuit facta distractio, & post moram ab ipsamet Anna incursam, vt ponderauit *Rota in hac eadem causa coram R.P.D. meo Meltio sub die 21. Iunii 1649. in vltimo §.*

16 Denique † hæreditatis diminutionem in præiudicium legitimæ operari non poterunt expensæ pro creditorum exactione prætensæ; Earum enim respectu, quæ adhuc negantur exactæ, nulla videtur assignationis adesse necessitas; Cùm in ijs quoque proportionabiliter iuxtà tenorem sententiæ, hæredes Mariæ assequi debeant supplementum; Respectu verò iam exactorum, dum nec quantitas, nec impensæ in eam causam factæ iustificantur, vt necessarium foret, accepto ferri non debent, *ad text. in l. in bello, §. facta, ff. de cap. & postlim. reuersis,* Peregr. *de fideicom. art.35. n.9. in §. dubium tamen est,* Rota coram Caualer. *dec.476. nu.1. & 126. num.23. par. rec.* Et in omnem casum cedere debuissent damno ipsius Annæ, quæ adhuc vsque recusauit partem suam assignare Mariæ, eiusque hæredibus, à quibus forsan nunc exacta fuissent; Vel saltem prædictæ impensæ, si quæ veræ extitissent, poterunt compensari cum commodo ex creditorum exactione recepto, siue cum mobilibus, atque pecunijs hæreditarijs Riccardi, de quibus nulla fuit reddita ratio.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Camerineñ Legati.

Lunæ 20. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui se pro debito obligans hæreditario beneficium inuentarij non amittit, quamuis se proprio nomine teneri declarauerit, ex quibus vltrà vires hæreditarias teneatur ex contextu totius decisionis habebis.

SVMMARIVM.

1 *Mandati procura productio dicitur necessaria stante protestatione, neminem audiri nisi docto de legitimo mandato.*
2 *Mandatum præsumptum admittitur in Rota etiam stante protestatione.*
3 *Fatalia, uel non currunt, uel datur restitutio stante obitu procuratoris.*
4 *Defunctorum voluntates, & obligationes adimplere decet.*
5 *Hæres etiam si pro debito defuncti se obligauerit nomine proprio inuentarii beneficium non dicitur amisisse.*
6 *Obligatio bonorum hæredis beneficiati pro debito hæreditario solum operatur facultatem exequendi in bonis proprijs illius quousque suppetunt vires hæredis, & non vltrà.*
7 *Hæres quem constat ultrà vires se obligare voluisse, tenetur de proprio, & n.8. cum seqq. vbi vide.*
8 *Verbum,* &, *in obligationibus posito dicitur stare augumentatiuè.*
Verbum, & vlterius, *quomodò explicetur in contractibus, & obligationibus.*
9 *Verbum,* &, *ac etiam verbum,* & vlterius, *dicitur nouæ orationis inceptiuum.*
10 *Hæres beneficiatus per aditionem obligatur legatarijs vltrà vires.*
11 *Hæres ex quibus dicatur se voluisse de proprio obligari pro debito hæreditario, & suprà num.8. cum seqq. ac infrà, num.15. pariter seqq.*
12 *Clausula,* sine aliqua exceptione, *omnia exceptionum genera comprehendit.*
14 *Hæres se de proprio obligans pro debito hæreditario defuncti debitum nouare dicitur, nouatione tamen non extinctiua, & sup. num.13.*
15 *Obligatio secunda, quæ circa modum soluendi plus prima continet prima non dicitur extentiua, sed supplectiua.*
16 *Dictio,* tamen, *dicitur aduersatiua.*
17 *Verbum ipsius dicitur personalissimum.*
20 *Hæres beneficiatus actione cogitur personali ad soluendum legata de proprijs bonis, nisi hæreditaria tradat, vel non esse soluendo probat.*
21 *Obligationi hæredis standum est, non autem testamento in eo relato, & num.21.*
22 *Testamentum Patris attendi non debet, vbi obligatio filij est Legatarijs vtilior.*

DECISIO LVIII.

NOluerunt Domini declarare transijsse in iudicatum sententiam A. C. condemnãtem Damianum Cæsarem hæredem Caroli Cæsaris ad dandum Camillo, & alijs de Calcalarijs tot bona hæreditaria dicti Caroli, quot secundum æstimationem per Peritos faciendam ascendant ad scut.

scut. 2000. eisdem debita occasione dotis q. Venantiæ eius-
dem Caroli Matris; Quia ad euitandam rem iudicatam in-
formantes pro Damiano Cæsare reo conuento obiecerunt
nedum sententiæ nullitatem ex defectu mandati exaduerso
1 comparentia, † cuius mandati productio necessaria omni-
nò erat stante protestatione in omnibus actis repetita nemi-
nem audiri, nisi docto de legitimo mandato procura, ità
quod &c. vt alijs alleg. dixit Rot. decis. 54. num. 1. part. 4.
diuers. & coram san. mem. Gregor. XV. decis. 264. nu. 1. & 2.
quod obiectum corrueret si mandatum posset præsumi ex iu-
rium productione, notabili impensa, vel alijs coniecturis
2 illud necessario conuincentibus, † cum Rota non obstante
protestatione admittat etiam mandatum ita præsumptum,
vt apud Seraph. decis. 933. num. 2. & in alijs relatis ab add.
ad san. mem. Greg. XV. decis. 330. num. 2. & recentius fuit
decisum in Ciuitaten. Archipresbyteratus 24. Martij 1645.
§. penult. coram Reuerend. P. D. meo Cerro, vbi respondetur
ad decisionem ex aduerso allegatam bonæ mem. Cardinalis
Mellini, & in Maceraten. Censuum 22. Iunij 1646. §. sed ta-
men coram bon. mem. Arguelles.

Sed vltrò impedimentum, quo excusarentur à lapsu fata-
lium, ob quem res iudicata prætenditur, nempè obitum
3 procuratoris ipsius rei conuenti efficientem, † quod, vel fa-
talia non currant, vel detur restitutio, vt post Azzened.
in l. 11. tit. 23. par. 3. Ant. Fab. in C. lib. 2. tit. 8. diff. 4. num. 8.
Cassad. decis. 6. n. 5. de appell. dixit Rota in Anconitana Dotis
17. Iunij 1647. §. concurrit coram bon. mem. Arguelles.

Declararunt autem sententiam esse iustam, quia nititur
apertissimæ dispositioni prædicti Caroli, qui in casum suæ
mortis sine filijs, vt euenit, mandauit hæredibus à se insti-
tutis, vt ex ipsius bonis hæreditarijs præfatæ Venantiæ do-
tem restituant Calcalarijs actoribus, obligando ad id in
forma Cameræ se ipsum, eiusque hæredes, & singula eius
4 bona, Summ. Calcalar. num. 3. & Damiani num. 2. † Decet
enim defunctorum voluntates, & obligationes impleri, l. 1.
l. Iuris gentium, §. Prætor ait, ff. de pact. l. 1. ff. de constit.
pecun. §. Dispenat, Auth. de nupt. Surd. cons. 345. num. 14.

Nec obstat, quod Carolus ità disposuerit ratificando, &
acceptando testamentum, & legatum pro restitutione dictæ
dotis in eo relictum à Siluio Patre, cuius erat hæres benefi-
ciatus, quique iusserat hæredibus, vt hanc dotem restituant
in eodem prædio posito in Territorio Castri S. Mariæ, sibi
olim vendito à promissoribus dotis pro scut. 4400. quorum
quia soluerat in contanti scut. 2400. alia verò scut. 2000.
compensauerat cum totidem sibi debitis ex causa dictæ dotis
voluit per legatarios solui d. Carolo hæredi scut. 2000. Vndè
infertur, quod sicuti in vim testamenti Siluij non poterant
legatarij petere dotem, nisi in dicto prædio, & solutis hære-
di Siluij scut. 2000. ità nec in vim acceptationis eiusdem Te-
stamenti factæ à Carolo hærede beneficiato, quippè qui &
si nomine proprio se obligauerit, & sua bona hypothecaue-
5 rit † non censentur voluisse nouare obligationem imposi-
tam à defuncto, aut renunciare beneficio inuentarij, iuxtà
magis communem opinionem, quam alijs alleg. amplexa
est, Rota decis. 392. per tot. part. 1. recentior. Cons. Neapol.
apud Capyc. Latr. decis. 38. num. 272. lib. 1. apud Sanfelic.
decis. 111. num. 6. & seqq. apud Minad. decis. 25. sub
num. 7. vers. Non obstat, vbi quod obligatio bonorum hæ-
6 redis nihil aliud operatur, † nisi facultatem exequendi etiam
in bonis proprijs hæredis pro quanto tamen est in hæreditate,
& non vltrà, & in fortioribus terminis idem Capyc. Latr. de-
cis. 148. n. 19. & 20. lib. 2.

Hæc enim procedunt in terminis simplicis promissionis
hæredis nomine proprio, secus quando ex coniecturis,
7 † aut alijs verbis æquipollentibus constat noluisse hæredem
vti beneficio inuentarij, sed vltrà vires hæreditarias se obli-
gasse, vt declarat Add. ad Alex. cons. 123. verb. integrum lib.
5. post Castr. consil. 28. num. 2. lib. 2. Gratian. discept. 264.
num. 19. & 22. & discept. 553. num. 31. Rota decis. 145. num.
5. part. 5. recent. & in Bononien. nullitatis concordia 1. Iunij
1648. §. primo in fin. coram me.

Qui est casus noster, nam Carolus Siluij hæres non so-
lùm acceptauit expressè, & emologauit legatum dotis à
Patre relictum Calcalarijs, sed subdidit, & vlterius pro ma-
iori satisfactione, &c. spontè, &c. promisit, & conuenit d. An-
tonio præsenti, &c. quod in euentum, in quem ipse Carolus
obierit, &c. voluit, iussit, & mandauit, quod sui hæredes te-
neantur restituere prædicto Antonio dotem, &c. liberè, & abs-
que vlla diminutione, & sine aliqua exceptione, &c. statim, &c.
de bonis tamen hæreditarijs ipsius, &c. quia sic placuit, & pla-
cet de suis rebus, & bonis disponere, &c. ponderando clau-
sulam, & vlterius, quæ cùm constet verbis augmentatiuis,
vt de verbo, &, in obligationibus posito, ex text. in l. ea ta- 8
men adiectio, ff. de leg. 3. dixit Rota dec. 33. sub nu. 6. part. 1.
recent. & de verbo, Vlterius, Barb. dict. 428. n. 9. & sit nouæ,
† ac independentis orationis inceptiua, Rimin. Iun. cons. 482. 9
num. 44. Giouagn. consil. 39. num. 15. in fin. lib. 1. Rota in Bo-
nonien. fideic. de Pancalais 10. Iunij 1642. R. P. D. meo Cer-
ro, demonstrat Carolum, qui iam per acceptationem te-
stamenti, & hæreditatis aditionem erat adstrictus † solu- 10
tioni legati iuxta vires hæreditarias, l. apud Iulian. §. fin. ff.
quib. ex caus. in poss. eat. §. hæres quoque Inst. de oblig. quæ ex
quasi contractu nascuntur voluisse intrà eas se ipsum,
& bona propria obligare, † & sic non gaudere bene- 11
ficio Inuentarij, Capyc. Latr. decis. 38. sub num. 22. vers.
vel obligatio, l. 1. post Io. Dilect. Monticul. Afflict. & alios
ibi alleg.

Maximè, quia mandauit dotem restitui liberè, & sine
aliqua exceptione, ibi: & sine aliqua exceptione, & infrà,
ibi: exceptionibus præteritis, præsentibus, & futuris etiam
sibi, & suis hæredibus, de iure competentibus reiectis; ideò-
que sub vniuersalitate verbi, aliqua, † omnia exceptio- 12
num genera comprehendente, Aym. consil. 294. num. 4.
Barb. dict. 22. num. 1. Rot. decis. 357. num. 5. part. 1. diuers.
reiecit etiam exceptionem beneficij Inuentarij, seu compe-
tentem ex testamento Siluij Patris, cuius scilicet vigore
ipse Carolus hæres excipere potuisset aduersus legatarios do-
tem repetentes, se non teneri dotem reddere, nisi in prædio
suprà memorato, & nisi sibi per legatarios solutis scut. 2000.
iuxtà formam d. testamenti; † vnde resultat manifesta in- 13
compatibilitas obligationis Caroli cum Testamento Patris,
quæ efficit, vt censeatur beneficio Inuentarij renunciatum,
& nouata obligatio defuncti, vt ponderauit Rota in Romana
legatorum de Columna 9. Decembris 1620. coram bon. mem.
Vbaldo Seniore, & decis. 545. num. 3. part. 5. recent. noua-
tione † tamen non extinctiua, vt per Capyc. Latr. decis. 14
200. num. 62. lib. 2. sed suppletiua, ac reformatiua, qualis
dicitur secunda, † quæ circa modum soluendi prima plus 15
continet, iuxtà theoricam Bald. in l. pacta nouiss. sub num. 12.
vers. finaliter concludo, C. de pact. quam sequitur Cagnol.
in l. lecta num. 49. ff. si cert. pet. Marescott. var. resol. lib. 2.
cap. 56. num. 10. & 11. Seraph. decis. 599. num. 6. & in his ter-
minis Gratian. discept. 509. num. 17.

Quò magis attentis subsequentibus verbis, ibi: De bonis
tamen hæreditarijs ipsius Caroli, per quæ apertissima est vo-
luntas Caroli, quod de proprijs ipsius bonis dos solueret, er-
go non in prædio hæreditario Siluii, & in quo Siluius do-
tem reddi mandauerat, neque cohærenter quantitati bono-
rum Siluii, immò aduersatiuè, vt † denotat dictio illa, 16
tamen, Paris. consil. 78. num. 2. & 3. lib. 1. Ruin. cons. 41.
num. 8. lib. 2. Rota decis. 75. num. 4. part. 2. recent. Gratisque
dicitur, quod d. prædium erat proprium Caroli, quia vti
emptum à Siluio ad eius hæreditatem spectabat, & solùm ti-
tulo hæreditario transierat ad Carolum, qui proptereà con-
tradistinguendo per dictiones aduersatiuas, vt mox dice-
bam, bona propria ab hæreditarijs, non potuit inter propria
sensisse de dicto prædio, vt sensui patet, & denotat ex am-
bundanti verbum, ipsius, † personalissimum, ac expressiuum 17
bonorum Carolo ex propria persona competentium, ad tex.
in l. post mortem 5. §. Tutor, & ibi gloss. verb. rectè, vers. se-
cus autem, Bart. num. 1. ff. quand. ex fac. Tut. Seraph. de-
cis. 552. num. 1. decis. 1149. num. 3. Necnon subsequens obli-
gatio bonorum propriorum, repetita in fine Instrumenti,
ibi: Pro quibus prædictus Carolus obligauit se ipsum, &c. &
omnia, & singula eius bona, † ex qua obligatione clarius 18
elucescit, quam enixè Carolus voluerit nouare, ac reforma-
re obligationem hæreditariam Patris semel, atque iterùm
subiiciendo restitutioni dotis bona propria, Rota decis. 545.
num. 1. & num. 8. vers. Prætereà part. 5. recent. & in terminis
legati, Surd. consil. 191. num. 25. & 26. † vbi ponderat, quod 19
bona hæredis vigore Testamenti non erant obligata pro le-
gato, Gratian. discept. 264. num. 9. & 10.

Concurrentibus in idem postremis verbis, ibi: Quia &
sic placuit, & placet de suis rebus, & bonis disponere, deno-
tantibus hanc obligationem cadere immediatè, ac directò
super bonis promittentis, & prorsus esse voluntariam, talis
autem non esset si diceret aliquam relationem ad quantita-
tem bonorum hæreditatis Siluii, cùm in hoc sensu necessa-
ria esset, quia hæres etiam beneficiatus cogi potest actio-
ne personali, vt soluat legata de proprijs bonis, nisi 20
hæ-

hæreditaria tradat, vel nou esse soluendo, probet Rot. *decis.696. sub num.2. vers. Nam quonsque part.1. recent.* & in alijs allegatis *in Romana Legati 2. May 1644. §. Demum coram Reu. P. D. meo Cerro.*

Quapropter licèt promissio Caroli incipiat ab acceptatione Testamenti Paterni, quia tamen processit augumentatiuè obligationem ex acceptatione resultantem, reformando, ac extendendo ad bona propria, huic reformationi, & exten-
21 sioni standum est, † uon autem Testamento in acceptatione relato, Surd. *post alios cons.440. num.54. & cons.124. num. 15. & 16.* Rot. *decis.121. num.6. part.5. diuers. decis.431. num.8. & 9.* apud Cenc. *de censib. & in Romana Attentatorum 27. Aprilis 1640. coram me*, neque attendendum Te-
22 stamentum Patris, † sed posterior obligatio Caroli, ex qua agi potest, quia vtilior est Legatarij, Surd. *cons.345. num. 36. vers. Sed dico;* vbi allegat conditiones, & in puncto Gratian. *discept.264. num.21.* Rota *decis.546. num.10. part.5. recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Viceñ. Parochialis.

Luna 20. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Vnio est concludenter probanda à fortiori si vltimus status beneficij sit collatiuus. Immissio in beneficium concessa ab executore si fuit merus importat præsumptionem iustificationis narratorum, sed in iudicio executiuo, non autem in Ordinario.

S V M M A R I V M.

1 *Fides Parochi formiter extracta probat.*
Etiam ad effectum reseruationis, num.2.
3 *Concursus probatur ex litteris testimonialibus Ordinarij.*
4 *Confessio emissa in litteris non potest à prouiso impugnari.*
5 *Valor beneficij per non excessum probatur tam per narratiuam in litteris prouisionis emissam, quam etiam per vnicum Testem adminiculatum, & num.4.*
Valor beneficij per non excessum probatur leuissimis probationibus, num.5.
6 *Titulus resultat ex litteris iustificatis, & à legitimo collatore obtentis.*
7 *Litteræ Apostolicæ conditionales nullum ius tribuunt conditione non purificata.*
8 *Vnio est concludenter probanda ad effectum excludendi reseruationem.*
Et fortiùs si vltimus status beneficij sit collatiuus. num.9.
10 *Litteræ præsumuntur iustificatæ stante immissione ab executore concessa.*
Quod verum intelligas si executor fuit merus, num.11.
Quod intellige verum in iudicio executiuo secùs in Ordinario postquam actor suam gratiam plene iustificauit, num.13.
12 *Executor merus quis dicatur.*
14 *Præsumptiones non possunt reo postquam actor plenè probauit.*
15 *Probationes facta in possessorio non prosunt in petitorio.*
16 *Sententia non afficit non citatum.*
17 *Executor non afficit non citatum cum informationibus extraiudicialiter acceptis.*
18 *Instrumenta, & acta extracta ab Archiuio Archipresbyteri pendente lite super Iurisdictione inter Archipresbyterum, & Episcopum.*
Si Archipresbyter in lite succubuit non probant, neque contra Episcopum, neque contra Tertium Archipresbytero non Subditum, & num.19.
20 *Sæculari ratio Ecclesiæ solet ab ea delere statum regularem.*
Sed si cōtineat suppressionē mensæ Abbatialis tunc extinguit eiusdem mensæ vniones iura, ac priuilegia, n.21.
22 *Iura competentia Abbatiæ Regulari suppressæ non transeunt in Archipresbyterum eius loco subrogatum.*
23 *Sæcularizationis obseruantia probatur ex prouisione facta ab Ordinario.*
24 *Testes examinati in causa beneficiati coram Iudice Laico nihil probant.*

D E C I S I O LIX.

PEtrus Ioanoes Roccafiguera præuio coucursu, prouisus Apostolicus de Parochiali Ecclesia S. Quirici de Betora taoquam vacante per obitum Damiani Peres in meuse Octobris, qui reseruatus est defuncti, visus est hodie, omnia iu litteris Apostolicis narrata iustificasse, nempè obitum prædecessoris in dicto mense ex fide Parochi formiter
extracta, quæ † satis probat Imol. *cons.110. in fin.* Rot. *de- 1
cis.101. num.6. decis.321. num.3. part.1. recentior. decis.78. num.2.* coram san. mem. Gregor. XV. etiam ad effectum re-
seruatioois, † vt fuit dictum in *Terulen. Beneficij 7. Iunij* 2
1610. *coram bon. memor. Patriarcha Manzanedo relat.* per Add. ad Gregor. XV. *d. decis.78. sub litt. A.*

Concursum, & suam in eo præelectiooem, ex litteris te-
stimonialibus Ordinarij Viceñ. cui † tanquam de re ad eius 3
officium spectante, Garz. *de benef. part.9. cap.2. num.1. & 108.* creditur iuxta theor. Felin. *in cap. post cessionem num.3. de probat.* quam sequuta est Rot. *decis.1. num.1. eodem tit. in nou. decis.101. num.1. part.1. recent.*

Valorem huius Parochialis in scut.24. per non excessum ex eadem narratiua à Laurentio aduersario in litteris eius
prouisionis emissa, quam † ille impugnare non potest, Bu- 4
ratt. *decis.481. num.9. decis.493. num.1.* Ægid. *decis.268.* Put. *decis.171. num.1. lib.3.* Trium verò aliorum beneficiorum obtentorum in simili summa scut.24. per non excessum te-
statur vnus testis de publica voce, & fama, qui, † iuncto 5
quouis adminiculo meretur fidem, quia in hoc etiam leuissimæ probationes admittuntur, Seraphin. *decis.924. num.2. decis.1229. num.1.* Caualer. *decis.517. num.5.*

Hinc ipsi Roccafigueræ adiudicandam esse Parochialem
Domini censuerunt, quia litteræ iustificatæ, † & obtentæ 6
à legitimo Collatore idoneum adhunc effectum titulum præbent, Mohedan. *decis.13. vt lit. pendent.* Caualer. *decis.363. n.4. Rota in Neapolitana Iuris conferendi 30. Martij 1618. & 18. Martij 1619. coram bon. mem. Manzanede, & in Marianen. seu Auen. Beneficij 13. May proximi præteriti coram R. P. D. meo Royas.*

Non obstante prouisione Apostolica eiusdem Parochialis priùs obteota à Laurentio Torrent aduersario, quia cùm ea sit conditionalis dummodò uimirum hæc Parochialis verè, & canonicè vnita existeret Archipresbyteratui Sancti Ioannis de Abbatissis, Summario Roccafigueræ num.5. Condi-
tione eiusmodi non purificata, † idest oou probata cano- 7
uica vnione, nullum ius tribuit, Lotther. *de re benef. lib.3. quæst.13. num.76. & 77.* & fuit dictum *in Lucana Mansculatus 7. Iunij 1581. coram Orano, impress. apud Marches. de commiss. tom.1. fol.471. num.4. & in Tirasonen. Cappellania 13. Martij, & 7. Aprilis 1606. coram Sanctissimo D. N. Innocentio X. tunc S. Rotæ Auditore.*

Vnionis autem probationem, quam necessariam, † & 8
concludentem requiri ad excludendam reseruationem, dixit Rota *in Vicen. Cappellaniæ maioris 7. Nouembris 1639. coram bon. mem. Pirouano, & in Celsonen. Parochialis 17. Nouembris 1642. coram Reuerend. P. D. meo Pentingero.* Eò magis in casu nostro, quo repugnat vnioni vltimus sta-
tus, † qui est collatiuus, & attenditur, Lotther. *de re* 9
benefic. lib.1. quæst.28. num.104. Rot. *decis.77. num.3. & 9. decis.112. num.2.* coram sanct. mem. Greg. XV. *tunc nostri ordinis Collega*, nec facit senteutia executoris Apostolici, qui aduersarium in possessionem Parochialis immisit, nec instrumenta in hoc iudicio producta.

Siquidem præsumptio iustificationis omnium narrato-
rum, † ac tonius gratiæ resultans ex immissione concessa 10
ab executore, Buratt. *decis.842. num.4.* Rot. *in Vicen. Beneficij 14. Martij 1644. coram R. P. D. meo Royas*, præter
quod procedit in exequutione mero, † qui potuit se extra- 11
iudicialiter de narratis informare, *ex allegat. in decisione huius causa 28. Iunij 1639. coram me*, esto quod noster executor quamuis io litteris adessent clausulæ aptæ reddere executorem mixtum, merus esset, eo quod nemo
possidebat, † neque comparuerat legitimus contradictor, 12
vt adhunc effectum necesse esse declarauit Rot. *in Lucana Canonicatus 1. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Royas, & in dicta decisione coram me.*

Suffragari quidem posset in iudicio executiuo litterarum
Apostolicarum ad impediendam videlicet ne alter via exe-
cutiua beneficij possessionem consequatur, non autem in
iudicio ordinario adiudicationis beneficij, postquam actor
suam gratiam plenè iustificauit, vt ex prædictis fecit Rocca-
13 figuera, † tunc enim cessat præsumptio, quæ stat pro pos-
sessore, & debet ille æquè, plenè iustificare aliundè suam
intentionem, Calder. *cons.10. ad fin. vers. quod ad verum de
probat.* Seraph. *decis.1422. num.11. & seqq.* & in proximis
terminis Lotther. *de re benefic. lib.3. quæst.14. num.86. & seq.*
Rot. *decis.409. num.4. part.2. recent. & in Mediolanen. be-
neficij 31. Ianuarij 1646. §. nec releuat coram Reuerendissimo
D. meo Dunozetto Decano*; sic in simili dicimus, quòd ad-
14 uersus actorem, qui plenè probauit, † non prosunt reo præ-
sumptiones, Ægid. *decis.617. num.2. vers. sed si possidet*.
Rot. coram Gregor. XV. *decis.278. num.7.* aut petitorio pro-
15 bationes † factæ in possessorio, Gabr. *cons.40. num.44. lib.2.*
Put. *decis.166. lib.1. in correct.* Gregor. XV. *decis.357. num.2.*
ibique Add. *num.6. decis.535. num.13.* & sicuti ipsa senten-
tia executoris Roccafigueram ibi non citatum non afficit,
16 † Bald. *in l. ab eo num.17. C. quomod. & quand. Iudex*, Abb.
in cap. inter quatuor num.7. de maiorit. & obed. Caputaq. *de-
cis.190. part.2.* Rot. *decis.98. num.7. part.1. recent.* Eo mi-
nùs extraiudiciales informationes quas executor accepisse
17 præsumitur † afficere possunt, Alexand. *in l. sæpe num.125.
ff. de re iudic. & in l.2. num.11. C. de eden.* Acchill. *decis.5.
in fin. de re iudic.* Rot. coram sanct. memor. Gregor. XV.
decis.305. num.3.

Instrumenta pariter exaduerso exhibita, siue collatio-
num huius Parochialis ab Abbate S. Ioannis factarum
ann. 1393. 1405. 1533. Summ. Torrent. num.9.15. & 24. siue
declarationis emissæ ab Episcopo Auionensi anno 1004.
Summario ibidem num.3. siue concordiæ initæ anno 1262.
inter Episcopum Vicentem, & Abbatem S. Ioannis aucto-
ritate Apostolica confirmatæ, dicto Summario num.6. & 7.
siue suspensionis, ac interdicti non semel ab Abbate pro-
mulgati contra Rectorem, & Ecclesiam hanc Sancti Qui-
rici eiusdemque interdicti relaxationis, dicto Summario
num.16. & seqq. nullius momenti sunt, tum quia vt lite
pendente super Iurisdictione inter Episcopum, & Archi-
presbyterum Sancti Ioannis, in qua Archipresbyter in Sa-
cra Congregatione Concilij, & hoc Tribunali succubuit
18 extracta ab Archiuio Archipresbyteratus † non probant
contra Episcopum, seu tertium Archipresbyterum non
Subditum, Caputaquen. *decis.42. part.1.* Put. *decis.341.
num.2. lib.2.* Canal. *decis.351. num.2.* Seraphin. *decis.642.
num.1.* Millio. *decis.34. n.1. & seqq.* & in puncto ad exclu-
dendam probationem vnionis, respondit Rota penes Mar-
tio. Andr. *decis.65. num.1. & 3.* vbi, quod hoc magis pro-
cedit, quando, vt in casu nostro is ad cuius fauorem dici-
tur facta vnio est in causa, & eam defendit, immò aliqua
Instrumenta extracta fuerunt de mandato eiusdem Archi-
presbyteri; & fortiùs quia non probatur, quo tempore In-
19 strumenta fuerint in Archiuio reposita, vt requiritur, † cùm
potuerint reponi post motam litem, Caputaquen. *decis.91.
num.4. part.1.* Put. *decis.431. num.1. lib.2.* Millin. *d. decis.34.
num.4.* Martin. Andr. *decis.88. num.6. & decis.90. n.3.* Rot.
*decis.549. n.2. part.4. & in Marsicen. Iurisdictionis 5. Martij
1646. coram me.*

Tum quia pleræque collationes non docentur effectuatæ,
nec omnia Instrumenta mentionem faciunt huius Ecclesiæ
Sancti Quirici. Tùm tandem quia omnia præcessisse asse-
runtur ante sæcularizationem Ecclesiæ S. Ioannis de Abba-
tissis de anno 1592. à fel. record. Clemente Octauo factam,
20 quæ nedum ab ea Ecclesia deleuit statum regularem, † vt
solet simplex sæcularizatio, Rot. *decis.252. num.2. part.5.
recent.* sed quia continet vltrò amplissimam suppressionem
mensæ Abbatialis, dignitatum, officiorum, &c. Summa-
21 rio Roccafigueræ num.6. extinxit † simul quascumque
Abbatialis mensæ vniones, iura, ac priuilegia, vt per gloss.
fin. in cap. Abbate de verb. significat. Felin. *in cap. cum dilecta
sub num.22. vers. destructo Monasterio de rescript.* Tiraquell.
tract. cess. caus. in princip. num.112. Rota *decis.99. num.1.
part.7. recent.* Quæ propterea in Archipresbyterum Abba-
22 tis loco subrogatum transire non potuerunt, † vt in
puncto aduersus Archipresbyterum Sancti Ioannis fuit de-
cisum in *Vicen. Iurisdictionis 2. Maij proximi præteriti co-
ram R. P. D. meo Cerro, vbi in §. prout minus, & §. seq.* ex hac
ratione reijcitur supramemorata concordia anni 1262. *facit
decis.373. num.13. part.5. recent. & dicta decis.99. num.6.*
vbi distinguitur inter simplicem sæcularizationem, & eam
quæ fit cum suppressione part.7.

Quod ex abundanti respectu huiusmet Parochialis decla-
rauit obseruantia subsequuta cùm post sæcularizationem
nulla detur collatio effectuata, quam fecerit Archipresby-
ter huius Parochialis, & è conuerso vltima anni 1640. facta
fuit ab Ordinario præuio concursu, † vt fauore prouisi Apo- 23
stolici tanquam de reseruato ponderauit in terminis dictæ
Bullæ sæcularizationis, Rota *in Gerunden. Prioratus 29. Ia-
nuarij 1646. §. voluit, in fin. coram me.* Vbi præterea in §.
exaduerso autem, & seqq. habetur, quod vigore dictæ sæ-
cularizationis omnia beneficia spectantia ad Ecclesias sæcu-
larizatas fuerunt reseruata Sedi Apostolicæ, quod etiam de-
cisum fuit in *Vicen. Canonicatus 24. Nouembris 1624. coram
bon. mem. Merlino, in Vicen. Prioratus 2. Iunij 1636. coram
Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo, & in Vicen. Came-
raria 1. Februarij 1638. & 14. Martij 1640. coram Reu. P. D.
meo Royas.*

Quapropter non applicatur casui nostro *decisio in Vicen.
Iurisdictionis 8. Februarij 1638. coram bon. mem. Merlino*,
& vndique excluditur asserta vnio, & facultas conferendi
exindè prætensa ab Archipresbytero; quidquid deposue-
rint testes dati in Summario Torrent. num.27. & 28. qui lo-
quuntur de statu ante sæcularizationem, cùmque examina-
ti fuerint coram † Iudice laico prorsus incompetenti in cau- 24
sis beneficialibus nihil probant, Rota *decis.260. num.5.
part.1. recentior.* sed inhærendum est vltimo statui collati-
uo, & exclusiuo vnionis ex supra allegatis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Neritonen. Præcedentiæ.

Lunæ 21. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Manutentio, quia denegari non potest probata pos-
sessione, ideò in præsenti decisione discutitur an
causa vniuersalis, & vniformis præcedendi, suf-
fragetur pro manutentione in quasi possessione
præcedendi etiam in alijs actibus specie diuersis,
& quid si Ordinarius, qui prouidere potest con-
trouersijs, quæ oriuntur in processionibus, alte-
rius vicibus præcedere mandasset.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio concedenda venit existenti in quasi posses-
sione.*
2 *Possessio præcedendi probata per partitas Cancellariæ
curiæ Episcopalis, est manutenibilis.*
3 *Causa vniuersalis, & vniformis suffragatur pro manu-
tentione etiam in alijs actibus speciei diuersis.*
4 *Possessionis suæ commodo quis priuari non debet, sed in
ea manutenendus est.*
5 *Continuanti possessionem præcedendi, concedenda est ma-
nutentio, quamuis Ordinarius, alternis vicibus præ-
cedere mandasset.*

DECISIO LX.

EXtante consuetudine Cleri Neritonen. in festo Gloriosæ
Assumptionis B. Mariæ Virginis simul conuenire ad
præstandam obedientiam Episcopo Neritonen. in Ecclesia
Cathedrali vocato cuiuslibet loci dictæ Diœc. Archipresby-
tero iuxta suam antiquitatem, & prærogatiuam ad inceden-
dum cum Cruce in processione generali per Ciuitatem, ea-
que peracta cum Episcopo, aut in eius absentia cum Vica-
rio discumbendum, orta fuit super præcedentia in his acti-
bus controuersia inter Capitulum, & Archipresbyterum
Collegiatæ Ecclesiæ Terræ Galatonæ, & Archipresbyte-
rum, & Capitulum Terræ Cupertini, causaque coram Or-
dinario introducta, factis probationibus pronunciatum fuit
Archipresbytero Galatonæ in vocatione ad obedientiam,
& accubitu mensæ Episcopi competere præcedentiam con-
tra Archipresbyterum Cupertinum, in alijs verò actibus
extra hos duos debere inuicem alterius vicibus præce-
dere; Appellatione in Sacr. Rotæ Tribunali introducta,
Dubitatum fuit, cui sit dandum mandatum de manutenen-
do in quasi possessione præcedendi, & in quibus actibus,

ac pro

ac pro informante Archipresbytero Galatonæ resolutum fuit, dandum ei esse manutentionem in quasi possessione procedendi in præstatione obedientiæ, delatione Crucis,
1 Processionibus, & accubitu in mensa Episcopali. † Quia in ea se exiftere ex testium depositionibus Sum. n. 4. ostendit, ideòque manutenendus est §. *retinenda Instit. de interdict.* Bald. *in l. observare*, §. *antequam num.* 3. *ff. de offic. Procon.*
2 Rot. coram bon. me. Coccin. *decis.* 46. & 452. *num.* 1. † Atque habet pro se partitas Cancellariæ Curiæ Episcopalis Neritonen. formiter extractas Summ. eius num. 1. *glos. in c. bene quidem in verb. Mediolanensis* 99. Dec. *cons.* 160. *Pro Domino Præposito num.* 2. *vers. ex ordine litteræ*, Penia *dec.* 464. *num.* 8. *& fuit dictum in Lucana præcedentiæ* 24. *Iunij* 1628. *ac in Cæsaraugustana præcedentiarum* 28. *Aprilis* 1634. *coram Reuerendiss. Terracinen. impress. apud Modern. Peruſ. post tract. de manut. decis.* 594. *num.* 9. † Ac quamuis dicti duo actus sint diuersæ speciei, cùm tamen habeant causam vniuersalem, & vniformem suffragantur pro manutentione etiam in alijs actibus, Bartol. *in l.* 1. §. *si quis hoc interdicto in fin. ff. de itin. act. priu.* & in terminis præcedentiæ, Burat. *decis.* 903. *n.* 11.
3

Non obstat sententia Ordinarij Neritonen., quod extra supradictos duos actus vocationis ad obedientiam, & accubitus in mensa Episcopi alternis vicibus præcedere Cupertinum Archipresbyterum Galatonus tantum debeat; Quia
4 cùm constet de eius † quasi possessione, ea nullo modo priuandus, sed in eadem manutenendus est, vt dixit Rota *dec.* 41. *n.* 2. *&* 9. *ac* 10. *p.* 2. *diuers.* Burat. *dec.* 904. *cum plurimis alijs relatis in Taurinen. delationis baldacchini* 4. *Iulij* 1646. *coram R. P. D. meo Corrado in* §. *fin.* Ideòque neque huic Ar-
5 chipresbytero † obesse possunt decreta prouisionalia præcedendi alternis vicibus, quia his non obstantibus in sua quasi possessione etiam post hæc decreta continuauit, vt testes pro eo examinati deponunt, quæ continuatio efficit cum nihilominus esse manutenendum, vt respondit Rota *in Colonien. Præcedentiæ* 9. *Iunij* 1627. *coram bon. mem. Card. Vbal. impress. apud tract. Modern. Perus. de manut. decis.* 32. *n.* 9. *& seqq.*

Et ita resolutum fuit.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Cambij.

Mercurij 22. *Iunij* 1650.

ARGVMENTVM.

Debitor sub conditione, quamuis non dicatur verè, & propriè debitor ante euentum conditionis, tamen quia conditio habetur pro impleta, quando stat per promittentem, quominus adimpleatur; idcircò in præsenti decisione discutitur, an, & quando debitor qui se obligauit soluere cum pecunijs retrahendis ab aliquo effectu, teneatur de proprio, & dictæ pecuniæ ob ipsius negligentiam haberi debeant pro exactis.

SVMMARIVM.

1 *Solutio promissa sub conditione, non debetur nisi purificata conditione.*
2 *Debitor sub conditione, non dicitur verè, & propriè debitor, ante euentum conditionis.*
3 *Dictio*, tantùm, *cuius sit natura.*
4 *Clausula*, non aliter, *quid operetur.*
5 *Debitor qui se obligauit soluere cum pecunijs retrahendis ab aliquo effectu, quando teneatur de proprio.*
6 *Conditio habetur pro impleta, quod stat per promittentem quominus adimpleatur.*
7 *Apoca confecta post Instrumentum, per quam ab eo recceditur, attendi debet, & instrumentum ad formam, & tenorem illius redigendum est.*
8 *Debitum, vt negligentia non exigentis haberi debeat pro exacto, quæ requirantur.*

DECISIO LXI.

Domini, omissis alijs exceptionibus adductis pro parte Olgiati ad infringendum mandatum contra ipsum relaxatum ad instantiam Antonij Carcarasij; Ex eo tantum fundamento firmarunt illud non esse exequendum, quod solutio scut. 4650. pro quibus initum apparet cambium, erat facienda ex pecunijs retrahendis ab effectibus hæreditatis Roberti Primi occasione Appellatus Aluminum, vt patet ex Summ. num. 1. & 2. † Vnde cùm ab hæreditate eiusdem Roberti dictum creditum non fuerit exactum non dicitur purificata conditio, sub qua solutio promissa fuit, & consequenter illa non adimpleta non erat locus relaxationi mandati, nec illius executioni, *ad tex. in l. Bouem* 43. §. *si conditione, ff. de ædilit. edict. l. cedere diem* 213. *ff. de verb. signific.* Dec. *cons.* 107. *circa fin. vers. & ideo ista cond. & cons.* 421. *num.* 6. Aym. *cons.* 10. *num.* 15. *vers. nec executio.* Altograd. *cons.* 90. *n.* 31. *& seqq.* Rota *in Clusinagrani* 3. *Decembris* 1629. *coram Coccino, & in rec. dec.* 639. *n.* 3. *p.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 35. *n.* 1. *par.* 7.

Debitor † enim sub conditione non dicitur verè, & propriè debitor ante euentum conditionis, vt notat Bart. *in l.* 1. *num.* 32. ibiq. Doct. *ff. si cert. petat.* Purpur. *cons.* 407. *n.* 35. Surd. *decis.* 283. *num.* 1. *& seqq.* Præsertim in præsenti casu † attenta dictione *Tantùm*, quæ tamquam limitatiua, & restrictiua omnem aliam solutionem excludit, Abb. *cons.* 51. *num.* 3. *lib.* 1. Barbos. *dict.* 349. *num.* 2. Rot. *decis.* 513. *n.* 1. *p.* 5. *recent.* † Necnon clausula, *& non aliter*, &c. quæ inducit præcisam formam, & operatur, quod ad vnguem sit seruandus modus in contractu præscriptus, *l. fin. C. de venden. reb. Ciuit. lib.* 11. Parif. *cons.* 19. *n.* 20. *lib.* 2. Grat. *cons.* 138. *n.* 12. *lib.* 1. Rot. *decis.* 16. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* cum alijs pluribus relatis per Add. ad Buratt. *decis.* 374. *num.* 17. *vers. & facit.* 2 3 4

Nec releuat, † quod Olgiatus per biennium conuentum 5 in instrumento nullas prorsus diligentias fecerit, & propterea teneatur de proprio soluere, ex adductis per Cyriac. *contrau.* 167. *num.* 5. *& seqq.* & per Rot. Ianuen. *decis.* 160. *num.* 1. Cùm † conditio habeatur pro impleta quando stat per promittentem, quominus adimpleatur, *l. iure ciuili, ff. de condit. & demonstrat. cap. cum non stat. de reg. iur.* Rot. *dec.* 35. *n.* 6. *p.* 4. *recent.*

Etenim Partes † recedendo ab Instrumento prædicto con- 6 uenerunt tam in prima, quàm in secunda apoca confecta, quod non obstante instrumento, & tempore in eo apposito non tenerentur Olgiatus soluere nisi ex pecunijs exigendis ab hæreditate Primi, vt patet ex illis verbis, ibi, *Di maniera, che detti Signori Olgiati non ostante il detto Instrumento, e tempo in esso conuenuto siano tenuti solamente pagarmi detto mio credito con la terza parte di quello, che recupereranno dall' heredità de Primi, & non altrimenti &c. & in conformità di questa doverà eseguirsi il contenuto in detto Instrumento, come che in quello la presente fosse inserta di parola in parola &c.* † Et ideò talis apoca attendi debet, & Instrumentum ad for- 7 mam, & tenorem illius redigendum, *l.* 1. §. *fin. ff. de stipulat. seruor. l. si vnus* §. *pactus ne peteret, ff. de pact. l. pacta nouissima, C. eod. cap.* 1. *de transact.* Rot. *in Bononien. de Lambertinis* 4. *Maij* 1620. *coram bon. mem. Manzanedo.*

Imò ad effectum, † vt Olgiatus teneretur de proprio ne- 8 cesse esset probare non solum debitum Roberti, sed etiam quod illud fuisset facilis exactionis, alioquin non potest considerari negligentia in exigendo ad hoc vt debitum haberi debeat pro exacto in præiudicium non exigentis, Felin. *in cap. si autem num.* 3. *de rescript.* Ruin. *cons.* 93. *sub num.* 7. *vers. nec isto casu*, Caputaq. *dec.* 266. *n.* 4. *p.* 1. *& dictum fuit in Romana redditionis rationis* 12. *Ianuarij* 1634. *coram R. P. D. meo Royas, & in Romana pecuniaria* 13. *Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita decisum partibus hinc inde informantibus.

R. P. D. MELTIO

Posteà Reuerendiss. Episcopo Papien.

Camerinen. Dotis Ecclesiæ.

Mercurij 22. *Iunij* 1650.

ARGVMENTVM.

Census impositus à Fundatore in summa (puta) scutorum centum, super omnibus suis bonis pro erigendo iurepatronatus, reseruata sibi suisque, &c. facultate redimendi pro certa, & determinata quantitate; cùm hoc quod Rector pro tempore in casum redemptionis teneretur illam reinue-

ſtire

stire in alio censu similis redditus scutorum centum, an redimi possit, depositata tantummodo dicta quantitate conuenta quamuis ex ea annuus redditus scutorum centum non perciperetur, latissimè discutitur, & resolutio est affirmatiua, in contrarium adductis plenè, & abundè satisfaciendo.

S V M M A R I V M.

1 *Dictio*, Tu, *quid importet.*
2 *Census de sui natura est quandocunque redimibilis.*
3 *Verba personalia, quod flectantur in pactum reale, transmissibile ad heredes.*
4 *Et quid si pactum fuit affirmatiuè conceptum, & non negatiuè.*
5 *Dictiones personales, quando censeantur apposita potius demonstrandi causa, quàm restringendi.*
6 *Pronomen*, ipse, *non facit actum personalem, vbi subiecta materia repugnat.*
7 *Census impositus pro dotatione Ecclesia in summa scutorum 100. cum facultate redimendi pro certa quantitate, an redimi possit depositata d. quantitate, si ex ea annuus redditus scutorum 100. non perciperetur, & vide num. 11. & seq.*
8 *Deterioratio dotis contingens sine culpa dotantis, cedit periculo beneficij.*
9 *Censum assignans pro dotatione Ecclesia, si fructus illius minuantur, an teneatur supplere talem euentualem diminutionem.*
10 *Dotatio Ecclesia, Cappellaniae, &c. quando incipit à traditione, & non a promissione, an dotans teneatur prastare euictionem rei in dotem data.*
12 *Verba*, in questo modo cioè, *pracedentem obligationem qualificant, eamque restringunt ad limites subsequentis conuentionis, & num. 18. & seq.*
13 *Dictio*, videlicet, *adiecta in obligatione indefinitè concepta, quid operetur.*
14 *Expressio quantitatis in contractu, an stare debeat demonstratiuè, vel taxatiuè, & vide num. 17.*
15 *Vendens seruum cum peculio, si illud dicat esse decem aureorum, & deinde plusquam decem esse in peculio reperiatur, totum prastandum est, & quare num. 16.*
16 *Verba, an stent taxatiuè, vel demonstratiuè quomodo dignoscatur.*
20 *Expressio quantitatis, quod stare debeat restrictiuè, ex quo euidenter colligatur.*
21 *Verba, dicendum est, quod stare debeant restrictiuè, & non demonstratiuè, quando alias redderentur superflua.*
22 *Conditio non dicitur extare etiam si disponens loquatur per verba*, cum conditione &c. *quando id quod conditionale censetur, adimplendum est ante executionem actus, & quare.*
23 *Et quid importent illa verba cum conditione &c.*
24 *Inuestiendi onus, semper est modale.*
25 *Interpretatio rectè sumitur à scripturis vicinis.*
26 *Per Scripturam secundam non potest tolli prima.*
27 *Verba dubia prima scriptura bene possunt declarari per secundam scripturam.*
28 *Verba quando sunt ambigua, non potest dici ius quaesitum.*
29 *Obligatio cum sit stricti iuris, coercenda venit quantum fieri potest fauore promissoris.*
30 *Census quando demandatur, quod semper integer, & indiminutus permanere debeat, an respectu sortis, vel fructuum, intelligendum sit.*
31 *Verba impersonaliter prolata, ad quam personam referenda sint.*
32 *Impersonalitas, ad certam personam reducitur ex subiecta materia, & naturà contractus.*
33 *Dos per subsequentem astimationem rei in dotem tradita non potest dici constituta in certa specie, & non in quantitate.*
34 *Dos qua fuit assignata in cerea specie pro pretio conuento non venit restituenda in ea specie, qua tradita fuit, sed in astimatione conuenta.*
35 *Dos promissa in quantitate reinuestienda, non dicitur consistere in quantitate, sed in reinuestimento.*

DECISIO LXII.

PHilippus Seuerinus constituere volens Patronatum super Ecclesia Rurali Sanctæ Mariæ de Casa Euscula ab ipso constructa, obtinuit sub die 16. Decembris 1605. ab Ordinario Camerinen licentiam illam dotandi in annuo censu scut. 500. imponendo super omnibus eius bonis, redimibili tamen post lapsum decennij eius arbitrio, mediante solutione, eius iusti pretij scilicet scutorum 6250. & cum eo, quod Rector pro tempore in casum redemptionis teneretur illa reinuestire in alio censu similis redditus scut. 500. cum consensu Episcopi, & Patronorum, quæ redimendi facultas pro dicto pretio scut. 6250. fuit successiuè die sequenti præseruata in Instrumento dotationis, & paulò post etiam in Instrumento erectionis beneficij semper in illis repetito onere Rectori iniuncto in prima scriptura reinuestiendi pretium in alio censu similis quantitatis. Defuncto Philippo Seuerino fundatore, Antonius Seuerinus eius successor volens liberare bona fundatoris à dicto annuo censu scut. 500. deposuit penes mercatorem scut. 6250. & mediante tali deposito cum prætenderet bona redempta fuisse in Rota per duas vices coram bon. mem. Pironatio disputatum fuit super releuantia dicti depositi, & semper resolutum illud non suffragari ob non adimpletam formam præscriptam in dotatione, & erectione beneficij pro facienda dicta redemptione; successiuè de anno 1636. fuit præuijs duabus decisionibus coram Eminentiss. Dom. Cardinali Verospio emanatis per sententiam decreta Ecclesiæ immissio in possessionem bonorum censui suppositorum ad effectum, vt sibi satisfacere posset de dicto annuo redditu scut. 500. aduersus quam sententiam immissionis commissa mihi causa restitutionis in integrum ad instantiam dicti Antonij Seuerini, qui desiderabat ab hoc Sacro Tribunali sibi responderi de forma, qua facienda erat dicta redemptio; Dubitaui An, & quomodo dicta bona redimere liceret, & Domini respectu facultatis redimendi non dubitarunt, quin illi competat Seuerino, stante quod Philippus Seuerinus Antonij auctor illam sibi expressè reseruauit tam in licentia habita pro constituenda dote, ibi, *il qual censo possa redimere, e ricomprare doppo dieci anni à suo beneplacito, pagando per il suo giusto prezzo scudi* 6250. quàm in Instrumento dotationis, ibi, *Ita tamen quod huiusmodi bona possint, & valeant ab huiusmodi onere eximi, & liberari quandocunque post decem annos ab hodie computandos ipse D. Philippus, vel sui, &c. soluerint, seu potius deposuerint scuta 6250. moneta*, necnon etiam in Instrumento erectionis, ibi, *sic tamen, vt tu post decennium proximè futurum censum ipsum, quandocunque volueris pretio scutorum 6250. redimere liberè, & licitè valeas.*

Nec prætendi potest, † quod dicta facultas restricta sit ad 1
personam fundatoris tantum ex dictione illa personali Tu
post decennium, quæ restringit efficaciam pacti ad personam,
expressam tantùm, nec sint illud ad hæredes transire,
ad textum in l. si tibi decem 18. §. si quis, & §. si pactus, Sim.
& in l. qui futurum 58. ff. de pact. † Quia cùm versemur in 2
materia census, qui de sui natura est quandocunque redimibilis
non solum ex Bulla Piana, sed etiam de iure communi
ad tradita per Rouit. *ad pragmat. 1. de censib. n. 3.* & Duard.
de cens. §. 5. q. 39. n. 3. & 4. Vtique † verba quamuis perso- 3
nalia flectuntur in pactum reale, transmissibile ad hæredes,
Bald. *in l. iurisgentium §. pactorum in princip. ff. de pact.* † præ- 4
tertim, quia prout hic pactum fuit affirmatiuè conceptum,
non negatiuè, vt benè Cephal. *cons. 353. num. 33. cum seqq.*
† & dictiones personales censentur apposita demonstrandi 5
potius, quàm restringendi causa, *ad tex. in l. si pactum, ff.
de probat. & in dicta l. iurisgentium, §. pactum, ff. de pact. &
in l. si necessitas, §. de vendendo, ff. de pignor. act.* ibi, *sed &
si creditores dumtaxat persona fuerit comprehensa etiam
heres eius iure vendit, si nihil in contrarium actum sit*, † & in 6
terminis pronominis ipse, quod non faciat actum personalem,
vbi subiecta materia repugnat, latè comprobauit Rota
coràm Durano *decis. 410. n. 2. & 3.*

Respectu verò secundæ partis dubij respicientis formam
seruandam in redemptione Domini dixerunt illam faciendam
esse præuia disdicta Rectori, & Episcopo Camerinen,
per solutionem scutorum 6250. ad effectum illa per eumdem
Rectorem vnico contextu inuestiendi in alio censu tuto, &
secuto illius maioris redditus, qui adinueniri poterit, & quatenus
reinuestimentum non adinuenierunt elapso bimestro
disdictæ licere redimenti dicta scuta 6250. deponere penes
Montem Pietatis. † Ratio resolutionis fuit, quia dum fun- 7
dator

dator in limine fundationis referuauit sibi facultatem redi-
mendi censum pro certa, & expressa quantitate sc. 6250.
vt redemptio dicatur legitimè facta satis est exponere hanc
quantitatem non attentato, an ea hoc capitali percipi
nunc possit summa fructuum æquiualens redditui scut. 500.
Nam fundator pro redemptione teneri voluit tantùm ad sol-
uenda scuta 6250. qua solutione sequuta, & per eam do-
minio pecuniarum translato omne augumentum, omnis-
que diminutio spectare debet ad Ecclesiam, & Rectorem,
qui ad tale inuestimentum tenetur, ad tradita per Bald. *in l. 1. num. 10. Cod. de iur. emphyt. leg. 1. ff. de peric. & commod. rei vendit.* Natt. *cons.* 353. *num.* 4. Paul. de Cittadin. *de iurepatr. par. 6. in num. 4. art. num.* 165. Surd. *de aliment. tit. 7. quæst. 33. num. 10. & seqq. & quæst. 34. per tot.* Rot. *dec. 230. nu. 5. par. 2.*
8 *diuersor.* vbi dictum fuit, † quòd generaliter deterioratio
dotis contingens sine culpa dotantis cedit periculo beneficij,
9 † & in puncto assignationis dotis in censibus, quòd si fru-
ctus minuantur dotans non tenetur supplere euentualem
illam diminutionem, nisi aliter conuentum fuerit firma-
uit Rota *in Melenitana erectionis Collegiata 12. Decembris 1633. coram bon. mem. Pirouano impress. inter recent. dec.* 283.
10 *num. 24. par. 7.* † præsertim quando prout in proposito ca-
su dotario incipit à traditione, & non à promissione.
Nam tunc dotans, non tenetur præstare euictionem rei in
dotem datæ, nisi illa expressæ promissa fuerit, vel inter-
uenerit mala fides dotantis, vt probat Text. *in leg. 1. vers. sin autem, & vers. si verò,* ibique notat gloss. *fin. in fin. Cod. de iur. dot.* & dixit Rota coram bon. mem. Buratt. *dec.* 745.
11 Neque ex eo, † quòd in supplicatione porrecta Episco-
po Camerinen. pro habendo consensu, & approbatione
Iurispatronatus fundator obtulerit dotare Ecclesiam in an-
nuo censu scut. 500. inferri potest, quòd dos Ecclesiæ con-
sistat non in sorte, seu capitali scut. 6250. sed in dicto an-
nuo censu scutorum 500. quem proindè dotans tenetur in
casum diminutionis supplere, & integrum, ac perpetuum
manutenere. Quia licet dicta promissio annui census à
principio indefinitè concepta fuerit, tamen deindè restri-
cta, ac limitata remansit ex subsequentibus verbis in ea-
dem supplicatione appositis, ibi, *In questo modo cioè, che possa constituire vn'annuo censo di scudi 500. sopra tutti li suoi beni, e questo assegnare per dote alla Chiesa, il qual censo possa redimere, e ricomprare doppo dieci anni à suo*
12 *beneplacito pagando per il suo giusto prezzo scudi 6250.* † &
si ponderentur verba illa: *In questo modo cioè*, certum est,
quòd ea præcedentem obligationem qualificant, eamque
restringunt ad limites subsequentis conuentionis, Rota
dec. 490. num. 5. & seqq. par. 4. diuers. vt nempè teneatur
quidem dotans præstare annuum reddituum scut. 500. in
suis bonis perpetuò, sed tamen possit se post lapsum decen-
nij, quandocumque à dicto censu liberare, soluendo pro
13 eius iusto pretio scuta 6250. † Vndè perpetuitas quoad
obligationem dotantis procederet non sequuta redemptio-
ne, illa autem facta resoluitur, & illius obligatio, vt in
terminis obligationis indefinitè conceptæ, cui adiecta fuerit
dictio declaratiua, ac restrictiua videlicet, tradit Purpur.
cons. 475. sub num. 2. vers. quia regula prædicta, & num. 3. & declarat Text. *in l. videlicet, ff. de pact.* gloss. *in Clement. causa, verb. videlicet de elect.* Paris. *cons. 17. num. 38. lib. 3.* Surd. *cons.* 315. *num.* 61. Buratt. *cons.* 13. *num.* 33.
14 Neque vllius releuantiæ visum fuit, † quòd expressio
quantitatis in scut. 6250. stare debeat demonstratiuè tan-
tùm, non autem taxatiuè, & exclusiuè ad obligationem
dicti annui redditus scutorum 500. per text. *in leg. si venditor 39. ff. de act. empt.* vbi Castrens. *sub num. 2. versic. vel*
15 *dic.* notat, † quòd si venditur seruus cum peculio, ac il-
lud venditor dixit esse decem aureorum, & deindè plus-
quam decem esse in peculio reperiatur totum id præstandum
16 sit, quia † mentio de decem stat demonstratiuè, non
restrictiuè ad propriam obligationem ex ratione, quàm
adducit Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 17. n. 20. vers. & quidem*, quia nempè venditio initium accepit à corpore
serui, & à peculio, & deindè venditor decem esse in pe-
17 culio declarauit. † Considerabant namque Domini pro
responsione, quòd in dicto textu nulla aderat dictio restri-
ctiua, sed indefinitè concepta fuerat venditio tam serui,
quàm peculij, vndè nihil mirum si ibi I. C. decidat, men-
tionem de decem intelligi potius factam animo demon-
18 strandi, quàm limitandi. † At in proposito casu post as-
signationem dotis in annuo redditu scutorum 500. statim
subditur: *In questo modo cioè, che possi constituire vn'annuo censo, &c. il quale possa redimere, &c. per il suo giusto prezzo di scudi 6250.* quæ quidem verba important proculdubio
taxationem, & limitationem iuxta theoricam, † quàm 19
ad dignoscendum, an verba stent taxatiuè, vel demonstra-
tiuè, tradit Felin. *in cap. super litteris sub num. 4. vers. sed si sub vna de rescript.* & per Text. *in leg. si sic, §. 1. ff. de leg. 1.* hoc idem comprobatur etiam ex eodemmet Text. *in leg. si venditur*, ibi, *nisi hoc actum esset, vt dumtaxat decem præ-*
staret, † & dictam expressionem quantitatis stare restri- 20
ctiuè euidentius colligitur ex ponderatione illorum, *pagando per il suo giusto prezzo scudi 6250.* Idem enim est dicere
pro pretio, ac loco pretij, Bart. *in leg. si is, qui pro emptore num. 35. ff. de vsucap.* Felin. *in cap. cum M. Ferrariensis n. 3.*
de constit. † Vltra quod expressio dictæ summæ staret super- 21
fluè, nisi operaretur, quòd redimens ad aliud non teneatur,
& idcircò eo magis dicendum venit, quòd dicta verba non
stent demonstratiuè, sed restrictiuè, ad tradit. per Castr.
cons. 222. in princ. lib. 2. Rota coram Caual. *decis. 374. numer. 6.*

Non obstat, † quòd facultas redimendi bona ab annuo 22
censu dicatur conditionalis, quia ex dicto capitali alius
census emendus est similis redditus scut. 500. ibi, *con conditione, che il Capellano, che sarà per il tempo in caso di detta ricompra sia obligato impiegarli in vn'altro censo di 500. scudi simili*. Quia cùm conditio reinuestimenti adimpleri
non possit, nisi post redemptionem, & actualem solutio-
nem scut. 6250. non potest illa reddere redemptionem,
seu redimendi facultatem conditionalem, † sed ad sum- 23
mum importat modum post redemptionem adimplendum,
iuxta doctrinam Bart. *in l. quibus la 40. §. Termilius minor num. 1. ff. de condit. & demonstrat.* Ruin. *cons. 127. num. 2. lib. 1.* Surd. *dec. 156. num. 9. vers. imponitur*, Gratian. *di-*
scept. forens. cap. 45. num. 19. † vbi quod onus inuestiendi 24
semper est modale, Rota *in Romana Saluiani 23. Ianuarij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. neque propterea in fin.* Dictus autem modus adimplendus venit à Recto-
re, cui iniuncta fuit cura inuestimenti, non autem redi-
menti, qui pro consequenda liberatione bonorum à censu
pro dote Ecclesiæ assignato teneri tantùm voluit ad onus so-
lutionis scut. 6250.

Verba autem illa, quòd in casum redemptionis emi de-
beat alius census similis quantitatis sumenda sunt non præ-
cisè, & necessitatiuè, itaut si summa exposita non repe-
riatur, quòd possit reinuestiri pro annuo simili reddituu sit
supplendum à Patrono redimente, sed intelligi debent,
quatenus simile inuestimentum repetiatur, alias fundator
læderetur vltra summam præcisè conuentam contra pro-
priam intentionem, quàm non fuisse supplendi de proprio
suadent expresè verba secundæ scripturæ, scilicet dotatio-
nis, in qua repetita obligatione Rectoris reinuestiendi pre-
tium census redempti in alio censu simili quantitatis dicta
verba eius quantitatis fuerunt qualificata per alia verba
si fieri poterit, † interpretatio enim rectè sumitur ex scri- 25
pturis vicinis, ad Text. *in leg. heredes palam, §. sed & si notandum, ff. de testament. & in leg. seruus, §. fin. de leg. 1.*
Surd. *consil. 321. num. 54.* † & licet per secundam scriptu- 26
ram non potuerit tolli prima ex traditis in decisionibus bon.
mem. Pirouani, & Eminentiss. D. Cardinalis Verospij in
hac causa factis, † benè tamen potuerunt verba dubia pri- 27
mæ scripturæ declarari per secundam, Castrens. *in leg. heredes palam, §. si quidem num. 4. ff. de testam.* vbi etiam habe-
tur, † quòd nec minus dici potest ius quæsitum, quando 28
verba sunt ambigua, Becc. *consil. 3. num. 44.* Rimin. iun. *consil. 131. num. 9.* Surd *dec. 29. num. 6.* Rot. *in Bononien. Successionis 4. May 1646. §. qua opinio coram Reu. P. D. meo Bichio*. Dubium autem fuisse ex verbis primæ scripturæ,
an dotans voluerit teneri supplere de proprio casu, quo de
dictis pecunijs non fuisset adinuentum reinuestimentum,
similis redditus controuerti non potest, quia sublata etiam
declaratione facta in secunda scriptura dotationis, quę po-
nit rem in claris, adhuc verba illa similis summæ apposita
in prima scriptura semper erat intelligenda prolata à funda-
tore, non animo se obligandi ad dictum supplementum,
sed quia ipse dotans verisimiliter credidit, quòd per inue-
stimentum capitalis scutorum 6250. ad rationem octo pro
quolibet centenario, prout tunc temporis inuestimenta
passim fiebant, potuerit constitui semper similis census hęc,
namque interpretatio vti verisimilio menti dotantis magis
est capienda, quàm ea, quæ auget onus fundatoris con-
tra naturam obligationis, † quæ cùm sit stricti iuris coer- 29
cenda

cenda venit, quantum fieri poteſt fauore promiſſoris, *leg. quidquid adſtringendo, ff. de verbor. obligat.* præſertim, quia onera, quæ fundator impoſuit Rectori pro tempore ſunt admodum leuia, & agitur de beneficio ſimplici, cuius etiam redditus ſecundum rationem, ad quam hodie reperiuntur cenſus impoſiti aſcendunt ad ſcuta 370. & vltra; Vndè non videtur æquitati conſonum, quòd fundatores niminis rigoroſè grauentur circa interpretationem eorum promiſſorum, atque obligationum quotieſcumque Eccleſia remanet congruenter dotata, ſed potius ſunt alij inuitandi facilitate ad fundandum, & dotandum Eccleſias.

Quæ ſanè interpretatio minus excluditur ex eo, quòd in tertia ſcriptura erectionis beneficij dicatur, quòd cenſus huiuſmodi ſemper, & in perpetuum ſtare, & permanere debeat integer, & indiminutus pro dote eiuſdem Eccleſiæ; Nam intentio Epiſcopi non fuit extendendi per dicta verba obligationem fundatoris contentam in prioribus ſcripturis, in cuius executionem deuenit ad erectionem beneficij, in ea inſerendo illius obligationem, ac iterùm ei præſeruando facultatem redimendi pro pretio ſcutor. 6250. ibi, *ſic tamen, vt tu, &c. pretio ſcutorum 6250. cenſum ipſum redimere liberè, & licitè poſſit*, ſed quia cura reinueſtiendi in caſum redemptionis iniuncta fuerat Rectori pro tempore exiſtenti ad magis roborandam eius obligationem
30 ſubdidit, quòd cenſus ſemper integer ſtare deberet, † quæ verba intelligenda ſunt reſpectu proprietatis, & capitalis, in quo propriè cenſus conſiſtit, non autem in fructibus iuxta opinionem, quam tenet Rot. *dec.* 403. *num.* 7. apud Cenc.
31 *de cenſib.* † & quia imperſonaliter prolata fuerunt referri ſolùm poſſunt ad perſonam Rectoris, de quo paulò ante facta fuerat mentio, & ad quem onus reinueſtiendi ſpectabat, Bart. *in leg. ſtipulatio iſta, §. ſi quis ita num.* 2. *ff. de verb. oblig.*
32 Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 14. *tit.* 29. *nu.* 48. *&* 49. † Imperſonalitas enim, & incertitudo ad certam perſonam reducitur ex ſubiecta materia, & natura contractus, Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *dec.* 511. *num.* 4.

Tandem non viſum fuit releuare obiectum primæ deciſionis Eminentiſſ. D. Card. Veroſpij *in §. final.* vbi ducto argumento à dote temporali ad dotem beneficij dicitur, quòd
33 † quemadmodum per ſubſequentem æſtimationem rei in dotem traditæ fieri non poteſt, quin dos conſtituta dicatur in certa ſpecie, & non in quantitate, ita dos beneficij conſiſtens in annuo cenſu ſcutorum 500. non poſſit recipere diminutionem, ex ſubſequenti illius æſtimatione facta in ſcut. 6250. Quia in propoſito caſu non fuit aſſignatus liberè cenſus, & deindè ſubſequuta illius æſtimatio, ſed ipſa aſſignatio in principio fuit qualificata, & reſtricta, donec cen-
34 ſus pretio conuento redimeretur. † Vndè obiectum retorquetur, quia in tali caſu etiam dos tradita pro matrimonio temporali reſtituenda venit non in ea ſpecie, quę tradita fuit, ſed in æſtimatione conuenta, ad Text. *in leg. ſi inter virum, & vxorem la* 21. *C. de iur. dot.* & firmat Cæphal. *conſil.*
35 531. *num.* 6. *&* 18. & magis in terminis, † quòd dos promiſſa in quantitate reinueſtienda ex conuentione partium dicatur conſiſtere non in quantitate, ſed in reinueſtimento fuit dictum *in Romana Domus* 28. *Nouembris* 1638. *§. penul. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Romana Legati.

Mercurij 22. *Iunij* 1650.

ARGVMENTVM.

Confeſſio in Teſtamento emiſſa, an, & quando ſufficiat ad probationem debiti latiſſimè tractatur, & an reuocari poſſit per ſecundum teſtamentum poſteà conditum eruditè explicatur. Demum legatum, quando præſtandum ſit, quamuis illius ſolutio fuerit ex certo loco deſignata, clarè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio hæredis facta in Teſtamento, benè probat legatum fuiſſe relictum, non aliter, ac ſi teſtium depoſitiones, vel ſcripturæ exhiberentur.*

2 *Amplia, quando legatum ad piam cauſam fuiſſet ordinatum.*

3 *Item amplia, quando huiuſmodi confeſſio reſpiceret exonerationem conſcientiæ ipſius confitentis.*

4 *in Legatis non adimplendis plus peccat ille, de quo plus confidit teſtator.*

5 *Confeſſionem aucloris non poſſunt impugnare habentes cauſam ab illo.*

6 *Confeſſio extraiudicialis ad fauorem abſentis, pro quo nemo fuit ſtipulatus non probat, & quando ſecus, num.* 8.

7 *Æquitas canonica in cauſis pijs ſeruari debet in vtroque foro.*

9 *Confeſſio in teſtamento facta regulariter non ſufficit ad probationem debiti, ſed magis confert ad petitionem legati, quando confitentis diſpoſitio concurrit, & quando ſecus, num.* 10.

11 *Confeſſio in teſtamento emanata reuocari non poteſt, niſi erronea probetur, ſed ſuſtineri debet omni meliori modo, & quare.*

12 *Confeſſio facta in teſtamento reuocari non poteſt, quando fuit emiſſa ad fauorem animæ, ſed tunc habetur, ac ſi fuiſſet iurata, & à parte acceptata.*
Idem dicendum eſt ad fauorem piæ diſpoſitionis, & quare num. 14. *& vide num.* 20.

13 *Iuramentum relaxari, & moderari ſolet pro ſalute animæ, ac conſcientiæ exoneratione.*

15 *in Heredibus nihil eſt indecentius audire, quàm ne defuncti conſcientiam exonerent propriam onerare non timent.*

16 *Confeſſio in teſtamento facta, quando non probet debitum, & num.* 17.

18 *Confeſſio in teſtamento facta probat debitum eſſe, quòd in teſtamento nullo, ſeu reuocato emanauerit.*

19 *Confeſſio attendi debet in illis etiam caſibus, in quibus alias non probaret concurrente veriſimilitudine.*

21 *Legatum, quando præſtandum ſit, quamuis illius ſolutio ex certo loco fuerit deſignata.*

24 *Hæres non poteſt præiudicare iuribus legatario competentibus tam in bonis legantis, quàm etiam ipſius hæredis, vt num.* 23.

DECISIO LXIII.

IMmiſſionem pro parte Eccleſiæ, ac Hoſpitalis Immaculatæ Virginis de Horto nuncupatæ petitam pro ſatisfactione legati ſcutorum ducentorum à q. Leonello de Leonellis eidem facti cum onere perpetuò celebrari faciendi Diuina Sacrificia. Cenſuerunt Domini concedendam.

Nam † illud probatur ex teſtamento Antonij eiuſdem 1
Leonelli filij, ac hæredis condito die 7. Februarij 1627. in quo id oretenus à Patre diſpoſitum fuiſſe fatetur, atque ipſe confirmat, quòd ſufficit ad illius probationem, & executionem non aliter, ac ſi teſtium depoſitiones, vel ſcriptura exhiberetur, *leg. cum te, Cod. de tranſ.* & ſpecialiter deciditur *in leg. fin. Cod. de fideicomm.* vbi Bart. *num.* 3. *verſ. nota multum iſtam legem, &c.* Bald. *num.* 26. *verſ. adde huic legi,* Caſtr. *ſub num.* 5. *verſ. & ſecundum hanc lecturam, &c.* Alberic. *ſub num.* 3. *in fin. verſ. alij moderni, &c. & num.* 4. Iaſon. *num.* 14. *verſ. ſecundo nota, &c. & in cap. indicante,* ibique gloſſ. & DD. *in verb. nudis verbis, &c. de teſtament.* Rip. *in leg. nemo poteſt num.* 30. *verſ. nota hanc ſolutionem, ff. de leg.* 1. Surd. *dec.* 10. *num.* 12. *verſ. ſecundo reſpondetur, &c. cum ſeqq.* Rot. penes Mantic. *dec.* 57. *ſub num.* 9. *verſ. & ita vim habet ſcriptura, &c.* ac ſanct. mem. Greg. *dec.* 434. *num.* 14. *verſ. & clarum eſt, &c. & in recent. dec.* 157. *ſub nu.* 4. *verſ. ac omnem denique ſuppleat, &c. par.* 4.

Eòque magis † cùm huiuſmodi diſpoſitio ad piam cau- 2
ſam ſit ordinata; Quia præſefert non ſolùm ſuffragium animæ Leonelli, qui legauit Eccleſiæ, ac loco pio, ea etiam addita lege, vt ſacrificia Diuina perpetuò celebrentur, iuxta text. *in cap. animæ defunctorum* 13. *quæſt.* 2. Abb. *conſ.* 99. *Videtur primo ſub num.* 2. *verſ. nam animabus defunctorum, &c. & ſeqq. per tot. lib.* 2. Alex. *conſ.* 38. *Viſo Themate ſub num.* 3. *verſ. poteſt tamen adhuc reſponderi lib.* 1. Nauarr. *in tract. de redditib. Eccleſiaſtic. quæſt.* 1. *monit.* 26. *ſub nu.* 2. *verſ.*
verum conſideratis omnibus, & ſeqq. † Verùm etiam exone- 3
rationem conſcientiæ ipſius Antonij, qui diutius defecerat, atque diſtulerat illud ſoluere, ac adimplere, vt tenebatur, *leg. nulli, Cod. de Epiſcop. & Cleric. leg.* 2. ibi: *Cùm non ex ſola ſcriptura, ſed ex conſcientia relicti fideicommiſſi defun-*

defuncti voluntati satisfactum esse videatur , *&c. ac dict. leg.*
fin. in fin. Cod. de fideicommiss. & in Auth. de heredib. & falcid.
in §. his igitur à nobis praeordinatis, & in dict. cap. indicante, &
cap. nos quidem , & cap. si heredes de test. Bald. *in dict. l. fin. sub*
4 *num. 26.* † dicens, quòd plus peccat ille, de quo plus confi-
dit testator, *Cod. de fideicomm.* Franc. Aretin. *cons. 93. Viso le-*
gato sub num. 1. vers. ita quando aliquis scit se ex lege conscien-
tia, &c. & comprobatur ex traditis per Modern. Roman. *di-*
sceptat. 831. num. 1. vers. ideo talis recognitio est facienda, &c.
5 Neque in alterius præiudicium tendit, quàm † eiusdem
Antonij , ac eius successorum , & causam habentium ab
illo , qui huiusmodi confessionem impugnare non possunt,
Becc. *cons. 81. sub num. 19. vers. nam respondetur lib. 2.* Rot.
penes Buratt. *dec. 143. num. 3. vers. confessio autem, &c.* Coc-
cin. *dec. 152. num. 1. vers. & hæ confessiones, ac dec. 184. num. 1.*
vers. quæ assertiones , &c. & in recent. dec. 119. sub num. 1. vers.
sed etiam par. 2. & dec. 575. sub num. 2. vers. quod autem , &c.
par. 4.
6 Nec obstat , † quòd confessio extraiudicialis ad fauo-
rem absentis, pro quo nemo fuit stipulatus , legitimam non
inducat probationem.
Quoniam hoc non procedit secundum æquitatem Cano-
7 nicam, † quæ in causis pijs seruari debet in vtroque foro ,
Bart. *in repet. l. 1. in fin. num. 83. vers. ex quibus concludo, Cod.*
de Sacrosanct. Eccles. & alij DD. relati per Tiraquell. *de pri-*
uileg. piæ caus. priuileg. 163. Becc. *cons. 130. sub num. 28. vers. &*
æquitas, &c. Alea. Monet. *de commut. vltim. volunt. cap. 20. sub*
8 *num. 150. vers. in quibus , &c.* Nam illa † attenta , huiusmodi
etiam confessio plenam facit probationem, Gabr. *cons. 71. n.*
18. vers. hæc etiam confessio lib. 1. & cons. 40. num. 57. versic.
verum in Terris Ecclesiæ, &c. lib. 2. Put. *dec. 12. dicens sub n. 2.*
quòd Rota semper sequuta fuit hanc opinionem, *& dec. 53.*
num. 1. vers. quia confessio , &c. lib. 2. in correct. & sanct. mem.
Gregor. *dec. 408. num. 2. vers. quæ etiam si emanasset, &c. ac in*
recent. dec. 158. sub nu. 11. vers. quod saltem procedit, &c. par. 1.
& dec. 404. num. 2. vers. quæ innuuntur , &c. par. 2. & dec. 113.
num. 9. vers. vndè licet ista confessio , &c. & decis. 136. num. 4.
vers. satis est, &c. ac decis. 236. num. 2. vers. quæ confessio, &c.
par. 5. & in terminis nostris probant Bald. *in authen. similiter*
sub num. 1. vers. responde, &c. Cod. ad leg. Falcid. Felin. *in cap.*
si cautio sub num. 27. vers. fallit secundo de fid. Instr. Corn.
cons. 215. sub num. 5. vers. quinimo, &c. lib. 2. Marsil. *sing. 202.*
in fers regulam , &c. sub num. 2. post med. vers. est , & alius ca-
sus , &c. Afflict. *dec. 164. sub num. 5. vers. & inter specialita-*
tes , &c. Tiraquell. *in dict. tract. priuileg. 116.* Gabr. *comm. con-*
clus. lib. 1. tit. de confess. conclus. 1. num. 68. vers. decimoctauo li-
mita , Mascard. *de probat. conclus. 347. num. 99. vers. decimo-*
tertio limita , &c. conclus. 1171. num. 62. vers. decimo fauore
piæ causæ cum seqq. Franc. Vin. *dec. 486. num. 1. ac seqq.* & Ca-
roc. *decis. 90. num. 4. vers. contrarium videtur verius , &c.*
& seqq.
9 Minùs obstat , † quòd confessio in testamento facta
regulariter non sufficiat ad probationem debiti , sed magis
conferat ad petitionem legati , quando confitentis disposi-
tio concurrit, iuxta textus *in leg. Lucius Titius , §. quisquis ,*
ff. de leg. 2. l. Lucius Titius, §. Sempronia mulieri meæ, ff. de l. 3.
l. Aurelius, §. fin. ff. de lib. legat. Bart. *in l. cum quis decedens, §.*
Codicillis sub num. 3. vers. hæc faciunt cum seqq. ff. de l. 3. Ac
proindè reuocari possit, vt factum fuit in alio posteriori te-
stamento ab eodem Antonio condito die 29. Iunij eiusdem
anni.
10 Quia † non procedit obiectio in confessione facta ob exo-
nerationem conscientiæ , quæ attenta eadem æquitate
11 Canonica benè probat . Ideòque reuocari non potest , (nisi
erronea probetur) perindè , ac si fuisset iurata , vel ea tunc
ab ipsis quorum interest acceptata , sic namque magis con-
sulitur saluti animæ , cuius fauore facta censetur, & susti-
12 neri debet omni meliori , ac efficaciori modo. † Hoc enim,
quòd Bart. *in dict. §. Codicillis sub num. 5. vers. prædicta vera ,*
&c. & num. 8. vers. fallit si interuenit iuramentum , &c. con-
cedit fauori Religionis insitæ iuramento ; Ac præsentiæ ,
& acceptationi partis , vel alterius pro ea ; Pariter concedi
13 debet fauori animæ , † pro cuius salute, conscientiæque
exoneratione iuramentum ipsum relaxari, & moderari so-
14 let , *cap. 1. & cap. debitores in vlt. resp. de iureiurand.* † Ac
piæ dispositioni , quę finaliter ordinatur in Deum , ac il-
lius acceptationem præsefert , vt inquit Bald. *in dict. auth.*
similiter sub dict. num. 1. Cod. ad leg. Falcid. Atque in specie
probant idem Bald. *in leg. generaliter num. 32. vers. tamen de*
æquitate Canonica , &c. Cod. de non num. pecun. Angel. *in dict.*
leg. cum quis decedens , §. codicillis , ff. de leg. 3. quem sequitur
Barbat. *in repet. leg. cum acutissimi num. 183. vers. & ideò sin-*
gulariter, dixit Angel. &c. *Cod. de fideicomm.* Felin. *in d. cap. si*
cautio sub num. 27. in 2. fallent. ad fin. vers. & indubitanter ,
&c. de fid. instrum. Soccin. iun. *cons. 90. sub nu. 4. vers. cui con-*
fessioni , &c. lib. 2. Paris. *cons. 10. sub num. 134. vers. & verè si-*
ne aliquo dubio , &c. lib. 2. Guglielm. Benedict. *in cap. Raynu-*
tius in verb. si absque filijs il primo sub num. 26. vers. ad hoc fa-
cit , &c. cum seqq. & sub num. 28. vers. ad prædicta facit, &c.
& seqq. de testament. Cattel. Cotta *in memorab. in verb. ab-*
sens potest acquiri , &c. vers. confirmo etiam , &c. & in verb.
apices iuris , vers. ex his inferebat , &c. Franc. Marc. *dec. Del-*
phin. 461. sub num. 2. vers. tamen istud fallit , &c. par. 1. Her-
cul. *de prob. negat. sub num. 197. vers. & vbi fit pro exoneratione*
conscientiæ, &c. Afflict. *dict. dec. 164. sub num. 5. vers. item di-*
cta confessio , &c. Sebast. Med. *in eius Opuscul. 4. sub num. 10.*
vers. tertio confessio facta , &c. Duran. *de art. testand. tit. de le-*
gat. cautel. 6. sub num. 4. vers. & ignorandum non est , &c. Tira-
quell. *de priuileg. piæ caus. priuileg. 117.* vbi idem comprobant
Modern. in addit. Mascard. *de probat. dict. conclus. 347. sub nu.*
101. vers. & ratio potest esse cum seqq. ac num. 85. vers. quarto
limitare poteris , &c. & seqq. & d. conclus. 1171. num. 68. vers.
ad hæc, &c. Marant. *in prax. par. 6. art. 5. de confession. sub nu.*
16. vers. quarto limita , &c. Anton. Fab. *in eius Cod. lib. 4. tit.*
24. de vsur. deffin. 36. vers. nec voluntatis secunda , &c. † di- 15
cens, nihil esse indecentius, quam proprijs auribus audire
hęredes, qui ne defuncti conscientiam exonerent propriam
onerare non timent , & sequuntur plures ex DD. Recen-
tioribus scribentibus.
Leges autem , & auctoritates pro contraria opinione
relatæ , vel non loquuntur in his terminis , † vel proce- 16
dunt, quando Testator confessus fuit debitum, quòd verè
non erat tale, vt in *dict. l. Lucius Titius, §. quisquis, ff. de l. 2.*
& in l. Lucius Titius, §. Sempronia, sc ibi explicat Cuiac. *ff. de*
leg. 3. ac in d. l. Aurelius, §. final. in fin. ff. de liber. legat. † vel 17
in alijs casibus, in quibus sine incidenter , ac inconsulto absq;
vlla causæ expressione , siue in fraudem legis, aut hominis
emissa præsumi potest , aut re ipsa redundat , vt in *l. qui testa-*
mentum, ff. de probat. l. cum quis decedens , §. pen. de leg. 3. l. ra-
tiones cum Auth. quod obtinet. Cod. de probat. & in Auth. de
iureiurand. à morient. præstit. vbi gloss. & considerat Bart. *in d.*
§. Codicillis num. 4. vers. præterea , &c. & ibidem Alberic. *sub*
num. 9. vers. adducunt etiam cum seqq. & comprobat Iosnu.
Crot. *cons. 194. lib. 2.* Quæ omnia cessant in hac facti specie ,
in qua de solo ipsius confitentis , ac eius successorum ageba-
tur præiudicio, & ea proposito , ac matura deliberatione
emanauit cùm expressione causæ, & qualitatis facti , ac
oneris iniuncti, & cum specifica declaratione summæ, quàm
ipsemet Antonius legare voluit, vltra legatam à Patre ; Ex
† quibus omnibus redditur adeò verissimilis huiusmodi con- 18
fessionis veritas , vt non videatur in dubium reuocanda ,
esto quod in Instrumento , vel testamento nullo, seu reuo-
cato emanauerit . † Id enim operatur verisimilitudo, vt 19
confessio attendi debeat in illis etiam casibus , in quibus alias
non probaret, Surd. *dec. 385. à num. 5. vers. quia verisimilitu-*
do, &c. cum seqq. Rot. penes Buratt. *dec. 100. sub num. 17. vers.*
tantò magis, ac in recent. dec. 209. num. 7. vers. quæ omnia, &c.
par. 6. & fuit in specie consideratum *in Romana Fideicomm.*
de Capiteferro 19. Februarij 1646. coram me in §. hæc autem
visa fuerunt Dominis , vers. cum præsertim , &c.
Et hæc † quidem sententia tanquam tutior , atque ani- 20
mæ fauorabilior visa fuit Dominis in proposito casu ample-
ctenda reiectis iuribus apicibus , *ad leg. sunt personæ in fin. ff.*
de Religios. et sumpt. funer. Archidiac. *in cap. scriptum num. 1.*
vers. secundum alios 6. quæst. 3. & plures adducti per Tiraqu.
de priuileg. piæ caus. priuileg. 164. & Cott. *in memorab. d. verb.*
apices iuris , Vin. *d. dec. 486. num. 9. et seqq. et alij supra relati*
in vers. quoniam hoc non procedit , &c.
Postremò non obstat , quòd in prædicto testamento An-
tonius iusserit dictum legatum solui ex pretio , seu pensioni-
bus cuiusdam domus, vt in eo legitur, *vers. Li quali scudi*
seicento lascio , che si paghino , &c.
Quoniam † verba illa non respiciunt substantiam legati 21
prius simpliciter facti , sed illius executionem per viam de-
monstrationis, non autem conditionis, vel taxationis , *l. qui-*
dam testamento , vbi explicat Bart. *sub princ. vers. aliud enim*
est dicere, etc. ff. de leg. 1. l. Lucius Titius , ff. de alim. et cib. le-
gat. & Castr. *cons. 338. quia exceptiones sub num. 3. vers. pro in-*
tellectu huius dubij , etc. lib. 1. Bero. *cons. 17. num. 23. vers. ad*
sic concludendum lib. 1. Laderch. *cons. 159. per tot.* Mantic. *de*
con-

cenieß. lib. 9. tit. 3. sub num. 20. vers. sciendum est etiam, etc.
Menoch. *cons.* 1162. *sub nu.* 15. *vers. respondetur, &c. cum seqq.*
& cum alijs relatis per Modern. Roman. *discept.* 256. *sub nu.* 1.
& sub num. 59. vers. decimoquinto, &c. & in specie legati ad
pias causas facti, probat Tiraquell. *de privileg. pia causa privi-*
leg. 63. vers. & hoc expressè, &c. & sequuta fuit Rot. *dec.* 662.
sub nu. 2. vers. his accedit, &c. & prius à num. 1. & seqq. par. 1.
22 *diuers.* † Quòd certiùs firmandum est quoad summam à
Leonello legatam Hospitali, cùm non posset Antonius præ-
iudicare iuribus illi competentibus tam in bonis legantis,
iuxt. *l. 1. Cod. commun. de legat.* Rot. penes Card. Seraph. *decis.*
1394. *num. 3. vers. vndè cum pro huiusmodi legato, &c.* Duran.
dec. 185. *num. 4. vers. hypothecariam autem, &c. cum seqq.* Bu-
ratt. *dec.* 286. *num. 14. vers. cum ipsa, &c. & in rec. decis.* 559.
23 *num. 1. & seqq. par. 1.* Quàm † etiam ipsius hæredis iuxta ter-
minos, *l. si eni, §. si hæres, vers. Imperator Antoninus, ff. vt in*
possess. legat. et fideic. et l. certa est forma, Cod. eod. gloss. in d. l. 1.
ipsius hæredis, & Bart. *sub num. 4. vers. oppono vltimo, etc. Cod.*
comm. de legat. et alij.

Et ità fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papień.

Ianueń. prætensæ separationis Thori.

Mercurij 22. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Adiudicatio redditur nulla, quando fuit excessum in ea, & non fuit citatus Possessor, & prius non fuerit deuentum ad executionem mediante pignore prętorio, quòd hoc verum intelligas si non fuerit constitutum pignus conuentionale. Citatio non suppletur ex præsentia citandi; Intimatio quando non sit necessaria. Læsio ex quibus excludatur.

S V M M A R I V M.

1 *Adiudicatio in parte excessiua est nulla in totum.*
2 *Possessor adhoc, vt possessione priuetur est in adiudicatione citandus.*
3 *Adiudicatio est nulla, si prius mediante exequutione non capiantur pignora prætoria, et vide num. 17.*
Exequutio in annuis præstationibus fieri debet eodem modo, quo fit in immobilibus, num. 3.
4 *Adiudicatio dicitur nulla etiam ex capite læsionis, et num. 5.*
6 *Læsio rescindit etiam subhastationem.*
7 *Confessiones iudicialiter facta tempore non suspecto valdè attendi debent.*
8 *Exceptio, quæ verisimiliter erat opponenda, et non fuit opposita suspicatur pro non vera.*
9 *Alimenta dotalia ueniunt sub nomine crediti dotalis.*
10 *Fructus dotales, et si non expressi ueniunt de sua natura sub iudicio repetitionis dotis, et num. 11.*
12 *Adiudicatio adhoc, ut possit dici nulla ratione excessus, requirit adeoclaram euidentiam, ut nullo modo de excessu dubitari possit.*
13 *Probatio dubia respectu temporis est de substantia eius, quod agitur, et num. 14.*
15 *Citatio non est necessaria, quando decretum obtinetur præsente, et contradicente citando.*
Præsentia supplet defectum citationis, num. 15.
16 *Intimatio nulliter facta, quando non est necessaria ex forma decreti, uel ex dispositione iuris non destruet processum, nec infert præiudicium.*
Intimatio non est necessaria ex dispositione iuris, quando Procurator fuit præsens decreto, num. 16.
18 *Fiscalia in Regno Neapolitano adiudicantur nulla præcedente executione, dummodò ad instantiam creditoris sint sequestrata.*
19 *Stylus probatur attestationibus Curialium, et Notariorum.*
20 *Stylus est omninò attendendus in iudicio subhastationis, et non solemnitates Iuris.*
21 *Læsio est ab allegante probanda plenè, et concludenter, et num. 22.*
Imo de tempore secuti actus, et num. 23.
24 *Læsio in adiudicatione ex sola Iudicis præsentia excluditur.*
25 *Testis unicus, si de facto proprio deponat plusquam semiplenam probationem facit.*
Imo iunctis adminiculis plenè probat, num. 26.
27 *Vincula diminuunt ualorem rei.*
29 *Læsio ex incertitudine pretij, et ualoris excluditur, et num. 27.*
30 *Læsio excluditur, quando fit oblatio rei super qua prætenditur læsio.*
31 *Dictio pro rata, quando sit intelligenda.*
32 *Manutentio in iudicio restitutionis in integrum non est concedenda, quando executio fuit facta ab homine secus à lege.*
33 *Manutentio denegatur illi, qui habuit se pro spoliato, et sufficit adhoc spatium paucorum dierum.*

D E C I S I O LXIV.

POst resolutionem coram me emanatam sub die 28. Iunij
1649. * fauore D. Marchionis ab Auria, in qua fuit
dictum illi dandum esse mandatum de manutenendo in red-
ditibus Fiscalibus, de quibus agitur, eo quia adiudicatio re-
portata dd. reddituum Fiscalium per D. Barbaram Spinolam
vxorem d. D. Marchionis à Regio consilio Neapolis pro re-
stitutione suæ dotis erat notoriè nulla, quæ propterea D.
Marchionem sua anteriori possessione non priuauit, institit
pro noua audientia d. D. Barbara, qua illi concessa sub hac
die fuit resolutum dandum esse mandatum de manutenendo
D. Barbaræ pro rata seu. 48. mil. tantùm, & sic receden-
dum à decisis.

Nullitates in decisione ponderatæ d. adiudicationis fue-
runt tres, quarum prima dicebatur ratione excessus, cùm
dos D. Barbaræ ascendat in totum ad summam ducat. 48.
mil. monetæ Neapolis, adiudicatio autem secuta fuit pro
ducatis 50. mil. vndè apparet de excessu in ducatis 2000. qui
sufficit, vt detur in aliqua parte ad effectum, † vt execu- 1
tio adiudicationis in totum annullata remaneat, ad text. *in*
l. 1. §. hac verba, ff. nec uis fiat ei, Bart. *in leg. si non sortem, §. si*
centum, ex qua etiam omnes idem notant, *ff. de condit. indeb.*
num. 7. Put. *dec.* 323. *num. 2. lib. 1.* Gregor. XV. *dec.* 198. *num. 1.*
cum alijs relatis in decis. 682. num. 1. et 4. par. 4. rec. tom. 3.

Secunda nullitas deducebatur, ex quo in Iudicio adiudi-
cationis prætendebatur citatum non fuisse D. Marchionem,
nec aliquem eius legitimum Procuratorem, & tamen ipse
tanquam possessor dd. reddituum fiscalium citandus erat,
dum per adiudicationem immittenda erat in illorum posses-
sionem D. Barbara adhoc, † vt priuatus remaneret sua 2
possessione, ad text. *in l. de unoquoque, ff. de re iudic.* Rot. *dec.*
802. *num. 7. et 8. par. 1. diuersor. et dec. 267. num. 12. par. 4. re-*
cent. tom. 2.

Tertiam nullitatem in eo consistere firmatum fuit, nam
ad adiudicationem fuit processum, non captis prius pignori-
bus Prætorijs mediante exequutione, † quæ in annuis præ- 3
stationibus fieri debet eodem modo, quo fit in immobilibus
ex iuribus allegatis *in dict. dec. sub §. oritur etiam,* vbi pariter
firmatur talem executionem debere præcedere adiudica-
tionem.

Ex capite etiam læsionis dicta fuit nulla adiudicatio, † & 4
læsio deducebatur, quia D. Barbara ad effectum sibi satisfa-
ciendi de ducatis 50. mil. adiudicationem obtinuit, ac ad
eius creditum in libris Regiæ Cameræ Neapolis describi, cu-
rauit omnes redditus fiscales spectañ. ad D. Marchionem 1
constituentes capitale ducator. 107. mil. ex quibus retrahe-
bantur annui fructus ducator. 8000. quæ quidem læsio tan-
quam vltra dimidium iusti pretij rescindi subhastationem,
† siue adiudicationem cùm ex hoc constet de illius iniustitia, 5
iuxta terminum *l. 2. Cod. de rescind. uend.* cuius remedium,
vt † habeat etiam locum in subhastatione, declarat Corn. 6
cons. 56. num. 2. lib. 3. Rebuff. *in comment. tom. 2. de rescind.*
contract. art. unic. gloss. 15. num. 38. et in tit. de præcon. art. 7.
gloss. unic. in fin. Cagnol. *in l. 2. num. 161.* & ibi Pinell. *num. 25.*
Cod. de rescind. uend. Gabr. *de empt. et uendit. conclus. 1. sub*
num. 61. uers. contrarium, Seraph. *dec. 1478. sub num. 1. uers.*
neque ista deliberatio.

Hæc autem fundamenta decisionis ex nouiter deductis
per D. Barbaram visa fuerunt non subsistere; Nam allega-
tus excessus ducatorum 2000. redditur valdè turbidus, ex
quo adiudicatio pro dote d. D. Barbaræ cantat simpliciter pro
ducatis 48. mil. summa autem ducator. 2000. liberata fuit
in aliorum causa à Regio Consilio Neapolitano, nempè in
causam

cauſam alimentorum, & fructuum dotalium, vt apparet
ex pluribus actis datis in vltimo *Summar. d. D. Barbara
num.* 1. & huiuſmodi adiudicationem fuiſſe factam pro v-
troque credito comprobatur, nedum ex ſequeſtro, ac de-
creto facto pro alimentis fauore D. Barbaræ, *vt in d. eius
Summar. eodem num.* 1. verùm etiam ex reiteratis atteſtatio-
nibus Notarij Actuarij factis de ordine Iudicis explicitè id
affirmantibus primo, *Summar. ipſemet D. Barbara num.* 8.
& 11. quibus accedunt etiam confeſſiones eiuſdem D. Bar-
baræ, quia adiudicatio facta fuit pro dote ducatorum 48.
mil. & pro alijs ducatis 2000. in cauſam alimentorum, *vt
in dicto eius primo Summar. num.* 9. *&* 10. quæ cùm fuerint
emiſſæ poſt adiudicationem, & de tempore, quo nulla
aderat ſuſpicio, vt ex hoc capite exceſſus adiudicatio im-
7 pugnaretur, ac iudicialiter appareant factæ, † valdè atten-
di debent, *leg. generaliter, Cod. de non numer. pecun. cap. ac ſi
Clerici*, vbi Abb. & Dec. *in* 4. *notab. de Iudic. leg. cum te, C.
de tranſact.* Bald. *conſ.* 142. *col.* 2. *lib.* 2. cum alijs relatis per
Surd. *conſ.* 60. *num.* 1. *& dec.* 326. *num.* 28.

Ponderatum etiam fuit, quòd poſt emanatum decretum
adiudicationis ad fauorem D. Barbaræ procurator D. Mar-
chionis longè poſt contra illud oppoſuit quatuor nullitates,
vt in primo Summario d. D. Barbara num. 14. nulla de iſta
8 reſpectu exceſſus habita ratione, † quæ certè inter illos
fuiſſet connumerata, tanquam valdè ſubſtantialis, niſi pro-
curator agnouiſſet, quòd adiudicatio comprehendebat tam
creditum dotis, quàm creditum ratione alimentorum,
ex quibus concludendum venit verba decreti adiudicationis
comprehendere, nedum creditum dotis, ſed etiam credi-
tum alimentorum dotalium, maximè quia ſub nomine
9 crediti dotalis † venit creditum alimentorum dotalium,
ad tradit. per Bart. *in l. item veniunt, §. item non ſolum num.* 3.
ff. de petit. hæred. vbi Bald. *num.* 1. qui concludunt in quolibet
iudicio facto pro repetitione dotis venire de ſui natura fru-
ctus dotales, quamuis illi in libello expreſſi non fuerint, &
10 † hoc ea ratione, quia fructus dotis, tanquam acceſſorij ad
eandem dotem, *l. Maritu, §. final.* & ibi Roman. *num.* 31. *ff.
ſolut. matrim.* illam adeò concomitantur, vt comprehendan-
tur ſub iudicio vniuerſali facto pro dotis reſtitutione,
11 † quamuis de illis nulla fuerit facta expreſſio, Mantic. *de
tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 19. *num.* 15. Surd. *de aliment. lib.* 8.
priuileg. 49. *num.* 1. vbi allegat plures concordantes, Rota in-
ta inter impreſſ. apud Fenzon. *ad Statut. Vrb. deciſ.* 85. *§. nihil
etiam obſtare*. At in omnem caſum ſufficit, quòd ex iſtis
ſaltem reddatur dubius prætenſus exceſſus, vt D. Marchio-
ni competere nequeat manutentio. Cùm adhuc effectum
requiratur, vt exceſſus ex quo penditur iniuſtitia adiudica-
12 tionis ſit adeò euidens, ac clarus, † vt nullo modo de eo
poſſit dubitari, Rota *dec.* 646. *num.* 2. *par.* 2. *recent. & deciſ.*
182. *num.* 8. *dec.* 236. *num.* 2. *inter impreſſ.* apud Modern. *de
manuten. cum vulgar.*

Non obſtat, quòd per D. Marchionem dentur nonnullæ
ſolutiones in eius *Summar. reſponſionis num.* 12. quæ factæ
apparent D. Barbaræ à Cornelio Spinula in ſumma ducato-
rum 10575. ex quibus præſupponitur dictam D. Barbaram
remanente ſatisfactam de prædictis duc. 2000. ei debitis ra-
tione alimentorum, quia dictæ ſolutiones factæ apparent
vſque de anno 1633. alimenta autem in ſcut. 2000. fuerunt
aſſignata de anno 1637. & ſic valdè poſt, vndè cum proba-
13 tio † huiuſmodi reſpectu temporis dubia reddatur atten-
denda non eſt, Natt. qui alios allegat *conſ.* 170. *num.* 9. quo-
14 tieſcumque enim tempus eſt de ſubſtantia eius, † quòd agi-
tur clarum eſt, quòd præcisè probari debet alias probatio
non ſuffragatur, gloſſ. *fin. in l. cum actum*, vbi Bart. *num.* 6. *ff.
de negot. geſt.* & poſt alios Surd. *dec.* 75. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 73.
num. 20. *par.* 4. *recent. tom.* 2.

Secunda nullitas ex defectu citationis in eadem deciſione
ponderata hodie ceſſat, ſtante quod ex facto appareat decre-
tum adiudicationis fuiſſe factum ſub die 24. Decembris 1637.
præſente, & contradicente Bartholomeo Criſcolo procu-
ratore D. Marchionis, qui in illius perſonam fecit manda-
tum ſub die 31. Maij 1636. ac ab eo fuit acceptatum, vt in
Summar. num. 1. *D. Barbara num.* 16. *& ſeqq.* & ſic perpe-
15 ram deſideratur citatio, † vbi habetur præſentia, quæ ſup-
plet huiuſmodi defectum, Iaſon. *in leg. nequicquam num.* 26.
verſ. ſecundo limita, ff. de offic. Proconſ. & legat. & in l. 1. *nu.* 1.
ff. de in ius vocand. & in rubric. num. 3. *verſ. veritas eſt, Cod.
eodem tit.* Marant. *in prax. par.* 6. *membr.* 1. *num.* 12. Vant. *de
nullitat. quib. mod. ſentent. nullitat. defend. poſſeſſ. nu.* 156. cum
alijs copiosè ſatis relatis *in dec.* 274. *num.* 7. *par.* 4. *rec. tom.* 2.

Nec procuratoris mandatum dici poteſt, quòd fuiſſet expi-
ratum de tempore dicti decreti ſuper adiudicatione emana-
ti, quia vt dicebatur dictum decretum factum fuit ſub die
24. Decembris 1637. & de illo tempore adhuc debebat man-
datum cum reſtrictum fuerit ad totum, & integrum an-
num 1647. Quare non obſtat, quòd poſteà de menſe Ia-
nuarij 1638. & ſic de tempore, quòd Criſcoli mandatum
iam fuerat expiratum ei decretum adiudicationis fuerit inti-
matum; Nam cùm intimatio huiuſmodi non requireretur
ex forma dicti decreti ſimpliciter, ac abſolutè loquentis,
nec ex diſpoſitione iuris, dum procurator habuiſſet noti-
tiam illius, ex quo factum fuerat eo præſente, † vtique 16
intimatio iſta dici debet facta ex abundanti cautela, quæ
propterea licet nulliter facta apta non fuit ad deſtruendum
proceſſum, & ad inferendum præiudicium, *l. teſtamentum
cum ibi not. Cod. de teſtament. leg. qui mutuam, ff. mand.* cum
concordand. congeſtis per Roman. *conſ.* 343. *num.* 7. Rot.
dec. 319. *nu.* 9. *par.* 1. *& dec.* 715. *num.* 6. *par.* 4. *recent. tom.* 1.

Poſtrema nullitas ex eo deducta, quòd executio non
præceſſerit ex primo decreto adiudicationem mediante
captione pignorum pro irreleuanti habita etiam fuit, nam
ex iuris diſpoſitione executio iſta non requiritur quotie-
ſcumque bona adiudicata reperiuntur iam ſuppoſita pigno-
ri, & hypothecæ ad fauorem creditoris, prout in præſenti
caſu redditus fiſcales, de quibus agitur ſuppoſiti reperieban-
tur pignori, ac hypothecæ ad fauorem D. Barbaræ, quid-
quid aliud dici poſſit reſpectu adiudicationis pignoris Præto-
ris, in quibus terminis intelligendæ ſunt doctrinæ allegatæ
in deciſione, quæ reuidetur *ſub §. oritur*, & tertia nullitas,
† & cum hac diſtinctione in ſimili materia procedendum 17
eſſe, declarat Fenzon. *ad Statut. Vrb. cap.* 194. *num.* 13. cuius
opinionem ſequitur Moder. Peruſin. *de ſubhaſtation. inſpect.*
13. *num.* 75. & latiùs *inſpect.* 11. *num.* 1. *cum ſeqq.* vbi dat for-
mam procedendi in vtroque caſu ſub ea diſtinctione, vt
ceſſante pignore conuentionali præcedere debeat executio,
ex qua formatur pignus Prætorium, quòd neceſſarium
non ait ſi præcedat pignoris conuentio, vt reaſſumendo fir-
mat *ſub num.* 17.

At circa hoc tollit quamcumque difficultatem ſtylus vi-
gens in Ciuitate Neapolis, qui per tres teſtes formiter exa-
minatos eſſe probatur, vt ad venditionem Fiſcalium, ſiue
illorum † adiudicationem procedatur nulla præcedente 18
executione, ſi illi ſequeſtrati ſint ad inſtantiam creditorum,
& deponunt, quòd viderunt ita practicari, *vt in vltimo
Summar. D. Barbara num.* 14. quòd ſequeſtrum hic fuiſſe
factum non controuertitur, licèt ad probandum huiuſmodi
ſtylum ſatis eſſent etiam atteſtationes plurimorum Curia-
lium, † ac Notariorum *data in primo Summario D. Bar- 19
bara num.* 19. vt declarauit Rot. *dec.* 255. *nu.* 2. *inter impreſſ.*
apud Modern. *de manut. & apud eundem de ſubhaſt. deciſ.* 34.
num. 18. cum alijs congeſtis per Mangil. *eodem tract. quæſt.* 59.
num. 12. qui ait cenſeri derogatum ſolemnitatibus à iure re-
quiſitis in iudicio ſubhaſtationis quotieſcumque viget ſtylus,
† & conſuetudo contraria, & quòd ſimilis ſtylus omni- 20
nò ſit attendendus, declarat Guidopap. *dec.* 22. *num.* 1. *in fin.
verſ. ſed contrarium*, Rot. *dict. dec.* 34. *num.* 17. apud eundem
Modern. *de ſubhaſtat.*

Quo verò ad læſionem, in qua D. Marchio valdè ſe fun-
dat clarum eſt, † quòd eam probare tenetur, Bart. & alij 21
in l. nam, & poſtea, §. ſi minor, ff. de iureiur. Gozzadin. *conſil.*
44. *num.* 8. † & quidem plenè, & concludenter Abb. *in* 22
cap. 1. *in* 2. *not ab. de reſtitut. in integrum*, Dec. *conſ.* 474. *nu.* 11.
& percurrere debet tempus ſecutæ adiudicationis † circa 23
probationem valoris prædictorum fiſcalium, iuxta text. *in l.
ſi voluntate in fin. Cod. de reſcind. vendit.* gloſſ. & DD. *in l.* 2.
eodem tit. & in leg. pretia rerum, ff. ad l. Falcid. Buratt. *deciſ.*
578. *num.* 9. *& deciſ.* 278. *num.* 4. *par.* 4. *recent. tom.* 2. Ad effe-
ctum autem illam probandi datæ fuerunt plures venditiones
horum reddituum fiſcalium factæ de anno 1637. & 1638. ad
rationem ſeptem pro quolibet centenario abſque vlla dimi-
nutione, *vt in eius primo Summario num.* 12. *cum duob. ſeqq.*
quæ cùm percutiant tempus adiudicationis factæ de dicto
anno 1637. omnium Fiſcalium ad D. Marchione ſpectan-
tium, quæ conſtituebant capitale duc. 507. mil. pro duca-
tis 50. mil. ad fauorem D. Barbaræ propterea dicitur, vt illa
ſaluari non poſſit à manifeſta læſione.

Hoc tamen minimè obſtante conſideratum fuit, vt cùm
huiuſmodi adiudicatio fuerit facta per Iudicis decretum,
† ſola Iudicis præſentia ſufficiat ad excludendam læſionem, 24
Crauett. *conſil.* 114. *num.* 2. Dec. *in leg. ſingularia ſub num.*
13.

13. *ff. si cert. petat.* Buratt. *dec.* 783. *num.* 14. *vbi aliæ referun-
tur decisiones.*

Prætereà eo magis cessare videatur læsio, dum ex deposi-
tionibus trium testium inductorum per D. Barbaram clarè
apparet, quòd redditus fiscales ad forenses spectantes, ven-
diti fuerunt de anno 1637. & 1638. etiam ad rationem 30.
vel 40. pro centenario, *vt in vltimo Summario D. Barba-
ra num.* 15. Imò secundus testis deponit se illos emisse pro
tali pretio à particularibus, & à Bartholomæo Aquino, qui
nomine Regiæ Cameræ vendebat, ac Instrumentum su-
per tali emptione celebratum fuisse stipulatum per Maximi-
25 num Passerum eiusdem Regiæ Cameræ Notarium, † qui
tanquam deponens de facto proprio, etiam si esset vnicus,
plusquam semiplenam faceret probationem, Acchill. *decis.*
31. *de prob.* Cæsar. de Grass. *decis.* 2. *de empt. & vendit.* Ca-
putaq. *decis.* 271. *par.* 3. Seraphin. *decis.* 889. *num.* 3. Rota
decis. 252. *num.* 2. *par.* 2. *in recent.* quare adminiculato illius
dicto ex depositionibus aliorum duorum testium, vt ille fa-
26 ciat plenam † probationem, tradit Castr. *in leg. quicumque in
fin. C. de seru. fugit.* Crot. *in tract. de rest. num.* 209. Socc. iun.
cons. 61. *in fin. lib.* 1. Cæphal. *cons.* 432. *num.* 31. maximè iun-
cta fide Proxenetæ ante adiudicationem exhibita, ex qua
apparet non semper nos redditus fuisse venditos pretio con-
tento in Instrumentis venditionum per D. Marchionem
productis, sed aliquando longè minori, & proptereà ex
his colligitur non posse in illis constitui certum pretium,
27 † quòd omninò requiritur ad effectum probandi læsionem.
Quibus additur etiam, quòd bona subhastata minoris pre-
tio illorum veri valoris vendi solent, præsertim quando il-
la sunt vacabilia per mortem debitoris, vt accidit in hoc ca-
su, ex quo dd. redditus pro rata ducatorum 22. mil. circiter
empti fuerant sub periculo vitæ eiusdem D. Marchionis, &
quod decreta adiudicationis facta fuerint sub duplici vincu-
lo, vnum videlicet, quòd capitalia non valeant reemi in
Consulto Regio Consilio, alterum quod fructus dd. capita-
lium pro rata ducatorum mille annuorum, non licet D.
Barbaræ exigere, sed remaneant sequestrati pro alimentis,
quæ à filijs petita fuerunt, quæ quidem vincula dubitari non
28 potest, quin tendant † ad diminutionem valoris dd. reddi-
tuum, Pinell. *in leg.* 2. *par.* 3. *cap. vlt. num.* 22. *& seqq. Cod. de
rescind. vendit.* Rot. *decis.* 44. *num.* 9. apud Modern. Perusin.
de subhast. Gregor. XV. *dec.* 553. *num.* 14. ex quibus cùm sal-
29 tem incertitudo valoris fiscalium oriatur, † læsio remanet
exclusa, Bald. *in l. fin. §. sed si quis, Cod. commun. de legat.* Ro-
land. *cons.* 28. *num.* 24. *lib.* 4. Gratian. *discept. forens. cap.* 861.
num. 6. *&* 7. Rota *in Gerunden. Anniuersariorum* 14. *No-
uembris* 1586. *coram Orano.*

Sed videbatur etiam Dominis, quòd D. Barbara magis
30 excludat quamcumque suspicionem læsionis, † dum ea
sese obtulit paratam, prout de præsenti quoque se offert ad
retrocedendum omnes redditus fiscales, restituta ei tamen
à D. Marchione sua dote ducat. 48. mil. vel retentis ex di-
ctis fiscalibus, tot quorum valor ascendat ad summam di-
ctorum ducatorum 48. mil. ei debitorum, quàm retroces-
sionem facto acceptare D. Marchio nunquam voluit, &
per huiusmodi oblationem cessare læsionem, firmauit Ro-
ta coram Millino *decis.* 236. *num.* 2. quapropter resolutum
fuit dictæ D. Barbaræ esse dandum mandatum de manute-
nendo pro rata ducatorum 48. mil. tantùm in dictis fiscali-
31 bus, † quæ quidem dictio pro rata intelligi debet, vt fisca-
lia penes D. Barbaram remansura esse debeant talis valoris,
vt importent illam quantitatem, in qua D. Barbaræ fuit
constituta dos, & quæ D. Marchioni fuit consignata, vt
declarat Roman. *cons.* 89. *n.* 1. vbi quod quando agitur de
solutione pro rata creditoribus facienda, consideranda est
quantitas, quæ à quolibet fuit contributa.

Vltimo denique cùm causa pendeat in gradu restitutionis
in integrum, ac decretum adiudicationis factum fauore
D. Barbaræ longè ante petitam restitutionem in integrum
à D. Marchione fuerit executione ab homine demandatum,
32 non potest dari aliqua manutentio dicto D. Marchioni, † vt
distinguendo inter executionem factam ab homine, & à le-
ge, benè declarauit Rot. penes Buratt. *dec.* 604. *num.* 16. *&
17. & in Sipontina Pensionis* 8. *Aprilis* 1647. *§. final. &* 1. *Iu-
lij eiusdem anni, §.* 1. *&* 8. *Iunij* 1648. *§. quia coram Reu. P. D.
meo Peutingero*, & ratio est, quia cum D. Marchio scien-
tiam habuerit prædictæ adiudicationis, ac per spatium plu-
rium annorum distulerit hoc iudicium promouere, cessat
quæcumque præsumptio continuatæ possessionis in eo, qui
33 proptereà censeri debet, vt se habuerit pro spoliato, † &
ad hunc effectum sufficiens etiam fuisset spatio paucorum
dierum, vt explicat Crauett. *cons.* 235. *num.* 1. *vers. & dici-
tur negligere*, & plures Rotæ decisiones cumulando tradit
Modern. *de manut. obseruat.* 58. *sub num.* 21.

Et ità vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

*Decisio ista emanata sub die 29. Iunij 1648. coram eodem Re-
uerendissimo Papien. erit infrà in Miscellanea.*

R. P. D. B I C H I O.

Valentina Rectoriæ.

Mercurij 22. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Beneficium, quando dicatur collatiuum, & sæcu-
lare, itaut possit per Pontificem sæculari confer-
ri, etiam si dictum Beneficium esset in Ecclesia
Regularium.

S V M M A R I V M.

1 *Prouisio beneficij effectum dicitur sortita, si per mortem prouisi beneficium vacauit. Amplia, vt num. seqq.*
2 *Possessio capta à prouiso effectuationem prouisionis ostendit.*
3 *Permutatio beneficij, quando possessionem, ac effectuationem prouisionis ostendat.*
4 *Appellatio dicitur frangere vires sententiæ.*
5 *Testibus quibus repugnat Instrumentum nulla fides adhibetur.*
6 *Testes de auditu non probant.*
7 *Edicta Ordinarij in beneficijs curatis, ex dispositione Concilij præcedere debent.*
8 *Resignantis titulus, quando non dicatur necessaria.*
9 *Litis mentio generica non probat existentiam illius, sed gratiam à subreptione præseruat.*
10 *Collatio dicitur facta auctoritate Ordinaria, etiamsi E-Episcopus dixerit quoque vigore indulti conferre, & num. seqq. vbi vide.*
11 *Indulta moderna sunt latiora antiquis.*
12 *Prouiso ab Ordinario, qui vsque ad obitum in possessione beneficij permansit non præiudicat locatio prouisi à Commendatario.*
13 *Effectuatio prouisionis Apostolicæ probatur ex eo, quòd prouisus fuerit rogatus alteri renunciare beneficium.*
14 *Litteræ Regiæ de expellendo aliquem à beneficio effectum sortiri non possunt ex defectu potestatis laicalis.*
15 *Collatiua, & sæcularis dicitur Rectoria sæculari, etiam à Regulari collata.*
16 *Ecclesia, quæ non probatur extitisse de tempore donationis sub ea venire non potest, cùm potuerit posteà ædificari.*
17 *Persona idonea ad beneficium præsentanda, de iure præsumitur sæcularis.*
18 *Beneficia sæcularia possunt esse etiam in Ecclesiis regularibus, & quando num. seqq.*
20 *Status beneficij Regularis, ex quo non dicatur probatus.*
21 *Beneficium, quando dicatur sæculare, & collatiuum.*
22 *Prouisioni nona, ne sit locus sufficit, quod beneficium vacauerit per obitum vltimi sæcularis prouisi.*
23 *Regula nona Cancellariæ derogat quibuscumque priuilegijs.*
24 *Decisiones supponendæ sunt, nec incidenter reuocandæ.*
Status vltimus attendi debet, num. 24.
25 *de Collatione validitate inter prouisos vbi agitur semper status vltimus attenditur, & num. 26. vbi limita.*
27 *Regula nona Cancellariæ derogat etiam indulto Piano.*
28 *Indulti qualitatem probare debet, qui se fundat in indulto.*
29 *Reseruatio regula nona Cancellariæ cùm sit subsidiaria, cessat quoties beneficium ex alia causa est reseruatum.*
30 *Lis non inducit reseruationem, & quatenus.*
31 *Reseruationes plures vbi concurrunt, si ex aliquo impedimento Papa conferre non valeat, sit locus regulæ mentium.*
32 *Papa cum Indulto non censentur voluisse præiudicare possessioni Sedis Apostolicæ.*

33 *Be-*

33 *Beneficium si est, & reseruatum, & litigiosum ei mediante indulto non prauiditatur.*
34 *Subrogatio gratiosa mediante lite conceditur, ac etiam mediante reseruatione, & num. 35.*
35 *Subrogatio gratiosa propter litem non praeiudicat Religioni Hierosolymitanæ, quoties intrat indultum Clementinum.*
37 *Regulam de subrogando ad excludendum, quod requiretur.*

DECISIO LXV.

STatutum vltimum huius Rectoriæ, eumque longæuum collatiuum, ac sæcularem esse præmiserunt Domini pro fundamento hodiernæ resolutionis attenta, tum prouisione Apostolica de anno 1617. ad fauorem Io: Thomę Mechati Presbyteri sæcularis, quæ probatur effectum sortita,
1 † quia per eiusdem Mechati obitum Rectoria vacauit de anno 1633. iuxta celebre *cons.* Oldr. ad.229. quòd sequuta est Rota *dec.541. num.2. par.2. recent. & alias sæpissimè.*

Tum antecedenti simili prouisione anni 1598. ad fauo-
2 rem Iacobi Conchiglios Clerici sęcularis, † quam pariter effectuatam fuisse constat ex publico Instrumento possessionis post quatuor menses à prouiso captæ, Mandos. *super reg. de non.vnion.quæst.5. num.*1. Hoied. *de incompatibil. benef. par.* 2. *cap.* 3. *num.*21. Garz. *de benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 281. Rota *in Bonon. Abbatiæ* 3. *Iulij* 1645. *coram bon. mem. Arguelles*, & ex quo Rectoriam de anno 1617. idem Iacobus auctoritate Apostolica cùm d. Mechato permutauit; permutatio enim huiusmodi sequuta tam longo tempore post Iacobi prouisio-
3 nem † ipsius possessionem, ac prouisionis effectum probat, quidquid sit, quando breue tempus intercessit, vt distinguendo declarauit Adden. ad sanct. memor. Gregor. XV. *decis.*215. *num.* 8. *in fin.* Rota *decis.*224. *num.*7. *in fin.par.* 1. *rec. decis.*349. *v.*3. coram Greg. XV. *& in Reat. na Pradij* 2. *Maij* 1603. *coram rec. mem. Coccino.*

Nec obstat afferta sententia condemnatoria contra dictum Iacobum ad suscipiendum habitum Sacræ Religionis Hierosolymitanæ lata de anno 1604. nam præterquod hoc respicit tantùm regularitatem, non autem statum collatiuum ex prouisione Apostolica ad fauorem ipsius Iacobi sexennio ante emanata, & effectuata, vt supra resultantem; euacuatur prorsus obiectum, & respectu regularitatis, quia sententia non probatur, nisi ex appellatione ab ea per Iacobum interposita, *Summario Astir. nu.* 21. quæ
4 † sententiæ vires fregit, *l.* 1. §. *propter eandem, ff. nihil innouari appellat. interpt.* Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *in præfat. num.*87. *& seqq.* Monach. *dec. Bononien.* 30. *num.* 29. *&* 30. iuncto præsertim, quòd successiuè per 13. alios annos Iacobus Rectoriam absque susceptione habitus sæcularis pacificè possedit, vt apparet ex dicta permutatione anni 1617. & quod plus ex dicto anno Rectoriam permutauit cum supradicto Mechato Presbytero similiter sæculari, absque aliquo onere suscipien. habitum regularem, quòd sanè fuisset Mechato iniunctum, & si Iacobus habitum iuxta formam dictæ sententiæ suscepisset, vel ob non susceptionem Rectoriam dimittere coactus fuisset, vt testes *in Summario Astir. num.* 20. dati conantur deponere, quibus propterea cùm repugnet publicum Instrumentum permutationis sponte, ac liberè factæ ad fauorem alterius Presbyteri sæcula-
5 ris, qui postea per 15. annos, vsque ad annum 1633. in habitu sæculari Rectoriam possedit, nulla fides adhibenda est, *l. census, ff. de probat.* gloss. *in cap.* 3. *loc. verb. testium eod. tit.* Roman. *cons.*319. *num.*1. Cassan. *cons.*16. *num.*1. Rota *decis.*
6 64. *num.*17. *par.*5. *rec.* eo minus, quia deponunt de † auditu, *cap. licet ex quadam*, vbi notat omnes de test. Capuaq. *decis.* 279. *num.*1. *par.*1. Rota *dec.* 237. *num.*4. *par.*1 *recent.*

Tum antiquiori prouisione per Sedem Apostolicam facta de anno 1580. tanquam de vacanti per obitum Petri Calaforæ ad fauorem Natalis de Mena Presbyteri sæcularis possessione paulò post, & vacatione ex persona eiusdem Menæ subsecuta de anno 1598. *Summario Laudi num.* 1. *litt. F. & duab. sequent.* Gratisque dicitur prouisionem Menæ turbidam reddi, eo quòd præcessissent edicta Ordinarij super concursu, quia illa tanquam actus extraiudiciales non inducunt litem, & magis confirmant Rectoriæ sæculari-
7 tatem, & statum collatiuum, cùm † in similibus beneficijs curam animarum habentibus ea dispositione Sacri Concilij Tridentini præcedere debeant, vt habetur *sess.* 24. *de reform. cap.*18. & notat Garz. *de benefic. par.*9. *cap.*2. *num.*102. Parisi. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 9. *num.* 83. Barbos. *de potest. Episcop.*

alleg. 60. *num.* 13. Adden. ad Gregor. XV. *decis.*494. *num.*3. *& seqq.*

Tum resignatione, quàm de anno 1565. Martinus Calafora fecerat, & Sedes Apostolica admiserat ad fauorem dicti Petri, per cuius obitum beneficium, vt supra vacauit, de anno 1580. Nec refert, quòd non constet de titulo dicti Martini resignantis, quia pro statu collatiuo, & sæculari satis est, quòd Petrus resignatarius esset Presbyter sæcularis, & Rectoriam in titulum obtinuerit, cùmque eam in vim prouisionis Apostolicæ possederit ab anno 1565. donec vixit vsque ad annum 1580. vlterior probatio † tituli resignanti 8
necessaria non videtur, Cassad. *dec.* 2. *num.* 4. *de caus. possess. & propriet.* Rota *decis.* 418. *num.*6. *par.*1. *recent. & in Toletana Beneficij* 31. *Maij* 1604. *coram bon. memor. Ortemberge Narnien. Capellaniæ* 8. *February* 1649. *coram me.* Minus refert, quòd in litteris prouisionis dicti Petri adsit clausula, *etiamsi inter aliquos adesset lis, cuius statum, &c.* quia † ex- 9
indè non probetur existentia litis, sed ad maiorem cautelam quatenus existeret præseruatur gratia à vitio subreptionis, Gemin. *cons.*120. *num.* 6. Rota *dec.*342. *num.* 7. *par.* 1. *recent. & in Spoletana Abbatia* 19. *Decembris* 1625. *coram bon. memor. Coccino.*

Concinit anterior collatio, quàm vacante Rectoria per obitum Io: Hieronymi Lopez Ordinarius Valentinus de anno 1539. fecit Ioanni Conquist, cuius effectuatio exadue[r]so non negatur, sed dicitur, quòd Ordinarius tunc Cardinalis contulit vigore Indulti, id quod nil releuat, quia vt infra demonstrabitur, vis non est in titulo collationis, sed in qualitate beneficij, ac scilicet collatiuum, & regulare sit, & præterea cùm Ordinarius expresserit se hoc nomine conferre, & Indultum remoueat tantùm obstaculum reseruationis diceretur adhuc collatio facta auctoritate Ordinaria, † quamuis conferens dixisset se con- 10
ferre etiam vigore Indulti, Paris. *cons.*42. *num.*5. *lib.* 4. Gonzal. *super reg.*8. *gloss.*24. *num.*68. Cassad. *decis.*8. *&* 10. *num.*6. *de praben.* Rota *decis.*444. *num.* 64. *par.* 5. *recent. & in Casaraugustana Parochialis de Blesa* 10. *Decembris* 1649. *coram R. P. D. meo Otthobono.* Quicquid sit in terminis modernorum indultorum, † quæ latiora sunt, vt fuit ponderatum *in* 11
Compostellana Parochialis 10. *Februarij* 1645. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Fauet quoque antecedens collatio de anno 1482. ab Ordinario Valentino facta d. Io: Hieronymo Lopez Presbytero sæculari. Nec obstat, quòd de eodem anno 1482. Commendatarius Religionis Hierosolymitanę Rectoriam contulerit Fratri Vincentio Marti eiusdem Religionis professo, qui successiuè bona Rectoriæ locauit, quia ille nusquam fructus percepit, & non Commendatarij, seu Ordinarij Valentini collationem habuisse effectum, euidenseft, ex quo dictus Lopez prouisus ab Ordinario pacificè possedit per annos 57. vsque ad annum 1539. quo per eius obitum Rectoria, vt supra vacauit, & collata fuit supramemorato Ioanni Conquist, adeò quod locatio bonorum, quàm fecerat Vincentius Professus à Commendatario prouisus nullius momenti est, nec effectum talis prouisionis probat eo minùs in præiudicium tertij, hoc est prouisi ab Ordinario, † qui tanto tempore vsque ad 12
mortem suam possessionem continuauit, *cap. inter dilectos de fide Instrum.* Gabr. *de locat. conclus.*4. *num.* 1. Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 571. Rota *decis.* 24. *num.* 8. *in fin. par.* 1. *recent.*

Accedit collatio anni 1443. in personam Gulielmi Folic ex causa permutationis tunc factæ, & per Ordinarium admissæ ab Arnaldo de Monteyas contra quam collationem frustra obijciuntur epistolæ Regis Hispaniarum emanatæ de anno 1458. quibus Rex mandarà possessione Rectoriæ eijci Iacobum Exar, & immitti Fratrem Gabrielem Thomam professum Religionis, *Summario Astir. num.* 18. quia non adducitur prouisio dicti Iacobi Exar, qui nescitur, quo titulo in possessionem se intrusisset, sed Gulielmi Folic, de quo dd. litteræ Regis non loquuntur, imò antecedentibus litteris Regis anni 1453. *datis Summar. Laud. num.* 1. *litt. B.* idem Gulielmus rogatur à Rege, vt Rectoriam resignet Bartholomæo Ferrer, † & sic ipse Rex agnouit effectuatio- 13
nem prouisionis in personam Gulielmi, eiusque ius magni fecit, vt per Adden. ad Put. *decis.* 333. *vers. & ratio lib.* 1. Rota *decis.* 411. *sub num.* 2. *vers. quam ex ea par.* 9. *recent. & in dicta Compostellana Parochiales* 10. *February* 1645. *coram Reuerend. Pater Domino meo Verospio in Colonien.*

Decanatus 15. Maij 1648. §. Gratis coram me. Vltra quod
exaduerso ritatæ litteræ Regis de expellendo Exar, & im-
mittendo Fratrem Gabrielem professum, non probantur sor-
14 titæ effectum, † nec sortiri potuerunt ob defectum pote-
statis laicalis, cap. quod in dubijs, vbi gloss. verb. manum lai-
cam de renunciat. Patis. de resignat. lib. 7. quæst. 9. num. 7. &
seqq. & num. 12. vbi in specie loquitur de Rege, cum alijs
allegat. in dicta Colonien. Decanatus, §. Ideò.
Et ex abundanti ipse collationes antiquiores exaduerso
adductæ statum sæcularem, & collatiuum probant, nam
eaccepta illa Fratris Iacobi Bonettæ de anno 1331. cæteræ
omnes, nempè alterius Gulielmi de anno 1396. Summar.
Asturia num. 15. Saluatoris Ferrer de anno 1425. Summario
ibidem num. 16. Arnaldi Monreyas de anno 1426. Summa-
rio num. 17. factæ leguntur in titulum Presbyteri sæculari-
bus, quales fuisse dictos prouisos in ipsis collationibus ex-
primuntur. Nec obstat, quòd rollationes dicantur factæ
ad præsentationem Commendatarij satis est Rectoriam
15 fuisse collatam in titulum Presbyteris sæcularibus, † vt
collatiua, & særularis dicatur, quamuis collator regula-
ris esset, Felin. in cap. in nostra sub num. 44. de rescription.
Gonzal. super reg. 8. gloss. 8. num. 38. Lotther. de re benefic.
lib. 2. quæst. 34. num. 8. Rota decis. 578. sub num. 2. versic.
nam esto, quæ loquitur in puncto beneficij spectantis ad
collationem Religionis Hierosolymitanæ par. 1. recent. dec.
569. num. 4. par. 3. & in Montis Cassinen. Parochialis 17.
Februarij 1648. coram me.
Hinc ad rem non faciunt, quæ longa serie educuntur,
vel ex sententia arbitramentali lata ab Ordinario Illerdensi
anno 1243. vel ex donatione Castri de Torrent facta Reli-
gioni à Iacobo Rege anno 1232. recensita etiam in Histo-
rijs, Summario Astur. num. 6. & seqq. Quia neutrum ho-
rum tangit qualitatem beneficij, immò donatio, & historiæ
nec loquuntur de Ecclesia, quæ cùm non probetur extitis-
se de tempore donationis sub ea venisse inferri non potest,
16 † cùm potuerit ædificari posteà ab alijs personis, vt fuit
ponderatum in Cæsaraugustana Parochialis de Maella 3.
Iunij 1641. §. nec releuat coram Eminentissimo D. Cardinali
Panzirolo. Sententia verò arbitramentalis declarat dumta-
xat, quòd beneficij occurrentibus vacationibus Equites Hie-
17 rosolymitani præsentent personam idoneam † Episcopo,
quòd intelligi de Presbytero særulari de iure præsumitur,
Prob. ad Monach. in cap. cum dicto beneficio num. 5. de præ-
ben. in 6. Rebuff. in prax. titul. quotupl. sit benefic. num. 4.
Rot. decis. 2. num. 2. de praben. in nou. & longissima ob-
seruantia ducentorum, & ampliùs annorum superiùs ad-
ducta declarauit. Nihil suffragante, quòd testes datis in
Summario Astur. num. 2. asserant consueuisse in Rectorem
huius beneficij deputari Religiosum habitus Hierosolymita-
ni, & alioquin lites emersisse, quia deponunt de auditu,
& contrarium probetur ex publicis Instrumentis collatio-
num supradictarum, quibus potius standum est supra alle-
gatis. Quatenus autem subdunt, vt etiam colligitur ex
aliquibus Instrumentis dicto Summario num. 2. in fin. quòd
Commendatarij consueuerunt capere in hac Ecclesia posses-
sionem Commendæ, non conuincit, quòd beneficium
curatum ibidem existens, quòd à Sede Apostolica ab Or-
dinarijs, & ab ipsis Commendatarijs fuit semper vnica
collatione excepta collatum in titulum Presbyteris sæculari-
bus sit pariter regulare, cùm etiam in Ecclesia regulari pos-
18 sint adesse beneficia sæcularia, † quæ Clericis sæcularibus
conferantur, cap. fin. §. præcipimus per tot. de stat. Monach. &
ibi Ancharan. num. 15. vers. sic videtur, & num. 16. versic.
quia, & Monachi, Butr. num. 16. vers. nam & Monachi,
Lotther. de re benefic. lib. 1. quæst. 34. num. 71. & seqq. Rota
in Parmen. Prioratus 27. Iunij 1597. coram Orano, & in ea-
dem Parmen. Prioratus 14. Aprilis 1600. coram Penia inter
eius impress. dec. 659. num. 12. quicquid dicendum esset, si
beneficium curatum probaretur idem cum Ecclesia regulari,
19 † eiusque membrum, nec solitum conferri sæcularibus, in
quibus terminis loquitur Rota, & ibi allegati dec. 370. num. 3.
& seqq. coram sanct. mem. Gregor. XV.
Prout nec applicantur, quæ dicuntur de mutatione
status, negando quod allegatæ Prouisiones Apostolicæ ex
defectu voluntatis, & Ordinarij ex defectu potestatis mu-
tauerint statum huius beneficij de regulari, & manuali in
sæculare, & collatiuum; quia cùm vnica detur antiquis-
sima collatio facta regulari, nempè Fratri Iacobo Bonetto
20 de anno 1331. Summario Asturia num. 14. † ideòque non
probetur antiquissimus status regularitatis originaliter, aut
quadragenaria præscriptione constitutus, vt oportet cap.
cum de beneficio de præben. in 6. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 7.
num. 8. Lotther. de re benefic. lib. 1. quæst. 34. num. 45. Rota
coram Buratto decis. 636. num. 1. & post Modern. Pisan. de
iurepatronat. dec. 44. nu. 5. non intrat quæstio mutationis sta-
tus, sed allegatæ prouisiones, & collationes factæ sæculari-
bus † collatiuum, & sæculare perpetuò fuisse beneficium, de- 21
clarant Rot. dec. 482. num. 1. coram san. mem. Greg. XV. dec.
57. n. 9. & seqq. par. 6. rec. d. dec. 656. nu. 6. coram Penia, & in
Pampilonen. Preceptoriæ 21. Februarij 1611. coram eodem.
Firmato ex his, quòd beneficium sit sæculare, & colla-
tiuum sequitur, quòd per obitum Cabreiæ vltimi possesso-
ris Rectoriæ, illa verè vacauerit saltem de facto, quòd suf-
ficit, ne nouæ † prouisioni sit locus, Gonzal. in terminis 22
regula reseruatoriæ mensium super reg. 8. gloss. 15. §. 1. num.
45. & seqq. & num. 72. & seqq. Rota decis. 11. iunct. addit.
num. 3. de præben. in nou. dec. 4. num. 1. de rer. permut. ibid.
decis. 8. num. 1. de elect. in antiq. dec. 12. num. 6. & 7. de præ-
ben. in antiquior. Cùmque vacatio sequuta fuerit in mense
Aprilis, intret reseruatio regulæ nonæ Cancellariæ, per
quam ob clausulas amplissimas, & prægnantissimas ibi ap-
positas † derogati priuilegijs Apostolicis, eorumque confir- 23
mationibus ad fauorem Sacræ Religionis Hierosolymitanæ
emanatis, eiusdemque Religionis beneficia Clericis sæcula-
ribus in titulum conferri solita comprehendi, quidquid dixe-
rint Gonz. Garz. & Castropal. ambigeñ. hodie non est, cùm
habeamus in ipsissimis his terminis plures decisiones Rotæ
articulo maturè discusso editas in Baren. seu nullius Prioratus
coram bon. memoria Cardinalis Sacrato, quæ sunt inter recent.
decis. 569. par. 1. & decis. 578. par. 2. repetita par. 3. decis. 569.
& decis. 666. par. 2. in quibus respondetur singillatim sin-
gulis priuilegijs Religionis, & firmatur sufficere ad hunc
effectum vltimum statum collatiuum, & sæcularem,
reseruata discussione naturæ beneficij in futura vacatione,
& hæ decisiones iuxta inueteratum stylum nostri Tribuna-
lis supponendæ sunt, nec incidenter reuocandæ, † maxi- 24
mè quia semper attenditur vltimus status, vt in terminis,
an beneficium sit sæculare, vel regulare, tradunt Doct. in
cap. cum de benefic. de præben. in 6. & dixit Rot. decis. 2. de
præben. in nou. & in puncto regulæ reseruatoriæ mensium
decis. 154. num. 3. & 4. vbi in fine, id ampliatur, quando vt
in casu nostro non agitur principaliter in Collatores de stato
beneficij, † sed inter prouisos de validitate collationis 25
par. 1. recent. decis. 659. num. 25. coram Penia, & in Elnen.
Præceptoriæ 14. Maij 1610. in Pampilonen. Præceptoriæ 21.
Februarij 1611. coram eodem, nisi incontinenti per rem iu-
dicatam, aut confessionem Patris, aut publica Instrumen-
ta † constet de anteriori statu contrario, Marescott. var. 26
resol. lib. 1. cap. 55. num. 66. Rot. dec. 435. num. 4. par. 2. de-
cis. 13. num. 26. par. 6. recent. & in alijs per Adden. ad Bu-
ratt. dec. 776. num. 15. & 16.
Quo magis in casu nostro, quo quidquid sit, an Reli-
gio Hierosolymitana habeat, necne Iuspatronatus huius
Rectoriæ, quòd pro nunc DD. non determinarunt, nul-
latenus probatur anterior status contrarius, & nedum vl-
timus, sed bis centenarius, & vltra collatiuus, ac sæcula-
ris est, vt supra demonstrabam.
Nec reseruatio regulæ mensium cessat, vel quia ex alio
Indulto Pij Quarti §. 67. declaratur beneficia ad collatio-
nem Equitum, siue Religionis Hierosolymitanæ spectan-
tia non vacare per obitum illa possidentium, & in §. 52. dispo-
natur, quòd Equites eadem beneficia conferre possint Re-
ligiosis, quamuis à longissimo tempore collata fuissent Cle-
ricis sæcularibus, vel quia hæc Rectoria viuente Cabreias
illius vltimo possessore effecta fuisset litigiosa. Nam etiam
Indulto Piano censetur derogatum per regulam nonam
Cancellariæ, quando † beneficium est solitum conferri 27
sæcularibus in titulum iuxta decisiones supra allegatas,
eiusdemque Indulti neutra pars applicatur, quia vtraque
loquitur de beneficijs ab origine, vel præscriptione regula-
ribus, nec alias dat Religioni facultatem mutandi statum
sæcularem beneficij in regularem, vt ponderauit Rota
decis. 578. num. 4. par. 1. recent. & vlterius secunda pars
loquitur de illis beneficijs regularibus, quæ ipsi Equites à
longissimo tempore contulissent sæcularibus, ibi: Per Ma-
gnificorum Priores, Baiuliuos, Præceptores, Milites, & Fra-
tres per abusum, &c. Clericis, seu Presbyteris in sæcularibus
collata, &c. nostrum verò beneficium nusquam fuit regula-
re, & collationes sæcularibus factæ fuerunt ab Ordinarijs,
vel à Papa, & sic non concurrunt qualitates Indulti,
qua-

28 † quarum concursum probare debet, qui in eo se fundat,
d.dec.578. num.4. in fin. Put.*dec.31. num.8. lib.2.* Butr.*in cap.*
super quaestionum, §.porrò num.6.de offic.delegat. & ibidem Fe-
lin. *num.7. in fin.* Bald. *num.5.*

Quo verò ad caput litigiosi, & si reseruatio regulæ non
29 † cùm sit subsidiaria, cesset quoties beneficium alia ex cau-
sa est reseruatum, Gonzal. *super reg.8.gloss. 13. num. 66. &*
seqq. & num.79. Rota *dec. 141. num. 1. par. 1. recent.* Secus
est si dumtaxat litigiosum est, nam lis non induit reserua-
30 tionem, † neque ligat manus inferioris Ordinarij collatoris,
nisi temporaliter donec durat, vt in puncto respondit Ro-
ta *in Aurien. Canonicatus 4. Iunij 1576. coram Card. Lan-*
cellotte Seniori, & in Legionen. Præstimoniorum dicto Men-
se Iunis 1594. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio impress.
apud Garz. *de benefic. par. 5. cap. 1. §. 1. num. 135. versic. non*
obstat, & num. 136. infrà med. vers. non obstante. Allegati au-
tem in contrarium loquentes de beneficijs litigiosis, nempè
Gonzal. *gloss. 6. num. 147.* non agit de regula reseruatoria
mensium, sed de regula *de impetran. benef. vacan. per obit. fa-*
miliar. Card. *& num. 149.* loquitur de Concilio Tridentino
requirente concursum in beneficijs curatis reseruatis, quòd
ait non procedere in litigiosis.

Faciliùs id militat in casu nostro, quo pars aduersa præ-
tendit ratione litigiosi collationem spectare ad Religionem
vigore alteriùs Indulti Clementis Septimi, & sic Papam
non posse ex hoc capite conferre. Quia etiam quando aliæ
concurrunt reseruationes, si ex illis propter aliquod impe-
31 dimentum Papa conferre non valeat, † fit in subsidium
locus regulæ mensium, vt in puncto reseruationis exclu-
sæ ab Indulto, Rota *decis. 240. num. 6. & 7.* coram san.
memor. Gregor. XV. *decis. 141. num. 11. par. 1. recent. se-*
quendo decis. 32. sub num. 5. versic. si enim prima reuocetur,
& num. 6. de praeben. in antiq. & decis. 9. Cassad. *sub num. 4.*
eod. tit.

Sed verè Indultum Clementis Septimi conferen. litigiosa
non suffragatur Religioni propter longissimam possessio-
nem conferendi, in qua existunt Sedes Apostolica, & Or-
32 dinarij Valentini, cui possessioni, † quia Papa non cen-
setur indulgendo voluisse præiudicare, inde fit, ne sit locus
Indulto, quamuis alias ius conferendi ad Indultarium spe-
ctaret, Calder. *cons. 23. de praeben.* Germon. ac Indult. Card.
§. regularia num. 95. & 96. §. etiam ex eo num. 26. Garz. *de be-*
nef. par. 5. cap. 5. nu. 5. Lotther. *de re benef. lib. 1. qu. 21. nu. 144.*
Put. *dec. 200. lib. 1. in corr.* Mohed. *dec. 8. de priuil.* Rot. *diuers.*
dec. 783. num. 4. par. 3. Eòque minùs, quando beneficium est
33 nedum litigiosum, † sed etiam reseruatum, vt in specie pri-
uilegiorum Religionis Hierosolymitanæ, respondit Rota co-
ram Reuerendiss. Vtgellen. *dec. 68. num. 5.*

Quapropter meritò concessa fuit à Sede Apostolica Lau-
34 ditio Pedro subrogatio gratiosa, † ex capite tum litis, *cap. 1.*
35 *& 2. vt lit. pend. in 6.* Burat. *dec. 39. num. 2.* † tum reseruatio-
nis Rota *in Tirasonen. Capellaniæ 13. Martij, & 7. Aprilis*
1606. coram Sanctiss. D. N. Licet ea primò inutilis esset, si ad
36 fauorem Religionis applicabile † esset Indultum præfatum
Clementinum, in quibus terminis loquitur *dec. 1.* Martioi
Andreæ *num. 18. & alia in Neapolitana Cimiliarcatus 5.*
Maij 1631. coram bon. mem. Card. Vbald. à me post eius obi-
tum extensa. Et ad obiectum instructionis satis est respon-
dere, quòd non probatur fuisse ante subrogationem fructus
37 perceptos, † vt requiritur ad excluden. ex hoc capite benefi-
cium reg. de subrogañ. Rot. *dec. 531. num. 2. in fin. par. 2. rec.*
post Gigant. de Intruso *num. 70. ad 77.*

Et per consequens attentata est possessio lite pendente
capta à Fratre Laurentio Astiria, non autem capta à dicto
Lauditio Pedro, vt latè firmatum fuit in duabus prioribus
decisionibus in hac causa editis coram me, quas hodie Do-
mini (vtraque parte acerrimè bis, & iterùm informante)
confirmarunt, respondendo insuper, vt liti, & litigantium
dispendio breuior sit finis, quòd Rectoria spectat ad Laudi-
tium.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Saluiani.

Mercurij 22. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

De dominio, & possessione bonorum supposito-
rum censui constat, quando constat, & insu-
per apparet, quòd alia bona loco illorum fue-
runt subrogata cum eisdem conditionibus, &
hypothecis, tunc in eis potest intentari vtile
Saluianum.

SVMMARIVM.

1 *Bona, quando possint vocari à possessoribus remedio vtile Saluiani.*
2 *Census, quando non possit nullus vigore Reformationis Pauli Papæ V. de qua hic, & num. 3. & seqq.*
5 *Reformatio Pauli Papæ, quoad nullitatem census, in casu de quo hic declaratur ab Vrbano Octauo, & num. 6.*
7 *Lex non habet oculos retro, sed futura.*
8 *ad Actum perfectum, quæ non fuerunt deducta, non attenduntur.*
9 *Census non possunt apponi super bonis fideicommissi. Limita, vt hic.*

DECISIO LXVI.

NOn acquiescente D. Alexandro Caetano resolutioni
sub die 24. Ianuarij præsentis anni captæ coram me,
ad fauorem RR. Beneficiatorum in Ecclesia Lateraneñ. à
felic. recor. Papa Vrbano VIII. institutorum, in qua dictum
fuerat ad vlteriora in iudicio Saluiani coram Vicario Emi-
nentissimo dict. Ecclesiæ Archipresbyteri procedendum
esse, hodie denuò causam reproposui, & DD. steterunt in
decisis, quia de credito, & hypotheca Beneficiatorum
super bonis censuatis, & alijsque Prosperi Caetani, qui
censum scutorum 104. de cuius fructibus agitur, ipsis ven-
didit, constat ex Instrumento sub die 19. Augusti anni 1625.
stipulato, cuius hypothecæ posteà translatio facta super
locis Montium Sancti Bonauenturæ secundæ Erectionis em-
ptis ex pretio venditorum dictorum bonorum vinculato-
rum verificatur ex Chirographo præfati Summi Pontificis,
cuius vigore eadem loca Montis esse Beneficiatis hypothe-
cata, proindèque eorundem locorum possessionem vtilis
Saluiani remedio † ab ipsis possessoribus, seu detentoribus 1
posse auocari manifestum est, *leg. si eum 10. §. qui iniuriarum,*
ff. si quis caut. & præter allegatos in decis. quæ reuidetur in fine
principij, Greg. XV. *dec. 511. num. 30. & 31. & dec. 681. nu. 7.*
par. 1. recent.

Neque ex Constitutione felic. record. Pauli V. de anno
1617. Kalen. Decembris edita in ordine 108. incip. *Pastora-* 2
le munus in §. 5. præterea Bullarum tom. 3. ex aduerso allega-
ta, huius impositi census nullitas aliquo modo subsistit, dum
hæc Constitutio impositiones censuum, tunc non compre-
hendebat eo, quia super Castris censuatis † creditoribus 3
nullum ius, nec quoad dominium, seu proprietatem, nec
quoad possessionem, aut iurisdictionem, eiusque † exerci- 4
tium acquirebatur, sed ij solam hypothecam per emptio-
nem annui census nanciscebantur, vt respondit Rot. *in Ro-*
mana, seu Sabinen. Census 17. Nouembris 1628. coram Car-
dinali Virili impress. decis. 211. num. 5. & 6. par. 5. recent.
Et quod d. Constitutio Pauli V. prout alia fel. record. Clem.
VIII. non comprehendat census, fuit in puncto firmatum
in dict. dec. 211. d. num. 5. & 6. par. 5. & dec. 118. num. 19.
par. 6. recent.

Nec refert, quòd felic. record. Vrban. VIII. de anno
1627. Kalend. Iunij per nouam Constitutionem † in 5
ordine 65. incip. *Decens. & æquum esse censemus in §. 10.*
quam etiam ad quascumque Bullar. tom. 4. supradictam Con-
stitutionem Pauli V. ad contractus, & quascumque impo-
sitiones † censuum annuorum extenderit, quia dum idem 6
Pontifex hunc contractum census, de quo hic agitur cum
ampla derogatione quarumcumque Constitutionum, per
quas censeri posset prohibitus confirmauerit, vt in ipso
tenore confirmationis dato *in Summario Beneficiatorum nu-*
mer. 8. legitur de tempore, quo nulla huiusmodi nullitatis
acceptatio, vel obiectio facta fuerat, neque alicui super ea
ius quæsitum, Beneficiatis obstare eadem Constitutio non
potest, vt in simili fuit dictum *in Romana Barchæ 19. Ianua-*
rij 1622. in §. non potest coram bon. memor. Remboldo. Sub-
sistit etiam optima ratio, quòd d. extensio ad census, † tan- 7
quam posterior non præiudicat, cùm non habeat oculos re-
tro, & respiciat tantùm futura, *l. leges 7. C. de leg. cap. 2. & cap.*
fin. de const. Rota *in Romana Aureorum octo Zeccharum co-*
ram Card. Lancell. impress. apud Marches. *de commiss. tom. 1.*
fol. 562. num. 5. & in d. dec. 211. num. 1. par. 5. recent.

Minùs obstat facultas ab eodem Vrb. VIII. io Chirographo confirmationis huius contractus coocessa soluendi creditoribus ex eisdem locis Muntium, vel ex eorum pretio, 8 quia cùm talis facultas non fuerit † eum Beneficiatis dedo-cta ad actum, rectè eisdem licet agere pro consecotione fructuum huius eorum census, donec eis satisfiat, vel saltem per legitimam oblationem in eodem Chirograpbo præscriptam caueatur, vt fuit in simili resolotum *in dec. 260. ante num.* 1. *vers. & deberi fructus par. 4. recent.*

Cessat quoque obiectum, quòd bona de qoibus agitut sint subiecta fideicommisso, quia hanc difficultatem sustu- 9 lit Bulla Baronum, † vt latè dixit Rota *in Terracinen. Bonorum* 20. *Decembris* 1621. *coram Eminentiss. Card. Fabritio Verospio.*

Reliqua obiecta repetita satis fuerunt in supradicta decisione sublata, ideòque Domini eam confirmarunt vtraque, &c.

Decisio hac emanata in hac eadem causa sub die 24. Ianuarij proximè elapsi est supra in hac eadem part. 11. *decis. 4.*

R. P. D. C E L S O,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romaoa Fideicommissi de Barisanis.

Luna 27. Iunij 1650.

A R G V M E N T V M.

Transactio inita per Testatorem est seruanda per hæredem, etiamsi cum beneficio legis, & inuentarij, donec per redditionem rationis docuerit bona hæreditaria non sufficere. Pro validitate transactionis iudicandum est, cum ea impediat litis ingressum.

S V M M A R I V M.

1 *Transactionem factam à defuncto heredes non valent impugnare.*
2 *Hares cum beneficio legis, & inuentarij tenetur factum defuncti obseruare, quando teneatur.*
3 *Transactio inita bona fide, ligat etiam successores, quamuis sint haredes.*
4 *Transigentium bona fides, ex quo resultet.*
5 *Transactio, vt substineatur sufficit, qualibet occasio dubitandi, etiamsi pratensio non sit iuridica.*
6 *Decisio in causa Romana Fideicommissi de Barisanis 27. Ianuarij 1649. coram bon. mem. Arguelles declaratur.*
7 *In Transactione, vt excludatur calumnia, & prasumatur vtilitas, in dubio facienda est interpretatio.*
8 *Transactio, quando diu fuit obseruata, non ita de facili potest rescindi.*
9 *Transactio imponit finem liti, & impedit litis ingressum.*

D E C I S I O LXVII.

RESolutum fuit sub die 27. Ianuarij 1649. * constare quoad portiouem Hortentiæ de fideicommisso Marsilij ad fauorem Alexandri, & Antonij de Glusianis, qui cùm instarent pro Immissione contra Possessores bonorum eiusdem fideicommissi fuit oppositum de transactione inita de anno 1603. inter Angelum, & Flauiam filios præfatæ Hortentiæ ex vna, & Lauiniam Dionisiam relictam q. Lælij sen. ex altera. Vndè vti subrogatus in locum bon. mem. Arguelles, dub. proposui, an huiusmodi transactio obstet, & obstare responsum fuit.

Nam cùm fratres prædicti siot hæredes transigeotium, qui ad euitandas lites iam pendentes recepta quadam portione domus positæ ad dohanam, renuociarunt omnibus, & quibuscumque iuribus sibi quomolibet competentibus super hereditate eiusdem Marsilij, tam vigore fideicommissi, quàm ex 1 quauis causa cogitata, & iocogitata vtique † transactionem huiusmodi impugnare oon valent, per text. *in l. cum à matre* 14. *C. de rei vind.* Bero. *cons.* 176. *n.* 74. *vers. transactionem lib.* 1. Seraph. *dec.* 1157. *num.* 2. san. mem. Greg. *dec.* 354. *nu.* 3. *in rec. dec.* 147. *sub num.* 11. *vers. non obstat secundo par.* 5. *& dictum fuit in Nepesina pecuniaria 3. Decembris* 1646. *coram Reu. P. D. meo Verospio.*

Nec obstat, quòd respectu Patris sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij. Nam donec per legitimam † redditionem rationis non docent bona hæreditaria non 2 sufficere tenentur seruare factum defuncti, vt notat Bart. *in l. cum Vir sub num.* 14. *versic. sed si fecit, ff. de vsucapio.* Dec. *in leg. ex qua persona num. 2. vers. & quod dictum est, ff. de reg. iur.* Molin. *de Hispan. primog. lib. 4. cap.* 1. *num.* 24. Rot. coram sanct. mem. Greg. *dec.* 67. *num.* 13. *& meliùs decis.* 418. *num.* 6. vbi Adden. *num.* 5.

Immò eùm dicta transactio facta fuerit bona fide, nempè super fideicommisso, † de cuius existentia, & pu- 3 rificatione dobitabatur, ligat etiam successores, quamuis non sint hæredes, iuxta Text. *in leg. cum hereditas* 36. vbi Castr. *num. 2. ff. ad Trebell.* & comprobat Imol. *in l. ante restitutam num.* 1. *ff. de solut.* Marzar. *in Epitom. de fideicommissis par. 3. quæst. 72. §. de transactione autem, & eodem tract. de fideicommissis*, Petra *quæst. 8. num. 67. & seqq.* ac Peregrin. *art.* 52. *num.* 88. Bertrand. *consil.* 18. *num.* 4. *lib.* 1. Mantic. *de tacit. lib. 26. tit. 4. num.* 20. Boer. *decis.* 147. *num.* 5. Rot. *in Bononien. Transactionis 27. Februarij, & 16. Nouembris 1640. coram Eminentissimo Cardin. Verospio, & in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. & pariter 26. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Terracinen.*

Bona fides autem transigentium resultat ex præexistenti lite vertente io Rota, † enius exitus cùm esset incertus 4 præbuit iustam causam transigendi, ex notat. *in leg. 1. ff. de transact. & in leg. in summa 65. ff. de condict. indebit.* Rota coram Caualer. *decis. 23. num. 2. & in Melenitana Hæreditatis 5. Martij 1625. coram bon. mem. Merlino, & in rec. dec. 263. num. 2. par. 3.* vbi quod ad hunc effectom sufficit, † quælibet occasio dubitandi etiam, quòd prætensio non 5 sit iuridica, *& dec. 348. num. 4. par. 4.*

Nec quicquam facit decisio emanata coram boo. memor. Arguelles, quia illa non † excludit, quòd transactio fuerit 6 inita super re dubia, dum admissa etiam existeotia, & purificatione fideicommissi adhuc ex dictis bonis erat detrahenda legitima debita Lauiniæ ex persona Lælij, oecnon dos materna, & melioramenta per ipsum facta probata per testes formiter examinatos: Itaut potuerit esse, quòd fratribus de Glusianis vigore fideicommissi eiusdem Marsilij tanta pars non obtigisset, prout illis assignata fuit, & transigentes in instrumento fassi fuerunt, quòd sufficit ad † excludendam calumniam, & probandam vtilitatem 7 transactionis, quæ in dubio semper præsumitur, iuxt. gloss. *in cap. penult. verbo restituerent de empt. & vend.* Surd. *cons.* 451. *num. 27. & 30.* Rot. *in recent. decis. 86. num. 22. par. 6. in Bononien. Transactionis 16. Nouembris 1640. coram Eminentissimo Cardin. Verospio, & in Bononien. Fideicommissi de Beroaldis 8. Martij 1641. coram Reu. P. D. meo Peutingero.*

Faciliùs verò inclinarunt Domini io hanc sententiam, ex quo dicta transactio non solùm inita fuit cum Authoribus fratrum de Glusianis hodie Agentium, sed etiam cum Petintijs, Incasatis, Attauantibus, & Cenciolinis, qui proportionabiliter ad dictum fideicommissum reperiebantur vocati, & litem introduxerant coram bon. mem. Iusto, & ab omnibus semper per annos 40. & vltra obseruata fuit, † quæ obseruantia addit robur transactioni, Itaut de 8 facili rescindi ooo possit, Decian. *consil.* 28. *num.* 11. *& seqq. lib. 3.* Rota coram Caualer. *decis. 407. num. 9. & in recent. decis. 86. num. 7. par. 6. & firmatum fuit in Elnen. portionum 26. Iunii 1638. coram R. P. D. meo Royas, & in Romana Rescissionis Concordia 15. Iunii 1648. in fine coram R. P. D. meo Corrado.*

Ex quibus vtraque parte informante firmarunt Domini obstare transactione, cùm illa imponat finem liti, & impediat illius † ingressum, *leg. fratris tui, leg. sub prætextu, &* 9 *leg. causas, Cod. de transact. cap. 1. de lit. contest. in 6. cum pluribus adductis in Bononien. de Tostinis 31. Maij 1649. coram R. P. D. meo Cerro.*

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 22. Ianuarij 1649. coram bon. mem. Arguelles est in pracedenti par. 10. recent. in ordine dec. 280.

R. P. D.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana prætensæ restitutionis Dotis.

Luna 27. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Mandatum, quando est iniustum, & sic ex falsa causa emanatum cum omnibus inde secutis est reuocandum, vt maximè si quis locupletaretur cum aliena iactatura, & dispendio litium, &c.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum, quando est iniustum cum omnibus inde secutis est reuocandum.*
2 *Subhastatio est reuocanda, dum processit ex mandato Iudicis iniusto.*
3 *Subhastatio, quando omninò sit reuocanda.*
4 *Locupletare quis debet cum aliena iactura, & defatigatione iudiciorum.*
5 *Bald. in auth. & qui iurat num. 47. Cod. de bon. auct. Iud. poss. & alij declarant.*
6 *Executio aliud est, quòd fit pro summa maiori, & aliud si nihil debeatur.*
7 *Index ad quem optimè reuocat executionem Iudicis, à quo iusta.*

DECISIO LXVIII.

DOmini hodie iterùm approbando resolutionem sub die 4. Februarij præteriti coram me datam ad duo capita dubij propositi in hac causa, videlicet an mandatum A.C. sit iofirmandum, itaut sit danda reintegratio hæredi q. Antimi Vrsini ad bona subhastata contra D. Æmilium Caualeriom D. Cleriæ Sannesiæ maritum deliberatarium dd. bonorum, de quibus agitur, responderunt iniustitiam in primis sententiæ subhastationis Aud. Cam. constare ex abuodanter satis dictis in decisionibus in hac causa emanatis sub diebus 15. Ianuarij, & 21. Iunij 1649. & dicta die 4. Februarij huius anni, prout etiam oon competere d. hæredi Antimi reintegrationem ad bona subhastata, sed ordinarijs eis iuris remedijs agendum esse, quia Iudex licet iniustè, oon tamen notoriè iniustè processit, *vt in §. quod verò locus non sit dicta decis. quæ reuidetur.*

Nihilominus tamen Domini censuerunt es capitæ summæ læsionis d. Æmilium teneri d. Hæredi q. Antimi restituere, qoicquid ad instantiam eius vaoris pro summa nequaquam debita ad ipsum peruenit de bonis d. Antimi, quia vt omnes supradictæ decisiones iustissimè firmarunt, in-
1 iustum erat dictum † mandatum Aud. Cam. ex falsa causa relaxarum cum omoibus in eaecutionem illius gestis, ad Text. *in leg. si non sortem, §. si centum, ff. de condict. indeb.* ideò suffragari non potest d. Æmilio, sed tenetur ad restitutionem dd. bonorum, *leg. 2. leg. penul. Cod. si vendit. pign. agatur*, Fulgos. *consil. 190. visis toto processu num. 3. ad fin. versic. contra emptores verò*, Negus. *de pignor. memb. 1. par. 6. num. 28. versic. sed dubitatur*, & in his terminis fuit resolutum *in Romana Spolij 21. Februarij 1600. coram Iusto dec. 36. & coram Sacrato in Anconitana Spolij 9. Iunij eodem anno decis. 282. per tot. par. 3. recent.* ac etiam comprobatur *in decis. 506. num. 7. versic. nec obstare visum fuit, & seqq. par. 5. recent. tom. 2.* latissimè prosequitur Giurb. *dec. 89. sub num. 1. versic. etiam contra tertium, & seqq.* & concurrit statutum Vrbis *lib. 1. cap. 154.* Modern. Perusio. *in tract. de*
2 *subhast. inspect. 49. num. 79.* vbi io terminis dicit † procedere etiam in easu subhastationis factæ mandato Iudieis.

Enormis autem læsio ex eo manifesta, & palpabilis apparet, quòd dd. bona Antimi in sorte scutorum 14800. ex dicto mandato, ex falsa caosa relaxato subhastata vilissimo pretio scot. 4600. & cum maxima læsione consideratis etiam oneribus, quibus subiecta reperiuntur à d. Æmilio empta
3 fuerint, vndè † resultat damoum hæredis d. Antimi, *leg. si uxor. 3.* ibique gloss. *& in leg. 1. in verbo mala fide, Cod. si vend. pignor. agatur*, & alijs relatis probat Modern. Pisauren. *de subhastat. quæst. 43. num. 14. vers. nec isto casu*, quare instum non est, vt hoc pacto cum alterius iactura, vel
4 longa defatigatione iudiciorum † locupletetur, *dict. leg. 1. ad medium versic. quod si de bonis, & dict. leg. si vxor. Cod. si vend. pignor. agatur*, & vtrobique notatur per gloss. & Doctores.

Non obstat doctrina Baldi † *in auth. & qui iurat sub num.* 5
47. in fin. vers. sed quid si fuit processum, C. de bon. auth. Iud. possid. Franch. *dec. 120. num. 8. vers. item quod est fortius, & dec. 660. per tot. cum pluribus allegatis.*

Quia ista iota non procedunt, qnando Iudex à quo mandatum relaaaoit, & eaecutio facta † est pro summa maio- 6
ri, quàm sit debitum, & sic longè fortiùs pro summa nullo modo debita, vt hic Rot. *d. dec. 36. & d. dec. 282. nu. 2. versic. non obstat par. 3. recent. & in Senogallien. Bonorum 14. Aprilis 1617. coram bon. mem. Remboldo.* Etenim quando eaecutio Iudicis, à quo est iniusta potest optimè † per Iudicem ad qoem 7
reuocari, etiam per viam attentatorum, vt pluribus allegatis firmaot Adden. ad Gregor. XV. *dec. 91. num. 13. & dec. 232. num. 4. in fine*, Buratt. *decis. 185. num. 6. & prius dec. 171. num. 8. & fuit dictum in Meleuitana Attentatorum 20. Iunij 1639. §. final. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.* Et ità vtraqoe, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Redditionis Rationis.

Luna 27. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Tutor sicuti dum est viuus, tenetur reddere rationem tutelæ, & sic etiam de neglectis, & tenetur quoque ad vsuras turelares, sic eo mortuo tenetur ad id eius hæres. Tutor liberatus à redditione rationum, qualiter sit intelligenda dicta liberatio. Tutor, quando non gaudeat beneficio ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Tutor tenetur reddere rationem circa administrationem tutelæ.*
2 *Hæres tutoris tenetur reddere rationem tutelæ, sicut ipse tutor.*
3 *Hæres tutoris tenetur de neglectis, & ad vsuras pupillares.*
4 *Tutores non tenetur reddere rationem tutelæ, quando ab hoc fuerunt liberati à patre pupillorum.*
5 *Liberatio à redditione rationum tutelæ relicta à patre. Qualiter sit intelligenda.*
Occasio delinquendi, & defraudandi alios tollenda est, num. 5.
6 *Tutores, quando sunt plures, & vnus administrauerit, iste prius est conueniendus.*
7 *Tutor, vt non gaudeat beneficio ordinis circa conuentionem quid sufficiat.*
8 *Tutor aliquis, dum aliquid administrat, id sufficit, vt non gaudeat beneficio ordinis, quo ad alios tutores.*
9 *Tutorum obligatio est indiuidua, cùm in solidum erga pupillos teneantur.*
Tutores omnes in solidum tenentur, nisi tutela à Iudice, vel à Patre fuerit diuisa, num. 9.
10 *Vel qui tutorio nomine aliquid gessit, verò tutor non erat.*
11 *Tutor non tenetur de administratis ab alio tutore tempore, quo fuit finita tutela.*
12 *Curator à Patre datus filijs, debet confirmari à Iudice.*
13 *Prætensiones non releuant, dum non sunt iustificata.*
14 *Libri existentia est probanda, vt dicatur fuisse subreptum.*
15 *Subreptio bonorum, cùm sapiat delictum est concludentissime probanda.*
16 *Testes, vt probent negatiuam debent eam coarctare.*

DECISIO LXIX.

QVemadmodum Ascanius Serdonatus, & Franciscus Causeus tutores testamentarij Laurentij, & fratrum
† de Vallerois turelares rationes reddere, si in homanis age- 1
rent, tenereoour *l. 1. & tot. tit. ff. de tut. & ration. distrah. §. fin. instit. de attil. tut.* ita eis defunctis ipsorum † hæredes 2
teneri, conclusum fuit per text. *in dict. leg. 1. §. hanc actionem*

etiam in heredem competere constat, ff. de tut. & rat. distrah. l.
pater vester 2. cum duab. seqq. C. de tut. l. omnes tutores 5. Iu-
tela actio 12. C. arb. tut. Dec. *cons.* 110. *num.* 7. *vers. & ista red-*
ditio, Cancer. *var. resolut. par.* 1. *cap.* 7. *num.* 83. Guttier. *de tut.*
& cur. par. 3. *cap.* 1. *num.* 2. Montan. *eod. tract. cap.* 39. *num.* 81.
3 Rot. *decis.* 211. *num.* 1. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* etiam † de negle-
ctis, & ad vsuras pupillares, *leg. cum ostendimus 4. ff. de fideiuss.*
& nominat. tut. leg. tutor. qui repertorium 8. §. pecunia, ff. de
admin. tut. Guttier. *vbi supra par.* 2. *cap.* 9. *num.* 21. Leo. *dec.*
Valent. 15. *num.* 6.

Non obstat, quòd Andreas pater prædictorum de Valle-
rois, prænominatos tutores liberauerit à redditione rationis,
4 † & propterea ad eam compelli nequeant, ad trad. per Dec.
cons. 192. *num.* 3. Borgon. *de tut. num.* 155.

Quoniam huiusmodi liberatio non excusat ab omnimoda
redditione, ac reliquorum restitutione, sed tantùm ab exa-
5 cta, † & scrupulosa inquisitione, alias enim facilis nimis
præberetur occasio delinquendi, & pupillos fraudandi, *leg.*
quidam decedens 6. in princ. ff. de admin. & peric. tut. leg. si
seruus vetitus 122. & ibi gloss. *ff. de legat.* 1. *l. non solum la* 2.
§. penul. leg. si quis rationes 10. *leg. Aurelio* 21. *§. Caius, ff. de*
liberat. legat. Castr. *cons.* 445. *sub num.* 3. *lib.* 2. Rim. iun. *cons.*
576. *num.* 5. *lib.* 5. Paris. *cons.* 21. *nu.* 56. *& seqq. lib.* 2. *cons.* 8. *nu.*
22. *lib.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 164. *nu.* 1. Rot.
dec. 762. *num.* 8. *par.* 2. *recent.* coram sanct. mem. Gregor. XV.
dec. 187. *num.* 11. *cum alijs latè congestis in Romana rescissionis*
transactionis 29. *May* 1648. *§. nec enim coram R. P. D. meo*
Corrado.

Minùs obstat, quòd Serdonatus tantùm administrauerit,
6 ideòque Causeus gaudere debeat † beneficio ordinis, vt sci-
licet prius conueniatur Serdonatus, seu illius hæredes, iux-
ta text. *in leg. si plures curatores* 3. *l. tutores* 30. *§. in eum, ff. de*
admin. & peric. tut. l. fin. Cod. de diuid. tut.

Quia hæc exceptio tollitur ex testibus, ac ex duplicis do-
cumentis *in Summario illorum de Vallerois relatis num.* 1. 2.
& 3. ex quibus apparet, quòd Causeus pro tutore se gessit
non solùm bona hæreditaria Andreæ præfatorum patris de-
scribendo, sed etiam vineam hæreditariam vendendo.
7 Sufficit autem, quòd modicum quid gesserit † ad hoc, vt
beneficio ordinis non gaudeat, ac tutelam administrasse
dicatur, *l. ita autem 5. §. gessisse, ff. de admin. & peric. tutor.*
ibique Bart. notat Rot. *in Romana Tutelæ de Masso* 8. *Iunij*
1587. *coram Gypsio,* relata per Gratian. *discept.* 86. *num.* 14.
8 *&* 15. itaut non solùm dictæ rei † venditæ, sed etiam om-
nium à contutore gestorum rationem reddere teneatur, *d. l.*
si plures curatores 3. *l. tres tutores* 56. *de admin. & peric. tutor.*
l. 2. *C. de diuid. tut. tot. tit. C. si tutor non gess.* Ronchegal. *in leg.*
eandem nu. 218. *ff. de duob. reis,* Bursatt. *cons.* 299. *num.* 8. *lib.* 3.
Perege. *cons.* 71. *num.* 3. *lib.* 1. Rot. *in d. Romana tutelæ de Mas-*
so 8. *Iunii* 1587. *coram Gypsio,* obligatio enim tutorum est in-
9 diuidua, † cùm insolidum erga pupillos teneantur, quibus
ipsorum quemlibet licet vrgere, nisi administratio à Iudice,
vel à testatore fuerit diuisa, *l. diui* 32. *d. l. tres tutores* 56. *ff. de*
admin. & peric. tut. l. 1. *C. si ex plurib. tut. l.* 2. *Cod. de diuid. tut.*
Surd. *cons.* 170. *nu.* 11. *& seqq.* Guttier. *de tut. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 6.
10 Rot. *dec.* 3. *num.* 19. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* vel nisi, † qui tutorio
nomine aliquid gessit, verè tutor non erat, iux. distinctionem
allatam *in Romana Domus* 17. *Martii* 1649. *§. non alterum*
coram R. P. D. meo Bichio.

Pro tempore tamen pupillaris tantùm ætatis, & non
vltra teneri Causeum, seu illius hæredes Domini censue-
11 runt, quia non constat ea finita, quòd ille ex † post aliquid
gesserit, neque enim de administratis à contutore finita
tutela potest conueniri, vt habetur *in d. l. diui* 32. *ff. de ad-*
min. & peric. tut. l. tutori 20. *C. de neg. gest.* cum alijs relatis
per Gratian. *discept.* 86. *nu.* 49. Cyriac. *contron.* 280. *nu.* 16. *&*
12 17. quamuis † in testamento etiam pro tempore curator de-
putatus fuerit, quoniam cùm non probetur à Iudice confir-
matus, curator dici nequit, *inst. de curat. in princ. l.* 1. *in fin. ff.*
confirm. tut. l. Caius 19. *ff. de excus. tut. l. tutela* 7. *Cod. de testa-*
ment. tut. Gabr. *cons.* 25. *num.* 9. *lib.* 2. Rot. *dec.* 470. *nu.* 2. *par.* 1.
recent. & in Romana Saluiani 17. *Martii* 1649. *§. subsistere*
coram R. P. D. meo Otthobono.

Quæ verò dicebantur de prætensa subtractione libri tute-
laris facti per Laurentium, non fuerunt vllo modo habita
13 in consideratione, † quia nullæ dantur probationes, nec
etiam existentiæ eiusdem libri inter scripturas, quas Lau-
14 rentius † perquisiuit, vt necessarium foret ex relatis per Ad-
den. ad sanct. mem. Greg. *dec.* 129. *num.* 6. *& in Anconitana*
Mannæ 21. *Iunij* 1649. *sub §. quia nec illius coram Reu. P. D.*
meo Corrado, & tamen cùm subtractio ista sapiat † delictum 15
veniret concludentissimè probanda, *leg. merito* 51. *ff. pro*
soc. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 86. *num.* 5. qui-
nimò ex testibus datis *in Summario de Vallerois num.* 4. *&*
5. probatur, quod scripturæ asportatæ per dictum Lauren-
tium, tunc Scolarem erant scripta Logicæ, & Legum
coarctando † negatiuam, quòd liber tutelaris ab illo sub- 16
trahi non potuisset, quin ipsi testes vidissent, & sciuissent,
iuxta theoricam Bartol. *in leg.* 1. *§. hoc interdicto num.* 8. *ff.*
de itinere, actuque priuat approbatam per Rot. coram Se-
raphin. *decis.* 951. *num.* 8. coram Caualer. *decis.* 487. *nu.* 3.
coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 42. *num.* 4. coram
Buratt. *decis.* 41. *num.* 2. *&* 9. *& decis.* 260. *num.* 1. *in Cor-*
duben. Decimarum 4. *Maii* 1604. *coram Ortembergo, &* 8.
Maii 1610. *coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. tunc huius*
Sacri Tribunalis Auditore, & in S. Seuerina Decimarum
24. *Ianuarij proximi præteriti coram Reu. P. D. meo Royas.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano,

Pisauteñ. Administrationis Montis.

Lunæ 27. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Immissionem petens contra aduersarium ex propria confessione fatetur eum fateri, & id sufficit ad iustificandam possessionem. Primogenito mortuo eo ipso euanescit possessio, & transijt in successorem. Obseruantia ex vnico actu non inducitur, & maximè si sit contra Ius Ciuile, Canonicum, & Diuinum. Et quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Confessio benè probatur ex confessione partis aduersæ.*
Pars dum petit immissionem contra aduersarium, ex hoc quid fateatur, num. 1.
2 *Confessio partis est sufficiens ad iustificandam possessionem contrariam.*
3 *Possessio posterior, & capta sine citatione partis non iuuat.*
4 *Possessio primogeniti, eo mortuo transit in successorem ipso iure.*
5 *Gradu expirato primogenitura, expirat possessio.*
6 *Primogenito mortuo, successor potest capere possessionem absque citatione.*
7 *Deficientia primogenituræ expressio, quid importet.*
8 *in Iudicio possessio non attenduntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*
9 *Decis. in causa Celsonen. Parochialis, & alia in quo casu loquantur.*
10 *Actus vnicus non potest inducere obseruantiam.*
11 *Obseruantia contra dispositionem Iuris, non ita facilè inducitur.*
12 *Obseruantia debet esse legitimè, & maximè sit interpretatiua.*
13 *Actus, quando est merè voluntariuus non valet inducere obseruantiam.*

DECISIO LXX.

CEnsuerunt Domini dandam esse manutentionem Co-
miti Francisco in quasi possessione Administrationis
Montis Santinelli, de quo agitur, quia probat eius ante-
riorem possessionem, nedum ex publico Instrumento ade-
ptionis, & illius cessionis sibi factæ 11. Februarij 1631. *eius*
Summario num. 2. sed etiam † ex propria confessione alte- 1
rius partis, quæ contra ipsum petijt immissionem 13. Ianua-
rij præteriti, *eodem Summ. num.* 3. Huiusmodi enim confes-
sionem optimè inseruire pro illius iustificatione † ad effe- 2
ctum de quo agitur, ex Theor. Bart. *in l. Aurelius, §. idem*
quæsiuit n. 2. *ff. de liber. legat. & in l. si duo sub n.* 4. *ff. vti possid.*
pluries, respondit Rota *in decisionibus relatis in Leodien. Do-*
minus 10. *Ianuarii præteriti coram me, §. probatur siquidem.*

Non obstat possessio Com. Alexandri, quia cùm sit po-
sterior, & capta eo non citato præsumitur † clandestina, 3
& turbatiua, *cap. licet Episcopus de præbend. in* 6. *cap. licet cau-*
sam de probation. l. si em possidere, §. qui ad nundinas, ff. de acq.
possess.

possess. cum vulgar. adductis in Beneuentana Parochialis 29.
Nouembris 1649. *coram me.*

Nec subsistit, quòd possessio Com. Francisci esset tem-
poralis, & limitata, duratura scilicet tantummodò quo-
usque ipse continuasset in gradu secundogeniti, & ideò
4 cùm per obitum Comitis Odoardi olim primogeniti, † ip-
se desierit esse secundogenitus, & ipso iure transiuerit in
primogenitum, Tiraquell. *de iure primogen. quaest.* 3. *nu.* 6.
5 *&* 7. vtique expirato gradu statim expirauit † possessio, vt
in similibus terminis dictum fuit *in Celsonen. Parochialis* 17.
Nouembris 1642. *coram R. P. D. meo Peutingero*, §. *tollebatur etiam*, *& in Leodien. Praepositura Tongren.* 22. *Martij*
1647. *coram me*, §. *Idque eo facilius*, & consequenter Co-
6 mes Alexander effectus secundogenitus potuit † ingredi
possessionem etiam propria auctoritate, & eo non citato,
ex doctrina Innoc. *in cap. ex parte sub num.* 3. *vers. sed opponent, quòd non potest de arbitr.*

Quia cùm Administratio Montis, de qua agitur lega-
ta, & demandata fuerit secundogenito absque vlla tem-
poris limitatione, sed solùm cum substitutione tertiogeni-
ti in casu deficientiae illius sibi: *E mancando lui il terzo di età habbia tal cura*, *&c.* Cuius sanè deficientiae expressio
7 ex propria eius natura † vacationem per mortem signifi-
care videtur, iuxta Text. *in* §. *Hinc nobis*, ibique gloss. *verb. deficientis Auth. de hered. & falcid.* Paris. *consil.* 93. *num.* 9.
lib. 2. Caephal. *consil.* 150. *num.* 15. Menoch. *cons.* 166. *nu.*
342. Fusar. *consil.* 68. *num.* 4. Rota *in Firmana Fideicommissi de Corradoris* 11. *Nouembris* 1630. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano in recent. dec.* 341. *num.* 6. *par.* 6. Et
propterea allegatae resolutionis exceptio (non desumptae
ex morte secundogeniti adhuc viuentis, sed ex transitu ip-
sius ad gradum primogeniti ob deficientiam maioris natu)
totaliter dependeat ab interpretatione dispositionis Comi-
tis Petri Antonij Testatoris, ac proindè non sit adeò cla-
ra, & perspicua, vt non possit in dubium probabiliter re-
8 uocari, sed requirat † altiorem indaginem, & maiorem
discussionem exposcat: Donec in iudicio ordinario, &
petitorio cognita, & terminata fuerit possessio Comitis
Francisci allegari non valet terminata, & extincta, sed
debet manuteneri, vt ad propositum respondit Rot. *in Eboren. Praestationis annuae* 1. *July*, *&* 2. *Decembris* 1616.
coram bon. memor. Andrea inter eius impress. decis. 75. *nu.* 7.
& 8. *& decis.* 81. *num.* 3. *& in Romana subcollectoria* 17.
Martii 1645. *coram Rev. P. D. meo Bichio*, §. *quae omnia ad impugnandum*, *& in Romana Parochialis* 23. *Maii proximi praeteriti coram me*, Decisiones verò *Celsonen. Parochialis*, *& Leodien. Praepositura Tongren.* non applican-
tur, quia loquuntur in terminis Oeconomi, alteriusque
9 temporalis administrationis, cuius possessionis, seu † de-
tentionis resolutio, & terminatio clara penitùs, & incon-
trouertibilis apparebat.

Minusuè suffragatur praetensio probandi obseruantiam,
capiendi huiusmodi possessionem sine citatione possessoris,
prout continetur in positionibus ab altera parte exhibitis.

Quia etiamsi probaretur nullatenus tamen releuaret:
Aut enim desumitur ex possessione Com. Alphonsi appre-
10 hensae de anno 1622. & tanquam † vnicus actus non po-
test inducere obseruantiam, quae pro sequentibus sufficien-
tem tribuat interpretationem, vt responsum fuit in *Assisien. emphyteusis* 18. *Martis* 1630. *coram bon. mem. Merlino in recent. decis.* 513. *num.* 6. *par.* 5. Eòque certiùs in propo-
sito, quo agitur de obseruantia omittendi citationem,
11 quae vtpotè omninò † contraria dispositioni iuris, nedum
Ciuilis, & Canonici, sed etiam Diuini, quamuis inter-
pretatiua debet esse legitimè praescripta per spatium 40. an-
12 norum, † Anton. de Butr. *in cap. cum dilectus nu.* 18. *vers. ita*, *& in quantum de consuetud.* Soccin. sen. *consil.* 260. *nu.*
19. *lib.* 2. Put. *decis.* 15. *num.* 4. *lib.* 3. *in correct.* Aut ve-
rò deducitur ex possessione eiusdem Comitis Francisci, &
cùm ista apprehensa fuerit praeuia cessione Comitis Odoar-
13 di, tunc temporis illius possessoris, tanquam actus † merè
voluntarius praetensam obseruantiam inducere non valet,
vt tradunt Bursat. *consil.* 360. *num.* 82. *lib.* 4. Marcabrun.
consil. 108. *num.* 13. *&* 14. Cyriac. *controu. forens. cap.* 460.
num. 28.

Etità resolutum vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Officij Notariatus.

Luna 27. *Iunij* 1650.

ARGVMENTVM.

Possessione, quando quis est destitutus, in vanum laborat, si intendat obtinere immissionem, vel manutentionem, & alias latiùs, vt in praesenti decisione discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Possessione, quando quis est destitutus perperam petit manutentionem.*
2 *Reintegratio ex causa spolij, quando quis non possit intentare.*
3 *Statutum Vrbis continuat Patris possessionem in filium.*
Possessio non iuuat, nisi sit legitimè probata, num. 3.
4 *Possessio limitata, vltra partem limitatam non extenditur.*
5 *Officium, quando fuit resignatum omnia euanescunt.*
6 *Possessio ciuilis ex taciturnitate longaeua, licet non sit transactum decennium.*
7 *Societas dum adhuc pendet, non potest dici dissoluta.*
8 *Verborum ambiguitate cessante, constare quoque debet quaestio voluntatis.*
9 *Spolij vitium, quando nullo modo possit argui.*
10 *Reintegratio, aut manutentio, quando nullo modo possit praetendi.*
11 *Manutentio non est retardanda per ea, quae respiciunt petitorium.*

DECISIO LXXI.

Petita per Astulphum manutentio, seu reintegratio ad
Officium Notariatus Agriculturae Vrbis per Benedi-
ctum aduersarium modò exercitum, atque possessum, ex
non iustificatae possessionis defectu † fuit hodie denegata; 1
Quia eadem possessione destitutus perperam vtrumque
remedium intentauit, vt in terminis manutentionis probat
text. *in* §. *retinendae instit. de interd. l.* 1. §. 1. *ff. vti possidentis*,
Petrus Beninten. *decis.* 70. *num.* 1. Rot. *dec.* 595. *in fine par.* 1.
diuers. & 696. *num.* 3. *par.* 3. *recent. & in alijs recensitis in Bononien. Gabella* 4. *Decembris* 1648. *coram R. P. D. meo Otthobono*. In terminis † verò reintegrationis ex causa spolij, pro- 2
bat text. *in l. vi pulsos*, *Cod. vnde vi*, *& l.* 1. *ff. de vi*, *& vi armata*, Rota *in Fanen. Bonorum* 20. *Martii* 1626. *coram bon. mem. Merlin. post Modernum de manut. dec.* 204. *num.* 6.

Deducta siquidem possessio Astulphi ex antecedenti sui
patris in ipsum vti filium, statuti beneficio mediante con-
tinuata manutentionis effectum † eiusdem fauore non 3
poterit operari, dum antecedens patris possessio legitimè,
adhuc destituitur titulo probationis, Cuman. *in leg. Pomponius*, §. *quasi tum num.* 3. *ff. de acquir. possess.* Alexan. *consil.*
83. *num.* 3. *lib.* 2. Dec. *consil.* 467. *num.* 8. Paris. *cons.* 1. *num.*
158. *lib.* 1. Surd. *consil.* 491. *num.* 1. Rot. coram Greg. *dec.*
307. *num.* 2. & coram bon. mem. Vrgellen. 185. *num.* 18. *& dec.* 263. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

Eodem destitutae probationis vitio laborat altera species
possessionis, innixa supplicationi Sanctissimi manu signa-
tae fauore Astulphi; Cùm illa quidem probare possit titu-
lum officij pro ea parte, quae vacauerat in † ipsius persona 4
collatum, non autem actualem officij assecutionem, &
apprehensam eiusdem possessionem iustificare, iuxta text.
in l. possideri in princ. & l. quemadmodum, *ff. de acquir. poss. l. licet*, *C. eodem tit.*

Vtraque verò si quam fortè obtinuisset Astulphus, om-
ninò destituitur siue ex resignatione Officij, ac translatio-
ne tituli Benedicti fauore, tam à Ghisilerio, † quàm à Ru- 4
bertesco peracta, quibus ea Sanctissimi decreto fuerat re-
seruata facultas disponendi de Officio praedicto, etiam abs-
que consensu, imò inuito, ac contradicente Astulpho, &
libera proindè Officij dispositio competebat, ad Text. *in l. in re mandata*, *C. mandati*, Rot. *decis.* 262. *num.* 1. *cum seqq. par.* 1. *diuers. & in Romana Officij scriptoriae* 5. *Aprilis* 1588.
coram recol. memor. Card. Pamphilio, *& in Romana legitima* 29. *Nouembris* 1599. *coram Iusto*, post Pacif. de Salu. *decis.*
149. *nu.* 5. ac coram Buratt. *dec.* 850. *nu.* 2. *&* 3. siue etiam ex

taciturnitate longæua ab anno videlicet 1646. qua ciuilem
6 possessionem, † licet decennium non effluxerit amisisse
censetur, duio toto hoc tempore vidit, ac tacuit, *l. quamuis, & leg. quod meo, ff. de acquir. possess. leg. 3. §. in admittenda, ff. eodem tit.* Aymon. *consil.* 235. *sub num.* 1. Alexan. *consil.* 35. *nu.* 12. *lib.* 6. & pluries censuit Rot. *vt in vna Romana Canonicatus Sancti Marci 25. Februarij 1611. coram Sanctiss. D. N. in Romana Stagni 6. Iunij 1612. coram bon. memor. Coccin. & in Bononien. Professionis 14. Martij 1622. coram bon. memor. Merlino, & in Conimbrien. Præstimoniorum 10. Decembris 1631. coram Reuerendissimo Domino meo Decano impress. post Modern. Perus. de manut. dec. 123. num. 4. 129. num. 1. 164. num. 4. & 327. num. 21. & in dec. 605. num. 9. par. 5. tom. 2. recent.*

Non viget, quòd decretum præfatum appositum fuerit
pro sula cautela Ghisiletio, qui scuta 1800. Astulpho de-
7 derat ad societatem super eodem Officio, vt ea finita con-
sultum ipsi esse posset pro recuperatione pecuniæ, adeòque
dum de tempore resignationis societas adhuc ipsa pende-
bat, nulliter videatur exercuisse decretum; Ex facto enim
corruit obiectio per verba decreti dilucidato, quibus am-
pla Ghisiletio, ac Rubertesco dignoscitur attributa facul-
tas resignandi, ac liberè disponendi de officio quandocum-
que illis placuisset, excepto tantùm vnico casu infirmitatis
8 Astulphi, & consequenter † verborum ambiguitate
cessante, cessare debet etiam quæstio voluntatis, ad Text.
in leg. ille, aut ille, §. cum in verbis, & in leg. non aliter, ff. de legatis 3. l. voluntatis, Cod. de fideicomm. l. hæredes, §. penult. ff. de testamentis, notat gloss. *in d. l. ille, aut ille in verbo quæstio, ff. de legatis 3.*

Hinc etiam corruit vis reintegrationis petitæ; Dum
enim alienatio facta fuit vigore supplicationis Sanctissimi
manu signatæ, atque consensus præstiti per reseruatarios,
9 ad quos libera Officij dispositio spectabat, † nullum inde
argui potest vitium spolij admissum, ad Text. *in leg. 2. Cod. de iur. emphyt.* DD. communiter *in leg. iuste possidet, ff. de acquir. possess. & in leg. Creditores*, vbi Bart. Alberic. & Salyceet. *num.* 1. Paris. *consil.* 5. *num.* 27. *lib.* 4. nec consequen-
10 ter aduersus resignationem præfatam prætendi valet † rein-
tegratio, seu manutentio, vt respondit Rot. *in Romana Officij mandatarius 23. Martij, & 1. Iulij 1637. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo inter impressas par. 5. tom. 2. rec. decis. 605. & 615.*

Denique non obstant ea, quæ pro parte Astulphi con-
geruntur contra validitatem alienationis; Cùm concernant
11 petitorium, nec ideò in summarijssimo † manutentionis iu-
dicio discuti debeant, vt pluries respondit Rot. *dec. scilicet 615. nu. 2. cum seqq. par. 3. 502. num. 8. & 512. n. 6. par. 4. recent.* & in alijs adductis *in Rom. Officij collectoria 17. Martij 1645. in §. qua omnia coram Reu. P. D. meo Bichio, & in alia Romana Officij 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Othobono in vltim. §.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Beneuentana Manutentionis.

Luna 27. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

A Dotis petitione Mulier dicitur exclusa, si ei ipsa renunciauerit cum debitis, & necessarijs solemnitatibus. Dispositio *leg. fœmina, Cod. de secund. nupt.* cessat si filii præcedentis matrimonij prædecesserit ante transitum Matris ad secunda vota.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatione probata, omnia iura euanescunt.*
2 *à Dotis petitione, stante petentis renunciatione reijcitur.*
3 *Transactio facta ex falsa causa non attenditur, sed dicta falsa causa est in totum iustificanda.*
4 *Renunciatio aliud est, quod fiat per viam transactionis, & aliud per viam solemnis cessionis.*
5 *Manutentio non est reuocanda ob oppositas nullitates, donec in iudicio Ordinario super illis non fuerit cognitum, & pronunciatum.*
6 *Dispositio* leg. fœminæ, Cod. de secund. nupt. *non intrat dum filius prioris matrimonij, antequam ipsa secundas nuptias contraxerit decesserit.*
8 *Renunciatio facta à Muliere cum debitis solemnitatibus à Iure, & à Statutis requisitis, dicendum est, quòd sit valida.*
9 *contra Renunciationem factam à Muliere cum debitis solemnitatibus.*
10 *ad Transactionem substinendum, quæ valida indicentur.*

DECISIO LXXII.

INformantes hodie Fuluia Mascambruna contra decisio-
nem in hac causa coram me sub die 9. Iunij 1649. * ema-
natam super manutentione danda Hieronymo Carafæ in
duabus ex tribus partibus bonorum, de quibus agitur Do-
mini steterunt in decisis ex inconcusso fundamento iniusti-
tiæ sententiarum præcedentium stante ampla † renunciatio- 1
ne per Fuluiam, eiusque sororem Æmiliam quorumcum-
que iurium in dote, ac bonis maternis sibi competen. ad fa-
uorem Francisci Antonij Carafæ, ac eius filiorum, quę per
Instrumentum solemne sub die 3. Iunij 1609. stipulatum
cùm earum iuramento probatur, cuius abdicationis vigo-
re à petitione eiusdem dotis maternæ, † pro qua ipsis im- 2
missio concessa fuit excludebantur, Rota coram Buratt. *decis. 310. sub num. 5. vers. quo verè ad Marghari tam cum seqq. dec. 635. num. 3. vers. nec Veronica par. 1. & dec. 338. nu. 1. vers. vndè sicut par. 4. tom. 3. recent. cum pluribus allegatis in dec. quæ reuidetur, §. vltra defectum.*

Neque visa fuerunt Dominis applicari posse obiecta per
informantes pro dd. sororibus de falsa causa † transactio- 3
nis, quia prçterquamquod ex facto plura non iustifican-
tur, omnia respiciunt personam Ioannæ matris, contra
huius bona tendunt, nihil autem commune habent cum
d. Francisco Antonio cui, & eius filijs plenissimè renun-
ciarunt non per viam transactionis, † sed solemnis cessio- 4
ois, omnia iura eisdem ex causa dotis maternæ contra
matrem competentiam, conuento pretio ducatorum mille
tercentorum, vt in dicto Instrumento legitur, quòd om-
nem ad effectum impediendi immissionem præfatis Fuluiæ,
& Æmiliæ malè concessam difficultatem tollit, † saltem 5
donec super eius nullitate fuerit in ordinario iudicio cogni-
tum, & pronunciatum, vt fuit dictum *in Auenionen. Hæreditatis 16. Ianuarij 1632. coram Reuerendissimo Terracinen. impress. dec. 86. num. 9. vers. ea enim semper obstat, & num. 10. par. 6. recent. & in Melenitana Hæreditatis 16. Nouembris 1620. coram Cardin. Canaler. inter eius impress. dec. 550. num. 4.*

Et aduertendum, quòd dum filius prioris matrimonij
dictæ Ioannæ, antequam † ipsa secundas nuptias contrahe- 6
ret decesserit, non intrat dispositio *leg. fœmina, Cod. de secund. nupt. cum alijs exaduerso allegatis*, quia Ioanna tam
quoad vsumfructum, quàm quoad proprietatem lucrum
dotale, & legitimam acquisiuit, vt alijs relatis tenuit Rot. 7
dec. 619. num. 1. par. 1. recent. & fuit latè resolutum *in Romana Successionibus de Comitibus 15. Ianuarij 1642. §. nec releuat, vers. secus autem coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Insuper renunciatio non solùm ex dicta causa creditorum
matris, quæ etiam controuerti non possunt ex eo, quia
canonizata remanserunt † per laudum Io: Baptistæ Ma- 8
scambruni, quòd cùm fuerit à Fuluia acceptatum cum de-
creto Iudicis, & solemnitatibus tam de iure, quàm ex sta-
tuto requisitis, vt patet *in Summar. præterita positionis n. 2. in fine*, vtique habet vim sententiæ, & rei iudicatæ, ita vt
† contra eum minimè veniri possit, vt sępiùs firmauit Rot. 9
& signanter *in Romana Societatis lignorum 27. Iunij 1635. coram bon. mem. Coccino, quæ est dec. 65. num. 1. & 2. par. 7. recent. confirmata 20. Februarij 1641. §. quod enim dicebatur in fine coram me.* Sed ob nonnulla alia renunciantium debi-
ta *in dict. Summ. præterita positionis dict. num. 2.* expressa,
& à partibus non controuersia facta fuit, quæ ad transactio-
nem † sustinendam sufficiunt, maximè factam titulo one- 10
roso sub onere soluendi diuersa dd. renunciantium debita
satis magnæ quantitatis; Vndè à Mascambruna impugna-
ri nequit, nisi prius omnibus perceptis restitutis, ex dedu-
ctis *in d. §. vltra defectum d. decisionis, quæ reuidetur*, cu-
ius fundamentum ex hoc capite vtraque parte informante
Domini confirmarunt, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 9. Iunij 1649. coram eodem R. P. D. Peutingero est supra in præcedenti par. 10. recent. dec. 319.

R. P. D.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papień.

Asculana Iurispatronatus.

Veneris 1. Iunii 1650.

A R G V M E N T V M.

De probanda pertinentia iuris patronatus vbi lis non est inter compatronos, sed solùm inter præsentatos, latè præsens pertractat decisio, vbi plura, & quidem notabilia in hac materia.

S V M M A R I V M.

1 *Vacatio beneficij probatur ex confessione partis venientis ex eadem vacatione.*

2 *Iuris patronatus existentia probatur ex præsentationibus effectum sortitis.*

Vsurpatio Iurispatronatus in familia priuata non præsumitur, n.2.

3 *Sententia Ordinarii canonizzans ius patronatus probat existentiam illius.*

Episcopus non ità de facili pronunciare solet super seruitute beneficij in ipsius præiudicium, num.3.

4 *Iuspatronatus probatur ex confessione partis quoties Ordinarius non est in causa.*

5 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarii.*

6 *Doctoratus prubatur ex communi reputatione, & fama, & num.8.*

7 *Gratia substantia, & fundamentum probatur aliquali probatione.*

9 *Testis vnius iunctis adminiculis probat valorem beneficii.*

10 *Probationes leniores sufficiunt in probando valorem por non excessum.*

11 *Valoris beneficii sexta pars condonari solet à Rota pro substinendis prouisionibus beneficiorum.*

12 *Status vltimus, ac immediata possessio attenditur in iure patronatus.*

13 *Ad pertinentiam iuris patronatus sat est docere se filium, & heredem eius, qui extitit in quasi possessione præsentandi.*

14 *Filiationem ad probandam non principaliter, sed incidenter, leniores probationes sufficiunt.*

15 *Aditionem probat possessio bonorum paternorum in filiu.*

16 *Præsentatio in iure patronatus hereditario probat aditionem.*

17 *Præsentationis validitas inter præsentatos probatur sola possessione præsentantis.*

18 *Præsentandi possessionis probatio non impeditur ex probatione pertinentiæ in petiturio, & quando.*

19 *Collatio, Electio, & Præsentatio sunt fructus beneficii, & spectant ad bona fides possessorem, non ad Dominum.*

20 *Testamentum, quod non reperitur inter rogitus Nutarij rogati non facit fidem.*

21 *Instrumentum redditur de falsu suspectum non reperitur in prutocollo.*

22 *Iuspatronatus est ius directum, & merè honorificum, & sic ad substitutos non transit, & num. seqq.*

23 *Tex. in l. si patroni & l. quia proinde ff. ad Trebellian. extenduntur etiam ad ius patrunatus, & num. seqq.*

26 *Res iudicata probatur ex sententia executioni mandata iuncta illius acquiescentia.*

27 *Iuspatronatus titulo singulari non transfertur sine consensu Episcopi, & nu.29.*

28 *Legatum præscribitur spatio annorum quadraginta, & num. seq.*

30 *Donatio omnium bonorum, inter quæ adest iuspatronatus nun requirit consensum ordinari, & num.27.*

31 *Cunsentire dicitur Episcopus donationi iurispatronatus per simplicem institutionem.*

32 *Approbatio Episcopi interuenire potest post donationem iurispatronatus.*

33 *Iurispatronatus pertinentia probatur ex confessione, ac dum contra confitentem, sed etiam contra habentem ab eu causam.*

34 *Præsentandi quasi possessio ex proprietate non impeditor, nisi, clarè de ea constat, & indubitatè.*

35 *Præsentandi quasi possessiu in auctore probat pertinentiam iurispatronatus ad fauorem successoris, & nu. seq. vbi vide.*

38 *Pussessio defuncti quatenus continuetur in herede, & supra, num.35. cum seqq.*

D E C I S I O LXXIII.

VAcante per obitum q. Ioannis Pauli Coppetti sequutum extra Curiam de mense Iulij 1649. Beneficio simplici in Ecclesia rurali Sanctæ Mariæ de Rocchetta Asculanæ Diœcesis de iure patronatus Laicorum Venerabilis Societas Sanctissimi Corporis Christi erecta in Ecclesia Sancti Francisci de Asculo tamquam hæres substitura in testamento Paridis filij, & hæredis Petri Herculis de Gilianis, ac Collegium Societatis Iesu eiusdem Ciuitatis Asculi, ad quod deuenisse prætenditur alia vox spectans ad Cæsarem alterum filium, & hæredem eiusdem q. Petri Herculis præsentarunt Iosephum Nouellium; Petrus verò Paulus Lentus filius, & hæres Ricci Lenti Donatarij Alexandri filij, Armiliæ filiæ, & hæredis dicti Petri Herculis de Gilianis præsentauit Emidium Blanchinum, qui impetrata prius prouisione Apostolica cum derogatinne medietatis vocum cum successiuè obtinuerit per Vicarium Asculanum dictarum literarum Apostolicatum executorem pronunciari illas esse exequendas, ab illius sententia interposita fuit appellatio pro parte Nouellij, & mihi commissa causa appellationis dubitani, an gratia Blanchini sit iustificata, ita vt dicta sententia de partibus confirmanda, vel infirmanda veniat, & Domini eam iustificatam esse responderunt, & per consequens eandem sententiam confirmarunt.

Vacatio siquidem beneficij per obitum q. Io: Pauli Coppetti vltimi possessoris probatur ex confessione Nouellij venientis ex eadem vacatione, † quæ vt sufficiat firmauit plu- 1
ries, Rota, & signanter *decis.544. num.4. par.4. decis.302. num.2. part.7. recent.* coram Caualer. *decis.55. num.3. vers. Dominum, & fuit resolutum in Salamantina beneficii 4. Februarii 1630. coram Reuerendiss. Terracinen. Fauentina beneficii 17. Iunii 1639. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolu §. quod enim Meleuitana Bunorum 20. Februarii 1640. coram Reuer. D. meo Decano, Mutinen. Beneficii 27. Martii 1648. §. vacatio beneficii & in Pampilun. Beneficii de Esparza 15. Decembris 1649. in princ. coram bon. mem. Arguelles.*

Patronatus Laicalis probatus remanet ex pluribus præsentationibus Patronorum spatio longhissimi temporis effectum sortitis quæ existentiam Iurispatronatus benè firmant
in familia priuata, † in qua non cadit præsumptio vsurpa- 2
tionis, *Rota in Lauden. Iurispatrunatus 12. Nouembris 1640. coram bon. mem. Merlinu §. Constat enim, & in Bonien. Iurispatronatus de Butrigariis 16. Martis 1643. coram R.P.D. meo Bichio §. nam vltra quod, & in dicta Mutinen. Beneficii 27. Martii 1648. coram bon. me. Arguelles*, iuncta etiam sententia in contradictorio iudicio lata de anno 1626. per Vicarium super institutione, quæ ad effectum canonizationis iurispatronatus moltum attenditur, ex quo Ordi-
narij non ità de facili pronunciant super seruitute beneficio- 3
rum, quæ tendit in eorum præiudicium, Rota *decis.11. de iurepatrunat. in nou.* Pur. *decis.172. lib.1.* & coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.58. num.3.* Vltra quod dum ordinarius non est in causa pro libertate beneficij, neque hic agitur
de canonizando formiter iurepatronatus, † sed lis est in- 4
ter præsentatos super sola pertinentia ad illius probationem etiam sufficeret sola confessio Nouelli eundem Patronatum substinentis, Mantic. *decis.318. num.1. & seq.* Martin. Andr. *decis.5. num.3. & 4.* Adden. ad san. mem. Greg. XV. *decis.452. n.22.*

Clericatus iustificatio resultat ex literis patentibus ordina-
rij, † quibus plena fides adhiberi consueuit *cap. post cessio- 5
nem, & ibi DD. de prubat.* Rota *decis.101. num.1. par.1. & decis.15. num.8. par.5. recent. & fuit dictum in Tullen. Prioratus 26. Februarii 1644. coram Reuerendiss. Salamantinu, & in Calagurritana Præstimonii 10. Maii 1649. coram R. P. D. meo Otthobonu §. Vacat ineunm beneficii.*

Gradus Doctoratus insthificatur † ex communi reputatio- 6
ne, & fama Bellam. *decis.114.* in ijs enim, quæ non con-
cernunt fundamentum, † atque substanziam gratiæ suffi- 7
cit aliqualis probatio, Rota coram Durano *decis. 237. num.4.* & in terminis, quod pro iustificando Doctoratu

† in

8 † in literis expresso sufficiat communis reputatio resolutum
fuit coram Caputaq. *decis.277. num.4. part.1. in Placentina
Canonicatus 11. Martii 1599. coram Orano impressa* apud
Marchesan. *de commiss. par.1. fol.399. sub num.3. vers. Qua-
litas autem*, & etiam firmatum fuit *in Oscen. Archidiaco-
natus 14. Decembris 1648. coram R. P. D. meo Penzingerio
§. Docui enim*, vbi etiam conciliatur decisio emanata *in Ca-
saraugustana Pensionis 21. Decembris 1591. coram rotol. me.
Cardinali Hieronymo Pamphilio impress.* penes eundem
Marchesan. *de commiss. tom.1. fol. 564.*

Iustificatio valoris per non excessum ducat.24. desumitur
tam ex teste in Curia fusmiter examinato iâ explicitè de
9 fama deponente, † qui testis quamuis vnicus sufficit iun-
ctis adminiculis pro iustificatione valoris, Cæsar. de Graff.
decis.2. num.1. de exceptione, Gregor. XV. *decis.143. nu.2.*
præsertim quando, prout hic, agitur de probatione non
10 excessus, quo † casu quæcumque leuiores probationes
sufficiunt, Garz. *de benefic. part.5. cap.3. num.198.* Egid. *de-
cis.674.* Put. *decis. 26. lib. 1.* Caputaq. *decis. 277. num. 7.
part.1.* Rota coram Card. Caualer. *decis. 533. num.6. Pla-
centina beneficii 11. Decembris 1647. in fin. coram R. P. D.
meo Otthobono, & in Calaguritana Prastimonii 10. Maii
1648. §. Probatur etiam coram eodem*, quam plenius ex alijs
testibus per optimas rationes concludentibus annuum fru-
ctum beneficij, de quo agitur, non excedere rubra nouem
frumenti, quorum valor computato anno sterili cum ferti-
li, cùm non excedat scuta quinque pro singulo rubro, pro-
ut benè probant alij testes examinati super valore dicti fru-
menti Summ. Blanchini *num.6.* sequitur, quod valor in to-
tum ascendat ad scuta 45. & ex his si detrahatur sexta pars
11 solita † condonari ex æquitate Rotæ pro substinendis pro-
uisionibus beneficiorum, *vt in decis.64. sub num.3. vers. cum
vltra expressum part.3. lib.3. diuers.* & penes Card. Mantic.
*decis.182. num.4. vers. quia Rota solet &c. & decis.327. num.
7. vers. Et maxime quia Rota &c. & in Conchen. Pen-
sionis 13. Ianuaris 1648. coram R. P. D. meo Corrado §.
neque admittitur*, remanent scuta 38. & ba. 50. quæ ad vn-
guem constituunt summam in gratia expressam du-
cat. 24.

Tota igitur præsentis causæ difficultas reducebatur ad per-
tinentiam patronalem, An scilicet Blanchinus iustificet se
præsentatum à medietate Patronorum, prout in literis ex-
pressit, id autem satis visum fuit iustificari ex eo, quod in
vltima vacatione secuta de anno 1626. Io: Paulus Cop-
pettus præsentatus fuit à Io: Baptista Copperta, in cuius iu-
ribus successit Collegium Iesuitarum, à quo præsentatio-
nem habet Nouellius, & à Riccio Lento Patre, & aucto-
re Petri Pauli Lenó, qui præsentauit Blanchinum, ex hoc
namque vltimo statu cùm appareat duos tantum præsentas-
se, & ab vno ex istis causam habere Nouellium, ab altero verò
Blanchinum vtique sufficienter videtur iustificata præsen-
tatio medietatis Patronorum ad fauorem Blanchini, siqui-
12 dem ad hunc effectum vltimus status, † & vltima, ac im-
mediata possessio attendi solet, ad *text. in cap. consultationi-
bus de iurepatronat.* Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina nu.53.
& 90. de caus. possess. & propriet.* Felin. *in cap. cum te circa fin.
de iurepatronat.* Calderin. *cons. vltimo eodem titulo*, Oldrad.
*cons.312. num.2. vers. prateroa verb. ex quo tamen Dux repe-
ritur in vltima, & immediata quasi possessione*, Marescott.
var. resol. lib. 1. cap. 55. Gratian. *discept. forens. cap. 577.
num.13.* Modern. Pisan. *de iurepatronat. lib.11. cap.6. nu.12.*
Rota *decis.2. num.2. de prabend. in nou. & decis.49. num.1. de
rescript. in antiq.* Put. *decis.2. num.4. lib.3.* coram san. mem.
Gregor. XV. *decis.77. num.9.* & ibi Adden. *num.12. in recent.
decis.179. num.1. vers. & quod ex ista prasentatione part.3.
& dec.15. num.8. & 9. par.5.* & in terminis, quod pro iustifi-
13 catione pertinentiæ † sufficiat docere se filium, & hæredem
eius, qui extitit in quasi possessione præsentandi, firmat Lot-
ter. *de re benefic. lib.2. quast.11. nu.118. & 119.* Rot. coram
san. mem. Gregor. XV. *decis.452. num.16. & decis.349.* vbi
Add. *num.6. & fuit resolutum in Gerunden. beneficij 11. Mar-
tij 1648. coram R. P. D. meo Celso, & in Sulmonen. beneficii
10. Martij 1649. ac in ead. Mutinen. beneficii 27. Martii
1648. cor. bo. me. Arguelles §. verum etiam ex eo, & in Gerun-
den. beneficii 1. Iulii 1648. & 5. Maii 1649. coram me.*

Quod autem dictus Petrus Paulus, qui præsentauit Blan-
chinum, sit filius Riccij Lenti probatur ex testibus datis in
eius *Sum. num.8.* deponentibus de communi reputatione,
ac tractatu de eo, vti de filio legitimo, ac naturali ex Ric-
cio Patre, ex quibus benè concluditur filiatio, maximè
quod hic non agitur de filiatione principaliter, sed inciden-
ter, quo † casu quæcumque etiam leuiores probationes suf- 14
ficiunt iuxta doctrinam Gemin. *cons.27. per tot.* & in his ter-
minis firmauit etiam *Rota in d. Mutinen. beneficij coram bon.
mem. Arguelles §. quod autem Franciscus.*

Aditionem pariter, seu immixtionem hæreditatis paternæ
concludunt ijdem testes; dum deponunt bona hæreditaria
Riccij Patris possideri à Petro Paulo filio, † ex dicta autem- 15
que possessione præsumitur aditio, *l. si quis bonis paternis ff.
de acquirend. hered.* Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.
12. tit.12. num.8.* Adden. ad Buratt. *decis. 523. num.10.* Ad-
dito præsertim, quod per solùm actum præsentationis in iu-
repatronatus hæreditario † censeri debet hæreditatem pa- 16
ternam ab eo fuisse aditam, Rota *in recentior. decis.77. nu.2.
ad med. part.4. & decis.96. num.19. par.6. & in dicta Gerun-
den. beneficii 1. Iulii 1648. coram me §. neque releuant prasen-
tationes in fin.*

Non obstat, quod Nouellius vltra præsentationem Re-
ctoris Iesuitarum deducat alias præsentationes ad sui fauo-
rem factas ab alijs prætensis, compatronis, nempè à Confra-
ternitate Sanctissimi Corporis Christi existente in Ecclesia S.
Francisci, & à nepotibus, ac hæredibus Armiliæ filiæ Petri
Herculis, qui cùm prætendant habere maiorem partem
vocis Paridis, cuius possessionem assecutus fuit dictus Ric-
cius de anno 1626. idcircò narratiua præsentationis à medie-
tate Patronorum minimè remaneat iustificata; Nulla enim
ex dictis præsentationibus visa fuit releuans ad effectum,
de quo agitur, nam cùm hodie non agatur inter Compa-
tronos contendentes de perpetua pertinentia patronali
pro futuris vacationibus, sed inter præsentatos de substi-
nenda prouisione secuta ex vltima vacatione pro illius vali-
ditate, † atque subsistentia sufficiat allegare vltimam 17
Riccij possessionem præsentandi pro medietate *dicto cap.
consultationibus*, vbi Butr. *num. 9. de iurepatronat.* Ro-
ta *decis. 167. num. 7. & 8. part. 2. diuers.* ità vt effe-
ctus dictæ possessionis impediri nec etiam valeat ex con-
traria probatione pertinentiæ in petitorio, † nisi quate- 18
nus de illa plenè, & concludenter doceatur per rem iu-
dicatam, confessionem partis, vel instrumentum publicum
fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit
Butr. *in cap. ex literis num.8. de iurepatron.* Lambertin. *de
iurepatron. lib.2. quast.3. artic.6. num. 4. part. 1.* Rota *de-
cis. 362. num.1. cum aliis seqq. & decis. 548. num.12. & 13.
part. 5. recent.* Adden. ad Gregor. XV. *dicta decis. 77. num.
12.* & ratio est, quia collatio, electio, & præsentatio sunt
fructus beneficij, † qui proinde spectant ad bonæ fidei pos- 19
sessorem, non ad Dominum, *l. bona fides emptor. ff. de ac-
quir. rer. Domin. §. si quis à non Domino instit. de rer. diui-
sion.* Gonzal. *super regul.8. glos.45. §.2. à num.4. vsque ad 14.*
Garz. *de benefic. par.5. cap.5. num.2. & seq.*

In proposito autem casu instrumenta, ex quibus deducere
prætendunt ius præsentandi tam Confraternitas, quàm
Nepotes non solùm visa non fuerunt Dominis clara, & in-
dubitata, sed potius admodum dubia, & incerta, adeò
vt effectum possessionis, in qua hodie reperitur Riccius,
impedire non valeant; Confraternitas enim ius suum me-
titur ex testamento Paridis, qui sibi hæredem instituit Con-
stantiam eius vxorem, & ei quandocumque sine liberis de-
cedenti substituit dictam Confraternitatem; verùm cùm
dictum testamentum non reperiatur in Archiuio inter
rogitus Notarij, qui de illo prætenditur rogatus, † vt con- 20
stat ex diligentijs Archiuistæ de mandato Iudicis primæ
instantiæ factis nullam fidem facit ex Constitut. 83. Sixti V.
& iuxta bannimenta vigore dictæ Constitutionis edita, Rota
decis.452. num.2. part.3. recent. immò ad reddendum de
falso suspectum dictum instrumentum sufficeret † illud 21
non reperiri in protocollo Notarij rogati, ad tradita per Bald.
*in l. Cassius num.6. vers. item cum instrumentum suspectum,
ff. de Senator.* Natt. *cons.633. num. 19.* Fontanell. *de pact.
nuptial. claus.13. cum seq. Rota in Compostellana Parochialis
13. Maii 1619. coram Sanctiss. D. N. & in Bononien. fidei-
commissi Bartholomai de Bolognini 18. Iunii 1648. coram
Reuerendiss. Terracinen. §. denique censuerunt Domini*; Præ-
terea esto etiam, quod testamentum probaret, adhuc
iuspatronatus tamquam † ius directum, & merè hono-
rificum, *cap. quando de iudic.* Lambertin. *de iurepatronat.
lib.1. part.2. quast.2. artic.35. num.1. vers. ego magis cla-
riè*, transire non potuisset in dictam Confraternitatem
substitutam ex fideicommisso, sed penes Constantiam
hæredem grauatam remansisset, *l. si patroni, l. quia*

pro-

proinde ff. ad Trebell. quæ iura licet loquantur in Patrono liberti, & in iuribus ſepulcrorum, attamen Bart. *in d. l. quia proinde*, dicit habere locum etiam in iurepatronatus, cum in eo militet eadem ratio, quæ in iuribus ſepulcrorum, & in obſequijs à Libertis Patrono præſtandis, vt ſcilicet ſit ius merè honorificum ſeiunctum
25 à commodo, & vtilitate, † quod proinde non venit in teſtitutione fideicommiſſi Bart. ſequuntur Alexand. Caſtrenſ. & Imol. *in d. l. quia proinde, ff. ad Trebellian.* Bero. *in cap.1. num.14. & ſeqq. de iurepatron.* Lambertin. *eodem tit. lib.1. part. 2. q.2. artic. 35. num.1.* qui omnes hunc articulum indiuidualiter tractant, & idem ſenſerunt etiam Graz. *de benefic. par.5. cap. 9. num. 17. & 18.* vbi plures alij referuntur, Mantic. *de tacit. lib.4. tit. 12. num. 6.* Fuſar. *de ſubſtit. q.634. num. 2.* & firmauit etiam *Rota in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram Vbaldo ſeniore, & in recen. deciſ.72. num.7. cum ſeq. part. 7. & in Anagnina beneficij 30. Maij 1644. coram me.* Vnde nil mirum, ſi in vacatione anni 1626. in qua dicta Confraternitas præſentauit, eius præſentatio non admiſſa, ſed reiecta fuit, atque inſtitutionem obtinuit Io: Paulus Coppettus ad præſentationem Ioannis Baptiſtæ Coppetti, & Riccij Lenti, prout conſtat ex ſententia Vicarij Aſculani
26 de dicto anno 1626. † quæ cùm fuerit acquieſcente dicta Confraternitate executioni demandata operatur executionem rei iudicatæ contra eandem Confraternitatem, *l. cum quæritur cum duobus ſeqq. ff. de except. rei iudicat.* Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 492. num. 3.* cum alijs relatis *in deciſ.348. num.9. & 10. part.5. recent.*

Viſa etiam fuit irreleuans ad controuertendam poſſeſſionem, in qua Petrus Paulus ex perſona Riccij eius Patris reperitur præſentandi pro medietate ad beneficium, de quo agitur præſentatio facta à nepotibus, & hæredibus Ventidij Lenti filij Armiliæ, & à filiabus Ballotij Lenti pariter filij eiuſdem Armiliæ, ad quos duæ tertiæ partes vnius vocis ſpectare prætenditur ex diſpoſitione per teſtamentum facta ab eadem Armilia de anno 1601. in quo inſtituto ſibi hærede vniuerſali Alexandro Leto eius filio voluit, quod in euentum vacationis huius beneficij per obitum Herennij Rocchæ ius eligendi pro vna parte ſpectaret ad dictum Alexandrum, pro alia parte ad Ventidium, & pro tertia parte ad filios, & hæredes dicti Ballotij; Nam vltra quod tale legatum non legitur factum de ipſo iurepatronatus, ſed tantummodo de ſimplici iure eligendi reſtricto ad cauſam vacationis dicti beneficii per obitum d. Herennij, qui caſus cum venerit de anno 1626. non poteſt extendi ad futuras vacationes, quatenus etiam tale legatum comprehenderet perpetuam patronatus transfuſionem illud non ſuffragaretur tum
27 ex defectu conſenſus Epiſcopi, † qui omninò requiritur quando agitur de translatione iuriſpatronatus titulo ſingulari, *cap. illud cap. cum laici, & cap. ſuggeſtum de iurepatronat.* Achill. de Graff. *deciſ.10. eodem titulo*, Rota coram Comitul. *deciſ.77. num.6. & in recent. deciſ. 145. n.5. part.2.* etiam ſi legatum factum eſſet ad fauorem filiorum, Rocc. de Curt. *de iurepatronat. verb. ipſe, vel is q.7. n.15.* Lambertin. *eodem tract.2. par. lib.1. art.2. q.6.* vbi vterque teſtatur de communi; Tum quia ab anno 1610. quo obijt Armilia vſque ad præſens dinumerantur elapſi 40. anni, abſque eo quod appareat acce-
28 ptatum vnquam fuiſſe dictum legatum, † & ſic ius illud agnoſcendi hodie præſcriptum dicitur, ad tradita per Bald. *conſ.137. n.7. lib.5.* Menoch. *conſ.201. à nu.61. vſque ad 76. lib.3.* Grat. *dec. Marc. n.10.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.118. n.19. cum ſeqq.* qui ampliando dicit, quod nec minus dici poteſt in mala fide conſtitutus hæres, contra quem datur actio,
29 quamuis ſciat ſe debitorem legati, † quia agitur de iure acquærendo, quod ſtat in poteſtate legatarij agnoſcendi, atque non agnoſcendi, & dum illud non acceptauit, ac petere neglexit per tantum temporis ſpatium refutaſſe dicitur, prout in terminis concludit Claud. Bertaz. in addit. ad Bartholom. Bertazz. *conſ. criminal. 110. in fin. Rota in Leodien. beneficij 14. Ianuarij 1628. coram Cardin. Vbald. Piſtorien. parochialis 29. Aprilis 1643. coram R.P.D. meo Cerro.* Quocirca iuſpatronatus pro voce ſpectante ad Armiliam eo magis remanſit penes Alexandrum hæredem ab ea vniuerſaliter inſtitutum, à quo deindè transfuſum fuit in Riccium Lentum vltimum Præſentatorem mediante vniuerſali donatione per eundem Alexandrum de omnibus bonis ei facta.

Neque dicta donatio redargui poteſt de inualiditate ex defectu confirmationis Ordinarij, quia diſcuſſio tituli, & cauſæ poſſidendi intempeſtiua eſt in hoc caſu, in quo pro ſubſtinenda prouiſione iam facta attenditur ſolùm vltima, & immediata poſſeſſio præſentandi ex ſupradictis: Et nihilominus dicta donatio tanquam vniuerſalis omnium bonorum, † & iurium non requirebat ad ſui validitatem aliquam 30
confirmationem Ordinarij, Abb. *in cap. illud num. 4. cap. cum ſeculum, & cap. ex litteris ſub num. 12. de iurepatronat.* Lambertin. *de iurepatronat. 1. qu. principali num.3. in fine, verſ. ſed nec reſponſio*, cum alijs cumulatis per Rotam *deciſ. 207. nu.15. & ſeq. p.6. recent.* Additur etiam, quod dum Epiſcopus de anno 1626. inſtituit ad præſentationem Riccii donatarii † per ſimilem inſtitutionem tacitè cenſetur conſen- 31
ſiſſe donationi, & conſenſus ſic præſtitus ſufficit, ad tradit per Lambertin. *de iurepatron. lib.1. part.1. art.7. in fin.* Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.420. n.7. verſ. item ſufficit*, &c. coram Durano *deciſ.407. nu.10.* non obſtante, quod etiam approbatio † interuenerit poſt donationem, *cap. ſuggeſtum* 32
de iurepatronat. Rota *deciſ. vltima eodem titulo in antiq. & in rec. dec.191. n.6. & 7. par.5.*

Minus obſtare viſum fuit, quod in vltima præſentatione facta de anno 1626. Riccius enunciauerit ſe donatarium Alexandri filii Armiliæ filiæ, atque hæredis Petri Herculis, & quod in teſtamento d. Petri Herculis inſtituti fuerint Franciſcus, & Paris eius filii, qui pariter fuerint in reciprocè ſubſtituti, & poſt obitum amborum ſine filiis ſubſtituta fuerit Armilia, in quam propterea vigore talis ſubſtitutionis tranſire non potuerit iuſpatronatus, cùm regulariter illud non veniat in reſtitutione fideicommiſſi, & ideò prætendatur incontinenti conſtare de non iure præſentantis, & per conſequens quod Nouellius præſentatus ab habente proprietatem præferendus ſit Blanchino præſentato ab exiſtente in quaſi poſſeſſione, ſiquidem per Dominos fuit ponderatum, quod in præſentatione facta de anno 1626. Io: Baptiſta Coppettus auctor Collegij Ieſuitarum admiſit in Compatronum dictum Riccium Lentum eumque vti talem faſſus fuit in articulis ſuper pertinentia dicti iuriſpatronatus in actis datis, immò comparuerunt inſimul ad excludendam Confraternitatem prætendentem ius præſentandi ex ſubſtitutione ad eius fauorem facta in teſtamento Paridis, quare ex tali admiſſione, & confeſſione, vt reſultat ſufficiens iuſtificatio pertinentiæ, † non ſolùm in præiudicium conſiſtentis, ſed 33
etiam Ieſuitarum cauſam ab eo habentium, declarat Peregr. *in terminis iuriſpatronatus conſ.34. nu.16. lib.1. Rota in Sulmonen. beneficij 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Peutingero, & deciſ. 174. num.2. in fin. part.2. & deciſ.101. num.8. par.7. rec.* Buratt. *dec.792. n.4.* idemque fuit firmatum *in Comen. Capella 27. Aprilis 1648. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano §. fin. Cluſina beneficij 5. Iulij 1649. coram R P. D. meo Bichio §. quominus in hoc iudicio, Feſulana Parochialis 15. Martij §. penult. & 24. Maij §. vltra, quod coram Reueren. D. meo Decano, & 4. Decembris 1630. coram bon. me. Merlino §. 1. & ſeq.* adeò vt ſemper ſtandum ſit dictæ confeſſioni, & admiſſioni in Patronum, donec concludentiſſimè contrarium probetur ab eo, qui illam impugnat, & doceatur de negatiua competentiæ, quæ in præſenti caſu dici non poteſt probata ex illa ſola enunciatiua Riccij, quod Armilia eſſet hæres Petri Herculis, quia talis eſſe potuit, ne dum vigore ſubſtitutionis, ſed etiam in vim alicuius alterius particularis diſpoſitionis, vel etiam ab inteſtato ex perſona tum dicti Franciſci; tum quoque Paridis, maximè quod illius teſtamenti validitas in dubium reuocatur, quæ poſſibilitas tituli validi ſufficit, vt interim attendi debeat quaſi poſſeſſio, † & 34
non proprietas, de qua ad impediendum effectum poſſeſſionis conſtare debet adeò clarè, & indubitatè, vt in contrarium nihil obiici poſſit, Rota coram Buratt. *deciſ.22. num.5. & deciſ.127. num.9.*

Non obſtat, quod in poſſeſſione præſentandi non reperiatur Petrus Paulus Lentus, ſed tantùm Riccius pater, cuius poſſeſſionem in filium tranſire non potuiſſe abſque nouo vſu, & exercitio præſentandi prætenditur, quodque Pontifex in conceſſione gratiæ ſub conditione præſentationis à medietate Patronorum intelligere conſueuerit de Patronis in Poſſeſſione præſentandi exiſtentibus, ad firmata *in d. Sulmonen. coram R.P.D. meo Peutingero.* Nam quidquid ſit, an in incorporibus quaſi poſſeſſio defuncti tranſeat in hæredem abſque noua apprehenſione certum eſt, † quod ex 35
quaſi poſſeſſione præſentandi ſui Auctoris probatur pertinentia iuriſpatronatus ad fauorem ſucceſſoris, Rota *dec. 337. ſub num. 3. part. 2. rec. Placentina Cappella 30. Octobris 1615. coram bon. mem. Coccino*, Add. ad Buratt. *deciſ.832. n.4.*

Mo-

Modern. Pisan. *de iurepatr. lib.11. cap.5. nu.100.* Lotther. *de re benefic. lib.2. q.11. nu.118. & seq.* Rota coram san. mem. Gregor. XV. *dec.452. n.16. & decis.349.* vbi Add. *n.6. cum aliis relatis in Gerunden. beneficii* 21. *Martii* 1648. *coram R.P.D. meo Celso, & in Clusina beneficii* 5. *Iulii* 1649. *coram R.P.D. meo Bicchio*; Idque sine vlla difficultate procedit, quando, prout hic, nullus ex modernis Patronis reperitur in possessione præsentandi ex persona propria, sed suorum auctorum
36 tantùm, † nam tunc certum est, quod quilibet ipsorum
iuuari potest possessione sui auctoris ponderata *in d. cap. consultationibus de iurepatronat.* exindeque probatur pertinen-
37 tia patronalis ad fauorem successoris; † quamuis alias pos-
sessio defuncti non transiret in hæredem, Add. ad Gregor. *dec.417. n.14.* & Add. ad Buratt. *dec.832. n.4. Rota in d. Placentina Capella* 30. *Octobris* 1615. *coram Coccino*, & ratio est, quia possessio defuncti quamuis non continuetur in hæ-
38 redem quoad factum; † nisi actualiter apprehendatur,
continuatur tamen quoad effectum, ad tradit. per Franc. *in cap. sine possessione il 3. num. 1. vers. propriè tamen de regul. iur. 6.* Bald. *de præscript. in 2. part. 3. p. principalis sub q.19. in 3. requisit. sub nu.3. & 4. tom.17. fol.69.* & in his terminis firmauit etiam *Rota in d. Gerunden. beneficii* 11. *Martii* 1648. *coram R.P.D. meo Celso.*

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Lucana Capellaniæ.

Veneris 1. Iulii 1650.

A R G V M E N T V M.

Beneficium esse simultaneæ collationis ex quibus satis superque probatum remaneat latissimè tractatur; & status beneficij simultaneæ collationis, Episcopi cum Capitulo, an, & quando immutatus dicatur per collationes factas ab Episcopo priuatiuè quoad Capitulum, clarè demonstratur. Demum an Episcopus induceret possessionem, vel præscriptionem aliquam contra Capitulum, quoad menses ordinarios, si in conferendis dd. beneficijs simultaneæ collationis in mensibus reseruatis vteretur alternatiua, quæ simultaneam excludit, eruditè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Reo quandò ius suum canonizari non petit, sufficit vincere ex non iure actoris.*
2 *Collatio solius Ordinarij est inefficax in beneficijs simultaneæ collationis.*
3 *Beneficium esse simultaneæ collationis, quando præsumatur.*
4 *Beneficium esse collationis simultaneæ satis probatur ex consuetudine quadragenaria, etiam absque titulo.*
5 *Amplia, quando non constat de anteriori statu contrario.*
6 *Ordinarij confessionibus, quod beneficium sit simultaneæ collationis cum capitulo, quando sit adhibenda fides etiam in præiudicium successorum.*
7 *Confessio Ordinarij, vt attendenda veniat in præiudicium successorum, sufficit quod habeat pro se assistentiam, siue præsumptionem iuris Communis.*
8 *Collatio simultanea semel acquisita sufficit ad excludendam liberam collationem, nisi ex aduerso probetur status contrarius legitimè præscriptus.*
9 *Et quid dicendum sit si multis ab hinc annis citra non exhibeatur aliqua collatio simultanea facta.*
10 *Status vltimus beneficij, quando probatus remaneat ex collatione ab Ordinario facta, & quando secus n.11.*
12 *Status beneficij simultaneæ collationis, vt mutatus dicatur per collationes factas ab ordinario priuatiuè quoad alias, requiritur præscriptio quadragenaria.*
13 *Collatio beneficij, quæ non probatur effectuata, nullius est momenti.*
14 *Collationes factæ ab Episcopo in mensibus Ordinarijs de beneficijs simultaneæ collationis cum capitulo, non inducunt possessionem aliquam contra capitulum.*
15 *Collationis factæ ab Ordinario de beneficio simultaneæ collationis cum capitulo, quando censeantur factæ animo priuandi capitulum.*
16 *Collationes beneficij factæ vigore alternatiuæ excludunt simultaneam, & quare.*
17 *Collationes factæ ab ordinario de beneficio simultaneæ collationis cum capitulo, animo quoque priuandi ipsum capitulum, an præiudicare valeant.*
18 *Episcopus, qui in mensibus reseruatis vtitur alternatiua in conferendis beneficijs simultaneæ collationis cum capitulo, non inducit præscriptionem contra capitulum, quoad menses ordinarios, & quare.*
19 *Præscriptio non currit contra non valentem agere.*
20 *Sed tunc dicitur tantum præscriptum quantum possessum.*
21 *Canonicatum, vt quis obtinere possit sufficit, vt sit idoneus seruitio Chori celebrare faciendo missas per alios sacerdotes, nisi in fundatione adsint verba personalissima.*
22 *Beneficium inter duos prouisos eiusdem datæ, cui sit adiudicandum.*
23 *Beneficium datæ omnimodæ paritate qualitatum inter prouisum ab Episcopo, & prouisum à Capitulo cuinam sit adiudicandum.*

D E C I S I O LXXIV.

ADiudicatio Capellaniæ sitæ in Ecclesia Cathedrali Lucen. sub inuocatione S. Benedicti petita à Iacobo Sertio, siue in vim collationis ab Ordinario, siue prouisionis à Sede Apostolica reportatæ, deneganda ea vtroque capite
visa est in concursu Philippi Sbaræ, † cui tanquam reo, ac 1
possessori, cùm ius suum, canonizari non petat, sufficit vincere ex non iure actoris, Cassad. *decis.3. num.5. de rest. spol. & dec.7. n.9. super reg. Cancell.* Lotther. *de re benef. lib. 2. q.42. num.25.*
Collatio † namque solius Ordinarij inefficax prorsus est 2
in beneficijs simultaneæ collationis cum Capitulo, Gonz. *super reg.8. glos.45. num.58.* cum alijs alleg. in decisione edita super manutentione sub die 4. Aprilis proximè præteriti
† quale esse Capellaniam hanc præsumitur; cùm existat in 3
Ecclesia Cathedrali, ac de bonis communibus sit dotata, *cap. Ecclesia Vulterana, ibique glos. de elect.* Gonz. *super reg. 8. d. glos.45. num.38. & seq.* Azor. *instit. moral. tom. 2. lib.6. cap.25. qu.9.* Seraph. *dec.980. num.2.* Mant. *decis.56. num.2.* Gregor. XV. *dec.95. num.1.*
Et vltrò probatur ea publicis Instrumentis collationum simultaneæ factarum ab anno 1371. per 90. & amplius annos
summ. Sbarræ *num.6.* quæ † ad hunc effectum exuberant, 4
quia satis esset consuetudo quadragenaria etiam absque titulo, vt tradit Lotther. *de re benef. lib.2. qu.21. n.47.* & dixit Rota *dec.637. par.4. diuers. & melius in Placentina vnius* 20.
Nouembris 1602. *coram bo. me. Penia*; † Immò cùm non con- 5
stet de anteriori statu contrario, militat præsumptio, quod etiam anteactis temporibus eodem modo Capellania collata fuerit, Rot. *decis.482. num.1.* coram san. mem. Gregor. XV. *dec.188. num.1. decis.229. num.1. p.1. rec. decis.57. num.9. & seqq. part.6. dec.659. num.6.* coram bon. me. Penia, *& in Valentina Rectoria* 22. *Iunii prox. præt. §. prout in fin. coram me.*
† Quò magis iunctis confessionibus non semel emissis ab 6
Ordinarijs Lucen. quod collatio de iure, & consuetudine spectat ad Episcopum, & Capitulum simul dicto summ. *num.6.* quibus propter assistentiam iuris communis, adminicula dd. collationum, & antiquitatis videtur adhibenda fides etiam in præiudicium successorum, *glos. in cap. dudum, il 2. verbo de veritate, vers. qui tale, de elect.* Seraph. *decis.292. num.3. dec. 436. nu.7. decis.442. num.2.* Rot. *dec.177. n.5. part.2. diuers. decis.334. sub n.2. par.1. rec.* & in alijs ab Adden. ad Bur. *dec.*
453. sub n.11. † vbi addit satis esse ad hunc effectum, quod 7
confessio habeat pro se assistentiam, siue præsumptionem iuris communis ex sententia Abb. *in cap. si diligenti nu.4. de præscript.* quam sequuta est Rot. *dec.141. n.6. part.2. diuers. vbi allegantur contrà.*
Non obstat, † quod ab anno 1445. citrà non exhibeatur 8
aliqua collatio facta à Capitulo simul cum Episcopo. Quia ad excluden. priuatiuam collationem Episcopi, sufficit docuisse, quod Capitulum vel ex dispositione iuris communis, vel ex præscriptione semel completa simultaneam acquisiuerit, nisi ex aduerso probetur status contrarius legitimè præscriptus, Maresc. *var. resol. lib.1. cap.55. num.70. & seqq.* post Gemin. *in cap. cum de beneficio n.8.* Franc. *ibidem num.5.*

num.5. de praben. in 6. Felin. *in cap. in nostra, num.43. de rescript.* Rot. *decis.2. num.1. & 3. de praben. in nou. decis.1. nu. 8. & 9. decis.238. num.5. par.5. rec.* & in his terminis Lotther.
9 *de re benef. lib.2. q.21. num.45.* aliàs † enim præsumitur aut non eueniſſe vacationes Capellaniæ in menſibus Ordinarijs, in quibus tantùm, vti infra dicetur, locum habet ſimultanea, aut continuata etiam in futurum poſſeſſio Capituli, Honded. *conſ.20. n.12. lib.1.* Rot. *decis.237. n.2. decis. 321. n.4. par.1. rec. & in Elboren. iuris conferen. 4. Iul. 1640. coram Reuerendiſſ. Salamantino.*
10 Ita vt † nec releuet prouiſo ab Ordinario vltimus ſtatus, & ſola quaſi poſſeſſio Ordinarij conſerendi priuatiuè ad Capitulum, quæ ſatis eſſe ſolet quando, vt in caſu noſtro, quæſtio principaliter non pendet inter collatores ſuper pertinentia iuris conſerendi, ſed inter prouiſos ſuper validitate collationis, Rota *decis.154. num. 3. & 4. in fine*, vbi ſic conci-
11 liantur deciſiones contrariæ *part.1. rec.* † nam hoc limitatur, quando per publica inſtrumenta, vel partis confeſſionem incontinenti conſtat ius conſerendi ad alium pertinere, Mareſc. *d. lib.1. cap.55. num.66.* Rot. *decis. 435. n.4. part.2. decis.13. num.26. par.6. rec.* & in alijs alleg. per add. ad Burat. *decis.776. n.15. & 16.* qui eſt caſus noſter, vt ſupra demonſtrabam.
12 Doctum verò fuit, † quod nouiſſimè Ordinarius ius conſerendi priuatiuum præſcripſerit mediantibus collationibus priuatiuè factis per 40. annos, vt requiritur Franc. *in d. cap. cum de beneficio ſub num.5.* Gonz. *ſuper reg.8. gloſſ.7. n.8.* Lotther. *de re benef. lib.1. q.21. num.47.* vbi loquitur in puncto collationis ſimultaneæ, Seraph. *decis.950. num.2.* Add. ad Greg. XV. *dec.434. num.20.* ſiquidem collationes addu-
13 ctæ ſumm. Sertij *n.1. & ſeqq. vſque ad 6.* † excepta prima anni 1559. quæ nullius momenti eſt, quia non probatur effectuata, Calder. *conſ.12. de iurepatr.* Lotther. *de re ben. lib.1. q. 34.*
14 *num. 42.* & in ſpecie Rot. *dec.124. num.5. par.3. rec.* † factæ omnes fuerunt in menſibus reſeruatis quos Ordinarius vigore alternatiuè ad ſe ſpectare prætendebat, cùmque in illis Capitulum, cui ſolùm in menſibus Ordinarijs ſuffragatur ſimultanea, ius aliquod prætendere non poſſet, inde fit, vt ex huiuſmodi collationibus poſſeſſio aliqua, vel præſcriptio educi non valeat contra Capitulum reſpectu collationum in menſibus Ordinarijs ei competentium, vt in puncto reſpondit Rota *d. decis.124. num.5. verſ. alia, par.3. rec. decis.643. num.2. p.2. & in Nouarien. Canonicatus 1. Decembris 1608. coram bon. mem. Iuſto impreſſa* apud modernum Peruſ. *de manut. dec.563. nu.3. & 4.*
15 Nec vrget, † quod Ordinarius contulerit animo priuandi Capitulum, vt colligitur tum quia aſſeruit ad ſe ſpectare omnimodam diſpoſitionem ponderando verba, *omnimodam, vt ex gloſ. in clem.1. verbo omnimodam, de for. compet.* ponderauit in terminis collationis, Rot. *decis.296. num.1. part. 1. diuerſ. & in montis Altis beneficij 15. Decembris 1645. §. ſed*
16 *verè, coram me*, † Tum quia contulit nominatim vigore alternatiuæ, quæ incompatibilis eſt cum ſimultanea Capituli, Lotther. *de benef. lib.2. qu.40. nu.120. in fine*, Rota penes Caual. *dec.359. num.7. & in Oſcen. Archidiaconatus 10. Maij 1647. §. neque iuuat. coram R. P. D. meo Pentingero.*
17 Quia † voluntas hæc priuandi, ac ipſa poſſeſſio priuatiua nō egreditur limites facti, hoc eſt collationum in menſibus reſeruatis, à quibus inferri non poteſt ad Ordinarios, quia in illis An Epiſcopus vigore alternatiuæ poſſet conferre, necne, non tangebat ius Capituli, quod prætendit dumtaxat menſes Ordinarios, ſed Papæ, vt aduertit Rota *decis.*
18 *563. num.3.* apud moder. Peruſ. *de manut.* † vnde nec mirum, ſi Capitulum quamuis collatio ſimultanea ſit, ſciuerit, & paſſus fuerit, Epiſcopum alternatiua vti in menſibus reſeruatis, ſciebat enim ſimul nullum exinde generari ſibi præiudicium in Ordinarijs, & ſicuti non poterat alternatiuæ vſum in reſeruatis impedire, quia ſua non intererat, Innoc. *in cap. mandatum, ſub num. 5. de reſcr.* Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *decis.221. num.4.* ibique Add. *num.11.* ita neque ea eodem vſu reſultare poteſt contra ipſum præſcriptio priuatiua in menſibus Ordinarijs iuxta receptiſſimam
19 concluſionem, † quod non valenti agere, non currit præſcriptio, vt notant omnes *in l.1. §. vlt. C. de annal. excep. cap. quia diuerſitatem de conceſ. praben.* Bur. *dec.629. num.4.*
20 Rota *in rec. decis.407. n.17. par.5. dec.270. n.2. par.6.* † quodque tantum præſcriptum quantum poſſeſſum, *l.1. §. Iulianus erit, ff. de itin. actuq. priuat. cap. audītis, cap. cum olim. de praſcrip. cap. quoad translationem de off. deleg.* Iaſ. *in l.3. §.1. ex n. 35. ff. de acquir. poſſ.* Rota *dec.265. n.27. & ſeqq. par.5.* ſufficit itaque Capitulo, quòd nullus adſit ſtatus, ac poſſeſſio priuatiua conferendi in menſibus Ordinarijs.

Prouiſio pariter Apoſtolica non ſuffragatur Sertio, quia ſub eadem data ſimilem prouiſionem obtinuit etiam Sbarra,
† qui licèt nondum ætate habilis ad ordines ſacros, & diſtributiones lucrandas, idoneus eſt ſeruitio Chori, & oneribus Capellaniæ, celebrando Miſſas per alios Sacerdotes, vt cenſetur permiſſum, niſi in fundatione adſint verba perſonaliſſima, Lap. *alleg.35. num.3. & alleg.117. ſub num. 2. verſic. nec obſtat*, Felin. *in cap. cum omnes 32. circa finem, ver. & hoc procedit de conſtit.* Card. *in cap. fin. n.16. de cler. non reſiden.* Lotther. *de re benef. lib.3. q.27. n.12.* & declarauit Sacra Congregatio Concilij Tridentini in pluribus cauſis, quas refert Garz. *de benef. p.7. c.1. n.49. 85. 87. & 93.* & ſecuta eſt Rot. *dec.129.* apud Mant. *dec.86. n.3. dec.729. n.2. par.2. recent. & in Regien. beneficij 9. Decemb. 1639. coram me, vbi allegatur concord.* 21

De cetero autem † ipſi Sbarræ debetur gratificatio, tum quia eſt in poſſeſſione Capellaniæ, tum quia aliud beneficium Eccleſiaſticum non habet, habet verò plura Sertius ſic diſponente reg.17. Cancellariæ de concurren. in data quæ inter duos prouiſos eiuſdem datæ præfert poſſidentem non poſſidenti, & non beneficiatum beneficiato, vt notat etiam Mandoſ. *ſuper eadem reg. tunc 16. q.21. per tot. qu.26. ſub num.3. in fin.* Io. à Cocchier. *num. 28. & 40.* † quicquid dicendum eſſet niſi hæ duæ qualitates concurrerent, in quibus terminis data ſcilicet paritate omnimoda qualitatum prouiſi ab Epiſcopo, & à Capitulo illum præferri eo quod cum Epiſcopus ſit caput Capituli, & in dignitate conſtitutus, eius vox pinguior reputatur voluit, Feder. de Sen. *conſil.232. in fine verſiculo deinde.* 22 23

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Portuen. Affictus.

Veneris 1. Iulij 1650.

A R G V M E N T V M.

Succeſſor in beneficio an, & quando teneatur ſtare locationi ab anteceſſore factæ, & quando huiuſmodi locatio dici poſſit ratificata ex perceptione affictuum decurſorum, latiſſimè diſcutitur: Et quid ſi Anteceſſor poſt celebratam locationem, apocam modificatiuam, ac reſolutiuam prohibitionis in Inſtrumento expreſsè, fauore conductoris conficeret, aſſerendo d. apocam fuiſſe factam correſpectiuè ad primordialem tractatum, an ſucceſſor poſſit ſolummodò inſtrumentum approbare, & apocam reprobare, eruditiſſimè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Pactum in contractu appoſitum ſeruari debet.*
2 *Pactum in præiudicium Eccleſiæ, & ſucceſſorum, quibus ex Inſtrumento fuerat ius quæſitum, non poteſt deinde per apocam remitti.*
3 *Locatio bonorum Eccleſiæ facta ab anteceſſore, non obligat ſucceſſorem, quamuis agatur de locatione ad modicum tempus.*
4 *Limita quando Rector contraxit nomine Eccleſiæ, & ad Eccleſiæ vtilitatem, & quando dicatur contraxiſſe nomine Eccleſiæ num.5.*
6 *Item limita quando annus eſt iam ceptus, culturaque impenſa iam facta.*
7 *Succeſſor in beneficio non tenetur ſtare locationi bonorum à prædeceſſore factæ ſi ante ſationem declarauit nolle continuare locationem.*
8 *Locatio bonorum Eccleſiæ facta ab Anteceſſore, vt obliget ſucceſſorem quæ requiratur.*
9 *Epiſcopi aſſertioni facta in locatione bonorum Eccleſiæ, non creditur in præiudicium ſucceſſoris.*
10 *Locatio bonorum Eccleſiæ, vt dicatur facta in illius vtilitatem, non ſuffragatur obligatio bonorum Eccleſiæ, & ſucceſſorum facta à Rectore.*
11 *in Locatione bonorum Eccleſiæ, quando priuata vtilitas Rectoris, & non Eccleſiæ contemplata dicatur.*

12 *Con-*

12 *Contractus principali inesse dicitur, quidquid prouenit ex promissione tunc temporis facta, & sine qua contractus non esset celebratus intellige, vt num. 14.*
13 *Amplia etiam in praeiudicium tertij.*
15 *Successorem in beneficio sicuti non afficit locatio bonorum facta ab Antecessore, ita nec praecedens promissio de illa conficiendo.*
16 *Ratificatio nihil operatur, nisi probetur scientia in ratificante.*
17 *ad Ratificationem inducendam requiritur notitia specifica illius, ex quo gigni potest praeiudicium.*
18 *Locatio bonorum Ecclesiæ facta ab Episcopo praedecessore, vt censeatur ratificata per successorem, recipiendo affictus, quid requiratur.*
19 *Ratificatio locationis bonorum Ecclesiæ tacitè resultans ex patientia, & receptione affictuum, non extenditur vltra Instrumentum, cuius vigore affictus recepti fuerunt.*
20 *Scientia Instrumenti inducit notitiam contractus intellige, vt num. 21.*
22 *Intimatio apocæ facta domi dimissa copia, an inducat notitiam tenoris illius.*
23 *Scientia præsumpta non aufert facultatem contradicendi à die vera notitiæ.*
24 *Scientia vera, indubitata, ac ineuitabilis requiritur, nec sufficit præsumpta, vt quis non contradicendo sibi præiudicet.*
25 *Amplia, quando agitur de magno præiudicio.*
26 *Locationi inesse dicitur conuentio inita in actu locationis, & illius pars iudicatur.*
27 *Contractus non potest in partem scindendi, sed vel in totum reprobari, vel approbari debet cum omnibus pactis inter contrahentes conuentis.*
28 *Contractus non diuiditur.*
29 *Ecclesia licèt competat priuilegium eligendi an velit stare contractui nec ne, non tamen potest illum scindere, & in parte approbare, & in alia reprobare.*
30 *à Conuentione inter contrahentes inita, censetur recessum, si postea fuit Instrumentum celebratum cum pacto contrario.*
31 *Contrariam ad inuicem se tollunt.*
32 *Apoca modificatiua, ac resolutiua prohibitionis in Instrumento expressa nihil operatur, nisi statim confecta fuerit.*
33 *Incontinenti dicitur factum, quod intrà terminum decem dierum, aut infra fuit executum, & quid si post quindecim dies, num. 34.*
35 *Differre est signum contrariæ voluntatis.*
36 *Ius tertio quæsitum ex Instrumento, non potest deinde tolli à contrahentibus per apocam modificatiuam illius, licèt asseretur facta correspectiuè ad primordialem tractatum.*
37 *Amplia etiamsi apoca possit esse correspectiua, quoad contrahentes ipsos principales.*
38 *Simulatè, quando aliquid fuit adiectum, nulla pro eo competit actio.*
39 *Simulatio allegari non valeat absque labe periurij, quando in instrumento partis iurauerint omnia in eo contenta fuisse vera.*
40 *Affictus integros Beneficii in Instrumento locationis expressos debet successor percipere.*
Et quid si in ea quantitate stipulatum fuit intuitu facultatis concedendæ, & postea per apocam concessæ, quam successor seruare non debet.
41 *Conductor bonorum Ecclesiæ an possit agere contra primum locatorem, si successor ei non seruauerit, quod in locatione promissum fuerat.*

DECISIO LXXV.

CAsale Portuense cuius septem ex duodecim partibus ad Eminentiss. Episcopum Portus, & aliæ quinque ad DD. Canonicos S. Petri in Vaticano spectant, Eminentiss. D. Cardinalis Lantes tunc Episcopus, & Canonici de anno 1641. locarunt ad nouennium Dominico Sbaccaro ex socijs pro annuo affictu scut. 4620. & in Instrumento publico desuper rogato sub die 5. Februarij dicti anni, apposuerunt expressam prohibitionem Affictuarijs, ne vltimo anno affictus terris Casalis vti possint ad alium vsum, quàm herbarum, alioquin quidquid ferrerent, aut plantarent cedat vtilitati, & lucro lucrorum absque aliquo defalco culturæ, seminis, vel cuiusuis alterius expensæ, quam Affictuarij fecissent. Quam tamen prohibitionem per aliam apocam priuatam post quindecim dies exaratam, moderati fuerunt quoad ratam rubrorum 140. terreni firmo in reliquis remanente dicto Instrumento.

Ideò currenti hoc anno 1650. qui est nonus & vltimus affictus, & quo Affictuarii præuia intimatione iuxtà formam d. apocæ terras coli, & seri fecerunt, an eis id licuerit, mota fuit iudicialis quæstio ab Eminentiss. D. Card. Roma, qui annis præteritis Ecclesiam Portuensem optauit ascendente D. Card. Lantes ad Hostiensem, & Sac. Collegij Decanatum; † vrget enim expressa prohibitio; & pactum in publico 1
Instrumento locationis, vt supra appositum, quod seruari debet, *l. si quis fundum, ff. locat. l. legem*, vbi Bald. *in princ. C. eod.* Paris. *cons.* 79. *n.* 18. *lib.* 3. Barz. *dec.* 59. *n.* 9.

Non obstat † eiusdem prohibitionis relaxatio post 15. dies 2
in apocam deducta, quia fieri non potuit in præiudicium Ecclesiæ, & successorum, quibus ex Instrumento ius fuerat quæsitum, Gamm. *dec.* 178. *num.* 6. Cæs. Manen. *decis.* 31. *num.* 7. & 28. Fontanel. *decis.* 540. *num.* 4. itaut successor illi stare non teneatur, siue attendamus potestatem prædecessoris, qui locauit, siue locationis ratificationem à successore, vt infra factam; prædecessor † namque cùm vsufructuario 3
comparetur, & ius in fructibus habuerit, donec dumtaxat hanc Ecclesiam possideret obligare successorem ad contentata in apoca non potuit, quamuis agatur de locatione ad modicum tempus *gloss. in cap. vlt. verb. statutum terminum, ne Prel. vic.* suas communiter recepta ab Innoc. Io. Andr. & alijs, quos refert, & sequitur Grat. *discept.* 606. *num.* 1. & *seqq.* Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 94. *num.* 1. Rot. *decision.* 210. *n.* 3. *inter. impress.* apud Statil. de Salu. *interdict. & dec.* 399. *n.* 1. Card. Mellini.

Limitationes autem huius conclusionis, quarum † altera est, quando Prælatus contraxit nomine Ecclesiæ, & ad Ecclesiæ vtilitatem, ex allegatis à Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 5. *tit.* 13. *n.* 12. & ab Add. ad Burat. *dec.* 482. *n.* 17. † prout contraxisse videtur D. Card. Lantes, quia locauit adiectio nomine Episcopatus, asseruit locationem tendere in vtilitatem Ecclesiæ, stipulatus fuit pro se, & successoribus, & bona Ecclesiæ pro obseruantia contractus obligauit. † Altera quando annus est iam ceptus, factaque culturæ impensa *iux. allegat.* à Barbos. *d. alleg.* 94. *n.* 3. Grat. *d. discep.* 606. *n.* 9. 4 5 6

Non applicantur casui nostro. † Non secunda, quia non 7
versamur in anno, quo locator hanc Ecclesiam dimisit, & successor ante sationem statuit, ac sciuit, declarauit nolle stare apocæ, vt in terminis respondit Rota *d. decis.* 210. *nu.* 7. *in fin.* apud Pacific. *de salu. interd.* Non prima, † quia ad 8
hunc effectum copulatiuè requiritur, quod contractus celebretur nomine Ecclesiæ, & ad Ecclesiæ vtilitatem, Soccin. *cons.* 34. *sub num.* 3. *circa fin. vers. vnde ista duo lib.* 3. Redoan. *de reb. Eccles. non alien. q.* 57. *sub num.* 88. *infra med. versicul. subdens.* Mantic. *de tacit. d. lib.* 5. *tit.* 13. *num.* 16. Card. Millin. *d. decis.* 399. *num.* 1. & 2.

At hic circumscripta assertione locatoris, cui † de hoc 9
non creditur in præiudicium successoris, Oldrad. *cons.* 261. *per tot.* Mantic. *in punct. d. tit.* 13. *num.* 9. Rot. *decis.* 716. *n.* 1. *decis.* 752. *nu.* 3. *part.* 1. *diuers. decis.* 318. *nu.* 12. & *seqq. par.* 5. *recent. decis.* 339. *n.* 7. & 8. coram bon. mem. Card. Caualer. nullibi constat, † quod contractum fuerit in vtilitatem Ecclesiæ, nihi in id suffragante obligatione bonorum Ecclesiæ, successorum, Grat. *d. discept.* 606. *num.* 12. Rot. *d. dec.* 210. *sub n.* 1. immò † ex quo affictus annui cedere debebant ad commodum locatoris, priuata illius vtilitas non Ecclesiæ contemplata conuincitur, Redoan. *de reb. Eccles. non alienan. d. q.* 57. *sub num.* 88. ibi, vt ipse perciperet redditus Mantic. *d. tit.* 13. *n.* 10. & 22. Rot. *d. decis.* 210. *sub num.* 3. ibi, vt *scilicet fructus suos faceret, & in Pampilo. alienationis* 15. *Ianuarij* 1649. §. 1. *in fin. coram me*, facit Butr. *in c. expofuisti nu.* 2. *de praben.* & ibidē Abb. *n.* 4. *in fin. vers. & considera*, Imol. *n.* 1. 10 11

Atque hinc non obstat, † quod relaxatio prohibitionis tanquam proueniens ex promissione facta tempore ipsius contractus, & sine qua Affictuarij non conduxissent, censeri debeat pars ipsius contractus principalis iuxtà theoricam, quam tradunt Doct. *in l. qui sic, ff. solut.* & in terminis apocæ, seu pacti in alio Instrumento appositi, Ias. *cons.* 111. *n.* 10. *lib.* 4. Becc. *cons.* 45. *n.* 32. Buratt. *dec.* 775. *n.* 18. & 19. vbi † hoc amplia etiam in præiudicium tertij: † nam præter quod omnes allegati loquuntur de apoca, seu Instrumento celebrato coràm eisdem testibus, ac Notario, & incontinenti, † satis est respondere, quod sicuti successorem non afficit ipsa apoca, ita nec præcedens promissio quatenus probaretur de illam conficien- 12 13 14 15

ficiendo, *ad text. in l. 1. in fin. Cod. fund. dotal. l. alienationis*
ff. verb. signif. l. fin. Cod. reb. Eccles. non alienan. Dec. *cons.*
384. *num.* 11. Valasq. *consil.* 109. *num.* 37.
16 Pariter † non releuat ratificatio successoris elicita ex per-
ceptione affictuum decursorum, quia nisi exaduerso probe-
tur, quod ante receptionem successor sciuit contenta in apo-
ca, recipiendo affictus vigore Instrumenti locationis debitos
censetur quidem ipsum Instrumentum, ibique contenta rati-
ficasse, sed non conuentionem illi contrariam à se ignoratam,
& in apoca longè post ædita positam, *l. 3. §. scio ff. minor.* Natt.
cons. 672. *nu.* 54. *vers. quod dictu*, Cephal. 153. *n.* 98. Negus. *q.*
17 320. *nu.* 41. Buratt. *dec.* 136. *nu.* 8. † nusquam enim ratificatio
trahitur ad ignorata, quin ad eam inducendam requiritur
notitia specifica pacti, ex quo gigni potest præiudicium, Paris.
cons. 47. *n.* 97. *lib.* 1. Beltra. *cons. ciuil.* 46. *n.* 22. Negus. *d. q.* 320.
18 *n.* 47. Caualer. *dec.* 612. *n.* 27. *&* 28. & in terminis locationis
19 factæ ab Episcopo prædecessore, Seraph. *dec.* 136. *n.* 2. † Quo-
minus resultans ex patientia, & receptione affictuum, quæ
cùm sit tacita non extenditur vltra Instrumentum, cuius vi-
gore affictus recepti fuerunt, vt in puncto locationis huius
Casalis, alias factæ à prædecessore Episcopo Portuense, Put.
dec. 147. *n.* 5. *dec.* 175. *n.* 2. *& seqq. dec.* 178. *n.* 3. *lib.* 1. *in correct.*
20 Scientia † verò D. Cardinalis successoris nullo modo pro-
batur, non quidem ex quo ille sciuerit Instrumentum loca-
21 tionis *ad text. in l. non est ferendus, ff. transact.* † quia huius
legis præsumptio militat, quoad contenta in eodem Instru-
mento, secus si in separato, vt in fortioribus terminis Rot. *dec.*
22 134. *n.* 9. *& seqq. par.* 4. *tom.* 2. *recen.* † non etiam ex intima-
tione illi ab Affictuarijs facta non præterito, antequam sere-
re inciperet enunciando diem apocæ in qua concessa fuit fa-
cultas serendi in vltimo anno, quia in intimatione non fuit
insertus tenor apocæ, cuius statim, ac notitiam habuit succes-
sor contradixit, vt potuit, cùm executio intimationis vti facta
domi dimissa copia induxerit solùm præsumptam illius noti-
tiam, Franc. *in cap. bon. mem. n.* 2. *de appell.* Tiraq. *de retract.*
23 *lignag. §. 9. gloss.* 2. *n.* 42. † quæ non aufert facultatem contra-
dicendi à die veræ notitiæ Rot. *dec.* 2. *n.* 1. *de dol. & contum. in*
nou. dec. 46. *de appell. in antiq. & in Bonon. attentatorum* 12.
Maij 1595. *coram Orano, impress.* apud Marches. *de commiss.*
24 *par.* 2. *fol.* 62. *n.* 2. † nec antea intimati acquiescientiam, nisi
contradixerint, conuincit, quia non præsumpta sufficit, sed re-
quiritur vera, indubitata, ac ineuitabilis scientia, vt quis non
contradicendo sibi præiudicet, Rot. coram Put. *dec.* 42. *lib.* 1.
coram recol. mem. Coccino *dec.* 283. *n.* 4. *inter rec. d. dec.* 95.
25 *n.* 2. *par.* 1. † præsertim cùm agatur de magno præiudicio D.
Cardinalis, Rot. *decis.* 95. *num.* 2. *decis.* 111. *num.* 7. *par.* 1. *rec.*
& in Beneuentana Domus 13. *Nouembris* 1548. *in fin. coram*
R. P. D. meo Otthobono.
Non obstat, quod ipsa approbatio, & ratificatio Instrumen-
ti secum trahat in necessariam consequentiam approbatio-
26 nem pacti, & facultatis serendi in vltimo anno, † quippèque
cùm sit concessa in vim decreti ante Instrumentum emanati
à DD. Canonicis locatoribus, & specialis conuentionis initæ
in actu locationis dicitur inesse ipsi locationi, Gabr. *cons.* 58. *n.*
27 14. *lib.* 1. & illius pars, † quam successor scindere non potest,
sed vel in totum reprobare, vel approbare cum omnibus pa-
ctis inter contrahentes conuentis, vt in specie de Ecclesia di-
xit Bald. *in cap. nihil est* 44. *sub num.* 6. *vers. dummodo vnus*,
28 † & idem contractus non diuidatur de elect. quem cum alijs
refert, & sequitur Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. sub*
n. 6. *vers. quod si Ecclesia, Rota in Placentina Decimarum* 2.
Aprilis 1586. *coram Bubalo*, & coram san. mem. Greg. XV.
29 *dec.* 467. *n.* 5. vbi Adden. *n.* 16. aduertit † competere quidem
Ecclesiæ priuilegium eligendi, an velit stare contractui, nec
ne, nullatenus autem illum scindendi, vt in parte approbet,
& in alia reprobet.
Hoc enim obiectum præter, quod non percutit ratificatio-
nem apocę de preterito ex defectu illius scientię, vt supra dice-
30 bam impossibile, corruit † quia à supracitato decreto Cano-
nicorum, & conuentione inter contrahentes inita, quatenus
probaretur censeretur recessum, ex quo postea fuit Instru-
mentum celebratum cum pacto contrario, Abb. *cons.* 70. *n.* 12.
Negus. *quæst.* 47. *n.* 30. *& quæst.* 408. *n.* 6. Cæs. Manen. *dec.* 31.
31 *n.* 1. *vers. si præcessit*, contraria namque ad inuicem † se tol-
lunt, Bellamet. *cons.* 9. *n.* 6. Grat. *discept.* 301. *n.* 75. Quo magis
quia apoca modificatiua, ac resolutiua prohibitionis in In-
strumento expressæ, non fuit confecta statim, vt opus erat, *vt*
ex text. in l. si ad resoluendam, C. præd. minor. tradit Alex.
cons. 10. *n.* 5. *& seq. lib.* 1. Bellon. *de his, quæ in cont. fiunt, cap.*
39. *sub num.* 3. *vers. sed debent*, Arias de Mesa *var. resolut.*
lib. 3. *cap.* 25. *num.* 1. neque † intrat quatuor, aut quinque, 32
vel etiam decem dies, infra quos aliquid incontinenti factum
dici, tradit Berengar. *in l. pacta conuenta ff. contrahen. empt.* 33
cap. 1. *n.* 43. Bellon. *d. tract. lib.* 1. *cap.* 50. *n.* 4. Arias de Mesa
var. resol. lib. 1. *cap.* 13. *sub n.* 4. † sed post quindecim dies, in 34
quibus terminis Gabr. aut aliquis exaduerso allegatus non lo-
quitur, † & sanè nisi partes prohibitionem vigere voluissent 35
tanto tempore contrariam apocam non distulissent, vt per
Manen. *cons.* 128. *n.* 2. † parumque refert, quod apocam asse- 36
ruerint facere correspectiuè ad primordialem tractatum,
quia ex interuallo non potuerunt id asserere in damnum suc-
cessorum, quibus mediante speciali stipulatione pro successo-
ribus fuerat ex Instrumento ius quæsitum, Maresc. *var. resol.*
lib. 1. *cap.* 5. *n.* 10. *& seq.* cum alijs supra allegatis, † nec repu- 37
gnat, quod apoca possit esse correspectiua, quoad contra-
hentes ipsos principales, non autem quoad tertium, hoc est
successores, de quorum etiam interesse agitur, & pro quibus
illa stipulata non legitur, vt benè aduertit Cæs. Manen. *dec.*
31. *nu.* 15. post Ias. *in l. lect. n.* 31. *ff. si cert. pet.* Dec. *cons.* 93.
n. 3. Cremen. *singul.* 108. & alios ibi allegatos.
Tandem non obstat, † quod prohibitio fuerit simularè adie- 38
cta, ideòque ex ea agi non valeat, vt latè exornat Ias. *in l. cum*
ea num. 8. *C. transact.* Becc. *cons.* 52. *num.* 35. *& seqq.* Rot.
dec. 9. *num.* 1. *par.* 3. *recent.* † Quia cùm in Instrumento lo- 39
cationis partes iurauerint omnia ibi contenta esse vera, alle-
gari non valet simulatio absque labe periurij, saltem donec
innotescat Abb. *in cap. cum contingit num.* 24. *vers. decimus*
casus de iur. iur. Butr. *ibidem num.* 6. *membr.* 6. Imol. *in cap.*
ad nostram in fin. de empt. & vendit. Alex. *cons.* 36. *num.* 3. *&*
cons. 132. *num.* 3. *lib.* 2. Rolan. *cons.* 47. *n.* 31. *lib.* 4. Grammat.
decis. 45. *num.* 1. Seraph. *de priuil. iuram. priuil.* 59. *n.* 11. *vers.*
sed certè, & num. 12. præter quod deest etiam causa simulan-
di, vt latè deductum fuit per informantes pro Eminentissimo
Episcopo, & agnouisse videntur ipsi Affictuarij, dum non ex
hoc capite seruerunt, sed in vim apocæ eam potestatem tri-
buentis, quæ tamen, vt comprobatum fuit, successori
non nocet.
Aequitas autem † exaduerso magnificata, ne successor 40
locupletetur cum aliena iactura, dum recepit integros af-
fictus, quos Affictuarij quoad ratam scut. 400. promiserunt
intuitu dictæ facultatis per apocam concedendæ, & postea
concessæ, facilè euacuatur, tum quia in articulis exaduer-
so productis, & sine veri pręiudicio habitis pro confessatis nō
dicitur auctus affictus in scutis 400. contemplatione dictæ
apocæ, sed ideò libentiùs hanc summam Affictuarios promi-
sisse, ibi, *tanto più, che detti Signori affittuarij crescano scu-*
di 400. l'anno di più che non si troua da altri, quod augumen-
tum de cætero ipse Casalis valor exposcebat, cum annis pro-
ximè antecedentibus locatum fuisset pro affictu longè maio-
ri, vt in hodierno Summario responsionis pro D. Cardinali
lit. A. Tum etiam quia sibi imputare debent conductores,
eum præuidere debuerint casum mortis, vel dimissionis à lo-
catore factæ, Paris. *de resign. lib.* 1. *quæst.* 16. *nu.* 47. *&* 48. Mo-
lin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 8. *&* 9. Gratian. *discept.*
606. *sub num.* 1. *vbi alleg. concord.* Barbos. *de potestat. Episcop.*
allegat. 94. *sub n.* 11. Et in omnem † euentum poterit, qua- 41
tenus opus sit, de hoc haberi ratio, dirigendo forsan actiones
contra primum locatorem, *ex alleg.* per Barbos. *d. allegat.* 94.
num. 7. *&* 12.
Ex quibus non licuisse Affictuarijs serere decisum fuit cau-
sa bis proposita, vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Pisana Sepulturæ.

Veneris 1. *Iulii* 1650.

ARGVMENTVM.

Attentata in Spretum inhibitionis commissa sunt omninò reuocanda, nec attenditur æquitas etiamsi ageretur de exhumatione cadaueris. Quod fortius procedit si constet de bono iure petentis reuocationem.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem præsentatā. Quod procedit etiam si præsentatio facta fuerit procuratori in Curia, & attentata fuerint commissa in partibus.*

Dum-

Dummodo tantum tempus intercessit, quo procurator principalem certiorare potuerit, n.8.

3 *Attentata in primis & ante omnia sunt purganda.*

Etiamsi agatur de exhumatione cadaueris, quando sunt in spretum inhibitionis commissa, num. 5. & seqq.

Quod fortius procedit si constat de bono iure petentis exhumationem cadaueris, & iste sit in capsa lignea repositum, num. 9. & 11.

4 *Attentata an sint purganda, quando agitur de exhumatione cadaueris distingue, vt num. 5.*

6 *Attentata semper sunt reuocanda nec attenditur æquitas, quando in spretum inhibitionis sunt commissa, & num. seqq.*

10 *Attentata adhuc, vt reuocari non valeant vigore æquitatis est necessaria probatio boni iuris incontinenti.*

12 *Attentata, quando non essent ex æquitate reuocanda respectu exhumationis cadaueris.*

Essent tamen reuocanda, quoad expensas, & alia funeri consecutiua.

13 *Attentatorum pro reuocatione sufficit transportatio sola illorum actorum, qua attentata concludunt.*

DECISIO LXXVI.

VBi sepeliri debet cadauer Lelij Talentonij Auditoris Serenissimi D. mei Magni Ducis Etruriæ in Ciuitate Liburni orta controuersia inter Præpositum Ecclesiæ Parochialis SS. Matiæ, & Iuliæ, ac Fratres Sancti Francisci de Obseruantia nuncupatos, fuit illud lignea capsa clausum depositatum per modum prouisionis penes Ecclesiam Sancti Homoboni, & lata deinde ab A. C. desuper sententia ad fauorem Fratrum, translatum ab ipsis solemni pompa ad eorum Ecclesiam, vt constat ex publico Instrumento dato in Summario Præpositi num. 3. & attestationibus plurium personarum tunc præsentium Summario ibidem num.4.

Quam translationem in gradu appellationis à dicta sententia ad me interiectæ attentatam esse hodie Rota censuit, quia præcesserat nedum appellatio, sed etiam inhibitio Rotalis per quatuor, & ampliùs menses ante præsentata in Curia Procuratori Fratrum, † quæ attentatum reddit quicquid postea exaduerso innouatum fuit *cap. non solum de appellat. in 6.* Caputaq. *decis.93. part.2.* Rot. *decis.75. num. 2. & seqq. part.6. recent. decis.394. &* 504. *in princip. inter impress.* apud moder. Perusin. *de manut.* etiamsi non principali in partibus, sed solùm eius Procuratori in Curia præsentata fuerit, quia cùm intercesserit tantum temporis quo ille principalem certiorare potuerit certiorasse præsumitur, † & alioquin imputari sibi debet principalis si negligentem Procuratorem constituit; vt in terminis Cæs. de Graff. *decis. 6. n.3. de caus. possess. & propr.* Rot. coram fan. mem. Gregor. XV. *decis.434. num.2.* coram bon. mem. Buratto *decis. 134. sub num.5.* coram Card. Caualer. *decis.223. sub num.3.* & in alijs allegatis ab Adden. ad Buratt. *decis. 177. sub num.9. ampliat.6.* & à Modern. Perusin. *de manuten. obseruation.48. nu. 29. & seqq.*

3 Tenentur ideò Fratres idem † attentatum purgare in primis, & ante omnia Buratt. *decis.74. num.1.* Rot. *inter recent. decis.225. num.1. p.t.* & alias sæpissimè. Nec obstat, quod agatur de exhumatione cadaueris, quo casu, quia corpora mortuorum non sunt sic tractanda, seu transmutanda

4 † locus non est attentatorum reuocationi, vt notat Gemin. *in cap. non solum. §. Alia vero num.14. de appellat. in 6.* Lancellot. *de attentat. par.2. cap.4. limit.13 num.8.* Rot. *dec.8. in fine, vt lit. pendent. in antiq. decis.276. nu.5.* coram sanct. me. Gregor. XV. Grammat. *dec.82. sub nu.3.*

Nam quotquot in id allegati mox fuerunt, & possunt allegati loquuntur de exhumatione attentata in spretum dumtaxat litis pendentiæ, & admittunt attentati reuocationem denegari non de rigore iuris, sed ex æquitate, quæ tamen

5 † æquius retorqueri videtur, quando fuit attentatum in spretum inhibitionis Rotalis, vt notat Io. Monac. *in dict. cap. non solum n.8. in fin. de appellat. in 6.* vbi ait æquom esse retractari, quæ fiunt post inhibitionem, ne Imperium Præsidentis fiat elusorium, atque hinc Rota licèt sequendo, æquitatem reijcere soleat attentatorum reuocationem, quando id eius arbitrio commissum fuit hanc tamen æquitatem non seruat si attentata sint notoria in spretum inhi-

6 bitionis Rotalis † sic penes Buratt. *decis. 17. num.1. & 2.* penes Gregor. XV. *decis.465. num.3. & 11. & inter recentior. decis.235. num.1. & 7. part.1.* multumque differre gesta in spretum litis pendentiæ, † vel inhibitionis, & appellationis, tradit Dec. *in cap. consuluit il 2. num.15. de appellat.* 7
Menoch. *de recuperan. remed. vltim. num 43.* & magis in terminis quod attentata etiam in casibus, quibus in primis, & ante omnia via attentati reuocanda non essent, sed expectato euentu causæ principalis, & beneficio iniustitiæ si tamen inhibitio præcessisset veniant omnino reuocanda, tradit Vestr. *in prax. lib.8. cap.4. n.9. ante fin. vers. admoneto tamen.* 8

Eoque magis retorqueretur æquitas, † quia Parochus habet intentionem fundatam de iure, cadauer cum sit in capsa lignea reconditum ex restitutione prædicta non patitur, & exaduerso nulla incontinenti affertur probatio boni iuris, † quæ vbi, vt hic appellatio est interposita in casu à lege non prohibito, requiritur vt appellatus attentata à se commissa reuocationem retardare valeat, vt benè distinguendo declarauit Geminian. *in dicto cap. non solum sub num.10. versic. ta solue de appellat. in 6.* & in proximis terminis Sanchez *de matrimon. lib.10. disputat.12. num.21. & seq. ex text. in l. final. Cod. quorum bonorum*, & alijs ibi allegat. Nec enim † sub prætextu æquitatis deneganda est perpetuo cadaueris restitutio, vt notat Lancellott. *de attent at. part. 2. cap.4. limitat.13. nu.9.* Rota *decis.1. in fin. de caus. possess. & propriet. in antiq.* 9 10 11

Vel in omnem euentum esto, quod locus non esset reuocationi attentatorum, quoad restitutionem ipsius cadaueris locus esset respectus expensarum, † & aliorum quæ funeri cadaueris consecutiua sunt, *vt ex text. in cap. litteras de restit. spoliat.* tradit in proximis terminis Sanchez *de matrim. dict. lib.10. disputat.12. sub nu.21. versic. tunc enim, & versic. est enim.* 12

Non obstat defectus Iurisdictionis ob non transportationem actorum primæ instantiæ, quia † pro reuocatione attentati sufficit transportasse, & produxisse acta ex quibus illud probatur, vt respondit Rota *decis.31. num.7. part. 4. tom.2. recentior. & in Maioricen. Beneficij 27. Nouembris 1641. & 17. Maij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Dunozetto Decano.* 13

Et ita decisum informante solùm Præposito Ecclesiæ Parrochialis, Aduersarijs tamen sæpissimè citatis.

R. P. D. ALBERGATO.

Fauentina fideiussionis, seu liberationis à molestijs.

Veneris 1. Iunij 1650.

ARGVMENTVM.

Liberatio à Molestijs promissa verbis exuberantibus semper debetur vigente eadem causa promissionis, nec restringitur ad aliquod tempus. Mandatum procuræ, quando non expiret morte mandantis.

SVMMARIVM.

1 *Validitas probatur ex reuolutione processus.*

2 *pro Liberatione à Molestijs relaxatur mandatum.*

3 *Decisiones in causa facta de stilo Rota supponuntur.*

4 *Liberatio à Molestijs promissa semper debetur vigente eadem causa liberationis promissa.*

5 *Liberatio à Molestijs promissa verbis exuberantibus, quando non sit restringenda ad tempus specificatum, sed veniat indefinitè intelligenda, & n.6. & 7.*

6 *Dictio, tam & quàm, quid importet.*

8 *Obligatio contra fideiussores strictè est interpretanda.*

Quod procedit in simplici fideiussore, non autem in eo qui se obligauit vti principalis in solidum, n.9.

Fortius procedente obligatione camerali num.10.

11 *Mandatum procuratoris non expirat post primam instantiam, nel per mortem constituentis.*

Quando est munitum clausula releuans, & coram quibuscunque iudicibus.

Et quando procurator est effectus Dominus litis, num.13.

12 *Procurator post litem contestatam efficitur Dominus litis, & per consequens potest prosequi litem etiam mortuis principalibus.*

Etiamsi adsint filii principalium, & sint pupilli, n.14.

DECISIO LXXVII.

DVbitauit informante tantùm Ioanne Paulo Montana-
rio, an mandatum per A.C. ad ipsius fauorem relaxa-
tum contra illos de Vichijs esset exequendum, & Domini
1 affirmatiuè responderunt, † Quia eius validitas remanet
probata ex reuolutione processis, in quo sunt seruata omnia
seruanda iuxt. decis. Caputaq. 262. *part.* 2. Iustitia verò re-
sultat ex Instrumento in actis producto, in quo Franciscus
Vichius cum solemni fideiussione Dominicæ eius matris, &
Ludouici fratris promisit Matthæo Montanario authori
Ioannis Paulis, quod *ipse, aut sui non molestabuntur ab aliqua
persona, tam occasione debitorum negotij Artis Figuli per di-
ctum Vichium contractorum ad fauorem cuiusuis personæ vsque
ad diem* 10. *mensis Februarij* 1639. *quàm ex alia quauis cau-
sa, & occasione; promittens insuper dictus Franciscus, quod
dictus Matthæus, & sui &c. non molestarentur non solùm
occasione sortis principalis cuiusdam census, & eius fru-
ctuum, verùm etiam pro quibusuis debitis per dictum Franci-
scum cum quibusuis personis contractis occasione artis Figula-
ria, ac quauis alia de causa, dictus q. Franciscus dictum
Matthæum, & suos, indemnem, & indemnes conseruare,
& releuare promisit toties, quoties &c.* Cùm autem illatæ
fuerint molestiæ, vt apparet ex alio mandato ab A.C. rela-
xato contra Montanarium ad instantiam illorum de Ma-
iolis, & à Rota confirmato sub die 16. Aprilis 1646. & 26.
Iunij 1647. coram Reu. P. D. meo Celso, vtique fuit com-
missa stipulatio, & iustè pro indemnitate promissa A.C. pro-
2 cessit ad relaxationem mandati † cōtra prædictos de Vichijs,
& Dominicam eorum matrem Rot. coram s. m. Greg. XV.
decis. 231. coram Coccin. *decis.* 91. *num.* 1. & penes Zacch.
de oblig. Camer. decis. 262. *num.* 9. & 10. *cum alijs congestis in
Bononien. fideicommissi de Rubeis* 11. *Martij* 1648. §. *ratio re-
solutionis coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Non obstat, quod obligatio Francisci dicatur in verbis li-
mitata, & sit restricta ad molestias, quas inferri contigeret
occasione debitorum contractorum vsque ad annum 1639.
quo societas præsupponitur finita, & propterea quod non
fuisset relaxandum mandatum pro debito de anno 1640.
contracto.

3 Quia, vt firmatur in decisionibus in † hac causa emana-
tis coram R. P. D. meo Celso de stylo supponendis Rot. co-
ram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 295. *in fin. in Bituntina cen-
sus* 5. *Iulij* 1649. *in princ. coram bon. mem. Arguelles*, cùm illa
assertio, quod societas fuerat finita emanauerit in fraudem
creditorum, nec iustificata remaneat, sanè Franciscus, &
illius fideiussores tenentur à molestijs illatis immunem præ-
seruare, & releuare Montanarium, cùm debitum fuerit
conflatum occasione societatis, & eadem causa promissæ li-
berationis vigeat, † & subsistat, Ruin. *cons.* 140. *num.* 3. *lib.* 1.
Bero. *cons.* 159. *num.* 41. *lib.* 2. Rot. *in Romana pecuniaria* 21.
Iunij 1645. §. *voluntas coram R. P. D. meo Meltio*, quod in
proposito casu, eo magis sibi locum vindicare visum est ex
amplis, & prægnantibus verbis quibus concepta fuit libe-
rationis promissio non solùm vigore primi pacti iam pon-
derati, sed etiam subsequentis pro maiori declaratione
adiecti, ibi, *insuper promisit quod Montanarius, & sui non
molestarentur pro debitis cum quibusuis personis occasione Fi-
gularia, & ex quauis alia causa*, hæc autem verborum
exuberantia, & amplitudo operatur, vt dictæ liberationis,
& releuationis promissio non sit restringenda ad tempus
5 specificatum, † sed adeò generaliter veniat intelligenda,
quod Franciscus teneatur pro debitis quocumque tempore
contractis DD. *in cap.* 1. *de transact.* Crauet. *cons.* 227. *num.* 11.
cons. 297. *num.* 3. Roland. *cons.* 49. *num.* 42. *lib.* 1. Natt. *cons.*
410. *num.* 6. Decian. *cons.* 39. *num.* 51. *lib.* 2. Becc. *cons.* 108.
num. 13. Surd. *cons.* 267. *sub num.* 5. & *seq. decis.* 176. *num.* 1.
decis. 217. *num.* 9. Honded. *cons.* 49. *num.* 8. *lib.* 1. Mant. *de
tacit. & ambigu. lib.* 26. *tit.* 6. *num.* 16. Rot. coram Card. Se-
raph. *decis.* 520. *num.* 4. coram bon. mem. Coccin. *decis.* 399.
num. 5. coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 354. *num.* 12. & *in
Romana rescissionis concordia* 15. *Iunij* 1648. §. *tum quia nul-
lum*, & 14. *Martij prox. præt.* §. *quibus sanè verbis*, & §. *quo-
niam est aduertendum in fin. coram Reu. P. D. meo Corrado.*
Illa enim verba primæ conuentionis, *tam pro molestijs occasio-
ne debitorum contractorum vsque ad annum* 1639. *quàm pro
alia quauis causa, & occasione*, adeò vniuersalia sunt, pon-
derando dictiones illas, *tam & quam*, vt omnes molestias ex
quocumque debito quandocumque contracto comprehen-
6 dant † absque vlla temporis præfinitione, Surd. *cons.* 407.
num. 4. Menoch. *cons.* 195. *num.* 7. Fusar. *de substit. quæst.* 379.
num. 22. Barbos. *plures cumulans dict.* 399. *num.* 3. Rot. *in
Albanen. hæreditatis* 23. *Iunij* 1642. *coram Reu. P. D. meo
Cerro*, iuncta præsertim successiua promissione à Francisco
insuper facta, nedum pro debitis artis Figulariæ, sed ex alia
quauis causa sine aliqua temporis adiectione, † quæ pluri- 7
mum huic interpretationi conducit, ex allegatis per Gratian.
discept. 58. *num.* 26. *vers. quia respondetur.*

Nec refert, quòd hic agatur contra fideiussores, quo-
rum obligatio † cùm strictè sit interpretanda non debeat 8
extendi vltra debita contracta 10. Februarij 1639. pro quibus
tantùm accessisse prætendunt, ideòque condemnari non
potuerint pro ære alieno post dictum tempus per Franci-
scum conflato.

Quoniam fuit responsum, quod obiectum forsan proce-
deret, si essemus in terminis simplicis fideiussionis, sed cùm
hic Dominica, & Ludouicus principaliter, & insolidum,
ac in forma Cameræ se obligauerint pro omnibus, & sin-
gulis in Instrumento contentis non tam strictè, sed ad for-
mam principalis, eorum obligatio est regulanda, cùm re-
spectu Montanarij creditoris dicantur principales debito-
res, † vt de clausula principaliter, & insolidum, tradunt 9
Decian. *cons.* 72. *sub num.* 5. *lib.* 2. Cyriac. *controuers.* 211.
num. 7. & 8. Arias de Mesa *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 17.
vers. cæterum, Surd. *decis.* 308. *num.* 5. Rot. *decis.* 299. *num.* 4.
part. 1. *recent.* coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 445.
num. 2. cum ibi adductis per Adden. *num* 8. & penes Zacch.
de oblig. Camer. decis. 275. *num.* 10. & *seq. cum alijs in Roma-
na pecuniaria* 15. *Iunij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio*, &
de obligatione in forma Cameræ, quod † per eam fideiusso- 10
ri efficiatur debitor principalis, firmant Zacch. *eo tract. quæst.*
32. *sub num.* 9. & post eund. Rot. *decis.* 108. *num.* 8. & *in
Romana pecuniaria* 15. *Martij* 1649. *in princ. coram Reu. P.
D. meo Otthobono.*

Quæ verò in memoriali ex aduerso producto dicebantur
de nullitate processus, resultante scilicet ex eo, quod man-
datum procuratoris citati expirauerit, vel per lapsum pri-
mæ instantiæ, vel per mortem Dominicæ, & Ludouici
mandantium visæ sunt Dominis non reuelare. † Quia 11
cùm illud sit munitum clausula, *releuans*, & alijs etiam
amplissimis, ibi: *Coram quibusuis Iudicibus comparendum
iura defendendum*, in secunda etiam durauit instantia, Bald.
in l. inuitus sub num. 6. *Cod. de Procurat.* Scacc. *de appellat.
quæst.* 5. *sub num.* 12. *vers. secundus casus*, Gratian. *discept.* 56.
num. 3. Rot. coram Card. Seraph. *decis.* 824. *num.* 1. & *seqq.* Et
cùm iam litis Dominus effectus † esset procurator per con- 12
testationem litis, *l. si defunctus*, & *l. sequen. ff. de procur. l.
procuratoribus, C. eo, cap. quamuis de procur. in* 6. potuit
etiam mortuis principalibus absque † alio mandato contra 13
eum iudicium continuari, *l. nulla dubitatio, C. de procur.*
Cyriac. *controu.* 396. *num.* 2. Surd. *decis.* 99. *num.* 6. Rot. coram
Card. Seraph. *decis.* 1188. *num.* 2. & *in recent. decis.* 132. *n.* 11.
part. 4. *tom.* 2. quod procedit quamuis ex prædictis extiterint
† liberi etiam in ætate pupillari constituti, vt benè per Bu- 14
ratt. *decis.* 440. *num.* 2.

Et ita fuit resolutum vna tantùm parte informante; Al-
tera tamen octo citationibus lacessita, & informare negli-
gente.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Nucetina Fideicommissi.

Veneris 1. *Iulij* 1650.

ARGVMENTVM.

Masculus ex fœmina venit appellatione masculo-
rum, quando non fuit habita ratio agnationis.
Fideicommissum à Matre non agnitum adhuc
transmittitur in filios, qui ex propria persona
fuerunt vocati.

SVMMARIVM.

1 *Verba quando sunt clara non admittunt quæstionem vo-
luntatis, & num.* 10.
2 *Masculus ex fœmina venit appellatione masculorum
quando non fuit habita ratio agnationis.*
*Quod procedit non solùm quando fœminæ sunt in princi-
pio vocatæ, & postea filij in conditione positi.*

Sed etiam quando exclusa fœmina primordialiter vocati sint eius filij, num.3.

4 *Negligentia Matris, seu Patris in non agnoscendo fideicommisso non potest præiudicare filijs venientibus ex propria ipsorum vocatione.*

5 *Ius accrescendi inter cohæredes excluditur ex substitutione illis facta.*

6 *Fideicommissum à Matre non agnitum transmittitur in filios, & num.7.*

8 *Transmissio ex coniecturis inducitur.*

9 *Fideicommissum in filios ex persona Matris si non transmittitur ratione suitatis, transmittitur ex iure, & potentia sanguinis,*

10 *Interpretationes admittuntur tantum in re dubia.*

11 *Præscriptio hæreditatis non inducitur nisi per lapsum annorum 36.*

12 *Præscriptio dicitur interrupta ab eo, qui impetrauit commissionem ex* leg. diffamari.

Amplia etiam ex commissione super iactationibus, n.14.

13 *Præscriptio interrumpitur ex mala fide.*

DECISIO LXXVIII.

IN Testamento sub quo decessit Hieronyma Instituti fuerunt æqualiter hæredes Cecchus, & Ceccolinus eius filij legitimi, & naturales, & Ceccho quandocumque decedenti substituit Testatrix Ceccolinum, & eius filios descendentes masculos in stirpem, & in defectum masculorum legitimorum, ac spuriorum substituit filias fœminas; casu autem quo vterque ex dictis filijs decederet sine prole, ac descendentibus tam masculis, quàm fœminis vocauit proprias Testatricis filias, ac earum descendentes, prout ex Testamento relato in Summ. illorum de Pisonibus num.1. similiter Cecchus, & ipse testando instituit sibi hæredem Matrem, & post eam Ceccolinum eius Fratrem si viueret sin minus eius descendentes, eo quia volebat bona sua perpetuò in familia, & agnatione conseruari, completa autem agnatione vocauit filias fœminas, & illis deficientibus earum descendentes masculos.

Defuncta primo loco Hieronyma, & postmodum Ceccho filio, vtriusque hæreditas consolidata fuit in persona Ceccolini Fratris, qui cum obierit superstitibus duabus filiabus fœminis, nempè Hieronyma à qua natus fuit Bartholomæus Albericus, qui de præsenti omnia bona occupat tanquam hæres ex Testamento Ceccolini, & Catharina à qua ortum habuerunt Marcus, Ioannes Felix, & alij de Pisonibus Actores in præsenti iudicio; Isti cùm prætenderent sibi deberi immissionem in medietatem tam hæreditatis Hieronymæ eorum Proauiæ maternæ, quàm Cecchi Patruelis vigore fideicommissorum ab eis relictorum Dubitaui, An constaret de dictis fideicommissis ad fauorem illorum de Pisonibus, & sub hac die fuit per DD. affirmatiuè resolutum.

Existentia namque fideicommissi ad fauorem descendentium masculorum ex filiabus fœminis Ceccolini litteralis visa fuit in Testamento præfatæ Hieronymæ, ibi: *Substituit eidem Ceccolino filias fœminas ex eo per legitimum matrimonium descendentes, & si dictus Ceccolinus decederet superstitibus ex eo descendentibus masculis dictos descendentes masculos legitimos, & naturales vulgariter, & pupillariter substituit;* Vndè cùm non controuertatur quin dicti de Pisonibus sint masculi descendentes ex Ceccolino eorum Auo ma-
1 terno verba eorum vocationis sunt clara, † nullamque proindè voluntatis quæstionem admittunt, *l. ille, aut ille, & l. non aliter, ff. de leg.3. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb.oblig. l. periculis, §. argento, ff. de aur. & argent. legat.*

Neque visum fuit refragari, quod quamuis præfati Marcus, & Ioannes Felix sint masculi ex quo nihilominus descendunt ex fœmina non veniant sub appellatione descendentium masculorum. Nam cùm vocatæ sint fœminæ,
2 † sicque non contemplata fuerit agnatio nomine descendentium masculorum veniunt etiam masculi ex fœmina, *ad l. cognoscere,* & ibi gloss. *ff. de verb. significat.* Paris. *cons.88. n.12. lib.2.* Fusar. *de substit. quæst.325. num.3.* Rot. *decis.89. num.16. part.6. recent.* idque procedit non solum quando primordialiter sunt vocatæ fœminæ, & posteà in conditio-
3 ne, vel dispositione positi sunt filij, † sed etiam quando exclusa fœmina primordialiter vocati sunt eius filij, & descendentes masculi, Bellon. Iun. *cons.73. num.10. vers. primo, quia cum testator,* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.8. tit.11. num.8. vers. similiter,* Ant. Faber. *tit. de verbor. signif. definit.1.* Rot. *in recent. decis.463. num.4. cum seqq. part.1. decis.226. sub num.3.* coram san. mem. Gregor. XV. *decis.38. num.3.* & coram bon. mem. Duran. *decis.254. num.3.*

Minusque refert, quod cùm Catherina Mater ad cuius fauorem ipsa viuente purificatum fuit fideicommissum per prædecessum Ceccolini sine filijs masculis, eo non agnito decesserit, exindè prætendatur illius portionem accreuisse Hieronymæ eius Sorori, ac Matri Batholomæi, qui proindè illos de Pisunibus excludere valeat. Nam omisso quod ex verbis Testamenti constat descendentes masculos fuisse
expressè vocatos, † quo casu negligentia Matris in agno- 4
scendo fideicommisso non potuit præiudicare filijs in iure eis quæsito ex propria, & explicita eorum vocatione, &
expressa † substitutio facta de descendentibus masculis 5
tanquam potentior excludit ius accrescendi, quod deducitur ex tacito Testatoris iudicio, *l.2. §. si duo, ff. de bonor. possess. secund. tabul. Authent. hoc amplius de fideicomm. l. vnic. §. in primo, & §. pro secundo, & §. sin autem sub conditione, vers. quod in medio, C. de caduc. tollen. l. vlt. in princ. cum gloss. de vulg. & pupill. substit.* adhuc quatenus opus esset haberet locum transmissio, nam actio illa ex Testamento quæ purificata substitutione competebat Catharinæ pro consecutione bonorum in fideicommisso compre-
hensorum † transmitti potuit in eius filios, *l. in Testatore,* 6
ff. de condit. & demonstrat. l. apud Iulianum, §. vtrum, & l. cogi, §. Mæuianus, ff. ad Trebel. vbi latè Ias. Rip. *in l. heredes mei, §. cum ita, ff. eod. tit. Rota in Bonon. fideicommissi de Boatteris 17. February 1642. coram bon. memor. Merlino, Peregr. de fideicomm. art.31. num.3. & 4.* vbi quod fideicommissum facilius transmittitur quam hæreditas ex ea ratione, quod hæres ante aditam hæreditatem nullum ius quæsitum habet transmissibile in alium: Fideicommissario autem statim, ac fuit purificatum fideicommissum competit officium Iudicis nobile quo hæres adire compellitur, & actio ex Testamento qua eamdem hæreditatem compellitur re-
stituere, quæ † actiones de earum natura sunt ad hæredes 7
deducibiles, vt benè etiam firmauit Rot. *diuers. decis.282. num.20. part.1.* Fusat. *de substit. quæst.487. num.1. cum seqq.* Cephal. *cons.132. num.7. & 8. lib.1. vers. ipsi enim,* qui de magis communi testatur tam in fideicommisso puro, quàm in purificato per euentum conditionis, quod facilius procedit, non solùm quando prout hìc concurrunt pro transmis-
sione plures coniecturæ, † quæ sole etiam ad illam indu- 8
cendam sufficiunt, Rot. coram Gregor. XV. *decis.511. num. 6. & 7. & in Bononien. Fideicommissi de Fornazarijs 1. Aprilis præteritis coram Reu. P. D. meo Verospio;* Verùm etiam, quando, vt in proposito casu agitur de fideicommisso ascendentis, quod transmittitur si non iure suitatis ex quo Mulier non dicitur habere suos hæredes ex defectu patriæ pote-
statis saltem † ex iure, & potentia sanguinis, *ad text. in l.* 9
vnic. C. de his qui ante apert. tabul. Cyn. *in l.2. num.3. C. ad S. Consult. Orfician.* Natt. *cons.656. num.4.* Negusant. *quæst. 480. num.4. & 5.* Cancer. *var. resolut. lib.3. cap.21. num.6. & 7.* Magon. *decis. Florent.104. num.6.*

Quo verò ad Testamentum Cecchi clarior in eo legitur vocatio masculorum ex fœminis, ibi: *Completa agnatione substituit eidem Ceccolino filias fœminas legitimas, & naturales, & post earum mortem masculos ex eis descendentes,* ex quibus cùm clarè constet de expressa Testatoris voluntate
cessare debent omnes interpretationes, † quæ tantùm lo- 10
cum habent in dubia dispositione, Bald. *cons.174. in fin. lib.2.* Soccin. Iun. *cons.96. num.34. in fin. vers. nouissimè lib.1.* Rota coram Buratt. *decis.101. num.8.*

Non obstat obiecta præscriptio: Nam illa incipere non potuit nisi à die mortis Ceccolini secute de anno 1623. per quam apertum fuit fideicommissum ad fauorem eius filiorum scilicet Hieronymæ, & Catharinæ, à dicto autem
tempore non effluxerunt 30. anni, prout requiritur † in præ- 11
scriptione hæreditatis, Menoch. *cons.47. num.12. & seqq.* Peregrin. *de fideicomm. art.1. n.14.* Fusar. *de substit. quæst.528. num.9.* Prætereà dictam præscriptionem ipsemet Bartholo-
mæus sibi interrupit, † dum impetrauit Commissionem in 12
remedio, *leg. diffamari,* ex dicta namque Commissione apparet eius animum fluctuasse circa titulum possidendi cum fortassè dubitare potuerit, quod pro iniusto haberetur, & hoc sufficit, vt ex tali timore vulnerata dicatur eius con-
scientia, ac ipse constitutus fuerit in mala fide, † quæ præ- 13
scriptionem non cœptam impedit currere, & iam cœptam interrumpit, ad text. *in cap. fin. de præscript.* Bald. *in l.2. num.7. C. de seruit. & aqu.* Riminald. Iun. *cons.205. num.26.* Put. *decis.385. num.1. part.3.* & in terminis quod mala fides

insur-

inſurgat ex ſollicitudine conſcientiæ in committendo, nem-
14 pè † cauſam ſuper iactationibus fuit reſolutum per Rotam
deciſ.57. num.25. verſ. ſed plura vſque ad 29. & deciſ.94. ſub num.19. cum ſeqq. part.7. recent.

Et ita informantibus illis de Piſonibus tantùm altera tamen Parte ſæpiùs citata, & expectata; ſed ſemper informare recuſante &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Leodieñ. Dominij.

Veneris 1. Iuly 1650.

ARGVMENTVM.

Diſpoſitio *Decretalis, cum eſſes de teſtament.* generaliter habet locum in omnibus locis, Status Eccleſiaſtici, & ſingulis Tribunalibus ſeruatur, & hoc ſiue teſtamentum fiat ad pias cauſas, ſiue ad prophanas. Teſtamentum conditum inter liberos non requirit ſolemnitates Iuris Ciuilis Teſtatoris voluntatis declaratio probatur duobus Teſtibus.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio* cap. cum eſſes de teſtament. *habet locum in omnibus locis Eccleſia.*

Diſpoſitio cap. cum eſſes de teſtament. *ſeruatur in quibuſcumque Tribunalibus Eccleſiaſticis, num.1.*

2 *Diſpoſitio* cap. cum eſſes de teſtament. *ſeruatur in Terris Eccleſia, ſiue Teſtamentum ſit ad pias cauſas, ſiue ad merè prophanas.*

3 *in Principatu Leodien. ex particulari conſuetudine in vltimis voluntatibus ſufficiunt tres Teſtes.*

4 *Teſtamentum conditum inter liberos non requirit iuris Ciuilis ſolemnitates, ſed ſufficit, quod duobus teſtibus probetur Teſtamentum inter liberos.*

5 *Quod procedit, etiam ſi inæqualiter fuerint inſtituti liberi.*

6 *Teſtamentum, vti validum, quando quis approbauit, & ſuper illo tranſegit, tunc habeates cauſam ab eo, non valent illud vti inualidum impugnare.*

7 *Clauſula codicillaris, an ſuppleat defectum inſtitutionis.*

8 *Clauſula codicillaris ſemper ſubintelligitur in Teſtamentis liberorum.*

9 *de Inſtitutione hæredis in Teſtamento inter liberos, ſufficit quibuſcumque verbis conſtare.*

10 *Bona ſub eodem teſtamento contenta eodem iure iudicari non debent.*

11 *ad Voluntatem declarandam teſtatoris ſufficiunt duo Teſtes.*

DECISIO LXXIX.

COnſtare de bono iure Ioannis de Glimi Primogeniti
ſuper dominio de Boyng cum Villis, & Bonis in eo
exiſtentibus reſolutum fuit, quia exhibuit Teſtamentum
Paternum non abolitum, nec cancellatum, in quo dictum
Dominium ab eius Patre Iure legati ſibi relictum fuerat eius
Summar. num.1. Cùm enim dictum Teſtamentum confe-
ctum fuerit coram Parocho, & tribus Teſtibus omnimo-
1 dam habet validitatem, † tùm ex diſpoſitione *cap. cum*
eſſes de teſtament. quod habet locum in omnibus Terris
Eccleſiæ, & ſeruatur in quibuſcumque Tribunalibus Eccle-
ſiaſticis, ſiue Teſtamenta contineant diſpoſitionem ad pias
2 cauſas, † ſiue merè prophanam, *vt alÿs relatis comproba-*
tur in Firmana Codicillorum 1. Iulij 1644. 28. Iunij, & 13.
Nouembris 1645. coram Reuerendiſſimo D. Terracinen. &
25. Maij 1648. coram Reu. P. D. meo Otthobono, ac prius in
Imolen. Succeſſionis 18. Maij 1640. coram me; Tum ex par-
ticulari conſuetudine Patriæ, & Principatus Leodieñ. adhi-
3 bendi in vltimis voluntatibus tres Teſtes † tantummodo,
vt probauit Rota *in Leodien. Dominij coram Card. Canaler.*
inter impreſſ. deciſ.497. num.1. & per tot. & in Leodien. Ca-
ſtrorum 7. Aprilis 1636. coram bon. mem. Motmanno in rec.
deciſ.115. num.3. & 4. cum ſeqq. part.7. Tum etiam quia
4 conditum fuit inter liberos, † quod proindè non exigit iuris
ſolemnitates, ſed ſufficit, quod duobus Teſtibus probetur,
l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, ibique DD. & Auth.
quod ſine, C. de Teſtam. l. fin. C. fam. erciſc. Crag. *in §.*

Deciſ. Recent. Part. XI.

Teſtamentum quaſt.11. num.4. Magon. *deciſ. Florent.58.*
num.19. Card. Seraph. *deciſ.1302. num.6.* Buratt. *deciſ.616.*
num.5. etiam ſi inter ipſos inæqualiter diſpoſitum fuerit,
† Surd. *conſ.29. num.11.* Giouagnon. *conſ.6. num.8. cum ſeqq.* 5
& conſ.7. num.11. & ſeqq. lib.2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*
219. num.29. & 30. Tum denique quia actor alterius partis
poſt explicitam notitiam eiuſdem Teſtamenti de qua depo-
nunt Teſtes relati in d. Summar. num.5. † illud tranſigendo 6
expreſsè acceptauit num.4. & conſequenter habentes cau-
ſam ab eo de illius aſſerta nullitate amplius opponere non
valent, *l. filio præterito 17.* & ibi Bart. *num.29. ff. de inoff.*
rupt. & irrit. Teſtam. l. non dubium 16. §. Illud, C. de Teſtam.
Giouagn. *conſ.7. num.2.* Capyc. Galeot. *controu. for. lib.1. con-*
trouerſ.12. ſub num.44. verſ. Tertio ceſſaret, & lib.2. con-
trou.6. n.29. Thomat. *deciſ. Macerat.66. num.99.* Rota *in re-*
cent. deciſ.337. num.8. part.1. & in Romana fideicommiſſi de
Cenlis 26. Nou. 1639. coram Reuerendiſſ. D. Salamantino.

Non obſtat, quòd ibi non legatur explicita inſtitutio hæ-
redis. Quia præter quod † eius diſpoſitio ſaltem ſubſtinere- 7
tur iure Codicillorum ex clauſula Codicillari tam in Teſta-
mento expreſſa, quàm tacita, quæ in Teſtamentis inter † li- 8
beros ſemper intelligitur, *gloſſ. in l. cohæredi 41. §. cum filia*
verb. non valuit, ff. de vulg. & pupill. Card. Mantic. *de con-*
iect. vltim. volunt. lib.6. tit.2. num.33. Craſſ. *de quaſt.11. ſub*
num.10. verſ. hoc tamen, Peregrin. *de fideicomm. art.2. num.*
32. Dum Teſtator exceptis filijs legatarijs inter alios liberos
æqualiter diuidi mandauit cæteros alios Cenſus, & prouen-
tus ſub pœna priuationis (excepta legitima, contra inobe-
dientes) vtique † implicitè, & virtualiter eos vniuerſales 9
hæredes ſibi inſtituiſſe videtur, ad illum enim effectum quæ-
cumque verba ſufficiunt dummodo appareat de voluntate
Teſtantis, *l. quoniam 15. C. de Teſtam.* Card. Mantic. *vbi*
ſupra lib.4. tit.3. n.1. cum ſeqq. Card. Canaler. *deciſ.388. n.1. &*
2. Rota *deciſ.246. num.14. part.4. recent.*

Nec dubitari poteſt, quod d. legatum capiat tam Domi-
nium, quàm etiam Villas, aliaque bona allodialia ſub eo
exiſtentia; Quia cùm teſtator ipſum legauerit ſicut tunc
temporis illud poſſidebat, ibi: *Demum d. Teſtatori legat*
Ioanni de Glimi filio ſuo vti, & tanquam Primogenito pe-
tiam, & Dominium de Boyng ſicut illud nunc poſſidet, &c.
vtique † omnia, & ſingula bona ſub illius tenimento com- 10
prehenſa, & inſimul cum eo tanquam vnicum corpus ab
ipſo poſſeſſa illi reliquiſſe cenſetur, *l. quaſitum, & prædia,*
& l. Lucius Titius, §.1. verſ. quidem prædia, ff. de legat.3.
Bero. *conſ.51. ſub num.7. verſ. non obſtat tertium argumentum*
lib.2. Eoque certius cùm Parochus, & vnus ex teſtibus Te-
ſtamentarijs formiter examinati concorditer depoſuerint
hanc fuiſſe præciſam mentem eiuſdem Teſtatoris expreſſis
† verbis expoſitam d. Summar. num.3. Ad declarandam 11
enim teſtantium voluntatem, quid ſcilicet ſenſerint ſub le-
gato comprehendere duo Teſtes ſufficiunt, *l. hæredes pa-*
lam, §. ſed, & ſi natam cum ibi notatis, ff. de Teſtam. Card.
Mantic. *vbi ſupra lib.5. tit.14. ſub num.11. & tit.15. num.9.*
Buratt. *deciſ.168. num.22. cum alijs allegatis in Bonon. fidei-*
commiſſi 16. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio in Ro-
mana Succeſſionis 21. Iunij 1641. & in Rom. Legati 14. Martij
1644. coram Reuerendiſſ. D. Salamantino.

Et ita per contradictas, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Compoſtellana Parochialis.

Veneris 10. Iulij 1650.

ARGVMENTVM.

Executio ſubrogationis gratioſæ, dum eſt iuſtificata non poteſt retardari, etiam ſi cauſa eſſet commiſſa, cum clauſula, arbitrio Rotæ, quia arbitrium intelligitur prout de iure, Executio litterarum Apoſtolicarum ſubrogationis gratioſæ ob deductum homicidium, vt impediatur quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*

2 *Littera Apoſtolica ſubrogationis gratioſa dum ſunt iuſtificata habeat executionem paratam.*

3 *Reſeruationis Apoſtolica iuſtificatio probatur ex reſignatione facta in manibus Sanctiſſimi.*

4 *Clericatus probatur ex litteris patentibus ordinarij.*
5 *Resignans beneficium, ex quo probetur, quod illud possidebat.*
6 *Resignatario beneficij ex quibus probatis, est danda immissio.*
7 *Titulum parem in beneficialibus quando quis non dicatur habere.*
8 *Executio, quando nulliter processit, nihil ponit in esse.*
9 *Executor nulliter procedit non citato possessore.*
10 *Narratiua facta Papæ, dum non reperitur iustificata, non iuuat.*
11 *Delictum non præsumitur, nisi fuerit iustificatum.*
12 *Irregularitas non incurritur ex præsentia in facto homicidio & num. 14.*
13 *Dispensatio obtenta ad maiorem cautelam, an probet delictum.*
15 *Homicidij probatio ad effectum irregularitatis, ex quibus non iustificetur.*
16 *Homicidium ad effectum irregularitatis non probatur ex probationibus æquiuocis.*
17 *Probatio concludens requiritur in materia obiectiua.*
18 *Sententia vt probet, debent exhiberi acta, pro einsdem iustificatione.*
19 *Irregularis in foro contemptioso, quis in dubio non præsumitur, nisi probetur delictum, & quid in foro conscientiæ.*
20 *Exceptio turbida non debet admitti ad impediendam executionem gratiosam.*
21 *Possessionis triennalis continuatio interrumpitur per citationem legitimè exequutam.*

DECISIO LXXX.

A Sententia Rotali ad fauorem Ioannis Patini prouisi
Apostolici ex resignatione Sebastiani Alcareta in
manibus Papæ pro eius immissione io Parochialem, de qua
agitur contra Christophorum Varellam, commissa mihi
appellationis caosa cum clausula parito litteris arbitrio Ro-
tæ, proposui hodiè dubium, an intret arbitrium pro retarda-
tione executionis litterarum Apostolicarum, & Domini ne-
1 gatiuè responderūt, quia arbitrium † regulatur à iure, *l. fin. §.*
sed, & si ibique Bart. *num. 16. C. com. de leg.* Cæsar. de
Grass. *decis. 7. num. 7. & decis. 8. num. 2. de sent. & re iudic.*
Rota *decis. 348. num. 2. part. 5. decis. 71. num. 1. part. 6. recent.*
& in Vrgellen. Decanatus 29. Nouembris 1649. in princip. coram R. P. D. meo Celso.
Litteræ verò Apostolicæ gratiosæ subrogationis Ioannis
in locum defuncti Sebastiani de Alcareta tanquam iustifica-
2 tæ, paratam debent habere executionem, † *cap. si quando*
de rescrn. cap. si capitulo, ibique gloss. *in verb. exequatur de*
concess. preb. in 6. Rota *decis. 147. num. 2. part. 7. recentior. in*
Meleustana beneficij 25. Iunij 1649. in princ. coram R. P. D.
meo Bichio, in Pampilonen. beneficij de Esparza 15. Decembris 1649. §. cum igitur, coram bon. mem. Arguelles, & in
Vicen. iurisdictionis 2. Maij præteriti post princ. coram Reu.
P. D. meo Cerro.
3 Iustificatio autem patet † ex reseruatione causata per re-
signationem supradicti Sebastiani in manibus Papæ, *ad text.*
in cap. 2. de prebend. in 6. vbi Ioann. Andr. *num. 6. & 7.*
Franc. *column. 3. versic. in gloss. in verb. vacare,* Romao.
cons. 342. num. 2. Paris. *de resignat. benefic. lib. 2. quæst. 20.*
4 *num. 5.* Et Clericatus Ioannia probatur per litteras † paten-
tes Ordinarij Compostellani, Rota *decis. 302. num. 3. part. 4.*
tom. 2. & decis. 20. num. 18. part. 6. recent. in Calaguritana
Præstimonij 10. Maij 1649. in §. Vacatio, in fine, coram Reu.
P. D. meo Otthobono, in Marianen. seu Accien. beneficij, 13.
Maij præsentis anni, §. Clericatus, coram Reuerend. P. D.
meo Royas, & in Taurinen. prætensa optionis 11. Februarij
dicti anni coram me.
Possessio verò dictæ Parochialis prædicti Sebastiaoi resi-
5 gnantis, antequam obiret probatur † per duos Testes de-
ponentes ipsum fecisse in dicta Parochia omnes actus à Re-
ctore fieri solitos, ad doctrinam Bart. *in l. stipulatio ista, §.*
hac quoque num. 2. ibique gloss. *ff. de verb. oblig.* Rota coram
Seraph. *decis. 1061. num. 1.* cor. Duran. *decis. 40. num. 2. &*
decis. 539. num. 2. part. 4. recent.
His igitur concurrentibus immissio Ioanni resignatio est
6 coocedenda, prout optimè firmatum fuit in hac † causa
1. Iulij 1648. §. verum disputato coram Reu. P. D. meo Otthobono, & tradit Mohed. *decis. 11. vt lit. pend.* Put. *decis. 495.*
lib. 2. in correct. Gregor. XV. *decis. 306. & 394. num. 1.* Duran.
decis. 406. num. 1.
Neque iuuat Christophorum asserere se habere parem ti-
tulum, cùm ipse non habeat subrogationem gratiosam in
† possessione Sebastiani, prout Ioannes, neque venit ex ea- 7
dem vacatione resignationis, sed per obitum, sic eum
Ioanne concurrente nequit, Rota *in Ratisbonen. Canonicatus 23. Iunij 1617. coram bon. mem. Pirouano impress. decis.*
542. num. 8. part. 4. rec. confirmata 17. Nouembris 1617. &
23. Martij 1618. coram eodem, cum alijs latè cumulatis in
dicta decis. 1. Iulij 1648. §. quia DD. animaduertebant, coram
R. P. D. meo Otthobono; non enim est legitimus contradi-
ctor, † licèt eius quoque gratia exeqouta sit dum executor 8
nulliter processit, Ioanne cuius iuris tam ipse, quàm Chri-
stophorus certam notitiam habebat, minimè citato, Rot.
coram Greg. XV. *decis. 69. num. 4. & 5. decis. 161. num. 4. & 5.*
part. 4. tom. 2. & decis. 193. num. 4. part. 5. recent.
Excludit etiam Cristophorum ab hac Parochiali inuerisi-
milis, & improbabilis eius narratiua † facta Pacæ in sua 10
gratia de homicidio, & irregularitate Ioannis, quod mioi-
mè probatur, & delictum non præsumitur, † nisi probetur, 11
l. merito, ff. pro socio, Gabr. *de malefic. conclus. 2. num. 1.* Bu-
ratt. *decis. 864. num. 7.* Rota *decis. 674. part. 3. in fin. & decis.*
33. num. 10. part. 6. recentior. neque elicitur ex oarratiua
eius simplicis præseotiæ, † dum Alphonsus vulneratus fuit, 12
quia hæc præsentia non ioducit irregularitatem, *cap. vltimo,*
vers. qui nec eam, vbi Arch. *num. 323. quæst. 8.* Abb. *in cap.*
continentia num. 1. & 2. de Cleric. percuss. Maiol. de irreg. lib. 5.
cap. 48. fol. 463. num. 1. vers. quæ omnia.
Minus Ioanni præiudicat mandatum de dispensan. obten-
tum, quia cùm dispensatio potuerit obtineri ad cautelam,
† incursum irregularitatis non probat Sanchez. *de matrim.* 13
lib. 2. dispensat. 37. num. 14. versic. ad vltimum tom. 1. Rota
decis. 534. num. 9. part. 1. & decis. 309. num. 19. part. 7. recent.
Imò verè ad cautelam obtentam fuisse probat, tum narra-
tiua illius Summ. n. 4. ibi, & nullam existimans se ex præ-
missis irregularitatem † contraxisse, tum pariter qualitas fa- 14
cti narrata, nempè sola præseotia, quæ vt superiùs firma-
tum fuit irregularitatem non inducet, Crauet. *cons. 29. n. 2.*
lib. 1. Rota apud Marchesan. *part. 2. fol. 61. num. 4.*
Eòque minùs ex præmissis resultat irregularitatis proba-
tio, quia super huiusmodi homicidio non solùm Ioannes,
sed decem personæ † nominatim, oioneſque alij in genere 15
quærelati fuerunt, & nullus eorum fuit condemnatus, vt
in quærela, & fide Notarij Summar. Additionali num. 2. ex
plurium enim quærelatorum concursu, eo magis redditur
æquiuoca, † & irreleuans præsumptio delicti contra Ioan- 16
nem, Maiol. *de irregularit. lib. 5. cap. 48. §. 4. n. 9.* Greg XV.
decis. 96. num. 2. & 3. præsertim in hac materia obiectiua,
† quæ requirit probationem concludentem, ita vt oec suf- 18
cere sententiam condemnatoriam absque exhibitione acto-
rum, illam iustificantium, † dixerit in terminis irregulari- 18
tatis ex homicidio, Rota *in Meliten. Parochialis 28. Iunij,*
1649. §. debuisset cum seq. & eadem causa 31. Ianuarij 1650.
§. iniustitia, coram R. P. D. meo Bichio, & in foro conten-
tioso io dubio quis irregularis iudicari non debet, quam-
uis in † foro conscientiæ, in dubio teneatur sibi de absolu- 19
tione prospicere, Maiol. *de irregularitate lib. 1. cap. 2.*
num. 2. & 3. Conat. *de dispensat. lib. 5. cap. 1. num. 24.* Valer.
de differen. vtriusque for. verb. irregularitas differ. 5. Et in
oinnem casum ista exceptio tamqnam turbida † non est ad- 20
mittenda ad retardandam immissionem, & executionem
subrogationis gratiosæ, Caputaqu. *decis. 342. num. 6. part.*
2. Rota *decis. 387. num. 5. & 6. part. 1. & decis. 302. num. 30.*
part. 4. tom. 2. rec.
Nec denique Christophorus tueri se potest triennali pos-
sessione huius Parochialis, quia ostenditur in facto haoc
eius possessionem per citationem ad † instantiam Ioannis 21
legitimè exequutam interruptam fuisse adnot. per Felin. *in*
cap. ex tenore num. 5. de rescript. Sarnen. *in regul. de triennal.*
quæst. 34. Lotther. *de re benefic. lib. 2. quæst. 53. num. 23. & 30.*
Rota coram Buratt. *in Nicien. Prioratus 13. Aprilis 1623.*
inter eius impress. decis. 699. num. 2.
Et ita resolutum fuit &c.

R.P.D.

R. P. D. C E L S O.
Postcà S. R. E. Cardinali.

Pampiloneñ. Decimarum de Visurbil.

Veneris 1. Iulij 1650.

A R G V M E N T V M.

Quantumuis materia decimarum reputetur prophana, ad effectum, vt facilè concedatur in illis terminis remissoria, attamen id venit intelligendum, quatenus alias dicta remissoria possit concedi in prophanis, & ideò excipitur, dum remissoriæ petitio esset irreleuans ad materiam, & ob aliàs causas ex quibus denegatur remissoria.

S V M M A R I V M.

1 *Decimarum materia reputatur prophana ad effectum obtinendi remissoriam.*
2 *Remissoria etiam in prophanis non conceditur, quando materia est improbabilis.*
Remissoria non conceditur quando materia est calumniosa, num. 2.
3 *Immemorabilis, vt excludatur, sufficit aliquando fuisse obseruatum contrarium.*
4 *Immemorabilis tollitur dum aliquid fuit visum, vel auditum in contrarium.*
5 *Memoriam in contrarium non potest dici non esse, dum constat de contrario.*
6 *Tempus litis debet adimi, ad probandam immemorabilem.*
7 *Testes ad probandam immemorabilem, quando impossibile sit, vt legitimæ ætatis sint.*
8 *Testes, vt probent immemorabilem, debent deponere de visu per 40. annos.*
9 *Probationis impossibilitas facit denegare remissoriam.*
10 *Litis contestatio, & sententia fauorabilis, quando tollat immemorabile, & quando non.*
11 *Beltramin. in Annot. ad Gregor. XV. decis. 51. num. 8. quo casu loquatur, & num. 12.*
13 *Recursum ad Iudices Laicos, quod quis habuerit, ex quo iustificetur.*
14 *Laici sunt incapaces decimarum.*
15 *Laicus, quod sit capax decimarum ex recognitionibus feudalibus, hoc est articulandum ante Concil. Lateranense.*
16 *Beneficij antecessor non potest præiudicare possessori.*

D E C I S I O LXXXI.

IN vltima decisione coram me emanata occasione litis vertentis inter Coniuges de Achega ex vna, & Rectorem, ac Beneficiatos ex altera, super quasi possessione exigendi decimas in Territorio de Visurbil. Domini concesserunt Rectori Mandatum de manutenendo, respectu quartæ partis: quo verò ad reliquas tres alias partes mandarunt, vt videretur de bono iure, dum verò causa erat in limine Propositionis prætendentes ijdem coniuges habere immemorabilem cum fama Priuilegij exhibitis in actis articulis concernentibus illius probationem institerunt pro concessione Remissoriæ, sed dubio proposito negatiuè responsum fuit.

1 Nam licèt causa decimarum ad hunc effectum dicatur prophana, & in Prophanis remissoria de facili concedi soleat. Id tamen non procedit quando materia est irreleuans vel
2 improbabilis, & sic constat de † manifesta calumnia, Bald. *in l. Iudices num. 3. in fin. C. de fid. instrum.* Roman. *cons.* 273. *num. 3. vers. nec in præmissa*, Rot. coram Seraphin. *decis.* 1460. *num. 1. & seqq. & in recent. decis. 31. num. 6. & decis.* 217. *num. 9. part. 7.*

Talis autem visa fuit materia articulata pro parte Coniugum attentis testibus formiter examinatis deponentibus, audiuisse ab eorum Parentibus, & Antianis quod anteactis
3 temporibus Rectores, & Beneficiati † exigebant integrè dictas decimas quod sufficit pro excludenda immemorabili ad cuius iustificationem requiritur, quòd nihil vnquam
4 actum visum vel auditum fuerit in contrarium iuxta † requisita quæ enumerat, *gloss. in cap. 1. verbo memoria vers. sed quomodo de præscriptio. in 6.* Monet. *de decim. cap. 5. quæst. 1. num. 76.* Rota coram Pœnia *decis. 508. num. 1. & seqq. & in recent. decis. 502. num. 1. part. 4. decis. 56. num. 7.*
5 *part. 7. & in Burgen. Decimarum 28. Iunij 1647. coram Ren. P. D. meo Cerro.*

Non enim potest dici non esse memoria in contrarium, dum ex prædictis † de contrario constat Io. Andr. *in d. cap. 1. in fin. de Præscript. in 6.* Seraphin. *decis. 1367. num. 1. in fin.* And. *decis. 56. num. 4. & 5. in rec. decis. 254. num. 3. part. 1. & dictum fuit in Pampilonen. Decimarum 10. Ianuarij 1639. coram Eminentiss. Card. Verospio.*

Imò subducto tempore litis motæ de ann. 1572. prout necessariò subduci debet iuxt. text. *in cap. licet ex quadam 47. de testib.* † quam opinionem perpetuò seruauit Rot. vt co- 6
ram Pen. *decis. 508. num. 7. & seqq. & in rec. decis. 76. num. 3. & decis. 445. num. 2. part. 1. & decis. 458. num. 68. vers. cum enim part. 5. decis. 142. num. 5. & decis. 266. num. 17. part. 6. & passim in alijs.* Impossibile est quod reperiantur † testes adeò 7
annosi qui ante dictum tempus deponant de visu per 40. annos vt ad † probandam immemorabilem necessarium esse 8
not. Florian. de Santo Petro *in l. seruitutis lib. 3. num. 36. vers. vel quod saltem ff. de seruit.* Couar. *in regula Possessor. 2. par. §. 3. num. 7. vers. testes verò de Præscriptio.* Rot. coram Verall. *decis. 71. num. 2. part. 2. & decis. 290. part. 3.* Put. *decis. 204. num. 3. & decis. 338. num. 1. lib. 2.* Seraph. *decis. 1450. num. 2. & decis. 1460. eodem num. & in rec. decis. 254. num. 1. & seqq. part. 1. & decis. 266. num. 15. in fine part. 6.*

Et propterea ex isto capite † improbabilitatis remissoriam 9
esse denegandam firmauit Rot. coram Duran. *decis. 196. num. 5. in recentior. decis. 142. num. 6. decis. 315. num. 4. & decis. 319. num. 16. part. 6. decis. 31. num. 6. part. 7. & dictum fuit in Toletana Decimarum de Capilla 4. Iunij 1640. coram Eminentissimo Cardinali Panzirolo, in Rossanen. Decimarum 24. Ianuarij 1642. cor. Reuerendiss. Salamantino, & in Barchinonen. Alimentorum 17. Maij 1647. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Non obstat quod litis contestatio, & sententia lata ad fauorem Ecclesiæ de dicto anno 1572. non substulerit † im- 10
memorabilem, quia obiectum benè procederet si illa adesset, & fuisset concludenter probata, in quibus terminis loquuntur allegati in contrarium, & not. Add. ad S. M.
† Gregor. *decis. 51. num. 8.* & dictum fuit in *Cauallicen. fundi 26. Aprilis 1613. coram Pirouano*. Secus verò, vt in præ- 11
senti casu, quando non affertur talis probatio, † & de nouo 12
non potest fieri ex supra deductis.

Quod autem de dicto ann. 1572. inter easdem partes fuerit introducta lis super hoc ipso iure decimandi, & ab Archiepiscopo Cæsaraugustano lata fuerit sententia ad fauorem Rectoris, & Beneficiatorum reuocatoria alterius latæ ab Episcopo Pampiloneñ. probatur ex litteris Executorialibus Consilij Regij, à quod Laici tunc temporis pro euitanda Executione habuerunt recursum, productis in hoc iudicio ab ipsis Coniugibus de Archega † Aduersarijs, qui pro- 13
ptereа omnia ibidem contenta fassi fuerunt. Salycet. *in lege comparationes num. 13. C. de fid. instrum.* Abb. *in cap. cum venerabiles sub num. 31. vers. nam producendo de exceptio.* Rota *decis. 123. num. 5. & decis. 624. num. 6. part. 1. in recent. & decis. 185. num. 4. vers. Tum denique part. 3.* & coram Duran. *decis. 433. num. 6.*

Seclusa Immemorabili irreleuantes sunt alij † articuli su- 13
per consensu Beneficiatorum, & declarationibus, ac cessionibus ab eis factis ad fauorem Laicorum, cùm Laici sint penitùs Decimarum † incapaces, neque id fieri potuerit 14
sine Beneplacito Apostolico, *cap. ad hæc cap. quamuis, & cap. prohibemus de decimis can. vlt. ibique glos. verbo non licere 16. quæst. 1.* Rota coram Comitulo *decis. 154. num. 8. & seq. & in Rauennaten. seu Ferrarien. Decimarum 25. Febr. & 26. Iunij 1647. coram Reuerend. P. D. meo Cerro, & 24. Ianuarij præteriti coram Ren. P. D. meo Verospio, vbi cumulantur concordantes.*

Prout etiam irreleuans est alter articulus circa recognitionem, quæ prætenditur ab Ecclesia, seu Beneficiatis mediante solutione cuiusdam summæ pro eorum congrua, quia vel recognitio prætenditur feudalis, & non sufficit † illam pro- 15
bare simpliciter, sed esset articulanda ante Concil. Lateranense, vt posset suffragari Couarr. *var. resolut. lib. 1. cap. 17. num. 5. & seq.* Monet. *de decim. cap. 5. quæst. 3. sub num. 65. vers. 2. conclusion. 66.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 86. n. 15.* Rot. *decis. 545. n. 1. part. 4. recent. & decis. 103. n. 12. part. 7.* Vel est simplex acquiescentia solutioni prædictæ Beneficiatorum pro tempore, † & modernis Beneficiatis præ- 16

Iudicare non poteſt *cap.1. de ſolutio.* Gratian. *diſcept.for. cap. 298. num.99.* Rot. coram Millin. *deciſ.399. num.1. & dictum fuit in Zamoren. Anniuerſariorum 11. Martij 1648. coram Reuerend. P. D. meo Melsio.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Cracouien. Decimarum.

Mercurij 6. Nouembris 1650.

ARGVMENTVM.

Decimæ, quæ iuris aſſiſtentia ad Parochum ſpectare præſumuntur, ſi ab alio longo tempore fuerunt poſſeſſæ, concurratque ſimul earum donatio Apoſtolico beneplacito munita, talis aſſiſtentia remanet ſecluſa. Donatio bonorum Eccleſiæ num curſu temporis beneplaciti præſumptam confirmationem obtineat.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium contra producentem plenè probat.*
2 *Liber Eccleſiæ probat ſtatum illius.*
Decimas ad aliquem ſpectare probatur ex libris Eccleſia, num.2.
3 *Littera Apoſtolica referentes tenorem donationis, eamdem donationem plenè probant.*
4 *Donationis effectuatio per remotas probationes facta ſuffragatur, vbi non conſtat quod alius medio tempore poſſederit.*
5 *Decima ab alio antiquiſſimo tempore poſſeſſa, eique cum beneplacito Apoſtolico donata excludunt aſſiſtentiam iuris pro Parocho militantem.*
6 *Decimas ad aliquem ſpectaſſe fatetur, qui eidem donatas fuiſſe dicit.*
7 *Donatio decimarum facta à non habente facultatem ius aliquod tribuere non valet.*
8 *Donatio bonorum Eccleſiæ cauſam vtilitatis, vel neceſſitatis copulatiuè requirit vnà cum beneplacito Apoſtolico.*
9 *Altare vnum pro veſtiendo alio ſpoliari non debet.*
10 *Donare eſt perdere.*
11 *Beneplacitum Apoſtolicum cum vi donatione bonorum Eccleſiæ non præſumitur ex curſu temporis.*
12 *Beneplacitum Apoſtolicum non probat ſolus curſus temporis, ſed ſimul requiritur obſeruantia ſaltem per annos 30.*
13 *Præſcriptionem centenariam, vt teſtes probent quomodo deponere debeant.*
14 *Tempus alienantis ſubducendum eſt in præſcriptione bonorum Eccleſiæ.*
15 *Abſentia ſucceſſorum Eccleſiæ excomputari debet in præſcriptione bonorum illius.*
16 *Prælati abſentes iura Eccleſiarum ſuarum defendere non poſſunt.*
17 *Monachi Benedictini habent priuilegium præſcriptionis annorum triginta.*
18 *Priuilegia quæ habent Monachi Benedictini fuerunt communicata etiam Ordini Ciſtercienſi.*
19 *Parochus debet habere congruam.*
20 *Congruam ſi Parochus habet in certis bonis, illam in alijs prætendere non valet.*

DECISIO LXXXII.

PErtinere Decimas Villæ de VVygleniecſ ad Monaſteriũ Andreouienſe probant Liber beneficiorum Diœceſis Cracouienſis vbi habetur, quod dicta Villa eſt ſub Parrochia Eccleſiæ de Andreou ſub inuocatione S. Catherinæ cuius proprietas totalis ad Monaſterium Andreouienſe pertinet, omneſque agri Villæ ſoluunt, & conducunt pro Monaſterio Androuienſe decimam manipularem, & Canapalem, vt in Summ. Monaſterij num.3. Item Liber Retaxationum Eccleſiæ Cathedralis, & Diœceſis Cracouienſis ibi in VVygleniecſ decima manipularis pro Monaſterio Androuienſi Summ. num.4. Item liber Viſitationum in qua dicta Parochialis Eccleſia S. Catherinæ enunciatur Iuriſpatronatus Abb. Androuien. & numerando corpora Dotis Presbytero Rectori eiuſdem Eccleſiæ aſſignatæ recenſetur dumtaxat in hac Villa decima valoris decem marcarum. Item teſtes deponentes, quod Monachi decimas exegerunt. Item inuentarium rerum temporalium dictæ Eccleſiæ S. Catherinæ vbi aſſeritur ipſius Eccleſiæ proprietas ad Monaſterium Androuienſe pertinere, & Monaſterium percipere decimam manipularem huius Villæ Summ. num.6.

Quod † inuentarium cùm fuerit à Rectore aduerſario 1
productum plenè contra ipſum probat, Dec. *in cap. cum venerabilis num.90. de except.* Valenzuel. *conſ.40. num.59. & 60. lib.1.* Gabr. *de confeſſ. concluſ.4. num.14.* Rot. *deciſ.2. num.1. in fin. part.2. recent. deciſ.238. num.5.* coram ſan. mem.
Gregor. XV. prout etiam † probant dicti libri maximè ſimul 2
iuncti in his quæ concernunt ſtatum Eccleſiarum Ciuitatis, & Diœceſis, *cap. ad audientiam, §. nos igitur,* vbi Innoc. *num.1.* Abb. *num.4. de præſcript.* Pariſ. *conſ.7. num.19. lib.4.* Burſatt. *conſ.253. num.43. & ſeq.* Boer. *deciſ.105. num.13.* Rota penès Mart. Andr. *deciſ.12. ſub num.5. verſic. quæ omnia.*

Eo magis, quia Monaſterium exhibuit vlterius confirmationem Apoſtolicam ſub Adriano Quarto Summo Pontifice donationis huius Villæ, eiuſque decimarum ſibi à
Ioanne Polonorum Archiepiſcopo factæ, † quæ ſatis proba- 3
ra dicitur ex ipſis litteris confirmationis illius tenorem referentibus, *gloſſ. in cap.1. verbo deſunt 29. diſtinct.* Felin. *in cap. inter dilectos num.7. de fid. inſtr.* Ruin. *conſ.31. num.7. conſ.231. num.5. & 6. lib.1.* Pariſ. *conſ.33. num.9. lib.1.* Boer. *deciſ. 247. num.3.* Rota *deciſ.36. num.1. & ſeq. part.2. diuerſ.*

Et tam donationis, quàm confirmationis effectuatio apparet ex ſupracitatis libris, & inuentarijs exaratis longè poſt obitum Adriani Quarti ſecutum anno 1159. continentibus vt ſupra pertinentiam decimarum ad Monaſterium, necnon ex venditione huius Villæ cum expreſſa reſeruatione decimarum manipularium per Abbatem, & Monaſterium quibuſdam laicis facta vſque de anno 1365. cum ſucceſſiua illarum exactione, donec quidam Plebanus nomine Bartholomæus à Reſcio tunc Abbate electus ex eius conceſſione incepit decimas exigere, vt deponit ſeptimus teſtis exaduerſo examinatus ſuper interrogatorijs Parochi, & ſuper interrogatorijs conuentus ad ſextum Summ. primæ poſitionis ſub num.6. litt.A. ſufficitque probare effectua-
tionem etiam remotam, quando non conſtat, † quod alius 4
medio tempore poſſederit, Buratt. *deciſ.647. num.18. deciſ.679. num.14.* Rot. *in Barchinonen. Vicariæ 2. Martij 1640. coram clar. mem. Coccino.*

Vnde nec Rectori Eccleſiæ S. Catherinæ ſuffragari poteſt
aſſiſtentia iuris communis, quæ militat ſolet pro Parocho,
quia ceſſat quando † vt in caſu noſtro conſtat decimas fuiſſe 5
à Monaſterio antiquiſſimo tempore poſſeſſas, ac eidem cum
beneplacito Apoſtolico donatas, Vitalin. *in Clem.1. ſub num.71. verſ. vnde oportet de iurepatr.* Rebuff. *in tract. de congr. port. benefic. num.108.* Præſertim quia ipſe Rector aduerſarius de anno 1648. vt in Summ. primæ poſitionis n.2. allegauit pro fundamento ſuæ intentionis donationem decimarum dictæ Eccleſiæ factam ab Abbate Monaſterij An-
dreouienſis, † & ſic decimas antea ad Monaſterium non 6
ad ſe pertinuiſſe agnouit, Buratt. *deciſ.551. num.1.* Seraphin. *deciſ.1102. num.8.* Put. *deciſ.426. num.2. lib.2. cum alijs allegatis in Hiſpalen. decimarum 15. Februarij 1647. §. quia natura, coram Reuerend. P. D. meo Melsio, & in Toletana Decimarum 16. Maij 1648. §. nec contradicit, coram Reu. P. D. meo Celſo.*

Quæ tamen donatio ius aliquod ſuper his decimis in
Eccleſiam S. Catherinæ, eiuſque Rectorem non tranſtulit
† cum facta fuerit ab Abbate Monaſterij facultatem huiuſ- 7
modi non habente, *cap. non licet Papa 12. quæſt.2. cap.1. cap. tua nuper de his, quæ fiunt à Prælat. ſin. conſenſ. cap.1. cap. Epiſcopi, cap. nulli de reb. Eccleſ. non alien.* nec iuſta cauſa vtilitates nempè vel neceſſitatis Monaſterij interuenerit,
† vt requirebatur copulatiuè cum Beneplacito Apoſtolico 8
tam ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, *cap.1. de reb. Eccl. non alien. cap.1. eod. tit. in 6. Clem.1. eod. tit. Extrauag. ambitioſæ eod. tit. cap. ſine exceptione 12. quæſt.2.* quam particularis Conſtitutionis felic. record. Benedicti XII. relat. in Summ. Monaſterij ſub num.14. quamuis alienatio emana-
uerit ad fauorem alterius Eccleſiæ, † quia ſpoliari non de- 9
bet vnum Altare, vt aliud veſtiatur. Quarant. *in compend. Bull. verb. alienatio rerum Eccleſiæ num.15.* Rot. *deciſ.1. de reb. Eccleſ. non alien. in nou. deciſ.561. num.7. & ſeq. part.5. recent. deciſ.3. num.3. part.7.*

Neque Beneplaciti, aut iuſtæ cauſæ præſumptio educi

poteſt

10 potest ex lapsu temporis, quia cùm donare sit perdere, *l. filiusfamilias*, vbi Bald. *num.2.* Castr. *num.2. ff. donat.* facies ipsa donationis omnem vtilitatis præsumptionem euer-
11 tit † etiam si aliæ solemnitates interuenissent, vt in puncto Socc. *cons.52. num.10. lib.4.* Castr. *cons.432. num.2. lib.1.* Alex. *cons.1. num.21. lib.4.* Gabr. *de præsumpt. conclus.1. n.57.* Picus *ad statut. Vrb. gloss.21. n.27.* Rot. *decis.430. sub num.4. vers. in casu isto part.2. recent.* Et ad præsumendum Bene-
12 placitum Apostolicum non sufficit lapsus temporis † nisi simul probetur inconcussa obseruantia contractus saltem per triginta annos, Gabr. *cons.36. num.5. lib.1.* Put. *decis.7. de præsumpt.* Add. ad Greg. XV. *decis.354. num.18.* Rot. *decis.694. sub num.5. part.1. recentior.*

Gratis etiam allegantur præscriptio centenaria cùm testes
13 ad id inducti, vel patiantur exceptiones in personis, † vel careant legitima ætate quinquaginta quatuor saltem annorum, nec deponant cum requisitis, *gloss. in cap.1. de præscript. in 6.* quam perpetuò sequuta est Rot. apud Caputaq. *decis.71. num.2. part.2.* apud Seraph. *decis.1197. num.1. decis.557. in fin. part.4. diuers.* Et prætetea subducendum esset
14 tempus vitæ Abbatis, † qui malè alienauit, *cap. si Sacerdotes 16. quæst.3.* Rebuff. *in compend. alienat. rer. Eccles. sub num.36. vers. sed intelligendum est*, Rot. *decis.445. num.8.* coram bon. mem. Coccinn *decis.94. num.13. decis.294. n.28. & seq. part.4. recent. & in Leodien. Dominorum 25. Iunij 1649. §. nam ab anno, coram Reu. P. D. meo Corrado*, nec-
15 non absentiæ successorum iustificatæ in hodierno † Summario sub num.18. & 19. à quibus iura Monasterij defendi
16 non potuerunt, Authent. † *quod si quis C. præscript. long. tempor. gloss. in cap. auditis, verb. subducto in fin. de præscript.* Nec suffragatur ordinaria præscriptio triginta annorum,
17 attentis priuilegijs per Summos Pontifices concessis Monachis Benedictinis relati à Rodriqu. *quæst. regul. tom.1. quæst. 36. art.3. col. penult. post princip. vers. supradicta, & tom.3.*
18 *quæst.35. art.2.* communicatis † etiam Ordini Cisterciensi, vt notat, Pater Ioannes de la Crux *de statu Religionis lib.2. cap.3. dub.2. vers. secunda conclusio fol.110. & seq.*
19 Tandem prætendere has decimas Parochus non † valet ratione congruè sibi debita iuxta textum *in Clem.1. de iurepatronat. & in cap.1. de præbend. in 6.* quia cùm illa ex datis in hodierno Summario, sub num.24. in alijs bonis abundè
20 assignata † probetur petenda vlterius non est, Vitalin. *in d. Clem.1. sub num.71. vers. conclude el 1.* ibi qui contenti esse debent, *de iurepatron.* Rebuff. *in tract. de congrua num.92.* Mantic. *decis.22. num.1.* Rot. coram san. mem. Greg. XV. *decis.429. num.2. & seqq.*

Et ita informantibus solùm Monasterio, & Monachis Andeouij, aduersario tamen pluries citato decisum hodie fuit, postquam Monasterium probationes alias adductas coadiuuauit, vt Rota mandauerat sub 13. Iunij proximi præteriti.

R. P. D. B I C H I O.

Cracouieñ. Decimarum.

Mercurij 16. Nouembris 1650.

S V M M A R I V M.

Parochus licèt respectu decimarum dicatur habere pro se assistentiam Iuris communis, tamen ab hac regula quando recedi possit clarè demonstratur, Bona Ecclesiæ vt validè alienari possint etiam ad fauorem alterius Ecclesiæ, quæ requirantur, eruditè tractatur. Immemorabilis vt probata remaneat per testes, quæ sint necessaria, & quando præscriptio non currat contra Ecclesiam, nonnulla hic habentur.

S V M M A R I V M.

1 *Inuentarium ab Aduersario productum plenè contra ipsum probat.*
2 *Libri beneficiorum, Visitationum &c. simul iuncti, plenè probant in his, quæ concernunt statum Ecclesiarum Ciuitatis, & Diœcesis.*
3 *Donatio facta Ecclesiæ, Monasterio &c. satis probata dicitur ex litteris confirmationis Apostolicæ illius tenorem referentibus.*
4 *Effectuatio, quamuis remota sufficit, quando non constat de aliqua effectuatione in contrarium.*
5 *Parochus, quando non dicatur habere assistentiam iuris Communis super ius decimandi.*
6 *Parochus non dicitur habere pro se assistentiam iuris communis respectu decimarum, quando pro fundamento suæ intentionis allegat donationem decimarum eius Ecclesiæ factam.*
7 *Donatio facta ab Abbate de re spectante ad Monasterium est nulla.*
8 *Bona Ecclesiæ vt validè alienari possint, requiritur copulatiuè iusta causa necessitatis, & vtilitas ipsius Ecclesiæ cum Beneplacito Apostolico.*
9 *Amplia quamuis alienatio emanauerit ad fauorem alterius Ecclesiæ.*
10 *Donare est perdere.*
11 *Donatio euertit omnem vtilitatis præsumptionem erga donatorem, etiam si aliæ solemnitates interuenissent.*
12 *Beneplacitum Apostolicum vt præsumatur ex lapsu temporis, quid requiratur.*
13 *Testes vt probent immemorabilem, cum quibus requisitis deponere debeant.*
14 *Præscriptio contra Ecclesiam non currit de tempore vitæ Rectoris, qui malè alienauit.*
15 *Neque de tempore absentiæ successoris à quo illius iura deduci potuissent.*
16 *Præscriptio triginta annorum non suffragatur aduersus Monachos Benedictinos, ac Ordinem Cisterciensem.*
17 *Parochus quando non valeat prætendere decimas ratione congruæ sibi debitæ.*

D E C I S I O LXXXIII.

PErtinere Decimas Villæ de VVygleniecf ad Monasteriũ Andreouiense probant Liber beneficiorum Diœcesis Cracouiensis vbi habetur, quod dicta Villa est sub Parrochia Ecclesiæ de Andreou sub inuocatione S. Catherinæ cuius proprietas totalis ad Monasterium Andreuiense pertinet, omnesque agri Villæ soluunt, & conducunt pro Monasterio Androuiense decimam manipularem, & Canapalem, vt in Summ. Monasterij num.3. Item Liber Retaxationum Ecclesiæ Cathedralis, & Diœcesis Cracouiensis ibi in VVygleniecf decima manipularis pro Monasterio Androniensi Summ. num.4. Item liber Visitationum in qua dicta Parochialis Ecclesia S. Catherinæ enunciatur Iurispatronatus Abb. Androuien. & numerando corpora Dotis Presbytero Rectori eiusdem Ecclesiæ assignatæ recensetur dumtaxat in hac Villa decima valoris decem marcarum. Item testes deponentes, quod Monachi decimas exegerunt. Item inuentarium rerum temporalium dictæ Ecclesiæ S. Catherinæ vbi asseritur ipsius Ecclesiæ proprietas ad Monasterium Androuiense pertinere, & Monasterium percipere decimam manipularem huius Villæ Summ. num.6.

Quod † inuentarium cùm fuerit à Rectore aduersario 1
productum plenè contra ipsum probat, Dec. *in cap. cum venerabilis num.90. de except.* Valenzuel. *cons.40. num.59. & 60. lib.1.* Gabr. *de confess. conclus.4. num.14.* Rot. *decis.2. num. 1. in fin. part.2. recent. decis.238. num.5.* coram san. mem.
Gregor. XV. prout etiam † probant dicti libri maximè simul 2
iuncti in his quæ concernunt statum Ecclesiarum Ciuitatis, & Diœcesis, *cap. ad audientiam, §. nos igitur*, vbi Innoc. *num.1.* Abb. *num.4. de præscript.* Paris. *cons.7. num.19. lib.4.* Bursatt. *cons.253. num.43. & seq.* Boer. *decis.105. num.13.* Rota penès Mart. Andr. *decis.12. sub num.5. versic. quæ omnia.*

Eo magis, † quia Monasterium exhibuit vlterius confir- 3
mationem Apostolicam sub Adriano Quarto Summo Pontifice donationis huius Villæ, eiusque decimarum sibi à Ioanne Polonorum Archiepiscopo factæ, quæ satis probata dicitur ex ipsis litteris confirmationis illius tenorem referentibus, *gloss. in cap.1. verbo desum 29. distinct.* Felin. *in cap. inter dilectos num.7. de fid. instr.* Ruin. *cons.31. num.7. cons.231. num.5. & 6. lib.1.* Paris. *cons.33. num.9. lib.1.* Boer. *decis. 247. num.3.* Rota *decis.36. num.1. & seq. part.2. diuers.*

Etiam donationis, quàm confirmationis effectuatio apparet ex supracitatis libris, & inuẽtarijs exaratis longè post obitum Adriani Quarti secutum anno 1159. continentibus vt supra pertinentiam decimarum ad Monasterium, necnon ex venditione huius Villæ cum expressa reseruatione decimarum manipularium per Abbatem, & Monasterium quibusdam laicis facta vsque de anno 1365. cum successiua illarũ exactione, donec quidã Plebanus nomine Bartholomæus à

Resſcio tunc Abbate electus ex eius conceſſione incepit de-
cimas exigere, vt depooit ſeptimus teſtis exaduerſo exami-
natus ſuper interrogatorijs Parochi, & ſuper interrogato-
rijs conuentus ad ſextum Summ. primæ poſitionis, *ſub n.6.*
4 *litt. A.* ſufficitque † probare effectuationem etiam temo-
tam, quando non conſtat, quod alius medio tempore poſ-
ſederit, Buratt. *deciſ.647. num.18. deciſ.679. num.14.* Rot.
in Barchinon. Vicaria 2. Mat. 1640. coram clar. mem. Coccino.
5 Vnde nec † Rectori Eccleſiæ S. Catherinæ ſuffragari po-
teſt aſſiſtentia iuris communis, quæ militare ſolet pro Paro-
cho, quia eſſet quando vt in caſu noſtro conſtat decimas
fuiſſe à Monaſterio antiquiſſimo tempore poſſeſſas, ac ei
cum Beneplacito Apoſtolico donatas, Vitalin. *in Clem. 1.
ſub num.71. verſ. vnde oportet de iurepatr.* Rebuff. *in tract. de
congr. port. benefic. num.108.* Præſertim quia ipſe Rector ad-
6 uerſarius † de anno 1648. vt in Summ. primæ poſitionis n.2.
allegauit pro fundamento ſuæ intentionis donationem deci-
marum dictæ Eccleſiæ factam ab Abbate Monaſterij An-
dreouienſis, & ſic decimas antea ad Monaſterium non ad
ſe pertinuiſſe agnouit, Buratt. *deciſ.551. num.1.* Seraphin.
deciſ.1102. num.8. Put. *deciſ.426. num.2. lib.2. cum alijs alle-
gatis in Hiſpalen. decimarum 15. Februarij 1647. §. quia na-
tura, coram R. P. D. meo Meltio, & in Toletana Decima-
rum 16. Maij 1648. §. nec contradicit, coram Reu. P. D.
meo Celſo.*
7 Quæ tamen † donatio ius aliquod ſuper his decimis in
Eccleſiam S. Catherinæ, eiuſque Rectorem non tranſtulit
cùm facta fuerit ab Abbate Monaſterij facultatem huiuſmo-
di non habente, *cap. non licet Papa 12. quæſt.2. cap.1. cap.
tua nuper de his quæ fiunt à Prælat. ſin. conſen. cap.1. cap. Epi-*
8 *ſcopi, cap. nulli de reb. Eccleſ. non alien.* † nec iuſta cauſa
vtilitatis nempè vel neceſſitatis Monaſterij interuenerit, vt
requirebatur copulatiuè cum Beneplacito Apoſtolico tam
ex diſpoſitione ſacrorum Canonum, *cap.1. de reb. Eccleſ.
non alien. cap.1. eod. tit. in 6. Clement. 1. eod. tit. Extrauag.
Ambitioſæ eod. tit. cap. ſine exceptione 12. quæſt.2.* quam par-
ticularis Conſtitutionis fel. record. Benedicti XII. relat. in
9 Summ. Monaſterij ſub num.14. † quamuis alienatio ema-
nauerit ad fauorem alterius Eccleſiæ, quia ſpoliari non de-
bet vnum Altare, vt aliud veſtiatur. *Quaran. in compend.
Bull. verb. alienatio rerum Eccleſiæ num.15.* Rot. *deciſ.1. de
reb. Eccleſ. non alien. in nou. deciſ.561. num.7. & ſeq. part.5.
recent. deciſ.3. num.3. part.7.*
Neque Beneplaciti, aut iuſtæ cauſæ præſumptio educi
10 poteſt ex lapſu temporis, † quia cùm donare ſit perdere,
l. filiusfamilias, vbi Bald. *num.2.* Caſtr. *num.2. ff. donat.*
11 † facies ipſa donationis omnem vtilitatis præſumptionem
euertit etiam ſi aliæ ſolemnitates interueniſſent, vt in pun-
cto, Socc. *conſ.52. num.10. lib.4.* Caſtr. *conſ.432. num.2. lib.1.*
Alex. *conſ.1. num.21. lib.4.* Gabr. *de præſumpt. concluſ.1. num.
57.* Picus *ad ſtatut. Vrb. gloſſ.21. num.27.* Rot. *deciſ.430. ſub*
12 *num.4. verſic. in caſu iſto part.2. recent.* † Et ad præſumen-
dum Beneplacitum Apoſtolicum non ſufficit lapſus tempo-
ris niſi ſimul probetur inconcuſſa obſeruantia contractus
ſaltem per triginta annos, Gabr. *conſ.36. num.52. lib.1.* Put.
deciſ.7. de præſumpt. Add. ad Greg. XV. *deciſ.354. num.18.*
Rot. *deciſ.694. ſub num.5. part.1. recent.*
13 Gratis etiam allegatur † præſcriptio centenaria cùm te-
ſtes ad id inducti, vel patiantur exceptiones in perſonis, vel
careant legitima ætate quinquaginta quatuor ſaltem anno-
rum, nec deponant cum requiſitis, *gloſſ. in cap.1. de præ-
ſcript. in 6.* quam perpetuò ſequuta eſt Rot. apud Caputaq.
deciſ.71. num.2. part.2. apud Seraph. *deciſ.1192. num.1. de-*
14 *ciſ.557. in fin. part.4. diuerſ.* † Et præterea ſubducendum
eſſet tempus vitæ Abbatis, qui malè alienauit, *cap. ſi Sacer-
dotes 16. quæſt.3.* Rebuff. *in compend. alienat. rer. Eccleſ. ſub
num.36. verſ. ſed intelligendum eſt*, Rot. *deciſ.445. num.8.*
coram bon. mem. Coccino *deciſ.94. num.13. deciſ.294. n.28.
& ſeqq. part.4. recent. & in Leodien. Dominiorum 25. Iunij*
15 *1649. §. nam ab anno, coram R. P. D. meo Corrado*, † nec
non abſentiæ ſucceſſorum iuſtificante in hodierno Summa-
rio ſub num.18. & 19. à quibus iura Monaſterij defendi non
potuerunt, Authen. *quod ſi quis, Cod. præſcript. long. tem-
por. gloſſ. in cap. auditis, verb. ſubducto in fin. de præſcript.*
15 † Nec ſuffragatur ordinaria præſcriptio triginta annorum
attentis priuilegijs per Summos Pontifices conceſſis Mona-
chis Benedictinis relatis à Rodriqu. *quæſt. regul. tom.1. quæſt.
36. art. 3. col. penultim. poſt princip. verſic. ſupradicta,
& tom.3. quæſt.35. artic.2.* communicatis etiam Ordini
Ciſtercienſi, vt notat, Pater Ioannes de la Crux de
ſtatu Religionis *lib.2. cap.3. dub.2. verſ. ſecunda concluſio
fol.110. & ſeq.*
Tandem † prætendere has decimas Parochus non valet 16
ratione congruæ ſibi debitæ, *iuxta textum in Clem.1. de
iurepatronat. & in cap.1. de præbend. in 6.* quia cum illa ex
datis in hodierno Summario, ſub num.24. in alijs bonis
abundè aſſignata probetur petenda vlterius non eſt Vitalin.
in d. Clem.1. ſub num.71. verſ. concludo ſi 1. ibi qui contenti
eſſe debeant, *de iurepatron.* Rebuff. *in tractat. de congrua
num.92.* Mantic. *deciſ.22. num.1.* Rot. coram ſanct. mem.
Greg. XV. *deciſ.429. num.2. & ſeqq.*
Et ita informantibus ſolùm Monaſterio, & Monachis An-
deouij, aduerſario tamen pluries citato deciſum hodie
fuit, poſtquam Monaſterium probationes alias adductas
coadiuuauit, vt Rota mandauerat ſub 13. Iunij proximi præ-
teriti.

R. P. D. PEVTINGERO.

Comeñ. Collegij.

Rota Martiniana Sabbati 26. Nouembris 1650.

ARGVMENTVM.

Diſpoſitio Teſtatoris de recipiendis pueris in Collegio à ſe fundato non cenſentur confirmata Concilio requirente annos 12. in alumnis, ſed poſſunt recipi cuiuſcumque ætatis dum habiles ſint ad addiſcendas omnes litteras.

SVMMARIVM.

1 *Pueri cuiuſcumque ſint ætatis dummodo ſint habiles ad omnes litteras addiſcendas ſunt admittendi in Collegijs ad hoc per teſtatores inſtitutis, & num.4.*
Et ibi ſunt retinendi vſque quo gradus doctoratus aſſumunt arbitrio prudenti Superiorum, num.2.
3 *Pueri aſſumendi pro aluminis in Seminario iuxta diſpoſitionem Concilij debent eſſe ætatis annorum 12.*
Teſtator quando non præſumitur ſe conformaſſe diſpoſitioni Concilij de recipiendis pueris, in Collegio à ſe inſtituto, num.3. & 4.
5 *Diſpoſitio teſtatoris non poteſt recipere interpretationem à lege quæ loquatur de diuerſis perſonis ab illis de quibus loquitur teſtator.*
6 *Indumentum pro pueris Collegij debet eſſe Clericale.*
7 *Pueri non tenentur præſtare cautionem de reficiendo expenſas ſi dimiſerint habitum Clericalem Collegij quando hoc in erectione non ſit cautum.*
8 *Onus in erectione Collegij non oppoſitum non poteſt poſteà apponi in præiudicium Alumnorum.*
9 *Alumni non ſunt expellendi à Collegio, eo quia eorum Parentes conquerantur de malo tractamento facto filijs.*
10 *Filius ex facto Patris non eſt priuandus.*
11 *Correctio immoderata Præceptori non licet.*

DECISIO LXXXIV.

PLacuerunt etiam hodie Dominis pro tertia vice funda-
menta reſolutionis ſub die 5. Iulij anni 1649. in hac cau-
ſa captæ coram me, * quoad ſequentes caſus declaranda,
Bartholomeum nimirum Papium fundatorem Collegij A-
ſconenſis in fauorem ſuorum tantùm Conciuium illud ere-
xiſſe, non aliorum, vt in dictæ deciſionis primis tribus pa-
ragraphis firmatum fuit, & cum eiſdem rationibus ibi ex-
preſſis iterùm Domini tranſierunt.
Prout etiam fundamentum in antecedenti deciſione pa-
riter coram me die 17. Martij eiuſdem anni 1649. approba-
tum, de ætate circa Pueros, & Iuuenes Aſconæ, ſcilicet in
quacunque ætate habiles ad † omnes litteras addiſcendas in 1
dictum Collegium per tempus congruum admittendos eſſe,
& vſquequò gradum doctoratus aſſumant † pro ſuperio- 2
rum prudentia, & redditumm viribus retinendos; denuò
confirmatum fuit.
Non obſtat, quòd ex diſpoſitione Sacri Concilij Triden-
tini ſeſſ. 23. cap. 18. requiratur in Alumnis † Seminarij ætas 3
annorum 12. ſecundum quam Teſtator ſe conformaſſe cen-
ſetur, quia Concilium loquitur de Seminario Clericorum
erigendo ab Ordinario ex neceſſitate Eccleſiæ; Teſtator au-
tem non loquitur de Clericis, † nec Seminarium eſt ere- 4
ctum

ctum prò seruitio Cathedralis, sed vt Pueri litteras ediscant,
& io vera Religione instituantur, & cooseruentur contra
5 hæreticos propinquos, † & sic dispositio testatoris non po-
test recipere interpretationem à dicto Concilio loquente
de personis diuersis, Card. Seraphin. *decis.* 1216. *num.* 8.

Respectu verò tertiæ Regulæ quoad vestes, à Iuuenibus
6 † inducendas Clericale sæculare indumentum fuit à Domi-
nis approbatum pro decenti absque tamen adstrictione eo-
rumdem Iuuenum ad ordinem, seù characterem clericalem
7 suscipiendum, † & absque cautione in admissione de refi-
ciendo expensas, si deindè indumentum Clericale dimise-
rint, eò quia nec per ipsam voluntatem testatoris in Colle-
gij huius fundatione, nec per Summum Pontificem Gre-
gor. XIII. in confirmatione, minusue per S. Carolum in
8 eius erectione appositum hoc onus fuit, † & proindè hodie
illud in alumnorum præiudicium minimè apponi debet, vt
præter allegatos in præfata, *decisione 17. Marty 1649. in §.*
pariter probat text. in cap. cum dilecti 6. de donat. ibique
Abb. *sub num.* 2. *in fine vers. nota tertio, quod laicus*, & tra-
dit Felin. *in cap. cum venerabilis sub num.* 39. *ad finem versic.*
nota 3. ad ampliationem, & Petr. de Anchar. *in Clem. quia*
contingit de relig. dom. num. 11.

Quoad quartam regulam de expellendis ex dicto Colle-
9 gio alumnis, † quorum parentes de malo suorum filiorum
in dicto Collegio tractameoto conquererentur, Domini
non censuerunt esse approbandam tanquam non practica-
bilem, quia filius non potest facto Patris priuari ad text. *in*
l. Paterfamilias 44. ff. de hered. inst. vbi DD. Gabr. *cons.* 105.
num. 11. *& seq. lib.* 1. Giouagn. *cons.* 93. *num.* 17. *& seq. lib.* 1.
Rot. *decis.* 208. *num.* 12. *part.* 6. *recent.* Neque licita est Præ-
ceptori immoderata correctio, vt apertè probant, text. *in*
l. sed & si quemcumque 5. in fine vers. quia leuis dumtaxat ca-
stigatio cum l. seq. ff. ad l. Aquil. & in l. item quæritur 14. §.
quamuis enim magistris ff. locat. & sic in reliquis, in decisis
persliterunt. Vtraque &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 5. Iuly 1649. coram R.P.D. Peutingero erit infra in Miscellan.

R. P. D. BICHIO.

Cracouieñ. Donationis.

Rota Martiniana Sabbati 26. Nouembris 1650.

ARGVMENTVM.

Agitur de Nullitate alienationis bonorum Congregationis Cisterciensium contra formam præscriptam à benedicto XII. & de illius requisitis.

SVMMARIVM.

1 *Monachi Cisterciense nõ possunt alienare nisi seruata forma constitutionis Benedicti XII. & num. seqq.*
Et hoc sub pœna nullitatis ipso iure incurrenda num. 2.
3 *Alienatio bonorum Ecclesiæ non seruata Extrauag. Ambitiose de reb. Eccles. non alien. est ipso iure nulla.*
4 *Alienatio bonorum facta à Cisterciensibus non sustinetur si non docetur de licentia Capituli Generalis per separatam scripturam.*
Nec sufficit enunciatiua vel aliquorum Monachorum subscriptio.
5 *Scriptura à Notario non confecta non probat in præiudicium Ecclesiæ.*
6 *Alienatio rerum Ecclesiæ vltra solemnitatem requirit causam.*
7 *Causa donationis in donare prohibito non probatur ex illius assertione.*
8 *Congruum quod fuit in præteritum præsumitur, & esse in præsens.*
9 *Prælatus nulliter alienando non præiudicat Ecclesiæ.*
10 *Ecclesiæ pro male alienati competit non solum reintegratio sed etiam interdictum vnde vi.*
11 *Sequestrum Ecclesiæ pro fructibus rei malè alienata non conceditur nisi probetur fructuum dissipatio.*
Vel quod sit eorum recuperatio difficilis propter inopiam Aduersary vel alias num. 12.
13 *Sequestrum regulariter non conceditur pendente lite in causis non beneficialibus.*

DECISIO LXXXV.

INter cætera in alienationibus per RR. Monachos Cister-
cienses faciendis requisita à Constitutione felic. recorda-
tionis Benedicti XII. data in Summario Monachorum n. 2.
nedum consensum maioris, aot sanioris partis conuentus
eiusdemque præcedentem tractatum de quo scriptura con-
ficiatur adhiberi præcipitur, † sed etiam quod antequam ad 1
alienationem procedatur obtineatur desuper licentia ab
ipsius Ordinis Capitulo Generali, quod subsequatur discus-
sio negocij per duos Abbates à dicto Capitulo Generali de-
putandos, quodque de causis alienationis, & solemnitati-
bus præfatis per quatuor Abbates, & Præsidentem ipsi Con-
uentuali loco sub eorum sigillo plena, & fidelis relatio in
proximo subsequenti Generali Capitulo fiat vt videatur si
circa hæc omnia debitæ præcesserunt.

Quæ cùm non fuerit seruata in donatione decimarum, de
quibus agitur Rectori Ecclesiæ Sanctæ Catherinæ facta ab
Alexandro Trebinski Abbatiæ, & Monasterij Andreouien-
sis tunc Administratore decisum hodie fuit eamdem dona-
tionem ipso iure nullam fuisse † sic disponente tum dicta 2
particulari Constitutione Benedicti XII. ibi, *& alienatio*
huiusmodi sic præsumpta sit ipso iure irrita, & inanis,
† tum alia vniuersali felic. record. Pauli II. *relat. in extrauag.* 3
ambitiosè de reb. Eccles. non alien. quæ pariter nullitatem
ipso iure inducit, vt notant Redoan. *de reb. Eccles. non*
alien. quæst. 22. *num.* 9. & in terminis decimarum, est text. *in*
cap. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6.

Et quidem defectus licentiæ Capituli Generalis, & discus-
sionis duorum Abbatum, eorumque relationis in sequenti
Capitulo Generali euidens est, prout etiam tractatus Mo-
oachorum cum de eo non constet per separatam scriptu-
ram, † vt oportere tradit, Feder. de Sen. *cons.* 143. *circa* 4
fin. vers. nec obstat, Ferret. *cons.* 249. *num.* 12. *& cons.* 294.
num. 10. Roland. *cons.* 33. *num.* 12. *lib.* 1. Paris. *cons.* 36. *n.* 10.
lib. 4. Rot. *decis.* 716. *num.* 3. *part.* 1. *diuers.* itaut non suffi-
ciat, quod in ipsa scriptura alienationis enuncietur, vel quod
aliqui Monachi eidem scripturæ subscripseriot præsertim
quia talis scriptura non est confecta à Notario, † ac proin- 5
de tamquam mere priuata non probat in præiodicium
Ecclesiæ, *cap.* 1. *&* 2. *vbi notant omnes de fid. instrum.* Spe-
culat. *in tit. de Instrument. edit. §. 2. per tot. &* 10. *num.* 1. Ang.
cons. 220. *in princip. versic. & hoc ex eo*, Perez. *in ordinat.* Reg.
Castell. *lib.* 3. *tit.* 8. *l.* 5. *fol.* 1106. *vers. vltimo est notandum.*

Causa pariter alienationis quæ, † copulatiuè vnà cum 6
solemnitatibus necessaria est tam ex verbis dictæ Coostitu-
tionis Benedictinæ, ibi, *& quod etiam fiat de causis aliena-*
tionis, & solemnitatibus præfatis &c. qoam ex dispositione
iuris communis, *cap. fine exceptione 12. quæst.* 2. Abb. *in cap.*
tua nuper, num. 8. de his quæ fiunt à Prælat. Dec. *cons.* 122. *n.* 4.
Seraph. *decis.* 1490. *num.* 1. cum alijs allegaris *in Leodien. Do-*
miniorum 25. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Corrado, non
apparet aliunde † quam ex assertione donatoris cui de hoc 7
fides non adhibetur, Oldr. *cons.* 261. *per tot.* Ægid. *decis.*
617. *in princip.* Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 66. *num.* 23. Rot.
decis. 752. *num.* 3. *part.* 1. *diuers. & in Narnien. Vnionis 1. July*
1643. *coram me.*

Quinimò ipsa assertio minus vera detegitur quia nec ali-
quando fuit Vicaria Ecclesiæ Saoctæ Catherinæ erecta in
præpositum, nec ipsios Vicariæ redditus tenues erant vt fuit
assertum cum ex datis in Summ. num. 7. & ex quo in præte-
ritum ad congruam substentationem † satis fuerunt etiam 8
hodie sufficientes esse probetur, Oldrad. *cons.* 162. *sub num.* 1.
versic. quod ita, Seraph. *decis.* 1385. *num.* 3. Lotther. *de re*
benef. lib. 1. *quæst.* 28. *num.* 85.

His consequens est vt Monasterium veniat ad decimas
donatas reintegrandum, quia Prælatus eoque mit[illegible] Admi-
nistrator nulliter alienando † præiudicare non potuit Eccle- 9
siæ, cui ideò pro rebus nulliter alienatis competit non modo
reintegratio, † sed etiam interdictum vnde vi, Abb. *in cap.* 10
cum super num. 21. *de caus. poss. & propr.* Rot. *decis.* 291. *num.* 9.
part. 6. *recent. vbi allegantur concord.*

Non tamen donec sententia reintegratoria feratur appo-
nendum est sequestrum nisi probetur, † vel quod fructus ab 11
aduersario dissipentur, in quibus terminis loquitur Lancell.
de attent. part. 2. *cap.* 12. *num.* 11. *& seqq.* vel quod ob aduer-
sarij inopiam vel alias † erunt difficilis recuperationis cùm 12
regulariter, & maximè in causis non beneficialibus penden-
te lite non sit locus sequestro, *l. vnica Cod. prohib. sequestr.*
capit. volum. 16. *quæst.* 4. Rebuff. *tom.* 3. Regiar. *const. de*
seque-

ſequeſtr. per tot. Rot. *deciſ.464. num.2. part.1. recent. deciſ. 24. num.1. coram Card. Caual.*

Et ita deciſum vna parte tantùm informante, alia tamen ſæpiùs citata.

R. P. D. C O R R A D O.

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Lauelleñ.

Rota Martiniana Sabbati 26. Nouembris 1650.

A R G V M E N T V M.

Creditor qui bona in ſatisfactionem ſui crediti recepit illorum periculum, ſubire tenetur Solutionem dotis fuiſſe ſecutam, ex quibus præſumptionibus probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Apoca contra ſcribentem plenè probat.*
2 *Scriptura priuata ſuſpicio ex teſtibus ex alijs adminiculis tollitur.*
3 *Datio in ſolutum importat dominium.*
4 *Periculum rei in ſolutum acceptæ ſpectat ad accipientem.*
5 *Poſſeſſio debitoris poſt indebitam dationem non derogat illius dominio, eiuſque non tollit effectus.*
6 *Dos ex coniecturis, & præſumptionibus probatur ſoluta, & num.11.*
7 *Dotis exactio in paupere, & ſollicite diu dilata non præſumitur.*
Amplia ſi debitor diues, & facilis exactionis. n.8.
9 *Reſiduum de facili præſumitur ſolutum ex probata ſolutione maioris partis.*
10 *Dos quando ex tempore, & alijs circumſtantijs præſumatur ſoluta, & ſup. num.6. cum ſeqq.*
11 *Coniecturæ, & præſumptiones Iudicis remittuntur arbitrio.*
12 *Pactum de lucro dotis inter contrahentes fieri poteſt.*
13 *Vſus in materia funeris valde attenditur.*
14 *Maritus pro rata lucri dotis tenetur ad expenſas funeris.*
15 *Funeris impenſa taxatur arbitrio Iudicis.*
16 *Vſuræ dotales ob dotam non reſtitutam non debentur.*
17 *Intereſſe lucri ceſſantis habere debet requiſita neceſſaria.*
18 *Debita quod fuerint contracta ratione retardatæ ſolutionis, & ſic damni emergentis quomodo probari debeat.*

D E C I S I O LXXXVI.

SOluto matrimonio per obitum Tisbiæ vxoris Scipionis Riccardi anno 1631. menſe Auguſti Franciſcus Antonius, & cæteri eiuſdem mulieris filij ex alio Scipione Petrogna primo viro ſuſcepti, ac hæredes ab inteſtato, conuenerunt Victricum pro reſtitutione Dotis maternæ coram Ordinario Lauelleñ. à quo condemnatus ad ſolutionem ducat. 1664. circiter pro ſorte, ac damnis, & intereſſe, detractis nonnullis partitis in ſententia expreſſis, appellauit ad Sanctiſſ. D. N. cauſaque mihi commiſſa hodie dubitaui. An, & pro qua ſumma præſatus Scipio teneatur.

Cenſuerunt autem Domini illum teneri pro ſumma ducatorum ſeptingentorum monetæ argenteæ vſualis in Ciuitate Lauelleñ. iuxta tenorem Apocæ matrimonialis inter ipſas partes celebratæ anno 1617. ac productæ in proceſſo de Partibus ſol. 213. pagin. 2. cum ſeq. ex qua conſtat dotem illi fuiſſe in ea quantitate à Tisbia promiſſam, & conſtitutam vltra nonnulla bona mobilia ibidem deſcripta.

Solutio verò iuſtificatur pro ducatis tercentis ex Apoca
d. Scipionis manu conſcripta ſub die 13. Octobris 1617. in
1 eodem Proceſſu d. ſol. 213. pag. 2. in fin. cum ſeq. † quæ con-
tra illum plenè probat, *l. cum de indebito in fin. verſic. Tunc enim &c. ff. de probat. l. plures, C. de fid. inſtr.* Rot. penes Card. Seraphin. *deciſ.1139. ſub num.8. verſ. Vndè ſatis conſtat &c. & in Rom. pecun. 3. Decembris 1593. coram rec. mem. Card. Pamphil. apud Statil. de Salu. interd. deciſ.53. num.1. verſ. quia de credito &c.* ac ſ. m. Greg. *deciſ.328. num.1. verſ. qua Apocha &c. cum ſeq.* Buratt. *deciſ.750. num.1. verſ. & d. ſubſcriptio &c. cum ſeq.* ac ſæpè in alijs.

Pro alijs verò Ducatis ducentis: Ex conſignatione domus concordi conſenſu, & pacto inter eoſdem Coniuges
conuento tanti æſtimatæ, vt legitur in fine dictæ Apochæ
matrimonialis in Proc. fol. 222. pag. 1. quæ in hac etiam par-
te corroboratur ex depoſitionibus plurium teſtium idem
vnanimiter conteſtantium in d. Proceſſ. fol. 55. & 56. pag. 2.
fol. 57. pag. 1. & fol. 105. pag. 2. in fin. & fol. 134. pag. 2. fol.
138. pag. 1. fol. 142. & 144. pag. 1. ac etiam ex teſtamento
ipſius Scipionis ſub die 22. Iunij 1645. conſcripto in d. Pro-
ceſſ. fol. 48. in quo declarauit ſibi fuiſſe pro dotis conuentæ
ſatisfactione promiſſos dd. ducatos tercentos, eamdem do-
mum ac mobilia. † Ex quibus eliditur omnis obiecta eiuſ- 2
dem ſcripturæ ſuſpicio, imo eius defectu ſuppletur, ad *l. In-
ſtrumenta*, vbi gloſſ. *in verb. alijs quoque C. de probat.* Inno-
cent. *in cap. Inter dilectos, ſub n.3. verſ. & ſi contra has ſuſ-
piciones, &c. de fid. inſtr.* Bertazzol. *conſ. crim. 521. ſub n.6.
verſ. Illud tamen &c. & ſeq. lib.2.* Surd. *conſ.173. ſub num.
60. verſ. ſecundo reſpondeo &c.* Rot. penes Card. Caualer.
deciſ.205. ſub num.10. verſ. Nec etiam &c. Buratt. *deciſ.844.
ſub num.5. verſ. Dictaq. dotis promiſſio &c. cum ſeqq.* & in
Recent. *deciſ.437. num.3. verſ. quamuis quietantia &c. cum
ſeq. part.4. & deciſ.723. num.6. verſ. Vndè quatenus &c. eadem part.4. tom.3.*

Nec obſtat, quòd d. domus fuerit deinde incendio ferè conſumpta, itaut pretio ſcutorum centum vix potuerit à Scipione vendi anno 1627.

Quia cùm ex prædictorum teſtium depoſitionibus appa-
reat Domum illi fuiſſe ante incendium pro dicto pretio aſſi-
gnatam in ſatisfactionem concurrentis quantitatis dotis
promiſſæ. † Certùm eſt, quod illius dominium fuit tranſ- 3
latum in ipſum, *l. ex conuentione, C. de pact. l. quoties C. de
iur. dot.* cum alijs relatis per Mantic. *de tacit. & ambig. con-
uent. lib.12. tit.28. num.5. verſ. ſecundus caſus eſt &c.* Pen. *de-
ciſ.364. num.7. verſ. præſertim &c.* Card. Caual. *deciſ.282.
num.5. verſ. Vnde licet &c.* Buratt. *deciſ.362. num.10. verſ.
cum tamen ex Inſtrumento &c. & in recentior. deciſ.423. ſub
num.2. verſ. non obſtat difficultas &c. part.3. & deciſ.419. ſub
num.1. & ſeq. part.4.* & latiùs *deciſ.207. num.2. verſ. quo
caſu &c. eadem part.4. tom.2.* Ac proindè periculum poſteà
contingens, damnumque, † & deterioratio ſubſequentis 4
incendij ſpectat ad ipſum, *l. æſtimata ff. ſolut. matrim. l. cum
dotem C. de iur. dot. l. unic. §. cumque &c. in fin. C. de rei vxor.
act.* Afflict. *deciſ.270. ſub num.4. verſ. fuit notatum &c.* Hon-
ded. *conſ.42. ſub num.30. verſ. magis enim illi expediebat &c.
lib.1.* Barboſ. *in l. æſtimatis ſub num.4. verſ. Tertio infertur
&c. cum ſeq. & ſub num.7. verſ. Et tamen ſi dos promittatur
in quantitate &c.* Rot. penes Card. Seraph. *deciſ.1480. num.1.
verſ. nam dos fuit promiſſa in quantitate cum ſeq.* & penes
Buratt. *deciſ.41. num.1. verſ. Tum quia &c.*

Minùs refert, quòd tempore incendij adhuc poſſideretur
à fratribus de Petrognis Actoribus. Quia etiam ſi id verum
eſſet. Cùm tamen præceſſiſſet conſignatio facta ipſi Scipio-
ni conuento pretio, quo mediante dominium fuerat in eum
translatum (vt dictum eſt) nihil repugnat poſſeſſio ab eiſ-
dem fratribus de conſenſu, ac voluntate Victrici continua-
ta, † quæ nec illius Dominio derogare, nec effectus indè 5
prouenientes impedire potuit, *l. ſi fundum vbi gloſſ. in verb.
periculi, & DD. ff. de fund. dotal. l. nunquam, l. ſi Procu-
rator meus, cum ibi not. ff. de acquir. rer. domin. l. naturali-
ter §. nihil commune ff. de acquir. poſſeſſ.* Bart. *in l. quidam in
ſuo ſub num.4. verſ. nec obſtat &c. ff. de condict. inſtit.* & re-
ſpondit Rot. *in Benon. Aquar. 1. Iunij 1620.* cor. bon. mem.
Card. Veroſpio in Recent. *deciſ.222. ſub num.5. verſ. Præte-
rea &c. cum ſeqq. part.4. tom.2.*

Et pro reliquis ducatis ducentis probatur non ſolùm ex
coniecturis, ac præſumptionibus, quæ regulariter in hac
materia recipi ſolent. † Primò ſcilicet, quia dicta Dos fue- 6
rat antea Scipioni Petrognæ primo viro pro ſumma ducat.
quingentorum conſtituta, & pro alijs ducat. ducentis ob
cauſam donationis, & lucri nuptialis ex bonis eiuſdem an-
cta, vt legitur in dicta Apocha matrimoniali, & conſide-
rauit Rot. penes Pen. *deciſ.277. ſub num.2. verſ. Prima erat
cum ſeqq.* Secundò, quia præfatus Scipio Ricciardus pauper
erat, & induſtrius, ac rei familiaris ſollicitus (vt ijdem te-
ſtes affirmant) † qui veriſimiliter promiſſæ dotis exactio- 7
nem tamdiù non diſtuliſſet, Pariſ. *conſ.137. num.12. verſ.
Aduertendum &c. cum ſeq. lib.4.* Bertazzol. *conſ. ciuil.118.
num.10. verſ. ſecunda eſt coniectura &c. & ſeq.* Surd. *deciſ.
105. num.2. verſ. Secundo quia &c. cum ſeqq.* Maſcard. *de pro-
bat. concluſ.1318. num.28. verſ. ſecunda coniectura &c.* Ter-
tiò quia hæredes Petrognæ primi viri, à quibus reſtitui de-
bebat,

8 bebat, diuites ij erant, ac facilis exactionis, vt pariter testes
affirmant Bertazzol. *d. conf.* 118. *num.* 13. *vers. Tertia desu-
mitur &c. & seqq.* Mascard. *dicta concl.* 1318. *num.* 28. *vers.
Secunda coniectura &c.* Quartò, quia maioris partis exactio
9 probatur (vt dictum est, † & residuum facilè exigi poterat
Afflict. *d. dec.* 13. *sub num.* 20. *vers. Octaua coniectura est &c.*
Menoch. *præs.* 135. *sub n.* 17. *vers. septima est præsumptio &c.
lib.* 3. Rot. *dec.* 409. *num.* 21. *vers. supradictis accedant &c.
penes Duran.* Quintò demum, quia spatio quindecim an-
norum circiter, quo constitit inter eos matrimonium, nihil
vnquam ob eam causam petijsse, vel conquestum fuisse, sed
vxori alimenta, & cætera necessaria in propria domo vltrò
subministrasse, atque priuignos etiam penes se habuisse con-
10 stat † ex processu. Vndè resultat etiam solutæ dotis præsum-
ptio alijs præsertim concurrentibus, Bal. *in l.* 1. *sub n.* 6. *vers.
Vnde quæritur &c. C. de priuil. dot.* Rot. *decis.* 155. *sub n.* 8.
vers. sexto, & vltimo &c. cum seq. par. 2. *diuers.* & penes
Pen. *d. dec.* 277. *num.* 7. *vers. neque in casu proposito &c.* & S.
M. Greg. *decis.* 468. *num.* 8. *vers. Coniectura autem &c. cum
seq.* & Duran. *d. decis.* 409. *num.* 22. *vers. secunda oritur &c.
ac in recent. decis.* 124. *sub num.* 2. *par.* 2. Mascard. *d. concl.*
1318. *sub num.* 27. *vers. Prima est illa &c.* Menoch. *d. præs.*
135. *n.* 19. *vers. Octaua est coniectura &c. cum seq. lib.* 3.

Verùm etiam ex depositionibus aliorum testium explicitè
affirmantium, quod vltra d. Domum, ac ducatus tercentos
Tisbia consignauit d. Scipioni eius secundo viro pecunias,
in quodam sudariolo existentes, alios centum quinquaginta
ducatos circiter constituentes, necnon plura mobilia, &
alia, quæ d. summam dotis conuentæ longè excedebant,
vt concludunt ijdem testes in process. fol. 102. pag. 1. in princ.
& fol. 104. pag. 2. super decimo, cum seq. Alius fol. 135. su-
per Quinto, & fol. 138. super vndecimo, & alius super eod.
Quinto, & vndecimo, fol. 142. & fol. 144. pag. 1. Alius su-
per quinto fol. 159. pag. 1. Quodque d. Scipio ab eo tempore
citra diues factus animalia plura comparauit, & negotia vti-
liter gessit cum notabili eius facultatum incremento, vt legi-
tur fol. 51. pag. 2. fol. 57. pag. 2. & d. fol. 105. pag. 1. Alius
fol. 137. super decimo, & Alius fol. 143. pag. 2.

Ex quibus sanè omnibus solutionem residui dotis suffi-
cienter probari Domini existimarunt, ad quem effectum
11 sufficiunt etiam præsumptiones, & coniecturæ † Iudicis ar-
bitrio pensandæ, Bertazz. *d. conf.* 118. *sub num.* 1. *vers. Ta-
men &c. cum seqq. per tot.* & Mascard. *conclus.* 1318. *num.* 26.
vers. quinto probatur &c. & concludit Surd. *d. decis.* 105. *n.* 9.
vers. Ex his visum fuit &c. & seq. vsque ad fin. Menoch. *d.
præs.* 135. *sub num.* 22. *in fin. vers. Est etiam obseruand. &c.
lib.* 3. Rot. penes Duran. *decis.* 347. *sub num.* 1. *vers. Ex qui-
bus &c. & d. decis.* 409. *sub num.* 24. *vers. quæ omnia &c. cum
seqq. ac decis.* 428. *num.* 4. *vers. concurrentibus præterea &c.*
& in his terminis fuit resolutum in Imolen. *Repetit. dotis* 4.
Martij 1594. *cor. Pen. d. dec.* 277. *per tot.*

Ex prædicta tamen dotis quantitate visum fuit Dominis
detrahendos esse ducat. 100. pro lucro Scipioni debito in ca-
su mortis vxoris ex pacto speciali in d. Apocha matrimonia-
12 li inter ipsos Coniuges, reciprocè conuento in vers. † *Item
e stato conuenuto &c.* in d. process. fol. 228. pag. 1. quod vali-
dè fieri potuit, *l. vnica, §. Illo procul dubio, ibique gloss. in verb.
pactionibus C. de rei vxor. act.* Rot. *de lucr. dot. quæst.* 39. *n.* 12.
vers. Tertio quia &c. cum seqq. Paris. *cons.* 127. *sub n.* 9. *vers.
quib. stantib. &c. & seq. lib.* 1. Boer. *decis.* 248. *sub n.* 1. *vers.
Et per hanc conuentionem &c. & seq. per tot.* Rot. penes Car-
din. Mantic. *decis.* 337. *num.* 10. *vers. Imò cum quis dispo-
nit, &c.*

Præterea ducatos quinquaginta pro expensis quibuscum-
que ab eo factis occasione infirmitatis, ac funeris Tisbiæ.
Nam licet maiorem summam prætendat; Tamen non satis
iustificatur, nec in quantitate, nec in qualitate, cùm vestes
lugubres in ea comprehensæ potius ex munificentia funus
ducentis, consanguineis defuncti donari soleant in illis par-
13 tibus, vt Concines attestantur, † qui sanè vsus loci in hac
materia debet attendi, Bertrand. *cons.* 309. *num.* 4. *vers. quo
vero ad vestes &c. par.* 2. Asin. *in l. Et si quis impediat §. fu-
neris causa sub num.* 7. *vers. In hac dubitatione &c. ff. de Reli-
gios. & sumpt. funer.* qui paulò supra *sub num.* 4. *vers. Hinc
etiam &c.* ex alijs dubitabilem reddit hanc prætensionem,
prout etiam Garz. *de expens. cap.* 8. *sub num.* 22. *vers. alia
vero &c.* & Mastrill. *decis.* 203. *num.* 21. *vers. secus in alijs
&c. cum seq.*

14 Nec omnes ad debitum hæredum sunt referendæ, † sed
ipse quoque maritus pro rata lucri dotalis conferre debet, vt
respondit *I. C. in l. In eum, & l. Celsus, ac vtrobiq. gloss. &
DD. ff. de Religios. & sumpt. fun. l. si vir ff. ad l. falcid. l.
quod in vxorem, §. in funus C. de negot. gest.* Rot. *de lucr. dot.
quæst.* 90. & Campeg. *in simil. tract. par.* 2. *quæst.* 61. *sub n.* 1.
vers. Cuius autem expensis &c. Boer. *decis.* 248. *num.* 9. *vers.
Et aduerte &c.* Rot. penes S. M. Greg. *decis.* 573. *sub num.* 9.
vers. Expensæ etiam funerum &c. Ideò Domini, quorum ar-
bitrio huiusmodi expensarum liquidatio † atque taxatio ex 15
bono, & æquo fienda committitur, *l. si quis sepulchrum §. fin.
& l. si quis §. æquum autem ff. de Religios. & sumpt. fun.* Præt.
de interpret. vlt. vol. lib. 3. *dubit.* 5. *interpr.* 3. *sol.* 4. *fol. mihi*
353. *num.* 7. *vers. denique funeris impensam &c.* Surd. *decis.*
255. *sub num.* 28. *vers. quæ autem, & quanta &c. cum seq.* Ca-
stil. *decis.* 103. *num.* 22. *& seq.* Mastril. *d. dec.* 203. *sub n.* 23.
*vers. & sic in casu prædicto &c. & fuit dictum in Romana suc-
cessionis* 24. *Ianuarij* 1650. *coram me in §. At quantitas illius
&c.* summam prædictam ducatorum quinquaginta in pro-
posito casu satis congruam pensatis omnibus esse censue-
runt.

Prætensa verò per Actores damna, & interesse ex hacte-
nus deductis non iustificantur, neque ratione interusurio-
rium dotalium † quia illis non debentur, Innocent. *in cap.* 16
salubriter sub num. 1. *vers. Et dicimus &c.* Hostiens. *sub n.* 5.
vers. Etiam extenditur hoc priuilegium &c. cum seq. de vsur.
Rot. penes Card. Mantic. *dec.* 171. *sub num.* 4. *vers. nam quod
vsura, &c.* & fuit latè probatum in *Roman. fruct. dot.* 12.
Maij 1625. *coram bon. mem. Coccin.* apud Fenzon. *ad Stat.
Vrbis decis.* 91. *in §. quod vero promissio, ac seqq. per tot. ac in
Rom. fruct. cons.* 16. *Nouembris* 1648. *in fin. prin. coram R. P.
D. meo Verospio.*

Neque ratione lucri cessantis, † quia non probantur re- 18
quisita necessaria iuxta doctr. Castr. *in l.* 3. *§. fin. n.* 3. *vers.
In gloss. seq. &c. ff. de eo quod cert. loc.* Lup. *ad l. Curabit. com.* 1.
§. 6. *sub num.* 114. *vers. Altera requiritur conditio &c. & seq.
C. de act. empt.* Menoch. † *de arb. ind. lib.* 2. *cas.* 119. Rot. 17
penes Mohed. *dec.* 3. *de vsur.* Nec ratione damni emergen-
tis ob census impositos super eorum bonis, & venditos eidem
Vitrico, quia non constat illud immediatè prouenisse ob
hanc ipsam causam non restitutæ dotis, iuxta *decis.* 2. eius-
dem Mohed. *de vsur.* quam sequitur † Rota reiecta opinio- 18
ne Ruin. *in cons.* 104. *sub num.* 6. *vers. si ergo &c. lib.* 4. sen-
tientis sufficere, quod constet de damno, quasi eo ipso sit
præsumen. quod si pecunia debita fuisset soluta id non fuisset
creditor passus, & penes Coccin. *dec.* 498. *per tot. & in Ro-
man. locat.* 18. *Martij, &* 29. *Aprilis* 1611. *cor. bon. mem.
Card. Horat. Lancellot. inter crim. Farin. decis.* 325. *sub n.* 5.
vers. non obstant iura exhibita, &c. & in Auenionen. pecuniar.
10. *Februarij* 1640. *cor. R. P. D. meo Bichio in §. nec releuat
probatio in genere &c.* Honded. *cons.* 50. *num.* 30. *vers. quarto
creditor &c. lib.* 1. *cum alijs relatis per modern. Roman. discept.*
987. *n.* 6. *vers. Imò neque vsura &c.*

Atque ita fuit resolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Redditionis Rationis.

Rota Martiniana Sabbati 26. *Nouembris* 1650.

ARGVMENTVM.

De redditione rationis animalium per tutorem fa-
cienda nostra pertractat decisio ad probationem
pascuorum, quæ pro illis nutriendis dicitur ne-
cessaria, cuius deinde iustificatio ex peritorum re-
latione pendere concluditur.

SVMMARIVM.

1 *Peritis standum est circa quantitatem pascuorum pro cer-
to numero animalium necessariorum, & num.* 2.
3 *Quantitas in rationibus descripta si maior fuisse prætendi-
tur ab allegante probari debet.*
*Tutor condemnari non potest ad reddendam rationem de
alijs pecuniarum summis, quàm de à se in rationibus
descriptis, nisi aliud concludenter probetur n.* 3.
4 *Blada cum hordeo lato sumpto vocabulo à Vecturalibus
confunditur.*
5 *Tutor si in vna partita remaneat debitor, in alia verè cre-
ditor creditum cum debito compensatur.*

DE-

DECISIO LXXXVII.

OBtenta per Cappellanum S. Petronillæ noua audientia super resolutionibus coram me in hac causa captis sub dieb. 10. Decembris 1646. & 14. Iunij 1649. ad fauorem Claudiæ de Fortis in Tutricem, & pro tempore Curatricem filiorum Francisci Baratelli sui viri ab ipsomet in suo testamento deputatæ, quod nimirum rationem amplius reddere non tenebatur pro quinque illis partitis, ad quas tota controuersia tunc per DD. fuerat restricta, & disputato hodie dubio, an sit recedendum à dictis resolutionibus, Domini responderunt standum esse in decisis quoad primam, tertiam, quartam, & quintam partitam, de quibus dixerunt fuisse sufficienter rationem redditam ex fusè deductis in dd. decisionibus, & inferius singillatim declaratis; In concussa etenim remanet prima partita herbarum perceptarum ex Casali Vaccareccìæ, nam licet istæ non legantur ad debitum Claudiæ, vel Felicis eius filij in rationibus ab ea redditis relatæ, cùm tamen non sint ad eius creditum descriptæ, præsumuntur consumptæ pro nutrimento 53. equarum, & circiter 35. bouum, qui in hæreditate dicti Francisci remanserant, vt apparet ex instrumento, & inuentario Claudiæ primo eius Summ. num. 1. & 2. & in 4. Summ. num. 4. pro quibus animalibus nutriendis longè maior herbarum quantitas, quàm ex dicto Casali percipi potuit necessaria erat,
1 † videlicet rubrorum centum sexaginta circiter, vt testantur plures periti in 3. Summ. Claudiæ num. 4. adeut in d. causam herbarum fuerint impensa vlterius scuta 375. circiter, vt ostenditur ex partitis inter partes concordatis, quæ propterea hinc inde mutua compensatione ommissa, merito tolluntur, vt ponderatum fuit in *d. prima decisione huius causæ 10. Decembris 1646. in §. partita enim herbarum, & in d. 2. decis. 14. Iunij 1649. in §. quia quoad partitam cor. me.*

Nec releuat dicere, quòd ex eodem Casali tot herbæ percipiebantur, quæ pro dictis animalibus sufficerent vltra quantitatem venditam, quia contrarium colligitur, ex quo idem Casale in Instrumento locationis in Summ. Claudæ num. 3. non excedere rubra 187. elicitur, & concordant
2 attestationes Peritorum † de quantitate pascuorum in similibus Casalibus assignari solita in dicto Summ. Claudiæ *n. 8. ac firmatur etiam in d. 2. decis. §. & sic non obstat cor. me.*

Sed de 2. partita mandarunt Domini magis sufficientem rationem reddi, quæ concernit fructus receptos ex Casali Turris nouæ anno 1618. & expensas eodem anno factas per Franciscum Barattellum virum Claudiæ, tanquam Bizzarri principalis d. Casalis Conductoris fideiussorem, pecuniasque à dicto Bizzarro solutas vigore præcedentis inter eos initæ conuentionis, de quibus omnibus constat ex apochis, & instrumentis in Summ. Capellani *num. 8. vsque ad num. 10.* inclusiuè; quia de ista partita non fuisse rationem sufficientem redditam patet ex instrumentis supradictis signanter sub die 24. Nouembris 1618. stipulatis; & in alio Instrumento Summ. eodem num. 8. 9. & 10. apparet eundem Bizzarum cessisse, & renunciasse filijs, & hæredibus Francisci Baratelli sui fideiussoris omnes fructus, & effectus supranominati Casalis tam ab ipso cedente, quàm à Francisco perceptos, & percipiendos, necnon etiam vnam vineam in agro Tusculano, & domum in Vrbe, seu pretium ex venditione horum corporum redigendum, vt in eis ibi legitur; Attamen, quod ex fructibus eodem anno 1618. perceptis post mortem dicti Francisci sequutam die 10. Iunij eiusdem anni, quantitas frumenti, & hordei ad hæredes eiusdem Francisci peruenerit, ac à Felice filio suo vendita fuerit, manifestum sit ex libris publicorum officialium, quorum partitæ in allegato Summ. Cappellani num. 1. oculis legentium subijciuntur, & num. 4. datur ipsius Claudiæ depositio, quod ad hæredes Francisci sui viri ex prædictis causis cessionis, d. vinea in agro Tusculano inter alia bona Bizzari peruenerit; quæ corpora cùm in calculo ad creditum hæreditatis d. Francisci relata non fuerint, dici non potest in hac 2. partita rationem fuisse redditam, & propterea de dictis effectibus supradicti Casalis denuo esse reddendam prout etiam de alijs rebus, quas ad Claudiam, & hæredes Francisci Barattelli patris dicti Felicis post obitum illius peruenisse probabitur.

Similiter quoque eisdem incumbit docere de omnibus per eos solutis, & impensis pro Bizzarro cessore dictorum effectuum, quæ hactenus in d. calculo descripta non fuerunt; Itaque reddita quoad hanc 2. partitam magis sufficienti ratione reliquas partitas, vt supradictum est Domini approbarunt, & sic tertiam concernentem fructus eiusdem Casalis Turris nouæ perceptos anno 1619. † dum non iustificatur 3
concludenter maiorem quantitatem descripta in dd. rationibus, ad Claudiam, seu hæredes Francisci peruenisse, vt necessarium esset ad eam condemnandam, Alex. *in l. 1. n. 22. ff. de eden.* Soccin. *cons. 24. num. 35. lib. 1.* Rota *in Nepesina Tutelæ 22. Aprilis 1622. cor. bon. mem. Francisco Vbaldo, & decis. 380. num. 3. & 4. part. 4. recent. tom. 2.*

Nec refert, si dicatur non fuisse de herbis ex d. Casali eodem anno desumptis, rationem redditam, nam licet non fuerit de eis facta mentio specifica in dd. rationibus Claudiæ, fuerunt tamen ad creditum hæreditatis descripta scuta 2560. pro redditibus lanæ, & agnorum ex ouibus bis mille perceptis, pro quarum nutrimento herbæ vsque ad finem Maij consumptæ remanserunt; Neque enim alia apparet descripta ad debitum hæreditatis expensa pro dictis ouibus præter eam, quæ æstiuo tempore in montibus facta fuit, vt patet ex partitis datis in Summ. Claudiæ num. 5. & fuit dictum in præallegata 2. decisione in hac causa facta *in §. similiter placuit DD. cor. me.*

Quoad quartam partitam tangentem bladam recollectam ann. 1620. in prætensa quantitate rubrorum octingentorum, d. decisiones etiam confirmatæ fuerunt, quia attestatio officialis Annonæ fauet Claudiæ in eius Summ. num. 5. neganti fuisse tantam quantitatem ab ipsamet perceptam, ac insuper diminuitur, si detrahatur quantitas necessaria pro seminibus; eo magis quia contingere potuit ex varietate mensuræ diminutio, quàm plures periti in Summ. Claudiæ num. 6. decem pro centenario importare affirmant, hordeumque cum blada benè pro grano largo modo † à Vectu- 4
ralibus comprehendi dum illam separatim ad Vrbem aducctam fuisse non constet, vnde facilis remanet iustificatio huius partitæ in dictis rationibus ad creditum hæreditatis descripta in rubris 539. ÷ eo anno venditis, vt dicitur in relatione Periti in 31. partita reseruata, & deducitur in vtraque decisione huius causæ, *in §. quamuis etiam, & in §. pariter Domini dixerunt cor. me.*

Quinta denique partita visa fuit Dominis pariter substineri, concernens integram redditionem rationis, quoad equos, & boues, quia licet ex inuentario hæreditatis Francisci appareat in ea remansisse equas 53. & boues 35. boues 12. fuisse Lanionibus venditos, & alios 23. Camillo Bonauenturæ, ostenditur in 4. Summ. Claudiæ n. 5. Equæ verò 20. pretio scutorum quindecim pro qualibet venditæ fuerunt Michaeli Riofredo, vt testatur relatio Periti in quinta partita reseruata, & ideò quamuis deficiant residuæ 32. equæ, adhuc computatis istis ad valorem venditarum pro scutis 495. nihil obest Claudiæ tanquam declaratæ in dd. rationibus creditrici in maiori summa, † vt fuit consideratum in 5
decisionibus, quæ hodiè reuidentur, accedentibus etiam firmatis *in §. finali d. decisionis* circa fidem, & integritatem eiusdem Claudiæ. Et ita vtraque &c.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Piscieñ. Beneficij.

Rota Martiniana Sabbati 26. Nouembris 1650.

ARGVMENTVM.

Præsentatus à maiori parte Patronorum est instituendus, & maior pars Patronorum solùm est consideranda non in abstracto, sed illorum actualiter præsententium. Iuspatronatus Gentilium, & non hæreditarium ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad beneficium quæ probare debeat ad hoc, vt veniat instituendus.*
2 *Præsentatus qui habet maiores voces est instituendus.*
3 *Patroni qui actualiter præsentarunt sunt solùm attendendi ad effectum instituendi habentes maiores voces.*
4 *Præsentationem spectare ad Patronos probatur ex præsentationibus continuatis, & effectum sortitis iuncta præcipuè ordinarij sententia.*
5 *Confessio donantis ante donationem facta præiudicat Donatario, & ab eo præsentati.*
6 *Fœminæ, & earum descendentes non admittuntur ad præsentandum in iurepatronatu gentilitio, vel mixto.*

7 *Ius-*

7 *Iuspatronatus quod sit Gentilitium probatur ex obser-uantia, & ex eo, quod fœmina non præsentarunt & num. 9.*

8 *Filius non potest præsentare cum Patre in iurepatronatu hereditario.*

10 *Iuspatronatus quod sit Gentilitium probatur si filius vnà cum patre præsentauit, & n. 8.*

Amplia etiam si filium, & hæredem se nominauerit n. 10. & 11.

12 *Præsentatus sufficit ad hoc, vt instituatur, quod probet præsentantem descendere ab existente in quasi possessione præsentandi.*

DECISIO LXXXVIII.

ORta controuersia super Beneficio simplici Sanctissimi
Crucifixi, & S. Mariæ Magdalenæ in Ecclesia S. An-
dreæ de Monte Carolo inter Franciscum de Carolis infor-
mantem præsentatum à Iacobo, & alijs de eadem fami-
lia tamquam Patronis pro duabus ex quatuor vocibus, &
Franciscum de Tholomeis habentem similem præsenta-
tionem à Tholomæo, & Ioanne de Tholomæis vti Do-
natarijs Caroli de Masseis Compatroni pro vnica voce
tantum. Proposui dubium, An & quis esset instituendus;
1 & ad fauorem Francisci de Carolis responsum fuit; † Is
enim docet de Clericatu per litteras patentes sui Ordinarij,
de vacatione Beneficij ex fide obitus Francisci Ionij vlti-
mi possessoris secuti de mense Nouembris 1648. de exi-
stentia Iurispatronatus ex instrumento fundationis, &
donationis cum successiuis præsentationibus datis in
Summario *num.* 3. & demum de pertinentia ad fauorem
dictæ familiæ de Carolis, à qua intra legitima tempora
præsentatus fuit per confessionem authorum partis aduer-
sæ, ita vt meritò veniat instituendus, *c. decernimus, &
cap. Monasterium, 16. quæst. 7. c. cum Bertholdus*, & ibi Abb.
num. 12. de re iud. Rota *dec. 337. num. 1. par. 2. recent. & de-
cis. 15. eod. num. & num. sequenti par. 5. & in Mutinen. Be-
neficij 27. Martij 1648. cor. bo. me. Arguelles.*

Nec refert, quod etiam Franciscus de Tholomæis ha-
beat similem præsentationem à Tholomæo, & Ioanne
de Tholomæis donatarijs Caroli de Massæis, nam cùm di-
ctum Iuspatronatus non spectaret ad ipsum Masseum nisi
pro vnica tantum ex quatuor vocibus, pro duabus verò ad
familiam de Carolis sequitur, quod præsentatus à dictis Tho-
lomeis non possit concurrere cum informante, quia habens
2 † pro se maiorem calculum vocum semper instituì, & præ-
ferri debet, *cap. 3. iuncta glossa verb. qui minoribus de iurepa-
tronat.* Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. num. 257.* Mantic.
decis. 86. num. 4. Duran. *decis. 94. num. 8. & in recent. decis.
202. num. 1. par. 2. & decis. 2. num. 4. decis. 275. num. 1. &
decis. 280. eod. num. & seqq. par. 7. cum alijs pluribus relatis in
Comen. Capella 27. Aprilis 1648. & 26. Februarij 1649. co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano.* Ad quem effectum non
3 venit attendendus Patronorum numerus in abstracto, † sed
eorum tantum, qui actualiter præsentarunt, vt notat Dec.
cons. 127. num. 4. Duran. *decis. 199. num. 10. & decis. 230.
num. 5.* & fuit dictum *in Velliterna Cappellania 27. Aprilis
1622. cor. bo. me. Manzanedo.*

Prædicta autem veritas non potest reuocari in dubium.
Tum attentis pluribus præsentationibus continuatis, & ef-
fectum sortitis iuncta etiam sententia Ordinarij, vt in Sum-
mario *num. 4. & seq.* ex quibus constat familiam de Carolis
semper præsentasse pro dictis duabus ex quatuor vocibus,
4 † illam verò de Masseis pro vnica voce tantùm, Rota *dec. 124.
ad fin. par. 1. in recent. in Sulmonen. Beneficij 25. Iunij 1646.
coram R. P. D. meo Pentingero, & 10. Martij 1649. coram
bon. mem. Arguelles, & in Gerunden. Beneficij 11. Martij
1648. coram me, & passim in alijs.*

Tum etiam confessione explicita Pauli Antonij, necnon
Caroli eius filij, qui in præsentationibus annorum 1525. &
1579. respectiuè expressè declararunt, vnam ex quatuor
vocibus ad ipsos spectare, duas verò ad familiam de Ca-
rolis, quæ confessiones emissæ ab authoribus donantis
longè ante donationem plenè probant in præiudicium
5 donatarij, † & ab eo præsentati, vt in terminis Iurispatro-
natus firmauit Rota coram Buratt. *decis. 183. num. 6. & seq.
& decis. 792. num. 4. & in recent. decis. 336. num. 22. par. 5.
in d. Sulmonen. Beneficij 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo
Pentingero, & in Comen. Cappella 27. Aprilis 1648. cor. Re-
uerendiss. D. meo Decano.*

Minus obstat, quod Franciscus de Tholomeis aduersarius
habeat quoque præsentationem ab illis de Pardinis Geminia-
nis, & Nucconnis descendentibus ex fœminis familiæ de
Carolis, nam vltra quod non apparet illos, aut eorum
authores vllo vnquam tempore præsentasse, & existere
in possessione præsentandi, cessat difficultas, dum versa-
mur in patronatu gentilitio, vel mixto, in quo fœminæ,
& descendentes ex eis non admittuntur, † cum in eis deficiat 6
huiusmodi qualitas Ferrett. *cons. 132. num. 3. lib. 1.* Peregr.
cons. 33. n. 21. lib. 1. Rotam coram Buratt. *decis. 183. n. 23.
& in recent. decis. 208. n. 1. par. 7.*

Quod autem Iuspatronatus sit gentilitium benè † deduci- 7
tur ex obseruantia Gabr. *cons. 196. n. 6. lib. 2.* Rota *in Flo-
rentina Iurispatronatus de Ricasolis 10. Martij 1603. cor.
Lancellotto penes Moder. de iurepatr. lib. 4. cap. 1. num. 71.
& decis. 196. n. 9. & seqq. par. 6. recent.* cum alijs adductis per
Gratian. *discept. forens. lib. 3. c. 521. num. 19. & seq.* Etenim
de anno 1579. Martinus pater, & Andreas, & Iulius eius
filij præsentarunt simul cum alijs de familia de Carolis sub
espressa mentione, quod Iuspatronatus ad ipsos specta-
bat pro duabus ex quatuor partibus, quod non conuenit
patronatui hæreditario, † in quo cùm filius non possit esse 8
hæres patris viuentis, consequenter vnà cum patre præ-
sentare non valet, vt ponderauit Rot. coram Buratt. *d. dec.
183. num. 16. & 17.* & ibi Add. *num. 27. & in recent. decis.
166. n. 14. p. 6.* & probat Gratian. *d. c. 521. n. 23. & seq.*

Imò cùm de dicto tempore existerent filiæ Horatij de Ca-
rolis hæredes testamentariæ Iuliani Alterius ex compatro-
nis, quæ tamen non præsentarunt, prout etiam seruatum
fuit in successiuis vacationibus, in quibus nec ipsæ, neque
etiam descendentes earum, minusque Lauinia mater Se-
bastiani Pardini fuerunt admissæ, quamuis de existentia de
tempore dd. vacationum concludenter doceatur in Summ.
num. 10. & 11. † Ex hoc insurgit concludentissimum argu- 9
mentum Iuspatronatus esse gentilitium Ferret. *cons. 132.
n. 3. lib. 1.* Calder. *cons. 15. per tot. de iurepatr.* Rot. *dec. 288.
n. 6. par. 5. in recent.* & apud Moder. *de iurepatr. decis. 120.
num. 11. Florentina canonicatus 14. Maij 1629. coram Emi-
nentiss. Verospio, Florentina Iurispatronatus 14. Februarij
1639. cor. Merlino, & in Lauden. Iurispatronatus 22. Maij
1643. cor. R. P. D. meo Cerro.*

Nec quicquam facit, quod Iacobus, & Io: in præsentatio-
ne facta de anno 1525. se enunciauerint filios, & hæredes
patris, † quia cùm & ipsi essent de eadem familia, vt constet 10
ex supradictis Iuspatronatus esse gentilitium, talis qualitas
censetur apposita demonstratiuè, non autem taxatiuè Rot.
d. decis. 166. n. 2. par. 6. recent. & decis. 104. num. 4. & 5.
apud d. Moder. *de iurepatr.* vel ad summum esset intelligen-
da de hæredibus sanguinis, itaut Iuspatronatus sit mix-
tum, † quod sufficit pro exclusione descendentium ex fœ- 11
minis Rot. *dicta dec. 166. num. 21. par. 6. & decis. 70. n. 5.*
post Moder. *de iurepatr.*

Et eo faciliùs inclinarunt Domini ad fauorem Francisci de
Carolis, quia ad effectum, vt præsentatus sit instituendus
sufficit probare, quod præsentatus descendat ab existente
in quasi possessione præsentandi, prout descendat Iacobus,
& alij, † qui ipsum præsentarunt *iuxta text. in cap. consulta-* 12
tionibus de iurepatr. Rot. *decis. 337. num. 3. par. 2. recent.* &
coram san. mem. Gregor. *decis. 349. num. 1.* & ibi Add.
*num. 6. & firmatum fuit in Mediolanen. Beneficij 31. Ianuarij
1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Terdonen. Iu-
rispatronatus 17. Iunij 1647. coram me.*

Et ita altera tantum, &c.

R. P. D. BICHIO.

Cracouien. Præpositurae S. Floriani.

Lunæ 28. Nouembris 1650.

ARGVMENTVM.

Fundator beneficij de iurepatronatus si certam in illo qualitatem requisiuit, ea debet tempore præsentationis, non autem antea, vel postea interuenire. Quam autem probationem facere debeat præsentatus ad tale beneficium in principio decicisionis videbis.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad beneficium de iurepatronatus quid iustificare debeat, vt consequatur institutionem.*

2 *Va-*

2 *Vacatio beneficij per obitum alicuius probata venit vbi quis se illius vacatione institutionem obtinuit.*
3 *Iuspatronatus ad probandum leuiores sufficiunt probationes vbi ordinarius non est in causa, & non agitur de libertate beneficij.*
4 *Præsentatio ad beneficium iurispatronatus fieri potest per litteras patentes maioris partis patronorum.*
5 *Approbans aliquem vti talem, illum postea negare non potest.*
6 *Præsentatus vbi non habet qualitatem requisitam institui non debet, eiusque præsentatio dicitur inutilis.*
7 *Qualitas primæ donationis censetur in secunda repetita, vbi prima in illa fuit inserta.*
8 *Donationem alteram, primam non reuocare sufficit, vt qualitates in vtraque apposita seruari debeant.*
10 *Qualitas à Fundatore iurispatronatus requisita de tempore præsentationis adesse debet.*
Amplia quia non sufficit si postea superueniat, vel antea præcesserit n. 9. 11. & 12.
13 *Nomen solius Honorificentiæ, & proprio marte assumptum omni caret effectu.*
14 *Præsentatus habens maiorem partem vocum præferri debet.*

DECISIO LXXXIX.

CVncta ad obtinendam institutionem necessaria nempè vacatione Præposituræ de qua agitur, Iuspatronatus præsentantium, præsentationem instituendi, eiusque habilitatem concurrere Rota censuit ad fauorem Stanislai,
1 † quem propterea particulari dubio desuper proposito instituendum esse respondit *iuxta tex. in cap. Monasterium 16. quæst. 7. cap. cum Bertoldus*, vbi Abb. *num. 12. de re iudicat. cap. dilectus ibique gloss. verb. plus iuris de offic. deleg. aliosque allegatos in dec. 337. n. 1. p. 2. recent. dec. 87. n. 1. p. 7.*

Vacatio enim per obitum Iacobi Vstiensis huius Præposituræ vltimi possessoris, negari non potest à Sigismundo
2 † aduersario, qui ex eadem vacatione Præposituram ab Ordinario licet minus rectè obtinuit Aegid. *decisione 268. & decisione 596.* Card. Mantic. *dec. 132. num. 1.* Baratt. *decis. 255. num. 10.*

Iurispatronatus Vniuersitatis, & Academiæ, quæ Stanislaum præsentauit, probatur ex Regia donatione Apostolicæ authoritatis robore confirmata, necnon sententia Reuerendissimi Episcopi Cracouiæ pro aduersario lata, quæ eo magis sufficiunt, quia cùm non agatur de libertate beneficij,
3 † nec Ordinarius sit in causa leuiores probationes admittunt, Card. Mant. *decis. 350. in princ.* Card. Caualer. *decis. 89. num. 3.* Rot. *inter recent. decis. 179. num. 4. par. 3. & in Conchen. beneficij 11. Ianuarij 1636. coram Eminentissimo Domino Cardinali Panzarolo.*

Præsentatio Stanislai facta intra legitima tempora à maiori parte Accademiæ apparet ex publico instrumento Summ. Stanislai *num. 3.* vbi habetur, quod septemdecim suffragia professorum, quibus Rector Academiæ, addidit suum, illum elegerunt, & præsentari mandarunt prout successiuè præsentatus fuit Episcopo mediantibus litteris patentibus di-
4 cti Rectoris † Sum. ibidem *num. 4.* per quas fieri præsentationem potuisse probat *tex. in c. ea noscitur, de his quæ fiunt à Prælat. sin. consens. capit.* & notat Lambert. *de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 4. art. 16. per tot. fol. mihi 495.* Rot. *in Seguina Iurispatronatus 11. Martij 1648. coram R. P. D. meo Pentingero.*

Habilitas tandem Stanislai, quo ad Clericatum non controuertitur, quo verò ad alias duas qualitates à donationibus Regijs requisitas, videlicet quod sit è gremio Canonicorum S. Floriani, & in Academia publicus professor apparet, quia talis fuit assertus nedum in conuocatione Academiæ, ac in prædictis litteris patentibus Rectoris, sed etiam in appellatione alijsque actis iudiciarijs ipsiusmet ad-
5 uersarij, † qui propterea id hodie negare non potest, Felin. *in cap. cum inter. num. 11. vers. vnde generaliter de except.* Bart. *in l. cum mulier num. 5. vers. propterea ff. solut. matrim.* Menoch. *de adipisc. remed. 4. num. 555.* Surd. *decis. 104. n. 5. & seqq.* Cassador. *dec. 3. n. 4. de procurat.*

Non obstat, quod etiam Sigismundus aduersarius fuerit nominatus, & ab Ordinario institutus, quia institui non debuit cum maior pars Academiæ Stanislaum præsentauerit, & Sigismundo præter quod negatur esse professor actu laborans, desit altera ex qualitatibus in donationibus
6 Regijs requisita † sine qua eius præsentatio inutilis est, Seraph. *decis. 1270. num. 2.* Mant. *decis. 115. num. 3.* Rot. *in recent. decis. 15. num. 1. & 3. part. 2.*

Deest nimirum quod sit è gremio Canonicorum Sancti Floriani, vt donatio Regis Sigismundi requirit. Nec eadem qualitas censetur remissa, eò quòd in posteriori donatione Regis Stephani illius mentio non fiat, quia cùm hæc sit relatiua ad primam donationem, ibi, *secundam ordinationem Serenissimi Regis Sigismundi Augusti prædecessoris nostri &c.* qualitates in eadem prima donatione appositas repetisse censetur: † maximè quia in secunda primæ tenor 7
est insertus, *l. asse toto, ff. hæred. inst.* Cephal. *cons. 253. n. 26.* Osasch. *decis. 178. num. 5.* Surd. *decis. 291. num. 10.* Rot. *decis. 362. num. 4. decis. 403. num. 2. part. 1. recent.* ac vtraque donatio à Legato Apostolico fuit simul, & semel confirmata, & sufficeret quod secunda non deroget primæ, † vt qualitates 8
in vtraque appositæ seruari debeant, Suar. *de leg. lib. 6. cap. 27. num. 13.* Sanch. *de matrim. lib. 2. disput. 24. num. 7.* Bart. *in extrauag. ad reprimendam verb. non obstantibus num. 7. & 9.* Menoch. *cons. 187. num. 38.* Aldouin. *cons. 1. num. 84.* Rot. *decis. 260. num. 4. ibique add. num. 19.* coram san. mem. Greg. XV.

Quod verò Sigismundus olim fuerit Canonicus S. Floriani non releuat, quia talis esse desijt longè antequam Præpositura controuersa vacaret per dimissionem dicti Canonicatus, & alterius † Præposituræ S. Nicolai cum egressu ab Ec- 9
clesia S. Floriani assecutionem, *cap. de multa*, & ibi Abb. *n. 16.* Anchar. *num. 3. & alij communiter de præben. Clem. gratiæ*, & ibi Vitalin. *num. 43. de rescript.* Rot. *decis. 81. num. 6. decis. 92. n. 2. part. 1. recent.* & oportet qualitatem requisitam à fundatore præsertim † laico adesse de tempore præsentationis, 10
Guttier. *cons. 1. n. 12. vers. vel ab homine Ecclesiastico*, Lotther. *de re benef. lib. 2. quæst. 47. n. 15.* post Barbat. *cons. 33. n. 24. in fin. lib. 2.* Rot. *decis. 216. n. 5. part. 2. rec. decis. 4. num. 11. & 14. apud Peniam*, itaut sicuti non prodest † si postea superueniat, *cap.* 11
si eo tempore de rescr. in 6. Guttier. *d. cons. 1. num. 15.* Roder. Suarez. *allegat. 12. n. 23.* Paris. *de resign. lib. 4. quæst. 1. n. 14.* ita nec si præcesserit † iuxta theoricam quam ex text. *in l. Lucius cum l. seq. ff. fideicommiss. libert.* tradit Bart. *in l. centesimus, §. si ita stipulatas num. 11. ff. verbor. oblig.* Surd. *cons. 445. num. 20.* Castill. *decis. 39. sub num. 4. ibi, & continuatio ipsius lib. 1.* Gratian. *discept. 976. num. 4. & 29.*

Nihil suffragante, quod Sigismundus ad hunc iactet speciosum titulum Cancellarij Sitadieensis, quia tamquam nomen suo marte assumptum, & † solius honorificentiæ omni 13
caret effectu, *l. 2. §. sed si sint sui, ff. ad Tertull.* Bald. *in l. fin. §. in computatione num. 19. Cod. iur. delib.* Ias. *cons. 192. sub num. 29. lib. 2. & Cicero de claris Oratoribus*, ait, *non est habere honorem, si honoris tantum nomen habeas.*

Quapropter gratis allegatur, quod Sigismundus sit præferendus, quia magis emeritus in profitendis lectionibus, in expediendis disputationibus, & in promouendis tam publicis, quam priuatis studijs. Horum namque meritorum discussio cadit in persona habente de cætero qualitates in fundatione præscriptas, qualis vt supra dicebatur, non est Sigismundus; est autem Stanislaus, † qui præferendus 14
etiam quia habet maiorem partem vocum ex allegatis in alia decisione huius causæ, quibus additur Lambert. *de iurepatr. lib. 2. part. 3. quæst. 4. art. 1. n. 1. ad med. fol. 934.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæst. 11. num. 132. & seq.* Rot. *in Pampilonen. Parochialis 20. Martij 1645. coram R. P. D. meo Pentingero.*

Et ita decisum Stanislao tantùm informante citato tamen pluries, & expectato diù Sigismundo aduersario.

R. P. D. CERRO.

S. Rot. Rom. Decano.

Vrgellen. Decanatus, & Canonicatus.

Veneris 2. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Manutentio concēdi debet anteriori possessori, an autem possessioni anteriori censeatur quis renunciasse per possessionem posterius apprehensam, clarè demonstratur; & quid dicendum esset si possessio posterior negaretur apprehendi potuisse ob longam distantiam, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio anterior beneficij ex quibus iustificata remaneat.*

2 *Ti-*

2 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

3 *Possessionum multiplicatio datur in beneficialibus, quemadmodum datur multiplicatio titulorum.*

4 *Per Possessionem posterius apprehensam, non censetur quis renunciasse anteriori possessioni prius acquisita.*

5 *In Iudicio possessorio sola possessio suffragatur nec est necessaria productio, & discussio tituli, sed nudum factum attendi debet.*

6 *Possessio quando negatur apprehendi potuisse ob longam distantiam, debet huiusmodi negatiua concludenter probari excludendo possibilitatem in contrarium.*

7 *Possessio beneficij, qua negatur apprehendi potuisse ob longam distantiam, sufficit ad effectum manutentionis, vt vigore alterius tituli antecedenter apprehendi potuerit.*

DECISIO XC.

1 FRancisco informanti censuerunt Domini dandum esse mandatum de manutenendo, quia † probat eius anteriorem possessionem Decanus, & Canonicatus controuersi non solum ex confessione Iacobi collitigantis emissa in monitorio ipsi transmisso, sed etiam ex sententia immissionis ad illius fauorem prolata, & Declaratoria contra ipsum promulgata, ob non dimissam possessionem, & restitutos fructus eius *Summ. num.* 1. 2. *&* 3. ex quibus propterea sufficientem desumi illius iustificationem plenè probatur *ex decisione huius causa super manutentione coram R. P. D. Celso* 10. *Martij proxime præteriti.*

Nec obstare poterit, quod sub die 20. Maij 1648. & sic post dictum monitorium præsentatum 16. Martij antecedentis ipse adiuerit executorem prouisionis Apostolicæ per eum impetratæ certo modo, & petierit ab illo sibi tradi veram, & actualem possessionem Canonicatus, Præbendæ, & Decanatus, de quibus agitur, atque ideò deduci posse videatur, vel prius nullam habuisse possessionem, vel illi penitus renunciasse.

2 Placuit enim responsio, † quod in Beneficialibus sicut datur multiplicatio titulorum, Felin. *in cap. in nostra n.* 2. *de rescript.* Cassador. *decis.* 21. *n.* 5. *super regul.* Put. *dec.* 346. *n.* 2. *lib.* 1. *in correct.* Rota penes Posth. *de manut. dec.* 402. *n.* 9. *& postremo in Lucana Cappellania* 4. *Aprilis proximi præteriti co-*
3 *ram R.P.D. meo Bichio* §. *non obstat quod Sbarra.* † Ita etiam multiplicatio possessionum, Rota *dec.* 205. *n.* 1. *&* 2. *p.* 1. *di-*
4 *uers. & in rec. dec.* 283. *n.* 6. *&* 7. *p.* 8. † Ac proinde ex huiusmodi instantia benè inferri non valet negatiua alterius possessionis, quæ ex alia causa, alioque titulo procedere potuit. Nec exinde illi renunciasse censetur, quia acquisitio nouæ possessionis de manu executoris non contradicit retentioni antiquæ ex alio titulo prius acquisitæ, posterior enim acquiri potuit cumulando possessionem possessioni, & propterea vtraque de per se est considerabilis cum præsumi debeat nouam sine dimissione præcedentis acquirere voluisse, prout sibi vtilius erat, ex allegatis per Rotam coram san. me. Greg. *decis.* 307. *n.* 11. coram bon. mem. Butatto *decis.* 623. *n.* 5. *&* 6. *ac melius firmatum fuit in Alexandrina Archipresbyteratus* 28. *Iunij* 1627. *cor. bo. me. Merlino in rec. dec.* 97. *n.* 16. *&* 17. *p.* 5. *repetit.* penes Posth. *ubi supra dec.* 57. *n.* 14. *&* 15.

Ideoque non facit, quod dictus executor nulliter, & attentatè processerit lite pendente non citato Iacobo in litteris specificè nominato. Quia Franciscus pro obtinenda manutentione non innititur possessioni habitæ ab executore, sed possessioni anteriori, vt supra comprobata, per confessionem partis, quæ capta præsumitur, vt dictum est, vi-
5 gore alterius antecedentis prouisionis, † & sic probata suffragatur in hoc summatissimo possessorio, in quo nec productio, nec discussio tituli est necessaria, sed nudum factum attenditur, Rota *decis.* 175. *n.* 1. *p.* 4. *diuers. cum alijs congestis in dicta Lucana Cappellania coram R. P. D. meo Bichio*, §. *hæc autem omnia.*

Et hinc multo minus releuare videtur, quod à die 7. Martij 1648. quo litteræ expeditæ fuerunt vsque ad præsentationem dicti monitorij secutam 16. eiusdem non intercesserit tempus sufficiens ad apprehendendam possessionem ob longam distantiam Ciuitatis Vrgelleñ à Curia.

6 Quia præter, † quod huiusmodi negatiua concludenter probari debet excludendo possibilitatem in contrarium, *iuxt. reg. cap. in præsentia de probat. cum cæteris adductis in Senogallien. Saluiani* 3. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Corrado*, §. *fides enim exhibita.* Cessat obiectum ex deducta præsumptione alterius tituli cuius vigore possessio antecedenter apprehendi potuit, vt firmauit Rota *in Aquilana Cappellania* 3. *Iunij* 1558. *coram Quirroga relata per Garz. de benef. p.* 4. *cap.* 2. *n.* 50. *& in Placentina Cappellania* 21. *Martij* 1601. *coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio apud Posth. vbi supra decis.* 402. *num.* 9. Et ita vnica tantum, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Ianueñ Attentatorum.

Veneris 2. *Decembris* 1650.

ARGVMENTVM.

Attentata dicuntur gesta coram Iudice, à quo causa fuerat auocata, & an ignorantia huiusmodi auocationis causæ suffragari possit, ne gesta coram illo per viam attentatorum reuocari possint, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Attentata in primis, & ante omnia veniunt reuocanda.*

2 *Causa semel effecta curialis à curia extrahi, & ad partes reuerti non potest sine rescripto Pontificis.*

3 *Attentata dicuntur gesta coram Iudice, à quo causa fuerat auocata.*

4 *Ignorantia, quod causa fuerit à Iudice auocata, excusat quidem à pœna, sed non impedit quin gesta coram illo per viam attentatorum reuocari possint.*

DECISIO XCI.

LIcet Ioannes Antonius Saulus, post varias sententias reuocatorias mandati executiui pro scutis 8524. contra Leonardum Spinolam ad eius fauorem relaxati à Magistratu Cambiorum Ciuitatis Ianuæ, introduxisset causam appellationis in Curia coram A. C. ibique pariter succubuisset; Nihilominus perinde ac si præfata gesta non essent, adiuit prout in prima Vicarium Curiæ Archiepiscopalis eiusdem Ciuitatis, & non obstante oppositione rei iudicatæ, quodque causa esset effecta Curialis, ab eo obtinuit aliud consimile mandatum executiuum, ad effectum deponendi, *Summario Informantis num.* 2. Ab illius relaxatione reclamauit Leonardus, & de nullitate dixit, ac præuia auocatione tam à prædicto Vicario, quàm ab alijs quibuscumque Iudicibus obtinuit à Signatura mihi committi causam præfatæ nullitatis, & appellationis: verum quia Saulus ad vlteriora procedi curauit coram Carolo Fabritio Iustiniano Præposito Ecclesiæ Cathedralis eiusdem Ciuitatis vti asserto Iudice delegato, *eodem Summ. num.* 4. *&* 5. Ideò proposui dubium. An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & affirmatiuè fuit resolutum, quia omnia supra deducta gesta fuerunt coram dicto Vicario postquam causa deuoluta fuerat ad Curiam per appellationem interpositam coram A. C. ab eodemmet Saulo, & proindè à labe attentatorum
excusari non valent, † quæ propterea in primis, & ante 1
omnia veniunt reuocanda, *per text. in rubr. & tot. tit. ff. & C. vt lit. pend.* Lancellot. *de attent. lit. pend. c.* 2. *in præfat. n.* 296. *& seq.* Rot. *in Bonon. attentatorum* 26. *Iunij* 1635. *cor. bon. me. Merlin.* §. *secundum fuit, in Bonon. pecuniaria, seu attentatorũ* 28. *Aprilis* 1643. *cor. R.P.D. meo Bichio*, §. *quia lite, in Vicen. beneficij, seu attentatorum* 7. *Februarij* 1648. *coram R. D. meo*
Decano, & alibi passim, † causa enim semel effecta Curia- 2
lis à Curia extrahi, & ad partes reuerti non potest sine rescripto Pontificis, Vesti. *in prax. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 12. Marchesi. *de Commission. tit. de Commis. deuol. caus.* ad Rom. Cur. *cap.* 1. §. 1. *num.* 17. *&* 18. *fol. mihi* 364. *cum alijs allegatis in Luceorien. attentatorum* 26. *Iunij* 1648. *coram me* §. *final.*

Idque certius respectu eorum, † quæ gesta probantur post 3
auocationem causæ ab eodem Vicario, & alijs quibuscumque Iudicibus, eiusque commissionem à Signatura mihi directam, dum enim exhibita coram supradicto Iudice delegato, sub die 6. Iulij præteriti speciali attestatione præfatæ auocationis, & commissionis subscripta per Eminentiss. D. Cardinalem eiusdem Signaturæ Præfectum, ipse non abstinuit, vt par erat, sed nimis animosè ad vlteriora processit, clariora redduntur attentata, *cap. non solum de appellat. in* 6. quod in puncto expendit Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 465. *num.* 4. *cum alijs in similibus terminis congestis in Romana fideicom. seu attentatorum* 11. *Februarij* 1647. *coram bon. mem. Arguelles*, §. *siquidem attentata.*

Nec

Nec vllo modo excusari poterit prætextu ignorantiæ;
4 † nam præter quod dicta commissio obtenta fuit in plena Signatura, illius scientia concludenter probatur ex præfata exhibitione; & in omnem casum ignorantia excusaret quidem à pœna, sed non impediret illorum reuocationem per viam atteutatorum, *vt responsum fuit in Valentina prapositura* 10. *Maij* 1626. *cor. bon. mem. Cardinali Verili, in Romana vinea* 30. *Maij* 1644. *coram R.P. D. meo Royas, & in Melenitana Commenda de Vaours* 1. *Iulij prateriti coram me §. fin.*

Atque ita vnica tantùm, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bisuntina Thesaurariæ.

Luna 5. *Decembris* 1650.

ARGVMENTVM.

Possessio quando est probata concedenda venit manutentio, clausula, *sine praiudicio litterarum Apostolicarum*, quid importet, Beneficij possessio non est capienda capitulariter, si non habeat stallum in Choro, nec vocem in Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Possessio iustificatur ex Instrumento publico, illius apprehensionis, alio non possidente.*
2 *Possessio benè iustificatur ex confessione partis aduersa.*
3 *Clausula*, sine præiudicio executionis litterarum Apostolicarum, *quid importet.*
4 *Manutentio quibus concurrentibus non possit denegari.*
5 *Actus facti, appellatione pendente non releuant.*
6 *Actus turbatiui, & attentati non veniunt attendendi.*
7 *Possessio, quando est capienda capitulariter, & non fuit sic capta, non est manutenenda.*
8 *Beneficij possessio, quando non capienda sit capitulariter.*
9 *Beneficium, si non habeat stallum in Choro, & vocem in Capitulo, eius possessio non est capienda capitulariter.*
10 *Titulum beneficij ea, qua concernunt ad petitorium iudicium sunt reijcienda. Amplia num.* 11.

DECISIO XCII.

PEr resignationem Thesaurariæ de qua agitur, factam à Claudio tunc temporis possessore, fuerat à S.D.N. de eadem dignitate prouisus Ioannes, Ignatius Froissard de Bruissia, qui possessionem quoque Dignitatis præfatæ ab Apostolicarum executore litterarum, postmodum apprehenderat. Cùm verò post quatuor menses à die captæ possessionis Capitulum, atque Canonici Metropolitanæ Ecclesiæ Bisuntinæ pro eiusdem collatione Thesaurariæ vti vacantis, edicta proposuissent, & appellationem ad Apostolicam Sedem interposuisset Io. Ignatius, ad eius instantiam commissa mihi causa, dubitaui super manutentionis articulo, hodie eiusdem fauore decreto. Quia propriam possessionem iustificat, tum ex
1 publico adeptionis instrumento † ad hunc effectum sufficiente, donec alium tunc temporis in ea extitisse probetur, *iuxt. text. in l. pradicta, ff. de acquir. possess. l. non idcircò, C. de fid. instrum.* & notant vtrobique DD. Menoch. *de retin. remed.* 3. *n.* 575. Rot. coram Put. *dec.* 360. *n.* 8. *lib.* 1. & coram bo. me. Coccino *decis.* 14. *n.* 2. & 425. *n.* 1. Tum ex aduersæ
2 partis confessione † emissa in precibus, pro obtinendo Breui Ordinarijs dirigendo porrectis, *ad text. in l. cum precum de liber. causa*, Rota coram Greg. *dec.* 458. *n.* 1. & coram Buratt. *dec.* 160. *n.* 5. & 730. *n.* 1. & 2. cor. Canal. *dec.* 535. *n.* 2. & *in Vrgellen. Decanatus* 11. *Martij prateriti coram R. P. D. Celso.* Tum denique ex rescripto Signaturæ, communitatis causam appellationis pro parte Capituli inter positæ, sub clausula
3 † *sine praiudicio executionis litterarum Apostolicarum*, ex quo earundem executio præseruata censetur fauore Ioannis Ignatij, vt notat Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 9. *in adnotationib. sub n.* 224. Rot. cor. bo. me. Coccino *decis.* 144. *sub n.* 7. & *in Arboren. Canonicatus* 16. *Nouembris* 1628. *cor. bo. me. Merlino post*
4 *Moder. Perus. de manut. dec.* 557. *n.* 6. Cui proinde non † debet manutentio denegari, *per tex. in §. retinenda inst. de interd. l.* 1. *§. interdictum autem ff. vti possid.* Rot. *dec.* 80. *n.* 1. & *decis.* 641. *n.* 8. *p.* 1. *diuers.* & *decis.* 75. *n.* 3. *p.* 7. *recent.* & coram Burat. 263. *num.* 1.

Non obstant edicta pro conferenda Thesauraria ex aduersò proposita, cæterique actus per Capitulum gesti post apprehensam possessionem Ioannis Ignatij, quia illi vti † pen- 5
dente causa appellationis per eosdem Canonicos interpositæ peracti, & post commissionem sine retardatione litterarum Apostolicarum impetratam, turbatiui censentur, ac attentati, † nec ideò impedire poterunt manutentionem eius qui se 6
non habuit pro spoliato, sed pro illa ingiter institit, ac instat, vt pluries respondit Rota nempè coram Buratt. *dec.* 306. *n.* 2. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 4. *n.* 6. coram Audt. 61. *n.* 5. & *in Romana domus de Zacconibus* 23. *Iunij* 1622. *coram Vbaldo post Modern. Perus. de manut. dec.* 496. *num.* 5.

Non obstat, quod Io: Ignatij possessio capitulariter capta 7
non fuerit, nec proinde † videatur esse manutenibilis, iuxta *decis.* Cassad. *decis.* 8. *n.* 1. *de caus. poss.* & *prop.* & *decis.* 5. *de iurepatron. n.* 3. Quia cùm hæc Thesauraria ex confessione partis aduersæ emissa in commissione huius causæ, Dignitas existat, possessione capitulari non † indigebat, dum in ipsius 8
erectione non constat eidem stallum in Choro, & vocem in Capitulo expressè assignatum, † adeòque de Capitulo non 9
censetur, vt dixit Rota coram Seraphin. *decis.* 98. *n.* 1. & *decis.* 177. *n.* 4. & 5. post Moder. Perus. *de manut.* & *in Gerunden. Cappellania* 27. *Ianuarij* 1645. *in §. non obstat, coram R. P. D. Bichio, & in Ciuitaten. Archipresbyteratus* 3. *Iulij eiusdem anni coram R. P. D. meo Cerro.*

Denique manutentionem Ioanni Ignatio impedire non poterunt Indulta, seu priuilegia Apostolica ex Capituli parte prætensa. Horum enim exceptio, dum † titulum concernit 10
ad petitorium iudicium reijci debet, nec manutentionis effectum potest retardare, iuxta *text. in cap. cum persona, §. quod si tales de priuil. lib.* 6. Rot. *in Oritana pracedentia* 11. *Iunij* 1606. *coram Manzanedo, & in Spoletana bonorum* 12. *Iunij* 1617. *cor. Vbaldo, & in Hispalen. decimarum* 17. *Iunij* 1644. *in §. quia dum priuilegia, cor. R. P. D. meo Corrado, & in Bononien. gabella* 4. *Decembris* 1648. *coram R. P. D. meo Otthobono in §. minus obstant priuilegia, & in Toletana Decimarum* 15. *Iunij eiusdem anni §. non obstant priuilegia, coram R. P. D. meo Celso.* Præterquam † eisdem Indultis in Apostolicis lit- 11
teris expressè legitur derogatum.

Et ita altera tantùm, &c.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Bononieñ Fideicommissi.

Luna 5. *Decembris* 1650.

ARGVMENTVM.

Immissio quæ debetur fideicommissario docenti de requisitis non retardatur exceptione dotis solutæ quoties illa ex bonis liberi erat soluenda, vel prætextu aliarum detractionum, quæ minus debitæ iudicantur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio conceditur fideicommissario docenti de requisitis siue ex remed. l. fin. de ed. diu. Adr. toll. siue ex interd. Saluiani, & n.* 2.
3 *Hypotheca pro obseruantia fideicommissi quid operetur.*
4 *Transactio extinguit litem, & sententiam de medio tollit.*
5 *Identitas bonorum ex quibus probetur.*
6 *Identitas bonorum probatur ex continuata successione illorum de vno in alium.*
7 *Debita soluta per granatum de bonis fideicommissi soluta prasumuntur, quoties aliqua ex bonis fideicommissi non extant, & n.* 8.
9 *Dos existentibus bonis liberis impeditur detrahi de bonis fideicommissi.*
10 *Praceptum dotandi de bonis fideicommissi intelligitur quatenus non adsint bona libera.*
11 *Conuentiones fideicommittentium facta post institutum fideicommissum, quando granatis non praiudicent.*
12 *Decisiones ex stylo Rota supponuntur.*
13 *Cessio transfert in cessionarium actionis certa exercitium.*
14 *Agens ad constitutionem dotis probare tenetur non extare bona libera, secus si dos fuisset detracta.*
15 *Fideicommissarius super constitutione dotis quando in prohibitione fideicommissi habeat fundatam intentionem.*
16 *Legitima non detrahitur de fideicommisso particulari.*

17 *Fru-*

17 *Fructus percepti, post motam litem reddunt illiquidum creditum possessoris.*
18 *Alienationes præsumuntur æquare detractiones.*
19 *Alienationes qui dicit non æquare detractiones hoc probare tenetur.*
20 *Verba generalia, nullam restrictionem recipiunt.*

DECISIO XCIII.

PRæuijs tribus decisionibus, in quarum prima firmatum
fuit constare de fideicommisso ad fauorem Comitis
Ioannis de Pepulis. In reliquis verò non obstare transactio-
nem, Proposui dubium, An eidem Comiti sit danda Immis-
sio, & Domini dandam esse censuerunt, ex quo docet de re-
1 quisitis necessarijs † ad illam obtinendam siue ex remedio
l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. Peregr. *de fideic. art.* 48. *nu.* 5.
& seqq. Rot. *dec.* 237. *num.* 1. *part.* 1. *recent. & dec.* 37. *num.* 6.
part. 4. & concordantes cumulantur in *Romana fideic. de
Zuccaris* 4. *Februarij currentis anni coram Reuerendiss. D.
2 meo Decano.* † Siue ex interdicto Saluiani, vt in his ter-
minis firmauit Rota coram Seraphino *dec.* 828. *num.* 1. *&* 2.
in Romana domus 23. *Ian.* 1630. *coram Queipo, & in Auxi-
mana fideicommissi* 13. *Ianuarij* 1640. *coram dicto Reueren-
diss. D. meo Decano;* Maximè attentata hypotheca expressa
3 omnium † bonorum pro obseruantia eiusdem fideicommis-
si, Rot. post Pacif. de Salu. *decis.* 292. *num.* 2. *& seq. & in re-
cent. decis.* 205. *num.* 1. *part.* 7.

Obiectum autem exaduerso deductum, quod idem Co-
mes reportauerit in partibus sententiam contrariam, & pro-
pterea non possit ampliùs immissionem petere visum fuit fa-
cili negotio tolli, dum illa lata fuit non ex eo quod non adesf-
set fideicommissum, sed quia Comes non probauerat ad sui
fauorem, illud fuisse purificatum propter existentiam Comi-
tis Francisci, cum quo cum posteà transactũ fuerit, omnis lis
4 remansit extincta, † & sententia de medio sublata, *cap.* 1.
de transact. Bald. *in l. si non sortem* §. *adeo in fine, ff. de condict.
indebit.* Rota coram S. M. Greg. *decis.* 286. *n.* 5. *& in Melevi-
tana hæreditatis* 5. *Martij* 1625. *coram bon. mem. Merlino.*

Identitas verò bonorum, quoad septem corpora in folio
descripta sufficienter iustificatur non solùm ex cessione, & re-
stitutione illorum facta ad fauorem fideicommittentium
paulò antè conditum fideicommissum per R. C. quæ prius
eadem bona confiscauerat aduersùs Comitem Ioannem se-
niorem, sed etiam ex diuisione inter ipsos fideicommittentes
5 sequuta paulò post conditum dictum fideicommissum. Nec
non ex confessione Comitis Francisci Authoris Aduersa-
riorum. Quibus concurrentibus licet non constaret de par-
ticularibus confinibus, omnia tamen bona exaduerso posses-
sa in locis generaliter descriptis, præsumerentur fideicom-
misso subiecta nisi intermediæ, & particulares acquisitiones
probarentur, iuxtà *consil. Fulgos.* 145. *n.* 2. *vers. Porro si aliun-
dè,* Menoch. *cons.* 704. *num.* 8. *&* 9. Peregr. *cons.* 35. *num.* 12.
lib. 3. *& cons.* 19. *num.* 23. *lib.* 4. Rota coram san. mem. Greg.
dec. 575. *n.* 9. *dec.* 131. *n.* 5. *part.* 1. *recent. decis.* 407. *n.* 4. *par.* 2.
& dec. 42. *n.* 3. *&* 4. *&* 179. *n.* 8. *par.* 5. & firmatum fuit *in Bo-
nonien. fideicom. de Desiderijs* 20. *Nouemb.* 1628. *& in Rom.
fideicom.* 14. *Iunij* 1638. *coram bon. mem. Merlino, in Nar-
nien. fideicom.* 4. *Aprilis* 1642. *coram Reuerendiss. D. meo De-
cano, in Bonon. fideicom. de Pancaldis* 27. *Ianuar.* 1648. *&*
23. *Ianuar.* 1649. *coram R. P. D. meo Pentingero, & in Bono-
nien. fideicom. de Amorinis* 18. *Maij* 1648. *coram R. P. D.
meo Moltio,* cum alijs adductis per Gratianum *discept. fo-
rens. lib.* 5. *cap.* 969. *num.* 16. & per Fusar. *de substit. q.* 618.
num. 45.

Et tamen respectu primi corporis concurrit etiam identi-
tas duorum confinium, nempè Vici nuncupati Viuiano, &
bonorum Com. Alexandri de Vrsis, sicuti respectu quarti
verificantur confinia quoad flumen Sottæ, & flumen Rhe-
ni, & confine Vtæ, seu Sacristiæ respectu Sixti. Et confine
fluminis circa Septimum, Ità vt illa, & generaliter, & parti-
6 culariter remaneat iustificata. † Concurrente præsertim
continuata successione in ijsdem bonis de vno in alium,
iuxtà notat. per Natt. *in cons.* 235. *num.* 17. Rota coram Mil-
lino *decis.* 374. *num.* 23. *& in recent. decis.* 87. *num.* 12. *&* 13.
part. 5. & firmatum fuit *in Bononien. fideicommissi de Rubeis*
3. *Martij* 1603. *coram Lancellotto, & in Bononien. fideicom-
missi de Nascentoriis* 15. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo
Royas.*

Non obstant prætensæ detractiones, nam quod ijdem fi-
deicommittentes soluerint scu. 20. mil. ex causa æris alieni
per eos contracti, quorum tertia pars spectat ad hæredes
Francisci ex persona Comitis Iacobi tollitur ex eo, quia
vel dicta debita fuerunt soluta de bonis fideicommissi
† (prout est verisimile, dum non extant loca Montium, 7
census, & alia iura eidem fideicommisso supposita) & non
est locus nouæ detractionis, S. M. Gregor. *dec.* 580. *n.* 4. Du-
ran. *dec.* 183. *num.* 7. *& in recent. dec.* 516. *nu.* 2. *p.* 2.

Vel fuerunt soluta ex bonis liberis, & clara est conuentio
inter ipsos inita, quod bona non possent alienari pro sol-
uendis eorum debitis, nisi de communi omnium consensu,
vndè cùm de illo nullo modo doceatur, † Immò fratres præ- 8
dicti soluerint de bonis liberis, cessat prætensio huiusmodi,
Put. *dec.* 281. *lib.* 3. Caual. *dec.* 561. *n.* 1. cum alijs per Gratian.
discept. forens. lib. 3. *cap.* 416. *num.* 4. *& seqq.*

Et eadem responsione tollitur alia prætensio tam quoad
dotem Elenæ sororis eorumdem fideicommittentium, quàm
quoad dotem alterius Elenæ, & Vincentiæ filiarum Com.
Iacobi, quia illæ fuerunt solutæ de bonis liberis, † quorum 9
existentia impedit, ne possit agi contra bona subiecta fidei-
commisso, Salicet. *in l. final. num.* 4. *C. de reb. Eccles. non
alien.* sanct. mem. Greg. *decis.* 266. *nu.* 10. Burratt. *decis.* 641.
nu. 1. & ibi Add. *nu.* 19.

Nec refert, quod fideicommittentes præceperint fœmi-
nas debere dotari de bonis fideicommissarijs, † quia id ve- 10
nit intelligendum secundum dispositionem iuris communis,
quatenus scilicet ex bonis liberis d. dotes constitui non pos-
sint, iuxtà doctrinam Castr. *in cons.* 64. *num.* 4. *lib.* 2. Rota
coram Seraph. *dec.* 440. *num.* 4. Duran. *decis.* 82. *num.* 15. *&*
16. *& in recent. dec.* 77. *num.* 8. *par.* 5. *& dec.* 49. *nu.* 7. *& seqq.
par.* 6. cum alijs per Addent. ad sanct. mem. Greg. *dec.* 543.
num. 5. & per Adden. ad Buratt. *dec.* 641. *n.* 20. & fuit dictum
in Romana Saluiani de Casalibus 11. *Martij* 1643. *coram R.
P. D. meo Pentingero.*

Cessat pariter alia detractio quoad scuta 12. mil. de quibus
omnes tres fratres fideicommittentes conuenerunt posse
disponere; Nam cùm dicta conuentio emanauerit post con- 11
ditum fideicommissum per viam contractus, & postquam
omnibus ad illud vocatis quæsitum fuit ius irreuocabiliter,
non licuit amplius à primo contractu discedere, & nouis
pactis, & conuentionibus illum alterare, ad *tex. in l. perfe-
cta C. de donat. quæ sub modo.* Molin. *de Hispan. primog.
lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 75. *vers. in secundo casu.* Surd. *dec.* 206. *n.* 5.
Rota *decis.* 354. *num.* 3. *part.* 4. *& decis.* 58. *num.* 42. *& seqq.
part.* 6. *recent.* & firmatum fuit in *prima decisione huius causæ
sub die* 4. *Maij* 1648. † quæ ex stylo Tribunalis supponenda 12
venit Rota *decis.* 354. *num.* 3. *part.* 4. *recent. & decis.* 604.
num. 4. *part.* 5.

Irreleuans etiam visa fuit prætensio respectu dotis Comi-
tissæ Gentilis nuptæ de anno 1588. Comiti Iacobo; Tum
quia illa præseruando expressè fideicommissum conuentio-
nale de anno 1616. cessit omnia iura Comiti Ioanni, † in 13
quem propterea earundem actionum exercitium translatum
fuit *l. si à Creditore C. de act. & oblig.* Rota *decis.* 303. *num.* 7.
& decis. 551. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* Tum etiam quia dos
fuit promissa post conditum fideicommissum prædictum.
Vndè Agenti ad illius consequutionem incumbit onus pro-
bandi non extare bona libera, † quicquid in contrarium 14
dicendum esset, si iam fuisset detracta, vt dixit *Rota in Ro-
mana census* 26. *Iunij* 1647. *& prima Iulij* 1648. *coram R. P.
D. meo Bichio.* Nam fideicommissarius habet intentionem
fundatam † super prohibitione, & fideicommisso, Franch. 15
decision. 241. *num.* 2.

Demùm quoad legitimam Comitis Francisci prætensam
in bonis patris aduertebant Domini, quod idem Franciscus
fuit hæres vniuersalis à patre institutus, eiusque bona, &
hæreditatem obtinuit: Vndè hæredes illius frustrà petunt,
quod intus habent. Et tamen est certum, quod illa non po-
rest detrahi de fideicommisso particulari † quale est istud, 16
de quo agitur, nisi quatenus alia bona non extent. Castr.
cons. 247. *num.* 4. *vers. sed quando lib.* 1. Menoch. *cons.* 401.
num. 138. Bellon. iun. *cons.* 48. *num.* 55. Rota coram Buratto
decis. 693. *num.* 8. *& seqq. in Bononien. fideicommissi de Bo-
logninis* 11. *Decembris* 1643. *coram Reuerendissimo Sala-
mantino, in Bononien. fideicommissi, seu domus* 30. *Aprilis
&* 10. *Decembris* 1646. *coram Reuerend. P. D. meo Bichio,
& in Rauennaten. bonorum* 1. *Februarij* 1647. *coram R. P. D.
meo Corrado.*

Quia verò in Instrumento, in quo fideicommissum
constitutum fuit reseruarunt sibi transigentes scuta 1000. ex
causa testandi, Censuerunt Domini illa deberi, sed
esse compensanda cum fructibus à die motæ litis ex

17 aduerso perceptis, † qui illiquidum saltem reddunt dictum creditum hæredum, Rota *decis. 77. n. 15. dec. 391. no. 6. part. 5. rec.* & firmatum fuit in *Bononien. fideicommissi de Poncaldis 21. Ionii 1649. coram R.P.D. meo Peutingero.*

Prout pariter illiquidæ remanent detractiones superiùs deductæ tam ex dictis fructibus perceptis ex ijsdem bonis, quàm etiam ex pluribus alienationibus factis per Comites Iacobum, & Franciscum de bonis fideicommisso subiectis, vt in
18 Summario *num. 19.* quæ vel præsumuntur æquare prætensas detractiones, Rota *decis. 598. num. 3. part. 6. rec. Romana fideicommissi de Velterijs 10. Martij 1627. cor. Merlino*, cum alijs per Addentes ad sanct. mem. Gregor. *decis. 185. num. 6.*
19 Vel onus probandi contrarium † transferunt in Aduersarios, Bald. *in l. cum de lege ff. de probat.* Rota *decis. 88. num. 55. & seq. & decis. 126. num. 29. & 33. & decis. 163. num. 6. par. 7. recent. & in Bononien. fideicommissi de Clauarinis 23. Ianuarij, & 5. Maij 1636. coram Reuerendissimo Terracinen.*

Maximè attento pacto adiecto in eadem transactione inita inter Comitem Ioannem, & Comitem Franciscum tunc viuentem, quod vltrà libr. 7000. quæ eidem fuerunt consignatæ, nullas posset detractiones prætendere, *Per qualsivoglia capo, ò caso, a diminutione delle cose stabilite,*
20 vt in Summario *n. 20.* Quæ verba sunt adeò generalia, † vt nullam restrictionem recipiant, sed omnia, & quæcumque capita detractionum includunt etiam in transactione non expressa, Specul. *in tit. de instrum. præsent. §. fin. vers. quod si quis.* Rota *dec. 149. num. 3. par. 1. diuers.* & coram Penia *decis. 177. num. 1.*

Reliqua, vel non indigent responsione, vel sublata remanent ex decisionibus in causa factis.

Et ità decisum vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Legati Vsusfructus.

Lunæ 5. Decembris 1650.

A R G V M E N T V M.

Legatum, & institutionem superexistentium æquè Legatarij, ac hæredis requirere in hac decisione firmatur, quæ conclusio licèt vbi, & Legatario, & hæredi fuerit datus substitutus limitationem recipiat, quatenus tamen hæc possit limitatio procedere in eadem decisione, videbis, vbi etiam plura de euictione rei legatæ congeruntur.

S V M M A R I V M.

1 *Legatario deficiente ante Testatorem res legata ad hæredem pertinet, & num seq.*
Hærede scripto ante Testatorem deficiente, hæredi ab intestato deuoluitur hæreditas, num. 1. & 2.
2 *Legati ad validitatem, & confirmationem requiritur superexistentia Legatarij.*
Institutio non dicitur valida, neque confirmationem recipit, nisi hæres Testatori superexistat, nu. 2.
3 *Legatum non transmittitur.*
4 *Legatario si fuit datus substitutus ille admittitur etiam si Legatarius ante Testatorem decedat, & quando hoc procedat, vide num. seqq.*
5 *Substitutio vulgaris purificatur siue non possit, siue nolit institutus adire.*
6 *Institutio fideicommissaria supponit, emolumentum fuisse primo vocato quæsitum.*
7 *Vulgari substitutioni repugnat, quod Testator voluerit substitutum admitti tantum, post quæsitum emolumentum instituto.*
8 *Substitutio facta primo Legatario intelligitur postquam ille acquisiuit.*
per Vulgarem succeditur Testatori, non hæredi, num. 8.
9 *Finis dicit priuationem, seu detinentiam rei iam quæsitæ.*
Desinere non dicitur, quod nusquam incæpit, num. 9. & vide, num. 21. & 22.
10 *Substitutio facta sub commemoratione mortis dicitur compendiosa.*
Amplia, vt num. 11.
12 *Substitutio facta sub commemoratione mortis dicitur compendiosa, & continet etiam vulgarem, tacitam, vel expressam.*
13 *Substitutio vulgaris fieri potest in Legatis.*
14 *Substitutio ex legatis, quando purificetur ob prædecessum primi legatarij ante testatorem, & super num. 5. antecedentibus, & infrà, num. seqq.*
17 *Substitutus, si instituto succedere debebat, quantò magis debet Testatori succedere, instituto ante Testatorem prædefuncto.*
18 *Substitutionem vulgarem ad excludendam, requiritur, quod Testator rogauerit primo vocatum eius proprio nomine, vt alteri restituat.*
19 *Verbum, accrescat, non supponit præuiam acquisitionem in primo vocato.*
20 *Vulgaris non excluditur inter substitutos ex appositione verborum,* finito vsufructu.
21 *Finire, seu desinere dicitur nedum quod incæpit, verùm etiam quod incipere potuit, & sup. num. 9. & infrà, num. 22.*
23 *Hæres non tenetur de euictione rei legatæ particularis, secus in legato generis.*
24 *Euictio non debetur in legato rei alienæ, quàm testator propriam esse credebat.*
25 *Euictio non debetur in legato facto personæ coniunctæ, quando hæres coniunctior erat testatori.*
26 *Obligatio seruandi legatarium indemnem, corruit ex capite erroris, vbi euictio non debetur.*
27 *Obligatio facta non sponte, sed in executionem præcedentis decreti, ac cum protestatione,* prout de iure, *corruit quatenus ille non teneatur.*
28 *Obligatio conditionalis, & in eum tantum vsum concepta, si quis ab aliquo satisfieri non possit nedum diligentias requirit, verum etiam discussionem bonorum illius.*

D E C I S I O X C I V.

PEndente in vim antiqui fideicommissi euictione prædij nuncupati de Lungaria cuius vsumfructum Sebastianus de Palmerijs legauerat Ludouico, & Fratribus de Sauignanis per hæc verba: *Lascia al Sig. Lodouico Sauignano, &c. l'vsofrutto pieno, & intero degl'infrascritti beni, &c. è detto Sig. Testatore lascia l'vsufrutto primo durante la vita naturale del detto Sig. Lodouico, è morto detto Signor Lodouico esso Sig. Testatore vole, e dichiara che detto vsofrutto intiero s'accresca nell'infrascritto modo à tutti gl'altri fratelli di detto Signor Lodouico, &c. è finito detto vsofrutto per la morte de detti vsofruttoarij, &c. tutti li sudetti beni, &c. spettino à gl' infrascritti heredi d'esso Signor Testatore.*

Petrus Sauignanus d. Ludouici post conditum Testamentum, sed viuente adhuc Testatore defuncti frater, egit tanquam Legatarius pro liberatione à molestijs, & omnium damnorum refectione contra Acchillem, & Aemilium de Palmerijs Sebastiani Testatoris hæredes, & sententiam fauorabilem reportauit. Quapropter Palmerij litem in se susceperunt, ac Petro indemnitatem promiserunt per publicum Instrumentum obligationi Camerali vallatum, inserta tamen protestatione in principio, medio, & fine semper habenda pro repetita, quod per huiusmodi litis susceptionem nullo modo dicta sententia censeatur integraliter approbata, nec obligatio nisi prout de iure facta intelligatur. Cesserunt successiuè eidem Petro pro sua indemnitate iura contrà Elisabeth de Ceriolis cum qua mediante decreto Domini Vicelegati Bononiæ ille concordauit, vt sibi solueret libras 3000. & ad aliàs annuas libras 150. quæ pro integra refectione damni passi ob euictionem vsusfructus legati deberi prætendebat condemnari obtinuit eosdem Palmerios, quibus instantibus commissa mihi causa appellationis, dubitaui hodie an dicto Sauignano competat actio contrà Palmerios pro consequendis libris 150. annuatim.

Eamque non competere informantes pro Palmerijs duplici ratione suadere curarunt. Primò, quia ob prædecessum Ludouici primi legatarij ante mortem † Testatoris legatum effectum fuisset caducum, vel quasi, ideòque non ad alios legatarios, sed ad Palmerios hæredes vniuersales pleno iure bona legata spectantem non secus, expectat hæreditas ad hæredes ab intestato si hæres scriptus viuo testatore decedat, *vt ex text. in l. vnica, §. & cum triplici, & §. pro secundo, Cod. de caduc. tollen.* verumque casum æquiparat. Castr. *in l. si inter virum num. 3. propè fin. & in l. quod pariter num. 4. §. reb. pub.* quem sequitur Soccin. 1

Sen.

Sen. *in l. sed, & in illo num. 2. vers. tertiò note, & nu. 3. vers.*
quartò note, ff. eodem, ea ratione, quia vtrobique eadem
militat ratio, cùm tam ad validitatem, & confirmationem le-
2 gati necessaria sit superexistentia legatarij, † quàm ad va-
liditatem, & confirmationem institutionis opus est superui-
uentia hæredis, qui adire possit, sic etiam Couarr. *variar. re-*
solut. lib. 2. cap. 7. num. 7. vers. tertiò principaliter, & num. 8.
vers. quartò deducitur, Bart. *cons. 80. num. 16. & seqq.* Man-
tic. *de coniectur. lib. 5. tit. 9. num. 12. & 13.* Osasch. *decis. 108.*
num. 5. & seqq. qui omnes adducunt legatum ad hæredes lega-
3 tarij † non transmitti quamuis purum esset, vt voluit
quoque Surd. *cons. 463. num. 7.* Cyriac. *controu. 352.*
num. 11.

Et quamuis conclusio hæc limitetur, quando legatario
4 fuit datus substitutus, † tunc enim ea voluntate testatoris
ob prædecessum legatarij purificatur substitutio, & ipse sub-
stitutus admittitur, vt probatur ea dicta *l. vnica, §. 1. vers.*
sed & ipsis, & §. pro secundo, vers. nisi, C. caduc. tollen.
ac tradit Bald. *cons. 408. num. 1. lib. 2. cons. 441. n. 1. lib. 4. cons.*
170. n. 3. lib. 5. Paris. *cons. 62. num. 10. & seqq. cons. 64. num. 15.*
lib. 2. Soccin. Iun. *cons. 42. n. 12. lib. 1.*

Limitatio ista cùm intelligenda sit de substituto per vulga-
rem, secus verò si per fideicommissarium, & ratio diuersi-
tatis est, quia prædecessus legatarij efficiens, vt ille legatum
acceptare non possit sternit viam substitutioni vulgari,
5 † quæ purificatur æquè siue primo vocatus nolit, siue non
possit ea quacumque causa, vt notat Bart. *in leg. 1. num. 13.*
ff. vulgar. Bald. *in l. humanitatis num. 33. C. impub. & alijs*
subst. Aym. *cons. 283. col. 2. vers. sed in casu*, Surd. *cons. 347.*
num. 16. & decis. 37. num. 10. & seqq. Pen. *decis. 465. nu. 1. &*
6 *seqq.* Claudit verò fideicommissariæ, quæ † supponit emo-
lumentum fuisse primo vocato quæsitum, Natt. *cons. 776. n.*
28. Fusar. *de substit. quæst. 237. num. 10. & 15.* vbi allegat con-
cordantes.

Non applicatur, quando ea verbis testatoris colligitur no-
luisse testatorem substitutos succedere nisi per fideicommis-
sariam, & post acquisitum legatum primò legatario,
7 † quod vulgari repugnat, *l. post aditam, C. impub. & alijs*
subst. Surd. *cons. 250. num. 38.* & in terminis Alex. *consil. 1.*
sub nu. 15. lib. 1. Natt. *dicto consil. 776. num. 27.* Honded. *cons.*
48. num. 38. lib. 2. Fusar. *cons. 122. num. 15.* Gabr. *cons. 95. n. 1.*
lib. 1. Qui videtur casus noster ponderando cum quod substi-
tutio facta fuit primo legatario, ergo postquam ille acquisi-
8 uit, † quia per vulgarem succeditur testatori non primo vo-
cato, Bart. *in leg. 1. n. 38. ff. vulg. & pupill.* Odd. *cons. 68. nu. 4.*
Fusar. *de subst. quæst. 22. num. 1.* & in terminis Alexand. Natt.
& alij mox allegati. Tum sequentia verba, ibi: *Detto vsu-*
frutto accresca a gli altri, & infrà ibi: *E finito detto vsufrut-*
to per la morte di detto vsufruttuario, &c. quæ verificari non
possunt in primo vsufructuario nisi postquam vsumfructum
acquisiuerit, cùm finis dicat priuationem, seu desinentiam
9 rei iam quæsitæ, & desinere † non dicatur, quod nusquam
incœpit, vt in puncto legati vsusfructus est, *tex. expressus*
in l. Titio vsufructus 96. ibi desiisse non videtur, qui non
incœpit, *ff. condit. & demonstr. l. Sempronius 26. vers. &*
ideo, ff. vsu, & vsufruct. leg. non videtur rem amittere, l.
non potest videri, ff. de reg. iur. Rolan. *cons. 57. n. 55. in fin. &*
n. 56. cons. 58. num. 16. & seqq. lib. 3. Fusar. *cons. 72. n. 11. & de*
subst. quæst. 351. num. 12. & 13.

Verùm hoc motiuum plerique ex Dominis reiecerunt ani-
maduertentes nos versari in substitutione facta sub Comme-
moratione mortis, ibi: *E morte detto Signor Lodouico, &c.*
10 † quæ cùm sit compendiosa, vt notant omnes in *l. centu-*
rio, ff. vulgar. & in l. precibus, Cod. impuber. & alijs subst.
Surd. *cons. 31. num. 1.* & Decian. *cons. 333. num. 12.* quamuis
11 non fuerit adiectum verbum † quandocumque, *gloss. in*
cap. si pater, verb. absque deductione de testament. in 6. Alex.
in dicta l. centurio num. 27. Rota *decis. 656. nu. 2. part. 4. recen.*
12 † continet etiam vulgarem, vel tacitam, vel vt alij dicunt
expressam verbis generalibus, Bart. *in dicta l. centurio nu. 32.*
Castren. *in l. quamdiu in terza num. 7. ff. acquir. hæredit.* Soc-
cin. Sen. *cons. 140. sub num. 5. lib. 1.* Dec. *cons. 416. num. 6.* non
13 obstante, quod facta sit in legato, nam † & in legatis vulga-
rem substitutionem fieri posse certum est, *l. vnica, §. sin au-*
tem aliquis, C. caduc. tollen. l. si legatu 6. Cod. legat. l. vt hæ-
redibus 51. ff. legat. 2. Peregrin. *de fideicommiss. artic. 34. n. 7.*
34 *& 19.* eaque purificata fuit † ob prædecessum primi legata-
rij, vt in puncto Bellon. Iun. *consil. 6. num. 1. & 4. & seqq. &*
sub num. 11. vers. neque obstant, vbi respondendo contrarijs
ait, quod dicto casu substitutus vulgaris admittitur si substi-
tutio facta fuit simpliciter, secus verò si sub conditione si pri-
mò vocatus decesserit sine filijs, & ille cum filijs decessit non
agnatio legato, † quia tunc substitutio censetur facta sub 15
duplici conditione si nempè primus non agnouerit, & præ-
tereà si decesserit sine filijs, Fusar. *cons. 122. num. 6. circa fin.*
vbi quod Alexan. & alij citati pro contraria opinione lo-
quuntur † in casu, valdè diuerso, Surd. *latissimè decis. 37.* 16
num. 10. & seqq. vbi signanter num. 19. ponderat, quod si testa-
tor voluit substitutum admitti primò vocato superuiuente,
& succedente ipsi testatori, † quantò magis videbitur vo- 17
luisse substituere vbi morte præuentus non potuit succede-
re, quod prius ponderauerat Dec. *consil. 227. sub num. 12.*
vers. & in casu, Soccin. Iun. *cons. 206. sub num. 20.* cum alijs
relatis à Modern. Lucano *cons. 45. num. 83. & seqq.* & fuit di-
ctum in *Sabinen. seu Farfen. fideicomm. 14. May 1640. vers.*
& præsumendum, coram me.

Neque contrariam testatoris voluntatem arguunt exad-
uerso ponderata, nullibi enim legitur substitutio facta primo
legatario, sed indefinitè post eius mortem, ibi: *E morte*
detto Sig. Lodouico, & ad effectum excludendi ex hoc capi-
te vulgarem substitutionem † oportet, quod testator ro- 18
gauerit primo vocatum eius proprio nomine expresso, vt le-
gatum, seu hæreditatem alteri restituat, Anton. de Amat.
resolut. 40. nu. 13. Peregrin. *de fideicommiss. art. 15. sub nu. 26.*
vers. notabilis est, Rota *decis. 403. num. 7. & seqq. part. 1. re-*
cent. & in dicta Sabinen. seu Farfen. fideicommissi 2. Martij
1640. §. neque coram me in Reuenaten. Bonorum 1. Februarij
1641. §. qua sanè, coram R. P. D. meo Corrado.

Verbum, *accrescat*, non supponit † præuiam acquisi- 19
tionem in primò vocato, vt per Bellon. *de iur. accresc. cap. 5.*
quæst. 43. nu. 33. alia verba finito vsufructu, non sunt appo-
sita particulariter respectu personæ Ludouici primò vocati,
sed generaliter respectu omnium substitutorum ad designan-
dum casum quo vsusfructus cum proprietate penes hæredes
institutos existente consolidari debeat, † ideòque non ex- 20
cludunt vulgarem inter ipsos substitutos, vt in proximis ter-
minis aduertit *Rota in dicta Sabinen. seu Farfen. fideicom-*
missi 2. Martij 1640. §. ante penultim. vers. tum tertio, co-
ram me, & satis est, quod in aliquo ex substitutis vsusfru-
ctus potuerit incipere de iure, vel de facto, quia finiri, seu
desinere dicitur ne dum quod incepit, † sed etiam quod in- 21
cipere potuit, *text. est expressus in l. omnes*, ibi: *Desinere*
pertinere vsumfructum accipiemus, & si cœperit pertinere, ff.
vsufruct. quemadmodum caueat; Licet secus sit seclusa etiam
potentia incipiendi, † in quibus terminis loquuntur *text.* 22
in l. Titio vsusfructum 95. ff. condit. & demonstr. alijque
exaduerso allegati, quos cum dicta l. omnes ita distinguendo
conciliat, ibi gloss. verb. quod nec cœperit, Anton. Faber. *ratio-*
nal. lib. 7. titul. 9. fol. 744. ad §. desinere col. 2. in princip.

Ex alio autem fundamento Rota censuit Sauignano non
competere actionem pro consecutione annuarum librarum
350. quia nimirum petuntur occasione euictionis secutæ in
vno ex prædijs legatis, † ad quam hæredes legantis non te- 23
nentur pro certis bonis in specie legatis quicquid sit in legato
generis, *l. si ei substitute 47. §. 1. l. si domus 64. §. 1. ff. legat.*
1. l. cum pater 74. §. euictis, ff. de legat. 2. Riminald. Iun.
cons. 803. num. 24. Peregrin. *consil. 19. num. 1. lib. 4.* Menoch.
præsumpt. 118. num. 4. lib. 3. Cancer. *variar. resolut. part. 3.*
cap. 4. num. 27. præsertim quia verisimiliter noster testator
ignorauit prædium legatum † esse alienum, & fideicom- 24
misso suppositum eùm illud tanquam liberum acquisiuisset,
& possederit, Bart. *in dicta l. si domus, §. de euiction. nu. 3.*
vers. quartum membrum, Menoch. *præsumpt. 116. n. 4. lib. 1.*
Cattar. *dec. 133. num. 11.* Manent. *dec. 13. n. 15.*

Nec releuat, quod legatum factum fuerit coniunctæ per-
sonæ, quando vt hic hæredes sunt testatori magis coniuncti;
† tunc enim non præsumitur, quod illos testator voluerit 25
teneri de euictione ad fauorem legatarij minus coniuncti,
vt notat Duran. *de arte testan. tit. de legat. caut. 32. num. 3.*
inter tractat. diuers. tom. 8. part. 1. fol. 131. Borgnin. *de vsu-*
fruct. nu. 103. alijque relati à Modern. Pisaurien. *de euiction.*
q. 63. num. 25. vltra quod non constat legatarium esse coniun-
ctum Testatori.

Atque hinc supramemorata obligatio hæredum de conser-
uando legatarium indemnem cum supposito, † quod de 26
euictione tenerentur inefficax redditur ex capite erroris, *l.*
cum putarent, ff. famil. ercisc. Ruin. *in terminis assignatio-*
nis legati cons. 29. num. 8. ad fin. lib. 2. Dec. *cons. 600. per tot.*
Rota *dec. 373. nu. 4. 11. & 12. coram Reuerendiss. Vrgellen. &*
in Bononien. nullitatis concordiæ 12. Iunij 1645. coram R. P. D.

meo Cerro. Maximè, quia non emanauit spontè, sed in vim præcedentis decreti iuxtà prædicta iniusti cum expressa protestatione illud non approbandi, & quod plus est non
17 obligandi se, nisi prout † de iure, quod efficit obligationem conditionalem, itaut euanescat quatenus hæredes ad id de iure non tenerentur, Matthæus Brun. *cons*. 17. *sub num*.7. Surd. *cons*.379. *num*.34. Barbos. *clausul*.115. *num*.12. Seraph. *decis*.530. *num*.5.

Præterquod cùm inter Palmerium, & Saniguanum conuentum fuerit, quod iste contrà eos non possit habere regressum nisi quando non potuisset integrè satisfieri ab Elisabeth, nullatenus competit actio contrà Palmerios, donec
28 † de diligentijs contra Elisabeth eiusque bonorum discussione doceatur, *l. fin. in princip. ff. si cert. pet.* Surd. *cons*.3. *num*.32. Butatt. *decis*.401. *num*.15. & fuit dictum *in Cremen. seu Iannen. pecuniaria* 1. *Iuly* 1648. §. *nec dicatur coram R. P. D. meo Royas*.

Et ita decisum causa bis proposita vna tantùm parte informante, alia tamen citata pluries, ac die expectata.

R. P. D. CORRADO,

Postcà S. R. E. Cardinali.

Bonon. Fideicommissi de Barberijs.

Luna 5. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Ad fideicommissum perpetuum, & successiuum ordinatum ad fauorem filiorum eorumque descendentium, & in eorum defectum ad fauorem descendentium, & in eorum defectum ad fauorem lineæ masculinæ Filiæ Testatoris an admittendus sit nepos ex filia, ex quo ipsa Testatoris filia, nullos masculos suscepit, in præsenti decisione latissimè tractatur: & huius occasione discutitur, an & quando masculi descendentes ex fœmina dicantur de linea masculina; item agnationis conseruatio, ex quibus contemplata censeatur, ac demum, quando substitutus, qui de tempore purificatæ conditionis non aderat, post ordinationis euentum admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Nepos ex filia non potest dici de linea masculina Auia.*
2 *Nepotes an contineantur sub appellatione filiorum.*
3 *Nepotes quando non contineantur sub appellatione filiorum.*
4 *Fideicommissum ordinatum ad fauorem lineæ masculinæ, qui ad illud admittere, vel alios excludere intendit, quid probare debeat.*
5 *Masculi descendentes ex fœmina neque dicuntur de linea masculina eorum stipites in his dispositionibus, quæ ad conseruationem agnationis ordinata non sunt.*
6 *Descendentes ex linea fœminina, etiamsi dicantur masculi de linea fœminina, Aui, vel Auiæ &c. non tamen dicuntur de linea masculina, & n.7.*
8 *Agnationis conseruatio contemplata censetur ex institutione maioratus, & Primogenituræ.*
9 *Item ex longa substitutionum diuersarum personarum, graduum, & ordinum ferè in infinitum protracta.*
10 *Item ex propriarum filiarum exclusione, ac masculorum substitutione.*
11 *Item ex qualitate masculinitatis multipliciter repetita.*
12 *Item ex onere iniuncto fideicommissarijs assumendi insignia familiæ, & domus Testatoris.*
13 *Item ex successiua proximiorum substitutione cum repetita præcepto assumendi nomen personæ, atque cognomen casatæ atque agnationis Testatoris.*
14 *Item ex adiecta prohibitione cuiusvis detractionis, ac etiam alienationis bonorum immobilium.*
15 *Agnationis conseruatio, satis censetur contemplata ex quo testator voluit bona perpetuo manere in eius agnatione, & ad institutos, ac substitutos deuenire absque diminutione.*
16 *Masculi descendentes ex fœminis eo magis non censentur de linea masculina, quando à Testatore fuit habita ratio conseruationis agnationis.*
17 *Agnatio non conseruatur per descendentes ex fœminis, & quando secus, n.18. & 19.*
20 *Nepos ex filia non admittitur ad fideicommissum, quando Testator vocauit primogenitum, & alios eius descendentes ex masculis successiuè de primogenito in primogenitum.*
21 *Verba Testatoris clara, nullam admittunt voluntatis quæstionem.*
22 *Masculorum descendentium appellatione, quando non comprehendantur masculi descendentes ex fœminis.*
23 *Filij quando fuerunt expressè vocati, & in casu illorum non existentiæ fuerunt alij substituti, hæc substitutio quomodo sit intelligenda.*
24 *Verba immediatè sequentia declarant, & exponunt præcedentia.*
25 *Dictio*, vt suprà, *habet relationem ad præcedentia.*
26 *Verba Testatoris, quæ solum referunt, atque enunciant dispositionem antecedentem, quid operentur.*
27 *Verba vniuersalia in medio posita, declarantur ex alijs verbis, immediatè tam præcedentibus, quàm subsequentibus.*
28 *Voluntas Testatoris seruari debet, non autem subtiliori indagatione peruerti.*
29 *Substituti si tempore purificatæ substitutionis nondum erat natus, neque conceptus, successio deuoluitur ad alios substitutus.*
30 *Nec potest deinde aliquid ab eis auocare.*
31 *In Fideicommissis conditionalibus successiuis quando admittantur etiam nati post conditionis euentum, suspenso successiuus effectu, vel reuocabiliter translato in alios gradatim vocatos; & quando secus, num. 32. & 34.*
33 *Dictio*, tunc, *quid importet.*
35 *Fideicommissarius, vt debeatur immissio, tenetur clarè, & concludenter probare se esse comprehensum in fideicommisso.*

DECISIO XCV.

IMmissionem petitam per Com. Mauritium filium Comitissæ Valeriæ tanquam vocatum ad fideicommissum per quondam Nicolaum de Barberijs ordinatum in possessionem bonorum hæreditatis illius censuerunt DD. non esse concedendam. Quia non solùm non probatur, sed excluditur eius vocatio ea verbis testamenti, in quo præfatus Nicolaus instituit primum filijs masculis legitimis, & naturalibus (si quos susciperet) eisque substituit filijs, nepotibus, ac descendentibus masculis legitimis pariter, & naturalibus ordine successiuo, & salua gradus prærogatiua, donec illorum linea legitima, & naturalis ex legitimo matrimonio continuaret. His omnibus non extantibus, seu deficientibus, & sic finita huiusmodi eorum linea masculina vocauit Aemilium ipsius Testatoris Consanguineum, & post eum Hieronymum de Barberiis cum perpetuo fideicommisso primogeniali ad fauorem descendentium ex eis, & Aurelij pariter de Barberijs masculorum legitimorum, & naturalium, & de legitimo matrimonio in infinitum, donec eorum linea masculina legitima, & naturalis ex legitimo matrimonio superesset. Ac deinde disposuit, vt infra.

Finita vero linea legitima, & naturali, nata de legitimo matrimonio dd. MM. DD. Aemilij Aurelij, & Hieronymi, tunc voluit eius hæreditatem, & bona deuenire, et peruenire debere ad primogenitum filiorum D. Iudith filiæ d. M. D. Testatoris, et post illius mortem ad primogenitum talis filij d. D. Iudith, et successiuè de primogenito in primogenitum masculum legitimum, et naturalem, et natum de legitimo matrimonio donec aderit illius linea masculina legitima, et naturalis nata de legitimo matrimonio dicti primogeniti, qua extincta voluit eius bona peruenire ad alium filium masculum legitimum, et naturalem, et natum de legitimo matrimonio d. D. Iudith maiorem natu, et illius primogenitum, et sic successiuè ordine prædicto donec linea masculina legitima, et naturalis, et nata de legitimo matrimonio d. D. Iudith aderit in infinitum. Non extantibus vero aliquibus masculis legitimis, et naturalibus, et natis de

le-

*legitime matrimonio d. D. Iudith, vel extantibus, & quando-
cumque decedentibus sine similibus filijs masculis, legitimis, &
naturalibus, & natis de legitimo matrimonio, & sic finita linea
masculina legitima, & naturali, & nata de legitimo matrimo-
nio d. D. Iudith, voluit illius bona peruenire ad filium maiorem
natu secunda filia d. M.D. Testatoris, & successiuè ad illius
filium maiorem natu masculum legitimum, & naturalem, &
natum de legitimo matrimonio, & successiuè de primogenito, in
primogenitum in infinitum, donec linea masculina legitima, &
naturalis, & nata de legitimo matrimonio d. secunda filia ade-
rit; Et illa extincta bona d. M. D. Testatoris perueniant ad
filios primogenitos masculos, legitimos, & naturales, & de legi-
time matrimonio maiores natu aliarum filiarum d. M.D. Te-
statoris modis, & forma, de quibus supradictum est de descen-
dentibus d. D. Iudith. Finita verò tota linea masculina legiti-
ma, & naturali, & nata de legitimo matrimonio omnium eius
filiarum, tunc voluit illius bona peruenire ad maiorem filium
masculum legitimum, & naturalem, & natum de legitimo ma-
trimonio M. D. Lucretia sororis d. Domini Testatoris, & post
illius mortem ad primogenitum d. maioris natu d. M. D. Lu-
cretia, & post cum de primogenito in primogenitum, & finita li-
nea d. maioris natu d. D. Lucretia, ad alium filiũ maiorem natu
d. D. Lucretia, & illius primogenitum, & sic ordine prescripto
vocauit, & suos heredes esse voluit omnes, & quoscumque filios
masculos, & descendentes masculos legitimos, et naturales, et
natos de legitimo matrimonio dicta filiarum d. D. Lucretia;
Cum hac tamen conditione, quod omnes filij d. D. Iudith, et
aliarum filiarum d. D. Testatoris, et D. Lucretia, qui pro tem-
pore erunt heredes d. D. Testatoris vocentur Nicolaus de Bar-
beriis, et arma, et insignia domus, et familia d. M.D. Testato-
ris assumant, et deferant sub pœna priuationis hereditatis d.
D. Testatoris, tunc applican. alijs vocatis vt supra, et illis non
extantib. proximiori d. M.D. Testatori. Finita vero linea dd.
DD. de Barberiis, et Domin. Iudith prescripta, et aliarum eius
filiarum, et pradicta D. Lucretia voluit eius bona, et heredita-
tem peruenire, et deuenire ad proximiorem, seu proximiores d.
M.D. Testatoris, qui vocentur sub nomine d. D. Testatoris, et
de illius casata, et agnatione, et vadant dd. eius bona semper
ad eius proximiorem sub d. conditione; et in casu contrauentio-
nis sub pœna caducitatis à cõmodo d. hereditatis tunc applicã-
da alijs proximioribus d. M.D. Testatoris sub d. cõditione etc.*

Cùm autem defuncto Testatore nullis superstitibus de-
scendentibus masculis, sed vnica filia fœmina Iudith successis-
set Aemilius, & post eum Hieronymus prædicti de Barberijs,
qui pariter obijt nullis ex ipso, neque ex præmortuis Aemilio,
ac Aurelio Consanguineis, nec ex d. Iudith eiusdem Testato-
ris filia extantibus descendentibus masculis legitimis, & natu-
ralibus; Hæreditas delata fuit ad Gandulphum illius ex Lu-
cretia sorore Nepotem vocatum finita linea masculina legi-
tima, & naturali omnium eius filiarum in supra relato §. *fini-
ta vero tota linea* &c. qui illam acceptauit, & assecutus fuit su-
scepto nomine personę, ac agnomine familię Testatoris iuxta
formam testamenti, vt apparet ex publico Instrumento die
27. Aprilis 1626. celebrato in processu de partibus fol. 343. &
seqq. Contra quem ceptum fuit ann. 1647. ac post eius obitum
prosecutum contra Nicolaum eius filium præsens immissio-
nis Iudicium pro parte d. Com. Mauritij Nepotis d. Iudith ex
D. Comitissa Valeria filia anno 1641. die 14. Martii primo-
geniti, in cuius duabus præcedentibus instantiis, ac in hodier-
na disputatione succubuit.

Siquidem certum est, quod finitis lineis masculinis legiti-
mis, & naturalibus d. Aemilij, Hieronymi, & Aurelij de Bar-
berijs, voluit Testator eius hæreditatem peruenire ad primo-
genitum filiorum d. Iudith eius filiæ, ac post illius mortem ad
primogenitum talis filij, & successiuè de primogenito in pri-
mogenitum masculum legitimum, & naturalem, & natum
de legitimo matrimonio in infinitum donec superesset linea
masculina d. Iudith legitima, & naturalis nata de legitimo
1 matrimonio, vt patet ex præmissis testamenti verbis. † Ipse
verò Com. Mauritius nec filius est, nec descendens ex filijs
masculis Iudith a Testatore vocatis, sed à Comit. Valeria fœ-
mina. Ideò dici non potest de linea masculina Auiæ, neque in
fideicommisso comprehensus, *iux. tex. in l. Pronunciatio in fi-
ne vers. mulier autem etc. et l. familia §. fœminarum ff. de
verb. signific. gloss. in l. Gallus §. nunc de lege in verb.
tamet si etc. vers. et tunc etiam ff. de liber. et posth.* Ias. *cons.
215. nu. 3. vers. nam descendentes etc. cum seqq. lib. 4.* Decian.
*cons. 7. sub n. 30. vers. quia respondetur primo etc. et seqq. lib. 1.
et cons. 127. sub nu. 11. vers. sed, vt dixi etc. cum seq. lib. 3.* Ce-
phal. *cons. 664. n. 24. vers. fateor etc.* Peregrin. *de fideicommiss.*

*art. 26. sub num. 29. in fin. vers. certum est autem etc. et sub
num. 30. vers. et quia cum descendentes ab ille etc.* Rota penes
Verall. *decis. 18. n. 4. vers. quoad secundam partem etc. part. 2.
et in recent. decis. 417. sub num. 4. vers. quia fuit responsum
etc. part. 1. et decis. 33. sub num. 3. vers. Et huic sententia etc.
cum seq. par. 7.* cum alijs relatis per modern. Roman. *discept.
901. nu. 22. vers. nam quidquid etc. cum seqq.* & Fusar. *de sub-
stit. q. 346. sub n. 31. vers. sed tamen etc. cum seq. num. 36. vers.
quinimo etc. cum seq.*

Quare mani labore torquentur Informantes in ea quæ-
stione. † An in huiusmodi fideicommissis, ac dispositioni- 2
bus hominum ad filios dispositiuè relatis comprehendantur
nepotes, & in cumulandis, ac refellendis hincinde conie-
cturis, quàm benè explicat Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 8.*
Menoch. *præsumpt. 94. lib. 4.* Peregr. *cons. 97. lib. 2.* Rot. pe-
nes Card. Seraph. *decis. 486. et in recent. decis. 507. et decis.
667. par. 2.* ac Fusar. *de substit. quæst. 319. q. 320. et q. 321. cum
seq.* Nam substitutio quidem comprehendi non solum filios
Iudith, verùm etiam nepotes, ac cæteros descendentes ex
eis successiuè in infinitum, ita quod præmortuis existentibus
in primo, vel alio respectiuè præcedenti gradu vocatis se-
quentes superstites tempore purificatæ substitutionis per
extinctionem lineæ masculinæ prædictorum Aemilij,
Hieronymi, & Aurelij de Barberijs succedere debebant
seruato primogenituræ ordine; Sed solos masculos, vt ap-
paret in supra relato, §. *finita vero linea legitima, et
naturali, et nata de legitimo matrimonio dd. Aemilij,
Aurelij, et Hieronymi, etc.* Vbi leguntur vocati primoge-
niti, ac subinde alij filij Iudith secundum ordinem primoge-
nituræ, eorumque respectiuè descendentes successiuè de
primogenito, in primogenitum masculum in infinitum, do-
nec superesset linea masculina legitima, & naturalis eiusdem
Iudith. Ac proinde suffragari non potest Com. Mauririo,
qui licet sit masculus, non tamen descendit à masculo, sed à
filia fœmina ipsius Iudith nec est de linea illius masculina.
† Nam quando filij vocantur non simpliciter, sed respectu 3
alterius qualitatis illis inhærentis, quæ non verificatur in Ne-
potibus, tunc certum est, quod appellatione filiorum isti non
comprehenduntur, in quibus illa qualitas non verificatur
iux. theor. Bart. *in l. liberorum sub n. 6. ad fin. vers. si verò dis-
poneret, etc. ff. de verb. signific.* Castr. *cons. 190. Nouiter re-
uocatur in dubium sub num. 4. vers. Interdum vocantur aliqui
etc. lib. 2.* Dec. *cons. 353. sub num. 5. vers. et quando qualitas
etc.* & benè respondit Soc. iun. *cons. 69. sub num. 28. vers. non
obstat ergo primum etc. et nu. 30. vers. nec Hercules etc. lib. 3.*
& post Gozadin. *in cons. 87. sub num. 15. vers. Praterea dico
etc.* concludit Menoch. *cons. 205. sub num. 29. vers. Tertiò
comprobatur etc.* dicens, † quod ille, qui ad huiusmodi suc- 4
cessionem admitti, vel alios excludere intendit tanquam de
linea masculina duas copulatiuè præseferre debet qualitates.
Alteram scilicet, quod sit ex ipsa linea descendens ex ma-
sculis. Alteram verò quod sit masculus, quarum vna defi-
ciente non dicitur esse talis, ac obtinere non potest. *Et cons.
413. sub num. 1. vers. pramitto itaq. primo etc. et cons. 957. sub
num. 17. vers. cum ergo etc. cum seq.* atque alijs relatis probat
Perege. *de fideicomm. art. 26. sub num. 29. vers. circa vero se-
cundum casum etc.* Rot. *dec. 203. sub num. 5. vers. cum ad hoc
quod quis includatur etc. par. 2. recent.*

Neque subsistit, quod nepotes, ac descendentes masculi
etiam ex fœminis dici possint de linea masculina eorum stipi- 5
tis in his præsertim dispositionibus, quæ ad agnationis con-
seruationem ordinatæ non sunt, qualis prætenditur, hæc
dum post extinctas filiorum, ac consanguineorum
Testatoris lineas descendentes ex fœminis vocatis fue-
runt.

Primò, quia conclusio non est fiera; Nam linea ma-
sculina inchoatur à masculis, & continuat in masculos,
eùm autem peruenerit ad fœminam, statim finitur, si-
ue deficit, atque corrumpitur emittens eam extra se,
vnde alia noua formatur, ac producitur, quæ fœmi-
nina appellatur, † & ex ea descendentes etiamsi ma- 6
sculi dicuntur de linea fœminina Aui, vel Auiæ, siue
alterius Ascendentis materni, non autem de linea ma-
sculina, (vt dictum est) & respondit *I. C. in d. l. Pro-
nunciatio in fine,* ibi, *mulier autem familia sua et caput,
et finis est etc. et in l. seq.* ibi, *fœminarum liberos in fami-
lia earum non esse palam est, quia qui nascuntur patris,
non matris familiam sequuntur, etc.* & vtrobique ex-
plicat *gloss. et DD. ff. de verb. signif.* Castr. *in l. ma-
ritus sub num. 5. vers. sed verum est etc. C. de Procurat.*

Bursat. cons.228. num.26. vers. Linea namque, Ceph. cons.413. sub num.17. vers. quarto ego considero &c. & reiecto Bero. qui aliud sensit posse attentari in cons.77. sub nu.13. vers. quinimo attentari potest, &c. & seq. lib.2. explicat rectè Menoch. d. cons.205. sub num.18. vers. secundo accedit, &c. cum seq. & sub num.38. vers. Non inquam bona est consequentia, &c. & vers. est tamen falsum, &c. Peregr. de fideicomm. ar.26. sub d. n.29. ad fin. vers. Reperi præterea, &c. & seq. cum alijs relatis per Modern. Roman. d. discept.901. à n.22. vers. nam quidquid, &c. & seq.

7 Nec etiam est applicabilis proposito casui, in quo † inter Iudith Testatoris filiam, cuius lineam masculinam vocauit Testator, & Com. Mauritium eius Nepotem nullos intercessit masculus, à quo inchoari, ac determinari potuerit, sed sola Valeria, ex qua ille ortus est, prout contigerat in casu, in quo respondit Bero. d. cons.77. lib.2. vbi Nicolaus de cuius linea masculina agebatur Antonellum filium susceperat, ex quo Isabella, & ex ea Ercules eius pronepos fuerant progeniti, vt legitur in ipsa facti serie ibi relata, vndè Bero. argumentatur sub d. nu. 13. vers. quinimo attentari potest, &c. cum seq.

Secundò, quia subiecta Testatoris dispositio præcipuè agnationis contemplatione fuit ordinata, eamque summam habet conseruationis illius rationem, nedum tacitam, sed expressam. Tacita quidem manifestè resultat. Primò ex ipsa
8 maioratus, ac Primogenituræ institutione, quæ hoc prætertim intuitu fieri solet, Molin. de primogenit. lib. 3. cap.5. sub num.29. vers. his autem non obstantibus &c. & in specie respondit Bursatt. d. cons.228. sub num.47. vers. primo quia, &c. & seqq. Decian. cons.31. sub nu.90. vers. secundo ad probandum &c. lib.1. Cephal. cons.251. num.48. vers. octauo moueor, &c. Menoch. dicto cons.205. n.14. vers. & rursus, &c. Gabr. cons.107. sub n.3. vers. tamen dubium facit, &c. lib.1. Mant. de coniect. lib.6. tit.15. vers. item si testator constituit primogenituram &c. cum alijs relatis per Fusar. de substit. q.499. sub n.12. vers. quartus casus est, &c. & cons.14. sub n.17. vers. se-
9 cundo quia &c. Secundò † ex longa substitutionum diuersarum personarum, graduum, & ordinum serie in infinitum protracta, Surd. cons.241. n.13. vers. tertio, &c. Mantic. de coniect. lib.6. tit.15. sub nu.6. vers. tertio aduerte, &c. cum seq. & Rot. penes Cardin. Seraphin. decis.1329. num.10. vers. septima coniectura est, &c. & san. mem. Greg. decis.464. nu.18. vers. sicut è contra &c. ac Peregrin. de fideicomm. art.25. sub
10 n.25. vers. secundum &c. † Tertiò ex propriarum filiarum exclusione, ac masculorum substitutione, Decian. d. cons.127. n.10. vers. nam quando testator, &c. & seq. lib.3. Surd. cons.96. sub n.31. vers. accedat, &c. & Rot. dec.374. sub n.5. vers. se-
11 cundo quia, &c. par.1. diuers. Quartò ex multiplici, ac repetita sæpè sæpius, ac semper in toto institutionis, ac substitutionum prædictarum contextu, tam in partibus dispositiuis, quàm in conditionalibus qualitate masculinitatis, quæ tam accurato studio in singulis casibus expressa non simplicem, vel primariam sexus prædilectionem, sed magis causatiuam conseruationis agnationis principaliter contemplatæ præsefert, Castr. in cons.421. mater ista, &c. sub num.3. vers. igitur istud statutum, &c. lib.1. Crauet. cons.113. num.2. vers. prima, & efficax coniectura est, &c. Aldobrand. cons.6. num.47. vers. fauor ergo agnationis, &c. lib.1. Cephal. d. cons.251. n.49. vers. item quia testor, &c. Menoch. d. cons.205. num.13. vers. hæc ipsa mens, &c. & cons.775. sub num.20. vers. nam certum est, &c. cum seqq. & latè Gabr. d. cons.116. sub n.12. vers. quod vero habita fuit ratio agnationis, &c. & seq. lib.2. Vbi cæteras etiam prællegatas coniecturas comprobat Surd. d. cons.96. sub num.29. vers. secundo quia, &c. Molin. de primogenit. lib.3. cap.5. sub n.25. vers. secunda conclusio sit, &c. & sub d. nu.29. vers. his autem non obstantibus, &c. Rot. penes san. me. Greg. d. decis.464. n.16. vers. sicuti è contra, &c. & decis.514. sub n. 8. vers. in casu autem isto &c. cum alijs relatis per Fusar. d. q.
12 499. sub n.15. vers. septimus est casus &c. † Quintò ex onere specialiter iniuncto filijs, ac descendentibus masculis Iudith, aliarumque filiarum, ac Lucretiæ sororis Testatoris assumendi ipsius, familiæque, ac domus insignia, & nomen, quod eamdem comprobat (præsertim concurrentibus alijs) voluntatem, ac intentionem disponentis conseruandi hoc etiam medio personæ, ac agnationis propriæ memoriam, Decian. cons.7. sub num.18. vers. accedat, quod ista ratio &c. & num. 33. vers. secundo respondetur &c. cum plur. seqq. & cons.31. num.95. vers. ista enim conditio, &c. dicens hanc esse vnicam huiusmodi præcepti rationem Cephal. cons.196. num. 12. vers. si enim voluit &c. cum seq. & d. cons.251. num.50. vers. item ex eo, &c. Menoch. cons.117. sub num.21. vers. & quia sciebat, &c. cum seqq. & d. cons.205. sub num.14. vers. & tandem &c. Surd. d. cons.375. sub n. 19. vers. quandoquidem &c. Thesaur. dec.270. sub n.10. vers. & quod testator hanc conditionem apponens. &c. Mant. de coniect. lib.6. dicto tit.15. sub n.15. vers. item ex eo, &c. Ioseph. de Rustic. in suis Tract. An & quand. liber. in cond. posit. lib.2. c.6. n.68. vers. nam ius vtendi insignibus gentilitijs alicuius, &c. Rot. penes Card. Seraph. decis.1329. n.3. vers. secunda coniectura &c. & decis.1486. n.5. vers. & hæc coniectura &c. & in recent. dec.319. n.4. vers. et quod eius etc. par.1. vbi respondetur obiectam Molinæ traditionem procedere de consuetudine Hispaniarum (de qua ille loquitur) non autem Italiæ, cum alijs cumulatis per Fusar. de substit. d. q.499. sub num.14. vers. declaratur hic casus etc.
et cons.175. nu.8. vers. primo quia testatori, etc. et seq. † Sextò 13
ex postrema, & successiua proximiorum substitutione realibus verbis concepta cum eodem repetito præcepto assumendi nomen personæ, atque agnomen Casate, ac agnationis Testatoris, vt legitur in d. §. finita verò linea dd. DD. de Barberijs, & d. Iudith &c. ibi, et vadant dicta eius bona semper ad eius proximiorum sub dicta conditione etc. Cephal. dicto cons.251. num.53. vers. item et quia nouissimo loco etc. Surd. cons.96. sub nu.29. vers. primo quia etc. Peregr. de fideicomm. d. ar.25. sub num.47. vers. sed vltra hoc addo ego etc. & alij relati per Fusar. cons.14. sub nu.16. vers. quod autem agna-
tione ratio etc. † Septimò ex adiecta prohibitione cuiusuis 14
detractionis, ac etiam alienationis bonorum immobilium (præter excepta) quæ legitur in dicto testamento pag.5. in fin. cum seq. in §. item voluit, & declarauit &c. in vers. prohibens & expressè vetans &c. & in vers. prohibens etiam &c. Cephal. dicto cons.251. sub dicto num.53. vers. et prohibuit alienationem etc. cum seq. Mantic. de coniect. lib. 6. d. tit. 15. num.13. vers. illud vero non recipit dubitationem, etc. et alij.

Expressa verò agnationis ratio ibidem legitur pag.6. in illis
verbis, † Quoniam voluit illa (bona scilicet immobilia) per- 15
petuo remanere in eius agnatione, et ad hæredes prædictos, vt supra institutos, et substitutos deuenire sine diminutione aliqua modis, et forma supra expressis etc.

Quæ sanè licet prohibitioni alienationis adiecta declarant efficaciter, atque demonstrant Testatoris mentem, ac voluntatem, l. filius familia, §. diui il 2. versic. si liberis ff. de leg.2. Gabr. cons.132. sub num.40. vers. primo quia etc. lib.1. et cons.116. n.17. vers. sed etiam ex eo etc. num.40. vers. siquidem etc. cum seq. lib.2. Surd. cons.67. n.13. vers. et prædicta procedunt, etc. et cons.96. sub nu.48. vers. confirmatur autem hæc opinio, etc. et seq. Molin. de primog. lib.3. cap.5. sub n.50. vers. primo quando ratio conseruanda agnationis etc. Mantic. de coniect. lib.6. tit.15. num.13. vers. illud vero etc. Rota dec.489. in princ. vers. nisum enim fuit Dominis etc. part.4. diuers. et in recent. de.203. sub n.3. vers. supradicta etc. par.2. & Fusar. cons.175. num.16. vers. et quamuis etc. et cons.192. n.32. vers. quod autem etc.

Quando autem † ex dispositis in testamento colligi potest agnationis conseruationem à Testatore contemplatam, eamque rationem ab illo habitam fuisse certius est, quod descendentes masculi ex fœminis non censentur de linea masculina, sed illi tantum, qui a masculis per masculum descendunt, Gabr. d. cons.166. sub num.1. vers. tamen quicquid etc. ac seqq. per tot. lib.2. Laderch. cons.153. col. fin. vers. tertio non habet locum etc. Molin. de primog. lib.3. dicto cap.5. sub n.45. vers. sexta conclusio, etc. cum seq. et nu.58. vers. hoc autem secunda opinio etc. Peregr. de fideic. d. art.26. sub num.29. in fin. vers. et hanc cum ex dispositis cogitatum constaret de conseruandis bonis in agnatione etc. et alij passim.

Hincque prorsus eliditur obiecto. Quod familiæ, † agna- 17
tionisuè contemplatio congruè referri non possit ad descendentes ex fœminis, qui patris, non autem matris familiam, & agnationem sequuntur, atque conseruant, dicta l. familia, ff. de verb. signif. vt supra dictum est.

Quia † non procedit, quando constat Testatorem sen- 18
sisse, atque voluisse agnationis suæ memoriam conseruari primum in proprijs filijs, ac descendentibus, & consanguineis masculis, & post eos eamdem propagari in descendentibus etiam ex fœminis, vel alijs extraneis, vt in hoc casu, non ex solis coniecturis, sed ex verbis expressis prædictis apparet, ità benè respondit, & declarat Molin. de primog. dicto lib.3. cap.5. sub d. num.50. vers. primo quando ratio conseruanda agnationis à testatore expressa fuit, etc.

19 &c. † Tunc enim eadem ratio efficaciter viget, & consideratur etiam in illis, per quos licet non naturaliter, nec physicè saltem ciuili quodam, ac morali, siue artificiali modo per Testatorem inducto, & approbato mediante scilicet assumptione agnominis, ac insignium, & armorum familiæ prout fieri potest conseruatur, vt benè probat Rip. *in l. centurio sub num. 164. ad fin. uers. quia ratione respondebam &c. cum seq. ff. de vulg. & pupill.* Paris. *cons. 19. sub num. 35. vers. & sciens &c. cum seq. lib. 2.* Soccin. Iun. *cons. 69. sub num. 20. vers. & pro resolutione etc. et vers. ex his enim manifestè apparet etc. lib. 3.* Grat. *cons. 5. sub num. 86. vers. nec obstat etc. lib. 2.* Rimin. Iun. *cons. 23. sub num. 86. vers. tanto magis etc. cum seq.* Cephal. *dicto consil. 251. num. 5. vers. item ex eo etc. cum seq.* Menoch. *d. cons. 117. sub num. 21. vers. et quia sciebat etc.* Thesaur. *decis. sub num. 11. vers. et hoc casu etc.* Mart. *de success. legal. par. 1. quæst. 1. art. 2. sub num. 5. versicul. constare autem posset etc.* ac in terminis casus nostri idem sensit in obiecto *cons. 61. sub num. 24. vers.* Cephal. *in cons. 251. etc.* & respondit Rot. penes Card. Seraph. *d. decis. 1329. num. 3. vers. secunda coniectura etc. et in recent. dicta decis. 319. num. 3. vers. non obstat etc. et seqq. part. 1.* & probat alijs relatis, Fusar. *de substitut. dicta quæst. 499. sub n. 13. vers. sextus casus est etc. cum seq.*

20 Tertiò quia licèt cessaret agnationis ratio, non tamen admitti posset Com. Mauritius nepos Iudith ex filia fœmina, cùm Testator expresse vocauerit primogenitum, & alios eius filios masculos, & descendentes ex masculis successiuè secundum ordinem, & naturalem, & natum ex legitimo matrimonio, vt legitur in dicto §. *finita vero linea dd. Aemilii, etc.* quo casu descendentes masculi ex fœminis non succedunt, sed censentur exclusi, adeòut cesset hoc casu præsumptio, *l. cum auus, ff. de cond. et demon. et l. cum acutissimi, C. de fideic.* vt declarat Bart. *in ead. l. cum auus sub nu. 4. vers. quaro dicit testator, etc.* & aliis Gabr. *cons. 116. num. 5. vers. si quidem cum seqq. et nu. 18. vers. nam vt diximus, etc. et. seqq. per tot. lib. 2.* Decian. *d. cons. 127. sub nu. 20. vers. non obstat ergo primum, etc. lib. 3.* Mol. *de primog. lib. 3. d. cap. 5. sub nu. 30. vers. tertia conclusio sit, etc. et sub n. 37. vers. sed quamuis, etc. cum seqq.* Menoch. *cons. 1229. n. 21. vers. quinto fortius suffragatur, etc. et seq.* Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 18. n. 49. vers. sed in casu nostro, etc. infr. vers. in proposito autem, etc.* vbi benè respondet adductè considerationi maioris dilectionis, & absurdi ob exclusionem descendentis proximioris, & *lib. 10. tit. 8. sub num. 10. vers. septimo hac conditio, etc.* Peregrin. *de fideic. art. 26. num. 11. vers. voluntas autem testatoris euidens demonstraretur, etc. et d. art. 26. sub n. 18. vers. item cum aliqua probabilis ratio, etc. et n. 20. vers. illud autem planum est etc. et sub num. 29. in fin. vers. certum est autem, etc.* & alijs relatis probat Fusar. *de subst. d. quæst. 346. sub nu. 31. vers. sed tamen existimo, etc. cum seqq. et quæst. 404. n. 10. vers. secundo, etc. et n. 24. vers. nisi mētio facta esset de masculis, etc.*

Neque prædictis repugnat distinctio lineæ Iudith, & eius primogeniti, quam fecit Testator in *dicto §. finita linea, etc. dd. Aemilii, etc.*

Quia nihilominus vtraque masculinam tantùm, & masculos vtriusque effectores, ac descendentes ex eis masculos pariformiter vocauit, vt de linea primogeniti legitur, ibi: *Voluit eius hereditatem, et bona peruenire debere ad primumgenitum filiorum D. Iudith, et post illius mortem ad primumgenitum aliis filii dicta Domina Iudith, et successiuè de primogenito in primogenitum masculum donec aderit illas linea masculina d. primogeniti, etc.* de linea Iudith legitur, ibi: *Qua extincta voluit eius bona peruenire ad alium filium masculum legitimum, & naturalem, &c. d. Iudith maiorem natu, &c. & illius primogenitum, & sic successiuè ordine prædicto donec linea masculina, & naturalis, & nata de legitimo matrimonio d. Iudith aderit in infinitum, &c.* Voluit enim Testator successionis ordinem in prima parte relatum ad filium primogenitum Iudith, ac eius lineam masculinam extendere, atque ampliare, in hac posteriori ad alios quoque illius filios, sed eiusdem speciei, non autem diuersæ, masculos scilicet, & descentes ex

21 eis, † vt patet ex clara verborum lectura, quæ nullam admittit voluntatis quæstionem, *l. ille, aut ille §. cum in verbis, & l. non aliter in princ. ff. de leg. 3.* Bursat. *d. cons. 228. n. 27. vers. primo, &c. cum seq.* Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 18. sub n. 49. vers. idque certo certius est, &c.* Rot. *dec. 949. sub num. 1. vers. & sic cum in verbis, &c.* penes Buratt.

Minùs releuat ponderatio verborum *§. seq. pag. 3.* ibi: *Non extantibus verò aliquibus filijs, & descēdentibus masculis legitimis, & naturalibus dicta Iudith, vel extātibus, & quandocūq; descendentibus sine similibus filijs masculis, &c. & sic finita linea masculina legitima, & naturali, &c. d. Iudith. Voluit illius bona peruenire ad filium maiore natu secunda filia Testatoris, & successiuè de primogenito in primogenitum in infinitum, donec linea masculina legitima, & naturalis aderit, &c. Eaque extincta ad alios filios primogenitos masculos legitima, & naturales aliorum filiorum d. Testatoris modis, & forma, de quibus supradictum est de descendentibus d. Iudith, &c.*

Nam licèt † appellatione descendentium masculorum 22 regulariter comprehendantur descendentes ex fœminis, qui eamdem masculinitatis qualitatem æquè præseferunt, ac descendentes ex masculis, quando tamen materia ipsa subiecta, vel agnationis ratio, vel expressa Testatoris voluntas aliud non suadent (prout non solum suadent, sed conuincunt in hoc casu) vt sensit Castr. *in l. 1. sub num. 3. C. de Cond. insert.* Alb. *cons. 86. sub num. 4. vers. tamen veriors est, &c.* Decian. *dicto consil. 7. sub num. 46. vers. quia respondeo, &c. cum seq. lib. 1. & dicto cons. 127. sub n. 20. vers. non obstat ergo primum, &c. lib. 3.* Bursat. *dicto cons. 228. sub num. 14. vers. tertium non obstat, &c. & seq.* & explicat Gabr. *d. cons. 116. sub num. 1. vers. tamen quidquid, &c. cum seq. lib. 2.* Peregrin. *de fideic. d. art. 26. sub num. 18. vers. item cum aliqua probabilis ratio, &c. & sub num. 30. vers. quamobrem ex mente disponentis, &c.* Rot. *decis. 15. sub num. 2. vers. nisi aliud suadeat, &c. & decis. 150. sub num. 8. vers. quarto non obstat cum seq. part. 2. diuersor.*

Aduertendum est tamen, † quod Testator in hoc Capitulo nihil noui disposuit de filijs, ac descendentibus Iudith, quos suprà immediatè vocauerat expressè, sed in casu illiorum non existentiæ, vel deficientiæ substituit primogenitos aliarum filiarum. Ideòque verba illa enunciatiua, seu conditionalia, *Non extantibus verò aliquibus filiis, & descendentibus masculis, &c.* intelligi debent de eisdem filijs, ac descendentibus masculis Iudith, & ex masculis prouenientibus suprà immediatè vocatis, vt probat Soccin. Iun. *d. cons. 69. sub n. 30. vers. quod etiam euidenter ostenditur, &c. cum seq. lib. 3.* Paris. *consil. 18. sub num. 21. vers. & quod dd. verba, &c. cum seqq. lib. 2. & consil. 72. sub num. 34. vers. eo etiam, &c. lib. 4.* Bursat. *d. consil. 228. sub nu. 59. vers. ratio cum seqq.* Decian. *d. cons. 7. sub num. 48. vers. tertiò, &c. ac seq. & sub num. 74. vers. quinto considero, &c. cum seqq. lib. 1.* Gabr. *d. cons. 116. sub nu. 26. vers. secunda coniectura est, &c. et seqq. lib. 2.* Surd. *cons. 21. n. 10. vers. tamen secus est, etc. et consil. 564. sub nu. 7. vers. et vbi hac sententia, etc.* Molin. *de primog. lib. 3. d. cap. 5. sub n. 60. vers. posset tamen prædicta opinio, etc.* Peregrin. *de fideic. art. 25. sub n. 3. vers. attamen magis communiter, etc. cum seqq.* & comprobatur *ex dec. 33. sub nu. 5. vers. quod autem, etc. cum seqq. par. 7. rec.*

Quòd etiam † clarè demonstrant alia verba immediatè 24 sequentia, *Et sic finita linea masculina legitima, & naturali d. Iudith, &c.* quæ declarant, & exponunt præcedentia ad terminos capituli immediatè antecedentis, in quo linea masculina legitima, & naturalis ex filijs masculis ipsius Iudith proueniens vocata fuerat, Ruin. *cons. 102. sub num. 11. vers. ideo ex proximè præcedentibus, &c. cum seqq. & cons. 184. num. 6. vers. quia illa dictio, &c. lib. 2.* & comprobat idem Soccin. iun. *d. consil. 69. sub num. 31. vers. & licet fortasse, &c. cum seqq. & num. 33. vers. & ita imporeant illa verba, &c. lib. 3.* Decian. *d. cons. 7. num. 62. vers. quarto pondero, &c. lib. 1.* Peregr. *cons. 47. sub nu. 17. vers. quod autem particula hac, &c. lib. 1.* & Rot. *dec. 568. n. 4. versic. item quod erat concepta verbis illatiuis, &c. par. 1. diuers.* & alij relati per Fusar. *cons. 39. sub n. 41. vers. item probatur, &c.* & alia subsequentia in fine eiusdem capituli, ibi, *modis, & forma,* † *de quibus supradi-* 25 *ctum est de descendentibus d. Iudith, &c.* quæ totam illam periodum concludunt iuxta terminos antecedentis vocationis, ad quam expressam habent relationem, iuxta text. *in in l. qui liberis, §. hac verba, ff. de vulgar.* & in specie alijs relatis considerant Bursat. *d. cons. 228. sub num. 21. vers. in substitutione verò, etc. cum seqq. et sub num. 56. vers. sexto vocando lineam, etc. cum seqq.* Rimin. iun. *cons. 313. nu. 72. vers. pondero dictionem illam, etc. et nu. 86. vers. nam illa dictio, etc.* Molin. *de primogen. lib. 3. d. cap. 5. sub nu. 65. vers. sexto, etc.* & alij adducti per Fusar. *de subst. q. 403. n. 39. vers. declaratur vigesimo quarto, etc. et ad cons. 39. sub n. 41. vers. idem colligitur, etc. cum seq.*

Non etiam obstant verba in principio capituli subsequentis, in quo vocati fuerunt primogeniti d. Lucretiæ Testatoris sororis, ac descendentes ex eis masculi legitimi, & naturales *d. pag. 3.* ibi: *Finita vero tota linea masculina legitima, et naturali omnium eius filiarum, etc. tunc uoluit eius bona peruenire ad maiorem filium masculum legitimum, et* na-

naturalem, & natum de legitimo matrimonio D. Lucretia Sororis d. Testatoris, &c.

25 Quia † hæcquoque solùm referont, atque enunciant lineas masculinas filiarum supra vocatas, ac illas determinant, non autem extendunt ad alias, diuersasque personas descendentium ex fœminis sub illis præcedentibus non comprehensas, vt dictum est. Itaqoe ea instanti mortis Iudith oullis superstitibus masculis, sed sola Com. Valeriæ filia fœmina, defecit prorsus linea illius masculina, vt benè declarat Soccin. Iun. *d. cons. 69. sub num. 29. versic. plus etiam dico &c. cum seq. & sub num. 32. in fin. vers. Testator enim &c. lib. 3.* Bero. *cons. 113. sub num. 8. vers. & hoc etiam demonstratur &c. lib. 2.* Bursat. *dict. cons. 228. sub num. 27. vers. primo &c. cum seq.* Menoch. *d. cons. 205. sub num. 35. vers. cum linea masculina &c.* Rot. *decis. 143. sub num. 8. vers. tum etiam quia &c. par. 1. & decis. 453. sub nu. 8. vers. qui aresponderunt &c. part. 2. recent.*

Nec aduersatur alia sequentia eiosdem capituli, ibi, *Et sic ordine præscripto vocauit, & suos heredes esse voluit omnes, & quoscumque filios masculos, & descendentes masculos legitimos, & naturales, & natos de legitimo matrimonio dicta Lucretia &c.*

Quia (præter alias responsiones adductas per Informantes) Aduertendum est, quòd paulò supra vocauerat Testator solùm maiorem filium masculum legitimum, & naturalem dictæ Lucretiæ, & post eius mortem eius primogenitum, & successiuè de primogenito in primogenitum, quibus sanè verbis soli masculi ex primogenitu Lucretiæ masculo descendeotes fuerunt comprehensi. Verùm animaduertens, quod eiusdem primngeniti linea deficere poterat, ideò disposuit, quod ea linea finita alius filius masculus, ac descendentes ex illo, & sic ordine præscripto (scilicet primogeoituræ) omnes, & quicumque filij masculi, ac desceodentes masculi præfatæ Lucretiæ succederent. Sicque verba hæc vniuersalia apposita fuerunt, vt comprehenderentur omoes illius filios cuiuscumque ætatis, & gradus, tam primo, quàm secundo, & tertio genitos, vel vlteriores, ac desceodentes ex eis, masculos tamen, & non fœminas, & ex masculis, non ex fœminis descendeotes, nam huiusmodi mascolinitatis qualitatem in hac etiam verborum vniuersalitate specialiter requisiuit, atque expressit Testator, tam in personis filiorum Lucretiæ, ibi, *omnes, & quoscumque filios masculos &c.* quam descendeotium ea eis, ibi, *Et descendentes masculos legitimos, &
27 naturales dicta Lucretia &c.* † Ex quibus equidem verbis immediatè tam præcedentibus, quàm subsequentibus, & ex alijs supra deductis media ipsa vniuersalia congruè declarantur de masculis ex masculis descendentibus, *l. heredes palam. vers. sed & sic in fin. ff. de testam. l. qui filiabus in princip. l. si seruus plurium, §. vlt. in fine, vers. item earum, ff. de leg. 1.* Paris. *dicto cons. 18. num. 30. vers. verba enim dubia &c. cum seq. lib. 2.* Bero. *cons. 113. sub nu. 8. vers. colligitur etiam &c. lib. 2.* & in specie respondit Gabr. *d. cons. 116. num. 39. vers. nihil refert, quod descendentes masculi &c. ac seq. lib. 2.* Bursat. *d. cons. 228. nu. 65. vers. sexto sequentia &c. cum seq.* Rota *decis. 374. sub num. 3. vers. hac tamen limitantur &c. & seq. par. 1. diuers.* cum alijs relatis in *Romana fideicommissi de Cesciarijs 16. Martij 1648. cor. me in §. hac autem testatoris voluntas &c.*

Deinde non obstat, quod postquam agnationis conseruatio à Testatore commissa fuit filijs, & descendentibus fœminarum æquè adimpleri possit per eos, qui ex fœminis, ac per eos, qui ex masculis earum proueniunt.

Quia cùm Testator elegerit masculos descendentes ex
28 masculis, ac in eis illam cooseruari maluerit. † Vtique voluntas eius seruari, oon autem subtiliori indagatione peruerti debet, *§. disponat in auth. de nupt.* Rot. penes Card. Seraph. *decis. 1472. n. 1. vers. vnde &c.*

Præterea (licèt prædicta sofficiant) ex alio etiam visus fuit Dominis exclusus à successione prædicta Com. Mauritius.
29 Quia nempè † tempore purificatæ substitutionis per obitum Hieronymi de Barberijs nondom erat natus, neque conceptus, sed post quindecim circiter annos progenitus est; Ideòque ad Gandulphum solùm tunc soperstitem filium masculum Lucretiæ Testatoris sororis ab eo substitutum successio delata fuit, ac ipso defuncto io Nicolaum eius filium successiuè vocatum continoata *iux. tex. in l. cum pater §. hereditatem il primo*, ibi, *Viriles autem inter eos fieri, qui eo tempore superuixerint, cum de aliis exigendi potestas non fuerit &c. ff. de leg. 2. l. interuenit ff. de legat. præstand.* & sensit antiquus Doctor Lambertio. de Rampon. *in eius quæst. relata* per Io. Andr. in Addit. *ad Specul. par. 4. in Rubr. de Testam. col. 3. in princ. vers. Item Lambertin. de Rampon. &c. & vers. De secundo membro &c.* Castr. *cons. 16. Viso dicto puncto sub num. 5. vers. super quarto &c. par. 2.* Dec. *cons. 65. Protenus facultate sub nu. 2. vers. Non enim sufficit &c.* dicens non sufficere, quod agens ea huiusmodi substitutione sit de liberis, sed necessarium esse, quod tempore purificatæ conditionis extaret. Alciat. *cons. 119. à num. 2. vers. sed tamen &c. cum seqq. per tot. lib. 9.* Alb. *cons. 106. per tot.* vbi contrarijs rationibus, & authoritatibus benè respondet Bursat. *dicto cons. 228. sub n. 38. vers. quarto eadem illatio &c. cum seq.* Molin. *de primogen. lib. 3. cap. 4. sub n. 13. vers. Primo namque cum seq. & cap. 6. sub n. 32. vers. quæ omnia &c.* Menoch. *cons. 413. per tot.* vbi contrarijs respondet, & latius *cons. 830. per tot.* Crauett. *cons. 212. sub nu. 6. vers. optime facit &c.* Gabr. *cons. 130. vers. si quis vero post diem mortis &c. & seq. lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 22. sub nu. 72. vers. vndecima conclusio &c. & cons. 33. sub nu. 19. vers. Attamen &c. cum seq. lib. 2.* Fachin. *cons. 86. per tot. lib. 3.* Io. Griuel. *decis. Dolan. 108. per tot.* Rot. *dec. 38. per tot. & dec. 374. sub n. 11. par. 1. diuers. & decis. 357. sub n. 5. vers. sed admittuntur &c. par. 1. recent.* † Nec potest ab eo auocari ob superue- 30
nientem natiuitatem prædicti Com. Mantitij, Alb. *dicto cons. 106. sub n. 6. vers. & duas rationes &c. cum seq.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. sub nu. 36. vers. Hac autem limitatio etc. cum seqq.* Facchin. *dicto cons. 86. sub n. 6. vers. nam si alij nunc extent &c. cum seq. lib. 3.* Menoch. *d. cons. 413. sub n. 27. vers. Quinto suffragatur &c. cum seqq.* Rot. *dec. 79. sub n. 10. vers. Alioquin si nullus extaret &c. par. 1. diuers.* & alijs relatis probat Peregr. *d. art. 22. sub nu. 37. vers. ampliatur conclusio &c.*

Nec obstat, quod in huiusmodi fideicommissis conditionalibus successiuis admittantur etiam nati post conditionis euentum, sospenso interea successionis effecto, vel saltem in alios gradatim vocatos reuocabiliter translato.

Quoniam obiecta conclusio oon ex puris iuris prioeipijs, 31
sed ex voluntate testantium procedit, quæ vel ab ipsis dispositionum verbis, vel ab vrgentibus coniecturis, ac facti circumstantijs in singulis casibus euidenter resultet, *ad l. cum ita §. in fideicommisso in fin. vers. nisi specialiter defunctus ff. de leg. 2.* & in his terminis responderunt Castr. *in cons. 247. In causa qua vertitur Sauona sub num. 23. vers. Illud autem constat &c. lib. 1.* Rom. *cons. 134. In quarta quæstione sub num. 5. vers. quoad autem hoc verum sit &c. & infr. vers. sed interpretatio hac &c.* & cæteri qui eos sequuntur longa serie relati à Peregr. Fusar & alijs allegatis per informantes; Et benè declarant Alciat. *in d. cons. 119. sub num. 10. vers. secundo respondeo &c. cum seq. lib. 9.* Gab. *d. cons. 130. sub num. 8. vers. si qui vero post diem mortis &c. lib. 1.* Menoch. *cons. 413. sub num. 55. vers. quarto non mediocriter &c. cum seq. & cons. 213. sub nu. 21. vers. secundo accedit &c. & sub n. 24. vers. quo circa dicendum est &c.* Fachin. *Contr. lib. 4. cap. 88. in princ. vers. cæterum &c. ac col. 3. vers. & ideo illud potissimum perpendi debet &c. ac infr. vers. Ad tertiam respondeo &c. & infr. vers. Ad quintum respondeo &c.* Rot. *decis. 394. nu. 22. vers. non etiam concluditur &c. & seq. par. 5. rec.* † Ac proinde ces- 32
sat, quando dispositio in tempus aduenientis conditionis collata respicit certas personas tunc extantes, seu certam præscriptam qualitatem habentes, & alios successiuè vocat, nam ex eo instanti operatur effectum soum, ita vt illis admissis ex superuenienti aliorum natiuitate retractari non valeat, prout contigit in proposito casu, in quo constat Nicolaum testatorem respexisse personas in ipso conditionis aduento extantes, & qualitatem primogenituræ, ac alias ab eo indictas præseferentes, tam ex verbis testamenti in præcedenti substitutione d. Aemilij vltimi defuncti pag. 2. in princ. ibi, *si in rerum natura erit &c.* & in hac sequenti filiorum Iudit. pag. 2. ibi, *finita vero linea dd. Aemilij, Aurelij, et Hieronymi, tunc voluit eius hereditatem, et bona deuenire, et peruenire debere ad Primogenitum filiorum d. Iudith. etc.* Atque in altera pag. 3. in §. *Non obstantibus etc.* & infr. in §. *finita vero tota linea masculina legitima, et naturali etc. omnium eius filiorum, tunc voluit eius bona peruenire ad maiorem natu filiorum masculorum legitimorum, et naturalium D. Lucretia etc.*
† nam dictio illa, *tunc*, restringit dispositionem ad personas 33
eo tempore extantes *l. in substitutione in fin. ff. de vulgar. et pupillar. substit. l. 4. §. fin. vbi gloss. in verb. tam ff. de cond. et demon. l. huiusmodi 64. ff. de verb. signif.* & in specie declarant

Castr.

Casti. in d. cons. 16. sub n. 5. vers. Pro hoc etiam facit, &c. par. 2. Dec. d. cons. 63. pro tenus facultate sub n. 2. vers. non enim sufficit, &c. Molin. de primog. lib. 3. c. 10. sub n. 41. vers. succedit regula, &c. Menoch. cons. 1118. sub nu. 15. vers. ea ratione motus, &c. Fachin. cons. 86. sub num. 4. vers. secundo, &c. cum seqq. Surd. cons. 545. sub num. 16. vers. tertio, &c. Thesaur. quæst. forens. lib. 3. quæst. 84. num. 11. vers. limita secundo, &c. & alij relati per Fusar. de substitut. quæst. 382. sub num. 31. vers.
34 sed melius, &c. cum seqq. † Quàm ex ipsa etiam maioratus, & primogenituræ institutione, cuius ea est natura, vt ne momento quidem vacare possit, sed ex instanti mortis vltimi possessoris transeat in sequentem, qui eo tempore præscriptam habet qualitatem, sicque ex tunc purificatur illius conditio, neque aliud tempus expectari debet, vt post exactam quæstionis excussionem relatis vtriusque sententiæ rationibus, & lectatoribus benè concludit Molin. dict. cap. 10. sub num. 38. vers. sed his omnibus non obstantibus, &c. dicens sub num. 40. vers. cum enim, &c. contrariæ opinionis fundamenta in his terminis non applicari, &c. & pluribus relatis comprobant Adden. ibidem in vers. verum quidquid prædicti sentiant, &c.

35 Quare cùm ex deductis † Com. Mauritius non solùm non probauerit, (vt tenebatur clarè quidem, & concludenter) se comprehensum in fideicommisso, cuius vigore agit, sed contrarium appareat: Ideò petita per eum immissio concedi non potest, l. si ita quis substituerit, ff. de vulgar. & pupillar. substit. l. cum qui nouissimus, ff. ad S.C. Trebell. gloss. in leg. qui duo in verb. superstes fuit, vers. regula est, &c. ff. de Rub. dub. Soccin. cons. 62. sub num. 4. vers. & in primis ista conuentio probatur, &c. lib. 3. Rota penes Card. Seraphin. dec. 1486. num. 1. vers. & quidem, &c. & sanct. mem. Greg. decis. 433. num. 1. vers. quia non probant, &c. cum alijs relatis à Peregrin. de fideicomm. art. 43. nu. 35. vers. qui vero ex fideicommisso agunt, &c. & num. 60. vers. denique ex fideicommisso agens, &c. & per Fusar. de substit. quæst. 615. per tot. & cons. 17. num. 3. vers. & qui petit, &c. cum seqq.

Et ità fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Melenitana Census.

Luna 5. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Census impositus super bonis fideicommissarijs non valet, vel saltem resoluitur à die mortis imponentium.

Bona permissa alienari in aliorum deficientia, & de certo tempore non possunt alienari, non constito de illorum deficientia, & ante tempus.

SVMMARIVM.

1 *Census impositus super bonis alienari prohibitis, vel est ipso iure nullus.*

2 *Vel saltem resoluitur à tempore mortis imponentium.*

3 *Bona permissa alienari in deficientiam aliorum bonorum alienari non possunt, nisi constito de illorum deficientia.*

4 *Bona fideicommissaria alienari permissa de aliquo tempore non possunt ante illud tempus alienari.*

5 *Mobilia in inuentario descripta censentur sufficientia ad solutionem debitorum, dum non probatur contrarium.*

Et fortius si inuentarium coadiuuetur ab instrumentis, ex quibus appareat in hæreditate extitisse bona libera, num. 6.

7 *Inuentarium tutelare non prodest pupillo.*

8 *Inuentarium, quando dicatur hæreditarium, & non tutelare.*

9 *Decisiones, quando non subsistunt solent à Rota reformari.*

DECISIO XCVI.

ANgelo Hieronymo Manduca appellante à sententia, concedente immissionem Cumulo charitatis Melitensi in tenutam Tauenetia nuncupatam, causaque appellationis mihi commissa, dubium proposui, an dicta sententia sit confirmanda, & Domini infirmandam esse responderunt ex Instrumentis de nouo in hac instantia pro parte dicti Angeli Hieronymi productis, in quibus ostendit se dictam Tenutam possidere vigore fideicommissi super ea ad fauorem masculorum descendentium à Io: Paulo Manduca eius Auo, ordinati cum expressa prohibitione alienationis pignorationis, ac subiugationis, vt expressè legitur in eiusdem testamento condito de anno 1589. sub die 3. Aprilis in Summario Manduca num. 2. Sic enim ad solutionem annui census à Petro Paulo, & Mauritio filijs, & hæredibus grauati fideicommittentis, & à Catherina eorundem matre, ad fauorem q. Gregorij Xerti, qui cumulum charitatis hæredem instituit super dicto prædio anno 1611. die 12. Nouembris, impositi nequaquam cogi poterat. Nam stante prędicta expressa prohibitione alienationis census iste,
vel fuit ipso iure nullus, † vt dixit Rot. decis. 678. sub num. 2. 1
par. 1. recent. & late in Ciuitatis Castelli census 27. Maij 1630. in princip. coram bon. mem. Pirouano, vel saltem à tem-
pore mortis eum imponentium, † ac purificatione huius 2
fideicommissi in persona Angeli Hieronymi resolutus remansit, ad Text. in leg. fin. §. sin autem sub conditione, C. commun. de leg. & in similibus terminis fuit dictum in Viterbien. bonorum coram Card. Seraph. decis. 757. per totum cum pluribus relatis per Fusar. de substit. quæst. 706. num. 1. & seqq. & per Modern. de consil. impress. Taurinen. quæst. 19. num. 1. & seqq.

Neque huiusmodi census validus efficitur ex impositione ob causam necessariam solutionis æris alieni ab ipso Ioan. Paulo Testatore contracti in Instrumento donationis per eum factæ de anno 1589. 24. Octobris Angelo eius filio, siue ex causa recuperandi, aut præfatam Tenutam liberandi ab eodem Angelo, cui priùs à Catherina matre, & tutrice filiorum eiusdem testatoris anno 1600. die 1. Martij in solutum data fuerat, quòd prius decisiones in hac causa factæ vtile fideicommissarijs fuisse præsupponebant.

Quia tripliciter Angelus Hieronymus per noua sua Instrumenta exhibita hoc fundamentum euèrtit. Primò ex verbis ipsius Instrumenti prænominatæ donationis, ibi, de bonis proprijs præfati Angeli, & in eorum defectum de bonis proprijs eiusdem Io. Pauli, quæ verba inferunt nullam adfuisse, tunc necessitatem Ioan. Paulo defuncto eius bona
distrahendi, antequam constaret † Angeli bona propria 3
deficere, iuxt. Text. in leg. si fideiussores 42. in princ. ff. de fideiuss. leg. omnis 17. Cod. eodem tit. Fontanell. de pact. nupt. clausul. 4. gloss. 9. par. 5. num. 57. Rot. coram bon. mem. Buratt. dec. 151. num. 1. & seqq. Tantò magis, quia ad ipsum Angelum æqualiter, deindè cum alijs fratribus à patre institutum pro sua quota, hæreditas delata fuit, cuius hæreditaris bona, & effectus in inuentario die 1. Februarij anni 1600. confecto legentium oculis subijciuntur.

Secundò eliditur supposita necessitatis causa, ex quo solutionis dies maioris partis dicti debiti Ioan. Pauli, nondum cesserat, quando soluta fuit à matre tutrice, quia quinque millia scuta de 12. mil. promissis, soluenda erant tantùm tempore desponsationis Angeli filij, & reliquorum septem millium scutorum solutio destinata fuerat post Ioan. Pauli, & suæ vxoris Catherinæ obitum, verba tunc hæc, scuta 5. mil. tempore desponsationis, & reliqua scuta 7. mil. ad complementum dd. scutor. 12. mil. cum ipsi iugales de Manduca ambo decesserint ab hoc sæculo. De quibus scut. 12. mil. ipse Angelus confessus fuit, & declarauit 2. mil. ad pompam addita detrahenda esse, & ad computum summæ verè debitæ à Ioan. Paulo suo patre, dum vix scuta 2. mil. recepisse, quòd ex dicto Instrumento die 1. Martij 1600. stipulato, & ex apocha in eo inserta comprobatur; Vndè sequitur, quòd Angelus tunc solùm remanebat creditor in scutis mille, vel duobus millibus; ergo non licuit Catherinæ matri, & eius filijs præuenire tempus solutio-
ni præfixum distrahereque † bona Ioan. Pauli in præiudi- 4
cium, & damnum in fideicommisso vocatorum, ad text. in leg. aut Prætor 10. §. si cum in diem, l. omnes debitores 17. §. fin. ff. quæ in fraud. cred. l. cum pater 9. §. à filia, vbi Bart. num. 1. ff. de leg. 2. l. vxorem 39. §. Seium, ff. de leg. 3. & tradit Decian. cons. 81. num. 41. & seqq. lib. 4.

Tertiò tollitur necessitas alienandi bona propria Ioan. Pauli ex eo, quòd constat quamplurima stabilia mobilia, & credita, etiam in lucro sociali eidem Ioan. Paulo debito fuisse relicta, ex quibus, vel eorum pretio dicto Angelo de suo credito satisfieri poterat absque eo, quòd dicta Tenuta speciali fideicommisso ad fauorem filiorum masculorum de Manduca subiecta alienaretur, nulla penitus preuia Indi-

cis

cis iussione , neque vsurarum solutione, nisi solùm pro ra-
ta dictæ quantitatis maiutæ, pro qua soluenda mobilia hæ-
reditatis suffecerant, vt patet ex inuentario legitimè confe-
5 cto, † dum contrarium non probatur, *l. fin. §. licentia, C. de
iur. delib. l. cum de lege 17. in verbo hæreditatis probatio, ff. de
probat.* ac ex multis alijs iuribus exhibitis eadem sufficientia
bonorum dicti Ioan. Pauli testatoris ostenditur, dum con-
stituta fuit dos Franciscæ filiæ, & cohæredi suæ à Catherina
tutrice in scutis 4300. circiter in tot bonis hæreditarijs, de-
scriptis in Instrumento stipulato die 10. Augusti 1601. & ex
alio Instrumento dotis ab eadem tutrice, postmodum con-
stitutæ Paulinæ filiæ pariter , & cohæredi eiusdem testato-
ris in scutis 6000. circiter similiter ex ipsis effectibus hæredi-
tarijs soluendis die 19. Ianuarij 1604. confecto , quæ duo
instrumenta *in dicto Summario num. 4. & 5.* vnà cum alio
Instrumento Societatis *num.* 8. relata confirmant plenam
6 inuentarij fidem contra † omnes, *vt fuit dictum in Vrbeue-
tana Legati 20. Octobris 1582. coram Cantuccio, & in Cor-
netana Legati 4. Decembris 1620. coram bon. mem. Seleucien.*

Neque hanc veritatem infringit , quod hoc inuentarium
tanquam tutelare non prosit pupillo , vt videatur hæres
cum beneficio inuentarij secundum Bart. *in l. in ratione , §.
quod vulgò num.* 8. & ibi Alex. *ff. ad leg. Falcid.* quia factum
7 fuit præcedente aditione hæreditatis, vocatumque † à con-
ficientibus hæreditarium nomine pupillorum, & habuit ef-
8 fectum inuentarij , † ita declarat Bero. *cons. 129. num. 6.
lib. 2.* Monticul. *in tract. de inuent. quæst. 228. num. 26.* & ad-
misit Rota *in Firmana legitima 22. Iunij 1608. coram bon.
mem. Vbaldo impress. post tract.* Modern. Forolinien. *de legiti-
ma dec. 5. num. 4.*

Et quia ex omnibus supradictis liquet impositionem su-
pradicti census fideicommissarijs fuisse damnosam , nam
si hæredes grauati , & eorum tutrix Catherinæ tantùm
maturata debita , prout omninò facere debuissent soluis-
sent , neque tempus soluendi cùm debitoribus præuertis-
sent , longè ex alijs effectibus hæreditarijs faciliùs extingui
potuissent , ac etiam ex bonis eiusdem Catherinæ tutricis,
quæ Angelo promissa , & inde ab eodem Angelo alienata
fuisse patet, tam ex instrumento dotali sub die 24. Octobris
1598. quàm etiam ex alio Instrumento sub die 5. Aprilis
1632. *in Summar. Angeli num. 1. & 7.*

Proindè, quia fundamenta præcedentium decisionum
cùm sententia subsecuta nouis probationibus nuper coram
9 me factis, ampliùs non subsistere Dominis visa sunt † æqui-
tati consonum esse resoluerunt illas reformare, ad Text. *in l.
si ex plagis 53. §. in cliuo, ff. ad l. Aquil. l. quidam referunt 14.
§. & in proposito igitur, ff. de iur. Cod.* Rot. *in Fesulana Bene-
ficij , seu Oratorij 14. Martij 1650. coram Reu. P. Domino
meo Corrado in fine principij , & nouissimè in Bononien. Fi-
deicommissi de Nascentorijs 20. Iunij eiusdem anni in princip.
coram me.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Neapolitana Fructuum.

Veneris 9. Decembris 1650.

A R G V M E N T V M.

Manutentio in quasi possessione exigendi fructus recompensatiuos , denegari non potest probata possessione illos exigendi etiam per vnicam solutionem , & an impediri possit per sententiam latam in petitorio , quæ tamen suspensa remansit per appellationem , clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Solutio fructuum recompensatiuorum licet vnica , sufficit pro acquirenda possessione illos exigendi.*
2 *Amplia, etiam si solutio non esset integri termini , sed partis ipsius.*
3 *Manutentio denegari non potest probata possessionem.*
4 *Manutentio impediri non potest per sententiam latam in petitorio , quæ fuit suspensa per appellationem .*
5 *Et possessor sua possessione priuari non potest , donec causa per rem iudicatam terminata fuerit.*
6 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur in iudicio possessorio , sed ad petitorium reijciuntur.*

D E C I S I O XCVII.

CEnsuerunt Domini Monti Roberto , dandum esse
mandatum de manutenendo in quasi possessione
exigendi annua scuta 60. occasione fructuum recompensa-
tiuorum Vinearum à q. Octauio venditarum Francisco Ga-
liberto , quia de eius possessione constat ex duabus solutio-
nibus vnà, videlicet scutorum decem facta dicto Octauio ,
& altera scutorum 100. facta deputatis præfati Montis Ro-
berti , quæ solutiones exuberant ad istum effectum ,
† quandoquidem etiam vnica solutio sufficit pro acquiren- 1
da possessione, Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 91. de
caus. possess. & propriet. cap. Roma de postulat. Prælat.* Ro-
man. *cons. 311. num. 7.* Dec. *cons. 117. num. 2.* Rot. *diuers.
decis. 196. num. 2. par. 1. & decis. 188. num. 1.* post Modern.
de manut. & in puncto quasi possessionis exigendi fructus re-
compensatiuos, declarat Coccin. *decis. 286. num. 5.* † etiam 2
si solutio non esset integri termini , sed partis ipsius , vt pa-
riter firmanit Rot. in pluribus *decis. allegat.* & per dictum
Modern. *de manutent. obseru. 18. num. 37. & nuper in Mel-
fien. Pensionis 1. Martij 1649. coram R. P. D. meo Royas.*

Hac † itaque possessione probata manutentio denegari 3
non potest d. Monti Roberto vulgato, *§. retinendæ instit. de
interdict.* Coccin. *decis. 286. num. 1. cum alijs cumulatis in
Brundusina Bonorum 23. Ianuarij 1649. coram me, §. & ex
istis.*

Neque † manutentio impediri potest prætextu sententiæ 4
absolutoriæ latæ ab A. C. ad fauorem Francisci Galiberti ,
quia illa per appellationem suspensa fuit, Abb. *cons. 69. nu. 2.
vers. sed in casu nostro lib. 2. cap. Pastoralis , §. præterea de of-
fic. deleg. cap. venientes de iur. iur. cap. 1. de re Iudic.* Rot. *in
Mediolanen. Prætensæ deuolutionis 11. Februarij 1650. co-
ram me, §. fin.* adeò , † vt possessor interim sua possessione 5
priuari non possit, sed in ea manutenendus veniat , donec
causa per rem iudicatam terminata fuerit, Rot. coram Ca-
naler. *dec. 242. num. 1. & dec. 288. num. 4. & dec. 315. nu. 2.* &
in terminis fructuum recompensatiuorum, Coccin. *d. decis.
286. num. 6.*

Minùs releuat exceptiones desumptæ ex quodam asserto
Instrumento transactionis initæ de † anno 1595. quia tan- 6
quam respicientes validitatem tituli, & sic altioris indaginis
non admittuntur in hoc iudicio summarijssimo , sed ad pe-
titorium reijciuntur , Scacc. *de appell. q. 19. remed. 1. con-
clus. 5. nu. 20. & 22.* Gratian. *discept. forens. cap. 113. n. 28.
cum seqq.* Rot. *dec. 583. nu. 2. par. 1. & dec. 755. nu. 3. par. 3.
recent. & dec. 138. num. 5. & dec. 233. nu. 9. inter impress.* post
Modern. *de manuten. & fuit resolutum in Spoletana Bonorum
7. Februarij 1648. cor. R. P. D. meo Royas in princ. & in Roma-
na officij 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono, §. fin.
necnon in Toletana Archidiaconatus de Talauera 4. Aprilis
1650. coram R. P. D. meo Albergato in princ. & passim alibi.*

Et ità resolutum fuit informante tantùm Roberto.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Romana Fructuum Census.

Lunæ 12. Decembris 1650.

A R G V M E N T V M.

Priuilegiatus , an, & quando vti possit priuilegio contra æquè priuilegiatum primo loco discutitur . Contractus nulliter cum minore celebratus , an, & quando obliget naturaliter, & in foro conscientiæ d. minorem , & quid requiratur ad hoc , vt dictus contractus ex lapsu temporis censeatur ratificatus clarè demonstratur , & nonnulla adducta pro ratificatione dd. contractus, tanquam insufficientia refelluntur. Contractus vbi apparet simulatus quoad personas , verus tamen quoad substantiam, an, & quando persona supposita illius vigore agere possit eruditè tractatur.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Contractus cum minore celebratus, nullis adhibitis solemnitatibus est ipso iure nullus.*

2 *Minor potest vti priuilegio minoris ætatis, etiam contra mulierem, & quid si pecunias receperit.*

3 *Census impositus à minore, absque solemnitatibus statutariis est nullus, etiamsi fuisset impositus ad fauorem mulieris.*

4 *Priuilegiatus potest vti priuilegio contra priuilegiatum, etiamsi vterque ageret de damno, si ipse tamen conueniretur, & rei partes substineret.*

5 *Iuramentum appositum in contractu nullo ex defectu solemnitatum, nihil operatur, & quare.*

6 *Maior, an censeatur ratificasse censum nulliter impositum in minori ætate, si maior factus soluerit fructus spatio longi temporis, nec vnquam de nullitate dixerit, vide num. 32.*

7 *Ratificatio contractus nulli induci non potest, nisi probata prius in ratificante scientia plena nullitatis, non solum facti, sed etiam iuris.*

8 *Pro ratificatione actus nulli, non sufficit scientia præsumpta, sed certa, atque explicita requiritur cum omnibus suis qualitatibus, & quare, num. 9.*

10 *Ratificatio deducta ex lapsu temporis, non procedit in contractu, in quo præsumitur dolus à statuto.*

11 *Testator mandans persoluere omnia eius debita, intelligitur de quibuscumque debitis, ac etiam de iis, quæ obligationem ciuilem non habent, sed solum naturalem, & quare, num. 13.*

14 *Ex contractu nullo ob defectum solemnitatum, nulla oriri potuit obligatio, nec ciuilis, nec naturalis.*

15 *Solemnitates statutariæ, quando inductæ fuerunt fauore publicæ vtilitatis, illarum omissio impedit, ne oriatur obligatio naturalis.*

16 *Conscientia non ligat illos, quos natura non obligat.*

17 *Contractus celebratus cum minore parit obligationem naturalem, quæ obligat contrahentem in foro conscientiæ. Intellige procedere, vt num. 18.*

19 *Promissio facta per legatarium de soluendo omnia debita, & legata Testatoris, intelligenda venit respectu debitorum legitimorum.*

20 *Fideiussor remanet tantùm obligatus eo modo, & forma, quibus obligatus erat eius principalis.*

21 *Fideiussoris obligatio est accessoria obligationi principali, cuius proinde naturam induit, & quid si facta fuisset habita relatione ad obligationem principalis.*

22 *Insinuatio est omninò necessaria in alienationibus, & contractibus mulierum.*

23 *Amplia, vt nec etiam sufficiat decretum Iudicis, quod Instrumentum habeatur pro insinuato.*

24 *Procurator non potest excedere fines mandati in præiudicium constituentis.*

25 *Procurator substitutus debet seruare conditionem, & formam sibi præscriptam à substituente, & non potest aliter facere.*

26 *Procurator non potest obligare suos principales in iis, in quibus prorsus deficit eorum consensus.*

27 *Procurator obligando suos principales in iis, in quibus deficit eorum consensus perindè est, ac si nihil actum fuisset.*

28 *Contractus vbi apparet simulatus, quòd personas actio acquiritur personæ veræ, de qua partes senserunt.*

29 *Contractus vbi apparet simulatus quoad personas, persona supposita habet ab eo actionem, si nomine proprie sibi reseruauerit facultatem agendi intellige, vt num. 30. & 33. quando secus, num. 31.*

34 *Iustitiæ consonum est, si secundum propositas casuum species, atque circumstantias prior sententia reformetur.*

DECISIO XCVIII.

PLacuerunt Dominis fundamenta decisionis in hac causa emanatæ coram me sub die 14. Iunij 1647. in qua ex capite iniustitiæ resolutum fuit mandatum relaxatum ad instantiam Sacconarij contra hæredes quondam Domini
1 Tiberij Astalli Senioris non esse exequendum. † Iniustitia siquidem adhuc visa fuit patens ex eo, quòd dictum mandatum fuit relaxatum pro fructibus census impositi à Ioanne Baptista Ponciallo in minori ætate constituto, nullis adhibitis solemnitatibus à Statuto Vrbis *lib. 1. cap. 151.* requisitis, quo circa dictus census nullus fuit ipso iure, & propterea illius vigore nulla oriri potuit actio ad fauorem creditoris resistente statuto natiuitati vtriusque obligationis, iam naturalis, quàm ciuilis, iuxta theoricam Bart. *in leg. cum lex num. 4. ff. de fideiuss.* quem sequuntur Imola *in cap. cum contingat de iur. iur.* Couarr. *in cap. quamuis pactum in 2. parte, §. 4. num. 6. de pactis in 6.* Gabr. *cons. 20. num. 44. vers. & quod cum seqq. lib. 2.* Cancer. *var. resolut. par. 2. cap. 1. nu. 59.* Gratian. *discept. forens. cap. 122. num. 1.* Rota coram Durano *dec. 18. num. 13. & seqq. Anconitana nullitatis concordiæ 16. Aprilis 1646. coram bon. mem. Arguelles, & in Anconitana census 9. Maij præteriti coram R. P. D. meo Otthobono*, idque
procedit † non obstante, quòd impositio, & venditio cen- 2
sus facta fuerit ad fauorem Cæciliæ Marchesiæ mulieris; Quia etiam in tali casu præualet priuilegium minoris, qui dicitur agere de damno vitando, quamuis pecunias receperit, nisi simul probetur dd. pecunias versas fuisse in euidentem minoris vtilitatem, textus est expressus *in l. verum 12. §. item quæritur, l. si minor 35. ff. de minor.* Lambertengh. *in terminis pecuniæ traditæ à muliere de contract. mulier. in fin. num. 125.* Peregr. *cons. 77. num. 39. lib. 1.* Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 473. num. 13. & in Romana Saluiani 27. Ianuarii 1640. §. finali coram Reuerendiss. D. meo Decano*, &
† in puncto census venditi per minorem mulieri fuit dictum 3
in Romana, seu Perusina census 23. Iunii 1645. §. adeo quod coram R. P. D. meo Bichio, & in Anconitana census 1. Iunii 1649. coram R. P. D. meo Cerro, §. quia cum probatum non
fuerit, † vbi etiam dictum fuit hoc procedere, quamuis 4
ex vtraque parte ratio damni vigeret, nam adhuc melior causa reputatur eius, qui conuenitur, & rei partes sustinet, Lambertengh. *vbi supra num. 122. & 125.* Peregr. *dicto cons. 77. num. 39. lib. 1.* Rota coram Greg. XV. *dec. 473. num. 14. & in Romana Pecuniaria 27. Aprilis 1637. coram bon. mem. Merlino.*

Nec potuit dictus census conualidari ex iuramento in ea
apposito, quia cùm † statutum introductum fuerit ob pu- 5
blicam vtilitatem ad obuiandum, nempè fraudibus, quibus de facili minores decipi possunt, eaque ratione iuramentum in huiusmodi contractibus præstitum dolo, & metu extortum præsumat, dictosque contractus, & obligationes nullius roboris, ac momenti esse declaret, ac dictum statutum auctoritate Apostolica confirmatum etiam fuerit, prout constat ex litteris sanct. memor. Gregor. XIII. in principio dd. statutorum appositis, vtique iuramentum super eis interpositum nihil operatur, Bartol. *in l. omnes populi sub num. 25. vers. sed si statutum, ff. de iust. & iure*, Bald. *in authent. Sacramenta Puberum sub num. 5. vers. & ideo in multis locis, &c.* vbi Castr. *sub num. 11. vers. sed si quæritur, &c. C. si aduersus venditionem*, Honded. *consil. 5. num. 40. vers. vltimum de iuramento, & sequenti lib. 2.* Rot. *decis. 54. num. 2. par. 1. rec. & in Romana Donationis de Capis 5. Iunii 1602. coram bon. mem. Cardin. Pamph. ac inter impress.* apud Pic. *ad Stat. Vrb. dec. 22. nu. 3. vers. nec huic conclusioni obstat cum sequentibus*, & penes Vgell. *d. dec. 18. sub nu. 2. vers. quod, & si in dicto statuto, &c. cum seqq. & per totum, & in Rauennaten. dotis coram me 11. Aprilis 1644. sub §. non etiam obstat, &c.* Mar. Ant. *var. resol. lib. 2. resol. 3. nu. 8. vers. cæterum, &c.*

Minùs subsistere visa fuit præsupposita ratificatio † dicti 6
census alias deducta ex eo, quòd Ioannes Baptista maior factus soluerit spatio longi temporis fructus, nec vnquam de nullitate dicti census aliquid dixerit, ad tex. *in l. fin. C. si maior fact. alienat. fact. sine decret. rat. habuer.* Quia solutio fructuũ non fuit hactenus iustificata, neque per simplicem acquiescẽ-
tiam, † imò neque ex alio actu positiuo induci potuit ratifi- 7
catio census nulliter contracti non probata prius in Ioanne Baptista ratificante scientia plena nullitatis, non solùm facti ad text. expressum *in l. fin.* per ignorantiam facti, *ff. ad Senat. Cons. Macedonian.* gloss. *in l. Zenodorus, verb. nouatione, C. eodem titulo*, sed etiam iuris, Bald. *in leg. mater, C. de rei vendic.* Surd. *cons. 49. à nu. 32. vers. secundo respondeo, &c. & seqq. & sub nu. 45. vers. sed dum vero, &c.* Gabr. *cons. 62. nu. 27. & 28. lib. 2.* Gratian. *discept. forens. cap. 449. nu. 32.* Rot. *dec. 282. n. 6. vers. neq; obstat, &c. par. 4. diuers. & in rec. dec. 293. n. 17. par. 1. Vrbeuetana Census 7. Maii 1646. coram bon. mem. Motmanno, quæ est dec. 260. par. 6. rec. num. 12. & seqq. & in Anconitana census 7. Maii 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio confirma-*
ta 7. Martii 1647. & 19. Iunii 1648. coram eodem. † Neq; pro 8

ratificatione actus nulli sufficit scientia præsumpta, sed cer-
ta, atque explicita requiritur cum omnibus suis qualitatibus,
ad tradita per Buratt. dec. 410. n. 11. vbi Add. n. 15. & fuit reso-
lutum in Romana pecuniaria 28. Ianuarij præteriti coram Reu.
9 P. D. meo Otthobono. † Ratio autem est, quia alias in ratifica-
tione semper intelligitur illa conditio si actus firmus sit, &
validus, Valenz cons. 177. num. 53. lib. 2. Rota in Romana pe-
cuniaria 23. Martij 1648. §. nec dictum prætensum creditum
10 coram me; quæ etiam † faciliùs procedunt stante dolo, qui à
Statuto Vrbis interuenisse præsumitur in contractu cum
minore gesto absque solemnitatibus, qui dolus, quamuis præ-
sumptus secundum veriorem, & receptiorem DD. senten-
tiam excludit omnem ratificationem ex lapsu temporis dedu-
ctam, Natt. cons. 162. nu. 34. vers. demum respondetur, Maluas.
cons. 86. sub nu. 15. vers. sed vbi, &c. cum seqq. Surd. cons. 49. n.
37. vers. tertio respondetur cum seqq. Verallus dec. 1. n. 1. par. 3.
Buratt. dec. 410. nu. 10. & in puncto ratificationis inductæ ex
leg. fin. Cod. si maior, &c. consuluerunt Roman. cons. 54. in fin.
Curt. iun. cons. 50. num. 6. & 7. Ruin. cons. 170. nu. 29. Gratian.
discept. forens. cap. 824. n. 30. & firmauit etiam Rot. decis. 102.
nu. 12. par. 2. diuersor. coram sanct. mem. Greg. XV. d. dec. 473.
nu. 18. & in Romana donationis de Cupis coram bon. mem. Car-
dinalis Pamphilio 5. Iunij 1602. sub n. 7. vers. non obstat, quod A-
lexander, & ita etiam sensit Marc. Anton. hanc quæstionem ad
partes disputans dicta resol. 3. sub num. 20. vers. articulus igitur
erit, qui in vers. in hac contrarietate, &c. hanc esse testatur
communiorem DD. opinionem, & magis in praxi receptam,
& obseruatam.

11 Nec etiam elici potest ratificatio ex eo, quòd † cùm Pon-
ciallus in testamento per eum iam in maiori ætate constitu-
tum, atque morti proximum condito legauerit duas vineas
Propertio Fontanellæ cum onere soluendi pro earum pretio
scuta bismille ducentum in extinctionem omnium eius debi-
torum, & legatorum censeatur per huiusmodi dispositionem
intellexisse de quibuscumque debitis, & sic etiam de ijs, quæ
obligationem ciuilem non habent, sed solùm naturalem ex
ratione assignata tam per Aretin. cons. 93. n. 3. quàm per De-
13 cian. in authent. præterea n. 11. C. vnde vir, & vxor. quæ † est,
quòd vbi quis in vltima voluntate mandat solutionem om-
nium debitorum, intelligat principaliter saluti animæ prospi-
cere propriamque conscientiam exonerare, quæ non minùs
obligatur ex debito naturali tantum, quàm ex naturali, & ci-
uili simul iuncto, & ita etiam firmauit Rota dec. 62. nu. 2. dec.
81. nu. 1. & dec. 119. nu. 3. par. 7. rec. Verùm huic obiecto fuit
sufficienter satisfactum cum responsione iam data in præce-
14 denti dec. sub §. non obstat quod Ponciall. † vt nempè cùm ver-
semur in contractu nullo ex defectu solemnitatum, cui statu-
tum expressè resistit nulla exindè oriri potuerit obligatio, nec
ciuilis, nec naturalis, l. sancimus, C. de donat. l. sed, & si seruus, ff.
de fideiuss. & l. antiquæ, §. fin. C. ad Velleian. Bald. in leg. non du-
bium col. fin. vers. secundò quæro num. 29. C. de legibus, Roman.
cons. 12. nu. 4. & cons. 437. in primo dubio, eòque magis, quia
15 † dictæ solemnitates inductæ fuerunt fauore publicæ vtilita-
tis, quo casu illarum defectus magis impediunt ortum obli-
gationis naturalis, Rot. coram Duran. d. dec. 18. num. 17. & 18.
cum alijs allegatis in decis. coram me emanata sub d. §. non ob-
stat quod Ponciallus ad med. deficiente autem obligatione
16 naturali certum est, † quòd quis in foro conscientiæ obligari
non potest ex recepta Bartoli traditione, quos natura non
obligat conscientia non ligat, Nauarr. cons. 9. de empt. & ven-
dit. n. 6. & 7. lib. 3. vol. 3. Ioannes Valerius de differentia inter
vtrumque forum lib. 1. verb. ad præludia num. 25. Duran. dict.
dec. 18. num. 14.

17 Quare non obstant † firmata per Rotam in dec. 62. n. 2. &
dec. 81. n. 1. par. 7. rec. quòd nempè contractus gestus cum mi-
nore absque solemnitatibus actus sit parere obligationem
naturalem, quæ obliget contrahentem in foro conscientiæ;
18 † nam illa procedunt secundum distinctionem à Rota appro-
batam in d. dec. 81. & dec. 119. n. 7. eadem par. 7. rec. quando sci-
licet contractus initus fuit cum bona fide, & cum probabili
credulitate, quòd solemnitates statutariæ non requirerentur,
vel cum vtilitate, ac locupletatione minoris, & sic quando
cessat fraudis, ac deceptionis suspicio, cuius coërcitio est cau-
sa finalis eiusdem statuti. Secus est autem, quando non con-
currunt circumstantiæ, ex quibus tollatur suspicio præsumptæ
fraudis, & doli in contractu cum minore gesto contra for-
mam statuti. Nam tunc ex eo nullam oriri obligationem
naturalem, nec ciuilem communiter tenent DD. qui hanc ve-
riorem, & receptiorem sententiam dicunt, & vltra superiùs
citatos tradit etiam Romanus cons. 437. num. 1. vers. videndum
igitur, Osasch. dec. 165. num. 16. vers. hinc sequitur, benè Me-
noch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 80. sub num. 16. vers. diuer-
sum est, &c. nu. 37. vers. infertur septimo, Mantic. de tacit. &
ambig. conuent. lib. 21. tit. 1. num. 4. vers. sed hæc ratio, &c. & ita
declaratum etiam fuit in dec. 373. nu. 1. vers. & in primis, &c.
ac dec. 177. num. 12. vers. non obstat denique par. 1. recent. & se-
quitur Modern. de cens. qu. 15. sub num. 15. vers. quæ conclusio,
&c. Sanch. de matrimon. lib. 1. disput. 7. sub num. 16. vers. tertio,
&c. Cancer. var. resolut. par. 2. cap. 1. de minor. 25. annor. num.
209. vers. neque allegata, & seqq. Gratian. discept. forens. cap.
691. num. 24. vers. nam ex contractu gesto, & cap. 713. num. 66.
vers. ideò videmus.

Firmata igitur ex prædictis nullitate impositionis census,
ac obligationis Ioannis Baptistæ Poncialli iustè conueniri non
potuit Fontanella eiusdem Ioannis Baptistæ legatarius, nam
† promissio per eum facta de soluendo omnia debita, & le- 19
gata intelligenda venit respectu debitorum legitimorum, ad
l. si his cui, §. Flauius Ianuarius, ff. de solut. & iuxta theoricam
Bart. in l. legaui num. 3. vers. vltimo nota, ff. de liber. legat. ac ibi
Castr. sub num. 2. vers. si testator, ff. de condit. & demonstr. Bald.
in l. si creditori sub num. 1. vers. & ideò si testator, ff. de legatis 1.
Castr. cons. 50. viso codicillo sub nu. 2. vers. constat autem, &c.
lib. 2. Cæphal. cons. 14. num. 19. vers. & propterea si fiat manda-
tum heredi, Surd. decis. 38. nu. 13. vers. & facit, & dec. 269. sub
num. 12. vers. adeo quod voluit, Bart. cons. 3. sub num. 14. vers. &
verba cum seqq. Gratian. discept. forens. cap. 713. num. 68. vers.
cum etiam, & ita etiam se declarauit idem Fontanella, dum
suam obligationem expressis verbis restrinxit ad debita de
iure soluenda, ibi, de valore, seu pretio soluere omnia, & singu-
la debita, & legata dicti Io: Baptistæ, quæ de iure venirent sol-
uenda, ex quo sequitur, quòd nec minus conueniri potuerit
hæreditas quondam Domini Tiberij Astalli, † nam dum fi- 20
deiussit pro Fontanella obligatus tantùm remansit eodem
modo, & forma, quibus obligatus erat dictus Fontanella eius
principalis, l. grege, §. illud, & l. sicut de fideiussor. Surd. decis.
118. nu. 9. & ita concludit Iason. in l. si non sortem in princip.
num. 2. vers. quarto nota de condit. indebit. Soccin. cons. 273. in
præsenti consultatione colum. 1. lib. 1. † obligatio enim fideius- 21
soris accessoria est obligationi principalis, cuius proindè na-
turam induit maximè attentata expressa relatione facta ad
obligationem ipsius Fontanellæ principalis, quæ operatur, vt
omnia contenta in obligatione principalis censeantur inser-
ta, atque repetita etiam in obligatione fideiussoris, Auth. si
quis in aliquo, C. de edend. Paril. cons. 79. num. 10. lib. 3. Ruin.
cons. 84. num. 4. lib. 1. Caputaq. dec. 204. num. 4. par. 1.

Præterea addebant DD. † quòd admissa etiam non tamen 22
concessa pro valida impositione dicti census, adhuc nulla
competere poterat actio Sacconario pro consecutione dicto-
rum fructuum, pro quibus obtinuit mandatum ab A. C. nam
venditio, ac cessio d. census cum fructibus viginti duorum
annorum decursis, & non solutis ad eius fauorem facta
per Franciscum Berghignum Procuratorem constitutum, &
respectiuè substituto à Ioanne Baptista Ridulphetto tam no-
mine proprio, quàm nomine Lucretiæ, Antoniæ, ac Cæci-
liæ filiarum, ac cohæredum dictæ Cæciliæ de Marchesijs visa
fuit nullius momenti, tum quia mandatum per dd. mulieres
factum in personam d. Ridulphetti ad vendendum censum
caret insinuatione, quæ omninò necessaria erat ex Consti-
tutione Ægidianæ lib. 5. cap. 25. ad tradita per Boccac. in com-
ment. ad eandem gloss. 8. num. 15. vers. tertio extenditur, & fuit
dictum in Auximana Bonorum 15. Aprilis 1603. coram bon.
mem. Card. Mellino, quæ inter impressas est decisio 368. † vbi 23
firmatur, vt nec etiam sufficiat decretum Iudicis, quòd ha-
beatur instrumentum pro insinuato. † Tum quia cum di- 24
ctæ mulieres fecissent mandatum in personam Ridulphetti
ad vendendum censum in sorte scutorum 400. ac ad peten-
dum fructus decursos in summa scutorum 700. vtique non
potuit Berghignus Procurator à dicto Ridulphetto deindè
substitutus excedendo fines dicti primi mandati vendere
censum, & cedere fructus decursos vnico pretio scutorum
octingentorum in graue præiudicium, & damnum mulie-
rum constituentium, vt deciditur in l. non abstulit, & ibi Bald.
sub num. 2. vers. quod dicit, &c. ac seqq. Cod. de nouat. Roman.
cons. 352. sub num. 2. vers. pro hac conclusione, &c. cum seqq.
Surd. dec. 229. sub num. 27. vers. & addunt simile, Rot. pe-
nes sanct. mem. Gregor. XV. dec. 311. num. 5. vers. ex quibus
constat, &c. Buratt. decis. 374. num. 8. vers. & ideò, &c. & se-
quitur Modern. Perusin. de cens. quæst. 109. num. 47. vers. quia
sicut is, & sub num. 35. vers. pro qua etiam conclusione cum
seqq.

Acce-

25 Accedit † defectus alterius formæ, siue conditionis
appositæ per Ridolphettum in substitutione per eum facta
in personam Berchigni, vt nempè ex pretio à venditione
d. census redigendo per emptores soluerentur in manibus
Gaspari Morelli scuta 700. ad effectum exequendi volunta-
tem ipsius Domini Ioannis Baptistæ, quæ tam conditio, &
forma præscripta cum neglecta fuerit, ex quo dictus Ber-
ghinus vendidit, ac cessit dictum census, ac fructus Zac-
conario nulla per eum facta solutione præfato Gaspari, sed
tantùm promissione de soluendo infrà annum, quæ nuo-
quam facta fuisse probatur, imò neque simpliciter, sed
sub conditione, ibi, *secuta, & facta tamen prius ratifica-
tione à supradictis DD. Cæcilia, Laurentia, Antonia, &
Ioanne Baptista, &c.* quòd facere non potuit Bald. *in dict.
leg. non abstulit sub num. 2. vers. contrarium est verum, C. de
nouat.* & ex text. *in leg. qui Romæ, §. Callimachus,* vbi Iason.
num. 9. vers. quinto nota, &c. ff. de verb. oblig. Berou. *consil.
174. sub num. 7. vers. quibus tamen non obstantibus cum seqq.*
26 *lib.* 1. hinc sequitur, † quòd ex hac etiam ratione Berghi-
nus nulliter egerit, nec suos principales obligare potuerit,
dum eorum consensus in præmissis prorsus deficiebat, *l. di-
ligenter, l. si quis pro eo, ff. mandat.* Oldrad. *cons.* 126. *nu.* 9.
vers. quarto, &c. Paris. *consil.* 47. *num.* 41. *vers. quibus stan-
tibus, &c. & seqq. lib.* 1. Surd. *decis.* 209. *sub num.* 5. *vers.
& propterea cum seqq.* Rota Gennen. *decis.* 174. *sub num.* 5.
27 *versic. in contrarium consideratum fuit cum seqq.* † & perin-
dè est, ac si nihil factum fuisset, Rota coram Durano *decis.*
146. *num.* 47. *vers. vndè, &c.*

Subsistere etiam visum fuit illud fundamentum, quòd
28 neque Sacconario vlla actio competere, † ex quo ipsemet
declarauit nudum nomen tantùm in dicto contractu præsti-
tisse, substantiam verò totius commodi, & incommodi
spectasse ad Thomam Berghignum, prout legitur ex apo-
cha confecta sub eadem die celebrati contractus, nempè
sub die 26. Aprilis 1641. qua stante declaratione nulla illi
quæri potuit actio, nullumque ius, quòd quæsitum fuit so-
li prædicto Thomæ, de quo partes senserunt, *l.* 4. *§. si ab
ignota, ff. de manumiss. l. si non verum, l. si filij tui, C. de do-
nat. inter virum, & vxorem, l. cum propria, & l. multum in-
terest, C. si quis alteri,* vel sibi Rota penes Cardinalem Sera-
phin. *dec.* 660. *num.* 8. *vers. sed acquiritur ius.*

29 Nec obstat, † quòd in eadem apocha reseruata fuit pr̨e-
fato Fuluio Sacconario facultas agendi nomine proprio vs-
que ad consecutionem tuam sortis principalis, quàm fru-
ctuum decursorum, vndè intret dispositio, Text. *in l. apud
Celsum, §. si quis pupillo, vers. quod si is, cui pecunia debeba-
30 tur, ff. de dol. mal. & met. except.* quia † posset sibi locum
vindicare si actio primo loco fuisset dicto Sacconario origi-
naliter acquisita, ac in eius persona radicata, tunc enim
in cessione posteà alteri facta de dicta actione potuisset fa-
31 cultatem agendi nomine proprio sibi præseruare, † at cùm
in hoc casu Sacconarius nudum tantum nomen in contractu
habuerit, ac nullam actionem sibi acquisiuerit, sed tantùm
illi ad quem negotium spectabat frustrà consensisse videtur,
quòd eius nomine ageretur, *ad l. traditio, ff. de acquir. rerum
dominio, leg. Modestin. ff. de solut. cum concordan.* penes
Buratt. *dec.* 438. *nu.* 2. *vers. & hoc casu.*

Atque ex his apparet non aduersari, quæ more plenè, &
luculenter deducta fuerunt in decisionibus extensis in hac
32 causa coram R. P. D. meo Cerro: † Nam in illis supposi-
tum fuit, quòd Ponciallus maior factus per plures annos
soluerit fructus census, sicque nouo consensu contractum
legitimè ratificauerit, prout legitur in decisione 11. De-
cembris 1645. *§. quo vero ad iustitiam*. Quòdque Borghi-
gnus fines mandati seruauerit, vt in posteriori decisione
33 emissa sub die 7. Maij 1646. *§. secundum*. Denium † quod
primæua actio fuisset acquisita Sacconario, quæ deindè va-
lidè potuerit exerceri in iudicio proprio eius nomine, vt in
eadem decisione *sub §. quæ cum, &c.*

Quia hæc omnia in præsenti disputatione iustificata mi-
nimè fuerunt, ac respectiuè eliditur ex facto, ideòque nil
mirum imò iustitiæ maximè est consonum, si secundum pro-
positas casuum species, atque circumstantias prior sententia
reformetur, *l. si ex plagis, §. in cliuo, vers. respondi, ff. ad l. A-
quiliam, l. quidam referunt, vers. in proposito igitur, ff. de iur. co-
dicill.* Bald. *cons.* 304. *non est nouum in princ. lib.* 1. *& cons.* 52.
obligatio prima facta sub nu. 2. *vers. prædicè consultis cum alijs al-
legatis in Fesulana Beneficij; seu Oratorij* 14. *Martij præteriti
coram R. P. D. meo Corrado in fine princip.*

Et ità informante D. Marchione Astallio altera tamen
parte citata, & expectata.

*Decisio ista emanata in hac causa sub die 14. Iunij 1647. co-
ram eodem Reuerendiss. Papien. est supra in præcedenti par.
10. recent. decis. 82.*

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Viceñ. Iurisdictionis.

Veneris 9. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Litterarum Apostolicarum executio post 30. annos perditur viam executionem, & qualiter sit intelligenda pr̨edicta conclusio in præsenti decisione declaratur. Suppressio Ecclesiæ, qualiter pr̨esumatur facta.

SVMMARIVM.

1 *Via executiua, quando per sententiam non dicatur vulnerata, & num. 2.*
3 *Littera Apostolica post lapsum 30. annorum perdunt viam executiuam.*
4 *Littera Apostolica per lapsum 30. annorum non perdunt viam executiuam, si non poterant exequi propter litem.*
5 *Negligentia antecessoris in beneficio non debet præiudicare successori.*
6 *Concordia antecessoris in beneficio non ligat successores in eo.*
7 *Et quid si talis concordia munita sit confirmatione Apostolica.*
8 *Concordia super bonis beneficij confirmata à Sede Apostolica, qualiter sit intelligenda.*
Et quando operetur.
9 *Monasterium, quando fuit suppressum, censentur omnia cum illo suppressa.*
10 *Suppressiones debent restringi ad illas Ecclesias, super quæ emanarunt.*
11 *Contrarietas, & repugnantia, ut euitetur capienda est interpretatio, & num. 12.*
13 *Rota solet, ut par est reuerenter recipere responsiones S. Congregationis Eminentiss. D. Cardinalium Interpretum Sacri Concilij Tridentini, & num. 14.*

DECISIO XCIX.

PLacuerunt DD. fundamenta decisionis 2. Maij præteriti coram me, in qua resolutum fuerat non iottare arbitrium pro retardanda executione litterarum Apostolicarum sanct. mem. Clementis VIII. & Vrbani VIII. cùm ex sententia Rotali valida, & iusta appareant in omnibus iustificatæ.

Non enim obstat respectu validitatis repetita vulneratio
viæ † executiuæ desumpta ex sententia Decani Taraco- 1
nensis, quia vt respondetur in d. decisione *§. quia cum Rota
circa fin.* cùm ipsa expresse non deneget executionem dicta-
rum litterarum, neque earum validitatem, aut efficaciam
infringat, sed irritet tantùm quædam acta gesta per D. E-
piscopum Viceñ. vtique illam non vulnerauit, † quamuis 2
præfatæ litteræ ibidem enuncientur, vt præter auctoritates
ibi allegatas comprobat *decisio in Toletana Pensionis 2. Maij
1631. coram bon. mem. Motmanno, §. præterea fuit.*

Non minùs obstat, quòd dicta executio demandata fue-
rit post lapsum 30. annorum, quo † tempore litteræ Aposto- 3
licæ regulariter amittunt viam executiuam, vt dixit Rota
coram Buratt. *decis.* 195. *num.* 5. ibique Adden. *litt. C.* Quia
hoc cessat ex facto cùm non potuerint exequi propter litem
in partibus ab anno 1598. & per viam appellationis in Rota
introductam de anno 1609. Præterquod obiecta conclusio
procederet si ageretur de litteris † concessis ad fauorem 4
alicuius personæ particularis, cui obesse debet propria ne-
gligentia in petendo illarum executionem, secus autem vbi
agitur, prout hic de litteris concessis ad fauorem Ecclesiæ, &
Dignitatis, hoc enim casu negligentia † vnius successoribus 5
nocere non potest, vt optimè distinguendo responsum fuit
coram rec. mem. Coccino *dec.* 144. *num.* 5.

In-

Iustitia autem non offuscatur ex antiqua Concordia
continente exemptionem Abbatis, & Monachorum Ec-
clesiæ, de qua agitur ab Episcopali iurisdictione. Tum
6 quia † non ligat successores, & nullius est momenti in
præiudicium ipsorum, iuxta textum *in cap. veniens de tran-
sact. & Decreta S. Concilij Tridentini sess. 6. cap. 4. sess. 24.
cap. 20. in fin. & sess. 25. cap. 6. pariter in fin. de reformat.*
Idque etiam si munita fuerit confirmatione Apostolica, quia
cùm Sacrum Concilium easdumtaxat confirmationes præ-
7 seruauerit, † quæ emanarunt ex certa scientia, & cum
causæ cognitione, vt declarauit S. Congregatio Eminen-
tissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium
eiusdem S.C.T. Interpretum *in Abulen. Iurisdictionis 13.
Nouembris* 1586. relat. per Garz. *de benefic. par. 3. cap. 2. nu.
320. & seqq.* Vtique confirmatio, de qua agitur, non cadit
sub præseruatione, sed sub præfatis decretis, cùm emana-
uerit ad instantiam Monachorum tantummodò, neque
8 inserto toto tenore Concordiæ, † sed expressa solùm par-
te ipsis Monachis fauorabile, quæ propterea neque ex cer-
ta scientia, nec cum causæ cognitione concessa dici valet,
vt optimè aduertit Garz. *vbi sup. d. cap. 2. num. 229.* & firma-
uit Rot. *in Abulen. Iurisdictionis 20. Ianuarij* 1588. *coram
Orano*, penes Marches. *de commiss. par. 3. fol. mihi 124. sub n. 3.
vers. quantum ad confirmationem, & in Veronen. emphyteusis
27. Maij 1594. coram Card. Hieronymo Pamphilio, quæ est
dec. 715. num. 3. par. 4. diuers.*

Tum etiam quia extincta penitus remansit per suppres-
sionem Monasterij Abbatis, & Monachorum, vt respon-
9 detur † in præcedenti *decisione §. quia vltra alias*. Non
obstantibus subsequutis declarationibus Summorum Ponti-
ficum de non præiudicando antiquæ Iurisdictioni, & Priui-
legijs Ecclesiarum suppressarum, quia restringi debent ad
illas Ecclesias, quarum fauore emanarunt, & licet gene-
10 rales extendi non possunt ad Ecclesiam, de † qua agitur; in
cuius suppressione, & noua erectione per illa verba, ibi,
*Dictaque Ecclesia, ac eius Dignitates, Canonicatus, &
Præbendæ, aliaque Beneficia Capitulum, & Ministri suo
Ordinario subiecti sint, &c.* apertè dignoscitur Pontificem
supprimentem implicitè dictam Concordiam, quoad Iuris-
dictionem reuocasse, & abstulisse, eademque Iurisdi-
ctionem Episcopo demandasse, qui solus sub dicta Ordi-
narij appellatione ibidem comprehenditur, vt latè proba-
tur *in dicta decis. §. quia in casu, & §. final.* Ad effectum
11 enim euitandi † contrarietatem, & repugnantiam,
quæ alias exindè resultaret generales illæ declarationes intel-
ligi debent de iurisdictionibus, & priuilegijs compatibili-
bus cum subiectione ab eodem Pontifice ibidem ordinata;
ponderando præsertim, quòd ipsemet Clemens Octauus in-
cidenter hoc indiuiduali articulo hodie controuerso inter
Priorem, & Canonicos Sanctæ Annæ de tempore magis
proximo erectioni Collegiatarum explicitè declarauit suæ
intentionis fuisse eosdem Priorem, & Canonicos Episco-
12 po Barchinonen. † tanquam eorundem Ordinario subie-
cto esse debere, *Summario præterita positionis num. 17.* si-
gnum euidens, quòd respectu expressorum omnia priuilegia
illis incompatibilia penitus tollere voluit.

13 Cæterùm † in hanc sententiam eo faciliùs Domini de-
uenerunt, quia dicta Sac. Congregatio Eminentissimorum
DD. Cardinalium S.C. Interpretum auditis partibus super
ijsdem in Rota toties deductis, & causa exactissimè dis-
14 cussa, ita rem declarauit, † quæ Rota solet, vt par est re-
uerenter amplecti, *vt in decis. d. §. quia in casu, vers. tum
demque.*

Et ità vtraque, &c.

☞ *Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 2. Maij 1650. coram eodem Reuerendissimo P. D. Cerro, est supra in hac eadem par. 11. recent. dec. 33.*

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Cæsaraugustana Decimarum.

Lunæ 12. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Cùm à decreto solutionis decimarum appellatio suspensiua non concedatur, causa desuper in gradu appellationis commissa cum clausula, *arbitrio Rotæ*, operare non potest; quin illarum possessori manutentio concedatur. Priuilegium exemptionis decimarum, quòd habent Equites Hierosolymitani, quomodo intelligatur, & quibus suffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Arbitrium remittit aliquid de iuris rigore.*
3 *Arbitrium non tribuit facultatem recedendi à dispositione iuris.*
4 *Decimæ habent viam executiuam.*
Appellatio non datur à decretis condemnantibus ad solutionem decimarum, num. 4.
Amplia, vt num. 7.
5 *Decimæ soluendæ sunt etiam lite pendente.*
6 *Episcopus habens possessionem decimarum in ea manuteneri debet.*
8 *Arbitrium non intrat pro retardanda executione decimarum, & num. 1. cum seqq.*
9 *Possessor lite pendente sua possessione priuari non debet.*
10 *Executiones requirentes discussionem non admittuntur in possessorio, sed ad petitorium reijci debent.*
11 *Priuilegia Religionis Hierosolymitanæ super non solutione decimarum, non impediunt possessori manutentionem, quousque benè discutiantur, & sup. num. 10.*
12 *Possessio decimarum per testes probatur, & sufficit, quòd illi de decennio deponant, num. 13.*
14 *Priuilegium alicui concessum in his, quæ exorbitat à iure communi, non sufficit verborum generalitas, sed mentio specialis requiritur.*
15 *Priuilegium exemptionis decimarum strictè est intelligendum.*
Amplia, quia tantum operatur, quantum in eo exprimitur, vltra autem nihil, num. 16.
17 *Donati Religionis Hierosolymitanæ in proprijs domibus vxorati commorantes, non gaudent priuilegio exemptionis decimarum.*
18 *Oblati Religionis Hierosolymitanæ gaudere non possunt exemptione decimarum.*
19 *Priuilegium exemptionis decimarum expressam derogationem, cap. nuper de decimis continere debet.*
20 *Conciliari dispositioni non derogatur, nisi cum specifica derogatione.*
21 *Derogatio specialis ad cap. nuper de decimis, vbi in Pontificis priuilegio super exemptione decimarum non adest, defectus voluntatis eiusdem Pontificis potest allegari.*
22 *Constitutio Pij V. sonat super exemptione decimarum Religioni Hierosolymitanæ concessa, de quibus decimis loquatur.*
23 *Exemptio decimarum non solet concedi, nisi cum maxima difficultate.*
24 *Decimarum exemptio dicitur odiosa, & ideò restringenda.*
25 *Clausula sublata, & decretum irritans, nihil operantur in casu non comprehenso in priuilegio.*
26 *Decimæ spirituales soluuntur ratione bonorum patrimonialium.*

DECISIO C.

Commissa mihi hac causa in gradu appellationis cum
clausula non retardata solutione arbitrio Rotæ, pro-
posui dubium, an intraret arbitrium ad effectum superse-
dendi in solutione decimarum, de quibus agitur, & Domi-
ni illud non intrare censuerunt. Nam arbitrium à iure † re- 1
gulandum est, iuxta doctrinam Bart. *in extrauag. ad reprim.
verb. indeb. num. 8.* Cæs. de Graff. *dec. 7. num. 6. in fin. & num.
seqq. & dec. 8. num. 2. de re iudic.* Rota *recent. decis. 365. nu. 1.
par. 1. decis. 698. num. 1. par. 2. dec. 550. num. 1. & dec. 264. n. 1.
par. 7. & sæpissimè in alijs*, & licet arbitrium soleat † aliquid 2
remittere de rigore iuris, Cresc. *dec. 4. num. 3. de test.* Seraph.
dec. 1114. num. 1. non † tamen tribuit facultatem recedendi 3
ab illius dispositione, Rot. *dec. 312. num. 1. par. 4. recent.* vn-
dè cùm agatur de decimis, pro quibus competit via executi-
ua, † atque à decretis ad earum solutionem condemnanti- 4
bus non admittatur appellatio suspensiua, ad text. *in cap. ex
multiplici, & cap. sua nobis de decimis*, Pasct. *in prax. Episcop.
par. 2.*

par.2.cap.4.tit. de decim. num. 59. Ioan. Franc. Leo in Thes.
for. Eccles. par.2. cap.27. num.42. Scace. de appell. quæst.17. li-
mit.18. num.1. cum pluribus alijs relatis per Modern. Medio-
lanen. de decim. cap.8. num.58. qui declarat etiam commissio-
nem appellationis in causa decimarum dari cum clausula si-
5 ne retardatione solutionis; † nam pendente etiam lite
illæ sunt soluendæ, vt testatur Marchet. de commiss. appell.
à caus. decimarum §. 1. num. 43. & seqq. & num. 62. Ideò ar-
bitrium intrare non potest pro retardanda executione solu-
tionis, maximè stante possessione Archiepiscopi illas exigen-
6 di, † qui in ea est manutenendus, ex vulg. §. retinendæ in-
stit. de interd. & in terminis decimarum Rot. decis.402. nu.2.
par. 2. recent. & fuit resolutum in Carpentloraten. decimarum
4. Iuly 1618. coram bon. mem. Manzanedo, & in Hispalen.
decimarum 27. Iuny 1644. coram R. P. D. meo Corrado, &
in alia Hispalen. decimarum de Baraona 12. Ianuarij 1646.
coram R. P. D. meo Cerro, necnon in alia simili 15. Februarij
1647. coram me, & coram Reu. P. D. meo Bichio die 15. Iunij
1649. Toletana decimarum 21. Iunii 1649. coram Reu. P. D.
meo Otthobono, & in alia Toletana decimarum 28. Ianuarij
præteriti coram R. P. D. meo Royas, & præsertim quod non
detur appellatio sine retardatione solutionis decimarum,
7 quando illas † petens est in possessione exigendi, tradit Go-
mez. in prax. vtriusq. Sign. num. 86. prout in puncto, quòd
8 in his terminis non intret † arbitrium, firmauit Rot. decis.
211. num.1. & seqq. inter impress. apud Modern. de manut. vbi
assignatur ratio, quæ est, vt neque de iure, neque de æqui-
9 tate possessor † priuari debeat iure ei competente pendente
lite, gloss. in cap. 1. in verbo deferre, vbi Abbas numer. 4.
vt lit. pendent. Decian. consil. 92. num. 1. Put. decis. 497.
num. 1. lib. 2.

Non obstant priuilegia Sacræ Religionis Hierosolymita-
næ circa exemptionem a solutione decimarum, quia illa
impedire nequeunt, vt Archiepiscopus possessor in suam
possessionem continuando exigere possit à debitoribus, dum
non sunt clara, sed aliquam requirunt discussionem,
10 † quæ proindè remittenda sunt ad petitorium, Rot. apud
Modern. de manut. dec. 157. num. 5. & dict. dec. 211. nu. 5.
& seqq. ac in alijs omnib. decisionib. supra relatis, & signan-
ter in Hispalen. decimarum coram R. P. D. meo Corrado sub
§. quia fuit cum seqq. & Hispalen. decimarum de Baraona co-
ram R. P. D. meo Cerro, §. nec releuat cum seqq. quæ loquitur
in terminis priuilegiorum Sacræ Religionis Hierosolymita-
næ, & interim vt retardari non possit manutentio possesso-
11 ri, † donec, & quousque illa plenius fuerint discussa, firma-
uit Rota in d. Hispalen. decimarum 15. Februarij 1647. sub
§. vnde, & in eadem 19. Iunii 1648. §. non obstat coram me.
Possessio enim releuat, ac suum parit effectum, quotiescum-
que est temporis considerabilis, vt in isto casu etiam si esset,
nedum contra præsumptionem iuris, sed etiam contra ius,
quæ quidem Archiepiscopi possessio per longum tempus pro-
12 batur ex depositionibus duorum testium, † quæ dantur in
eius Summar. num. 2. Imò ad istum effectum declarat Mare-
scott. var. resol. lib.1. cap. 11. num. 55. sufficere possessionem
13 † decennalem, Cancer. var. resolut. tom. 3. cap. 14. num.45.
Rot. in causa Mediolanen. nominis Capituli 10. Martis 1649.
§. quia respondetur coram me, & in Beneuentana emphyteu-
sis 1. Iulii præteriti, §. adeo quod coram R. P. D. meo Bichio.

Quòd autem dicta priuilegia sint valdè dubia patet. Nam
illud Sixti Quinti continet quidem communicationem pri-
uilegiorum in genere, quòd propterea non recipit exten-
sionem, vt comprehendere valeat exemptionem à solutio-
14 ne decimarum spiritualium, † quæ tanquam exorbitans à
iure communi, ac tertio præiudicialis sub generalitate ver-
borum comprehendi non poterat, sed speciali nota digna
erat, Tamburin. de iur. Abb. tit. 1. disp. 15. qu. 18. nu. 34. &
seqq. Card. Caual. dec. 247. num. 10. vers. tandem, Rot. in rec.
dec. 214. num.5. par.2. dec.40. num.8. par. 4. & dec.30. num.9.
eadem par.4. recent. tom.2. & coram Coccino dec. 279. nu. 3.
vbi in his præcisis terminis dicitur, quòd in communicatio-
ne priuilegiorum non veniunt, quæ de facili concedi non
solent, nisi de eius fiat specialis mentio.

Minùs applicatur Constitut. 9. Pij Quinti §. 63. per quam
conceditur omnibus dependentibus ab Hospitale Hierosoly-
mitano exemptio decimarum, ac aliorum onerum colle-
ctarum, atque contributionum: Quia illa loquitur tan-
tùm de Fratribus dicti Hospitalis de Donatis, ac Seruito-
ribus illius, necnon de Vassallis, atque Colonis inseruien-
tibus in Prioratibus, Baiuliuatibus, Commendis, Domi-
bus, membris, aut alijs prædijs, siue grangijs, non autem
de illis Donatis, Confratribus Hierosolymitanis, qui Con-
fraternitatem erexerunt sub inuocatione Sanctorum Ioan-
nis, & Georgij in Ecclesia Beatæ Mariæ de Templo Ciui-
tatis Cæsaraugustanæ, qui in nihilo Religioni inseruiunt,
sed vxorati continuò remanent in proprijs Domibus; vn-
dè ad illos extendi non potest priuilegium exemptionis deci-
marum, † quòd strictè intelligendum venit, vt per Coccin. 15
d. dec. 279. num. 5. nec vltra in eo expressum † quidquam 16
operari potest, cap. per exempt. de priuileg. in 6. Rota dec. 30.
num. 4. par. 6. recent.

Et quod Donati vxorati in proprijs domibus commoran-
tes tali priuilegio, † seu exemptione gaudere non possunt, 17
sed teneantur ad iura Episcopalia persoluenda, tradit Card.
Zabarell. consil. 21. in fin. ac declarauit Sacr. Congregatio
Concilij in terminis † oblatorum d. Religionis Hierosoly- 18
mitanæ, quæ declarationes recensentur à Barbos. de iur. Ec-
cles. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 44. & seqq. & firmauit etiam
Rota in decis. in hac causa emanata sub die 10. Iunii 1643. §.
quia non solum in fin. coram me, vbi habetur, quòd alias es-
set aperire viam fraudandi decimas.

Valdè etiam dubitarunt Domini de validitate huiusmodi
priuilegij, eo quia in dicta Constitutione Pij Quarti † non 19
legitur expressa derogatio, ad cap. nuper de decim. quòd vti
conciliare † specificam illam requirebat, Archidiac. in cap. 1. 20
num. 2. de Constit. Cocc. dec. 279. num.6. & dec. 341. num. 2.
vers. tamen quia par. 1. recent. Card. Caual. dec. 247. num. 10.
Rota apud Modern. de manut. dec. 157. num. 4. & fuit dictum
in Vercellen. decimarum 13. Nouembris 1645. §. non obstat,
ac 15. Ianuarii 1646. §. nec obstare coram R. P. D. meo Cer-
ro, cum alijs copiosè relatis in dicta Hispalen. decimarum 27.
Iunii 1644. coram R. P. D. meo Corrado, & in Cæsaraugusta-
na decimarum 17. Iunii 1611. coram Sanctiss. Dom. Nost.
& cessante hac specifica derogatione, † vt dari possit de 21
defectu voluntatis respectu Papæ concedentis est, Text. in
cap. ex parte de Capell. Menoch. & Felin. in cap. nonnullis
num. 2. de rescript. Oldrad. consil. 326. in princip. Verall. de-
cis. 167. par. 1.

At supposito etiam, quòd de dictæ Pianæ Constitutio-
nis validitate dubitari non contingeret, nihilominus illa
neque suffragari posset Donatis Confratribus Hierosolymi-
tanis, nam concedit tantùm Equitibus Hierosolymitanis
exemptionem, quoad solutionem decimarum extraordina-
riarum temporalium, atque aliorum onerum ab homine
impositorum, nempè datiorum, pedagiorum, taxarum,
& similium, quæ in pluribus locis ratione taxæ, vel reco-
gnitionis solui solent Dominis locorum, † non autem 22
quoad decimas ordinarias spirituales, & quæ iure diuino
debentur, vt plures firmauit Rot. & signanter coram Sera-
phin. dec. 1293. num. 6. vers. ideo illa verba, Card. Caualer.
dict. dec. 247. num. 11. Put. dec. 63. lib. 3. & fuit dictum in d.
Hispalen. decimarum coram Reu. P. D. meo Corrado, §. tum
quia, & in allegatis Vercellen. decimarum 13. Nouembris
1645. §. hinc enim, & 15. Ianuarii 1646. §. quare responsio
coram Reu. P. D. meo Cerro, & in dict. Toletana decima-
rum 21. Iunii 1649. coram Reu. P. D. meo Otthobono sub §.
imò priuilegium, ex quo enim versamur in exemptione à de-
cimis, † quæ non solet concedi, nisi cùm maxima diffi- 23
cultate, vt fuit dictum in Valentina decimarum 28. Nouem-
bris 1603. coram Cardin. Lancellotto iuniore. Imò habetur
pro materia valdè odiosa, † propterea quantum fieri potest 24
strictè ea debet interpretari, Rot. decis. 271. num. 6. par. 4.
recentior.

Demùm non obstat decisio in Cæsaraugustana decimarum
coram Penia, dum in ea firmatur sufficere productionem
priuilegij absque eo, quòd in iudicio executiuo agatur de
illius validitate: Quia in illo casu Actor non reperiebatur
in longa quasi possessione exigendi decimas à reis conuentis,
prout hic clara est quasi possessio Archiepiscopi vltra spatium
decem annorum exigendi à Confratribus Donatis, vt su-
pra fuit ostensum. Et vlterius dicta decisio fuit posteà etiam
declarata per aliam editam 17. Iunii 1611. coram S. D. N.
scilicet, vt non procedat, quando iam fuit detectum priui-
legia non suffragari, quę vt non suffragentur in hoc casu
Donatis Confratribus Hierosolymitanis optimè colligitur.
Tum quia ipsi non sunt comprehensi in priuilegijs concessis
Equitibus Hierosolymitanis ex iam deductis; vndè dicere
non possunt se priuilegiatos, nec viam executiuam impe-
dire valent etiam, non obstante clausula sublata, & decre-
to irritanti, quæ alioquin claudunt os Iudici, & parti;
† De reliquo autem nihil operantur in casu non compre- 25
henso

henſo à priuilegio, Rot. *decif.* 109. *num.* 18. *& ſeqq. par.* 6.
recent. Tum quia priuilegia huiuſmodi, nec ipſis Equitibus
Hieroſolymitanis prodeſſe poſſunt, nam agitur de decimis
27 ſpiritualibus, † quæ ſoluuntur ratione bonorum patrimo-
nialium, vt habetur in *Hiſpalen. decimarum de Baraona*
16. *Martij* 1646. *coram Reu. P. D. meo Cerro*, §. *& in hanc*
ſententiam, & in alia ſæpiùs allegata *Hiſpalen. decimarum*
27. *Iunij* 1644. *coram R. P. D. meo Corrado*.

Et ità concluſum fuit informante tantùm Reuerendiſſi-
mo D. Archiepiſcopo Cæſarauguſtano, ac eius Promotore
fiſcali, &c.

R. P. D. CELSO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Placentina, ſeu Abulen. Decimarum.

Luna 12. *Decembris* 1650.

ARGVMENTVM.

Teſtes deponentes ſuper immemorabili, qualiter debeant teſtificari, & ſuper ea deponere, Parocho quando non ſuffragetur aſſiſtentia Iuris circa collectionem decimarum. Immemorabilem habens pro ſe, an poſſit allegare priuilegium, cùm iſta videantur inter ſe contraria, cùm priuilegia excludant immemorabilem.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponentes ſuper immemorabili, debent atteſtari ſe in contrarium, nihil vnquam vidiſſe.*
Teſtes deponentes ſuper immemorabili, debent docere de publica voce, & fama, num. 1.
2 *Parochus ſi habeat ſententiam contra ſe, ſuper exactione decimarum ei non ſuffragatur Iuris aſſiſtentia.*
3 *Immemorabilis habet vim veri, & legitimi tituli.*
4 *Immemorabilis inducit præſumptionem diſpenſationis, & Priuilegij Apoſtolici.*
5 *Immemorabilem habens pro ſe poteſt allegare meliorem titulum de Mundo.*
6 *Monaſterium quod ſit exemptum à ſolutione decimarum, ex quo ſatis doceatur.*
7 *Priuilegia excludunt immemorabilem.*
8 *Immemorabilis pro ſui ſubſtantia ſupponit negatiuam Principis.*
9 *ad Cautelam maiorem ea, quæ fiunt, vel producuntur, non debent nocere.*
Immemorabilis includit tempus infinitum.
10 *Teſtes examinati coram Iudice recuſato non probant. Declara vt hic.*
11 *Proteſtatio iudicialis, dum non fuit repetita in quolibet actu, cenſetur ab ea receſſum.*
12 *Teſtium examen eſt nullum, ſi fuerit factum ſine citatione ad videndum eos iurare.*
13 *Locus examinis debet exprimi in citatione, vt pars poſſit aſſiſtere examini.*

DECISIO CI.

IMmemorabilis quaſi poſſeſſio Patrum, & Monaſterij
Vallis Eccleſiæ percipiendi Decimas, & primitias in
Territorio de Alarza apparet ſufficienter iuſtificata ex plu-
ribus Teſtibus formiter examinatis deponentibus ſe per an-
nos 40. & vltra vidiſſe ſemper Patres exigentes præfatas de-
cimas ſcientibus, & patientibus Canonicis Eccleſiæ Placen-
tinæ, & Parocho de Paraleda, ſeu della Matta, & ita
audiuiſſe à ſuis maioribus, qui ab eorum Antenatis idem
1 audiuerant, † quòdque in contrarium, nihil vnquam audi-
tum fuerit coarctando negatiuam, quòd aliter eſſe non poſ-
ſit, quin ipſi ſcirent, & atteſtando de publica voce, & fa-
ma iuxta requiſita, gloſſ. *in cap.* 1. *verb. memoria de præſcript.*
in 6. quàm ſequitur Hoſtien. *in cap. quod per nouale column.* 2.
verſ. Nam, & priuilegiatus, ibique Card. *num.* 3. *de verbor. ſi-*
gnific. Couarr. *in cap. poſſeſſor. par.* 2. §. 8. *num.* 7. *de reg. iur. in* 6.
Rot. coram Canal. *decif.* 56. *num.* 1. *& in recent. dec.* 502. *eo-*
dem num. par. 4. *& dec.* 56. *nu.* 7. *par.* 7. *& fuit factum in Pam-*
pilonen. Iuris nominandi Vicarium 14. *Decembris* 1648. *co-*
ram R. P. D. meo Ottobono.

Vndè meritò reſponderunt Domini pro confirmatione
2 ſententiæ Rotalis; Nam illa attentata ceſſat † aſſiſtentia
Iuris, quàm prętendit Parochus ſuper decimarum exactio-
ne, eſto quòd bona probarentur ſita intra limites ſuæ Paro-
chiæ, ad not. per gloſſ. *in cap. in aliquib. verſ. quia Clerici de*
decim. Rebuff. *eodem tract. quæſt.* 13. *num.* 63. Monet. *cap.* 5.
num. 107. *verſ. tertia concluſio*, Mareſcott. *variar. reſol. lib.* 1.
cap. 15. *num.* 31. Rot. *poſt ſecundum volum. conſ. Farinac. dec.*
303. *num.* 3. Creſc. *tit. de decimis decif.* 1. *num.* 2. *& ſeqq.* Pen.
dec. 137. *num.* 1. *&* 2. Caual. *dec.* 656. *num.* 10. And. *dec.* 39. *n.* 5.
Dunan. *dec.* 21. *num.* 7. cum alijs adductis per Adden. ad ſan.
mem. Gregor. *dec.* 312. *nu.* 4. *verſ. Item aſſiſtentia*, & per Mo-
dern. *de manutenen. obſeru.* 45. *num.* 22. *& ſeqq.*

Habet enim Immemorabilis † vim veri, & legitimi tituli, 3
vt inquit Gabr. *de præſcript. concluſ.* 1. *nu.* 44. Gozzad. *conſ.* 8.
ſub num. 37. *verſ. & ratio eſt*, Mandoſ. *conſ.* 28. *nu.* 11. *& conſ.*
36. *num.* 10. Caputaq. *dec.* 355. *par.* 2. Et inducit præſumptio-
nem diſpenſationis, & priuilegij Apoſtolici, ac recipit fo- 4
mentum à lege, gloſſ. *in cap. ſuper quibuſdam, verbo non extat*
de verb. ſignific. Felin. *in cap. cum nobis num.* 2. *poſt med. verſic.*
Præterea de præſcript. Dec. *conſ.* 85. *nu.* 2. *verſ. his tamen non*
obſtant, Rolan. *conſ.* 66. *nu.* 40. *& ſeqq. lib.* 2. Rot. coram Pen.
dec. 103. *num.* 3. *& ſeqq.* Et poteſt † vigore illius allegari me- 5
lior titulus de mundo, per text. *in l. ſi quis diuturno, ff. ſi ſeruit.*
vendic. Rot. *in recent. dec.* 614. *ſub nu.* 1. *verſ. & meritò par.* 2.
decif. 27. *num.* 8. *par.* 4. *tom.* 2. *& decif.* 150. *num.* 4. *& ſeqq.*
par. 5.

Immò vltra Immemorabilem habent Patres ampliſſima
Priuilegia Bonifacij VIII. Martini V. & Sixti IV. & aliorum
Pontificum ſæpiùs canonizata per deciſiones, & ſenten-
tias Rotales, † in quibus conceditur Ius percipiendi præ- 6
fatas decimas; Ita ut de pertinentia illarum non valeat du-
bitari, *cap. cum contingat in fine*, ibique gloſſ. *verb. rationa-*
bilis cauſa de decim. cap. dudum de priuileg. Caſſad. *decif.* 1.
eodem tit. & in recent. dec. 103. *num.* 3. *&* 4. *& dec.* 193. *à nu-*
mer. 1. *par.* 7.

Nec dicatur, † quòd Priuilegia prædicta excludant im- 7
memorabilem, quæ pro ſui ſubſtantia ſupponit negatiuam
principij. Quia id benè procederet, ſi initium deſumere-
tur ex Priuilegijs; ſecus verò cùm fundamentum fiat imme-
morabili, † & Priuilegia deducantur tantummodò ad cor- 8
roborationem, & ad maiorem cautelam, *cap. cum perſo-*
næ, ibique gloſſ. *verb. munitos de priuil. in ſexto*, Dec. *conſil.*
271. *num.* 19. Rot. *in recent. decif.* 27. *num.* 15. *par.* 4. *tom.* 2.
in Conſtantien. Iuriſdictionis 16. *Nouembris* 1607. *coram Or-*
tembergo in Toletana Decimarum 16. *Martij* 1648. *coram*
me, & in Bononien. Archipresbyteratus 23. *eiuſdem menſis,*
& anni coram R. P. D. meo Corrado.

Nam immemorabilis includit tempus infinitum, à quo
licet demandatur quodlibet, tempus † finitum ſemper re- 9
manet infinitum, ſiue præſcriptio immemorabilis, Oldrad.
conſ. 254. *n.* 18. *& ſeqq.* Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 2. *cap.* 6.
num. 46. *&* 47. Rot. coram Seraph. *decif.* 1367. *num.* 3. *&* 4. &
coram Pen. *dec.* 141. *eiſdem numeris.*

Non obſtat, quòd Teſtes deponentes de immemorabi-
li fuerint examinati coram Iudice recuſato; † Nam ceſſat 10
obiectum tum ex eo, quòd recuſatio non fuit facta ante
litem conteſtatam, nec præceſſit examen, *leg. apertiſſimi,*
Cod. de iudic. gloſſ. *in cap. Paſtoralis, verbo proteſtata de ex-*
ceptio, Marant. *de ordin. Iudic. par.* 6. *verb. & quandoque ap-*
pellatur num. 56. Couarr. *pract. quæſt. cap.* 26. *num.* 2. tum
etiam, quia per comparationem ex aduerſo factam coram
eodem Iudice, & inductionem aliorum Teſtium, † non 11
repetita proteſtatione cenſetur à recuſatione receſſum, *cap.*
gratum de off. deleg. cap. ſollicitudinem de appell. Rot. *diuerſ.*
dec. 563. *num.* 3. *&* 4. *par.* 1. & coram Seraphin. *decif.* 971.
num. 2. *& dec.* 1057. *num.* 1. *& ſeqq. & in Tridentina Deci-*
marum 21. *Iunij* 1610. *coram Sacrato*, penes Marcheſ. *de*
commiſſ. tom. 2. *fol.* 387. *num.* 1.

E contra verò non obſtant Teſtes pro Capitulo, & Pa-
rocho examinati; Quia quoad primum, & ſecundum
examen nullitas eſt patens † ex defectu citationis ad viden. 12
illos iurare, *cap.* 2. ibique DD. *de teſtib.* Caputaq. *dec.* 274.
num. 3. *par.* 3. ſanct. mem. Greg. *dec.* 268. *num.* 2. *& in rec.*
dec. 254. *num.* 20. *par.* 7.

Vltimum autem factum fuit in loco Peraledæ, qui nec
citationibus, nec prætenſis notificationibus legitur vllo
modo expreſſus, prout † neceſſarium erat de hoc, vt ci- 13
tati potuiſſent aſſiſtere examini, And. *decif.* 41. *num.* 5.
Comitul. *decif.* 108. *num.* 11. Buratt. *decif.* 506. *num.* 3. *&*
in recent. decif. 686. *num.* 2. *in fin. par.* 1. *& decif.* 655. *nu-*
mer. 3. *par.* 2.

Cæ-

Cætera benè tolluutur per decisiones in causa factas, ex quibus conclusum fuit pro commissione sententiæ Rotalis, altera tantùm parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Conimbriceñ. Præsentationis.

Luna 12. Decembris 1650.

ARGVMENTVM.

Ius præsentandi pertinet ad Ecclesiam cui alterius iura fuerunt annexa siue ex vnione, siue ex dismembratione vbi disceptatur, quando per viam vnionis, vel dismembrationis dicantur annexa.

SVMMARIVM.

1 *Ius præsentandi pertinet ad Ecclesiam cui iura de cuius præsentatione agitur fuerunt vnita.*
Et hoc vigore vnionis, vel dismembrationis, & num. 2. & 14. cum seqq.
3 *Vnio elicitur non tantum ex verbis, sed etiam ex substantia fortius si in litteris fuerit ita à Vicario denominata, & illi assignata congrua, num. 6. contra num. 11. & 12.*
Item si in litteris fuerit derogatum Concilio, & Regulis Cancellariæ de vnione loquentibus, num. 8. & 10.
4 *Instantia declarat concessionem consecutam.*
5 *Vnio efficit, vt censeantur translata omnia iura tam spiritualia, quàm temporalia.*
9 *Qualitas gratiæ regulatur ex dispositiua Bulla, non ex narratiua supplicationis.*
10 *Incorporatio fructuum temporalium magis sapit dismembrationem, quàm vnionem.*
12 *Substantia rei non mutatur per vsum, aut modum loquendi.*
15 *Ius præsentandi est in fructu.*
16 *Congrua Vicario reseruata per viam exceptionis importat denegationem cæterorum.*

DECISIO CII.

SVper Iure præsentandi ad Eremitorium Sanctæ Mariæ de Lapa, cæterasque filiales Ecclesias, atque portiones annexas Abbadiæ S. Pelagij, inter huius Ecclesiæ Vicarium, ac Conimbricense Collegium Societatis Iesu lite suborta, cùm Ius præsentandi præfatum per sententias fuisset in partibus ipsius Vicarij fauore decretum; In gradu tamen appellationis RR. Patribus eiusdem Collegij hodie DD. adiudicarunt. Quoniam prædictæ filiales Ecclesiæ, ac portiones ex Pontificio diplomate, ad instantiam Sebastiani pijssimi olim Regis Portugalliæ per sanct. mem. Gregorium XIII. expedito iustificantur vnitæ, aut certè ipsarum redditus fructus, & emolumenta quæcumque, ac iura ab Abbatia Sancti Pelagij dismembrata in vtilitatem Col-
1 legij, † quòd ideò deberent huiusmodi iure præferri, vel
vigore vnionis secundum Oldrad. *in cons. 257. num. 15. circa finem, & num. 18. §. quinimò*, Sarneu. *in reg. de infir. quæst. 15. num. 1.* cum alijs per Garz. *de benefic. par. 12. cap. 2. n. 12.* Rota *dec. 758. num. 14. & 6. par. 1. diuers.* & coram Buratt. *dec. 870. num. 2. & in Pampilonen. Vicariæ 16. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Cerro, & 14. Decembris 1648. coram Reu. P. D.*
2 *meo Otthobono*. † Vel saltem ex vi dismembrationis, ad
Teat. *in cap. ad audientiam de Eccles. ædificandis*, vbi post gloss. *in verb. Rectoris*, notant communiter DD. Garz. *de benef. d. par. 12. cap. 3. num. 1. & 2.*
3 Siquidem vnio, † quæ non ex nudo tantùm verborum
cortice, sed ex eorum quoque substantia elicitur, vt tradit Soccin. *in l. in ambiguo num. 7. ff. de reb. dub.* Paris. *cons. 44. n. 5. lib. 1.* Aymon. *cons. 149. num. 11.* Rota coram Seraph. *decis. 1272. num. 1. & decis. 1304. num. 3.* & coram Andr. *decis. 11. num. 1. & in Elboren. Vnionis 12. Iunij 1623. coram Vbaldo*,
4 resultare videbatur in proposita facti specie, † ex ipsius Re-
gis instantia, (quæ subsecutam concessionem regulariter declarat, *l. si præses, ff. de pœnis, cap. inter dilectos de fid. instrum.* vbi gloss. notat *in verb. ex forma petitionis*, Felin. *in cap. super litteris num. 9. & 10. de rescript.* Rota coram Ægid. *dec. 338. & 349.*) non solùm vnionis expressè comprehensiua, sed eiusdem quoque substantialiter inclusiua, dum fructus omnes, ac redditus, & emolumenta quæcumque, ac iura
5 Collegio Societatis assignari deprecatur, † ac proindè ad
terminos se restrinxit censetur, vt per DD. *in cap. Pastoralis de priuil.* Petrus de Vbaldis *de vnione cap. 2. num. 1. & 22.* Garz. *de benef. ad dict. par. 12. cap. 2. num. 34.* Rot. *decis. 758. num. 4. & 799. num. 1. par. 1. diuers.* & coram Greg. *dec. 305. num. 1.* ibique latè Add.

Eaque videtur etiam fortiùs conuinci ex denominatione
Vicarij in eiusdem Bullæ contextu pluries habita, † & ex 6
sicentum aureorum congrua ipsi tantummodò reseruata, signum euidens contemplatæ vnionis, cui specialiter prædicta conueniunt, iuxta text. *in cap. de Monachis, & cap. extirpandæ, §. cui vero de præb. & cap. vnio de Capellis Monachor. lib. 6.* & notant ibi DD. *& in Clement. 1. de Iurepatronat.*

Accedit pariter attestatio Officialium Cameræ Apostoli-
cæ, † hanc fructuum applicationem denominantium 7
vnionem; ijs enim, vt plurimum in materia proprium officium concernente defertur, per text. *in l. Diuus*, ibique Bart. *ff. de custod. & exhibit. reorum, & in l. si librarius, ff. de reg. iur.* Ruin. *cons. 56. num. 5. lib. 1.* Mandell. *cons. 319. nu. 36.* Rota *decis. 525. num. 5. part. 2. & 271. num. 12. part. 7. recentior.*

Præterea concurrit inserta in eadem Bulla derogatio Concil. Lateraneñ. ac Regularum Cancellariæ de exprimendo valore loquentium, quæ Pontificis mentem ad vnionem
necessariò respexisse declarat, † alias superfluitatis vitio 8
fortasse redargui posset, ex traditis per Bald. *in leg. ex quam num. 36. Cod. de fideicomm.* Cagnol. *in l. 1. num. 33. ff. de reg. iur.* Rot. coram Seraph. *decis. 1341. nu. 5. & 532. num. 7. par. 1. diuersor. & in his terminis in Tirasonen. Vnionis 7. May 1640. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, §. & hunc sensum, & 26. Iunij 1645. coram Reu. P. D. meo Otthobono.*

Verùm, quia aliqui ex Dominis in hoc dissentiebant,
attenta dispositiua præfatæ Bullæ † ad terminandam gra- 9
tię qualitatem potissimè spectanda, supplicantis narratiua posthabita, ex reg. text. *in l. cum Prætor, ff. de iudic. & in cap. nonnu de præsumpt.* Bart. *in l. Aurel. §. Stico, ff. de liberat. legat.* Corneus *cons. 5. num. 6. lib. 2.* Rota coram Greg. *dec. 522. n. 4. & 24.* & coram Buratt. *decis. 602. num. 20.* Cuius dispositiuę tenor dismembrationem non solùm concludit expressè, sed eam quoque videtur inuenire ipsa fructuum, rerumque
temporalium incorporatio † dismembrationis naturæ ma- 10
gis congruens, quàm vnioni, ex tradit. per Felin. *in cap. translato sub num. 6. de constit. in §. sed adde*, Hoied. *de benefic. compatibilit. par. 2. sub num. 3. cum seqq.* & alijs relatis explicat Garz. *de benefic. par. 12. cap. 2. sub num. 4. & cap. 3. sub num. 2.* Dum maximè ponderata superius Vicarij institutio sub certa congruæ reseruatione plenam vnionem, ac
incorporationem Ecclesiæ, † seu Collegio necessariò non 11
præferat, sed potius applicationem, & annexionem quoad temporalia, iuxta gloss. *in Clem. vnica in verb. ad mensam de excessib. Prælatorum*, & notant DD. *in cap. vt super de reb. Eccles. non alienand.* Rebuff. *in praxi sub titulo de Vicarijs perpetuis sub num. 7.* & consequenter denominatio Vicarij
potuerit ex quodam potius loquendi vsu procedere, † per 12
quem vera rei essentia, atque substantia non immutatur, vt ponderatum fuit *in Barchinonen. Vnionis 13. Iunij 1644. in §. quia, & in alijs pluribus coram R. P. D. meo Corrado*; Derogatio verò regulę de exprimendo valore, ac expeditione ad partes fienda in vnionibus disponentis, nec repugnat dis-
membrationi; illam quippè comprehendit, † ac fructuum, 13
atque bonorum Ecclesiasticorum applicationes, vt ex eiusdem lectura dignoscitur *in cap. 22. sub rubr. de vnione, & vnionum confirmatione, §. & idem voluit obseruari.*

Ideò conclusum fuit, quòd siue dicta Bulla sanct. mem. Gregorij vnionem præsefert, siue dismembrationem, & applicationem, in omnem casum eius vigore delatum fuit Collegio Ius præsentandi, vel ex vniuersalitate verborum,
† videlicet omnium, & quorumcumque bonorum reddi- 14
tuum, ac iurium, vt notat gloss. *in cap. de Monachis in verb. prouentum circa medium de præb.* Abb. *in cap. ex litteris num. 12. de Iurepatron.* Dec. *cons. 127. sub num. 3.* quos secuta fuit Rota coram Put. *dec. 341. num. 1. lib. 2. & dec. 399. num. 2. & 3. par. 2. recent. & in Portugallien. Vnionis 23. Iunij 1593. coram clar. mem. Cardin. Pamphilio in §. quoniam vero*; vel
ex translatione fructuum ibidem quoque facta † Colle- 15
gio, dum ius præsentandi etiam dicitur esse in fructu, ad text. *in capit. consultationibus de Iurepatron.* ibique Doctores, *& in cap. cum Bertholdus post gloss. vltimam*

dere indic. Castill. *de vsufruct.cap.36.num.* 35. Rota *dec. 7. de*
*irrepatr.an nouis num.*1.coram Mantic.*dec.* 140. *num.* 5. Tum
16 † demum ex reseruata congrua Vicario per viam exceptio-
nis, itaut hinc cætera ei videantur denegata excepta con-
grua, ex reg. text. *in l. Lucius, §.pluribus, ff. ad Trebell. & l.*
nam quod liquidè, §. vltim.ff.de pœna legata, cum alijs per Fe-
lin. *in cap. quoniam num.* 1. *vt lite non contestata*, Rota coram
Gregor. *dec.* 157. *num.* 4. *& in Tirasonen. Vnionis 26. Iunij*
1645. *coram R. P. D. meu Otthobonu.*

Et ità altera tantùm parte informante decisum, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cracouien. Præpositurae S. Floriani.

Lunæ 12. Decembris 1650.

A R G V M E N T V M.

Declaratoria fertur contra inobedientem decreto Rotali, & si non fuerit citatus personaliter, dummodo notitiam habuit, nec seruantur quatuor termini ad docendum de paritione, quando inobedientia consistit in committendo.

S V M M A R I V M.

1 *Declaratoria censurarum fertur contra non obedientem, vel contrauenientem decretu Rotali.*
Quod idem seruatur contra non parentem sequestru, num. 2.
3 *Intimatio sequestri quomodo probetur.*
4 *Declaratoria contra inobedientem fertur, & si non fuerit citatus personaliter.*
Dummodò constet citationes ad eius notitiam peruenisse.
5 *Actuario adhibetur fides de comparitione alicuius.*
6 *Scientia citationis ex quibus resultet.*
7 *Citatio ad Valuas sufficit, quando adhibitis diligentijs non patet aditus personæ citandæ.*
8 *Gesta coram A. C. post pendentiam litis in Rota sunt attentata.*
9 *Inhibitio obtenta ad impediendam executionem, quando dicatur calumniosa.*
10 *Appellans dicitur positiuè contrauenire.*
11 *Censura incurritur tam contrauenieudo per se ipsum, quàm per interpositam personam.*
Et ex quibus in persona interposita præsumatur mandatum, num. 12.
13 *Declaratoria fertur absque eo, quòd seruentur quatuor termini ad docendum de paritione.*
Quando contumacia consistit non in omittendo, sed in committendo.

D E C I S I O CIII.

IVxta resolutionem captam vtraque parte informante
sub die 27. Maij proximè præteriti emanauit sub die
20. Iunij subsequentis Rotale decretum reuocationis atten-
tatorum, ac sequestri, cui quia Sigismundus Grigeroniz,
1 nedum non paruit, † sed contrauenit, in eundem hodie
decisum fuit ferendam esse declaratoriam censuratum *in*
Clement. ad compescendas de sequestr. poss. & fruct. & in di-
cto decreto comminatarum, vt in simili casu contra non
2 parentem † sequestro seruauit, Rota coram Reuerendissi-
mo Vrgellen. *dec.* 149.

Sequestri enim intimatio illi facta probatur, quia cita-
tus fuit tum quando die 19. Iulij exhibitum fuit sequestrum
sequestratarijs deputatis, ibi, *Sigismundi Grigeroniz, cita-*
3 *ti ex aduersu principalis, Summ. Stanislai num.* 2. † tum
quando die 11. Octobris procurator Stanislai institit, vt mo-
derata iam inhibitione A. C. callidè à procuratore Sigismun-
di in Curia obtenta ad executionem sequestri procederetur,
ibi, *nomine admodum Reuerendi D. Grigeroniz, citati exad-*
uersu principalis dicto Summ. num. 4. Et quamuis non expri-
matur, an citatus fuerit personaliter, quia tamen ex infrà di-
cendis certo constat, quòd ad eius notitiam citationes per-
4 uenerunt, id sufficit, † vt ad declaratoriam procedatur non
secus, ac si personalis citatio præcessisset, vt ex text. *in Clem.*
causam in fin. de elect. tradit in terminis censurarum Alter.
de censur. disput. 3. *lib.* 3. *cap.* 2. *col.* 2. *vers. tertius casus*, post
Felin. *in cap. cum sit Romana num.* 15. *de appellat.* Modern.
Mediolanensis *de censuris in communi disput.* 1. *quæst.* 1. *pun-*
cto 9. *sub num.* 9. *vers. tertius est*, & dixit Rota penes Ca-
putaqu. *decis.* 249. *in fin. lib.* 1. *in manuscr.* penes Seraphin.
decis. 1094. *num.* 4. *& in Leodien. Abbatissatus 8. Aprilis,*
& 20. Iunij 1644. *coram Reuerendissimu Terracinen. in Mo-*
nupolitana iurisdictionis 11. *Februarij* 1647. *coram me.*

Certò inquam constat de notitia citationis, quia in primo
supramemorato actu exhibitionis sequestri Sigismundus
comparuit, ac præsens fuit, seque executioni opposuit,
vt ibidem asseruit actuarius, † cui de hoc adhibetur fides, 5
Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. *dec.* 576. *num.* 3. ibi-
que Adden. *num.* 16. *& inter recent. dec.* 412. *num.* 2. *par.* 1.
& in secundo constituit procuratorem, qui eius nomine
executioni sequestri contradixit, & ab ea appellauit, *dicto*
Summ. num. 5. † vndè resultare indubitatam scientiam cita- 6
tionis, dixit in terminis excommunicationis Felin. *in d. cap.*
cum sit Romana num. 15. Rota *decis.* 11. *de dol. & contum. in*
nouis d. decis. 1296. *num.* 1. coram Card. Seraph. *dec.* 500. *sub*
num. 2. coram Card. Caual. *decis.* 48. *num.* 22. *&* 23. *& num.*
37. *par.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Leodien. Abbatissatus* 8. *Apri-*
lis 1644. *§. fin. coram Reuerendissimo Terracinen.*

Et accedit alia citatio ad valuas Ecclesiæ Sancti Floriani,
& habitationis Sigismundi executa die 15. Octobris, ex quo
ad ipsum post per multas diligentias non parebat aditus,
Summar. ibidem num. 7. vt in dicta executione testatur No-
tarius, † quòd sufficere dixit Rot. penes Seraphin. *decis.* 7
1296. *num.* 3. *decis.* 5. *de rescript. in nou. & in d. Leodien. Ab-*
batissatus, §. nec facit post gloss. in extrauagant. vnica verb.
personaliter apprehendissent de dol. & contum.

Apertissima quoque est Sigismundi contumacia, & con-
trauentio, siquidem exequutioni sequestri obiecit in primis
die 29. Iulij inhibitionem ab A. C. extortam cùm supposito
recursus ad Signaturam, quo nec Aud. Cam. similes inhi-
bitiones concedere potest cùm in eum casum Auditor Signa-
turæ supersessorias, prout de iure decernat, † nec A. C. 8
pendente lite in Rota adiri potuit absque vitio noui, & enor-
mis attentati, Butr. *in cap. cum M. num.* 61. *de constit.* Lan-
cell. *de attent. par.* 2. *cap.* 4. *limit.* 2. *nu.* 52. *& seqq.* Gratian.
discept. 914. *num.* 29. Put. *decis.* 116. *in fin.* vbi calumniosa
dicitur † inhibitio obtenta ab impediendam executionem 9
lib. 1. Rot. *decis.* 79. *in fin. lib.* 3. *par.* 3. *diuersor. decis.* 148.
num. 7. *par.* 5. *recent.* vt propterea idem Aud. Cam. inhibi-
tionem huiusmodi statim, ac ad eius notitiam deuenit re-
uocauerit, & Notarius illius expeditor imminentem teme-
ritatis pœnam euaserit fuga.

Deindè die 11. Octobris loco paritionis appellationem
coram executore sequestri interiecit, † quòd positiuam 10
contrauentionem importat, vt alijs allegatis fuit pondera-
tum *in Barchinonen. iurisdictionis* 5. *Iulij* 1649. *§. eo magis co-*
ram me, & prius in decis. 272. *num.* 4. apud Modern. Peru-
sin. *de manut.*

Successiuè Custodem in Villa ad Præposituram spectan-
te, deputatum ab executoribus sequestri auferendo ab eo
claues prædij violenter expulit verbis, ac flagellis percus-
sum, *vt in Summar. num.* 8. *&* 9. & quamuis hęc gesta
fuerint non ab ipso Sigismundo immediatè, sed ab eius pro-
curatore, seu Vicario Sigismundi, reatus non excluditur,
cùm ad effectum incurrendi censuras paria sint per se ipsum,
† vel per alium suo nomine contradicere, Nauarr. *consil.* 11
41. *per tot. de sentent. excommun.* & tam in Vicario, quàm
in Procuratore mandatum præsumatur ex qualitate facti ex
actuum multiplicitate, ex primordiali contradictione ip-
siusmet Sigismundi, ac ex eo, † quia filius principaliter 12
interest, vt in terminis declaratoriæ ponderauit Rota *dec.*
263. *sub num.* 3. apud Modern. Perusin. *de manutent. decis.*
276. *num.* 3. *par.* 5. *recent. & in Candauen. exemptionis* 22.
Iunij 1648. *coram R. P. D. meu Celsu in Marsicen. iurisdictio-*
nis 10. *Maij* 1649. *§. fin. coram me.*

Non obstat, quòd non fuerint seruati quatuor termini
ad docendum de paritione de stylo Curiæ seruandi, ante-
quam declaratoria feratur, quia necessarij non sunt, quan-
13 do contumacia non consistit solùm in omittendo, sed in
committendo, & euidens est, vt monuit Vestr. *in prax.*
lib. 2. *cap.* 4. *num.* 8. *vers. quod si ad executionem*, & dixit Ro-
ta *dec.* 654. *num.* 2. *par.* 3. *recent.*

Et ità decisum Stanislao informante præuijs tamen pluri-
bus citationibus contra Sigismundum executis.

R. P. D. PEVTINGERO.

Perusina Reintegrationis.

Luna 13. Ianuary 1651.

ARGVMENTVM.

Decretum feriarum, quo executiones illis pendentibus fieri prohiberetur remanet in hac decisione declaratum, quod nompè executiones, quæ fiunt pro debitis compræhendat, secus verò immissionem in possessionem, & similia.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur legitimo possessori, qui auctore pratore possessionem acquisiuit.*

2 *Clausula*, sine præiudicio legitimæ executionis, *quid operetur.*

3 *Possessio capta pendentibus ferijs validè dicitur capta.*

Possessionem capi non posse diebus festiuis, iure cautum non reperitur num. 3.

Possessionem capere dicitur actus voluntaria iurisdictionis num. 3.

4 *Feria indicta in honorem natiuitatis, aut resurrectionis Dominicæ impediunt executiones, quæ fiunt pro debitis, non autem immissionem, vel similia.*

5 *Excessus non præsumitur, sed plenè probari debet.*

6 *Euictionis promissio non comprahendit casus contingentes ex natura bonorum.*

7 *Statutum Perusinum lib. 1. cap. 45. de dotibus in §. item statuimus declaratur, & num. 8.*

9 *Manutentio conceditur aduersus factum iudicis nulliter, & iniustè procedentis.*

DECISIO CIV.

IMpugnante Luca de Angelis ex capite nullitatis, & iniustitiæ Immissionem concessam vigore mandati Rotalis Adrianæ Brunæ, & fratribus de Alphanis pro indiuiso cum ipso super prædio, de quo agitur, pro vncia vnà cum dimidia bonorum extantium, & pro florenis 603. ac pro scutis 463. monetæ valoris alterius similis vnciæ bonorum alienatorum, dubitaui, An, & cui sit dandum mandatum de manutenendo, & Domini pro Adriana, & litis consortibus responderunt, docent enim de eorum possessione sub die 22. Decembris 1649. legitimè authore Præto-
1 re capta *ad text. in l. iustè possidet ff. de acquir. possess.* Angel. *in l. qui vniuersas §. Item cum Prætor ff. eod. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 41. num. 1.* & fuit dictum *in Romana bonorum 9. Decembris proximè præteriti in princip. coram me*; Præsertim quia Signatura Causam appellationis committendo rescripsit cum clausula, *sine præiudicio legitimæ exe-*
2 *cutionis*, † quæ operatur, vt Iudex ad quem non det impedimentum Iudici, à quo itant adulteriorem suæ sententiæ executionem procedere valeat, Marescott. *resol. 86. n. 4. & 5. lib. 1.* Rota coram Caualer. *decis. 4. num. 2.* coram Greg. *decis. 91. sub num. 11. & decis. 232. num. 1.* ibique Add. *n. 4. decis. 418. num. 2. par. 5. decis. 8. num. 9. par. 6. & decis. 132. num. 8. par. 7. recent.*

Non obstat oppositio nullitatis à Luca deducta, ex eo quod huiusmodi possessio capta fuerit pendentibus ferijs in
3 honorem sanctissimæ Natiuitatis D. N. indictis; † Quia vltra quod non reperitur iure cautum possessionem diebus festiuis capi non posse, cùm sit actus voluntariæ Iurisdictionis, vt respondit Rota *in Vercellen. Optionis 6. Martij 1623. coram bon. mem. Burat. inter eius impress. decis. 688. num. 12. & in Bononien. Prædij 16. Iunij 1642. §. neque obstare Dominis coram me*; Placuit responsio, quod decre-
4 tum feriarum, de quibus agitur, † loquitur de executionibus quæ fiunt pro debitis, non autem de Immissione, quæ hęredi, seu eius successoribus pro reintegratione debita in hæreditate paterna conceditur, vt distinguendo firmauit Rota *in Romana de Bombellis 31. May 1613. coram Card. Sacrato apud modern. de manut. decis. 9. num. 15. & seq.*

Minus obstat ab eodem ex quinque motiuis allegata iniustitia sententiæ Rotalis, quæ primo loco deducitur ex concessione Immissionis in bonis, quæ non erant Christiani Beneueniati, ad cuius hæreditatem Adriana reintegrari debebat, sed Iulij eiusdem Beneueniati hæredis, & Hieronymi fratris; Quia hoc non benè iustificatur in facto, cum bona, de quibus capta est possessio sint eadem contenta in sententia, & mandato Rotali ex actis iustificato, & quorum bonorum identitas iam fuit plenè probata in processu
primæ instantiæ, & in decisionibus R.P.D. mei Rojas; † nec 5
excessus præsumitur, sed est plenè, & concludenter ab allegante probandus ad tradita per d. Modern. *in d. tract. de manut. obser. 12. sub num. 96.* Rota post eundem *decis. 643. n. 20. 21. & seq. decis. 34. num. 4. par. 1. recen.* Add. ad Buratt. *decis. 368. num. 10.*

Nec releuat secundum motiuum deductum ex reciproca euictionis, & defensionis promissione facta in Instrumento diuisionis inter Christianum, & Hieronymum eius fratrem de anno 1650. stipulato; Quia non subsistit in iure,
dum illud Instrumentum non comprehendit casus † posteà 6
contingentes ex natura bonorum, ac singulas portiones æqualiter includentes *iuxta glos. fin. in addit. ad l. si familia 14. vers. hoc vltimum C. famil. ercisc.* Gratian. *cons. 21. num. 6.* quem refert, & sequitur Dec. *cons. 411. num. 3. & 4. lib. 5.* cum alijs relatis per Mangil. *de euict. quæst. 114. num. 81. cum seq.*

Similiter & tertium corruit circa collationem dotis Cassandræ ab Adriana faciendam in actu reintegrationis ad
successionem paternam iuxta dispositionem Statuti Perusi- 7
ni *lib. 1. cap. 45. de dot. & dot. mul. §. Item statuimus, quod fœmina*; Nam vt firmatur *in decisione R. P. D. mei Rojas 16. Martij 1648.* debent Adriana, & Consortes consequi octauam partem hæreditatis in bonis Christiano obuentis, quæ in d. diuisione non est comprehensa, nec ipsi impugnant traditionem factam in d. diuisione de Prædio S. Martini pro adæquatione partium, sed petunt d. ratam ex persona Christianis eis debitam.

Remouetur quoque quartum motiuum; Quia Adriana, & litis consortes non agunt ad consecutionem pretij bonorum hæreditatis paternæ à Christiano alienatorum, quæ in portionem eiusdem alienantis cedunt, & imputantur, sed pro rata alienatorum ad ipsos Actores spectante immissionem petunt in cæteris super extantibus bonis, in quibus vigore d. statuti in d. §. Item statuimus reintegrari debent, prout firmatum fuit in eadem decisione R.P.D. Rojas.

Vltimum denique motiuum expirat, dum reintegratio bonorum alienatorum pro eorum rata secundum tempus
alienationis, quo pretium ex eis redactum † ad Christia- 8
num peruenit, Adrianæ, & Alphanis debetur, vt expressè in d. Statuto Perusino cauetur *in d. §. Item statuimus in fin. & dixit Rota in hac Causa sub die 16. Martij 1648. in §. Minus obstant alienationes coram R. P. D. meo Rojas.*

Proinde quia propositæ exceptiones nullitatis, & iniustitiæ sententiæ prędictæ, vel omninò eliduntur, vel saltem dubiæ redduntur frustrà Immissio Actoribus concessa ex parte Lucæ impugnantur; nam pro d. sententia viget omnis præsumptio, donec in Ordinario appellationis iudicio causa cognita fuerit reuocata, non enim aliter in hoc supremo Tribunali, quàm præuia matura causæ discussione sententiæ proferuntur, & in ista obseruatum fuisse demonstrant decisiones sub diebus 10. Ianuarij, & 7. Iunij 1647. & 16. Martij 1648. coram R. P. D. meo Rojas emissæ, nec locum habet hic extraordinarium manutentionis iudi-
cium, † vt in casibus quando Iudex neglecto iuris ordi- 9
ne, vel alias ita nulliter, & iniustè processit, vt nulla ratione excusari valeat, Rota apud Marches. *de Commiss. fol. 366. §. non obstat par. 1. coram bo. me. Buratt. decis. 158. num. 5. in fin. & seq.* ibique Add. *litt. B. num. 12. in d. Romana de Bombellis post modern. de manut. decis. 9. num. 19. cum seq. in Senogallien. Saluiani 3. Iuny 1647. §. fin. coram R. P. D. meo Corrado*, & nouissimè *in Romana prætensæ restitutionis dotis 4. February 1650. §. quod vero locus non sit, & in eadem 27. Iuny eiusdem anni in principio coram me.*

Quæ omnia Dominos mouerunt ad concedeñ Adrianæ, & Alphanis manutentionem vtraque &c.



R. P. D. MELTIO,

Postea Reuerendissimo Episcopo Papieñ.

Ampurieñ, seù Ciuitateñ deputationis Vicarij.

Veneris 13. Ianuarij 1651.

ARGVMENTVM.

Deputatio Vicarij, quæ Sede vacante fieri debet à Capitulo, ad quem ei tempore spectant iurisdictionalia, nullo modo potest à Clero prætendi; quomodo autem in hac materia probetur iurisdictionalium possessio præsens patefaciet decisio.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictionalia Sede vacante spectant ad Capitulum non ad Clerum, & num. 2.*
Vicarij deputatio vacante Sede à Capitulo fieri debet, num. 1.
3 *Manutentio in materia iurisdictionali ex sola iuris assistentia conceditur.*
4 *Testes inter alios examinati quando faciant probationẽ.*
5 *Possessio probata per præsumptiones admittitur in iudicio manutentionis.*
6 *Causa vbi est vniuersalis, actus vnicus sufficit ad acquirendam possessionem.*
Actus causa magis attenditur, quam ipsius actus exercitium, num. 6.
7 *Manutentio datur possidenti.*
8 *Vicarius vnicus constituitur in Ecclesijs æquè principaliter vnitis.*

DECISIO CV.

QVibus alia Rota sub die 19. Ianuarij 1646. censuit Capitulo, & Canonicis Cathedralis Ampurieñ, & Ciuitateñ contra Capitulum, & Canonicos Collegiatæ de Tempio dandam esse manutentionem in quasi possessione deputandi Vicarium Capitularem Sede Episcopali vacante, ex eisdem hodie respondit ad fauorem eiusdem Capituli contra Clerum Ciuitateñ ius dictæ Electionis prætendentem; Quia dictus Clerus non potest in dicta electione habere maius ius, quam habeat Capitulum, cum vnica, eaque communis vtrique ratio defensionis sit, quæ educitur ex vnione Ecclesiarum Ciuitateñ, & Ampurieñ æquè principalium facta, quæ ratio sicuti sub dicta die 19. Ianuarij 1646. decisum fuit, quod in hoc iudicio manutentionis suffragari non poterat Capitulo, multò minus
1 suffragari potest Clero, ex quo deputatio Vicarij, † aliaque iurisdictionalia sede vacante non spectant ad Clerum, sed benè ad Capitulum *cap. cum olim. de maiorit. & obedien. cap. vnico eodem tit. lib. 6.* Glos. *in clement. 1. §. propter quod in verbo capitulari de hæret.* Rota *decis. 158. num. 1. vers. cum iurisdictionalia coram Penia, & in Sulmonen. status Cathedratici 18. May 1626. §. item adsunt. vers. actus huiusmodi deputationis, spectans tantum ad Canonicos coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Rationes autem alias ponderatæ pro concessione manutentionis ad fauorem Capituli Cathedralis Ampurieñ, & Ciuitateñ contra Capitulum Collegiatæ de Tempio, & quamodo etiam vrgere contra Clerum existimatum fuit, sunt primo loco assistentia iuris, quam sede vacante habet Capitulum Cathedralis nedum pro deputatione Vicarij, sed etiam pro exercitio aliorum actuum iurisdictionalium priuatiuè quo ad alios, ex quo iurisdictio Episcopi sede va-
2 cante † transfertur in solum Capitulum Cathedralis, & non alios, *d. cap. cum olim. de maiorit. & obedien.* Pauir. *in sua tract. de offic. cap. sed. vacant. quæst. 1. num. 6. & quæst. 2. par. 3. num. 14.* Rot. *decis. 166. num. 1. par. 3. recent.* quæ iuris assistentia licet sufficeret ex se sola pro obtinenda manu-
3 tentione † in hac materia iurisdictionali, vt recedendo ab antiqua opinione, de qua in *decis. 1495. num. 4. circa finem coram Seraphino* firmauit Rota *in Reatina decimarum 4. Decemb. 1606. coram Iusto, & in Mediolanen. quarta funeralium 14. Martij 1622. coram bo. me. Merlino,* ac in alijs pluribus relatis per Addeu. ad Buratt. *decis. 219. litt. A. vers. tamen, Rota moderna, & nuper in S. Seuerina decimarum 14. January 1650. coram R. P. D. meo Royas sub §. siquidem adducta in fin.* nihilominus ad faciliorem manutentionis concessionem probatur etiam positiua possessio deputandi Vicarium sede vacante continuata vsque ad tempus motæ litis ex testibus datis in Summ. *num. 1.* qui etiamsi examinati fuerint in caso verteñ contra Capitulum Villæ de Tempio non citato Clero, † nihilominus præbent ma- 4
gnum adminiculum etiam contra eundem Clerum, cum dicti Testes fulciantur adminiculo assistentiæ iuris commonis, & examinati fuerint in iudicio vniuersali super possessione, & iure deputandi Vicarium Cyn. *in authen. hoc ius porrectum num. 3. Cod. de sacrosf. Eccles.* Tiraquel. *in lege si vnquam verb. donatione largitus num. 100. & seqq. Cod. de reuocat. donat.* Surd. *cons. 290. num. 46. & decis. 325. num. 6.* Modern. *de manuten. obseruat. 38. num. 28.* & dixit Rota *post eand. decis. 269. num. 45. & in Mediolanen. prebendæ 11. February 1650. coram R. P. D. meo Bichio,* eoque magis in iudicio summarijssimo manutentionis, † in quo admittitur 5
quoque possessio probata per præsumptiones, Giouagn. *cons. 14. num. 72. lib. 1.* Rot. *decis. 375. num. 1. par. 3. lib. 3. diuers. decis. 323. num. 2. post. 2. volum. cons.* Farinacc.

Concurrit præterea deputatio Vicarij facta per dictum Capitulum Ampurieñ, & Ciuitateñ de anno 1632. & effectum sortita Summ. *num. 1. & 2.* qui actus, quamuis esset vnicus sufficeret, vt ex eo dici posset Capitulum Ampurieñ constitutum in quasi possessione non solum deputandi Vicarium, sed etiam exercendi alia iurisdictionalia sede vacante. Nam quando causa vtentis est vniuersalis tunc per vnicum actum particularem acquiritur vniuersalis possessio quoad alia † ex ea ratione, quod magis at- 6
tenditur causa actus, quam ipsius actus exercitium, Bald. *in l. 1. num. 24. vers. in dic. C. de emancipat. liberorum,* Oldrad. *cons. 312. circa finem num. 2. cum alijs allegatis in decis. 558. num. 3. coram Penia.*

Probata igitur ex prædictis concludenter quasi possessione Capituli Ampurieñ, & Ciuitateñ deputandi Vicarium sede vacante, vtique ad eius fauorem negari non potest mandatum de manutenendo tàm contra Capitulum Collegiatæ de Tempio, † quam contra Clerum vulgat. *§. reti-* 7
nenda instit. de interd. cum vulgar.

Neque obstat, quod duæ sint Diœceses, & Ecclesiæ Ampurieñ, & Ciuitateñ fuerint æquè principaliter vnitæ. Quia ad effectum manutentionis sufficit pro nunc docere de deputatione Vicarij facta per Capitulum Ampurieñ pro vtraque Diœcesi præsertim quod incongruum non est, vt in Ecclesijs vnitis æquè principaliter † vnicus tantum consti- 8
tuatur Vicarius prout in terminis resoluit Rot. coram Caual. *decis. 418. num. 11. & 12.*

Et ità informante tantum Capitulo Ampurieñ, & Ciuitateñ resolutum fuit &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Nouarieñ Parochialis.

Veneris 16. Ianuarij 1651.

ARGVMENTVM.

Constructio Ecclesiæ facta eleemosynis pauperum nullum ius tribuit construenti pro acquisitione iurispatronatus, quod nec etiam dicitur acquisitum ex assignatione stipendij facta pro salario Rectoris.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus probari debet ex fundatione constructionis, aut ex competenti dotatione.*
2 *Testis de auditu nihil probat.*
3 *Ecclesia ab aliquo constructa expensis pauperum nullum ius acquiritur construenti, & num. seq. vbi amplia.*
5 *Contributiones in certam causam à testatore relicta, non possunt sine beneplacito Apostolico in aliam conuerti.*
6 *Dotatio Ecclesiæ non dicitur assignatio stipendij facta pro salario Rectoris.*
7 *Curato ab eius subditis alimenta præstari debent, vbi Ecclesia dotem non habet.*
8 *Status vltimus collatiuus attendi debet ad substinendam prouisionem Apostolicam.*

DECISIO CVI.

NOn acquiescente Carolo Terlotto binis decisionibus sub diebus 10. Decembris 1649. & 1. Iulij 1650. coram me emanatis pro denegatione institutionis ab ipso petitæ in

in Parochiali SS. Andreæ, & Gaudentij, veluti de prætenso Iurepatronatus Hominum, & Vniuersitatis Oppidi Zuccari Nouarieñ Diœcesis, concessaque eidem noua audientia Domini hodie pro tertia vice steterunt in decisis, quia fundamenta dd. decisionum adhuc inconcussa remanent non obstantibus à Carolo contra eas deductis; nam certum est, quod d. Vniuersitas non probauit huiusmodi Iuspatro-
1 natus † ex fundatione, & constructione, seu competenti dotatione, prout necessarium fuisset tam ex dispositione Sacrorum Canonum *cap. pia mentis 26. cum seq. 16. quæst. 7. & cap. nobis 25. de iur. pat.* quàm Sacri Concilij Tridentini *sess. 14. cap. 12. & cap. 9. sess. 25. de reform.* Consideratum enim fuit, quod Testis in Summ. Caroli *num. 3.* relatus, de constructione dictæ Parochialis Ecclesiæ ex alieno auditu de-
2 ponit, † & ob id nullam facit probationem, Rota coram Gregor. XV. *decis. 379. num. 1. decis. 516. num. 14. & decis. 572. num. 3.* coram Card. Caualer. *decis. 107. num. 3.* & coram bon. mem. Buratt. *decis. 178. num. 15.* Præcipuè quia idem testis ignorat, an præfata Parochialis ex eleemosynis, vel particularium sumptibus ædificata fuerit, vt ipse in sua depositione posteà declarat.

Accedit, quod in visitatione facta de anno 1553. à quodam Vicario foraneo, eadem Parochialis asseritur facta impensis Pauperum, quod tamen non probatur, & quate-
3 nus probaretur, † indè nullum ius eidem Vniuersitati acquisitum fuisse inferri posset, Rot. coram bon. mem. Coccin. *decis. 106. sub num. 2. vers. quantum enim attinet, & decis. 609. n. 9. par. 5. rec. tom. 2.* vbi concordantes referuntur.

Dotatio verò deducta ex instrumentis de annis 1586. & 1643. ac ex depositionibus testium relatis in eodem Summ. *num. 6. & seq.* ex tribus sequentibus motiuis nullo modo releuat; Primò, quia non fuit facta de proprijs bonis prædictæ Vniuersitatis, sed potius ex annuis contributionibus, & eleemosynis particularium Ciuium, siue ex redditibus locorum piorum pro quantitate aureorum 25. ac pro alijs 25. ex pijs dispositionibus defunctorum inter homines eiusdem Vniuersitatis distribuendis, vt benè colligitur ex supplicatione, & dicto Instrumento de anno 1643. ac etiam ex dictorum testium depositionibus d. Summ. *num. 6. & seq.*
4 † quæ omnia clarè ostendunt nullum potuisse ipsi Vniuersitati ius acquiri, vt præter allegatos in dicta prima decisione in hac causa facta 10. Decembris 1649. §. *instrumentum verò ad finem coram me*, tradit Abb. *in cap. quoniam de iur. patr. num. 10. & cons. 19. sub num. 2.* hocque expresè declarauit Sac. Concilium Tridentinum supra allegata *sess. 14. cap. 12. de reformat.* ibi, *quæ tamen sine sufficienti doto de suis proprijs, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit.*

Immò neque in aliam causam alterando formam à testatoribus præscriptam, tales contributiones conuerti pote-
5 rant, † minusuè in præiudicium eorum particularium, qui successiuis temporibus de eis participare debuerant, maximè absque Summi Pontificis licentia, & auctoritate *ad tex. in clem. quia contingit, ibique glos. in verb. non ad alium de relig. dom.* Crass. *in §. executor vltimæ voluntatis quæst. 10. num. 9.* Rot. coram Buratt. *decis. 560. num. 2.* ibique Add. *num. 12. litt. A. & decis. 544. nu. 3. par. 1. recent. & fuit dictum in Comen. Collegij 26. Nouembr. prox. prat. in §. respectu verò in fine coram me.*

Secundò, quia vlla vnquam fuit dos dictæ Ecclesiæ ex prænominatis effectibus constituta, neque constitui potuit, sed solùm stipendium Rectori pro eius salario, & mercede fuit assignatum, vt legitur in dictis instrumentis; & patet ex depositionibus primi, secundi, & tertij testis in d. Summ.
6 *num. 5.* † vnde dotis constitutio ad acquirendum iuspatronatus necessaria *iux. glos. in d. cap. pia mentis 16. quæst. 7.* omninò excluditur, tunc enim quando Ecclesia Parochia-
7 lis dotem, vt hic, non habet, Parochiæ † subditi tenentur alimenta præstare proprio Curato pro eius substentatione, vt probat Abb. *in cap. de Rectoribus sub num. 1. vers. notat quod si Presbyter de Cler. ægrot.* cum alijs relatis per Surd. *de alim. tit. 1. quæst. 60. num. 1. & seq.*

Tertiò denique quia ex publicis instrumentis in Summ. positionis Francisci Rasarij sub die 1. Iulij 1650. *num. 6. & 7.*
8 doctum fuit de statu vltimo huius Ecclesiæ collatiuo, † qui propterea attendi debet pro substinenda prouisione Apostolica ad fauorem eiusdem Francisci, vt pluribus congestis dixit Rot. coram Burat. *decis. 570. num. 12. decis. 5. num. 3. & decis. 13. num. 22. part. 6. & decis. 143. nu. 2. part. 7. rec.* plenè add. ad Gregor. XV. *decis. 77. num. 11.* & alias passim.

Et ità vtraque &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papieñ.

Cortoneñ. Capellaniæ.

Luna 23. Ianuarij 1651.

A R G V M E N T V M.

Non posse iuspatronatus reuocari in præiudicium præsentati præsens firmat decisio, vbi plura de consensu Ordinarij, & alijs in iurispatronatus materia disceptari solitis adducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentatus quando debeat institui.*
2 *Iuspatronatus recipit formam, & perfectionem à consensu Ordinarij.*
3 *Iuspatronatus reuocari non potest in præiudicium eius, cui per antea fuit ius quæsitum.*
4 *Consensus Ordinarij quot requirantur in iurepatronatus, & de materia istius consensus, num. seq.*
6 *Donationis iurispatronatus executio pendere debet à voluntate dotantis.*
7 *Fundans iurispatronatus nominare potest primum Capellanum, ac declarare voluntatem suam circa personam primò eligendam, & num. seq. vbi amplia.*
9 *Onus Missarum in fundatione iurispatronatus de consensu Episcopi apponi potest.*
10 *Conuentio inter Laicum, & Parochum super celebratione Missarum valet etiam, sine consensu Episcopi, & num. seq.*
11 *Ius desiderat augumentum cultus diuini.*
12 *Pretium iustum in rebus Ecclesiæ illud intelligitur, quod tendit in eiusdem Ecclesiæ vtilitatem.*
13 *Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam.*
14 *Conformare secum dispositione iuris communis quilibet præsumitur.*
15 *Præsentato, de cuius bono iure constat, non denegatur collatio, seu institutio.*

D E C I S I O C V I I.

ADuersus decisionem coram me sub die 7. Iunij 1649. emanatam, in qua Paulo Thomasio decreta fuit manutentio, & quatenus opus esset, Immissio ad possessionem Beneficij controuersi inter eum primum ab Innocentia dicti Beneficij Fundatrice Rectorem nominatum, & Hiacynthum ab illis de Venutis assertis Patronis præsentatum impetrata per eosdem de Venutis noua audientia fuit sub die 20. Iunij 1650. ad trutinam reuocata dicta decisio, sed nulla tunc capta resolutione, ordinarunt Domini, quod videretur de bono iure, super quo assumpta per duas vices disputatione in secunda ad præfati Pauli fauorem fuit responsum cuius bonum ius satis clarum visum fuit stante nominatione de illius persona ab Innocentia facta in erectione, & dotatione Beneficij, necnon institutione Vicarij ab Ordinario specialiter deputati vnà cum consensu Equitis Ioannis Thomæ primi Patroni, qui eumdem Paulum præsentauit. Vndè his omnibus concurrentibus vnà cum eiusdem nominati, ac præsentati habilitate, quæ non controuertitur, † necessa- 1
rio ad illius institutionem deueniri debet ex *textu in cap. decernimus, & cap. Monasterium, vbi glos. final. 16. quæst. 7. cap. Cum Bertoldus de sent. & re iudicat. & fuit dictum in Lucana Iurispatronatus de Podijs 21. Aprilis 1621. coram bon. mem. Coccino in princ. & in rec. dec. 337. num. 1. par. 1. & dec. 15. num. 1. & 2. part. 3. cum alijs alleg. in dicta dec. in hac causa emanata coram me sub die 7. Iunij 1649. §. hinc tollitur obiectum.*

Neque releuans visum fuit vnicum obiectum super quo Informantes pro Venutis acriter insistebant, quod nempè Innocentia Instrumentum reseruationis Iurispatronatus primo loco factæ ad fauorem Equitis Thomasij, in quo continetur nominatio præfati Pauli reuocauerit, ac Patronos esse voluerit illos de Venutis; Nam cùm dicta prima reseruatio esset vndequaque perfecta, ac completa tam in esse contractus attento legitimo cõsensu Donatricis, qui malè impugnari visus fuit ex depositionibus testium in Iudicio Criminali examinatorũ alijsque deductis circa prętẽsum dolum dd. de Thomasijs, ac seductionẽ Innocẽtię fundatricis, quę nõ fuerunt habita in consideratione, quàm in esse Iurispatronatus ex interuentu

2 consensus ordinarij, † à quo formam, & perfectionem il-
lud recipit, ad tradita per Lambert. *de Iurepatron. lib.* 1.
part. 1. *quæst.* 2. *art.* 5. *num.* 2. Rot. *decis.* 11. *num.* 3. *ad med.*
& num. 4. *de Iurepatr. in nou.* sequitur quod reuocari non
3 potuerit in præiudicium Equitis Thomasij, † cui ea dicta
præcedenti reseruatione ius perfectum quæsitum fuerat, idem
Lambert. *de Iurepatron. lib.* 1. *part.* 2. *quæst.* 2. *art.* 6. *num.* 9.
Grat. *discept. forens. cap.* 177. *num.* 4. *& seqq.* Rot. *in recent.*
decis. 37. *num.* 3. *part.* 7. & post Modern. Pisan. *de Iurepatr.*
decis. 113. *& decis.* 114. Ricc. *de Neapol. decis.* 280. *part.* 4.

Neque prætendi potest licitam fuisse reuocationem primæ
reseruationis, eo quia in ea præcessit tantùm consensus or-
dinarij licentiatiuus pro erectione Cappellaniæ, qui non suf-
fragatur ad redden. validam, & perfectam reseruationem
Iurispatronatus, & nominationem Rectoris, & approba-
tionem aliarum conditionum, cum tres consensus omninò
distincti requiri dicantur, vnus nempè pro erectione, alter
pro reseruatione, & tertius pro nominatione, ea fusè alle-
4 gatis pro parte illorum de Venntis. † Quia hæc procedunt
quotiescumque dicti actus separatim explicantur, & con-
sensus ordinarij fuit tantùm præstitus pro erectione, & fun-
datione Cappellæ, in quibus terminis loquuntur omnes
DD. exaduerso allegati, in proposito autem casu consensus
fuit præstitus tam pro erigendo Cappellam, quàm pro re-
seruando Iurepatronatus, & nominando Rectorem cum
oneribus, & conditionibus Missarum, & Officiorum, &
isti actus prout conditiones appositæ omnes fuerunt inter se
contemporaneæ, quo casu vnicus consensus suffragatur
pro omnibus, & operatur dictos tres effectus, perinde ac si
tres distincti consensus dati fuissent, ita distinguendo firmat
Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1. *quæst.* 9. *num.* 108.

Neque respectu conditionum vltra consensum licentia-
tiuum in genere ab Ordinario concessum aliàs specificus
5 consensus approbatiuus requirebatur. † Nam cùm condi-
tiones appositæ nullam habeant Iuris resistentiam, sed po-
tius sint Iuris dispositioni conformes solus Episcopi consen-
sus præcedens sufficiens fuit, Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1.
part. 1. *quæst.* 2. *art.* 3. *num.* 12. Sanchez *lib.* 2. *consil. moral.*
cap. 2. *dub.* 33. *num.* 3. Caual. *decis.* 336. *num.* 4. & ante Rot.
decis. 222. *num.* 3. *part.* 1. *diuers.* Reseruatio namque vsus-
fructus super bonis pro dote Ecclesiæ assignatis durante
vita Innocentiæ fundatricis nullatenus Iuri repugnat, quia
dicta reseruatio non fuit collata in tempus, quo dominium
bonorum iam esset Ecclesiæ acquisitum, sed imò adest ex-
pressa declaratio, quod durantes eius vita fundatio locum
non haberet, ibi, *sì che l'effetto sia, che la detta fondatione*
habbia luogo, seguita che sarà la morte naturale di detta Si-
gnora Innocentia, & sic licet ex hac reseruatione non impe-
diretur substantia, ac perfectio erectionis beneficij, effectus
nihilominus dotationis suspensus remanebat vsque ad obi-
6 tum dotantis, † à cuius voluntate pendebat tempus exe-
cutionis, Rot. *decis.* 9. *num.* 25. *& seqq. & decis.* 87. *num.* 13.
part. 7. *recent.* cum alijs allegatis *in decis. in hac causa ema-*
nata, sub §. neque repugnant verba.

Altera conditio, quòd Paulus Thomasius esse debeat pri-
mus Rector cum onere celebrandi sex Missas in singula heb-
domada, Officia pro Anima fundatricis minus resistit Iuris
dispositioni; Nam respectu nominationis Rectoris illa
benè subsistit tamquam facta in limine dotationis, & ere-
ctionis, & quamvis Iurepatronatus exercitium non inci-
piat competere, nisi postquam Ecclesia est in esse deducta,
benè tamen fundator potest, dotando, nominare primum
Cappellanum, vel declarare voluntatem suam circa perso-
nam primò eligendam post tempus erecti beneficij, & hæc
7 voluntas est licita, ac seruari debet, cum † nihil resistat
propter quod de Iure fieri non debeat, prout in terminis
firmat Zabarell. *consil.* 82. *num.* 1. *in fin. vers. ad secundam*
respondeo, quem refert, & sequitur Lambert. *de Iurepatr.*
lib. 1. *part.* 1. *quæst.* 9. *num.* 47. *&* 48. vbi signanter in vers.
quia hic testator ponderat, quod in tali casu fundator non
dicitur præsentare ante Ecclesiam fundatam, sed eligere
8 præsentandum; † Vnde eò minus est necessaria præsen-
tia, vel notitia talis præsentandi, nisi de tempore Institu-
tionis, prout ita firmauit Rot. *in recent. decis.* 530. *num.* 2.
vers. tamen, cum duob. seqq. part. 1. *recent.* Vitalin. *in Clem.*
vltim. num. 18. *de rescript.* Gonz. *gloss.* 9. *§. vlt. num.* 50. *&*
gloss. 15. *num.* 132. Modern. Pisan. *de Iurepatr. lib.* 5. *cap.* 5.
num. 105. *&* 106.

Quo verò ad onus celebrationis Missarum cum illud ap-
positum fuerit in limine fundationis de expresso consensu
ordinarij, ibi, † *Con tutti quei pesi, & oblighi, e conditioni di* 9
Messe, & Officy, &c. ista verba videntur æquipollere,
ac si ad supplicationem Patroni Episcopus onus Missarum
adiecisset, & ita benè illud subsistit, quamvis spiritualita-
tem respiciat, vt in puncto Lambert. *de Iurepatron. lib.* 1.
part. 1. *quæst.* 9. *num.* 78. Beratt. *decis.* 21. *num.* 3. quod faci-
lius admittendum venit, quia huiusmodi conditiones sunt
honestæ laudabiles, ac ab omnibus fundatoribus apponi so-
litæ, vnde non est in hoc rigidè proceden. & ob hanc ratio-
nem etiam sine consensu Ordinarij validam esse conuentio-
nem inter laicum, & Parochum de † annua celebratione 10
Missarum, tradit Alex. de Neu. *cons.* 48. *num.* 1. *& seqq.*
vbi subdit huiusmodi conuentiones esse à Iure approbatas,
† quia ius desiderat augumentum Cultus diuini, *cap. ex par-* 11
te de Constit. cap. fin. de rescript. in 6.

Vltima conditio, quod Domus, & stabulum comprehen-
sum inter alia bona pro dote Cappellæ assignata vendantur
iusto pretio hæredibus Francisci Thomasii, nec visa fuit
habere aliquam Iuris resistentiam; Nam quicquid, sit an
quemadmodum ab initio erectionis, & dotationis beneficij
fuit in libera potestate fundatricis hæc bona non assignare,
ità illa assignando legem iniungere potuerit sibi magis benè
visam, & per consequens, vt illud venderetur iusto pretio
certæ personæ in hoc Ecclesia non læditur, † quia iustum 12
pretium in rebus Ecclesiæ intelligitur illud, quod tendit in
einsdem Ecclesiæ euidentem vtilitatem ex *text. in cap. expo-*
suisti de Prabend. vbi Butr. *num.* 22. Abb. *num.* 4. *in fin.*
vers. & considera, num. 1. cum alijs alleg. *in Pampilonen.*
Alienationis 15. *Ianuarij* 1649. *coram R. P. D. meo Bichio*,
intelligendo nempè verba secundum subiectam materiam,
† prout fieri debet, Rot. *decis.* 398. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* 13
decis. 144. *num.* 14. coram bon. mem. Coccino *decis.* 93.
num. 12. apud Zacch. *de Oblig. Cam.* & cum ratione subie-
ctæ materiæ requiratur beneplacitum Apostolicum, censen-
dum est, quod fundatrix cum illo venditionem fieri volue-
rit, semper enim quod contrarium expressè non disponi-
tur, in dubio præsumitur quem voluisse se conformare
† cum dispositione Iuris communis Rot. *decis.* 130. *num.* 3. 14
decis. 255. *num.* 3. *decis.* 309. *num.* 13. *decis.* 450. *num.* 6. *part.* 1.
recent.

Non obstat, vt admisso etiam quod reseruatio Iurispa-
tronatus primo loco facta ad fauorem Equitis Thomasij
suam receperit perfectionem ex solo consensu licentiatiuo,
& reuocari non potuerit, reuocabilis nihilominus fuerit no-
minatio Rectoris, quæ non tribuit ius nominato. Quia
Innocentia non reuocauit separatim nominationem Cap-
pellani alium eligendo, sed tantum reuocauit primum con-
tractum erectionis, & reseruationis, Iurispatronatus, in
quo licèt facta esset nominatio Pauli in Rectorem, dum
reuocatio principalis contractus ex dictis non sustinetur,
nec censeri debet reuocata dicta nominatio Rectoris; Præ-
tereà tollitur quæcumque difficultas, ex quo Paulus fuit
etiam præsentatus ab Equite Thomasio Patrono, ac con-
stat de eius habilitate; Vnde cum appareat de eius bono
Iure non potest illi denegari collatio, seu Institutio benefi-
cij, † de quo agitur, ex latè cumulatis in *dicta decis. huius* 15
causæ, sub §. Hinc tollitur.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

R. P. D. CORRADO,

Postcà S. R. E. Cardinali.

Marianen. seu Accien. Beneficij.

Lunæ 23. *Ianuarii* 1651.

ARGVMENTVM.

Prouisio Apostolica facta de beneficio vacato de
mense Martij est valida, & executioni est mitten-
da, si constet Episcopum acceptasse alternati-
uam, & ex quo dicatur constare de tali accepta-
tione. Episcopatus duo, quando fuerunt vni-
ti, ita vt loco vnius sit, si acceptata erit
alternatiua, quo ad maiorem Episcopatum,
an dicatur acceptata etiam pro altero Epi-
scopatu.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione processus.*
2 *Mensis Martij, stante acceptatione alternatiua per Episcopum, est Apostolicus.*
3 *Prouisio Apostolico in mense reseruato danda est immissio.*
4 *Alternatiua acceptatio facta per Episcopum, probatur ex litteris Datariæ.*
In libris Datariæ solent annotari acceptationes alternatiuarum per Episcopos factarum, num. 4.
5 *Episcopus, quando quis est duarum Cathedralium simul vnitarum, si tantum fuerit expressa vna Cathedralis in acceptatione alternatiua dicatur acceptata, quo ad aliam.*
6 *Episcopatus duo, quando simul fuerant vniti, reputantur pro vnico.*
7 *Expressiones non censentur facta taxatiuè, sed demonstratiuè.*
8 *Actus, licèt factus sub vnica demonstratione, siue vnius tituli expressione gestus ad vtrumque refertur.*
9 *Obseruantia benè declarat actum gestum.*
10 *Ex sequentibus benè declaratur, qualis fuerit mens in præcedentibus.*
11 *Probatio, quæ per necesse non concludit, non releuat.*
12 *Regula 9. Cancellar. specialiter excipit beneficia Sedi Apostolicæ reseruata, & amplia num. 13.*
14 *Probatio concludens, nisi per aliam magis concludentem tolli potest.*
15 *Alternatiua quando per Episcopum fuit acceptata, factis, & verbis non licèt ab ea recedere.*
16 *Episcopus acceptando alternatiuam, ex hoc videtur initus contractus inter ipsum, & Summum Pontificem.*
17 *Contractus, quando inter aliquos initus fuit, non potest per alterius voluntatem ab eo recedere.*
18 *Ordinarius acceptando alternatiuam, quid ex hoc videatur supplicare Papæ.*
19 *Ordinario, quando conceditur alternatiua, quid dicatur ei concessum.*
20 *Beneficium iam Papæ reseruatum, non licèt Episcopo illud vaire, quod ampliatur.*
21 *Fraudes non sunt committendæ in præiudicium Papæ, & eius iurium.*
22 *Decreta Sacræ Congregationis Concilij Rota reuerenter amplectitur.*
23 *Stylus Datariæ est attendendus.*
24 *Stylus, vt dicatur probatus, qualiter de eo constare debeat.*

D E C I S I O CVIII.

INterposita pro parte Capituli, & Canonicorum Marianen. Ecclesiæ appellatione à sententia Rotali per R. P. D. meum Royas prolata, qua fuit declaratum Beneficium simplex Sancti Petri de Accia Carolo Antonio prouiso Apostolico esse adiudicandum; eaque mihi commissa dubitaui. An illa sit confirmanda, & Domini causa denuò discussa responderunt affirmatiuè.

1 Quoniam eius validitas probatur ex processu, † in quo
fuerunt seruata seruanda *iuxt. decis.* Verall. 262. *part.* 2. Iu-
stitia verò ex duabus præcedentibus decisionibus coram eo-
dem Domino meo sub diebus 10. Iunij 1648. * & 13. Maij
1650. * Cùm enim Beneficium prædictum vacauerit per
obitum quondam Cæsaris Caymi vltimi illius possessoris de
2 mense Martij anni 1642. Qui stante † acceptatione Alter-
natiuæ factæ per Episcopum est Apostolicus, *iuxt. Regul.*
Cancellar. ix. *in §. Insuper Sanctitas Sua, vers. ac etiam vo-*
luit, &c. Ideò præfato Carolo Antonio, qui fuit à Summo
Pontifice de illo prouisus, ac litteras eius prouisionis legitimè
iustificauit, vt constat ex eodem processu, & seriatim dedu-
citur in posteriori decisione sub dicta die 13. Maij 1650.
3 † adiudicari debet, Rota penes Card. Caualer. *decis.* 363.
sub num. 4. *vers. quare verificatis, &c. & decis.* 15. *sub num.* 1.
part. 5. *recentior.* ac in alijs relatis in *Gerund. Beneficij*
15. *Martij* 1648. *in §. vnde cum ex prædictis, &c. coram*
R. P. D. meo Celso, ac nuper in *Bisuntina Tesauran.* 12. *Iu-*
nij 1651. *coram R. P. D. meo Verospio in princip.*
Acceptatio autem Alternatiuæ ab Episcopo facta
4 probatur ex libris Datariæ, † vbi acceptationes huiusmodi
annotari solent, quibus vtique est deferendum, Rota penes
Burat. *decis.* 888. *num.* 2. *vers. non obstat, quod stante Alter-*
natiua, &c. & in recent. decis. 349. *sub num.* 1. *vers. ex libro*
Alternatiua, &c. part. 3. *& decis.* 205. *num.* 2. *vers. de Alter-*
natiua autem, &c. part. 4.

Neque subsistit, quod cùm ille sit Episcopus duarum Ca-
thedralium æquè principaliter vnitarum, scilicet Marianen.
& Accien. In acceptatione verò fuerit expressus solus titu-
lus Marianen. † ideò censeatur acceptata Alternatiua pro 5
eadem Ecclesia tantùm Marianen. ac eius Diœcesi, non au-
tem pro Accien.
Quia partita libri originalis Datariæ oculis meis subiecta,
ac etiam pro parte dicti Caroli Antonij fideliter extracta, &
in eius Summario exhibita simplex, absolutaque est huius te-
noris. *Die* 9. *Nouembris* 1623. *Marianen. Iulius de Puteo*
Episcopus, &c. Non autem restrictiuè concepta, vt præsuppo-
nunt Informantes pro Capitulo, *Iulius de Puteo Episcopus*
acceptauit Alternatiuam pro Ecclesia Marianen. die 11. *No-*
uembris 1632. Hæc enim in eo libro non reperitur. Atque
ideò æquè comprehendit vtramque Ecclesiam, † & vtram- 6
que Diœcesim, quæ respectu ipsius Episcopi vnica existima-
tur *ad text. in cap. & temporis qualitas* 16. *quæst.* 1. *& cap.* 1.
in princip. Ne sed. vacant. Card. Zabarell. *in clement.* 2. *sub n.* 3.
ad fin. vers. sic etiam dicerem, &c. de rescript. & respondit
Rota penes Card. Caualer. *decis.* 418. *num.* 3. *vers. & subest*
ratio, &c. & sub num. 10. *vers. nec satisfaciebat responsio, &c.*
& sub num. 11. *vers. denique per illam conclusionem, &c. cum*
seq. vsque in fin. & in hac materia fuit resolutum in *Cæsarau-*
gustana Beneficij de Tauste coram Card. Plato sub die 19.
Nouembris 1586. *& 6. Martij* 1587. apud Garz. *de benefic.*
part. 5. *cap.* 1. *sub num.* 706. *vers. & cum postea dubium istud,*
&c. & comprobatur ex traditis per Modern. Roman. *di-*
scept. 655. *num.* 5. *vers. & quamuis, &c. cum seq.*
Non enim expressio solius tituli Marianen. actum illum
restringere potest, † quia facta censetur demonstratiuè ra- 7
tione præeminentiæ illius Ecclesiæ, non autem taxatiuè, vt
respondit Rot. penes Put. *decis.* 432. *num.* 3. *vers. & ideo ex*
quo expresserat, &c. lib. 1. *in correct.* Mandos. *cons.* 27. *sub n.* 4.
versi. si vniuersitas, ac Clerus Oristanus, &c. cum seq. & alijs
relatis comprobat Gonzalez *ad regul.* 8. *dict. gloss.* 5. *§.* 7.
num. 132. *vers. si vero non appareat, &c. cum seqq.* & idem
Modern. Roman. *dicta discept.* 655. *num.* 4. *versic. cum in*
vnionibus duarum, &c.
Præsertim cùm subiecta materia vtrique Ecclesiæ pariter
conueniret, ac proportionabilis esset, quo casu † actus licèt 8
sub vnica denominatione, siue vnius tituli expressione gestus
ad vtramque refertur, quando contraria non apparet agentis
intentio, *iuxta gloss. in cap. dilecti, lit. A. vers. contra licèt*
proprium nomen, &c. de for. compet. Abb. *in cap. quoniam,*
Abbas *sub num.* 8. *vers. item ad materiam, &c. & infr. vers.*
ad idem, &c. ac ibidem Card. Zabarell. *in decima quinta quæ-*
stione, &c. vers. & proxima coniectura est, &c. Io. de Imol.
sub num. 23. *vers. potest concludere, &c. & sub num.* 24. *vers.*
aliquando vero materia, &c. Io. de Anan. *sub num.* 8. *vers. po-*
test concludi, &c. Dec. *sub num.* 37. *vers. & idem est e contra,*
&c. de Offic. delegat. & benè declarat Felin. *in cap. cum ex*
officijs sub num. 32. *vers. amplia primo, &c. de præscript.* &
probauit Rot. apud Pen. *decis.* 126. *num.* 9. *vers. nam cum pri-*
uilegium, &c. & Buratt. *decis.* 113. *sub num.* 16. *vers. tum de-*
nique ex qualitate negotij, &c. ac seq.
Hæc autem certiora visa fuerunt Dominis in proposito
casu ob subsecutam † obseruantiam, quandoquidem con- 9
stat, quod post huiusmodi acceptationem idem Episcopus
Beneficia Diœcesis Accien. vacantia in mensibus Alterna-
tis, scilicet Octobris 1632. Aprilis 1633. & Februarij 1637.
aliàs ad eum non spectantibus æquè contulit, atque dispo-
suit perinde, ac vacantia in Diœcesi Marianen. Vndè clarè
probatur qualis fuerit in † præcedenti acceptatione illius 10
in intentio, atque voluntas, ad *l. sed Iulianus, §. proinde, ff. ad*
S. C. Maced. Crauett. *in cons. pro Gener. sub num.* 317. *il pri-*
mo, vers. vsque adeo, &c. Menoch. *cons.* 390. *num.* 20. *vers. &*
præterea, &c. Rot. *decis.* 574. *num.* 3. *vers. quo casu, &c. part.* 1.
diuers. ac penes sanct. mem. *Gregor. decis.* 502. *num.* 10. *vers.*
tandem, &c. & decis. 944. *num.* 6. *vers. vnde, &c.* & in specie
fuit consideratum *in d. Cæsaraugustana coram Plato* 6. *Mar-*
tij 1587. *sub princip. vers. quin potius dantur nonnulla collatio-*
nes, &c. & penes Card. Seraph. *decis.* 146. *sub num.* 1. *vers. se-*
cundo, &c. cum seq.
Nec releuant actus contrarij pro parte Capituli addu-
cti. Nam prouisio † Apostolica Parochialis Ecclesiæ SS. 11
Cosmi, & Damiani eiusdem Diœces. Accien. vacantis per
obitum q. Cosmi Capirossi mense Februarij 1634. qui vi-
gore Alternatiuæ spectabat ad Episcopum illam per ne-
cesse non excludit, cùm in eadem † Regul. ix. speciali- 12
ter excipiantur Sedi Apostolicæ affecta, vel reseruata, vt in

ea legitur, & not. Gonzalez. *ad dict. reg. 8. gloss. 50. num. 7. vers. & beneficia, &c.* Quale potuit esse prædictum, vel alia ratione ad Apostolicam Sedem delatum. Quod certius ex ipsis litteris apparuisset, si per Capitulum, & Canonicos
13 exhibitæ fuissent, prout necessarium erat pro † concludenti eorum exceptionis fundamento, cùm aliàs ea prædictis excludatur prætensæ probationis necessitas, ac proinde releuantia, *iuxt. regul. cap. in præsentia de probat. l. non hoc, C. vnde legitim.* Surd. *cons. 5. dicto num. 46. vers. & probatio, &c. cum seqq.* Rot. penes Burat. *decis. 958. num. 3. vers. sufficit enim, &c. ac in recentior. decis. 124. num. 31. vers. vnde, &c. part. 5. & decis. 225. num. 7. vers. actus autem possibilitas, &c. part. 6. & decis. 99. num. 17. vers. quæ possibilitas, part. 7.* Eoque magis stantibus contrarijs probationibus pro
14 parte Caroli Antonij productis, † quæ nisi fortioribus conuincantur sunt vtique præferendæ, Rot. penes Card. Seraph. *decis. 619. num. 9. vers. & ex his, &c. cum seq. & in recent. decis. 430. sub num. 103. vers. & visum fuit, &c. cum seq. part. 5. tom. 2.*

Altera verò Collatio facta per eumdem Episcopum Parochialis Ecclesiæ Sanctorum Cosmi, & Damiani de Castellaqua vacantis per obitum Michaelis mense Martij 1642. qui vigore Alternatiuæ spectabat ad Summum Pontificem, nullius est momenti, quippè qui eo tempore facta fuit, quo Episcopus Beneficium etiam, de quo agitur, Mensæ Capitulari Marianen. vniuit, prætendens per eius pœnitentiam, & contrauentionem pro libito infringere, atque dissoluere præcedentem acceptationem, quod tamen erroneum om-
15 ninò est. † Postquam enim acceptauit Alternatiuam verbis, & factis præcedentibus non licuit ab ea recedere, nec illi renunciare absque scientia, & consensu Summi Pontificis, quia dicitur inter eos inita quædam conuentio, & quasi contractus, cuius vigore Pontifex ipse quatuor ex octo
16 mensibus sibi reseruatis concedit Episcopo, † ille autem versa vice duos ex quatuor ad eum spectantibus dimittit
17 Summo Pontifici. Ideòque non potest alterius † tantum voluntate dissolui, *l. sicut, C. de act. & obligat.* & in terminis fuit dictum *in Sulmonen. Alternatiua 14. May 1610. coram Card. Lancellotto, ac in Tirasonen. Canonicatus 18. Iunij eiusdem anni coram bon. mem. Pirouano in recent. decis. 289. sub num. 7. vers. tum etiam quia Alternatiua, &c. part. 3.* & probant Mandos. *in cons. 18. sub num. 8. vers. quo casu non est amplius quærendum, &c. cum seq.* Granut. *in addition. ad tract. Simonet. de reseru. quæst. 71. num. 5. vers. quodque facta per Episcopum electione, &c.* Gonzalez. *ad reg. 8. gloss. 43. num. 106. vers. tamen sine alia difficultate, &c. cum seqq. & gloss. 58. num. 14. vers. si verò semel acceptauerit, &c. & seq.* dicens *sub num. 23. vers. vnde non raro, &c.* Quod Episcopus ad hunc effectum supplicat Papæ, vt soluto acceptatio-
18 nis † vinculo quilibet in pristinum statum reponatur, idque concedi, vel negari solet prout ex causis narratis æquum videtur, & quoties conceditur nihil aliud agitur nisi acceptationem semel factam cancellare, atque cassare ea libro Datariæ, in quo describi solent annotando in margine acceptationis diem, mensem, & annum, quo fuit dissoluta
19 adinstar † cassationis Instrumenti obligatorij, & manu propria ipsius D. Datarij scribitur talis Episcopus Alternatiuæ renunciauit, Garz. *de benefic. part. 5. d. c. 1. sub num. 484. vers. semel verò acceptata, &c.*

Quare ex prædictis infertur nullius pariter roboris fuisse vnionem huius Beneficij ab eodem Episcopo factam Mensæ Capitulari eodem anno 1642. die 6. Maij, vt apparet ea litteris parentibus in Extract. fol. 200. pag. 2. & seqq.

Quia cùm ea instanti mortis dicti Cæsaris Caymini mense Martij præcedentis fuerit vigore d. reg. ix. Sedi Apostoli-
20 cæ iam reseruatum non licuit Episcopo † illud posteà Mensæ Capitulari validè vnire etiam vigore facultatis illi tamquam Apostolicæ Sedis in hac parte delegato concessæ per Sacr. Concil. Trident. *sess. 24. cap. 15. de reformat.* Quoniam intelligitur de Beneficijs, quæ tempore factæ vnionis reseruata non erant, licèt postmodum ob vacationem contingentem in mense reseruato sub d. reg. 9. comprehensa fuissent; Ac proindè non habet locum in vnionibus factis post vacationem, quando beneficia iam erant reseruata,
21 aliàs enim facilè nimium fraudes † committerentur in præiudicium Sedis Apostolicæ, ac eius iurium, vt sæpè declarauit Sacra Congregatio. Cuius sententiam reuerenter (vt solet) amplexata est Rota *decis. 201. sub num. 5. vers. non obstat, quod gratia Ioannis, &c. part. 2. recent.* & in alijs relatis per Garz. *de benefic. part. 12. cap. 2. sub num. 102. vers. Sacra Congregatio Concilij, &c. & seqq.* & per Adden. *ad decis. sanct. mem. Gregor. decis. 419. sub num. 7. vers. de iure communi, &c.*

Postremò non releuat allegatus stylus exprimendi in prædictis libris Datariæ, in quibus huiusmodi † acceptationes 22
Alternatiuæ annotantur, titulum vtriusque Ecclesiæ, quando acceptatur pro vtraque, vel illius tantùm, pro qua acceptatur.

Quia nullo pacto probatur ex eisdem libris attentè visis, & consideratis, quinimò, vel † vtriusque, vel alterius 23
(dignioris nempè Ecclesiæ) titulus promiscuè descriptus apparet, ac proindè prætensus stylus inde iustificari non potest, *iuxt. theoric.* Bart. *in l. 2. num. 22. vers. quod si esset consuetudo, &c. ff. solut. matrimon.* Alex. *cons. 5. Si vera sunt ea sub num. 7. vers. quarto, quia Episcopus, &c. & cons. 127. viso instrumento sub num. 10. ad fin. vers. & dato, &c. lib. 5.* Dec. *cons. 8. viso puncto sub num. 4. vers. secundo, quia, &c.* Craues. *cons. 96. sub num. 5. vers. secundo aduertendum est, &c.* Rimin. sen. *cons. 737. num. 36. vers. ex quibus, &c.* & Rimin. Iun. *cons. 157. num. 49. vers. vnde sequitur, &c. cons. 264. sub num. 28. vers. quia ex difformi vsu, &c.* & fuit dictum in *Ciuitanen. Præstimoniorum 23. Octobris 1589. coram sanct. mem. Clement. VIII. in vol. crimin.* Farinac. *decis. 24. num. 3. vers. non obstat, quod Legatus, &c. & in recent. decis. 136. num. 14. vers. præterea, part. 6.* ac sæpè in alijs, &c.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Cracouien. Iuris respondendi.

Luna 23. Ianuarij 1651.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionem quam habet Episcopus in sua Diœcesi non excluditur ad Accademias Pontificis, vel Regis auctoritate erectas, & propterea inhibitio ab illo concessa, cùm nullius sit roboris, & momenti potest in functionibus eiusdem Accademiæ impunè sperni.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas deducitur ex defectu citationis.*
2 *Episcopus nullam habet iurisdictionem in accademijs publicis Pontificis, vel regia auctoritate erectis, & num. seq. vbi lim.*
3 *Accademia publica dicitur, quæ fuit erecta auctoritate Pontificis, vel regis, & super num. 2.*
4 *Priuilegium non extenditur ad materiam ab illo longè diuersam.*
5 *Verbum*, omnimoda, *excludit alterius personæ concursum.*
6 *Obseruantia deseruit pro interpretatione statutorum, ac habet vim tituli legitimè constituti.*
7 *Obseruantia parit præscriptionem.*
Præscriptio quadraginaria sufficit in iurisdictionalibus num. 7. & 8.
8 *Præscriptio contra Episcopum sufficit quadragenaria.*
9 *Prohibitio disputandi de fide laicos tantùm comprehendit, & de materia istius prohibitionis vid. num. seq.*
11 *Inhibitio præsumitur posterior ad effectum sustinendi actum, quamvis eadem die fuerit præsentata.*
12 *Inhibitio non habentis iurisdictionem nihil operatur.*
Iurisdictionem in certò casu non habens, inhibere quoad illum minimè potest num. 12.
13 *Inhibitio non habentis iurisdictionem potest impunè contemni.*
14 *Excommunicari non potest contrauenients inhibitioni emanatæ à carente iurisdictione.*

DECISIO CIX.

DVas protulit sententias Reuerendissimus Episcopus Cracouiæ per appellationem ad hoc Sacrum Tribunal deuolutas, alteram contra Stanislaum Iurkouuski, in qua eius promotio, seu admissio ad responden. quæstionibus propositis pro obtinendo loco inter Sacræ Theologiæ Doctores nulla declaratur, alteram excommunicationis contra Gabrielem Ochocki in Accademia Cracouien. Medicinæ professorem ob contrauentionem inhibitionis ab eodem Episcopo emanatæ; quarum hodie particulari cognitione assum-

pta,

pta, vtramque infirmandam esse ex capite nullitatis, &
iniustitiæ responsum fuit.
Nullitatis ob defectum tum citationis, quæ contra Sta-
1 nislaum tunc Romæ commorantem, † siue eius legitima
Procuratorem executa non probatur, vt necesse est Clem.
pastoralis de re iudic. clem. sæpe vbi gloss. verb. ad id de verb. si-
gnificat. Caualer. decis. 376. num. 1. Tum iurisdictionis, quia
Episcopus in functionibus Accademicis, ac rebus ad Acca-
2 demiam publicam, † hoc est Pontificia, seu Regia
auctoritate erectam, Cassad. in cathal. glor. mund. part.
10. consid. 32. Perez. lib. 1. ordin. lib. 1. tit. 10. Barbos.
de potestat. Episcop. alleg. 56. num. 22. qualis est insi-
gnis Accademia Craconiensis, spectantibus prorsus caret,
3 † nisi ex privilegio, consuetudine, vel alio iure eam sibi
competere probet, vt post Goffred. tit. de Magistr. num. 1.
notat Card. Zabarell. in clem. cum sit num. 8. eodem tit. & in
cap. verum num. 3. de for. compet. Imol. in d. clem. 2. nu. 11.
Vitalin. in clem. 1. n. 59. eod. tit. facit Barbos. in collect. Con-
cil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 2. num. 4.
Neque competere potest Episcopo tanquam Accademiæ
Cancellario vigore Statutorum, siue Ordinationis Alberti
Sedis Apostolicæ Delegati, & confirmationis Vrbani V.
quia ibi tribuitur solùm potestas Episcopo gratificandi in
causis beneficialibus cum parte maiori, vel duabus Rectoris,
ac trium Decanorum, quando hi fuissent inter se discordes,
aut examinandi Scolares ad Doctoratum in Ciuitate Craco-
uiæ promouendos, & quatenus idonei reperti fuerint Do-
ctoratus honorem illis concedendi, in quo casu nos non
versamur, quia Stanislaus longè ante Doctoratus lauream
in Alma Vrbe Romæ assecutus fuerat, sed agitur de illius
admissione ad respondendum pro loco inter Doctores Acca-
4 demiæ, sic de re longè diuersa, ad quam † propterea pri-
uilegium huiusmodi Episcopo concessum extendi non debet,
l. ius singulare, ff. de legib. Alex. in l. feruniarios num. 2. in fin.
Cod. milit. testament. Calderin. in terminis priuilegij docto-
randi cons. 1. num. 2. vers. præterea de priuil. Decian. cons. 51.
num. 23. lib. 3. Buratt. dec. 19. num. 5.
Eò minus, quia ex eisdem statutis, & ordinationibus re-
gimen, & omnimoda ordinatio Vniuersitatis in omnibus
quæ fuerint expedienda, conceditur Rectori cum tribus De-
canis facultatum Theologicæ, Iuris Canonici, & Artistarum
5 ponderando verbum, omnimoda, † quod excludit alterius
personæ, concursum gloss. in clem. 1. verb. omnimodo de for.
compet. Soccin. cons. 43. num. 12. lib. 4. Rot. dec. 296. num. 1.
part. 1. diuers. decis. 132. num. 6. coram bon. mem. Buratt. &
in Montis alti Beneficij 15. Decemb. 1645. §. sed verè cerā me.
Prout etiam declarauit obseruantia ex admissionibus
ad respondendum spatio bis centum ferè annorum pluries, ac
pluries secutis de consensu solius Rectoris, ac Professorum,
6 ipso quoque Episcopo sciente, † quæ obseruantia ne
dum inseruit pro interpretatione quatenus opus sit Statuto-
rum, ac Ordinationis, sed vltrò vim habet tituli legitimè
constituti, l. hoc Iure §. ductus aquæ, vbi gloss. marginal. ff.
aq. quotid. & æstiu. Mart. de Iurisd. part. 2. cap. 43. num. 65.
Buratt. decis. 874. num. 7. decis. 938. num. 8. & peperit præ-
7 scriptionem, † quæ in Iurisdictionalibus solo quadragenario
cursu completur, Matthien. in leg. Hispan. lib. 5. tit. 10. l. 1.
gloss. 19. num. 2. & 4. Guttier. practicar. qq. lib. 3. quæst. 62. n.
11. & lib. 4. quæst. 35. num. 15. Couat. in reg. possessor. 2. part.
§. 4. num. 5. Auend. de exequen. mand. part. 2. cap. 4. num. 20.
Castill. de Tert. Reg. cap. 30. num. 14. & cap. 34. sub num. 5.
8 Seraph. † in terminis præscriptionis contra Episcopum
decis. 712. num. 2.
Iniustitia pariter vitio laborant sententiæ, quia actus re-
sponsionis, siue publicè disputationis ab Episcopo prohiberi
non potuit Stanislao, ne dum Clerico, sed Sacerdoti in
Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Floriani Canonico, & per aliquos
annos ante in eadem Academia Theologiæ professori, cùm
prohibitio publicas, vel priuatas disputationes de fide Catho-
9 lica habendi relata in cap. 2. §. inhibemus de hæret. in 6. † lai-
cos tantùm comprehendat, vt notat ibidem Barbos. num. 14.
in fin. Azor. instit. moral. tom. 1. lib. 8. cap. 26. quæst. 1. Sanchez
in præcept. decal. lib. 2. cap. 6. num. 6. nec trahatur ad disputa-
tiones materiales, quæ videlicet non fiunt ad fidei veritatem
10 persuadendam, † sed inter Christi fideles exercitij gratia,
vel ingenij acuminis ostentandi, Nauat. in manual. cap. 11.
num. 27. vers. quinto peccat. Sanch. dicto lib. 2. cap. 6. num. 9.
Castropal. oper. moral. tom. 1. tract. 4. disput. 2. punct. 4. nu. 5.
cum allegatis à modern. Viannensi in præcep. decalog. to. 1. lib. 1.
cap. 8. num. 1. & seq.

Non obstat inhibitio Episcopi ne quispiam ad responden-
dum admitteretur, quia non probatur præsentata Stanislao
ante actum responsionis, † ad quem substinendum præ- 11
sumitur posterior, quamuis eadem die præsentata fuisset
Acchill. dec. 37. de appellat. Seraph. decis. 1115. num. 1. Rot.
in recent. decis. 487. num. 2. part. 2. decis. 467. num. 2. part. 3.
Cùmque inhibitio sit euidenter nulla ex defectu Iurisdictio-
nis, qua sicuti † Episcopus caret in admittendo Doctores 12
ad respondendum, caret consecutiuè in inhibendo ne ad-
mittantur, Surd. consil. 424. num. 46. post Boet. cons. 85. n. 20.
vers. ergo lib. 2. quem sequitur Lancellot. de attent. par. 2.
cap. 20. num. 29. † potuit impunè contemni Surd. dicto cons. 13
424. num. 44. Grat. discept. 17. sub num. 3. Rot. in Romana pe-
cuniaria coram Plato, impres. apud Marches. de commiss.
par. 3. fol. 43. num. 1. & 2.
Ideòque neque contra Gabrielem Ochoki ex capite con-
trauentionis † eiusdem inhibitionis ferri debuit excommu- 14
nicationis sententia, vt respondit Rot. inter rec. decis. 318.
num. 1. part. 1. decis. 625. num. 4. par. 4. & in alijs relatis à mo-
dern. Perus. de manut. obseru. 103. num. 23. & nuperrimè in
Barchinonen. Iurisdictionis 5. Iulij 1649. §. tum etiam co-
ram me.
Et ita decisum informante solum Stanislao, parte aduersa
citata per Contradictas.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouien. Decimarum.

Lunæ 23. Ianuarij 1651.

ARGVMENTVM.

Decimarum in solutione fundatam, quam habet intentionem Parochus ex dispositione Sacrorum canonum, atque illam ex qualibet fructuum specie consequatur, ex solutionibus in pecunia factis non impediri quominus illa in eisdem fructibus continuetur in futurum hic deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet fundatam intentionem in exactione decimarum intra limites suæ Parochiæ.*
2 *Decimæ debentur ex qualibet fructuum specie.*
3 *Decimæ in specie debitæ antiquo parocho non possunt præstari in pecunia.*
4 *Obseruantia longæua soluendi decimas in certa fructuum specie attendi debet.*
5 *Decimarum soluendi modus factus in pecunia non obligat in futurum.*
6 *Successoribus non præiudicat solutio decimarum in pecunia per aliquod tempus facta.*
7 *Solutionis difformitas non inducit certum modum soluendi.*
8 *Solutio decimarum certo modo facta à tempore motæ litis nullum affert præiudicium.*

DECISIO CX.

PRæpositus Ecclesiæ Parochialis S. Nicolai sitæ extra
mœnia Ciuitatis Cracouien. iudicium in partibus contra
Monasterium Sanctiss. Trinitatis, ac Fratres sub Diui Do-
minici instituto ibidem Militantes introduxerat super deci-
mis manipularibus sibi ex prædijs maioribus villæ Pramnik
constitutæ intra suæ Parochiæ limites persoluendis; in quo
iudicio cum Monasterium bis in partibus succubuisset, in
gradu quoque appellationis ad hoc Tribunal, DD. censue-
runt ad manipulares decimas esse cogendum iuxta disposi-
tionem Sacrorum Canonum, † quibus non solùm deci- 1
marum exactio ex terris à Parochiæ limitibus inclusis inniti-
tur, vt in cap. quoniam, cap. cum sint homines, cap. cum in
tua, cap. cum contingat, cap. ex parte el 2. de decimis, cap.
vlt. ibique gloss. in verbo prædiorum de Parochijs, & tradit
Diuus Thoma 2. 2. quæst. 88. in respons. ad secundum argumen-
tum, Hostien. in summa de decimis num. 4. sed ipsa etiam
qualitas manipularis suadet, quòd de qualibet † fructuum 2
specie ex bonis colligenda præstentur, iuxta can. quicumque
el primo, can. omnes decimæ 16. quæst. 7. cap. tua nobis §. cum
de cunctis, cap. non est, cap. ex parte el primo de decimis,
Petrus Rebuf. eod. tract. quæst. 8. num. 1. & 2. part. 1. Rota
decis. 591. num. 1. & 11. part. 5. recent. & in Placentina de-
ci-

cimarum 28. May 1646. in §. circa vero secundam partem,
& in Craconen. decimarum 1. July 1648. in 1. §. coram R. P.
D. meo Meltio. Adeòque tamquam debitæ in specie certa
3 inuito Parocho creditore, † in pecunia præstari non pote-
rant *ex reg. text. in l. 2. §. mutui datio, ff. de reb. cred. vbi post*
gloss. in verbo non potest, notat Bart. Castr. cæterique com-
muniter, *l. si se, §. idem Prætor, ff. de re iudic. l. promissor,*
§. vlt. ff. de constitut. pec. l. eum à quo, C. de solut. dum maxi-
mè congruebat assignatio in eadem fructuum specie ab an-
4 no 1538. facta Præpositurae, † ac obseruantia præstationis
longæua in eadem specie, aliàs ponderata coram Seraph. *de-*
cis. 1047. num. 6. & decis. 528. num. 4. part. 4. diuers. & per
Rebuf. *de decimis quæst. 13. num. 46. & 47.*

Neque præstationi præfatæ resistunt solutiones, in pecu-
nia factæ Rectori pro decima manipulati, ita vt soluendi
5 modus inde præscriptus videatur; † Quoniam huiusmodi
actus voluntarij quantitatem exigendi pro specie, inducere
non valuerunt obligationem Rectoris necessariam reci-
piendi eodem modo in futurum, vt latè probat Romanus
cons. 198. sub num. 3. cum seqq. Moneta *de decimis cap. 4.*
num. 11. §. aut si est consuetudo, Rot. *decis. 518. num. 3. cum*
seqq. part. 4. diuers. præsertim in præiudicium successorum,
6 † quibus factum antecessoris obesse non potuit, *cap. ve-*
niens de transact. & notat Abb. *in cap. ex multiplici sub*
num. 3. & in cap. cum homines, num. 4. de decimis, Monet.
eod. tract. cap. 4. quæst. num. 1. Rot. *decis. 667. num. 9. part. 4.*
recent. & in Forolinien. parochialis 3. July 1589. coram Ora-
no post Pacif. decis. 32. num. 12. & in Mediolanen. decima-
rum 9. Iunij 1610. in §. dum vero, coram bon. mem. Pirouano;
7 Eoque minus perpensa solutionum † difformitate vsque ad
annum 1613. ex notatis *in l. nemo, §. temporalis, ff. de reg. iur.*
Alex. *cons. 5. num. 7. lib. 5.* Rot. coram Mellino *decis. 156.*
num. 2. & decis. 469. num. 2. part. 1. recent. Abinde verò ci-
8 tra resistit † huiusmodi litis exceptio, *ad text. in l. cum no-*
tissimi in princip. §. imò, C. de præscript. 30. annorum, & in
cap. potest 16. quæst. 3. & in cap. illud, ibique *gloss.* & DD.
communiter, *& in cap. auditis de præscript.* Rot. *decis. 469.*
num. 1. & 2. part. 1. recent.

Et ita altera tantùm parte, &c. altera verò licèt pluribus
citationibus lacessita informare recusante, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Cesenaten. Emphyteusis.

Lunæ 23. Ianuarij 1651.

ARGVMENTVM.

Primus acquirens emphyteusis, dummodò sit ex titulo oneroso, vt ei libet, potest præiudicare vocatis, ac de bonis emphyteuticis, sicuti de liberis, potest disponere in præiudicium quorumcumque vocatorum, quantumvis ex pacto, & prouidentia.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteutica Cesenæ non extantibus masculis fœminæ succedunt, ex concessione Innocentij VIII.*

2 *Emphyteusis primus acquirens ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis.*

3 *Emphyteusis primus acquirens ex titulo oneroso, potest de ea disponere, non secus, ac si de bonis patrimonialibus.*

Etiam in præiudicium quorumcumque comprehensorum, num. 3.

Quod ampliatur, etiam si Emphyteusis esset ex pacto, & prouidentia, num. 3.

4 *Consensus Domini directi resultat ex receptione canonis, dum emphyteusis in alium fuit translata.*

5 *Bonorum omnium appellatione veniunt etiam bona emphyteutica, maximè si sumus in primo acquirente.*

6 *Quod ampliatur, quando non adessent alia hæreditaria bona.*

7 *Emphyteusis dicitur deuoluta ad Dominum directum, dum tempus transiuit, sub quo fuit illa concessa.*

8 *Dominus directus potest conueniri actione personali ad factum, pro noua concessione, quando emphyteusis fuit terminata.*

9 *Immissio in bonis Emphyteuticis, quando nullatenus possit concedi.*

DECISIO CXI.

FVit resolutum Alegræ non esse dandam immissionem
ad bona Emphyteotica, de quibus agitur, acquisita per
Camillum Antentium eius patrem pro se, filijs, & nepoti-
bus, licet enim ipsa fundatam habeat intentionem in Breue
Innocentij VIII. quo non extantibus masculis † fœminæ 1
ad huiusmodi bona admittuntur, Rota *in Cesenaten. bono-*
rum prima Decembris 1586. coram recol. mem. Cardinali Hie-
ronymo Pamphilio, & coram san. mem. Gregorio XV. decis. 33.
num. 2. ibique *Add. num. 5. & 6.* eo tamen iuuari non potest
Alegra, quia ipsi aduersatur dispositio patris, qui tamquam
primus acquirens ex † titulo oneroso potuit filiam ab isto- 2
rum successione excludere, & de prædictis bonis; non se-
cus, ac de patrimonialibus, disponere in præiudicium
† quorumlibet comprehensorum, etiam si agatur de em- 3
phyteusi ex pacto, & prouidentia iuxta doctrinam Bald. *in*
l. 1. num. 32. C. per quas person. nob. acquir. Natt. *cons. 475.*
num. 5. & 11. Surd. *cons. 305. num. 32.* Decian. *cons. 93. num. 9.*
& 10. lib. 3. Marescott. *var. resolut. lib. 1. cap. 74. num. 2.* &
in simili Cæsenaten. Emphyteusis respondit Rota *decis. 471.*
num. 4. part. 4. tom. 3. recent. cum alijs relatis per Add. ad san.
mem. Gregorium *decis. 529. num. 23.* ad Burattum *decis. 822.*
littera A. † concurrente præsertim consensu Domini dire- 4
cti ex receptionibus Canonum resultante, Riminald. Iun.
cons. 257. num. 56.

Potuisse igitur ex præmissis constat, voluisse verò Camil-
lum de hisce bonis Emphyteoticis disponere patet ex lectura
testamenti, in quo fœminis congruenter dotatis, ille ad fa-
uorem descendentium masculorum fideicommisso subiecit
omnia bona, † sub quorum dispositione venire etiam Em- 5
phyteotica in terminis de primo acquirente, vocante, ma-
sculos, exclusis fœminis, dixit Rota coram Cardinali Ca-
ualerio *decis. 593. num. 12.* & latè conciliando opiniones
contrarias firmantur in dicta *decis. 471. n. 21. & seqq. part. 4.*
tom. 3. recent. quod in præsenti ex eorum explicita per testa-
torem habita mentione facilius est admittendum, † cum 6
alia bona eiusdem generis hæreditaria, tunc eum possedisse
non probetur, iuxta *cons. Aret. 53. à princ.* Menoch. *cons. 129.*
num. 16. & 23. Laderch *cons. 75. num. 9.* Rota in præcitata
decis. 471. num. 24. part. 4. tom. 2. recent.

Nec ex eo, quod de deficientibus masculis descendentibus
vnà cum eorum filiabus ipsa, & Cornelia eius soror vocatæ
fuerint, immissionem pro medietate obtinere potest Alegra,
quidquid enim sit de hoc motiuo, non Emphyteusim, sed fi-
deicommissum respiciente, de quo hactenus; non fuit actum,
& poterit particulariter videri. Intereà tamen eidem Domi-
ni obstare dixerunt lapsum sexaginta † annorum Emphy- 7
teusis concessioni præfinitum, ex quo bona fuerunt deuolu-
ta ad Dominum directum, Corbul. *de caus. priuat. eo temp.*
finis. Rota coram sanct. mem. Gregorio *decis. 348. & de-*
cis. 567. vtrobique *num. 1.* & licet ille ob pactum de renouan-
do † actione personali ad factum conueniri possit, Angel. 8
cons. 184. sub num. 3. Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 23. num. 16.*
Rota *decis. 215. num. 2. part. 1. decis. 369. num. 2. part. 2. re-*
cent. Interim tamen antè obtentam renouationem nullum
ius contra Arcanos possessores Alegræ competit, cum sit de-
stituta præcipuo requisito ad consequendam Immissionem
† necessario, ac propterea illa sunt in sua possessione pro 9
nunc tuendi, & manutenendi, Rota coram Cardinali Se-
raph. *decis. 1471. num. 5.* coram Buratto *decis. 185. num. 8.*
coram Coccino *decis. 354. num. 7.*

R. P. D. BICHIO.

Auenionen. Saluiani.

Veneris 10. Februarij 1651.

ARGVMENTVM.

Feudum, quando dicatur hæreditarium, & ad extraneos successores transitorium, adhoc, vt per alienationem illius priores censeantur extinctæ hypothecæ, vel ne; de datione in solutum, quando, & ipsam hypothecam extinguat, ac alia in præsenti decisione videbis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum non probatur ex enunciatiua alterius Instrumenti, & num. seq. vbi amplia.*
2 *Productione particulæ Instrumenti, totum Instrumentum non censetur approbatum, & quando, ibidem.*
3 *Fideicommissum non censetur approbatum per productionem Instrumenti, in quo enunciatur, si verè fideicommissum non adest.*
4 *Prælegata quando veniant in restitutione fideicommissi.*
5 *Hæres debitoris non obijcit fideicommissum nisi se beneficiatum ostendat, & valorem probet bonorum fideicommissi.*
6 *Hæreditas præsumitur opulenta, donec contrarium probetur.*
7 *Feudum hæreditarium, & transitorium ad extraneos cadit sub hypotheca.*
8 *Inuestitura cum facta primo acquirenti attendenda est.*
9 *Qualitas hæreditaria inest feudis secundum consuetudinem totius Status Aueniònen. & Venusini Comitatus.*
10 *Feudum dicitur hæreditarium si vti tale fuit venditum.*
11 *Impugnare successor non potest qualitatem, quam illius auctor approbauit.*
12 *Inuestitura noua liberat feudum ab hypothecis prædecessorum, & quando, vide num. seq.*
13 *Inuestitura emanata in executionem venditionis non dicitur noua, sed necessaria, & num. seqq.*
14 *Inuestitura concessa in executionem venditionis, illi famulatur, eique inhæret.*
15 *Emptor feudi noua concedi debet inuestitura.*
17 *Inuestitura in executionem venditionis concessa non infert præiudicium creditoribus venditoris.*
18 *Feudum si à principio non erat hæreditarium tale non potest euadere sine Principis assensu.*
19 *Datio in solutum non extinguit hypothecam nisi sequatur traditio.*
20 *Datio in solutum extinguit hypothecam traditione secuta, licet & postmodum fundetur, vel reuocetur.*
21 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 159. declaratur.*
22 *Scriptura realiter non producta, non efficiunt minus integram transportationem actorum.*
23 *Notario creditur super transportationem actorum.*

DECISIO CXII.

IMmissioni quam Fraocisco de Tertullis Domino della Roque concedendam esse Rota censuit sub die 20. Martij 1650. vt in decisione, tunc extensa coram me, obstare visa non est exceptio fideicommissi Cathelini nuper opposita ab informantibus pro Hectore Bello, aut aliæ, feudi, solutionis, & præscriptionis reiectæ semper, ac iterùm hodie recantatæ.

Ad probandum enim fideicommissum affertur solùm enunciatiua emissa io transactione inita inter Alemannum,
1 † & Franciscam nullatenus apta nocere actori ab aliquo ex transigentibus causam non habenti, Rot. *decis. 69. num. 7.* coram bon. mem. Coccino *decis. 768. num. 4. part. 2. recent.* Gratisque dicitur eadem transactio producta ab actore, quia ille solum particulam nullum verbum facientem de
2 fideicommisso produxit, † ad alium effectum nempè docendi, quod Alemannus esset hæres Francisci debitoris, vnde excluditur confessio asserti fideicommissi, ex *alleg. in decis. 467. num. 8.* coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 87. num. 7.* coram Mart. Andr. *decis. 233. num. 6.* coram Reue-
3 rendiss. Vrgallen. quæ in omnem euentum † non præiudicaret cùm re vera fideicommissum non adsit, Socc. Ion. *cons. 112. num. 3. lib. 1.* Decian. *respons. 10. num. 85. & seqq. lib. 3.* Menoch. *cons. 91. num. 39.*

Ex ipso siquidem Testamento Cathelioi constat Castrum, de quo agitur fuisse prælegatum Francisco testatoris filio, prout aliud Alemanno alteri filio, ac posteà eosdem filios
4 institutos hæredes cum clausula, *in alijs autem bonis*, † quo casu prælegata non veniunt io restitutione fideicommissi vniuersalis hæredibus institutis iniuncti, iuxtà theor. Bart. *in l. si quis seruum 8. §. fin. in fin. ff. leg. 2.* communiter receptam, vt post alios tradunt Ruin. Iun. *cons. 647. num. 50. & seqq.* Peregr. *cons. 47. num. 25. lib. 1.* Fusar. *cons. 82. num. 13. & seq. & in tractat. de subst. quæst. 650. num. 24. & seqq.* Facchin. *de magis communis lib. 1. controuers. cap. 16. per tot.* Gratian. *discept. 404. num. 16.* Thes. Iun. *quæst. for. lib. 1. quæst. 17. num. 14.* Coccin. *decis. 48. num. 27.* vbi testatur communi, Rot. *in Romana locorum Montium 4. Maij 1602. coram Corduba in Romana de Surdis 18. Februarij 1619. coram Vbaldo Sen. & in Romana legati 27. Iunij 1629. coram clar. mem. Card. Fabritio Verospio*; præter quod cum Alemannus rei conuenti auctor fuerit hæres Francisci
debitoris, † non potest eius creditoribus fideicommissum 5
Patris obijcere quamvis se beneficiatum prætendat, & Inuentarium exhibeat, nisi vltrò probet valorem bonorum in eo descriptorum, vt liquere possit, an penes ipsum aliquid lucri remaneat, Grat. *discept. 766. num. 50.* vbi allegat concord.
præsumitur enim hæreditas opulenta, † donec contrarium 6
ab hærede probetur, vt in terminis ponderauit Rot. *in Romana legati 2. Maij 1644. coram R. P. D. meo Cerro, & in Camerinen. legati 20. Iunij 1650. coram me.*

Feudum non efficit quin bona cadant sub hypotheca creditorum possessoris, quando est hæreditarium, & ad quoscumque etiam extraneos transitorium, ex allegat. in vltima
decis. §. Ortus, † quale esse ex aduerso allegatum demon- 7
strat inuestitura concessa pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, Bald. *in l. cum verum 16. sub num. 21. vers. aut est feudum, C. fideicommiss.* Ludou. Bell. *cons. 1. num. 91. & seqq.* Seraph. *decis. 188. sub num. 3.* Rot. *decis. 780. num. 5. part. 3. recentior. decis. 93. num. 78. part. 5. cum alijs plena manu congestis in Sarsinaten. feudi 22. Iunij, & 18. Decembris 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quæ Inuestitura cùm facta fuerit primò acquirenti ex causa onerosa atten-
denda † est etiam in præiudicium vocatorum in præceden- 8
ti concepta ad tertiam generationem, vt post And. de Isern. & Aluarott. *in cap. 1. de alienat. feud. pater.* tradit Surd. *cons. 351. num. 24.* Grat. *discept. 405. num. 1.* & dixit Rot. *decis. 450. num. 2. part. 3. recent. decis. 603. num. 16. part. 4. tom. 3. decis. 50. num. 2. part. 6. & in Ariminen. Castrorum 14. Februarij 1642. §. minus obstat coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Eo magis, quia qualitas hæreditaria inerat etiam antiquæ
concessioni † ex generali consuetudine Status Aueniònen- 9
sis, & Comitatus Venusini, vbi Castrum situm est, vt testatur Bertrandus, Ludou. Bell. & alij alleg. in vltima *decis. bonus causa, §. Ortus hypotheca*, & amplius quia hoc idem declarauit obseruantia cum ipsomet Gabriele aduersarij au-
ctorem quippè, † qui Castrum controuersum tamquam 10
merè hæreditarium emit ab Alemanno Francisci debitoris hærede, illudque hoc titulo possedit, licet esset extraneus, nec alias emere potuisset, Decian. *cons. 78. num. 41. lib. 3.* Odd. *cons. 6. num. 30.* & ponderauit Rot. *decis. 185. num. 4. & seqq. part. 4. recent. decis. 93. num. 53. & seq. part. 5. decis. 316. sub num. 5. & 6.* coram Caualer. *& in Romana Saluiani 24. Ianuarij 1650. §. quia non solum, vers. ex eis, coram Reuerendiss. P. D. meo Peutingere*: vnde vltrò sequitur,
quod aduersarius negare hodie non possit qualitatem † hanc 11
hæreditariam, quam eius auctor agnouit, & facto ipso approbauit, Odd. *consil. 6. num. 30.* Decian. *cons. 78. num. 41. lib. 3.* Valasc. *de emphyt. quæst. 9. num. 15.* Rot. *in Melenitana feudi 4. Decembris 1630. coram bon. mem. Motmanno.*

Neque vrget, quod dictus Gabriel emptor aliam Inuestituram pro se, hæredibus, & successoribus quibuscomque obtinuerit, & ex ea possederit; quia hæc Inuestitura non
est noua ex capite antiquæ, † quo casu trastulisset Ca- 12
strum liberum ab hypothecis prædecessorum, iuxtà *decis. 86. part. 5. recent.* sed emanauit io venditionis factæ ab Ale-
manno executionem, † & confirmationem omninò ne- 13
cessariam, Rosental. *de feud. cap. 6. conclus. 32. num. 6. vbi gloss. litt. F.* allegat concord. Ludou. Bell. *cons. 1. num. 60.* Amadeus à Ponte inter *tractat. diuers. de Laudem. quæst. 15. num. 3.* vt constat. Tum quia paulò pòst venditionum emptor hoc nomine instetit admitti ad iuramentum fidelitatis, & non obstante contradictione Aduocati Fiscalis negantis potuisse vendi, eo quod inuestitura venditoris esset pactionata fuit ad iuramentum admissus, decretumque contextualiter, vt ei fieret Inuestitura pro se, suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque; imò in ipsa quoque supplicatione porrecta ab emptore pro inuestitura obtinenda ille petijt sibi tamquam emptori inuestituram concedi, & quartam partem Laudemij condonari, Tum etiam, quia Inuestituram concessere Iudices Cameræ Apostolicæ, quibus inerat quidem potestas confirmandi alienationes factas in vim antiquæ Inuestituræ hæreditariæ, non autem nouas In-
uestituras concedendi; † adeò quod postrema hæc Inuesti- 14
tura cùm famuletur venditioni, cui inhæret, Surd. *consil. 418. num. 11. & decis. 71. num. 9.* Rot. *decis. 104. num. 5.*

*num.5.part.2. diuers. decis.*114. *num.4. part.*1.*recent.*& con-
15 cedi † emptori debuerit, Rot. *decis.*381. *num.*17. *part.*5.
16 *recent.* † noua, vt dicebam non est, Rot. *decis.*176. *num.* 26.*part.*5.*recent.*Dec.*consil.*51.*num.*4.*vers.quinto quod feudum*, Menoch.*consil.*400. *num.*3. Surd. *cons.*573. *num.* 25.
17 nec præiudicium † intulit creditoribus venditoris, Rosental. *de feud. cap.*6.*concl.*68. *num.*1.*&* 2. Rot. *decis.*176. *num.* 26. *&* 37.*part.*5.*rec.* Cùmque concessa fuit emptori pro hæredibus, & successoribus quibuscumque comprobat euidentius suprà allegatam obseruantiam feudi hæreditarij, quod-
18 que tale prius fuisset etiam in persona venditoris, † quia alias fieri hæreditarium in personam emptoris non potuisset absque beneplacito Sedis Apostolicæ, Curt. iun. *de feud. part.*2.*quæst.*6. Clar. *in §. emphyt. quæst.*6. *vers. scias tamen*, Alex.*consil.*9. *num.* 10. *lib.* 3. *Rot. in Imolen. Bonorum* 16. *Nouembris* 1617. *§. Tertiò, fuit dictum coram Card. Sacrato, &* 15. *Ianuarij* 1622. *§.* 1. *coram Remboldo.*

Altera exceptio extinctionis hypothecæ mediante datione in solutum cuiusdam Coloniæ sublata fuit in tribus præcedentibus decisionibus, quia nimirum non probatur; quod
19 † Colonia fuerit verè tradita, nec ad hunc effectum sufficit, quod fuerit æstimata, sed requiritur actualis traditio, Affin. *de execut.* §.4.*cap.*50.*nu.*4.*&* §.7.*cap.* 263. *in fin.* Cyriac.*contr.*327. *num.*20. *& seqq.* Ceph. *cons.*159. *num.* 17. Corn. *cons.*296.*sub num.*12. ibi: *Ex ipsa datione in solutum verbo non actualiter facta lib.*1. Surd. *decis.* 51.*num.*20.*&* 21. eaque non obstante clausula constituti, & facultate capiendi possessionem propria auctoritate est probanda ab allegan-
20 te; † Licet secus sit quandu semel facta probatur, sed turbata post modum, vel reuocata asseritur, in quibus terminis loquitur Socc. *cons.*15. *num.* 7. *lib.* 4. Alex. *cons.* 127. *num.* 5. *vers. similiter lib.* 5. & vtrumque casum distinguendo benè declarat Card. Mant. *de tacit. lib.*5. *tit.*1. *num.*17.

Præscriptio pariter cessat ex deductis in prioribus decisionibus stante interruptione, & mala fide inducta ex lite mota, ac per plures annos prosecuta, postquam cum nunquam fuerit ad fauorem rei conuenti terminata inchoari non potuit alia præscriptio decennalis: quicquid sit in terminis
21 Stat. Vrbis *cap.*158.*lib.*1. † quod non inducit præscriptionem ex negligentia creditoris in petendo, sed solutionis præsumptionem, quæ reuiuiscere potest ex die qua creditor iterùm negligens sit, & in his terminis loquitur ex aduerso allegata *decis.*152. *vers. tertius casus, impress. post. Fenzon. ad Stat. Vrb.*

Quæ tandem obijciebantur de non integra trasportatione
22 actorum facilè tolluntur, quia † scripturæ quas deficere aduersarius prætendit non probantur productæ realiter, vt debet, ex allegatis ab Add. ad san. mem. Greg.XV. *decis.* 59. *num.* 10. Rot. *decis.*67.*num.*3.*part.*4. *tom.*2. *recent. decis.* 375. *num.*23. coram D. Vrgellen. quin contrarium præsumitur, quia nulla fit earum mentio in sententia vbi omnes aliæ realiter productæ enunciantur, necnon quia realiter productas fuisse integrè trasportata testatur Notarius actuarius
23 cui de hoc adhiberi fidem, dixit Rot. *d. decis.* 67. *part.* 4. *tom.*2. *decis.*204. *num.*14. *&* 35. *part.*7. *recent. & in Romana pecuniaria* 23. *Ianuarij* 1632. *coram Eminentiss. D. Card. Hieronymo Verospio.* Siue de hoc attestetur in dorso extractus, siue per scripturam separatam, quia fides quam in hoc Rota solet adhibere Notarijs sic attestantibus non fundatur in tempore, & loco attestationis, sed in legalitate personæ.

Quapropter confirmando vltimam decisionem causa hodie super eisdem posita iterùm Rota censuit Francisco de Tertullis Domino della Roque dandam esse immissionem ex vtili Saluiano interdicto vtraque parte informante.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Romana Saluiani.

Veneris 10. *Februarii* 1651.

ARGVMENTVM.

Interpretatur in hac decisione textus *in l. fin. C. de remiss. pignor.* ad discussionem quæstionis, quando per præstationem consensus factam per creditorem in alienatione rei ad suum debitorem spectantem ita eius extinguatur hypotheca, vt illa non reuiuiscat etiamsi eadem res in dominio debitoris denuò reuertatur.

SVMMARIVM.

1 *Consensus creditoris in alienatione rei sibi hypothecatæ nedum extinguit hypothecam tempore alienationis creditori competentem.*

Sed etiam nouam impedit si eadem res denuò ad debitorem reuertatur, & quando vide in numeris seqq.

4 *Hypotheca futurorum bonorum nihil operatur, quo ad ea quæ tunc à debitore possidebantur sub obligatione præsentium comprehensa.*

6 *Debitor non perfecto, vel resoluto contractu de voluntate creditoris ad primæuum ius reintegratur.*

7 *Hypotheca creditoris extincta mediante solutione pretij, amplius restaurari non potest.*

8 *Ius quod defuncto competebat, in heredem transfertur, & eo nomine illi dicitur in decreto reseruatum.*

9 *Reseruatio iurium de quibus intelligatur.*

10 *Repugnantia, & incompatibilitas omninò vitanda.*

DECISIO CXIII.

Decisionem in hac causa emanatam 18. Februarij 1650. Hodie Domini confirmarunt ex eisdem fundamentis in ea deductis, quæ visa fuerunt inconcussa vigere. Quia scilicet Immissio DD. de Taurinis ex remedio vtilis Saluiani Interdicti iustè concedi non potuit cum deficeret necessaria pro eorum parte ad effectum prædictum hypotheca, siue fuerit extincta per adiudicationem Domus controuersæ tamquam hæreditariæ Francisci Zeecadori debitoris ad ipsorum fauorem de anno 1635. die 16. Martij, ac illius venditionem per eos successiuè factam die 8. Iulij 1636. Michaeli Angelo dicti Francisci hæredi, siue in illum translata per generalem Iurium cessionem, quæ in dictæ venditionis Instrumento legitur, prout fuit in ea latè probatum.

Nec obstat, quod Creditoris consensus extinguat quidem penitus hypothecam super re illius voluntate à debitore alie-
nata ipsi eo tempore competentem, † adeòut licèt ad eum- 1
dem debitorem ex noua causa reuertatur illa non reuiuiscat ex dispositione *l. fin. C. de remission. pign.* se non eam, quæ ex ipso nouæ acquisitionis momento producitur vigore generalis obligationis bonorum futurorum à die initi primi contractus inter eos conuentæ, vt deducitur ex verbis eiusdem *l. fin.* ibi, *indignum esse eandem rem, vtpotè ab initio ei suppositam vendicare, vel tenentem inquietare.*

Quoniam hæc interpretatio repugnare videtur literæ, textus in cuius prima parte refertur eadem nonnullorum Iuris Consultorum sententia, in posteriori verò refellitur, & contraria in effectu approbatur. Verba autem illa (*vtpotè ab initio ei supposita*) non præseferunt discretiuam demonstrationem hypothecæ præsentium, quam solam reijcere intenderit Iustinianus Imperator, ab hypotheca futurorum, quam præseruare voluerit; sed totalem creditoris exclusionem important ab omni iure hypothecæ, & ipsius rei liberationem ab omni nexu suppositionis ad eius fauorem ab initio contractæ, non solùm actu ob hypothecam præsentium, verùm etiam habitu ex aliquorum opinione ibi relata ob verbum, *futurarum rerum*, in eadem præcedenti generali obligatione apponi consuetum, ita tanquam sibi ab initio quodcumque pre-
missso modo suppositam vindicare, † vel illius possessorem 2
molestare non possit, vt ibi legitur, & explicat Cyn. *ad fin. vers. præterea futura intelliguntur obligata &c.*& Alberic.*sub n.*1. *ad med. versic. alia ratio est &c.* At veri us apposita fuisse
censentur ad distinguendam nouam hypothecam, † quæ re- 3
petito debitoris consensu ad fauorem ipsius creditoris super eadem re postea acquisita contraheretur, *iux. tex. in l. si quis ædes. versic.& si rursus, ff. de seru.Vrb. præd. & in l.cum te à debitore*, ibi, *cum eius consensu nexus pignoris euanerit si non noua voluntas intercesserit, quæ denuo obligationem pignoris constitueret, ea res velut obstricta non potest vendicari &c. & ibi gloss. & DD.C. de remiss. pignor.* & explicant in *d. l. final.* Iacob. Cuiac. *in fin. versic. semel. demissa hypotheca &c.* & Hug.Donell.*sub n.*7. *vers. remissionis pignoris hac vis est &c.*

Præterea repugnat rationem eiusdem legis, vel quia futurorum bonorum hypotheca nil operatur ex intentione partium quoad ea, quæ tunc à debitore possidebantur sub obli-

4 obligatione præsentium comprehensa. † Vel quia cùm à
tempore celebrati contractus vtraque deducatur per sub-
sequentem consensum, seu alienationem creditoris æquè
remissa censeantur, vt explicant Iacob. de Aren. *sub n. 1.
vers. sed quare non cadit in obligationem &c.* Cyn. *sub n. 1.
versic. vltimo circa legem istam quæritur &c.* & Alberic. *sub
num. 1. versic. sed quæris gloss. &c.* & Salyc. *num. 4. versic. quæ-
ro cur in casu nostra legis &c. & alij.*

Ac demum repugnat communi DD. sententiæ existiman-
5 tium vtramque hypothecam tam ex præsentium, † quàm
ex futurorum bonorum subiectione extinctam esse, nec vi-
gore generalis futurarum rerum obligationis reintegrari,
vt in ead. l. fin. tradunt Iacob. de Aren. *sub d. num. 1. versic.
sed quare non cadit sub obligatione &c.* Cyn. *in princip.* Odo-
fred. *sub num. 1. versic. de hoc fuit valdè dubitatum &c.* Bart.
sub num. 1. versic. si res &c. & Bald. *in fin. versic. res exempta
ab obligatione &c.* Fulgos. *in princ. & sub num. 1. vers. sed tan-
tum dubitabatur &c.* Angel. *in princ. versic. pignus non redin-
tegratur &c.* Alberic. *sub num. 1. vers. sed sequitur gloss. &c.* &
Salyc. *num. 1.* Culac. *sub eod. tit. in fin. d. versic. semel remissa
hypotheca &c.* & Donell. *sub d. num. 7. vers. remissionis pigno-
ris hæc vis est &c.* Negus. *de pignor. in 3. memb. 6. par. sub n. 21.
vers. nono amplia &c.* Crauett. *cons. 425. sub num. 99. vers.
quarto adduco textum &c.* Didac. *resol. 12. sub num. 1. vers. nam
res gesta &c. lib. 3.* Mantic. *de tac. lib. 11. tit. 31. num. 60. vers.
sed hoc loco aduertendum est &c.* Surd. *decis. 163. sub num. 1.
versic. tamen non videtur &c. & seqq.* cum alijs relat. per Sta-
til. de Salu. *interdict. inspect. 3. cap. 4. sub num. 15. vers. nota ta-
men casum singularem &c. & inspect. 5. cap. vnic. sub num. 66.
vers. septimo cessare dicitur Saluianum &c. cum seq.*

Deinde non obstat, quod domus controuersa non per-
uenerit ad Michaelem Angelum ex noua causa, sed ex ea-
dem præcedenti, quippè translata fuerit per adiudicationem
in creditorem reuocabiliter; scilicet reseruata facultate de-
bitori, ac illius hæredi eam recuperandi infra sex menses à
die adiudicationis, vt cauetur statut. Vrbis lib. 1. cap. 194.
vers. possit tamen &c. & legitur in decreto Iudicis sub d. die
16. Martij 1635.

Quia pro responsione est aduertendum, quod domus hæc
non redijt ad debitorem simpliciter ex eodem priori titulo,
& causa ob non perfectum, vel ob resolutum contractum
6 super ea factum cum tertio de consensu creditoris, † quo
casu iuri, ac æquitati consonum est illum ad primæuum
ius reintegrari, *iuxt. text. in l. sicut, §. si voluntate cum
seq. & in l. voluntate, ff. quib. mod. pign. vel hypotec. solu.* in
quibus terminis procedit *gloss. in d. l. fin. in verb. indignum
esse, versic. vel refert an ex eadem, vel similia causa &c.* sed
mediante recuperatione ab ipsomet creditore, ac solutio-
ne pretij eidem facta per quam extincta remansit eius hypo-
7 teca, ita quod restaurari non potest, *l. eleganter in princip. ff.
de pignor. act. l. item liberatur ibique glos. in verb. solutum est,
ff. quib. mod. pign. vel hypot. sol. l. si cum venditor. in fin. princ.
ff. de euict.* Crauett. *cons. 298. sub num. 10. versic. ratio igitur
&c.* Surd. *decis. 266. num. 4. versic. nam solutione &c.* Mant. *de
tac. lib. 11. d. tit. 31. sub num. 48. vers. & quidem &c. ac seqq.*
cum alijs relatis in præcedenti decisione *in §. siue quia certò
intelligi debene &c.*

Minus obstat, quod dicta domus non redierit ad Franci-
scum debitorem, sed ad Michaelem Angelum eius fratrem
qui peculiari obligatione sub generali omnium eius bono-
rum præsentium, & futurorum hypotheca eisdem DD. de
Taurinis obstrictus erat ex publico Instrumento sub die 28.
Maij 1630. celebrato.

Nam ius illam recuperandi competebat Michaeli Angelo
tamquam d. Francisci eius fratris hæredi, ac illum proinde
repræsentanti iuxta dispositionem d. statuti Vrb. lib. 1. c. 194.
8 *vers. possit tamen &c.* Eoque titulo censetur illi reseruatum
in d. Decreto Iudicis, in quo etiam talis fuit nominatus, vt
legitur in principio ad *l. si ex testamento, in fin. ff. de except.
rei iud.* Crauett. *cons. 202. num. 8. vers. modo quærenda est
causa &c. cum seqq. & num. 17. vers. quinto quod intentio
arbitrorum &c.* Rot. *decis. 320. num. 3. vers. quod autem &c.
par. 2. diuers.* & penes Card. Mant. *decis. 66. num. 2. vers. ne-
que obstat &c. cum seqq. vsque ad fin.* ac Buratt. *decis. 327. n. 1.
vers. quia sententia &c.* Ac demum eodem expresso nomine
facta fuit recuperatio, vt constat ex d. Instrumento sub die
8. Iulij 1636.

Postremò non releuat reseruatio Iurium partium in fine
dicti Instrumenti retrouenditionis (quod à præfatis DD.
de Taurinis fuit deinde ratificatum) per bon. mem. Piro-
uanum apposita, ibi, *& prædicta omnia fecit, & facere decla-
rauit sine præiudicio quorumcumque iurium supradictis hinc
inde quomodolibet competentium, & competiturorum, & aliàs
iuxta formam decreti adiudicationis prædicta &c. & non
alias &c.* vt in eo legitur in extract. fol. 31.

Quia refertur ad iura eisdem partibus antea pariter reser-
uata in decreto adiudicationis facto sub d. die 16. Martij
1635. ibi, *& sine præiudicio iurium ambarum partium &c.* ob
alias diuersas earum prætensiones. † Non autem trahi, 9
ac detorqueri potest ad præseruationem hypothecæ dd. de
Taurinis super ipsa Domo, quæ mediante illius retrouendi-
tione, ac solutione pretij ipsis facta fuerat extincta, seu vi-
gore cessionis iurium in Michaelem Angelum supradictum
translata, vt in principio dictum fuit, & benè ratiocinatur,
Crauett. *d. cons. 298. sub num. 10. vers. ratio igitur &c.* Nam
manifesta induceretur in eodem actu repugnantia, & in-
compatibilitas quæ omnino est euitanda interpetrando di-
ctam reseruationem eo modo, quo subiectæ materiæ, ac iu- 10
ris dispositioni congruit, & non est contraria, *iuxt. reg. l. doli
clausula, ff. de verb. obligat.* & theor. Bart. *in l. cum propter, sub
num. 2. versic. sed dixi aliter &c. ff. de legat. præstand.* Oldrad.
*cons. 330. ad idem videtur, sub num. 8. in fin. vers. & quod dici-
tur postea &c.* & ad rem nostram explicat Roman. *cons. 94.
num. 7. vers. ex quibus &c. cum seq.* latè Paris. *cons. 6. num. 20.
vers. nec prædictis obstat &c. cum seqq. lib. 1.* Rota penes Card.
Seraph. *decis. 398. sub num. 16. vers. nec potest &c. & seq. & de-
cis. 236. sub num. 3. vers. non obstat clausula &c. par. 1. diuers.*
& penes Burat. *decis. 541. num. 2. versic. nam illa &c. cum seq.*
Duran. *decis. 22. sub num. 3. versic. præseruatio enim iurium
&c. & in recent. decis. 155. num. 2. versic. tum etiam quia &c.
& decis. 222. num. 26. versic. nec releuat clausula &c. cum seqq.
par. 7. ac sæpè in alijs.*

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Taurinen. prætensæ optionis.

Veneris 10. Februarij 1651.

ARGVMENTVM.

Remissoria quæ ex capite irreleuantiæ non conce-
ditur, eo magis denegatur quo si sumus in bene-
ficialibus, nec sequestro fuerit contentum, nec
facta promissio de stando vnicæ sententiæ, vt re-
quiritur.

SVMMARIVM.

1 *Confessione nulla datur maior probatio.*
2 *Canonica quando dicitur spiritualis.*
3 *Subrogatus in iuribus defuncti, an ad possessionem etiam dicatur subrogatus.*
4 *Renunciatio à prouiso facta sub erroneo emanata prætextu nullius est roboris, & momenti.*
5 *Remissoria non conceditur in beneficialibus nisi contento sequestro, & facta promissione de stando vnica sententia.*
6 *Causa quando dicatur beneficialis.*
7 *Commissio iactationis iactationum quando cessare debeat.*

DECISIO CXIV.

CONcessa Ioanni Baptistæ Rasino noua audientia ad-
uersus resolutionem sub die 11. Februarij anni præte-
riti coram me captam ad fauorem Ioannis Antonij Agorij
prouisi Apostolici de Canonicatu Ecclesiæ Taurinen. &
Præbenda S. Viti ibidem existente, quàm idem Rasinus iux-
ta dispositionem prætensi Indulti Sixti Quarti per obitum
Ioannis Barletti vltimi vtriusque possessoris, tamquam tem-
poralem optauerat, exhibitisque deinde per eum articulis in
Rota pro Remissoria ad proban. materiam in illis conten-
tam sub hac die resolutum fuit illa esse denegandam ex ca-
pite irreleuantiæ, & ex defectu ob non seruatam formam
in similibus causis seruari solitam.

Siquidem articulorum irreleuantia redditur manifesta,
dum isti principaliter tendunt ad proban. quod dicta Præ-
benda, & domus Canonicalis controuersæ sint tempora-
les, eoque titulo ab antiquoribus Canonicis optari, ac
eorum vita durante possideri ex immemorabili consuetudi-
ne

ne soleant, quia cùm idem Canonicatus, & Præbenda reseruato vacauerint, asserta consuetudo immemorabilis, ac priuilegia suffragari minimè possunt, tamquam per regulam 9. Cancellariæ in versiculo, ac consuetudines etiam immemorabiles, ac per expressam, & amplissimam derogationem sub decreto irritanti in litteris prouisionis Agorij appositam, penitus abrogata.

Neque subsistit, quod dicta regula Præbendam hanc vti temporalem non comprehendat, quia talis assertio vera non est, vt patet ex Summario Rasini *num.* 3. per verba statuti Capituli ibi relata, necnon ex Instrumento immissionis ab eodem Capitulo dicto Ioan. Barletto concessæ, &
1 conuincitur ex propria confessione † eiusdem Rasini in commissione huius causæ emissa, vt in Summario præcedentis positionis *num. 4. & 9. ad text. in l. cum precibus* 18. *C. de probat.* Surd. *cons.* 61. *num.* 32. *lib.* 1. Card. Caualer. *decis.* 22. *& decis.* 50. *vtrobique num.* 3. *par.* 7. *recent.* Vnde constat Præbendam, de qua agitur, esse Canoniæ annexam, eoque titulo à solis Canonicis conferri consueuisse,
2 quo † casu spiritualis esse censetur, *iuxt. theor.* Abb. *in cap. dilecto num.* 6. *de præb.* Verall. *decis.* 356. *num.* 1. *& seq. par.* 1. Cassador. *decis.* 17. *sub num.* 4. *versic. quia quando tit. eodem*, & pluribus relatis tradit Barbos. *de Canon. & dignit. cap.* 2. *num.* 8. *& sequen.*

Quamuis enim dicta Præbenda certo Canonicatui perpetuo, seu inseparabiliter assignata, & incorporata non esset, sed antiquiores Canonicos vigore optionis ex concordia statutis, & ipsius Capituli priuilegijs transire soleret; nihilominus quia Barlettus vltimus defunctus stetit semper in possessione illius vigore prouisionis Apostolicæ, huiusmodi transitus fieri non potuit vsque ad eiusdem, qui ex eo quod contigit in dicto mense reseruato, vtique remanet subiectus præfatæ Regulæ 9. expressè prohibentis eandem Præbendam ab antiquioribus Canonicis optari, ad eosque transire non posse, cum speciali probitione derogationis omnis consuetudinis etiam immemorabilis, necnon priuilegiorum etiam in limine erectionis concessorum, & Indultorum Apostolicorum circa ea: Et ideò ipsa defuncti possessio omnis, quæ penes eum, dum viueret, erat, de-
3 betur Agorio à S. D. N. in vicibus defuncti, & ad ipsam possessionem illius subrogato, vt ostensum fuit in litteris Apostolicis relatis in Summ. præteritæ positionis Agorij num. 1. & 6. & dixit Rot. coram Gregor. XV. *decis.* 478. *per tot. & in Mediolanen. Canonicatus 4. Iulij* 1636. *in §. respectu verò demus coram Reuerendiss. Terracin.*

Quibus omnibus ita stantibus declarationes omnes, & renunciationes à Io: Antonio Agorio extortæ nullius penitus sunt momenti vel ei impedimenti, cùm emanauerint sub erroneo, ac falso præsupposito, quod optandi ius dictam Præbendam à Capitulo prætensum etiam in hoc casu vigeret, atque Sanctissimus certior factus de dictis priuilegijs, & Indultis alias eidem Capitulo concessis, illud non dene-
4 gasset: † Verùm quia Capitulum eundem Agorium prouisum Apostolicum admittere noluit, nisi sub hac conditione renunciationum, nullo modo dixerunt Domini eas esse attendendas, prout latè dictum fuit in *d. decisione in hac causa facta sub die* 11. *Febr.* 1650. *§. fin. coram me.*

Deficit insuper Rasinus, dum non consensit sequestro,
5 minusue promisit stare vnicæ sententiæ, † vt requiritur ad effectum obtinendi remissoriam in causis beneficialibus iuxta praxim in Rota optima ratione receptam ne earum expeditio similium dilationum prætextu differatur, Verall. *decis.* 56. *num. 4. & decis.* 57. *num.* 1. *par.* 3. Acchill. *decis.* 4. *num.* 1. *de dilat.* Rot. *decis.* 36. *sub num.* 4. *par.* 4. *versic. est appositum*, *decis.* 585. *num.* 1. *&* 6. *part.* 5. *recent. tom.* 2. *in Barchinon. Parochialis, seu Vicaria* 13. *Iunij* 1644. *§. accedit etiam coram R. P. D. meo Corrado, & in Mutinen. Beneficij prima Aprilis* 1647. *sub princip. & in §. obligatio verò, coram me.*

Et frustra opponit causam hanc non esse beneficialem, nam cum Agorius sit Actor, & in huius Præbendæ, & d. Canonicatus possessionem, in qua defunctus existebat, vi-
6 gore prouisionis, & subrogationis † Apostolicæ Immissionem petat, vtique censeri debet beneficialis, Card. Seraph. *decis.* 990. *num.* 4. Comitul. *decis.* 14. *num.* 9. non obstante, quod idem Rasinus eandem causam iactationis, & iactationum cum clausula *quam & quas*, prius in Rota commiserit, meminisse enim debet, se tam in molestationibus extraiudicialibus, quàm iudicialibus petitæ Immissionis
7 ab Agorio præuentum fuisse, † & non esse proinde actorem originarium, vt probat *gloss.* 3. *in cap. ex insinuatione* 3. *de procur.* Rot. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 60. *num.* 12. *& seq. decis.* 423. *num.* 3. *par.* 1. *diuers. & in Cæsaraugustana Distributionum* 13. *Februarij* 1632. *§. cætera, coram bo. me. Vbaldo.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. BICHIO.

Cracouieñ Præpositurae S. Floriani.

Luna 13. *Februarij* 1651.

ARGVMENTVM.

Quod attentata resultent nedum ex eo, quod quis aliquid attentare fecerit, verùm etiam si quis eius nomine attentatè factum, vt primum sciuerit non reuocare curauit, præsens demonstrat decisio.

SVMMARIVM.

1 *Attentata dicuntur commissa etiam sine procura mandato, eo ipso quo quis sciens aliquid attentare factum illi non renunciauit.*
Ratificatio resultat si quis sciuerit, quidquid eius fuisse nomine gestorum, & tamen non renunciauit num. 1.
2 *Producens inhibitionem attentatè obtentam, eaque vtens attentata committit.*
3 *Terminus quorum dierum sufficiat ad parendum, & euitandam declaratoriam.*
4 *Fructum condemnatio intelligitur à die decreti sequestri.*
Verba decreti secundum iuris dispositionem sunt intelligenda. num. 4.
5 *Iudicijs in executiuis non attenditur, quod actor petierit, sed quid Iudex decreuerit.*
6 *Iudex delegatus non potest excommunicare, sed hoc per delegatum fieri debet, quando.*
7 *Sententia lata per caput separatum substinetur, quamuis in alijs capitibus sit iniusta, & executiua.*
8 *Fructus à possessore præsumuntur percepti.*
9 *Inobedientia parendi quando resultet.*
10 *Liquidationum obijcere potest qui partem soluit, non qui negat soluere totum in materia declaratoriæ.*

DECISIO CXV.

Sigismundi Grigerouiez positiua inobedientia sequestro Rotali ob quam aduersus eum ferendam esse declaratoriam decisum fuit die 12. Decembris proximi præteriti quæstione hodie super eisdem renouata visa est clara ex rationibus in decisione tunc extensa deductis, & signanter ex Inhibitione A. C. à Sigismundomet præsentata sequestratori sub die 29. Iulij ad retardandam executionem sequestri, necnon appellatione à decreto à sequestratoris interposita.

Attentata namque dicta Inhibitio causa in Rota pendente extorta, & dolosa erat sub colorato prætextu recursus ad Signaturam Sanctissimi, quia ex datis in hodierno Summario Sigismundi num 2. apparet, quod & si commissio proponenda in Signatura esset in manibus Prælati Referendarij, Auditor tamen Signaturæ ad quem supersessorias ex capite recursus ad Signaturam concedere spectat, & coram quo procurator Sigismundi petierat supersessoriam aduersus Rotale sequestrum, eam non concessit, vnde conuincitur apertissima calliditas, non quidem procuratoris curialis, qui mox exhibuit fidem ad probandum se fuisse inhibitionis ignarum, sed aliorum qui in eadem fide fatentur inhibitionem obtinuisse. Nec Sigismundus excusari potest eo, quod ad illicita mandatum non dederit, & inhibitionem bona fide obtentam crediderit, quia sciuit vel scire debuit non potuisse absque vitio attentati adiri alium Iudicem dum causa pendebat in Rota eique callidè ab alijs gesta nocent, non quidem in vim mandati pro-
curæ, † sed ratificationis resultantis, tum ex quo inhibi- 1
tioni statim ac sciuit, non renunciauit, vt aduertit Rot. *decis.* 445. *num.* 8. *coram bon. mem. Buratto, & in Hispalen. attentatorum* 27. *Februarij* 1617. *coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. tunc nostri ordinis Auditore relata ad Add. san. mem. Greg. XV. decis.* 336. *num.* 15. tum ex inhibi-
tionis vsu, † & productione coram sequestratore, 2
Felin. *in cap. cum venerabilis, n.* 22. *de except.* Franc. Ant. Costa *cons.* 32. *n.* 34. Molied. *decis.* 1. *de procurat.* & in terminis declaratoriæ, *Rota in Valentina pensionis* 31. *Ianuarij* 1600.

coram

coram bon. mem. Litta, impress. apud Marches. *de commiss. tom.* 1. *fol.* 1130. *n.* 2. *& in Cæsaraugustana Beneficij de Linares 27. Aprilis 1644. coram me.*

Appellatio quoque à decreto sequestratoris pertinacem inobedientiam præsefert non obstante afferto excessu sequestratoris, vel in assignando tantum terminum trium dierum cum iuxta formam sequestri duodecim assignari debuissent, vel in condemnando ad fructus ante sequestrum perceptos, vel in ferenda sententia excommunicationis; nam quoad primum animaduerterunt DD. quod terminus duodecim dierum non fuit in litteris sequestri assignatis Sigismundo Reo conuento, sed ipsis sequestratoribus, ibi, *vosque praterea Iudices, & sequestratores prædictos requirimus, & monemus quatenus infra duodecim dierum spatium quorum quatuor pro prima &c. prædictam Præposituram omnesque reddatis &c. sequestratis &c.* quodque cum litteræ executoriales sequestri Sigismundo citato exhibitæ coram sequestratore, & admissæ fuissent vsque sub die 29. Iulij antecedentis, de quo tempore Sigismundus parere recusauerat sub clipeo supramemoratæ illicitæ inhibitionis benè potuit sequestrator post duos, & amplius menses, nempè sub die 11. Octobris ad executionem procedere præfixo tantum dicto breui termino trium dierum ne debitus effectus sequestri vl-
3 terius protraheretur † satisque esse debet Sigismundo ne dum duodecim dierum, sed septuaginta, & amplius terminum ad parendum dum habuisse, vt ad propositum ponderauit Felin. *in cap. Ecclesia, nu.* 19. *vers.* 2. *limita de const.* Put. *decis.* 4. *de iudic.* Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis.* 176. *n.* 6. vbi Adden. *litt. B. alleg. concord.*

Secundum obiectum corruit ex facto, quia sequestrator condemnauit simpliciter ad fructus perceptos, quod intelli-
4 gendum est de perceptis † à die decreti sequestri interpretando verba iuxta dispositionem Iuris, vt debet, vt in terminis condemnationis ad fructus perceptos, Vincent. de Franc. *decis.* 527. *sub num.* 12. Capyc. Latr. *decis.* 25. *sub num.* 38. Rot. *decis.* 66. *sub num.* 3. *vers. non obstant, part.* 2. *recent. & in Romana fideicommissi de Campagnolis* 8. *Februarij* 1649. §. *non obstat, coram Reuerend. P. D. meo Peutingero*, parumque refert quod petita fuerit condemnatio ad fructus perceptos anno præterito, quia petitio emanauit de mense Octobris quo respectu recollectæ frumenti sequestrandi iam completæ, idem annus dici poterat præteritus, & in omnem euentum verba sequestratoris, vt eius decretum sustineatur potius à dispositione Iuris, quàm actoris petitione interpretationem recipiunt, neque in iudicijs exe-
5 cutiuis attendendum est quid actor, petierit, † sed quid Iudex decreuerit. Alex. *cons.* 414. *n.* 6. *lib.* 6. Paris. *cons.* 131. *num.* 131. *num.* 14. *lib.* 1. Bellon. iun. *cons.* 23. *num.* 8. Surd. *cons.* 12. *num.* 74. *& decis.* 284. *num.* 14. Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 176. *num.* 2. *& duob. seqq.*

Tertium licet subsistat, quia sequestratores, alijque executores in partibus deputati debent quidem partibus intima-
6 re literas in Curia expeditas, & sibi directas, † ad excommunicationem tamen contra contumaces procedere non possunt cum id spectet ad Iudicem delegantem, qui seruatis de iure seruandis ad declaratoriam procedet, vt declarat Vestr. *in prax. lib.* 8. *cap. vlt. sub num.* 16. *vers. & quamuis Iudex.* Gutierez. *canon. quæst. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 28. *&* 29. Rot. apud Cassad. *decis.* 6. *num.* 10. *de caus. poss. & propr. decis.* 283. *num.* 1. *&* 2. *inter impress. post cons.* Farinac. *& in Auenionen. decimarum* 2. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Peutingero*, non ideò tamen Sigismundus excusaretur à paritione sequestri in reliquis, præsertim quia ex ipsius Summario *n.* 1. apparet excommunicationis sententiam à sequestratore fuisse latam per capitulum separatum, ibi, *alioquin si secus*
7 *fueris &c.* † tunc enim sustinetur decretum in alijs capitibus quamuis in illo iniustum, & excessiuum esset, *leg. quadam mulier. ff. famil. ercisc. l. fin. ff. iurepatronatus*, Bald. *in l. hoc iudicio n.* 1. *ff. famil. ercisc. & in l.* 2. *num.* 6. *C. rei vind.* Rot. *decis.* 33. *n.* 9. *part.* 2. *diuers. cum alijs allegat.* ab Add. ad Buratt. *decis.* 29. *n.* 17. *& dec.* 308. *n.* 11. *&* 15.

Quapropter appellatio interposita à toto decreto, & contumacia in restituendo fructus quos Sigismundus post decre-
8 tum sequestri, † quia possidebat, percepisse præsumitur Seraph. *decis.* 1245. *num.* 6. Gregor. XV. *decis.* 50. *n.* 2. ibique Addeo. *n.* 5. inexcusabilem inobedientiam demonstrat, ma-
9 ximè postquam a censuris sequestratoris absolutus † fuerat à Reuerendissimo Nuncio Apostolico in Regno Poloniæ, Buratt. *decis.* 95. *sub num.* 7. ita vt nec allegare valeat, quod fructus non essent liquidati, quia id suffragatur soluenti par-
tem, † & offerenti, solutionem residui facta liquidatione, 10
non autem ei, qui negat soluere, & ne soluat omnem lapidem mouit. *Rot. in Dertusen. decimarum coram Card. Lugdunensi, impress.* apud Marches. *de commiss. tom.* 1. *fol.* 675. *num.* 2. *in Hispalen. decimarum* 19. *Ianuarij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio, & in Toletana decimarum* 3. *Aprilis* 1649. *coram eodem*; prout mouit Sigismundus obijciendo in primis inhibitionem, deinde appellando, ac nupertimè petendo à Signatura Iustitiæ suspensiuam appellationem à decreto Rotali sequestri, quàm Signatura denegauit, iunctis alijs actibus in prima decisione recensitis.

Gratis verò dicitur sequestrum iam habuisse suum pacificum effectum, quia nullibi probatur, quod Sigismundus fructus, ac se perceptos tradiderit sequestratori; immò nec hodie tradit licet eius procurator absque speciali mandato ad id requisito paritionem sequestri speciosis verbis offerat. Vnde cùm non agatur de sustinenda excommunicatione lata à sequestratore à qua pars consensit, quod Sigismundus absoluatur, sed de concedenda noua declaratoria illam præuia absolutione à dicta excommunicatione sequestratoris concedendam esse DD. censuerunt, nisi infra mensem Sigismundus cum effectu paruerit, assignando illi hunc terminum, vt euitare possit declaratoriæ pœnam actuali, sincerè, & integra infra eum paritione.

Et ita in decisis perstiterunt vtraque parte informante.

R. P. D. CELSO,

Postrà S. R. E. Cardinali.

Toletana Niuis.

Lunæ 13. Februarii 1651.

ARGVMENTVM.

Nix cùm omnibus pateat, ab omnibus ideò potest reponi. Et quid si Princeps sæcularis alicui concessit appaltum dictæ niuis, priuatiuè quoad omnes, & quid si eam reponentes sint personæ Ecclesiasticæ.

SVMMARIVM.

1 *Nix cum omnibus pateat.*
Niuem vnicuique reponere licet, num. 1.
2 *Appaltum Niuis habens à Principe, potest prohibere illis, qui Niuem reponere volunt.*
3 *Principes seculares non possunt prohibere Ecclesiasticis, ne reponant Niuem.*
Princeps Sæcularis nullam habet potestatem in personas Ecclesiasticas.
4 *Clericis, & personis Ecclesiasticis inhibent Sacri Canones, ne negotiationem exerceant.*
5 *Sententia validitas est confirmanda, dum Iustitia est clara, & validitas est indubitata.*

DECISIO CXVI.

RESponderunt DD. pro confirmatione decreti, seu sententiæ de Partibus: Nam quatenus concedit Fratribus, & Monasterio S. Mariæ de Atochia, vt possint recolligere, & congregare niuem, & gelu in ea quantitate, quæ est necessaria pro vsu proprio. Iustitia illius non potest controuer-
ti † cùm nix omnibus pateat, & vnicuique illam reponere 1
licitum sit, vt inquit Parlador. *rer. quotid. lib.* 1. *cap.* 3. §. 2. *nu.* 14. Gutierez *de gabellis quæst.* 35. *num.* 34. *& seq.* Lassart. *de decim. vend. & permutat. cap.* 2. *num.* 30. *vers. & hinc est*, & faciunt adducta per Gizzarell. *decis.* 34. *num.* 1. *& seqq.* licet loquatur ad alios effectus.

Nec obstat Priuilegium Regis super huiusmodi recollectione concessum † Paulo Xarquies Appaltatori, eiusque 2
successoribus priuatiuè quoad omnes, per quod in specie prohibetur Ecclesiasticis, ne niuem congregare audeant, nam
illud † vt nullum, & inualidum ex defectu potestatis laicalis 3
in personas Ecclesiasticas non venit attendendum *c. quamquam de censib. cap. Ecclesia S. Mariæ*, ibique Dec. *num.* 7. Fel. *num.* 80. *vers. non obstat de constit. Can. benè quidem* 96. *dist. Auth. cassa, & ibi DD. C. de sac. sanc. Eccl.* Abb. *in cap. à nobis n.* 4. *& seqq. de sent. excomm.* Bursatt. *cons.* 93. *n.* 20. *lib.* 1. Alex. *cons.* 210. *num.* 1. *& seqq. & cons.* 211. *num.* 3. *lib.* 2.

*lib.*2. Hond. *conf.*3. *num.*23. *lib.*1. Lap. *alleg.* 101. *num.* 14. *vers. aut sunt* Matatan. *disp.*8. *n.*8. *& seqq.* Boerius *decis.*231. *num.*1. *& vlt.* Rot. *in rec. decis.*228. *num.*8. *par.*4. *Romana, seu Ianuen. locorum montium* 26. *Iunij* 1648. *coram Reu. P. D. meo Cerro*, & vltra plures quos adducit Carol. de Graff. *de effect. Cleric. eff.*2. *per tot. disponit S. Concil. Trident. sess.*25. *de reform.*

Quatenus verò, idem Decretum prohiber Frattibus mercaturam, & venditionem, illius iustitia controuerti non
4 potest, † quia innititur dictamini rationis, & Canonicæ
dispositioni prohibenti Clericis, & personis Ecclesiasticis huiusmodi negociationem, *cap. fin. de vit. & honest. Cleric. cap.* 1. *& cap. secundum institutane Clerici, vel Monachi can.*1. *& seqq.*88. *dist.* Natt. *cons.*530. *num.*12. *& seq.* Menoch. *cons.* 12. *num.*12. Redoan. *de spol. quæst.*2. *num.*34. *&* 86. Molin. *de contract. disput.*342. *num.* 1. Rot. coram Buratt. *decis.* 908. *num.*7.

Vndè cùm ex prædictis Iustitia sit elata, & indubitata, &
5 validitas resultet † ex reuolutione Processus meritò responsum fuit pro confirmatione, Altera tantùm Parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. ÇERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Bononien. successionis.

Veneris 3. Martii 1651.

ARGVMENTVM.

Famigerata dispositio *tex. in l. hac edictali C. de secundis nuptijs* perbellè in hac decisione declaratur ad diuisionem successionis inter Nouercam, & nepotes ex filio prioris matrimonij æqualiter competentis, vbi reiectis DD. opinionibus diuersimodè in hac materia disponentibus, modus ab hoc S. Tribunali receptus in huiusmodi diuisione assignatur.

SVMMARIVM.

1 *Nepti debetur in bonis aui legitima tam in proprietate, quàm in vsufructu, reiecto quouis onere, ac dilatione.*
2 *Legitima, vbi filij sunt quatuor, est tertia pars totius assis hæreditarij detracto ære alieno.*
3 *Legitima diuidenda inter filias, & neptes ex altera filia in capita, quoad filias diuiditur, in stirpes verò quoad neptes.*
4 *Dos materna ex statuto Bononiæ non imputatur in legitimam neptibus debita in bonis aui dotantis, & vide num. seqq.*
6 *Dos imputatur in legitimam filiæ neptis, vel alterius descendentis à patre, vel alio immediatè dotatis etiam secundum dispositionem statuti Bononiæ, & num. seq.*
7 *Neptes concurrentes cum materteris regularium dotem matri solutam imputare tenentur, sed vide num. seq.*
9 *Legata relicta vxori secundæ nedumque, ad proprietatem, sed etiam quoad vsumfructum communicantur filiis primi matrimonii, & num.*10.
10 *Tex. in l. hac edictali C. de secundis nuptiis, capit non solum proprietatem, sed etiam vsumfructum facta illius æstimatione.*
11 *Nepotes filii ex primo matrimonio singuli in capita considerantur respectu successionis, in eo quod altero coniugi fuit relictum.*
12 *in Successione bonorum facienda inter Vitricum, seu Nouercam, & Priuignos prius detrahitur legitima filiorum primi matrimonii, residuum vero inter singulos æqualiter diuiditur.*
13 *Onus in legitima adiectum, prorsus reiicitur.*
14 *Successio qua aufertur à Vitrice, seu Nouerca ex dispositione l. hac edictalis, tota applicatur filiis, seu nepotibus prioris matrimonii absque eo, quod filius secundarum nuptiarum in aliquo participent.*
15 *Legatum vsusfructus, quando existentibus filiis restringatur ad alimenta, & num. seq.*
17 *Dispositio text. in l. hac edictali habet locum etiam in legatis factis titulo alimentorum, & quando.*
18 *Statutum Ciuitatis Bononiæ, an corrigat tex. in l. hac edictali C. de secundis nuptiis.*
19 *Ius commune seruatur in casibus à statuto omissis.*

DECISIO CXVII.

IOseph de Sanijs in Testamento, sub quo decessit Catherinam, Barbaram, & Annam Mariam sorores de Lucatellis neptes ex Siluia præmortua præterijt relictis solùm Cæsari eiusdem Siluiæ, viro, ac Patri dictarum sororum libris mille infra triennium soluendis pro omni, & toto eo, quod ipse etiam vti pater, & legitimus administrator eius filiarum prætendere, vel consequi posset vllo vnquam tempore in bonis, & hæreditate ipsius Testatoris quauis ratione, vel causa etiam occasione prætensæ legitimæ vti maritus dictæ Siluiæ, & nisi huic legato acquiesceret illud reuocauit; libras verò 14. mil. Elenæ secundæ vxori iure legati reliquit vnà cum vsufructu totius hæreditatis diuiden. cum tribus alijs filiabus ex eodem secundo matrimonio susceptis, ac hæredibus in reliquo esse institutis, vt legitur in Testamento relato in summario dictarum sororum de Lucatellis *num.*1. Vnde huiusmodi inæqualis dispositio causam præbuit, vt introducta lite prius coram Auditore generali Bononiæ, & deinde coram me disceptandum proponerem, an, & quæ portiones debeantur sororibus de Lucatellis in bonis dicti Iosephi, & Domini censuerunt.

Primò ipsis deberi legitimam ex omnibus bonis eiusdem
Testatoris tam in proprietate, quàm in † vsufructu liberè 1
eis assignandam reiecto quouis onere, ac dilatione, *l. Papinianus §. quoniam in fin. ff. de inoff. Testam. l. quoniam in prioribus, l. scimus in principio, §. cum autem, l. omnimodo, ibique gloss. verb. aliis personis, & auth. nouissima, C. eod. cum cæteris alleg. in Romana successionis* 18. *Maii* 1646. *§. primo deberi coram R. P. D. meo Corrado, in Bonon. successionis* 15. *Martii* 1647. *coram Reuerend. P. D. meo Bichio, §. & antequam, & in Romana dotis* 18. *Iunii* 1649. *coram me, §. sed re bene perpensa:* quæ habita ratione dictarum trium aliarum filiarum superextantium ex secundis
nuptijs susceptarum † est tertia pars totius assis hæreditarij 2
detracto ære alieno, *d. auth. nouissima C. de inof. testam. §.* 1. *auth. de trient. & semiss.* æqualiter diuidenda inter dictas filias in capita, & præfatas sorores vnicum stipitem constituentes, † ita quod vnica dumtaxat vncia ipsius assis illis, quoad eam in stirpes succedentibus, debeatur *§.*1. *Instit. de hered. ab intest. venien.* Salic. *in d. auth. nouissimo num.*5. *vers. secus si venirent*, ibi- 3
que Ias. *num.*51. *vers. si autem isti, C. de inoffic. testam.* Alex. *cons.*63. *sub num.*1. *lib.*2. *cons.*201. *sub num.* 2. *lib.*6. *& consil.*36. *num.*3. *lib.*7. Corn. *cons.*48. *num.*27. *lib.*2. Cost. *de port. rat. quæst.*181. *num.*5. cum alijs relatis per Merlin. *de legitim. lib.*1. *tit.*2. *quæst.*10. *n.*8. *&* 9.

Non obstat illius renunciatio facta per dictam Siluiam in executionem pacti conuenti in eius Instrumento dotali.

Quia non fuit simplex, & absoluta, sed qualificata, & conditionalis, quatenus scilicet prædictus Iosephus eius pater decederet superstitibus filijs masculis, ibi, *che mancando detto Signor Giuseppe senza figliuoli maschi come sopra legitimi, e naturali la presente renuntia, quanto è rispetto alla legitima, e supplemento di essa, esse parti dichiarano, & espressamente protestano non hauer luogo, e sia, e si habbi per non fatta rimanendo in tal caso à detta Signora Siluia, e suoi figliuoli le loro ragioni tali, quali erano auanti la presente renuntia si come essa non fosse fatta &c.* Vnde cùm ille decesserit nullis relictis masculis, sed solùm filiabus fœminis renunciatio euanuit, & consequenter, nec renuncianti, nec eius hæredibus obesse potest *vulg. iur.*

Neque in præfatam legitimam dotem maternam imputare tenentur. Quia cùm ex speciali dispositione Statutorum Bononiæ *lib.*4. *rubr. de dot. restit. §. Item dicimus, quod mu-*
*lier fol.*245. *& seq.* † præfata dos statim exierit de patrimo- 4
nio dotantis, ac liberè acquisita fuerit, & lucro cesserit eidem Siluiæ, quæ de illa pro libito suæ voluntatis disponere poterat etiam ad fauorem cuiuscumque extranei, vt ibi cauetur, eius filiæ non tanquam ab Auo profectam, sed vti illius proprium patrimonium eam consequutæ fuerunt tanquam eius hæredes, & consequenter cessat imputandi necessitas tam ex speciali declaratione eorumdem Statutorum facta paulò infra in *§. insuper etiam statuimus fol.*272. quam ex iuris communis dispositione *in l. quoniam nouella*, ibi, *si ex substantia eius profecta sit de cuius hæreditate agitur C. de inoff. testam.* & in terminis declarant

Rip.

Rip. in l. in quartam n. 194. vers. & idem ff. ad l. falcid. Castr. cons. 145. num. 1. lib. 1. & cons. 108. sub num. 2. lib. 2. Alex. cons. 117. n. 9. & 10. lib. 6. Anchar. cons. 50. n. 2. vsque in fin. & cons. 315. in fin. vbi ita tenet pro veritate, & in puncto huius Statuti Ruin. cons. 148. n. 7. & 8. cum seq. lib. 5. Giouagn. cons. 92. n. 14. & per tot. lib. 1. Rot. Bonon. penes eumdem ibidem n. 22. repetit. inter diuers. decis. 1. sub n. 1. cum seqq. idemque notauit Monterent. in annotat. ad ead. statut. d. §. insuper etiam statuimus litt. B. verb. dubium.

Nec aduersatur dispositio eorumdem Statutorum lib. 4. sub rubr. de success. lib. ascend. defic. cond. testam. §. in qua legitima.

Procedit enim, & determinat casum in quo legitima
5 petitur ab eademmet † filia, nepte, vel alijs descendentibus, quæ ab earum Patre, Auo, vel alio ascendente dotem immediatè habuerunt, tunc enim voluerunt statuentes quod dotem ab ipsis habitam in illam imputare teneantur, prout iustitiæ, & æquitatis postulat ratio iuxta d. l. quoniam nouella, C. de inoffic. testam. In altero autem prædicto subsequenti §. insuper etiam statuimus, determinatur casus, in quo prout hic, legitimam petentes, nihil penitus immediatè habuerunt ab eo, ex cuius bonis illam detrahere prætendunt, ideòque in hoc casu, quia tractatur de imputando dotem non per ipsas, sed habitam, ab earum matre, statuentes noluerunt huiusmodi imputationem fieri, quia cùm paulò supra decreuerint huiusmodi dotem ipsius mulieris dotatæ lucro cedere, ac liberæ eius dispositioni subiacere, incongruum penitus esistimarunt eandem dotem in
6 legitimam alteri de iure debitam imputari, † vt clarè prorsus apparet es verbis vtriusque statuti diligenter consideratis, & benè declarant Alex. dicto cons. 117. sub num. 4. & 8. lib. 6. Giouagn. d. cons. 92. num. 20. Rot. Bononien. ibid. num. 28. & d. decis. 1. num. 14. Monterent. in d. §. in qua legitima litt. F. verb. testatore, & d. §. insuper etiam statuimus litt. D. verb. filiabus.

Et hinc nihil refert quod dd. neptes concurrant cùm ma-
7 terteris, quo casu, vt seruetur æqualitas, † dotem earum matri solutam imputandum esse decidit text. in l. illam de collat.

Quoniam dispositio d. text. non procedit stante generali censura supradictorum statutorum in d. §. Item dicimus quod mulier, cùm enim dicta dos cesserit lucro, & liberæ dispositioni eiusdemmet mulieris dotatæ, neptes illam non consequuntur iure sanguinis ex bonis, vel beneficio Aui, sed simpliciter, vt dictum est, tanquam hæredes matris, prout quilibet extraneus assequi potuisset, & ideò dum petunt legitimam extantibus etiam materteris frustra ipsis
8 † obijcitur exceptio imputationis illius, quod aduentitio iure aliundè habuerunt, vt optimè respondent Alex. d. cons. 117. sub num. 9. & seq. lib. 6. Anchar. d. cons. 50. sub dicto num. 2. vers. nam si filia, vers. nullo ergo, Surd. d. cons. 206. num. 37. Giouagn. d. cons. 92. num. 15. & Rot. Bononien. ibid. num. 32. cum seqq. & d. decis. 1. num. 12. & 20.

Secundò præmissa detractione prædicta, dixerunt Domini residuum legatorum, quæ à præfato Ioseph Elenæ secundæ vxori facta fuerunt compræhenso etiam vsufructu, æqua-
9 liter diuidendum esse inter eam, † & præfatas sorores in capita, ita vt vnicuique earum æqualis portio assignetur iuxta claram dispositionem text. in l. hac edictali C. de secund. nupt.
10 quæ capit non solum relictam proprietatem, † sed etiam relicta vsusfructus facta illius æstimatione, vt post Bald. in l. hæreditatum sub num. 19. ff. ad l. falcid. ibique Alberic. n. 2. aliosque innumeros alleg. firmatum fuit in dicta Romana successionis coram R. P. D. meo Corrado §. receptum est enim, & procedit tam ad fauorem filiorum primi matrimonij, quàm etiam genitoribus, vt hic prædefunctis ad fauorem Nepo-
11 tum, & Pronepotum vtriusque sexus, † qui vtpotè illius vigore agentes ex proprijs personis singuli in capita considerantur, vt ad litteram decidit tex. in d. l. hac edictali vers. quam obseruationem, & in auth. de nupt. §. optime vers. hoc idem obseruando, ac sequuntur DD. congesti in d. Bonon. successionis coram R. P. D. meo Bichio §. pro cuius dubij resolutione, & in dicta Romana dotis coram me §. & cessat difficultas: & licet diuersæ fuerint Doctorum sententiæ circa modum huiusmodi diuisionis inter Vitricum, seu Nouercam, & Priuignos fiendæ, illa tamen rationi legis magis consona, & æquior
12 in hoc Sacro Tribunali frequentius recepta fuit, † quod detrahatur prius legitima pro filijs prioris matrimonij, residuum verò, vt dictum est inter singulos eorum, ac Vitricum, seu Nouercam in capita æqualiter diuidatur, vt plenè firmatum fuit in d. Romana successionis coram R. P. D. meo Corrado d. §. receptum est enim, vers. & licet non conueniant, & §. hac tamen sententia.

Neque huiusmodi diuisioni repugnat supradictum legatum librarum mille à dicto Testatore Cæsari earum genitori relictum.

Tum quia non fuit factum ipsis sororibus, quæ omninò præteritæ fuerunt; Tum quia ipsemet Testator in eo explicitè declarauit, quod nolente Cæsare illud acceptare, prout euenit, nullius esset momenti, ac si factum non fuisset: Tum denique quia onus illi adiectum prorsus reijcitur † tanquam 13
expresè repugnans legis dispositioni, perinde ac si neque scriptum, neque appositum fuisset d. l. quoniam in prioribus, & l. scimus in princ. §. cum virum C. de inoffic. testam. Gabr. cons. 13. n. 18. lib. 2. cum concordantibus plenè relatis in d. Romana successionis d. §. 1.

Minusuè repugnat superexistentia filiarum ex secundo matrimonio susceptarum, quoniam in eo, quod aufertur à Vitrico, seu Nouerca ex dispositione dictæ legis † non 14
participant filij secundi matrimonij, sed totum defertur filijs, seu Nepotibus ex præcedenti coniugio susceptis, vt habetur in eadem l. hac edictali §. fin vero plus ibique glos. verb. liberorum, & in auth. ad eos solos eod. tit. sumpta ex d. auth. de nupt. d. §. optimè, & benè explicant DD. relati per Hodiern. in comment. ad eamdem l. q. 39. n. 2. vsque ad fin.

Et hinc non obstat, quod legatum vsusfructus existentibus filijs communis matrimonij restringatur ad alimenta ex sententia Bulgari † consuetudine vniuersali recepta, ac proin- 15
de non comprehendatur sub dispositione d. l. hac edictali, quia præter quod ex amplis verbis testamenti deprehenditur plenum, & liberum vsumfructum omnium bonorum cùm dd. filiabus diuiden. relictum fuisse, quod propterea non esse † restringeñ ad alimenta pluribus relatis authoritatibus 16
firmatum fuit in Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1549. coram me, veriùs est, quod dispositio illius legis locum habeat etiam in legatis titulo alimentorum relictis, dummodo superstes coniux, † cui facta fuerunt, non sit adeò pauper, 17
vt aliunde substentari non valeat, vt declarant Aym. cons. 149. sub num. 3. cum seq. Surd. de alimen. tit. 9. quæst. 9. num. 13. 16. & per tot Hodiern. vbi supra quæst. 31. num. 17. & 18. cum seqq.

Postremò non obstat, quod dispositio d. l. correcta videatur per alterum statutum eiusdem † Ciuitatis d. lib. 4. sub d. 18
rubr. de dot. restit. §. vero ex ea liberi, & §. si vero ex vltimo matrimonio; quia præfatum Statutum loquitur de successione mulieris constanre matrimonio defunctæ superstitibus etiam filijs prioris matrimonij, & ibi præscribit modum diuidendi dotem inter dd. filios, & Vitricum, ac filios posterioris matrimonij, non autem comprebendit casum, in quo agitur, prout hic, de successione, atque hæreditate viri inter Nouercam, & filios prioris matrimonij, ac de legatis eidem Nouercæ factis contra expressam d. legis, ideòque extendi non debet, † sed in casibus omis- 19
sis seruanda est iuris communis dispositio ad l. si vero ff. sol. matrim. & in fortioribus terminis dictum fuit in d. Bononien. successionis 15. Martij 1647. cor. R. P. D. meo Bichio §. an autem d. statutum.

Atque ita resolutum fuit vtraque &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Bononieñ Gabellæ.

Luna 6. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Ad exclusionem gabellæ, quàm super aqua vita prætendebant Bononienses præsens tendit decisio non solum ea ratione, qua docetur in dubio contra illam pronunciandum esse, verùm etiam ex peculiari constitutione Pontificia eamdem Gabellam excludente.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio in certo casu concessa à solutione gabella casum exemptum eximit à corpore dispositionis.*
2 *Relatio fit ad proxima.*
3 *Exceptio generaliter, ac per verba vniuersalia concepta, non ad proxima tantum, sed ad omnia refertur.*

4 *Verbum*, ogni, *dicitur vniuersalissimum, & omnia comprehendit.*
5 *Verbum*, altra, *est de sui natura expressiuum similium.*
6 *Exemptio gabbellæ dicitur materia fauorabilis.*
7 *Gabbella duplici quis grauari non debet.*
8 *Dictio*, tanto, quanto, *vtrique casui easdem species includit, & æqualiter tribuit.*
9 *Aqua vita fit ex vino, & venit appellatione liquoris ex vino nascentis.*
Farina venit appellatione frumenti n. 9.
Gabbella quæ soluitur pro frumento soluuntur pro farina num. 9.
10 *Ratio generalis totam regulat dispositionem.*
11 *Defalcum appellatori gabbellarum quando debeatur.*
12 *Obseruantia in materia gabellarum attenditur.*
12 *Obseruantia declarat quas facultates Pontifex concedere voluerit.*
13 *Augumenti, & aucti eadem est natura etiam in materia gabellarum, & num. seq.*
14 *Gabella aucta regulatur secundum præcedentem.*
15 *Dictio*, videlicet, *derogat generalitati.*
16 *Gabbella pro exclusione in dubio pronunciari debet.*

DECISIO CXVIII.

SEntentiam Rotalem confirmandam esse censuerunt Domini, quia contra eius validitatem nihil obijcitur, & iustitia patens est ex rationibus ponderatis in decisione in altera instantia edita 10. Iunij proximi præteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano; benè enim pronunciatum fuit mercatores Aquæ vitæ non teneri soluere Regimini Ciuitatis Bononiæ, seu eius Appaltatori, gabellam primi, & secundi oboli pro qualibet libra; nam respectu primi fundatam ipsi habent intentionem in Breue san. mem. Vrbani VIII. de anno 1630. emanato à d. gabella eximere illas res, seu merces, quarum appaltus dependet à Sede Apostolica, ibi, *& ogni altra sorte, di che l'appalto dipenda dalla Sede Apostolica*, ideòque cùm ex datis in Summ. Mercatorum num. 1. & 2. constet gabellam Aquæ vitæ fuisse ante præfatum Breue à Sede Apostolica particula-
1 riter locatam, † intrat illius exemptio, virtute exceptionis, quæ casum exceptum eximit à corpore dispositionis *c. dudum il. 2. de elect. l. nam quod liquida §. fin. ff. de pen. leg.* Surd. *cons. 470. num.* 16. Rot. *decis. 211. num. 2. par. 5. recent.*

Non obstat repetitum obiectum, quod huiusmodi exceptuatio referri debeat ad species Aluminum immediatè in d. Breue enunciatorum, non autem ad omnes merces,
2 cùm relatio fiat † ad proxima adnot. *in l. 2. ff. de legat. præst. in l. heredes palam, §. sed si notam ff. de testam.* Rot. cor. san. mem. Greg. XV. *decis. 33. num.* 3.

Placuit enim Dominis responsio alias data, quod videlicet cùm exceptuatio sit generalis, & verbis vniuersalibus con-
3 cepta; † ad omnia sub appaltu comprehensa, non autem ad solam mercem aluminis referri debeat *d. l. nam quod liquida §. fin. ff. de pen. legat.* Rot. *decis. 167. num. 3. par. 6. recent. & in Tiburtina fideicommiss. 27 Iunij 1640. §. fin. coram Eminentiss. D. meo Card. Panzirolo*, ea ratione quia relatio in hoc casu dicitur fundata in proprietate illius verbi, *ogni*,
4 † quod tanquam vniuersalissimum ad omnia extendit pro-
5 ximum verbum, *altra*, † quamuis de sui natura expressiuum similium Rot. *in Romana census, seu depositi 21. Iunij 1641. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & pluribus probat Gratian. *discept. 568. num. 35. & sequent.*

6 Eoque magis, quia agitur † de materia fauorabili Bald. *in l. contractus num. 2. C. de fid. instr.* Honded. *cons. 112. num. 34. lib. 1.* & viget eadem ratio in immediatè adiectis,
7 ac in omnibus alijs sub appaltu comprehensis, † nec scilicet duplici gabella prægrauentur Soc. Iun. *cons. 1. num. 28. lib. 1. cons. 158. num. 49. lib. 2.* Menoch. *de præsump. lib. 4. præs. 181. n. 16. & 17.* Rot. *d. decis. 167. n. 4. par. 6. recent.*

Minus obstat, quod appaltus Sedis Apostolicæ loquatur de aqua vita pro extractione, non autem pro introductione, vnde duæ censeantur separatæ gabellæ diuersimodè impositæ, & pro hæc sub dicto appaltu non comprehensa denegari non possit solutio.

Huiusmodi enim obiectum penitus cessat ex facto, quia licet in appaltu fiat mentio aquæ vitæ è Ciuitate extrahendæ, ibi, *tanto nel estrarre vini, acque vite*, in introductione verò solum mentio fiat vini, ibi, *quanto nel introdurre Vini forastieri*; tamen & hic comprehendi aquam vitam patet, tum ex dictione illa *tanto quanto*, quæ † vtrique ca- 8
sui easdem species includit, & æqualiter tribuit ex allegatis *in decis. 109. num. 9. part. 7. recent. & in Albanen. hereditatis 23. Iunij 1642. §. nec dici potest coram R. P. D. meo Cerro*, tum etiam quia paulò infra pro ratione præcedentis præcepti super solutione gabellæ tam in extrahendo, quàm in introducendo subditur, *Volendo omninamente, che il Tesoriere riscota il datio di tutti i vini, vue, & altri liquori, che nascono da vino*, quapropter comprehensio aquæ vitæ indubitata redditur quæ proculdubiò venit appellatio-
ne liquoris è vino nascentis, † cùm ex eo fiat, nec resultet 9
transubstantiatio, vt de farina, quæ fit ex frumento, in terminis gabellæ tradit Camil. Medices *cons. 97. sub num. 9.* Hodiern. ad Surd. *decis. 139. num. 4.* Cyriac. *controu. 468. n. 21.*
hæc autem generalis ratio regulat totam dispositionem, † & 10
clarè conuincit, quod etiam aqua vita introducenda cadat sub appaltu *l. regula §. si quis*, vbi Bart. *ff. de iur. & fact. ignor.* Io. de Anan. *cons. 4. num. 2.* Burat. *decis. 22. num. 22.*

Et eo faciliùs DD. in hanc sententiam inclinarunt, quia in subsequenti capitulo pro mittitur Appaltatori defalcum pro rata vini, vuæ & alterius liquoris, quem aliquis exemptus, seu priuilegiatus in Ciuitatem introduceret, quare cùm ex præallegatis nomine liquoris veniat aqua vita, exinde conuincitur erronea distinctio extrahendæ, & introducendæ, nam pro hac non fuisset promissum defalcum,
† quod cum supposito comprehensionis etiam de iure debe- 11
tur in eum casum Appaltatori, vt *ex text. in l. ex locato ff. locat.* tradit in proximis terminis Ferrett. *de gabbellis n. 600. & seq.*

His autem accedit etiam obseruantia, quia Ciuitas post obtentam facultatem imponendi huiusmodi gabellam passa est Appaltatorem publica Edicta promulgare super gabella aquæ vitæ, & non nisi post aliquos annos reclamauit, nec quidquam à Mercatoribus pro illius introductione vnquam exegit, hæc autem obseruantia pluri-
mum † attendenda est ad dignoscendum, quas facultates 12
Pontifex habuerit animum concedendi, vt ad fauorem eiusdem Regiminis respondit Rot. *in alia Bonon. gabellæ 17. Maij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Respectu verò secundi oboli, de quo in altero Breue eiusdem S. M. Vrbani VIII. de anno 1643. edito, Dominis adhuc placuit responsio decisionis Reuerendiss. D. mei Decani, quod nempè cùm illud solum augmentum præcedentis impositionis primi oboli contineat, afficere non possit Mercatores aquæ vitæ ab eius solutione exemptos,
cùm idem † sit de augmento, quod de aucto Bald. *cons. 407.* 13
num. 3. vers. cum ergo lib. 1. & in terminis † augmenti ga- 14
bellæ declarat Castr. *cons. 8. sub num. 2. vers. ad idem facit lib. 1.*

Nec refert quod in eodem Breue gabella quoad vtrumque obolum verbis expressis imponatur etiam super mer-
cibus in priori exceptuatis. Quia hæc generalitas fuit restri- 15
cta ad merces singulariter infra descriptas præuia dictione, † *videlicet*, quæ efficit, vt per subsequentes enumerationes specierum generali exceptuationi mercium dicatur derogatum Bart. *in l. quæsitum §. si quis fundum num. 15. vers. aut fuit falsa numeratio ff. de fund. instruc.* Crauet. *cons. 227. num. 7.* Cephal. *cons. 372. num. 18.* cum alijs relatis per Add. ad S. M. Gregor. XV. *decis. 257. sub num. 13.* ideòque cùm ibidem de aqua vita nulla fiat mentio, meritò
fuit pro illius exemptione pronunciatum, † vt etiam in du- 16
bio fieri debet capiendo interpretationem pro exclusione gabellæ Ias. *in l. fructus num. 8. in fin. ff. sol. matrimon.* Cyriac. *controu. 370. num. 24.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Regien. Beneficij.

Veneris 6. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficij vacatio, eiusque non excessus remanet iustificatus ex alterius ad illud concurrentis confessione emissa in precibus Sanctissimo porrectis Confirmatio Ordinarij ex quibus præsumatur in materia iurispatronatus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij per obitum alicuius probata remanet ex confessione Aduersarij emissa in precibus Pontifici pro eodem beneficio porrectis.*

2 *Non excessum probat confessio partis, quæ beneficium similiter non excedere Pontifici narrauit.*

3 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*

4 *Valor beneficij narratus cum clausula* forsitan, *aliam iustificationem non requirit.*

Clausula forsitan, *maiorem probationem excludit n. 4.*

5 *Idoneitas beneficiati iustificata remanet ex literis testimonialibus Ordinarij.*

6 *Iuspatronatus præsumitur confirmatum ab Ordinario, si patronatus per longum tempus portionem ex tenore fundationis ei debitum exegit.*

7 *Iuspatronatus residet penes vnumquemque patronum in solidum.*

Patronus vnus si præsentat communi nomine aliorum præsentare censetur n. 7.

8 *Patroni plures, vnum tamen repræsentantes, præsentare dicuntur per modum vnius.*

9 *Consensus patronorum sufficit siue præcedat, siue sequatur.*

10 *Gratiam si alter ex litigantibus plenè iustificauit, ita & alter iustificare tenetur.*

DECISIO CXIX.

CVm alias sub die 1. Iulij 1650. Carolo Estense, & Ioanne Baptista Mazzoleno vtroque prouisu Apostolico, in beneficio, de quo agitur manutentionem petentibus Rota dixisset, vt apposito sequestro, videretur de bono iure, hodie causam repropositi, qua denuò diligenter discussa, constare de bono iure Mazzoleni tantum Domini responderunt, quia omnia in litteris Apostolicis narrata iustificat; docet enim de vacatione beneficij per obitum Cæsaris Parmini sequutum die 26. Martij 1644. tam ex fide Parochi relata in eius summario num. 4. quæ satis probat, vt dixit Rota in Vicen. Parochialis 20. Iunij 1650. in principio coram R. P. D. meo Bichio, quàm ex confessione Caroli in precibus pro eodem Beneficio Sanctissimo porrectis, quæ suf-
1 ficit † ad hunc effectum *c. per tuas* 10. *de probat. l. generaliter* 13. *C. de non numerat. pecun.* Aegid. *decis.* 268. Rot. coram Mantica *decis.* 132. & coram bon. mem. Buratto *decis.* 931. *vtrobique num.* 1. *& in Gerunden. Beneficij* 11. *Martij* 1648. *in §.* 1. *cor. R. P. D. meo Celso.*

Ex eadem confessione probat etiam, quod dictum Bene-
2 ficium non excedit ducatos 30. dum idem † Carolus narrauit illud non excedere 24. ducatos similes Rot. cor. Coccino *decis.* 145. *num.* 1. *decis.* 595. *num.* 2. *part.* 3. *& decis.* 91. *num.* 4. *part.* 4. *recent. tom.* 2. Reuerendiss. Vrgellen. *dec.* 237. *num.* 6. *cum alijs in d. Gerunden. Beneficij dicto §.* 1. *ad finem coram R. P. D. meo Celso.*

Docet pariter de Clericatu ex literis patentibus sui Ordi-
3 narij † cui tanquam de re ad eius officium spectante creditur, ad tradita per Felin. *in cap. post cessionem num.* 3. *&* 15. *de probat.* Rota coram Gregor. XV. *decis.* 78. *num.* 5. *& decis.* 490. *num.* 6. coram Card. Caualer. *decis.* 483. *num.* 2. *in Nazzarena Beneficij* 15. *Decembris* 1645. *in §. Iustificatur etiam in fine coram R. P. D. meo Verospio, & in Aquilana Iurispatronatus* 1. *Februarij præsentis anni §. Clericatus coram R. P. D. meo Meltio.*

Valor similiter trium aliorum beneficiorum obtentorum per non excessum ducatorum 14. narratus cum clausula
4 *forsitan*, † aliam iustificationem non requirit, vt tradit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 32. *num.* 10. *&* 11. Rota apud Cæsar. de Grass. *decis.* 2. *num.* 8. *de probat. quæ est repetita decis.* 412. *num.* 3. *par.* 1. *diuers.*

Pensionem quoque similium ducatorum 53. reseruatorum, qua esse dictum beneficium obnoxium recensitum fuit, clarè iustificant litteræ Apostolicæ vsque ab anno 1613. ad fauorem Cæsaris desuper expeditæ, vt in d. summ. num. 11.

Sic etiam idoneitatem Mazzoleni ad hoc Beneficium consequendum comprobant litteræ testimoniales Ordina-
5 rij, † vt in d. summ. num. 7. quas optimè in proposito suffragari respondit Rota *in decis.* 583. *num.* 10. *part.* 4. *recent. tom.* 3. *& in Eugubina Coadiutoriæ* 3. *Iunij* 1650. *§. finali in principio coram R. P. D. meo Cerro, & prius in Compostellana*

Decis. Recent. Part. XI.

Parochialis 21. *Februarij dicti anni §. quod autem ipse coram R. D. meo Decano.*

Pertinentia verò Iurispatronatus visa fuit DD. satis probari, non solum quia Barbara Vastria Mazzolenum præsentans ante dictam gratiam Apostolicam à Faustina matre vera patrona pro medietate vocum, legatum huius Iurispatronatus habuerat, quod ab Ordinario confirmatum præ-
sumitur, † dum ipsa Barbara per longum tempus exegit 6
certam præstationem annuam frumenti per Titularem beneficij, ei tanquam Patronæ debitam ex tenore fundationis ad tradita per Lambert. *de Iurepatr. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 9. *sub num.* 150. *vers. sed si esset, & num.* 51. *& eadem quæst.* 9. *art.* 3. *num.* 20. Verùm etiam quia dato, quod idem iuspatronatus deuolutum fuerit ad Hieronymum, & Iacobum vti filios, & hæredes Testamentarios eiusdem Faustinæ, adhuc dicta pertinentia controuerti non potest, vel quia hæreditas illorum iam de annis 1626. & 1627. defunctorum, delata est ad prædictam Barbaram, & filios Nicolæ sororis, tanquam proximiores ab intestato, vel quia in eodem Testamento Faustinæ dd. filijs ad ludum prohibitum ludentibus mandatum fuit hæreditatem deuolui ad dictam Barbaram Vastriam, & Nicolam, à qua quidem orti fuere Barbara Ardizzona, & Ludouicus nunc frater Seruita, qui omnes propterea per sententiam quæstoris Ducalis ex hoc capite hæreditatem Faustinæ præcedente Hieronymo, & patrato per Iacobum delicto, antea confiscatam, è manibus fisci Ducalis Regien. recuperarunt, vt in nouo Summario Mazzoleni num. 1. Ex his namque substinetur præsentatio, quàm Mazzolenus habuit à Barbara Vastria, Barbara Ardizzona, & à Monasterio Seruorum, in quo Ludouicus professionem emiserat, absque eo quod releuet opponere Ardizzonam, & Monasterium post gratiam Apostolicam præsentasse, quia sufficit præcedens præsentatio Barbaræ Vastriæ, aut respectu legati patronatus sibi facti, aut ratione acquiescentiæ aliorum Compatronorum ad eandem Faustinæ vocem concurrentium, cùm Iuspatronatus resi-
deat penes vnumquemque Patronum in solidum, † & vnus 7
ex patronis censeatur præsentare communi nomine aliorum, Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 230. *num.* 4. *&* 5. *& in Valentina beneficij apud Garz. de benefic. par.* 5. *cap.* 1. *sub num.* 591. *ad finem*; maximè quia prædicti omnes re-
præsentantes † Faustinam dicuntur præsentare per modum 8
vnius, vt probat Lambert. *de iurepatronat. lib.* 1. *par.* 2. *quæst.* 1. *art.* 27. *sub num.* 5. *vers. Non omittam tamen vnum dicere per tot.* Vel saltem nihil interest, an consensus præce-
dat, † vel sequatur stante stylo Datariæ, & Cancellariæ, 9
Rota apud Seraph. *decis.* 1165. *num.* 11. *& in Firmana iurispatronatus* 28. *Nouembris* 1631. *§. tum quia coram Reuerendiss. Terracinen.*

Vnde quia agitur hodie in petitorio, in quo Mazzole-
nus plenè ex prædictis suam gratiam iustificauit, † Carolus 10
idem æquè plenè facere tenebatur, vt fuit dictum *in Vicen. Parochialis* 20. *Iunij* 1650. *§. si quidem, & §. suffragari coram R. P. D. meo Bichio*, vbi in specie respondetur *decisioni in Vicen. beneficij* 14. *Martij* 1644. *coram R. P. D. meo Royas*, in contrarium ab Informantibus allegatæ, & prius *in Mutinen. beneficij* 26. *Martij* 1648. *§. nec eximitur coram bon. mem. Arguelles*, cùm verò ipse intentionem suam aliundè iustificare neglexerit super præsumpta iustificatione per adeptionem possessionis de mandato Executoris extraiudicialiter procedentis, eiusque gratia in deuolutione fundata, ob non præsentationem patronorum intra legitima tempora iniustificabilis remaneat ex eo, quod omnes dictæ præsentationes intra quadrimestre factæ leguntur, meritò Domini de bono iure Mazzoleni tantum constare iudicarunt vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Arianeñ Beneficij.

Veneris 10. *Martij* 1651.

ARGVMENTVM.

Vocatio consanguineorum ad beneficium de iure patronatus, cùm dicatur qualitas conformis dispositioni iuris, ac consona æquitati, quamuis per fundatorem non fuerit adiecta in limine fundationis, potest tamen per successorem imponi, & quando.

SVMMARIVM.

1 *In beneficio iurispatronatus habens qualitatem familiæ à Testatore requisitam præferri debet, licet habeat minores præsentantium voces.*

Amplia conclusionem procedere etiam si nullas voces haberet num. 2.

3 *Præsentari, non potest nec institui ad beneficium de iurepatronatus, destitutus qualitate familiæ à testatore requisita.*

4 *Qualitas in limine fundationis iurispatronatus non apposita apponi non potest ex interuallo.*

Patronus, qui tamen patronatum non instituit, non potest qualitatem à fundatore non requisitam, in iurepatronatus apponere, n. 4.

5 *Qualitas familiæ si postea iuripatronatui adiecta vel sapit successionem hæreditariam, vel illius repræsentat imaginem.*

Successio hæreditaria in iurepatronatus à sacris Canonibus improbatur n. 5. & 6. vbi vide.

6 *Iuspatronatus præsumitur hæreditarium.*

7 *Iuspatronatus hæreditarium, quando gentilitij naturam debeat assumere.*

8 *Rectorem habere ex vna potius familia, quàm ex aliena Ecclesiæ non interest.*

9 *Ordinarij consensus in efficiendo, quod iuspatronatus hæreditarium transeat in gentilitium ex temporis diuturnitate præsumitur.*

10 *Consanguinitatis vocatio facta, qui testatorem ad iuspatronatus restringitur ad habiles, neque extraneos excludit.*

11 *Vocatio consanguineorum ad iuspatronatus, dispositioni iuris non dicitur repugnare, sed illi, ac æquitati conformis, & sup. n. 10.*

12 *Patronatus immutatio de hæreditario in gentilitium restringat ne collationem Ordinarij, aut alterius.*

13 *Status beneficij ex quo non dicatur immutatus.*

DECISIO CXX.

Beneficium, de quo agitur ex Patronatu olim familiæ
Pellicanæ fuerat vsque ab anno 1537. titulo donationis delatum Gabrieli Cacabo, qui filijs hæredibus institutis, in testamento præcepit, vt ad illud in posterum de
sua familia progenitum assumerent præsentandum, quoties
ibidem idoneus existeret; ad cuius præcepti normam Patroni in successiuis postea vacationibus ex familia Testatoris
descendentem præsentarunt, donec per obitum Nicolai
subsecutum de an. 1648. maior pars Patronorum Franciscum Casaltam ex aliena familia progenitum Ordinario proposuit instituendum, minor verò Felicem Antooium de
eadem Testatoris familia descendentem, inter quos proinde
lite suborta dubitaui; cui decerni debeat Beneficium, &
1 Felici Antonio hodie DD. adiudicarunt. Quia † familiæ
qualitatem obtinet à Testatore requisitam, cuius virtute debet in Beneficij assecutione præferri, siue minores præsentantium voces ipse connumeret, vt notat Garz. *de benef. part. 7. cap. 15. num. 2. cum seqq.* Rocch. *de iur. patron. in verbo beneficium quæst. 16. num. 43.* Lambert. *eod. tract. lib. 2. part. 3. quæst. 4. art. 5. num. 1. & 1.* Rot. coram Buratt.
2 *decis. 680. num. 1.* siue nullas † etiam obtineret, vt respondit Rot. coram eod. Buratt. *decis. 55. num. 3. & decis. 559. num. 1. & decis. 97. num. 3. part. 3. recent. & in Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. coram Reuerendiss. Salamantino in 1. §. & in Barchinonen. beneficij 15. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Cerro.* Franciscus verò Aduersarius, licet
3 pluribus Patronorum vocibus præcellat, † est tamen destitutus qualitate familiæ per Testatorem præscripta, adeòque
præsentari non poterat, nec successiuè institui iuxta theoricam Abb. *in cap. cum in cunctis §. inferiora num. 10. cum seqq. de elect.* Bellon. iun. *cons. 56. num. 4.* Garz. *de benef. part. 7. cap. 15. num. 6.* Rot. coram Seraph. *decis. 1270. num. 1.* &
coram Reuerendiss. Vrgell. *decis. 8. num. 3. & decis. 25. pariter num. 3.* & alijs relatis auctoritatibus *in Fesulana beneficij 14. Martij 1650. in §. siquidem constat coram R. P. D. meo Corrado.*

Hinc obesse non poterit, quod prædicta conditio, vt præsentandus in posterum ex certa familia debuisset assumi,
adiecta non fuerit in limine fundationis, nec ideò apponi
4 potuerat † ex interuallo, præsertim a Gabriele, qui nec Patronatum instituerat iuxta *textum in cap. nos quidem ac :: stamentis, & in Clem. quia contingit de Relig. dom. vas, & per glos. in cap. cum dilectus in verbo constitutio a.. finem de consuetudine,* ibique DD. Rocch. *de iur. patron. in verbo pro eo num. 29.* Garz. *de benef. part. 11. cap. 5.* cum alijs adductis per Monet. *commut. vltim. voluntat. cap. 10. num. 351.*
Tum quia sapit successionem hæreditariam, † vel ipsius saltem 5
tem repræsentat imaginem à Sacris Canonibus reprobatam,
vt in cap. 1. de præb. & in cap. ad decorem de instit. & in cap. extirpandas de filijs Presb. cum alijs per Lambert. *de iur. patr. lib. 1. quæst. 9. principali num. 79. & 80. in 17. ampliatione.*

Quoniam hæreditariæ conditionis adiectio ex interuallo
reprobatur quidem in Patronatu gentilitio, tamquam Ec-
clesiæ præiudicialis, † non autem è conuerso, quoties Pa- 6
tronatus hæreditarium (prout regulariter esse præsumitur
Clem. plures de iur. patron. Lambert. *eod. tract. par. 2. lib. 1.
quæst. 2. num. 15.* Couar. *var. lib. 2. cap. 18. num. 6.* Rot. *de-
cis. 275. num. 4. part. 7. recent.*) Gentilitij naturam † cum 7
assensu Episcopi debuisset assumere, vt notat Molin. *de pri-
mog. lib. 1. quæst. 24. num. 30.* Rocch. *de iurepatron. in verb.
ipse, vel is num. 72.* Sanch. *in cons. moral. lib. 2. cap. 3. dubi-
tat. 91. & 92. num. 1.* Couar. *var. resolut. lib. 2. cap. 18.
num. 9. & 10.* & alijs auctoritatibus respondit Rot. distin-
guendo casum vtrumque *in decis. 267. num. 5. cum seqq.
part. 6. recentior. & in Fesulana Oratorij, seu Beneficij 5. De-
cembris 1646. in §. cum igitur circa finem coram R. P. D. meo
Bichio confirmata 14. Martij 1650. §. nec ideo dici potest, co-
ram R. P. D. meo Corrado.* Et ratio est, quia nullum hoc po-
steriori casu potest argui præiudicium Ecclesiæ, dum ipsius
nihil interest Rectorem ex vna potius, † quàm ex altera 8
familia obtinere, dummodo is habilitate præpolleat, vt no-
tat Archidiac. *in cap. vnico sub num. 2. de iurepatron. lib. 6.*
& alijs recensitis auctoritatibus, dixit Rot. *in add. Fesulana
Oratorij coram R. P. D. Corrado in §. potestas.* Et hic sanè
consensus Ordinarij in proposito casu non deficit; † benè 9
quippè præsumitur ex temporis cursu longæuo, ac obseruan-
tia subsecuta ab anno 1572. vt notat Lambert. *de iurepatron.
part. 2. lib. 1. quæst. 1. principali art. 8.* Viuian. *de iurepatron.
eod. tract. lib. 4. cap. 4. num. 5.* Rot. coram Mohedano *decis.
22. num. 3. de præb. & 598. num. 4. part. 1. diuers. & in Me-
diolanen. iurispatronatus 15. Maij 1615. coram bon. mem. Pi-
rouano.*

Neque prædicta consanguineorum prælatio iuris disposi-
tioni repugnat, si prout in proposito casu, † restringatur ad 10
habiles, nec cæteros extraneos absolutè excludat, vt decla-
rat idem Lambert. *de iur. patron. lib. 1. part. 1. quæst. 9. prin-
cip. sub num. 111.* Garz. *de benefic. ad d. part. 7. cap. 15.* Rot.
coram Seraphin. *decis. 774.* Sed æquitate potiùs non conso-
na reputatur, ac † iuris dispositioni conformis, iuxta *gloss.* 11
in cap. neminem in verb. sine possessionis septuagesima distinct.
Rocch. *de iur. patron. in verb. honorificum num. 46. in 18. quæst.*
Rot. coram Buratt. *decis. 316. num. 12. 647. num. 16. & 679.
num. 12.*

Non obstat, quod immutatio Patronatus hæreditarij in
Gentilitium, liberam Ordinarij, siue alterius collationem
restringat, eisque proindè præiudicialis existat, † tale enim 12
præiudicium tanquam ab extra, & accidentaliter contin-
gens, necque ipsum respiciens beneficium nullius ponderis
ad hunc effectum esse censetur, iuxta *gloss. vlt. in cap. quam-
uis de pactis lib. 6.* vbi inter cæteros Gemin. *num. 10.* Sarnen.
supra regul. de iur. quæs. non tollen. quæst. 3. Rot. coram Se-
raphin. *decis. 1411. num. 23.* & coram Reuerendiss. Vrgell.
decis. 117. num. 13.

Denique Patronatus Gentilitij obseruantiam non infrin-
git resignatio ex causa permutationis, subsecuta in fauorem
Leandri Grassi, qui ex Testatoris familia non descenderat,
† cùm per eam nec status Beneficij immutatus, nec eiusdem 13
causa dici possit alterata, vt respondit Rot. *decis. 360. n. 15.
part. 2. recentior. & in Papien. Archipresbyteratus 9. Apri-
lis 1601. coram recol. mem. Card. Pamphilio, & in Lucana
Iurispatronatus 29. Ianuarij 1644. in §. non obstat, coram Re-
uerendiss. Terracinen. & in Reatina Vicaria 28. Iunij 1647.
in §. collationes verò coram R. P. D. meo Cerro.*

Et ita vtraque, &c.

R.P.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Romana Fideicommissi de Mutis.

Veneris 10. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Dotis creditum solutum dicitur mediante venditione facta pro iuribus hæreditarijs maternis, quorum in locum bona vendita successiuè dicuntur quantumuis pretium fuerit in aliam causam erogatum.

SVMMARIVM.

1 *Solutionem dupliciter consequi creditor minime potest, & num. 2. vbi amplia.*

3 *Cessionario plus iuris, quàm cedenti competere non potest.*

4 *Venditio facta pro iuribus hæreditarijs naturæ creditum dotalem eiusdem dotis extinguit quamuis pretium fuerit in aliam causam conuersum.*

5 *Assertioni grauatorum super expensis hæreditarijs non statur, sed illæ aliunde probari debent.*

6 *Retentio concedi non potest ex causa detractionum, quæ mediantibus alienationibus redduntur illiquidæ.*

Fideicommissarijs non retardat immissionem prætensio detractionum, quæ minus liquidæ iudicantur, num. 6.

DECISIO CXXI.

PRæuijs quinque Decisionibus fuit lata sententia per R. P. D. meum Meltium, in qua pronunciatum fuit Octauium, & fratres de Mutis esse immittendos in possessionem medietatis sextæ partis Casalis Polidori excepta quinta parte d. sextæ partis assignata in dotem Lucretiæ, & quarta parte residui eiusdem sextæ partis pro dote Liuiæ, solutisque nonnullis pecuniarum quantitatibus occasione certarum detractionum in eadem sententia singillatim expressis: Verùm interposita hinc indè appellatione in parte, & partibus præiudicialibus, causaque mihi deuoluta, vtraque pars respectu detractionum tantùm eam reformandam esse contendebat, quia existentia, & purificatio fideicommissi, ac identitas Casalis controuersi amplius non impugnabantur.

Informantes enim pro fratribus de Mutis ad euitandum vlteriorem causæ progressum, cæteris omnibus acquiescentes, solum allegabant residuum dotis Philippæ Caffarellæ vxoris Cæsaris Muti scut. 2207. non esse integrè detrahendum ex sola portione Casalis delata ad Alexandrum, & ad ipsos deuoluta propter extinctionem eius lineæ masculinæ, sed pro medietate detrahendum esse ex altera portione Laurentij eiusdem Alexandri fratris à Flaminia, & collitigantibus, siue ab alijs ab eis causam habentibus retenta, ac in præsenti iudicio non comprehensa.

Cui quidem petitioni Domini annuerunt, quia cum dicti Laurentius, & Alexander fratres creditores dictæ dotis pro virili, adepti fuerint possessionem dictæ sextæ partis dicti Casalis, illiusque medietatem quilibet expressè receperit pro satisfactione medietatis dotis sibi debitæ, nulla æquitatis ratio patitur, quod præfatæ mulieres vti hæredes Alexandri possint hodie petere integram dotem super sola portione Casalis eidem Alexandro obtenta, cùm ex persona ipsius eis non competat actio nisi pro illius medietate, ex quo altera medietas spectabat ad Laurentium, qui de ea plenè satisfactus fuit ex altera portione eiusdem Casalis sibi obuenta, & ab ijsdem mulieribus, vt supra retenta, cuius propterea

1 nouam solutionem prætendere non possunt, † ne illam bis consequantur, *contra textum in l. bona, ff. de regul. iur.*

Nec refragatur responsio præcedentium decisionum, quod scilicet altera medietas dictæ dotis spectaret ad Alexandrum iure proprio, altera verò iure ei cesso ab eodem Laurentio.

Quia subsisteret si dicti Fratres de Mutis peterent immissionem super integra sexta parte dicti Casalis, & sic super vtraque portione ad Alexandrum, & Laurentium spectante; Verùm, quia petunt tantummodo portionem Alexandri, altera verò Laurentij ab ipsis mulieribus, seu ab eis causam habentibus retinetur; Vtique sicut ipse Laurentius si viueret retinendo suam partem Casalis, nil aliud occasione

2 dictæ dotis prætendere potuisset, † ex quo de ea iam fuerat satisfactus per assecutionem dictæ suæ partis, *gloss. in l. 1. verb. competente, vers. nam pro ea parte, C. de hæred. action.* Ita etiam ex iuribus ab eo cessis dictæ mulieres pari modo nihil amplius prætendere possunt, cùm cessionario plus iuris non competat, † quàm cedenti competeret, *l. nemo plus, ff. de* 3 *regul. iur. & l. emptor,* vbi Bald. *C. de hæred. action.* Rota *in recent. decis. 117. num. 12. part. 8.* Tunc enim dicti fratres alteram medietatem ad Laurentium spectantem soluere tenentur, quando immissionem peterent etiam super portione ad illum delata, & (cui dictum est) à præfatis mulieribus retenta.

Informantes verò pro Flaminia, & collitigantibus vltra detractiones in dicta sententia expressas plura alia prætendebant, & primò detrahendam esse summam scut. 250. ex pretio scut. 1100. Domus hæreditariæ fideicommittentis venditæ Fuluiæ Taschæ, quod fuit illis imputatum in causam dictæ dotis Philippæ, ex quo præfata scuta 250. asseruntur erogata per dictum Alexandrum, & Laurentium in extinctionem eiusdem Census paterni.

Secundò scuta 175. quæ impendisse supponitur Alexandrum pro monacandis Sororibus.

Tertiò, Dotem Cherubinæ vxoris Valeriani fideicommittentis florenorum 2000. vnà cum alijs florenis 1383. pro acconcio, & lucro dotali.

Quartò, Residuum dotis Remigiæ ducat. 500. ac residuum dotis, & acconcij Mutiæ illius filiarum aliorum ducat. 500.

Quintò, Ducatos aureos 700. vnà cum fructibus persolutos à Cæsare, & Britio de anno 1533. in extinctionem cuiusdam Societatis officij contractæ per eumdem Valerianum.

Sextò, Denique impensam funeris, & legatorum piorum ab ipso relictorum, quæ insimul ascendere possunt ad alia scuta centum.

Verùm omnibus perpensis Domini existimarunt nulla ex præfatis deberi: Prima siquidem prætensio detractionis dictorum scutorum 250. sufficienter sublata visa fuit in vltima decisione R. P. D. mei Meltij *sub §. in diminutionem tamen*, ea ratione, quia cùm supradicta Domus apprehensa, & vendita fuerit à dictis Alexandro, & Laurentio pro iure, ac titulo hæreditatis maternæ eo ipso proportionabiliter cessit in extinctionem crediti dotalis eiusdem hæreditatis, † licet ipsi 4 totam, vel partem erogassent in causam æris alieni à patre contracti, *§. 1. instit. quib. mod. oblig. toll. l. soluendo, ff. de negot. gest. l. solutionem, ff. de solution. l. tale pactum, §. post diuisionem,* ibique Castr. *ff. si cert. petat.* Esto, quod pro summa sic erogata effecti fuissent creditores paternæ hæreditatis.

Scuta 175. secundo loco prætensa nullo pacto impensa probantur pro collocandis dictis sororibus in Monasterium, & ideò non veniunt detrahenda, † cùm ad istum effectum non 5 stetur simplici assertioni grauatorum, sed alijs iustificationibus, & quidem concludentibus verificari debeat pecunias prætensas in dictam causam versas fuisse, *vt respondetur in d. decisione §. detractioni scut. 300.*

Cætera verò omnia alia præter quod nec minùs concludenter iustificantur, vnica responsione penitus eliduntur, vel saltem dubia, & illiquida omninò redduntur ex pluribus alienationibus, & detractionibus bonorum Valeriani per dictos Cæsarem, & Britium eius filios, ac præfatos Alexandrum, & Laurentium nepotes respectiuè factis tam de bonis stabilibus, & signanter de quadam Vinea vendita pretio scut. 1700. quàm de mobilibus, & semouentibus ad eos delatis, de quibus nulla sufficiens ratio ex hactenus deductis reddita fuit, † itaut proindè, nec pro illis dictis Mulieribus concedi possit retentio, nec fideicommissarijs actoribus impediri immissio, vt respondit Rota *decis. 77. num. 4. & per totam part. 5. recent. & alijs pluribus allegatis in Romana fideicommissi de Capiteferreo 10. Martij 1645. coram Reu. P. D. meo Corrado, §. final.*

Fuit itaque resolutum sententiam Rotalem esse confirmandam præterquam in detractione medietatis residui dotis Philippæ, cuius respectu reformandam esse Domini responderunt.

Vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Arianen. Beneficij.

Veneris 10. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus hæreditarium, quod potest in gentilitium transire an admittat conditiones sapientes qualitates hæreditarias, quando eæ præsertim non in limine illius fuerunt appositæ, & ab eo qui nec patronatum instituit.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus habens qualitatem familiæ à Testatore requisitam præferri debet etiam si minores præsentantium voces connumeret, Amplia, vt num. seq.*

3 *Beneficium conferri non potest carenti qualitate familiæ à Testatore requisita, etiam si à pluribus patronis præsentationem obtinuerit.*

4 *Conditio non apposita in limine fundationis iuris patronatus non debet attendi, amplia, vt ibidem.*

5 *Conditio sapiens qualitatem hæreditariam a iurepatronatus reijcitur, & quando num. seqq.*

6 *Iuspatronatus præsumitur hæreditarium.*

7 *Iuspatronatus hæreditarium, quando gentilitij naturam assumat, & num. seq.*

9 *Ecclesia nihil interest habere Rectorem potius ex vna, quam ex alia familia.*

10 *Ordinarij consensus in Iurispatronatus materia ex tempore, & obseruantia præsumitur, & quando.*

11 *Consanguineorum Prælatio in Iurepatronatus Canonibus non repugnat dummodo restringatur ad habiles, & num. 12.*

13 *Præiudicium accidentale, & ab extra, nec præiudiciale beneficijs attenditur.*

14 *Resignatio ex causa permutationis non tollit patronatus gentilitij obseruantiam.*

DECISIO CXXII.

BEneficium de quo agitur ex Patronatu olim familiæ Pelicanæ fuerat vsque ab anno 1573. titulo donationis delatum Gabrieli Cacabo, qui filijs hæredibus institutis, in Testamento præcepit, vt ad illud in posterum de sua familia progenitum assumerent præsentandum, quoties ibidem idoneus existeret; ad cuius præcepti normam Patroni in successiuis postea vacationibus ex familia Testatoris descendentem præsentatur, donec per obitum Nicolai subsecutum de anno 1648. maior pars Patronorum Franciscum Casaltam ea aliena familia progenitum Ordinario proposuit instituendum, minor verò Fælicem Antonium de eadem Testatoris familia descendentem, inter quos proindè lite suborta dubitatum; cui decerni debeat Beneficium, & Fælici Antonio hodie DD. adiudicarunt. Quia
1 familiæ qualitatem obtinet à Testatore requisitam, † cuius virtute debet in Beneficij assecutione præferri, siue minores præsentantium voces ipse connumeret, vt notat Garz. *de benefic. part. 7. cap. 15. num. 2. cum seqq.* Rocch. *de iurepatron. in verb. Beneficium quæst. 16. num. 43.* Lambert. *eod. tract. lib. 2. part. 3. quæst. 4. art. 5. num. 1. & 2.* Rot. co-
2 ram Buratt. *decis. 680. num. 1.* siue nullas † etiam obtineret, vt respondit Rot. coram eod. Buratt. *decis. 55. num. 3. & 559. num. 1. & decis. 97. num. 3. part. 3. recent. & in Tarraconen. Beneficij 10. Ianuarij 1639. coram Reuerendissimo Salamantino in §. 1. & in Barchinonen. Beneficij 15. Ianuarij 1644. coram Reuerendiss. P. D. meo Cerro.* Franciscus verò Aduersarius, licet pluribus Patronorum vocibus præcellat, est tamen destitutus qualitate familiæ per Testa-
3 torem præscripta, † adeòque præsentari non poterat, nec successiuè institui, iuxta theoricam Abb. *in cap. cum in cunctis, §. inferiora num. 10. cum seqq. de elect.* Bellon. iun. *consil. 56. num. 4.* Garz. *de benef. part. 7. cap. 15. num. 6.* Rot. coram Seraph. *decis. 1270. num. 1.* & coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis. 8. num. 3. & decis. 25. pariter num. 3.* & alijs relatis auctoritatibus *in Fesulana beneficij 14. Martij 1650. in §. si quidem constat coram R. P. D. meo Corrado.*

Hinc obesse non poterit, quod prædicta conditio, vt præsentandus in posterum ex certa familia debuisset assumi,
4 adiecta non fuerit in limine fundationis, † nec ideò apponi potuerit ex interuallo, præsertim à Gabriele, qui nec Patronatum instituerat, iuxta *textum in cap. nos quidem de testamentis, & in Clement. quia contingit de Relig. domibus, & per gloss. in cap. cum dilectus in verb. constitutio ad finem de consuetudine* ibique DD. Rocch. *de iurepatron. in verbo pro eo num. 29.* Garz. *de benefic. part. 11. cap. 5.* cum alijs adductis per Monet. *commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 351.* Tum quia sapit successionem hæreditariam, † vel ipsius saltem repræ- 5
sentat Imaginem à sacris Canonibus reprobatam, *vt in cap. 1. de præb. & in cap. ad decorem de instit. & in cap. extirpandas filijs Presb.* cum alijs per Lambert. *de iurepatron. lib. 1. quæst. 9. principali num. 79. & 80. in 17. Ampliatione.*

Quoniam hæreditariæ conditionis adiectio ex interuallo reprobatur quidem in Patronatu gentilitio, tamquam Ecclesiæ præiudicialis, non autem è conuerso, quoties Patronatus hæreditarium † (prout regulariter esse præsumitur, 6
Clem. plures de iurepatron. Lambert. *eod. tract. par. 2. lib. 1. quæst. 2. num. 15.* Couarr. *var. lib. 2. cap. 18. num. 6.* Rot. *decis. 275. num. 4. part. 7. recent.*) Gentilitij naturam † cum 7
assensu Episcopi debuisset assumere, vt notat Molin. *de primog. lib. 1. quæst. 24. num. 30.* Rocch. *de iurepatron. in verb. ipse, vel is num. 72.* Sanch. *in consil. moral. lib. 2. cap. 3. dubitat. 91. & 92. num. 1.* Couarr. *var. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 9. & 10.* & alijs auctoritatibus respondit Rot. † distin- 8
guendo casum vtrumque *in decis. 267. num. 5. cum seqq. p. 6. recent. & in Fesulana Oratorij, seu Beneficij 5. Decembris 1646. in §. cum igitur circa finem coram R. P. D. meo Bichio, confirmata 14. Martij 1650. §. nec ideo dici potest, coram R. P. D. meo Corrado.* Et ratio est, quia nullum hoc posteriori casu potest argui præiudicium Ecclesiæ, † dum ipsius nihil 9
interest Rectorem ex vna potius, quàm ex altera familia obtinere, dummodo is habilitate præpolleat, vt notat Archidiacon. *in cap. vnico sub num. 2. de iurepatron. lib. 6.* & alijs recensitis auctoritatibus dixit Rot. in Add. *Fesulana Oratorij coram R. P. D. Corrado in §. potestas.* Et hic sanè consensus Ordinarij in proposito casu non deficit; † benè quippè 10
præsumitur ex temporis cursu longæuo, ac obseruantia subsecuta ab anno 1572. vt notat Lambert. *de iurepatron. part. 2. lib. 1. quæst. 1. principali art. 8.* Viuian. *de iurepatron. eod. tract. lib. 4. cap. 4. num. 5.* Rot. coram Mohedano *decis. 22. num. 3 de præben. & 598. num. 4. part. 1. diuers. & in Mediolanen. iurispatronatus 15. Martij 1615. coram bon. mem. Pirouano.*

Neque prædicta consanguineorum prælatio iuris dispositioni repugnat, si prout in proposito † casu, restringatur ad 11
habiles, nec cæteros extraneos absolutè excludat, vt declarat idem Lambert. *de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæst. 9. princip. sub n. 111.* Garz. *de benefic. ad dict. part. 7. cap. 15.* Rot. coram Seraph. *decis. 774.* Sed æquitate potius tunc consona reputatur, ac † iuris dispositioni conformis, iuxta *gloss. in* 12
cap. nemonem in verb. siue possessionis septuagesima distinct. Rocch. *de iurepatron. in verb. honorificum num. 46. in 18. quæst.* Rot. coram Buratt. *decis. 316. num. 12. 647. num. 16. & 679. num. 12.*

Non obstat, quod immutatio Patronatus hæreditarij in Gentilitium, liberam Ordinarij, siue alterius collationem restringat, eisque proindè præiudicialis existat, † tale enim 13
præiudicium tanquam ab extra, & accidentaliter contingens, neque ipsum respiciens beneficium nullius ponderis ad hunc effectum esse censetur, iuxta *gloss. vlt. in cap. quamuis de pactis lib. 6.* vbi inter cæteros Gemin. *num. 10.* Sarnen. *supra regul. de ver. quæs. non tollen. quæst. 3.* Rot. coram Seraphin. *decis. 1411. num. 23.* & coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis. 117. num. 13.*

Denique Patronatus Gentilitij obseruantiam non infringit resignatio ex causa permutationis, subsecuta in fauorem Leandri Grassi, qui ex Testatoris familia non descenderat, cùm † per eam nec status Beneficij immutatus, nec eiusdem 14
causa dici possit alterata, vt respondit Rot. *decis. 360. n. 15. part. 2. recent. & in Papien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1610. coram recol. mem. Card. Pamphilio, & in Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij 1644. in §. non obstat, coram Reuerendiss. Terracinen. & in Reatina Vicariæ 28. Iunij 1647. in §. collationes vero, coram R. P. D. meo Cerro.*

Et ita vera, &c.

R.P.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononieñ Dotis.

Veneris 10. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa solutionem vsurarum dotalium, scilicet quando, & quibus concurrentibus veniant omnino soluendæ, & quando non. Ex attentatis in vna causa nullatenus illa sunt referenda ad causam diuersam ab illa.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum, est probatio probata, & veritas apparens.*
2 *Dotis vsura, quando debeantur.*
3 *Vsura dotis ad quam summam ascendant secundum statutum Bononiense.*
4 *à Soluendis vsuris dotalibus, quando quis non possit se excusare.*
5 *Mora ex quibus videatur exclusa.*
6 *Per Interpellationem, quis constituitur in mora.*
7 *Dies interpellat pro homine, & ex hoc constituitur in mora debitor.*
8 *Dies solutionis magis constituit in mora debitorem, quam ipsa interpellatio.*
9 *Dies quando est adiecta solutioni, & debitor est interpellatus, tunc dupliciter dicitur constitutus in mora.*
10 *Vsurarum cursus, vt impediatur quid requiratur, & num. 11.*
12 *à Declaratione, quando quis recessit, ea amplius non attenditur.*
13 *Oblatio verbalis non iuuat ad impediendum cursum vsurarum iam inceptus currere.*
14 *Oblatio verbalis, quando impediat cursum vsurarum.*
15 *Dotis vsura, quando nullo modo debeantur, & num. 16. & 17.*
18 *Decis. in Romana Pecuniaria 1. Iulij 1594. coram Penia declaratur.*
19 *Decis. Seraph. 1477. quo casu procedat, & n. 20.*
21 *Apparatus nuptialis taxatio quo ad quantitatem arbitrio Iudicis remittitur.*
22 *Causa, si pendeat in Rota, & alibi feratur sententia, est attentata.*
23 *Sed hoc non procedit, quando diuersa.*
24 *Ex Attentatis in vna causa, illa non protrahuntur ad causam diuersam.*
25 *Protestatio debet repeti in quolibet actu, & n. 26.*

DECISIO CXXIII.

OCcasione nuptiarum quas D. Commendatarius Sauignanus cum D. Comitissa Lignana contraxerat, D. Marchio de Lignanis huius frater germanus vnà cum Vincentio patruo libras duo, ac triginta mille in dotalibus tabulis promiserat certis statutis temporibus distributas; Ad harum autem computum cesserat actiones exigendi fructus annuos librarum septemdecim millium, quæ contra D. Lutium Maluetium in summa maiori librarum triginta millium sibi competebant; Ac in eodem denique Instrumento dotali nuptiarum spoponderat apparatum suo, patruique arbitrio taxandum; Cùm verò de anno 1642. ac sequenti cessisset dies solutionis librarum quatuor mille, nec satis suæ fecisset obligationi idem Marchio, de sequenti verò an. 1644. interpellatus ad traditionem Instrumentorum, ac iurium creditum cessum contra Maluetium iustificantium, eadem recusasset exhibere, nec apparatum pariter nuptialem ad formam suæ obligationis vnquam consignasset, condemnatus proinde fuit in sententia A. C. ad libras quatuor mille exbursandas cum vsuris librarum septem pro singulis centenarijs iuxta Bonon. statutum post commissam moram inde decursis; Ad vsuras præterea librarum 17. mil. à die 26. Martij 1644. in libris sex pro singulis centenarijs (vt tenebatur ipse Maluetius debitor cessus, exigendas, & ad libras denique mille) ac ducentas arbitratas a Iudice pro apparatu nuptiali promisso coniugibus non autem tributo: super cuius confirmatione sententiæ hodie dubio per me proposito DD. primum, ac vltimum eiusdem caput tanquam iustitiæ innixum fore confirman. secundùm verò dispositioni iuris responderunt non esse conforme, adeòque infirmandùm.

Siquidem solutio librarum quatuor mille in prima senten-
tiæ parte decreta robur assumit ex publico promissæ dotis
Instrumento probatæ † probationis, ac apparentis speciem 1
veritatis præseferente secundum Bart. *in l. prima in princip.*
ff. de oper. nou. nunciat. Bald. *in l. quoties in fine, C. de iud.*
Dec. *cons. 36. num. 2.* cum alijs per Tiraquell. *de retract. li-*
gnag. §. 2. gloss. prima n. 2. Rota coram Gregor. *decis. 157. n. 13.*
& 196. num. 1. Interusuriorum verò damnatio ibidem
successiuè taxata, tum a iuris dispositione sustinetur
decernentis vsuras ex dote promissa, non tamen † per- 2
soluta pro tempore, quo matrimonij onera ipse sub-
stinuit, & debitor dotis moram incurrit, de qua *in l.*
dotis fructus, ff. de iur. dot. & in l. pro oneribus, C. eod. titul.
& in cap. salubriter de vsuris, vbi communiter DD. *caterisque adductis in vna Romana Saluiani 14. Decembris 1644. in §.*
& respectu primi temporis, coram R. P. D. meo Verospio: Tum
etiam ex peculiari statuto Ciuitatis Bonon. ad libras septem
pro singulis centenarijs vsuras † tunc taxante sub rubrica 3
de success. liber. patr. vel matr. morient. ab intestat. cuius
dispositioni semper Sacrum hoc Tribunal deferre consue-
uit, prout *in vna Bononien. Dotis 26. Martij 1645. coram Re-*
uerendiss. D. meo Decano, & in alia Bononien. Dotis 16. No-
uembris 1647. coram R. P. D. meo Bichio, & antea in Bono-
nien. Fructuum 4. Martij 1630. coram Reuerendiss. Terra-
cinen.

Neque ab vsuris prædictis idem Marchio poterit se tueri
siue exhabita declaratione Commendatarij die 24. Nouem-
bris 1644. recipiendi † ratas dotis tunc decursas solummo- 4
do in causam per Rotam declarandam citra vllam præce-
dentis Instrumenti dotalis approbationem, ac si maioris
summæ petitionem illa contineat, ac conditionem peni-
tus improbatam; siue ex successiua ipsius oblatione edita
die 14. Decembris anni 1646. tradendi easdem pecunias
tunc vsque decursas ad formam Instrumenti dotalis, quasi
ex his mora videatur † exclusa, vt pluribus auctoritatibus 5
comprobanit Rota *in Anconitana Dotis prima Iulij 1643. co-*
ram R. P. D. meo Cerro in primo, ac seq. §.

Quoniam ante Commendatarij declarationem in mo-
ram iam inciderat idem Marchio tum per † interpellatio- 6
nem de antecedenti mense Martij eiusdem anni simpliciter
contra ipsum exequutam ad text. *in leg. penultima, ff. quando*
dies legati cedat, & l. quod te, ff. de reb. credit. notat Bartol.
in l. qui Romæ, §. seia num. 4. ff. de verbor. obligat. & in leg. Ti-
tia, §. vsuras num. 3. ff. de legat. 2. DD. *in l. vinum, ff. de reb.*
credit. vbi Rubeus *num. 5.* Dec. *num. 13.* Purpuratus *num. 42.*
tum etiam ex lapsu diei solutioni dotis adiectæ, † quæ inter- 7
pellationis vices pariter explet ad constituendum in mora
debitorem, *l. pecunia, §. vsurarum, ff. de vsur. l. magnam,*
C. de contrahend. stipulat. vbi gloss. *notat. in verb. admonuit,*
& in l. 2. in verb. cautum, C. de iur. emphyt. cum alijs per Mo-
lin. *de contract. tractat. 2. disp. 299. num. 3.* Quinimò † effi- 8
cacior ad hunc effectum reputatur altera ab expresso homi-
nis facto resultante secundum Bald. *in adduct. leg. vinum n. 12.*
ff. de reb. credit. Iason. *in l. si ex legati causa num. 12. ff. de ver-*
bor. obligat. Gabr. *conclus. 9. num. 2. de solut.* Dum itaque de-
bitor in duplicem moram † iam inciderat ex subsequenti 9
propterea declaratione creditoris vsuras euitare non pote-
rat, nec sub prætextu petitionis excessiuæ quando realis de-
bitæ quantitatis oblatio, vt ad impediendum † vsurarum 10
cursum requirebatur, per eumdem facta non fuit, vt tra-
dit Lofred. *cons. 23. col. vltim.* Aymon. *cons. 85. num. 9.* Imol.
in l. prætor, §. si quis paratus, ff. de oper. nou. nunciat. Alexan. *in*
l. si mora num. 4. in tertia fallentia, ff. solut. matrim. Gabr. *de*
expens. conclus. 2. num. 9. Vrsil. ad Afflict. *decis. 205. num. 4.*
Rota *Bononien. diuers. 8. num. 70.* Castill. *decis. 188. num. 17.*
neque eius respectu conditionis sub qua concepta fuerat de-
claratio, cùm illa in hoc Tribunali non reprobetur, sed ad-
mittatur, quoties † super pinguiori dotis consecutione ex 11
testamento anito lis adhuc prout in proposito casu, pen-
debat indecisa, vt de stylo attestatur Rota *decis. 280. num. 6.*
part. 6. recentior. & in decis. 985. num. 3. part. 3. lib. 3. diuer-
sor. & latè probat Carocc. *de oblat. quæst. 1. num. 7.* Eò-
que minus declaratio prædicta poterit suffragari, dum Com-
mendator ab ea quoque recesserat † mediante libello, ac 12
iudiciali petitione pro implemento, ac exequutione
contentorum in Instrumento dotali de mense Nouem-

bris 1646. producta; neque etiam oblatio Marchionis solummodo verbalis, ac proinde inefficax in casu proposito,
12 quo vsurarum cursus iam † inceperat, vt notat Alex. *cons.* 40. *n.* 11. *lib.* 4. *Modern. Roman. disceptat. forens. cap.* 241. *n.* 40. Rota *decis.* 431. *n.* 2. *in fin. p.* 3. *recent.* & coram Greg. *decis.* 559. *n.* 7. *& in Bononien. Prædij* 27. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Cerro.* Nec vlla præcesserat vera recusatio Credi-
14 toris recipiendi, scilicet † ratas dotis tunc vsque decursas in quibus terminis oblationem solummodo verbalem admisit Rota *in Anconitana Dotis coram R. P. D. meo Cerro* in contrarium superius deducta.

Reliqua verò vsurarum exactio respectu librarum septemdecim millium in secunda sententiæ parte firmata DD. visa
15 fuit omnino indebita, † quia in Instrumento dotali, cessionis contra Maluetium comprehensiuo indicata fuerat substantia, ac dies alterius Instrumenti per eumdemmet Notarium quoque rogati, ac cessionis veritatem præse ferentis (vt benè comprobat Instrumentum ab eodem Marchione postea productum 19. Iunij 1648.) neque ad aliud ipse
16 tenebatur, neque poterat † successiuè compelli, postquam creditor cessus debitum non negauerat *iuxt. text. in l. titius hæres* 50. *ff. de act. empt. vbi post gloss. in verb.* & fines ostendere, notat Bart. *in l. quæsitum*, §. *Papien. ff. de fund. instructio Cenc. de cens. quæst.* 72. *num.* 23. propè finem, Rota coram Seraphin. *decis.* 1477. *num.* 8. coram bon. mem. Coccino *decis.* 60. *in fine*. Præsertim quod interesse ex Instrumento non tradito Commendatario contingens in
17 † annuorum fructuum exactione consistit, quos in libris sex pro singulis cententarijs tenebatur exbursare Maluetius iuxta Instrumentum exhibitum Summario num. 4. ac editum 4. Iunij 1620. vsque modo pro conuento tempore debitos consequi poterit mediantibus Instrumentis ab eodemmet Marchione postea productis.

Neque videtur in contrarium vrgere decisio *in Romana*
18 *pecuniaria* 4. *Iulij* 1594. *coram bon. me.* † *Penia inter impressas part.* 4. *diuers.* 14. realem crediti cessi exhibitionem requirens, nudamque ipsius Instrumenti indicationem reijciens tanquam insufficientem; In ea enim decisione agebatur de credito, cuius originale Instrumentum in longinquis, ac remotissimis partibus stipulatum de facili extrahi non po-
19 terat à creditore, vt declarauit Rota *in adducta* † *decis.* 1477. coram Seraphin. *num.* 8. *&* 10. contrarium in suo casu concludens, quo Instrumentum à debitore iudicatum facillimè prout in proposito casu poterat obtineri, & ita distin-
20 guendo casum vtrumque declarat, † & ambas decisiones conciliat *Cenc. de censib. quæst.* 72. *num.* 24.

Solutionem denique librarum mille, ac ducentarum in tertia sententiæ parte sancitam tanquam iuri consonam DD. approbarunt, cum enim Marchio vestit, atque mobilium traditionem pro nuptiali apparatu coniugibus promissam hucusque distulerit; neque ipsarum valor per obitum Vincentij patrui, cuius arbitrio fuerat remissa taxatio, amplius liquidari possit: Iure meritò in ea fuit quan-
21 titate taxatus à Iudice, cuius arbitrium ex peculiari † dotis priuilegio alterius vice admittitur *ad text. in l. cum ea*, *C. de dot. promiss. ibique post gloss.* notant communiter DD. *in l. cum post*, §. *gener. ff. de iur. dot. gloss. in l. vltima in verb. pro nihilo*, *C. de contrahend. empt.* Bald. *ibidem num.* 12. *in fine*, *& in l. vltim. num.* 10. *Cod. de sententijs quæ sine certa quantitate proferuntur*, *Roman. in l. si quis arbitratu num.* 13. *ff. de verb. oblig.*

Neque subsistere visa fuit exceptio nullitatis contra sententiam de partibus, ac alteram Vrbis obiecta, quod coram
22 alijs Iudicibus lite in hoc † Sacro Tribunali pendente, & post inhibitionem ibidem expeditam editæ, fuerint attentatæ; cùm iudicium esset vtrobique diuersum propter diuersitatem
23 actionis, quæ in vtroque † Tribunali deducta fuerat, vt notat Lancellott. *de attentat. appellatione pendente cap.* 12. *limitat.* 2. *n.* 10. *Modern. Roman. disceptat. forens. cap.* 914. *n.* 31. Rota coram Caualer. *dec.* 623. *n.* 2. *& in decis.* 200. *n.* 3. post Modern. *de obligat. Cameral.* Ea enim quæ mota fuerat in partibus, ac Tribunali A. Cam. prosecuta ex propria ipsius Marchionis obligatione procedebat Instrumenta
24 † dotalis occasione contracta, altera verò pendens in hoc Tribunali ex testamento Alexandri aui paterni suæ vxoris originem trahit, adeòque hæc seu inhibitio, sententias ali-
25 bi † reportatas vitio attentatorum non reddit obnoxias *ad text. in cap. super eo il primo de appellation.* & probat Lancellott. *de attent. part.* 2. *cap.* 12. *limit.* 2. *num.* 13. Rota coram Gregor. *decis.* 245. *n.* 1. & coram Buratt. *decis.* 644. *num.* 5. & notant vtrobique Adden. *& in decis.* 500. *n.* 6. *&* 10. *part.* 1. *recentiorum*; accedente præsertim vtrobique consensu Marchionis, non repetita † protestatione nullitatis, 26
qui attentata exaduersò prætensa penitus excludit, ac impedit eorumdem reuocationem, vt pluribus comprobat Lancellott. *de attentat. part.* 2. *cap.* 14. *num.* 1. cum sequentibus, & dixit Rota coram Crescentio *decis.* 2. *vt lit. pendent.*

Et ita primum, ac vltimum caput sententiæ A. Cam. alteri sententiæ de partibus consonum confirmandum, & infirmandum autem esse secundum vsuras librarum septemdecim millium attribuentes ob Instrumenta crediti cessi non tradita tamen exaduersò petita DD. responderunt vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Valentina Rectoriæ.

Veneris 17. *Martij* 1651.

ARGVMENTVM.

Literæ Apostolicæ subrogationis gratiosæ cum expressa conditione habeant negatiuam ex ipsa Regula Cancellariæ de subrogandis desumptam: dummodo intrusus non sis, ideòque operatur, vt gratia non suffragetur constito de intrusione, & plura deducuntur, quando quis dicatur intrusus, & maximè ad prædictum effectum, & loculentissimè, ac magistrali modo declaratur ista materia.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ subrogationis gratiosæ, quam exceptionem habeant in ventre.*
2 *Subrogatio gratiosa, non suffragatur constito de intrusione.*
3 *Conditionis negatiuæ natura est implicare contrariam voluntatem concedentis in casu contrario.*
4 *Papa non censetur remittere intrusionem, nisi ea sit expressè narrata.*
5 *Exceptio, quæ dicitur ex ventre litterarum Apostolicarum admittitur ad eas retardandas quoad executionem.*
6 *Possessio capta ante expeditionem literarum Apostolicarum, intrusa dicitur, & num.* 7.
8 *Possessio beneficij dicitur intrusa, si lite pendente fuerit capta.*
9 *Regula de subrogandis, comprehendit omnem intrusionis speciem.*
10 *Regula Cancellar. de subrogandis, tantum comprehendit veram intrusionis speciem.*
11 *Intrusio vera, & propria, qualis dicatur.*
12 *Possessionem beneficij capiens de manu executoris vigore litterarum Apostolicarum, non dicitur propriè intrusus, & n.* 13.
14 *Constitutio Apostolica, quando est pœnalis, non admittit omnes species intrusionis, sed curæ realis, & num.* 14. *&* 15.
16 *Possessio beneficij lite pendente capta à subrogato in ius & possessionem defuncti non dicitur intrusiua, & num.* 17.
18 *Possessio improba, & attentata non attenditur, & num.* 19.
20 *Possessio improba, non habetur pro possessione, & num.* 21.
22 *Possessio beneficij capta ab executore literarum Apostolicarum non potest dici violenta.*
23 *Sarnens. in Regul. Cancellar. de subrogand. quæst.* 4. *in fin. declaratur.*
24 *Gigas de intrus. num.* 79. *in quibus terminis loquatur.*
25 *Possessio capta beneficij à subrogato gratiosè, licet possit dici attentata non tamen dicitur intrusa.*
36 *Intrusio beneficij, vt euitetur, titulus Apostolicus debet esse validus.*
27 *In Beneficialibus, qualibet minima subreptio, vitiat totam gratiam.*
28 *Gratiæ plures signari possunt sub eadem data.*
29 *Gratia prima, quando est defectiua, vel obreptitia, potest pro illius sanatione signari alia, sub eadem data.*

30 Li-

20 Littera Apostolica, quando non possint dici expedita in vim supplicationis subreptitia.
31 pro Actus validitate in dubio stat præsumptio.
32 Beneficij intrusio, vt euitetur ex nullitate tituli resultans, quid sufficiat.
33 Titulus beneficij coloratus satis potest dici, si sit obtentus auctoritate Apostolica sine mendacio.
34 Titulus nullus, quando suffragetur.
35 Titulus habitus ab non habente potestate illum tradere, non est considerabilis, nec est coloratus.
36 Regula de subrogand. quam intrusionem requirat.
37 Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.
38 Pœnam, qui meretur, consequi non debet gratiam.
39 Absolutio à censuris, ob recursum ad Iudices laicos, non potest ante sententiam ad illos iterum accedat.
40 Dispensatio super incestu non vnat, si ante eius consummationem matrimonij nouus incestus, committatur.
41 Recursus ad Iudices laicos prohibent sacri Canones.
42 Incestus quouis tempore commissus prohibent sacri Canones.
43 ad Iudices laicos quoties recurritur toties quis incurrit in excommunicationem.
Venia, quis minus est dignus, qui post crimen, dum habuit veniam, & iterum dabitur in idem crimen.
44 Regula Cancellar. de subrogandis an in verbis excludat futuram intrusionem.
45 Gratia iustificanda est, de tempore data.
46 Sicque non attenditur, quid acciderit medio tempore inter supplicationem signatam, & expeditionem litterarum Apostolicarum.
47 Subrogationis gratiosa effectus incipit à die data; & semper viget in persona subrogati, & n.48.
49 Subrogatio gratiosa, ante expeditionem litterarum Apostolicarum adest solùm in potentia.
Subrogatio gratiosa, litteris non expeditis nihil tribuit, num.50.
50 Gratia Apostolica, si plures habeantur sub eadem data, censentur petita, & concessa eodem tempore.
52 in Gratia Apostolica, si nemini an sit attendenda data, tempus expeditionis litterarum Apostolicarum.
53 in Beneficiorum prouisionibus clausula subrogationis, semper solent apponi in supplicatione gratia principalis, & hoc de style, num.54.
55 Littera Apostolica in subrogationibus gratiosis, vt possint expediri, quid requiratur.
56 Decis. Put.45.lib.1. in correctis est correctoria alterius decisionis.
57 Possessio beneficij capi non potest litteris non expeditis, & quid sit de iure communi.
58 Facultas, seu potentia agendi est quid diuersum ab ipso actu.
59 Gratia subrogationis gratiosa, quando dicatur perfecta.
60 Permissio, & facultas in subrogationibus gratiosis habent vim actualis dispositionis, & gratia.
61 Expeditio litterarum Apostolicarum in subrogationibus gratiosis, solùm respicit perfectionem exequutiuam, & num.62.
63 Supplicatio in subrogatione gratiosa, consideratur, tamquam principium actus.
64 Littera subrogationis gratia an sint valida, si sint expedita super supplicatione subreptitia.
65 Subreptionis exceptio an sit valida ad impediendam subrogationem gratiosam.
66 Subrogato gratiosè, quando nullo modo potest denegari immissio.
67 Subrogatus gratiosè debet omninò probare possessionem antecessoris.
68 Titulum parem in subrogatione gratiosa, quando quis non dicatur habere.
69 Titulus notoriè nullus non est attendendus.

DECISIO CXXIV.

1 HAbent litteræ Apostolicæ subrogationis † gratiosæ concessæ Lauditio Pedro expressam conditionem ex ipsa Regula Cancellariæ de subrogandis desomptam, dum-
2 modo intrusus non sis, quæ operatur † vt gratia non suffragetur constito de intrusione, Rebuff. in prax. benefic. tit. de subrogat. glos.4. num.2. Rot. decis.306. sub num.3. vers. quia remanet, decis.343. num.9. part.1. recent. Tum ex natura
condirionis negatiuè implicantis † contrarium voluntatem 3
concedentis in casu contrario, leg. aliquando 106. ff. condit. & demonstr. Seraph. decis.838. num.8. Mantic. decis.27. n.3.
Tum in odium intrusionis, quam Papa † non censentur re- 4
misisse nisi fuerit expressè narrata, Franc. in cap. cum qui, num.8. de præbend. in 6. Felin. in cap. postulasti, ante fin. versicul. secundus casus, de rescript. Paris. in terminis subrogationis, cons.47. num.47. lib.4. Gigas in tractat. de intrus. impress. post eius cons. num.49. Garz. de benefic. part.11. cap. vlt. num.225. Cùmque exceptio hæc oriatur ex ventre ipsarum
litterarum † sobrogationis admittenda est ad earum execu- 5
tionem retardandam, iuxta theor. Felin. in cap. ex parte, il 2. num.12. vers. decimo fallit, de offic. deleg. quam sequuta est, Rota coram Seraphin. decis.980. num.13. coram Buratt. decis.122. num.2. vbi allegantur concord.

Intrusio autem Lauditij deducitur ex duplici capite. Pri-
mò, quia ante expeditionem subrogationis gratiosæ † pos- 6
sessionem Rectoriæ cœpit vigore litterarum Apostolicarum gratiæ principalis expeditarum sub supplicatione subreptitia ob non expressionem veri valoris, ac nominis prædecessoris, & quamuis sub eadem data signata fuisset altera supplicatio cum veri valoris, & dicti nominis expressione, ex ea
tamen litteris † desuper non expeditis capi non potuit pos- 7
sessio stante extrauag. Iulij Tertij quidquid fuerit antiquitus, vt declarat Lother. de re benef. lib.3. quæst.13. num.30. & quæst.19. num.56. post Lancell. de attent. lit. pend. part.2. in præfat. num.378. Azor. instit. mor. tom.2. lib.7. cap.35. quæst. 19. versic. tertiò intrusus. Secundò, quia tempore captæ
possessionis pendebat, † lis cœpta cum Cabreias Laudioj 8
prædecessore, quod enim possessio si capta sit intrusiua probatur ex allegatis à Crescent. decis.19. num.4. & decis.120. versic. secundo quia, de sentent. & re iudic. Flores de Mena var. quæst. lib.1. quæst.4. sub num.46. vers. & intrusus, Cassad. decis.9. de caus. poss. & propr. Quodque præfata conditio re-
gulæ † de subrogandis comprehendat omnem intrusionis 9
speciem, tradit Mandos. in reg. de subrog. quæst.4. sub num.2. vers. eo tamen, Rebuff. in prax. benef. tit. de subrogat. glos.4. num.4. & seqq. Filinc. oper. moral. tom.3. tract.41. num.79. & in terminis intrusi lite pendente, Garz. de benefic. part.11. cap.10. num.266.

Cæterùm contrariam sententiam videlicet quod regula
de subrogandis non † comprehendat omnem intrusionis 10
speciem, sed intelligenda sit de vera, & propria intrusione
eùm scilicet quis, vel propria auctoritate, vel † sine titulo 11
eius, qui potest conferre possessionem inoasit, tradit Lotter. de re benef. lib.2. quæst.20. num.82. Rota decis.21. sub num.4. in fin. vers. qui respondetur, & num.5. part.2. diuers. itaut
qui possessionem † cœpit de mano executoris vigore littera- 12
rum Apostolicarum non dicatur ad hunc effectum intrusus. Sarnen. in regul. de subrogand. quæst.4. sub num.1. vers. quia ille. Gigas de intrus. num.78. & seqq. Rot. decis.343. num.9. part.1. recent. decis.344. num.16. part.5. decis.137. num.16. coram bon. mem. Vrzellen. & in Ianuen. Parochialis 12. Decembris 1632. coram Eminentiss. D. Card. Hieronymo Verospie, in Pisterien. seu nullius beneficij 19. Iunij 1634. coram Reuerendiss. D. meo Decano, impress. apud Modern. Perus. de manut. decis.633. num.11. & in proximis terminis de clausula, dummodo in beneficijs huiusmodi se non intruserint,
† apposita in Regul. Cancellar. de Triennali, tradit Sar- 13
nen. super ead. reg. quæst.47. num.3. vbi fin. dicit rationem,
quia vbi constitutio est pœnalis non includit omnes † spe- 14
cies intrusionis, sed solum verè, & propriè intrusos, & alias nusquam daretur casus, quod vitium possessionis antea captæ purgaretur per subsequentem subrogationem gratiosam, & sic destrueretur receptissima conclusio pluribus comprobata, & firmata apud Card. Mantic. decis.71. n.10. & in decisione huius causa coram me edita super attentatis 3. Decembris 1646. §. non obstat, & generaliter quod possessio
lite pendente capta à subrogato in ius, † & possessionem de- 16
functi non dicatur intrusiua, Lancell. de attent. part.2. cap.3. num.87. & cap.4. in præfat. num.349. & seq.

Cœperat autem Lauditius possessionem de manu Executoris vigore litterarum Apostolicarum, quas vt infra demonstrabo gratis dicitur fuisse expeditas super supplicatione subreptitia, & quamuis tunc lis penderet, & citatus non
fuerit Astiria aduersarius, † qui in capienda possessione 17
præuenerat, vt citari debuisse ad effectum euitandi pœnas contra intrusum in cap. auaritia de elect. in 6. decretas videtur sensisse Rota in supracitata decis.21. num.6. & 7. vbi di-

ſtinguit an poſſeſſio eſt plena, vel vacua part.2. diuerſ. præ-
ter quod hæc deciſio loquitur in eo, qui propria auctoritate
18 poſſeſſionem cepit, ceſſat omnis difficultas in caſu † noſtro,
quia præcedens poſſeſſio Aſtiriæ, cùm fuerit attentata, &
improba, vt firmatum fuit in dicta prima deciſione huius
cauſæ, iuxta ſtylum ſupponenda nullius momenti eſt, vt in
19 terminis † ad fauorem ſubrogari gratioſè reſpondit Rot.
deciſ.313.num.5. apud Modern. Peruſ. de manut. quin vti in-
20 ſecta à decreto irritanti † regulæ reſeruatoriæ menſium, &
cap. primi vt lit. pend. in 6. habetur pro non poſſeſſione
etiam ad effectum quod abſque citatione Aſtiriæ Lauditius
21 † capere potuerit poſſeſſionem, vt firmatum fuit in ſecunda
deciſione huius cauſæ 24. Maij 1647. §. ſed pro reſponſione,
& §. igitur, coram me, pariter iuxta ſtylum ſupponenda,
ſatiſque in omnem euentum eſſet, quod poſſeſſio Laudiij
22 eſto, quod iuris ordine ſeruato ab executore tradita † non
fuiſſet non ſit violenta ne ex quo habet titulum Apoſtolicum
dicatur intruſus ea ſpecie intruſionis, quam Regula de ſubro-
gandis repellit, vt declarat Mandoſ. in eandem regulam q.4.
ſub n.7. vbi ait ita intelligendam eſſe doctrinam Sarnenſis
23 † in eandem regulam quæſt.4. in fine, dicentis non haberi pro
intruſo eum qui abſque intimatione executorialium poſſeſ-
ſionem apprehendit, Caſſad. deciſ.6.num.6. & 7. de cauſ.
24 poſſ. & propr. Gigas de intruſ. num.79. † qui loquitur in ſpe-
cie de apprehendente poſſeſſionem ſine citatione partis,
Card. Mant. deciſ.71. ſub num.5. verſ. nam ſimiliter, vbi
25 quod licet † poſſeſſio ſit attentata, tamen ad effectum ſubro-
gationis gratioſæ poſſeſſor non habetur pro intruſo.

Non obſtat, quòd Titulus Apoſtolicus Lauditij non ſit
26 validus, vt ad euitandam intruſionem † requiratur Rot. d.
deciſ.21. num.6. part.2. diuerſ. Siquidem laborat vitio ſubre-
ptionis ob non expreſſionem veri valoris, & diuerſitatem
27 nominis vltimi poſſeſſoris, & in beneficialibus quælibet † mi-
nima ſubreptio totam gratiam vitiat, Put. deciſ.126. per tot.
in correct. nam reſpondetur ſub eadem data qua fuerunt
expeditæ litteræ Apoſtolicæ per exequutorem exequutæ
duas fuiſſet ſignatas ſupplicationes in quarum altera expreſ-
ſus fuit verus valor, & nomen prædeceſſoris, nec dubitari
poteſt quin ſub eadem data ſignari potuerint, plures gratiæ
28 † inter ſe compatibiles, & quarum vna tendit ad maiorem
corroborationem alterius, vt dixit Rot. deciſ.82. num.2.
apud Farinac. poſt conſ. & in Colonien. Canonicatus, ſeu Fercu-
li 16. Decembris 1647. coram R. P. D. meo Meltio, & Ver-
cellen. Canonicatus 19. Iunij 1648. coram me, & magis in ſpe-
29 cie quod vbi prima ſupplicatio † erat defectiua, vel obrepti-
tia potuerit pro illius ſanatione, & confirmatione ſignari
alia ſub eadem data, tradit Lotter. de re beneſ. lib.2. quæſt.23.
num.18. & duobus ſeqq. Rot. deciſ.514. num.2. & ſeq. part.3.
diuerſ. & in dicta Varcellen. Canonicatus coram me, vnde
30 affirmari non poteſt, quod litteræ † Apoſtolicæ fuerint expe-
ditæ in vim ſupplicationis ſubreptitiæ, quin potius militat
31 præſumptio contraria pro † validitate actus. Feder. de Sen.
conſ.259. col.2. verſ. item in dubio, Cæſ. de Graſſ. deciſ.19.
num.5. de probat. Rot. deciſ.285. num.3. part.1. recent. & ſuf-
ficit de hoc poſſe dubitari ad euitandum obiectum intruſio-
32 nis ex nullitate † tituli reſultans, Pariſ. conſ.125. num.25. verſ.
non enim, lib.4. Guttier. conſ.10. num.11. Flores de Mena
var. quæſt. lib.1. quæſt.4. num.47. Gigas de intruſ. num.81. nam
33 dummodo titulus ſit poteſtate habente poteſtatem † confe-
rendi ſuffragatur quamuis ſit ſolùm coloratus, Pariſ. d. conſ.
125. num.28. vbi quod negari non poteſt coloratum eſſe
titulum obtentum auctoritate Apoſtolica ſine mendacio,
lib.4. Rot. deciſ.741. ſub num.8. part.2. recent. deciſ.137. n.16.
34 coram bon. mem. Vrgellen. immò ſuffragari † etiam titulum
nullum fuit deciſum, apud Seraphin. deciſ.1238. num.10. &
in recent. deciſ.344. num.16. part.4. ex ſententia gloſſ. in cap.
fin. verb. inanes, de elect. in 6. quam ſequitur Aym. conſ.28.
35 num.9. licet ſecus ſit quando † Titulus emanauit à non ha-
bente poteſtatem conferendi, quia tunc non habet canoni-
cum colorem, vt benè declarat Pariſ. conſ.47. num.40. lib.4.
deciſio autem 21. part.2. diuerſ. exaduerſo allegata loquitur
in ſecundo caſu, vt apparet ſub num.4. in fin. ibi, abſque
auctoritate ſuperioris.

Manet itaque ex prædictis probatum quando poſſeſſio
36 Lauditij non laborat intruſione de † qua regula loquitur,
ſed vlterius aduerterunt Domini, quod eadem regula da-
mnat dumtaxat intruſionem exiſtentem de tempore petitæ
37 ſubrogationis, quia † qualitas adiecta verbo intelligenda
eſt ſecundum tempus verbi, l. ex facto, ff. vulgar. & pupil.
cùmque ratio motiua regulæ ne ſcilicet quis in intruſione
perpetuò ſe conſoneat, ne ſic intruſus qui pœnam meretur
conſequatur gratiam, non † militer in eo qui tempore ſub- 38
rogationis non eſt intruſus ceſſare quoque debet diſpoſitio
Regulæ, vt benè ratiocinatur Sarn. ad hanc regulam quæſt.18.
num.3. Cocchier. ibidem num.51. Lotter. de re beneſic. lib.2.
quæſt.20. num.86. Seraph. deciſ.1165. num.6. in fin. Rot. inter
recent. deciſ.431. num.2. part.2. neque vrget ſimile abſolu-
tionis à † cenſuris ob recurſum ad Iudices laicos, quæ non 39
prodeſt ſi poſt eam obtentam iterùm ad laicos fiat recurſus.
Rota deciſ.173. num.16. & ſeqq. part.6. recent. vel diſpenſa-
tionis ſuper inceſtu, quam ſi ante eius conſummationem
† nouus inceſtus committatur non ſuffragari, tradit Sanch. 40
de matrim. lib.8. diſput.25. ſub num.8. vbi dicit rationem,
quia adductus eſt † caſus, qui erat neceſſario explicandus 41
Pontifici Guttier. canon. quæſt. lib.2. cap.15. num.133. nam
his caſibus militat diuerſa ratio cum ſacri Canones damnēt
recurſus, aut inceſtus quo † vis tempore committantur, 42
Bonac. oper. moral. tom.3. tit. de cenſur. in Bulla Cœnæ di-
ſput.1. quæſt.17. punct.1. num.23. ac toties incurratur excom-
municatio, vel impedimentum matrimonij contrahatur
quoties, † ad Iudices laicos recurritur, Bonac. ibidem n.29. 43
vel inceſtus committitur minuſque ſit venia dignus, qui poſt
crimen in idem crimen relabitur, l. nemo, C. de Epiſc. au-
dien. Rot. d. deciſ.173. num.18. Regula verò noſtra non
excludit † in verbis futuram intruſionem, neque in caſu no- 44
ſtro agitur de diſpenſatione ab intruſione ſemel incurſa, ſed
de iuſtificatione clauſulæ dummodo intruſus non ſit in Re-
gula de ſubrogandis, & in litteris ſubrogationis, adiectæ
quam clauſulam ſatis eſt iuſtificaſſe de tempore ſignatæ ſup-
plicationis quia † gratia iuſtificanda eſt de tempore datæ, 45
cap. cum te, vbi Felin. num.18. de reſcript. Franc. in cap. cum
illis, ſub num.8. de præbend. in 6. Alex. conſ.42. num.8. lib.4.
Rot. deciſ.443. num.4. part.2. recent. deciſ.867. num.5. coram
bon. mem. Buratto, non attento † quid acciderit medio tem- 46
pore inter ſupplicationem ſignatam, & litterarum deſuper
expeditionem, Rota in Nuſcana Canonicatus 11. Martij
1647. §. quia Breue, & §. ſeq. coram bon. mem. Arguelles, &
in puncto ſubrogationis deciſ.472. num.4. part.3. diuerſ. vbi di-
citur ratio, quia effectus ſubrogationis incipit † à die datæ, 47
& ſemper viget in perſona ſubrogati.

Videndum ergo eſt Lauditius poſſeſſionem apprehendiſ-
ſet tempore petitæ ſubrogationis, & quidem non ambigitur
in facto quod apprehendit † poſt duos menſes à die datæ 48
ſupplicationis gratiæ principalis ex cuius clauſulis fuit de-
ſumpta ſubrogatio, ſed quia re vera ſubrogatio non fuit
expedita niſi de menſe Octobris, & ſic per duos ferè men-
ſes poſt captam poſſeſſionem tempus hoc expeditionis
attendendum, eſſe aſſerebant informantes pro Aſtria eo
quod clauſulæ principalis gratiæ continent duntaxat facul-
tatem expediendi ſubrogationem gratioſam, ibi, Ita quod
litteræ deſuper in forma ſimplicis prouiſionis gratioſæ ſubro-
gationis &c. expediri poſſint, & propterea ante huiuſmodi
† expeditionem ſubrogatio aderat ſolùm in potentia, quæ 49
eſt quid diuerſum ab ipſa diſpoſitione, l. non quidquid ff. Iu-
dic. gloſ. in cap. noſſe verbo neceſſe diſtinct.76. Rot. deciſ.535.
ſub num.3. part.3. recent. ac petita, † & conceſſa tunc de- 50
mum videtur cum expeditur, Lotter. de re beneſic. lib.3. quæſt.
53. num.28. & 29. Seraph. deciſ.236. num.2. vbi quod litte-
ris non expeditis ſubrogatio nihil tribuit, cum alijs allega-
tis in Zamoren. Archidiaconatus 2. Decembris 1647. §. ca-
ſum coram R. P. D. meo Otthobono.

Viſum fuit nihilominus quidquid ſit ad alios effectus, de
quibus loquuntur mox allegati ad effectum dignoſcendi
quando pro iuſtificatione clauſulæ dummodo intruſus non
ſis ſubrogatio petita, & conceſſa dicatur attendendum eſſe
tempus gratiæ principalis, quia ſub eadem data expediun-
tur † litteræ ſubrogationis, & quod habetur ſub eadem data 51
cenſetur ſub eodem tempore petitum, & conceſſum, Rota
deciſ.514. num.8. part.3. diuerſ. deciſ.68. num.6. & 7. deciſ.
231. num.10. part.5. recent. Gabr. conſ.193. num.5. lib.2. li-
cet litteræ ex interuallo expediantur Rot. in terminis ſubro-
gationis, deciſ.472. num.4. part.3. diuerſ. & in puncto gra-
tiæ † ſi neutri, quæ pariter deſumitur ex clauſulis generali- 52
bus facultatiuis in gratia principali appoſitis attendi datam
non autem expeditionis tempus fuit deciſum, apud Seraph.
deciſ.318. num.1.

Ponderando præſertim primò, quod cùm in prouiſioni-
bus † beneficiorum clauſulæ ſubrogationis ſoleant ſemper 53
apponi in ſupplicatione gratiæ principalis ipſa petitio gratiæ
† principalis includit ex tunc petitionem ſubrogationis tan- 54

quam

quam de stilo ad illam cosecutiuè eique solitæ annecti iuxta
theoricam *quam in cap. licet Heli 31. de Simon.* tradit Io. de
Anan. *sub num. 38. vers. & eodem modo, & vers. si illud ve-
nit,* Felin. *num. 23. & 25.* Christoph. de Paz. *in Schol. ad leg.
Regias stili l. 1. num. 28. fol. 48.* Osasch. *decis. 1. num. 24.* Secun-
dò, quòd concessio facultatis expediendi subrogationem in
dictis clausulis cootentæ supponit per necesse præexistentiam
55 gratiæ subrogationis, cùm † expediri non posset, nisi ab initio
concessa fuisset, & alia specialis supplicatio pro subrogatio-
ne noo signetur, vt in puncto recedendo à priori decisione
contraria fuisse decisum constat in margine *decis. 423. Pur.
lib. 1. in correct.* nec vsquam fuit in posterum ab hac opinio-
56 ne † recessum, licèt recessum fuerit ab illatione ibidem in
fine posita, quod scilicet vigore solius supplicationis possit
subrogatus capere possessionem absque vitio iotrusioois Id-
que ob constitutionem Iulij Tertij, quia de iure communi li-
57 citum erat † etiam litteris non expeditis possessionem capere
in vim solius supplicationis, Gabr. *cons. 190. num. 11. lib. 1.*
Caldas *q. foren. lib. 1. quæst. 22. sub num. 33. vers. sed contrarium
vbi allegat. concord.*

Non obstat, quod facultas seu potentia agendi sit diuer-
58 sa ab † ipso actu, tum quia in clausulis generalibus supplica-
tionis non conceditur facultas petendi, & obtinendi gra-
tiam subrogationis, sed illam expediendi, & sic solùm in-
ferri posset, quod ea facultas sit diuersa ab ipsa expeditione,
59 † non autem quod sit diuersa à gratia subrogationis, quæ
ab ipsa die supplicatioois signatæ fuit perfecta etiam ante-
quam expediretur, Gabr. *cons. 192. num. 6. lib. 1. cons. 193.
num. 7. lib. 2.* Cassad. *decis. 4. num. 2. de caus. poss. & propr.*
Rot. *decis. 418. num. 2. & 3. part. 1. diuers. decis. 356. num. 11.
part. 1. recent.* & io proximis terminis, *decis. 158. num. 7. ead.
part. 1. recent.* Tum etiam quia cùm nihil repugnaret quin
60 ab initio expedirentur etiam litteræ † subrogationis gratiosæ
ipsa permissio, & facultas vim habet actualis dispositionis,
& gratiæ vt per Sarnen. *super regula de annal. quæst. 47. num. 6.*
Gabr. *cons. 154. n. 33. lib. 1.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig.
lib. 4. tit. 3. num. 14.* adeò quod expeditio litterarum cùm so-
61 lùm respiciat † perfectionem exequutiuam, seu in actu se-
cundo gratiæ subrogationis ab instanti supplicationis signa-
62 tæ suam habentis in actu primo † perfectionem non opera-
tur vt tunc dicatur petita, & concessa subrogatio, sed peti-
tio tribui debeat soli supplicationi, eaque tanquam princi-
63 pium actus † considerati ad ootata per Dec. *in cap. licet cau-
sam num. 138. vers. non obstat de probat.* Ias. *in l. si quis in fundi
vocabul. num. 5. & seq. ff. l. primo,* & in proximis terminis
Rot. *decis. 100. num. 27. part. 5. rec.*

Non obstat, quòd litteræ subrogationis sint expeditæ su-
per supplicatione subreptitia, quia vt suprà dictum fuit, duæ
64 fuerunt signatæ † supplicationes super gratia principali, &
exceptio subreptionis retardare non valet executionem sub-
65 rogationis, vt in puncto respondit Rot. coram Card. Man-
tic. *decis. 71. num. 9. vbi allegantur concord.* Mohed. *decis. 11.
num. 1. vt lit. pend.*

Quapropter cùm de cætero deductis in vltima decisione
sub die 22. Iunij 1650. coram me, constet de Clericatu sub-
rogati, de reseruatione, ac lite, ac possessione defuncti, ad
quam fuit Laudiouis subrogatus ei absque alia iustificatione
66 denegari non † potest immissio, quidquid dicendum esset,
nisi prædecessor possedisset, & in eius possessionem Laudi-
67 tius fuisset † subrogatus, vt distinguendo latè declarat Ma-
resc. *var. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 52. & 4. seqq.* Neque Astria
aduersarius allegare potest se esse legitimum contradicto-
rem vti habentem parem titulum, hoc est à Papa mediante
collatione sibi facta à Commendatore Hierosolymitano in
68 vim Indulti Pontificij Religioni † concessi, quia non dicitur
habere parem titulum, qui non habet similem gratiam sub-
rogatioois, & sola possessio ad hunc effectum non releuat
nisi capta fuerit de manu executoris, vt alijs allegatis vtrum-
que firmatum fuit in *Compostellana Parochialis 1. Iuly 1648.
& 29. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono,* vbi subdi-
tur alia limitatio casui nostro applicabilis, quando scilicet
69 titulus † contradictoris est notoriè nullus, qualem esse titu-
lum Astiriæ, ostendit vltima supracitata decisio anni 1650.

Et ita decisum vtraque partis bis informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouien. Decimarum.

Luna 20. Martij 1651.

A R G V M E N T V M.

Decimarum præstatio quoties manipularis esse de-
beat, quando possit in pecunia conuerti, vbi de
præscriptione, seu obseruantia in hac materia.

S V M M A R I V M.

1 *Decimæ debentur non solum ex dispositione iuris Cano-
nici, sed Diuini, & num. 2.*
3 *Derogatio cap. nuper de decimis requiritur in concessione
exemptionis illarum, & num. 4.*
5 *Decretum Congregationis Concilij in materia decima-
rum à Pontifice confirmatum seruari debet.*
6 *Decimæ persolui possunt in pecunia loco præstationis ma-
nipularis.*
7 *Præscriptio siue obseruantia excluditur ex actis in con-
trarium factis, & num. 11.*
8 *Dictio, pro, denotat causam immediatam.*
9 *Actus facti à præcedenti Rectore, quando successori præ-
iudicet.*
10 *Præscriptio siue obseruantia dicitur inefficax quoties re-
quisitis caret necessarijs.*

D E C I S I O CXXV.

INtegra Decimarum exactio in manipulis retrahenda ex
prædijs maioris Villæ Pramoik Præposito Ecclesiæ Paro-
chialis S. Nicolai decreta fuerat coram me 23. die Ianoarij
præteriti contra Monasterium Sanctissimæ Trinitatis Cra-
couiense, ac PP. sub Instituto Diui Dominici ibi degentes;
Qui cùm ex Apostolicis Mendicantium Indultis à quacum-
que Decimarum solutione contenderent se esse immunes,
vel saltem ab ipsis manipularem decimam in certa solum-
modo pecuniarum quantitate iure præscriptionis esse sol-
uendam: Repropos ui dubium super ipsa decima manipula-
ri, integrè præstanda Rectori, eiusdem fauore denuò reso-
lutum. Quia decimæ prædiales in ipsa specie frugum retra-
henda ex agris, oneri præfato subiectis ac proinde in mani-
pulis deferuntur Ecclesiæ, non † solùm ex dispositione sa- 1
crorum Canonum, *vt in cap. omnes decimæ, & cap. quicum-
que il primo 16. quæst. 7. cap. tua nos, §. & cum de cunctis, cap.
non est, cap. ex prima de decimis,* notat Rebuff. *in tract. de
decimis quæst. 8. num. 1. & 3.* Monet. *eod. tract. cap. 4. quæst. 1.
num. 1.* sed etiam ex Iuris † Diuini præscriptio in Exodo *cap.* 2
12. Esdr. *cap. 10.* & in Leuitico *cap. 27.*

Neque ipsis Patribus Apostolicæ Sedis Indulta poterunt
suffragari, vel quia in ijs non probatur facta derogatio spe-
cialis dispositioni generalis Concilij sub Innocentio Tertio,
relatæ in *cap. nuper de decimis,* † prout ad hunc effectum 3
fore necessarium plures censuit, Rot. *in decis. 214. num. 5.
part. 2. & decis. 40. num. 1. & 3. part. 4. recent.* & in terminis
† priuilegiorum prædictis Patribus competentium, *in Hi-* 4
*spalen. Decimarum 15. February 1647. in §. quia non appa-
reat, coram R. P. D. meo Melzio, & 22. Iuny 1649. in §. mi-
nus releuat, coram R. P. D. meo Bichio.* Vel quia ex decreto
Sacræ Congregationis Eminentiss. Cardinalium Concilij
Tridentini Interpretum, edita die 17. Iunij anni 1645. pro
Regno Poloniæ, censentur in hac parte modificata, dum
eius vigore Regulares, Priuilegijs quibuscumque non ob-
stantibus, Parochis decimas tenentur persoluere, prout ibi-
dem Laici eorumdem auctores præstare consueuerant, an-
tequam bona transferuntur in Monasteria: Cùm tale de-
cretum à Sanctissimo D. N. subirritanti decreto, ac clau-
sula sublata postmodum confirmatum, debeat proinde ser-
uari, † neque possit ex aduerso sub prætextu priuilegiorum 5
sibi competentium ante impetratam oris aperitionem impu-
gnari, ex traditis per Bart. *in l. vlt. num. 1. C. de causa frum.
lib. 11.* Felin. *in cap. nonnulli, num. 22. de rescr.* cum alijs per
Gonzal. *ad reg. 8. gloss. 66. num. 3. cum seqq.* Rot. coram Ve-
rall. *decis. 134. num. 4. part. 3. & in Pampilonen. Prioratus 10.
Ianuarij 1600. coram clar. mem. Card. Pamphilio, & in Ca-
merinen. Pensionis 26. Iuny 1641. coram Eminentiss. D. Car-
dinali Panzerolo.*

Nec ex altero poterunt ijdem PP. se præscriptionis Iure
tueri, siue ex obseruantia soluendi decimas † in certa pecu- 6
niarum quantitate loco præstationis manipularis, à factis
Cano-

Canonibus non improbata, vt notant DD. *in cap. in aliqui-*
bus de decimis, vbi inter cæteros Abb. *num.* 3. Rebuff. *eodem*
tract. quæst. 13. *num.* 46. Rota *decis.* 528. *num.* 4. *part.* 4. *diuers.*
& in Hispalen. Decimarum de Almonte 4. Iunij 1642. *coram*
Ren. P. D. meo Bichio. Siquidem allegata præscriptio, siue
7 obseruantia, vel omninò destruitur † per exactiones io ea-
dem fructuum specie ex Parochi parte in antecedenti posi-
tione productas, iuxta theoricam Bart. *in l.* 2. *num.* 22. *ff. sol.*
matr. notat Dec. *cons.* 215. *num.* 2. Aym. *cons.* 96. *n.* 5. Afflict.
decis. 280. *num.* 9. Rot. coram Burait. *decis.* 13. *&* 472. *num.* 7.
Vel saltem non iustificatur ab exhibitis quietantijs, conti-
nentibus receptionem pecuniæ pro decima manipulari, cùm
eam in manipulis potius debitam esse corroborent ea dictio-
8 ne illa, *pro*, immediatam solutionis causam denotante, *ad*
text. in l. penult. ff. de alimen. & cib. gloss. in l. domus fisco in
verb. pro quib. de pecul. leg. Bart. *in l. fideicommissa*, §. *inter-*
dum ff. de leg. 3. Bald. *in l.* 1. *num.* 15. *C. per quas personas nobis*
acquiratur, Soccin. sen. *cons.* 128. *num.* 3. *lib.* 2. Tum quia
actus Rectorum pro tempore solummodo voluntarios præ-
seferunt, eorumque conuentiones nulla auctoritate siue
9 Apostolica; vel saltem ordinaria munitas, sine qua moder-
no non potuerunt obesse Rectori, ab antecessoribus Præpo-
sitis Ius suum non deducenti, ad text. *in cap. veniens de tran-*
sact. not. gloss. in cap. ex multiplici, in verbo eandem, & in
cap. nuper, in verbo componendum de decimis, Felin. *in cap.*
ad audientiam, num. 16. *de præscript.* Rot. *decis.* 667. *num.* 9.
part. 4. *recent. & in Forolmien. Parochialis* 2. *Iunij* 1589. co-
ram Orano, post Pacif. de Saluian. *decis.* 32. *num.* 12. Nec
non requisitis ad præscriptionem necessarijs, destitutas,
10 adeòque ad eam conuincendam, † sine obseruantiam solu-
tionis coactiuam in pecunia, prorsus inefficaces, iuxta text.
in cap. cum olim causam de censib. vbi Ant. de Butr. *num.* 4.
plenè Roman. *cons.* 198. *num.* 3. *cum seqq.* Rot. *decis.* 528.
num. 3. *part.* 4. *diuers. & in adducta decis.* 667. *num.* 9. *part.* 4.
recent. Et quia denique exactiones decimarum in pecunia
pro manipularibus prohibentur expressè in Constitutioni-
bus Synodalibus Regni Poloniæ in specifica forma à sanct.
11 mem. Greg. XIII. postmodum † confirmatis, adeòque vti
obseruantiæ contrariæ omninò repugnantes pro eius indu-
ctione non poterunt deseruire, ex not. in *l. non dubium, C. de*
legibus, & in cap. 1. *& in cap. vlt. de consuetudine*, Rot. co-
ram Mantica *decis.* 186. *num.* 3. *& in Zamoren. iurium Paro-*
chialium 23. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Peutingero in* §.
nec visa fuit in fine. Et ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Viceñ. Parochialis.

Lunæ 20. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Vnionem amittit Ecclesia, si altera Ecclesia, cui illa fuit vnita, per sæcularizationem supprimitur, cùm recuperet eo casu antiquam, quam habebat libertatem.

SVMMARIVM.

1 *Vnio probari debet de tempore impetrationis, & quando.*
2 *Sæcularizatio Ecclesiæ, eiusque suppressio operatur extinctionem.*
3 *Ecclesia vnita alteri Ecclesiæ, eiusque suppressio, antiquam recuperat libertatem.*
4 *Ecclesia subiecta Patrono, coextincto liber euadit.*
5 *Iuspatronatus non extenditur ad beneficium in sui erectione liberum, quamuis postea alteri Ecclesiæ vnitum.*
6 *Declarationes Summorum Pontificum super iurisdictione, & priuilegijs Ecclesiarum, non egrediuntur Ecclesias, quarum fauore emanarunt.*
7 *Probatio leuior requiritur vbi non agitur principaliter de qualitate beneficij inter collatores, sed incidenter inter prouisos.*
8 *in Beneficijs per sæcularizationem reseruatis non requiritur narratio beneficium esse liberæ collationis.*
9 *Concursus in beneficio quando requiratur.*

DECISIO CXXVI.

MVlta hodie Laurentius Torrent prouisus de hac Pa-
rochiali tamquam vnita Archipresbyteratui Eccle-
siæ S. Ioannis de Abbatissis congessit, vt documentis quibus
Rota sub die 20. Iunij proximi præteriti non probari eam-
dem Parochialem fuisse vnitam dictæ Ecclesiæ olim regulari
respondit, adderet fidem; Vnde Domini non amplius an-
tiquam vnionem negarunt, sed illam extiterit necne, non
suffragari Laurentio censuerunt ad purificandam conditio-
nem dummodo Parochialis verè Archipresbyteratui S.
Ioannis vnita existat in litteris suæ prouisionis appositam,
quia cùm sit concepta per verba præsentis temporis, † non 1
satis est probasse vnionem de præterito; nisi etiam probetur
de tempore impetrationis, Gonzal. *super reg.* 8. *gloss.* 11. *n.* 14.
Rot. *decis.* 379. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*

De quo tempore nec recens vnio probatur, nec antiqua
aderat, nam per sæcularizationem præfatæ Ecclesiæ S. Ioan-
nis cum amplissima suppressione mensæ Abbatialis, Digni-
tatum, officiorum &c. factam de anno 1592. a fel. rec. Cle-
mente Octauo fuerat extincta, iuxta gloss. *fin. in cap. Abba-*
te, de verb. signif. & alias alleg. in prima decis. §. *tum quia*,
quibus additur nuperrima *decisio in Vicen. Iurisdictionis*
9. Decembris proximi præteriti, §. *tum etiam coram Ren.*
P. D. meo Cerro.

Nec obstat, quod Ecclesia S. Quirici, de qua agitur, quia
semper fuit sæcularis comprehendi non valeat in Bulla sæcu-
larizationis loquente solùm de Ecclesijs, & beneficijs Regu-
laribus. Non enim dicimus Ecclesiam S. Quirici per Bullam
sæcularizationis fuisse suppressam, vel assequutam vlterio-
rem sæcularitatem; sed mediante suppressione omnium iu-
rium Ecclesiæ S. Ioannis cui vnita erat competentium, ipsam
vnionem expirasse, vt propterea solutio exinde vinculo
vnionis, † Ecclesia S. Quirici vindicauerit pristinam liber- 3
tatem, non secus ac extincto vno ex coniugibus soluitur
matrimonium carnale, ac superstes liber euadit, non quia
positiuum aliquid in eius persona acciderit, sed per priua-
tionem termini relationis ex matrimonio resultantis, Le-
desma *de matrim. quæst.* 44. *art.* 3. *fol.* 137. & in simili Eccle-
sia subiecta Patrono † eo extincto libertatem recuperat, 4
Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 2. *quæst.* 2. *art.* 40. *fol.* 304.
Abbas *in cap.* 1. *num.* 10. *de elect.* Monet. *de commut. vltim.*
vol. cap. 11. *num.* 148. *& seq. Rot. in Regien. Iurispatronatus*
27. Aprilis 1640. coram Reuerendiss. Terracinensi, & in Ge-
runden. Beneficij 30. Aprilis eiusdem anni coram Reuendiss.
P. D. meo Royas.

Minùs releuat, quòd Bulla sæcularizationis præseruet Ius-
patronatus Regium, cui subesse Ecclesiam S. Ioannis pro-
batum supponitur ex datis in Summario Laurentij num. 34.
quia hæc præseruatiua non respicit vnionem, aut iura Eccle-
siæ S. Ioannis, sed duntaxat Iuspatronatus in eadem Eccle-
sia competens Serenissimo Regi Catholico, de quo hodie
non agitur, † quodque non extenditur ad beneficia in sui 5
erectione libera, quamuis postea fuissent præfatæ Ecclesiæ
vnita, Speculat. *de Iurepatron. num.* 17. Rocch. de Curt. *eod.*
tract. verb. honorificum, sub num. 12. *vers. pene quod vnio*,
Lambert. *lib.* 1. *quæst.* 6. *art.* 5. *num.* 1. *&* 2. *Rota in Compostel-*
lana Parochialis 10. *Februarij* 1645. *coram Ren. P. D. meo*
Verospio.

Tandem nil faciunt declarationes Summorum Pontifi-
cum post sæcularizationem editæ de non præiudicando an-
tiquæ Iurisdictioni, & priuilegijs Ecclesiarum suppressarum.
Quia restringi debent ad illas Ecclesias quarum fauore
emanarunt, † neque extenditur ad hanc S. Ioannis, in qua 6
per suppressionem, & nouam erectionem noua forma
fuit impressa, vt in puncto bis respondit Rota *in Vicen. Iu-*
risdictionis 2. Maij 1650. §. *penult. & 9. Decembris eiusdem*
anni §. *tum etiam, coram R. P. D. meo Cerro*, facit Aretin.
in cap. 1. *sub num.* 24. *&* 26. *de rescript.* Hipol. Rimin. *Instit.*
testam. in princ. sub num. 309.

Animaduertendo præterea, quod easdem declarationes
non suffragari quoad ius nominandi vel conferendi, nisi in
beneficijs ibi nominatis inter quæ beneficium Sancti Quiri-
ci non legitur, decisum & comprobatum fuit in Gerunden.
Prioratus 29. Ianuarij 1646. §. *præsertim, &* §. *sequenti coram*
me; prout etiam declarauit obseruantia, quia nusquam post
Bullam sæcularizationis, ac dictas declarationes idem be-
neficium prouisum fuit tanquam vnitum ad Archipresbyte-
ri Sancti Ioannis, vel alterius cuiusque nominationem, seu
præsentationem; quinimò vltimus status est pro libertate
beneficij, & prouisionis tanquam de libero præuio concur-
su, qui status cùm ex prædictis contrarius vnionis de tem-
pore prouisionis Apostolicæ exaduerso obtentæ, negari non
possit quin saltem reddatur turbidus attendi debet, tam ad
indu-

inducendam reseruationem per obitum prædecessoris in mense Apostolico, quàm ad excludendam iustificationem
7 gratiæ Aduersarij vnionis videlicet narratæ; † maximè quia
non agitur principaliter de qualitate beneficij inter Collatores, sed incidenter inter prouisos, vt pluribus comprobauit Rota *in Valentina Rectoria 24. Maij 1647. §. præter quod, & 22. Iunij 1650. §. firmato ex his coram me.*

Atque hinc gratis redarguitur gratia Rocchafiguere de obreptione eo quod narrauerit beneficium esse liberè Colla-
8 tionis, & prouideri per concursum, † qui tamen non re-
quiritur in Beneficijs per Bullam sæcularizationis reseruatis, vt dixit Rot. *in alia Vicen. Parochialis cor. bon. mem. Patriarcha Manzanedo impress. inter recent. decis. 323. num. 7. in fin. part. 2.* Quia obreptio euitatur ex vltimo statu, & reseruatio huius beneficij educitur præcipuè ex obitu prædecessoris
9 in mense reseruato, † quo casu necessarius est concursus, vt
disponitur in Sacr. Concilio Trid. *sess. 24. de reform. cap. 18.* ibi: *etiam si ipsa Parochialis Ecclesia reseruata, vel affecta fuerit,* & declarauit Sac. Cong. Concilij, vt refert Paris. *de resignat. lib. 8. quæst. 9. num. 103.* Gonzal. *super regul. 8. gloss. 6. num. 111. & seq.*

Atque ita prima Decisio confirmata fuit vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Census.

Lunæ 21. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis de duabus Conform. lib. 1. cap. 180. quas personas comprehendat Obligatio Cameralis habet in ventre hypothecam Saluianum interdictum, vt intret, quid sufficiat. Census non potest dici extinctus, quamuis positus super bonis fideicommissarijs, & sint melioramenta eo capacia, & sine dubio debentur fructus.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. disponit, vt duæ sententiæ habeant vim trium.*
2 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 180. Ciues Incolas, & districtuales tantummodo comprehendit.*
3 *Statutum loquens in casu simplici non habet locum in casu mixto.*
4 *Instrumentum sub aliqua conditione stipulatum, ea non purificata, non habet vim.*
5 *Bona alicui Monasterio spectantia non possunt alienari sine beneplacito Apostolico.*
6 *Creditum satis benè iustificatur ex publico instrumento cum fiat fidem indubitatam.*
7 *Obligatio Cameralis habet in ventre hypothecam inclusam.*
8 *Hypotheca, vt habeat suum effectum, qualis possessio est iustificanda.*
9 *Ex litis substentatione, possessio Rei satis probatur, in iudicio Saluiani.*
10 *Iudicium Saluiani ex quo benè dicatur iustificatum.*
11 *Hypotheca defectus infringit Iudicium Saluiani.*
12 *Exceptio turbida, & alterius indaginis non admittitur in iudicio Saluiani.*
13 *Census, postquam est extinctus, non debentur amplius fructus.*
14 *Census postquam est extinctus, non est locus amplius renouationis fideicommissorum.*
15 *Census potest subsistere super melioramentis.*
16 *Fructus etiam post extinctionem census debentur loco damnorum, & interesse.*
17 *Declara tamen, quando nullitas deuenit ex defectu materiæ, non autem formæ.*
Veluti quia fuit impositus census super bonis fideicommissarijs, ac restitutioni obnoxijs, num. 17.
18 *Fructus census, vt post extinctionem illius loco damnorum, & interesse debeantur qualiter iustificentur.*
19 *Fructus census, post illius extinctionem loco damnorum, & interesse, tunc fortius debentur si fuerint promissi in ipso instrumento census.*
20 *Fideiussor census, quando omninò teneatur ad solutionem fructus post extinctionem census loco damnorum & interesse.*
21 *Fructuum petitio post extinctionem census loco damnorum, & interesse, ex quo reddatur legitima, & n. 22.*
23 *Census si adhuc vigeat in melioramentis, non potest dici extinctus, & est locus renouationi fideiussionis iuxta pacta, cum non possit dici extinctus, & num. 24. & 25.*
26 *Census extinctio, vt operetur suos effectus, illa iustificanda, amplia num. 27.*
28 *Census extinctio, & fructuum imputatio in eum, quando exclusa remaneat talis prætensio.*
29 *Pacta quando sunt valida, obseruanda sunt, & num. 30.*
31 *Hæredes non possunt impugnare factum defuncti.*
32 *Verba debent adaptari ad ea, quæ immediatè cohærent, eisque in dubio referre.*

DECISIO CXXVII.

Binas in iudicio vtilis Saluiani sententias Abbas, & Monasterium Sanctæ Crucis in Hierusalem obtinuerant contra modernos possessores domorum, de quibus agitur, olim spectantium ad Ioannem Franciscum Salomonium super immissione occasione Census scutorum mille, & bis centum per Lelium Petronium impositi super proprio fundo fauore Petri Pauli Amodei, deindè verò delati ad Angelam ipsius Vxorem ratione suæ dotis, & ab huius hæredibus præfato Monasterio Sanctæ Crucis translatiuè postmodum cessi, super quarum exequutione conformium iuxta dispo-
sitionem Statuti Vrbis † lib. 1. cap. 180. dubium hodie pro- 1
posui, & articulo per tres vices maturè discusso, non esse locum Statuto responsum fuit, Iustitiæ tamen fundamento innixas esse vtrasque sententias.

Siquidem Statuti dispositio Ciues solummodo, & Incolas
comprehendit, † ac Vrbis districtuales secundum alterius 2
præcedentis Statuti sanctionem eodem lib. 1. cap. 42. vt ponderauit Rota *decis. 662. num. 2. part. 1. recent.* & coram bon. mem. Coccino *decis. 427. num. 3.* nec harum proinde sententiarum executionem poterit operari, quæ editæ quoque fuerant pro Monasterio Sancti Martini de Bosijs Diœcesis Parmen. vt monitorium cæteraque acta subsequuta demonstrant, & eiusdem Monasterij principale interesse concernunt, dum pro sui cautione emptio census præcipuè facta fuit ex pretio domus eidem venditæ; Et licèt in solidum stipulata fuerit eadem cessio à Monasterio Sancti Martini, & Monachis Sanctæ Crucis de Vrbe, existentibus proinde sub statuto, eius tamen dispositio non admittitur in hoc casu
tanquam mixto, nec consequenter comprehenso † sub sta- 3
tuto, vt notat Bart. *in l. certi conditio §. 1.* ibique Ias. *num. 5.* Soccin. *num. 18. ff. de reb. cred.* Rota coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 36. num. 36.* & coram Millino, *ibi, num. 1. & in Bononien. pecuniaria 10. Ianuarij 1650. in §. nec eorumdem Testium dicto, coram R. P. D. meo Otthobono.*

Neque ad hunc effectum suffragari poterit Instrumentum
† donationis à Monasterio Sancti Martini facti Monachis 4
Sanctæ Crucis de Vrbe, donec beneplacitum Apostolicæ Sedis in ipso donationis Instrumento expressè reseruatum,
probetur expeditum; cùm alias † prædictæ donationi Sacri 5
Canones absolutè resistant, *vt in cap. nulli, cap. quisquis, cap. non liceat Papæ, cap. nobis 12. quæst. 2. cap. 1.* ibique gloss. *in verb. ad aliam, cap. nulli, cap. possessiones de reb. Eccles. non alienan. cap. 1. eod. tit. lib. 6. & in extrauaganti ambitiosæ eodem tit.*

Sententiarum verò iustitia dignoscitur ex publico Instru-
mento census, † cùm creditum inde resultet indubitatum 6
ad trad. per Bald. *in l. generalis n. 5. C. de Sacr. Sanct. Eccles. & in l. qui semel num. 24. in fine C. quomodo, & quando Iudex,* Dec. *cons. 423. num. 10.* Rota *decis. 456. num. 2. part. 2. recent.* & coram bon. mem. Vrgell. *decis. 40. & 401. vtrobique num. 1.*
Ac hypotheca in ventre † Cameralis obligationis inclusa se- 7
cundum Zacch. *de oblig. Camer. quæst. 31. num. 8.* Cesar Barzius *decis. 108. num. 29.* Rot. coram Burart. *decis. 905. num. 2. & in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro;* Vtraque verò possessio Ioannis Francisci scilicet debitoris, qui in instrumento impositi census fide-
iussor † accesserat, ac recens Rei modo conuenti, iustifi- 8
catur ex sententia adiudicationis per hunc in eisdem bonis reportata tanquam hæreditarijs Io. Francisci, vt notat Barbat. *cons. 14. num. 19. & 20. cum seq. lib. 3.* Peregr. *de fideicom. art. 44. num. 20.* Fusar. *de substit. quæst. 618. num. 29.* Rota *decis. 456. num. 4. part. 2. recent.* Accedente præsertim pos-
sessione subsequuta, † ac litis substentatione ad hunc effe- 9
ctum

ctum ponderata Verall. *decis.369. part.2.* & coram Cæs. de
Grass. *decis.4. de restit. spoliat.* His enim omnibus iustifica-
10 tis Iudicium Saluiani canonizatum † in sententijs legitimè
intentatum fuisse conuincitur, ad text. *in l.1. ff. de Salu.* ibi-
que Bart. *num.3. & in l.1.* post glos. *C. de precario, & in l.
rem alienam num.5. ff. de pignorat. act.* Menoch. *de adipisc.
remed.3. quæst.29. num.160.* & alijs relatis auctoritatibus di-
xit Rota *in Romana Saluiani* 12. *Ianuarij* 1646. *& 26. Febr.
1649. cor. bon. mem. Arguelles.*

Nec iustitiam sententiarum infringit exceptio donationis
horum bonorum ante præfati census impositionem à Io.
Francisco in proprios filios collatæ, quasi hypothecæ dese-
11 ctus † inde resultet Saluiani exclusiuus, quia allegari non
potest ab ijs, qui eadem bona tanquam hæreditaria Io: Fran-
cisci sibi fecerant adiudicari, vt huic obiecto respondit Rota
coram R. P. D. meo Bichio sub die 18. Martij 1650. *in §. non
obstat*; Præterquam prædicta donatio ab ipso Io: Francisco
reuocata fuit vigore facultatis sibi reseruatæ in ipsomet do-
nationis Instrumento, ac pluribus alijs exceptionibus pro-
batur obnoxia ex parte Monasterij, adeòque tanquam
12 † turbida, & alterius indaginis in hoc iudicio non admitti-
tur, ad text. *in l. final. ff. quor. bonor.* Ripa *in rubr. ff. de pignor.
num.19.* Menoch. *de adipiscend. remed.3. num.18.* Surd. *cons.
4. num.36.* Natt. *cons.531. num.4.* Rot. coram Seraph. *decis.
1168. num.1.* & post Pacif. de Saluian. *decis.35. num.8. &
decis.52. num.7.*

Minùs etiam impugnari poterit eadem sententia, quod
13 condemnet ad fructus † post domum censuatam sciente
domino census euictam, ac censu consequenter extincto,
omninò indebitos secundùm Cenc. *de cens. part.3. cap.1.
quæst.7. num.1.* Rota coram bon. mem. Vrgell. *decis.449. n.2.
& in Romana census 29. Aprilis* 1630. *coram Reuerendiss. D.
meo Decano, & in Romana census 10. Iunij* 1641. *coram Reu.
P. D. meo Cerro.* Vel quia reos quoque conuentos conde-
mnet ad renouationem fideiussoris, cui extincto censu, lo-
14 cus esse non poterat, † sed restitutioni solummodo pretij,
sine creationi alterius sub eadem qualitate, & quantitate
secundum eumdem Cenc. *de cens. quæst.114. num.10. & quæst.
116. pariter num.10.*

Siquidem constat super censito fundo plura per eumdem-
met Lelium facta fuisse melioramenta per Peritum æstima-
ta in scutis bis mille quinquaginta, & vltra, quæ extinctio-
15 nem census excludunt, dum † in eisdem etiam melioramen-
tis poterat substineri, secundum Cenc. *de cens. part.1. cap.2.
art.6. num.37. & per Rot. in Romana census* 15. *Ianuar.* 1607.
coram Penia post eumdem Cens. *decis.54. num.6. & in Ro-
mana Legatorum de Columna 27. Ianuar.* 1614. coram Sacra-
ro post Pacific. de Saluian. *decis.83. num.14.* & in alijs recen-
sitis per Adden. ad decis. Greg. 225. *num.16.* Quinimò ad-
missa etiam census resolutione fructus quoque exigi possent
16 saltem loco damnorum, † & interesse, dum eadem nulli-
tas ex defectu materiæ, non autem formæ proueniebat, vt
17 quia super bonis fideicommissi † erat impositus, ac restitu-
tioni obnoxijs, vt tradit Cenc. *de censib. quæst.19. num.41.
cum seqq. & quæst.88. num.15. §. ego verò,* Duard. *eod. tract.
§.1. quæst.7. num.43. & 44.* distinxit Rota coram Seraph. *de-
cis.787. & in Romana Societatis prima Maij* 1588. coram
Gypsio post eundem Cens. *decis.59. num.13. & in Romana
census scutorum decem, & octo millium 9. Iunij* 1608. coram
Greg. post eumdem Cenc. *decis.60. num.4. & 5.* Quæ sanè
18 damna † respectu quantitatis, ac temporis ex ipsomet impo-
siti census Instrumento probantur, vt notat idem Cenc. *d.
quæst.19. num.45.* Duard. *d. §.1. quæst.7. num.44.* Rota coram
Seraph. *decis.372. num.1. & 387. num.6. & in Bononien. cen-
sus 26. Februarij* 1604. coram Greg. *& in Ianuen. census 26.
Februarij* 1607. *cor. Manzanedo, & 3. Aprilis* 1609. coram
eodem penes Cenc. *de censib. decis.61. num.8. decis.62. n.4. &
decis.63. num.2.* Eòque fortius in casu proposito debita vi-
dentur eadem damna, tum quia expresè fuerant in Instru-
19 mento promissa, † quoties nullitas ex quocumque defectu,
vel causa contigeret, vt ponderauit idem Cenc. *quæst.19.
num.42. & d. quæst.88. num.15.* Duard. *de censib. §.1. quæst.5.
n.9.* Rota coram Seraph. *decis.383. num.6. & 787. num.1. &
10. & in Senogallien. prædij 24. Nouembris* 1586. coram Bu-
balo post Cenc. *decis.13. num.5.* & in terminis fideiussoris,
20 qui pro omnibus, & † singulis à census venditore promissis
accesserit *in Romana census* 19. *Februarij* 1618. coram Vbal-
do post eumdem Cenc. *decis.389. num.12.* Tum quia ex par-
te Monasterij fuit ostensum, statim euicto censu plures di-
ligentias pro recuperanda sorte in cassum fuisse adhibitas,

† quæ regulariter solent petitionem damnorum, & inte- 21
resse contra census debitorem reddere legitimam, vt notat
idem Cenc. *de censib. part.3. cap.1. quæst.3. art.5. num.15.
vers. secus autem secundum primam impressionem, & in addit.
ad eumd. art.5. num.13. & 14.* Rota *in Romana census* 12. *De-
cembris* 1608. coram Sacrato post eumdem Cenc. *decis.288.
num.3.* Quamuis nec eorum petitio præcesserit, † nec con- 22
demnatio, cùm in hoc vtili Saluiani iudicio non requira-
tur, vt respondit Rota *in d. Senogallien. prædij 24. Nouemb.*
1586. coram Bubalo post Cenc. *decis.58. num.4. & 5.* & co-
ram Seraph. *decis.935. num.2. & 3.*

Hinc verò resultat responsio ad alteram obiecti partem
excludentis renouationem fideiussoris ob censum extin-
ctum, cùm vel ille adhuc † in suo robore vigeat, in melio- 23
ramentis videlicet, in censito fundo peractis, adeòque ex
facto corruat obiectio, vel saltem legitimè agi potuerit, cen-
su quamuis extincto ad renouationem fideiussoris, vt fun-
dum liberum, nulloque fideicommisso, vel oneri subiectum
assignet, † iuxta tenorem obligationis, cæteraque adimpleat 24
in Instrumento conuenta.

Non etiam eædem sententiæ poterunt de excessu redar-
gui, ob condemnationem fideiussoris ad restitutionem in-
tegræ sortis scutorum mille, & bis centum, quamuis triduo
post stipulati census venditionem Petrus Paulus pro scutis
bis centum bonam fidem recognouisset erga principalem
Census debitorem, ac Ioannem Franciscum fideiussorem,
cùm duplex inde deducatur excessus, & sortis quæ nonnisi
in scutis mille poterat in sententia taxari, postquam scuta
bis centum triduo post census creationem recepta proban-
tur ex præfato bonæ fidei recognitionis Instrumento. † Et 25
fructuum qui singulis annis exacti pro integra sorte, ac pro-
inde indebiti reliquæ sortis extinctionem induxerant, vt in
his terminis tradit Mastr. ad Petrum Gregor. *de cens. n.17.*
Franc. Milan. *decis.2. num.64. lib.2.*

Præterquam enim non iustificatur ex prædicto bonæ fidei
Instrumento Census extinctio, † vt exaduerso supponitur, 26
dum ibidem Petrus Paulus bonam fidem recognoscens de-
clarauit pro rata scutorum bis centum, ad sui commodum
Censum fuisse impositum, & pro eadem rata releuare pro-
misit indemnem eiusdem Census venditorem, atque fide-
iussorem. Quinimò subsistentia integri Census potiùs inde
conuincitur; prout etiam ex obseruantia postmodum sub-
sequuta per solutionem fructuum pro integra summa; Ni-
hilominus, etiam si Census extinctionem Instrumenti ver-
ba præseferent, eam tamen operari † non poterant in præ- 27
iudicium Monachorum, nec pro rata scutorum 200. nec pro
remanenti quantitate scut. mille, dum eorumdem fauore
præcesserat expressa conuentio, siue obligatio ipsius Petri
Pauli, vt integer Census scut. mille biscentum ex pretio
venditæ Domus pro eius euictione perpetuò maneret, &
nonnisi cum scientia, & consensu Abbatis, ac Monacho-
rum Sanctæ Crucis extingui posset ad effectum creandi
alium Censum eiusdem summæ scut. mille, & 200. in casu
secutæ extinctionis, fructus verò singulis annis inde retra-
hendi pro constitutione alterius scut. 500. deseruirent, vt
ambo in summa scut. 1700. pro emptæ Domus euictione ob-
noxij persisterent; Ex quibus † exclusa censetur quælibet 28
Census extinctio, seu imputatio fructuum in sortem, vt
ponderauit Surd. *cons.4. num.38. 39. & 40.* Rot. coram Se-
raph. *decis.1226. num.3.* Alias enim securitate † promissa 29
forent destituti, & pacta corruerent, ad quorum tamen
obseruantiam tam Petrus Paulus principalis, quàm Ioann.
Franciscus pro contentis in Instrumento, vt principalis quo-
que principaliter, & in solidum obligatus adstringitur; nam
conuentiones † præfatæ approbantur in iure, *nempe in l.1.* 30
§. si conuenerit ff. depositi l. contractus ff. de reg. iur. §. sed hoc
ita Cenc. *de censib. quæst.59. num.36.* vbi hanc conuentio-
nem licitam esse concludit, nec impedire redemptionis li-
bertatem, *& num.37.* Modern. Rom. *discept. forens. cap.45.
num.17.* Sess. *decis.30. num.26. in fin.* Amat. *decis.50. num.33.*
plenè Giurb. *decis.59. num.46.*

Denique obstare non poterit Monasterio Sanctæ Crucis
idem Instrumentum recognitionis bonæ fidei factum à Pe-
tro Paulo, cuius hæredes exprimuntur in Monitorio eædem
sorores Auctrices Monasterij, nec factum consequenter po-
terunt † impugnare ad text. *in l. eum à Matre C. de rei vin-* 31
*dicat. l. si ab eis, C. de liber. caus. l. vnum ex fam. §. sed si vno
ff. de leg.2.* Cùm non constet easdem Sorores fuisse hæredes
Petri Pauli, vt exaduerso supponitur, nec Monitorium, li-
cèt ipsas enunciet filias Petri Pauli, & Angelæ, ac hæredes,
hære-

hæreditariam tamen qualitatem concludit respectu primi
32 tanquam æquiuocum, cum † verbum illud hæredes immediatè cohæreat personæ Angelæ, eique proindè tamquam proximè, ac vltimo loco nominatè referri debeat iuxta glos. *in l. 1. in verbo dotis nomine ff. de reg. præst.* notat DD. *in leg. hæredes palam §. sed si ff. de testament.* Abb. *cons. 78. n. 2. vol. 2.* Cephal. *cons. 364. num. 9.* Surd. *cons. 272. num. 78.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Piscien. Iurisdictionis.

Veneris 24. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Quasi possessio in iurisdictionalibus, quam habet Episcopus intra fines suæ Diœcesis, cùm iuris assistentiam habere dicatur, vel aliam probationem non requirit, vel saltem probatio Episcopi semper alienæ probationi præualere debet, maximè vbi illa exactis turbatiuis deducitur.

SVMMARIVM.

2 *Episcopus habet iuris assistentiam pro se quoad iurisdictionem, eiusque exercitium.*
3 *Episcopus in collatione beneficiorum, ac institutione iuris assistentiam habere dicitur.*
4 *in Iurisdictionalibus iuris assistentia sufficit pro manutentione.*
Amplia, vt num. seq.
6 *Quasi possessio in iurisdictionalibus probata remanet ex actis, processibus, & sententijs iudicialibus.*
7 *Visitationes probant quasi possessionem visitandi.*
8 *Visitationes factæ ab Episcopo censentur factæ eius ordinaria facultate.*
9 *Collationes, ac institutiones ab Episcopo factæ illius probant iurisdictionem.*
10 *Quasi possessio vniuersalis probatur ex actis ab vniuersali causa prouenientibus.*
11 *Manutentio conceditur possidenti.*
12 *Quasi possessio Episcopi Antecessoris suffragatur successori.*
13 *Quasi possessio Ordinarij præualet alienæ possessioni turbatiuæ.*
14 *Actus facti post motam litem non attenduntur.*
15 *Actus facti contradicente, & resistente parte nullius sunt momenti.*

DECISIO CXXVIII.

PRo D. Præposito informante fuit resolutum concedendam illi esse manutentionem in quasi possessione exercendi iurisdictionem in Castro Collis, & in Ecclesia Parochiali Sancti Laurentij in eo sita, ac iuris conferendi, siue instituendi in eadem Ecclesia.

Quia cùm ille sit Ordinarius in eius Territorio, quod nullius est Diœcesis, intra cuius fines est Castrum, & Ecclesia prædicta, vt alias dictum fuit in Piscien. *seu nullius iurisdiction. 27. Octobris 1584.* coram bon. mem. Cantuccio *decis. 803. sub num. 4. vers. vndè in hac causa part. 1. diuersor.* & in alia Piscien. *seu nullius iurisdiction. 16. Decemb. 1593.* coram Gypsio *decis. 798. part. 4. earund.* Habet iuris assistentiam
2 pro se tam quoad iurisdictionem, † ac eius exercitium, iuxt. text. *in cap. conquerente de offic. ordin. cap. cum Episcopus, eod. tit. in 6. cap. cũ venerabilis, ibiq. gloss. in verb. Episcopale ius, &c. de Religios. domib. & cap. cum persona, in fin. de priuileg. in 6.* ac dispositionem Sac. Concil. *sess. 24. de reformat. cap. 20.* & fuit dictum *in Veronen. iurisdiction. 18. Martij 1596.* coram rec. mem. Card. Pamphil. apud Marches. *de commiss. part. 2. fol. 601.* Mantic. *decis. 322. sub num. 1. & in recent. decis. 655. num. 2. vers. hoc igitur stante pars. 3.* & penès Comitul. *decis. 26. sub num. 1. & seq.* Quam quoad Beneficiorum collatio-
3 nem, † siue institutionem, *cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. d. cap. conquerente, de offic. ordin. cap. quia diuersitatem, de concess. præbend.* Rot. *in d. Veronen. iurisdict.* & penès Card. Caualer. *decis. 193. sub num. 1.* Duran. *decis. 226. sub num. 1. vers. quod ius conferendi, &c. & decis. 442. num. 1. vers. quæ visa fuit, ac in recent. decis. 382. sub num. 1. part. 2. & decis. 41. sub num. 1. vers. vndè consequitur, &c. & seq. part. 5. & decis. 247. sub num. 1. vers. ea motipræcipuè ratione, &c. cum seq. part. 7.*

Quæ quidem iuris assistentia sufficit † in iurisdictionali- 4
bus pro manutentione, iuxta text. *in d. cap. persona, §. si verò priuilegium, in fin.* vbi DD. *de priuileg. in 6.* Rot. penès Verall. *decis. 306. part. 1. & decis. 203. part. 2.* Card. Seraphin. *decis. 1499. sub n. 1. vers. vndè quemadmodum, &c. ac in d. Veronen. iurisdict. sub num. 1.* & penes Card. Mantic. *d. decis. 322. num. 2. vers. & quod Episcopus,* Caualer. *dict. decis. 193. sub num. 1. & in recent. d. decis. 382. part. 2. & d. decis. 655. sub num. 2. vers. vndè ex sola hac assistentia iuris, part. 3.* & penès Buratt. *decis. 140. num. 2. vers. vndè cum Episcopus, ac seq.* & Duran. *d. decis. 226. num. 2. vers. vndè ex sola assistentia.*
Etiam Ordinatij † Episcopo inferioris, Rot. *d. decis. 798.* 5
num. 3. vers. quandoquidem, &c. cum seq. part. 4. diuers. & penès Card. Seraphin. *decis. 2052. & decis. 1402. num. 5. vers. & fuit latè comprobatum, &c.* Mant. *decis. 391. num. 2. vers. vndè cum Abbas,* Buratt. *decis. 827. sub num. 1.* & Coccin. *decis. 346. sub num. 1. versic. & ratio primæ partis, &c.*

Eòque magis, quia concurrunt plures actus facti, quibus illius quasi possessio re ipsa comprobatur, tùm in exercenda iurisdictione in dicto Castro, vt apparet ex actis, † proces- 6
sibus, & sententijs iudicialibus exhibitis ab anno 1556. ad annum 1646. & citra, *dict. cap. conquerente, de offic. ordin.* Rot. penès Card. Mant. *d. decis. 361. sub num. 3. vers. de temporali etiam iurisdictione,* & san. mem. Greg. *decis. 325. sub num. 19. vers. probatur autem, &c.* & Burat. *decis. 219. num. 3. vers. ex ea itaque, & decis. 478. sub num. 2. vers. tum ex diuersis actis, &c. cum seq. part. 4. tom. 2.* Ac in eadem Ecclesia ex pluribus visitationibus continuatis † ab anno 1572. ad 7
annum 1634. *d. cap. conquerente,* vbi DD. *de offic. ordin. cap. 1. §. hanc autem, de cens. lib. 6.* Rot. *decis. 196. sub num. 2. vers. cum visitatio, &c. part. 2. diuers.* & penès Card. Seraphin. *decis. 615. sub num. 2. vers. cum visitatio, & decis. 1008. n. 4. vers. in qua continebatur, &c.* san. mem. Greg. *decis. 304. sub num. 2. vers. cum actus visitandi, &c. & in recent. decis. 168. sub num. 2. vers. siquidem, &c. & decis. 398. num. 4. vers. præterea part. 1. & decis. 577. sub num. 12. vers. per quod part. 5. & decis. 118. sub num. 14. vers. proindeque part. 7.* Quæ ordinaria eius auctoritate † factæ censetur, Rot. penès sanct. mem. 8
Greg. *d. decis. 325. n. 24. vers. cum autem, &c. & in Adrien. iurisdiction. 30. Ianuarij 1623.* coram bon. mem. Pirouano, & comprobatur *in decis. 245. n. 4. vers. actus enim, &c. part. 1. recent.* tum in conferendo, † siue instituendo in dicta 9
Ecclesia, ac Beneficijs in ea fundatis de anno 1576. 1609. 1625. & 1643. *eod. cap. conquerente, de offic. ordin. cap. ex frequentibus, & cap. cum venissent, in princip. de instit.* Rot. penès Buratt. *dict. decis. 578. sub num. 9. vers. quia conferre, & instituere, &c. & in recent. decis. 214. sub num. 7. vers. id etiam magis procedit, &c. part. 3.*

Ac proindè efficacius concluditur, & iustificatur illius quasi possessio etiam vniuersalis † tanquam ab vniuersali 10
causa proueniens, iuxta Theor. Bald. *in repet. l. 1. sub n. 24. vers. tu dic, quod magis est consideranda causa actus, quam exercitium ipsius, C. de emancip. liber.* & respondit Rot. *in d. decis. 273. sub num. 2. in fin. vers. verum etiam, & decis. 501. sub num. 3. vers. non obstat, quod non doceatur de possessione, &c. part. 2. & decis. 22. sub num. 2. vers. sed quod Archiepiscopo, &c. cum seqq. part. 7. recent.* & penès Buratt. *decis. 427. sub num. 11. vers. nam ex actibus subsequutis, &c.* & Duran. *d. decis. 226. sub n. 3. vers. ex qua infertur,* & Coccin. *decis. 134. num. 1. vers. quo titulo.* Et propterea faciliùs † manuteneri debet, iuxta text. *in §. retinendæ, instit. de in-* 11
terd. & lib. 1. ac toto tit. ff. & C. vti possidet, Card. Mantic. *d. decis. 322. sub num. 2. vers. quod multo magis, &c.* Cardin. Caual. *d. decis. 193. sub num. 5. vers. præterea, &c.* & Duran. *d. decis. 226. num. 3. vers. & tantò magis, &c. ac in recent. d. decis. 273. & decis. 382. & d. decis. 501. part. 2. & d. decis. 41. sub num. 2. vers. & hæc ipsa iuris assistentia, &c. cum seqq. part. 5.* Esto, quod actus illi fuerint ab antecessoribus moderni Præpositi facti, cum ei proculdubio suffragetur etiam ad hunc effectum illorum quasi possessio, quin † potius 12
ipsius Ecclesiæ, vt in specie respondit Rot. penès Coccin. *decis. 26. num. 3. cum notissimum sit, &c.* Buratt. *decis. 478. sub num. 5. vers. vltra quod, cum seqq. & in recent. d. decis. 501. sub num. 2. versic. & cessat omnis difficultas, &c. part. 2.*

Hæc autem quasi possessio Ordinarij præualet † contra- 13
rijs actibus turbatiuis aduersarij, iuxta text. *in cap. cum persona, §. fin.* vbi DD. *de priuileg. in 6.* & respondit Rot. penès Card. Seraph. *decis. 1473. in princip. vers. nam in tali casu, &c.*

& Co-

& Comitul. *decis.26. num.3. vers. & præferri debet, &c. cum seqq. per tot.* & Caualer. *d. decis.193. sub num.1. vers. insuper, & sub num.5. vers. præterea, cum seqq. vsque in fin. & d. decis. 382. part.2. & d. decis.41. num.6. vers. quæ non sufficit, &c. & num.17. vers. ac demum part.5. & d. decis.247. num.19. vers. quæ depositio testium part.7. recentior.* Præsertim cùm gesti
14 fuerint post litem vsque de anno 1584. introductam, † & emanatam contra Præpositum, seu Commendatarium illius temporis, *decis.803. part.1. diuers.* Vel absente, ac inscio Præposito, Rot. penès Comitul. *d. decis.138. sub n.12. vers. nam, & si habent contestes,* Coccin. *d. decis.26. sub num.4. vers. non obstat, & decis.560. sub num.1. vers. quantum ad testes, & d. decis.655. sub num.3. vers. præsertim, cum Abbas part.3. & d. decis.41. sub num.11. vers. visitatio-*
15 *nes, cum seq. part.5.* Vel eo contradicente, ac † resistente, *ad l.2.* vbi gloss. *in vers. sciente,* ac DD. *C. de seruit. & aqua,* Rot. penès Put. *decis.269. num.3. vers. cum in istis incorporalibus, & seq. lib.1. in correct.* Rot. *d. decis.803. sub n.7. vers. tum etiam, & quarto part.1. diuers. & in recent. d. decis.501. sub num.4. vers. non obstat, quod assistentia iuris, &c. part.2. & d. decis.41. sub num.11. vers. visitationes, cum seq. & decis.546. sub num.15. versic. quia cum actus, &c. part.5.*

Et ita fuit resolutum informante tantùm Præposito: Altera tamen parte pluries citata, & requisita.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Vineæ.

Veneris 24. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Venditio rei fideicommisso suppositæ, sed cum certa forma alienari permissæ est nulla, si forma tradita non seruetur. Hæres cum beneficio inuentarij potest impugnare factum defuncti, si ex alio iure quàm hæreditario hoc faciat. Retentio quando non concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas semper in dubio præsumitur.*
2 *Immissio in vim,* l. fin. C. de edicto, &c. *quando conceda- datur, & num.3.*
4 *Venditio rei fideicommissariæ non seruata forma in testamento præscripta, est nulla.*
5 *Extinctio iuris Alienantis rem fideicommissariam inducit extinctionem alienationis.*
6 *Hæres non valet impugnare factum defuncti.*
Fallit si sit hæres cum beneficio inuentarij, & ex alio iure factum defuncti impugnet, num.7.
8 *Possessio capta lite pendente est attentata.*
9 *Causa quando dicatur eadem, & non diuersa.*
10 *Retentio non conceditur pro credito illiquido.*
Et quando possessio fuit attentata, num.11.
Et quando res est diuisibilis, & potest omnibus ius habentibus satisfieri, num.12.

DECISIO CXXIX.

PRo confirmatione sententiæ R. P. D. meo Otthobono in hac causa latæ ad fauorem D. Ioannæ Baptistæ de Curtis Domini responderunt, quia illius validitas non con-
1 trouertitur, † & in dubio semper præsumitur, vt fuit dictum in *Florent. Donationis, seu separationis bonorum 2. Decembris prox. præt. §. præsertim, ad fin. cum ibi concord. coram me.* Iustitia verò patet ex vocatione D. Ioannæ Baptistæ resultante ex claris verbis testamenti q. Camilli de Curtis non
2 vitiati, nec cancellati, † in quo ipsa in casum deficientiæ lineæ masculinæ R. P. D. Francisci Curti ad fideicommissum ab eo institutum vocata legitur; Vndè cùm dictus Franciscus sine filijs masculis decesserit, vt in *Summ. D. Ioannæ Baptistæ num.8.* & firmatur in *decisione 25. Maij 1648. §. nam stante coram Reuerendiss. Terracinen.* cum pluribus congestis in *Romana fideicommissi de Alicornis 3. Iunij 1650. in §. illius autem coram Reuerendissimo D. meo Decano,* nec dubitari possit quin Camillus Testator Vineam, de qua agitur, donec vixit possederit, prout illam hæreditario eius nomine dictus Franciscus retinuit, interque bona hæreditaria Camilli descripsit, vt constat ex publicis Instrumentis, eodem
3 Summ. num.9. & 10. vtique † præfatæ D. Ioannæ Baptistæ in dictam Vineam debita fuit immissio, *ex remed. l. fin. C. de edict.* Diu. Adr. toll. Rota *decis.472. num.1. part.3. decis.111. num.1. decis.148. num.6. & 7. part.4. tom.2. decis.330. num.1. & 2. & decis.408. num.1. part.5. recent.*

Non obstat, quòd Vinea hæc vigore facultatis alienandi à Camillo fideicommittente hæredibus concessæ per dictum Franciscum primum Camilli hæredem validè fuerit Nicolao Clarello vendita sub die 7. Febr. 1646. quia huic obiecto optimè respondet *decisio edita 2. Iunij 1649. in §. sed neque coram R. P. D. meo Otthobono.* Debuisset enim ille non solùm in ipso actu venditionis, sed etiam antequam deueniretur ad illam, seruare modum in Testamento sibi præscriptum sub expressa nullitatis declaratione, vt in dicto Summ. num.3. quo † non seruato certum est venditionem huiusmodi nul- 4
lam fuisse, ad text. *in cap. cum dilecta 22. in fine de rescript.* Mantic. *de tacit. lib.4. tit.6. num.9.* Surd. *decis.144. num.17.* & tenuit *Rota in Perusina Pensionis 9. Decembris 1650. post princ. vers. quæ quidem forma coram me;* Et propterea nullum exindè D. Ioannæ Baptistæ post eum vocatæ præiudicium inferri potuit; Nam † extincto ipsius alienantis Iure 5
ipsa quoque alienatio per consequens necessarium extincta remansit, iuxta text. *in l. fin. C. comm. de leg.* Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.40. num.46. & in dicta Romana fideicommiss. de Alicornis 3. Iunij 1650. §. non obstat ad fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Nec refert, quòd Ioanna Baptista tanquam hæres d. R. P. D. Francisci factum illius quoad dictam † venditionem im- 6
pugnare non possit ad text. *in l. vindicantem 17. ff. de euict. & l. cum à Matre 14. C. de rei vendic.* quia placuit responsio, quod ipsa non est hæres simpliciter, sed cum beneficio legis, & Inuentarij; Ideòque bona per defunctum alienata auocare non prohibetur, dum ad ea consequenda alio iure, quàm hæreditario venit, † cùm hoc sit speciale Inuentarij 7
beneficium, vt omnes actiones hæredi competentes præseruet, & quoad damnum vitandum constituat eum, ac si hæreditatem non adiuisset, *l. fin. §. in computatione, C. de iur. delib.* latè Surd. *cons.7. num.31. et seq.* Laderch. *cons.138. num.4. et 5.* Rot. *decis.724. num.2. part.3. recent. cum alijs relatis in Bononien. fideicommiss. de Rubeis 30. Maij 1646. sub §. nec obstat il terzo, coram R. P. D. meo Corrado.*

Minus obstat possessio huius Vineæ capta à Fabio Segnero in executionem sententiæ A.C. de mense Nouemb. 1646. quia vtraque emanauit lite hac in Rota pendente, ad quam idem Fabius vigore specialis Commissionis admissus fuerat sub die 20. Aprilis 1619. & proindè neutra ab attentatorum vitio † defendi potest, *tot. titul. ff. & C. vt lit. pend.* & præ- 8
ter adductos in *d. decis. 2. Iunij 1649. in §. quod autem coram R. P. D. meo Otthobono,* dixit Rot. *decis.159. num.5. part.2. recent.* coram Card. Caualer. *decis.280.* & coram Greg. XV. *decis.305. num.1.*

Neque Fabium excusat adducta diuersitas causæ, & personarum, quia causa eadem omninò est ex eisdem Instrumentis censuum ab ipsomet in Rota productis die 18. Ian. † eiusdem anni 1619. prout eadem erat eius persona, ac rei 9
conuenti, licet enim non fuerit idem Camillus cum quo lis agebatur coram A. C. sed Nicolao Clarellus titulo emptionis à Camillo causam habens, eadem tamen vtique reputatur illius persona, ac rei conuenti, dum eodem defensionis iure vtebatur, vt patet ex intimationibus à dicto Francisco factis, *Summ. Fabij num.13. l. de eadem re 5. l. si à te 9. §. Iulianus scribit, l. si Mater 11. §. eadem causa, l. cum quæritur 12. cum seqq. ff. de except. rei iudic.* Lancell. *de Attentat. post inhib. part.2. cap.20. limit.24. num.18.*

Frustra demum Fabius d. Vineæ retentionem allegat ex causa anterioris Crediti ratione dd. censuum de annis 1597. & 1598. eidem cessorum, quia hoc prætensum creditum tanquam illiquidum ex pensionibus domus per eum inhabitatæ, & nomine proprio respectiuè locatæ ab ipso perceptis, vt patet ex Instrumento 12. Martij 1616. stipulato, ac ex subsequutis exactionibus relatis in d. Summ. D. Ioannæ Baptistæ num.12. † nullo pacto retentionis commodum tribuit 10
Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.113. num.7.* coram Greg. XV. *decis.254. num.3. decis.433. num.4. part.2. & decis.411. num.24. part.5. recent.* & alias in hac causa ponderatum fuit *5. Iunij 1619. in §. nec obstant cessiones,* coram bon. mem. Remboldo, *24. Iunij 1648. §. cessat pariter coram Reuerendiss. Terracinen. & 2. Iunij 1649. §. fin. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Et parum refert, quòd ex eisdem pensionibus d. domus Victoriæ Fabij cognatæ alimenta pro rata scut. 2000. dotis maternæ solui debeant iuxta resolutionem Rotalem sub die

Iulij

1. Iulij 1602. coram bon. mem. Remboldo emanatam, quia vltra quod dicta quantitas, nunquam adhuc declarata fuit, firma semper remanet veritas dictæ locationis à Fabio proprio nomine factæ, ex qua redditur illiquidum assertum eius creditum.

Præsertim quia eiusdem vineæ possessionem cum manife-
31 sto attentatorum vitio adeptus fuit, † quo casu retentionis exceptionem ex causa non æquè priuilegiata sperneñ. esse tradita post alios, Lancellott. *de attent. par. 3. cap. 24. qu. 28. per tot.*

Debetur insuper immissio Dominæ Ioannæ Baptistæ, quia ex Instrumento assignationis dictæ domus factæ Victoriæ per Stephanum Camilli debitorem die 28. Aprilis 1614. *Summario Fabij num. 6.* clarè colligitur, quòd dicta domus est valoris scut. 5000. ad minus, & sic ex ea tam Victoriæ, quàm ipsi Fabio pro prætenso eius credito commodè satisfieri potest; Vndè intrat optima æquitatis ratio alias à Rota in proposito ponderata *in decisione 559. sub num. 5. versic. cæterum par. 5. recent. & in Romana, seu Sabinen. Census 20. Nouembris 1624. coram bon. mem. Vbaldo impress.* apud Medern. *in tract. de cens. decis. 451. sub num. 11. & 12.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Fesulana Beneficij, seu Oratorij.

Veneris 24. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando ab aliquo fuit fundatum cum conditionibus sibi benè visis, non potest deindè aliqui ex vocatis alterare dictas conditiones, tamen hoc non procedit, quando iuspatronatus esset origine hæreditarium, quia tunc cum consensu Ordinarij possunt dictæ conditiones alterari, & an Vicarius Ordinarij possit eas admittere sine speciali mandato.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad iuspatronatus non est instituendus, qui non habet conditiones à testatore requisitas.*
2 *Iuspatronatus, qui non est fundator, non valet eius conditiones in fundatione requisitas alterare.*
3 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium, an hæres possit alterare eius conditiones.*
4 *Conditiones apposita iuripatronatus, quando non possint dici præiudiciales.*
5 *Ecclesiæ magis expedit plures habere patronos.*
6 *Text. in cap. 1. de præbend. & cap. ad decorem de instit. qualiter sint intelligendi.*
7 *Præsentati quando sunt plures ad Iuspatronatus, quis veniat præferendus.*
8 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium, potest accedente consensu Episcopi qualificari denuò.*
Iuspatronatus hæreditarium, an per patronos possit conuerti in gentilitium.
9 *Hæredes, & successores non possunt disposita per antecessores impugnari.*
10 *Instrumenta satis probant in eo contenta.*
11 *pro Verborum congrua interpretatione, ponderandus est integer periodus, & num. 12. & 13.*
14 *Verba, quando dicantur apposita continuatè, & consecutiuè ad præcedentia.*
15 *in Vicario Ordinarij requiritur mandatum speciale pro admissione nouarum conditionum appositarum in Iurepatronatus.*
16 *Mandatum speciale, & generaliter habens, quos censeatur voluisse vti.*
18 *Iurispatronatus donatio, an validè confirmetur post obitum ipsius donantis.*
19 *Donatio facta sub conditione iuris iurandi, debet præstari iuramentum.*
20 *Verba, quando non dicantur stare conditionaliter, sed assertiuè, seu causatiuè, & num. 21. & 22.*
23 *Verba sunt interpretanda, ut euitetur actus suspensio, & ambiguitas, & num. 24.*
25 *Iuramentum requisitum in aliquo actu, quando censeatur præstitum, & num. 26.*
27 *super Obseruantia aliqua, quando non possit fieri aliquod fundamentum.*
28 *ex Præsentatis pluribus, quis veniat præferendus.*

DECISIO CXXX.

Resolutio in hac causa facta sub die 14. Martij 1650. coram me. Hodie denuò exactè discussa fuit per Dominos confirmata. Quia visum fuit inconcussum fundamentum inhabilitatis Antonij, qui cùm non sit de descendentibus Laurentij de Lutis, nec præsentari, seu pro se supplicare, nec proindè institui poterat ex lege specialiter apposita in
Instrumento Donationis Iurispatronatus, † de quo agitur 1
per q. Ioan. Franciscum de Casciuolis factæ Sebastiano de Lutis die 15. Nouembris 1622. & Ordinatij auctoritate confirmatæ, quæ maximè seruari debet, Abb. *in cap. cum in cunctis, §. inferiora sub num. 10. in fin. uers. exemplum, &c. de elect.* Lambert. *de iurepatr. lib. 2. par. 1. qu. 7. princ. ar. 29. sub n. 2. uers. tamen in casu nostro, &c. & sub n. 6. uers. quod tamen locum habet, &c. fol. mihi* 68. Rota *in Valentina Iurispatronatus 20. Maij 1589. coram Orano*, apud Garz. *de benef. par. 7. cap. 1. sub n. 113. uers. quod autem nulla fuerit institutio Ordinarij, &c.* & penes Card. Seraph. *dec. 774. sub nu. 1. et in rec. dec. 112. num. 5. uers. ex quibus, etc. et dec. 496. sub nu. 2. uers. in tenore enim p. 3. et dec. 403. nu. 2. uers. quæ omnia seruari debet par. 4. tom. 2.* Bitract. *dec. 680. sub n. 1. et seqq.* & Duran. *dec. 8. nu. 3. uers. de iniustia verè, etc. cum seqq. ac dec. 25. nu. 1. uers. quia cum iuspatronatus, etc. et seqq. ac in alijs relatis in præcedenti decisione in §. si quidem constat*, & fuit nuper resolutum *in Arianen. Beneficij coram R. P. D. meo Verospio sub die 10. huius mensis in §. 1. uers. Franciscus autem aduersarius, etc.*

Nec obstat, quòd d. Ioan. Franciscus, qui non fuit huius Beneficij fundator, non potuerit illam conditionem adij-
cere, † & qualitatem Iurispatronatus tempore fundationis 2
præscriptam alterare.

Quia cùm ius hoc patronatus esset à sui origine hæreditarium, ac in præfatum Ioann. Franciscum pro se, ac suis hæredibus pariter stipulantem titulo donationis translatum,
licuit vtique ipsi cùm † Ordinarij consensu certam præscri- 3
bere formam, & qualitatem tam actiuè. Vt scilicet spectaret ad maiorem nato pro tempore ex descendentibus d. Laurentij, ac eis deficientibus Ioann. Mariæ de Lutis, & omnibus demum deficientibus ad hæredes vltimi defuncti. Quàm etiam passiuè. Vt nempè præsentare tenerentur vnum ex eisdem descendentibus, quatenus tunc adesset, sin minus alium in certa ætate constitutum, prout legitur in
d. Instrumento. † Hæc enim non sunt contra ius, nec Ec- 4
clesiæ præiudicialia; Cùm non intersit, quinimò magis expediat Ecclesiæ vnum, quàm plures habere patronos, &
à personis † certi generis habilibus, ac idoneis, vel ab alijs 5
gubernari, Ioan. Andr. *in cap. nobis sub nu. 5. uers. dicet enim, etc. de iurepatron.* Abb. *in cap. ad decorem sub num. 4. uersic. credo tamen, etc. de instit.* Dec. *cons. 149. in causa iurispatronatus num. 6. uersic. secundo respondetur, etc.* Lambert. *de iurepatron. lib. 1. par. 1. quæst. 1. art. 12. fol. mihi 9. et par. 3. lib. 2. quæst. 5. principal. art. 4. sub num. 13. uers. circa verò ultimam limitationem, etc. cum seqq. fol. mihi* 193. Rot. penes Acchill. *dec. 10. num. 3. uersic. et magis utile est Ecclesiæ, etc. de iurepatron.* Cardin. Seraphin. *dec. 266. sub num. 4. uers. et hanc sententiam, etc. cum seqq.* Didac. *resol. 18. sub num. 9. uersic. nam, et præter alia, etc. lib. 2.* & fuit consideratum *in d. Arianen. in §. quoniam hæreditaria conditione, etc. et in uers. et ratio est.* Ne-
que repugnat dispositioni † Sacrorum Canonum *in cap. 1. de* 6
præbend. et in d. cap. ad decorem de instit. cum concord. Quòd descendentes ex aliqua familia de voluntate patroni Episco-
pum approbata cæteris præferri † debeant, qui contingentis 7
vacationis tempore idonei, ac habiles fuerint, alias exteri admittantur Dom. de S. Gemin. *in cap. cum in Ecclesia num. 5. uersic. facit ad dubium de præbend. in 6.* Felin. *in tract. quand. litter. Apost. noc. patron. Ecclesiarum sub num. 1. col. 2. uersic. et dicit Bald. etc. et infr. uersic. dicit Dominicus, etc.* Guttier. *cons. 2. sub num. 3. uers. secundo, etc. cum seqq.* & benè declarat Lambert. *de iurepatron. lib. 1. par. 1. quæst. 9. principal. sub num. 111. uersic. in aduerte fol. mihi 71. et lib. 2. par. 3. quæst. 5. principal. art. 4. nu. 13. uersic. circa uero, etc. et seqq. d. fol.* 193. Rot. penes Cardin. Seraph. *decis. 774. per tot.* & alijs relatis probat Garz. *de benefic. par. 7. cap. 15. num. 3. uers. quam conditionem rectè potest Testator, &c. cum seqq.* & respondit Rot. *in Arianen.*

*nen. coram R.P.D. meo Verospio in §. neque prædicta consangui-
neorum prælatio, &c.*

Quare ius huiusmodi hereditarium validè potuit, (vt præ-
missum est) consentiente Ordinario qualificari, atque effici
8 gentilitium ad † tempus, vel absolutè ab eo præsertim,
qui primus illud acquisiuit, qualis fuit Ioan. Franciscus, cu-
9 ius factum hæredes, † ac successores impugnare non va-
lent, Calder. *cons. 19. vers. & etiam possunt patroni, &c. de iu-
repatr.* Roch. de Curt. *de iurepatr. in verb. ipse, vel is à quo sub
num. 72. vers. & idem in eo, qui acquisiuit pro se, & hæredibus,
&c.* Lambertin. *in simil. tract. lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 7. per tot.
fol. mihi 113. col. 4. & seqq.* Didac. *d. resol. 18. sub d. num. 9. vers.
item, & illud hinc colligitur, &c. & vers. eadem profecto ratio-
ne, &c.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 23. num. 30. vers. sexta
conclusio, &c.* Rot. penes Card. Seraph. *dec. 1414. num. 1. vers.
difficultatem, &c. & in recent. dec. 675. sub num. 2. versic. ideo
argumentum non concludit, &c. par. 1.* P. Sanchez *cons. moral.
lib. 2. cap. 3. dub. 91. sub num. 1. vers. prima conclusio, &c. dub. 92.
in princ.* & comprobatur *in Fesulana Parochialis coram Re-
uerendiss. D. meo Decano 15. Martij 1630. in §. neque obstat,
& 4. Maij eiusdem anni in §. vltra quod dato etiam, &c. con-
firmatis sub die 4. Decembris eiusdem anni coram bon. memor.
Merlino in §. fin. & in d. Arsanen. coram R.P.D. meo Verof-
pio in §. hinc obesse non poterit, &c.*

Minus obstat, quòd præfatus Ioan. Franciscus noluerit
eam legem sibi, ac filijs suis apponere, sed Donatarijs tantùm.

Quia contrarium patet ex verbis eiusdem Instrumenti,
10 † ac euidenti ratione probatum fuit in præcedenti decisione
*in §. nec obstat quod ea verba non referantur, &c. cum plurib.
seqq.* Neque aduersatur, quòd vsus fuerit participatio singu-
laris numeri: *Nolens se de huiusmodi Oratorio intitui, &c.*
solam eius personam, non autem filiorum referente. Nam
11 pro congrua interpretatione † dd. verborum ponderanda
est integra periodus, cuius hæc sunt verba: *Reseruato iure
præsentandi ad prædictum Oratorium, tamen sibi primo loco
Io. Francisco Donatori, secundo loco Francisco Mariæ, & ter-
tio loco Leandro eius filijs toto tempore eorum vita, & donec, &
quousque quilibet eorum naturaliter vixerit, vt supra, ordine
prædicto seruato. Nolens se de huiusmodi Oratorio institui, ac
inuestiri, teneatur vnum ex prædictis descendentibus Lauren-
tij ad idem Oratorium præsentare, & eligere, &c.* Ex his enim
12 patet, quòd participium illud post † plures gradatim, ac suc-
cessiuè in solidum vocatos ad singulos vocationis casu adue-
niente congruè ex propria significatione refertur, & quem-
13 libet eorum demonstrat, *leg. si plures gradus, ff. de legat. &
fideic. 3.* Ancharan. *cons. 27. non seruato ordine dubiorum, &c.
sub num. 6. ad fin. vers. nam cum testator, &c.* Barth. Vero-
nen. *cons. civ. 32. Magnifici, & Generosi Domini sub num. 1.
vers. nec obstat si dicatur, & num. 2. vers. nam ad hoc respon-
deo, &c.* Paris. *cons. 91. sub num. 36. vers. minus obstat, &c. &
sub num. 38. vers. vnde dico, &c. cum seqq. lib. 2.* Rimin. iun.
*cons. 23. sub num. 62. vers. quarto dicebatur, &c. & versic. sed
hoc confunditur, &c. cum seqq.* Pereg. *de fideic. art. 19. sub num.
17. vers. quia etiam in numero singulari facta, &c.* Ioseph. de
Rustic. *ad l. cum auus lib. 6. cap. 7. sub num. 25. vers. sed quid
è contra, &c. & comprobat supra à num. 5. vers. prout elegan-
tioris, &c. cum plur. seqq.* Eòque magis cum appositum fuerit
14 † continuatiuè, & consecutiuè ad præcedentia illa limitan-
do, ac determinando, iuxt. reg. *l. iam hoc iure, ff. de vulg. &
pupill. substit. & l. quamuis, Cod. de impub. & alijs substit.* Rot.
*decis. 473. sub num. 12. vers. & hoc deducebatur, &c. cum seqq.
& dec. 651. sub num. 10. vers. vnde per necesse, &c. par. 4. tom. 2.
& 3. ac decis. 194. num. 95. vers. itaut præcedentia verba, &c.
par. 5. recent.*

Deindè non obstat, quòd Vicarius Generalis Reueren-
diss. Episcopi Fesulan. qui donationem d. Iuspatronatus
15 confirmauit non fuerit vsus facultate speciali, † quam
partes concorditer præsupponi consenserunt illi fuisse con-
cessam, sed ordinaria tantùm, quæ non sufficit ad hunc
effectum.

Quia contrarium probatur ex ipso Instrumento, in
quo leguntur hæc verba: *Præfatus vero D. Camillus, &c.
Vicarius Gener, &c. Viso Instrumento donationis Iurispa-
tronatus, &c. d. instr. donationis iurepatr. prædicta, & om-
nia, & singula in illo contenta, & expressa sua ordinaria au-
ctoritate, & alias omnibus modo, via, iure, causa, & forma,
quibus de iure validioribus potuit, & potest, &c. Donationem
confirmauit, & approbauit, &c.* Quibus sanè verbis actus fa-
ctus censetur, ac sustinetur, quauis legitima, & sufficienti au-
ctoritate, licet † specialiter Vicario competenti, esto quod al- 16
tera minus sufficiens expressa fuisset, *ad l. 2. in princ. vers. pro-
indè, &c. ff. de iudic.* Bart. *in l. 1. §. si quis ita nu. 5. vers. dic aut
constat disponentem valere voluisse, &c. & in fin. vers. aut est
defectus in causa efficiente, &c. ff. de verb. obligat.* Paris. *consil.
90. num. 10. vers. illa enim verba lib. 3.* Rota penes Acchill. *dec.
vnic. de verb. signif.* Verall. *dec. 124. par. 1.* Seraph. *dec. 416. sub
num. 1. vers. quare cum citatio, &c. & seqq. & dec. 993. sub n. 3.
vers. quod procedat, &c. & in recent. dec. 700. sub num. 7. versic.
secundum, &c. par. 2. & dec. 248. sub num. 4. vers. & propterea,
&c. cum seqq. par. 5. & dec. 108. num. 26. vers. quia id procede-
ret, &c. & dec. 164. num. 22. vers. & vrget clausula, &c. par. 7.
cum alijs relatis in præcedenti decisione in §. nam præterquod
decretum confirmationis Vicarij, &c.*

Præterea non obstat, quòd confirmatio d. donationis
facta fuerit post mortem Ioan. Francisci donantis † nulla 17
facta illius præcedentis obitus mentione, quin potius cum
præsupposito, quòd ipsi d. Iuspatronatus adhuc competeret,
& de illo disponere posset.

Quia competentia Iurispatronatus, & disponendi facul-
tas iustificatur ex alio antecedenti Instrumento donationis
Ioan. Francisci factæ à Iacobo, & Dominico de Baldinis sub
die 28. Iunij 1594. Mors autem illius † non impediebat con- 18
firmationem Donationis in præiudicium eius hæredum,
cùm nullus alius adesset, cui fuerit inter ea ius acquisitum,
vt latè probauit Rota *dec. 17. sub num. 4. vers. alij vero, &c.
cum seqq. vsque in fin. de iurepatron. in antiq. & in dec. 337. sub
num. 7. vers. non obstat tertium, &c. par. 2. recent.* Matescott.
*resol. 9. sub num. 17. vers. quinte eadem conclusio declaratur, &c.
cum seqq. par. 3.* Add. *ad dec.* san. mem. Greg. *dec. 420. sub nu. 7.
vers. imo etiam post mortem Donantis, &c.* & latè comprobat
Hieronym. Campanil. *in diuers. iur. Canon. rub. 11. cap. 13. sub
num. 372. vers. verum, &c. cum alijs relatis in præcedenti deci-
sione in §. fin.* Eòque magis attenta speciali facultate Dona-
tarijs concessa illam, quandocunque petendi ab Ordinario,
vel ab alio quatenus opus esset, vt legitur in fine Instrumen-
ti d. donationis sub die 15. Nouembris 1523. celebrati.

Postremò non obstat, quòd prædicta confirmatio facta
fuerit sub conditione † iuris iurandi per Sebastianum 19
donatarium præstandi, quę non apparet adimpleta.

Quia cùm iuramentum illud, & causæ cognitio deberet
præcedere huiusmodi confirmationem, vt not. Io. Andr. *in
cap. illud sub num. 7. ad fin. vers. & tunc puto, quòd Episcopus in
consensu præbendo, &c. & ibid.* Card. *sub num. 6. in fine, versic.
sed Episcopus ante consensum, &c.* Abbas *num. 6. vers. ad quod
autem requiritur Episcopi consensus, &c. & alij de iurepatron.*
Ideò ea verba in fine Decreti eiusdem confirmationis adiecta
non intelliguntur † conditionaliter, sed assertiuè, seu cau- 20
satiuè, quia scilicet prius præstitit iuramentum, iuxt. gloss.
*in cap. penult. in verb. sicut sine prauitate, &c. de confirm. vtilit.
vel inutil.* Bart. *in leg. cum qui §. Iulianus il 2. sub num. 1. vers. fa-
cit ad quæstionem, ff. de constit.* Rot. penes Puteo *decis. 429. in
fin. vers. sed Domini, &c. lib. 1. & dec. 18. lib. 3. in correct. &
in Romana Census 13. Maij 1596. cor. bon. mem. Card. Blan-
chetto inter impress.* per Modern. Perusio. *post tract. de censib.
decis. 78. sub num. 2. versic. quinimò, &c. ac in alijs:* Cùm præ-
sertim referant formam, † & circumstantias iuramenti 21
præstiti, non autem præstandi, ibi, *præstito tamen prius per
d. Sebastianum donatarium iuramento solito tacto pectore mo-
re Sacerdotali, &c.* Ac proindè indicant magis actum præ-
sentem, † quàm futurum enuncient, atque referuent, ad 22
trad. per Felin. *in cap. 2. sub num. 10. vers. sed quod sit inspi-
ciendus modus loquendi, &c. de rescr.* Atque ita etiam in du-
bio ad euitandam huius actus suspensionem, & ambiguita-
tem sunt intelligenda, ad text. *in cap. Abbate S. Siluani in §. 23
contra quod vers. hic autem sensus, etc.* vbi Ant. de Butr. *nu. 8.
vers. nota quod verba, etc. et seqq. de verb. signif.* Rot. *dec. 178.
sub num. 3. vers. et tamen, etc. par. 3. recent.*

Eòque magis, quia cùm d. Donatio appareat effectua-
ta de consensu, ac voluntate eiusdem Ordinarij, seu il-
lius Vicarij Generalis specialem ad id facultatem habentis
mediante præsentatione facta per Franciscum Mariam
filium primogenitum d. Ioan. Francisci Casciuoli, qui vi-
gore reseruationis † ad eius fauorem factæ in d. Instrumen- 24
to donationis, cùm primum post eam vacauit d. Orato-
rium per obitum Vincentij Cecarelli, (qui fuerat à Sum-
mo Pontifice Prouisus ob liberam resignationem in mani-
bus Sanctitatis Suæ factam) præsentauit die 21. Iulij præ-
fati instrumenti vigore Philippum de Lutis ex descen-
den-

dentibus d. Laurentij, qui fuit admissus, & successiuè institutus præuia causæ cogoitiones per tres sententias conformes, vt patet ex actis exhibitis, & fuit etiam dictum in hac causa sub die 31. Ianuarij 1648. coram Reu. P. D. meo
25 Bichio. Hinc etiam præcedens illius præstatio, † atque implementum comprobatur, iuxt. tradit. per Castr. *consil.* 108. *vltra supradicta per tot. par.* 1. Menoch. *præsumpt.* 182. *num.* 9. *vers. declaratur primo, &c. cum seqq. lib.* 4. & in hac materia Lambertio. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *qu.* 1. *principal. art.* 8. *sub num.* 1. *vers. & breuiter dicendum est, &c. fol. mihi* 94. *col.* 3. & comprobat Rot. *dec.* 707. *sub num.* 5. *vers. & in omnem euentum, &c. par.* 1. *recent.*

Neque obsistit allegatus consensus Leandri filij secundo geniti eiusdem Ioann. Francisci antea præstitus resignationi,
26 vel prouisioni factæ in personam d. Cecarelli. † Quia nec ille probatur ex verbis enunciatiuis, vel assertiuis scripturæ cuiusdam pro parte Antonij exhibitæ. Neque constat, an proprio, vel procuratorio nomine d. Francisci Mariæ eius fratris (ad quem solùm verè spectabat,) seu prædictæ donationis, vel alio titulo præstitus fuerit. Ideòque
27 nullum super eo constitui potest pro † contraria obseruantia legitimum fundamentum, *ad l. neque natales, C. de probat. l. non hoc, C. vnd. legit. cap. in præsentia, vers. prætereà, &c. de probat.* Rot. *dec.* 37. *num.* 36. *vers. prætereà, &c. & dec.* 294. *num.* 6. *vers. vel saltem, &c. par.* 2. *diuers.* & penes Buratt. *decis.* 464. *sub num.* 5. *vers. adeout, &c.* Duran. *decis.* 285. *num.* 21. *vers. & in omnem casum, &c. & in recent. decis.* 154. *num.* 30. *vers. vnde remanet aquiuoca, &c. par.* 4. *tom.* 2. *& dec.* 228. *num.* 5. *vers. ax actu autem, &c. & dec.* 336. *num.* 5. *vers. saltem, &c. par.* 5. *& dec.* 285. *num.* 10. *vers. as enim actus, &c. par.* 7. Eòque magis in concursu alterius com Ordinarij consensu rei iudicatæ auctoritate approbatæ, ac executæ, quæ
28 omninò prævalet, † ac est præferenda Rot. penes Ægid. *dec.* 563. *num.* 2. *vers. maximè quia, &c.* & Cardin. Seraph. *dec.* 332. *num.* 2. *vers. secundo, &c. & dec.* 464. *sub num.* 5. *vers. adeout, &c.* Buratt. *dec.* 298. *num.* 3. *vers. qua probato, &c. & in rec. dec.* 205. *sub num.* 6. *vers. si igitur, & seqq. par.* 6. *& dec.* 336. *n.* 7. *cum quia, &c. par.* 7. & benè comprobatur *in d. Arianen. Beneficij coram R. P. D. meo Verospio in §. fin.*

Et ità fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 14. *Martij* 1650. *coram eodem bon. memor. Corrado erit infra in Miscellanea in fine.*

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Auellina Canonicatus.

Lunæ 27. *Martij* 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficij vacationem probat, qui eandem vacationis assertionem in proprijs litteris expressit, sicque dum litigatur inter parem titulum habentes non executiuè, sed ordinariè proceditur, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ si sint iustificatæ sunt exequendæ.*
2 *Vacatio beneficij per resignationem secuta probatur ex Litteris Apostolicis, illud resignatum fuisse afferentibus.*
3 *Clericatus, & habilitas probatur ex collatione Ordinarij.*
4 *Probatio non excessus, satis dicitur iustificata ex consimilis partis narratione.*
5 *Prouisus Apostolicus contra habentem parem titulum non executiuè, sed ordinariè procedere debet, limit. vt num. seqq.*
6 *Titulum habens æqualem, vt dicatur legitimus contradictor, quid probare teneatur.*
7 *Beneficium primum, vt vacet per incompatibilitatem secundi, quid requiratur.*
8 *Incompatibilitas beneficij non obstat in assequendo aliud, sed in retinendo.*
9 *Via executiua non retardatur per consimilem prouisionem nullam, & inualidam.*
10 *Beneficium primum dimittere non tenetur, qui secundum litigiosum, & controuersum fuit assecutus.*

DECISIO CXXXI.

Litteras Iosephi de Viuo, vtpotè in omnibus iustificatas, respondetunt Domini esse exequendas † iuxta 1 dispositionem *capit. si capitulo*, ibique gloss. *in verb. exequatur de concess. prebend. in* 6. *quotidie similibus approbatam*, vt latè firmatur *in Bononien. Archipresbyter.* 28. *Martij* 1648. & 15. *Ianuarij* 1649. *coram Reu. P. D. meo Corrado.*

Siquidem modus vacationis per dimissionem Canonicatus controuersi factam ab Horatio Facilato in manibus Sanctissimi, optimè iustificatur ex assertione eiusdem Pontificis in præfatis litteris emissa, ibi, *Prædictus vero Horatius* 2. *dictos Canonicatum, & Prebendam resignauerit in manibus nostris, &c. Summ. informantis num.* 1. † quæ plenè probat, nec vlteriorem desiderat iustificationem, *Clem. litteris de probat.* Paris. *de resignat. lib.* 8. *qu.* 11. *num.* 1. *cum seqq.* Cœrc. *dec.* 3. *de resignat.* Buratt. *dec.* 496. *num.* 1. 2

Clericatum verò Iosephi, eiusque habilitatem satis verificant præcedentes litteræ Ordinarij, in quibus illi facta fuerat collatio alterius Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis, tanquam Presbytero Auellino, idoneo, & in omnibus approbato, *eodem Summar. num.* 2. † Cùm enim Ordinarius præsumatur optimè informatus de qualitatibus subditorum, exindè præfata satis iustificata probantur, Innoc. *in cap. innotuit. in principio de eo, qui furt. ordin. suscep.* Gabr. *consil.* 181. *num.* 55. *lib.* 2. Paris. *vbi supra lib.* 4. *quæst.* 2. *sub num.* 68. *cum alys in puncto allegatis in Perusina Pensionum* 26. *Iunis* 1636. *coram bon. mem. Bucabella in recent. dec.* 162. *nu.* 2. *&* 3. *par.* 7. 3

Valor denique narratus per non excessum in summa ducatorum 24. auri de Camera vlteriori probatione non indiger, † cum abundè verificetur ex consimili narratiua alterius partis emissa in litteris suæ Prouisionis postmodum obtentæ, *d. Summar. num.* 3. ad text. *in l. cum precum, C. de liberal. caus.* quem millies ad hunc effectum secuta fuit Rota, *& signanter in recent. decis.* 92. *num.* 10. *par.* 6. coram Buratt. *decis.* 481. *num.* 9. *cum cæteris adductis in Bonon. Abbatia* 3. *Iulis* 1645. *coram bon. mem. Arguelles*, 9. *valor expressus.* 4

Non obstat, quòd Franciscus Iannulus pariter habeat Prouisionem Apostolicam, † & ideò via ordinaria, non autem executiuè procedi debeat, vt probat Zaccard. *in l. fin. num.* 1384. *C. de edict. diu. Adr. toll.* Molledan. *dec.* 1. *nu.* 2. *& dec.* 13. *vt lit. pend.* 5

Quia, vt prædicta procedant, & ille dicatur legitimus Contradictor ad impediendam paratam executionem dictarum litterarum duo copulatiuè requiruntur, videlicet quod possideat fine vitio, quòdque habeat parem titulum consimilis Prouisionis Apostolicæ omninò validæ, † alias autem si vitiosè possideat, vel non habeat consimilem titulum, aòtiste fit nullus, & inualidus nunquam dicitur legitimus contradictor ad impediendam viam executiuam dictis litteris competentem, *vt in similibus pluribus adductis responsum fuit in Romana Vinea* 2. *Iunis* 1649. *coram R. P. D. meo Otthobono*, 5. *Neque hanc immissionem, & in puncto copiosè firmatur in Compostellana Parochialis* 1. *Iulis* 1648. *&* 25. *Iunis* 1649. *ac in Calagurstana Præstimonis* 10. *Maii eiusdem anni coram eodem.* 6

In proposito autem, quicquid sit de consimilitudine titulorum, & de vitiosa possessione, Prouisio Francisci Dominis visa fuit laborare aperto vitio nullitatis: Etenim impetrata fuit certo modo sub expressione, quòd primos Canonicatus vacauerit per assecutionem secundi obtenti per Horatium omninò incompatibilis, *dicto Summario numer.* 3. † Et tamen, vt primus vacet propter incompatibilitatem secundi non sufficit solùm infificare illius impetrationem, & assecutionem, sed vlterius concludenter probari debet, quòd impetrans duos menses pacificè non solum de facto, sed etiam de iure secundum possederit cum retentione primi, iuxta dispositionem *cap. de multa*, vbi gloss. *verb. post receptionem*, Ancharan. *num.* 3. & Abbas *num.* 16. *de prabend.* Garz. *de benefic. par.* 11. *cap.* 5. *n.* 100. *cum seqq.* Rot. *in recent. decis.* 601. *num.* 5. *par.* 4. vbi reddit optimam rationem, † quia scilicet incompatibilitas non obest in assequendo, sed in retinendo, *& decis.* 337. *num.* 10. *par.* 8. ac coram Buratt. *dec.* 102. *num.* 1. *&* 2. cum alijs allegatis per Add. *ad eund. dec.* 19. *nu.* 18. Vndè cùm Franciscus id non iustificauerit, non intrat supposita vacatio, & 7 8

consequenter eius Prouisio redditur nulla, & inualida,
9 † quæ propterea non est apta retardare dictam viam executiuam, *vt responsum fuit in dicta Bononien. Archipresbyteratus* 23. *Martij* 1648. §. *Quia ex promissa*, & 15. *Ianuarij* 1649. §. *penultimo*, & *final. coram R. P. D. meo Corrado in dicta Compostellana Parochialis* 1. *Iulij* 1648. §. *Verum eo magis*, & *in dicta Calagurritana Præstimonij*, §. *neque ad immissionem coram R. P. D. meo Ottbobono*. Quinimò tantùm abest, quòd dicta pacifica possessio iustificari possit, vt incontinenti doceatur de contrario ex lite, & Iudicialibus molestijs præcedenter illi illatis, *dicto Summ. num.* 5. & 6. Quæ
10 operantur, vt etiam si secundum Canonicatum assecutus fuisset, primum tamen dimittere non teneretur, vt firmauit Rota coram Card. Seraph. *dec.* 997. *num.* 2. & *dec.* 1254. *num.* 1. & 2. vbi quod ad hunc effectum sufficiunt molestiæ etiam extraiudiciales, & de facto cum cæteris adductis per Add. ad Buratt. *dicta decis.* 19. *num.* 19. & 20.

Et ità altera tantùm, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Romana pactorum Dotalium.

Lunæ 27. *Martij* 1651.

A R G V M E N T V M.

Attentata non possunt excusari, quando sunt gesta lite pendente appellatione, & multò magis, si quoque adsit inhibitio Rotalis, licet sit intimata tantùm parti, & non Iudici. Attentata licet excusentur, vt euitentur scandala, tamen ea sunt probanda, cùm non ita facilè illa sint consideranda, & aliqua circa hanc materiam deducuntur, & circa manutentionem exactionis fructuum locorum Montium.

S V M M A R I V M.

1 *Inhibitio aliqua, quod fuerit præsentata personaliter, probatur ex fide Cursoris.*
Officiali publico est adhibenda fides, num. 1.
2 *Actus gesti post appellationem interpositam sunt attentati.*
3 *Actus gesti post inhibitionem Rotalem legitimè executam sunt attentati.*
4 *Inhibitio Rotalis, siue iusta, siue iniusta timenda est.*
5 *Attentata, vt intrent sufficit, quòd inhibitio sit præsentata parti, licet non Iudici.*
6 *Attentata ex quibus validè excusentur.*
7 *Obiectiones, quo ex facto tolluntur non attenduntur.*
8 *Continuans non attentat, quòd tamen limita, nisi lis ex hoc redderetur elusoria, num.* 9.
10 *Attentata non considerantur in licitis.*
11 *Lis, quando est introducta, non licet parti propria auctoritate sibi ius dicere.*
12 *Inhibitio Rotalis reddit quoscumque actus alibi factos attentatos etiam alias licitos.*
13 *Scandala, vt euitentur, permissa sunt attentata, tamen dicta scandala sunt probanda, num.* 14.
15 *Reconciliatio, & remissio iniuriarum inter maritum, & vxorem, ex quo dicatur facta.*
16 *Attentata non possunt dici sufficienter purgata, nisi omnia reponantur in pristinum statum.*
17 *Attentatorum reuocationi, quando nunquam esset locus.*
Inimicitia oritur inter partes occasione litis, numer. 17.
18 *ex Cautione de benè tractando aliquem, quid operetur, & num.* 33. & 34.
19 *Cautio de benè tractando aliquem, quando non sit sufficiens.*
20 *Attentatorum reuocatio non impeditur per exceptionem non iuris, nisi incontinenti probetur.*
21 *Attentatorum reuocatio semper intrat ex officio Iudicis, cuius maiestas offensa remansit.*
22 *Manutentio, quando danda sit super exactione fructuum locorum Montium.*
23 *Possessio ciuilis, quando sola censeatur translata.*
24 *Exactio actualis, quando probatur, non est deneganda manutentio in ea.*
25 *Fidei Depositariorum locorum Montium plena fides est adhibenda, tanquam Ministris publicis.*
26 *Confessio iudicialis est attendenda.*
27 *Soluere nolle amplius protestans, fatetur solutionem de tempore decurso.*
Priuatio supponit habitum, num. 27.
28 *Dictio*, amplius, *solet esse affirmatiua de præterito, & negatiua de futuro.*
29 *Exactionis actus, benè probatur ex pluribus exactionibus ex vnica.*
30 *Confessio tacita benè etiam attenditur.*
31 *Verbum*, continuare, *initium actus, & progressum significat.*
32 *Existentia alicuius, quòd maneat in aliqua domo, ex quo necessario referatur.*

D E C I S I O   CXXXII.

PRoposito hodie à me dubio, an constaret de attentatis
commissis per Philippum Coleonum, & an Francisco
Pusterlæ, dandum esset mandatum de manutenendo DD.
quo ad vtramque dubij partem affirmatiuè responderunt.
Nam respectu attentatorum illa satis clara visa sunt, dum
dictus Philippus, non obstantibus appellatione interposita,
pendentia litis in Rota, atque † Inhibitione Rotali perso- 1
naliter contra eum executa, prout ex fide Cursoris, cui circa hoc fides adhiberi solet, ex allegat. per Rotam *in Romana Spolij domus* 28. *Iunij* 1617. *coram Sanctiss. D. N.* & *in Vercellen. Prioratus* 25. *Februarij* 1647. *coram Reu. P. Domino meo Peutingero*, extorsit ab Aud. Cam. & Thesaurario inhiberi Depositarijs locorum Montis Salis tertiæ erectionis, non soluerent fructus præfati Pusterlæ, ac vlterius obtinuit mandatum à D. Vicegerente de extrahendo Angelam Felicem eius vxorem, & respectiuè d. Pusterlę filiam è domo proprij parentis, ac illam ad domum Corinthij eius patris conducendo, prout leuata, & conducta fuit. Isti
namque actus subiacent † manifesto vitio attentatorum 2
non solùm, quia gesti fuerunt post appellationem interpositam, *cap. non solum de appell. in* 6. *l. vnica, ff. nil noui appell. pend.* Franc. *in cap. ad audientiam in fin. eod. tit. de appell.* Lap. *alleg.* 1. *num.* 11. Cardin. Canal. *dec.* 221. *num.* 3. Rot. *in Anagnina Beneficij* 10. *Februarij* 1648. *coram Reu. P. Domino meo Verospio*, & *in Beneuentana manutentionis* 9. *Iunij* 1649. *coram R. P. D. Peutingero*, sed & fortiùs, quia
post Inhibitionem Rotalem legitimè † executam, quæ siue 3
iusta, siue iniusta semper timenda est, ac seruari debet,
& causat attentata iuxta inueteratam sententiam † in hoc 4
Sac. Tribunali receptam, ac firmatam in pluribus causarum decisionibus, & signanter *in Cæsaraugustana Distributionum, seu attentatorum* 17. *Februarij* 1645. *coram Reu. P. D. meo Cerro*, cum pluribus alijs recensitis *in Anglonen. Territorij* 13. *Iunij* 1650. *coram me*, §. *eodem vitio attentatorum*, quòd procedit etiam si soli Philippo, & Corinthio eius
patri illa præsentata fuerit, & non Iudici, cùm † ad effe- 5
ctum causandi attentata sufficiat inhibitionem præsentatam fuisse parti, vt fuit dictum *in Lucana Canonicatus* 30. *Aprilis* 1646. *coram R. P. D. meo Peutingero in Taurinen. Parochialis* 13. *Nouembris* 1647. *coram R. P. D. meo Celso Lentorien. attentatorum* 26. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Cerro* §. 1. & *in d. Anglonen.* 13. *Iunij* 1650. *coram me*.

Neque huiusmodi manifesta attentata ea ratione saluari possunt, † quòd dictum mandatum Vicesgerentis sit 6
consecutiuum ad mandatum gratiosum longè ante litem ab eodem relaxatum. Quia vltra quod obiectum
† cessat ex facto, dum hæc lis introducta fuit coram Aud. 7
Cam. vsque de mense Maij, & sic per tres menses ante relaxationem dicti mandati factam sub die 28. sequentis mensis Augusti, & omnia, quæ gessit Vicesgerens fuerunt ab eo gesta in executionem sententiæ, à qua pendebat appellatio in Rota, illudque nec minus in iure subsistit. Nam licet Regulam habeamus, vt qui continuat non attentet, limitationem illa tamen recipit, quando prout hic lis pendet super ipso articulo continuationis, tunc enim ne lis elu-
soria reddatur † continuare non licet, ita Rip. *in cap. cum* 8
Ferrarien. num. 193. *ante fin. vers. ad istud respondeo de consti.* quem sequitur Gabr. *de acquir. possess. concl.* 6. *num.* 17. Lancellott. *de attentat. par.* 2. *cap.* 4. *limit.* 1. *num.* 61. & Rot. *in Tarraconen. attentatorum* 14. *Martij* 1608. *coram bon. mem. Coccino, quæ inter eius impress. est decis.* 399. *nu.* 2. *dict. Cæsaraugustana Distributionum* 17. *Februarij* 1645. *coram Reu. P. Domino meo Cerro*, §. *hoc non procedit*, & *in*

Bono-

Bononien. Bonorum 17. Martii 1649. coram Reu. P. D. meo Bichio.

Defendi neque potest ab attentatis traductio vxoris fact. per Philippum ad domum Corinthij sui patris, eo quia
10 † huiusmodi actus fuerit marito licitus, nec in licitis attentata considerentur. Quia cùm vir in capitulis matrimonialibus conuenerit de insimul viuendo in domo præfati Pusterlæ eius soceri, & super huius pacti validitate, atque subsistentia lis iam introducta esset, non potuit lite
11 adhuc indecisa pendente propria † auctoritate ius sibi dicere, vel Iudicis inferioris auxilium implorando, vxorem è domo paterna extrahere maximè in spretum inhibitionis
12 Rotalis, † quæ reddit quoscumque actus attentatos etiam eos, qui alias liciti fuissent, Mandos. *de inhibit. quæst.* 75. *num.* 8. Lancellott. *de attentat. post inhib. ampl.* 1. *per tot.* Rota *in Toletana Parochialis 24. Ianuary 1604. coram Card. Sacrato impress.* apud Marchesan. *de commiss. & in eadem Cæsaraugustana Distributionum 17. February 1645. coram Reu. P. D. meo Cerro, §. non obstat quod in Bulla in fin. necnon in Bonon. Pecuniaria, seu attentatorum 28. Aprilis eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec etiam vllius releuantiæ visum fuit, quòd deducebatur, vt ad euitanda scandala, quæ tunc imminere
13 † prætendebatur, potuerit citrà vitium attentatorum obtineri à Vicesgerente præfatum mandatum, ad trad. per Lancellott. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *limit.* 43. *per tot.* Nam præterquod ex tenore d. mandari apparet illud relaxatum fuisse in executionem sententiæ Aud. Cam. declarantis inualidum pactum de conuiuendo in capitulis matrimonialibus appositum, conuincitur vlterius nullam periculi, siue scan-
14 dali suspicionem adfuisse. † Siquidem post litem introductam super inualiditate dicti pacti da conuiuendo, & relaxationem primi mandati à Vicegerente sub die 18. Augusti relaxati continuò gener, & socer insimul conuixerunt, & vir cum vxore in domo soceri condormiuit, ex qua successiua condormitione, & mutuò conuictu arguetur
15 † reconciliatio, ac remissio cuiuscumque præsuppositæ iniuriæ, & offensæ quomodolibet contractæ etiam ex præcedenti quetela criminali per vxorem, & socerum porrecta, Riminal. sen. *cons.* 174. *num.* 29. Bertazzol. *cons. crim.* 128. *num.* 12. Sanchez *de matrim. lib.* 10. *disput.* 15. *num.* 19. *in fin. & disp.* 14. *num.* 6. Buratt. *decis.* 815. *num.* 12. Rota *in Ianuen. separationis Thori 16. Ianuary 1645. coram me in Tridentina matrimony 11. Marty 1650. coram Rev. P. D. meo Albergato, & in Bononien. separationis Thori 10. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Bichio, §. & quatenus, vers. vnde prorsus excluditur consuetudo.*

Ex his igitur cum satis constet de attentatis per Philippum commissis sequitur, vt pro illorum purgatione, nedum impedimenta sequestrorum Depositarijs Montium factorum remouenda sint, sed mulier in domo patris à qua extracta fuit restitui debeat, vbi idem Philippus volens com-
16 morari, ac insimul conuenire poterit, † quia attentata sufficienter purgata dici non possunt, nisi omnia reducantur ad primæuum statum, Dec. *cons.* 163. *num.* 11. Rota *dec. 5. de restit. spoliat. in nou. decis.* 269. *num.* 1. *&* 329. *numer.* 2. *par.* 1. *recent. decis.* 356. *num.* 4. coram bon. memor. Burait. & fuit etiam resolutum *in Cusentina Beneficy, seu attentatorum 4. Decembris 1637. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

Periculum scandali, de quo valdè pertimescendum esse ex noua cohabitatione, dicebant Informantes pro Phi-
17 lippo, stantibus inimicitijs contractis inter † partes occasione litis, non fuit habitum in consideratione, nam præterquod si admitteretur huiusmodi prætextus, nunquam esset locus reuocationi attentatorum in causis matrimonialibus, sicque impunè liceret partibus contrauenire Inhibitionibus Rotalibus; cùm versemur in personis minis inferre, nec
18 illas exequi solitis, † satis erit indemnitati generi consultum per cautionem à socero præstandam de benè eum tractando, prout in his terminis dictum fuit *in Romana separationis Thori 15. Aprilis 1616. §. quo vero coram Card. Sacrato, & in dict. Ianuen. separationis Thori coram me, §. fin. ac in eadem Bononien. separationis Thori 21. February 1650. §. penult. coram R. P. D. meo Bichio,* quidquid dicendum esset si ageretur cum viro, actus magnæ sæuitiæ exercere
19 solito, & de lite † intentata super maiori parte bonorum, ac odium iam esset inter partes antiquatum, quo fortassè casu non esset fragilitati cautionis fidendum.

Denique obstare minimè visa fuerunt, quæ circa inua-

liditatem pacti de conuiuendo obijciebantur. Hæc enim opportunius discutienda erunt post reuocationem attentatorum, † quæ non retardatur per exceptionem non iu- 20
ris, nisi incontinenti de notorio non iure constet per confessionem, vel rem iudicatam, Lancellott. *de attentation. par.* 3. *cap.* 24. *quæst.* 1. *num.* 62. Paleot. *decis.* 87. Rota coram sanct. memor. Gregor. XV. *decis.* 465. *num.* 9. Coccin. *decis.* 397. *num.* 2. *circa medium,* Rota *decis.* 125. *numer.* 6. *in fine, & decis.* 503. *num.* 6. *par.* 1. *recent. & in Lucana Canonicatus 2. Iuny 1647. §. vltim. in fin. coram R. P. Domino meo Royas;* semperque intrat reuocatio ex officio Iudicis, † cuius maiestas est læsa ob spretum suæ In- 21
hibitionis, vt alijs allegatis respondit Rot. coram sanct. memor. Gregor. XV. *decis.* 365. *num.* 5. *& seqq.* ibique Add. *nu.* 12. *in fin.* Couarr. *pract. quæstion. cap.* 23. *num.* 4. Rota *in Romana Casalis Trisfella 24. Nouembris 1581. coram san. memor. Clemente VIII. impress.* penes Marches. *de commiss. par.* 2. *fol.* 67. *sub num.* 5. *infra med. vers. nec fallit, Messanen. Decanatus 13. February 1645. §. minus facit in fin. cor. Reuerendissimo Terracinen. & in Meleuitana Pensionis 14. May 1649. §. non obstat coram R. P. D. meo Bichio.*

Censuerunt etiam DD. dandum esse mandatum de manutenendo Francisco Pusterlæ in quasi possessione † exigen- 22
di fructus 19. locorum Montis Salis tertiæ erectionis assignatorum in dotem Angelæ Felici eius filiæ, necnon exigendi annua alia scuta 100. illi promissa à Philippo, & Corinthio eius patre, ac etiam cohabitandi, & conuiuendi in eius domo cum d. Angela Felice.

Quia respectu quasi possessionis exigendi fructus dictorum locorum Montis Salis, clarè de illa constat, tum ex reseruatione eorundem fructuum facta in Instrumento dotali, † ex qua reseruatione dicitur retenta naturalis, & 23
translata sola ciuilis possessio, Modern. *de manut. obseruat.* 20. *num.* 55. Rot. *post eund. decis.* 58. *num.* 24. *decis.* 85. *n.* 2. *& dec.* 299. *num.* 4. & fuit dictum *in Cortonen. Capellania 7. Iuny 1649. coram me in princip. & in Bononien. Fideicommissi de Felicinis 10. Ianuary 1650. coram R. P. D. meo Bichio §.* 2. Tum, & clarius ex actuali exactione eorundem fructuum † per Pusterlam facta post contractum matrimo- 24
nium, prout constat ex partitis fructuum extractis è libris Depositarij asserti Montis Salis tertiæ erectionis, quibus in hac materia plena adhibetur fides, Bart. *in leg. quædam,* §. 25
nummularios num. 4. *ff. de eden.* Rota coram Seraphin. *in decis.* 442. *num.* 1. coram Buratt. *dec.* 133. *num.* 6. *& in recent. dec.* 397. *num.* 4. *par.* 1.

Quasi possessio autem Pusterlæ exigendi annua scuta centum promissa in Instrumento dotali à dd. Philippo, & Corinthio Coleonis iustificatur † ex iudiciali confessione 26
per ipsomet emissa, cum sub prætextu, quòd non reciperentur condigna alimenta protestati fuerint non intendere amplius soluere pecuniam in Instrumento dotali contentam, nec minus continuare in communione; ex hac namque protestatione resultat confessio quasi possessionis d. Pusterlæ exigendi d. annua scuta centum, † quia prote- 27
stans se nolle ampliùs in futurum soluere fatetur solutionem pro tempore decursò fuisse ab eo factam non secus, ac priuatio supponit habitum, Rota post Modern. *de manuten. decis.* 467. *num.* 3. *& decis.* 468. *num.* 1. *& in Alexandrina Canonicatus 9. Decembris 1648. coram Reu. P. Domino meo Cerro,* ponderando maximè dictionem illam, *amplius,* † quæ solet esse affirmatiua de præterito, & negatiua 28
de futuro, Barbos. *de clausul. dict.* 32. *num.* 8. Vlterius ad maiorem huius quasi possessionis iustificationem concurrunt etiam quietantiæ in actis productæ ab ipsomet Philippo ad effectum docendi de satisfactione terminorum decursorum, ex quibus omnibus resultat indubitata quasi possessio exigendi dicta † annua scuta centum, licet ad 29
hunc effectum sufficeret etiam, vt de vnica solutione doceretur, Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num.* 9. *& seqq. de caus. possess. & propriet. cum alijs alleg. in decis.* 369. *num.* 1. *& in decis.* 563. *num.* 1. apud Modern. *de manuten. & nuper in Neapolitana Fructuum 9. Decembris 1650. coram me in princip.*

Ex eadem etiam protestatione superiùs ponderata resultat pariter probatio possessionis Pusterlæ cohabitandi, & conuiuendi cum Angela Felice eius filia, & Philippo genero, quia negando, nolle ampliùs continuare in communione † alimentorum, tacita oritur confessio ad- 30
fuisse principium conuiuendi, ac cohabitandi, Rota apud Modern. *de manut. dec.* 196. *sub num.* 4. ponderata maximè pro-

31 proprietate illius † verbi, *continuare*, quòd initium actus, & progressum significat, Lancellott. *de attent. par. 2. cap. 4. limit. 1. num. 86.* Rota *in Lucana Capellaniæ 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Bichio*, quæ quidem possessio Pusterlæ eo magis comprobata remanet ex mandato relaxato ad fauorem Philippi de leuando Angelam Felicem eius vxorem è domo soceri, ac eam traducendo ad domum patris, quòd
32 † id necessarium antecedens præsupponit existentiam eiusdem Angelæ Felicis in domo parentis.

Ex his igitur, vt ab initio dicebatur DD. responderunt constare de attentatis reuocandis per Philippum, data ta-
33 men prius cautione per Pusterlam † de benè tractando ipsum Philippum eius generum, necnon ipsi Pusterlæ dandam etiam esse manutentionem in quasi possessione, nedum conuiuendi cum Angela Felice eius filia, ac præfato Philippo, quatenus sic ipse velit, verum etiam exigendi tam dicta annua scuta centum, quæ ei promissa leguntur, etiam-
34 si ex quacumque causa † gener cohabitare nollet cum socero, & licet illa soluantur, vt erogentur in causam alimentorum, fat est, quòd per Pusterlam non stet, quo minus illa eroget in domo propria, vbi hactenus illa fuere præstita, quàm exigendi etiam fructus locorum Montis nomine tam Angelæ filiæ, prout cantant partitæ extractæ è libris Depositarij dicti Montis,

Et ità vtraque parte, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Cracouień. Decimarum.

Lunæ 27. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Decimæ solitum est, vt tam de iure communi, quàm de iure Diuino in eadem specie sunt soluendæ. Et quid si super tali solutione sit facta aliqua transactio sine Beneplacito Apostolico, & vt intret cursu temporis præsumptio talis beneplaciti, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Decima debentur in eadem frugum specie iuxta Sacros Canones.*
2 *Quod procedit etiam de iure Diuino.*
3 *Sententia, quando est antiquissima probat etiam sine actis, & plenè iustificat.*
4 *Iuris assistentia habens pro se leuioribus probationibus oneratur.*
5 *Consuetudo in materia decimarum, quando non releuet.*
6 *Bona Ecclesiæ sine beneplacito Apostolico non possunt alienari.*
7 *Itaque si sine eo fuerit facta non ligat successores.*
8 *Conuentio super bonis Ecclesiasticis, sine auctoritate Papæ, multò minus tenet, quando Ecclesia est nocina.*
9 *Consensus benè excluditur ex pluribus contradictionibus, & protestationibus contrarijs.*
10 *Per protestationes contrarias, quis conseruet ius suum, cum sic excludatur consensus.*
11 *Rector Ecclesiæ, dum consensit contractui læsiuo pro Ecclesia, ipsemet potest agere nomine Ecclesiæ ad eius rescissionem.*
12 *Beneplaciti Apostolici præsumptio in alienationibus bonorum Ecclesiæ, requiritur cursus 30. annorum.*
13 *Obseruantia requiritur, vt intret præsumptio Beneplaciti Apostolici in alienatione bonorum Ecclesiæ, & qualis debeat esse ea obseruantia.*
14 *In alienatione bonorum Ecclesiæ, vt intret præsumptio Beneplaciti Apostolici ex cursu temporis non debet constare de læsione ipsius Ecclesiæ.*
15 *Approbatio intelligenda est circa res validas, non autem inualidas, & num. 17.*
16 *Decretum à Papa factum cum clausula sublata, & decreto irritanti, quis non potest infringere, nisi ei aperiatur os.*
17 *Relatio facienda est ad ea, qualia ita sunt.*
18 *Transactiones nullæ, & læsiuæ, tanquam illicitæ non attenduntur.*
19 *Papa, vt dicatur confirmasse illud, quòd est nullum, & inualidum, debet constare de eiusdem scientia.*
20 *Transactiones nullæ, & inualidæ non veniunt sub generali confirmatione.*
21 *Decis. in causa Cracouien. decimarum 22. Iunij 1650. coram bon. mem. Verospio declaratur, & declaratur altera decisio, num. 24.*

DECISIO CXXXIII.

Collegium Societatis Iesu Cracouień. integras Decimas manipulares ex agris totius hæreditatis Osmolicensis, intra limites Drzazgouiensis Ecclesiæ constitutis, cùm eidem præstare recusasset, tum ex vi consuetudinis inconcussæ præscribentis in Regno Poloniæ, soluitionem certæ quantitatis pro specie, siue transactionis iure, per suos super ijsdem agris Antecessores ab anno 1617. specialiter initæ cum Simone, tunc Ecclesiæ Rectore, vt pro Decima manipulari annuos florenos viginti solummodò teneretur exigere. Vel quia Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, anteactas super Decimis transactiones firmas esse decreuerat, de anno 1645. Et Apostolica Sedes postmodum approbauerat. Denique ob priuilegia iure proprio, ac Mendicantium competentia Societati, quæ à Sacra Congregatione non abrogata supponuntur, sed ad præscriptam ibidem formam in partibus redacta. Ad moderni Rectoris proindè instantiam, commissa mihi causa dubitani, an integra Decima prædictæ hæreditatis Osmolicensis, in manipulis debeat ipsi adiudicari. Et adiudicandum esse hodie Domini decreuerunt, non solùm virtute Sacrorum Canonum,
† decimas in eadem frugum specie deseruiendas Ecclesiæ, 1
vt in cap. omnes decimæ, & in cap. quecumque il primo 16. quæst. 7. capit. tua nos, capit. non est, capit. ex parte decimis. Et in alijs iuribus relatis *in Cracouien. Decimarum 23. Ianuarij, & 20. Martij præteriti coram me.* Ac iuris quoque Diuini præscripto, † idem sancientis Exodo *cap.* 2
22. Esdræ *capit.* 10. Leuitici *cap.* 27. Sed etiam quia congruit, tum Instrumento assignatæ dotis, & addictionis Villæ Osmolicæ ab anno 1334. in acto Erectionis Ecclesiæ Drzazgouiensis in Parochialem; Tum etiam sententiæ decimas Parocho ab anno 1427. adiudicanti in manipulis, & ad earum successiuè præstationem prædictorum agrorum Dominos, ac possessores condemnanti, quæ dum magnam redolet temporis antiquitatem, † licet A- 3
ctis modo destituta, ius Rectoris plenè iustificat, ad tradita per Bartol. *in leg. Admonendi num. 10. ff. de iureiurando*, ibique Curt. sen. *num.* 127. Dec. *consil.* 409. *num.* 9. Rip. *responso* 1. *num.* 14. & 15. *de iurepatron. lib.* 2. Aymon. *de antiqu. tempor. par.* 3. §. 1. *num.* 11. Rota coram Cassad. *decis.* 3. *num.* 2. *de procur.* & coram Puteo *decis.* 338. *lib.* 2. & *in Arminien. fructuum census* 1. *Aprilis* 1647. *in fine coram Reuerendiss. P. Domino meo Ottobono.* Corroboratur prætereà ius Rectoris, tum ex pluribus exhibitis conuentionem Instrumentis, in quorum altero stipulato de anno 1549. Stanislaus Rector Ecclesiæ cùm quodam Alberto Menciuki Patrum antecessore conuenerat, vt marcis triginta sibi numeratis, ac traditis Correttis decem siliginis, totidemque auenæ pro decimis, tunc vsque decursis, liberam in posterum decimationem manipularem in ipsis agris teneretur admittere: In altero verò cum ipso, cæterisque loci Condominis celebrato de anno 1552. decimæ quoque manipulares exactio comprobatur. Necnon ea altero transactionis cum Collegij Auctoribus initæ de anno 1617. ad decimam manipularem eidem Rectori reseruante regressum, quoties in solutione conuentæ summæ deficerent transigentes; Cùm hinc quoque decima manipularis Rectori debita, † ac præstita successiuè con- 4
uincatur ante præfatum transactionis Instrumentum, ad text. *in leg. decem, ff. de verbor. oblig at. & in leg. maxima m ffiones, ff. de iust. & iur. l. Titia vsusfructus, ff. de condit. & demonstr. §. seruus instit. de capit. diminut.* Tum ex Synodalibus denique Regni Constitutionibus decimas præstare mandantibus in manipulis à sanct. mem. Greg. XIII. & à sanct. memoriæ Paulo V. postmodum confirmatis; Quas sanè probationum species ad coadiuuandam Rectoris intentionem satis, superque sufficere DD. censuerunt in casu proposito, cùm iuris assistentia concurrat, † quæ leuioribus 5
alias probationibus contenta onus iustificandi contrarium transfert in Aduersarium præfata iuris assistentia destitutum, secundum Rebuff. *de congr. port. num.* 10. *cum seqq.*

Ma-

Marescott. variar. lib. 1. cap. 13. num. 14. Rota dec. 193. nu. 5.
par. 2. recent. & in Taurinen. Decimarum 22. Aprilis 1605.
coram Manzanedo, & in Elboren. Decimarum 20. Maij
1616. coram Sacrato.

Neque ad hunc effectum Patribus Societatis poterit suf-
fragari allegata Regni consuetudo tradendi decimam mani-
pularem in certa pecuniæ quantitate; dum illa ex præcita-
6 tis actibus contrarijs, vel omninò destruitur, † secundum
Bart. in leg. 2. num. 22. ff. solut. matrim. & in leg. semper in sti-
pulationibus ad finem, ff. de reg. iur. Aymon. consil. 96. num. 5.
Dec. consil. 215. num. 2. Rot. coram Gregor. decis. 162. num. 8.
Vel saltem probatur esse difformis alteri, in hoc loco specia-
liter vigenti, quæ propterea debet vniuersali præferri, iux-
ta gloss. in cap. super eo in verbo vicinis de censibus, notat Bart.
in leg. 3. sub num. 41. Cod. quæ sit longa consuetudo, Socc. con-
sil. 7. num. 6. lib. 1. Paris. consil. 25. num. 42. lib. 4. Rot. coram
Put. decis. 176. num. 6. lib. 3. & coram Caualer. dec. 95. num. 2.
& in decis. 169. num. 9. & 333. num. 6. par. 5. recent. & in alijs
adductis in Hispalen. decimarum 26. Iunij 1647. in §. Actus
autem contrarij in fine coram R. P. D. meo Corrado.

Non etiam ijdem Patres se tueri poterunt clypeo transa-
ctionis per suos Antecessores initæ de anno 1617. cum Re-
ctore, tunc temporis Ecclesiæ Drzazgouiensis. Præter-
7 quam enim † præfata conuentio auctoritate Summi Pon-
tificis destituta, nec aliquo Ordinarij consensu fulcita,
cùm vita Rectoris stipulantis censetur expirasse, vt per-
8 sonalis, nec cæteros subindè † successores affecisse, ad tex-
tum in cap. 2. & cap. veniens de transaction. & pulchrè expli-
cat gloss. in cap. ex multiplici in verbo eandem conuentionem,
ibique Abb. num. 3. & in cap. cum homines num. 4. de decimis,
cap. nuper, ibique gloss. in verbo componendi eodem tit. Rot.
decis. 667. num. 9. par. 4. recent. Nullius prætereà roboris es-
9 se censetur, † vti Synodalibus Regni Constitutionibus
contraria, & admodum Ecclesiæ læsiua, ad text. in l. non
dubium, Cod. de l. Rota coram Mantic. decis. 186. num. 3.
& in Zamoren. iurium Parochialium 23. Maij 1644. in §. nec
visa fuit coram R. P. D. meo Peutingero.

Neque subsistit allegata moderni Rectoris ratificatio, &
Apostolicæ confirmationis præsumptio, respectu prædictæ
transactionis stipulatæ de anno 1617. cum Parocho moder-
10 ni prædecessore. Consensus enim excluditur ex † pluri-
bus contradictionibus, ac protestationibus successiuè re-
petitis, quæ eundem consensum ex nonnullis exactionibus
viginti florenorum, pro tempore præterito exaduerso de-
ductum coarctant ad limites receptionis, tunc subsecutæ,
11 atque præseruant ab omni præiudicio, † seu obligatione
in futurum, vt ponderauit Surd. decis. 33. num. 9. Rot. co-
ram Puteo decis. 175. num. 2. & 178. num. 3. lib. 1. & decis.
31. & 190. par. 1. diuersor. & coram Gregor. 311. num. 16.
& 317. num. 5. cum alijs relatis in Tiburtina Affictus 19.
Iunij 1648. in §. Neque subsistit coram Ren. P. D. meo Cor-
rado. Præterquam eidem Rectori obesse non posset, quin
Ecclesiæ nomine rescissionem transactionis, quandocunque
12 † valeat intentare, iuxta text. in cap. littera, ibiq; Abb. de
dilat. Rota coram Verallo decis. 78. num. 9. par. 3. coram
Seraphin. decis. 1417. num. 3. & decis. 78. num. 4. & decis.
139. num. 28. par. 6. recent. & decis. 94. & 294. nu. 1. par. 7.
recentior. Et in his præcisis terminis transactionis in vna
Marsicen. Iurisdictionis 18. Februarij 1647. in §. Nam per-
iurij coram Ren. P. D. meo Bichio: Beneplaciti verò Aposto-
13 lici † præsumptio corruit, tum ex defectu temporis legiti-
mi triginta annorum à die initæ concordiæ, vsque ad diem
excitatæ per modernum Rectorem controuersiæ, nondum
decursi, prout necessarium fore, tradit Felin. in cap. Albe-
ricus num. 3. & 4. de testibus, Rot. coram Cassad. decis. 3.
num. 1. de procurat. & coram Puteo decis. 355. num. 7. lib. 2.
& in Pampilonen. Iuris nominandi Vicarium 14. Decembris
1648. in §. Beneplacitum, & in Acernen. Vicarij 30. Maij
præteriti in fine coram R. P. D. meo Otthobono. Tum etiam
14 ex difformi medij temporis obseruantia, † quæ tamen in-
concussa, ac realis, non autem præsumptiua debuisset om-
ninò concurrere, Gabr. de præsumpt. concl. 1. num. 72. Ma-
rescott. variar. lib. 1. cap. 13. num. 14. Rota coram Puteo
decis. 7. de præsumpt. & coram Seraphin. 1042. num. 4. &
coram bon. mem. Coccino decis. 301. num. 3. & 4. & in vna
Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembris 1615. coram Vbal-
do. Tum ex euidenti denique læsione Ecclesiæ, atque
Rectorum plurium depositione testium iustificata, quæ be-
15 neplaciti † præsumptionem elidit, dum hoc absque con-
cursu euidentis vtilitatis, ac necessitatis causa non solet ex-

pediti, vt ponderauit Rot. coram Gregor. decis. 123. nu. 8.
& in decis. 430. num. 4. par. 2. recent. & in alijs adductis in
Craconien. Decimarum 16. Nouembris 1650. in §. Neque be-
neplaciti, aut iusta causa præsumptio coram Ren. P. D. meo
Bichio.

Non etiam ex Sacræ Congregationis decreto censeri po-
test iustificata transactio prædicta fauore Collegij, dum
anteactæ in materia decimarum transactiones ibidem ap-
probantur. Siquidem approbatio iustas † solummodò, ac 16
validas comprehendit, vtpotè Ordinarij consensu munitas,
ac celebratas sub forma breuis sanct. mem. Vrbani VIII. edi-
ti die 27. Nouembris 1634. non autem nullas, atque inua-
lidas, vt quia contra expressam Synodalium Constitutio-
nem formam initæ fuerint, siue cum euidenti Rectorum,
& Ecclesiæ damno, vel saltem cum vita ipsarum partium
terminatæ, ac resolutæ, ad text. in leg. 3. ff. quod quisque iu-
ris, & leg. 4. condemnatum, ff. de re iud. notat Innocent. in
cap. cum omnes num. 1. de constit. Castr. in leg. inter omnes n. 4.
ff. qui satisd. cog. Abb. consil. 98. num. 4. in fine lib. 4. Ancha-
ran. consil. 6. num. 4. Adeòque adducta transactio sub eodem
† decreto inclusa non fuit, vti præfatis omnibus defectibus 17
supra deductis obnoxia.

Priuilegia tandem Societatis non poterunt obesse Recto-
ri, cùm Sacr. Congreg. ex certa illorum scientia ijsdem
Patribus quoque consentientibus expressè decreuerit ab ijs,
alijsque Regularibus soluendas esse Parochis; cæterisque
beneficiatis Regni Poloniæ decimas, quæ soluebantur a Lai-
cis, priusquam bona in ipsorum Patrum, ac aliorum Re-
gularium posse deuenirent. Neque tale decretum à Sanctis-
simo Domino † Nostro cum clausula sublata, ac irritanti de- 18
creto munitum, ante impetratam oris aperitionem valeant
Patres impugnare, ad tradita per Bart. in leg. vlt. num. 1. Cod.
de causa frument. lib. 11. Felin. in cap. nonnulli nu. 22. de præ-
script. Rot. dec. 77. num. 9. par. 5. recent. & in alijs adductis in
Craconien. decimarum 20. Martij præteriti coram me.

Hinc verò eorundem fauore dici non potest in futurum
canonizata solutio florenorum viginti, cum Anctoribus
Collegij transacta de anno 1617. Siquidem constat per sen-
tentiam, ac plura etiam instrumenta dotis assignatæ, at-
que concordiæ pro Rectoris parte producta, Drzazgouien-
sem Ecclesiam decimas in manipulis exegisse, ad quem
propterea antecedentem exactionis statum, vti † licitum 19
censetur respexisse decretum Sacr. Congregationis, non
autem ad vltimum transactionis nullæ, † atque læsiuæ, ac 20
proindè illicitum, iuxta theoricam Baldi consil. 89. num. 8.
lib. 4. Cæsar de Grassis decis. 19. num. 5. de probat. Rota
decis. 285. num. 3. par. 1. recentior. & in alijs adductis in
Bononien. Fideicommissi de Eleonoris 22. Iunij 1646. coram
Ren. P. Domino meo Bichio. Præsertim quia non apparet
Sac. Congregationem in prolatione decreti, nec Summum
Pontificem in ipsius confirmatione specifica habuisse huius
transactionis notitiam, prout necessaria foret, vt præser-
uara dici † posset transactio nulla, ac subsecuta eius vigo- 21
re solutio, iuxta text. in cap. Dudum de decimis, vbi post
gloss. in verbo Concessionem, notat Hostiens. num. 4. circa
medium, Abbas num. 11. & 13. Ancharan. num. 10. circa
finem in 5. oppositione, Rota in Conchen. decimarum de Bel-
monte 9. Maij 1616. coram Vbaldo impress. par. 4. recentior.
decis. 270. Quæ sanè successiua solutio eo minùs per hanc
decreti relatiuam videlicet, (quæ soluebantur à Laicis)
potest importata præsumi, vel quod ibidem transactiones
nullæ, atque † inualidæ regulariter non includantur, vt 22
ponderauit Rota in adducta decisione 270. num. 1. par. 4. re-
centior. Vel quia de his per aduersatiuam, tamen specialis
dispositio inferiùs ibi scilicet, (firmis tamen remanentibus
transactionibus) subsequatur, ad tradita per Bart. in leg. ta-
lis scriptura, §. hanc autem nu. 3. Iason. num. 37. ff. de leg. 1.
Soccin. sen. consil. 22. num. 2. lib. 3. Soccin. iun. consil. 98.
num. 32. & plures alij relati per Menoch. de præsumpt. lib. 4.
præsumpt. 181. num. 6. Gabr. de clans. concl. 6. num. 8. Rota
coram Buratto dec. 161. num. 13.

Neque in contrarium facit emanata decisio coram me
in hac eadem causa fauore Collegij † sub die 22. Iunij 23
præteriti cùm hæc in summarijssimo possessorio edita fuerit,
& ibidem iura in petitorio modo discussa fauore Recto-
ris præseruentur illæsa, vt legitur in §. Nec etiam in casu
proposito.

Nec pariter obstat altera decisio coram me per idemmet
Collegium Societatis contra Golambiæ Parochum 31. Ia-
nuarij præteriti anni reportata, quasi transactio cum laicis

24 inita ibidem videatur approbata, & ad ipsius statum † deci-
marum solutio successiuè referatur. Cùm non subsistat ap-
probatio concordiæ exaduerso prætensa, neque interpre-
tatio decreti, ad eius tenorem restricta solummodò enim
obtentum à Parocho mandatum in ea declaratur excessi-
uum, ac nullum ex defectu præcedentis liquidationis, nec
in frugum quantitate, vel à Collegio, vel à Laicis ipsius
Auctoribus recepta, nec respectu valoris earundem deci-
marum, prout §. *resultare visus fuit excessus*, manifestè
conuincitur.

Et ità vtraque parte bis proposito dubio resolutum, &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Pecuniaria.

Veneris 21. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Agitur de confirmatione sententiæ, quæ in parte, & partibus fuit confirmata, quòd intelligendum est, quando per capita separata fuit lata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Iura publica plenam probationem faciunt.*
3 *Scriptura propria plenè probat contra scribentem.*
4 *Libris publicis Officialis credendum est.*
5 *Exigens aliquam summam pro alio, tenetur ad illius restitutionem Domino faciendam.*
6 *Procurator constitutus ad exigendum, an teneatur ad fructus bonorum ab eo non inuestitorum.*
7 *Sententia potest in parte confirmari, & in parte reuocari, quando est lata per capita separata.*

DECISIO CXXXIV.

SEntentia D. Iudicis, à quo visa fuit Dominis iustificari
in ea parte, in qua condemnatur Persianus Pauoncel-
lus ad restituendos scut. bis mille centum ab ipso, tanquam
Procuratore quondam Hieronymi Pardi exactos ex vendi-
tione, atque extractione locorum viginti vnius diuersorum
Montium; Et in altera, in qua condemnatur ad restituen-
dos scut. 494. & ba. 91. in vna partita, & in alia scut. 443.
& ba. 50. eodem titulo ab illo exactos ex fructibus pariter
Locorum Montium; Quoniam ex actis constat fuisse
1 contra eum ritè, † ac rectè processum seruatis seruandis,
iuxt. *decis.* Verall. 262. *par.* 2. Et ex publicis Instrumentis
mandata in eius personam à Præfato Hieronymo facta pro-
bantur de anno 1617. & de anno 1618. in Registro coram
me, *fol.* 238. *& seqq.* quæ fuerunt ab eo acceptata, atque
eorum vigore vendita dd. Loca Montium, illorumque pre-
tium, & aliorum respectiuè extractum exactum, vt ap-
paret ex alijs publicis Instrumentis registratis in libris dd.
2 Montium, ac in processu extracto † productis *à fol.* 110.
ad fol. 119. ex quibus plena resultat probatio, *cap. cum olim in fin. de cens. leg. cum precibus*, ibique gloss. *fin. Cod. de probat.* Crauet. *consil.* 317. *sub num.* 1. *vers. ideo dici potest*, *&c.* Rot. penes Cardin. Mantic. *dec.* 302. *sub num.* 1. *versic. nam quod scriptum est*, *&c.* & sanct. mem. Gregor. *dec.* 459. *sub num.* 3. *vers. bonum sit autem*, *&c. & in recent. decis.* 344. *sub num.* 1. *vers. vt patet ex Instrumento*, *&c. par.* 4. *& sæpè in alijs.*

Ac prætereà fructus eorundem, & aliorum Locorum
Montium ab ipso pariter eo nomine exacti probantur in
summis prædictis in sententia expressis scilicet pro scut.
443. & ba. 50. ex apocha computorum propria eiusdem Pa-
3 uoncelli manu subscripta † in eodem processu, *fol.* 277. *&*
seqq. quæ aduersus eum plenè probat, *cap. per tuas de probat. l. cum te la* 2. *Cod. de transact.* Rot. *dec.* 620. *sub num.* 1. *vers. satis enim*, *&c. par.* 1. *& dec.* 192. *sub num.* 1. *par.* 6. *recent.* ac in alijs relatis *in Romana Pecuniaria* 9. *Decembris* 1644. *in §. iustitia pariter*, *&c. coram R. P. D. meo Bichio*. Et pro
alijs scut. 494. & ba. 91. ex libris banci Valentis Depositarij,
ac partitis productis in d. processu, *fol.* 12. *& seqq.* quibus v-
4 tique, † tanquam publici Officialis est deferendum, Rot. pe-
nes Buratt. *dec.* 133. *num.* 6. *vers. de fide autem librorum Depositariorum Montis*, *&c. & in recent. dec.* 764. *sub num.* 3. *vers. de exactionibus verò*, *&c. par.* 2.
5 Quare iure meritò ad restitutionem factæ summæ † fuit
condemnatus, ad quam omninò tenetur, *leg. qui proprio*, *§. procurator*, *ff. de procurat. leg. si procuratorem*, *§. fin. leg. ex mandato*, *leg. procurator*, *leg. si mandatum T itij in fin. princip. versic. idem est*, *ff. mand.* Rot. penes Cardin. CauaLer. *decis.* 646. *sub num.* 4. *versic. & consequenter*, *&c.* cum alijs relatis *in Romana Pecuniaria* 14. *Decembris* 1646. *in §. iustitia verò*, *&c. confirmata die* 1. *Iulij* 1647. *& in alia Romana Pecuniaria* 25. *Februarij eiusdem anni sub princip. coram me.*

In vltima verò parte, in qua per capitulum separatum
d. Persianus fuit condemnatus ad soluendos fructus Loco-
rum Montium venditorum ratione damnorum, ac inte-
resse mandantis, eo quia pretium exactum penes se reti-
nuit, neque in alijs bonis fructiferis reinuestire curauit,
non videtur † iuris dispositioni congruere, qua inspecta 6
ille non tenebatur, cùm onus huiusmodi non fuerit ipsi in
mandato iniunctum, neque ab eo susceptum, vt decla-
rat Honded. *consil.* 38. *num.* 30. *versic. & procurator ad exigendum*, *&c. lib.* 2. & comprobat Modern. Mantuan. *controuers.* 540. *num.* 13. *versic. & licet procurator*, *&c. cum sequent.*

Itaque fuit conclusum d. sententiam in præfatis duobus
capitulis confirmandam: In vltimo autem ab illis prorsus
distincto, † ac separato reuocandam, iuxta textum *in l.* 7
quadam mulier, *ff. famil. ercisc. und. leg. fin.* ibique gloss. *ff. de iurepatron.* Actore tantùm informante, Reo autem sæpiùs citato, & diu expectato, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Anconitana Dotis.

Veneris 21. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

De probatione dominij, ac bonorum identitatis ad effectum substinendi executionem plura in præsenti decisione videbis.

SVMMARIVM.

1 *pro Executione iuris intrat præsumptio, vt contrarium dicenti incumbat onus probandi, & num.* 3.
2 *Dominium incidenter ad substinendam executionem, quando probatur.*
3 *Executionis validitatem impugnans, eo magis probare debet, quo etiam pro dicta executione alia concurrunt adminicula.*
4 *Identitatis præsumptio ex loci situatione deducta eliditur ex acquisitione possibili longe temporis cursu superueniente, & num. seqq. vbi amplia.*
6 *Identitas non probatur ex æquiuoca allegatione confinium, fluminum, viarum, &c.*
7 *Prælegata regulariter sub fideicommisso non veniunt.*
8 *Creditori non præiudicant assertiones debitoris post contractum debitum emissæ.*
9 *in Executione, quando supersederi debeat.*

DECISIO CXXXV.

VIgore mandati Rotalis in Territorio, & Castro
Montis Securi capta fuerant pignora tanquam
hereditaria Hieronymi subhastandi pro credito dotali Fran-
ciscæ vxoris in scut. 937. ac obolis 56. super illius bonis con-
tracto, ac Demetrio Pieritio postmodum cesso per hære-
des Franciscæ; Cùm verò Fanelli debitores hęc bona Ga-
leatij, ac Francisci respectiuè de Fanellis fideicommisso
subiecta contenderent, & executionem proindè reuo-
candam, tanquam excessiuam ad eorum instantiam,
super hoc dubium proposui, negatiuè resolutum, exce-
ptis tribus tantùm corporibus descriptis in folio sub *num.*
1. 5. 7. quorum respectu in vlteriori executione DD. man-
darunt supersederi.

Siquidem in cæteris corporibus hæreditarijs Hieronymi
executio legitimè facta probatur non solùm ex relatione
executoris, ac attestatione Bagliuij Montis Securi, quòd
capta pignora forent hæreditaria Hieronymi, veritatis
† interim præsumptione fulcita, donec contrarium ex ad- 1
uerso probetur, iuxta gloss. *in leg.* 1. *Cod. de priuilegijs Fisci in verbo restituantur*, DD. *in leg. à Diuo Pio*, *§. si super rebus*, *ff. de re iudic.* ibique Alex. *num.* 19. Imola *num.* 22.

Ti-

Tiraquell. *de retract. consang.* §.8. *gloss.* 9. *num.*22. Rot. coram Gregor. *decis.*402. *num.* 2. & coram Buratt. *decis.*191. *num.*4. ibique Add. *no.*18. *&* 665. *nu.* 3. Sed etiam ex antecedenti eorum bonorum assignatione facta Hieronymo in diuisione inter fratres de Fanellis habita anno 1631. nullo expresso ibidem onere fideicommissi, & ex successiua eorumdem possessione vsque ad obitum continuata (vt publica documenta testantur relata *in Summ. posit. Pieritij coram Reu. P. D. meo Cerro die* 24. *Aprilis* 1643. *nu.*6. *&* 9.) quæ domi-
2 nium quoque in eisdem bonis solet inuenire, dum ipsius quæstio incidens est prout in casu proposito ad substinendam videlicet executionem, vt notat *gloss. in l. si sicuti*, §. *sed si quæratur*, *ff. si seruitus vendicetur in verb. possess.* Bart. *in l. quidam in suo num.*4. *ff. de condit. institut.* Lucas de Penna *in l.*3. *num.*15. *C. de apocis publicis lib.*10. Menoch. *de præsumpt. lib.*4. *præsumpt.*116. *num.* 37. *& lib.*6. *præsumpt.*63. *num.*11. idque fortius corroboratur ex geminata confessione hæredum pluries repetita in iudicio immissionis, ac altero manutentionis successiuè intentato, quod Hieronymus bona libera, ac fideicommissaria in sua hæreditate reliquerat in Territorio Montis Secuti constituta. Hinc enim duriori probationis onere, ac concludenti grauantur hæredes ad re-
3 tardandam executionem † validitatis præsumptionem ex supra deductis, obtinentem, vt in his terminis resolutum fuit in *decis.*624. *num.*5. *part.*3. *rec.* *& in Perusina Pecuniaria* 4. *Iulij* 1625. *coram bon. mem. Coccino* post Modern. Perus. *de subhast. decis.*66. *& in hac ead. causa coram R. P. D. meo Cerro* 24. *Aprilis* 1643. *in* §. *cessat enim*, *& in* §. *contraria verò.*

Nec ex situatione loci comprehensiua bonorum de quibus agitur, ac pariter eorum quæ asseruntur ascendentium fi-
4 deicommisso supposita argui valet axcessus, † cùm præsumptio admodum generalis, atque æquiuoca indè resultans elidatur ex eorundem acquisitione possibili diuersis mediantibus titulis longæuo temporis cursu superuenientibus, vt notat Folgos. *cons.*145. *num.*2. Surd. *decis.*339. *num.*9. *cum seqq. & cons.*505. *num.*10. Rota *decis.*706. *num.*2. *part.*2. *recent. & in Vrbeuetana fideicommissi* 7. *Februarij* 1620. *coram bon. me.*
5 *Coccino*; & ita excluditur necessitas † probationis ad hunc effectum requisita, ad *text. in l. non hoc*, *C. vndè legitimi*, *& in cap. in præsentia de probat.* Rota coram Seraph. *decis.* 1372. *num.* 2. *& decis.*248. *num.*11. *part.*5. *recent.*

Neque desumpta generica pariter, atque æquiuoca allegatione confinium fluminum scilicet viarum, atque simi-
6 lium, † quæ plura alia bona contingunt, ac illis æquè conueniunt, vt ponderauit Rot. coram Seraph. *decis.* 1237. *num.*2. coram Greg. *decis.*455. *num.* 10. *decis.*295. *nu.*8. *cum seqq. & decis.*248. *num.*12. *par.*1. *& decis.* 175. *num.*1. *&* 4. *part.*6. *recent.*

Quinimò admodum turbida visa fuit institutio fideicommissi exaduerso prætensa in bonis relictis à Galeatio in Castro, ac Territorio Montis Secuti. Dum enim is prædicta bona Iacobo Antonio alteri ex filijs, ac hæredibus prælegauerat, fideicommissum autem cum prohibitione alienationis iniunxerat hæredibus in alijs bonis vniuersaliter institutis, illa vni ex hæredibus prælegata sub fideicommisso successiuè
7 instituto † (alio non constituto) non censentur inclusa, vt notat Peregr. *de fideicom. art.*7. *num.*44. Merlin. *de legitima lib.*2. *tit.*2. *quæst.*2. *num.*13. *Rota in Romana hæreditatis locorum Montium* 3. *Decembr.* 1607. *coram Corduba*, *& in Viterbien. Castrorum* 9. *Decembris* 1620. *coram Sacrato.*

Non etiam vis fieri potest pro iustificanda bonorum identitate in libro estimi, ac manutentione reportata anno 1602. *in Sommar. Fanellis exhibita*; dum descripta ibidem corpora nullatenus conueniunt ijs, quæ in executione fuerant apprehensa. Multòque minus in sententia fauore Ioannis Baptistæ de Fanellis successiuè prolata de anno 1615. super immissione bonorum Galearij, atque Francisci fideicommittentium, quia non constat in qoibus bonis illa fuerit executioni demandata, pernecesse iustificandis, vt valeat indè dignosci an bona modo controuersa in ijs includantur.

Denique ad eliciendam bonorum identitatem suffragari non poterit Instrumentum transactionis per fratres de Fanellis, ac filios Ioannis Baptistæ, cum sororibus initæ de anno 1630. quo exceptis aliquibus bonis liberis, sororibus, ac filiabus respectiuè donatis à Patre, cætera omnia in ipsius hæreditate relicta ascendentium fideicommissis declarantur obnoxia.

Etenim præterquam non omnia bona libera Ioannis Baptistæ comprehensa fuerant in Instrumento transactionis, nec omnia sororibus cessa, sed ea solummodo, quæ in Inuentario ibidem inserto descripta fuerant, vt constat ea capitulo relato in *Summ. Pieritij num.*1. Assertio illa generica, atque confusa non concludit capta in executione pignora tanquam hæreditaria Hieronymi ipsius Ioannis Baptistæ filij posteà defuncti, eadem fuisse in Patris antea hæreditate remansa, ac fideicommisso subiecta, præsertim in præiudicium Franciscæ vxoris præcedentis creditricis Hieronymi viri ex publico habitæ dotis Instrumento sub expressa bonorum omnium hypotheca de anno 1628. antecedenter stipulato: cui, † ac Pieritio ab eadem causam habenti conuen- 8
tiones posteriores, ac assertiones ibidem emisse, aliquod non poterunt præiudicium inferre, ex dispositione *text. in l.*3. *C. de transact. & in l. Imperatores*, *ff. de eodem tit. in l.*1. *ac tot. tit. C. res inter alios acta*, Rota coram Gregor. *decis.*418. *num.*10.

Veruntamen, quia identitatis exceptio à Fanellis proposita visa fuit DD. aliqualiter iustificari, quoad domum in Castro Montis Secuti consistentem; & Vineam in contrada S. Pancratij sitam in Territorio eiusdem Castri, ac Hortulum, & Domunculam ibidem constitutam descriptas in folio per Pieritium in hodierna propositione exhibito, † ideò, 9
quoad hæc in vlteriori executione mandarunt supersederi, iuxtà DD. sententiam in *l. à Diuo Pio*, §. *si super rebus*, *ff. de re iudic.* Rot. coram Seraph. *decis.*425. *num.*3.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana supplementi Legitimæ.

Lunæ 24. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa probationem identitatis partitarum, qualiter veritas earum comprobetur, quando sunt facienda calcula cum multum sit attendendum, ne sequatur aliquarum partitarum duplicatio. Satisfactionis præsumptio, quando intret, & multum in hoc attenditur verisimilitudo.

SVMMARIVM.

1 *Partitarum identitas ex quibus iustificetur.*
2 *in Calculis faciendis valdè cauendum, ne sequatur aliqua duplicatio partitarum.*
3 *Duplicatio partitarum ex quo deducatur, & n.*5.
4 *Dispositio conditionalis, adimpleta conditione, remanet pura.*
6 *in Dotem datam à Patre filiæ, quæ bona veniant imputanda.*
7 *Testatorum dispositiones, maximè, quando sunt præcisæ, sunt seruandæ.*
8 *Fides etiam simplex Officialis publici, in concernentibus suum officium probat. Declara, vt nu.*9.
10 *Partita, quando sunt erronea non attenduntur.*
11 *Prætensiones, quæ bene non iustificantur, non habentur in consideratione.*
12 *Declarationes factæ in transactione veniunt attendendæ.*
13 *Transactiones non ligant habentes in eis interesse, si non fuerunt vocati.*
14 *Inuerisimilitudo magna multum stringit.*
15 *Satisfactionis præsumptio ex cursu longæui temporis, intrat.*
*Viuere, quis non præsumitur ex centū, num.*15.
17 *Exceptio satisfactionis præsumpta solutionis contrà Legatū creditorem, quid operetur. Amplia, num.* 18. *& seqq.*
21 *Litium expensæ, quando non possint prætendi.*
22 *Sententia, quando sunt iustæ sunt confirmandæ.*

DECISIO CXXXVI.

Resolutum fuerat coram me vigesima Iunij præteriti hæreditatium æs Riccardi de Rotignis æquasse valorem scutorum 111946. ac obolorum 37. supplementum verò legitimæ Mariæ filiæ iure naturali debitum, seu Cherubinis eiusdem hæredibus fore supputandum in scutis 8656. ac obolis 72. Cùm verò vtraque taxatio ex pluribus partitis, vti per-

perperam ad creditum hæreditatis appositis acriter impu-
gnaretur exadoerso; Ad disputationis proindè trutinam
ijsdem partitis hodie reuocatis, sigillatimque discussis DD.
tandem pro nunc Riccardi hæreditatem in scutis solummo-
dò 96326. sancierunt supplementum verò legitimæ in scutis
6054. cum obolis 39. & hanc successiuè quantitatem decisio-
nem ipsam reformarunt.

Es patentibus enim litteris ab Anna filia quoque Riccar-
di, ac vniuersali eiusdem hærede, modò productis apertè
conuincitur loca Montium duo, ac nonaginta in scut. cen-
tum, ac decem extimanda iuxta relationem iudicialis Pe-
riti, eadem ita taxantis, & ad creditum hæreditatis ab ip-
so descripta in liberum Annæ dominium viuente, adhuc
Riccardo cessisse, non autem remansisse hæreditaria:
licet enim is disponendi facultatem tum sortis, tum fru-
ctuum sibi reseruasset in litteris, eam tamen in filiam,
postquam nuptias cum Venturello contraxerat, transtulis-
se comprobat resignationis tenor in litterarum patentium
calce insertus, ac personarum identitatis, earumque
1 litterarum quantitas, ac summæ locis vtriusque † confor-
mis, ad eruendam identitatem partitarum perpensa, per
Bart. *in leg. demonstratio falsa num. 14. ff. de condit. & de-
monstr. & in leg. triticum num. 4. ff. de verbor. obligat.* ibique
Iason. *num.* 8. Alexan. *num. 6. & 7. & in cons. 4. num. 4. vers.
non obstat lib.* 1. Aymon. *consil.* 282. *num.* 1. Afflict. *dec.* 198.
num. 2. cum alijs per Menoch. *de arbitr. casu* 213. *nu.* 2. Rot.
post Cenc. *de censib. decis.* 435. *num. 3. &* 478. *num.* 9. Quæ
ideò summa in creditum dotis pleno iure coniugibus cessa
dispungi debet ex calculo hæreditatis vndè eiecerat; ne dupli-
2 catio indè contingat in præfatis; videlicet locis Montium
in diminutionem dotalis crediti calculandis, & in scut. 10.
mil. in calculo pariter pro dotis iure descriptis, prout alias
3 † duplicationem exindè deduxit, atque reiecit, Rota *in
vna Romana Computorum* 10. *Martij* 1636. *coram Eminen-
tissimo Domino Cardinali Macchiauello, & in Romana Pe-
cuniaria de Astallis* 1. *Februarij* 1613. *coram bon. mem. Coc-
cino, & in Romana iustificationis creditorum* 13. *Iunij* 1635.
coram bon. mem. Pirouano. Hinc verò aliqui ex DD. alte-
rum eliciebant identitatis, seu duplicationis argumentum,
cùm locorum Montium valor in scutis 206. ac decem iuxta
relationem Periti calculatus scutorum decem millium sum-
ma pariter expleat, pro Dote eidem à Patre constitutam,
& integrè ipsius durante vita receptam, prout non contro-
uertitur exaduerso.

Ex alijs patentibus litteris ostenditur loca quoque Mon-
tium quinquaginta valoris scutorum 5500. ad creditum hæ-
reditatis perperam fuisse descripta: Ea enim nomine Ma-
riæ filiæ primitus expedita per Riccardum, reseruata ibi-
4 dem sibi tantummodò disponendi † facultate, donec nu-
ptias filia contraheret, delata censentur pleno iure Mariæ,
post nuptiarum conditionem adimpletam, ac disponendi
facultatem conditionaliter reseruatam expirasse fauore Ric-
cardi, argument. text. *in leg. Patris Seuerinam, §. ita fidei-
commisso, ff. de condit. & demonstr. l. inter lucrum, §. cum in-
ter, ff. de pact. dotal. leg. si cui, ff. quando dies leg. credit.* no-
tat gloss. *in leg. prima, verb. defecisse, Cod. de cond. insert.* Grass.
in §. fideicommissum quæst. 34. *num.* 1. Cardin. Mantic. *de con-
iectur. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 6. *num.* 8. Thesaur. *decis.* 248.
num. 9. Rota *in Perusina Fideicommissi de Cincijs* 19. *Ianua-
rij* 1635. *in §. minus visum fuit coram Reuerendissimo Domino
meo Decano*. Quinimò ipso adhuc viuente, eadem loca
exigisse Mariam in causam dotis comprobat successiua solu-
5 tio scutorum 4631. in idem † computum facta per hære-
des; signum euidens reliquæ quantitatis in præfatis locis
Montium antecedenter persolutæ, dum vtraque summa
doti in scut. 10. mil. constitutæ respondet.

Quibus sanè partitis conficientibus summam scut. 15620.
detractisque ex calculo hæreditatis in antecedenti decisione
firmato resultat validitas alterius ad scut. 96326. & obolis
37. in hac dubij propositione redacti, ac iusta quoque di-
gnoscitur taxatio legitimæ in scutis 16054. & obolis 39. ac
ipsius successiuè supplementum non excessisse valorem scu-
torum 6054. & obulorum 39. dum in eandem legitimæ cau-
6 sam scuta 10. mil. partim in vita † Patris, partim verò ab
eis hæredibus in computum dotis exacta sunt imputanda
de iure, *leg. quoniam nonnulla, Cod. de inoffic. testament.* ibi-
que communiter DD. Grass. *in §. legitima quæst.* 23. *num.* 1.
& 15. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 36. *num.* 131. & in
7 executionem paternæ voluntatis, id specialiter † præcipien-
tis, adeòque seruandæ, ad text. *in leg. si quando, §. & gene-
raliter, Cod. de inoffic. testament.* cum alijs adductis *in deci-
sione Reu. P. D. mei Cerri edita in hac eadem causa* 16. *Iu-
nij* 1646.

Neque valor Patrimonij in addita quantitate firmatus ex
sequentibus partitis impugnari potest, vti perperam ab
Anna prætensis; siquidem prima scutorum 1850. ex dimi-
nuto locorum Montium pretio deducta, robur non assumit
ex proxenetarum fide singula loca Montium in scutis cen-
tum, ac decem à Perito calculata ad scuta solummodò cen-
tum reducente, licet enim illa, quamuis simplex, in mate-
ria † proprium concernente officium plenum probationis 8
gradum soleat constituere, vt firmauit Rota *decis.* 325.
num. 5. par. 2. & decis. 243. num. 8. par. 6. recent. Attamen
in proposito casu assertum valorem non concludit, dum ex
distractionibus eorundem locorum multiplicatis, & ab ip-
samet Anna productis cariori pretio † empta probantur, & 9
ad rationem à Perito taxatam fuerunt assignata Mariæ in
satisfactionem reliquæ dotis, tunc vsque non solutæ, &
cessare videtur obiectio ex oblatione facta per hæredes Ma-
riæ recipiendi eadem loca Montium ad rationem in Periti
relatione taxatam.

Altera quoque partita scutorum 3108. & obulorum 75.
conflata ex totidem, vti descriptis † erroneè in libris ratio- 10
tionis bancariæ ad debitum Ascornij, & in augumentum
hæreditatis Riccardi supputatis in relatione Periti, nec pa-
riter admissa fuit, vel quia ex Instrumento transactionis,
ac lite in hoc Tribunali pendente initæ inter Annam, ac
hæredes Ascornij, non plenè iustificatur † hæc prætensio, 11
sio, vt alias respondit Rota *decis.* 353. *num. 4. par. 2. rec.
& in Recanaten. Bonorum* 29. *Aprilis* 1641. *in §. quo verò co-
ram R. P. D. meo Cerro, & in Maceraten. Pecuniaria* 20.
Iunij 1644. *in §. denique non obstante coram R. P. D. meo Ot-
thobono*. Inspecta præsertim contrahentium declaratione,
quòd sola computa listarum monetæ auri stamparum, non
autem reliqua currentis inter easdem partes quoque verten-
tia forent † in transactione comprehensa, & ad quod vl- 12
terius ipsius Annæ, fauorem reseruata censeretur compu-
torum reuisio, atque correctio; Vel quia adducta tran-
sactio præiudicium inferre non potuit Mariæ, nec eius
successoribus † non vocatis in stipulatione contractus, nec 13
hæredibus transigentium, ad text. *in leg. Imperatores, ff. de
transact. & in leg. prima, ac tot. tit. Cod. res inter alios acta*,
Peregrin. *de fideicommiss. art.* 52. *num.* 81. Rota coram Gre-
gor. *dec.* 418. *num. 10. & in Romana Fideicommissi de Blan-
chis* 20. *Aprilis* 1646. *in §. Nec visum fuit coram Reu. P. D.
meo Royas*. Vel quia denique ad sententiarum Rotalium
tenorem in eisdem poterit effectum hæreditarijs supplemen-
tum legitimæ proportionaliter assignari.

Quarta pariter partitæ scutorum 1647. si ratio monetæ
Romanæ habeatur, si verò Bergomensis scutorum 2175.
quæ post Riccardi obitum asseruntur persolutæ Paulæ de
Ioannellis vxori Ioannis Baptistæ patris, siue ex causa dotis,
tunc vsque non restitutæ, siue in satisfactionem annui le-
gati ab eodem in testamento relicti sub conditione dotis non
exigendę. Ex eodem † iustificationis defectu reiecta fuit, 14
prout in decisione præterita, ipsius præsertim respectu lega-
ti conditionalis; Dum enim præter ipsam dotem, nullas
alias facultates Ioannellam habuisse præsumitur, vt tradit
Castagn. *in tract. deductione egeat quæst. 1. fallent. 4. num. 7.*
Thesaur. *decis.* 43. *num.* 5. Vincent. de Franch. *decis.* 489.
num. 29. Inuerisimilitudo † admodum vehemens proindè 15
consurgit, quòd spatio triginta sex annorum, & vltra hanc
legati exactionem eadem distulerit, intraque præsumptio
satisfactionis ex temporis cursu † longæuo, cùm alias de- 16
vento viuere non potuisset, vt inquit Imperator *in leg. fin.
Cod. de aliment. pupill. præst.* Corn. *cons.* 110. *num. 2. propè
finem, & cons.* 113. *num. 2. volum.* 1. Surd. *de aliment. tit. 6.
quæst. 23. num. 9. cum seqq.* Mascard. *de probat. conclus.* 77.
num. 7. quæ sanè exceptio satisfactionis præsumptę † contra 17
legati creditorem non obiecta per Annam, crediti licet rea-
lis recuperationem impedit ab hæreditate Riccardi, ad text.
in leg. idemque, §. generaliter, ff. mand. Bart. *consil.* 466.
num. 5. lib. 4. Dec. *consil.* 70. *num.* 3. Rot. *decis.* 345. *num. 4.
par. 1. recent.* dum maximè post latas super legitimæ supple-
mento † sententias fauore Mariæ fuit dilata solutio. 18

Quo verò ad scuta 4700. pro residuo dotis post obitum
patris exbursata Mariæ, eadem in diminutionem Assis hæ-
reditarij Riccardi, † vt Anna ipsa prætendit, admittenda 19
fore DD. censuerunt; Inde tamen alterationem eiusdem
status hæreditarij non resultare, quia licet per hanc sum-

mam

mam prædefuncto patrem receptam, eiusdem Patrimonium remaneat diminutum, augmentum tamen recepit ex totidem retrahendis ex dote pro integra rata scutorum 10. mil. ad debitum hæreditatis erroneæ proinde descripta.

Reliquam summam scutorum 4056. ex pretio bonorum Bergomensium diminuto prætensam, Domini reiecerunt ex rationibus adductis in decisione præterita *in §. non etiam po-*
20 *tere*; † & quia potissimè distractio stabilium fuit subsecuta post excitatam super legitima litem, ac moram ab ipsamet Anna incursam, prout etiam ponderauit Rota coram Reu. P. D. meo Meltio *in decis. edita in hac causa* 21. *Iunij* 1649. *in vltimo §.*

Denique summam scutorum 899. obulorum 86. pro li-
21 tium expensis † pariter denegarunt, quòd Anna fructus hucusque perceperit ex vniuerso hæreditatis esse, ac supplemento successiuè legitimæ, vnà cum fructibus Mariæ filiæ præstando, iuxta text. *in l. omni modo, Cod. de inoffic. testament. leg. nam, & si parentibus, ff. eodem tit. leg. scripto, ff. vnde liberi*, gloss. *in l. fideicommissaria* 18. *ff. ad Trebell.* ibique Ripa *in penultima col. ad medium*, Grass. *in §. legitima qu.* 35. *num.* 2. Vincen. de Franc. *dec.* 16. *num.* 11. *&* 12. Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit.* 3. *qu.* 1. *num.* 2. in quos ideò fructus expen-
22 sarum creditum, † quatenus iustificetur poterit ex computare, ac cum mobilibus hæreditarijs Riccardi, & hæreditarijs quoque pecunijs, vt responsum fuit in vltimo præcedentia decisionis §.

Et ità iustas esse in hac rata sententias Rotales, ideòque confirmandas responsum fuit, auctoritate tex. *in l. si quis cum totum, ff. de except. rei iudicat. & l. qua de toro, ff. de rei vendit. in fine*, Surd. *cons.* 102. *num.* 7. Menoch. *cons.* 1070. *nu.* 1. *lib.* 11. Peregr. *cons.* 73. *num.* 7. *lib.* 1. Thesaur. *dec.* 122. *num.* 10. Afflict. *dec.* 362. Rot. *dec.* 241. *num.* 4. *par.* 1. *diuers.* 552. *num.* 9. *par.* 3. *recent.* coram Buratt. 377. *num.* 2. & coram bon. mem. Vrgellen. *dec.* 198. *num.* 10. Vtraque.

☞ *Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die* 20. *Iunij* 1650. *coram bon. mem. Leone Verospio, est supra in hac eadem par.* 11. *recent. decis.* 57.

Plures decisiones in hac causa emanatas conglutinatas sum supra in dec. 228. *par.* 8. *recent. qua est in eadem causa coram R. P. D. Cerro Decano.*

R. P. D. ALBERGATO.

Cametinen. Hæreditatis.

Luna 24. *Aprilis* 1651.

ARGVMENTVM.

Promissiones, quando habent in ventre suas exceptiones, secundum illas sunt intelligendæ. Facultatem habens disponendi de aliquibus rebus, an valeat etiam disponere in vltima voluntate. Obseruantia multum operatur ad declarandam mentem disponentium.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Promissiones sunt intelligendæ iuxta suos terminos.*
3 *Promittens alicui certum quid, si ab intestato decesserit, facto testamento deficit obligatio.*
4 *Verba, quando stent ampliatiue, & num.* 5.
6 *Facultatem habens disponendi de aliquibus bonis; id intelligitur tam de dispositione inter viuos, quàm in vltima voluntate.*
7 *Dispositio ita interpretanda venit, ne ipsa reddatur frustratoria.*
8 *Hæredis institutio est caput, & pars essentialis testamenti.*
9 *Generi, vt derogetur per speciem, quidnam requiratur.*
10 *Species tunc derogat generi, quando species habet suum verbum ad quod refertur.*
11 *Obseruantia subsecuta multum iuuat ad declarandam mentem contrahentium.*
12 *Declarationi facientis actum standum est, quamuis ex interuallo.*
13 *Dispositiones non debent deseruire de vento.*
14 *Creditoribus ex causa dotis, an debeantur omnia priuilegia dotalia.*
15 *Creditor, quando non possit conqueri, quod bona sibi assignata sint deterioris conditionis.*
16 *Facultatem habens disponendi liberè de aliqua re, sibi imputet, si id non faciat.*
17 *Conuentiones in actu nuptiarum facta, quando sint ad nutum amouibiles.*

DECISIO CXXXVII.

PRo Informante, quia sententia A. C. est valida, & iusta, ideòque confirmanda, validitas patet ex reuolutione processus, in quo seruata apparent † omnia de iure 1
seruanda, iuat. *decis.* Caputaqu. 260. *par.* 3. Iustitia verò ex eo resultat, qua licet Mercurius Montrealis in capitulis matrimonialibus cum Magdalena eius secundo genita, & Francisco viro initis, vltra bona eidem in dotem assignata, aliorum etiam post sui, & Iuliæ vxoris obitum † promiserit me- 2
dietatem bonorum, hæc tamen promissio est modificata, & habet in ventre reseruatam facultatem testandi, ibi, *reseruandosi la casa della sua solita habitatione, e l'altra di contro con le suppellettili, &c. per disporne à suo libito, e la facoltà di poter testare, o fare alcun legato per l'anima sua*, & sic venit intelligenda, quatenus † Mercurius intestatus, secus 3
si testatus decederet, Gabr. *cons.* 99. *num.* 20. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 1330. *num.* 4. Surd. *cons.* 294. *sub num.* 11. Fusar. *cons.* 148. *nu.* 3. *& seqq.* Rot. *in S. Seuerini fideicommissi* 25. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Verospio*, illa enim verba, † *E la facoltà* 4
di poter testare, stant ampliatiuè, *leg. ea tamen adiectio, ff. de legat.* 3. Matescott. *variar. lib.* 2. *cap.* 66. *num.* 3. Rot. *dec.* 680. *num.* 5. *par.* 2. *recent.* coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 21. *num.* 3. nec restringenda † veniunt ad domos proximè nomi- 5
natas, quia cùm de eis facultatem disponendi, nedum inter viuos, sed etiam in vltima † voluntate sibi præseruasset Mer- 6
curius, ibi, *per disporne à suo libito*, ad text. *in §. disponat. auth. de nupt.* Surd. *cons.* 10. *num.* 18. *&* 25. Peregr. *cons.* 19. *num.* 48. *lib.* 4. Barz. *dec.* 121. *sub num.* 3. Rota *in Recanaten. Bonorum* 28. *Aprilis* 1641. *§. quo verò ad voluntatem coram Reu. P. D. meo Cerro*. Si daretur huiusmodi restrictio, posterior † hæc 7
reseruatio esset omninò superflua, contra text. *in l. si quando in princip. ff. de legat.* 3. Bart. *in l. generali §.* 1. *de vsufruct. legat.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 1. Rota *dec.* 357. *num.* 1. *dec.* 702. *num.* 3. *par.* 2. *recent.*

Minusque illa coarctari possunt ad legata pia, quoniam proximè sequentibus verbis, *e far alcun legato per l'anima sua*, repugnat sensus præcedentium verborum *di poter testare*, quippè † quæ important pernecesse hæredis institutio- 8
nem, quæ est caput, & pars essentialis testamenti, §. *ante hæredis instit. de legat.* & cùm generaliter se habeant non limitantur per expressionem legatorum piorum, quia † vt per 9
speciem derogetur generi oportet, quòd illa huic opponatur, & respiciat verbum specificatiuum generis, *leg. sed et si adijciatur, ff. pro soc. leg. cum de lanionis, §. quidam, ff. de fund. instruct.* Cæphal. *cons.* 158. *sub num.* 35. *versic. nam adhoc*, vbi exemplificat, quando † species habet suum, (prout in nostro 10
casu) verbum, ad quod refertur Rota coram sanct. memor. Greg. XV. *dec.* 257. *num.* 9. ibique Add. *num.* 13.

Et plurimum mouit etiam Dominos obseruantia subsecuta tam ex parte Mercurij, qui † in vita, & in morte de 11
bonis reseruatis disposuit, quàm ex parte Magdalenæ, & Francisci eius viri, qui bona in vita sibi à Mercurio donata receperunt, & retinuerunt, horum enim declarationi, quàm † ea interuallo factæ standum esse in re dubia optimè distin- 12
guendo, tradit Castr. *in leg. hæredes palam, §. si quid sub nu.* 4. *ff. de testam.* Becc. *cons.* 3. *num.* 44. Rimin. iun. *cons.* 131. *num.* 9. *cons.* 200. *num.* 13. Surd. *dec.* 29. *num.* 6. Rot. *in Bonon. Successionis* 4. *Maij* 1646. *§. quæ opinio coram R. P. D. meo Richio.*

Non obstat si diceretur, quòd retento hoc intellectu promissio Mercurij de diuidendo bona æqualiter inter filias inseruiret de vento, † ex quo per dispositionem paternam 13
illa penitus euanesceret, non facta verò dispositione bona, etiam fuissent inter eas æquis portionibus diuidenda.

Quoniam obiectum cessat animaduertendo, quòd promissione huiusmodi non facta bona, de quibus agitur capere non potuissent filiæ, nisi tanquam hæredes patris oneribus hæreditarijs se subijciendo, præcedente verò dicta promissione, nec subsecuta de prædictis dispositione ea obtinere poterant vti † creditores ea causa dotis cum omnibus priuilegijs huic 14
competentibus, vt benè per Cagnol. *in l. fin. n.* 239. *& seqq. C. de pact.* Thesaur. *dec.* 97. *sub nu.* 3. Castill. *dec.* 142. *num.* 15.

Ea

Ex quibus manifestè patet, quòd dispositio eiusdem
Mercurij, qui reliquit Matiæ bona sita in Castro Riparum,
Magdalenæ verò existentia in Territorio S. Genesij omninò
sustineri debet, nec de ea hæc conqueri potest sub prætex-
tu, quòd bona sibi assignata sint deterioris conditionis, &
15 valoris. Quia vigore prænotatæ † reseruationis testandi
habuit ille liberas habenas quomodolibet de proprijs bonis
16 † disponendi, vt vltra superiùs allegatos probat Ias. *consil.*
130. *num.* 19. *&* 21. *lib.* 4. Gabr. *cons.* 125. *num.* 15. *& seqq.*
17 *lib.* 1. cum etiam similes conuentiones † in actu nuptiarum
emanatæ ad nutum promissoris reuocabiles esse, affirment
Bald. & Salyc. *in l. pactum*, *Cod. de pact.* alijque relati *in A-
nenionen. hereditatis* 5. *Martij* 1646. *&* 23. *Ianuarij* 1647.
coram R. P. D. meo Reyas.

Et ità, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Quartæ.

Luna 24. *Aprilis* 1651.

ARGVMENTVM.

Materia auth. prætereà, *Cod. vnde vir, & vxor*, in hac decisione declaratur ad exclusionem illius in marito superstite, qui ante matrimonij contractum tam ex suis redditibus, quàm ex seruitio, quòd Principi præstabat honorificentes vixit.

SVMMARIVM.

1 *Remedium auth. prætereà*, Cod. vnde vir, & vxor, *habet locum tam in vxore, quàm etiam in marito.*
in Correlatiuis dispositum in vno habet locum etiam in alio, *num.* 1.

2 *Remedium auth. res qua*, C. vnde vir, & vxor, *est odiosum exorbitans, & contra ius.*

3 *Dispositio text. in auth. res qua*, Cod. vnde vir, & vxor, *conceditur solùm in subsidium.*

4 *Coniux superstes, vt quartam consequatur vig. auth. res, qua requiritur, quod adsit adeo pauper, vt aliter cogatur mendicare, & num. seqq. ac per totam decis. vbi materiam.*

6 *Testes super paupertate alicuius deponentes coarctare debent negatiuam, & quomodo.*

7 *Maritus, qui ante matrimonium honorificenter vixit quartam in bonis vxoris prædefunctæ consequi non potest, & num.* 8.

8 *Coniuges eo modo viuere soluto matrimonio, quo & ante illud contractum viuebant dedecus non est, & supra num.* 7.

9 *Lucrum dotis vbi debetur coniugi superstiti in bonis alterius prædefuncti, cessat remedium auth. prætereà.*

10 *Alimenta debita superstiti coniugi vig. auth. prætereà cùm debeantur ratione pietatis, quæ sola sunt necessaria, non autem condecentia ad statum personæ attenduntur.*

11 *Redditus habere sufficientes pro necessitate naturæ sufficit ad exclusionem auth. prætereà*, Cod. vnde vir, & vxor.

12 *Paupertas in materia authent. prætereà*, Cod. vnde vir, & vxor, *remittitur arbitrio Iudicis, & num. sequent.*

13 *Arbitrium Iudicis circa paupertatem in materia authen. prætereà regulari debet iuxta qualitatem personæ.*

DECISIO CXXXVIII.

STephanus Agatius, cui in Testamento Europę vxoris nihil relictum fuerat reportauit, *ex remed. auth. prætereà*, *C. vnde vir, & vxor*. Sententiam fauorabilem ab Aud. C. super quarta parte hæreditatis eiusdem Europæ, sed dato per me dubio, an esset concedenda immissio, Domini negatiuè responderunt.

Nam licet remedium huiusmodi inductum fauore mulie-
1 ris habeat locum etiam in viro, † et quo tanquam in cor-
relatiuis dispositum in vno censetur dispositum etiam in
alio, vt notat Gail. *pract. obseruat. lib.* 2. *obseruat.* 98. *nu.* 5.
Grass. *in* §. *successio ab intest. quæst.* 39. *num.* 13. Cancer. *var.
resol. par.* 1. *cap.* 9. *num.* 130. Cost. *de remed. subsid. remed.* 2. *n.* 2.
in fin. Trentacinq. *cons.* 60. *num.* 7. *lib.* 1.

Nihilominus est certum, quòd tale remedium est odio-
sum exorbitans, † & contra ius, ex deductis per Scacc. 2
consil. 108. *num.* 6. *vol.* 1. Plot. *cons.* 17. *num.* 45. *ante med. vers.
nam dicta authent.* Purpur. *cons.* 330. *in fin. lib.* 1. Fontanell. *de
pact. nupt. claus.* 5. *gloss.* 8. *par.* 9. *num.* 33. Rot. *decis.* 202. *nu.* 9.
par. 2. *diuers.* apud Cæsar de Grass. *decis.* 1. *num.* 12. *de success.
ab intest.*

Nec conceditur nisi † in subsidium, Honded. *cons.* 93. *nu.* 3
24. *&* 29. *lib.* 2. Natt. *cons.* 648. *num.* 15. Cæphal. *cons.* 244. *nu.*
25. Menoch. *cons.* 433. *num.* 23. *vers. & si dicatur*, Surd. *dec.*
61. *sub num.* 15. cum alijs per Gratian. *discept. forens. cap.* 120.
num. 6. *lib.* 1.

Et ideò in tantùm competit, in quantum superest coniu-
gum sit adeò pauper, † vt absque remedio huiusmodi coga- 4
tur mendicare, Guglielm. de Bened. *in cap. Raynutius verbo,
& vxore nomine Adelasiam in* 5. *decis. num.* 244. *vers. quo casu
de testamentis*, Castr. *in auth. prætereà num.* 5. *vers. nunc quæ-
ritur*, ibique Bellapert. *in fine*, quid dicit sufficere, † quòd 5
habeat panem, & aquam, Anchar. *cons.* 126. *sub num.* 6. *&
seqq. par.* 3. Rim. sen. *cons.* 114. *nu.* 13. *lib.* 1. Cell. Hug. *cons.* 4.
in princip. Scayn. *decis. Bonon.* 7. *num.* 1. *& seqq.* Rot. apud Cę-
sar de Grass. *dict. dec.* 1. *num.* 22. *de success. ab intest.* & post Pa-
cis. de Salu. *dec.* 174. *num.* 6. & pluribus comprobat doctissimè
materiam tractans, Vrsell. *cons.* 89. *præsertim num.* 281. *&
sequent.*

Talis autem non potest dici Stephanus; Nam quamuis
testes deponant ipsum esse pauperem, nec posse viuere
iuxta honorificentiam suæ conditionis; † non tamen coar- 6
ctant negatiuam non concludunt, quòd non possit habere
alia bona, quin ipsi scirent, iuxta text. *in* §. *hinc nobis col.* 4.
vers. & vidisse, ibique gloss. & DD. *Auth. de hæred. & falc.*
& docet Bart. *in l.* 1. *hoc autem interdictum num.* 8. *ff. de itin.
actuque priuat*, Couarr. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 8. *vers. cæ-
terum paupertas*, Natt. *cons.* 648. *num.* 1. *& per tot.* Rot. coram
sanct. mem. Greg. *decis.* 42. *& decis.* 225. *vtrobique num.* 5. &
penes Butatt. *dec.* 41. *num.* 2. vbi Add. *num.* 9.

Immò testes prædicti affirmant, quòd idem Stephanus
non solùm obsequijs insistit Serenissimi Principis à Sabau-
dia, prout insistebat ante contractum matrimonium, cuius
munificentia cum sit notoria non est verisimile, quòd ne-
cessitate prematur, sed etiam quod vnà cum fratribus, cum
quibus conuiuit, possidet in Ciuitate Vercellarum domum
paternam; Vndè cùm ante contractum matrimonium
semper honestè vixerit cum bonis proprijs, & præstando
sub Principi obsequia prædicta, † ita etiam potest id face- 7
re hodie post dissolutum matrimonium, vt aduertit Soccin.
cons. 121. *num.* 46. *lib.* 4. Gabr. *cons.* 143. *num.* 27. *lib.* 1. Mart.
vot. 21. *num.* 22. Hodiero ad Surd. *dec.* 61. *num.* 2. *&* 6. Rota
in Imolen. Successionis quartæ 18. *Aprilis* 1625. *coram Coc-
cino.*

Non enim est dedecus, vt quis viuat soluto matrimonio
† sicuti ante illud contractum, & eo durante viuebat, ex 8
not. per Honded. *cons.* 93. *num.* 35. *in fin. lib.* 1. Matt. *de suc-
cess. par.* 3. *quæst.* 12. *art.* 5. *num.* 19. Amat. *decis. March.* 72.
sub num. 15. *& seqq.* Anton. Monach. *decis. Lucen.* 50. *num.*
27. *&* 38. cum alijs per Rouit. *decis.* 460. *num.* 17. *ad med.
vers. nec ergo erit.*

Vlterius cùm idem Stephanus debeat consequi lucrum,
seu quartum ex dote sibi per Europam constitutam tam vi-
gore statuti Vrbis, † quàm pacti in Instrumento dotali 9
adiecti, cessat ratio, & prouisio *dicta auth. vt expressè dis-
ponitur in auth. de exhibendis reis*, vt fuit desumpta præfata
Auth. prætereà in §. *quoniam verò ante fin.* in illis verbis, ibi,
*Et quod non sit facta neque dos, neque antenuptialis donatio ni-
hil habere volentes, sed in nouissima viuentes inopia, & in in-
fra vers. hæc itaque*, & probat Castr. *in eadem Auth. prætereà
num.* 5. *in fin. vers. respondeo quia*, ibique Dec. *num.* 14. Soccin.
sen. *in dict. cons.* 121. *num.* 36. *lib.* 4. Gabr. *cons.* 142. *num.* 1. *&
num.* 13. *&* 21. *lib.* 1.

Nec huiusmodi quartum vnà cum alijs bonis supra dedu-
ctis est, adeò tenue, vt ex illis Stephanus se substentare
nequeat, quia alimenta ad dictum effectum, tanquam
inducta propter pietatem † non est necesse, quòd sint con- 10
decentia ad statum personæ, sed tantùm quod sint sufficien-
tia, vt ad propositum notat Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 5.
gloss. 8. *par.* 9. *num.* 17. vbi ait cessare remedium huiusmodi
quoties, qui habet redditus sufficientes, ex quibus necessita- 11
ti naturæ quoad victum subuenire valet, Gabr. *d. cons.* 142.
num. 26.

num.26.lib.1. Surd. *decis.62.num.14. in fine, versic. quod er-*
go, & num. seq. Scayn. *d. decis. Bonon.7. num.2. & per tot.*
& præsertim num.19.

Et ideò Domini attentis circumstantijs facti censuerunt;
Stephanum non esse adeò pauperem, & in tali inopia con-
stitutum, vt possit gaudere beneficio præfatæ Authenticæ,
12 † paupertas enim ad hunc effectum remittitur arbitrio Iudi-
cis, *gloss. in d. Authen. præterea, verbo locuples*, quam sequi-
tur Bart. ibidem *num.3. & in l. si constante, num.14. versic. in*
casibus vero, ff. solut. matrim. Bald. *in d. Auth. præterea, nu.4.*
13 vbi quod arbitrium debet regulari iuxta qualitatem † per-
sonæ, Alex. *cons.91. num.3. lib.7.* Ioseph. Ludou. *concl.35.*
vers. quis autem, col.1. Gratian. *disceptat. forens. cap.130.*
num.9.15. & 80. Surd. *de aliment. tit.9. q.35. num.35. & de-*
cis.61. num.4. Rot. coram Cæs. de Graff. *decis. 1. nu.24. de*
success. ab intest.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana quatuor Domorum.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Solutio licèt præsumatur facta in causam præceden-
tem, & potius in causam necessariam, quam vo-
luntariam, attamen id non procedit, quando de
mente partium, & tacita conuentione earundem
contrarium, argui possit.

SVMMARIVM.

1 *Partium intentio, & tacita conuentio in contractibus at-*
tendi debet, dum non constat de expressa.
2 *Stipulatio non vbi procedit, tunc subsequens solutio, quo*
titulo censeatur facta.
3 *Solutio subsequens, censetur potius facta in causam ne-*
cessariam, quam in voluntariam.
4 *Solutio in eam causam facta præsumitur, quæ ex publico*
instrumento probatur.
Solutio non censetur facta in eam causam, quæ
non apparet, nec valida fuisse dignoscitur, num.4.
5 *Obligationes non sunt multiplicandæ, sed restrin-*
gendæ.
6 *Mulier sine debitis solemnitatibus statutorum inualidè*
contrahit.
7 *Obseruantia benè declarat veritatem ante gestorum.*
8 *in Quietantia dum exprimitur causa ob quam fuit facta*
solutio, & attendi debet.
9 *Mulier, quando repræsentet personam mariti, & ea-*
dem persona cum illo censeatur.
10 *Causa diuersitas in solutione, quando arguat tan-*
tum reformationem, & non pluralitatem obliga-
tionum.
11 *Reminiscentia alicuius rei, quando videatur inuerisi-*
milis.
12 *Instrumentum non sufficit si dicatur, quod fuit confectum,*
dum de illo non apparet.

DECISIO CXXXIX.

PRoposito dubio sub die 21. Iunij 1649. ad instantiam
Monialium Venerabilis Monasterij Speculorum ex iure
q. Sororis Feniciæ Monialis eiusdem Monasterij. An senten-
tia A.C. concedens immissionem eidem Sorori Feniciæ in
possessionem quatuor Domorum per Octauianum eius pa-
trem nunc à Francisco Crescentio aliàs Serlupio possessarum
pro summa scut. 1000. monetæ in Instrumento sub obliga-
tione Camerali eidem promissa die 5. Maij 1600. & pro fru-
ctibus decursis, & non solutis esset confirmanda, vel infir-
manda DD. dixerunt esse confirmandam, & sic conceden-
dam immissionem Monialibus pro sorte principali scut. 1000.
& quoad fructus, cum duæ prætenderentur esse præstatio-
nes mandarunt particulariter videri. Vnde concessa Serlupio
noua audientia, & super eadem reproposita, cum pro eius
parte opponeretur de satisfactione quatenus vnica esset præ-
statio attentis solutionibus exhibitis, vltra annua scut.60. pro-
pterea DD. ordinarunt, quod videretur, An vnica esset
præstatio, & reproposita hodie causa iusserunt fieri calcu-
lum, eoque facto reuideri dictam decisionem, atque resol-
uerunt vnicam esse præstationem promissam in scutis 40. de
tempore confecti Instrumenti, & successiuè auctam ad
scut.60. vti magis correspondentem fructibus locorum Mon-
tium, & Censuum in quibus dicta scuta 1000. post trien-
nium erant ex pacto inuestienda, prout clarè comprobat
obseruantia à dicto tempore citra per 40. annos, & vltra
continuata, sicuti apparet ex pluribus partitis solutionum,
quietantijsque exhibitis, & in anterioribus summarijs Cre-
scenoij, ac in hodierno additionali *num.3.* datis ex quibus
† earumdem partium intentio, & tacita conuentio iustifi- 1
catur, vt respondit Rota apud sanct. mem. Gregor. XV. *de-*
cis.502. num.9. & 10.

Non obstare Dominis visæ fuerunt duæ promissiones So-
rori Feniciæ annuæ, vt asserebantur factæ altera ab Octauia-
no patre scut. 40. altera verò scut. 60. à Salustia matre con-
trarium enim hodie resolutum fuit ex sequentibus.

In primis, quia vbi stipulatio procedit, tunc obsequens
solutio, † ac numeratio facta fuisse eiusdem stipulationis 2
implendæ, causa præsumitur, iuxta theor. Bart. *in l. si ita*
fuero stipulatus, §. cum pecunia, vers. quasi quid in dubio,
ff. de nouat. C delegat. quem sequuntur alij Doctores Surd.
cons.119. num.15. & 16. ea ratione, vt † solutio subsequens, 3
semper facta magis in causam necessariam, quam in volun-
tariam præsumatur, ad trad. per Crauet. *cons.108. num.8. &*
cons.149. num.12. Surd. *cons.119. num.14.* Rota coram Gre-
gor. XV. *decis.468. nu.5.* Deinde quia solutio id eam causam
facta præsumitur, quæ ex publico Instrumento probatur
non autem in eam, † quæ non apparet, nec valida fuisse 4
dignoscitur, *ad l. fundus, qui locatur, vbi Doctores, ff. de*
fundo instruct. Soccin. *cons.129. num.4. lib.4.* Rota *decis.292.*
num.2. par.2. recent. ac in relatis coram R. P. D. meo Corra-
do *in Casonaten. Censuum 3. Iunij 1644. §. quia cum appareat,*
& in Romana pecuniaria 18. Iunij 1646. in §. deinde confir-
mata.

Aduertendumque est, † quod obligationes non sunt mul- 5
tiplicandæ, sed restringendæ, *l. si ita stipulatus fuero, & in*
l. quidquid astringendæ, ff. de verb. obligat. Mant. *de tacit.*
lib.3. tit.11. num.23. & 24. Rot. penes Gregor. XV. *d. decis.*
468. num.6. quæ magis in casu proposito procedit, dum
Salustia mater Feniciæ tanquam mulier validè obligari non
poterat absque solemnitatibus *Statut. Vrbis lib.1. cap.151.*
idemque conuincit supradicta obseruantia per 40. annos
continuos, & vltra dum semper in ijs annis scuti tantum
60. Feniciæ solutis, & ab ipsa exacti annuatim probetur, non
verò altera summa scut. 40. quæ neque petita fuisse apparet
ab ipsa, prout verisimiliter si illam consequi debuisset vltra
prædictos scut.60. petijsset, quam † veritatem tanti tempo- 7
ris obseruantia declarat *ad l. sed Iulianus, §. proinde ff. ad*
Macedon. & respondit Rota *in decis. Gregor. XV.* 522. Bu-
ratt. *decis.85. num.4. & decis. 739. n.9.*

Denique omnia prædicta comprobantur per assertiones
ab ipsamet sorore Fenicia in eius propria manu apocis, &
quietantijs conscriptis, † in quarum prima die 7. Aprilis 8
1622. declarauit recipere scut. 60. pro semestri dicitur fru-
ctuum scut. 1000. ei debit, & in alia sub 18. Martij 1626. re-
cipere scut. 20. ad bonum computum fructuum illi assigna-
torũ a patre, & matre cui conformis est altera 4. Aprilis 1626.

Cui veritati non repugnat diuersitas personarum promit-
tentium, nam cùm Salustia mater esset cessionaria vniuer-
salis omnium bonorum Octauiani eius mariti, eoque titu-
lo in se onus maximum illius æs alienum soluere assumpse-
rit scut. 125. mil. vt ex publico Instrumento rogato die 21.
Nouembris 1605. ostenditur in hodierno Crescentij summ.
num.1. vtique † in hac parte etiam eiusdem Octauiani ma- 9
riti personam repræsentabat, & eadem cum illo esse cense-
batur *l. emptor*, vbi Bald. *in 1. notab. aliique Doctores, C. de*
hered. vel act. vend. Rota apud san. mem. Gregor. XV. *de-*
cis.121. num.1. & 2. minus summæ diuersitas officit, cum
eadem omnino esset annuæ præstationis, causa tunc enim
summæ † diuersitas tantum reformationem, ac inclusio- 10
nem præcedentis infert, non pluritatem, vt explicat Bart.
in l. triticum num.5. ff. de verb. oblig. Cuman. *cons.18. per*
tot. Menoch. *cons.1207. num.8. & 9.* & in specie comprobat
præsumpt.128. num.10. & 11. lib.4. Franch. *decis.422. num.6.*
Surd. *d. cons.119. num.17.* vbi omnibus pro Monialibus obie-
ctis respondit.

Demum nec contrarium suadere visa fuit probare testis
pro parte Feniciæ examinata tamquam mulier, & vnica
nimis affectatè deponens de confessionibus extraiudicialibus
per verba præcisa, quæ dicit annos circiter 40. adiuisse in re
ad ipsam non spectante, & ideò inuerisimilis reminiscentia
† eius est Rota coram Comit. *decis.8. num.19.* Greg. XV. 11
de-

decis.190. num.7. Buratt. *dec.294. num.11.* & excluditur eius
12 dictum ex quo affirmat † Instrumentum super istis confes-
sionibus fuisse confectum, quod nunquam apparet sic fuit
ponderatum *in Mediolanen pecuniaria 19. Ianuarij* 1633.
cor.bon.mem. Pironano decis.17. num.20. & seq. part.6. rec. &
aliter Salustia eiusque Administratores soluisset scut. 100.
quorum 60. ex persona propria, & alia 40. vti cessio-
naria.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Mediolanen. Censuum.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Fatalia sunt proroganda, vt sententia transeat in rem iudicatam. Census quando non possit dici nullus, tamquam creatus sine pecunia numerata, vel quia fuit constitutus super fundo alieno, & tunc qualiter imponentes remaneant obligati.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia, dum non sunt prorogata, eis transactis, sententia transit in iudicatum.*
2 *Maior 20. annis, potest habere pro maiori, stante sic statuto, hoc disponente.*
3 *Minor maior factus, approbando contractum in minori ætate factum, illum conualidat.*
4 *Census est nullus, si non adfuerit numerata pecunia in ipsius creatione.*
5 *Census censetur celebratus cum pecunia numerata, si in ipsius instrumento afferantur verba, in tot ducationibus &c.*
6 *Attestationibus Curialium alicuius loci, standum est, circa stylum eorum curiæ.*
7 *Census impositus super fundo alieno non tenet.*
8 *Census impositus super fundo alieno, sufficit vt sit validus si ipse Dominus, consentiat illius impositioni.*
9 *Nam & tunc imponentes census remanent obligati, tamquam fideiussores.*
10 *Census remanet extinctus, per fundi subhastationem, & deliberationem.*
11 *Census postquam est extinctus non est prohibitum exigere fructus census extincti, decursos antea extinctionem.*
12 *Debitor, quod euaserit non soluendo, non præsumitur.*
13 *Nouatio, quando non possit dici inducta.*
14 *Negligentia in creditore quo ad exigendum suum creditum, quando non possit considerari, & n.15.*

DECISIO CXL.

PRo tertia vice proposita hac causa Domini responderunt
constare de re iudicata, non autem de causis restitutio-
nis in integrum, & ratio fuit lapsus plurium annorum ab
anno 1636. citra, quo per appellationem Hieronymi Ram-
1 poni hæc causa ad hoc sacrum Tribunal fuit delata, † quæ
non fuerunt ab ipso fatalia prorogata *cap. cum sit Romana de
appellat. & Clem. sicut eod. tit. & tex. in auth. ei qui C. de
temp. appell.*

Non obstant, quæ aliàs pro parte Ramponi contra insti-
tiam sententiarum de partibus opposita fuerunt circa defe-
ctum ætatis Hieronymi census primi, de quo agitur, debi-
2 toris; Quia vltra quod erat I.V.D. excesserat 20. † annos,
& proinde erat stabilis ex statuto Mediolanen. *cap.452. sub
Rubr. de ætat. legit.* ipse contraxit cum speciali dispensatione
Senatus, vt legitur in fine ipsius instrumenti 30. Aprilis 1615.
confecti, & altero 5. Decemb. 1616. in quibus Hierony-
mus Ramponus principaliter, & insolidum cum iuramen-
to, & pactis exequutiuis apparet obligatus ex dd. instrumen-
torum præterito; & hodierno Summ. Pinotini *num.1. & 2.*
3 quod instrumentum postea sub die 28. Maij 1626. † primi
census ratificauit, assignando quosdam effectus pro solutio-
ne fructuum decursorum, *l.2. C. si maior. fact. rat. hab. l.1. &
l. fin. C. si maior. fact. adver.*

Minus obstat oppositio facta per Ramponum contra d.
censum non † fuisse numerata pecunia creatum. Quia 4
hoc cessat ex facto ex verbis ipsius instrumenti creationis ibi,
quos confessi fuerunt habuisse à d. Pinotino præsente, & præ-
sentialiter dante in tot ducationibus argenteis &c. † quę ver- 5
ba realem, & veram numerationem importare tradit pluri-
bus allegatis Cenc. *de cens. q.51. per tot.* Soccin. sen. *cons.143.
num.1. vol.1.* Mascard. *de probat. conclus.1112. num.8.* Rota
decis.310. num.4. par.4. recent. Et hoc ipsum etiam habetur
ex attestationibus iuratis Curialium Mediolanensium, qui-
bus † circa huiusmodi stylum concipiendi realitatem nume- 6
rationis venit deferendum, Buratt. *decis.399. num.7. & decis.
690. num.16.*

Nihil quoque refert exceptio data per Ramponum, quod
census supradictus † primus fuerit super solius patris fundo, 7
& non ipsorum filiorum impositus. Quia pro validitate cen-
sus sufficit patrem consensisse, ac proprium fundo supposuis- 8
se *l. fideiussor. §. Pater ff. de insolid. fideiuss. glos. in l. Caius in
verbo non obesse, & l. rem alienam in verb. sine mea voluntate
ff. de pignor. act.* Nan etiam cæteri saltem tanquam fideiusso- 9
res remanent efficaciter obligati, vt latè pluribus relatis com-
probat Modern. Perus. *de cens. q.42. n.12. & seq.*

Pariter non obstat censum secundum impositum in d. In-
strumento sub die 5. Decembris 1616. remansisse † extin- 10
ctum vigore subhastationis, & deliberationis fundi, & ex
exactione ab ipso Pinotino emptore census recepto capitali,
vt apparet ex instrumento confecto sub die 28. Maij 1628.
Quia non per hoc prohibitus erat Pinotinus exigere fructus
† census extincti decursos vsque ad tempus receptæ sortis 11
Rota *decis.228. part.5. rec.* & pluribus allegatis apud Cenc.
de cens. dec. 232.

Denique nihil ad fauorem Ramponi releuat, quod Pino-
tinus dilationem Bugatto delegato à d. Rampono concesse-
rit, qui deinde effectus est non soluendo. Quia euasisse non
soluendo † non iustificatur, nec præsumitur Rota coram 12
Penia *decis.593. num.15.* Et cum nulla præcessisset vera: aut
formalis delegatio ad *tex. in l.1. C. de nouat. nec aliud de requi-
sitis in l.3. C. eod. tit.* Nequaquam ex actu taliter † gesto fuit 13
inducta nouatio *l. fin. C. eod. tit.* Gratian. *discept. 290. num.9.
& 10.* Præsertim stante expressa protestatione contraria, &
reseruatione Pinotini Iurium agendi contra Ramponum
pro consecutione fructuum decursorum, vt in d. Instrumen-
to hodie dato in Summ. Pinotini *num.6. ad l.1.* Bart. & Doct.
C. de nouat. Rot. *decis.30. num.2. part.2. diuers.* Surd. *cons.
385. num.19. & 20.* qua ratione omnis negligentiæ † defe- 14
ctus cessat in exigendo à Bugatto, & dixit Rota apud PP.
Gregor. XV. *fel: record. decis.217. num.6.* Buratt *decis.186.
num.5.* Præsentium stante d. protestatione Ramponi ad tra- 15
dita à Piromaur. *de fideiussor. par.2. sect.10. §.23. n.32.*

Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Cambiorum.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Cambiorum realitas in quibusnam potissimè consistat, ita vt debitor, qui in se assumpsit onus cambiandi teneatur vel litteras exhibere, vel ad damna, & interesse per creditorem iustificata, eruditissimè tractatur. Obligatio Cameralis an vulnerata remaneat ex quo causa fuit per signaturam commissa cum clausula, *si quidem exequendum*, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam adinstar rei iudicatæ.*
2 *Clausula*, si quidem exequendum, *non infringit obligationem Cameralem, sed præseruat viam executiuam, & quomodo.*
3 *Clausula*, siquidem exequendum, *censetur repetita in omnibus instantiis, ac iurisdictionem tribuit in ijs executiuè procedendi.*
4 *Obligatio, quæ asseritur erronea non infringit executionem instrumenti, nisi error concludenter probetur.*
5 *Discretiuus modus loquendi demonstrat intentionem loquentis.*

6 *Le-*

6 *Legatum ingentis summa ad fauorem extranei in praeiudicium filiorum testatoris, redditur inuerisimile, inspecta tenuitate hareditatis.*

7 *Verba testamenti, quando sunt dubia, & duplex causa lucratiua concurreret, quomodo sunt interpretanda.*

8 *Confessio afficit confitentem, & ab eo causam habentes.*

9 *Et excludit confitentem ne errorem, & falsitatem causa possit allegare, & quare.*

10 *Pralegatum in pecunia an possit ab harede super alijs rebus constitui, licet numeratio pecunia non pracesserit.*

11 *Cambium litigiosum non potest in contractum deduci, nec pro vsurarum cursu deseruire.*

12 *Procurator ad cambiandum constitutus non potest à semetipso sumere ad cambium, & quare contra num.21.*

13 *Litigiosum non potest dici creditum, quando lis dignoscitur iniusta, & calumniosa.*

14 *Litigiosum creditum in contractum scienter deducens fit particeps doli.*

15 *Debitor cambii an post litem extinctam teneatur ad restitutionem capitalis, & cambiorum si restitutionem capitalis nunquam impugnauerit.*

16 *Euictio promissa, & prastita efficit, vt debitor teneatur ad fructus prateritos post expletam promissionis euictionem.*

17 *Cambiorum realitas, atque iustitia satis iustificatur ex litteris ad nundina transmissis vulgo* dell'andata, e del ritorno.

18 *Cambiorum littera vulgò* del ritorno, *continent responsionem mercatoris litteras camby acceptantis.*

19 *Cambiorum realitas in quibusdam potissimè consistat.*

20 *Cambiandi onus, quando debitor in se assumpsit, vel tenetur litteras exhibere, vel ad interesse, & damna a creditore iustificata.*

21 *Procurator ad cambiandum constitutus potest, & mandatary, & creditoris personam reprasentare, & pecunias ad cambium à se ipso accipere.*

22 *Mandatum excessiuum est nullum etiam respectu summa debita.*

23 *Solutio non debet referri ad causam cuius dies nondum cesserat nec debitor vrgebatur.*

24 *Sed cedere debet in causam duriorem.*

DECISIO CXLI.

PRo residuo sortis scutorum 1200. & consignatione depositi scut. 500. penes Montem Pietatis ad illorum computum peracti, ac Cambijs desuper decursis mandatum ab A. C. contra Vincentium fratres de Corsettis obtinuerant, super cuius executione cum clausula si quid exequendum in gradu appellationis delata mihi causa, dubium hodie propo-
1 sui in vtraque parte resolutum affirmatiuè; † Quoniam mandatum prædictum robur assumit, ac vires ex Instrumento sub obligatione Camerali per Vincentium eundem ijsdemmet fratribus stipulato, paratam vtique ad instar rei iudicatæ, seu confessionis iudicialis obtinente executionem Castr. *in l. post rem iudicatam ad fin. ff. de re iudic.* Cagnol. *in l. si librarius num. 91. ff. de reg. iur.* Gabr. *cons. 66. num. 8. lib. 1.* Galles. *ad formam obligationis Cameralis par. 1. q. 2. nu. 11. & 12.* Zacch. ibidem *num. 4.* Rota coram Mohedan. *decis. 1. & 2. de except. & in decis. 545. num. 1. part. 1. & 686. num. 1. par. 2. recent.* Quam impedire non potuit sine clau-
2 sula si quid exequendum commissioni adiecta, cùm vim Cameralis obligationis non infringat, sed viam præseruet executiuam, impediendo effectum appellationis suspensiuum, quoties eidem executioni locus existat, vt notat Gratian. *discept. forens. cap. 968. num. 3. cum seq.* Rota coram Millino *decis. 362. num. 2. & 3.* & post Zacch. *de oblig. Camer. dec. 12.*
3 *num. 4. & decis. 607. num. 2. par. 4. tom. 3. recent.* † Quinimò reperita censeatur in omnibus Instantijs, ac iurisdictionem proinde tribuat procedendi in ijs executiuè, vt dixit *Rota in vna Nouarien. Decimarum 11. Decembris 1573. coram Blanchetto, & in dec. 321. num. 1. part. 1. diuers. & in decis. 384.*
4 post Cenc. *de censib. num. 2.* † Nec etiam retardare exceptio obligationis erroneæ exindè deducta, quòd creditum sortis originem trahat ex legato Equorum sibi à Clemente Corsettorum Parte relicto sub conditione soluendi Sebastiano scuta mille biscentum; Cùm talis pariter exceptio claré, & concludenter probata non fuerit, ideòque executionem Instrumenti non infringat *ad tex. in cap. debitores de iur. iuran. & communiter notant ibi DD.* Rot. *decis. 90. nu. 2. par. 4. diuers. & decis. 490. num. 1. & 540. nu. 10. part. 2. recent.* coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 11. num. 24.* penes Gregor. *decis. 406. num. 8. & in alijs recensitis in Romana pecuniaria 5.*
Iulij 1648. coram R. P. D. meo Corrado † Constat enim ex 5
tenore Testamenti ipsummet Clementem Equum tantummodo sub expresso certi coloris nomine prælegasse Sebastiano, cuius proinde persona in subsequenti pecuniatum legato præsumi non potest contemplata, sed potius filiorum respectu videtur adiecta, ad ipsorumque commodum Sebastiano tanquam eorum Tutori, ac Curatori solutio destinata, siue attento discretiuo loquendi modo in vtroque legato adhibito, *tex. in l. vnica §. sin autem ad deficientis C. de caduc. toll. & in lege quasitum §. idem respondit ff. de fund. Instr.* ibique Bart. *num. 3.* Surd. *cons. 426. nu. 18.* Menoch. *cons. 215. num. 69.* Decian. *cons. 47. num. 16. lib. 3.* Gabr. *de verb. signif. concl. 1. num. 92.* Rota coram Seraphin. *decis. 1486. num. 12. & in Ariminen. fideicommissi 31. Ianuarij 1616. coram bon. mem. Card. Verospio §. prima coniectura, & in Dertusen. augmenti 24. Maij 1647. in §. quod autem coram me*; siue
Patrimonij tenuitate † perspecta scut. sex millium valorem 6
non excedentis, ac qualitate legatarij extranea Testatori, quæ ingentis adeo pecuniæ legatum ad fauorem Sebastiani in graue filiorum præiudicium reddunt inuerisimile ad *tex. in l. quasitum §. sed & ipse Papinianus ff. de fund. instruct. & l. quidam in testamento ff. de leg. 2.* notat Bart. *in l. 1. num. 14.* ibique Alciat. *n. 21. ff. eod. tit.* cæterique relati per Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 12. num. 1.* Couar.
pract. quast. cap. 38. num. 12. † vbi vltimas præterea volun- 7
tates declarandas asserit secundum regulas iuris restrictionem potius, quàm duplicationem suadentes in casu proposito, quo dubia testamenti verba, ac duplex lucratiua causa concurrunt, vt not. Bald. *in lege Lucius la 1. in 1. notabili ff. de leg. 2. & in cons. 163. num. 1. in fin. lib. 5.* Castr. *cons. 1621. lib. 2.* Aym. *cons. 784. num. 2. ad fin.* Rota coram Gregor. *decis. 273. nu. 7. in Romana Legati scut. 50. mil. 26. Iunij 1641. in §. nec releuat in fin. coram R. P. D. meo Cerro.*

Fortius idque conuincitur tum ex solutione pecuniæ prælegatæ stipulata per Vincentium fauore fratrum, non autem ad proprium commodum Sebastiani, prout ipsemet in Instrumento tutorio nomine stipulato, atque Vincentius in protestationibus declarauerunt, tum ex successiua eiusdem confessione emissa in Instrumento transactionis super modo soluendi pecunias vti spectantes ad commodum hæreditatis;
† Duplex enim confessio indè resultans vtrumque afficit 8
confitentem ab eisque causam habentes ad *tex. in l. si vnus ff. de pact. cum alijs relatis in Ferrarien. pecuniaria 4. Martij 1633. cor. bon. mem. Pirouano, & in Maceraten. pecuniaria 27. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Otthobono, & in Bononien. dotis 18. Martij 1648. coram Reuerendissimo D. meo*
Decano; Quinimò ipsummet † Vincentium excludit ne 9
errorem, ac falsitatem causæ possit allegare, dum sciens, ac volens se obligauit ad *text. in l. cuius per errorem ff. de reg. iur. ibique not. glos. 1. in fin. in l. Campan. 47. ff. de oper. libert. vbi glos. pariter in verb. sciret l. sed & si §. vlt. in fin. ff. si quis caution.* Bald. *in lege ex pretio num. 2.* Salicet. *num. 1. ff. de rebus credit.*

Cui sanè executioni non repugnat mandati relaxatio contra tenorem obligationis Vincentij exaduerso prætensa, ac contra formam Instrumenti specialiter præcipientis depositum pecuniatum penes Montem Pietatis, ac successiuum Inuestimentum in casu restitutionis, vt pro securitate à molestijs per Calidoniam Sebastiani hæredem eiusdem occasione debiti excitatis deseruirent; Quarum propterea libera consignatio perperam fuerit à Iudice demandata; Ex facto siquidem corruit obiectio, Mandatum enim relaxatum fuit ad formam Instrumenti; & vlterius per subsequens eiusdemmet Iudicis decretum die 10. Septembris 1650. dilata fuit executio prædicta mandati donec Calidonia suum præstitisset assensum, quem ex publico Instrumento conuincitur subsequutum.

Hinc verò resultat eiusdem mandati iustitia respectu alte-
rius partis cambiorum solutionem respicientis; † Etenim ex 10
supra deductis manifestè conuincitur pecuniarum creditum ipsismet fratribus vti Clementis hæredibus fuisse prælegatum, ac proinde ab ijs legitimè super Cambijs constitutum, licet nu-

numeratio pecuniæ non processerit ad tex. in l. certi condi-
ctio §. propositi ff. de reb. credit. not. Bart. in l. singularia nu.
20. & 21. ibique Cagnol. in fin. ff. eod. tit. Gait. de credit. tit.
7. q. 6. num. 2195. & alijs recensitis auctoritatibus firmauit
Rota in Romana pecuniaria 5. Iunij 1648. in §. quia ne ad legi-
timè coram R.P.D. meo Corrado confirmata 14. Iunij sequen-
tis anni cor. Reuerendiss. D. meo Decano in §. postremo.
11 Neque cambiorum † exactionem reddit illicitam fine
lis bienoio ante contractum per Calidoniam excitata super
sorte contra Vincentium, quasi litigosa inde redacta in con-
tractum deduci non potuerit, nec cessante propterea mora
pro vsurarum cursu deseruire ad tex. in l. 2. & in l. vltima C.
de litigiosis, & in l. 1. §. 1. ff. eod. tit. & notat ibi Bart. num. 3.
alijsque relati per Fariоac. in fragmen. par. 2. in verb. litigiosa
num. 240. & 284. siue defectus iustificationis, quoad ipso-
12 rum realitatem, † siue denique quia Procurator ad cam-
biandum constitutus à semetipso sumere non potuisset ad
Cambium, dum eius persona in generali mandato regulari-
ter non censetur inclusa per tex. in l. si mandauero tibi §. si
centum ff. mand. notat Bald. in l. si is cui n. 2. C. de furt. & alijs
relatis in Romana Cambiorum 19. Iunii 1626. coram Rembol-
do, & 18. Iunij 1627. in §. quia coram bon. mem. Pireuano.
13 Siquidem † inter Calidoniam atque Vincentium exci-
tata tantummodo circa personam, cui cedere debuisset pecu-
niarum prælegatum, ex supra deductis, ac successiua Cali-
doniæ collitigantis cessione fauore Clementis hæredum pera-
ctæ, dignoscitur iniusta, ac calumniosa, adeò quòd illud non
reddidit litigiosum ex notat. in l. 1. ff. de litig. Menoch. cons.
79. num. 27. Sarneo. in reg. de ann. q. 45. circa fin. Mandos. in
reg. de subrog. q. 11. num. 6. Lancell. de attent. 2. par. in præfat.
num. 471. Benintend. decis. 48. num. 10. Rota coram Cassad.
decis. 7. de dol. & contum. & penes Bisign. decis. 2. num. 2. in
14 fin. de rer. permut. Saltem fauore † Vincentij debitoris, qui
prædictum creditum non ignorans lite inuolutum deduxerat
in contractum, ac consequenter doli quoque particeps fuit
secundum Bart. in l. vlt. num. 1. vers. hanc glosam intellige C.
de litig. Olasch. decis. 144. num. 11. cæteriq. per Farinac. recen-
sito in fragm. par. 2. in verb. litigiosa res, num. 267. A cuius
15 † præstatione sortis nunquam per ipsum impugnatæ respe-
ctu substantiæ, prout etiam vsurarum præstatione excusari
non poterit post litem extinctam, dum ab initio rei traditio-
nem habuerat, licet ipsa adhuc durante lite ab vtriusque libe-
ra exbursatione redderetur immunis, vt not. Doctores in l. 2.
16 C. de vsur. ibique Bald. num. 7. Castr. num. 1. † & in fortiori-
bus terminis promissæ euictionis, non tamen præstitæ, vt de-
bitor nihilominus teneatur ad fructus præteritos traditæ rei
post expletam euictionis promissionem not. Honded. cons. 30.
num. 34. lib. 1. Cephal. cons. 609. num. 6. & 9. Couar. variar.
lib. 3. cap. 4. nu. 6. in 12. quæst. Rot. cor. Andrea decis. 31. n. 2.
& decis. 370. num. 7. par. 3. rec. & alij Adden. ad decis. Gregor.
17 297. num. 12. † Iustificatio verò non deficit, illa enim pro de-
cursis vsque ad annum 1643. desumitur ex literis expeditionis
ad Nundinas, vulgò dell'andata, alijsque reditus ex Nun-
dinis vulgò del ritorno, in actis causæ productis, ex quibus
Cambiorum realitatem, atque iustitiam concludit Nauar.
super 7. præcepto Decalogi num. 289. Laurentius de Rodulph.
de vsur. part. 3. q. 1. num. 1. Rota Ianuen. decis. 37. num. 11.
Rota coram Seraph. dec. 946. n. 1. & cor. Borat. dec. 603. nu. 1.
Rota in Romana cambij 11. Maij 1635. coram bon. mem. Piro-
18 uano in §. deberi autem, † nam prælatæ litteræ reditus re-
sponsionem continent Mercatoris acceptantis litteras cambij
secundum Molinam de iust. & iur. disput. 409. n. 5. Rot. in Ro-
mana pecuniaria 10. Iunij 1616. coram Sacrato, & dec. 274. n.
19 6. par. 5. recent. † Ac ipsarum consequenter confectionem,
transmissionemque præcessisse supponunt, & acceptationem,
ac complementum, in quibus realitas cambiorum potissimè
consistit, vt dixit Rota coram Buratto in adducta decis. 3. n. 2.
& in Romana cambiorum 9. Februarij 1629. coram Vbaldo, &
in Romana discussionis bonorum 26. Iunii 1630. coram bon. me.
20 Coccino. † Ab eo verò tempore citra iustificatio nullatenus
requiritur, ex quo idemmet Vincentius debitor cambiandi
onus assumpserat, adeò quòd vel tenetur litteras exhibere,
vel ad interesse, & damna modo in actis legitimè iustificata
ex Mercatorum attestationibus deprompta tunc temporis
occasione cambiandi deponentium, & quod cambia valo-
rem scutorum quinque pro singulis centenarijs in præsenti
contractu taxatum semper excesserint ad text. in l. quemad-
modum, §. item habet ad fin. ad l. Aquil. Scacc. de camb. §. 1.
quæst. 7. part. 2. ampl. 8. num. 9. Rota Ianuen. decis. 9. num. 5.
Rota in Romana pecuniaria 7. Iunij 1647. & 5. Iunij 1648. co-
ram Reu. P.D. meo Corrado, & 14. Iunii 1649. coram Reue-
rendiss. D. meo Decano. In quibus etiam respondetur alijs
difficultatibus ex aduerso excitatis. † Postrema quoque obie- 21
ctio exindè corruit, quod non reprobatur in iure, vt Pro-
curator ad cambiandum constitutus duplicis personæ man-
datarij scilicet, & creditoris pecunias ad cambium assigna-
tas vice fungatur, easque proinde liceat à semetipso acci-
pere, quoties Domini voluntas concurrat expressa, vel
saltem tacita verbis æquipollentibus desumatur, vt notat
idem Scacc. de camb. §. 3. glos. 2. num. 25. in fine, Rota Ia-
nuen. decis. 32. num. 4. Rota decis. 379. num. 2. part. 2. recent.
& in alijs relatis in dicta Romana cambiorum 18. Iunii 1627.
in §. non obstat, & in Romana cambij 11. Maij 1635. in §. 3.
cum sequenti coram bon. me. Pirouano post Modern. de camb.
decis. 32. & decis. 33. num. 6. & 7. prout in proposito casu de-
mandata conuincitur ex seqq. mandati verbis, videlicet,
etiam quod dictæ pecuniæ essent per eosdem hæredes in quibus-
uis Nundinis, plateis, ac Mundi partibus tractæ, ex quibus per
necesse infertur, quod hæredes pecunias trahere possent ad
Nundinans; easque à semetipsis successiuè cambiare.
Denique obstare † non poterit nullitas excessus scutorum 22
quinquaginta obiecta mandato, quæ dum ex quietantia Leo-
ni Cungio Procuratori persoluta probantur a Vincentio,
perperam fuerunt per Iudicem in mandati relaxatione in-
clusa, eiusque nullitatem operantur etiam respectu debitæ
summæ ad tex. in l. si non sortem §. si centum ff. de condit. in-
deb. Rota coram Buratto dec. 91. num. 3. & coram Greg. dec.
198. n. 1. & notant vtrobique Adden.
Non enim † ex pecuniarum traditio de anno 1636. sub- 23
secuta referri valet in causam cambiorum, pro quorum solu-
tione dies nondum cesserat, nec debitor vrgebatur ad text.
in l. 3. & l. cum ex pluribus ff. de solut. Rota in Romana Socie-
tatis 1. Iulii 1606. coram clar. mem. Cardin. Pamphilio post
Marches. de commiss. par. 1. fol. 843. & in Romana fabricæ 16.
Ianuarii 1623. coram bon. mem. Pirouano; † sed potius in 24
satisfactionem mobiliorum vti causam grauiorem, pro qua
aderat pariter obligatio Cameralis, & dies solutionis adue-
nerat, ac parata executio imminebat, ad tex. in l. si quid
ex famosa ff. de solut. Imol. in l. 1. n. 5. & in l. cum ex pluribus
n. 3. ibique Bart. nu. 2. ff. eod. tit. Menoch. de arbitr. cas. 493.
n. 14. Rot. decis. 132. nu. 2. part. 2. diuers. & cor. Seraph. dec.
1454. cum alijs per Adden. ad decis. Greg. decis. 521. n. 12.
Et ità vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Romana Fideicommissi de Nicolinis.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Dos licèt in subsidium constitui possit de bonis fidei-commissarijs, tamen si fructus sufficerent, ad bonorum alienationem deueniri non debet, quatenus verò non sufficerent, ea tantum bona sunt alienanda, quorum distractio sit minùs nociua vocatis: quid autem dicendum sit, quando mulier, stante quod bona sui Viri erant fideicommisso obnoxia, specialiter conuenit de inuestiendis pecunijs dotalibus pro eius cautione.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio fideicommissi anterioris incontinenti probata impedit immissionem ex posteriori fideicommisso.*

2 *Inuentarium habens solitam protestationem, quod si qua bona in eo describenda non erant, haberentur pro non descriptis, illorum descriptio tamquam erronea non potest præiudicare.*

3 *Fideicommissarius validè potest alienare commoditatem fructuum, ipsius vita durante percipiendorum.*

4 *Dos repeti non potest ex bonis fideicommissarijs, quando mulier, stante quod bona sui Viri erant fideicommisso obnoxia specialiter conuenit de inuestiendis pecunijs pro eius cautione.*

5 *Fideicommissarius, qui assignauit bona fideicommisso supposita pro restitutione dotis, quando censeatur*

assi-

assignasse solum commoditatem percipiendi fructus, & non proprietatem.

6 *Voluntas contrahentium non potest diuersimodè interpretari quoad vnum, & alterum, sub eodem contractu, & dispositione contenta.*

7 *Testator, quando validè possit prohibere, ne eius bona fideicommisso supposito pro restitutione dotis alienari possint.*

8 *de Bonis fideicommissarijs illa alienari debent pro constitutione dotis, quorũ distractio sit minus nociua vocatis.*

9 *Hæres quando possit retractare, & impugnare factum defuncti.*

10 *Exceptio rei, quando est clara, & replicatio Actoris requirit altiorem indaginem, sufficit ad repellendam illius intentionem.*

DECISIO CXLII.

PEtebant DD. Marchio Maximilianus, & Camillus fratres de Palumbaria immitti in possessionem Casalis vulgò *Spezzamazza*, Census scutorum duorum millium cum Serenissimo Duce Parmæ, & locorum sex supra triginta Montis Fidei vigore fideicommissi quondam Lucretiæ Nicolinæ eorum Auiæ maternæ ad ipsorum fauorem purificati, quod non controuertitur, *vt ex Testamento in Summario eorumdem relato num.* 1. Verùm, quia D. Tyberius Ceulus illorum possessor opponebat de antiquo fideicommisso specialiter constituto super dictis bonis à q. Hieronymo Ceulo in eius Testamento ordinato *sub die vigesimaseptima Martij millesimo quingentesimo septuagesimoquarto*, vt patet ex illo, & ex Breui sanct. mem. Pauli V. ac alijs iuribus 1 relatis in eius *Summario num.* 1. 5. *&* 13. Ideò † proposito particulari dubio super immissione censuerunt Domini illam esse denegandam, quia obstat Dominis fratribus de Palumbaria exceptio antiquioris fideicommissi constituti super dictis bonis hoc titulo possessis per D. Tyberium reum conuentum, quæ cùm sit in continenti probata ipse dicitur legitimus contradictor ad impediendam immissionem ex posteriori fideicommisso petitam, vt respondit Rota *in Bononien. fideicommissi de Manzolis* 15. *Martij* 1630. *&* 26. *Ianuarij* 1632. *coram bon. mem. Coccino in recent. decis.* 360. *num.* 1. *&* 2. *part.* 5. *& decis.* 88. *num.* 3. *part.* 6. *ac in Romana hæreditatis de Capizucchis* 20. *Aprilis* 1635. *coram bon. mem. Motmanno pariter in recent. decis.* 34. *num.* 1. *part.* 7. *& prius admisit in Romana de Naris* 4. *Martij* 1596. *coram Penia inter impress. decis.* 394. *num.* 3. *&* 4.

Non obstat, quod dicta bona descripta fuerint in Inuentario hæreditatis Lucretiæ confecto nomine Fabij, & An- 2 geli eius filiorum: † Quia cùm ibidem adiecta fuerit solita protestatio, quod si quæ bona in eo describenda non erant haberentur pro non descriptis, *dict. Summ. n.* 9. Dum constat, quod eadem verè spectant ad hæreditatem Hieronymi, illorum descriptio tanquam erronea præiudicare non potest, Angel. *in l.* 1. *§. hac stipulatio num.* 24. *ff. si cui plusquam per l. falcid. & in l. final. num.* 21. *C. de iur. deliberan.* Valasch. *consult.* 52. *num.* 16. *&* 17. Rota *decis.* 287. *num.* 9. *part.* 3. *rec. in Romana separationis Bonorum* 20. *Aprilis, &* 25. *Iun.* 1646. *coram Reu. P. D. meo Verospio, & in Perusina bonorum* 14. *Iunij* 1647. *coram me, §. quoniam dum huiusmodi.*

Nec releuat, quod die 24. Augusti 1625. dicti Fabius, & Angelus assignauerint eidem Lucretiæ omnia præfata bona pro asserta satisfactione dotis; Quarti dotalis, & sortis principalis, ac fructuum duorum censuum capitalis scutorum mille ducentorum quinquaginta.

Quia huiusmodi assignatio intelligi debet pro eo tantum iure, quod ipsis Fabio, & Angelo in dictis bonis compete- 3 bat, † scilicet fructuum durante ipsorum vita ex eis percipiendorum, quorum commoditatem validè poterant alienare, Iason. *in l. fil. famil. §. Diui num.* 11. *ff. de legat.* 1. Molin. *de primogenit. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 12. *& cap.* 21. *sub n.* 25. *vers. in tertia, & vltima*, Peregr. *de fideicom. art.* 40. *n.* 110. *&* 117. *cum alijs allegatis in Perusina Bonorum* 18. *Iun.* 1649. *coram Reu. P. D. meo Corrado, sub §. postremum denique, vers.* 4 *& ratione*: Quod sanè ex pluribus conijci videbatur, † nempè ex quo ipsamet Lucretia in eius Instrumento dotali antecedenter confecto explicitè declarauerat, quod bona Adriani eius mariti, ac filij dicti Hieronymi erant dicto fideicommisso obnoxia, nec alienari, seu hypothecari poterant pro restitutione suæ dotis pro cuius cautione specialiter conuenit de inuestiendis pecunijs dotalibus, *d. Summario Tyberij num.* 3. Ex hoc enim manifestè eruitur eius voluntas, quod iuxta Testatoris prohibitionem pro ea causa dicta bona non censerentur hypothecata, per ea quæ tradit Petr. *de fideicom. quæst.* 8. *num.* 369. *vers. quo fit, quem refert*, & sequitur Fusar. *de substit. quæst.* 532. *num.* 37. † Et 5 consequenter multò minus quoad proprietatem assignatã. Ex ingenti valore bonorum assignatorum, nam pro creditis in totum non ascendentibus ad scuta decem millia assignata fuerunt bona excedentia, vt asseritur, scuta decem, & nouem millia, ex quo facilè dignoscitur quid fuerit in assignatione comprehensum, ex Theorica Bartol. *in l.* 1. *num.* 43. *ff. de superficiebus*, quam probauit Rota *in recent. decis.* 229. *num.* 22. *part.* 7.

Et denique tam ex qualitate creditorum pro quibus d. assignatio facta fuerat; omissa enim dote, quæ licet à principio constituta in scutis vndecim millibus reducitur tamen ad quatuor millia cum ad effectum, de quo agitur non sint calculanda scuta mille ex pacto in dicto Instrumento specialiter inito confessata, non autem habita, minusuè scuta quinque millia, quæ non fuerunt Adriano viro soluta, sed ab ipsa Lucretia post illius mortem pro parte exacta ab hæredibus patris, & pro parte remissa, *dicto Summario num.* 7. *&* 8. ac insuper detrahenda veniant alia scuta mille per eam percepta ex venditione lineæ Margaritarum *eodem Summar. num.* 4. Certum vtique est, quod siue pro quarto dotali, ex dispositione *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 131. ad illam spectante ratione solius vsusfructus ob existentiam filiorum communis matrimonij, siue pro censibus, ac eorum fructibus extra causam dotis, nulliter, & sine solemnitatibus ab ea impositis, & sibimet acquisitis tempore quo agebat filiorum tutelam, dicta bonorum proprietas alienari non potuit; Quam ex obseruantia subsequuta, nam Lucretia dicta loca sex supra triginta Montis Fidei sibi in præfatam causam assignata, deindè vigore eiusdem assignationis in eius personam cum vinculo præfati fideicommissi transferri curauit, *dicto Summario num.* 13. Vndè sicut pro dictis quarto dotali, & censibus assignatio intelligi non potest nisi quoad vsumfructum tantum, & Lucretia recipiendo dicta loca Montium explicitè fassa fuit illa recipere sub vinculo fideicommissi, † ita etiam quoad reliqua eodem modo assigna- 6 tionem factam fuisse, illamque recepisse censetur ab indiuiduitatem voluntatis Assignantium, & recipientis, quæ non potest diuersimodè interpretari quoad vnum, & alterum sub eodem Contractu, & dispositione contenta, *l. iam hoc iure, ff. de vulgar.* Surd. *cons.* 150. *num.* 17. *Rota in Romana Salarij* 18. *Februarij* 1622. *coram bon. mem. Pirouano, in recent. decis.* 348. *num.* 2. *& seqq. part.* 4. *tom.* 2. Quinimmò vna pars declarat alteram, vt in similibus terminis dictum fuit *in Romana Dotis* 2. *Decembris* 1644. *coram me, §. finali.*

Si autem dicta assignatio aliter esset intelligenda non sustineretur tamquam facta contra expressam volũtatem Testatoris, † qui specialiter prohibuit quamcumque aliena- 7 tionem proprietatis eius bonorum etiam ex causa dotis, quam ex fructibus constitui, vel restitui mandauit, *d. Summario num.* 2. Quæ quidem prohibitio validè in hoc casu fieri potuit, ex quo dicti fructus congruè sufficiebant, Iason. *in dicta l. filius familias dicto §. Diui num.* 96. *& in authent. res quæ num.* 24. *C. commun. de legat.* Couar. *variar. resolut. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 10. Molin. *vbi supra lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 11. Card. Seraph. *decis.* 447. *num.* 1. *& decis.* 1483. *sub num.* 5. Rota *in recent. decis.* 47. *num.* 10. *part.* 5. Add. ad Greg. *decis.* 543. *num.* 4. *cum cæteris allegatis in Bononien. fideicommissi de Rubeis* 30. *Maij* 1646. *coram R. P. D. meo Corrado, §. Dotes verò.* Et quatenus non sufficerent aderant tunc temporis alij effectus hæreditarij, & signanter inuestimenta multiplici per eumdem Testatorem ordinati in dicto eius Testamento, *dicto num.* 2. † quorum distractio vtpotè minus nociua vocatis fieri debe- 8 bat relicta proprietate dictorum bonorum fideicommissariorum, quæ sine pœna caducitatis alienari non poterat, ad text. *in l. quæ Tutores, C. de administr. Tutor. & in l. magis puto, §. Ne tamen, ff. de reb. eor.* Gabr. *cons.* 118. *sub num.* 6. *vers. tertiò quia lib.* 1. Grat. *discept. forens. cap.* 570. *num.* 12. cum alijs in similibus terminis congestis in *Romana fideicommissi de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Decano §. Altera verò, circa finem.*

Parum obstant, quod Tyberius sit hæres dictorum Assignantium, quia præter quod illorum hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, ac sine præiudicio fideicommissi dicti Hieronymi, *eodem Summario Actorum n.* 3.

9 † Etiam circumscripto beneficio Inuentarij ex propria
persona illorum factum impognare, & retractare poterit
tanquam nullum, & illicitum contra expressam Testatoris,
ac legis prohibitionem, vt latè probauit Rota *decis.110. per
tot. part.1. diuersor.* coram Card. Seraph. *decis.477. num.1.
in recent. decis.176. n.48. part.5. & in dicta Bononien. fideicom-
missi de Rubeis, §. Quia id non probatur, versic. quod eo magis.*
10 Quarè † cùm exceptio antiquiores fideicommissi per
Reum conuentum deducta sit clara, & incontinenti iustifi-
cata, turbiditas verò, & altior indago proueniat ex replica-
tione actorum prætendentium dicta bona soluta fuisse à
vinculo fideicommissi per assignationem factam Lucretiæ,
quod ex deductis, vel penitus elidirur, vel saltem redditur
adeò turbidum, vt hoc sufficiat ad impediendam petitam
immissionem, & repellendos Actores, vt in similibus ter-
minis ratiocinatur Rota *decis.57. num.5. & 6. part.2. diuers.
decis.526. num.12. part.1. & decis.497. num.3. & 4. part.2.
recent.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Firmana Cappellaniæ.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Manutentio est concedenda prouiso Apostolico. Et si adsit contradictor quando prouisus Apostolicus possessionem, quam cœpit vacuam inuenit. Obreptio turbida manutentionem non impedit.

SVMMARIVM.

1 *Possessio vnius est manutenibilis si de alterius possessione non doceatur.*
2 *Possessio est ab allegãte probanda, quia præsumitur vacua.*
3 *Possessio præsumitur iustior, & potior si cum ea concurrunt prouisio Apostolica.*
4 *Executor Mixtus non efficitur ex clausula,* dummodo, & amoto, *quando non adest legitimus contradictor.*
5 *Contradictor legitimus non dicitur, qui non possidet nec titulum eiusdem speciei habeat.*
6 *Manutentio conceditur ex nudo facto apprehensionis quando possessio erat vacua.*
7 *Possessio vacua potest capi propria auctoritate ab habente Canonicum titulum.*
8 *Præsentatio coram Ordinario excludit negligentiam & deuolutionem.*
9 *Deuolutio beneficij est concludenter probanda.*
Et si in litteris Apostolicis adsit clausula, seu alio quouis modo vacet, num.10.
11 *Exhibitio tituli non est necessaria pro manutentione nec etiam in beneficialibus, & num.12.*
13 *Possessor ex prouisione Apostolica si tempore impetrationis possessio erat vacua est manutenendus, Et si postea superueniat contradictor, & num.14.*
15 *Præsentatio est facienda à maiori parte.*
16 *Manualitas non præsumitur in beneficijs sæcularibus, & num.17.*
18 *Præsentatio nulla non impedit deuolutionem ad Papam.*
19 *Manutentio conceditur possessori, donec de manualitate beneficij doceatur.*
20 *Mandatum procuræ ad præsentandum debet infrà quadrimestre produci.*
21 *Obreptio turbida non impedit manutentionem.*
21 *Possessio attentata non est manutenibilis.*
23 *Inhibitio præsentata alicui procuratori non afficit principalẽ si nõ fuit procuratorio nomine præsentata, & n.24.*
24 *Inhibitio vigore Commissionis præsentata restringitur ad illius limites.*

DECISIO CXLIII.

PRobata, & manutenibilis est possessio Io: Laureati à Sede
Apostolica prouisi de Cappellania controuersa, quia
apparet ex publico Instrumento plenam fidem facienti,
1 quando † de alterius tunc temporis possessione non doce-
tur, *l. prædia, vbi notant omnes, ff. de acq. possess.* Put. *decis.*
650. *num.4. lib.1.* Cæsar. de Graff. *decis.5. num.2. de caus. poss.
& propriet.* itaut asserenti possessionem fuisse plenam incum-
2 bat onus probandi, † quia vacua præsumitur, Seraphin.
decis.312. num.3. decis.1065. num.2. Add. ad Greg. XV. *decis.
268. sub num.10.* Rot. *decis.109. num.4. inter impress. apud
Modern. Pisanum de iurepatronatus, & alias sæpissimè.*
Eoque magis manutenibilis est propter concomitantiam
tituli prouisionis Apostolicæ, quæ possessionem potiorem,
† ac iustiorem reddere solet, vt fuit ponderatum in *Regien.* 3
*Parrochialis 5. Martij 1649. coram Reu. P. D. meo Otthobo-
no*. Nec vrget, quod executor eiusdem prouisionis nulliter
processerit non citato Francisco qui fuerat à Confraternitate
S. Rocchi, huius Cappellaniæ prætensa patrona, præsenta-
tus, & citari debuisset cum eidem executor stantibus clau-
sulis, *dummodo, & amoto*, mixtus esset; nam præter quod
hæ clausulæ executorum mixtum non faciunt, quando
† non adest legitimus contradictor, vt declarauit *Rota in* 4
*Lucana Canonicatus 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Royas,
in Vicen. Parochialis 28. Iun. 1649. & 15. Iunij 1650. coram me.*
Qualis non dicitur aduersarius, qui non possidet, † & titu- 5
lum eiusdem speciei non habet, Buratt. *decis.842. num.2.
cum alijs allegatis in Compostellana Parochialis 1. Iulij 1648.
coram Reu. P. D. meo Otthobono*, quidquid dicendum esset
si suam præsentationem tunc exhibuisse in quibus terminis
loquitur Rot. *decis.52. num.3. part.2. recent.*
Sufficit respondere, quod Ioannes non innititur possessio-
ni captæ de manu executoris, & ad obtinendam manuten-
tionem in possessione capta, † dum vacua erat suffragatur 6
nudum factum apprehensionis possessionis, Mohed. *decis.
20. circa med. de restit. spol.* Rot. *diuersor. decis.641. num.8.
part.1. decis.517. num.11. apud Modern. Perusinum de ma-
nutent.* quæ nemine possidente potuit ab habente Canoni-
cũ titulum † capi etiam propria auctoritate, vt alijs allegatis 7
dixit Rot. *decis.651. n.11. apud Modern. Perus. tract. alleg.*
Allegata verò obreptio contra prouisionem Apostolicam
ex quo Papæ narratum fuerit collationem ad illum esse de-
uolutam ob negligentiam patronorum in præsentando,
cùm tamen ex datis in *Summ. Confraternitatis, & Fran-
cisci num.1. & 2.* constet de mense Iulij anni 1649. & sic per
mensem post secutam vacationem fuisse à Confraternitate
S. Rocchi ad quam Iuspatronatus spectat præsentatum
Franciscum, † & præsentationem exhibitam coram Ordi- 8
nario, quod negligentiam, ac deuolutionem excludit exad-
uerso plenè, † & concludenter probandam, Mantic. *decis.* 9
260. *num.1.* Buratt. *decis.938. num.1.* Rot. *inter recent. de-
cis.186. num.2. part.2.* quamuis in litteris Apostolicis adsit
clausula, † seu alio quouismodo vacet, vt fuit decisum *in* 10
*Anconitana Parochialis coram bon. mem. Mermanno, & in
Melenitana, seu Siracusana Beneficij quinta Decemb. 1631.
coram Reuerendiss. D. meo Dunozet Decano.*
Vtì respiciens inualiditatem tituli apta non est retardare
manutentionem, ad quam obtinendam discussio, seu exhi-
bitio tituli, nec † in beneficialibus necessaria est, Abb. *in* 11
cap. in litteris num.27. de restit. spoliat. Rot. *decis.212. num.8.*
coram san. mem. Greg. *decis.13. n.3. & seq.* coram bon. mem.
Vtgellen. *decis.698. num.3. part.2. recent. & in supracitata
Regien. Parochialis §. fin. coram R. P. D. meo Otthobono, in
Beneuentana Parochialis 29. Nouembris 1649. §. penult. cor.
R. P. D. meo Cerro*, vbi dicitur ratio, † quia in hoc summa- 12
rijssimo possessorio attendi debet nudum factũ possessionis
alijs omnibus ad iudicium petitoriũ, & ordinarium reiectis.
Maximè quia cùm nullus adesset possessor de tempore im-
petrationis prouisus Apostolicus etiamsi ex post contradi-
ctor superuenerit, habet intentionem fundatam in negati-
ua, † propter concursum præsumptionis, quod verisimile 13
non sit, quod si beneficium collatum fuisset non etiam fuis-
set eius possessio apprehensa, † vel saltem titulus ostensus, 14
vt in puncto Lotther. *de re benef. lib.2. quæst.24. num.30.* &
quia præsentationi exaduerso adductæ multa obijci possunt
suo loco discutienda, nempè primò, quod fuerit facta tan-
tum ab vno ex Confratribus, ibi: *Io eleggo per Cappellano
D. Francesco Laureati per vn'anno, Summ. Confraternita-
tis num.1.* & tamen certum est præsentationem fieri debuisse
à maiori parte Confraternitatis, † & alias haberi pro non 15
facta, Lapus *alleg.78. sub num.2.* Garz. *de benefic. part.10.
cap.3. sub num.13.* Rot. *in Aquilana Iurispatronatus 24. Ia-
nuarij 1646. §. quare, & seqq. & 4. Iunij eiusdem anni §. 2. tolli-
tur, coram R. P. D. meo Corrado.*
Secundò, quod tanquam facta ad annum sit nulla non
docto de manualitate beneficij, quæ † non præsumitur in 16
beneficijs sæcularibus, Gonz. *super reg.8. gloss.8. n.25.* Lot-
ther. *de re benefic. lib.1. quæst.33. num.10. & 11.* eo minus, quia
ipsa præsentatione asseritur beneficium vacasse per obitum

præ-

17 prædecessoris, † quod in beneficijs perpetuis contingit, *gloss. in clem. vnica, §. quidam etiam, verb. ad mensam de excess. Prælat.* Gemin. *consil.* 86. *num.* 4. *&* 5. Rot. *decis.* 646. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & in Elnen. Præpositura* 14. *Iunij* 1610. *coram bon.*
18 *mem. Penia*, & præsentatio nulla † non impedit deuolutionem collationis ad Papam, *cap. cum in cunctis, §. vlt. de elect.* Bellam. *decis.* 172. Gonzal. *super reg.* 8. *gloss.* 8. *num.* 40. *&* 41. Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 24. *num.* 32. vel saltem donec
19 de manualiter † beneficij cognoscitur danda est manutentio possessori, Lotther. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 33. *num.* 22. *& seq.*

Tertiò, quod præsentatio exhibita fuit coram Ordinario ab affecto deputato, & procuratore Confraternitatis non
20 † producto mandato procuræ intrà quadrimestre, vt debuit Lapus *allegat.* 23. *num.* 1. Rota *decis.* 443. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* & coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 87. *num.* 24. *decis.* 199. *num.* 9. *decis.* 230. *num.* 1.

Quæ omnia negari non potest quin turbidam saltem reddant exceptionem, vt propterea reijcienda sit ad iudicium ordinarium, & interim manutenendus Ioannes possessor,
21 Mohed. *decis.* 11. *ante num.* 1. *vt lit. pend.* Mantic. *decis.* 71. *num.* 9. Buratt. *decis.* 540. *num.* 17. & fuit dictum in Papien. *Præpositura* 30. *Maij* 1611. *coram bo. me. Attrebaten. impress.* apud Marches. *de commiss. tom.* 2. *fol.* 529. *num.* 3. *in Legionen. Beneficij* 24. *Iunij* 1640. *coram Reuerendiss. Terracinen. & in Romana pensionis* 3. *Iuly* 1645. *coram me.*

Non obstat, quod possessio Ioannis reddatur attentata ex antecedenti Inhibitione Eminentissimi D. Cardinalis Archipresbyteri Basilicæ Lateranen. præsentata personaliter sub die 8. Ianuarij 1650. Summ. Confraternitatis num. 5. & proinde non manutenibilis, ex alleg. à Modern. *de manut. obseru.* 48. *num.* 1. Numquam enim d. Inhibitio legitur præsen-
22 tata Ioanni, sed Camillo Laureato quem non constat fuisse tunc Ioannis procuratorem, & satis est, quod procuratorio
23 nomine inhibitus non fuerit, vt per Lancellot. *de attent. par.* 3. *cap.* 27. *num.* 28. *& seqq.* aliosque relatos in *Romana reintegrationis de S. Petro* 14. *Ianuarij* 1650. *coram R. P. D. meo Otthobono, & in Tiburtina Castri Sancti Angeli* 11. *Martij* 1650. §. *nec pro saluanda*, *in fin. coram R. P. D. meo Meltio.* Cùm præterea ea Inhibitio emanauerit vigore commissionis iactationis, & iactationum, in qua semper apponi solent clausulæ præseruatiuæ executionis literarum Apostolicarum, & ad cuius limites ipsa Inhibitio restringitur, Lotter. *de re benef. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 33. *&* 34. Seraph. *decis.* 147. *num.* 1.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. CELSO.

Postea S. R. E. Cardinali.

Romana fideicommissi de Saluiani.

Veneris 28. *Aprilis* 1651.

ARGVMENTVM.

Censum ex quibus actibus nullo modo possit dubitari per partes fuisse extinctum, & quando perperam opponatur eum non fuisse extinctum ex defectu voluntatis partium, dum in Instrumento desuper celebrato adsit verba translatiuè, & non extinctiuè prolata, & in oppositum deducuntur plures oppositiones in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Census quando est extinctus, non potest dari immissio pro fructibus.*
2 *Census extinctio, quando non possit impugnari ex defectu voluntatis partium, & num.* 3.
4 *Cessio census subsecuta in executionem alicuius conuentionis, iuxta illius formam debet regulari.*
5 *Principaliter id, quod agitur, semper attendi debet.*
6 *Veritas magis est attendenda, & intentio partium, quam verba, & extensio scripturæ.*
7 *Verba debent inseruire rationi, non autem intentio verbis.*
8 *Modus discretiuus operandi, demonstrat diuersam mentem contrahentium, & num.* 9.
10 *Præseruatiua iurium anterioritatis, non excludit extinctionem census.*
11 *ex Proœmio instrumenti benè desumitur, qualis sit mentio contrahentium.*
12 *Verba, quando sonant in extinctionem contractus, debent intelligi in totalem debitoris liberationem.*
13 *Verbum retrocedere, importat actum retrosimilem contractus resolutiuum.*
14 *Partes, quod voluerint extinguere censum, & non illum vendere, aut cedere alicui, ex quibus præsumendum veniat.*
15 *Voluntas à potestate metienda est.*
16 *Census extinctio, probari potest præsumptionibus, & argumentis.*
17 *Census, quod fuerit extinctus benè probatur ex obseruantia subsecuta.*
18 *Obseruantia subsecuta benè demonstrat, quod census verè, & realiter fuerit extinctus.*
19 *Census extinctio, quando non possit impugnari ex defectu.*
20 *Census extinctionis actus est necessarius, & non voluntarius, & num.* 21.
22 *Emptor rei fideicommisso subiectæ, & venditæ ex causa necessaria pro dissoluendo ære alieno fideicommittentis, tenetur esse solicitus de inuestimento.*
22 *Et quando soluere in causam expressam, non attento quid inde sequatur.*
24 *Argumentum à minori ad maius benè in contractibus locum habet, quando sumitur negatiuè.*
25 *de Census extinctione, quando non possit dubitari.*
26 *Fructus census extincti, quando possint reuiuiscere in alicuius præiudicium.*
27 *Promissio euictionis, qualiter veniat intelligenda in extinctione census.*
28 *Clausula*, apponens &c. *& similes positæ in creatione census, quid operentur, & quid in eiusdem census extinctione.*

DECISIO CXLIV.

Lucretia hæres Francisci Contugij, ac P. Paulus Amodeus post eam vocatus, præuio beneplacito Apostolico, vendiderunt domum hæreditariam Tarquinio Sanctacrucio, pretio scut. 5380. cum pacto, quod scuta 2510. erogarentur pro soluendis debitis Testatoris; In executionem pacti prædicti, completum fuit dictum multiplicum, & mortua iam Lucretia, ex illo creati fuerunt tres annui census, impositis diuersis vicibus per eumdem Tarquinium, super domo vendita, & postea redempti cum pecunijs dotalibus Marchionissæ Liuiæ nuptæ Francisco dicti Tarquinij filio, iuxta conuentionem initam in eius Instrumento dotali, quæ ideò cessionem iurium ad eius fauorem reportarunt, & pretium ad effectum inuestiendi deposuit, prout inuestitum fuit, mediante emptione aliorum censuum, ab eodem Tarquinio super dicta domo in meliorem formam redacta, nouiter impositorum. Quia verò, mortuo Tarquinio, Franciscus illius filius, ex pretio Castri Practicæ, prædictos census extinxit, deponendo pretium in Monte Pietatis, ad effectum illud reinuestiendi, iuxta pacta conuenta in venditione domus, prout re vera inuestitum fuit, mediante impositione noui census facta per dictum Franciscum ad fauorem eiusdem P. Pauli super dicta domo; Ideò Cæcilia, & sorores de Amodeis, ad quarum fauorem purificatum fuit fideicommissum Francisci Contugij, prætendentes non possunt exigere fructus census, nouiter per Franciscum impositi, obtinuerunt ab A. C. occasione trium censuum impositorum per Tarquinium, sententiam immissionis super præfata domo, reuocatam in gradu appellationis coram Reuerendissimo D. meo Decano. Vnde cùm hodie dubitatum fuerit, An talis sententia esset confirmanda, nec ne DD. pro confirmatione responderunt. Siquidem ex antecedentibus, & ex subsequentibus, manifestè constat, census fuisse extinctos, quo casu pro illorum 1
fructibus non poterat concedi immissio, vt dixit Rot. coram Caual. *decis.* 652. *num.* 1. Buratt. *decis.* 645. *num.* 2. & magis in terminis in *Maceraten. Saluiani* 1. *Iulij* 1647. *coram R. P. D. meo Peutingero.*

Extinctio verò impugnari non valet ex defectu voluntatis contrahentium, sub prætextu quod in Instrumento desuper celebrato adsint verba translatiuè, & non extinctiuè, & similia, quæ sunt incompatibilia cum extinctioni expresè repugnant, ex trad. per Bald. *in l.* 1. *C. de act. oblig.* cum pluri- 2
bus adductis per Casanatt. *cons.* 10. *à num.* 1. *& cons.* 11. *num.* 18. *& seqq.* Nam cùm solutio facta fuerit cum pecunijs dotalibus Marchionissæ Liuiæ, quæ expresè conuenerat cum marito, & socero, quod illæ erogarentur in satisfactionem dictorum censuum, vt paret ex verbis eorumdem Capitulorum, ibi, *Et altri scudi* 6000. *subito consumato*

mato il matrimonio, per conuertirli in pagamento de' debiti di
detto Signor Marchese, fatti per comprare il Palazzo &c. vti-
que extinctio controuerti non potest, quia debitum non di-
3 ceretur solutum, si census adhuc vigerent, & in Marchionis-
sam essent translati, manente semper primæua obligatione
principalis debitoris, prout erat in persona cedentis, *ad text.*
in l. emptor, C. de hæred. vel act. vend. Rot. *decis.* 148. *num.* 4.
par. 2. *diuers. & in recent. decis.* 492. *num.* 3. *par.* 2. *& decis.* 425.
num. 8. *par.* 5. *& in Romana rescissionis instrumenti* 18. *Mar-*
tij 1616. *coram Vbaldo, penes Modern. Perus. de cens. decis.*
183. *sub num.* 2. *& seqq.*
4 Propterea cessio postea subsecuta in executionem præfa-
tæ conuentionis, iuxta illius formam regulari debet, *arg. text.*
in leg. is qui suis, §. vnde quæri, ff. de manumiss. Alex. *cons.* 152.
num. 2. *& per tot. lib.* 6. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 42.
num. 2. Rota *in Romana Saluiani coram Pirouano, apud Mo-*
der. Perus. de censib. decis. 368. *num.* 1. *& seqq. & in Romana*
Reintegrationis 22. *Iunij* 1643. *coram Reuerendiss. Salamanti-*
no, & in recentior. decis. 248. *num.* 1. *par.* 5.
Cùmque eadem conuentio incipiat à verbis extinctionem
5 importantibus illic sequentia verba famulantur, etiamsi alio-
quin esse possent translatiua eiusdem census; quia semper at-
tenditur id quod principaliter agitur, *l. verum* 40. *ff. de furt. l.*
si quis gestum, Cod. plus val. quod agit. Bero. *cons.* 76. *num.* 80.
lib. 1. Rot. post Moder. *de oblig. Cam. decis.* 219. *num.* 18. *&*
seqq. & dec. 265. *n.* 12. *& in recent. dec.* 273. *n.* 6. *par.* 3. Et magis
6 rei veritas, & intentio partium inspicienda venit, quam ver-
ba, & extensio scripturæ, *l. labeo* 7. *ff. de suppellect. legat. l.*
etiam 8. *C. de iure dot.* Mantic. *de coniect. lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 9. Verba
7 enim debent inseruire menti, non autem intentio verbis,
can. humanæ aures 22. *quæst.* 5. Menoch. *cons.* 97. *n.* 44. *& seq.*
idem Mantic. *vbi supra lib.* 8. *tit.* 18. *sub num.* 10.
Hæc autem, clariora redduntur, ex lectura capitulorum
matrimonialium, in quibus disponitur, quod rata tantum
scutorum 5000. deberet in censibus inuestiri, prout obserua-
tum fuit, reliqua verò Creditoribus solui, ibi, *E questi vltimi*
scudi 5000. conuengono, che nell'atto del loro pagamento, si deb-
bano inuestire in censi securi &c. quale reinuestimento sia per-
petuamente fondo dotale di detta Signora Sposa. Hic enim di-
8 scretiuus modus, quo vsi fuerunt contrahentes circa pecu-
nias inuestiendas, & soluendas creditoribus Tarquinij, re-
portata iurium cessione, benè demonstrat diuersam illorum
voluntatem, Surd. *cons.* 426. *num.* 18. Rot. *decis.* 627. *num.* 8.
par. 2. *recentior. & decis.* 492. *num.* 10. *par.* 4. *tom.* 2. Quodque
9 vbi egerunt de cessione, non intellexerunt de translatiua
formaliter, sed de iuribus census retrouendendi, vt benè in
proposito dixit Rota *in Maceraten. Saluiani* 26. *Iunij* 1648.
coram R. P. D. meo Peutingero.
Immò si verba prædicta rectè perpendantur non sunt in-
compatibilia cum extinctione. Non enim dicitur, quod
Sponsa agere possit pro fructibus censuum, sed pro recupe-
randa dote, ac pro damnis, & interesse, quatenus bona à cre-
ditoribus anterioribus viri fuissent euicta, ad quem effe-
10 ctum, vt ibidem declaratur, iura intacta, & illæsa præseruan-
tur, quæ propterea præseruatiua iurium anterioritatis, non
excludit extinctionem censuum, Rota *in Romana Census*
24. *Nouembris* 1628. *coram Reuerendiss. Terracinen. in Ro-*
mana Domus 24. *Ianuarij* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio, &*
apud Moder. Perus. de censib. dec. 368. *n.* 2. *&* 3. *& dec.* 411. *sub*
n. 2. *& seqq. cum alijs per eumdem q.* 103. *n.* 17. *vers. cæterum.*
11 Desumitur pariter contrahentium voluntas ex proœmio
ipsius Instrumenti retrouenditionis, in quo Tarquinius de-
clarauit expressè, velle sortes principales, & fructus dicto-
rum censuum persoluere, ibi, *Nuper autem Marchio Tar-*
quinius ex pecunijs dotalibus D. Liuiæ de Primis, nuptæ Fran-
cisco eius filio, cupiens dicto P. Paulo non solum pretia, & sortes
principale dictorum trium censuum, verum etiam illorum fru-
12 *ctus persoluere*, quæ verba non possunt verificari in cessione
translatiua per quam debitor non liberatur, sed tantum in
extinctiua cum sonent in resolutionem contractus, & in to-
talem eiusdem debitoris liberationem, *ad text. in l. liberatio-*
nis 17. *absque gloss. de verb. signif.* Bald. *in solutionis* 54. *ff. de so-*
lut. Molin. *de contract. disp.* 562. *nu.* 1. *&* 2. cum alijs pluribus
per Petr. Gregor. *syntag. iuris lib.* 21. *cap.* 18. *num.* 2. *&* 36.
Et concordat partita Banchi, ibi, *per la retrouendita delli*
13 *tre censi &c.* quod verbum retrouendere importat propriè
actum retrosimilem censuum extinctiuum, *l.* 1. *C. quando lic.*
à vendit. disced. Rot. *decis.* 642. *num.* 2. *par.* 2. *recent. & in*
Romana reintegrationis 22. *Iunij* 1643. *coram Reuerendis-*
simo Salamantino, & in Romana grauationis post Modern.
Perusin. de censibus decis. 369. *num.* 1. *&* 4.
Nec aliter est præsumendum, dum contrahentes poterant 14
quidem extinguere census, non autem vendere, & alteri ce-
dere. Et ideò, ne sit dicen. quod voluerunt facere actum pro-
hibitum, firmandum venit, quod census extincti fuerint, re-
gulando voluntatem à potestate, *l. Lucius, §. Imperatores, ff.* 15
ad municip. Rot. *decis.* 555. *sub num.* 6. *par.* 2. *recent. decis.* 682.
num. 31. *par.* 4. *tom.* 3. *decis.* 604. *num.* 17. *par.* 5. *& decis.* 182.
num. 9. *& decis.* 211. *sub num.* 10. *par.* 7. & firmatum fuit in
Bonon. Census 4. *Maij* 1643. *coram Reuerendiss. Terracinen.*
Prædictis accedunt quamplures coniecturæ ponderatæ in
decisionibus Reuerendissimi D. mei Decani, nempè prote-
statio adiecta in capitulis matrimonialibus. Quod cessio fie-
ret in omnem meliorem finem, & effectum Marchionissæ
Liuiæ magis proficuum, & pro maiori cautela suæ dotis.
Inuerisimilitudo, quod ipsa voluerit emere census fideicom-
misso extinctioni, & multiplico suppositos. Obligatio mariti,
& soceri de restituendo dotem in quantitate, quæ vtique re-
spectu istius summæ appareret superflua, si Marchionissa
fuisset effecta creditrix dd. censuum, ex quibus coniecturis, 16
præsumptionibus, & argumentis probari extinctionem, ad-
uertit Rot. coram Seraphin. *decis.* 1333. *num.* 1. *& seqq.* & co-
ram Duran. *decis.* 449. *num.* 10.
Et tollitur difficultas, ex obseruantia subsecuta, nam pre- 17
cium dictorum censuum fuit à P. Paulo depositatum in
Banco illorum de Bonannis, & deinde pro cautione fidei-
commissariorum dicti Contugij, inuestitum fuit in alijs cen-
sibus, quos postea in se collocauit, & extinxit Excellentissi-
mus Philippus Columna, deponendo pretium in Monte
Pietatis, inuestitum pariter in alio censu, & tamen fructus il-
lorum exegerunt semper, tam P. Paulus, quam alij fideicom-
missarij pro tempore, & signanter sorores de Amodeis ho-
die agentes, eosque nec exegit, nec vnquam petijt Marchio-
nissa Liuia, quæ quidem obseruantia, benè demonstrat cen- 18
sus vere, & realiter fuisse extinctos, non autem cessos, *l. mi-*
nime 22. *ff. de legib.* Houded. *cons.* 92. *num.* 27. *& seqq. lib.* 1. *&*
cons. 35. *num.* 44. *& seqq. lib.* 2. Rot. *decis.* 69. *num.* 8. *par.* 4. *tom.*
2. *recent.* & in terminis dictum fuit in *Cornetana reintegra-*
tionis 16. *Decembris* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio, & in*
Maceraten. Saluiani prima Iulij 1647. *coram R. P. D. meo*
Peutingero.
Minus extinctio impugnari valet ex defectu potestatis P. 19
Pauli; Nam licet ipse esset grauatus restituere alijs vocatis
in testamento Contugij, nihilominus non impediebatur re-
cipere, & de receptis quietantiam facere, vt est *text. in l. ante*
restitutam 104. *de solutie.* Roderic. *de ann. reddit. lib.* 2. *quæst.*
15. *num.* 87. Rot. *in recent. decis.* 139. *num.* 3. *par.* 4. *tom.* 2. *& de-*
cis. 557. *num.* 4. *par.* 4. *tom.* 3. & post dictum Modern. *Perus. de*
censibus decis. 351. *num.* 4. *& decis.* 469. *num.* 11.
Actus enim extinctionis census est necessarius non vo- 20
luntarius, vt disponitur in Bulla san. mem. Pij V. super forma
creandi census, Bullar. nouo tom. 2. in ordine 79. §. 10. & pro-
bat *text. in leg. fideicommissa, §. si rem, ff. de legat.* 3. Sess. *decis.*
Aragon. 30. *num.* 23. *& seqq.* Giurb. *decis.* 79. *a num.* 18. Rota
coram Buratt. *decis.* 526. *num.* 2.
Et propterea tenentur fideicommissarij dictam extinctio- 21
nem approbare, vt not. Angel. *in dicta l. ante restitutam*, ibi-
que Imol. *in princip. ff. de solut.* Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4.
gloss. 18. *num.* 1. *& seqq. par.* 5. cum alijs pluribus adductis per
Giurb. *d. decis.* 79. *à num.* 16. & per d. Modern. *Perus. de cens.*
quæst. 109. *num.* 58. *& seqq.*
Non obstat, quod emptor rei fideicommisso subiectæ, & 22
venditæ ex causa necessaria pro dissoluendo ære alieno fi-
deicommittentis teneatur esse sollicitus de inuestimento, ex
latè deductis in *Bonon. fideicommissi de Rubeis* 4. *Martij* 1641.
coram Eminentiss. Panzirolo. Quia obiectum benè proce-
deret, nisi aliter inter partes fuisset conuentum, & Pontifex,
derogando fideicommissis, huiusmodi conuentionem ap- 23
probasset, prout euenit in præsenti casu. Tunc enim sufficit
soluere in causam expressam, non attento quid postea se-
quatur, vt firmauit Rot. *in ista causa* 20. *Aprilis* 1640. *coram*
Card. Panzirolo, & dictum fuit in Romana Domus 16. *No-*
uembris 1643. *coram R. P. D. meo Cerro, in Romana Vineæ*
2. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio, & in recent. decis.*
301. *num.* 9. *par.* 1.
Nec dicatur, quod tale pactum respiciat tantum inuesti-
mentum fructuum, quia fortius eadem voluntas militat in 24
inuestimento sortis, ducto argumento a maiori ad minus,
quod benè in contractibus locum habet, quando sumitur ne-
gatiuè, *cap. si ergo, & ibi gloss.* 8. *quæst.* 1. Iul. *in l. quæ delegato*
num. 4.

num.4.ff.de legat. 1.Curt. Iun.*consil.* t34.*n.4.& cons.333.n.59.*
& seq. & tradit Surd. *de aliment. tit. 9. num.* tt.
Et nihilnminns difficultas visa fuit Dominis cessare ex fa-
cto, aduertendo quod inuestimentum primo loco secutum
in censibus impositis à Marchinne Tarqninio, fuit tutum, &
securum, prout euentus comprobauit, dum eos deinde ex-
25 tinxit, deponendo pretium in pecunia numerata. Vnde
esto, quod secundum inuestimentum factum in censibus im-
positis à Francisco eiusdem Tarquinij filio non fuerit tutum,
id nperari minimè pnteſt & iura census, legitimè estincti, re-
26 uiuiscant in præiudicium Marchionissæ, *l. inter stipulantem,*
§. sacram, ff. de verb. obligat. Rnta *in Tusculana syluarum*
5. Iunij 1620. *coram Canalerio*, quæ non reperitur inter eius
impressas, & penes d. Mnd. *Perus. de cens. decis.*411. *num.4.*
& firmarum fuit in *Casenaten. Censuum* 18. *Iunij* 1647. *co-*
ram R. P. D. meo Roias.
Non nbstat promissio euictionis, quis intelligi debet de
27 domo, pro cuius securitate pecuniæ redactæ ex censibus
erant inuestiendæ, vt dixit Rota *in allegata Romana Reinte-*
grationis 12. *Iunij* 1643. *coram Reuerendissimo Salamantino.*
Minus clausula ponens & similes, Nam sicuti in impositin-
ne census apponuntur ad fauorem emptoris, ita etiam po-
tuerunt apponi in retrouenditione, ad fauorem venditnris,
28 ad significandum actum in nmnibus retrosimilem. Adeout
penes censuarium nihil deberet remanere, prout, non nb-
stantibus clausulis prædictis, recedendn à decisinnibus ante-
cedentibus *in Romana Saluiani interdictis coram Remboldo*,
firmatum fuit in eadem causa 27. *Maij* 1619. *coram Perona-*
no, penes d. Moder. *de cens. decis.* 368.*n.2.& decis.*369. *num.* 1.
vers. nec obstat alia, & fuit dictum in *Maceraten. Saluiani*
26. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Pentingero.*
Ex quibus, & alijs melius deductis in decisinnibus Reue-
rendissimi D. mei Decani sub diebus 15. Iunij, & 26. Nouem-
bris præteriti, resolutum fuit pro confirmatione sententiæ
Rotalis, Partibus hinc inde informantibus.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. CARDINALI.

Placentina, seu Abuleñ Decimarum.

Luna 15. *Maij* 1651.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quando possit prætendere decimas loci de quo sit Domina, & quando non; Exemptio à decimis, in terris propria manu elaboratis, an extendatur ad terras locatas. Ius decimandi vigore immemorabilis æquiparatur vero titulo.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non potest de loco, quod est de eius dominio prætendere decimas.*
*Fallit stantem immemorabili, num.*5.
2 *Actio, & passio non possunt stare in eodem subiecto.*
3 *Recusatio receptoris examinum censetur remissa per comparitionem coram eo.*
4 *Mandatum speciale requiritur ad recusandum receptorem examinis.*
5 *Ecclesia stante immemorabili potest prætendere decimas etiam loci propria.*
6 *Conuentio inter Ecclesiam, & affictuarios potest vniri, & vltra affictus soluantur etiam decima.*
7 *Conductores, & arrendatarij tenentur soluere decimas.*
8 *Ius decimandi exerceri potest super portione ad colonos spectante.*
9 *Decimarum in materia diuersimode iudicatur de fructibus prout spectant ad dominum fundi decimatorij, & prout spectant ad colonum.*
10 *Exemptio à decimis concessa pro terris, quæ proprijs manibus coluntur, non extenditur ad terras locatas.*
11 *Coloni priuilegiatorum à solutione decimarum tenentur ad decimas pro portione eorum.*
12 *Ius exigendi decimas vigore immemorabilis, habet vim veri, & legitimi tituli, & etiam priuilegij Apostolici, etiam contra habentem intentionem fundatam à iure.*
*Immo includit meliorem titulum de mundo, num.*13.
14 *Parochus non iuuatur ab existentia iuris in materia decimarum si territorium, non est intra limites.*
15 *Ius decimandi non comprehenditur in donatione rei tamquam diuersum ab ipsa re.*
16 *Ciuitas laica est incapax iuris decimandi.*
17 *Actorum trasportatio non integra non nocet, quando processus non fuit absolutus facto aduersarij.*

DECISIO CXLV.

INformantes pro Decano, & Capituln Placentinn, & Pa-
rocho de Paraleda, & litis consort. non reuocabant in
dubium, quod testes pro Monasterio examinati concluden-
ter probant immemorabilem quasi possessinnem percipien-
di decimas in territorin de Alarza, sed excipiebant eosdem
testes fuisse nulliter examinatos, & conuinci de mendacio ex
qun territorinm prædictum est de dominio Monasterij, &
Mnnachorum Vallis Ecclesiæ, † qui propterea non possunt 1
ex eiusdem territnrij fructibus decimas prætendere ne detur
actin, & passio in eodem snbiecto † contra *tex. in leg. Vra-* 2
nius, ff. de fideiuss. Rota *decis.*23.*num.*1.*par.*2.*diuers.*
Verùm prædictis non obstantibus adhuc, DD. præstite-
runt in resolutis, nam nullitas examinis deducta ex eo, quod
testes fuerint examinati eodem receptnre recusatn † cessat 3
per comparitinnes exaduerso factas coram eodem per quas
censetur à dicta recusatione recessnm, *cap. gratum, de offic.*
delegat. Abb. *in cap. cum speciali, num.*12.*in fine*, ibique Franc.
*num.*47.*vers. secunda esset, de appell.* Butr. *in cap. ab Apostoli-*
*ca, n.*6. *de offic. deleg. in* 6. Viu. *comm. opin. conclus.*866.*num.*22.
vers. sed si post recusationem, Rota *in Toletana Iurisdictionis*
24. *Martij prox. præter. coram R. P. D. meo Otthobono.*
Et tamen recusatin deducta data in Summ. Capituli sub
num. 8. non erat attendenda vti facta à Ioanne Serrano de
cuins speciali mandato procuræ non constat † prout requi- 4
titur ad hunc effectum, *ad text. in l. non solum, §. final. ff. de*
procur. Paris. *cons.*31.*n.*112.*lib.*1. Rot. coram Ian. inem. Greg.
*dec.*368. *nu.*1. ibiqne Adden. *num.*8.*& in recentior. decis.*440.
*num.*2.*par.*2. *& decis.*133. *eodem num. par.*5. quæ est Duran.
decis. 178. *num.* 1.
Prætensio vero, quod territorium controuersum sit pro-
prinm Monasterij Vallis Ecclesiæ, & proinde non possit
idem Monasterium ex eo percipere decimas visa fuit DD.
non releuare, † tum quia attenta immemnrabili potest alle- 5
gari particularis conuentio inter Monachos, & conductores
de snluendn decimam vltra affictus, quæ conuentio resistit
confusioni, & efficit, vt ius deciman. contra ipsos exercere 6
possit, Bald. *in l.*1. *n.*3. *versic. nam ista ratio. Cod. de seruit. &*
*aqua, & cons.*24.*in fin. lib.*4. Socc. *cons.*86. *num.*12.*eod. lib.* Ro-
land. *cons.*66.*num.*40.*& seqq. lib.*2. Menoch. *de præsumpt. lib.*
3.*præsum.*131.*num.*44. Peregr. *de iure fisci lib.*1.*tit.*2. *num.*61.
vers. item æquiualet.
Tum etiam quia illæ nnn percipiuntur ex bonis quæ pro-
prijs manibus, & expensis coluntur, sed ex terris alijs locatis,
& à conductoribus, & arrendatarijs detentis, † qui procul- 7
dubin tenentur ad decimas, *gloss. in clem.* 1. *verbo excolendas*
*de decimis, & in can. quæst.*1. *verbo colone* 16. *quæst.*1. Abb. *in*
*cap. tua nobis num.*15.*de decim.* Soccin. *cons.*93.*num.*3. Rot. *d.*
*decis.*33. *num.*5. *par.*2. *diuers.*
Vnde non applicatur regula, quod actio, & passio non
possunt stare in eodem subiecto, quia non agitur de portio-
ne, & parte Dominicali spectante ad eosdem Monachos, sed 8
de rata, & portione diuersa pertinente ad colnnos laborato-
res, & arrendatarios † super qua ius decimandi exerceri po- 9
test, vt in simili probat *text. in l. si adulta. C. de hered. act.* &
faciunt notata per Bald. *in l. si vxor, in princip. C. de bon. au-*
ctorit. Iud. possid. Modern. *Perusin. de censib. quæst.*107. *in fin.*
vers. nam actio, & passio, Io. Mar. Nnuar. *quæst. forens. lib.*1.
*quæst.*51. *num.*3. *vers. sed si agitur.*
Non enim est nouum, † quod in materia decimarum di-
uersimodè, iudicetur de fructibus, prout spectant ad domi-
num fundi decimatorij, ac prout spectant ad conductorem,
seu colnnum, vt probatur *ex text. in c. dilectis de decimis, gloss.*
*in clem.*1. *verbo excolendas*, ibique Vitalin. *num.*30. *& seqq.*
Imol. *num.*13. *&* 14. *eodem. tit.* Abb. *in cap. à nobis, num.*1.*&*
*seqq. & in cap. tua nobis num.*1.6.*&* 14.*de decimis*, Monet. *eod.*
*tract. cap.*5.*quæst.*1.*num.*2.*&* 13.*cap.*6.*quæst.*4.*num.*39.*& seqq.*
Suar. *de Relig. tom.*1.*lib.*1.*cap.*19. *num.*13. Azor. *inst. mor. par.*
1. *lib.*7.*cap.*27. *quæst.* 17.
Prout pariter non applicatur *Text.* ex aduersn adductis in
c. licet ijs de decimis, quia ibi solum deciditur, quod † exem- 10
ptin à decimis concessa pro terris, quæ proprijs coluntur ma-
nibus non extenditur, ad terras quæ alijs dantur excolendæ,
† & ideò coloni partiarij, & censnales priuilegiatorum 11
simpliciter de non snluendn decimas, tenentur decimas
soluere de parte sua, vt not. Anchatan. *in eod. cap. num.* 3.

Abb.*num.2.* Zabarell. *in clem. vnica col.5. vers.22. quaro eod.*
tit. Cancer, *var. resol. par.1. cap.23. num.4.* Barbos. *de iur. Ec-*
clesi. lib.3. cap.26. §.3. num.19. & 39. & seq. Rot. coram Seraph,
decis.287. num.2. & 3. In præsenti autem casu non agitur de
priuilegio exemptiuo à solutione decimarum, sed de iure
exigendi vigore immemorabilis, quæ vt latè firmatur in de-
12 cis. huius causæ habet vim veri, & legitimi tituli, † ac priui-
legij Apostolici etiam contra habentes intentionem funda-
tam à iure, Rota *post 2. vol. cons.* Farin. *dec.303. num.3.* & co-
ram Pen. *decis.103. eod. num. & seqq.* & fuit firmatum in
Conchen. Decimarum de Guazenenan. 31. *May 1617. coram*
13 *bon. mem. Patriarcha Manzanedo,* † & includit meliorem ti-
tulum de mundo, Rota *decis.27. num.8. par.4. tom.2. recent. &*
decis.150. num.4. & seqq. par.5. & fuit dictum in *Zamoren.*
anniuersariorum 4. Iuly 1646. coram R.P.D. meo Meltio.

Et eo faciliùs inclinarunt DD. pro confirmatione senten-
tiæ Rotalis contra Capitulum Placentinum, & Parochum
supradictum, quia tantum abest, quod territorium de Alarza
super quo cadit controuersia sit situm intra limites Paro-
chiæ de Paraleda, quod imò ex rationibus, & fundamentis
deductis in decisionibus huius causæ coram RR. PP. DD.
14 meis Bichio, & Peutingero apparet de contrario, † itaut
prætensa assistentia iuris nullo modo possit iuuare Paro-
chum, *cap. ad decimas, de restit. spol.* Rot. coram Coccin. *de-*
cis.16. num.1. & 2. & in recent. decis.124. num.2. par.5.

Non obstat, quod ex Instrumento donationis factæ per
Ciuitatem Abulen. ad fauorem eorumdem Monachorum
constet de initio acquisitionis, & sic cesset immemorabilis,
quia Instrumentum prædictum respicit duntaxat domi-
15 nium plenum territorij non autem ius decimandi, † quod
vti diuersum, & independens ab ipsa re, & à territorio præ-
dicto nec comprehendebatur in dicta donatione, vt in his
terminis firmauit Rota *in Toletana Decimarum de Capilla*
2. Marty 1648. coram R.P.D. meo Verospio, nec poterat vllo
16 modo comprehendi ex defectu potestatis † cum Ciuitas vti
laica esset dicti iuris omnino incapax, *per text. in cap. tua, &*
cap. dudum de decimis, Rot. *in Rauennaten. seu Ferrarien. De-*
cimarum 25. Febr. & 27. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Cerro.

Minus releuat recantatum obiectum non integræ tran-
sportationis actorum desumptum ex eo, quod Actuarius di-
xerit se aliquid extraxisse de lite, nam id euenit non quia om-
nia acta non fuerint integrè transportata, sed quia processus
non fuit coram eo absolutus facto partis aduersæ, quæ cura-
uit causam in Curia committi antequam ille compleri po-
tuerit, vt firmatur in vtraque decisione huius causæ coram
R.P.D. meo Bichio.

Demum quod non fuerit citatus Episcopus Abulen. ces-
sat ex facto, quia postquam ipse venit ad causam semper ci-
tatus fuit Alonsus de Salazar procurator ab eo constitutus,
vt apparet ex reuolutione processus, quæ optimè probat hu-
iusmodi affirmatiuam ex adductis per Mascard. *de probat.*
concl.291. num.1.

Cætera longa serie deducta, vel non indigent responsio-
ne, vel remanent abundè sublata ex decisionibus in causa
factis ideò DD. perstiterunt in decisis partibus hinc inde in-
formantibus.

R. P. D. PEVTINGERO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Luna 15. Maij 1651.

A R G V M E N T V M.

Agitur de Statuto Perusino lib. 2. rubric. 46. & cap. 45. prohibentium fœminas quicquam petere contra testamentum patris, & firmatur hoc habere locum donec extent masculi.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima debetur filijs in bonis suorum parentum.*
2 *Legitima non agnita transmittitur ad quoscumque.*
3 *Pater nihil de legitima potest filio detrahere.*
4 *Legatum sub conditione, quæ non euenit habetur pro non facto.*
5 *Statuta Perusia suspendunt legitimam fœminis donec extent masculi.*
6 *Præscriptio non currit contra fœminas ad agendum impeditas.*
7 *Hæres fructus perceptos iure dominij non imputat in legitimam, & num.12. nisi hoc testator mandasset num.8.*
Imò potius tenetur sibi de proprio credito satisfecisse n.9.
10 *Institutio de vsufructu facta à patre non dicitur facta in compensationem legitimæ, & num.12.*
11 *Legitima virtute Statuti Perusini dicitur fœminis assignata à lege à die mortis vltimi masculi.*
Et debetur vnà cum fructibus num.13.
14 *Fructus percepti à filio cedunt in computum fructuum legitimæ.*
15 *Legitima est semis stantibus quinque filijs.*
16 *Reintegratio conceditur fœminis à Statuto Perusia post mortem masculorum.*
17 *Filij, & si receperint portionem in vita patris, attamen connumerantur in calculo legitimæ.*
18 *Surdus & Mutus habent, & trasmittunt restitutionem in integrum, & num.19.*
20 *Expressa testatoris prouisio facit cessare tacitam legis.*
21 *Mulieres consequentes legatum de bonis paternis quando habeant solum actionem ad petendum supplementum legitimæ, & num.22. & 23.*
24 *Legatum resolutiuum quando habeatur pro non facto.*
25 *Legitima debetur in corporibus cum augumento.*

DECISIO CXLVI.

DOmini hodie censuerunt, fratribus de Columbis hære-
dibus Olimpiæ, & Virginiæ, legitimam deberi in bonis
Francisci Cincij, earum patris, quia, naturali ratione dictan- 1
te, † & ex legis dispositione debita est filijs in bonis suorum
parentum §.1. *in auth. de trient. & semiss. §. aliud quoque Ca-*
pitulum in auth. vt cum de appell. cognosc. & §. primum, itaque
in auth. de hered. & falcid. cap. Raynutius, §. cum autem coram
G. de testament. Crass. *in §. legitima quæst.2.* Rot. *decis. de con-*
suetud. in nouis. Imò ad filiorum hæredes quoscumque etiam
ab ipsis filijs viuentibus legitima non agnita, † seu petita 2
transmittitur secundum *l. quamquam, C. ad l. falcid.* latè Bald.
in his terminis cons.69. incip. Cum statutum Ciuitatis Perusij
num.3. & 4. lib.1. Crass. *in d. §. legitima quæst.37.* Surd. *cons.*
341. num.1. & seq. Laderch. *cons.60. num.2.* Modern. *Forolin.*
de legitim. quæst.9. tit.3. lib.5. Gail. *obser.120. num.17. & 131.*
num.12. lib.2. Rot. *dec.668. per tot. par.1. diuers.*

Non obstat ipsis fratribus de Columbis legatum floreno-
rum mille pro qualibet, à patre dd. mulieribus factum, præ-
standum tempore dd. filiarum ingressus in Monasterium
cum onere plus non petendi, † quia patri non licuit quid- 3
quàm detrahere d. ex iuris dispositione debitæ legitimæ, *l.*
omni modo in principio, & l. quoniam in prioribus, C. de inoffic.
testam. Cephal. *cons.95. nu.8. & seq. fuitque dictum coram bon.*
me. Remboldo in Romana legitima 25. Iunij 1618. impress. apud
Gilian. *ad statut. Perus. decis.81.* † Præsertim dum conditio 4
legati numquam † euenit, proindeque est, ac si factum
non fuisset, *l. pecunia, ff. si cert. pet.* Alberic. à Rosat. *in*
tract. de statut. lib.1. q.150. num.9. Gregor. Natt. *in comment.*
super stat. exclus. fœmin. 2. q. princ. n.9. Ruginell. *ad consuetud.*
Mediolan. de appellat. §.12. gloss.2. cap.3. num.17.

Minus eisdem obstat statutum Perusinum antiquum *lib.*
2. rubr.46. de vltim. volunt. obseruat. per filios, & per nepotes,
quo filiæ, neptesque iubentur obseruare disposita ab earum
patribus, vel auis in eorum vltima voluntate inuiolabiliter,
nec quidquam petere vltra relicta ipsis quouis titulo, neque
dispositio statuti noui *lib.2. cap.45. sub rubr. de dotibus, & do-*
tat. mulier. & success. ab intest. quo fœminæ ab hæreditate
dotantis intestati excluduntur à bonis descendentium ad
ipsos à patre peruentis. † Quia statuta non tollunt ius legi- 5
timè filijs in bonis suorum parentum competens, sed solùm,
donec masculi descendentes à dotante extent, suspendunt,
quibus defunctis, fœminarum ius legitimam petendi reuiui-
scit, & reintegratur, vt cautum est eodem statuto 45. in vers.
item declaratur, & decernitur, atque in terminis horum sta-
tutorum probat Bart. *in l. fin. §.1. num.1. & ff. ad Sen. Cons.*
Trebell. Bald. *cons.69. lib.1.* Honded. *cons.14. num.6. lib.2.* ple-
nè Eugen. *cons.3. per tot. lib.2.* prout pluries firmauit Rota *in*
Perusina reintegrationis impress. apud Gilian. *decis.10. n.5. ad*
d. statut. & decis.11. num.4. & 5. ibidem, & in alia Perusina re-
integrationis 1. Iunij 1613. coram Patriarcha Manzanedo
apud eumdem Gilian. *decis.48. per tot.*

Nec obstat à dd. fratribus de Cincijs adducta præscriptio
30. annorum ab anno 1593. quo suprascriptus Franciscus
Cincius obijt, vt asseritur vsque ad annum 1627. quo decessit
vltima eius soror Olimpia: Quia, cùm ipsa † vigore dicto- 6
rum statutorum paternam dispositionem, ac suam legiti-
mam, siue eius supplementum, extantibus adhuc masculis
(quo-

(quorum vltimus Petrus Hieronymus obijt anno 1607.)
petere prohibita fuerit, nulla vtique potuit in eius præiudi-
cium currere interea præscriptio, dum ei non licebat agere,
*l.in rebus, §.omnis autem, C.de iur. dot. l.quacumque §. paren-
tibus verò, C.de bonis quæ liber. l.cum notissimi, §. illud autem,
C.de præscript. 30. vel 40.ann. l.1. §.fin. C.de annal.except.* &
in his terminis respondit Bald. *cons.69. lib.1. num.8.* & Hon-
ded.*cons.14.lib.2. num.12. & 13.* Post annum verò 1627.fuit
introducta lis inter Columbos, & Ludouicum Cincium,
& petita legitima.

Pariter non releuat obiecta imputatio fructuum, ex hæ-
reditate supradicti Petri, Hieronymi perceptorum per præ-
dictas sorores Virginiam, & Olimpiam earum vita durante
vsufructuarias ab ipso institutas cum onere fideicommissi
7 post earum mortem purificandi. Quia hæres post aditam
hæreditatem non tenetur fructus perceptos iure dominij li-
citè à se acquisitos in dictum suum legitimæ creditum impu-
tare, *l.si quis bonorum, ibique gloss.fin.ff. de leg.1. l.in quantita-
te ff.ad l. falcid. l. in fideicommissariam, vbi gloss. in verbo ac-
cepte feruntur, l. postulante, §.sed & in huiusmodi vers.nec
fructus, ff. ad Sen. Cons. Trebell.* nisi quando Testator hoc
8 verbis in sua dispositione indicauit, † vt explicat Bart. *in l.3.
§. mulier in princ. vers. respondet, gloss. ff. de dot. præleg.* Ro-
9 land.*cons.65.num.22. & 23.lib. secundo.* Quinimò ad euitan-
dam huiusmodi imputationem ex eo tempore sibimetipsi
de proprio credito in bonis hæreditarijs potius satisfecisse
censetur *ad tex. in l. si ei, cui ad fin. ff. de euiction.* & notatur
per Doctor.*ex illo text.in l.si stichus,§.aditio, ff.de solut.* Soc-
cin.Iun.*cons.170.num.5.lib.2.* Menoch. *alleg. cons.183. n.25.
& 26.* Rota *decision. 680. num.1. par.1. diuers.* Seraphin. *de-
10 cis. 967. num.1.* Nec potest dici † facta institutio in compen-
sationem legitimæ debitæ in bonis Francisci, vt in terminis
Bald.*cons.84.num.2. lib.2.*

Cessat verò in casu proposito omnis difficultas, cum aga-
11 tur de legitima filijs debita, quæ † ex ipso die mortis Petri
Hieronymi, vltimi masculi (cuius fauore tantum petitio
in fœminis, vt supra dictum est suspendebatur) fuit mini-
sterio legis dd. sororibus intellectualiter assignata in ipsa bo-
norum Francisci communis patris substantia, *ad tex. in l.sci-
mus, §. repletionem, C. de inoffic. testam. & in l.iubemus, vbi
Doct. ad S.C. Trebell.* itaut tunc censeatur soluta, & sic non
potuit ex fructibus perceptis ex dispositione eiusdem Petri
12 Hieronymi absumi, & cum eis compensari, vt optimè † pro-
bat Bald.*in d.l.scimus num.5.vers. sexto nota, C. de inoffic.te-
stam*, Peregr.*de fideicomm. ar.36. num.120.* & pluribus relatis
comprobatur à Modern. *Pisauren. de imput. legit. quæst. 11.
num.4. & seq.* ac latè Modern. *Forolin. in tract. de legit. lib.2.
tit.2. quæst. 32.*

Ac proinde non releuat, quod fratres de Columbis habue-
rint ab Oeconomo lite pendente nonnullos fructus, ac scu-
ta 500. retracta ex alijs fructibus mediante concordia facta
13 cum dicto Ludouico anno 1631. † Nam cùm ex prædictis
debeant ipsi de Columbis habere legitimam in substantia
vnà cum fructibus à die mortis Petri Hieronymi vltimi ma-
sculi, vtique fructus prædicti, vnà cum dicta summa ex ijs
retracta concorditer cum dicto Ludouico diuisa cedere de-
bent in computum fructuum bonorum eisdem Columbis
14 debitorum † pro rata legitimæ, iuxta *tex.in l.in his, §.fin. ff.de
solut.* non tamen diminuunt quotam in substantia debitam,
vt supra.

Rata verò legitimæ supradictæ in duabus ex quinque
partibus ad prædictas sorores Virginiam, & Olimpiam spe-
15 ctantibus constituenda esse, † visa fuit ex semisse hoc titulo
quinque filijs Francisci Cincij superstitibus debito iuxta *tex.
in auth.nouissima, C. de inoffic. testam. sumpta ex §.1.in auth.
de trien.& semiss.* Ac etiam deberi ratam in duabus ex tribus
partibus portioni Caroli, alterius masculi prædefuncti, cu-
ius hæreditas ab intestato ad easdem sorores superstites pro
æqualibus portionibus cum dicto Petro Hieronymo com-
16 muni fratre delata, ipso viuente pariter suspensa, † sed post
eius mortem efficaciter dd. mulieribus sororibus acquisita
ex reintegratione earum, vigore dicti statuti *lib. 2. cap. 45.
in §.item statuimus quod fœmina*, & in toto contextu Rota
in supradicta decisione Perusina reintegrationis impress. apud
Gilian.*decis.11.num.5. nec non decis.64. num.9. & seqq.& de-
cis.126.num.12. apud eumdem:* licet enim dictus Petrus Hie-
ronymus nonnullis à patre receptis creditis illum amplè
quietauerit de omni, & toto eo, quod post eius mortem con-
sequi posset tam de bonis paternis, quàm maternis, prout le-
gitur in Instrumento de anno 1579. relat. in Summ.præteri-
tæ positionis, pro Cincijs datæ num. 3. Ex Martia recepta
dote per statutum exclusa remanserit. Nihilominus † tamen 17
eius personæ in calculanda legitima connumerari debent,
non ad effectum, vt illæ eam, quàm habuerunt in vita
patris iterùm consequantur, sed solùm, vt iustum red-
dant ipsum calculum, prout huic obiecto respondet Ce-
phal.*cons.245. num.44. vers.nec resistit quintum, & num.
seq.* Bellon. *de iure accrescen. cap.6. quæst.15. num.12. &
seq.*

Nec releuat, quod dicitur hæreditatem dicti Caroli num-
quam probari per dd. sorores aditam fuisse. † Quia nibilo- 18
minus ius illam adeundi beneficio restitutionis in integrum
ipsis competenti tamquam mutis, & surdis à natiuitate,
sicque non solum miserabilibus personis, sed ius suum pro-
babiliter ignorantibus, secundum tradita per Roman. *in l.1.
num.15. vers. vnde cum seqq. ff. de verb. oblig.* Odd.*de rest. in
integrum quæst.3. art.2. num.3. & seqq. par.1.* idem ipsorum
ius † ad quoscumque eorum hæredes beneficio restitutio- 19
nis in integrum transmittitur ex æquitate *l. auctor, ff. de ac-
quir. hered.* Ant. Gomez *var. resol. tom.1. cap.9. num.56. &
alijs allegatis in princ.*

Minus iuuat adducta exemplaris in portione dicti Caroli
substitutio de persona d.Petri Hieronymi eius fratris à Fran-
cisco communi vtriusque patre facta, vt prætenditur. Quia
in eiusdem patris testamento expressa tantùm vulgaris, &
fideicommissaria legitur substitutio, quarum prima ante
aditam, & altera post aditam hæreditatem locum habet, ac
proinde tacita exemplaris inde deduci nequit cum expressa
Testatoris prouisio † cessare faciat tacitam legis prouisio- 20
nem, *l. cum ex filio §.1. ff. de vulg. & pupil. substit.* & in specie
probant Ruin. *cons.103. lib.2. in fin.* Menoch. *præsumpt.41.
num.12, lib.4.* Intrigliol. *de substit. cent.2. quæst.22. num.18.*
Fusar.*de substit.quæst.29. num.6. & quæst.162.num.2. vers.de-
claratur non procedere cum seq.*

Denique non obstat dicere, quod ex dispositione prædicti
statuti stante legato paterno facto dd.mulieribus Olimpiæ,
& Virginiæ, eis competat solum actio ad † supplementum 21
legitimæ, non autem ad ipsam legitimam *iux. text. in l. sci-
mus, §.repletionem, C.de inoffic.testament.* pro cuius consecu-
tione dicebant Cincij non fuisse probata necessaria per fra-
tres de Columbis iuxta tradita per Bart. *in cons.17. incipit,
formam petendi supplementum legitimæ lib.1.* Quia hoc for-
san procedere posset, si illud habuissent, vel acceptassent de
bonis eorum patris iuxta terminos *l.si quando, §. & generali- 22
ter, & d.l. scimus in princ. C.de inoffic. testam.* cum alijs latè
in puncto deductis per Eugen.*dicto cons.3.lib.2.* Verùm quia
quidquam consequutæ non fuerunt, nec legatum accepta-
runt: quinimò nec conditio illius vnquam purificata fuit,
nihil impedit, quo minus dimisso prædicto legato, Columbi
hæredes mulierum, in quos actio legitimam petendi, † vt su- 23
pra dictum est transiuit, nunc eam petant, & consequantur
Ant. Fabr. *ad Cod. de inoffic. testam. definit. 9.* Rota apud
Greg.XV. *decis.186.num.3.* cum nullus, vt dictum est, ex de-
scendentibus a patre ipsarum sororum, nunc amplius ma-
sculus existat; Prohibitio petendi legitimam in statuto Peru-
sino *lib.2. cap.45.* vt dictum est, cessat, vt ex eiusdem lectura
manifestum fit, quod etiam congruit Francisci patris vltimæ
voluntati, dum expressè disposuit, quod si aliquid vltra sum-
ma legatam peterent, † eo ipso relicti commodo priuaren- 24
tur, vnde ad hunc effectum legatum habetur pro non facto,
ad textum in l.pecuniam, ff. si cert.pet. & tradit Burat.*dec.14.
num.16. vers. & faciunt regula.*

Bona verò per dictum Franciscum in eius hæreditate reli-
cta ex quibus legitima in ratis prædictis venit detrahenda,
remanent probata ex testibus formiter examinatis, & pro-
cessu facto inter Columbos, & Ludouicum Cincium aucto-
rem dd. fratrum de Cincijs, & firmatur in decisionibus in d.
causa extensis super immissione eiusdem Ludouici, quæ pro-
batio sufficit absque alia iustificatione valoris, cum legitima
non in pecunia, sed in ipsis corporibus cum illorum augu-
mento debeatur pro ratis prædictis, *dicta l.scimus, §.repletio-
nem, C. de inoffic. testam.* latè Surd. *cons.128. num.2. & seqq.*
Rota *in Montis Falisci fideicommissi 18. Iunij 1642. cor.
R.P. D. meo Bichio*, & passim in alijs.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

REVERENDISSIMO P.D. MELTIO

Posteà Episcopo Papień.

Ferrarień. Domus.

Mercurij 17. *Maij* 1651.

ARGVMENTVM.

Statuto si caueatur, quod duæ sententiæ habeant vim trium, intelligendum est, de validis, & iustis, & quod sint conformes. Et licet earum validitas, & iustitia de iure præsumatur, tamen cum in hoc consistat fundamentum intentionis petentis rei iudicatæ executionem, ideòque ea concludenter tenetur probare, & quando dicantur illa iustificata.

SVMMARIVM.

1 *Statutum de duabus conformibus, vt intret quid requiratur & num.2. & 3.*
4 *Sententiæ validitas in dubio præsumitur, donec contrarium probetur à parte.*
3 *Intentionis fundamentum, quis concludenter debet probare.*
4 *Sententiæ validitas non potest iustificari, nisi actis omnibus transportatis.*
5 *Mandatum procuræ, quando non adest speciale, sufficit tacitum.*
6 *Mandati specialis defectus, quando inducat nullitatem iudicij.*
7 *Promissionis releuationis à molestijs, quando intret.*
8 *Molestiæ, quo requirantur, vt intret promissio releuationis à molestijs.*
9 *Promissioni releuationis à molestijs, non datur locus stante earum releuantia.*
10 *Datio in solutum, quando intret, & habeat vim solutionis, declara vt num. 12. & 13.*
14 *Pro cautela maiori, quæ fiunt, non alterant principalem dispositionem.*
15 *Accessoria ea, quæ sunt non alterant principalem dispositionem, & num.16.*
17 *Pro Iudice stat præsumptio, quod ritè, & rectè processerit.*
18 *Fructus, quod quis perceperit, quis probare teneatur.*
19 *Bona aliqua, nisi probatum fuerit, quod aliquem peruenerint, non potest cogi ad reddendam rationem eorum.*
20 *In corporalibus, per cessionem, subsequuta acceptatione, dicitur facta traditio.*
21 *Incorporalia mera sunt iura actiones, & nomina debitorum.*
22 *Ius percipiendi fructus, licet sit quid incorporale, tamen adhæret rei corporali.*
Cessio in re corporali non habetur pro traditione, num. 22.
23 *Retentio datur pro debito anteriori dotis.*
24 *Hæres non confecto inuentario, in subsidium tenetur de proprio.*
25 *Hæres non beneficiatus, non valet impedire creditorem posteriorem, quo minus satisfactionem consequatur super bonis communis debitoris.*
26 *Hæres, vt gaudeat beneficio inuentarij non solum tenetur illud legitimè conficere, veriùm etiam de bonis inuentariatis legitimam rationem reddere.*
27 *Confessio dotis à marito facta constante matrimonio, non probat.*
28 *Quod procedit etiam si in eadem scriptura confessionis, enuncietur præcessisse confessionem dotis, declara num. 29.*
30 *Instrumentum habens relationem ad aliud instrumentum, non dicitur illud probatum, nisi constet de relato.*
31 *De cessionis substantia constare debet, vt valeat ipsa cessio.*
32 *Leg. ab Anastasio, cum leg. seq. C. de mandat. quo casu non intret.*
33 *Creditum, quando est præscriptum non est attendendum.*
34 *Creditum, vt non præbeat vim retentionis, sufficit qualibet turbiditas.*
35 *Sententiæ duæ, si habeant vim trium, iuxta statuti dispositionem debent esse conformes.*
36 *In sententijs, quando non possit considerari difformitas.*
37 *In sententijs difformitas expensarum, non inducit difformitas sententiarum.*
Sententiæ plures vt sint conformes, sufficit quod concordent in negotio principali, num. 37.
38 *Sententiæ in ea parte, quo sunt conformes sunt exequendæ.*

DECISIO CXLVII.

PRætendens Franciscus Reggius Belabarba per molestias sibi illatas à quodam Moyse Hebræo, cui etiam certam pecuniarum quantitatem soluere coactus fuerat, commissam fuisse stipulationem releuationis indemnitatis sibi à Lanfranco commissæ occasione obligationis pro eo factæ in summa scutorum mille ad fauorem præfati Moysis, proindeque contra illum iudicialiter agere cœpisset, Lanfrancus ad dictum Belabarbam indemnem releuandum assignauit ei fructus medietatis decimæ, quam ipse conduxerat à Comite Galeatio Tassono, ac fructus alterius possessionis, quam pariter conduxerat ab hæredibus Ioannis Baptistæ Merli, necnon alios fructus ad partem rusticalem spectantes alterius prædij ab ipso conducti à DD. de Flaschis Summ. Luciæ num. 1. Et vlterius pro maiori securitate assignauit etiam quandam domum positam in Ciuitate Ferrariæ. Hanc autem cùm idem Belabarba de anno 1613. obtinuisset per sententiam Vicelegati adiudicari ad effectum se releuandi de damno passo occasione dictæ obligationis, à tali sententia appellauit Lucia Magna hæres Lanfranchi ad Rotam Ferrariensem, quæ cùm eamdem confirmasset, interposita de nouo appellatione ad hoc Sacr. Tribunal, eaque mihi commissa, cum clausula constito, quod sit locus statuto de duabus conformibus, hodie ad formam dicti rescripti, Dubitaui, An esset locus dicto statuto, & DD. contra Luciam informantem affirmatiuè responderunt.

Quia constito de validitate, & iustitia sententiarum, ac
de illarum conformitate, proculdubio † intrat statutum 1
de duabus conformibus, Surd. *cons. 99. num.* 18. Grat. *discept. for. cap.* 691. *num.* 27. *vers. & quidem negatiuè*, Rota *in recen. decis.* 662. *num.* 2. *par.* 1. coram Buratto *decis.* 567. *& ibi Add. num.* 6. & in terminis statuti Ciuitatis Ferrariæ coram eodem Buratto *decis.* 40. *num.* 1.

Validitas autem præsumitur donec contrarium † à par- 2
te concludenter probatur, *l. si prætor in princ. ff. de iudic. l.* 3. *ff. de testam. milit. l. quoties de reb. dub.* Crauett. *cons.* 2. *num.* 3. *vers. confirmatur ista opinio*, Rota coram Buratt. *decis.* 316. *num.* 14. *vers. institutio.* Neque obstant oppositæ nullitates per Luciam ex prætenso defectu legitimationis personarum, ac mandati procuræ, nam negatiua huiusmodi pro-
bationum, quæ † tanquam fundamentum intentionis d. 3
Luciæ venit ab ea concludenter probanda *iuxt. recept. doctrinam Bartoli in l. in illa, ff. de verbor. obligat.* non potest
dici sufficienter † iustificata priusquam acta integrè tran- 4
sportentur, eaque omnia exhibeantur, Rot. *decis.* 636. *in princ. & num.* 3. *par.* 1. *diuers.* Card. Seraph. *decis.* 290. *n.* 20. *& decis.* 1307. *num.* 3. Buratt. *decis.* 251. *num.* 3. *vers. nam huiusmodi negatiua*. Præterea mandatum procuræ expres-
sum, quatenus etiam deficeret, sufficeret præsumptum † ex 5
productione scripturarum, & impensis factis per quendam Franciscum Festinium Procuratorem in partibus DD. de Belabarbis, Rota coram Seraph. *decis.* 933. *num.* 2. *Adden. ad san. mem. Greg. XV. decis.* 111. *num.* 7. *litt. A. & decis.* 330. *num.* 5. *litt. pariter A. Rota in Cameriuen. Legati* 20. *Iunij* 1650. §. 1. *cor. R. P. D. meo Bichio*, vbi firmatur mandatum sic præsumptum sufficere pro validitate actus quamuis ex-
aduerso protestatum † esset neminem exaduerso audiri nisi 6
docto de legitimo mandato procuræ, Rota *in Bononien. fideicommissi de Glauarinis* 22. *Iunij* 1639. *coram R.P.D. meo Royas per tot.* Greg. XV. *decis.* 44. *per tot. Rota in Farfen. bonor.* 27. *Nouemb.* 1648. *coram R.P.D. meo Cerro*, §. *mandatum enim, & in Romana cambij* 9. *Iunij* 1649. *cor. bon. me. Arguelles* §. *his tamen*.

Constare etiam visum fuit, de iustitia, quia liberatio à molestijs, & releuatio indemnitatis leguntur in Instrumento expressè promissæ per Lanfrancum, & cum Moyses
† creditor pulsauerit Belabarbam occasione crediti pro quo 7
Belabarba se obligauerat factus fuit locus huic promissioni *gloss. & DD. in l. Lucius*, §. *tres hæredes*, *vers. moueris*, *ff.*

ad

ad Trebell. l. sed & si lege, §. si ante litem, ff. de petit. hered. l.
non solum, §. si statutum de procurat. Alex. cons. 52. num. 2. vers.
& quod dicitur molestia inferri lib. 2. Rota decis. 213. num. 2.
par. 2. recent. & inter impress. post Zacch. de oblig. Camer. de-
cis. 262. n. 2. Atque ita rectè deuentum fuit ad traditionem
domus in solutum, maximè quia ex specialiter assignata
fuerat pro securitate d. Belabarbæ.

Non obstat, quod dicatur Belabarbam non iustificasse al-
8 latas sibi fuisse † aliquas molestias à Moyse Hebræo, prout
requirebatur ad effectum, vt locus esse posset releuationi in-
demnitatis, quia contrarium apparet omnino verius, ex quo
ipsemet Lanfrancus in Instrumento concordiæ initæ de an-
no 1611. assignauit eidem Belabarbæ supradictos redditus,
ac domum controuersam, vt à dictis molestijs integraliter
9 † tutus remaneret ex tali namque assignatione resultat taci-
ta confessio, & approbatio dictarum molestiarum, adeout
illæ non egeant maiori iustificatione, l. cum te la 2. C. de non
numerat. pecun. cap. per tuas 10. de probat. cum alijs in Regien.
pensionis 2. Iunij 1636. §. penult. cor. bo. mem. Merlino, & in
Meleuitana Mercium 29. Ianuarij 1649. coram bona memor.
Arguelles, & alibi passim.

Nec etiam subsistere visa fuit prætensio illa, quod stante
10 assignatione, & cessione dd. redditum † nil aliud prætendi
potuerit, vndè malè insolutum controuersa domus fuerit
tradita, obiectum siquidem procederet vbi talis assignatio,
& cessio haberet vim veræ delegationis, & contineret actua-
11 lem cedentis liberationem; tunc enim ex † tali assignatione
extincta remansisset, quæcumque actio, quæ competere po-
tuisset Belabarbæ ad liberationem consequendam, iuxta ter-
minos l. 3. C. de nouat. At hic versamur in simplici cessione fa-
12 cta ad solum cedentis † commodum, per quam extincta
non fuit prior obligatio, ac promissio liberationis à molestijs
cum ea simplex mandatum importet, iuxta gloss. magnam in
l. legari in fin. ff. de liberat. legat. Alex. in l. cum emptore num. 4.
post med. vers. vnde teneas, ff. de pact. Imol. in l. facta, §. si hæres
num. 4. ff. ad Trebell. Soccin. Sen. cons. 37. per tot. lib. 4. Dec.
cons. 105. num. 35. Eugen. cons. 73. num. 16. lib. 1. Cancer. var.
resolut. lib. 2. cap. 16. num. 168. Grat. discept. forens. c. 64. n. 30.
vsque in fin. Caualer. decis. 307. num. 3. & 4. Rot. in recent. de-
cis. 13. num. 39. & 40. & decis. 392. num. 21. par. 5. & firmatum
fuit in Bononien. litterarum cambij 8. Aprilis 1647. in princ.
coram R. P. D. meo Verospio, confirmata 19. Iunij dicti anni co-
13 ram eodem, & per consequens Franciscus non fuit † impedi-
tus quin sui crediti satisfactionem petere posset super parte
bonorum sibi magis beneuisa, & signanter super domo ad
id specialiter obligata, idque etiam non obstantibus clausulis
cessit, posuit, & Procuratorem irreuocabilem constituit, apposi-
14 tis in Instrumento assignationis redditum, † quia tan-
quam accessoriæ principali contractui solam assignationem
pro maiori cautela continenti non valent eius naturam ex-
15 cedere, siue alterare, † sed illi omnino famulantur, vt per
Seraph. decis. 287. num. 11. Rota in Tudertina Tenutæ 20. Fe-
bruarij 1619. cor. bo. mem. Coccino, & in Romana Dotis, seu
Saluiani 10. Iunij 1626. coram Durano.

Neque refragatur, quod in omnem casum dictus Belabar-
ba debuisset prius rationem reddere de omnibus exactis, an-
16 tequam adiudicari sibi faceret domum ad formam pacti in
Instrumento concordiæ appositi, ibi, cum conditione &c. quod
dictus Franciscus &c. teneatur reddere computum, & ratio-
nem &c. de omni, & toto eo, quod ad eius manus peruenerit.
Quia hæc ratio præsumitur reddita tempore quo Vicelega-
tus Ferrariæ de anno 1613. tradi mandauit insolutum hanc
17 domum Belabarbæ, semper enim, † quod contrarium non
probatur præsumptio stat pro Iudice, vt ritè, ac rectè proces-
serit Imol. cons. 99. num. 6. in fin. Dec. cons. 209. num. 1. & cons.
403. sub num. 12. Alb. cons. 205. num. 25. cons. 226. n. 20. Rota
apud Pacific. de Saluian. dec. 227. num. 2. Buratt. decis. 11. n. 2.
& 3. Præterea ponderatum etiam fuit per DD. quod posses-
sio bonorum in Instrumento concordiæ contentorum non
fuit tradita Belabarbæ, sed ea remansit penes Lanfrancum,
qui tantum fructus pro maiori securitate creditoris sui obli-
18 gauit, † vnde onus probandi, quod Belabarba perceperit di-
ctos fructus spectat ad Luciam Magnam causam habentem
a Lanfranco, Natt. cons. 569. num. 2. & 3. Rot. decis. 362. nu. 1.
par. 1. recent. & in Romana census 14. Decembris 1648. cor.
R. P. D. meo Bichio, & antequam dicta fructuum perceptio
19 † iustificetur non potest Belabarba conueniri ad reddendam
aliquam illorum rationem, Soccin. Sen. cons. 24. num. 35. lib. 1.
Ayn. cons. 231. n. 14. Menoch. de præsumpt. l. 3. præs. 79. n. 10.

Applicabilis nec visa fuit conclusio illa, quod in corporali-
bus per cessionem subsequuta acceptatione † dicatur facta 20
traditio, l. licet, §. 2. ff. de iur. dot. & cessio habeatur pro tradi-
tione ex allegat. per Becch. cons. 168. num. 24. & seqq. lib. 2.
Nam id procedit in verè corporalibus, prout sunt iura,
† actiones, & nomina debitorum, non autem in cessione fa- 21
cta iuris percipiendi redditus, aliosque fructus, quod licet in-
corporale sit adhæret tamen rei corporali, sicque † cessio in 22
tali casu non habetur pro traditione, sed requiritur actualis
perceptio, vt respondit Alex. cons. 184. num. 8. lib. 6. Tiraq. de
retract. lignag. §. 6. gloss. 1. num. 9. vers. ex quo nonnulli.

Minusque visæ fuerunt iniustæ sententiæ ex eo, quod di-
ctæ Luciæ competeret retentio controuersæ domus iam pro
credito anteriori dotis Guarneriæ vxoris Lanfranchi, quàm
ex alio, † occasione residui pretij eiusdem domus debito à 23
Lanfranco Siluestris venditoribus, & per eosdem Siluestros
cesso dictæ Luciæ. Nam cùm dicta Lucia sit hæres Violantis
hæredis Margharitæ, quæ ex possessione bonorum paterno-
rum, de qua deponunt Testes præsumitur fuisse hæres Lan-
franci patris vtique non † docto de legitima confectione in- 24
uentarij, tenetur de proprio, & consequenter non valet im-
pedire creditorem posteriorem quo minùs satisfactionem
consequatur super † bonis communis debitoris, vt pluribus 25
congestis probatum fuit in Biuntina census 27. Nouembris
1645. §. quia præter quod, & 24. Maij 1647. §. quia cum pariter,
coram R. P. D. meo Corrado, Quinimò quatenus etiam doce-
retur de legitima confectione Inuentarij, & sic Margharì-
tam fuisse † hæredem beneficiatum adhuc vt Luciæ ex eius 26
persona competere posset talis retentio, ostendendum esset
de bonis inuentariatis legitimam rationem fuisse redditam,
vt in puncto firmatum fuit per Rot. in Romana census 6.
Martij 1645. coram R. P. D. meo Pentingerio, §. dantur etiam
in Tiburtina redditionis rationis 3. Iunij 1647. coram me, §. ta-
men cum appareat, & in Bononien. fideicommissi de Rubeis 11.
Martij 1648. coram Reuerendiss. D. meo Decano sub §. quinì-
mo. Præterea consideratum quoque fuit, quod respectu cre-
diti dotis Guarneriæ non probatur illius solutio, † nisi ex 27
confessione de recepto per Lanfrancum maritum emissa
constante matrimonio, quæ non probat ex doctrina Me-
noch. cons. 154. n. 17. Alex. consil. 155. per tot. Gregor. XV. de-
cis. 67. n. 2. Buratt. dec. 108. n. 2. & seqq. & hoc procedit etiamsi
in eadem † scriptura enunciatum fuerit præcessisse promis- 28
sionem dotis, quę regulariter confessioni robur tribuit ex
tradit. per Ruin. cons. 183. in fin. lib. 1. Afflict. decis. 402. nu. 4.
Rota dec. 485. n. 1. vers. secunda sit limitatio lib. 3. p. 3. diuers.
coram Gregorij XV. dec. 491. nu. 7. & 12. Nam ad istum effe-
ctum debuisset inferri tenor instrumenti publici continentis
talem promissionem, † vel si facta fuisset per scripturam 29
priuatam tenor dictę scripturæ priuatæ, cum alias instru-
mentum habens relatione ad aliud † non dicatur probatum, 30
nisi constet de relato Gratian. discept. forens. cap. 693. num. 1.
Rota in Anconitana bonorum 1. Iulij 1543. §. & licet, coram
R. P. D. meo Bichio.

Pariter respectu crediti pretij domus cessi dictæ Luciæ du-
bitatum fuit de subsistentia talis cessionis † ex quo, & ipsa 31
emanauit per confessionem de recepto, & ita contra for-
mam, leg. per diuersas, & seq. ab Anastasio C. mandat. quæ le-
ges quamuis limitentur, vt non procedant † in casu cessio- 32
nis factæ de credito claro, & liquido per Instrumento publi-
cum, vt per Angelum num. 3. Salicet. num. 8. & 9. ad dd. leges,
& tradit Gabr. cons. 67. n. 7. & 8. lib. 2. limitatio visa fuit non
benè applicari huic casui in quo agitur de credito † creato 33
vsque de anno 1607. & sic de eo, quod remanet sublatum, ex
præscriptione, l. sicut, C. de præscript. 30. vers. 40. annorum,
Rot. decis. 426. n. 5. par. 1. rec. Afflict. decis. 139. n. 5. & seqq. vt
enim † creditum non præbeat vim retentionis sufficit quæ- 34
libet turbiditas, Rot. in Romana, seu Ianuen. locorum Mon-
tium 31. Maij 1638. coram bon. mem. Buccabella, & 15. Iunij
1640. coram bon. memoria Pirouano.

Neque demum Statuto de duabus conformibus visa fuit
obstare difformitas sententiarum ex eo deducta, quod in pri-
ma sententia Lucia † simpliciter in expensis condemnatur, 35
in secunda verò partes ab huiusmodi expensis absoluantur,
ac vlterius eidem Lucię preseruentur iura melius iustifican-
di suas pretensiones, quia exindè nullam resultare † diffor- 36
mitatem, quę valeat impedire executionem dictarum sen-
tentiarum existimatum fuit difformitas enim quoad expen-
sas non est considerabilis, quando prout hic sententię † sunt 37
conformes quoad negocium principale, Thesaur. decis. Pede-
mont. 122. num. 2. Sic etiam reseruatio iurium contenta in se-
cunda sententia ex quo apposita fuit per Capitulum separa-
tum

38 tum † non inducit difformitatem, quæ sit apta ad impediendam executionem in ea parte in qua sententia leguntur concordes, vt tenet Gabr. *consil. 56. num. 6. lib.* 1. cum alijs plenè adduct. per Adden. ad Buratt. *decis. 567. n. 8. & 9. cum seqq.*

Et ita cootra Luciam solam informantem resolutum fuit, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papień.

Bononień nullitatis Concordiæ.

Mercurij 17. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Fratre vnà cum ex alio fratre Nepotibus institutis, si ille ante Testatorem prædecedat, eius portio, vtpotè caducata, nepotibus ex alio fratre dicuntur accrescere, & propterea diuisio cum hinc indè nepotibus desuper inita nullius est roboris, & momenti; neque ad probandum Testatorem omnes nepotes insimul vocare voluisse duo testes sufficiunt.

SVMMARIVM.

1 *Institutio in personam cohæredis ante Testatricem prædefuncti, caducatur, eaque tota alteri cohæredi acquiritur. Amplia, vt num. seq.*

2 *Transmissio, siue repræsentatio non admittuntur in institutionibus, sed requiritur explicita nominatio personæ vocatæ.*

3 *Diuisio erronea nullius est roboris, & efficaciæ. Amplia, vt num. seqq.*

5 *Iuramentum, & solemnitates non impediunt rescissionem transactionis, seu diuisionis erroneæ.*

6 *Statutum Bononiæ sub rubr. de dot. rest. §. & si decesserit seruari debet.*

7 *Testes duo non sufficiunt in declaratione, quod testator post institutionem factam de fratre, & nepote vocauerit æqualiter nepotes, sed septem requiruntur.*

8 *Testes septem requiruntur pro inducenda noua dispositione circa iam disposita, & sup. num. 7.*

9 *Concordia inita post cessionē non præiudicat cessionario.*

10 *Cessione vni facta, eadem iura alteri cedi non possunt.*

11 *Satisfactio præsumitur stante cursu annorum triginta.*

DECISIO CXLVIII.

IN Testamento sub quo decessit Francisca Gandulpha iostituit sibi hæredes vniuersales Aooibalem fratrem, & Ioannem Francifcum ex Alphonso alio fratre oepotem; Prędecedeote autem Aonibale Testatrici, obijt postea eadem Testatrix, vndè Io: Franciscus vous ex Institutis, & Io: Ludouicus filius prædefuncti Annibalis purè adiuerunt hęreditatem, eamque inter se æqualiter diuiseruot; At animaduertens postmodum Ioaooes Franciscus dictam diuisionem erroneæ fuisse factam, & ex falso supposito, oempè quod Ioanoes Ludouicus esset cohæres, prout re vera non erat, eo quia vt supra dicebatue in Testameoto iostituti tantum fuerant Annibal, & Ioannes Franciscus, & portio Annibalis per eius prędecessum ante mortem Testatricis caducata accreuerat portioni ipsius Ioannis Francisci. Ideò institutum fuit ab eo Iudicium super restitutione medietatis bonorum per errorem dicto Ioanni Ludouico in diuisione assignatorum, quoad instantiam Monasterij S. Iacobi Ordinis Sancti Augustini tanqoam cessionarij Ioannis Francisci in medietate dictorum bonorum profectto lata fuit seotentia ab Eminentissimo Legato, per quam declaratum fuit diuisionem fuisse erroneam, indeque restituendam medietatem dictorum bonorum, quæ sententia fuit deiode in secunda instantia per Vicelegatum reformata; In tertia autem commissa mihi causa, Dubitaui, An, & pro qua rata census, qui hæreditarij esse prætenduntur præfatæ Franciscæ spectent ad Monasterium, & Domini pro quinque ex duodecim vncijs spectare responderunt. Quia licèt certi Iuris sit, quod ob prædecessum Annibalis, eius iostitutio caducata fuerit, illiusque portio ac-
1 creuerit Ioanni Francisco, † qui propterea solus in tota hæreditate successisse dicitur, perindè, ac si solus in hæreditate institutus fuisset, *l. vnic. §. cum autem, C. de caduc. tollen. l. cum ex filio 39. §. quidem, ff. de vulg. l. Lucius Titius, §. filiam, ff. de leg. secunda,* Castr. *in l. si inter virum num. 5. & in l. quod pariter num. 4. ff. de reb. dub.* Soccin. *in l. sed & in illo, num. 2. vers. Tertio noto, & num. 3. versic. Quarto noto, ff. eod.* Ciriac. *contr. 352. num. 11.* Osasch. *decis. 108. num. 5. & seqq.* Rota *in Bononien. legati vsusfructus 5. Decembris* 1650. *§. eamque, coram R. P. D. meo Bichio*, noo atteoto, quod dictus Annibal reliquerit post se Ioannem Ludouicum filium, qoia in Institutionibus non admittitur transmissio, † neque repræsenta- 2
tio, sed requiritur explicita nominatio personæ vocatæ ex latè traditis per Surd. *cons. 463. num. 3. & 4.* Noal. *de transmiss. cas. 8. num.* 164. indèque diuisio detegitur euidenter erronea, ac † proinde nullius est roboris, & efficaciæ, *l. cum pu- 3
tarem, ff. famil. hercisc. l. si post diuisionem, C. de iur. & fact. ignor.* Castr. *in l. fin. §. Item quæsitus, ff. de cond. indeb.* quod procedit † siue error sit Iuris, Bald. *cons. 386. lib. 1. per tot.* 4
Castr. *cons. 377. num. 1. ad fin. & 2. lib. 2.* Dec. *cons. 408. num. 1. & 5.* Ruin. *cons. 127. num. 13. & seqq. lib. 3.* siue facti, Soccin. Iun. *cons. 50. num. 27. & seqq. lib. 4.* Crauett. *consil. 188. num. 10.* Menoch. *cons. 91. num. 26. cum plur. seqq. vbi allegat concordantes*, idque ampliat etiamsi adsit Iurameotum, † & pro 5
solemnitate cootractus interuenerit decretum Iudicis, *lib. 5.* Rota *in Lucana Diuisionis 15. Decembris* 1636. *coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo.* Nihilominus Monasterium ex Iuribus sibi à Ioanne Francisco cessis ooo potest integros census hæreditarios Franciscæ recuperare, sed prius ex illis detrahenda est tertia pars, quam Statutum Bononiæ † sub rubric. de dot. restit. §. & si decesserit defert fratri, & nepotibus in bonis sororis, & Amitæ sine filijs defunctæ, quod Statutum seruaodum esse, fuit nuper resolutum in *Bononien.* 6
Tertia 27. Ianuarij proximi præteriti coram me. Hæc autem tertia, cùm duo superfuerint nepotes Franciscæ, scilicet Ioannes Franciscus, & Ioannes Ludouicus, venit inter ipsos æqualiter diuidenda ex dispositione eiusdem Statuti, vt ibidem ootat Mootereot. *verb. inter eos*, & sic quatuor vncijs, quæ coostituuot tertiam partem assis, duæ spectant ad præfatum Ioanoem Ludouicum, reliquę decem vocię fuerunt in portione Ioanois Frācisci, ex quibus quinque tantū spectant ad Fratres S. Augustioi, quia ad eorum fauorem idem Ioannes Franciscus cessit tantùm medietatem suorum Iurium.

Non obstat, quod ex dispositionibus duorum Testium prætendatur probatum fuisse Testatricem vocasse æqualiter nepotes; Nam cùm Testamentum sit vndique clarum, & in eo nulla facta fuerit mentio de Ioanne Ludouico, hoc sufficit pro illius exclusione, † neque defectus eius institutioois 7
suppleri potest ex assertione duorum Testium, cum septem requirantur, ad tradita per Bart. *in l. cum proponebatur, ff. de leg. 2.* Angel. & Imol. *in l. quoties in princip. ff. de hæred. instit.* Aldrob. *cons. 17. num. 31. lib. 1.* Dec. *cons. 105. num. 3. vers. quibus tamen non obstan.* Honded. *cons. 51. num. 72. & seqq. lib. 2.* & quando noo agitur de voluntate simpliciter declaranda circa disposita, † sed de inducenda noua dispositione, quod 8
pernecesse requiratur numerus septem Testium, firmant Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 16. num. 10. & seqq.* Simoo de Præt. *lib. 1. interpr. 1. dub. 3. fol. 5. num. 28.* Cancer. *var. resolut. par. 3. cap. 20. num. 408. & seqq.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 6. glos. 3. par. 5. num. 67.* Rot. *in Fauentina legatorum 27. Ian.* 1638. *coram Reuerendissimo Terracinen. cum alijs alleg. in Carpentoraten. hæreditatis 28. Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio, §. 2. vers. Nam vbi*, & prius *in Romana Dotis 27. Maij eiusdem anni coram me, §. Nec facit.*

Non obstat pariter concordia inita inter prædictum Ioannem Ludouicum, & Virginiam vxorem, atque legatariam dicti Ioannis Francisci, quia cùm idem Io: Franciscus medietatem conteotorum in diuisione cessisset ad fauorem Fratrum Sancti Augustini, anteqoam iura sibi competentia legaret vxori, † concordia cum ea inita non potuit præiudi- 9
care Monasterio io iuribos antea ei cessis, & perfectè acqoisitis, *l. 3. ff. de transact. l. 3. C. res inter alios act.* Cessio enim vni facta operatur, † vt eadem iura in alterum transferri 10
non possiot, Bart. *in l. non quocumque 44. §. qui Caium num. 1. ff. de leg. 1.* vbi Castr. *num. 1.*

Prætensa autem retentio huiusmodi censuum pro asserto credito Alphonsi, nec minus refragari visa fuit, qoia tale creditum non iustificatur, † & quatenus probaretur staote 11
lapsu trigiota anoorum intraret præsomptio pro illius satisfactione, Menoch. *cons. 457. n. 1.* Surd. *decis. 105. n. 4.* Duran. *dec. 98. num. 2.* Maximè accedente etiam dispositione Statut. Bonoń. lib. 5. rubr. de præscript. quod contentatur spatio decem anoorum, vt intraret præsumptio solutionis.

Et ita informantibus tantùm Patribus Sancti Augustini, &c.

RE-

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sac. Rotæ Romanæ Decano.

Romana Renunciationis.

Luna 22. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Controuersia præstationis alimentorum factæ per Matrem filio, vel filijs Matri, an in dubio censeantur donata, cessat eo in casu quo quis non ex liberalitate, sed ex Testatoris præcepto alimentare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debeatur parentibus in bonis filiorum prædefunctorum vnà cum fructibus à die obitus, & num. 2.*
3 *Renuncians pendente iudicio super illius validitate, non prohibetur petere executionem ibidem promissorum.*
4 *Alimenta præstita per filium, Matri non censentur donata, sed possunt repeti, secus si per Matrem filio, & num. seqq. vbi vide, & per totam.*
5 *in Matre erga filium præsumitur animus donandi.*
6 *Animus, & votum liberorum erga parentes, & parentum erga liberos non idem est.*
8 *Alimenta præstita iuxtà præsumptam Testatoris non censetur donata, sed data adimplendam obligationem.*
9 *Obligatio alendi si præcedit cætera corruunt donandi coniectura, & num. 10.*
11 *Alimentorum taxatio pendet à iudicantis arbitrio.*
12 *Operæ compensantur cum alimentis, & quando.*

DECISIO CXLIX.

INter alia ex quibus D. Valentia de Valentibus mota fuit ad renunciandum legitimæ sibi debitæ in bonis filijs expressum fuit scire, quod Philippus Renunciatarius volebat, vt Matri Renuncianti persoluerentur scuta 25. monetæ quolibet mense anticipatè donec ipsa vixerit modis, & formis eidem exponenti communicatis, & in Testamento ipsius exprimendis, prout actualiter in Testamento deindè condito relicta fuerunt: Vndè cùm defuncto Renunciatario de mense Iunij 1648. Valentia permansisset in illius domo hæreditaria vsque ad diem 20. Ianuarij proximè præteriti, & petieris etiam per modum prouisionis menstrua ista scuta 25. medio tempore decursa; ad instantiam Andreæ Angeli filij soluere recusantis, propositum dubium, An præteritæ menstruæ præstationes pro nunc sint subministrandæ, & an intret compensatio cum alimentis sibi interim præstitis. Cui per DD. quoad primam partem, fuit affirmatiuè responsum; Siquidem si subsistit renunciatio, præstationes debentur iure actionis iuxtà promissionem renunciationi correspectiuè factam si verò subsisteret, debentur ex obligatione; legali,
1 † & iure naturæ pro fructibus legitimæ parentibus debitæ in bonis filiorum prædefunctorum, *l. nam, & si parentibus, ff. de inoffic. testament. l. scripto, ff. vnd. liber.* Crassi. *de success. §. legitima quæst. 5. per tot.* Card. Seraphin. *dec. 963. n. 5.* Et quidem
2 vnà cum † fructibus à die obitus, *l. mulier, §. heres, ff. ad Trebellian.* Rip. *in l. in fideicomm. ff. variam num. 24. ff. eodem,* Marescott. *variar. resol. lib. 2. cap. 73. num. 1.* Merlin. *de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 1. num. 3.* Rota *in Romana Vsusfructus 14. Iunij 1635. coram Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo.*

Non obstante, quod Valentia acriter renunciationem impugnauerit: Quoniam pendente lite super illius inualidi-
3 tate; † non prohibetur petere executionem ibidem promissorum, ne interim careat bonis renunciatis, & præstationibus correspectiuè promissis, iuxtà doctrin. Felin. *in cap. Capitolem num. 9. 13. & 14. de rescript.* Franch. *dec. 373. num. 1. & per tot.* Cartar. *decis. Ianuen. 2. num. 8.* Giurb. *decis. 55. num. 11. & decis. 100. num. 24. cum alijs in Romana domus 25. Februarij 1649. coram me, vers. Nec refragatur.*

Maior tamen fuit difficultas circa compensationem propter controuersiam Doctorum, quoad præstationem ali-
4 mentorum à filio factam Matri, † An scilicet præsumantur donata, vel potius præstita animo donandi, in qua pro repetitione consuluit, Corn. *consil. 199. sub n. 4. vers. in dubio autem lib. 3.* ponderans multum differre si alimenta à Matre
5 præstentur filio, vel è contrà, † in Matre enim regulariter præsumitur donandi animus, *per text. in leg. ex duobus, §. Titius, & in l. Nesennius, vbi scribentes communiter, ff. de negot.*
6 *gest.* secus autem in filio, † cùm naturaliter non sit idem animus, & votum liberorum erga parentes, ac parentum erga liberos, cuius dictum sequitur Mascard. *de probation. concl. 75. nom. 2. vers. sic. è contrà autem lib. 1.* Pro donatione autem
7 † contrà Corneum, & Mascard. tenet Surd. *de aliment. tit. 6. quæst. 9. nom. 6. cum seqq.* concludens eamdem præsumi animum Matris erga filios, & è contrà.

In proposito tamen DD. censuerunt non esse locum huic quæstioni, quæ à Doctoribus disputatur in casu dubio, & simplici; secus vbi, prout hic, procedit causa obligatoria ex conuentione, & legato, ac præcepto Philippi Testatoris; Tunc enim alimenta censentur præstita ad implendam præcedentem obligationem, † non autem animo donandi, vt 8
declarat Bald. *in dicta l. Nesennius sub num. 4.* ibique Bartol. *pariter num. 5.* Dec. *cons. 616. nom. 4. vers. & ista conclusio,* Surd. *consil. 119. num. 25. & 26. & consil. 534. num. 30.* Menoch. *cons. 231. num. 26. & 27. & cons. 771. n. 16. & de arbitr. casu 88. nom. 23.* idem Surd. *de alim. tit. 6. quæst. 8. num. 46. & 47.*

Indéque nihil releuat, quod agatur inter personas diuites, de quantitate alimentorum admodum modica, quodque Andreas Angelos nunquam fuerit protestatus, quod illa præstaret animo repetendi, nec ad sui debitum in Codice rationum retulerit; sed immò Philippus viuens eidem illa præstiterit absque vlla repetitionis instantia; † Vrgerent enim 9
istæ coniecturæ si nulla præcederet causa obligatoria, in quibus terminis illas expendunt DD. *in dicta l. Nesennius,* Marchabrun. *consil. 110. nu. 44. vsque ad 78.* Cyriac. *controuers. for. cap. 489. num. 1. & seqq.* cum alijs per Rotam coram Cardin. Caualer. *decis. 636. num. 1. cum tribus sequent.* Secus vbi præcedit obligatio, † hæc enim præsumptio tamquam præpo- 10
tens, & violenta vincit omnes alias, & tollit necessitatem protestandi, vt magistraliter admonet Bart. *in dicta l. Nesennius n. 5.* & alijs comprobat Surd. *vbi suprà, d. quæst. 8. nom. 7.*

Perpensis tamen facti circumstantijs alimenta Valentiæ præstita, Domini taxarunt in scutis sex pro quolibet mense, videlicet pro tempore, quo ipsa permansit in domo Philippi, & pro hac rata dumtaxat minuendas esse menstruas præstationes scutorum 25. à Philippo relictas, cum in maiori quantitate non probentur præstita, † & taxatio relinquatur pru- 11
dentis iudicantis arbitrio, vt dictum fuit in *Anconitana Alimentorum 14. Iunij 1649. coram Rev. P. D. meo Celso.* Immò si quid plus fuisset præstitum, † compensandum foret cum 12
operibus, & laboribus maternis ab eadem Valentia præstitis circa suppellectilos, aliaque muliebria, quousque in dicta domo permansit, vt monuit Alexan. *in l. si paterno nom. 2. Cod. de negot. gest.* Aretin. *consil. 48. num. 7.* Cuman. *cons. 87. sub n. 5. vers. ac etiam quia ipsa Puella,* Marcabrun. *dicto cons. 110. nom. 69. & 70.* Cancer. *variar. resolut. lib. 1. cap. 16. num. 35.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Asculana Renunciationis.

Luna 22. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Promissionem de faciendo renuntiare vxorem maritus adimplere tenetur, itaut faciendo possibilia non excusetur, quomodo autem huiusmodi exequatur promissio, quæ facti alieni dicitur nos præsens docet decisio.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si quid exequendum, præseruat viam executiuam, eiusque vigore nonum potest concedi mandatum.*
2 *Promissio de faciendo renunciare, obligatione camerali, ac iuramento munita, paratam habet executionem.*
3 *Obligatus ad factum, eo non adimpleto prænia carcerationis, & pignoris captione, promissa adimplere tenetur.*
4 *Maritus obligatus facere renunciare vxorem, si suo conatu renunciationem obtinere non potest, venit excusandus, & num. seqq. amplia, & limita.*
8 *Contrahentium voluntas debet in stipulationibus in primis, & ante omnia seruari.*
9 *Clausola, alias de proprio, quid operetur.*
10 *Maritus vxoris promittens renunciationem, pro parte sua tenetur adimplere.*
11 *Maritus propter enormissimam læsionem excusatur à promissa vxoris renunciatione.*

12 *La-*

12 *Læsio considerari non valet in iure euentuali, & incerto.*
13 *Mulier dotata non læditur renunciando etiam pingui hæreditati.*
14 *Bona, & hæreditas simul confunduntur, & promiscuè accipiuntur.*
15 *Determinatio vnica inæqualiter determinari non debet.*
16 *Verborum dubietas ex quibus excludatur.*

DECISIO CL.

PRomiserat Laurentius Ferruccius in Instrumento dotali sub iuramento, & obligatione Camerali, quod Anna Maria eius vxor solemniter renunciasset ad fauorem Phebi de Nouis eius fratris omnibus bonis paternis maternis, Auitis, & fraternis, additis his verbis ibi, *Et denique &c. promisit ità, & taliter agere, & curare quod possibilia, & impossibilia fecisse, factumque alienum promisisse nullo modo excusari possit aliàs de proprio, & ad omnia damna &c.* Verùm quia huiusmodi renunciatio actualiter facta non fuit; ideò Phebus iudicialiter illum conuenit coram A.C. qui 11. Maij 1604 9. cōtra ipsum relaxauit mandatum executiuum ad factum, & deindè 3. Augusti sequentis præuio decreto expeditionis dicti mandati aliud relaxauit pro summa florenorum 5000. loco damnorum, & interesse: sed interposita appellatione Causa mihi commissa fuit cum clausula. *Si quid exequendum*, vndè proposito dubio ad formam Commissionis Informantes pro Laurentio principaliter opposuerunt mandatum ad interesse excusari non posse ab euidenti nullitate vt pote relaxatum nulla præcedente illius liquidatione, qua per DD. perpensa ad tollendum omnes ambages placuit ipsis respondere, ex integro relaxandum esse nouum mandatum ad
1 factum, quia dicta clausula *si quid exequendum* † constito de bono iure agentis præseruat viam exequutiuam pro noua mandati relaxatione quatenus præcedens patiatur aliquas difficultates circà validitatem, vt respondit Rota coram Card. Mellino *decis. 362. num. 3. in Eugubina pensionis 25. Maij 1618. coram bon. mem. Manzanedo, ac nuperrime in Romana pecuniaria 27. Maij 1650. coram R. P. D. meo Celso §. verum DD. & §. finali.* Dum igitur promissio Laurentij de
2 faciendo renunciare vxorem munita fuit iuramento, † & obligatione Camerali paratam habet exequutionem, vt probat Zacch. *ad Galles de obligat. Camer. quæst. 2. num. 1. & 14. cum seqq.* Atque ideò non docto de actuali renonciatione
3 relaxari debet mandatum ad factum, † vt obligatus præuia carceratione, & pignorum captione promissum factum adimpleat, *vt responsum fuit in Fulginaten. liberationis à molestijs 27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Bichio* penes eundem Zacch. *decis. 262. num. 9. cum duobus seqq.*

Non obstat quod Laurentius omnes adhibuerit diligentias, vt eius vxor renunciaret, ideoque excusari debeat.

Licèt enim Maritus faciendo quidquid potest pro haben-
4 da renunciatione; † si illam obtinere non valet regulariter sit excusandus, nec proindè teneatur ad aliquod interesse, secundum communem sententiam, de qua per Iasón. *in l. stipulatio ista sub n. 10. ff. de verb. oblig.* Cent. *in l. 4. §. Cato in secunda lectura n. 30.* ibique Galian. *n. 52.* & Alciat. *n. 130. ff.* eodem Lodouic. Alser. *cons. 5. num. 12. cum duobus seqq.* Ruyo. *consil. 67. n. 1. & per tot. lib. 4.* Paris. *cons. 110. n. 7. lib. 1.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 14. tit. 34. nu. 11. & tit. 35. nu. 1. cum seqq.* Marant. *in prax. par. 6. disput. 7. num. 20.* referens in puncto
5 hanc opinionem esse veram, † dummodo sine fraude fecerit totum conatum cum alijs per Rotam coram bon. mem. Buratto *decis. 64. nu. 1. cum seqq.* ibique Adden. *nu. 15.* qui hoc defendit constito, quod non fictè, nec simulatè, sed bona fide diligentias fecerit; Idque etiamsi promissio esset amplissi-
6 ma, † nempè quod eum effectu curaret promissam renunciationem Couar. *in cap. quamuis par. 2. §. 4. num. 6. ad fin. de pact. in 6.* Ferrett. *cons. 128. num. 9.* Paris. *d. cons. 110. num. 42. & seq. ac num. 52. & 84.* vbi respondet omnibus obiectis, Et iuramento vallata Surd. *decis. 234. n. 12. cum seqq.* vbi plures cumulat auctoritates Burat. *dicta decis. 64. dicto num. 2.* Immò
7 etiam si fuisset promissum prout in Casu nostro, quod faciendo possibilia non excusaretur Paris. *dicto cons. 110. sub n. 58.* Gabr. *cons. 131. n. 5. 6. & 7. lib. 2.* vbi quod hoc potissimè seruari debet in Terris Ecclesiæ vbi proceditur de æquitate.

Nihilominus præfata non procedunt quando prout hic, ex mente Contrahentium constare potest, quod promittenti non sufficeret quantumuis maximam diligentiam adhibere, nisi effectus sequeretur. Hoc enim casu promissor sine dubio
8 ad interesse obligatur, † cùm voluntas Contrahentium etiam in stipulationibus in primis seruari debeat, vt limitando præfatam conclusionem probant Dec. *cons. 324. num. 1.* Pancirol. *cons. 45. num. 33.* Ferret. *dicto cons. 128. nu. 10.* Card. Mantic. *vbi supra dicto tit. 35. n. 29.* vbi dicit hunc articulum esse valdè ambiguum & controuersum Gabr. *de pact. concl. 2. n. 9.* Seraph. *de priuil. iuram. priuil. 74. n. 31.* Cyriac. *contr. for. cap. 303. n. 13. & 69.* Vicent. de Franch. *dec. 264. n. 12.* Ioseph. Ludouic. *dec. Perus. 27. n. 8.* Rota *dec. 67. n. 3. par. 4. recent.* cum alijs adductis per Adden. ad Buratt. *dicta dec. 64. n. 18. & 19.* Præfata autem Contrahentium voluntas in proposito satis clara desumitur, Tum ex illis verbis, *quod possibilia, & impossibilia fecisse factum alienum promisisse nullo modo excusari &c.* vt in puncto, perbellè firmat Marant. *dicta disput. 7. nu. 23.* vbi ponderat hæc præcisa verba; Tum etiam quia addita
fuit clausula, *aliàs de proprio* per quam datur intelligi pro- 9
mittentem in omni Casu non sequutæ renunciationis de suo teneri voluisse, vt admittit Paris. *dicto cons. 110. nu. 10.* & pluribus adductis probat Mantica *vbi supra dicto tit. 35. nu. 32.* cum cæteris allegatis per Adden. ad Buratt. *dicta decis. 64. num. 19.*

Prætereà ponderatum fuit, quod prædicta promissio emanauit correspectiuè ad Constitutionem dotis, vndè cùm Laurentius præfatam dotis constitutionem acceptauerit, &
consequutus fuerit, † tenetur proinde ex parte sua adimple- 10
re propriam obligationem, aliàs Iure optimo conueniri potest ad interesse, vt in puncto firmauit Rota coram Card. Caualer. *dec. 64. n. 1. & per tot.* quam refert, & sequitur Add. ad san. me. Greg. *decis. 241. sub litt. B. vers. hoc certum est.*

Nec refert, quod vxor noluerit renunciare sub prætextu
quod enormissimè læderetur, ac proindè † ob hanc Causam 11
ipse quoque Laurentius excusari debeat, vt probat Ioseph Ludouic. *dicta decis. 27. num. 11.* & dixit coram Buratto *dicta decis. 64. num. 10.*

Quia cùm de tempore promissæ renonciationis illius mater viueret, & sic quoad ipsam non ageretur de iure iam quæsito, sed de iure quærendo, ac de sola spè succedendi omninò incerta, & euentuali vtpotè pendente tam à futura eius bonorum acquisitione, & conseruatione, quàm ab illius dispositione, nulla penitus quoad eam probabilis læsio consi-
derari valet *l. 1. §. si impuberi ff. de Collat. Bonor.* Aldobrand. 12
cons. 26. n. 119. lib. 1. Fontanell. *de pact. nupt. claus. 9. glos. vnic. par. 1. n. 22. & 23. cum cæteris allegatis in Romana Renunciationis 14. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Ottobono, & 23. Martij 1650. coram Me vtrobique sub §. final.* Eoque minus eum Anna Maria congruè esse dotata non solum de bonis Paternis, sed etiam pro summa florenorum 500. de maternis, vt est in Confessio apud Partes, ex quo proindè facilius excluditur
allegatæ læsionis exceptio, nam mulier † dotata non læditur 13
renunciando etiam pingui hæreditati Dotantis Card. Ant. Put. *inter cons.* Odd. *cons. vnic. sub num. 27. vers. renunciatio autem*, quem refert, & sequitur Fontanell. *vbi supra dicta par. 1. num. 35. cum seqq.*

Minimè obstat, quod Laurentius promiserit vxorem renonciaturam bonis, non autem hæreditatibus.

Quia bona cum hæreditate confunduntur, ac † promi- 14
scuè accipiuntur *l. hæreditas 5. C. de pact. Conuent.* Alciat. *cons. 14. n. 8. & 12. lib. 5.* Cyriac. *contr. 88. n. 9.* Præsertim in proposito, Tum quia sub vnica Periodo, & structura verborum etiam promissa fuit renunciatio bonorum paternorum, ideoque sicut ista non possunt intelligi, nisi de hæreditate cum Pater iam esset mortuus, ita etiam idem dicendum est
respectu maternorum, † nè vnica determinatio inæqualiter 15
determinet *contra tex. in l. iam hoc iure ff. de vulg.* Tum etiam quia dum Laurentius sequuto obitu Matris vxorem requisiuit, vt illius bonis renunciaret, non nisi de illius hæreditate
intellexisse censetur, quod proindè † omnem remouet ver- 16
borum dubietatem, aliàs fortassè conuincentem *argumento tex. in l. ex facto ff. de vulg. & in cap. si Papa de priuil. in 6.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Bononien. Indemnitatis.

Lunæ 22. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Minoris obligatio facta pro restituenda dotē sororis secundò nubenti, dicitur valida si solemnitates statuti fuerunt adhibitæ, inter quas si requiritur consanguineorum iuramentum illud quoque interuenire debet, ex quo autem illud interuenisse probetur ex decisione videbis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Contractus minoris factus cum solemnitatibus statuti dicitur validus, & num. seq.*
2 *Decretum iudicis, & iuramentum faciunt omnia ritè, & rectè, ac solemniter peracta fuisse præsumi.*
3 *Causa restitutionis dotis sorori ad secundas nuptias conuolantis dicitur sufficiens ad obligationem minoris.*
4 *Causa per iudicem admissa præsumitur talis, qualis à statuto requiritur.*
5 *Insinuatio in contractibus minorum requisita ex constitutione Ægidiana, non exposcitur à statuto Bononiæ.*
6 *Statutum Bononiæ seruare sufficit circa contractus minorum, absque quod vlla interueniat insinuatio.*
7 *Insinuatio præsumitur ex cursu annorum triginta.*
Solemnitas extrinseca diuerso tempore actus, & ab alio Notario fieri potest, & ideò ex cursu annorum 30. præsumitur num.7.
8 *Iuramentum consanguinei à statuto requisitum non comprehenditur sub clausulis cæteratis, & verbis relatiuis.*
9 *De Iuramenti substantia ex quibus constare dicitur.*
10 *Iuramentum consanguineorum iuxtà formam statuti, quando in contractu minorum dicatur interuenisse, & sup. num. 8. cum seqq. vbi vide.*
11 *Relatio facta ad statutum operatur, ac si omnia in eo contenta fuissent expressa.*
12 *Instrumentum producens illud posteà impugnare non potest.*
13 *Excussionis beneficium amittitur per promissionem indemnitatis factam clausulis amplissimis.*

DECISIO CLI.

STeterunt Domini in decisis coram Me sub die 30. Ianuarij proximi præteriti, ex iisdem prorsus fundamentis. De validitate enim obligationis Co. Philippi non fuit dubita-
1 tum: quia facta † fuit omnibus adbibitis solemnitatibus statutarijs, Cyriac. *contron.* 216. *n.* 8. Rot. *decis.* 582. *num.* 5. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* ac ipsius iuramento, & Iudicis decreto firmata:
2 † ex quibus omnia ritè, & solemniter acta præsumuntur, *l. manumissio ff. de manumiss. vind.* Surd. *decis.* 231. *nu.* 20. Rot. post Pacific. de Saluian. *decis.* 26. *num.* 21. *in Romana Saluiani* 23. *Ianuarij* 1643. §. *& visa fuit, coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Anconitana redditionis rationis* 2. *Decembris* 1647. §. *est enim, coram Reuerendissimo Terracinen.*

Non obstat prætensus causæ defectus. Quia præterquam quod de causa nulla fit mentio Statutum, vt fuit in altera decisione ponderatum; obiectum cessat e lectura Instrumenti, in quo apparet; obligationem Philippi emanasse ad effectum, vt mediante Census impositione dos restitueretur
3 Dorotheæ eius sorori ad secundas nuptias transeunti: † hæc autem causa est à Iure approbata, Carpan. *ad Statut. Mediol. par.* 1. *cap.* 278. *num.* 178. Rot. *in Assisien. repetitionis dotis* 21. *Iunij* 1632. *coram bo. me. Peronano:* & cùm fuerit a Iudice,
4 qui decretum interposuit, admissa, † præsumitur talis, qualis per Statutum requiritur, Rot. post Pacific. de Saluian. *decis.* 227. *num.* 3. coram Buratt. *decis.* 781. *num.* 1. *in fine, in recent. decis.* 245. *num.* 5. *par.* 2. *decis.* 345. *nu.* 9. *par.* 4. *decis.* 11. *num.* 2. *par.* 5. & fuit dictum *in Romana Saluiani interdicti* 15. *Decembris* 1614. *coram Sanctiss. D. N. tunc huius Sac. Tribunalis Auditore, in Romana prætensæ restitutionis dotis* 15. *Ianuary* §. *cuius quidem, &* 21. *Iunij* 1649. §. *Sed etiam, coram R. P. D. meo Peutingerio, cum alys congestis in Romana renunciationis* 23. *Martij* 1650. §. *ex his itaque, coram R.P.D. meo Cerro.*

Minus releuant ea, quæ repetuntur de Insinuatione, quæ in huiusmodi contractibus minorum asseritur necessaria ex dispositione Constitutionis Ægidianæ.

Placuit enim Dominis responsio præcedentis decisionis,
5 † quòd videlicet cùm Bononiæ vigeat particulare Statutum certas solemnitates præscribens, earum sufficiat obseruantia absque eo quod aliqua sit opus insinuatione à præfato Statuto minimè requisita, ea allegat. per Gratian. *discept.* 472. *num.* 3. & 4. Rot. coram Seraph. *decis.* 343. coram Buratt. *decis.* 333. *absque adden. litt. C.* Et cessat in præsenti difficultas
6 ob lapsum triginta, & ampliùs annorum, quo illa, † tamquam solemnitas extrinseca præsumitur interuenisse; cum diuerso tempore, & ab alio etiam Notario fieri possit, Gabr.
7 *de præsumpt. conclus.* 1. *n.* 56. Rota coram Caualer. *decis.* 575. *n.* 11. *in recent. decis.* 682. *n.* 18. *& seqq. par.* 4. *tom.* 3. *in Romana fideicommissi de Cosciarijs* 16. *Martij* 1648. §. *Præter quod, coram R. P. D. meo Corrado, & in Beneuentana manutentionis* 9. *Iunij* 1649. §. *Nec refert, coram R. P. D. meo Peutingero.*

Habita verò non fuerunt in consideratione, quæ inculcabantur de iuramento agnati, quod sub clausulis cæteratis, & verbis relatiuis non comprebenderetur, ea *decis. Buratti* 8
120. *sub n.* 4. Illius enim fundamenta procedunt: quia ibidem nulla aderat enunciatio iuramenti, ideò meritò dictum fuit non sufficere verba generalia: sed in casu nostro iuramentum verbis expressis præstitum legitur, ibi, *Iurarunt, &c. in omnibus, & per omnia iuxta formam Statutorum Bononiæ;*
† Ex quibus de illius substantia constare dicitur, Bald. *in l. ex* 9
bis verbis n. 2. *vers. item oppono, C. de testam. milit.* vbi distinguit inter iuramentum enunciatum, & non enunciatum,
† Seraphin. *de iuram. priu.* 22. *n.* 119. ac propterea extendi de- 10
bet iuxtà formam à Statuto præscriptam, vt in puncto de clausula, *iurauit*, cæterata, tradit Prob. *in add. ad Monach. in c. licet num.* 2. *de iureiur. in* 6. Imol. *cons.* 86. *n.* 3. Rot. *Bonon. inter Statut. decis.* 140. *num.* 15. Attenta præsertim relationem ad idem Statutum babita, † quæ operatur perinde, ac si omnia in eo contenta essent expressa, Rota coram Penia *decis.* 11
288. *num.* 3. *decis.* 380. *num.* 14.

Et eò faciliùs DD. in hanc sententiam inclinarunt, quia Co. Astorgius eundem contractum approbauit, ne dum per diuturnum silentium, sed per præcisam illius ratificationem, Instrumentum contra Maluetios principales census debitores producendo, † ita vt ampliùs de eius nullitate dare non 12
possit, Abb. *cons.* 11. *num.* 19. & 20. Rot. *Bonon. inter Statut. decis.* 64. *num.* 3. nec se interim eximere valeat ab ibidem promissis sub prætextu excussionis priùs faciendæ contra eosdem Maluetios; tali enim beneficio gaudere non potest ob clausulas amplissimas, † quibus per Philippum Herculi 13
fideiussori indemnitas fuit promissa, Rot. coram bo. me. Cardin. Millin. *dec.* 275. *num.* 2. cum alijs in præcitata allegatis.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

S. Rot. Rom. Decano.

Melenitana Parochialis.

Veneris 26. *Maij* 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficium, super quo lis pendebat in Rota, si ab alio ex collitigantibus per nouam gratiam fuit à Pontifice impetratum, facta tamen litis mentione, licèt impetratio attentata dici non debeat, illius tamen verificatio eorum executore facta à vitio attentatorum saluari non potest.

SVMMARIVM.

1 *Prouisus ab Ordinario de Parochiali in mense reseruato vacata tenetur infra quatrimestre expedire à Sede Apostolica literas suæ prouisionis.*
2 *Attentata dicuntur omnia gesta post inhibitionem Rotalem, & ideo reuocanda.*
3 *Verificatio nouæ gratiæ super eodem beneficio sub lite in Rota pendente fieri debet in eadem Rota, non autem coram executore.*
Executor nouæ gratiæ beneficij, de quo pendet lis in Rota ad illius executionem procedere non potest citrà vitium attentatorum num. 3.
4 *Litis mentio facta Pontifici in impetratione eiusdem beneficij tollit obstaculum nè lite pendente liceat Principi supplicare.*
Lite pendente non licet supplicare Principi num. 4.
5 *Pontifex non censetur causa cognitionem coram Rota pendentis ab ea auocare voluisse, & quando procedat.*
6 *Prouisio Pontificis numquam dicitur attentata.*
Executor apostolicus procedens in spretum inhibitionis Rotalis attentare dicitur num. 6.
7 *Mandatum speciale requiritur pro allegando suspectum iudicem.*
8 *à Recusatione iudicis censetur recessum per comparitionem deinde coram eo simpliciter factam.*
9 *Exceptio non iuris in beneficio non admittitur nisi probetur, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam.*
10 *Attentatorum reuocatio ex officio iudicis cuius maiestas fuit contempta numquam, impeditur.*

D E-

DECISIO CLII.

DOminicus Magrus præuio concursu ab Ordinario prouisus fuit de Partochiali Ecclesia S. Laorentij Insulæ Melitæ; Verùm quia vacatio dictæ Patochialis contigerat mense Februarij 1648. Sedi Apostolicæ reseruato, & proindè
1 teneretur infrà quadrimestre à die vacationis adire Sedem Apostolicam pro expeditione litterarum suæ prouisionis iuxtà *formam Constitutionis san. mem. Pij Quinti 33. in Bullario sub §. 4. vers. Ac illarum etiam tom. 2.* ideò ex quo illius formam non adimpleuit Ioannes Mattheus Habela 23. *Iulij eiusdem Anni* à Sanctissimo Domino Nostro de ea gratiosè prouisus fuit, & vigore huiusmodi prouisionis expedito Breui de capiendo possessionem nomine Cameræ illoque exhibito coram Auditore Cameræ altero ex Executoribus ibidem insolidum deputato fer. fer. ac citato dicto Dominico seotentiam immissionis obtinuit, à qno ipso appellante, Signatura pluries adita, vltimo loco causam mihi commisit citra clausula, *Parito Breui*, qua commissiooe præuia citatione ad diceodum contrà in actis prodocta, Ioannes Mattheus illius vigore expediuit solitam Inhibitionem, quam *septima Ian.* 1650. personaliter eidem Dominico præsentari curauit.

Post hæc ipse Dominicus Saoctissimum adiuit, & sub narratiua, quod Ioannes Mattheus io concursu examinatus, & approbatus non fuerit de eadem Parochiali certo modo sibi prouideri impetrauit; Vndè Ioannes Mattheus ne ipse vigore huius nouæ prouisionis aliquid innouaret, alteram Inhibitionem expediuit, quæ personaliter præsentata fuit tam hic in Curia eidem Dominico principali 14. *Februarij*, quàm in partibus 4. *Aprilis eiusdem Anni* 1650. eius Procuratori, Notario, & Executori in dicta noua Prouisione deputato: Verùm quia dictus Executor in spretum præfatæ Inhibitionis, ac pendentiæ litis in Rota coram ipso specialiter allegatæ mandatum de immittendo relaxauit, illumque actualiter in possessionem immisit, & ad alia præiudicialia deueoit;
2 † Ideò proposito Dubio, Domini censuerunt omnia supradicta esse notoriè atteotata, & sic omnino reuocanda, *iuxtà dispositionem cap. non solum de appellat. in 6. cum concordantibus, & fuit resolutum in Ianuen. Attentatorum 2. Decembris 1650. coram me.*

Non obstat, quod lis introducta esset super executiooe dicti Breuis de capiendo possessionem nomine Cameræ; In partibus verò actum fuerit vigore alterius Prouisionis ab illo penitus distinctæ, & separatæ.

Quia huiusmodi prouisio exhibenda erat io hoc Sacro Tribunali, cum ad ipsum spectet verificatio nouæ gratiæ lite eorum eo pendente super eodem Beneficio ab altero ex Colligantibus impetratæ, † ac propterea dictus Executor
3 ad illius executionem procedere ooo potuit absque incursu attentatorom, vt in puncto respondit Rota coram bon. mem. Coccin. *decis. 443. num. 2. & 3. in Terdonen. Iurispatronatus 13. Maij 1616. & 13. Iunij 1618. coram Sanctissimo Domino Nostro in Asculana Iurispatronatus prima Iulij 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato, in recen. decis. 242. per totam par. 4. tom. 2. in Lunen. Sarzanen. Iurispatronatus 4. Decembris eiusdem anni coram bon. mem. Remboldo, & in Aquilana Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R. P. D. me Meltie sub §. Pendentiam autem.*

Nec suffragatur mentio litis io ipsa per Domioicum facta,
4 † Quia præseruat quidem à vitio subreptionis, & tollit obstaculum, ne lite pendente liceat Principi supplicare, *iuxta decis. Casad. 18. n. 6. de Præbend.* sed ooo efficit, qood executio coram alio, quàm corà Rota peti potuerit, *vt responsum fuit coram bon. mem. Coccin. dicta decis. 443. num. 4. in dicta Asculana Iurispatronatus num. 4. & 5. & in dicta Aquilana Iurispatronatus dicto §. Pendentiam autem, vers. nam talis mentio:* Ea scilicet ratione, quia summus Pontifex ab ipsa ho-
5 iusmodi cognitionem auocare voluisse noo ceosetur, † oisi ex certa scientia id fecerit, & hoc sanè oumquam fecisse existimari potest nisi de Processu coram ea fabricato expressa mentio facta fuerit, Egid. *decis. 46. sub num. 1.*

Indeque non releuat, quod præfata prouisio non possit dici attentata, licèt enim verum sit, quod Papa non attentet
6 prouidendo. Attentat tamen Executor procedendo ad † illius executionem in spretum litis pendentiæ, ac præfatæ Inhibitionis, vt respondit Rota coram san. mem. Greg. *decis. 10. circa medium cum alijs allegatis in Mediolanen. Beneficij 17. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, & in Gerunden. Beneficij 1. Februarij 1645. coram me §. final.*

Nec obstat allegata oullitas Processus Compulsorialis, ex quo Procurator Dominici Iudicem, & Notarium vti suspectos recusauerit.

Quia præter quod non coostat de illius speciali mandato † prout requiritur ad istum effectum Alexand. *cons. 78. n. 14. lib. 5.* Rolan. à Valle *cons. 19. num. 2. vol. 3.* Caputaquen. *in puncto decis. 168. num. 1. & 2. par. 1.* san. mem. Greg. *dec. 368. nu. 1. & 2.* Cùm deinde idem Procurator citatus coram eis comparuerit, ac præsens fuerit collationi eiusdem Processus, & Iurium in eo conteototum, ac oon contradixerit, nec reclamauerit, vt constat ex illius lectura *fol. 33. à tergo in fine*, ibi, *Prædictoque R. D. Carolo Magro Procuratore R. D. Dominici Magri ex aduerso principalis citato, comparente, præsente, audiente, & intelligente &c.* à præcedenti recusatione recessisse præsumitur, Card. Seraphin. *decis. 532. num. 2. decis. 971. nu. 2. & decis. 1057. num. 1.* san. mem. Greg. *dicta decis. 368. num. 2.* Card. Caual. *decis. 348. num. 5.*

Postremò nec subsistit obiectio non Iuris Ioannis Marthei ex eo deducta, quod reprobatus fuerit ab Examinatoribus Syoodalibus.

Quia vltra quod non iustificatur, & exceptio oon Iuris
† in hoc Iudicio non admittitur nisi probetur per confessio- 9
nem Patris, vel rem iudicatam, Greg. *decis. 465. num. 9.* Andr. *decis. 37. num. 5. & decis. 82. num. 13.* Impediti saltem noo potest attentatorum reuocatio ex officio Iudicis † ob spretum 10
Iurisdictionis, & contemptam Rotæ Inhibitionem, cuius maiestas læsa foit, Greg. *dicta decis. 465. num. 10.* Rota *in Messanen. Decanatus 13. Februarij 1645. & in Colonien. optionis 3. Iulij eiusdem Anni coram Reuerendiss. D. Tarraconen. & in Leodien. Attentatorum 26. Iunij 1648. coram me.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. CARDINALI.

Marsiceñ Iorisdictionis.

Veneris 26. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Episcopus quoad iurisdictionem in locis existentibus intra fines suæ Diœcesis, habet intentionem fundatam, & prætendenti se esse exemptum à tali iurisdictione, incumbit onus id plenè, & concludenter probandi, & huius occasione quæ requirantur ad probandum immemorabilem, & ex quibus immemorabilis exclusa remanet eruditissimè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *ex Decisionibus in causa factis resultat iustitia sententiæ Rotalis.*
2 *Restitutio in integrum non datur vbi non constat de grauamine, & læsione.*
3 *in Diœcesi existere aliquam terram ex quibus probetur.*
4 *Appellatio à sententia Vicarij foranei deuoluitur ad Episcopum.*
5 *Ecclesiæ omnes existentes intra fines Diœcesis subiacent Episcopo, & quando secus, num. 6.*
6 *Exemptio à iurisdictione Episcopali concludenter probanda est ad eludendam Episcopi intentionem.*
7 *de vna Diœcesi in aliam sese transferentes, efficiuntur illius Diœcesis, in quam transierunt.*
8 *Amplia procedere etiam vnà cum Ecclesijs ab ipsis ibidem ædificatis.*
9 *Amplia etiam si alteri territorio ratione dominij temporalis subiecta fuisset.*
10 *Ecclesia censeri debet constructa auctoritate Episcopi Diœcesani.*
11 *Archipresbyter non habet potestatem Episcopalem, nec vllam iurisdictionem exercere potest.*
12 *Ecclesia, seu Ciuitas in alium locum translata, quando retineat primæua priuilegia.*
Episcopus quoad iurisdictionem in locis existentibus intra fines suæ Diœcesis habet intentionem fundatam.
13 *Amplia quando concurrerent plures actus iurisdictionales gesti ante motam litem ab Episcopis pro tempore.*
14 *Immemorabilis vt probata remaneat, quæ requirantur.*
15 *Immemorabilis non dicitur probata si deficiat vnum ex requisitis gloss. in cap. 1. de præscript.*
16 *Immemorabilis non dicitur probata quando in testibus deficit ætas necessaria.*

15 *Im-*

17 *Immemorabilis vt probata remaneat, requiritur nihil fuisse in contrarium actum, nec auditum ante iudicium institutum.*
18 *Iurisdictio Episcopi ad excludendam immemorabilem in contrarium praeseruatur ex actibus iurisdictionalibus.*
19 *Immemorabilis non probatur per scripturas, quae praeseferunt tempus, ac includunt initium cuiuslibet actus, & quare.*
20 *Actus in dubio illi sunt praeferendi, qui iuris dispositioni nituntur.*
21 *Praescriptio impeditur stante mala fide.*
22 *Decretum prouisionale non debet attendi, sed quidquid causa cognita iudicatum fuit seruandum est.*
23 *Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam non datur, nisi concludens iniustitiae, & laesionis probatio concurreret.*

DECISIO CLIII.

Controuersiam Iamdiu excitatam anno 1572. inter Reuerendissimum Episcopum Marsiceñ ex vna, & Archipresbyterum Ecclesiae Collegiatae S. Antonini Terrae Saponariae ea altera parte praetendentem locum illum nullius esse Dioecesis; Vel saltem per immemorabile tempus à Iurisdictione Episcopi eaemptum; ac illius exercitium Archipresbyteris fuisse acquisitum Rotali sententia à bon. mem. Patriarcha Hierosolymitano die 7. Februarij 1614. prolata praeuia decisione sub die 26. Aprilis 1609. definitam, & subsecuta rei iudicatae eaecutione praecedentibus alijs decisionibus coram bon. mem. Buratto, & successiuè R. P. D. meo Bichio sopitam modernus Archipresbyter instaurare contendit vigore commissionis restitutionis in integrum, prout de iure nuper obtentae. Ad cuius formam hodie proposito dubio, eoque exactè discussio, Domini responderunt non constare de causis restitutionis in integrum.

1 Quia sententiae † Rotalis iustitia visa fuit in concussa,
pleneque comprobata in eisdem praecedentibus decisionibus
tam coram Patriarcha Hierosolymitano *in recent. decis.* 248.
part. 2. quam coram Buratto *decis.* 578. & demum *cor. eod.*
R. P. D. meo Bichio sub diebus 18. *Februarij*, 17. *Iunij &* 11.
2 *Decembris* 1647. † Quibus omnino excluditur quaeuis adducta pro parte ipsius Archipresbyteri grauaminis, atque laesionis ratio, ac proinde cessat petita in integrum restitutio, *cap.* 1. *ibiq. gloss. in verb. detrimentum*, *c. cum ex litteris*, *& c. constitutus de integr. restit.* Rot. *dec.* 1. *de restit. in integr. in nou.* & penes Card. Seraph. *dec.* 1238. *n.* 1. *vers. nam nunquam datur restitutio*, Burat. *decis.* 323. *n.* 1. *vers. & ideo*, Duran. *dec.* 94. *n.* 2. *vers. de causis*, *& in recent. dec.* 427. *sub n.* 1. *vers. cessante autem*, *& decis.* 532. *n.* 2. *vers. hoc tamen*, *p.* 1. *& decis.* 500. *n.* 1. *ex quibus*, *ac decis.* 590. *n.* 6. *vers. quo verò ad secundam partem*, *part.* 5. *cum vulg.*

3 Nam quod Terra Saponariae † cùm Ecclesia praedicta in
Ecclesia Marsiceñ eaistant plenè probatur tam ex dispositionibus testium examinatorum anno 1590. mense Septembris coram A. C. relatis in process. praefati bo. me. Patriarchae, & aliorum plurium coram eodem D. meo Bichio describentium Loca in praedicta Dioecesi eaistentia, quàm ex confessionibus ipsorum Archipresbyterorum pro tempore etiam in actis publicis ante litem motam, & ea pluribus actibus Dioecesanis, ac iurisdictionalibus ab anno 1478. citrà, & praesertim ex confirmatione Archipresbyteri pro tempore à Capitulo dictae Collegiatae electi, *iuxta cap. ex frequentibus*, *& ibi DD. de instit.* Ea deuolutione appellationum ab eius sententijs, & decretis ad Episcopos Marsicenses, vt depo-
4 nunt ipsi testes Archipresbyteri † prout fieri solet à sententijs Vicarij foranei, *cap. dilecti il* 3. *de appellat. gloss. in Clem.* 2. *in verbo foraneo*, & ibi Card. *n.* 23. *vers. vigesimo tertio quaero*, *cum seq. de rescript.* Abb. *in repetit. cap. si quis contra*, *sub n.* 35. *vers. & hoc in Vicario principali*, *de for. competent.* Card. Seraph. *dec.* 615. *num.* 3. *vers. & confirmatur*, Iacob. Sbroz. *de offic. Vicar. lib.* 1. *quaest.* 23. *n.* 9. *vers. secus à sententia Vicarij*. Et ea alijs latè, ac distinctè ponderatis *in d. dec. Buratti* 578. *& D. mei Bichij sub die* 18. *Februarij* 1646. *in §.*
5 *probat inquam, cum seq.* † Ex quibus erronea prorsus conuincitur praetensio Archipresbyteri, atque assertio duorum testium de auditu, & de auditu auditus pro eo deponentium dictam Ecclesiam nullius esse Dioecesis, cùm plena hinc resultet, ac euidens contraria probatio, quae sacrorum etiam Canonum dispositioni apprimè congruit, quibus omnes Ecclesiae Episcopij subijciuntur, *cap. decretum est*, *cum seq.* 10. *q.* 1. *cap. omnes Basilicae* 16. *q.* 7. Itaut meritò scripserit Felin. *in cap. graue*, *sub n.* 2. *propè fin. vers. immo videtur*, *de rescript.*
Immo videtur quod non sit dare locum, qui non sit in aliqua
Dioecesi &c. † Nisi fuerit illi specialiter à Sede Apostolica 6
indultum, separatumque territorium assignatam, vel praescriptione immemorabili, aut alias legitimè acquisitum, Hostien. *in cap. cum contingat*, *sub num.* 1. *vers. mihi videtur*, vbi Butr. *sub num.* 11. *vers. de consuetudine autem*, & Abb. *sub n.* 18. *vers. sed quaero*, *de for. compet.* & respondit Rota *in Fanen. Iurisdictionis* 18. *Maij* 1609. *coram Litta sub princip. vers. non enim datur locus*, *&c.* vbi aliae plures referuntur, *& in Constantien. Iurisditionis* 18. *Maij* 1611. *coram Attrebaten. in recen. decis.* 324. *sub num.* 1. *vers. ee enim ipso*, *cum seq. p.* 1. & in hac eadem causa penes Buratt. *dicta decis.* 578. *n.* 1. *vers. primò quia*, *cum seq. & in alia decis.* 912. *n.* 1. *vers. cum ad solum Pontificem*, *&c.*

Nec aduersantur scripturae nuper exhibitae per Archipresbyterum probare studentem antiquis Inscriptionibus, Historijs, ac Monumentis Terram hanc Saponariae in eodem loco, in quo Grumentina olim Ciuitas Episcopali Cathedra Apostolico Indulto insignita, & Barbarorum immanitate diruta, fuerat aedificata, vel saltem in illius Territorio, ac Dioecesi fuisse constructam.

Quia nec sunt in forma probanti, nec conferunt ad excitatam difficultatem. Constat enim ex eis quod superstites praedictae Ciuitatis Incolae post eius diruptionem ad Castrum Saponariae eiusque tempore aedificatum, & aduersus Hostium inuasiones benè munitum tamquam tutum confugij locum se contulerunt, vt legitur in assertis illis Synodalibus actis anno 953. sub Agapito Secundo Pontifice Maaimo in ipsius Grumenti ruinis (vt dicitur) habitis, ac in asserta pariter Historia nuncupata Sancti Laurentij cap. 16. in Summario eiusdem Archipresbyteri sub num. 2. Quibus conuincitur error Pauli Emilij Sanctorij, & aliorum fortè scribentium. Hunc ipsum esse locum in quo dicta Ciuitas olim erat sita, quod tamen non affirmat, sed ex nonnullorum placito refert Fr. Leander Albertus in allegato loco Descriptionis Italiae sub Lucan. pag. 180. ibi, *Appare Saponara à mano destra di Lago negro anch' esso Castello frà i Monti. Quiui come vogliono alcuni già fu Grumento, i cui habitatori da Plinio sone chiamati Grumentini &c.* Cum ea praedictis appareat dictum Castrum à Ciuitate diuersum, atque remo-
tum, eodemque tempore constructum fuisse. Nec † ideò 6
inferri potest, nec vllibi constat, quod sub Territorio, vel
Dioecesi dictae Grumentinae Ciuitatis extiterit, vt concludenter probandum erat ad elidendam Episcopi intentionem ea praedictis satis iustificatam, *l.* 1. *& l. in exceptionibus*, *ff. de probat. cum concord.* Rot. *dec.* 156. *sub num.* 5. *vers. non obstat*, *p.* 1. *& decis.* 509. *sub num.* 2. *vers. non enim*, *& infra p.* 2. *& decis.* 234. *sub num.* 2. *vers. & nihilominus*, *part.* 4. *re-*
centior. † Ac proinde Grumentini Ciues proprios lares il- 7
luc transferentes in eam transierunt Dioecesim intra cuius li-
mites erat constructum, *cap. illa*, *distinct.* 2. *cap. vbicumque*,
ad fin. 13. *q.* 2. *ibiq. gloss. & DD.* † Vnà cum Ecclesijs ab ipsis 8
ibidem aedificatis, *d. cap.* 1. *cum seq.* 10. *q.* 1. *cap.* 1. *vbi gloss.*
in verb. territorio 16. *quaest.* 5. † Etiamsi alteri Territorio ra- 9
tione dominij temporalis subiectum fuisset, *cap. sicut Dioecesim* 19. *quaest.* 3. *cap.* 2. *eadem caus. quaest.* 1. *& vtrobiq. not. gloss. & DD.* Neque repugnat, quod Grumentini consilio, & cura cuiusdam Donati Leopardi tunc Archipresbyteri Ecclesiae Parrochialis Sanctae Mariae Assumptae cùm ipsa Ciuitate dirutae translati fuerint ad dictum Castrum, ibique eiusdem opera Ecclesiae Parochiales fuerint aedificatae, vt narratur in asserta praedicta Historia, ac Inscriptione qua-
dam. † Quoniam haec omnia (si vera sunt, nam Historia 10
illa nec cognita est, nec certum, probatumque Auctorem haber, sicut caeterae quoque probationum species, siue fragmenta exhibita non sunt legalia) auctoritate Episcopi Dioecesani gesta censeri debent, non autem dicti Archipresbyteri, † qui nec Episcopalem habebat potestatem, nec vllam ibi Iurisdictionem exercere poterat, *d. cap. decretum est*, *& cap. seq.* 10. *q.* 1. *d. cap.* 2. 16. *quaest.* 1. *cap. sicut ead. caus. q.* 3. *& cap.* 1. *ibidem quaest.* 5. *cap. quia Monasterium de Religios. dom.* Rot. *decis.* 552. *num.* 25. *vers. cum Parochi p.* 5. *recent.* & penes Buratt. *dicta decis.* 912. *num.* 2. *vers. quae omnia &c.*

Hincque † patet non applicari, quae obijciuntur de Ciui- 12
tate, vel Ecclesia in alium locum translata, quod retineat primaeua priuilegia. Quia procedunt quando Superioris auctoritate fuit facta translatio, *iuxta gloss. in cap. priuilegium*, *vers. item si auctoritate Superioris transferatur*, *de reg. iur. in* 6. Innoc. *in cap. cum ex iniuncto*, *sub n.* 2. *vers. & idem videtur*,

detur, de oper. nou. nunciat. Bald. *in l. Ciuitates, §. in Decurionibus, sub n. 3. vers. tamen si posteri, ff. quod cuiusque vniuers. nom.* Felin. *in cap. cum dilecta, sub n. 21. vers. quando autem Ecclesia, de rescr.* Gail. *obseru. 61. sub n. 10. vers. secundo limita, lib. 2.* cum alijs relatis per Gratian. *discept. 396. sub n. 22. vers. neque poterit, cum seq.*

12 Quare ex præmissis infertur, † quod Iurisdictio in quibuscumque causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus spectat ad Reuerendissimum Episcopum, in cuius Diœcesi dictum Castrum cum suis pertinentijs existit, non autem ad Archipresbyterum, *cap. constituens, cap. cum venerabilis, cap. cum dilectus, de Relig. Dom. cap. conquærente, de offic. Iudic. ordinar. cap. cum Episcopus, eod. tit. in 6. S. Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 20.* Rot. penes Verall. *decis. 306. p. 1.* Card. Seraph. *decis. 633. & decis. 498. vers. quia Reuerendissimus Archiepiscopus, & decis. 1104.* Card. Caualer. *decis. 306. sub n. 1. vers. vnde pro Episcopo,* Duran. *decis. 226. sub num. 2. vers. vnde ex sola iuris assistentia, & dec. 713. n. 1. vers. habet enim Episcopus, p. 4. diuers. ac in rec. dec. 15. sub n. 2. vers. primo quod, & dec. 491. sub n. 1. vers. videtur quod D. Archiepiscopus, p. 1. dec. 243. sub n. 1. ac dec. 610. n. 2. vers. vnde stante hac resolutione, p. 2. decis. 525. sub n. 1. p. 3. & decis. 126. sub num. 1. vers. iuncta præsertim, ac decis. 313. sub num. 2. vers. quia Episcopus, part. 4. & decis. 41. num. 6. vers. quia non suffi-*
13 *cit, part. 5.* † Eoque magis concurrente illius exercitio ex pluribus actibus iurisdictionalibus ab eisdem Episcopis pro tempore gestis etiam ante litem motam, quibus eorum ius corroboratur, Innoc. *in auditis, sub num. 5. vers. item fit interruptio, de præscript.* Rot. *decis. 491. num. 3. & præfata eo magis procedunt, par. 1. & decis. 501. num. 2. vers. & cessat omnis difficultas, par. 2. recent.* Buratt. *d. decis. 912. num. 8. vers. & nihilominus,* cum alijs relatis *in d. decis. 18. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Bichio, §. eand. sententiam, in vers. ex quibus euertitur prorsus &c.*

Præterea non obstat allegata immemorabilis, cuius vigore ipsis Archipresbyteris Iurisdictione præfatam, siue illius exercitium acquisitum fuisse prætenditur.

Quia nec ista probatur legitima vt necessarium erat ex testibus, minusque ex scripturis productis. Siquidem depositiones testium vigintiquatuor qui asseruntur examinati coram Parisio quondam Vicario Episcopi Marsiceñ de anno 1572. non exhibentur in forma probanti extractæ ab originali processu, sub prætextu quod fuerit amissus, siue occultatus, qui tamen prætextus iam fuit per Rotam reiectus, ac reprobatus in decisionibus emanatis coram eodem D. meo Bichio sub diebus 28. Iannarij, & 3. Iunij 1644. & 23. Ianua-
14 rij 1645. Illæ † verò quæ fuerunt exhibitæ ex asserta quadam copia dicti processus transcriptæ in Summario præcedentium positionum Archipresbyteri sub num. 13. & præsentis sub num. 5. deficiunt, vel in probatione famæ publicæ vigentis tam ante, quàm post litem motam per verba fuit, & est; Vel in eo quod ipsi testes nihil vnquam contrarium viderint, vel audiuerint, *iuxta gloss. communiter receptam in cap. 1. in verb. memoria, de præscript. in 6.* Cuius requisita necessariò concurrere debent ad perfectam immemorabilis probationem Rota *dec. 557. sub n. 2. vers. quantum ad immemorabi-*
15 *lem &c.* † vbi quod si vnum deficiat non concludit probatio, *p. 4. diuers.* Card. Seraph. *dec. 1102. sub n. 2. vers. aut ex testibus, cum seqq. & decis. 1179.* Mantic. *dec. 289. n. 2. vers. neque enim, cum seq.* san. mem. Gregor. *decis. 252. n. 3. vers. vnde cum hic agatur* (vbi Adden. *sub n. 15. vers. in contrarium tamen &c.* alias referunt concordantes) *& decis. 439. n. 9. vers. nam quoad immemorabilem,* Caualer. *dec. 140. sub princ. vers. nam quoad dicta, & num. seqq. & decis. 174. n. 1. nam testes, cum seqq.* Pen. *decis. 508. per tot.* Buratt. *dec. 163.*
16 *num. 8. vers. non potest dici,* & sæpè in alijs. † Cæteri autem examinati coram dicto Patriarcha Hierosolymitano fuerunt ex defectu ætatis, & alijs rationibus plenè deductis *in decis. 248. p. 2. recent.* (quæ adhuc visæ fuerunt Dominis inconcussæ) iure meritò reiecti, *& coram R. P. D. meo Bichio sub dicta die 18. Februarij 1647. in §. verum omissis testibus &c.*

Porrò concidunt omnes stantibus contrarijs actibus iurisdictionalibus per Episcopos Marsicenses, ac eorum Vicarios pro tempore palam gestis in dicta Terra etiam per edicta publica, & in personas eorumdem Archipresbyterorum, ac aliarum personarum tam Ecclesiasticarum quàm sæcularium, qui benè iustificantur ab anno 1537. (quin etiam de anno 1478. vsque ad annum 1576. & successiuè. Quibus
17 † omnino excluditur immemorabilis ad sui essentiam requirens nihil fuisse in contrarium actum, nec auditum ante institutum iudicium, *cap. illud ibique gloss. in verb. inconcussè, de præscript.* Innoc. *in cap. auditis, sub n. 4. in fin. vers. tamen Episcopus probauit interruptionem, &c. num. 5. eod. tit.* Rot. penes Put. *decis. 426. num. 3. vers. primum quia, lib. 2. in correct.* Card. Seraph. *dec. 454. n. 4. vers. quia immemorabilis,* san. me. Greg. *dec. 51. n. 3. vers. & per plures etiam contrario actus, cum seq. vsque in fin.* Pen. *dec. 261. n. 2. vers. quinimo & seq. & dec. 282. sub n. 1. vers. hinc cessabat,* Andr. *d. dec. 56. n. 4. vers. quæ probatio, & in rec. dec. 254. sub n. 3. vers. ita vt remaneat solus &c. & decis. 324. n. 13. vers. accedit, ac decis. 491. n. 11. vers. imò potius probatur contrarium, p. 1. & decis. 373. n. 6. vers. & ex quibus, p. 5.* ac fuit dictum in hac causa coram bo. me. Manzanedo *d. dec. 248. n. 7. vers. & vltimo,*
p. 2. recent. † Et præseruatur Ius Episcopi *ad text. in l. vna* 18
est via, ff. de seruit. Rustic. *præd. l. stillicidij, §. fin. & l. si in partem, ff. quemadm. seruit. amitt.* Rom. *cons. 291. sub n. 9. ad fin. vers. hoc probo,* Rot. penes Buratt. *d. dec. 912. n. 8. vers. & nihilominus, & in Adrien. Iurisdictionis 22. Iunij 1622. coram bo. me. Pirouano apud Modern. Perusin. de manuten. dec. 310. n. 9. vers. quia inconcussa &c. in pluribus alijs.*

Non enim † probatur prætensa huiusmodi immemorabi- 19
lis ex scripturis pro Archipresbytero exhibitis plures actus iurisdictionales ab ipso, ac eius Antecessoribus gestos denotantibus; non solum quia vel præseferunt atque includunt tempus, ac initium cuiuslibet actus, quod repugnat illius essentiæ, vel contrariam obseruantiam pernecesse (vt requiritur) non excludunt *gloss. in cap. 1. in verb. memoria in d. addit. vers. pondera verbum (testes)* ibiq. Io. Andr. *in fin. vers. in gloss. vltima, de præsc. in 6.* Oldr. *cons. 254. quia tota pars, sub n. 15. vers. tertio opponitur,* Crauett. *cons. 111. à n. 21. vers. non obstat dictum* Alea. *cum seqq.* Decian. *consil. 51. sub n. 35. vers. aliquando intendit quis probare, cum seq. lib. 2.* cum alijs relatis *in Nonantulana bonorum 18. & 22. Martij 1591. coram bo. me. Card. Mantica in §. neque obstat quod aduersus hanc facultatem, cum seqq. vsque in fin.* san. me. Greg. *d. dec. 51. n. 4. vers. tum quia ea non probatur per scripturas, & in recent. dec. 405. n. 9. vers. nec ad istum effectum p. 4. & dec. 126. n. 20. vers. non obstat centenaria, cum seq. p. 5.* Verum quia colli-
duntur contrarijs actibus, publicisque scripturis † pro Epis- 20
copi parte productis, qui sunt vtique præferendi cùm iuris dispositione nitantur, ac roborentur, Innoc. *in d. cap. auditis, sub n. 4. vers. sed contrarium videtur, de præscript.* Rot. penes Comitul. *dec. 26. sub n. 3. vers. & præferri debet, cum seqq. per tot.* Card. Seraph. *dec. 1437. in princ. vers. nam in tali casu,* Card. Caualer. *decis. 193. sub num. 21. vers. insuper, & sub num. 5. vers. præterea, cum seq. vsque in fin.* san. me. Greg. *d. dec. 51. n. 2. vers. qui cum habeant pro se, & in recent. dec. 324. n. 13. in fin. vers. nec non per testes examinatos, p. 1. ac dec. 382. sub num. 5. vers. tunc enim, cum seq. p. 2. & dec. 560. sub num. 1. vers. & in omnem euentum p. 3. ac d. dec. 41. sub num. 6. vers. quæ non sufficit, & num. 17. vers. ac demum, p. 5. & decis. 247. num. 19. vers. quæ depositiones testium, p. 7. cum alijs relat. coram R. P. D. meo Bichio sub dicta die 18. Februarij 1647. §. insuper exhibitus fuit processus, magisque sit firmandum iuribus ac testibus &c.*

Eoque magis, † quia ex eisdem etiam publicis actis per 21
Episcopum exhibitis constat aliquos ex dictis Archipresbyteris fuisse eodem tempore Episcoporum Vicarios, eoque titulo plures actus iurisdictionales in dicta Terra gessisse, ac proinde non potuerunt iurisdictionem ipsam sibi, ac eorum successoribus præscribere, quam pro Episcopo exercebant, seu ex necessitate officij ab eis acceptati exercere debeant, obstante mala fide, *iuxt. text. in cap. si diligenti, vbi gloss. in verb. nomine possidetur,* & Abb. *num. 6. vers. nota quod detinens nomine alieno, de præscript.* Rota penes Buratt. *dicta decis. 912. n. 6. vers. præterea,* & fuit consideratum coram Patriarcha *dicta dec. 248. sub n. 6. vers. vltra quod ijdem testes, p. 2. rec. & latius coram D. meo Bichio sub dicta die 11. Decembris 1647. in §. eo magis quia dicti actus &c.* & comprobat Moder. *de re benef. lib. 1. q. 24. sub num. 218. vers. neque enim tunc videretur sic deputatus &c.*

Neque releuant in præsentia relatio Episcopi Salernitani facta Sacr. Congregationi Episcoporum, ac litteræ, seu attestatio Cardinalis Sanseuerini bonæ memoriæ. Et Votum Orani.

Quoniam Episcopus Salernitanus nihil determinat super immemorabili, sed relatis iuribus exhibitis pro Archipresbytero in fine concludit his verbis, *Et ideo Archipresbyter eam legitime probauerit sinendus est exercere huiusmodi iurisdictionem &c.* Cardinalis verò Sanseuerinus asserit immemora-

morabilem fuisse probatam pro parte Archipresbyteri per testes prædictos examinatos in d. processu coram Parisio fabricato sufficienter iudicio suo, ibi, *Et à mio giuditio sufficientemente &c.* Idemque sensit Oranus bon. mem. in dicto eius Voto in vers. *Quo verò ad illud &c. puto affirmatiuè resoluendum &c.* Quod tamen non approbauit S. Congregatio, sed per modum prouisionis decreuit, *Che per adesso, & per modo di prouisione, e senza pregiuditio dell'vna, e dell'altra parte &c. e che la giurisditione sia essercitata insieme con V.S. cumulatiuè, & non exclusiuè &c.* vt legitur in litteris dat. sub die 9. Februarij 1588. relatis in Summario Archipresbyteri
22 sub num. 1. † Quare cùm causa ad Rotam postea delata, & prædictis omnibus etiam pro vtraque parte subinde deductis maturè consideratis compertum fuerit prætensam per Archipresbyterum immemorabilem non fuisse verè, legitimèque probatam, non amplius allegari, neque attendi debeat opinioni aliorum, sed quod fuit per Rotam causa cognita definitum, ac iudicatum, *l. sed licet, ff. de offic. præsid. l. nemo, C. de sent. et interlocut. omn. iudic.* Rota penes Buratt. *decis. 166. num. 8. versic. nec etiam obstat, et in Monopolitana Administrationis 15. Maii 1635. coram bon. mem. Merlino in §. nec obstat, ac in Oppidan. Processionis 15. Iunii 1648. coram R.P. D. meo Verospio, in §. fin. vers. decreta vero, et in Beneuentana Quarta 24. Ianuary 1650. coram Reuerendiss. D. meo Decano in §. fin.* & fuit pariter responsum *coram D. meo Bichio sub dicta die 18. Februarii 1647. in dicto §. verum omissis testibus etc. versic. nec vis fieri potest etc. et sub d. die 11. Decembris 1647. in §. ad votum Orani, et relationem Salernitani Archiepiscopi etc.*

23 Prædicta † verò fortius procedunt dum petitur restitutio in integrum aduersus rem iudicatam Rotalem, nam ad illam obtinendam plena requiritur, & concludens allegatæ iniustitiæ, atque læsionis probatio, iuxta theor. Innoc. *in cap. cum ex literis, sub num. 7. vers. ego non credo, de in integr. restit.* quam latè comprobat Rota penea Buratt. *decis. 323. num. 4. versic. tamen necessaria sunt probationes, cum seq. et decis. 404. per totam, ac in alijs allegatis in præcedentibus decisionibus etc.*

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. CELSO,

Postea S.R.E. Cardinali.

Romana Pecuniaria.

Veneris 27. Maii 1651.

ARGVMENTVM.

Mandatum procuræ præsumptum ex quibus probetur. Mandatum, quando ex eisdem possit, vel non possit iustificari.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas ex defectu iuramenti Calumnia non attenditur à Rota, si adsit iustitia mandati.*
2 *Mandatum præsumptum ex quibus probetur, & num. 3.*
4 *Mandatum procura factum à Tutrice sufficit.*
5 *Societas plenè acquiritur illi in cuius fauorem fuit contracta.*
6 *Executiones non admittuntur contra obligationem iuratam in forma Cameræ de restituendo ad omne mandatum Domini.*
7 *Mandatum debet iustificari ex eidem, non autem nouis.*
Fallit, vt num. 8. & 10.
9 *Noua probationes semper admittuntur ad substinendam priorem probationem.*
10 *Acceptatio donationis resultat si quis virtute illius agat.*
11 *Præscriptio non nocet Pupillis.*
12 *Ius accrescendi habet locum etiam in contractibus, quando plures sunt collectiuè vocati.*
Fortius si offeratur cautio restituendi, num. 13.
14 *Clausula*, si quidem eaequendum, *non impedit relaxatione noui mandati, si primum sit inualidum.*

DECISIO CLIV.

AD euitandam executionem mandati A. C. relaxati, quod Rota censuit esse exequendum opposuit iterùm Catalonus tam defectum iuramenti calumniæ, quàm defectum mandati procuræ, & ea parte ipsius, & ex parte Actorum, quodque isti comparuerint in iudicio non vti donatarij Dominici de Acchillis, qui verè erat Dominus pecuniarum de quibus agitur, sed tanquam hæredes Camillæ Matris.

Verùm prima nullitas non fuit habita in consideratione non solùm, quia iuramentum fuit præstitum à Ioanne Victorio habente ad id speciale mandatum, vt legitur in extractu fol. 14. *Summ. nu. 12.* sed etiam quia illa non solet per Rotam attendi, † quando constat de iustitia mandati per quam 1
cessat omnis calumnia ea notatis per Iason. *in l. admonendi in 2. lect. num. 81. & 84. ff. de iureiur.* Add. ad Vestr. *in prax. lib. 5. cap. 2. num. 13.* Rot. *recent. decis. 45. num. 6. part. 1. dec. 441. eod. num. par. 4. & in Romana officii Notariatus 26. Iunii 1641. coram bon. mem. Merlino, & in Maceraten. consuum* post Zacch. *de oblig. Camer. decis. 254. in fin.*

Irreleuans etiam visa fuit altera nullitas ex defectu mandati procuræ, siquidem ex parte Actorum institit pro expeditione mandati Ioannes Victorius, qui verè erat Procurator, vt apparet ex Instrumento publico in actis producto die 30. Maij 1645. in extract. fol. 308. *Summar. num...* Et licèt is semper non comparuit, sed Bonifatius de Bonifatijs; Attamen, vel acta per eumdem gesta censentur ratificata 2
mediante comparatione veri Procuratoris, vel tollitur talis defectus ex Iuribus per ipsum productis etiam cum notabili impensa ea quibus probari mandatum, præsumptum firmauit Rota coram Cassad. *decis. 1. nu. 1. de procur.* Seraph. *decis. 933. nu. 2. & Farsen. bonorum 26. Nouembris 1648. coram R.P.D. meo Cerro.*

Et eodem modo responsum fuit circa similem defectum mandati ex parte Io: Pauli Labentij comparentis pro D. Catalono. Nam vltra impensas, & actus quamplures iudiciales ab ipso hoc nomine factos defendendo causam acerrimè, & appellando, † ac etiam appellationem prosequendo, 3
Rot. *decis. 440. num. 6. part. 2. recent. & in Auenionen. hæreditatis 17. Martii 1649. coram R. P. D. meo Royas.* Constat etiam per Instrumentum publicum de sufficienti mandato procuræ in eius personam facto à Cintbia Matre, vti Tutrice, & Curatrice eiusdem Cataloni, † quod esse sufficiens, firmauit Rota coram Put. *decis. 310. lib. 1. & in recent. decis. 330. nu. 5. par. 1.* Itaut rectè fuerit citatus, & iudicium cum eo factum, Vincent. de Franch. *decis. 177. n. 6.* Rota coram Buratt. *dec. 440. num. 2.*

Quo verò ad aliud obiectum deductum ea eo, quod fratres de Achillis egerint vti hæredes Camillæ cùm tamen societas spectaret ad Dominicum ex cuius pecunijs contracta fuit replicabatur pro parte eorumdem illam fuisse initam ad fauorem Camillæ prædictæ, cui propterea plenè acquisita fuit, *ad not. per DD. in l. multum interest, C. si quis alt. vel sibi,* & probat Bald. *cons. 67. sub num. 1. vers. primo casu lib. 5. Rot. post secundum volum. cons.* Farinacc. *dec. 317. nu. 2.* & penes Cenc. *de censib. dec. 165. num. 1. & decis. 164. eodem n. cum alijs in Romana de Marescottis 18. Iunii 1646. coram R.P.D. meo Verospio.*

Et cessare difficultatem, dum prædicti de Acchillis sunt quoque donatarij Dominici, itaut quo se vertat Catalonus semper pecunias restituere teneatur non obstantibus quibuscumque exceptionibus, † tum attenta clara obligatione 6
ipsius iurata, & in forma Cameræ, tum etiam clausula, & ad omni mandatum Domini, Rot. *decis. 232. num. 6. part. 4. diuersor.*

Nec obstare, quod talis donatio non fuerit producta A. C. & proindè dum causa reperitur in Rota commissa cum clausula, *si quid exequendum,* mandatum debeat ea ijsdem iustificari, † non autem ex nouis, Rota *decis. 287. num. 6.* 7
part. 2. recentior. Nam cùm huiusmodi exceptio hodie tantum proponatur in Rota licere debet Actoribus nouas probationes, & † donationis titulum iustificare ad elidendam 8
Rei replicationem, vt firmauit *Rota in Romana pretii Fundaci* post Pacis. de Salu. *decis. 186. num. 10. & 11.* & coram Caualer. *dec. 173. n. 2.* cum alijs per Add. ad san. me. Gregor. *decis. 272. in fin. vers. sicuti etiam,* & per Add. ad Buratt. *decis. 231. num. 9.* Præsertim cùm tendant ad sustinendam probationem iam factam, † ac illius corroborationem quo 9
casu semper nouæ admittuntur probationes, Marescott. *variar. resolut. lib. 2. cap. 121. num. 20.* Rota coram san. mem. Greg. *dec. 232. n. 6.* ibique Add. *nu. 9. & in Romana fructuum dotis 10. Iunii 1648. coram R.P.D. meo Peutingerio.*

Verùm Domini ad tollendas difficultates, quia huiusmodi

modi exceptio impedit tantummodo mandati iam obtenti
10 executionem, non autem relaxationem † de nouo faciendam censuerunt propterea iterùm esse relaxandum, donatio enim producta in Rota nullam patitur difficultatem, & acceptatio quatenus non præcessisset satis resultat ex eo, quod donatarij agunt vigore illius, Soccin. iun. *cons. 67. n. 15. vers. Tertio idem lib. 3. Rot. in Camerinen. Pensionis 28. Ianuarij* 1591. *coram Orano*, & post Cenc. *de censib. decis. 511. nu. 7. vers. Acceptatio autem*.

Præscriptio verò opposita tollitur ex rationibus in præterita decisione deductis, quæ non cessant propter prætensam bonam fidem allegatam à Catalono, quia præscriptio non euitatur ex capite malæ fidei, sed benè ex priuilegio compe-
11 tente Pupillis, † quibus, vel præscriptio non nocet, vel datur restitutio in integrum ex capite minoritatis, & probabilis ignorantiæ, *per text. in l. fin. C. quib. ex caus. restit. in integr. non est necess.* Rot. coram Buratt. *decis. 774. num. 3.* ibique Add. *lit. A. & in Romana fructuum Census* 11. *Decembris* 1645. *in fin. coram R. P. D. meo Cerro*.

Nec obstat, quod mandatum relaxatum fuerit pro tota summa ad instantiam quatuor ex filijs Camillæ, cùm tamen essent tres, qui propterea non poterant agere, nisi pro rata ad ipsos tangente, non autem partem aliorum petere; Nam vltrà responsiones datas, cum non constet eos, qui non agunt donationem acceptasse intrat ad Agentium fauorem
12 ius accrescendi, † quod etiam in contractibus locum habere inter plures collectiuè vocatos, firmat Bald. *cons. 281. nu. 1. vers. quarta ratio lib. 3.* Dec. *cons. 436. ante numerum primum, vers. hoc tamen fallit*, Soccin. Iun. *consil. 70. num. 1. vers. tamen quando lib. 1.* Bellon. *de iure accresc. cap. 6. quæst. 32. n. 35. & seq.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 34. num. 5.*

Quod eo faciliùs procedit in præsenti casu ex quo instantes offerunt cautionem de restituendis eisdem pecunijs
13 † alijs donatarijs quandocumque venientibus iuxtà praticam adduct. per Surd. *cons. 359. num. 15. & 16.* quam secuta fuit Rota coram Duran. *decis. 448. n. 10. & in Perusina Reintegrationis* 10. *Iunij* 1648. *coram Reu. P. D. meo Royas*.

Demum non obstat, quod Causa commissa fuerit cum clausula, *si quid exequendum*, & ideò si mandatum sit validum, & iustum possit quidem exequi non autem aliud de nouo relaxari; Nam ipsa relaxatio mandati est species executionis, & clausula prædicta impedit effectum suspensiuum
14 appellationis, † quando constat de bono iure, ac præseruat viam executiuam pro noua relaxatione, vt firmatum fuit coram Millin. *decis. 362. num. 3.* & melius *in Eugubina pensionis 25. May* 1618. *coram bon. mem. Manzanedo*.

Ex quibus, & alijs in prima decisione deductis resolutum fuit mandatum esse relaxari ad effectum tamen inuestiendi iuxtà formam præfatæ donationis Partibus hinc indè informantibus, &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali,

Cæsenaten. Canonicatus,

Mercurij 1. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectoris adhoc, vt cadant sub regula 5. Cancellariæ huiusmodi beneficia reseruante sat est, quod probetur deputatio Collectoris cum Iurisdictione, & si illa vsus non fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ iustificatæ sunt exequendæ.*
2 *Beneficia Collectoris decimarum reseruantur per regulam 5. Cancellariæ, & num. 5.*
3 *Deputatio Collectoris probatur per litteras patentes Cardinalis Camerarij.*
4 *Beneficia Exactoris decimarum, qui nullam habeat Iurisdictionem non cadunt sub regula reseruatoria.*
5 *Iurisdictio per quæ verba dicatur Collectori tradita, & num. 6. & num. 7.*
8 *Collector Apostolicus quis propriè dicatur, & nu. 7.*
Exactio decimarum debet fieri nomine Cameræ, & illi sunt pecuniæ soluendæ, num. 8.
9 *Beneficia cadunt sub regula reseruatoria ex sola deputatione cum iurisdictione.*
10 *Collector debet esse vnicus in Ciuitate ad effectum reseruationis beneficiorum.*
11 *Pluralitas non præsumitur si ab allegante non probatur.*
12 *Deputatio Collectoris ad diuersum negotium non impedit reseruationem beneficiorum.*
13 *Beneficio Collectoris adhoc, vt cadant sub reseruatione sufficit, vt Collector aliquo tempore vnicus fuerit.*
14 *Sufficientia ad victum probatur ex constitutione Patrimonij, & sufficit arbitrio Iudicis.*
Amplia, num. 15.
16 *Valor per non excessum leuioribus admittitur.*
17 *Clericatus probatur ex litteris testimonialibus Episcopi.*
18 *Clericatus leuioribus, & summarijs probationibus iustificatur.*

DECISIO CLV.

Ex nouis probationibus pro parte P. Francisci exhibitis Domini recesserunt à resolutione facta sub die 10. Iunij 1650. coram me. Quia † litteræ Apostolicæ prouisionis ad 1
eius fauorem emanatæ videntur modo iustificatæ, ac proindè sunt exequendæ, *cap. si quando de rescr. cap. si capitulo*, ibique *gloss. in verb. exequatur de concess. preben. in 6.* Rot. penes san. mem. Gregor. *decis. 221. num. 2. vers. de iure autem, &c.* Duran. *decis. 59. sub n. 1. vers. quia littera Apostolica, & dec. 377. sub n. 1. vers. ratio resolutionis fuit, &c. ac in rec. dec. 192. sub nu. 1. vers. quia littera, &c. par. 1. & dec. 605. sub n. 2. vers. cum tamen, &c. par. 2. & dec. 348. sub n. 1. vers. cum enim littera, &c. part. 5. ac decis. 133. sub n. 1. vers. cum indubitati iuris sit, &c. part. 6. & dec. 258. sub num. 1. vers. & consequenter, &c. part. 7.*

Siquidem reseruatio Canonicatus probatur ex Reg. 5. Cancellar. † Quia Petrus Guidus per cuius obitum vaca- 2
uit, dum illum obtinebat fuit deputatus à Cardinali Camerario Collector Generalis Apostolicus in Ciuitate, & Diœcesi Cæsenaten. pro exigendis decimis Papalibus extraordinarijs, vt apparet ex litteris patentibus dat. sub die 19. Iunij 1632. quibus †, plenè iustificatur illius deputatio, 3
iuxtà *tex. in l. vnic. C. de mandat. Princip. & in cap. cum in iure peritus de offic. deleg.* Barthol. Bellencin. *de charitatiu. subsid. quæst. 110. per tot.* Rot. *decis. 715. sub num. 4. vers. difficultas igitur consistit, &c. part. 1. & decis. 255. sub n. 1. vers. altera conditio, &c. & dec. 385. num. 2. vers. quod verò Hieronymus, &c. par. 5. & decis. 225. n. 9. ver. huic enim fundamento, &c. part. 7. recent. & in Monopolitana Canonicatus coram R. P. D. meo Royas 1. Iulij 1647. in §. Alterum, & secundum, & 13. Ianuarij 1648. in §. Nam concluditur probatum fuit.*

Nec obstat, quod fuerit illi collatum simplex exactionis ministerium absque vllo iurisdictionis exercitio, † vt fuit 4
dictum in præcedenti decisione in §. *Licet enim.*

Quia ex eisdem literis patentibus tunc concisè, in præsentia verò per extensum parte citata productis constat ipsi attributam fuisse pro executione iniuncti muneris plenam iurisdictionem spiritualem, ac temporalem, & exercitium illius contrà morosos, & contumaces, vt in eis legitur in §. 5
Dantes facultatem, &c. ibi: *Dantes tibi in præmissis plenam facultatem, & auctoritatem, &c. illasque à quibus opus fuerit, iuxta prædictarum litterarum Apostolicarum, compositionisque, & taxæ formam, ac tenorem petendi, exigendi, morosos, & soluere recusantes, vel differentes pœnas, & censuras prædictas incurrisse declarandi, &c. proprietates, res, fructus, & alia ipsorum bona etiam manu regia prout in rebus fiscalibus fieri solet apprehendendi, & vsque ad condignam satisfactionem retinendi, &c. Contradictores, perturbatores, molestatores, & rebelles quoscumque, &c. prædictis, alijsque censuris, & pœnis etiam pecuniarijs, cæterisque iuris, & facti remedijs opportunis cogendi, & compellendi, illosque etiam iteratis vicibus aggrauandi &c. dignitatibus, & beneficijs, ac officijs priuandi, & Interdictumque Ecclesiasticum apponendi, &c. Auxiliumque brachij sæcularis quandocumque opus fuerit inuocandi, &c. Et generaliter omnia, & singula alia in præmissis, &c. quomodolibet necessaria, & opportuna, &c. (facultate tamen absoluendi dumtaxat excepta, &c. quam nobis expressè reseruamus) faciendi, dicendi, & exequendi, quæ nos ipsi faceremus, & facere possemus, si præsentes essemus, &c.* † Quibus 6
sanè verbis plena trãsfertur iurisdictio, vt in his terminis probat Bellenc. *in d. tract. de charitatiu. subsid. quæst. 64.* Mandol. *ad reg. 4. quæst. 9. sub num. 3. ad fin. vers. & constat, &c.* &

Rot.

Rot. *decis.261. num.12. vers. quia deputatio part.5. recent.* &
admisit in illa *Bonon. Beneficiorum coram R.P. D. meo Bichio*
sub die 25. Maij 1645. in §. similiter ad probandum, &c. et
sub die 24. Maij 1647. in §. adhuc exinde non resultat, etc.
In quibus aliter fuit resolutum, quia Papazonus non fuerat
deputatus Subcollector eum huiusmodi iurisdictione, vt pa-
tet ex illarum lectura.

Minùs obstat, quod ille fuerit à Capitulo electus, & no-
minatus, eidemque rationes reddiderit. Quia nominatio
quidem Capituli præcessit ex speciali facultate, & conces-
sione eiusdem Cardin. Camerarij ratione approbationis per-
7 sonæ, quæ illius periculo deputanda erat. † Deputatio ve-
rò, ac iurisdictionis collatio ab ipso Cardinali Camerario
principaliter emanauit, non autem per modum confirma-
tionis, vt in eius legitur, ibi: *Te qui à Capitulo, et Clero d.*
Ciuitatis Casenaten. Nobis etiam ex nostra concessione ele-
ctus, et nominatus fuisti in præfata Ciuitate Casenaten. illius-
que Diœcesi dumtaxat prælibati Sanctiss. D. N. Papæ, et no-
strum, ac dictæ Cameræ Apostolicæ præfatarum sex Deci-
marum Collectorem Generalem cum honoribus, etc. faculta-
tibus, etc. ad nostrum, et Cameræ Apostolicæ beneplacitum
harum serie facimus, constituimus, et deputamus, etc. Ideò-
que verè, ac propriè fuit Collector Apostolicus, & talis cen-
8 seri debet, (esto † quod Capitulo tanquam pro ipso obliga-
to rationem reddiderit) cùm & exactio nomine Cameræ fie-
ri, ac illi pecuniæ soluendæ essent, vt respondit Rot. *in decis.*
255. num.7. vers. non obstat, quod stante compositione, etc.
cum seqq. et decis.335. num.13. versic. et ratio est, etc. cum seqq.
part.5. recent.

Deindè non obstat, quod iurisdictionem huiusmodi non
exercuerit quinimò potò Episcopalis auctoritate vsus fuit.
Tum quia nec id probatur factum fuisse pro exactione dd.
Decimarum Papalium, cùm ille plures alias etiam pro Ca-
pitulo exactiones facere consueuerit, vt apparet ex publico
Instrumento celebrato die 28. Aprilis 1636. *in Summ. P.*
Francisci relato sub num.2. Nec per modum subiectiuum,
quin potius cooperatiuum vtendo executorum illius Curiæ
ministerio pro exercitio iurisdictionis sibi commissæ; Tum
quia sola sufficit deputatio cum Iurisdictione ad constituen-
dum Collectorem, vel Subcollectorem, vt exindè Benefi-
cia ab eo possessa, vel impostetum durante officio obtinen-
9 da comprehendantur sub reseruatione d. Regul. 5. † iuxta
veriorem, ac receptiorem sententiam, quam probat Man-
dos. *ad d. reg.4. quæst.4. num.4. vers. contraria opinio, etc.*
cum seqq. vsque ad fin. & sequitur Rot. *decis.15. de prabend.*
in antiq. & penes Verall. *decis.140. et decis.141. part.1. ac in*
recent. dec.252. num.4. vers. non obstat, quod non probetur, etc.
part.2. decis.335. num.18. vers. ad soluendum, etc. cum seqq.
ac dec.385. num.3. vers. et licet non requiratur part.5. recent.
et d. decis.225. num.10. vers. nec est in hac facti specie dispu-
tandum, etc. part.7. et in d. Monopolitana Canonicatus coram
R.P.D. meo Royas, in d. §. Alterum, et secundum, vers. et licet
non requiratur, et 13. Ianuarij 1648. in §. quamuis autem.

Præterea non obstat, quod non fuerit vnicus in dicta Ci-
10 uitate, † ac Diœcesi Collector, vel Subcollector.

Quia vnicitas ex iuris præsumptione satis iustificatur,
11 † nisi pluralitas ab allegante probetur, iuxtà *gloss. in l. omnium*
in verb. comprobetur, C. de testament. Mandos. *d. reg.4. quæst.*
1. num.3. vers. in contrarium, etc. cum seq. vsque ad fin. Garz.
de benef. par.5. cap.1. sub num.356. vers. tertio notandum est,
etc. Rota *d. decis.715. sub n.5. vers. et licet part.1. et d. decis.*
385. nu.5. vers. quod pariter, etc. et seq. part.5. et d. decis. 225.
sub n.14. vers. tertio facit responsum, etc. part.6. recent. et in
dicta Monopolitana Canonicatus coram R. P. D. meo Royas
1. Iuly 1647. in §. nihil obstat si dicatur, etc. et 13. Ianuarii
1648. in §. remanet pariter probatum, etc. et in eadem coram
Reuerendiss. D. meo Decano 23. Ianuarij huius anni in §. quia
ad probandam vnicitatem, etc.

Non enim releuat asserta deputatio Christophori Verdo-
ni. Quia ad diuersam negotij speciem exactionis nempè or-
12 dinariæ nuncupatæ, *Delli dos per cento etc.* † & diuerso tem-
pore scilicet anno 1634. facta dignoscitur ex illius attestatio-
ne, *in Summar. P. Francisc. relata sub num.5.* ideòque
non excludit vnicitatem Guidi, quoad dd. Decimas Papa-
les, nec pro toto tempore eius officij cæpti anno 1632. vt ne-
13 cessarium esset, † cùm sufficiat, quod aliquo tempore
in officio ipsi commisso vnicus fuerit, vt beneficia
per ipsum tunc possessa sub dicta Regula comprehendan-
tur, Mandos. *ad reg.4. quæst.10. sub num.1. vers. aut de tem-*
pore constitutionis Subcollectorum constat, etc. et seq. Rota

decis.11. de prabend. in antiq. & in alijs relatis per Garz. *de*
benefic. d. cap.1. num.365. vers. quinto notandum est, etc. cum
seqq. ac in recent. decis.261. sub num.10. vers. nam placuit Do-
minis responsio, etc. cum seq. part.5. et d. decis.225. n.13. vers.
secundo fuit resolutum, etc. cum seq. part.7. et in d. Monopoli-
tana Canonicatus coram R.P.D. meo Royas 1. Iulij 1646. in §.
nec d. pluralitas ad fin. cum §. seq. et 13. Ianuarij 1648. in §.
potest enim esse cum seq. et sub die 23. Ianuarii proximè lapsi
coram Reuerendissimo D. meo Decano in §. quia vltra quod de-
putatio, vers. cum ad effectum, vt iste Canonicatus, etc. et. seq.

Aliud pariter, quod non fuerat in præcedenti positione
probatum. Scilicet Christophorum Bartholinum, qui resi-
gnauit d. Canonicatum P. Francisco aliundè commodè vi-
uere posse, vt fuit in eisdem litteris Apostolicis narratum.
Visum fuit hodie Dominis satis iustificari ex constitutione
Patrimonij, ad cuius titulum fuit ordinatus in bonis eius
proprijs hæreditarijs iuxtà modum congruum, ac in illa
Diœcesi vsu receptum, vt attestatur Reuerendissimus Epi-
scopus Sarsinaten eius Ordinarius. † Hoc enim sufficit ad 14
hunc etiam effectum arbitrio Iudicis, iuxtà trad. per Me-
noch. *de arbitr. Iudic. lib.1. cas.216. sub num.12. vers. rectè*
ergo consueuerunt alii etc. cum seqq. & in specie sensit Zeual.
PP. *quæst. cap.561. num.29. vers. verius tamen existimo, etc.*
Garz. *de benef. part.2. cap.5. sub num.204. vers. sed in pra-*
senti offert se difficultas cum seq. † Præsertim quando ab 15
ipso Resignante non opponitur, nec reuocatur in dubium, vt
in his terminis fuit responsum in *Tridentina Parochialis 5.*
Decembris 1646. coram Reu. P. D. meo Cerro, in §. quia ani-
maduerterunt Domini.

Alterum quoque de valore in dd. litteris expresso per non
excessum in summa ducat. vigintiquatuor anni de Camera.
Censuerunt modo probari ex concordi attestatione quinque
Presbyterorum eiusdem Cathedralis Ecclesiæ iureiurando
recognita, iunctis etiam partitis librorum præfati Subcol-
lectoris, *delli dei per cento, etc.* nunc exhibitis. † Cùm ad 16
hoc sufficiant leuiores probationes, Rota *decis.610. num.1.*
vers. valor autem, etc. part. 4. diuers. & penes Card. Caua-
ler. *dec.596. in princip. vers. cum enim, etc. et num.1. vers. ta-*
lis autem probatio, etc. ac in aliis.

Postremò, quod d. P. Franciscus sit Clericus, & ex Ci-
uitate, vel Diœcesi Cæsenaten oriundus probatur ex litte-
ris testimonialibus Reuerendissimi Episcopi Cæsenaten; † in 18
quibus tanquam talis prima Tonsura initiatus fuisse legitur,
vt respondit Rota penes Buratt. *decis.640. sub nu.2. vers. se-*
cundò quoad Clericatum, et Diœcesim, etc. ac in recent. de-
cis.349. sub num.3. vers. et quod ipse sit Ciuis Tarantinus, etc.
part.3. Nam † huiusmodi qualitates leuioribus, ac sum- 18
marijs probationibus iustificantur, Rota penes Aegid. *de-*
cis.114. & Burat. *decis.931. sub num. 3. vers. in probandis au-*
tem huiusmodi qualitatibus, etc. Coccin. *decis.145. sub*
num.2. vers. quod verò Octauius cum seq. ac in recent.
decis.76. sub num.1. ad fin. vers. prout etiam, etc. part.4.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

Decisio ista emanata sub die 10. Iunii 1650. in hac eadem causa emanata coram bon. mem. Card. Corrado, erit infrà in Miscellan.

R.P.D. CORRADO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Aretina Vnionis.

Veneris 3. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

De vi effectibus decreti irritantis nonnulla tractantur. Compulsoria concedenda non est quando ex ea, valida & releuans probatio referri non potest, & quando dicatur calumniosè petita. Restitutio in pristinum reponit rem in eo statu, loco, & gradu, in quo antea res ista reperiebatur, ita vt omnia iura, quæ præterea competebat, post d. restitutionem pariter competere dicantur.

SVMMARIVM.

1 *Obseruantia in contrarium abrogata remanet ex decreto irritanti, ac clausula,* sublata, *in litteris Apostolicis positis.*

2 *Decretum irritans adimit facultatem introducendi obseruantiam in contrarium.*

3 *Amplia etiam interpretandi in contrarium.*

4 *Compulsoria concedenda non est, quando ex ea valida, & releuans probatio referri non possit.*

5 *Restitutio in pristinum reponit rem in eo statu, loco, & gradu, in quo antea res illa reperiebatur.*

6 *Amplia, vt omnia iura quæ per antea competebant, postmodum quoque pertineant.*

7 *in Vnionis materia maximè attendenda est voluntas Pontificis illam approbantis, & confirmantis,*

8 *Obseruantia interpretatiua, quando redderetur penitus absurda, ac inuerisimilis,*

9 *Remissoria petita ad probandam interpretationem à Rota reprobatam, non est concedenda, sed in discussione negotij principalis plenius examinabitur.*

10 *Compulsoria specialis, quando dicatur calumniosè petita,*

DECISIO CLVI.

PEndente in hoc sacro Tribunali secundæ appellationis instantia pro parte Canonicorum Cathedralis Ecclesiæ interpositæ à duabus præcedentibus sententijs contra eos ad fauorem Canonicorum Ecclesiæ S. Mariæ Plebis nuncupatæ Ciuitatis Aretinæ prolatis super obseruantia antiquæ Vnionis anno 1250. à bon. me. Gulielmo Episcopo eiusdem Cathedralis electo factæ, & nunc per sanct. mem. Innocentium IV. ac deinde Clementem VIII. anno 1596. præuia sententia bon. mem. Cardinalium de Florentia, & Saluiati confirmatæ. Fuerunt pro eisdem Canonicis Cathedralis petitæ literæ compulsoriales specialiter ad extrahendum acta, & Instrumenta nonnulla ad causam (vt prætendebatur) conferentia. Quæ sanè petitio (contradicente parte.) Hodie proposita, atque exactè discussa à Dominis non fuit admissa.

Quoniam iura compulsanda visa fuerunt ad effectum, de quo agitur, irreleuantia, cum adducantur ad probandam antiquam illam Vnionem non fuisse successiuis temporibus vsu receptam, præsertim verò post dictam sententiam prolatam, ac subsecutam Apostolicam confirmationem in his specialiter actibus nunc controuersis. Quod equidem repugnat tum verbis expressis eiusdem sententiæ in princip. ibi,

Dicimus, sententiamus, decernimus, & declaramus Vnionem dicta Ecclesia S. Maria de Plebe, & eiusdem Capituli factam per dictum q. Gulielmum Episcopum Aretinum, & per Sedem Apostolicam confirmatam à partibus acceptatam, & effectum sortitam, & executioni demandatam per plures, ac diuersos actus, ac per longa temporum spatia fuisse obseruatam, in pristinamque obseruantiam reuocandam, & restituendam fuisse, ac esse prout (saluis declarationibus infrascriptis) restituimus, & reponimus. Non obstantibus quibuscumque pro parte d. Capituli, & Canonicorum Cathedralis Ecclesia prae-
1 *positis allegatis, & exceptis &c.* † tum etiam litteris præfati Summi Pontificis Clementis Octaui sa. me. eam confirmantibus motu proprio cum clausula sublata, & decreto irritanti, atque explicita quibuscumque consuetudinibus, cæterisque contrarijs derogatione, vt in eis legitur sub dat. die 3. Iulij 1596. Quibus contrarius (si qui tunc fortè vigebat) vsus, siue obseruantia, fuit penitus abrogatus, & abrogata, *cap. quod super his, in fin. de consang. & affinit. l. 2. vbi gloss. & DD. C. quæ sit long. consuet. l. nauigia, C. de furt.* Ruin. *consil. 13. n. 13. versic. neque potest allegari stylus, aut consuetudo in contrarium &c. lib. 2.* Rimin. iun. *cons. 72. n. 124. vers. quarto respondetur &c. cum seqq.* Surd. *cons. 426. sub n. 45. vers. tertio respondeo &c. & seqq.* Rota *in recent. decis. 72. nu. 8. vers. non obstat obseruantia &c. part. 1. & decis. 373. sub nu. 7. vers. ex qua non solum &c. part. 5. & decis. 618. sub nu. 23. vers. quæ gesta prætenduntur &c. cum seq. eadem part. 5. tom. 2. ac decis.*
2 *31. sub num. 2. versic. vnde perinde est, par. 7.* † Atque adempta potestas eam denuò per quoscumque actus contra illarum tenorem subinde gestos validè introducendi, Felin. *in cap. cum accessissent, sub num. 30. vers. quarto limita &c. de const.* Rimin. iun. *d. consil. 72. num. 130. versic. postremè &c.* Ganzal. *ad reg. 8. gloss. 67. à num. 12. versic. ex quibus iuribus apparet &c. cum seqq.* Rota *decis. 3. de prob. in antiq. & decis. 149. n. 2. versic. nam decretum irritans &c. cum seq. par. 2. diuer.* Card. Caual. *dec. 595. nu. 5. versic. vltra quod &c.* Buratt. *decis. 6. n. 3. vers. tum quia repugnat decretum irritans &c. & decis. 704. n. 10. versic. tertio quia &c. & in recent. dec. 574. n. 36. versic. si verò prætendatur &c. & dec. 580. sub n. 23. vers. demum non obstat allegata obseruantia &c. cum seq. par. 2. to. 2. & dec. 302. n. 13. vers. maximè cum littera sint munita &c. ac d. dec. 373. sub nu. 6. vers. non etiam &c. cum seq. par. 5.* † Im- 3
mò, & aliter interpretandi, vt probat Surd. *d. consil. 426. sub n. 47. vers. secundo &c.* & fuit responsum *in dec. 319. n. 7. vers. & non admittitur facultas &c. & sup. ac infr. par. 6. recent.*

Ac proinde † admittenda non est inutilis specialis Com- 4
pulsoriæ dilatio, quæ validam, & releuantem probationem referre non potest, *l. ad probationem la 2. C. de probat.* Vestr. *in prax. lib. 6. cap. 1. sub n. 12. vers. altera specialis &c.* Rota *dec. 129. sub n. 1. vers. instabatur pro compulsorialibus, & dec. 550. n. 3. vers. secundo quia &c. par. 3. lib. 3 diuers.* & apud Pen. *dec. 597. sub n. 1. vers. quia cum de stylo &c. & n. 2.* Duran. *decis. 376. nu. 3. vers. secunda est &c.* & in specie fuit resolutum *in Maioricen. Indultorum 11. Aprilis 1639. coram bon. mem. Merlino, in §. & multo minus &c.*

Nec obstat, quod Vnio præfata non fuerit in pristinam obseruantiam plenariè, atque absolutè, & substantialiter restituta, sed tantùm quoad honorificam Cathedralitatis denominationem, ac prærogatiua dictæ Ecclesiæ S. Mariæ, ac eius Canonicis communicatam, vt ex tenore eiusdem sententiæ multipliciter ponderato, interpretantur informantes pro Canonicis Cathedralis.

Nam huiusmodi interpretatio aduersari prorsus videtur rationi, & verbis, iustoque ac recto illius sensui; Rationi siquidem. Quia certum est, quod Vnio prædicta antiquitus facta fuit pro bono pacis, vt duo Capitula in vnum corpus verè, ac realiter redigerentur ad euitandas contentiones, & scandala, quæ ex eorum diuisione prouenicbant, vt legitur in Decreto, ac Instrumentu super ea celebrato dicto anno 1250. Non. Maij. Ex eademque causa prodijt commissio Apostolica san. me. Clementis VIII. præfatis Cardinalibus super differentijs eadem occasione inter partes exortis manu Regia, solaque facti veritate inspecta, ac omni, & quacumque appellatione remota terminandis, vt legitur in alio Breui dat. die 20. Augusti 1592. in cuius executione prolata fuit, & successiuè confirmata dicta sententia. Verbis autem, quia vt patet ex supra relatis dicta Vnio reuocatur, ac restituitur in pristinam obseruantiam verè, realiter, & cum effectu anteactis temporibus longæuo, multiplicique vsu receptam, non autem ad solam prætensam honorificentiam, ac denominationem. Sensui demum sano, recto. Quia cùm antiqua Vnio, cuius vigore antedictæ duæ Ecclesiæ in vnicam Cathedralem, earumque Capitula in vnum corpus verè, ac realiter redacta erant, vt ex illius lectura constat, fuerit per dictam sententiam ad pristinam obseruantiam reuocata, & restituta, censentur vtique præfatæ Ecclesiæ cum eorum Canonicis in eo ipso statu, loco, & gradu integrè repositæ, in quo fuerant prædictæ Vnionis vigore constitutæ (præterquam in solis actibus in eadem sententia exceptis) *iuxta l. quod si minor. §. penult.* ibi, *restitutio autem ita facienda est, vt vnusquisque integrum ius suum recipiat, &c. ff. de minor. 25. ann. l. 2. prope finem, §. restituere,* ibi, *restituere videtur, qui in pristinum statum reducit. Quod fit siue quis tollat id, quod factum est, aut reponat id quod sublatum est &c. ff. ne quid in loc. pub.* Rota penes Cassad. *dec. 13. sub n. 1. vers. nam restituitur &c. de rescr.* & Card. Mellin. *decis. 15. sub n. 1. versic. quia hæc est natura restitutionis &c.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 32. gloss. 1. sub n. 69. versic. adde & in tamen &c.* Ita vt iura quæcumque ipsi Cathedralitatis Dignitati annexa, & ex illa Capitulo prouenientiæ, & competentia (qualia sunt ea, quæ in præsentia † controuertuntur) 6
Vtriusque Ecclesiæ Canonicis tamquam vnicum Cathedrale Capitulum constituentibus pariformiter sint communia, & æqualiter competant, *iuxta gloss. in cap. & temporis, in verb. viuere &c. versic. vel hoc modo possunt vniri &c. 16. quæst. 1. & in cap. 1. in verb. vniendo, vers. vel sic possunt vniri &c. ne Sed. vacant.* & conferunt tradit per Abb. *in cap. Pastoralis, sub num. 7. vers. penè exemplum &c. de rescr.* & Rota penes Cæs. de Graff. *decis. 1. num. 3. vers. cum enim per vnionem &c. & seq. de his quæ fiunt à maior. part. Capitul.* Illa verò quæ ad vnum quodque corpus, atque Collegium à Dignitate Cathedralitatis abstractum spectant, peculiaria remaneant cum cæteris in dicta sententia specialiter exceptis; Id enim non censetur absurdum in hac materia † in qua maximè atten- 7
di debet tenor Vnionis, ac sententiæ, & voluntas Summorum Pontificum illas approbantium, & confirmantium, Bald. *consil. 354.* Dominus Papa, *sub num. 1. versic. signa vero disiunctiua &c. vsque in fin. lib. 4.* & benè concludit post Paul. de Eleazar. & Imol. Io. Bapt. Caccialup. *in eius tract. de vnion. art. 4. sub n. 4. vers. subdit tamen Paulus &c.*

† Si-

8 † Siquidem abſurdus, ac inuetiſimilis omninò videtur intellectus, quo ius Eccleſiæ S. Mariæ, ac eius Capitulo, & Canonicis iamdiu realiter, & cum effectu acquiſitum eodem verborum contextu innouatur, ac reſtituitur, ſimulque ſubſtantiali eſſentia exinanitur, & ad verbalem apparentiam redigitur contra omnes iuris regulas, & propriam verborum ſignificationem, Alba *conſ.8. num.23. verſ. & facienda eſt ſemper interpretatio &c.* Crauett. *conſil.70. ſub n. 5. verſ. & cum iſto modo &c.* Rota *deciſ.136. num.10. verſic. obſeruantia namque interpretatiua &c. part.3. & deciſ.254. ſub num.4. verſ. quare cum iſta aſſertio &c. cum ſeqq. part. 4. tom.2. ac deciſ.319. ſub n.4. verſ. qua propter &c. cum ſeq. par. 6. recentior.* ac ſæpè in alijs.

9 Quare cùm ex præmiſſis † alijſque rationibus obiecta huiuſmodi interpretatio iam fuerit per Rotam reprobata in duabus deciſionibus coram Reuerendiſſimo D. meo Terracinen. ſub die 2. Iunij 1645. & ſub die prima Aprilis 1647. quæ in hac contingenti diſputatione iuxta ſtylum reuocari non debent. Non eſt vtique in præſentia admittenda, ſed diſcuſſione negotij principalis pleniùs (ſi opus erit) examinabitur, Rota penes ſan. mem. Gregor. *deciſ. 211. num. 6. verſic. & eo magis &c.* Duran. *deciſ.214. num.8. verſic. vnde cum d. articulus &c. cum ſeq. & in recent. deciſ.212. ſub nu.1. part.1. et dicta deciſ. 302. ſub num. 11. verſic. tum quia tendunt ad probandum &c. & ſeq. part.5. & deciſ.31. n.4. verſic. cum igitur &c. cum ſeqq. ac deciſ.217. n.6. verſic. in qua fuit dictum &c. & ſeq. par.7. & alibi.*

Hincque viſa etiam eſt ſpecialis hæc Compulſoriæ petitio poſt indictam negotij principalis diſputationem ad diutiùs eam differendam propoſita, cum de annis 1643. & 1644. vigore generalis tunc obtentæ conſtructus fuerit pro parte dictorum Canonicorum Cathedralis proceſſus, & alia inſtrumenta in partibus compulſata, vt ex eo conſtat in actis reproducto, quo tempore hæc quoque penes eos, ac in eorum Archiuio exiſtentia congruis poterant compulſari, quam vſque modò huiuſmodi inſtantiam diferre, quandò difficilius concedi ſolet vigente ſuſpicione calumniæ, Rota penes Verall. *deciſ.169. part.1.* vt in his terminis reſpondit *Rota in Anconitana Cenſus 11. Martii 1633. coram Duran. d. deciſ.376. num.7. verſ. cum enim &c.* & Pen. *d. deciſ.597. n.2. verſ. addebant denique.*

Et ità fuit concluſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. B I C H I O.

Engubina Hæreditatis.

Veneris 3. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ tres, vt dicantur conformes, ad effectum, vt inducant rem iudicatam, itaut ſecum trahat executionem, requiritur, quod ſint iuſtæ, validæ, & conformes. Iura realiter non producta non ſunt tranſportanda, & quia ſi ſint traſportata, an ex productione regiſtri talia iura dicantur realiter tranſportata. Statura laicorum ex defectu iuriſdictionis, non comprehendunt Clericos. Vidua tutrix filiorum, an poſſit petere dotem ante redditionem rationum.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia tres, quæ conſtituant rem iudicatam, quid requiratur.*
2 *Sententia tres, vt inducant rem iudicatam tota debent valida, & iuſta, ac conformes eſſe, & num. 3.*
4 *Sententia lapſu temporis tranſit in rem iudicatam.*
5 *Victor habens pro ſe rem iudicatam, ſi patiatur cognoſci de meritis cauſa, cenſetur renunciare rei iudicata, & num.6.*
7 *Iura realiter non producta, non ſunt tranſportanda, & quando dicantur, ſic producta, num.8. 10. & 11.*
9 *Actuarij atteſtatio, quod acta omnia ſunt tranſportata, probat.*
12 *Acta omnia, quando pars dicatur approbaſſe, omnia illa tranſportando.*
13 *Acta tranſportata coram Iudice producens, ſi aliqua ex eis, non erant producta, non erant de actis, an ex tali productione efficiantur de actis, & vide nu. 14. & 15.*
16 *Productio, quod fuerit realis ex quo arguatur.*
17 *Acta, quando apparet, quod non ſunt integra, parum iuuat fides actuarij, illa integra fuiſſe tranſportata.*
18 *Forenſes, ſi ſint incapaces ſucceſſionis bonorum loci, ſic diſponente ſtatuto d. loci, nulliter eis conceditur immiſſio, & num 19.*
20 *Et quid ſit dicendum, ſi ſucceſſio transferatur titulo vniuerſali. Qua opinio eſt ſatis dubia, & anceps.*
21 *Statutum conceptum in rem, comprehendit etiam forenſes, quamuis ſint Clerici.*
22 *Statutum non poteſt dici abſolutè negatiuum, ſi reſeruet licentiam Principis.*
23 *Statuta Laicorum ex defectu iuriſdictionis non poſſunt comprehendere Clericos.*
24 *Libertas Eccleſiaſtica læderetur, ſi vnicuique licitum minimè eſſet Eccleſiaſticas perſonas heredes inſtituere.*
25 *Statuta Laicorum non comprehendunt Clericos, ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam.*
26 *Libertas Eccleſiaſtica, nec directè, nec indirectè eſt lædenda.*
27 *Alienationis actus non poteſt ſeparari ab ipſa perſona.*
28 *Statutum ne comprehendat perſonas ſubditas, qualem diſtinctionem in hoc Rota non ſoleat ſequi.*
29 *Confeſſio de dote recepta, tunc probat dum præceſſit publicum inſtrumentum ipſius promiſſionis.*
30 *Hæredibus non poteſt concedi immiſſio in præiudicium Viduæ bona hæreditaria poſſidentis, niſi ei reſtituta dote.*
31 *Vidua, ſi tamquam tutrix filiorum adminiſtrauerit bona viri, donec non reddiderit rationem tutelæ, præſumitur, vel de dote ſatisfacta, vel eius creditum remanet illiquidum, & num.32.*
33 *Dotis ſpeciale priuilegium eſt, vt exceptio adminiſtrationis tutelæ excludat retentionem bonorum viri, vt ſatisfacta ſit de ſua dote.*
Quod intellige, niſi concludenter probetur ad minus Viduam deueniſſe tot bona, & effectus hæreditarios ex quibus potuerit ſatisfieri.
34 Soccin. ſen. *in conſil.126. num.1. & ſeq. lib.1. reprobatur.*
35 *Vidua, quod non fuerit ſatisfacta de ſua dote, ex quo conſtet.*
36 *Adminiſtrator donec redderit rationem ſuæ adminiſtrationis, non poteſt cognoſci, an ſit creditor, vel debitor, & num.37. 38. & 39.*
40 *Sententia iniuſta non meretur executionem.*
41 *Sententiæ difformes non dicuntur facere numerum, vt inducant rem iudicatam.*
42 *Verba Curialia, & Ciuilia obligationem aliquam non inducunt.*
43 *Promiſſio facta alicui, de eo nunquam moleſtando in aliquo actu, intelligi poteſt, de moleſtiis extraiudicialibus, non autem iudicialibus.*

D E C I S I O C L V I I.

COnſtet necne de tribus conformibus, vel aliàs eorum executioni locus ſit, fuit hodie dubitatum, & informantes pro hæredibus q. Victoriæ Cereauillæ; negatiuè in
omnibus reſpondendum aſſerebat, ob tertiæ † ſententiæ 1
nullitatem, & omnium ſententiarum iniuſtitiam, ac difformitatem; cùm reſcriptum Signaturæ mihi directum de exequendo, conſtito de tribus conformibus, vel quod alias
executioni locus ſit; † intelligendum ſit de ſententijs vali- 2
dis, & iuſtis, Rota *deciſ.132. num.1. & 2. part.6. de-*
ciſ.38. num.1. & ſeq. part.7. recent. & ſaltem in † ſub- 3
ſtantijs non difformibus, Socc. *conſ.74. num.1. in fin. lib.2.* Peregr. *conſ.73. num.1 lib.1.* Rota *inter recent. deciſ.98. n.3. part.1. deciſ.292. num.2. part.6.*

Nullitas educebatur ex duplici capite, nempe non integræ tranſportationis actorum; deficientibus inſtrumentis dotalibus Victoriæ in prioribus inſtantijs productis; ac defectus iuriſdictionis, qua videlicet (quia ſecunda ſententia per
lapſum quindecim † annorum tranſierat in iudicatum) ca- 4
ruit tertius Iudex, Franc. *in cap. dilecta, nu.10. de appellat.* Scacc. *eod. tractat. qu.15. nu.202. & ſeqq.* Put. *deciſ.115. n.1. lib.1. in cor.* Verùm hæc poſterior nullitas ceſſat, quia co-

ram tertio Iudice non fuit oppositum de re iudicata, vt de-
6 buit; nam alioquin victor patiendo cognosci † de meritis causæ censetur rei iudicatæ renunciasse, Felin. *in cap. inter Monasterium, num. 20. de re iudicat.* Ias. *in l. patre furioso, num. 22. ff. qui sunt sui, vel alien. iur.* Put. *decis. 213. lib. 2. in correct. decis. 11. tit. de re iud.*

Nec vrgeret si instrumenta dotalia fuissent realiter pro-
7 ducta, non enim transportanda fuot acta verbo tantum producta, Adden. ad Greg. XV. *decis. 59. num. 10. cum alijs allegatis in Romana societatis lignorum 22. Iunij 1650. coram me*, & productio dictorum instrumentorum dotalium, quia
8 deest verbum tenoris, vel facto, † videbatur verbalis non attento an concepta fuerit per verbum exhibuit, vel produxit, Gratian. *discept. 121. num. 33.* Adden. ad Gregor. XV. *d. decis. 59. num. 11. & seqq. Rota in Vercellen. Decimarum 13. Nouembris 1645. coram R. P. D. meo Cerro, & in Romana locorum Montium 13. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Meltio;*
9 quo † magis, quia acta transportata integra esse testatus fuit actuarius, cui de hoc adhibetur fides, Rota *decis. 604. num. 2. part. 3. recent. & in Toletana Canonicatus Pœnitentiary 10. Martij 1645. coram R. P. D. meo Otthobono, in Romana subhastationis 7. Iunij proximi præteriti coram me*,

Plures tamen coniecturæ suadere poterant productionem fuisse realem; Signanter quia ex datis in Summario hæredum num. 6. apparet contextualiter in termino assignato ad
10 iustificandum, & impugnandum fuisse † productum coram Iudice appellationis processum primæ instantiæ; testamentum Capitanei Vignolæ, & instrumentum dotale Victoriæ: sicut enim negari non potest, quin dictus processus, & testamentum fuerint realiter producta idem asse-
11 rere de † instrumentis dotalibus contextualiter productis necesse est, vt ex doctrina Bald. *in l. si quis, §. si institum, ff. eden.* ratiocinatur in his proximis terminis Menoch. *de arbitr. lib. 2. cas. 64. num. 2.* Duran. *decis. 9. num. 17.* Rota *decis. 139. num. 14. & 15. part. 4. tom. 2. recent.* & in puncto fuit dictum *in Romana societatis lignorum 20. Iunij 1650. §. id*
12 *ipsum, in fin. coram me.* Fortius quia successiuè ferè † post mensem eadem Victoria coram ipso Iudice appellationis comparuit in termino citationis ad omnes actus, & ad sententiam, & reproduxit dictum processum vnà cum alijs pro-
13 ductis; & sic vnà cum dictis instrumentis, † ea enim reproductio facta coram Iudice supponit instrumenta aliàs producta, dimissa fuisse in actis, & quatenus opus sit vim habet veræ productionis, Felin. *in cap. venerabilis, num. 12. de iudic.* Scacc. *eod. tract. lib. 2. cap. 11. num. 398.* Rota *decis. 123. num. 4. part. 1. recent.* Licet Iudex desuper non interloquatur Bald. *in l. omnium, num. 9. C. de testament.* Maximè,
14 † quia aduersarij erant præsentes, nec veritatem, aut existentiam instrumentorum in actis negarunt; sed solùm eo-
15 rum vigore se † coram alio Iudice conuentos esse allegarunt dicto Summario num. 7. quod efficit, ne productio impugnari valeat ex defectu citationis ad dicendum contra, Castrens. *cons. 382. sub num. 3. circa fin. lib. 2. relat.* ab Add. Bucarr. *decis. 134. num. 15. in fin.*

His accedit, quod in ipsa sententia præfati Iudicis ocula-
titer legitur illum hæc Instrumenta vidisse, sed re iecisse
16 † tanquam producta in calculo ferendæ sententiæ, quod pariter, quia ex supradictis verisimile redditur, arguit productionem fuisse realem, Buratt. *decis. 217. num. 7. & 8.* Adden. ad Gregor. XV. *decis. 59. num. 14.* Cùmque omnibus
17 simul iunctis appareat † acta transportata non esse integra, nullius momenti est contraria fides actuarij, vt fuit dictum *in Meleuitana Territorij 3. Decembris 1638. coram Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo.*

Maior ideò vis fiebat in sententiarum Iniustitia resultante
18 contra omnes sententias, quia † immissionem concedunt bon. memor. Cardinali Vbaldo tunc sacræ Rotæ Auditori, & Reuerend. Ioanni Francisco Penna vti hæredibus scriptis in testamento Federici Ciuis Eugubini, qui cùm essent forenses capaces non erant successionis obstante statuto Eugubij de prohibit. alienat. in foren. prohibente transferri bona
19 immobilia † absque licentia Principis in forensem; quocumque titulo inter viuos, vel in vltima voluntate, quod statum resistit, *ex l. fin. hæredibus huiusmodi, detur immissio*, Bald. *cons. 186. num. 8. lib.* Argel. *de acquir. possess. quæst. 3. num. 760. & seq.* & licèt illud ad translationem rei alicuius particularis, siue in testamento, siue inter viuos fiat;
20 † vt proinde non prohibeatur alienatio quæ fit titulo vniuersali in testamento, restringat Gabr. *consil. 169. num. 58. lib. 1.* eius tamen opinio dubitabilis saltem redditur, per ea

quæ dixit *Rota in Lucana in Maceratus 4. Iulij 1640. §. secundo non obstat, circa med. vers. quo verò* coram recol. mem. Coccino, sacræ Rotæ Decano, Bald. *consil. 476. sub num. 1. lib. 4.* Idemque statutum † (præsertim quia conce- 21
ptum in rem) afficere forenses, etiamsi Clerici sint, tradit Bald. *cons. 174. lib. 5.* Cephal. *cons. 53. num. 39. & 42. & cons. 54. num. 9. & seq.* Surd. *cons. 521. num. 2. ad fin. & seq.* Cyriac. *controu. 530. num. 64. & seqq.* in puncto Gabr. *d. cons. 169. num. 57.* alijque relati a Modern. Eugubin. *contr. forens. 41. nu. 4. & seqq.* facilius quia non prohibet † absolutè alie- 22
nationem, sed sine Principis licentia, Marcabr. *cons. 23. num. 232. & 233.* Vulpel. *de libert. Eccles. part. 2. num. 8. & 14.* Carol. de Grass. *de effect. Clericat. effect. 2. n. 245. & seqq.*

Contraria nihilominus opinio visa est verior, quia † ex 23
defectu potestatis statuta laicorum Clericos non afficiunt, *c. Ecclesia S. Mariæ*, vbi notant omnes *de const. cap. fin. de Immun. Eccles. in 6.* neque statuentes loquendo generaliter de forensibus censentur sensisse de Clericis, quos etiam si voluissent, non potuissent nominatim excludere, † & læ- 24
deretur Ecclesiæ libertas; nisi cuique licitum esset Ecclesiasticas personas hæredes instituere, vt in terminis Nauarr. *consil. 3. in fin. tit. de constit.* Abb. *cons. 8. nu. 7. in fin. & seqq.* Clar. *in praxi §. final. quæst. 82. stat. 5. num. 2.* vbi de communi Bald. *cons. 474. num. 1. in fin. lib. 4.* Menoch. *cons. 877. num. 10. & cons. 1129. num. 1.* Marcabrun. *cons. 91. num. 53.* Honded. *cons. 3. num. 22. & seqq. lib. 1.* Surd. *cons. 2. num. 34.* vbi quod hæc est magis communis opinio Eugen. *cons. 99. n. 21. lib. 2.* Negus. *q. 278. num. 5.* Cyriac. *contr. 205. num. 156. & seqq.* quem alijs relatis refert, & sequitur Modern. Carpensis *controuer. forens. cap. 23. num. 39. & 40.* Modern. Panormit. *resol. moral. part. 6. tract. 3. resol. 3.* Modern. Neapolitan. *de Immunit. & iurisdiction. Ecclesiastica tom. 1. cap. 8. dub. 11. sect. 1. num. 10. & seqq.* & signanter *nu. 15.* refert pro hac opinione quinquaginta ferè Doct. *fol. 335. & sect. 6. per tot. fol. 338.* & vterque respondit omnibus contrarijs. Non attento
† an statutum loquatur in personam vel in rem; vel an sim- 25
pliciter prohibeat, an cum certa solemnitate; nam semper minuitur † libertas Ecclesiæ, & Immunitas Clericis con- 26
cessa, tam circa acquisita, quàm circa acquirenda, & per indirectum Clericis præiudicatur, cùm † actus alienatio- 27
nis non possit separari à personis, vt in terminis aduertit Cyriac. *controu. 205. num. 58. & 160.* & determinatum in sacra Congregatione Immunitatis, refert Modern. Neapolitan. *de Immunit. Ecclesiast. tom. 1. cap. 8. dicta dubit. 11. num. 19. fol. 336.* Semperque ad effectum, ne statutum comprehendat personas statuentibus † non subditas, distinctionem locu- 28
tionis in rem, vel in personam reiecit, Rota ex allegatis *in decis. 177. num. 13. & seqq. part. 5. recentior. & in Romana supplementi legitimæ 18. Martij 1640. coram Reuerend. P. D. meo Cerro*,

Aduersus verò primam, & secundam sententiam obijciebatur signanter, quod non rectè denegauerint Victoriæ retentionem bonorum Siluij viri prædefuncti pro credito dotali scutorum bis mille probato ex confessione eiusdem viri,
† quæ licet sit de dote recepta, quia præcessit publicum in- 29
strumentum promissionis dotis probat veram illius numerationem Conarr. *var. resolut. lib. 1. cap. 7. num. 6.* Marescott. *variar. resolut. lib. 1. cap. 8. num. 13.* Sanch. *de matrim. lib. 6. disput. 9. num. 10.* Fontanell. *de pact. nupt. tom. 2. claus. fin. gloss. vnica, num. 35. & seqq.* Seraph. *decis. 795. num. 1.* & per consequens non poterat † hæredibus aduersarijs concedi 30
immissio in præiudicium Viduæ bona hæreditaria possidentis, nisi ei restituta dote, *l. 2. l. assiduis, §. & imme C. qui potior. in pignor. habean.* Mising. *obseruat. cent. 6. obseruat. 70. num. 5.* Rota penes Pacif. de Saluian. *decis. 75. num. 1.*

Neque retentioni obstat, quod Vidua tanquam tutrix fi-
liorum administrauerit bona viri, † atque ideò, donec de 31
bonis administratis integram rationem reddat, vel præsumatur satisfacta de dote, vel eius creditum remaneat † il- 32
liquidum, & sic ineptum ad retentionem, vt probat Soccin. sen. *cons. 126. num. 1. & seqq. lib. 1.* Quia particulari priuilegio dotis, excepto administrationis huiusmodi non ex-
cludit † retentionem, nisi simul concludenter doceatur, 33
ad manus Viduæ peruenisse tot bona, ad effectus hæreditarios, ex quibus commodè de integra dote potuerit satisfieri, vt reprobata contraria opinione Soccini, sequendo doctrinam Negusan. *de pignor. 5. memb. 5. part. num. 36.* perpetuo dixit Rota *decis. 1455. nu. 1. & seq.* apud Seraphin. *decis. 275. num. 4. part. 4. recent. decis. 14. num. 8. & 9. par. 5. & in Fanen. dotis 14. Martij 1642. coram Reueren. P. D. meo Cerro*,

& in

& in Romana census 10. Martij 1649. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & alias sæpè.

Quod in casu nostro probatum non remaner ex tribus
quietantijs constituentibus in totum scuta 2409. exacta à Vi-
35 dua diuersis temporibus † in computum pretij bonorum
à viro, dum viueret, venditorum pro scutis 6709. Summ.
Monaldi *num.*8. Nam vltima partita scut.1000. cum fuerit
recepta à Vidua, & simul à Bernardino filio maiore, adscri-
36 benda † est debito Viduæ pro medietate tantùm; vt in his
terminis fuit dictum *in Anconitana dotis* 22. *Aprilis* 1644.
§. detracta, coram me. Reliqua autem scuta 1909. ad eius-
dem Bernardini manus deuenisse negare non possunt aduer-
sarij, qui in alio iudicio contra Bernardinum moto fassi fue-
runt in positionibus cum ex dicto pretio habuisse scuta 5480.
& ad reddendum de illis rationem condemnari obtinuerunt,
Summario responsis hæredum *num.* 2. *&* 3. Cùmque
Viduam, tam ratione victus, & vestitus filiorum,
37 quàm aliorum onerum, † quæ occasione tutelæ sub-
stinuit plures impensas fecisse constet Summ. hæredum
38 *num.*1. quousque rationes tutelæ dispungantur dici non
valet, quod pecuniarum, vt supra exactarum, debitrix re-
maneat; eaque cum suo credito compensari debeat, An-
char. *cons.* 235. *num.*1. *versic. præterea*, Alex. *consil.* 192.
*num.*2. *&* 5. *lib.*7. Escobar. *de ratiocin. cap.* 21. *num.* 12. *&*
seqq. vsque ad 22. Fontanell. *decis.*234. *num.* 14. Buratt. *de-
cis.*443. *num.*2. Vel in omnem euentum etiam compensatis
dictis scutis 1909. superesset creditum dotale pro quo licèt
39 paruæ † summæ competeret ipsi retentio omnium bono-
rum viri, vt notant Doctores *in leg. quamdiu. C. distract. pi-
gnor. l. creditores, ff. eod. tit. l. monachis, & ibi gloss. verb.
possessorem, ff. iur. fisc.* Rota *decis.*10. *num.*7. apud Modern.
Foroliuien. *de legit.*

Huic iniustitiæ capiti Domini inhærentes, censuerunt pri-
mam, ac tertiam sententiam vti iniustas; neque computan-
40 das in numerum trium, † neque executionem mereri;
iuncta maximè primæ, ac tertiæ difformitate à secunda,
tum in dicto articulo retentionis, tum in quota legitimæ de-
creta matri defuncti, quàm scilicet prima sententia per ter-
tiam confirmata declarauit esse nonam tertiæ partis omnium
bonorum Siluij patris: secunda verò tertiam partem ex
41 † quatuor dictorum bonorum ad Federicum deuolu-
tis, nec facit mentionem prout prima de legitima ma-
tri debita in bonis Euangelistæ alterius filij primo loco
defuncti.

Quapropter licèt hæredi bon. mem. Cardinalis Vbaldi
non obstet, quod idem Cardinalis viuens in Epistola missa
ad Victoriam dixerit se nunquam eam molestari fecisse occa-
sione testamenti Federici eius filij, & assecurasse etiam de
42 non molestando in futurum, quia sunt verba † curialia
ac ciuilia, quæ obligationem aliquam non inducunt Felin.
*in cap. cum iuramento num.*2. *vers. sed hoc de homicid.* Sera-
phin. *decis.*136. *num.*3. Mart. Andr. *decis.* 92. *num.* 8. & in-
43 telligi possunt † de molestijs extraiudicialibus, & de facto,
non autem iudicialibus, ac iustis, Peregr. *de fideicom. art.*
35. *num.* 7. Cardinalis Mantic. *decis.* 183. *num.* 2. Maximè
cum Cardinalis iam antea constituisset procuratorem ipsum
Pennam cohæredem ad agendum Summ. Addit. Monaldi
*num.*3.

Non constare de tribus conformibus, nec esse lo-
cum executioni, vtraque parte informante decisum
hodie fuit.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Redditionis rationis.

Luna 5. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Tutor an teneatur rationem reddere de censu per ipsum alteri, cesso, licèt cessio non habuerit effectum primo loco discutitur. Tutori, qui siue durante, siue finita tutela aliquid pro pupillo persoluerit, quommodo ei succurratur, clarè demonstratur; & de bonis pupillis ab ipso venditis, quando dicatur sufficientem reddidisse rationem eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Tutor non tenetur restituere id, quod ad eius manus non peruenit, nec minùs aliquam rationem de eo reddere.*
2 *Amplia etiamsi inter debitorem, & Pupillum emanasset transactio, vel nouatio, quæ postmodum non habuit effectum.*
3 *Tutor non tenetur reddere rationem de fructibus census, quos non exegit.*
4 *Venditio præsumitur facta iusto pretio.*
5 *Amplia si processerit æstimatio.*
6 *Tutor, quando dicatur sufficientem reddidisse rationem de rebus ab ipso venditis.*
7 *Tutor tenetur tantummodo restituere fructus ab eo descriptos, nisi doceatur maiorem quantitatem percepisse.*
8 *Tutor non tenetur reddere rationem de fructibus bonorum pupilli, quos apparet ad manus creditorum peruenisse.*
9 *Tutori, qui siue durante, siue finita tutela aliquid pro pupillo persoluerit, in iudicio redditionis rationis quomodo ei succurratur.*
10 *Et hoc ab eo, qui pecunias recepit in dubium reuocari non potest.*
11 *Creditor posterior non potest controuertere solutionem factam creditori anteriori.*
12 *Maximè si creditum fuerit illiquidum.*
13 *Legatarius non potest consequi rem legatam, quando creditores Testatoris, ex alijs bonis satisfieri non valeant.*

DECISIO CLVIII.

CVm in hac Causa à Perito ab hoc S. Tribunali super partitis inter Partes litigantes controuersis ad referendum deputato, plures fuerint ab ipso Perito Iudicio Dominorum reseruatæ, & die 10. Decembris 1646. 14. Iunij 1649. & 26. Nouembris 1650. coram me resolutum Claudiam de Fortis Tutricem, & pro tempore Curatricem filiorum Francisci Baratelli non teneri pro Partitis, ad quas disputatio tunc fuit restricta, nouam rationem reddere, excepta secunda Partita concernente fructus Casalis Turris nouæ Anni 1618. de qua Domini mandarunt reddi sufficientem rationem, hodieque dubium propositum, An ratio à Claudia de Fortis legitimè fuerit reddita de partitis 9. 14. 19. & 23. in relatione d. Periti, Domini responderunt rationem esse legitimè redditam à Claudia, exceptis gemmis, & vestibus ipsi legatis à Marito.

Quo ad † partitam in relatione Periti in ordine 9. quæ 1
continet Censum scut.1500. super bonis Bizarri per eundem
impositum, venditum Francisco Baratello, vt ex Instru-
mento desuper sub die 6. Iunij anni 1612. confecto cum
non constet ratione fructuum, vel capitalis istius census,
quod quidquam ad manus Felicis hæredis Baratelli, siue
Claudiæ suæ matris, penes quos hæreditatis d. Baratelli
administratio erat, peruenerit, nihil vtique restituere de
eo tenetur, nec minùs aliquam rationem reddere, Crauett.
*cons.*251. *num.*14. Rota coram san. mem. Papa Gregor. XV.
decis. 220. *num.* 3. *cum allegatis in decisione in hac
causa coram me* 14. *Iunij* 1649. *§. sed cessat insuper obie-
ctum.*

Cui veritati † non obstat Instrumentum inter d. Feli- 2
cem, & Bizarrum sub die 24. Nouembris 1618. stipulatum
in Summ. Capellani num.3. relatum, in quo Felix promisit
non molestare Bizarrum pro quibusuis summis, habita
etiam ratione ad d. Censum scut. 1500. Quia cùm illa stipu-
latio emanauerit intuitu alterius rei, assignationis videli-
cet, & mandati à Bizarro in personam Felicis facti ad dispo-
nendum, & alienandum eius domum in Vrbe, & Vi-
neam in Agro Tusculano pro satisfactione eius debiti, quod
tamen non habuit effectum ex defectu non adimple-
menti conditionis resolutiuæ inter ipsas partes conuen-
tæ, prout ex Instrumento, & Apoca sub eadem die 24.
Nouembris 1618. ostenditur in Summ. Claudiæ num.2. & 3.
Ideòque merito idem Census tanquam ad hæreditatem Ba-
ratelli spectans resoluta præcedenti assignatione, & mandato
postea fuit ab ipsa Claudia vti filiorum Felicis, & fratris Tu-
trice, & Curatrice cessus Baldassari, & Leonardo de Bru-
scis, vt ex Instrumento publico sub die 8. Ianuarii
1619. in Capellani Summ. num. 4. relato demonstratur;

Atque domus eadem in Vrbe, & vinea in Agro Tusculano ab ipso Bizarro, & eius Creditoribus respectiuè fuerunt postea alienata, vt ex publicis Instrumentis sub diebus 1. Martij 1621. & 5. Septembris 1624. ac 12. Iunij 1629. demonstratur, relatio in Sum. Claudiæ *num.* 5. 6. *&* 7. Proinde Claudia, & filij ad nihil in hac Partita tenentur, ex traditis per Surd. *cons.* 359. *num.* 10. *vers. Parta sunt* Rota *decis.* 716. *num.* 17. *part.* 4. *recent. tom.* 3. Buratt. *decis.* 14. *num.* 16.

3 Prout non † releuat quod in Instrumento solidationis Compotorum die 24. Nouem. 1618. facto inter d. Felicem, & Bizattum fuerint comprehensi fructus d. census, vt in Summ. Capellani d. num. 3. Quia cùm in eadem solidatione legatur hæreditatem Baratelli remanere creditricem Bizarri vltra sortem principalem dicti census in alia summa, apparet fructus eiusdem Census non fuisse exactos, & propterea de illis non venit reddenda ratio Bart. *in l.* 1. *num.* 9. *& seqq. ff. de acquir. poss.* Eugen. *cons.* 19. *num.* 1. Rot. *decis.* 380. *n.* 4. *part.* 4. *rec. tom.* 3.

4 Idem † quoque firmatum fuit à Dominis circa Partitam 14. descriptam a Perito de mobilibus, quia de venditione eorum, & datione in solutum respectiuè, præuia æstimatione Peritorum pro summis in Instromentis, & scripturis expressis relatis in Summ. Claudiæ *num.* 9. 10. *&* 11. computatis, vt dicitur, ad creditum hæreditatis Baratelli, appa-ret; Vnde cùm præsumptio sit pro iustitia pretij Bald. *in l. per diuersas. num.* 13. *C. mandat.* Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis.* 324. *num.* 5. *&* 553. *num.* 2. maximè cum præcesserit æstimatio Peritorom *Rota in Romana legitimæ* 8. *Februa-*
6 *ris* 1616. *coram bon. mem. Card. Verospio*, † sequitur, vt dicatur reddita sufficiens ratio, dum pro parte Creditorum Baratelli non docetur maius pretium ea dictis mobilibus peruenisse ad manus Claudiæ, siue Felicis, Rota *decis.* 135. *n.* 16. *par.* 6. *recent.*

7 Similiter † nihil est per Claudiam restituendum, quoad fructus illius vineæ in Agro Tusculano reseruatos à Perito in 18. Partita suæ relationis in loco nuncupato Giusaleo per supradictum Bizarrum d. Felici assignata ex publico instrumento sub die 24. Nouembris 1618. confecto ab eo die vsque ad annum 1624. quo fuit in solutum data Claudiæ, vt apparet in eius Sum. *num.* 6. quia constat dd. fructus ad creditum hæreditatis Baratelli fuisse relatos in Bilancio exhibito per Claudiam in eius Summ. *num.* 14. neque enim extra docetur maiorem quantitatem à Claudia, & d. Felice eius filio fuisse perceptam, quam ibi relatam ex supra allegatis.

8 Pariter † idem fuit dictum esse affirmandum de fructibus vineæ Genzani ab anno 1623. vsque ad annum 1628. reseruatis in 19. Partita, cum non constet eos vel ad Claudium, vel ad Felicem peruenisse, sed ex decretis Congregationis Creditorum d. Baratelli, ac Partitis relatis in Summ. eiusdem Claudiæ *num.* 15. *&* 16. magis manifestatur dd. fructus peruenisse ad Exactores ab ipsis Creditoribus deputatos Aym. *cons.* 231. *num.* 14. Rota allegata *decis.* 380. *num.* 4. *& decis.* 734. *num.* 1. *part.* 4. *recent. tom.* 3.

9 Eodem † modo Domini concluserunt quoad pecunias solutas Lambardo in causam dotis, ac fructuum dotalium Angelæ eius vxoris supradicti Baratelli filiæ in 23. Partita à Perito descripta, quia siuè durante, siuè finito tutelæ, ac curæ officio solutæ fuerint, vtroque casu ad eius creditum in hoc Iudicio redditionis, rationis (circumscripta etiam d. Lambardi cessione,) sunt eædem pecuniæ reficiendæ, siuè contraria tutelæ actione, ad *text. in l.* 1. *§. Præterea, & in l. quid ergo §. Contrarium Iudicium ff. de contrar. tutel. & vtil. action. & in l. fin. C. de contrar. iud. tutel.* siuè vtili negotiorum gestorum actione *l. nam & seruus §. qui negotia, & l. cum pecuniam ff. de negot. gest. & l.* 2. *C. eod. tit. cum con-*
10 *cord.* † quod ab ipsomet pecunias recipiente Lambardo in dubium reuocari non potest ad *decis. Franc.* 260. *ad fin.* & fuit dictum *in Romana officij Notariatus coram bon. mem. Merlino* 26. *Iunij* 1641. & postea *coram me in eadem causa die* 27. *Iunij* 1646. *atque confirmata iterum die* 20. *Februarij*
11 1647. † neque à posterioribus Creditoribus hoc controuerti potest, ad *tex. in l. Creditori, & l. potior ff. qui pot. in pign. hab.* minus ab alijs Creditoribus, quorum credita adhuc sont illiquida iuxta *cons. Alciat.* 41. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 2.

12 Non tamen † legitimam fuisse redditam rationem Domini censuerunt per d. Claudiam de Vestibus, & Gemmis eidem Claudiæ a supradicto eius Viro legatis, de quibus in eius Summ. *num.* 12. *&* 13. Quia certum est Claudiam illas sibi appropriare minimè potuisse in præiudicium Creditorum Viri, quorum ipsa notitiam habebat, cum ipsi Creditores ex alijs viri sui bonis satisfieri non valeant *l.* 1. *§. is qui ff. ad Sen. Cons. Trebell. l. successores ff. ad l. falcid. l. si vniuersæ facultates C. de legat. l. fin. §. Et si præfatam in vers. licentia Creditoribus, vbi explicat glos. in verb. accommodare C. de iur. delib.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

Decisio ista sub die 14. *Iunij* 1649. *coram bon. mem. Peutingero, est decisio* 323. *supra part.* 10. *recentior. reliqua erunt in Miscellaneis.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Subhastationis.

Mercurij 7. *Iunij* 1651.

A R G V M E N T V M.

Quæ actorum transportatio requiratur ad validitatem sententiæ tam vigore Concilij, quàm vigore legum dispositionis hic habes ad notatum, vbi quomodo procedi debeat contra minorem, vel pupillum, ne iudicium reddatur inane.

S V M M A R I V M.

1 *Fructus in spolio violenti, & attentato debentur, secus in alio.*
2 *Acta facta in causa diuersa, & terminata transportari non debent licet faciant ad causam.*
3 *Transportatio integra non est de necesse in prophanis secus in Ecclesiasticis iudicijs.*
4 *Lex requirens actorum transportationem non præsumitur intellexisse de superfluis, & irrelenantibus.*
5 *Extractus præsumitur integer, & quando.*
6 *Iudex secunda instantia vigore clausula, quam, & quas procedere potest vti in prima, & ideo primam sententiam reuocare necesse non habet.*
7 *Sententiam primam, vt iudex secunda instantiæ reuocare debeat, requiritur ante alteram sententiam oppositio.*
8 *Disputatio super fructibus damnis, & interesse non requiritur, quoties illis inest à disputatione dubij principalis.*
9 *Constitutiones Apostolicæ non arctant Rotam ad disputandum dubia superflua.*
10 *Disputatio dubio super negotio principali poterit in relatione causarum peti expeditio etiam super fructibus.*
11 *Condemnatio fructus intelligitur à die mota litis.*
12 *Minoribus absentibus a loco iudicis deputari debet curator, & cum curatore procedi, & num.* 15.
13 *pro Credito contra defunctum agi nè possit in solidum contra alterum ex pluribus hæredibus, & num.* 19. 20. *&* 22. *cum seqq. &* 29.
14 *Nullitas contra pupillum reddit processum nullum, quoad consortes.*
16 *Defensiones, quod possint minoribus competere sufficit, vt iudicium sine curatore sit nullum.*
17 *Creditum alicuius, postquam alius fuerit satisfactus peti non potest nisi satisfactione secuta.*
18 *Satisfactio est probanda.*
19 *Exhibitio librorum dicitur, quid indiuiduum.*
21 *Obligatio facti potest executiuè demandari etiam per capturam pignorum.*
22 *Interesse facti ac petatur accessoriè, vel principaliter multum differre dicitur.*
23 *Petitiones plures, quando censeantur deducta aquè principaliter.*
24 *Interesse in quantitate est de sui natura diuiduum. Quantitas diuisibilis, num.* 24.
25 *Natura dictionis, vel, quæ.*
26 *Alternatiua, quando præstet electionem.*
27 *Libellus, vel monitorium alternatiuum, quando electionem præbeat.*
28 *Exhibitio ab eo est petenda apud quem constat, quod exhiberi petitur extare.*
30 *Spolium iudicialem, quando admittat retentionem pro vero credito.*

D E-

DECISIO CLIX.

DEuoluta ad Rotam coram R. P. D. meo Verospio ap-
pellatione à sententia Aud. Cam. absolutoria Ludo-
uici Braccij à reintegratione petita per Eleonoram de Pisen-
tibus, & litis consortes in loca tresdecim Montium, siue
eorum pretium, quæ idem Braccius subhastari, ac delibe-
rari fecerat de anno 1645. emanauit præuia disputatione
dubij super d. subhastationis validitate, & iustitia senten-
tia Rotalis, qua mandatum executiuum, cuius vigore fuit
facta subhastatio, eademque subhastatio nulla declara-
tur cum omnibus inde secutis, & condemnatur Braccius
ad restituendum actibus d. loca Montium, seu illorum iu-
stum pretium, vnà cum fructibus ab eo perceptis, & dam-
nis, & interesse per actrices passis.

Hæc sententia Rotalis confirmanda, necne sit, fuit ho-
die dubitatum coram me, cui per appellationem à Braccio
interpositam causa fuerat commissa, & pro confirmatio-
ne responsum, non obstantibus multis ex aduerso obiectis,
quorum aliqua in ipsam sententiam præcisè à præcedenti la-
ta ab Aud. Cam. diriguntur, alia circa sententiæ A. C. iusti-
tiam versantur, vt exindè contrariæ Rotalis iniustitia dete-
gatur. Primi generis est obiectum non integræ transporta-
tionis actorum, non reuocationis primæ sententiæ absoluto-
riæ ab A. C. latæ, non disputationis particularis dubij super
fructibus damnis, & interesse, ad quæ Braccius condemna-
tur, ac tandem condemnationis ad fructus à die spolij per-
1 ceptos, † qui tamen citrà spolium violentum, vel attenta-
tum non debentur, nisi à die motæ litis iusta sententiam,
quàm perpetuò amplexa est Rot. *in pluribus decisionibus re-
latis in Romana Domorum 15. Iunij 1646. coram me, & in
Romana Domorum in Burgo 12. Nouembris 1649. coram Reu.
P. D. meo Otthobono.*

Acta enim primæ instantiæ, quæ ex aduerso non trans-
portata dicuntur, quia emanarunt non in hacmet causa,
sed in alia diuersa terminata, vsque de anno 1618. transpor-
2 tari non debuerunt, quamuis ad hanc causam multum
conferent, Grat. *discept.* 122. *num.* 16. *&* 17. *cum alijs alleg.
in dec.* 55. *num.* 1. coram sanct. mem. Gregor. XV. *& in Iune-
nacen. & Melphiten. bonorum 8. Iunij 1646. coram Reu. P. D.
meo Corrado.* Eòque minus eorum defectus vrget, tum ex
eo, quòd non releuant, eùm satis non sint ad euitandam
sententiæ Aud. Cam. nullitatem, & iniustitiam, quibus in-
nititur contraria Rotalis; In causis namque profanis, qua-
lis est ista, in quibus iurisdictio, vt firmetur integra trans-
3 portatione actorum opus non est, † licet secus sit in Eccle-
siasticis, de quibus loquitur Conc. Trid. sufficit transportasse
dumtaxat, quæ releuant Gratian. *discept.* 968. *nu.* 10. *& seqq.*
Rot. *dec.* 561. *num.* 12. *par.* 1. *recent. decis.* 564. *sub nu.* 5. *versic.
quod, & videtur,* vbi dicitur ratio, quia non præsumitur, quòd
lex exposcens actorum transportationem intelligeri de su-
4 perfluis, † & irreleuantibus *par.* 2. *in Leodien. Dominij de
Stenerdea 3. Iunij 1623. §. his positis, & seqq. coram clar. me-
mor. Coccino impress.* post Modern. Bersigellien. *ad stat. Vrb.
decis.* 165. *in Verulana fideicommissi 27. Aprilis 1635. §. fin.
coram Eminentissimo Domino Cardin. Panzirolo in Arimi-
nen. fideicommissi 28. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro in
Assisien. bonorum 9. Nouembris 1644. coram Reu. P. D. meo
Pentingero.* Tum etiam, quia acta deficientia fuisse amissa,
5 constat ex fide Extratistæ iuncto ipso extractu, † qui integer
præsumitur, cùm emanauerit vigore præcepti de extrahen-
do omnia acta, vt respondit Rota *dec.* 604. *sub num.* 2. *par.* 2.
*recent. & in Ferrarien. Bonorum 10. Decembris 1603. coram
Cardin. Lancell. sen.*

Primam sententiam reuocare necesse non fuit, vel quia
vigore clausulæ, *quam, & quas*, in Commissione positæ Ro-
6 ta pronunciauit, vt in prima Gabr. *cons.* 54. *num.* 8. *lib.* 1. Rota
dec. 161. *num.* 2. *in fin. par.* 1. *recent. cum alijs allegatis in Naza-
rena, seu Montis Viridis Beneficij 19. Iunij 1647. coram Reu.
P. D. meo Meltio,* vel quia non fuit de hoc ante sententiam
7 † oppositum, vt requiri voluit Gabr. *d. cons.* 54. *n.* 8. Ofasch.
dec. 1. *num.* 49. Rot. *dict. dec.* 161. *num.* 2. *dec.* 31. *num.* 2. coram
Card. Caual. *& in Marsicen. iurisdictionis 28. Februarij 1647.
§. 1. coram me.*

Particularis dubij super fructibus, damnis, & interesse
8 disputatio necessaria non fuit, quia inesse videntur † ipsi dis-
putationi negotij principalis, à quo dependent Christoph. de
Paz. *ad leg. Regias l.* 1. *num.* 84. *& seqq.* Rot. *in Bonon. Dotis,
seu pecuniaria 26. Martij 1645. coram Reuerendissimo Domi-
9 no meo Decano*, † nec Constitutiones Apostolicæ arctant
ad disputandum dubia superflua, Rota *dec.* 170. *n.* 10. *par.* 6.
recent. sed satis est, quòd in relationibus causarum fuerit de-
mandata, † expeditio sententiæ etiam super damnis, & fru- 10
ctibus, vt in fortioribus terminis fuit decisum *in Romana fi-
deicommiss. de Marianis 14. Decembris 1648. §. nec refert co-
ram R. P. D. meo Royas.*

Condemnatio tandem ad fructus à die spolij perceptos in
sententiam non legitur, sed simpliciter ad fructus perceptos,
ibi, *vnà cum fructibus ex aduerso perceptis*, quòd intelligen-
dum est de perceptis à † die motæ litis iusta iuris dispositio- 11
nem, vt in terminis condemnationis ad fructus, Vincent. de
Franch. *dec.* 527. *sub num.* 12. *vers. nam dicebam,* Capyc. Latr.
dec. 25. *sub num.* 38. *vers. nam verba sententiæ,* Rot. *dec.* 66. *n.* 3.
par. 2. *recent. & in Bonon. Dotis 19. Decembris 1644. §. penult.
coram me in Romana fideicommissi de Campagnolis 8. Februa-
rij 1649. §. non obstat quod sententia coram R. P. D. meo Pen-
tingero.*

Secundi verò generis obiecta euacuantur ex optimè dedu-
ctis in decisione prioris instantiæ edita 10. Iunij 1650. coram
R. P. D. meo Verospio, in qua ostenditur mandatum execu-
cutiuum pro exhibitione librorum contra has mulieres ad in-
stantiam Braccij relaxatum, cuius vigore subhastatio secuta
est fuisse nullum, ex quo non fuit mulieribus, tunc † mino- 12
ribus, & absentibus à loco iudicij, ac per edictum citatis de-
putatus Curator ad lites, & citato Curatore processum,
vt requiri in terminis minoris absentis, præter allegatos *in
d. decis.* tradit Guttier. *de tutel. par.* 2. *cap.* 4. *sub num.* 3. *vers.
in absentibus autem ex text. litteralis in l.* 1. *§. sufficit, vers. in
absentibus autem, ff. administr. Tutor.* & iniustum, tum quia
non fuit liquidatum creditum Braccij in summa contenta
in mandato; tum quia pro prætenso credito agi non poterat
in solidum contra alterum † ex pluribus hæredibus, *leg.* 1. *vbi* 13
notant omnes, Cod. hæredit. act.

Non vrget contra primum distinctio inter pupillum, &
adulterum, nam præterquod inter has mulieres altera erat
pupilla, † & nullitas quoad ipsam reddit processum nul- 14
lum, quòd litis consortes habentes eandem causam defensio-
nis, ex allegatis *in decis.* 319. *num.* 1. ibique Adden. *num.* 7. co-
ram sanct. mem. Greg. XV. *& in Romana, seu Veliterna resti-
tutionis in integrum 25. Iunij 1646. coram me.* Contraria
opinio verior est, & recepta à Rota, quando vt in casu no-
stro adultus, qui conuenitur abest à loco iudicij, & est peni-
tus ignarus iudicij contra se per edictum intentati, † tunc 15
enim ei imputari non potest, quòd Procuratorem non con-
stituerit, & cum legitimo Curatore non comparuerit, vt
pluribus comprobat decisio huius causæ, §. *hac tantum cor.
R. P. D. meo Verospio*; Maximè quia apparet mulieribus plu-
res competijsse defensiones, quas tamen sufficit potuisse
competere, † vt iudicium siue Curatore prosequutum 16
sit nullum, Caputaq. *dec.* 114. *nu.* 2. *par.* 1. Grat. *discept.* 502.
num. 35. alijque relati à Modern. Perusin. *de manut. obser.* 79.
num. 14.

Circa iustitiam non vrget respectu liquidationis, quòd
creditum Braccij in scutis mille iustificetur ex instrumento
transactionis, cuius vigore fuit actum, quia cum in eodem
instrumento conuentum fuerit, quòd pro his scutis mille
residualibus sui capitalis in societate prius contractæ, ac fini-
ta positi, diuidantur vtilia socialia remanentia satisfacto
prius Ioan. Paulo Pisente consocio, non solùm de scut. 4000.
ad computum sui capitalis scut. 5000. sed etiam de alijs scut.
1136. *Summ. Mulierum num.* 1. petere Braccius non poterat 17
d. scuta 1000. nisi prius iustificato Ioan. Paulum integrè fuis-
se satisfactum, & facta liquidatione, ac diuisione dd. vti-
lium, vt per Buratt. *dec.* 151. *num.* 1. *&* 2. Rot. *dec.* 4. *num.*
12. *vers. nec dicatur inter impress.* apud Modern. *Auenionen.
de præuent. tom.* 2.

Et gratis allegatur d. satisfactio † Ioan. Pauli, quæ esset ex 18
aduerso concludenter probanda, Surd. *decis.* 205. *num.* 9. *vbi
alleg. concord.*

Respectu pariter solidalis actionis licet non negetur, quòd
agi possit in solidum contra vnum ex pluribus † hæredibus 19
promissoris, quando vel agitur ad factum promissum de sui
natura indiuiduum, vt notant DD. *in l.* 4. *§. Cato, ff. de verb.
oblig.* latè Surd. *cons.* 156. *num.* 15. *in fin.* Gomez. *var. resolut.
tom.* 2. *cap.* 10. *sub num.* 24. *& per tot.* quale est exhibitio libro-
rum à Braccio petita, † vel res, quæ petitur ab hærede 20
conuento tantum possidetur, *leg. si quis ex argentarijs, §. co-
gentur, ff. edan. leg.* 3. *§. hæres, ff. commod. leg. actiones* 66. *§. si
communis, ff. pro soc.* Zasius *in dict. §. Cato num.* 47. *vers. credo
tamen,* Card. Mantic. *de tacit. lib.* 10. *tit.* 8. *num.* 4. qui est ca-
sus

ſus noſter, cùm libri extiterint penes Antonium, alterum
ex hæredibus Ioan. Pauli.
Neutra tamen ex dd. limitationibus applicatur caſui no-
ſtro non prima, quia non fuit ſimpliciter actum ad factum
21 exhibitionis librorum, vt poterat † deueniendo etiam ad
capturam pignorum, donec debitor tedio affectus factum
promiſſum præſtaret, Fontanell. *dec.* 252. *num.* 4. *&* 5. Rot.
decis. 262. *num.* 9. *&* 10. apud Zacch. *de obligat. Camer. secun-*
dum vltim. impreſſ. alijque allegati à Modern. Hiſpan. *de Iudic.*
tom. 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 27. *& ſeqq.* ſed ſimul actum fuit ad in-
tereſſe, hoc eſt ſcuta mille, quo caſu multum intereſt, an
intereſſe fuerit petitum per viam executionis, ac acceſſo-
22 riè, & conſecutiuè ad ipſum factum, † ac verò æquè
principaliter, quia primo caſu actio ſolidalis directa ad fa-
ctum indiuiduum, eadem eſt etiam in executione contra
vnum ex hæredibus facienda ſecus ſecundo caſu, vt benè
diſtinguit Bartol. *in leg.* 2. §. *ex his num.* 9. *&* 10. ibique
Caſtrenſ. *num.* 3. Imol. *num.* 11. *ff. de verbor. oblig.* Gomez.
variar. reſolut. tom. 2. *cap.* 10. *num.* 16. *verſic. ex quo infert.*
Gratian. *diſcept.* 323. *num.* 7. *&* 8. *vbi allegat. concord.* Et
ratio diuerſitatis eſt, quia plures petitiones æquè principa-
23 les deductæ † cenſentur per viam actionis, nec inuicem
confunduntur, ſed vnaquæque retinet naturam ſuam,
Laderch. *conſil.* 93. *ſub num.* 5. *verſic. cauſa tamen*, Roman.
conſil. 240. *num.* 1. *colum.* 2. *verſic. tertio quia*, Paz. *ad leg.*
Regias leg. 158. *ſub num.* 3. & intereſſe in quantitate eſt ſui
24 natura diuiduum, prout ipſa † quantitas, *leg.* 4. §. *Cato, leg.*
ſtipulationes non diuiduntur in princip. ff. verb. oblig. Rip. *in*
d. §. *Cato num.* 12. *num.* 36. *&* 42. Rota *in Anconitana lega-*
ti 30. *Maij* 1642. *coram me*.
Hic verò fuiſſe æquè principaliter petitam ſummam ſcut.
1000. apparet ex verbis monitorij, ibi, *ad exhibendum li-*
bros rationis, &c. vel præſtandum inſtanti damna, & in-
25 *tereſſe, &c.* ponderando alternatiuam, *vel*, † quæ vtrum-
que alternatum æquè principaliter determinat, tanquam di-
uerſa, *leg. ſi Stychum, aut Panfilum in princip. ff. verb. oblig.*
leg. Stychum, aut Panfilum, ff. ſolut. Scacc. *de iudic. lib.* 1.
cap. 45. *ſub num.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 8. *ſub nu.* 9.
verſic. ſed aduerte, Buratt. *decis.* 334. *num.* 16. & præbet reo
conuento electionem præſtandi alterum ex alternatis ſoli-
26 tam competere, † quando vtrumque principaliter eſt in
actione, & obligatione, *l. plerumque*, §. *fin. ff. iur. dot.* Surd.
conſ. 225. *ſub num.* 6. Dec. *conſ.* 42. *num.* 1. Natt. *conſ.* 650.
num. 4. Fontanell. *de pact. nupt. clauſul.* 5. *gloſſ.* 8. *par.* 13. *n.*
69. *& ſeqq.* Monter. *dec. Arag.* 48. *num.* 1. *& ſeqq.* & in
27 puncto alternatiuæ poſitæ † in monitorio, ac libello, Gra-
mat. *decis.* 68. *ſub num.* 1.
Non ſecunda limitatio, quia nullibi probatur libros, quo-
rum exhibitio petita fuit extitiſſe penes Antonium vnum
ex hæredibus Ioan. Pauli, imò Braccius in proteſtatione
emiſſa in iudicio anni 1618. faſſus fuit libros adeſſe penes
Reuerendiſſimum Commiſſarium Cameræ Apoſtolicæ, ſe-
que paratum obtulit ad eos recuperandos, & in omnem
euentum ſufficit reſpondere, quòd ſubhaſtatio facta fuit
28 contra Eleònoram, & Honeſtam, † apud quas proban-
dum erat eoſdem libros deueniſſe, *leg. alio mre, Cod. in lit.*
iuran. Buratt. *decis.* 278. *ſub num.* 9. *&* 10. & alioquin cùm
adeſſent etiam alij cohæredes ab Antonio relicti, non pote-
29 rant inſolidum condemnari, † quamuis Antonius inſoli-
dum obligatus fuiſſet, vt præter allegat. in prima deciſione
fuit in terminis redditionis rationis deciſum *in Tudertina*
Redditionis rationis 28. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Ot-*
thobeno.
Poſtremum retentionis refugium ceſſat, quia nec hodie
creditum Braccij eſt liquidum, cùm nuſquam conſtet de
præcedenti ſatisfactione Ioan. Pauli ex effectibus ſocialibus,
& reſidualium vtilium diuiſione, ac liquidatione, necnon
quia, ſtante nullitate citationis contra Mulieres Minores
abſentes, nullo eis dato Curatore per edictum executæ, ali-
qua illis imputari non poteſt contumacia, aut culpa, ſine
30 qua aduerſus ſpolium iudiciale, † retentio etiam pro verò
credito non competit, vt declarando *decis.* Surd. 46. ex ad-
uerſo allegat. tradit Gratian. *diſcept.* 754. *num.* 47. *&* 48. &
dixit Rot. *dec.* 539. *num.* 10. coram Card. Caual. *decis.* 117.
num. 8. *& ſeqq. par.* 4. *tom.* 2. *recent. dec.* 54. *ſub num.* 5. *&* 6.
apud Modern. Perus. *de ſubhaſt.*
Et ità deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Reuerendiſſimo Epiſcopo Papień.

Comeń. Funeralium.

Mercurij 7. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

In iudicio manutentionis vltimus ſtatus poſſeſſionis attendi debet, & non anterior, niſi probaretur continuatus vſque ad tempus litis; Si verò concurreret nullitas tituli propterquod ius reſiſteret poſſeſſori, attamen quando huiuſmodi nullitas retardare non poſſit manutentionem, clarè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio danda eſt poſſidenti de tempore motæ litis.*
2 *Teſtis, qui de ſuo dicto rationem reddit, plenè probat.*
3 *Poſſeſſio probata remanet ex confeſſione partis petentis reſtitutionem in priſtinum ſtatum.*
4 *Poſſeſſio confeſſata ſufficit ad effectum manutentionis.*
5 *Fides perſonæ deponentis de re ſpectante ad eius officium, præbet adminiculum veritatis, & multum confert ad comprobanda dicta Teſtium.*
6 *Parochus curam Animarum exercens habet aſſiſtentiam iuris pro perceptione funeralium.*
7 *in Iudicio ſummariſſimo manutentionis, leniores probationes pro ſufficientibus admittuntur.*
8 *in Iudicio manutentionis vltimus ſtatus poſſeſſionis attenditur, & non anterior, niſi probetur continuatus vſque ad tempus motæ litis.*
9 *Poſſeſſio ciuilis non ſuffragatur vltra decennium à die occupationis naturalis ad effectum manutentionis, etiam nomine Eccleſiæ,*
10 *Eccleſiæ intereſſe conſiderari non poteſt, dum lis agitur inter Miniſtros eiuſdem Eccleſiæ ſuper modo diuidendi emolumenta, & quid ſi ageretur cum extraneis Eccleſiæ Miniſtris.*
11 *Tranſactio inita inter perſonas etiam eiuſdem Eccleſiæ eſt nulla, niſi fuerit approbata ab Epiſcopo.*
12 *Nullitas tituli, etiamſi exindè ius reſiſteret poſſeſſori, attamen quando non impediat, quominus poſſeſſio ſuos operetur effectus.*
13 *in Iudicio manutentionis mera facti inſiſtentia attenditur.*
14 *Poſſeſſio longæua inducit præſumptionem tituli validi, donec opportunius de eo cognoſcatur.*
15 *Nullitas tituli, ut retardare valeat manutentionem, qualis eſſe debeat.*
16 *Conſenſus totius Capituli, quando ſit neceſſarius, & quando ſufficiat interuentus maioris partis Canonicorum.*
17 *Neceſſitas, & Vtilitas, quando comparetur.*
18 *Obſeruantia ſubſecuta ſuper tranſactione facta à maiori parte Canonicorum, inducit ratificationem totius Capituli.*
19 *Conſenſus Epiſcopi, an ſit neceſſarius in tranſactione inita inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ ſuper iuribus ad eandem Eccleſiam ſpectantibus, & ſeqq.*
Et an ſufficiat licentia data à Vicario, & num. 21.
20 *Donatio facta ab Epiſcopo de rebus pertinentibus ad ſuam Menſam, ad fauorem Canonicorum ſuſtinetur.*
22 *Archidiaconus de iure eſt Vicarius Epiſcopi.*
23 *Exceptio iuris dubij longam altercationem requirens, non retardat manutentionem, ſed ad merita cauſæ reijcitur.*
24 *Ad petitorium reijciuntur ea, quæ ſunt dubia.*

DECISIO CLX.

Litem alias diu agitatam inter Præpoſitum Collegiatæ Eccleſiæ Sancti Fidelis Ciuitatis Comeń. ex vna, & Canonicos eiuſdem Eccleſiæ ex alia, ſuper iure percipiendi emolumenta funeralia, compoſuit tranſactio inita de anno 1629. in qua conuentum fuit, quòd dempta certa rata dictorum emolumentorum ſolita præſtari Sacriſtæ reliquorum omnium duæ partes æquales fierent, quarum vna poneretur in maſſa Capitulari, quæ poſteà inter dictum Præpoſitum, & Ca-

& Canonicos residentes pro ratione residentiæ diuideretur,
altera verò in totum spectaret ad Præpositum intuitu curæ
Animarum, & administrationis Sacramentorum, prout
constat ex Instrumento Transactionis, *dato in Summario*
Præpositi num. 1. quæ transactio fuit pacificè obseruata vs-
que ad annum 1638. de quo tempore prætendentes Cano-
nici ex dicta transactione se læsos iudicium super illius rescis-
sione coram Ordinario introduxerunt, quòd tamen non
fuerunt prosequuti, nisi de anno 1649. tunc autem renoua-
ta pro parte Canonicorum eadem instantia Præpositus sus-
penso petitorio obtinuit mandatum de manutenendo in
quasi possessione percipiendi emolumenta funeralia ad for-
mam transactionis, quo in gradu appellationis reuocato A.
C. cum Signatura commisisset causam in Rota cum faculta-
te manutenendi, quem de iure ad dicti rescripti formam
dubitatum hodie fuit, cui nam esset dandum mandatum
de manutenendo, & Domini illud Præposito dandum esse
declararunt.

1 Etenim manutentio datur possidenti de tempore motæ li-
tis, *vulg. §. retinendæ instit. de interd. leg. prædia*, vbi Bart. *ff. de*
acquir. possess. Rota *in Brundusina bonorum* 23. *January* 1649.
coram me, §. *& ex his cum vulg.*

2 Possessio † autem Præpositi de dicto tempore probatur
ex depositionibus quatuor testium, quorum aliqui deponunt
de possessione decem annorum, alij vndecim, alij quinde-
cim, & cùm suorum dictorum optimam rationem red-
dant, nempè quia dictæ Ecclesiæ fuerunt ministri, ac ita
semper inuiolabiliter obseruari viderunt, benè concludunt
ad tradita per Crauett. *cons.* 99. *num.* 6. *& cons.* 178. *nu.* 7. *post*
med. Gabr. *de test. conclus.* 4. *num.* 20. Rota *dec.* 283. *num.* 2.
& 5. *par.* 7. *recent. & in Bononien. Pecuniaria* 10. *January*
1650. *coram R. P. D. meo Otthobono* §. 2. *ad med.* præsertim,
quia eorum dicta recipiunt robur, & adminiculum ex parti-
tis exactionum anteà factarum à Canonicis, *& datis in eo-*
dem Summario num. 3. quę cùm desinant in anno 1629. quo
tempore inita fuit transactio exindè apparet exactionem
post dictum tempus fuisse diuerso modo, & in minori sum-
ma factam, nam alias si, & exactiones posterioris temporis
aliquid conferre potuissent ad eorum intentionem fundan-
dam illas pariter extraxissent, ac produxissent.

Magis certa redditur possessio Præpositi ex confessione
ipsorummet Canonicorum, qui dum institerant, vt re-
scinderetur transactio tanquam læsiua ex eo, quòd post
eam reciperent tot libras minus, quàm recipere solebant an-
te transactionem, vtque in pristinum statum restituerem-
tur, inde sequitur, vt fassi fuerint transactionem fuisse
executioni demandatam, sicque Præpositum possidere,

3 † petens enim restitui in pristinum statum iam fatetur non
se, sed alterum in possessione reperiri per ea, quæ in simi-
libus terminis firmauit Rota coram san. memor. Greg. XV.
decis. 200. *num.* 3. coram Buratt. *decis.* 250. *num.* 4. *decis.* 6. *nu-*
mer. 1. *& decis.* 393. *num. pariter* 1. & fuit etiam resolutum *in*
Gerunden. Beneficij 1. *July* 1644. §. *accedente præsertim*, *& in*
Alexandrina Canonicatus 9. *Decembris* 1648. §. *etenim pro-*
4 *bat coram R. P. D. meo Cerro*; † & huiusmodi confessata
possessio ad effectum manutentionis sufficit, vt post Me-
noch. *de recuperan. possess. remed.* 1. *num.* 215. *cum seqq.* & di-
ctum fuit coram Durano *dec.* 23. *num.* 12. *& dec.* 115. *num.* 1.
& in recent. dec. 704. *num.* 20. *par.* 1. *& in Bononien. Rescissio-*
nis contractus 15. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Verospio.*

5 Concurrunt † præterea plures fides publicarum persona-
rum de exactione Præpositi ad formam transactionis atte-
stantium, quæ vti de re spectante ad eorum officium, &
ipsæ præbent adminiculum veritatis, & multum conferunt
ad comprobanda dicta testium, Rot. *in Assisien. Statutorum*
cor. S. D. N. quæ est dec. 158. *n.* 2. post Modern. *de manuten.*

Accedit demum quietantia, & diuisio facta inter Præ-
positum, & Canonicos de anno 1642. ad formam dictæ
6 concordiæ, *Summario Præpositi num.* 4. † necnon assisten-
tia iuris, quàm Præpositus curam Animarum exercens ha-
bet perceptione funeralium, *cap.* 1. *& cap. relatum de sepul-*
tur. Mantic. *decis.* 294. *num.* 5. quæ omnia exuberare visa
fuerunt ad effectum manutentionis, etiam si Testes non
fuerunt formiter examinati, quia nihilominus tot concur-
7 rentibus adminiculis plenè probant † præsertim in hoc sum-
marissimo iudicio manutentionis, in quo etiam leuiores
probationes pro sufficientibus admittuntur, Menoch. *de re-*
tinen. remed. vltim. num. 39. Boccac. *de interd. vti possidetis*
cap. 14. *num.* 25. Seraphin. *dec.* 1154. *num.* 4. Rota *dec.* 269.
num. 4. apud Modern. *de manut.*

Neque † fuit habita in aliqua consideratione prætensa 8
possessio Canonicorum ante transactionem, quia ad effe-
ctum manutentionis possessio requiritur de tempore motæ
litis, de quo ex supra deductis constat Canonicos non possi-
dere, nisi ad formam dictæ concordiæ, in iudicio enim
manutentionis vltimus status possessionis attenditur, non
anterior, nisi ille continuatus vsque ad tempus motæ litis,
Rota *decis.* 27. *num.* 13. *& decis.* 28. *num.* 20. *par.* 1. *diuers.*
Caualer. *decis.* 590. *num.* 1. *&* 20. Capyc. Latr. *decis.* 76.
num. 14. † In isto autem casu, nedum non constat de con- 9
tinuatione prætensæ prioris possessionis Canonicorum, vt
potius manifestè appareat eos ab illa facto proprio cecidisse
patiendo Præpositum à die transactionis, & sic per vigin-
ti, & amplius annos possidere cùm tamen sola possessio
decennalis sufficeret, vt illi dicerentur amisisse omnem pos-
sessionem, adeòut, nec nomine Ecclesię eis vllo modo com-
petere posset manutentio, vt respondit Rota *in Colimbrien.*
Præstimonij, post Modern. *de manut. decis.* 327. *sub num.* 9. *&*
20. *& in Bononien. Parochialis* 24. *Aprilis* 1651. *coram me*
sub §. *ponderatum fuit etiam*, vbi aliæ recensentur decisio-
nes, † cùm præsertim non posset dici agi de interesse Eccle- 10
siæ, dum est lis tantùm inter Ministros eiusdem super modo
diuidendi emolumenta funeralia, quicquid dicendum esset si
ageretur cum extraneis, seu diuersis Ecclesię Ministris, vt in
fortioribus, Rota *dec.* 138. *num.* 1. *par.* 2. *recent.*

Neque releuat prætensa nullitas transactionis tam ex de-
fectu omnium Canonicorum, quàm approbationis Epi-
scopi, † quæ necessaria esse prætenditur in huiusmodi tran- 11
sactionibus initis inter personas etiam eiusdem Ecclesiæ,
cap. 2. *de transact. & cap. fin. de pact. in* 6. quia † exceptio 12
nullitatis tituli, etiamsi exindè ius resisteret possessori non
impedit, quo minus possessio suos operetur effectus, quan-
do illa est temporis considerabilis, & agitur de rebus pręscri-
ptibilibus, vt post Franch. *in cap. ad decimas nu.* 8. *in* 4. *limit.*
de restit. spol. in 6. tenet Marescott. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 11. *nu-*
mer. 55. Cancer. *var. resol. tom.* 3. *cap.* 14. *num.* 45. Rota *decis.*
534. *num.* 7. *vers. & vltra quod par.* 1. *diuers. dec.* 207. *n.* 8. apud
Modern. *de manut.* & fuit resolutum *in Mediolanen. Nomi-*
nis Capituli 10. *Marty* 1649. *coram me*, §. *quia respondetur*,
† & ratio est, quia in iudicio manutentionis mera facti in- 13
sistentia attenditur, Castr. *in l. Aquilius sub nu.* 5. *ff. de donat.*
Cæphal. *cons.* 16. *num.* 2. Seraph. *dec.* 582. *num.* 5. & † longæua 14
possessio inducit præsumptionem tituli validi, donec oppor-
tunius de eo cognoscatur, vt post Couarr. & aliosibi allegat,
respondit Rota *in dicta Mediolanen. Nominis Capituli* §. *fin.*
coram me.

Præterea † exceptio nullitatis tituli, vt retardare valeat 15
manutentionem debet esse indubitabilis, etiamsi talis nulli-
tas non solùm esset contra præsumptionem Iuris, sed contra
ipsum ius, vt in terminis alienationis absque beneplacito
Apostolico, firmauit Rota *in Beneuentana Emphytheusis* 1.
July 1650. *coram Reu. P. D. meo Bichio*, *& prius in Toletana*
Territory 30. *Marty* 1648. *coram R. P. D. meo Otthobono*,
& in Curien. Feudi 21. *Aprilis eiusdem anni coram R. P. D.*
meo Bichio.

Prima † autem obiecta nullitas transactionis ex defectu 16
consensus Canonicorum admodum turbida visa fuit, quia
omissio, an in explicandis actibus voluntarijs consensus
totius Collegij requiratur certa est limitatio conclusionem
non procedere, quando actus est ipsi Collegio vtilis, qualis
fuit iste transactionis, cum illa mediante ab illa recessum
fuerit, tunc enim actus cum interuentu maioris partis ge-
stus sustinetur, prout expressè tradit Panormit. *in cap. final.*
num. 2. *vers. sed si compositio concernet vtilitatem Collegij de*
maior. & obed. & ibidem Imol. *num.* 6. Butr. *num.* 8. & cæteri
omnes, qui † ea mouentur ratione, quòd necessitas, & vtili- 17
tas in tali casu æquiparentur, Innoc. *in cap. cum omnes de con-*
stit. Abb. *vbi supra, vers. nam necessitas*, & notabiliter decla-
rat Felin. *in dicto cap. cum omnes sub num.* 18. *vers. sed conclude-*
re de constit. quem sequitur Grat. *discept. forens. cap.* 721. *n.* 17.
Lap. *alleg.* 85. *n.* 2. *in fin.* Vinc. de Franch. *dec.* 2. *nu.* 24. *& seqq.*
Rot. *in Sabinen. Alluuionis* 22. *Iunij* 1646. §. *fin. cor. R. P. D. meo*
Bichio; concurrente † etiam pro maiori turbiditate huius 18
prætensæ nullitatis subsecuta obseruantia tam diuturni tem-
poris, necnon actu Capitulari super diuisione funeraliũ fact.
de anno 1642. ad formam transactionis, *Summ. Præpositi n.* 6.
ex quibus quatenus opus esset censeretur inducta omnium
Canonicorum ratificatio, prout in similibus terminis dictum
fuit *in Romana, seu Veliterna Affictus* 24. *Iunij* 1647. §. *pa-*
riterque coram R. P. D. meo Bichio.

Visa

19 Visa quoque † fuit irreleuans ad effectum impediendi manutentionem alia nullitas deducta ex defectu consensus Episcopi, nam quidquid sit, an ex duabus satis controuersis opinionibus verior sit affirmatiua, quòd in transactione inita inter personas eiusdem Ecclesiæ super iuribus ad eandem Ecclesiam spectantibus requiratur consensus Episcopi, quàm sequitur Anfret. ad Capell. Tholos. *decis. 97. & seqq.* & firmasse etiam videtur Rota *in recent. decis. 410. par. 5.* vel potius recipienda sit negatiua contraria sententia, nempè quod similes transactiones, vtpotè non importantes alienationem extra Ecclesiam habeant statum validitatis sine alicuius Superioris licentia, prout sensisse videtur, Host. *in cap. nouit num. 7. vers. nec obstat de his, quæ fiunt à Prælat. sine Capit. cons.* ibi firmans non dici alienatum id, quòd in
20 dominio Ecclesiæ retinetur, † atque exindè deducens donationem factam per Episcopum Canonicis de pertinentibus ad suam mensam substineri, & idem tenet Butr. *nu. 7.* Imol. *num. 14. vers. nec obstat etiam quod Episcopus*, Ioann. Andr. *num. 4. vers. non enim dicitur propriè alienari*, Bald. *in leg. Dudum num. 6. vers. quæro quid de Episc. Cod. de contrahen. empt.* Bertazzol. *de Episcop. par. 4. num. 143.* latè Rodoan. *de reb. Eccles. non alien. quæst. 52. cap. 10. num. 1. & 2.* Rot. *decis. 756. num. 3. & 4. par. 1. diuers.* Vel in omnem casum, quatenus aliqua Superioris licentia requiratur
21 ad validitatem huiusmodi transactionum, † an illa Vicarij, quæ in modo controuersa transactione interposita legitur sufficiat, vt per text. *in cap. 2. de transact.* ibi, *de assertu Episcopi, vel Archiepiscopi*, quòd verbum, *Archiepiscopi*,
22 communiter exponit, idest Archidiaconi, † qui de iure est Vicarius, *cap. 1. de offic. Archidiac.* & ita exponendo dictum text. tradit Monet. *de decim. cap. 5. quæst. 6. num. 120.* Rebuff. *eodem tract. quæst. 13. nu. 19. cum seqq.* Ricc. *in prax. par. 1. resol. 60. per tot.* Triuis. *decis. 36. par. 2.* & Barbos. *de potest. Episcop. alleg. 55. num. 55.* & dixit Rota *in recent. decis. 402. num. 1. par. 5.* Ipsa opinionum discrepantia in hoc iuris articulo Dominis sufficiens visa fuit, vt obiectæ nullitatis exceptio retardare non valeat manutentionem:
23 † nam exceptio iuris dubij, in quo adsunt hinc inde opiniones æquiparantur exceptioni factæ requirenti altiorem indaginem, quòd sicuti ad petitorium reijcitur ita, & dicta
24 exceptio iuris longam altercationem requirens † ob varias DD. opiniones ad merita causæ reijcitur, ad tradit. per Capyc. Latr. *decis. 10. num. 19. & 28.* Seraphin. *decis. 281. numer. 6.* cum alijs allegatis per Modern. de Saluian. *interd. inspect. 2. cap. 2. num. 85. & seqq. & in Romana Census 22. Maij 1648. coram Reuerendiss. Terracinen. §. Neque hanc associationem.* Et ità vtraque parte, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Domus in Burgo.

Lunæ 12. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Sententia iusta, & valida transit in rem iudicatam ob lapsum temporis, dum fatalia non sunt promulgata. Bona pupilli magni valoris, non sunt alienanda pro soluendis debitis pupilli paruæ summæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ob lapsum temporis, nisi prorogentur fatalia transit in iudicatum.*
2 *Tutor falsus non habet auctoritatem dandi de nullitate.*
3 *Bona pupilli magni valoris non possunt alienari pro debito paruo pupilli.*
4 *Bona pupilli, quando sunt alienanda pro soluendis eius debitis, idest faciendum cum minori præiudicio pupilli.*
5 *Lis, quando pendet indiuisa, nihil ponit in esse.*
6 *Spolium etiam ad minimum quadrantem est purgandum.*

DECISIO CLXI.

DOmini dixerunt constare de re iudicata sententiæ Rotalis à R. P. D. meo Otthobono in hac causa latæ vigore decisionum sub die 18. Maij 1646. * & alia sub die 12. Nouembris 1649. coram eodem emanatis. Quia cùm appellatio ab ea per Mauritium de Fabijs non fuerit prosequuta, neque fatalia prorogata † sententia, tanquam va- 1
lida, & iusta transiuit in iudicatum, *cap. personas de appell. C. de temp. appell.* perindè, ac si non fuisset appellatum, *Clem. sicut de appell.* Scacc. *de appell. qu. 5. num. 2. cum pluribus citatis in Lauden. Domorum 25. Iunij 1649. §. 1. coram R. P. D. meo Corrado.*

Non obstat domos, de quibus agitur fuisse subhastatas præuio Iudicis decreto, quia huic motiuo respondetur in dicta decisione R. P. D. mei Otthoboni, §. *nullitas autem, & seqq.* vbi ostenditur dictum iudicium fuisse nullum ex citatione Vincentij Bruni facta Tutoris falsi posteà per Iudicem criminalem declarati Antonij de Guidis, † tunc pupil- 2
li, & tanquam falsus neque datus, neque confirmatus, non potuit nullitatem alienationis dictarum domorum reddere legitimam, nec pupillo impedire illius recuperationem, vt probat text. *in l. si is qui, ff. de eo qui pro Tutor. seu gerit*, ibique Bald. *num. 1.*

Remanet quoque iusta dicta sententia Rotalis, quia subhastatio harum domorum facta fuit solùm pro executione mandati scut. 200. prout fuit ostensum in dicta decisione 18. *Maij 1649. in §. Concurrit præterea euidens iniustitia*, cùm aliud mandatum scutorum 600. fuerit decretum esse nullum, † & cùm in hæreditate dicti pupilli existerent plu- 3
ra loca Montium, non poterant pro tam parua summa dd. domus longè maioris valoris subhastari, ex allegatis in dicto §. *Concurrit*, & in dicta alia decisione coram eodem sub die 12. Nouembris 1649. §. *Ex quibus probatum remanet*, ac comprobatur *in Romana Fideicommissi de Guidis 20. Februarij 1647. coram eodem*; Ex ea ratione, quia poterat cùm minori † præiudicio pupilli creditori satisfieri, iuxta text. *in* 4
l. magis puto, §. si pupillus, vers. nam passim, ff. de reb. eor. l. lex quæ Tutoris, C. de admin. Tutor. Rot. *dec. 40. num. 3. vers. modo par. 3. recent.*

Tolluntur etiam ex facto, & iure plenissimè ea, quæ ex aduerso dicebantur contra iustitiam sententiæ Rotalis ex fideicommisso Antonij senioris de Guidis, ad quod Mauritius de Fabijs se prætendebat esse ex persona sui patris vocatum. Quia cùm lis adhuc pendeat † indecisa, & admissi 5
fuerint ad causam Ioannes Baptista, & alij de Bernis impediri non potest executio sententiæ pro reintegratione dicti pupilli, eòque defuncto debita hæredi, Roland. *consil. 6. num. 14. lib. 2.* Buratt. *dec. 231. num. 1.* & fuit dictum coram Papa Gregor. XV. *dec. 542. num. 2.* Mauritius antiquum † spolium vsque ad vltimum quadrantem purget, ad text. 6
in cap. Conquerenti de restit. spoliat. cap. final. de ordin. cognit. Cardin. Caual. *decis. 507. num. 3. & seqq.* Buratt. *decis. 449. num. 3. & 4.* Rota *dec. 365. num. 10. par. 1. recent.*

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit.

Decisiones istæ emanatæ in hac eadem causa sub diebus 18. Maij 1646. & 12. Nouembris 1649. coram nunc Eminentissimo D. Card. Otthobono, sunt inter eius impressas decisiones 70. & 193.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Aquilana Iurispatronatus.

Lunæ 12. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Agnatio, quando in materia Iurispatronatus dicatur considerata.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quando dicatur mixtum.*
2 *Iuspatronatus mixtum non transmittitur ad masculos ex fœmina, sed accrescit alteri compatrono re, & verbis coniunctio.*
3 *Agnatio in materia Iurispatronatus, ex quibus dicatur à fundatore considerata, & num. 4. 5. & 7.*
6 *Appellatione domus suæ non veniunt descendentes ex fœminis, ex fundatione vnius Capellaniæ, quando possit inferri ad aliam, num. 5.*
7 *Agnatio dicitur principaliter considerata à Testatore in fundatione Iurispatronatus, si vocauit illos de domo sua.*
8 *Agnatio in Iurepatronatu ex vocatione fœminarum, non dicitur considerata.*

Fal-

Fallit si fœmina sint post masculos vocata.

10 *Appellatio Iurispatronatus facta ab Ordinario cum relatione ad fundationem censetur facta cum omnibus illius qualitatibus.*

Relatio operatur indiuiduam expressionem omnium contentorum in relato, num. 10.

11 *Causæ cognitio non requiritur in gestis Commissario, cuius conscientia fuit in commissione onerata, & nu. 12.*

13 *Supplicatio tanquam matrix est attendenda, stante discrepantia scripturarum.*

DECISIO CLXII.

Decisio in hac causa coram me emanata sub die prima Februarij præteriti * fuit hodie vtraque parte informante, teque denuò discussa per DD. confirmata; Quia visum fuit adhuc subsistere potissimum fundamentum illud, quòd Iuspatronatus, de quo agitur, non sit simpliciter hereditarium,

1 † sed mixtum ratione qualitatis gentilitiæ à fundatore consideratæ, ideòque portio eiusdem Iurispatronatus spectans ad Iosephum, non potuerit transmitti ad Cæsarem, aliosque ex Rosata filia nepotes, ac hæredes eiusdem Iosephi, tanquam alterius familiæ, & agnationis,

2 † sed accreuerit Ioanni Baptistæ Compatrono re, & verbis eidem Iosepho ex dispositione fundatoris coniuncto, & post eum transierit ad Catherinam, & Elisabetham sorores, & hæredes dicti Ioannis Baptistæ vltimi masculi defuncti, tanquam vocatas ab ipso fundatore in defectum masculorum, & tanquam habentes vtramque qualitatem hæreditariam scilicet, & gentilitiam à Testatore requisitam, à quibus cum præsentatus fuerit Cassina, idcircò narratiua præsentationis omnium Patronorum ad fauorem dicti Cassinæ satis iustificata remaneat.

Neque visa fuerunt releuare, quæ pro exclusione qualitatis gentilitiæ ab informantibus pro Iosepho Riuera considerabantur, & primo, quòd in testamento nunquam expressa fuerit ratio conseruandæ agnationis, nec illa dici possit tacitè contemplata ex prælatione masculorum, cùm Prælati censeantur ratione maioris aptitudinis tantùm,

3 † non autem ratione agnationis, ex firmatis per Rotam *decis.350. num. 9. post 2. volum. consil. Farinac.* nam qualitas masculinitatis vltra quod non fuit simpliciter expressa, sed cum dictione taxatiua, *tantum*, quæ sicut denotat exclusionem fundatoris voluntatem conseruandi Iuspatronatus inter masculos, ita

4 † fortior ex ea resultat coniectura contemplationis agnationis, Rocch. de Curt. *de iurepatron. in verbo ipso, vel os 33. quæstion. num. 73. vers. sed circa hanc quæstionem*, Lambert. *eodem tract. par. 2. lib. 1. art. 8. quæst. 2. num. 2. & 3.* Rota *in Cæsaraugustana Beneficij de Lanares 10. Februarij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, §. sed protestante Aduersario*, adhuc contemplatio agnationis satis clarè colligitur ex subse-

5 quentibus illis verbis in fundatione appositis, ibi, *E che sia medesimamente Iuspatronato di casa sua*. Hæc namque verba licet apposita fuerint in fundatione Capellaniæ diuersæ ab ea, de qua nunc agitur, ex quo nihilominus hæc quoque fundata fuit eo modo, quo Capellania de qua nunc controuertitur, prout innuit dictio illa, *medesimamente*, inde sequitur, vt in hac quoque fundator intellexerit reseruatæ

6 Iuspatronatus ad fauorem successorum de domo sua, † quorum appellatione certum est, quòd non veniunt descendentes ex fœminis, §. 1. *instit. de legat. agn. tutel.* §. *cæterum, vers. ideò nos de legitim. agnat. success. l. pronunciatio, §. familia, ff. de verb. signif.* Surd. *consil.96. num.29. vers. primo quia*, Corn. *consil.42. in princip. & consil. 273. num. 5. volum. 4.* atque ita dum Iuspatronatus relictum fuit illis de domo sua, & sic per nomen collectiuum, inde apparet quod vocatio masculorum non fuit facta ratione prædilectionis, & maioris affectionis erga sexum masculinum, tanquam idoneio-

7 rem, & potentiorem fœminino, † sed habito respectu ad agnationem, quàm à fundatore fuisse principaliter contemplatam in his terminis defendunt Soccin. iun. *in leg. cum auus num. 85. vers. quartus casus, ff. de condit. & demonstrat.* Iotrigl. *de substit. centur. 3. quæst. 73. num. 3.* Ruin. *consil. 158. num. 13. lib. 3.* Ancharan. *consil. 27. col. penult.* Surd. *dict. consil. 96. num. 29.* Gozzadin. *consil. 79. num. 6.* Rota *in Romana Fideicommissi de Mutis 19. Februarij 1649. coram me, §. quarta coniectura*; Hæc autem agnationis qualitas cum deficiat in illis familiæ de Riuera, ideò in hoc Patronatu benè excluduntur à iure præsentandi.

Neque ex eo, quòd fundator vocauerit etiam fœminas;

8 † inferri potest eum non habuisse rationem conseruandæ agnationis, sicque huiusmodi Iuspatronatus esse simpliciter hæreditarium, ac propterea admittendos fore etiam masculos ex fœminis. Quia quidquid dicendum esset vbi primordialiter vocatæ essent fœminæ, & deindè descendentes masculi, quo casu masculi ex fœminis venire possent, dum in hoc casu fœminæ vocatæ leguntur in defectum masculorum tantùm, ex tali vocatione magis elicitur, & voluntas fundatoris fuit, † quòd extantibus masculis familiæ ipsi, tanquam magis apti conseruare agnationem præferrentur fœminis, quæ tamen, & ipsæ in defectum masculorum admittuntur, exclusis masculis ex fœminis, tanquam de aliena agnatione, prout benè consuluerunt Gabr. *cons. 116. num. 12. lib. 2.* Decian. *cons. 127. num. 10. 17. & 25. lib. 3.* Bellon. iun. *cons. 73. num. 4. in fin. vers. vt enim cum duobus seqq.* 9

Non obstat, quòd Ordinarius in erectione, & approbatione huiusmodi Iurispatronatus nullam gentilitiæ qualitatis, aut masculinitatis mentionem fecerit, sed simpliciter illud pro hæredibus fundatoris, illiusque successoribus in perpetuum confirmauerit, *Summario Iosephi Riuera numer. 3.* Quia exindè non valet prætendi alterata voluntas fundatoris, immò cùm approbatio facta fuerit in executionem dotationis, ac fundationis, & cum relatione ad illam dicendum est factam fuisse cum omnibus † qualitatibus in dotatione contentis, & à fundatore requisitis ex natura relationis, quæ operatur indiuiduam, & propriam expressionem omnium contentorum in termino relato, *leg. asse toto, ff. de hæred. inst.* Bart. *in l. 1. §. vltimo circa finem, ff. famil. hercisc.* Dec. *consil. 47. nu. 1.* Craueri. *cons. 45. nu. 4.* Rota *in Rauennaten. Domus 14. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Reyas, §. quoniam concessio.* 10

Minùsque referre visum fuit, quòd iustificatum non appareat, vt dictus Ioannes Cassina in decimo ætatis suæ anno constitutus habilis fuit ad recitandum diuinum Officium; Nam satis hoc iustificatum remanet ex sententia Ordinarij Aquilani executoris deputati in litteris Apostolicis, cuius conscientiæ cum commissa fuerit iustificatio habilitatis dicti Ioannis, & ipse declarauerit litteras exequendas, ac eidem Capellanias esse adiudicandas, satis hoc demonstrat cum habitum fuisse pro idoneo etiam ad recitandum diuinum Officium, nec aliqua alia fuit necessaria iustificatio extrinseca, † nam vbi committitur aliquid fieri Commissario eius conscientiam onerando non requiritur causæ cognitio, sed sufficit extraiudicialis informatio, *cap. statutum, §. assessorem de rescript. in 6.* & ibi gloss. *in Clem. 1. de iurepatron. in verb. oneramus*, Lap. *alleg. 15. num. 8. in fin. vers. & quamuis*, vbi firmat, quòd quando dictum fuit conscientiam tuam oneramus, † omnis exceptio à tali casu excluditur, Lap. *allegat. 60. sub num. 4.* 11 12

Non obstat, quòd à Iosepho Riuera dicatur Cassinam expressisse valorem ambarum Capellaniarum in ducat. 24. auri de Camera per non excessum, nam ex originali supplicatione oculis DD. subiecta constat quamlibet ex dd. Capellanijs expressam fuisse in ducat. 24. sicque ex facto obiectum tollitur nulla habita ratione, quòd in processu de partibus omissa fuerit dictio illa, *cuiuslibet*, quia id contingere potuit ob incuriam scriptoris, & in omnem euentum in discrepantia scripturarum standum est † supplicationi originali, tanquam matrici, post quam litteræ semel expeditæ fuerunt, vt firmauit Rota *in Bononien. Canonicatus 10. Februarij 1590. coram recol. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio*, Cardin. Caual. *dec. 255. num. 8.* Buratt. *dec. 565. num. 11. & 14. & dec. 306. num. 1.* 13

Et ità vtraque parte informante, &c.

Decisio hæc emanata in hac eadem causa sub die 1. Februarij 1651. coram eodem Reuerendiss. Papien. cum non sit impressa infra in fin. in Miscellan.

R. P. D. VEROSPIO.

Bisuntina Thesaurariæ.

Lunæ 2. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficium resignans in manibus Sanctissimi, dicitur reseruatum tanquam vacans apud Sedem Apostolicam, & quando litteræ Apostolicæ ad hoc dicantur iustificatæ.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Littera Apostolica super prouisione alicuius beneficij, quando dicantur iustificata.*
2 *Beneficia vacantia in Curia sunt reseruata.*
3 *Littera resignationis beneficij non solent per Cancellariam expediri non iustificato prius consensu resignantis.*
4 *Vacationis beneficij probatio resultat concludens ex confessione partis in eius præiudicium, dum Ordinarius non est in causa.*
5 *ex Resignatione facta in manibus Papæ, resultat probatio vacationis apud Sedem.*
6 *Ætas probatur per fidem Baptismi, & iste est modus approbatissimus probandi ætatem.*
7 *Clericatus iustificatur, ex quo quis fuit admissus per Capitulum ad Canonicatum.*
8 *Beneficij valor, ex quo satis dicatur iustificatus.*
9 *Fidei Officialium Cancellariæ est adhibenda fides.*
10 *Beneficium, quod non requirat personalem residentiam, ex quo conuincatur.*
11 *Testes cum congrua scientia causa deponentes, benè probant.*
12 *in Beneficijs resignantis nulla potest considerari vacatio, vt alijs conferantur.*
13 *in Resignationibus nullum datur medium inter actualem resignantis dimissionem, ac successiuam resignatarij prouisionem.*

D E C I S I O CLXIII.

FVerat Ioanni Ignatio Froissard de Broissia attributa
manutentio in possessione Thesaurariæ Cathedralis
Ecclesiæ Bisuntinæ, quàm à Claudio Froissard patruo, ac
possessore in manibus Sanctissimi eiusdem fauore Ioannis
Ignatij resignatam ipsi adiudicandam fore hodie DD. de-
1 creuerunt, quòd litteras Apostolicas † super huius colla-
tione dignitatis pro se expeditas ostendit in omnibus esse
iustificatas authoritate, text. *in cap. cum Bertold. de re iudic. & in cap. dilectus de offic. delegat.* ibique gloss. *in verbo plus iuris*, cæterique DD. Rota *dec. 337. num. 1. par. 2. & in decis. 15. num. 1. par. 5. recent. & in alijs relatis in Gerunden. Canonicatus 13. Martij 1648. coram R. P. D. meo Celso.*

Siquidem in ijs narrauerat controuersam Thesaurariam
2 Apostolicæ Sedis dispositioni reseruatam † ex vacatione
in Curia contingenti. Et huius vacationis narratiuam
concludit, tum ea resignatione in suimet fauorem per Can-
3 cellariam † expedita, cùm ibidem non iustificato prius
consensu resignantis illa admitti non soleat, vt ponderauit
Rota *in vna Giennen. Canonicatus 28. Nouembris 1605. coram Penia inter eiusdem impressas decis.* 1187. *num.* 8. tum
ea confessione Capituli aduersarij, ob eandem resignatio-
nem pro collatione Dignitatis in vim priuilegiorum acriter
instantis, vacationis enim probatio resultat, inde conclu-
4 dens in præiudicium † confitentis, dum Ordinarius non
est in causa, vt pluribus comprobat Garz. *de benefic. part. 12. cap. 2. num. 276. cum seqq.* Rota coram Mantica *decis. 315. num. 1. & 563. num. 8. par. 4. diuers. & in Mauricen. Beneficij 27. Iunij 1648. in §. vacatio coram R. P. D. meo Bichio.* Ea qua etiam resignatione in manibus Sanctissimi
5 resultat probatio vacationis apud Sedem, † eiusque fauo-
re reseruatio successiuè narrata, *cap. 2. de præben. lib. 6.* & notant communiter ibi DD. Rota coram Puteo *dec. 38. n. 1. lib. 2.* coram Caualer. *dec. 450. num. 2. & in dec. 34. num. 2. par. 5. & decis. 63. num. 1. & 2. & dec. 100. num. 5. par. 6. recent. & in Montis Falisci Capella 30. Ianuarij 1606. coram Lancellotto.*

In ijs pariter litteris expresserat se in vigesimo primo ætatis anno, tunc temporis constitutum, seque Clericali mi-
litiæ nomen dedisse, & in vtriusque probatione narratiuæ
6 non deficit, dum illam † ex Baptismi fide, tanquam ex
approbatissimo veræ ætatis testimonio concludit, vt notat Alciat. *de præsumpt. præsumpt.* 24. Mascard. *de probat. concl.* 672. *num.* 1. Mandos. *ad reg.* 8. *Cancell. quæst.* 10. *num.* 3. Ioseph. Ludou. *dec.* 55. *nu.* 7. Rota coram bon. mem. Coccin. *dec. 334. num. 2. dec. 592. num. 2. par. 1. & dec. 260. nu. 14. par. 6. recent.* Alteram verò Clericatus qualitatem probat,
7 ex quo semel admissa fuit per † Capitulum, eundem vti
Clericum tonsuratum anteà recipiendo in Canonicum, itaut eam non possit amplius in dubium reuocare, ex tradit. per Abb. *in cap. nihil de elect. circa finem*, Felin. *in capit. illud num. 7. de præsumpt.* Aymon. *cons. 93. num. 4.* & plures alios adductos per Mascard. *de probat. concl. 304. nu. 4. & 5.* Rota in his terminis coram Acchill. *dec. vnica super reg. de mutat. num. 4.*

Thesaurariæ valorem successiuè deduxerat in duc. 24. per
non excessum, ac alterius pariter Canonicatus per ipsum
anteà obtenti vnà cum Prioratu residentia personali destitu-
to; Quas sanè narratiuas vlteriori iustificatione non indige-
re DD. responderunt cùm ex † stylo earum partium sub hac 8
forma valoris beneficia quocumque exprimi soleant, vt pon-
derauit Rota coram Buratto *dec. 255. num. 14. & decis. 202. num. 8. par. 4. & 575. num. 6. par. 4. tom. 3. recent. & in Leodien. Canonicatus 30. Ianuarij 1612. coram bon. mem. Pirouano, & in Monasterien. Canonicatus 16. Ianuarij 1645. in vltimo §. coram Reuerendissimo Terracinen.* ac de eodem
stylo attestantur plures † Cancellariæ Officiales, quibus Sa- 9
crum hoc Tribunal alias deferre consueuit, vt testatur Rota
coram Buratto *ad d. dec. 255. num. 14.* Prioratum † perso- 10
nali residentia destitutum conuincat eiusdem habita retentio
in Commendam per Ioan. Ignatium, vt ponderauit Rota *in Messanen. Prioratus 1. Iulij 1596. coram Litta.*

Alias denique qualitates in ipsismet Apostolicis litteris insertas, quòd scilicet Claudius resignans commodè viuere posset aliundè, ac patruus existat Ioannis Ignatij ex altero fratre nepotis; Resignatam quoque per ipsum Thesaurariam dignitatem non esse maiorem in Cathedrali post Pontificalem, nec animarum curam habere annexam, adeòque nulla præcedente dispensatione vnà cum Canonicatu con-
sueuisse conferri, comprobant testes super ijs qualitatibus
† cùm consona scientiæ causa deponentes, vt notat Bald. 11
in l. labeo num. 7. ff. de supell. leg. Franciscus Marcus *dec. 900. num. 6. par. 1.* Rota *dec. 237. num. 7. par. 7. recent.* & alijs recensitis authoritatibus *in Calaguritana Præstimonij 10. Maij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Non obstant priuilegia Apostolica ex Capituli parte
prætensa; Illa enim non includunt beneficia ad fauorem
certæ personæ resignata, † quòd nulla possit in ijs considera- 12
ri vacatio, vt alijs conferantur, nullumque medium inter
actualem resignantis † dimissionem, ac successiuam resigna- 13
tarij prouisionem assignari, vt notat Paris. *de resign. benefic. lib. 1. qu. 4. num. 59. & 60. lib. 6. qu. 5. num. 21.* Gonzal. *ad reg. 8. gloss. 6. num. 123.* Gabr. *cons. 199. nu. 1. cum seqq. lib. 2.* Rota coram Puteo *dec. 177. lib. 3. & dec. 19. de priuileg. & decis. 614. num. 27. par. 4. tom. 3. recent. & in Camerinen. Parochialis 7. Februarij 1649. coram Reuerendissimo Salamantino.*

Et ità altera tantùm parte, alia verò pluries expectata, ac pluribus citationibus lacessita informare recusante, &c.

R. P. D. A L B E R G A T O.

Comeñ. Iurispatronatus.

Luna 12. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

ad Iuspatronatus, quando plures sunt præsentati, quis veniat instituendus, Iuspatronatus transit cum vniuersitate bonorum. In translatione Iurispatronatus requiritur consensus Ordinarij.

S V M M A R I V M.

1 *ad Iuspatronatus ille est instituendus, qui maioribus suffragijs est honoratus.*
2 *Iuspatronatus transit cum vniuersitate bonorum.*
3 *Cessio facta cum amplissimis verbis, quando resoluatur in singularitates, & num. 4.*
5 *Hæreditas si contineat Iuspatronatus, postquam ea est adita, Iuspatronatus consideratur, vti vnum corpus hæreditarium.*
6 *in Iurispatronatus translatione requiritur consensus Ordinarij.*
7 *Confessio, nedum probat contra confitentem, sed etiam contra habentes causam ab eo.*
8 *Obseruantia aliqua, ex quibus actibus nullatenus possit deduci.*
9 *Sententia contra aliquem lata ei non præiudicat, dum ille non fuit citatus.*
10 *Compatrono conseruantur iura per alios compatronos facta.*

DE-

DECISIO CLXIV.

COnstare de bono iure Nicolai Tencallæ eique vti præ-
sentato à patronis maiorem calculum vocum habenti-
bus deberi institutionem censuerunt DD. 7. Februarij 1650.
coram bon. mem. Arguelles, & coram me, & in illius lo-
cum particulariter suffecto hodie causa super ijsdem repro-
posita, ex eisdem prorsus steterunt in decisis; quia Iuspa-
tronatus, de quo agitur per dispositionem Petri de Bonitate
fundatoris delatum fuit ad Bernardum eius abnepotem,
ab isto ad Lazzarottum, & Petrum Martyrem eius filios,
& hæredes. Vox Petri Martyris, deindè ad Thomam de-
uenit, de Thoma verò ad Franciscum, à quo Nicolaus præ-
sentatus fuit. Vox autem Lazzarotti deuenit pro medieta-
te ad Anastasiam, deindè ad Prudentiam, & Mariam, à
quibus idem Nicolaus præsentatus fuit; pro alia verò me-
dietate ad Catherinam, ab ista ad Lucretiam, à Lucretia
verò ad quinque eius filios, ad Nicolaum nempè præsenta-
tum, ad Cæsarem, qui eundem præsentauit, ad Carolum
Antonium, Elisabetham, & Catherinam, qui ius præsen-
tandi sibi competens donarunt Petro Martyri iuniori, à quo
Ioanne Baptista Polatta præsentationem habet minimè at-
1 tendeñ. in concursu Nicolai Tencallæ, † qui maioribus suf-
fragijs honoratus institui, & præferri debet, *cap.* 3. & ibi
gloss. *in verbo qui maioribus de iurepatr.* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 11. *num.* 132. *& seqq.* Rota coram Mantica *dec.* 86. *num.* 14. coram bon. mem. Vrgellen. *dec.* 94. *nu.* 8. *in Pampilonen. Parochialis de Anorbe* 3. *Decembris* 1646. §. *certissima coram R.P.D. meo Melzio in Mutinen. Beneficij* 17. *Martij* 1648. §. *nec releuat in Sulmonen. Beneficij* 10. *Martii* 1649. §. *de iustitia coram bon. mem. Arguelles in Cracouien. Præpositura Sancti Floriani* 27. *Maii* 1650. §. *versamur coram Reu. P. D. meo Bichio, & in Piscien. Beneficij* 29. *Nouembris proximè præteriti*, §. *nec refert coram R.P.D. meo Celso*.

Nec derogatio Sanctissimi pro medietate patronorum,
(vt in altera decisione ponderatum fuit) dicto Ioanni Ba-
ptistæ suffragari potest, quicquid acriter ipse contendat gra-
tiam iustificari ex renunciatione hæreditatis paternæ facta
per Anastasiam Nicolao Baguto Catherinæ sororis viro, il-
2 liusque filijs, apta videlicet comprehendere etiam † Iuspa-
tronatus, quòd transit cum vniuersitate bonorum, *cap. ex litteris, cap. cum sæculum de iurepatron.* Rot. coram Seraph. *dec.* 725. *in rec. dec.* 98. *num.* 8. *par.* 6.

Responsum enim fuit, quòd adita iam per Anastasiam
hæreditate, ibi, *Anastasia filia, & heres q. Lazzarotti de Bonitate*, Rota *decis.* 359. *num.* 30. *par.* 5. *decis.* 74. *num.* 6.
3 *par.* 7. *recent.* illius cessio, † quamuis amplissimis concepta
verbis resoluitur in singularitates, ac propterea non continet
4 Iuspatronatus, † cuius respectu vltra vniuersitatem verbo-
rum concurrere etiam debet vniuersitas rei, probat Bald. *in l. fin. num.* 40. *C. de edict. Diu. Adrian. tollen. & cons.* 1. *num.* 4. *& 5. vol.* 3. Peregr. *cons.* 11. *num.* 2. *& seqq. vol.* 4. Garz. *de benefic. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 13. *&* 14. Barbos. *de potest. Episcop. alleg.* 71. *num.* 8. Rota *decis.* 1152. *num.* 4. *par.* 3. *lib.* 3. *diuersor.*
5 adeòut post † aditam hæreditatem in illius cessione cùm
Iuspatronatus consideretur, tanquam vnum ex iuribus ces-
sis de eo fieri debeat specialis mentio, Cost. *in cap. si pater, verb. Trebellianica num.* 7. *de testament. in* 6. Rota *in Lucana Iurispatronatus, seu Capellania* 6. *Nouembris* 1598. *coram Litta*, penes Garz. *vbi supr. num.* 12. & adhiberi etiam
6 † consensus Ordinarij, Lambert. *de iurepatron. par.* 2. *lib.* 1. *qu.* 1. *art.* 19. *per tot.* Rota coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 463. *num.* 1. *in recent. decis.* 555. *num.* 1. *par.* 3. *& in Cracouien. Præpositura* 4. *Maii* 1646. §. *nullitas vero coram Reu. P. D. meo Verospio*.

Et hunc intellectum comprobauit ipsiusmet Baguti re-
nunciatarij confessio, qui post prætensam renunciationem
de anno videlicet 1623. coram Vicario Comeñ. institit A-
nastasiam declarari patronam huius beneficij pro sua rata,
7 quæ confessio † omnino venit attendenda, nedum in præ-
iudicium confitentis, sed omnium ab eo causam habentium,
vt his terminis resoluit Rota coram Buratto *decis.* 183. *nu.* 6. *decis.* 79. *num.* 4. *in Aquilana Beneficii* 15. *Martii coram Reuerendissime Terracinen. in Sulmonen. Beneficii* 25. *Iunii* 1646. *coram Reu. P. D. meo Peutingero, & in dict. Piscien. Beneficii* 26. *Nouembris* 1650. *coram Reu. P. D. meo Celso confirmata* 21. *Aprilis proximè præteriti coram R. P. D. meo Royas*.

Nec vis huiusmodi confessionis elidi visa est ex mandato
procuræ de anno 1603. per eundem Bagutum facto, in quo
instrumentum dictæ cessionis enunciando constituit Procu-
ratorem quendam Ioannem Petrum Gaginum contra Ale-
xandrum Iouium Prouisum Apostolicum, quia dictum
mandatum non fuit in actis † exhibitum, & Procurator in 8
eo constitutus, nunquam in iudicio comparuit, neque illo
vsus fuit, ex quo proindè non potest deduci aliqua obseruan-
tia, Rota *dec.* 120. *nu.* 2. *par.* 2. *dec.* 154. *num.* 30. *par.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Recanaten. bonorum* 29. *Aprilis* 1641. §. *quæ verò coram R. P. D. meo Cerro*. Immò constat de obseruantia
contraria ex actu confessionis dicti Baguti de anno 1623. su-
pra ponderato.

Non obstat, quòd in sententia desuper prolata nulla Ana-
stasiæ habita fuerit mentio, quia † ex illa nulla eidem non 9
citatæ oriri potuit præiudicium, *l. de vnoquoque, ff. de re iudicat.* quinimò ex ipsa, sicuti ex præsentatione aliorum patro-
norum, † præseruata censentur iura dictæ Anastasiæ, Abb. 10
cons. 54. *num.* 3. *par.* 1. Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 5. *num.* 115. Rota coram sanct. mem. Greg. *dec.* 417. *dec.* 452. *vtrobique n.* 9. *& dec.* 174. *num.* 10. *par.* 5. *recent*.

Et vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Redditionis rationis.

Veneris 16. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

De quibus teneantur bonis rationem reddere tutores in præsenti decisione discutitur, vbi quod citrà dolum, nec admittitur contra illos iuramentum in litem, nec de admodum rigorosa rationem redditione exiguntur, si à Testatore liberati fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Tutor rationem reddere tenetur de bonis in inuentario descriptis.*
2 *Fratres sororem dotare tenentur.*
3 *Tutor rationem reddere non tenetur de eo, quòd ad ipsum non peruenit, & num.* 6.
4 *Transactio litibus finem imponit.*
5 *Tutor, quando excusetur si non adimpleuit, quòd sibi fuit à Testatore demandatum.*
7 *Indicatio instrumentorum sufficit in redditione rationis.*
8 *Fructus secundum taxam legalem ascendunt ad scuta quinque pro centenario.*
9 *Bona distracta ab altero ex hæredibus in illius portione sunt referenda.*
10 *de Mobilibus extantibus penes pupillos ratio reddi non debet à tutore.*
11 *Mobilia vsu præsumuntur consumpta.*
12 *Iuramentum in litem, vt tutor deferatur requiritur dolus, & num. seqq. vbi amplia.*
13 *Dolus concludenter probari debet, præsertim contra hæredes, & seqq. num.* 12.
14 *Expensæ verisimiles, & necessariæ tutoribus sunt reficienda.*
15 *Ratio per tutores reddi potest etiam sine libro tutelari.*
16 *Tutori sufficit exhibere inuentarium, & super eo rationem reddere.*
17 *Tutor à testatore liberatus citrà dolum condemnari non debet, nec ab eo ratio rigorosa exposci.*

DECISIO CLXV.

POstquam conclusum fuit Causeos vti hæredes Francisci
eorum patris testamentarij Laurentij, & fratrum de
Valletois teneri, nedum de ab eodem gestis, sed etiam de
administratis à Serdonato contutore rationem reddere
restrictam tamen ad tempus pupillaris ætatis ex rationibus
congestis in decisione coram me edita 27. Iunij 1650. fuit
hodie ad vlteriora processum in disputatione dubij super præ-
tensa restitutione rerum pupillarum per Causeos facienda,
de quibus ipsi exhibito Inuentario tutelari cùm plenam de
ibidem descriptis, (vt patet ex singularum partitarum
discussione) reddant † rationem ad effectum, de quo agi- 1
tur sufficientem, iuxt. *decis.* bon. mem. Vrgellen. 241. *n.* 11.
Domini nihil esse restituendum responderunt.

Quo enim ad loca sex Montium vacabilia primo loco in
eodem Inuentario adnotata, *ex datis in Summario de Causeis num.* 1. constat præcedente eorum resignatione pre-
tium

tium conuersum fuisse in causam necessariam solutionis,
2 videlicet dotis Catherinæ actorum sororis, † ad quam isti tamen ex præcepto testatoris, quàm ex legis dispositione tenebantur, gloss. *in leg. cum plures*, §. *penult. ff. de admin. tut.* Gratian. *discept. at.* 65. *num.* 2. Rota coram Coccino *decis.* 77. *num.* 2. *in recent. decis.* 164. *num.* 24. *par.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 145. *num.* 3. *par.* 6. *in Camerinen. Dotis* 10. *Decembris* 1638. §. *nec dubitari coram Reuerendissimo Terracinen. in Romana Dotorum de Regardis* 28. *Ianuarij* 1650. §. *minus obstas coram Reuerendissimo D. meo Decano*; fructus verò decursi à die obitus testatoris, vsque ad secutam resignationem fuerunt positi, (vt decet) ad creditum pupillorum *eodem Summario num.* 19.

De officio sigilli Cancellarij secundo loco positi redden-
3 da non est ratio, † quia nihil ad tutores peruenit, Rota *decis.* 310. *num.* 5. *par.* 5. *recent. ex dicto enim Summario de Causeis num.* 2. apparet illud paulò post obitum Andreæ fuisse per recol. mem. Cardinalem Ludouisium Vicecancellarium Theodoro Enriquez collatum, pro quo recuperando lis excitata contra Serenissimum Ducem Parmæ hæredem claræ mem. Cardinalis Farnesij, præuia solutione scut. 200. ostenditur extincta per transactionem cum eodem ab ipsis Laurentio, & fratribus factis maioribus de anno 1635.
4 initam, † quæ omnibus, quæ hinc inde oriri possent controuersijs finem imposuit, iuxt. text. *in leg. causas*, *leg. fratres*, *Cod. de transact.* Rot. *in Romana rescissionis concordia* 15. *Iunij* 1648. §. *hac enim coram Reu. P. D. meo Corrado in Bononien. de Tostinis* 31. *May* 1649. §. *quia cum ipsa coram R. P. D. meo Cerro*.

Officium autem Scriptoratus litterarum Apostolicarum vacasse per mortem Hieronymi non controuertitur, *& patet ex eodem Summario num.* 3. vacationis verò damno tutoribus non est adscribendum, licet enim ipsis venditio officiorum vacabilium esset per Testatorem demandata, hoc tamen de quo agitur sub huiusmodi præcepto non comprehendebatur ex particulari illius dispositione et gadictum Hieronymum, qua ipsi iniuncta fuit indemnitas hæreditatis respectu scut. 800. ad societatem officij pro eo-
5 dem emendo receptorum, præsertim cùm nec etiam aliqua præfatis tutoribus imputari possit negligentia, si ita quatuor menses cum dimidio circiter, quibus secutus fuit Hieronymi obitus, onus ipsi directè impositum non adimpleuerunt, nec illum adimplere cogerentur, ad text. *in leg. cum post*, §. *præterea*, *&* §. *sedes*, *ff. de admin. tut.* Rota *decis.* 678. *num.* 1. *par.* 4. *tom.* 3. *recent. & in Maceraten. redditionis rationis* 5. *Iunij* 1648. *coram Reu. P. Domino meo Meltio*.

Officium Equitis Pij fuit de anno 1626. resignatum à Ludouico, illiusque pretium in dotem præfatæ Catherinæ fuit erogatum, vt constat ea partitis fideliter extractis ex Banco Bonani relatis *in eodem Summario de Causeis num.* 4. fructus verò decursi ante resignationem ponuntur ad creditum pupillorum, vt supra *d. Summario num.* 19.

Duo officia Capitolina probantur vendita per Serdonatum tutorem, & Ludouicum alterum ea istis fratribus nato maiorem pro scut. 350. quorum medietatem cùm iste receperit, alia medietas ponitur ad creditum pupillorum, *eodem Summario num.* 19. vbi etiam datur creditum de fructibus pro paucis illis mensibus, vsque ad obitum Hieronymi, quia alij orta postmodum lite super dictis officijs remissi appareot per transactionem exhibitam *in Summario responsionis de Causeis num.* 2. & fatis est ad effectum
6 de quo † agitur, vt eos ad manus tutorum peruenisse non constet, *leg. vlt.* §. *fin. C. de admin. tut.* Rot. *dec.* 380. *nu.* 1. *par.* 4. *tom.* 2. *dec.* 586. *in princip. par.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 310. *num.* 5. *par.* 5. *recent.*

Sufficiens quoque de stabilibus, & creditis reddi visa est ratio; nam pretium vineæ extra Portam Militum legis Armaturæ Vecchiatelli venditæ, partim versum probatur in soluendo ære alieno pupillorum, *ex datis in eodem*
7 *Summario nu.* 6. † ac ea Instrumentis, quorum sufficit indicatio, Rota *in Romana separationis bonorum* 10. *Decembris* 1630. *coram bon. mem. Pirouano*, partim verò erogatum apparet in dotandis sororibus Monialibus actorum in emenda alia vinea, & locis Montium, *dict. Summario num.* 7. *&* 8. residuum verò scut. 123. refertur ad creditum eorundem, *vbi supra num.* 19. vnà cum omnibus fructibus ante venditionem dictæ vineæ recollectis, iuxta taxationem
8 legalem † ad rationem quinque pro centenario deductam, ex gloss. *in authent. præterea*, *Cod. de sacrosanct. Eccles.* Rota coram sanct. memor. Gregor. XV. *decis.* 553. *num.* 8. coram Buratt. *decis.* 65. *num.* 2. *decis.* 112. *num.* 1. coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 197. *num.* 1. *&* 2. *decis.* 241. *num.* 18. *in Bononien. Pradis* 21. *Iulij* 1649. §. *liquidatio coram Reu. P. D. meo Corrado*. Creditum autem scut. 1000. cum Annibale Setena in vim concordiæ cum Laurentio, tunc sui iuris effectio initæ exactum fuit à Ludouico eius fratre, *dicto Summario num.* 14. & fructus recompensatiui ex illo exacti ponuntur ad creditum pupillorum *num.* 19.

Iocalia verò fuisse distracta à Hieronymo habetur *in eodem Summario num.* 18. † in illius propterea portionem 9 referenda, iuxta text. *in leg. Marcellus*, §. *res quæ*, *ff. ad Trebell.* scuta autem 35. reperta in hæreditate cum cadis 35. vini ad eiusdem creditum describuntur, *ibidem num.* 19. quibus per Dominos addita fuit alia partita sc. 50. quæ probatur exacta per Serdonatum contutorem ex litteris cambijs à Balduino Briellio Mercatore; At de cæteris mobilibus nulla est reddenda ratio, cùm per testes optimè informatos † probentur extitisse penes pupillos, Bart. *cons.* 239. 10 *lib.* 1. Rota coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 212. *num.* 6. *& in recent. decis.* 380. *num.* 6. *par.* 4. *tom.* 2. & ea vti fragilioris materiæ † etiam vsu consumpta præsumantur, Peregr. *cons.* 11 70. *num.* 21. *lib.* 1. *& de fideicommiss. art.* 10. *num.* 40. Rota coram Andrea *decis.* 69. *num.* 3. coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 285. *num.* 3. ibique Adden. *num.* 4. *in recent. decis.* 310. *num.* 11. *par.* 5. *& in Anconitana Dotis* 4. *Iulij* 1640. §. *secunda verò coram R. P. D. meo Cerro*, quorum propterea respectu peti non potest iuramentum in litem, quia ea prædictis quilibet in istis tutoribus cessat dolus, † qui ad hunc 12 effectum esset concludenter probandus, Farin. *in fragm. par.* 2. *num.* 1001. Cyriac. *controuers.* 180. *num.* 123. Rota *in Romana separationis dotis* 28. *Ianuarij* 1641. *coram Reu. P. D. meo Cerro*, præsertim quando agitur † contra hære- 13 des, *leg. alio iure*, *Cod. de in litem iuran.* Galganet. *de tut. lib.* 2. *tit.* 2. *num.* 5. Cyriac. *contron.* 280. *num.* 24. Laurent. *decis. Auenionen.* 45. *num.* 1. Alexand. Rauden. *dec.* 215. *num.* 89. Rota *in Anconitana bonorum* 22. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio*.

Ex his igitur constat, quòd Causei ad summam d. scut. 1100. rationem reddere tenentur, vt ex calculo *in eorum Summario exhibito num.* 19. quæ compensanda, & excomputanda veniunt in expensis, in funeralibus factis, in vestibus lugubribus vxoris, totiusque familiæ, in alendis pupillis, eisque melioribus disciplinis imbuendis, ipsorum iuribus tuendis, ac alijs longè excedentibus dictam summam scut. 1100. recensitis *in eodem Summario num.* 19. has antem expensas vti verisimiles, † & necessarias tutoribus resi- 14 ciendas esse, respondit Rota *in d. Maceraten. redditionis rationis* 5. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio*, *& sæpè in alijs*.

Non obstat, quòd liber tutelaris exhibitus non fuerit, † quia etiam sine libris ratio reddi potest, ex deductis *in* 15 *Romana Tutelæ de Marso* 27. *Ianuarij* 1586. *&* 23. *Ianuarij* 1587. *coram Gypsio in Meliten. remissionis computorum* 14. *Maij* 1593. *coram fracl. memor. Cardin. Hieronymo Pamphilio*, alijsque per Gregor. XV. *decis.* 199. *num.* 5. & ibi Adden. *num.* 8. tutoribus enim sufficit exhibere inuentarium de bonis pupilli confectum, & de ibidem † descriptis redde- 16 re rationem, Rota coram Caual. *decis.* 246. *num.* 3. *in rec. decis.* 607. *num.* 1. *par.* 1. *decis.* 380. *in princip. par.* 4. *tom.* 2. *decis.* 351. *num.* 10. *par.* 5. *decis.* 89. *num.* 5. *par.* 7. *& in Romana redditionis rationis* 10. *Decembris* 1646. *coram R. P. D. Peutingero*, quòd maximè procedere debet in nostro casu, attenta probitate, & bona fama horum tutorum, de quibus Testator plurimum confidit, adeòut eos ab huiusmodi rationum redditione liberauerit, † ac propterea ab 17 ipsis rigorosa exigi nequit redditio, nec citrà dolum condemnari possunt, *leg. Aurelio* 21. §. *Caius*, *ff. de liberat. legat.* Fulgos. *consil.* 25. Dec. *cons.* 192. *sub num.* 3. Crauett. *cons.* 193. *num.* 9. Munoz. *de ratiocinat. cap.* 5. *num.* 8. Cyriac. *controuers.* 412. *num.* 21. Rota *decis.* 362. *num.* 8. *par.* 2. *recent. in Romana rescissionis transactionis* 19. *Maij* 1648. §. *nec enim coram R. P. D. meo Corrado cum alijs in præcedenti decisione congestis*.

Et ità vtraque, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 27. *Iunij* 1651. *coram eodem Albergato*, *est supra in hac parte decisio* 69.

P. D. R.

R. P. D. ALBERGATO.

Cæsenaten. Emphyteusis.

Veneris 16. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Dispositio facta de emphyteusis à primo acquirente substinetur, etiam quod emphyteusis sit ex pacto, & prouidentia, & huic dispositioni non resistit alia concessio obtenta à persona in prima inuestitura concessa, cui per huiusmodi dispositionem vtique præiudicatur.

SVMMARIVM.

1 *De Emphyteusi ex pacto, & prouidentia an primus acquirens possit disponere, & num. 6. cum sequent.*

2 *Bona emphyteotica ex pacto, & prouidentia non dicuntur testatoris, nec veniunt sub nomine suorum bonorum, & quando vide num. 6. cum sequen.*

3 *In Emphyteusi ex pacto, & prouidentia in defectum masculorum fœminæ debetur immissio sub huiusmodi conditione vocatæ.*

4 *Renouationis promissio facienda solum ad effectum facilioris probationis directi dominij, dum adhuc dura generatio non præiudicat.*

5 *Sententia immissionis, cum subsecuta canonum solutione probat renouationem.*

10 *Renouatio per annos 60. non petita operatur deuolutionem ad fauorem concedentis.*

11 *Dominus directus secuta deuolutione potest etiam extraneum inuestire.*

12 *Pactum de renouando non tribuit actionem realem, sed personalem tantum.*

13 *Inuestitura emanata durante prima concessione non seruiune pro renouatione.*

14 *Clausula* sine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, *& præseruat etiam in concessione emphyteusis.*

15 *In Emphyteusi ex pacto, & prouidentia proximiores remotioribus præferuntur.*

16 *Renouatio emphyteusis facta non citato possessore est ipso iure nulla.*

17 *Statutum confirmatum à Papa comprehendit emphyteusim Ecclesiasticam.*

18 *Pactum de renouando emphyteusis de tempore ad tempus quid operetur.*

19 *Renouatio hæreditatis verbis amplissimis facta etiam emphyteusim comprehendit.*

DECISIO CLXVI.

VTrùmque decisionis sub die 23. Ian. proximi præteriti coram me editæ fundamentum impugnabant informantes * pro Alegra acriter contendentes Camillum in eiusdem præiudicium non potuisset, nec voluisse de bonis emphyteoticis, de quibus agitur, disponere. Quod enim non potuerit resultare dicebatur ex natura istius emphyteusis ex pacto, & prouidentia, de qua propterea nec etiam
1 † primus acquirens valet disponere iuxta doct. Bart. *in l. si patroni num. 3. ff. ad treb.* Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis. 271. num. 5.* ibique Add. *num. 25.* ex institutione verò deducebatur defectus voluntatis, quippè quæ per testatorem restricta est ad propria sua bona ibi, *in tutti l'altri suoi beni immobili proprij emphyteotici*, apta videlicet comprehendere tantummodo emphyteotica hæreditaria, non au-
2 tem ex pacto, & prouidentia, † quia ista non dicuntur sua, Socc. Iuo. *cons. 72. num. 25. lib. 1.* Surd. *decis. 93. num. 20.* in quibus in omnem casum, cùm iam defecerint masculi, pe-
3 tebatur immissio per Alegram † huiusmodi sub conditione vocatam, ad trad. per Peregr. *de fideicomm. art. 27. num. 24.* Rot. *decis. 121. num. 7. part. 7. rec.*

Ad lapsum verò 60. annorum petendæ renouationi præfixum (quod erat alterum decisionis fundamentum) respondebatur, quod respectu vnius domus, & cuiusdam vineæ cessabat obiectum ex inuestituris de Anno 1626. ab Episcopo Cæsenæ, & Abbate Sancti Vitalis directis dominis per Alegram reportatis; Et quoad vnam petiam terræ torn. 7. tab. 23. & alteram torn. 3. aliquam non posse prætendi ca-
4 ducitatem dicebatur, ex quo † renouatio erat tantùm facienda ad effectum facilioris probationis directi dominij, quia concessio erat ad tertiam generationem, Bero. *cons. 116. num. 19. volum. 1.* Rot. *decis. 438. num. 3. part. 1. recent.* respectu verò alterius domus, & vinearum, de quibus in Summ. præcedentis positionis num. 1. dabatur sententia immissionis ab ordinario prolata, cum subsecutæ Canonum solutione † per Alegram facta, Rimin. Iun. 5
cons. 257. num. 56.

Quibus tamen minimè obstantibus DD. steterunt in decisis, iterùm eidem Alegræ denegandam esse immissionem respondentes ex inconcusso illo, & irrefragabili fundamento, quod Camillus potuerit, simul & voluerit exclusis fœminis ad huiusmodi emphyteusim masculos tantùm admittere; Quod enim potuerit, indubitatum est, quia cùm esset † primus acquirens ex titulo oneroso liberam habuit 6
facultatem de hisce bonis, licet ex pacto, & prouidentia quæsitis, quomodolibet etiam in præiudicium comprehensorum disponendi, vt in terminis respondit Rota *in alia Cæsenaten. emphyteusis 14. Decembris 1635.* coram bon. mem. Merlino *in recent. decis. 741. num. 4. part. 4. tom. 3.* & vltra allegatos in præcedenti decisione firmant Corras. *in l. filiam quem num. 94. C. fam. ercisc.* Alex. *cons. 124. num. 8. lib. 5.* Hond. *cons. 14. num. 47. lib. 2.* Clar. *in §. emphyteusis quæst. 16. vers. contrarium*, Crass. *in §. legitima quæst. 21. in fin. in §. legatum quæst. 14. num. 20.* Gratian. *discept. 405. num. 1.* Rot. coram Seraph. *decis. 559. num. 19.* coram Caual. *decis. 398. num. 1. & in recent. decis. 435. num. 13. decis. 4338. num. 1.* vbi hanc veriorem, & magis communem *part. 1. & decis. 366. num. 2. part. 4.* contraria enim procedunt quando acquisitio prouenit ex liberalitate concedentis, quia tunc primus acquirens non potest præiudicare comprehensis secus est in primo † acquirente ex titulo one- 7
roso, qui ad fauorem etiam extraneorum exclusis vocatis disponere potest, vt benè ad propositum distinguit Surd. *decis. 290. num. 2.* Marescot. *var. lib. 1. cap. 74. num. 1. & 2.* eamdemque distinctionem sequuntur relati per Adden. ad san. mem. Greg. XV. *decis. 529. num. 23.* ad Buratt. *decis. 822. num. 6. & in Viterbien. castrorum 14. Decembris 1616. coram Card. Sacrato.*

Quod verò in præiudicium fœminarum Camillus voluerit de huiusmodi bonis disponere patet ex eiusdem testamento, in quo illis congruè dotatis masculorum fauore subiecit fideicommisso omnia bona sua, † quorum appellatio- 8
ne in dispositione à primo acquirente facta metiendo voluntatem à potestate, venire etiam emphyteotica, consuluerunt Natta *cons. 159. num. 26.* Menoch. *cons. 955. num. 22. cons. 1115. num. 12.* Guidopap. *cons. 215. num. 1.* Curt. Iun. *cons. 26. n. 8.* Surd. *cons. 73. num. 70.* & firmauit Rota coram Caual. *decis. 583. n. 12.* quod sine difficultate transit, quando prout hic, † per testatorem de emphyteoticis habita fuit spe- 9
cialis mentio, vt resolutum fuit in *d. Cæsenaten. emphyteusis* coram Merlino *in recent. decis. 741. num. 24. part. 4. tom. 3.* & probat Menoch. *cons. 129. num. 16. & 23.*

Nec refragatur, quod Alegra deficientibus masculis vnà cum eorum filiabus, & Cornelia ipsius sorore ex eodem testamento sit vocata, hoc enim motiuum Domini, prout in alia, ad particularem inspectionem reiecerunt; & ex lapsu 60. annorum petendæ renouationi constitutorum † fir- 10
marunt iterùm bona fuisse ad concedentem deuoluta, *iuxt. text. in l. Imperator, ff. de postul.* Dec. *cons. 328. in princ.* Corbul. *de caus. priuat. ob temp. finit. n. 1.* Marius Burg. *de laud. part. 2. inspect. 36. num. 3.* Rota coram san. mem. Greg. *decis. 567. in princ.* ibique Add. *litt. A.* qui propterea quemlibet † alium, etiam extraneum potuit inuestire, non obstan- 11
te pacto de renouando, Bero. *cons. 119. num. 1. & 2. lib. 1.* Alciat. *cons. 146. sub num. 3.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 23. n. 1. & 8.* ea ratione, quia huiusmodi pactum non tribuit actionem realem, † sed personalem dumtaxat ad interesse aduer- 12
sus Dominum, Angel. *cons. 184. sub n. 3.* Alex. *cons. 165. n. 3. lib. 2.* Corbul. *vbi sup. num. 16.* Rota *decis. 215. n. 2. part. 1. recent. & fuit dictum in Cesenaten. bonor. 20. Maij 1588. coram Bubalo in Ciuitatis Castelli bonorum 21. Maij 1614. coram bon. mem. Seleucien.* ac in alijs præteritis decis. congestis.

Nec suffragari possunt inuestituræ, quas Alegra de anno 1626. obtinuit de eis enim nulla est habenda ratio † tanquam 13
emanatis durante adhuc tempore primæ concessionis, Gabriel. *cons. 85. num. 14. lib. 2.* Marescot. *var. lib. 1. cap. 39. num. 15.* Rota *decis. 121. num. 16. part. 7. rec.* præsertim quia factæ fuerunt sine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, † quæ proinde Arcanis meliora, & potiora iura 14
haben-

habentibus obesse non potuerunt, Decian. *cons.73.num.49. lib.2.* Honded. *cons.31.num.47. volum.2.* Modern. *Fulginat. de contract. emph. quæst.39. per tot.* Rot. *decis.231. n.2. part.4. diuers. & decis.290. num.3. part.5. recentior.*

Quod autem Arcani meliora fouerent iura deducebant
Domini, tum ex contiguitate aliorum bonorum ex qua re-
sultat maior commoditas, & affectio ab Innocentiana ad
huiusmodi effectum renuuationis considerata, tum ex pro-
15 ximitate vltimi possessoris, quæ in hac † materia attenditur,
& operatur, vt illi in concursu Alegræ remotioris sint præ-
ferendi, Ruin. *cons.47. n.6. lib.3.* Gabr. *cons.86. num.12. lib.1.*
Gabr. *de iur. emphyt. conclus.1. n.27.* Caldas *de renouat. lib.1.
quæst.9. n.37. & seq.* Modern. *Fulginat. eod. tit. quæst.1. n.51.
& de success. in bon. emph. quæst.2. num.9.* Marescott. *var. lib.1.
cap.3. n.28.* Rota coram Penia *decis.675. num.1.* coram bon.
mem. Vrgellen. *decis.251. num.1. & 2. cum alijs relatis in Ce-
senaten. bonor. 29. Maij 1623. coram Pirouano.*

Et ineuitabilis semper viget nullitas harum concessionum
præfatæ Alegræ factarum non citatis Arcanis possessoribus,
16 † vt necessarium erat, tam ex dispositione iuris communis,
vt tradit Clar. *in §. emphyteusis quæst.11.* Rossental. *de feud.
cap.6. conclus.11. num.7.* Asin. *in prax. iud. §.7. limit.48. vers.
ex quo concludo,* Modern. *Fulginat. de alien. quæst.1. num.8.*
Afflict. *decis.97. per tot.* quàm ex dispositione statuti Cæsenæ
sub rubr. Quod nemo audeat se inuestire facere, &c. quod
17 tamquam à Sede Apostolica confirmatum, † emphyteusim
Ecclesiasticam comprehendit, vt in terminis huius statuti
firmarunt Ancar. *cons.89. num.1.* Rimin. Iun. *cons.267. n.15.*
Rot. *in sæpius citata decis.741. num.14. part.4. tom.3. rec.*

Minus officit quod prætendatur concessiones in proposi-
to casu fuisse in perpetuum, & sic quod renouatio de tem-
pore in tempus censeatur adiecta ad faciliorem probatio-
nem directi dominij. Quia quinque ex illis sunt tempora-
18 les cum pacto renouandi de 60. in 60. annos, † quapropter
huiusmodi pactum censetur adiectum ad terminandam em-
phyteusim per lapsum dicti temporis iuxta distinctionem re-
latam per Modern. *Fulginat. de contract. emph. quæst.33. n.4.*
per Add. ad san. memor. Gregor. XV. *decis.348. n.6. litt. B.*
quam prius secuta fuerat Rot. *decis.438. num.3. part.1. recent.*
& in terminis concessionis ad 60. annos cum pacti reno-
uandi tradit Mant. *de tacit. lib.22. titul.5. num.9.* Aliæ verò
duæ licèt factæ sine præfinitione temporis Alegræ prodesse
non possunt cùm earum respectu illi obstet paterna superiùs
ponderata dispositio, & propria ipsius renunciatio iuribus
19 paternis, & actionibus quibuscumque facta, † quæ præ-
gnantibus verbis concepta etiam bona emphyteotica com-
prehendit ex quo renuncians hæreditatem, non potest em-
phyteusim retinere, Ias. *in l. si non sortem, §. libertus sub
num.35. C. de cond. indeb.* Clar. *in §. emphyteusis quæst.37.
vers. ex hac conclusione,* Modern. *Fulginat. de contr. emp.
quæst.3. num.11. quæst.4. num.7.* & dixit Rota *in Anconitana
nullitatis concordiæ 4. Decembris 1647. in princ. coram bon.
mem. Arguelles.* Et ita vtraque &c.

Decisio ista in hac eadem causa coram eodem R.P.D. Albergato emanata impressa est supra decisio 111.

R. P. D. CELSO.

Posteà S.R.E. Cardinali.

Bononien. Fideicommissi.

Veneris 16. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Immissio quia non retardatur fideicommissario per detractiones turbidas, & illiquidas; ideò in præsenti decisione constanter firmatur, quod alienationes factæ ab hærede grauato præsumantur æquare detractiones sibi competentes, vel quod onus probandi contrarium transferat in alienantem, & eius hæredes; quid autem dicendum sit, si quis prætenderet retentionem dictorum bonorum pro dotis restitutione, eruditè resoluitur; Demum identitas bonorum fideicommissariorum ex quibus probata remaneat clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima an, & quando debeatur in bonis particulari fideicommisso suppositis.*

2 *Confessio emanata in inuentario præiudicat confitenti, & habenti causam ab eo.*

3 *Confessio facta in instrumento transactionis, & diuisionis præiudicat confitenti, & habenti causam ab eo.*

4 *Contractus qualis fuerit, effectus magis, quam verba sunt inspicienda.*

5 *Bona particulari fideicommisso subiecta non debent detrahi pro soluendo ære alieno fideicommittentis, quandiu bona libera extarent.*

6 *Fideicommissum, ex quo semel fuerunt distracta bona pro soluendis debitis testatoris, pro eisdem non debet amplius grauari.*

7 *Retentionem in bonis fideicommissarijs pro dote prætendens, debet probare vel quod non adsint bona libera, vel quod illam non sufficiant.*

8 *Quietantia facta* per tutto quello, che hauesse potuto prætendere *comprehendit omnem, & quemcumque titulum.*

9 *Ampla etiamsi summa in quietantia recepta non esset æquiualens, & proportionata, sed longè inferior, ita vt reliquum censeatur remissum, num.10.*

11 *Alienationes factæ ab hærede grauato de bonis fideicommissarijs præsumuntur æquare detractiones sibi competentes.*

12 *Et onus probandi contrarium transfert in alienantem, & illius hæredem.*

13 *Immissio non retardatur fideicommissario per detractiones turbidas, & illiquidas.*

14 *Identitas bonorum fideicommissariorum ex quibus probata remaneat.*

15 *Confessio authoris plenè probat contra illius hæredem, & habentes causam ab eo.*

16 *Identitas bonorum particulari fideicommisso suppositorum non remanet exclusa, ex quo fideicommittens postea alia bona acquisiuerit.*

17 *Sed illis subtractis in reliquis debetur immissio fideicommissario.*

18 *Euictionis actio inter cohæredes diuidentes bona fideicommissaria non datur si euictio secuta fuerit ob euentum conditionis fideicommissi in diuisione reseruatum.*

19 *Sed euictio dicitur secuta ex natura rei; imo ex facto transigentis vt num.20.*

D E C I S I O CLXVII.

HÆredes Com. Francisci de Pepulis obtinuerunt de nouo audiri aduersus vltimam decisionem, in qua firmatum fuit Com. Iuanni dandam esse immissionem, sed iterùm proposito dubio, iterùm Domini pro immissione responderunt, quia prætensæ detractiones fuerunt aliàs abundè sublatæ, & aliæ exceptiones nullo modo videntur subsistere.

Etenim † prima detractio prætensa ex causa legitimæ de- 1
bitæ Comiti Francisco in bonis Iacobi Patri cessat ex respon-
sione data, quod illa non debetur ex fideicommisso particu-
lari nisi quatenus alia bona non extent, Aym. *cons.19. n.14.*
Ruin. *cons.27. num.10. vers. non tamen poterit lib.1.* & docet
Castrens. *cons.247. num.4. vers. sed quando lib.1.* quem sequi-
tur Peregr. *de fideicommissis art.4. num.34.* Surd. *decis.316.
num.10. & seqq.* Rot. *decis.113. num.4. part.2. diuers. & in
rec. decis.185. num.14. part.5. & concordantes cumulantur in
Romana fideicommissi de Zuccaris 4. Februarij 1650. cor. Re-
uerendiss. D. meo Decano.*

Huiusmodi † verò negatiua tantùm abest quod exaduer- 2
so probetur, quod immò constet plenè de contrario ex con-
fessione eiusdem Com. Francisci facta in inuentario nuper
producto, & in ipso instrumento Transactionis, ibi, *si di-
uidano tutti li beni mobili, stabili, denari, & Animali tro-
uati alla morte del Co. Giacomo, e parimente tutti l'acquisti
in qualsiuoglia tempo fatti sotto nome del Co. Francesco cioè
vna Possessione &c.* Som. nouo num.3. quæ propterea
confessio præiudicat ipsi confitenti, & habenti ab eo cau-
sam, vt in terminis inuentarij dixit Rot. *decis.96. num.
2. & decis.262. num.5. & seqq. part.7. in recent.* cum addu-
ctis per Add. ad Buratt. *decis.637. num.15.* † Et confes- 3
sionis factæ in instrumento transactionis, & diuisionis,
tradit

tradit Ruin. *cons.50. num.13. lib.1. & cons.76. num.14. lib.5.*
Rnta coram Coccino *decis.120. num.2.* & cor. sanct. mem.
Gregor. *decis.172. num.1.*

Altera verò detractio respectu dotis Com. Gentilis frustra
opponitur eaaduerso, dum illa ad præseruandum fideicom-
missum conueotionale omnia iura transtulit in Com. Ioan-
4 nem immissionem petentem, & replicatio † quod cessio
prædicta restricta fuerit ad bona Com. Inannis sen. non au-
tem Cnm. Iacobi, oon videtur subsistere, dnm facta fuit ad
hoc, vt Ioannes iun. assequi posset bona sibi cnmpetentia
vigore cuiuscumque fideicommissi qui effectus non sequere-
tur nisi quoque iura dotalia super ijsdem bonis remisisset;
Et ideò effectos prædictus magis, quam verba suut inspicien-
da, *l. si stipulatus ff. de vsuris*, Ial. *in l.1. n.45. C. de iur. emph.*
Roman. *cons.509. num.1. & seq.* Rota *in rec. decis.532. num.3.*
part.1. & decis.191. num.6. part.4. tom.2.

5 Tertia † de scutis 20. mil. monetæ Bonon. quæ præten-
duntur soluta per Com. Iacobum occasione debiti ab ipsn
contracti aote conditum fideicommissum tollitur ex respon-
sinne data quod, aut dicta debita fuerunt soluta ex bonis li-
beris, & noo debent detrahi ea hoc fideicommissn particula-
ri, quemadmodum noo essent detrahenda, si illa non fuissent
soluta, & booa libera extarent, vt aduertit Magon. *decis. Lu-*
cens.85. num.12. Rota cor. Caual. *decis.246. n.1. in fine*, &
plures cumulat Fusar. *de substit. quæst.543. n.9. & quæst.692.*
6 *num.21. & seq.* † Vel fuerunt soluta ea bonis fideicommissi,
& illud de nnuo grauari non debet ad text. *in l. bona fides, ff.*
de reg. iur. Rot. penes Pnst. *in tract. de manut. decis.254. n.8.*
& in rec. decis.484. num.13. part.5.

Et mediante simili responsinoe excluditur non solùm
quarta præteosio quoad dotes Elenæ, & Vincentiæ filiarum
naturalium eiusdem Com. Iacobi, sed etiam quiota respe-
ctu dotis Sor. Innocentiæ filiæ legiòmæ, & oaturalis, &
seata de dote alterius Elenæ Sororis ipsorum fideicommit-
7 tentium. † Nam cùm dictæ dotes reperiantur solutæ, de-
bent hæredes Com. Francisci, qui pro eisdem retentionem
prætendnnt cooludenter probare, quod vel non adsint bona
libera, vel illa nnn sufficiant pro illarum solutiooe, Natt.
cons.199. num.8. & seqq. & cons.248. num.6. Merlin. *de legit.*
lib.2. tit.2. quæst.4. num.15. Gratian. *cap.570. num.19. & 20.*
& cap.743. num.22. & seqq. Rota *decis.77. num.2. & 3. part.5.*
in rec. & latè probatur *in Auenion. hæreditatis 17. Mar. 1649.*
coram R. P. D. meo Royas.

Et vltra prædicta adsunt etiam eaceptiones geoerales
8 excludentes totaliter prætensas detractinoes, † Concurrit
enim primo, quod Com. Franciscus fuit de illis satisfactus
mediante receptione lib.7. mil. pro omni, & toto eo, quod
posset prætenderæ, vt latiùs in instrumentn transactinnis,
ibi; *E questo per tutto quello, che habuesse potuto pretendere*
il detto Co. Francesco per debiti, e legati pagati, non ostante
che ascendessero à maggior somma delle lire 7. mil. & il Co.
Francesco non possa pretendere altra detratione per qualsino-
glia capo, è caso, &c. Quæ verba ita generaliter concepta
capiunt omnem, & quemcumque titulum detractionum
ad not. per Socc. *cons.10. num.9. lib.1.* Roland. *cons.27. n.15.*
& seq. lib.4. Rnt. *decis.440. n.4. vers. hæc enim verba part.1.*
9 *diuers. & in rec. decis.36. num.5. & seq. part.5.* † Etiam si
summa oon esset æqui valens, & proportionata, sed lnngè
inserint, Castr. *in l. si cum dotem 22. §. si pater num.3.* & ibi
Alea. *num.2. ff. sol. matrim.* & plures cumulat Cyriac. *con-*
10 *trou.351. num.8. & pluribus sequentibus.* Adeò † vt reli-
quum censeatur remissam ad text. *in cap.1. de transactio*,
Alciat. *cons.1. num.34. lib.3.* & dixit Rota coram Mantica
decis.241. num.8.

11 Concurruot † etiam alienationes factæ tam per Com. Ia-
cobum, quàm per Com. Franciscum de bonis fideicommis-
sarijs, quæ vel præsumuntur æquare detractiones prætenf-
sas, Giouagn. *cons.20. sub n.15. vers. Cæterum lib.2.* Rota *in*
recent. decis.226. n.16. & decis.339. n.28. part.5. cum alijs per
12 Add. ad san. mem. Greg. *decis.266. num.16.* † vel nnus pro-
bandi contrarium transferunt in alieoantem, & illius hære-
dem And. *decis.8n. num.4. in rec. decis.432. num.5. & duobus*
seqq. part.4. decis.541. num.18. part.5. decis.163. n.6. part.7.
& plures cumulat Add. ad s.m. Greg. XV. *decis.185. n.5.*

Et vlterius adsunt fructus percepti à die motæ litis vsque
in præsentem diem, quæ dicta credita magis turbida, & illi-
13 quida redduot, Itaut † attenta illiquiditate non valeant
immissionem impedire, Alciat. *cons.63. num.14. lib.9.* Rot.
coram Caual. *decis.573. num.3. in recent. decis.47. num.13.*
part.5. & fuit dictum in Bonon. fideicommissi de Belognenis
Decis. Recent. Part. XI.
4. Maij 1643. coram Reuerendissimo Salamantino, & in Ra-
uennaten. bonorum 1. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Cor-
rado vbi alia cumulantur.

Qun verò † ad ideoötatem bonorum super quibus im- 14
missio petitur, Placuerunt Dominis, fundamenta decisio-
nis, quæ reuidetur, maximè cùm concurrant confessiones
iudiciales eiusdem Com. Francisci, qui expresè in actis pro-
restatus fuit contra Sindicum meosæ Episcnpalis Bonnniæ,
bona prædicta esse supposita fideicommisso purificatn ad fa-
uorem Com. Ioannis Iun. necoon sententia ab eodem
acceptata, declarans pariter, eadem bona esse fideicom-
missaria, quæ probationes, & adminicula benè concludunt
illorum identitatem per text. *in cap. cum causam 13. de pro-*
bat. Rot. cor. Duran. *decis.458. num.4. & in recent. decis.*
120. num.18. & seq. part.6.

Et qunad bona existentia in Commuoi Creualcoris nun-
cupat. Prachiosso necnon Palatij positi in Ciuitate Bono-
niæ res transit sioe difficultate atteoto instrumento assigna-
tionis factæ per Cnm. Iacobum de ann.1612. ad saunrem
Com. Inannis, & Hyppoliti eius filij cum eapressa præser-
uatiua fideicoommissi, & esse deuoluta ac pertinere ad Com.
Ioannem vigore dicti fideicommissi conuentionalis decla-
rauit, † & fassa fuit Com. Gentilis pariter in instrumento 15
publico, quæ propterea declaratio, & coofessio plcoè pro-
bar & contra eumdem Com. Franciscum dictæ Comitissæ
hæredem, & contra aduersarios ab ea causa habentes, Ruin.
cons.128. num.16. lib.2. & cons.40. num.4. lib.4. Aym. *cons.29.*
num.1. Rnt. cor. Seraphin. *decis.553. num.3. & in rec. decis.*
42. num.8. part.5.

Nno obstat, † quod in aliquibus locis (vt eaprimitur in 16
ipsa traosactinne) appareat fideicnmmittentem postmo-
dum alia bona acquisiuisse, quia ex illis noo excluditur, quin
pooùs comprobatur identitas, oam si aliæ acquisitiones
eatarent verisimiliter producerentur, Rota *decis.254.*
num.54. & sequent. part.4. tom.2. recentiorum. † Ideòque 17
illis subtractis super reliquis immissio debetur, Rota *de-*
cis.562. num.5. part.2. recent. decis.148. num.9. part.4. tom.
secundo decisione 47. num.10. in fine, & decis.77. sub num.5.
& sequent. part.5.

Demum † non obstat exceptio prætensæ euictionis, quia 18
illa non fuit promissa in casum obitus Transigentium sine
filijs immò dictus casus fuit expresè io Transactiooe re-
seruatus, de quo propterea Com. Ioannes nullo modo te-
netur, vt in his terminis probat Fusar. *de substitut. quæst.*
599. num.21. & cons.160. num.8. & sequent. Bero. *cons.108.*
num.22. lib.1. Becius *cons.24. à num.34. lib.1.* Magnn. *dicta*
Lucens.7. sub num.44. vers. & quoad euictionem. † Etenim 19
euictio dicitur secuta ex natura rei, vt aduertit Alexand.
cons.22. num.6. lib.5. Surd. *cons.67. num.53. & cons.70. num.16.*
& 17. Menoch. *de Præsumpt. lib.3. præsumpt.118. num.11.*
Peregr. *de fideicommissis art.52. num.58. & 68.* † Immò ex 20
facto ipsius Transigentis, vt benè per Roland. *cons.51. num.*
12. & 13. lib.4. Magon. *d. decis.7. num.44.*

Ex quibus responsum fuit pro coofirmatione decisionis,
Partibus hinc inde informantibus &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana fideicommissi de Carpianis.

Veneris 16. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Hæres fideicommissarius, qui & docto de fideicom-
misso, & iustificata identitate bonorum in illis
immissionem petit, prætextu transactionis initæ
cum hærede grauato impediri nõ debet, vbi tran-
sactio, & bona fide non fuit facta, & illius vali-
ditas altiorem requirit indaginem.

SVMMARIVM.

1 *Immissionem obtinere debet fideicommissarius, qui & ca-*
sum suæ vocationis, & identitatem bonorum iustificat.
2 *Immissiones duæ altera in proprietate ratione fideicom-*
missi, altera iure creditoris concessa non sunt inter se
diuersa, sed inuicem compatiuntur.
4 *Transactio facta cum hærede grauato non præiudicat*
fideicommissario ex propria persona venienti.
4 *Transactio inita ab hærede grauato bonam fidem requi-*
rit, vt præiudicet fideicommissario.

5 Dubietus sola in ciuilibus habetur pro veritate.
6 Immissio fideicommissario retardari non potest prætextu transactionis grauati altiorem indaginem requirentis.

DECISIO CXLVIII.

IMmissionem ex persona sororis Catharinæ de Carpianis
Monasterio S. Bernardini de Vrbe alias coram me decre-
tam die videlicet 5. Maij præteriti * eidem hodie DD. confir-
marunt. Quia fideicommissum à q. Iacobo de Carpianis
ordinatum, & in ipsius Catharinæ fauorem ostendit esse
purificatum per obitum Oliuerij nullis superstitibus liberis,
1 † ac bona denique ad quæ se contendit immitti, ex Iacobi
hæreditate publicis mediantibus documentis prouenisse iu-
stificat, adeòque eorundem immissionem vigore, *l. vltima*
iure merito assequi debet iuxta glos. vlt. in l. pen. C. ad Sen.
Cons. Treb. ibique notat Bart. *num. 6.* Peregr. *de fideic. art. 48.*
num. 20. & alijs relatis auctoritatibus respondit Rota *in Bo-*
nonien. fideicommissi de Blanchis 20. Aprilis 1646. in §. quia
coram R. P. D. meo Roias, & in Bononien. fideicommissi de
Rubeis 30. May 1646. coram R. P. D. meo Corrado in princi-
pio, & in Romana fideicommissi de Alicornis 3. Iulij præteriti
coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Non obstat iterùm obiecta retentio domorum, de quibus
agitur per sententiam Rotalem Scarlatto antecedentes attri-
buta dum illa, licet à Monasterio non admittatur modo ta-
men non reuocatur in dubium, dum immissionem agit iure
tantummodo fideicommissi, ac proprietaris sine præiudi-
cio alterius immissionis Scarlatto concessæ iure creditoris,
2 † vtræque enim immissiones tanquam inter se diuersæ non
repugnant ad inuicem, sed compatiuntur ad text. *in l. scien-*
dum, §. crediter ff. qui satisd. cogan. Rota *in Romana, seu*
Casenaten. hæreditatis 4. Iunij 1635. coram bon. mem. Piro-
nano cum alijs recensitis in præterita in §. *hanc autem*
immissionem.

Nec pariter obstare visa fuit repetita transactio per Scar-
lattum, ac Iuliam de Nutis cum Oliuerio de Carpianis gra-
3 nato, ac vltimo loco sine filijs prædefuncto stipulata, † cum
illa officere non valeat Catharinæ ad fideicommissum modo
vocatæ, nec Monasterio ex propria ipsius persona bonorum
immissionem postulanti, nec transigentis hæredi ad text.
in l. Imperatores ff. de transact. & in l. 1. ff. eod. tit. l. si sus-
pecta, §. vlt. ff. de inoffic. testam. l. à sententia, §. si hæres ff. de
appellat. Peregr. *de fideic. art. 52. num. 81.* Molin. *de primog.*
lib. 4. cap. 9. num. 10. & 11. Rota in Bonon. fideicommissi de
Blanchis 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Roias, §. nec
visum fuit, cessante præsertim necessaria causa distrahendi
eamdem bonorum proprietatem in creditorem tunc tempo-
ris ex remedio Saluiani solummodo eadem bona retinẽtem,
4 † ac deficiente quoque bona fide transigentium, quæ nulla
ponderari potest in distracta bonorum proprietate non de-
ducta tunc temporis in litem, ad subsistentiam transactio-
nis pernecesse requisitam, iuxta text. *in l. 2. C. de transact. l.*
qui cum tutoribus, & post rem iudicatam, ff. eod. Fusar. *cons.*
139. num. 3. cum seqq. Rot. coram Caual. *decis. 124. num. 3.*
& decis. 29. num. 4. part. 4. & decis. 110. num. 2. part. 2. re-
cent. & in Bononien. fideicommissi de Blanchis 28. Iulij 1647.
coram R. P. D. meo Roias.

Hinc verò cæterisque deductis ab informantibus pro Mo-
nasterio aliqui ex DD. de veritate etiam ipsius transactionis
5 admodum dubitarunt, † cùm in ciuilibus ipsa dubietas pro
veritate admittatur iuxta textum *in l. habemus, C. de pro-*
bat. Surd. *cons. 56. num. 4.* & plures relatis per Menoch. *de*
præsumpt. quæst. 99. num. 5. lib. 1. Rot. in Calaguritana beneficij
de Cornago 10. Decembris 1646. coram me in vltimo §. ideoque
resolutum fuit, futuras probationes exaduerso propositas ad
6 eruendam transactionis veritatem tanquam altioris † inda-
ginis retardare non posse petitam à fideicommissarijs im-
missionem, prout alias quoque respondit Rota *in adducta*
Bononien. fideicommissi de Blanchis 20. Aprilis in §. nec pari-
ter releuat, & 14. Decembris 1646. & 28. Iunij sequentis anni
coram R. P. D. meo Roias, & antea coram Gregor. decis. 194.
num. 22. & decis. 67. num. 26. part. 6. recent.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Decisio ista in hac eadem causa facta sub die 13. Ianuarij 1651. coram eodem bon. mem. Leone Verospio erit infra in Miscellanea.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Spoletana Successionis.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Fœminas agnatas esse vocatas à statuto ad fauorem agnationis disponente, licèt ipsæ non conseruent agnationem in præsenti decisione constanter firmatur Statutum disponens de successione defuncti ab intestato an, & quando comprehendat etiam successionem illius, qui testari non potuit eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana intrat, quando agitur in possessorio inter personas laicas super bonis merè laicalibus.*
2 *Heredi ab intestato non competit remedium leg. fin. C. de Ædict. Diu. Adr. tollen.*
3 *Et quid si tali remedio vsus fuerit, quando tamen ex hoc non resultet nullitas processus.*
4 *Statutum omnino seruandum est, etiamsi sit contra ius.*
5 *Statutum præualet iuri communi, & potentius est in loco vbi viget.*
6 *Statutum quod repetitur asseruatum in Archiuio publico, & alligatum in volumine aliorum statutorum, non potest appellari propositio facta in consilio Generali.*
7 *Statutum eo ipso quod reperitur insertum in volumine statutorum dicitur esse in vsu.*
8 *Statuti existentia, & obseruantia probatur ex eo quod super illo scripserit aliquis eximius Iurisconsultus.*
9 *Obseruantia statuti in aliqua parte vnius Capituli arguit obseruantiam etiam in alia.*
10 *Statutum quando indigeat confirmatione Apostolica in forma specifica, & quando sufficiat in forma communi num. 12.*
11 *Statutum conditum fauore agnationis an dicatur æquum & honestum, vel odiosum.*
13 *Fœminæ licèt non conseruent agnationem, tamen negari non potest quin sint de agnatione.*
14 *Fœminæ agnatæ succedunt in defectum masculorum ad conseruandam agnationem a statuto consideratam.*
15 *Statutum disponens de successione defuncti ab intestato an comprehendat successionem illius qui testari non poterat.*
16 *Statutum disponens de successione defuncti ab intestato, comprehendit quoque successionem intestabilis quando emanauit fauore Agnationis, amplia vt num. 18.*
17 *Intellige procedere non per viam extensionis, sed comprehensionis, & quare.*
19 *Ratio vbi militat in vtroque casu, in vtroque quoque eadem procedere debet dispositio.*

DECISIO CLXIX.

DEfuncta ab intestato in infantili ætate Cæcilia de Pau-
lutijs, & orta controuersia inter Matrem, & Amitam
super successione illius, A. C. ad fauorem Hieronymæ Ami-
tæ pronunciauit; Vndè in executionem commissionis mihi
directæ proposui dubium; † An sit locus Ægidianæ, & Do- 1
mini attenta validitate, & iustitia sententiæ responderunt
affirmatiuè, quia actum fuit in possessorio inter personas lai-
cas super bonis merè laicalibus, quo casu intrare Ægidianam
firmauit Rota coram Coccino *decis. 150. n. 5. vers. tamen per-*
sonæ, Duran. *decis. 258. num. 1. & in recent. decis. 349. eodem*
num. part. 4. tom. 2. & in Romana fideicommissi de Campagno-
lis 26. Iunij 1648. & 8. Februar. 1649. coram Rev. P. D. meo
Pentingerio.

Validitas resultat ex reuolutione ipsius processus, nec im-
pugnari valet ex eo, † quod fuerit actum in remedio, *l. fin. C.* 2
de edict. Diu. Adr. *toll.* quod remedium non cõpetit hæredi ab
intestato; † nam cùm in sententia adsit clausula *omni meliori* 3
modo &c. & monitorium contineat alias clausulas salutares
deducens omne ius, *& omne remediũ, & actionẽ &c. ac petens*
relaxari quæcumque mandata necessaria, & opportuna &c. ex
his apparet, quod petitio Hieronymæ non fuit restricta ad

simplex

fimplea remedium *l. fin.* sed comprehendit omnia alia remedia sibi competentia, vt disit Rota *in recent. decis.*135. *num.*5. *part.*6. & apud Post. *de manut. decis.*249. *n.*2. *&* 3. *in Romana domuncularum* 10. *February* 1648. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, in Meleutana Territory* 17. *May* 1649. *coram R. P. D. meo Otthobono* cum pluribus adductis per Pacif. de Saluian. *insp.*1. *cap.*4. *num.*70. *& seqq.*

4 Iustitia † pariter dictæ seotentiæ manifestè resultat ex dispositiooe Statuti Hispelli excludentis in defectum masculorum matrem propter agnatas fœminas; Nam cùm nullus supetsit masculus, & Hieronyma sit agnata, vt est in coofesso apud partes, consequentet præferenda venit ex dispositione eiosdem Statuti, quod omninò seruaodum venit, etiamsi sit contra ius, vt notat Paris. *cons.*86. *in fine vers. si autem statutum lib.*1. *& cons.*20. *n.*5. *& seqq. lib.*2. Curt. sen. *cons.*46. *n.*16. *in fine*, Honded. *cons.*13. *n.*31. *lib.*1. Roland.
5 *cons.*72. *n.*4. *lib.*3. Immò iuri communi præualet, † & potentius est io loco vbi viget, Aym. *cons.*137. *sub n.*6. Soccin. iun. *cons.*67. *n.*64. *lib.*2. Grat. *cons.*54. *n.*49. *lib.*1. Iof. Ludou. *decis. Perusin.*9. *n.*30. Rot. *in Mediolanen. substentationis libri* 26. *Iunij* 1647. *coram Reuerendiss. Terracinen. & in Asculana hereditatis* 7. *Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Roias.*

6 Obiectum verò, † quod idem Statutum Carolena nuocupatum non sit propriè, & verè statutum, sed potiùs propositio quædam facta in Consilio Generali absque vlla determinatione, censuerunt Domini cessare ea facto, dum illud noo solùm reperitur asseruatum in Archiuio publico, & alligatum io volumine aliorum Statutorum iuxta ootata per DD. in *l. cum prolatis* 32. *ff. de re iudic.* Abb. *in cap. Pastoralis n.*1. *in fine, & num. seq. de fid. instrum.* Bero. *cons.*173. *n.*54. *lib.*1. Roland. *cons.*99. *n.*38. *lib.*2. Rot. *decis.*51. *n.*12. *part.*
7 1. *in recent.* † vbi quod eo ipso, quod reperitur insertum in volumine Statutorum, dicitur esse in vsu, & idem firmatum fuit *decis.*398. *num.*3. *part.*2. & coram Pen. *decis.*237. *n.*2.

8 Sed etiam, † quia super dicto statuto scripsit eximius I.C. Vincentius Hondedeus, vt apparet ex eius *cons.*4. *lib.*1. quod manifestè probat illius existentiam, & obseruantiam vt in terminis Statutis Ciuitati Perusinæ, super quo cõsuluit Bald. ponderauit Rot. *in Perusina reintegrationis* 11. *January, & 7. Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Roias.*

9 Maximè † cùm ad formam dicti consilij fuerit per Iudicem pronunciatum, vt apparet ex fine eiusdem, & ea Summ. Hierooymæ oom.5. quod manifestè conuincit illius obseruantiam etiam si casus sit diuersus, nam cùm contineatur sub eodem Capitulo, & in eadem rubrica obseruaotia, & vsus in vna parte arguit obseruantiam etiam in alia Put. *decis.*308. *num.*2. *lib.*3. Pen. *decis.*607. *num.*13. *& in recent. decis.*398. *num.*2. *vers. probatur etiam vsus part.*2.

10 Nec dicatur, quod Statutum huiusmodi tanquam odiosom, & exorbitans à iure communi indigeat confirmatione
11 Apostolica io forma specifica; † Quia cùm illud fuerit conditum fauore agnationis, dicitur æquum, & honestum, ac respiciens publicam vtilitatem, vel saltem noo odiosum odio irrationabili, Castr. *cons.*340. *n.*3. *lib.*2. Gabr. *cons.*14. *n.*12. *in fine, vers. sequitur item, & num. seqq. lib.*1. Rot. *decis.*548. *num.*8. *part.*1. *& decis.*438. *num.*64. *& plurib. seqq. part.*4.
12 *tom.*2. *recent. & decis.*177. *num.*6. *&* 7. *part.*5. † & proindè sufficiens fuit confirmatio in forma communi, Duran. *decis.*36. *num.*42. Pen. *decis.*269. *à num.*1. *in recent. decis.*51. *n.*10. *& seqq. part.*1. *& dictum fuit in Camerinen. domus* 10. *Decembris* 1635. *vers. primo quia in fine coram Merline.*

13 Et licèt † huiusmodi ratio videatur cessare in Amita, qoæ est fœmina, nec conseruat agnationem, oihilominus negari non potest, quod ipsa quoque sit de agnatione, vt probant Bald. *in l. si defunctus n.*2. *C. de suis*, & legitimis Alex. *cons.*56. *num.*4. *lib.*1. Rot. coram san. mem. Greg. *decis.*464. *num.*5. *& in recent. decis.*518. *sub num.*1. *vers. tamen ipsa fœmina part.*4. *& decis.*279. *num.*18. *&* 349. *num.*30. *part.*6.
14 † Ac propterea per Vocationem eiusdem Amitæ in defectum masculorum noo cessat fauor, & ratio agnationis considerata à statuto, vt in proposito aduertit Castr. *d. cons.*340. *num.*3. *vers. nam & fauor publicus lib.*2. Socc. sen. *cons.*81. *sub num.*12. *in fine lib.*4. Soccin. iun. *cons.*23. *n.*36. *lib.*1. Curt. iun. *cons.*113. *num.*14. *vers. non obstat*, dum dicitur, *& num. seq.* Peregr. *de fideic. art.*25. *num.*26. Rot. *decis.*427. *num.*43. *& seqq. part.*5. *recent.*

15 Minus facit, † quod statutum prædictum disponens de successione defuocti ab intestato non comprehendat successionem Intestabilis, qualis fuit Cæcilia infans, quæ nullo modo testari poterat, nam quidquid sit de prædicta opinione, cuius affirmatiuam tuetur Bart. *in l.*1. *num.*2. *ff. de suis, & legit.* negatiuam verò Bald. *in cons.*475. *vol.*3. & pro vtraque innumeros cumulat Gabr. *de Statut. conclus.*1. *per tot.*
Placuit DD. responsio, † quod cum dictum statutum ema- 16
nauerit fauore agnationis, locum sibi vindicet in vtroque casu, vt aduertit idem Gabr. *d. conclus.*1. *n.*14. Socc. sen. *cons.*35. *sub n.*7. *vers. secundo potissimum lib.*3. *& cons.*81. *num.*12. *vers. secundo quod, & seq. lib.*4. Dec. *cons.*563. *sub num.*4. *vers. quia ratio principalis*, Rot. coram Verall. *decis.*212. *part.*3.
† Non quidem per viam extensionis, sed per viam inclusio- 17
nis, & comprehensionis, cùm militet eadem ratio ioxta doctrin. Bald. *in l. data opera num.*11. *C. qui accus. non poss.* Castr. *cons.*251. *num.*3. *lib.*1. Surd. *cons.*25. *num.*39. Tiraqu. *in l. si vnquam verb. libertis num.*45. *& seq. C. de reuoc. donat.* Gonzal. *super reg.*8. §.7. *proœm. num.*105. Rota *decis.*339. *num.*16. *part.*5. *rec.*

Quod etiam † clariùs apparet, ex quo statutum expressam 18
meotionem facit de Religiosis qui nullo modo testari possont, Auth. *ingressi, C. de sac. san. Eccles.* Rodetic. *quæst. Regular. tom.*3. *quæst.*69. *art.*2. Sanch. *de precept. Decalog. lib.*7. *cap.*8. *num.*2. Rot. coram san. mem. Greg. *decis.*87. *num.*3. *& in recent. decis.*623. *eodem num. part.*4. *tom.*3.

Demum non subsistit, quod statutum loquatur tantùm de matre transeunte ad secundas nuptias, non aotem de matre permanente in viduitate; quia verba illa, exclusis matre, ac alijs ascendentibus, & descendentibus ab ea per transitum ad secunda vota, noo qualificant exclusionem illius, sed applicantur solùm descendentibus ab ea, quibus immediatè suot adiecta ad effectum ne bona transeant in alienas
familias, vt exprimitur io eodem statuto, † & ideò cùm ra- 19
tio prædicta æquè vigeat in vtroque caso, siue mater transeat, siue non transeat, io vtroque etiam procedere debet dispositio statuti, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l.*1. §.1. *ff.* de fonte Alex. *cons.*53. *num.*3. *lib.*4. Rot. *decis.*91. *num.*23. *part.*6. *recent. & decis.*40. *num.*18. *part.*7.

Nec applicaotur decisiones adductæ coram Comitulo & Penia; quia oon disputant articulum, nec quidquam firmaot contrarium, vnde ex his, omissis pluribus ex aduerso deductis, quæ non videntur indigere responsione, firmarunt. Domini esse locum Ægidianæ vtraque parte iosormante &c.

R. P. D. BICHIO.

Portueñ. Afflictus.

Luna 20. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Conductor, qui contra formam locationis in vltimo anno fundum seminauit, licèt expresè conuentum fuisset, vt quidquid vltimo satum esset in Terris locatis cederet locatori, an possit repetere expensas factas pro cultura Terrarum, vel potius huiusmodi conuentio pœnalis dicenda sit, itaut restringi debeat ad id, quod locatoris interest, eruditissimè tractatur, & resolutio quoad vtramque partem dubij est negatiua, rationibus, & obiectionibus in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

SVMMARIVM.

1 *Conuentio pœnalis, adiecta facto tenet, secus si quantitati adijciatur, & quare.*
2 *Amplia procedere etiam de iure Canonico, maximè stante iuramento.*
3 *Pacta, & leges in contractu apposita, naturali æquitati competit, vt custodiantur, & seruentur.*
4 *Stipulatio pœnalis apud suprema Tribunalia restringi solet ad id, quod stipulatoris interest.*
5 *Pœna conuentionalis in contractu iurato apposita seruanda est.*
6 *Solo cedit, quod in eo seritur, vel plantatur.*
7 *Pœna in quibus propriè consistat.*
8 *Lucri futuri iactura, non meretur nomen pœna.*
9 *Conuentio adimens conductori facultatem repetendi expensas factas pro cultura Terrarum in vltimo anno, non dicitur pœnalis, & quare.*
10 *Conductor, qui in vltimo anno locationis fundum seminauit*

nauit contra formam prohibitionis, an possit repetere expensas culturæ.

11 *Itaut damnum, quod locator pateretur ex tali cultura, censeantur contrahentes liquidare voluisse in ipsa quantitate expensarum.*

12 *Damnum, quod locator pariter in cultura Terrarum in tempore prohibita, non potest dici minus impensarum valore, à Conductore factarum.*

13 *Renuntiatio facta medio iuramento legibus, & statutis loquentibus de pœnis conuentionalibus an teneat, itaut conuentio pœnalis in totum exequi debeat.*

14 *Iuramentum omninò seruandum est, quando dispendium salutis æternæ non pariat.*

15 *Pœna conuentionalis apposita in contractu iurato efficitur legalis, ac exigi in totum potest.*

16 *Statutum particulare Agriculturæ magis attendi debet, quàm generale Vrbis disponens de pœnis conuentionalibus appositis in locatione agrorum.*

17 *Casus mixtus non comprehenditur sub Statuto loquente de simplici.*

18 *ex Contrauentione, vt pœna contrahatur, requiritur dolus.*

19 *à Pœna conuentionali qualibet causa excusat.*

20 *in Pœna legali requiritur dolus, secus in pœna conuentionali, num. 21. & quare num. 22.*

23 *à Pœna conuentionali, quando qualibet causa non excuset.*

24 *Maximè, quando Reus ageret de lucro captando.*

25 *Pactum de non reficiendis expensis seruari debet.*

26 *Idem dic de pacto de non reficiendis melioramentis.*

DECISIO CLXX.

ASsumpta hodie fuit disceptatio super reseruatis in vltima decisione, nempe super deductionibus prætensis ab Affictuariis, quæ in totum reijciendæ visæ sunt stante pacto in Instrumento locationis per hæc verba concepto: *Item conuengono, &c. che per tutto l'vltimo anno della presente locatione, & affitto, detta Tenuta con sue ragioni &c. debba restar soda, e che non sia arata, coltiuata, seminata, ne piantata in luogo alcuno, ma li detti Conduttori per tutto l'vltimo anno debbano seruirsi di essa ad herbe solamente, e non ad altro vso, e se in detto vltimo anno fosse qualche cosa in detta Tenutà d'arato, seminato, lauorato, ò piantato, tutto quello vi sarà, vada in vtilità, e guadagno di detti Signori Locatori, &c. senza defalco d'aratura di terra, e di seminato, e di qualsiuoglia altra spesa, che detti Affittuarij haueranno fatta, renunciando, etiam medio Iuramento tactis, &c. à qualsiuoglia legge, e Statuto de pœnis conuentionalibus non exigendis, &c.*

1 Præfefert † enim hoc pactum expressam contrahentium voluntatem Conductoribus omne deductionum genus prohibentem, quæ licitè potuit in conuentionem deduci esto, (quod tamen negatur) pœnam redoleret, quia stipulatio pœnalis adiecta facto tenet, licèt secus sit vbi adijcitur dationi quantitatis, ne vsuris via aperiatur, *l. stipulatio ista, §. alteri, l. stipulationum alia, §. fin. l. in executione, §. item si ità, ff. verb. oblig. l. traiectitie, ff. act. & oblig. l. magnam, C. contrah. & committ. stipulat.* Molin. *de contract. disput.* 317. *num.* 2. Surd. qui benè vtrumque casum *decis.* 239. *sub n.* 9. & 10. cum alijs plena manu congestis *in decis. Bononiæ* 22. *n.* 6.

2 *& seqq.* † vbi hoc ampliatur etiam de iure Canonico, & maximè stante iuramento inter compilatas à moderno Salodiense, & in terminis locationis, eit text. *in l. quæro, §. inter locatorem, ff. locat.* ac tradit Neguf. *quæst.* 14. *num.* 5.

3 *& 6.* † Nihil namque magis conuenit naturali æquitati, quàm, vt pacta custodiantur, & lea femel dicta contractui seruetur, vt ad rem, ponderat Soccin. Iun. *cons.* 26. *num.* 6. & 7. *lib.* 1. *cons.* 23. *num.* 3. *lib.* 2. Corn. *cons.* 343. *in princ. lib.* 1. Rebuff. *de Arbitr. gloss.* 5. *sub num.* 18.

4 Restringitur † saoè apud supremа Tribunalia stipulationis pœnalis exequutio ad id, quod stipulatoris interest, tam ea æquitate Iuris communis, ne ille locupletetur cum aliena iactura, vt docet Garz. *de expens. cap.* 9. *num.* 63. Cancer. *var. resol. tom.* 3. *cap.* 11. *num.* 163. Afflict. *decis.* 135. *num.* 3. *& seq.* & ibi latè Vrsill. *signanter num.* 8. Rot. apud Pen. *decis.* 677. *num.* 3. quàm

5 † ex dispositione *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 163. quæ cùm sit conformis æquitati Iuris Canonici, seruanda est etiam in contractibus iuratis, vt in specie dixit Rota coram Seraphin. *decis.* 794. *num.* 24. *& seq. & decis.* 819. *num.* 8. *& 9.*

Sed casus noster extra restrictionem est; Primò, quia non versamur in stipulatione pœnali; Prior siquidem supracitatæ conuentionis pars locationem vltimi anni ad vsum herbarum dumtaxat reducens, & quidquid in terris locatis satum fuerit adiudicans locatori, pœnam non continet, cùm potuerit locator citrà aliquam rationem pœnæ præfinire conductori certum terrarum vsum vltra quem, locationis titulo non suffragante, Conductori; satum in terris locatis acquiritur locatori, non in pœnam contrauenientis, sed ratione dominij soli, † cui 6 cedit, quod in eo seritur, vel plantatur, §. *cum in suo solo, §. si Titius, §. qua ratione inst. de rer. diuis. l. adeo, §. fin. cum l. seq. ff. acqu. rer. domin.* Connan. *comment. Iur. lib.* 3. *cap.* 6. *num. vlt.* Hotthoman. *lib.* 1. *obseru. cap.* 10. Vndè Conductor, qui absque legitimo titulo seminauit in alieno solo, ac futuram messem locatori acquiri conuenerat, vim alieni dominij agnouisse videtur, conformando se dispositioni dictarum legum; † Cùmque amittendo futuram messem iure aliquo quæsito non priuetur, nec proprium patrimonium minuat, in quibus propriè pœna consistit, ea allegat. per Mant. *decis.* 78. *num.* 10. *& in Imolen. Bonorum* 4. *Decembris* 1615. coram clar. mem. Coccino, 7

† sed solùm iacturam faciat futuri lucri, quod & incertum erat, & ad nihilum redigibile ob tempestates, inundationes, vel anni sterilitatem, eo minus talis iactura meretur nomen pœnæ, à qua valdè differt luctum non facere, Peregrin. *cons.* 98. *num.* 10. *versic. nam tunc propriè lib.* 1. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 10. *tit.* 14. *sub num.* 16. *vers. nullum damnum*, Rota *decis.* 22. *num.* 3. *part.* 1. *diuersor.* Neque contrarium firmatum fuit in decisione 677. Peniæ, sed solùm ibi refertur opinio aliquorum ex Dominis. 8

Altera † quoque pars conuentionis adimens Conductori facultatem repetendi expensas, pœnalis non est, vel quia Conductor eas donare censetur, ea quo sciens, & contra formam prohibitionis in alieno solo expendit, §. *certè in fin. Instit. de rer. diuis. gloss. in §. qua ratione, verb. bona fide Instit. eod.* vel quia expensarum refectio censetur remissa in recompensam grauioris damni, † quod locator patitur ea cultura terrarum in vltimo anno, per quam terræ fatigantur, & sequentium annorum fructus minuuntur, vt præter allegatos in vltima decisione §. *eoque minus*, notat in terminis locationis, Castr. *in l. hæc distinctio, §. cùm fundum num.* 4. vbi loquitur in puncto de conductore, qui in vltimo anno locationis fundum seminauit, *ff. locati*, eumque sequitur Surd. *decis.* 131. *sub num.* 6. *vers. & idem*, † itaut damnum huiusmodi ad occurrendum difficultati illius liquidationis, contrahentes liquidare ab initio voluerint in ipsa quantitate expensarum iuxta consilium, quod in similibus casibus præbet, Vulpian. *in l. fin. ff. prætor. stipulat.* atque hinc esto, quod exegi tantùm possit id, quod locatoris interest, † dici non potest, quod interesse sit minus impensarum valore; vt benè aduertit Surd. *decis.* 260. *sub n.* 24. *infra med. vers. vltra quod*, Roman. *cons.* 510. *sub n.* 6. *versic. aduertendum, & num.* 9. *in fin.* Corn. *cons.* 2. *sub num.* 14. *vers. & maximè lib.* 3. *Rota Bononien. d. decis.* 22. *sub num.* 16. *& seqq.* 9 10 11 12

Secundò, † quamuis conuentio pœnam contineret, eaequibilis in totum absque aliqua restrictione esset, non obstante ea aduerso adducta æquitate Iuris communis, vel *Statuto Vrbis cap.* 163. Nam vtrique fuit nominatim renunciatum medio iuramento, vt potuit, cùm principaliter concernant priuatum Conductoris fauorem, *l. pacisci, l. pactum, ff. pact.* Salycer. *in l. penult. n.* 4. *C. pact.* Bertaz. *claus.* 40. *n.* 1. *& seq.* Dec. *cons.* 452. *num.* 19. alijque plures quos refert, & sequitur Modern. Nouar. *de renunciat. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 10. *& seqq. & num.* 69. *& seqq.* vbi loquitur in terminis renunciationis iuratæ. 13

Et præterea † æquitas iuris communis cessat propter iuramentum, quod seruandum omninò est, quando dispendium salutis æternæ non parit, efficitque, vt pœna conuentionalis efficiatur legalis, ac exigi in totum possit iuxta magis communem opinionem, de qua testatur Guttier. *de iuram. part.* 1. *cap.* 36. *num.* 11. vbi allegat Concord. Farinac. *quæst.* 30. *num.* 75. *& seqq.* Menoch. *de arbitr. cas.* 260. *num.* 29. *& seqq.* Seraphin. *de priuileg. Iuram. priuileg.* 54. *num.* 2. *& 3.* Rota *decis.* 279. *num.* 5. *part.* 2. *diuersor. decis.* 106. *num.* 12. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* cum alijs allegatis in *decis. Bononiæ* 22. *num.* 20. *& num.* 41. 14 15

Statuti verò Vrbis generaliter loquentis dispositio tollitur

tur ex alio speciali Statuto Agriculturæ *cap.77.* mandante ,
quod cultura facta à Conductore cedat Domino tenimenti,
absque vlla expensarum etiam gratia acquirendorum, &
recolligendorum fructuum factarum refectione, quod li-
cèt loquatur de cultura , expensis factis post finitam loca-
tionem benè applicantur casui nostro, quia respectu cultu-
ræ frumentariæ locatio expirauerat in penultimo anno, &
16 solùm durabat quoad vsum herbarum. † Potius itaque
attendi debet particulare hoc Statutum specialiter dispo-
nens, quàm generale Vrbis de pœnis conuentionalibus ,
Suarez *de legib. lib.6. cap.17 num.*13. Sanch. *de matrim. lib.2.*
disput.24. num.6. Menoch. *cons.*187. *num.*38. Gabr. *cons.*29.
sub num.46. & 47. lib.2. quod ex alio quoque conuentionem
17 nostram non comprehendit, quia nempè, cùm illa sit con-
formis Statuto Agriculturæ constituit casum mixtum, qui
non comprehenditur in statuto loquente solùm de pœna
conuentionali , vt in puncto alijs allegatis tradit Gratian.
discept.770. num.19.

Neque Conductor excusari potest ob apocam priuatam
moderatoriam prohibitionis serendi in Instrumento loca-
18 tionis appositæ , quæ † saltem excludit dolum necessarium,
vt ex contrauentione pœna contrahatur , Seraph. *decis.*819.
19 *num.17.* † Imò quamlibet causam à pœna conuentionali
excusare, dixit Rota apud Peniam *decis.677. num.2.* Nam
vltra quod in prioribus decisionibus huius causæ iuxta sty-
lum supponendis , firmatum fuit, quod dicta apoca non
suffragatur contra Eminentissimum D. Cardinalem Ro-
mam in Ecclesia Portuensi locatoris successorem , nec sine
aliquali dolo conductores retinuerunt D. Cardinali apocam
priuatam huiusmodi apud eos retentam , & postquàm Car-
dinalis, habita illius notitia, iudicialiter inhibuit, ad vlterio-
rem culturam processerunt.

Animaduerterunt Domini , quod in casu decisionum
Seraphin. & Pen. non fuerat cum iuramento renunciatum
legibus, & Statutis loquentibus de pœnis conuentionalibus,
neque allegatum Statutum cap.77. Agriculturæ, aut expresè
conuentum , quod contraueniens etiam omnes expensas
20 amitteret, † & licet dolus requiratur in pœna legalis indu-
cta , *ex l. si quis maior , C. transact.* de qua loquitur Seraph.
21 *decis.819. num.5.* † secùs est in conuentionali , vt sentire vi-
detur idem Seraphin. *ibidem num.4. vers. quantum vero iuncto*
22 *num.8.* † & ratio est , quia strictius interpretatur pœna le-
galis, quàm conuentionalis, vt notat Pater Layman. *oper.*
moral. lib.3. sect.5. tract.4. cap.18. sub num.12. vers. inter quæ,
Molin. *de contract. disput.317. num.3.* & † vbi certa , ac de-
23 terminata est voluntas contrahentium , nisi licitum modum
excedat à conuentionis obseruantia, quælibet causa non
excusat, vt in terminis pœnæ conuentionalis, Alex. *cons.*
119. *num.18. lib.2.* Corsett. *in suis singular. verb. pœna*, Me-
noch. *de Arbitr. lib.1. quæst.70. num.20.* Dec. *cons.615. in fin.*
& in l. qui cum alio num.1. vers. & ista ratione , ff. regul. Iur.
24 † Maximè quia respectu messis conductor ageret de lucro
captando, quo casu non admittitur quælibet excusatio, Fa-
rinacc. *quæstione 90. num.76.* Gabr. *comm. opin. lib.7. concl.8.*
num.82. Fontanell. *decis.464. num.25.* & respectu expen-
sarum militat ratio restaurationis damni per vltimam cul-
25 turam illati locatori , † nec est nouum , quod seruetur pa-
ctum de non reficiendis expensis , Gabr. *cons.168. n.90.*
& seqq. lib.1. vel de non reficiendis melioramentis, Gratian.
disceptat.810. num.8. Seraphin. *decis.1496. num.1.* Rot. *in*
recent. decis.294. num.7. part.1. decis.60. num.8. part.5.

Nihilominùs sequendo oblationem spontè factam à D. Cardinale , mandarunt Domini refici Conductoribus semen, siue eius pretium , expensas ab illis factas pro messe, ac etiam pro transportatione frumenti ad Vrbem; Conuentio namque non loquitur de expensis asportationis . Insuper omnem æquitatis mensuram implentes dixerunt , solui Conductoribus pretium herbarum, quod , nisi ad vsum frumenti terras coluissent , percepissent; pro quantitate tamen terrarum satarum.

Et ita decisum vtraque parte informante.

☞ *Idem sub die 27. Februarij hoc eodem anno 1651. coram eodem bon. mem. Bichio , quam decisionem cum impressam non reperit , ideoque posui infra eam in fine in Miscellan.*

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Romana locorum Montium.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Obligatio Mulieris corruit stante falsitate , & ineptitudine causæ, quid autem dicendum sit si fuisset facta cum decreto Iudicis , & concurreret duplex causa , quarum vna esset vera, & altera falsa, eruditè resoluitur. Possessori quando pro suo credito competat retentio rei possessæ, & conclusio an procedat etiam in bonis feudalibus , clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Æstimatio Castri augetur propter iurisdictionis translationem.*
2 *Subrogatio operatur , vt omnia iura subrogantis transferantur in subrogatum , perindè , ac si ab initio super eo constituta fuissent.*
3 *Bona feudalia non veniunt sub generali hypotheca.*
4 *Retentio rei possessæ datur possessori pro suo credito , quamuis non doceat , quod super dicta re habeat pignus , vel hypothecam.*
5 *Secus , quando non probatur rem extitisse in bonis debitoris.*
6 *Venditor quando possit rem ab ipso venditam vindicare.*
7 *Obligatio Matris ad effectum extinguendi debita contracta per filium an teneat.*
8 *Obligatio Mulieris corruit, quando causa detegitur falsa.*
9 *Decretum Iudicis interpositum in obligatione Mulieris quando præsumatur iustum, & quando secus.*
10 *Obligatio mulieris ex duplici causa copulatiuè emanata , dum vna ex illis subsistere non potest corruit in totum propter indiuiduitatem decreti desuper interpositi.*
11 *Et quid si causæ fuissent alternatiuè exposita, & qualibet de per se mouisset obligantem.*

DECISIO CLXXI.

PLacuerunt DD. fundamenta decisionis in hac causa emanatæ coram me sub die 3. Iunij 1650. * in qua dictum fuit constare de re iudicata sententiæ A. C. latæ super immissione in possessionem locorum 25. Montium Communitatis secundæ, & tertiæ Erectionis ad fauorem DD. Marij, & Dominici de Columna, eo quia appellatio ab eo interposita non fuit infra legitimum tempus prosecuta, & iustitia dictæ sententiæ satis constat ex eo, quod dicta loca Montium empta fuerunt ex pretio redacto ex venditione Castri Rubiani suppositi pro quinta parte spectante ad Alphonsum oneri fideicommissi , primogenituræ modo purificatæ ad fauorem Marij Iunioris , cui dicta sententia immissionem concedit.

Nec obstat , quod Alphonsus in donatione dicti Castri
facta ad fauorem Marij Senioris eius fratris, & super qua
onus primogenituræ ab eo constitutum fuit , integrum
vsumfructum , & omnimodam Iurisdictionem sibi reserua-
uerit, eamque in venditione postmodum secuta de dicto
Castro in personam bon. mem. Dñi Caroli Barberini ad eius
fauorem transtulerit, hincque prætendatur auctum fuisse
pretium , atque ita pro rata dicti vsusfructus, & Iurisdictio-
nis, quæ non remanebat supposita fideicommisso alienatio-
nem dictorum locorum Montium sustineri, quia Domini
animaduertebant , quod loco vsusfructus , & Iurisdictionis
Castri in donatione reseruatorum post dicti Castri venditio-
nem successit vsusfructus pretij ex venditione retracti, con-
uersi in emptionem locorum Montium ; † quod si maius 1
fuit propter iurisdictionis translationem , quæ facit augere
æstimationem, ad tradita per Rot. *in Messanen. seu nullius*
feudi 13. Februarij 1636. coram bon. mem. Merlino , venit in
consequentiam, vt maiorem etiam , & pinguiorem vsum-
fructum Alphonsus habuerit integros enim fructus locorum
Montium pro rata ad eum spectante semper ipse percepit,
& sic in huiusmodi vsusfructus, quam Iurisdictionis Castri,
† quia omnia Iura super Castro reseruata translata fuerunt 2
in loca Montium subrogata in locum dicti Castri perindè, ac
si ab initio super illis constituta fuissent , Bart. *in l. si quis*

filium in princip. C. de inoffic. Testament. Ferrett. *cons.91. num.1. lib.1.* Tiraquell. *de retr. lign. lib.7. §.32. gloss.1. n.10.* Gabr. *de regul. iur, conclus.2. per tot.* Gonzal. *super reg. Cancell.8. glos.6. num.238.*

Minusque visum fuit subsistere, quod alienatio locorum Montium, de quibus agitur pro rata 500. imputari possit in causam quartæ partis dotis Lauræ Auict. dicti Alphonsi, qui in eodem Instrumento donationis sibi pariter illam re-
3 seruauit. † Nam vltra responsionem in alia decisione datam, quod Castrum Rubiani tanquam feudale venire non potuerit sub generali hypotheca cessat vlterius obiectum alia fortiori ratione, quæ est, quod non iustificetur dictum Castrum, ac alia bona allodialia in venditione comprehensa hypothecata fuisse pro restitutione dotis ipsius Lauræ, vel saltem extitisse in bonis debitoris de tempore obligatio-
4 nis, vel posteà, † licet enim regulariter possessori detur retentio rei possessæ pro aliquo suo credito quamuis non doceat, quod super dicta re habeat pignus, vel hypothecam, vt fuit firmatum in *Fauentina bonorum 27. Iun. 1566. coram Plato impress.* apud Marchesi. *de Commiss. part.1. fol. 976. num.2.* cum alijs allegatis per Add. ad sanct. mem. Gre-
5 gor. XV. *decis.254. num.7.* † limitatur tamen conclusio, vt non procedat, quando prout hic vltra defectum hypothecæ non probatur rem extitisse in bonis debitoris, vt fuit dictum in *Maceraten. Saluiani, seu spolij 12. Martij 1608.* coram Manzanedo post Zacch. *de oblig. Cam. decis.130. n.7. vers. Quia respondetur.*

Eiusdem irreleuantiæ pro sustinenda alienatione dictorum locorum Montium visa fuit reseruatio scut.50. facta in eadem donatione ad effectum testandi. Quia præterquamquod alienatio sustineri non posset nisi pro dicta rata scut.50. quæ est parui momenti, dum Alphonsus de illis testatus fuit ad fauorem Angeli eius famuli, non potest amplius prætendi illorum detractio.

6 Maior difficultas † videbatur residere in eo, quod cum Iulia Sanctaecrucia, cuius hæredes extitisse pro quinta parte DD. Marium Iuniorem, & Dominicum de Columnis Actores in præsenti iudicio non controuertitur de euictione horum locorum Montium, promiserit, contra eos locum habere videatur dispositio, *l. vendicantem, ff. de euiction.* Verùm cùm DD. assertam Iuliæ obligationem habuerint prorsus pro irreleuanti ex falsitate, & ineptitudine causæ. Ideò, nec obstare immissioni iam concessæ existimarunt.

Falsitas autem, ac ineptitudo causæ resultat ex assertione per eamdem Iuliam facta in Instrumento obligationis, quod ideò se obligabat, quia resignationes dictorum locorum Montium, de quorum euictione promittebat, resultabant in maximum suum commodum, vtilitatem, necnon
7 ipsius familiæ omissa enim † resignatione locorum 23. facta ad effectum extinguendi debita contracta per Mutium filium occasione expensarum factarum in expeditione litterarum Episcopatus, ad quem dictus Montius effectus fuerat, quarum respectu obligatio Matris tenere potuit, ex quo ipsa stimulo quodam naturali ad solutionem dicti æris alieni impellebatur, itaut proindè ex necessitate potius, quàm ex voluntate dicta obligatio facta dicatur, vt aduertit Castr. *l. quoniam nouella num.5. C. de inoff. Testam. & cons.109. vers. Matri verò lib.1.* Roland. *cons.44. n.31. lib.4.* Becc. *cons.20. num.30.* Surd. *decis.164. num.16.* Certum est, quod respectu resignationis aliorum locorum 25. factæ per Alphonsum pro extinguendo proprio eius debito, quod habebat cum Andræa Turrio nullum naturale vinculum assistebat, vt Iulia pro dicto Alphonso, qui erat tantum Cognatus se obligaret, ac de euictione dictorum locorum Montium ad
8 fauorem dicti Andreæ promitteret, † prout nec aliquod Mulieris commodum in tali resignatione considerari poterat, sicquè causa detegitur omninò falsa, & consequenter inefficax ad validè illam obligandum, *l. cum vero, §. subuentum, vers. proindè, ff. de fideicomm. libert. l. magis puto, §. si æs alienum, versic. Proinde, ff. de reb. cor.* Alex. *cons.39. num.9. vol.6.* Paris. *cons.21. num.63. vol.2.* Dec. *cons.351. n.6.* Curt. Iun. *cons.170. num.2.* Roland. *cons.7. num.85. lib.3.* Pich. *ad Stat. Vrb. gloss.21. num.35. & gloss.22. num.7.* & dixit Rota
9 *apud eundem decis.32. & decis.36. num.6.* † Nihilo adhuc effectum refragante decreto Iudicis, quia præsumptio ex illo oriens habet tantum locum in dubio, secùs autem, quando prout hic constat, quod causæ expressè sunt inefficaces, vt fuit dictum in *decis.32. num.4. & 6. decis.36.* cum alijs post Pich. *ad Stat. Vrb.*

Neque obstat, quod Iulia ad ita se obligandum mota fuerit nedum ex commodo, quod ex tali resignatione sibi suæquè familiæ promanere dicebat, sed etiam pro euitanda executione, quam alias Mutius filius passus fuisset quatenus ipsa renuisset adimplere promissionem per eum factam de faciendo ratificare Matrem. † Quia cùm vtraque 10
causa fuerit copulatiuè narrata, & ex vtraque simul iuncta Iulia mota fuerit ad promittendum de euictione dum vna ex illis subsistere non potest tota corruit obligatio propter indiuiduitatem decreti desuper interpositi, & voluntatem promittentis, Bart. & alij *in l. si non sortem, §. si centum, ff. de condit. indeb.* Alex. *in l. iustè possidet, ff. de acquir. possess.* Ruin. *cons.160. num.27. vol.2.* Paris. *cons.89. num.60.* cum alijs cumulatis per Roland. *cons.7. num.86. cum duob. seqq.* Cyriac. *contr.257. num.15. & seqq.* Rota *decis.852. num.2. part.4. diuers. decis.229. num.8. & 9. part.7. recent.* quidquid
† dicendum esset in casu quo, causæ fuissent alternatiuè 11
expositæ, & quælibet de per se mouisset promittentem, in quibus terminis loquitur *decis. Caual.482. n.5.* & ita etiam distinguit Rota *in Romana Domuncularum 10. Februarij 1648. coram Reuerend. D. meo Decano §. finali.*

Non obstat denique, quod etiam Marius Senior frater Alphonsi, & ad quem quinta pars pretij ex venditione Castri retracti spectabat de euictione promiserit, vndè vigore huiusmodi obligationis pro rata pretij ad eum spectante, quæ longè superat quantitatem pretij locorum Montium, de quibus agitur competat retentio, quia loca Montium, de quibus agitur non sunt de portione spectante ad Marium, sed empta fuerunt ex pretio partis tangentis Alphonsum, qui postmodum ea vti propria vendidit. Ideòque non potest in vim dictæ obligationis prætendi illorum retentio, sed tantùm competit actio de euictione aduersus portionem spectantem ad Marium. Et ita vtraque, &c.

Decisio hac in ista eadem causa emanata sub die 3. Iunij 1650. coram eodem Reuerendiss. D. Papien. est supra in hac part.11. recent.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Senogallien. Saluiani.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis actio, ac hypotheca creditorum, Solutio in quam causam in dubio debeat referri: Sententia quando est concepta vnica verborum structura, non potest pro parte confirmari, aut infirmari. Sententia executa, si sit excessiua in totum reuocatur, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Solutione eius, quod debetur, extinguitur omnis actio & hypotheca.*
2 *Protestatio contraria facta, ac iuris dispositioni repugnans, non attenditur.*
3 *Compensatio, quando intrare valeat.*
4 *Creditorem tanta quantitatis remanere, detractis solutionibus factis, & superesse tantùm ex credito exigendo, paria sunt, & num.5.*
5 *Solutio cedere, pro summa pro quo vrgebat creditor, & pro qua mandatum imminebat.*
Non autem in vniuersitatem debitorum, & num.6.
7 *Clausula,* saluo iure verioris crediti, *non alterat certitudinem summæ, de qua expressè constat.*
8 *Procurator ad lites non potest confiteri debitum, & 9. & num.10.*
11 *Probationes plures, & diuersæ speciei, magis relucere faciunt veritatem rei gestæ.*
12 *Confessionem propriam (nisi probato concludenter errore) quis impugnare non valet.*
13 *Sententia pro parte valida pro ea parte an sit confirmanda.*
14 *Sententia, vnica verborum structura prolata pro parte confirmari non potest, cum sit indiuidua.*
15 *Sententia iam executa, non solet Rota cognito excessu illam pro parte reuocare, & pro parte confirmare, sed in totum reuocare.*

16 Et

16 *Et hoc, ut praeiudicium parti illatum ad iuris normam omnibus in pristinum restitutis, reparetur.*
17 *Sententia tenor est attendendus, licet libellus aliter conceptus sit, & num. 18. & 19.*
20 *Sententia, quando est iniusta, merito reuocanda venit.*

DECISIO CLXXII.

IMmissionem in iudicio Saluiani vtilis interdicti per Ioannem Franciscum Thomanum creditorem scutorum mille quadringentorum quadraginta pro fructibus census contra Ioannem Baptistam Theseum possessorem praedij hypotecati ex sententia Locumtenentis D. Gubernatoris Marchiae obtentam, hodie (appellationis caussa Rotae commissa) censuerunt Domini non fuisse concedendam, ac proinde d. sententiam in partibus prolatam reuocandam.

Quia patens est illius excessus; Siquidem expositum fuit in libello pro parte actoris producto ipsum remanere creditorem (detractis solutionibus factis) summae praedictae scutorum 1440. ratione fructuum decursorum à die impositionis d. census 13. Februarij 1609. vsque ad totam diem 13. eiusdem mensis 1643. saluo semper iure verioris calculi, vt legitur in processu de partibus fol. 8. pag. 1. Et Iudex pariter in eius sententia die 12. Iunij 1646. prolata eidem immissionem concessit, *Donec ex fructibus dicti Pradij fuerit satisfactus de scutis 1440. petitis pro fructibus census, de quo in actis decursis, & non solutis per totam diem 13. Februarij* 1643. *&c.* ibidem fol. 134. pag. 2. Licet paulò antea nempe sub die 3. Februarij eiusdem anni 1646. soluti fuerint praefato Thomano, seu legitimo eius Procuratori specialiter constituto expressè in extinctionem tantae partis dicti debiti scuti quingenti quinquaginta, & pro ea summa debitor absolutus, vt con-
1 stat ex publico Instrumento. Ac proinde extincta † remanserit pro hac parte omnis actio, & hypoteca creditoris, iuxta *text. in l. si stipulatus sum. §. qui decem ff. de solut. l. quidam existimauerunt, ff. si cert. pet. l. si ex maiore, C. de except.* Bald. *cons. 424. hac verba sub num. 2. vers. si enim decem debeo, lib. 2.* Rota *in Romana officij Notariatus prima Decembris 1628. coram bon. mem. Card. Vbaldo apud Posth. de subhast. decis. 13. num. 2. vers. unde non solum, cum seqq.* Etiam si dictus Procurator in eo Instrumento fuerit protestatus, quod non intendebat praeiudicare iuribus principali competentibus ex caussa dicti census, ac fructuum praesertim super praedio à praefato Theseo possesso, contra quem dictum iu-
2 dicium fuerat iam institutum; Nam huiusmodi † protestatio refertur ad residuum praedicti crediti, non autem ad partem solutione mediante extinctam, cuius respectu non releuat veluti contraria facto, ac iuris dispositioni repugnans, *l. & si quis, §. plerique, ibique gloss. in verb. oportet, ff. de Relig. & sumpt. funer. l. nemo potest. ff. de leg. 1. l. non poterit, ff. de furt. l. 1. C. eod. tit.* Bald. *cons. 329. Acturus petitione hereditatis sub num. 2. vers. sequitur quadam protestatio, lib. 2.* Signorol. *cons. 85. n. 3. vers. praeterea protestatio*, Crauett. *cons. 463. num. 21. vers. caeterum*, Decian. *cons. 19. num. 38. vers. sed quando protestatio, lib. 3.* Rota penes Card. Seraph. *decis. 756. num. 2. vers. neque releuat, & decis. 773. num. 9. vers. & licet, cum seqq.* Buratt. *decis. 46. num. 18. vers. nec releuat protestatio*, Chartar. *decis.* Rot. Gen. 38. *n. 13. vers. nam protestatio*, Gratian. *discept. 33. num. 16. vers. & protestatio, & discept. 455. sub num. 27. vers. quamuis etiam, cum seqq.*

Nec obstat, quod scuti quingenti quinquaginta penden-
3 te iudicio soluti † Thomano compensari debeant cum toto eius credito omnium fructum d. Census à die illius impositionis decursorum non autem cum ea solum quantitate scutorum 1440. in hoc iudicio petita.

Quoniam haec summa petita fuit pro residuo totius crediti detractis solutionibus antea factis, vt patet ex verbis dicti Libelli, ibi: *Qualiter à die creationis d. Census vsque ad diem 13. Febr. praesentis anni 1643. &c. fructus ascendunt ad scutos &c. à qua summa detractis solutionibus factis tam dd. DD. de Thomatis, quam DD. Deputatis dum Census spectabat ad dictum Monasterium, adhuc praenominatus suus principalis remanet creditor pro fructibus siue interesse d. Census &c. in summa scutorum 1440. &c.* Nam idem importat remanere creditorem tantae quantitatis detractis solutionibus factis, quod superesse adhuc tantondem ex credito exigen-
4 dum, sicque residuum crediti *iuxta text. in l. fin.* ibi, *nullam remanere actionem, ff. quod vi aut clam. gloss. in l. si ex pluribus, in princ. in verb. reliquum, ff. de solut.* & ibi Castr. *sub num. 2. vers. & nota glosam, & in l. 1. sub num. 3. vers. sed quaero, C. de hered. instit.* Alex. *cons. 216.* Magister Albertus *sub num. 4. vers. nec obstat si diceretur, cum seq. lib. 7.* Rot. Gen. *vniuers. decis. 16. num. 9. vers. quando enim*, cum alijs relatis *in Romana pecuniaria coram me sub die 18. Iunij 1646. in §. deinde confirmatur, & sub die 7. Iunij 1647. in §. quarto quia in dicto vltimo folio &c.* Ac proinde quantitas postea soluta cum dicto residuo petito, quod solum supereat † exi- 5
gendum necessariò est compensanda, Rota penes Card. Caual. *decis. 149. num. 3. vers. & cum remansisset debitor, & in recent. dec. 35. sub num. 2. vers. tum quia*, Io. Dominicus *p. 3. & dec. 592. num. 27. vers. & propterea, cum seq. p. 5.* & in alijs adductis *in d. Romana pecuniaria 18. Iunij 1646. in §. secunda particu*. Praeter quod in satisfactionem illius summae pro qua creditor vrgebat, atque † mandatum imminebat, non 6
autem in vniuersitatem debiti regulariter cedere debet solutio, *ad l. in his vero, in princip. ff. de solut.* & benè declarat Gabr. *cons. 48. sub num. 3. vers. nec obstat, cum seq. lib. 2.* Gratian. *discept. 224. num. 7. vers. quia cum creditor*, Rota *in d. Romana officij Notariatus 1. Decembris 1628. coram bon. mem. Vbaldo apud Posth. de subhastat. dec. 13. num. 2. vers. unde non solum, cum sequen.*

Minus obstat clausula, *saluo iure verioris calculo &c.* in dicto Libello apposita, quia non alterat † certitudinem 7
summae in eo expressè petitae nisi contrarium actor ipse probauerit, iuxta *gloss. in l. 2. in verb. conditionalis, vers. sed si dicat, ff. de diem addict. & theor.* Soccin. *in l. pecuniam, n. 10. vers. & ita alias adducebatur, ff. si cert. pet. & in l. quibus diebus, §. quidam Titio, n. 10. vers. & ex praemissis alias dicebam, ff. de cond. & demonstr.* & pluribus relatis probat Bertaz. *claus. 38. glos. 2. sub num. 1. vers. sed interim, cum seqq.* Rota penes Buratt. *dec. 546. num. 6. vers. non obstat clausula, & in Montis falisci supplementi legitimae 18. Iunij 1642. in §. valor autem haereditatis paternae &c. & in Romana, seu Volaterr. Affictus 24. Iunij 1647. in §. non obstat quod Marcellus &c. coram R. P. D. meo Bichio.*

Praeterea non obstat, quod assertio, seu confessio praedicta facta fuerit à † Procuratore Thomani ad lites constitu- 8
to, qui nullum potuit ex ea praeiudicium inferre principali.

Primò. Quia facta fuit à Procuratore amplissimum habente mandatum, † etiam ad confitendum debita, & iurandum in animam principalis, vt in eo legitur relato in d. proc. fol. 2. pag. 2. cum seq. in iudicio contentioso, in quo necessaria erat expressio crediti actoris in certa quantitate, Rolan. *cons. 14. num. 13. vers. primo requiritur lib. 1.* & respondit Rota *in Maceraten. domus 17. Iunij 1602. coram bon.* 9
mem. Card. Millino dec. 328. num. 1. vers. & ad dictum effectum, ac seqq. per tot. & alijs relatis Scaff. *de salu. interd. insp. 1. cap. 5. num. 2. vers. verum ad effectum, & insp. 5. cap. vnic. num. 34. vers. sed hac contrarietas &c.* Ac proinde afficit principalem, † qui non probat contrarium, Bart. *in l.* 10
certum, §. sed an, & ipsis, sub n. 2. vers. aut confitetur, ff. de confess. Rota *dec. 193. n. 6. vers. concurrunt etiam, & vers. 460. sub n. 9. vers. maximè quia, p. 3. recent.* Buratt. *dec. 100. n. 16. vers. confessiones enim, & in recent. decis. 652. n. 5. vers. corroborantur praedicta, p. 2. & dec. 314. sub n. 4. vers. hac enim confessio Procuratoris, p. 4.*

Secundò, quia comprobatur, & corroboratur ex simili confessione facta in alio iudicio de anno 1628. instituto nomine eiusdem Thomani contra quosdam de Riccijs, in quo calculato pariter eius credito in Libello tunc producto à die impositionis d. census vsque ad diem 13. Februarij dicti anni declaratum fuit solutiones in eam caussam antea factas tam ipsis Thomanis, quam Deputatis dicti Monasterij ascendere ad scutos mille sexcentos octuaginta septem monetae illarum partium, quibus detractis creditum tunc remanebat de scutis tercentis sexaginta quinque similibus, hisque reductis ad monetam Romanam, in qua solutio census conuenta fuit, & additis decursis ab eo tempore vsque ad dictam diem 13. Februarij benè constituitur dicta summa scutorum mille quadringentorum quadraginta circiter in hoc posteriori iudicio petita. Ideòque meritò ex huiusmodi scripturarum, & confessionum sibi inuicem adminiculantium consonantia veritas magis † iustificatur contra ipsum 11
etiam principalem, *gloss. in cap. dudum il 2. in verb. de veritate, vers. quis tale*, ac ibi DD. *de elect.* Rota penes Put. *dec. 416. lib. 3. in corr.* & penes Buratt. *decis. 678. num. 3. vers. & propterea*, Duran. *dec. 433. n. 7. vers. quartò, & vltimo, & in recent. decis. 298. sub num. 3. vers. primo concurrit confessio procuratoris, part. 1. & in Hispalen. Primiciarum 17. Iunij 1616. coram Sanctissimo Domino Nostro apud*

Posth.

Poſth. de manut. decif. 29. num. 5. uerſ. iſta enim confeſſio, cum ſeq.

Tertiò, quia vtraque confeſſio ab eodem principali fuit
re ipſa ratificata dum in illo primo iudicio de anno 1628.
prolata ſententia pro immiſſione eius nomine petita die 17.
Iunij 1631. actualem poſſeſſionem adeptus fuit mediante
illius nuncio, ſeu factore die 2. Februarij 1632. ac ſubinde
illam iudicialiter defendere procurauit vſquequò ab ante-
rioribus creditoribus fuit auocata. In hoc autem poſteriori
executionem pariter ſententiæ obtinuit, cuius vigore di-
ctum prædium iam plures annos retinuit, & adhuc retine-
12 re contendit. Quare illam † modo (non probato conclu-
denter errore) impugnare non poteſt, Rota penes Put. *de-
cif. 386. lib. 2. in correct. & decif. 208. num. 4. uerſ. nec obſtat
quod ſit confeſſio procuratoris, p. 4. diuerſ. & in Forolinien. Cen-
ſus 3. Iulij 1589. coram Orano apud Cenc. de cenſib. dec. 210.
num. 7. uerſ. & quidquid ſit, cum ſeqq.* Buratt. *decif. 566. n. 14.
uerſ. ſecundo quia, decif. 314. ſub num. 3. uerſ. nec poteſt am-
plius, p. 4. recent.* & latius *in Ciuitat. Caſtell. Bonorum 23.
Ianuarij 1630. coram bo. me. Motmanno, apud Poſth. de ma-
nut. dec. 271. n. 7. uerſ. nihilominus, cum ſeqq.*

13 Poſtremò non ſubſiſtit, quod ſententia de partibus † pro
quantitate ſaltem verè debita confirmari debeat.

Quia (præterquod vnico capitulo ſummam ex vna pari-
ter, eademque cauſa debitam, & actione petitam compre-
14 hendit, † ac proinde indiuidua videtur, iuxta *gloſſ. in l. fin.
in uerbo ſupra, uerſ. ſed quid ſi ultra indicauit*, ibique Bart.
& alij DD. *ff. de iuriſd. omn. Iudic.* Rota penes Put. *dec. 315.
lib. 1. in correct. & dec. 204. per tot. ac decif. 205. in princ. &
dec. 221. ſub n. 1. uerſ. quia quando ſententia, & ſeq. p. 2. diuerſ.*
Buratt. *decif. 286. ſub n. 5. uerſ. & propterea ſententia, & ſub
num. 16. uerſ. unde nec etiam potuit prædicta ſententia ſubſtine-
ri, ac ſeq.* Gabr. *conſ. 56. an. 1. & plurib. ſeqq. lib. 1.* cum
alijs relatis per Gratian. *diſcept. 3. num. 24. uerſ. unde cum
in ſententia &c.*) Cùm fuerit iam executa non ſolet Rota
cognito exceſſu illam pro parte confirmare, ſed penitus re-
15 uocare, vt præiudicium † aduerſario illatum omnibus in
priſtinum reſtitutis ad iuris normam reparetur, & deinde
per legitimos tramites procedatur, iuxta *decif. Chiſanen.
170. ſententia nulla &c.* quam ſequitur Rota penes Gregor.
decif. 105. num. 10. uerſ. nec potuit iſta immiſſio, Pen. *decif.
86. num. 2. uerſ. id tamen locum non habet*, Duran. *decif. 81.
ſub num. 1. uerſ. ultra quod, & ſeq.* & ſæpè in alijs. Non
enim releuat proteſtatio reſeruans veriorem calculum in
16 Libello appoſita. Quia † hæc quidem iuſtificare poteſt ipſam
petitionem, in quibus terminis loquuntur Rolan. *conſ. 71.
num. 40. uerſ. ſecundo dicitur, cum ſeq. lib. 1.* Crauet. *conſ. 325.
ſub num. 2. uerſ. ſed in caſu iſto*, & alij allegati per Cornazan.
decif. Lucen. 2. ſub num. 23. in fin. verſ. quia petitio, cum ſeq.
Non autem ſententiam ad certam ſummam præcisè conde-
17 mnantem (vt in hoc caſu) quæ † ad hunc effectum attendi
debet licet Libellus aliter conceptus fuiſſet, vt benè declarat
Bart. *in l. 1. ſub num. 1. uerſ. ſecundo poteſt intelligi, C. ſi plur.
vn. ſent.* Boer. *dec. 59. n. 8. uerſ. ſed ſecundum uerba ſenten-
tiæ*, & Caual. *de vſufr. ſub n. 208. uerſ. quod uidetur poſſe li-
18 mitari &c.* Eoque minus executionem † factam pro tota
ſumma, iuxta trad. per Rotam penes Comitul. *dec. 16. n. 13.
uerſ. ſed reſpondebatur*, Nicol. Intrigl. *dec. Sicil. 46. num. 33.
uerſ. non obſtat clauſula &c.*

Prædictis autem non repugnat deciſio in hac cauſa ema-
nata ſub die 3. Iunij 1647. coram me. Quia tunc agebatur
19 de ſola manutentione lite pendente, † quam Rota in ſum-
mariſſimo illo Iudicio decreuit Thomano Iudicis auctorita-
te immiſſo, *iuxta uulg. decif. in Romana de Bombell. 31. Maij
1631. coram bon. mem. Sacrato, cum alijs ibidem adductis in
§. fin.* In præſentia verò agitur de negotio principali in ap-
pellationis inſtantia ad effectum confirmationis, vel reuo-
20 cationis illius † ſententiæ, quæ cùm ex prædictis appareat
iniuſta ratione exceſſus (vt dictum eſt) iure meritò eſt re-
uocanda, *l. 1. in princ. ff. de appell. & relat. l. eos, la 1. C.
eod. tit. cap. ut debitus, de appell.* Rota *dec. 267. ſub num. 12.
uerſ. poſita autem, & ſeq. part. 6. recent.* & penes Coccin.
decif. 159.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Auximana Dotium.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria tranſuerſalia licet non cadant ſub diſpoſitione Auth. res quæ, Cod. commun. delegat. tamen aliud eſt dicendum, ſi frater ſe obligauerit dotare ſorores, quia tunc eas tenetur dotare, licet ſint diuites. Obligatio minoris, quando valeat ſine ſolemnitatibus.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſaria tranſuerſalium non poſſunt alienari pro dotanda ſorore.*
2 *Frater dum promiſit dotare ſororem, eius bona tali oneri ſunt obnoxia.*
3 *Frater promittens dotare ſorores, eas tenetur dotare, quamuis ſint diuites, & aliunde habentes.*
4 *Onus innixum bonis, ſic tranſeunt ad poſſeſſores.*
5 *Alimenta aliud eſt, quod debeantur iure actionis, uel officio Iudicis.*
6 *Pater filiam diuitem alimentare non tenetur.*
7 *Pater filiam diuitem dotare tenetur.*
8 *Dos ſuccedit loco legitimæ, non autem alimenta ſuccedunt loco legitimæ.*
9 *Legitima debetur filijs etiam ditiſſimis.*
10 *Obligatio minoris ſine debitis ſolemnitatibus, non ualet.*
11 *De Tranſactionis nullitate quis dare non audit, niſi reſtituat, quod eiuſdem occaſione habuit.*
12 *In Minoris contractu non requiruntur ſolemnitates, quando eſt effectus locupletior.*
13 *Minor contrahendo ſine ſolemnitatibus, tenet contractus ſi maior factus, illum approbauerit.*
14 *Contractum initum ſine ſolemnitatibus à minore ualet ſi per actus poſitiuos contractum approbauerit.*
Itaut non poſſit eum impugnare.

DECISIO CLXXIII.

ALexander Gallus poſſeſſor bonorum primogenituræ
per bon. mem. Cardinalem Gallum inſtitutæ, præ-
ueniendo eorum reſtitutionem, inter cætera ab Equite
Bernardino eius filio renunciatario ſtipulatus fuit dotatio-
nem filiarum, & ſororum reſpectiuè; cuius obligationis
vigore agente Auguſtino altero renunciantis filio, & re-
nunciatarij fratre fuit hodie, vtraque parte audita reſolu-
tum Equitem Bernardinum teneri dotare ſorores de pro-
prio; quia licet bona, † de quibus dicebatur, huic oneri 1
non ſint obnoxia, ex quo diſpoſitio *Auth. res quæ, C. com-
mun. de legat.* non habet locum in fideicommiſſo tranſuer-
ſali, Honded. *conſ. 76. num. 12. lib. 1.* cum alijs congeſtis *in
Romana hæreditatis 14. Decembris 1646. coram bon. mem.
Arguelles*, clara tamen viget in præſenti ipſius Bernardini
obligatio qui ob præuentiuam † eorundem bonorum reſti- 2
tutionem, intuitu commodi ex eis medio tempore perci-
piendi patri, ita ſtipulanti ſorores dotare promiſit, ex quo
propterea onus huic inhærens dotandi filias etiam diuites,
† & aliunde habentes *per text. in l. fin. C. de dot. promiſſ.* & 3
ibi Bald. *num. 2. in fin.* Soccin. ſen. *in l. 1. num. 47. ſolut. ma-
trim. & conſ. 109. num. 1. cum ſeqq. lib. 3.* Alex. *conſ. 7. lib. 2.
conſ. 169. lib. 7.* Curt. ſen. *conſ. 27. num. 35.* Menoch. *conſ. 8.
num. 7.* Gratian. *diſcept. 259. num. 5.* Coccin. *decif. 143. n. 9.*
translatum † fuit in Bernardinum onerum patris, & in 4
ſpecie huius, accollatatium, Rot. poſt Cenc. *de cenſib. decif.
547. num. 1. & in Leodien. pecuniaria 28. Iunij 1647. coram
R. P. D. meo Bichio.*

Non obſtat, quod Rota coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano aliàs firmauerit alimenta † in hac eadem renuncia- 5
tione promiſſa cenſeri debita officio Iudicis, non iure actio-
nis. Quia argumentum de alimentis ad dotem concludit
tantum affirmatiuè, non autem negatiuè, † quamuis enim 6
pater filiam diuitem alere non teneatur, *l. ſi quis a liberis,
§. ſed ſi filius, ff. de liber. agnoſc.* eam tamen dotare † debet 7
d. l. fin. C. de dot. promiſſ. & ita in terminis obiecto reſpon-
dent Alex. *in l. 1. num. 12.* ibique Bolognet. *num. 94. ff. ſolut.
matrim.* Io. Corraſ. *in l. qui liberos, num. 96. in fin. ff. de ritu
nupt.*

nupt. idem Alex. *d. conf.* 7. *num.* 11. *lib.* 2. Bardell. *conf.* 184.
num. 25. Tiraq. *de primog. quæst.* 62. *n.* 14. *verf. denique*, Baeca.
de non melior. filiab. cap. 8. *n.* 34. Mantic. *de tacit. & ambig.*
8 *lib.* 12. *tit.* 16. *num.* 16. vbi diuerſitatis † rationem aſſignant,
quia dos ſuccedit loco legitimæ, non autem alimenta, legi-
9 tima verò filijs etiam ditiſſimis debetur, † vt ad propoſitum
arguunt, Ripa *in d. l.* 1. *num.* 54. ibique Bologoett. *num.* 95.
Soccin. iun. 163. *ff. ſolut. matrim.* Menoch. *d. conf.* 8. *n.* 8.
10 Minus obſtat, quod obligatio eiuſdem Bernardini † ſit de-
ſtituta ſolemnitatibus Statuti Vrbis, & Conſtitutionis Mar-
11 chiæ. Omiſſo enim, quod ille † de huiuſmodi ſolemnium
defectu dare non poteſt ad effectum, de quo agitur, niſi
reſtitutis fructibus 18. & amplius annorum ex cauſa huius
tranſactionis perceptis, *ad text. in l. ſi diuerſa*, *C. de tran-
ſact.* ceſſate videtur obiectum, quia cùm ex tali contractu
12 eius patre geſto Bernardinus † fuerit factus locupletior, nul-
læ erant neceſſariæ ſolemnitates; *l. cum hi*, *§. eam*, *ff. de
tranſact. l. ſi pupillorum*, *§. ſi obligauerit*, *ff. de rebus cor. l. ſi
prædium §. emptor. C. de prædijs minor.* Bald. *in l. neque*, *C. de
contrah. & committ. ſtipul.* Rota coram ſan. mem. Gregor.
deciſ. 31. *num.* 9. *& in recent. deciſ.* 545. *num.* 4. *part.* 1. *dec.* 47.
part. 2. *deciſ.* 51. *vtrobique num.* 3. *p.* 6. quinimmò cùm ille
factus maior eundem contractum approbauerit nedum per
diuturnam patientiam, ſed per plurimos actus poſitiuos per
14 Informantes † recenſitos non poteſt modo eum impugnare,
Abbas *conf.* 11. *n.* 19. Rota *deciſ.* 81. *num.* 6. *& ſeqq. p.* 6. *recent.
in Bononien. indemnitatis* 22. *Maij proximi præteriti §. fin.
coram me.*

Et ita conclusum fuit Equitem Bernardinum teneri dota-re ſorores de proprio, ad quam autem ſummam, fuit dictum, quod particulariter videatur.

R. P. D. CORRADO.

Poſteà S. Romanæ Eccleſiæ Cardinali.

Anconitana Saluiani.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Saluianum non retardatur per exceptionem fidei-commiſſi, aliaſque turbidas, & illiquidas exce-ptiones, & quid ſi in hoc iudicio ſolummodo ci-tatus fuiſſet hæres, qui exciperet ſe poſſidere ſi-mul cum cohęrede, & tamen creditor immiſſio-nem obtinuiſſet, an d. cohęredi danda ſit manu-tentio eruditè reſoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio adepta Iudicij auctoritate eſt manutenibilis.*
2 *Poſſeſſio capta authore prætore elidit, atque excludit ante-riorem poſſeſſionem, ita vt illa non ſit amplius manu-tenibilis.*
3 *Sententia præſumitur iuſta, & valida.*
4 *Validitas ſententiæ ex quo reſultet.*
5 *Immiſſio in vim Saluiani tunc competit quando tria copu-latiue concurrunt, & quæ ſint.*
6 *Citationis defectus contra cohæredem, quando fuit actum remedio Saluiani non inducit nullitatem iudi-cij, ſed ſufficit, quod ſolus hæres poſſeſſor fuerit con-uentus.*
7 *Et quid ſi hæres exciperet ſe poſſidere pro indiuiſo cum co-hærede, & tamen conſtaret, quod ſolus ipſe hæres poſſi-deret.*
8 *Inhibitio non iuſtificata moderari debet.*
9 *Poſſeſſio naturalis bonorum hæreditariorum non trans-fertur in hæredes antequam fuerit actualiter appre-henſa.*
10 *Amplia, dum conſtat alterum ex hæredibus ſolum bona hæ-reditaria poſſidere.*
11 *Solutione eius, quod debetur tollitur quæuis actio, & hy-potheca.*
12 *Immiſſio in vim Saluiani, ex quibus exceptionibus retar-dari non poſſit.*
13 *Exceptiones illiquidæ non admittuntur in iudicio Sal-uiani.*
14 *Subſtitutio facta in caſu ſi deceſſerit ſine filijs expirat ſi cum filijs decedat.*
15 *Exceptio fideicommiſſi perpetui ex coniecturis deducta quando non valeat retardare immiſſionem ex Sal-uiano.*
16 *Saluianum non retardatur per exceptionem fideicommiſſi dubij, & incerti.*
17 *In Iudicio ſummariſſimo manutentionis, non admittuntur exceptiones fideicommiſſi.*
18 *Saluianum non impeditur per exceptiones detractionum alienationum de bonis fideicommiſſarijs, & quare.*
19 *Manutentio contra Iudicis ſententiam in quibus caſibus concedi ſoleat; & quando ſecus.*

DECISIO CLXXIV.

FRatres de Lanfranchis creditores fructuum cenſuum quondam Eneæ Ferretti in ſumma ſcut. 1280. immiſſi fuerunt vtilis Saluiani remedio ex ſententia Locumtenentis Ciuitatis Anconæ in poſſeſſionem nonnullorum bonorum debitoris contra Antonium illius filium, & hæredem, qui prætendens nulliter, ac iniuſtè proceſſum petebat manuten-tionem. Verùm hæc (hodie cauſa diſcuſſa) viſa fuit Do-minis concedenda Lanfranchis.

Quoniam † illi poſſeſſionem adepti fuerunt Iudicis au- 1
ctoritate, quæ iuſtam præbet manutentionis cauſam, *l. iu-
ſte poſſidet*, *ff. de acquir. poſſeſſ. l.* 1. *& 2. ff. ne vis fiat ei*, Ro-
ta penes ſan. mem. Greg. *deciſ.* 580. *num.* 2. *verſ. tanto ma-
gis &c.* Card. Caual. *deciſ.* 42. *ſub num.* 1. Duran. *deciſ.* 141.
num. 1. *verſ. quia cum ille*, *& in recent. deciſ.* 513. *ſub num.* 2.
verſ. præſertim accedente decreto Iudicis &c. part. 1. *& deciſ.*
148. *num.* 1. *verſ. ideoque &c. p.* 4. *tom.* 2. *& deciſ.* 229. *ſub n.* 1.
& ſeq. p. 5. cum alijs relatis *in Romana Saluiani* 18. *Februarij*
1647. *in princ. coram R. P. D. meo Royas*, *ac in Lauretana
Saluiani* 28. *Ianuarij* 1650. *coram Reuerendiſſimo D. meo De-
cano in §. ſiquidem conſtat &c.* † Atque aduerſarij anteriorem 2
elidit, ac excludit, ita quod illa non eſt manutenibilis, *l. qui
vniuerſas*, *§. item cum prætor*, vbi Odofr. Cuman. Angel.
Alex. *& alij*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Rota *deciſ.* 802. *ſub num.* 6.
verſ. idem enim operatur immiſſio &c. cum ſeqq. p. 1. *diuerſ.* &
penes ſan. mem. Gregor. *dicta deciſ.* 582. *ſub num.* 3. *verſ. nec
obſtat &c. cum ſeq.* Caual. *dicta deciſ.* 42. *num.* 2. *verſ. nec ob-
ſtat poſſeſſio &c. & in recent. deciſ.* 644. *ſub num.* 5. *verſ. ſecun-
do principaliter &c. p.* 1. *& dicta deciſ.* 148. *ſub num.* 2. *verſ. &
non eſt habenda in conſideratione &c. p.* 4. *tom. ſecundo*, *& ſæpè
in alijs.*

Neque obſtat, quod Iudex præfatus nulliter, ac iniuſtè proceſſerit.

Quia † contrarium probatur non ſolùm ex iuris præſum- 3
ptione, quæ pro illius ſententia viget *dicta l. iuſte poſſidet*,
ff. de acquir. poſſeſſ. l. 2. vbi notat DD. *C. de offic. ciuil. Iudic.*
Rota penes Mantic. *deciſ.* 272. *num.* 3. *verſ. neque obſtat &c.*
& ſan. mem. Gregor. *deciſ.* 336. *num.* 14. *verſ. cum poſſeſſio
&c.* Duran. *dec.* 7. *num.* 119. *verſ. & ratio eſt &c. ac deciſ.* 65.
num. 1. *verſ. ſententia enim &c. & in recent. deciſ.* 94. *num.* 1.
verſ. ſententia enim &c. & dec. 564. *ſub num.* 6. *verſ. cum ma-
xime &c. p.* 1. *ac deciſ.* 314. *ſub num.* 2. *verſ. nam cum cenſus
&c. & deciſ.* 646. *ſub num.* 5. *verſ. cum alias pro Iudice &c.
p.* 2. *& deciſ.* 489. *ſub num.* 2. *verſ. etenim regulariter &c. p.* 3.
& dicta deciſ. 148. *num.* 4. *verſ. attamen Iudex in dubio præ-
ſumitur &c. p.* 4. *tom.* 2. Sed ex ipſo proceſſu, in quo fuerunt
rectè ſeruati termini, & cætera omnia iudicij ordinem con-
cernentia *iuxt. deciſ. Verall.* 262. *p.* 2. Ex † plenè iuſtificata 4
quæcumque in hoc interdicto neceſſaria, ſcilicet creditum
Actorum cum hypotheca omnium bonorum debitoris præ-
ſentium, & futurorum ex duobus publicis † Inſtrumentis 5
cenſuum, Altero ſub die 23. Aprilis 1597. & altero ſub die
18. eiuſdem menſis 1598. celebratis per Aeneam Ferrettum
ad fauorem Curtij Lanfranchi, cuius ſunt in effectu hære-
des Carolus, & Franciſcus fratres prædicti, vt teſtes plures
legitimè recepti deponunt. Quodque res, de quibus agitur,
fuerint in bonis præfati Aeneæ poſt contractam huiuſmodi
hypothecam conſtat ex pluribus Inſtrumentis, actis, ac etiam
confeſſionibus iudicialibus ipſius Antonij in proceſſu pro-
ductis. Et quod demum tempore iudicij huius inſtituti ab
ipſo Antonio poſſiderentur apparet ex eodem quoque pro-
ceſſu, & ſpecialiter ex publicis Inſtrumentis locationum,
cum exactione penſionum, ac cenſuum reſpectiuè, longa-
que litis ſuſtentatione; Quæ ad obtinendam in præſenti iu-
dicio immiſſionem planè ſufficiunt, Bart. *in l.* 1. *ſub num.* 3.
verſ. quæro quæ eſt differentia, *&c. ff. de Salu. interd. & in l.* 1.
ſub num. 1. *verſ. quæro quid differt*, *&c. C. eod. tit.* Rol. *conſ.* 14.
num. 13. *verſ. primo requiritur*, *&c. lib.* 1. Neguſan. *de pignor.
p.* 8.

part. 8. memb. 3. sub num. 10. vers. sed prima conclusio est, &c.
Menoch. de adipisc. remed. 3. sub num. 160. vers. quæro vigesi-
mo nono, &c. cum seqq. Rota dec. 186. in princ. & num. 1. p. 4.
diuers. & penes san. mem. Greg. decis. 318. & decis. 491. n. 6.
vers. iustitia sententia &c. & apud Pen. dec. 601. num. 1. vers.
cum enim &c. & decis. 623. per tot. Buratt. dec. 728. num. 14.
vers. quibus concurrentibus, & per tot. Duran. dec. 40. num. 1.
vers. quia de credito &c. cum seqq. & decis. 403. sub n. 1. vers.
quibus concurrentibus &c. ac dec. 461. sub num. 1. vers. iustitia
vero &c. ac in recent. dec. 294. sub num. 1. vers. quia de credi-
to &c. cum plur. seqq. p. 1. & decis. 775. sub num. 1. vers. quibus
stantibus &c. p. 2. & decis. 560. sub num. 1. vers. Domini affir-
matiue respondendo &c. part. 4. ac decis. 512. & 513. ead. p. 4.
tom. 3.

Non enim subsistit obiecta nullitas ob defectum citatio-
nis D. Francisci Equitis Hierosolymitani fratris Antonij, at-
que cohæredis Aeneæ communis eorum patris.

Quia non fuit actum personali actione, sed vtilis Saluia-
ni remedio, quod cùm sit in rem scriptum sequitur posses-
6 sorem bonorum qualis † erat Antonius, ac proinde ille
solus iure meritò fuit conuentus, & condemnatus, l. 1. vbi
gloss. in verbo competit. ff. de Precar. & salu. interd. l. fin. C.
si vnus ex pluribus hered. gloss. in l. 1. in verb. non prohiberis,
C. de hered. action. Menoch. de adipisc. dicto rem. 3. num. 55.
vers. quæro septimo &c. cum seq. Surd. dec. 174. sub num. 8. vers.
primum est &c. & cons. 191. sub num. 9. vers. hoc autem non ha-
beo pro absoluto &c. Peregr. de fideicomm. art. 53. num. 53. vers.
qua optimè corroborantur &c. & respondit Rota decis. 179. sub
num. 2. vers. quamuis enim &c. & seqq. ac dec. 186. n. 5. vers.
non obstat quod dicitur &c. & seq. p. 4. diuers. & san. me. Greg.
decis. 491. n. 4. vers. & remedium Saluiani &c. ac decis. 252.
sub num. 5. vers. & sic D. Carolus &c. p. 4. recent. & fuit di-
ctum in Aesina Saluiani 18. Iunij 1627. cor. R. D. meo Deca-
no, & in Feretran. Paroch. 18. Febr. 1628. coram bon. mem.
Card. Virid. apud Modern. Perus. de manuten. dec. 219. n. 3.
vers. nam respondetur &c. & decis. 518. n. 16. vers. defectus
nullitatis &c.

7 Nec releuat † assertio eiusdem Antonij in eius scriptura
oppositiua libello actorum, ac respondendo positionibus,
quod possideret dicta bona pro indiuiso cum eius fratribus,
& specialiter cum dicto Eq. Francisco.

Quia cùm ex prædictis, & ex publicis instrumentis tam
locationum eorundem bonorum cùm pensionum exactio-
nibus, quàm dispositionis, ac alienationis illorum median-
te asserta donatione facta cæteris eius filijs constet, quod
ipse solus ea possidebat, non est attendenda huiusmodi ex-
ceptio, nisi iustificetur, l. 1. ff. de except. l. 2. ff. de probat.
Marches. p. 2. de commiss. quoad terr. ad caus. admitten. fol.
mihi 260. num. 54. vers. vnde si aliquis &c.

Minus releuat protestatio eiusdem Equitis Francisci ad
impediendam executionem dictæ sententiæ iam antea pro-
8 latæ facta cùm Inhibitione A. C. obtenta. † Quia cùm illa
pariter careret iustificatione assertæ illius possessionis nullius
erat momenti ad effectum impediendi executionem, ideo-
que iure meritò præfata inhibitio fuit moderata ad l. 1. vbi
gloss. in verbo restituantur, C. de priuileg. Fisc. gloss. in l. ob
maritorum, in verb. probaueris, C. ne vxor. pro marit. Imol.
in l. à Diuo Pio, §. si super rebus sub num. 15. vers. & an incum-
bat ei onus probandi, &c. & infra vers. sed debebit probare
&c. & benè declarat ibid. Alberic. num. 1. vers. ex isto, §. col-
ligitur quod nullus potest impedire executionem, &c. & sub n. 3.
vers. quia dato quod referens controuersiam, &c. ff. de re iudic.
Bart. in dicta l. ob maritorum sub n. 1. vers. secus si ipsa vxor,
& in lect. antiq. sub num. 2. vers. secundo quæro &c. & Bald.
sub n. 2. vers. sufficit ergo protestanti &c. C. ne vxor. pro marit.
Specul. part. 2. sub rubr. de primo, & secundo Decreto, §. Re-
stat 3. sub n. 4. vers. quid si apud eum &c. iuncto n. 5. vers. sed
qualiter probabit, &c. & infra Rot. decis. 100. sub n. 33. vers.
præterea non sufficit &c. cum seq. p. 1. & d. decis. 197. sub n. 2.
vers. quamuis enim &c. p. 4. diuers. & penes Card. Seraphin.
decis. 314. n. 2. vers. quo stante &c. cum seq. & decis. 804. sub
num. 1. vers. nam ad hunc effectum &c. Caual. decis. 429. n. 1.
vers. non enim videbatur &c. Buratt. decis. 206. num. 5. vers.
9 sicut non retardatur &c. & in recent. decis. 335. p. 1. † Siqui-
dem aditio hæreditatis paternæ à singulis fratribus pro eo-
rum portionibus facta non æquè in eos transtulit naturalem
bonorum possessionem antequam fuerit actualiter appræ-
hensa, l. cum heredes l. qui vniuersas, §. quod per colonum, ff.
de acquir. poss. Bald. in l. fin. n. 2. vers. item ex hoc &c. C. de
edict. Diu. Adr. tollen. Crau. cons. 202. num. 35. vers. nam do-
minium. † Eoque minus dum constat alterum ex eis solum, 10
nempè Antonium conuentum, & condemnatum possidere,
ac de illis ad libitum disponere, iuxt. theor. Cyn. in d. l. ob
maritorum sub n. 1. vers. aut res in quibus fit executio sunt penes
conuentum, & condemnatum &c. C. ne vxor. pro marit. Bart.
in dicto §. si super rebus sub num. 4. vers. aut istam rem posside-
bat ille &c. & ibi Cuman. sub num. 3. vers. sed quando posside-
batur ab illo &c. & cæteri scribent Olaic. dec. 38. per tot. Ro-
ta d. dec. 100. sub num. 33. vers. præterea non sufficit &c. p. 1.
diuers. & penes Buratt. decis. 186. sub num. 14. vers. tandem
visum fuit non obstare, &c.

Præterea minus subsistit iniustitia eiusdem sententiæ ex
eo deducta, quod Actorum petitio elideretur exceptione
anterioris hypothecæ præfato Antonio, ac eius fratribus
competentis ratione dotis maternæ, ac iurium censuum,
seu creditorum anteriorum per eos respectiuè super bonis
Aeneæ patris acquisitorum, pro quibus illis retentionem de
iure competijsse prætenditur.

Nam dos materna pro ea parte, quæ consistebat in fundo
dotali fuit restituta. Pro summa verò scut. 3500. expressa in
instrumento dotali sub die 27. Nouembris 1588. celebrato
fuit satisfacta mediante illius inuestimento in Prædio Mon-
tis Torti ex publico instrumento sub die 2. Iulij 1615. quod
post mortem d. Aeneæ eius viri ab illa fuit alienatum pretio
scut. 5000. ipsi realiter † soluto, vt constat ex alio publico 11
instrumento sub die 16. Aprilis 1636. Ideòque extinctum
fuit prædictum creditum, & quæuis hypotheca pro illo com-
petens, l. item liberatur, ff. quibus mod. pign. vel hypothec.
solu. & l. stichum aut Pamphilum, §. naturalis, & l. pen. ff.
de solut. & habetur in princ. tit. instit. quib. mod. tollit. oblig.
Surd. decis. 113. sub num. 1. vers. senatus autem &c. Rot. pe-
nes Card. Mantic. decis. 146. sub num. 1. vers. nam solutione
&c. Buratt. decis. 283. sub num. 1. vers. & sic solutione debiti
&c. & in Romana Domorum de Regardis 12. Iunij 1651. coram
Reuer. D. meo Decano, in §. post hanc postremam resolutio-
nem, &c.

Census autem, † & debita hæreditatis paternæ à præfatis 12
DD. de Ferrettis soluta, & respectiuè acquisita pluribus ex-
ceptionibus probabiliter impugnantur, quibus illorum vali-
ditas, ac releuantia in dubium efficaciter reuocatur, ita vt
maiorem discussionem requirant, quàm admittit summarij
huius iudicij natura, in quo ea tantum, quæ certa, liquida
sunt, nullamque probabilem recipiunt controuersiam im-
pediunt immissionem, l. fin. C. quor. bonor. Natt. cons. 352.
num. 4. vers. ex prædictis sequitur &c. Menoch. de adipisc.
possess. d. rem. 3. sub num. 180. vers. & est huius sententiæ ra-
tio &c. Rota decis. 34. sub num. 11. & 23. p. 2. diuers. & in Bo-
non. dotis 3. Iunij 1605. coram Litta apud Statil. de salu. in-
terd. dicta decis. 61. per tot. & penes san. mem. Gregor. decis.
563. num. 15. vers. licet sufficeret dicere, & decis. 411. num.
24. vers. neque creditum &c. ac seq. par. 5. recentior. & in
alijs adductis per eund. Statil. de Saluian. interd. inspect. 2.
c. 1. sub num. 71. vers. aliud autem seruatur in Saluiano, &c.
& cap. 2. num. 42. vers. & in iudicio Saluiani &c. cum seq. &
inspect. 5. cap. vnic. sub num. 9. vers. quod tamen intelligen-
dum est &c. & fuit dictum in dicta Lauretana Saluiani 28.
Ianuarij 1650. coram Reuerendiss. D. meo Decano in §. sed
omnis cessare visa fuit difficultas &c. cum alijs relatis in Pe-
rusina bonorum 18. Iunij 1649. cor. me in §. fin.

Accedit etiam, quod cùm Antonius sit hæres Aeneæ
patris, eoque titulo plura bona hæreditaria ad ipsum per-
uenerint, vt apparet ex inuentario ab eo confecto, tenea-
turque ideò in prætensa eius credita computare quidquid ex
hæreditate recepit. † Hinc etiam exceptiones prædictæ ma- 13
gis redduntur illiquidæ, ac proinde non erant in dicto iudi-
cio admittendæ, Rota penes Card. Seraph. decis. 1178. &
Buratt. decis. 420. num. 4. vers. & vlterius &c. & decis. 852.
num. 3. vers. & hac exceptio &c. & in recent. decis. 359. sub
num. 3. vers. sed ad hoc fuit responsum, &c. cum seqq. & sub
num. 6. vers. alia sunt credita, &c. part. 1. & decis. 61. n. 4.
vers. accedit &c. ac decis. 377. num. 7. vers. ex quibus &c. p. 2.
& decis. 704. part. 3. & decis. 381. sub num. 4. vers. ad quem
effectum &c. p. 4.

Eadem ratione concidit exceptio Auiti fideicommissi per
dictum Antonium opposita.

Quia † ex lectura testamenti non probatur quin potius 14
excluditur. Cùm dictus Aeneas eiusdem testatoris filius gra-
uatus sub hac conditione, quod si Aeneas decederet, seu de-
cesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, siue in pupillari æ-
tate, siue postea quandocumque portio illi obueniens hæreditatis

ipsius

ipsius testatoris pleno iure, & sine aliqua diminutione deueniat
ad supradictos Iulium, Alexandrum, & M. Antonium eius
filios æquis portionibus, &c. obijerit pluribus superstitibus
filijs legitimis, & naturalibus, l. ex facto, §. ex facto, ff.
ad S. C. Trebell. l. iubemus, §. pen. C. eod. tit. l. 1. & ibi
gloss. in verbo deficere, C. de cond. insert. Oldr. in eius vulg.
cons. 21. thema tale est num. 1. vers. & mihi videtur cum
seqq. Crass. in §. fideicommissum quæst. 34. Mantic. de coniect.
vlt. volunt. lib. 11. tit. 6. sub num. 8. vers. hoc amplius &c.
Peregr. de fideicomm. art. 28. sub num. 5. vers. quod si secun-
dum iura scripta &c. & seqq. Rustic. ad l. cum auus lib. 6.
cap. 6. & cap. 7. Fusar. cons. 64. num. 6. vers. secundo facit
&c. Rota penes Buratt. decis. 280. sub num. 1. vers. & ideo
15 &c. † Interpretatio verò ex coniecturis adducta subdubia
est, ac plurimum controuersa, ita vt constans, ac certa
dici non possit antequam fuerit per rem iudicatam appro-
bata, Rota decis. 477. num. 5. vers. quinto dicebatur &c.
16 part. 2. recent. † Ideòque admittenda non erat in posses-
sorio, summarioque Saluiani iudicio, vt respondit Rota
penes Cardin. Seraph. decis. 1200. num. 6. vers. & fideicom-
missum, &c. & in Romana Saluiani 3. Martij 1608. coram
Pen. apud Statil. de Saluian. interd. decis. 59. num. 1. vers.
tum etiam quia &c. & decis. 107. sub num. 1. vers. non ob-
stabat &c. cum seqq. & in recent. decis. 387. num. 3. vers.
quibus non obstat exceptio fideicommissi, &c. & decis. 559.
sub num. 7. vers. exceptio autem &c. part. 1. & decis. 456.
num. 6. vers. & in omnem euentum part. 2. & decis. 587.
num. 5. vers. non obstat exceptio fideicommissi &c. part. 3. ac
in Romana census 26. Iunij 1647. in fin. coram R. P. D. meo
17 Bichio. † Neque in hoc summarijssimo manutentionis at-
tendi debet, Rota penes Burat. decis. 623. num. 9. vers. quæ
dicebantur de prætenso fideicommisso &c. & in recent. decis.
396. sub num. 5. vers. cum aliud &c. part. 3. ac in Romana
Domus 16. Februarij 1620. coram Reuerendissimo Terracinen.
apud Modern. Perus. de manut. decis. 521. num. 12. vers.
18 nec obstat &c. † Eoque minus cum obiectæ detractiones,
alienationes, ac alia ex vtraque parte deducta longiorem
discussionem exposcant, quam subiectæ materiæ postulat
ratio, Rota penes Burat. decis. 853. sub num. 3. vers. nam
omissa responsione &c. cum seqq. & dicta decis. 559. sub num. 8.
vers. & licet conclusio &c. cum seq. part. 1. recent. cum alijs
relatis in dicta Romana Domus coram Reuerendissimo Ter-
racinen. & in Romana successionis 24. Ianuarij coram me
in §. fin.
19 Postremò est † aduertendum propositum manutentio-
nis remedium contra Iudicis sententiam, ac eius auctori-
tate immissum facilè nimium vsurpari; Nam in illis de-
mum casibus concedi solet, quibus constat Iudicem
de facto potius instar priuati, quàm iudicialiter proces-
sisse (quod sanè dici non potest in proposito casu.) Non
autem quando legaliter processit, esto quod intellectus
errore captus iniustè, vel nulliter iudicauerit, tunc
enim ordinario appellationis, seu nullitatis, atque
alijs competentibus iuris remedijs, quidquid nulliter, vel
iniustè actum fuit reuocatur, ac præiudicium parti illa-
tum repararatur, nec congruus iudiciorum ordo con-
funditur, vt explicat Rota penes Buratt. decis. 185. sub
num. 5. ad fin. vers. ex hac tamen &c. cum seq. & latius in
Romana de Bombel. coram bon. mem. Cardin. Sacrato apud
Modern. Perus. post tract. de manut. decis. 9. à num. 19.
vers. super hoc considerarunt Domini &c. cum plur. seqq. &
in Bononien. de Gozzadin. 23. Iunij 1624. coram bon. mem.
Cardin. Verospio apud eumd. Modern. de manut. decis. 465.
num. 4. vers. ita multo minus &c. & seq. & in recent. decis.
674. sub num. 3. vers. interea stante turbiditate &c. part. 1.
& decis. 646. num. 2. vers. talis autem iustitia &c. cum seq.
part. 2. & decis. 503. num. 17. vers. quia ad effectum notoria
iniustitia &c. ac seq. p. 4. tom. 2.
Et ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Saluiani.

Lunæ 19. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Quod fructus census post census extinctionem, ex capite euictionis fundi secutam, & scienter percepti, non valeant in sortem imputari, se pluribus in præsenti decisione deducitur, & ex eo signanter, quod ad hunc effectum requiratur declaratio voluntatis ipsiusmet debitoris censum extinguere volentis.

SVMMARIVM.

1 Saluiani conceditur habenti creditum cum hypotheca docto de vtriusque possessionis extremo.
2 Census non extinguitur per euictionem fundi, vbi consistere potest in melioramentis ab impositore constructis.
3 Melioramenta probantur à relatione periti benè distinguentis statum antiquum à meliorato.
4 Melioramenta, quæ in sententia non leguntur inclusa, ab ea non dicuntur comprehensa.
5 Fructus exacti post extinctionem census non computantur in sortem quoties succedere possunt loco damnorum, & interesse, & quando.
Debitor census eo extincto quando teneatur ad damna, & interesse num. 5.
6 Census in extinctione declaratio debitoris requiritur alias numquam imputantur fructus in sortem, et sup. num. 1. pro intelligentia.
7 Census extinctionem excludit defectus non impletæ formæ in deposito sortis.
8 Exceptio extinctionis census vbi est turbida in Saluiano non admittitur.
9 Conuentio inita super extinctione census specificè debet adimpleri aliter illam inducere non potest.

DECISIO CLXXV.

IVstas iterùm Domini censuerunt esse sententias à Vene-
rabili Monasterio Sanctæ Crucis de Vrbe obtentas su-
per immissione domorum de quibus agitur. Quia proprium
creditum cùm hypotheca in prædictis domibus contractum,
ac vtrumque possessionis extremum ex iuribus hactenus æ-
ditis iustificasse conuincitur, † cui iure merito fuit proinde 1
in hoc Saluiani iudicio decreta immissio ad trad. per Bart.
in l. rem alienam num. 5. ff. de pignorat. act. Contard. in l.
vnica, C. si de momen. poss. limit. 14. num. 11. Negusan. de
pignor. 1. membr. part. 8. num. 6. & 8. Rota coram Puteo dec.
201. num. 2. lib. 1. coram Buratt. 728. num. 4. coram Greg.
decis. 491. num. 6. & in Beneuentana domus 10. Maij 1649.
coram R. P. D. meo Otthobono.
Neque obstare visa fuit repetita exceptio crediti penitus
extincti ex fructibus, post fundum scienter euictum à Do-
mino census exactis, & tanquam indebitis, in sortem im-
putandis; Cum duplici responsione tollatur obiectio; Vel
quia per eam censualis fundi euictionem, census dici non
possit extinctus, vti vigens, † atque subsistens in meliora- 2
mentis, ab eiusdem census impositore constructis, Cenc.
de cens. quæst. 19. num. 37. & quæst. 22. ad finem, Rota in Ro-
mana Saluiani 16. Aprilis 1632. coram bon. mem. Merlino,
impressa post eumdem Cenc. decis. 441. num. 13. cum alijs
relatis auctoritatibus per Adden. ad decis. Gregor. 225. n. 16.
quæ sanè melioramenta ad scuta bis mille, ac quinquaginta
quatuor ascendere benè iustificantur ex relatione Periti,
† statum distinguentis antiquum à recenti postmodum me- 3
liorato, Curt. iun. cons. 165. num. 14. & 20. lib. 2. Honded.
cons. 85. num. 4. lib. 1. Rota coram Seraphin. decis. 88. n. 8.
& decis. 952. num. 3. & decis. 88. num. 28. part. 7. recent. Ne-
que ex sententia Thesaurarij probantur euicta, vt perperam
exaduerso supponitur, † dum in ea non leguntur inclusa, 4
ad text. in l. si Iudex, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris
not. Bart. in l. Iulianus num. 5. ff. de condict. in d. Alex. cons.
84. num. 3. lib. 3. Dec. cons. 43. num. 4. Rota coram Cæsar.
de Crass. decis. 3. num. 9. cum seqq. de rest. in integr. & coram
Comitulo decis. 10. num. 7.
Vel quia fructus exacti loco damnorum, & interesse suc-
cedunt, postquam ad eorum solutionem in casu nullitatis,
seu resolutionis eiusdem census, † ex quocumque defectu, 5
vel causa contingentis, tam Petronius principalis debitor,
quàm Salamonius fideiussor sese adstrinxerant, ac poterit
vterque successiuè compelli, vt respondit Rota in Tiburtina
census 26. Maij 1600. coram Iusto, & in Romana census 19.
Februarij 1618. coram Vbaldo, & in Romana Census 1. Fe-
bruarij 1627. coram bon. mem. Pirouano impress. post Cenc.
decis. 138. num. 8. 389. num. 12. & 484. num. 2. & in Romana
census 10. Ianuarij 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & in
decis.

decis. 153. *num.* 1. *post secundum volum. cons.* Farinac. Præser-
tim, quia nulla, siue principalis, siue fideiussoris declaratio
6 præcessit, census præseferens extinctionem; † & tamen
declaratio succedere debuisset per necesse, Nauarr. *in com-
ment. de vsuris quæst.* 40. *num.* 125. Roder. *de ann. reddit.
lib.* 2. *quæst.* 18. *num.* 9. *vsque ad* 16. quos refert, & sequitur
idem Cenc. *de cens. quæst.* 88. *num.* 6. §. *tamen contrarium exi-
stimo*, Rota *in Romana census* 10. *Iunij* 1641. §. *minus con-
tra secundam partem sententiarum*, *coram R. P. D. meo
Cerro*.

Nec etiam adimpleta fuit forma depositi, quoad sortem
eiusdem census, penes Montem Pietatis relinquendam ex
lege instrumenti, principali debitori, eiusque fideiussori
præscripta, ac præcipiente vlterius intimationem facien-
dam Abbati Sanctæ Crucis pro tempore in casu, quo census
extinctio contingeret, ad hoc, vt pro nouo inuestimento,
& Monasterij cautione eademmet sors deseruiret; Cuius
7 formæ non adimpletæ defectus, † vel extinctionem census
excludit, ad tradita per Dec. *in l. Ciuitas num.* 1. *in fine*, *ff.
de reb. cred.* Alex. *cons* 4. *lib.* 3. *n.* 8. ibique Adden. *in verbo
conuersa*, Abb. *cons.* 41. *num.* 1. *lib.* 1. §. *tertiò defectus*, Surd.
8 *cons.* 81. *num.* 11. *lib.* 1. Vel saltem hanc exceptionem † red-
dit illi quidam in hoc proinde iudicio reijciendam, *ad text.
in l. final. C. de compensat.* vbi inter cæteros notat Castrens.
in princip. Rota *in Romana Saluiani* 17. *Ianuarij* 1603. *& in
Romana dotis* 3. *Iunij eiusdem anni coram Litta*, *& in Viter-
bien. Castrorum* 19. *Iunij* 1626. *in* §. *non obstat*, *quod heres*,
coram bona memoria Coccino.

Cessare quoque visa fuit partialis extinctio pro rata scu-
torum 200. triduo post stipulationem census ab eodem Pe-
tro Paulo accollata, specialiter enim fuerat initio conuen-
tum, vt census nisi de consensu, & cùm intimatione Abba-
tis Sanctæ Crucis in Hierusalem pro tempore redimi posset,
præuia quoque denunciatione duorum mensium ipsi fa-
cienda, ac depositione sortis penes Montem Pietatis, adeò-
que tale pactum respiciens securitatem, ac interesse Mona-
chorum, siue formam præseferat, siue modum, specificè de-
9 buit adimpleri, † nec aliter extinctionem census potuit in-
ducere iuxta Soccin. *cons.* 116. *num.* 16. *lib.* 2. Cenc. *de cens.
quæst.* 59. *num.* 36. *&* 37. Modern. *disceptat. cap.* 45. *num.* 2.
cum seq. Rota coram Seraph. *decis.* 1226. *num.* 3. *& in Roma-
na census* 28. *Iunij* 1613. *coram bo. me. Coccino* post eundem
Cenc. *decis.* 408. *n.* 1.

Hinc instrumentum prædictum recognitionis bonæ fidei
præiudicium inferre non poterit hypothecæ anteriori Mo-
nachorum, ex iure dotali Angelæ vxoris agentium; dum
non continet aliquam census extinctionem, ad quam non
nisi seruata forma superiùs expressa, poterant contrahentes
deuenire; sed simplicis indemnitatis tantummodo conser-
uationem, quæ licet bonorum omnium Amodei obligatio-
ne ad fauorem Petronij, eiusque successorum inducat, iura
tamen anterioris hypothecæ delata Monachis S. Crucis ex
transactione per eos stipulata cùm hæredibus Angelæ, non
euertit.

Et ita pro confirmatione decisionis coram me die 20.
Martij præteriti vtraque parte informante responsum
fuit, &c.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Perusina Bonorum.

Veneris 23. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Sententia ne transeat in rem iudicatam, debet ap-
pellari intra terminum decem dierum, alias eis
transactis, perperam appellatur. Insuper vt sit
valida appellatio debet fieri à persona haben-
te ad hoc speciale mandatum, alias frustrato-
ria est appellatio sententiæ executio, quando sit
inualida.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando fuit interposita post decem dies senten-
tia semper transit in iudicatum.*
2 *Sententia lata per audientiam contradictarum, quando
valeat.*
3 *Bellamer. decis. 459. reijcitur.*
4 *Appellatio interposita à persona non habente speciale
mandatum non tenet.*
5 *Appellatio interposita ab non habente mandatum speciale,
perinde est, ac si non esset interposita.*
6 *Iudicis præsentia, quando haberi potest, tunc coram ipso
interponi debet.*
7 *Appellationis cedula dimissa penes Notarium, quando
non valeat.*
8 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
9 *Fideicommissum ex quo dicatur probatum.*
10 *Executio sententiæ non potest fieri super rebus alienis.*
11 *Contra tertios possessores non potest executiuè procedi.*
12 *Fideicommissi existentia, & illius purificatio ex quibus iu-
stificetur.*
13 *Executio facta super bonis alterius, quàm debitoris, nul-
lo iure potest subsistere.*
14 *Filio debetur legitima in bonis fideicommissarijs.*
15 *Filius si non confecerit inuentarium bonorum fideicommis-
sariorum, & ea bona alienauerit, præsumitur consum-
psisse suas quartas.*
16 *Onus probandi contrarium spectat ad filium.*
17 *Læsione cessante, cessat quoque causa restitutionis in in-
tegrum.*

DECISIO CLXXVI.

PRoposito per me dubio An constet de re iudicata, vel
potius de causis restitutionis in integrum, affirmatiuè
quoad primam partem, & negatiuè quoad secundam res-
ponsum fuit; Non enim reuocatur in dubium, quod senten-
tia R. P. D. mei Cerri lata fuerit sub die decima Februarij
præteriti; † Appellatio verò interposita sub die 21. & sic 1
post decem dies datos ad appellandum, quo casu senten-
tia semper transit in iudicatum, *cap. quoad consultationem de
re iudic. capit. cum dilectus* 32. *in fine de electio*, *capit. Roma-
na* §. *si vero iuncta glosa verbo interlocutoriam de appellat.* *&
in cap. significauerunt verbo infra decem dies de testibus*, Me-
noch. *præsump.* 84. *num.* 5. *lib.* 2. Rota *in Romana fideicom-
missi de Marianis* 14. *Decembris* 1648. *&* 1. *Martij* 1649.
coram R. P. D. meo Royas, & passim in alijs.

Nec releuat, quod sententia lata fuerit per contradictas,
nam cùm Alexander Piccininus Procurator constitutus in
causa, & qui semper comparuit producendo iura, & fa-
ciendo quamplures actus decesserit de mense Nouembris
1649. rectè processum fuit per † Audientiam contradicta- 2
rum etiam non intimato contra principalem illius obitu,
prout † reiecta *decis. Bellam.* 495. firmauit Rota *in Legio- 3
nen. Canonicatuum* 16. *Decembris* 1622. *coram bon. mem.
Manzanedo*, *& in rec. decis.* 191. *num.* 6. *part.* 1. & penes
Post. *de manut. decis.* 236. *num.* 5. cum alijs adductis per Add.
ad san. mem. Greg. *decis.* 430. *num.* 8. & per Vestr. *in Prax.
lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 5.

Faciliùs verò responderunt Domini pro re iudicata, quia
appellatio † interposita fuit à persona non habente manda- 4
tum procuræ, nec concurrit ratificatio principalis, quo ca-
su † perinde est, ac si non fuisset interposita, *ad tex. in l. 5
quoties*, *ff. qui satisd. cog. l.* 1. *ff. de appell. recip.* Lancellot. *de
attent. p.* 2. *cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 22. *&* 38. Rot. coram
Caual. *decis.* 31. *in princ. & in rec. dec.* 93. *n.* 15. *in fine par.* 1.
& decis. 627. *eod. num. part.* 3.

Immò cùm præsentia † Iudicis haberi posset, appellatio 6
debebat coram eo interponi, non autem per dimissionem
cedulæ penes Notarium prout factum fuit; nam tali casu ap-
pellationem non suffragari disponit † *text. in cap. vt debi- 7
tus & in Clem.* 1. *de appellat.* Bald. *in l. apertissimi sub num.* 4.
ff. eodem, Cephal. *cons.* 185. *num.* 5. Surd. *cons.* 228. *num.* 1.
Marant. *in eius speculo p.* 6. *verbo*, *& quandoque num.* 133.
Gramm. *decis.* 36. *sub num.* 76. Rota *in recent. decis.* 722.
num. 2. *part.* 3.

Validitas † autem dictæ sententiæ resultat ex reuolutio- 8
ne processus, in quo apparet fuisse seruata omnia de iure
seruanda; Iustitia verò patet ex decisionibus in causa factis
coram R. P. D. meo Cerro, nam cùm Prædium contro-
uersum super quo fuit facta executio ad instantiam Petro-
galli vigore mandati relaxati contra bona hæreditaria Iulij
Cæsaris, non esset hæreditarium eiusdem, sed proberur
† fideicommissarium Aldæ, & vti tale possideretur à fratri- 9
bus de Podianis, vtique executio super eo fieri non † pote- 10
rat, & facti retractanda venit Gab. *cons.* 31. *sub num.* 6. *vers.
secundo quia*, *& n. seq. lib.* 2. Rota coram Seraphin. *dec.* 385.
num. 1.

n.1. Penia *decis.673.n.4.* & coram san. mem. Gregor. *decis. 555. eod. num.*

Et maximè cùm ipsi de Podianis essent tertij, contra quos
11 propterea † non poterat executiuè procedi, sed ordinariè
erat agendum Alex. *in l. A. Diuo Pio §. si super rebus num.28.*
vers. & pro hoc facit, ff. de re iudic. Ias. *in l. quadam §. 1. n.7.*
ff. de edend. & in l. 1. §. si heres num. 4. ff. ad Trebell. Felin.
in cap. cum super num. 15. vers. amplius dixit de re iudic. Me-
noch. *de præsumpt. lib.3. præs. 13. n. 9. & seq.* Rota coram
Buratt. *decis. 574. num. 2. & seqq.*

Nec fideicommissum Aldæ fuit vnquam reuocatum in
12 dubium, † prout nec pariter purificatio illius ad fauorem
dictorum fratrum; Identitas verò Prædij sufficienter iusti-
ficatur ex Testibus vigore Remissoriæ examinatis, & ex
alijs iuribus in actis productis, & plenè ponderatis in deci-
sionibus huius causæ, itaut fundamentum supra deductum
13 semper subsistat, † quod executio facta fuerit in bonis alte-
rius, quàm debitoris, Gabr. *cons. 52. num. 3. & seq. lib. 1.* Asin.
in prox. §. 32. limit. 43. n. 1. cum alijs supra allegatis.

Non obstat, quod ratione legitimæ debitæ Iulio Cæsari
14 in bonis † einsdem Aldæ. executio saltem sustineri possit;
Nam attenta omissione inuentarij, & alienationibus pluri-
15 bus ab ipso factis, intrat præsumptio consumptionis, † &
satisfactionis iuxta deducta per Natt. *cons. 199. num. 12.*
Giouagn. *cons. 20. sub num. 15. vers. Cæterum lib. 2.* Rota
in rec. dec. 226. n. 16. & dec. 339. n. 28. p. 5. & dictum fuit *in*
Romana fideicomm. de Marianis 4. Iulij, & 10. Decembris
1646. coram R. P. D. meo Royas confirmata die 3. Iulij 1647.
& 14. Decembris 1648. coram eodem, & in Romana fideicom-
missi de Pelatijs 28. Iunij 1647. coram bon. mem. Arguelles.
16 Et onus probandi † contrarium transfertur in Pellicciarios
ad not. per Bald. *in l. cum de lege ff. de prob.* Rot. *decis. 163.*
n. 6. part. 7. recent. & firmatum fuit *in Bononien. fideicom-*
missi 5. Decembris 1650. coram me.

Firmata validitate, & iustitia sententiæ, secunda pars du-
17 bij transiuit sine difficultate, quia † per illam excluditur læ-
sio, qua cessante cessat restitutio in integrum, *l. nam & po-*
stea §. si minor ff. de iureiuran. l. minoribus C. de in integ. restit.
Rota *dec. 734. n. 4. p. 3. rec. & in Regien. bonorum 13. Maij*
1648. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Et ex his constare de re iudicata non autem de causis re-
stitutionis in integrum, Altera tantùm parte informante
decisum fuit, &c.

Decisio ista sub die 10. Februarij 1651. facta in hac eadem causa coram Reuerendiss. P. D. Cerro Decano, cùm non sit impressa erit infra in fine in Miscellan.

R. P. D. B I C H I O.

Callieñ Prioratus.

Lunæ 26. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Beneficium quando fuerit impetratum ex quo quis ob patratum homicidium fuerit eo priuatus, pro iustificatione litterarum Apostolicarum an sufficiat sola sententia contumacialis, vel potius requiratur actualis expulsio à dicto beneficio eruditè resoluitur. Et quid si postea prouisus aliquid persoluerit contumaci ad effectum reportandi cessionem beneficij an propter hoc dicatur commissa simonia clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Litteræ prouisionis Apostolicæ legitimum titulum præbent.*
2 *Et probant ad omnes effectus.*
3 *Sententia præsumitur lata prævijs citationibus, & seruatis omnibus alijs terminis in iudicio seruare solitis.*
4 *Sententia fecit transitum in iudicatum ob non interpositam appellationem intra decennium.*
5 *Vacatio Beneficij quando resultat ex sola sententia priuationis illius, quamuis non fuerit executioni demandata.*
6 *Ad obreptionem euitandam, in dubio omnis interpretatio sumenda est.*
7 *Vacatio beneficij, vt censeatur inducta ex sententia priuationis illius, debet esse iusta, & exequibilis.*
8 *Homicidium non probatur commissum ex sola sententia contumaciali.*
9 *Beneficium impetratum ex quo possessor fuerit eo priuatus, pro iustificatione litterarum Apostolicarum, an sufficiat sententia priuationis in contumaciam lata.*
10 *Sententia lata in contumaciam propter delictum, priuat contumacem beneficio.*
11 *Beneficio vacante, ex quo quis per sententiam contumacialem fuerit eo priuatus, quomodo possit alius prouideri.*
12 *Cessio beneficij reportata ab eo, qui de illo per sententiam contumacialem fuit priuatus, importat veritatem priuationis vnius, & canonicam prouisionem alterius.*
13 *Beneficium, quo quis per sententiam contumacialem fuit priuatus, si intra annum reclamauerit, venit illi restituendum.*
15 *Sententia contumacialis, qua quis fuit beneficio priuatus, quando dicatur approbata.*
16 *Resignatio beneficij ad fauorem alterius in cuius manibus fieri non possit?*
17 *Resignatio beneficij non abdicat ius à resignante, quando facta fuit coram non habente ad id potestatem.*
18 *Confessio implicita sufficit in præiudicium confitentis.*
19 *Confessio facta etiam in actu gesto coram non habente sufficientem potestatem præiudicat confitenti.*
20 *Resignatio beneficij facta ab eo, qui per sententiam fuerat illo priuatus nocet resignanti, quamuis facta fuerit absque licentia Superioris.*
21 *Simonia non adest dum non probatur præcedens tractatus, & conuentio.*
22 *Simonia conuentionalis non probatur per fidem extraiudicialem, vel per testem de auditu.*
23 *Simonia an committatur per actus subsecutos.*
24 *Simonia an, & quando censeatur commissa, ex quo prouisus aliquid persoluerit ad effectum reportandi cessionem beneficij, & n. 25.*
26 *Metus in resignatione beneficij clarissimis probationibus est conuincendus.*
27 *Metus in resignatione beneficij prorsus excluditur ex pietate Ordinarij coram quo fuit facta resignatio.*
28 *Simonia in resignatione beneficij quando per approbationem Ordinarij dicatur exclusa.*
29 *Beneficij prima vacatio ob delictum impedit secundam prouenientem ex dimissione habitus clericalis.*
30 *Possessor sufficit vincere ex non iure Actoris.*

DECISIO CLXXVII.

PRimam huius causæ propositionem super articulo ma-
nutentionis sub die 5. Iulij 1649. deciso contra Marti-
notium Clotium, non quia eius possessio non probaretur,
sed quia suffragari non poterat in concursu Laurentij An-
dreoni antiquioris possessoris, subsecuta fuit altera super eis-
dem sub die 18. Martij 1650. qua Rota mandauit videri de
bono iure, cuius hodie cognitione habita responsum fuit
constare de bono iure Martinotij, † cùm de Prioratu con- 1
trouerso fuerit prouisus à Sede Apostolica, & litteras desu-
per expediuerit, quæ legitimum titulum præbent, Mohed.
decis. 13. vt litt. penden. Caual. *decis. 363. num. 4.* Rota *in*
Marianen. seu Arrien. Beneficij 13. Maij 1650. coram R. P.
D. meo Royas, ac probant † ad omnes effectus Gabr. *cons.* 2
190. num. 10. lib. 1. cons. 194. num. 3. lib. 2. Rota *decis. 356.*
num. 12. p. 1. recent.

Earumque iustificatio ad id necessaria non deest; † narra- 3
tiua enim sententiæ priuationis contra Laurentium Priora-
tus possessorem latè ser. ser. ac in iudicatum ob non interpo-
sitam appellationem transactæ, iustificata apparet ex publi-
co documento sententiæ huiusmodi prævijs citationibus,
seruatisque omnibus alijs terminis in huiusmodi iudicijs ser-
uari solitis pro vt etiam præsumitur, Buratt. *decis. 334. n. 8.*
& seqq. † à qua cùm non fuerit appellatum intra decen- 4
nium, resultat ex inde eiusdem transitus in iudicatum ob
appellationem non interpositam, *Auth. hodie Cod. appellat.*
cap. quo ad consultationem de sent. & re iudic. Rot. *decis. 30.*
de appella. in nou. dec. 734. n. 1. p. 5. rec.

Quod verò Laurentius fuerit † per dictam sententiam rea- 5
liter amotus, vt in litteris Apostolicis narratur, non debet
referri

referri ad actualem expulsionem, quæ vt facti est ab execu-
toris potius facto, quam Iudicis emanat, sed ad ipsam sen-
tentiam, quod scilicet non per fictionem, sed re vera Lau-
rentium à beneficijs amouendum, & ad eorum amissionem
condemnauerit; maximè quia id narratum fuit in ordine
ad vacationem, quæ saltim de iure, ex sola sententia huius-
modi dummodò iusta, & in iudicatum fuerit transacta,
resultat etiam ante aliquam executionem facti., Barbos. *de
iur. Eccles. vniuers. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 64. *&* 67. Lotther. *de
re benef. lib.* 3. *quæst.* 18. *num.* 64. *& seqq.* Paris. *de resig. lib.* 1.
quæst. 4. *num.* 53. Gonz. *super reg.* 8. *gloss.* 15. §. 2. *num.* 15.
vers. nec non, & seqq. Bilign. *decis.* 5. *sub num.* 4. ibi,
maximè ex quo secuta fuit sententia *de sent. & re iudic.* & in
6 dubio omnis interpretatio † sumenda est ad euitandam ob-
reptionem, Felin. *in cap. nonnulli sub num.* 18. *de rescript.*
Cassad. *dec.* 12. *n.* 6. *de praben. & dec.* 1. *de priuil.* Rota *dec.* 38.
n. 3. *p.* 1. *rec. dec.* 171. *n.* 1. *in fin. p.* 3.
7 Non obstat, † quod dicta sententia vti lata in contuma-
ciam, & non probato formiter delicto homicidij, de quo
Laurentius accusatus fuerat non sit iusta, & exequibilis, vt
ad effectum inducendi vacationem requiritur, Lotther.
8 *dicta quæst.* 18. *num.* 65. † Quia cùm Papæ non fuerit narra-
tum homicidium ab Andreono commissum, quod sanè per
9 solam sententiam contumacialem non probarentur, † sed
tantùm, quod ille per Iudicis sententiam fuerat beneficijs
priuatus, satis est ipsa sententia contumacialis, non ob non
paritionem monitorij, vt in casu *decis.* 68. *part.* 1. *diuers.*
10 † Sed ex probationibus, ac testibus pro informatione
Curiæ examinatis lata, quia etiam tunc cum sit diffinitiua
priuationem inducit, vt benè distinguendo declarat *d. decis.*
11 68. *num.* 4. *&* 5. ac probat reo intra annum non compa-
rente, ita vt interim potuerit alius de beneficio prouideri re-
12 solubiliter tamen, quatenus reus intra annum comparuis-
set, Lotther. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 18. *num.* 167. *& seq.*
Rota *in Romana Beneficiatus S. Petri* 16. *Iunij.* 1651. *coram
Oradino impress. post* 1. *vol. cons.* Farinac. *decis.* 3. *num.* 5.
& in Militen. Parochialis 31. *Ianuarij* 1650. §. *nec obstat
coram me.*
13 Iuncta † successiua possessione Martinotij ex capite dictæ
priuationis prouisi, nec non cessione ad eius fauorem facta
à Laurentio condemnato, qui sic cedendo videtur in neces-
sarium antecedens agnouisse veritatem suæ priuationis à
Martinotio narratæ eumdemque Martinotium Canonicè
fuisse prouisum, vt per Bald. & alios, quos refert, & sequi-
tur Rota *decis.* 219. *num.* 3. *&* 4. *par.* 5. *recent. & in Tiraso-
nen. Vnionis* 26. *Iunij* 1645. §. *alterum, &* §. *seq. coram R.*
14 *P. D. meo Otthobono.* † Vndè tantùm abest quod intra an-
num à sententia reclamauerit, quo casu debuisset illi benefi-
cium restitui, Millin. *decis.* 54. *num.* 9. Lotther. *d. quæst.* 18.
15 *num.* 163. quod imò per dictam cessionem † approbauit sen-
tentiam, *l.* 1. *C. postulat. cap. quo ad consultationem de
re iudic.* Aym. *cons.* 108. *num.* 3. Rota *in Anconitana
hæreditatis* 11. *Martij* 1616. *coram bon. mem. Vbaldo se-
niori.*
16 Quæ † verò contra dictam cessionem opponuntur, non
releuant; nempè quod non fuerit facta in manibus Papæ,
sed coram Eminentissimo Domino Cardin. Legato Vrbini,
cui potestas admittendi cessiones ad fauorem non competit,
Rebuff. *in prax. tit. de resignat. cond. n.* 5. Paris. *de resig. lib.* 7.
quæst. 13. *n.* 17. quod sit simoniaca, & meticulosa.
17 Nam primum obiectum † vrgeret si Martinotius titulum
desumeret ex cessione, quia ea tanquam facta coram non
habente ad id potestatem non abdicasset ius à cedente, vt
declaratum fuit *in Colon. Decanatus* 15. *Maij* 1648. §. *ideò*
18 *Domini coram me.* Sed titulus Martinotij educitur † ex pro-
uisione Apostolica tanquam de vacante ob priuationem,
& cessio allegatur non quia habeat vim resignationis, sed
ad narratæ priuationis veritatem comprobandam etiam ex
ipsa confessione Laurentij eidem cessioni implicita, quæ suf-
ficit in præiudicium confitentis, Aegid. *decis.* 683. *ante n.* 1.
Rota *in Marsicen. Iurisdictionis* 28. *Ianuarij* 1644. §. *primum
adminiculum in fin. coram me*, quamuis cessio esset nulla,
Abb. *in cap.* 2. *num.* 14. *de capell. Monach.* Minad. *decis.* 37.
19 *n.* 11. *&* 12. Put. *decis.* 6. *de confess.* † & in proximis termi-
nis Rota *decis.* 117. *num.* 2. *decis.* 171. *num.* 4. vbi loquitur de
20 actu gesto coram non habente sufficientem † potestatem *par.
prima recent.* Et in puncto quod noceat cessio facta absque
authoritate Superioris ab eo, qui per sententiam fuerat pri-
uatus tradit Abb. *in cap. nisi num.* 5. *vers. quidam sunt il* 2.
de renunc. Paris. *de resig. lib.* 7. *quæst.* 2. *num.* 8.

Simonia † non adest dum non probatur præcedens tra- 21
ctatus, & conuentio, *cap. Artaldus* 8. *quæst.* 3. *gloss. in cap.
quam pie verb. pactis* 1. *quæst.* 2. Dec. *cons.* 118. *n.* 4. Paris. *cons.*
30. *n.* 21. *lib.* 4. Rot. *decis.* 108. *n.* 4. *dec.* 234. *n.* 10. *inter im-
press. post. cons.* Farinac. † quàm non probat fides extraiudi- 22
cialis, aut testis de auditu, Rot. *decis.* 187. *n.* 2. apud Farinac.
ibid. dec. 377. *n.* 4. *part.* 4. *rec.* † cùmque cessio facta fuerit 23
longè post ius quæsitum Martinotio ex præcedenti prouisio-
ne Apostolica tanquam de vacanti per priuationem ceden-
tis, & possessionem à prouiso liberæ captam, & septennio
continuatam, nullatenus dici potest commissa simonia, Ca-
putaq. *decis.* 239. *num.* 7. *part.* 3. Put. *decis.* 171. *num.* 9. *lib.* 2.
Rot. *decis.* 301. *num.* 5. *&* 6. apud Farinac. *loc. cit. vbi allega-
tur concordantes decis.* 93. *num.* 12. *&* 13. *part.* 4. *tom.* 2. *rec.*
† Eo minus quatenus emanasset ad vexationes quas ipse 24
prouisus, & possessor forsan de facto pati potuisset à ceden-
te, Paris. *cons.* 135. *num.* 20. *lib.* 4. Ferrett. *cons.* 235. *num.* 2.
Sanch. *respon. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 30. *n.* 9. *&* 11. Buratt.
decis. 307. *num.* 5. *&* 6. † quicquid sit in alijs casibus, in qui- 25
bus periculosum esse sub prætextu redimendi vexationes
euitare simoniam absque beneplacito Apostolico; dixit Ro-
ta *decis.* 95. *n.* 3. *vers. nec satisfacit p.* 4. *recent.*
Metum † tandem clarissimis probationibus exaduerso 26
conuincendum, Paris. *de resig. lib.* 13. *quæst.* 1. *num.* 181.
Rota *decis.* 343. *num.* 3. *part.* 6. *recent.* † prorsus excludit 27
insignis pietas Eminentissimi Domini Cardinalis Cibo, tunc
Legati Vrbini coram quo cessio facta fuit, Cost. *cons.* 18.
num. 44. Seraphin. *decis.* 773. *num.* 17. Buratt. *decis.* 783.
num. 12. † Quique laudabiliter publico bono de more in- 28
tentus, cessionem ad componendas harum partium ini-
micitias approbauit, ad tradita per Sanchez. *cons. moral.
lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 28. *n.* 2. Bonac. *de Simon. disput.* 1. *quæst.* 1.
§. 1. *num.* 11.
Et hæc † eo magis Martinotio Prioratus possessori suffra- 29
gantur aduersus Flaminium qui nouissimè Prioratum impe-
trauit ex quo Laurentius habitu Clericali non incederet,
quia cùm prius propter homicidium idem Laurentius fuisset
beneficio, vt supra per sententiam priuatus vsque de anno
1640. non potuit ex eiusdem persona ob subsequentem non
incessum in habitu beneficium vacare, & obtineri, *cap. su-
sceptum de rescrip. in* 6. Sarnen. *super reg. de infir. quæst.* 35.
num. 3. Lotther. *de re benefic. lib.* 3. *quæst.* 15. *num.* 8. Rota
decis. 562. *n.* 3. *p.* 3. *recent. & in Meleuitana beneficij* 25. *Iunij*
1649. vbi agitur in specie de dimissione habitus clericalis *co-
ram me.* Barbos. in puncto priuati ob delictum *de iur. Ec-
clesiast. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 67. † ac ad obtinendam absolu- 30
toriam aduersus eumdem Flaminium ex eius non iure vin-
cere sufficit Martinotio possessori, Cassad. *dec.* 3. *n.* 5. *de restit.
spoliat. & dec.* 7. *n.* 9. *super reg. Cancell.* Lotther. *de re benef.
lib.* 2. *quæst.* 42. *n.* 25.
Et ita decisum vtraque parte informante.

Decisio ista quæ hic allegatur in hac eadem causa sub die 5. *Iulij* 1649. *coram eodem bon. mem. Bichio, quæ est impressa in præcedenti part.* 10. *recent. decis.* 342.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Burgeñ Beneficiorum.

Lunæ 26. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficia Subcollectorum, quæ sunt Pontifici reseruata per Nuncios conferri minimè possunt, quamuis illi reseruata conferendi facultatem habeant, cùm ea facultas ad solam reseruationem ratione mensium extendatur.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij probatur vbi etiam altera pars ex eadem venit vacatione.*
2 *Obitus probatur ex partita extracta è libro, in quo mortui describuntur.*
3 *Reseruatio probatur si possidens beneficium erat Subcollector.*
4 *Subcollector præsumitur vnicus.*

5 *Sub-*

5 *Subcollector, vt intret reseruatio, non requiritur, quòd officium exercuerit, & num. seqq.*
6 *Regula Cancellariæ de officio Subcollectoris, quomodo intelligatur, & num. seqq.*
8 *Reseruatio per obitum Subcollectoris, qui officium exercuit, nullam recipit dubietatem.*
9 *Possessio triennalis iustificari debet.*
Tempus concludenter probari debet, vbi quis se fundat in tempore, num. 9.
10 *Tempus vbi est de substantia probationis, debet esse completum vsque ad vltimum momentum.*
11 *Regula de triennali possessore requirit titulum ad minus coloratum, vt saltem decennium, num. 12.*
12 *Titulus præsumitur ex annorum decem curriculo.*
13 *Diligentiæ factæ de ordine Rotæ in libris Cancellariæ, & Cameræ Apostolicæ excludunt titulum.*
14 *Præsumptio cedit veritati.*
15 *Facultas Nuncij in conferendis beneficijs reseruatis, solum reseruationem mensium comprehendit.*
16 *Impedimenta præsumuntur præstita ab illis, de quorum interesse agitur.*
17 *Citatio in odium impedientis habetur, ac si fuisset executa.*
18 *Mala fides obstat possessioni triennali.*
19 *Possessionem triennalem excludunt controuersiæ etiam extraiudiciales, & de facto.*

DECISIO CLXXVIII.

VAcarunt per obitum Francisci de mense Iunij 1641. tria Beneficia simplicia præstimonia nuncupata, de quibus tanquam de reseruatis fuit à Sede Apostolica prouisus D. Petrus Rodriquez de Pesquera; Vndè cùm ipse obtinuisset committi in Rota executionem suæ prouisionis: Proposui dubium, an constet de reseruatione, quæ suffragetur, & affirmatiuè responsum fuit.

Etenim vacatio per obitum dicti Francisci vltimi possessoris non controuertitur, † cùm etiam Aduersarij habentes prouisionem ab Ordinario veniant ex eadem vacatione, Gloss. & DD. *in cap. nonnulli de rescript.* Seraphin. *dec.* 1296. *num.* 6. Mantic. *decis.* 132. *num.* 1. Caualer. *decis.* 55. *num.* 3. *in fin. versic. demum probatur, & fuit dictum in Gerunden. Beneficij* 4. *Iulij* 1642. *coram Reu. P. D. meo Bichio*. Et vlterius iustificatur ex partita formiter extracta † ex libro Capitulari, in quo mortui describuntur, Rota *in Terulen. Beneficij* 7. *Iunij* 1620. *coram Manzanedo, & in Tirasonen. Canonicatus* 17. *Februarij* 1610. *coram Sacrato*.
1
2

Reseruatio verò probatur ex eo, quòd Franciscus fuit vnicus Subcollector Apostolicus in Diœcesi Burgeñ. † cum omnimoda iurisdictione, vt patet ex litteris suæ deputationis, ibi, *Te vnicum Subcollectorem, &c.* Rot. coram Duran. *decis.* 263. *num.* 9. prout talis in dubio præsumitur, nisi † contrarium exaduerso probetur, ex notatis per Mascard. *de probat. concl.* 317. *nu.* 24. Mandos. *super reg.* 4. *qu.* 1. *nu.* 3. *& seqq.* Rota *decis.* 225. *num.* 15. *par.* 7. *recent.* & latè firmatum fuit in *Monopolitana Canonicatus* 23. *Ianuarij proximè præteriti coram Reuerendissimo D. meo Decano*.
3
4

Et licet necessarium non sit, quòd ipse Franciscus officium prædictum † exercuerit iuxta magis veram, & receptam sententiam, quam tenet Felin. *in cap. nostra de rescript.* Paris. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16. *num.* 26. Caputaq. *decis.* 141. *nu.* 1. *& seqq.* Duran. *d. dec.* 263. *num.* 3. & cumulatis concordantibus latè firmatum fuit *in Monopolitana Canonicatus* 1. *Iulij* 1647. *&* 13. *Ianuarij* 1648. *coram R. P. D. meo Royas*. Quia verba Regulæ, quòd suo tempore officia exercuerit non † intelliguntur de exercitio actu, sed potentia, vt tradit Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 345. *& seqq. & præsertim num.* 351. vbi per extensum refert decisionem *in Vrgellen. Canonicatus* 7. *Maij* 1593. *coram Blanchetto*. Et ideò sufficit quòd sit paratus † ad exercendum, Rota *dec.* 252. *nu.* 4. *par.* 2. *recent.* & coram Duran. *dec.* 233. *num.* 14. *in fine*.
5
6
7

Nihilominus in præsenti casu constat de exercitio occasione obitus Archiepiscopi de Azeuedo, vt in processu compulsoriali, *fol.* 177. Quibus stantibus intrat clara reseruatio iuxta † Regulam Cancellariæ 4. hodie 5. & not. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 51. *num.* 66. Rota *in Gadicen. Beneficiorum* 11. *Martii* 1644. *coram R. P. D. meo Meltio*.
8

Possessio verò triennalis aliàs exaduerso deducta visa fuit DD. non obstare; Nam quamuis illa tueatur possessorem iam in possessorio, quàm in petitorio etiam aduersus prouisionem Apostolicam, dummodo non emanauerit ex causa reseruationis in corpore iuris clausula; dicta tamen triennalis omninò erat iustificanda, quòd hactenus factum non fuit, nam † quando quis se fundat in tempore debet illud concludenter probare, *cap. in præsentia de probat.* Iason. *cons.* 46. *num.* 27. *lib.* 3. Rota *dec.* 677. *num.* 4. *par.* 4. *diuers. & in Abulen. Portionis* 14. *Iunij* 1647. *coram me*. Et quidem quod illud integrè completum † fuerit vsque ad vltimum momentum, Rebuff. *de pacific. possess. num.* 302. Rota *in rec. decis.* 551. *num.* 15. *par.* 5. *& in Sauonen. Cantoriæ* 6. *Martij* 1645. *coram Reuerendissimo Terracinen.*
9
10

Immò ad effectum, vt intret Regula de triennali iustificati debuisset † titulus saltem coloratus, iuxta decisionem Cassador. *dec.* 7. *num.* 2. *super reg.* Verall. *dec.* 349. *nu.* 3. *par.* 3. Crescent. *dec.* 4. *de caus. possess. & propriet.* Coccin. *decis.* 172. *num.* 2. *& fuit dictum in Volaterana Prioratus* 7. *Februarij* 1635. *coram Pirouano*. Vel quod vltra triennium requisitum ad tuendum titulum effluxerint † anni decem ad illum præsumendum, Rot. *in Boianen. Pensionis* 15. *Ianuarij* 1603. *coram Penia in Regien. Iurispatronatus* 21. *Maij, &* 6. *Iunij* 1625. *coram Vbaldo, & coram Coccino dec.* 475. *num.* 3. *& duobus seqq.* cum alijs per Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 53. *num.* 31.
11
12

Impossibilis autem est talis probatio attentis diligentijs factis ab anno 1641. per totum annum 1650. per Officiales de ordine Rotæ à me deputatos in Registris Cancellariæ, & Cameræ Apostolicæ, † in quibus similes expeditiones adnotari solent, vt in his terminis firmauit Rota coram san. mem. Gregor. *decis.* 242. *num.* 6. *& seqq. in Pampilonen. de Ianzi* 12. *Nouembris* 1612. *coram Coccino, & in Vrgellen. Decanatus, & Canonicatus* 29. *Nouembris* 1649. *coram me*.
13

Præsumptio verò cessat, tum quia ab anno 1641. quo successit vacatio non intercessit tempus sufficiens ad præsumendum titulum, tum quia stantibus diligentijs prædictis in contrarium factis † præsumptio cedit veritati, Felin. *in cap. illud num.* 7. *ad fin. vers. & idem si fortè de præsumpt.* Rota coram Verall. *dec.* 45. *num.* 2. *& seqq. par.* 3. *& in Bracharen. Parochialis* 8. *Martij* 1602. *coram Iusto*.
14

Nec dicatur, quòd diligentiæ huiusmodi non sufficiant, dum prouisio eorundem Beneficiorum potuit spectare ad Nuncium Hispaniarum, nam facultates Nuncij conferendi beneficia reseruata † non comprehendunt aliam reseruationem, quàm ratione mensium, vt apparet ex eius facultatibus registratis per Rotam *dec.* 805. *par.* 3. *lib.* 3. *diuers.* & penes Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 3. *nu.* 83. *& seqq.* & tradit Gonz. *super reg.* 8. *§.* 2. *proœm. num.* 55.
15

Demum cùm D. Petrus fuerit impeditus à Consilio Regio, ne Ioannes, & lites consortes citari potuerit, *vt in Summario num.* 4. Impedimenta verò præsumantur præstita ab illis, de † quorum interesse agitur, sanct. mem. Gregor. *decis.* 96. *num.* 1. Buratt. *decis.* 416. *num.* 3. *& in recent. decis.* 309. *num.* 3. *par.* 7. Citatio † in odium illorum habetur pro executa, *cap. quoniam frequenter, §. porrò, vt lit. contest.* Rota *in Agrigentina Beneficij* 1. *Iulij* 1613. *coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. & in Volaterana Prioratus* 5. *Maij, &* 15. *Decembris* 1645. *coram R. P. D. meo Bichio*. Ex qua propterea resultat mala fides † possidentium obstatiua triennali præscriptioni, Card. *in Clem. gratiæ num.* 8. *de rescript.* Felin. *in cap. cum Ioannes num.* 32. *vers. & adde de fid. instrum.* cum alijs pluribus relatis *in Salernitana Beneficij* 15. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio*. Et tamen ad dictum effectum sufficiunt † controuersiæ etiam extraiudiciales, & de facto, Cassad. *dec.* 6. *num.* 7. *super reg.* Coccin. *dec.* 172. *n.* 6. Buratt. *dec.* 699. *num.* 1. *&* 2. & plures refert Lotther. *de re benefi. lib.* 2. *qu.* 53. *num.* 20.
16
17
18
19

Et ità altera tantùm, &c.

R. P. D. MELTIO,
Posteà Episcopo Papieñ.
Romana Pensionis Palatij.
Lunæ 26. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Solutionem esse plenè, & concludenter probandam, & coniecturas, ac præsumptiones non sufficere ad illam inducendam constanter firmatur; Assertio solutionis non probat ad fauorem asserentis, neque suffragatur habentibus causam ab eo, & nonnulla adminicula in præsenti decisione pro corroboratione assertionis adducta reijciuntur.

SVMMARIVM.

1 *Error calculi non licet.*
2 *Error calculi semper, & quomodocumque opponi potest.*
3 *Error calculi non præiudicat veritati.*
4 *Confessio non probat ad fauorem confitentis, neque suffragatur habentibus causam ab eo.*
5 *Solutio est plenè, & concludenter probanda.*
6 *Ignorantia præsumitur in tertio de rebus respicientibus factum alienum.*
7 *Extensio de vno casu ad alium prorsus diuersum fieri non potest.*
8 *Coniectura, & præsumptiones admittuntur, quando agitur de materia difficilis probationis.*
9 *Solutio est plenè, & concludenter probanda, nec sufficiunt coniectura.*
10 *Enunciatiua emissa ab eo, qui non habet facultatem disponendi nihil valet.*
11 *Pactum de stando dicto alicuius est personale, ac personæ qualitatem, & fidem respicit.*
12 *Ac proindè eam non egreditur.*
13 *Pactum initum inter partes seruandum est, & ab eo recedi non potest.*
14 *Partita in libro descripta, quarum nonnulla verificantur, cætera quoque præsumuntur vera intellige, vt num. 15.*
16 *Obseruantia subsecuta optimè declarat præcedentem partium conuentionem.*
17 *Creditor est inuerisimile, quòd per longum tempus suum creditum petere neglexerit.*
18 *Inuerisimilitudo semper est reijcienda, & quare.*
19 *Clausula, sine præiudicio, quomodo intelligatur.*

DECISIO CLXXIX.

DOmini permanserunt in decisis in hac causa coram me sub die 22. Iunij 1648.* ex rationibus tunc deductis: Nam quoad solutiones pensionum in summa scut. 21685. 26. quæ probari dicebantur ex libro memoriali scripto à bon. memor. Cardin. Saulio, nulla alia adfuit inter partes controuersia, præterquam in scutis 80. pro quibus erratum fuit in calculando in dicto libro, quare ex meliori, ac veriori facto deindè calculo, in quo error fuit detectus prædicta summa scutorum 21685.62. fuit redacta ad minorem pro eadem rata scutorum 80. error enim calculi non nocet, *ex l. vnic.* vbi DD. & signanter Ias. *sub num. 6.* & Dec. *n. 2.*
1 † qui alios refert, *Cod. de error calcul.* Paris. *cons. 89. num. 18. & 19. & 39. & cons. 131. num. 26. & seqq. lib. 1.* Rota *decis.*
2 393. *num. 3. par. 4. recent. tom. 1.* † & semper, & quandocumque de eo dari potest secundum Bald. Alexan. & Salyc. *in d. l. 1. in princip. C. de error. calcul.* Ruin. *cons. 71. n. 4. lib. 4.* Corn. *cons. 61. num. 1. lib. 4.* Rota coram Duran. *decis. 259. n.*
3 31. † quia ille facere non potest præiudicium veritati, Mantic. *dec. 298. num. 3.*

Duæ autem partitæ in decisione firmatæ controuertebantur per Dominos de Manfronis, nempè alia scuta 936. rationem pensionum Palatij inhabitati per ipsum Cardinalem Saulium, quæ debebantur Ioanni Augustino Iustiniano pro rata, quàm habebat in dicto Palatio, pro quibus tanquam hæredes dicti Cardinalis fuerunt in ea creati debitores Almæ Domus Lauretanæ Nationis Picenæ vti hæredis Marchionissæ Montoriæ, ac alia scutorum 1905. 70. ratione expensarum factarum per ipsum Cardinalem Saulium, ex causa reaptationis Palatij, quæ à dictis DD. de Manfronis ascendere prætendebantur ad maiorem summam ad scuta scilicet 2285.

Et quoad primam pensiones solutæ efferebantur ab anno 1606. vsque ad annum 1614. super quo tempore cadit tota difficultas, dicto Ioan. Augustino Iustiniano creditori olim Episcopi Aleriensis, ab anno autem 1614. vsque ad diem obitus dicti Cardinalis fœminis de Pallauicinis, ac q. Marchionissæ Montoriæ, à qua causam habet Alma Domus Lauretana.

Verùm, quia prætensæ solutiones respectu primi temporis aliundè non fuerunt probatæ, quàm ex quibusdam assertionibus ipsiusmet Cardinalis factis in eodem actu, in quo recognouit in dominas Palatij sorores de Pallauicinis de anno 1614. dum declarauit velle haberi pro benè solutis pen-
4 siones per anteà solutas creditoribus; † Omisso quod huiusmodi assertiones, tanquam factæ ad fauorem ipsius Cardinalis contrentis nullam probationem facere videantur, & sic non suffragentur habentibus ab eo causam, *leg. qui testamentum, ff. de prob.* Bartol. & Imol. *in leg. facta, §. si hæres, ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicommiss. art. 53. num. 61.* Rot. coram Buratto *decis. 470. num. 6. & decis. 497. num. 3.* consideratum fuit etiam, quòd tales assertiones intelligi possunt de solutionibus factis, vsque ad annum 1606. de quibus apparet ex assertione Cardinalis contenta in apocha cum dictis fœminis de Pallauicinis inita de anno 1621. *Summario DD. de Manfronis num. 4.* vbi Cardinalis dixit se soluisse Iustiniano pro tempore anteà decurso, quòd etiam replicauit in protestatione emissa de anno 1626. contra easdem fœminas,
dicto Summario num. 5. Data † igitur possibilitate, quòd 5
assertiones Cardinalis intelligi possint de solutionibus factis, vsque ad annum 1606. ista sola sufficit excludendam probationem illam concludentem, quàm ipsi Domini de Manfronis deducere tenentur, ac fundant solùm in prædictis assertionibus Cardinalis, vt nempè solutiones factæ fuerint pro annis incipientibus à 1606. vsque ad 1614. Castr. *in leg. penult. §. docere num. 3. ff. ne quis eum*, Dec. *consil. 37. sub num. 9. versic. præterea*, & firmauit Rota *in Cæsaraugustana Parochialis de Maella 8. Nouembris 1599. cor. bon. mem. Cardin. Hieronymo Pamphilio.*

Neque † prædictis assertionibus dici potest, quòd ac- 6
quieuerunt dictæ fœminæ, quia cùm illæ respiciant factum alienum, quòd gestum fuit solummodò inter Cardinalem, ac ipsum Iustinianum in ipsis fœminis præsumitur ignorantia respectu talis actus, Rota *decis. 187. num. 3. par. 1. re-*
cent. † neque huiusmodi assertiones aliquam vim recipere 7
possunt ex conuentione facta de stando assertioni Cardinalis, quia cùm illa solùm loquatur de expensis reaptationis Palatij, non potest extendi ad alias assertiones, & sic ad casum prorsus diuersum, Crauett. *consil. 96. num. 4.* Rimin. iun. *consil. 199. num. 187. lib. 2.* Honded. *cons. 55. nu. 36. vol. 1. & cons. 75. num. 22. lib. 2.* Rot. *dec. 460. num. 8. par. 1. recent. cum vulg.*

Coniecturæ ponderatæ ex parte DD. de Manfronis pro maiori corroboratione assertionum Cardinalis reputatæ fuerunt valdè friuolæ, & leues, quæ propterea illis non suffragantur, maximè quia cùm Iustinianus integrè satisfactus remanserit de suis pensionibus, vsque ad annum 1606. ex supra deductis, dictæ coniecturæ applicari possunt
solutionibus dicti temporis, † vltra quod coniecturæ, & 8
præsumptiones admittunt, ac sufficiunt, quando agitur de materia difficilis probationis, Bald. *in leg. 1. num. 22. C. de fruct. & lit. expens.* Natt. *cons. 510. num. 7.* & fuit in Rota sæpè decisum, & præsertim in vna *Carpen. Fructuum 1. Iunij 1602. coram Cardin. Millino, & in alia Romana liquidationis fructuum 26. Octobris 1562. coram Orano*, talis
autem dici non potest ista, † In qua agitur de solutionibus 9
pensionum Palatij, quæ plenè, ac concludenter aliundè probari potuissent de tempore controuerso, quàm per coniecturas, prout probatæ fuerunt de anteacto, ac subsequenti tempore, & sufficit quod agatur de solutionibus ad effectum, vt illæ concludenter probandæ veniant, Rota *decis. 335. num. 8. & fin. par. 4. recent. tom. 2.*

Quæ de nouo fuerunt deducta circa præscriptionem siue statutariam, siue iuris communis visa non fuerunt vllius irrelevantiæ, cùm sublata iam remaneant ex responsionibus datis in decisione, quæ reuidetur sub §. *& sic prorsus destruitur.*

Respectu autem secundæ partitæ respicientis expensas factas pro reaptatione, seu resarcimento Palatij, quæ in dicta decisione redactæ fuerunt ad summam scut. 1905. 70. prætendebant Domini de Manfronis illas esse augendas ad valdè maiorem summam, ad quem effectus exhibitus fuit liberculus quidam continens omnes expensas factas in dicto Palatio à die 19. Ianuarij 1588. vsque ad diem 23. Iulij 1622. quæ in totum ascendunt ad summam scutorum 2076.81. Verum tali liberculo nulla fuit præstita fides, tanquam scripto
manu Secretarij Cardinalis, † qui nec enunciauit se illum 10
scripsisse de mandato, & ordine Cardinalis, & quatenus etiam enunciasset, nec propter hoc illi fides præstaretur, nam qui non habet facultatem disponendi, multò minus illam habet enunciandi, & enunciatio nihil valet, Bald. *in l. 1. in fin. C. de Episcop. & Cleric.* Rota *decis. 290. num. 3. par. 2. in recent.* & fuit dictum *in Burgen. Iurisdictionis 10. Decembris 1584. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio*, Rota lauren. *dec. 1. nu. 18.* & valdè ponderatum fuit per Dominos, quòd hoc non spectabat ad officium Secretarij, sed

Præ-

Præfecti Domus, nec probatur, vt Cardinalis, dum vi-
xit vnquam vsus fuerit tali liberculo Secretarij, vnde nec il-
lo hodie vti possunt illius hæredes, pactum autem de stando
11 dicto Cardinalis, nec aduersatur, quia cùm sit personale,
ac personæ qualitatem, & fidem respiciat, vt per Crauett.
12 *cons.* 203. *num.* 2. Menoch. *cons.* 54. *num.* 15. † eam non
egreditur, ex traditis per eundem Menoch. *de præsump. lib.* 3.
præsumpt. 47. *num.* 15.

Quare excomputandæ sunt solùm illæ expensæ ad fauo-
rem DD. de Manfronis, de quibus apparet, vel ex quie-
tantijs Artificum, vel ex computo ipsius Cardinalis, quæ
in totum ascendunt ad scut. 1605. 70. vt fuit firmatum in
decisione sub §. *expensa prætensa*. Nec subsistere potest pre-
tensio Almæ Domus Lauretanæ, vt solùm illę expensæ sint
detrahendæ, quæ in liberculo Cardinalis apparent descri-
ptæ, & quæ dantur *in eius Summario num.* 2. Quia illis
addendæ sunt etiam expensæ aliæ factę ex causa necessaria,
& de quibus apparet ex quietantijs Artificum, cùm hoc sit
13 de stylo, & consuetudine Vrbis, † immò per illarum
retentione fuit expressè factum pactum in Instrumento lo-
cationis DD. de Manfronis *sub num.* 4. à quo propterea re-
cedi non potuit, *l.* 1. §. *si conuenerit*, *ff. deposit. leg.* 1. *ff. de pact.*
l. 1. *ff. de constit. pecun.* cum alijs relatis per Rot. *dec.* 58. *n.* 18.
par. 6. *recent.*

14 Nec obstare visum fuit, † vt ex eo, quòd liberculus Se-
cretarij contineat verificationem nonnullarum partitarum,
illi propterea sit adhibenda fides etiam quoad cæteras, cùm
& illæ præsumendæ sint iustificatæ, ac veræ secundum Ca-
strens. *cons.* 301. *lib.* 1. Mantic. *decis.* 144. *num.* 30. *& decis.*
363. *num.* 4. Rota *decis.* 543. *num.* 8. *par.* 4. *recent. tom.* 3.
15 † nam conclusio optimè procederet, si ageretur de libro
nullum patiente defectum, ac scripto per aliquam perso-
nam ratione officij ad eam spectantis, secus autem est,
quando vt in isto casu liber est prorsus informis, nec conti-
net spectantia ad officium eius, qui illum scripsit, ad tradi-
dita per Buratt. *decis.* 136. *num.* 13. *decis.* 156. *num.* 9. *& de-*
cis. 199. *sub num.* 7.

Quoad scuta 30. annua prætensa per DD. de Manfronis,
ob non factam restaurationem stabuleti, quę ascendunt ad
scuta 1080. & ad creditum eorundem de Manfronis appo-
nenda esse, firmat eadem decisio *sub* §. *remanent nunc*, *&*
§. *sequenti*, licet de nouo controuertantur ab informantibus
pro Alma Domo Lauretana, nihilominus Dominis visum
fuit circa hoc irrefragabile fundamentum decisionis, & ni-
16 hil deduci, quòd per eam non tollatur, † & præsertim
se valdè fundarunt super obseruantia subsecuta resultante
ex eo, quòd à locatrice fuerunt semper receptæ pensiones
Palatij cum diminutione dictorum annuorum scutorum
30. quæ in Instrumento locationis inter partes contrahentes
conuentum fuit, vt relaxarentur ipsi Cardinali conducto-
ri, donec dictum stabuletum fuisset restauratum, huius-
modi enim subsecuta obseruantia optimè declarat, ex qua
causa non fuerit facta solutio dictorum scutorum 30. an-
17 nuorum, Rota *decis.* 434. *num.* 4. *par.* 4. *recent.* † & quod
stabuletum nunquam fuit reaptatum saltem tali modo, quo
Cardinali dicta scuta 30. annua retinere ampliùs non lice-
ret, quia si verè reaptatum fuisset, vt ab initio locationis
partes intellexerant, valdè inuerisimile redderentur, quòd
locatrix per tam longum cursum annorum permisisset, vt
Cardinalis annua scuta 30. retinuisset, ac ipsa suum credi-
tum petere neglexisset, Crauett. *cons.* 269. *num.* 7. *&* 8. Ro-
ta coram Cardin. Mellino *decis.* 189. *num.* 6. *cum allegatis in*
18 *decisione*, §. *sed circa hoc*, † quæcumque inuerisimilitudi-
nes semper sunt reijciendæ, cùm imaginem falsitatis præse-
ferant, Bald. *in leg.* 1. *Cod. de seru. fugit.* Rota coram Penia
decis. 346. *num.* 10.

19 Minùs refragatur, † quòd in quietantijs adsit clausula,
sine præiudicio omnium iurium locatricis; Quia ea solum-
modò præseruat præiudicium aliundè resultans, quàm ab
expresso consensu diminutæ solutionis, tunc præstito cum
clausula super intelligatur præter expressa, Gabr. *consil.* 51.
num. 38. *lib.* 2. Coccin. *decis.* 296. *num.* 6. Rot. *in recent. de-*
cis. 192. *num.* 5. *par.* 1.

Et ità decisum fuit vtraque parte informante, &c.

☞ *Impressa est ista decisio in hac eadem causa emanata sub die 22. Iunij 1648. coram eodem Reuerendissimo Papien. supra in par. 10. recent. decis.* 225.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Candidis.

Lunæ 26. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Legitima, quæ tantùm mortuo patre debetur filijs, cùm censeatur electa in bonis à filio alienatis, efficit nec valeat fideicommissarius dd. bona vllo modo recuperare; Quid autem in d. legitimam veniat imputandum ex sequentibus videbis.

SVMMARIVM.

1 *Bona alienata à grauato, & electa in causam legitimæ recuperari nequeunt à fideicommissarijs.*
2 *Fœminæ quoties ad augendam legitimam connumerari debent dos eisdem soluta, in calculo hæreditatis venit ponenda.*
3 *Æs alienum detrahi debet infirmando statu hæreditatis.*
4 *Testes contestes plenè probant.*
5 *Duplicatio partitarum euitanda.*
6 *Legitima est semis, vbi filij sunt quatuor.*
7 *Officia empta à patre filio cadant, ne in computum legitimæ.*
Legitima post patris obitum est tantummodò debita, num. 8.
9 *Dos in vita patris soluta succedit loco legitimæ.*
10 *Filia dotata facit numerum ad augendam legitimam.*
11 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 14. *cuius fauorem respexisse dicatur.*
12 *Bona alienata computantur in legitimam.*
13 *Fideicommissarius pro rata competentis detractionis bona alienata auocare prohibetur.*
14 *Immissio fideicommissario debetur pro indiuiso, vbi pro certa rata competunt detractiones.*
Fideicommissarius vbi est etiam hæres beneficiatus alienantis, quando ratione consensus alienationi præstiti sibi præiudicet.

DECISIO CLXXX.

FRatribus de Candidis ad domum cum tribus apothe-
cis Ioannis fideicommisso suppositam, & à grauatis
ipsius hæredibus in Ceccarellos alienatam agentibus, con-
tra DD. de Stellis modernos prædictorum corporum posses-
sores, fuerat denegata immissio coram me sub die 10. Mar-
tij anni 1649. ☞ Quòd illa prælecta foret in causam legiti-
mè, adeòque ab ascendentis fideicommisso dispositione
iuris euulsa, † à sequentibus in gradu successiuè vocatis 1
recuperari nequeat, ad text. *in leg.* 1. *Cod. ad Sen. Consult.*
Trebell. Bart. *in leg. si tertius*, *ff. de acq. plu. acren. nu.* 3. Ri-
pa *in l. in quartam num.* 4. *ff. ad l. falcid.* Rot. coram Cardin.
Mellino *dec.* 310. *num.* 3. *& in Viterbien. fideicommissi* 27. *Iu-*
nij 1614. *coram Manzanedo*: Cùm verò ijdem fratres præ-
tensam grauatorum hæredum nomine legitimam ex aliena-
tionibus, domus venditionem præcedentibus consumptam
fuisse contenderent; super subsistentia decisionis pluries per
me reproposito dubio tandem DD. ipsam hodie reforman-
do decreuerunt. Fideicommissarijs immissionem pro indi-
uiso in rata tamen inferius exprimenda.

Quoniam Ioannis Patrimonium ex sequentibus conflas-
se corporibus domo, scilicet controuersa valoris scut. 10000.
cæterisque contiguis in scutis 4000. extimatis duabus præ-
tereà vineis, altera scut. 1200. propè Montem Testaceum
constituta, altera scut. 350. extra Portam Sancti Ioannis
consistente duabus Officij Societatibus scut. 200. duobus
censibus, altero scut. 500. altero verò scutorum 150. mer-
cibus valoris scut. 6000. mobilibus, denique pro scut. 800.
extimatis dignoscitur ex calculo hæreditatis de ordine DD.
coram me ab vtraque parte subscripto ibidem, tamen com-
prehensis scutis 3000. bis centum pro dote trium filiarum,
patre viuente persolutis, † quæ reducuntur ad calculum 2
hæreditatis quoties illæ ad augendam legitimam connume-
rari debent, iuxt. text. *in leg. quoniam nonnulla, Cod. de inoffic.*
testam. Rip. *in l. in quartam num.* 152. *ff. ad l. falcid.* Grass. *in* §.
legitima qu. 23. Gabr. *cons.* 132. *n.* 4. *cum seqq. lib.* 2. Peregr. *de fi-*
deicom. art. 36. *n.* 131. Thesaur. *dec.* 159. *n.* 4. *&* 18. Capyc. *dec.*
158. Griuell. *dit. Dolana* 97. *n.* 8. *cum seqq.* & plures alij relati

per Margil. de impot. quæst. 14. num. 29. cum seqq. Merlin. de le-
git. lib. 2. tit. 2. quæst. 20. num. 3. cum seqq. Cyriac. contr. 385.
num. 6. & 7. Ac inde detractis scutis nongentis in dissolutio-
nem alieni æris fideicommittentis per emptorem domus ero-
3 gatis, quæ in hæreditatis Asse, † nonnisi deducto ære
alieno firmando connumerari non possunt, ad text. in leg.
subsignatum, §. bona, ff. de verbor. signific. & in leg. mulier
bona, ff. de iur. dot. cum alijs per Menoch. de præsumpt. lib. 4.
præsumpt. 109. num. 8. & præsumpt. 143. num. 14. Rota coram
Buratt. decis. 254. num. 2. & coram Vrgellen. 348. nu. 5. Tum
scutis quinque ter mille, per eosdem grauatos hæredes insum-
ptis in perfectionem domus fideicommissariæ ex capitali mer-
cium scutorum sex millium in paterna hæreditate remanso,
vt benè comprobant testes in Summar. fratrum de Candidis
num. 7. inter se contestes, ac de facto proprio cum conso-
4 na scientiæ causa deponentes, † secundum Gabr. de test.
conclus. 5. num. 80. Farinac. eodem tract. quæst. 46. num. 36. &
208. Rota coram Cæs. de Grass. decis. 10. de test. num. 3. & 4.
coram Puteo decis. 8. lib. 1. & in Alerion. Pensionis 7. Iuny
1634. coram Eminentissimo Domino Cardin. Verospio, præ-
sertim quia ea vrgenti verisimilitudinis ratione fulciuntur,
ea instrumentis in causa productis elicita, videlicet quod
proprium illi peculium nunquam habuerint, quinimò con-
sumpserint alienum, scilicet paternum; Quare hæc quo-
que summa detrahi debet ex calculo hæreditatis, ne eius du-
plicatio contingat in præfatis, videlicet mercibus pro scu-
tis sex mille ibidem calculatis, & in pretio domus in scutis
decem millibus successiuè descripto, omnibus tamen ex-
5 pensis, atque melioramentis ibidem comprehensis, † prout
alias duplicationem eandè deduxit, Rot. atque reiecit
in vna Romana Computorum 10. Marty 1636. coram Emi-
nentissimo Domino Cardin. Machiauello, & in alys relatis
in Romana supplementi legitimæ 24. Aprilis præteriti coram
me, & ex his præterea conuincitur prædictum Ioannis pa-
6 trimonium ad scuta duo, ac viginti mille, ac quingenta
successiuè ascendisse.

Legitima verò septem superstitibus filijs, quatuor sci-
licet masculis, tribusque fœminis, siue ex naturæ debito,
7 siue de iure ciuili præstanda † dimidium Assis videtur æquas-
se, iuxt. text. in auth. nouissima, Cod. de inoffic. testam. & in
§. 1. auth. de triente, & semisse, Peregrin. de fideicommiss.
art. 36. num. 2. Grass. in §. legitima quæst. 7. num. 2. Merlin.
eodem tract. lib. 1. tit. 3. quæst. 1. num. 4. Rot. decis. 266. par. 1.
diuers. In scutis proindè 11250. sancienda, quòd neque ex
officio Assessoris Magistri Viarum Iosepho alteri, ex filijs à
patre adhuc viuente assignato fuerit diminuta, neque ex
8 dote filiabus fœminis in vita patria pariter attributa: † Tum
quia non constat prædictum officium consignatum fuisse
in causam legitimæ post patris obitum tantummodò debitæ,
ad text. in l. 1. §. si puberi, ff. de collat. bonorum, ibique Bartol.
DD. in leg. Titia, ff. de verb. oblig. vbi Aretin. num. 3. Soccin.
num. 31. Iason. num. 160. & de communi testatur Becc. consil.
34. num. 19. lib. 1. Grass. in §. legitima quæst. 12. num. 1. quini-
mò contraria potius, illud non imputandi voluntas dignosci-
tur ex testamento paterno eidem quoque Iosepho institutio-
nis iure deferente legitimam: Tum quia dos in vita patris
9 persoluta, † statuti verbis benè perpensis lib. 1. cap. 141.
successit loco legitimæ ex notatis per Anchar. consil. 132. nu-
mer. 1. in fin. Soccin. iun. consil. 135. num. 26. Hunded. consil.
53. num. 10. lib. 2. Surd. de alim. tit. 3. quæst. 1. num. 62. Simon
de Præt. de interpret. vltim. volunt. interpret. 1. dubit. 5. solut. 4.
num. 18. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. quæst. 8. num. 49. & res-
pondit Rot. penes Buratt. decis. 215. num. 11. & decis. 266. nu-
mer. 3. & 4. par. 1. diuers. & decis. 128. num. 9. par. 5. recent.
10 Nec ipsas proindè filias exclusit, † quin numerum faciant,
ac partem in calculo legitimæ sanciendo, secundum Castr.
in leg. huiusmodi 86. §. si Titio num. 2. in fin. ff. de legat. 1. &
consil. 287. num. 4. vers. nam filia non totaliter excluduntur,
Ang. in l. 1. §. in 1. nu. 3. in fin. Cod. de caduc. toll. Iason. in au-
thent. nouissima num. 47. in fin. Cod. de inoffic. testam. Decian.
respons. 46. num. 29. & 30. Gabr. de legit. concl. 2. num. 5. Mer-
lin. eodem tract. lib. 1. tit. 4. qu. 6. num. 14. Peregr. de fideicomm.
art. 38. num. 20.

Veruntamen supplementum prædictum ex filiarum per-
sona ab hæreditate Asse detractum fratrum legitimam auge-
re non potuit, sed in vtilitatem potius hæreditatis paternæ
remansit fauore Agnatorum, qui in auito testamento fue-
11 rant substituti: Siquidem statutum ad d. cap. 141. lib. 1. † fi-
liabus, ac neptibus, & ipsarum quoque hæredibus præcipit
expressè, ne voluntatem patris, seu auitam audeant impu-
gnare, aliquid præter dotem sibi assignatam sub prætextu
quocumque petendo ab eorum hæredibus de agnatione
etiam transuersali; Quòd equidem statutum dici non posset
in fratrum masculorum fauorem ad augendam ipsorum legi-
timam, simpliciter inductum fuisse, vel esse referendum,
cùm agnatos quoque transuersales in verbis comprehendat
expressè, quorum etiam institutio earundem fœminarum
fratres, proculdubio excluderet ab huiusmodi supplemento:
è contra verò extraneorum vocatio filias fœminas ab eius
consecutione non repelleret, fratres licet masculi à patre ta-
men non scripti hæredes extarent; Adeòque censendum
est ad conseruationem hæreditatis in agnatos, ex paterna
dispositione delatæ potius respexisse, quàm ad commodum
fratrum fœminarum, vt maturè ad partes articulo discusso
bis censuit Rota in Romana de Lante coram bon. mem. Coc-
cino sub die 14. May 1635. & 11. January sequentis relatis,
post Fenzon. dec. 99. num. 100.

Quare portiones legitimæ ad quatuor fratres masculos
spectantes non videntur excedere valorem sc. 6428. & ob. 56.
in quas tamen imputari debent sequentes partitæ, quæ ante
domus venditionem distractæ fuerant, & ex eo proindè tem-
pore respectiuè cesserant † in creditum legitimæ pro concur- 12
renti quantitate dissoluendum, per text. in leg. Marcell. §. res
qua, ff. ad Trebell. & in authen. res quæ, C. comm. de legat. Ga-
briel. de legit. concl. 4. num. 8. Peregr. de fideic. art. 39. num. 1.
Rot. coram Greg. dec. 580. num. 1. & coram Seraph. dec. 321.
num. 16. & 215. num. 2. par. 2. recent. & in Narnien. fideicom-
missi 3. July 1622. coram bon. mem. Merlino, penes eundem
Merlin. de legit. decis. 1. num. 9.

Harum itaque prima probatur esse anterior alienatione
domus subsecuta de anno 1608. quòd ex duabus societatibus
Officij hæreditarijs in summa scutorum bis centum retracta
fuerat de anno 1602. tunc temporis per eosdem grauatos hæ-
redes extinctis; Altera scutorum centum ab hæreditario cen-
su prouenien s, ex Summ. fratrum de Candidis n. 1. exacta
probatur de anno 1604. Tertia scutorum quingentorum præ-
cessisse conuincitur ex Instrumento redempti census in ea-
dem rata sub die 4. Martij 1604. à Confraternitate S. Spiritus
Nationis Neapolitanæ dato in fratrum, Summ. nu. 7. Quarta
denique valoris scut. 1418. & obulorum 27. retracta ex capi-
tuli mercium in paterna hæreditate remanso, controuerti
non potest, quin ante alienatam domum consumpta fuerit;
siquidem constat ex depositionibus testium in Summ. fratru
nu. 5. merces Ioannis hæreditarias valoris extitisse scut. 6000.
(prout ad hanc etiam quantitatem eas pars vtraque reduxit
in calculo,) ex quibus scuta 3000. in meliorem præfatæ do-
mus constructionem cessisse superiùs ostensum fuit: Aliæ ve-
rò valoris sc. 1681. ac obul. 73. assignatæ probantur in com-
putum legitimæ Ioan. Baptistæ alteri ex eisdem fratribus, & à
Camilla matre, atque tutrice in eandem legitimæ causam iu-
stificantur successiuè receptæ, ex Instrumento edito 5. No-
uembris 1607. in Summ. fratrum nu. 1. pro qua rata merces
prædictæ conuincuntur extitisse post prælectam in domo ab
eisdem fratribus solemniter legitimam ex confessione iudi-
ciali ipsiusmet Ioan. Baptistæ sub die 14. Iulij 1609. relata in
Summ. num. 4. Residuum itaque mercium valoris scut. 1418.
ante venditionem domus omninò consumptum remansisse
probatur ex confessionibus repetitis, atque declarationibus
tam ipsorummet fratrum, quàm Camillæ matris, atque tu-
tricis, tum in instrumento exarato 5. Nouembris 1607. tum
in cæteris alienationis instrumentis eiusdem domus cum
Ceccarello initis 12. die Maij 1608. & 2. Ianuarij 1616. rela-
tis in Summ. num. 2. & 3. Verùm etiam ex depositionibus te-
stium in Summ. fratrum exhibitis num. 5.

Hic verò sequitur in legitimam non esse imputanda mo-
bilia, quæ ex prædicto actu iudiciali edito 4. Iulij 1609. post
alienatæ domus instrumentum probantur extitisse, neque
pretium in scutis bis centum, postmodum numeratum pro
rata eiusdem domus de sequenti anno 1609. successiuè di-
stracta, prout etiam inde conuincitur prælectam à grauatis
hæredibus in alienata domo legitimam pro rata tantummo-
dò scut. 4210. & obul. 29. posse subsistere, dum reliquam ip-
sius legitimæ partem antecedentes alienationes absorpse-
rant: Pro qua itaque rata, † necnon pro scutis 900. in 13
dissolutionem æris alienis fideicommittentis per domus em-
ptorem erogatis, substituti hæredes eandem domum à ter-
tij possessoribus auocare non potuerunt, ad Text. in leg. fi-
lius famil. §. diui, ff. de legat. 2. & in leg. pater filium,

ff. de legat. 3. notant DD. communiter *in l. cum hereditas, ff. ad Trebell.* cum alijs adductis per Peregr. *de fideicom. art.* 93. *num.* 2. *& in decis.* Greg. 299. *num.* 1. *& in decis.* Buratt. *decis.* 290. *num.* 3. *& in decis. preterita in princip. & in Romana Fideicommissi de Cartolis* 20. *Nouembris* 1647. *in §. cum enim coram me*. Licet pro residuo, videlicet in seut. 4889. obul. 11. iure meritò assequi debeant immissionem pro indiuiso, vt alias Rota decreuit *in vna Romana fideicommissi de Spiritibus sub die* 12. *Decembris* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio, & in vna Romana Fideicommissi de Zuccaris* 4. *February* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque huic immissioni repugnat ratificatio alienationis, siue Ioann. Baptistæ alterius ex filijs, siue eorumdemmet
fratrum de Candidis ipsius hæredum ex retrouenditione
cuiusdam apothecæ, ac successiua pretij exactione deducta. Quoniam hæredes existunt tantummodò beneficiati,
nec ideò ex necessariò retrouenditionis actu sub titulo quoque beneficiati hæredis gesto aliquod præiudicium eis debet
15 resultare, † præsertim dum, nec modo fideicommissi
facta fuit, & expressa fideicommittentis prohibitio alienationi cuicumque resistit, ex trad. per Bart. *in l. obser. sub n.* 7. *ff. de officio proconsul.* Bald. *in leg. mancip. num.* 1. *Cod. de rebus alienis non alien.* & alijs relatis auctoritatibus respondit Rot. *in Bonon. Fideicommissi de Rubeis* 30. *May* 1646. *in §. demum coram R. P. D. meo Corrado*. Et ita vtraque, &c.

Decisio ista, qua hic allegatur in hac eadem causa facta sub die 10. *Iunij* 1649. *est in pracedenti par.* 10. *recent. decisio* 294.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Romana Fideicommissi de Coronis.

Luna 26. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Testator si instituerit hæredes suos nepotes; ex fratre natos, & in casu deficientiæ lineæ masculinæ substituerit, filias institutorum, magis proximiores dubitatur, an in casu deficientiæ dictæ lineę masculinæ dicta substitutio comprehendat fœminas sorores germanas dictorum hæredum institutorum, & resolutio est negatiua, ex rationibus in decisione deductis.

SVMMARIVM.

1 *sub Descendentium appellatione non veniunt sorores.*
2 *Descendentium appellatione non veniunt sorores, etiam si omnes fœmina proximiores de gradu in gradu fuerint vocata, & num.* 3.
4 *Verba continuata referri debent ad ea, que superius dicta sunt, & non ad diuersa.*
6 *Agnationis conseruanda ratio, dicitur habita ex prohibitione alienationis expressa, stante amplitudine verborum.*
7 *Quod tamen intellige, si prafata ratio ad certas personas non sit restricta.*
8 *Agnationis conseruanda ratio, quando ad certas personas dicatur restricta, & num.* 12.
9 *Verba sapius geminata apposita in principio in medio, & in fine qualificant totam dispositionem.*
10 *Verba geminata debent referri ad specialiter expressa, & impediunt extensionem ad non expressa.*
11 *Agnationis conseruanda ratio, licet alias sit apta extendere fideicommissum, tamen cessat id, quando certa persona sunt tantum expressa, & tantum considerata.*
13 *Alienationis prohibitio, quando fuit restricta ad certas personas, & in casu alienationis ipsi soli priuantur, quid inde sequatur.*
14 *Priuatio supponit habitum.*
15 *Relaxatio supponit vinculum.*
16 *Testator eos tantum honorare prasumitur, quibus alienationem prohibuit.*
17 *Nepotum, & descendentium specificatio facta post generalem nominationem familia impertat vocationem aliorum.*
18 *Quod tamen non procedit, quando familia in parte dispositiua vocata non fuit, sed ad certas solum personas restricta fuit vocatio.*
19 *Restrictio facienda est ad personas specificatas.*
20 *Dictio, &, posita inter denominationem familia, & expressionem heredum institutorum, illorumque descendentium non valet importare ampliorem vocationem, & num.* 21.
22 *Dictio, &, posita inter genus, & speciem instat expositiuè.*
23 *Familia generalis denominatio, quando stet declaratiuè, & sic restringatur ad personas expressas.*
24 Bart. & gloss. *in leg. cum ita* 33. *§. in fideicommissis, ff. de legat.* 2. *quando eorum doctrina non intret.*
25 *Pater non potest transferre in filios ius, quòd non habet, nec directè, nec indirectè.*
26 *Vocatus non potest dici ille, qui ex clara mente Testatoris est exclusus.*
27 *Fideicommissum, quando viuente fideicommissario non fuit purificatum, nec ab eo cognitum, non potest transmitti ad heredes.*
28 *Institutio facta filio sub mentione, quod descendat à Patre illa, censetur hereditas relicta contemplatione patris.*
29 *Filio relictum censetur proprio, non autem patris contemplatione relictum.*
Quod procedit, etiam si adiectum sit nomen patris.
30 *Filius alicuius, quando denominatur sub mentione patris, demonstrationis, & identitatis ratione, censetur facta talis mentio.*
31 *Idque sine dubio procedit, si aliquid fuit relictum filio, quod ei relinqui potuit amplia, num.* 32.
33 *Legatum factum à consanguineo, filio sui consanguinei censetur factum contemplatione patris.*
34 *Quod tamen intellige verum, dum fuit relictum id, ad quod Pater tenebatur, vel in causam in quam ipse erat obligatus, secus è contra, num.* 35.
35 *Filio relictum censetur ipsius, & non patris contemplatione relictum, si ad ipsius tantùm fily commoditatem tendat.*

DECISIO CLXXXI.

FVit etiam resolutum, prout aliàs decisum fuerat sub
die 18. Iannatij 1647. coram me, non constare [a] de
fideicommisso, ad quod Angelica fit vocata, quia cùm
Simon de Coronis Testator, deficiente linea masculina
Martini, Melchiorris, Pauli, & Francisci eius ex Anastasio Fratre Nepotum, & hæredum institutorum, substituerit filias fœminas magis proximiores, huiusmodi fœminarum substitutio non comprehendit Angelicam, quæ
† non est filia, sed germana soror hæredum institutorum, 1
vt firmatum fuit in hac eadem causa 18. Iunij 1631. coram
bon. mem. Merlino *in recent. decis.* 519. *num.* 7. *&* 8. *&* 24. *par.* 5. *& in decisione edita coram me, §. His tamen non obstantibus*: Idque etiam si omnes fœminas † proximiores 2
vocauerit de gradu in gradum, vsque in infinitum, quia
huiusmodi vocatio est intelligenda de omnibus fœminis, quę 3
à præfatis institutis descendant; Cùm enim in præcedenti dispositione nulla penitus † mentio facta fuerit filiorum, 4
nec descendentium lineæ masculinæ alterius, quàm dictorum quatuor Nepotum, vtique sequentia verba continua- 5
tina fœminas comprehendentia, ad eosdem pariter necessariò referri debent, vt probant Soccin. iun. *cons.* 69. *nu.* 30. *cum seqq. lib.* 3. Ruin. *cons.* 102. *nu.* 11. *lib.* 2. Paris. *cons.* 18. *nu.* 21. *cum seqq. lib.* 2. *& cons.* 72. *sub n.* 34. *lib.* 4. Bursat. *cons.* 228. *sub n.* 59. Decian. *cons.* 7. *nu.* 48. 49. *&* 74. *cum seqq. lib.* 2. Surd. *cons.* 21. *n.* 10. *& cons.* 564. *sub nu.* 7. Molin. *de primogen. lib.* 3. *cap.* 5. *nu.* 60. Peregr. *de fideicom. art.* 25. *sub n.* 3. *cum alys allegatis in Bonon. fideicommissi de Barberys* 5. *Decembris prateriti coram R. P. D. meo Corrado, §. Aduertendum est tamen.*

Nec repugnat ratio conseruandæ agnationis, quàm licet 6
in prohibitione alienationis expressam, ex intentione testatoris fideicommissum extendere ob amplitudinem verborum, maximè contendebant scribentes pro Angelica.

Placuit enim responsio decisionis, quòd hoc procederet,
si præfata ratio ad certas personas † restricta non fuisset, 7
iuxta doctrinam Bart. *in l. Pater filium* 36. *§. fundum sub n.* 3. *ff. de legat.* 3. *comprobatam in Bonon. Fideicommissi de Pancaldis* 16. *February* 1640. *coram Card. Panzirolo, &* 18. *Iunij* 1642. *coram me*. Secus autem in proposito, quo ex toto contextu dispositionis attentè considerato, & signanter ex infra-

8 scriptis verbis clarè detegitur ad † illas fuisse restrictam,
ibi, *Et etiam quia mediantibus facultatibus conseruantur fa-
miliæ, & agnationes, ac memoriæ defunctorum, propterea di-
ctus D. Testator pro ipsa familia, & agnatione conseruanda,
&c. voluit, atque mandauit, vt bona præfata, &c. semper,
& perpetuò in infinitum de gradu in gradum sint permaneant,
& conseruentur in ipsa familia, & agnatione de Coronis, &
penes supradictos eius nepotes hæredes institutos, vt supra, &
ipsorum nepotum, & heredum filios, nepotes, & alios descen-
dentes masculos per masculos*, ac ibi, *Et hoc pro honore hone-
state, & dignitate Domus, & familiæ de Coronis, dictorum-
que eius nepotum, & descendentium, vt supra, &c.* Hoc enim
casu, quia dicta verba, *& penes supradictos eius nepotes hæ-
redes institutos, vt supra, dictorumque eius nepotum, & de-*
9 *scendentium, vt supra* sæpiùs geminata, & apposita † in
principio medio, & fine totam dispositionem qualificant, *l.* 3.
§. *filius inter medias, ff. de lib. & posthum.* Angel. *cons.* 28. *n.* 2.
Anchar. *cons.* 65. *num.* 2. Decian. *cons.* 70. *num.* 19. *lib.* 3. Grat.
10 *dec. March.* 135. *num.* 14. illamque restringunt † ad personas
specialiter expressas, ac impediunt comprehensionem alia-
rum præter nominatas, ad text. *in l. qui liberis*, §. *hec verba*,
ff. de vulg. & pupill. Aymon. *cons.* 98. *num.* 8. Menoch. *consil.*
86. *num.* 43. *cum seqq. & cons.* 610. *num.* 2. *& seqq.* Fusar. *cons.*
89. *num.* 4. Surd. *cons.* 123. *num.* 13. *& dec.* 85. *num.* 3. Rot. *de-
cis.* 272. *num.* 6. *&* 8. *ac decis.* 283. *num.* 9. *par.* 6. *recent.* Præfa-
11 ta ratio; † alias apta fideicommissum extendere, & lineam
tam effectiuam, quàm contentiuam comprehendere, illud
non ampliat vltra personas expresè consideratas, nec egre-
ditur descendentes lineæ effectiuæ hæredum institutorum,
ad quos propterea refertur iuxta celebre *cons.* Dec. 636. *nu.* 7.
& 12. à DD. & à Rota comprobatum ex auctoritatibus ple-
nè allegatis *in dicta decisione*, §. *fuit enim responsum*, & præ-
ter eas Rota *in Vrbeuetana Fideicommissi 9. Februarij* 1608.
coram Ortembergo, §. *in proœmio autem, & nuperrimè in Bo-
nonien. Fideicommissi de Ruggerijs* 14. *Iunij* 1647. *&* 1. *Apri-
lis* 1650. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Quæ clariora redduntur ex sequentibus verbis alienatio-
12 nis, † prohibitionem, & pœnam alienantium concernenti-
bus, ibi, *Et prohibuit bona prædicta vendi, vel alias trans-
ferri ad alias quasuis personas, sed semper, & perpetuè, ac in
infinitum, vt supra permaneant, & permanere debeant,
ac sint penes supradictos heredes eius nepotes, & alios ex ijs-
dem respectiuè vsque in infinitum descendentes, &c. & si con-
tigerit eosdem suos descendentes, & alios, vt supra nominatos
contrafacere, voluit contrafacere volentem statim priuatum
esse, &c. & in tantùm bona ipsa ad omnes supradictos integra-
liter deueniant, quòd nec momento remaneant, & sint penes
alios, &c. & taliter quod bona præfata nunquam vendantur ab
aliquo suorum nepotum, & hæredum, ac descendentium ma-
sculorum*. Hinc enim dum solis institutis, eorumque de-
13 scendentibus superiùs explicitè nominatis † alienatio prohi-
bita fuit, & in casu contrauentionis ipsi solùm priuantur,
pernecesse infertur eosdem tantummodò vocationis titulo
honoratos fuisse, ad text. *in l. ab eo, C. de fideicom.* quem com-
muniter sequuntur DD. *in l. Centurio, ff. de vulg. & pupill.* ac
comprobant Ias. *cons.* 228. *nu.* 10. *lib.* 2. Cæphal. *cons.* 17. *n.* 15.
14 Sicut enim regulariter † priuatio supponit habitum, *l. decem,
ff. de verbor. oblig.* DD. *in leg. non videtur rem amittere, ff. de*
15 *reg. iur.* Et relaxatio † vinculum, *cap. ad dissoluendum de spon-
sal.* Ita etiam in casu nostro superiùs ponderata verba, ma-
nifestè ostendunt Testatorem eos, dumtaxat honorare vo-
16 luisse, quibus alienationem † prohibuit, & pœnam priuatio-
tionis adscripsit.

Minusuè refragatur repetita responsio, quòd specificatio
nepotum, & descendentium, post generalem mentionem
17 familiæ de Coronis importet solùm illorum prælationem,
non autem exclusionem aliarum personarum, sub illius ge-
nerica denominatione comprehensarum, ex gloss. & Bart. *in
l. cum ita* 33. §. *in fideicommisso, ff. de leg.* 2. *cum alijs ab infor-
mantibus latè congestis*.

Quia præterquod non procedit in proposito, quo familia
18 in parte dispositiua vocata non fuit, sed ad certas dumtaxat
personas vocatio restricta legitur, ad quas propterea eadem
19 pariter specificatio † restrictionem recipere debet, vt notant
Bart. Molin. & Fusar. allegati *in dict. decis.* §. *obiectum enim*.
Existimarunt hodie Domini, eam penitus cessare animad-
uertentes, quòd attenta subiecta materia, dictoq; testamenti
contextu, dictio illa, *Et*, posita inter denominationem fa-
20 miliæ, & expressionem hæredum institutorum, illorumque
descendentium, ibi, *sint permaneant, & conseruentur in ipsa
familia, & agnatione de Coronis, & penes supradictos eius ne-
potes hæredes institutos, vt supra, &c.* & ibi, *& hoc pro honore,
honestate, & dignitate Domus, & familiæ de Coronis, dicto-
rumque eius nepotum, & descendentium, vt supra*, importare
non potest ampliorem vocationem, sed † solùm designat 21
declarationem, & explicationem perindè, ac si testator dixis-
set, *permaneant, & conseruentur in ipsa familia, & agnatione
de Coronis, idest penes supradictos eius nepotes hæredes insti-
tutos, vt supra, &c.* Cùm præfata dictio † posita, prout hic, 22
inter genus, & speciem stet expositiuè, ac declaratiuè, &
exponatur pro, *idest*, vt declarant Odd. *cons.* 45. *num.* 45. P.
Cened. *singul.* 50. *sub num.* 12. Gonzal. *super reg.* 8. *Cancellar.
gloss.* 3. *num.* 9. & alijs relatis optimè respondit Rot. *in Regien.
Pensionis* 5. *Maij* 1631. *coram Reuerendissimo D. meo Deca-
no in recent. dec.* 38. *num.* 12. *par.* 6. *& dec.* 173. *num.* 35. *par.* 7.
Atque ideò exindè necessariò sequitur, quòd cum generalis
illa † denominatio familiæ declaratiuè restringatur ad per- 23
sonas expressas, non sumus in terminis allegatæ prælationis,
& consequenter non applicantur † Gloss. Bart. alijque DD. 24
ab altera parte adducti.

Exclusa igitur Angelica, tam ex defectu propriæ vocatio-
nis, quàm ob restrictam rationem conseruandæ agnatio-
nis, multò minus admitti potest ex persona Anastasij Pa-
tris, quia nullum ius succedendi illi competebat, quòd le-
gitimè potuerit ad eius hæredes transmittere non enim dire-
ctè, † ex quo vocatus non fuit; quinimò ex clara Testa- 25
toris voluntate censetur exclusus, † dum ipso adhuc viuen- 26
te eius soli filij ab eo instituti fuerunt, vt præter adductos
in dicta decisione §. *quantum enim fuerit*, text. *in leg. cum Præ-
tor, ff. de Iudic. & in leg. cum ita*, §. *in fideicommisso, ff. de
legat.* 2. Rip. *in leg.* 1. *sub num.* 61. *ff. de vulg. & pupill.* De-
cian. *cons.* 10. *num.* 27. *lib.* 3. Card. Mantic. *de coniect. lib.* 6.
tit. 11. *num.* 11. *& lib.* 11. *tit.* 15. *sub num.* 1. Neque per fidei-
commissum, dum est restrictum ad hæredes institutos, illo-
rumque descendentes ex superiùs probatis: Vltra quod cùm
præfatum fideicommisso, ipso viuente † purificatum non 27
fuerit, nec ab eo cognitum ad eius hæredes transmitti non
potuit, Peregr. *de fideic. art.* 43. *sub num.* 45. *& seqq.* Fusar. *de
substitut. quæst.* 409. *num.* 1. *cum seqq. cum concordantibus con-
gestis in Romana de Mellinis* 15. *Ianuarij* 1644. *coram me*, §.
& hinc est, & in Romana Fideicommissi de Marianis 1. *Mar-
tij* 1649. *coram R.P.D. meo Royas*, §. *nec dici potest*.

Nec subsistit, quòd Institutio dd. hæredum facta sub ex-
pressione, quòd ab † Anastasio descenderent, eius contem- 28
platione facta videatur, eique hæreditas vti profectitia ac-
quisita dicatur.

Quoniam regula est pro filijs, quòd eis relictum proprio,
non autem † Patris contemplatione relictum censeatur, 29
leg. final. in fin. Cod. de vsufruct. Idque etiam si vocati fue-
rint adiecto nomine Patris, quia cùm non † fuerit facta 30
mentio Patriæ potestatis, eius denominatio demonstratio-
nis causa tantummodò facta videtur, Bartol. *in leg. filiofa-
milias la seconda num.* 1. *ff. de donat. caus. mort.* firmans pro
indubitato hoc † procedere, si agatur de relicto, quòd fi- 31
lio quæri possit, Imol. *in leg. filiofamilias num.* 2. *ff. de con-
dit. & demonstr.* Bero. *cons.* 155. *num.* 9. *lib.* 3. Ruin. *cons.* 194.
num. 3. *lib.* 2. Card. Mant. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 16. *nu.* 4. Simon.
de Præt. *de interpr. vlt. volunt. lib.* 1. *solut.* 6. *num.* 14. *&* 15. *fol.
mihi* 66. Cæs. de Grass. *dec.* 2. *num.* 3. *de donat.*

Præsertim, quando prout hic filij iam nati erant, & pro-
prio † ipsorum nomine vocati leguntur, vt notant Afflict. 32
in cap. 1. *num.* 21. *de alienan. feud. Patern.* Et licet præfata
limitentur in relicto facto per consanguineum, ex quo ra-
tione consanguinitatis Testator motus videantur ad re-
linquendum filio beneficio, † & contemplatione Patris, 33
vt tradit alijs allegat. Simon. de Præt. *dict. solut.* 6. *num.* 17.
Huiusmodi tamen limitatio recipitur, quando relinquitur
id, ad quod † Pater tenebatur, vel in causam, ad quam 34
ipse erat obligatus, vt declarant Surd. *cons.* 488. *num.* 20.
& Cardin. Mantic. *dict. tit.* 16. *num.* 8. Secus autem vbi re-
lictum fuit, prout hic, quòd à Patre non erat debitum,
hoc enim casu, quia ex tali relicto ipse † subleuatur, nisi ali- 35
ter constet contraria voluntate, (quæ tamen in proposito
potius est contra Patrem, dum nullibi in Testamento fuit vo-
catus, vt dictum est) relictum † censetur contemplatione fi- 36
lij, in cuius solam vtilitatem, & commodum tendit, ex ad-
ductis per Merlin. *de legit. lib.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 16. *num.* 16. Ho-
diern. in annot. ad Surd. *dec.* 322. *num.* 20. *&* 26.

Et ità vtraque, &c.

Ma-

Magistralis hac decisio in hac eadem causa emanata coram eodem Reuerendissimo P. D. Cerro Decano sub die 28. Ianuary 1647. retalis supra in pracedenti par. 10. recentior. decis. 7.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Hæreditatis de Gratianis.

Luna 26. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Egregiè, & Magistraliter tractatur, quando rès litigiosa possit alienari fauore dotis, etiamsi non probetur aliorum bonorum non existentia, vel quando non agatur de bonis eius, qui dotare non tenetur.

S V M M A R I V M.

1 *Res litigiosa non potest alienari.*
2 *Vitium litigiosi transit in singularem successorem.*
Executio rei litigiosa alienata recta via potest fieri contra tertium possessorem, num. 2. & 23.
3 *Res litigiosa fauore dotis, vel danda, vel restituenda potest alienari; fallit, quando adsunt alia bona, n. 4. & 13. & 14.*
Fallit secundò, quando agitur de bonis eius, qui dotare non tenebatur, num. 5.
Contrà, num. 6. & seqq. & vide num. 9.
6 *Causa dotis est maior causa legati.*
8 *Vitium litigiosi in quo cadat, & num. 17.*
9 *Patruus tenetur dotare neptem, non extantibus bonis ascendentium.*
10 *Non existentia bonorum non est à possessore probanda.*
12 *Fauor dotis non est considerandus, nisi quando hoc exposcat publica vtilitas.*
15 *Detractio falcidiæ competit heredi alia bona non habenti.*
16 *Ratio pariformis determinationis non intrat inter dotem, & legatum tanquam diuersa.*
18 *Ratio legis est restringenda ad mentem Legislatoris.*
19 *Legislator non præsumitur præiudicare voluisse tertio, & num. 20.*
21 *Fauor dotis non efficit, quin bona eius, qui non tenetur ad dotandum possint alienari.*
22 *Bona Paterna, & Materna dicuntur obligata pro dote filiarum.*
24 *Processus faciendus contra tertium possessorem rei litigiosa, in quo consistat.*
25 *Text.* in l. fin. Cod. litig. *declaratur.*
26 *Vitium litigiosi habet locum, etiam semota fraude, ne deterior fiat conditio litigantis.*

D E C I S I O CLXXXII.

APertissima est prohibitio legis ne res litigiosa alienetur,
1 † & alioquin litigiosi vitium transeat in singularem
2 successorem, † vt habetur *in leg. fin. Cod. litigios.* ibique
notant Doctores omnes, Gratian. *discept.* 502. *per tot.* vbi
signanter *num.* 37. infert posse ideò executionem fieri recta
via contra tertium possessorem, à Ponte *cons.* 101. *nu.* 5. *lib.* 2.
Trentacinq. *cons.* 1. *num.* 88. *lib.* 2. alijque allegati à Moderno
Panormitano *in consuetud. Panorm. cap.* 22. *num.* 27. & à Moderno
Fotoliuiensi *de pignor. lib.* 1. *qu.* 18. *num.* 24.
Limitationi autem desumptæ ex vltima parte, *dict. leg.
final. fauore dotis*, ibi: *Exceptis huius sanctionis ijs, qui*
3 *vel dotis nomine, &c.* quàm locum habere, siue agatur de
dote restituenda, siue constituenda, tradit post alios Salon.
de Pace *consil.* 35. *num.* 4. duas informantes pro Francisco
Gratiano actore obiecerunt fallentias. Alteram,
4 † quando alienans habeat alia bona, ex quibus dotem
soluere posset, vt videtur sensisse Sicard. *in eadem leg. final.
sub num.* 21. ibi fortassis non habet ita multa alia bona,
vel non habet alia, *Cod. litigios.* Cæphal. *consil.* 64. *num.* 10.
& seqq. dicit rationem, quia ratio publicæ vtilitatis, vel
necessitatis, cui dicta limitatio innititur, non militat nisi
in necessitate præcisa; vndè nec sufficit causatiua, ex text.
in leg. alienationes, ff. famil. herciscun. leg. 1. *post princip. ff.
fund. dotal.*
Alteram, quando non agitur de bonis eius, qui dotare te-
nebatur, † vel à quibus alias dos extrahi deberet, nam fauor 5
publicæ vtilitatis ab Imperatore spectatus, applicari solùm
potest in bonis debitoris, non autem tertij, contra quem
nulla potest actio, neque in subsidium competere, & nusquam
à lege indultum dotibus reperitur, quòd solui possint
de bonis alienis in præiudicium veri Domini, vt per Bald.
Nouell. *de dot. par.* 12. *priuileg.* 1. *num.* 23. *inter tract. diuers.
tom.* 9. *fol.* 259.
Aduersus primam fallentiam exaduerso asserebatur decisio
281. coram bon. mem. Vrgellen. *vbi sub num.* 9. reprobata
opinione, Cæphal. *loc. supr. allegato*, † vtpotè nullo fun- 6
damento nixa firmatur præfatam limitationem, *l. final.* ad
dotis fauorem procedere, quamuis alia bona suppetant, nam
lex indistinctè loquitur, & sicuti absurdum esset dicere legatum
rei litigiosæ, quòd pariter in eadem limitatione
comprehenditur, ibi: *Vel per legati, &c.* non valere
si adsint alia bona executoris, ita idcircò asserere de alienatione
ex causa dotis, cuius fauor sub eadem legis determinatione
comprehenditur, ad Text. *in l. iam hoc iure, ff.
vulg. & pupill.* Immò fauore legatis est maior, cùm Reipublicæ
intersit solui dotes, & mulieres faciliùs nubere, *leg.* 1.
ff. solut. matrimon. & in his terminis Natta *consil.* 401. *numer.* 1.
Secunda pariter fallentia impugnabatur, quia † exce- 7
ptio alienationis ex causa dotis, quam Imperator *in dict.
leg. final.* adiecit post generalem prohibitionem alienationis
rei litigiosæ, intelligenda est secundum ipsius prohibitionis,
ac regulæ latitudinem, *l. sed an vero, ff. neg. gest.* Becc.
consil. 153. *num.* 11. Cyriac. *controuers.* 207. *num.* 21. Surd.
decis. 124. *num.* 13. & sic de bonis solutioni dotis non obnoxijs,
& quorum dominium non spectaret ad debitorem
alienantem, sed ab alio fuisset in iudicium deductum, in
quibus † iure cadit vitium litigiosi, *Auth. litigiosa, Cod. li- 8
tigios. Compostell. in cap. cum M. Ferrarien. num.* 20. *de Con-
stitut.* Rota *decis.* 173. *num.* 5. *& seqq. par.* 7. *recent.* cum
alijs allegatis ab Adden. ad Buratt. *decis.* 927. *num.* 24. & in
terminis ad effectum non possint alienari, Capyc. Latr. *dec.*
170. *num.* 69. *lib.* 2. Vltra quod in casu nostro è bonis alie-
natis, quamuis proueniet à patruo dos extrahi poterat,
† quia etiam patruus dotare neptem tenetur bonis ascen- 9
dentium non extantibus, Rota *decis.* 30. *num.* 8. *par.* 7. quo-
rum non esistentia † probanda non est à possessore, Rota 10
coram Mart. Andrea *decis.* 8. *num.* 5. *& seqq. cum alijs alle-
gatis in Auximana Fideicommissi* 31. *Ianuarij* 1642. §. *& ra-
tio est coram Reuerendissimo D. meo Decano.*
Verùm replicando ad primum obiectum, animaduerte-
runt Domini in caso *decis.* 281. bon. mem. Vrgellen. † non 11
constitisse, quòd alia bona non litigiosa debitor satis possi-
deret, quòdque idem Vrgelleo. *num.* 8. *&* 9. ex abundanti,
forsan non ex mente Dominorum subdidit attendendum
non esse, vt dixit Rota *decis.* 97. *num.* 78. *par.* 5. *recent.*
quia patitur maximam difficultatem, † cùm fauor dotis ab 12
Imperatore contemplatus ob necessitatem, vel vtilitatem
Reipublicæ operari non debeat, nisi quatenus exposcit ea-
dem vtilitas, vel necessitas, *l. & si sine,* §. 1. *ff. minor.* Ias. *in l.
creditor num.* 3. *in* 3. *limit. ff. si cert. pet.* Dec. *cons.* 403. *nu.* 18.
& 21. Decian. *cons.* 20. *nu.* 89. *lib.* 5. Sord. *de aliment. tit.* 9. *qu.*
32. *n.* 27. Giurb. *ad consuetud. Mess. cap.* 14. *gloss.* 6. *nu.* 5. Ma-
strill. in terminis *d. l. final. dec.* 308. *sub num.* 4. *ibi pro parua
dote, &c.* vndè exceptio dotis adiecta *in d. l. fin.* post gene-
ralem prohibitionem alienationis rei litigiosæ intelligenda
est, quatenus alia bona non adsint, vt † de permissione alie- 13
nationis ex causa dotis † adiecta ab homine, postquam 14
generaliter alienationem prohibuerat, tradit Castr. *cons.* 64.
num. 4. *lib.* 2. Alexand. Trentacinq. *consil.* 11. *num.* 16. *lib.* 1.
Molin. *de primogen. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 2. Fusar. *consil.* 135.
num. 4. *cons.* 151. *num.* 10. *&* 11. *& de substit. quæst.* 531. *nu.*
129. Adden. ad sanct. memor. Gregor. XV. *decis.* 543. *nu.* 5.
vbi allegat concord.
Neque vrget simile de legato contextualiter *in dict. leg.
final.* exceptuato, quia ratio subsidij illi applicabilis non est,
cùm semper supponat alia bona existere penes hæredem,
† cui alias competeret ex ipso legato detractio Falcidiæ, 15
§. 1. *& tot. tit. institut. de leg. falcid. leg.* 1. *& seqq. ff. ad
leg. Falcid.* & stante diuersitate rationis inter legatum, &
† dotem non intrat regula pariformis determinationis v- 16
triusque determinabilis, Diaz. *de reg. iur. reg.* 188. *limit.* 1.
& inter regulas iur. diuers. tom. 1. *lib.* 4. *fol.* 320. *col.* 2. *vers.
secundò quando esset*, Rimin. iun. *cons.* 50. *num.* 23. Fusar.
cons. 184. *sub num.* 85.

Minus obstat, quòd *d. leg. final.* indistinctè loquatur de
dote, & de bonis litigiosis, quæ propriè dicuntur vbi al-
17 terius dominium est † in iudicium deductum, quia adhuc
restringenda est quoad fieri potest ad terminos rationis à
18 † Legislatore contemplatæ eiusdemque Legislatoris men-
tem, *leg. scire, §. aliud, versic. sed etsi, ff. excus. Tutor. leg.
milites agrum, ff. re milit.* Feder. de Sen. *consil. 4. nu. 9.* Ol-
drad. *consil. 2. num. 3.* qui non præsumitur voluisse præiudi-
19 care † dominio tertij, *leg. nec Auus, Cod. emancip. liber.*
Liparol. *in cap. 1. num. 5. de Vassall. decrep. ætat.* Card. Za-
barell. *cons. 35. num. 7.* vbi quod non præsumitur, quòd lex
20 † velit vni fauere cum læsione alterius, alijque allegati à
Modern. Neapolitano *contr. iur. lib. 1. contr. 2. sub num. 23.*
Non obstante fauore dotis, & vtilitate publica exindè re-
sultante, sicut in simili vtilitas huiusmodi, quæ fuit ratio
motiua, *Authent. res quæ, Cod. commun. de legat.* vt aduer-
21 tit Rouit *consil. 54. num. 16. lib. 1.* † non efficit, quòd pro
dote alienari possint bona eius dotare non tenebatur, Bart.
in dict. leg. Auth. res quæ num. 3. Iason. *ibid. num. 33. vers. 1.
limita*, Alexand. Trentacinq. *consil. 35. num. 27. lib. 1. &
cons. 1. sub num. 91. vers. atque tenetur de feudo lib. 2.* Mare-
scott. *variar. resol. lib. 2. cap. 69. num. 20.* Ex gratis dicitur
ea his bonis prouenientibus à patruo dotem in subsidium
solui potuisse; Cùm imò adessent bona hæreditaria patris,
22 ac etiam matris ad dotandam filiam obligatæ † magis, quàm
patruus, Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. num. 68.* Gomez.
in leg. 40. Tauri sub num. 87. vers. tertio notabiliter, Rota
*in Romana Pecuniaria de Quarris 26. Iunij 1644. coram clar.
mem. Coccino.*

Igitur ex vtraque fallentia simul iuncta Franciscus pro-
sequendo Iudicium immissionis intentatum contra Lælium
ad bona, quæ nusquam fuerunt in dominio ipsius Lælij de-
bitoris dotis, sed Octauij patrui Francisci potest manda-
tum de immittendo in eo iudicio obtentum exequi contra
Actauantem, in quem lite pendente Lælius dicta bona
23 alienauit, † quo magis Actauante citato, quod & admit-
tit ex aduerso allegata *decis.* Vrgellen. *281. num. 3.* ibi: *Ea
non citata, & sine nouo processu*, hoc est non probato alio-
rum bonorum defectu, Actoris dominio, quòdque alie-
24 natio facta fuerit lite pendente, † in quibus consistit no-
uus processus faciendus in prosecutione Iudicij executiui
contra tertium possessorem rei litigiosæ, Gabr. *cons. 31. nu.
20. lib. 2.* Menoch. *consil. 319. num. 12. & 13.* Honded. *cons.
20. num. 48. & seqq. lib. 1.* Gratian. *discept. 502. num. 35.* fa-
ciliùs si vera esset opinio Ioan. Francisci à Ponte *cons. 102.
sub num. 7. lib. 2.* vbi ait, quòd exceptuatio dotis *in d. leg.
fin. Cod. litigios.* si rectè aduertatur non prodest, nisi ad ef-
fectum euitandi pœnas *in eadem leg. communitas*, contra
alienantem rem litigiosam, non autem euadendi vitium
litigiosi quin transeat in acquirentem, de quo tamen dubi-
tari contingit per ea, quæ tradit Natta *consil. 401. num. 5.*
Cartar. *decis. 35. num. 11.* firmantes vitium litigiosi non ob-
25 stare, quando alienatio fit ex causa necessaria, † ideòque
contra acquirentem agendum esse via ordinaria, & ma-
gis in terminis Mastrill. *decis. 308. num. 3.* ait, substineri
alienationem lite pendente factam ex causa dotis, quia in
dote non datur vitium litigiosi.

Gratis tandem dicitur Franciscum non habere de quo
conqueratur, ex quo ab Actauante in actu acquisitionis
domus, de qua agitur dimissa fuit alia domus ad Babuinum,
super qua ipse Franciscus immissionem obtinuit, & posses-
sionem adeptus fuit, quia immissio ei concepta fuit, &
possessio acquisita super sola medietate ad Octauium eius
patruum spectante, *vt in Summario Actauantis num. 4.*

Quapropter omisso fundamento fraudis, & simulatio-
nis, quæ ex nouiter deductis sublata videbatur DD. vtra-
que parte informante steterunt in decisis ea capite litigiosi,
26 † quòd suffragatur etiam remota fraude, quia vt ponderat
Capyc. Latro *decis. 170. num. 70. lib. 2.* alienatio rei litigio-
sæ, non solùm est prohibita ratione fraudis, sed ne effectus
rei iudicatæ, & sententia reddatur elusoria, neue deterior
efficiatur conditio litigantis.



R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Romana Renunciationis.

Veneris 26. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Institutio ad familiam restricta, quando omnes de familia comprehendere debent, quando verò electione vnius tantùm de familia contenta sit.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitura dicitur introducta pro maiori conseruatione agnationis.*
Familiæ decor magis augetur ex conseruatione bonorum in Primogenitis, quàm per distributionem illorum inter plures, num. 1.
2 *Renunciatio facta ad fauorem familiæ omnes æqualiter comprehendit.*
3 *Renunciatione facta fauore certarum personarum, non potest hæres grauatus vnum tantum eligere.*
4 *Hæres grauatus vt sibi hæredem prohibitio instituat ad effectum tamen conseruandi bona in familia, potest etiam vnum tantum eligere, & num. seqq.*
6 *Consanguineorum interesse de tempora celebrati Instrumenti in contractibus minorum sufficit non adesse.*
7 *Filius, quando possit absque detractione legitimæ de tota hæreditate disponere.*
8 *Citatio ad sententiam omnes defectus præcedentes sanat, & quando.*

DECISIO CLXXXIII.

INformantes pro D. Valentia de Valentibus renunciationem iterùm impugnabant ex defectu implementi causæ finalis, ex quo Philippus non omnes eius fratres superextantes, & tanquam capita integram familiam Constituentes, sed solùm Descendentes dictorum ex eis instituit, & pluribus legatis magnam pecuniariam summam Constituentibus hæreditatem extenuauit, sed nihilominus placuerunt Dominis fundamenta decisionis editæ coram me 23. Martij 1650. & sic steterunt in decisis.

Præfata siquidem causa in eo constituta legitur, vt Philippus tota, & integra hæreditate ad eius libitum disponere posset instituendo hæredem pro conseruatione bonorum augumentum decoris familiæ, & agnationis, ibi, *Ipsaque exponens certior facta de ipsius voluntate circa institutionem hæredis, & de causa, ex qua mouetur pro bonorum conseruatione in augumentum decoris familiæ, & agnationis, &c. Huiusmodi voluntati adhærens, &c. Hanc autem renunciationem, &c.* fecit, &c. *ad effectum, vt dictus Philippus de tota, & integra eius hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum, &c.* Vndè cùm ille hæredem vniuersalem instituerit Primogenitum masculum legitimum, & naturalem ex Andrea Angelo eius fratre nasciturum eum perpetuò ordine Primogenituræ, eiusque linea deficiente Ioannem Baptistam, & successiuè Iacobum filios Quintiliani alterius fratris, eorumque descendentes masculos in infinitum eisdem legibus substituerit, manifestè dignoscitur pinguius adimpletam fuisse, non autem defecisse causam finalem præfatæ renunciationis, quia Primogenituræ introductæ, ac institutæ dicuntur pro maiori agnationis conseruatione, ex quo familiarum Decor, & Dignitas magis augetur † ex vnita bonorum conseruatione in 1
personis Primogenitorum, quàm per illorum distributionem inter plures, vt præter allegatos *in dicta decisione §. secundum penitus tollitur*, respondit Rota *in Ariminen. Castrorum 19. Aprilis 1641. coram bon. memor. Pironano, §. final.* deque non subsistit, quòd ex intentione renunciantis Philippus teneretur omnes eius fratres æqualiter instituere.

Obiectum enim procederet si Renuncians simpliciter, & absolutè ad fauorem familiæ æqualiter fuisset Ius quæsitum, omnes pariter in æquali gradu existentes, † ac cæ- 2
teri ab eis descendentes censeretur vocati, iuxta text. *in l. cum ita, §. in fideicommisso, ff. de legat. 1. & in leg. final. Cod. de verb. signif.* in quibus terminis loquitur Surd. ab altera parte allegatus *cons. 247. per tot. & signanter n. 12. & 15.* Vel si nominatim renunciatio facta fuisset ad fauorem certarum personarum, tunc enim non licuisset grauato vnum

tan-

3 tantum in aliorum præiudicium eligere, † cum illi dumtaxat relinquendo non esset satisfactum voluntati Renunciantis, iuxtà theor. Bart. *in l. 1. nu. 1. ff. de opt. legat.* quam sequitur Card. Seraph. pariter ab altera parte allegatus, *decis. 874. sub n. 2. vers. aliud vero:* Secùs autem in proposito, quo Renunciatio facta fuit, vt filius Renunciatarius ad sui libitum hæredem sibi institueret pro conseruandis bonis in fami-
4 lia, & agnatione, † hoc enim casu non adstringitur, omnes de familia instituere, sed vnum ex eis sibi magis benè visum eligere, & instituere potest, in cuius propterea, eiusque descendentium personis optimè conseruatur agnatio, *ex clara dispositione text. in l. filiusfamilias 117. §. cum Prætor ff. de legat. 1. & in l. vnum ex familia, §. si falcidia*, ibique *gloss. verb. vni, ff. de legat.* 2. quam sequuti fuerunt Cast. Alciat. Crot. & Ruin. *in dicta decisione allegati §. In iure vero*, ac specificè admittunt Surd. *d. consil. 247. sub num. 14. versic. aliquando Testator*, & Card. Seraph. *dicta decis. 874. num. 2. vers. vel granatus relinquere;* Aliud enim est, quod quis simpliciter renunciet ad fauorem familiæ, aliud verò, quod renunciet, prout hic, ad fauorem certæ personæ, quæ deindè ad eius libitum disponere debeat pro Conseruandis bonis in familia; Primò enim casu statim quæritur Ius omnibus de familia: Secundò autem præter Renunciatarium, in cuius fauorem similis Renunciatio principaliter facta censetur,
5 † nemini dicitur Ius quæsitum antequam ipse ad actualem dispositionem deueniat, atque ideò quem malit de familia eligere potest, vt hac ratione concludit Ruin. *cons. 114. sub num. 10. & cons. 126. n. 12. vers. Ratio ergo lib. 2.*

Nec obstat, quod Andreas Angelus, & Quintilianus (qui iuxtà dispositionem *Statuti Vrbis lib. 1. c. 151.* interfuerunt celebrationi dictæ Renunciationis, illi auctoritatem præstantes) cum Iuramento affirmauerint nullum in eo negotio habere proprium, vel particulare Interesse, & ideò cùm Philippus deindè Instituerit illorum filios, & descendentes, vel Renunciatio sit nulla tamquam authorizata ab habentibus Interesse, vel saltem verisimiliter argui possit Philippum antè Renunciationem nullatenus Matri exposuisse eius intentionem illos instituendi, & consequenter per subsequutam illorum Institutionem mutata fuerit eius voluntas, & sic defecerit eiusdem Renunciationis causa.

Quoniam manifestauit quidem eius voluntatis esse Instituere hæredem, quo mediante bona, ac decus familiæ, & agnationis conseruaretur (& hoc est, quod sibi à filio expositum fuisse in principio dicti Instrumenti Valentia declarauit,) sed personam non nominauit, quia ipso viuente nulli cognitam esse voluit, vt clarè exposuit in principio eius Testamenti decendio postea conditi; Vndè Andreas Angelus, & Quintilianus, verè affirmare, potuerunt tunc temporis
6 in eo negotio nullum habuisse interesse, † atque ideò exindè deduci non potest asserta nullitas renunciationis, *vt responsum fuit in decisione Reuerend. P. D. mei Otthoboni 14. Iunij 1649. versic. Quia licèt;* Nec voluntatis mutatio, seu præfatæ causæ defectus dùm in personis institutis, & substitutis pleniùs conseruatur agnatio, *ex Iuribus supra allegatis.*

Prout minus obstat, quod Philippus pluribus legatis magnæ quantitatis hæreditatem extinuauerit.

Quia præter quod ipsa quoque legata tendunt in honorem, & Conseruationem familiæ, vt benè considerabant Informantes pro Andrea Angelo Verba illa in Instrumento dictæ Renunciationis apposita, ibi: *Vt dictus D. Philippus de tota, & integra Hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum, &c.* non excludunt legata, quæ ipsis etiam personis de familia, & agnatione, nempè proprijs fratribus, ac eorum filijs pro maiori parte facta fuerunt, sed respiciunt, ac referuntur ad detractionem legitimè ipsi Valentiæ debitæ, de qua Paulo supra fuerat facta mentio; Cùm enim hæc sola ipsum impedimentum tollere illi renunciauit, vt filius de tota, & integra
7 hæreditate, † idest absque detractione legitimæ disponere posset, *ad text. in l. decem, vbi gloss. verb. tota decem, & verb. præstarentur, ff. de fideicommissar. libert.*

Nullitatem denique hodie deductam contra sententiam Rotalem ex defectu legitimationis personæ Procuratoris, DD. non habuerunt in consideratione, quia tollitur per Comparitionem, & reproductionem Citationis ad senten-
8 tiam factam ab ipsomet Andrea Angelo, † quæ cùm contineat reiterationem omnium terminorum malè, nulliter, & inculcatè seruatorum, omnem defectum antecedentium compatitionum sanauit, vt respondit Rota coram Card. Seraphino *decis. 858. num. 1.*

R. P. D. B I C H I O.

Cracouien. Iuris respondendi

Mercurij 28. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Iurisdictio quando priuatiuè, & quando cumulatiuè censeatur concessa, primo loco discutitur. Conseruatoribus quænam Iurisdictio competat, & vt iudicialiter procedere valeant quæ requirantur, & quales sint eorum partes, eruditissimè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ tenor attendi debet, ad dignoscendum contra quem iudicium directum fuerit.*
2 *Præscriptio longissimi temporis quid operetur.*
3 *Præscriptio iurisdictionis contra Episcopum non inducitur absque scientia, & patientia ipsius.*
4 *Scientia ex actuum multiplicitate, ac temporis diuturnitate præsumitur.*
5 *Scientia, & patientia ex quo conuincatur, ita vt approbationem, & agnitionem inducat.*
6 *Verbum*, omnimoda, *quid importet.*
7 *Iurisdictio concessa in certis casibus, in reliquis censetur adempta.*
8 *Statutum à Sede Apostolica generaliter confirmatum, præsumitur etiam quoad ius particulare confirmatum concurrente longissimi temporis obseruantia.*
9 *Constitutio Vrb. VIII. super præiudicialibus iurium Ecclesiæ non habet locum in Regno Poloniæ.*
10 *Iurisdictio quando non censeatur priuatiuè concessa, & quando secus, nu. 11.*
12 *Iurisdictio acquisita mediante præscriptione competit priuatiuè quoad alios.*
13 *Iurisdictio acquisita priuatiuè in vna specie, non tollitur per actus iurisdictionis ab alijs gestos, quoad alteram speciem, & quare.*
14 *Iurisdictio præscripta in casu indiuiduo semper præualet.*
15 *Consilium, seu hortamentum valdè differt à potestate.*
16 *Præscriptio semel interrupta, potest alia noua inchoari.*
17 *Præscriptioni iam completæ non nocent actus postea gesti.*
18 *Iurisdictionem in prima instantiâ non dicitur habere, qui per viam appellationis aliquem actum exercuit.*
19 *Examen Scholarium ad eius officium spectet.*
20 *Conseruatori, cui fuit data facultas procedendi contra malefactores, an censeatur etiam concessa iurisdictio contra priuilegiorum transgressores.*
21 *Iurisdictio contra priuilegiorum transgressores, regulariter non competit conseruatoribus.*
22 *Conseruatoribus non fuit sublata iurisdictio per Concil. Trident. aut per constit. Greg. XV.*
23 *Conseruator, vt procedere valeat requiritur, vt præcesserit violentia, aut iniuria contra priuilegia.*
24 *Conseruator non potest facere id, quod ad conseruationem priuilegiorum non tendit.*
25 *Conseruatoris partes, quales sint.*
26 *Præceptum factum ad præseruandam iurisdictionem, non erat præseruabilis non sustinetur.*
27 *Præceptum non tenet, quando in eo non fuit expressa causa.*
28 *Disputationes materiales de rebus ad fidem spectantibus, exercitationis ingenij gratia clericis permissæ sunt.*
29 *Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 2. quando non intret?*
30 *Inhibitio potest impunè contemni, quando deficit potestas in persona inhibentis.*

DECISIO CLXXXIV.

RItè, & rectè non fuisse à Reuerendissimo Dom. Episcopo Cracouiæ latam sententiam, qua Stanislaus Iurkouski pronunciatur nulliter promotus ad respondendum pro loco inter Sacræ Theologiæ Doctores decisum fuit die 13. Ianuarij proximi præteriti, & iterùm hodie, vrget enim defectus citationis ipsius Stanislai contrà quem negari non
1 potest fuisse directum † iudicium, dum eius admissionem ad respondendum nullam, eumdemque nulliter promotum declaratum esse apparet ex tenore sententiæ, qui debet attendi, Corn. *cons.*10. *num.*3. *lib.*4. Dec. *cons.*28. *num.*2. Seraph. *decis.* 452. *num.* 1. Rota *in recent. decis.* 79. *num.* 20. *part.* 5.

Vrget quoque defectus Iurisdictionis, quæ videlicet circa admissiones, & promotiones huiusmodi non residet penes Episcopum Academiæ Cracouiensis Cancellarium, sed
2 penes Rectorem, ac professores Vniuersitatis, vt † constat ex quam pluribus admissionibus per bis centum ferè annos secutis, & continuatis, quibus priuilegia statuta constitutiones Synodales, Ordinationes exaduerso ponderatas ius hoc admittendi non comprehendere declaratur, vel quatenus opus sit nouus titulus constitutus fuit fauore Rectoris, ac Vniuersitatis, idemque ius præscriptum contrà Episcopum *ex alleg. in* 1. *decis.* §. *prout*.
3 Neque † deest scientia, & patientia Episcopi ad hunc ef-
4 fectum necessaria, Buratt. *decis.*912. *nu.*7. Quia ex actuum multiplicitate, ac temporis diuturnitate præsumitur, Innoc. *in cap. benè il secondo num.*1. *vers. quæritur de postulat. Prælat.* Abb. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num.*2. *de caus. poss. & propr.* Seraph *decis.* 306. *num.*5. *&* 7. Rot. *in recent. decis.* 225. *num.*4. *par.*5. *dec.*139. *num.*7. apud Modern. Perusin. *de Ma-*
5 *nutent.* præsertim quia aliquando † ad ipsius Episcopi preces Rector, & Vniuersitas ad respondendum admisit, & cum admisso dispensauit, vt in Summ. præteritæ positionis *num.*11. *lit. E.* quod ne dum conuincit Episcopi scientiam, & patientiam, sed vltrò importat agitionem, ac approbationem iuris à Rectore, & Vniuersitate exerciti, *cap. ex ore, vers. per hoc de his quæ fiunt à maior. part. cap.* Dec. *cons.* 206. *num.* 7. *vers. vbi exhibens*, *Rota in Treueren. Archidiaconatus* 13. *Iunii* 1644. *coram Reuerendiss. P. D. meo Cerro*.

Quo magis attento statuto antiquissimo anni 1422. quo Albertus tunc Cracouiæ Episcopus consensit, vt Rector Vniuersitatis, qui pro tempore fuerit cum tribus Decanis facultatum Theologiæ &c. habeant regimen, & ordinationem omnimodam Vniuersitatis; ità quod eorum dispositio-
6 ni stetur in omnibus, quæ fuerit expedienda. † Et hic ponderandum est, quòd statutum loquitur de regimine, ac iurisdictione priuatiuè ad Episcopum, vt demonstrat tum verbum *omnimoda ex alleg. in prima decis.* §. *eo minus*, *quibus additur*. Buratt. loquens in puncto contrà Episcopum *dec.* 912.
7 *num.*6. † Tum subsequens reseruatio ibidem adiecta recursus ad Episcopum in causis beneficialibus, quoties Rector, ac Decani fuissent discordes, exinde namque resultat clara statuentium voluntas iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum concedendi Rectori, quo ad ius admittendi ad responsiones in dicta reseruatione non comprehensum, vt ad propositum ponderauit Rota *decis.*121. *num.*3. *decis.*186. *nu.*2. *&* 669. *num.* 2. *in fin. part.* 1. *recentior. & in Miranden. Pensionis* 23. *Maij* 1620. *coram clar. mem. Card. Verospio seniori*.
8 Et de statuti validitate, † seu quod afficiat Episcopos successores, dubitari non potest; quia adest confirmatio Apostolica expressa generaliter, & in hoc iure admittendi ad responsiones particulariter præsumpta ex supradicta longissimi temporis obseruantia, Seraphin, *decis.*1080. *num.*7. Add. ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis.*354. *num.* 18. quæ ad hunc effectum suffragatur non obstante constitutione fel. record.
9 Vrb. VIII. † super præiudicialibus iurium Ecclesiæ, quia eam non habere locum in Regno Poloniæ decisum fuit in *Vladislauien. manutentionis* 5. *Iunij* 1648. *cor. Reuerendiss. D. Terracinensi*.
10 Non obstat, † quod iurisdictio non censeatur inferiori concessa priuatiuè ad concedentem, vel habentem ordinariam qualis est Episcopus, Ias. *in l. quod rerum* §. *si quis nu.*8. *ff. leg. primo*, Felin. *in cap. pastoralis nu.*2. *de offic. ordin.* Gra-
11 mat. *decis.*30. *nu.*1. Buratt. *decis.*912. *n.*2. Quia † hoc procedit in dubio, secus vbi vt in casu nostro ex tenore concessionis constat de mente concedendi priuatiuè, Felin. *in d. cap. pastoralis col.*3. *in prima limit.* Roman. *cons.*393. vbi Add. *lit. A.* Ferrett. *cons.*142. *num.*15. *in princ. lib.* 1. Rota *decis.*121. *nu.*3. *par.*1. *recent.* † Et sufficit Rectori, ac Vni- 12
uersitati Iurisdictionem acquisiuisse mediante præscriptione, vt ea competat priuatiuè, Felin. *in dicto cap. pastoralis nu.*5. *in octaua limit.* Ferrett. *dicto cons.*142. *nu.*13. Menoch. *præsumpt.*18. *num.*24. *lib.*2. relatus à Modern. Auenionen. *resolut. Canon. & Ciuil. lib.*1. *cap.*60. *num.*14.

Actus verò † Iurisdictionis ab Episcopo, vt prætenditur, 13
gesti quoad reformationem studij, vel alij, qui hoc ius admittendi ad respondendum non respiciunt, siue etiam priuilegia, & constitutiones, quid sit an probent generaliter competere Episcopo Iurisdictionem in hac Vniuersitate, quod quatenus opus fuerit cognosci opportunius poterit, sanè non excludunt quin Rectori, & Vniuersitati quæsita fuerit potestas priuatiuè admittendi ad responsiones cum non repugnet, quod vnus habeat Iurisdictionem in vna specie, & alter in alijs, Rota *decis.*310. *num.*10. *decis.*321. *num.*26. *& seqq. dec.* 509. *num.*7. *inter impress.* apud Modern. Perus. *de manut.* relat. ab eodem Modern. *obseru.*72. *num.* 18. † & 14
semper præualeat præscriptio Iurisdictionis probata in casu indiuiduo, de quo agitur, vt debet, Soccin. sen. *cons.*187. *num.*21. *lib.*2. Aym. *cons.*69. *num.*4. Natt. *cons.*636. *num.*130. *&* 133. Rota apud Modern. *de manut. dec.*667. *n.*18.

Solum † hoc ius admittendi percutiunt Epistolæ Cardi- 15
nalis Friderici Episcopi Cracouiensis de anno 1496. & 97. ac duo alij actus gesti ab Episcopo Tyliski anno 1616. dati in Summario Promotoris fiscalis *nu.*13. Sed Epistolarum prima præsefert dumtaxat hortamentum, & consilium, quod valdè differt à potestate, vt post Cuiacc. *ad l. primam ff. offic. eius in primo lib. quæst.* Papiani, obseruauit Bellon. *de mand. Iurisd. cap.*8. *quæst.*4. *num.*18. Altera non probatur effectum sortita. Cùmque Cardinalis Fridericus esset filius Regis, & ex illo capite illi Vniuersitas obsequentior, Epistolæ huiusmodi eo minus suffragari possint Episcopis successoribus;
† præseptim quia ante, & post Vniuersitas hanc potestatem 16
exercuit longissimo tempore, quo in omnem euentum etiam post dictas Epistolas noua præscriptio inchoata, & completa fuisset, vt per Didacum *in reg. possessor.* §. 12. *num.* 7. Gratian. *disceptatione* 2. *num.* 46. *& seqq.* vbi allegat concordantes.

Quæque † bis gessit Episcopus Tyliski de anno 1616. non 17
nocent præscriptioni longè ante completæ ad fauorem Vniuersitatis, Abb. *in cap. auditis num.*10. *in vltim. notab. per illum Text. de præscript.* Felin. *in cap. illud num.*13. *eod. tit.* Rota *decis.*345. *num.*9. *par.*1. *recent.* † Præter quod tunc 18
Episcopus processit in gradu appellationis, ibi, *appellantium à decreto Rectoris, &c.* Vndè inferri non potest, quod habeat Iurisdictionem in prima instantia, *gloss. in cap. ad reprimendum verb. suspenduntur in fine de offic. ordin.* Abb. *ibid. num.*6. Surd. *cons.*223. *sub num.*30. cum alijs allegatis per *Modern. Auenionensem in tract. de præuent. tom.*2. *par.*2. *cap.*8. *num.*2. *&* 3. *& cap.*56. *num.* 48. *&* 49. Et quod plus est, hi actus non habuerunt effectum, & alterius ex illis emanati in causa Matthiæ Blosii in effectuario apparet, quia eadem causa fuit postmodum de anno 1625. terminata à Rectore, ac Vniuersitate ipso Episcopo Cracouiæ deprecante, vt legitur in Summario præteritæ positionis pro Stanislao sub *nu.* 12. *litt. E.*

Tandem non obstat, quod Augustus Cæsar constituerit, quod ipso tantum authore Iurisconsulti responderunt, vt tradit Renatus Coppinus *de Demanio Franciæ lib.*3. *tit.*27. *qui num.*20. refert originem Academiæ Cracouiensis; Nam in secunda parte verbum non facit de re nostra, & in prima loquitur de iure interpretandi leges in publicis gymnasiis de tempore Cæsaris Augusti, cuius suprema potestas nullibi apparet translata in Episcopum Cracouiæ,† qui immò ex statu- 19
tis, & ordinationibus Regni habet solùm potestatem circa examen Scholarium, quod ad officium Cancellarij spectare, tradit post Ioann. de Platea *in lege magistros C. profess. & medic. lib.* 10. Rebuff. *de priuil. Scholar. priuil.* 87. Salon de *relat. ab eodem num.*13.

Et quamuis † in præcitatis priuilegijs Episcopus Craco- 20
uiæ illorum Conseruator perpetuus constituatur cum facultate in rebelles, & malefactores procedendi ob quam censetur Conseruatori concessa etiam contentiosa Iurisdictio contra priuilegiorum transgressores, Io: Andr. *in cap.*1. *num.* 6. *versic. Si ergo*, & ibi Hostien. *num.*54. *de offic. deleg. in* 6. Rota *decis.*616. *num.*4. *par.*2. *recent.* † quæ regulariter Con- 21
seruatoribus non competit, *dicto cap.*1. *de offic. deleg.* † nec 22
per

per Concilium Tridentinum *seß.14. de reformat. cap. 5.* aut
per constitutionem fel. record. Gregorij XV. fuit sublata, vt
notat Barbos. *de potestate Episc. alleg.* 106. *num.* 17. & dixit
Rota *decis.49. num.15. part.7. recent. & in Colonien. Iuris-
dictionis 7. Maij 1646. coram R. P. D. meo Cerrado impress.*
post Modorn. *Auenionen. dec.1. n.10. & 11.*
23 In casu nostro † nulla adfuit occasio conseruandi priui-
legia Vniuersitatis, quia nulla præcessit violentia, aut iniu-
ria contra priuilegia, de qua debuisset ante omnia doceri, vt
Conseruator hoc nomine posset procedere, Gloss. *in dicto
cap. primo verb. Conseruatores*, & ibidem Monach. *num.3.
& 5.* Anchatan. *num.5.* Azor. *instit. moral. part.2. lib.5. cap.
35. quæst. 7.* Molin. *de Iust. & iur. tom.6. disputat. 29. num.2.*
Barbos. *de potestat. Episcop. alleg. 106. nu.18.* & re vera Epi-
scopum neque cogitasse de priuilegijs conseruandis, demon-
strant verba præcepti ab eo editi, cum non præceperit ne
admitteretur Stanislaus, vel certa alia persona eo quod non
haberet qualitates in priuilegijs à statutis requisitas, quæ in
Stanislao non deerant, sed indefinitè omnium admissionem
prohibuerit certis de causis animum suum mouentibus, do-
24 nec à Comitijs rediret, † quod ne dum ad priuilegiorum
Vniuersitatis conseruationem non tendit, sed destruit ius,
ac priuilegium admittendi ad responsiones ex eisdem Statu-
tis, & longissima præscriptione Vniuersitati quæsitum,
quod Conseruatori non licuit, vt ponderauit *Rota in Tele-
tana iurisdictionis 26. Februarij 1624. coram Cardinali Lan-
cellotto seniore impress.* apud Marchesan. *de commiss. part.1.
25 fol.144. num.2. versic. tanto magis*; † quin potius partes
ipsius erant tueri Vniuersitatem in hoc iure, quamuis ex so-
la præscriptione competeret, Cocchier. *de conseruat. Eccles.
part.2.q.50. num.2.*
26 Ex quibus † nec substineri potest idem præceptum vti
emissum ad propriam iurisdictionem præseruandam ad trad.
per Lancell. *de attent. par.2. cap.20. in præfat. num.9. versic.
ad Iurisdictionem conseruandam*, Mandos. *de inhibition. quæst.
51. sub num.3. versic. Ordinarius item*, Barbos. *de potest. Epi-
scop. allegat. 106. sub n.24.* Quia non aderat iurisdictio præ-
27 seruabilis; † Cumque præceptum emanauerit ex alijs cau-
sis, vt ibi legitur, quæ non subsistunt, ex hac ibi non ex-
pressa non tenet, Cocchier. *de conseruat. dicta par.2. quæst.
127. num.6.*
28 Vltra nullitates † vrget quoque Sententiarum iniustitia,
quia materiales disputationes de rebus ad fidem spectantibus
exercitationis ingenij gratia Clericis permissę sunt ex allegatis
29 *in prima decisione §. iniustitia*; Cùmque quæstiones pro res-
ponsione propositæ nihil continerent Sacrosanctæ fidei Ca-
tholicæ repugnans non intrat dispositio Sacri Concilij Tri-
dentini *seß. 25. de reform. cap.2.*
Quæ nullitatis ex defectu Iurisdictionis, & iniustitiæ ca-
pita inficiunt etiam sententiam latam contra Gabrielem
Ochoki tanquam transgressorem supra memorati præcepti,
30 & inhibitionis Domini Episcopi, † quia potuit impunè con-
temni ob carentiam potestatis in persona inhibentis, vt com-
probat *prima Decisio §. finali*: Cùm vt supra dicebatur om-
nimoda potestas circa ius admittendi ad responsiones, de
quo hodie strictè agitur quicquid sit in reliquis, de quibus
poterit suo loco videri, spectet ad Rectorem, & Vniuersi-
tatem: Et ad petendam absolutionem à Censuris per di-
ctam sententiam illatis, quibus artibus idem Gabriel alle-
ctus fuerit, & quibus præseruatiuis appellationis iam inter-
positæ constat ex datis in Summario Stanislai, & litis con-
sortum *num.15.*
Et ita decisum vtraque parte informante &c.

☞ *Decisio ista emanata in has eadem causa coram eodem bonæ
memoriæ Bichio sub die 23. Ianuarij 1651. est impressa supra
in hac part.11. recent. decisione 109. Et infra adest altera sub
die 10. Decembris hoc eodem anno 1651. cor. pariter eodem
bon. mem. Bichio.*

R. P. D. CELSO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Bononien. Fideicommissi

Mercurij 28. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario, quando sit concedenda immis-
sio petita ob alienationes factas contra prohibitio-
nem Testatoris, ita vt retardari non possit sub
prætextu detractionum legitimæ, & Trebellia-
nicæ alienanti competentium, eruditissimè tra-
ctatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario non est deneganda immissio purificata conditione ad eius fauorem.*
2 *Descendentium deficientia, quando remaneat sufficienter iustificata.*
3 *Hæres grauatus, qui iura sua alteri vocato cessit habetur, ac si naturaliter decessisset.*
4 *Hæres grauatus potest fideicommissum iam agnitum alteri vocato cedere.*
5 *Prohibitio alienationis, reddit alienationem nullam ab initio, & aperit ius reuocandi alienata fideicommissario, cuius fauore illa emanauit.*
6 *Transactio non nocet successoribus in fideicommisso, quominus possint immissione petere in bonis, quæ hæres grauatus penes tertios transigenda dimisit.*
7 *Transactio restricta ad certum casum, eo ipso, quod talis casus euenit remansit inefficax, perinde, ac si vnquam celebrata fuisset.*
8 *Trebellianica prohiberi potest etiam filijs primi gradus.*
9 *Vsusfructus legatus an, & quando imputari debet in legitimam.*
10 *Legitima detractio, quæ competebat matri in bonis filijs, an transmittatur ad heredes.*
11 *Inuentarium benè probat contra conficientem, & habentes causam ab eo.*
12 *Immissio petita ob alienationes factas contra prohibitionem Testatoris, quando sit concedenda.*

DECISIO CLXXXV.

SVper dubio per me proposito, An Pompeo Bolognetto
sit danda immissio, Domini affirmatiuè responderunt,
quia litteralis est illius vocatio, tam in casu obitus Vincentij
sine filijs, quàm etiam alienationis, † Vndè cùm ex vtro- 1
que capite purificata fuerit conditio, merito immissio con-
cedi debet, vt firmauit *Rota in recent. decis.244. n.1. par. 7.
in Romana fideicommissi 8. Iunij 1648. coram bon. memor. Ar-
guelles, & in Rauennaten. bonorum 6. Nouembris eiusdem an-
ni coram Reuerendiss. D. meo Decano*, cum alijs per Argel.
de acquir. poss. quæst.8. art.14. num.32. & sequen.
Etenim † deficientia descendentium Vincentij remanet 2
sufficienter iustificata, dum exaduerso non probatur illos
aliquando natos fuisse, vt probat *text. in l. ex facto 17. §. si
quis autem*, ibique Castr. *n.2. ff. ad S.C. Trebell.* Aldobrand.
cons.80. num.4. & seq. lib.1. Surd. *cons.92. num.16.* Couar.
var. resol. lib.2. cap.6. sub num.6. vers. quasi non probat, Rota
coram Duran. *decis.301. n.5. in Auximana Pradij 15. Maij
1645. coram Reuerendiss. D. meo Dunozetto Decano, & in
Bononien. fideicommissi seu Domus 10. Decemb. 1646. coram
R.P.D. meo Bichio.*
Ipse verò Vincentius, † cum iura sua Pompeo cesserit, 3
habetur ad hunc effectum, ac si naturaliter decessisset, *l.2. §.
si quid duplici ff. de hæred. vel act. vend.* † non enim prohibe- 4
tur hæres grauatus fideicommissum iam agnitum alteri vo-
cato cedere, ex notat. per Peregr. *de fideicomm. art.2. n.52.
in fin. & art.31. num.27. & 34.* Fusar. *de substit. quæst. 524.
num.5.* Gabriel *cons.121. num.49. lib.1.* Surd. *dicto cons.92.
num.4.*
Ex capite † etiam alienationis purificata fuit vocatio 5
Pompei, quia arctissima est prohibitio illius facta a Prospero
Testatore; Et ideò cùm Vincentius hæres institutus primo, &
postea Ludouicus ab eo causam habens bona eiusdam fidei-
commissi alienauerint in extraneos, huiusmodi prohibitio
reddidit alienationes nullas ab initio, & aperuit ius reuocan-
di alienata eidem Pompeo, cuius fauore illa emanauit, vt
sunt *text. expressi in l. filius familias 117. §. cum Pater ff. de
leg.1. lege vnum ex familia 69. §. sed si vnus, l. peto 71. §. Fra-
tre, & l. cum Pater 79. §. libertis de leg.2.* Soccin. sen. *cons.
43. sub num.9. lib.4.* Buratt. *cons.3. nu.6. lib.1.* Ruin. *cons.23.
num.13. lib.5.* Surd. *cons.116. num.17.* Gabr. *cons.140. num.8.
lib.1.* Peregr. *de fideicomm. ar.14. num.8. & art.40. num.17.*
& latè firmatum fuit *in Tudertina fideicommissi 3. Iulij 1606.
coram Manzanedo, & in rec. decis.73. num.1. & seqq. par.1.*
& de-

& decis. 147. num. 2. part. 5. & in Mediolanen. bonorum 26. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Bichio, & 31. Maij 1649. coram R.P.D. meo Cerrado.

6 Nec alienatio sustineri valet, ex eo, quod dicta bona liberè peruenerint in Angelam Testatoris sororem vigore transactionis initæ inter ipsam, & præfatum Vincentium, Tum quia talis transactio non nocet successoribus in fideicommisso quominus possint immissionem petere ad bona, quæ hæres grauatus penes tertio transigendo dimisit, *iuxta in l. fin. §. sed quia, & seq. C. com. deleg.* Peregrin. *de fideicomm. ar. 52. num. 81. & seq.* Menoch. *consilio 599. à num. 3.* Et pluribus firmatum fuit in *Bononien. fideicommissi de Blanchis 20. Aprilis, & 14. Decembris 1646. coram Reu. P. D. meo Royas.*

7 Tum etiam † quia illa resoluta fuit ex speciali pacto ibidem apposito, quod bona redire debeant ad Vincentium institutum, quatenus Angela, & Ludouicus decederent sine filijs, nam eo ipso, quod apparet hunc casum euenisse, prout etiam de iure præsumitur ex supra deductis, transactio, & renunciatio remansit inefficax, perinde ac si vnquam celebrata fuisset, Capntaq. *decis. 315. vers. Et quia transactio part. 3.* Penia *dec. 214. num. 2.* & fuit dictum *in Viterbien. Castrorum cor. bon. me. Coccine decis. 194. num. 101. & 102. part. 5. rec.*

8 Immissio † verò impediri non potest prætextu assertarum detractionum, quia Trebellianica reperitur expreſsè prohibita, prout prohiberi posse etiam filijs primi gradus not. Ias. *in l. Marcellus num. 38. ff. ad Trebell.* Rip. *in l. nemo potest num. 42. de leg. 1.* & est communis opinio, quam seruat Rota, vt coram Gregor. *dec. 421. num. 10.* ibique Adden. *num. 16. Casenaten. bonorum 27. Martis 1648. coram R. P. D. meo Peutingero, & in Fanen. bonorum 19. Iunij eiusdem anni coram bon. mem. Arguelles,* & nouissimè firmatum fuit in *Bituntina fideicommissi 23. præsentis mensis coram Reu. P. D. meo Albergato.*

9 Et legitima prætensa ex persona Elisabethæ matris Testatoris fuit consumpta per vsumfructum eidem relictum, cum quo compensari debuit iuxtà præceptum eiusdem Testatoris ab ipsa acceptatum, etiam faciendo æstimationem, iuxtà *text. in l. hæreditatum ff. ad l. falcid.* vt benè per Iason. *in Auth. nouissima num. 45. C. de inoff. testam.* Matescott. *var. resol. lib. 2. cap. 86. num. 19. ad fin.* Gratian. *cap. 983. num. 8. & duobus seqq.* Surd. *cons. 388. num. 17. & per tot. lib. 3.* Rota coram Seraphin. *decis. 1365. num. 6. & seqq.* & coram sanct. mem. Gregorio *decis. 186. num. 3. ad fin. in Ciuitatis supplementi legitimæ 11. Martis 1618. coram Manzanedo, & in recent. decis. 291. num. 5. & 6. part. 7.*

10 Et tamen † dicta legitima, vt debita Vincentio, qui cessit, & renunciauit ad fauorem Pompei, ad eumdem spectaret, & non ad alios, *l. si à creditore, C. de act. oblig.* Surd. *consil. 22. num. 16. Rota in Romana fideicommissi de Incoronatis 22. Maij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Dunozetto Decano,* & firmatum fuit in *Bononien. fideicommissi 5. Decembris 1650. & 16. Iunij 1651. coram me.*

Identitas bonorum satis probata remanet ex Inuentario
11 de ordine Testatoris † facto, quod benè probat contra conficientem, & habentes ab eo causam, Pereg. *de fideicommiss. artic. 44. num. 2.* Rota coram Caualer. *decis. 578. num. 5. & in recent. decis. 96. num. 2. & 3. part. 7. cum alijs in Melensitana fideicommissi 20. Iunij 1650. coram Reu. P. D. meo Otthobono.*

12 Vnde † cùm ex prædictis constet de fideicommisso de illius purificatione ad fauorem Pompei, necnon de identitate bonorum, resolutum fuit immissionem esse concedendam siuè ex remedio *l. final. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* siuè ex Saluiano, iuxtà not. per Gabr. *cons. 44. num. 6. lib. 2.* & in terminis de immissione petita ob alienationes factas contra prohibitionem Testatoris, firmauit Rota coram Caualerio *decis. 201. num. 4. & in Bononien. fideicommissi de Manzolis 1. Decembris 1625. coram Pyronano, & in Bononien. fideicommissi de Blanchis 20. Aprilis, & 14. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Royas, & in Spoletana fideicommissi 27. Martij 1648. coram R.P.D. meo Bichio.*

Et ita altera tantùm &c.

R. P. D. BICHIO.

Maioriceñ celebrationis Missarum.

Mercurij 28. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Quasi possessio manutenibilis non acquiritur ex actibus voluntarijs, & facultatiuis; verum quia sæpè oritur difficultas an materia sit facultatiua, ideò in præsenti decisione latissimè discutitur, quando actus dicantur facultatiui, & quando ex obligatione prouenientes.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit, vbi constat de quasi possessione.*
2 *Quasi possessio, vt Ecclesia quæsita dicatur, quid sufficiat.*
3 *Quasi possessio non acquiritur ex actibus voluntarijs.*
4 *Actus, quando non dicatur facultatiuus, sed ex obligatione proueniens.*
5 *ad Manutentionem obtinendam sufficit dubitari posse an actus fuerint facultatiui, nisi præsumptio valde vehemens aduersetur.*
6 *Verbum,* fiat, *est perceptiuum.*
7 *Verbum,* dicat, *importat obligationem, & spontaneam voluntatem excludit.*
8 *Verbum,* seruetur, *indefinitè prolatum in re de sui natura tractum successiuum habente, quid importet.*
9 *Canonici per se ipsos canere debent Missas.*
10 *Canonico existenti in Turno, si in decreto fuerit data facultas non celebrandi, aut canendi si nolit, huiusmodi potestas quomodo sit intelligenda.*
11 *Actus qui respectu Canonici sit voluntarius, potest esse necessarius respectu totius Capituli.*
12 *Turnus inter Canonicos, diuidit in singulos Canonicos oneris exercitium.*
13 *Deficere in adimplemento non dicitur, qui non debet.*
14 *Capitulo ab onere acceptato recedere non valet.*
15 *Testis verisimiliter informatas includit negatiuam coarctatam, licèt non remoueat sensum ab actu dicendo, quando aliter esse non possit, quin ipse sciuisset.*
16 *Testis deponens de obseruantia longi temporis in re diuinum Cultum respiciente, obligationem plenè probat, & ex integro parit quatenus opus sit, fauore Ecclesiæ.*
17 *ad Obseruantiam probandam in re diuinum Cultum respiciente, sufficit continua præstatio decem annorum.*
18 *Actus quando non præsumatur facultatiuus.*
19 *Actus qui dedit causam litis non meretur attendi.*
20 *Canonici tenentur per se ipsos canere Euangelium Missæ solemnis.*
21 *Et si ita factum non fuit credendum est ob aliquod legitimum impedimentum euenisse.*
22 *in Iudicio summarissimi possessorij leuiores probationes admittuntur.*

DECISIO CLXXXVI.

CElebrat Cathedralis Ecclesia Maioriceñ duplicis generis festiuitatis dictas de Aloy, aliàs nuncupatas capitulares, alias fidelium deuotione fundatas, ac dotatas. De primis non est quæstio, sed in secundis recusantibus Canonicis canere per se ipsos Euangelium Missæ solemnis: Reuerendissimus Episcopus decreuit Ecclesiæ manutentionem in quasi possessione, recipiendi ab illis seruitium cantus Missæ, & Euangelij. Deuolutoque per appellationem Canonicorum negotio ad hoc sacrum Tribunal, & mihi commisso, decidendum hodie proposui. An Promotori Ecclesiæ sit danda manutentio, in quasi possessione cani faciendi Euangelium à Canonicis in solemnitatibus prædictis; Et affirmatiua sententia placuit. † Nam quasi possessio recipiendi 1
seruitium huiusmodi cum sit penes Ecclesiam ipsi, (siue eius nomine Promotori) competit manutentio, vt ferè in his terminis respondit *Rota in Salamantina stipendiorum 16. Ianuarij 1606. & 3. Decembris 1607. coram Cardinali Lancel-*

cellotto iuniori, impressa apud Moder. Perus. de manutentione decis. 96. num. 2. & 3. & decis. 97.
2 Neque Canonici † negant idem seruitium, in præteritum
præstitisse pluries; quod etiam affirmant testes deponentes
de vsu per longissimum tempus dat. in Summario Promotoris num. 4. & 5. & satis esset aliquandiu ita fuisse seruatum: vt
quasi possessio diceretur Ecclesiæ quæsita, iuxta theor. Bart.
in cap. cum Ecclesia Sutrina, num. 91. de caus. possess. & propriet. Roman. cons. 311. num. 7. Oldrad. cons. 312. num. 2.
Dec. cons. 117. sub num. 2. vers. quod autem, Garz. de benef.
par. 5. cap. 5. num. 59. Rota decis. 337. part. 2. apud Capuzaquen. & alias sæpissimè: sed asserentes id spontè fecisse,
3 † ac proinde actus fuisse voluntarios: eos prætendunt adduci non posse ad probandam assertam quasi possessionem,
quippè quæ ex actibus facultatiuis non acquiritur, l. Proculus, ff. de damn. infect. Decian. cons. 144. nu. 133. lib. 4. Rota decis. 473. num. 1. par. 3. recent. cum reliquis allegat. à Moder. Perus. de manut. obseru. 53. num. 2. & seqq.
4 Verùm Promotoris † replicationes infra adducendæ visæ sunt obligationem canendi spontaneu, & facultatiuo cantui contrariam, Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina, num. 55.
de caus. possess. & propriet. Menoch. præsumpt. 67. num. 1. &
seqq. lib. 6. Adden. ad san. mem. Gregor. XV. decis. 162. sub lit.
E. vers. primo sciendum, Rota apud Penia decis. 535. num. 9.
& in Pampilonen. Iuris nominandi Vicarium 15. Maii 1644.
§. quia hoc, coram R. P. D. meo Pentingero, suadere posse, vt
5 saltem † dubium sit: an actus canendi fuerint facultatiui;
quod sufficit ab obtinendam desuper manutentionem, nisi
præsumptio valdè vehemens aduersetur, Add. ad san. mem.
Gregor. XV. decis. 162. num. 15. in fin. relat. à Modern. Auenion. quæst. & resolut. lib. 1. cap. 15. num. 17. & à Moder. Perus. de manutent. dicta obseruat. 53. num. 16. Rota Bonon. diuers. decis. 138. num. 58. & 59. Seraphin. decis. 325. num. 3.
Adest siquidem Capitulare decretum editum die 5. Septembris anno 1603. disponens quod festa, de quibus agitur:
6 fiant à Canonicis per Turnum: † verbum enim fiant: cum sit
præceptiuum, Clem. exiui de Paradiso, vers. item ordo, de verb.
7 signific. Paris. cons. 19. num. 132. lib. 2. † prout & subsequens
verbum dicat ibi: dicat Euangelium, importare videtur
præcisam obligationem, & spontaneam excludere, vt in
puncto celebrationis Missæ; aduertit Moder. Carpensis controu. foren. cap. 38. num. 22. & seqq. Consonant aliud decretum Capitulare sub die 17. Septembris eiusdem anni; Man-
8 dans, quod in hisce festis seruetur Turnus, † ponderando
verbum, seruetur, quod indefinitè prolatum in re de sui
natura tractum successiuum habente iniungit onus: sic perpetuo faciendi Felin. in cap. 2. num. 5. fall. 2. & 5. de tregua, &
pace, Cyn. in l. si quis hæredem, num. 2. vers. nam quidem, C.
de instit. & substit. Iason. in l. si ab arbitrio, sub nu. 13. vers.
secundo, & fortius, ff. qui satis d. cog. Ang. cons. 34. num. 9.
9 Rota decis. 677. num. 2. part. 1. diuers. † Turnus autem ex Ecclesiæ instituto non cadit nisi inter Canonicos, qui proinde
per se ipsos canere debent, Garz. de benef. part. 3. cap. 2.
num. 495.
10 Non obstat, † quod in vtroque decreto detur Canonico
existenti in Turno potestas non celebrandi, aut canendi, si
nolit, nam præter quod vnus ex Dominis animaduertit.
Intelligendum hoc esse de voluntate legali iuxta boni viri arbitrium: hoc est, si legitimo impedimento detineatur, vt
in fortioris terminis Guttier. cons. 1. nu. 11. vers. & prædicta,
Barbat. cons. 33. num. 8. versic. quia ad hoc respondeo, lib. 2.
Garz. de benefic. part. 3. cap. 5. num. 504. & alij quos ad rem
nostram allegat Modern. Carpen. dicto cap. 38. sub num. 27.
vers. verum, & num. 28. non rectè à libertate concessa Turnatio infertur, quod omnes Canonici possint recusare;
dum vltrò disponitur, quod eo recusante, Turnos ad alios
11 transeat: † quia stant simul quod actus respectu Canonici
Turnarij sit voluntarius, necessarius verò respectu totius
12 Capituli; in quo residet formale onus canendi: † solumque Turnus diuidit in singulos Canonicos eiusdem oneris
exercitium; vt ex doctr. Bart. in l. inter tutores, num. 16. ff.
de admin. tut. tradit in terminis Turni inter Canonicos,
Lotther. de re benefic. lib. 2. quæst. 21. & 29. & dixit
Rota penes Seraphin. decis. 980. num. 10. & 15. in Montis alti Beneficii 15. Decembris 1645. §. & additur coram me.
Eo magis quia decreta, arbitrium nolendi tribuunt quidem existenti in Turno, sed in hac parte non loquuntur de
alijs Canonicis immediatè sequentibus; immò explicitè
mandant, quod ad illos Turnus transeat, ibi: Canonicum
ad quem spectat Turnus, & eo non acceptante transeat
Turnus ad alium immediatè sequentem. Summar. Promot. num. 6. necnon quia emanarunt non ad minuendam
Capituli obligationem, sed augendum, diffundendumque
illius emolumentum, ac exercitium in omnes Canonicos
cum prius illi solùm participarent, quos fundatores festorum inuitassent: vt deponit, quartus testis dicto Summario
num. 4. quam obligationem Capitulum agnouit etiam in
alio decreto anni 1650. vbi inhærendo decretis anni 1603. vt
facilius obseruentur neque ex parte Capitularium deficiat
seruitium, ibi: per facilitare, che non ci sia mancamento de
Signori Capitulari, che officiano in detti giorni. Constituit
vt vltra ordinariam distributionem alia extraordinaria celebranti Missam, & canenti Euangelium soluatur à mensa
Capituli Summario nu. 7. Neque enim Capitulum propriam
mensam extraordinaria distributione grauasset, pro adimplemento huius seruitij nisi ad illud teneretur, & verbum
illud, mancamento, supponit præexistentiam debiti, cum
deficere in adimplendo non dicatur qui non debet, l. non intelligitur 3. §. multa, ff. iur. fisc. leg. amissione 5. §. 1. ff. capit. 13
Demin. l. Caius 11. in fin. ff. vsur. l. si extraneus 34. in principio, ff. iur. dot. l. non videntur 84. l. non potest videri 100. l.
non potest videri 209. ff. reg. iur.
Quod etiam demonstrant tum fundationes harum festiuitatum, in quarum aliquibos assignatur certum emolumentum Canonico canenti Euangelium, Summario Promotoris num. 2. aliæ fuerunt à Capitulo acceptatæ cum onere
solitæ solemnitatis: quod pernecesse intelligitur cum cantu
Canonici, vt explicant testes, Summario ibidem num. 4. in
fine, vt propterea † Capitulum ab onere acceptato recedere non valeat, vt in proximis terminis ratiocinatur Rota 14
apud Peniam decis. 146. num. 5. & 2. Tum subsequens obseruantia probata ex pluribus testibus, † quorum signanter 15
Quintus examinatus ad istantiam Promotoris, Summario
num. 4. est ætatis 80. annorum & deponit quod spatio 66. annorum, in quibus beneficiatus est Ecclesiæ huius Cathedralis, semper vidit Euangelium in his festiuitatibus cani à Canonico, nec vnquam vidit, quod alius non Canonicus cecinerit, id quod in teste verisimiliter informato, quia Beneficiatus est, includit negatiuam coarctatam, licèt non subdat aliter fieri non potuisse, quin sciuerit, Aretin. in cap. cum
causam, num. 37. de test. Paris. cons. 162. num 14. lib. 4. Farin.
cons. 151. n. 18. Add. ad sanct. mem. Gregor. XV. decis. 355.
num. 57. Cùmque † omnes testes Promotoris deponant de 16
obseruantia longi temporis hæc ipsa in re diuinum Cultum
respiciente obligationem Capituli nedum probat, sed quatenus opus sit ex integro parit fauore Ecclesiæ Felin. in cap.
ad Apostolicam num. 3. de Simon. porc. Abbas in c. suam n. 9.
eod. tit. Guttier. Can. quæst. lib. 2. q. 21. nu. 144. Cassad. decis.
vnic. num. 2. & 5. de consuet. Rota decis. 360. sub num. 7. vers.
vltra quod, par. 1. recent. decis. 143. num. 5. decis. 1135. nu. 2.
& 3. coram Penia, † vbi subditur omnes affirmare, quod 17
sufficiat continua præstatio decem annorum; † eo facilius 18
ad obscurandam qualitatem voluntarij, seu facultatiui, quæ
ob actuum multiplicitatem non præsumitur, Add. ad Greg.
XV. decis. 162. num. 15. ante fin. vers. 2. excluditur, & vers.
3. vbi agitur, Cæsar de Graff. decis. 1. num. 3. de caus. possess.
& propriet. Seraph. decis. 212. num. 2. decis. 353. n. 4. cum alijs
relatis à Modern. Perusin. de manutent. obseruat. 53. num. 20.
& seq. vbi infert, quod exinde acquiritur possessio manutenibilis.
Hanc ipsam obseruantiam probant testes Capituli non attento, quod deponant de duobus actibus contrarijs, † qui 19
cum dederint causam liti, non merentur attendi, Giouagnon. cons. 28. num. 38. lib. 2. Lancell. de atten. part. 2. cap. 4.
limit. 1. nu. 111. & seqq. Rota coram sanct. mem. Greg. XV.
decis. 4. num. 2. † prout attendi non meretur, quod semel 20
aut bis canente Missam Canonico, cecinerit Euangelium
non Canonicus: quia existunt declarationes sacræ Congregationis Rituum relatæ a Barbos. de Canon. & dignit. cap.
34. sub n. 7. † idque factum credere pium est ob legitimum ali- 21
quod impedimentum, vt in proximis terminis ponderat
Moder. Carpen. controu. cap. 38. num. 47.
Quæ omnia, vt supra dicebatur Domini non attulerunt
ad effectum aliquid decernendi in petitorio, sed solius summarijssimi possessorij, † quod leuiores probationes admitti 22
ex allegat. in decis. 396. num. 1. dec. 547. nu. 2. decis. 626. nu. 2.
inter impress. post tract. Modern. Perus. de manut.
Et ita decisum vtraque parte informante &c.

R. P.

R. P. D. MELTIO,

Postea Reuerendissimo Episcopo Papień.

Hipporegień. Pensionis.

Mercurij 28. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando transiuit in rem iudicatam ob lapsum temporis, quia fatalia non fuerunt prorogata; & constat sententiam iustam, & validam esse, & tunc eius executioni locus est, & plura deducuntur circa inualiditatem, pensionis reseruatæ super Ecclesia Parochialis cum clausula, *Dummodo remaneat centum pro Rectore.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in rem iudicatam, dum non prorogantur fatalia.*

2 *Appellationis causa dum non fuit prosecuta, perinde est, ac si non fuisset appellatum.*
pro Re iudicata ex quibus circumstantiis, Rota respondeat, num.2.

3 *Sententia stante lapsu temporis sine difficultate transit in rem iudicatam.*

4 *pro Sententia validitate semper stat præsumptio.*

5 *ex Processus reuolutione constat de validitate sententia.*

6 *Iudex, quando est constitutus in summarijssimo possessorio, non potest cognoscere in petitorio, limita, vt amplia num.7.*

8 *in Iurisdictione Iudicis, quando quis dicatur consensisse, etiam quoad petitorium.*
de Iurisdictionis defectu, quando quis frustra opponat, num.8.

9 *Clausula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore, *qualificet totam gratiam, itaut id sit verificandum.*

10 *Clausula,* Dummodo remaneant centum pro centenario, *illa non verificata, corruit reseruatio pensionis.*

11 *Gratia conditionalis, ea non purificata, corruit, & num.12.*

13 *ex Confessione benè iustificatur clausula,* Dummodo &c.

14 *Antecessor beneficij non potest præiudicare successori.*
Beneficij possessore mortuo, omne ius eius remanet extinctum, num.14.

15 *Articulos producens sibi in aliquo non præiudicat, stante clausula,* se non astringens.

16 *Reus vincere potest per non eius actoris.*

17 *Testes quando probent quantitatem fructuum beneficij, amplia num. 19.*

20 *Ordinario attestanti de qualitate beneficiorum sua Diœcesis, multum est deferendum.*

21 *Testes, si debeant probare aliquid de aliquo tempore præciso, dum primus de eo deponit.*

22 *Tunc si alii testes deponant in genere, dicuntur tamen contestes cum primo.*
Testes congrua interpretatione debent iudicari contestes, num.23.

23 *Dictum testis in genere deponentis, declaratur ab alio teste deponente in specie.*

24 *Clausula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore, *habet causam successiuam congruæ substentationis Rectoris.*

25 *Clausula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore, *non solum verificanda est de tempore gratia, sed etiam continuè durare.*
Itaut si dicti fructus postea diminuantur, pensio in totum corruit.

26 *Clausula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore, *intelligenda est de fructibus certis, & non de incertis, & num.25.*

28 *Venter non patitur dilationem, nec pendere debet ab incerto.*

29 *Oppositiones, quæ non subsistunt in facto, non debent attendi.*

30 *Citationis defectus ad videndum iurare testes, suppletur ex monitione Iudicis, quod certo die, & hora, testes examinabuntur, amplia num. 31.*

32 *pro Validitate examinis testium in dubio iudicandum est.*

33 *Testium oppositiones, quando sunt leues, supplentur ex numero.*

34 *Pensio, quando prætenditur, quod sit excessiua, non agendum per viam annullationis, sed per viam reductionis.*

35 *Pensio reseruata cum clausula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore, *si illi liberè non remaneant ei, pensio remanet nulla.*

36 *Pensionarius, quando teneatur plenè, & concludenter probare, quod remaneant centum pro Rectore, & num.37. & 38.*

39 *Restitutioni in integrum non est locus, quando constat de validitate, & iustitia sententiæ.*

40 *aduersus Rem iudicatam, quando detur restitutio in integrum.*

DECISIO CLXXXVII.

SVper Parochiali Ecclesia Sancti Oderici Ciuitatis Hipporegień, quam Franciscus Auda iam obtinebat fuit de anno 1619. de eiusdem Francisci Titularis consensu auctoritate Apostolica reseruata annua pensio ducatorum 70. auri de Cameræ ad fauorem Marchionis Philiberti Ceuæ expressis fructibus certis per ascensum ad ducatos 160. incertis ad 40. & cum solita clausula, *Dummodo ex fructibus dictæ Ecclesiæ illius Rectori pro tempore existenti centum ducati liberi remaneant,* Summario Stephani num 1. Defuncto præfato Francisco, Stephanus Dominicus Arondellus in dicta Parochiali successor cœpit controuertere solutionem pensionis sub prætextu, quod fructus ascenderent tantum ad ducatos 70. quare introducto contra eum iudicio ad instantiam Marchionis coram Vicario Hipporegień super solutione dictæ pensionis, obtinuit pensionarius manutentionem in quasi possessione illam exigendi, quam Nuncius Taurineń in gradu appellationis confirmauit, sed deuoluta deinde ab A.C. causa, fuit per ipsum de anno 1644. sententia promulgata in petitorio, per quam fuit declarata dicta pensio nulla, & inualida; Ab hac sententia interposita, sed nunquam prosecuta pro parte Marchionis appellatione. Dubitaui an constaret de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & Domini quoad primam partem affirmatiuè, quo verò ad secundam negatiuè responderunt.

Constat enim de re iudicata, quia cum causa appellationis à sententia ad fauorem moderni Titularis commissa fuerit in Rota vsque de anno 1644. & ab inde citra † nihil 1
vnquam in causa actum fuerit absque vlla fatalium prorogatione appellatio effecta fuit deserta, & sententia fecit transitum in iudicatum, perinde ac si ab ea appellatum non fuisset, *cap. cum sit Romana extra de appell. Clement. si appellationem, eodem tit. l.2. & l. fin. & Authen. ei qui, C. de tempor. & repar. appellat.* Rota coram Put. *decis. 28. lib.2. & in recentior. decis.414. num.3. part.5.* & ex similibus circumstantijs † Rota pro re iudicata respondit *in* 2
Romana locorum montium 15. Februarij 1641. coram Reuerendissimo D. meo Decano, confirmata 3. Iunii 1650. coram me, & in Aquilana Iurispatronatus 4. Iunij 1646. coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado, §. quia cum ab eo tempore, & in Meleuitana antianitatis 14. Decembris 1648. coram eodem Reuerendissimo D. meo Decano, idque sine difficultate † procedit stante validitate, & iustitia dictæ sen- 3
tentiæ.

Validitas autem omissio, quod pro ea stat semper † præ- 4
sumptio, *gloss. in l. si post, C. de iur. & fact. ignor.* Menoch. *cons.110. num.6. lib.2. & de præsumpt. lib.2. præsumpt.67. n.1. & seq. lib.2.* vbi latè satis clara resultat ex reuolutione processus, ex quo apparet seruata fuisse de iure † seruanda, 6
iuxta requisita per Caputaq. *decis. 260. par.2. in recent.* & coram sanct. mem. Gregor. XV. *dec. 218. num.1. versic. quia de validitate,* Buratt. *dec.126. n.2. vers. nam de iurisdictione, & dec.601. n.3. vers. validitas autem sententiæ par.4. tom.3. rec.*

Neque illa impugnati valet prætextu defectus iurisdictionis ex eo deducti, quod coram A. C. Iudice possessorij summarijssimi non potuerit agi † in petitorio, quia obiectum non applicatur, quando cum Iudex habet iurisdictionem pronunciandi etiam in petitorio, prout habet A. C. ex

fa-

facultatibus impressis post Salust. Tib. in prax. fol. 524. nu. 8.
7 & quando † vterque litigans est eidem foro subiectus, vt
conciliando Tea. qui videntur contrarij in cap. 1. de caus. pos-
sess. & propr. & in cap. vlt. de iudic. notat. Barbos. in d. cap. 1.
num. 4. & 5. vbi allegat concordantes, & fuit dictum in Pi-
sauren. pensionis 29. Aprilis 1648. coram R.P.D. meo Bichio.
Vltra quod dum pensionatius deuenit ad plures actus positi-
uos, & signanter dedit interrogatoria super articulis respi-
8 cientibus † petitorium satis exinde consensisse videtur, quod
coram A. C. etiam petitorum cognosceretur, & ita frustra
hodie excedit de defectu inrisdictionis, ad trad. per Modern.
Hispan. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 2. disput. 2. num. 8. & seqq.
Rota decis. 306. num. 8. & seqq. par. 7. recent.

Iustitia quoque satis euidens ex eo redditur, nam pensio,
de qua hic agitur reseruata fuit sub clausula, Dummodo re-
maneant centum ducats pro Rectore, per quam ita qualifica-
9 tur † tota gratia, vt siue importet modum, siue conditio-
nem nihil actum censeatur nisi dicta clausula prius iustifica-
ta, Lotther. de re benefic. lib. 1. quæst. 38. à num. 40. cum seqq.
Rota coram Seraphio. decis. 1017. n. 4. & coram sanct. mem.
Gregor. XV. decis. 57. num. 2. & ibi Adden. num. 22. & cum
pensionarius illam minimè iustificauerit, vtique dicendum
10 est † iustè processisse A. C. dum pronunciauit per senten-
tiam dictam pensionem esse nullam, onus namque iustifi-
candi dictam clausulam spectabat ad pensionarium etiamsi
11 solutioni pensionis consenserit Titularis, † quia talis con-
sensus intelligitur præstitus sub eadem conditione, quam
12 habet gratia, cui accedit, ideòque non † purificata tali
conditione consensus nihil operatur, Garz. de benef. part. 1.
cap. 5. num. 464. vers. quia ille consensus, Lotter. de re benef.
lib. 1. quæst. 38. num. 45. Rota decis. 519. num. 4. part. 2. recent.
Add. ad sanct. mem. Gregor. XV. decis. 57. num. 12. versic.
declara hoc procedere, cum alijs allegatis in Monopolitana
Pensionis 2. Iunij 1645. coram Reu. P. D. meo Bichio, §. quæ
conclusio.

Neque subsistit, quod cum Titularis consenserit pensioni
exprimendo vlterius, valorem beneficij in ea quantitate,
quæ excedit dictam congruam ducat. 100. ex hac confessio-
13 ne resultet sufficiens iustificatio clausula, Dummodo, ad tra-
dita per Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 38. num. 49. Quia
si respicimus consensum Stephani moderni Titularis ille
fuit simpliciter præstitus solutioni pensionis absque vlla ex-
pressione valoris beneficii, prout constat ex tenore instru-
menti relati in Summario pensionarij num. 3. Respectu ve-
rò consensus Titularis prædecessoris licet fuerit cum expres-
14 sione valoris illa non valet † præiudicare successori causam
non ab eo, sed à Summo Pontifice habenti à quo fuit prouì-
sus de huiusmodi beneficio vacante per obitum, quo tem-
pore omne ius antecessoris remanserat penitus extinctum,
vt fuit resolutum coram Seraph. decis. 1122. num. 1. vers. tam
ex eo, decis. 511. num. 2. vers. tanto magis, part. 4. recent. &
decis. 144. num. 16. versic. demum non obstat, cum seqq. par.
4. tom. 2. & fuit dictum in Conchen. Pensionis 21. Maij 1649.
coram R.P.D. meo Corrado.

Neque releuat si dicatur, quod Titularis reus conuentus
petendo remissionem videatur assumpsisse in se onus proban-
di, quod non remaneant centum pro Rectore, nam cum
articulos produxerit cum clausula, non se astringens,
& sic reus adhuc retinet prærogatiuam, qua rei gaude-
re solent obtinendi scilicet in iudicio ob non probatio-
16 nes † ab actore factas, glos. in l. circa, ff. de probat. & in
l. 2. C. de prob. Dec. cons. 517. n. 7. Herculan. de negat. nu. 46.
Paris. cons. 66. n. 8. lib. 1. Magon. decis. Lucen. 11. n. 13.
vbi allegat concordantes, & Rota firmauit in Firmana
pecuniaria 14. Martij 1642. coram R. P. D. meo Bichio,
§. & quamuis.

Sed ex abundanti, quod non remaneant centum pro Re-
ctore probant etiam Testes examinati, ad instantiam Ste-
17 phani Dominici Arondelli moderni Rectoris, qui † om-
nes deponunt fructus dictæ Ecclesiæ non excedere du-
catos 70. & suorum dictorum optimam rationem red-
dituum dictæ Ecclesiæ per aliquos ex testibus exercita, ac
ex visione librorum in quibus ipsi redditus annotantur,
ita verum esse reperierunt, necnon quia cùm vnus ex
dictis testibus fuisset in concursu ad dictam Parrochialem
præelectus habita notitia tenuitatis reddituum non excedeo.
dictos ducatos 70. atque plurium, ac notabilium aliorum
18 onerum, quæ Parochus dictæ † Ecclesiæ subire tenetur
liberè præelectioni de se factæ cessit, vnde ex illis re-
sultat concludens probatio Rota in recentior. decis. 243.

num. 12. part. 6. & decis. 270. num. 1. & 2. & decis. 263. n. 2.
par. 7. recent. maximè cùm dicta testium recipiant robur, &
adminiculum † ex attestatione Ordinarij Hipporegien. su- 19
per tenuitate redituum dicti beneficij prout constat ex eius
epistola scripta Sanctiss. D. N. de tempore quo Cardinalis
erat, Summario Stephani num. 7. cui vt valdè sit deferendum
tanquam benè informato de qualitatibus beneficiorum
† proprio Diœcesis, declarauit Rota coram Mantica decis. 20
87. n. 2. Gregor. decis. 407. n. 6. in fine, vbi Adden. in recent.
decis. 143. num. 6. part. 7.

Non obstat, quod dicti testes non percutiant tempus gra-
tiæ reseruationis pensionis, † nam cùm primus deponat de 21
tempore ante, & post reseruationem hoc sufficit, vt in alij
testes genericè de valore deponentes cum eo in tempore
contestes † præsumantur, semper enim quod congrua in- 22
terpretatione fieri potest, testes contestes præsumuntur,
Castren. cons. 126. in fine, & cons. 342. in causa Fratalea do-
mus col. 3. lib. 2. Aret. cons. 36. col. 2. vers. nec potest dici, & in
terminis, quod dictum testis † non deponentis de certo 23
tempore declaretur ex alio teste, qui de illo deponit firmat
Innocen. in cap. qualiter, & quando col. 2. de accusat. Bald.
in l. de quibus col. antepenult. ff. de legibus, Alex. cons. 109.
in fine lib. 1. & cons. 503. num. 2. eodem lib. 1. Crauet. cons. 78.
n. 9. versic. ideò quando testes, Gratian. discept. forens. cap.
505. num. 8. vers. & quamuis non iustificetur, vltra quod sa-
tis est pro annullanda dicta pensione, quod hodie probetur
attento valore per decennium non remanere centum pro
Rectore, nam clausula illa, Dummodo, habet † causam suc- 24
cessiuam congruæ sustentationis Rectoris, & ita verificanda
venit non solum de tempore gratiæ, sed etiam quod conti-
nuò duret, itaut si fructus beneficij adeò fuerit diminuti, vt
amplius centum † non remaneant pro dicto Rectore pen- 25
sio in totum corruat, Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. n. 399. &
seqq. Seraph. decis. 951. num. 4. Rota in Romana pensionis 25.
May 1646. §. unde coram R. P. D. meo Bichio.

Nec etiam releuat, quod testes non deponant de fructis
incertis super quibus præsupponitur, quod etiam reseruata
fuerit pensio, quia pro † iustificatione clausulæ, Dum- 26
modo, probandum est, quod ex fructibus certis centum
remaneant, scilicet de illis, qui licet sint incerti ratione
summæ habent tamen quandam certitudinem, vt sunt de-
cimæ frumenti vini &c. † non autem de illis, qui sunt omni- 27
no incerti, prout sunt funeralia, & similia, quæ non im-
putantur in congruam, ad tradita per Rebuff. de congrua
num. 83. & 86. Mantic. decis. 269. num. 6. Rota decis. 5. nu. 3.
par. 2. diuers. & in recent. decis. 230. num. 2. cum seqq. part. 6.
Barbos. de iur. Eccles. lib. 6. cap. 3. num. 44. & ratio est, quia
venter non patitur † dilatione nec pendere debet ab incer- 28
to, Rota decis. 230. num. 5. part. 6. recent. & fuit dictum in
Romana pensionis sub §. desiest, coram R. P. D. meo Bichio.
Minusque obstare visæ fuerunt prætensæ nullitates examinis
dictorum testium, nam illa ex defectu iuramenti non † sub- 29
sistit in facto cum appareat testes ad delationem Iudicis iu-
rasse de veritate dicenda prout constat ex iuribus datis in
Summario responsionis Stephani num. 2. Aliæ ex defectu cita-
tionis ad videndum examinari tollitur per monitionem à Iu-
dice factam procuratori ibi præsenti † ad interessendum 30
examini, & dandum interrogatoria pro certis diebus, &
horis, eodem Summario responsionis num. 3. quæ monitio
supplet defectum citationis, eoque magis dum procurator
sic monitus † postea comparuit, ac dedit interrogatoria, 31
& interfuit examini, ac testibus pro Marchione interroga-
tis, Summario responsionis Stephani num. 4. & sic apparet
eum fecisse totum id, quod facere poterat, vnde examen
optimum † suffragatur nulla habita ratione prætensarum 32
nullitatum, prout in his terminis respondit sæpius Rota, &
signanter coram Cæsar de Grassis decis. 11. nu. 18. de probat.
Put. decis. 305. lib. 3. in antiq. Caputaq. decis. 149. n. 1. par. 1.
Gregor. XV. decis. 466. num. 1. & ibi Adden. num. 11. & fuit
etiam resolutum in Cæsaraugustana Distributionum tertia
Decembris 1640. coram Eminentissimo D. Cardinali Pan-
zirolo §. vltra quod testis.

Eiusdem irreleuantiæ visæ fuerunt exceptiones datæ con-
tra personas testium, nam præter † quod sint parui mo- 33
menti adhuc illæ supplentur ex numero quinque testium,
gloss. in l. 3. verb. numerus, ff. de test. Alex. cons. 149. num. 6.
lib. 5. latè Gabr. de test. concl. 5. per totam, Cæsar de Grassis
decis. 5. num. 8. de sponsal. Gregr. XV. decis. 351. n. 4. & fuit
dictum in Signina census 12. Maii 1645. coram Reuerendissi-
mo Terracinen. Spoletana bonorum 7. Februarij 1648. coram
R. P.

R.P.D. meo Royas, Meleuitana domus 15. Ianuarij 1649. & in Bononien. pecaniaria 10. Ianuarij 1650. coram R.P.D. meo Otthobono §. eadem vero, in fine.

Neque confessio facta à moderno Rectore de anno 1641. quod fructus huius beneficij non excederent ducatos 108. de qua in Summario Marchionis *num.*8. dici potest contraria testibus deponeñ. de ducatis 70. quia ducati 70. de Camera, de quibus deponunt testes redacti ad ducatos de pattibus, de quibus Titularis intellexit constituunt eandem summam ducat. 108.

Denique non obstat, quod in omnem casum procedi de-
34 buisset per viam reductionis, non autem † annullationis in
totum quia cum detractis pluribus oneribus ordinarijs, & necessarijs, ad quæ Rector tenetur, & quæ in iustificatione clausulæ *Dummodo*, deduci debent, ad tradita per Gigas *de pens. quæst.*96. *num.* 2. Cassador. *decis.*19. *num.* 1. & 2. *de prab.* cum plur. relatis per Add. ad Gregor. XV. *decis.* 249.
35 *n.* 12. non † remaneant centum liberi pro Rectore pensio
benè annullata fuit.

Præterea animaduertebant DD. quod pensio, de qua agitur reseruata fuit sub expressione valoris ducat. 200. per
36 ascensum quo casu Pensionatius tenetur † plenè, & con-
cludenter illam iustificare tanquam fundamentum suæ gratiæ, *Rota in Rauenaten. pensionis* 28. *Iunij* 1596. *coram Litta n.* 3. *vers. sed etiam inter impressas* apud Marches. *de commiss. part.* 1. *fol.* 615. & fuit latè probatum *in Hispalen. pensionis* 22. *Martii* 1613. *coram bon. mem. Pirouano in recentior. decis.* 444. *per tot. confirmata decis.* 526. *part.* 3. *cum aliis allegat. in Conchen. pensionis* 21. *Martii* 1649. *coram R. P. D. meo Corrado*, aliàs pensio in totum annullatur etiamsi clau-
37 sula † *Dummodo*, iustificata remaneat, quia hæc alio ten-
dit, ac longè distat à iustificatione narratiuæ valoris, quæ verificanda venit tanquam fundamentum gratiæ, & sufficit
38 iustificatio de tempore supplicationis, clausula † verò præ-
dicta, vt supra dicebatur respicit continuationem, & progressum pensionis, nec est sufficiens iustificatio de tempore gratiæ, sed requiritur successiua, adeout semper probandum
39 † sit centum remanere pro Rectore, atque ita ex huiusmo-
di clausulis vti respicien. diuersa tempora, & effectus vtraque venit iustificanda, prout in his terminis resolutum fuit *in d. Conchen. Pensionis* 21. *Maij* 1649. *coram R. P. D. meo Corrado*, §. *hæc enim alio tradit.*

Quare ex prædictis satis constet de validitate, & iustitia
40 sententiæ A.C. sequitur resolutio secundæ partis, † quod
non constet de causis restitutionis in integrum, quæ tantum
41 datur constito de læsione resultante ex inualiditate, † vel
iniustitia sententiæ, Caputaq. *decis.* 94. *part.* 3. Cæsar. de Grassis *decis.* 10. *nu.* 12. *de sent. & re iudicat.* Rota *decis.* 492. *num.* 1. *part.* 1. & *decis.* 307. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* & fuit resolutum in *Sarsinaten. feudi* 22. *Iunii* 1645. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *causa.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouieñ. Præpositurae S. Floriani.

Mercurij 28. *Iunij* 1651.

ARGVMENTVM.

Præsentatus ad Iuspatronatus à maiori parte patronorum, & habens omnes qualitates à Fundatore requisitas, omninò debet institui, excluso eo qui est præsentatus à minori parte Patronorum, & multò magis si non habeat qualitates à fundatore requisitas.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Præsentatus, quando veniat instituendus.*
3 *Præsentatus à minori parte Patronorum, non potest institui.*
4 *Amplia multò magis id procedere, si non habeat qualitates à Fundatore requisitas.*
5 *Præsentatus an debeat habere qualitates à fundatore requisitas de tempore præsentationis.*
6 *Vel an sufficiat adesse de tempore institutionis.*
7 *Præsentari, qui non potest, nec potest institui.*
8 *Præsentatus, quando dicatur probasse qualitates pro institutione obtinenda, necessarias, & num.* 6.
10 *Bona aliqua, quod spectent ad iuspatronatus, ex quo iustificetur.*
11 *Patroni Laici habent tempus quadrimestre ad præsentandum.*

DECISIO CLXXXVIII.

SEntentiam Rotalem Præpositurae, de qua agitur institutionem Stanislao Iurkouski adiudicantem ex vtroque validitatis, ac iustitiæ fundamento hodie DD. confirmarunt:
Ipsius enim validitatem acta ipsa pluries reuoluta † demon- 1
strant iuxta praxim Veralli relatam in *decis.* 260. *par.* 2. semper in hoc Tribunali receptam; Iustitiam verò conuincit qualitatum omnium concursus pro assequenda institutione requisitus, & ab ipsomet Stanislao in antecedenti instantia
plenè iustificatus, cui proinde iure † merito in sententia 2
decreta fuit institutio ex disposit. text. *in cap. Monasterium* 16. *quæst.* 7. & *in cap. cum Bertoldus de re iud.* Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 8. *art.* 14. & 15. Viuian. *eod. tract. part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 2. *num.* 9. *Rot. in Piscien. beneficij* 26. *Nouembris præteriti coram R.P.D. meo Celso.*

In concursu Sigismundi Grigierouiz Aduersarij minori-
bus Patronorum suffragijs nominati, ac merito † proinde 3
posthabiti ad text. *in cap.* 3. *ibique glos. in verbo, qui maioribus de iurepatron.* Lambert. *de iure patron. part.* 3. *lib.* 2. *quæst.* 4. *art.* 1. Rocch. *eod. tract. in verbo honorificum num.* 91. Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2. *nu.* 257. *Rot. in Cremon. Altaris* 9. *Decembr.* 1616. *coram Manzanedo, & in Gienen. Capellania* 23. *Martii* 1620. *coram Sanctissimo D.N. cum alijs adductis in Aquilana iurisp.* 24. *Ianuarij* 1646. *in* §. *Quare cum Ioannes, confirmata* 4. *Iulii eiusdem anni coram R.P.D. meo Corrado.* Dum etiam destitutus esse dignoscitur qualitatibus
† ex lege fundationis, vel alias legitimè requisitis, nec de tem- 4
pore præsentationis ab ipso verificatis tunc tantum temporis
† iustificandis ad *text. in cap. dudum el* 2. *de elect. & in cap. si* 5
eo tempore de rescr. vbi post glos. notant communiter DD. Peregr. *de fideic. art.* 19. *n.* 9. & *art.* 22. *num.* 72. Rot. *decis.* 100. *n.* 2. *par.* 2. *diuers.* Non enim se Academiæ Professorem actu laborantem, neque de gremio Canonicorum S. Floriani de tempore præsentationis se probat assumptum, adeòque ipsius
† præsentatio, seu nominatio censetur omninò corruere, vt 6
respondit Rot. coram Seraph. 1270. *num.* 2. & in alijs relatis *in decis. R.P.D. mei Bichii in* §. *non obstat*, cum alias ob vtriusque defectum qualitatis in ipsa fundatione præscriptæ, nec
potuisset præsentari, † nec successiuè institui, maiora 7
quamuis Patronorum suffragia obtinuisset, iuxta theoric. Abb. *in cap. cum in cunctis*, §. *inferiora num.* 10. *cum seqq. de elect.* Bellon. iun. *cons.* 56. *nu.* 4. Garz. *de benef. par.* 7. *cap.* 15. *num.* 6. Rota coram Seraph. *decis.* 1270. *nu.* 1. & coram bon. mem. Vgell. *decis.* 8. & *decis.* 23. *vtrobique num.* 3. & *in alijs relatis in Fesulana beneficii* 14. *Martii* 1650. *in* §. *siquidem constat coram R.P.D. meo Corrado.* In quarum tantùm qua-
litatum † probatione non deficit Stanislaus dum ex confes- 8
sione partis aduersæ, tum in ipsa appellatione, tum pluries iudicialiter repetita vtraque se præditum esse concludit ad *text. in l. cum precum C. de liber. caus.* Surd. *decis.* 104. *n.* 5. Rot. coram Verall. *decis.* 208. *num.* 3. *part.* 2. & *decis.* 98. *num.* 2. *par.* 2. *diuers.*

Aliàs quoque qualitates pro assequenda institutione necessarias eundem Stanislaum iustificasse comprobat decisio R. P. D. mei Bichij edita in prima instantia, & iura denuò in summario repetita demonstrant. Vacatio enim Præpositurae
per obitum Iacobi vltimi possessoris exinde arguitur, † quod 9
aduersarius ex eadem vacatione proprium ius metitur, vt alias dixit Rota coram Bellamera *decis.* 496. coram Mantic. *decis.* 132. *nu.* 1. coram Caual. *decis.* 55. *n.* 3. & coram Buratt. *decis.* 931. *num.* 1. & *in Sacßana beneficii* 13. *Februarii* 1632. *coram Merlinanno in princ.* Hanc verò præposituram Vniuersitatis, & Academiæ patronatui suppositam fuisse conuincitur ex publico Regiæ donationis Instrumento, legitimæ
Apostolicæ videlicet † Sedis robore, confirmato, ex trad. 10
per Lambert. *de iurepatron. part.* 2. *lib.* 1. *art.* 2. *quæst.* 2. *principali n.* 3. Rot. coram Gregor. *decis.* 420. *n.* 2. & *decis.* 555. *n.* 1. *part.* 3. *recent.* & *in Fesulana beneficii* 31. *Ian.* 1648. *coram R.P.D. meo Bichio.* Se quoque intra legitima tempora maioribus Academiæ suffragijs præsentatum concludit Stanislaus publicis documentis, quibus præsentationem suam intra
quadrimestre laicis † patronis à Iure præscriptum successisse 11
dignoscitur relato in *cap. vnico* §. *Verum de iurepatron. lib.* 6. & *in cap. quoniam, & in cap. cum propter eod. tit.* & in alijs per Viuian. *de iur. patron. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 34.

Et

Et ita alterx txntum, alia verò pluribus licet citationibus pulſxta tamen informare recuſante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Peruſinx Suffragiorum.

Mercurij 28. Iunij 1651.

A R G V M E N T V M.

Compulſoria ſcripturarum, ſpecialis, vt poſſit haberi, trina copulatiuè riquiruntur, nempè, vt conſtet de exiſtentia ſcripturæ compulſandæ, eiuſque releuantia, & quod omnis abſit malitiæ, & doli præſumptio.

S V M M A R I V M.

1 *Pro Compulſoria ſpeciali obtinenda quid requiratur.*
2 *Ad Scripturarum exiſtentiam, & releuantiam probandam, quid ſit iuſtificandum.*
3 *Compulſoria petitio differt à petitione exhibitionis ſcripturarum.*
4 *In Petitione exhibitionis Scriptura, ſufficit qualibet probatio intereſſe, & præſumptio exiſtentia ſcriptura penes reum conuentum.*
5 *Petitio compulſoria ſcripturarum, & petitio exhibitionis ſcripturarum, ſunt inter ſe diuerſa.*
6 *Scripturarum irrelenantia ſtante, non datur compulſoria, & num. 7.*
8 *Deciſiones in cauſa facta, ſupponuntur in alijs diſputationibus.*
9 *Petitorium ea, que reſpiciunt, non retardat poſſeſſorium.*
10 *Scripturarum compulſatio, quando dicatur ſuperflua.*
11 *Compulſoria ſpecialis ſcriptura deneganda venit, ſi ſuſpicetur eam peti animo differendi imminentem cauſa expeditionem.*
12 *Poſſeſſorij terminatio eſt res parui præiudicij, cum hodie detur mihi, & cras tibi.*
13 *Poſſeſſorij terminatio eſt res celeris expeditionis.*
Negotium ne damnum aliquod patiatur denegatur remiſſoria num. 13.
14 *Compulſoria ſpecialis pari paſſu ambulat, cum remiſſoria.*

D E C I S I O CLXXXIX.

TRia copulatiuè requiri pro obtiuenda compulſoria ſpeciali, nempè quod conſtet de exiſtentix ſcripturæ
1 compulſandæ, eiuſque releuantia, † quodque omnis abſit calumniæ ſuſpicio, tradit Veſtr. *in praxi lib. 6. cap. 1. n. 12.* Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 11. n. 840. & ſeqq.* & dixit Rot. *dec.* 555. *n.* 1. coram bon. mem. Buratto *dec.* 597. *per tot.* coram bon. me. Penia, *dec.* 376. *n.* 1. coram bon. me. Vrgellenſi, & *in Romana ſucceſſionis 4. Iulij 1642. cor. Reuer. Salamantino.*
In quibus deciſionibus vltrò firmatur, quod ad probandam
2 exiſtentiam, ac releuantiam ſcripturæ, eius exemplum † extraiudicialiter extractum coram Iudice, à quo compulſoria petitur, produci neceſſe eſt. Et in hoc differt petitio com-
3 pulſoriæ à petitione † exhibitionis in qua ſufficit qualibet probatio intereſſe, & præſumptio exiſtentiæ ſcripturæ penes
4 reum conuentum, qui eam cuſtodire † tenebatur *gloſſ. in Clem. 1. §. caterum verbo compellen. de vſur.* Imol. *ibid. n.* 21. Menoch. *præſumpt. 61. n. 10. lib. 6.* add. ad Greg. XV. *dec.* 129. *n.* 8. cum alijs allegatis per xdd. ad Buratt. *dec.* 278. *n.* 13. Eſſe-
5 que has petitiones † inter ſe diuerſas apparet ex traditis per *modern. Caſenatenſem de citat. tom. 3. c. 13. n.* 244.
In caſu verò noſtro Informantes pro Domino Priore Clauſtrali, cuius nomine compulſoria ſpecialis petitur, exhi-
6 buerunt dumtaxat fides extraiudiciales † de ſolito conficiendi ſcripturas ſuper electionibus Rectoris Sapientiæ Nouæ ſingulis annis, vel biennis fieri conſuetis, eaſdemque ſcripturas aſſeruandi in Archiuio ſubiecto poteſtati Dominorum Conſulum Mercaturæ, vnde quia hodie non eſt quæſtio, an electiones ſint faciendæ, ſed circa modum ſuffragandi, an
7 ſcilicet per capita, de quo exaduerſo † nullus datur fumus, vt ex prædictis neceſſe eſt educi non valet earumdem ſcripturarum releuantia, vt in proximis terminis reſpondit Rot. *deciſ.* x16. *n.* 1. & 3. apud Mant. Imò pro Conſulibus militxre quaſi poſſeſſionem votandi in capita conſtat ex actibus ponderatis in deciſione huius cauſæ ſuper manutentione votandi in capitx ſub die 13. Iunij 1650. quæ iuxta ſtylum huius
Sacri † Tribunalis ſupponenda eſt Buratt. *deciſ.* 596. *n.* 1. *de- 8*
ciſ. 857. *n.* 4. Rot. *dec.* 604. *n.* 4. *p.* 5. *rec.* & fuit dictum *in Valentina Rectoria 17. Martij præteriti coram me.*

Nil facit decretum xnni 1529. diſponens in Rectorem eligi vnum ex RR. Canonnicis Eccleſiæ Peruſinæ: ita vt ſoli Conſules Canonicum creandum nominent. Prior decretum interponat, ipſeque inticem vnum ex Collegio Mercatorum in Vicerectorem Conſulibus proponat, qui à Conſuli-
bus confirmetur Summ. Prioris num. 3. Nam præter † quod 9
hoc reſpicit petitorium, & multa adducuntur ad probandam eiuſdem decreti inobſeruantiam opportunius ſuo loco diſcutienda.

Superflua eſt eiuſdem decreti compulſatio, quia illud Do-
mini † Conſules admittunt; cùmque idem decretum, nec 10
non aliæ ſcripturæ electionum aſſeruatæ iuxta ſenſum partis aduerſæ in præfato Archiuio, ad quod aditum habere non minus Priorem, quàm Conſules ex fide Notarij data in Sum. Conſulum n. 1. & ex alijs electionibus hactenus ex eodem Archiuio extractis, & in hoc iudicio exaduerſo productis apparet, poſſint extrahi mediantibus compulſatorijs generali-
bus, valdè ſuſpicxri contingit, † quod compulſoria ſpecialis 11
petatur animo ſolum differendi imminentem expeditionem mandati de manutenendo Conſulibus debiti, vt in terminis ponderauit Rot. *d. deciſ.* 376. coram bon. mem. Vrgellenſi *n. 7. & in dicta Romana ſucceſſionis 4. Iulij 1642. §. præterea coram Reuerendiſſ. Salamantino.*

Quapropter diſputato hodie particulxri dubio, an ſit concedenda compulſoria ſpecialis, negatiuè reſponſum fuit vtraque parte informante; præſertim quia agitur de terminando
ſummariſſimo poſſeſſorio, † quod eſt leuis præiudicij, cùm 12
hodie detur mihi, cras tibi, pro vt quiſque probauerit, &
quoniam eſt celeris expeditionis, etiam † ne interim guber- 13
nium, ac regimen ſapientiæ nouæ ob carentiam Rectoris, detrimentum patiatur, retardandum non eſt per compulſoriam † ſpecialem, non ſecus ac per remiſſoriam, Rot. *deciſ.* 250. *n.* 4. *p.* 5. *recent.* Cum qua paripaſſu ambulat compulſoria ſpecialis Buratt. *deciſ.* 555. *n.* 4. & 5. *alijque allegati in Vercellen. Decimarum 1. Iulij 1647. coram me.*

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Auximana fideicommiſſi de Tibaldinis.

Lunæ 5. Iulij 1651.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum nomine collectiuo factum ad fauorem ſtirpis, Agnationis, familiæ &c. non concurrentibus verbis, vel alijs legitimis coniecturis tractum temporis, & perpetuitatem importantibus, regulatur ad ſimilitudinem ſucceſſionis ab inteſtato, ideòque vltra decimum gradum regulariter non extenditur: vnde qui ad illud ſuccedere prætendit, non ſimpliciter conſanguinitatem, ſed illius certum gradum iuſtificare tenetur.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſum relictum familia, agnationi, &c. quando non concurrunt verba perpetuitatem denotantia non protrahitur vltra decimum gradum.*
2 *Ad Fideicommiſſum relictum agnationi, familia, &c. ſuccedere volens, non debet probare nullum alium proximiorem extare, qui ipſum præcedat.*
3 *Sed quid iuſtificare teneatur.*
4 *Fideicommiſſarius agens ad fideicommiſſum agnationi, vel familia relictum, ſimplex probatio conſanguinitatis non ſufficit, & quænam ſit neceſſaria.*
5 *Conſanguinitatis probatio intra decimum gradum non reſultat ex eo quod quis auctoritatem tamquam conſanguineum præſtitit in contractu minoris, etiam ſi eiuſdem familia agnomine vtatur.*
6 *Conſanguinitatis probatio intra decimum gradum excluditur ex eo, quod aliquis proximior per antea remanſerit excluſus.*
7 *Fideicommiſſum an, & quando dicatur perpetuum, & ſucceſſiuum ex eo, quod fuerint ſubſtituti ſtirps, & proximiores de Domo, & familia.*

8 *Vocati nomine collectiuo, quando per vulgarem tantummodo substitui dicantur, ita vt fideicommissum in primo adeunte expirasse censeatur.*

9 *Cessio, seu renunciatio hæreditatis importat illius aditionem.*

10 *Cessio hæreditatis in continenti facta, non facit cedentem hæredem, vt ad onera hæreditaria teneatur.*

11 *Cessio hæreditatis constituit in cedente sufficientem agnationem d. hæreditatis pro validitate cessionis.*

DECISIO CXC.

IOannes de Tibaldinis quatuor habens filios, duos scilicet masculos Bartholomæum, & Cosmum, ac duas fœminas Catherinam, & Margaritam nuncupatas condidit Testamentum in quo reiecta iisdem certa pecuniarum quantitate pro earum dotibus, sub prohibitione nihil aliud petendi, masculos instituit hæredes vniuersales sub fideicomisso per hæc verba litteraliter constituto, ibi, *in omnibus autem alijs, & singulis suis bonis &c. suos hæredes generales, & vniuersales fecit, & nominauit Cosmum, & Bartholomæum eius filios &c. æquis portionibus &c. cum hac tamen conditione quod decedente aliquo ex dictis suis filijs, & hæredibus quandocumque sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus in pupillari ætate, vel postea vnus succedat alteri, & decedentibus ambobus substituit stirpem, & proximiores, de Domo, & Familia de Tibaldinis vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, &c.*

Defuncto Testatore vterque ex præfatis hæredibus sine filijs decessit superstitibus Catherina, altera ex supradictis filiabus, & Ioanne Baptista filio Hippolyti de Tibaldinis germani fratris eiusdem Testatoris, qui sub die 4. Septembris 1625. solemniter renunciauit ad fauorem eiusdem Catherinæ omnibus iuribus occasione præfati fideicommissi super bonis hæreditarijs sibi competentibus: Verùm quia defuncta vltimo loco eadem Catherina institutis hæredibus DD. Iulio, & Octauio fratribus de Sinibaldis, alter Io: Baptista de Tibaldinis filius q. Hortensij prætenderet se comprehensum sub dicta vocatione stirpis, & proximiorum Domus, & Familiæ de Tibaldinis, ideò proposui dubium, An constet de fideicommisso, & ad cuius fauorem, *ac non constare de fideicommisso ad fauorem dicti D. Ioannis Baptistæ q. Hortensij* Domini responderunt.

1 Ratio resolutionis fuit, † quia concludenter non iustificauit, vt tenebatur se infra decimum gradum Testatori esse coniunctum; Cùm enim huiusmodi dispositiones ad fauorem Stirpis, Agnationis, Domus, & Familiæ collectiuo nomine factæ regulentur ad similitudinem successionis ab intestato, & sic non concurrentibus, prout hic, verbis perpetuitatem denotantibus, vlterius regulariter non protrahantur *ad not. in §. penult. instit. de success. agnat. glos. & DD. in l. final. C. vnd. legit.* Paris. *cons.* 51. *n.* 8. *lib.* 2. Socc. iun. *cons.* 140. *n.* 14. *lib.* 3. Decian. *cons.* 1. *n.* 340. *lib.* 1. Peregr. *cons.* 44. *n.* 5. *lib.* 4. *& cons.* 42. *n.* 6. *lib.* 5. *ac in tract. de fideic. art.* 32. *n.* 3. Tiraquel. *de retract. lignag. §.* 1. *glos.* 9. *n.* 23. *&* 24. Crass. *de success. §. fideicommissum quæst.* 19. *n.* 3. Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 12. *n.* 37. Petr. *de fideic. quæst.* 8. *n.* 33. *&* 34.

2 Fusar. *cons.* 107. *n.* 11. *& de substit. q.* 381. *n.* 5. licet ipse † probare non debeat se esse proximiorem, ita quod nullus alius supersit, qui ipsum præcedat Peregr. *vbi sup. art.* 43. *sub n.* 63.

3 Cardin. Seraph. *decis.* 1219. *n.* 1. † Attamen non sufficit generalis probatio agnationis, & consanguinitatis, sed certum quoque gradum iustificare tenetur, vt in puncto alijs allegatis probant Dec. *cons.* 320. *n.* 1. *sub vers. sed his non obstan. & sub n.* 9. *vers. vltimo non obstat*, Peregr. *d. art.* 43. *d. num.* 63.

4 Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 27. *&* 28. † Cùm enim includi, & non includi possit intra prædictos gradus simplex probatio, consanguinitatis remanet dubia, & incerta, ac propterea non concludit Pacian. *d. cap.* 12. *n.* 29. & conferunt tradita per Grat. *cons.* 68. *n.* 8. *lib.* 1. Natt. *cons.* 200. *n.* 8. *lib.* 1. Hond. *cons.* 78. *n.* 12. *lib.* 1. *& cons.* 51. *n.* 59. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 522. *n.* 3. Cæphal. *cons.* 430. *num.* 17. *cum seqq.* alijque congesti per Fusar. *vbi supra quæst.* 615. *num.* 5.

5 Ideòque irreleuantia † ad hunc effectum visa fuerunt duo Instrumenta relata in eius Sum. n. 5. in quibus legitur Hortensium eius patrem interuenisse in contractibus celebratis inter prædictos Cosmum, & Bartholomæum tunc minores ad præstandum illis auctoritatem tanquam ipsorum consanguineum; Quia cùm nec Statutum Auximanum *lib.* 3. *rub.* 45. *relatum in summario illorum de Sinibaldis n.* 7. Nec Constitutio Aegidiana *lib.* 5. *cap.* 25. in huiusmodi contractibus certum requirant consanguinitatis gradum, nulla ex eis deduci potest legitima gradus probatio, quæ intra decimum eum esse concludat prout requiritur etiam si eiusdem Familiæ, ac stirpis agnomine vtatur, vt probat Peregr. *d. art.* 43. *sub d. n.* 63. *cum cæteris supra adductis.*

Præterea considerabant DD. † quod cum de tempore 6
mortis Cosmi alterius ex hæredibus institutis vltimo loco defuncti superesset dictus Ioannes Baptista filius Hippolyti, qui ex eodem Testatoris Columnello & illi, atque grauato longè proximior erat, ipse remansit exclusus *ex regula l. cum Prætor, ff. de iudic. quam procedere etiam in hac materia per text. in l. cum ita §. in fideicommisso ff. de legat.* 2. tradit Rip. *in l.* 1. *sub n.* 61. *ff. de vulg. & pupill.* Decian. *cons.* 10. *num.* 28. *&* 29. *lib.* 3.

Nec obstat, † quod supradicta substitutio stirpis, & pro- 7
ximiorum perpetuum fideicommissum præseferat successiuis temporibus duraturum inter omnes de Domo, ac Familia de Tibaldinis.

Quia contraria sententia est verior, & receptior, quando ex verbis, vel alijs legitimis coniecturis, quæ in proposito desiderantur, non apparet Testatorem voluisse successiuum inter eos ordinare fideicommissum hoc enim casu extinguitur in persona illius, qui successit tempore extantis conditionis, nisi specialiter defunctus extenderit ad vlteriores voluntatem suam: † quia cessantibus verbis, vel coniecturis tractum 8
futuri, & successiui temporis importantibus vocati nomine collectiuo per vulgarem tantummodo substituti dicuntur, quæ in primo adeunte expirat, & euanescit, iuxta distinctionem *Cumani communiter receptam in d. l. cum ita d. §. in fideicommisso n.* 4. *ff. de legat.* 2. *& in l. Gallus §. quidam ante n.* 8. *vers. item cum Testator. ff. de liber. & posth.* Soccin. sen. *in l. si cognatis sub n.* 35. *ff. de reb. dub. & cons.* 104. *n.* 10. *lib.* 3. Castren. *cons.* 434. *in fin. p.* 2. Alex. *cons.* 24. *n.* 5. *circa med. vers. & idem voluit lib.* 3. Ruin. *cons.* 19. *n.* 10. *lib.* 3. Simon. de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib.* 3. *solut.* 9. *n.* 4. *fol. mihi* 480. alijque pleno calamo adducti per Fusar. *vbi supra q.* 382. *num.* 1. *cum seqq. vbi num.* 19. firmat hanc esse veriorem, & sequendam eamque probauit Rota cor. san. me. Greg. *dec.* 207. *n.* 1. ibique Add. *n.* 9. vbi testatur quod Rota passim sequitur dictam doctrinam Cumani *in recent. decis.* 357. *n.* 2. *& decis.* 486. *n.* 5. *p.* 1. *in Ferrarien. fideicommissi* 15. *Decembris* 1628. *coram Card. Virili, & in Florentina de Guidacijs* 5. *Decembris* 1629. *coram Reuerendiss. D. meo Decano pariter in rec. decis.* 221. *num.* 6. *& decis.* 326. *num.* 5. *&* 6. *par.* 5.

Quod autem † dictus Ioannes Baptista filius Hippolyti 9
huiusmodi fideicommissum agnouerit, in dubium reuocari non potest dum actualiter illius iura cessit, & renunciauit eidem Catherinæ iuxta dispositionem *text. in l. Ania, C. de iur. deliber.* Bart. *in l. gerit n.* 20. *cum seqq. ff. de acquir. hæred.* Surd. *cons.* 244. *n.* 19. *& cons.* 523. *n.* 8. Put. *decis.* 437. *per tot. lib.* 1. *in correct.* Licet enim actus præfatæ † cessionis tan- 10
quam momentaneus non fecerit illum hæredem quoad effectus hæreditarios passiuos, vt scilicet non teneretur ad onera hæreditaria, Surd. *d. cons.* 244. *sub d. n.* 19. sufficientem tamen agnitionem constituit pro validitate præfatæ cessionis, vt respondit Rota *decis.* 649. *n.* 3. *&* 4. *p.* 3. *rec. cum alijs allegatis in Romana fideicommissi de Mutis* 2. *Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Meltio sub §.* 1.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Valentina Rectoriæ.

Lunæ 31. *Iulij* 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficium, qui ex obreptitijs literis consecutus fuit, cùm non prohibeatur alias, & quidem legitimus expedire, ex huiusmodi possibilitate sat est, vt illi dicatur manutentio, quoties de cæteris constabit requisitis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij prouisio vitiatur ex falsa expressione nominis defuncti, secus autem acceptatio.*

2 *Obreptio ex confessione probata retardat executionem subrogationis gratiosa, ac quodcumque iudicium executiuum.*

3 *Persona defuncti ex oppositione cognominis alijsque qualitati-*

tatibus satis redditur certa, etiamsi fuerit in nomine erratum.

4 *Beneficium qui asserit non excedere maiorem summam affirmare, etiam potest non excedere minorem.*

5 *Confessionem non esse omnino claram sufficit ne noceat confitenti.*

6 *Onera Ecclesiæ deduci debent ex probatione valoris.*

7 *Valor probari debet de tempore gratiæ.*

8 *Licentia subrogationis gratiosa concedi potest etiam sine productione literarum prouisionis principalis.*

9 *Gratia subrogationis gratiosa, est gratia de per se.*

10 *Expeditio non secuta litterarum Apostolicarum ab allegante probari debet.*

11 *Productio facta in vero iudicio non nocet in alio diuerso.*

12 *Binas Litteras super eodem beneficio quis expedire potest.*

13 *Possibilitas sufficit ad excludendum negatiuam.*

14 *Assertio Pontificis super expeditione litterarum multum facit, & num. seq.*

16 *Exceptio obreptionis turbida non retardat executionem subrogationis gratiosæ.*

17 *Manutentio non datur gratiosè subrogato ex possessione defuncti.*

18 *Manutentio datur subrogato gratiosè, qui actualiter cœpit possessionem.*

19 *Manutentio conceditur possidenti, etiam ex titulo subreptitio, & quando.*

20 *Manutentio conceditur etiam vbi agitur iudicio executiuo litterarum subrogationis gratiosæ.*

DECISIO CXCI.

MOrdicus inhærentibus informantibus pro Astiria ex-
ceptioni obreptionis ob falsam expressionem nominis
defuncti, & valoris, ex quarum prima licet non vitietur ac-
1 ceptatio: † vitiari prouisionem videtur sensisse, Rot. *decis.*
19. *n.* 1. *de concess. preben. in antiq. & decis.* 43. *de rescript.*
in nou. ex secunda gratiam annullat in verbis Reg. 55. Can-
cell. suspensa fuit expeditio causæ petita à Laudiio in vlti-
ma Rota memorialium habita sub die 5. currentis; cùm
2 enim in vtroque capite † obreptio assereretur probata ex
confessione ipsius Lauditij emissa in secunda supplicatione,
apta videbatur ad retardandam executionem subrogatio-
nis gratiosæ, & quodcumque aliud iudicium executiuum,
Gionagn. *cons.* 8. *n.* 114. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 810. *num.* 4.
Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 425. *num.* 3.
& 4. & apud Modern. Perusin. de manuten. decis. 642.
num. 2.

Verùm hodie in relationibus causarum vtraque parte
informante, re melius perpensa, Domini mandarunt
mihi, vt ad expeditionem petitam procedam reiecta
obreptione quæ euanescit, tum respectu erroris in no-
mine, quia ex oppositione cognominis, & altera qualita-
te adiecta vacationis huius beneficij per obitum personæ
nominatæ, iuncto maximè quod defunctus quandoque
duobus nominibus quorum alterum fuit in prima suppli-
3 catione expressum nuncupabatur, satis † redditur certa
persona defuncti, quod sufficit, iuxta theor. Bart. *in l. de-*
monstratio num. 14. *ff. cond. & demonstr.* quàm in his termi-
nis sequitur Paris. *cons.* 15. *sub num.* 8. *vers. tamen*, *& vers.*
eo magis lib. 4. Lotther. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 34. *num.* 10.
& 11. Rot. *decis.* 16. *in princ. de rescr. in nou. & facit decis.*
124. *num.* 8. *part.* 1. *recent.* Quo magis quia vtrumque
nomen fuit deinde expositum in secunda supplicatione,
quàm suffragari dicam infrà.

Tum respectu valoris. Primò, quia mala illius expressio
non benè conuincitur ex quo Lauditius in prima supplica-
tione valorem narrauerit in scutis 175. in secunda verò in
scutis 460. nam obiectum procederet si narrasset per ascen-
sum; cùm verò vtrobique narrauerit per non excessum,
non resultat pernecesse ex secunda narratiua, quod valor
excedat scut. 175. narrata in prima supplicatione; nam qui
4 dicit non excedere scut. 460. † affirmare etiam potest non
excedere 175. vt ad propositum ponderauit Rot. coram clar.
me. Coccino *decis.* 145. *num.* 1. *decis.* 164. *num.* 2. coram
bon. me. Buratt. *decis.* 931. *num.* 1. *& in Bonen. Abbatia* 3.
Julij 1647. *§. valor coram bon. mem. Arguelles in Bonon. Ar-*
chipresbyteratus 23. *Martij* 1648. *§. valor coram R. P. D.*
meo Corrado, & sufficit confessionem non esse omnino cla-

ram † ne noceat confitenti, Mohed. *decis.* 2. *de rest.* 6
spoliat. Buratt. *decis.* 183. *num.* 19. Rot. *decis.* 443. *num.* 8.
part. 1. *recent.*

Quatenus verò ad probandum maiorem valorem affer-
tur testis, vel locatio, respondetur, quod testis vnicus est, &
vnica locatio, & ambo inter se valdè discordes, cum loca-
tio loquatur de pensione librarum 600. † dumtaxat è quibus 6
onera Ecclesiæ deducenda sunt, Seraphin. *decis.* 1030. *num.* 1.
cum alijs allegatis in Romana pensionis 15. *Maij* 1646. *coram*
me, & neutra probatio percutit tempus gratiæ, de qua agi-
tur obtenta de anno 1645. † vt oportet ad conuincendam 7
obreptionem; Buratt. *decis.* 18. *num.* 9. *decis.* 383. *num.* 3.
decis. 409. *num.* 8.

Secunda, quia subrogatio gratiosa de cuius executione
agitur desumpta fuit ex clausulis secundæ supplicationis, vt
constat ex oculari lectura, & etiam pars aduersa admit-
tit, negat tamen fuisse super secunda supplicatione expe-
ditas litteras gratiæ principalis; indeque infert obstare Con-
stitutionem Iulij III. prohibentem dari executionem gratiæ
litteris desuper expeditis. Quod nullatenus applicatur casui
nostro, quia hodie non agitur de executione gratiæ princi-
palis, sed ipsius subrogationis gratiosæ super qua literæ fue-
runt expeditæ, † & ad cuius executionem procedi potest 8
etiam sine productione litterarum prouisionis principalis,
vt in puncto fuit decisum *in Conchen. Parochialis* 3. *Decem-*
bris 1601. *coram bon. mem. Penia inter eius impress. decis.* 490.
num. 11. *part.* 2. vbi dicitur ratio, quia gratia subrogationis,
licet desumatur ex clausulis gratiæ principalis, † est tamen 9
gratia de per se, & confert *dec. eiusdem Peniæ* 669. *n.* 7. *p.* 1.

Præsertim, quia negatiua expeditionis litterarum gratiæ
principalis super secunda supplicatione, † non probatur 10
exaduerso plenè, & concludenter, vt debet Lotther. *de re*
benefic. lib. 3. *quæst.* 19. *n.* 33. Rot. *in Virdunen. Parochialis*
23. *Iunij* 1586. *coram Gypsio in Hispalen. Iurisdictionis* 26. *Iu-*
nij 1591. *coram Orano impress. post cons. Farinac. lib.* 1. *decis.*
82. *n.* 1. *&* 2. ad quem effectum satis non est probare fuisse
expeditas litteras super prima supplicatione easque ab acto-
re productas, quia cùm productio facta non fuerit in hoc
iudicio executione ipsius gratiæ principalis, assertæ negati-
uæ probationem in hodierno iudicio non facit; nam produ-
ctio facta in vno iudicio non nocet † in alio diuerso etiam 11
inter easdem personas, Ceph. *cons.* 377. *n.* 86. Rimin. iun.
cons. 213. *n.* 20. Acchill. *decis.* 2. *de confess.* Rot. coram san.
me. Gregor. *decis.* 432. *n.* 5. *& in Lucana Capellania* 4. *A-*
prilis 1650. *§. non obstat, coram me*, & potuit actor post ex-
peditionem litterarum super prima supplicatione, † expe- 12
dire alias etiam super secunda, Rot. *decis.* 59. *in princip. &*
decis. 63. *de rescript. in antiq. decis.* 514. *num.* 4. *p.* 3. *lib.* 3.
diuers. dec. 302. *n.* 11. *p.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Colonien. Cano-*
nicatus, seu ferculi 16. *Decembris* 1647. *coram R. P. D. meo*
Meltio, sufficitque hæc possibilitas, ne ex dicta productione
probetur negatiua, † quod aliæ litteræ expeditæ non fuerint 13
sub eadem data, Rot. *d. dec.* 82. *n.* 2. apud Farinac. *post consil.*
lib. 1. *cum alijs mox allegatis.*

Fortiùs, quia in ipsis litteris subrogationis gratiæ expedi-
tæ super secunda supplicatione Papa asseruit alias litteras
prouisionis principalis super eadem supplicatione fuisse ex-
peditas, † quæ assertio multum facit, *ad text. in Clem.* 1. 14
de probat. Oldr. *cons.* 258. *sub n.* 2. Feder. de Senis *cons.* 117.
n. 2. Rot. *in Meleuitana Optionis* 7. *Maij* 1640. *coram bon.*
mem. Merlino, quæ loquitur de assertione Papæ † in gratia 15
emanata ad instantiam partis, *& in Monopolitana pensionis*
2. *Iunij* 1645. *coram me*, saltem ad effectum vt ex ea alijsque
omnibus supra deductis simul iunctis turbida aliquo modo
reddatur allegata exceptio obreptionis, † ac propterea ad 16
retardandam executionem subrogationis gratiosæ non rele-
uet, Mant. *dec.* 71. *n.* 9. cum alijs allegatis ab Argel. *de acq.*
possess. quæst. 18. *n.* 31. *& in Firmana Capellaniæ* 28. *Aprilis*
prox. prat. coram me.

Multò minus releuat aduersus manutentionem à Laodi-
tio petitam, quæ licet subrogato non detur ex possessione
defuncti † iuxtà opinionem quam amplexa est, Rota *S.* 17
Marci Pensionis 30. *Ianuarij* 1612. *cor. Card. Sacrato impress.*
apud Marches. tom. 2. *fol.* 486. *n.* 1. *&* 2. *& in decis.* 177. *n.* 9.
apud Modern. Perusin. de manuten. & alias sæpe, datur vti-
que ex propria subrogati possessione, quando scilicet eam
actualiter cœpit, † non secus, ac datur cuicunque successo- 18
ri, vt legitur *in d. S. Marci Pensionis n.* 1. ibi nisi doceatur
de actualiter apprehensione, & dixit Rot. *decis.* 200. *n.* 19.
p. 4. *tom.* 2. *recent.*

Qui est casus noster, quia ex deductis in duabus decisionibus huius possessionem cœpit eiusque vitium purgatam fuit per subsequentem subrogationem. Neque vrget, quod cœperit vigore litterarum expeditarum super prima supplicatione, vt asseritur subreptitia, quia vt supra dicebam non probatur subreptio. Et in omnem euentum quamuis tunc in actu ingressus in possessionem exhibitæ fuissent literæ subreptitiæ, nihilominus propter possibilitatem, quod alius titulus superuenerit, & litteræ super secunda quoque supplica-
19 tione expeditæ fuerint, † danda est interim manutentio, vt in puncto fuit decisum *in Cæsaraugustana Parochialis de Maella 8. Nouembris 1599. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, & in supracitata Lucana Cappellaniæ coram me*.

Hinc Rota censuit expediendam esse causam tam per viam decreti in summarijssimo possessorio manutentionis, quàm sententiæ diffinitiuæ per cedulam in iudicio executiuo
20 litterarum subrogationis gratiosæ, † quarum vigore concedi potest manutentio loco immissionis ad confirmandam priorem possessionem à subrogato, vt supra captam, vt in his terminis fuit decisum *in Compostellana Parrochialis 25. Iunij 1649. §. nec multum interest, coram R. P. D. meo Otthobono*, & etiam per viam immissionis cumulari possessio possessionis, quando contextualiter petitur manutentio, & immissio ex allegatis *in decis. 57. n. 14. apud Modern. Perusin. de manuten. & in Perusina bonorum de Baptistis 12. Nouembris 1625. §. quia quantum, coram bon. mem. Pirouano, & ab Adden. ad Buratt. decis. 115. n. 14.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Toletana Decimarum.

Lunæ 13. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo cuinam sit concedendum, quando concurreret quasi possessio exigendi decimas in Parocho, & possessio exemptionis in persoluendis decimis per priuilegium Apostolicum, in præsenti decisione eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de manutenendo conceditur, quando constat de quasi possessione vsque ad tempus iudicij instituti.*
2 *Decimæ an debeantur Parocho existenti in quasi possessione illas exigendi, superueniente priuilegio exemptionis.*
3 *Decimæ, quæ debentur Parocho ex præscripto iuris diuini, quando in priuilegio exemptionis, non dicantur comprehensæ.*
4 *Priuilegium exemptionis Decimarum, vt afficiat, debet derogare,* cap. nuper de decim.
5 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur in iudicio possessorio, sed ad petitorium reijciuntur.*
6 *Quasi possessio exemptionis in persoluendis decimis, vt dicatur alicui quæsita, quæ requirantur.*
7 *Quasi possessio non soluendi decimas non acquiritur absque patientia Parochi.*
8 *Testibus in dubio illis deferendum est, qui de facto verisimili, & iuris dispositioni congruo deponunt.*
9 *Possessio non soluendi decimas quoad aliqua bona, non extenditur ad alia.*
10 *Sententia iniusta non transit in iudicatum.*

DECISIO CXCII.

Commissa mihi causa appellationis à sententia lata contra Gundisaluum Muñoz Equite de Calatraua pro solutione Decimarum Mensæ Archiepiscopalis Toletanæ, & hodie proposito dubio cui sit dandum mandatum de ma-
1 nutenen. † Domini responderunt illud dandum esse Eminentiss. D. Card. Sandoual Archiepiscopo Toletano in quasi possessione percipiendi decimas ex bonis patrimonialibus dicti Equitis, quia ex depositionibus testium pro dicta mensa examinatorum *in Summ. Archiepisc. n. 4. & Equitis n. 5.* plenè constat, mensam ex prædictis bonis in quasi possessione eas percipiendi extitisse vsque ad tempus iudicij instituti, *leg. 1. ff. vti possidetis, §. retinendæ instit. de interdict.* † cui 2
quasi possessioni nullum fuit illarum præiudicium ex eo, quod dictus Gundisaluus habitu Calatrauæ susceperit, vt in ipsis terminis Rota *resoluit in Hispalen. Decimarum 15. Februarij 1647. §. fin. coram R. P. D. meo Meltio, & in Toletana Decimarum 14. Iunij 1648. §. etenim possessio cum seq. coram R. P. D. meo Celso*.

Non obstat † allegata ab informantibus pro Equite priui- 3
legia Pontificia à solutione decimarum Equites de Calatraua excipientia, & præsertim illud Pij Papæ II. relatum *in Summario Equitis num. 6.* Quia non facit mentionem de hisce Decimis realibus spiritualibus debitis ex præscripto iuris diuini, sed de alijs propter diuersas extraordinarias occasiones, & contingentes casus indici solitis, vt patet ex lectura *in vers. dilectum filium Magistrum modernum, necnon Commendatores, &c.* adeò quod nec decimæ spirituales, nec de bonis patrimonialibus, de quibus hic agitur in dicto priuilegio, & similibus comprehendatur, prout optimè pridem etiam Rota coram Card. Seraphin. respondit *decis. 605.* & plenè firmatur in decisione huius causæ 21. *Iunij 1649. coram R. P. D. meo Otthobono §. seu, cum duabus seqq.*
† Vbi etiam perpenditur defectus derogationis, *cap. nuper* 4
de decim. omninò necessariæ in huiusmodi priuilegijs exemptiuis, † aut saltem dicta priuilegia magis exactam interpre- 5
tationem requirunt, quam summarijssimi huius iudicij natura patiatur in quo huiusmodi exceptio de priuilegijs attendi minimè debet, sed hæc sunt in ordinario petitorio iudicio cognoscenda, vt semper tenuit Rota *decis. 562. p. 1. decis. 189. & decis. 205. part. 2. diuers. ac in Dertusen. decimarum 1. Iulij 1620. coram bon. me. Cardin. Sacrato impress. apud Modern. Perus. tract. de manut. decis. 157. per tot cum pluribus relatis in Hispalen. decimarum 27. Iunij 1644. in §. secus verò, cum seqq. coram R. P. D. meo Corrado 1*

Nec † dicto Equite suffragatur allegata quasi possessio in 6
qua se præsumit existere, non soluendi Mensæ Archiepiscopali decimas de suis bonis patrimonialibus, quia neque hoc probant testes pro ipso examinati *in Summ. illius n. 5.* dum in eorum depositionibus non reddunt rationes per quas negatiua non soluen. dd. decimas necessariò inferatur, nec scientiam Eminentiss. Archiepiscopi concludunt, prout necessarium esset ad effectum acquiren. in eius præiudicium prætensam quasi possessionem decimas non soluendi, cùm taciturnitas, seu negligentia suorum antecessorum, licet aliquando contigisset illi nocere nequaquam potuerit, Rot. *decis. 42. num. 7. vers. & ministri part. 7. recent.* sic etiam dictum fuit *in supradicta Hispalen. in §. nec visa fuerunt subsistere coram R. P. D. meo Corrado*, ibi nam ex ipsa ratione scientiæ, ac in supra allegat. *decis. Hispalen. 15. Februarij 1647. §. quia natura immemorabilis coram R. P. D. meo Meltio, atque in alia Toletana decimarum 15. Iunij 1648. in §. non obstat quod fratres, & in §. præsertim in præiudicium coram R. P. D. meo Celso*.

Sed † ex testibus pro Mensa Archiepiscopali examinatis 7
signanter primo, & tertio relatis in eius *Summ. n. 4. & in Summar. Equitis num. 5.* tollitur omnis difficultas dum affirmant, quod ex ipso tempore quo Eques decimas de dd. suis bonis soluere recusauit, fuerit illicò iudicium contra ipsum institutum, vnde Eminentissimi Archiepiscopi, ac eius Ministrorum patientia totaliter excluditur sine qua in huiusmodi iuribus incorporalibus nulla potuit acquiri quasi possessio non soluendi, *ad l. quoties, §. fin. ff. de seruit.* Buratt. *decis. 572. num. 13. cum pluribus alijs allegatis cumulatis in supradicta Hispalen. coram R. P. D. meo Corrado in §. primò quia non constat, & fuit responsum in supra allegata Toletana Decimarum in §. vno non solum coram R. P. D. meo Celso.*

Pariter nihil officit ab informantibus pro Equite adducta obseruantia, seu quasi possessio aliorum Equitum ordinis de Calatraua non soluendi decimas, etiam quoad bona patrimonialia.

Quia talis obseruantia concludenter, & legitimè non iustificatur, immò ex testibus pro Mensa Archiepiscopali contrarium deponen. eius *Summ. num. 9.* & ex dispositione sexti testis pro ipso Equiti examinati ibidem *num. 10.* prorsus eliditur.

Quibus † eo magis deferendum est, quia de facto verisi- 8
mili, & iuris dispositioni congruo deponunt, prout in terminis dixit Rota *decis. 42. num. 4. vers. fuit respon-*

sum par. 7. recent. & in supradicta Hispalen. in §. quorum quidem testium depositiones, *ac in final. coram R. P. D. meo Corrado*, & in omnem casum † etiamsi talis probaretur obseruantia in aliis, non tamen præiudicaret iuribus decimandi Mensæ Archiepiscopalis in bonis Equ. Gundisalui, de quibus agitur particulariter conseruatis, & competentibus, vt Rot. respondit coram Cardin. Seraph. *decis.* 1380. *num.* 1. *vers. his tamen non obstantibus*, Card. Caual. *dec.* 487. *n.* 4. *atque in aliis relat. in supradicta Toletana decimarum in §. possessio verò, coram R. P. D. meo Celso*. 9

10 Quibus † omnibus ita se habentibus cum iniustitia decreti in Hispania lati ad fauorem supradicti Equitis emanati contra expressa, & clara Eminentissimi Archiepiscopi iura, deprehendatur frustra ex eodem inferri potest res iudicata, Rot. *ad decis.* 251. *& decis.* 711. *n.* 1. coram Card. Seraphin. Rot. *decis.* 151. *num.* 2. *atque dec.* 260. *n.* 7. *p.* 1. *& dec.* 191. *n.* 3. *dec.* 594. *n.* 4. *part.* 2. *recent.* & sic in præsenti decisum fuit ad fauorem Eminentissimi Archiepiscopi mandatum de manutenen in supradictis bonis illi conceden, &c.

Vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Calaguritana Beneficij Sancti Ioannis de Molinar.

Veneris 17. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficia quæ dignioribus sunt conferenda, si quis à Sede Apostolica obtinuit nulla facta mentione litis, & qualitatum collitigantis, talis prouisio ei suffragari non potest, cùm nunquam censeatur Pontificem tertio præiudicare voluisse.

SVMMARIVM.

1 *Relatio in beneficiis habenti maiores qualitates conceditur aduersus eisdem euentum, & ab examinatoribus exclusum.*
2 *Digniores sunt præferendi.*
3 *Prouisio Apostolica non suffragatur, vbi & lites, & qualitates collitigantis non fuerunt narratæ.*
4 *Clausula* litis statum, *præseruat gratiam à subreptione, & num. seq. vbi vide.*
5 *Pontifex sub inuolucro verborum non censetur tertio præiudicare voluisse.*
6 *Clausula*, Dummodo tempore datæ præsentium non fuerit alteri ius quæsitum, *quid operetur, & num. seq.*
8 *Oppositio simplex nullum ius tribuit, neque in re, neque ad rem.*
9 *Ex oppositione etiam simplici, quando ius quæratur.*
10 *Ius antecedenter quæsitum non aufertur ex subsecutis attentatis.*
11 *Præsentatus à maiori parte patronorum institui debet.*
12 *Res iudicata in Rota non attenditur, vbi amplia fortius procedere, si constat de bono iure succumbentis.*

DECISIO CXCII.

Recol. mem. Ioannes Baptista Coccinus Sacræ Rotæ Decanus per sententiam diffinitiuam pronunciauit quartam portionem Beneficij Sancti Ioannis de Molinar controuersam adiudicandam esse Iosepho de Vrtusaugestui Prouiso Apostolico, Bartholomæo verò de Castanizza nullum ius competere, ac ad illius fauorem mandatum de immittendo decreuit, & relaxauit subsequuta possessione; Verùm commissa mihi causa restitutionis in integrum, prout de iure cum Bartholomæus prætendere posset nullitatem dictæ sententiæ ex defectu legitimæ citationis ad terminos substantiales, & ad sententiam, adeò cautè Ioseph prævidens forsan illius ineuitabilem defectum habuit recursum ad Signaturam Sanctissimi pro illius sanatione, qui mihi rescripsit, vt procederem in causa reiecta dicta nullitate arbitrio Rotæ, quare proposui dubium 26. Iunij præteriti, An intraret arbitrium, sed quia non ex hoc tantum concludebatur bonum ius Iosephi, ideò Domini mandarunt, vt videretur de bono iure; super quo causa hodie discussa resolutum fuit constare de bono iure Bartholomæi,

quia non solum pluries approbatus fuit ad simplicia Beneficia, & à Capitulo præsentatus, ac ab Ordinario institutus ab formam Breuis san. mem. Clementis VIII. in Diœcesi Calaguritana vigentis, sed etiam pluribus, ac potioribus præpollet qualitatibus, nempè maiori ætatis, Bacchaleureatus, & antiquioris Presbyteratus eius Summ. num. 6. & 7. ex quibus propterea ipse venit præferendus Iosepho collitiganti, qui caret huiusmodi qualitatibus, & ab examinatoribus Synodalibus fuerat reprobatus, † vt in huiusmodi causis Calaguritanis sæpissimè responsum fuit, & signanter *in Calaguritana Beneficij* 27. *Nouembris* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio*, vbi in specie firmatur, quod ex præcisa forma dicti Breuis † digniores semper sunt præferendi, *& in Calaguritana Beneficij de Logrono* 11. *Februarij* 1650. *coram R. P. D. meo Verospio*: Idque etiamsi in gradu restitutionis in integrum coram Archidiacono de Lara dictus Ioseph nouo examini ex integro subiectus renunciatus fuerit idoneus ad simplicia, quia nihilominus Bartholomæus præferri debet, dum vltra parem approbationem iam antea bis reportatam potiores habet qualitates, ex quibus redditur dignior, & sic præferendus, vt plenè firmatur in prædictis decisionibus. 1 2

Non obstat, quod idem Ioseph Apostolicam prouisionem obtinuerit. Quia cùm in ea non solum non expresserit litem inter ipsos coram Rota tunc vertentem, sed etiam tacuerit omnes prædictas qualitates Bartholomæi collitigantis, dicta Apostolica prouisio ipsi suffragari non potest, † quia si præfata Summo Pontifici exposita fuissent, certum vtique est, quod illam non concessisset, vel saltem difficiliùs, *cap. super litteris de rescript.* Egid. *decis.* 102. *num.* 3. Pen. *decis.* 163. *num.* 3. *& seq. cum cæteris allegatis in Calaguritana beneficij de Cornago* 27. *Maij* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio sub §. Neque obstat prouisio.* 3

Nec releuat generalis mentio cuiuscumque litis ibi facta cum clausula *cuius litis statum, &c.*

Quoniam ista præseruat quidem gratiam à vitio † subreptionis alias resultantis ex non facta litis mentione, *vt deducitur in decisione huius causæ coram eodem recol. mem. Coccino sub die* 22. *Maij* 1637. *§. penult.* non autem illam extendit in præiudicium tertij, & abrogationem iuris collitiganti competentis, cui non censetur † Summus Pontifex explicitè non informatus sub inuolucro verborum præiudicare voluisse, vt tradit Bellam. *cons.* 134. *ante n.* 22. *vers. secundo ad hoc mouet*, Sarnen. *super regul. de non tollen. iur. quæsit. quæst.* 1. *n.* 9. *vers. quæ omnia*, Rot. coram Pen. *dec.* 410. *num.* 11. *in recent. decis.* 97. *n.* 4. *p.* 3. *& in dicta Calaguritana Beneficij de Logrono coram R. P. D. meo Verospio §. neque eidem*; Stante præsertim clausula, *Dummodo tempore datæ præsentium † non fuerit alteri ius quæsitum*, ibidem adiecta, quæ Pontificis intentionem magis declarat, † & ostendit, quod culpam præiudicium inferre non intellexit, vt ponderatum fuit in eadem *Calaguritana Beneficij de Logrono, & prius in Clusina Beneficij* 5. *Iulij* 1649. *coram R. P. D. meo Bichio §.* 3. *quod in litteris*. 4 5 6 7

Minusuè subsistit, quod ex simplici oppositione nullum ius Bartholomæo quæsitum fuerit, † cùm hæc nec ad rem, neque in re aliquod ius tribuat ex Cassad. *decis.* 18. *de præbend. allegato in præcedenti decisione, §. & quantum attinet.* Hoc enim non procedit duobus concurrentibus, vbi scilicet ex fundatione, consuetudine, vel Constitutione cauetur Beneficium deberi habenti certas qualitates, & vbi post rem in iudicium deductam iustificantur in Oppositore qualitates necessariæ pro adiudicatione, his enim concurrentibus ius quæritur ex oppositione, † quod ex prædicta clausula censetur præseruatum, Put. *decis.* 252. *sub num.* 2. *vers. sed fuit dictum lib.* 3. *in correctis*, Rota *dicta dec.* 97. *sub n.* 2. *& 4. ac melius distinguendo decis.* 597. *num.* 2. *part.* 3. *recent. cum cæteris allegatis in d. Calaguritana Beneficij de Logrono §. neque eidem in fin.* 8 9

Er dicto autem Breue san. mem. Clementis VIII. cauetur huiusmodi Beneficia conferri debere habenti maiores qualitates, & Bartholomæus vltra oppositionem deduxit rem in iudicium, & iustificauit præponderantiam suarum qualitatum. Ideò ex oppositione acquisiuerat ius considerabile ex supra deductis; Non obstante, quod præsentatio, collatio, & possessio postmodum declaratæ fuerint attentatæ, † quia ius ex antecedenti oppositione quæsitum non potuit ex subsequutis attentatis auferri, vt respondit Rota *dicta dec.* 579. *n.* 3. *p.* 3. *rec. & in Calaguritana Beneficij* 5. *Maij* 1638. 10

coram Reuerendissimo Domino Salamantino §. vltimo prope finem.

Et licet *in præfata decisione clar. mem. Coccino*, §. *nam fuit responsum*, dictum fuerit hoc procedere, vbi vnicus est Oppositor, & probauit qualitates necessarias, secus vbi plures se opposuerunt, quasi tunc in concursu nemini ius acquiratur: Hæc enim responsio procedit in suis terminis, in quibus loquitur decisio, & doctrinæ ibidem allegatæ, vbi nempè plures essent præsentati in paritate vocum, vel vbi plures Oppositores haberent æqualia merita; in pari enim casu nemo præualet; secus vbi licet plures sint Oppositores vnus tantum habet qualitates expetitas, nec in meritis sunt pares, sed vnus alium præcellit, vt hoc casu, & ex constitutione Beneficium debetur habenti maiores qualitates, tunc enim pluralitas Oppositorum non præiudicat, sed habetur perinde, ac si vnus tantum se opposuisset, cùm paria sint non adesse competitorem, vel adesse inhabilem, vt non recedendo ab exemplo præsentatorum in dicta decisione relato, licet plures sint præsentati, si tamen vnus præ-
11 sentatus sit à maiori parte, † ipse solus debet institui reiectis alijs præsentatis à minori parte, quorum concursus sibi non præiudicat, dixit Rota *dec.379. num.21. & 22. p. 8. rec.* Ideò in his terminis habetur pro vnico Oppositore ad effectum, vt ex oppositione cum subsequutis probationibus ius sibi quæratur ex deductis.

Cæterùm allegata res iudicata non releuat, quia de stylo
12 huius Sacri Tribunalis non attenditur † quando præsertim, prout hic constat de bono iure succumbentis, ex quo resultat probatio euidentis læsionis, Buratt. *decis.452. num.7.* Rota *decis.540. num. 17. part. 8. recent.* Regula verò de triennali non applicatur stante, vt supponitur litis, & molestiarum continuatione; sed quatenus opus erit particulariter discuti poterit.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ZARATE

Piscien. Beneficij.

Lunæ 20. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, quando dicantur conformes, licet in prima non fuerit expressum id, quod in secunda fuit explicitè appositum eruditè demonstratur; & quid si in secunda fuerit aliquid superadditum per caput separatum? Iuris pertinentiam optimè demonstrat subsecuta obseruantia in præsentationibus factis, cùm in hac materia, non attendendum esse numerum patronorum, qui habent facultatem præsentandi, sed tantum illorum, qui actualiter præsentarunt, constanter firmatur. Iurispatronatus portio extincta per mortem vnius Patroni, an accrescat alijs compatronis pro rata, vel pro virili, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum denegatur cessante læsione.*
2 *Validitas processus apparet ex reuolutione actorum.*
3 *Sententiæ dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam.*
4 *Sententiæ quando dicantur conformes, licet in prima, non fuerit expressum id, quod in secunda fuit explicitè appositum.*
5 *Sententiæ dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam, licet in secunda aliquid fuerit superadditum per caput separatum, quod in prima non fuit appositum.*
6 *Præsentatus à maiori parte patronorum debet alijs præferri.*
7 *Obseruantia subsecuta in præsentationibus, optimè demonstrat pertinentiam iurispatronatus.*
8 *Confessio facta ab Authore illius, qui donauit optimè probat contra donatarium, & habentes causam ab eo.*
9 *In iurispatronatus materia non attenditur numerus Patronorum, qui habent facultatem præsentandi, sed tantum illorum, qui actualiter præsentarunt.*
10 *Iurispatronatus vox extincta per mortem vnius Patroni quando accrescat alteri ex compatronis.*
11 *Iurispat. portio deficiens per mortem vnius Patroni, accrescit pro rata alijs compatronis.*
12 *Iuris accrescendi natura est, vt portio deficiens non accrescat pro virili, sed pro rata portionum, & quare.*
13 *Præsentatus ad Iuspat. vt eius institutio sustineatur quid docere debeat.*

DECISIO CXCIV.

POstquam Franciscus de Carolis aduersus Franciscum de Tholomæis super præsentatione ad eius fauorem facta de Beneficio controuerso tres reportauerat sententias, quarum in prima de partibus prædicto de Carolis adiudicatum fuit beneficium tanquam à maiori parte Patronorum præsentato, & in duabus vltimis Rotalibus præuijs decisionibus coram R. P. D. meo Celso 26. Nouembris 1650. & coram R. P. D. meo Royas 21. Aprilis 1651. declaratum sit dictum de Carolis instituendum esse tanquam præsentatum à familia de Carolis duas ex quatuor vocibus habente, cum Franciscus de Tholomęis præsentatus fuisset à familia de Tholomęis, cui vna tantum ex quatuor vocibus competit. Demum causa in gradu restitutionis cum clausula Parito mihi commissa. proposui dubium, An constet de causis restitutionis in integrum, & quidem non constare quoad præsentatos responsum fuit ex sequentibus.

Nam † quando sententiæ sunt validæ, & iustæ cessat læsio, quæ est fundamentum restitutionis in integrum, *cap. de integr. restitut. l. si ex causa 10. l. quod si minor. 25. ff. de minor.* Rota *dec. 1. de restitut. in integr. in nouis, & in Romana de Marescottis 18. Maij 1646. & 21. Maij 1647. coram Reuerendiss. Terracinen. & in Bononiens. Transactionis 30. Maij 1648. coram R. P. D. meo Celso.* 1

Validitas † enim resultat ex reuolutione processus, in quo apparet fuisse seruata omnia de iure seruanda quoad ipsos præsentatos, iuxta *decis. Caputaq. 260. 2. part.* † & conformitas in dubium reuocari non debet, cùm vna confirmet aliam *Clem. 1. verbo alicuius de re iudic.* Rota m coram Caual. *decis. 387. num. 1.* Dutan. *decis. 365. num. 3. & fuit dictum in Romana Domus 11. Aprilis 1644. coram Reuerendissimo Terracinen.* 2 3

Neque obstat, † quod in sententijs Rotalibus fuerit expressum duas ex quatuor vocibus spectare ad familiam de Carolis, vnicam verò ad familiam de Tholomęis, quod tamen non explicatur in sententia de Partibus; nam dum in dicta sententia exprimitur Franciscum fuisse præsentatum à maiori parte Patronorum implicitè continet id, quod magis explicitè dicitur in sententijs Rotalibus, & sic in substantia sunt semper conformes, Ruin. *cons. 114. num. 2. lib. 5.* Soccin. iun. *cons. 74. num. 2. lib. 2.* Gabriel. *de execut. rei iudic. concl. 1. num. 34.* Couar. *pract. cap. 25. n. 6.* Thesaur. *decis. 228. num. 2.* Rota *decis. 98. n. 4. p. 1. recent. & decis. 292. n. 6.* cum pluribus adductis per Add. ad Buratt. *decis. 267. num. 10.* 4

Vlterius † nam sententia Rotalis in prima parte confirmat simpliciter primam sententiam, & sic conformatas est clara; Deinde verò procedit per caput separatum, quod non excludit conformitatem, cùm tot dicantur sententiæ, quot capita, Bart. *in l. 1. n. 7. vers. quando, C. si aduers. rem iudic.* Alberic. *in l. fin. n. 15. vers. item quando, ff. de re iudic. omn. iud.* Mant. *de tacit. lib. 26. tit. 9. num. 44.* Rota coram san. mem. Greg. *decis. 552. n. 1.* & ibi Adden. *n. 6.* 5

Iustitia autem dignoscitur ex decisionibus in hac causa emanatis coram R. P. D. meo Celso, & coram R. P. D. meo Royas, † in quibus firmatum fuit Franciscum de Carolis vti præsentatum à maiori parte Patronorum, nempè à DD. de Carolis habentibus duas ex quatuor vocibus esse præferendum Francisco de Tholomęis præsentato ab illis de Tholomęis habentibus vnicam tantùm, iuxta *text. in cap. 3. & ibi gloss. verb. qui maioribus de iur. patr.* Lambert. *eodem tract. 3. par. lib. 2. quæst. 4. art. 1.* Rochus *verbo honorificum num. 91. & seqq.* Paul. de Cittadin. *pariter de iur. patr. p. 6. art. 3. n. 45.* Rota *in Cremonen. Altaris 9. Decembris 1616. cor. bon. me. Manzanedo, & in Genuen. Capellaniæ 23. Martij 1620. coram Sanctiss. D. N. cum alijs allegatis in dicta decis. coram R. P. D. meo Celso, in §. nec refert.* 6

Quod verò Iuspatronatus pro dictis duabus partibus spectet ad familiam de Carolis, & pro quarta parte tantùm ad DD. de Tholomęis Donatarios illorum de Masseis nullam recipit dubitationem; siquidem adueniente vacatione, & præ-

præsentatione beneficij de ann. 1507. & 1525. & 1579. illi
de Carolis præsentaruot pro duabus ex quatuor vocibus,
Maffei verò pro vnica, vt coostat ex Summario impresso
7 num. 4. 5. & 6. † quæ obseruantia optimè demonstrat hu-
iusmodi pertinentiam, vt dixit Rota *in Salmonen. Benefi-
cij 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Peutingero, & in Ter-
donen. Iurispatronatus 22. Iunij eiusdem anni coram R. P. D.
meo Royas, & 17. Iunij coram R. P. D. Celso, & in recent.*
8 *decis. 96. num. 14. part. 6.* † Iuncta etiam confessione
facta ab Authore illius, qui donauit dictum Iuspatronatus,
quæ propterea optimè probat contra Donatarium, & præ-
sentatum ab eo, vt dixit Rota coram Buratto *decis. 183. n. 6.
& seqq. & firmatum fuit in Comen. Capellæ 27. Aprilis* 1648.
coram Reuerendissimo D. meo Decano.

9 Non obstat, † quod in sententijs Rotalibus fiat mentio
tantummodo de duabus ex quatuor vocibus spectantibus ad
familiam de Carolis, & de altera spectante ad illos de Tho-
lomeis, non autem de alia quarta, quia dnm Tholomei
non docent dictam aliam vocem fuisse ad eorum fauorem
purificatam, sufficit quod Franciscus de Carolis habeat
duas; Tholomens verò vnam, vt primus veniat instituen-
dus; siquidem in hac materia non attenditur oumerus Pa-
tronorum, qui habeot facultatem præsentandi, sed tantum
illorum, qui actualiter præsentarunt, vt inquit Dec. *cons. 27.
num. 4.* Rota coram Duran. *decis. 199. num. 10. & decis.
230. num. 5.*

10 Neque ex eo, quod dicta qnarta vox fuerit extincta pos-
sunt Tholomei prætendere illam acquisiuisse, vel iure suc-
cessionis, vel iure accrescendi, dnm noo probatur Tholo-
meos fuisse ab vltimo de linea hæredes institutos, aut ab in-
testato succedere potuisse, quibus cessantibus excluditur ti-
tulus successioois, vt in puncto Rota *decis. 96. n. 8. p. 6. rec.*
11 † Et quatenus intraret ius accrescendi portio deficiens etiam
accresceret pro rata DD. de Carolis Compatronis, vt per
Bellon. *de iur. accresc. cap. 6. quæst. 48. num. 12. & seqq.* Rot.
*in terminis de iurepatronatus gentilitio in Cæsaraugustana Be-
neficij de Linares 10. Februarij 1645. §. secundo quod coram R.*
12 *P. D. meo Bichio*, † nam de natura iuris accrescendi est, vt
portio deficiens non accrescat pro virili, sed pro rata por-
tionum, cùm portio portioni accrescat non personæ, Mant.
de tacit. lib. 22. tit. 23. num. 24. Gratian. *discept.* 347.
num. 12. Crass. *in §. ius accrescendi quæst.* 30. Rot. *d. dec. 96.
num. 7. part. 6. recent.*

13 Denique cessat omnis difficultas, nam cum hodie † aga-
tur de sustinenda institutione facta ad fauorem Francisci de
Carolis præsentati ab illis de dicta familia, sufficit ad hunc
effectum, quod ipse doceat præsentantes existere in quasi
possessione præsentandi pro dictis duabus vocibus, & sic
pro maiori parte cum Tholomei pro vnica tantum voce
fuerint in possessione, & Pardinos, Geminianos, & Nuc-
corinos non constet vllam vnquam possessionem habuisse,
iuxta *text. in cap. consultationibus de iur. patr.* Mantic. *decis.
88. num. 1. & in Cremonen. Præpositura 23. Maij 1644. coram
R. P. D. meo Corrado, & in Terdonen. Iurispatronatus 17.
Iunij 1647. coram R. P. D. meo Celso, & in decisione in hac
causa emanata 21. Aprilis hoc anno coram R. P. D. meo Royas
§. alia vero, & in alia præcedenti 26. Nouembris 1650. coram
R. P. D. meo Celso, §. eo facilius.*

Et ita quod præsentatos altera tantùm parte informante
fuit resolutum.

☞ *Decisio ista in hac eadem causa sub die 26. Nouembris 1650. coram Eminentiss. D. Card. Celso, est supra decis. 88.*

☞ *Altera vero pariter supra allegata coram Reuerendiss. Terraconen. 21. Aprilis 1651. in eadem causa est inter eius impress. decis. 456.*

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Hispaleñ. Decimarum.

Luna 20. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Priuilegia exemptionis à solutione decimarum con-
cessa à diuersis Summis Pontificibus Monasterij
S. Claræ, non est generalis, sed in quibusdam
casibus, ideòque nisi illi verificentur cessare di-
cuntur talia priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *In Decimarum quasi possessione, quando quis veniat manutenendus.*
2 *Moniales S. Claræ Ordinis S. Francisci, sunt exemptæ à decimarum solutione.*
3 *Sed talis exemptio non est generaliter concessa, sed cum sua modificatione.*
4 *Priuilegium concessum sub conditione, non intrat, nisi iustificata conditione, & num. 5.*
5 *Exemptio à solutione Decimarum concessa alicui Monasterio ob inopiam, ipsa est iustificatio.*
6 *Priuilegia quando sunt clara non est opus interpretatione.*
7 *Decretum irritum inficit titulum, & possessionem.*
8 *Decretum irritans non operatur suum effectum, donec principalis dispositio declaratum fuerit intrare.*
9 *Decretum irritans, quando manutentionem impedire non valeat.*
10 *Testes non reddentes causam suæ scientiæ, prout requiritur, non releuant.*
11 *Probatio vna non excludit aliam.*
12 *Exceptio incontinenti non probata, non impedit manutentionem.*
13 *Iudicium possessorium non impeditur, nisi per probationes incontrouertibiles veluti per confessionem partis, vel publicum instrumentum.*
14 *Recursus ad Iudices Laicos probatio, vt iustificetur, quid requiratur.*
15 *Obiectio recursus ad Iudices Laicos, vt obstet, debet probari mandatum partis.*

DECISIO CXCV.

Mandatum de manutenendo in quasi possessione exi-
gendi Decimas ex bonis Monasterij, & Monialium
S. Claræ Hispaleñ. censuerunt Domini concedendum esse
DD. Decano, & Capitulo Ecclesiæ Hispaleñ. cum pro ipsis
vigeat non solum assistentia Iuris communis ratione ge-
neralis, & perpetuæ administrationis reddituum, & Deci-
marum, quàm exercent in ea Diœcesi vice Archiepiscopi,
sed etiam plena probatio quasi possessionis illas † exigendi 1
continuatæ vsque ad tempus motæ litis ex concordibus de-
positionibus plurium testium relatis in ipsorum Summ. n. 2.
in qua propterea manuteneri debet, vt in his terminis plu-
ries respondit Rota, *& signanter in Hispalen. Decimarum 2.
Martij 1635. coram Eminentiss. D. Card. Hieronymo Ve-
rospio in recent. decis. 22. sub num. 1. cum seqq. part. 7. in His-
palen. Decimarum 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corra-
do in Hispalen. Decimarum 15. Februarij 1647. coram R. P. D.
meo Meltio, & prius in alia Hispalen. Decimarum de Barao-
na 12. Ianuarij 1646. coram me.*

Non obstant priuilegia fel. record. Pauli III. † Gregorij 2
XIII. & Vrbani VIII. quorum vigore d. Moniales præten-
dunt ab illarum solutione esse exemptas.

Quia cùm non fuerint concessa simpliciter omnibus Mo-
nasterijs Ordinis Sanctæ Claræ, sed illis dumtaxat, quorum
redditus non sufficerent pro congrua Monialium substen-
tatione ad rationem ducatorum † vigintiquinque auri de 3
Camera pro singulis Monialibus, illarum Summ. num. 1.
vt eis suffragentur ante omnia ab ipsis iustificari debet hu-
iusmodi earum Monasterij inopia, quæ illarum congruæ
substentationi prouidere non valeat iuxta formam, & quan-
titatem † in illis præscriptam, vt seruatum fuit super his 4
met priuilegijs *in Conchen. exemptionis Decimarum coram
Orano, quæ est decis. 240. p. 4. diuers.* coram Card. Seraph.
dec. 951. & coram Buratto *decis. 704.* Aliàs autem ipsi suf-
fragari non possunt *ad regulam gloss. in l. mancipia C. de seru.
fugitiu.* quam ad propositum expendit Rota coram eodem
Card. Seraph. *dec. 670. n. 1. & dec. 738. n. 8.* & coram Buratt.
dec. 417. n. 1. Nec impedire manutentionem † possidentibus, 5
Buratt. *dec. 659. sub num. 2.* cum pluribus alijs allegatis *in d.
Hispalen. Decimarum coram R. P. D. meo Corrado §. Quia fuit
responsum, in d. Hispalen. Decimarum cor. R. P. D. meo Meltio
sub §. Quia cum non appareat, & in d. Hispalen. Decima-
rum de Baraona coram me §. Quia permutationem circa fi-
nem*, in quibus subditur contrarias authoritates, & Deci-

6 ſiones procedere † quando priuilegia ſunt clara, nullaque indigent iuſtificatione, vel declaratione, vt etiam aduertit Rota *decis.* 508. *n.* 13. *p.* 5. *& decis.* 44. *n.* 5. *p.* 7. *recent.*

7 Idque † etiam ſi minuta fuerint decreto irritanti, quod regulariter inficit titulum, & poſſeſſionem, nam quouſque

8 præfata † qualitas illis adiecta concludenter iuſtificata fuerit huiuſmodi decretum irritans nihil operatur, Rota *dec.* 341. *n.* 5. *& decis.* 476. *n.* 4. *part.* 3. *recent.* coram bon. mem. Coccino *decis.* 124. *n.* 4. *& decis.* 354. *sub n.* 7. *in Calaguritana Beneficij* 17. *Maij* 1645. *coram R. P. D. meo Bichio*, *& in Barchinonen. Canonicatus* 11. *Decembris eiuſdem anni coram R.*

9 *P. D. meo Royas*, minuſue † prædictam manutentionem retardat Gonzal. *ſuper reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 31. *n.* 14. *& gloſſ.* 67. *n.* 39. Seraphin. *decis.* 1471. *n.* 5. Rota *decis.* 516. *n.* 4. *p.* 1. *recent.* coram Caual. *dec.* 8. *n.* 3. *&* 4. *& dec.* 522. *n.* 4. coram Buratto *dec.* 131. *n.* 6. *&* 7. ibique Add. *littera D. & d. decis.* 659. *d. n.* 2. & coram bon. mem. Coccino *d. dec.* 354. *n.* 8.

Nec releuant calculus annotum redditutum, & expenſarum, ac depoſitiones Teſtium relata in d. ipſarum *Summ. num.* 4. *&* 5.

Quia præter quod ſatis non coarctant nec conuincunt

10 negatiuam aliorum redditunm, nullamque reddunt † ſufficientem cauſam ſcientiæ, prout requiritur ex traditis per Rotam coram Greg. *dec.* 42. *n.* 3. *cum ſeqq. & dec.* 325. *pariter n.* 3. ac coram Buratto *dec.* 41. *n.* 2. Cùm pro parte Decani, & Capituli in hoc Iudicio contentioſo inter ipſas partes ver-

11 tente acriter controuertantur, † & impugnentur, non excludunt probationes in contrarium, vt reſponſum fuit *in d. Hiſpalen. Decimarum* 26. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Corrado §. nec refert quod Capitulum*: Et conſequenter interim ſuper eis nullum fundamentum conſtitui poteſt pro impe-

12 dienda præfata manutentione, cùm ad iſtum † effectum ſimilis exceptio in continenti iuſtificari debeat per probationes incontrouertibiles, nempè per confeſſionem Partis, aut

13 rem iudicatam, † aut publicum Inſtrumentum alias non retardat iudicium poſſeſſorium, vt dixit Rota *decis.* 3. *ſub num.* 1. *de reſtit. ſpoliat. in nou.* coram Card. Seraph. *dec.* 876. *n.* 2. coram Andrea *dec.* 81. *num.* 4. *in Iuuenacen. & Melfiten. bonorum* 8. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Corrado*, *in Calaguritana beneficij de Cornago* 13. *Maij* 1647. *& in Hiſpalen. decimarum* 25. *Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Bichio §. cum itaque.*

14 Præterea non obſtant † obiecti recurſus ad Iudices laicos, quia non probantur habiti de mandato, vel ſcientia Capitu-

15 li, nec ab illo approbati, ſeu ratificati, † prout neceſſarium eſt ad effectum, de quo agitur, vt plenè dictum fuit *in Caſarauguſtana beneficij de Linares* 15. *Nouembris* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio*, *ſub §. ſed hodie re propoſita cauſa.*

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. BICHIO.

Bononien. fideicommiſſi de Bargellinis.

Veneris 24. *Nouembris* 1651.

ARGVMENTVM.

Magiſtraliter diſcutitur quando intret, vel non Ægidiana in caſu, quod Clericus vnà cum Laicis ſit in eodem Monitorio citatus, & poſtea per diuiduas ſententias ſint condemnati. Subſtitutio compendioſa quando non dicatur comprehendere vulgarem Nepotes quando non veniant appellatione filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana eſt conſtitutio laicalis.*

2 *Aegidiana excluditur ſi inter condemnatos adſit Clericus, & excluditur quoad omnes etiam diſtincta Sententia condemnatos quando omnium ius eſt connexum, & num.* 5. 6. *& ſeqq.*

Et quando dicatur ius eſſe connexum num. 3. *& ſeqq.*

4 *Bona à Clerico cum laicis pro indiuiſo poſſeſſa non ſubiacent conſtitutioni laicali etiam quoad portionem laicorum laici cum Clerico.*

6 *Per idem Monitorium vocati, & ſi ſententia per capitula ſeparata emanet gaudent priuilegio Clerici quoad appellationem.*

7 *Sententia contra vnum de pluribus ſimul citatis poteſt ferri, & contra alium differri.*

Quod procedit, quando vnum tantum ex reis conuentis compareat ſecus autem quando omnes compareant, & eadem pro omnibus militet ratio, num. 8. *&* 9. *&* 10.

11 *Sententia plures contra plures compoſſeſſores ſi in qualibet non ſint omnes compoſſeſſores citati ſunt nullæ.*

12 *Aegidiana ad hoc, vt habeat locum in portione non priuilegiata ſufficit diuiduitatis ſententiæ.*

13 *Immiſſio in vim fideicommiſſi, quibus probatis conceditur.*

14 *Subſtitutio facta poſt lineam extinctam non cenſetur facta niſi linea inceperit, & poſtea defecerit.*

Declara num. 13.

Et procedere intelligas quando teſtator, vel per coniecturas, vel per verba taxatiua ſuam voluntatem declarET, & num. 19.

16 *Subſtitutio facta Poſthumo decedenti in pupillari ætate locum habet etiam eo non nato.*

17 *Subſtitutio facta alicui poſt vocationem filiorum quando purificetur, & ſi filij non naſcantur num.* 15. *& ſeqq.*

Et vbi fuit contemplata agnatio num. 18. *& ſeqq.*

20 *Voluntas teſtatoris ex toto contextu teſtamenti eſt elicienda.*

21 *Immiſſio ad bona fideicommiſſo anteriora ſuppoſita non conceditur in vim fideicommiſſi poſterioris.*

22 *Subſtitutio caducatur per mortem ſubſtituti ante inſtitutum, & n.* 24. *& n.* 28.

Fallit in ſubſtitutione compendioſa continente vulgarem num. 23. *& de ratione n.* 29.

24 *Compendioſa ſubſtitutio quando confertur poſt acquiſitam hæreditatem gradui antecedenti non continet vulgarem.*

Et quando dicatur poſt acquiſitam hæreditatem collata, num. 25. *&* 26.

27 *Verba in caſu prædicto ſubſtitutioni appoſita repetunt euentum, & qualitatem omnes præcedentis ſubſtitutionis.*

30 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum in fideicommiſſis.*

Fortius in Fideicommiſſis tranſuerſalibus num. 31.

Item fortius ſi fuit expreſſum nomen Patris, & Filij iam eſſent nati, n. 32.

Quod procedit, & ſi in numero plurali eſſent filij vocati num. 33.

Item procedit, & ſi ad plures ſubſtitutionum gradus teſtator proceſſerit, num. 34.

Nec releuant ſi fuerint vocati filij maſculi, n. 35.

Item procedit, & ſi fuerint vocati filij naſcituri, quando fideicommiſſum eſt tranſuerſale num. 36.

Quod fortius procedit ſi non adſit digreſſus ad plures ſubſtitutiones, voluntas teſtatoris conſeruandi bona in vlterioribus agnatis num. 37.

38 *Deciſiones Rotæ ſunt attendendæ, in eo quod principaliter firmant, non autem in eo quod perfunctoriè, & materia non examinata enunciant.*

49 *Exceptio iuris dubij æquiparatur exceptioni facti vlteriorem indaginem requirentis ideò non retardat immiſſionem ex fideicommiſſo petitam.*

40 *Deſcendentia non probatur ex libro hiſtoriæ Authoris ignoti, & approbati.*

Fallit ſi liber proferatur tamquam adminiculum alicuius antiquiſſimæ ſcripturæ num. 41.

DECISIO CXCVI.

PEr ſeparatas cedulas in Interdicto adipiſcendæ duas A. C. tulit ſententias pro D. Comite Odoardo de Bargellinis agente, & fideicommiſſo Horitij ad ſui fauorem purificato, alteram contra D. Petrum Canonicum in Eccleſia Metropolitana Bononiæ, alteram contra Dominus Aſtorgium, Hermetem, Iacobum Philippum, & Albertum de Bargellinis bonorum fideicommiſſi detentores. A quibus ſententijs commiſſa mihi cauſa appellationis cum clauſula conſtito, quod ſit locus Aegidianæ, decidendum hodie propoſui An ſit locus Aegidianæ, vel potius Comiti Odoardo ſit danda immiſſio, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè quoad ſecundam Rota cenſuit reſpondendum.

Aegidianam enim quia Conſtitutio laicalis eſt † excludit 1
qualitas clericalis Petri alterius ex reis conuentis etiam reſpectu aliorum litis conſortium, † quamuis laici ſint, ac di- 2
ſtincta ſententia condemnati cùm magis dignus trahat ad ſe minus dignum, eique proprium priuilegium communicet

nicet quando omnium ius est connexum, *l. si communem ff. quem ad seruit. amitt. l. si is qui duos ff. liberat. legat.* Hippol. *de Marsil. sing.* 180. *num.* 1. *& seqq.* Afflict. *decis.* 213. *num.* 1. Rot. *in Viterbien. fideicommissi* 19. *Ianuarij* 1605. *coram clar. mem. Coccino impress. apud Marches. de commiss. tom.* 2. *fol.* 122. *num.* 16. *coram san. mem. Greg. XV.*

Quale esse in casu nostro constat, tum ratione rei petitæ
3 hoc est bonorum fideicommissi, † quæ cum ab omnibus communiter, & pro indiuiso possideantur, scissionem respectu iurisdictionis donec diuisio fiat non admittunt; & sicuti pro portione tangente Clericum Constitutioni laicali non subiacent eorumque cognitio ad Iudicem Ecclesiasti-
4 cum spectat, † ita & pro portionibus laicorum, Seraph. *decis.* 957. *num.* 11. Grat. *discept.* 641. *num.* 1. *&* 2. *num.* 7. *& seqq. vbi allegat concord.* Afflict. *decis.* 213. *in fin.* Vrsill. *ibid. num.* 2. Odd. *de restit. in integr. part.* 1. *quæst.* 46. *num.* 20. *vers. limitando*, & in puncto Ægidianæ Rot. *decis.* 72. *num.* 2. *&* 3. *inter impress. apud modern. Foroliuien. de pignor.* Tum ratione probationis, & indiuiduæ omnium defensionis cum ex eodem iure omnes conueniantur, & eisdem exceptionibus vtantur ad exclusionem actoris, vnde resultare connexionem ad effectum vt omnibus competat facultas appellandi,
5 & suffragetur appellatio quamuis condemnati sint diuersis sententijs tradit Bart. *in l. si quis separatim* 10. *infra med. princip. vers. sed pone de appellat.* quem in puncto Ægidianæ secuta est Rota *in Vrbeuetana successionis* 25. *Iunij* 1635. §. *non obstat in fin. coram bon. mem. Motmanno.* Tum ra-
6 tione petitionis, † quia scilicet eodem monitorio, & sub vnico Capitulo Clericus, & alij simul, & semel ad Iudicum vocati fuerunt quod in puncto non obstante, quod sententia esset concepta per capitula separata ponderauit Rot. *in Romana saluiani* 17. *Maij* 1649. §. *nec refert coram R. P. D. meo Otthobono.*

Neque vrget quod in prosecutione iudicij Clericus, & laici distinctis citationum schedulis citati fuerint, quodque
7 & † si plures simul conueniantur possit Iudex respectu vnius sententiam ferre, & respectu alterius differre, *l. non idcirco in princ.* vbi notant omnes *ff. Iudic.* Dec. *cons.* 295. *num.* 1. Rot. coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 488. *num.* 7. Nam
8 quidquid sit quando vnus tantùm ex reis conuentis, † comparuit in quibus terminis mox allegati loquuntur; sanè quando omnes comparent, eademque est quoad omnes ratio agendi, & excipiendi, quodque plus est omnes pro indiuiso bona petita possident causam, vigore connexionis vt supra probatæ appellabilem, inappellabilem, & summa-
9 riam reddere † nec potuit actor iudicium simul cœptum prosequendo separatis citationibus, Card. *in Clem. sæpè n.* 13. *quæst.* 12. *de verb. signif.* Maran. *in praxi part.* 4. *distinct.* 9. *num.* 213. Rot. *decis.* 622. *sub num.* 4. *vers. neque possunt part.* 2.
10 *recent.* † nec Iudex distinctas sententias ferendo, vt benè in terminis Ægidianæ aduertit Rot. *in Bononien. fideicommissi de Rubeis* 23. *Maij* 1644. §. *quia satis coram R. P. D. meo Corrado*, vbi subditur quod alias adinuenta esset via qua tum æqualitatis, tum iustitiæ, & æquitatis ratio facillimè euerti, & collitigantibus præiudicium inferri posset. Quin in casu nostro ad euitandam nullitatem sententiarum admirtere necesse, est quod citationes Clerici, & laicorum vtrique sententiæ promiscuè inseruiant; nam alioque instante communione possessionis pro indiuiso vnaquæque senten-
11 tia † ex defectu citationis cuiuslibet possessoris nulla esset etiam quoad citatum iuxta Theor. Bald. *in l.* 1. *num.* 6. *vers. aut continet, Cod. error. calc.* quam in specie secuta est Rot. *decis.* 594. *num.* 2. *part.* 4. *recent. decis.* 37. *num.* 9. coram bon. mem. Vrgellen. & in alijs relatis ab add. ad Greg. XV. *decis.* 319. *sub num.* 7. *& in Romana seu Velsterna restitutionis in integrum* 17. *Decembris* 1646. §. *talis autem coram me.*

Ex his patet non applicari casui nostro decisionis *in Viterbien. fideicommissi seu attentatorum* 3. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Cerro, in Romana successionis de Ametis* 16. *Nouembris* 1646. *coram me, in Ferrarien. de Pendasiis* 27. *Iunij* 1637. *coram R. P. D. meo Roias*, & quotquot aliæ
12 exaduerso allegantur firmantes sufficere diuiduitatem sententiæ, vt Ægidianæ in portione non priuilegiata sit locus, quia neutra loquitur in casu quo aliunde connexio iuris, & iudicij ex alijs supra ponderatis, ac simul iunctis resultaret.

Quo verò ad immissionem Comitis Odoardi ratio deci-
13 dendi fuit † fideicommissi Horatij per publicum instrumentum probati (ac de quo non dubitatur, prout nec de bonorum identitate) purificatio ad fauorem Comitis vocati in casum totalis extinctionis lineæ, ac descendentiæ Vincentij ac Scipionis, quam extinctionem contigisse est in confesso. Nec obstat quod præfati Vincentius, & Scipio decesserint nullis susceptis liberis; testator verò quippè qui prius vocauerat vtriusque filios natos & nasciturcs, contemplasse videatur initium, medium, & finem lineæ, & propterea substituere noluisse censeatur, † nisi filij nati fue- 14
rint, & postea decesserint, vt voluit Oldr. *cons.* 177. *num.* 4. Paris. *cons.* 74. *num.* 1. 2. *&* 3. *lib.* 3. Alciat. *cons.* 46. *per tot.* & signanter *num.* 23. *lib.* 9. Ruin. *cons.* 4. *num.* 1. *cum seqq. lib.* 3. *cum alijs alleg. à modern. Neapolitano de success. legal. part.* 3. *quæst.* 1. *art.* 2. *num.* 65.

Quia opinio Oldradi, & sequacium semper reiecta fuit, nisi testator voluntatem suam per verba taxatiua declarauerit, aut illa ex coniecturis benè concludentibus desumi possit cum alioquin lineæ defectus ab eo contemplatus æquè verificetur siue filij non nascantur siue nati decedant, † li- 15
cet ex diuersa causa proueniat, & vtroque casu militet ratio conseruandi agnationem à testatore contemplata, Rot. coram Buratt. *decis.* 379. *num.* 1. *& seqq.* vbi in fortioribus terminis firmatur quod substitutio facta posthumo decedenti in pupillari ætate locum habet etiam eo non nato, † *decis.* 222. 16
num. 10. *&* 4. *seqq. part.* 5. *recent.* & plenè in *Rauennaten. bonorum* 1. *Februarij* 1647. §. *ea tamen*, *&* §. *seq. coram R. P. D. meo Corrado*, vbi quod hoc procedit siue versemur in vulgari siue in fidei commissaria, † nam ea quoque ex verisimi- 17
li mente testatoris iusta ratione probata extenditur quando opus est etiam de casu ad casum verbis ipsis non comprehensum, & allegantur innumeri concordantes, † quorum 18
opinio recipienda libentius est in casu nostro quo enixa voluntas conseruandi bona in agnatione apparet tam ex digressu ad plures gradus substitutionum, quam ex prohibitione facta omnibus vocatis cuiuscumque detractionis, & clarius ex verbis expressis principaliter in fine substitutionum adiectis, ibi, *volendo che tutta la sua heredità si conserui perpetuamente nelle sopradette famiglie de Bargellini*, vt in specie ponderauit Rot. penes Buratt. *d. decis.* 379. *num.* 3.

Vt propterea vim non faciant verba *nati, e da nascere* directa ad filios vocatos † quæ operari vt filiorum deficien- 19
tia intelligi debeat in proprio, & reali significatu scilicet post actualem natiuitatem, & existentiam, non autem fictè, & extensiuè in casu videlicet non natiuitatis sensit Menoch. *cons.* 326. *num.* 4. *num.* 5. *&* 11. *cons.* 864. *num.* 1. *cum seqq.* Fusar. *de subst. quæst.* 435. *num.* 1. quia semper militat identitas rationis expressè, & verisimilis voluntas in omnem casum deficientiæ elicita ex toto contextu testamenti, † vt debet 20
l. Mænia 44. *ff. manumiss. testam. l. licèt Imperator* 74. *ff. legat.* 3. cum concordantibus penes Mant. *de coniect. lib.* 6. *tit.* 13. *sub num.* 1. *& seqq.*

Non obstat, quòd dempta portione Alphonsi cætera alia prædia super quibus petitur immissio sint subiecta antiquiori fideicommisso q. Pirri de Bargellinis ad fauorem Petri, & collitigantium vt prætenditur purificato, quod efficit † ne detur immissio ex fideicommisso posteriori Horatij, 21
vt in puncto dixit Rot. *decis.* 249. *num.* 18. *& seqq. part.* 6. *recent.* Negatur enim quod nihil remaneat demptis portionibus Alphonsi & Pirri, quodque fideicommissum Pirri fuerit ad aduersarios delatum. Primò, quia substitutio filiorum Vincentij Mariæ sub qua se comprehensus prætendunt concepta in casum quo Bartholomæus, & Lactantius patrui testatoris decederent sine filijs † caducata fuit per eorumdem 22
patruorum prædecessum viuente Horatio vno ex hæredibus grauatis cui fuerant substituti, cum proinde defecerit eiusdem substitutionis conditio, animaduertendo quod non versamur in † compendiosa continente vulgarem cuius vi- 23
gore caducato per prædecessum gradu antecedenti, gradus sequens in eius locum subintrat, non secus ac si hæredi grauato immediatè substitutus fuisset, non attenta conditione ipsi gradui sequenti adiecta, vt voluit Bart. *in l. quamdiu, ff. acqu. hæred.* quem communiter sequuntur Doct. *allegat. in decis.* 403. *num.* 11. *& seq. part.* 2. *recent. decis.* 339. *num.* 74. *coram bon. mem. Vrgellensi, & in Sabinen. seu Farfen. fideicommissi* 2. *Maij* 1640. *coram me, ac in supracitata Rauennaten. bonorum*, §. *quare*, *&* 2. *sequent. coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado.*

Nam vulgarem non continet compendiosa † quando 24
confertur post acquisitam hæreditatem gradui antecedenti, vt ex text. *in l. post aditam, & l. precibus post princ. Cod. impuber. & alijs subst.* tradit Alexand. *cons.* 1. *num.* 15. *lib.* 1. Honded. *cons.* 49. *num.* 37. *&* 2. *seqq. lib.* 2. Peregr. *cons.* 36. *num.*

num.26. & seqq. lib.3. Fusar. *cons.26. sub num.16.* Qui est ca-
sus noster, quia testator post substitutos patruos hæredibus
grauatos sine filijs decedentibus substituit filios Vincentij
Mariæ casu quo dicti eius patrui in casu prædicto decede-
25 rent sine filijs, ibi, † *& casu de quo dictis eius patrui in*
casu prædicto decederent sine filijs eisdem, & vltime mo-
rienti substituit &c. cùm enim testator filios Vincentij Ma-
riæ non substituerit simpliciter in casu quo patrui decederent
sine filijs, sed vltrò adiecerit verba *in casu prædicto*, eaque
non sint apposita substitutioni in quibus terminis loquuntur
in contrarium allegati, sed conditioni purificandæ ante-
quam eueniat casus substitutionis de filijs Vincentij Mariæ,
26 † perinde est, ac si filios Vincentij Mariæ substituisset pa-
truis sub conditione, quod prius ad patruorum fauorem
purificata fuisset præcedens substitutio de illis facta hæredi-
bus grauatis; hic namque euentus habetur pro expresso
per viam conditionis in sequenti substitutione vigore clau-
27 sulæ † *in casu prædicto*, quæ repetit euentum, & quali-
tates omnes præcedentis substitutionis, Natt. *cons.204.num.*
11. & 12. Paris. *cons.21. num.37. lib.3.* Surd. *cons.346. num.9.*
Decian. *cons.17. num.10. cons.51. num.5. lib.1.* Rot. *decis.194.*
num.7. part.2. recent. & ferè in puncto Hond. *d. cons.49. n.20.*
& 21. lib.2. & alioquin cessent superflua cum satis fuisset pri-
ma clausula, ibi, *& casu quo &c.*

Vnde cùm filij Vincentij Mariæ substituti fuerint patruis
per fideicommissariam tantùm sub conditione, quod prius
purificata fuisset substitutio ad fauorem patruorum, & con-
ditio hæc per eorum prædecessum defecerit, defecit pariter
28 † substitutio filiorum; nam in fideicommissaria attenditur,
& impleri debet conditio sub qua sequens gradus est voca-
tus, † & ratio diuersitatis inter vulgarem, & fideicommis-
sariam est, quia in vulgari cogitauit testator, quod præcedens
gradus posset deficere ex capite voluntatis, aut impotentiæ,
sed in fideicommissaria testator non intendit vocare vlti-
mum substitutum nisi sub conditione ipsa apposita, quia
cogitauit quod præcedens gradus admitteretur cum non
grauetur restituere, qui prius non habuit, vt benè explicat
Rot. *decis.339. num.74. & 2. seqq.* coram bon. mem. Vbgel-
len. ac tradit Gratian. *discept.747. num.22. & seqq.* vbi ita
conciliat decisiones, ac doctrinas contrarias Fusar. *cons.26.*
n.26. Hond. *dicto cons.49. n.35. & seq.* Gabr. *cons.95. sub n.21.*
lib.1. Aym. *cons.283. num.1. vers. sed dicet aliquis*, Sesse
decis. Aragonia 50. num.20.

Secundò, negant fideicommissum Pirri comprehen-
dere aduersarios, quia vocat filios Vincentij Mariæ, aduer-
30 sarij verò sunt nepotes, † qui appellatione filiorum in fidei-
commissis non veniunt, *l. quod si nepotes ff. testam. tutel.*
Alex. Aym. Decian. Bellon. Iun. & alij plures quos secuta est
Rota *in Romana fideicommissi de Incoronatis 27. May 1641.*
coram Reuerendiss. Terracinensi in Interamnen. fideicomm.
10. Februarij 1642. coram Reuerendissimo Domino Decano in
Bononien. fideicommissi de Sanctis 15. May 1647. coram me.
31 † Eo minus in fideicommisso transuersali Alex. *cons.1. n.16.*
lib.1. cons.26. num.7. lib.3. Corn. *cons.199. num.34. post med.*
lib.4. Mant. *de coniect. lib.8. tit.8. n.11.* Surd. *de Alim. tit.9.*
quæst.36. num.28. & quando vt hic fuit à testatore expressum
38 † nomen patris, ac de tempore testamenti aderant nati Paul.
de Monte Pico *cons.78. num.2.* alijque allegati à Fusar. *de*
subst. quæst.321. num.27. & 51.

Neque contrarium suadent coniecturæ ex aduerso addu-
33 ctæ. † Primum enim desumptam ex vocatione filiorum
in numero plurali reijcit, Socc. sen. *cons.104. num.1. lib.3.*
Dec. *cons.636. num.4.* Aym. *cons.283. col.1. circa med. vers.*
in quibus, Menoch *cons.215. num.110. qui num.108.* dixerat
faciliùs id procedere nisi probata fuerit existentia filiorum,
34 & nepotum de tempore testamenti. † Secundam ex di-
gressu ad plures gradus substitutionum, & vocatione filio-
rum in remotissimum tempus non esse momenti nisi aliæ
coniecturæ, & quidem efficaces concurrant dixit Rot. *de-*
cis.6. num.12. & seqq. decis.21. num.5. & 6. part.5. recent. de-
35 *cis.279. sub num.16. & num.20.* † vbi quod ad hunc effe-
ctum non releuat quod vocati fuerint filij masculi *part.6. re-*
cent. & in dicta Interamnen. fideicommissi §. tertia vere coram
36 *Reuerendiss. D. meo Decano.* † Alteram ex quo vocati fue-
runt etiam filij nascituri non suffragari transuersalibus, sed
descendentibus, tradit alijs relatis Mant. *d. tit.8. n.16.* Surd.
cons.403. num.23. Fusar. *de subst. quæst.320. sub num.27. vers.*
declaratur secundo, Cyriac. *contr.8. num.38. num.69. &*
seqq. & num.94. præsertim quia post hanc substitutionem
filiorum Vincentij Mariæ testator ad alias substitutiones
progressus non est, † nec protulit verbum denotans volun- 37
tatem conseruandi bona in vlterioribus agnatis erga quos
cùm debilior præsumatur illius dilectio, non mirum si pro-
pter eos noluit grauare proximiores in præcedentibus substi-
tutionibus vocatos, vt benè in terminis ponderat Gabr.
cons.95. sub num.13. vers. primo quia lib.1.

Non obstat, quod Rota *in decis.249. part.6. recent.* dixe-
rit Pirrum fecisse fideicommissum ad fauorem Vincentij,
quia hodiè non agitur cum Vincentio, & Rota ibi inciden-
ter, ac perfunctoriè hoc dixit; † decisiones autem attendun- 38
tur in eo quod principaliter firmant, non quod perfuncto-
riè, ac materia non examinata enunciant Rot. penes Seraph.
decis.299. num.13. decis.17. num.9. part.7. recent. & in Mu-
tinen. Emphyteusis 28. May 1638. coram Reuerendiss. D. meo
Decano. Negarique saltem non potest quin allegata exce-
ptio fideicommissi Pirri sit iuris dubij, & intricatis, † ac ideò 39
non secus, ac exceptio facti altiorem indaginem requirens,
apta non sit ad retardandam immissionem Comitis Odoardi
ex fideicommisso Horatij ex adductis in *dicta Bononien. fidei-*
commissi de Sanctis 17. May 1647. §. tandem coram me.

Cui Comiti debetur etiam immissio super portione Pa-
latij ex fideicommisso Virgilij tamquam illius proximiori,
qualem se probat nedum ex libro historiæ Bononiensis quo
si author ignotus, & non approbatus sit, † descenden- 40
tiam non probari in proximis terminis dictum fuit in *Auxi-*
mana Sepulturæ de Cimis 28. Maij 1646. coram bon. mem. Ar-
guelles, sed etiam ex antiquissimo instrumento centum, &
amplius annorum, quod adminiculatum † dicto libro Hi- 45
storiarum sufficere, dixit Rota coram Penia *decis.498. per*
tot. & in Florentina de Barbadoris 25. Iunij 1640. cor. recol.
mem. Coccino Sac. Rot. Decano.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. VEROSPIO.

Cracouien. Præposituræ.

Veneris 24. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

In electione facienda à Collegialibus, quando admittendi Collegij Professores, qui titulo Collegialitatis beneficiorum institutiones non recipiunt, in præsenti decisione eruditè resoluitur. Vnio beneficij ex quibus exclusa remaneat, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas præscripta, nisi fuerit iustificata, laboratur incassum.*
2 *Ordinarij iudicio, regulariter deferendum est.*
3 *in electione facienda à Collegialibus, an & quando admittenda sint vota Professorum Collegij non habentium institutionem titulo Collegialitatis.*
4 *Præbendæ non respondentes titulis, quæ sint Canonicatuum, non censentur Canonica vnita.*
5 *Beneficij vnius dimissio per acquisitionem alterius beneficij, ex quo probata remaneat.*
6 *Substantia potissimum attendenda est posthabito verborum cortice.*
7 *Beneficia duorum ab vna eademque persona quando retineri possint.*
8 *Vnio beneficij ex quibus exclusa remaneat.*
9 *Iura informia nullam merentur fidem.*

DECISIO CXCVII.

RESolutum fuerat coram me 28. Iunij præteriti, ex vtroque validitatis, ac Iustitiæ fondamento, confirmandam esse sententiam Rotalem, deferentem Stanislao Iutkouski Præposituram Sancti Floriani, quod ipsi maiora eligentium vota suffragentur, ac merita, nec non qualitates ambo in regijs donationibus patronatus huius Præposituræ præscriptæ, vt scilicet de gremio Canonicorum Sancti Floriani eligendus assumatur, actuque in Academia laboret quas idemmet ex aduersæ partis confessione iustificat, prout cæteras qualitates ad exequendam institutionem necessarias. Cùm verò Sigismundus se pluribus suffultum esse suffragijs, seque præditum vtraque qualitate contenderet, ac Stanislao maioribus præcellere meritis, ad formam donationis Stephani Regis in decernenda alteri prælatione

tione spectandis, ac proindè immerito fuisse posthabitum. Repropositio hodie per me dubio DD. steterunt in decisis.
1 † Quoniam Sigismundus in vtroque defecit, plurium scilicet iustificatione votorum, ac qualitatum præscriptarum in regijs donationibus, quibus cessantibus meritorum discussio penitus reputatur inanis, vt notat Abb. *in cap. cum in cunctis §. inferiora num.10. cum seqq. de elect.* Garz. *de benef. part.7. cap.15. num.6.* Rota coram bon. mem. Vrgellen. *decis.8. num.3. & in alijs relatis iuribus in Fesulana Beneficij 14. Martij* 1650. *in §. siquidem coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado.*

Paucioribus autem eligentium suffragijs, Sigismundum fuisse expertum, non videtur in dubium posse reuocari:
2 † dum ipse tresdecim pro se refert tantummodo voces, Stanislaus verò septemdecim vota connumerat, ex ipsa comprobat Ordinarij sententia minoribus eligentium votis, Sigismundum nominatum extitisse, cuius sanè Iudicio solet, ac debet regulariter deferri per text. *in cap.3. de renunciat.* Gonz. *super reg.8. glos.4. n.17. & 132.* Rota *decis.537. n.14. in fine part.1. & decis.36. num.1. part.2. recent. & in alijs relatis in Mauricen. Parrochialis 13. Iunij* 1646. *& 28. Iunij sequentis anni coram R. P. D. meo Celso.*

Ex his verò Stanislai suffragijs, septem numero voces
3 perperam detrahuntur: † licet enim promanauerint à professoribus Collegij minoris nullam à Decano Ecclesiæ S. Floriani, seu Custode, obtinentibus beneficiorum institutionem, titulo collegialitatis, vt ex aduerso prætenditur annexam, & ad substantiam electionis, ex asserto vniuersitatis statuto requisitam, debent nihilominus in numero computari, ac suffragari Stanislao, dum ijdem professores inter Collegiales solemniter antea cooptati, & ad omnes Collegiales actus successiuè admissi in huius quoque Præpositturæ electione conuocati fuerant legitimè (vt in sententia attestatur ordinarius) Io. Andr. *in cap. scriptum est num.8. de elect.* ibique Abb. *num.3. & in cap. Eccl. cum num.14. vers. pro clariori intelligentia eodem tit.* idem Ioannes Andr. *in cap. ex eo n.4. de elect.* Imol. *in cap. cum vinctionensis n.4. de elect.* Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina §. nos igitur n.91. de caus. possess. ac propriet.* Barb. *de Canon. & dignit. cap.37. n.27. cum seqq.* Præsertim cùm assertum statutum negetur vsu receptum, neque iustificetur ex iuribus productis præfata institutionis necessitas ad substantiam electionis quin potius ex ijs conuincatur inducta institutio ad vberiorem professorum minoris Collegij sustentationem quorum potissimè tenuitas prouentuum in eorumdem beneficiorum assignatione spectatus, neque etiam allegata Beneficiorum annexio titulis collegialium ex aduerso concludatur, quin potiùs ex eorumdem numero excludatur; Non enim existunt correspectiua professoribus in huius electione Præpositturæ præbentibus vota, sed ijs tantummodo ex lege institutionis conferuntur, qui cæteris doctrina, ac eruditione præpolleant.
4 † Hinc enim cessat vnio, vt in similibus terminis, de præbendis non respondentibus titulis Canonicatuum, vt Canoniæ proindè non censeantur vnitæ, nec spirituales reputentur, sed temporales, notat Abb. *in cap. maioribus num.4. de prabend. & in cap. dilecto num.6. eod. tit.* Lotther. *alios referens de re benef. lib.1. quæst.19. num.5. cum seqq.* Rot. *in Mediolanen. Canonicatus 28. Maij* 1628. *cor. Reuerendiss. D. meo Decano.*

5 Eumdem † quoque Sigismundum, tunc temporis, quo controuersæ Præpositturæ nominationem obtinuit de gremio Capituli egressum comprobat Instrumentum electionis ipsius in præpositum Sancti Nicolai, cum dimissione Canonicatus Sancti Floriani egressuque ab Ecclesia prædicta ad text. *in cap. de multa de preb. & in Clem. gratia de rescript. & notant vtrobique dd. glos. in cap. inter cæteros in verbo assignari de prebend.* ac plures alij adducti *in decis. R. P. D. mei Bichy edita in hac causa sub die 28. Nouembris* 1650. *in §. quod verò.*

Excludi neque valet egressus à Capitulo, ex Titulo Cancellariæ Siradiensis, quem Sigismundus inter cæteras eiusdem Capituli dignitates recenset, ac contendit vnitum Parochiali Pniecinensi in cuius possessione se nunc probat existere: siquidem, vel præfata dignitas suppressa fuit ab ann. 1400. quo ex redditibus ipsius, nouus Canonicatus cum præbenda probatur erectus ex Instrumento erectionis per Stanislaum exhibito, vel certè non constat ad Sigismundum pertinere in vim vnionis, litteræ enim Vladislai Regis ad hunc effectum productæ, enumerant quidem sub Regio Patronatu Cancellarias, dignitates, Canonicatus, ac beneficia conferenda vniuersitati, Cracouiensi, eadem tamen recensent, vti plura corpora, inter se omninò distincta per modum singulorum non tamen vnita per modum vnius, vt ex eorumdem lectura dignoscitur; † Partitæ verò 6
librorum continentes Beneficia Diœcesis Cracouiensis sunt æquiuocæ, nec vnionem præseferunt in substantia, quàm post habito verborum cortice potissimè attendendam, tradit Soccin. *in l. ambiguo num.7. ff. de reb. dub.* Paris. *cons.44. n.5. lib.1.* Aym. *cons.149. num.11.* Rota coram Andr. *decis.11. num.1.* & coram Seraphin. *decis.1304. num.3. in Elboren. vnionis 12. Iunij* 1632. coram Vbaldo. Adducta † quoque 7
possessio, vtriusque beneficij, in vna eademque persona semel subsecuta, probationem præbet æquiuocam, ac penitus irreleuantem, quia ex titulis omninò diuersis consolidari potuerit vtriusque possessio, vt notat Abb. *in cap. de Monachis de prabend. in fine post gloss. magnam*, ibidem quos sequitur Rota coram Buratto *decis.303. num.11. cum seqq.*

Et hæc denique vnio penitus excluditur ex eo, quod Sigismundus assecutus fuit hanc Parochialem, vti vacantem per obitum Zaccariæ immediati ipsius prædecessoris, † non 8
enim potuisset eiusdem vacatio contingere, si vnita foret, ac membrum Cancellariæ, quam nullibi constat à præfato Zaccaria, dum viueret, fuisse obtentam, ex notatis in *cap. cum accessisset de constit.* Vital. *in Clem. vnica de offic. Vicarij*, Gonz. *ad regul.8. glos.5. §.7.* Garz. *de benef. part.12. cap.2. num.15. & 16.* Rota coram Verall. *decis.349. num.2. & 3.* coram Greg. *decis.77. num.2. & 112. num.1.* coram Seraph. *decis.1011. num.1.668. num.3. part.2. recent.*

Altera pariter qualitas, quod Sigismundus de tempore assecutæ nominationis actu laboraret in Academia, non benè concluditur ex iuribus productis, † illa enim tanquam 9
informia, nullam merentur fidem secundum Felin. *in cap.1. num.13. de test.* Bart. *in rubr. de nou. oper. nunciat. num.8.* ibique Bologn. *n.152. Rot. in Romana Corrimi 10. Martij* 1603. *coram Sacrato*, neque percutiant tempus vacationis, vt foret necesse, ac electionis, in ipsius Sigismundi persona subsecutæ. Et ita vtraque.

Allegata hæc decisio in hac eadem causa emanata coram eodem Reuerendiss. P. D. Cerro Decano sub die 28. Iun. 1651. est supra in hac eadem part. 11. rec. decis. 188.

R. P. D. BICHIO.

Romana seu Ianueñ. Cambij.

Luna 27. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Litteræ di auuiso quando habeant, vel non habeant viam executiuam magistraliter discutitur, & quando dicantur probare. Quæ cambia requirant verificationem, & quæ cambia dicantur reprobata, & quale propriè sit cambium *con la ritorsa*.

SVMMARIVM.

1 *Liber nuncupatus Scartafaccio di fiera, licet non probet durantibus Nundinis, plenè tamen probat nundinis completis & num.2.*
3 *Nundina non dicuntur completa nisi facto generali bilancio.*
4 *Mercator de stylo potest sibimet soluere, & num. seqq.*
5 *Persona vna, & eadem non potest repræsentare vices duarum.*
Fallit si consideratur persona ratione officij, n.6.
7 *Mandatum procura probatur ex litteris tam* di spacio, *quàm* di auuiso, *& num.9.*
8 *Littera* di auuiso *non probant creditum.*
Tractatus non probat perfectionem negocij, n.8.
11 *Littera* di auuiso *non habent viam executiuam, etiam coram A.C. & num.12. & vide num.18. & 23.*
12 *Auditor Cameræ executiuè procedit in litteris cambij, non autem in alijs cedulis mercantilibus.*
In quibus licèt manu regia procedat, attamen datur appellatio ad vtrumque effectum, num.13.
14 *Cambium proueniens ex interesse multiplicato cambiorum, & illicitum cessantibus requisitis.*
15 *Cambia contracta solùm propter moram solutionis sunt omninò reprobata.*

Item

Item cambia regularia pro secundis, & vlterioribus nundinis, & num.16.

17 *Cambia tam nundinalia, quàm irregularia, seu intercalaria requirunt iustificationem.*

19 *Auditor Cameræ procedit inter mercatores pro quacumque summa summariè, & sola facti veritate inspecta.*

21 *Cambia nundinalia, & debita in nundinis contracta habent viam executiuam.*

22 *Littera* di auuiso, *quando dicantur effectuata.*

23 *Littera* di auuiso *effectuatæ, & confessata habent viam executiuam sicut littera cambij, & à num.20.*

24 *Testamentum minus solemne confessatum à parte habet viam executiuam, ac si esset solemne.*

25 *Scriptura si verè appareat, habet vim publici instrumenti, & si est adminiculis fulcita, operatur, vt publicum instrumentum, & n.26.*

27 *Via executiua competit mercatori contra mandantem, qui in mandato apposuit verba,* e ponete à nostro conto, *& num.28.*

29 *Cambium* con la ricorsa, *quid propriè sit. Et num.30. & 31. & 32.*

33 *Cambium dicitur liberum, & nouum, si solutio fuerit facta in vim litterarum non cohærentium formulis cambij,* con la ricorsa, *& n.34.*

34 *Procurator potest agere contra mandantem, si docet mandatum adimpleuisse.*

35 *Connexitas, & dependentia est probanda.*

36 *Negocia diuersa diuersam debent habere executionem.*

37 *Verba,* Vi riualerete del mancamento nella seguente fiera, *non denotant connexionem cum negocijs antecedentibus.*

38 *Reimbursatio est probanda ab eo, qui solutionem ordinauit.*

39 *Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit executionem mandati executiui.*

DECISIO CXCVIII.

RElaxauit A.C. ad instantiam Francisci Mariæ Balbi contra Ioannem Baptistam, & Alexandrum de Siris mandatum executiuum pro scutis 5448. auri marcarum occasione totidem, quæ idem Balbus mandantibus Siri soluit in nundinis Terræ Noui in vim litterarum Cambij sub die 3. Septembris 1649. ipsi directarum è Ciuitate Mediolani à Ioanne Baptista Flisco. A quo mandato commissa mihi per Signaturam Iustitiæ causa appellationis, cum clausula, si quid eaequendum, dubitatum hodie fuit, an illud sit exequendum, & affirmatiuè responsum.

Solutio enim facta à Balbo in vim dictarum litterarum Flisci probatur, nedum ex libro nuncupato Scartafaccio di
1 fiera, qui licet fidem non faciat † durantibus nundinis, eo
quod adhuc partitæ ibi descriptæ possunt variari, & contrascribi, Bellon. *decis. Iannen. prima num.10. num.19. & 20.* plena fide completis nundinis dignus asseritur à Modern. Iannuen. *de camb. disput.2. quæst.1. num.16. & 17. & clarius*
2 *quæst.17. num.14.* ea ratione, quia † amplius dictæ partitæ variari non possunt, & quia tam respectu debiti, quàm crediti relatiuæ sunt ad alia Scartafascia, & bilancia aliorum Bancheriorum, quibus nisi adamussim corresponderent, fieri non potuisset generale bilancium sine quo nun-
3 dinæ non dicuntur completæ, † vt propterea idem sit dicere nundinas esse completas, ac scartafascia, & bilancia singulorum Bancheriorum ritè processisse, sed etiam ex quietantia ipsius Balbi, qui iuxta præfatas litteras Medio-
4 lani sibimet soluit, † vt potuit ex inueterato stylo Mercatorum, de quo testatur idem Modern. Iannuen. *de camb. disputat. prima, quæst.15. per tot.* post Azor. *institut. moral. part.3. lib.10. de camb. cap.9. quæst.2.* nec abhorret à iure commu-
5 ni, quo licet eadem persona † non possit repræsentare vices duarum, quando habetur respectus personæ ad personam, potest tamen quando consideratur persona ratione officij, quia cùm possit plura officia exercere, nihil prohi-
6 bet quin hoc nomine † plures personas repræsentet, *l. stichum 95. §. aditio, ff. solut. l. prima, §. final. ff. deposit. l. fistulas, §. fundum, ff. contrahen. empt.* Surd. *cons.7. n.32 & 33.* Put. *decis.270. sub num.2. lib.1. in correct.* Et hic est casus præsens, quia Balbus soluit tamquam Procurator Dominorum de Siris, & recepit tanquam Procurator Flisci scribentis.

Quod verò Balbus soluerit tanquam procurator, & man-
7 dantibus Siris, † apparet euidenter ex illorum litteris, ibi, *vi farà tratto in Milano sotto vostro nome scudi 5448. &c. vi piacerà compergli, e valerui del mancamento nella seguente Fiera d'apertione, &c.* Summario Balbi num.1. siue dictæ litteræ sint *di spaccio*, siue *di auiso*, & quia, & si in hac secunda specie litterarum fieri non possit ius ad fundandum
creditum, cùm sint tanquam tractatus, & † multa tracten- 8
tur quæ non perficiuntur, vt tradunt Doctores *in l. si voluntate, Cod. rescind. vend.* Alexand. *cons.28. num.3. lib.1.* in puncto Gamma *decis.336. num.4.* Rota *decis.26. num.12. & 13. part.5. recentior.* fieri nihilominus potest ad probandum mandatum, cùm hoc respectu contineant determinatam
dispositionem, illudque etiam per epistolas dari, † & pro- 9
bari valeat, *l. prima, l. si procuratorem absentem, ff. procurat. Clementin. prima eodem titul.* Caputaquen. *decis.185. per tot. part.2.* Buratt. *decis.190. num.1.* & ibi Adden. *littera B.* cum allegatis à Modern. Patauino *de script. priuat. lib.3. quæst.14. num.1. & num.7. & seqq. fol.129.* iunctis præsertim adminiculis, & signanter approbatione Dominorum de Siris solutionis, vt supra factæ à Domino Balbo dicto Summario num.6. Et gratis dicitur dictas litteras conscriptas fuisse sub die 21. Ianuarij 1650. ac loqui de solutione facienda in nundinis apparitionis, ac proinde referri non posse ad præcedentes litteras Mediolani, solutionemque factam de
anno 1649. in nundinis Sanctorum. Nam † duæ sunt lit- 10
teræ à Siris missæ eiusdem summæ, primæ sub die 23. Octobris 1649. effectuatæ vt supra per successiuam solutionem posteriores allegatæ in obiecto, in quibus Siri approbata solutione eorum tractæ in dictis scutis 5448. sequuta in præcedentibus nundinis Sanctorum, fecerunt nouam tractam totidem summæ pro subsequentibus nundinis apparitionis, & hanc Balbus adimplere recusauit, eo quod Siri non acceptarunt similes litteras soluibiles Gherardo quas illis direxerat, vt se reimbursaret de summa, vt supra soluta.

His positis duplex adhuc superest difficultas, altera nempè circa validitatem mandati executiui A. C. vtpotè fundati
in Siriorum litteris † *di auuiso*, quæ viam executiuam non 11
habent, Monach. *decis. Florentin. 70. num. 10. & seqq.* Giurb. *obseruat.105. num.13. part.1.* non obstantibus facultatibus
A.C. quibus locus est in litteris *d'auiso*, † & similibus 12
mandatis de soluendo, Salust. Tiber. *in prax. A.C. lib.2. num.3.* vbi quod præter litteras cambij in alijs cedulis etiam quod super re mercantili agatur, & licet in illis A.C. vigore suarum facultatum manu Regia procedat admittitur ap-
pellatio ad vtrumque † effectum; quæ efficit ne mandatum 13
sit exequendum, Rota *decis.61. num.10.* apud Pic. *ad Statut. Vrb. & in Romana dotis 11. Februarij 1647. coram me.*

Altera circa iustitiam cambij prætendentibus Siris illud non esse purum, ac nouum, sed *con la ricorsa*, vt aiunt, & prouenire ex interesse multiplicato cambiorum, & recambiorum præcedentium, contractorum pro secundis, & vl-
terioribus nundinis, quod cessante † facultate cambiandi, 14
& recambiandi, ac cæteris requisitis illicitum omninò esse, tradit Camil. Medic. *cons.155. num.1.* Filliucc. *oper. moral. part.2. tract.35. cap.7. n.410. & seqq.* Modern. Forolimien. *de camb. nundin. cap.2. num.18. & cap.3. num.82.* Cùm
omninò reprobentur cambia contracta solùm † propter 15
moram solutionis, Rota coram Cardinali Millino *decis.12. & 16. num.1. decis.775. per tot. part.4. diuersorum*, & regu-
lariæ pro secundis, † ac vlterioribus nundinis, Azor. *insti-* 16
tut. moral. tom.3. lib.10. tit. de camb. cap.8. in fin. versicul. quinta conditio, & cap.10. versic. septimo, Filliucc. *d. cap.7. num.424.* Scacc. *de camb. §. primo, quæst.7. limitat.2. num.1. & limitat.14. num.1.* Modern. Iannuen. *eodem tract. disput.1.*
quæst.13. num.81. & 82. semperque tam in cambijs † nun- 17
dinalibus, quàm in irregularibus seu, intercalaribus requiratur iustificatio, Azor. *d. cap.8. vers. dicendum est, & seqq.* Filliucc. *d. cap.7. num.411.*

Quoad primam, quidquid sit an litteræ *d'auiso*, etiam in casibus, quibus probaui, habeant, nec ne viam execu-
tiuam, † cessare videtur difficultas in casu nostro ponde- 19
rando simul tum facultates A.C. dantes potestatem proce-
denti inter, & contra Mercatores Curiæ † vsque ad quam- 19
cumque summam summariè, simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta, & manu regia, vt ponderauit Rot. *decis.170. num.2. & 3. & seqq. inter impress.* apud Zacch. *de*
obligat. Cameral. Tum quod Siri in litteris dederunt † Balbo 20
expressam facultatem se reualendi ab ipsis in sequentibus nundinis, ibi, *e valerui del mancamento nella seguente fiera d'apparitione*, & sic executiuè prout in cambijs nundinatijs,

& in

21 † & in nundinis pro debito ibi contracto proceditur, vt post
Bald. Salicet. Fulgos. & alios tradit Peckius *de iur. sisten. cap.*
10. num.6. inter tractat. diuers. tom.3. part.2. fol. 165. alijq; relati à Moderno Aquilano *de caus. execut. ampliat.* 1. *n.* 20.
Tum quod etiam in litteris cambij Mediolani disponitur,
quod Baldus debitores creet Siros, & ab illis se reualeat,
prout fecit creando illos in nundinis noui debitores summæ
solutæ; Cùmque postmodum Siri id totum approbauerint,
22 & confessi fuerint Summario Balbi num.5. † non versamur
in simplicibus terminis litterarum *d'auuiso*, sed vltrò con-
currit earum effectuatio, ac aduersariorum approbatio, &
confessio, quæ illis, & si litterarum cambij vim non habe-
rent, vim tribuit, vt executionem mereantur non secus,
23 ac litteræ cambij sicut in simili viam † executiuam, quæ *ex*
remed. l. fin. C. edict. Diu. Adr. tollen. competit vbi exhibe-
tur publicum instrumentum testamenti locum habere
24 † etiam in instrumento minus solemni à parte confessato, &
effectuato, dixit Rota *in Bononien. fideicommissi de Amore-*
nis 18. *May* 1648. *§. non obstant decisiones coram R.P.D. meo*
Melzio, vbi allegantur concordantes facit, Menoch. *de*
adipiscend. remed. 4. *num.* 103. *& seqq.* Bald. *cons.* 198. *num.*5.
25 vbi quod scriptura priuata † si vera appareat vim habet pu-
blici instrumenti *lib.*1. *& cons.* 279. *sub num.* 1. vbi quod scri-
ptura priuata adminiculis fulcita idem operatur, quod pu-
26 blicum instrumentum † *lib.*4. Cyriac. *contron.* 252. *num.* 13.
Rota *Bononien. diuers. decis.* 15. *num.*8. Et alioquin nusquam
pro sui releuatione competeret contra mandantem via exe-
cutiua Mercatori, qui de mandato responsalis per simplices
litteras dato soluit litteras ab alio Mercatore sibi directas
27 sub explicita conuentione † se reualendi à mandante, quia
isto casu mandans non conficit litteras cambij, sed solùm in
mandato apponit verba, *e ponete à nostro conto*, vel simi-
28 lia quæ non essent ociosa, & † efficacius obligare mandan-
tem, aduertit Scacc. *de camb.* §.2. *gloss.*9. *num.* 3. *&* 4. vbi lo-
quitur in specie de via executiua, Bursatt. *cons.* 39. *num.*4.
*lib.*1. Manen. *decis.* 72. *num.*6. Giurb. *obseru.* 105. *num.* 12.
part. 1.

Altera cessat ex facto, quia non agitur de pecunijs à Bal-
29 bo numeratis Siris, vt eas in nundinis, † vel alio loco illi sol-
uerent, & ob earum non solutionem recursu ad responsa-
lem Balbi in alio loco existentem, vt ipse Balbo cambium
soluat, qui est propriè casus cambij *con la ricorsa*, iuxta
tradita per Modern. *Iannensem de camb. disput.* 3. *quæst.* 13.
*num.*48. *&* 51. Modern. Foroliuien. *de camb. mundan. cap.*2.
*num.*4. *& per tot.* vel de secundo cambio rogantibus Siris
30 contracto à Balbo pro obtinenda satisfactione primi, † quod
in loco destinatæ solutionis effectum habere non potuerat
ex quo illius litteras nemo acceptare voluisset, quod verè
31 esse cambium cum † recursa, tradit Scac. *de camb.* §.1. *quæst.*5.
*num.*85. vel tandem de secundo cambio, quo minister, seu
procurator Balbi existens in loco destinatæ solutionis primi
contraxerit cum Siris, vt se reualeret de pecunijs pro eo-
32 dem † primo cambio solutis Balbo, quod dici cambium
cum recursa, tradit Azor. *instit. moral. part.*3. *lib.*10. *cap.*9.
*quæst.*2. Neque etiam agitur de fructibus cambij, aut recam-
bij præcedentium cambiorum.

Sed de repetenda sorte principali cambij liberi, ac noui
scut. 5448. quæ mandantibus Siris Balbus animo ab eis se re-
ualendi soluit in nundinis Noui in executionem litterarum
33 Mediolani à Flisco conscriptarum † non cohærentium for-
mulis cambij, *con la ricorsa*, relatis à Scacc. *dicta quæst.*5.
*num.*88. *& seqq.* & à Modern. Foroliuien. *dicto cap.* 2. *num.*1.
in fin. aut formulæ litterarum cambij relat. *in dicto cap.*2. *sub*
num. 15. Vnde satis est iustificasse, quod Balbus iuxta for-
34 mam mandati Siriorum dictas pecunias soluerit, † prout
satis est cuilibet procuratori ad effectum agendi contra
mandantem contraria actione mandati docere se manda-
tum adimpleuisse, *l. si vero non remunerandi* 12. *§. si mihi*
mandaueris, *l. si mandato meo*, 45. ibique Bald. *in princip.*
ff. mand. Mozz. *de mand. tit. de natural. mand. num.* 31. Cald.
*de empt. & vendit. cap.*33. *num.*25. *& seqq.* Monach. *decis.*
Lucen. 35. *num.* 19. *&* 20.

Nec obstat, quod alia negocia, & cambia inter Siros, &
35 Balbum præcesserit † dum hoc illius connexum, & ab illis
dependens non probatur, docet enim quotidiana praxis,
quod in dies inter Mercatores noua negocia, & cambia
36 contrahuntur non complicata † prioribus quæque ideò ha-
bent suam particularem executionem, Soccin. *in l. pecu-*
niam quam num. 10. *ff. si cert. petat.* Grammat. *decis.* 58. *n.* 11.
Vincent. de Franc. *decis.* 292. *num.* 2. Rota *in Aquatanen.*
Prioratus 19. *Aprilis* 1644. *coram bon. mem. Pirouano*. Et
quamuis in supra memoratis litteris mandatis à Siris dica-
tur, † quod Balbus se releuat, *del mancamento nella seguente* 37
fiera d'apparitione; hæc verba non denotant connexionem
cum alijs negocijs antecedentibus, sed relata, vt debet ad
ipsam summam scutorum 5448. quam à Balbo solui Siri
mandarunt, habent hunc sensum, vt scilicet Balbus se rele-
uat totidem quæ sibi deficiunt, quia ea soluit in executio-
nem mandati, vel quod quatenus Siri ante nundinas appa-
ritionis eum reimbursare deficerent, possit ille se in dictis
nundinis reualere, quem casum euenisse constat cum Siri
aliter Balbum reimbursasse non probant, † vt debent, *l.* 38
quinquaginta, *ff. probat.* Natt. *cons.* 569. *num.* 1. *& seqq.* Surd.
decis. 105. *num.*9. Rot. *decis.* 725. *num.*8. *part.*4. *tom.*3. *rec.*

Et in omnem euentum negari non potest, quin ea prædi-
ctis, & alijs adductis ab informantibus pro Balbo exceptio
opposita à Siris altiorem indaginem requirat; † ac propte- 39
rea retardare non valeat executionem mandati ab A.C. re-
laxati, Buratt. *decis.* 803. *num.*9. cum alijs allegatis *in decis.*
253. *num.*3. *inter impress.* apud Zacch. *de oblig. Camer. iuxt.*
vltimam impressionem.

Quod exequendum esse decisum fuit causa bis proposita,
& vtraque parte hodie informante.

Infra in eadem causa habetur altera decisio sub die 18.
Martij 1652.

R. P. D. C E R R O,

S. Rotæ Romanæ Decano.

Romana fideicommissi de Mutis.

Veneris 1. *Decembris* 1651.

A R G V M E N T V M.

Alienata per grauatum possunt à fideicommissa-
rio recuperari, maximè si fideicommissum pro
agnationis conseruatione fuerit constitutum, &
quando hoc procedat.

S V M M A R I V M.

1 *Titulus possessoris ab herede grauato causam habentis per mortem ipsius grauati extinguitur.*
2 *Fideicommissarius quando teneatur agere contra heredes venditores pro consecutione pretij, non autem contra tertium, & num. seq.*
4 *Emens ab herede grauato, nam sit tutus, ne à fideicommissario possit molestari, & quando supra n.2. & seqq.*
5 *Fideicommissarius bona per grauatum alienata auocare potest, quoties fideicommissum continet fauorem agnationis.*
6 *Legitima non impedit immissionem fideicommissario.*
7 *Immissio fideicommissario non retardatur per detractiones illiquidas.*
8 *Solutio imaginaria solum conceditur pro creditis, quæ cum defuncto hæres ante aditionem habebat, non autem pro postea quæsitis.*
9 *Fideicommissarius, quando possit debita in pecunia soluere, & bona vendicare.*
10 *Prædia rustica regulariter commodam, patiuntur diuisionem.*

D E C I S I O C X C I X.

DEcisio edita coram me sub die 10. Martij præteriti, * in
qua dictum fuit sententiam Rotalem esse confirman-
dam, præterquam in detractione medietatis residui dotis
Philippæ; impugnabatur non solum à Violante, & Flami-
nia de Mutis, sed etiam à Horatio Falconerio possessore
Casalis controuersi, & ab Eminentissimo D. Cardinale
Montalto eius authore; Verùm causa bis proposita, Do-
mini steterunt in decisis: Cùm enim pro parte DD. Octa-
uij, & fratrum de Mutis actorum probata fuerit existentia
fideicommissi super possessione Casalis, de quo agitur, à
Valeriano seniore constituti, illiusque purificatio ad ipso-
rum fauorem, ac identitas eiusdem Casalis per exhibitio-
nem Testamenti, aliorumque Instrumentorum, quæ modo
non possunt amplius in dubium reuocari, vtique petita
immissio, *l. final. C. de edict.* Diu. Adrian. *tollen.* ipsis omni-
nò concedenda videtur non solùm contra hæredes grauati,
sed

ſed etiam contra tertios poſſeſſores ab illo immediatè, ſeu
1 mediatè cauſam habentes, quorum titulus † per mortem eiuſdem grauati alienantis extinctus fuit, *iuxt. text. in l. final. §. ſin autem, in fine*, ibi, *nullo obſtaculo eis à debitoribus opponendo, C. commun. delegat.* Rota *in recent. deciſ.* 301. *num.* 5. *& 6. part.* 6. *deciſ.* 135. *num.* 22. *part.* 7. coram claræ mem. Coccino *deciſ.* 167. *num.* 2. 3. *&* 4. ac in alijs relatis in *Bononien. fideicommiſſi de Rubeis* 30. *May* 1646. *coram Rev. P. D. meo Corrado ſub §. primo.*

Non obſtat, quod D. Horatius vti tertius poſſeſſor, qui emit à D. Cardinale huiuſmodi fideicommiſſi ignaro moleſtari non poſſit, ſed per fideicommiſſarios agendum ſit contra hæredes Alexandri venditoris pro conſequutione pretij iam in cenſibus inueſtiti.

Quia obiectum procedit, quando tam grauatus, qui
2 † primo alienat, quàm tertius qui ab eo emit ſunt ignari fideicommiſſo à prædefuncto Teſtatore ſuper bonis alienatis conſtito, vt litteraliter probat text. *in l. fin. §. final. circa fin.* ibi, *Reſpondit propter iuſtam ignorantiam tam mulieris, quàm emptoris heredem mulieris, vt fundos apud emptorem remaneat, fideicommiſſario pretium dare debere, ff. de legat.* 2. quem ſequuntur Alex. *conſ.* 3. *ſub num.* 4. *verſ. & ita generaliter, lib.* 3. Curt. iun. *conſ.* 88. *num.* 5. *lib.* 1. Neuiz. *conſ.* 32. *ſub num.* 10. Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peroſ.* 29. *num.* 30. Oſaſch. *deciſ. Pedemont.* 73. *n.* 1. 2. *&* 7. ſecus autem quando (prout
3 hic) vterque, vel alter ipſorum habet ſcientiam de † fideicommiſſo, tunc enim indiſtinctè fideicommiſſario competere actionem ad bona penes tertium exiſtentia ex prædictis verbis, *d. §. fin.* probant Soccin. iun. *conſ.* 129. *num.* 19. *lib.* 1. Curt. iun. *d. conſ.* 88. *ſub d. num.* 5. *verſ. quia ad illud*, Neuizan. *d. conſ.* 32. *d. num.* 10. *verſ. nec obſtat, quod dicta venditio*, alijque adducti per Maſcard. *de probat. concluſ.* 779. *n.* 4.

In propoſito autem, ſcientia ſupradicti fideicommiſſi, tam in Alexandro grauato, qui primo loco alienauit, quàm in Camilla Peretta bon. mem. quæ ab eo dictum Caſale emit concludenter iuſtificari videtur; Alexander enim eiuſdem Caſalis, cæterorumque bonorum poſſeſſionem, prius apprehenderat 9. Martij 1568. etiam tanquam fideicommiſſarius Valeriani, vt legitur in Inſtrumento relato in Summario D. Card. ſub num. 1. in fin. Camilla verò inſimul cum venditoribus in Inſtrumento venditionis celebrato 19. Iulij 1588. explicitam mentionem fecit licet ſub inuolucro verborum, de fideicommiſſis, quibus illud eſſet ſubiectum ad effectum obtinendi illorum derogationem, quæ poſtea non fuit obtenta, Summario actorum num. 6. Probata autem ſcientia vtriuſque primi contrahentis, vel ſaltem excluſa iuſta illorum ignorantia per ſupradictum textum requiſi-
4 ta emptor, † eiuſque ſucceſſores excuſati non poſſunt, quin ex fideicommiſſo teneantur reſtituere bona per illum empta, & eidem fideicommiſſo ſubiecta, vt in puncto reſpondit *Rota in Bononien. fideicommiſſi de Formagliarijs* 4. *Nouembris* 1569. coram Oradino apud Giouagn. *conſ.* 22. *num.* 18. *lib.* 2.

Præterea ponderatum fuit, quod cum agatur de fideicommiſſo contemplatione agnationis ordinato ad effectum, vt bona remaneant in familia, vt plenè firmatur in deciſionibus editis *coram R. P. D. meo Meltio* 19. *February* 1646. *§. conuictora, vſque in fine, &* 15. *January* 1648. *§. prima enim, cum ſequent.* Quamuis ceſſaret prædicta ſcientia, & ſic alie-
5 natio facta eſſet ab ignorante, ignoranti, † nihilominus non prohiberentur fideicommiſſarij directò agere contra poſſidentem pro recuperatione bonorum, vt declarando ſupradictum textum probant Alciat. *in eadem l. final. num.* 7. *ff. de leg.* 2. Bolognett. *in l. filiusfamilias, §. Diui, num.* 81. *ff. eod.* Raud. *conſ.* 24. *num.* 137. *lib.* 2. relati per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 556. *num.* 25.

Nec ſubſiſtit, quod immiſſio dictis fratribus conceſſa videatur in certa ratione loci, & quotæ; Quia licet quantitas expreſſa in ſententia deſignata non fuerit potius in vna, quam in altera parte portionis Caſalis, de quo agitur tamen incertitudo ceſſat, dum immiſſio conceſſa fuit pro indiuiſo, atque ideò tam in genere, quàm in ſpecie ſingulorum rubrorum illa eſt certa ratione loci, & quotæ, prout dicitur de legitima, quæ tanquam debita ex ſingulis corporibus pro
6 indiuiſo ſemper eſt certa, † & ſic non impedit immiſſionem fideicommiſſario, Rota *deciſ.* 578. *ſub num.* 7. *verſic. legitima vera, part.* 4. *recent.* cum alijs plenè allegatis *in Romana fideicommiſſi de Zuccaris* 4. *Februar.* 1650. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano §. finali.*

Repetita demum prætenſio, quod dictis mulieribus, ſiue D. Horatio tertio poſſeſſori competant aliæ detractiones vltra expreſſas in ſententia, iterùm viſa fuit non releuare, quia præter quod ſingulæ tolluntur ex rationibus adductis ab informantibus plenè comprobatis in præcedentibus deciſionibus vnica reſponſione omnes abſolutè excluduntur: Cùm enim controuerti non poſſit, quod ſaltem incertæ, & illiquidæ reddantur ex alienationibus factis per ſucceſſiuè vocatos tam de ſtabilibus, quàm de mobilibus, & ſemouentibus, de quibus non ſufficiens ratio ex hactenus deductis
reddita fuit, † ſunt prorſus inefficaces ad effectum impe- 7
diendi præfatam immiſſionem, vt reſponſum fuit in alia deciſione edita *coram R. P. D. meo Meltio* 2. *Iuny* 1650. *§. de alijs autem, & in deciſione coram me, §. cætera vero.*

Nec ſubſiſtit, quod dotes Philippæ, Deliæ, & Sigiſmundæ vxoris, & reſpectiuè filiarum Cæſaris primi hæredis grauati per immaginariam ſolutionem ſatisfactæ videantur in corporibus Caſalis, aliorumque bonorum fideicommiſſariorum; ideòque in ſententia demandati non potuerit, quod reſtituerentur in pecunia.

Quia cùm de tempore mortis Valeriani fideicommittentis, & aditionis eius hæreditatis factæ per Cæſarem, & Britium eius filios, Cæſar non eſſet creditor ex præfatis cauſis in ſententia expreſſis, ſed longè poſtea eius filij effecti fuerint illorum creditores, non applicatur allegata immaginaria ſolutio, quæ ſolùm admittitur pro creditis, in quibus hæ-
res reperitur creditor Teſtatoris ante aditionem, † non au- 8
tem pro creditis acquiſitis poſt aditam hæreditatem, vt optimè reſpondit Rota coram Card. Caualer. *deciſ.* 367. *num.* 1. 2. *& per totam comprobata in Interamnen. Vſusfructus* 19. *Iuny* 1649. *coram me, §. quia præterquod, circa medium*, ſed neceſſarium erat, quod illi præuia Iudicis authoritate, & citatis alijs fideicommiſſarijs ſucceſſiuè vocatis, bona fideicommiſſi, cæteris deficientibus, ipſi ſibi aſſignari peterent,
& obtinerent, † alias autem adueniente caſu fideicommiſſi 9
licitum eſt præfatis fideicommiſſarijs debitas quantitates in pecunia exſoluere, & bona vindicare, vt in terminis dixit Rota *in Bononien. fideicommiſſi de Sancto Petro* 29. *Aprilis &* 27. *Nouembris* 1587. coram Cardin. Blanchetto, penès Giouagn. *conſ.* 73. *num.* 69. *cum quatuor ſeqq. lib.* 1.

Cæterùm partes acriter hincinde altercarunt ſuper quantitate totius Caſalis Polidori, de quo agitur, & ſuper quantitate intrante ſuper medietate ſextæ partis, quæ eſt duodecima pars totius Caſalis, ſuper qua DD. Octauio, & fratribus dicta immiſſio conceſſa fuit: Informantes enim pro reis conuentis aſſerebant d. Caſale non excedere quantitatem rubrorum 450. iuxta menſuram vltimo loco factam à Peperello Agrimenſore; ſed informantes pro Actoribus conſtanter affirmabant illud eſſe rubrorum 900. circiter, & hoc potiſſimè deducebant ex ipſomet Inſtrumento venditionis factæ d. die 19. Iulij 1588. prædictæ bon. mem. Camillæ Perettæ, quia licet ibi diſtincta non fuerint rubra, nec expreſſa quantitas valoris cuiuslibet rubri, ſed vnico pretio integrum Caſale venditum fuerit pro ſcutis 80. mil. Nihilominus quia inter venditores adfuit etiam Fauſtina Muta condomina pro indiuiſo rubrorum 40. cui pro huiuſmodi rubris 48. perſoluta fuerunt ſcuta 4261.40. exinde clarè conuincitur, quod venditio facta fuit ad rationem ſcut. 88. ba. 80. pro quolibet rubro, & ſi calculando integrum pretium totius Caſalis ad iſtam rationem ſcut. 88.80. pro quolibet oculatiter patet d. Caſale eſſe rubr. 900. circiter, vt ex calculo ad partes dato.

Verùm hoc etiam admiſſo medietas ſextæ partis, ſeu duodecima pars totius Caſalis in prædicta immiſſione comprehenſa non excedit rubra 75. Nam duodecimæ partes rubrorum 75. pro qualibet conſtituunt dictam quantitatem rubrorum 900. Quod inſuper iuſtificari videtur ex ſerie facti per eoſdem de Mutis allegata: Cùm enim antiqui poſſeſſores iſtius Caſalis fuerint Carolus, & Io. Franciſcus fratres ad quos propterea ſpectabant rubra 450. pro quolibet. Ioannes Franciſcus verò habuerit tres filios, nempè Valerianum ſeniorem, Iacobum, & Nicolaum, tertia pars vniuſcuiuſque iſtorum æqualiter illi ſuccedentium erat rubrorum 150. & conſequenter cum dictus Valerianus reliquerit duos filios, nempè Cæſarem, & Britium pars iſtorum non excedit rubra 75. pro quolibet, ideòque dum hodie non petitur, niſi pars Cæſaris, vtique controuerti non poteſt eam tanquam duodecimam eſſe dictorum rubrorum 75. à quibus detractis rubris 30. aſſignatis pro dotibus duarum filiarum Cæſaris, nempè Lucretiæ, & Liuiæ dicta duodecima pars remanet in rubris 45. quorum dimidia ſpectans ad Alexan-

drum

druin, alterum ex filijs præfati Cæsaris, & in sententia comprehensa, non excedit rubra 22. cum dimidio, vel circiter, super quibus propterea, licet sint modicæ quantitatis, concedi debet immissio, dum non agitur de prædijs vrbanis commodam diuisionem non patientibus, sed prædijs
10 rusticis, † quæ commodè regulariter diuidi solent, vt admisit *Rota in Spoletana fideicommissi 15. Iunij 1635. coram bon. mem. Merlino, sub §. non obstat quod petuerit*, ac benè firmauit *in dicta Romana fideicommissi de Zuccaris coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. vnde infertur*.

Et licet ex parte eorumdem Octauij, & fratrum subdatur, quod ad Valerianum non solum spectaret dicta integra sexta pars rubrorum 150. sed etiam altera sexta pars aliorum rubrorum 150. illi in Testamento relicta per dictum Iacobum eius fratrem in totum constituentium rubra 300. circiter, atque ideò ad dictum Cæsarem illius filium, & hæredem pro medietate cum Britio altero filio absolutè spectarent rubra 150. Nihilominus hæc prætensio non est præsentis inspectionis, dum senteotia non concedit immissionem, nisi limitatè super duodecima parte, quæ solum constituit dicta rubra 75. Erit enim discutienda ad partes in partienlari iudicio vbi videndum erit, An dicta sexta pars Iacobi, relicta fuerit eidem Valeriano simpliciter, vel sub fidecommisso, & quatenus fideicommissum adsit, An comprehendat dictos fratres Actores, vel potius expirauerit per aditionem factam à Cæsare, & hoc posito, An detractiooes ex persona eiusdem Cæsaris competentes fieri debeant super ista portione Iacobi, quàm ipse liberè consequutus fuerit, vel potius super controuersa præfato fideicommisso Valeriani subiecta.

Et ita omnibus informantibus &c.

Decisio hec in hac eadem causa emanata sub die 10. Martij 1651. est supra in ista parte decis. 121.

R. P. D. BICHIO.

Maceratén. Census.

Veneris 1. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

In confectione Inuentarij sunt per citationem particularem citandi creditores certi, nec sufficit citatio generalis per proclama, nec ab ista particulari citatione excusantur ob credulitatem, quod debitum possit esse extinctum. Ratio reddita legitimè non dicitur, si non fuit de omnibus fructibus reddita.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio insolidum facta in instrumento à duobus correis, non inficitur à recognitione bona fidei inter ipses correos facta.*
Recognitio bona fides facta inter correos obligatos insolidum, procedit tantummodo inter ipsos, non autem respectu eius, ad cuius fauorem obligatio insolidum emanauit, num. 1.
2 *Creditores siue sint principali, siue fideiussorio nomine sunt semper citandi in confectione inuentarij.*
Qui sunt citandi per citationes particulares, non per proclama generale, quando heredes certe sciunt obligationem, num. 3.
4 *Extinctio debiti, tanquam quid facti non præsumitur.*
5 *Credulitas extinctionis debiti tanquam inanis non excusat heredes à particulari citatione facienda in confectione inuentarij, & num. anteced. & seqq.*
Quia sola suspicio, quod quis possit esse creditor sufficit, num. 6.
7 *Inuentarij beneficium non prodest heredi, erga certum creditorem nominatim non citatum, & num. 8. & 9.*
8 *Citatio generalis per proclama, non exprimit certam diem, & locum inuentarij conficiendi, & num. 10.*
9 *Creditores citandi in confectione inuentarij, debent certificari de loco, & tempore.*
11 *Ratio non dicitur legitimè ab herede reddita, quando non fuit reddita de fructibus perceptis præcipuè post citationem.*
Item non dicitur legitimè reddita, quando constat heredes esse debitores hereditatis, num. 12.
13 *In redditione rationis ab herede facienda, debent detrahi solutiones facta creditoribus.*
14 *Hæres in præiudicium creditoris anterioris, de quo certam notitiam habet, non potest soluere posteriori, saltem non reportata cautione de restituendo prioribus, & posterioribus.*

DECISIO CCI.

CVm in relationibus causarum sub die 31. Iulij proximè præteriti Rota ad instantiam Hieronymi, & fratrum de Anticis decisionem editam die 12. Iunij præcedeotis reuideri mandauerit, fecit examen vnius testis postea exhibitum deponentis sortem principalem census de aono 1623. à dicto Hieronymo nomine Pompei patris, & Fabritij Lepreti impositi, ac venditi Compagoono cessisse in vtilitatem solius Lepretti, quod prætetea nuper comprobatum asseritur ex alio Instrumento ex interuallo interdictos impositores celebrato, in quo Leprettus id agnoscendo eumdem Pompeum iodemnem releuare promisit.

Sed hodie causa super decisis proposita, hæc non obstare visa sunt. Quidquid enim de pecunijs censualibus egerint impositores Census, vel inuicem ex ioteruallo conuenerint non nocet Compagnono quo minus vtrumque impositorem æquè principaliter obligatum habeat insolidum, vt in instrumento census continetur, cùm ipsius respectu debeat
atteodi tenor obligationis, † cuius distinctio in fideiusso- 1
riam, & priocipalem desumpta à versione pecuniarum in commodum vnius, vel alterius, & à recognitione bonæ fidei facta absente creditore, procedit solum inter ipsos coobligatos non autem quoad creditorem erga quem omnes obligati æquè principaliter habentur, vt benè declarat Surd. *cons. 150. num. 57. vers. quod verum, & decis. 308. num. 8. & seqq.* Natt. *cons. 52. num. 6.* Aretin. *cons. 53. num. 8.* Aymon. *cons. 77. num. 3. vers. hoc ita præsupposito*, Adden. ad Greg. XV. *decis. 167. sub num. 10. vers. hoc autem*, Rota *decis. 153. n. 7. in fine, & num. 8. part. 2. diuers. & in d. decis. 167. num. 7.* coram san. mem. Greg. XV.

Et ad effectum, vt Compagnonus citari debuerit ab hæredibus Pompei in confectione inuentarij hæreditarij satis est, quod ille sit Pompei creditor, siue principali, siue fide-
iussorio nomine, † quia semper eius interest interuenire 2
confectioni inuentarij; quæ est ratio ob quam creditores omnes citandi sunt, *vt notat glos. in §. hinc nobis, verb. fiaci commissarios, Authen. de hered. & falcid.* quam sequitur Iason. *in l. final. sub num. 3. infra med. versic. sed benè, C. de iur.*
deliber. † nec sufficit citatio generalis per proclama cum hæ- 3
redes certo scirent obligationem à patre contractam fauore Compagnoni ex allegatis in prima decisione §. *inuentarium*.

Gratis autem dicitur potuisse hæredes cogitare debitum fuisse extinctum à Lepretto, qui principalis erat: quia iuxta prædicta respectu Compagooni etiam Pompeius erat principalis debitor; cùmque initium obligationis sit certum,
† & extinctio tanquam quid facti non præsumatur, *l. quin-* 4
quaginta, ff. de prob. Aym. *cons. 313. num. 1.* Natt. *cons. 569. num. 1. & seqq.* Rota apud Cenc. *de censib. decis. 225. num. 2.* nec aliqua afferatur coniectura, quæ huiusmodi cogitatum hæredibus præbere potuerit, manet vndique clara certitudo
crediti, † eiusque scientia apud hæredes, quos inanis cre- 5
dulitas oon excusat, *l. 1. §. 1. ff. de eo per quem fact. erit*, Felin. *in cap. cum contingat, sub num. 4. limit. 2. de rescript.* eo minus; quia facilè poterant inquirere, & certificari an debitum esset extinctum, & satis est de hoc suspicari potuisse,
† vt creditorem alioquin certum citare tenerentur iuxta 6
theoricam, Anchatan. *in cap. fin. de elect. in 6.* quam in his terminis sequitur Ias. *in l. fin. sub num. 3. ante fin. vers. intellige, C. de iure deliberat.* Dec. *cons. 250. sub num. 4. vers. & quando*, Decian. *respons. 59. sub num. 28. versic. sed & qui, lib. 2.* Phanucc. *de inuent. pag. 3. num. 12. & 13.* Michael Crass. *in §. inuentarium, quæst. 9. sub num. 1. versic. nisi de facili.*

Quare aduersus Compagnonum hæredes iuuari non pos-
sunt beneficio inuentarij † eo nominatim non citato con- 7
fecti, Rota *decis. 59. num. 6. inter impress. apud Modernum*
Perusinum de subhastat. Præsertim, † quia ipsa geoeralis ci- 8
tatio per proclama non exprimit certam diem, & locum
inuentarij conficiendi † vt oportere ad hoc, vt creditores 9
interesse valeant confectioni inuentarij, notant io *d. l. fin.* Bart. *num. 3.* Angel. *num 10.* Ias. *num. 3. vers. quomodo requiritur*, Abb. *cons. 73. num. 7. part. 2.* sed indefinitè monet citatos pro diebus, & horis specificandis à Iudice, quem tamen nusquam specificasse probatur in die cadentis citationis
† postquam citatio illa tamquam nimis vaga, & speciem 10
quamdam seruitutis continens non afficit, Caputaquen.

decis.

decis. 108. *num.* 1. *part.* 1. Cresc. *decis.* 10. *num.* 5. *de del. & contum.* Put. *decis.* 252. *lib.* 1. *in corr.* Rota *in Cassanen. Beneficij 24. Nouembris* 1600. *coram Litta, impress.* apud Marchel. *de commiss part.* 3. *fol.* 85. *num.* 2.

Præterea inconcussum remanet fundamentum non red-
11 ditæ legitimè rationis bonorum hæreditariorum, † tum quia
nulla redditur ratio de fructibus per hæredes, hucusque
perceptis de quibus ob explicitam scientiam existentiæ cre-
ditoris certi, & maximè post annum 1641. quo citati fue-
runt ad soluendum integra ratio reddi debet ex allegatis in
prima decisione, §. *præterea in fin.* tum etiam quia ex ipso
12 calculo per hæredes exhibito † conuincitur illos adhuc esse
debitores hæreditatis in summa longè excedente creditum
13 Compagnoni si ex eodem calculo deleantur, † vt debet so-
lutiones factæ creditoribus ex causa canonum, vel fru-
ctuum censuum, & signanter partita scut. 3500. quæ solue-
14 runt Lucretiæ sorori, † nec soluere poterant in præiudi-
cium Compagnoni, quam esse creditorem anteriorem
certo sciebant, saltem non reportata cautione de restituen-
do prioribus, & potioribus, vt articulo plenè discusso firma-
tum fuit *in Romana residui dotis* 15. *Iunij* 1648. *coram Reuer. P. D. meo Cerro*, & in alijs relatis in prima decisione.

Quam ideò confirmandam esse Domini censuerunt informante solum Campagnono, hæredibus nedum citatis decies, sed etiam sub promissione informandi pro hac die expectatis frustra.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 12. Iunij 1651. erit in fine in Miscellanea.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Candidis.

Veneris 1. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Bona per defunctum alienata auocari possunt ab illius hærede beneficiato, quoties alio titulo, quam hæreditario aspirat ad illa, nec ei obstat interim rationis redditio.

SVMMARIVM.

1 *Testis deponens extra articulos, quando faciat probationem, & num. seq.*

3 *Confessio præfertur relationi peritorum.*

4 *Quantitas per filium impensa in reparationem, seu ampliationem domus fideicommissaria non minuit ipsius legitimam.*

5 *Heres cum beneficio legis, & Inuentarij non prohibetur ex proprio iure vendicare bona per defunctum alienata.*

6 *Inuentarij tempore, qui certi creditores non erant, personaliter citari non debuerant, sed citatio per proclama dicitur sufficere.*

7 *Inuentarij beneficium sine fraude, & dolo non amittitur.*

8 *Consensus præstitus alienationi sub qualitate hereditaria cum beneficio tamen legis, & inuentarij non operatur renunciationem fideicommissi.*

9 *Heredi beneficiato alio iure bona per defunctum alienata vendicanti non obstat exceptio redditionis rationis.*

10 *Calculus factus cum legitimis defensoribus alijs etiam præiudicat.*

11 *Calculus initus cum fideicommissario afficit quoque substitutum.*

Defensor legitimus quis dicatur, sub num. 10.

12 *Tempus proximum detractioni legitimæ attendi debet.*

DECISIO CCII.

Resolutum fuerat coram me 26. Iunij præteriti * concedendam esse immissionem fratribus de Candidis in domo fideicommissaria Ioannis pro rata tamen scutorum 4889. ac obulis 11. quia ex calculo, ipsis quoque Dominis de Stellis citatis edito constat. As fideicommissarium eiusdem Ioannis ad scuta duo, ac viginti mille quingenta tantummodo ascendisse, legitimam verò à grauatis hæredibus detrahendam ex præcedentibus alienationibus pro parte consumptam, adeòque in domo fideicommissaria pro scutis quatuor mille bis centum, ac decem, & obulis 29. posse solummodo detrahi, ac consequenter pro eadem rata, necnon pro scutis 900. in dissolutionem æris alieni Testatoris insumptis domus alienationem substineri; Cum verò exaduerso impugnaretur decisio, vel quia Ioanni Baptistæ alteri fideicommittentis filio ibidem adscribatur pro legitima rata scutorum 1581. ex mercium capitali retracta, eidemque Camilla Matre atque Tutrice in eam legitimæ causam assignata, quæ tamen ab ipso acceptata non fuerat; Vel quia scuta per mille ex mercium venditione redacta in perfectionem fideicommissariæ domus magnæ (prout in præterita firmatur) negentur insumpta; Vel quia denique Vincentius, ac fratres de Candidis in hoc præsenti iudicio Actores sub auiti fideicommissi prætextu domum iam antea distractam auocare non valeant, cùm sint alienantis hæredes, & postquam per actum retrouenditionis cuiusdam apothecæ domus fideicommissariæ, ac successiuam pretij consequutionem, suum præfatæ alienationi præstiterant assensum, Ad disputationis proindè trutinam reuocata decisio ex eisdemmet fundamentis hodie confirmata fuit, cùm obiecta supradeducta non subsistant, & ex facto videantur quoque corruere.

Prima siquidem obiectio, vt rata mercium à Camilla Matre assignata in Ioannis Baptistæ legitimam imputetur, ex decisionis lectura destruitur. Quamuis enim ibidem mentio fiat assignationis, & quantitatis, vtraque tamen enunciatur ad effectum distinguendi partem capitalis earumdem mercium in ampliorem domus constructionem insumptam, ab altera, quæ penes ipsosmet fratres remanserat, vt constat ex §. *harum itaque prima in vers. siquidem*; non autem, vt legitimæ calculo adscribatur, vt conuincitur ex §. *quare portionem legitimæ cum seqq.*

Altera quoque corruit obiectio, quod scuta ter mille ex
mercium venditione redacta in reparationem controuersæ
domus erogata non fuerint; Eorum quippè versionem
comprobant testes pro Vincentij parte producti, quorum
depositiones perperam † reijciuntur ex eo, quod huius ver-
sio quantitatis specificè in articulis deducta non foret, quasi
testium iuramento destituta depositio, fidem non merea-
tur, secundum Vestr. *in praxi lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 9. Quo-
niam præstitum ab eisdem testibus iuramentum dicendæ ve-
ritatis, ad deducta eisdem articulis non legitur restrictum,
nec † proindè excludit, quæ ad causam conferre, & articu- 2
latæ materiæ quoquomodo connecti poterant, ac conue-
nire secundum Alberic. *in l. si duo patroni*, §. idem Iulian.
num. 9. Iason. *num.* 30. Alex. *num.* 17. vbi de veriori opinio-
ne testatur, *ff. de iur. iurand.* Felin. *in cap. de testibus num.* 13.
Butr. & Anchar. *num.* 5. Anan. *num.* 3. *extra de testibus*, idem
Vestr. *in praxi lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 10. Insumptam verò quan-
titatem, valorem æquasse scutorum ter mille comprobat In-
strumentum venditionis editum 12. Maij 1608. ac alterum
quoque cessionis pacti redimendi stipularum sub die 2. Iunij
1616. quæ specificam eorumdem fratrum confessionem
præseferentia, † præferri debent relationi Periti, ad scuta 3
tantummodo 1832. & obulos 27. reducentis impensam, vt
notant DD. *in l.* 2. §. *creditum*, *ff. de reb. cred.* Bald. *in l. ge-
neraliter in* 2. *oppositione*, *C. de non numer. pec.* Aym. *cons.*
171. *num.* 10. Gabriel. *de test. conclus.* 4. *num.* 77. Rot. coram
Verall. *decis.* 283. *num.* 6. *part.* 3. & coram Seraphin. 1423.
num. 7. & 1318. *num.* 1. Quinimmò, nec ipsa relatio periti
videtur ab hac taxatione difformis, sed potius ei congruè, si
ratio habeatur scutorum mille, ac centum, quæ in emptio-
nem contiguæ domus pro amplianda fideicommissaria ab
ipsismet fratribus, eorumque Tutrice fuerant erogata post
obitum Patris, prout constat ex Instrumento relato in
Summ. Ceccharelli num. 6. Præterea, vel in perfectionem
domus fuit præfata quantitas erogata, & iure merito (ad
euitandam duplicationem) fuit in decisione detracta in §. 1.
prope finem; Vel † in eam causam non cessit eadem summa, 4
& filiorum legitimam debet omninò minuere, licèt Iacobus
alter ex eis solummodo administrauerit, vt eleganter in his
terminis probat Bald. *in Auth. contra rogatus sub num.* 8. *pro-
pè finem*, *C. ad S. Consult. Trebell.*

Obesse quoque non poterit Vincentio, ac fratribus de
Candidis hæreditaria qualitas Ioannis Baptistæ alienantis,
dum cum beneficio legis, ac inuentarij ipsius se adijsse hære-
ditatem ex publico comprobant instrumento; Non † enim 5
ex proprio iure tunc agere prohibentur, ac ex propria per-
sona ad auitum fideicommissum aspirare, *l. vlt.* §. *& si præ-
fatam*, *C. de Iur. delib.* Gabr. *cons.* 125. *num.* 9. Laderch.
cons.

*conf.*138.*num.*4. Menoch. 203. *num.*27.Surd.*conf.*7.*num.*31.
Olasch. *decis.*180.*num.*11. Rot. *decis.*724. *num.*2. *part.*3.*&*
*in decis.*298.*n.*6.*&* 8. *& in Bononien. fideicommissi de Boat-*
teriis 8. *Aprilis* 1644.*coram Reuerendiss. Salamantino, &*
in Bononien. fideicomm. de Rabeis 30. *Maii* 164^. *in §. nec*
obstat, quod ille sit heres,coram R.P.D. meo Corrado; Neque
potuerunt ab hac instantia repelli sub prætexto nullitatis In-
uentarij, ob non citatos specialiter Ceccharellos huius oc-
casione fideicommissi ab eisdem fratribus de Candidis tunc
vsque conuentos; Quoniam illi pendente adhuc iudicio, &
6 nondum euictione sequuta, certi † non poterant creditores
reputari, adhoc vt specialis pro actus validitate ipsorum ci-
tatio præcedere debuisset, sed eam generale proclama sup-
pleuit, vt notat Giouagnon. *conf.*20. *num.*1. *cum seqq. lib.*2.
Rot. in Bononien. fideicommissi de Formaglianis 28. *Ian.*1591.
coram recol. me. Card. Pamphilio penes eundem Giouagn.
*ad d. conf.*20. *nu.*16. *lib.*2. *& in alia Bononien. Bonorum Em-*
phyteoticorum 4. *Iulii* 1597. *coram eodem*. Dum maximè age-
7 batur de præseruando hæredi beneficio inuentarij, † quod
sine fraude, ac dolo regulariter amitti non solet iuxtà æquio-
rem sententiam, quam probat Angel. *in l.*1.*§. hac stipulatio*
circa finem, ff. si cui plusquam per legem falc. Bell. *conf.*30.*n.*6.
Surd. *decis.*216.*n.*13. *&* 222. *num.*7. *cum seqq.* cum alijs per
Modern. Rom. *discept. for. cap.*797. *nu.*15. *cum seqq. &* 998.
*num.*3. Rot. penes Acchill. *decis.*3. *de testam.* ac coram bon.
mem. Vrgellen. *decis.*387. *num.*17. *&* 18.

Non etiam poterit obstare vocatis consensus alienationis
ex apothecæ retrouenditione præsumptus, siquidem à Io:
Baptista denegari non poterat ex lege venditioni adiectam,
sub qua eidem apotheca distracta fuerat à Ceccharellis, præ-
stitus prætereà conuincitur ab ipsius hæredibus consensus sub
8 expressa mentione beneficij Inuentarij, † adeòque vti ten-
dens ad alium effectum importare non valet approbationem
alienationis, ac operari renunciationem fideicommissi,
cuius nulla mentio præcesserat, contra expressam testato-
ris prohibitionem non solùm primò vocatis, sed etiam de-
scendentibus quibuscumque, ac successiuè substitutis iniun-
ctam, cuius virtute omnibus prædictis licet forent alienan-
tis hæredes, censetur attributa facultas auocandi Iure pro-
prio alienata, vt notat Castren. *in l. fil. fam. §. diui, ff. de*
legat. 1. Dec. *consil.*185. *num.*7. & plures alij, quos sequitur
Fusar. *quæst.*557. *num.*8. *& quæst.*717. *num.*7. *& in conf.*149.
*num.*6. Marzar. *in epit. fideicomm. quæst.* 46. *§. postremo*,
Rot. *decis.*110. *num.*4. *cum seqq. part.*2. *diuers.*

Ipsis quoque fratribus de Candidis obesse non poterit ra-
tio hucusque non reddita de bonis in patrui hæreditate re-
9 mansit; † Hinc enim ab exercitio proprij iuris non arcen-
tur; tum inspecta prædicta alienationis prohibitione eisdem
iniuncta; tum quia remedijs opportunis ad hoc possunt
quandocunque compelli, vt respondit Laderch. *conf.*138.
num. 4. cæterisque relati *in Bonon. fideicommissi de Boa-*
terijs 8. *Aprilis* 1644. *in vltimo §. coram Reuerendissi-*
mo Salamantino per Reuerend. P. D. meum Corradum
extensa.

Denique petitam immissionem non poterit impedire
alienatæ domus æstimatio in scutis decem mille, cùm tamen
pretio scutorum sex mille, ac ter centum in modernos illa
distracta fuerat possessores. Cùm enim ex pluribus citatio-
nibus hos quoque appareat in calculi confectione vocatos
extitisse, eos proindè afficere debet idem met calculus, cum
10 Ceccharellis tanquam legitimis defensoribus confectus, iuxtà
notat per *DD. in l. de vnoquoque, ff. de re iudicat. post gloss.*
in verb. quos causa, Iason. *in l. decem num.*38. *ff. de verbor.*
obligat. Peregr. *de fideicommissis artic.*53. *num.*52. *in fin. cum*
seqq. cæterique relati in vna *Romana Saluiani* 15. *Ianuarij*
1644. *coram me, in §. cum enim ex instantijs*; Vbi prætereà
firmatur defensorem legitimum illum esse censendum, cui
defensio causæ principaliter incumbit; Et in terminis calcu-
li à creditore fideicommissi inito cum ipsomet fideicommis-
11 sario, † vt substitutum quoque afficiat, quamuis non cita-
tum respondit *Rot. in vna Romana Dotis* 24. *Martij* 1651.
coram me. Dum maximè valor firmatus in calculo congruit
pretio venditæ Domus à grauatis hæredibus ipsismet Cec-
12 charellis anno 1608. & 1616. † quod sanè tempus proximum
detractioni legitimæ inspici debet, *ad tex. in l. fundam Cor-*
nelianum, ff. de nouat. & in l. si voluntate in fin. C. de retro-
*uend. vendit. & not. DD. in l.*2. *C. eodem tit.* Peregrin. *de*
fideicommissis artic. 36. *num.*29. Rot. *decis.* 475. *num.*1.
part. 4. *recentior.* & post Merlin. *de legitim. decis.* 90. *n.*3.

Et ita vtraque &c.

Decis. Recent. Part. XI.

Decisio ista emanata sub die 26. *Iunii* 1651. *coram*
eodem bonæ memoriæ Leone Verospio est supra deci-
sio 180.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Imolen. Decanatus.

Veneris 1. *Decembris* 1651.

ARGVMENTVM.

In beneficio, quod de Iurepatronatus fuisse pro-
batur ex litteris Apostolicis, si quis fuerit præ-
sentatus ab existente in quasi possessione præ-
sentandi, maior probatio descendentiæ non re-
quiritur.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ sunt exequendæ vbi sunt iustifi-*
catæ.
2 *Pertinentia iuris patronatus probatur ex literis Aposto-*
licis.
3 *Præsentationes plures effectum sortita probant pertinen-*
tiam Iurispatronatus.
4 *Iuspatronatus, quando mixti naturam assumat.*
5 *Iurispatronatus portio compatroni defuncti, quando ad*
superstites, & successores deuoluatur.
6 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsen-*
tandi vlteriorem descendentiam probare non te-
netur.
7 *Sine Filijs decessisse præsumitur, qui non probatur liberos*
suscepisse.
8 *Hæres extraneus non succedit in Iurepatronatus*
mixto.
9 *Fides obitus probat vacationem.*
10 *Vocatio remanet probata à veniente ex vacatione con-*
simili.
11 *Valor per non excessus probatur ex confessione par-*
tis.
12 *Valor probatur ex quali, quali probatione.*
13 *Beneficium præsumitur sine cura, & sine residentia.*
14 *Residentiam non requirit onus Missam celebrandi, quod*
potest expleri per alium.
Missæ celebrandæ obligatio, quoties, qui se ipsum
non fuit iniuncta, potest à quocumque suppleri,
*num.*14.

DECISIO CCIII.

Litteras Apostolicas, quas Bernardinus pro Decanatu
Imolensi obtinuerat, & ex defectu iustificationis sub
die 20. Decembris 1650. Rota reiecerat, hodie exequendas
esse decreuit, eique immissionem concedendam; Quia
ex iuribus nouiter productis † Iustificatæ probantur, *cap.* 1
*si capitulo de concess. præb. lib.*6. vbi post *gloss. in verb. exequa-*
tur, notant communiter DD. *in cap. litteras de rescript.* Rot.
coram Gregor. *decis.*335. *num.*15. coram Buratt. 435. *num.*1.
*& in decis.*775. *num.*1. *part.*2. *recent.*

Siquidem Decanatum ad familiam de Sellis tanquam ex
fundatione, vel dotatione patronam pertinere narrauerat,
seque à maiori eiusdem parte, seu dimidia saltem fuisse
præsentatum: Hanc verò pertinentiam Patronatus benè
concludit † tum ex litteris Apostolicis sanct. mem. Iulij II. 2
pro eadem Familia illum reseruantibus; vt alias firmauit
Rot. in vna Abulen. Iurispatronatus 22. *Iunii* 1637. *coram*
*Reuerendiss. Salamantino impressa part.*5. *recentior. dec.*614.
*num.*2. Tum ex pluribus præsentationum Instrumentis in
personis ipsius Familiæ † spatio annorum centum, & vltrà 3
effectum plenè sortitis, iuxtà *conf.* Federic. de Senis 344.
*num.*3. sæpius in hoc Tribunali receptum, *vt in decis.* 541.
*num.*1. *part.*2. *recent.* & coram Seraphin. *decis.*1141. *num.*1.
& in Sulmon. Beneficij 11. *Martii* 1648. *coram R. P. D. meo*
Celso, & in Piscien. Beneficij 21. *Aprilis* 1651. *coram R. P.*
D. meo Royas confirmata sub die 20. *Nouembris eiusdem an-*
ni coram R.P.D. meo Zarate, se quoque à maiori patrono-
rum parte, seu dimidia saltem præsentatum fuisse compro-
bat, tum ex præsentatione reportata ab Ascanio Iaco-
bi filio, qui mitam vltimo loco prædefunctum pro vo-
cum medietate præsentauerat, seu verius prouisioni Apo-
stolicæ in eiusdem fauorem expeditæ suum assensum

S cum

cum Panthasilea sorore præstiterat: Tum ex altera præsen-
tatione habita à Iacobo Philippo, Lauræ filio, cui Patro-
natum controuersum pro decem vncijs ex iuribus à Bernar-
dino productis constat fuisse delatum. Conuincitur enim
ex ijs, Patronatum Iacobo de Sellis, & Alexandro eiusdem
filio, atque Cassiano ex huius persona nepoti reseruatum
4 fuisse ab initio pro se, ac successoribus suis, † & propterea
mixti naturam assumpsisse secundum *decis. Acchilles 9. de
Iurepatron.* Rot. coram Buratt. *decis.647. num.2. & 679. n.2.
cum seqq.* coram Vrgell, *decis.438. num.2. & 6. & in decis.47.
num.5. part.4. tom.2. & decis. 217. cum seqq. part.6. recent.*
5 mortuo verò Iacobo eiusdem Portio † in Cassianum,
ac Alexandrum successores, atque superstites æqualiter de-
lata fuit ex disposit. *l. vlt. C. de suis, & leg. hered.* Ias. *in l. re
coniunctis num.272. ff. de leg.3.* ibique Rip. *num.125. & 158.*
Rocch. *de Iurepatron. in verb. Ius num.* 11. Lambert, *eodem
tract. lib.1. 2. parte quæst.4. art.5. num.2.* Paris. *cons.48. n.20.
lib.4.* Rot. coram Caualer. *decis.571. num.2.* Altera verò spe-
ctans ad Alexandrum, post ipsius obitum, in tres filios
æqualiter diuisa, pro duabus vncijs contingit Aurelio, qui
alias octo in donationis Instrumento à Cassiano fratre rece-
pit, & Auctor existit Iacobi Philippi, mediante persona
Ioannis Patris Lauræ, à qua ipse descendit. Hinc verò re-
sultat veritas narratiuæ, quòd scilicet Bernardinus à maiori
Patronorum parte sit præsentatus, cum ex persona Iacobi
Philippi decem connumeret voces, ex persona verò Ascanij
filij Iacobi vnicam vnciam recenseat: Vel verificata remanet
altera narratiua, quod Patronorum voces pro dimidia saltem
parte Bernardinus ipse recenseat, dum præsentatus quoque
fuit ab Ascanio, ex antecedenti præsentatione mixtæ vltimo
loco prædefuncti, constituto in quasi possessione præsentan-
6 di, quæ Bernardino suffragatur, † ac eumdem reddit im-
munem ab vlteriori verificatione descendentiæ à fundatore,
seu ab antiquioribus patronis, vt respondit Rot. coram Se-
raphin. *decis.1334. num.8.* coram Gregor. *decis.349. num.1.*
coram bon. memoriæ Vrgell. *decis.100. num.4. & in decis.
146. num.2. part.2. recentior.* & in alijs relatis in *Hercana Iu-
rispatronatus 15. Ianuarij 1649. in §. cum enim Franciscus,
coram me.*

Neque vrget, quod Lucretia ex linea Aurelij Senioris ne-
ptis Ioannis ex Aurelio Iuniore, olim præsentauerit Asca-
nium, cuius proindè partem dimidiam ab hoc patronatu vi-
detur excludere, si ratio quoque habeatur Panthasileæ soro-
ri, alias cum eodem Ascanio in vltima vacatione ad præsen-
tandum admissæ. Quia eadem Lucretia ab anno 1609.
diem suum clausit extremum, nec vllibi constat liberos su-
7 scepisse, † adeòque non præsumitur eos reliquisse supersti-
tes, vt probat *text. in l. ex facto, §. si quis autem,* ibi-
que Castr. *num.2. ff. ad Senat. Consult. Trebell.* notat
Cuman. *in leg. si potest, ff. de acquir. hered.* ibique
Alex. *num.* 15. Ias. *num.* 58. Surd. *cons. 1. num.* 6. Rot.
coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 438. *num.* 4. & in alijs
adductis in *Bononien. fideicommissi* 28. *Iunij 1651. in §.
etenim coram Reu. P. D. meo Celso.* Ipsius verò maritus
(esto quòd fuerit hæres ab ea institutus) in huiusmodi pa-
8 tronatu mixto, † vti sanguinis qualitate destitutus, ius suc-
cessionis obtinere non potuit, vt notat Ioannes Andr. in
addit. ad Specul. *in rubr. de feudis col.2. vers. propter hoc,*
Paris. *cons.48. num.18. lib.4.* Rot. *in Aretina Capellania
1. Iunij 1584. coram Bubalo, & in Florentina Paro-
chialis à Sala 1. Iunij 1633. coram bon. mem. Card. Pan-
zirolo in §. quibus sic firmatis.*

Expresserat quoque in litteris vacationem per obitum Ia-
cobi successisse, eamque iustificat non solùm ex fide obi-
9 tus, † alias pro probatione legitima in hoc Tribunali rece-
pta in vna scilicet *Terulen. Beneficij 7. Iunij 1620. coram bon.
mem. Manzanedo,* & in alijs pluribus relatis *in Burgen. Be-
neficiorum 26. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Celso,* sed
10 etiam ex confessione partis aduersæ eodem † iure vacatio-
nis ad Decanatum aspirantis, vt dixit Rot. coram Aegid.
decis.268. & 596. coram Puteo *decis.17. num.1. lib.3.* coram
Mantic. *decis.132. num.1.* & in alijs relatis *in Maioricen. Be-
neficij 4. Aprilis 1650. coram Reuerendiss. P. D. meo Al-
bergato.*

Ex qua pariter aduersæ partis confessione probatur valor
fructuum Decanatus in summa ducatorum 60. auri de Ca-
11 mera † per non excessum à Bernardino narratus, Garz.
de benefic. part.5. cap.3. n.208. Rot. coram Buratt. *decis.300.
num.7.* coram Bon. mem. Vrgell. *237. num.6. & in decis.101.
num.7. part.1. recent.*

Denique valor Beneficij primò obtenti in summa duc.24.
auri de Camera pariformiter expressus in litteris, ex testium
depositione benè concluditur, † dum qualis qualis proba- 12
tio ad hunc effectum sufficiens reputatur, iuxtà *decis. Aegid.
683. circa finem, Gregor. 78. num.4.* & in alijs relatis *in Pla-
centina Beneficij 11. Decembris 1647. coram bon. mem. Ar-
guelles;* Idem pariter beneficium obtentum, neque anima-
rum curam habere annexam, nec residentiam requirere
personalem, † non solùm ex iuris præsumptione concludi- 13
tur de qua Rot. penes Aegid. *decis.676. & in decis.17. num.1.
part.1. diuers.* & coram Gregor. *decis.89. nu.1. & decis. 108.
num.2.* & latè probat Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.6. n.91.*
sed ex actu quoque visitationis, quo recensetur tantummo-
do onus celebrandi Missam singulis hebdomadis, † perso- 13
nalem regulariter residentiam non inducens, cum per alium
valeat adimpleri, si obligatio specialis iniuncta non fuerit
celebrandi per semetipsum, vt respondit Rot. *in Tridentina
Canonicatus 21. Aprilis 1608. coram Iusto, & in Romana
Capellaniæ 19. Martij 1586. & 23. Ianuarij 1589. coram re-
col. mem. Card. Pamphilio,* & in alijs relatis *in vna Ma-
ceraten. Capellania 1. Iulij 1647. coram me.*

Et ita altera tantùm, &c.

R. P. D. CELSO,

Postea S.R.E. Cardinali.

Romana Iurium Parochialium.

Lunæ 4. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Archipresbyter licèt in Ecclesia Collegiata admini-
strct curam Animarum, non potest tamen omnia
emolumenta curæ sibi appropriare, quando ap-
paret quod sola Animarum cura actualis resideat
penes ipsum Archipresbyterum, habitualis verò,
quòd penes capitulum semper permanserit, ex
quibus autem hoc colligere possit, clarè demon-
stratur.

SVMMARIVM.

1 *Priuatio præsupponit habitum.*
2 *Obseruantia subsecuta, benè demonstrat statum præce-
dentem.*
3 *Cura Animarum, quæ prius residebat penes Collegia-
tam, & posteà fuit a solo Archipresbytero exercitata,
dicitur habitualiter penes Capitulum, actualiter verò
penes Archipresbyterum residere.*
4 *in Ecclesia Collegiata licet solus Archipresbyter admi-
nistret curam Animarum, quando non possit omnia
emolumenta curæ sibi appropriare.*
5 *Testes, qui reddunt optimam causam scientiæ plenè pro-
bant.*
6 *Libri Capitulares benè probant contra eos, qui sunt de
Capitulo.*
7 *Emolumenta curæ Animarum penes Collegiatam exi-
stentis dicuntur spectare ad Capitulum si eorum
administratio demandata fuerit Officialibus ab eo
deputatis.*
8 *Amplius Parochus passus fuisset fieri huiusmodi depu-
tationem.*
9 *Testium depositiones extraiudiciales, quando plurimum
operentur.*
10 *Curam Animarum penes Collegiatam existentem de Iu-
re Communi spectat ad Archipresbyterum, & quan-
do secus.*
11 *Actus gestus ab eo, qui plura officia gerebat, quo nomine
fecisse censeatur.*
12 *Prouisus Apostolicus de Canonicatu cum assertione, quod
illi immineat cura Animarum, quomodo sit intelli-
genda prouisio.*

DECISIO CCIV.

DOmini non reuocarunt in dubium, quod curam ha-
bitualis Ecclesiæ SS. Celsi, & Iuliani sit penes Canoni-
cos, & Capitulum, actualis verò penes Archipresbyte-
rum, idque deducebant tum ex Bulla Innocentij VIII. edita
de anno 1486. per quam cura Animarum Ecclesiæ Sancti
Saluatoris in Lauro transfertur in dictam Ecclesiam, &
iniungitur Executori, vt Archipresbyterum, & Canonicos

co-

cogat ad illam suscipiendam, quæ coactio respectu Capituli frustratoria fuisset sicura in Archipresbyterum solùm esset translata, & consonant verba sententiæ eiusdem Executoris in *Summar. Capituli num.* 11. Tum etiam ex alia Bulla Leonis X. de anno 1519. in qua Papa abdicando ab Ecclesia Sancti Celsi curam Animarum Nationis Florentinæ, eamque applicando Ecclesiæ S. Ioannis Baptistæ probibet nominatim, quod dicti Canonici, & Capitulum S. Celsi non se ingerant in cura Animarum prædictæ Nationis non obstantibus quibuscumque conuentionibus disponentibus, quod homines eiusdem Nationis sint sub cura, & regimine Eccle-
1 siæ S. Celsi, & illius Capituli, *Summ. n.* 12. † Ex huiusmodi enim dismembratione manifestè apparet, quod dicta cura penes Capitulum residebat, non autem penes Archipresbyterum, iuxtà regulam, quod priuatio præsupponit habitum, *ad text. in l. decem* 106. *ff. de verb. obligat. & in l. Titio vsusfructus* 95. *de cond. & demon.* Rot. coram Buratt. *decis.* 245. *n.* 14. *& decis.* 912. *num.* 2. *in fin. & in rec. dec.* 119. *n.* 4. *par.* 1. *& decis.* 110. *nu.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *cum pluribus in Comen. dismembrationis* 22. *Iunij* 1648. *coram Reu. P. D. meo Corrado.*

2 Concurrit † etiam obseruantia subsecuta. Nam orta lite super cura dictæ Nationis cum Ecclesia S. Io: Baptistæ in ea Archipresbyter nunquam nominatus fuit, sed sententia, & omnia acta emanarunt cum Capitulo, quæ obseruantia benè demonstrat, quod penes ipsum cura residebat, non autem penes Archipresbyterum, *ad text. in l. si de interpretatione, & l. seq. ff. de legib.* Paris. *cons.* 50. *num.* 19. *lib.* 4. Rot. coram Buratt. *decis.* 390. *num.* 3. *& in recentior. decis.* 419. *num.* 5. *&* 6. *part.* 1.

3 Et euidentiùs apparet † ex Instrumento concordiæ anni 1565. vbi in executionem Bullæ Pianæ præcipientis curam Animarum exerceri in Collegiatis per proprios Parochos, non autem per Capellanos ad nutum amouibiles Capitulum, & Canonici S. Celsi assignarunt quasdam mansiones pro habitatione Archipresbyteri vnà cum mercede menstrua iuliorum 25. de massa communi pro substentatione Substituti, seu Cappellani; & viceuersa Archipresbyter curam Animarum totius Parochiæ acceptauit, & in se suscepit signum euidens, quod illa residebat antea penes Capitulum, & quod licet actualis in Archipresbyterum translata fuerit, habitualis tamen penes ipsum remansit, vt firmatum fuit in *decis.* 316. *per tot. part.* 4. *to.* 2. *recent.* & tradit Lotther. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 14. *num.* 101. *& seqq.*

4 Hoc posito non potest † Archipresbyter omnia emolumenta curæ sibi appropriare, sed tantum solita, & consueta; Nam cùm Ecclesia sit Collegiata, quamuis solus Archipresbyter administret curam. Tamen Canonici cætera munera exequuntur recitando horas Diuinas, celebrando Missas, & canendo, in quorum compensationem dicta emolumenta dantur, *per text. in cap. ex parte, & in cap. cum super de seruit.* & in puncto tradit Gabr. *consil.* 190. *num.* 6. *& seq. lib.* 4. cuius doctrinam sequuta fuit *Rot. in Romana Funeralium* 14. *Decembris* 1620. *coram Coccino*, licet contrarium ibi firmatum fuerit attento motu proprio sanct. mem. Pij V.

Constat autem Archipresbyterum vltra habitationem non consueuisse percipere nisi emolumenta prouenientia ex Fidibus mortuorum, Baptizatorum, Matrimoniorum, & ex Cera, quæ apponitur penes cadauera in domo existentia, necnon emolumenta Baptismatum, & Mulierum parturientium; Cætera verò spectare ad Capitulum, & Canonicos à quibus semper fuerunt percepta, vt deponunt tres
5 testes formiter examinati, † qui cum fuerint Ministri, & officiales dictæ Collegiatæ, ac reddant optimam causam scientiæ, quia ita viderunt practicari, & obseruari, ac ita obseruatum fuisse ab eorum maioribus, plenè probant Gabr. *de testib. conclus.* 4. *num.* 64. Rota coram Buratt. *decis.* 193. *num.* 5. *&* 6. *in S. Angeli in Vado Canonicatus, seu distributionum* 27. *Ianuarij* 1648. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Comen. funeralium* 7. *Iunij currentis anni coram R. P. D. meo Meltio.*

6 Maximè cùm † illorum depositiones sint adminiculatæ ex pluribus, & signanter ex partitis exactionum eorumdem emolumentorum positis ad creditum Sacristiæ, quæ licet extractæ ex libris Capitularibus, tamen probant contra eos qui sunt de Capitulo, prout est Archipresbyter, vt not. Anchar. *cons.* 44. *num.* 6. Menoch. *cons.* 512. *num.* 11. Rota coram Buratt. *decis.* 539. *num.* 3. *& decis.* 598. *sub num.* 16. & melius *decis.* 491. *in fin. part.* 4. *tom.* 2. *recent. & in d. Comen. funeralium coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio.*

Prout etiam ex decreto † Capitulari de anno 1567. in 7
quo præsente Archipresbytero statuitur, quod emolumenta certa, & incerta Ecclesiæ recipiantur tantummodo per Camerarium Capituli, & non per alium, qui Camerarius in executionem eiusdem decreti deputauit illicò ministrum ad dictum effectum, ex quibus conuincitur emolumenta prædicta ad Capitulum spectasse cum eorum administratio demandata fuerit officialibus ab eodem deputatis, vt dixit Rota coram Seraph. *decis.* 524. *num.* 2. *&* 3. & faciunt adducta *in decis.* 434. *num.* 13. coram san. mem. Gregor. † Non 8
enim Archipresbyter passus fuisset ad similem exactionem alium deputari, si emolumenta ipsi fuissent debita, vt aduertit Innoc. *in cap.* 1. *num.* 4. & ibi Abb. *nu.* 3. *de his quæ fiunt à ma. r. par. cap.* Rota coram Seraph. *decis.* 708. *num.* 4. & coram Duran. *decis.* 265. *num.* 46.

Iunctis etiam † attestationibus factis à Paulo Allalcona, 9
& alijs affirmantibus emolumenta Ceræ, Mazzerorum, Depositorum, Benedictionis, Sepulturæ, & similium pertinere ad Sacristiam, quæ attestationes quamuis extraiudiciales; Nihilominus vti emanatæ a Viris notæ, & insignis probitatis de tempore quo non erant amplius Canonici d. Collegiatæ, ac per plures annos ante motam litem plurium operantur ad hunc effectum, vt dictum fuit *in decis.* 594. *nu.* 17. *par.* 5. *recentior. & decis.* 11. *num.* 9. *part.* 7. *& in allegata Comen. funeralium* 7. *Iunij anni currentis coram Reu. P. D. meo Meltio.*

Non obstat, † quod curam animarum spectet ad Archi- 10
presbyterum, quia id procedit de iure communi, secus verò quando ex alijs probationibus apparet de contrario, illamque ad Capitulum pertinere, vt in proximis terminis firmauit Rot. coram Seraph. *decis.* 839. *nu.* 4.

Minus releuat, † quod Archiprebyter Baldaus de anno 1620. & 1621. egerit contra nonnullos Parochianos pro solutione dictorum emolumentorum, quia cum de eo tempore esset etiam Minister, & Sacrista maior Capituli censetur, id fecisse nomine eiusdem Capituli, non autem tanquam Archipresbyteri prout ipsemet declarauit adnotando similes exactiones in libris introitus Sacristiæ, Castr. *cons.* 347. *nu.* 4. *lib.* 1. Surd. *cons.* 224. *num.* 3. *Rot. in Romana prætensi Canonis* post Modern. Perus. *de censib. decis.* 379. *num.* 4.

Demum non vrget, † quod idem Archipresbyter in lit- 12
teris Apostolicis fuerit prouisus de Archipresbyteratu cum assertione, quod illi immineat cura animarum, quia hoc est intelligendum de cura actuali remanente semper habituali penes Capitulum, Rota coram Buratt. *decis.* 214. *num.* 5. *& seqq. & in recent. dec.* 316. *num.* 9. *par.* 4. *tom.* 2. *& decis.* 445. *num.* 9. *&* 10. *par.* 5.

Et ita vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. ZARATE

Hieracen. Parochialis.

Lunæ 4. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Remissoria semper concedenda est, quando constat de releuantia articulorum cum sufficienti fumo, qui satis superque resultare videtur ex quacumque probatione etiam per fidem, & examen testium nulliter examinatorum. Ad Beneficium liberè dimissum propter prouisionem alterius beneficij, an quis reuerti possit, quamuis fuerit alteri collatum, ex quo possessionem istius secundi beneficij assequi non potuerit, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria concedi debet, quando constat de releuantia articulorum.*
2 *Error facti excludit consensum.*
3 *ad Beneficium liberè dimissum, & alteri collatum propter prouisionem alterius beneficij, an quis reuerti possit, ex quo, hoc secundum assequi non potuerit.*
4 *Beneficij dimissio corruit ex defectu consensus, dolo, vel vi, aut falso supposito interueniente.*

5 *Possessioni de facto, & realiter inhærens, licèt perdiderit dominium saltem de iure, adhuc est manutenendus, imò & reintegrandus si spolietur.*
6 *Possessionem quis accipere non potuit si alter in ea semper permanserit.*
7 *Beneficium, vt quis dimittere teneatur per assecutionem alterius beneficij, quid requiratur.*
8 *Manutentio semper concedenda est antiquo possessori.*
9 *Executor Litterarum Apostolicarum, non priuat possessorem eius possessione, si processerit eo non citato.*
10 *Possessor semper citari debet.*
11 *Amplia, etiamsi ignoraretur ab Actore.*
12 *Remissoria concedenda venit, quando materia articulata confert ad victoriam causæ.*
13 *Remissoria, vt concedi possit in beneficialibus, sufficit releuantia vnius articuli.*
14 *Remissoria, vt concedatur, non attenditur, quod probabitur, sed quid probare prætenditur.*
15 *Fumus materia articulata, vt concedatur remissoria, sufficientèr resultat ex quacumque probatione etiam per testes nulliter examinatos.*
16 *Remissoria, cessante suspicione calumnia, concedi solet etiam ad probandum, per testes, quod per scripturas probari poterat.*
17 *Amplia, quando non omnes articuli per scripturas probari possint.*

DECISIO CCV.

CVm Virgilius Galluccius Beneficium Parochiale Sanctæ Mariæ Veteris, seu Sancti Blasij Hieracen. possideret, die 17. Kalendas Martii 1648. de Beneficio etiam Parochialis Sanctæ Catherinæ à Sede Apostolica fuit prouisus cum Decreto de dimittendo primam Parochialem in casu assecutionis secundæ, & quòd alias vtraque vacaret, vt ex litteris in Summario Galluccij nu. 2. cuius decreti dispositioni Galluccij obtemperans primum Beneficium dimisit de mense Ianuarij 1649. de quo pariter ab Apostolica Sede Carolus Cæsareus prouisus fuit, cum expressione in litteris prædicti decreti, & quòd vacaret per dimissionem Galluccij, vt in Summario Caroli *nu.* 1. *&* 2. Post quod Galluccius intendens, quòd cum supposito captæ possessionis secundi beneficij, primum dimiserit; & quod talis possessio non habuisset effectum, quia vetus possessor Parochialis Sanctæ Catherinæ in eius possessione se defendebat; atque ideò se continuasse in possessione primi beneficij per totum mensem Iunij, & partem Iulij 1650. ad id probandum, vt remedijs possessorijs vteretur pro remissoria instetit, & articulos edidit; quare proposui dubium: An esset concedenda? & DD. affirmatiuè responderunt.

1 Nam † de releuantia articulorum cum sufficienti fumo constat, quibus concurrentibus remissoria concedi debet ex notatis per Vestr. *in prax. lib. 6. cap. vlt. num.* 2. Seuerol. *de remissor. cap.* 23 Rot. coram Buratto *decis.* 28. *num.* 1.

Releuantia enim apparet ex 1. & 2. articulo, in quibus dicitur, quòd Galluccius Parochialem controuersam resignauit, in quantum illi suppositum fuerat iam suo nomine pacificè captam fuisse possessionem alterius; quod aliter accidit, cum Michael vetus possessor adhuc possessionem in prima
2 Ecclesia continuaret: † Vnde cùm falsum esset suppositum dicto Galluccio ignoranti non debet nocere; nam dimissio iuxtà mentem Dimittentis est correspectiua ad acquisitionem possessionis secundi beneficij; qua falsa, & erronea existente corruit ex defectu consensus, quem error excludit Buratt. *decis.* 19. *num.* 10. & in puncto *text. in cap. si beneficia*
3 20. *de præbendis lib.* 6. † vbi in casu liberæ dimissionis, & in quo beneficium dimissum alteri iam fuerat collatum, sic Pontifex statuit, *collatione quibuscumque personis facta, nequaquam obstante*: vbi *gloss. verbo sine culpa*, Ancharan. *num.* 2. Nauarr. *in cap. accepta in* 7. *oppositione num.* 39. *de restitut. spoliat. & cons.* 16. *nu.* 2. *circa finem de præbendis*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 46. *num.* 146. Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 3. *num.* 29. *& seqq.* Rot. *decis.* 7. *de restitut. spo-*
4 *liat. antiquiss.* † Seclusa namque dicta falsitate suppositi non videbatur necessaria dimissio, quæ de facili non præsumitur, vt in terminis defectus consensus dolo, vel vi interueniente probatur *in cap. super hoc de renunciat.* ibi, *quod nulla ratio hoc verisimile reddat, vt quispiam beneficium multis fortè expensis, & laboribus acquisitum, quo substentari debet, facilè, sine magna causa, sua spontè, resignet*; vbi Panormit. *num.* 12. Io. Andr. *col.* 5. Paris. *cons.* 10. *num.* 64. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst. fin. nu.* 59. Surd. *decis.* 2. *n.* 16. Nicol. Garz. *de benefic. par.* 11. *cap.* 3. *nu.* 143. concludit Lotther. *lib.* 2. *quæst.* 20. *num.* 13. *& lib.* 3. *quæst.* 14. *num.* 12.

Deinde † valdè releuat allegatio continuatæ possessionis 5
Gallucij post dimissionem, quia etiam liberè cedens, & renuncians, licèt perdat dominium, & possessionem saltim de iure, attamen si postea incumbat de facto, & realiter inhæret possessioni, adhuc est manutenendus, imò & reintegrandus si spolietur, vt post Innocen. Calderin. & alios sibi allegatos, tenet Rota *decis.* 97. *n.* 13. *&* 14. *& decis.* 108. *sub num.* 7. *vers. & quatenus par.* 5. *recent.* latè Modernus Lusitan. *de iur. Ecclesiastico lib.* 3. *cap.* 15. & Perusio. *in tractat. de manut. obseru.* 57. *num.* 9. Lotther. *dicto lib.* 3. *quæst.* 14. *à num.* 12.

Vlterius constat † de releuantia tertij articuli, dum in eo 6
dicitur Rectorem antiquum Sanctæ Catherinę semper mansisse in possessione suæ Parochiæ signum euidens quòd Galluccius, nunquam de ea possessionem accepit, dum alter in illa semper permansit, *ex l. sicut certo, §. si duobus, ff.*
commodati, & certum est, quod requiritur possessio paci- 7
fica secundi beneficij, vt quis teneatur dimittere *cap. si Episcopus de præbendis in* 6. Rot. *diuers. decis.* 676. *num.* 4. *par.* 3. *lib.* 3. Seraphin. *decis.* 977. *num.* 1. cum adden. ad Buratt. *decis.* 19. *litt. A.*

Nec obstat, † quod possessio Parochialis dimissæ succes- 8
siuè capta fuerit à Cæsareo in vim nouæ prouisionis, tanquam de vacanti ob dictam dimissionem deportata de manu executoris litterarum Apostolicarum, quia semper antiquus possessor manutenendus est, Felin. *in cap. licet causam num.* 8. *&* 9. *de probat.* Surd. *consil.* 168. *n.* 12. Rota *decis.* 225.
num. 13. *part.* 1. *recentior.* quem dictus † executor sua pos- 9
sessione non priuauit, cum processit, eo non citato *dicto cap. licet Episcopus de præben. in* 6. semper enim citandus est
possessor, † vt in puncto Hoieda *de incompat. benef. par.* 2. 10
cap. 4. *num.* 7. *&* 8. quamuis ignoraretur † ab Actore Rot. 11
decis. 284. *num.* 17. *par.* 5. *recent. & in Callien. Prioratus* 5. *Iulii* 1649. *& in Meleuitana Commenda* 13. *Iunii* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Hæc autem † omnia quin valdè conferant ad victoriam 12
causæ, negari non potest, quo casu remissoria concedenda venit, *ex cap. cum contingat de offic. deleg.* Gregor. *decis.* 403. *num.* 5. *& in Spoletana bonorum* 1. *Februarij* 1647. *& in Auenionen. pecuniaria* 25. *Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Royas.*
† Et sufficeret vnius articuli releuantia in beneficialibus, 13
maximè dato fumo, & præstito consensu de stando vnicæ, Rot. coram bon. mem. Coccino *decis.* 165. *nu.* 6. Buratt. *decis.* 23. *num.* 4. *Rot. in Vercellen. Præpositura* 11. *Decembris* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio.* Neque ad hunc effectum
attenditur † quid probabitur, sed quid probari prætendi- 14
tur, vt in pluribus decisionibus relatis *in dec.* 415. *n.* 5. coram san. mem. Gregor. XV.

Nec deficit † fumus materiæ articolatæ, quia datur fides 15
subscripta a decem hominibus Ciuitatis Hieracen. attestantibus de possessione Gallucij per totum tempus articulatum, quæ fides sufficit ad hunc effectum, cùm sufficiat qualiscumque probatio, etiam per testes nulliter examinatos, Cassador. *decis.* 7. *num.* 2. *de dilat.* Rota coram bon. mem. Manzanedo *in Reuenaten. Censuum* 8. *Iunii* 1618. *& in Meleuitana Commenda de Vaours* 14. *Februarii* 1650. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Denique non obstat, † quod probari posset per scriptu- 16
ras, quod per testes probari intenditur, nam cessante suspicione calumniæ ex releuantia, remissoria solet concedi ad probandum per testes, etiam id quod poterat probari per scripturas, Rot. *decis.* 196. *par.* 6. *rec.* Add. ad Gregor. *dec.* 233.
† maximè cùm omnes articuli non possent probari per scri- 17
pturas, *vt in d. Meleuitana Commenda de Vaours in fine.*

Atque ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Officij Notariatus.

Lunæ 4. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Dominium rerum, quando quis habet potest de eis rebus disponere quomodo vult. Titulo resoluto, resoluitur omne. In emptione Officiorum Curiæ Capitulinæ, præferendus est hæres Notarij demortui, iuxta Bullam Sixti V. & qualiter intelligatur.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Rei dominium apud quem est, ipse de ea re potest disponere.*
2 *Titulus, quando est resolutus omnia euanescunt, & num.3.*
4 *Officium aliquod dum est de regalibus Principis, quando dicatur vacabile.*
5 *Titulo rei resoluto, resoluitur omne ius.*
6 *Gratia concessa sub aliqua conditione, sub dicta conditione est sumenda.*
7 *Regula de Iure quæsito non derogandu, quando non sit derogandum.*
8 *Officia, quæ sunt de regalibus Principis, ea alicui conferendo vtitur proprio iure.*
9 *Dispositio, quando est facta cum amplissimis clausulis, non venit restringenda.*
10 *Constitutio Sixti V. tribuens hæredibus Notarij Capituli ni prælationem in emptione eius Officii, qualiter sit intelligenda, & num.11.*
12 *Hæredem alicuius se esse asserens, debet id iustificare.*
13 *ad Diuersa non est facienda illatio, & num.14.*

D E C I S I O CCVI.

POst denegatam Astulpho manutentionem atque reinte-
grationem super Notariatu Agriculturæ Vrbis, cùm hic
bonum ius fouere contenderet in eodem officio, super hoc
de ordine Rotæ per me proposito dubio responsum hodie
fuit, non ipsi, sed Benedicto Aduersario ius assistere; quo-
niam officij resignationem obtinuit à Ghislerio, & Ruber-
tesco, quibus fuerat in antecedente concessione Astulphi
reseruatum Apostolica auctoritate decretum, vt de eodem
officio possent quandocumque disponere inuito quamuis
Astulpho: Hinc enim dominium officij ad ipsos spectare
1 dignoscitur, † quòd ideò liberè potuerunt in Benedictum
distrahere, atque transferre, vt dixit Rot. coram Buratt.
*decis.*850. *num.*2. *& in decis.*262. *in princip. par.* 1. *diuers. &*
in decis. 305. *num.*2. *par.*2. *recent. & in Romana legitima* 29.
Nouembris 1599. *coram Iusto* post Pacif. de Salu. *decis.*149.
*num.*5. Ac malum ius Astulphi successiuè concluditur, dum
2 titulus, † quem super hoc officio vacabili obtinebat, post
admissam ab Apostolica Sede resignationem fauore Pagani
3 Aduersarii, resolutus † omninò fuit, neque valet in
superioris præiudicium allegari, vt notat Lucas de Pen-
na *in l. quicumque num.* 2. *C. de feud.* Limetrof. *lib.*11.
Molin. *de Magistr. lib.* 1. *cap.* 11. Rot. *decis.*605. *num.*14. *&*
*decis.*615. *num.*5. *par.*6. *recent. & in Romana officii aquarum*
16. *Iunij* 1631. *coram Eminentiss. D. Cardin. Hieronymo Verospio in princip.*
Hinc ius ipsius Astulphi videtur omninò corruere, siuè ex
persona sui patris deducatur, siue ex propria concessione
4 ab Apostolica Sede obtenta. Dum enim † officium de
regalibus Principis existit, ac proinde vacabile, siue inspe-
cta Constitutione Sixtina, siue obseruantia resignationis
subsecuta, per obitum itaque Prisciani titularis ius quod-
5 cumque à patre Astulphi prætensum expirauit, † ac resolu-
tum omnino remansit, vt tradit Bald. *in l. fin.* §. *sed & si quis*
*num.*8. *in princ. C. communia de legat.* Alex. *in l. diem functo*
*num.*3. *ff. de off. assess.* Gabr. *cons.*63. *num.*15. *&* 17. *lib.*2. Zac-
ch. *de societ. off. nu.*272. Franciscus Marchus *decis.*617. *in fine,*
& 626. *n.*8. *part.* 1. Rot. coram Seraph. *decis.*1294. *n.*3. *&* 7.
Apostolica verò concessio fuit expedita sub decreto reseruan-
6 te dispositionem officij Ghislerio, ac Rubertesco, nec pro-
inde scindi potest, sed cum eadem reseruationis qualitate
recipi, ac acceptari, *ad text. in l. si filiusfam. ff. ad Macedon.* Surd. *cons.* 50. *num.* 13. Cyriac. *controu.* 441. *num.* 36.
Rot. penes Buratt. *decis.*447. *num.*2. *& in decis.*56. *num.* 3.
*par.*6. *recent.*
7 Non vrget, quòd derogatum non fuerit regulæ de iure
quæsito alteri non tollendo, in resignatione officij ad Bene-
dicti fauorem admissa. Quoniam vel nullum ius compete-
bat Astulpho, vel saltem derogatio aliqua necessaria non
fuit in huius concessione officij vacabilis, & de regalibus
8 Principis existentis, cum † in collatione ipsius Summus
Pontifex proprio iure vti censeatur, vt dixit Rota in add.
Romana officij aquarum 16. *Iunii* 1631. *coram Eminentiss.*
D. Cardin. Hieronymu Verospio, & coram Seraphino *decis.*1294. *num.*7. *&* 8. *vers. vnde fit*, vbi præpterea auctori-
tates contrarias intelligendas esse declarat in officijs non va-
cabilibus, seu in ijs, quæ allodialium naturam assumpserint.
Non etiam obstare visa fuit resignationis admissio intrat
sex menses, dum facultas amplissimis verbis concepta fuit
sub dictione videlicet *quandocumque*, cuiuscumque tem- 9
poris comprehensiua, per text. *in cap. solitæ de maiorit. &*
obedien. notant DD. in l. centurio ff. de vulgar. & in l. precibus ff. de impuber. Gratus *dict.* 101. *nu.*3. cum alijs per Me-
noch. *de præsumpt. lib.*4. *præsumpt.*51. *num.*6.
Cessare quoque visa fuit altera obiectio, deducta ex Con-
stitutione Sixtina † prælationem hæredibus prædecessoris 10
tribuente in emptionem officij, ac admissionem cæteris de-
negante ante persolutam pretij medietatem hæredibus ante-
cessoris. Quoniam Astulphus non se probat hæredem
† Prisciani titularis, per cuius obitum vacauit officium, nec 11
talis præterea prohibitio impedit acquisitionem tituli, sed so-
lùm respicit admissionem ad officium, eiusque executionem, 12
vt notant modern. Roman. *discept. forens. cap.*730. *num.*56.
Rot. coram Seraph. *decis.* 389. *num.*3. *&* 8. *& in Romana*
Notariatus Capituli 10. *Iunij* 1620. *coram Remboldo*, post
Fenxon. *ad stat. Vrbis decis.* 14. *in* §. *non obstat.*
Denique non vrgent ea, quæ deducuntur super interesse
bursali, ac computis initis inter Astulphum, ac Paganum
Aduersarium; Quia non sunt præsentis indaginis, † re- 13
strictæ ad titulum officij, omninò diuersum, ac sepa-
ratum à pretio, ipsius, seu commodo bursali, vt dixit
Rot. coram Seraph. *decis.* 1294. *num.* 3. *& in decis.* 660.
num. 15. *part.*8. *recentior. & in Romana legati* 26. *Iunij*
1641. *in* §. *nec ex eo coram Reuerendiss. P. D. meu Cerru*:
quæ ideò DD. in alia disputatione reseruarunt, ac alia pari- 14
ter actione prosequi posse responderunt.
Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Fauentina Iurispatronatus.

Luna 10. *Decembris* 1651.

A R G V M E N T V M.

Præsentatio dicitur corruere, si non data vacatione beneficij, fuerit facta, & sic non potest dari casus institutionis. Beneficij resignatio dicitur nulla, si fuerit facta ad fauorem certæ personæ, dum pro ea non fuit admissa, & tolluntur nonnullæ obiectiones.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentatus, quando non sit instituendus.*
2 *Præsentatio, quando non est valida, non est locus institutioni.*
3 *Beneficij vacatio non intrat per resignationem conceptam in fauorem certæ personæ, pro qua nisi admissa fuerit excluditur vacatio.*
4 *Littera Apostolica expedita sub conditione, consensus alicuius, nisi ille iustificetur, corruunt.*
5 *Resignatio beneficis Iurispatronatus admissa cum clausula, accedente consensu Patroni, nisi ille probetur, resignatio non sortitur suum effectum.*
6 *Beneficij resignatio, si corruat, non tamen abdicatur ius à resignante.*
7 *Quod multo magis procedit, si in casu nullitatis, adsit protestatio conseruatiua.*
8 *Resignatio beneficij Iurispatronatus facta à beneficiato si consensu patroni, quid operetur.*
9 *Patroni contemptus in resignatione beneficii, quando dari de illo, non valeat, & num.10.*

D E C I S I O CCVII.

AD Beneficium controuersum de Iurepatronatus fami-
liæ Benciuennæ in manibus Sanctissimi à Ioanne eius-
dem possessore legitimo Antonij fauore resignatum, Ale-
xander de Benciuennis vti Patronus Ordinario Franeiscum
filium præsentauerat instituendum, super cuius proinde
institutione commissa mihi causa, ac dubio hodie proposi- 1
to fuit negatiuè responsum ex defectu vacationis non-
dum ab ipso iustificatæ, sine qua corruit præsentatio, ac
† successiua ipsius institutio non poterit sustineri per text. 2
in cap. illud de Iurepatron. & in cap. vltimo de concess.
præben. & notant vtrobique DD. *cap. cum Bertoldus in fin.*

de re iud. Rot.coram Gregor. *decis.420.num.3.& decis.257.*
num.2.& in decis.691.num.5. part.2. & decis.532. num.5.
par.5.recent.

In proposita verò facti specie deficit vacatio Beneficij pro-
pter naturam resignationis, conceptæ in fauorem certæ per-
3 sonæ, pro qua nisi admissa fuerit, excluditur vacatio, vt
notat Paris. *de resignat. Benef. lib.6. quæst.5. num.21.*Gonzal.
*ad reg.8.glos.14.num.6.*Mandos. *in tract. de Signatura Gra-*
tia vers.nec Papa consueuit Rot.in Lazienen. Canonicatus 23.
Ian.1640.coram R.P.D. meo Roya.

Hinc obesse non poterit, quod gratia resignationis ab
Apostolica Sede expedita fuerit sub conditione præstiti assen-
sus pro medietate Patronorum, adeòque irrita censeatur,
4 ac nulla † ob non præstitum ab Alexandro consensum ad
resignationis validitatem tantummodo requisitum, dum
6 in quasi possessione præsentandi solus † ipse exitit, vt no-
tat Felin. quando litteræ Apostolicæ noceant Patronis *nu.11.*
in 9.limit. Lothet. *de re benef. lib.2.quæst.8.num.106. Rot.in*
Pistorien. Plebania 24. Martij 1623.coram Nauar. post Vi-
uian. *de Iurepatr. decis.84.nu.15.& in Sulmon. Beneficij 10.*
Martij 1649.coram bon. mem. Arguelles. Quoniam licèt
6 resignatio corrueret, ius † tamen Beneficij non abdicatur à
resignante si alteri, quam Antonio (in cuius fauorem resi-
gnatio concepta fuerat) conferatur, vt notat Butr. *in cap.*
nemo num.10. de elect. lib.6. Abb. *in cap. cum pridem de pactis*
Paris. *de resign. benef.lib.1. quæst.3. num.96. & quæst.4. n.23.*
Lothet. *de re benef. lib.2. quæst.14.num.85.* Rot. *decis.4.num.*
2.par.2.recent. & coram Penia *249. num.7.& in Lucana Ca-*
nonicatus 14. Maij 1590.coram Bubalo, post Viuian. *de Iu-*
repatron. decis.35. n.2. præsertim quoties, prout in casu pro-
7 posito, adest expressa protestatio † resignantis annullatiua
resignationis in casu, quo alteri personæ, quam resignatario
beneficium deferri contingat, vt notat Paris. *de resign.benef.*
lib.2. q.4. num.23. cum seq. Rot. in Mediolan. Canonicatus 7.
Iunij 1641.coram bon. mem. Card. Panzirolo in §. nec obstare
visum fuit, & in Nicien. Canonicatus 14. Nouembris 1650.
coram Reuerend. D. meo Decano in §. quia cum Iosephus vers.
& propterea nullam vacatione.

Neque vacatio poterit exindè desumi, quod Patroni con-
sensus non fuerit requisitus, quasi contemptus inde resultet,
8 † ac spretus, præcludens resignati regressum, ac Patrono
deferens ius nouiter præsentandi, Gemin. *in cap.nemo dein-*
ceps num.11. de elect. lib.6. Lothet. *de re benef. lib.2. qu.14.*
num.84. Rota *decis.160.num.5.par.5.recent.* Hic quippe
contemptus excluditur in proposita facti specie, siue ex te-
nore mandati ad resignandum, expressam Patronatus men-
tionem præseferentis, ac declarationem insuper resignatis,
9 † vt sub omnibus solemnitatibus, tum ex dispositione iuris,
tum de consuetudine, ac stilo Curiæ requisitis deberet resi-
gnatio expediri, siue ex Apostolicis litteris, sub expressa
Patronatus narratiua editis, ac cum derogatione vocum
pro medietate, post quam altera Patronorum medietas
10 suum præstitisset † assensum, vt notat Archid. *in c. horta-*
mur dist.71. Paris. *cons.47. num.17.& num.24. vol.4.& de re-*
sign. benef. lib.2. quæst.4. num.31. vbi attestatur de communi
Dec. *cons.126. num.4.* Luduuicus Morotius *cons.33. num.1. in*
fine Mandos. *in tract. de Signatura Gratiæ in tit. derogatio-*
nes Iurispatronatus 3.col.§. aliquando derogatur, cum alijs
per Lothet. *de re benef. lib.2.q.14. n.79.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Cracouien. Iuris respondendi.

Lunæ 10. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Quasi possessio in incorporalibus potissimum acqui-
ritur per multiplicitatem actuum, qui an & quan-
do sit necessarium, vt fuerint gesti cum scientia,
& patientia partis aduersæ, quæ boni iuris assi-
stentiam pro se habere prætendat, in præsenti de-
cisione, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Ius, inter incorporalia computatur.*
2 *Quasi possessio manutenibilis in incorporalibus acquiritur*
etiam per vnicum actum.
3 *Possessio ad effectum reportandi manutentionem opor-*
tet, vt continuata fuerit vsque ad tempus motæ
litis.
4 *Possessio præsumitur continuata, dum ab alio postmo-*
dum interuersa non appareat.
5 *Quasi possessio, vt alicui quæratur in eo, in quo quis ha-*
beret iuris assistentiam, requiritur illius scientia,
& patientia.
6 *Et huiusmodi scientia & patientia, quando non sit pro-*
banda in iudicio possessorio, quamuis alias bonum ius
ex aduerso habere prætendatur.
7 *Quasi possessio acquiritur absque scientia, & patientia*
partis, quando ille, qui facit actus possessorios haberet
etiam titulum.
8 *Quasi possessio probata remanet ex actuum multiplicita-*
te, ac temporis diuturnitate.
9 *Manutentio libentius concedenda est illi possessori, qui*
titulum haberet.

DECISIO CCVIII.

VEntum fuit hodierna die ad manutentionem Insignis
Academiæ, ac Professorum Cracouiensium in quasi
possessione priuatiuè ad Episcopum admittendi ad respon-
dendum quæstionibus propositis pro obtinendo loco inter
Sacræ Theologiæ, & aliarum scientiarum, & Artium Do-
ctores.

Eadem enim quasi possessio probatur ex admissionibus
huiusmodi secutis per bis centum ferè annos, & nuperrimè
de anno 1646. & 1649. † cùm tamen in incorporalibus qua- 1
le est hoc ius *l. quædam ff. rer. diuis. §. primo instit. de reb. cor-*
poral. & incorp. † vnicus actus sufficeret ad acquirendam 2
quasi possessionem manutenibilem, Rip. *in cap. cum Eccle-*
sia Sutrina num.91. de caus. poss. & propr. Roman. *cons.311.*
num.7. Oldrad. *cons.312.num.2.* Dec. *cons.117. sub num.2.*
Garz. *de benefic. par.5.cap.5.num.59.* Rot. *decis.129. num.1.*
part.3.recentior.

Quæ † dubitari non potest quin continuata fuerit vsque 3
ad tempus motæ litis, vt ad hunc effectum oportet, Neuiz.
cons.81.num.16.& 17. Seraph. *decis.1213. num.5.* Caualer.
dec.579. num.1.& 2. Quia vt dicebam exhibitæ fuerunt ad-
missiones factæ etiam de anno 1649. † & vlterius præsumi- 4
tur continuatio antiquæ possessionis dum ab alio postea in-
teruersa non apparet *l. sine possidetis, & ibi gloss. & Doct. C.*
probat. Abb. *in cap. cum ad sedem nu.15. de rest. spoliat.* Me-
noch. *de retinen. rem. 3. part.1. diuers. d. decis.129. nu.4. par.*
3.recentior.

Scientia verò, † & patientia Episcoporum, pro tempo- 5
re necessaria, vt in eorum præiudicium quasi possessio quæ-
reretur, si ipsi hoc idem ius positiuè quasi possedissent, vel
desuper haberent iuris assistentiam *l. quamuis, ff. acq. poss.*
Lotther. *de re benef. lib.1. quæst.24. num.211. & 221.* Buratt.
decis.912.num.6. Rota *decis.248. sub num.6. par.2. recent. &*
dec.667. nu.14. inter impress. apud Modern. Perus. *de manut.*
† probanda non videtur in hoc Summario possessorio, dum 6
de Episcoporum quasi possessione vel dominio non constat,
quamuis aliàs bonum ius habere prætendant Gonz. *super reg.*
8. Cancell. *gloss.45.§.2.num.32.* Garz. *de benef. par.5. cap.5.*
num.121.& seqq. Add. ad Gregor. XV. *dec.249. num.8.* Rota
decis.533. num.5. part.1. rec. & in alijs pluribus relatis à di-
cto Moderno Perusino *obseru.40. num.21.* eo minus titulo,
† quem iuxta deducta in vltima decisione huius causæ edita 7
die 28. Iunij proximè præteriti * tribuunt Academiæ statu-
ta & longissima præscriptio, concurrente Rebuff. *in const.*
Galliæ tom.3. tit. de mater. possess. in præfat. num.145. & seqq.
& num.153. Bald. *de præscr. par.2.par.5.princip. quæst.7. n.4.*
Grat. *discept.870. num.33.* Rota *dicta decis.533. nu.3. par.1.*
recent.

Sed ex † abundanti probata remanet ex actuum multi- 8
plicitate, ipso quandoque Episcopo deprecante, vt expen-
dit dicta vltima decisio, ac temporis diuturnitate, Innoc.
in cap. bona el 2. num.1. vers. quæritur de postul. Prælat. Abb.
in cap. cum Ecclesia Sutrina num.2. de caus. poss. & prop. Se-
raph. *dec.306. n.5. & 7.* Rot. *in rec. decis.225. n.4. par.5.*

Vnde etiam resultat † quasi possessio Academiæ priuati- 9
uè ad Episcopum, quia sola Academia est in quasi possessio-
ne admittendi attenta præsertim longissima præscriptione,
ac statutis priuatiuam hanc potestatem importantibus,
vt firmatum fuit in duabus præcedentibus Sacri Tri-
bunalis in præsenti disputatione supponendis, quæ li-
cet respiciant titulum, præstant vt eo libentius conce-
denda sit manutentio possessori, Malual. *cons.122. n.13.*

Natt.

Natt. *cons.459. num.9.* Menoch. *de retinen. remed.3. nu.7. 33.* Grat. *discept.402. num.1. & 2.* Add. ad Gregor. XV. *decis. 323. n.5. & fuit dictum in Leodien. personatus 16. May 1650. coram R.P. D. meo Cerro.*

Et ita fuit decisum informante tantùm Academia &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 28. Iunii 1651. est supra in ista part. 11. recent. decis.184. vbi etiam annotaui alteram Decisionem in ista causa factam coram eodem bon. mem. Bichio.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Leodieñ. Canonicatus S. Martini.

Luna 15. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Pensionem super Canonicatu impositam persoluendam esse à Capitulo, quando illius fructus propter absentiam, obitum, vel aliam causam percepit, in præsenti decisione constanter firmatur; pensio enim est onus fructuum, & ipsis fructibus inhæret, vnde ab eo persolui debet, qui fructus percepit, & quid si vigeret consuetudo in contrarium, an & quando attendenda sit, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Clausula,* sine præiudicio litterarum Apostolicarum, *apposita in prima commissione, censentur in aliis sequentibus repetita.*

2 *Clausula,* sine præiudicio litterarum Apostolicarum, *operatur, vt vlterior illarum executio retardari non possit.*

3 *Consuetudo non afficit, nisi iustificetur legitimè præscripta.*

4 *Consuetudo debet probari in specie casus, de quo agitur.*

5 *Pensionem illi tenentur persoluere, qui fructus percipiunt.*

6 *Pensionem super Canonicatu impositam, tenetur persoluere Capitulum, quando illius fructus propter absentiam, obitum &c. perceperit.*

7 *Pensio est onus fructuum, & ipsis fructibus inhæret.*

8 *Impedimentum excusat, quando prouenit ex facto Aduersarij.*

9 *Executio litterarum Apostolicarum per signaturam specialiter reseruata, non potest deinde retardari.*

DECISIO CCIX.

CApitulum Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Martini Leodieñ.
Diœcesis ad impediendam vlteriorem executionem litterarum Apostolicarum, quas Lambertus Theodoricus obtinuerat de Canonicatu, & Præbenda, de quibus agitur, vti vacantibus per resignationem factam à Iacobo Dauuia in manibus Sanctissimi, reseruata pensione scutorum sexaginta auri Solis, Tres exceptiones in præsenti disputatione præcipuè opponebat, quod Lambertus recusauerit præstare iuramentum Statutis, & consuetudinibus huius Ecclesiæ, vt præstare tenebatur iuxta formam earundem litterarum ad eius fauorem emanatarum, quod renuerit præstare cautionem de releuando indemnem fabricam dictæ Ecclesiæ, ipsumque Capitulum, & Canonicos à solutione dictæ pensionis iuxta prætensam consuetudinem, vt asserebatur, perpetuò obseruatam; Et demum, quod per annum continuum suam primam residentiam peragere neglexerit in domo Claustrali eiusdem Ecclesiæ, prout mandat statutum Capitulare. Quare proposito à me dubio, an vlteriori executioni litterarum Apostolicarum obstent prædictæ exceptiones, Domini negatiuè responderunt; Quia cùm executor in ijsdem
1 litteris † deputatus, reiectis huiusmodi exceptionibus, eas vti in omnibus iustificatas exequendas esse pronunciauerit, & Signatura Iustitiæ causam appellationis alteri commiserit cum clausula, sine præiudicio executionis litterarum Apostolicarum, quæ in subsequenti commissione Rotali repetita censetur, Card. Caualer. *decis.11. n.4. & alias relatis Rota in Paten. Canonicatus 18. Martis 1611. coram Penia,* apud Marchesi. *de commiss. part.2. fol.427. nu.2. & 3.* & per Marescott.
variar. resolut. cap.137. num.3. & 4. lib.2. † Non potest vti- 2
que contra rescripti formam vlterior illarum executio impediri vsque ad completam illius consumationem per ea, quæ dixit Rota coram Card. Seraph. *decis.1484. num.2. & 3.* coram Pen. *decis.80 n.8.* coram bon. mem. Coccino *decis.144. num.7. ac conferunt adducta in Romana Palatij 4. Maii 1648. coram me, §. penult.*

Eoque magis cum huiusmodi exceptiones visæ fuerint irreleuantes prima siquidem de omisso Iuramento obseruandi Statuta, & consuetudines, remouetur ex facto, quia iustificatum fuit ex propria confessione ipsiusmet Capituli, & Canonicorum, illud à Lamberto actualiter præstitum fuisse, vt in eius Summario responsionis num.3. Quòd verò ipse omiserit iurare, Præbendam non esse grauatam aliqua pensione, tollitur ob dispensationem Apostolicam desuper impetratam.

Secunda ob non præstitam cautionem releuandi indem-
nem, exposcit altiorem indaginem; † Tum quia allegata 3
consuetudo non iustificatur legitimè præscripta *iuxta dispositionem cap. final. vbi gloss. verbo legitimè de consuetud.* Ne-
que probatur in specie casus, de quo agitur, scilicet, con- 4
tra Prouisos, & Pensionarios Apostolica authoritate suffultos, vt necessarium esset per *text. in cap. fin. eodem tit. in 6.* Tum etiam quia non satis liquet, An probata releuaret, vel quia in præfatis litteris Apostolicis substantialiter abrogata fuerit, vel quia, vt prætenditur, repugnat iuris commu-
nis dispositioni, qua attentata † illi tenentur pensionem, qui 5
fructus percipiunt, Dec. *cons.151. num. 1.* Gig. *de Pension. quæst.39. num.6. & 7. inter tract. magn. tom.15. par.1. fol. mihi*
344. optimè Gonzal. *super regul.8 glos.5. §.5. n.44.* vbi, † quod 6
quando Capitulum propter absentiam, obitum, vel aliam causam recipit fructus, aut distributiones, super quibus Apostolica authoritate pensio imposita fuerat, illam soluere tenetur, idemque firmant Garz. *de benef. par. 1. cap. 5. num. 215.* Lotther. *de re benef. lib.1. quæst.39. num.31. & seqq.* Barbos. *in praxi exigen. pension. lib.1. vot.5. num.13.* reddens ra-
tionem, quia scilicet; † Pensio est onus fructuum, & ipsis 7
fructibus inhæret, Rot. coram Crescent. *decis.3. num.2. cum seqq. de solut. in Romana pensionis 4. Iunij 1593. coram Litta,* relata per Garz. *vbi supra dicto cap.5. n.214.* cor. Card. Mantic. *decis.339. num.3.* coram Card. Mellin. *decis.448. sub n.2. cum seq. repetit. in recent. decis.133. par.2. & dec.407. num.2. pariter cum sequent. part.3.*

Tertia denique ob non electam residentiam in Domo Canonicali eliditur pariter ex actu electionis domus sitæ intrà Claustrum dictæ Ecclesiæ factæ per Lambertum, & Capitulo notificatæ Summario illius num.2. Quæ quidem electio
eò magis illi suffragari debet, quia † cum Capitulum recu- 8
sauerit ipsum ad primam residentiam admittere, & sic Domum Canonicalem assignare, in illa vtique eligi non poterat. Ideòque impedimentum à Capitulo præstitum ipsi nocere non debet, *l. si cum ipse,* vbi Bart. *ff. de excusat. Tutor. & Curat.* Rota coram sanct. mem. Gregor. *decis. 341. num.2.* coram Pen. *decis.333. n.4.* coram Buratt. *decis. 896. num.3. in Melenitana Antianitatis 1. Iulii 1643. cor. R.P.D. meo Verospio §.1. cum seqq.*

Tandem sufficit, † quod his omnibus reiectis fuerit de- 9
creta executio litterarum, ac per Signaturam specialiter præseruata, vt in hoc Iudicio retardari non possit, vt fuit dictum in *Eugubina pensionis coram Patriarcha Manzanedo,* & post Modern. Perus. *de manut. decis.309. num.3. cum seqq.* Marescott. *var. resol. cap.86. num.3. & 4. lib.1.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Calaguritana Beneficii.

Luna 15. Ianuarii 1652.

ARGVMENTVM.

Ordinarius vbi plures ad Beneficium Curatum approbati fuerunt, an possit instituere quem maluerit, vel debeat digniorem eligere clarè demonstratur; Sacerdos ex quibus efficiatur dignior, itaut in concursu cęteris veniat pręferendus latissimè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos, qui ætate, & Sacerdotio est antiquior, & curam animarum aliàs exercuit in concursu cum alijs, præferendus est.*

2 *Maximè in concursu cum eo, qui in examine prima vice fuerit reprobatus, quamuis deinde approbationem reportauerit.*

3 *Sacerdos qui semper in concursu fuit approbatus censetur dignior illo, qui fuit aliquando reprobatus.*

4 *Ordinarius, quando præsumatur digniorem elegisse in conferendis beneficijs maximè curatis, & quando secus.*

5 *Præsentatio, seu institutio ad aliquod beneficium, quæ fuit declarata attentata, attendi non debet.*

6 *Præsentatio attentata est, ac si non emanasset.*

7 *Ordinarius ex pluribus approbatis ad curam instituere debet digniorem, & eius arbitrium liberum, & solum est, vbi de alterum præminentia non constat, & num. 9.*

8 *Ordinarius in casu plurium approbatorum ad simplex beneficium, quod licet bonus vir obtinere possit, tamen debet eligere digniorem.*

10 *Prouisio Apostolica restringitur ad limites supplicationis.*

11 *Et non nocet illi, qui in dicta supplicatione non fuit nominatus.*

12 *Clausula,* dummodo de tempore datæ præsentium, non sit alteri ius quæsitum, *non præseruat ius quæsitum ex sola oppositione, & quando secus num. 14.*

13 *Ordinarius vbi plures ad beneficium curatum approbati fuerunt instituere potest quam maluerit, data tamen æqualitate meritorum.*

15 *Præsentatio assimilatur ille, qui tanquam dignior præsentari debuit.*

16 *Papa non censetur alicuius iuri in litem deducto voluisse præiudicare, nisi illius mentionem fecerit.*

17 *Appellatio interposita a die scientia sustinetur, quando citatio non fuit personaliter executa.*

18 *Appellationem ab vno ex socijs interpositam, potest alter socius prosequi.*

19 *Sacerdos doctoratus laurea decoratus, in concursu præferri debet illi, qui ea dignitate caret.*

20 *Sacerdos originarius ex loco beneficij debet in concursu cum alijs præferri.*

21 *Sacerdos, qui in eadem Ecclesia curam animarum exercuit in concursu præferendus est.*

22 *Beneficium non habens præferendus est habenti.*

23 *Beneficium non habens an præferendus sit habenti, quando beneficium esset insufficiens, & num. 24.*

25 *Beneficiatus maioribus qualitatibus præditus præferendus est non beneficiato.*

DECISIO CCX.

OPpositores inter admissos per sententiam Ordinarij latam de mense Maij 1647. ad integrum beneficium per
morte Petri la Questa vacans in Ecclesijs Parochialibus Sanctorum Iacobi, & Andreæ Ciuitatis Calaguritanæ, idonei
etiam ad Curam animarum ab examinatoribus Synodalibus renonciati fuerunt plures, vt in Summar. Antonij *num. 2.*
sed Antonius Gualite non obstante quod alij à dicta relatione appellassent, fuit à Beneficiatis præsentatus, & ab Or-
1 dinario institutus. † Nunc in gradu appellationis de prælatione contendunt idem Antonius Gualite, Michael Guer-
ra, Stephanus Palatios, & Ioannes Gonzales quorum meritis, & qualitatibus hodie discussis præcellere Antonio, &
Michaeli visi sunt Stephanus, & Ioannes, quia sunt ætate, ac sacerdotio antiquiores, alter ex illis, vt infrà dicetur est
Baccalaureus, & ambo curam animarum aliàs exercuerunt, quod in his terminis ponderauit Rota in pluribus decisionibus relatis *in Calaguritana Beneficij della Casa della Roma 27. Martij 1648. §. quod autem, coram Reuerendiss. Terracinen. & in Calaguritana Beneficij de Logrono 11. Fe-*
2 *bruary 1650. sub §. 1. coram R. P. D. meo Verospio,* † facilius contra Michaelem, qui in examine habito in partibus, &
iterum prima vice in Curia fuit reprobatus, quamuis in tertio approbationum reportauerit; nam vt responsum fuit
in *Calaguritana beneficiorum 26. Iunij 1648. §. quo magis,*
3 *coram me,* † tertium examen non præiudicat coppositoribus non citatis, qui præterea eo quod ab omnibus fuerunt approbati censentur digniores Michaele bis reprobato, Buratt. *decis. 362. num. 9. in fin. & num. 10. Rota in Calaguritana beneficij de Logrono 27. Aprilis 1646. §. quod vero, vers. cum tamen, coram R. P. D. meo Royas.*

Neque † Antonium iuuat supra memorata institutio 4
Ordinarij siue prouisio Apostolica ex causa concordiæ cum Michaele initæ obtenta; nam institutio Ordinarij tunc demum præsumptionem dignoritatis, cum ab ordinarij iudicio prælectionem, videlicet habentis pendet, secus in casu nostro, quo cadit super præsentationem beneficiatorum, eamque sequi Ordinarius debuit, & sic ipsorum beneficiatorum duntaxat iudicium præualet, quod ex præfatis aliorum copositorum meritis erroneum dignoscitur, vt in puncto respondit *Rota in Calaguritana beneficij 27. Nouembris*
1648. §. fin. coram me. † Eoque minus eidem præsentatio- 5
ni, & institutioni deferri debet, cum fuerit declarata attentata, vt fuit ponderatum in *dicto §. fin. & in decis. 572. nu. 9. part. 1. recent. in Calaguritana beneficij del Zeego 6. Februarij 1651. coram R. P. D. meo Verospio, in Calaguritana beneficij de Nieua 28. Aprilis eiusdem anni coram Reu. P. D. meo Otthobono.*

Vnde nil refert, quod ex Constitutione Clem. VIII. quia plures oppositores declarati fuerunt sufficientes ad Curata
Beneficiati præsentare potuerint quem maluerint, & sic An-
tonium non attento an alij sint † digniores, quia præsen- 6
tatio attentata est, ac si non emanasset Rota coram Buratt. *decis. 642. num. 6. & decis. 16. num. 3.* apud Modern. Peru-
sin. *de manut.* † & verius est, quod etiam ex pluribus 7
approbatis ad curam præsentandus est dignior, itaut arbitrium beneficiatis concessum liberum quidem sit, vbi de alterius ex approbatis præeminentia non constat, in quibus ter-
minis loquitur *decis. 572. nu. 8. par. 1. recent.* † at è conuer- 8
so digniori sit debitum, prout eadem constitutio disponit in casu plurium approbatorum ad simplicia, & bonum visum decet, vt declarauit *Rot. in dicta Calaguritana beneficij §. & hic coram me,* quæ iuxtà inueteratum stylum huius sacri Tribunalis non potest incidenter in dubium reuocari, & so-
lidissimis nititur fundamentis, † idemque in terminis plu- 9
rium approbatorum ad curata decisum prius fuerat in *Calaguritana beneficij de Lumbrerat 4. Iunij 1646. §. penult. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Prouisio † autem Apostolica cum emanauerit pro con- 10
firmatione concordiæ, ideòque ad eius limites restringatur *l. Aurelius 29. §. testamento, ff. liber. legat. cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil.* Surd. *cons. 349. num. 7.* Rot. *decis. 301.*
nu. 1. par. 1. recent. † non nocet Ioanni, & Stephano in 11
ipsa concordia non nominatis, Bald. *in l. 3. num. 3. vers. sed quid si iste, C. si aduersus rem iudic.* Corn. *cons. 9. nu. 5. vers. quia confirmatio lib. 3.* Gab. *cons. 129. num. 18. & 19. lib. 1.* Mohed. *decis. 7. num. 4. de restit. spoliat.* Burat. *dec. 170. nu. 5.*
† Præsertim stante clausula ibidem apposita dummodo tem- 12
pore datæ præsentium non sit alteri ius quæsitum, qua & si non præseruari ius quæsitum ex sola oppositione iuncta etiam examinatorum approbatione dixerit Rot. *dicta decis. 572. n.*
6. & 7. par. 1. recent. † ea ratione, quia tales ius non est con- 13
siderabile, & validum cum possent Beneficiati præsentare quem maluissent, quod vt supra dicebatur intelligendum est data in coppositoribus æqualitate meritorum, vt etiam decisum fuit in *Calaguritana beneficij S. Martini 10. Maij*
1649. §. & quidem coram P. P. D. meo Corrado, † præser- 14
uatur sanè quando alter ex illis est dignior, & res fuit in iudicium deducta, vt respondit Rota coram Pot. *decis. 252. num. 2. lib. 3. in corr. dec. 97. num. 2. par. 3. recent. & in dicta Calaguritana beneficij de Logrono 11. Februarij 1650. §. fin. in fin. coram R. P. D. meo Verospio, & prius in alia Calaguritana beneficij 7. Maij 1638. §. 1. & seqq. cor. Reuerendiss. Salamantino.*

Nimirum † dignior quippe qui iuxta constitutionem Cle- 15
mentinam præsentari debuit assimilatur præsentato Lotther. *de re benef. lib. 2. quæst. 38. num. 26. & seqq.* Put. *decis. 252. sub num. 2. & 3. lib. 3. in corr.* Rot. *d. decis. 97. num. 3. par. 3. rec. in Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. cor. Reuerendiss. Salamantino, & in Gerunden. beneficij 27. Iunij 1644. co-*
ram me, † ipsa litis introductio addit ius, cui Papa nisi illius 16
mentionem faciat non censetur voluisse præiudicare *cap. fin. vt lite penden. & in cap. fin. de const.* notat Card. *q. 6.* Imol. *sub n. 10. vers. & sic ex prædictis,* Aretio. *nu. 7. vers. per textum,* Cassad. *dec. 18. num. 6. de præbend.* Buratt. *decis. 779. n. 10.* Et gratis dicitur litem quoad Stephanum, & Ioannem tunc

tem-

temporis fuiſſe extinctam eo , quòd à ſententia inſtitutionis
17 non appellauerant ; † dum enim non probatur illos fuiſſe
perſonaliter citatos appellare potuerunt à die ſcientiæ, Ang.
in leg.1. verſ.& ideò , *Cod.tempor.appell.* Capyc.*deciſ.*139.*in
fin.* Rot.*dec.*16.*num.*2.*de dol. & contum.in nou.dec.*46.*num.*1.
*de appell.in antiq.dec.*55.*num.*2.*par.*1.*diuerſ.& in Volaterra-*
18 *na Prioratus* 5. *Maij* 1645. §. *neque res iudic.coram me*, † &
appellationem nedum à Michaele , ſed etiam ab alijs coo-
poſitoribus interpoſitam proſequi, Scacc. *de appell. quæſt.*12.
*num.*74.*& ſeqq.* poſt Salyc. & alios ibi allegatos , & in his
terminis fuit dictum *in Calaguritana Beneficij de Logrono*
20. *Nouembris proximè præteriti coram Reu. P. D. meo Ve-
roſpio*.

19 Inter † ipſos verò Stephanum, & Ioannem hic dignior,
& præferendus viſus eſt, tum ob gradum Baccalaureatus ,
quo caret Stephanus quemque Rota in his terminis ſemper
magni fecit, vt dictum fuit in ſupracitata *Calaguritana Be-
neficij della Nieua coram R. P. D. meo Otthobono* , *& in Ca-
laguritana Beneficij de Logrono* 20. *Nouembris proximè præ-
teriti coram R. P. D. meo Veroſpio in Calaguritana Beneficij
de Zuego* 6. *Februarij* 1651. *coram eodem*.

20 Tum quia, † nedum eſt filius naturalis, ſed originarius
Ciuitatis Calaguritanæ , atque deſcendens ab auis , & ma-
tre Parochianis Eccleſiæ Sancti Andreæ , in qua ſitum eſt
beneficium controuerſum , vt probant teſtes dati *in eius
Summar. num.* 1. quæ qualitas originis in loco beneficij pon-
deratur ad effectum prælationis *in Calaguritana Beneficij de
Logrono* 27. *Aprilis* 1646. §. *quod verò coram Reu. P. D. meo*
21 *Royas*. † Tum tertiò, quia curam animarum in eadem
Eccleſia , de qua agitur exercuit, quòd ponderauit Rota in
ſæpiùs citata *Calaguritana Beneficij de Logrono* 11. *Februarii*
1650. §. 1. *verſ. in eadem coram Reu. P. D. meo Veroſpio*, facit
*dec.*373. *num.*1.*&* 2.*par.*4. *tom.* 2.*recent.* ac text. *in cap. nul-
lus, cap.obitum* 61. *diſt. cap.cum inter Canonicos*, ibique gloſſ.
verb.aliam de elect.

22 Non obſtat , † quòd Ioannes poſſideat aliud integrum
beneficium , ac propterea præferendus ſit Stephanus nul-
lum aliud beneficium habens , iuxt.text *in cap. his cui de præ-
bend. in* 6. Garz. *de benefic.par.*7. *cap.* 9. *num.* 12. *&* 13. Sera-
phin.*dec.*767. *num.* 1. Penia in his terminis *dec.* 388. *n.*3. *&* 4.
Quia hoc non probatur, niſi ex fidibus extraiudicialibus *da-
tis in Summario Stephani num.* 6. *&* 7. cùm tamen tanquam
fundamentum intentionis plenè , & concludenter probari
debuiſſet, tum paupertas Stephani , qui imò ad titulum al-
terius beneficij ſacris Ordinibus inſignitus aſſeritur, tum
pacifica poſſeſſione Ioannis aſſerti beneficij, quòdque illud
23 ſufficiat ad eius honeſtam † ſubſtentationem , nam extra
terminos Regulæ Cancellariæ 17. de concurrentibus in da-
ta, quæ beneficium etiam minùs ſufficiens ſatis eſſe , vt non
24 beneficiatus præferatur , † tradit ibid. Mandoſ. & Io. a Co-
kier. relati *in Lucana Capellaniæ* 7. *Iunii proximè præteriti*,
§. *poſita verò coram me* , certum eſt de iure communi , quòd
niſi beneficia alias ſint Incompatibilia aſſecutioni ſecundi
etiam in concurſu non habentis beneficium , non obeſt pri-
mus honeſtæ ſubſtentationi non idoneum, ad tradita per
Innoc. *in cap.fin. num.*1. *de Cleric. non reſi. & in cap.cum iam
dudum num.*2. *&* 4. *de præben.* Garz. *de benef.par.*11.*cap.*5.*nu.*
264. *&* 307. & in puncto Rota *in dicta Calaguritana Benefi-
cij della caſa della Reina*, §. *minus facit coram Reuerendiſſi-*
25 *mo Terracinen.* vbi vlterius ponderatur , † quod beneficia-
tus maioribus qualitatibus præditus præferendus eſt non
beneficiato, vt etiam dixit Rota *dec.*61. *num.*4. *par.*3. *recent.
& in dicta Lucana Capellaniæ*, §. *non obſtat coram me*, *& nu-
perrimè in Calaguritana Beneficii de Bannares* 11. *Decembris
proximè præteriti coram R. P. D. meo Otthobono*.

Et ità deciſum omnibus interuenientibus.

R. P. D. Z A R A T E.

Romana bonorum, ſeu vſusfructus.

Veneris 19. *Ianuarij* 1652.

A R G V M E N T V M.

Alimenta , & ſumptus litis ad hoc, vt peti poſſint
neceſſarium eſt , quòd concurrat bonum ius , vel
ex ſententia , vel ex deciſionibus oriens , & pau-
pertas , quæ excluditur , ſi quis Domum poſſi-
deat , & artificium exerceat , cùm quo poſſit vi-
uere . Declaratio voluntatis teſtatoris poteſt fie-
ri ab habente facultatem , & à teſtibus etiam
ſingularibus.

S V M M A R I V M.

1 *Alimenta, & ſumptus litis ad hoc , vt peti poſſint debet concurrere bonum ius , & paupertas , num.* 4.
2 *Pauper non dicitur, qui poſſidet domum , & habet artificium , ex quo viuere poſſit .*
3 *Paupertas ad effectum conſequendi alimenta, non dicitur iuſtificata , quando quis operando poteſt aliquid lucrare .*
4 *Bonum ius ad effectum conſequendi alimenta debet iuſtificari , vel ex ſententia fauorabili , vel ex deciſionibus Rotæ , & num.* 5.
5 *Deciſiones Rotales inducunt præſumptionem boni iuris .*
6 *Declaratio facta lite pendente , & ſine iuramento ab eo , cui à teſtatore fuerat commiſſa non meretur fidem fallit , ſi dicta declaratio roboretur ex deciſionibus teſtium , num.* 8.
7 *Declaratio voluntatis teſtatoris facta ab eo , cui fuerat commiſſa ſi ſumitur , tanquam declaratio teſtis indiget iuramento , ſecus ſi ſumatur tanquam arbitratoris .*
Maximè ſi ſint conteſtes , dummodò etiam ſi eſſent ſingulare declararetur , num. 10. *&* 11.
12 *Commendatio generalis à Teſtatore facta de ſuis conſanguineis non debet intelligi de illis , qui ſibi erant odioſi .*
13 *Teſtatoris mens , & intentio non debent fruſtari .*

D E C I S I O CCXI.

EDita deciſione in hac cauſa die 4. Maij 1646. coram
bon. mem. Arguelles , quæ declarationem Patris Pro-
bi in Teſtamento Adriani commiſſam ad * mentem , & vo-
luntatem Teſtatoris reduxit, exprimendo dimidiam partem
vſusfructus relicti Patri Probo aſſignari debere pro collocan-
dis Virginibus familiæ , cùm in ſua diſpoſitione ſuum ſangui-
nem commendaſſet . Nunc Franciſcus Coppa Teſtatoris
frater Patruelis, Catherinam ſuam filiam tanquam de fami-
lia , & ſanguine ſub hoc legato comprehenſam contendit
ſub prætextu verò , quòd egeſtate , & inopia laboret , &
quod ipſi bonum ius ſuffragetur interim pro alimentis, & li-
tis expenſis inſiſtit, quare præinſertum dubium propoſui .
An , & ad quam ſummam debeantur alimenta , & ſumptus
litis , & neutrum deberi Domini reſponderunt .

Deficiunt ſiquidem duo neceſſaria requiſita , vt alimen-
ta, & ſumptus litis præſtentur , paupertas ſcilicet, † & bo- 1
num ius , quæ ſimul ad hunc effectum concurrere debent,
iuxta text. *in leg. ſi instituta* 27. §. *de inofficioſo* , vbi gloſſ. &
Faber , *ff. de inoffic.teſt.leg. fin.* §. *ſi ei, &* §. *cum ſi tales* , *C.de
ordin.cognat. leg. penult. ff. vt in poſſ. leg.* Rota coram Seraph.
*dec.*426.*num.*1.*deciſ.*617.*num.*6.*par.*4.*tom.*3.*recent. in An-
conitana Alimentorum* 4. *Iunii* 1647. *in princ.coram bon.mem.
Arguelles*.

Paupertas etenim Franciſci non ſatis iuſtificatur , cùm
è conuerſo dicatur domum poſſidere , & ſutorem eſſe Cal-
ceorum , † quare pauper dici non poteſt, cùm ex dictæ do- 2
mus redditu , & artificio ſecundum ſuam conditionem
viuere poſſit, gloſſ. *in l.ſi quis argentum* , *Cod.de donat.* Add.
ad Bart. *in leg.Spadonem*, §.*eſt autem num.*1.*ff.de excuſ. tutor.*
Leoncill. *de priuileg.paup.par.*1.*quæſt.*3. *num.* 45. Ad effectum
enim conſequendi alimenta non cenſetur paupertas ſuffi-
cienter iuſtificata , † quando quis poteſt operando aliquid 3
lucrari , Leoncil. *vbi proximè num.*62. Surd. *de alim.tit.*7.*q.*6.
*num.*2. *cum ſeqq.* Rota coram Buratt. *dec.*41. *num.*7. *& in an-
notat.ad d. dec.*617. *num.* 112. *par.*4. *tom.*3. *recent.*

Neque enim ſufficeret paupertas quandoquidem , † nec 4
bonum ius ex parte Franciſci , & eius filiæ iuſtificatur, vel
ex ſententia fauorabili, iuxta tradita per Couarr. *pract.quæſt.
cap.*6. *num.*6. Rota *dec.*250. *num.* 2. *par.* 1. *& in allegata dec.*
617. *num.*8. *par.*4. *tom.*3. *recent. vbi latè in annotat. num.*123.
vel etiam ex deciſionibus quas pro ſe habeant, † quæ boni 5
iuris præſumptionem inducerent , Rota *dec.*34. *num.*3. *par.*7.
recent. & coram ſanct.mem.Greg.XV. *dec.*524. *num.* 3. *& in
dict. Anconitana Alimentorum* 4. *Iunii* 1646. §. *præſumptio
etiam coram bon. mem. Arguelles*.

Ex diſpoſitione verò Teſtatoris ſuum ſanguinem com-
mendantis , talis præſumptio deſumi non poteſt, nam illa
ex declaratione Patris Probi interpretationem recepit , quæ
† licet pendente abſque iuramento facta fuerit, prout alias 6
requi-

requiritur, ex traditis per DD. *in l. Theopompus, ff. de dote
praleg.* Et omissa dictione, quòd Pater Probus assumptus
fuerit tanquam Testis voluntatis Testatoris, vel tanquam
7 arbitrator, † quo casu non est necessarium iuramentum,
vt distinxit Bart. *in dict. leg. Theopompus num. 7.* Afflict. *dec.*
371. *num. 6. & 7.* Rot. *in Romana Legatorum 27. Maij* 1639.
8 *coram clar. mem. Card. Verospio.* † Certum est, quòd in
præsenti hæc declaratio Patris Probi fidem meretur vti robo-
rata, ex depositione duorum Testium pro Antonio exami-
natorum, *vt in eius Summario num. 3. & 4.* Ex quibus con-
stat Testatorem in actu testandi nusquam fecisse mentionem
de alijs consanguineis, quàm de Antonio eiusque sorori-
bus, quòdque proximus morti dictas sorores Margaritam,
& Agnetem nuncupatas commendauit Patri Probo. Ex istis
enim depositionibus voluntas Testatoris declaratur, atque
illa verba Patri Probo directa: *Raccomandandoli sempre il
suo sangue*, referri debere ad sorores Antonij, ad quam
voluntatem declarandam benè sufficiunt duo Testes, qui
9 fuerunt præsentes, † licet satis non essent ad probandam
ex integro voluntatem, Surd. *cons.* 129. *num.* 29. Hond. *cons.*
51. *num. 76. & seqq. lib.* 2. Ioan. Franc. a Ponte *cons. 63. num. 9.
& seqq. lib.* 1. Cancer. *variar. resol. par. 3. cap. 20. num. 408. &
seqq.* Rot. *dec. 761. num. 13. par. 1. recent. Carpentorat. hared.*
28. *Iunij* 1647. *§. secundo quia coram R. P. D. meo Bichio, & in
Pisauren. Iocalium* 22. *Iunii* 1648. *§. Et prædictis Testibus,
vers. & in fortioribus terminis coram bon. mem. Arguelles.*
Maximè cùm sint contestes, & deponant de eisdem ver-
bis à Testatore prolatis, eaque fuisse emissa pluribus perso-
10 nis præsentibus, † quamuis se ad inuicem non nominent,
11 Gratian. *discept. forens. cap. 948. num. 23.* † Et quamuis sin-
gulares essent, nihilominus probarent ex doctr. Castrens.
cons. 395. num. 1. vers. isti quidem Testes post med. lib. 1. Ro-
ta coram Cardin. Seraphin. *decis. 1302. num. 1. & decis. 765.
num. 7. par. 2. recent. in allegata Pisauren. Iocalium, eodem §.
& prædictis coram bon. mem. Arguelles.*
Vndè non solùm prædilectum Antonium, & eius soro-
res apparet, verùm etiam alios consanguineos non ita
acceptatos, atque aliquo modo odiosos Testatori fuisse,
12 † vt ijdem Testes deponunt, quare non præsumitur, quòd
sub illa commendatione generali sui sanguinis voluisset Te-
stator cæteros consanguineos comprehendere, vt probanit
Soccin. sen. *in leg. verum, §. cum quidam column. 3. ff. de reb.
dub.* Fusar. *de subst. qu. 317. num. 10.* Molin. *lib. 1. de primog.
cap. 9. num. 13.* Surd. *dec. 41. num. 1.* Et consequenter, quam-
uis facultas eligendi ex consanguineis Patri Probo relicta
fuisset, non possit eligere Franciscum, qui Testatoris erat
odiosus.
Stante verò decis. bonæ memoriæ Arguelles assignante
dimidiam partem vsusfructus Patri Probo pro suffragio A-
nimæ Testatoris, & pro collocandis Virginibus, nullo iu-
re Franciscus in alimenta sui, & familiæ ipsius conuerten-
dam partem vsusfructus, tanquam in alienam causam præ-
13 tendere potest, † nam mens, & intentio Testatoris fru-
straretur, contra text. *in §. disponat. auth. de nupt.* Rota
decis. 17. num. 6. par. 7. recent.
Atque ità vtraque parte, &c.

☞ *Decisio ista edita in hac eadem causa sub die 4. Maii 1646. coram eodem bon. mem. Arguelles cum non sit impress. erit infr. in fin. in Miscellan.*

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papień.

Calaguritana Beneficij.

Veneris 26. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Iudicialiter, quando fuit processum datur appellatio ad vtrumque effectum, tam à relatione examinatorum, quàm ab institutione ad beneficium. Possessio attentata est reuocanda, ne attentans gaudeat beneficio vitiosæ possessionis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio datur à relatione examinatorum, & quando.*
2 *Appellatio datur ab institutione ad beneficium, & quando.*
3 *Institutionis ad beneficium actus, quando merè sit interlocutorius, & quando non.*
4 *in Actu institutionis beneficii, quando dicatur fuisse processum iudicialiter, & num. 5.*
6 *Relatio examinatorum, quando ad vtrumque effectum recipiat appellationem.*
7 *Attentata omnia sunt gesta pendente termino dato ad appellandum.*
8 *post Appellationem interpositam omnia gesta non possunt excusari à vitio attentatorum.*
9 *Attentans commodo vitiosæ possessionis non debet gaudere.*
10 *Beneficii possessio, dum est vacua sequestranda venit, ne interim beneficii fructus, & bona dilapidentur.*

DECISIO CCXII.

VAcante dimidio Beneficio in Ecclesia Parochiali Oppidi
de Lumbreras Calaguritanę Diœcesis per ascensum,
quem ad integrum fecerat Petrus Garzias illius vltimus pos-
sessor, præmissis de more solitis editis ad formam Indulti
sanct. memor. Clementis VIII. Prouisor declarauit per eius
sententiam latam sub die 26. Augusti 1650. legitimos con-
tradictores omnes, qui ad dictum Beneficium sese opposue-
rant, *Summar. Presbyteri Marci Saluador num. 2.* & dein-
de ijdem remissi fuerunt ad examinatores Synodales, qui æ-
qualiter omnes pro idoneis renunciarunt, *eodem Summar.
num. 3.* Ab hac autem relatione dictus Marcus Saluador v-
nus ex dictus oppositoribus, qui ex prærogatiua qualitatis
Sacerdotalis, ac maioris ætatis se alijs præferendum esse
prætendebat appellauit ad Sanctissimum sub die 27. eiusdem
mensis Augusti, qua appellatione non obstante, cùm dictus
Prouisor dederit mandatum de præsentando directum Be-
neficiatis dictæ Ecclesiæ Parochialis Oppidi de Lumbreras,
& ipsi in executionem dicti mandati præsentauerint Dida-
cum Martinez Morenum, qui sic præsentatus ab Ordina-
rio collationem, siue institutionem etiam obtinuit; Idcir-
cò ab his omnibus interposita denuò per dictum Presbyte-
rum Marcum Saluador appellatione, ac mihi commissa
causa dubitaui, an constaret de attentatis, & affirmatiuè
per Dominos responsum fuit.
Siquidem certum est, quòd à relatione examinatorum,
† prout etiam ab institutione appellatio admittitur, quan- 1
do fuit iudicialiter processum, prout in huiusmodi causis Ca-
laguritanis firmauit sæpiùs Rota, & signanter *in Calagu-
ritana Beneficiorum 17. Februarii 1648. coram R. P. D. meo
Bichio §. 1. & seqq. vers. motus autem proprius in Calaguritа-
na Beneficii de Brunas 13. Maii 1648. coram R. P. D. meo
Peutingero, §. quia rectè in Calaguritana Beneficii S. Marti-
ni 10. Maii 1649. coram R. P. D. meo Corrado, §. quoniam
illius dispositio*; & ita etiam in terminis appellationis in-
terpositæ † ab institutione decisum fuit post Gemin. Franc. 2
Calderinum, & alios ibi allegatos *in Cracouien. Præpositura
Sancti Floriani 27. Maii 1650. coram R. P. D. meo Bichio in
princip. & §. recipit vero appellationem*; vbi etiam redditur
ratio, quòd institutio, quamuis de sui natura non compa-
rente † contradictore sit merè interlocutoria ex oppositio- 3
ne tamen contradictorum sortitur naturam diffinitiuæ, à
qua proindè appellare licet, Garz. *de benef. par. 9. cap. 4. num.*
16. Lotther. *de re benef. lib. 2. qu. 13. num.* 80. Rot. *dec. 6. nu. 2.
par. 2. diuers.*
Fuisse autem iudicialiter processum in proposito casu indi-
cat, cùm tenor sententiæ latæ per Prouisorem, tum plures
alij præcedentes actus, scilicet affixio edictorum, compari-
tio plurium oppositorum, declaratio super eorum patrimo-
nialitate † aliaque incumbentia facta, quæ proculdubio iu- 4
dicialem processum, & recognitionem præseferunt, iuxta
notat. *in cap. forus, §. in omni quoque negotio de verbor. signific.*
& in his terminis respondit Rot. *decis. 266. num. 4. vers. quia
ex oppositione, & appellatione, &c. cum seqq. par. 3. lib. 3. di-
uers.* & penes sanct. memor. Greg. XV. *dec. 515. num. 1. vers.
quia ex appositione edictorum, & in alia Calaguritana Bene-
ficii de Lumbreras 20. Aprilis 1626. coram R. P. D. meo Or-
thobono in Calaguritana Beneficii de Logrono 19. Februa-
rii 1649. coram R. P. D. meo Verospio in princip. vers. quia
ex appositione edictorum, necnon Calaguritana Beneficii de
Niena 14. Februarii 1650. coram bon. mem. Arguelles §. 1.*
Hinc cùm appareat relationem examinatorum, ac insti-
tutionem fuisse ad vtrumque effectum † appellabilem, se- 5
quitur quod tam mandatum de præsentando decretum sub
die 27. Augusti, quàm ipsa præsentatio facta sub eadem 6
die, & collatio sub die 29. eiusdem sint attentata, non so-
lùm † quia emanarunt pendente tempore ad appellandum 7
à dicta

8 à dicta relatione, sed † & fortiùs post ipsam interpositam appellationem, quo casu attenta excusari nunquam possunt, *cap. non solum de appell. in 6. l. vnica, ff. nil non. appell. pendent.* Franc. *in cap. ad audientiam in fin. eod. tit. de appell.* Lap. *allegat. 1. num. 11.* Lancell. *de attent. par. 2. cap. 11. num. 17. cum seqq.* Rota *in Calagurritana Beneficij 6. Nouembris 1648. coram Reu. P. D. meo Poutingero in princ. & in Cremen. seu Ianuen. Pecuniaria super attentatis 1. Iulij 1648. coram R. P. D. meo Royas §. 1.*

His igitur stantibus attentatis possessio huius controuersi beneficij, quatenus capta fuerit ponenda est sub sequestro 9 ex laudabili stylo huius Sacri Tribunalis, † ne attentans commodo vitiosæ possessionis fruatur, Rot. *in Calagurritana Beneficij de Logrono 19. Februarij 1649. coram Reu. P. D. meo Verospio, & in Aquilana iurispatronatus 18. Iunij 1649. §. pendentia autem litis coram me, & in Calagurritana Beneficij de Erdorian 7. Maij 1649. coram R. P. D. meo Poutingero §. fin. & in Melenitana Commenda de Vaours 13. Maij 1650. coram R. P. D. meo Cerro, §. firmatis attentatis*, si verò capta non fuerit nihilominus, & tanquam vacans sequestran- 10 da venit, ne interim fructus, † & bona dilapidentur, iuxta text. *in cap. olim de rescript.* vbi Felin. *num. 1.* Abb. *in cap. 2. nu. 14. de sequestr. poss. & fruct.* Archid. *in cap. quia res nu. 11. vers. quod si duo 12. qu. 1.* Butatt. *dec. 900. num. 1.*

Et ità informante tantùm Marco Saluador resolutum fuit, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Dotis.

Luna 29. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Dos quando dicatur congruè constituta, itaut excessiua dici non possit, primò loco tractatur; Deindè an Sixtinæ Constitutioni Papa derogasse censeatur, si de ea specialem mentionem non fecerit, sed simpliciter dotem in longè maiori quantitate constitutam confirmauit, maximè si dicta confirmatio de obreptionis vitio redargui posset, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Dos congrua præsumitur illa, quæ fuit à Patre constituta, neque potest redargui de excessu.*
2 *Dos an possit dici congrua, vel excessiua, ex quibus desumatur.*
3 *Dos, vt dicatur congrua, debet esse correspectiua legitimæ.*
4 *Filius iustis de causis potest exhæredari.*
5 *Constitutio Piana de congruitate dotis, non est in vsu recepta, sed fuit abrogata ex Bulla Greg. XIII. & reformata à Sixto V.*
6 *Constitutioni Sixtinæ super congruitate dotis, quando censeatur à Papa derogatum, quamuis specialis mentio de ea non præcesserit.*
7 *Narratiua litterarum Apostolicarum, si falsitatis vitio redargui potest, numquid gratia remaneat nulla.*
8 *Dos quando non possit dici excessiua, licèt fuerit in maiori quantitate constituta, quam alteri fœminæ eiusdem conditionis.*
9 *Dos constitui potest ex bonis Primogenituræ, quando non possit aliunde dotari.*
Amplia procedere etiam stante prohibitione Testatoris, num. 12.
10 *Dos quando fuit constituta in bonis Primogenituræ præsumitur non extitisse alia bona libera, donec contrarium ab allegante probetur.*
13 *Negligentia Mariti constante matrimonio, non debet obesse Vxori, sed Viro est imputanda.*

DECISIO CCXIII.

Dotem in scutis 13. mil. Victoriæ filiæ à Lælio constitutam, cùm post huius obitum eiusdem filij, ac fratres respectiuè Victoriæ redarguerent de excessu, neque ex Primogenituræ bonis detrahi posse contenderent, super vtroque per me hodie proposito dubio, in contrariam Domini 1 iuere sententiam. Quoniam † condecentia dotis in casu proposito visa fuit posse desumi non solùm ex Patris eam constituentis iudicio, cui plurimum in hoc solet à iure deferri, vt *in l. furioso puberi in fin. ff. de curat. furios. l. nec in ea, §. vlt. ff. de adulter. l. quidam cum filium, ff. de hered. instit.* Dec. *in l. pactum quod dotale num. 19. Cod. de collat.* Aymon. *consil. 236. num. 4.* & alij plures relati per Menoch. *de arbitr. lib. 2. cas. 149. num. 5.* & per Ioseph. Ludouic. *dec. 26. num. 52.* Rota coram Mantic. *dec. 229. num. 2. & dec. 131. num. 3. par. 4. diuers. & dec. 195. num. 3. par. 2. recent.* sed etiam tum ex nobilitate vtriusque Familiæ Historicorum monumentis, † ac te- 2 stibus iustificata, tum ex vsu Ciuitatis, ac speciali huius domus consuetudine in feminarum dotatione adhibita, ac plurium depositione testium comprobata, tum ex coniugis vtriusque facultatibus, ac præcipuè Lælij Patris, valorem excedentibus scutorum centum millium de tempore dotis constitutæ, vt constat ex legitimo calculo Iudicis auctoritate confecto, & ab vtraque parte subscripto. Ex quibus dotis condecentiam siue excessum regulariter elici posse, probat Text. *in l. quæro 61. l. cum post 70. §. gener. & §. nuptijs, ff. de iur. dot.* notat Brunus *de statut. fœminarum exclus. artic. 9. quæst. 1. num. 32.* Rota coram Caualer. *dec. 260. num. 3.* & coram bon. mem. Vrgellen. *dec. 26. num. 15. & in decis. 41. par. 4. tom. 2. & decis. 88. num. 9. cum seqq. par. 5. recent.* † Et quia 3 denique condecentia dotis congruere debet quantitati legitimæ, vt notant Doct. *in auth. res quæ, Cod. commun. de leg.* Dec. *in cons. 106. num. 2. in fin.* Decian. *cons. 17. num. 19. lib. 2.* Aymon. *cons. 346. num. 5.* Ioseph. Ludouic. *decis. 21. num. 38.* Battius *decis. 122. num. 6.* cuius tamen valori correspondet dos assignata Victoriæ: † Siquidem licet ipsamet Lælius 4 septem superstitibus liberis decessisset, sex videlicet masculis, & altera fœmina sorore Victoriæ, hæc tamen monasticam vitam elegit, ex masculis verò tres ipsius hæreditatem adiuisse non constat, cæteros iustis de causis ab eodem exhæredatos ad ipsius patrimonium non potuisse aspirare, per tex. *in l. Lucius, ff. de iure fisc. leg. cum ratio, & l. sororem, ff. quibus, vt indign.* Peregrin. *de iur. fisc. lib. 2. tit. 3. num. 1.* cum alijs per Merlin. *de legitima lib. 4. tit. 1. qu. 18. num. 1. & 2.*

Neque † dotis congruitatem excludit Constitutio Pia- 5 na, edita de anno 1567. in ordine 39. Bullarij par. 2. ex cuius dispositione ad summam longè minorem reducitur competentia dotis: Cùm enim hæc vsu recepta non fuerit, quinimò siue ex Bulla Gregorij XIII. abrogata, vt ponderauit Rota coram Gregor. *dec. 267. & in Romana Casalis de Anguzzani 27. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Royas*, fuit reformata per alteram Sixti Quinti editam anno 1587. in ordine 52. eadem par. 2. † huic postmodum Constitutioni 6 Sixtinæ in specie derogatum fuit à Clemente VIII. Pontifice in Breui super confirmatione Constitutionis dotis prædictæ, & quibuscumque insuper alijs Statutis, & Apostolicis Constitutionibus contrarijs, cuius virtute derogationis elisa censetur vis Constitutionis Sixtinæ, atque Pianæ, ac cæterarum omnium, quæ obesse possent, licet specialis earundem mentio non præcesserit, vt not. Doct. *in leg. vlt. Cod. contr. iur. vel vtil. pub.* vbi Cyn. *num. 2.* Bart. *num. 4. in fin.* Alexan. *cons. 122. num. 8. lib. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. gloss. 36. num. 66.* cæterique relati *in vna Melenitana Antianitatis 1. Iunij 1643. coram me in vltim. §.*

Hoc † verò Breue Clementis pro huius dotis confirma- 7 tione expeditum, obreptionis vitio redargui non poterit, quòd ibi enuncietur maiorem pro legitima summam competisse Victoriæ. Præterquam enim ipsa tantummodò remanserat hæres Lælij Patris, vt fuit superiùs ostensum, adeòque ex facto corruit obiectio; dum gratia Summi Pontificis non huiusmodi enunciatiuè innititur, sed fundatur in eo, quòd Constitutio vsu recepta non foret, siue vsu contrario abrogata, ne ve huiusmodi oppositionis prætextu voluntas contrahentium, ac fides, & iuramenta eluderentur, vt legitur expressè *in §. Nos considerantes*; Enunciatio illa licet iustificata non foret, quinimò posset falsitatis vitio redargui, non tamen gratiæ nullitatem operatur, ex notatis *in cap. ex parte, & in cap. cum olim, & in cap. inter cæteras de rescript.* Felin. *in cap. 2. num. 23. eodem tit.* vbi etiam Rip. *num. 58.* Rota *decis. 7. de rescript. non.* & coram Bellamer. *decis. 280.* coram Puteo *193. lib. 1. & decis. 69. lib. 2.*

Neque † hæc dos Victoriæ ex eo poterit excessiua præ- 8 sumi, quòd eam alias in scut. 7000. Rota taxauerit coram Sacrato *in vna Romana Dotis 18. Martij 1619.* Quoniam ibidem As hæreditarium promissoris dotis valorem scut. 55. mil. non excessisse supponitur. Dum itaque in proposito casum ex calculo edito inter partes ad valorem scutorum cen-

centum millium, & vltra ascendisse probatur patrimonium Lelij dos consequenter in scut. 13. mil. taxata Victoriæ eius quoque decisionis tenore perspecto non poterit excessiua præsumi.

9 Altera pars dubij, † quòd ex primogenituræ bonis dos persolui possit robur assumit, ex testibus pro parte Victoriæ formiter examinatis, ac aliam bonorum existentiam excludentibus, & Patris inopiam, cæterorum respectu bonorum iustificantibus, ex quibus nequeat illa persolui, vt respondit Rota *in vna Romana Census 26. Iunij 1647. in §. qui est casus noster coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana Dotis 13. Februarij 1640. in §. neque obstarent coram bon. memor. Cardin. Panzirolo, & in Romana hæreditatis 14. Decembris 1646. in §. & licet coram bon. mem. Arguelles*, dum
10 † maximè coadiuuatur depositio ex præsumptione iuris, cæterorum existentiam bonorum excludente in casu dotis iam constitutæ, donec contrarium ab allegante probetur, vt not. Curt. sen. *cons. 519. propè finem*, Cancer. *var. resolut. lib. 1. cap. 9. num. 174.* & plures alij relati per Peregr. *de fideicomm. art. 42. num. 73.* Rota coram Mantic. *dec. 142. num. 5.* & coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 241. num. 4.* Ac iudicialis prætereà interpellatio Marchionis aduersarij præcessit ad iu-
11 dicanda bona libera Lelij, ex quibus eadem dos siue residuum illius consequi posset; Hinc enim satis probata censetur non existentia adhoc, vt contra Primogenituræ bona possit ad vlteriora procedi.

12 Hinc obesse † non poterit prohibitio Lucæ Testatoris, qui primogenituram instituit cùm legis dispositionem, quoad detractionem congruæ dotis, (qualis in proposito casu ex supra deductis hæc fuisse dignoscitur) impedire non valet, *leg. nemo potest, ff. de leg. 1. §. quamobrem auth. de restit.* & ea, quæ parit Rota coram Gregor. *decis. 266. nu. 11.* & alias resolutum fuit in hac eadem causa *sub die 30. Maij 1618. coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio, & sub die 20. Iunij 1619. coram Remboldo, & 29. Nouembris 1641. coram bon. mem. Merlino.*

Hanc quoque dotis detractionem ex Primogenituræ bonis impedire non poterit negligentia eiusdem Victoriæ obiecta in curanda satisfactione propriæ dotis ex pretio Castri
13 Roccbæ Sicchæ, siue ex dote Hieronymæ Matris: † Nulla enim constante matrimonio negligentia eidem obijci potest, sed ipsius debet Viro imputari, non autem obesse Vxori, vt respondit Rot. *in Spoletana Saluiani 3. Iunij 1639. coram bon. mem. Merlino*; Prætterquam pretium ex venditione Castri redactum anteriores exegerant creditores; Dos verò materna Hieronymæ scut. 10. mil. proportionabiliter restituta fuit filijs eiusdem Castri, eaque ad fauorem Dominorum de Maximis deducta pariter fuit in calculo *in §. sexta pariter*, vt responsum fuit in decisione præterita.

Denique obstare non poterunt, quæ super detractione fideicommissi Dominici repetuntur hunc enim articulum, nec in decisione bon. mem. Remboldi deductum responderunt Domini præsentis non esse indaginis, & in antecedenti prætereà decisione fuisse sublata.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. ZARATE.

Romana Legati.

Luna 29. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Manutentio non denegatur, quando constat de possessione, possessio verò in hoc summarijssimo possessorio, leuioribus probationibus iustificata remanet ad effectum obtinendi manutentionem, quàm impediri non posse per sententiam latam in petitorio, neque per possessionem posteriorem, quando ille de cuius possessione constat, non habuit se pro spoliato, constanter firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio denegari non potest probata possessione ante litem, & de tempore mota litis.*
2 *Possessio ad effectum manutentionis non requiritur, vt fuerit acquisita cum scientia, & patientia illius, de cuius iure, & possessione non constat.*
3 *Quasi possessio deputandi Capellanum probatur ex adnotatione Missarum in libro illius, qui Capellanum deputauit concurrentibus adminiculis.*
4 *Scripturæ adhibetur fides iuxta qualitatem scribentis.*
5 *Scriptura semel approbata, non potest deinde impugnari.*
6 *Scriptura approbata censetur, quando quis aliquo modo ea vsus fuit.*
7 *Mandatum procuræ præsumitur, ex productione iurium.*
8 *in Iudicio possessorio sufficiunt leuiores, & semiplenæ probationes.*
9 *Possessio posterior non est manutenibilis, quando possessor anterior non habet se pro spoliato.*
10 *Actus, qui dedit causam liti non tribuit aliquod ius considerabile, nec constituit quempiam in quasi possessione.*
11 *Manutentio impediri non potest per sententiam latam in petitorio, maximè si fuerit ab ea interposita appellatio.*

DECISIO CCXIV.

IN vltimo Elogio, quòd condiderat Ducissa Cornelia Cæsarina cautum fuit: *Che il suo herede sia obligato perpetuamente doppo morte di S. E. far celebrare nella Chiesa di Santa Catterina di Siena vna Messa il giorno, e per detto effetto ordina, che debba dare alla Madre Camerlenga pro tempore due giulij per Messa ogn'anno anticipatamente.*

Statim sequuto obitu Testatricis, Moniales eius dispositionem adimplentes, Missas commendare cœperunt diuersis Sacerdotibus die 1. Augusti 1649. *vt ex Summario num. 2.* & ad eorum eleemosynæ solutionem R. P. D. Cæsarinum dictæ Ducissæ filium, & hæredem coram R. P. D. Baranzono compulerunt, *Summario num. 3.* Verùm dictus hæres prætendens ad se spectare deputationem Sacerdotis die 4. Decembris 1650. nominauit Reu. Ludouicum Marcuccium, vt dictas Missas celebraret, qui pro eius admissione coram Eminentissimo Cardin. Protectore Capellæ S. D. N. institit, & posteà vnà cum dicto R. P. D. Cæsarino coram R. P. D. Vicegerente super eius admissione, & pertinentia, nominationis sententiam reportauit, à qua appellationis causa ad Rotam deuoluta, proposito dubium, an, & cui dandum sit mandatum de manutenendo in possessione eligendi Sacerdotem, & Domini dandum esse Monialibus decreuerunt. Quia istæ per deputationem Sacerdotum, & solutiones illis factas constitutæ fuerunt
in possessione dictum Sacerdotem deputandi. Ex quibus 1
actibus cùm resultet earundem Monialium possessio, & ante litem, & de tempore motæ litis, non potest eis denegari manutentio, *vulg. §. retinendæ instit. de interdict.* vbi Pichard. *num. 7. lib. 1. in princip. §. perpetuo, ff. vti possid.* Rota coram Caualer. *decis. 282. num. 1. in Aquilana Canonicatus 2. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Celso*, & in his terminis penes Vrgellen. *decis. 23. num. 1. & dec. 74. num. pariter 1.*
† Et hoc absque alia probatione scientiæ, & patientiæ dicti 2
Reu. P. D. Cæsarini, quæ in hoc summarijssimo possessorio non est necessaria, dum de eius iure, & possessione non constat, Gonzal. *ad regul. 9. Cancell. gloss. 45. §. 2. num. 32.* Modern. Perusin. *de manut. obseru. 40. num. 21.* qui quamplures decisiones allegat Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 249. num. 8. & in Cracouien. Iuris respondendi 11. Decembris 1651. coram R. P. D. meo Bichio.*

Probatur insuper dictarum Monialium possessio ex libro Monasterij, in quo scripta reperiuntur nomina Sacerdotum, qui Missas pro anima Ducissæ celebrarunt. † Hic enim 3
liber cùm sit benè tentus, diligenter scriptus, & adminiculatus ex quietantijs, & receputis eorundem Sacerdotum cum expressione, quòd celebrarunt Missas de ordine Monialium, *Summario num. 2.* facit sufficientem probationem ad effectum manutentionis, Aymon. *cons. 154. nu. 6. & 11.* Rota coram Caual. *decis. 75. num. 2. recent. in Signina Saluiani 14. Martij 1638. §. quia cum coram Reuerendissimo Salamantino in Recanaten. Manutentionis 12. Martij 1649. coram R. P. D. meo Verospio.*

Coadiuuatur † huiusmodi libri probatio ex eo, quòd scri- 4
ptus reperitur à Reuerenda Cameraria muliere Religiosa, Nobili vitæ morumque integritate præclara, ex qualitate enim scribentis fides scripturæ insurgit, *l. si quis ex argentarijs 6. §. 2. ff. de eden.* Surd. *cons. 563. n. 1. & dec. 199. n. 1.* Et remouetur omnis suspicio, Rota *dec. 547. nu. 12. par. 4. tom. 3. rec. & in Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs 15. Ianuarij 1649. §. de calumnia, vers. præcipuè coram bon. mem. Arguelles.*

Et

5 Et quod tollit omnem difficultatem † circa probationem
ex dicto libro desumptam est, quòd idem liber fuit à R. P.
D. Cæsarino approbatus, dum illo vsus fuit in Congrega-
tione Reuerendæ Fabricæ ad effectum docendi de adimple-
mento legati dictarum Missarum. Ideò hodie illi contradi-
6 cere non potest ea generali regula, † quòd approbare vi-
detur scripturam, quicumque ea aliquo modo vtitur, *l. cum
precibus, Cod. de probat. cap. cum olim de cens.* Surd. *consil.* 60.
num. 13. *& dicta decis.* 199. *num.* 6. Rota coram Buratt. *decis.*
301. *num.* 1. *&* 3. *& decis.* 447. *num.* 1. *in Ariminen. Pecunia-
ria* 22. *Iunij* 1646. *§. vnde cessant, vers. & quod qui producit, &
§. tertiò quia ex productione coram bon. mem. Arguelles in Me-
lenitana Canonicatum* 13. *Nouembris* 1647. *coram R. P. D.
meo Otthobono.*

7 Nec facit, † quòd hoc fuerit factum à Procuratore non habente mandatum, qui propterea non potuit præiudicare Domino. Quia mandatum præsumptum resultat ex comparitione, & productione testamenti aditionis hæreditatis, instrumentorum crediti contra Ducem Cesarinum fratrem, & aliorum iurium ab eodem Procuratore facta, Cassad. *decis.* 10. *num.* 2. *de proc.* & coram Seraphin. *dec.* 933. *num.* 2. *& dec.* 350. *num.* 3. *par.* 4. *diuers. in Maceraten. Magazzini, seu manutentionis* 24. *Ianuarij* 1642. *§. non obstat coram Reuerendissimo Episcopo Patauino, & in Maceraten. Censuum* 22. *Iunij* 1646. *§. sed tamen, vers. quodque sufficiens probatio coram bon. mem. Arguelles.*

8 Et hæc † omnia faciliùs procedunt in hoc summarijssimo possessorio, quòd leuioribus imò semiplenis probationibus contentatur, Neuizan. *cons.* 400. *num.* 11. Paz. *de tenuta cap.* 7. *num.* 7. *&* 10. *vers. & in contrarium*, Menoch. *de retinen. remed. vlt. num.* 34. Rota *dec.* 375. *num.* 2. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers.* coram Mantic. *dec.* 172. *num.* 2. *& fuit dictum in Pisauren. manutentionis* 4. *Iulij* 1646. *in princip. & in Elboren. Beneficij* 18. *Februarij* 1647. *§. præsertim coram bon. mem. Arguelles.*

Minùs habitus fuit in consideratione actus possessorius,
9 † nempè deputatio Capellani ab eodem R. P. D. Cæsarino
facta; quia iste actus tanquam posterior turbatiuus, &
clandestinus non est manutenibilis in præiudicium Monia-
lium de sua anteriori possessione docentium se pro spoliatis
non habentium, sed manuteneri petentium, *l.* 3. *§. ex con-
trario, & §. seqq. ff. de acquir. possess. cap. licet causam, §. ex præ-
missis de probat.* Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 740. *vers.
non vero loquitur*, Rota *dec.* 612. *num.* 4. *par.* 1. *diuers. & decis.*
99. *num.* 5. *vers. vltra quod par.* 4. *recent. in Imolen. Beneficij*
23. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Corrado in Pisauren. ma-
nutentionis* 1. *Februarij* 1647. *§. denique coram bon. mem. Ar-
guelles, & in Salernitana Beneficij* 1. *Februarij* 1651. *coram
R. P. D. meo Celso.*

10 Vltra quod † illa deputatio dedit causam liti, sicque non constituit in quasi possessione, nec tribuit aliquod ius considerabile, Rota *dec.* 30. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* coram sanct. mem. Greg. XV. *dec.* 4. *num.* 2. & apud Caual. *decis.* 634. *num.* 10. *&* 650. *num.* 2.

11 Denique † nil releuat sententia R. P. D. Vicegerentis, quia concernit petitorium, nec proindè apta impedire manutentionem, maximè cùm fuerit interposita appellatio, quæ iudicatum suspendit, *l. furti* 6. *§.* 1. *ff. de his qui not. infam. l. si quis* 11. *Cod. de reb. cred.* vbi communiter scribentes Rota *in Fanen. Præcedentiæ* 1. *Iulij* 1648. *§. quapropter coram bon. mem. Arguelles.*

Reliqua verò hinc inde deducta cùm respiciant merita causæ ad aliud iudicium fuerunt reiecta.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Senogallien. Successionis.

Lunæ 29. *Ianuarij* 1652.

ARGVMENTVM.

Modus testandi per testamentum clausum receptus, atque approbatus est; verùm quia maximopere dubitari contingit de identitate schedulę, ideò ex quibus d. identitas instificata remaneat, & quando huiusmodi testamentum robur assumat clarè demonstratur; Si verò per statutum disponatur, vt in aperitione d. testamenti citandi sint hæredes venientes ab intestato, an vitiet, si id fuerit omissum, maximè si fuisset à testatore remissum, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in possessionem bonorum defuncti concedenda est hæredi scripto in testamento non cancellato.*
2 *Testamentum, quòd dicitur in scriptis est nullum, si non fuerit seruata forma præscripta* in l. hac consultissima, Cod. de testam.
3 *Testamentum nuncupatiuum est nullum, si hæres non fuerit coram testibus palàm nuncupatus.*
4 *per Testamentum clausum receptus, atque approbatus est modus testandi.*
5 *Testamentum non potest esse sine hæredis institutione.*
6 *Testes deponentes pro affirmatiua præferri debent testibus super negatiua, maximè vt possibilitatem non excludant.*
7 *Testamentum clausum adhuc potest dici nuncupatiuum, & non in scriptis amplia, vt num.* 9.
8 *Testamentum clausum debet à Notario in eius prothocollis registrari.*
10 *Testamentum clausum recipit robur ab eius traditione, & consignatione facta Notario, non autem à subscriptionibus.*
11 *in Testamento clauso non est necesse apponere diem, & locum, sed sufficit quod per Notarium in instrumento super eo confecto fuerint apposita.*
12 *Testamenti clausi identitas, ex quibus verificetur, & num.* 13.
14 *Testator debet ipse rogare Testes, & Notarium, dum eius vult condere testamento.*
15 *Et huiusmodi requisitum, quando remaneat iustificatum.*
16 *Testator, an possit remittere, vt in aperitione eius testamenti clausi non citentur hæredes venientes ab intestato testante statuto id disponente.*
Et quid si statutum in solis testamentis id requireret, & Testator voluisset eius dispositionem valere vigore vltimæ voluntatis, &c.
17 *Testamentum conditum in scriptis, quando aperiendum est citandi sunt hæredes venientes ab intestato.*
18 *in Testamenti aperitione, an, & quando citandi sint hæredes venientes ab intestato.*
20 *Immissio vigore* leg. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen. *non retardatur hæredi scripto per sententiam latam super nullitate Testamenti.*
21 *Testamentum excludit venientes ab intestato.*
22 *Fideicommissarius licet propria authoritate possessionem acceperit, non est legitimus contradictor cum hærede scripto.*
23 *Immissio hæredi scripto impediri non potest per exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
24 *Immissionem hæredi scripto, an possit mulier impedire ratione eius crediti dotalis.*
25 *Creditor anterior potest remoueri à possessione facta restitutione, seu deposito debitæ quantitatis.*

DECISIO CCXV.

IMmissionem † in possessionem bonorum hæreditatis q. 1
Francisci Mariæ de Amatis censuerunt Domini concedendam esse Brunoro hęredi scripto in eius Testamento non abolito, nec cancellato iuxta dispositionem *l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Menoch. *adipisc. remed.* 4. *sub n.* 56. *vers. quæro septimo*, & in his terminis respondit Rot. penes Duran. *decis.* 178. 180. *&* 206. *confirmata coram Reuerendissimo Domino meo Terracinen. in Narnien. Hæreditatis sub die* 16. *Nouembris* 1629. *&* 11. *Ianuarii* 1630. *& in Romana Hæreditatis* 19. *Nouembris* 1635. *&* 7. *Aprilis* 1636. *coram bon. mem. Coccino.*

Neque † visa fuit subsistens obiecta nullitatis eiusdem 2
Testamenti exceptio, siue illud censeatur in scriptis, cùm
non fuerit seruata forma præscripta *in l. hac consultissima, C.
de testam.* † siue nuncupatiuum, cùm hæres non fuerit co- 3
ram testibus palàm nuncupatus, prout cauetur in eadem
l. in §. per nuncupationem, iuncta *l. in testamentis, C. eod. tit.*

Nam est quidem nuncupatiuum, sed implicitum, cùm Testator conuocatis septem Testibus, ac Notario illi schedulam

dulam consignauerit, in qua d. Brunorus hæres fuit institutus, dicens in ea scriptum esse eius vltimum nuncupatiuum Testamentum, quòd valere voluit iure Testamenti Codicillorum, Donationis causa mortis, & alterius vltimæ voluntatis, vt constat ex ipso publico Instrumento superindè confecto per Camillum Spaccalossium publicum Notarium, cuius originale fuit ad Vrbem transmissum de mandato Do-
4 minorum. † Qui sanè testandi modus per relationem ad scripturam certam receptus, atque approbatus est, nec aliam exposcit magis explicitum hæredis nominationem, quàm scriptura relata demonstret, *ad l. Asse toto, ff. de hered. instit. l. institutio tales in verbo cuius numen, ff. de condit. institut. leg. nominatim, ff. de manumiss. testam.* Bart. *in l. si ita scripsero sub num. 1. vers. ego dico, ff. de condit. & demonstr. & in l. qua heredi sub num. 1. vers. ego determino, ff. de reb. dub.* Bald. *in d. leg. Asse toto sub num. 3. vers. item est argumentum hec lex, &c. ff. de heredit. instit.* & pulchrè explicat Castr. *in l. heredes palam sub num. 2. vers. in textu, & seqq. ff. de testam.* Alex. *cons. 176. Viso Processu sub num. 6. vers. nec ad hoc obstat cum seqq. lib. 5.* Gozzadin. *cons. 3. per tot.* Soccin. *cons. 142. sub num. 5. vers. ex quibus omnibus cum seqq. lib. 1.* Decian. *cons. 74. per tot. lib. 5.* Gruss. *in §. Institutio qu. 16. num. 3. vers. ideoque, &c. & seqq.* Clar. *in §. Testamentum quæst. 4. sub num. 3. vers. sed maior est difficultas, & quæst. 36. sub num. 2. vers. sed quid si testator,* Magdalen. *de numer. testium in testam. requisit. cap. 27. sub n. 9. vers. ex qua lectura cum plur. seqq.* Mantic. *de coniectur. lib. 1. tit. 7. sub num. 7. vers. quartus, & vltimus casus est,* Guttierez *pract. qu. lib. 2. qu. 41. sub num. 4. vers. ex quibus infertur cum seqq.* Rot penes Duran. *d. dec. 206. per tot. & in rec. decis. 263. num. 6. vers. & modus testandi, ac seqq. par. 4. tom. 2. & dec. 570. num. 5. vers. neque visum fuit obstare cum seqq. ac dec. 581. n. 5. & seqq. ead. par. 4. tom. 3. & in d. Narnien. Hæreditatis coram Reuerendiss. Domino meo Terracinen. 16. Nouembris 1629. in §. nihil facit cum seqq. & 11. Ianuarii 1630. in §. ratio solutionis, & seqq. & in d. Romana Hæreditatis coram bon. mem. Coccino, & Romana Testamenti 14. Iunii 1649. coram R. P. D. meo Otthobono in §. 1. & seqq.* cum alijs relatis per M. Anton. Thomat. *decis. Rot. Macerat. 82. num. 19. vers. ita firmandum est cum seqq.*

5 Nec est † necessarium, (vt nonnulli DD. existimarunt,) quòd Testator in actu consignationis illius schedula formaliter exponat testibus, ac Notario hæredem in ea fuisse institutum. Verùm dixisse sufficit, illud esse eius testamentum, cum his verbis hæredis institutio, (sine qua testamentum esse non potest, *l. 1. in fin. ff. de vulg. & pupill. §. ante heredis inst. de legat.* Mant. *dec. 225. num. 5. vers. & cum specialiter loquatur de testamento, &c.*) comprehendatur, ac proindè implicitam præseferant illius nuncupationem, Castr. *in d. l. heredes palam sub num. 2. vers. vt si coram septem testibus, ff. de testam.* & explicar Alex. *d. cons. 176. num. 6. vers. quia responderi potest lib. 5.* Decian. *d. cons. 74. sub num. 14. vers. secundo, & infr. lib. 5.* Sim. de Præt. *de interpret. vltim. vol. fol. mihi 115. sub num. 13. vers. vnde magis expeditum, & securum est,* & sensit Rot. *in d. decis. Narnien. Hæreditatis coram Reuerendiss. D. meo Terracinen. & in d. Romana Hæreditatis coram bon. mem. Coccino 19. Nouembris 1635. in §. nec in istis terminis obstat, & 7. Aprilis 1636. in §. neque obstat, quod Modestinus, vers. quia sufficit, quòd Testator, & in d. Romana Testam. coram Reu. P. D. meo Otthobono in §. continet enim Testamentum, &c. cum seqq.* atque alijs relatis probant Mar. Med. *dec. Rot. Sen. 97. sub nu. 24. vers. responsio enim est clara cum seqq.* & M. Anton. Thomat. *d. dec. Macerat. 82. num. 27. vers. minus obstat cum seqq.*

Verùm hoc etiam abundat in proposito casu, in quo tam ipse Notarius examinatus, quàm tertius, & quartus testis testamentarij iuxta vigesimum secundum interrogatorium, & super tertio articulo deponunt præfati hæredis nomen fuisse à Testatore palàm expressum, quòd non satis excludunt alij testes pro Amaris inducti, nempè P. N. Ordinis Minorum Conu. iuxta primum interrogatorium additionale, ibi, *Et il Sig. Francesco Maria, quando diede il foglio al Notaro disse, questo è il mio testamento, e voglio, che sia il mio vltimo testamento, & mia vltima volontà, & non sentij, che dicesse altro, &c. & potrebbe essere, che il d. Signor Francesco Maria nel tempo, che consegnò il testamento dicesse altre parole, che io non le sentissi, &c.* Et alius iuxta sextum in fine, ibi, *Mà le sentij dire le sudette parole, & non altro, & parlaua più tosto con voce sommessa, & bassa, che alta, &c.* Et iuxta primum additionale, ibi, *e può essere, che il Sig. Francesco Maria prima del mio arriuo habbia detto altre parole, mà non lo sò per essere stato presente, so non à quanto hò detto di sopra, &c.* Et alter pariter iuxta sextum, ibi, *Io non sentij dir altro al Sig. Francesco Maria, quando che consegnò al Notaro il d. testamento, se non che li disse, tenete questa è la mia volontà, ò vltima volontà, ò altre parole simili, &c.* & iuxta primum addirionale, ibi, *Et può essere, che nel tempo auanti io andassi di sopra, che vi erano presenti d. Notaro, & altri testimonij, il Sig. Francesco Maria dicesse altre parole, & anco non le dicesse, perche di questo io non ne sono informato, &c.* † potest enim 6
esse, quoad ea verba fuerint à Testatore prolata, (vt alij prædicti attestantur) ipsis non astantibus, vel non audientibus, seu non aduertentibus, ideòque cæteri testes affirmantes præferri debent, iuxta theor. Bart. *in l. diem proferre, §. si plures sub num. 3. vers. aut testis deponit nun cognitionem, ff. de recept. arb.* Eugen. *cons. 90. sub n. 70. vers. secundo respondetur lib. 1.* Surd. *cons. 414. sub num. 39. vers. ex quibus tollitur, &c. & sub n. 48. vers. Romagnus, &c. ac num. 76. & seqq.* Rot. *dec. 335. sub nu. 1. in fin. vers. & quamuis duo dicant, & seqq. par. 1. diuers.* & penes san. mem. Greg. *decis. 449. num. 3. vers. primo quia, & in his terminis fuit resolutum in Regien. Hæredit. 24. Aprilis 1637. coram bon. mem. Coccino per tot. & in d. dec. 581. sub n. 10. vers. Vltramontanus vero cum seqq. & sub nu. 32. vers. nec facit dispositio cum seqq. par. 4. tom. 3. recent. ac in alijs.*

Minùs repugnat, † quòd testator voluerit eius dispositio- 7
nem, donec vitam ageret esse secretam, ideòque dictam schedulam claudi, ac testium sigillis obsignari.

Quia non indè necessaria illatio deducitur, quòd intenderit testari in scriptis, cùm per nuncupationem implicitam mediante relatione ad certum schedulam idem faciliùs fieri potuerit, quod vt cautiùs assequeretur eam claudi, ac obsignari voluit vsus cautela, Castr. *in l. 1. sub nu. 9. vers. & si dicatur, Cod. de testam.* Fulgos. *cons. 56. sub num. 2. vers. aduertendum tamen, & infr. vers. & ne in dubium reuocetur, &c.* Duran. *de art. testandi tit. 2. de testam. ordinand. cautel. 1. num. 3. vers. remedium est, &c.* Clar. *in §. Testamentum dict. qu. 4. sub num. 3. vers. consulto tamen, &c.* Mantic. *de coniect. lib. 1. dict. tit. 7. sub num. 7. vers. vnde etiam,* Mascard. *de probat. d. concl. 1352. sub num. 73. vers. vbi tamen,* quam probauit Rot. penes Duran. *dict. dec. 178. sub nu. 5. vers. minus releuat, & dec. 180. sub num. 4. vers. & vlterius cum seqq.* & penes Fenzon. *ad stat. Vrb. dec. 3. in §. eoque magis cum Notarius, ac in rec. dict. decis. 581. num. 11. vers. quæ etiam dispositiones par. 4. tom. 3. & in d. Romana Hæreditatis coram bon. mem. Coccin. 7. Aprilis 1636. in §. quantum attinet ad secundum cum seqq.* † Neque disposi- 8
tionis secretum excludit notitiam illorum, quibus ea fuit à Testatore insinuata, sed publicam extraneorum, & præsertim necessitatem eam registrandi in prothocollis ipsi Notario incumbentem, ex dispositione statuti Terræ Corinalti *lib. 1. cap. 48. sub Rubr. de Offic. Notar. publicorum, &c.* vt probat text. *in l. scripturas, ibi, quæ sæpe assolent à quibusdam secretè fieri interuenientibus amicis, &c. C. qui pot. in pign. hab. & in cap. 1. ibi, Non publico examine, sed coram te, & aliquantis Reuerendissimis Presbyteris, & Diaconis tuæ Ecclesiæ secretu iuramentu se purificet, &c. 15. qu. 5.* Bald. *cons. 447. Ad euidentiam num. 4. vers. nam secretum est, &c. lib. 5.*

Eò autem † magis cessat huiusmodi difficultas, dum ipse 9
testator declarauit expressè, quòd intendebat testamentum condere nuncupatiuum, & non in scriptis, illudque valere iure testamenti codicillorum, Donationis causa mortis, & alterius cuiuscumque vltimæ voluntatis vigore, quæ verba eniam demonstrant eius voluntatem, & clausulam, *omni meliori modo,* præseferunt *ad leg. quotiens la 2. ff. de reb. dub.* & not. Bald. *in leg. cum pater, §. filius matrem, vers. nota ex isto,* Imol. *sub num. 9. vers. & sic facit, ff. de leg. 2.* Alexan. *d. consil. 176. num. 5. vers. nam vbicumque quis fecit testamentum, & infrà lib. 5.* Corn. *cons. 62. sub nu. 11. vers. pro quo faciunt, & seqq. lib. 2.* Gozzadin. *d. cons. 3. sub num. 11. vers. pro quo dico, quod valebit, &c. & seqq.* Socein. sen. *à cons. 142. sub num. 3. versic. sed tamen ex alio capite cum seqq. lib. 1.* Afflict. *decis. 144. per tot.* Simon. de Præt. *de interpret. vlt. vol. fol. 116. sub nu. 21. vers. confirmantur prædicta, &c. & seqq.* Rot. penes Card. Seraph. *dec. 749. num. 13. vers. sed & testatorem, &c.* Mantic. *de coniect. lib. 1. d. tit. 7. sub n. 6. vers. tertius casus, &c.*

Præterea ex prædictis eliditur aliud obiectum, quòd institutio hæredis scripta legatur post subscriptiones P. Camilli Borelli, qui testatoris iussu testamentum scripsit, ac subscripsit, & Reu. Iolij Mirti, qui præsens fuit, pariterque subscripsit, & absque diei, ac loci expressione.

Quia † testamentum non recipit à subscriptionibus illis 10
vigorem, sed à voluntate ipsius Testatoris, qui tradendo,

& con-

& consignando schedulam prædictam Notario cum declaratione, quòd erat eius testamentum, (vt testes omnes testamentarij conueniunt) omnia in eo scripta approbauit, confirmauit, atque disposuit, Rota *in d. Roman. hæredit. coram bon. mem. Cardin. Virili* 23. *Ianuarij* 1627. apud Fenzon. *ad stat. Vrb. dec.* 3. *in §. Quia cum ipsemet Card. testator, &c.* & penes Duran. *dict. dec.* 178. *num.* 6. *vers. minus releuat, & d. dec.* 189. *num.* 3. *vers. quia cum dictum testamentum, & in dict. Narnien. Hæreditatis coram Reuerendissimo Terracinen.* 11. *Ianuarij* 1630. *in §. non obstant decisiones, & in dict. Romana Testamenti coram R. P. D. meo Otthobono* 14. *Iunij* 1649. *in §.*
11 *nec vlla prorsus dubitatio, &c.* † & sufficit, quòd dies, & locus in Instrumento per Notarium super eo confecto fuerint appositi, Graff. *in §. Testamentum d. qu.* 10. *alias sub n.* 8. *vers. secundus casus est, &c.*

Non etiam consistit obiecta incertitudo, seu non satis perspicua identitas folij, quòd cùm fuerit circumclusum septem fibulis cartæ, seu nizis, quarum singulę singulorum testium sigillis superimpressis, ac subscriptione obsignatæ apparent, poterat his amotis facilè mutari, atque aliud suppositum folium eisdem includi, ac obsignari.

Tum quia, nec illæ fibulę absque earum, seu eiusdem
12 schedulæ laceratione, † ac ipsius sigilli læsione amoueri, nec amotæ censeri possunt, cùm ex oculari earum inspectione prima sigilli impressio in ipsa schedula viuida adhuc appareat, & illæsa: Tum quia superest inconcussa certitudo ex characteribus P. Camilli, & Iulij Mirti, à quibus scriptum, ac respectiuè subscriptum fuit, & ex depositionibus testium institutionem Brunori contestantium, & ex rogitu ipsius Notarij à tergo eiusdem folij propria manu conscripto, vndè certior resultat identitatis verificatio, vt benè probant Castr. Fulgos. Clar. & alij supracitati *in §. minus repugnat, &c.* quibus addo Decian. *d. cons.* 74. *sub num.* 20. *vers. & in terminis cum seqq. & sub num.* 23. *vers. quarto quod sit eadem scriptura cum seqq. lib.* 5. Rota *in d. Romana Hæreditatis coram Coccino* 7. *Aprilis* 1636. *in §. neque obstat Modestinus,*
13 *vers. & prædicta corroborantur.* † Tum quia publica Notarij fides, atque legalitas pluribus testibus comprobata omninò præualet excogitatæ huiusmodi suppositionis, & fraudis possibilitati, ac eius præsumptionem excludit Bartol. *in d. leg.* 2. *sub num.* 1. *uers. si enim creditur Notario, ff. quemadmod. testam. aperian.* & latè probat Decian. *dict. cons.* 74. *num.* 18. *uers. tertio probatur ista identitas cum seqq. lib.* 5. & respondit Rot. *in dict. Romana Hæreditatis coram bon. mem. Cardin. Virilis,* apud Fenzon. *dec.* 3. *in §. nec obstat, quòd rogitus Notarij sit scriptus cum seqq.* & penes Duran. *dict. dec.* 180. *sub n.* 6. *uers. identitas uero, &c. & in recent. dec.* 263. *sub num.* 31. *uers. quibus accedat par.* 4. *tom.* 2. *& dict. dec.* 581. *num.* 39. *uers. non obstant suspiciones cum seqq. & num.* 49. *uers. & demum eadem par.* 4. *tom.* 3. *& in dict. Narnien. Hæreditatis coram Reuerendissimo Domino meo Terracinen.* 10. *Nouembris* 1629. *in §. neque obstat, &c. &* 11. *Ianuarij* 1630. *in §. non obstant decisiones, & in d. Romana Hæreditatis coram Coccino* 16. *Nouembris* 1635. *in §. nec potest dubitari, &* 7. *Aprilis* 1636. *in §. quantum attinet ad secundum, & seqq. usque in fin. & in dict. Romana Testam. coram R. P. D. meo Otthobono in §. neque obstat, quod rogitus Notarij cum seqq.*

14 Deindè non obstat, † quòd Notarius non fuerit à Testatore rogatus, nec testes nominatim vocati, ac specialiter rogati, vt disponit statutum prædictæ Terræ Corinalti *lib.* 2. *cap.* 41. *sub rubr. de testam. & ult. uolunt.*

15 Quoniam † contrarium apparet ex publico Instrumento à tergo dictæ schedulæ Testamenti descripto, in quo Notarij, ac testium rogitus ab ipso Testatore factus legitur, ex quo plenè resultat huius requisiti probatio, Innoc. *in cap.* 1. *sub num.* 7. *uers. item nota utile esse de fid. instr.* Bald. *in leg. hac consultissima num.* 2. *uers. item Notarius, Cod. de testam.* Specul. *par.* 2. *in tit. de instrum. edition. sub num.* 13. *uersic. & nota quod Tabellio,* Mantic. *de coniect. lib.* 2. *tit.* 12. *sub num.* 4. *uers. unde quæro, & num.* 6. *uers. uerum hæc communis sententia,* Aldouin. *cons.* 31. *num.* 20. *uers. siquidem, & cons.* 69. *nu.* 26. *uers. nimirum,* Rota penes Coccin. *decis.* 467. *num.* 6. *uers. creditur autem Notario, & dec.* 262. *la seconda num.* 2. *uers. & quando par.* 4. *diuers. & decis.* 496. *num.* 10. *uers. minus obstat cum seqq. par.* 4. *tom.* 2. *recent. & decis.* 698. *sub num.* 5. *uers. non obstat exceptio cum seqq. eadem par.* 4. *tom.* 3. *& in d. Romana Hæredit.* 23. *Ianuarij* 1627. *coram bon. mem. Card. Virili,* apud Fenzon. *ad Stat. Vrb. d. dec.* 3. *in §. nec facit quod Notarius.*

Eademque ratione colliditur, quòd in apertione dicti Testamenti non fuerint citati hæredes Testatoris legitimi, siue ab intestato succedentes iuxta eiusdem statuti dispositionem.

Quia † solemnitas hæc, vt in eodem Instrumento legitur, specialiter fuit ab ipso Testatore remissa, cui cùm non 16
fuerit à statuentibus vetitum, liberum erat ita disponere, iuxta text. *in §. disponat in auth. de nupt. l.* 3. *in uerb. uetuit, C. quemadmod. testam. aper.* Angel. *in l. testamenti num.* 3. *uers. ultimo habes, Cod. eod. tit.* Mantic. *de coniect. lib.* 1. *tit.* 6. *in fin.* & in his terminis respondit Rot. *in d. Romana testamenti coram R. P. D. meo Otthobono* 14. *Iunij* 1649. *in §. nec releuat, quòd in apertione testamenti, &c. uers. præsertim cum Philippus Testator, &c.*

Præterquod statutum illud videtur disponere de testamento coram testibus condito in scriptis, ac in publicam formam 17
post mortem defuncti redigendo, vt constat ex illis verbis, *nec per testes possint releuari, nisi incontinenti fiat examen citatis uenientibus ab intestato, ne ipsi indebitè hæreditate priuentur, &c.* iuxta text. *in cap. significauit, & in cap. Albericus de testibus,* † atque ideò non videtur applicari, nec comprehendere hunc casum, in quo Testamentum iussu Testatoris scriptum, & ab ipso consignatum fuit Notario, qui publicum ex tunc Instrumentum confecit, ac super eo conscripsit eisdem testibus præsentibus subscribentibus, ac proprijs sigillis roborantibus, quo casu non requiritur huiusmodi testamenti publicatio, neque citatio venientium ab intestato in apertione illius, quæ nemini interesse habenti negatur, *l.* 1. vbi Bart. *in princip.* vtrumque casum benè distinguit, *& sub num.* 4. *uers. & si petantur tabulæ aperiri, & in §. si quis neget sub num.* 3. *uers. pro declaratione materiæ,* & Imol. *sub num.* 3. *uers. circa testium, ff. quemadmod. testam. aperian.* & rursus idem Bart. *in l. publicati sub num.* 1. *uers. quando aperitur,* vbi Bald. *sub nu.* 10. *uers. decimo quæro,* & Iason. *sub n.* 2. *uers. & in ista apertura, Cod. de testam.* & iterùm Bald. *in l.* 2. *sub num.* 4. *uers. item quæro, Cod. quemadmod. testam. aperian.* Roland. *consil.* 36. *sub num.* 6. *uers. quo autem ad secundum articulum cum seqq. lib.* 1. & ita respondit Gozzad. *in dict. cons.* 3. *sub num.* 25. *in fin. uers. & ita patet responsum ad secundum fundamentum,* Lud. Lan. *de testam. formul. in consil.* 1. *sub nu.* 107. *uers. nec obstat decimumquartum cum seqq.* & comprobat Duran. *de art. testand. tit.* 2. *caut.* 1. *num.* 3. *uers. remedium est,* Magdalen. *de num. test. in testam. requisit. cap.* 29. *num.* 6. *uers. & procedit,* Sim. de Præt. *de interpret. ult. in. uolunt. fol. mihi* 115. *sub num.* 13. *in fin. uers. & tale testamentum cum seqq.* Gratian. *discept.* 429. *num.* 3. *uers. quare ad hoc, & seqq.* cum alijs relatis per Thomat. *dict. dec.* 82. *sub num.* 23. *uers. pariter non obstat, ac seqq. & fuit dictum coram bon. mem. Card. Virili in cit. Romana Hæreditatis* 23. *Ianuarij* 1627. apud Fenzon. *ad Stat. Vrb. dec.* 3. *§. nec facit quod in apertione testamenti, & in d. Romana testamen. coram R. P. D. meo Otthobono in §. nec releuat quod in apertione testamenti, &c.* † Quinimmò forma prædicta non 19
videtur à statuentibus pręscripta in alijs vltimis voluntatibus præter testamenta, vt colligitur ex sequenti vers. *In alia uerò quauis ultima uoluntate, &c.* Quo sanè titulo sustinetur præfata dispositio, nam ita voluit, ac specialiter declarauit Testator, vt supra dictum est *in §. Eo autem magis cessat huiusmodi difficultas, &c.* & in specie probat Decian. *dict. cons.* 74. *num.* 3. *uers. nam constat, ac seqq. & sub nu.* 12. *uers. primo quia cum seqq. lib.* 5.

Ampliùs † impedire non valet immissionem hæredis sententia diffinitiua in præcedenti instantia coram A. C. prolata 20
super nullitate dicti testamenti. Quia pendente appellationis ab ea per Brunorum interpositæ causa suspensus remanet vigor, ac effectus illius, ideòque præiudicare non potest summario immissionis remedio eidem competenti, cuius beneficio intereà priuari non debet, *l.* 2. *Cod. de edict. Diu. Adr. toll. l.* 1. *C. de bonor. possess. secund. tabul. l.* 3. *C. de appell. l. si quis filio, §. hi autem omnes, ff. de iniust. rupt. & irrito fact. testam.* Rota penes Card. Seraph. *dec.* 616. *sub num.* 10. *uers. quantum ad dilemma,* Thomat. *d. decis.* 82. *num.* 10. *uers. quamobrem dictum fuit, & seqq.* Statil. de Saluian. *interd. inspect.* 1. *cap.* 4. *nu.* 54. *uers. tamen cogita, & seqq.*

Postremò non obstant iura successionis ab intestato, vel ex fideicommisso Mutij patris pręfati Francisci Marię Testatoris pro parte P. Leonis, & Iacobi de Amatis adducta.

Nam † (prætermissis modo alijs) testamentum excludit 21
venientes ab intestato, *l. quamdiu, ff. de acquir. hæred. l. quamdiu, ff. de reg. iur. l. antequam, C. commun. de success. l. ex testamento, C. unde liberi,* Barz. *dec.* 89. *num.* 21. *uers. & propterea,* & in specie respondit Gozzadin. *d. cons.* 3. *num.* 10. *uers. quibus tamen non obstantibus cum seqq.* Decian. *d. cons.* 74. *nu.* 6. *uers. sed ad*

ad primum, & seqq. lib. 5. Rota penes Comitul. dec. 45. sub n. 7. vers. & minus prodest, & in recent. dec. 216. num. 4. vers. quia testamento existente par. 4. tom. 2. & in Ferrarien. de Pendas 7. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Royas, cum alijs adductis per Thomat. dict. dec. 82. sub num. 1.

22 Fideicommissi verò † exceptio impedire non potest immissionem hæredis, qui ex persona eiusdem Francisci Mariæ legitimam Trebellianicam dotes maternas, expensas funebres, & alia forsan detrahere potest, adeòut fideicommissarij possessio post mortem grauati auctoritate propria, vel aliter non citato legitimè illius hærede, seu curatore hæreditatis iacentis, censeatur vitiosa, & nullius momenti, nec eum constituat ad hunc effectum legitimum contradictorem, ad leg. 1. ff. quor. legat. Castr. in l. fin. sub num. 13. vers. certè si hares, Cod. de edict. Diu. Adr. tollen. Menoch. de adipiscen. remed. 4. sub num. 635. vers. declaratur hic casus cum seqq. Surd. dec. 337. sub num. 7. vers. ex aduerso autem seqq. Ioseph. Ludouic. dec. Perus. 47. num. 15. vers. ad hoc enim, latè Peregr. de fideicomm. art. 47. sub num. 64. vers. restat, vt videamus, & seqq. Rot. dec. 520. par. 1. diuers. & penes Card. Seraph. dec. 271. & dec. 850. sub num. 1. ac sanct. mem. Greg. decis. 206. sub num. 4. vers. non obstat, quòd Laura possideat, & seqq. & in recent. dec. 116. par. 1. & dec. 115. per tot. par. 3. & decis. 236. sub num. 10. vers. que verò ad secundum cum seqq. par. 5. & in Bonon. bonorum 31. Ianuarij 1646. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in alia Bonon. de Tostin. 31. Maij 1649. coram Reu. P. D. meo Cerro in §. fin. ac in his terminis penes Duran. dec. 180. sub num. 8. vers. que verò ad secundum, &c. cum seqq.

Non enim releuat prætensa detractionum consumptio, vel illiquiditas stante inuentarij omissione, atque alienationibus à dicto Francisco Maria factis.

23 Quoniam † hæc maturius discuti debent post immissionem hæredis, qui contrarijs probationibus illas elidere, vel in diuersas causas referre, atque alias etiam detractiones ipsi competentes deducere poterit. Ac proindè certa, & indubitata interea diei non potest illarum incompetentia, vt hæredem institutum ab immissione excludere valeat, prout respondit Rota in dict. decis. 115. sub num. 12. vers. non obstat par. 1. & dec. 94. sub num. 11. vers. nec obstat cum seqq. par. 5. recent. & alijs relatis probat Marescott. resol. 1. sub num. 35. vers. quinimo cum seqq. lib. 1. Argel. de acquir. poss. quæst. 8. sub num. 964. vers. quarte quia, &c.

Nec demum suffragatur cessio iurium lite pendente per dd. de Amatis obtenta à Cornelia d. Francisci Mariæ vxore possessionem, seu insistentiam bonorum mariti ratione dotalis crediti habente.

24 Quia † non impedit immissionem hæredis, quæ creditoris iuribus, ac insistentiæ nullum affert præiudicium, sed cum ea benè conuenit diuersis respectibus, atque concurrit iuxt. l. 3. §. ex pluribus, ff. de acquir. possess. & fuit resolutum in Iannen. fideicommiss. 4. Maij 1590. coram bon. mem. Cardin. Platto, apud Fenzon. ad Stat. Vrbis dec. 123. & in Romana bonorum de S. Cruce 6. Iunij 1610. coram bon. mem. Card. Sacrato, apud Statil. de Saluian. interd. dec. 157. sub nu. 1. & seqq. & in S. Seuerini bonorum 10. Decembris eiusdem anni coram eodem in recent. dec. 315. sub num. 2. vers. & est regulare, ac infrà par. 3. & in Romana, seu Cesenaten. hereditatis 4. Iunij 1635. coram bon. mem. Pirouano dec. 48. sub num. 16. versic. quarto, & vltimo cum seqq. par. 7. Rot. & nuper in Romana fideicommiss. de Carpianis 5. Maij 1651. coram R. P. D. meo Verospio in §. hanc autem immissionem, &c. & comprobat Decian. dict. cons. 74. num. 8. versic. ad secundum verò lib. 5.

25 Eòque minus † impedire potest facta restitutione, quàm Brunorus exhibuit, seu (quatenus recusetur) legitima oblatione cum deposito debitę quantitatis. Nam hoc pacto extinguitur pignus, ac proindè cessat possessio, & insistentia creditoris, l. pignoris causa, Cod. de pignorat. act. l. cum tibi, C. qui pot. in pign. hab. l. fin. Cod. de euiction. pign. Castr. in leg. 1. §. per seruum sub num. 2. vers. ratio secundi dicti est, &c. ff. de acquir. possess. Rot. penes Card. Caualer. dec. 652. num. 3. vers. vnde etiam cum seqq. & in Perusina pecuniaria 1. Iulij 1622. coram bon. mem. Merlino in §. quandoquidem, vers. imo, & ipsas etiam sorores, &c.

Cætera, quæ repetuntur, ac inculcantur pro illis de Amatis visa fuerunt Dominis leuiora, minusque validis facti, seu iuris medijs subnixa, & ex prædictis, ac alijs per informantes pro Brunoro deductis prorsus elisa.

Et ità fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Meleuitana Census.

Luna 29. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Census non potest imponi super bonis fideicommissi, nisi durante vita hæredis grauati, nec potest impositio substineri cum supposito, quòd ex illo fuerint debita fideicommittentis extincta, si dies debiti adhuc non cesserit. Nec minus potest substineri impositio tanquam facta ad euitandas vsuras, si vsuræ census fuerint maiores, quæ omnia indubitatè procedunt, si aderant mobilia, & pecuniæ in hæreditate cum quibus erat facienda solutio.

SVMMARIVM.

1 *Census non potest imponi super bonis fideicommissi, nisi durante vita heredis grauati post cuius mortem resoluitur.*

2 *Pactum factum occasione matrimonij, quòd bona coniugum referuentur filijs, quæ bona comprehendat.*

3 *Bona tanquam fideicommissaria in inuentario descripta præsumuntur talia, donec contrarium probetur.*

4 *Hæres ueniens tanquam hæres, non potest impugnare factum defuncti.*

5 *Bona subiecta fideicommisso, siue donationi in casu deficientiæ aliorum bonorum, non dicuntur fideicommisso supposita, nisi probata illorum deficientia.*

6 *Census non potest imponi super bonis fideicommissi cum præsupposito soluendi debitum testatoris, cuius dies non adhuc cesserat, & num. 7.*

7 *Debita testatoris, cuius dies non adhuc cessit, non possunt solui in præiudicium fideicommissariorum.*

8 *Census potest imponi super rebus fideicommissi ad euitandas usuras.*

Quod non procedit, si usuræ census sint maiores usurarum euitandarum, num. 9.

10 *Bona particulari fideicommisso subiecta non possunt alienari pro extinguendis debitis testatoris, quando alia bona existunt.*

11 *Bona patris non spectant ad filios, nisi ære alieno distracto.*

12 *Soluens debita fideicommittentis de proprio, non potest agere contra stabilia, si ad eius manus peruenerunt mobilia, & pecunia quam debebat, uel cum illis soluere, uel de illis sibi satisfieri.*

DECISIO CCXVI.

COncessa Cumulo Charitatis noua audientia Domini hodie resolutione sub die 5. Decembris anno 1650. in hac causa emanata, iterùm discussa in decisis permanserunt, quia visa sunt subsistere illius fundamenta, cùm certum sit Prædium, siue Tenutam Tauenetia, pro vna medietate, de qua agitur fuisse per Ioann. Paulum particulari fideicommisso subiectam ad fauorem masculorum, ex familia Manduca descendentium cum expressa prohibitione alienationis pignorationis, ac hypothecationis, seu subiugationis, vt in eius testamento condito sub die 30. Aprilis 1589. ac dato sub die decisionis, quæ reuidetur num. 2. Vndè sequitur non licuisse Petro Paulo, & Mauritio filijs super eadem
Tenutę medietate censum validè imponere, nisi durante
vita, † adeòut post eorum obitum census remanserit re- 1
solutus, ad text. in l. fin. §. sin autem sub conditione, C. commun.
de leg. & in terminis respondit Rot. coram Card. Seraph. dec.
737. cum alijs in decisione, quæ reuidetur in principio allegatis.

Non obstat fundamentum pro Cumulo hodie deductum, quòd quarta pars dictæ Tenutæ fuerit à Ioanne Paulo post contractum matrimonium acquisita, cuius matrimonij occasione cum Catherina vxore conuentum fuerit, quòd omnia, & singula bona per coniuges constante matrimonio acquirenda intelligantur, & sint acquisita filijs vtriusque sexus procreandis, vt legitur in instrumento matrimoniali in Summario Cumuli num. 1. Vndè hæc quarta pars per huiusmodi pactum ad filios spectans aliquo fideicommissi onere grauari non potuerit. Quia animaduersum fuit, quòd hoc pactum matrimoniale compre-

hen-

hendit solummodo bona, quæ coniuges ex eorum industria
2 acquirerent, † non autem illa, quæ alijs titulis ad eos peruenirent, vt optimè declarat Fontaneli *de pact. nupt. clauſ. 2. gloſ. vnica num. 7. ibi dic breuiter, cum ſeq.* Giurb. *ad conſuet. Meſſan. cap. 16. gloſ. 3. part. 1. num. 4. & ſeq.* Ita quod donec per Cumulum concludenter probetur acquiſitionem d. quartæ partis proceſſiſſe ex induſtria Io. Pauli, remanet firma confeſſio Auctorum ipſius cumuli comprehendens integram medietatem, & inconcuſſa probatio reſultans ex
3 inuentario, † vbi fuit illa inter alia fideicommiſſaria bona deſcripta facit *text. in l. fin. §. licentiæ C. de iur. delib.* Rota *deciſ. 89. num. 5. part. 7. recent.* Neque hoc fideicommiſſum à filijs Io: Pauli fideicommittentis, minuſque à Cumulo ab
4 eis cauſam habente impugnari poteſt, † cum titulo hæreditatis paternæ bona conſecuti fuerint tanquam hæredes inſtituti, prout apparet ex ipſo teſtamento, & inuentario dato in præterita poſitione *num. 2. & 3. l. cum à matre C. de rei vind.* Greg. XV. *deciſ. 667. num. 11. & 12.*

Nec ſubſiſtit, quod cenſus impoſitus fuerit ob ſoluendum æs alienum à Teſtatore contractum mediante donatione facta occaſione matrimonij Angelo eius filio, vt ex inſtrumento ſub die 24. Octobris 1698. Summ. Cumuli n. 2. Quia dicta donatio non fuit generaliter concepta, ſed reſtrictiuè de bonis proprijs Angeli, & in defectum illorum
5 de bonis proprijs eiuſdem Io: Pauli, † & ſic oneri cenſus ſupponi ſupradicta Tenutæ medietas Io: Pauli non potuit niſi deficientibus bonis Angeli per text. *in l. Omiſſis C. de fideiuſſor.* Buratt. *deciſ. 141. num. 1. & 2.* Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 9. part. 5. num. 57.* & in facto patet, quod Angelus propria bona haberet vltra quod ad ipſum pro æquali portione fratrum, & ſororum, bona parentum induſtria, & labore quæſita ex prædicto pacto matrimoniali defetebantur; ipſeque fuit etiam à patre inſtitutus, & hæreditatis paternæ quotam aſſecutus, vt in Teſtamento Io: Pauli patris, & Inuentario ſupradictis legitur, quando eidem Angelo in ſolutum data fuit ſupradicta Tenutæ medietas die 1. Maij 1600. ac deinde ſub die 12. Nouembris anni ſequentis cenſus, de quo agitur, impoſitus, vt paret ex Inſtrumentis relatis in *Summ. Cumuli num. 6. 7. & 8.*

6 Accedit etiam aliud motiuum, † quod nempè cenſus fuerat impoſitus antequam ceſſerat dies ſolutioni prætenſi crediti præſcriptus, cuius vigore expectanda erat mors Catharinæ matris de anno 1628. patet defunctæ: Et licet conuentum fuerit per Inſtrumentum cum dictis Petro Paulo, & Mauritio fratribus ſub die 12. Ianuarij 1610. quod pro reſiduo dicti crediti perſolui deberent ſcuta 4125. infra terminum quadriennij à die ſtipulationis decurren. vt in dicto Summ. Cumuli num. 7. Tamen terminus iſte adhuc pendebat, quia cenſus die 12. Nouembris 1611. fuit impoſitus,
7 vt in dicto Summ. num. 8. † & ſic nullo pacto licuit ſolutionis diem conuentum in fideicommiſſariorum expreſſum præiudicium præuenire, *l. ait Prætor §. ſic cum in die, l. omnes, quæ in fraud. cred. l. Pater, §. à filia, ff. de leg. 2. l. vxorem, §. Seium, ff. de leg. 3.* Decian. *conſ. 31. num. 24. & ſequent.*

8 Neque in facto ſuffragatur replicatio, quod † impoſitio ad euitandas vſuras fieri potuit. Quia ſcuta 5. mil. ex 12. mil. donatis Angelo, ſoluenda tempore deſponſationis, quæ erant ſub vſuris ad rationem quinque pro centenario, Summ. Cumuli num. 2. erant iam ſoluta ante impoſitionem huius cenſus, quod patet ex eo, quia vſque de anno 1610. dictus Angelus remanſerat ſolum creditor in ſcutis 4125. ex prædictis 12. mil. eodem Summ. Cumuli dicto num. 7. Reſiduum verò in quo eadem ſcuta 4125. includebantur non erat vllo modo ſub vſuris, ſiue inſpecto inſtrumento donationis, de quo dicto n. 2. ſiue etiam inſpecto Inſtrumento retroceſſionis medietatis prædictæ Tenutæ in quo fit mentio de dictis ſcutis 4125. vt dicto num. 7.

Et quatenus etiam pro iſtis ſcutis 4125. debuiſſent perſolui vſuræ, vt ex aduerſo prætenditur (quod in facto non iu-
9 ſtificatur) adhuc tamen non licuiſſet impoſitio † huius cenſus cum grauioribus vſuris ad rationem octo pro centenario Summ. Cumuli num. 8. ad euitandas prætenſas vſuras ad rationem quinque d. num. 2.

Minus verum eſſet, ſi allegaretur pro Cumulo, quod per impoſitionem dicti cenſus nullum fuit fideicommiſſarijs damnum illatum, quia contrarium ſatis euidenter apparet ex eo, quod vix elapſo dicto quadriennio terminauit ſocietas cum dicto Io: Paulo, cum quodam Calcetano Figheta, ex cuius ſocietate, capitali, & lucris (præter cæteros effectus hæreditarios) ſupradicto credito potuiſſet optimè ſatisfieri, vt oſtenditur ex Inſtrumento cum dicto Figheta ſtipulato die 4. Nouembris 1614. in præcedenti Summ. num. 8.

Obſeruarunt etiam Domini, quod in hæreditate prædicti Io. Pauli fideicommittentis aderant plura alia bona vltra pecuniam numeratam, vt probatur ex Inuentario dicto Summ. num. 2. & 3. & ex confeſſione Petri Pauli auctoris Cumuli, emanata in Inſtrumento conuentionis ſupradictæ initæ cum Angelo eius fratre dicta die 14. Ianuar. 1610. quæ denuò datur hodie in Summ. Angeli Hieronymi
num. 3. † Et ex hoc manifeſta reſultat concluſio, quod pro 10
extinguendo dicto credito prætenſo medietas Tenutæ, de qua agitur tanquam particulari ſubiecta fideicommiſſo non poterat validè alienari, neque alicui cenſus oneri ſubiugari, *l. Cum Pater, §. libertis gloſ. in verbo ne id alienarent, ff. de leg. 2. cum alijs relatis in Rom. fideicommiſſi de Zuccharis cor. Reu. P. D. meo Decano ſub die 14. Februarij 1650. poſtea confirmata.*

Nihil etiam releuare dictum fuit, quod cætera bona prædicta, vel ad filios vigore ſupradictæ conuentionis ſpectarent, vel eadem bona in cauſam dotium aliarum filiarum Io: Pauli fideicommittentis diſtracta fuerint. Quia filij dicti Io: Pauli Teſtatoris, neque vigore dictæ conuentionis, ſeu donationis poterant ſolutionem æris alieni à proprio parente bona fide contracti aliquo modo recuſare,
† cum dicta bona à genitoribus conſtante matrimonio ac- 11
quiſita diſtracto demum ære alieno, & non aliàs ad ipſos ſpectarent, vt egregiè probant Fontanell. *de pact. dotal. clauſ. 11. num. 18. & ſeqq.* vltra quod dicta bona per ipſum Io: Paulum fideicommittentem, quæ tempore matrimonij cum Catharina poſſeſſa fuerunt, vnà cum rata dotis eiuſdem Catherinæ pro ſatisfactione Angeli ſufficiebant. Neque pro dotibus aliarum ſororum diſtrahi poterant, dum antea ſupradictus contractus cum Angelo initus, erat iam adimpletus.

Non demum releuat allegata pro Cumulo ſolutio ſc. 1200. ſeu alterius ſummæ facta à ſupradictis fratribus de proprijs eorum pecunijs, ad computum ratæ dicti crediti Angeli tempore impoſitionis cenſus iam maturatæ. Nam reſpondetur, quod exiſtentibus in hæreditate pluribus mobilibus, pecunijs, & alijs diuerſis effectibus prædictam ratam excedentibus, quæ ad eos peruenerunt, vtique tenebantur vel cum eis ſoluere, vel ſaltem inde ſibi ſatisfeciſſe ex allegatis per Peregrin. *de fideicomm. art. 33. num. 23.* & alijs pluribus relatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 667. num. 14.*

Et ita DD. vtraque parte denuò informante in deciſis permanſerunt.

R. P. D. BICHIO.

Romana Dotis.

Mercurij 31. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Confeſſio Viri de dote recepta quando probet veram, & realem ſolutionem, etiamſi emanaſſet poſt decoctionem, primo loco diſcutitur, quid autem dicendum ſit, quando in capitulis matrimonialibus conuentum fuit, quod dos inueſtiri deberet, & tamen inueſtimentum non fuit factum, eruditè reſoluitur. Conſenſus præſtitus alienationi bonorum communis debitoris, operatur ſolùm remiſſionem iuris competentis de tempore præſtiti conſenſus, & non importare remiſſionem crediti cuius dies nondum ceſſerat, etiamſi in inſtrumento, clauſulæ vniuerſales, & ampliſſimæ appoſitæ forent, conſtanter firmatur, & in contrarium adductis plenè reſpondetur.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio viri de dote recepta facta poſt decoctionem non probat numerationem, quamuis dotis promiſſio præceſſiſſet, & quando ſecus num. 5.*
2 *Conſentiens alienationi non ſibi præiudicat in pretio.*
3 *Mulier conſentiens alienationi, & quod pretium creditoribus*

ditoribus persoluatur, censetur remisisse hypothecam dotalem super eodem pretio.

4 *Obligatus restituere prioribus, & potioribus, non tenetur restituere nisi probata vtraque qualitate prioritatis, & potioritatis.*

5 *Confessio viri de dote recepta, probat solutionem, etiamsi post decoctionem emanasset concurrentibus coniecturis.*

6 *Nempe præcedenti promissione dotis.*

7 *Item ex diuturna alimentorum præstatione, & iuramento in confessione adiecto.*

8 *Item ex solutione residui dotis post emanatam confessionem.*

9 *Item si emanasset sententia absolutoria ad fauorem promissoris dotis non obstante obiectione confessionis de recepto.*

10 *Sententia absolutoria ad fauorem promissoris dotis, an probet veritatem solutionis, nisi per confessionem de recepto, iustificatur recepta.*

11 *Confessio de dote recepta, quæ probatur simulata ex aliqua coniectura, eliditur huiusmodi simulatio ex alijs contrarijs coniecturis.*

12 *Inuestimentum promissum, & non factum, non liberat virum à restitutione dotis receptæ.*

13 *Inuestimentum in capitulis matrimonialibus conuentum, ad cuius fauorem factum esse dicatur.*

14 *Inuestimentum ex quo non fuerit factum, facultas dandi de nullitate solutionis dotis, non spectat ad creditores viri, & quare, & ad quos spectet.*

15 *Inuestimentum ex quo factum non fuit, non repellit vxorem, eiusque filios à receptione dotis contra virum, qui recepit, & quare.*

16 *Dotem quando vir restituere teneatur, etiamsi eam non exegerit, vel non inuestiuerit.*

17 *Repræsentans duplicem personam, si vno nomine contrahit, non censetur sibi præiudicare quoad aliud.*

18 *à Proœmio tota dispositio regulatur, ac restringitur.*

19 *Transactio regulatur à controuersia, quæ causam dedit transactioni.*

20 *Amplia etiamsi in transactione adsint clausulæ vniuersales pro omni & toto eo, & ex quacumque causa.*

21 *Verba*, in executionem præmissorum, *quid importent.*

22 *Dictio*, prædicti, *restringit orationem ad supra nominata.*

23 *Discretiuus modus loquendi, magis est momenti ad eliciendam voluntatem contrahentis.*

24 *Consensus præstitus alienationi bonorum communis debitoris, operatur solum remissionem competentis de tempore præstiti consensus.*

25 *Et non operatur remissionem crediti, cuius dies nondum cesserat.*

26 *Dotis priuilegium, quod competit mulieri viro vergente ad inopiam, vt dos ponatur in tuto, personalissimum est, nec transit ad filios.*

27 *Ius agendi, quod competit creditori ante diem, si debitor conditionem deteriorauit, exercibile non est ad effectum exigendi.*

28 *Donatio filij ad fauorem patris, est prohibita.*

29 *Subscriptio requisita in donatione, habet etiam locum in remissione, donationem importante, etiam inter patrem, & filium.*

30 *Conductor non possidet sibi, sed locatori.*

31 *Alimenta non debentur parentibus diuitibus.*

32 *Clausulæ vniuersales apposita in transactione, quando restringantur ad causam in transactione expressam.*

33 *Et non comprehendunt ius, quod de tempore transactionis exigi non poterat.*

34 *Clausulæ in fine instrumenti in executiuis apposita, non alterant contractum.*

35 *Clausulæ, quæ apponi solent de stylo Notariorum, non extendunt contractum.*

DECISIO CCXVII.

CReditores Gasparis Martholi, qui pecunias eis debitas receperunt ex pretio Casalis nuncupati Centocelle data cautione de restituendo prioribus, & potioribus, & contra quos Franciscus Gasparis filius tanquam creditor anterior occasione dotis Cleriæ matris petijt in vim dictæ cautionis relaxari mandatum executiuum duo obiecerunt.

Primò, quod pro rata scut. bis mille, siue 1333. de quibus
hodie agitur, Gaspar eoque defuncto, illius hæreditas dotis
debitrix non sit, † cùm non probetur à Gaspare recepta, 1
nisi ex confessionibus de recepto emissis, postquam decoxerat,
quæ propterea in præiudicium creditorum fidem non
faciunt, quamuis dotis promissio præcessisset, Menoch. *præsumpt.* 13. *num.* 24. *vers. est hic distinguendum*, *lib.* 3. Gratian.
discept. 439. *num.* 22. Rota *decis.* 239. *num.* 9. *& n.* 15. *part.* 4.
tom. 2. *recent. decis.* 306. *n.* 42. *part.* 7. *decis.* 23. *n.* 5. *& seqq. inter impressas apud Modern. Forolmiens. de pignor.*

Secundò, † quod Franciscus in concordia de anno 1611. 2
inita cum Gaspare patre consentiendo, quod nedum præfatum
Casale pater venderet, quo casu salua sibi actio foret
super pretio ex traditis ad fauorem fideicommissarij à Laderch.
cons. 73. *sub num.* 11. Fusar. *de substit. quæst.* 560. *n.* 31.
Cyriac. *controu.* 15. *num.* 1. *& per tot. contr.* 495. *num.* 18. Rot.
decis. 788. *num.* 11. *part.* 1. *diuers.* † sed etiam quod pretium 3
exinde redigendum creditoribus patris solueretur super eodem
pretio, remiserit hypothecam dotalem fauore creditorum,
ad textum in l. sicut, §. *sed si permiserit*, *ff. quib. mod.
pign. vel hypoth. sol. l.* 2. *C. quod remiss. pign.* Canaler. *decis.* 528.
n. 3. & † propterea pecunias ipsis solutas vindicare non pos- 4
sit, quia & si adhuc remaneat creditor anterior patris, tamen
ob præiudicium remissionis hypothecæ concreditoribus
hypothecarijs potior non est, vt ad hunc effectum requiritur,
Caual. *decis.* 492. *num.* 1.

His non obstantibus contra illos relaxandum esse mandatum
pro scutis 1333. Rota censuit, quia clara est obligatio
Gasparis patris de restituendo dotem Cleriæ vxoris, &
respectiuè matris Francisci, † quodque illam etiam pro hac 5
rata receperit supra memoratæ confessiones, esto post decoctionem
emanassent, probant quoque in præiudicium creditorum
concurrentibus coniecturis, Surd. *cons.* 489. *num.* 4.
Marescott. *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 9. *&* 10. Coccin.
decis. 499. *num.* 3. Rota *inter recent. decis.* 335. *num.* 2. *part.* 6.
decis. 24. *num.* 19. *part.* 7. † resultantibus in casu nostro tum 6
ex præcedenti promissione dotis, Seraph. *decis.* 795. *num.* 1.
Gregor. XV. 62. *num.* 6. Rota *inter recent. decis.* 533. *num.* 1.
part. 4. *tom.* 3. *decis.* 335. *num.* 5. *part.* 6. *& in Romana dotis
14. Februarij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano, in
Ariminen. dotis 4. May, & 27. Iunij 1642. coram Reu. P. D.
meo Verospio in Romana Saluiani 27. Mart. 1649. coram Reu.
P. D. meo Royas.*

Tum † ex diuturna alimentorum præstatione, & iura- 7
mento confessionibus adiecto, Surd. *d. cons.* 289. *sub num.* 16.
vers. quantò concurrit, Ioseph. Ludouich. *decis. Perusina* 66.
num. 11. Rota *decis.* 24. *num.* 8. *part.* 7. *recent. & in Anconitana
bonorum 1. Iulij 1643. coram me, in Anconitana dotis
17. Iunij 1647. coram bon. mem. Arguelles*, tum ex successiuis
† solutionibus residui dotis, quas pars aduersa non negat, 8
& ad hunc effectum ponderauit Rota *decis.* 593. *num.* 7. *&* 8.
part. 4. *tom.* 3. *recent. decis.* 62. *num.* 6. coram san. memor.
Gregor. XV. & in alijs relatis in *dicta Anconitana dotis* §. 2.
coniectura, coram bon. memor. Arguelles. Tum † tandem 9
ex sententia absolutoria anno 1635. lata ab A. C. ad fauorem
promissoris dotis, non obstante quod Franciscus etiam
tunc actor allegasset confessiones de recepto à patre decocto
factas fidem non mereri, vt nouo Summario Francisci
num. 1. hæc enim sententia in iudicatum lapsa, vel os
claudit creditoribus patris, vt easdem confessiones hodie
impugnare non valeant, quatenus illorum procurator in
illo iudicio citatus fuisset, & comparuisset, *l. sæpe*, vbi Castr.
num. 1. *& seqq.* Alex. *num.* 16. *& in ff. de re iudic. cap. quamuis*,
& ibi gloss. *verb. res inter alios*, *eodem tit.* Rimin. sen. *cons.*
344. *num.* 10. Rota *decis.* 230. *num.* 4. *part.* 1. *rec.* vel † saltem 10
præbet veritatis adminiculum, Surd. *decis.* 325. *num.* 11. Rot.
decis. 333. *num.* 6. *part.* 1. *recent.*

Non obstat, † quod Gaspar pecunias dotales à socero 11
soluendas non inuestiuerit pro rata, de qua agitur in locis
Montium, vel stabilibus, vt ex forma instrumenti dotalis tenebatur,
vtque de reliqua dote fecit. Quia vel exinde educitur
coniectura simulationis confessionum, & ea eliditur
ex tot contrarijs supra ponderatis, vt respondit Rota *dicta
decis.* 62. *num.* 11. coram Greg. XV. *d. decis.* 24. *num.* 20. *part.* 7.
recent. † vel exinde infertur, quod dos fuerit malè soluta 12
viro ob non factum inuestimentum promissum, & hoc
non liberat virum, qui verè recepit à restitutione: † cùm- 13
que inuestimentum in capitulis matrimonialibus conuentum
non fuerit fauore ipsius viri, sed ob securitatem soceri
soluentis, ac sponsæ, eiusque filiorũ, Rota *decis.* 49. *n.* 6. *part.* 4.
tom. 2.

14 *tom.2.recent.* † illis solum competit facultas dandi de nulli-
tate solutioois ex capite non facti inuestimenti, non autem
creditoribus viri, quihus non suffragatur stipulatio pro
omnibus, quorum intetest contenta in obligatione Came-
rali, cùm non habeant causam ab illis, quorum commodo
inuestimentum promissum fuit, vt oportere declarauit Rota
*decis.*27. *num.*13. eoram bon.mem. Vrgellen. *decis.*267. *n.*13.
apud Zacch. *de obligat. Camer. & in Ciuitatis Plebis Saluiani*
9. Iuly 1647. *coram me*.
15 Alioquin si vxor, † eiusque filij repellereotur ex hoc capi-
te à repetitione doris contra virum, qui recepit, retorquere-
tur in eorum odium, quod pro ipsis conuentum fuit, & viro
propria culpa in non inuesticodo suffragaretur, quod feren-
dum non esse, dixit Rota *decis.*210. *num.*15. *decis.*312.*n.*41.
part.6.recent. & in terminis *in Romana fructuum dotis* 21.
Aprilis 1651. §. *quoniam in fin. coram R.P.D. meo Cerro*, quin
16 † potiùs quia dos noo fuit promissa à muliere, sed à patre,
culpa, & negligentia viri, vel non inuestiendo, vel etiam
in non exigendo dotem mulieri præiudicare non potest, &
vir siue non inuestiuerit, siue etiam noo eaegerit, restituere
dotem tenetur, *l. si extraneus* 33. *cum ibi notat. ff. iur. dot. l.*
ob res, ff. pact. dotal. Fontanell. *pact. nupt. claus.6. gloss.1. part.*
*2. num.*77. Cyriac. *contr.*110. *num.*5. Rota *decis.*203. *num.*6.
apud Zacch. *de obligat. Camer. & in Ciuitatis Vetula dotis*
27. *Februarij* 1643. §. 1. *vers. vel in omnem*, *coram R. P. D.*
meo Cerro. Eo magis, quia ex eius facto, hoc est confes-
sione de recepto Franciseus Cleriæ filius, & hæres per sen-
tentiam A. C. reiectus vt supra fuit ab exactione dotis con-
tra auum maternum illius promissorem.
17 Alterum † obiectum cessat, quia Franciscus duplicem
personam repræsentahat, vnam debitoris tanquam fidei-
commissarius Scipionis aui obligatus hoc nomine restituere
Gaspari hæredi grauato legitimam illi debitam io bonis fi-
deicommineotis, alteram creditoris eiusdem Gasparis vti
filius, & hæres suæ matris cuius iura dotalia per transactio-
nem fideicommissario tantum nomine, nec ea volnotate,
sed ex mera necessitate, vt infra dicam factam sublata non
censentur, Ang. Aret. *cons.*71. *sub num.*10. Rimin. *cons.*71.
*num.*26. *lib.*1. Bursatt. *cons.*32. *num.*38. Surd. *cons.*365. *num.*
21. *in fin. & num. seqq.* Rota *decis.*235. *num.*6. *& seqq. part.*6.
*recent. facit Tiraquel. de retract. lignag. §.1. gloss.9. num.*141.
Gabr. *de rer. alienat. conclus.*2. *num.*1. *& seqq.* idem Surd.
*decis.*153. *num.*17.
18 Factam † verò fuisse transactionem ex necessitate, &
fideicommissario nomioe tantum constat, ex toto tenore
traosactionis ponderando, primò quod sola lis occasione le-
gitimæ Gaspari debitæ super honis fideicommissi pendens
inter illius creditores ex vna, & Franciscum fideicommissa-
rium ex altera causam dedit transactioni, vt narratur in
eius procemio, à quo tota transactio regulatur, ac restringi-
tur, Bart. *in l. fin. num.*2. *de hered. instit.* Decian. *cons.*72. *n.*49.
*lib.*2. Buratt. *decis.*543. *num.*11. Gregor. XV. in his terminis
19 *decis.*158. *num.*2. necnon † à controuersia, quæ causam de-
dit transactioni, *l. si de certa, C. transact.* Menoch. *cons.*319.
*num.*20. Surd. *cons.*418. *num.*14. Rota *decis.*29. *num.*4. *part.*1.
recent. & in Recanaten. prædij 14. *Aprilis* 1614. *coram San-*
20 *ctiss. D. N.* vbi † quod hoc procedit, etiamsi io transactio-
ne adsit clausulæ vniuersales pro omni, & toto eo, & ex
quacumque causa, Mant. *decis.*235. *num.*3. Add. ad sanct.
mem. Greg. XV. *decis.*158. *num.*8.
Secundò, quod nusquam in transactione fit verbum de
dote materna Francisci, nisi ad effectum calculandi inte-
grum valorem fideicommissi, & per consequens tertiam
partem pro legitima filij, non obstante prohibitione fidei-
committentis detrahendam, cùmque præuia narratiua,
quod Gaspar in vim Commissionia Sanctissimi obtinuerat
ab A. C. seotentiam super detractione legitimæ, ac eius sepa-
ratione à bonis fideicommissi ad effectum aliqua corpora
vendendi, & ex pretio soluendi creditoribus suis, ac pariter
obtinuerat à Sanctissimo, quod facto deposito scutorum
4. mil. & assignatis creditoribus suis alijs annuia scutis 300.
à creditoribus amplius non molestaretur, nec dictum depo-
situm se facere posse, nisi per venditionem alicuius membri
fideicommissi: ideòque cum Francisco filio ad fideicommis-
sum vocato intendere conuenire; cùm ioquam præuia nar-
ratiua huiusmodi Franciscus ad faciendam rem gratam pa-
tri, & in eaecutionem præmissorum consenserit venditioni
prædij nuncupati Centocelliæ, euidens exinde fit eius volun-
tas restricta dumtaxat ad titulum fideicommissi, quod solum
21 narratum fuerat obstare alienationi, † attentis præsertim

Decis. Recent. Part. XI.

tum verbis, *in executionem præmissorum*, quæ subsequentes
transactioois clausulas quantumuis alias vniuersales coar-
ctaot ad præmissum titulum fideicommissi, & legitimæ, Rot.
*decis.*114. *num.*4. *part.*1. *recent. & in Romana legati de Ma-*
rescottis 22. *May* 1627. *coram bon. mem. Merlino*, & in ter-
minis transactionis Franc. Aretin. *cons.*161. *num.*4. Surd. *cons.*
418. *sub num.*14. Cyriac. *controu.*213. *num.*7. Rota *decis.*428.
sub num.6. part.5. recent. Tum subsequentibus, ibi, *Hanc*
autem assignationem, & omnia alia in præsenti instrumēto con-
tenta idem Franciscus facere declarauit in fauorem Gasparis
eius patris pro residuo legitima dictum Gasparem tangen. &
pro omni, & toto eo quod quomodolibet prætendere posset &c. su-
per hæreditate, & bonis, & iuribus prædictis, † & sic super 22
bonis fideicommissi superius nominati, & per dictionem
illam, *prædictis*, repetiti Aym. *cons.*929. *n.*8. Barbos. *dict.*276.
*num.*20. & hic aduertendum est, quod licet Franeiscus assi-
gnationem facere declarauit pro omni, & toto eo, quod
Gaspar prætendere posset, non tamen dixit se eam facere
pro omni, & toto eo, quod ipsemet Franciseus posset præ-
tendere; † magoique est momenti ad eliciendam volunta- 23
tem agentis discretiuus modus loqnendi, ex alleg. *in Roma-*
na fideicommissi, *seu Saluiani* 28. *Aprilis* 1651. *coram Rev.*
P. D. meo Celso.
Tertiò, quod stante statuto Vrbis deferente marito vxo-
re mortua lucrum totius doris, quam tamen liberis commu-
nis matrimonij reseruare tenetur, non habebat Franciscus
de tempore transactionis, quo viuebat Gaspar actionem ali-
quam contra ipsum eaercibilem pro restitutione dotis; † cō- 24
sensus autem alieoatioois bonorum communis debitoris
præstitus ad fauorem aliorum creditorum operatur quidem
remissionem proprij iuris competentis tempore præstiti
consensus, non autem iuris, quod tunc temporis non com-
petebat, & exercibile non erat, Castr. *cons.*375. *n.*5. *vol.*1.
Gabr. *cons.*72. *num.*5. *lib.*1. Laderch. *cons.*73. *num.*7. *vers. se-*
cundo respondeo, Surd. *cons.*70. *num.*4. *& seqq.* Decian. *cons.*
105. *num.*14. *lib.*3. † & in puncto, quod non operetur remis- 25
sionem crediti, cuius dies nondum cesserat, Gomez. *var.*
*resolut. tom.*1. *cap.*12. *num.*82. *vers. idem adde*, *et* 3. Vinc.
de Franch. *decis.*80. *num.*24. post Bald. *in l. si ita scripsisset*
in 2. notab. ff. de leg. 2.
Et gratis † dicitur actionem dotis fuisse tunc exercibilem 26
propter decoctionem patris quia priuilegium mulieri com-
petens viro vergenti ad inopiam agendi, vt ponatur in tuto
pro alimonijs suis, & familiæ personalissimum est, & nec
ad filios transit, Curt. sen. *cons.*57. *num.*2. Anchar. Regien.
*part.*1. *quæst. familiar. quæst.*22. *num.*4. *& seqq.* Grat. *discept.*
427. *num.*15. *&* 16. alijque relati à Moderno Panormitano
*var. resolut. tom.*2. *resolut.*86. *num.*9. Rota *decis.*607. *num.*53.
& 54. *part.*4. *tom.*3. *recent. & in Ciuitatis Castellana Bono-*
rum 7. *Iunij* 1651. *coram Reuerendissime D. meo Decano*;
† Quod verò ius cuicumque creditori competit agendi an- 27
te diem si debitor cooditionem deteriorauerit exercibile
non est ad effectum exigendi, Ias. *in leg. pecuniam num.*10.
ff. si cert. petat. Stracc. *de decoct. part.*3. *n.*56. *&* 57. Ioseph.
Ludouic. *conclus. vnica de solut. limit.*3. Caual. *decis.*653. *n.*5.
& 6. Rota in Romana spolij domus 29. *Ianuarij* 1629. *coram*
bon. mem. Merlino.
Quartò, quod contrahentes adeò enixè curarunt, vt con-
tractus esset validus vt ob id adhibuerint solemnitates ex
parte Francisci tunc pupilli à statuto Vrbis 151. lib.1. requi-
sitas: † onllatenus ergo verisimile est voluisse comprehen- 28
di iura dotalia, quorum comprehensiooe contractua esset
prorsus nullus, eo quod cum nihil ex eo Franciscua lucrare-
tur, sed ius suum remitteret, resolueretur contractus in
meram donationem ad fauorem patris prohibitam ex dispo-
sitione, *text. in l. sicut*, §. *an pacisci*, *ff. quib. mod. pign. vel*
hypothec. solu. vt io terminis remissionis hypothecæ notat
Negus. *de pignor. part.6. membr.3. num.*29. relatus à Modern.
*Forolmensi de pignor. lib.4. tit.3. quæst.*109. *num.*92. † nec- 29
non absque subscriptione donationis (quæ hic non adest)
*à Statut. Vrb. lib.1. cap.*144. qnod habere locum etiam in
remissionibus donationem importantibus, ac inter pa-
trem, & filium, dixit Rota in decisionibus allegatis à
Moderno *Bersigellensi in annotat. ad dictum Statutum*
*num.*10. *& seqq.*
Suppositum namque partis, aduersæ quod Franciscus me-
diante hoc contractu acquisiuerit bonam fideicommissi, quæ
illi ex tunc pater cessit, cùm tamen cedere non teneretur,
nisi post mortem erroneum detegitur, quia cessio huiusmodi
operata solum fuit extinctionem iurium competentium,

Gaspari cedenti ad diminutionem fideicommissi puta occasione legitimæ, dotis Hieronymæ vxoris fideicommittentis, melioramentorum à Gaspare factorum, de quibus supra facta fuerat mentio, & similium, non autem translationem bonorum fideicommissi ea tunc in Franciscum, vt ipsa obseruantia successiua demonstrauit; nam etiam post hunc contractum creditores Gaspari remanserunt, vt prius in possessione bonorum fideicommissi ad effectum sibi ex eius fructibus, donec Gaspar viueret satisfaciendi, & desuper
30 manutentionem obtinuerunt ab A. C. † quin & ea bona locarunt ipsi Francisco, qui sic, non se, sed creditores possidere agnouit, Bart. *in l. quadam mulier, num. 1. ff. rei vendic.* Gabr. *de locat. conclus. 4. num. 14.* Caual. *decis. 446. num. 1.* Et hæc locatio, ac manutentio referri non potest ad effectum exigendi annua scuta 300. quæ in eodem contractu Gaspar assignauerat creditoribus, quia manutentio respicit possessionem omnium bonorum, ac fructuum indefinitè à creditoribus captam ante contractum, & ipsa locatio non est restricta ad ratam annuorum scutorum 300. sed facta fuit pro
31 pensione scut. 370. † & quod plus est ea hac annua pensione fuerunt assignata ipsi Francisco annua scut. 200. pro eius alimentis, quæ sanè si aliorum bonorum fideicommissi cessionem translatiuam à patre reportasset, eaque vt exaduerso asseritur ingentis esset redditus illi debita non fuisset, *l. si quis à liberis, §. 1. vers. sed si filius, ff. lib. agnosc.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 15. num. 6.* Peregr. *de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 74.* alijque relati à Modern. *Farolin. de legat. lib. 2. tit. 2. quæst. 30. num. 15.* Ioseph. Sesse *decis. Aragon. 45. num. 10.* Rota coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 76. num. 37. decis. 274. num. 5. in fin. part. 2. recent.*
32 Quibus † positis non obstant clausulæ vniuersales in fine contractus positæ, ibi, *quam dationem &c. Franciscus promisit seruare &c. & contra eam non facere &c. quouis prætextu, titulo, ingenio, vel causa etiam enormis, vel enormissimæ læsionis &c. nec alio quouis prætextu hic non expresso, & de necessitate exprimendo.* Quia quidquid sit in alijs casibus, de quibus agunt exaduerso allegati, & alij cumulati in *Romana rescissionis contractus 15. Iunij 1648. coram R.P.D. meo Corrado*, restringuntur ad causam in transactione expres-
33 sam concurrentibus superius adductis; itaut † ius dotis, quæ tunc exigi non poterat nullatenus comprehendant, Surd. *cons. 418. num. 22. & seqq.* Cancer. *var. resolut. tom. 3.*
34 *cap. 15. num. 271. & seqq.* † præsertim quia appositæ sunt in fine testamenti, & sic in executiuis, vt benè ad propositum
35 Rota *decis. 624. num. 8.* vbi vltrò ponderatur, † quod sunt clausulæ solitæ apponi de stylo Notariorum, ideòque contractum non extendunt *part. 2. recent.*

Tandem non obstat, quod Franciscus præsumatur satisfactus de dote ea fructibus bonorum fideicommissi viuente Gaspare decursis, vel ex quo habuit ratam bonorum, quæ ad Gasparem occasione legitimæ spectasset, si in calculanda legitima fuisset indebitum fideicommittentis relata dos Cleriæ solum in scutis 4000. non autem in scutis 6000. vt factum fuit. Quia iam fuit supra demonstratum non adfuisse fructus, quibus Franciscus posset satisfieri, & ad euitandum secundum obiectum non relaxatur mandatum pro tota summa scutorum 2000. quæ hæreditas Gasparis ea causa dotis Cleriæ debet, sed solum pro scutis 1333.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. fideicommissi de Barberijs.

Luna 19. Februarij 1652.

A R G V M E N T V M.

In primogenituris, & fideicommissis, quando masculus descendens ex fœmina veniat sub appellatione masculorum, & quando secùs non minus latè, quàm clarè tractatur; & huius occasione, quando Testator dicatur considerasse conseruationem agnationis simpliciter, & quando simul etiam contemplasse lineam masculinam, eruditè discutitur.

S V M M A R I V M.

1 *in Primogenituris quando appellatione masculi, veniat etiam masculus descendens fœmina.*
2 *Masculus descendens ex fœmina in fideicommissis veniat sub appellatione masculorum, quando primordialiter fuit directa vocatio ad masculum ex fœmina, & quare num. 3.*
4 *Intellige conclusionem procedere, quando Testator considerauit conseruationem agnationis simpliciter, secus si simul etiam considerasset lineam masculinam, & quare.*
5 *Quando verò Testator sensisse dicatur de linea masculina, vide num. 14.*
Amplia procedere siue fuerit contemplata linea Agnatorum, siue Cognatorum.
6 *Fœmina orta ex masculo an veniat sub vocatione descendentium per lineam masculinam.*
7 *Linea masculina, quando accipiatur pro sexu masculino, & quando secus num. 28.*
8 *Masculi descendentes ex fœmina an comprehendantur sub appellatione masculorum, si Testator habuit rationem conseruandæ agnationis.*
10 *Et quid si Testator vocatis iniunxisset onus assumendi ipsius nomen, & arma.*
11 *Primogenitus alicuius quando fuit vocatus, intelligitur de illius primogenito immediatè procreato, hoc est de illius filio.*
12 *Non autem de illius primogenito mediatè procreato, hoc est de illius nepote.*
13 *Maxime quando linea d. primogeniti fuisset immediatè vocata.*
14 *Verbum, alium, denotat eandem qualitatem antecedenter expressam.*
15 *Masculinitas, quando simpliciter requiratur in progressu lineæ, non autem in ingressu, & quando secùs.*
16 *Proximior potest excludi à remotiore, quando agitur de successione ex testamento.*
17 *Masculi ex vna tantum fœmina attinentes, censentur magis à Testatore dilecti, quàm attinentes per duas fœminas.*
18 *in Fideicommissis conditionalibus admittuntur non solum nati, sed etiam nascituri.*

D E C I S I O CCXVIII.

Duarum præcedentium sententiarum sententiam Rotalem confirmatoriam ab Eminentiss. D. Card. Corrado latam, & à qua mihi Signatura commisit causam appellationis cum clausula sine præiudicio trium conformium censuerunt Domini esse confirmandam ea rationibus egregiè adductis à decisione edita in priori instantia sub die 5. Decembris 1650. coram eodem D. Cardinali Corrado.*

Quibus non obstat, quod etiam in primogenituris † ap-
pellatione masculi veniat etiam masculus descendens ex fœ- 1
mina, quando, vt in casu nostro vocatus fuit primordialiter masculus ex aliqua fœmina, vt in terminis primogenituræ, tradit Molin. *de primogenit. lib. 3. cap. 5. n. 48.* Menoch. *cons. 802. n. 35. & 36.* Mart. *cons. 61. num. 21.* Latr. *decis. 34.*
num. 43. † & generaliter in terminis fideicommissi distin- 2
guendo inter vocationem primordialiter directam ad masculum ex masculo, & ad masculum ex fœmina, tradit Bello. Iun. *cons. 73. num. 5. & num. 19.* post Soccin. *in l. Gallus, §. nunc de lege, num. 8. ff. lib. & posth.* Rubeum Alex. *cons. 22. num. 11. & 12.* Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 18. sub n. 17.* Corn. *in l. 1. num. 19. vers. sed aduerte, C. condit. insert. & cons. 246.*
num. 10. lib. 2. assignantes rationem diuersitatis, † quia se- 3
cundò casu cum vocatio incipiat à Cognatis, dici non potest habita ratio conseruandi agnationem, sed solius masculinitatis applicabilis æquè masculo ex masculo, vel ex fœmina, quamuis testator masculis iniunxisset onus assumendi nomen, & arma ipsius, cum hoc demonstret quidem voluntatem conseruandi agnationem ciuili, quodam, & artificiali modo, sed æquè sit præstabile à masculo ex masculo, vel ex fœmina, Menoch. *d. cons. 802. num. 35. & 36.* Mart. *d. cons. 61. num. 21.* Rota *decis. 6. sub num. 1. vers. confirmatur part. 1. diuers.*

Nam respondetur primò, † distinctionem hanc adhiberi 4
à Doctoribus mox allegatis ad eliciendam voluntatem Testatoris conseruandi necne agnationem mediante successione sanguinis agnatitij, & in terminis simplicis vocationis primogeniti masculi, vel descendentium masculorũ. Secùs verò quando simul considerata fuit linea masculina, & ratio est, quia linea masculina non incipit à fœmina, quæ imo est finis lineæ masculinæ, & principium fœminæ, sed à masculo, & per consequens oportet succedere volentem esse masculum,

sculum, & ottum ex masculo, vt benè declarat Peregrin. *de fideicom.art.26.sub num.4. vers.hanc tamen*, Mantic.*de coniect.lib.8.tit.12.num.9.* Graff. *in §. si fideicommissum quæst.15. n.3.* Fusar. *de substit.quæst.404.num.24.* Menoch.*in puncto Primogenituræ cons.1229. n.21.& seq.* alijque relati à Modern. *Neapolit. de success. legali part.1. quæst.1. art.4. num.8.* & est originalis opinio Castr. *in l. si maritus,C.procurat.* quam tanquam veriorem, & magis approbatam, & in iudicando,& consulendo recipiendam reprobatis contrarijs tuetur, Grat. *discept.901.n.21. & seqq.* & amplexa est Rota *decis.203.sub n.5.part.2.recentior. decis.300.n.5. & seqq. coram bon.mem.*
5 *Vrgellen.* † non attento, an contemplata fuerit linea masculina agnatorum, vel cognatorum, quia etiam in cognatis linea masculina incipit à primo masculo,eiusque descendentes per lineam masculinam, idest per masculos, licet non sint agnati, verificaturque linea masculina in fœmina in sensu naturali, quatenus videlicet masculos procreando lineam, efficit, atque producit masculinam, vt benè explicat Castr. *cons.91.sub num.4. vers.sed nunc ego, vers.& sic in fin.vers.& iste verus sensus lib.2.* Soccin. *in l.Gallus, §. nunc de lege sub num.6. vers. quibus etiam adde, ff.liber.& posth.* Menoch. *cons.205.num.19.& seqq.& signanter num.26.& 27.* vbi distinguit, an contemplata fuerit linea masculina ipsius Testatoris, an verò hæredis.
6 Neque † contrarium sensit Rota *in Bononien. deuolutionis bonorum 14.Ianuarij 1602. coram bonæ mem. Iusto*, quia ibi opinio Castrensis dicitur non tuta, quatenus exindè inferebatur, quod vocatis descendentibus per lineam masculinam non veniret fœmina agnata orta ex filio masculo Testatoris, vel primi acquirentis, cùm verum sit, quod talis filia descendit per lineam masculinam, vt explicat decisio in eadem causa edita penès Manr. *decis.227.* & antea Soccin.*in l.Gallus, §. nunc de lege sub num.4. vers. aliud est dicere, ff.lib. &*
7 *post.* † exponere verò lineam masculinam pro sexu masculino admitti forsan posset, vbi testator mentionem fecisset lineæ masculinæ, & lineæ fœmininæ, in quibus terminis loquitur Ruin. *cons.149. num.11. lib.2.* vel quando ex alijs partibus testamenti appareret Testatorem semper accepisse lineam masculinam pro ipsismet masculis, prout loquitur Menoch. *cons.205.n.30.* quem sequitur Bellon. Iun.*cons.73. n.33. vers.secundò respondeo*, vel si ageretur de hæreditate fœminæ, & nusquam facta fuisset mentio de masculis, vt per Soccin.Sen. *in d.§. nunc. de lege sub num.4. circa fin. vers. qui-*
8 *bus adde.* † Quæ cessant in casu nostro, cùm imò ex tota serie testamenti appareat à Testatore fuisse contemplatam ipsam descendentiam masculinam per masculos,mentionem sæpè sæpiùs faciendo, & de primogenitis cum qualitate masculinitatis, & sufficit aliqua coniectura, ne linea accipiatur pro sexu, ac ne masculi descendentes ex fœminis lineæ masculinæ, aut masculorum appellatione contineantur, Gabr. *cons.116.sub num.4.vers.vel aliqua lib.2.* quem sequitur Bellon.Iun. *d.cons.73. num.3.in fin.vers.seu coniectura*, Rota *in Ariminen. fideicommissi 16.Martij 1632.§.Quibus accedunt, coram Reueren.D.meo Decano,& in Auenionen. fideicommissi 7.Maij 1638.§.præterea in fin. coram bon.mem.Pirouano.*
9 Secundò respondetur, † quod omnes exaduerso allegati, & qui ad idem allegari possent admittunt indistinctè masculos ex fœminis non comprehendi, si Testator conseruandæ agnationis habuit rationem, quam si aliundè necessariò resultet, non excludit vocatio descendentium à filialibus, quia potuit Testator velle conseruare agnationem in agnatis filiarum,quales sunt masculi descendentes ab earum masculis, Paris. *cons.19.n.35.lib.2.* Cephal.*cons.251.n.51.* Menoch. *cons.1036.n.15.* Fusar.*de substit.quæst.404. num.21.* Seraphin. *in puncto decis.1329.n.3.* Rota *decis.319.n.3.& 4.part.1. recent.* Habitam autem fuisse in casu nostro rationem agnationis demonstrant verba expressa Testatoris, ac septem coniecturæ, simul iunctæ adductæ in *decis.D. Card.Corra-*
10 *di,§.2. quia,& seqq.* † vt propterea conditio à Testatore adiecta primogenitis vocatis assumendi ipsius nomen, & arma adimpleri ab alijs non valeat, quàm à masculis descendentibus ex masculis, Soccin. Iun. *cons.69.sub num.23.vers. nec obstat si Hercules, lib.3.* Rauden. *resol.22. num.29.& 30. resolut.37. num.15.*

Tertiò respondetur, quod esto fuisset à testatore contemplata sola qualitas masculinitatis, eam tamen requiri in primogenito Iudith (de quo hodiè est quæstio) apparet ex verbis testamenti; ibi: *ad primogenitum filiorum D.Iudith filiæ dicti Magnif.D.Testatoris*; quo loci duo ponderanda sunt.
11 † Primò, quod Testator locutus fuit de primogenito immediatè procreato à Iudith, ac si dixisset de primogenito inter filios, quia statim subdidit,& post illius mortem ad primogenitum talis filij dictæ D.Iudith, & ita etiã in dubio præsumitur, Capr. *cons.180.n.10.* Menoch.*cons.172.num.22.& cons. 878.n.21.* † Cùmque mentionem fecerit tam de primogenito Iudith, quàm de nepote ex eo, hoc est de filio dicti primogeniti,eo minus appellatione primogeniti filiorum venire potest primogenitus mediatus hoc est nepos natus ex filio, vel filia Iudith, Ruin. *cons.164.n.10.lib.3.* Dec. *cons.44.n.32. lib.3.* Peregr. *cons.65. n.21. lib.1.* Fusar. *de substit. quæst.404. n.26.& 27.* † Iunctis præsertim subsequentibus verbis, ibi: 12 13
donec aderit linea masculina, &c. dicti primogeniti, &c. quæ clariora esse non possunt, quia si vocatur linea primogeniti, incipiat ab ipso primogenito non ab eius filijs, Menoch. *cons.205.num.39.* Celsus Vgo *cons.128.sub num.4.* Bursatt. *cons.228.sub num.26.* † Secundò, quod testator 14
sensit de primogenito masculo; Tum quia semper ad masculinitatem respexit,tum etiam quia in vocatione secundogeniti eiusdem D.Iudith in casum extinctionis lineæ masculinæ primogeniti collata expressit, quod ille debeat esse masculus, ibi: *qui extincta voluit eius bona peruenire ad alium filium masculum natum de legitimo matrimonio dictæ D. Iudith maiorem natu, &c.* ponderando verbum illud, *alium*, quod cum sit significatiuum, similium, denotat eamdem qualitatem masculinitatis mox expressam requisitam à Testatore fuisse in primogenito antea vocato, vt in terminis Socc.Iun. *cons.168.n.52.lib.2.* Surd. *cons.21.n.15.* Menoch. *cons.565.num.1.& seq. & præsumpt.84. num.13.& 14. lib.4.* Fusar. *de substit.quæst.311. num.12.& 27. & quæst.366. n.22. & 23.* vbi allegat concordantes, & in fortioribus terminis *cons.5. num.8.*

Quapropter distinctio † inter ingressum, & progressum 15
lineæ, quod scilicet masculinitas requiratur in progressu, non autem in ingressu iuxta ea, quæ in similibus terminis ponderauit Rota *decis.627.n.8. vers.ex his patet responsio,& n.9. vers.quia placuit part.2. recent. & in Bononien. fideicommissi 18. Iunij 1638. §. quod si de paritate coram bo.mem.Pirouano* confirmata *30.Ianuarij 1640.§.minus facere coram Reu. P. D. meo Royas*, nullatenus applicabilis est casui nostro,quo ex prædictis qualitas masculinitatis requisita fuit in ipso primogenito immediato Iudith incoatiuo lineæ masculinæ primogenialis successiuè vocatæ. † Nihilque vrget,quod iuxta 16
hunc sensum masculi descendentes ex fœminis Iudith propriæ filiæ Testatoris postponerentur masculis ex Lucretia sorore Testatoris vocatis post lineam descensiuam Iudith, quia, vt ponderat Mant. *de coniect.lib.8.tit.18.n.49.* alijque allegati *in decis.D. Cardin.Corradi,§. Tertiò*, nullius est momenti hæc coniectura, vbi ex alijs clara est voluntas Testatoris, qui rationabiliter prætulit filios masculos sororis masculis ex filia filiæ, quia illæ minùs distant ab agnatione sanguinis, † & homines magis diligunt masculum ex vna fœmina tantum attinentem quàm attinentem per duas fœminas, Menoch. *cons.878.sub num.19.& 20. & cons.1226.n.28.*

Meritò igitur denegata fuit immissio Comiti Mauritio Beroaldo ex Comitissa Valeria filia Iudit procreato,cui prætetea obstat, quod tempore purificatæ primogenituræ ad fauorem Gandulphi descendentis ex Lucretia sorore Testatoris, nec natus, nec conceptus erat; licèt † enim in fideicommissis conditionalibus,& successiuis admittantur regulariter 18
non solum nati, sed etiam nascituri per ea, quæ in terminis primogenituræ, dixit Rot.*decis.346.n.8.& seqq.& decis.394. n.22.& seqq.part.5.recent.* Hoc tamen non procedit,quando fideicommissa huiusmodi respiciunt certas personas tunc extantes, vel certam qualitatem habentes siue ex vna, eadẽque linea, siue ex diuersis prouenientes. Nam ex eo instanti operantur effectum suum, itaut admissio tunc extantium ex superuenienti aliorum natiuitate retractari non valeat, nisi ex verbis testamenti, vel ex vrgentibus coniecturis inde resultantibus appareat contraria Testatoris voluntas, vt respondendo contrarijs benè ponderat *decisio D.Card. Corradi,§. Præterea,& seqq.* & ibi allegatis addi potest, *decis.38. n.1. decis.381.n.11. part.1. diuers. & in Romana fideicommissi de Ametis 16. Nouembris 1646. §.finali coram me.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Decisio ista edita in hac eadem sub die 5. Decembris 1650. coram bon. mem. Card. Corrado est supra in hac part.11.recent.decisio 93.

R. P. D. BICHIO.

Romana rescissionis Concordiæ.

Lunæ 26. Februarij 1652.

ARGVMENTVM.

Vocatio filiorum ex parentibus legitimis creatorum comprehendit etiam eos ex parentibus legitimatis procreatos. Transactio verbis prægnantissimis concepta comprehendit omnia iura transigentium etiam vltra expressa, & etiam fideicommissum diuersum ab eo, quod fuit expressũ; Vbi plura de Testamento de falsitate suspecto.

SVMMARIVM.

1 *Annus ad committendam causam appellationis computatur à die appellationis interposita.*

2 *Biennium ad prosequendam appellationem non datur in Vrbe nisi quando in primo anno fuerit commissa causa appellationis, & saltem fuerit citatum ad dicendum contra.*

3 *Iustitia sententiæ resultat ex decisionibus Rotalibus.*

4 *Filij nati de Matre legitimata per rescriptum Principis, dicuntur nati de Matre legitima.*

Quod fortius procedit si non agatur de successione Matris, sed filiorum à Matre legitima procreatorum, num.5.

Item amplia si agatur de successione per verba prohibitiua, quæ concepta, quæ non debet extendi, num.6.

7 *Legitimatus per rescriptum Principis venit appellatione legitimi.*

8 *Verba Testatoris vulgariter pro lata relata in latinum sunt interpretanda secundum iuris interpretationem, & non communem vsum loquendi.*

9 *Testimonium extraiudiciale informe, & erroneum non attenditur.*

10 *Testimonium extraiudiciale testis deponentis non de facto, sed per suum iudicium à rationabilibus coniecturis elicitum non attenditur.*

11 *Auus non comprehenditur sub nomine Patris in dispositione loquente per propriam significationem de filio ex Patre legitimo procreato.*

12 *Legitimitas probatur ex Testamento Patris appellantis filium legitimum, & naturalem; imò ex sola institutione, num.20.*

13 *Enunciatiua nullius est momenti quando Instrumentum eam continens nullum habuit effectum, & detur enunciatiua contraria in instrumento effectuato, num.18.*

14 *Instrumentum diuersi characteris ab alijs à Notario rogati suspicatur falsum.*

Fortius si non reperiatur in Prothocollo, sed in paruo libello reposito in diuerso Archiuio ab eo in quo Prothocolla fuerunt reposita, num.15. & 16.

Item si non probetur tempus repositionis liberculi in Archiuio, num.17.

Item si inuerisimilia contineat, vtpotè quod Pater oblitus fuerit Notarij rogati de legitimitate eius filij, num.19.

21 *Verba*, & quatenus opus sit constituerunt, *nouam dispositionem important.*

Et imposita in transactione à fideicommissarijs stant ampliatiuè ad nondum fideicommissum, non autem restrictiuè ad antiquum, num.22.

23 *Clausula ex nunc efficit, vt actus ob inhabilitatem agentis retrò nullus incipiat esse validus ex habilitate noui agentis.*

24 *Transactio, quando dicatur complexiua omnium iurium transigentium, & non restrictiua, num.28. & n.29. vsque ad finem.*

26 *Transactio comprehendit Testamentum diuersum ab eo, quod fuit expressum, & totum relatum in transactione si fuit renunciatum,* l.de his, ff. de transaction.

Quia renunciatio, d.leg. de his, *non est necessaria in Testamento, quod totum in transactione refertur, num.27.*

28 *Transigens sicuti præseruauit iura vnius fideicommissi, sic præseruasset alterius si eum in transactione comprehendere noluisset.*

30 *Transactio substineri debet etiam in vim pacti præsertim si fuit longo tempore obseruata, & num.31.*

DECISIO CCXIX.

Lapsus anni ad committendam causam appellationis præfixi, † & à die 18.Iunij 1650.qua Dominus Iacobus 1
Alberinus à sententia Rotali per Eminentissimum D. Cardinalem Corradum lata appellauit computandi *Clem. sicut de appellat.* effecit, vt constare de re Iudicata Domini censuerint, nam ex datis in Summ. Dominorum Marcelli, & Horatij de Alberinis apparet, quod commissio appellationis peruenit ad bancum Cursorum die 2.Augusti 1651. & citatio ad dicendum contra executa fuit de mense Nouembris subsequentis, † nec in Curia datur biennium, nisi quando 2
fuit causa appellationis commissa in primo anno, & deuentum ad aliquos actus saltem citando ad dicendum contra, vt tradit Vestr. *in prax.lib.7. cap.vlt.num.9. vers. nec sufficeret*, Cassad.*decis.6. num.8. de appellat.* Cresc. *decis.8. num.8. eodem tit.* Put.*decis.311. lib.2.* Rot. *inter recentior.decis.156. num.1. part.2. & in Bononien. Pecuniaria, seu Dotis 26. Martij 1645. coram Reu. D. meo Decano.*

Quo verò aduersus eiusdem sententiæ iustitiam, vel ad excludendum illius transitum in iudicatum, vel ad obtinendam restitutionem in integrum adduxerunt informantes pro Domino Iacobo inhærentes probationi testamentariæ Rutilij ne Cæsar eius filius, & hæredes instituere posset, aut aliquam donationem facere ad fauorem personæ illegitimæ, & naturalis, & procreatæ ex patre illegitimo, & naturali, aut ex matre illegitima, & naturali, visa sunt euacuari † ex optimè ponderatis *in duabus decisionibus sub die 15. Iunij 1648. & 14. Martij 1650. editis coram D. Cardinali Corrado*, in quibus comprobatur, quod prohibitio huiusmodi applicabilis non Marcello, & Horatio, quod non egreditur personam Cæsaris, ac tertio, quod etiam hæc exceptio sublata fuit per transactionem initam inter has partes de anno 1632. 3

Primum fundamentum subsistit, quia Marcellus, & Horatius procreati sunt ex legitimo matrimonio, quod sufficit ne dicta prohibitione afficiantur, quamuis Cinthia eorum mater legitimè nata non fuerit; nam ipsa quoque antequam filios gigneret, imò & nuberet fuerat instante patre à Collegio Archiuij plenè legitimata, & ad omnia iura legitimorum, ac si de legitimo Thoro genita esset restituta; vndè verum est dicere, † quod filij orti sunt ex matre de tempore 4
eorum natiuitatis, quin & conceptionis legitima qualis dicitur etiam legitimata per rescriptum Principis, Soccin. *in l. Gallus, §. si eius n.5. ff. lib. & post.* Roland. *cons.67. n.16. lib.3.* Menoch. *cons.227. n.31. & præsumpt.79. n.2. & 3.* vbi testantur de communi sententia *lib.4.* Bursatt. *cons.1. n.30.* Decian. *cons.42. n.15. lib.1. & cons.9. n.52. lib.4.* Hond. *cons.64. n.1. lib.1.* Peregr. *de fideicom. art.23. n.39.* Bardellon. *cons.195. n.28. & seqq. lib.2.* Mant. *de coniect. vltim. vol. lib.11. tit.10. sub num.9. vers. hæc autem*, vbi quod hæc est magis communis sententia, *& num. seqq.* vbi respondet contrarijs Cyriac. *contr.207. num.48. & num.52. & seq.* Rot. *inter recent. decis. 578. num.4. part.4. decis.100. n.6. part.5. decis.427. num.12. apud Peniam*. Maximè † in casu nostro quo non agitur de 5
excludenda matre legitimata, sed filijs ex ea legitima procreatis quos propterea cum de iure communi successibiles sint, odiosum esset excludere, Noguerol. *allegat.23. num.43.* & amplius, † quia versamur in verbis prohibitiuis non 6
extendendis ad exclusionem personarum legitimæ successionis capacium, Berrett. *cons.48. num.11.* Alex. *cons.56. col. fin. num.6. volum.1.* Peregrin. *de fideicomm. art.14. num.25.* Surd. *decis.124. num.8. versic. id maximè, & decis.254. num.8. & 9.*

Nec obstat, quod iuxta communem vsum loquendi legitimatus non veniat appellatione legitimi; † nam præter 7
quod vsum huiusmodi negat Dec. *cons.316. in fin.* Tiber. Decian. *cons.9. num.53. lib.4.* Menoch. *cons.266. n.63.* ille non attenditur quando verba vulgari sermone à testatore prolata relata sunt latino sermone; † tunc enim verba sunt intelligenda secundum iuris interpretationem, non autem secundum vulgarem modum loquendi, vt in his terminis respondit Alexand. *cons.2. sub num.17. & seqq. lib.1.* Menoch. *d. cons.266. num.64.* alijque plures relati in secunda *decisione D. Cardin. Corradi, §. secundò quia*, quibus additur Decian. *d. cons.9. n.54. lib.4.* 8

Minus obstat testimonium Francisci de Alexandris asserentis audiuisse à Rutilio, quod nolebat succedere posse filios natos ex præfata Cinthia non legitimè nata, † quia extraiudiciale, & informe est, & erroneum detegitur *ex deductis in secunda decisione D. Cardinalis Corradi §. præterea, & seq.* Idē 9

respon-

respondetur ad fidem extraiudicialem Monialis annorum
10 76. relatam in nouo Summ. Iacobi num. 2. † Fides verò pari-
ter extraiudicialis D. Petri à Valle non exprimit nisi pro-
prium eius iudicium fundatum in auditu à personis non de-
ponentibus de verbis Rutilij, sed ita iudicantibus per ratio-
nabiles coniecturas, ideòque momenti non est, Alex. *in rubr.
ff. si cert. pet. num.* 21. Felin. *in cap. quoties num. 7. & seqq. de
testib.* Hond. *cons. 79. num. 37. & 38. lib. 1.* Rot. *decis. 245. n. 5.
part. 1. recentior.*

His positis superflua sunt, quæ dicuntur de non legitimi-
tate Marcelli senioris Aui paterni Marcelli iunioris, & Ho-
ratij actoris; tum quia in Testamento Rutilij nulla fit men-
tio legitimitatis Aui, sed solum patris, aut matris, & répu-
gnat propriæ significationi, quod eorum nomine Auus con-
11 tineatur, † quando dispositio loquitur simul de filio ex patre
procreato, Rebuff. *in leg. iusta interpretatione 31. col. 4. in
princip. ff. verbor. signific.* Alex. *cons. 198. sub num. 12. vers. de-
nique, & num. 13. lib. 6.* Tum etiam quia Marcellum quoque
seniorem legitimè natum fuisse, constat ex Testamento Io:
Baptistæ senioris eius patris, qui illum vti filium legitimum,
12 & naturalem hæredem instituit; † vndè probari legitimita-
tem, tradit Mandell. *cons. 180. num. 3.* Mohed. *decis. 3. n. 4.
in fin. qui fil. sint legit.* Rot. *decis. 16. sub num. 19. vers. & præ-
sertim part. 5. recent. & in Bononien. fideicommissi 22. Iunij
1639. coram me.*

Neque vrget aliud præcedens testamentum eisdem Io: Ba-
ptistæ conditum, vt asseritur de anno 1521. vbi eumdem
Marcellum seniorem instituit enunciando illum filium legi-
timatum, & de legitimatione constare in actis Sabæ, seu al-
13 terius Notarij de anno 1518. † Quia enunciatiua hæc nul-
lius est momenti cum idem testamentum in quo continetur
effectum non habuerit, vt necessè esse, dixit Rota *in Flo-
rentina, seu Bonon. de Barbadoris 25. Iunij 1640. §. quantum
verò, coram recol. mem. Coccino Sacræ Rotæ Decano.* Et
14 prætereà Instrumentum testamenti suspectum reddit, † tum
diuersitas caracteris ab alijs Instrumentis ab eodem Notario
rogatis, & probandum esset, quod eius manu fuerit scri-
ptum, vel subscriptum, Paris. *cons. 12. num. 125. & seqq. lib. 2.*
Rimin. Iun. *cons. 197. num. 7. & 8.* Surd. *cons. 187. num. 15.
num. 23. & seq.* Menoch. *de arbitr. cas. 187. num. 181.* Put.
decis. 430. sub num. 2. lib. 2. in corr. Tum locus in quo repe-
15 ritur, † nempè paruulus quidam liberculus tria, aut qua-
tuor Instrumenta continens; cùm tamen omnia instrumen-
ta, tam ante, quàm post ab eodem Notario rogata spatio
16 vigintiquinque annorum reperiantur in protocollis, † eæ-
que non existant in Archiuio Vrbano, vt hic liberculus,
sed in Capitolino, quod ponderauit Rota penès Buratt. *de-
cis. 666. num. 8. & in Assisien. Dotis 22. Iunij 1640. coram
17 R. P. D. meo Royas.* † Tum quod non probatur, de quo
tempore ille liberculus repositus fuerit in Archiuio Vrbano,
vt necessè est ex allegatis *in decis. 34. num. 3.* Cardinalis Mil-
lini, *& in dicta Florentina, seu Bononien. de Barbadoris §. nec
ad supplendos, vers. secundo etiam, & in Marsicen. Iurisdi-
ctionis 5. Martij 1646. §. quæ verè, coram me, in Tiburtina
Castri Sancti Angeli 18. Iunij eiusdem anni §. ratio autem, co-
18 ram R. P. D. meo Meltio.* † Tum quarto contraria asser-
tio eiusdem Testatoris emissa in subsequenti testamento
anni 1527. quod effectuatum fuit, ac debet attendi, Rota
*in Fulginaten. Saluiani 1. Iulij 1643. §. non obstat, coram
me*, & gratis dicitur medio tempore inter vnum, & alterum
testamentum sequi potuisse legitimationem, quia cùm sit
facti probanda esset ab allegante, & contrarium conuincitur
ex ipso testamento anni 1521. cum ibi asseratur legitimatio-
nem præcessisse anno 1518. de qua si vera esset assertio fa-
cilè doceri posset perquirendo in Archiuijs Vrbis protocolla
Notarij Sabæ, in cuius actis ibi asseritur adesse, & quate-
nus replicatur testamentum loqui alternatiuè de actis Sabæ,
seu alterius Notarij ex hoc magis augetur suspicio cum in-
19 uerisimile sit, † quod pater tam modico tempore oblitus
fuerit Notarij rogati de facto adeò notabili legitimationis se
instante factæ, vt per Cagnol. *in auth. ex causa, sub n. 149.
vers. quæ restrictio, C. liber. præter.* Menoch. *præsumpt. 32.
num. 16. in fin.* in alio testamento condito de anno 1520. &
sic per annum ante pater instituit filios nulla facta mentionè
legitimationis, vt in nouo Summ. Iacobi num. 1. & instituen-
do eos tanquam filios satis denotauit natos esse ex legitimo
20 matrimonio licet id non expresserit, † quia alias instituere
non potuisset existente legitima prole, *§. nos igitur, Auth.
quib. mod. natural. effic. sui*, Roland. *cons. 67. n. 36. lib. 3.* Surd.
cons. 177. num. 15. & 16. Grat. *discept. 958. num. 10.*

Subsistit pariter aliud fundamentum positum in persona-
litate prohibitionis Rutilij non egredientis personam ipsius
Cæsaris hæredis instituti ex allegatis in prima decisione hu-
ius causæ, *§. tum quia*, vt propterea Tiberius, & Iacobus po-
tuerint in transactione super bonis, de quibus agitur, à Ru-
tilio prouenientibus nouum fideicommissum constituere ad
fauorem Marcelli, & Horatij iuniorum, ipsorumque de-
scendentium, † vt fecisse demonstrant apertissima verba 21
transactionis, ibi: *& quatenus opus sit ex nunc constituerunt,
&c.* quæ nouam dispositionem important, Cassad. *decis. 1. de
confirmat. vtil. vel inutil.* Rota *decis. 210. num. 6. part. 1. re-
cent.* vndè gratis dicitur huiusmodi nouum fideicommissum
factum fuisse restrictiuè ad voluntatem Cæsaris, † quia dicta 22
verba stant ampliatiuè, ac denotant casum, quo alterum
præcedens fideicommissum ab eodem Cæsare constitutum
locum non haberet, quo tantùm casu opus erat nouo fidei-
commisso: & esto, quod obsequi voluissent voluntati Cæ-
saris, & ex eius persona obstante dicta prohibitione fidei-
commissum non substineretur, substinetur adhuc ex persona
Tiberij, & Iacobi ab ipsa die transactionis vigore clausulæ,
ex † non efficientis, vt actus ob inhabilitatem agentis retrò 23
nullus incipiat esse validus ex habilitate noui agentis, iuxta
theoricam Bart. *in l. obseruare n. 8. ff. offic. Proconsul.* quam
sequitur Ruin. *cons. 72. num. 10. & seqq. lib. 3.* Paris. *cons. 49.
num. 20. & 61. lib. 1.* Natt. *cons. 262. num. 10. & seq.* Surd. *de-
cis. 69. num. 16. & 17. decis. 245. num. 9.*

Solidissima tandem est exceptio transactionis † comple- 24
xiuè ob clausulas vniuersales prægnantissimas, & gemina-
tas omnium iurium transigentibus competentium, & com-
petiturorum ex quacumque causa, nec restringibilis ad litem
tunc præexistentem, & in proœmio narratam vigore clau-
sulæ, ibi: *prædicta occasione*, & infra, ibi: *causa, &
occasione supra narrata*; tum quia supra pro causa transi-
gendi nedum narrata fuerat lis, sed ampliatiuè etiam ratio
conseruandi agnationem, æquè se habens ad omne ius ex
Testamento, siue Cæsaris, siue Rutilij obstatiuum conser-
uationi bonorum in agnatione Horatij, & Marcelli senio-
ris à transigentibus contemplata; tum quia transactio non
restringitur ad lites quæ nasci possent causa supra narrata
tantùm sed etiam infra dicenda, ibi: *causa, & occasione
supra narrata, & infra dicenda*: at infra dictæ, & † ex- 25
pressè fuerunt tam causæ cogitatæ, & sic supra narratæ,
quam non cogitatæ, ibi: *cogitatis, & non cogitatis*, atque
ita quæcumque causæ vltra expressas, Honded. *cons. 49. n.
30. & seqq. lib. 1.* Ludouic. Moros. *cons. 43. n. 29. & seqq.* Surd.
cons. 267. num. 12. & 13. Cyriac. *contr. 128. num. 70. & seqq.
præter alios allegatos in prima decisione §. quia comprehendunt,
& in secundo, §. quoniam est aduertendum.*

Eo magis, quia transigentes renunciarunt dispositioni,
l. de his, ff. de transact. quæ renunciatio ociosa prorsus esset
nisi transactum fuisset etiam super testamēto Rutilij, & quo-
uis † alio iure superius non prænarrato cum respectu fidei- 26
commissi Cæsaris sufficeret illius inspectio † per oculos in- 27
tellectus ex tenore totius testamenti relato in proœmio tran-
sactionis resultans, Bart. *in d. l. de his num. 6. & in l. qui Romæ,
§. duo fratres n. 17. vers. sed puto, ff. verbor. oblig.* Rip. *respons.
23. n. 39. lib. 2.* Paris. *cons. 15. n. 77. lib. 2.* Becc. *cons. 108. n. 28.*
Decian. *respons. 83. num. 62. lib. 3.* Buratt. *decis. 658. num. 9.*
necnon quia in transactione adest specifica reseruatio iu-
rium competentium aduersarijs si, & quando Marcellus,
& Horatius eorumque successores transactionis effectum
impedirent sub prætextu testamenti, & Codicillorum Cæ-
saris, vel alias quomodolibet: neque enim addiderint ea
verba, vel alias quomodolibet si sensissent de fideicommisso
Cæsaris dumtaxat; † & sicuti sua iura præseruarunt dicto 28
casu ita præseruassent iura testamenti Rutilij nisi compre-
hensa voluissent; vt ad propositum ratiocinatur, Rota *de-
cis. 669. num. 2. in fin. part. 1. recent.*

Tum tertiò, † quia in fine transactionis partes promise- 29
runt cum amplissimis clausulis omnium iurium comprehen-
siuis transactionem obseruare eamque sub quouis prætextu
etiam nouorum iurium, & ex quauis alia causa, &c. non im-
pugnare siue agendo, siue excipiendo, & quomodolibet
opponendo præterquam in casu supra reseruato. Quapro-
pter semper obstat vniuersalis hæc promissio nullam habens
restrictiuam seu relationem ad litem præexistentem, & fidei-
commissum Cæsaris in proœmio narratum, & ex voluntate
transigentium etiam super eo, quod in lite narrata non ca-
debat, vel expressum non fuerat † transactio afficit aduersa- 30
rios saltem in vim pacti, Salyc. *in l. si de certa n. 2. C. transact.*

Alexand. *conf.11. num.8. & 24.lib.2.* Hond. *conf.49. num.34. verf. infuper dico lib.1.* Rot. coram fan. mem. Gregor. XV. *decif.286. num.7.* Add. *ad eundem decif.158. num.7.* & fuit dictum in *Romana fideicommiffi de Ceulis 14. Ianuarij 1641. §. & quamuis, coram Reuerendiffimo Epifcopo Salamantino*, præfertim poftquam tranfactio fuit longo tempore obferuata, vt latiùs expendunt decifiones coram Eminentiffimo Corrado.

Ex quibus dubium per me hodie propofitum an conftet de re iudicata feu potius de caufis reftitutionis in integrum, affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad fecundam refolutum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. ALBERGATO.

Bononieñ. Beneficij.

Luna 26. Februarij 1652.

ARGVMENTVM.

Iufpatronatus, quando dicendum fit gentilitium, & quando hæreditarium, ac quando Iufpatronatus quod erat gentilitium efficiatur hæreditarium non minus latè, quàm eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Iufpatronatum, quando adiudicandum fit præfentato.*
2 *Vacatio Beneficij probatur ex litteris patentibus vltimi poffefforis.*
3 *Sacerdotium probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
4 *Iufpatronatus exiftentia iuftificata remanet ex inftrumento fundationis, & dotationis authoritate Ordinarij confirmato.*
5 *Iurifpatronatus referuatio ad fauorem familiæ, ex quibus refultet.*
6 *Fideicommiffum fimplex, & abfolutum ad fauorem omnium defcendentium, ex quibus cenfeatur inductum.*
7 *Iufpatronatum referuatum familiæ cum pacto, quod nullo modo de ipfa familia exire poffit, importat abfolutam vocationem omnium.*
8 *Iufpatronatum, quando dicatur gentilitium, licèt dictum fuerit, quod fpectare debeat ad hæredes Teftatoris, & eorum fucceffores.*
9 *Et dicta verba hæredes, &c. defignent fucceffores fanguinis.*
10 *Iufpatronatum, quando dicatur gentilitium, n.11. & 12.*
13 *Iufpatronatum concludenter probatur effe gentilitium, quando per fpatium longiffimi temporis nulla apparet præfentatio facta a fœminis, & hæredibus extraneis.*
14 *Iufpatronatum gentilitium non tranfit ad hæredes extraneos, fed portio deficiens per ius accrefcendi, feu non decrefcendi tranfit in vltimum ex linea fuperftitem.*
15 *fine Filijs deceffiffe præfumendum eft.*
16 *Iufpatronatus gentilitium quando efficiatur hæreditarium, & num.30.*
17 *Præfentatus intra legitima tempora à legitimis patronis, venit inftituendus.*
18 *Iufpatronatum de fui natura tranfit ad fucceffores, etiamfi expreſsè cautum fuerit refpectu duorum, non autem refpectu tertij.*
19 *Difcretiuus modus loquendi, quando non attendatur.*
20 *Verba*, non exire de Familia, &c. *important vocationem omnium defcendentium.*
21 *Teftatoris mens elici poteft, etiam ex actu nullo, & inualido.*
22 *Patronus conftituitur in quafi poffeffione præfentandi ex præfentatione ab Ordinario admiffa.*
23 *Obferuantia proxima non autem remota venit attendenda.*
24 *Præfcriptio in materia Iufpatronatus contra patronos non præfentantes, vt deduci poffit quid requiratur, & num.25.*
26 *Præfcriptio non cadit in Iurepatronatu gentilitio in præiudicium fucceffiuè vocatorum.*
27 *Patrono quando obeffe non poffit, quod fuerit reiectus ab eo præfentatus, & admiffus alter præfentatus ab alijs Patronis.*
28 *Beneficij Sacerdotalis non eft capax Clericus.*
29 *Extenfio de vno cafu ad alium fieri non debet.*
31 *Iufpatronatum gentilitium ftantibus verbis taxatiuis reftringitur ad homines de Familia.*
32 *Et quando tranfeat etiam ad extraneos.*
33 *Iufpatronatum erectum cum confenfu Ordinarij non poteft immutari in præiudicium vocatorum, etiamfi pacta de nouo appofita effent Ecclefiæ fauorabilia.*
34 *Maximè fi nullum dotis augumentum in immutatione interceſſerit.*
35 *Subrogatum retinet naturam fubrogantis.*
36 *Iufpatronatum non poteft alterari per fubrogationem aliorum bonorum in loca eorum, quæ fuerant in fundatione affignata.*

DECISIO CCXX.

QVæftio eft inter Com. Carolum Antonium Fibulam præfentatum à DD. Marchione Ioanne Baptifta, & fratribus de Montecucculis inter Bernardinum à Pinu præfentatum à Hieronymo de Rubeis, & inter Reuerendiff. Archiepifcopum Amafiæ prouifum ab Eminentiff. D. Cardinali referuatario, ifte liberum, illi Patronale effe beneficium contendebant, & vterque fui authoris pertinentiam tuebatur; † Quapropter delata mihi caufa dubitaui, cuinam ex 1
prædictis effet adiudicandum controuerfum beneficium, & illud adiudicandum effe Carolo Antonio refponfum fuit, quia docet de vacatione, de propria habilitate, de exiftentia Iurifpatronatus, ac de pertinentia familiæ, à qua intra legitima tempora præfentatus eft, eique proindè debetur adiudicatio, feu inftitutio, *cap. decernimus, cap. Monafterium 16. quæft.7. cap.* cum Bertholdus, & ibi Abb. *de re iudic.* Rot. *decif.337. part.2. decif.15. vtrobique num.2. part.5. recent. in Mutinen. Cappellaniæ 1. Iulij 1647. coram Reu. P. D. meo Peutingerio, & in Cracouien. Præpofituræ S. Floriani 28. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Bichio.*

Vacatio † eft in confeffo apud partes, & probatur ex fide 2
obitus Elifei Martuliani vltimi poffefforis, Rot. coram fan. mem. Greg. XV. *decif.78. num.2.* coram Buratto *decif.563. num.1. & in Placen. Beneficij 7. Februarij 1650. §. obitus autem, coram Eminentiff. D. meo Cardinali Corrado.* † Ordo autem 3
Sacerdotalis in fundatione requifitus non controuertitur, & de eo Carolus Antonius exhibet litteras patentes Ordinarij, quibus fides eft adhibenda, Felin. *in cap. poft ceffionem n.15. de probat.* Rot. coram Buratt. *decif.255. num.15. decif.708. num.1.* Coram Coccino *decif.164. num.1. in Calaguritana Beneficij 27. Nouembris 1648. §. eft vero Didacus coram R. P. D. meo Bichio, in Compoftellana Parochialis 21. Febr. 1650. coram Reuerendiff. D. meo Decano, & in Terdonen. Præceptoria 27. Februarij 1651. §. iuftificatio coram Eminentiff. D. meo Cardinali Otthobono.*

Exiftentia † verò Iurifpatronatus, & illius pertinentia 4
ad DD. de Montecucculis iuftificata remanet ex Inftrumento fundationis, & dotationis authoritate Ordinarij confirmato, *cap. piamentis 16. quæft.7. cap. nobis de Iurepatr.* Gonzal. *ad reg.8. glof.18. num.34.* Louther. *de re benef. lib.2. quæft.7. num.27.* Rot. *decif.615. num.2. part.5. rec. in Cracouien. præpofituræ 12. Iunij 1645. §. quod verò coram R. P. D. meo Verofpio, & in Lucana Iurifpatronatus 1. Iunij 1647. corã Reuerendiff. Terracinen.* in eo enim executores teftamentarij Hieronymi de Podio præuia affertione, quod ifte Alexandrum, & Nicolaum ipfius fratres inftituerat hæredes, declararunt iuxta facultatem fecretò fibi à teftatore demandatam creare, & erigere vnam Cappellaniam, feu Sacerdotale beneficium in Ecclefia Bononieñ. fub Inuocatione Sanctiffimæ Trinitatis hac lege: *Quod Rectoris præfentatio in futurum quandocumque, vacare contigerit, fpectet prædictis hæredibus Teftatoris antedicti, & eorum fuccefforibus, & ad Antonium q. Iacobi de Podio, & de dicta familia nullo modo poffit exire, feu alienari, & cafu quo alienaretur, veniat ad Epifcopum, & Capitulum Bonon. &c.* † Ex quibus fanè verbis, *& de* 5
dicta familia nullo modo poffit exire, feu alienari, clara refultat referuatio Iurifpatronatus ad fauoré familiæ de Podio, quia prohibitio eft realis, *l. filiusfamilias 118. §. cum pater, ff. de legat.1. l. peto 72. §. fratre, ff. de legat.2.* Cafanat. *conf.33. n.10.* Staiban. Iun. *refolut.58. num.2.* Rot. *decif.395. num.2. part.1. decif.581. num.4. part.3. decif.208. num.2. & 3. part.7. recent. & in Maceraten. Iurifpatronatus 6. Nouembris 1628. coram Vbaldo,* † ex qua proindè vti independenter pofita, & fimul 6
& femel ordinata, fimplex, & abfolutum inductum fuit fideicommiffum in cafu mortis ad fauorem omnium defcendentium ab Alexandro, Nicolao, & Antonio expreſsè vocatis, *l. is, qui complures 92. ff. de legat.3.* Alciat. *conf.36. num.11. lib.9.* Curt. Iun. *conf.145. num.4.* Roland. *conf.23. num.21. lib.4.* Franc. Vegg. *confult. vlt. num.401.* Giouagn. *conf.65. num.3. lib.1.*

lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 14. sub num. 15. Petr. eod. tra-
ctat. quæst. 5. n. 2. 6. & 9. Fusar. de substit. quæst. 688. n. 30.
Rot. dec. 568. num. 1. & seqq. part. 1. decis. 121. n. 2. part. 2.
7 diuers. † attentis præsertim illis verbis, nullo modo, quæ ma-
gis absolutam vocationem important, gloss. in l. quidam in
testamento 10. ff. de fideicomm. libert. Peregr. d. art. 14. n. 40.
Rot. dec. 10. n. 6. dec. 11. n. 3. p. 1. dec. 342. n. 4. p. 3. recent.
& in Perusina fideicommissi de Bizazzinis 14. Nouembris
1605. §. non obstat il secondo, coram Litta.
8 Est igitur † ex tenore fundationis Iurispatronatus, de quo
agitur, gentilitium, cui qualitati non repugnant alia verba,
spectet prædictis hæredibus Testatoris antedicti, & eorum suc-
cessoribus, quia priora stant demonstratiuè ad hæredes su-
periùs nominatos, perindè ac si fuissent nomine proprio ex-
pressi, l. qui liberis 8. §. hæc verba, vbi Bart. ff. de vulg. Curt.
iun. cons. 128. n. 13. Surd. cons. 123. n. 13. & dec. 85. n. 3. cum
alijs allegatis in Rom. rescissionis concordiæ 15. Iunij 1648. §.
9 præterea coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, & † po-
steriora designant successores sanguinis propter adiectio-
nem familiæ, vt in terminis firmauit Modern. Cremonen.
resol. 10. n. 5. vers. quia obseruantia, Rot. dec. 581. num. 3.
in fin. & n. 5. p. 3. dec. 217. n. 12. & seq. p. 6. dec. 38. n. 14. p. 7.
recent. & in d. Maceraten. Iurispatronatus 9. Nouembris
10 1628. coram Vbaldo, quod † comprobauit subsequuta ob-
seruantia, quia in Bulla Sixti V. fulminatorio Vicarij, & in
sententia Rotali dicitur Iuspatronatus esse illorum de Podio,
per quæ excluditur qualitas hæreditaria ex deductis in Me-
diolanen. Sacristiæ 26. Iunij 1602. coram præclar. mem. Card.
11 Hieronymo Pamphilio, † & ijdem Patroni in successiuis præ-
sentationibus se semper vnicos enunciarunt, quæ vnicitas
potissimum cadit in Iurepatronatus gentilitio, Buratt. decis.
12 183. num. 5. † nec illi vnquam præsentarunt nomine hære-
ditario cum expressione alicuius quotæ, quod indubitanter
arguit Patronatus gentilitatem, Gabr. cons. 196. n. 6. lib. 2.
Gratian. discept. 521. n. 19. & seqq. Rot. dec. 482. n. 6. part. 1.
dec. 166. n. 9. & seqq. p. 6. recent. cum alijs congestis in Pi-
scien. Beneficij 26. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Cel-
so, confirmata 21. Aprilis 1651. coram R. P. D. meo Royas,
& 20. Nouembris proximè præteriti coram R. P. D. Zarate,
13 † eoque magis, quia per longissimum temporis spatium
200. ferè annorum, nulla apparet præsentatio facta à fœ-
minis, & hæredibus extraneis, ex quo concludentissima
insurgit probatio Iuspatronatus esse gentilitium, Calderin.
cons. 15. per tot. de iurepatr. Rota apud Modern. Pisan. eod.
tract. dec. 41. n. 20. vers. 5. quia, dec. 130. n. 11. in rec. dec. 288.
n. 6. p. 5. in Florentina Iurispatronatus 14. Februarij 1639.
coram bon. me. Merlin. in Lauden. Iurispatronatus 22. Maij
1643. coram R. P. D. meo Cerro, & latè firmatum fuit in
mox allegatis Piscien. Beneficij coram RR. PP. DD. meis Cel-
so, & Royas editis.
14 Hoc † itaque Iuspatronatus, extincta linea Alexandri,
& Nicolai per mortem Ioannis Caroli de anno 1637. secu-
tam, non fuit delatum ad Hieronymum de Rubeis extra-
neum hæredem ab eo institutum, qui præsentauit Bernardi-
num à Pinu, sed transijt in Ioannem Podium vltimum ex
linea Antonij superstitem, ac in eo consolidatum fuit in to-
tum per ius accrescendi, seu non decrescendi, Paris. cons. 48.
num. 20. & 23. lib. 4. Lambertin. de iurepatr. art. 5. quæst. 4.
part. 2. lib. 1. Rocch. de Curt. eo tract. in verb. ius quæst. 6. n. 10.
Bellon. de iur. accresc. cap. 6. quæst. 48. num. 3. & 10. Gratian.
discept. 521. n. 55. Garz. de benef. part. 5. cap. 9. num. 69. Pen.
dec. 61. sub num. 2. decis. 75. num. 3. & 17. Rot. dec. 217. n. 18.
part. 6. recent. & in Aquilana Iurispatronatus 1. Februarij
15 1651. §. Iuspatronatus coram R. P. D. meo Meltio. † Cùm-
que iste pariter de anno 1640. sine liberis decesserit, vt præ-
sumitur, Ang. in l. ex facto 17. §. hæc verba, ff. ad Trebell.
Alexand. cons. 20. n. 12. cons. 39. num. 2. lib. 1. Menoch. lib. 4.
præsumpt. 182. n. 5. & firmatur in Bituntina fideicommissi 20.
16 Martij 1651. §. illius verò coram me. Iuspatronatus, † quod
antea erat gentilitium effectum fuit hæreditarium, & trans-
latum fuit ad DD. de Montecucculis hæredes à præfato Ioan-
ne institutos, iuxtà celebre cons. Anchar. 81. per tot. Calder.
cons. 4. de iurepatr. Lotther. de re benef. lib. 2. quæst. 11. n. 11.
Cassad. dec. 1. n. 3. de iurepatr. Seraph. dec. 364. n. 3. dec. 378.
n. 1. Card. Milin. dec. 59. n. 5. Rot. dec. 385. num. 1. part. 1.
diuers. dec. 362. n. 14. p. 5. dec. 166. n. 16. & seqq. p. 6. recent.
& in Clusina Beneficij 5. Iulij 1649. §. quamuis coram R. P. D.
17 meo Bichio, † à quibus propterea cùm intra legitima tempo-
ra præsentatus fuerit Carolus Antonius, is venit instituen-
dus, cap. cum dilectus, vbi gloss. de offic. deleg. Rot. dec. 337.
p. 2. dec. 152. num. 1. part. 5. recent. in Mediolanen. Beneficij
31. Ianuarij 1646. in princ. coram Reuerendiss. D. meo Deca-
no, & in Balneoregien. Iurispatronatus 28. Iunij præteriti co-
ram Eminentiss. D. meo Card. Otthobono.
Nec dicatur † vocationem Antonij q. Iacobi fuisse perso- 18
nalem, quia de natura Iurispatronatus est, vt transeat ad
successores etiamsi expressè cautum fuerit respectu duo-
rum, non autem respectu tertij, pro quo etiam fuit reser-
uatum, vt in terminis firmant Calderin. dict. cons. 4. in prin-
cip. & ad med. vers. & istius pater de iurepatr. Anchar. d. cons.
81. n. 5. Lambert. de iurepatr. lib. 1. part. 2. quæst. 2. art. 4.
n. 1. & 2. Garz. de benefic. p. 5. cap. 9. n. 67. Gonzal. ad reg. 8.
§. 2. proœm. n. 34. Rot. dec. 385. n. 14. & 17. p. 1. diuers. &
per Modern. de iurepatr. dec. 124. n. 10. & 11. † ex quo fit, 19
quod super discretiuo modo loquendi nullum exaduerso
constitui possit fundamentum cùm suppleatur ex iuris dis-
positione, & ex illis verbis, nullo modo possit exire de familia,
post vocationem Antonij immediatè adiectis, Ruin. cons.
146. n. 8. lib. 2. Gratian. cons. 7. n. 13. lib. 1. Becc. cons. 231.
n. 30. & seqq. Rot. dec. 485. n. 14. p. 1. diuers. per † quæ om- 20
nes ab eodem originem trahentes vocati censentur ex alle-
gatis per Moder. Pisan. de Iurepatr. lib. 4. cap. 9. n. 35. Mo-
dern. Carpen. controu. 107. num. 53. & seqq. & pluribus pro-
bat Fusar. de substit. quæst. 382. num. 59.
Et hoc, † quod dicimus agnouerunt ijdem fundatores in 21
altero Instrumento ex post confecto, quod esto sit nullum,
declarat tamen verba fundationis, & inseruit ad interpre-
tandam mentem ipsorum erectorum ex actu etiam inualido
resultantem, l. fin. vbi Bald. ff. de reb. cor. Menoch. lib. 4.
præsumpt. 167. n. 12. Rot. cor. Caual. dec. 326. n. 3. & in Bo-
nonien. fideicommissi de Guidottis 24. Ianuarij 1648. §. plures
in fin. coram bon. me. Arguelles, † cui adstipulatur subse- 22
quuta de proximo obseruantia, quia de anno 1505. successo-
res hæredum Testatoris, & descendentes Antonij insimul
præsentarunt, & præsentatio fuit ab Ordinario admissa, cu-
ius propterea vigore isti dicuntur constituti in quasi posses-
sione præsentandi, Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina n. 93.
de caus. possess. & propr. Rot. coram san. me. Greg. XV. dec.
417. n. 5. dec. 452. n. 15. in Comen. Capellæ 27. Aprilis 1648.
in fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano, in d. Clusina Bene-
ficij 5. Iulij 1649. §. attenta, coram R. P. D. meo Bichio, &
in Cesenaten. Iurispatronatus 1. Iulij 1650. in princ. coram
R. P. D. meo Celso, & hæc † obseruantia proxima erectio- 23
ni, non autem remota, quæ exaduerso obijcitur, atten-
di debet, Rot. coram Caualer. dec. 122. n. 5. coram Buratt.
dec. 679. n. 13. & in Sarsinaten. feudi 1. Iulij 1639. §. prima,
quod obseruantia coram bon. mem. Coccino, † ex qua proindè, 24
neque etiam aliqua deduci potest præscriptio, cùm non pro-
betur scientia aliorum compatronorum, & præsentatio
quoad illos priuatiuè facta, Calderin. cons. 12. cons. 15. per
tot. de iurepatr. Rota coram san. mem. Greg. XV. dec. 452.
num. 12. coram bon. mem. Vrgellen. dec. 125. n. 12. & seq.
in Lucana Parochialis 7. Februarij 1620. coram Vbaldo, ad
hunc † enim effectum requiritur quoque, quod illi voluerint 25
præsentare, & fuerint reiecti, Ferrett. cons. 132. n. 3. lib. 1.
Rot. post Modern. de iurepatr. dec. 30. n. 7. fuit dictum in
Imolen. Iurispatronatus 26. Maij 1593. in Papien. Archipres-
byteratus 9. Aprilis 1601. coram recol. mem. Card. Hierony-
mo Pamphilio, & in Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij
1644. §. non obstat prouisiones, coram Reuerendiss. Terraci-
nen. † quod sine difficultate procedit in Iurepatronatus gen- 26
tilitio, in quo nulla cadit præscriptio in præiudicium succes-
siuè vocatorum, Grat. discept. 577. n. 44. Peregr. de fidei-
comm. art. 41. n. 16. & 17. & alios plures allegat Modern.
Carpen. contr. 107. n. 61. & 62.
Et hinc † non obstat sententia Rotalis de anno 1588. & 27
alia Congregationis deputatæ à bon. mem. Card. Paleotto
tunc Archiepiscopo Bononiæ, quibus reiecto Christophoro
præsentato à successoribus hæredum Testatoris; quia neu-
tra nocet agnatis successiuè vocatis, ex trad. per Modern.
Carpen. d. controu. 107. post n. 59. per Modern. Pisan. de Iu-
repatr. lib. 4. cap. 9. n. 6. & 7. præsertim quia lis erat inter
præsentatos, non autem inter præsentantes, & † Christo- 28
phorus ideò esse potuit exclusus, quia 15. dumtaxat agebat
annum, ac propterea erat beneficij Sacerdotalis incapax,
ex dispositione Sacros. Concilij Trident. sess. 23. cap. 12. de
reformat.
Ex † his autem elisa penitus remanet prouisio, vti de li-
bero obtenta à Reuerendissimo Archiepiscopo Amasiæ, qui
ex deficientia familiæ de Podio deducere non potest huius
bene-

beneficij libertatem, & Episcopi, ac Capituli vocationem,
quia hæc ordinata tantum fuit in casu alienationis, ibi, *&*
29 *casu quo alienetur, veniat ad Episcopum, & Capitulum*, vnde
non debet fieri extensio ad eaium mortis, Peregr. *de fideic.*
art. 14. *n.* 22. Rota *dec.* 632. *n.* 9. *& seq. p.* 4. *tom.* 3. *dec.* 368.
n. 7. *p.* 5. *recent. confirmata* 19. *Ianuarij* 1635. *coram R.D. meo*
Decano, in Tiburtina fideicommissi 16. *Martij*, *&* 27. *Iunij*
1640. *cor. bon. me. Card. Panzirolo, in Spoletana fideicom-*
missi 19. *Aprilis* 1643. *coram R. P. D. meo Peutingero, & in*
Romana fideicommissi 19. *Iunij proximè præteriti coram Emi-*
nentiss. D. meo Card. Otthobono, is autem casus cum fuerit
30 omissus remanet in dispositione iuris communis, † secun-
dum quam ex præallegatis extranei deficientibus agnatis
admittuntur, & Iuspatronatus, quod erat gentilitium,
efficitur hæreditarium, & probat Modern. Pisan. *de iurepatr.*
lib. 4. *cap.* 9. *n.* 1. *& seqq.*
31 Nec applicatur † limitatio ex taxatiua deducta, quæ re-
stringit huiusmodi Iuspatronatus ad homines de familia,
Rocch. de Curt. *de iurepatron. in verb. ipse velis quæst.* 33. *in*
fin. Quia illa in præsenti non legitur adiecta, nec eligi potest
ex illis verbis, *de dicta familia nullo modo possit exire, &c.*
cùm fieri demonstratiuè, non autem taxatiuè, & si quam
32 inducunt taxatiuam, † hæc locum habet durantibus agna-
tis, eis autem deficientibus non obstat, quin Iuspatronatus
transeat ad extraneos, vt in terminis explicat Rot. coram
Seraph. *dec.* 364. *n.* 9. *&* 12. *& in Regien. Iuspatronatus* 27.
Aprilis 1640. *coram Reuerend. Terracinen.*
Minus verò ad hunc effectum attendi debet pactum in
secundo Instrumento conceptum, *quod nullus alius, qui non*
sit de domo, & progenie de Podio præsentari, aut institui possit;
33 † Quia executoribus post semel legitimè factam de consen-
su Ordinarij erectionem variare non licuit, nec eam altera-
re in præiudicium vocatorum, etiam si pacta de nouo ap-
posita essent Ecclesiæ fauorabilia, *gloss. in cap. cum dilectus*
verb. constitutio in fin. de consuet. Abb. *in cap. præterea n.* 5. *de*
iurepat. Lambert. *eo tract. lib.* 1. *p.* 2. *quæst.* 2. *art.* 6. *n.* 9. Garz.
de benef. p. 5. *cap.* 9. *n.* 68. *& seqq.* Rot. *dec.* 37. *n.* 2. *& seq.*
dec. 38. *num.* 13. *p.* 7. *recent. in Cortonen. Capellania* 7. *Iunij*
1649. *coram R. P. D. meo Meltio*, *& in Fesulana Beneficij*,
seu Oratorij 14. *Maij* 1650. *coram Eminentiss. D. meo Card.*
34 *Corrado*; † eoque minus, quia nullum dotis augmentum
in hac secunda Erectione intercessit, sed id quod prius fue-
rat assignatum in pecunia, fuit postmodum in stabilibus ex
35 eadem emptis traditum, † quæ vti loco pecuniæ subrogata
eandem naturam retinent Rot. coram Buratt. *dec.* 913. *&*
in Romana locorum montium 26. *Maij* 1651. *coram R. P. D.*
36 *meo Royas*, nec † ius tribuunt recedendi à conditionibus in
priori fundatione adiectis, ex trad. per Modern. Pisan. *de iu-*
repatr. lib. 2. *cap.* 5. *sub n.* 17. *& in Cortonen. Capellania* 23.
Ianuarij 1651. *coram R. P. D. meo Meltio.*
Et ita omnibus acriter informantibus decisum fuit Be-
neficium esse adiudicandum Co. Carolo Antonio de
Fibulis.

R. P. D. BICHIO.

Marianen̄, seu Accien̄ Beneficij.

Veneris 1. *Martij* 1652.

ARGVMENTVM.

Episcopatus duo, quando simul fuerunt vniti, si Episcopus acceptauerit alternatiuam sub nomine vnius, & maximè dignioris, censetur pro vtroque voluisse acceptare, & præsertim si ratio disparitatis non potest assignari.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando est valida est exequenda.*
2 *Narratiuam suæ prouisionis quando quis dicatur plene iustificasse.*
3 *Episcopatus duo, quando fuerunt vniti, tunc Episcopus acceptans alternatiuam pro vno, censetur pro vtroque acceptasse.*
4 *Et hoc maximè dum in libro Dataria, Episcopatus maior fuit inscriptus.*
5 *Verba generaliter prolata non restringunt.*
6 *Rubrica denominatiuè tantum concepta, non attenditur, sed nigrum indefinitè loquens.*
7 *Ratio disparitatis quando non potest assignari, dispositio generaliter recipienda est.*
8 *Alternatiuæ acceptatio facta per Episcopum, est quædam species contractus.*
9 *In Contractibus potius attendenda est mens contrahentium, quam verba.*

DECISIO CCXXI.

ABundè decisiones editæ in hac causa in secunda in-
stantia 10. Iunij 1648. & 13. Maij 1650. coram R. P.
D. Ruyas, ac in tertia* Instantia 23. Ianuarij 1651. coram
Eminentissimo D. Cardinali Corrado demonstrant iusti-
tiam sententiæ Rotalis à dicto Domino Cardinali Corrado
latæ confirmatoriæ prioris latæ à R. P. D. meo Ruyas con-
cedentis immissionem R. P. D. Carolo Antonio Ornano in
possessionem beneficij S. Petri de Accia, de quo tanquam
vacante de mense Martij, qui vigore alternatiuæ effe-
ctus erat Apostolicus prouisus fuit à felic. record. Vrba-
no Octauo.
Vnde hodie in quarta Instantia proposito per me dubio
an sententia Rotalis sit confirmanda necne, confirmandam
esse responsum fuit, cùm sententia † valida appareat ex pro- 1
cessu, & denegari non possit immissio prouiso Apostolico
quando litteras suæ prouisionis iustificauit, Vitalin. *in clem.* 1.
num. 68. *de caus. possess. & propr.* Menoch. *de adipisc. pos-*
sess. remed. 6. *num.* 35. Rota coram sanct. mem. Gregor.
XV. *decis.* 335. *num.* 25. & coram bon. mem. Buratt. *decis.*
435. *num.* 1.
Iustificauit autem R. P. D. Ornanus in omnibus narra-
tis, & signanter in † narratiua alternatiuæ per Episcopum 2
tunc Marianensem acceptatæ, nam de acceptatione constat
ex libris Datariæ; & licet ibi fiat solum mentio Ecclesiæ Ma-
rianensis, hoc verò beneficium sit in Diœcesi Accien̄, quia
tamen hæc est vnita Marianensi, † & in dictis libris non 3
dicitur acceptata alternatiua pro Ecclesia Marianensi, sed
à Iulio de Puteo, qui vtriusque Ecclesiæ Episcopus erat,
dubium non est quin acceptatio cadat super vtraque Eccle-
sia non obstante quod initio partitæ descriptæ in libris Da-
tariæ intituletur solum Diœcesis Marianensis, † quia inti- 4
tulatio huiusmodi desumpta à præeminentia Ecclesiæ Ma-
rianensis, non restringit ad illam Ecclesiam acceptatio-
nem indefinitè relatam ad ipsum Episcopum † vtriusque 5
Ecclesiæ Pastorem, iuxta theor. Bart. *in l. si seruus communis*
26. *sub num.* 4. *vers. nam ille vnus, ff. stipulat. seruus.* quam
secuta fuit Rot. *in Montis alti beneficij* 28. *Iunij* 1645. §. *ve-*
rum coram me.
Sic in simili dicimus, quod rubrica denominatiuè tantum
concepta † non attenditur, sed nigrum indefinitè loquens 6
Gabr. *cons.* 12. *num.* 6. *lib.* 2. Aym. *cons.* 61. *num.* 1. *vers. &*
licet, Menoch. *cons.* 70. *num.* 18. Alderan. Mascard. *de Ge-*
neral. Statut. Interpret. concl. 2. *num.* 201. Eo magis quia
nulla ratio disparitatis concurrit ob † quam Episcopus vo- 7
luerit acceptare alternatiuam potius pro Ecclesia Maria-
nensi quam Acciensi, imò successiua obseruantia decla-
rauerit pro vtraque acceptare voluisse, & in contractibus
† qualis est acceptatio alternatiuæ, Gonz. *super reg.* 8. *gloss.* 8
43. *num.* 106. *& seq. & gloss.* 58. *num.* 14. Mandos. *cons.* 18.
num. 8. *& seqq.* Rot. *decis.* 289 *sub num.* 7. *part.* 3. *recent.*
inspicienda † potius est mens contrahentium, quam verba, 9
l. si vno in princ. ff. locat. Bald. *in rubr. Cod. de iur. emphyt.*
num. 15. Ias. *in l. si quis ante num.* 18. *ff. acq. possess.* Decian.
cons. 23. *num.* 6. *&* 13. *lib.* 2. Surd. *cons.* 243. *n.* 2. Mantic.
de tacit. lib. 2. *tit.* 2. *num.* 20. *&* 22. *& lib.* 8. *tit.* 25. *n.* 38.
Rota *in Romana fideicommissi, seu Saluiani* 28. *Aprilis* 1651.
§. *cumque coram R. P. D. meo Celso.*
Et ita decisum vna tantum parte informante alia tamen
sæpiùs citata.

Decisiones istæ editæ in hac eadem causa sub diebus 10. *Iunij*
1648. *&* 13. *Maij* 1650. *coram Reuerendiss. Terracinen.*
sunt inter eius impress. decisiones 373. *&* 423. *Altera verò*
sub die 23. *Ianuarij* 1651. *coram bon. mem. Corrado est su-*
pra in ista eadem part. 11. *recent. decis.* 108.

R. P. D. ALBERGATO.

Assisien Oblationum.

Luna 4. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Læsio, quando adest in aliquo contractu, & de eo constat parenter, tunc non potest esse locus denegationi restitutionis in integrum, quod procederet etiamsi Ecclesia ageret contra Ecclesiam.

SVMMARIVM.

1 *Ius honorificum percipiendi oblationes in aliena Ecclesia, est pretio æstimabile.*
2 *Læsio in contractu, quando dicatur patens.*
3 *Libris scriptis fideliter à viris Religiosis tempore non suspecto, fides adhibenda est.*
4 *Læsio, quando est palpabilis, de ea dari potest, quamuis agatur inter vnam, & alteram Ecclesiam.*
5 *Tempus calamitosum non est attendendum ad effectum constituendi certum introitum.*
6 *Loca Montium certum reddunt fructum.*
Eleemosyna, cum ab alieno arbitrio pendeant dicuntur incerta, num. 6.
7 *Eleemosyna inter redditus certos tunc possunt connumerari, quando pro illis de facili inuenitur conductor.*
8 *De Læsione, quando constat danda est restitutio in integrum, amplia num. 6.*

DECISIO CCXXII.

IVs colligendi eleemosynas, & oblationes in Capella S.
Mariæ de Portiuncula nuncupata, quod ex antiqua
consuetudine competebat PP. Conuentualibus S. Francisci,
vt patet ex Indultis san. mem. Nicolai V. & Gregorij XIII.
fuit per istos de anno 1642. renunciatum PP. Minoribus de
Obseruantia, à quibus in recompensationem scut. 2000. in
tot locis montium erogata receperunt, cuius rescissionis
contractus instantia, prævia aperitione oris Conuentualibus
concessa aduersus Breue san. mem. Vrbani VIII. desuper
emanatum, mihi per Signaturam Sanctissimi specialiter
demandata, hodiè causa bis discussa Domini censuerunt
constare de læsione, quia per huiusmodi contractum Conuentuales
cesserunt in honorificum sibi competens perci-
1 piendo oblationes in aliena Ecclesia, † quod cùm sit pretio
inæstimabile, vt tradit Io: de Anan. *in c. vt super sub n.* 15.
de reb. Eccles. non alien. Rot. *decis.* 94. *à num.* 55. *par.* 7. *rec.*
& in Leodien. Dominiorum 25. *Iunij* 1649. §. *præterea deficit*
in fin. coram Eminentiss. D. meo Card. Corrado, indubitatam
reddit læsionem ex ipsa etiam eleemosynarum copia resul-
2 tantem, † nam istæ longè excedunt scut. 90. annuatim ex locis
montium recompensatiuè datis percipien, quandoquidem
ex libris benè, & fideliter tentis à duobus Religiosis tempo-
3 re non suspecto, & altero viro nobili conscriptis, † quibus
plena fides idcircò est adhibenda, iuxt. theor. Bald. *in l. fin.*
n. 9. *vers. solita autem C. sine censu, vel reliq.* quam sequitur
Bursat. *cons.* 330. *num.* 116. Cephal. *cons.* 508. *num.* 23. Rot.
coram Buratt. *dec.* 870. *num.* 5. coram Andr. *dec.* 76. *num.* 3.
in rec. dec. 290. *num.* 5. *part.* 1. *decis.* 44. *n.* 2. *p.* 4. *dec.* 451.
num. 4. *part.* 5. constat, quod habita promiscuè ratione
4 fertilitatis, & sterilitatis, per spatium 40. † annorum plusquam
scut. 300. annuatim ex eleemosynis collecta fuerunt,
vnde læsio est palpabilis, de qua dari potest, quamuis agatur
inter vnam, & alteram Ecclesiam, *cap. audiis, c. tum ex*
litteris de restit. spoliat. Rot. *dec.* 277. *num.* 7. *part.* 4. *tom.* 2.
decis. 191. *num.* 11. *part.* 7. *recent. & in d. Leodien. Dominiorum*
25. *Iunij* 1649. *coram Eminentiss. D. meo Card.*
Corrado.

Non obstat, quod in vltimo decennio minor fuerit harum
oblationum affluentia, quia cùm id acciderit ob bella nunc
5 vigentia, & pestem per Italiam grassantem, † non est de his
temporibus calamitosis, prout, nec de alijs casibus fortuitis
ad effectum de quo agitur, habenda ratio, Gratian. *discept.*
45. *num.* 11. & 12. Seraphin. *dec.* 1073. *num.* 4. Rot. *decis.*
65. *num.* 7. *decis.* 78. *num.* 1. & 2. *part.* 2. *diuers. & dec.* 129.
num. 10. *p.* 7. *recent.*

6 Minus vrget, quod loca montium † certum reddant fru-
ctum, eleemosinæ verò vti ab alieno arbitrio dependentes
censeantur incertæ; Quia cùm per longissimum temporis
curriculum semper præstitæ fuerint, inter redditus certos
reputantur ex eo, † quod pro illis de facili inuenitetur Con- 7
ductor, iuxt. doctrin. Ancar. *in clem. vnica num.* 4. *vers. sed*
aduerte de concurs. præb. Felin. *in c. ad aures num.* 14. *vers. sed*
Petrus de rescript. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 42. *n.* 63.
Rot. *in Marianen. Pensionis* 13. *Iunij* 1625. *coram bon. mem.*
Pirouano, & faciunt tradita *in Perusina oblationum* 10.
Februarij 1642. *&* 4. *Maij* 1643. *coram R. P. D. meo*
Cerro.

Demum non relenat, quod Conuentuales dicta scut. 2000.
receperint, eorumque fructus exegerint, quia docto † de 8
læsione adhuc eis competit restitutio in integrum *C.* 1. *c. suscitata in integ. restit.* Odd. *eo tract. quæst.* 61. *num.* 12. Rot.
decis. 94. *num.* 79. *part.* 7. *recent. & in Cracouien. Decimarum*
27. *Martij* 1651. §. *neque subsistit coram R. P. D. meo*
Verospio, præsertim quia per talem receptionem nullum Ecclesiæ,
† cuius nomine agunt, illatum fuit præiudicium
c. litteræ, & ibi Abb. *de dilat.* Rot. coram Veral. *decis.* 181.
num. 9. *part.* 3. cum alijs relatis per Add. ad san. mem. Greg.
XV. *decis.* 116. *num.* 5. *in Zamoren. Iurium Parochialium*
23. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Peutingerio, & in Toletana*
Decimarum 21. *Iunij* 1649. *coram Eminentiss. D. meo*
Card. Otthobono.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum constare de læsione, an autem Breue san. mem. Vrbani VIII. suffragetur, voluerunt Domini particulariter videre.

Confirmata fuit præsens decisio deinde sub die 13. Ianuarij 1653. coram eodem R. P. D. Albergato. Verùm in omnibus fuit recessum a decisis sub die 9. Decemb. 1661. coram eodem R. P. D. Albergato. Eo prætextu, quia non aderat læsio, qualis vltima decisio fuit postea sub die 20. Ianuarij 1663. confirmata coram eodem.

R. P. D. BICHIO.

Portuen Affictus.

Luna 4. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Auditores Rotæ an procedi possint executiuè quando causa fuit per appellationem commissa cum facultatibus A. C. eruditè resoluitur. Quantitas frumenti percepti, & illius asportatio ad Vrbem, ac valor de eo tempore ex quibus iustificata remaneant, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Via executiua competit pro adimplementa omnium in Instrumento contentorum vigore obligationis Cameralis in eo apposita.*
2 *Executiuè an procedi possit in Rota quando causa fuit per appellationem commissa, cum facultatibus A. C.*
3 *Fructus qui in specie debentur ex prædijs locatis, si consumpti sint, debetur æstimatio.*
4 *Fructuum perceptorum quantitas probata remanet per testes etiam singulares.*
5 *Liquidatio fructuum, cum sit probatu difficilis, etiam leuos probationes sufficiunt.*
6 *Libri Gabellarum adminiculant alias probationes.*
7 *Libri Gabellarum probant quantitatem rei ibi descriptam, non tamen excludunt maiorem à testibus relatam.*
8 *Valor frumenti benè probatur ex libro publico Officialis Annonæ ad id deputati.*
9 *Frumentum vetus prius vendi solet, quam nouum.*
10 *Frumentum, quod non probatur venditum, intra triennium præsumitur extare.*

DECISIO CCXXIII.

COmpleto examine pacti de non serendo terras in vltimo anno affictus, quod non obstante contraria Apoca priuata suffragari Eminentissimo D. Cardinali Romæ, firmant binæ decisiones editæ coram me 1. Iulij 1650. * ac 27. Februarij 1651. * vt propterea segetes in terris contra-

formam

formam pacti satis recollectæ ad eumdem D. Cardinalem spectent, absque aliqua detractione, exceptis ijs, quas ipsemet Actor obtulit, & recenset altera nouissima decisio sub die 19. Iunij * 1651. Quoniam Sbaccarus, & socij Affictuarij prædictas segetes ab ipsis, nedum perceptas, sed vltrò venditas tradere adhuc recusant. Dubitatui hodie, An contra illos sit relaxandum mandatum, & pro qua summa.

1 Prima † pars dubij suppositis, vt iuxta stylum debet dictis decisionibus respicit solum viam executiuam competentem proculdubio vigore obligationis Cameralis pro adimplemento omnium in Instrumento affictus contentorum appositæ Rot. *decis.* 471. *num.* 2. *part.* 1. *diuers. decis.* 70. *n.* 9.
2 *part.* 1. *recent.* † etiamsi causa coram me pendeat in gradu appellationis per Dominum Cardinalem interiectæ à decreto A. C. admittente articulos exaduerso exhibitos, quia idem decretum habet in ventre præseruatiuam viæ executiuæ: Cumque sit merè interlocutorium, & mihi per specialem commissionem fuerint communicatæ facultates A. C. dubitari non potest, quin ego possim executiuè procedere, non secus, ac posset ipse A. C. nisi fuisset appellatum, Rot. coram clar. mem. Coccino *decis.* 78. *n.* 9. *dec.* 752. *n.* 7. coram bon. mem. Buratt. *dec.* 415. *n.* 10. *in fin. part.* 5. *recent. dec.* 12. *num.* 4. & 5. *inter impress.* apud Modern. *Roman. de oblig. Camer.*

Altera pars respicit quantitatem frumenti in terris satis exaduerso recollecti de anno 1650. qui fuit vltimus, affictus, necnon illius valorem pro ea quantitate, quæ ab Affi-
3 ctuarijs vendita fuit. † Quia cùm fructus, de quibus agitur, debeantur in specie, tanquam collecti ex prædijs locatis, illis facto Conductorum consumptis debetur æstimatio, iuxta distinctionem, quam tradit Bart. *in l. ex diuerso n.* 1. *in fin. ff. rei vindic. & in l. vinum col. penult. vers. condemnatio autem, ff. si cert. pet.* Aretin. *in §. si quis à non Domino n.* 4. *Instit. de rer. diuis.* Natt. *cons.* 599. *sub n.* 4. *vers. sed in casu, & n.* 5. *&* 6. Menoch. *cons.* 741. *sub n.* 4. Negus. *quæst.* 129. *n.* 1. Card. Mant. *in puncto dec.* 281. *n.* 1.

Quantitatem fructuum Domini censuerunt probatam in rubris 1178. ÷ frumenti, & 31. bladarum, qui totidem in Tenuta, & Area Casalis locati, fuisse de mense Iulij anni 1650. mensurata, & ad Vrbem asportata testantur illimet rhedarij, & nauicularij, qui asportarunt Summ. D. Cardinalis num. 3. & 4. seqq. & is, qui asportari fecit Summ. n. 7. iuncto 6. teste deponente de facto proprio Summ. num. 8. & quamuis vnusquisque deponat de quantitate à se asporta-
4 ta, vel transmissa, atque ita singularis videatur, † quia tamen addit etiam ab alijs nauicularijs frumentum esse delatum, & quæstio versatur circa solam quantitatem, plenè probant, esto quod essent singulares, Buratt. *decis.* 173. *n.* 7. *& dec.* 722. *num.* 4. *in fin.* Rota *inter recent. decis.* 727. *sub num.* 1. *in fin. decis.* 767. *num.* 3. *part.* 3. *recent. decis.* 305.
5 *num.* 3. *& seqq.* coram bon. mem. Vrgellen. cùm † enim liquidatio quantitatis difficilis probatu sit, etiam leues probationes sufficiunt, Rainer. de Foroliuio *in l. certi conditio, §. quoniam n.* 7. *ff. si cert. pet.* Dec. *cons.* 536. *num.* 12. Menoch. *cons.* 81. *num.* 19. Buratt. *dec.* 921. *num.* 5.

6 Et in casu nostro † dicta testium corroborantur partitis extractis è libris Gabellarum, quibus adminiculari alias probationes, dixit Rot. *decis.* 921. *num.* 6. penes Buratt. *decis.* 477. *sub num.* 4. *vers. & demum*, apud Modernum
7 Perusinum *de manut.* † affirmatiuè tamen, nempè pro quantitate ibi descripta non excludendo maiorem à testibus relata Rot. *decis.* 262. *num.* 15. *part.* 7. *recent.* nec dubium quin loquantur de frumento Casalis Portuensis, quia concordant in tempore quo testes è dicto Casali frumentum ad Vrbem asportasse deponunt; prout nec dubium, quin tam libri, quàm testes intelligendi sint de frumento collecto de anno 1650. in Casali Portuensi; nam testes affirmant frumentum tempore messis dicti anni, fuisse oneratum, in ipsa Area Casalis, in qua sanè ridiculum esset asserere, quod seruaretur frumentum anni antecedentis, vel quod ad eam delatum esset frumentum Casalis Malleani ab eisdem Affictuarijs, vt asseritur detenti, cùm sit valdè distans à Portuensi, & proximius Vrbi.

8 Quod † verò Affictuarij vendiderint Rubra 1057. ÷ dicti frumenti, nempè Rubra 40. ad rationem scut. quinque, & rubra 817. 4. ad rationem scut. septem, rubra 130. ad rationem scut. 7. 30. rubra 70. ad rationem scut. 7. 50. apparet ex libro publico Officialis Annonæ, ad id deputati, cui plena fides de hoc adhibetur Buratt. *d. decis.* 921. *num.* 7. Seraphin. *decis.* 1245. *num.* 8. Penia *decis.* 1150. *n.* 2. Rota *inter recent. dec.* 571. *n.* 5. *in fin. part.* 3. *decis.* 272. *num.* 18. *par.* 5. *dicta dec.* 477. *n.* 8. *& seqq.* apud Modern. *de manutent.* & certum est ibi agi de frumento anni 1650. quia venditiones factæ fuerunt post messem dicti anni; cumque anno antecedenti frumentum venijsset ad rationem scut. 15. & 18.
pro quolibet rubro; † inuerisimile prorsus est, quod tunc 9
Affictuarij non vendiderint frumentum vetus, quod habuissent, quodque prius vendi solet, quàm nouum, *l.* 1. *C. condit. in publ. horr. lib.* 10. Rot. *in Firmana pecuniaria* 14. *Iunij* 1647. *§. neque, coram me.*

Ascendit itaque frumenti venditi valor ad scut. 7393. 75. eorumque septem partes ex duodecim spectantes ad Dominum Cardinalem ascendunt ad scuta 4313. 2. è quibus detrahendo scut. 2325. 76. pro septem partibus expensarum, & aliarum deductionum calculatarum concorditer à peritis hinc inde electis, remanent scut. 1987. 26. His addenda sunt scut. 34. 13. quot important septem partes scut. 58. 50. quibus Aduersarij locarunt rubra 2. ÷ circiter terrarum ad vsum horti pro peponibus, necnon alia scut. 14. 58. ÷ pro septem partibus scut. 25. quibus vendiderunt Aream vltimi anni, hoc est frumenti ibi triturati munditiem ascendentem ad rubra 14. ÷ Adeò quod creditum Domini Cardinalis in pecunia ascendit ad scuta 2035. 97. ÷.

Remanent † insuper ad eius creditum septem partes resi- 10
dualium rubrorum 108. frumenti, hoc est rubra 63. & rubrorum 31. bladarum videlicet rubra 18. quæ vendita non probantur, & intra triennium præsumuntur extare, Aretin. *in §. si quis à non Domino n.* 4. *post princip. Instit. de rer. diuis.* Lupus *in cap. nauigantis comment.* 3. *§.* 6. *num.* 144. *de vsur.* Capra *cons.* 45. *n.* 8. Alexan. *cons.* 102. *n.* 9. *&* 10. *lib.* 6. Rot. *in Auximana prædij* 23. *Martij* 1648. *coram me.*

Quare mandatum esse relaxandum pro scutis 2035. 97. ÷ ac pro rubris 63. frumenti, & 18. bladarum; Rota censuit vna tantùm parte informante, citatis pluries Aduersarijs.

Decisiones istæ factæ in hac eadem causa sub diebus 1. Iulij 1650. & 27. Februarij 1651. coram eodem bon. mem. Bichio. Prima est supra in hac part. 11. recent. decisio 75. secunda verò erit infra in Miscellan. in fin.

Ista verò sub die 19. Iunij 1651. coram eodem bon. mem. Bichio est supra decis. 170. hac eadem part. 11. recent.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Aretina Vnionis.

Veneris 8. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Vnio rectè probatur ex instrumento à Papa confirmato non obstante regula reuocatoria. Dum per sententias executas probatur effectum sortita. Quod fortiùs procedit si adsit clausula sublata in confirmatione Papæ vnita decreto irritanti, & derogationi cuiuscumque vsus contrarij: Clausula prout ad alterum, & saluis infrascriptis quomodo intelligantur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex reuolutione actorum.*
2 *Iustitia sententiæ resultat ex decisionibus Rotalibus.*
3 *Vnio probatur ex instrumento vnionis confirmato à Summo Pontifice n.* 4.
4 *Vnio non potest ex capite inualiditatis impugnari si fuit à Summo Pontifice confirmata fortiùs, si adsint clausulæ de quibus n.* 7.
5 *Regula reuocatoria vnionum non comprehendit illas, quæ fuerunt effectum sortita.*
6 *Vnio dicitur effectum sortisse, si fuerit executioni demandata per sententiam.*
8 *Clausula sublata cum decreto irritanti, & derogatione cuiusuis consuetudinis non solum abrogat cuicumque vsui contrario, & n.* 11.
Sed facultatem adimit inducendi nouos actus cuiuscumque vsus contrarijs, n. 9.
Imo adimit etiam facultatem aliter interpretandi.
12 *Interpretatio quæ rationi non congruit, & est difformis à recto*

à recto sensu, & proprietate verborum non est attendenda.
13 *Actus in vnione vnicuique capitulo reseruati per ista verba prout ad alterum spectat intelligendi sunt actus non vniuersales, sed vnicuique capitulo speciales, & num. seq. vsque ad num. 16.*
14 *Verba prout ad alterum spectat sunt restrictiua actuum particularium, & num. 15*
Dictio prout *est restrictiua, num. 14.*
15 *Dictio alterum vnum tantum non ambo includit.*
17 *Clausula* saluis infrascriptis *restringere solet orationem præcedentem.*
Quod intellige procedere tantummodo in expressis quæ oculis corporeis perlegi possunt, dum fuerint concepta per dictiones ad oculum demonstratiuas num. 18. 19. & 20.
21 *Canonici duarum Ecclesiarum vnitarum vnusquisque eorum debet suæ Ecclesiæ inseruire.*

DECISIO CCXXIV.

IN Sententia Rotali sancitum fuerat Capitulum Ecclesiæ
Collegiatæ Sanctæ Mariæ Plebis Aretinæ alteri Capitu-
lo Ecclesiæ Cathedralis æque principaliter fuisse vnitum,
eamque vnionem sequentibus in casibus suffragari; Electio-
ne scilicet Vicarij Sede Episcopali vacante, receptione
Episcopi nouiter assumpti, traditione possessionis Episcopa-
tus; necnon in spoliorum participatione ipso prædefuncto,
ac coelectione Prioris nuncupati vulgò de Murello; vt idem
denique modus in incessu, atque sessione adhibitus ab vtro-
que Capitulo, in omnibus seruaretur Aretinæ Ciuitatis Ec-
clesijs, quibus insimul ambo contingeret interesse; Quæ
sanè sententia præfatis in casibus inductiua vnionis, ex plu-
ribus actibus tanquam obseruantiæ contrarijs acriter exad-
uerso impugnata, hodie confirmata fuit coram me ex vtro-
1 que validitatis, atque iustitiæ fundamento, † illam enim
actorum reuolutio demonstrat, *iuxta decis. Verall.* 260. *p.* 2.
2 Hanc verò plures † decisiones editæ in præcedenti instantia,
vt sæpè Rota firmauit, nempè coram Greg. *decis.* 524. *n.* 4.
& dec. 362. *num.* 12. *part.* 4. *tom.* 2. *decis.* 51. *num.* 18. *p.* 5.
& decis. 53. *num.* 1. *part.* 7. *recent.* & in alijs relatis *in Naz-
zarena, seu Montis Viridis Beneficij* 24. *Aprilis* 1651. *coram
Reuerendiss. D. meo Decano*; In ijs si quidem decisionibus
deducitur Vnio ex ipsomet annexionis Instrumento consti-
3 tuentis vnum, † ac idem vtrumque Capitulum, & Cathe-
dralitatis priuilegia, ac iura quæcumque alteri communi-
cantis; eaque iure meritò ex eo proindè concluditur, dum
maximè Apostolicæ confirmationis robur accessit, integrum
Instrumenti tenorem præferentis insertum, vt notat Garz.
de benef. p. 12. *cap.* 2. *num.* 266. Rota coram Cæs. de Grass.
dec. 15. *de preben. & decis.* 9. *de reb. Eccles. non alien.* & co-
ram Buratto *decis.* 734. *&* 870. *vtrobique num.* 1. Cum
4 eius † virtute confirmationis ob plenitudinem authoritatis
Pontificiæ ex validitatis defectu impugnari non valeat, vt
notat Petr. de Vbald. *de renoc. vnion. cap.* 4. Rota coram
Penia *decis.* 449. *n.* 8. *&* 9. *& in Interamnen. Vnionis* 7.
Aprilis 1617. *coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio*, *&
in Gerunden. Prioratus* 4. *Martij* 1619. *coram Vbaldo*; siue
5 ex regula vnionum reuocatoria, dum † Vnio effectum sor-
6 tita conuincitur, ac executioni demandata per sententiam
per Cardinales Medices, atque Saluiatum editam de anno
1596. vt notat Guidop. *cons.* 23. *num.* 5. Mandos. *in reg.* 12.
Cancell. quæst. 5. *n.* 3. *&* 4. *post gloss. ibi, quem Domini*, Garz.
de benef. p. 12. *cap.* 2. *num.* 283. Rota coram Caual. *dec.* 48.
num. 5. *& in decis.* 90. *num.* 7. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. & in dec.*
174. *num.* 9. *part.* 7. successiuè verò à san. mem. Clemente
7 VIII. Pontifice mom proprio confirmata † sub clausula
sublata, ac irritanti decreto, & cum derogatione expressa
consuetudinum quarumcunique facientium in contrarium,
8 † ex quibus non solum quilibet vsus contrarius omnino cen-
setur abrogatus, *ad text. in l. causas, C. de transact. & in
l.* 1. *ff. eod. tit. & in l.* 2. *C. quæ sit longa consuetudo, vbi post
gloss.* not. communiter DD. Rot. *decis.* 72. *num.* 8. *part.* 1. *&*
9 *decis.* 31. *num.* 2. *part.* 7. *recent.* † sed adempta præterea facul-
tas nouum inducendi per actus præfatæ confirmationi re-
pugnantes, vt notat Felin. *in cap. cum accessissent num.* 30. *de
const.* Alex. *cons.* 196. *num.* 13. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 13. *num.* 13.
lib. 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloss.* 67. *num.* 12. Rot. coram Bu-
ratt. *decis.* 6. *num.* 3. *& decis.* 580. *num.* 24. *part.* 4. *tom.* 3.
& decis. 373. *n.* 6. *part.* 5. *recent.* Aliterque interpretandi,
10 † vt not. DD. *in cap. quia diligentia de elect.* Felin. *in cap. non-
nulli* 22. *de rescript.* Paris. *cons.* 38. *num.* 7. *lib.* 4. Surd. *cons.*
426. *num.* 47. Ruin. *cons.* 21. *num.* 16. *lib.* 1. Marescott. *var.
lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 1. Rota *in vna Valentina Iuris sedendi*
15. *Decembris* 1634. *in §. quibus sic stantibus, coram Reueren-
diss. Terracinen.*
Hinc verò corruere videntur actus † omnes contra Vnio- 11
nis obseruantiam exaduerso deducti, siue sententiam præ-
cesserint, siue eandem fuerint subsecuti; dum vtroque ca-
su ab Apostolicis literis irritantur, neque plenariæ proban-
tur executi, vel priuatiuè quoad alterum Capitulum Colle-
giatæ peracti. Quæ pariter Vnio controuerti non poterit,
quod per eandem sententiam ad pristinum vsum plenariè re-
uocata non fuerit, sed ad honorificam tantummodo Ca-
thedralitatis denominationem restricta videatur ex decla-
ratione successiua, *vt tractatus, contractus, atque negotia
vtriusque Capituli separatim in vnaquaque Ecclesia peragi de-
beant, prout ad illorum alterum spectare contingat*; Huius-
modi enim interpretatio non videtur rationi congruere,
† neque recto sensui, & à verborum proprietate omnino
difformis, vt latè deductum fuit coram Eminentissimo D.
Corrado in decisione facta in hac causa sub die 2. Iunij præ-
teriti *in §. nam huiusmodi interpretatio*; † Actus verò vnicui- 13
que Capitulo specialiter reseruati in sententia, ea tantum-
modo respiciunt, quæ specialiter, atque priuatim vtrique
Ecclesiæ conueniunt, vt denotant verba illa, *prout ad al-
terum spectat, ac pertinet*, † restrictiua facultatis ad actus 14
particulares, vt in terminis dictionis, *prout*, probat *text. in
l. testament. C. de institut. & substitut. & in l.* 1. *C. de bonor.
possess.* contra tabulas Bart. *in extrauaganti ad reprimendam
in verb. prout circa finem*, Dec. *cons.* 362. *num.* 1. Surd. *cons.*
379. *num.* 33. Rot. *decis.* 27. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* In termi-
nis verò dictionis *alterum*, † vt vnum tantummodo, non 15
autem ambo tanquam disiunctiua includat, tradit Card. *in
Clem.* 1. *in* 2. *opp. de prebend.* Bald. *in l. Ancilla num.* 3. *C. de
furt.* & alijs plures relati per Peregrin. *de fideicomm. art.* 28.
num. 23. Adeòque non repugnant Vnioni, † quæ commu- 16
nicat tantummodo vniuersalia *ad text. in cap. & Episcopus*
17. *quæst.* 1. Garz. *de benef. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 35. cum alijs
adductis *in decis. Reuerendiss. Terracinen. sub die* 2. *Iunij*
1645. *in §. quoad negotia*, vbi exindè concluditur actus om-
nes expressos in sententia vti Vnionis consecutiuos, ab vtro-
que posse Capitulo pertractari.
Denique obseruantiæ Vnionis totalis non videtur obesse
clausula illa, *saluis infrascriptis*, consecutiuè apposita in
sententia; † Quamuis enim regulariter hæc clausula soleat 17
restringere præcedentem orationem, *iuxta glos. in l. item
labeo, ff. famil. hercisc. in verbo si purè*, vt notat Angel. *in
cons.* 290. *num.* 4. Adeòque Vnio in pluribus inferatur exad-
uerso modificata. Restrictionem † tamen in proposito casu 18
solum poterit operari ad ea, quæ ibidem expressa, quæque
oculis corporeis perlegi possunt, dum dictionibus demon-
stratiuis ad oculum concepta fuit, vt notat Bart. *in l. qua li-
beris, §. hæc verba num.* 7. *ff. de vulg. & in l.* 1. *in fin. ff. quæ
in testam. delentur*, Menoch. *cons.* 200. *num.* 31. *& cons.* 347.
num. 4. Ruin. *cons.* 101. *num.* 19. *lib.* 2. Natt. *cons.* 476. *n.* 6.
Rota *in Roman. pecuniaria* 31. *Maij* 1617. *coram Vbaldo.*
† Non autem ad nudum nomen Cathedralitatis, vt exad- 19
uerso prætenditur, dum hoc expressè non legitur, neque
argui potest ex declaratione successiua, vt vtriusque Eccle-
siæ Canonici Canoniam retineant omnino distinctam;
† cùm id non aduersetur Vnioni æquè principaliter factæ 20
per quam vtraque Ecclesia pro vnica Cathedrali constitui-
tur vnicoque Collegio, quoad negotia tantummodo com-
munia, quo verò ad particularia vnicuique Capitulo re-
seruantur specialiter pertractanda, † sub obligatione, vt 21
propriæ teneantur Ecclesiæ inseruire secundum *gloss. in cap.
& temporis* 16. *quæst.* 5. *& in cap.* 1. *ne sede vacante*, *DD. in
Clem. per litteras de preben. vbi post gloss. in verbo Ecclesias*,
not. Imol. *num.* 15. Abb. *num.* 3. Vitalin. *num.* 17. Rebuff. *in
tit. de vnione num.* 15. *& in tract. de Vicarijs perpet. num.* 3.
Rot. coram Cæs. de Grass. *decis.* 1. *de his, quæ fiunt à maiori
parte Capituli, & in decis.* 73. *num.* 1. *&* 2. *part.* 2. *diuers.*
Et ita vtraque &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Calaguritana Beneficij de Alesanco.

Veneris 8. *Martij* 1652.

ARGVMENTVM.

Ad Beneficium, quando plures sunt præsentati, ille est instituendus, qui habet plures, & digniores qualitates, & quæ sint, examinatorum irrationabile iudicium, ex quo benè dignoscatur.

SVMMARIVM.

1 *Ad Beneficium concurrentes plures, ille est præferendus, qui habet maiores qualitates.*

2 *Ad Beneficium plures concurrentes, ex quibus quis dicatur maiores qualitates habere, & num.* 3.

4 *Iudicium irrationabile examinatorum, quando dicatur, & sic non veniat attendendum.*

6 *Qualitas identitatis, quando de tempore antea, & postea fuit probata, etiam medio tempore præsumitur, & idoneus quis censetur.*

7 *Mora, & affectatum impedimentum, quando non præsumatur, & num.* 8.

9 *Qualitates superuenientes post præsentationem, & institutionem non releuant.*

10 *Præsentatio, & institutio, quando declarata attentata nullius est roboris, & attendi non debet.*

DECISIO CCXXV.

APposito sequestro super possessione, & fructibus beneficij controuersi iuxta decisionem editam 10. Nouembris proximè præteriti coram Eminentissimo D. meo Cardinali Otthobono, fuit hodie coram me in illius locum particulariter suffecto resolutum, idem beneficium esse adiudicandum Ioanni Garziæ Hurtado, quia in eo concurrunt omnia à Constitutione Clementis VIII. requisita, & maioribus ipse pollet qualitatibus, quibus dignior reddi-
1 tur Ioanne Andrea Aduersario, † cui propterea venit præferendus, *cap. decernimus* 16. *quæst.* 1. Rot. *in Calaguritana beneficiorum* 26. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio, & in Calaguritana Beneficij de Ordonana* 4. *Aprilis* 1650. *coram R. P. D. meo Peutingerio, ac in alijs sæpè.*

Maiorum autem qualitatum concursus, quibus Ioannes Garzias cæteris oppositoribus præcellit, resultat ex eius pro-
2 uectiori ætate, antiquiori Sacerdotio, † ex deputatione ad audiendas Confessiones, & curam animarum exercendam ipsi pluries facta ex eiusdem paupertate de tempore vacationis probata, quæ omnia ad effectum, de quo agitur, vt
3 quis alteri † in adiudicatione Beneficij præferatur, ponderat Rot. *in Calaguritana Beneficij* 27. *Nouembris* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio, in Calaguritana beneficij de Toralua* 10. *Iunij* 1650. *in Calaguritana beneficij de Bilbao, & in alia de Nieua* 28. *Iunij* 1651. *coram Eminentissimo D. meo Cardinali Otthobono, cum alijs congestis in Calaguritana beneficij de Logrono* 20. *Nouembris proximè præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Non obstat, quod Ioannes Andreas approbatus, Ioannes verò Garzias reprobatus fuerit ab Examinatoribus Sy-
4 nodalibus, † irrationabile enim eorum iudicium exinde detegitur, quia iste antea fuerat deputatus ad curam anima-
5 rum, † & administrationem Sacramentorum, diuque Professor Sacrorum Canonum extitit in Vniuersitate Salamantina, vbi plures cursus fecit, & postmodum de ordine Rotæ examinatus in Vrbe fuit repertus, & renunciatus habilis ad
6 Curata, vnde eadem scientia præditus † medio tempore, & idoneus præsumitur Seraphin. *decis.* 968. *n.* 8. & *fuit dictum in Calaguritana Beneficij de Cornago* 27. *Aprilis* 1646. *coram R. P. D. meo Royas, & in Calaguritana Beneficij de Ocon* 15. *Decembris* 1649. *coram bon. mem. Arguelles.*

Nec vrget, quod à primo ad secundum examen intercesserint 21. menses, quia subducto tempore itineris de partibus ad Vrbem, & habita ratione infirmitatis, qua diutius hic grauiter laborauit, itaut præpeditus fuerit causam instruere, nulla potest in Ioanne Garzia considerari mora, &
7 affectatum impedimentum † quo intra hoc temporis interuallum doctior fieret, Rot. *in Legionen. beneficij de Capillas* 15. *Februarij* 1588. §. *nec etiam obstat, coram recol. mem. Card. Hieronym. Pamphilio, & in d. Calaguritana beneficij de Ocon* 15. *Decembris* 1649. §. *non vrget denique, coram bon. mem. Arguelles*, in qua dicitur, quod non obstante lapsu
8 vnius † anni cum dimidio est locus nouo examini, quinimo illud post 22. menses factum approbauit Rot. *in Calaguritana de Murillo* 4. *Iulij* 1635. *coram Coccino, & in Calaguritana beneficiorum* 24. *Nouembris* 1636. *coram bon. mem. Card. Panzirolo.*

Demum non obstat, quod Ioannes Andreas ijsdem gaudeat prærogatiuis Sacerdotij, videlicet, deputationis ad curam animarum, & vlterius habeat præsentationem Capituli, & institutionem ordinarij, † quia illæ vti posteriores non 9
suffragantur, Rot. *in Calaguritana beneficij de Cornago* 20. *Maij* 1639. *coram Reuerendiss. Terracinen. in ea* 10. *Decemb.* 1646. *coram R. P. D. meo Verospio, & in Calaguritana beneficiorum* 15. *Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Bichio*, præsentatio verò, & institutio, cùm † iam fuerit 10
declarata attentata, nullius est roboris, & attendi non debet, *ad text. in C. non solum de appell. in* 6. Rota *in Calaguritana beneficij de Cornago* 24. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiss. Salamantino, in Calaguritana Beneficij de Nieua* 28. *Aprilis* 1651. *coram Eminentiss. D. meo Cardinali Otthobono, & in dicta Calaguritana beneficij de Logrono* 20. *Nouembris præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 10. *Decembris* 1651. *coram Eminentissimo Dom. Cardinal. Otthobono, est inter eius impress. decisio* 266.

LEONE VEROSPIO.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 8. *Martij* 1652.

ARGVMENTVM.

Falsitas testamenti clausi, quia debet esse concludenter probata, ideò in præsenti decisione reijciuntur leues coniecturæ ad arguendam illius falsitatem ex quibus verò probetur identitas d. testamenti, in qua tota vis falsitatis consistit, itaut mutationis, ac alterationis præsumptio exclusa remaneat, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ dignoscitur ex reuolutione actorum.*

2 *Consensus præstitus in Iurisdictione operatur, ne postmodum illa possit impugnari.*

3 *Constitutio Apostolica superueniens deferens iurisdictionem Iudici, non habet locum in causis, ante ipsius editionem instructis.*

4 *Testamentum clausum valet probata identitate consignationis.*

5 *Identitas testamenti clausi ex quibus probata remaneat.*

6 *Testamentum clausum, quando non indigeat recognitione, & ex quo mutationis, ac alterationis exclusa remaneat.*

7 *Testes deponentes se habere notam manum scribentis, plenè probant cedulam ab illo fuisse conscriptam.*

8 *Recognitio manus de stylo Rotæ admittitur per testes deponentes se habere notam manum scribentis.*

9 *Notarij matriculatio ex quo probata remaneat.*

10 *Testamentum nuncupatiuum non indiget Testatoris subscriptione.*

11 *Peritus non potest declarare scripturæ falsitatem, sed illius decisio spectat ad Iudicem.*

12 *Falsitas testamenti clausi debet concludenter probari, & quæ coniectura non sufficiant.*

DECISIO CCXXVI.

IN bonis hæreditarijs q. Pompei de Angelis S. Mariæ Maioris olim Canonici, ab Eminentissimo eiusdem Ecclesiæ Archipresbytero immissionem obtinuerant Monaci S. Pudentianæ Vrbis, scripti in Testamento hæredes contra Ceccarellos Aduersarios, vti prætensos ab intestato hæredes, ac bonorum de quibus agitur possessores; Quæ sanè sen-

sententia ex non prosecuto in tempore Iudicio in Iudicatum transacta, ab ijsdem verò Ceccarellis iniustitiæ fundamento acriter impugnata, duabus deinde decisionibus editis coram recol. mem. Cocc. * confirmata fuit, successiuè verò coram me in eiusdem bon. mem. Cocc. subrogato, ex vtroque validitatis, atque Iustitiæ fundamento hodie robur ob-
1 tinuit; † Illa enim ex actorum reuolutione dignoscitur iuxta sæpè sæpiùs in hoc Tribunali receptam *decis. Verall. 260. part. 2.* & perperam impugnatur ex citationis defectu, siue
2 iurisdictionis, cùm ille nullatenus iustificetur, † hic verò tollatur tum ex actibus positiuis coram Iudice gestis exaduerso, consensum proinde præseferentibus præstitum in Iurisdictione Archipresbyteri, quàm postmodum non poterunt amplius impugnare *ad text. in l. si conuenerit ff. de iurisd. om. iud.* & not. ibi DD. *& in l. sed & si susceperit*
3 *ff. de Iudic.* Rom. *cons. 169. num. 4. in fine*, † tum etiam ex constit. Piana, ac Paulina, cæterorumque Pontificum deferentium iurisdictionem in consistentem in districtu, quæ ab altera fan. mem. Vrbani VIII. quoad hanc causam censeri non poterit abrogata dum longè ante ipsius editionem instructa iam fuerat *ad text. in l. leges C. de leg. Auth. de nupt. in princ. §. duo igitur circa finem collat. 4. §. vlt. Auth. de hered. ab intest. cap. cognoscentes, & cap. vlt. de constitut.* cum alijs per Tiraquell. *in præfat. de retract. legali num. 18. & de iure Primogenij quæst. 43. num. 17.*

4 Iustitia † verò sententiæ dignoscitur ex qualitate testamenti, quod à Testatore conditum fuit nuncupatione implicita, habita relatione ad cedulam coram septem testibus Notario consignatam ab eodemmet Testatore, vlterius asserente de ordine suo à Lelio Lauro conscriptam, eandemque hæredis institutionem, legata, ac vltimam denique suam præseferre voluntatem, licet enim hæredis nomen, nec propria manu Testator exarauerit, nec ore proprio coram Testibus nominauerit; Et harum defectus solemnitatum testamentum in scriptis, seu nuncupatiuum nuncupatione explicita irritum regulariter reddat, ac nullum, non tamen præsens irritare poterit testamentum conditum nuncupatione implicita quoties, prout in casu proposito, identitas cedulæ, qua continetur nullatenus possit in dubium reuocari, iuxta theor. Bart. *communiter receptam in l. si ita scripsero num. 30. ff. de condit. & demonstr.* Bald. *in l. asse toto num. 3. ff. de hæred. instit.* Gabr. *concl. 13. num. 1. de testam.* Crass. *in §. institutio num. 2. & 3. & in §. testam. quæst. 16. n. 10.* Clar. *in §. testamentum quæst. 36. n. 2.* Card. Mant. *de coniect. lib. 1. tit. 7. num. 7.* Rot. coram bon. mem. Vrgellen. *dec. 206. num. 4. & in Narnien. hæreditatis 16. Nouembris 1629. & 11. Ianuarij 1630. coram Reuerendiss. Terracinen. & in alijs pluribus relatis in Rom. Testamenti 9. Decembris 1624. coram Vbaldo in princ. & in alia Romana Testamenti 14. Iunij 1649. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono.*

5 Huius verò † Cedulæ identitatem comprobat consignatio ipsius per restatorem facta Notario, de ea se rogante septem testibus sub proprijs nominibus adhibitis, atque descriptis in dorso eiusdem Cedulæ, vt notat. Bart. *in l. 2. vers. sed si Notarius ff. quemadmodum testam. aperia.* Clar. *in §. testamentum quæst. 4. num. 3. in fin.* Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 1. tit. 7. num. 7. in fin.* Rot. coram bon. me. Vrgell. *dec. 180. num. 4. & in decis. 263. num. 9. & 10. part. 4. tom. 2. recent. & in Rom. Hereditatis 23. Ianuarij 1629. coram Card. Virili in §. quia cum ipsemet Cardinalis cum seqq. impressa* post Fenzon. *ad statutum Vrbis decis. 3. & in ad dicta Romana Testamenti 14. Iunij 1649. in §. nec vlla prorsus*
6 *coram Eminentiss. D. Card. Otthobono*, vbi præterea † concluditur, Cedulam sub præfata cautela consignatam, licet illa plura consula folia, prout in proposito casu, contineat, vlteriori recognitione non indigere propter Notarij fidem approbatam à Iure, quamcumque alterationis; ac mutationis præsumptionem excludentem secundum Bart. *in l. 2. num. 1. ff. quemadmodum testamenta aperiantur*, Decian. *cons. 74. num. 17. cum seqq. lib. 5.* Castr. *cons. 93. num. 3. & 4. lib. 1.* Fulgos. *cons. 56. num. 1.* Rota *in addutta Romana Hæreditatis 23. Ianuarij 1627. in §. nec obstat quod regitus, & 26. Iunij eiusdem anni coram Cardinali Virili, & in Senegalien. successionis 29. Ianuarij præteriti coram Eminentissimo D. Card. Cerrado.*

Hæc tamen recognitio Cedulæ consignatæ Notario in proposito casu non deficit; Adest enim non solum attestatio ipsiusmet Lelij, ingenuè fatentis in examine, à se de ordine Testatoris fuisse conscriptam, sed alterius etiam testis, qui
7 prædictis omnibus interfuit, idemque deponit, † ac deinde aliorum quatuor testium ad cautelam de ordine Rotæ examinatorum depositiones concurrunt attestantium sibi notam manum Lelij cedulamque ab eo proinde conscriptam benè probant ad iuxta Socc. sen. *in l. si ita scripsero n. 3. post med. ff. de condit. & demonstr.* Vestr. *in praxi lib. 6. cap. 1. num. 8. §. nihilominus visu receptam est*, Rot. coram Puteo *decis. 9. de fid. Instrum.* & coram Cæl. de Graff. *decis. 2. n. 1. eod. tit.* † & de stylo huius S. Tribunalis admittendi reco- 8
gnitionem scripturarum per testes de nota sibi manu scribentis attestantes coram Seraphin. *decis. 440. num. 1. & in dec. 150. num. 1. & 2. & 750. num. 2. par. 1. & decis. 770. n. 2. part. 2. recent.*

Hinc non videtur † vrgere exceptiones ad minuendam 9
scripturæ fidem exaduerso deductæ; Siquidem prima, quod Ioannes Baptista Notarius pro Pizzuto de controuerso Instrumento rogatus, matriculatus tunc temporis non foret in Archiuio, ex originali ipsius priuilegio ante rogitum huius testamenti expedito destruitur, *ad text. l. nemo C. de Assessor. & in l. Primicerius C. de offic. Præfecti Vrbis*, Angel. *cons. 140. num. 3.* Alex. *cons. 198. num. 1. lib. 7. in §. videndum est igitur.*

Altera deducta ex præsumpta alteratione verbi subscriptum, in dorso eiusdem scripturæ, nullius pariter roboris visa fuit; quia non alteratur ex eo substantia scripturæ consignatæ quin illa potius robur assumit; dum verè ab ipsomet Lauro scripta fuit atque subscripta, signum euidens in actu stipulationis, non autem postea, vt exaduerso prætenditur, verbum illud fuisse appositum.

Tertia quoque exinde petita, quod congruo loco eadem scriptura inserta non fuerit in Protocollo, benè tollitur, dum per eosdemmet Aduersarios Criminali Iudici exhibita fuit substractaque posse Notarij, qui eam propterea congruo loco alligare non valuit nec rubricare de tempore, quo præcedentium filiorum numeratio præcessit.

Quarta pariter innixa inuerisimilitudini, vt Testator scribendi artem optimè callens non solum totius scripturæ substantiam, sed subscriptionem ipsam alterius fideicommittere voluerit, eliditur ex testium depositione, asserentium tunc temporis Testatorem scribendi facultate fuisse destitutum, quod propter morbum in manibus ijs vti non posset;
† Præterquam quod præsens testamentum nuncupatiuum 10
vlteriori testatoris subscriptione non indigebat, vt alijs relatis authoritatibus respondit Rot. *decis. 233. num. 8. p. 5. recent.*

Denique deducta ex relatione Peritorum attestantium de falsitate scripturæ nullius pariter roboris visa fuit, vel quia extra iudicialis existit, † vel quia ijdem Periti proprij offici 11
fines excesserant declarando scripturæ falsitatem cuius tamen decisio ad Iudicem tantummodo spectabat Ceph. *cons. 104. num. 26.* Riminal. iun. *cons. 810. num. 31.* Rot. coram Greg. *204. num. 5.* & coram bon. mem. Cocc. *decis. 422. num. 7. & in Meleuitana Reditionis rationis 14. May 1649. in vlt. §. coram Reuerendissimo D. meo Decano.* † Quas 12
proinde coniecturas, cæterasque exaduerso deductas ad arguendam Testamenti falsitatem DD. reiecerunt tanquam inefficaces, ac leues dum ex suspicionibus hominum fuerunt solummodo petitæ, non autem, vt debuissent, eandem falsitatem manifestè concludunt Surd. *cons. 535. num. 12.* Becc. *cons. 78. num. 11.* Rot. coram Verall. *decis. 3. n. 4. p. 2.* & in terminis similis testamenti nuncupatiui nuncupatione implicita respondit Rot. *in Romana Testamenti 9. Decembris 1624. coram Vbaldo impressa part. 4. tom. 3. recent. decis. 581. num. 39. & 40.*

Et ita vtraque, &c.

Quæ duæ decisiones prius in hac eadem causa editæ fuerunt coram bon. mem. Coccino Decano sub diebus 19. Nouembr. 1635. & 7. Aprilis 1636. & quia adhuc eas impressas non inuenio ideo apposui infra in Miscellanea Decisionum in fin.

R. P. D. B I C H I O.

Auenionen. Saluiani.

Veneris 8. Martij 1652.

A R G V M E N T V M.

Saluianum non retardatur per exceptionem crediti ab hærede debitoris appositi si inuentarium non confecerit, quod etiam procedit, & si creditum pro-

non obstantè superexistentia aliorum in casum eius obitus si-
ne filijs substitutorum , Alemannus Castrum vti liberum ,
16 & hereditarium vendiderit Gabrieli authori aduersarij , † ab
hoc iudicio Saluiani reijcienda sit, prout alias exceptio fidei-
commissi reiecta fuit *in Perusina dotis 9. Iunij* 1614. *coram
bon.mem. Vbaldo Seniori in decis.* 387. *num.* 3. *dec.* 559. *nu.*7.
*par.*1. *recent.*

Non obstant molestiæ super hoc Castro iudicialiter illatæ
ab Exbanardo creditore anteriore eiusdem communis de-
bitoris , quia nihil in ea lite actum apparet ab anno 1629.
citrà ; Cùmque idem Exbanardus ex fructibus iurispascen-
di , ad quod pro eodem credito sententiam immissionis obti-
nuerat contra Communitatem Villa deque præsumi possit
17 satisfactus , † vel ideò eius creditum illiquidum remaneat,
ex allegatis *in dec.* 122. *num.* 18. *& seqq.* apud Modern. Fo-
roliuien. *de pignor.* non habet aduersarius de quo timeat ;
stante præsertim cautione , quàm actor offert de illum libe-
rando ab huiusmodi molestijs.

Exceptioni feudi satis occurrere visa fuit deducta in
prioribus decisionibus, & signanter venditio facta authori
aduersarij , tanquam de re allodiali , ac hæreditaria.

Quo tandem ad melioramenta, quorum liquidatio desu-
mitur ex probationibus factis in alio Iudicio de anno 1606.
responsum fuit exindè non probari eorum valorem de tem-
18 pore huius litis longè post motæ , † ac de præsenti , vt debet
cùm sit in potestate actoris soluere valorem ipsius meliora-
19 tionis , vt fuit decisum in *Romana Fideicommissi de Spiriti-
bus* 22. *Maij* 1643. §. *& quamuis coram me vbi allegantur
concordantes ;* præsertim cùm plura ex melioramentis consi-
stant in plantationibus , quas experientia docet longissimo
20 quadraginta , & ampliùs annorum cursu senescere , † ac
inutiles reddi , ac ipsa ædificia temporis dente morderi , &
propterea vilius extimari , Ruin. *cons.* 165. *num.*6. *lib.* 4. Ro-
lan. *cons.*28. *sub num.* 14. *lib.*1. Rimin.iun. *cons.*411. *num.* 38.
& 4. seqq. Garz. *de expens. & melior. cap. vlt. num.*5. Peregr.
*de fideicom.art.*50.*num.* 78. Menoch. *de recuper.poss.remed.*15.
*num.*60. Molin. *de primogen. lib.*1. *cap.* 26. *num.* 13. Vincent.
de Franch. *decis.* 109. *num.* 2. Rota *decis.* 306. *num.* 8. *par.* 4.
*tom.*2. *recent.*

Hincquia non docetur in speciè de melioramentis , &
21 eorum valore , † Rota censuit satis esse consultum per cau-
tionem de illis reficiendis , postquam fuerint liquidata ; ma-
ximè quia toto tempore huius litis iamdiu pendentis , He-
22 ctor sibi prefigi terminum ad ea liquidanda non petijt , † pe-
tit autem hodie post quatuor decisiones , & in limine expe-
ditionis causæ , quàm moram , ponderauit Rot. *in Bononien.
Fideicommissi de Vezzanis* 7. *Iunij* 1647. §. *melioramentorum
coram me* , vbi materia latè explicatur , & decisiones concor-
dantes adducuntur .

Et ità decisum vtraque parte informante .

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Spoletana Tutelæ , & Curæ .

Veneris 8. *Martij* 1652.

A R G V M E N T V M.

Mandata contra Tutores non sunt relaxanda , donec , & quousque redditio rationum non fuerit penitus reddita , quia nisi eis redditis determinari non potest , an remaneant debitores , vel creditores .

S V M M A R I V M.

1 *Tutor non potest conueniri ad quid soluendum , nisi prius rationibus redditis .*

2 *Tutor antequam rationes reddat non potest cognosci , an sit debitor , vel crediter .*

3 *Tutor antequam reddita sit ratio , non potest dici eius creditum , vel debitum esse certum .*

4 *Tutor potest conueniri actione in factum ad reddendam rationem sua administrationis .*

5 *Redditio rationis tutela , an dicatur resultare ex relatione Peritorum , qui rationibus dispunctis constituunt Tutores debitores in certa summa .*

6 *Peritorum electio ad dispungendas rationes tutorum debet esse iudicialis .*

7 *Societas , quòd fuerit inita per tutores ad fauorem pupillorum quid sit probandum , & num.* 8. *&* 9.

9 *Mandata contra tutores non sunt relaxanda , antequam redditio rationum non fuit terminata .*

D E C I S I O CCXXVIII.

FRatres de Morellis , quibus infantili ætate relictis Ber-
nardinus eorum Pater in Tutores , & pro tempore
Curatores Testamentarios deputauerat Iacobum , & Ioan.
Mariam de Santis , cùm prætenderent occasione admini-
strationis dictæ Tutelæ , & Curę , diu per dd. de Santis exer-
citatæ eos remanere debitores in summa valdè notabili , de-
lata ad Rotam causa eaque mihi commissa , dubitaui ad in-
stantiam illorum de Morellis , an , & pro qua summa esset re-
laxandum mandatum , & ipsi tantùm de Morellis infor-
mantibus resolutum fuit negatiuè , scilicet mandatum non
esse relaxandum . Ratio resolutionis fuit , quia non apparet
dd. Tutores fuisse prius , vt fieri debebat conuentos ad red-
dendam rationem eorum administrationis , & propterea
contra eos locus esse non poterat relaxationi mandati , quia
Tutor non conuenitur ad quid certum , & reliquatum
† administrationis soluendum , nisi prius excussa generali 1
ratione totius tutelæ ad effectum , vt ex eius euentu digno-
sci possit , an Tutor remaneat creditor , vel debitor , quan-
doquidem , † & ipse in tali redditione rationis imputat id 2
omne , quòd vtiliter impedit in rem pupilli , *l.* 1. §. *præterea* ,
vbi gloss. *citat. concordantes* , *ff. de contrac. & vtil. act. tutel.
l.*1. §. *sed & si seruus* , *ff. de Tutor. & rat. distrahen.* Alexand.
*cons.*192.*num.*2. *in fin. lib.* 7. Crauett. *cons.*231.*num.*16. *in fin.*
& latiùs *cons.* 275. *num.* 13. *&* 14. Vnde † antequam reddita 3
sit ratio , debitum remanet omninò incertum , Anchar. *cons.*
235. *num.*1. Alexan. *cons.*192. *num.*3. *vers. & per hac patet vo-
lum.* 7. Negusant. *de pignor.* 1. *membr.*5. *par. num.*37. *versic. ex
que* , Cæphal. *cons.*768. *num.* 14. *vers. & in simili* , Surd. *decis.*
184. *num.* 1. *&* 2. vbi quod in tali casu non competit alia
actio , quàm ad factum pro redditione rationis , & hanc opi-
nionem secuta † semper fuit Rota , & signanter coram Bu- 4
ratt. *decis.*443.*num.*2. *& dec.*637. *num.*12. *in recent. dec.* 727.
num. 3. *par.* 2.

Neque dici potest talem redditionem rationis resultare
ex relatione Peritorum † data *in Summ. dd. de Morellis n.* 2. 5
qui rationibus dispunctis constituunt Tutores debitores in
summa scutorum at 349.

Nam vltra quod non constat , an talis Peritorum electio
iudicialiter , & seruatis seruandis † facta fuerit , prout 6
requiritur ad effectum , vt eorum electio attendi debeat ,
gloss. *in leg. item si vnus* , §. *principaliter in verb. auctoritatè in
fin. ff. de arbitr.* Bart. *in l.* 1. §. *vlt.* & ibi Castr. *in fin.* Alexan.
num. 4. *ff. de verbor. significat.* dicta relatio visa fuit etiam
DD. respectu plurium partitarum ad debitum Tutorum ad-
scriptarum pati posse difficultates , & pręsertim respectu par-
titæ scut. 7067. b. 20. ea causa prætensorum vtilium Societa-
tis mercium exercitæ in Ciuitate Tuderti , eo quia non fuit
probatum , quòd dictum negotium † etiam nomine Pupil- 7
lorum exercitum fuerit , nec quod lucrum fecerit , prout pro-
bari debuisse , Felic. *de societ. cap.*3. *num.* 74. prout etiam re-
spectu decimæ partitæ cum tribus alijs sequentibus continen-
tibus annuos redditus censuum , & stabilium hæredita-
riorum , quia illi † non probantur percepti , imò nec etiam 8
percipi potuerunt à Tutoribus cum prætendantur compre-
hensi sub vniuersali † vsufructu omnium rerum , ac bono- 9
rum à Bernardino Testatore eius vxori relicto , Castill. *de v-
sufruct. cap.* 45. *num.* 9. Dec. *cons.* 418. *num.*1. Crauett. *consil.*
32. *num.*2. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.*9. *tit.*7. *num.*2.
Rot. *in recent. decis.*241. *num.*13. *vers. & pradicta* , *& in Fir-
mana Codicillorum* 25. *Maij* 1648. *sub* §. *minusque releuat
coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono* ; Ideò ante-
quam istæ , ac aliæ partitæ meliùs discutiantur in peculiari iu-
dicio redditionis rationis existimatum fuit † per DD. inte- 10
rim abstinendum esse à quacumque relaxatione mandati .

Et ità informantibus tantùm fratribus de Morellis reso-
lutum fuit , &c.

R. P. D. C E R R O,

Sacræ Rotæ Romanæ Decano .

Rossanen. Iurispatronatus .

Luna 11. *Martij* 1652.

A R G V M E N T V M.

Manutentio si conceditur possidenti multò fortiùs habenti possessionem cum assistentia iuris , qua-

lem dicitur habere Archiepiscopus super Ecclesia suæ Diœcesis, & eleemosynis illi oblatis, si cum eo non concurrat Parochus.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum de manutenendo conceditur habenti iuris assistentiam præsertim docto de possessione, & num. seqq.*
Archiepiscopus habet omnimodam iurisdictionem super Ecclesia intra limites suæ Diœcesis existente, num. 1.
2 *Archiepiscopus habet omnimodam iurisdictionem super eleemosynis suis Ecclesijs oblatis, si cum eo non concurrat Parochus, vel Rector.*
3 *Manutentio conceditur possidenti eo faciliùs, si vltra possessionem habeat iuris assistentiam.*
4 *Attentata sunt omnia gesta in spretum inhibitionis Rotalis.*
5 *Possessio collitigantis iustificatur ex petitione aduersarij.*
6 *Fratris attestatio pro altero fratre nullam facit fidem.*
7 *Probatio concludentissima requiritur in materia, quæ sapiat delictum.*
8 *Quasi possessio præsentandi iustificatur ex præsentatione effectum sortita.*
9 *Quasi possessio præsentandi vnica præsentatione acquiritur.*
10 *Quasi possessio instrumentalis alio non possidente est manutenibilis.*
11 *Exceptiones altiorem indaginem requirentes non attenduntur in summarijssimo possessorio, sed ad petitorium reijciuntur.*

D E C I S I O CCXXIX.

ANtiqua Ecclesia sub innocatinne Sancti Leonardi posita propè mare in Territorio Coroliani Rossanen. Diœcesis, annis proximè elapsis occasione Imaginis Sanctissimæ Virginis nuncupatæ de Sclauonia ibi, vt dicitur diuino monitu repositæ diruta fuit ibidem, (vt deponunt plures testes relati *in Summar. responsionis D. Ducis num. 2.*) in ampliori, & decentiori forma noua Ecclesia reædificata, non ampliùs sub inuocatione, vt prius Sancti Leonardi, sed ratione dictæ Sacræ Imaginis sub inuocatione Beatissimæ Virginis de Sclauonia, præuia reseruatione ad fauorem dicti D. Ducis Coriolani, eiusque hæredum, & successorum Iurispatronatus eiusdem nouæ Ecclesiæ cum facultate præsentandi Capellanum ad nutum amouibilem pro ibidem celebrando sacro singulis Dominicis, alijsque festiuis de præcepto sub onere, tamen illam dotandi in annuis ducatis 30. pro celebratione dictarum Missarum, illamque construendi, perficiendi, conseruandi, ac prouidendi, & ornatam tenendi omnibus paramentis, & ornamentis necessarijs ad celebrandum, prout deindè actualiter dotata, & reædificata (non tamen adhuc perfecta) in perpetuum simplex beneficium erecta fuit; illiusque Iuspatronatus, ac præsentandi modo, quo supra per hæc verba reseruatum, ibi, *Nos igitur, &c. attendentes, &c. Ecclesiam prædictam tanquam à te fundatam, & dotatam in perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum erigimus, & instituimus, ac declaramus esse in perpetuum de Iurepatr. Domus, & Familiæ tuæ Capellanosque prædictos, &c. ad nutum amouibiles tui præsentandi, & nominandi, &c. ad te, tuosque hæredes, & successores in perpetuum spectare, & pertinere authoritate nostra decernimus, & mandamus, &c. Summar. eiusdem D. Ducis num. 1. 2. 3. & 4.* Verùm quia occasione oblationum, & eleemosynarum, quæ à Christi fidelibus eidem Ecclesiæ plena manu clargiuntur diuersæ in diem ortæ fuerunt controuersiæ inter Reuerendiss. D. Archiepiscopum Rossanen. dictum D. Ducem, & Ioannem Dominicum Capalbum Capellanum ab eo præsentatum, ideò delata mihi causa dubitaui, an, & cui esset dandum mandatum de manutenendo, ac DD. omnibus concedendum esse responderunt, prout infrà.

Domino scilicet Archiepiscopo in quasi possessione eligendi, ac deputandi Quæstores, aliosque ministros pro recipiendis, & administrandis dictis oblationibus, & eleemosynis, quia non solum habet iuris assistentiam sibi attri-
1 buentem omnimodam iurisdictionem, † tam respectu Ecclesiæ intra limites suæ Diœcesis existentis, *cap. omnes Basilica 26. quæst. 7. cap. conquerente de off. Ord. cap. cum Venerabilis, §. quia igitur de relig. dom.* Caputaq. *dec. 306. num. 1. par. 1. dec. 101. per tot. par. 2.* Rot. *dec. 145. sub num. 6. par. 2. diuers. & in recent. dec. 171. num. 2. ac dec. 491. num. 1. par. 1.* Quàm
respectu eleemosynarum, quæ eidem † Ecclesiæ, eiusque Ima- 2
ginibus offerunt, dum cum eo non concurrit Parochus, seu Rector, vt optimè distinguendo probat Abb. *in cap. dilectus sub num. 4. vers. quoad primum de off. iud. ord.* eandemque distinctionem pluribus adductis auctoritatibus comprobauit Rot. *in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februarij 1627. coram bon. mem. Merlino in recent. dec. 37. n. 4. par. 5.* Sed etiam docet de eius quasi possessione ex testibus deponentibus semper dictum D. Archiepiscopum, eiusque Antecessores elegisse Deputatos, omnesque eleemosynas eisdem Deputatis pro tempore fuisse consignatas *eius Summ. n. 6. circa fin.* Concurrentibus enim actibus possessorijs eo faciliùs conceditur ma-
nutentio habenti pro se † iuris assistentiam, vt dixit Rot. *d.* 3
dec. 491. n. 2. & 3. par. 1. & dec. 93. n. 2. par. 4. rec. in Elnen. iurisdictionis 19. Iunij 1647. coram Reuerend. D. meo Decano, cum cæteris adductis per Post. *de manut. obseru. 45. n. 1. & 2.*

Non obstat, quòd D. Archiepiscopus accesserit ad Ecclesiam, de qua agitur, & requisiuerit assertum Procuratorem dicti Capellani, vt sibi traderet claues capsæ, vbi præfatæ eleemosynæ asseruantur, eosque illas non tradente, capsam per vim aperire fuerit in spretum Inhibitionis Rotalis *d. Summ.*
Ducis nu. 8. & sic † non solùm attentauerit, verùm etiam ex 4
hac petitione Collitigantium possessio iustificata remaneat.
Quia præsata non probantur, † nisi per attestationem extra- 5
iudicialem factam ab Eliseo Capalbo fratre eiusdem Capella-
ni, † quæ propterea non meretur aliquam fidem, præsertim 6
in hac materia, quæ cùm sapiat delictum † concludentissimas 7
requirit probationes, Lancell. *de attent. par. 3. cap. 26. num. 5.* Card. Mant. *dec. 62. num. 2.* Rot. *dec. 411. num. 1. par. 2. recent.* & coram bon. mem. Buratt. *dec. 644. num. 4.*

Domino autem Duci in quasi possessione præsentandi Ca-
pellanum ad nutum amouibilem, † quia eius possessio iu- 8
stificata fuit in ipsamet præsentatione Capalbi, effectum sortita præuia institutione habita ab ipsomet D. Archiepisco-
po, & apprehensione possessionis *d. Summ. num. 5.* † Vnica 9
enim præsentatio sufficit pro acquirenda quasi possessione manutenibili, Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina n. 91. de caus. possess. & propr.* Rot. coram Duran. *dec. 87. nu. 8.* & penes Post. *vbi sup. decis. 217. num. 27. & 28. ac in Sulmonen. beneficij 10. Martij 1649. coram bon. mem. Arguelles, §. respectu verò circa finem.*

Capellano denique in quasi possessione celebrandi sacrum in dicta Ecclesia, & percipiendi annuos ducatos 30. pro eius stipendio assignatos, nam de ea constat ex publico Instrumento apprehensionis *d. Summ. num. 6.* Quæ licet instrumen-
talis alio, † tunc temporis non possidente est manutenibilis 10
vulg. l. prædia, ff. de acquir. possess.

Cæterum ea, quæ deducebantur tam pro parte D. Archiepiscopi super nullitate reseruationis dicti Iurispatronatus, & præsertim ex quo Ecclesia reædificata fuerit ex eleemosynis, quàm pro parte Collitigantium super illius validitate, ac facultate percipiendi, & distribuendi dictas oblationes, omniaque alia hinc inde præsentata, & longa serie deducta Dominis visa fuerunt non esse discutienda in hoc
summarijssimo manutentionis, † sed reijcienda ad iudicium 11
petitorium vti altiorem indaginem, & exactiorem discussionem requirentia, Rota semper consueuit, & signanter *in Cathacen. contractus 21. Maij 1651. coram R. P. D. meo Celso, §. final.*

Et ità omnibus informantibus, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Cæsenaten. Emphyteusis.

Veneris 15. Martij 1652.

A R G V M E N T V M.

Emphyteusis renouatio ex æquitate debetur proximioribus primum acquirentis; si verò bona emphyteotica fuerunt alienata cum consensu Domini directi, tunc an d. renouatio debeatur proximiori d. Primi acquirentis, vel proximiori illius, in quem dicta bona fuerunt validè, & legitimè translata in præsenti decisione, non minùs claré, quàm eruditè tractatur.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Iudicium inceptum à defuncto in materia emphyteusis, quando illius hæres prosequi possit, & quando secus, n. 2.*

3 *Repræsentatio in emphyteusi Ecclesiastica facta pro se, filijs, & nepotibus, ex communiori sententia non admittitur, & quare, num. 4. & 5.*

6 *Emphyteusis, vt duret, quid requiratur, & quando dicatur expirasse.*

7 *Cessio in materia emphyteusis, non potest suum sortiri effectum absque consensu Domini directi.*

8 *Immissio in bonis emphyteusis, vt assequi possit, quæ requirantur.*

9 *Renouatio emphyteusis ex æquitate debetur proximiori.*

10 *Pactum de renouando in inuestitura appositum operatur, vt ex eo agi possit contra Ecclesiam pro petenda renouatione, non autem contra tertios possessores, in quos bona emphyteusis fuerunt translata.*

Secus, quando Dominus directus promisisset inuestire proximiorem vltimi inuestiti, & quare num. 12.

11 *Duran. decis. 431. declaratur, & explicatur.*

13 *per Diuisionem, quando censeatur remissum etiam ius futurum super rebus emphyteoticis, & num. 15.*

14 *Et quid si fuerint solum reseruata iura fideicommissi.*

16 *Renouatio emphyteusis non debetur proximiori primi acquirentis, sed proximiori illius in quem bona emphyteotica fuerunt validè translata.*

17 *Insinuatio præsumitur ex cursu triginta annorum cum obseruantia.*

18 *Emphyteusis renouatio non potest peti à proximioribus primi acquirentis, quando bona emphyteotica validè translata penes tertios reperirentur.*

19 *Bona emphyteotica, quando per diuisionem in lineam vnius ex hæredibus inuestiti obuenit in ea continuare debet vsque ad totalem illius extinctionem.*

Amplia etiamsi alij de diuersa linea sint in inuestitura comprehensi, num. 21.

20 *Text. in cap. 1. in fin. de natur. success. feud. licet loquatur de feudo, habet etiam locum in emphyteusi.*

22 *Emphyteusis, quando peruenit ad aliquem, durat in eo eiusque descendentibus, non solum masculis, sed etiam fœminis.*

DECISIO CCXXX.

EPiscopus Cæsenaten. anno 1569. titulo emphyteusis inuestiuit pro sexaginta futuris annis ad renouandam, de quadam domo in dicta Ciuitate existen. Gasparem Argentinum seniore pro se, eiusque filijs, & nepotibus masculis ex recta linea masculina tantùm descendentibus, prout ex instrumento dictæ concessionis, *Summarie Argentina num.* 1. Dicta domus ex diuisione deindè secuta anno 1599. post obitum dicti Gasparis primi acquirentis inter Ioannem Franciscum, & Gasparem iuniorem eius filios peruenit ad Ioannem Franciscum, qui anno 1600. de consensu Episcopi eam vendidit Dominis de Bandis, qui nouam inuestituram obtinuerunt; Defuncto postmodum dicto Ioanne Francisco, & superstite tantùm Hippolyta vnica eius filia, Gaspar iunior tanquam in inuestitura comprehensus instituit de anno 1628. iudicium immissionis coram Vicario Cęsenæ contra illos de Bandis, sed post nonnullos actus, cùm tempus sexaginta annorum in inuestitura præfixum expirasset, non fuit causam vlterius prosecutus, & dictum iudicium semper siluit vsque ad annum 1650. quo tempore renouata instantia, ac prosecuto immissionis iudicio per Siluiam Gasparis iunioris ex Argentino filio neptem, emananit sententia absolutoria ad fauorem dictorum de Bandis, quæ in secunda instantia fuit ab A. C. reuocata, concedendo Siluiæ petitam immissionem, ac remouendo illos de Bandis ab inuestitura; Ab hac sententia commissa mihi causa appellationis dubitaui, an dicta sententia A. C. esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini pro infirmatione responderunt ex vtroque vitio tam nullitatis, quàm iniustitiæ.

Nullitas visa fuit resultare ex eo, quòd Siluia prosequuta fuit iudicium immissionis introductum de anno 1628. à Gaspare iuniore, tanquam in inuestitura comprehenso, quòd facere non potuit, nam ipsa est tantùm proneptis Gasparis senioris primi acquirentis, & sic non est de comprehensis in inuestitura, quæ gradum nepotum non egreditur.

Neque instantia, † & lis cœpta per dictum Gasparem 1
potuit Siluiæ, esto quod ipsa fuisset dicti Gasparis hæres, ad
hunc effectum suffragari, quia cùm versemur in emphyteusi
non hæreditaria, quo casu instantia cœpta per defunctum
transit in hæredem, *leg. si petitor 31. in figuratione casus, ff. de
iudic.* Bart. *in l. Lucius 78. §. rogatus ad fin. ff. ad Trebell.* Mobed.
dec. 1. de iudic. † sed emphyteusi concessa pro filijs, & ne- 2
potibus, & ita ex pacto, & prouidentia instantia, vt in tali casu
transeat in hæredem, debet is esse de comprehensis in inuestitura,
& in his terminis loquitur Peregr. *de fideicommiss.
art. 53. num. 26. vers. limita, &c.*

Neque † comprehensionem prætendere valet Siluia ex 3
eo, quòd prætendat subingredi locum Argentini eius patris,
siquidem repręsentatio non admittitur in emphyteusi Ecclesiastica
facta sub hac forma pro se, filijs, & nepotibus, ex
communiori sententia, quàm sequitur Bart. *in auth. post fratres,
C. de legit. hæred.* Cuman. *in l. cum ita, §. in fideicommisso,
ff. de legat. 2.* Soccin. iun. *cons. 73. num. 17. & 31. lib. 1.* Menochius
cons. 498. num. 19. & 20. & cons. 999. num. 12. Mantic.
de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 18. num. 9. cum seqq. † vbi quod 4
in tali casu non defertur iure hæreditario, sed iure contractus,
& ita filius non assumit locum patris, hoc † idem de- 5
fendit Capyc. Latr. *decis. 124. per totam lib. 2.* vbi in terminis
similis concessionis factæ pro se, filijs, & nepotibus, tenet non
dari repręsentationem eo, quia vnusquisque censetur ex propria
persona vocatus, & hanc opinionem vti veriorem approbauit
etiam Rota *decis. 219. num. 4. vers. tamen in emphyteusi
par. 4. diuers.* ex ea ratione, quòd in tali casu succedatur
non iure hæreditatis, sed iure sanguinis.

Non etiam visum fuit posse vim aliquam fieri in prætensa
cessione facta à filiabus Gasparis iunioris adhuc viuentibus,
& quæ sunt neptes primi acquirentis ad fauorem Siluiæ, quia
cum emphyteusis, de qua nunc agitur, iamdiu expirauerit
per lapsum sexaginta annorum in inuestitura præfixorum,
vtique nullum ius in eis remansit censibile, esto quod essent
de linea in inuestitura comprehensa, † quia vt emphyteu- 6
sis duret non solùm requiritur, quòd extent vocati, sed vlterius,
quòd ipsi etiam sint intra tempus in inuestitura limitatum,
aliàs semper dicitur emphyteusim expirare, & dominium
vtile consolidari cum directo Ioan. Andr. in addit. ad
Speculat. *in tit. de locat. §. nunc aliqua num. 172. qu. 145.* Ruin.
cons. 167. num. 12. vol. 1. vers. secunda ratione, Berou. *cons. 119.
in præsenti causa num. 1. & 2. volum. 1.* vbi loquitur de concessione
facta ad certum tempus cum pacto de renouando,
Corbul. *de iur. emphyt. tit. de caus. priuat. ob tempus finitum
nu. 9. cum tribus seqq.* & firmauit Rota *in Cæsenaten. bonorum
20. Maij, & 9. Decembris 1588. coram Bubalo,* multò † mi- 7
nus cessio fieri poterat ad fauorem Siluiæ, quia cùm ea non
esset de vocatis, non poterat dicta cessio suum operari effectum
sine consensu Domini, aliàs ipso inconsulto daretur
prorogatio gradus concessionis in personas non approbatas,
quòd non est admittendum, iuxta text. *in l. finali, Cod. de iur.
emphyt.* cum alijs copiosè relatis per Modern. Fulginat. *tract.
de iur. emphyt. tit. de alien. qu. 1. num. 1. & seqq.*

Ex capite etiam iniustitiæ Domini censuerunt dictam
sententiam esse reuocandam, † quia in ea conceditur im- 8
missio Siluiæ, quę non est de comprehensis in inuestitura,
cùm ea se extendat tantùm ad nepotes, & vlterius illa finita
fuit per lapsum temporis limitati in inuestitura 60. annorum,
proptereàque deficiente in dicta Siluia vtroque
requisito, tam temporis, quàm vocationis ad consequendam
immissionem copulatinè necessariò, Corbul. *de iur.
emphyt. tit. de caus. priuat. ob tempus finitum num. 9.* nullo
iure dicta sententia sustineri potest, prout in his terminis firmauit
Rota *in Cæsenaten. emphyteusis 23. Ianuarij 1651. coram
R. P. D. meo Albergato.*

Neque talis iniustitia euitari potest prætextu, quod &
quatenus extincta fuisset dicta emphyteusis, † nihilominus 9
illius renouatio Siluiæ vti proximiori deberetur, tum ex
æquitate desumpta, ex doctrina Bartoli *in leg. 1. §. permittitur,
ff. de aqua quotid. & æstiua,* quàm ex Indulto sanct.
memor. Innocentij VIII. emanato super bonis emphyteoticis
Cæsenæ, ac etiam ex pacto de renouando in inuestitura
posito, quia ex his oritur † quidem actio personalis compe- 10
tens contra Ecclesiam pro consequenda renouatione emphyteusis,
sed non inde acquiritur ius reale, quo agi possit
contra tertios, prout sunt Domini de Bandis, in quos bona
cum consensu Domini fuerunt alienata iuxta veriorem
opinionem, quam tuentur Gabr. *cons. 68. n. 12. & 13. vers. quia*

res non est integra lib. 2. Angel, *conf.* 184. *num.* 3. *verf. & illa verba ad renouandum*, Alex. *conf.* 65. *num.* 3. *verf. nec prædictis volum.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *num.* 5. *tertio deducitur*, Rota coram fan. mem. Greg. XV. *dec.* 348. *num.* 3. *verf. & per iſtud pactum*, & ibi Adden. *litt. B. & dec.* 567. *num.* 2. & nuper in puncto firmatum fuit *in Caſenaten. emphyteuſis* 23. *Ianuary* 1651. *coram R. P. D. meo Albergato*.

11 Neque contrarium † decisum fuit coram Durano *decis.* 431. quia ibi non fuit discussus articulus, An proximiori liceret agere iudicio immissionis contra tertium inuestitum ante obtentam renouationem, sed tantùm, an ius ei competeret petendi renouationem, postquam Dominus dire-

12 ctus alterum inuestierat, sic etiam non † contradicunt decisiones *in Callien. Bonorum* 8. *Aprilis* 1647. & 24. *Ianuarij* 1648. *coram me*. Quia in eo casu Dominus directus sub iuramento, & obligatione Camerali promiserat inuestire proximiorem vltimi inuestiti, statim atque obtinuisset beneplacitum Apostolicum, vndè cum illud deindè obtentum fuisset, iure meritò resolutum fuit pro immissione ad fauorem proximioris, cùm haberet ius in re quæsitum ex præcedenti promissione cum iuramento, & hypotheca, quæ hic prorsus deficit.

Præterea petitæ, & à Siluia obtentæ immissioni valdè obstare etiam Domini dixerunt diuisionem factam de anno 1599. inter Ioannem Franciscum, & Gasparem Iuniorem, à

13 quo Siluia prætendit habere causam; † etenim cum dicta diuisio concepta legatur verbis, & clausulis amplissimis respicientibus non solùm ius præsens, sed etiam futurum, prout colligitur, tum ex pacto apposito nullo vnquam tempore litem, & quæstionem inferendi super bonis in parte obuentis, quod omnes tempus includit, tum ex promissione per diuidentes facta habendi dictam diuisionem perpetuò ratam, iuncta etiam promissione euictionis, ex quibus induci remissionem iuris futuri, firmant communiter Doctores in *l. qui Romæ*, §. *duo fratres, ff. de verb. oblig.* Curt. sen. *conf.* 64. *col.* 17. *verf. quarto principaliter lis*, Curt. iun. *conf.* 49. *col. penult. verf. omiſſa*, Paris. *conf.* 71. *n.* 8. & 9. *verf. eo magis lib.* 3. Honded. *conf.* 33. *n.* 15. *lib.* 1. Gabr. *de fideic. concl.* 1. *num.* 33. vbi de magis communi aliique plures, quos refert, & sequitur Giouagn. *conf.* 100. *nu.*

14 72. *lib.* 1. † Tum ex sola reseruatione iurium paterni fideicomissi, quæ indicat, vt si diuidentes voluissent reseruare iura emphyteusis id pariter expressissent, *leg. vnica*, §. *fin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen.* Rot. *in rec. dec.* 669. *num.* 2. *par.* 1. *verf. & confirmatur*, & benè Giouagn. *d. conf.* 100. *n.* 72. *lib.* 1.

15 Gabr. *de fideic. concl.* 1. *n.* 40. † Tum demum ex subsecuta obseruantia ex eo deducta, quòd vterque ex diuidentibus bona emphyteotica sibi in diuisione obuenta liberè alienauit, signū euidens, quòd intellexerunt per dictam diuisionem iura emphyteusis remittere, ac quemlibet eorum effici suæ portionis dominium irreuocabilem, ad tradit. per Ruin. *conf.* 119. *n.* 28. *verf. quinimo videtur lib.* 2. Rota *in Romana fideicommiſſi de Spiritibus* 17. *Februarij* 1645. §. *tum partis, verf. accedit pactū cor. R. P. D. meo Bichio*; Inde sequitur, vt Io: Franciscus alter ex diuidentibus potuerit controuersam domum de consensu Domini directi alienare, prout alienauit in illos de Bandis, qui nouam inuestituram reportarunt, atque ita inanè contra eos concessa fuerit immissio ad fauorem Siluiæ, quæ nullo modo ei competere poterat, neque iure comprehentionis, quia ipsa non est de vocatis, neque iure renouationis, quia semel facta

16 valida translatione emphyteusis in alios, † non attenditur ampliùs linea primi acquirentis, nec illius proximitas, sed eueniente casu renouationis illa debetur proximioribus eius, in quem facta fuit alienatio, ad trad. per Corn. *conf.* 250. *nu.* 3. *lib.* 3. *verf. & ideo cenſeatur conceſſa emphyteuſis*, Gabr. *conf.* 68. *nu.* 13. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *num.* 5. Rot. coram fan. mem. Greg. XV. *dec.* 348. *num.* 2. & *ſeqq.* vbi Adden. *ſub litt. D.* allegat plures concordantes Benint. *dec.* 87. *per tot.*

17 Neque † pro releuanti habita fuit obiecta nullitas diuisionis deducta ex defectu insinuationis in contractu minorum, quales erant diuidentes de tempore contractus diuisionis requisitæ à Constitutione Ægidiana, quia illa præsumitur ex cursu triginta annorum cum obseruantia, Ruin. *conf.* 23. *n.* 1. *lib.* 5. Felin. *conf.* 3. *num.* 22. Rota *dec.* 122. *nu.* 5. & 6. *dec.* 447. *nu.* 2. *par.* 1. *recent.* Et licet Gaspar litem de anno 1628. mouerit, de quo tempore à die diuisionis elapsi tantùm fuerant 29. anni, non exindè excluditur allegata præsumptio solemnitatis, quia lis à dicto Gaspare introducta non fuerit super nullitate diuisionis ex defectu solemnitatum, sed ex eo, quia prætendebat per obitum Ioannis Francisci sine liberis masculis bona emphyteotica ad se reuerti debere.

Nec etiam obstat dictam alienationem, prout etiam nouam inuestituram non potuisse validè fieri in præiudicium nepotum ex proprijs eorum personis vocatorum, quia quicquid dici posset respectu comprehensorum, tamen respectu agnatorum, qui lapso tempore renouationem ex æquitate prætendunt, alienatio sustineri videtur, quia nullum ius quæsitum habent in re, sed tantùm in spe, quòd ad hunc effectum non censetur considerabile, & vlterius, quia vt sit locus renouationi res, † debet ad Dominum directum esse reuersa, quòd 18 hic dici non potest. Nam stante alienatione, & noua inuestitura concessa ab Episcopo ad fauorem illorum de Bandis, domus hodie penes ipsos reperitur, vt in his terminis firmant Ruin. *conf.* 45. *num.* 20. *verf. nec prædictis vol.* 1. Gabr. *de iur. emphyt. concl.* 1. *nu.* 26. Caldas *de renouat. emphyt. lib.* 2. *quæſt.* 9. *in princ.* Gabr. *conf.* 30. *nu.* 21. *lib.* 1. & *conf.* 78. *nu.* 2. *lib.* 2.

Demum † tollere quamcumque difficultatem hoc vnum 19 posse videtur, quia admissa etiam nullitate alienationis, & nouæ inuestituræ cum controuersa domus titulo diuisionis peruenerit in Ioannem Franciscum, atque ita ingressa fuerit eius lineam, in ea continuare debet vsque ad totalem illius extinctionem, ad text. expressum *in cap.* 1. *in fine de natura ſucceſſ. feud.* vbi Bald. *num.* 1. Afflict. *num.* 77. † qui licet lo- 20 quatur de feudo, habet locum etiam in emphyteusi, vt voluit Ruin. *conf.* 166. *num.* 10. & *conf.* 9. *num.* 5. *lib.* 1. *verf. quinimo videtur*, Corn. *conf.* 263. *num.* 10. *lib.* 1. Honded. *conſil.* 36. *nu.* 35. *lib.* 1. loquens de emphyteusi Ecclesiastica, Natt. *conf.* 22. *nu.* 1. *lib.* 1. cum alijs latè cumulatis *in Caſenaten. emphyteuſis* 14. *Decembris* 1635. §. *ſecundo quia coram bon. memor. Merlino, & per Moderuum Fulginat. de emphyt. ſub tit. de ſucceſſ. in bon. emphyt. quæſt.* 2. *num.* 18. vbi coacilianda decisiones Rotales firmat, † quòd quando res emphyteotica 21 vni ex hæredibus inuestiti in partem obuenit, prout in terminis casus nostri, donec superest aliquis ex dicta linea, alij de diuersa linea etiam si sint in inuestitura conuersi non admittuntur, † & ita si emphyteusis peruenit ad aliquem 22 durat in eo, eiusque descendentibus non solùm masculis, sed etiam fœminis, vt præter supra allegatos consuluerunt Bero. *conf.* 93. *num.* 26. *lib.* 2. Decian. *conf.* 98. *num.* 13. *lib.* 3. Mant. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 27. *num.* 18. & in specie *eodem lib.* 23. *tit.* 33. *num.* 17. Cùm itaque ex Ioanne Francisco superstes, adhuc sit Hippolyta filia nullo modo controuersa domus emphyteotica redire potuit ad lineam Gasparis Ioannis Francisci fratris à quo descendit Siluia, quæ immissionem reportauit, sed illam in omnem casum quo prædicta cessarent, prout benè subsistunt remanere deberet in dicta Hippolyta.

Atque ità resolutum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Calagurritana Beneficij S. Martini.

Veneris 15. *Martij* 1652.

ARGVMENTVM.

Ius super beneficio, an, & quomodo dicatur quæsitum illi, qui in primo examine fuit approbatus primo loco tractatur, deindè an, & quando oppositori sit concedendum, vel denegandum nouum examen, etiam parte contradicente, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Ius ſuper beneficio in primo examine alteri quæſitum, non poteſt deindè per nouum examen præiudicium inferri.*

2 *Habilitas ad beneficium curarum inſpicitur de tempore concurſus.*

3 *Examen nouum ad effectum impetrandi beneficium poſt lapſum quadriennij, an ſit denegandum, vel concedendum, & num.* 6. & 8.

4 *Examen primum, quando fuit nullum reiterari debet.*

5 *à Dolo, & fraude qualibet cauſa etiam iniuſta, & fatua excuſat.*

7 *Habilis, quando quis ſemel repertus fuerit in examine, ſemper præſumitur talis.*

9 *Contradictor legitimus ad beneficium impetratum, quando quis dicatur.*

10 *Ordinarius in collatione beneficij digniorem elegiſſe præſumitur.*

11 *Ius ſuper beneficio dicitur alicui quæſitum per examen in*

in quo fuit approbatus, declara procedero, vt numer. 12.
13 *Ius perfectum non dicitur alicui super beneficio quæsitum ex examine nulla, & illud examen quid operetur.*
14 *Ius ex lapsu instantiæ quæsitum non est considerabile, quia per restitutionem in integrum potest resolui.*
15 *Clericus habens beneficium præferendus est non habenti, & quando secus.*
16 *Subdelegatio in partibus ad effectum conficiendi nouum examen pro beneficio curato, quibus concurrentibus sit facienda.*

DECISIO CCXXXI.

EXamen à Didaco de Azzar coram Examinatoribus Seguntinis peractum, non autem coram Synodalibus
Calaguritanis, vt mandat Coustitutio Clementina nullum
esse, dixit Rota 10. Maij 1649. coram Eminentissimo Domino
meo Cardinali Corrado; ideòque ille postmodum institit
admitti ad nouum eaamen, & ad hunc effectum fieri
subdelegationem in partibus; neutrum verò concedendum
esse contendebat Ioannes de Aracte in primo examine ritè
1 habito approbatus, † ea quo cùm ei ius quæsitum dicatur,
Buratt. *dec.* 55. *num.* 3. aliquod inferri non posse videtur præiudicium
per nouum examen à Didaco, præsertim quinquennio
iam elapso petitum, quia habilitas inspicitur de
2 tempore † concursus, Rota coram sanct. ment. Greg. XV.
decis. 527. *num.* 3. ibique Adden. *num.* 5. *in Calaguritana Beneficiorum
26. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Bichio, & in
Calaguritana Beneficij de Brinas 8. Martis 1649. coram Reu.
P. D. meo Peutingero confirmata 1. Iulii 1650. coram R. P. D.
3 meo Celso*, † ex qua ratione post lapsum quadriennij nouum
examen, illiusque subdelegationem alias denegauit,
Rot. *in Calaguritana Beneficij de Cernera 8. Februarii 1591.
coram Penia inter eius impress. dec.* 106. *num.* 5. *& seqq.*

His tamen non obstantibus ad vtramque partem dubij af-
4 firmatiuè responsum † fuit, cùm enim primum examen
fuerit nullum reiterare debet, ex tradita per Bero. *consil.* 128.
num. 35. *lib.* 2. Marc. *dec. Delphin.* 495. *num.* 31. *& seqq. lib.* 1.
præsertim, quia ex attestationibus datis constat Ordinarios
Calaguritanos concurrente, prout hic legitima causa absentiæ,
& occupatione in seruitijs alicuius Primatis, siue
Ecclesiastici, siue Secularis, huiusmodi subdelegationes eaaminum
facere consueuisse, & licet nulliter, negari tamen
non potest, quin omnem eacludant fraudem, & dolum,
5 à quo causa quælibet etiam iniusta, † & fatua eacusat, *leg.
agitur* 12. *§. potest, ff. de liber. caus.* Curt. iun. *cons.* 19. *n.* 5.
lib. 1. Honded. *cons.* 68. *n.* 2. *lib.* 2. Rota coram Buratt. *dec.*
182. *num.* 25. *& in Bononien. vsusfructus 20. Iunii 1650. §.
6 dispositio coram R. P. D. meo Royas*, † adeòut non obstante
quocumque temporis lapsu possit Didacus per superiorem
etiam parte contradicente admitti nouum examen, vt fuisse
decisum in *Calaguritana dimidii Beneficii 22. Aprilis 1602.
coram Ortembergo*, refert Barbos. *de potestat. Episcop. alleg.*
60. *num.* 46. *& in Collectan. ad Concil. Trident. sess.* 24. *cap.*
18. *num.* 73. *& 78. in fin.*

Eòque magis, quia ex datis *in Summario vltima positionis
Didaci*, patet ipsum de tempore primi eaaminis fuisse
Baccalaureum publicum Theologiæ, & Philosophiæ professorem
ad concedendas licentias pro andiendis confessionibus,
& sacris Ordinibus suscipiendis Eaaminatorem
deputatum ab Ordinario Seguntino, à quo (præuia commissione
Calaguritani,) seu ab eius Examinatoribus Didacus
examinatus fuit repertus, & renunciatus idoneus ad
quodcumque beneficium, vndè cessat quælibet præsumptio,
quòd impedimenta affectauerit, vt interim doctior fieret,
7 & edoceri posset, † quia semel habilis semper talis præsumitur,
Seraphin. *dec.* 968. *num.* 8. eique propterea nouum
8 examen concedi debet, vt in fortioribus terminis de eo,
qui fuerat reiectus in primo eaamine, respondit Rot. *in Calaguritana
Beneficij de Ocon. 15. Decembris 1649. coram bon.
mem. Arguelles*, & nudius tertius in alia *Calaguritana Beneficij
de Alesanco 8. currentis coram me.*

9 Nec dubitari potest, † quin ste sit legitimus oppositor
ad beneficium, de quo agitur, quia in eo concurrunt omnia
à Coostitutione Clement. VIII. requisita, docuit enim se
filium naturalem, & patrimonialem loci Sancti Martini
de Galbarinis, in termino ab edictis præscripto comparuit,
& se opposuit, vt constat ea sententia Episcopi Calaguritani,
eiusque gratificatione erga Didacum, cui beneficium
10 conferendo habilem, † & Ioanne aduersario digniorem reputasse
censetur, cùm pro iudicio Ordinarij omnis vigeat iuris
præsumptio, *cap. in præsentia de renunc.* Rota coram san.
mem. Greg. XV. *dec.* 11. *nu.* 3. coram Buratto *dec.* 635. *nu.* 8.
in recent. dec. 537. *nu.* 14. *vers. & adeò præsumitur par.* 1. *dec.*
36. *num.* 1. *par.* 2. *dec.* 149. *num.* 8. *par.* 4. *tom.* 2. *& in Calaguritana
Beneficiorum 26. Iunii 1648. §. atque hinc coram R.
P. D. meo Bichio.*

Non obstat, † quòd ex primo examine coram Examina- 11
toribus Calaguritanis habito ius sibi quæsitum esse contendat
Ioannes in eo approbatus, ex *dec.* Buratt. 55. *num.* 3. † quia vt 12
ibi declarant Adden. *num.* 10. id procedit in vnico oppositore,
secus vbi plures concurrunt, tunc enim examen consideratur
tanquam actus tantùm præambulus expectans post se perfectionem
ex præsentatione per beneficiatos, & institutione
per Ordinarium facienda, ex quibus solùm ius perfectum in
re acquiritur, *cap.* 1. vbi DD. *de præben. in* 6. Rebuff. *cons.* 86.
nu. 19. Couarr. *var. resolut. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 1. *& seqq.* Ca-
putaq. *decis.* 267. *num.* 4. *par.* 1. † in casu autem nostro, & Di- 13
dacus in tempore se opposuit ad beneficium controuersum,
& de licentia Ordinarij eorum Seguntinis se subiecit eaamini,
quòd licet nullum fuerit operatur tamen, ne ius perfectum
Ioanni quæsitum dicatur; illudque sit resolubile per nouum
examen per Didacum coram Calaguritanis habendum, ad
tradita per Garz. *de benef. par.* 4. *cap.* 3. *nu.* 64. Rot. *dec.* 492. *n.*
10. *p.* 3. *diuers. & in Cæsaraugustana Canonicatus 1. Februa-
rij 1641. coram bon. mem. Cardinali Panzirolo*, † sicut in si- 14
mili dicimus non esse considerabile ius ea lapsu instantiæ quæsitum,
quia per restitutionem in integrum potest resolui, vt
fuit decisum *in Calaguritana Restitutionis in integrum 12. Februarii
1590. coram Orano impress. apud Marches. de commis.
par.* 2. *fol.* 118. *num.* 4. *vers. & regula*, Put. *decis.* 198. *lib.* 2. *in
correct.*

Nec † dicatur irreleuans esse boc examen per Didacum 15
denuò peragendum sub prætextu, quòd iste alia possideat beneficia,
quia id nullins est momenti, quando vt in casu nostro
qualitates beneficiati longè præcellunt non beneficiatum,
Rota *dec.* 61. *num.* 4. *par.* 3. *recent. in Calaguritana Beneficii
della Casa della Reina 27. Martii 1648. §. minus facit coram
Reuerendiss. Terracinen. in Lucana Capellania 7. Iunii 1651.
coram R. P. D. meo Bichio in Calaguritana Beneficii de Banares
11. Decembris proximi præteriti coram Eminentissimo D.
meo Cardinali Otthobono.*

Er binc resultat † alterius partis dubij resolutio, cùm enim 16
vtraque pars sit absens, & ex præallegatis vehemens resultet
fumus idoneitatis Didaci ad euitanda dispendia, & pericula
itinerum Domini censuerunt esse faciendam subdelegationē
examinis in partibus, vt alias his concurrentibus seruatum
fuit coram Comitul. *decis.* 38. *& in Calaguritana Beneficii de
Ocon. 15. Decembris 1649. confirmata 14. Februarii 1650. coram
bon. mem. Arguelles.*

Et ità causa bis proposita coram Eminentissimo D. Cardinali
Corrado, & deindè coram me in eius locum particulariter
suffecto decisum fuit vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papieñ.

Calaguritana Beneficij de Lumbreras.

Luna 18. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Licet in beneficijs simplicibus sufficiat electio digni omisso dignore, non tamen hoc militat in beneficijs Calaguritanæ Diœcesis, in quibus dignior est eligendus; Dignioritas ad beneficia ex quibus resultet.

SVMMARIVM.

1 *Dignior ad beneficium est eligendus.*
Quod intelligo verum in beneficiis simplicibus Calaguritana Diœcesis ex Constitutione Clem. VIII. n. 3. 4. & 5.
2 *Dignus omisso digniore eligi potest ad beneficium simplex.*
4 *Constitutio Ecclesiæ fauorabilis, est inuiolabiliter seruanda.*
6 *Sacerdotium probatur ex litteris ordinarij.*
7 *Dignioritas ad beneficium resultat ex Sacerdotio, etsi beneficium Ordinem Sacerdotalem non requirat.*
8 *Sacerdotij negatiua probatur eo ipso, quòd quis reperiatur tantummodo in 22. ætatis anno.*

9 *Ætas annorum 22. non est sufficiens ad ordinem Sacerdotalem.*
10 *Dignioritas ad beneficium resultat ex maiori ætate,*
11 *Dignioritas ad beneficium resultat ex approbatione Ordinarij ad exercitium curæ animarum,*
12 *Institutio ab Ordinario obtenta multum attenditur ad electionem magis idonei,*
Quod procedit, quando electio libero arbitrio Ordinarij relinquitur secus è contra, num. 13.
14 *Præsentationes, & institutiones attentatæ nullum præbent fundamentum in electione dignioris.*
15 *Arbitrium Rotæ intrat loco arbitrij Beneficiatorum præsentantium, quando præsentatio est attentata, & causa appellationis pendet.*

D E C I S I O   C C X X X I I.

MArco Saluador, non autem Didaco Martinez More-
no dixerunt DD. adiudicandum esse dimidium be-
neficium controuersum, quòd vacat in Ecclesia Parochiali
S. Bartholomæi Oppidi de Lumbreras per ascensum ad inte-
grum Petri Garzias, quia constat dictum Marcum non so-
lùm esse filium naturalem, ac patrimonialem dicti loci de
Lumbreras, sed vlterius habere plures alias qualitates, quæ
1 in eius competitoribus deficiunt, † ac propterea tanquam
digniorem præferendum esse, ad text. *in cap. statutum de ma-
iorit. & obed. cap. ex ore de priuileg.* Bald. *in l. decernimus n. 4.
in 2. notab. Cod. de sacrosanct. Ecclesijs*, Rota coram Sera-
phino *decis.* 1223. *num.* 2. Et licet dum de beneficijs simplici-
bus agitur opinio inter DD. valdè controuersa sit, an eligi
2 possit dignus omisso digniori, † & affirmatiua communior
videatur, de qua Nauarra *de restitutione lib. 2. cap. 2. n.* 172.
& 182. Guttier. *canon. quæst. lib. 2. cap. 11. sub num.* 12. *col.* 2.
Molina *de primogenit. lib. 2. cap. 5. num.* 55. Garzias *de bene-
ficijs par. 7. cap. 16. nu. 16. & seqq.* Barbos. *de iure Eccles. lib. 1.
cap. 19. num.* 138. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *dec.* 11.
3 *num.* 8. vbi Adden. *vers. tertia conclusio*, † tamen hic tollit
quamcumque difficultatem peculiaris Constitutio san. mem.
Clementis VIII. super collatione beneficiorum Calagurita-
næ Diœcesis, dum disponit collationem fieri debere dignio-
ri; Talis namque constitutio, quę est Ecclesiæ fauorabilis,
4 † ex quo tendit ad parandos ei meliores, ac magis idoneos
ministros venit inuiolabiliter obseruanda, Rebell. *de obligat.
iust. par. 1. lib. 3. quæst. 5. in princ. vers. tertio quia*, Guttierez
canon. quæst. lib. 2. dict. cap. 11. num. 55. *in fine*, Barbos. *de iure
Ecclesia dict. cap. 19. num.* 137. *in fin.* & in terminis beneficio-
rum Calaguritanę Diœcesis, vt illa sint adiudicanda dignio-
5 sibus, firmauit sæpiùs Rota, † & signanter *in Calaguritana
Beneficij de Cornago* 1639. *coram Reuerendissimo Terracinen.
Calaguritana Beneficij de Logrono* 15. *Decembris* 1645. *co-
ram R.P.D. meo Royas Calaguritana beneficij della Casa del-
la Reina* 27. *Martij* 1648. *coram eodem Reuerendissimo Ter-
racinen. Calaguritana Beneficij* 27. *Nouembris* 1648. *coram
R. P. D. meo Bichio sub §. & hic est casus noster, & in Calagu-
ritana similis beneficij de Lumbreras* 4. *Iunij* 1646. *coram E-
minentiss. D. Card. Otthob. §. ideò Morenus, ac alibi passim.*
Quod autem Marcus Saluador maiori gaudeat dignita-
te, & qualitate Didaco Moreno; clarè appatet, quia ipse
est Sacerdos, vt probatur ex litteris patentibus ab Ordina-
6 rio ei concessis, † & nunc originaliter exhibitis, quæ con-
cludentem probationem faciunt, vt per Felynum *in cap. post
concessionem num.* 15. *de probationibus*, Buratt. *decis.* 255. *nu.*
15. & *dec.* 708. *num.* 1. Sacerdos enim concurrens cum alio
simili qualitate carente in adiudicatione beneficij semper
præfertur, licet beneficium ordinem Sacerdotalem non
7 requirat; † nam semper verum est dicere, quòd ille sit di-
gnior ratione ordinis Presbyteratus, Guttier. *cons.* 2. *nu.* 22.
& in his terminis resolutum fuit *in dicta Calaguritana della
Casa della Reina coram Reuerendissimo Terracinen. §. quod
autem, & in Calaguritana Beneficij* 20. *Nouembris* 1648. *co-
8 ram R.P.D. meo Peutingero in princ. cum similibus*; † More-
num autem non esse Sacerdotem, clarè colligitur ex eo,
quòd reperitur in ætatis suæ 22. anno tantùm, prout depo-
nunt Testes, *Summ. Saluadoris num.* 5. Sicque deficit in
9 eo ætas omninò † requisita ad ordinem Sacerdotalem, ex
dispositione S. Conc. Trident. *sess.* 23. *cap.* 12. *de reformat.* ac
per text. *in Clement. generalem de ætate, & qualit.*
10 Hinc resultat altera qualitas, † quæ est respectu maioris
ætatis dicti Marci Saluadoris, quæ valdè attenditur, vt in
collatione sit præferendus, *cap. cum in cunctis in princip.* vbi
gloss. *verbo ætatis maturitas de elect.* Innocentius *in cap.* 1.
num. 1. *de maiorit. & obed.* Bald. *consil.* 167. *in fine, vers. & in
dubio lib.* 4. Barbos. *cons.* 23. *in fine vol.* 1. & firmauit Rota *in
Calaguritana Beneficij de Brinas coram Reuerendiss. D. meo
Decano, vers. secundo quia est senior, ac in dicta Calaguritana
Beneficij* 27. *Nouembris* 1648. *coram R.P.D. meo Bichio §.* 3.
ætas maior.
Multùm etiam fauet ipsi Marco Saluadori pro huiusmodi
prælatione approbatio de eius persona facta ab Ordinario ad
exercitium curæ animarum, vt constat ex litteris patentibus
datis in Summario responsionis Saluadoris, hanc namque
qualitatem † semper magnifacere solet Rota ad effectum 11
prælationis in adiudicatione beneficiorum, vt ponderata
fuit *in Ripana Parochialis* 27. *Iunij* 1608. *coram Sanctissimo
Domino Nostro relata in Calaguritana Beneficij della Casa
della Reina* 4. *Iulij* 1646. *sub §. has vero maiores coram Reu.
P. D. meo Verospio.*
Neque obstare visum fuit, quòd Morenus vltra appro-
bationem examinatorum habeat etiam institutionem ab
Ordinario, † cuius iudicium quo ad electionem magis 12
idonei valdè attendi solet, † quia præsumptio pro iudicio 13
Ordinarij, tunc benè intrat, quando libero eius arbitrio re-
linquitur electio vnius ex pluribus oppositoribus. At hic ex
forma Constitutionis sanct. memor. Clementis VIII. tene-
tur instituere eum, quem beneficiali præsentarunt, sicque
non intrat iudicium Ordinarij, sed potius beneficiatorum,
quòd erroneum in hoc casu omninò conuincitur, dum ex
superiùs ponderatis apparet multò maiores qualitates con-
currere in Marco Saluador, quàm habeat Morenus à dictis
beneficiatis præsentatus. † Præterea tam præsentatio be- 14
neficiatorum, quàm institutio Ordinarij emanatę ad fauo-
rem Moreni in hoc controuerso beneficio declaratæ fuerunt
attentatæ veluti factę post interpositam appellationem à ma-
la relatione examinatorum, vt apparet ex decisione in hac
causa per me extensa sub die 26. Ianuarij præteriti, in cuius
executionem appositum etiam fuit sequestrum, vndè sequi-
tur, quòd nullum super illis constitui possit fundamentum,
atque haberi debeant, ac si factæ non fuissent, & ita lo-
co arbitrij beneficiatorum † intrat arbitrium Rotæ, vbi 15
causa appellationis pendet, ad Text. *in Clement. Auditor de
rescriptis*, ac ita in puncto respondit Rota *in allegatis Ca-
laguritana della Casa della Reina coram Reuerendiss. Terra-
cinen. §. non obstat, quod Iosephus in fine Calaguritana Bene-
ficij coram R. P. D. meo Peutingero, §. non obstat, quod vltra
dictas qualitates, & in Calaguritana Beneficij* 27. *Nouem-
bris* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio, §. finali.*
Et ità resolutum fuit Saluador tantùm informante, &c.

R. P. D. C E L S O,

Posteà S.R.E. Cardinali.

Licien. Administrationis.

Lunæ 18. *Martij* 1652.

A R G V M E N T V M.

Tutor cum teneatur reddere bonum computum suæ administrationis, ideò tenetur in primis inuentarium conficere ritè, & rectè, & non confusè, cùm paria sint illud non conficere, vel perperam conficere, cùm illud debeat confici clarè, & distinctè, vt releuet.

S V M M A R I V M.

1 *Tutor cum teneatur reddere bonum, & fidele computum suæ administrationis, ad quid teneatur.*
2 *Tutor tenetur conficere inuentarium distinctè, & clarè, & non genericè, & confusè.*
3 *Inuentarium non conficere, vel malè conficere paria sunt.*
4 *Iura, & actiones omnia sunt describenda in inuentario pupillari.*
5 *Inuentarij beneficio tutor non potest iuuari, dum legitimè non fuit confectum.*
6 *Tutor, quando ob ignorantiam nullatenus iuuatur ob non descriptionem bonorum in inuentario, & num. 7.*
8 *Cambij fructus, vt validè exigantur, quid requiratur.*
6 *Fructus Cambij non debentur sine solitis litteris, & dispacis, & num. 10.*
11 *Pupillo omnia bona sunt restituenda, quæ sunt descripta in inuentario.*

12 *ad Filias dotandas pater tenetur.*
13 *Filias dotandi onus, inhæret bonis patris.*
14 *Onus dotandi filias, cùm spectet ad patrem, idcòque id transit ad hæredem vniuersalem.*
Et quecumque alium dictorum bonorum possessorem.

DECISIO CCXXXIII.

RESolutum fuit non constare de sufficienti redditione
rationis, & sic persistendum esse in decisis sub die
25. Februarij 1647. coram Eminentissimo Cardinali Ottho-
bono. * Nam cùm Nicolaus susceperit tutelam, & cu-
ram Matthæi Natalis eius ex Leonardo fratre nepotis cum
obligatione reddendi bonum, & fidele computum tenebatur
1 in † primis Inuentarium conficere, cùm illud sit principium,
& caput redditionis rationis, vt ex text. *in l. 1. §. de seruis, ff.
de tutel. & ration. distrah.* Bart. *in l. Tutor què repertorium n. 1.
& seqq. ff. de administ. tut.* Rolan. *cons. 49. nu. 18. & 19. lib. 1.*
Rota coram Seraphin. *dec. 1473. num. 1. & in recent. dec. 197.
in fin. par. 6.*
Illud autem, quòd fuit exhibitum non videtur tale,
2 quòd eidem suffragari possit, cùm non † contineat claram,
& distinctam bonorum descriptionem, sed genericam,
& confusam absque expressione qualitatis, & quantitatis,
itaut rerum pupillarium nulla possit certitudo haberi, vt pa-
tet ex illis verbis, ibi, *Vna Massaria nominata li Mercan-
ti. Item vn'altra Massaria con olme, terre, e frutti, vna
sesta parte dell'heredità di Giacomo Persone. Item pecore,
capre num. 120.* & similia, vt benè in proposito aduertit Ro-
land. *de inuent. quæst. 106. num. 1.* Escobar. *de ratiocin. cap. 9.
num. 67. & seqq.* Natt. *cons. 574. & 575. vtrobique num. 1. &
seqq.* Surd. *decis. 222. num. 3. cum alijs pluribus relatis in An-
conitana Censuum 24. February 1643. coram Reu. P. D. meo
Royas.*
3 Etenim paria sunt † Inuentarium non conficere, vel il-
lud minus legitimè, & imperfectè conficere, *l. sed si 11. §. 1.*
& ibi gloss. *verbo apparet, ff. de instit. act. l. quoties 6. ff. qui sa-
tisd. cog.* Montan. *de effic. Tut. quæst. 32. num. 78.* Rolan. *de in-
uent. quæst. 110. num. 4.* Surd. *eodem tract. quæst. 275. nu. 2.* Mar.
Anton. *var. resol. lib. 2. resol. 8. num. 8.* Rota coram Verall. *de-
cis. 119. num. 3. par. 2. in Maceraten. Redditionis rationis 13.
Maij 1642. coram bon. mem. Merlino extensa per Reu. P. D.
meum Moltum, & in Bituntina Census 24. Maij 1647. co-
ram Eminentissimo Card. Corrado.*
Imò in eodem Inuentario non fuerunt descripta quam-
4 plura corpora, & signanter portio † legitimæ debitæ pu-
pillo in bonis Matthæi ex persona patris, necnon rata dotis
maternæ, & portio Massariæ nuncupat. *dell'Acquarole*,
5 propter quarum omissionem non posse frui † beneficio In-
uentarij, not. Bald. *in l. fin. §. cum igitur num. 8. & 10.* ibi-
que Castr. *num. 5. Cod. de iure deliber.* Soccin. *cons. 159. nu. 8.
lib. 2.* Dec. *cons. 633. num. 10.* Honded. *cons. 34. num. 20. lib. 1.*
Surd. *de inuent. hæred. qu. 275. num. 1. in fine.*
Nec potest Nicolaus excusari prætextu ignorantiæ. Nam
6 quoad prima duo corpora scientia videtur clara, † dum ipse
vti Frater Leonardi debebat consequi easdem portiones ad-
notat. per Bart. *in l. in bonorum num. 3. ff. de bon. poss. soc. tab.*
Roman. *cons. 481. sub num. 8.* Soccin. iun. *cons. 67. sub nu. 11.*
Rota coram Caualer. *dec. 3. num. 5. & dec. 151. num. 13.*
Vlteriùs defecit idem Nicolaus non solùm in confectione
7 Inuentarij, † sed etiam in reddenda ratione de bonis in
eo descriptis.
Nam esto, quòd libri fuerint exhibiti, adhuc relatio Pe-
titorum erronea detegitur, & redditio rationis non po-
test sustineri in ducatis 523. quæ prætenduntur soluta An-
gelo Seraphino pro interusurijs, & fructibus cambijs, dum
8 † non constat de requisitis necessarijs, & in specie de trans-
missione pecuniarum ad nundinas, & de solitis litteris, seu
9 dispacijs, sine quibus cambia non deberi † disponit expres-
sè Constitutio sanct. mem. Pij Quinti Bullario nouo *tom. 2.
in ordine 118.* & firmat Nauarr. *in Manual. cap. 17. tit. de
vsur. circa cambia, vers. quare,* Rota *dec. 173. num. 3. post
secundum volum. cons. Farinac.* & concordantes referunt Ad-
den. ad Buratt. *dec. 539. num. 8.* ac firmatum fuit *in Romana
Cambij 17. February 1642. in Licien. Pecuniaria 29. Maij
1643. & in Romana, seu Ianuen. Pecuniaria 1. Iuly 1644. co-
ram R. P. D. meo Bichio.*
Præsertim quia de dicta partita, prout de alijs contentis
10 in eadem relatione † nullæ exhibentur quietantiæ, vt vo-
luit Ancharan. *cons. 330. num. 7. circa med. vers. Item desi-
cinnt,* Soccin. *cons. 92. sub nu. 12. vers. quinto, & vltimo lib. 4.*

Quæ † etiam pupillo erant restituendæ, ad text. *in l. cum ser- 11
uus 81. ff. de condit. & demonstr.* Rota *dec. 743. num. 6. par. 4.
diuers. & in dicta Maceraten. Redditionis rationis 13. Maij
1642. coram bon. mem. Merlino.*
Prout pariter sustineri non valet respectu bonorum, quæ
tradita fuerunt in dotem Mariæ pupilli amitæ, & pro ea
Donato Antonio Caragnolo illius sponso, † quia onus do- 12
tandi non spectabat ad dictum pupillum, sed benè ad Mat-
thæum eiusdem mulieris patrem, ad text. *in leg. final. Cod. de
dot. promiss. l. qui liberos 19. ff. de rit. nupt.* Molin. *de primogen.
lib. 2. cap. 15. num. 5.* Giurb. *dec. 45. num. 27. & seqq.* & fuit di-
ctum *in Terracinen. Fideicommissi 4. Iuly 1646. coram Emi-
nentissimo Card. Otthobono.*
Nec refert, quòd Leonardus esset hæres Matthæi, nam
vltra quod fuit grauatus restituere, cùm adsint bona Mat-
thæi patris † non tenebatur dotare de proprio, ex quo onus 13
dotandi inhæret ijsdem bonis. Ac propterea transit etiam
in fideicommissarium vniuersalem, † & quemcumque 14
alium dictorum bonorum possessorem, vt dixit Rota *decis.
28. num. 2. & seqq. & dec. 58. num. 1. par. 5. recent. cum alijs in
Vrbeuetana Legati 4. May 1648. coram R. P. D. meo Bichio.*
Et ità resolutum fuit vtraque parte, &c.

Decisio hæc edita in hac eadem causa sub die 15. February 1647. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono est inter eius impress. dec. 150.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Bononieñ. Successionis.

Luna 18. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommissaria, quando fuerunt alienata per hæredem grauatum, tunc siue fuerint alienata per eundem ignorantem, siue scienter in electione vocati erit, vel agere contra alienantem ad consecutionem pretij, vel pro consecutione rerum contra tertios possessores.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum ob non prosecutionem illius intra biennium.*
2 *non Appellare, vel appellare, sed non prosequi appellationem intra legitimum tempus paria sunt.*
3 *Sententia, si non sit iusta, non transit in rem iudicatam.*
4 *Bona fideicommissaria, si hæres alienauerit cogi potest ad restitutionem, siue scienter, siue ignoranter alienauerit.*
5 *Fideicommissaria bona, si fuerint alienata stat in facultate vocati, aut agere ad bona, vel ipsorum pretium.*
6 *Fideicommissum non potest controuerti, quando illud est litterale.*
7 *Fideicommissum prætendens, debet probare habere qualitates à fideicommittente requisitas.*
8 *in Fideicommissis, quando non sit locus restrictioni.*
9 *Masculus descendens ex fœmina, & descendens mediatè per aliam fœminam, omnes sunt descendentes.*
10 *Fideicommissum, quando est constitutum à fœmina, ac primo vocata est fœmina, cessare in eo dicendum est rationem conseruandæ agnationis declara, vt num. 11.*
12 *Fœminas, & masculos, quod testator vocauerit ad fideicommissum, ex quo desumatur.*
13 *Fœminarum appellatione veniunt etiam descendentes ex filiabus.*
14 *Dictio, vt supra, est repetitiua.*
15 *sub Nomine filiorum, quando non veniant descendentes.*
16 *Testamenti vna pars, alteram declarat.*
17 *Declarationi constituentis fideicommissum, est omninò standum.*
18 *Donatio quando est clara, & perfecta, tunc declaratio inducit nouam dispositionem.*
Dispositio, quando est dubia, tunc declaratio non inducit nouam dispositionem, num. 18.
19 *Quia tunc ea intelligitur facta pro adminiculo, & ad magis probandum mentem disponentis.*

20 *Statutum Bononiæ in rubrica de dotis restitutione, §. Item dicimus quid disponat, & qualiter intelligatur.*
21 *Statutum si in aliquo casu non loquatur, ad illum non debet extendi, & maximè si extensio sit contra dispositionem iuris, & num. 22.*
23 *Dotem dare, vel promittere aliud est, & aliud donare, vt decentius aliqua mulier nubere possit.*
24 *de Nuptijs in genere aliud est, si quis loquatur, & aliud si de nuptijs in specie.*

DECISIO CCXXXIV.

OB non interpositam appellationem in tempore, & non
prosecutionem illius intra biennium censuerunt Do-
1 mini sententiam Rotalem fecisse † transitum in iudicatum,
cap. quoad consultationem de re iudic. Clem. si appellationem,
& Clem. sicut de appellat. Cùm idem sit non appellare, vel
2 intra debitum tempus † appellationem non prosequi, l. fin. §.
Illud etiam, C. de temp. appell. Rota in Aquilana Iurispatro-
natus 4. Iunij 1646. coram Eminentissimo Card. Cerrado, &
in Caietana bonorum 3. Decembris eiusdem anni coram R. P.
D. Cerro.
3 Iustitia verò eiusdem sententiæ, sine qua non intrat † res
iudicata, patet ex decisionibus editis coram R. P. D. meo Bi-
chio, in quibus firmatur D. Aurelium Maluetium hæredem
pro medietate Camillæ alienantis teneri pro medietate ad
restitutionem pretij bonorum alienatorum per d. Camillam
eius auctricem, & sic ad lib. 7583. vnà cum fructibus à die
Compromissi vsque ad executionem sententiæ; Nam cùm
4 bona, de quibus agitur essent supposita † fideicommisso con-
dito per Dorotheam de Bonfiolis potest hæres grauatus, qui
alienauit cogi ad pretij restitutionem siue scienter, siue igno-
ranter alienauerit, vt disponit text. in l. quidam 25. §. fin. ibique
Bart. num. 1. vers. secundo nota, ff. ad Trebell. Alexan. cons. 3.
num. 3. & seqq. lib. 3. Gabr. cons. 158. num. 3. lib. 1. & cons. 44.
num. 22. lib. 1. Petra de fideicomm. qu. 3. num. 37. Odd. de sub-
stit. qu. 47. num. 8. & 9. Peregr. de fideicomm. art. 45. num. 15. &
5 art. 46. num. 26. vbi firmat esse † in facultate fideicommissa-
rij agere pro consequutione pretij contra alienantem, vel
pro recuperatione bonorum contra tertios possessores, Ce-
phal. cons. 761. num. 14. & 15. & optimè Rota coram Merli-
no dec. 831. num. 1. cum alijs relatis à Cyriac. controu. 5. nu. 25.
& per Fusar. de substit. qu. 538. num. 1. in fin. & quæst. 627. num.
54. & seqq.
Fideicommissum autem controuerti non potest; Nam
6 illud est litterale, & † vocatio DD. de Albergatis patet ex
eo, quia Dorothea voluit bona sua peruenire ad filios, & de-
scendentes masculos Camillæ eius filiæ, quales sunt ijdem
de Albergatis, qui cum sint masculi, & descendentes Ca-
7 millæ † ex Hippolyta filia prædefuncta dicuntur habere qua-
litates requisitas à Donatrice, Soccin. in l. Gallus, §. nunc de le-
ge num. 5. ff. de lib. & posth. Rub. Alex. cons. 22. num. 11. versic.
quartus casus, Giouagn. cons. 13. num. 43. & seqq. lib. 2. Mant.
de coniect. lib. 8. tit. 18. nu. 16. & seqq. relati per Fusar. de sub-
stit. qu. 404. num. 7. Rota in Nucerina Fideicommissi 1. Iulij
1650. coram R. P. D. meo Melzio.
Etenim hodie non agitur de extensione fideicommissi, &
de inducendo nouo grauamine, nec minus in concursu cum
8 filijs masculis ipsius Camillæ, † in quibus terminis loquun-
tur DD. ex aduerso allegati, sed agitur de continuatione
eiusdem fideicommissi in fauorem Nepotum, quo casu non
esse locum restrictioni, docet Rustic. in l. cum Auus lib. 6. cap.
12. num. 1. & seqq. de condit. & demonstr. Mantic. de coniect.
vlt. vol. lib. 8. tit. 8. num. 16. & seqq. Gratian. discept. for. cap.
678. nu. 6. & seqq. cum alijs adductis per Modern. Eugubin.
contr. 82. num. 56.
Imò eadem ratio militat in masculo immediatè descen-
9 dente ex fœmina filia † donatricis, ac in alio descendente
mediatè per aliam fœminam, quia omnes sunt descenden-
tes, vt benè in proposito ponderat Imol. in l. si ita scriptum
num. 8. ff. de leg. 2. Odd. cons. 39. num. 53. Gabr. cons. 96. sub nu.
27. vers. existimari lib. 5. Mart. cons. 65. num. 20. & seqq. Fu-
sar. de substit. qu. 320. num. 36. Rot. dec. 6. circa med. vers. con-
firmatur par. 1. diuers.
10 Vndè cùm fideicommissum sit constitutum † à fœmina,
& in eo fœmina primo loco vocata fuerit, ac proindè ces-
set ratio conseruandæ agnationis concurrente tantummodò
qualitate masculinitatis, nempè quod donatrix magis dile-
11 xit genus masculinum, quàm fœmininum; vocatio de † de-
scendentibus masculis Camillæ habet etiam locum in nepo-
tibus masculis descendentibus ab eadem Camilla, vt benè in
proposito ratiocinatur Mantic. de coniect. vlt. lib. 8. tit. 18. nu. 17.
& seqq. & de tacit. lib. 13. tit. 21. num. 19. Alciat. cons. 15. n. 1. &
seqq. lib. 8. & cons. 104. à princ. lib. 9. Ruin. cons. 120. nu. 8. & 9.
vol. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 3. cap. 5. num. 48. & 49.
Quinimò † eadem vocatio resultat ex alia parte donatio- 12
nis, in qua donatrix voluit, quòd dicta bona perueniant, &
æquis portionibus spectent ad filias fœminas dictæ Camillæ,
vt supra, quarum appellatione † veniunt quoque descenden- 13
tes ex filiabus, dum ipsa parificauit vtramque substitutionem
cum dictione † repetitiua, vt supra, & habuit pro sinonimis 14
verbum filios, & verbum descendentes, Curt. iun. cons. 113.
num. 8. Surd. de alim. tit. 9. qu. 36. num. 57. Menoch. præsumpt.
94. num. 27. lib. 4. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 8. num. 21. Fusar.
de substit. qu. 320. num. 78.
Neque est ambigendum donatricem id expressè sensisse,
dum in donatione dixit, quòd bona sua post mortem Camil-
læ in totum perueniant ad eius filios, & descendentes mascu-
los subiungendo, & filios masculos habuerit non † facta 15
mentione descendentium; signum euidens, quòd sub verbo
filios, illos intendebat comprehendere, dum supra expressè
vocauerat, & infra pariter in illis verbis ibi, *quatenus Camil-
la decederet sine filijs masculis, & fœminis voluit bona deueni-
re ad DD. de Benfiolos eius Patruos*, quæ † vltima substitu- 16
tio censetur facta in defectum descendentium masculorum,
quos donatrix supra vocauerat, licèt vsa tantummodò fuerit
verbo filijs, cum vna pars testamenti aliam declaret, Meno-
ch. cons. 328. sub num. 21. vers. decimo confirmatur, Fusar. qui
alios cumulat de substit. qu. 627. num. 27. Rot. dec. 49. sub nu. 8.
par. 5. recent.
Et ad tollendam omnem difficultatem datum fuit per DD.
de Albergatis Instrumentum publicum, in quo ipsa Doro-
thea donatrix de anno 1638. declarauit expressè sub tali dis-
positione voluisse comprehendere nepotes, & omnes de-
scendentes Camillæ tam per lineam masculinam, quàm fœ-
mininam, † quæ declaratio omninò attendenda venit, iuxt. 17
text. in cap. si vere il secondo vers. vel si hoc dubium, ibique
gloss. verbo propria manu de sentent. excommun. Alex. cons. 52.
num. 25. lib. 4. Curt. iun. cons. 56. sub num. 10. vers. debemus ita-
que, Aymon. cons. 254. num. 4. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 5. n.
22. & in his terminis de declaratione facta ex interuallo fir-
mauit Rota coram Seraph. dec. 837. num. 14.
Nec dicatur, quòd huiusmodi declaratio non potuerit
fieri in præiudicium Aurelij, & postquam illi fuerat ius quæ-
situm, quia obiectum posset fortasse procedere † si disposi- 18
tio esset clara, & perfecta, & declaratio contineret nouam
dispositionem, super qua DD. de Albergatis fundarent eo-
rum vocationem. Secus verò cum dispositio sit dubia, & de-
claratio deducatur tantummodò pro adminiculo, & ad ma-
gis probandam mentem, † & intentionem donatricis, ad 19
text. in l. hæredes palàm, §. sed & si notam, ff. de testam. Dec.
cons. 25. num. 2. ad med. Rota in Lauretana iurisdictionis 23.
Ianuarij 1617. coram Sacrate.
Demum non obstat Statutum Bononiæ in rub. de dotis re-
stitutione, §. Item dicimus il secondo, præbens potestatem
† mulieri testandi de dote, non obstat nec quouis pacto, quia 20
in præsenti casu non agitur de dote, sed de pacto apposito in
donatione omnium bonorum facta sorori, antequam nube-
ret, † de qua benè Statutum non loquitur, itaut propterea 21
tanquam correctorium ad illam extendi non debeat, Me-
noch. de recup. remed. 15. num. 268. Put. dec. 350. lib. 2. benè
Giouagn. cons. 99. num. 5. lib. 1. Rot. Bonon. diuers. decis. 112.
num. 33. & seqq.
Nec dicatur, quòd in procemio donationis donatrix id
facere declarauerit, quia soror magis, quam patrui egebat
bonis, vt decentius nubere valeat, † quia non propterea 22
comprehenditur sub hoc Statuto loquente de dote data, vel
promissa, nam aliud est dotem dare, vel promittere, aliud
† verò donare, vt decentius nubere possit, cùm nec etiam 23
isto secundo casu donatio possit dici correspectiua ad dotem,
vel ad futurum matrimonium, † ex quo loquitur de nuptijs 24
in genere, non autem cum certa persona, Rot. dec. 20. nu. 5.
& seqq. & dec. 251. num. 1. & per tot. par. 5. recent. in Romana,
seu Æsina donationis 23. Martij 1640. coram Reuerendissimo
Terracinen. & in Romana Fideicommissi de Iacoronatis 5.
Martij eiusdem anni coram Pirouano.
Vndè ex prædictis, & alijs meliùs deductis in decisionibus
R. P. D. mei Bichij responsum fuit constare de re indicata.
Vtraque parte informante, &c.

R. P. D.

R. P. D. B I C H I O.

Romana, seu Iannuẽ. Cambij.

Luna 18. Martij 1652.

A R G V M E N T V M.

Recognitio characteris quomodo facienda. Identitas litterarum Cambij ex quibus probetur. Approbatio debet referri ad negotium præcedens præsertim si tunc temporis de alio negotio non constet.

S V M M A R I V M.

1 *Recognitio characteris sat est, quod probetur per testes deponentes habere notam manum.*
2 *Recognitio characteris quomodo fiat in contumaciam citati recognoscere non curantis.*
3 *Solutio adhoc, vt dicatur facta vigore mandati sat est, quod mandatum præcedat tempus solutionis faciendæ.*
4 *Identitas solutionis Cambij, & litterarum ex quibus probetur.*
5 *Mandatarius potest agere contra mandantem si docet de adimplemento mandati.*
6 *Approbatio refertur ad negotium præcedens, maximè si de eo tempore non constet aliud negotium fuisse inter partes, num. 7.*
8 *Confessio implicita probat contra confitentem.*
9 *Liber nuncupatus Scartafaccio de Fiera post completas nundinas præsertim cum adminiculis plenè probat.*
10 *Cambium*, cum la ricorsa, *quale dicatur remissiuè.*
11 *Exceptio requirens altiorem indaginem non retardat executionem paratam litterarum Cambij.*

D E C I S I O C C X X X V.

OBiecta ab Alexandro, & Io: Baptista de Siris in memoriali mensibus præteritis porrecto pro obtinenda noua audientia (prout tunc obtinuerunt) aduersus decisionem editam die 27. Nouembris proximè præteriti, * cuius hodie examen assumptum fuit circa tria versabantur: negarunt enim primò litteras quarum vigore Baldus creditor agit esse recognitas. Secundò solutionem factam à Balbo sibimet in executionem litterarum cambij quas Fliscus è Ciuitate Mediolani sub die 3. Septembris anni 1649. ipsi direxerat dici posse factam vigore mandati de soluendo à Siris per litteras recepti: quippè hoc emanauit die 23. Octobris, & sic longè post litteras Flisci; Tertiò cambium esse purum, ac directum, sed vt dicitur, *con la ricorsa*, & conflatum ex fructibus aliorum cambiorum præcedentium.

Primum obiectum tollitur, quia litteræ cambij conscriptæ
à Flisco cognitæ sunt per testes bonam rationem reddentes,
1 † & cum agatur de scriptura, quæ sine testibus confici solet
satis est, quod testes deponant se habere notam manum
scribentis iuxtà stylum Curiæ, & præsertim A. C. de quo restatur Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 11. n. 971.* Buratt. *decis. 582. n. 1. decis. 624. n. 1.* Ad recognoscendas verò alias litteras scriptas à Siris continentes mandatum de soluendo citati fuerunt ipsimet Siri, & ab illorum contumaciam in recogno-
2 scendo Iudex decreuit eas haberi pro recognitis, † vt solet
in Tribunali A. C. vbi recognitio facta fuit, & disponit Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 25.* ac satis est, tradit Coler. *de process. execut. part. 3. cap. 1. num. 95. & 138.* Gail. *obseru. lib. 1. obser. 80. num. 6.* Scacc. *de Iudic. d. cap. 11. num. 1055.*

Alteri obiecto satisfit animaduertendo, quod litteræ cambij, & si scriptæ die tertia Septembris, soluendæ non erant nisi in nundinis Sanctorum, vt constat ex ipsis litteris, ibi: *In cotesti pagamenti di fiera prossima de Santi pagarete, &c.*
3 † vndè satis est, quod mandatum de soluendo ante dictas
nundinas emanauerit: præsertim cùm idem mandatum non
possit referri ad alias litteras cambii, sed concordet cum istis,
4 † tum in nomine scribentis, ac loco ibi: *Vi sarà tratto da*
Milano, tum in summa, ibi: *scudi 5448. 19. oro marche*, tum in tempore solutionis, ibi: *nella prossima fiera de' Santi;* tum in personis à quibus debetur releuatio, ibi: *per dette nostro conto*, & in litteris cambij pagabiles erant, ibi: *sotto vostro nome*, quæ omnia abundè identitatem probant iuxtà theoricam Bartol. *communiter receptam in l. demonstratio nu. 14. ff. condit. & demonstr.* Alex. *cons. 73. num. 6. lib. 3.* Socc. *cons. 89. num. 3. lib. 1.* Caual. *dec. 311. n. 4.*

Vndè cùm Balbus dictas litteras cambij soluerit in nundinis Sanctorum, & iam præcesserit mandatum Siriorum cuius
contemplatione soluit dubium non est, † quin pro summa 5
soluta agere possit contra mandantem contraria actione
mandati, ex allegatis in prima decisione §. *altera, in fin.* præsertim quia successiuè sub die 11. Nouembris Balbus de dicta solutione per epistolam monuit Siros, *vt in Summario præterita positionis num. 5.* & Sirij respondendo solutionem approbarunt, ibi: *In risposta del vostro spaccio di fiera prossima passata de' Santi, si dice hauer accommodato scrittura di vostra conformità del negotiato per nostro conto in detta fiera*, dicto *Summ. n. 6.* Quæ approbatio subsecuta cohæretur in responsionem ad epistolam Balbi, ac proxima tempori quo Balbus,
vt suprà soluerat litteras cambij † refertur pernecesse adhoc 6
ipsum negotium, Menoch. *de arbitr. cas. 432. n. 38. & præsumpt. 35. sub n. 8. lib. 1.* Gratian. *discept. 897. n. 11.* Rot. *dec.*
114. nu. 6. & 7. part. 1. recent. maximè quia † non constat 7
aliud inter has partes de dicto tempore emanasse, vt per Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres n. 19. ff. de verbor. oblig.* Bald. *in rubr. Cod. verbor. signific. num. 4. versic. nisi aliud*, Roman. *in l. si constante num. 33. vers. hoc limitarem, ff. solut. matrimon.* Surd. *cons. 267. num. 31. & seqq.* Becc. *cons. 34. nu. 14.*

Hinc gratis negatur, quod Balbus litteras cambij à Flisco missas soluerit, cum id Siri in dicta approbatione implicitè
fassi fuerint, quod † sufficit Aegid. Bellomer. *decis. 683. an-* 8
te num. 1. Rot. *in Marsicen. Iurisdictionis 29. Ianuarij 1644. §. primum adminiculum in fin. coram me*, & vlterius probetur ex quietantia ipsius Balbi data in dicto *Summario num. 4.*
necnon ex libro nuncupato, *Scartafacio de fiera*, † qui 9
post completas nundinas concurrentibus præsertim dictis adminiculis, plenè probat esto, quod alias non probaret, Caputaqu. *decis. 234. num. 2. part. 1.* Rot. *decis. 197. num. 2. part. 1. recent. decis. 418. num. 5. part. 2. decis. 716. num. 4.* coram bon. mem. Buratto.

Tertium obiectum euacuatur ex deductis in prima decisione §. *alteram*, vbi comprobatum fuit nos versari extrà
species cambij nuncupati, *con la ricorsa*, † de quo vltrà ibi 10
allegatos, loquitur Salon. *de iust. & iur. tom. 2. tit. de camb. quæst. 4. art. 2. num. 2. & seqq.* Et in omnem euentum exceptionem hanc vti requirentem altiorem indaginem aptam
non esse retardare executionem, † quam litteræ cambij pa- 11
ratam habent, Scacc. *de camb. §. 7. gloss. 4. n. 1.* Rot. *decis. 7. n. 2.* apud Zacch. *de oblig. Cameral.*

Et ita decisum informante solùm Balbo expectatis tamen diu, & citatis septies aduersarijs.

Decisio ista edita sub die 27. Nouembris 1657. in hac eadem causa emanata coram eodem bon. mem. Bichio est suprà decisio 198. hac ipsa part. 11. recent.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Perusina Reintegrationis.

Luna 15. Aprilis 1652.

A R G V M E N T V M.

Fructus sunt restituendi ab eo, qui immissionem patitur à die motæ litis, quale tempus ex assertione facta in decisionibus Rotalibus probatur, & procedit etiamsi prius reus fuerit absolutus, & posteà absolutio fuerit reuocata.

S V M M A R I V M.

6 *Fructus sunt restituendi ab eo, qui immissionem passus fuit à die motæ litis vsque ad diem immissionis.*
2 *Fructus stabilium communiter solent liquidari ad rationem quinque pro centenario.*
3 *Tempus litis motæ iustificatur ex decisionibus Rotalibus in quibus fuit illud firmatum.*
Quod procedit, & si in prima instantia reus fuerit absolutus, dum posteà absolutio fuit reuocata, num. 4. & 5.
4 *Absolutio non habetur in consideratione ad effectum probationis tempore motæ litis si fuerit reuocata, & num. 5.*

6 *Fru-*

6 *Fructus sunt restituendi à die motæ litis coram primo Iudice ratione malæ fidei.*
Quod procedit, & si petantur ab hærede post alienationem bonorum à suo auctore alienatorem, num.7.
8 *Pretium succedit loco bonorum alienatorum perindè, ac si bona alienata non fuissent.*

DECISIO CCXXXVI.

CVm Adriana Bruna, & litis consortes coram R.P.D.
meo Royas, præuijs pluribus decisionibus, sententiam
obtinuissent pro reintegratione ad bona Benueniati Ramazzani
contra Lucam de Angelis, detentorem, vti hæredem
Alexandri Ramazzani, & sub die 2. Decembris vigore
mandati de immittendo possessionem apprehendissent pro
vna vncia, cum dimidia in bonis dictæ hæreditatis, ac etiam
pro rata florenorum 633. & scut.463. monetæ pro alia simili
vncia cum dimidia, occasione bonorum alienatorum iuxtà
dispositionem Statuti Perusini. Hodie prosecuto iudicio super
liquidatione fructuum, ad quos in eadem sententia dictus
Lucas condemnatus fuit, propositoque dubio, pro quo tempore,
& ad quam summam illi sint liquidandi, responsum fuit
1 à Luca de Angelis, seu illius hæreditate † deberi dd. fructus
à die litis motæ de anno 1602. vsque ad diem sententiæ,
& immissionis supradicta die secunda Decembr. 1649. secutæ
iuxtà dispositionem *textus in l.3. ff. de interdict. seu extraordin. action.* vt aliàs seruata fuit in *Perusina Reintegrationis coram bon. mem. Pirouano, post compend. Statut. Perus. decis.* 68. & pluribus auctoritatibus fuit comprobatum *in Bononien. Bonorum 5. Iulij* 1649. *§. in proposito, coram R.P.D. meo Cerro*, & fuerat prius firmatum in hac eadem causa 16. *Martij, & 10. Iunii* 1648. *§. in omnem casum coram Reu. P. D. meo Royas.*

Liquidatio autem fieri debet ad rationem quinque pro
2 centenario, prout † communiter solent liquidari fructus stabilium,
secundum *glossam*, vbique communiter receptam in
Auth. Præterea verb. Iusta, C. de Sacrosanct. Eccles. Thesaur. Iun. *quæst. forens.3. in fin. lib.*3. Rota *dec.718.n.1. par.4. recent. in Bononien. de Prædis* 21. *Iunii* 1649. *§. liquidatio coram Eminentiss. D. meo Corrado, & passim in aliis.* Et ita ab eodem anno 1602. vsque ad annum 1649. cum sint anni 47. ex Capitali florenorum 603. debentur pro fructibus floreni 1416. & ex altero Capitali scut.463. debentur scuta 1088. in quibus summis Domini fructus, actoribus debitos, liquidarunt.

Quòd autem dictas lis mota fuerit de dicto anno 1602. pro
3 iustificatione sufficit, † quòd in duabus decisionibus causæ
coram R. P. D. meo Royas editis 13. Iunij 1644. *§. remanebant etiam*, & 11. Ianuarij 1647. *§. Demum*, hoc fuit expressè ex probationibus, tunc ostensis, firmatum.

Nec obstat, quòd Alexander Auctor Lucæ, rei conuenti, in
4 prima Instantia fuerit absolutus, † quia ad effectum, de quo
agitur, attendi debet vltima sententia R. P. D. meo Royas
5 præcedentis reuocatoria, † quæ etiam operatur, vt minimè
obstante antecedenti absolutione, fructus supradicti veniant
Adrianæ, & Consortibus actoribus restituendi à die litis co-
6 ram primo Iudice motæ, † ob malam fidem exindè inductam,
Afflict. *decis.240. num.1.* cum alijs in terminis allegatis coram Buratt. *decis.568. num.*13. & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Marianis* 10. *Decembris* 1646. *coram R. P. D. meo Royas, in §. Nam fuit per DD. vers. Nec Papinus.*

Minus releuat, quod dd. fructus ex quantitate pretij bo-
7 norum alienatorum ab hærede Luca modò petantur; † Quia
nihilominus est licita Adrianæ, & Consortibus petitio dd.
8 fructuum, cum † pretium succedat loco bonorum ab ipso
Alexandro, & alijs alienatorum, perindè, ac si bona alienata non fuissent, vt alijs allegatis, firmatum fuit in *Bonon. successionis 4. Maii* 1646. *in fine, &* 17. *Iunii* 1647. *§. tenetur pariter coram R.P.D. meo Bichio.*

Et ita resolutum fuit, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 15. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Ad Librorum computorum exhibitionem, vt quis cogi possit, quidnam probandum veniat.

SVMMARIVM.

1 *Mercator publicus asserens apud se extare libros, ordines, quietantias, &c. quando teneatur eos producere.*
2 *Mercator publicus tenetur exhibere libros Mercantiles.*
3 *Quod procedit etiam in hærede Mercatoris.*
4 *Dominus reus conuentus libros suos familiares, & priuatos non tenetur exhibere.*
5 *Nisi eorumdem penes ipsum probata existentia.*
6 *Libros priuatos quis non tenetur exhibere, dum iurare est paratus, nec dolo desiisse illos habere.*
7 *Libri computorum si fuerit descripti in Inuentario hæreditatis, ex hoc arguitur existentia eorum penes inuentariantem, non autem tertium.*
8 *Librorum existentia penes aliquem ex quibus excludatur.*
9 *ad Librorum exhibitionem, quando quis non teneatur.*
10 *Librorum existentia penes aliquem, ad effectum, cum cogendi illos exibendi, non est probanda præsumptiua, & num.11.*

DECISIO CCXXXVII.

FVit resolutum exhibitionem esse faciendam à Mutio
Marerio, non autem ab Eminentissimo D. Cardinali Columna,
cùm enim Marerius sit actor, & causam prosequi intendat,
vti hæres Octauij de Donis Mercatoris publici, † li- 1
brosque, & ordines, ac quietantias fateatur penes se existere,
hæc omnia, vt obtulit, exibere debet, *l.3. vbi gloss. in verbo summatim, ff. de exhib. l.2. & ibi DD. C. de eden.* Rot. *decis.* 112. *num.5. decis.243. num.6. part.4. tom.2. recent. & in Anconitana Mannæ* 31. *Iunii* 1647. *§. licet enim, coram Eminentiss. D. meo Cardinali Corrado*, & in terminis contra
eundem † Octauium, & Socios, quod ad huiusmodi exhi- 2
bitionem ratione officij, tenerentur firmauit Rota coram
Buratt. *decis.345. & 370.* quod procedere etiam in hærede
† Mercatoris, consuluit Bero. *cons.19. nu.6. lib.3.* Bertrand. 3
cons.102. n.9. lib.2. Bursatt. *cons.39. n.31. lib.1.* & tradunt
alij relatis per Adden. ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis.129. n.8.* per Buratt. *decis.218. num.10.*

Diuersa autem est ratio respectu Eminentissimi D. Cardi-
nalis Columnæ rei † conuenti, qui libros familiares, & pri- 4
uatos suæ domus exhibere non tenetur, nisi eorumdem penes
ipsum probata † existentia, *leg. Celsus, §. final. l. Thesaurus, ff. ad exhib.* Rota *decis.239. & 241. num.1. part.4. diuers. dec.249. num.6. part.1. decis.194. n.5. decis.380. nu.14. part.3. decis.297. num.14. part.6. recent. & in Romana redditionis rationis* 27. *Iunii* 1650. *§. final. coram me*, quæ in
præsenti penitus excluditur, quia D. Cardinalis paratus est
iurare se illos non habere, nec dolo desijsset † habere iuxtà 6
receptum *cons. Aretin.120. num.2. vers. sed tamen his*, Bero. *d. cons.19. num.5. lib.3.* Rota coram Seraph. *decis.692. nu.5. & 10.* coram Card. Millino *decis.51. num.2. decis.344. nu.7.* cum alijs congestis per Add. ad san. mem. Gregor. XV. *decis.* 129. *num.8. vers. quando verò.*

Non obstat, quod libri de quibus agitur descripti fuerint
in Inuentario † hæreditatis bon. me. Marci Antonij Quar- 7
ti; Quia ex hoc probatur tantum existentia penes inuentariantem,
non autem penes D. Cardinalem ex deductis *in Romana subhastationis 7. Iunii* 1651. *§. non secunda, coram R.P.D. meo Bichio confirmata* 29. *Ianuarii proximi præteriti coram R.P.D. Zarate*, cessatque prorsus difficultas, ex datis in *Summario ipsius Mareris nu.5. & 6.* ex quibus constat
eosdem libros alias delatos ad acta Columnæ A.C. Notarij,
deindè ad Peritos ab hoc Sac. Tribunali electos, fuisse postmodum
ad eundem Notarium reportatos, emissis exaduerso
iudicialibus protestationibus ne claræ memoriæ Mag. Co-
mestabili Don Philippo restituerentur, per † quas cùm 8
illos rehabere prohibitus fuerit, excluditur quæuis eorum
existentiæ præsumptio penes ipsum, & D. Cardinalem eius
filium, & hæredem, Rota post Zacch. *de Societ. offic. decis.55. num.7. vers. & ex relatione, & in Romana Societatis lignorum* 28. *Ianuar.* 1650. *coram Reu. P.D. Bichio*, aduersus
quem propterea † agi non potest ad exhibendum, *l. tigni ap- 9
pellatione, §. si quis non possideat, ff. ad exhib.* Ruin. *cons.69. n.14. & seqq. lib.4.* Rot. *dec.663. nu.7. part.4. recentior.*

Minus obstare visæ sunt partitæ *in Summar. D. Cardinalis
num.3.* hodie † exhibito; Quia cùm aliunde, quam ex 10
dictis

dictis libris extrahi potuerint, nullam penes ipsum existen-
tiæ probationem præseferunt, quæ adhunc effectum plenè,
11 † & concludenter, non autem præsumptiuè iustificari de-
bet, Rot. *decis.259. num.1. part.1. recent.* coram Card. Mil-
lino *d. decis.51. nu.1. & decis.344. num.6.* & coram Buratt.
decis.794. num.2. cum alijs allegatis per Add. ad sanct. mem.
Gregor. XV. *d. decis.129. num.6.*
Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Romana Fideicommissi.

Lunæ 15. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum ordinatum in casum delicti ex quibus coniecturis non extendatur ad casum mortis latissimè tractatur. Fideicommissum in casum delicti, quando comprehendat dumtaxat casum illius delicti per quod actualis confiscatio sequatur, non autem casum delicti per quod sola pęna pecuniaria fuit imposita clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum restrictum ad casum delicti non extenditur ad casum mortis.*
2 *Amplia etiamsi addita fuerit ratio conseruandi bona in omnibus ibi prænominatis, & quare.*
3 *Fideicommissum ordinatum in casum delicti non solum primi hæredis, sed etiam eius filiorum, & descendentium, an & quando extendatur ad casum mortis, vt in ipsis quoque pœna caducitatis verificari possit.*
4 *Fideicommissum regulariter est odiosum, & non debet multiplicari, & extendi de casu ad casum.*
5 *Fideicommissum vbi detegitur ordinatum ad casum delicti, non comprehendit casum obitus à Testatore non expressum nec consideratum.*
6 *Fideicommissum ordinatum in casum delicti non impedit, quin creditor possit super illis bonis, iura sua experiri.*
7 *Coniecturis inhærendum non est, vbi constat de clara mente Testatoris.*
8 *Testatoris voluntas ex testamento reuocato non benè dignoscitur, sed potius retorquetur.*
9 *Fideicommissum ordinatum in casum delicti, non comprehendit obligationem ex contractu de soluendo certam summam ad fauorem fisci.*
10 *Fideicommissum in casum delicti quando comprehendat solum casum illius delicti, per quod sequatur actualis confiscatio, & non casum delicti per quod sola pœna pecuniaria imponitur.*
11 *Fideicommissum in casum delicti principaliter respicit exclusionem fisci, vt omnia bona integrè conseruentur inuocatis.*
12 *Hypotheca & obligatio, an & quando censeatur prohibita, stante prohibitione alienationis.*
13 *Testatoris voluntas semper seruanda est, ne fideicommissum extinguatur contra ipsius intentionem.*

DECISIO CCXXXVIII.

EMinentissimus D. Cardinalis Otthobonus tunc Sacræ
Rotæ Auditor præuia decisione edita 19. *Iunij* 1651.
* diffinitiuè pronunciauit fideicommissum ordinatum à q.
Elia Toscano seniore non fuisse, nec esse absolutum, neque
comprehendere casum obitus Iosephi illius filij, & hæredis,
sed fuisse, & esse restrictum ad casum delicti eiusdem Iose-
phi, & propterea super bonis hæreditarijs dicti q. Eliæ senio-
ris ab eodem Iosepho possessis nullum ius, nullamque actio-
nem extra casum delicti competijsse, neque competere Sa-
lomoni dicti Iosephi ex Elia iuniore eius filio nepoti. Quare
cùm in gradu appellationis dubitauerim, An sententia Ro-
talis esset confirmanda, vel infirmanda Domini pro illius
confirmatione responderunt, quia omissa eius validitate,
quæ ex reuolutione processus comprobata non reuocatur in
dubium, iustitia clarè liquet ex testamento, † in quo legi- 1
tur dictum Eliam seniorem in omnibus eiusdem testamenti
partibus semper fideicommissum restrixisse ad casum delicti,
atque ideò non extendi, nec ad alium mortis, *vt præter ad-
ductos in dicta decisione sub §.1. in puncto respondit Rota in
Mediolanen. Bonorum de Brunellis 17. Maij 1606. in recent.
decis.115. n.1. part.3.* Idque etiamsi addita fuerit ratio con- 2
seruandi bona in omnibus ibi prænominatis, quia cùm ap-
posita non fuerit independenter, & de per se, sed consecuti-
uè, & restrictiuè ad præfatum casum delicti, extra eum
nullum fideicommissum inducere valet, illudque non am-
pliat, neque extendit, *vt dixit Rota in Perusina fideicom-
missi de Cincijs 19. Ianuarij 1635. coram Reuerendissimo D.
meo Decano in recent. decis.8. nu.2. par.7. in Tiburtina fidei-
commissi 16. Martij §. præterquam, & 27. Iunij 1640. §. non
obstat coram Cardinali Panzirolo, in Spoletana fideicommissi
11. Aprilis 1641. coram R.P.D. meo Peutingero §. non obstat
ratio, in Romana Census 12. Iunij 1651. §. finali, & in dicta
decisione huius causæ dicto §.1. cum seqq. coram eodem D.
Card. Otthobono, ac prius in Romana fideicommissi de Coro-
nis 28. Ianuarij 1647. §. fuit enim responsum cum seqq. confir-
mata dicta die 12. Iunij 1651. coram me.*

Non obstat, † quod pœna caducitatis in casum delicti 3
non solùm imposita fuerit dicto Iosepho hæredi instituto, sed
etiam eius filijs, nepotibus, pronepotibus, ac vlterioribus
descendentibus, omnibusque alijs in testamento vocatis,
ideòque in necessarium antecedens omnes substituti cen-
seantur in casum obitus, vt effectus dictæ caducitatis in
ipsis quoque verificari possit.

Quoniam aduerterunt Domini, quod tunc demum di-
cta pœna successiuè vocatis imposita fuit, quatenus primo
loco ex delicto purificaretur conditio in personam Iosephi,
tunc enim dicta conditione in ipso purificata eius filij essent
vocati sub eadem pęna caducitatis, deinde purificandæ ad fa-
uorem nepotum quotiescumque ipsi filij pariter delictum à
Testatore consideratum committerent, & sic de singulis;
Vnde dum ex expressa Testatoris voluntate clarè detegitur
tam dictæ pœnæ impositionem, quàm substitutorum voca-
tionem fuisse restrictas ad casum delicti, illasque secundum
præfatum ordinem in omnibus congruè verificari posse;
† vtique ne fideicommissa regulariter odiosa multiplicentur 4
& de casu ad causam extendantur *ad l. si quis ita ff. de te-
stam. intel.* † absolutè dicendum est extra illum casum delicti 5
nullum extare fideicommissum neque comprehendere ca-
sum obitus à testatore non expressum, nec consideratum,
vt plenè firmauit Rota in decisionibus supra allegatis; Ac
proinde cùm Ioseph † non commiserit delictum, non po- 6
test Salomon impedire, quominus Angelus, & litis Con-
sortes experiantur iura sua super bonis dicti Eliæ senioris per
eorum debitorem possessis, & solùm grauatis onere fidei-
commissi in casu prædicto *per ea, quæ dixit Rota in Ter-
racinen. excussionis 16. Aprilis 1601. coram clara mem.
Coccino* post Zacch. *de oblig. Cam. decis. 98. sub num.
3. & 4.*

Et hinc † cum habeamus claram Testatoris mentem non 7
est inhærendum coniecturis in contrarium deductis *l. ille,
aut ille vers. cum in verbis ff. de legat.3.* Quæ tamen omnes
singulariter ponderatæ non vrgent.

Prima namque † desumpta ex altero testamento per 8
eumdem Eliam antecedenti tempore confecto, vbi institui-
tur Ioseph, & alij filij nascituri cum substitutione descenden-
tium masculorum, & deindè fœminarum etiam in casum
obitus, potius retorquetur, quia cùm ibi testator discretiuè, &
separatim expresserit casum obitus à casu delicti, & in vtro-
que fideicommissum ordinauerit, vtique si in secundo testa-
mento voluisse persistere in eadem voluntate, vel primum
non reuocasset, vel casum obitus in illo expressisset, sicut
expresserat in primo, nec fideicommissum tam enixè restrin-
xisset ad simplicem casum delicti, Ruin. *cons.93. num. 17. &
seqq. & cons.144. num.17. lib.2.* Natt. *cons.476. num.17.* Bar-
bat. *cons.59. sub n.1. & seqq. lib.1.* Curt. Iun. *cons.163. n.14.
& 15.* Gabr. *cons.97. num.27. lib.1.* Sim. de Præt. *de interpret.
vlt. vol. lib.1. interpr.1. dub.5. solut.5. sub n.54. vers. alio au-
tem casu, & vers. hanc posteriorem sententiam* Rot. *decis.
581. n.9. part.3. recent.*

Secunda, & Tertia deductæ ex onere iniuncto per Te-
statorem inuestiendi quædam legata cum scientia, & con-
sensu hæredis, aliorumque successiuè vocatorum, minus
obstant, quia cum huiusmodi onus regulari debeat iuxta
mo-

modum in testamento inferiùs exprimendum, ibi, *con la medema scientia, e consenso dell'infrascritto herede, & altri chiamati doppo lui come si dirà d'abasso &c.* vtique non nisi ad casum delicti postmodum expressi referri potest, ac ab eo regulari, & sic non est aptum inducere nouum fideicommissum.

Nec releuat, quarta elicita ex reuersione aliorum Legatorum ad suum hæredem, quia huiusmodi reuersio, vel est intelligenda ad fauorem Iosephi primi hæredis instituti, cui fuerat iniunctum onus illa soluendi, vt clarè indicant, illa verba, ibi, *da pagarsi dall'infrascritto herede &c.* & iosteriùs, ibi, *termino, e vadino al detto suo herede &c.* Vel saltem intelligenda esset ad fauorem aliorum successiuè vocatorum, quatenus purificaretur conditio, sub qua substituti leguntur, nempe per delictum à dicto primo hærede committendum.

Quinta ex vocatione fœminarum post masculos non est alicuius ponderis, quia huiusmodi vocatio expressè restricta fuit ad casum caducitatis prouenientis ex dicto delicto, ibi, *Quando si purificasse la presente caducità in lor fauore &c.*

Sexta denique ex quo Testator mandauit eius vxorem posse cohabitare *con Giuseppe suo figliuolo, & herede, e con li suoi figliuoli &c.* nihil penitus releuat, quia huiusmodi cohabitatio demandari potuit citra aliquod fideicommissum.

9 Cæterùm non obstat, † quod fideicommissum in casum delicti videatur modo purificatum propter obligationem soluendi scuta 12. mil. factam ab eodem Iosepho ad fauorem Fisci.

Quia præter quod prohibitio alienationis ex delicto non comprehendit obligationem ex contractu cum in materijs, in quibus, prout hic fieri debet stricta interpretatio non extendatur prohibitio de casu ad casum, *vt præter allegatos in dicta decisione §. final.* respondit Rot. *decis. 294. sub n. 9. par. 1. recent.* Veriùs est in proposito casu, quod Ioseph non se obligauit ad fauorem Fisci, sed explicitè impugnando executionem factam ad illius instantiam super eius bonis pro delicto prætenso contra Eliam Iuniorem eius filium, & citra illius acceptationem, promisit releuare indemnes fideiussores præstitos pro eadem Elia, ne bona à Fisco distraherentur *Summ. Salamonis num. 2.* Vnde tantum abest, quod ipse ceciderit à commodo dicti fideicommissi prætextu, quod per dictam obligationem bona fideicommissaria deuenirent ad Fiscum contra intentionem, & voluntatem Testatoris, quod imò euidenter apparet ipsum potius expressè voluisse excludere Fiscum à dd. bonis tamquam proprijs propter nullitatem executionis exinde resultantem; Eatenus enim se obligauit, quatenus impediret effectum irreparabilis executionis, & ne dicta bona eo inaudito per Fiscum detraherentur non autem, vt eadem bona ad illum peruenire possent contra Testatoris voluntatem.

10 Condosio † autem in decisione firmata *sub §. ideò nullo modo*, quod scilicet fideicommissum in casum delicti comprehendat dumtaxat casum illius delicti, per quod sequatur actualis confiscatio, non autem casum delicti pro quo sola pœna pecuniaria imponitur, impugnabatur actitet ab informantibus pro Salomone asserentibus eam esse intelligendam, quando pœna pecuniaria est modica, vt dixit Rota *in Senogallien. fideicommissi 9. Maii 1594. coram Card. Arigonio post 2. vol. cons.* Fario. *decis. 97. ante num. 1. allegata in dicta decis. sub §. penult.* & quando ob eius modicitatem integrè solui potest ex fructibus salua rerum substantia; secus autem quando esset adeò magna, vt pro illius solutione alienanda esset proprietas in totum, vel pro parte; Tunc enim idem iudicandum esse asserebant de ipsa, ac de actuali con-

11 fiscatione, cùm exinde idem sequatur effectus contra expressam voluntatem testantium, qui faciendo huiusmodi dispositiones principaliter respiciunt ad exclusionem Fisci, vt omnia bona integrè conseruentur in vocatis, vt in similibus terminis probat Cyn. *in l. vltima num. 4. C. de reb. alie-*

12 *nan.* † vbi quod licèt prohibita hypotheca, & obligatio, hoc tamen fallit, quando bona hypothecantur pro tanta summa, vt verisimiliter non sit spes luitionis, tunc enim quia habet vim alienationis censetur etiam prohibita huiusmodi hypotheca sicut alienatio, & sequuntur Card. Mantic. *de tacit. lib. 4. tit. 30. num. 51.* & Merlin. *de pign. lib. 2. tit. 1. quæst.*

13 *42. nu. 37.* † Alias autem aperiretur via destruendi omnia fideicommissa, nam vbi Fiscus sciret, vel timeret adesse fideicommissum ad exclusionem confiscationis, illam omitteret, & imponeret pœnam pecuniariam absorbentem, seu æquantem valorem bonorum fideicommissi, & sic eluderetur Testatoris voluntas, quæ tamen semper seruanda est, ne fideicommissum extinguatur contra ipsius intentionem, *l. penult. ff. de leg. 1. & l. fideicommissa §. item si quis ff. de leg. 3.*

Verùm cùm Ioseph delictum non commiserit, & tota dispositio Eliæ senioris Testatoris restricta appareat ad casum delicti tantum ex supra deductis; hoc sufficit pro exclusione Salomonis, & sic pro confirmatione sententiæ Rotalis, prout fuit resolutum vtraque parte informante &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 19. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono, est inter eius impressas decisio 250.

R. P. D. BICHIO.

Portuen. affictus.

Veneris 19. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Liber Gabellæ probat quidem quantitatem frumenti asportati, sed non quòd maior quantitas non fuerit recollecta, cùmque Testes deponant de quantitate percepta, illis magis adhibenda est fides, quàm libro Portæ, seu Gabellæ, quid autem dicendum, sit si Testium dicta essent de falso suspecta, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Frumenti quantitas recollecta in aliquo prædio, probatur per testes etiam singulares.*
2 *Liber Gabellæ probat affirmatiuam tantum, scilicet fuisse delatum, quantum ibi descriptum; & negatiuam, quod pro maiori quantitate non fuit soluta Gabella.*
3 *Liber Gabella benè probat quantitatem frumenti asportati, sed non conuincit, maiorem quantitatem non fuisse recollectam.*
4 *Fructuum perceptorum quantitas magis comprobata remanet per testes specificè deponentes, quàm per librum Gabella.*
5 *Liber Gabella non probat in præiudicium Domini, quandocùs ministri non fuerunt præsentes denunciationi facta Gabellarijs.*
6 *Testis mendacium excludendum est.*
7 *Solutio, vt dicitur,* del porto, *benè probat quantitatem rei delata.*
8 *Speciei variatio non tollit veritatem, vbi de errore apparet.*
9 *Testis mendacium, vt euitetur omnis interpretatio sumenda est.*
10 *de Pretio frumenti adnotato in libro Annona, non potest quis dolere an fuerit iustum, nec ne.*

DECISIO CCXXXIX.

Retardandæ expeditioni mandati executiui ab Eminentissimo D. Cardinali Roma petitæ pro quantitate expressa in vltima decisione huius causæ, * Shaccarus, & socij intenti eamdem decisionem hodie impugnarunt, tam circa quantitatem frumenti recollecti anno 1650. in Casali Portuensi, quàm circa illius pretium.

Negantes, videlicet quantitatem in rubris 1178. ÷ frumenti probari per testes ex aduerso examinatos; tum quia sunt singulares; eisque aduersatur liber Portæ, seu Dohanæ continens minorem summam, tum quia signanter ex eodem libro tres ex testibus mendaces deteguntur, nempè Prosper Coppola, quia deponit asportasse ad Vrbem suo nauiculo rubra 600. frumenti circiter, in libro verò legitur asportasse rubr. 321. Item Nicolaus Patientes, qui affirmat detulisse rubra 110. frumenti, nam in libro hoc descriptum non apparet, solumque legitur delato ab illo fuisse rubra 103. ordei. Ac tandem Hieronymus Sciarra, cùm deponat transmisisse ad Vrbem frumenti rubr. 95. in libro autè sint adnotata rubr. 51.

Circa verò pretium desumptum ex venditionibus adnotatis in libro Annonæ, negarunt illud etiam in minori quantitate sent. quinque pro quolibet rubro referri posse ad rubra 110. è Casali Portuensi huc delata à Nauiculario nuncupato Nicolao Patiente, quia ipsemet iuxtà 20. interrogatorium deposuit d. frumentum fuisse, vt dicitur *Concatura, e spazzatura d'Ara*, quæ sanè tanti empta à Furnarijs Vrbis

bis, non præsumitur, vt propterea pariter libri Annonæ loquentes de venditione ad rationem scut. quinque, intelligendæ sint de alijs frumentis collectis ab eisdem Affictuarijs in Casale Malleanæ: præsertim quia non excedunt rubra 50. & ea fidibus extraiudicialibus pridiè exaratis constat in horreis Sbaccari, & sociorum, hodie nihil frumenti reperiri, & sic etiam frumentum Malleanæ venditum fuisse.

Tertiò loco iterùm exceperunt de expensis factis, *nel Zappone, e nella Mendarella*, omninò necessarijs, vt deponunt testes dati in Summ. Sbaccati *num.* 2. nec non de ductione annuorum scut. 400. quæ soluerunt contemplatione licentiæ ferendi in vltimo anno Affictus per Apocam priuatam exaduersò non admissam concessæ.

Hæc tamen omnia, quia facili negotio diluuntur visa non sunt mereri vltimæ decisionis reuisionem, seu apta ad impediendam expeditionem petitam post quatuor decisiones in hac causa emanatas, ac litem licèt aecutiuam ferè biennalem, vtque Aduersarijs vberiùs satisfiat, Domini voluerunt per me in relationibus causarum extendi decisionem respondendo.

1 Ad † primum obiectum per testes etiam singulares probari quantitatem frumenti, cùm de perceptione non dubitetur ex allegatis in vltima decisione §. *quantitatem*: maximè quia quoad actum onerationis frumenti in Area Portuensi, ac delationis ad Vrbem, singulares non sunt; nam quartus iuxta 20. & super 5. & Quintus iuxta 30. deponit, nedum à se ipso, sed etiam ab alijs Nanicularijs eos proprijs nominibus nuncupando (qui sunt illimet examinati) frumentum fuisse delatum, ac sibi pro tanta quantitate solutam mercedem ad rationem vnius Iulij pro quolibet rubro. Nec

2 eorum fides minuitur ex quo liber Gabellæ minorem quantitatem contineat, quia ille probat quidem affirmatiuam, tantùm scilicèt fuisse delatum, quantùm ibi descriptum est, sic etiam negatiuam, quod videlicet pro maiori quantitate non fuit soluta gabella, vt per Bald. & alios allegatos à Mascard. *de probat. conclus.* 834. *n.* 36. *& conclus.* 975. *num.* 40. sed

3 non quod maior quantitas non fuerit in Casali Portuensi recollecta, de qua testes deponunt, vt benè ponderauit Rot. *dec.* 263. *nu.* 15. *par.* 7. *recent.* nam multoties fit fraus gabellæ mi-

4 nùs denunciando; † cùmque testes deponant, specificè de quantitate in Casali percepta illis magis adhibenda est fides, quàm libro Portæ, seu Gabellæ, vt in specie respondit Surd.

5 *dec.* 336. *n.* 12. *&* 16. † præsertim quia hodie non agitur inter Gabellarios, & Portitores frumenti, seu Sbaccatum, & socios, sed cùm D. Cardinali, cuius ministri cum denunciationi lactè gabellarijs præsentes non fuerint in eius præiudicium liber Gabellæ nil probat Alex. *cons.* 68. *n.* 2. *in fin. & n.* 3. *lib.* 3. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cas.* 91. *n.* 25. *& duob. seqq.* Scacc. *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 117. *&* 118. relatus à modern. Patauino *de script. priuat. tit. de libr. ration Gabell. n.* 10. *& duob. seqq.*

6 Mendacium † Prosperi Coppulæ excluditur, quia & si in libro Portæ rubra 321. triplicato itinere sub eius nomine asportata describantur; aduertendum est, quod ipse deponit frumentum asportasse quinque itineribus includendo nimirum alia duo itinera mediante nanicula Patroni Laurentij, quæ in eodem libro Portæ sub nomine dicti Patroni descripta fuerunt, nec à testibus recensentur tanquam distincta, ac tribuenda sunt Coppulæ: tum quia quartus testis iuxta 23. affirmat Coppulam visum fuisse nauicula dicti Patroni Laurentij; Tum quia etiam pro dictis duobus itineribus nauli mercedem recepit à Sbaccaro, & socijs aduersarijs iuxtà *tex. in l. tres tutores §. non solum, l. ita autem §. gessisse, ff. de administr. tutor. l. soluta, l. vero procuratores, ff. de solut.* Latt. *decis.* Granaten. 45. *sub num.* 19. Rot. *decis.* 355. *sub num.* 4. *part.* 1.

7 *recent.* † qui aduersarij, cum naulum Coppulæ soluerint pro rubris 600. gratis hodiè negant totidem ab eo delata, *vt per gloss. in l.* 1. *§. qui superficiem verb. agendo ff. de superfic.* Socc. *in l.* 1. *num.* 8. *ff. reb. dub.* Bald. *cons.* 245. *n.* 1. *in fin. lib.* 3. Neuiz. *cons.* 7. *n.* 4. Surd. *cons.* 3. *n.* 37. *consil.* 376. *n.* 12. Et quatenus negent esset in eorum debitum addendum frumentum delatum à Patrono Laurentio; ita tamen, vt omnibus simul iunctis conficiatur summa probata à Testibus, quibus vt dicebam inhærendum est potiùs quam libro Portæ.

8 Quod † frumentum vectum à Nicolao Patiente fuerit à Dohanerio descriptum sub specie ordei non mirum, quia vt ea aduerso asseritur ordeo simile, ac Areæ mundities, & quisquiliæ erat. Confirmaturque hic error ex Articulis exaduerso exhibitis continentibus, quod de anno 1650. in Casali Portuensi ordeum, nec fuit recollectum, nec satum, exinde enim per necesse sequutur segetes in Area dicti Casalis oneratas, & huc delatas non potuisse esse ordeum, vt ad rem ratiocinatur Surd. *decis.* 336. *sub num.* 10. *vers. secundo in eodem libro*, omnisque sumenda est interpretatio ad

9 euitandum testis mendacium, Alea. *cons.* 185. *nu.* 4. *& seqq. lib.* 7. Cæsar. de Graff. *decis.* 5. *n.* 23. *de sponsal.* Rot. *decis.* 167. *num.* 53. *part.* 1. *recent. decis.* 844. *num.* 14. *&* 15. eoram bon. mem. Buratt.

Dictum Hieronymi Sciatræ, non contrariatur libro Portæ, quia ibi describitur tantùm frumentum delatum per aquam, & verè hoc modo Hieronymus non transmisit, nisi rubra 51. alia tamen 44. transmisit itinere terrestri, vt ipsemet deponit iuxta trigesimum interrogatorium, ibi, *no rascelli ancora 44. rubia quali feci portare per terra con li miei Carri, & altri presi à vettura, che in tutto il mio raccolto fu di 95. rubbia di grano*, prout etiam apparet ex libro Portæ S. Pauli.

Quò verò † ad pretium dicti frumenti immundi, & quisquiliosi, placuit dilegma informantium pro D. Cardinali, quod nempè, aut illud fuit venditum ad rationem scut. quinque, vt adnotatur in libris Annonæ, & aduersarij dolere non debent, si ad eamdem rationem condemnantur, fuerit dictum pretium instum nec nè, *l. qui proprio §. procurator. ff. procurat. l. si quis absentis negotia ff. negot. gest. l. cum autem, §. cum redhibetur ff. edilit. edict.* Vinc. de Franc. *dec.* 172. *num.* 4. *&* 5. *Rot. in Romana, seu Iannen. pecuniaria* 1. *Iulij* 1644. *§. cum igitur coram me*. 10

Aut non fuit venditum, & poterunt illud idem consignare D. Cardinali in computum summæ, ad quam vti penes eos extantis non fuerunt condemnati in pecunia, sed in specie, augendo tamen eamdem summam ad septem partes duorum rubrorum in duodecim partes diuisum, quia sic frumentum eatans non esset calculandum in rubris 108. sed 110. quot deponit testis fuisse rubra frumenti immundi, & è contrò delendo è condemnatione in pecunia extimatione eiusdem quantitatis ad rationem scutorum quinque in vltima decisione calculatæ.

Ad prætensas deductiones iterùm decantatas, respondere opus non est, quia reiectæ fuerunt in decisione edita sub die 19. Iunij 1651. quæ iuxta stylum supponenda est, nec debet in dubium reuocari postquàm deuentum fuit ad aliam inspectionem, ac liquidationem fructuum exaduersò perceptorum.

Et ità resolutum vtraque parte per memorialia vtrinque communicata, semel, & iterùm informante.

Quæ est sub die 4. Martii 1652. est supra decisio 223. vbi alias decisiones habes.

R. P. D. CELSO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Pistorien. Beneficij.

Veneris 19. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Existentia iurispatronatus, & pertinentia ad præsentantes ex quibus probata remaneat clarè demonstratur, & quid si præsentatio facta fuisset intra legitima tempora, institutio verò non præcessisset intra quadrimestre, an Iuspatronatus possit dici deuolutum ad Sedem Apostolicam ob negligentiam patronorum eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad Iusp. vt veniat instituendus, quæ requirantur.*
2 *Iurisp. existentia ex quo probata remaneat dum Ordinarius non est in causa, nec agitur de præiudicio Ecclesiæ.*
3 *Vacatio beneficij per obitum probata remanet ex confessione Aduersariorum, qui veniunt ex eadem vacatione.*
4 *Præsentatio ad Iusp. intra quadrimestre ex quo iustificata remaneat.*
5 *Presbyteratus probatur ex litteris patentibus.*
6 *per Præsentationem effectuatam, præsentatus constituitur in quasi possessione præsentandi.*
7 *Pertinentia Iurisp. probatur ex præsentatione effectua-*

ſtuata etiam ſi non appareat de deſcendentia præſentantis à primo Fundatore.

8 *Præſentatio non releuat, dum non docetur de pertinentia Iuriſp. ad præſentantem.*

9 *Prouiſio Apoſtolica de beneficio Iuriſp. reportata tamquam de deuoluto ob negligentiam Patronorum corruit, vbi docetur de præſentatione facta in tempore.*

10 *Præſentatione facta intra legitima tempora, parum releuat ſi inſtitutio non proceſſerit intra quatuor menſes, ne Iuſp. deuoluatur ob negligentiam Patronorum.*

11 *Iuſp. non deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam ob non inſtitutionem præſentati intra quadrimeſtre, & quare.*

12 *Clauſula*, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, *appoſita in impetratione iuriſp. præſeruat ius alteri quæſitum ex ſola præſentatione.*

DECISIO CCXL.

COncurrentibus ad Beneficium ſimplex SS. Bartholomæi, & Bernardi non ſolùm Iacobo de Butis, Carolo de Mettis, & Carolo de Adamis præſentatis per diuerſos prætenſos Patronos, ſed etiam Iacobo Paribenio, qui dictum beneficium vti deuolutum impetrauit à Sede Apoſtolica, Propoſui dub. quis eorum eſſet inſtituendus, & Domini ad
1 fauorem Buti cenſuerunt eſſe reſponden. † cum pro illius inſtitutione concurrant omnia requiſita neceſſaria, iuxta Textus in cap. decernimus, & cap. Monaſterium 16. quæſt. 7. cap. cum Bertoldus, & ibi Abb. num. 12. de re iudic. Rota deciſ. 220. num. 1. coram Merlino, & in recent. deciſ. 337. eodem num. part. 2. & deciſ. 302. in princip. part. 7.

2 Siquidem † exiſtentia iuriſpatronatus non cadit in controuerſia, quia tam compræſentati, quàm Paribenius Prouiſus tanquam de deuoluto illud expreſſè fatentur, quod ſufficit dum Ordinarius non eſt in cauſa, nec agitur de præiudicio Eccleſiæ, Mantic. deciſ. 318. num. 1. & ſeqq. ſanct. mem. Greg. deciſ. 452. nu. 1. & 2. ibique Add. nu. 22. & fuit dictum in Aquilana iuriſpatronatus 24. Ian. 1646. coram Eminentiſſ. Card. Corrado, in Gerunden. beneficij 11. Martii 1648. cor. me, & in Aſculana iuriſpatronatus 1. Iulii 1650. cor. Eminentiſſ. Card. Otthobono,

3 Et vacatio † per obitum Vincentij Bartholomæi de Rugerijs eſt pariter indubitata attentata confeſſione omnium venientium ex eadem vacatione ex not. per Oldrad. conſ. 229. Rot. coram Buratt. deciſ. 931. nu. 1. Caualer. deciſ. 55. num. 3. Pen. deciſ. 482. n. 5. & in recent. dec. 10. n. 2. par. 2. in Maioricen. beneficii 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Albergato, cum alijs in Burgen. beneficiorum 26. Iunij 1651. cor. me.

4 Præſentatio † ad fauorem Iacobi Buti facta à Thoma Bartholomæi de Rugerijs ne dum infra quadrimeſtre, ſed imò infra decem dies à die ſecutæ vacationis beneficij probatur ex eo, quia obitus Vincentij euenit die 23. Martij. Præſentatio verò die 31. eiuſdem, vt conſtat ex publico Inſtrumento in Summario n. 2. Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 2. quæſt. 3. art. 12. num. 4. Rota deciſ. 101. num. 3. part. 6. recent. & deciſ. 302. num. 5. par. 7.

5 Et † eius habilitas ex litteris Presbyteratus datis in Summario n. 16. ad tex. in cap. 2. vbi Abb. in primo notab. de Cleric. peregr. & in cap. poſt ceſſionem de probat. Rot. deciſ. 87. n. 16. & dicta dec. 302. n. 4. part. 7. recent. in Aquilana beneficii 14. Decembris 1640. coram Reuerendiſſ. Terracinen. & in Alerien. Canonicatus 29. Aprilis 1650. coram me.

Pertinentia demùm ad fauorem Thomæ, qui præſentauit Iacobum de Butis probatur ex eo, quia ipſe Thomas eſt
6 filius, & hæres Hieronymi, † qui per præſentationem factam de anno 1624. & effectum ſortitam conſtitutus fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, iuxt. doctr. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 91. & ſeq. de cauſ. poſſ. & propr. Abb. conſ. 54. n. 2. lib. 1. Dec. conſ. 162. num. 3. verſic. nam etiam ex vnica, & conſil. 134. ſub n. 1. Lambert. de iurepatron. part. 1. lib. 2. quæſt. 3. principali art. 11. n. 1. & ſeq. Rot. coram Verall. deciſ. 337. n. 6. par. 2. Put. deciſ. 186. num. 1. lib. 1. & dictum fuit in Terdonen. iuriſpatron. 17. Iunii 1647. cor. me.

7 Quæ probatio ſufficit etiam ſi nō appareat de deſcendentia à primo fundatore per ea, quæ tradit Lotther. de re benef. lib. 2. q. 11. n. 118. & ſeqq. Rot. coram ſan. me. Greg. deciſ. 349. n. 1. ibique Add. num. 6. & deciſ. 452. ſub num. 16. & in recent. deciſ. 146. num. 2. & 274. num. 8. part. 2. & concordantes cumulantur in Gerunden. beneficij 11. Martii 1648. coram me.

Nec obſtant † præſentationes factæ ad fauorem Caroli 8
de Mettis, & Caroli de Adamis, dum pro eorum parte non docetur de pertinentia iuriſpatronatus ad præſentantes, Gonzalez ſuper regul. 8. gloſ. 18. num. 24. de iurepat. Morden. Piſan. de iurep. part. 2. lib. 11. cap. 5. nu. 95. Rot. in Placentina Capellania 30. Octobris 1615. coram Coccino.

Minus † prouiſio Apoſtolica reportata à Paribenio tan- 9
quam de deuoluto ob negligentiam Patronorum in præſentando, quia ex Inſtrumento præſentationis ſupra deducto excluditur prorſus negligentia huiuſmodi, & per conſequens prouiſio Apoſtolica ex capite obreptionis corruit, iux. tex. in cap. ad aures 8. & cap. ad audientiam 31. de reſcript. & in cap. 2. de fil. presbyt. in 6. Rot. deciſ. 161. n. 12. part. 4. tom. 2. recent. & in his terminis firmatum fuit in Meleuitana beneficii 25. Iunii 1649. coram R. P. D. meo Bichio.

Replicatio † verò, quod ſaltem inſtitutio facta ab Or- 10
dinario non proceſſerit intra quatuor menſes parum releuat ad hunc effectum cum reſpectu inſtitutionis non ſit præfinitum à iure tempus, vt docet gloſ. in cap. quam ſit verbo quam citius de iurepatronatus in 6. Lambert. eodem tit. lib. 2. par. 3. art. 6. quæſt. 2. principali num. 2. Roch. verbo honorificum n. 55. verſ. & propterea, Paul. de Cittad. par. 6. art. 3. nu. 103. Rebuff. in prax. tit. de deuolut. num. 6. Garz. de benef. part. 10. cap. 4. ſub num. 1. Gaimier. in pragmat. ſanct. tit. de collat. §. item, circa verbo reſpectiuè poſt princ. Rot. deciſ. 4. verſ. præ-
terea de iurepatr. in nou. † Et ratio eſt optima, quia alias eſ- 11
ſet in poteſtate Ordinarij eludere Patronos, & Præſentatos ab eis inducendo deuolutionem per lapſum temporis à iure præſcripti ad effectum, vt beneficium efficiatur liberæ collationis, vt dixit Rot. dec. 589. n. 3. & ſeq. coram Penia.

Eoque minus attendi debet Prouiſio Apoſtolica Paribe-
nij, † quia habet in ventre clauſulam, *Dummodo tempore da-* 12
ta non ſit alteri ius quæſitum, per quam eidem Iacobo de Butis præſeruatur ius ad rem ex ſola præſentatione quæſitum, Felin. in cap. in noſtra n. 25. de reſcript. Garz. de benef. par. 4. cap. 3. num. 20. & ſeq. Rot. deciſ. 17. de præb. in nouis, Creſc. deciſ. 7. num. 2. de iurep. Seraph. deciſ. 1238. num. 4. Caualer. deciſ. 478. n. 6. Buratt. deciſ. 651. num. 4. ibique Add. qui plures cumulant num. 10.

Et ita deciſum fuit altera tantùm parte informante &c.

R. P. D. CELSO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Meleuitana Bonorum.

Veneris 19. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Cauſa ſimulandi non probatur teſtibus ſingularibus. Legitimus contradictor quis dicatur ad impediendam immiſſionem venienti ex teſtamento.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio litteralis nullam controuerſiam admittit.*

2 *Cauſa ſimulandi non probatur teſtibus ſingularibus.*

3 *Teſtes diuerſimodè de eodem actu deponentes dicuntur ſingulares ſingularitate obſtatiua.*

4 *Pactum à iure non prohibitum, ſed potius permiſſum non inducit præſumptionem ſimulationis.*

Facultas alienandi incerta donantis, & reuocata in caſum mortis donatario conceſſa non inducit ſimulationem num. 4.

5 *Confeſſio iurata authoris non poteſt impugnare ab habente ab eo cauſam.*

6 *Immiſſio conceditur virtute hypothecæ in donatione appoſita.*

7 *Fideicommiſſum poteſt etiam fieri in contractibus.*

8 *Legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem venientibus ex teſtamento dicitur, qui poſſidet titulo donationis.*

Immiſſio venienti ex teſtamento denegatur ſi adſit legitimus contradictor, n. 8.

9 *Dos data inextimata viro cum pacto reſtituendi illo mortuo ſpectat ad vxorem.*

10 *Bona permutata ſpectant ad illum, ad quem ſpectabant bona, in quorum vicem fuerunt permutata.*

11 *Actio-*

11 *Actiones eadem, qua competebant ad bona propria competunt ad bona loco illarum permutata.*
12 *Bona transeunt cum onere suo.*
Immissio non derogat oneri super bonis annexo, num. 12.

DECISIO CCXLI.

IN decisione edita 1. Februarij 1651. coram Eminentissimo Cardin. Ottobono resolutum fuit V. Cumulo Charitatis Melitæ, & Hospitali S. Spiritus donatarijs Ioannis conceden. esse immissionem super Prædijs nuncupatis Taxirin, & Tameimum detentis per PP. S. Dominici; Istis verò esse denegan. super alijs bonis à Virginia relictis, & per Cumulum, ac Hospitale possessis: Hodiè reproposita causa super ijsdem quoad primam partem Domini perstiterunt in resolutis, & quoad secundam censuerunt decisionem esse resorman. Etenim respectu primæ partis clara visa fuit substitutio in fauorem Cumuli, & Hospitalis contenta in Instrumento donationis factæ per prædictum Ioannem Virginiæ filiæ de
1 anno 1584. † Itaut illa tanquam literalis nullam prorsus controuersiam admittat, Rot. cor. Durano *decis.* 126. *sub n.* 1. *& in Bononien. successionis 4. Maij 1646. coram Renren. P. D. meo Bichio.*

Exceptio verò, quòd talis donatio fuerit simulata cessat
2 ex deductis in decisione, quæ reuidetur: † Nam causa simulandi non adest, vel non rectè probatur ex testibus sin-
3 gularibus datis in Summ. sub *num.* 6. † qui cùm diuersimodè deponant de eodem actu dicuntur singulares singularitate obstatiua, iuxta theoricam Felin. *in cap. licet ex quadam 47. sub num. 2. col. 5. vers. est enim duplex de testib.* Rol. *cons.* 33. *nu.* 9. *lib.* 2. Farinac. *de Testib. q.* 64. *n.* 54. *Rot. in Carpentoraten. hæreditatis* 28. *Iunij 1647. cor. Reneren. P. D. meo Bichio*, cum pluribus adduct. per Cyriac. *contro.* 487. *num.* 1. *& seq.*

Coniecturæ verò alias cumulatæ sunt leues, & illa nouiter ponderata ex facultate concessa Angelicæ alienandi bona in vita donantis, & reuocata post mortem eiusdem non
4 inducit præsumptionem simulationis, † dum tale pactum non reperitur prohibitum, sed potius à Iure permissum, vt aduertit Aym. *cons.* 319. *num.* 9. *in fine*, Rot. *decis.* 201. *nu.* 42. *&* 43. *p.* 7. *in rec.* & cor. sanct. mem. Greg. *dec.* 195. *& decis.* 459. *vtrobique num.* 9.

Cessat pariter altera exceptio defectus dominij penes donantem, quia cùm Virginia, & Angelica ipso mortuo de huiusmodi bonis tanquam paternis disposuerint in Instru-
5 mento matrimoniali, † talis confessio iuramento munita non potest impugnari à Patribus, qui causam habent ab ijsdem mulieribus, Bald. *cons.* 389. *num.* 3. *lib.* 3. Ruin. *cons.* 50. *num.* 13. *lib.* 1. Aym. *cons.* 29. *num.* 1. Rot. *decis.* 274. *eodem n. & decis.* 277. *n.* 4. *p.* 7. *rec.*

6 Rectè igitur firmatum fuit Cumulo, & Hospitali † dandam esse immissionem super bonis donatis e aduerso possessis. Tam ex hypotheca apposita in donatione pro eius obseruantia, vt dixit Rota post Pacific. de Salu. *interd. decis.* 292. *num.* 2. *& seq. in rec. decis.* 539. *num.* 1. *par.* 4. *& decis.* 205. *eodem num. par.* 5. *& in Melevitana hæreditatis 17. Decembris*
7 *1646. coram R. D. meo Royas.* † Quam etiam vigore fideicommissi in eadem donatione constituti, quod posse fieri in contractu disponit *tex. in l. quoties C. de donat. quæ sub mod.* Marzar. *de fideicomm. p.* 2. *q.* 2. *vers. Nihilominus*, Fusar. *de substit. q.* 308. *num.* 78. & firmatum fuit in *Bononien. fideicommissi 4. Maij 1648. coram me.*

Et ex eisdem rationibus benè denegarunt Domini immis-
8 sionem Patribus vti hæredibus Virginiæ; † Nam cùm Cumulus, & hospitale possideant bona controuersa titolo legitimo donationis dicuntur legitimi contradictores ad impediendam immissionem Patribus venientibus ex Testamento Virginiæ, vt not. Bart. *in l. fin. num.* 21. *vers. secunda casu*, ibique Zuccard. *num.* 403. *C. de edict. D. Adr. toll.* Menoch. *de adipisc. remed.* 4. *n.* 610. Rot. *in recent. decis.* 127. *n.* 3. *&* 4. *p.* 7. *in Romana Domus 4. Maij 1648. coram R. P. D. meo Bichio, & in Melevitana fideicommissi 20. Iunii 1650. coram Eminentissimo Card. Ottbobono.*

Verùm quia ijdem Patres non solum sunt hæredes Virginiæ, sed etiam Angelicæ, ad quam sicuti spectabant dicta
9 duo prædia Taxirin, & Tameimum, † ex eo, quia Ioanni donatori eius viro fuerunt tradita in dotem inæstimata cum pacto illa restituendi, *l. in rebus* 30. *C. de iur. dot.* Pinell. *in l.* 1. *num.* 14. *p.* 3. *C. de bon. mat.* Menoch. *de arb. cas.* 39. *num.* 20. Fontanell. *de pact. nupt. clausula* 3. *glos.* 8. *p.* 13. *nu.* 20. *& seqq.*

Ita quoque spectare debent † Terræ nuncupatæ Eccensiet 10
sitæ in contrada Targia Sancti Petri, siue del Naxaro in permutationem acceptæ, *l. si donata §.* 1. *ff. de donat. inter vir. & vxor. l. Imperator §. fin. ff. de leg.* 2. *l. si rem, & pretium de petit. hæred.* Ial. *cons.* 231. *nu.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Et vltra relatos per Fusar. *q.* 627. *num.* 46. firmauit *Rot. in Bonon. bonorum de Floravantibus impressa* post Giouagn. *resp.* 23. *n.* 31. *lib.* 2.

Ideò quoad Terras prædictas Domini censuerunt decisionem esse resormandam, ac immissionem concedendam Pa-
tribus cum eædem actiones, † quæ competebant ad bona 11
propria Angelicæ eædem competant super bonis permutatis, Rota coram Buratt. *decis.* 229. *num.* 9. & coram Merlino *dec.* 316. *num.* 22. *& decis.* 428. *num.* 1. & tradit Peregr. *de fideicommiss. art.* 44. *sub n.* 30. *& seq.* cum alijs per Fusar. *de subst. q.* 636. *num.* 2.

Nec quicquam facit ass. onus vnciarum decem inhærens bonis prædictis, quia per immissionem illi non derogatur,
nec aliquod præiudicium infertur, † sed bona transibunt 12
cum eodem onere, *l. via §. quacumque ff. de seruit. rust. præd. Clem.* 2. *de censib.* Dec. *cons.* 284. *num.* 1. cum alijs per Adden. *ad decis.* 26. *num.* 46. *& seq. p.* 3. *recent.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante &c.

Decisio ista emanata sub die 14. Februarij 1651. coram Eminentiss. D. Cardin. Ottbobono, est inter eius impressas decis. 238.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Leodien. Decimarum.

Lunæ 22. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Exemptio à protestatione decimarum minutarum, vt per consuetudinem censeatur inducta, consuetudo quomodo probanda sit clarè demonstratur. Locatio Decimarum facta à Parocho pro certa responsione, quando intelligi debeat de decimis demptis illis, à quibus, quis prætendit se exemptum, & quando per negligentiam Arrendatoris in non exigendo certam speciem illarum, non dicatur eius iuribus præiudicium illatum, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Citatio executa contra officialem Vniuersitatis, vt afficiat Vniuersitatem, quid sit probandum.*
2 *Mandata tacitum ad lites quando sit probandum per duos Testes, & quando sufficiat simplex fides extraiudiciales.*
3 *Citatus in prima instantia, debet etiam citari in alijs instantijs.*
4 *Notario attestanti de re ad alterius officium spectante non creditur.*
5 *Citationis defectus remanet sanatus per comparitionem Procuratoris.*
6 *Procuratoris comparitio non sanat defectum citationis, quando non constat de illius mandato procura.*
7 *Decimæ omnes tam grossa, quàm minuta de iure spectant ad Parochum.*
8 *Exemptio à præstatione decimarum minutarum, vt per consuetudinem censeatur inducta, quæ requirantur.*
9 *Consuetudo negatiua, vt per testes remaneat concludenter probata, quid sit necessarium.*
10 *Consuetudo negatiua non remanet probata per testes, si partis contradictionem non exprimunt.*
11 *Immemorabilis, vt probata remaneat per testes, quæ requirantur.*
12 *Verbum*, omnia alia, *appositum in genere est aptum secundum propriam illius significationem, comprehendere quamcumque speciem.*
13 *Decimarum locatio, quando intelligi possit de decimis demptis illis, à quibus, quis prætendit se exemptum, & quando secus.*
14 *Acquiescentia ex quibus exclusa remaneat, ita vt consuetudo non censeatur inducta.*

15 *De-*

15 *Decimas, quando Parochus locare consueuit, si Arrendatores fuerunt negligentes in exigendo certam speciem illarum, non præiudicant illius iuribus.*

16 *ex Decimarum petitione post 40. annos inferri non potest, quod hoc medio tempore dd. decima non fuerint soluta.*

DECISIO CCXLII.

AVditis hodie de nouo Communitate, & Hominibus loci Villarij Episcopi super resolutione in hac causa sub die 27. Ianuarij 1651. coram me emanata; iterùm DD. dixerunt constare de causis restitutionis in integrum aduersus tres sententias in partibus ad eorum fauorem latas super absolutione à præstatione decimarum minutarum; cùm adhuc optimè subsistere visa fuerint decisionis fundamenta deducta tam ex nullitate, quàm iniustitia dd. sententiarum.

Nullitas præsertim tertiæ sententiæ ex defectu citationis non legitimè executæ contra Capitulum saluari minimè potest sub prætextu asserti styli citandi magnum Computatorem, & Receptorem eiusdem Capituli, Summ. Commu-
1 nitatis *num.*4. † Quia vltra quod non probatur eos, qui citati fuerunt, habuisse hanc Computatoris, & Receptoris qualitatem, prout de necessitate esset probandom, Rot.
2 *decis.*188. *num.* 3. *in fine lib.* 3. *part.* 3. *diuers.* † Cùm ex huiusmodi stylo præsupponatur ab Hominibus Communitatis de Villario dictos Computatorem, & Receptorem habere ratione officij tacitum mandatum ad lites, non potest dici ille legitimè probatus per simplicem fidem extraiudicialem, vt solet in simplicibus ordinatorijs; sed mandatum probandum est saltem per duos testes, ad tradita per Imol. *cons.*91. *in causa, quæ vertitur col.*1. Marsil. *singular.*471. *sæpè contingit num.*2. Dec. *cons.*510. *in casu de quo agitur num.*2. Gen. *de script. priuat. tit. de apoch. man. ter. conscript. num.*21. *fol.*93. Grat. *discept. forens. cap.*948. *num.* 15. *cum alijs allegat. in Lauretana Domus* 10. *Iunis* 1644. *coram R.P.D. meo Bichio, & in Firmana Pecuniaria* 14. *Iunij* 1647. *coram eodem*, quod
3 magis dicendum videtur in hoc casu, † in quo nullibi demonstratur ipsos Computatorem, & Receptorem comparuisse pro Cupitulo, quinimò potiùs constat fuisse in alijs instantijs primam citationem executam contra eosdemmet Canonicos, & Capitulum, & ab eodem Capitulo constitutos speciales Procuratores, qui causam banc in dd. instantijs defenderunt; Vnde & in hac tertia illi citari debebant, Lancellott. *de attent. par.*1. *cap.*1. *num.*29.

Præterea semper subsistit defectus citationis contra Mappium sub qua lata legitur sententia, cum non appareat istum habuisse mandatum à Capitulo, & citatio fuerit vaga ad viden. ministrari iustitiam, ac vlterius de executione talis citationis aliundè con constet, quam ex assertione Notarij,
4 † cui tanquam attestanti de re ad alterius officium spectante non creditur, vt præter allegatos in alia decisione *sub §. Nullitas dixit antea* apud Puteum *decis.*5. *num.*1. *&* 2. *lib.*3. *& in Colimbrien. Decanatus* 27. *Ianuarij* 1495. *coram Iusto impress.* apud Marches. *de commiss. tom.* 9. *fol.* 221. *sub num.* 1. *vers. quinimo, & decis.* 624. *num.* 10. *part.* 1. *recentior.*

5 Minusque † defectu citationis dici potest sanatus per comparitionem Procuratoris à Capitulo constituti ex deductis per Adden. ad Buratt. *decis.*727. *num.*8. quia nullus in hac
6 tertia instantia comparuit præter dictum Mappium, † cuius comparitio non est attendenda, cum illius mandatum procuræ nunquam fuerit iustificatum, *Rota in Bracharen. beneficij* 3. *Iulij* 1606. *coram bona memoria Manzanedo.*

Incontrouertibilis etiam visa fuit iniustitia sententiarum,
7 † quibus Villarienses absoluuntur à præstatione decimarum minutarum cum de iure omnes decimæ iam grossæ, quàm minutæ spectent ad Parrochum, cuius partes sustinet Capitulum S. Materni. Nam mediante opera suorum Vicariorum curam animarum dicti loci Villarij exercet, *cap.*1. *§. has verò decimas* 17. *quæst.*7. *cap. commissum, vbi gloss. in verbo integritate, & cap. tua nobis de decimis, & dixit Rot. in Placentina Decimarum Castanearum* 23. *Februarij* 1598. *coram Litta, in Mediolanen. Decimarum S. Iuliani* 18. *Martii* 1613. *coram S. D. D. relata in Hispalen. Decimarum de Almonte* 15. *Decembris* 1636. *coram bon. memoria Pirouano in ordine* 180. *num.*12. *part.*7. *recent.*

Neque releuare visa fuit obiecta consuetudo, qua prætenditur à Communitate Villarij potuisse induci exemptio-
8 nem à solutione decimarum minutarum. † Quia talis consuetudo non probatur saltem legitimè, & cum requisitis ad illam probandam in actibus negatiuis necessarijs, vt scilicet præcesserit decimarum petitio facta à Capitulo, & Canonicis cum subsecuta illarum denegatione facta per Homines Villarienses, quodue denegationi acquieuerit Capitulum, vt præter allegatos in præterita decisione *sub §. non obstat*, quod hæc quasi possessio firmauit *Rota in Toletana decimarum* 15. *Ianuarii* 1648. *§. vlterius, vers. nec concludunt, coram Reuerendiss. P. D. meo Celso*, † & in puncto consuetudi- 9
nis negatiuæ, quod ad eam concludenter probandam necesse sit, vt Testes exprimant actus fuisse factos ad contradictionem alterius partis impugnantis, tradit Franell. *in cap. final. col.*2. *post med. vers. sed quæritur, quid si Canonici de consuetud. in* 6. Abb. *in cap. Abbate num.*10. *& seq. de verb. significat.* Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.*100. *num.*6.

Hinc resultat Testes examinatos pro parte Villariensium 10
non probare huiusmodi consuetudinem, quia hanc partis contradictionem non exprimunt, Gott. *decis.* 393. prout
† nec etiam concludunt immemorabilem, quia non depo- 11
nunt cum requisitis, de quibus per *gloss. in cap.* 1. *verb. memoria de præscript. in* 6. quàm sequuta est Rota coram Seraphin. *decis.*1102. *num.*2. coram Caualer. *decis.*56. *num.* 1. coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.*196. *num.*1. ibique Adden. *& decis.*252. *nu.*3. cum alijs adductis *in Pampilonen. iuris nominandi Vicarium* 14. *Decembris* 1648. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono, §. neque obstat, quod immemorabilis, & in Hispalen. decimarum* 19. *Iunii* 1648. *coram me.*

Non obstat, quod Capitulum institerit pro solutione decimarum de anno 1560. illasque soluere recusauerint Villarienses, nec abinde citra vsque ad annum 1631. decimæ præstitæ amplius fuerint, atque ita cum à die d. petitionis, & denegationis cum scientia, & patientia Capituli elapsi fuerint 40. anni, inde dici posse videatur consuetudinem legitimè probatam remanere, quia talis patientia omninò excluditur ex pluribus locationibus factis per Capitulum de dd. decimis minutis tam ante, quàm post dictum annum 1590. & respectu antecedentium probant locationes annorum 1540. & 1568. quæ expressim de omnibus decimis minutis loquuntur, ibi, *omnes paruas decimas, scilicet lanas, agnos, napus, & alia omnia ad prædictas decimas spectantia*, † ponderando verbum illud *omnia alia*, quod est aptum 12
secundum propriam illius significationem comprehendere omnem decimam minutam cuiuscumque specie illa sit, *L. Iulianus, ff. de lagat.*3. Cephal. *cons.*150. *num.*8. Dec. *cons.* 94. *num.* 31. & respectu subsequentium adest locatio anni 1613. quæ ipsa non loquitur simpliciter de decimis in gene- 13
re quo fortasse casu posset intelligi de decimis demptis illis, à quibus Villarienses prætendunt se exemptos, sed de omnibus, ac integris decimis ibi, *omnes decimas napum, lanarum, agnorum, & aliarum rerum ad prædictam decimam minutam spectantium*, quo casu venit integra decima secundum distinctionem, quam in his terminis declarando doctrinam Rebuff. *de decimis q.*3. *num.*28. amplexa fuit Rota *decis.*165. *n.*3. *&* 4. *par.*2. *diuers.*

Accedunt † vlterius plures instantiæ pro parte Capitu- 14
li factæ non solùm de dicto anno 1590. sed successiuis etiam temporibus, quæ acquiescientiam Canonicorum omninò excludunt, & actuum difformitatem destructiuam consuetudinis inducunt, Bald. *in l.*2. *num.*22. *ff. solut. matrim. in l. solent, §. non verò col.*1. *de offic. Procons.* Dec. *cons.*215. *col.*2. *vers.*2. hoc idem probatur, Crauett. *cons.*313. *num.*8. *vers. quanto difformitas actuum.*

Neque refragatur † in libris Capituli non reperiri descri- 15
ptas solutiones huiusmodi decimarum, quia cùm Capitulum consueuerit dd. decimas locare pro certa annua responsione satis ei fuit in dictis libris annotare pensionem, quæ pro decimis præstabatur absque eo quod teneretur adnotare decimas, quorum exactio cum spectaret ad Arrendatores, ad ipsos solos talis cura pertinebat, qui si negligentes fortasse fuerunt in exigendo tales decimas minutas, eorum negligentia præiudicare non potuit iuribus Capituli, prout in puncto respondit *Rota in Toletana decimarum* 15. *Ianuarij* 1648. *§. præsertim, coram Reuerend. P. D. meo Celso.*

Neque ex instantia, † quam Capitulum fecit tam de 16
anno 1590. quàm de anno 1631. pro solutione decimarum inferri potest aliqua confessio eiusdem Capituli, quod

istæ

iste decimæ non fuerint solutæ toto hoc tempore 40. annorum, quod ab vna ex dictis instantijs ad aliam intercessis, vt benè in his ferè terminis respondet Rota *in Hispalen: decimarum de Almonte 27. Ianuarij 1642. §. nec licet, vers. nec ex eo, coram D. Salamantino, & in eadem 4. Iulij eiusdem anni §. 1. & 2. coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. BICHIO.

Lucana Census.

Luna 22. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Saluianum non conceditur nisi de credito liquido, & claro doceatur. Census creatus per gratiam Principis ex credito non sumit anterioritatem ab ipso credito, sed à creatione census, quia illius creatio fit mediante dicti crediti extinctione. Vnde reseruatio iurium crediti, nihil operatur tamquam incompatibilis.

SVMMARIVM.

1 *Extrema Saluiani sunt hypotheca, & possessio tam debitoris, quàm res conuenti.*

2 *Possessor ex causa crediti anterioris excludit agentes pro credito posteriori.*

3 *Creditum vel extinguitur, vel redditur illiquidum ex perceptione fructuum bonorum debitoris.*

4 *Saluianum non conceditur nisi probetur creditum clarum, liquidum, & num. 15.*

5 *Census creatus ex credito sumit anterioritatem non à creatione suimet, sed a credito. Contra n. 10. & 11.*

6 *Molestiarum casus, quando euenisse dicatur.*

Et quando reseruatio dominij in casum molestiarum suffragetur quoad fructus census aduersus alios creditores, num. 7.

8 *Hypotheca translata in alium contractum durat cum sua anterioritate.*

Vnde reseruationis casu purificato licitum, & regressus ad primaua iura, & n. 9.

Fallit tamen in censu, & de ratione, num. 10.

10 *Census creatus ex gratia Principis ex credito creari non potest nisi mediante illius crediti extinctione.*

Ideoque reseruatio iurium crediti inefficax est, n. 11.

12 *Reseruatio dominij donec pretium soluatur, expirat pretio soluto.*

13 *Reseruatio iurium in creatione census creati ex altero censu, quid operetur, & num. 14.*

16 *Ius offerendi competit creditori hypothecario posteriori aduersus anteriorem bona debitoris possidentem.*

17 *Creditum debet iustificari.*

18 *Creditum posterius aduersus anterius non attenditur.*

Limita in praeiudicium debitoris, n. 19.

20 *Immissus in Saluiano tenetur excomputare cum suo credito, non solum fructus perceptos, sed etiam fructus quos propria negligentia non percepit.*

21 *Creditor anterior cui per posteriorem fit solutio ratione iuris offerendi, qua iura teneatur cedere.*

DECISIO CCXLIII.

VIncentius, & Ioannes de Bottinis iudicium vtilis Saluiani interdicti contra Moniales Sanctæ Teresiæ de Camaiore possidentes prædium olim possessum à Ioan. Baptista, & Alphonso de Antognolis communibus debitoribus instituerunt ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus duorum censuum, alterius creati de anno 1615. ad fauorem ipsius Io: Baptistæ Bottini cuius est hæres Vincentius; alterius de anno 1626. ad fauorem Elisabethæ de
1 Malpiglis cuius actores fuerunt hæredes, † nec dubitatur
de extremis hypothecæ, vel possessionis tam debitoris, quàm rerum conuentarum in hoc iudicio probandis, Menoch. *de adipiscen. remed. 3. num. 161. & seqq.* Rota *decis. 591. n. 6.* coram san. mem. Greg. XV. *decis. 407. n. 1. p. 5. recent. & alias sæpissime.*

Sed Moniales obiecerunt primò se possidere ex causa crediti contracti de anno 1604. & sic anterioris, † quod exclu- 2
dit agentes pro creditis posterioribus, Scapp. de Salu. *lib. 2. quæst. 6.* Rota *decis. 176. n. 5. & 6. decis. 276. num. 1.* apud Pacif. de Saluian. *decis. 894. n. 1.* coram bon. mem. Buratto, *& in Romana Saluiani, seu attentatorum 29. Maij 1643. coram Reuerendissimo Salamantino.* Secundò, quod ex testibus datis in eorum Summario num. 3. probatur Vincentius actor possedisse quamdam petiam terræ ad communem
debitorem spectantem, † ex cuius propterea fructibus illius 3
creditum, vel præsumitur extinctum, vel saltem illiquidum
redditur, † & per consequens inefficax ad obtinendum in 4
hoc iudicio quod crediti clari, & liquidi probationem requirit, Rota *decis. 435. num. 4. part. 2. recent. decis. 113. num. 7.* coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 122. n. 18. & seqq. inter impress.* apud Modern. Forolili. *de pignor.*

Ad primum obiectum per informantes pro Bottinis responsum fuit admittendo posterioritatem census creati, vt supra de anno 1626. sed non alterius creati de anno 1615. cuius anterioritas trahit originem ab anno 1602. cùm ex
† credito tunc orto pro pretio bonorum venditorum reser- 5
uato venditori dominio donec illud solueretur, creatus fuerit sub expressa reseruatione anterioritatis, in casum euictionis, seu molestiarum super eodem censu, qui † casus 6
euenisse dicitur per oppositionem Monialium ex fructibus fundi censualis ab illis possessi valeat censuarius de fructibus census satisfieri, vt in puncto ponderauit Rota *in Romana Saluiani 30. Ianuarij 1645. §. nam quia, coram me,* vbi habetur quod anterioritatis reseruatio huiusmodi suf-
fragatur † quoad fructus census aduersus alios creditores, 7
vt etiam tradit Castill. *decis. 17. n. 35. & seqq. lib. 1.* Mastr. *decis. 119. n. 18. & 19.*

Hanc responsionem omnes Domini amplexi sunt, quia
licet hypotheca translata in alium contractum † duret cum 8
sua anterioritate, *l. 3. in princip. & l. si prior, ff. qui potior. in pign. habeat.* Negus. *de pign. 3. memb. 6. part. num. 7. vers. sed dubitatur,* Rota *decis. 93. num. 2. & 3. inter impr.* post
addit. Cenc. *ad tract. de censib.* † & purificato casu reserua- 9
tionis liceat regredi ad priora iura, Rota *decis. 293. num. 5. & 6.* apud Pacif. de Salu. *decis. 343. n. 3. p. 5. recent.* Hoc tamen limitandum videtur in censu, quia & si ex gratia Principis ille creetur ex credito, vel creatus conualidetur,
† creari non potest nisi illud creditum extinguatur; ideòque 10
illo extincto nulla remanet anterioritas, vel posterioritas, vt dictum fuit *in Romana nullitatis census 9. Aprilis 1602. coram bon. mem. Cardinali Lancellote impress.* apud Cenc. *de censib. decis. 2. num. 2. & 3.* secundum vltimam impressio-
nem, & reseruatio inefficax est, † quia est incompatibilis 11
cum dicta extinctione, vt aduertit Rota *decis. 289. num. 2.* apud Cenc. *de censib.*

Verùm præter quod allegata decisio secunda non loquitur de hypotheca anteriori, sed de reseruatione dominij ad fauorem venditoris, quæ cùm esset temporalis donec
rei venditæ, pretium solueretur, † expirauerat per eius- 12
dem pretij solutionem, & alia decis. 289. loquitur pari-
ter in diuerso casu, eliciendo, † videlicet ex reserua- 13
tione iurium coniecturam, quod partes noluerint habere
censum pro extincto, † de cætero autem vbi constat de 14
voluntate extinguendi admittitur reseruatio iurium anterioritatis, operaturque suos effectus quoad sortem ipsam principalem census, & fructus ante extinctionem decursos, vt dixit Rota *inter impressas* apud Cenc. *de censib. decis. 290. & decis. 411. sub num. 2. & 3. & seq. & in Romana Domus 24. Ianuarij 1630. §. cum ergo, coram me.*

Non fuit opus super his insistere obstante semper se-
cundò obiecto, † illiquiditate nimirum crediti ob præ- 15
sumptam solutionem fructuum census ex fructibus bonorum communis debitoris, quæ ab actoribus possessa fuisse probatur, vt supra per testes, & fatentur actores, qui respondendo ad secundum obiectum aiunt se possedisse ex causa dicti primi census, & proinde adhuc se remanere creditores saltem ex causa secundi census anni 1626. neve vrgeat creditum anterius Monialium creatum, vt supra de anno 1604. retorquent eamdem solutionis præsumptionem contra Moniales, quippèque non negant ab anno 1637. citra possedisse bona communis debitoris; ac in omnem euentum quatenus in aliqua summa creditrices remaneant, eam soluere offerunt facta sibi à Monialibus cessione iurium translatiuè, & non extinctiuè cum omnibus clausulis præseruati-
uis vtendo iure offerendi, † quod competit creditori 16

hypothecario posteriori aduersus anteriorem, bona debitoris possidentem; *leg. cum secundus, ff. distract. pign.* Salycet. *in l. 1. quæst. vltim. C. si antiq. credit.* Neguſ. *de pign. part. 5. memb. 3. num. 7.* Molin. *de contract. tract. 2. disput. 538. sub num. 19.* Vincen. de Franch. *decis. 69. num. 3. & 9.* Rota *decis. 308. num. 1. inter impress. apud Modernum Perusinum de subhast.*

Omnis ideò difficultas versatur circa quantitatem fructuum quos Moniales ex dictis bonis perceperunt, de quibus pro parte Monialium exhibetur calculus è proprijs libris extractus, continens hinc inde partitas tum crediti, tum fructuum perceptorum, & desuper iuxta ordinem Rotæ auditis à me partibus in contradictorio, informantes pro Bottinis, supposita sine veri præiudicio legalitate librorum admiserunt pro nunc veritatem calculi, duas tamen eius partitas impugnando, alteram scutorum 334. positam ad creditum, Monialium pro pluribus annatis canonum, seu census acquisiti de anno 1606. decursis vsque ad annum
17 1651. † quia creditum hoc non iustificatur, vt oporter Escobar. *de ratiocin. cap. 10. num. 42. & seq.* Rota *in Romana de Ghezzis 21. Februarij 1642. §. quia fuit responsum, coram R. P. D. meo Cerre*, & quatenus sit posterus an. 1616. non
18 debet attendi in concursu crediti anterioris DD. de Bottinis, Rota *decis. 233. num. 3. part. 2. diuers.* licet secus sit in
19 præiudicium ipsius debitoris, † in quibus terminis loquitur Rota *decis. 254. num. 1. & 3.* coram san. mem. Greg. XV. alijque exaduerso allegati, & vtrumque casum distinguendo benè declarauit Rota *in Romana, seu Sabinen. Census 20. Nouembr. 1624. coram bon. mem. Vbaldo sen.* Atque ideò gratis etiam allegatur illud creditum scutorum 1150. ex causa euictionis passæ per Moniales in prædio eis vendito ab Antognolis, quia venditio emanauit de anno 1629. & sic est posterior credito Bottinorum.

Alteram scut. 92. prouenientium ex fructibus bonorum à Monialibus possessorum, quæ ex eo quod præuio sequestro ad instantiam aliorum creditorum fuerunt depositata, Moniales ad sui debitum adscribunt, & adhibere debent, quia cùm per Iudicem fuisset declaratum ipsas esse anteriores, potuerunt cessante impedimento sequestri illa exigere,
20 immissus † enim in Saluiano tenetur in suum creditum imputare, nedum fructus perceptos, sed & quos propria negligentia non percepit, *l. 3. C. pignorat. act.* Escobar. *de ratiocin. cap. 16. n. 1. & 3. vers. & ita*, Surd. *decis. 270. n. 1. & 6.* cum alijs relatis per Pacif. de Salnian. *inspect. 4. cap. 1. n. 151. & seqq.* & fuit dictum *in Romana Censuum 13. Martij 1651. §. non obstat, coram R. P. D. meo Peutingero.*

Delendo itaque à credito Monialium partitam scut. 334. & addendo in eorum debitum partitam scut. 92. quæ simul conficiunt summam scut. 92. apparet, quod iuxta calculum exhibitum Moniales vltra fructus census anni 1604. perceperunt scuta 393. His autem relatis in causam sortis principalis eiusdem census ascendentis ad scut. 1200. remanet creditum sortis in scut. 807. Quibus propterea (quatenus Moniales sibi sortem census restitui consentiant) solutis per
21 Bottinos, cùm hoc tamen, † quod Moniales cedant ad eorum fauorem iura talia qualia translatiuè, & non extinctiuè, & cum clausulis præseruatiuis, dummodo contra cedentes retorqueri non possint, prout cedere tenentur, Bart. *in l. Aristo, n. 1. & 2. in fin. ff. quæ res pign. oblig. poss.* Neguſ. *de pignor. part. 5. membr. 3. n. 15. & seqq.* Grat. *decis. March. 215. n. 9.* Vinc. de Franc. *decis. 55. num. 5.* Rota *decis. 347 num. 15.* coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 407. num. 21. part. 5. recent.*

Rota vtraque parte informante censuit Bottinis dandam esse immissionem.

R. P. D. C E L S O.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Auenionen. Fideicommissi.

Lunæ 22. Aprilis 1652.

A R G V M E N T V M.

Per quas coniecturas filij in conditione positi possint dici celati, & è contra per quas excludatur fideicommissum, plenè, & luculenter tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommissum restrictum ad certas personas non operatur vltra illas.*
2 *Positus in conditione non potest dici dispositiuè vocatus si non concurrant efficaces coniecturæ.*
Quod etiam in descendentibus procedit, num. 3.
Licet in istis leuiores probationes requirantur, quam in transuersalibus, num. 4.
Item procedit, & si agatur de dispositione facta per viam contractus, & donationis, num. 5.
Nec dicitur coniectura sufficiens qualitas masculinitatis si ratio conseruandæ agnationis non concurrat, n. 6. & seqq.
Vbi plures refutantur coniecturæ.
7 *Agnatio non dicitur contemplata per vocationem masculorum, sed tantummodo sexus, & n. 8. & 9.*
10 *Positus in conditione non censetur dispositiuè vocatus ex vocatione masculorum legitimorum, & naturalium.*
Quod procedit, & si inter descendentes agatur, n. 11.
Etiam si fideicommissum impositum fuisset super Castro Insigni, & Iurisdictionali, & n. 14.
Quod fortiùs si Castrum non probetur tale de tempore donationis, & fideicommissi, n. 12. & 13.
13 *Castrum fit Iurisdictionale, quando acquiritur Iurisdictio alia media, & infima.*
15 *Positi in conditione non censentur dispositiuè vocati si exclusio fœminarum non fuit generalis, & num. 16.*
16 *Neptes cui dos non fuit relicta non censentur exclusa à fideicommisso sicuti filia quibus dos fuit relicta, & num. 17.*
18 *Fideicommissum non præsumitur perpetuum ex licentia alienandi in casum restitutionis dotis.*
Ea ratione quia bona semel à fideicommisso extracta sub illo amplius redire nequeunt, num. 19.
20 *Positi in conditione non censentur dispositiuè vocati ex vna tantum substitutione, sed requiritur digressus ad plures, & num. seqq.*
21 *Substitutio vulgaris expirat in eo ad cuius fauorem fuit facta dum non adsunt verba tractum temporis importantia.*
23 *Substitutiones plures habentur pro vnica, quando ab vnius eiusdem met personæ morte dependent.*
24 *Donatio facta hæredibus, & successoribus quibuscumque excludit fideicommissum, & num. 26.*
Præsertim si concurrant alia verba importantia omnimodam facultatem disponendi, n. 25.
Quod fortius est arguendum si donatarius correspectiuè ad donationem remiserit.
Patri donanti alia iura, quæ pariter exclusionem fideicommissi importarent, n. 26. & 27.
28 *Verba*, benè vult, & intelligit, *quid importent, remissiuè, & num. 30.*
29 *Verba semper debent intelligi retento eodem themate stipulationis.*
31 *Facultas alienandi potest stare cum fideicommisso, quatenus alienatio ad actum non reducatur.*
32 *Agnationis ratio cessat quoties potest euenire casus, quod extantibus agnatis bona transeant in extraneos.*
Item cessat si substitutio fuerit vulgariter concepta cum ista expiret aditione grauati, num. 33.
34 *Coniecturæ pro exclusione fideicommissi fortius sunt admittendæ si Donator erat valde Peritus, & vlterius in Instrumento Donationis adhibuerit Iurisconsultos insignes.*
35 *Discretiua locutio arguit contrariam voluntatem.*
36 *Vocati dispositiuè omnes sunt admittendi.*
37 *Electus vnus ad fideicommissum de pluribus eligendis si moriatur sine filijs expirat fideicommissum, & cæteri alij remanent exclusi.*
38 *Fideicommissum consecutiuum ad certas personas de reale efficitur personale.*
39 *Decisiones in Bononien. Fideicommissi de Turri coram Card. Verospio, & Manzanedo declarantur.*
40 *Filij in conditione positi secundum Statutum Vrbis censetur dispositiuè vocati.*
41 *Filij in conditione positi adhoc, vt possint dici vocati, quæ coniectura concurrere debeant; Et è contrà, num. 42.*
43 *Fideicommissum in dubijs est excludendum.*

DE-

DECISIO CCXLIV.

Tandem post plures propositiones resolutum fuit pro
confirmatione Sententiæ Rotalia declarantis non con-
stare de fideicommisso Baptistæ ad fauorem Petri de Pol
super Castro Sancti Tronqueti. Fundamentum resolutio-
nis fuit, quia cùm idem Baptista Castrum prædictum
donauerit Ioanni eius filio stipulanti pro se, suisque hære-
dibus, & successoribus quibuscumque cum hoc, quod si
dictus Ioannes decederet cum liberis masculis legitimis, &
naturalibus, illud spectaret ad vnum, vel plures secundum
totalem dispositionem, & voluntatem eiusdem Ioannis;
si verò ipse, & eius filij sine liberis masculis decederent,
pertinerent ad Gabrielem secundo genitum si viueret, sin
minus ad eius liberos, nulla facta mentione Petri, non
1 potest Petrus quicquam prætendere, † quia fideicom-
missum restrictum ad certas personas, vltra illas operari
non debet, Ias. *in l. cum res num.* 21. *ff. de leg.* 1. Dec. *cons.*
210. *num.* 5. Castr. *cons.* 97. *num.* 2. *lib.* 2. Menoch. *cons.*
220. *num.* 128. Peregr. *de fideicom. art.* 1. *num.* 27. Rot.
decis. 24. *num.* 10. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* & *decis.* 195. *n.* 6.
& 7. *part.* 5.

Neque ex eo, quod Petrus fuerit positus in conditione
2 potest dici dispositiuè vocatus, dum † pro eo non concur-
runt efficaces, & concludentes coniecturæ vocationem
suadentes, *vt est gloss. communiter approbata in l. Lucius la*
3 *seconda, ff. de hered. instit.* † quam procedere etiam in de-
scendentibus, firmauit Rot. coram Buratt. *d. decis.* 387. *n.* 1.
4 & 2. & *in recent. decis.* 221. *n.* 2. *part.* 5. † Licet in illis le-
niores requirantur, quam in transuersalibus, idem Buratt.
decis. 385. *in princ. vers. tamen illa*, & *d. decis.* 387. *num.* 2.
vers. & *quamuis*, & dictum fuit *in Bononien. fideicommissi de
Sanctis* 17. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio*.
5 Ac etiam si agatur † de dispositione facta per viam con-
tractus, & donationis, vt not. Peregr. *de fideicomm. art.* 28.
num. 29. Mant. *de tac. lib.* 2. *tit.* 14. *num.* 19. Fab. de Anna
cons. 52. *n.* 12. *lib.* 1. *Cancer. var. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 102. Rot.
in Melevitana hæreditatis 27. *Martij* 1620. *coram bon. mem.
Seleucien.* cum alijs per Add. ad Buratt. *dec.* 385. *num.* 10.
vers. quod procedit.

Pro recessu autem ab opinione glossæ non approbarunt
Domini coniecturas alias deductas, & repetitas hodie
6 pro parte Petri: † Siquidem qualitas masculinitatis non est
considerabilis deficiente ratione absoluta conseruandæ agna-
tionis, quæ argui minimè potest ex sola vocatione mascu-
7 lorum, † vt not. Gabr. qui talem coniecturam affirmat esse
leuem, & communiter reprobatam *cons.* 93. *num.* 39. &
seq. lib. 2. Giouagn. *resp.* 82. *num.* 147. & *seqq. lib.* 1. Casa-
nat. *cons.* 38. *num.* 92. & 94. Rota *decis.* 486. *num.* 17. *p.* 1.
in recent. decis. 667. *num.* 10. *part.* 2. *decis.* 272. *num.* 19. &
8 *decis.* 279. *num.* 20. *part.* 6. † vbi firmat maximam adesse
differentiam inter masculinitatem, & agnationem, & *in
Interamnen. fideicommissi* 14. *Decembris* 1646. *coram R. P.
D. meo Bichio*, & plures cumulat Gratian. *discept. for. cap.*
999. *num.* 6. vbi loquens in iurisdictionalibus firmat, quod
9 † per qualitatem supradictam censetur tantùm contempla-
tus sexus, non autem agnatio, idemque comprobat Peregr.
de fideicomm. art. 26. *num.* 12. Surd. *cons.* 308. *num.* 14. &
cons. 448. *num.* 2. Rota *d. decis.* 667. *num.* 10. *vers. magna
est, part.* 2. *recent.*

Altera verò coniectura, quod filij Gabrielis fuerint positi
in conditione cum qualitate expressa, quod sint legitimi, &
10 naturales, & de legitimo matrimonio procreati † pariter est
valdè debilis, cùm plurimum sit solita apponi potius ex sty-
lo Notariorum, quam ex voluntate Testatoris, vt ait No-
guerol. *alleg.* 23. *n.* 34. & 35. Fontanel. *de pact. nupt. claus.* 4.
glos. 24. *n.* 13. Grinell. *decis. Diolan.* 125. *n.* 77. alijque
relati per Modern. Cremon. *resol.* 147. *num.* 9. & 10. & illam
tanquam vanam pluries Rota reiecit, sequendo decisionem
11 Thesaur. 96. *n.* 26. vt testatur Buratt. *dec.* 385. *n.* 8. † & de
magis communi etiam in terminis descendentium firmatum
fuit *in decis.* 221. *n.* 12. *part.* 5. *recent.* cum pluribus addu-
ctis per Ramon. *cons.* 100. *num.* 45.

Prætensio, quod donatio fuerit de Castro insigni, & iuris-
dictionali non benè iustificatur in facto, saltem de tempore
12 donationis, & constituti fideicommissi, † prout ex aduer-
so iustificari deberet, ex not. per Peregr. *de fideicomm. art.* 63.
num. 46. Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 10. *num.* 3. Fusar. *de sub-*
13 *stit. quæst.* 718. *n.* 64. † Itaut si postea superuenerit huius-
modi qualitas, prout videtur apparere ex acquisitione po-
stea facta per Gabrielem de iurisdictione alta, media, & in-
fima, nihil penitùs operari possit, *argum. text. in l. quid er-
go, ff. de his, qui not. infam.* & *in l. matrem, C. de probat.*
Bald. *cons.* 367. *post med. vers. item quando lib.* 5. Peregr. *de
fideicomm. art.* 24. *num.* 29.

Et tamen contrarium non obstante qualitate prædicta 14
† per *text. in l. Pater filium*, §. *Iulius Agrippa*, *ff. de leg.* 3.
probat expressè Alciat. *lib.* 8. *cons.* 2. *num.* 31. *vers. nec quic-
quam facit*, & *lib.* 9. *cons.* 129. *per tot.* Ias. *cons.* 96. *sub n.* 20.
vers. tertio non obstat lib. 4. Rimin. iun. *cons.* 632. *num.* 113.
lib. 6. Gratian. *cap.* 280. *num.* 22. & *seqq.* Surd. *decis.* 238.
num. 16. *circa med.* cum relat. per Add. *ad eamdem decis.*
125. *num.* 5. & 6.

Exclusio fœminarum non fuit generalis, & absoluta,
† sed restricta ad filios solius donatarij, vt patet ex illis ver- 15
bis: *Item casu quo Ioannes, post eius obitum relinqueret filias
d. Gabriel, aut eius liberi, qui habebunt d. substitutionem te-
neantur vnicuique filiarum d. Ioannis soluere scuta* 300. *aurea,
dum in matrimonio collocabuntur*. Vnde cùm de tali dote
non prouiderit neptibus, sicuti fecerat ad fauorem filiarum
quas excluserat, eædem neptes, nec censentur ab hæredi-
tate exclusæ, † nec exindè nepotes in conditione positi ad 16
fideicommissum vocati, Paris. *cons.* 41. *num.* 59. *lib.* 3. Curt.
iun. *cons.* 11. *n.* 4. *vers. nec obstat lib.* 1. Giouagn. *cons.* 82.
num. 164. *lib.* 2. Rot. *decis.* 485. *num.* 5. *vers. aderat præte-
rea, p.* 4. *diuers.* & *in recent. decis.* 151. *num.* 8. & 9. & *dec.*
195. *num.* 17. *part.* 5.

Ex simili responsione remouetur aliud obiectum dedu-
ctum ex prohibitione facta per Testatorem, ne dos Clemen-
tiæ vxoris donatarij detraheretur ex dicto Castro, nisi in
casu, quod alia bona non sufficerent, nam casus d. restitu-
tionis purificari debebat per mortem eiusdem donatarij du-
rante fideicommisso in eius filijs dispositiuè vocatis, quate-
nus superessent, sin minus in Gabriele Senior. † cùmque 17
donans non idem disposuerit de dote restituenda vxoribus
filiorum Ioannis, infertur, quod illos grauare noluerit, ex
Paris. Giouagn. & alijs supra deductis, † vltra quod licen- 18
tia alienandi Castrum pro restitutione dotis Clementiæ ex-
cludit voluntatem perpetui fideicommissi, quia bona † se- 19
mel ex fideicommisso extracta sub illo amplius non redeunt,
Aym. *cons.* 186. *num.* 14. Gabr. *cons.* 111. *num.* 7. & 8.
lib. 2. Rot. *decis.* 209. *num.* 3. & *seq. part.* 1. *recent.* & *in Ro-
mana Casalis Aguzzani* 16. *Decembris* 1641. *coram R. P.
D. meo Royas*.

Digressus ad plures substitutionum gradus nullo modo
videtur subsistere, † nam post substitutionem in qua filij 20
fuerunt positi in conditione, in quibus terminis loquitur
Aochar. *author huius coniectura cons.* 74. *num.* 2. vnica le-
gitur facta substitutio in fauorem Gabrielis Senior. si erit
in vita, sin autem eius filiorum, quæ † vti per vulgarem 21
expirabat in ipso Gabriele, seu eius filijs, dum non adsunt
verba tractum temporis importantia, iuxta doctrinam Cu-
man. *in l. cum ita*, §. *in fideicommisso num.* 4. *de leg.* 2. Grat.
discept. for. cap. 536. *num.* 47. & *seqq.* Rot. *dec.* 473. *n.* 30.
part. 4. *tom.* 2. *recent. decis.* 151. *num.* 12. *decis.* 211. *num.* 6.
& *decis.* 326. *num.* 5. & 6. *part.* 5. & *decis.* 272. *num.* 13.
p. 6. & fuit dictum *in Bononien. fideicommissi* 7. *Iunij* 1647.
coram Reuerendiss. Terracinen. † Et ideò illa non erat suffi- 22
ciens cùm ad dictum effectum plures requirantur substitu-
tiones, ex adductis per Giouagn. *cons.* 82. *num.* 20. *vers.
sexto*, Paris. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 706. *num.* 6. Cancer. *var.
p.* 1. *cap.* 1. *de substit. n.* 133. Rota *in Bononien. fideicommissi de
Sanctis* 16. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio*.

Immò, nec etiam ante potest considerari talis digressus.
Quia cùm tam prima substitutio facta de persona Ioannis si
sine filijs, quàm altera de filijs ipsius pariter si sine liberis mo-
rerentur penderet ab obitu eiusdem Ioannis, † pro vnica sub- 23
stitutione reputatur, vt dixit Rot. *dec.* 272. *sub n.* 14. & 75.
p. 6. *rec.* & *in Romana fideicom. de Ferratinis* 19. *Nouembris*
1646. & 29. *Maij* 1647. *coram R. P. D. meo Peutingero*.

In contrarium verò validiores visæ fuerunt coniecturæ
pro exclusione fideicommissi adductæ, † nam donatio Ca- 24
stri stipulata fuit pro hæredibus, & successoribus quibuscum-
que sub quibus verbis: *septies in donatione repetitis, compre-
hendi hæredes etiam extraneos*, firmauit Rota *decis.* 251. *n.* 5.
& 6. *p.* 5. *recent. in Sarsinaten. feudi* 22. *Iunij*, & 18. *De-
cembris* 1645. vbi cumulan. concord. *coram Reuerendiss. D.
meo Decano*, & *in Romana domus* 25. *Februarij* 1647. &
9. *Decembris* 1630. *coram me*, & in terminis *gloss. in*

l. Lucius, d. stipulationem ponderarunt, Fab. de Anna
conf. 52. *num.* 11. & 13. *lib.* 1. & alij relat. per Modern.
Clemnn. *resol.* 147. *num.* 14. Concurrentibus præsertim
25 alijs verbis: *Ad omnimodam voluntatem*, † quæ impor-
tant plenissimam facultatem de bonis donatis disponendi,
iuata *gloss. in Clem.* 1. *verb. omnimodam de for. comp.* Me-
noch. *consil.* 2. *num.* 256. & *seq.* Alciat. *resp.* 4. *num.* 31.
vers. suadet lib. 4. Rot. *in Macerat. pecuniaria* 20. *Iunij*
1644. *coram Eminentiss. Card. Otthobono.*

26 Quæ coniectura eo fortiùs vrgere videtur, quia † Ioan-
nes donatarius correspectiuè ad donationem receptam iu-
ra sibi competentia super bonis paternis remisit eidem
Patri stipulanti pariter pro se hæredibus, & successori-
bus quibuscumque; nam sicuti hæc stipulatio importat
libertatem bonorum, & exclusionem fideicommissi ad
fauorem Patris, Rot. *in Romana successionis de Comitibus*
13. *Iunij* 1642. §. *respectu*, *coram Reuerendiss. D. meo De-*
27 *cano*; Ita etiam † eumdem effectum præter casus inibi ex-
pressos operari debet hæc secunda ad fauorem filij, vt in
proposito ratiocinatur, Ramon. *cons.* 100. *num.* 285. Rot.
in Romana Dotis, seu fideicommissi de Anguillaria 28. *Ia-
nuarij* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio*, & *in Tiburti-
na Castri S. Angeli* 18. *Martij* 1650. *coram R. P. D. meo
Meltio.*

Nec stipulationi prædictæ pro hæredibus, & successori-
28 bus quibuscumque resistunt † verba: *Benè vult*, & *intel-
ligit*; Quia illa benè tolluntur ex responsionibus datis *in
decisionibus R. P. D. mei Verospij*. Et nihilominus semper
29 debent intelligi, † retento priori themate eiusdem stipula-
tionis hæreditariæ, ex deduct. per Giouagn. *resp.* 99. *n.* 11.
lib. 1. Cyriac. *cont.* 400. *num.* 121. *decis.* 15. *num.* 10. *p.* 7.
recent. & *in Sarsinaten. feudi* 22. *Iunij* 1645. *coram Reue-
rendissimo D. meo Decano*. Quinimmò sunt compatibi-
30 lia cum ipsa stipulatione, † quatenus scilicet Castrum
prædictum ad hæredes extraneos non deuenisset, seu
aliter de bonis donatis non fuisset à stipulatore disposi-
tum, vt dixit Rot. *in Romana prætensi fideicommissi* 30.
Aprilis 1638. *coram Coccino*, & 7. *Nouembris eiusdem*
31 *anni*, *coram Pirouano*. † Sicut in simili dicimus, quod fa-
cultas alienandi potest stare simul cum fideicommisso, qua-
tenus illa ad actum redacta non fuerit, vt aduertit Cephal.
cons. 16. *n.* 59. Peregr. *de fideicommiss. art.* 40. *n.* 45. Rot. *in
S. Seuerini fideicommiss.* 25. *Iunij*, & 14. *Decembris* 1646. &
27. *Maij* 1647. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ex his excluditur penitùs, quod in huiusmodi dona-
32 tione fuerit habita ratio conseruandæ agnationis, † quia
illa semper cessat quoties euenire potest casus, quod extan-
tibus agnatis bona transeant in extraneos, vt not. Alex.
cons. 38. *num.* 4. & *seqq. lib.* 6. Soccin. iun. *cons.* 26. *sub
num.* 11. *lib.* 4. Decian. *resp.* 1. *num.* 179. & 182. & *seqq.
lib.* 2. Gabr. *cons.* 97. *num.* 24. *ad med. vers. in eo autem lib.* 1.
& *cons.* 100. *num.* 34. & 35. *lib.* 2. Bursat. *cons.* 300. *n.* 67.
vers. ex omissione absoluta, Papon. *cons.* 113. *num.* 19. &
seq. Rot. *in Montis Falisci fideicomm.* 19. *Ianuarij* 1618. *co-
ram Coccin.*

Prout etiam cessare videtur dum idem donans in casu
obitus Ioannis sine filijs vocauit Gabrielem Sen. alterum
33 suum filium, eiusque liberos per vulgarem, † cùm illa
capiret aditione grauati, *l. post aditam*, *C. de impub. & alijs
substit.* Griuell. *decis. Dolan.* 125. *num.* 42. Et simili ratioci-
nio vtitur, Ramon. *cons.* 100. *num.* 275. Giouagn. *cons.* 82.
num. 139. & 163. *lib.* 1. Gratian. *discept. for. cap.* 536. *n.* 63.
& 64. Rot. *dec.* 538. *n.* 4. *p.* 2. *rec.* & *decis.* 151. *num.* 11. *in
fin.* & *decis.* 221. *num.* 10. *part.* 5. & *decis.* 272. *num.* 13.
part. 6.

Quæ omnia faciliùs firmanda veniunt, quia non versa-
mur in persona Rudi, sed in homine valdè Perito, qui licet
benè intelligeret vim, & efficaciam verborum, & diuersam
substituendi formam, distinguendo casum obitus cum li-
34 beris, & sine liberis; † Nihilominus in celebratione istius
Instrumenti vsus fuit opere insignium Iurisconsultorum,
quod in specie ponderat Cyriac. *controu.* 281. *num.* 77. &
seqq. Altograd. *cons.* 61. *num.* 66. *vers. sed efficacissima*, Rot.
in Bononien. fideicommissi de Glauarinis 5. *Iunij* 1637. *coram
R. P. D. meo Royas*. Ac propterea, cùm ipse non solum po-
suerit in conditione, sed etiam expressè vocauerit illos ad
quos volebat rem donatam peruenire. Signum est euidens,
quod non intelleait eos vocare quos tantum in conditione
35 posuit, † nam talis discretiua locutio contrariam argui dis-
ponentis voluntatem, vt not. Zanch. *in l. hæredes mei*,
§. *cum ita n.* 93. *ff. ad Trebell.* Rustic. *de liber. in cond. posit.
lib.* 4. *n.* 2. & *seq.* Menoch. *de præsumpt.* 76. *n.* 43. & 44. Soc-
cin. Sen. *cons.* 116. *n.* 2. *dub.* 3. Gabr. *cons.* 97. *n.* 28. *lib.* 1. Rot.
in Romana successionis de Comitibus 22. *Iunij* 1642. *coram Re-
uerendiss. D. meo Decano*, & *in Romana fideicommissi de Co-
ronis* 28. *Ianuarij* 1647. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Aduertendo præsertim, quod omnes filij Ioannis fue-
runt positi in conditione, † qui si essent dispositiuè vocati 36
debuissent etiam omnes admitti iuxta dispositionem *text. in
l. Lucius*, *ff. de hæred. instit.* Et tamen ipsemet donans vo-
luit, quod vnus tantum ex eis succederet, quem Ioannes
elegisset: Vndè si iste electus sine prole decedebat, fideicom-
missum capirabat, † nam cæteri remanebant perpetuò ex- 37
clusi, *per text. in l. vnum ex familia* 69. §. *si falcid. ff. de leg.* 2.
Odofred. *ibid. col.* 2. *in princ. vers.* & *Titius elegit vnum*,
Sarmient. *select. interp. lib.* 8. §. *si fundum n.* 2. Ant. Fab. *de
error. prag. decad.* 53. *err.* 1. *vers. hinc vere fit*, Rot. *decis.*
149. *num.* 5. *vers. quam sine dubio part.* 7. *recent.* cum pluri-
bus adduct. *in Romana hæreditatis de Tegrimis* 18. *Maij*
1648. *coram R. P. D. meo Peutingero.*

Non obstat, quod verba fuerint directa in rem, & ideò
fideicommissum dicatur reale; Quia † cùm sit consecuti- 38
uum ad certas personas de reale efficitur personale, Ruin.
cons. 127. *n.* 10. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 706. *num.* 41. *vers. re-
spondetur*, Fusar. *de substit. quæst.* 269. *n.* 2. Rot. coram Ca-
ual. *dec.* 513. *n.* 4. & *decis.* 932. *n.* 12. *p.* 4. *tom.* 3. *recent.* &
in Bononien. fideicommissi de Sanctis 16. *Martij* 1648. *coram
R. P. D. meo Bichio.*

Minus applicantur decisiones *in Bonon. fideicommissi de
Turri coram bon. mem. Verospio*, & *Manzanedo*; † Quia 39
ibi aderat expressa reciproca inter institutos, digressus ad plu-
res substitutionum gradus, & exclusio fœminarum ob ra-
tionem conseruandæ agnationis; Imò in illis prout in alijs
pluribus ex aduerso allegatis non concurrebant coniecturæ
pro exclusione fideicommissi, prout concurrunt in præsenti
casu; † Aliæ verò decisiones, vel loquuntur in terminis sta- 40
tutis Vrbis ex cuius dispositione filij in conditione positi cen-
sentur dispositiuè vocati, vel procedunt quando fuit con-
templata agnatio, & constat clarè de voluntate disponen-
tis, quod voluerit facere fideicommissum perpetuum.

Vndè attentis prædictis, & cessante in præsenti casu pro-
hibitione alienationis digressu ad plures substitutionum gra-
dus, ratione conseruandæ agnationis, ac verbis denotan-
tibus tractum temporis successiuum, † quæ regulariter pon- 41
derari solent pro inducendo fideicommisso, & ad hoc, vt
filij in conditione positi censeantur vocati, vt per Odd. *cons.*
66. *sub n.* 24. *vers.* & *illa exclusa*, Casanat. *cons.* 45. *n.* 111.
Rot. coram Mant. *decis.* 375. *in fin.* & *in d. Bononien. fidei-
commissi de Sanctis* 17. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo
Bichio*. Cùm materia sit merè coniecturalis, & hinc indè
adsint coniecturæ, quæ mentem disponentis dubiam red-
dunt hæc fauent allegenti non adesse fideicommissum † pro 42
cuius exclusione in dubio pronunciandum venit, *l. pater fi-
lium*, §. *final. de leg.* 3. Fusar. *cons.* 42. *num.* 32. Gabr. *cons.*
132. *num.* 37. *lib.* 1. Rot. *decis.* 667. *num.* 14. *part.* 2. *rec.*
& *decis.* 370. *n.* 31. *part.* 6. & *in Tudertina ass. fideicommissi*
4. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. meo Royas.*

Propterea Domini materia plenè discussa, & approban-
do etiam fundamenta decisionum coram R. P. D. meo
Verospio. Meritò pro confirmatione sententiæ Rotalis re-
sponderunt vtraque parte informante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Asteñ Mandati.

Veneris 26. *Aprilis* 1652.

A R G V M E N T V M.

Debitor soluens cedenti post factam cessionem, quando remaneat liberatus, & quando cedens post cessionem possit validè transigere cum Debitore, & Cessionario nocere, eruditè tractatur. Executiuè, vt agi possit contra Tertium, qui emit bona à Debitore post litem introductam super solutione, quæ requirantur clarè demonstratur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Transactio habet vim litis finita, & parat exceptionem rei indicata.*
2 *Soletio terminorum subsecutorum tollunt omnem præcedentem obligationem.*
3 *Debitor soluens cedenti post factam cessionem, liberatur, si dicta cessio non fuerit ipsi Debitori intimata.*
4 *Debitor soluens cedenti post factam cessionem ad effectum ne remaneat obligatus, non sufficit, quod cessio fuerit ipsi simpliciter intimata, sed quid requiratur.*
5 *Executiuè procedi non potest contra Tertium.*
6 *Via executiua competit contra Tertium, qui emit bona à Debitore post litem introductam super solutione, & quid si lis pendebat in actione personali tantum.*
7 *Executiuè, vt agi possit contra Tertium, qui emit bona à Debitore post introductam litem super solutione, qua requirantur.*
8 *Transactio penitus extinguit litem.*
9 *Cedens iura, an, & quando post cessionem possit validè transigere, & Cessionario nocere.*
10 *Via executiua vulnerata remansit per sententiam maximè si fuerit lata in contradictorio iudicio, ac transitum fecerit in iudicatum.*

DECISIO CCXLV.

OCcasione annuæ pensionis scutorum 400. aureorum, anctoritate Apostolica reseruatæ super fructibus Episcopatus Vercelleñ ad fauorem Comitis Ioannis Francisci Manfredi fuerat ad eiusdem Comitis instantiam coram bon. mem. Pirouano introductum iudicium super manutentione in possessione exigendi dictam pensionem contra Reuerendiss. D. Iacobum Goriam tunc temporis Episcopum dictæ Ciuitatis, & contra eum obtento prius mandato de manutenendo, & deinde etiam executiuo, deuentum fuit die 27. Septembris 1649. ad transactionem, qua mediante lis, & causa terminata fuit, & Episcopus amplissimam consecutus fuit liberationem omnium terminorum vsque in dictam diem decursorum, prout etiam de alijs, qui postea decursi fuerunt vsque ad annum 1644. facta fuit solutio, vt constat ex quietantia data in *Summario Ecclesia Sancta Elena num.* 1. Post hæc insurrexit Comes Bernardinus Bentius Actor in præsenti iudicio, & sub prætextu quod dictus Comes Manfredus Pensionarius cessionem sibi antea fecisset terminorum eiusdem pensionis decursorum ab anno 1613. vsque & per totum annum 1639. litem mouit coram Reuerendiss. Nuncio Taurineñ, à quo Episcopus reportauit sententiam absolutoriam, quæ supponitur fecisse transitum in iudicatum ob non interpositam appellationem. Defuncto Episcopo iterùm Comes Bentius cœpit prætendere mandatum de manutenendo, & executiuum respectiuè, quod alias relaxatum fuerat ad fauorem Comitis Manfredi esse nunc ad ipsius instantiam exequendum contra bona quæ alias erant in bonis Episcopi, & modò possidentur ab Ecclesia Sanctæ Elenæ loci Villæ Franchæ vti eius donataria; Vnde hodie disputato coram me, vti subrogato in locum bon. mem. Pirouani Dubio, An dictum mandatum esset exequendum DD. negatiuè responderunt ex pluribus.

1 Et primò, † quia dictum mandatum, prout etiam creditum extinctum penitus remansit mediante solutione in transactione conuenta, quæ habet vim litis finitæ, & parat exceptionem rei iudicatæ, *ad text. in l. fratris tui*, vbi Bart. & alij, *C. de transaction. cap.* 1. *de lit. context. in* 6. Federic. de Sen. *cons.* 166. *in fin.* Angel. Aretin. *cons.* 95. *n.* 3. & 4. Rota *decis.* 157. *part.* 1. *diuersorum*, & *decis.* 539.
2 *num.* 1. *part.* 1. *recent.* † necnon attentis solutionibus aliorum terminorum subsecutorum, quæ tollunt omnem obligationem, iuxta *text. in l. soluendo*, *ff. de negot. gest.* §. 1. *instit. Quibus mod. tollitur obligat.* Rota *in recent. dec.* 434.
3 *num.* 1. *in fin. part.* 4. & *decis.* 382. *num.* 14. *part.* 5. † Idque procedit non obstante, quod dicta transactio, prout etiam solutiones prætendantur factæ Pensionario post cessionem ab ipso factam ad fauorem Comitis Bentij, quia dum dicta cessio nunquam intimata fuit Episcopo debitori, non fuit ex ea impeditus soluere Comiti Manfredo suo ex causa dictæ pensionis principali creditori, cui soluendo plenam consecutus fuit liberationem, *ad text. in l.* 3. *C. de nouat. l. nomen*, *C. quæ res pignori obligar. poss.* vel non Bartol. *in l. si cum emptore*, & ibi Iason. *ff. de pactis*, Speculat. *de procurat.* §. *sequitur num.* 11. Cuman. *cons.* 4. *n.* 5. & in terminis transactionis post cessionem, Afflict. *dec.* 335. *num.* 21. *in fin.* & *num. seqq.* ac ita firmauit Rota coram Buratt. *decis.* 534. *num.* 4. † & *inter impressas* post Cenc. 4
de censibus decis. 161. *per totam*, vbi firmatur ad hunc effectum, nec minus sufficere simplicem denunciationem, sed vlterius requiri etiam causam denunciationis verificari per actualem exhibitionem Instrumenti cessionis, *vt sub n.* 4. *cum seqq.*

Eoque magis censuerunt DD. locum esse non posse executioni dicti mandati contra Ecclesiam; † Quia cùm 5
ipsa sit Tertia Posseditrix titulo validæ donationis reportatæ ab Episcopo, non potest contra eam executiuè procedi, ad tradit. per Felin. *in cap. cum super num.* 15. *de sent. & re iudicat.* Castrens. *in l. à Diuo Pio*, §. *si super rebus num.* 2. & ibi Bart. & Angel. *num.* 1. Alexander. *n.* 28. *vers. & pro hoc benefacit. ff. de re iudicat.* Bald. *in l.* 1. *C. commun. de legat. num.* 7. Castrens. *in l. postulante num.* 4. *ff. ad Senat. Consult. Trebellian.* Alexand. *in l.* 1. §. *si hæres*, *ff. eodem*, Dec. *cons.* 198. *num.* 5. Ruin. *cons.* 87. *n.* 1. Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 330. *num.* 2. Adden. ad eundem Gregor. *decis.* 362. *num.* 12. & *dec.* 47. *num.* 1. apud Zacch. *de obligat. Camer.* & *decis.* 263. *num.* 4. *part.* 5. *recent.*

Neque ex eo, † quod donatio emanauerit post litem à 6
Comite Manfredo introductam super solutione dictæ pensionis dici possunt bona donatoris affecta vitio litigosi, itaut contra ea licet ab Ecclesia possessa via executiua competere possit, quia lis pendebat in actione personali tantùm, vnde ex ea non fuit contractum vitium litigiosi super bonis, vt egregiè firmat Soccin. iun. *cons.* 13. *num.* 1. *lib.* 4. Roland. *cons.* 5. *n.* 8. *lib.* 2. Honded. *cons.* 20. *n.* 42. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 1187. *num.* 2. *lib.* 3.

Præterea, † nec sola litis pendentia de per se operari po- 7
test, vt via executiua agi possit contra Tertium, cùm vlterius concurrere debeant duo alia requisita, quæ sunt scientia litis in eodem tertio possessore de tempore alienationis, & quod alienans non haberet alias res præter alienatas, alioquin tertius possessor numquam conuenitur via executiua, sed contra eum agendum venit semper reuocatoria ad rescissionem contractus, vel aliqua alia via ordinaria, vt tradit Bart. *in l. creditores num.* 23. *vers. videamus ergo*, *C. de pignor.* & *in l. si quis missam*, §. *Iudex num.* 3. *vers. quæro quid si ante*, *ff. de damn. infect.* Couar. *pract. quæst. cap.* 15. *num.* 7. *vers. immo ex hac sententia*, Rota coram Buratt. *decis.* 231. *num.* 1. *vers. & ideò*, & *magistraliter*, firmatum fuit coram Durano *decis.* 364. *num.* 21. & *seqq. Romana Vinea* 27. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Merlino*, *Romana Statuarum* 17. *Decembris* 1646. *coram bon. mem. Arguelles*, & *in Romana Hæreditatis de Gratianis* 11. *Decembris* 1648. *coram me*, §. *nec refragatur*.

Additur † vlterius, quod dicta lis extincta penitùs re- 8
mansit per subsequentem transactionem initam de anno 1639. *ex allegato cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *l. causas*, & *l. fratris*, *C. de transact. cum alijs content. in Meluitana bonorum* 10. *February* 1651. *coram me in princ.* Neque dubitari potest de validitate dictæ transactionis quamuis ea fuerit facta post cessionem secutam ad fauorem Bentij; † Quia 9
cùm nihilominus post dictam cessionem adhuc Manfredo cedenti remanserint directæ actiones, earum vigore, benè, ac validè potuit deuenire ad transactionem, & nocere Bentio cessionario, non interueniente altero de tribus contentis, *in l.* 3. *C. de nouat.* prout in terminis firmat Afflict. *decis.* 335. *num.* 21. *cum seqq.*

Demum obstare prætensæ executioni mandati visa fuit sententia Reuerendiss. Nuntij Taurini lata de anno 1646. ad fauorem Episcopi, quæ tanquam ei concedens absolutionem ab imperitis non dubitatur quin ab illa via executiua vulnerata fuerit, Rota *decis.* 96. *num.* 1. apud Zacch. *de obligat. Cameral.* maximè dum ea lata fuit in contradictorio iudicio cum Bentio, ac transitum fecit in iudicatum.

Et ita informante tantùm Ecclesia S. Elenæ resolutum fuit, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Mediolaneñ. Thesaurariæ.

Lunæ 3. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Tractatur de reuocatione attentatorum, circa electionem Officialium factam lite pendente, & quamuis verum sit, quod continuans non attentet, attamen id non procedit, quando quæstio, seu lis principaliter stat super ista possessione.

SVMMARIVM.

1 *Officialis electio, quando dicatur attentata.*
2 *Attentata omnia sunt gesta appellatione pendente.*
3 *Signatura quando simpliciter committit causam, tunc omnia gesta, etiam medio tempore facta dicuntur attentata.*
4 *Attentata tunc nullo modo possint excusari, quando post præsentatam Inhibitionem sunt commissa, Amplia num. 5. & 6.*
7 *Attentata, quando, & ex quibus redduntur clariora.*
8 *Possessori est licitum suam possessionem continuare.*
9 *Continuans non dicitur attentare.*
10 *Deputatio Officialis dicitur attentata facta in vim decreti Iudicis, à quo commissa fuit appellatio simpliciter.*
11 *Possessionem suam continuare, quando non liceat, absque vitio attentatorum.*
12 *Lis, quando stat super aliqua possessione, tunc lite pendente non est licitum eam continuare.*
13 *Exceptio non transportationis actorum, non suffragatur, quando agitur de actis gestis post appellationem, & Inhibitionem Rotalem.*
14 *Acta illa sunt transportanda, si agatur de reuocandis attentatis, quæ deseruiunt pro iustificatione attentatorum.*

DECISIO CCXLVI.

ORta lite, & controuersia inter Præpositum Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Stephani Ciuitatis Mediolani ex vna, & Canonicos eiusdem Ecclesiæ parte ex altera super deputatione, & exercitio officij Thesaurariæ, Præpositus obtinuit à Vicario Mediolani mandatum de manutenendo in quasi possessione exercendi dictum officium, sed interposita per Canonicos appellatione, causaque introducta coram A. C. iste prius moderatus fuit Inhibitionem quoad effectum suspensiuum, & deindè per modum prouisionis, & sine præiudicio mandati de manutenendo concessi Præposito, impertitus fuit licentiam Canonicis eligendi vnà cum Præposito nouum Thesaurarium; ab hoc decreto tanquam nimis præiudiciali, & cum executione mandati de manutenendo antea præseruata omnino incompatibili appellauit Præpositus, sed appellatione non obstante cùm Canonici vigore dicti decreti A. C. deputauerint in Thesaurarium D. Camillum Cattaneum vnum ex dd. Canonicis, & iste Officium Thesaurariæ exercuerit plures Ecclesiæ redditus exigendo. Ideò commissa appellationis causa in Rota. Hodie ad instantiam Præpositi dubitatum fuit, An constaret de attentatis, & DD. affirmatiuè responderunt. Siquidem respectu depu-
1 tationis † certum est, quod illa subiacet vitio attentatorum, cùm facta fuit post appellationem interpositam, *c. non solum de appell. in 6. l. vnic. ff. nil noui appellatione pendent.* Franch. *in cap. ad audientiam in fin. eodem tit. de appell.* Lap. *alleg.* 1. *n.* 11. Lancellott. *de attent. p. 2. cap.* 21. *n.* 17. *cum seqq.* Rot. *in Agnanina Beneficij* 10. *Februarij* 1648. *coram R. P. D. meo Verospio, & in Beneuentana manutentionis 9. Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Peutingero §. & quam nullitatem.*

Neque excusari possunt attentata eo sub prætextu, quod dictum decretum A. C. tamquam merè prouisionale non
2 esset appellabile. Quia imò fuit † appellabile, cùm vti tale canonizatum fuerit à Signatura, quæ causam simpliciter commisit, talis enim commissio retrotrahitur, vt reddat
3 omnia † attentata, quæ medio tempore gesta fuerunt, *glos. in l. appellatione in verb. deliberationis*, & ibi Bald. *C. de appellat.* Ioann. Andr. *in cap. si à Iudice de appellat. in 6.* Ias. *in l. 1. n. 1. C. de bonor. possess. secundum tabul.* & ita sæpiùs etiam firmauit Rota, & signanter *in Auenion. Hæreditatis* 11. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Royas §. final. Calaguritana Beneficij* 17. *Februarij* 1648. *§. hinc sequitur, vers. maximè, Colonien. Decanatus* 13. *Maij* 1648. *§. siue capta in fine coram R. P. D. meo Bichio, Calaguritana Beneficij de Logrono* 19. *Februarij* 1649. *coram R. P. D. meo Verospio §. nec etiam attentatorum reuocationem ad med. & in Meleuitana Commendæ de Vuaors* 13. *Maij* 1650. *coram R. P. D. meo Cerro §. Quia cum ab ea.*

Grauiori etiam vitio † attentatorum subiacent exactio- 4
nes redditnum Ecclesię factæ per Cattaneum Thesaurarium à Canonicis deputatum, dum hæ factæ fuerunt nedum post
commissam appellationis † causam, sed etiam post præsen- 5
tatam hic in Vrbe Inhibitionem Rotalem contra Procuratorem Canonicorum, quod solùm, vt sufficiat quamuis atten-
tata fuerint † deinde in Partibus commissa, declarauit Rota 6
in Valentina Præceptoria 10. *Maij* 1627. *coram bo. me. Card. Virili, Viterbien. fideicommissi* 13. *Maij* 1648. *& in Perusina bonorum* 4. *Iunij* 1642. *cor. R. P. D. meo Cerro, & in Aquilana Beneficij* 28. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Celso.*

Et quod magis est, apparet eamdem Inhibitionem fuisse quoque personaliter in partibus executam contra Canonicos, & Cattaneum sub die 9. & 11. Nouembris præteriti.
† Vnde ex hoc etiam attentatam clariora redduntur, Rot. 7
coram san. me. Greg. XV. *dec.* 360. *n.* 2. *cum alijs congestis in Leucetorien. Attentatorum* 26. *Iunij* 1648. *§. primò coram R. P. D. meo Cerro, & in Meleuitana Pensionis* 14. *Maij* 1649. *coram R. P. D. meo Bichio §. aut ipsi.*

Ad excusanda huiusmodi attentata dicere neque valet, quod Cattaneus ante præsentationem Inhibitionis iam deputatus esset in Thesaurariam, & reperiretur in possessione
exercendi dictum Officium, † & propterea ei licuerit suam 8
possessionem continuare absque vitio attentatorum ex re-
gula, † quod qui continuat non attentat, *gloss. magna in* 9
cap. non solum post med. vers. dicit etiam de appellat. in 6. Felin. *in cap. dilecti num.* 17. *de maiorit. & obed.* Paris. *cons. vlt. lib.* 4. *n.* 14. Caputaq. *dec.* 51. *n.* 2. *p.* 1. Quia vt supra dicebatur,
& ipsa deputatio † fuit attentata tamquam facta in vim de- 10
creti A. C. à quo commissa fuit appellatio simpliciter. Vnde
neque † licuit possessionem continuare absque vitio attenta- 11
torum vbi vltra allegata firmat egregiè etiam, Duran. *dec.* 191. *num.* 6. *& decis.* 240. *num.* 3.

Præterea cùm ex continuatione talis possessionis redderetur elusoria appellatio interposita à decreto A. C. & ex hoc
capite † intrat limitatio, vt dicta regula non procedat in hoc 12
casu, quàm limitationem, firmat Ripa *in c. cum M. Ferrarien. n.* 193. *ante fin. vers. ad istud respondeo de constitut.* quam sequitur Gabr. *de acquir. possess. conclus.* 6. *num.* 17.

Minus refragari visa fuit exceptio non transportationis
actorum Prioris instantiæ, quia hic † non agitur de atten- 13
tatis dependentibus à negotio principali, sed de gestis post appellationem, & inhibitionem Rotalem, quo casu sufficit transportare illa acta tantùm, quæ deseruiunt pro iustificatione
† attentatorum Rot. *dec.* 751. *n.* 2. *p.* 2. *dec.* 311. *n.* 7. *p.* 4. 14
tom. 2. *rec. & in Maioricen. beneficij* 27. *Nouembris* 1641. *&* 17. *Martij* 1642. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, in Pisana sepulturæ* 1. *Iulij* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio, in Leodien. successionis* 19. *Ianuarij* 1652. *coram eodem.*

Et ita resolutum fuit vna tantùm parte informante, altera tamen citata, & expectata, &c.

R. P. D. ZARATE

Reatina Pensionis.

Lunæ 3. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Facultas transferendi pensionem à Papa concessa non comprehendit pensionem sub expresso pacto non prohibitam transferri, præcipuè si fuerit pactum inter Titularem, & Pensionarium acceptatum; Quia talis facultas dicitur subreptitia si tale pactum non fuerit Papæ narratum, quod procedit, & si prægnantissimæ clausulæ in facultate transferendi fuerint appositæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Subreptionis exceptio opponi non potest absque oris aperitione stante clausula*, quod de subreptione, & obreptione dari non possit.
Quod intellige verum si d. clausula fuerit vnita cum clausula, sublata, *vel alia æquipollenti alias secus, num. 2.*
Quia ad istum effectum dictæ clausulæ debent simul esse coniunctæ, num. 3.
4 *Clausula* sicque in præmissis, &c. *per quoscumque iudices iudicari, & deffiniri debere, an æquipolleat clausula* sublata, *& n. 5. & seqq.*
7 *Clausula* sublata, *non impedit quin Iudex comprehensionis, vel exclusionis possit cognoscere an sit, nec ne sub indulto casus comprehensus.*
8 *Decretum irritans habet locum supposita validitate gratia, & num. 9. & 10.*
9 *Decretum irritans corruit si corruat gratia, & n. 10.*
Quod fortius procedit detecta subreptione gratia, n. 11.
10 *Decretum accessorium debet secundum naturam principalis regulari, & eius conditiones recipere.*
12 *Subreptio committitur si in indulto translationis pensionis non fuerit narratum Papæ, quod in litteris reseruationis fuit expressè prohibita translatio etiam vigore indulti.*
Et fortius si dicta prohibitio fuerit à pensionario, & titulari acceptata, num. 13.
Nec euitari potest ista subreptio virtute clausularum prægnantium cùm ad expressa tantum debeant restringi, num. 14.
14 *Clausula quamuis prægnantes ad expressa tantum debent restringi.*
15 *Pactum si fuerit iuratum eo fortiùs est obseruandum.*
16 *Mentio specifica requiritur pro derogatione pacti acceptati, & num. 17.*
17 *Facultas transferendi pensionem non suffragatur, quando illius translatio est prohibita ratione pacti in illius reseruatione appositi.*
18 *Papa potest absque consensu alicuius ex mera eius liberalitate transferre pensiones, & num. seqq.*
21 *Pensio semper censetur reseruata ad vitam translatarij.*
22 *Papa non præsumitur derogasse ei, de quo notitiam non probatur habuisse.*
23 *Papa concedendo facultatem transferendi pensionem dicitur supplere consensum Titularis.*
Quod intellige verum respectu consensus requisiti iuxta regulas Cancellariæ, non autem requisiti vigore pacti inter Titularem, & pensionarium initi, num. 24.
25 *Papa in facultate translationis pensionis derogando simpliciter consensui Titularis non censetur derogasse speciali consensui illius virtute pacti acquisiti.*
26 *Derogatio tanquam odiosa non extenditur ad alios casus.*

DECISIO CCXLVII.

PEnsiones de qoibus agitur non deberi Ioanni Augustino Vincentio translatario, nec magis Reuerendissimo Episcopo Hieracensi transferenti sub die 12. Februarij 1651. coram Eminentiss. Card. Otthobono fuit resolutum ex duplici fundamento; Quoad translatarium, quod narratum non fuerit Sommo Pontifici decretum in litteris reseruationis pensionis appositum, quod pensio centum ducatorum in toto, vel in parte transferri non posset. Et ex pacto resultante ex acceptatione talis decreti, cui Pontifex absque speciali mentione derogasse non censetur: Quæ resolutio cùm hodie coram me in eius locum subrogato reuideretur, standum esse in decisis Domini responderunt, quandoquidem non obstant obiecta de nouo deducta.

Non enim primò releuat, quod de subreptione excipi non
1 possit, † absque oris apertitione stantibus amplissimis clausulis in Indulto transferendi appositis, videlicet, *quod de subreptionis, aut obreptionis, vel nullitatis vitio impugnari non*
2 *possit*. † Nam prædicta clausula, tunc impugnandi facultatem auferret, si vnà cum claosula *sublata*, vel alia æquipollenti fuisset apposita; non verò quando de per se solum extat, vt fuit decisum *in Hispalen. Beneficij de Xerez 9. Nouembris* 1602. *coram Litta, & dec.* 621. *num.* 3. *part.* 3. *rec.* Buratt. *decis.* 337. *num.* 9. sequuntur Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 66. *num.* 22. *&* 52. Maresc. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 37.
num. 58. Ad † hunc enim effectum dictæ clausulæ simul 3
coniunctæ adesse debent Put. *decision.* 208. *lib.* 2. Garz. *qui*
alias cumulat de Benef. par. 6. *cap.* 3. *num.* 88. † Nec po- 4
test dici clausula *sublata* æquipollere aliam in prædicto Indulto appositam, videlicet, *sicque in præmissis, &c. per quoscumque Iudices iudicari, & diffiniri debere*. Nam Doctores ad id allegati, nempè Gonzal. *d. glossa* 66. *n.* 18. & Barbosa *claus.* 175. *num.* 25. loquuntur, quando vltrò prohibitum est Iudici, ne aliter iudicet, scilicet motu pro-
prio, † non verò quando gratia fuit concessa (vt in præsen- 5
ti) ad postulationem partis, † tunc enim intelligitur veris 6
existentibus narratis, vt optimè distinguit Maresc. *var. resol. d. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 89. *& cap.* 37. *num.* 58. Gabr. *cons.* 26. *num.* 13. *lib.* 2. Put. *decis.* 208. *lib.* 2. Caputaq. *dec.* 128. *sub num.* 3. *part.* 1. Et quamuis adesset *clausula sublata* non
tolleret exceptionem, † quod casus iste non esset compre- 7
hensus sub indulto, de quo Rota poterit cognoscere, nam Iudex de comprehensione, aut exclusione, etiam extante dicta clausula cognitionem habet, Maresc. *d. cap.* 37. *n.* 29. Rota *in Cæsaraugustana exemptionis* 27. *Ianuarij* 1651. *coram Ottembergo, & in Baren. seu nullius Prioratus* 27. *Iunij* 1614. *coram Sacrato.*

Nec magis sustineri debet ex clausula *irritum*, & decreto irritanti in gratia translationis appositó, quod tunc ro-
bur addit † quando gratia sostinetur. Vnde corruente 8
indulto † ex deffectu subreptionis, Decretum pariter 9
vti accessorium corruere debet, vt firmat Gabr. *de claus. concl.* 3. *num.* 82. Cassad. *decis.* 10. *num.* 4. *super regul. Cancell.* Rota *decis.* 44. *num.* 5. *part.* 3. *recent. & part.* 6. *decis.* 32. *num.* 11. *&* 12. Nam cùm Decretum stet acces-
soriè ad gratiam, † secundum eius naturam debet regu- 10
lari, & easdem conditiones recipere, Maresc. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 30. *& cap.* 38. *num.* 27. Barbosa *claus.* 175. *num.* 30. Marta *de claus. claus.* 176. *num.* 17. *vers. & ideò, Modern. Mediol. de commut. vlt. vol. cap.* 7. *num.* 229. Quod magis
procedit, † postquam est detecta indolti subreptio, vt tradit 11
Maresc. *var. resol. dicto lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 92. Marta *d. claus.* 176. *num.* 21. Modern. Mediol. *d. cap.* 7. *sub num.* 229. *limit.* 11. Barbosa *d. claus.* 175. *num.* 40.

Secundò affirmari nihil interest, quod nulla iure adesset subreptio in eo, quod Pontifici Maximo narratum non fuerit in litteris reseruationis pensionis fuisse expressè prohibitum, ne pensio etiam vigore Indulti Apostolici pos-
set transferri; † siquidem huic indulto semper resistit pro- 12
hibitio in limine reseruationis apposita, ne pensio trans-
ferretur sub pœna nullitatis, † & pactum ex dictæ prohi- 13
bitionis acceptatione inter pensionarium, & titularem resultans, vt optimè comprobatur in decisione, quæ reuidetur §. *subreptio*, & §. *vlterius*, de quibus cùm nulla mentio in indulto habeatur, vtique nulla derogatio potest induci,
etiam ex clausulis † prægnantissimis, quæ tantum ad ex- 14
pressa debent restringi, Rota apud Peniam *decis.* 997. *n.* 8. *& decis.* 1742. *num.* 6. cum alijs adductis à Modern. Mediol. *de commut. vlt. vol. cap.* 7. *n.* 209. Maresc. *var. resol. d. lib.* 2. *cap.* 40. *num.* 13. *& num.* 23. *&* 24.

Quapropter remoueri non potest obiectum talis pacti,
† quod præter propriam viam etiam iurisiurandi Sacra- 15
mento fuit roboratum, vt ponderauit Rota coram Duran.
decis. 5. *num.* 4. *cum pluribus seqq.* † ad cuius derogationem 16
semper specifica mentio requirebatur, vt in prima deci-
sione firmatur, adeò quod facultas transferendi non suf- 17
fragetur, quando ex pacto in reseruatione pensionis apposito prohibita erat translatio, vt benè probant Rota *decis.* 689. *num.* 1. *part.* 4. *diuers.* quæ apud Zacch. *inuenitur de oblig. Camer. decis.* 138. *num.* 1. *& decis.* 153. *num.* 1. *par.* 5. *recent.* Quarum vim non effugiunt respondentes,
quod *in dicta dec.* 689. *n.* 2. *& seq.* dicatur † Pontificem abs- 18
que consensu alicuius posse ex mera liberalitate pensiones transferre; quia non ex eo ibi reiecta fuit pacti oppositio, sed quia pactum non verificabatur in facto, & pensio fuerat simpliciter reseruata, vt ex eius lectura manifestè constat. Nec magis satis fit *d. dec.* 153. *p.* 5. *recent.* dicendo, quod eius *n.* 1. *&* 2. deducuntur motiua pro ratione dubitandi, *& n.* 15. *cum seq.* obiectis respondendo dicitur, quod licet Ti-
tularis consentiat ad vitam pensionarij tantum, † nihi- 19
lominus posse Papam concedere facultatem transferendi, cum priuatorum consensu non possit alterare naturam reseruationis pensionis: Nam hæc responsio in nihilo
Translatarium releuat, † cùm non dubitetur de pote- 20
state Pontificis, sed solùm de ipsius scientia, & voluntate,

21 nec doctrina generalis *d. num.* 15. tradita, † quod semper
censeatur pensio reseruata ad vitam translatarij possit ap-
plicari ad speciem propositam decreti prohibentis trans-
lationem, & pactum initum inter transferentem,
& translatarium de quo notitiam habuisse Pontificem
22 non constat, † nec quod ei derogare voluisset, vt præ-
ter allegatos in prima decisione comprobant Gonzal. *ad
reg. 8. Cancell. gloss.* 36. *num.* 36. Modern. Mediol. *d. cap.* 7.
num. 213.

Nec potest dici Summum Pontificem derogasse pa-
cto, ac suppleuisse consensum titularis in indulto trans-
23 lationis, † dum concessit facultatem transferendi pensio-
nem, perinde ac si ipsimet Titulares translationi dictæ
24 pensionis concessisset. † Nam prædicta facultas solùm
respicit consensum requisitum Titularis ad translationem
pensionis iuxta regulas Cancellariæ, cui Pontifex deroga-
re voluit, & sic consensum futurum, non verò præteritum
ex pacto præcedenti, quod valdè diuersum est; Siqui-
dem primus consensus est simplex voius, iste verò reci-
procus vtriusque partis per quem ius Titulari quæsitum
25 fuit, † & cui Papa non censetur derogare voluisse, quam-
uis derogasset simplici consensui Titularis. Rota *decis.* 347.
num. 4. *vers. ex quibus*, *& num.* 5. *& seqq.* vbi subditur, quod
26 † derogatio tanquam odiosa non debet extendi ad alios ca-
sus, *& decis.* 484. *num.* 4. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* coram
Penia *decis.* 1582. *n.* 10. *& seqq.* Maresc. *var. resol. d. lib.* 2. *d.
cap.* 37. *n.* 35.

Quod verò Reuerendissimo Episcopo transferenti pensio non debeatur, amplius non controuertitur, & satis in decisione, quæ reuidetur, §. *nec minus fuit comprobatum*, adeò ut noua confirmatione non indigeat.

Atque ita vtraque parte, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Meleuitana Bonorum.

Veneris 10. *Maij* 1652.

ARGVMENTVM.

Transactio quid sit, & quæ illius requisita examinantur. Læsio in transactione ex quibus excludatur. Hospitale, vel locus Pius quando dicatur Ecclesiasticus, & quando dicatur tantummodo locus pius laicalis.

SVMMARIVM.

1 *Transactio propriè quid sit, & num.* 2.
2 *Transactionis requisitum est, quod fiat super re dubia, & incerta.*
Et quod hinc inde aliquid sit dandum, vel remissum, n. 4.
5 *Dubietas materiæ ad effectum transactionis oritur ex sententijs hinc inde.*
6 *Transactio ex quacumque occasione dubitandi sustinetur.*
7 *Timor litis solus, & si in iudicio deducta sufficit pro transactione.*
8 *Mala fides purgatur, & conuertitur in bonam fidem per sententias fauorabiles.*
9 *Pretium in venditione Conuentum præsumitur iustum.*
Ideòque prætendens contrarium, maximè ad rescindendam transactionem tenetur illud concludentissimè probare, num. 10.
11 *Fructus legitimæ consistentis in pecunia, & non in stabilibus non debentur.*
12 *Læsio metiri debet ex toto contractu, & ex omnibus in eo contentis, non autem ex vna parte.*
13 *Læsio an dicatur enormissima, nec ne remittitur arbitrio Iudicis.*
14 *Læsio in transactione excluditur si fuerit celebrata coram Magno Magistro, & Iuratoribus Ciuitatis.*
Præsertim stante dubietate litis longo tempore discussa, num. 15.
16 *Pro transactione sustinenda omnis interpretatio est capienda.*
17 *Debitor non potest quis dici ex sola administratione tutelæ nisi talis appareat ex redditione rationis.*
18 *Hospitale censetur laicale si à laicis gubernetur, & non probetur erectum auctoritate Ordinarij.*
19 *Locus Pius dicitur ille in quo exercentur opera pia.*
Locus Ecclesiasticus dicitur ille, qui fuit erectus auctoritate Ordinarij, n. 19.
20 *Fides simplex nihil probat præsertim in concursu testium ad perpetuam rei memoriam examinatorum.*
21 *Locus Pius non potest dici Ecclesiasticus ex deputatione Capellani pro Missis celebrandis, & Mortuis sepeliendis.*
Si non probetur deputatio facta ab Ordinario, sed à laicis.
22 *Hospitale ad vsum pium fundatum potest dici pium post mortem testatoris.*
Sed hæc opinio transire potest ad effectum, vt largo modo hoc dici possit, non autem adhoc, vt dici debeat Ecclesiasticum ad effectum seruandi beneplacitum Apostolicum in contractibus illius, & num. 23.
24 *Hospitale adhoc, vt tamquam Ecclesiasticum debeat seruare beneplacitum Apostolicum in contractibus necesse est, vt erectum fuerit auctoritate Papæ, vel Ordinarij.*

DECISIO CCXLVIII.

DOmini persistendo in decisis coram me sub die 10. Fe-
bruarij 1651. iterùm responderunt, quàm Venera-
bile Hospitale Sancti Spiritus Ciuitatis Melitæ renouare
prætendebat contra illos de Cassar obstare transactionem
alias vsque de anno 1580. inter dictum Hospitale, & Au-
ctores illorum de Cassar initam; Quia † transactio nil aliud 1
est, quam recessus à lite, & actione mota, & mouenda,
& ideò dicitur transactio quasi transitus ab actione secun-
dum Bart. *in l. sine apud acta num.* 22. *C. de transact.* † vel 2
quasi transiens actio secundum Bald. *in l.* 2. *ff. de iureiur. l.
in summa*, *& l. eleganter*, *ff. de cond. indeb. l. sub prætextu*,
C. de transact. cap. 1. *extr. eodem*. † Necessaria autem tran- 3
sactionis requisita in eo consistentia, vt nempè illa fiat super
re dubia, ac incerta, *l.* 1. *ff. de transact.* Ias. *in rubric. n.* 15.
ff. de transact. Roman. *in cons.* 517. *num.* 18. *vers. non est
autem dubium*, Craueтт. *cons.* 153. *num.* 10. *vers. breuiter ista
transactio*, Rota *in recent. decis.* 447. *num.* 2. *vers. nec visum
est obstare*, *& in Bononien. nullitatis concordiæ* 13. *Iunij* 1645.
coram R. P. D. meo Cerro §. secundo pro inefficacia, † Nec 4
non vt fiat cùm mutua inter ipsos Transigentes compensa-
tione aliquo hinc inde dato, vel remisso, *l. transactio nullo
dato*, vbi DD. *C. de transaction.* Rota *in recent. decis.* 231.
num. 2. *part.* 4. *& decis.* 271. *num.* 25. *vers. qui dolus part.* 6.
Satis in proposito casu verificantur, quę propterea istius
transactionis validitatem clarè demonstrant.

Dubietas materiæ, † super qua inita fuit transactio satis 5
colligitur ex diuturnitate litis, & diuersitate sententiarum
hinc inde emanatarum, † & tamen ad hunc effectum etiam 6
quæcumque modica occasio dubitandi sufficeret, *l.* 2. *vbi
gloss. in verb. nulla*, & ibi Bart. & Bald. *num.* 1. *C. de transact.*
Alex. *cons.* 20. *n.* 3. *vers. quia respondeo lib.* 3. † & etiamsi lis 7
adhuc in iudicio deducta non fuisset, solus illius timor deser-
uire potest pro iusta causa transactionis, Paris. *cons.* 3. *n.* 24.
vers. esto quod lis in iudicio p. 4. Rota *in rec. dec.* 263. *n.* 2. *p.* 3.
& in Bononien. fideicommissi de Tostinis 5. *Iunij* 1648. *coram
R. P. D. meo Peutingero §. fin.*

Pariter dictam transactionem fuisse ex vtraque parte correspectiuam patet ex eo, quod Hospitale in recompensam iurium ab eo dimissorum, & signanter medietatis Territorij Ameriæ spectantis ad hæreditatem q. Nicolai Antonij Xerri, cui Hospitale vigore substitutionis in Testamento eiusdem Xerri ordinatæ succedebat, reportauit ab illis de Cassar amplissimam renunciationem omnium iurium, quæ è contra illis competebant super hæreditate, & bonis eiusdem Nicolai Antonij occasione dotis Antonellæ eius vxoris consistentis in pecunia, mobilibus, alijsque bonis viliori pretio per eum distractis. Vnde cùm appareat vberem, & amplam fuisse recompensationem ab Hospitali reportatam, ex hoc capite iustè impugnari non posse videtur huiusmodi transactio.

Non obstat obiectum iterùm excitatum lęsionis enormissimę ex eo deductũ, quod iura ab Hospitali renunciata longè maiori æstimatione excedant ea, quæ fuerunt in recompensam remissa ab illis de Cassar, nam etiã si attendatur calculus ad id probandum datus pro parte Hospitalis ab illo minimè resultat talis lęsionis probatio, in eo enim iura renunciata ab illis de Cassar valutantur in sc. 1020. & è contra bona dimissa ab Hospitali æstimantur in scut. 3589. prout in pluribus partitis in dicto calculo adnotatis à quibus tamen si demantur

par-

partitæ infra dicendæ prætensa læsio penitus cessabit. Primò, namque demenda venit partita sc.796. occasione fructuum à die moræ litis in dicta summa per sententias liquidatorum, quia cum dictæ sententiæ fuerint deinde reuocatæ, & concessa illis de Cassar reintegratio in bonis ad quæ Hospitale antea obtinuerat immissionem, vtique tales fructus non sunt amplius ponendi ad creditum Hospitalis, cùm illi spectent ad Victorem, & mala fides, quæ dici posset in-
8 ducta ex originali contestatione litis, † purgata deinde remansit, & conuersa fuit in bonam fidem per sententias fauorabiles, reportatas à dictis de Cassar rei conuentis, *l. quæsitum in fin. ff. de acqu. rer. dom.* Surd. *cons.* 115. *num.* 7. *lib.* 1. Menoch. *de recuper. remed.* 9. *num.* 593. Peregrin. *de fideicom. art.* 49. *num.* 110. Rota coram Buratt. *decis.* 568. *num.* 3. *vers. tertio reos conuentos.*

Visa fuit pariter moderanda partita etiam scut.900. pro pretio medietatis dicti Territorij Ameriæ, quia ex Instrumento emptionis dicti Prædij factæ à dicto Nicolao Antonio Xerri, & Laurentio Cassar de anno 1562. apparet illud emptum fuisse in totum pro pretio vnciarum 500. constituentium de moneta scuta 1250. quorum propterea medie-
9 tas non excedit scuta 625. † & istud iustum pretium præsu-
10 mitur; † adeò ut si Hospitale illud maioris valoris fuisse prætendat, ipsi incumbat onus hoc probandi, maximè dum agit ad effectum rescindendi transactionem; Vndè plenè, & concludenter dictum valorem tenetur probare Seraphin. *decis.* 638. *num.* 4. *&* 5. *& decis.* 1462. *num.* 1. *in recent. decis.* 231. *num.* 1. *in fin. part.* 4. & quidem de tempore transactionis non autem antea iuxta gloss. & communiter DD. *in l.* 2. *C. de rescind. vendit.* Rota coram Buratt. *decis.* 538. *num.* 9. & fuit dictum *in Romana pecuniaria de Ceulis 26. Iunij eiusdem anni §. fin. coram bon. mem. Coccino.*

Etiam sexta partita scut.412. consisten. in fructibus legitimæ debitæ Antonellæ spacio 35. annorum, nempè à die illius obitus secuti de anno 1564. vsque ad diem transactionis factæ de anno 1599. taxatis ad rationem scutorum 5. pro centenario visa fuit recipere diminutionem, quia dos Antonellæ, ex qua venit detrahenda dicta legitima non consistebat in stabilibus, sed eius maior pars constituta fuerat in pecunia, iocalibus, & mobilibus, fructus autem respectu
11 illius partis legitimæ, quæ consistit in pecunia, † vt minimè debeantur articulo maturè discusso, firmauit Rota *in Romana Legitimæ del Nero 4. Iulij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono.*

Huiusmodi partitæ, quarum aliquæ vt supradictum est in totum sunt expungendæ, aliæ autem in parte moderandæ, cùm constituant summam scutorum 1400. circiter, sequitur vt detracta hac summa iura ab Hospitali renunciata etiam iuxta suum calculum remaneant in summa scutorum 2189. & ita apparet illa non excedere valorem iurium ab illis de Cassar remissorum nisi in scutis 1179. appretiando tamen eorum valorem ad formam calculi Hospitalis in scut. 1020. quibus tamen cùm addi debeant infrascriptæ partitæ, quæ non sunt in calculo descriptæ, & in transactione continentur, nempè vnciæ decem annui redditus debiti per iugales de Gueuara, vncia vna debita per Simonem Sciclune; Item iura in duabus tertijs partibus loci, & domorum vbi habitabat Hieronymus Xerri, & in clausura Terræ appellata Habelsalson. Hinc fit vt omnibus istis partitis cumula-
12 tis, prout ad hunc effectum requiritur, † quia læsio metienda est ex toto contractu, & ex omnibus in eo contentis, non autem ex defectu vnius, vel alterius DD. *in l. si ex falsis, C. de transact.* Surd. *cons.* 217. *num.* 6. *lib.* 2. Rot. *in recent. decis.* 231. *num.* 1. *in fin. part.* 4. Dubia admodum, &
13 æquiuoca redditur prætensa læsio, † adeò ut Iudex à cuius potissimum arbitrio pendet statuere quænam læsio enormissima dicatur, vt post Abb. Butr. & alios ibi allegatos, tradit Menoch. *de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cas.* 74. *num.* 4. Dec. *cons.* 39. *num.* 7. Paris. *cons.* 12. *num.* 8. *& cons.* 89. *num.* 93. *volum.* 1.
14 Roland. *cons.* 7. *num.* 54. *& seqq. volum.* 3. † Arbitrari possit etiam in proposito casu non adesse, præsertim dum hæc transactio inita fuit cum præsentia Magni Magistri, & Iuratorum Ciuitatis, quorum auctoritas quamcumque læsionis præsumptionem excludit, vt præter allegatos in alia decisione firmauit etiam Rota *decis.* 120. *num.* 15. *&* 25. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 457. *num.* 1. *part.* 2. *recent. decis.* 783. *num.* 14. *coram Buratto*, ponderando etiam dubium
15 litis † euentum, qui dedit causam huic transactioni, ac illius per tam longi temporis spacium obseruantiam, Cra-
16 uett. *cons.* 707. *num.* 30. Dec. *cons.* 28. *num.* 11. † Vltra quod pro sustinenda transactione capitur semper omnis interpretatio Rota in *Forolivien. bonorum* 1. *Februar.* 1641. *coram Reuerendiss. Terracinen. & in Bononien. Bonorum de Tostinis* 5. *Iunij* 1648. §. *vltimo in fin. coram Reu. P. D. meo Peutingero.*

Neque subsistere videtur prætensio illa, quod inter alia iura ab Hospitali remissa addi debeant alia scuta mille pro alijs effectibus ad fideicommissum q. Nicolai Antonij spectan. & signanter pro liberatione à redditione rationis Tutelæ à Laurentio Cassar per plures annos exercitæ. Quia alij effectus non iustificantur, & in sententijs latis ad fauorem Hospitalis nullibi legitur, quod ex causa dictæ administrationis ad aliquid condemnatus fuerit dictus Laurentius,
† neque ex eo solum, vt Tutelam exercuerit dici potest de- 17
bitor, nisi talis ex redditione rationis appareat, Anchar. *cons.* 235. *num.* 1. *ad fin. vers. præterea propter incertam*, Alexan. *cons.* 192. *n.* 2. *ad fin.* Negusan. *de pignor. part.* 5. *membr.* 1. *num.* 37. Cephal. *cons.* 768. *num.* 13. cum alijs cumulatis per Buratt. *decis.* 123. *num.* 6. *vers. imò, & decis.* 443. *num.* 2. *& decis.* 296. *num. pariter* 2.

Non etiam refragari visum fuit obiectum aliàs factum, & denuò in hac disputatione repetitum contra validitatem huius transactionis ex defectu beneplaciti Apostolici, quia Domini transierunt cum responsione iam data in alia decisione sub §. *Non obstat prætensa nullitas transactionis*, quod cùm dictum Hospitale à Laicis gubernetur censeri debeat
laicale, † etiam si in eo opera pietatis exerceantur, dum 18
non constat, quod illud auctoritate Ordinarij erectum fuerit, vt præter adductos in dicta decisione notat *gloss. in cap. ad hæc in fin. de relig. dom.* Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 4. *num.* 25. *&* 26. afferens hanc distinctionem inter lo-
cum Pium, & Ecclesiasticum, † videlicet, vt respectu pri- 19
mi sufficiat exercitium operum Piorum, quo verò ad secundum requiratur erectio facta authoritate Ordinarij, vel Pontificis, Ant. Gabr. *commun. conclus. lib.* 6. *tit. de pia caus. conclus. prima sub num.* 1. *& num.* 7. *vers. tenendo primam opinionem*, Hieron. Gabr. *cons.* 162. *sub num.* 2. *vers. primò quia*, Mastrill. *decis.* 110. *num.* 16. Comitulo *decis.* 94. *num.* 3. *vers. cum enim*, & latiùs *decis.* 117. *num.* 13. *vers. Ecclesiastica tamen, cum seqq.* Coccin. *decis.* 210. *num.* 1. *vers. nam licet Confraternitas*, idemque pluribus alijs cumulatis firmauit Rota *in Mediolanen. Bonorum* 31. *Maij* 1649. *coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado*, §. *Siquidem obiectus.*

Neque habita fuerunt in consideratione signa nouiter ab informantibus pro parte Hospitalis ponderata ad effectum, vt dictum Hospitale dici debeat Ecclesiasticum, scilicet exi-
stentia Ecclesiæ, cum fonte baptismalis, & sepulturis, † quia 20
hæc non probantur aliundè, quam ex simplici fide, quæ nullum probationis gradum constituit, *l.* 3. §. *Dinus, ff. de test. Authent. si quis in aliqua, C. de eden.* Guidopap. *decis.* 16. *num.* 2. Cephal. *cons.* 384. *num.* 21. Decian. *cons.* 56. *num.* 91. *cum vulg.* præsertim in concursu Testium examinatorum ad perpetuam rei memoriam ad instantiam illorum de Cassar, qui contrarium deponunt.

Demum neque vllius releuantiæ visa fuit prætensa deputatio Rectoris, seu Cappellani pro celebrandis Missis, & se-
peliendis mortuis, Summar. Hospitalis num. 15. † Quia 21
nec ex illa valet inferri, quod locus sit Ecclesiasticus, dum dicta deputatio apparet facta à Laicis absque vlla approbatione Ordinarij, quæ omninò fuisset necessaria, vt dictus Rector, seu Cappellanus sic deputatus Sacramenta administrare potuisset, Barbos. in Collect. ad Conc. Trid. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. *num.* 158. quo verò ad doctrinam, Garz. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 602. *& seqq.* firmantis Hospitale ad vsum pium fundatum post mortem fundatoris dici
posse pium, † & non antea licèt hæc opinio admitti possit 22
ad effectum, vt locus pius dicatur largo tamen modo sumptus, prout est quicumque alius opera pietatis exercens,
† non tamen visa fuit receptibilis, in quo casu quo quæritur 23
an Hospitale dicatur Ecclesiasticum, & an in contractibus
beneplacitum Apostolicum requiratur, † cùm ad istum effe- 24
ctum omninò necessaria sit erectio facta mediante auctoritate ordinaria, vel Apostolica, & quod ea probetur, vel expressè, vel mediantibus signis illam necessariò concludentibus, Barbos. *de potestat. Episcop. alleg.* 75. *num.* 25. *& seqq.* Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 4. *num.* 25. *&* 26. Carol. de Graff. *de effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 122. *vers. & quia, cum seqq.* cum alijs congestis in dicta Mediolanen. *Bonorum coram Eminentiss. D. Card. Corrado.*

Et ita vtraque parte, &c.

R.P.D.

R. P. D. BICHIO.

Meleuitana Fideicommissi.

Lunæ 13. *Maij* 1652.

ARGVMENTVM.

Prædia, quando, & ex quibus dicantur ex destinatione Testatoris vnita, & separata alteri Prædio sub quo testator fideicommissum imposuit, & quando non egregiè explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum certa rei non continet bona separata.*
Fortius si Testator nullam fecerit mentionem pertinentiarum, num.2.
Præcipuè si in alijs Instrumentis de eadem re fideicommisso supposita loquentibus fuerit facta mentio pertinentiarum, num.3.
Et ad hunc effectum sufficit Possessori probasse realem, & localem distinctionem nisi fideicommissarius probet vnionem, & incorporationem, num.4.
Nec sufficit ad hoc probatio, quod insimul dicta bona locata fuisset, num.5.
6 *Confessio non nocet non habentibus causam à confitente.*
Præsertim si fuerit erronea, num.7.
8 *Fideicommissum certa rei continet, etiam alia bona separata quando Testator illa destinabat vnita rei fideicommisso subiecta, & num.26. & seqq.*
Et tunc non est necesse, quod nominatim exprimantur, & num.10. 27. & 28.
Fortius si Testator vsus fuerit verbis generalibus, num. 11. & 12.
9 *Fundus constituitur ex destinatione, & voluntate Testatoris.*
13 *Destinatio Testatoris de fundo alteri vnito ex quibus probetur.*
14 *Confessio Tutoris in Inuentario emissa adminiculata probat contra pupillos, & de ratione, num.15.*
Et contra habentes causam à Pupillis, num.16.
17 *Exceptuatio de sui natura supponit inclusionem, & num.19.*
Et quando secus, num.18.
20 *Dictio, ex, denotat dismembrationem, & separationem.*
21 *Priuatio supponit habitum.*
22 *Stipulatio eodem modo, quo probat contra stipulantem pariter probat contra habentem causam ab eo.*
23 *Confessio facta contra aliquos in iure actu probat contra confitentem in alio.*
24 *Error in confessione vnius rei non influit in aliam rem separatam.*
25 *Locatio separata Prædij à Tutore facta non infert diuersitatem in membris à Testatore destinatis pro vnitis.*
29 *Bona fideicommissi alienari non possunt.*
Etiam pro extinctione census à fideicommittente empti si alia bona in hæreditate existant.
Et ita pariter pro restituenda dote vxori fideicommittentis, num.31.
32 *Administrator fideicommissi præsumitur de Credito satisfactus, & si non sibi satisfecit, & maluit debita posteriora, vel ad fideicommittentem particulariter non spectantia debet sibi imputare.*
33 *Dos data in anno reddita in eodem est restituenda.*

DECISIO CCXLIX.

RE, & loco à Tenuta Ta Venetia, quam Io: Paulus Manduca Testator particulari fideicommisso, de quo agitur subiecit, seiunctas esse imò tribus miliarijs distare clausuras nuncupatas, Tantlin, Tatimedi, & Tacatlan, deponunt disertissimè plures Testes ab informantibus pro Cumulo Charitatis examinati in Curia post decisionem huius causæ editam coram me sub die 13. Martij 1651.
1 vndè ijdem informantes ab ea recedi institerunt, † quia
sub fideicommisso certæ rei non veniunt bona separata, Ias. *cons* 91. *num.*3. *lib.*1. *num.*5. Ceph. *cons.*144. *num.*1. & *seqq.* Menoch. *cons.*337. *num.*1. & *seqq.* Gratian. *discept.*126. *num.*6. & 14. Petra *de fideicomm. quæst.*13. *num.*405.

Eo minus, quia Testator locutus fuit simpliciter de
fundo. Ta Venetia nulla facta mentione eius pertinentiarum, † vt necesse esse ad effectum, vt censeantur inclusa 2
membra separata diuersæ qualitatis, etiam si essent de pertinentijs ex quadam comoditate annexatis rei principali, tradunt Modern. *Parisien.* quos refert, & sequitur Petra *de fideicomm. d. quæst.*13. *num.*520. Attento præsertim,
† quod in alijs Instrumentis de eodem fundo loquentibus 3
pertinentiarum facta est mentio, & in ventre ipsius fideicommissi expressa nominatim fuerunt alia duo corpora; exindè enim arguitur, quod si Testator voluisset dictas clausuras comprehendi illas quoque expressisset, vt in terminis ratiocinatur Menoch. *d. cons.*337. *num.*9. *vers. sexto confert*, Ceph. *cons.*144. *num.*6. Bellon. Iun. *cons.*10. *num.*30. *in fine*, & *num.*31.

Sufficitquè Cumulo Reo, & possessori probasse harum
clausularum realem, localemque distinctionem † nisi fidei- 4
commissarius eas perpetuò vnitas, & incorporatas fundo Ta Venetia probet, Crauett. *cons.*239. *sub n.*2. *versic. Apotheca*, Curt. Iun. *cons.*158. *num.*6. Io. Franc. à Pont. *cons.*63. *num.*36. & *seqq. lib.*1. Neque ad id satis est, quod doceat
fuisse simul locatas, quia † hoc fieri potuit gratia commo- 5
dioris conductionis, Alex. *cons.*169. *num.*9. *lib.*5. Menoch. *d. cons.*337. *num.*26. & 27. Bellon. Iun. *d. cons.*10. *num.*24. & *duobus seqq.* à Pont. *d. cons.*63. *num.*39. prout nec releuat con-
fessio emissa à Tutrice in Inuentario tutelari, † quia non 6
nocet Cumulo à Tutrice causam non habenti, aut pupillis, ex allegatis in *decis.*28. *num.*30. *decis.*39. *num.*2. *coram bon.*
mem. Vrgellen. Et conuincitur erronea, † tùm quia con- 7
textualiter exprimit clausuras tunc fuisse simul cum fundo Ta Venetia locatas, tùm ex testibus examinatis super pertinentijs dicti fundi has clausuras non recensentibus, *Summ. Cumuli num.*12.

Nihilominus Rota stetit in decisis, quia separatio locorum non efficit, quin etiam aliæ bona veniant sub fideicom-
misso particulari, quando † destinatione Patrisfamilias vni- 8
ta perpetuò erant rei fideicommisso subiectæ, cùm † fundus 9
constituatur ex voluntate, ac destinatione Testatoris, *l. si cus ædes* 30. *ff. leg.*3. *l. ex facto* 35. §. *rerum autem*, *ff. hæred. instit. l. si quando*, *ff. aur. & argent. legat. l. Seia*, §. *Tiranne*, *ff. fun. instr.* Ceph. *d. cons.*144. *num.*15. & *seqq.* Odd. *cons.*21. *num.*36. & *seqq. vsque ad* 52. Bellon. Iun. *dict. cons.*10. *n.*23.
Petra *de fideicomm. d. quæst.*13. *num.*522. & 544. † vbi, quod 10
tunc necesse non est, quod exprimantur nominatim, vel per verba ampliatiua, Castill. *quotid. contron. lib.*5. *cap.*62. *num.*26. & *pluribus seqq.* Surd. *decis.*241. *n.*10. & *seqq.* Rot.
*decis.*118. *num.*10. & 11. *part.*5. *recent.* † Faciliùs vbi, vt in 11
casu nostro ad designandam rem fideicommisso subiectam Testator vsus fuit verbis generalibus vniuersitatem quandam significantibus, quale est nomen Territorij, ibi: *Terri-*
torium, &c. appellatum Tà Venetia, † vt in terminis ver- 12
bi minus generalis quale est verbum, Poderium, aut Possessio, quam Testator habet in tali loco, ponderat Bart. *in d. l. Seia*, §. *Tiranne in fine*, & *in l.*1. *in fin. ff. reb. dub.* Soccin. Iun. *cons.*65. *num.*28. *lib.*1. Bellon. Iun. *d. cons.*10. *num.*26. *in fine*, & *sub num.*20. Mantic. *de coniect. lib.*9. *tit.*2. *num.*13. Surd. *dicta decis.*241. *sub num.*12. *vers.*4. *Testator*, & *n.*13.

Quod autem clausuræ controuersæ fuerint destinatione
Testatoris vnitæ perpetuò, † ac membra Territorij Tà 13
Venetia apparet, tùm ex confessione Catherinæ Matris, ac Tutricis filiorum fideicommittentis in Inuentario hæredita-
tio emissa, ibi: *Quali clausure sono membro*, &c. † quæ 14
ex infradicendis adminiculata probat etiam contra pupillos, *gloss. in leg. cum precibus in fin. C. probat.* Cyn. *in l. fin. num.*6.
C. arbitr. tutel. & ibidem Salyc. *num.*2. † vbi quod hoc est 15
speciale in Inuentario Tutoris, quia fit maxima solemnitate, Rimin. Iun. *cons.*819. *num.*68. & 69. Mascard. *de probat. conclus.*938. *num.*9. Gratian. *discept.*766. *n.*56. & *seqq. vsque ad fin.* facit Surd. *decis.*325. *num.*5. & *seqq.* Rot. *decis.*362.
*num.*8. *part.*1. *recent.* & † per consequens contra Cumulum 16
hæredem Petripauli alterius ea dictis pupillis, Rot. *decis.*42. *num.*2. & 6. *part.*5. *decis.*96. *num.*2. & *seq. decis.*127. *num.*7. *part.*7. *recent.*

Tum ex Instrumento cessionis medietatis Tenutæ Ta Venetia per dictam Tutricem de anno 1600. Angelo filio factæ, vbi cessa fuit d. medietas, & nominatim aliquæ aliæ clausuræ tanquam illi coniunctæ, & exceptuantur nostræ clausuræ, per verba, *Exceptis, & exclusis ex prædicta Territorij medietate clausura appellata*, &c. & *terris appellatis Tantlin, Tarimedi, & Tacatlan*. Ex huiusmodi nimirum exceptione in actu, in quo de Tenuta Ta Venetia,

mem-

membriſque ei vnitis dumtaxat agebatur, reſultat io neceſ-
ſarium antecedens, quod terræ exceptuatæ eſſent de mem-
17 bris Tenutæ, quia alioquio fruſtratoria fuiſſet exceptio, † ea-
que ſupponit eaceptuatorum de ſui natura incluſiooem in
corpore oominato, *l.1.§.ſed excipiuntur, ff.ſerijs*, Barz.
deciſ.71.num.13. & 26. Comitul. *deciſ.165. num.14.* pon-
derando maximè, quod oon verſamur io ſimplici exceptua-
18 tione, † à qua inferri noo poſſe ad incluſionem rei exceptæ
in re ptincipali, quæ ab eadem re ptincipali diuerſa erat, ait
Soccio. *conſ.47. num.3. lib.1.* Alexand. *conſ.14. num.4. lib.7.*
19 Sed in exceptione qualificata pet eapreſſiooem aliquorum
membtorum rei principalis, & pet eaplicita verba relatiua
ad ipſam rem principalem, ibi: *Exceptis ex dicta medie-*
20 *tate;* † Multumquè facit dictio, *ex*, quia denotat harum
terrarum à re conceſſa diſmembrationem quandam, & ſe-
parationem, Bald. *conſ.321. verſ. ex linea, lib.1.* Bellon.
Iun. *conſ.97. num.9.* Barboſ. *dictione 115. num.7.* quæ in-
21 trinſicitatem ſuppooit, † non ſecùs, ac priuatio ſuppooit
habitum, *l. Manumiſſiones, ff. iuſt. & iur. l. Decem, ff. verb.
oblig. cum vulgar.*

Tùm ex alio Inſtrumento retroceſſionis eioſdem Tenu-
tæ, celebrato de anno 1610. cum ſimili eaceptione, ac ver-
bis ſupra relatis, ſtipulante ipſo Pettopaulo Authore Cu-
22 muli, contra † quem propterea probat, non ſecùs, ac con-
tra Petrumpaulum, Socein. *conſ.13. num.5. verſ. Et proba-
tio lib.3.* Ruin. *conſ.50. num.53. lib.1.* Aret. *conſ.112. num.2.*
Rot. coram ſao. mem. Gregor. XV. *deciſ.172. num.1.*

Tùm quartò ex confeſſione ipſiuſmet Cumuli, qoi aliàs
per deciſionem editam coram Eminentiſſ. D. Card. Otrho-
bono, has clauſuras eſſe comptehenſas in Tenuta Ta Ve-
23 octia, vt illius membra obtinuit canonizzari, † nec ei ho-
die diſplicere debet, quod ſemel coutra alias perſonas pla-
cuit, vt in termiois tradit Decian. *conſ.78. num.41. lib.3.* Me-
noch. *conſ.337. num.39.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt.500. num.1. in
fine, & num.4.*

Ex quibus gratis dicitur erronea ſupta citata coofeſſio
Tutricis, quam imò ſubſequentia Inſtrumeota, & ipſius Cu-
muli obſetoantia confirmat. Parumque refert, quod ibi
Tutrix pet errorem aſſeruerit bona hæc ſolita eſſe ſimul lo-
24 cari. † Nam quidquid ſit de hoc nihil commone habet com
coofeſſione anneaitatis borum membrorum prorſus ſepa-
rata, *gloſſ.1. in l. ſi idem, Cod. except.* Bart. *in l. Aurelia, §.
idem quæſijt num.3. ff. liber. leg.* Surd. *deciſ.258. n.2.* Cæſar.
Manent. *deciſ.69. num.2.* Sicuti nec vrget, quod ſucceſſiuè
eadem Tutria non poſſidebat Tenutam Ta Venetia cùm
illam de anno 1600. his membris exceptis, ceſſiſſet Angelo,
25 † præter quod, non exindè inferri poſſet ad diuerſitatem
membrorum deſtinatione Patrisfamilias vnitorum, Gratian.
diſcept.126. num.21. Ad Teſtes autem deponeotes de
membris Tenutæ, & hæc oon recenſentes, reſpondetur
eos non coarctate negatiuam incluſionis aliorum membro-
rum, vt requiritur, Bald. *in l.1. num.7. C. bon. poſſ. ſecund.
tabul.* Rot. *deciſ.92. num.4. part.2. recentior. deciſ.604. num.
10. coram Buratto.*

Non obſtat, quod Teſtator locutus non fuerit de perti-
26 nentijs Tenutæ, † quia adhuc veniont eius membra vnita
deſtioatione Patrisfamilias ex allegatis ſupra *in §. Nihilomi-
nus*. Eo magis quia agitur de fideicommiſſo particulari fa-
uore Agnatioois conſtituto, eique Teſtator expreſsè ſubie-
cit etiam alia duo corpora ſeparata, vndè fortius præſu-
meodum eſt voluiſſe includi has clauſuras vſoi eiuſdem Te-
nutæ deſtinatas, de quibus eapreſſam mentionem non fecit
27 ſicut de alijs corporibus ſeparatis, † quia de ſe veniebant
appellatione Tenutæ, & ſufficit hoc modo fuiſſe incluſas,
Menoch. *conſ.86. num.30.* Surd. *conſ.25. num.33.* Rot. *deciſ.*
28 *258. num.19. part.5. recens.* † & incongruum eſſe ab eapreſſa
mentione cotporum ſeparatorum facta ad augendum, ac
ampliandum fideicommiſſum illios diminutionem educere,
vt benè in fort. termin. ratiocinatur, Surd. *deciſ.241. ſub
num.19. verſic. reſpondetur, & num.20.*

Poſita autem horum membrorum incluſiooe io fideicom-
miſſo, ſequitur nulliter fuiſſe de anoo 1620. alienata,
29 † non obſtante, quod alieoatio aſſeratur facta pro extin-
guendo ære alieno fideicommittentis, quia, vt reſpoodet
prima *deciſio in §. Quo verò ad æs alienum*, quod fuit extin-
ctom exceptis duobus cenſibus modici momenti, non ſpe-
ctabat ad fideicommittentem, & hodiè additur, quod
ſignanter ceoſus ſcutorum mille venditus ab hærede graua-
to de anno 1613. Petro à Bononia eſto, qood ceſſiſſet in ſo-
lutiooem ſummæ à fideicommittente promiſſæ Angelo,

† non debuit extingui alienando bona fideicommiſſi; quia 30
tempore impoſitioois ceoſus aderant in hæreditate alia bona
ex quibus dicta ſumma promiſſa Angelo ſolui poterat, vt
inter has ipſas partes fuit deciſum in *Melenſ. cenſus 29. Ia-
nuarij proximi præteriti, §. Obſeruarunt coram R. P. D. meo
Peutingerio*, quæ licèt loquatur de ſtatu hæreditatis de ann.
1611. benè applicatur dictæ impoſitioni proximæ ſubſecutæ
de ann. 1613.

Dos pariter Catherinæ vxoris fideicommittentis ſoluen-
da erat, ex alijs bonis hæreditarijs de dicto tempore, † vt 31
ſupra exiſteotibus, cùmque Catherina, quæ illa vſque ad
aonum 1619. adminiſtrauit, † potuiſſet ea ipſis ſibi ſatisfa- 32
cere, vel ſatisfeciſſe præſumitur, vel ſibi imputare debet ſi
maluit alia debita, aut poſteriora, aut ad fideicommitten-
tem non ſpectantia ſolui, Fontanell. *de pact. nupt. clauſula 6.
gloſſ.1. pars.2. num.66.* Barz. *deciſ.72. num.21. & ſeqq.* Rot.
deciſ.30. num.62. inter impreſſ. apud Modern. *Foroliuien. de
pign. & in Romana dotis 11. Februarij 1647. §. Nec obſtat in
fin. coram me.* Et inſuper animadoertendum eſt, quod pro
maiori parte nempè pro vocijs 455. dos conſtituta fuit in
certo corpore, nempè in aonuo reddito, debito ſuper boois
Ferdinandi, & Pernæ de Gueuara, Summ. Cumuli num. 20.
† Et propterea idem redditus erat reſtituendus, Campeg. 33
de dote part.2. quæſt.79. num.1. Phanuc. *de dote gloſſ. reſti-
tuen. num.48. & 49.* Giurb. *in conſuetud. Meſſan. cap.10.
gloſſ.8. pars.1. num.6.* Corn. *conſ.52. num.8. lib.1.*

Et ex his, & alijs adductis io prima deciſione eadem
confirmata hodie fuit poſt trinam cauſæ propoſitionem
vtraque parte, & oouiſſimè etiam Maria, & Barbarica de
Habelis ad cauſam admiſſis informantibus, &c.

R. P. D. BICHIO.

Calaguritana Beneficij.

Luna 13. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Præſentati, quando ſunt plures ad aliquod benefi-
cium, qui habet plures qualitates, eſt præferen-
dus alijs non habentibus eas. Lis ex quibus di-
catur extincta: Doctoratus non probatur per
ſimplices enunciatus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatas ad Beneficium, ille altero dicitur dignior, qui eſt Sacerdos, & ætate eſt maior, & num.2.*
3 *Lis regulariter non extinguitur, niſi per ſententiam tranſactam.*
4 *Lis extinguitur per longam taciturnitatem, dummodo in actis non conſtet de non iure tacentis.*
5 *Appellare licet, vnicuique à die habita notitia.*
Parti licet adhærere appellationi interpoſita ab altero ex ſocijs, num.5.
6 *Doctoratus non probatur per actus plures enunciantem aliquem eſſe Doctorem.*
7 *Enunciatiua ſuſpecta non probant Doctoratum.*
8 *Chriſtiani omnes origine, bona conſcientia, non ex-communicati, non irregulares ſunt capaces beneficio-rum, & num.9.*
10 *Probationes, ex quibus redduntur magis dubia.*
11 *Origo propria, & Patris, magis eſt attendenda, quam origo auita, vel Matris.*
12 *Eccleſiæ duæ ſimul vnita, per vnionem.*
13 *Officiales vnius Eccleſiæ vnitæ, & alterius Eccleſiæ quo-que dicuntur Officiales.*
14 *Teſtium numerus ſupplet eorum defectus.*
15 *in Beneficiorum aſſecutione quis veniat præferendus.*

DECISIO CCL.

ACtum eſt de Aotonio Gualite, & Michaele Gorrea,
quia etiam hodie prout alias ſub die 15. Ianuarij pro-
ximè præteriti, * illis præcellere Rota cenſuit Ioannem
Gonzalex, & Stephanum Palatios vti Sacerdotio, & æta- 1
te † antiquiores, & exercitio Curæ animarum per plures 2
annos addictos, quod præter allegatos in prima deciſione
ponderatum fuit in *Calaguritana Beneficij de Aleſanco
8. Martij proximè præteriti coram R. P. D. meo Albergato,
& in Calaguritana Beneficij de Lumbreras die 18. eiuſdem
menſis, coram R. P. D. meo Meltio.*

Nihil ſuffragante, quod Antonius alias fuerit admiſſus
ad au-

ad audiendas confessiones, & ad hoc beneficium institutus ab Ordinario, quia minor habilitas requiritur ad confessiones audiendas, quam ad exercitium curæ animarum, & institutio Ordinarij, quia pendet necessariò à præsentatione Beneficiarorum, quorum iudicium ex prædictis apparet erroneum, cùm iuxta opinionem, quam passim secuta est Rota coram Eminentissimis Cardinalibus Otthobono, & Cotrado, & alijs in prima decisione allegatis debuissent etiam inter plures approbatos ad Curata eligere digniorem, non inducit præsumptionem dignioritatis, vt solet quando ipse Ordinarius prælegit, eo minus, quia iam fuit declarata attentata, vt ponderatum fuit in dictis Calaguritanis coram Reuerendissimis Patribus DD. meis Meltio, & Albergato.

Concordia verò inter eosdem Antonium, & Michaelem, ac prouisio Apostolica ad eius limites emanata non nocet Ioannes Gonzalez, & Stephano Palacios colligantibus,
2 † ac dignioribus de quibus aut de lite tunc pendente mentio facta non fuit, vt debuit, vt plenè comprobatum fuit in *Beneuentana Canonicatus* 8. *Februarij, & 27. Maij 1647. coram me:* Litem autem tunc temporis non fuisse extinctam, constat ex adductis in prima decisione §. *Nimirum*,
3 quia scilicet † regulariter lis non extinguitur, nisi per sententiam in iudicatum lapsam, vel longam taciturnitatem,
4 dummodo in actis † constet de non iure tacentis, ex allegatis in Fanen. *Cappellaniæ 22. Iunij 1646. coram Reu. P. D. meo Roias*, quæ in casu nostro non concurrunt, quia Ioannes, & Stephanus poterant quandocumque appellare à die habitæ notitiæ, ac adhærere appellationi interpositæ ab altero ex aduersarijs, vt fecerunt, obtinendo ad maiorem caute-
5 lam † commissionem admissionis ad causam, vt propterea necessio litis ipsis non acceptantibus facta ab aduersarijs litem extinxerit, Ias. *in l. postquam liti, num.* 1. *in fin. C. de pact.* Rot. *in Conchen. Archipresbyteratus* 19. *Ianuarij* 1598. *coram Litta, impress. apud Marches. de commiss. part.* 2. *fol.* 516. *num.* 2. *& in Vlixbon. nullitatis Professionis* 17. *Maij* 1641. §. *Minus obstat, coram Reuerendissimo Salamantino.*

Ex quibus Domini confirmarunt primam decisionem in parte exclusiua Antonij, & Michaelis, ab ea tamen ex probationibus nouiter factis recesserunt in secunda parte, quæ Stephano Palacios præfert Ioannem Gonzalez tanquam Baccalareum, Parochum huiusmet Ecclesiæ Sanctorum Iacobi, & Andreæ, in qua situm est Beneficium controuersum, & descendentes ab Anis originatijs huiusmet loci.

Ad probandum enim gradum Baccalaureatus non releuant plures actus in quibus Ioannes Baccalaureus enunciatur, quia cùm potuerint expediri absque hac qualitate,
6 † simplices enunciariuæ illam non probant, vt in terminis Doctoratus dixit Rota *in Cæsaraugustana pensionis* 21. *Decembris* 1591. *coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, impress. apud Marches. de commiss. tom.* 1. *fol.* 564. *num.* 5.
7 *in fin. & num.* 6. eo minus, quia sunt de recenti, & † plerique emanarunt ab ipsomet Ioanne; Ideòque suspectæ sunt, Rot. *decis.* 160. *num.* 9. *decis.* 405. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* Et quamuis altera ex dictis enunciatiuis emissa fuerit in comparitione, quam coram Notario contextu aliter fecerunt idem Ioannes, & alij Oppositores, inter quos etiam Stephanus, ac iuramento ibidem ab omnibus præstito; aduerten-
8 dum est, quod iuramentum non cadit super omnibus † ibi continentis, & enunciatis, sed solùm super eo, quod omnes sunt Christiani origine, bonæ conscientiæ, non excommunicari, nec irregulares, & quod eorum quilibet potest Beneficium obtinere, *vt legitur in Summario dato pro Ioanne num.* 1. Inferri ergo exindè non potest, quod Stephanus acceptauerit enunciatiuam Baccalaureatus sub qua ibi Ioannes denominatur; præsertim quia alioquin ipse contra
9 id, quod † iurauit non posset Beneficium obtinere in concursu Ioannis, vt in proximis terminis ponderauit Rota *in Hispalen. Decimarum de Almonte* 4. *Iulij* 1642. *coram me.* Accedit dictum Testis seruatis seruandis examinati, asserentis audiuisse à diuersis, quod licet Ioannes se Baccalaureum
10 denominet, talis re vera non est, vndè eo † magis dubia redditur probatio aduersarij, & reijcienda cùm illam offuscare Stephano sufficiat, Bald. *cons.* 79. *num.* 7. *lib.* 2. Surd. *cons.* 505. *sub num.* 6. Rot. *decis.* 230. *num.* 24. *in fin. part.* 1. *diuers. decis.* 664. *num.* 7. *part.* 1. *recent. & in Augustana decimarum* 27. *Iunij* 1639. *coram me.*

Quod verò Ioannes sit originarius huius loci excludunt Testes dati in Summario Stephani num. 1. qui deponunt
11 illum, eiusque Patrem esse originatium † loci de Autol, & potiùs attendenda venit origo propria, & paterna, quam auita, vel matris, *l. filios, Cod. municip. & originar. & in l. exemplo, C. decurion. lib.* 10. Duran. *decis.* 31. *n.* 3. *& seqq.* cum alijs allegatis à Moderno *Hispano de Iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 2. *num.* 101.

Cùmque ijdem Testes deponant, quod Stephanus curam animarum exercuit in Ecclesia de Reincondesoto, quæ est vnita Ecclesiæ Sanctorum Iacobi, & Andreæ, de qua agitur, ferè idem est, ac si in ipsa Ecclesia Sancti Andreæ exercuisset, † cùm vtraque Ecclesia per vnionem vna fuerit effe- 12
cta, *cap. translato de constit.* Garz. *super regula* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 7. *num.* 56. & Beneficiati vnius † tales, & alterius 13
dicantur, vt disertè affirmant ijdem Testes, & est de iure, Rebuff. *in prax. tit. de vnion. num.* 49. Gratian. *discept.* 655. *num.* 6. Barbos. *de iure Ecclesiast. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 21. Rota *in Ampurien. seu Ciuitaten. Archipresbyteratus* 14. *Decembris* 1646. *coram me.*

Hinc cessantibus in Ioanne prærogatiuis ob quas prima decisio illum prætulit, & è conuerso per plures Testes, quorum si aliqui defectus paterentur; † supplet numerus, & 14
adminicula resultantia ex fidibus in Summ. Stephani num. 5. datis, Alexand. *cons.* 149. *num.* 6. *lib.* 5. Surd. *cons.* 28. *n.* 43. Cæsar. de Graff. *decis.* 5. *num.* 8. *& 9. de Sponsal.* Buratt. *decis.* 604. *num.* 5. Rot. *in recent. decis.* 147. *num.* 3. *& 4. part.* 1. Probato, quod idem Ioannes possidet pingue aliud Beneficium annui redditus scutorum 300. Stephanus verò nullum, & si quod habuit exigui prorsus fructus dimisit, Stephanus ipse, qui † de cætero doctrina, & bonis moribus præditus, 15
ac multis annis curam animarum exercuit præferendus est, *cap. is cui de prebend. in* 6. cum alijs allegatis *in §. fin. primæ decisionis.*

A qua proindè in hoc tantùm Domini recesserunt omnibus partibus Informantibus, ac Stephano Beneficium adiudicandum esse dixerunt.

Decisio hac facta in hac eadem causa, quæ hic allegatur sub die 15. *Ianuarij* 1652. *coram eodem bon. mem. Bichio est supra decis.* 212. *hac eadem part.* 11. *recentior.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Licien. Attentatorum.

Veneris 17. *Maij* 1652.

ARGVMENTVM.

Sententia executioni demandata elapso iam decennio ad appellandum reuocari debet ex capite iniustitiæ in gradu appellationis discutiendæ; quando verò sententia est nulla ex defectu citationis, tunc per viam attentatorum reuocari posse, & pro reuocatione attentatorum, possessori anteriori concedendam esse manutentionem, in præsenti decisione constanter firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Attentata dicuntur omnia gesta intra terminum iuris ad appellandum.*
2 *Possessio in vim sententiæ capta infrà terminum iuris ad appellandum non priuat possessorem anteriori eius possessione, & quomodo illi succuratur.*
3 *Attentatorum reuocatio habet vim retinendæ possessionis.*
4 *Citationis defectus, benè conuincitur ex reuolutione actorum.*
5 *Fatalia, quando non à die editæ sententiæ, sed à die habitæ notitiæ decurrere debeant.*
6 *Sententia executa elapso iam decennio ad appellandum, non amplius ex capite attentatorum, sed iustitiæ in gradu appellationis discutiendæ, reuocari debet, intellige, vt num.* 7.
8 *Sententia nulla ex defectu citationis reuocari debet per viam attentatorum.*
9 *Appellatio non datur à sententia immissionis in Saluianum, & quando secùs, num.* 11.
10 *Sententia nulla ex defectu citationis non potest transire in iudicatum.*
12 *Acta non sunt integrè transportanda quando agitur pro reuocatione attentatorum, sed quid sufficiat.*
13 *Manutentio conceditur possessori anteriori, vbi possessio posterior declaratur attentata.*

D E-

DECISIO CCLI.

IOannes Franciſcus litiſque conſortes de Fatalò ſuper bo-
nis olim ab Blanchum debitorem proprium ſpectanti-
bus, ſucceſſiuè verò à Ioanne Mazzapinta poſſeſſis Saluia-
ni Iudicium, ſeu aſſiſtentiæ coram Ordinario Licieñ. inſti-
tuerant, reportata ab eo quoque ſeotentia, quæ à Metro-
politano Hydruntino nulla præcedente citatione exequu-
tioni demandata fuit intra termioum Iuris ad appellaodum,
à qua propterea cauſa appellationis coram A. C. inſtituta
hic Mazzapiota decreuit manutentionem, deuoluta poſt-
modum mihi cauſa, dubitaui, An executio ſententiæ fuerit
attentatorum labe ioſecta, eidemque Ioanoi tanquam an-
teriori poſſeſſori debeat maouteoiio decerni; Et ad vtram-
1 que dubij partem fuit affirmatiuè reſponſum; † ſiquidem
ſententia intra terminum iuris ad appellandum demandata
executioni, vitio attentatorum ioſecta cenſetur, per text.
*in cap. non ſolum de appellat. lib.6. & in cap.2. vt lit.pend.eod.
lib. not. gloſſ. in l. ex iudiciorum, ff. de accuſat. & in l.1. ff.n.l
nouari appellat. penden.* cum alijs deductis per Lancell. *de*
2 *attent. part.2. cap.11. num.1. & 15. cum ſeqq.* † nec poſſeſſo-
rem anteriori poſſeſſione priuaſſe, quin manutentionem
aſſequi poſſit pro reuocatione attentatorum, vt reſpondit
Rot. *deciſ.15. num.15.* poſt Pacif. de Salu. atteſtans de prax.
in boc Tribunali recepta, *& in vna Baren. ſeu nullius pecu-
niaria 24. Ianuarij 1646. coram Reu. P. D. meo Cerre, & in
Oriolen. Decanatus 15. Iunij eiuſdem anni coram Eminentiſſ.
D. Card. Corrado, & in Taurinen. Parochialis 20. Decem-*
3 *bris 1647. coram R.P.D. meo Celſo,* † vbi prætetea pro ra-
tione conſiderat, quod reuocatio attentatorum vim reti-
nendæ poſſeſſionis obtineat, vt tradit Oldrad. *conſ.206.
num.4.* Rot. *in Perufina dotis 23. Ianuarij 1612. coram bon.
memoria Coccino.*

Neque poteruot excuſari attentata, ex quo ſententia
fuerit execnta termino Iuris ad appellandum iam elapſo,
fuit quippè apprehenſa poſſeſſio die 17. menſis Auguſti, edi-
ta verò ſententia ſub die tertia eiuſdem menſis. Quoniam
4 † Ioannem tunc temporis poſſeſſorem, nec perſonaliter,
nec per citationem Domi dimiſſa copia fuiſſe interpellatum
ex Actorum reuolutione coouincitur, vt notat Dec. *conſ.
483. num.6.* Imol. *conſ.110. num.1.* Rot. coram Caualer. *de-
ciſ.35. num.2.* coram Gregor. 416. *num.5. & in deciſ.455.*
5 *num.4. part.2. & in deciſ.165. num.20. part.6. recent.* † cui
propterea fatale noo à die editæ ſententiæ, ſed habitæ ſo-
lummodo ipſius notitiæ, decurrere potuit, ac imputari,
iuxta text. *in Clem. vnica de dolo, & contumacia, & in Cle-
ment. cauſam de elect.* vbi poſt gloſſ. communiter DD. Scacc.
de appellat. quaſt.12. num.13. & 24. Rot. *in Bononien. Atten-
tatorum coram Orano, poſt Marcheſ. de commiſſ. part.2. fol.6.
num.2. & in Romana Saluiani 29. Maij 1641. in §. quod pro-
cedit etiam, coram Reuerendiſſ. Salamantino, & in Oritana
beneficij 1. Iulij 1643. coram R.P.D. meo Rojas, & in Placen-
tina decimarum 13. Martij 1648. in primo §. coram Reu. P.D.
meo Meltio, & in Romana Saluiani 1. Iulij eiuſdem anni co-*
6 *ram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono.* † Et licèt ſententia
elapſo iam decendio executa, non ex capite attentatorum,
ſed tantummodo iniuſtitiæ, in gradu appellationis diſcu-
tiendæ, debeat reuocari, cùm Iudex ex tunc legitimè ad
executionem procedat, nec amplius partem teneatur expe-
ctare, *cap. Paſtoralis de offic. delegat. cap. Quoad conſulta-
tionem de ſent. & re iudicata, cap. Cum dilectus de elect.* &
alijs relatis Iuribus reſpondit Rot. *deciſ.28. de appellat. in no-
uis, & in vna Camen. Cappella 23. Ianuarij 1648. coram Re-
uerendiſſ. D. meo Decano,* vbi referuntur concordantes.
7 † Hæc tamen reuocatio ex capite ſolius iniuſtitiæ admitti-
tur tantummodo contra contumacem actum, in quibus
terminis loquuntur deciſiones ſopra deductæ, & aliæ, quæ
adduci poſſent in contrarium, & not. Veſtr. *in praxi lib.8.*
8 *cap.4. num.9.* † Adeòque exerceri noo poterit contra
Ioannem nec perſooaliter interpellatum, neque per citatio-
nem domi dimiſſa copia pulſatum, quæ tamen citatio con-
tra ipſum omninò exequi debuiſſet, vt fictus contumax
poſſet reputari, ſecundum Bart. *in l. properandum, C. de Iu-
dic.* Vant. *de nullit. ex defectu citationis num.97.* Rot. *deciſ.2.
de dolo, & contumacia,* ibique Add. *num.3. in §. tertium
membrum, & deciſ.16. eodem tit. in nouis,* & in adducta
Oritana beneficij 19. Ianuarij 1643. coram R.P.D. meo Rojas,
vbi ex huiuſmodi citationis defectu reuocatio ſententiæ ex
capite attentatorum decernitur quamuis elapſo iam decen-
dio fuiſſet executa.

Non etiam reuocationem attentatorum poterit impedi-
re, ſiue exceptio rei iudicatæ, in quam eandem ſententiam
tranſiſſe con enditur exaduerſo, † ſiue qualitas Iudicij in- 9
tentati nempè Saluiani appellationis excluſiua, ſecundum
Bart. *in l.1. n.4. in fin. verſ. ſecus in hoc interdicto, ff. de Salu.*
Menoch. *de adipiſc. remed.3. num.186.* cum alijs adductis
in *Senegallien. Saluiani 3. Iunij 1647. coram Eminentiſſ. D.
Card. Corrado.*

Prima enim † exceptio rei iudicatæ ex citationis totalis 10
defectu deſtruitur, *leg.4. §. condemnatum, ff. de rei iudic.*
Guidopap. *quaſt.38.* Rot. coram Cæſar. de Graſſ. *deciſ.2. n.6.
cum ſeqq. de ſolut.* coram Caualer. 270. *num.5.* & coram Bu-
ratt. *deciſ.170. num.17.* † Altera verò non militat in caſu 11
propoſito, quo collitigantes ſunt Clerici nec ideò Ægidia-
næ Conſtitutioni obooxij, vt dixit Rot. coram Caualer. *de-
ciſ.267. num.6. coram bon. mem. Vrgellen. 240. num.2.* & in
alijs relatis in *Firmana Saluiani 23. Iunij 1647. coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano, & in Romana Saluiani 1. Iulij 1648.
coram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono.*

Denique † ad hunc reuocationis effectum obeſſe non po- 12
terit defectus integræ tranſportationis actorum. Ea enim
acta ſola ſufficiunt ex quibus, prout in propoſito caſu, de-
ſumantur atteotata, vt reſpondit Rot. *in vna Maioricen.
beneficij 17. Martij 1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,
& in Vercellen. Prioratus 25. Februarij 1647. coram Reuer.
P.D. meo Peutingerio.*

Hinc verò reſultat reſponſio ad alteram dubij partem ſu-
per manutentione propoſitam; cùm † illa ſemper attribui 13
ſoleat poſſeſſori anteriori, quoties poſſeſſio Aduerſarij po-
ſterior, declaratur attentata, vt reſpondit Rot. *in Bene-
uentana Attentatorum 2. Decembris 1648. in §. itaque, co-
ram R.P.D. meo Peutingerio, & in Auenionen. Attentatorum
10. Iunij eiuſdem anni, coram R. P. D. meo Celſo.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Auximana Dotium.

Luna 27. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Frater, licèt clarum ſit, quod teneatur dotare ſo-
rorem, nec Auth. res quæ C. commun. de legat.
intret in fideicommiſſis tranſuerſalium, tamen
id ceſſat, ſtante ſpeciali promiſſione pro vt hic in
præſenti deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Sororem frater non tenetur dotare.*
2 *Auth. res quæ C. commun. de Legat. non habet locum in fideicommiſſis tranſuerſalium.*
3 *Frater, quando cogi poſſit ad dotandam ſororem.*
4 *Fructus primogenituræ ſpectant ad primogenitum, & de eis poteſt ad libitum diſponere.*
5 *Veriſimilia ea, quæ non ſunt non veniunt attendenda.*
6 *Approbans, & maximè per longiſſimum tempus, aliquam diſpoſitionem, non auditur, ſi velit contradicere, & num.7.*
8 *in Actis ea, quæ non fuerunt producta, non attenduntur.*
9 *Abſentibus poteſt ius acquiri mediante ſtipulatione Notarij.*
10 *Ius, quando alicui iam fuit quæſitum, non poteſt ab eo illud auferri, per alienam declarationem.*
11 *Contractus nouatio, vt dicatur facta, quid requiratur.*
12 *Nouatio tacita inducitur ex incompatibilitate contractuum.*
13 *Nouatio ex quibus conuentionibus non dicatur inducta.*
14 *Nouatio tunc nullo modo poteſt dici inducta, ſtante expreſſa reſeruatione contractus.*
15 *Pater, non ideò eximitur ab Onere dotandi filias, etiamſi adſit dos materna.*

DECISIO CCLII.

DOmini ſteterunt in deciſis coram me ſub die 19. Iunij
anni præteriti * iterùm firmantes Equitem Bernardi-
num teneri dotare ſorores de proprio, non quidem ex diſpo-
ſitione *Auth. res quæ C. comm. de leg.* † quia non intrat in
fideicommiſſo tranſuerſali, *vt ibid. not. ſcrib.* & tradunt plu-
res

2 tes relati † per Fusar. *de substit. quæst. 531. num. 95.* sed ratio-
ne præcisæ eius obligationis, quam pater ab ipso exegit, &
3 exigere † potuit ob commodum præuentiuæ restitutionis
bonorum primogenituræ, de qua agitur, illi factæ Molin. *de
primogenit. lib. 2. cap. 4. num. 32.* Cancer. *var. part. 3. cap. 15.
num. 173.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. part. 5. n. 82.*
4 & quam ipse Bernardinus suscepit, & † suscipere potuit in
fructibus, de quibus disponere, & sua vita durante quomo-
dolibet contrahere poterat, *l. si vsusfructus, ff. de iur. dot.*
Bald. *in l. codicillis, §. instituto, ff. de legat. 2.* Molin. *de pri-
mogenit. lib. 1. cap. 20. num. 10. vers. sed quamuis, & num. 14.*
Peregrin. *de fideicommiss. art. 40. num. 110. & 117.* Fusar. *de
substit. quæst. 525. num. 17. quæst. 527. num. 15. cum alijs conge-
stis in Perusina bonorum 18. Iunij 1649. §. postremum, coram
Eminentiss. D. Card. Cerrado.*

Non obstat prætensa redditųum huius Primogenituræ te-
nuitas in quodam calculo exaduerso confecto exhibita.
5 Quia non iustificatur, & inuerisimilis † redditur ex quo Ber-
nardinus optimè, vt asseruit, instructus, illius renuncia-
6 tionem procurauit, & facto approbauit fructus † per lon-
gissimum temporis spatium percipiendo, quibus propterea
7 omnibus non restitutis, modo contra † eam audiri non de-
bet, *l. si diuersa, C. de transact.* cum alijs adductis per Add.
ad san. mem. Greg. XV. *decis. 352. num. 17. & in Ariminen.
manutentionis 5. Iunij 1648. §. fin. coram Reuerendissimo
Terracinen.*

Nec refragatur declaratio postea à patre facta, qua Ber-
nardinum à promissa dotatione exemit, quia præterquod
non est in actis, responsum fuit, quod cum ex clara illius
obligatione ius etiam ante acceptationem quæsitum esset
9 fœminis dotandis, & fratribus † earum cessionatijs licèt ab-
sentibus, mediante stipulatione Notarij pro omnibus quo-
rum interest, Ruin. *cons. 119. sub num. 8. lib. 1.* Cyriac. *con-
trouers. 322. num. 8. controuers. 425. num. 22.* Olasch. *decis. 32.
sub num. 12.* Rot. *decis. 37. num. 5. & 6. part. 7. recent. & in
Romana Census 25. Iunij 1640. §. tertio quod dicitur, coram
R. P. D. meo Bichio,* non potuit per subsequentem patris de-
10 clarationem † huiusmodi ius ab eis auferri, nec præcedens
Bernardini obligatio minui, aut interpretari, iuxta Castr.
in l. heredes palam, §. si quid num. 4. ff. de testam. quam se-
quitur Becc. *cons. 3. num. 44.* Laderch. *cons. 76. num. 1.* Surd.
decis. 29. num. 6. Rota coram Seraphin. *decis. 472. num. 12. in
recent. decis. 229. num. 6. part. 2. decis. 44. n. 19. & 20. part. 6.
in Romana Casalis 11. Ianuarij 1638. & 1. Iulij 1639. coram
Reuerẽdiss. Terracinen. & in Bonon. successionis 4. Maij 1646.
§. quæ opinio, coram R. P. D. meo Bichio.*

Minus releuant alia Instrumenta inter hos fratres post-
modum confecta, nempè 12. & 23. Aprilis 1636. 9. Iunij
eiusdem anni, & 14. Decembris 1649. quia ex eis Bernar-
11 dini obligatio nullo modo censeri potest nouata, † cùm de-
ficiat, vel expressa conuentio, vt ad hunc effectum requi-
ritur, *l. fin. C. de nouat.* Cyriac. *controuers. 101. num. 36.* Rota
coram Buratt. *decis. 749. num. 18.* coram Penia *decis. 288. n. 5.*
12 coram bon. mem. Vrgellen. *decis. 51. num. 17.* vel tacita † ex
incompatibilitate contractuum, resultans Seraph. *decis. 163.
n. 2.* Canal. *decis. 524. num. 4.* Rot. *decis. 419. n. 3. part. 1. &
decis. 621. num. 11. part. 4. tom. 3. recentior.* in illis enim habi-
ta semper mentione prioris obligationis Bernardini, & ea
præseruata, conuentum solummodo fuit, quod casu, quo
ipse non teneretur dotare sorores de fructibus primogeni-
turæ ei fratres refundere deberent, quidquid de proprio im-
13 pendit, ex hac † autem conuentione nulla censeri potest in-
ducta nouatio, cum ex resolutionibus coram me captis de-
fecerit conditio illi adiecta, *l. fluctum §. legata, l. quoties, ff.*
14 *de nouat.* & vigore expressæ reseruationis, † vt supra habitæ
Bernardini obligatio illæsa remanserit, Rot. coram Coccin.
*decis. 8. num. 3. in recent. decis. 435. num. 18. part. 5. & in Ro-
mana societatis officij 14. Ianuarij 1648. coram Eminentiss.
D. meo Card. Otthobonn.*
15 Demum non vrget, quod adesset dos materna, † quia
non ideò pater ab onere dotandi filias eximitur, *l. fin. C. de
dot. promiss.* Barbos. *in l. 1. ff. solut. matrim. part. 4. num. 16.
vers. succedit, & num. 18. vers. sed quamuis,* vbi de communi
Surd. *de alim. tit. 7. quæst. 6. num. 11.* Ioseph. Ludouic. *de-
cis. Perus. 21. num. 25.* Coccin. *decis. 143. num. 9.* cum alijs
allegat. *in Romana dotationis 26. Iunij 1635. coram bon. mem.
Bucchabella.*

Et ita vtraque &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 19. Ian. 1651. coram eodem R. P. D. Albergato, quæ hic allegatur est supra in part. 11. recent. decis. 137.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Censuum.

Lunæ 27. Maij 1652.

A R G V M E N T V M.

Census Vitalitius cum Religioso Professo celebratus est nullus ob defectum dominij in tradente, & eius votum paupertatis; ac proinde qui à d. Religioso pecunias recepit pro constitutione d. Census, ipso Defuncto non fuit illas superlucratus, sed restituere tenetur Monasterio Vero Domino computando tamen fructus persolutos cum sorte principali.

S V M M A R I V M.

1 *Religioni, & Monasterio acquiritur quidquid Religiosus quomodolibet comparauit.*
2 *Religiosus professus in particulari est incapax dominij vel possessionis.*
3 *Religiosus non potest contrahere censum vitalitium in præiudicium Monasterij, & quare.*
4 *à Religioso recipiens pecunias tenetur eas restituere Monasterio vero Domino.*
5 *Beneplacitum Apostolicum concedens Religioso facultatem contrahendi vsque ad certam summam, vltra illam non suffragatur.*
6 *in Proœmio quando fit expressa mentio Breuis Apostolici sufficit, vt contractus referatur ad causam ipsius.*
7 *Reseruatio, vt habeat locum probandum est versari in casu reseruationis.*
8 *Religiosus non potest aliquid emere etiam ex pecunijs, quas ipse sibi subtraxit, licet illas potuisset honestè consumere.*
9 *Dictio,* vt supra, *quid operetur.*
10 *Licentia concessa Religioso retinendi bona ad vnum vsum, non extenditur ad alium, & quare.*
11 *Vsuarius nequit de bonis ad certum vsum concessis, in alios vsus disponere.*
12 *Facultas conuertendi, & disponendi de bonis reseruatis Religioso concessa, quomodo intelligatur.*
13 *Confirmatio addit robur confirmato in omnibus ibi contentis, sed non vltra, neque supplet ius non factum.*
14 *Census vitalitius cum Religioso celebratus, non substinetur neque contrahens superlucratur pecunias ob mortem Religiosi, & quare.*
Fructus tamen soluti excomputantur in sortem, quia census resoluitur in purum mutuum, num. 16. amplia, vt num. 17.
15 *Monasterio quando fuit ius quæsitum non potest ex contractu Religiosi præiudicium inferri.*
18 *Locupletari cum alterius iactura non licet.*

D E C I S I O CCLIII.

ESse locum restitutioni pecuniarum, quas de ann. 1647. & 1648. Pater Damianus Fonseca Religionis Prædicatorum soluerat pro pretio duorum censuum vitalitiorum Guerrino Ciuccio, & Angelæ eius coniugi Rota hodie re-
spondit, præuio vt solet particularis dubij examine, † Nam 1
dictarum pecuniarum dominium (comparatæ fuerint siue industria Patris Damiani, siue aliorum largitione, aut quomodolibet) quæsitum statim fuit Religioni, & Monasterio *cap. de Monacos 16. quæst. 1. cap. de lapsis 16. quæst. 6. cap. in præsentia de probat. cap. cum ad Monasterium de Stat. Monachor.* Abb. *in cap. cum olim el 2. num. 6. de priuil.* Archid. *in cap. vnicu n. 13. 18. quæst. 1. cum alijs alleg. à Modern. Carmelita Matriten. quæst. Regular. tom. 1. cap. 6. num. 41.*

Cùmque Religiosus † professus sit in particulari incapax a
dominij, vel possessionis, vt ex dispositione Sacri Concilij Tridentini *sess. 25. de regular. cap. 2.* not. Men. *cons. 722. n. 37. & 59.* Ioan. VViggers *de iust. & iur. tract. 1. cap. 3. dub. 8. a. 21.* Rot. *in Perusina Parochialis 7. Aprilis 1642. §. 1. in fin. coram
me,* ac proinde Pater Damianus pecuniarum dominium, 3
quod non habebat non potuerit in recipientes transferre in præiudicium Monasterij, vt in punct. census vitalitij trad.

Ema-

Emmanuel. Rodr. quæst. Regul. tom. 1. quæst. 47. art. 15. in princ. Syluest. in summ. verb. Religio 6. sub num. 7. vers. secundum si quid, Sanch. in precept. Decal. lib. 7. cap. 22. sub num. 16. vers. si autem, Barbos. de potest. Episcop. alleg. 103. sub num. 5. & in collectan. ad Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 2. num. 15.
4 † exinde resultat, vt Guerrini qui pecunias receperunt eas teneantur restituere Monasterio vero Domino Syluest. d. verb. Religio 6. sub num. 7. vers. & tenetur restituere, Reginald. in praxi fori Pœnitential. lib. 18. num. 397. Lopez in son Instructorio conscient. part. 2. cap. 5. vers. secundo adijcimus, vbi talisque sæcularis &c. Modern. Matriten. quæst. regular. tom. 1. cap. 6. num. 53.

Nec suffragatur antecedens beneplacitum Apostolicum elicitum siue ex breue san. mem. Pauli V. emanato de anno 1615. siue ex confirmatione concordiæ inter Patrem Damianum, & Monasterium S. Mariæ super Mineruam initæ, obtenta à fel. record. Vrbano VIII. de anno 1643.
5 † Nam breue Paolinum concedens facultatem Damiano emendi ex pecunijs sibi vndequaque obuentis census temporales ad vitam, vti restrictum ad annum redditum ducatorum 300. auri de Camera vltra illum non releuat, l. iubemus C. ad Velleian. Caputaquen. decis. 368. num. 2. & 3. part. 3. & in his terminis Barbos. in Collect. ad Concil. Trident. sess. 21. de regular. cap. 2. num. 16. vers. dummodo Madern. Bergomen. respons. moral. respons. 86. num. 12.

Consumpta autem fuerat eodem facultas quoad dictam ratam ducatorum 300. ante horum censuum emptionem in supramemorata transactione de ann. 1643. inita inter Damianum, & Monasterium Sanctæ Mariæ supra Mineruam, in qua Damianus cessit Monasterio loca 57. montium, & alia credita valoris in totum scutorum 12. mil. circiter, reseruato sibi desuper annuo reddito ducatorum 300. auri de Camera quos Monasterium soluere promisit, & pro maiori cautela assignauit Damiano totidem loca montium: Nec dubitari potest quin talis reseruatio, ac respectiuè promissio emanauerit in executionem Breuis Paolini, & pro adimplemento facultatis ibidem concessæ, quia non est concepta pro maiori cautela, vt exaduerso gratis asseritur, sed simpliciter, & absolutè assignando tamen loca montium Damiano pro maiori cautela, & in verbis continet explicitam relationem ad facultatem Breue Paulino concessam, ibi, In primis Damianus sibi reseruauit &c. toto tempore vitæ suæ annuos ducat. 300. auri de Camera scuta 480. monetæ constituentes sibi à Paulo V. habere, & retinere concessos quos & quæ Conuentus, & Fratres eidem soluere promiserunt iuxta formam Breuis &c. quæ verba clariora esse non possunt,
6 cùm tamen † sufficeret expressa mentio Breuis Paulini emissa in Proœmio transactionis, ibi, Cum Damianus à Paulo Indultum census temporales ad vitam &c. recipiendi, & prædictos census dummodo annuam summam ducatorum 300. auri de Camera non excedant retinendi &c. obtinuerit &c. vt subsequens reseruatio, ac respectiuè promissio dictæ annuæ summæ in causam Breuis referretur Rot. decis. 190. num. 4. part. 1. recent. & in Rossanen. exempt. 27. Ian. 1640. coram Reuerendissimo Salamantino, & in Elboren. iuris conferendi 4. Iuly eiusdem anni coram eodem, & in Barchinonen. iurisdictionis 8. Aprilis 1647. coram me.

Et quamuis in eadem transactione Damianus vltra dictam summam ducat. 300. reseruauerit sibi totum illud, & quidquid ei ex consanguineorum amicorum Dominorum, & piarum personarum, & aliorum quorumcumque benignitate, ac pietate datum, & quomodolibet collatum fuerit, desuperque accesserit confirmatio Apostolica san. mem.
7 Vrbani Octaui. † Ponderarunt Domini quod non probatur pecunias datas ad censum Guerrinis prouenisse ex pietate, ac largitione supranominatarum Personarum, de quibus reseruatio loquitur, vt probandum ex aduerso esset, vt nos versari in casu reseruationis appareret, Cephal. cons. 387. num. 16. & seqq. Surd. cons. 449. num. 14. Rot. decis. 402. num. 4. ad fin. part. 2. recent. & in Ampurien. seu Ciuitaten. Archipresbyteratus 26. Nouembr. 1649. coram me; Maximè quia verisimile admodum est quod prouenerint ex annuo reddito scutorum 300. per Monasterium promisso cùm vlterius etiam alimenta Damianus in suos vsus conuertere, eas in emptionem aliorum censuum ad vitam erogare, quia
8 hoc non legitur concessum, † ac resistit votum Paupertatis prohibens ne Religiosus intra claostra existens emere aliquid possit etiam ex pecunijs quas ipse sibi subtraxit de illis quas poterat honestè cõsumere, vt benè Eman. Rodr. quæstionũ Regul. to. 3. q. 29. art. 10. col. 3. sub princ. vers. non tamẽ fol. 80.

Eo minus † quia huiusmodi reseruatio limitata est ad effe- 9
ctum (vt supra de alijs dictum fuit) conuertendi, ac disponendi cùm explicita relatione ad breue Paulinum, quod pecuniam annui redditus non indulget conuerti in aliorum censuum emptionem, sed in ipsius Damiani vsus, ac necessitates, in quas propterea dumtaxat ob relationem ad Breue, ex dictione illa, vt supra, resultantem, l. cum quæritur §. item Iulianus ff. locat. l. talis scriptura §. fin. ff. leg. 1. Monach. decis. Bononien. 40. punct. 3. num. 13. Barbos. dict. 441. num. 1. & 2. bona reseruata poterant conuerti non autem
expendi in aliorum censuum emptione, † quia licentia 10
concessa Religioso retinendi bona ad vnum vsum, ad alium non extenditur, Nauarr. in commentar. de regul. in cap. non dicatis 12. quæst. 1. num. 44. Diuus Antonin. 3. part. tit. 16. §. 11. col. 1. & 2. Reginald. in prax. pœnit. lib. 18. cap. 27. num. 399. vers. secundo est, Modern. Matriten. quæst. regular. tom. 1. cap. 6. num. 51. vers. siue de his, Rodrig. d. tom. 3. quæst. 19. art. 10. col. 2. vers. tertia conclus. Syluest. verb. Religio 6. quæst. 7. qui omnes pro ratione adducunt, quod Religiosus
est solùm vsuarius bonorum quæ sibi destinata sunt; † at 11
vsuarius nequit de bonis ad certum vsum concessis in alios vsus disponere, §. 1. §. item Instit. de vsu, & habit. ibique not. Oynot. num. 8. & seqq. Ioann. Harprect. sub num. 1. & 13. Sot. de iustit. & iur. lib. 4. quæst. 1. art. 1. col. 8.

Ac † quatenus facultas controuertendi, & disponendi de 12
bonis reseruatis non restringeretur ad vsus, necessitatesque proprias, sed alios quoque vsus comprehenderet semper tamen intelligenda esset de vsibus pijs, non autem prosanis, vt optimè aduertit Nauarr. cons. tom. 1. lib. 3. tit. de donat. cons. 7. num. 1. Laur. de Portell. dub. regular. verb. peculium sub num. 1. Mirand. in manual. Prælator. tom. 1. quæst. 18. art. 9. Barbos. de potest. Episcopi alleg. 103. n. 5. in fin. & in collect. ad Concilium Tridentinum sess. 25. de regul. cap. 2. num. 16. vers. si autem Rot. in Recanaten. bonorum 19. Aprilis 1641. §. quod autem coram R. P. D. meo Cerro.

Sicut igitur ipsa transactio facultatem disponendi de bonis reseruatis ad libitum Damiano non præbet, aut reseruatio ad pecunias comparatas aliundè, quam à personis ibi nominatis non porrigitur, ita nec confirmatio Apostolica, etsi emanauerit ex certa scientia, ac de voto particularis Con-
gregationis desuper ab Vrbano VIII. deputatæ, † cùm con- 13
firmatio quælibet addat quidem robur confirmato in omnibus ibi contentis, sed non vltra, & suppleat ius non factum, cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. Dec. in l. mora num. 31. ff. iurisd. omn. iud. Berou. cons. 7. num. 37. lib. 3. Men. cons. 75. num. 32. Rot. decis. 604. num. 1. part. 4. recent.

Nihilque † Guerrinos iuuat quòd contraxerint fide, igno- 14
rantes Breue Paulinum fuisse antecedenter consumptum. Nam bona fides recipientis, vbi tradentis potestas deficit, & ius resistit, contractum non substinet iuxt. distinct. Bart. in l. sed si lege, §. fine ff. petit. hæred. Bald. in l. pro onerib. circ. med. vers. nisi dicas C. de iur. tot. Becc. cons. 95. num. 15. Surd.
cons. 115. num. 11. & decis. 45. num. 13. † semperque vrget 15
defectus dominij in tradente, ac votum paupertatis, & Monasterij, cui ab initio pecuniæ quæsitæ fuerant præiudicium, quod ex contractu Religiosi inferri non potuit, Abb. in cap. cum venissent num. 5. & 6. de restit. spoliat. Cyriac. controuers. 300. num. 38. Seraph. decis. 1127. num. 2. Cauall. decis. 209. num. 1. & fuit dictum in Perusina Parochialis 7. Aprilis 1642. coram me.

Vtique † tamen censuerunt Domini bonam fidem suffra- 16
gari ad effectum, vt ex sorte principali censuum controuersorum demandatur illorum fructus quos Guerrini soluisse Patri Damiani viuenti probauerint, & præsertim quia cùm dd. census essent nulliter empti resoluuntur in purum mutuum, ex quo fructus percipi non potuerunt, Cenc. de
cens. quæst. 88. num. 1. & seqq. & num. 7. † vbi ampliat etiam 17
si spontè soluti fuerint, Rot. inter impress. post dictum tract. decis. 12. num. 1. decis. 31. num. 6. & seqq. decis. 127. num. 4. decis. 128. num. 2. neque patitur æquitas vt Monasterium ad quod cum omnibus bonis in hæreditate Damiani repertis fructus Damiano soluti transierunt eos lucretur cum iactura soluentium, l. nam quod Natura ff. condict. indebit. cum alijs allegatis à Cenc. de cens. quæst. 66. num. 98.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R.P.D.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Imolen. Decanatus.

Luna 27. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

In Iurep. mixto, vt quis ſuccedere poſſit requiritur vtraque qualitas hæreditatis, ſcilicet & ſanguinis; qualitas autem hæreditaria an deducenda ſit à primo Fundatore, vel ab vltimo Patrono, & quando huiuſmodi Iuſp. mixtum efficiatur merè gentilitium clarè demonſtratur. Præſentationes effectum ſortitæ conſtituunt præſentantem in quaſi poſſeſſionem præſentandi, quid autem dicendum ſit, ſi appareat de non iure præſentantis eruditè reſoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. probatur ex litteris Apoſtolicis reſeruationis eiuſdem.*
2 *Iuriſp. exiſtentia probatur ex pluribus præſentationibus effectum ſortitis.*
3 *Vacatio beneficij ex quibus iuſtificata remaneat.*
4 *Valor beneficij expreſſus per non exceſſum remanet iuſtificatus ex confeſſione partis aduerſæ ad eamdem ſummam aſcendere narrantis.*
5 *Valor beneficij probatur per Teſtes de ipſius redditu deponentes.*
6 *Beneficium præſumitur exemptum à cura animarum, & perſonalem reſidentiam non requirere.*
7 *Onus celebrandi miſſas in Beneficiu annexum, regulariter poteſt adimpleri per alium niſi Rectori eiuſdem Beneficij fuerit ſpecialiter demandatum.*
8 *Iuſp. hæreditarium an, & quando poſſit immutari in gentilitium.*
9 *Iuſp. quando dicatur mixtum.*
10 *Iuſp. ſpectat æqualiter ad Patrem, filium, & Nepotem ſi ipſi per nomina propria in litteris reſeruationis leguntur admiſſi.*
11 *Et filius dicitur concurrere vnà cum Patre non autem ordine ſucceſſiuo.*
12 *Portio deficiens per mortem Patroni in Iurep. gentilitio accreſcit pro virili ſuperſtitibus.*
13 *Iuſp. mixtum, efficitur gentilitium ſi vnus ex patronis eius portionem conceſſerit alteri patrono pro ſe, ac deſcendentibus ſuis.*
14 *Filiatio probatur ex fide Parochi adminiculata.*
15 *Filiatio remanet iuſtificata ex actibus filiationi competentibus.*
16 *in Iurep. mixto, vt quis ſuccedere poſſit requiritur vtraque qualitas hæreditatis ſcilicet, & ſanguinis.*
37 *Et an ſufficiat deducere qualitatem hæreditariam à primo fundatore, non autem ab vltimo patrono.*
18 *Iuſp. mixtum non poteſt acquiri à perſona qualitate ſanguinis carente, ſi in præiudicium vocatorum ex pacto, & prouidentia à Fundatore.*
19 *Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur per Patronos ex præſentationibus effectum ſortitis.*
20 *Præſentatio, quæ non fuit effectum ſortita, non eſt attendenda.*
21 *Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiſita per præſentationes effectum ſortitas quando non ſuffragari non poſſit.*
22 *Petitorium quando abſorbeat poſſeſſorium.*

DECISIO CCLIV.

Dignitatem Decanatus per obitum Iacobi Mitæ de mense Maij vacantem in Diœceſi Imolenſi Bernardinus Portius à Sanctiſs. D. N. obtinuerat, litteraſque Apoſtolicas pro aſſecutione ipſius expedierat, quas ſanè litteras in omnibus eſſe iuſtificatas, adeòque exequendas reſpondit Rota coram me ſub die 1. Decembris præteriti. * Eidem præterea prouiſo immiſſionem decernendo, quam deciſionem hodie confirmandam eſſe decreuit; Quoniam idemmet Bernardinus omnia Summo Pontifici expoſita, veritati
1 oſtendit eſſe innixa. † Qualitatem ſcilicet patronalem Decanatui annexam ex eiſdemmet litteris ſan. mem. Iulij II. ad fauorem familiæ de Sellis reſeruantibus patronatum, vt
2 alias Rota cenſuit *in deciſ. 614. num. 2. part. 5.* † concurrentibus præſertim pluribus præſentationibus metam annorum centum excedentibus, ac per obitum anteceſſoris plenum effectum ſortitis in ſucceſſore ſucceſſiuè præſentato, iuxta *conſ.* Federic. de ſen. 344. *num.* 3. & latè deductum fuit *in Piſcien. beneficij 11. Martij 1648. coram Reu. P. D. meo Celſo, confirmata 21. Aprilis 1651. coram Reu. P. D. meo Royas:*
† Diem quoque vacationis, ac modum ea fide obitus Iaco- 3
bi anteceſſoris, & aduerſæ partis confeſſione ab eodem vacationis fonte ius proprium deducentis, vt ponderauit Rot. *in deciſ. 232. num. 2. part. 5. recent.* coram Caual. *deciſ. 55. num. 3. & in Narnien. Iuriſpatronatus 13. Maij 1633. coram Reuerendiſs. D. meo Decano, & in Burgen. Beneficiorum 26. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Celſo, & in Mauricen. Beneficij 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Albergato;* † Ex 4
qua pariter confeſſione partis aduerſæ valorem beneficij in ducatis 60. narratum eumdem, redditum non excedere, benè concludit, vt reſpondit Rota *in Bononien. Canonicatus 24. Maij 1591. coram recol. mem. Cardinali Pamphilio relat.* per Garz. *de benef. 11. part. 1. cap. 1. num. 70. & in Tridentina beneficij 8. Nouembris 1593. coram Penia relat.* per eumdem Garz. 6. *part. verſ. 2. num. 216. & in Abulen. beneficij 26. Iunij* 1596. coram Litta *eadem 6. part. cap. 2. num. 47.* & in alijs relatis per eumdem Garz. 5. *part. cap. 3. num. 268.* † Prout etiam 5
obtentorum redditum ea diſpoſitione teſtium, vt reſpondit Rot. *in Corduben. præſtimoniorum 13. Ianuarij* 1586. *coram Bubalo relata per eumdemmet Garz. 5. part. cap. 3. num. 199.*
† Eaque qualitate reſidentiæ perſonalis deſtituta, & ab ani- 6
marum cura omninò exempta non ſolum ex præſumptione iuris, de qua Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 6. num. 91.* Staphil. *de lit. grat. part. 2. in tit. de qualit. & ſtat. beneficiorum in princ.* Rebuff. *in prax. ſub tit. ſæcularium beneficiorum quotuplex n. 11.*
Rot. *deciſ. 699. num. 3. part. 2. recent.* † ſed etiam ex viſita- 7
tionis actu, onus celebrandi Miſſam tantummodo enunciantis, ac perſonalem proinde reſidentiam excludentis, dum per alium regulariter poteſt adimpleri, niſi illud fuerit ipſi ſpecialiter demandatum, vt pluribus relatis iuribus, & authoritatibus reſpondit Rot. *in vna Maceraten. Cappellaniæ 1. Iulij 1647. coram me.*

Hæc nullatenus inficiebatur à Hieronymo Aduerſario in hac dubij propoſitione oppugnante tantummodo narratiuam præſentationis per Bernardinum à maiori, ſeu dimidia ſaltem patronorum parte reportatæ, quam tamen DD. cen-
ſuerunt nihilominus eſſe iuſtificatam: † Qualitas enim hæ- 8
reditaria in hoc patronatu ex aduerſo prætenſa, exinde excluditur, quòd mixtam ab initio naturam aſſumpſit, vel ſaltem octo reſpectu partium hæreditariam qualitatem, ſi quam fortè obtinebat immutauit in gentilitiam, prout ſecundum etiam iuris diſpoſitione poſſe contingere reſpondit Rot. *in deciſ. 675. num. 2. ad finem part. 1. recent.* & in pluribus relatis *in Feſulana beneficij 15. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio, & 24. Martij 1651. coram Eminentiſs.*
D. Cardinali Corrado: † Reſeruatum quippè fuerat ab ini- 9
tio pro ſucceſſoribus ſuis, adeòque pro hæredibus tantùm ſanguinis quæſitum fuit, ac conſequenter mixtum iuxta deciſionem Burat. 647. *num. 2. & 4. deciſ. 679. num. 4. & in deciſ. 267. num. 3. & 6. part. 6. recent. & in Florentina parochialis de Sala 21. Aprilis 1632. coram Queipo, & 10. Iun. 1634.*
coram Cardinali Panzirolo: † Idemque patronatus æquis 10
portionibus ceſſaret Iacobo de Sellis, Alexandro eiuſdem filio, atque Caſſiano ex huius perſona nepoti, dum omnes continuata oratione per propria nomina in reſeruationis litteris leguntur admiſſi, *ad text. in l. nonnumquam ff. ad Trebell. & gloſſ. vlt. in l. fin. C. de impuber. & not. ibi DD.* & in terminis Patronatus tradit Peregr. *conſ. 32. n. 13. lib. 1.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 11. num. 128.* Rot. coram Buratt. *de-*
ciſ. 481. num. 1. † Tunc enim filius vocatus proprio no- 11
mine vnà cum patre, non autem ordine ſucceſſiuo concurrit, ſecundum Intrigl. *de feud. quæſt. 47. num. 49.* Roſental. *eod. tract. cap. 9. concluſ. 66. num. 26.* Afflict. *deciſ. 393.* Rot. *deciſ. 435. num. 9. part. 1. recent.* & cor. bon. mem. Vrgell. *deciſ. 438.*
num. 2. & 6. † Mortuo verò Iacobo altero ex patronis, eiuſ- 12
dem portio vnciarum quatuor per ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi, in patronatu militans fauore ſuperſtitum, Alexandro filio, atque Caſſiano nepoti delata fuit pro virili, vt notat Lambert. *de iure patron. lib. 1. part. 2. quæſt. 4. art. 5. num. 2.* Rocch. *eodem tract. in verbo ius num. 10. verſ. ex iſta concluſione,* Bellon. *de iure accreſcendi quæſt. 48. num. 26.* Pacif. *conſ. 58. num. 20. lib. 4.* Rot. *deciſ. 217. num. 18. pars. 6. recent.* & poſt Viuian. *de iurepatr. deciſ. 76. num. 2. & deciſ. 78.*
num. 1. † Prout etiam altera Alexandri portio ſex vncias in- 13
cludens,

cludens, dum è viuis excessit, ad ipsius filios æquis portionibus deuenit, Hieronymum scilicet, Aurelium, atque Cassianum, qui vncias octo, quas tunc temporis obtinebat titulo donationis Aurelio fratri concessit pro se, ac descendentibus suis, videlicet sanguinis, ac consequenter gentilitium patronatum in eadem rata constituit, Bald. *consil.* 373. *num.* 4. *lib.* 1. Rocch. *de iurepatron. in verbo ipse, vel is, nu.* 72. *vers. quando autem quis acquisiuisset, Rota in Florentina iurispatronatus de Ricasolis* 10. *Martii* 1603. *coram Lancell.* & coram Buratt. *decis.* 183. *num.* 21.

Dum itaque Bernardinus præsentationem suam deducit, non solùm ab Ascanio Iacobi filio, qui Hieronymi nepos existit, vnicamque vocem ex ipsius persona dinumerat, sed etiam à Iacobo Philippo, filio Lauræ, mediante persona Ioannis, descendentis ab Aurelio, qui à Cassiano fratre vncias octo titulo donationis receperat, & duarum respectu vnciarum ex propria persona Alexandro patri successerat, videtur proinde plenè iustificasse præsentationem suam à maiori parte patronorum processisse, dum ex parte Ascanij vnicam vocem, ex parte verò Iacobi Philippi decem omni-
14 nò connumerat; † Ipsum verò Iacobum Philippum, Lauræ filium extitisse, concludit non solùm ab Instrumento legitimæ ex hæreditate Lauræ matris ipsimet persolutæ, in summario præteritæ possessionis exhibito, sed etiam ex fide Parochi, de ipsius filiatione attestantis, ac eam proinde probantis, dum ex prædicto legitimæ Instrumento adminiculata dignoscitur, iuxtà *cons.* Surd. *primum num.* 25. Rot. *decis.* 132. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* & in alijs relatis coram Buratt.
15 *decis.* 709. *num.* 5. Et Lauram matrem originem traxisse à Ioanne filio Aurelij, rectè deducitur tum ex testamento eiusdemmet Ioannis, quo Aurelij filius enunciatur, eidemque Lauræ filiæ dos legatur, quam etiam ex altero testamento Aurelij, filij Ioannis, Lauram sororem in certa portione substituentis Lucretiæ filiæ, si sine filijs decessisset, ac denique ex Instrumento quietantiæ dotis receptæ, ipsammet Lauram filiam Ioannis, ac sororem Aurelij recensente. Ex quibus sanè enunciatiuis, dotis, legato, eiusque solutione, filiatio Ioannis ex Aurelio, Lauræ verò ex Ioanne abundè remanet iustificata, dum actus prædicti filiationi conueniunt *ad text. in cap. series de testamen.* & notant ibi communiter DD. Surd. *cons.* 1. *num.* 46. *& decis.* 145. *num.* 14. cum alijs relatis *in Romana fideicommissi de Carpianis* 23. *Ianuarij* 1651. *in §.* 1. *coram me.*
16 Neque obesse † poterit Iacobo, seu Lauræ qualitas hæreditaria deficiens respectu Ioannis patris, ac Aui respectiuè, quæ tamen in hoc patronatu mixto pro rata superiùs expressa concurrere debuisset, vt respondit Rot. *decis.* 267. *n.* 6.
17 *part.* 6. *recen.* † satis enim censetur, vt eam à primo fundatore, mediante antecessorum persona, deducat, non autem ab vltimo patrono præmortuo, vt notat Pinell. *in l.* 1. *p.* 3. *n.* 91. *C. de bon. mater.* Pereg. *cons.* 34. *nu.* 1. *vol.* 1. *& consil.* 19. *n.* 1. *vol.* 2. Surd. *cons.* 63. *nu.* 21. Card. Mant. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 3. *n.* 31. *&* 44. Clar. *in §. feudum quæst.* 9. *nu.* 5. *& quæst.* 40. *vers. facienda est ergo generalis regula, Rot. in Florentina parochialis à Sala* 10. *Iunii* 1633. *coram Cardinali Panzirolo in §. denique non obstat, & in Aquilana capella* 17. *Februarii* 1634. *coram Pirouano.*

Non etiam maiores patronorum voces excludit Hieronymus in persona Bernardini, ex præsentatione, quam ipse obtinuit, tum à Petro Hectore, Testamentario hærede Ascanij filij Andreæ, tum à Laura de Laulis, hærede pariter testamentaria Lucretiæ, Aurelij proneptæ, tum denique à Magdalena, cæterisque filijs Ioannis Baptistæ, qui patrem habuit Hieronymum Iuniorem, senioris Hieronymi nepotem, ex persona
18 Andreæ; † siquidem præsentatio, siue Petri Hectoris, siue Lauræ connumerari non debet in patronatu, vel mixto, vel saltem octo respectu vnciarum effecto gentilitio, mediante donatione Cassiani in Aurelium fratrem, pro se, ac descendentibus suis collata, dum vterque extraneus existit, ac requisita sanguinis qualitate destituitur, nec proinde acquirere potuerunt patronatum in præiudicium Lauræ, matris Iacobi Philippi, ex pacto, & prouidentia primi fundatoris ad illud vocatæ, vt not. Paris. *cons.* 48. *n.* 9. *lib.* 4. Surd. *cons.* 63. *n.* 15. *lib.* 1. Clar. *in §. feudum quæst.* 40. *vers. facienda est igitur generalis regula,* Lotthet. *de re benef. lib.* 2. *q.* 11. *n.* 42. Rot. *dec.* 267. *n.* 6. *par.* 6. *rec.* Altera verò præsentatio, obtenta à Magdalena, cæterisque filijs Ioannis Baptistæ, in vnica tantum voce consistit, proueniente à Hieronymo, filio Alexandri, cui in vncijs tantummodo duabus successerat, quatum alteram habet Ascanius nepos quoque Andreæ, qui Bernardinum præsentauit.

Neque † Petro Hectori, ac Lauræ suffragari poterit 19
quasi possessio ab altero quæsita de anno 1608. dum præsentauit Ascanium, filium Iacobi, ab altera verò de anno 1640. dum consensit præsentationi subsecutæ in fauorem Iacobi Mittæ, vltimo loco prædefuncti, quasi inde videantur constituti in quasi possessione præsentandi, quæ in hac vacatione ipsis quoque debeat suffragari *per text. in cap. consultationibus de iurepatr.* † Præterquam enim hæc vltima præsentatio 20
effectum sortita non fuit, vt constat ex sententia Ordinarij, in præsenti summario exhibita, ea non obstante gratiam Apostolicam in fauorem alterius exequentis, adeòque in præsenti vacatione attendi non debet, vt tradit Mant. *de tacit. lib.* 12. *tit.* 4. *n.* 8. cum alijs relatis *in decis.* 286. *n.* 10. *par.* 5. *rec. & in decis. Buratt.* 886. *n.* 5. † Hæc quasi possessio quatenus ex præ- 21
fatis actibus fuisset vtrique quæsita, in præsenti vacatione ipsis prodesse non poterit, cum ex duobus Instrumentis reseruationis scilicet, ac donationis qualitas mixta, seu gentilitia huic patronatui probetur annexa; vtrumque excludens tanquam extraneum; † adeòque proprietas incontinenti iustificata, ac 22
petitorium in proposito casu absorbeat possessorium, vt respondit Rot. *in decis.* 167. *n.* 8. *part.* 2. *diuers.* & penes Viuian. *de iurepatr. decis.* 18. *n.* 7. *&* 8. *& in Comen. capellæ* 27. *Aprilis* 1648. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Balneoregien. iurispatronatus* 9. *Decembris* 1650. *in fin. & in Asculana iurispatronatus* 10. *Martii sequentis anni coram Eminentiss. D. Card. Otthobono.*

Et ita vtraque &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 1. *Decemb.* 1651. *quæ hic allegatur facta coram eodem bon. mem. Leone Verospio, est supra in hac eadem par.* 11. *recent. decis.* 203.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Calaguritana Beneficij S. Ioannis de Molinar.

Mercurij 29. *Maij* 1652.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio debet esse pacifica, adhoc vt intret regula de Triennali, Lis, quando dicatur, remaneat extincta: Res iudicata quando extinguat litem.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ de Triennali, vt sit locus, requiritur, quod possessio sit pacifica.*
2 *Beneficii possessio, quando possit dici pacifica.*
3 *Litis effectus, durat quousque durat ipsa litis.*
4 *Appellatio fouet ipsam litem.*
5 *Appellatio remanet deserta lapsis fatalibus, ac sententia transit in rem iudicatam.*
6 *Res iudicata regulariter extinguit litem, & facit præsumere, quod appellans eam habuerit pro derelicta.*
7 *Lis tunc regulariter extinguitur per desertionem, & rem iudicatam, quando super ea prius sequitur sententia declaratoria desertionis, & rei iudicatæ.*
8 *Appellans censetur litem habere pro derelicta, & quando id sit verum, & num.* 9.
10 *Instantia de Iure communi est perpetua.*
11 *Ex negligentia, & taciturnitate lis non censetur derelicta, nec inducitur desertio.*

DECISIO CCLV.

Resetuatum fuit in Decisione edita coram me super bono Iure Bartholomæi de Castanniza 17. *Nouembris præteriti §. finali,* quod quatenus * opus esset particulariter videretur, An obstaret regula de triennali per Iosephum de Vrtusaustegui collitigantem allegata, ideòque proposito super hac dubio Domini responde unt illam non obstare, quia Ioseph nunquam habuit pacificam possessionem, † prout re- 1
quiritur, vt sit locus dictæ regulæ de triennali Sarnen. *super reg. quæst.* 54. *num.* 1. Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 53. *n.* 19. Molied in. *decis.* 13. *num.* 1. *de caus. possess. & propriet.* clar. me. Coccin. *dec.* 172. *n.* 2. bon. me. Butatt. *dec.* 699. *n.* 1. *Rota in Salernitana Beneficij* 15. *Aprilis* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio*

§. Non obstat, quod per Monitorium, *& in Fanen. Capellaniæ 22. Iunij 1646. coram Reu. P. D. meo Royas in principio.*
2 Cùm enim illam assecutus † fuerit post motam litem (vt
est inconfesso inter Partes) effectus turbatiuus pacificæ pos-
sessionis ex dicta lite resultant durat quousque ipsa finiatur,
vt distinguendo inter molestias iudiciales, & extraiudiciales
dixit Rota coram Cassad. *dec.6. n.8. super reg. Cancell. in di-
cta Salernitana Beneficij §. fin. & in Vercellen. Præpositur. 25.
Iulij 1649. §. Talis ante coram R. P. D. meo Bichio*, Ipsa autem
3 finita dici non potest per sententiam † illius fauore prola-
tam, dum Bartholomeus ab ea appellauit; Appellatio enim
litem confouet, *l. 1. §. recepta ff. nihil nouar. appell. interpos.*
4 & consequenter impedit ne possessor † incipiat esse pacifi-
cus, *vt in puncto declarando contrarias decisiones respon-
sum fuit in dicta Fanen. Capellania §. Minus obstat coram R.
P. D. meo Royas.*

Non obstat quod per plures annos nihil actum fuerit, ideò-
5 que † lapsis fatalibus appellatio remanserit deserta, & sen-
tentia transiuerit in rem iudicatam, quæ regulariter litem
6 extinguit, † ac facit præsumere, quòd appellans illam ha-
buerit pro derelicta.

Quoniam lis tunc demum extinguitur per desertionem,
7 & rem iudicatam quando super ea prius † sequitur senten-
tia declararoria eiusdem desertionis, & rei iudicatæ (quæ in
proposito deficit) ex theoric. Bart. *in l. eos nu.8. C. de appell.*
Mohedan. *decis.7. num.2. de caus. poss. & propr.* Card. Sera-
phin. *decis.565. num.9.* Card. Caualer. *decis.333. num.6. re-
petita in recent. decis.634. n.4. & dec.746. sub nu.2. vers. Præ-
terea addebatur part.2. Rota in Placentina Parochialis de
Malpartida 1. Iulij 1602. coram Litta* penes Marchesan. *de
commiss. part.3. fol. mihi 24. n.7. vers. & ad illud in dicta Fa-
nen. Capellania §. Nec dicatur in Leodien. Beneficij 23. Mar-
tij 1648. coram R. P. D. meo Peutingerio simili §. nec dicatur,
& in Auellina Canonicatus 12. Iunij 1651. coram me §. nec
subsistit*: Præsumptio autem quod ob omissam per aliquod
temporis spatium prosequutionem appellationis appellans
8 † censeatur litem habuisse pro derelicta, recipitur solum
quando ex actis constat de ipsius malo iure, hoc enim casu si
9 litigatur de eo notitiam habet animo deserendi † litem ta-
cuisse præsumitur, vt dixit *Rota in Toletana Iurispatrona-
tus 29. Ianuarij 1635. coram clar. me. Coccino in recent. dec.
1. n.8. p.7.* secus autem quando prout hic non constat ex actis
de ipsius malo iure (quinimmò eius bonum ius in casu no-
stro plenè comprobatum fuit in supradicta decisione) tunc
10 enim † quia de iure communi instantia est perpetua *cap. pe-
nult. de Iudic.* Ex sola negligentia, & taciturnitate lis non
11 censetur derelicta, nec inducitur desertio, † vt distinguen-
do respondit Rota *in recent. decis.342. n.8. part.1. in dicta Fa-
nen. Capellania §. nec pariter cum seqq. in dicta Leodien. Be-
neficij §. quia per sententiam vers. Ex ea diuersitatis ratione,
& in dicta Vercellen. Præpositura §. At fusita cum seqq.* In
quibus omnibus latissimè agitur materia præsentis contro-
uersiæ.

Et ita vtraque &c.

☞ *Emanata hæc decisio in hac eadem causa facta coram eo-
dem Reuerendiss. P. D. Cerro Decano sub die 17. Nouembr.
1651. est supra decis.193. in hac part.11. recent.*

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Tudertina Successionis.

Mercurij 29. Maij 1652.

A R G V M E N T V M.

Statuta Laicorum non comprehendunt Clericos, & quid si fuissent confirmata à Sede Apostolica in forma specifica? Statutum in materia successionis solum de tempore mortis illius, cui succedi debet attendendum esse firmatur, & refutatur opinio eorum, qui tenent, quod Statutum statim atque quis nascitur, reddat eum habilem, vel inhabilem ad succedendum.

S V M M A R I V M.

1 *Nepos succedit cum Amita pro æquali in successione Patrui, siue Auunculi.*

2 *Statutum non intrat quoad bona existentia extra territorium statuentium.*

3 *Statutum conditum à Laicis non ligat personas Ecclesiasticas.*

4 *Statuta Laicorum non comprehendunt, neque familiares personarum Ecclesiasticarum.*

5 *Statutum Laicorum confirmatum à Papa seruari etiam debet à Clericis, intellige num. 7.*

6 *Verba*, volumus, & mandamus, *apposita in confirmatione Statuti, non inducunt simplicem confirmationem, sed faciunt nouam concessionem.*

7 *Confirmatio Apostolica Statutorum Laicalium, quamuis fuerit concessa in forma specifica, quando tamen non extendat eorum dispositionem ad Clericos.*

8 *Statutum conditum fauore agnationis, indistinctè haberi debet pro fauorabili, quamuis sit iuris communis correctorium.*

9 *Statutum, quando est fauorabile, vt validè dicatur à Sede Apostolica confirmatum, sufficit confirmatio in forma communi.*

10 *Extensio de persona ad personam in iure non admittitur.*

11 *Statutum conditum ad publicam vtilitatem, seu quietem loci, comprehendit etiam Clericos, contrà, n. 12. & quare.*

13 *Clericatus superueniens non eximit à iure statutario, quo quis à die natiuitatis reperitur ligatus, & quare. Contrarium, num. seq.*

14 *Statutum, vt reddat aliquem habilem, vel inhabilem ad succedendum, non attenditur tempus quo dictum statutum conditum fuit, sed illud, in quod eius effectus confertur.*

15 *Statutaria Laicorum dispositioni semper Clerici remanerent subiecti, si attenderetur tempus, quo d. statutum conditum fuit.*

16 *Statutum Laicorum comprehendit etiam Clericos, quando Clericatus fuit obtentus in fraudem dicti statuti.*

17 *Statutum disponens de successionibus non ligat personas nisi de tempore delatæ successionis, & mortis illius cui succedi debet.*

18 *Statutum Laicale non comprehendit Clericum, licèt emanauerit non solum ante illius Clericatum, sed etiam ante illius natiuitatem.*

19 *Statutum Laicale quamuis fuerit à Sede Apostolica confirmatum non comprehendit Clericos, nisi de illis fuerit facta mentio.*

20 *Statutum Laicale de successionibus non afficit Clericos, quando confert effectum suum de tempore delatæ successionis.*

21 *Clausula*, eo casu, *restringit dispositionem ad illum tempus.*

D E C I S I O C C L V I.

PEr obitum Io: Ludouici de Actis, qui intestatus decessit
orta fuit controuersia inter Ioannem, & q. Carolum de
Oddis nepotes dicti Ioannis Ludouici ex Lucretia Sorore ex
vna parte, ac Franciscam de Actis pariter sororem ex altera
super successione in hæreditate eiusdem Io: Ludouici. Vn-
dè delata causa ad Rotam, ac mihi commissa, dubitaui, An,
& cui debeatur talis successio, qua hodie proposita, vtrique
parti pro medietate eam deberi per Dominos fuit responsum
attenta dispositione iuris communis, † cuius vigore 1
in successione patrui, siue auunculi nepos vti repræsentans
personam matris prædefunctæ succedit cum amita pro æqua-
li, *Auth. cessante, & Auth. post fratres, C. de legitim. hæ-
red. §. si igitur defunctus, Auth. de hered. ab intest. venien.*
Gabr. *de success. ab intest. conclus.1. num.13.* Mart. *de success.
quæst.23. art.1. num.9. part.1.* Rota coram Buratt. *decis.309.
num.1. & decis.930. num.14.*

Non obstat, quod ex dispositione Statuti Tuderti de suc-
cessionibus ab intestato *rubr.56. distinct.2.* præferantur agna-
ti cognatis, & sic Francisca de Actis vti agnata prætendat ex-
cludere Ioannem nepotem cognatum, † quia huiusmodi Sta- 2
tutum quoad bona existentia extra Territorium statuentiũ
non intrat iuxta doctrinam Bart. *in l. cunctos populos q.7. n.33.*
& ibi Bald. *n.9. & cæteri C. de summ. Trinit. & fid. Cathol.*
Alex. *cons.16. & cons.128. n.1. lib.1.* Rota *dec.177. n. 2. & 3.
par.3. rec.* & cor. Buratt. *dec.188. n.2.* & ibi *Annot. n.14.* Gre-
gor.

gor.XV. decis. 255. num.1. & ibi Adden. num. 7. Minusque
3 † locum habere potest respectu aliorum bonorum, quæ si-
ta reperiuntur in eodem Territorio Tudertino; Nam cùm
Ioannes valdè ante tempus, quo sequutus fuit obitus d. Io:
Ludouici auunculi clericali charactere initiatus reperiretur,
vt in eius Summar. num.1. non potuit ligari à dicto statuto
tanquam condito à Laicis nullam prorsus potestatem haben-
tibus respectu personarum Ecclesiasticarum, iuxtà vulg.
text. in cap. cum Ecclesia S. Mariæ, vbi notant omnes Doct.
de constitut. Salic. in Auth. cassa num.24. C. de Sacrosan. Ec-
cles. Rolan. à Valle cons.37. sub num.29. lib.2. Cephal. cons.
95. num.15. Surd. decis.20. num.8. latè Sperell. decis. 11.n.20.
& seqq. cum alijs per Rotam copiosissimè congestis in Spole-
tana Bonorum 13. Aprilis 1646. §. visa fuit, vers. & in hac
materia, coram Eminentiss. D. Card. Corrado, & in Ra-
uennaten. hæreditatis 5. Iunij 1648. §. tamen Domini, coram
Eminentiss. D. Card. Otthobono, & in Eugubina hæreditatis
2. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Bichio, §. contraria nihilo-
4 minus; Imò fortius, vt nec etiam statuta Laicorum compre-
hendere possint familiares ipsorum Ecclesiasticorum, firma-
uit Rot. in Melevitana hæreditatis 4. Iulij, & 7. Nouembris
1618. coram bon. mem. Card. Fabritio Verospo, & coram
Caualer. decis.657. num.1.
5 Nihil etiam facit, † vt huiusmodi statutum confirmatum
fuerit à Papa, & proptereà de eo iudicandum veniat, vti
de statutis Papalibus, Abb. in c. dilecta num.14. de praben.
Felin. in cap. cum accessissent n.4. & 7. vbi etiam Dec. n.19. de
constit. Gabr. de claus. conclus.3. n.20. & dixit Rot. in Mele-
uitana Præeminentiarum 28. Ian. 1628. coram bon. mem. Pira-
nano, & sæpè aliàs, & sic omninò seruari debeat etiam à Cle-
ricis, maximè quia confirmatio Apostolica potius videtur fa-
cta in forma specifica, quam commoni, vt demonstrant
6 † verba in ea apposita, obseruari volumus, & mandamus,
quæ non videntur inducere solam simplicem confirmatio-
nem, sed facere concessionem, atque dispositionem, iuxtà
dec. Rot. 438. nu.55. & 59. part.4. rec. tom.2. Quia obiectum
7 vigere posset quidem si in † statuto facta fuisset expressio
Clericorum, vel saltem illi venirent sub aliquibus verbis ge-
neralibus aptis ad illorum comprehensionem, tali enim ca-
su adesset solùm defectus potestatis statuentium, quem sup-
plere potuisset prædicta confirmatio Apostolica. At cùm
nulla in d. statuto facta fuerit expressio Clericorum, imò,
nec etiam ex omnibus illius verbis aliqua virtualis eorum
comprehensio deduci possit, nedum deest defectus potesta-
tis, sed etiam voluntatis statuentium, maximè quia eo-
rum intentio à potestate regulari solet, ideò quæcumque
eorum generalis dispositio statutaria trahi non potest ad il-
lud, quod in specie fieri prohibetur, vt notat Barb. inferen-
do ad propositum de Clericis in l. si quis sub condit. in fin. ff.
de cond. instit. Bald. in l. fin. §. in computatione, C. de iur. delib.
8 † Et proptereà censendum est dictos statuentes noluisse
comprehendere Clericos tanquam ab eorum potestate
omninò exemptos, ac separatos, huiusmodi autem volun-
tatis defectum, vt confirmatio Apostolica supplere non va-
leat, quamuis ea in forma specifica concessa fuerit, in pun-
cto firmauit Rot. in Vrbeuetana legati 4. Iulij 1646. §. quam-
uis, coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana dotis 11. Fe-
bruarij 1647. §. addebant, coram eodem, & in dicta Spoleta-
na bonorum 13. Aprilis 1646. §. quia cum in ea, coram Emi-
nentiss. D. Card. Corrado, & in d. Rauennaten. hæreditatis
5. Iunij 1648. sub §. neque suffragatur confirmatio, coram Emi-
nentiss. D. Card. Otthobono.
9 Prædictis † neque aduersatur decis. 438. sub num.47. &
seqq. part.4. recent. tom.2. Quia ibi firmatur solummodo,
quod statutum excludens matrem propter patruum, cum
sit conditum fauore agnationis indistinctè haberi debeat pro
fauorabili, quamuis sit iuris communis correctorium, &
quod ideò sufficit etiam confirmatio in forma communi,
quare loquitur tantummodo de personis Laicis ad successio-
nem contendentibus, neque vllatenus attingit qualitatem
personæ Ecclesiasticæ, de qua est præsens controuersia,
10 † proptereà dicta decisio tanquam loquens de personis Lai-
cis non potest extendi ad personas Ecclesiasticas, cum exten-
sio de persona ad personam in iure non admittatur, Rolan.
cons.56. num.24. lib.3. Gabr. cons.111. num.13. lib.1. & cons.
69. n.28. lib.2. Menoch. cons.220. n.128. & seqq. Rot. coram
Pen. decis.639. num.14.
11 Prout † etiam non refragatur, quod huiusmodi statu-
tum prætendatur conditum ad publicam vtilitatem, seu quie-
tem, atque tranquillitatem Tudertinorum, & ex hac cau-
sa comprehendat etiam Clericos secundum doctrinam
Canc. var. resolut. part.3. cap.11. nu. 191. Nam † hæc opi- 12
nio communiter reprobatur cum semper vrgeat defectus po-
testatis statuentium Laicorum, qui Ecclesiasticis præiudicare
non potuerunt per ea, quæ habentur in d. auth. cassa, C. de
sacros. Eccles. & per Innoc. in cap. nouerint de sent. excomm.
& idem etiam ponderat Alex. Moner. in cons. impress. penes
Modern. Dominican. in Caten. aurea pro Immunitate Ec-
clesiastica vol.2. fol.575. nu.19. vers. neque, Cuman. consil.
85. nu.4. in fin. quod etiam comprobat latissimè decisio iam
allegata in Spoletana Bonorum sub §. visa fuit, coram Emi-
nentiss. D. Card. Corrado, vbi firmatur istam sententiam
tanquam veriorem tenendam esse, quidquid alij senserint
cum earum rationes verè non subsistant, & à DD. plenè
confutetur.
Neque pro relevanti habuerunt Domini, quod † de sta- 13
tuto dicebatur, vt statim atque quis nascitur, illud reddat
eum habilem ad succedendum, & ideò Clericatus superue-
niens cum non eximat à iure statutario, quo à principio fuit
ligatus, nec alterare possit vinculum iam à dicto statuto inie-
ctum; aliàs enim remaneret aperta via fraudibus, cum
cuilibet liceret eludere circa hoc dispositionem statutariam
assumendo Clericatum, ad traditam per Castr. consil. 304.
vers. sed in omnem euentum, & versic. nam sequeretur, lib.1.
cum pluribus alijs alleg. per Crass. de effect. Cleric. effect.2.
nu.269. & seqq. Modern. Pedemont. disquis. Clerical. par.1.
tit. de exempt. Cleric. à stat. §.5. sub nu.22. & seqq. Modern.
Neapolit. de Immun. Eccles. tom.1. cap.8. dubit.11. sect.4. &
5. fol.338. Modern. Pisauren. de imput. quæst.58. n.33. † Quia 14
non venit attendend. tempus, quo statutum fuit conditum,
sed illud, in quod eius effectus confertur, & sic tempus dela-
tæ successionis de quo tempore cum Ioannes iam Clericus
reperiretur, dici non potest, quod ei fuerit iniectum vincu-
lum statuti, quod eius persona illi subiecta remanserit, ad
tradita per Salicet. in d. auth. cassa, num.14. C. de sacros. Ec-
cles. Abb. in dicto c. Ecclesia S. Mariæ de constit. num.25. vbi
etiam Dec. nu.207. & 212. qui ponderat, † quod alias Cle- 15
rici semper subiecti remanerent statutis præiudicialibus Lai-
corum, Anchar. consil.107. num.2. cons.108. num.1. Ruin.
cons.200. nu.8. lib.2. Rolan. consil.57. sub n.28. lib.2. qui de-
clarat attendendum esse solùm, † An Clericatus obtentus 16
fuerit ante, vel post delatam hæreditatem, quia si post dubi-
tari potest, quod hoc fuisset factum in fraudem, Cephal.
cons.95. n.13. & 15. hoc idem comprobatur ab Alex. Moner.
in præalleg. consil. num.18. & ab Aret. in c. quod Clericis in fin.
de for. compet. vbi habetur, † quod dum agitur de succes- 17
sione nunquam dici potest iniectum à statuto aliquod vincu-
lum, nisi de tempore delatæ successionis, & per consequens
mortis illius, cui succedi debet, Sperell. d. decis.11. num.
21. Surd. latissimè decis.20. n.8. vbi quod capacitas, vel in-
capacitas consideratur secundum tempus delatæ successio-
nis, & de eo tempore solùm statutum dicitur perficere suum
effectum, quare ante non potest considerari aliqua vinculi
iniectio, & reprobatur contraria sententia vti non vera;
† Et quod sufficiat, vt aliquis reperiatur in Statu Ecclesiasti- 18
co, ne comprehendatur vllo pacto sub dispositione statuti à
Laicis conditi, licèt illud emanauerit non solùm ante illius
Clericatum, sed etiam ante illius natiuitatem, firmauit in
terminis Statut. Vrb. decis.58. nu.28. & seqq. part.6. recent.
vbi pariter nihil referre dicitur, † quod d. statutum dicatur 19
Papale tanquam continens confirmationem Apostolicam
cùm sufficiat, vt in illo de Clericis nulla appareat facta
mentio.
Accedit etiam, † vt ex tenore ipsius statuti dignoscitur 20
illius verba directa esse in tempus delatæ successionis, vt si-
gnanter ex illis colligitur succedat decesserit, superstes fuerit;
vel alijs similibus, quæ remouent quamcumque difficulta-
tem, nam de eo tempore, vt dictum est, Ioannes Clericus re-
periebatur, qui non potuit excludi per statutum Laicorum,
vt egregiè ponderat Ruin. cons.200. n.8. qui testatur ita fuisse
iudicatum per celeberrimos Doctores Cephal. cons.95. n.15.
in fin. & adhunc effectum valdè † considerabilis est etiam 21
clausula, eo casu, quæ non potest dubitari, quin importet re-
strictionem ad dictum tempus delatæ successionis, vt benè
aduertit Surd. cons.344. n.3. & cons.347. pariter n.3. Menoch.
cons.177. n.20. Barbos. dict.105. n.1. & 2.
Et ita resolutum fuit vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Deuolutionis Domorum,

Lunæ 3. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Census impositus mediante domini directi consensu, debet ab illo in deuolutione rei censitæ accollari, eiusque fructuum solutio acceptari, quantumuis ille in præstatione consensus clausulas sibi præseruatiuas apponere curauerit.

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus, qui census impositioni consensit, tenetur acceptare deuolutionem cum illius onere.*
2 *Consensus præstitus à domino directo super impositione census cum clausulis præseruatiuis, censui non præiudicat, & vide num. seqq.*
4 *Caducitas acceptata contra absentem, vel non suffragatur, vel præbet causam restitutionis in integrum.*
5 *Caducitas excluditur ex obtento sequestro à Domino directo contrà inquilinos, ac successiuo mandato de consignando.*
6 *Caducitas excluditur ex qualibet causa etiam fatua.*
7 *Vxor negligens exigere propriam dotem, à marito ad inopiam vergente sibi præiudicat.*
8 *Bona alienari prohibita sub obligatione generali non censentur inclusa.*
Amplia, vt num. seq.
10 *Declaratio voluntatis ex solito inducitur.*
11 *Deliberatio facta de ordine Iudicis deuolutionem non inducit.*
12 *Bona emphyteutica sub hypotheca generali comprehenduntur, quoties de prohibitione non constat.*
13 *Res inter alios acta tertio non præiudicat.*
14 *Retentio non datur aduersus creditorem anteriorem.*

DECISIO CCLVII.

Censum redditus annui scut. 300. super Domibus impositum, directo dominio Ecclesiæ Sanctiss. Trinitatis in
Monte Pincio subiectis, Hieronymus Mercatellus (cui fuerant hæreditario iure cessæ) de eorumdem Fratrum consen-
su vendiderat cuidam Flaminio Cerasolo, & huius deindè
nomine Custode Ven. Societatis SS. Bartholomæi, & Ale-
xandri Nationis Bergomensis administratores hæreditatis in-
stituti, pro fructuum consecutione (in quorum solutione
defecerat censuarius) mandatum de associando in præfati
domibus obtinuerunt, ac possessionem ipsius virtute rece-
perunt. Ecclesia verò proprietaria Martium aduersarium in
eisdem domibus instituit, quas tum ob non solutos canones
intra biennium, tum ob alienationem, ac hypothecas in ijs
contra formam inuestituræ contractas, ad se contendebat
deuolutas. Vndè à decreto immissionis Martio per Iudicem
attributo, commissa mihi causa dubium proposui super bo-
no iure vtriusque partis, ad Custodum fauorem hodie reso-
lutum. Eius namque fundatur intentio in Instrumento cen-
1 sus impositi de consensu Domini directi, † qui propterea
deuolutionem domus acceptare tenentur cum onere census,
eiusque fructus successiuè persoluere, *ad text. in cap. 1. §. & si clientulus de alienat. feud.* Marinus Frecc. *lib. 2. de auctor. & potest. Reg. erga subfeudat. auctorit. 29. n. 8. versic. fallit etiam hac reg.* Harman. Pistor. *lib. 2. part. posterior. quæst. 48. nu. 22.* Facchin. *controuers. iuris lib. 7. cap. 56. in princip.* Cenc. *de cens. quæst. 22. nu. 9. in fin. cum alijs per Modernum Fulginaten. de emphyt. in tit. de alienat. quæst. 1. nu. 112. col. 3. in princ.* Afflict. *decis. 112. num. 7. & 8. Rot. in vna Romana census 9. Martij 1607. coram Iusto* post Cenc. *de cens. dec. 402. n. 1. &*
2. vbi conclusionem ampliat procedere, quamuis consensus
sub amplissima suorum iurium præseruatiua ab ipsomet pro-
prietario, prout in casu proposito, præstitus esset, & ra-
2 tionem exindè deducit, † quod clausula illa ad census im-
positionem referri non valeat, cui assensum expressum tunc
ipse præbuerat, ac ius exigendi transtulerat in emptorem, vt
not. Isern. *in cap. 1. num. 8. & 9. qui success. dar. feud. teneat.* Facchin. *adduct. cap. 56. in vltim. §.*
3 Et licet contraria quoque sententia suos habeat † sectatores relatos à Cyriac. *contr. iur. 446. num. 4. cum seqq.* Prior
tamen opinio in casu proposito eo faciliùs admissa fuit, quòd
caducitas à directo Domino, siue ex non soluto canone in-
tra biennium intentata, siue ex alienatione irrequisito Do-
mino subsecuta videtur omninò corruere. Siquidem prima
canonis non soluti destruitur ex absentia Hieronymi emphy-
teutæ ab Vrbe (prout ex processu contrà ipsum per contra-
dictas instituto conuincitur) † quæ illum proindè à caducita- 4
tis incursu reddit immunem, vel saltem pro causa restitu-
tionis in integrum eidem, licet ætate maiori, concedenda
deseruit, vt not. Rip. *in l. quod te, num. 41. ff. de reb. cred.* Dec. *cons. 138. num. 9.* Grat. *cons. 79. num. 11. cum seqq. vol. 1.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. can. ampliat. 10. num. 2.* Odd. *de restit. in integr. quæst. 89. art. 9. num. 68.* Clar. *in §. emphyteusis quæst. 8. vers. procedendo*, vbi attestatur de com-
muni, & refert concordantes *Rota in Romana deuolutionis domus 25. Iunij 1621. in §. vltra quod coram Manzanedo, & in Romana domus 25. Februarij 1647. in §. quatenus autem deuolutio prætenditur ob canones non solutos coram Reuerend. P. D. meo Celso*, siue etiam ex reportata à Domino directo
contra Inquilinos sequestro super pensionibus domus em-
phyteuticæ, ac mandato successiuè de consignando, ex qui-
bus, vel elicitur præsumptio satisfactionis subsecutæ, vel
saltem certa credulitas in emphyteuta, quod ipsa processe-
rat, caducitatis † proindè exclusiua, vt not. Soccin. Iun. 5
in l. 4. §. Cato, num. 148. ff. de verb. obligat. Iason. *in l. 2. num. 53. quæst. 16. vers. limitat. tamen, C. de iur. emphyt.* Corbul. *eod. tit. ob non solut. canon. ampliat. 8. num. 122.* quos sequuta fuit Rot. coram Buratt. *decis. 624. num. 7.* &
coram Gregor. *decis. 388. num. 4. & in Romana deuolutionis 22. Iunij 1624. coram Remboldo*, cum quælibet causa iniu-
sta, quantumuis, ac fatua † pro quo caducitatis exclusio- 6
ne regulariter admittatur, *ad text. in l. igitur, §. potest, ff. de liberal. caus.* idem Corbul. *limit. 17. nu. 2.* Rot. post Mo-
dern. Perus. *de cens. decis. 4. num. 2. & decis. 261. num. 5. par. 1. recentior.*

Allegatæ verò satisfactionis præsumptio, ex eo exclusa di-
ci non poterit, quod sequestrum à directo Domino repor-
tatum canones tunc temporis, ab anno scilicet 1647. so-
lummodo decursos includat; & acceptata caducitas refe-
rant ad canones duobus sequentibus annis non persolutos:
Omnes quippè pensiones sequestrum prædictum compre-
hendebat, itant Domino directo ipsius virtute competeret
exactio decursi canonis, ac impostetum decurrendi. Præ-
terquam, dum in eius executione sequestri, cedula quo-
que sc. 165. deposita fuit, præuia protestatione, ne alteri
possit creditori, ipsis Proprietarijs non citatis, consignari:
Eisdem propterea adscribi solummodo debet, ac nocere de-
fectus integri canonis non soluti, quos, in actu consignatio-
nis eiusdem cedulæ factæ creditoribus posterioribus præuia
quauis citatione lacessit, exigere neglexerant, vt ex narra-
tiua mandati conuincitur, ac reliquis actis mentionem ci-
tationis præseferentibus, † prout in terminis vxoris negli- 7
gentis exigere propriam dotem à marito ad inopiam vergen-
te, ac malè suis vtente, probat *text. in l. si constante, ff. solut. matrim.* & not. ibi *DD. & in auth. res quæ, C. communia de legat.* vbi inter cæteros Iason. *col. vlt. in fin. limit. 14.* Pa-
dill. *num. 121.* Cephal. *cons. 344. num. 35.* cum alijs per Peregr. *de fideicomm. art. 42. num. 16.* Fusar. *de substit. quæst. 532. n. 30. Rot. in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro in §. imo nulla videtur potuisse competere hypotheca, & in §. in omnem casum.*

Altera quoque species caducitatis ex causa alienationis in-
cursæ, visa fuit ex facto corruere; Aut enim illa deducitur
ex donatione irreuocabili inter viuos à q. Clemente Merca-
tello emphyteuta de anno 1637. facta Francisco Mariæ eius-
que filijs, ijsque deficientibus Hospitali S. Catherinæ de Ca-
nigliano, *data in Summ. Martij num. 14.* Et hæc omnia bo-
na in genere tantummodo comprehendit, non autem do-
mos prædictas emphyteusi suppositas specialiter refert,
† quæ proindè tanquam alienari prohibita sub generali bo- 8
norum appellatione non censentur inclusæ, *ad text. in l. obligatione generali, ff. de pignor.* Bald. *in l. voluntat n. 14. de fideicommissis,* Bart. *in l. codicillis, §. instituto nu. 5. ff. de leg. 2.* ibique Imol. *in fin.* Cardin. Mant. *de tacit. lib. 22. tit. 28. n. 54.* Negusant. *in tract. de pignor. part. 2. membr. 2. nu. 42. Rot. in Romana domorum 3. Iunij 1572. coram Lancellott.* post
Marchesi. *part. 1. fol. 133. num. 1.*

Vel desumitur ex obligatione persoluendi diuersis vicibus
scut. 165. *data in Summ. Martij num. 13.* ac si domus
prædictæ emphyteuticæ, quarum quoque mentio in

obli-

obligationibus facta fuit, ad fauorem creditorum dicantur hypothecæ contra formam inuestituræ suppositiæ; Et incursa dici non poterit, cum mentio earum domorum facta solummodo legatur in narratiua, quòd illæ penes ipsum existerer, in parte verò dispositiua, seu obligatoria specialiter expressæ non fuerint, sed generalis tantummodo bonorum
9 omnium mentio præcesserit, † sub qua bona specialiter hypothecari prohibita non præsumuntur inclusa quoties priuationis pœna indè contingeret, Alex. *cons.* 41. *num.* 2. *cum seqq. lib.*6. idem Mant. *adduc. lib.*22. *tit.*28. *num.* 54. Rota *decis.*509. *num.*8. *part.*4. *recent. tom.*3. Inspecto præsertim solito emphytheutæ, cæteris in alienationibus directi Do-
10 mini consensum reseruandi, † quòd ad declarandam in hoc casu dubio, eiusdem voluntatem benè poterit deseruire, secundum Castr. *cons.*347. *lib.*3. Roman. *cons.*261. *n.*4. Aym. *cons.*211. *n.*8. Rot. *decis.*274. *num.*4. *part.*4. *diuers.* & *in Anagnina vsurarum* 23. *Maij* 1608. *coram Manzanedo post* 2. *volum. cons.* Farinacc. *decis.* 255. *num.*19.

Vel denique innititur deliberationi subsequutæ ad instantiam cuiusdam Contugij creditoris Hieronymi emphyteutæ pro pretio scut.25. Et effectum caducitatis operari non potest, vel quia ad vitam ipsius Hieronymi facta censetur,
11 vel quia præuio iudicis decreto præcessit, † adeòque tanquam coacta deuolutionem ad fauorem directi Domini non induxit, vt respondit Rot. coram Caual. *decis.*622. *num.*6. & *in decis.*25. *num.*12. *part.*6. *recent.* & *in decis.*283. *n.*2. *par.*4. *tom.*2. & *in decis.*509. *nu.*5. *part.*4. *tom.*3. *recent.*

Deuolutio pariter substineri non potest eius respectu domus sub directo familiæ de Stefanonis dominio constitutæ, quæ in censu ad fauorem Flaminij imposito hypothecata fuit absque consensu eiusdem familiæ: Quia non probatur exadnerso in Instrumento concessionis in emphyteusim ipsius
12 hypothecatio prohibita, † adeòque potuit sub generali hypotheca legitimè comprehendi, *ad text. in l. tutor.* §. *fin. ff. de pignorat. act.* & not. ibi *DD. in l. final. Cod. de iure emphyt. post gloss. ibi in verb. vendere, gloss. in cap. potuit in verb. vendere de locat.* Ripa *in l. filiusfam.* §. *Diui num.*90. *ff. de leg.* 1. & de communi testatur Clar. *in* §. *emphyteusis quæst.* 18. Gabriel. *de reg. iur. concl.*12. *num.* 18. Rot. *decis.*425. *num.*6. *part.*1. *diuers.* Et licet eadem domus concessa fuerit Contugio de anno 1647. qui eam successiuè distraxerat in Martium aduersarium de anno 1650. directi Domini consensu non
13 requisito. † Hæc tamen venditio præiudicium nullatenus intulit Flaminio, eiusque hæredibus vti res inter alios acta *ad text. in l. sæpè ff. de accus. cap. inter dilectos de fide instr.* cum alijs per Scacc. *de Iudic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.*206.

Denique nec suffragantur ad retentionis effectum plura credita pro parte Martij producta. Siquidem aliqua ex ijs directi Domini consensu destituta probantur, reliqua verò præfato censu posteriora, ac sine hypotheca noscuntur, adeòque in præiudicium anterioris creditoris hypotecarijs retentionis Beneficium operari non poterit ad fauorem posterioris pro credito hypoteca carente *ad text. in reg. qui prior de reg. iur. lib.*6. not. Surd. *cons.*4. *num.*41. *lib.*1. & indubitatum in iure dixit Rota *in decis.*412. *num.*1. coram bon. mem. Vrgellen. & coram Comitulo *decis.*167. Dum maximè credita anteriora quatenus adsint Domini directi consensu munita in actis eiusdem Societatis Custodes solutione mediante promiserunt extinguere.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papień.

Signina Bonorum.

Lunæ 3. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ Iure familiaritatis bona possidebat potest sibi nouo superueniente titulo mutare causam suæ possessionis, etiam in prædijs rusticis vbi agitur de muliere rurana, & opidana.

SVMMARIVM.

1 *Possessio iure familiaritatis titulo superueniente mutata censetur nomine proprio.*
2 *Possessio mutata per superuenientiam tituli est manutenibilis in concursu alterius.*
3 *Manutẽtio debetur possidenti donec disputatur de titulo.*
4 *Possessionis mutatio ex superuenienti titulo non datur vbi possessio fuit ab alio medio tempore occupata, intellige vt ibidem.*
5 *Manutentionis ad effectum præsumitur possidentem præuenisse in mutatione causæ suæ possessionis.*
6 *Exceptiones contra Testes non attenduntur in Iudicio manutentionis.*
*Iudicium Manutentionis quascunque leuiores probationes admittit, num.*6.
7 *Testes quantumuis fieri potest reducendi sunt ad concordiam.*
8 *Possessio Iure familiaritatis non præsumitur in Vxore quoad bona rustica, intellige, vt num. seq.*
9 *Feudo aperto, vt detur manutentio Domino directo requiritur deuolutio vndique clara, secus si de ea dubitari contingit.*
10 *Feudum concessum per verbum*, Donamus, & Concedimus, *dicitur merè hæreditarium, & transitorium ad quoscumque.*
11 *In Inuestitura concessa per verba*, Donamus, & Concedimus, *facta præsertim contemplatione meritorum veniunt etiam fœminæ, & hæredes extranei.*
12 *Feudi prima concessio possit ne per secundam alterari.*
13 *Feudum in territorio Vallis Montanæ non est solitum concedi pro solis masculis.*

DECISIO CCLVIII.

Mandatum de manutenendo, quod A. C. Melchiorius decreuerat in omnibus bonis, de quibus agitur, ad fauorem Martiæ Matrigalis in gradu appellationis deuoluta causa ad Rotam denuò ei concedendum esse Domini responderunt, quia de eius possessione iure familiaritatis viuente Iosepho Pizzuto eius viro constat ex depositionibus Testium, qui per optimas rationes deponunt per sensum visus, & auditus de cultura, & perceptione fructuum, alijsque actibus fieri consuetis à vetis possessoribus Summ. d. Martiæ *nu.*5. & cùm deinde post mortem d. Iosephi superuenerit ille titulus hæreditarius, censendum est eam mutasse causam suæ possessionis, & absque aliqua animi declaratione, & ita, vbi prius possidebat Iure familiaritatis † cœpisse possidere Iure, & no- 1
mine proprio, iuxta opinionem Decij *in cons.*400. *nu.*5. quam reprobato Socin. seniore *in cons.*31. *num.*1. *lib.*1. seruat Rot. vt per Rot. *decis.*441. *lib.*1. & 331. *nu.*2. *lib.*3. *in nou.* Acchil. *decis.*4. *de caus. posses.* & *propriet.* Crescent. *decis.*3. *num.*3. *de restit. spoliat.* coram san. me. Greg. XV. *decis.*546. *n.*1. *vers. præsumitur enim in recent. decis.*761. *num.*2. *part.*2. & fuit dictum *in Bononien. fideicommissi de Leonoris* 22. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Bichio*, & *in Farfen. bonorum* 18. *Februarij* 1647. *coram R. P. D. meo Royas*, §. *non obstant*, quæ aduersus sententias. † Et hæc possessio, vt in concursu sit manutenibi- 2
lis ad exclusionem alterius, firmauit Rot. coram san. mem. Greg. XV. *decis.*546. *n.*1. & *in recent. decis.*366. *n.*1. & 623. *n.*6. *par.*1. *recent.* nihilo stante, quod præsupponitur hic agi de bonis feudalibus, nam cùm controuertatur talia ista esse
† donec iste articulus discutiatur, debetur d. Martiæ manu- 3
tentio etiam ad exclusionem Domini directi Rota coram Andrea *decis.*36. *n.*3. *vers. nec obstare videtur statutum.*

Neque refragari videtur, quod non detur mutatio possessionis ex superuenientia noui tituli, quando possessio fuit ab alio medio tempore occupata; † Quia conclusio ista vindicat 4
sibi locum, quando Titulus superuenit post iam occupatam ab alio possessionem, secus autem si antea; nam tunc potest quis optimè continuando suam possessionem causam eiusdem possessionis sibi mutare, iuxta receptam *dec.*4. Acchill. *de caus. posses.* & *propriet.* cum alijs supra alleg. In proposito autem casu, quod possessio respectu alterius esset vacua clarè ex eo colligitur, quia in ipso instanti, quo maritus decessit, vxor effecta fuit hæres.

Præterea quatenus etiam res dubia esset, adhuc in dubium præsumendum esset, † mulierem præuenisse in mutatione 5
causæ possidendi, ad effectum obtinendæ manutentionis, Giurb. *de consuet. Messan. c.*10. *glos.*8. *par.*1. *n.*15. & 20. cum alijs adduct. per Modern. *de man. obs.*54. *n.*26. *cum seqq.*

Nec etiam obstare visæ fuerunt exceptiones datæ contra personas, & dicta Testium inductorum ex parte Martiæ, † nam vltra quod illę minimè admittantur in hoc iudicio 6
manutentionis, in quo quæcumque leuiores psobationes sufficiunt, Menoch. *de retinen. remed. vlt. n.*40. & 42. Rot. cor. sa. mem. Greg. XV. *dec.*449. *n.*10. & *in rec. dec.*214. *n.*3. *part.*1.

adhuc visæ fuerunt irrelevantes, nam licet dd. Testes depo-
nendo iuxtà 10. & 11. Interrogatorium super responsionibus
frumenti, & musti per ipsos factis, restringant se ad quatuor
petia terræ, quæ illis locata fuerunt, nihilominus super pri-
mo deinde articulo vniuersam omnium bonorum possessio-
nem concludunt fatendo esse verum, quod Ioseph dum vixit
vnà cum Martia eius vxore bona, quorum manutentio ho-
die controuertitur semper possedit; & hæc interpretatio eo
magis capienda videtur nedum, quia litteralis est, verùm
etiam quia hoc modo euitatur obiecta Testium contrarietas,
7 quorum depositiones, † cùm potest reduci debent ad con-
cordiam, *iuxta tex. in cap. cum fuit, cum ibi notat. per Doct. de
testib. & ibi gloss. in verb. denique*, Rimin. iun. *cons. 344. nu. 5.
cum alijs late cumulat.* per Farinac. *de testib. quæst. 7. part. 3.
n. 317. cum seq.* Ruin. *cons. 5. n. 17. lib. 7.* Cæsar. de Grass. *de-
cis. 5. num. 23. de sponsal.*

Pariter non fuit habitum pro releuanti obiectum illud,
quod possessio iure familiaritatis non præsumatur in vxore
quoad bona rustica, Rota *dec. 647. num. 52. & 58.* quia præter
quod hæc præsumptio benè procedere potest respectu mulie-
rum ruralium, & oppidanarum, quæ solent se conferre cum
8 viris ad vineas, aliasque possessiones. † Cessat penitus obie-
ctum, ex quo Martia in probanda sua possessione, non nititur
sola præsumptione, sed probatione vera, ac concludenti dedu-
cta ex depositionibus Testium formiter examinatorum, Ga-
br. *cons. 34. ad fin. vers. quia translato lib. 1.* Rota *decis. 647.
n. 57. vers. quæ non probant penes Modern. de manuten.*

Denique obstare minimè visum fuit, quod defuncto Iose-
pho Pizzuto viro dictæ Martiæ, possessio huiusmodi bono-
rum, tanquam feudalium, ac fauorem masculorum tantum
concessorum non potuerint continuare in Martiam dicto-
rum bonorum incapacem, sed ea deuenerit ad clar. mem.
Principem D. Thaddæum Barberinum, qui eum de dictis
bonis inuestierit deinde Petrum Franciscum Pizzutum, ipsi
propterea tanquam legitimo possessori, non autem Martiæ
danda sit manutentio. Nam respondetur, quod huiusmodi
exceptio ad omne peius non potest habere locum, nisi respe-
ctu prædij della Croce, & vnius Castaneti, & Cellæ vinariæ,
quæ nominatim in dicta Inuestitura expressa fuerunt sub
qualitate feudali, alia autem non probantur feudalia.

At respectu eorum etiam visum fuit DD. non posse impe-
diri manutentionem Martiæ. Quia conclusio illa, vt aper-
to feudo competat manutentio Domino directo ratione
9 possessionis ciuilis pro recuperatione naturalis, † procedit
quotiescumque deuolutio est vndequaque clara, secus au-
tem si de ea dubitare contingat, prout ita distinguendo decla-
rauit sæpius Rot. & signanter *decis. 36. num. 3.* coram Martin.
Andr. & *decis. 268. num. 8. & 9. dec. 293. inter impress.* apud
Mudern. *de manut.* & fuit dictum in *Mediolanen. prætensæ
deuolutionis 12. Februarij 1650. §. neque vllus releuantia, vers.
quia d. conclusio, coram me, & in Romana Domorum 15. De-
cembris 1649. coram R. P. D. meo Bichio §. & licet*,

In proposito autem casu dubia admodum redditur deuo-
lutio, seu expiratio primæ concessionis factæ per Fulniam
Cumitissam Stortiam de anno 1582. ad fauorem Ioannis Ba-
ptistæ Pizzuti, quia omisso, quod illa apparet facta titulo ir-
10 reuocabilis Donationis, ibi, *Donamus, & concedimus*, † fuit
etiam simpliciter concepta ad fauorem præfati Ioannis Bapti-
stæ, & hæredum in futurum quæ verba operantur, vt illa sit
merè hæreditaria, & per consequens transitoria ad quoscum-
que hæredes, Oldrad. *consil. 159.* quem communiter sequun-
tur Rot. & signanter Dec. *cons. 32. n. 3. & cons. 458. nu. 12. &
seqq.* Intrigl. *de feud. quæst. 10. n. 3. & seqq.* Maximè quia dicta
Inuestitura apparet etiam facta ex causa meritorum d. Io. Ba-
ptistæ ob longa seruitia fideliter ab ipso præstita ipsi Comitis-
sæ Fulniæ, vt in Summ. Martiæ *num. 1.* Vndè in huiusmodi
11 concessione venit etiam Martia, † quamuis alias, vti fœ-
mina, ac hæres extranea a feudo excluderetur, *c. 1. quemadmo-
dum feud. ad person.* Rip. *cons. 8. nu. 69.* Alciat. *cons. 203. n. 7.*
Paris. *cons. 4. n. 7. & 8. lib. 3.* Surd. *cons. 140. num. 42. lib. 1.*

Et licet huic interpretationi repugnet confirmatio eiusdem
Concessionis postea facta de anno 1636. clar. mem. Principe
Don Thaddæo Barberino Iosepho Pizzuto, qui declarauit
verbum illud *in futurum*, appositum in prima concessione
fuisse adulteratum, & ita adultera tam à suis maioribus ha-
buisse concessionem, sed re vera loco illius verbi *in futurum*,
stare debere verbum *masculis*, & propterea iuxta hanc de-
clarationem contentus fuit accipere confirmationem primæ
Concessionis restrictam ad solos masculos ex legitimo ma-
trimonio natos, tamen donec plenius discutiatur in petito-
rio, † An prima Concessio potuerit alterari, & an decla- 12
ratio facta à dicto Iosepho fuerit voluntaria, vel meticulosa,
siue ob reuerentiam erga ministros dicti Principis, prout ex
hac causa dicto Iosepho illam fuisse factam contendunt In-
formantes pro Martia, & deponit etiam quidam Testis ad
perpetuam rei memoriam examinatus, ac etiam de iure
quodammodo præsumitur, prout in terminis secundæ conces-
sionis factæ cum restrictiua ad masculos, quæ non aderant in
prima, Rosental. *de feud. cap. 6. conclus. 69. nu. 14.* Interim ve-
nit concedenda manutentio Martiæ ex iam dictis.

Non obstat, quod ex depositionibus Testium inductorum
à Petro Francisco Pizzuto probatum dicatur bona existentia
in Territorio Vallis Montanæ solita esse concedi in feudum
pro masculis, † nam hoc non subsistit, & contrarium pror- 13
sus apparet, ex traditis per Gratian. *discept. forens. cap. 736.
n. 67. vers. non obstat*, idemque firmauit *Rot. in Signina feu-
di 15. Iunij 1618. coram Andrea.*

Et ita vtraque parte &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Cataceñ. Legati.

Veneris 7. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Sub Legato mobilium, quamuis veniant etiam pe-
cuniæ, tamen id intelligitur, quando pecunia
manet domi præsidij causa, secus si causa fœneran-
di domi retineantur, attamen secus dum tale le-
gatum factum esset sub verbis amplissimis, & ge-
neralibus. Census, & fructus eiusdem an veniant
appellatione mobilium.

SVMMARIVM.

1 *sub Legato mobilium, venit pecunia, nisi constet de con-
traria mente testantis.*
2 *sub Legato mobilium, venit illa pecunia, quæ præsidij cau-
sa domi retinetur.*
3 *Mobilium appellatione non venit pecunia, quæ mutuo,
vel fœnori sunt destinata.*
4 *Clericis interdicta est omnis negotiatio.*
5 *Clericus censetur retinere pecunias domi, solùm præsi-
dij causa.*
6 *sub Legato generali mobilium, quando veniat omne genus
pecuniarum, cuiuscumque generis sit, & n. 7.*
Voluntas testatoris desumitur ex amplissimis verbis.
7 *Pecuniæ appellatione, sane veniunt pecuniæ destinata ad
negotiandum, dum sub tali appellatione veniant etiam
nomina debitorum.*
9 *Census veniunt etiam appellatione bonorum.*
10 *Fructus census veniunt sub appellatione mobilium, quan-
do sunt maturati ante mortem testatoris.*
11 *Fructus census non veniunt appellatione mobilium, si non
sunt maturati de tempore obitus testantis.*
Census inter bona immobilia connumerantur n. 10.
12 *Census non veniunt sub nomine Iurium testatoris.*

DECISIO CCLIX.

DEcius Scoglio legatum controuersum in hæc verba
concepit, ibi, *Lego amplius Petro Francisco de Pa-
ce, & Antonio Mainardo omnia alia mobilia &c. argentum,
& aurum Domi, quæ conseruantur, nomina debitorum, &
omnia alia existentia in mea Domo.* Cùmque non dubitare-
tur de comprehensione mobilium, supellectilium, auri, argen-
ti, ac nominum Debitorum. Difficultas restricta fuit ad pecu-
nias in dicta Domo repertas in summa ducatorum 1700. cir-
citer, ac ad fructus censuum dicti Decij Testatoris, sed propo-
sito dubio, quæ comprehendantur in Legato, resolutum fuit
in ipso comprehendi etiam pecunias Domi existentes, & fru-
ctus census iam maturatos.

Respectu enim pecuniarum Domini transierunt cum dis-
positione *textus in l. Prædia §. liberto ff. de fund. instr.* vbi
I.C. respondit *pecuniam contineri* † *sub legato mobilium nisi* 1
cõtrariam voluntatem defuncti heredes probauerint, quem se-
quitur *glos. ibidem verb. vt supra*, Dec. *in l. singularia n. 21. ff.
si cert. pet. cons. 381. n. 4. vbi allegat textum in §. quia parũ auth.
de nupt. & cons. 472. n. 6.* Paris. *cons. 76. n. 12. & cons. 79. n. 45.
lib. 2.*

*lib.*2. Rimin. iun. *conſ.*216. *nu.*84. *lib.*2. Curt. iun. *conſ.*183.
*n.*1. Menoch. *conſ.*407. *num.*8. *&* 9. Surd. *conſ.*26. *num.*3. Pe-
regr. *deciſ. Patau.*32. *num.*5. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.*410. *nu.*3.
*verſ. tamen non eſt dubium par.*2. *rec.*

Et quamuis præfata concluſio videatur intelligenda ſe-
cundum diſtinctionem adductam in *l. ſi Chorus* §. 1. *ff. de le-*
2 *gat.*3. vt ſcilicet eæ ſolummodo pecuniæ ſub legato mobilium
contineantur, quæ præſidij cauſa in Domo retinentur, non
3 autem illæ, quæ mutuo, vel fœnori deſtinatæ conſeruantur.

Nihilominùs huiuſmodi diſtinctio caſui noſtro non repu-
4 gnat, ſiue attenta qualitate Teſtatoris, cui † tanquam
Clerico interdicta erat omnis negociatio, *cap. Clerici de vi-
ta, & honeſt. Cler.* Ruin. *conſ.*127. *num.*10. *verſ. Non obſtat*
*lib.*4. Genuen. *pract. Eccleſ. quæſt.*664. *ſub n.*3. *verſ. qua ra-*
tione, Rota in Firmana Penſionis 19. *Iun.*1644. *coram R. P. D.*
meo Celſo, ac proinde exiſtimari debet, quod ſolius præſidij
5 cauſa, non autem ad effectum fœnerandi, & lucrandi pe-
cunias controuerſas in Domo retineret, vt in terminis pon-
derat Dec. *d. conſ.*472. *ſub num.*24. ſiue etiam perpenſa illius
voluntate ex ampliſſimis verbis, quibus honorauit legatarios
6 reſultante, uam poſt mobilia; † argentum, aurum, &
nomina Debitorum, vlterius proſequendo addidit, *& omnia*
alia exiſtentia in mea Domo, ex quorum exuberantia patet,
7 † quod non ſumus in ſimplici legato mobilium, ſed in ma-
gis amplo, itaut propterea eo facilius ſub ipſo controuerſæ
pecuniæ contineri videantur, ex adductis per Afflict. *deciſ.*
106. *nu.*7. & per Rota coram ſan. mem. Gregorio *deciſ.*257.
*num.*3. & in terminis Curt. iun. *d. conſ.*183. *num.*4. Ludou.
Bell. *conſ.*77. *num.*31. per doctrinam Bart. *in l. generali* §. *vxo-*
*ri ſub n.*4. *in fin. verſ. ſecus ſi haberet ff. de vſufr. legat.* Imò
ſicuti fuerunt explicitè comprehenſa nomina Debitorum,
8 † ita cenſeri poſſunt comprehenſæ pecuniæ, quatenus fuiſ-
ſent negociationi deſtinatæ per *text. in l. qui filium* §. *Et ma-*
*gis puto ff. de legat.*3. quem refert Gabr. *conſ.*98. *n.*33. *lib.*1.

Reſpectu verò fructuum Cenſuum placuit diſtinctio,
9 quod aut agitur de † maturatis in vita Teſtatoris, & cum
iſti veniant appellatione nominum Debitorum & mobi-
lium, Alciat. *in l. mouentium* 93. *n.*6. *verſ. Sed hanc ego diſtin-*
ctionem ff. de verb. ſignif. Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.*
5. *nu.*10. Roderic. *de annuis redditibus lib.*1. *quæſt.*8. *num.*11.
10 Comprehenduntur in Legato controuerſo; † Aut verò
agitur de maturatis poſt mortem dicti Teſtatoris, & in fu-
11 turum maturandis, † & ſub eo non comprehenduntur,
cum cenſus inter immobilia connumerentur, Angel. *conſ.*
328. *num.*1. Fulgoſ. *conſil.*103. *num.*2. Grat. *deciſ. Marchia*
13. *num.*7. *&* 8. Cenc. *de cenſib. quæſt.*30. *num.*6. *cum ſeqq. &*
*quæſt.*72. *ſub num.*12. *circa med.* Rota apud eumdem *deciſ.*
12 431. *num.*8. *& deciſ.*311. *n.*16. *part.*7. *recent.* nec † veniunt
ſub nomine iurium Teſtatoris, Card. Seraph. *deciſ.*224. *n.*4.
Rota *deciſ.*235. *num.*5. *eadem part.*7.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. ZARATE

Romana Fideicommiſſi.

Veneris 7. Iunii 1652.

ARGVMENTVM.

Legatum annuum à fideicommittente relictum, an & quando perſoluendum ſit ex fructibus, & quando ex proprietate bonorum fideicommiſſariorum latiſſimè tractatur, & quid ſi legatum fuiſſet relictum pro alimentis? confeſſioni hæredis grauati ſtandum non eſſe firmatur, quia cùm ipſe non poſſit alienare, minus etiam confiteri poterit id, per quod valida efficiatur alienatio.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſaria alienari poſſunt pro ſoluendo ære alieno fideicommittentis.*
2 *Secus pro ſoluendo annuo legato à fideicommittente relicto.*
3 *Legatum annuum à fideicommittente relictum perſoluendum eſt ex fructibus bonorum, atque ideò ſpectat ad eum, qui fructus percepit.*
4 *Legatum annuum, quando non fuit relictum ex fructibus alicuius fundi particularis, an debeatur ex proprietate bonorum fideicommiſſi.*
5 *Fructus annui legati an debeantur à tempore motæ litis, vel à tempore ſolutionis, quid inſpiciendum ſit.*
6 *Hypotheca datur pro legato annuo perpetuo, ſecus pro temporali, & num.*15.
7 *Legatum annuum à fideicommittente relictum perſoluendum eſt ex proprietate bonorum fideicommiſſariorum, quando fructus non ſufficerent.*
8 *Reus in ſua exceptione dicitur Actor, illamque probare tenetur.*
9 *Inſufficientia fructuum ad perſoluendum annuum legatum, non iuſtificatur ex ſola poſſibilitate, quod fructus non ſufficiant.*
10 *Legatum annuum, in quibus caſibus non ſit perſoluendum ex fructibus bonorum fideicommiſſariorum.*
11 *Legatum annuum regulariter perſolui debet ex fructibus bonorum fideicommiſſariorum.*
12 *Regulæ ſtandum eſt, donec de limitatione conſtet.*
13 *Legatum annuum, licet ſolui deberet ex fructibus bonorum fideicommiſſariorum, attamen, eo non ſoluto hæreditas, remanet obligata, intellige & num.*14.
16 *ex Fructibus qui amplius non extant, ſed fuerunt ab hærede grauato conſumpti, æs alienum perſolui non poteſt.*
17 *Sed ſalua ſemper remanet actio ad fauorem creditoris, etiam in perniciem fideicommiſſi.*
18 *pro Legato annuo temporali, quia non competit hypotheca, ſi fructus fuerunt ab hærede grauato conſumpti, quomodo ſuccurratur legatario.*
19 *Hypotheca competit pro legato annuo relicto per alimentis.*
20 *Et quid ſi legans ordinaſſet fideicommiſſum perpetuum.*
21 *Legatum relictum pro alimentis, ſufficit quod ſit annuum, ad hoc, vt ſolui debeat ex fructibus.*
22 *Alimentorum cauſa quidquid debetur, perſolui debet ex fructibus.*
23 *Hypotheca competit pro fructibus, & interuſurijs dotalibus.*
24 *Bona fideicommiſſaria non poſſunt alienari pro ſoluendis interuſurijs dotalibus, quando fructus dd. bonorum fideicommiſſariorum ſufficerent.*
25 *Solutio ſemper cedere debeat in cauſam duriorem.*
26 *Creditor non eſt veriſimile, quod vnum creditum omiſiſſet, ſi alia credita poſtulauit.*
27 *Confeſſioni hæredis grauati ſtandum eſt, & quare.*
28 *Legatum in ſpecie relictum in ea ſolui debet, & non in quantitate, maximè in præiudicium fideicommiſſi.*
29 *Bona fideicommiſſaria ſicuti alienari non poſſunt pro debitis hæredis grauati, ita nec pro eis competit retentio poſſeſſori.*
30 *Conſenſus expreſſus hæredis grauati in alienationibus bonorum fideicommiſſariorum, ſicuti non nocet fideicommiſſariis, ita nec etiam conſenſus tacitus ab obſeruantia reſultans.*

DECISIO CCLX.

CVm reſolutum fuerit per duas deciſiones conſtare de fideicommiſſo ad fauorem Seminarij Alconæ, die 3. Martij 1651. * firmauit Rota coram Eminentiſſimo Otthobono, Seminario dandam eſſe immiſſionem ſuper horreis fideicommiſſarijs poſſeſſis ab Equite Panthera, & Lauinia Maynarda coniugibus; eis tamen reſtitutis ſcut. 1716. quæ totidem ad ipſis dicebantur ſoluta Torquato Mareſcotto in ſatisfactionem æris alieni Bartholomæi Papij fideicommittentis; ſuper qua reſolutione cauſa ſemel, atque iterùm propoſita demum coram me in locum d. Eminentiſſimi Ponentis ſubrogato, obtinuit ſtandum eſſe in deciſis quoad immiſſionem, in reliquis verò recedendum eſſe.

Nam quamuis ſit inconcuſſum, † quod pro ære alieno 1
fideicommittentis ex ſoluendo bona fideicommiſſaria alie-
nati poſſint, vt optimè firmatur in *d. dec.*3. *Martii* §. *verum* 2
&c. Non † tamen idem dicendum eſt de credito prouenien-
te ex cauſa legati annui ſc. 300. Æmiliæ vxori fideicommit-
tentis relicti, de quo in dicta *deciſ. Eminentiſſimi Otthoboni in*
§. *non obſtat*, *&* §. *& licet &c.* † Quia pro legato annuo alie- 3
nari non poſſunt bona defuncti in præiudicium fideicom-
miſſi, cùm ſolutio facienda ſit ex fructibus bonorum, atque
ideò ſpectat ad eum, qui fructus percepit, *ex text. l. apud*
Iulianum 40. §. *hæres, ff. de leg.*1. *l. Firmio* 26. §. *pater, ff. quan-*
do dies leg. ced. & in l. liberto 21. §. 1. *ff. de ann. leg. ex tradit.*
per DD. in l. deducta 58. §. *qui poſt ff. ad Treb.* Caſtr. *conſ.*16. *n.*
4. *lib.*2. Ruin. *conſ.*206. *n.*30. *verſ. ſed legatis ann. lib.*2. Crau.

conf.19.nu.16. in puncto, Natt. conf.223. sub nu.5. Surd. conf.
92. sub nu.14. vers. vbi tamen, & dec.28. num.2. & 3. Bellon.
sen. cons.7. num.6. & Bellon. iun. cons.31. num.46. & 47. cum
seqq. Couar. var. cap.2. n.7. versic. tertio considerandum est,
Cancer. var. resol. tom.3. cap.20. n.7. Castill. de vsufr. cap.58.
nu.11. & 12. Simon. de Præt. de interp. vlt. volunt. lib.5. du-
bit. vlt. n.30. Pereg. de fideicommiss. art.4. n.24. in fine, & art.
35. n.11. & decis.6. n.6. Fusar. de subst. quæst.667. nu.5. Mo-
dern. Neapol. de fideicomm. par.1. cap.7. num.21. & de diuis.
fructuum par.2. cap.10. n.14. Hodier. in addit. ad dicta decis.
Surd.28. ex n.1. & in decis.193. à num.1. & 18. cum seqq. vbi
plures alios refert Grat. discept. for. cap.656. num.19. Rota de-
cis.379. n.3. par.5. recent. in Bononien. fideicommissi de Blan-
chis 14. Decembris 1646. §. at vero, coram R.P.D. meo Royas,
& admittitur in decisione, quæ reuidetur §. & licet.
4 Cui resolutioni non obstat, † quod cum legatum an-
nuum relictum non fuerit ex fructibus alicuius fundi parti-
cularis, peti possit vti annua præstatio, tanquam sors, quæ de-
beatur ex proprietate bonorum fideicommittentis, ex tradi-
tis per Grat. discept. for. cap.206. n.20. Rot. dec.689. nu.2.
5 versic. secundo cum fructus, part.3. diuers. † Siquidem nec per
Rotam, nec per Gratianum dictis locis firmatur, quod annua
præstatio debeatur ex proprietate bonorum fideicommissi,
sed solùm distinguitur inter casum, quo annuæ præstatio-
nes petuntur, vt sors, vel tanquam fructus ad effectum, vt
in iudicijs possessorijs veniant à tempore motæ litis, vel à
tempore solutionis, in quibus terminis etiam loquitur decis.
585. & decis.663. apud Merlin. explicat Hodiern. ad Surd.
6 d. decis.28. num.2. † qui distinguit inter legatum annuum
perpetuum, & temporale, vt in illo detur hypotheca, &
possit considerari tanquam sors, non verò in hoc, quale est
de quo in præsenti agitur.
7 Nec valet replicatio, † quod cum non constet fructus
fuisse sufficientes ad soluendum dictum legatum annuum,
vsque solutio non videtur spectare ad hæredem, sed ad hæ-
reditatem, iuxta tradita per Menoch. cons.115. num.11. Fu-
sar. de subst. quæst.667. num.8. & cons.77. num.3. Cum sola
possibilitas, quod fructus non sufficiat, satis sit ad laudum
sustinendum, vt dicitur in decisione, quæ reuidetur circa
8 finem. Nam † fuit admissa responsio, quod cum proba-
tio insufficientiæ pertineat ad Actorem, vt pluribus relatis
tradit Marz. de fideicomm. qu.46. colum.2. versic. cum vero
incumbat, Barz. decis.35. num.7. & excipiens de insufficien-
tia in sua exceptione sit actor, l.1. ff. de except. l. in exceptio-
nibus 19. ff. de prob. Crauett. cons.201. num.29. san. mem.
Greg.XV. decis.228. no.2. Rota in Pisauren. localuum 22. Iu-
9 nij 1648. §. & cum hoc sit, coram bon.me. Arguelles. † Ad
hanc insufficientiam concludendam sola possibilitas non suf-
ficit. In quo nihil releuat decisio, quæ reuidetur circa finem
vers. ideo ad probandum, quia non loquitur de probatione in-
sufficientiæ fructuum, sed de probatione erroneitatis laudi,
& malæ fidei, quæ nostro casui, non adaptantur.
10 Ex quibus similiter corruit altera obiectio, scilicet, quod
alij sin casus in quibus legatum annuum non sit soluendum
11 ex fructibus, relati per Fusar. de subst. d. quæst.667. † Nam
optimè responsum fuit, Seminario sufficere, quod pro eo
stet regula, quam firmat ipse Fusar. d. quæst.667. num.5. &
12 6. † Regulæ namque standum est, donec de limitatione
constet, Surd. cons.180. num.9. Natt. cons.199. num.10. san.
mem. Greg.XV. decis.182. nu.1.
13 Nec magis illa iuuat, † quod quamuis hoc legatum solui
deberet ex fructibus, nihilominus hæreditas, eo non solu-
to maneret obligata, ex doctrina Bart. in l. Caius, propè fi-
nem, ff. de ann. leg. Decian. cons.2. num.143. lib.1. Hodiern. ad
Surd. d. decis.28. num.2. Nam vt distinguitur benè per Ho-
14 diern. vbi supra. † Obiectio procedit in legato perpetuo,
secus in temporali, quale fuit, legatum Aemiliæ relictum
15 eius vita durante. † Pro legato namque annuo perpetuo
competit hypotheca (vt iam diximus) non verò pro tempo-
rali, vt post Guidop. decis.432. in fine, tenet Hodiern. vbi
supra, & in decis.193. num.18.
Ex quo nec sustineri debet alienatio pro præstationibus
decursis in vita hæredis grauati, & antequam ad fideicom-
missarios bona deuenissent, cum vltra dicta, nec etiam de
16 hac temporum distinctione liqueat. † Similiterque nec va-
let replicatio, quod ex fructibus solui non debeat, quando
fructus ab hæredibus percepti amplius non extant, ex eo
quod ad hæredibus fuerunt consumpti, iuxta Burat. decis.
482. num.16. Nam fuit responsum, quod dicta decisio non
loquitur in terminis annui legati, sed in fructibus debitis oc-
casione æris alieni in quibus militat diuersa ratio, † cum 17
respectu istorum salua sit semper actio ad fauorem credito-
rum etiam in perniciem fideicommissi ex traditis in decisio-
ne, quæ reuidetur in §. verum &c. † Non autem in legato 18
temporali, de quo agitur, & pro quo, vt supra dicitur, nec
hypotheca competit, sed actio personalis aduersus hæredes,
vel fideicommissarios, vel ipsorum hæredes, itaut pro fru-
ctibus consumptis etiam de suo debeant satisfacere, ex tra-
ditis per Hodier. d. decis.28. num.2.
Minus officit, † quod prædictum legatum dicatur reli- 19
ctum pro alimentis pro quo ideò competat hypotheca, iuxta
tradita per Neguś. de pign. part.2. memb.4. num.164. vers. vi-
gesimus tertius casus, Couar. & alios allegatos per Modern.
Forolinien. de pign. lib.3. tit.1. quæst.1. n.6. & 10. † Nam 20
omissa hac disputatione, quæ difficultate non valeat, nec
absque scrupulo processit in fideicommissis perpetuis, vt la-
tè examinat nouissimè Moder. Hispanus in labyrinth. credi-
torum par.1. cap.24. per totam, & præcipuè à n.67. & 88. suffi-
cit respondere, † quod quamuis concedatur illud pro ali- 21
mentis esse, quo sit annuum, ad hoc vt solui debeat ex fru-
ctibus, iuxta superiùs notata, nam etiam legatum alimento-
rum relinqui potest in annos singulos, vt latè Surd. de alimen.
tit.4. q.17. per totam. Et in puncto, † quod debitum ex 22
causa alimentorum solui debeat ex fructibus, cum illud quo-
que sit annuum, tenet Surd. d. tract. tit.1. qu.30. num.3. per
text. singularem, in l. Imperator, 50. in fine, ff. ad Trebell.
Hodiern. in addit. ad decis.193. num.3. Surdi.
Quoad fructus verò, † & interusuria dotis pro quibus cer- 23
tum est competere hypothecam iuxta allegatam decisionem
Romana fructuum dotis 10. Iunii 1648. & 5. Iunii 1649. coram
R.P.D. meo Pentingero, & à Moderno Neapolitano de credi-
to cap.4. quæst.10. nu.1171. Etiam ista solui debuerunt ex fru- 24
ctibus hæreditatis, qui quatenus sufficerent, non erant distra-
henda, vt tradit Molin. de primog. lib.4. cap.6. n.15. & cap.7.
n.2. Gratian. discept. for. cap.570. num.13. & 14. Add. ad san.
mem. Gregor.XV. decis.299. num.6. & decis.583. n.4. Rota
decis.607. no.8. par.4. tom.3. recent. in Romana dotis 23. Iu-
nii 1645. coram Eminentissimo Otthobono, & in Auenionen.
pecuniaria 1. Aprilis 1647. coram R.P.D. meo Verospio. Pro
quibus interusurijs Æmilia satisfacta remansit ex fructus bo-
norum in quorum possessionem missa fuit, ascendentibus
ad sc.7858.96. & de eis debeat prius satisfieri, quam ex præ- 25
dicto annua legato, cum solutio sempre cedat in duriorem
obligationem, vt probat tex. in l. si ex pluribus 89. §. fin. l. vbi
fideiussor 24. ff. de solut. Menoch. consil.121. num.38. & con-
sil.809. n.18. Surd. decis.290. num.61. Rota decis.521. num.9.
coram san.mem. Greg.XV. & ex allegatis in decisione, quæ
reuidetur §. & licet.
Sicut etiam dicta Æmilia satisfacta apparet ex credito do-
tis, & antephati scut.1875. Summario Seminarij num.1. lit-
tera A. (quod reuera debitum Testatoris fuit) ex venditione
domus ad Argentinam ascendente ad sc.2000. quam fidei-
commisso subiectam fuisse, Ascanius, & Lauinia fatentur,
& probatur ex inuentario hæreditario, Summario Semina-
rij num.2. & ex immissione Æmiliæ concessa eodem n.3. Et
fuisse venditam constat ex laudo, & ex instrumento in eo
enunciato.
Quoad creditum verò scut.739. visum fuit Dominis non
constare, quod esset debitum hæreditarium; immò potius
in laudo dicitur, quod partitæ ex quibus constatur, specta-
rent ad alienantes, & videtur illam vigere præsumptionem, 26
quod sicut creditrix, dotem, antephatum, & legatum an-
nuum petijt, non eas omisisse, si sibi deberentur, argum.
text. in l. cum de indebito 25. ff. de probat. san.me. Greg.XV.
decis.521. nu.1. & fuit dictum in Romana Vineæ de Granuella
26. Iunii 1648. coram Eminentissimo Corrado, & in Medio-
lanen. Pensionis 9. Iunii 1649. §. signanter, coram bon.mem.
Arguelles. † Vltra quod dicta quantitas non iustificatur 27
aliunde, quam ex assertione hæredis grauati, cuius confes-
sioni standum non est, quia cum ipse non possit alienare, mi-
nus etiam confiteri poterit id per quod alienatio efficiatur
valida, Bart. in l. si forte, n.4. ff. de Castr. pecul. Rimin. iun. cons.
77. n.2. vol.1. Natta cons.283. n.3. Surd. cons.186. nu.3. & 6.
Rota decis.541. n.31. vers. quod in hoc, par.5. recent.
Non obstant, quod dicatur dictam quantitatem procede-
re potuisse ex causa legati vestium, appanamentorum, &
massaritiarum domus, quæ per Testatorem Æmiliæ fuerunt
relicta. Tum quia in laudo nulla de hoc legato fit mentio.
† Tum quia cùm prædictas res legatas vxor penes se haberet, 28
& legatum huiusmodi esset in specie relictum, in ea solui de-
buit,

buit, non autem in quantitate distrahendo proprietatem
bonorum stabilium in præiudicium fideicommissariorum,
ex traditis per Bald. *in l. si vxor num. 2. in fine, Cod. de bon. auct.
iud. possid.* Alex. *cons. 7. num.* 17. *lib.* 6. Natt. *cons.* 323. *vers. ea-
dem ratione*, Menoch. *lib. 4. præsumpt.* 110. *num.* 9. Rota co-
ram Seraphin. *dec.* 1455. *num.* 5.

29 Vndè † cùm pro creditis debitis ab hæredibus de proprio
bona fideicommissaria alienari non possent, ita nec pro eis
competit retentio possessori, ac per consequens Seminario
ad fideicommissum vocato, Domini concedendam esse
immissionem, simpliciter dixerunt absque onere detrahen-
30 di scut. 1716. ad fauorem coniugum: † Non obstante
alienatione, & transactione, quòdque illa fuerit ab alie-
nantibus per longum tempus obseruata; quia alienantes
non poterant contradicere, cùm tenerentur de proprio eo-
rumque tacitus consensus ab obseruantia resultans plus ope-
rari non potest, quam expressus, qui fideicommissarijs non
nocet, vt in puncto obseruantiæ hæredis grauati, Bellon.
iun. *cons. 1. num.* 103. *& seqq.* Rota coram Coccino *decis.*
343. *circa finem, vers. non obstat in Mauricen. Beneficij* 25.
Iunij 1649. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Etitá vtraque parte audita, &c.

*Decisio ista emanata coram Eminentissimo Domino Cardina-
li Otthobono in hac eadem causa emanata, quæ hic allegatur
sub die 3. Martij 1635. est decisio 242. inter eius impressas.*

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Bonorum de Romantijs.

Veneris 7. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Cùm renuncianti ad iura renunciata non detur
amplius regressus, non potest ille proindè impu-
gnando transactionem, aut renunciationem in
bonis renunciatis aliquam immissionem petere.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium per renunciationem ad iura renunciata,
non habet amplius regressum, & num. seqq.*
2 *Transactio in dubio præsumitur realis, non personalis.*
3 *Transactio ex quibus non dicatur restricta ad vitam
transigentis, & num. seqq.*
4 *Verbum hæredes, & successores continet extraneos.*
5 *Emphyteusis comprehendit extraneos, stante clausula ad
habendum.*
6 *Renunciatio dicitur facta etiam fauore extraneorum, si
fuerint adiecta verba ad habendum.*
7 *Æqualitas inter transigentes seruari debet.*
8 *Correspectiuorum natura est vno eodemque iure, non au-
tem diuerso regulari.*
9 *Transactionem impugnans prius recepta restituere te-
netur.*

DECISIO CCLXI.

IMmissionem ex persona Lucæ de Romantijs Monasterio
S. Michaelis, Rota decreuerat coram me die 22. Maij
anni præteriti in bonis emphyteusis Ecclesiasticæ suppositis,
ac hæreditario iure Æquitis Aloysij de Romantijs in Cano-
nicos Ecclesiæ Bononiensis translatis, quibus propterea
transactionem ab eodem Æquite, (dum viueret) cum eo-
dem Monasterio initam suffragari non posse, vel vti perso-
nalem, ideòque cum morte transigentis expiratam, vel
quia hæc bona sub directo Ecclesiæ dominio constituta in
ea non includuntur. Cùm verò ad Canonicorum instan-
tiam reproposito dubio ex integro transactionis contextu
nuper exhibito, vtraque corruat obiectio contra dictam
transactionem exaduerso deducta, à decisis fuit hodie reces-
sum, petitaque per Monasterium in eisdem bonis immissio
1 denegata. † Quoniam dictum Monasterium virtute
suæ renunciationis arcetur, ne ad iura renunciata redire
valeat, *leg. quæritur, §. si venditor, ff. de ædilit. edicto, l. vlt. Cod.
remission. pign. gloss. in cap. quam sit periculosum 7. quæst. 1. &
in l. quoties ab omnibus, C. de fideicomm.* Surd. *dec.* 51. *num.* 11.
& dec. 106. *num.* 9. Barz. *dec.* 18. *num.* 11. nec immissionem ob-
tinere, vt dixit Rota coram Caualer. *decis.* 550. *num.* 2. *& in
recent. par. 6. decis.* 88. *num.* 2.

Transactionem verò prædictam comprehendere bona
Ecclesiæ, quamuis emphyteusis obnoxia ocularis eiusdem
comprobat inspectio, ibi enim eadem bona in contractum
deducta expressè leguntur. † Personalem quoque naturam 2
non assumpsisse dictam transactionem, tam ex iuris præsum-
ptione conuincitur, ipsam in dubio suadentia esse realem,
de qua *in l. iuris gentium, §. pactorum*, vbi inter alios Ias. *n.* 28.
Alex. *num.* 1. *ff. de pactis*, Bart. *in l. qui in futurum* 58. *§.* 1. *nu.* 1.
ff. eodem tit. Rota *recent. par. 1. dec.* 709. *num.* 9. Tum etiam ex
sequentibus verbis amplissimisque clausulis, nedum virtua-
liter, sed litteraliter etiam includentibus extraneos, videli-
cet. *Item relaxauit liberè, & irreuocabiliter D. Æquiti præ-
senti, & acceptanti, & ipso forsan non extante eius hæredi-
bus, & successoribus quibuscumque etiam extraneis, tam ex
testamento, quàm ab intestato.* Quæ verba transactionem
ad vitam transigentis excludunt, ac † vocationem extra- 3
neorum post obitum Aloysij, eiusque sanguinis hæredum
pernecesse includunt, ne stipulatio eorum fauore concepta
inutilis reputetur, vt in terminis fideicommissi, quòd ex
huiusmodi stipulatione, nedum ad vitam transigentis, sed
absoluta censeatur facta illius remissio, tradit Peregr. *de fi-
deicomm. art.* 52. *num.* 42. *&* 44. Rota *in Bononien. Fideicom-
missi de Vizzanis* 15. *Iunij* 1643. *in §. aduertendo præsertim
coram R. P. D. meo Bichio*, in terminis verò renunciationis,
Rota *in Maceraten. Pecuniaria* 20. *Iunij* 1644. *in §. alterum
quod operatur coram Eminentissimo D. Otthobono, & in A-
sculana hæreditatis* 31. *Maij* 1649. *in §. respectu vero alte-
rius, &* 4. *Aprilis* 1650. *in §. nec releuat coram R. P. D. meo
Celso, & in Cæsenaten. bonorum* 15. *Maij* 1651. *coram Reu.
P. D. meo Albergato.*

Desumitur etiam inclusio extraneorum hæredum, ne-
dum ex verbis expressis, sed ex antecedenti tum voca-
tione † *hæredum, & successorum*, continente pariter ex- 4
traneos per *l. ea tamen adiectio, ff. de legat.* 3. notat Alciat. *in
l. hæredis, ff. de verb. signific.* Alex. *in l. Gallus, §. & si parente
num. 5. ff. de liber. & posth.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 19.
num. 25. Rota coram Seraphin. *decis.* 188. *num.* 3. coram Bu-
ratto *dec.* 894. *n.* 4. *& in recent. par. 2. dec.* 75. *num. 1. in fin.*

Tum ex clausula, *ad habendum*, adiecta instrumento
transactionis, ac liberum dominium, & absolutè dispo-
nendi facultatem, † prout videbitur, & placuerit ex For- 5
mulario Bononiæ importante, & emphyteusim proindè in
extraneos acta transferre, secundum Ruin. *lib. 1. consil.* 18.
num. 9. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 21. *tit.* 19. *num.* 25. Clarius
in §. emphyteusis quæst. 28. *num.* 9. Rota *in Bononien. Bonorum*
8. *Maij* 1596. *coram clar. mem. Cardin. Pamphilio, &* 2. *De-
cembris* 1605. *coram Sacrato impressa par. 2. recent. dec.* 152.
num. 15. & † in terminis renunciationis, Rota *in d. Macera- 6
ten. Pecuniaria* 20. *Iunij* 1644. *§. quod vero coram Eminentis-
simo D. Otthobono.*

Tum denique perspecta renunciatione Aloysij, quæ dum
non dubitatur, nec ex parte Canonicorum illius hæredum
controuertitur perpetua, libera, & absoluta in fauorem
Monasterij, talis propterea reputari debet altera stipulata
per Monasterium ad fauorem Aloysij, eiusque hæredum,
† vel ad seruandam inter transigentes æqualitatem, ad tex. 7
*in l. cum pater, §. euictis, ff. de legat. 2. l. cum oportet, C. de bonis,
quæ liber. l. final. Cod. de fruct. & litium expens.* cum alijs per
Surd. *de alim. tit. 9. quæst.* 11. *num.* 25. Rota coram Buratto
dec. 295. *num.* 12. *& in recent. par. 2. dec.* 1. *num.* 14. vel saltem
ex natura correspectiuorum, quæ vno debent, eodemque
iure † non autem diuerso regulari, eademque prorsus dispo- 8
sitionem admittunt, *leg. alumna, §. Seia, ff. de alim. legat. leg.
etiam, §. ex causa, ff. de minor.* Poppon. *cons.* 58. *nu.* 34. *&* 35.
cum alijs relatis à Giuba *dec.* 85. *num.* 20. *cum seqq.* Rota
recent. par. 1. dec. 428. *num.* 6.

Hinc obesse non poterit qualitas emphyteusis Ecclesiasti-
cæ non transmissibilis regulariter ad extraneos; Præter-
quam enim verba huius transactionis contrarium præsefe-
runt, non videtur esse præsentis indaginis discussio istius ar-
ticuli non agentibus Canonicis ad immissionem, sed exci-
piendo conantibus arcere Monasterium virtute renuncia-
tionis.

Nec etiam obstat consensus Domini directi, ac benepla-
citum Apostolicum in ipso renunciationis actu præserua-
tum, vel quia renunciantis voluntatem (ad quam inter
collitigantes restricta fuit disputatio) transferendi emphy-
teusim in extraneos non excludunt, imò ea, tum verbis ex-
pressis, tum ex amplissimis clausulis in proposito casu desu-
mitur, vel quia vtraque reseruatio facta est cum solita clau-
sula, *quatenus opus sit*, ac proindè præsumitur expedita,
vel quia denique, idemmet Monasterium antequam ex de-
fectu

fectu consensus, & beneplaciti possit transactionis con-
9 tractum impugnare debet, † quicquid eiusdem transactio-
nis prætextu recepit hæredibus dicti Aloysij restituere, ad
text. *in l. per diuersas, Cod. de transact.* & notant ibi commu-
niter DD. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *dec.* 418. *nu.* 8.
& in recent. par. 5. *dec.* 315. *num.* 15.

Et ità vtraque parte informante fuit resolutum.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Fideicommissi de Incoronatis.

Veneris 7. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Donatarius ex causa matrimonij, habita quoque ratione conseruandæ agnationis, quando non possit auocare bona donata ab eo, qui emit à Donante post peractam donationem, eleganter discutitur; hinc ex quibus coniecturis donatio dicatur simulata, latissimè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Bona fideicommissaria distracta ab herede grauato, cui legitima debebatur remanent libera, & à quocumque onere exempta.*

2 *Alienationes primo loco facta ab herede grauato cedunt in detractiones sibi competentes.*

3 *Tertius potest suam possessionem tueri aduersus fideicommissarios vigore detractionum eius authori competentium.*

4 *Donatio, quamuis anterior non praiudicat alienationi subsecuta, neque illi, qui ex causa onerosa in possessione reperitur, & quando secus, num. 7.*

Intellige procedere, vbi nulla ad fauorem donatarij interuenit traditio, secus si fuerit in illum translata possessio, num. 9.

5 *Donans ante traditionem, potest de re donata liberè disponere.*

7 *in Hypothecaria causa onerosa non habet priuilegium pralationis, & quando secus, num. 8.*

10 *Clausula,* constituti, *est translatiua vera possessionis, & quid operetur.*

11 *Simulatio inficit virtutem clausarum in instramento appositarum, illasque penitus inefficaces reddit.*

12 *Simulatio si interuenit circa principalem contractum, influit etiam in ea, qua illi stant accessorie.*

13 *Simulatio operatur, vt venientibus ex titulo lucratiuo, praferendus sit ille, qui venit ex causa onerosa.*

14 *Simulatio donationis probatur ex confessione Donantis facta in venditione bonorum donatorum, cum assertione, quod huiusmodi bona non fuerint alienata donata.*

15 *Et stante huiusmodi confessione, non est quarendum de causa.*

16 *Simulationis causa in donatione, ex quo potissimum deprehendatur?*

17 *Simulatio concurrentibus duabus coniecturis plenè probatur, data causa simulandi.*

18 *Simulatio prasumitur in donatione facta filio.*

19 *Simulatio prasumitur in donatione continente omnia bona.*

20 *Simulatio donationis resultat ex possessionis donantis post donationem.*

21 *Item si Donatarius post mortem donantis non acceperit possessionem bonorum donatorum in vim donationis, sed vigore alterius tituli.*

22 *Simulatio probatur ex coniecturis simul iunctis, licèt quaelibet de per se non sufficeret.*

23 *Donatio facta contemplatione matrimonij, habet titulum onerosum, & quando secus, num. 24.*

25 *Donatio facta ex causa matrimonij, habita ratione conseruanda agnationis, neutra ex dd. causis censetur finalis, ideoque donatio non potest dici onerosa.*

26 *Simulationis exceptio non admittitur in iudicio immissionis.*

27 *Intellige procedere, vbi illa altiorem indaginem requirit, secus autem, quando remanet incontinenti probata.*

28 *Item, quando non agitur de simulatione ad effectum detrahendi actum, illumque habendi pro non facto.*

29 *Simulatio ad effectum detrahendi actum, illumque habendi pro non facto, debet concludenter probari.*

30 *Simulatio, quando sumus in causa lucratiua probata remanet ex sola probabili suspicione simulationis, Iudicis arbitrio pensanda.*

D E C I S I O CCLXII.

EX duplici fideicommisso, altero videlicet à Marcello de Incoronatis, & altero à Francisco eius filio in defectum descendentium ad fauorem proximiorum ordinato petitam ab Angelo Incoronato immissionem, ex remedio *l. final. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* siue vtilis Saluiani interdicti in possessionem Casalis Aquætrauersæ per eundem Franciscum pretio scutorum 14. mil. venditi Excellentiss. D. Principi Burghesio denegauit Rota in decisione edita 9. Maij 1642. coram Reuerendissimo Terracinen. eaque hodie coram me in illius locum subrogato ad instantiam Marci Antonij ad trutinam reuocata, & vtraque parte bis informante discussa Domini steterunt in decisis.

Quo enim ad fideicommissum Marcelli certum est, quòd
non competit immissio, quia Casale controuersum per eius
alienationem à Francisco, † cui legitima debebatur factam, 1
liberum remansit, & vt partes expressè declararunt à quo-
cumque onere exemptum, Fusar. *cons.* 52. *num.* 3. Cyriac.
controuers. 284. *nu.* 9. Modern. Forolivien. *de legit. lib.* 2. *tit.* 2.
qu. 2. *num.* 4. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *dec.* 266. *n.* 3.
dec. 580. *num.* 2. coram Caual. *decis.* 496. *num.* 15. coram Bu-
ratto *dec.* 394. *num.* 8. *& in Romana Fideicommissi de Mutis*
2. *Iunij* 1650. *§. de alijs coram R. P. D. meo Meltio*, & ratio
est, † quia primæ bonorum distractiones cedunt in detra- 2
ctiones grauato debitas, iuxta textum *in l. Marcellus, §. res,
quæ, ff. ad Treb.* adeòut earum vigore etiam tertij possessores
aduersus prætensos fideicommissarios † suam possessionem 3
tueri possint, Oldrad. *cons.* 107. *num.* 8. Gabr. *cons.* 46. *num.* 45.
vers. datur etiam lib. 1. Cæphal. *cons.* 624. *num.* 6. *&* 7. Surd.
cons. 576. *num.* 40. *&* 41. Peregr. *de fideicomm. art.* 39. *num.* 4.
Rota coram Andr. *decis.* 80. *num.* 1. *& in Romana fideicom-
missi de Zuccaris* 14. *Nouembris* 1639. *§. quod autem coram
Reuerendissimo D. meo Decano, & in Caseaaten. bonorum* 10.
Martij 1649. *coram R. P. D. meo Peutingerio confirmata* 15.
Maij 1651. *coram me.*

Quo verò ad aliud fideicommissum à prænominato Fran-
cisco constitutum in donatione per ipsum facta Cæsari eius
filio, ac illius descendentibus, & in eorum, ac Marcelli
alterius filij, ipsiusque descendentium defectum ad fauorem
sibi proximioris in gradu ad impediendam Marco Antonio
immissionem, adducebatur textus *in l. fin. §. Lucius Titius,
ff. de donat.* † per cuius dispositionem in decisione, quæ re- 4
uidetur resolutum fuit assertam donationem, quamuis an-
teriorem non præiudicare D. Principi, qui ex causa onerosa
in possessione reperitur, † ex ratione, quia donans ante 5
traditionem potest de re donata liberè disponere, vt explicat
Cuman. *in l. priuilegia num.* 7. *vers. aliud est, ff. de priuileg. cre-
dit.* Alciat. *in l. pupilli num.* 14. *ff. quæ in fraud. credit.* Cæphal.
cons. 555. *num.* 10. Guttier. *de iuram. confirm. par.* 3. *cap.* 15. *nu.*
20. *vers. sed profectò*, Castill. *decis.* 72. *num.* 1. & in addit. ad
Rouit. *dec.* 48. plenè Carneual. *de Iudic. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 3. *disp.*
30. Rota *in Verulana Bonorum* 29. *Februarij* 1644. *coram R.
P. D. meo Peutingerio.*

Verùm hodie animaduersum fuit, † quòd pro manu- 6
tentione donationis, de qua agitur, adest expressa bonorum
donatorum hypotheca, quæ excludit dispositionem eiusdem
textus *in d. §. Lucius Titius*, & operatur, vt prior in tempo-
re non attenta causa lucratiua, vel onerosa præferri debeat,
iuxta text. *in l. qui balneum, l. potior, ff. qui pot. in pign. hab. l.* 2.
*C. eo, l. siquidem, C. de donat. inter vir. & vxor. l. de reb. Cod. de
donat. ante nupt. l. quæ prædium, C. si res alien. pig. datur l.* 1. *C.
de iur. Fisc. lib.* 10. † in hypothecaria enim causa onerosa non 7
habet priuilegium prælationis, vt reiectis contrarijs latè fir-
mat Gait. *de cred. cap.* 4. *qu.* 11. *præsertim à nu.* 1274. vbi hanc
opinionem magis veram probat, † & communem asserit, 8
vtpotè quia contraria dumtaxat procedit, quando Donata-
rius non habet hypothecam, sed tantùm personalem actio-
nem, vt declarando doctrinam Cumani *in d. l. priuilegia*,
tradit Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 22. *num.* 23. *vers. quia*, Cu-
man. loquitur Pacific. de Saluian. *inspect.* 3. *cap.* 2. *num.* 470. Fe-
lician. *de censib. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 27. Fontanell. & alij relati ab
Amat. Panorm. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 26. *nu.* 16. Ermogil. in ad-
dit. ad Gregor. Lopez *lib.* 4. *tit.* 4. *par.* 5. *gloss.* 2. *num.* 8. Paleaz *de
maiorat. par.* 1. *qu.* 24. *num.* 21. & hanc opinionem vti meliori-
bus fulcitam rationibus, & communiter receptam sequuti
quo-

quoque sunt, Piccared. in Commentar. ad l. priuilegia credito posit. sub §. quadam actiones num. 20. instit. de action. Gabr. consil. 82. num. 1. & seqq. lib. 1. Opicell. de testam. pauper. tit. 1. de dilat. 5. num. 131. Gabr. Sarae. in addit. ad singular. Matthesil. num. 3. Rodrig. de concurs. credit. par. 2. art. 1. num. 19. & 20. Caren. resol. 107. num. 4. lib. 1. Pignatell. contrau. forens. cap. 19. præsertim sub num. 16. centur. 2. Modern. Foroliuien. de pign. lib. 4. tit. 1. qu. 2. num. 12. relat. per Adden. ad dec. 666. num. 6. par. 4. tom. 3. recent. & firmauit Rota dec. 437. par. 1. dec. 233. num. 1. par. 2. diuers. & clariùs in Romana Saluians de Casalibus 21. Iunij 1641. coram Reu. P. D. meo Cerro impress. apud Zacch. de oblig. Camer. dec. 189. num. 29. & penes Modern. Foroliuien. de pign. dec. 50. num. 54.

9 Præterea † text. in d. §. Lucius Titius, hic non applicatur, quia eius dispositio procedit tantùm, vbi nulla ad fauorem donatarij interuenit traditio, vt patet ex illius verbis ibi, donauit, & ante traditionem eundem fundum post dies paucos seio pignori obligauit, secus autem est, quando in donatarium translata fuerit possessio, nedum per realem traditionem, sed etiam, (prout in nostro casu) per reseruationes
10 vsusfructus, & clausulam constituti, † quæ est translatiua veræ possessionis, & operatur, vt donatarius posteriori creditori, quantumuis causam onerosam habenti præferri debeat, vt in puncto declarauit Senat. Regni Aragon. apud Sess. dec. 405. num. 4. lib. 4. Gait. de credit. qu. 11. num. 1278. & seqq. & in append. ad eund. tract. par. 2. num. 25. resol. 3. num. 81. resol. 5. per tot. Caren. d. resol. 107. num. 6. Pignatell. contr. 19. num. 19. centur. 2. Hodiern. ad Surd. dec. 111. num. 10. Peguer. dec. 48. n. 6. & 7. idem sensit Gutier. sectator contrariæ opinionis de iuram. conf. par. 15. n. 23. erga fin. Rouit. d. dec. 48. n. 25.

11 Sed nihilominus DD. adhuc steterunt in decisis, † quia simulatio, quàm manifestam redolet asserta donatio virtutem harum clausularum inficit, illasque penitus inefficaces
12 reddit Rota dec. 11. n. 18. & seqq. par. 7. recent. † uam si interuenerit circa principalem contractum influit etiam in ea, quæ illi stant accessoriæ, vt ex Aretino in l. 1. §. si vxoris col. 3. vers. sed hoc esset concedendum, ff. de acq. poss. & alijs alleg. firmatur in decisione, quæ reuidetur, ex tradit. per Farinac. de fals. & simulat. qu. 162. nu. 32. Rot. dec. 308. nu. 14. par. 5. recent. &
13 operatur, † quòd assertis fideicommissaris ex titulo lucratiuo venientibus, non sit concedenda immissio, eiusque præferendus sit D. Princeps, qui ex causa onerosa in possessione reperitur, vt in puncto simulationis probat Anton. Panorm. d. resol. 26. nu. 17. alijque relati per Modern. Foroliu. de pign. lib. 4. tit. 1. qu. 25. num. 3. vbi decisio, quæ hodie confirmatur in hoc sensu adducitur.

14 Simulatio † autem probatur ex confessione, tam Francisci donantis, quàm Cæsaris, & Marcelli donatariorum, qui in venditione Casalis controuersi facta D. Principi asseruerunt, nullam illius præcessisse donationem, ex quo arguitur, quòd eam habuerint pro non vera simulata, vt notat Bald. cons. 431. num. 1. & seqq. lib. 5. Angel. cons. 47. seu 48. num. 2. vers. si post donationem appareret, Mandell. cons. 386. num. 9. Ludouic. Morot. cons. 47. sub num. 12. & 13. Bertrand. consil. 309. num. 2. lib. 4. Caroc. dec. 1. in fin. vers. additur, & 7. Rota
15 dec. 141. num. 7. par. 3. recent. † adeòut stante hac partium confessione non sit quærendum de causa, vt inquit Farinac. de falsit. & simul. dictu qu. 162. num. 139. Gratian. discept. 600. nu. 19. Rota coram Buratt. dec. 733. num. 4. in Romana Censu 17. Decembris 1627. coram Merlino, & in Romana locorum Montium 11. Martij prox. præt. §. adeònt coram Reu. P. D. meo Royas, cum alijs alleg. per Add. ad sanct. mem. Greg. XV. dec.
16 157. num. 27. † quæ tamen in præsenti non deficit, vtporè resultans ad euitandam solutionem æris alieni ante, & post hanc omnium ferè bonorum largitionem contracti, l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. cred. Bald. in l. si vnquam, C. de reuoc. donat. Soccin. sen. cons. 108. num. 2. in fin. cum seqq. lib. 1. Paris. cons. 53. nu. 17. lib. 1. Becc. cons. 52. nu. 54. vol. 1. Rota d. dec. 741. nu. 4. par. 3. recent. & in Romana Pecuniaria 9. Iunij 1636. coram bon. mem. Merlino.

17 Data † autem causa simulandi, simulatio concurrentibus duabus coniecturis plenè probatur, Bart. in l. post contractum num. 2. & seqq. de donat. Mandell. cons. 386. nu. 3. Farinac. d. qu. 262. nu. 106. Staib. iun. resol. 9. num. 10. Rota dec. 283. nu. 13. par. 5. in Romana pecuniaria 28. May 1649. §. ad conuincendũ, & in Verulana Molendini 12. Ianuarij præteriti, §. final. coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono, in præsenti verò plures,
18 & vrgentes concurrunt, † nam præterquod donatio fuit facta filio, & inter coniunctos faciliùs fraus, & simulatio præsumitur, l. lata, C. de donat. Bald. cons. 70. n. 1. lib. 1. Soccin. sen. cõs. 264. n. 2. vers. tertio arguitur l. 1. Gozzad. cons. 1. n. 24. Natt. cons. 443. num. 10. Farinac. cons. 42. sub num. 3. lib. 1. Pen. decis.
346. nu. 5. † fuit ponderata immensitas eiusmodi donationis, 19
quæ omnia bona continet, d. l. inter omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. credit. Alex. cons. 86. nu. 3. lib. 7. Cæphal. cons. 137. num 78. Honded. cons. 46. nu. 17. & seqq. lib. 1. Farinac. de fals. & simul. qu. 164. num. 121. Afflict. dec. 370. sub num. 17. Rota dec. 24. num. 4. par. 3. dec. 179. num. 11. par. 4. tom. 2. dec. 594. n. 3.
par. 5. recent. † & insuper possessio donantis post donationẽ, 20
ex qua regulariter insurgit coniectura simulationis, l. sicut, §. superuacuum, ff. quib. mod. pign. vel hypot. Menoch. de arbit. cas. 39. & de præsumpt. lib. 33. præsumpt. 122. nu. 110. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 36. Farinac. dict. qu. 162. num. 228. cum alijs adductis in Romana Domus ad Transtyberim 18. Iunij 1638. §.
sed visa coram bon. mem. Card. Panzirolo, præsertim † quia 21
post illius mortem Cęsar assertus donatarius bonorum possessionem accepit non in vim donationis, sed vigore auiti fideicommissi à Marcello ordinati, quòd indubitanter comprobat illam pro simulata, & non vera habuisse, iuxta tradita
per Mandell. cons. 386. sub nu. 7. † & hæc coniecturæ licet de 22
per se consideratæ aliquam pati possint difficultatem, simul tamen vnitæ plenè simulationem assertę donationis probant, ad not. in l. si stipulatus, ff. de vsur. Gabr. cons. 51. nu. 10. lib. 2. Rouit. dec. 3. num. 10. vers. ex quibus, Rot. dec. 71. nu. 8. post 1. volum. cons. Farinacc. in Auenionen. simulationis 29. Ianuarij 1635. coram bon. mem. Card. Panzirolo, & in dicta Romana pecuniaria 9. Iunij 1636. §. Dominis omnibus coram Merlino.

Non obstat, † quòd dicta donatio emanauerit ex causa 23
matrimonij, quæ titulum onerosum præsefert, Castil. decis. 12. num. 5. & 6. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. dec. 563.
num. 4. & 5. Quia † cùm eam absque ipsius mentione præ- 24
cesserint capitula matrimonialia, & dotale Instrumentum non præsumitur matrimonij intuitu concepta, sed gratuita, & voluntaria censetur, Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4.
gloss. 1. num. 20. vers. ex quibus, † eòque magis, quia aliæ cau- 25
sæ videlicet conseruationis bonorum in agnatione, & liberalitatis, ac amoris donantis erga donatarios expressæ fuerunt, vndè neutra ex illis censetur finalis, sed omnes impulsiuæ, ideòque donatio remanet pura, vt in puncto respondit Rota decis. 20. nu. 14. & seqq. & decis. 251. num. 12. par. 5. rec.

Minùs obstat, † quòd in iudicio immissionis hæc exceptio 26
simulationis non admittatur, ex traditis in Melevitana bonorum 1. Februarij 1651. coram Eminentiss. Domino meo Card.
Otthobono; † Quia id procedit, vbi illa altiorem indaginem 27
requirit, secus autem est, quando simulatio ex confessione partium, vt hic, & vrgentissimis coniecturis probabili causa suffultis probata remanet, Staiban. iun. resol. 9. num. 9. & firmatum fuit in Perusina Census 18. Martij 1648. coram R. P.
D. meo Peutingerio, † præsertim quia non agitur de simula- 28
tione ad effectum detrahendi actum, illumque habendi pro
non facto etiam in præiudicium facientis, iuxta † terminos, 29
l. 1. & tot. tit. Cod. plus valere, quod agitur, quàm quod simulatè, quo casu plenior probatio, & exactior discussio simula-
tionis necessaria videtur, † sed ad effectum, vt faciliùs intret 30
æquitas pro secundo creditore oneroso, & possidente in exclusionem anterioris agentis ex causa lucratiua, ad quem solam probabilem suspicionem fraudis, vel simulationis Iudicis arbitrio pensandam sufficere, firmaruut Amat. Panormit. d. resol. 26. nu. vlt. Carocc. dec. 1. per tot.

Et ità, &c.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 9. May 1642. coram Reuerendiss. D. Terracinen. quæ hic allegatur, est supra par. 8. recent. decis. 80.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Pisana Damnorum, & Interesse.

Luna 10. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Adimplere cùm quis ex parte sua teneatur, non docto de adimplemento repellitur, tam à consequutione pretij, quàm à petita refectione damnorum, & interesse; quando autem probetur adimplementi defectus, ex decisione videbis.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Testes Ministri, Famuli, ac Salariati patiuntur exceptiones in personn.*

2 *Tempus vbi est de substantia probari debet concludenter etiam respecta temporis.*

3 *Praeceptum Superioris prasumitur Iustum, maximè concurrentibus adminiculis.*

4 *Littera conscripta à Procuratore, & Ministro, & à Patre producta probant contra producentem.*

5 *Testis vnicus contra inducentem facit plusquam semiplenam probationem.*

6 *Testis etiam ab alia parte productus, rectè probat.*

7 *Testis vnicus concurrentibus prasumptionibus, & adminiculis plene probat.*

8 *Identitas ab eo probari debet, qui se fundat in illa.*

9 *Probatio, qua pernecesse non concludit, non attenditur.*

10 *Solatio pretij, seu refectio damnorum, & interesse ab eo, qui ex parte sua non adimpleuit, peti non potest.*

11 *Oblatio non suffragatur, nec moram inducit stante protestatione partis dicentis separatam.*

D E C I S I O CCLXIII.

PRætendentes Ascanius Tripaldus, & Io: Baptista Sacchettinus, quòd indebitè, & sine causa recusauerit Hieronymus Viualdus recipere frumentum per eos transmissum ad Portum Neapolis, & pretium soluere ad rationem Carolenorum 32. pro quolibet Tumulo, quodque propterea alijs personis viliori pretio illud vendere coacti fuerint, egerunt coram R. P. D. Baranzono A. C. Locumtenente pro prætensis damnis, & interesse, & quia sententiam contrariam reportarunt commissa mihi causa appellationis dubitatum fuit, an dicta damna deberentur, & Domini negatiuè responderunt.

Nam licet obligatio non controuertatur, & Testes pro Mercatoribus examinati deponant, quòd granum oblatum, *era della Francia bassa*, & de tempore quo fuit oneratum Liburni, *era buono, recipiente, e mercantile, non punto, ne fetido*, iuxta ordinem datum, cum quibus concordant etiam litteræ onerationis; Nihilominus vltra quod prædicti Testes
1 ferè omnes sunt Ministri, † Famuli, ac Salariati ipsorum Mercatorum, & propterea patiuntur exceptiones in persona, *l. 2. C. de testib.* gloss. *in cap. in litteris 34. verb. de familia*, ibique Abb. *num. 4. eod. tit.* Alex. *cons. 150. num. 14. lib. 5.* Rot. coram Durano *dec. 148. num. 5. in recens. dec. 84. n. 2. par. 4. & dec. 156. nu. 8. par. 6.* cum alijs per Grat. *cap. 144. num. 11.*

Adhuc non deponunt de tempore, quo peruenit ad Portum Neapolis, & vbi consignari debebat. Nam quando
2 tempus est de substantia, † tunc probatio debet concludere etiam respectu temporis, *cap. in præsentia de probat.* Soccin. *cons. 42. num. 9. lib. 1.* Ias. *cons. 46. num. 26. lib. 3.* Caputaq. *dec. 278. num. 5. par. 3.* Mantic. *dec. 95. num. 3. & dec. 169. num. 6.* Duran. *dec. 337. nu. 43.* Merlin. *dec. 622. num. 4. & fuit dictum in Abulen. Portionis 14. Iunij 1647. coram me.*

Imò in contrarium adsunt quatuor Testes examinati ab ipso Viualdo, ex quibus apparet, quòd Portu Ciuitatis Neapolis, & de tempore, quo granum consignari debebat, non erat nec bonum, nec mercantile, sed prauæ qualitatis, & vt duo ex illis afferunt, *Lo grano feteuano d'herba, & erano molto schiattati d'acqua*, quorum depositionem attendendam esse existimarunt Domini, quia multùm adminiculatur; Tum ex relatione facta per Peritos, seu Deputatos ab Electis Ciuitatis Neapolis ad inspiciendam, & examinandam qualitatem eiusdem frumenti, qui concorditer retulerunt granum non esse mercantile, nec receptibile, sed calefactum, madidum, & praui odoris; Tum ex alijs duabus attestationibus, quarum altera emanauit de ordine eorundem Electorum à Consiliarijs, & Credentierijs super granis, & farinis; Altera verò per Consules Panatterorum, qui omnes pariter concludunt frumentum esse madidum, calefactum, pessimi odoris, neque ex eo posse confici panem, nisi cum maximo comedentium periculo; Vndè non solùm ab ijsdem Deputatis Ciuitatis Neapolis, propter malam eius qualitatem recusatum fuit, sed etiam de ordine, & mandato Proregis iniunctum fuit Custodibus, vt illud proijceretur in mare, nisi quamprimùm super Nauibus reponeretur & à Portu discederet, quòd præceptum tanquam factum à
3 Superiore, † & concurrentibus tot adminiculis maximam præsumptionem veritatis habet, cùm non sit præsumendum, quòd rem iniustam facere voluerit, *l. ab ea parte, §. vltim. ff. de probat. cap. sicut in fine de sent. & re iudic.* Alex. *cons. 80. n. 5. lib. 5.* Aymon. *cons. 1. pro genere num. 10.* Mantic. *dec. 151. in fin.* Put. *dec. 205. num. 2. lib. 3. & in rec. dec. 380. nu. 1. par. 4. & dec. 76. num. 13. par. 6.*

Insuper depositio eorundem Testium redditur multùm verisimilis ex ijs, quæ fassus fuit Andreas Mandatarius Tripaldi in litteris eidem directis, ibi, *Mi par, che possa hauer qualche ragione il Pasqua intorno alla qualità, essendouene della grignata, & assai lorda, oltre all'essere grani mischiate, & di più sorti, &c.* & ibi in fine, *potere esser sicuri, che al detto prezzo verrò solo grani, senz'alcun difetto*, quæ litteræ cùm sint conscriptæ à Procuratore, & Ministro † eo- 4
rundem Mercatorum, & ab ijsdem productæ rectè probant contra producentes, Bart. *in l. post legatum 3. num. 3. ff. de his quib. vt indign.* Surd. *cons. 151. num. 16.* Rota *in rec. dec. 123. num. 5. par. 1.* & coram sanct. mem. Greg. *decis. 238. num. 5.* & ibi Adden. *num. 14.* cum alijs pluribus *in Bononien. Fideicommissi Bartholomai de Bolognini 3. Iunij 1651. coram Eminentissimo Card. Otthobono.*

Maximè cùm concordet cum depositione sexti Testis à Mercatoribus inducti, dum inquit, *La Naue fu scaricata tutta da me, & il grano era riscaldato, &c. & ve n'era qualche grancello punto, &c.* qui Testis licet vnicus contra Inducentem, † plusquam semiplenam probationem facit, vt dixit 5
Rota *in Cathacen. Hæreditatis 24. Nouembris 1649. coram R. P. D. meo Cerro*; † Imò cùm fuerit etiam ex aduerso 6
productus, rectè probat Rot. *in Bonon. Tutela 1. Iunij 1615. coram bon. mem. Cardin. Verospio*, cum alijs per Adden. ad sanct. mem. Greg. *decis. 215. num. 9.* Præsertim concurrentibus † tot præsumptionibus, & adminiculis, Bart. *in leg. 1. §.* 7
Idem Cornelius num. 3. ff. de quæst. Rota *in recent. decis. 162. num. 3. par. 5.*

Nec contradicit prædictæ dispositioni, quòd Viualdus mediante Pasqua eius Ministro, supplicauerit Proregi pro acceptatione, & receptione frumenti, signum euidens, quod erat mercantile, & bonæ conditionis, & qualitatis, siquidem supplicationes prædictæ non percutiunt granum, de quo agitur, sed loquuntur de diuerso, vt colligitur ex tempore, quo illæ fuerunt porrectæ, nempè de mense Iun. 1649. & ex approbatione de eodem frumento facta, cum de dicto tempore frumentum controuersum non reperiretur amplius in dicta Ciuitate, sed vsque de mense antecedenti alio asportatum fuisset; Identitas verò est concludenter probanda ab eo, † qui se fundat in illa, *l. si rem in fin. ff. de rei vendic.* Felin. *in cap. cum Ioannes num. 6. de fid. Instrument.* Ioseph. Ludouic. *conclus. 14. illat. 47.* Marescott. *qui multipliciter exemplificat lib. 1. cap. 12. num. 1. & seqq.* Rota *in recent. decis. 407. num. 1. part. 4.* & coram Merlino *decis. 476. num. 2.*

Prætensio, quòd frumentum prædictum fuerit posteà venditum in Portu Goti, & Arriani, nec benè iustificatur in facto respectu identitatis, nec concludit illud fuisse qualitatis, & conditionis promissæ, cùm etiam frumenta deterioris conditionis inueniant suos Emptores, vel quia vrgeat necessitas, vel ex quo pretium diminuatur, ac propterea cum probatio non concludat, † pernecesse non venit atten- 9
denda, *l. non hoc, Cod. vnde legit. l. neque natales, C. de probat. cap. in præsentia eod. tit.* Rota *in Anconitana Dotis 21. Aprilis 1651. coram R. P. D. meo Verospio.*

Vndè attentis prædictis cùm Mercatores non doceant se prius adimpleuisse contractum ex parte sua tradendo frumentum bonum, & mercantile, *non punto, ne fetide*, iuxta formam conuentionis frustra † agunt contra Viualdum pro so- 10
lutione pretij, siue pro damnis, & interesse, *ad text. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. l. cum personas la secõda, C. de pact.* Dec. *cons. 380. num. 3.* Aym. *cons. 151. sub n. 9. vers. Ista tamen disputatio, & num. seq.* Surd. *cons. 36. n. 9.* Rot. *decis. 271. num. 3. & seqq. & decis. 369. per tot. part. 4. diuers. & in recent. decis. 44. num. 21. & decis. 64. num. 1. part. 6.* cum alijs per Adden. ad sanct. mem. Gregor. *decis. 139. num. 6.*

Nec obstat interpellatio ad recipiendum executa contra Viualdum. Nam cùm ipse obtulerit separatum recipere, quatenus frumentum esset bonum, & qualitatis promissæ, & facta illius recognitione per Peritos, vt in Summ. num. 11. talis oblatio non potest Mercatoribus suffragari, † nec Vi- 11
ualdum in mora constituere, prout in his terminis dixit Rota *in Romana Grani 20. Iun. 1640. coram bon. me. Card. Verospio.*

Et ita partibus hinc indè informantibus decisum fuit, &c.

R. P. D.

R. P. D. ALBERGATO,

Atimineñ. Manutentionis.

Luna 10. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Per deliberationem de mandaro Iudicis ritè, & rectè præcedentis secutam in deliberatarios, ab eis causam habentes, omnis translata dicitur possessio, quæ est manutenibilis etiam contra anteriores possessores.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ritè, & rectè procedens priuat possessionem sua possessione.*
2 *in Vrbe, quando quis contraxit, & in ea se obligauerit in forma Cameræ; potest contra eum procedi per audientiam contradictarum.*
3 *Subhastatio facta pro summa in mandato contenta valida est, quamuis prædium subhastatum pluris valeat. Declara, vt hic.*
4 *Manutentio non potest impediri per prætensam læsionem.*
5 *Valor prædij diminuitur, si reperiatur innoxium, hypothecis, & arctis fideicommissis, num. 6.*

DECISIO CCLXIV.

REiectis qoibuscumqoe nullitatibus validitatis delibera-
tionis, & exceptionibus eius iustitiæ oppositis fuit
coram Reoerendissimo Terracineñ. præuijs duabus decisio-
nibus 1. Iulij 1647. * & 5. Ionij 1648. * editis resolutum
mandatum de ioanutenendo in possessione prædij contro-
uersi esse conc edendum boo. memoriæ Reu. P. D. Ioanni
Ghino, qui illud à Bellapanibus creditoribus Iulij Mastini
in scut. 430. ac deliberatarijs emerat pretio scut. 840. Cuius
quidem resolutioois, quæ hodie coram me confirmata
1 fuit, ea est ratio, quia † per deliberatiooem de mandato
Iudicis ritè, & rectè procedentis secutam in deliberatarios,
ac ab eis causam habentes omnis translata fuit possessio,
quæ est manutenibilis etiam cootra anteriores possessores,
l. iuste possidet, & ibi DD. *ff. de acquir. possess.* Rota coram
Caualer. *decis. 42. num. 1. in recent. decis. 313. num. 1. par. 2. decis. 226. num. 6. par. 6. in Romana Saluiani* 18. *Februarij*
1647. 15. *Iunij* 1648. & 4. *Aprilis* 1650. *in princip. coram R.
P. D. meo Rayas cum alijs congestis in Anconitana Saluiani*
19. *Iunij* 1651. §. *Quoniam illi coram Eminentissimo Domino
Card. Corrado.*

Nec vrget nullitas ex defecto citationis excitata, quia
vt benè respondet vtraque decisio, cum Iulius contraxerit
2 in † Vrbe, ac se obligauerit io forma Cameræ, potuit coo-
tra eum procedi per audienoam contradictarum absque
eo, quòd personaliter, vel domi ad iudicium vocaretur,
Zacch. *de oblig. Camer. quæst.* 27. *num.* 22. Rota *in Romana*,
seu Bracaren. Pecuniaria 2. *Decembris* 1594. *coram Orano
post eundem tract. dec.* 115. *num.* 8.

Minùs obstat iniustitia deliberatioois deducta ea eo, quòd
prædium, de quo agitor Bellapanibus deliberatum fuit pro
scutis 430. quòd ab eis statim venditum fuit bon. memor. D.
Ghino pro scut. 840. cùm tamen creditum; pro quo tunc
Bellapanes egerunt ob moram debitoris, non excederet sc.
3 200. quia † subhastatio facta fuit pro summa contenta in
mandato, quæ proindè sustineri debet, quamuis prædium
subhastatum pluris valeat, *leg. vltim. §. sin autem*, & ibi Bald.
sub num. 4. *Cod. de iure dom. impetr.* Surd. *de aliment. tit.* 9. *qu.*
33. *num.* 82. Rota coram Caualer. *decis.* 446. *num.* 2. & 3. co-
ram Buratt. *decis.* 49. *num.* 12. & 13. & *in Beneuentana Do-
tis* 15. *Iunij* 1650. §. *excessus coram R. P. D. meo Celso*, nec
4 sub prætextu alicuius læsionis impediri potest † manutentio
successoribus bonæ memoriæ D. Ghini, quoniam præter-
quamquod illa in præsenti penitus excluditur ex eo, quia
prædium controuersum pluribus hypothecis obnoxium,
5 & † arctissimo fideicommisso suppositum asseritur, ex qui-
bus notabiliter ipsius rei valor diminuitur, Bart. & Bald. &
alij *in leg. per diuersas, Cod. mand.* Cenc. *de consib. qu.* 72. *nu.*
21. & *seqq.* Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 573.
num. 3. ibique Adden. *num.* 15. *in Romana Successionis tran-
sactionis* 29. *May* 1648. §. *illa vero coram Eminentissimo D.
Cardinali Corrado, & in Romana Fideicommissi, seu Sal-
uiani* 15. *Iunij* 1656. *coram Reuerendissimo D. meo Decano
confirmata* 28. *Aprilis* 1651. *coram R. P. D. meo Celso*, cum
D. Ghinus obtulerit restituto † sibi pretio sc. 840. prædium di- 6
mittere, illius successores eo adhuc non restituto sunt manu-
tenendi, vt io terminis respondit Rota *in Cæsaraugustana di-
stributionum* 13. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Coccino in Seno-
gallien. Prædij* 27. *Iunij* 1644. & 28. *Iunij* 1648. *coram R. P.
D. meo Melzio.*

Et ità altera tantùm, &c.

Decisiones istæ duæ emanatæ in hac eadem causa sub diebus 1. Iulij 1647. & 5. Iunij 1648. coram R. P. D. Terracinen. quæ hic allegantur sunt sup. in præcedenti par. decis. 113. & 262.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Leodieñ. Successionis.

Veneris 14. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Sub dispositione facta de bonis prouenientibus ex latere paterno veniunt, nedum ea, quæ ab ipsomet patre fuere acquisita, sed etiam illa, quæ mediante successione maiorum ad eundem patrem spectabant, Cùm talis expressio de bonis prouenientibus ex latere paterno ad contra distinctionem bonorum maternorum, dicatur apposita.

SVMMARIVM.

1 *Successionis ad effectum attenditur solum causa immediata, non autem vndè bona fuerint acquisita.*
2 *Bona paterna dicuntur, tam acquisita à patre, quàm prouenientia ab eius maioribus, & num. 3.*
3 *Bona, vt dicantur patrimonialia, vel de latere patris sufficit, quòd ab ipso, aut ab aliquo illius ascendente proueniant, & vide num. seqq.*
5 *Exceptio dicitur necessaria, vbi ea non facta caderet comprehensio.*
6 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
7 *Testamentum voluntariè annullatum in substantialibus non præbet voluntatis interpretationem in alio posteà condito.*
8 *Legata strictam interpretationem recipiunt in dubio, non autem in claris.*

DECISIO CCLXV.

IOannes Philippus de Matthijs in eius vltimo Testamento
inter cætera disposuit, quòd omnia sua bona, quæ repe-
rientur ad ipsum spectare die sui obitus, & prouenientia
ex latere soi Patris reuertantur ad Proximiores Parentes de
latere, & linea dicti sui Patris; Vndè inter Elisabetham vao-
rem Laurentij Dormael, (quam non controuertitur esse
illius proximiorem consanguineam ex dicto latere paterno,)
ac Mariaoi, & Catherinam de Oranis collitigantes dubitari
contingit; Quæ nam bona veoiant sub dicta dispositione;
Et proposita causa DD. existimarunt sub ea venire omnia
bona paterna siue aduentitia sint, siue profectitia, ac non
solùm prouenientia à maioribus dicti sui Patris, sed etiam ab
ipsomet Patre quandocumque acqoisita; Quia cùm ad effe-
ctum successionis attendatur solùm causa immediata, † vn- 1
dè bona proueniunt, non considerata amplius illorum acqui-
sitionis origine, ad text. *in l. si Auia, C. de donat.* Castr. *in l. qui
se scit, §. sin autem il terzo in fin. vers. & inspicitur, C. de bon. quæ
liber.* Barbos. *in l. post datum* 41. *n.* 77. *ff. solut. matr.* Rouit. *cons.*
100. *n.* 7. Cancer. *var. resol. par.* 1. *cap.* 1. *de subst. n.* 44. *vers. cir-
ca prædictum*, Tiraq. *de retract. lignag.* §. 14. *gloss.* 2. *n.* 18. Pere-
gr. *dec. Patau.* 77. *nu.* 8. *vsque in fin.* Ioseph. de Sess. *dec. Aragon.*
52. *n.* 18. *vsque ad* 25. Nulla probabilis differentia constitui po-
test inter acquisita à Patre, & prouenienoa ab eius maiori-
bus, cùm omnia indistinctè appellentur paterna, † & pro-
miscuè accipiantur, atque cuncta ex parte, & latere Patris
prouenire dicantur, Bald. *cons.* 104. *sub nu.* 1. *lib.* 2. benè Soc-
cin. iun. *cons.* 1. *nu.* 25. *cum pluribus seqq. lib.* 2. Verba enim, ibi:
Prouenientia ex latere Patris, censentur solùm adiecta ad
contradistinguenda patrimonialia à matrimonialibus, vt sci-
licet illa paternis, ista verò maternis assignentur, † non au- 3
tem ad restringendam dispositionem ad sola bona maiorum,
quia satis est, vt dicantur matrimonialia, vel de latere patris,

quòd

quòd ab ipso, aut ab aliquo illius ascendente proueniant,
Soccin.inn. *cons.1.d.nu. 25. vers.hoc stante sequitur lib.2.* Bar-
ry.de success.rubr.de success.antest.lib.12.tit.quomod.collateral.
succed. Inuic.sub num.11.vers. Nam hac deferuntur, fol. mi-
hi 339.

Neque vrgent authoritates ab altera parte allegata, Gri-
4 uell. enim *decis. Dolana* 109. non negat † bona à Patre
quæsita ex latere Patris diei non posse, licèt ex alijs verbis
per ipsum relatis ad effectum diuidendi bona inter proximio-
res teneat inspiciendam esse illorum originem vsque ad com-
munem stipitem, quòd tamen non percutit casum nostrum,
cùm maximè moueatur ex verbis generalibus specialis con-
suetudinis, & sic pariter Cassan. alijque in contrarium
adducti non excludunt, quòd bona si à patre inceperint pa-
terna, & ex ipsius patre, vel latere dici non valeant.

Non obstat, quòd dictus Testator in eodem Testamen-
to patricularitet dispofuerit, de quadam Domo per eius Pa-
trem acquisita, atque ideò exindè conninеatur, quòd cæ-
tera illius bona sub dicto legato nullatenus comprehendere
voluerit.

Quia prçterquod adhuc concludenter non constat dictam
domum fuisse à Patre acquisitam; Animaduertebant DD.
quòd huiusmodi argumentum probabiliter retorquetur;
Cùm enim acquisita à Patre comprehendantur sub dicto le-
gato, necesse penitus fuit dictam Domum excipere ad ex-
5 cludendam illius virtualem comprehensionem, † quòd sa-
nè non fuisset necessarium, si illa ibidem non contineretur,
vt litteraliter probat Text. *in leg. quæsitum*, §. *Denique*, ibi:
Proponebatur enim, qui legauerat argentum, & rationes ex-
cepisse, nam qui hæc, inquit, excipit non potest non videri de ca-
teris rebus, quæ in ea essent sensisse, &c. ff. de fund. instruct.
6 Vigore enim huius exceptionis † omnia alia bona eiusdem
generis inclusa censetur, Natt. *cons.159.num.* 30. & 31. Ro-
ta *dec.56.num.* 2. & 3. & *decis.203.num.1.par.4.recent. & in*
Recanaten.Bonorum 29. Aprilis 1641. *coram me*, §. *Ita pariter.*

Nec subsistit, quòd voluntas dicti Testatoris relinquen-
di proximioribus solùm bona maiorum desumatur ex alio
præcedenti illius Testamento, in quo illis expresè reliquе-
rat omnia bona sibi deuoluta per mortem Patris, & à
Prædecessoribus suis prouenienтia.

Quia quoties, prout hic Testator primum testamentum
in substantialibus reuocat nulla impellente necessitate ve-
rior, & communior est opinio, quòd ex eo desumi non va-
7 leat ipsius voluntatis interpretatio, † neque subsequentis te-
stamenti declaratio, ex theor. Bart. *in l.statius florus n.2.ff.de*
iur.Fisc. Dec. *in cap.1.in prima lectura nu.58.vers.sed adde, &*
in secunda lectura num.14. de constit. Simon.de Præt. *de inter-*
pret.vlt.volunt.lib.1.solut.5.sub num.54. circa med. vers. con-
trarium in eadem dispositione, fol. mihi 20. Menoch. *lib.4.præ-*
sumpt.176. num.1. & 8. Cyriac. *controu.96. num.54.* Fusar. *de*
subst.qu.345. num.22. Rot. *dec.257. num.9.par.5.recent.*

Quòd denique in legatis stricta fieri debeat interpretatio,
8 † procedit in dubio, non autem in claris, ex congestis per
Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. cap. 1. nu.* 32. Vl-
tra quod in proposito non versamur propriè in legato, sed
in particulari institutione de bonis paternis contradistincta
ab alia de maternis facta ad fauorem illarum de Oranis col-
litigantium.

An autem sub dicta dispositione veniant bona quæsita
Patri Testatoris ex dote sua vxori, inxta allegatam consue-
tudinem Leodien. Domini mandarunt, quòd super ea par-
ticulariter videatur.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Comen. Iurispatronatus.

Luna 14. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Hæreditati renuncians, seu cadens, an dicatur propriè renunciatum quoque iurispatronatus, & aliqua deducuntur circa hanc materiam renunciationis, & videndum, an dicta renunciatio, seu cessio sit facta iure proprio, vel procuratorio.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Apostolica si non appareat iustificata nulla dica-tur, & per obreptionem obtenta.*

2 *Opinio Paul. de Eleazar. quam refert Emanuel. Costa in cap. si Pater par.2. sub num.7. de testam. est dubia.*

3 *post Hæreditatem additam in illius cessione, quamuis amplissimis verbis concepta, Iuspatronatus non venit, cui opinioni non adhæretur per DD.*

4 *Hæreditatis venditio est ius vniuersale, & cessio omnium bonorum, vel iurium.*

5 *Ius vniuersale, quando resoluatur in singularitates.*
Iuspatronatus in venditione hæreditatis transit cum vni-uersitate.

6 *Hæreditatis cessio, quando non dicatur generalis, & absoluta.*

7 *in Cessione hæreditatis, quando non veniant, cum vni-uersitate bonorum iura, & actiones particulares.*

8 *Renunciatio non solum præiudicat renuncianti.*

9 *Iurispatronatus primus acquirens, ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis.*

10 *Renunciatio Iurispatronatus, aliud si fiat nomine proprio, & aliud procuratorio nomine, & num. 11.*
Declaratio proprij iuris exclusiua, ex quo dicatur appa-rere.

11 *Mandatum procuræ in actis non exhibitum non releuat, & maximè si procurator in eo existens, nihil fecit.*

12 *Mandatum procuræ eliditur ex actibus penitus contra-rijs.*

DECISIO CCLXVI.

DOmini iterùm censuerunt constare de bono Iure Nico-
lai Tencallæ, & steterunt in decisis 7. Februarij
1650. coram bon. mem. Arguelles, * & 12. Iunij 1651.
coram me; Vt enim alias dictum fuit Iurispatronatus, de
quo agitur, defuncto Petro de Bonitate fundatore deuenit
ad Bernardum, ab isto ad Lazzarottum pro medietate, &
pro altera ad Petrum Martyrem eius filios; Vox autem
Petro Martyris ad Thomam delata est, de Thoma verò
ad Franciscum, à quo Nicolaus præsentatus fuit; Vox au-
tem Lazzarotti pro medietate ad Anastasiam, & ab ista
deuenit ad Prudentiam, & Mariam eius filias, quæ Ni-
colaum, & ipsæ præsentarunt, cui propterea cùm habeat
integram vnam vocem, & dimidiam alterius, institutio
debetur reiecto Ioanne Baptista Polatta Aduersario, qui
altera tantùm vocis Lazzarotti dimidia ad Catherinam,
& eius descendentes delata, & sic minoribus gaudet suf-
fragijs, & ideircò non suffragantibus ad substinendam
gratiam Apostolicam derogationis † pro medietate Patro- 1
norum, quæ cùm ex prædictis appareat, non iustificata
nulla dicitur, & per obreptionem obtenta, Lambet. *de iure-*
patronat. art. 23. par. 3. quæst. 9. lib. 2. Rota post Modern.
Pisan. *eod. tract. decis. 84. & 85. in Aquilana Iurispatrona-*
tus 4. Iunij 1646. §. pariter coram Eminentissimo D. Cardin.
Corrado, & in Salmonen. Beneficij 10. Martij 1649. §. cui
sententiæ coram bon. mem. Arguelles.

Nec habenda est in consideratione prætensa renunciatio
hæreditatis paternç, vt dicitur facta per Anastasiam Nico-
lao Bagutto, Catharinæ eius sororis viro, per quam ite-
rùm informantes pro Polatta contendebant eius gratiam
remanere iustificatam. † Quidquid enim sit de illa opinio- 2
ne Pauli de Eleaxaro, quam refert, & sequitur Emanuel
Costa *in cap. si pater par. 2. verb. Trebellianica sub num. 7.*
vers. cæterum de testament. Peregr. *cons. 11. num. 3. lib. 4.*
Garz. *de benef. par. 5. cap. 9. nu. 13. & seqq.* Barbos. *de offic.*
Episcop. alleg. 71. num. 8. Modern. Pisan. *de iurepatr. lib. 4.*
cap. 1. num. 9. quòd videlicet post aditam hæreditatem in
illius cessione, quamuis amplissimis verbis † concepta, 3
Iuspatronatus non veniat, cui non adhærent, & contra-
rium firmant Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 24. nu. 25.* San-
chez *resp. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 80. num. 8. & 9.* & distin-
guendo inter venditionem † hæreditatis, quæ est ius vni- 4
uersale, & cessionem omnium bonorum, vel iurium, quòd
hoc casu vniuersalis resoluatur † in singularitates, in pri- 5
mo verò Iuspatronatus transeat cum hæreditate vendita,
tradunt Marescott. *var. resol. lib. 2. cap. 55. nu. 9. & seqq.* Lot-
ther. *de re benef. lib. 2. qu. 9. num. 46. & seqq.* Ric. *dec. Cur. Ar-*
chiep. Neapol. 116. sub n. 1. ibi hæreditatis, & nu. 4. & 5. par. 4.
Rota apud Pacif. de Saluian. *decis. 100. num. 1.* Domini benè
perpensis verbis Instrumentis considerabant, † quòd Ana- 6
sta-

stasia non fecit generalem, & absolutam cessionem hæreditatis paternæ ad fauorem Bagutti, sed vt ponderatur in decisioi e bon. mem. Arguelles, adita prius hæreditate, & recepta deindè promissione scut. 100. pro suis dotibus ab eodem Bagutto fecit pactum de quicquam ampliùs non petendo, ex quo inferri non potest ad donationem Iurispatronatus, quod cùm fuerit anteà in eius persona per præcedentem aditionem radicatum, non comprehenditur sub cessione aliorum iurium, quæ in posterum competere poterant,
7 vel quæ de præsenti competeret, cùm † illud non transeat cum vniuersitate rerum, & actionum particularium ea superiùs allegatis, & firmat Bald. *cons.* 1. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 3. Seraphin. *decis.* 725. *sub num.* 1. Rot. *decis.* 1157. *num.* 4. *lib.* 3. *par.* 4. *diuers. & in Neapolitana Iurispatronatus* 11. *May* 1592. *coram Aragonio*, apud Garz. *de benefic. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 12. *& sequentib.*

Et id suadet modica summa scut. 100. in recompensam data, & indubitanter comprobat obseruantia, postmodum subsecuta; quia vt fuit animaduersum in præcedenti decisione coram me edita, Nicolaus Baguttus de anno 1623. post prætensam videlicet renunciationem coram Ordinario Comeñ. institit Anastasiam declarari Patronam huius benefi-
8 cij pro sua rata, † quę instantia nedum eidem Bagutto prę-iudicat, Peregr. *cons.* 11. *num.* 11. *lib.* 4. Buratt. *dec.* 88. *nu.* 6. sed etiam omnes eius descendentes afficit, quibus ipse vti primus acquirens ex titulo oneroso, (quatenus aliquod ius
9 habuisset) præiudicare † poterat, Modern. Pisan. *de surep. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 28. Sperell. *dec.* 73. *num.* 1. *&* 3. *cum alys congestis in Cesenaten. emphyteusis* 23. *Ianuary, &* 16. *Iuny* 1651. *coram me.*

Nec dicatur, Baguttum hanc instantiam facere potuisse,
10 vti Cessionarium ad † canonizationem, videlicet iuris sibi cessi, quia non proprio nomine, vt ad hunc effectum necessarium erat, sed vti Procurator Anastasiæ comparuit, &
11 eius nomine præsentationem fecit, ex quo proindè † tacita resultat declaratio proprij iuris exclusiua, ex traditis *in Sulmonen. Beneficy* 25. *Iuny* 1646. *coram Reu. P. D. meo Pentingero, & in Piscien. Beneficy* 26. *Nouembris* 1650. *coram R. P. D. meo Celso.*

Nec refragatur mandatum procuræ enunciatiuum dict. cessionis de anno 1603. vt dicitur à Bagutto factum in persona cuiusdam Io. Petri Gagini contra Alexandrum Iouium prouisum Apostolicum; Vt enim in altera decisione respon-
12 sum fuit, illud nullo modo suffragari potest, † tum quia in actis exhibitum non fuit, nec Procurator ibi contentus quicquam gessit, Rot. *dec.* 120. *num.* 2. *par.* 2. *dec.* 154. *nu.* 30. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* tum etiam, quia illud elisum remanet ex actibus penitus contrarijs supra recensitis, Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 162. *num.* 9. ibique Adden. *num.* 15. coram Buratt. *dec.* 472. *num.* 8. *& in Cracouien. Decimarum* 27. *Martij* 1591. §. *neque ad hunc coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ità vtraque, &c.

Decisio ista emanata coram bon. mem. Arguelles sub die 7. *February* 1651. *qua hic allegatur est supra dec.* 10.

R. P. D. ZARATE.

Romana Fideicommissi.

Veneris 14. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

De prælatione masculi remotioris ad exclusionem fœminæ proximioris in fideicommissis præsens pertractat decisio, attenta præsertim illa dictione, *semper*, quæ cum denotet perpetuitatem, habeatque tractum successiuum sine temporis præfinitione, facit fideicommissum absolutum.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario conceditur immissio purificatione probata, & identitate bonorum.*
2 *Decisiones non reuocantur in dubium.*
3 *Masculus, quando præferatur fœminis in fideicommisso.*
4 *Filius non est inconueniens, quod excludat matrem à fideicommisso.*
5 *Masculus licet remotior præfertur fœminæ proximiori, attenta dictione*, semper.
6 *Dictio*, semper, *denotat perpetuitatem.*
7 *Dictio*, semper, *habet tractum in futurum sine temporis præfinitione.*
8 *Dictio*, semper, *facit fideicommissum absolutum.*
9 *Sententia non nocet ei, qui non fuit in Causa.*
10 *Masculus vnius lineæ, an excludat fœminas alterius lineæ.*
11 *Masculus eiusdem lineæ, licèt remotior excludit fœminas proximiores.*
12 *Voluntas Testatoris in fideicommissis, & dispositionibus totum facit.*
13 *Agnatio non dicitur considerata, ex vocatione fœminarum.*
14 *Agnationis consideranda ratio si non fuit expressa, non præsumitur habita.*
15 *Fœmina non censetur, velle conseruare agnationem, & odio prosequi suum sexum.*

DECISIO CCLXVII.

Fideicommissum Panthasileæ de Matthæis, ad quod vocati fuerunt Iacobus, Antonius, Curtius, Scipio, Dominicus, & Fabius eius filij, purificatum fuisse ad fauorem Hilarij ex Fabio, & Claricis ex Curtio descendentium, fuit resolutum, & propterea illius immissio super omnibus bonis à dicta Panthasilea relictis fuit decreta, vt in decisionibus sub diebus 8. Iunij 1648. & 23. Ianuarij 1649. coram bon. me. Arguelles editis.

Nouissimè ab humanis migrauit Hilarius absque filijs, & successiuè Claria relictis post se Clecia, & Virginia filiabus, & ex ista ortum habuit Ioannes Felix, qui hodie exclusis matre, & matertera in bonis Panthasileæ ad dd. Hilarium, & Claricem prouentis, immissionem prætendit. Vndè dubitaui, an, & cui danda sit immissio, & super quibus bonis, & Ioanni Felici super omnibus bonis Panthasileæ dandam esse Domini censuerunt.

Ratio resolutionis fuit, quia probata fideicommissi existentia, bonorumque identitate, & purificatione; immissio
† concedenda venit fideicommissario, ex dispositione text. 1
in l. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Menoch. *de adipiscen. remed.* 4. *num.* 653. Rota *decis.* 35. *num.* 20. *& seqq. par.* 1. *rec. in decisione* 23. *Ianuarij* 1649. *in princ. coram bon. mem. Arguelles in Bononien. Fideicommissi de Amorinis* 18. *Martij* 1648. §. *concurrunt enim coram R. P. D. meo Meltio, & in Melenitana Fideicommissi* 13. *Martij* 1651. §. *his non obstantibus coram R. P. D. meo Bichio.*

Existentia fideicommissi, & bonorum identitatis, in
† dubium non fuerunt reuocatæ, & desumuntur ex dict. 2
decisione 8. Iunij 1648. §. *& de existentia, &* §. *nec etiam.*

Purificatio fideicommissi ad fauorem Ioannis Felicis, circa quam tota difficultas inuoluitur, ex verbis substitutionis factæ dictis Iacobo Antonio, alijsque filijs hæredibus institutis depromitur, ibi: *Di modo che frà di loro li maschi siano sempre preferiti alle femine.* Idcircò cum hodie nullus extet masculus, nisi Ioannes Felix descendens à Virginia,
† præferendus venit, matri, & materteræ viuentibus, Pe- 3
regr. *de fideicommiss. art.* 23. *num.* 5. *ad med. & seqq.* Fusar. *de substitut. quæst.* 379. *num.* 31. *&* 34. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 18. *num.* 1. *&* 2. Casanat. *cons.* 47. *nu.* 67. Nec
esse inconueniens, quòd filius masculus † matrem excludat, 4
pluribus relatis dixit Rota *in Bononien. Successionis* 17. *Iunij* 1647. §. *idque faciliùs coram R. P. D. meo Bichio.*

Quòd eo magis affirmandum venit, attenta illa dictione, *semper*, quæ operatur, vt masculis licet in gradu remo-
tiori † præferatur fœmininis proximioribus, vt vltra Peregr. 5
Mantic. Fusar. Casanat. modo allegatos firmat Gratian. *di-
scept. forens. cap.* 621. *num.* 14. *& seqq.* Rota *decis.* 9. *n.* 9. *par.* 1.
diuers. Et denotat perpetuitatem † *l.* 1. *ff. solut. matrim. l. sem-* 6
per in Ciuitate, ff. de iur. immunit. l. Cato, §. *Imperator, ff. alim. & cib. leg.* Castill. *lib.* 2. *contr. cap.* 22. *num.* 90. Barbosa cum ibi citatis *diction.* 361. *num.* 4. Rota *in Romana Bonorum, seu fructuum* 4. *Maij* 1646. §. *sed quidquid coram bon. me. Arguelles.*

Habetque tractum in futurum, † sine temporis præfini- 7
tione, Barbos. *vbi proximè num.* 5. Caputaqu. *decis.* 73. *num.* 9. *par.* 2. Mantic. *dec.* 39. *num.* 27. *vers. quartum adminiculum.*
Et in fideicommissis operatur, † vt fideicommissum sit abso- 8
lutum, idem Barbosa *ibidem num.* 7. Curt. iun. *cons.* 22. *nu.* 23. *& cons.* 161. *num.* 12. Boer. *dec.* 158. *num.* 1.

Nec huic resolutioni, quidquam resistit, quòd in dictis decisionibus bon. mem. Arguelles, prius fuerit resolutum fideicommissum purificatum fuisse ad fauorem Hilarij, &

Cla-

Claricis, & sic dum fœminæ vnà cum masculis semel ad-
missæ fuerunt, hoc semper veniat obseruandum: Tum
quia in prędictis decisionibus non fuit discussus articulus prę-
lationis, à cuius resolutione pendet purificatio fideicom-
missi, & decisiones, & sententiæ à Clarice, & Hilario ob-
9 tentæ, tanquam inter alios latæ, Ioan. Felici, † qui eo tem-
re in causa non aderat nocere non possunt, ex vulgari regu-
la text. *in l. sæpè 63. ff. de re iud. cap. inter dilectos, §. in omni-
bus autem, vers. nec attestationes de fide instr. & in tot. tit. in
rubro, & nigro, Cod. res inter alios, &c.* Rot. *in Casenaten.
Iurispatron. 26. Iunij 1648. §. sed esto, & in Fanen. Præce-
dentiæ 1. Iulij eiusdem anni, §. accedit regula coram bon. mem.
Arguelles*. Tum etiam in ijs decisionibus Clarix, & Hi-
larius fuerunt admissi, quia non ab vna eademque linea
proueniebant, sed à diuersa: nam, (vt fuit dictum in prin-
10 cip.) Clarix à Curtio prouenit, & Hilarius à Fabio: † quo
stante masculus vnius lineæ non excludit fœminam alterius
lineæ, ad text. *in cap. 1. sub tit. de natur. success. feud.* & latè
firmat Peregr. *de fideicommiss. dicto art. 27. num. 13. & consil.
37. eodem numero lib. 3.* Menoch. *cons. 926. num. 34.* Fusar. *d.
quæst. 379. num. 45.* Secus autem, quando (prout in præsen-
11 ti) masculus, & fœmina sunt eiusdem lineæ, † quia tunc
præferuntur masculi, quamuis remotiores fœminis eiusdem
lineæ, Alexan. *cons. 167. lib. 5.* Rouit. *cons. 57. num. 15. lib. 1.*
Peregr. *dicto cons. 37. n. 7.* Barbat. *de fideicommiss. par. 1. cap. 9.
num. 43.* Fusar. cum ibi congestis *vbi proximè num. 51. versic.
ampliatur autem*. Quæ conclusio hic absque scrupulo pro-
cedit, cùm ex supra adductis constet de voluntate Testatri-
cis præferendi omnes masculos, fœminis. Hæc enim volun-
12 tas venit attendenda, † cùm in fideicommissis, ac disposi-
tionibus totum faciat, *leg. in conditionibus, ff. de condit. & de-
monstrat. l. penult. ff. de legat. 1. l. 1. Cod. de Sacr. Eccles.* Rota
*in Firmana Fideicommissi 18. Nouembris 1646. §. attamen co-
ram Eminentissimo Cardinali Otthobono*.

Minùs subsistit, quòd eadem Testatrix contemplauerit
agnationem, & proindè nomine masculorum non veniant
masculi ex fœminis, qualis est Ioannes Felix, & sic fidei-
commissum sit terminatum. Quoniam fuit responsum,
13 quòd Testatrix non considerauit agnationem, † dum fœmi-
nas post masculos vocauit, Bellon. iun. *cons. 12. num. 29.* Ro-
ta coram Caualer. *decis. 125. num. 10.* coram Gregor. XV. *de-
cis. 433. num. 11.* Nec præsumitur habita ratio agnationis,
14 † quando Testator illam non expressit, Rota *decis. 282. nu. 4.
par. 2. recent. Romana locationes 7. Maij 1635. coram Reue-
rendissimo Terracinen. & prius Montis Falisci 5. Iunij 1617.
coram bon. mem. Coccino*. Maximè quando testamentum
15 est conditum à fœmina, vt est casus noster, † quæ in dubio
non censetur velle agnationem conseruare, & odio prose-
qui suum sexum, Rolan. *cons. 76. n. 9. lib. 3.* Molin. *de primog.
lib. 3. cap. 5. num. 37.* vbi Adden. Castill. *contr. lib. 2. cap. 4. num.
143.* Rota *in Romana Fideicommissi de Tognines 14. Maij
1646. §. quia licet coram bon. mem. Arguelles*.

Atque ità, &c.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 23. Iunij 1649. coram bon. mem. Arguelles, quæ hic allegatur est supra par. 10. recent. decis. 279.

R. P. D. ALBERGATO.

Meleuitana Iurispatronatus.

Veneris 14. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Iusp. potest in alium titulo donationis transferri cum confirmatione Ordinarij, cuius consensus, ex quibus interuenisse dicatur, clarè demonstratur. Præsentationes effectuatæ constituunt Patronum in quasi possessione præsentandi, si verò Patronus admiserit aliquem ad præsentandum, an, & quando constituat illum in quasi possessione præsentandi, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Iusp. de iure præsumitur hæreditarium.*
2 *Iurisp. pertinentia potest in alium titulo donationis transferri.*
3 *Iusp. in descendentes transmittitur in stirpes, non autem in capita.*
4 *Præsentatus à maiori parte Patronorum, intra legitima tempora venit instituendus.*
5 *Præsentatus à maiori parte Patronorum præferendus est illi, qui minoribus gaudet suffragijs, & dicitur ei præualere in bono iure ad effectum institutionis.*
6 *Iurisp. donatio, debet esse confirmata ab Ordinario.*
7 *Et consensus Ordinarij in d. donatione præsumitur interuenisse, ex longæuo cursu temporis.*
8 *Præsentationes ex quo probetur effectum fuisse sortitas.*
9 *Præsentationes dicuntur approbatæ ab Ordinario per institutionem præsentatorum.*
10 *Patronus constituitur in quasi possessione præsentandi, ex præsentationibus effectuatis.*
11 *Iusp. quanto tempore præscribatur aduersus compatronū.*
12 *Verba in dubio præsumuntur stare demonstratiuè, non autem taxatiuè.*
13 *ex Enunciatiua instrumenti antiqui, benè probatur quomodo anteacta præsentationes factæ fuerint.*
14 *Status Iurisp. non constituitur ex præsentatione æquiuoca.*
15 *Institutio ad iusp. quando nescitur vigore, quarum præsentationum facta fuerit, emanasse censetur contemplatione præsentationum, quæ à veris patronis processerunt.*
16 *Patronus admittens aliquem ad compræsentandum, quando illum constituat in quasi possessione præsentandi.*
17 *Et quid requiratur, vt præsentans constituatur in quasi possessione compræsentandi.*

DECISIO CCLXVIII.

QVoniam nulla cadit altercatio circa vacationem bene-
ficij, & existentiam Iurispatronatus, nec controuer-
titur idoneitas præsentatorum; ideò tota huius causæ diffi-
cultas pendet ex inspectione pertinentiæ, quæ hodie per Do-
minos discussa vtraque parte informante in descendentibus
Iulij, qui Alexandrum Aquilanum præsentarunt, concur-
rere visa est. † Quia Iuspatronatus, de quo agitur hære- 1
ditarium, vt vtrinque admittitur, & de iure præsumitur
Clem. plures, & ibi Card. *in 6. qu. de Iurepatr.* Modern. Pi-
san. *eod. tract. lib. 14. post cap. 2. nu. 20.* & penes eum Rot. *dec.
23. num. 7.* coram Buratt. *dec. 183. nu. 1. in recent. dec. 707. n. 8.
par. 1. decis. 280. num. 5. par. 7. & in Sulmonen. Beneficij 10.
Martij 1649. §. obiectum verò coram bon. mem. Arguelles*, à
Paulo filio Antonij Aquilinæ fundatoris, in diuisione bono-
rum inter Bartholomæum, & Iulium eius filios factæ, huic
fuit assignatum, † & in eundem etiam titulo donationis 2
translatum, vt potuit Castr. *cons. 44. num. 4. lib. 2.* Rocch. *de
iurepatr. verb. ipse, vel is num. 72.* Lambert. *eod. tract. art. 1.
qu. 2. par. 2. lib. 1.* cum alijs congestis per Modern. Pisan. *dict.
lib. 14. post cap. 2. num. 27. & in Fesulana Beneficij, seu Orato-
rij 14. Martii 1650. §. potestas coram Eminentissimo D. meo
Cardin. Corrado*, † à cuius propterea descendentibus, ad 3
quos huiusmodi Patronatus in stirpes transmissus dicitur *d.
Clem. plures de iurepatr.* Rocch. *eod. tract. verb. iste, vel is n. 2.*
Modern. Pisan. *lib. 4. cap. 1. num. 58.* cum alijs per Buratt. *dec.
647. num. 4.* & per Adden. *ad eandem decis. 481. num. 10.* † seu 4
à maiori eorum parte cum Alexander, vt dictum est, præ-
sentatus fuerit intra legitima tempora, is meritò venit insti-
tuendus, *cap. 3.* & ibi gloss. *in verb. quæ maiorib. de iurepatr.*
Garz. *de benefic. par. 9. cap. 2. num. 257.* Lotther. *de re benefic.
lib. 2. quæst. 11. num. 132.* cum alijs congestis *in Pampilonen.
Parochialis de Anorbe 3. Decembris 1646. §. certissima co-
ram R. P. D. meo Meltio, & in Cracouien. Præpositura S. Flo-
riani 27. Maij 1650. §. versamur coram R. P. D. meo Bichio.*

Iulius enim donatarius tres habuit filias, nempè Ioan-
nam, Agnetem, & Catherinam, & sic Iuspatronatus in
tres voces scissum est, ex hac orti sunt Andreas, Vincentia,
& Sperantia, quæ Alexandrum præsentarunt, ex Agnete
verò nata est Agatha, à qua pariter idem Alexander præsen-
tatus fuit, & sic ex tribus habet duas integras voces, & alte-
rius etiam vocis ad Ioannam, & eius descendentes delatæ
plures numerat præsentationes dilucidæ in facto recensitas,
† quarum vigore Pasquali Zamit, qui minoribus gaudet 5
suffragijs præferri debet, eique præualere dicitur in bono iu-
re ad effectum institutionis, *cap. eam dilectus*, & ibi gloss. *de
offic. deleg. cum alijs allegatis in Neapolitana Iurispatronatus
27. Ianuarii 1644. in fin. coram Eminentissimo Domino Car-
din. Otthobono in Comen. Iurispatronatus 7. Februarij 1650.
cor. bo. me. Arguell. confirmata 12. Iunij 1651. & hodie corā me.*

Non obstat, † quòd huiusmodi donatio non appareat ab 6
Ordinario confirmata, vt requiritur Bero. *in cap. illud nu. 13.*

de

de iurep. Lambert. *eo tract.2. part. lib.1. art.2. quæst.2. princ. num.3.* Rot. coram ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.420. num.2.* ibique Add. *num.8.*

Quoniam iſte Ordinarij conſenſus in præſenti non deficit,
7 † præſumitur enim interueniſſe ex curſu temporis longæuo centum, & ſexaginta annorum cum obſeruantia ſubſecuta ab anno 1535. vt tradunt relati *per modern. Piſan. de iurep. lib.4. cap.4. ſub num.5.* Rot. coram Caualer. *deciſ.265. num.5. deciſ.336. ſub num.3.* coram Card. Millino *deciſ.105. num.4. in Compoſtellana parochialis 13. Maij 1619. coram Sanctiſſ. D. N. in Lucana iuriſpatronatus 3. Aprilis 1621. coram bon. mem. Manzanedo, & in Arianen. beneficij 10. Martij 1651. §. quoniam, in fin. coram R. P. D. meo Veroſpio,* nam de dicto anno 1535. Iulius ſolus præſentauit, & eius deſcendentes de ann. 1544. & 1572. ſoli pariter præſentarunt,
8 † & hæ præſentationes effectum ſortitæ probantur per ſucceſſiuas vacationes *iux. celebre conſ.* Oldrad. 229. Rot. coram Buratt. *deciſ.172. num.5. in Alexandrina Archipreſbyteratus 1. Iulij 1648. in princ. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Balneoregien. Iuriſpatronatus 15. Iunij 1650.*
9 *§. dantur coram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono,* † & admiſſæ apparent, ac approbatæ ab Ordinario per inſtitutionem præſentatorum, Rot. *deciſ.707. num.5. part.1. recent.* coram bon. mem. Vrgellen. *deciſ.407. num.10.* cum alijs per Add. ad ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.420. ſub num.7. & in Feſulana beneficij, ſeu oratorij 27. Iunij 1646. §. pertinentia coram Reu.*
10 *P. D. meo Bichio,* per eas † autem præſentantes conſtituti dicuntur in quaſi poſſeſſione præſentandi, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.91. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Garz. *de benef. part.5. cap.5. num.59. & 60. cum cæteris allegatis in Ceſenaten. iuriſpatr. 1. Iulij 1650. in princ. coram Reu. P. D. meo Celſo, & in Bononien. beneficij 26. Febr. prox. præt. §. & hoc quod dicimus, coram me,* etiam ad excluſionem deſcenden-
11 tium Bartholomæi; † aduerſus quos, licet fuiſſent primordialiter Patroni, præſcriptum dicitur per continuatas ſpatio tam longi temporis præſentationes, Couar. *in reg. poſſeſſor. part.2. §.10. num.8. modern. Piſan. de iurep. lib.4. cap.9. n.51.* Rot. *deciſ.407. num.1. part.1. diuerſ.* coram bon. mem. Vrgellen. *deciſ.125. num.6. in Sulmonen. beneficij 25. Iun. 1646. & 23. Ian. 1647. coram Reu. P. D. meo Peutingero confirmata 10. Martij 1649. coram bon. mem. Arguelles.*

12 Nec releuat, † quod Iulius præſentauerit nomine hæreditario, non vti donatarius; quia cùm talis præſentatio facta fuerit priuatiuè quoad Bartholomæum, verbum hæredis cenſetur appoſitum demonſtratiuè, non autem taxatiuè, Crauet. *conſ.301. num.5.* Dec. *conſ.324. in princ.* Rot. *deciſ. 442. deciſ.662. vtrobique num.3. deciſ.684. num.4. part.1. diuerſ.* etiam ab hac Iulij præſentatione, aliæ ab eius deſcen-
13 dentibus factæ regulari debent, † quæ & ipſæ ex earum pluralitate, & ſcientia deſcendentium Bartholomæi quoad eos priuatiuæ factæ cenſentur, & probantur, præſertim ex ennunciatiua emiſſa in præſentatione anni 1572. iuxt. *conſ. Calderin. 12. de iurepatr. & tradita in Maioricen. beneficij 27. Iun. 1648. §. neque hic, & §. ſeq. coram R. P. D. meo Bichio.*

Minus vrget quod Lucas Camelier vltimus beneficiatus de anno 1586. à Dominica, & Agnete filiabus, & hæredibus Bartholomæi præſentatus, per ſententiam Ordinarij
14 fuerit inſtitutus, † Quia cùm eundem Lucam præſentauerint quoque nonnulli ex deſcendentibus Iulij, actus remanet æquiuocus, ex quo propterea nulla quaſi poſſeſſio acquiſita, vel vltimus ſtatus conſtitutus dici poteſt, Caual. *deciſ.*
15 *266. num.1.* Mant. *deciſ.88. num.3.* † cùmque ſententia non exprimat quarum præſentationum vigore facta fuerit inſtitutio, earum contemplatione, quæ à deſcendentibus Iulij veris Patronis proceſſerunt, emanaſſe cenſetur Rot. *in Cæſarauguſtana beneficij de Linares 10. Decembris 1643. coram Reu. P. D. meo Bichio.*

16 Demum non obſtat, † quod Patronus admittens aliquem ad compræſentandum eum in quaſi poſſeſſione præſentandi conſtituat, Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.452. num.15. & in Sulmonen. beneficij 25. Iun. 1646. verſ. vbi ambo, coram R. P. D. meo Peutingero,* quia hoc eſt intelligendum,
17 de præſentationibus effectuatis, & ſimul, † & ſemel factis; in caſu autem noſtro vtrinque diſiunctim præſentarunt, nec probatur, quod deſcendentes Iulij ſcientiam habuerint de præſentationibus factis à deſcendentibus Bartholomæi, vt ad prætenſum effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem compræſentandi requiritur, Caputaquen. *deciſ.339. part. 2.* Rot. coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.417. num.2. & 5. poſt modern. Piſan. de iurepatr. deciſ.23. & 24. n.8.* cum alijs quos allegat *modern. Peruſ. de manut. obſeru.32. num.11.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Peruſina Fideicommiſſi de Rodulphis.

Veneris 14. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Tranſactio non poteſt reſcindi niſi concludentiſſimis probationibus peractis ſuper læſione excedente dimidiam, & dolo certo, non autem præſumpto. Conſumptio legitimæ non poteſt induci ex alienatione neceſſariè facta ex qua animus diſſipandi non reſultat. Compendioſa ſubſtitutio quando non contineat pupillarem, & in conſequens non priuet matrem legitima.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio in qua interuenerunt cauſa, & ſolemnitates, & præſertim ſi fuerit longo tempore obſeruata non debet reſcindi.*
2 *Tranſactio ad effectum, vt reſcindatur probationes debent eſſe plenæ, & concludentes.*
3 *Tranſactio ob modicam læſionem non reſcinditur.*
4 *Proprietas bonorum fideicommiſſi poteſt alienari pro dote, & ſi teſtator mandauerit ſolui cum fructibus, ſi fructus non extent, nec malitiosè conſumpti probentur.*
5 *Præſumptio ſatisfactionis ex adminiſtratione reſultans competit ad fauorem illorum, pro quibus adminiſtratur non autem ad fauorem aliorum fideicommiſſariorum.*
6 *Inſtrumentum impoſitionis cenſus probat valorem de tempore impoſitionis, non autem de tempore aſſignationis 40. inde annis ſecutæ.*
7 *Tranſactio non poteſt reſcindi ex cauſa læſionis ex aliquo capite reſultante, pro quo fuit in tranſactione particulariter prouiſum.*
8 *Pecuniæ ſi non probentur peruenire ex proprietate bonorum fideicommiſſi præſumuntur prouenire ex fructibus.*
9 *Legitima debetur abſque onere, & grauamine.*
10 *Legitima ſex filiorum eſt Semis, Quæ ob illorum Mortem Matri debetur num.11.*
12 *Legitima non poteſt prohiberi non ſeruata cautela Soccini.*
Et hoc caſu approbatio teſtamenti paterni abſq; expreſſa illius renunciatione non nocet num.13.
14 *Alienationes ad effectum excomputationis legitimæ debent eſſe voluntariæ.*
15 *Retrouenditio cenſus eſt actus neceſſarius non voluntarius.*
16 *Alienans ex neceſſitate non præſumitur habere animum diſſipandi.*
17 *Alienationis, & omiſſio inuentarij facta à tutore non præiudicant pupillis.*
18 *Alienationes factæ à filio grauato, quando ſunt certæ non impediunt detractiones ſupplementi legitimæ.*
19 *Alienatio facta à grauato ex qua inducitur conſumptio legitimæ requirit plenas probationes, quando agitur contra poſſeſſorem ex titulo legitimæ.*
20 *Alienatio bonorum fideicommiſſi pro qua inter tranſigentes fuit particulariter prouiſum, non poteſt inducere conſumptionem legitimæ ad effectum reſcindendi tranſactionem.*
21 *Subſtitutio pupillaris non comprehenditur ſub compendioſa quando expreſsè teſtator ſe reſtrinxit ad vulgarem, & fideicommiſſariam, & n.22. & 23.*
Mater non cenſetur priuata legitima ſi teſtator in compendioſa ſe expreſsè ad vulgarem, & fideicommiſſariam reſtrinxit num.21. & 22. & 23.
24 *Dolus præſumptus non ſufficit ad tranſactionem reſcindendam.*
25 *Læſio ad tranſactionem reſcindendam debet eſſe enormiſſima, & continere exceſſum vltra dimidiam.*

DECISIO CCLXIX.

IVlius Cæsar de Rodulphis ann.1582. institutis sibi hæredibus pio æquali portione eius filijs iam natis, alijsque in posterum nasciturus, & Europa vxore, si vitam vidualem seruauerit, omnibus decedentibus sine filijs legitimis, & naturalibus substituit Cippum suæ Domus: Vndè quia tractu temporis defecerunt omnes dicti eius filij sine descendentibus masculis ex legitimo matrimonio procreatis, ideò occasione præfati fideicommissi orta fuit controuersia inter dictam Europam superextantem, & Capitaneum Rodulphum, Vincentium, & Hieronymum fratres de Rodulphis, prætendentes illud appertum ad esse ipsorum fauorem tanquam de Cippo dictæ Domus, sed huiusmodi controuersia per transactionem composita fuit die 16. Febr.1624. in qua diuiso in duodecim vncias toto asse dictæ hæreditaris quatuor assignatæ fuerunt dictis fratribus vti vocatis ad dictum fideicommissum, reliquæ verò octo dimissæ eidem Europæ præuia declaratione, quòd sex ipsi dimittebantur pro legitima quinque eius filiorum, alia pro rata ad eam spectante ratione coæqualis institutionis, & alia ex causa huiusmodi transactionis Summ. illorum de Ferulis num.1. Pro cuius vlteriori effectuatione die 19. Iulij eiusdem anni firmarunt statum hæreditatis, & valorem bonorum hæreditariorum distinctè descriptorum liquidarunt in scut.22241. ex quibus detractis prius, & Europæ applicatis sc. 2335. & b. 80. pro quibusdam peculiaribus detractionibus, assignata fuerunt dictis fratribus bona valoris scutorum 6494. 50. & Europæ alia bona valoris scutorum 15746. 50. dicto Summ. num.2. Et quia in prima transactione inter cætera conuentum fuerat, quòd casu quo Europa, seu eius filij exegissent aliquod creditum, aut retrouendidissent aliquem censum hæreditarium dicti fideicommittentis, de illis habenda esset ratio in assignatione portionis facta ad fauorem dictorum fratrum, ideò Europa memor de duobus censibus cum dimidio in sorte scutorum 900. ab ea retrouenditis anno 1586. huiusmodi retrouenditiones ann.1628. prout bonæ fidei parerat, patefecit, eisque recompensam dedit ex alio instrumento relato in dicto Summ.num.3.

Post mortem dictæ Europæ suborta fuit altera controuersia inter dictos fratres de Rodulphis, ac Iuliam illius, dictique Testatoris filiam super dicta vncia eius matri assignata ratione coæqualis institutionis, sed etiam ista per transactionem composita fuit ann.1632. in qua dicta Iulia illis persoluit in tot censibus, & bonis stabilibus scuta 1800. illisque cessit, & donauit omnia iura, omnesque actiones contra eos sibi competentes, & vice versa ipsi illam quietarunt de omni, & toto eo, quod ab ea petere, & prætendere possent occasione hæreditatis, & bonorum tam dicti Iulij Cæsaris fideicommittentis, quàm eius Matris, illiusque filiorum vigore dicti fideicommissi, ac alias quomodocumque, qualitercumque, & quacumque de causa cogitata, & non cogitata, etiam in corpore iuris clausa, ibique non expressa, vt per extensum legitur in eod. Summ.num.4.

Rebus sic stantibus decessit etiam dicta Iulia relictis post se Nicolao, & Vrbano de Ferulis eius filijs, & hæredibus, contra quos, & Franciscum de Rodulphis filium legitimatum Io. Pauli vnius ex hæredibus grauatis præfati Capitaneus Rodulphus, & Vincentius in partibus instituerunt iudicium immissionis ex remedio *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen.* possessionem bonorum fideicommissariorum dicti Iulij Cæsaris, & signanter illorum, quæ in executionem primi instrumenti transactionis Europæ fuerant assignata, sed emanauit sententia, in qua Actoribus concessa fuit immissio in omnibus bonis fideicommissarijs non compræhensis in dicto instrumento, quò verò ad bona; census, & alia ibidem descripta Rei conuenti ab obseruatione iudicij absoluti fuerunt d. Summ. num.5. Vndè introducta causa appellationis in Rota, & mihi commissa, informantes pro dictis fratribus de Rodulphis contendebant dictas transactiones fore rescindendas, tum quia verus valor bonorum fideicommissariorum dicti Iulij Cæsaris ascendit ad scut.42100. non autem, vt suppositum fuit, ad sola scut.22241. vt ex calculo per eos dato in eorum Summ. num.14. tum etiam quia Europa ex persona eius filiorum non poterat detrahere prædictam legitimam, siue ex quo à dicto Iulio Cæsare testatore illius detractio expresse in testamento prohibita fuit, dictumque testamentum ab eius filijs acceptatum ann. 1610. in quodam instrumento diuisionis omnium illius bonorum inter eos celebrato, siue ex quo integrè præsumebatur consumpta dum dicti filij nullum confecerunt inuentarium, & plura bona fideicommissaria alienarunt d. Summ. num.6. & 7.

Verùm proposito dubio, An sit locus rescissioni transactionum, Domini negatiuè responderunt, † quia cùm in eis 1
adhibitæ fuerint omnes solemnitates necessariæ, nec deficiat causa ob quam transactum fuit, nempè timor futuræ litis, ac spatio viginti, & vltra annorum obseruatæ probentur, omnis possibilis interpretatio sumi debet pro illarum subsistentia, & validitate, cùm ex præfatis, & signanter ex tam longa obseruantia tantò difficilior reddatur illarum prætensa rescissio *cap. Contingit de transact.* Decian. *cons.* 28. *num.* 11. *& 12. lib.* 3. Card. Caual. *decis.* 407. *num.* 9. Rot. *decis.* 86. *n.* 7. *& 8. part. 6. recent. & in Romana de Mongellinis 30. Ianuarij 1645. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono §. fin.*

Non obstant adducta in contrarium, quoniam adhuc concludenter iustificatum non fuit valorem dictorum bonorum fideicommissariorum ascendere ad prætensa scut. 42100. Partitæ enim ad hunc effectum positæ in supradicto calculo singulariter discussæ patiuntur non modicas difficultates, † & tamen ad effectum rescindendi transactionem 2
probationes debent esse plenæ, & concludentes, vt post Alex. Alciat. & Gabr. respondit Rot. coram Card. Seraph. *decis.* 146. *num.* 1.

Omissa enim prima scutorum 375. quæ licet in facto subsistens † ob sui modicitatem non sufficit ad inducendam læ- 3
sionem ad hunc effectum requisitam, cùm dicti fratres tantummodò prætendere possint scuta 125. Quoad secundam scutorum 1500. pro rata parte dotis dictæ Iuliæ † iustifica- 4
tum non fuit, quòd de tempore illius dotationis extarent tot fructus, qui commodè pro dicta dote sufficerent, ideòque nisi malitiosè consumpti probentur animo euertendi fideicommissum, hæredes grauati illos fecerunt suos, & proindè non attento præcepto testatoris de soluendo dotes ex fructibus, Europa legitimè satisfieri potuit ex proprietate dictorum bonorum fideicommissariorũ de dictis sc.1500. quæ de proprijs pecunijs eius filiorum persoluerat, Molin. *de primog. Hispan. lib. 4. cap. 6. sub n. 15. vers. quod intelligendum,* Menoch. *lib. 4. præsumpt. 189. n. 161. vers. Cæterum hæc iuris,* Peregr. *de fideicom. art. 42. num. 71. vers. intellige ex fructibus,* Fusar. *de substit. quæst. 531. num. 120. quos sequuta fuit Rot. in Romana Casalis Aguzani 4. Februarij 1643. coram Reu. P. D. meo Royas §. vltra quod ad effectum.*

Ad tertiam scutorum 4000. pro integra dote eiusdem Iuliæ, responsum fuit non subsistere, quòd illa constituta fuerit ex pecunijs, aut bonis hæreditarijs, sed ex proprijs, vt dictum est præfatorum filiorum d. Summ. n.13. Nec Europa detraxit sc.4000. sed tantùm 1500. quæ testator illi legauerat.

Quarta scutorum 625. occasione dotis eiusdem Europæ corruit, quia adducta exceptio eius prætensæ satisfactionis ex administratione bonorum fideicommissariorum, † non 5
competit dictis fratribus fideicommissarijs, sed solùm competebat dictis illius filijs, pro quibus dicta bona administrabat, nisi iustificetur tot bona retinuisse, vel alienasse, ex quibus potuerit satisfieri.

Quinta scutorum 350. occasione sortis principalis duorum censuum scutorum 600. qui Europæ assignati fuerunt pro sc.250. tantùm indiget iustificatione, † quia exhibean- 6
tur instrumenta impositionum ad fauorem fideicommittentis de ann.1577. & seqq. attamen ex his probatur quidem tempore impositionum dictos census fuisse scutorum 600. non tamen infertur, quòd essent eiusdem quantitatis tempore assignationis sequutæ quadraginta, & vltra annis postea.

Sexta scutorum 500. pro tot censibus antecedenter ab eadem Europa retrouenditis, & octaua scutorum 5554. pro alijs censibus fideicommissarijs in dictis transactionibus non comprehensis, tolluntur faciliori responsione, nam in prima transactione adest expressa clausula salutaris habendi rationem ad commodum transigentium pro rata ad vnumquemque ipsorum respectiuè spectante de omnibus in futurum detegendis, † atque ideò dicti fratres agere possunt pro 7
illorum consequutione iuxta formam traditam in ipsa transactione, & consequenter ex hoc capite non possunt allegare læsionem ad effectum prætensæ illius rescissionis.

Septima denique scutorum 8126. de quibus Europa quietantiam fecerat Tranquillo de Bartellis exactori eorundem eius filiorũ, demenda est à calculo, quia adhuc non constat † 8
quòd dictæ pecuniæ proueniãt ex proprietate bonorũ fideicommissariorum, & proindè præsumũtur potiùs prouenire, vel ex fructibus eorumdem bonorum ad illos spectantibus, & à

& à præfato Tranquillo in maiori summa verisimimiliter
perceptis, cum ascenderent annuatim ad scuta 1500. vel ex
capitalibus quorumdam censuum retrouenditorum, quos
Europa in secunda transactione receperat pro legitima di-
ctorum eius filiorum.

Legitima autem ex iuris dispositione absque vllo onere,
9 † aut grauamine debebatur, *l. omnimodo* 30. *& l. quoniam in
prioribus* 32. *C. de inoff. testam.* Cùmque testator reliquerit
10 sex filios, nempè quinque masculos, † & vnam fœminam,
11 ascendebat ad semissem, *Auth. nouissima, C. eod.* † Et con-
sequenter dicta Europa tamquam hæres eorumdem eius fi-
liorum prædefunctorum iure optimo dictas sex vncias hac
de causa detrahere potuit, *l. quamquam*, ibique communiter
scribentes *C. ad l. falcid.* Hond. *cons.* 63. *num.* 16. *lib.* 1.

Non obstat, quòd testator prohibuerit illius detractionem,
& dicti eius filij illius testamentum in supradicto instrumen-
to diuisionis acceptauerint.

12 Quia cùm in casu nostro seruata non fuerit † cautela
relata per Soccin. Iun. *cons.* 122. *num.* 9. *lib.* 1. Non sufficit
sola paterna prohibitio, & generalis, acceptatio eius testa-
menti, quæ in alijs ibidem dispositis congruè verificari po-
13 test, sed specialis, & indiuidua mentio legitimæ, † illiusque
espressa renunciatio ibidem fieri debebat, vt censeretur quò
ad eam illis præiudicatum, *l. si quando*, §. *Et generaliter, C. de
inoff. testam.* Ancar. *cons.* 152. *num.* 8. *vers. legitimam vere*,
cum alijs allegatis per Rot. coram Greg. *decis.* 489. *num.* 21.
ibique Add. *num.* 27. *in recent. decis.* 200. *n.* 5. *decis.* 206. *n.* 4. 5.
& 6. *decis.* 449. *num.* 3. *&* 4. *& decis.* 653. *num.* 9. *part.* 1. etiam
Card. Cauul. *decis.* 326. *num.* 7. *& in Romana supplementi legi-
tima* 18. *May* 1640. *coram me*, §. *& nihilominus*.

Nec obstat, quòd omiserint confectionem inuentarij, &
nonnulla bona alienauerint.

Quoniam alienationes ad hunc effectum relatæ *in dicto
14 Sum. num.* 7. non sunt propriæ alienationes, † & quidem
voluntariæ, prout requiritur ad effectum inducendi præsum-
ptionem subtractionis, & alienationis aliorum bonorum,
15 sed sunt retrouenditionis censuum, † quæ dicuntur actus
merè necessarij, vt tradit Cenc. *de censib. quæst.* 69. *num.* 6. *&
quæst.* 109. *num.* 10. Et tam ipsæ, quàm omissio inuentarij,
non fuerunt factæ ab ipsis filijs hæredibus grauatis, contra
quos prætenditur consumptio legitimæ, sed ab ipsorum Ma-
tre tutrice, & curatrice; Hinc enim Domini multa conside-
rabant, quæ dictam præsumptam consumptionem exclu-
16 dunt. † Et primò, quòd ob alienationem factam ex neces-
sitate præsumi non potest grauatum alia bona subtraxisse, &
alienasse, cum exinde in ipso considerari non valeat animus,
seu voluntas alienandi, dissipandique bona hæreditaria, sicut
17 consideratur stantibus alienationibus voluntarijs. † Se-
cundò, quòd alienationes, ac omissio inuentarij factæ per tu-
18 torem, vel curatorem non præiudicant pupillo, † vel mi-
nori, §. *Pupillus*, Auth. *de hæred. & falcid.* Rot. *decis.* 67. *n.* 3.
ad medium, cum seqq. & decis. 163. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* Ter-
tiò, quòd dictæ alienationes, seu verius censuum retrouendi-
tiones sunt certæ, & non excedunt summam scutorum quin-
gentorum; vnde dum in casu nostro constat de statu hæredi-
tatis ab ipsismet transigentibus in secunda transactione fir-
mato, non admittitur allegata præsumptio, neque prohibe-
tur filijs saltem detractio supplementi, vt respondit Rot. *in
Perusina fideicommissi* 5. *Martij* 1646. *coram R. P. D. meo
Celso*, §. *nam cum illa*, *& in Cesanaten. bonorum* 10. *Martij*
1649. *coram R. P. D. meo Peutingerio*, §. 1. *vers. Cui neque dua,
ac distinguendo, & conciliando contrarias decisiones firmatum
fuit in Perusina bonorum* 30. *May* 1650. *coram me*, §. *Quo
19 vero ad modicitatem*. † Quartò, quòd Feruli habentes cau-
sam à dictis hæredibus grauatis, seu à dicta Europa eorum
matre, & hærede sunt Rei, & possessores ex hac præcisa cau-
sa legitimæ, vnde Rodulphis fideicommissarijs agentibus, &
dictas sex vncias præuia transactionum rescissione vindica-
re prætendentibus non suffragatur prędicta præsumptio, nec
simplex probatio opulentiæ hæreditatis, sed tenentur iustifi-
care, quòd grauati actualiter tot bona alienauerint, quæ le-
gitimæ detractionem adæquent, vt tradunt Peregr. *de fideic.
art.* 39. *num.* 14. Mang. *de Imp. q.* 136. *num.* 50. Mer. *de legit.
lib.* 2. *tit.* 2. *q.* 4. *num.* 2. Cyr. *contr. for. c.* 5. *n.* 27. *&* 28. san. mem.
Greg. *decis.* 185. *n.* 1. ibique Add. *n.* 3. Rot. coram Marc. Andr.
dec. 80. *n.* 4. 5. *&* 6. *in Narnien. fideic.* 3. *July* 1622. *coram bon.
mem. Merlino in Verulana fideic.* 31. *Martij* 1638. *coram
Card. Panzirolo*, §. *nec releuat quod cum Prosper. in Romana fi-
deic. de Candidis* 10. *Martij* 1649. *cor. R. P. D. meo Verospio in
Cesenaten. bonorum* 15. *Martij* 1651. *coram R. P. D. meo Al-
bergato*, §. *quia alienationes*, *& pariter distinguendo in d. Peru-
sina bonorum cor. me*, §. *Pro intelligentia enim*. Quintò deni-
que quòd tam de pretio censuum retrouenditorum, quàm de
alijs, qui fortasse reperiri possent extincti, ac de cæteris bonis
fortasse alienatis dicti de Rodulphis consequi debent eorum
integram portionem iuxta forma supradictæ conuentionis
in instrumento primæ transactionis adiectæ, † ideòque 20
ad effectum, de quo agitur haberi debent perinde, ac si non
fuissent retrouenditi, neque alienati, & consequenter multò
minus legitimæ consumptionem important, per ea quæ in si-
milibus terminis tradit Merlin. *vbi supra dicto lib.* 2. *tit.* 2.
quæst. 3. *num.* 23. *cum seqq.*

Deducta verò circa portiones detractas ex persona Fran-
cisci, & Io: Pauli nec minus Dominis visa fuerunt releuare; li-
cèt enim Franciscus decesserit in pupillari ætate, Europa ta-
men poterat illius legitimam consequi, † quia cùm testa- 21
tor in verbis espressè se restrinxerit ad vulgarem, & fidei-
commissariam, ibi, *Et post eorum mortem in vniuscuiusque
ipsorum portione substituit vniuscuiusque filios, liberos, & de-
scendentes masculos legitimos, & naturales de vno in alium v-
que in infinitum, & inuicem, ac respectiuè actiuè, ac passiuè or-
dine successiuo vulgariter, & per fideicommissum, &c.* Non
censetur sub compendiosa voluisse comprehendere pupilla-
rem, vt reiectis coniecturis ab altera parte allegatis, in his
terminis consulendo firmant Fusar. *cons.* 196. *ante num.* 35.
vers. tertio, & vltimo principaliter cum pluribus seqq. † vbi 22
quinque fundamenta adducit pro illius comprobatione, *&
cons.* 190. *n.* 14. Bellon. Iun. *inter eadem cons.* Fusar. *cons.* 185.
n. 56. *&* 57. Intrigliol. *de substitut. cent.* 3. *q.* 12. *n.* 20. ac optimè
conferunt adducta per Dec. *consil.* 371. *sub n.* 5. *vers. & præ-
dicta confirmantur*, Roll. à Vall. *cons.* 68. *num.* 68. *vers. octauo
accedit, lib.* 4. Menoch. *cons.* 303. *num.* 8. Odd. *cons.* 95. *num.* 28.
cum duobus seqq. firmantes, quòd quotiescumque testatur
postquam compendiosè substituit, enumerat species substi-
tutionum, nempè vulgariter, & per fideicommissum, vel si-
miles, ipsam compendiosam declarat, atque restringit ad spe-
cies enumeratas, itaut cæteras substitutiones nullatenus
comprehendat: † Ideòque Europa à dicta legitima non 23
erat exclusa, vt admittit Gabr. *cons.* 120. *num.* 12. *lib.* 2.

Facilior verò est responsio ad legitimam detractam, vt
prætenditur à dicto Io: Paulo mediante legato per ipsum fa-
cto de duobus Prędijs, Domo, & Censibus ad fauorem Fran-
cisci eius filij legitimati, quia iustificatum non fuit huiusmo-
di bona esse fideicommissaria dicti Iulij Cæsaris.

Ex præmissis itaque patet, quod intentio Actorum adhuc
concludenter, vt requiritur, comprobata non fuit, ideòque
allegari non potest in dictis transactionibus adfuisse dolum,
vel læsionem, † & tamen ad istum effectum dolus probari 24
debet verus, & certus, nec sufficit pręsumptus, vt pluribus ad-
ductis respondit *Rota in Bononien. de Berois* 11. *Martij* 1643.
coram R. P. D. meo Rojas, §. *in omnem casum*, † læsio autem 25
debet esse enormissima, & talis, vt contineat magnum exces-
sum vltrà dimidiam habita etiam ratione omnium expensa-
rum, ac dubij futuræ litis euentus, Cagnol. *in l.* 2. *num.* 8. *C. de
rescind. vendit.* Pinell. *super eadem leg. lib.* 2. *part.* 1. *cap.* 4. *n.* 12.
Corn. *cons.* 196. *num.* 5. *lib.* 2. Dec. *cons.* 116. *num.* 4. *& cons.* 474.
num. 10. Put. *decis.* 223. *per totam lib.* 1. in correctis, Rot. *de-
cis.* 461. *num.* 7. *part.* 1. *decis.* 715. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* coram
Card. Caual. *decis.* 407. *num.* 1. 2. *&* 3. *in Bononien. transactio-
nis* 27. *February* 1640. *coram bon. mem. Card. Hieronymo Ve-
rospio*, §. *dicebatur*, 2. *vers. Tamen non satis est*.

Atque ideò cùm agatur de transactionibus factis bona fi-
de à Muliere, & tam longo temporis cursu obseruatis, reso-
lutum fuit non esse locum illarum rescissionis, vtraque, &c.

R. P. D. CELSO.

Posteà S. R. E. CARDINALI.

Pisauren. Pecuniaria.

Veneris 14. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Intimatio molestiarum, quas passus fuit fideiussor occasione eius fideiussionis, an debeat esse personaliter, vel sufficiat, vt tantum domi dimissa copia fuerit executa, eruditè tractatur; & quid si releuator esset absens, & negaret se esse Ciuem loci; in quo bona possidet, & tenet domum apertam, atque Ministros, & familiam retinet, ingeniosè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Idemnitatis promissio facta fideiussori continet non solum solutionem sortis, & fructuum, sed etiam damnorum, & interesse.*
2 *Damna quæ passus fuit fideiussor occasione eius fideiussionis, quomodo probetur.*
3 *Scientia in debitore de damnis possis à fideiussore ex quibus certa, & indubitata remaneat.*
4 *Intimatio in præiudicialibus debet esse personalis contra Principalem. Contra num. seq. & num. 8.*
6 *Citatio personalis quando non requiritur pro forma, sed tantum, vt citatus habeat notitiam de contentis in illa, tunc citatio dom. dimis. cop. æquipollet personali.*
7 *Procurator præsumitur certiorasse suum principalem, quando agitur de materia graui.*
9 *Citatio personalis contra absentes non est necessaria, vbi extat statutum, quod absentes citari possint domi eorum habitationis.*
10 *Citatio contra absentem exequi legitimè potuit in loco vbi bona possidet, & habet domum apertam, atque retinet Ministros, & familiam.*
11 *Rubrica benè declarat, & extendit Nigrum.*
12 *Ciuem alicuius loci quando quis appellauit, non potest deinde dicere se non esse talem.*

DECISIO CCLXX.

PRo soluendis fructibus duorum Censuum, quos de anno 1612. & 1618. imposuerat Alexander Auctor
1 Com. de Thienis, coacti fuerunt Com. de Santinellis accipere sub vsuris diuersas pecuniarum summas, quarum restitutio cùm exaduerso controuerteretur dubitatum fuit coram Eminentiss. Card. Otthobono, An huiusmodi interusuria deberentur, & affirmatiuè responsum fuit; Hodie reproposita per me causa super ijsdem ex ijsdem etiam rationibus Domini perstiterunt in resolutis; Etenim obligatio resultat ex Instrumento publico in quo dictus Com. Alexander promisit sub obligatione Camerali releuare, & conseruare indemnes præfatos fideiussores, quæ promissio indemnitatis continet non solum solutionem sortis, & fructuum, sed etiam damnorum, & interesse, ex doctrin. Bald. *in l. 2. sub num. 5. C. de sentent. quæ sine certa quant. prof.* Honded. *cons. 25. num. 1. lib. 2.* Paris. *cons. 109. num. 38. & seqq. lib. 1. & cons. 16. num. 124. lib. 2.* Rot. coram Buratt. *decis. 194. n. 2. & decis. 325. num. 14.* vbi Adden. *litt. B.*
2 Et ex † publicis Instrumentis probantur etiam damna quæ passi fuerunt Comites de Thienis occasione dictæ fideiussionis, vt firmauit Rot. coram Seraphin. *decis. 593. n. 4.* & post Modern. *Perus. de cens. decis. 137. à num. 1. per tot.* Exceptio verò, quod huiusmodi Instrumenta non fuerint per Santinellos notificata, ad hoc vt releuatores scientes debitum esse sub vsuris possent ab illo se eximere, & liberare;
3 Tollitur ex pluribus, † & reiteratis intimationibus, quarum nonnullæ apparent factæ in præsentia Mancini Procuratoris Generalis ad lites ipsorum Comitum de Thienis, ac etiam specialiter deputati ad suscipiendum in se quascumque lites, & molestias à quibusuis, personis illatas, & inferendas; Aliæ verò executæ personaliter tam contra Procuratorem prædictum, quàm etiam contra Ministrum & institutorem eorumdem, iunctis etiam decretis, & mandatis Iudicum super refectione dictorum damnorum. Ex quibus probari certam, & indubitatam scientiam tradit Abb. *cons. 81. sub num. 1. vers. quod autem, lib. 1. & cons. 19. ante num. 1. lib. 2.* Paris. *cons. 100. num. 88. lib. 1.* Surd. *cons. 429. num. 53.* relat. per Gratian. *disceptat. forens. cap. 433. num. 77. & cap. 510. num. 17.* & firmauit Rot. *in Rom. diuisionis 20. Iun. 1639. coram R. P. D. meo Bichio.*
4 Nec refert, † quod in præiudicialibus intimatio debeat esse personalis contra Principales, nec sufficiat contra Procuratorem, cùm illâ dicatur scientia præsumpta, non autem vera ex deductis in *Vrbeuetana pecuniaria 29. Ianuarij 1635. coram bon. mem. Buccabella;* Nam aliud est scientiam esse præsumptam, aliud verò illam probari præsumptioni-
5 bus, & coniecturis: † Vnde cùm ex supradeductis appareat ad notitiam Com. de Thienis peruenisse executionem dictæ citationis, & pecunias pro soluendis fructibus eorumdem Censuum fuisse acceptas sub vsuris, talis notitia videtur sufficiens, vt firmauit Rot. *decis. 612. num. 4. part. 4. diuers.* & coram Seraph. *decis. 1459. num. 12.*

Quando enim † citatio personalis non requiritur pro forma, sed tantùm ad effectum, vt citatus habeat notitiam de contentis in illa tunc probata tali notitia citatio dom. dimiss. cop. æquipollet personali, *ex text. in Clem. causam in fin. de election.* Roman. *cons. 410. num. 2.* Couarruu. *in cap. Alma Mater part. 1. §. 9. num. 4. versic. tertius casus, de sentent. excommunic.* Rot. coram Seraphin. *decis. 1296. num. 3. & in Neapolitana Iurisdictionis 11. Februarij 1647. coram Reuer. P. D. meo Bichio.* 6

Et eo faciliùs inclinarunt Domini in hanc sententiam: † Tum quia attenta grauitate materiæ non est verisimile, quod Comites de Thienis non fuerunt de prædictis certiorati à Procuratore, maximè cùm ad dictum effectum terminum petierit, & obtinuerit, vt ponderat Roman. *cons. 481. num. 7.* Honded. *cons. 55. num. 54. lib. 1.* Mascard. *de probat. conclus. 554. num. 8.* Rota *decis. 131. num. 7. part. 2. diuersor.* & coram Comitul. *decis. 119. eodem numero,* cum alijs per Adden. ad sanct. mem. Greg. *decis. 127. num. 11.* † Et propterea benè intrat dispositio text. *exaduerso allegati in l. item veniunt 22. §. petita ibi,* nisi fortè is cui denunciatum est eum certiorauerit, *ff. de petit. hered.* & tradit Loffred. *cons. 20. num. 20. circa medium.* 7 8

Tum etiam, † quia extat Statutum Pisauri disponens expressè, quod Ciues, & Habitatores, qui de ciuitate recesserint possint citari dom. eorum habitationis, quod statutum seruandum esse, aduertit Mandos. *de inhibit. quæst. 67. num. 12.* Rot. *decis. 569. num. 2. part. 1. recentior.* Et † comprehendere Comites prædictos, qui vltra quam plura bona habent Pisauri domum apertam vbi retinent Ministros, & familiam, probat text. *in l. 1. §. domum, ff. de lib. agnosc.* Bald. *cons. 242. num. 8. lib. 1.* Marcabr. *cons. 69. num. 62. & sequentib. & cons. 70. num. 44.* Gratian. qui alios cumulat *disceptation. forens. lib. 3. cap. 484. num. 16.* Hieronym. Laurent. *decis. Auenionen. 140. num. 4. & 5.* 9 10

Non obstat, † quod licet rubrica loquatur perdictionem alternatiuam de Ciue, vel Habitatore, Nigrum tamen disponat simpliciter absque dicta dictione, *vel,* nam cùm rubrica habeat orationem perfectam per eam Nigrum declarari, & extendi debet, vt desumitur ex *text. in l. vnica, C. de capitat. Ciu. censib. exim. gloss. in l. 1. verb. retractare, Cod. ne lic. tertio prouocar.* Alexand. *cons. 1. num. 7. lib. 4.* Curt. Inior. *cons. 107. num. 2. & seqq.* Tob. Non. *cons. 17. num. 2. & 3.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 1. num. 16.* Rota coram Andrea *decis. 110. num. 2. & seq. & in recentior. decis. 445. num. 8. & decis. 498. sub num. 6. part. 4.* & pluribus exornat Surd. *cons. 163. num. 12.* 11

Et tamen † Comites de Thienis non possunt dicere se non esse Ciues, dum tales pluries se enunciarunt in diuersis Instrumentis, & signanter in mandato procuræ de anno 1633. facto in personam Mancini, *l. generaliter, Cod. de non numerat. pecun.* Roman. *cons. 391. num. 7. & seqq.* Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 10. num. 28. in fine,* Rota coram Buratt. *decis. 113. num. 1.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. BICHIO.

Perusina Successionis.

Veneris 14. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Hæredes venientes ab intestato non possunt impedire immissionem hæredi scripto, dum in Testamento non adest vitium visibile, si verò de identitate schedulæ dubitari contingat, donec de veritate, vel falsitate Testamenti disputatur, non est locus successioni ab intestato. Identitas Testamenti clausi ex quibus probata remaneat, & exclusa falsitas suppositionis alterius schedulæ, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier possidens bona viuente viro iure familiaritatis, & mortuo causam possidendi sibi mutasse præsumitur ex titulo superuenienti, etiam absq; alia declaratione.*
2 *Amplia, quando in instrumento dotis adesset clausula constituti.*
3 *Possessio tradita à Iudice cum clausula,* dummodo possessio

sessio sit vacans, nullius est momenti alio in possessione existente.

4 *Testamentum facit cessare causam ab intestato.*

5 *Heres scriptus est legitimus contradictor in iudicio immissionis ab hærede legitimo petita, quando testamentum non apparet in aliqua sui parte vitiatum. Et quando secus num. 19.*

6 *Recognoscere manum Testatoris in testamento nuncupatiuo, sufficit quod testes deponant se habere notam manum, & quod pluries viderunt eum scribere, licèt non interfuerint in subscriptione testamenti.*

7 *Hæredis nominatio non est necessaria, quando Testator conuocatis testibus, testamenti schedulam, vt de eo Notario se rogaret consignat.*

8 *Notarij rogitus etiam absque illius subscriptione fidem facit, dummodo inter alias eius scripturas authenticas repertus fuerit.*

9 *Et probat ne dum consignationem Testamenti, sed etiam illius identitatem.*

Amplia, quando bona fama Notarij concorreret, n. 11.

10 *Identitas testamenti clausi penes tertiam personam à Testatore relicti probatur medio iuramento eiusdem tertia persona.*

12 *Identitas testamenti clausi ex quibus coniecturis probata remaneat, num. 13. 14. 15.*

16 *Identitas testamenti clausi, vt indubitata reddatur, requiritur quod rogitus Not. in eius dorso reperiatur.*

17 *Et quid si in alio folio separato adesset.*

19 *Et quid si testamenti schedula in domo Testatoris in manibus interessatorum, non autem Notarij remansisset.*

20 *Heres scriptus, vt impedire possit immissionem heredi venienti ab intestato, sufficit in testamento non adesse vitium visibile.*

21 *Heres scriptus non est amouendus à possessione, licèt hæres veniens ab intestato excipiat de nullitate testam.*

22 *Testamentum clausum, donec discutitur, an sit verum, vel falsum, vt quia de identitate schedula dubitatur, non est locus successionis ab intestato.*

23 *Notarij fides, atque legalitas in Testamẽtis clausis fraudis possibilitatem; atque præsumptionem excludit.*

DECISIO CCLXXI.

AVt manutentionem, aut immissionem in bonis Hæreditarijs Petri Gentilis de Tranquillis petijt Iulia illius germana Soror, & prætensa hæres ab intestato, sed neutrum competere censuit Rota.

1 Manutentioni † enim obstat anterior possessio Isabellæ
Alfanæ Reæ conuentæ vxoris eiusdem Petri Gentilis, quæ,
vt disertissime probant testes dati in Summ. num. 3. omnia
bona viro viuente possedit iure familiaritatis, & eo mortuo
causam possidendi sibi mutasse præsumitur illicò ex superuenienti titulo testamentariæ successionis, & dotis, ac donationis etiam absque alia declaratione, Gratian. *discept. 54. num. 1.* Caualer. *decis. 284. num. 2.* Greg. XV. *decis. 546. n. 1.* cum alijs relatis, ac Modern. *Perusin. de manuten. obseru. 54.*
2 *n. 23. & seq.* † præsertim, quia in instrumento tum dotis, tum
donationis inter viuos adest clausula constituti verè posses-
3 sionis translatiua, † vt propterea nullius momenti sit possessio Iuliæ, tanquam hæredi ab intestato tradita postea à Iudice, cum clausula, *dummodo possessio sit vacans*, vt in terminis respondit Rota penès Caual. *decis. 629. n. 8. & 9. & inter impress.* apud Moder. *de manut. decis. 28. n. 9. & 10. & seq.*

Interdicto quorum bonorum, *ex cap. success. ab intestato*,
non est locus, vbi, vt in casu nostro adest testamentum,
4 † quia causa testamenti cessare facit causas intestati, *leg. quandiu, ff. acquir. hæred. l. Antequam, C. de success. l. ex testament. C. condit. liber.* Rot. *decis. 405. num. 1. part. 4. tom. 2. re-*
5 *cent.* † & hæres scriptus est legitimus contradictor in iudicio immissionis ab hærede legitimo petitæ, quando testamentum vitio aliquo incontinenti probato non laborat, ac nec vitiatum, nec cancellatum in sui facie apparet, Bart. *in l. scriptum heredem num. 2. C. probat.* Zuccard. *in l. fin. n. 201. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* Argell. *de acquiren. possess. quæst. 6. artic. 8. num. 144.* Thomat. *decis. 82. num. 9.* Rot. *decis. 406. num. 1. part. 4. diuers. decis. 671. num. 1. vers. vnde non est, part. 1. recent.* cum alijs doctè relatis per Modern. Lucan. *cons. 74. num. 13. & seq.*

Quale est testamentum Petri Gentilis ab Isabella productum, quod scriptum, & subscriptum fuisse manu propria Testatoris affirmant plures testes formiter examinati, qui vlterius concludentibus rationibus conciliant diuersitatem,
& inæqualitatem caracteris, Summario Isabellæ num. 8. † & 6
licèt non interfuerint quando testamentum à Testatore subscribebatur, quia tamen agitur de testamento nuncupatiuo nuncupatione implicita, cuius scripturæ testes non adhibentur, satis est ad recognitionem manus Testatoris, quod pro ratione sui dicti afferant se habere illam notam, eo quod pluries viderunt eum subscribere, vt ex doctr. Soccin. *in l. si ita scripsero num. 3. post med. ff. condit. & demonstrat.* quam passim secuta est Rota *in pluribus decis. allegat. ab Add.* ad Buratt. *decis. 143. num. 4.* fuit in puncto decisum *in Perusina Testamenti 15. Iunij 1642. §. minus releuat, cor. Reuerend. P. D. meo Cerro.*

Quodque † tandem schedulam testamenti Notario, vt de 7
eo rogaretur, conuocatis septem testibus consignauerit Testator, asserens in ea scriptura esse, eius testamentum, quod valere voluit iure testamenti, vel Codicillorum, &c. vt sufficit absque alia nominatione explicita hæredis, Gozzad. *cons. 3. per tot.* Guttier. *pract. quæst. lib. 2. quæst. 41. sub n. 4. & seq.* Rot. *decis. 263. num. 6. & seq. part. 4. tom. 2. recent. & in Senogallien. successionis 29. Ianuarij 1652. §. nam est coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado*, constat ex ipsius
Notarij rogitu, † qui etiam absque Notarij subscriptione 8
fidem facit, dummodo, vt hic inter alias eius scripturas authenticas repertus fuerit, Ruin. *cons. 144. num. 9. lib. 4.* Menoch. *cons. 48. num. 5.* Rota *inter recent. decis. 349. num. 6. part. 1. decis. 628. num. 1. & 3. part. 2.* & latissimè in *Nouarien. Bonorum 17. Decembris 1640. coram clar. mem. Coccino*, † probatque nedum de consignatione cedulæ testamen- 9
ti, sed etiam illius identitatem, Bart. *in l. 2. vers. sed si Notarius est rogatus, ff. quemadmodum test. aper.* Castr. *cons. 93. num. 3. & seqq. lib. 1.* Clar. *in §. Testamentum quæst. 4. sub num. 3. vers. consulto tamen*, Rot. *decis. 180. num. 3. & seqq.* apud Duran. *& in Romana testamenti 14. Iunij 1649. §. nec vlla coram Eminentiss. D. Cardinali Otthobono*, itaut postquam schedula testamentaria dimissa fuit in manibus Notarij rogati, nil aliud requiratur pro verificanda illius identitate, quam fides Notarij, penes quem dimissa fuit, Decian. *cons. 74. num. 20. lib. 5.* Alexand. *cons. 105. num. 2. vers. secundo respondeo lib. 2.* Duran. *dicta decis. 180. num. 3.* Hartman. Pistor. *obseru. 199. num. 10.* alijque allegati ab Add. ad Buratt. *decis. 475. num. 22. in fin.* quos secuta est Rota *in d. Romana Testamenti, §. & cedula, coram D. Cardin. Otthobono*, † sicuti in fortioribus terminis ad probandam iden- 10
titatem schedulæ dimissæ penès tertiam priuatam personam puta Guardianum S. Francisci ad quam Testator se retulit, sufficit eiusdem Guardiani, seu tertiæ priuatæ personæ iuramentum, Castr. *in l. heredes palam num. 3. ff. testam.* Soccin. Sen. *cons. 142. num. 7. lib. 1.* Decian. *cons. 74. num. 22. lib. 5.* Vasq. *de success. creat. lib. 2. §. 17. num. 53. circa med.* Rot. *decis. 96. num. 3. part. 5. recent. & Narnien. hæreditatis 11. Ianuarij 1630. §. non obstat decisiones coram R. Terracinen.*

Præsertim, quia manus, † ac bona fama Notarij roga- 11
ti probata est per testes, Summario Isabellæ num. 9. & quod in puncto ponderat Decian. *dicto cons. 74. sub num. 20. vers. quæ omnia lib. 5.* Rot. *in dicta Romana Testamenti, §. sed & eo, coram Eminentiss. D. Card. Otthob.* † & aliæ coniecturæ 12
identitatem suadent, nempè quod schedula prædicta continet dispositionem perfectam, ac dignam sapientis viri,
Decian. *dicto cons. 74. num. 28.* † quod exarata est integrè 13
manu Testatoris, quam coniecturam approbauit Rot. *in dicta Perusina Testamenti, §. concurrentibus, versic. & quod plus est, coram Reu. P. D. meo Cerro*; quod † con- 14
cordat cum dicto præsentis testis viri religiosi, ac testatori summè intimi, cui testator antequam schedulam Notario consignaret aliqua ex ibi dispositis communicauerat, & etiam ponderauit Rot. *in dicta Perusina Testamenti §. secundo deducitur*, † quod continet etiam legata, quæ sanè 15
omisisset hæres; si aliam scripturam supposuisset, vt in puncto aduertit Decian. *d. cons. 74. num. 26.* ac tandem militat præsumptio exclusiua pluralitatis Testamentorum, *l. omnium, quod, C. test.* Surd. *cons. 173. num. 43.* Mant. *de coniect. lib. 2. tit. 1. num. 6.* Borgnin. *decis. 14. num. 37. part. 1.* Rota *in d. Perusina testamenti §. quia in casu.*

Hinc non obstat, † quòd rogitus Notarij non adsit in dor- 16
so ipsius schedulæ, sed in alio folio separato, quo schedula inuoluebatur, & è quo illa extrahi poterat, quæ ad excludendam probabilitatem indubitatæ identitatis, omninò necessarium ponderat Paris. *cons. 19. num. 26. & seqq. lib. 3.* Gratian. *discept. 973. num. 44. & seqq. vsque ad 48.* † vbi ait, quod 17

rogitus iste in folio non colligato schedulæ, probat quidem
testatorem dedisse quandam scripturam Notario coram se-
ptem testibus, sed non probat identitatem scripturæ mox
pro luctæ, Cyriac. *contr.444. num.19. & seqq.*
18 Nam † præterquam in casu, de quo Paris. schedula testa-
menti remanserat in domo testatoris, in qua interessati po-
tuerunt supponere aliam schedulam, vt aduertit Rota *decis.
96. num.14. vers. & etiam, part.5. recent.* Nostra verò sche-
dula remansit penes Notarium eamque sic inuolutam ab
eius manibus mortuo testatore habitam Isabella, statim
exhibuit Iudici asserens se esse hæredem institutam, vel ex
dicto religiosi; cui vt supra testator id communicauerat, vel
ipsiusmet testatoris, quem id vxori dilectissimæ in longa in-
firmitate de se bene meritè, vt lacrymas inter obsequia, vt
mos est miscentis leniret reuelasse verisimile est.
19 Omnes allegati † in obiecto loquuntur in iudicio petito-
rio, & de schedula, cuius identitas ex alijs coniecturis non
coadiuuatur, secùs si probabile aliquod signum identitatem
certificans concurrit, vt respondendo contrarijs explicat ipse
Cyriac. *ex aduerso alleg. contr.44. sub num.56. circa finem,
vers. nam coram*, in casu autem nostro multa identitatem
20 coadiuuant, & † agitur in iudicio possessorio ad impedien-
dam immissionem hæredis ab intestato, ad quem effectum
dum de cætero in testamento non adest vitium visibile sola
possibilitas suppositionis alterius schedulæ, tot alijs circum-
stantijs debilitatæ, non nocet, quia possessor excipiens te-
stamento habet intentionem fundatam in eius exhibitione,
& altior indago est in replicatione actoris dantis de non
identitate, aut nullitate testamenti, quæ donec in iudicio
ordinario plenius cognoscatur, non releuat cùm sola spes
testamentariæ successionis suspendat, quodlibet ius hæredis
21 ab intestato, & † interim hæres scriptus habens titulum
saltem apparentem non sit amouendus à possessione, Surd.
22 *cons.268. num.47.* † vbi subdit, quod pendente dubio, An
testamentum sit verum, vel falsum, non est locus successio-
ni ab intestato, Argel. *de acquir. poss. quæst.6. art.8. n.142.
& seqq.* Decian. *cons.74. num.34. & seq. lib.5.* Thomat. *decis.
Maceraten.82. num.9.10. & 11.* alijque plures, quos refert,
ac rationibus egregijs exornat, Modern. Lucan. *cons.74.
num.5. & seqq. per totam, & signanter num.18. num.31. &
num.40.* & in puncto schedulæ testamentariæ cum rogitu
Notarij non extenso in eius dorso, sed in folio eam inuo-
luente, Rota *in supracitata Romana Testamenti, §. neque
obstant, coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono, & in
Senogallien. Successionis 29. Ianuarij 1652. coram Eminentis-
simo D. Cardinali Corrado, §. tum quia, vers. quia publica,*
23 vbi dicitur, † quod publica Notarij fides, atque legalitas
pluribus testibus comprobata præualet excogitatæ huiusmo-
di suppositioni, & fraudis possibilitati, ac eius præsum-
ptionem excludit.

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Romana Vineæ.

Lunæ 17. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Reseruans sibi dominium in venditione cum facultate ingrediendi possessionem propria authoritate, in casum quo pretium integrè non solueretur, potest agere executiuè etiam contra singularem successorem. Solutio ex quibus coniecturis præsumatur, & quando ex contrarijs coniecturis excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Dominij reseruatio tribuit ius auocandi rem à quocumque tertio possessore etiam per viam associationis, & num.3.*
Fortius si fuerit addita facultas ingrediendi possessionem propria auctoritate, in casum non satisfactionis integri pretij operatur, vt possit executiuè procedi.
Etiam propria auctoritate contra singularem successorem, num.2.
Amplia etiam ad fauorem causam habentium ab illo qui ita dominium reseruauit, num.4.
Quod procedit, & si pretium fuerit in parte solutum, dum adest clausula, donec fuerit integraliter satisfactum, *num.3.*
5 *Damna sunt imputanda illi, qui molestias denunciare tenebatur, & neglexit.*
6 *Laudemium, & canones decursi post venditionem, spectant ad emptorem.*
7 *Repetitio contra principalem debitorem fideiussori non conceditur, nisi probetur effectualis solutio.*
8 *Confines diuersi arguunt prædium diuersum.*
9 *Identitas ex demonstratione generica non concluditur, præsertim si sint diuersi confines, & n.8.*
10 *Solutiones minutatim factæ solent esse creditori incommodissimæ.*
11 *Solutio non præsumitur ex paupertate creditoris, quando procerus sit debitor.*
12 *Solutio præsumitur ex soluta promptitudine satisfaciendi creditoribus.*
13 *Solutio ex diuturnitate temporis præsumitur.*
Fallit si interim fuerit litigatum, ibidem.
14 *Solutio præsumitur, si creditor se obligauit debitori pro mutuo, vide num.16.*
Fallit si debitor non esset principaliter debitor, sed fideiussor, num.15.
17 *Verba*, pretendo esser sodisfatto, *important finalem quietantiam, & sic probationem integræ solutionis.*
18 *Verba scripta diuerso atramento, & manu suspicantur falsa.*
19 *Suspicio sola falsitatis habetur in ciuili pro concludentissima probatione.*
20 *Possessio probatur ex descriptione facta in inuentario.*
21 *Fortius si vxor defuncti declaret velle mutare possessionem iure familiaritatis in possessionem iuris proprij pro sua dote, num.21.*
22 *Item probatur ex locatione, & si fructus non probentur percepti, si concurrant adminicula, num.22.*
Item probatur ex immissione passa, num.23.
23 *Priuatio supponit habitum.*

DECISIO CCLXXII.

Dvplici ratione approbando validitatem, & instititiam
mandati de associando relaxati ab A. C. ad vineam,
de qua agitur, dixerunt Domini sub die 29. Aprilis 1648.
constare de illius re iudicata, non autem de causis restitu-
tutionis in integrum, tum quia Christophorus Prouanus
Author Franciscæ Paganæ in venditione d. Vineæ sibi ex-
presè dominium reseruauit, † quæ dominij reseruatio tri- 1
buit ius auocandi rem sibi reseruatam à quocumque tertio
possessore etiam per viam associationis, Bald. *in l. si Titius,
in princip. & in addit. ff. de seruis asportan.* Afflict. *decis.238.
num.2.* Magon. *decis. Florentin.91. num.7.* Surd. *decis.305.
num.39. vers. nam pactum reseruatiuum dominij*, Buratt. *de-
cis.887. num.5.* Gratian. *discept. forens. cap.523. num.16. &
cap.730. num.1. versic. quia constat*, cum alijs alleg. *in nostra
decisione sub §. Iustitia est etiam patens;* Tum quia in eodem
venditionis Instrumento legitur præseruata facultas ingre-
diendi possessionem propria authoritate in casum non satis-
factionis integri pretij conuenti, † quæ facultas operatur, 2
vt executiuè procedi, ac capi possessio propria authoritate
possit, etiam contra singularem successorem, ad text. *in l.3.*
ibique gloss. *verbo non videntur, C. de pign.* Aretin. *cons.21.
num.4. vers. his tamen non obstantibus, gloss. in l. creditores,
vers. item quid si debitor in prima opinione per eum relata,
vers. similiter, C. de pign.* Speculat. *in tit. de pign. in §.1. vers.
item quis si debitor*, Negus. *tract. de pign. 4. parte, num.20. vers.
octaua conclusio, & num.21. vers. tamen quando*, Gabr. *de
acquir. vel amitt. possess. conclus.8. in princip.* Menoch. *de adi-
pisc. remed.4. num.140.*

Verùm aduersus hanc resolutionem, impetratam per Annam Catherinam Banam noua audientia, cùm informantes pro ea prætenderent ex productione nouorum iurium, ac reuelationum metu excommunicationis factarum resultare probationem integræ satisfactionis pretij conuenti, ac fructuum recompensatiuorum medio tempore decursorum, & quod ita excluderetur prætensa associatio, ideò DD. ad ponendam in apertum, & euoluendam rem satis intricatam ordinauerunt, quod coram me fieret calculis extraiudicialiter super istis prætensis nouis solutionibus, quo facto, & reproposita hodie causa resolutum fuit esse standum in decisis, quia ex secundo calculo dato pro parte Franciscæ Paganæ apparet, quod admissis etiam quinque

parti-

partitis à dicta Pagana controuersis nihilominus ipsa sem-
per remaneret creditrix in summa satis notabili, & ita non
est deneganda associatio, quæ vt ipsi competere possit con-
3 tra Annam Catherinam, † sufficit eam remanere debitri-
cem in parte attenta reseruatione dominij facta in Instru-
mento venditionis, cum clausula, donec venditori fuisset
4 integraliter satisfactum, † quæ operatur vt quousque
ipse, vel causam ab eo habentes consecuti non fuerint inte-
grum pretium rei venditæ semper intentare possint associa-
tionem, iuxta text. in l. final. §. final. ff. de fundo dotali, Bart.
in l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. Salicet. in l. fistulas, §.
quæ fundum, ff. de contrahen. empt. Abbas cons. 69. num. 1. in
fin. columna 2. Surd. cons. 101. num. 7. & decis. 220. num. 11.
& 12. vers. alij considerabant, Tiraquell. de retract. conuent.
ad fin. tituli num. 71.

Multò magis visum fuit concedendam esse associatio-
nem, quia ex partitis prætensis per dictam Annam Cathe-
rinam infrascriptæ fuerunt reiectæ.

Prima namque scutorum 593. & b. 39. occasione euictio-
nis passæ in parte huius Vineæ à Fuluia Stella, quia cùm,
prout ex relaxatione Notarij habetur Christophorus Pro-
uanus venditor, habita notitia, quod dicta Stella immissa
fuisset ad possessionem dictæ Vineæ pro asserto suo credito
dotali, statim obtinuerit Lucretiam Mocham Auctricem
dictæ Annæ Catherinæ reintegrari ad possessionem eiusdem
Vineæ, vtique damna, sicque exinde prouenerant, non
5 sunt Christophoro imputanda, sed dictæ Lucretiæ, † quia di-
ctas molestias ea prius, prout tenebatur, neglexit denuncia-
re ipsi Christophoro, l. si parentes, l. emptor, C. de euictioni-
bus, l. si fundo, ff. eodem, Bart. in l. 2. §. morte, num. 52. ff. de
noui oper. nunciat. Aretin. in §. actionum, num. 18. Instit. de
action. Alex. cons. 117. num. 7. vers. non probatur, lib. 7. Rota
decis. 69. num. 11. part. 2. diuers. versic. & de natura contractus
venditionis est.

Etiam secunda partita scutorum 49. b. 50. solutorum
Monachis Oliuetanis pro canonibus decursis post venditio-
6 nem, † & laudemio non est referenda debito Christophori,
nam onus dictæ solutionis spectabat ad Emptricem, iuxta
gloss. communiter approbatam in l. fin. C. de iur. emphyt. & ibi
Iason. num. 43. & 52. Cagnol. in l. 2. num. 246. C. de pact. in-
ter emptor. & venditor. Menoch. cons. 444. num. 17. vers. id
quod diuersum, Surd. de alim. tit. 8. priuil. 52. num. 4. & 5.
Iul. Clar. in §. emphyteusis, quæst. 23.

Partita scutorum 1250. quæ prætenduntur accepta à
Francisco Bano pro extinguenda Societate officij inita à
Christophoro cum Polidoro Maggio sub fideiussione dicti
Francisci, nec approbata fuit, nam ex apoca priuata facta
ab eodem Francisco apparet reuera ea dicta pecunia sc. 300.
tantum conuersa fuisse in vtilitatem Christophori, & ita
debito eiusdem, hæc tantùm summa, & non integra par-
tita visa fuit adscribenda.

Alia partita scutorum 1800. quæ pariter prætenduntur
apponenda ad debitum Christophori Prouani ea eo, quod
Franciscus Annæ Author pro tali summa obtinuerit de
anno 1618. relaxari mandatum, & eius vigore decerni se-
questrum contra dictum Prouanum Paganæ Authorem,
pro liberatione à molestijs sibi allatis ab Astulpho de Rubeis,
occasione fideiussionis pro dicto Prouano præstitæ, relicta
7 fuit pro nunc in suspenso, quia † non docetur de effectiua
solutione dicti pretij, facta per dictum Franciscum ipsi Astul-
pho, prout concludenter ea esset probanda, ad effectum,
vt ipse, vel Anna Catherina causam ab eo habens, repetere
posset eandem summam à principali debitore, Hering. de
fideiuss. cap. 25. num. 10. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss.
vnic. part. 1. Gratian. discept. forens. cap. 570. num. 33. Rota
in Maceraten. census 5. Iunij 1638. coram bon. mem. Card.
Hieronymo Verospio, & in Romana Domus 17. Martij 1649.
coram R. P. D. meo Bichio, §. in creditum retulerunt, ad med.
vers. exinde elici non potest.

Denique delenda etiam visa fuit alia partita scutor. 500.
prouenientia ex venditione cuiusdam alboreti petiarum
octo facta ab Anna Ferioalda vxore eiusdem Christophori
Prouanni de anno 1628. Quia non constat dictum arbore-
tum fuisse partem Vineæ venditæ per Prouanum, immò
8 contrarium apparet ex combinatione confinium, † qui cum
inter se non conueniant diuersitatem, arguunt Bart. in l. de-
monstratio falsa, num. 18. in fin. ff. de condit. & demonstrat.
Aretin. in l. si quis in fundi vocabulo, versic. vnde si loquimur,
ff. de legat. 1. Buratt. decis. 424. num. 3. versicul. cum confines.
9 † Idque etiamsi in generali illa demonstratione loci nuncu-
pati Aquataccio, conueniat, quia dicta demonstratio vel
nimis generica, & apta conuenire pluribus alijs bonis ibi
existentibus identitatem prædij, de quo agitur, non conclu-
dit, Aretin. cons. 103. in caus. & quæst. num. 30. versic & secun-
dum, Buratt. decis. 641. num. 22.

Nec quidquam releuant coniecturæ ex aduerso pondera-
tæ pro inducenda præsumpta satisfactione, prima enim du-
cta ex diligentia Prouani creditoris cessat ex facto cum po-
tiùs appareat de pluribus, & minutis solutionibus ab Empto-
re factis per longum tempus, quas certè facere ei minimè
permissum fuisset, si creditor verè sollicitus, ac diligens in
suis exactionibus extitisset, † solutiones enim minutatim fa- 10
ctæ solent esse creditori incommodissimè, l. 3. ff. de aliment.
& cibar. legat. l. planè, ff. famil. hercisc. Gait. de credito cap. 4.
quæst. 8. num. 1045.

Ita etiam ponderata paupertas creditoris deseruit pro leui
adminiculo in proposito casu, cùm magis præualere debeat
protervia Bani debitoris in soluendo, † quæ ad effectum 11
excludendi præsumptam solutionem multum attenditur,
sicut è contra vehemens illa esse solet præsumptio solutio-
nis, † quæ insurgit ex promptitudine satisfaciendi creditori-
bus, Riminald. cons. 407. num. 12. vers. quare, sic est in casu
nostro, volum. 4. Bertaz. cons. 118. num. 13. Mascard. de proba-
tionibus conclus. 1318. n. 28. vers. 2. coniectura.

Diuturnitas temporis, † quæ, & ipsa multum vrget pro 13
inducenda præsumptione satisfactionis, argum. l. si quis fortè,
§. 1. ff. de pœnis, Decius cons. 196. num. 8. Crauett. cons. 158.
num. 12. Afflict. decis. 13. num. 21. cessat si detrahatur tempus
litis per tam longum tempus agitatæ, & in qua opus fuit pro
liquidatione crediti deuenire ad plures peritorũ relationes.

Coniectura satisfactionis etiam elicita ex obligatione
facta per Prouanum de restituendo pecunias sibi à Francisco
Bano † mutuatas quasi inuerisimile admodum reddatur, vt 14
si reuera de dicto tempore Prouanus venditor satisfactus
non fuisset, voluisset se obligare ad illarum restitutionem,
& eas recipere titulo mutui, cùm posset eas habere in cau-
sam, & compensationem pretij sibi debiti occasione vendi-
tionis dictæ Vineæ, Natt. cons. 358. num. 13. vers. non obstat
id quod obijcitur, † de facili tollitur, animaduertendo, quod 15
dictus Franciscus Banus in Instrumento non apparet prin-
cipalis debitor, sed tantùm fideiussor, sicque nulla adest
implicantia, quod Prouanus remaneret creditor, & à Bano
fideiussore pecunias mutuo acceperit, † vltra quod etiam si 16
quis soluat aliquid alteri, non per hoc intrat præsumptio,
quod ab eo nihil recipere debeat, imò non obstante solutio-
ne potest, quod sibi debetur petere, l. si cum dos, vbi Bart.
ff. rer. amotar. & tradit Bald. & Salicet. in l. si quidem, C.
de transact.

Vltima coniectura, in qua factum fuit maius fundamen-
tum ab informantibus pro parte Banæ deducitur ex confes-
sione facta à Prouano, quod mutuo recepisset à Bano scuta
duo additis in dicta quietantia illis verbis, † pretendo esser 17
sodisfatto della vigna, quæ verba vti denotantia finalem
quietantiam prætenditur, quod importent probationem
integræ satisfactionis, l. si pluribus, ff. de solut. † verùm cùm 18
dicta verba appareant, nedum diuerso atramento, sed etiam
diuersa manu scripta, & in margine apposita, exinde oritur
non modica suspicio falsitatis, gloss. in cap. in memoriam, in
verbo falsam, vers. item dicitur falsa, distinct. 19. Hostiensis,
in cap. inter dilectos, num. 14. ad fin. de fide instrumentorum,
Specul. in tit. de instrumen. edit. §. postrem. num. 19. vers. item
quod habet subscriptiones, Menoch. cons. 199. n. 7. vers. 3. ar-
guitur falsitas, lib. 2. & de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 20. n. 6.
Crauett. cons. 134. num. 7. Soccin. iun. cons. 41. num. 7. lib. 1.
Cephal. cons. 287. num. 27. vers. sexta est suspicio, Farinac. de
falsit. & simulat. quæst. 153. num. 112. vers. regulam constitun;
† Quæ sola falsitatis suspicio in ciuilibus habetur pro con- 19
cludenti illius probatione, Archidiac. in cap. memoriam, 19.
distinctione, Decius in cap. porrecta colum. 1. vers. 5. illud di-
ctum, de confirmat. vtil. vel inutil. Crauett. cons. 134. num. 26.
Cephal. dicto cons. 187. num. 9. vsque ad decimum, Natt. cons.
315. num. 14. Rota coram Seraph. decis. 1259. num. 6.

Ponderatum tamen fuit, quod debito Annæ Catherinæ
non sint adscribendi omnes fructus recompensatiui decursi
à die emptionis vineæ vsque ad annum 1643. immò ad an-
num 1652. ascendentes iuxta calculum Franciscæ Paganæ
ad scuta 3041. quia de ann. 1625. possessio vineæ non fuit pe-
nes Lucretiam Mocham emptricem, sed apud Prouanum
venditorem, & successiuè penes eius † hæredes, prout de hoc 20
satis constat cum ex descriptione d. Vineæ in Inuentario

facto de bonis hæreditarijs ipsius Prouani, quæ probat illius
possessionem, Bart. *in l. fin. §. licentia, C. de iur. deliberand.*
Paris. *cons.45. num.20. lib.2.* Peregrin. *de fideicomm. art.44.*
21 *num.2.* † Tum ex subsecuta declaratione Annæ Fetinaldæ
vxoris d. Prouani, quod intendebat mutare sibi causam
possessionis huius Vineæ, & vbi prius eas possidebat iure
familiaritatis cum viro velle imposterum eam retinere iure
proprio pro suis iuribus dotalibus. Tum ex locatione dictæ
22 Vineæ facta de anno 1625. per eandem vxorem, † quæ
etiam non probata perceptione fructuum, probant posses-
sionem locatricis, concurrentibus prout hic adminiculis,
Alb. *cons.9. num.12.* Coccin. *decis.161. num.4.* Tum deni-
que ea immissione, seu reintegratione ad possessionem
vineæ iudicialiter obtenta de possessionem vineæ iudiciali-
ter obtenta de anno 1633. à dd. de Banis contra Annam
23 Prouanam, quæ immissio in necessarium antecedens sup-
ponit possessionem penes eam, contra quam illa concessa
fuit non secùs, ac priuatio præsupponit habitum, Buratt.
*decis.160. num.5. & decis.491. num.2. Add. lit. B. cum plu-
ribus alijs congestis in Alexandrina Canonicatus 9. Decem-
bris 1648. §. etenim, coram R. P. D. meo Cerro, & in Cra-
conien. Decimarum 1. Iulij 1648. coram me.* Ex his itaque
cùm clarè appareat ab ann. 1625. vsque ad annum 1633. pos-
sessionem Vineæ extitisse penes Prouanum, & eius hære-
des, vtique sunt detrahendi fructus, hoc medio tempore
percepti, qui calculati ad formam annuæ pensionis con-
uentæ in Instrumento dictæ locationis factæ per vxorem
Prouani de anno 1625. nempè ad rationem scut. 140. pro
singulo annuo fructus dictorum nouem annorum simul
coaceruati constituunt summam scut. 1260. hac itaque
summa detracta cùm adhuc supersint scuta 2474. & baioc. 5.
vltra partitas in secundo calculo ex abundanti appositas, &
quas Rota, vt dixi, censuit demendas esse; Ideò visum
fuit mandatum de associando relaxatum fuisse validum, &
iustum, & per consequens exequendum.

Et ita vtraque parte &c.

Decisio quæ hic allegatur in hac eadem causa emanata sub die 29. Maij 1640. coram eodem Reuerendissimo Melsio, est supra in præcedenti part. 10. recent. decis. 176.

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano.

Tudertina Donationis.

Lunæ 17. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Donatio anterior, quando præferenda sit posteriori, licèt ista fuerit executioni demandata per actualem traditionem rei donatæ elegantissimè discutitur. Donatio omnium bonorum mobilium, & immobilium, quando comprehendat etiam iura, & actiones, & quando secùs clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio prima facta cum solemnitatibus necessarijs, non potest per secundam donationem alterari, aut immutari.*
2 *Donatio secunda effectuata per traditionem, præferri debet primæ carenti traditione.*
3 *Clausula,* constituti, *quando non fuit expressè apposita, ex quibus verbis tacitè resultet.*
4 *Clausula,* constituti, *est translatiua dominij, & possessionis.*
5 *Donatarius per clausulam,* constituti, *præferendus est cuicumque alteri possessori, cui res donata actualiter tradita fuit.*
6 *Facultas capiendi possessionem propria authoritate, in quibus verbis contineatur.*
7 *Clausula,* obligarunt &c. *includit hypothecam, & obligationem omnium bonorum obligati.*
8 *Donatarius prior, quando præferendus sit posteriori, qui actualem possessionem rei donatæ accepit.*
9 *Creditor possidens bona debitoris ex causa onerosa, licet posterior, præferendus est priori ex causa lucratiua, intellige procedere, vt num.10.*
11 *Donatio redditur nulla & inefficax, quando donator sibi reseruauit modicam quantitatem ad effectum testandi.*
12 *Intellige procedere in donatione vniuersali omnium bonorum secus in donatione restricta ad mobilia, & immobilia.*
13 *Iura, & actiones non comprehenduntur inter mobilia, & immobilia, sed constituunt quandam tertiam speciem.*
14 *Amplia, quando dd. mobilibus, seu immobilibus addita fuissent verba designatia locum, seu situm.*
15 *Et quid si fuerit dictum,* vbicumque existentia, *vel* quocumque consistentia.
16 *Iura & actiones, quando comprehenduntur sub expressione omnium mobilium, & immobilium, & quando secus num.17.*
18 *Et quid si subsequenter apposita esset clausula,* nulla alia reseruatione facta.
19 *Iuramentum appositum in donatione omnium bonorum præsentium & futurorum, quid operetur.*
20 *Diuisio bonorum facta inter donantem, & donatarium, quando non dicatur facta ad reuocandam præcedentem donationem.*
21 *Simulatio non infertur ex actu licito, & à iure permisso.*
22 *Simulatio cessat vbi actus potest fieri verè, & sine fraude.*
23 *Simulatio non probatur ex coniecturis, cessante causa simulandi.*

DECISIO CCLXXIII.

PRimam Donationem inter viuos factam à Ruggerio
Accursio anno 1574. Paridi Accursio germano fratri
esse validam, non autem secundam factam de anno 1592.
Paulo Petro Accursio eius nepoti ex q. Portio alio fratre,
fuit hodiè resolutũ, † quia est perfecta, & corroborata iura- 1
mento, alijsque solemnitatibus de iure necessarijs, ac pro-
inde per secundam alterari, aut immutari non potuit, §. *alia
autem, Instit. de donat. l. perfecta, Cod. de donat. quæ sub mod.*
Ruin. *cons.172. à num.18. vsque ad fin. lib.1.* Rota coram
Durano *decis.84. num.16. cum seqq. in Romana Donationis
15. Martij 1641. coram Reu. P. D. meo Rojas, §. & tandem
quia, & in Baren. Donationis 5. Aprilis 1647. coram Reue-
rendissimo D. meo Decano, §. 1. cum seq.*

Non obstat, † quod secunda tamquam effectuata per tra- 2
ditionem præferri debeat primæ carenti traditione, *l. quoties
C. de rei vindic. & l. final. §. Lucius, ff. de donat.*

Quia † præterquod ex verbis, *& donec &c. interim &c.* 3
in dicta prima donatione adiectis resultat clausula, *constitu-
ti*, vt dixit Rota *in Romana de Incoronatis 29. Aprilis 1626.*
coram bon. mem. Card. Vbaldo, apud Posth. *de manut. decis.
299. n.10.* & coram Duran. *decis.401. n.8.* † quæ tamquam 4
translatiua dominij, & possessionis operatur, vt primus do-
natarius præferatur cuicumque alteri possessori, † cui deinde 5
realis, & actualis traditio rei donatæ facta fuerit, vt in puncto
firmauit Rota coram eodem Durano *dicta decis.84. num.18.
19. & 20. in Romana Casalis Turris Vergata 22. Iunij 1629.
coram bon. mem. Pirouano, in recent. decis.308. num.7. & 8.
part.5. in Taurinen. Donationis 28. Ianuarij 1633. coram bon.
mem. Merlino, inter eius impressas decis.568. num.34. & 35.
tom.2. repetita in recent. decis.178. part.6. in dicta Baren. Do-
nationis coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. atque ideo:*
Cùm in casu nostro pro obseruantia donationis addita fuerit
generalis hypotheca omnium bonorum donatoris, † tum ex 6
facultate capiendi possessionem propria authoritate conten-
ta in illis verbis cæteratis, ibi, *quam accipiendi &c.* iuxta
magistralem theoricam Bald. *in l. creditores 3. num.3. C. de
pign. & hypoth. per textum in l. creditor la 1. §. post diuisionem,
ff. qui potior. in pign. habean.* Negus. *de pign. 1. membr. 3. part.
num.3. vers. similiter dicit inter tractat. magn. tom.6. part.1.
fol. mihi 213. à tergo,* Card. Mantic. *de tacit. lib.11. tit.3.
num.16.* Gail. *de credit. cap.4. quæst.6. num.284. fol.272.* Vr-
sill. ad Afflict. *decis.ant. num.1.* Duran. *decis.40. num.21. &
22.* † Tum etiam ex clausula *obligarunt &c.* ibidem adiecta, 7
quæ regulariter includit hypothecam, & obligationem
omnium bonorum obligati, Bursat. *cons.39. num.39. & 40.
lib.1.* Rimin. sen. *cons.299. num.10. & 11.* † Vtique ratio- 8
ne huius hypothecæ anteriori tempore constitutæ nullum
præiudicium inferri potuit Paridi primo donatario, qui pro-
pterea non obstante subsecuta actuali traditione secundo
præferri debet, vt in terminis tradunt Ias. *cons.244. alias 5.
num.21. & 22. lib.3.* Soccin. iun. *cons.118. num.19. lib.2.*
Paris. *cons.69. num.156. cum seqq. lib.3.* Menoch. *cons.1153.
num.65. & 66.* Thesaur. iun. *quæst. for. lib.4. quæst.64. num.2.*
Gamm. *decis. Lusitan.130. num.2.* cum alijs relatis per

Rotam

Rotam *decis.* 539. *sub num.* 6. *vers. præsertim ratione, p.* 4. *recent. & in Romana Casal.s* 11. *Ianuarij* 1638. *coram Reuerendiss. Terracinen.* penes Zacch. *de oblig. Cam. decis.* 194. *num.* 16.

9 Et hinc non applicatur, quod creditor † possideos ex causa oocrosa licet posterior præferatur priori ex causa lucratiua; Quia (præter quod vtraque donatio procedit ex causa
10 lucratiua) † hoc habet locum, quando titulus lucratiuus anterior non est munitus hypotheca, sed sola actione personali, secus autem quando in ipso, prout hic, concurrit etiam hypotheca, tunc enim non admittitur distinctio causæ lucratiuæ, aut onerosæ, sed semper præfertur ille, qui prior est in tempore, vt articulo maturè discusso responsum fuit *in Romana fideicom. de Incoronatis* 7. *currentis coram R. P. D. meo Albergato*, §. *verum hodie animaduersum fuit*.

11 Nec obstat, † quod Donator in prima donatione sibi reseruauerit ad effectum testandi scuta quinque dumtaxat, ideòque tam modica reseruatio vti non sufficiens ad inueniendum, & alliciendum hæredem non habeatur in consideratione ad validandam, & substinendam donationem, quæ propterea reddatur nulla, & inefficax, Castr. *in l. stipulatio hoc modo concepta* 61. *num.* 3. *circa fin. vers. nisi forte, ff. de verb. oblig.* Bertrand. *cons.* 260. *num.* 1. *vers. quoniam respondeo, lib.* 8. Hond. *cons.* 39. *num.* 16. *cum seqq. lib.* 1. Clar. *in* §. *donatio, quæst.* 19. *num.* 8. *in fine, vers. intellige tamen*, Cancer. *var. resol. tom.* 3. *cap.* 2. *n.* 128. *cum seqq.* Fontanell. *de pact. nuptial. claus.* 4. *gloss.* 23. *n.* 2. Mastrill. *decis.* 283. *n.* 18. & 19.

12 Quia † prædicta procedunt in donatione vniuersali omnium bonorum mobilium, & immobilium, iurium, & actionum præsentium, & futurorum, in quibus terminis loquuntur allegati Doctores, secus autem in donatione (prout hic) restricta ad mobilia, & immobilia nulla facta mentione iurium, & actionum, ista enim non dicitur vniuersalis, & consequenter est valida, licet quantitas reseruata sit modica, quia donator liberè testari potest etiam de omnibus iuribus, & actionibus quomodolibet sibi competentibus, & in futurum competituris, quæ ad effectum testandi, & inueniendi hæredem pariter reseruatæ censetur, Ias. *in l. à Diuo Pio*, §. *in venditione, sub num.* 7. *vers. quidam donauit, ff. de re iudicat. & d. cons.* 244. *alias* 5. *n.* 25. *vers. secundo in tali donatione, iuncto num. seq. lib.* 3. Cagnol. *in l. fin. n.* 270. *C. de pact.* Surd. *cons.* 450. *n.* 4. *vers. tertio respondeo*, Cephal. *cons.* 288. *num.* 40. & 41. Roland. à Val. *cons.* 65. *n.* 7. & 8. *lib.* 1. Guidopap. *decis.* 291. *num.* 1. *vers. hoc est quod dixi*, Cancer. *vbi supra tom.* 1. *cap.* 8. *tit. de donat. n.* 84. Fontanell. *plures referens vbi supra d. claus.* 4. *glos.* 21. *part.* 5. *num.* 43. Thesaur. iun. *vbi supra lib.* 1. *q.* 2. *num.* 10. Gail. *pract. obseru. lib.* 2. *obseru.* 11. *num.* 10. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 29. *num.* 3. Ludouic. à Peguer.
13 *decis.* 141. *num.* 2. & 3. Iura † enim, & actiones non comprehenduntur inter mobilia, vel immobilia, sed constituunt quandam tertiam speciem, vt litteraliter probat *tex. in d. l. à Diuo Pio, d.* §. *in venditione, ff. de rei indic.* Bald. *cons.* 232. *sub num.* 2. *lib.* 2. Bart. *cons.* 50. *sub num.* 1. *lib.* 1. Oldr. *cons.* 219. *num.* 2. Dec. *cons.* 236. *num.* 1. & *cons.* 414. *num.* 11. Ruin. *cons.* 218. *num.* 1. *vers. secundo valuit, lib.* 1. Paris. *cons.* 50. *num.* 23. & *cons.* 96. *num.* 15. *lib.* 1. Natt. *cons.* 146. *n.* 13. Tiraquell. *in l. si vnquam, verb. bona, n.* 8. *C. de reuoc. donat.* Guidop. *d. decis.* 291. *d. num.* 1. Gabr. *de verb. signif. concl.* 7. *num.* 1. Gail. *d. obser.* 11. *n.* 9. Thesaur. *decis. Pedemont.* 201. *num.* 6. Franc. Marc. *decis.* 128. *num.* 4. *part.* 2. cum alijs per Rotam penes Cenc. *de censib. decis.* 3.
14 *num.* 14. † Præsertim quando (prout hic) adduntur verba designantia loci existentiam, seu situationem, ibi, *vbique sita &c. & sub quibusuis vocabulis, & confinibus, &c.* tunc enim quia iura, & actiones non circumscribuntur loco nunquam veniunt sub appellatione mobilium, & immobilium licet amplè, & generaliter concepta iuxta veriorem, & communiorem opinionem, quàm in puncto probant Ias. *in d.* §. *in venditione, num.* 8. Cagnol. *in d. l. fin. sub d. n.* 270. *vers. & idem secundum*, Bald. *d. cons.* 232. *in fine, vers. si aduertamus verba*, Cephal. *d. cons.* 288. *n.* 42. Rolan. *d. cons.* 65. *num.* 10. & 11. Gabr. *d. concl.* 7. *n.* 10. Card. Mant. *d. tit.* 29. *num.* 5. Ludouic. à Peguer. *d. dec.* 141. *sub num.* 3. *vers. & fortius*, ac distinguendo inter verba, *vbicumque existentia*, & verba, *in quocumque consistentia*, admisit Rota *in Auenionen. hæreditatis* 5. *Martij* 1646. *coram R. P. D.*
15 *meo Royas*, §. *minus aduersatur*, † ea diuersitatis ratione, quia verbum *existere*, & verbum *vbicumque*, locum designant, quod non congruit iuribus, & actionibus, verbum verò *quocumque*, & verbum *consistere*, tanquam magis vniuersalia sunt apta denotare etiam materiam, ac rem loco non circumscriptam, & sic iura, & actiones.

Nec aduersatur † decisio *Albanen. hæreditatis* 23. *Iunij* 16
1642. *coram me*, §. *final.* licet enim ibi dictum fuerit expressionem mobilium, & immobilium factam cùm dictione vniuersali *omnium*, comprehendere etiam iura, & actiones hoc tamen cautè firmatum fuit, quia in casu dictæ decisionis subiecta materia non suadebat, † ex rationibus ibi- 17
dem ponderatis; In proposito autem subiecta materia non patitur eamdem interpretationem, præsertim ex præfata designatione, & circumscriptione loci quæ operatur, vt expressio illa vniuersalis, seu potius generalis restringatur ad eas dumtaxat bonorum species, quibus congruit eadem loci circumscriptio, neque extendatur ad alia quæ ipsa non complectitur, vt concorditer probant omnes authoritates supra allegatæ, & signanter Ludouic. à Peguer. *dicta decis.* 141. *à n.* 2. *vsque in finem*, vbi in specie donatio facta fuerat de omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.

Nec refert † clausula generalis subsequenter apposita, 18
ibi, *nulla alia reseruatione facta, &c.* Quia cùm ex prædictis appareat donationem non esse vniuersalem, sed restrictam ad mobilia, & immobilia, ad ista etiam d. clausula referri, & restringi debet, quasi donator dixisset nulla alia reseruatione facta de dictis mobilibus, & immobilibus donatis, per ea, quæ tradit Bald. *in l. à procuratore, n.* 2. *vers. nec obstant verba generalia, C. mandat.* Alex. *in l.* 3. *n.* 23. *in fine, vers. confirmo, ff. de acquir. possess.*

Præterea ponderabant † DD. quod cùm in prima dona- 19
tione adsit peculiare iuramentum eius virtute substineri debet saltem quoad præsentia licet explicitè donata fuerint etiam bona futura, huiusmodi enim iuramentum appositum in donatione simul facta de bonis præsentibus, & futuris operatur, vt duplex censeatur facta donatio, altera scilicet de præsentibus, & altera de futuris, itaut etiam vna corruente benè subsistat altera, & mentio bonorum futurorum habeatur pro non apposita, Surd. *d. cons.* 450. *n.* 60. Tob. Non. *cons.* 55. *num.* 6. Natt. *cons.* 453. *num.* 16. Seraph. *de priuileg. iuramen. priuileg.* 98. *n.* 22. *cum duobus seqq.* Fontanell. *vbi supra d. claus.* 4. *d. gloss.* 21. *part.* 1. *num.* 68. Buratt. *decis.* 7. *n.* 2. ibique Add. *n.* 14. referens hanc esse magis receptam opinionem, eamque amplexa fuit, Rota *in dicta Romana donationis* 17. *Decembris* 1640. *coram R. P. D. meo Royas, in* § *in omnem casum*.

Nec subsistit, † quod præfata donatio reuocata fuerit 20
per subsecutam diuisionem concorditer factam inter donantem, & donatarium, aliosque ipsorum fratres; Quia cùm huiusmodi diuisio fieri potuerit ad alium effectum, nempè ad euitandam vlteriorem communionem cùm dictis alijs fratribus ad istam causam; non autem ad reuocationem præfatæ donationis, & sic ad renunciationem proprij iuris referri debet, Peregr. *cons.* 93. *num.* 6. *vers. in proposito autem lib.* 1. Fusar. *de substit. quæst.* 593. *sub num.* 6. *vers. probatur primo*, Rota *decis.* 436. *num.* 11. *part.* 8. *rec.* Et hoc sanè conuincitur dum ex testibus relatis in Summario Bonauenturæ num. 4. iustificatum fuit, quod donans, & primus donatarius etiam post dictam diuisionem, & vsque ad obitum communiter, & pro indiuiso ipsorum bona possiderunt, signum euidens, quod diuisio ad alium effectum facta non fuit, quam (vt dictum est) ad terminandam communionem cum alijs fratribus.

Nec denique obstant ea, † quæ deducebantur circa si- 21
mulationem, quia causa simulandi ad effectum excludendi Portium communem fratrem à successione donantis, nullius est efficaciæ. Cùm enim lex non prohibeat fratri excludere fratrem ab eius hæreditate, actus huiusmodi exclusionis vti licitus, & à lege permissus suspicionem simulationis inferre non valet, Aym. *cons.* 319. *ante n.* 10. *vers. ideo in actu*, Surd. *decis.* 30. *n.* 37. & 38. san. mem. Greg. *dec.* 195. *n.* 10. & 11. *ac decis.* 459. *n.* 9. & 01. vbi firmatur, † quod 22
si actus potest fieri verè, & sine fraude cessat suspicio simulationis, & fraudis, ac optimè in similibus terminis comprobauit Rota *decis.* 413. *num.* 2. *par.* 2. & *decis.* 435. *n.* 13.
p. 5. *recent.* † cessante autem causa simulandi solæ coniectu- 23
ræ non attenduntur ad probandam simulationem, vt post Bart. *in l. post contractum num.* 3. *ff. de donat.* firmauit Rota coram san. mem. Greg. *decis.* 157. *sub num.* 22. ibique Add. *num.* 27. coram bon. mem. Buratro *decis.* 365. *n.* 3. *in recent.*

decis.

decis. 307. num. 11. part. 1. & decis. 677. sub n. 5. vers. vnde applicatur, part. 2. in Romana locorum montium 25. Februarij 1641. coram Reuerendissimo D. meo Decano, in Feretrana pradij 1. Iulij eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio, in Romana vinea de Granuela 26. Iunij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Corrado; & in Meleuitana bonorum 1. Februarij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono, §. sublata verò, in quibus vlterius remouentur omnes coniecturæ, quæ etiam in proposito ab Informantibus adductæ fuerunt.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. C E L S O.

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Bononien̄ Fideicommissi.

Luna 17. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Prohibitio de non alienando sub pœna caducitatis à fideicommisso, non attenditur, quomodo concepta fuerit, vbi non agitur de extensione fideicommissi, sed tantùm quod comprehensi in illo possint auocare bona ab hærede grauato alienata. Fideicommissario quando non retardari possit immissio sub prætextu detractionum legitimæ, & trebellianicæ hæredi grauato competentium, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Alienans bona contra preceptum fideicommittentis, cadit à fideicommisso, & illud purificatur ad fauorem vocatorum.*

2 *Prohibitio de non alienando, an & quando possit inducere nouum fideicommissum.*

3 *Prohibitio de non alienando, quando non agitur de extensione fideicommissi, sed tantum, quod comprehensi in illo possint auocare bona ab herede grauato alienata, non attenditur quomodo concepta fuerit.*

4 *Heres grauatus non impeditur cedere fideicommissum iam agnitum alteri vocatum.*

5 *Conditione adimpleta, actus gestus sub tali conditione habetur, ac si à principio fuisset purus.*

6 *In Legitimam imputari debet vsufructus in testamento relictus, si persona qua debet consequi legitimam, acceptauerit testamentum.*

7 *Immissio fideicommissario retardari debet sub pratextu detractionis legitima, donec exaduerso status hereditatis non liquidatur.*

8 *Trebellianica detractio potest prohiberi etiam in filijs primi matrimonij.*

9 *Alienationes bonorum fideicommissariorum facta per heredes grauatos, cedere debent in detractiones sibi competentes.*

10 *Heres prasumitur sibi satisfecisse de pecunijs, alijsque mobilibus in hereditate repertis.*

11 *Exceptio, qua non competebat authori, neque competere potest eius heredibus.*

12 *Obligatio anterior, cuicumque posteriori praferenda est.*

D E C I S I O C C L X X I V.

DOmini non attentis quæ exaduerso fuerunt deducta,
responderunt pro confirmatione decisionis, concedentis immissionem Pompeo super bonis fideicommissarijs
1 Prosperi; † nam fideicommissum non controuertitur, &
purificato ad fauorem Pompei est clara, tum attento obitu Angelæ, & Ludouici sine filijs, tum etiam propter alienationes à Vincentio, & Ludouico factas contra expressam prohibitionem Testatoris, *l. Petro, & fratre, & l. cum pater, §. libertus, ff. delegat. 2.* Ruin. *consil. 217. num. 13. lib. 5.* Surd. *cons. 116. num. 16. & seqq.* Gabr. *cons. 118. n. 2. lib. 1.* Fusar. *de subst. quæst. 554. n. 6.* Rota coram Merlino *dec. 440. & 445. vtrobique num. 5.*
2 Nec quicquam facit, † quod prohibitio de non alienando
non stet de per se, sed sit consecutiua ad præcedentes substitutiones, & propterea non possit inducere nouum fideicommissum vltra personas expressè vocatas, in quibus ter-
3 minis procedunt authoritates exaduerso adductæ, † sed
tantùm, quod comprehensi in illo possint auocare bona ab hærede grauato alienata quo casu non attenditur, quomodo prohibitio concepta fuerit, vt ponderat Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 14. n. 24.* Fusar. *de subst. quæst. 688. num. 9.* Rota coram Merlino *decis. 669. à n. 3. per tot.*

Prout pariter non obstat, quod adhuc superuiuat Vincentius; Nam cùm ipse alienauerit bona fideicommissi, & ob huiusmodi alienationes illud ad fauorem Pompei apertum fuerit, quinimmò eidem Pompeo iura sua deinde cesserit,
† eo magis immissio concedenda venit, quia non impedi- 4
tur hæres grauatus fideicommissum iam agnitum, alteri vocato cedere, *ad textum in leg. post mortem 12. C. de fideicommiss.* Curt. iun. *in l. 2. col. 2. Cod. de pact.* Larrea *decis. Granat. 15. sub num. 1. & 10.* cum alijs per Fusar. *de substit. quæst. 524. n. 14.*

Et licet idem Vincentius iura prædicta per prius renunciauerit ad fauorem Angelæ; attamen † cùm talis renunciatio 5
facta fuerit sub conditione, quod in casum prædecessus eiusdem Angelæ, & Ludouici sine filijs qui casus euenit, bona ad cedentem deberet reuerti, talis renunciatio, & cessio attento pacto prædicto habetur, ac si facta non fuisset, *ad textum in l. qui balneum, & l. potior, ff. qui pot. in pign. hab.* Paris. *cons. 48. n. 12. lib. 1.* Surd. *cons. 179. n. 11.* cum alijs quos refert Mantic. *de tac. lib. 14. tit. 46. à num. 1.*

Non obstant prætensæ detractiones, † nam respectu le- 6
gitimæ placuit responsio data in decisione, quod in illam imputari debeat vsusfructus in testamento relictus. Cùmque Elisabet ex cuius persona legitima petitur testamentum acceptauerit non est amplius de ea quærendum, ex quo illam consecuta fuit, Soccin. iun. *cons. 122. num. 8. lib. 1.* Peregr. *de fideicommiss. art. 36. n. 62.* Rota coram Merlino *decis. 642. sub num. 4. & decis. 664. num. 43. & decis. 514. num. 3. part. 4. diuers. & in recent. decis. 613. num. 13. & decis. 342. num. 5. part. 5.*

Vel saltem negari non potest, quin ex perceptione vsusfru-
ctus prædicti creditum remanserit illiquidum, † adeòut do- 7
nec exaduerso status hæreditatis non liquidatur sub tali prætextu immissio retardari nequeat, Rota *decis. 77. num. 15. & 16. part. 5. recent. & decis. 121. n. 9. p. 6.* & latè firmatum fuit *in Bononien. manutentionis 19. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Bichio, in Bononien. fideicommissi de Pancaldis 21. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Peutingero, & in Bononien. fideicommissi 5. Decembris 1650. & 16. Iunij 1651. coram me*, vltra plures relat. à Gratian. *discept. forens. 994. num. 11. & seqq.*

Respectu † verò Trebellianicæ constat de expressa prohi- 8
bitione facta per Testatorem, & est certum illam prohiberi posse etiam filijs primi gradus iuxta veriorem opinionem, quam probat Alex. *in l. cum haredi, §. cum filia, n. 8. ff. de vulg.* Galliaul. *in l. Centurio, sub num. 56. ff. eodem*, Paris. *cons. 1. num. 83 & seq. lib. 3.* & latè prosequitur Molin. *innumeros cumulans de primogenit. Hispan. lib. 1. cap. 17. num. 12. vers. contrarium tamen*, Cassad. *decis. 4. de testam.* Mantica *decis. 348. num. 1. & in recent. decis. 462. num. 5. p. 4. tom. 2.*

Remanent † aliæ detractiones exaduerso iustificatæ con- 9
sistentes in nouem partitis, & constituentes summam librarum 14771. computando in dicta summa dotem Angelæ in libras 3300. tantùm cum de reliqua summa appareat satisfacta, & quidem quoad summam librarum 8024. res caret difficultate, quia pro parte Pompei docetur de alienationibus, & exactionibus factis in dicta quantitate per hæredes grauatos ante annum 1631. & sic ante secutam alienationem bonorum, de quibus agitur, quæ propterea in causam præfatarum detractionum cedere debent, iuxta *text. in l. Marcellus, §. res qua, ff. ad Trebellian.* Rot. *in Romana fideicommissi de Capite ferreo 10. Martij 1645. & 19. Februarij 1646. coram Eminentissimo Cardinali Corrado*, cum concordantibus adductis *in Mediolanen. Bonorum 18. Martij 1648. coram R. P. D. meo Bichio, & 31. Martij 1649. coram eodem Eminentissimo Cardinali Corrado.*

Pro reliqua verò summa libr. 6757. existimarunt † Domi- 10
ni constare de sufficienti satisfactione ex quo ad manus Elisabeth, & Angelæ eius filiæ peruenerunt in pecuniæ in dicta hæreditate repertæ, mobilia argentea, & alia preciosa ascendentia ad libras 9700. iuxta descriptionem, & æstimationem factam in Inuentario, necnon diuersa credita etiam vigore litterarum cambij in quantitate librarum 7520. Vnde ex illis detractiones apparent consumptæ, & quod hæredes sibi satisfecerunt, iuxta *text. in l. à Diuo Pio, §. in venditione*,

ne, ff. de iudic. & in l. cum heres, ibi gloss. verbo deducitur ad S.C. Trebellian. Surd. *cons.* 290. *num.* 33. *vers. infertur, & decis.* 170. *sub num.* 1. *& seq.* Rota *decis.* 680. *n.* 7. *p.* 1. *diuers.* Caual. *decis.* 130. *n.* 4. Buratt. *decis.* 641. *num.* 7. & latissimè firmatum fuit *in Bononien. fideicommissi de Amorinis* 18. *Maij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio.*

11 Ac proinde † sicuti Elisabeth, & Angela si essent in rerum natura non possent prætextu assertarum detractionum excipere de retentione bonorum, quæ in Aduersarios fuerunt alienata, ita nec tali exceptione vti possunt ijdem Aduersarij habentes ab illis causam, ad notata per DD. *in l. nemo plus iuris, ff. de reg. iur. cum similibus.*

12 Maximè, † quia eædem mulieres cum hypotheca, & pacto precarij, ac clausulis amplissimis promiserunt finito vsufructu restituere bona prædicta, quæ obligatio vti anterior cuicumque posteriori præferenda venit, Rota *dec.* 419. *n.* 13. *p.* 4. *tom.* 3. *recent.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cracouien. Attentatorum.

Lunæ 17. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Inhibitio Rotalis, siue iusta, siue iniusta est timenda, & hoc siue fuerit intimata parte, siue Iudici. Inferiores perperam cognoscunt de viribus inhibitionis superioris. Attentata in primis sunt reuocanda.

S V M M A R I V M.

1 *Relationi executorum in pertinentibus ad eorum officium credendum est.*

2 *Notarij actuarij fides, quod omnia iura fuerunt transportata, plenè probat.*

3 *Lis, quando pendet in Rota non potest adiri alius Iudex absque vitio attentatorum.*

4 *Inhibitio Rotalis, postquam fuit præsentata, reddit omnia alibi gesta attentata.*

Et hoc siue inhibitio fuerit præsentata Parti, siue Iudici.

5 *Inhibitionis Rotalis iustitia benè iustificatur ex decisionibus desuper emanatis.*

6 *Inhibitio Rotalis, siue iusta, siue iniusta est timenda, & quare.*

Iudices inferiores non possunt cognoscere validitatem inhibitionum Iudicum Superiorum.

7 *Inhibitio Rotalis, si sit dubia recurrendum, vel ad ipsam Rotam, vel ad Signaturam.*

8 *Attentata in primis sunt reuocanda cum attentans sit odiosus tanquam vno, eodemque tempore offendat Ius, Iudicem, & partem.*

9 *Attentatorum reuocatio, spectat ad eum Iudicem, cuius maiestas fuit læsa.*

D E C I S I O CCLXXV.

INhibitionem Rotalem emanatam sub die 13. Augusti 1650. in vim commissionis à Signatura Iustitiæ per Monasterium, & Monachos Conuentus Andreouiensis Cistercienfis Ordinis concessæ super nullitate donationis quorumdam bonorum ab Alexandro Trzebienski olim dicti Conuentus Abbate Commendatario factæ Ecclesiæ Parochiali Sanctæ Catherinæ, eiusque Rectori, fuisse personaliter præsentatam tum Matthiæ Alexandro Rudski moderno Rectori dictæ Ecclesiæ, tum Gregorio Grochonski Iudici, ac successiuè Ioanni Tarnovvski ab eo subdelegato, pro-
1 bant ne dum † relationes executorum, quibus tanquam de re ad eorum officium spectante adhibetur fides, *gloss. in cap. cum parati, vers. sunt Nuncius de appellat. & in cap. prudentiam, verb. per certum Nuncium, ff. offic. deleg.* Mandos. *cons.* 90. *num.* 10. Put. *decis.* 187. *lib.* 3. *in correct.* Rota *in Vercellen. Prioratus* 25. *Februarij* 1647. *coram R. P. D. meo Peutingerio.*

Sed etiam eiusdem inhibitionis actualis productio coram Iudice facta sub die 28. Nouembris 1650. Rectore Aduersario temerè allegante illam esse nullam, & eidem non esse obtemperandum, *Summar. Monachorum num.* 6. Item alia similis productio sub die prima Iulij 1651. *Summar. ibidem num.* 5. & decretum aggrauatorium à Iudice subdelegato die sexta dicti mensis latum cum explicità mentione inhibitionis sibi præsentatæ, *Summar. n.* 11. De quibus omnibus extant † publica documenta extracta à Notario Actua- 2
rio causæ, ideòque plenam probationem facientia, Bart. *in auth. si quis in aliquo sub num.* 2. *vers. secundo opposito, & num.* 3. *C. eden.* Egid. *decis.* 58. *num.* 4. *& seq.* Caputaq. *decis.* 170. *n.* 1. *p.* 1. Rot. *decis.* 1. *n.* 1. *de fid. instrum. in nou. decis.* 98. *n.* 4. apud Coccin. *decis.* 59. *n.* 4. coram san. mem. Gregor. XV.

Ideò cùm spreta inhibitione Iudex de partibus competentem se pronunciauerit sub die 28. Nouembris 1650. & sub die 2. Ianuarij anni 1651. adiudicauerit præfato Matthiæ Alexandro Rectori Ecclesiæ Sanctæ Catherinæ stagnum Trezienniec vnà cum hortulana pratis, foralijs, & attinentijs comprehensis in præcitata donatione, super cuius nullitate Signatura Iustitiæ causa commiserat in Rota, & Rota ad formam commissionis inhibuerat, necnon die 16. Maij, 11. Iulij, & 14. Octobris 1651. ad instantiam dicti Matthiæ contra Monachos Andreouienses litteras Executoriales pro damnis, & expensis relaxauerit, & sententiam reaggrauationis censurarum tulerit, *Summ. Monachorum num.* 7. *& sequentib. vsque ad* 13.

Hæc omnia, & si quæ cohærenter subsecuta sunt attentata esse particulari dubio desuper proposito decisum hodie fuit iuxta receptissimas conclusiones, quod † super rebus 3
comprehensis in lite pendente in Rota, non potest absque vitio attentati Iudex de partibus adiri, Burr. *in cap. cum in Ferrarien. num.* 61. *de constit.* Lancell. *de attent. part.* 2. *cap.* 4. *limit.* 2. *num.* 52. *& seqq.* Gratian. *discept.* 914. *n.* 29. Put. *decis.* 116. *in fin. lib.* 1. Rota *decis.* 148. *num.* 7. *part.* 5. *recent.* Quodque inhibitio Rotalis postquam fuerit † præ- 4
sentata, attentata reddit omnia deindè gesta, siue præsentata fuerit Iudici, & parti, siue alteri ex illis, Cæsar. de Grass. *decis.* 6. *n.* 5. *de caus. possess. & propr.* Rota *dec.* 311. *num.* 2. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. & in Lucana Canonicatus* 30. *Aprilis* 1646. *coram R. P. D. meo Peutingerio, in Vercellen. Prioratus* 28. *Nouembris eiusdem anni coram eodem, & in Taurinen. Parochialis* 13. *Nouembris* 1647. *coram R. P. D. meo Celso.*

Eo magis quia bona, super quibus Iudex de partibus pronunciauit comprehensa esse in lite, ac inhibitione Rotalis constat ex actis eiusdemque † inhibitionis Iustitia ex deci- 5
sionibus in ea lite emanatis coram me sub die 26. Nouembris 1659. satis apparet, ad tradita *in decis.* 678. *num.* 1. *part.* 2. *decis.* 325. *num.* 4. *part.* 5. *decis.* 361. *num.* 3. *p.* 6. *recent.* Quod ex abundanti dicitur, † quia inhibitio Rotalis 6
siue iusta, siue iniusta timenda est, nec ad Iudices de partibus spectat cognoscere de eius iustitia, Acchil. *decis.* 29. *num.* 6. *de appellat.* Rota *decis.* 785. *num.* 6. *part.* 1. *diuers. decis.* 71. *num.* 2. *decis.* 72. *num.* 11. apud Pacif. de Salutian. & in alijs relatis *in d. Taurinen. Parochialis* §. *& ideò prius, & in Lucerien. Attentatorum* 26. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Cerro, in Anglonen. Territorij* 13. *Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Meltio.* Prout nec de comprehensione, an scilicet hæc, vel illa bona comprehendat inhibitio, recurrendum † est enim ad Rotam, vel ad Signaturam pro de- 7
claratione comprehensorum in inhibitione, & interim inhibitio seruanda, Lancell. *de attent. post inhib. limit.* 26. *n.* 7. Seraph. *decis.* 52. *vers. tertius casus,* Caualer. *dec.* 611. *n.* 1. Buratt. *decis.* 642. *n.* 8. Rota *in Ariminen. bonorum* 26. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Hic consequens est, vt prædicta omnia lite pendente in Rota, & post inhibitionem præsentatam † gesta reuocan- 8
da in primis veniant, quia attentans eodem tempore ius, Iudicem, & partem offendit, Rot. *decis.* 235. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* cum alijs relatis à Modern. *de manut. obseru.* 48. *num.* 6. & ius cogendi ad reuocandum spectat † ad Iudi- 9
cem, cuius Maiestas læsa fuit, Lancellott. *de attent. p.* 2. *cap.* 27. *num.* 39. *& seqq.* Rota *decis.* 264. *num.* 2. *& 3. p.* 1. *recent.*

Et ita decisum informantibus solùm Monachis quinquies tamen Aduersario citato.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papieñ.

Arimineñ Decimarum.

Luna 17. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Patres Societatis Iesu sunt exempti à præstatione quorumcumque decimarum per priuilegia Pontificia pluries à Rota canonizata: Constiturio verò Leonis XI. moderariua dd. priuilegiorum an fuerit generalis, vel particularis, itaut potiùs localis, quàm vniuersalis habenda sit, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Appellationis desertio operatur, vt sententia transeat in iudicatum, perinde, ac si ab ea non fuisset appellatum.*
2 *Amplia sine difficultate procedere stante validitate, & iustitia sententia.*
3 *Iesuita sunt exempti à prastatione decimarum per priuilegia Pontificia pluries à Rota canonizata.*
4 *Amplia procedere etiam respectu bonorum, qua antequam ad ipsorum manus peruenerint, erant obnoxia solutioni decimarum.*
5 *Verbum*, quibusuis, *habet vim ampliandi etiam vltra naturam rei, cui adijcitur, & auget vim verborum.*
6 *Iesuita, quia habent exemptionem prastandi decimas Papales, propter maioritatem rationis, exemptio extenditur etiam ad decimas debitas Parochis.*
7 *Priuilegia exemptionis à prastatione decimarum, qua habebant PP. Iesuita, quomodo fuerunt à Leone XI. moderata.*
8 *Rescriptum restringitur ad limites petitionis.*
9 *Rescriptum restringitur ad limites causa ob quam emanauit.*
10 *Dictio*, In, *quid operetur.*
11 *Dictio*, prædictis, *restringit, ac limitat orationem ad ea, qua supra nominata, & expressa fuerunt.*
12 *Extensio de vno casu ad alium propter identitatem rationis non admittitur in constitutione particulari, quidquid sit respectu legis vniuersalis.*
13 *Obseruantia subsecuta plurimum attendi debet pro dubia tam iuris, quàm facti interpretatione.*
14 *Constitutio qua fuit in vno loco intellecta, & vsu recepta, non operatur eumdem effectum in alio, in quo non docetur de illius vsu.*
15 *Constitutio Pontificia, quando dicatur localis, & quando haberi debeat pro lege vniuersali, itaut ab omnibus obseruanda sit.*
16 *Constitutio posterior, per quam pracedens reuiuiscit, secundum illam limitari debet, & non extenditur vltra ea, ad qua d. pracedens constitutio restricta fuit.*
17 *Referens non attenditur, nisi constet de relate.*
18 *Clausula*, prout de iure, *quid importet.*
19 *Restitutio in integrum non datur sine lasione, qua cessat stante validitate, & iustitia sententia.*

D E C I S I O CCLXXVI.

PRætendente Rectore Parochialis Ecclesiæ S. Martini in Ripa Rotta Arimineñ Diœcesis solutionem decimarum ex quibusdam bonis intra limites suæ Parochiæ existentibus, & per Equitem Franciscum Rigazzium Collegio Societatis IESV d. Ciuitatis relictæ, fuit intra dictum Rectorem, ac PP. dicti Collegij de anno 1615. contestata lis coram Vicario Arimineñ. à quo emanauit sententia absolutoria ad fauorem dicti Collegij, quæ in gradu appellationis confirmata fuit ab A.C. sub die 24. Maij 1639. Ab hac sententia interposita iterùm pro parte Parochi appellatione, cùm illam deinde prætenderet Collegium dictam sententiam transitum fecisse in iudicatum, commissa mihi fuit à Signatura Iustitiæ causa restitutionis in integrum prout de iure aduersus dictam sententiam, & hodie ad formam dictæ commissionis dubitaui, An constaret de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & DD. quoad primam partem affirmatiuè, quo verò ad secundam negatiuè resoluerunt.

Ratio resolutionis † primæ partis fuit, quia cùm post in- 1
terpositam vsque de anno 1639. appellationem, nunquam
ex parte Rectoris reditum fuerit pro Apostolis, nec causam
committendam curauerit, appellatio effecta fuit deserta,
adeòut sententia ipsa transitum fecerit in iudicatum, perindè ac si ab ea appellatum non fuisset, *cap. cum sit Romana extra eod. tit. Clement. si appellatione pariter eod. tit. l. final. & auth. ei, qui, C. de tempor. & repar. appell.* Gram. *dec. 13. sub num.* 1. Rota penes Put. *decis. 29. lib. 2.* & penes Buratt. *decis. 447. num. 5. vers. hic vero*, ac facto suo proprio sententiam confirmasse, *ad l. hi qui*, vbi Castr. *num. 3. vers. secundo nota, C. de appellat. cum alijs allegat. in Aquilana Iurispatronatus 4. Iulij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Corrado, §. quia cum ab eo tempore, & in Romana locorum Montium 3. Iunij 1650. coram me, in fin. principij*; † & hoc pro- 2
cedit absque difficultate attenta validitate, quæ non controuertitur, & iustitia sententiæ.

De qua satis constat, † dum in ea absoluitur Collegium 3
PP. Societatis IESV à præstatione decimarum, prout ita de iure fieri debebat stantibus notorijs eorum priuilegijs à Summis Pontificibus Paulo III. Pio IV. & Greg. XIII. illis concessis super exemptione decimarum, quæ priuilegia non possunt in dubium reuocari, cùm fuerint per hoc Sacr. Tribunal pluries in iudicio contradictorio canonizata, ex relatis *in decis. 508. per tot. part. 5. & decis. 44. vbi signanter sub n.* 8. dicitur dicta priuilegia canonizata fuisse per tres conformes latas ab insignibus Rotæ Auditoribus, *& decis. 103. n. 1. & dec. 193. eod. n. 1. part. 7. recent.* & dictum fuit *in Craconien. decimarum* 21. *Maij* 1640. *coram R. P. D. meo Cerre.*

Neque † visa fuit subsistere prætensio illa, quod d. priui- 4
legia non suffragentur respectu bonorum, quæ antequam ad manus personæ priuilegiatæ peruenerint obnoxia erant solutioni decimarum; quia immò ex eorum lectura apparet de amplissima dd. PP. Societatis IESV exemptione à solutione quarumcumque decimarum tam respectu bonorum de eo tempore acquisitorum, quàm in futurum acquirendorum cum expressa derogatione, *cap. nuper de decim.* & clausula sublata, & decreto irritanti, quæ omnia fuerunt optimè ponderata *in d. decis. 508. num. 1. vers. quia ex eorum lectura part. 5. & decis. 44. num. 7. vers. & predicta p. 7. recens.*

Hincque apparet de irreuelantia alterius obiecti per Parochum facti, nempè quod decimæ, quæ præstantur Parocho in recompensationem laborum quos sustinet in exercenda cura animarum, & administratione Sacramentorum tanquam speciali nota, & fauore dignæ intelligi minimè debeant sub dictis priuilegijs comprehensæ. Quia dicta priuilegia leguntur amplissimè concepta, & cum verbis vniuersalibus aptis comprehendere quascumque decimas cuiusuis naturæ illæ fuerint, ibi: *eximimus, &c. vniuersam Societatem, &c. & bona quacumque à quibusuis decimis etiam Pa-*
palibus, &c. ponderando † maximè verbum illud, *quibus-* 5
uis, quod habet vim ampliandi etiam vltra naturam rei, cui adijcitur, & auget vim verborum, *l. 1. cum gloss. fin. &*
l. quicumque, C. de seru. fugit. & † quod exemptio concessa 6
dd. PP. extenditur etiam ad decimas Papales, vnde à maioritate rationis, vt extendatur etiam ad decimas debitas Parochis dubitari non potest, Rot. *decis. 193. num. 2. vsque ad 5. p. 7. recent.*

Nec obstat, † quod Leo XI. per speciale ipsius Breue 7
moderando dicta priuilegia vigesimam loco decimæ Parochis persoluendam esse statuerit, & propterea saltem istam vigesimam sibi deberi prætendat Parochus. Quia dicta Constitutio non fuit generalis, sed particularis emanata ad peculiares preces Cleri Regnorum Castellæ, & Legionis pro sedandis nempè litibus, quæ intra dictum Clerum, & PP. Societatis IESV exortæ fuerant super solutione huiusmodi decimarum, vndè non debet ad alias Prouincias, seu
Regna extendi; Constitutio † enim siue Rescriptum re- 8
stringitur ad limites petitionis, *l. 1. C. de diuers. rescript.* Ias. *in l. causas num. 5. C. de transact.* Alex. *cons. 75. n. 22. vol. 5.* Socc. iun. *cons. 93. num. 44. lib. 3. vers. quoniam respondetur*, Sord. *cons. 281. num. 27. & seqq. vers. vbi respon-*
sio; † Necnon ad limites causæ, ob quam emanauit, *l. si de* 9
certa, Cod. de transact. l. si ex maiori, C. de except. Paris. *cons. 20. num. 77. vol. 1.* Suid. *cons. 418. n. 11. vers. secundo moueor,*

moueor, Rot. *decis. 29. n. 4. p. 1. recent.* Lotther. *de re benef. lib. 3. quæst. 4. num. 7.*

10 Quod clarius etiam elicitur ex verbis, quibus † d. Breue conceptum repetitur, ibi: *statuimus, &c. vt ex nunc, &c. prædictæ Societatis, & illius domus, atque Collegia, vel loca quæcumque vbiuis locorum in prædictis Regnis Castellæ, & Legionis existentia*, ponderando maximè dictionem illam, *In*, restrictiuam ad loca intrinseca dd. Regnorum, ex cumula-
11 tis per Barbos. *dict. 152. num. 16.* † necnon verbum illud, *Prædictis*, quod pariter restringit, ac limitat constitutionem ad Regna tantùm supranominata, atque expressa, Soccin. *cons. 22. num. 29. lib. 3.* Barbos. *dict. 276. num. 5. & seqq.* Stantibus autem dd. restrictiuis frustra prætenditur posse aliquam
12 extensionem fieri ex identitate rationis ad alia loca, † nam constitutio particulariter facta pro certa causa, ac particulari loco ex sola identitate rationis non recipit extensionem, quidquid sit respectu legis vniuersalis, ad text. *in l. ius singulare, ff. de legib. & in cap. sanè de priuileg.* vbi Abb. *in princ.* Butr. *num. 1.* Rot. coram Buratt. *decis. 19. num. 5.* & coram Durano *decis. 154. num. 24.* & fuit dictum *in Barchinonen. Canonicatus 9. Iunij* 1645. *§. nec demum, coram Reu. P. D. meo Verospio.*

13 Eòque magis † comprobantur prædicta ex subsequuta obseruantia, nam dictum Breue Leoninum nunquam fuit vsu receptum extra dicta Regna Legionis, & Castellæ, obseruantia autem valdè attenditur pro dubia tam facti, quàm iuris interpretatione, Surd. *decis. 134. num. 9.* Gregor.
14 *decis. 502. num. 10.* Seraph. *decis. 1440. num. 3.* & † in proximis terminis firmauit Rot. coram Penia *decis. 53. num. 14.* vbi quod constitutio, quæ fuit in vno loco intellecta, & vsu recepta non operatur eundem effectum in alio, in quo non docetur de illius vsu.

15 Neque † huic intellectui repugnat Honded. *cons. 52. n. 55. & seqq. lib. 1.* Quia in illo casu concurrebant plures circumstantiæ suadentes constitutionem illam non fuisse localem, & præsertim quia Pontifex mandauit, vt illa publicaretur inter extrauagantes, & in corpore iuris apponeretur, ex quo inferebatur, quod etiam voluerit, vt illa tanquam lex generalis ab omnibus vniuersaliter obseruaretur, quod sanè cessat in proposito casu, quia hæc constitutio ex mente, & verbis Pontificis restricta apparet ad sola Regna Legionis, & Castellæ, vltra quæ extendi non potest.

16 Non etiam refragatur, † quod san. mem. Vrbanus VIII. reuocauerit constitutionem Gregorij XV. abrogatoriam dicti Breuis per Leonem concessi. Quia ex dicta reuocatione Breue Leoninum reassumpsit quidem primas vires, quæ extinctæ remanserant ex d. abrogatione, sed non indè dici potest illud extensum fuisse vltra loca, ad quæ à principio restrictum fuit, iuxta theor. Io. Monach. *in cap. dispendia num. 6. de reseruat. in 6.* Prob. ad Monac. *in cap. cum in tua verb. gratia perindè valere num. 11.* quam sequitur Buratt. *decis. 167. num. 3. & 4. vers. à qua non intelligitur recessum*, Boer. *decis. 188. num. 1.* Seraphin. *decis. 1286. num. 4.*

Aliquod fundamentum neque fieri posse visum fuit super reuocatione dictorum priuilegiorum facta à Pio IV. quia quod ipse abstulit, gratiosè deindè restitutum fuit per san. mem. Gregor. XIII.

Denique non obstat Decretum Sacr. Congregationis Concilij Interpretum, datum in Summar. Parochi num. 2. in quo demandatur Episcopo, vt iuxta Decretum alias sibi notificatum istas decimas Rectori, prout iuris est solui fa-
17 ciat, † quia dictum decretum est relatiuum ad aliud, quod dum non exhibetur, nec minus istud est attendendum ex vulgari regula, quod referens non attenditur nisi constet de relato, Rot. *in authen. si quis in aliquo num. 34.* vbi Alciat. *num. 6. C. de edendo*, Surd. *cons. 313. num. 50.* Rot. *diuers. decis. 27. num. 3. & decis. 40. num. 7. part. 2. & in recent. decis.*
18 *189. num. 7. part. 5.* † Præterea ponderatum fuit etiam quod mandatum de soluendo non est præcisum, sed remanet qualificatum à clausula, *prout de iure*, quæ causat, vt non aliter quis ad solutionem cogi possit, quam si ita de iure teneatur, Buratt. *decis. 429. num. 4.* de iure autem est, vt stantibus dd. priuilegijs decimæ minimè debeantur.

Et ex his resultat resolutio secundæ partis dubij, vt scilicet
19 non constet de causis restitutionis in integrum, † quia stante validitate, & iustitia sententiæ, cessat quæcumque læsio, sine qua restitutio locum habere non potest, ex doctr. Innoc. *in cap. cum ex litteris n. 7. de restit. in integr.* Rot. *decis. 1. eod. tit. in nou. & decis. 132. n. 2. part. 1. recent. cum vulgat.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana deuolutionis Domus.

Veneris 21. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Plenè, & magistraliter distinguitur quando Emphytheusis facta sub commemoratione antiquæ dicatur, vel non dicatur noua concessio.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta acceptans remissionem caducitatis sub nouis pactis mediante solutione certæ quantitatis fatetur caducitatem.*
2 *Confessio authoris non potest excusari, vel impugnari ab habentibus ab eo causam.*
3 *Emphyteuta acceptans remissionem caducitatis censetur recessisse à lite super caducitate intentata.*
4 *Lis calumniosa non est attendenda.*
5 *Mandatum de manutenendo non recipit appellationem.*
6 *Emphyteusis concessio facta post incursam caducitatem, & post incorporationem rei emphyteoticæ dicitur noua concessio.*
Etiamsi fuerit facta sub commemoratione antiquæ, & per viam remissionis caducitatis si noua fuerint inita pacta in conuersione, num. 7. & 8. & 10. & 14.
Quod secus esset si noua pacta inita non fuissent, num. 9. & 10.
12 *Emphyteusis non dicitur noua per additionem noui pacti Ecclesiæ concedentis vtili.*
Quod intellige verum si nouum pactum non tangat substantiam contractus ad effectum ne beneplacitum Apostolicum requiratur.
13 *Beneplacitum Apostolicum requiritur in additione noui pacti præiudicialis Ecclesiæ in emphyteusi appositi, & num. 24.*
Præsertim si eas non est solita locari, num. 24.
15 *Emphyteusis noua concessio non potest excludi ex eo, quod non fuerit reseruatum beneplacitum Apostolicum.*
Et quare num. 16.
17 *Laudemij solutio non congruit locationi.*
18 *Emphyteusis dicitur transitoria ad extraneos si fuerit apposita clausula,* ad habendum, *& in perpetuum.*
Fallit si fuerit additum, quod alienari non posset sine consensu Domini, num. 19.
20 *Decisio 741. part. 4. tom. 3. recent. declaratur.*
21 *Inuestitura non dicitur transitoria ad quoscumque ex facultate concessa, quod cum consensu Domini possit alienari in aliquas personas comprehensas.*
22 *Procurator, vel Priorissa quando possit præiudicare Ecclesiæ in remissione caducitatis recipiendo canones.*
Et quando secus, num. 23.
25 *Beneplacitum Apostolicum requiritur vnà cum euidenti vtilitate in concessione Emphyteotica rei ecclesiasticæ.*
26 *Ecclesiæ vtilitas non est concedere in emphyteusim domus annui redditus scutorum centum pro canone scutorum octo.*

DECISIO CCLXXVII.

Nouas esse concessiones factas de anno 1597. Francisco Calandro, & de anno 1612. Angelæ Calandræ, prout firmat decisio edita sub die 14. Decembris proximè præteriti hodie ad trutinam reuocata præmittendum esse ad faciliorem eiusdem decisionis confirmationem Domini censuerunt ponderantes iterùm, quod dictæ concessiones non emanarunt ob lineam finitam, sed post apertam deuolutionem ex culpa emphyteutæ in alienando domum emphyteuticam, ac non soluendo canonem, quam culpam, & consecutiuè caducitatem Hospitale aduersarium cùm habeat causam à dicta Angela, & Francisco, qui in præcitatis concessionibus caducitatis remissionem etiam mediante solutione certæ quantitatis, ac sub nouis pactis, † vt infra 1
dicam acceptando, fassi fuerunt, *cap. ex ore, versic. per hoc de his quæ fiun. à maior. part. cap.* Dec. *cons. 206. num. 7. vers. vbi exibens*, Rota *in Cracouien. Iurispascendi 28. Iunij 1651. coram me*, † excusare, aut impugnare non potest, Rot. *decis.* 2
290. num. 2. part. 1. recent. decis. 293. num. 2. ad med. part. 2.

Vt pro-

Vt propterea gratis exaduerso allegetur præexistentia litis super caducitate, & appellatio interposita à decreto manutentionis Monialibus Dominis directis, quæ tanquam de
3 re deuoluta possessionem apprehenderat concessa, † quia postmodum per acceptationem, vt supra remissionis caducitatis, à lite recessisse, & bonum ius Monialium agnouisse necnon dicto decreto manutentionis acquieuisse censetur, Cald. *de renouat. emphyteut. lib. 1. quæst. 4. num. 12. vers. emphyteuta enim, ex text. in l. si quis ante, ff. acquir. possess. l. pacta nouissima, C. de pact. alijsque initio allegatis*. Prætterquod cùm factum alienationis, & mora in soluendo canones esse incontrauertibilis, & exinde ex speciali pacto in annoqua inuestitura apposito resultaret effectus caducitatis,
4 † pendentis litis tanquam calumniosè non merebatur attendi, *l. 1. §. si inter, ff. litig.* Lancellott. *de attentat. lit. pendent. cap. 4. limitat. 4.* Lotther. *de re benefic. lib. 2. quæst. 20. num. 97.* eòque minus appellatio interposita, vt supra à mandato de
5 manutendo, quia † illius executionem non suspendebat, *l. vnica, C. si de momen. poss. cap. fin. §. de possessione secunda quæst. 6.* Seraphin. *decis. 1295. num. 2.* Duran. *decis. 222. num. 6.* Rota *in Bononien. bonorum 17. Martij 1649. coram me*.

Quapropter cùm ex natura rei, & partium confessione constet concessiones emanasse post incursam caducitatem ea culpa emphyteutæ, quod plus est post incorporationem, ac possessionem bonorum à Monialibus ex hoc capite captam, Iudicisque decreto confirmatam, nec appellatione
6 suspensibilem, † eas nouas esse dicendum est iuxta distinctionem, Bero. *cons. 112. num. 3. & 4. lib. 1.* passim ab alijs
7 in prima decisione allegatis receptam, † quamuis processerint per viam remissionis caducitatis incursæ, vt in fortioribus terminis dixit Rota *in Portuen. Stagni 10. Iunij 1641. §. nec refragatur, vers. nihilominus, coram bon. mem. Cardinali Panzirolo*; attentis præsertim nouis pactis ibidem appositis, nempè quod non nudus situs, vt in antiqua, sed domus desuper ædificata conceditur; quod secunda concessio facta Angelæ habeatur non facta, quatenus Angela esset Monialis, quod soluatur laudemium, quod augeatur canon, quod per solam moram biennij in soluendo canones caducitas contrahatur; quod in casu contrauentionis Moniales possint domum cum melioramentis propria authoritate capere; quod inuestitura sit pro hæredibus, & successoribus, absque clausula cæterata, quæ aderat in antiqua,
8 & absque pacto francandi in eadem adiecto; hæc † enim omnia de nouo conuenta, cùm pleraque respiciant non solum accidentalia, sed ipsam substantiam rei, & contractus emphyteutici, efficiunt, vt concessiones licet emanauerint sub commemoratione antiquæ, sint prorsus nouæ, vt præter allegatos in prima decisione tradit Osasch. *decis. 23. num. 11. & seqq.* Caualcan. *decis. 30. num. 88. part. 2.* alijque allegati à Modern. *Fulginatensi de iur. emphyth. quæst. 9. n. 12. & duobus seqq.* quibus additur Capyc. Latro *decis. 67. num. 12.* Dota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 512. num. 19. & in Ceruien. bonorum 23. Martij 1648. coram Reuerendissimo Terracinen.*

Nihilobstante, quod ibidem fuerit nominatim remissa
9 caducitas, † quia hoc esset momenti nisi noua pacta adessent, in quibus terminis sequitur Caldas. *de renouat. emphyt. lib. 1. quæst. 4. num. 12. & num. 14. in fin.* Seraph. *decis. 1496. num. 2.* & quotquot exaduerso allegantur, secùs è conuerso, vt benè declarat Rosental. *de feud. cap. 2. conclus. 19. num. 4.* vbi loquitur in fortioribus terminis, & allegat concordan-
10 tes; quorum † opinio libentius recipienda in casu nostro, quia ipsa remissio caducitatis facta legitur pro certo pretio ab emphyteuta soluto, & verba ipsa sonant in nouam concessionem, & vlterius illam anni 1597. nouam fuisse declararunt partes in subsequenti anni 1612. facta Angelæ authrici Hospitalis aduersarij: atque ita multa concurrunt ad demonstrandam mentem de nouo concedendi; licet secùs
11 † esset si ea mens eliceretur tantum ea verbo de nouo concedimus, in quibus terminis loquitur Maluas. *cons. 40. n. 23.* Rot. *decis. 499. num. 18. part. 5. recent.* alijque exaduerso allegati.

Non obstat, quod noua pacta, quando sunt vtilia Eccle-
12 siæ non reddant concessionem nouam, † quia verum est ad effectum, vt si substantiam contractus non tangunt, & res sit solita locari beneplacitum Apostolicum, desuper non requiratur, prout loquitur Caldetin. *cons. 21. de feud.* Federic. de sen. *cons. 196. num. 1.* quos refert, & sequitur Caldas *d. quæst. 4. num. 8. versic. hoc tamen*, & comprobat Rota *decis.*
13 *191. num. 15. part. 4. diuersor.* † requiritur autem si pacta essent præiudicialia, Rota *decis. 243. num. 16. part. 7. recentior.* † non autem ad effectum ne concessio dicatur noua, 14
& independens à prima, quia tunc solum attenditur an noua pacta despiciant substantiam contractus, & acceptata fuerit caducitas ea capite contrauentionis, vel aliundè elucescat mens de nouo concedendi ea supra allegatis. † Mi- 15
nus obstat, quod si concessiones essent nouæ partes reseruassent beneplacitum Apostolicum, quia vel illud necessarium non erat ex quo noua pacta vtilia erant Ecclesiæ, vt mox dicebatur, vel præualent aliæ coniecturæ, imò, & demonstrationes supra adductæ; † vel in omnem euentum 16
de beneplaciti Apostolici defectu sola Ecclesia excipere potest, Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 16. sub num. 12.* Gratian. *discept. 202. num. 25.* Surd. *decis. 171. num. 17.* Adden. ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 467. num. 16.* Rota *decis. 133. n. 11. part. 2. diuersor. decis. 375. num. 4. part. 1. recentior. & in Maceraten. Census 1. Februarij 1648. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio*.

Elaborandum ergo non est super intellectu antiquæ inuestituræ fuerit scilicet, nec ne transitoria ad extraneos, vel ob correspondentiam canonis fructui rei concessæ, locatio potius quam emphyteusis; quia agitur ea nouis concessionibus præcisam habentibus naturam contractus emphyteutici, & in quibus non militat correspondentia canonis quin illæ longè minor est fructu domus concessæ ad annua ferè scuta centum, & vltra ascendente; † & insuper adest obli- 17
gatio soluendi laudemium locationi non congruens ex allegatis in prima decisione §. *his positis*.

Quatenus verò etiam nouas concessiones transitorias esse ad extraneos educitur ex clausula, † *ad habendum*, & 18
in perpetuum ibi apposita, placuit Dominis responsio primæ decisionis *in §. contrarium*, quod videlicet clausularum huiusmodi virtus † ea prohibitione alienandi sine consensu 19
Domini, vt articulo maturè discusso, & alijs decisionibus allegatis, bis respondit Rota *in Caietana bonorum 3. Decembris 1646. §. quod sine difficultate, & duobus seqq. & 10. Iun. 1648. §. & proinde, vers. loquitur, coram R. P. D. meo Cerro*, vbi signanter declaratur *decis. 294. part. 2. recent.* quæ eadem est cum decisione relata per Giouagn. *cons. 44. num. 85. lib. 2. exaduerso allegata*. † Alia autem *decis. 741. num. 17.* 20
& 18. part. 4. tom. 3. recent. pariter exaduerso allegata, loquitur de prohibitione alienandi, restricta ad personas prohibitas; solùmque firmat, quod fieri potest alienatio cum consensu Domini in personas comprehensas, vt legitur *sub num. 16. vers. saltem*; vnde non sequitur, † quod inuesti- 21
tura sit transitoria ad quoscumque, vt benè declarat Corbul. *de iure emphyt. tit. de caus. priuat. ob alienat. limit. 3. num. 2. & 3.* alijque *in dicta Caietana bonorum, & in decisione huius causæ allegati*.

Ex quibus ineuitabilis manet deuolutio ob deficientiam lineæ Francisci, & Angelæ tertio loco, vt supra inuestitæ, necnon ex quo Angela domum transtulit in manum mortuam hoc est Hospitale aduersarium, cui non suffragantur solutiones canonum factæ procuratori Monialium, vel earum † Priorissæ; quia esto quod Procurator, seu Priorissa 22
possit recipiendo præiudicare Ecclesiæ, quando remissio caducitatis pendet ab earum, vel Ecclesiæ potestate, in quo casu loquitur, Decius *cons. 329. num. 3.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 23. sub num. 10.* † secus est, quando vltrò necessa- 23
rium erat beneplacitum Apostolicum; quia tunc sicuti non potuisset præiudicare expressè faciendo nouam Inuestituram eo minùs tacitè recipiendo canones, iuxta *textum in l. Oratio, ff. sponsal.* Surd. *cons. 5. num. 40.* & in proximis terminis Rota *in Gerunden. Beneficij 30. Aprilis 1640. §. minus facit, coram Reu. P. D. meo Rojas*, & in puncto quod dicto casu receptio canonum non præiudicet Ecclesiæ, tradit Mantica *d. tit. 33. num. 12.*

In casu autem nostro necessarium fuisse beneplacitum Apostolicum, quia res non est solita locari, † & quia solu- 24
tum alteratur transferendo dotum in manum mortuam comprobant allegati in prima decisione §. *fin.* & alij quos sequuta est Rota *in dicta Ceruien. bonorum 23. Martij 1648. §. non substinetur il 2. coram Reuerendissimo Terracinen.*
† Quin nec sufficeret beneplacitum Apostolicum, cùm co- 25
pulatiuè requiratur euidens vtilitas Ecclesiæ, quæ † hic deest, 26
cùm pro domo annui redditus scutorum centum, & vltra exiguus canon scut. octo soluatur, vt in fortioribus terminis de cõcessione domus redditus annuorum scutorum septuaginta septem, pro annuo canone scutorum duodecim, dixit Rota *in Romana domorum 18. Februarij 1650. coram me*.

Et

Et ita vtraque parte informante Domini primam decisionem confirmarunt.

R. P. D. ALBERGATO.

Mediolaneñ Bonorum.

Veneris 21. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Confratetnitas non dici potest locus Ecclesiasticus, sed tantùm Pius, si non fuit auctoritate Ordinarij erecta, & si habeat Capellam, vel Altare in aliqua Ecclesia, & fuerit ab Episcopo visitata. Euictionis iudicium potest intentari absque intimatione: si euictionarij notificassent litem. Professus in Religione à testatore exclusa nunquam facit deficere conditionem si sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida, & iusta est confirmanda.*
2 *Sententiæ validitas ex reuolutione actorum probatur.*
3 *Confraternitas, & si habeat Altare, seu Capellam in aliqua Ecclesia, non est Ecclesiastica, sed laica, dum non probetur erecta auctoritate Ordinarij.*
4 *Ecclesia sponsus est Parochus.*
5 *Confraternitas non habens propriam Ecclesiam, non potest ex visitatione Episcopi dici locus Ecclesiasticus, sed potius Pius.*
6 *Locus Pius potest ab Episcopo visitari, & exigi redditio rationum ab administratoribus.*
7 *De Euictione quis tenetur absque alia intimatione, quando habuit licentiam litis ab euictionarijs.*
Nec potest excusari sub prætextu iudicij coram Iudice incompetente moti, & declinationis apposita, quia debet ad Iudicem competentem confugere pro opportunis remedijs, num. 8.
Quod fortius procedit si per sententiam, & decisiones Rotales fuerit euictio canonizata, num. 9.
9 *De Euictione potest agere emptor contra venditorem, si vna tantum adsit decisio Rotæ.*
10 *Professus in Religione nunquam censetur dispositiuè, aut conditionaliter vocatus, nec facit deficere conditionem si sine filijs, quando testator noluit Monasterium succedere posse.*
Quod procedit, & si professio post obitum fidcicommittentis emanauerit, num. 12.
11 *Fundamentum propria intentionis est probandum.*
13 *Trebellianica iuxta opinionem Rotæ potest prohiberi filijs primi gradus.*
14 *Fœminæ sunt computandæ ad augendam legitimam masculorum, quando dos fœminarum vigore statuti succedat loco legitimæ.*

DECISIO CCLXXVIII.

ROtalem sententiam ad fauorem DD. Priorum Confraternitatis, seu Scholæ Glor. Virginis Mariæ apud
S. Satirum prolatam, in remedio vtilis Saluiani interdicti,
contra RR. Præpositum, & Clericos Regulares S. Barna-
1 bæ † vti validam, & iustam esse confirmandam Domini
censuerunt 31. Maij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & hodie coram me in illius locum subrogato, causa super ijsdem reproposita, ex ijsdem prorsus fundamentis steterunt in decisis.

2 Validitas non controuertitur, † quia patet ex reuolutio-
ne processus iuxta vulg. *decis. Caputaq. 260. p. 2.* & obiecta iterùm nullitas sententiarum de partibus ex defectu iurisdi-
ctionis Iudicum laicorum, qui ibi pronunciarunt, deducta,
3 non releuat, † quia hæc Confraternitas licet habeat Ca-
pellam, seu Altare in Ecclesia S. Satiri, cùm tamen non probetur authoritate Episcopi erecta, locus Ecclesiasticus censeri non potest, iuxta notata *in cap. ad hæc de relig. domib.* cum infinitiuis alijs tam in decisione, quæ reuidetur congestis, quàm in præcedentibus editis 26. *Iunij* 1647. & 18. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec refragantur visitationes bon. mem. Card. Federici
Borromęi exaduerso exhibitæ Summario num. 7. Quia
4 cùm hæc Schola careat propria Ecclesia, † cuius sponsus est
5 Parochus, † illæ non concludunt locum esse Ecclesiasticum,
6 sed Pium potius demonstrant, & † hoc nomine iuxta dispositionem Sacrosancti Concil. Trid. *sess. 22. cap. 8. & 9. de reform.* potuit ab Ordinario visitari, & ab eius administratoribus redditio rationum per ipsum exigi, Federic. de Senis *consil.* 111. *n.* 3. Gratian. *disceptat.* 395. *per totam*, Rota *decis.* 33. *num.* 1. & 2. *recent. in Leopolien. administrationis Hospitalis* 15. *Maij* 1645. *coram R. P. D. meo Cerro, in Calaguritana iuris visitandi* 21. *Maij* 1649. *cor. Eminentissimo D. Cardinali Corrado, & in Meleuitana bonorum* 10. *Februarij* 1651. §. *final. coram R. P. D. meo Meltio.*

Et cessat difficultas, quia PP. Bernabitæ habuerunt scientiam litis ab euictionarijs contra Confraternitatem moto,
† quæ sufficit, vt ipsi absque alia intimatione teneantur de euictione, *gloss. in l. si dictum*, §. *si præsente*, *verb. posset*, *ff. de euict.* Alexan. *in l. 2.* §. *voluntatem*, *num.* 15. *ff. solut. matrim.* Rota *decis.* 395. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 1. *decis.* 390. *n.* 6. *part.* 5. *recent.* & luculenter probatum *in prima decis. coram R. P. D. meo Bichio, in* §. *non obstat*; à cuius præstatione excusari non possunt sub prætextu, quod declinato-
riam fieri opposuerint, † quia Iudice laico non abstinente, 8
debuissent ipsi ad Ecclesiasticum confugere, & ab eo inhibitionem procurare, & quatenus opus fuisset, appellationis, & cuiuslibet liciti recursus remedium adhibere, ad traditam per Bart. *in l. inuictus*, *num.* 7. *Cod. de procurat.* Caball. *de euict.* 3. §. 3. *num.* 8. & *seqq.* Scacc. *de appell. quæst.* 5. *n.* 14. & 15. cum alijs adductis *in Romana domus* 11. *Februarij* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio*, & faciunt tradita *in Anglon. Archipresb.* 23. *Martij* 1652. §. *nam iudicialis*, *coram Eminentissimo D. Card. Corrado.*

Quæ eo magis procedunt, quia constat de iustitia euictionis, & sic earumdem sententiarum de partibus, vtpotè
canonizata per sententiam, & decisiones Rotales; † hæc 9
autem sola quoque sat est, vt emptor de euictione agere possit contra venditorem, *l. si rem quam*, *ff. de euict. l. creditor*, §. *prædium*, *ff. de act. empt.* Surd. *decis.* 22. *n.* 8. Afflict. *decis.* 49. Rota *decis.* 337. *n.* 32. *decis.* 390. *n.* 1. & 2. *p.* 5. *recent. in Romana Saluiani* 7. *Maij* 1646. §. *nec Dominus*, *coram R. P. D. meo Peutingero, cum alijs cumulatis in decisione edita* 18. *Martij* 1648. *coram R. P. D. Bichio*, fideicommissum enim, quod dedit causam euictioni clarissimum legitur in testamento Ioannis Pauli Besutij, ciusque purificationem ad fauorem Angelicæ eius filiæ, & nepotum ex Anna altera filia per obitum hæredum institutos, non impedit existentia filiorum ex eis progenitorum, qui in Religione alias capaci professi sunt; quoniam testator expresse declarauit nolle Monasterium posse succedere, cuius propterea esclusio non in odium ipsius Religionis, sed intuitu conseruationis bonorum in agnatione, ab ipso testatore immediatè post conditionem si sine filijs, & ante substitutionem aliorum
descendentium expressa operatur, † quod professi, nec dis- 10
positiuè, nec conditionaliter vocati ceanseantur, neque proinde conditionem si sine filijs faciant deficere, vt latè probatur in omnibus decisionibus in hac causa emanatis, & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Inceronatis* 13. *Maij* 1639. *coram bon. mem. Pironano.*

Nec vrget, quod isti post mortem Nicolai eorum patris
professionem emiserint, † quia id non probatur, vt neces- 11
sarium est *textum in l. ei qui dicit*, *ff. de probat.* Surd. *decis.*
145. *n.* 7. & probatum non releuat, † quia stante clara Mo- 12
nasterij exclusione, quandocumque illi professi fuerint, statim apertus fuit aditus vocationi filiarum, Modern. Lucan. *cons.* 96. *per totum*, Rota *decis.* 6. *p.* 5. *decis.* 135. *p.* 7. *recent.* & *in Romana fideicommissi de Sericijs* 22. *Maij* 1643. §. *non obstat*, *coram Reuerendissimo Salamantine.*

Minus facit, quod euictio euitari potuisset ex capite detractionum hæredibus grauatis competentium, quia Trebellianica, & quæuis alia quota fuit expresse prohibita, † potuit etiam filijs primi gradus, iuxta opinionem in Rota receptam, vt testatur Seraphin. *decis.* 570. *n.* 1. Greg. XV. *decis.* 421. *n.* 10. ibique Adden. *num.* 16. Caual. *decis.* 441. *n.* 8. Duran. *decis.* 354. *num.* 2 & fuit dictum *in Biruntina fideicommissi* 23. *Iunij* 1651. *coram me*; Legitima verò in præcedentibus alienationibus consumpta probatur ex publicis Instrumentis, ac tribus sententijs conformibus ita declarantibus, quæ de errore argui nequeunt, ex eo, quod duæ filiæ fœminę ad augendam ad semissem, fauorem masculorum
legitimam computatæ non fuerint; † quia id procedit tan- 14
tùm, vbi dos fœminarum, vigore Statuti succedit loco legitimæ declarauit Rota *in Romana fideicommissi de Candidis* 26. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Ex his

Ex his autem bonorum distractionibus resultat quoque purificatio fideicommissi in casu alienationis à testatore ordinati, vt plenè firmatur in omnibus decisionibus in causa factis, in quibus cum omnia extrema in hoc Iudicio vtilis Saluiani interdicti requisita concurrere in proposito casu comprobatum etiam remanet, ideò Domini steterunt in decisis, vtraque &c.

Decisio, quæ hic allegatur in hac eadem causa emanata sub die 31. Maij 1639. coram bon. mem. Cardinali Corrado, est in parte 10. recent. decis. 313.

R. P. D. PEVTINGERO.

Brixineñ Iurisdictionis.

Veneris 21. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Monasterium ex quibus probetur subiectum Ordini generali, & exemptum à subiectione Episcopi.

SVMMARIVM.

1 *Incorporatio, & subiectio Monasterij probatur ex Cronistis qui ante motam litem scripserunt, si cum illis concurrant adminicula.*
2 *Incorporatio Monasterij probatur ex enunciatiua in litteris Papa emanata.*
3 *Monasterium quod fuit quoad aliqua tantum subiectum Episcopo quoad reliqua censetur exemptum.*
4 *Monasterium censetur exemptum ab Episcopo, & subiectum Ordini, si Episcopus asserat illud auctoritate Apostolica visitasse, & Ordini subiecisse.*
5 *Monasterium probatur subiectum Ordini, & exemptum ab Episcopo, si Abbates illius interuenerint Capitulis generalibus, & prouincialibus Ordinis.*
Et fortius si Abbates fuerint in dicto Capitulo electi in Visitatores Ordinis, num. 7.
6 *Capitulo generali, vel prouinciali nullus potest interuenire, nisi sit de gremio.*
8 *Monasterium probatur subiectum Ordini, si Visitator ab Ordinis Visitatore, & coram eo eligetur Abbas.*
9 *Monasterium probatur subiectum Ordini, si de eo fiat translatio de vna Prouincia ad aliam, cum auctoritate Abbatis Generalis Ordinis.*
10 *Prouinciarum translatio, & diuisio spectat ad Abbatem, siue Capitulum Generale.*
11 *Monasteria Ordinis non dicuntur constituere vnum corpus, sed sunt inter se omnino separata.*
12 *Monasteria Ordinis Præmonstratensium licet habeant caput de per se, subiacent tamen Abbati Generali, & accedunt ad Capitulum generale.*
13 *Actus turbatiuus si fuerit contradictus, non habetur in consideratione.*
14 *Iura producta si aliqua fuerint informia, supplentur ex alijs formiter productis.*

DECISIO CCLXXIX.

Commissa ad instantiam Ordinis Præmonstrateñ de anno 1635. hac causa appellationis à sententia Commissarij D. Episcopi Brixineñ bon. mem. Motmanno, coram quo in eius vita nihil amplius actum fuit in causa, sed de anno præterito dato dubio, *An, & cui sit dandum mandatum de manutenendo*, eoque proposito die 10. Maij huius anni, restricta disputatione vt videretur de bono iure, hodie denuò causa reproposita, responderunt Domini constare de bono iure Ordinis Præmonstrateñ ex infrascriptis motiuis per informantes pro dicto Ordine ad effectum, de quibus dubitabatur.

1 Primò, quoad incorporationem Monasterij Vuiltineñ probatur incorporatum, & subiectum, ex pluribus Scriptoribus Chronistis ante motam litem, & si de tempore non suspecto, licet non faciant plenam probationem tamen ex subsequentibus adminiculis habent veritatis præsumptionem, Gratian. *discept. 893. num. 7.* Rota *decis. 290. n. 7. post 2. volum. cons. Farinac.*

Secundò ex litteris Innocentij Secundi directis Marquardo Præposito Vuiltineñ de anno 1138. in quibus enunciatur dictum Monasterium factum fuisse Ordinis Præmonstrateñ, † quem conseruare ibidem statuit iuxta normam, & Constitutionem dicti Ordinis, & Episcopo tunc temporis Brixineñ Diœcesano vult seruatum tantum ius Chrismatis, Olei sancti, & Consecrationum, benè videtur resultare ipsum Monasterium esse Ordinis Præmonstrateñ, & quod sit subiectum Constitutionibus eius Ordinis, & quod non sit subiectum Episcopo, † cum ab eo tantum peti debeat Chrisma, & Consecrationes; quoad alia videtur concessa exemptio, Seraph. *decis. 1025. num. 6. & seq.* & fuit ponderatum *in alia Brixinen. iurisdictionis, quæ est dec. 546. n. 5. p. 5. recent.* 3

Tertiò ad dictam subiectionem Ordini probandam confert actus factus à Regimberto Episcopo Brixineñ, qui de anno 1140. narrat se auctoritate Apostolica visitasse dictum Monasterium, & quosdam minus Regulares eradicasse, † & Præmonstratenses ibidem constituisse; Vnde colligitur quod Monasterium illi non erat subiectum, cum auctoritate Apostolica processerit delegata, & non ordinaria, & quod etiam tunc Ordini Præmonstrateñ remansit subiectum, dum idem Episcopus illud ei addixit, & nihil sibi reseruauit. 4

Quartò probatur subiectio ex interuentu Abbatum Vuiltinensium in Capitulis Generalibus, † & Prouincialibus Ordinis, in quibus obedientiæ iuramentum præstiterunt Generali, & vocem actiuam, & passiuam habuerunt, dum in eisdem Capitulis vti Vocales elegerunt Visitatores Ordinis, & ipsi aliquando tales electi fuerunt, † quia iam vigore Constitutionum Ordinis nullus interuenire potest Capitulo Generali, nisi sit de gremio, *cap. quia propter de elect.* Rota *decis. 578. n. 4. cum sequen. p. 4. tom. 2. recent.* Et infertur ex Instrumento telato in Summario Ordinis num. 40. in quo legitur, quod Abbates Vuiltineñ, & Madelbergeñ Visitatores in Capitulo generali per Sueuiam, & Bauariam de anno 1399. receperunt Monasterium, & Homines Sancti Saluatoris in Fratres Ordinis Præmonstrateñ, ad obedientiam, & ad omnes alias ordinationes, Constitutiones, & priuilegia: ex quo Instrumento resultat, quod Abbas Vuiltineñ interuenit in Capitulo Generali, & ab eo vti vnus de dicto Ordine fuit deputatus Visitator, & quod eius Monasterium sit vnum de membris dicti Ordinis, † dum ijsdem Visitatores aliud Monasterium suo Ordini vniuerunt, fundosque communes dixerunt, & priuilegia communia communicarunt; Inde quoque infertur, quod Abbas Vuiltineñ Constitutiones sibi communes agnouit non minus quam suus Conuisitator. 5 6 7

Quintò coadiuuatur ex multiplicatis visitationibus peractis in ipso Monasterio Vuiltineñ † à Visitatoribus Ordinis, & electionibus eiusdem Abbatum factis Præsidente Visitatore Præmonstratensi, videlicet ex visitatione de anno 1322. Summario Ordinis num. 43. & ex alijs in eodem Summario num. 45. & seq. & num. 52. ac 55. Et ex confirmatione noui Abbatis per Superiores Ordinis de anno 1382. dicto Summario num. 46. & 48. & seq. atque num. 50. & 53. 8

Sextò corroboratur ex translatione Monasterij Vuiltineñ de Circulo, siue Prouinciæ Sueuiæ in Circulum Bauariæ, † facta auctoritate Abbatis, seu Capituli Generalis; vnde necessaria infertur subiectio Capituli Generali † ad quod solum spectat diuisio, & translatio Prouinciarum, Pasqualig. *cent. 2. quæst. moral. 141. num. 3. & 5.* 9 10

Non obstat, † quod Monasteria Ordinis non dicantur constituere vnum corpus, sed esse omnino separata, vt dixit Rota *in Treueren. vnionis 29. Maij 1641. coram bon. mem. Hieronymo Cardinali Verospio.* Quia in d. Ordine licet quoduis Monasterium habeat vnum Caput de per se, † subiaceat tamen Abbati Generali, & accedunt ad Capitulum generale, vt patet ex Constitutionibus Apostolicis deductis *in Tullen. Reformationis, Lunæ 22. Aprilis 1630. coram Reuerendissimo D. meo Decano, quæ est inter impress. decis. 333. num. 7. part. 6. recent.* 11 12

Nec magis afficit obiectum, quod de anno 1558. ab Abbate Vuiltineñ recusati fuerint Visitatores Ordinis admitti ad visitandum Monasterium Vuiltineñ. Quia iste actus tanquam turbatiuus, † fuit contradictus per subsequentem suspensionem Abbatis eiusdem; & deinde subsequentibus annis Serenissimus Archidux scripsit litteras hortatorias Abbati, & Ordini Præmonstrateñ, vt dictum Monasterium visitaret, & successiuè plures actus exercuit. 13

Denique ad obiectionem iura per Ordinem producta, quod illa non sint in forma probanti, responsum fuit, quod saltem plura fuerint compilata vigore compulsorialis Rotalis: & alia postea adducta, sint publica Instrumenta, antiqua, legalia; † sic licet aliqua informia visa fuerint, suppleri 14

posse

posse ex tot alijs probationibus, vt fuit dictum *in Marsi-
cen. Iurisdictionis 19. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Bichio.*
Et ità vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Meleuitana Feudi.

Veneris 21. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Territorium, & illius concessio ex quibus coniecturis probatur esse feudale.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiae ex reuolutione actorum resultat.*
2 *Sententia iustitia ex decisione resultat.*
3 *Territorium cognoscitur esse feudale, si tale fuerit in concessione denominatum.*
Concurrentibus praesertim coniecturis excludentibus praesumptionem, quod fuerit allodiale, num. 4.
5 *Territorium probatur feudale, si ob rebellionem inuestiti fuerit à Domino directo acceptata deuolutio, & posteà alteri inuestitus cum haeredibus ex legitimo corpore descendentibus, & num. 6. & 7.*
Item probatur feudale ex iuramento fidelitatis, & homagij cum onere seruitij personalis, num. 8.
Item probatur si fuerint in instrumento concessionis reseruata iura Camerae, & Minera, num. 9.
Item si alteri Compossessores eiusdem Territorij recognouerint Dominum directum cum qualitate feudali,
11 *Territorium non esse feudale arguitur, si in concessione fuerint apposita verba,* gratiosè concedimus, atque donamus.
Quòd procedit, si nulla feudi mentio praecessisset, secus tamen si concessio sonat in feudum cum seruitio personali, & fidelitatis iuramento, num. 12. & 13.
13 *Verba,* concedimus, & donamus, *tanquam aequiuoca conueniunt, tam donationi, quàm dationi in feudum.*
14 *Verba,* cum iuribus, ac proprietatibus, *in instrumento concessionis apposita, tanquam aequiuoca non excludunt qualitatem feudalem, num. 15.*
16 *Testes ignorantes naturam feudi non sunt idonei ad probandum territorium non esse feudale.*
Item non sunt idonei, dum non excludunt seruitium ab inuestito praestitum, & non probant fuisse Domino denegatum per spatium temporis ad praescriptionem sufficiens, num. 17.
18 *Testes non coarctantes negatiuam illam non probant.*

DECISIO CCLXXX.

SEntentiam Rotalem, quae concessionem Territorij de
Budach in fauorem Ioannis de Olena per Siciliç Regem
olim expeditam declarauerat esse feudalem, hodie Domini
validitati, ac iustitiae inniaam renunciarunt, ac propterea
1 confirmandam; † Siquidem validitas ex actorum reuolu-
tione dignoscitur, quç omnia ad hunc effectum requisita
praeseferunt iurisdictionem, scilicet praeuia commissione
firmatam expeditum procurae mandatum, ac citationes de-
nique legitimè executas, iuxta *decis.* Verall. 260. *par.* 2. sae-
piùs in hoc Tribunali receptam, *vt in Nazzarena, seu Mon-
tis Viridis Beneficij 24. Aprilis 1651. coram Reuerendissimo
D. meo Decano,* & in alijs relatis *in Leodien. Dominiorum
25. Iunij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado,
& in Bononien. Pecuniaria 9. Decembris 1648. coram me;*
2 Iustitiam † verò concludit edita decisio in antecedenti in-
stantia coram R. P. D. Royas sub die scilicet 26. Maij 1651.
vt respondit Rot. *in Romana scutorum 24. mil. 18. Iunij 1630.
coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio,* & in alijs re-
latis *in Rauennaten. seu Ferrarien. Decimarum 24. Ianuarij
1650. coram me.* Ibi enim huiusmodi Territorium desumi-
tur feudale ex hac feudi qualitate in ipso concessionis Instru-
3 mento pluries repetita, † quae propterea, prout expressa
contrahentium verba designant eidem censetur inesse, ad
text. *in Clem. 1. de probat. & in cap. 1. quid sit inuestitura, &
in cap. 1. in fine de cognit. feudi,* Ruin. *cons.* 108. *num.* 20. *lib.* 2.
Roman. *cons.* 70. *num.* 20. Menoch. *cons.* 745. *num.* 2. Alexan.
cons. 15. *num.* 2. *lib.* 5. Rosental. *de feud. cap. 2. concl.* 58. *num.* 3.
4 Rota *dec.* 129. *num.* 12. & 310. *num.* 11. *par. 6. recent.* † dum
maximè plures in casu proposito coniecturae suadent Terri-
torium feudale, ex quibus contraria allodialitatis praesum-
ptio omninò destruitur, secundum Ioan. Andr. *in cap. nimis
de iur. iuran.* Bald. *in l. libertas, ff. de stat. hom. num.* 3. Menoch.
cons. 745. *num.* 1. Alexan. *cons.* 129. *lib.* 1. *num.* 1. Roland. *cons.*
82. *num.* 37. *vol.* 2. Natt. *cons.* 460. *num.* 4. *lib.* 2. Cardin. Man-
tic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 5. *num.* 15. Menoch. *de praesumpt. lib.* 3.
praesumpt. 91. *num.* 72. Rota coram Seraph. *dec.* 894. *num.* 1.
Et quidem Territorium approbat feudale non † solùm 5
deuolutio ob rebellionem inuestiti in Domini directi fauo-
rem aperta, ac inuestitura successiuè sub iure Francorum
delata Ioanni suisque haeredibus ex legitimo corpore descen-
dentibus, secundum Bald. *in cap. 1. num. 1. de allod.* Oldrad.
cons. 49. *in fine,* Surd. *cons.* 15. *num.* 11. Rota *dec.* 310. *num.* 43.
par. 6. recent. Haec † quippè verba naturam innuunt feuda- 6
lem, Afflict. *de feud. lib. 3. rubr. 1. vers. vel in donatione,* Intrigl.
eod. tract. quaest. 43. *num.* 64. *cum seqq.* strictamque formulam
feudalem † iuxta consuetudinem Regni Siciliae concludunt, 7
vt testatur Muta *tom. 1. ad cap. Regis Iacobi cap.* 33. *num.* 203.
Iuramentum quoque † fidelitatis, atque homagij ipsi dire- 8
cto Domino reseruatum, & inuestito sub onere seruitij per-
sonalis demandatum, vt ponderauit Menoch. *cons.* 745. *n.* 13.
Roland. *cons.* 85. *num.* 1. *vol.* 4. Dec. *cons.* 413. *num.* 1. Marta
cons. 10. *num.* 11. Intrigl. *de feud. quaest.* 43. *nu.* 102. siue etiam
iura Camerae, † ac Minerarum pariter in Instrumento con- 9
cessionis, quae eam propterea comprobant feudalem, vt no-
tat idem Marta *cons.* 10. *num.* 19. & 20. Paris. *cons.* 21. *nu.* 55.
vol. 1. † siue denique recognitio erga directum Dominum à 10
pluribus feudi compossessoribus habita, ad hanc quoque
feudalem qualitatem contra caeteros compossessores arguen-
dam benè deseruiens, vt notat Bart. *in l. 2. nu. 7. de iur. emphyt.*
Castr. *in l. cum falsa, C. de iur. & facti ignoran.* Bald. ad Specul.
in tit. de feud. in vers. si rem meam recognosco, Alex. *cons.* 29.
nu. 25. *lib.* 5. Ruin. *cons.* 108. *nu.* 19. *lib.* 2. Surd. *cons.* 135. *num.*
21. Rot. in Add. *dec.* 310. *nu.* 31. & 32. *par. 6. recent.*
Hinc ad excludendam feudi naturam obesse non poterit
clausula illa, † *gratiosè concedimus, atque donamus,* prae- 11
fatae concessioni apposita, quàm feudalem excludere quali-
tatem, ac donationis inducere praesumptionem, notat
Oldrad. *cons.* 159. *num.* 3. Posset enim vrgere conclusio, † si 12
nulla feudi mentio praecessisset, in quibus terminis loquitur
Oldrad. vt ex eiusdem lectura conuincitur, non tamen ad-
mitti in proposita facti specie, qua concessio sonat in feu-
dum, seruitium requiritur personale, & fidelitatis iuramen-
tum reseruat, vt declarat Olasc. *cons.* 7. *num.* 11. *lib.* 2. Marta
cons. 10. *num.* 26. & 27. Rota *in vna Asten. feudi 18. Iunij
1584. coram Bubalo, & in dec.* 129. *num.* 11. & 12. & *decis.*
310. *num.* 56. *cum seqq.* & 344. *num.* 10. *par. 6. recent.* † Ea 13
quippè verba, *concedimus, ac donamus,* reputantur aequiuo-
ca cum donationi, ac dationi in feudum aequè conueniant,
vt respondit Bertus *cons.* 66. *num.* 8. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 202.
num. 25. Dec. *cons.* 193. *num.* 5. Rot. in Adden. *dec.* 310. *nu.* 58.
& 59. *par. 6. recent.* vbi respondet in specie ad cons. Oldrad.
in contrarium allegatum.
Hanc quoque feudi naturam, nec elidit clausula illa
cum iuribus, ac proprietatibus, inserta in Instrumento con-
cessionis; † censetur enim aequiuoca, dum valeat de rerum 14
quoque corporibus praedicari, ad text. *in l. proprietatis, C.
de probat.* Bolognett. *in l. naturaliter, §. nihil commune par.* 2.
num. 18. *ff. de acquir. possess.* nec † ideò trahi possunt ad con- 15
cessionem directi dominij resistente proprietate verborum
superiùs ponderata, prout firmatum fuit *in d. dec. R.P.D. mei
Royas, §. minus obstat.*
Denique depositiones Testium exaduerso productae ad
hanc exclusionem feudi, neque deseruirent, † tum quia ij- 16
dem negant sibi notam esse ipsius feudi naturam, tum quia
nec excludunt praestitum ab inuestito seruitium, dum illud
non probant à directo Domino fuisse petitum, & tantò tem-
poris spatio eodem acquiescente Domino denegatum à Vas-
sallo, † vt inducta proindè fuerit legitima praescriptio, ad 17
text. *in §. si triginta, tit. si de feudo,* defuncti fuerit contro-
uersia inter Dom. & notant ibi communiter feudist. Rosen-
tal. *de feud. concl.* 82. *num.* 22. *cum seqq.* † Quinimò neque 18
solutionis negatiuam concludunt, quia non coarctant, vt
respondit Rota coram Seraph. *dec.* 1102. *nu.* 8. & coram Ca-
ual. 487. *num.* 3. & *dec.* 419. *num.* 8. *par. 1. recent. cum alijs re-
latis in Vercellen. Decimarum 13. Nouembris 1645. coram R.
P. D. meo Corro, & in Toletana Decimarum 15. Iunij 1648.
coram R.P.D. meo Celso.*
Et ità altera tantum, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali,

Asten. Coadiutoriæ,

Veneris 21. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Iustificatio Coadiutoriæ probatur ex consensu, & per ætatem Coadiuti, & per probationem quod Coadiutor habeat aliundè vndè viuat. Beneficium esse simplex quomodo probetur: legitimus contradictor quis dicatur. Coadiutoria non registrata in nulla habetur consideratione, cùm illam possit Papa lacerare, vel alium de eo beneficio prouidere, Tempus autem registrationis, an probetur per regestrum supplicationis.

SVMMARIVM.

1 *Littera Apostolica iustificata sunt exequenda, & si causa reperiatur commissa cum clausula arbitrio.*

2 *Ætas probatur ex fide baptismatis formiter extracta.*

3 *Fides contra producentem optime probat.*

4 *Coadiutoria concessa ob ingrauescentem ætatem verificatur in annis sexaginta in litteris expressis.*

5 *Coadiutorem habere aliud, vndè viuat probatur ex instrumento assignationis patrimonij.*

6 *Valor Canonicatus per non excessum iustificatur ex confessione facta ab Aduersario in litteris sua prouisionis.*

7 *Valor beneficij à Coadiutore possessi probatur ex taxa beneficiorum facta à Reu. Cam. Apostolica, & testibus.*

Ad quam probationem admittitur qualibet leuis probatio.

8 *Beneficium omne de iure præsumitur simplex.*

Et quod sit simplex probatur, ex prouisionibus factis vti de simplicibus, num. 9.

10 *Beneficium simplex non est incompatibile cum alio ex onere celebrandi Missas, & inseruiendi Ecclesia, quando potest per substitutum adimpleri.*

11 *Legitimus contradictor ad impediendam executionem litterarum Papa non dicitur Prouisus ab eodem Papa, & si sit Possessor, dummodo sit posterior in data.*

Nec minus si impetrauerit beneficium, tanquam vacans per obitum alteri per coadiutoriam à Papa concessum, num. 12.

13 *Legitimus contradictor debet habere titulum non solùm ab eodem fonte procedens, sed eiusdem speciei.*

14 *Coadiutoria non habetur in consideratione si fuerit registrata post impetratum beneficium ab alio.*

Quia ante registrationem non tribuit ius cum sit in manu Papa illam admittere, vel lacerare ibid.

15 *Coadiutoria non registrata mentio, nulla est necessaria pro derogatione Regula de iure quæsito non tollendo.*

16 *Laceratio gratia Apostolica, & potentia lacerandi, longe differunt.*

Fallit si Papa medio tempore alterum de beneficio prouideat, nam tunc idem est, quod si mandasset gratiam lacerari, num. 17.

18 *Registratio gratia Pontificis non probatur facta de tempore, quo fuit supplicatio adnotata.*

Qua supplicationes non semper solent statim adnotari, sed aliquando post quatuor, vel quinque menses, postquam in registro secreto registrata fuerunt, & numer. 19.

20 *Testis vnicus plenè probat contra inducentem.*

21 *Litterarum Apostolicarum executio non potest retardari per probationes turbidas.*

22 *Componenda non probatur soluta de tempore, quo fuit in libro descripta cum Officiales potuissent differre illius adnotationem.*

23 *Probatio ex sola possibilitate contraria non dicitur concludens.*

24 *Probatio temporis debet esse concludens, quando vis in illo consistit.*

DECISIO CCLXXXI.

CEnsuerunt DD. non intrare arbitrium pro retardanda
executione litterarum Apostolicarum. † Nam cùm 1
illæ appareant iustificatæ, consequenter etiam veniunt exequendæ, vt in terminis clausulæ arbitrio, dixit Rot. coram
Duran. *decis. 98. & dec. 377. vtrobique num. 1. & 2. & in rec.
dec. 558. num. 2. par. 1. & firmatum fuit in Vicen. Iurisdictionis 2. May 1650. coram R. P. D. meo Cerro.*

Iustificatio manifestè apparet tam in ijs, quæ respiciunt
Coadiutum, quàm in alijs, quæ concernunt personam Coadiutoris, Siquidem quod Coadiutus præstiterit consensum
suum mediante persona Procuratoris ad id specialiter deputati patet ex Instrumento publico dato *in Summ. num. 3. &
4.* † Quòd ipse attingeret sexagesimum annum probatur ex 2
fide baptismatis formiter extracta, *Summ. num. 7.* Rota coram Buratt. *dec. 116. num. 1. & dec. 365. num. 2. & in recent.
dec. 138. eod. num. & dec. 260. num. 14. par. 6.*

Impotentia illius ad residendum attenta infirmitate graui
de tempore datæ supplicationis, ob quam paulò post constat ex fide Canonicorum dictæ Cathedralis, † quæ cùm 3
ex aduerso producta optimè probat contra producentem,
cap. cum venerabilis de except. Salyc. *in l. comparationes num.
13. Cod. de fid. Instrum.* Aym. *cons. 201. num. 5.* Surd. *cons. 151.
num. 16.* Rot. *decis. 123. num. 5. par. 1. recent. & fuit dictum in
Nouarien. Ecclesia 17. præsentis mensis coram me.*

Et tamen huiusmodi impotentia residendi non erat necessariò probanda cùm gratia Coadiutoriæ fuerit concessa tantummodò ob ingrauescentem ætatem, † quæ benè verifi- 4
catur in annis sexaginta expressis in ijsdem litteris, vt notat Gonzal. *super reg. 8. gloss. 5. §. 9. num. 84.* Barbos. *in cap.
Pastoralis sub num. 6. de Cleric. ægrot. in 6.* Ricc. *in collect. dec.
par. 3. dec. 489. vers. quod si conceditur*, Rot. coram Verall.
dec. 129. per totam dec. 130. num. 1. & dec. 311. par. 1.

Respectu verò Coadiutoris iustificatio pariter est indubitata. † Nam quod ipse aliundè commodè viuere possit 5
probatur ex Instrumento assignationis patrimonij, *dato in
Summ. num. 1.* iuxta gloss. *in cap. cum Vuinconensis 25. verb.
admiserant de elect.* Surd. *de aliment. tit. 7. qu. 36. num. 1. & 2.*
Garz. *de benef. par. 2. cap. 5. num. 206.*

Valor Canonicatus, † & præbendæ expressus per non 6
excessum in ducat. 24. computatis verò distributionibus quotidianis in ducat. 150. iustificatur ex confessione Partis facta
in litteris suæ prouisionis; quia benè suffragatur ad dictum
effectum, ex traditis per Garz. *de benefic. par. 5. cap. 3. nu.
208.* Rot. coram Buratt. *dec. 300. num. 7.* & coram Merlin.
*decis. 157. num. 14. in fine, & in recent. dec. 101. num. 7. par. 1.
cum alijs in Hydruntina Canonicatus 25. Iunij 1649. coram
Eminentissimo Card. Otthobono.*

Et quod idem Coadiutor obtinere Beneficium simplex in
alia Ecclesia personalem residentiam non requirens, † cu- 7
ius fructus pariter 24. ducat. non excedunt sufficienter apparet respectu valoris ex taxa Beneficiorum facta per Reu.
Cam. Apostolicam, & ex duobus Testibus formiter examinatis, cùm tamen ad dictum effectum quælibet leuis probatio videatur sufficiens, Garz. *de benef. par. 6. cap. 2. nu. 167.*
Rot. coram sanct. mem. Greg. *dec. 78. nu. 4.* Caual. *dec. 33. nu. 3.*
Buratt. *dec. 255. num. 13. & in recent. dec. 572. nu. 4. par. 1. dec.
10. num. 5. par. 2. & dec. 512. nu. 1. par. 3. & fuit dictum in Placentina Beneficij 15. Iunij 1648. coram me.*

Et quod sit Beneficium simplex, non solùm desumitur ex
præsumptione iuris, † quòd omnia Beneficia reputentur 8
simplicia, Abb. *in cap. recolentes circa finem de stat. Monach.*
Rot. *in recent. dec. 699. nu. 3. par. 2. cum alijs adductis in Leodien. Beneficij 22. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Varospio.*

Sed etiam ex pluribus Prouisionibus vti de simplicis factis
ad fauorem † Canonicorum eiusdem Cathedralis, qui il- 9
lud vnà cum Canonicatu retinuerunt, & signanter ex præsentatione, & nominatione vltimo loco emanata ad fauorem ipsius Coadiuti admissa etiam ab Ordinario, quæ
beneficij qualitatem benè demonstrant Bald. *in leg. si mater
num. 3. Cod. ne de stat. defunct.* Dec. *cons. 126. num. 1.* Rot.
coram Seraph. *decis. 1095. num. 3. dec. 1103. num. 5. & decis.
1120. num. 2.*

Non obstat, quòd in limine fundationis huius beneficij S.
Secundi iniunctum fuerit onus celebrandi Missas, & inseruiendi Ecclesiæ, quia † cùm illud possit adimpleri per substi- 10
tutum, cessat obiectum incompatibilitatis, vt dixit Rot. *decis.
155. num. 2. par. 4. recent. & in Regien. Beneficij 9. Decembris
1639. coram R. P. D. meo Bichio.*

Mi-

Minùs facit, quòd Cacheranus prouisus fuerit à Sede
Apostolica per obitum Coadiuti, & cum possideat, & ha-
beat parem Titulum dicatur legitimus Contradictor ad im-
pediendam executionem litterarum Apostolicarum. Nam
11 † cùm titulus ipsius sit posterior in data non potest dici par,
etiamsi proueniat à Papa, vt firmauit Rot. *in Gadicen. Pre-
stimonij 2. Decembris 1648. coram bon. mem. Arguelles.* Imò,
12 quia † idem Cacheranus impetrauit Canonicatum, tan-
quam vacantem per obitum; Andreas verò, per Coadiuto-
13 riam non dicitur habere parem titulum. † Nam ad hunc
effectum non sufficit, quòd titulus procedat ab eodem fon-
te, sed debet esse eiusdem speciei, vt dixit Rot. *dec.700. nu.8.
par.1.rec. & dec.641. num.1. & per tot. par.4. in Terulen.Be-
neficij coram Litta post Marches. de commiss. par. 1. fol. 374.
sub num.2.* coram Duran. *dec. 430. nu. 9. & 10. in Vicen. Pa-
rochialis 1. Iulij 1643. coram R.P.D. meo Bichio, & in d. Hy-
druntina Canonicatus 25. Iunij 1649. coram Eminentissimo
Cardin. Otthobono.*

Tandem pro parte Cacherani opponebatur gratiam Coa-
14 diutoriæ non esse habendam in consideratione † vti regi-
stratam post impetratas ab ipso litteras. Nam ante registra-
tionem non tribuit ius considerabile, cùm sit in manu Papę,
& eius officialium illam non admittere, cassare, vel lacerare,
vt aduertit Paris. *de resignat. lib.2.qu.24.nu.7.& lib.8.qu.7.nu.
196.* Gonzal. *ad reg.8.gloss.15. §.2. n.32. & 33.* Garz. *de benef.
par.4.cap.2.nu.16.* Sarnen. *super reg. de iure quæsit. non toll.q.6.
nu.2. & qu.20. in fine*, Rot. *dec.91.num.3.par.1.diuers. reperita
ead.par.dec.101.in fine, & dec.794. nu.2. & in rec.dec.68. n.6.
15 par.5.* † Inde quia ante registrationem nullum ius considera-
bile tribuit eius mentio, seu derogatio Regulæ de iure quæsi-
to non tollen. necessaria non est, vt inquit idem Sarnen. *su-
per d.reg.qu.20. sub num.3. vers. quia antequam.*

Et licet replicetur ex aduerso supplicationem non appare-
16 re laceratam, † & potentiam lacerandi longè differre ab actu
lacerationis, ex adductis per Natt. *cons. 504. nu.2. versic. non
17 enim*, Rot. *dec.534. num. 3. par.3. rec.* † Tamen idem videtur
esse, quòd Papa mandet supplicationem lacerari, & quod me-
dio tempore alteri prouideat, nam prouidendo censetur im-
plicitè declarare, quòd prima gratia non debeat habere effe-
ctum suum, vt benè in simili ponderat Gabr. *cons.186. nu.10.
lib.1.* Rot. *dec.791. num.15.par.1. diuers.*

Huiusmodi fundamentum, quòd plenè, & concludenter
ab allegante probari deberet, deducebatur ex partita extra-
cta ex libro registratoris, in quo supplicatio adnotata legitur
de mense Martij 1650. & sic post obitum Coadiuti secutum
de mense Nouembris 1649. & expeditas litteras à Cachera-
no; Sed talis probatio visa fuit Dominis non sufficere in
18 pręsenti casu, † quia descriptio in libro non concludit registra-
tionem fuisse factam de eo tempore, quo reperitur adnota-
19 ta, † cùm huiusmodi supplicationes non soleant semper sta-
tim describi, sed aliquando notentur post quatuor, & quin-
que menses, postquam in registro secreto fuerunt registratę,
vt deponit Laurentius Officialis publicus Datariæ, & Regi-
20 strator supplicationis controuersæ, † qui cùm fuerit exad-
uerso inductus, & seru. seru. examinatus, rectè probat con-
tra inducentem Gabr. *de testib.concl. 1. num.14.* Roman. *cons.
104. sub num.6.* Surd. *dec. 284. num. 18.* Rota coram Seraph.
dec.295.n.6. & coram Buratt. *dec.553. ead. num. & in Assisien.
Pecuniaria coram Manzanedo*, penes Cenc. *de censib. decis.
129. num. 2.*

Vel saltem negari non potest, quòd attenta prædicta de-
21 positione probatio Cacherani remaneat turbida, † itaut non
valeat retardare executionem anterioris gratiæ Apostolicæ
ad fauorem Andreæ, Rot. coram Buratt. *dec.805. nu.10. & in
Eugubina Pensionis coram Manzanedo*, apud Posth. *de manu-
ten.dec.109. num. 4.* cum alijs per Marches. *de commiss. par.1.
cap.1. fol.325. num.115.*

Et simili responsione tollitur obiectum deductum ex par-
22 tita libri Componendæ, † nam dicta partita concludit qui-
dem tempus descriptionis, non autem solutionis cùm possit
esse, quòd Minister distulerit illam adnotare, quæ sola possi-
23 bilitas efficit, quòd probatio non dicatur concludens, Rot. *in
Concorden. Scolastria 13. Nouembris 1613. coram Pirouano, &
24 in rec.dec.413. nu.3. par. 5.* † Et cùm vis consistat in tempore
probatio, debet esse concludens etiam respectu temporis, *cap.
in præsentia de probat.* Rot. *dec.371.n.3. par.4.tom.2. recent. in
Abulen. Portionis 14. Iunij 1647. coram me, & in Meleuitana
Census 11. Februarij 1650. coram Eminentissimo Cardin. Ot-
thobono.*

Et ità decisum partibus hinc indè informantibus.

R. P. D. B I C H I O.

Romana rescissionis Concordiæ.

Veneris 21. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Dispositio aliqua, si prohibeat, vt ad certum quid non eligatur persona illegitima procreata ex patre illegitimo, aut matre illegitima, an sit necessarium, vt adsit vtriusque illegitimitas, & resolutio est affirmatiua, & respondetur ad illam oppositionem, quòd dictio, *aut*, non coniunctiua, sed disiunctiua.

S V M M A R I V M.

1 *Testator prohibens, ne eligatur persona illegitima procreata à patre illegitimo, aut matre illegitima, qualiter id sit intelligendum.*
2 *An copulatiuè, id requiratur.*
3 *Qualitates duæ, si in aliquo actu requirantur, non est sufficiens vnica qualitas.*
4 *Illegitimus ille est odiosior, qui nedum propriè ipse est talis, verùm etiam paterna, vel materna originis maculam patitur.*
Copula, & quando accipi non possit ampliatiuè, seu disiunctiuè.
6 *Copula, & stat, ampliatiuè, quando respicit diuersa subiecta, seu personas, declara tamen, vt num. 7. & 8.*
8 *Loquendi modus discretiuus, quid denotet.*
9 *Illegitimitas alicuius non probatur ex fide alicuius asserentis, aliquem esse illegitimum.*
10 *Inuerisimilia non sunt attendenda.*
11 *Fides extraiudicialis non probat.*
12 *Testator ea, quæ dixit ante, vel post testamentum non attenduntur.*
13 *Quia perpendi debet, quid in ipso actu testandi dixerit.*
14 *Multa dicuntur, quæ non perducuntur ad effectum, vel ab eis receditur.*
15 *Dicta à testatore incidenter non releuant.*
16 *Clausulæ generales appositæ in transactione, quid operentur, & num. 18.*
17 *Ratio conseruandæ agnationis, quando dicatur in transactione contemplata.*
18 *Clausulæ generales, tunc operantur suam generalitatem, quando in dispositione non adest certa causa.*
20 *Transactio, quando nullo modo possit rescindi.*
21 *ex Transigentium voluntate transactio, afficit saltem ex vi pacti etiam super eo, quod in illa lite non cadit, vel expressum non fuit.*

D E C I S I O CCLXXII.

TEstamentum Rutilij prohibens, nec Cæsar eius filius, &
hæres possit instituere, & nominare, nec aliquam do-
nationem facere ad fauorem personæ illegitimæ, † & natu- 1
ralis, & procreatæ ex parte illegitimo, & naturali, aut ex ma-
tre illegitima, & naturali, non aduersari Marcello, & Hora-
tio filijs Ioan. Baptistæ iunioris, quo minus bona Rutilij con-
sequi possint, iterùm hodie decisum fuit rationibus in vlti-
ma decisione coram me, & alijs prioris instantiæ coram E-
minentissimo D. Cardinali Corrado adductis.

Quibus vnus ex Dominis addebat, quòd d. prohibitio
non comprehendit omnem illegitimum, sed copulatiuè re-
quirit, † quòd sit natus ex patre, aut matre illegitima, 2
ponderando dictionem, &, ibi, *ad fauorem personæ illegiti-
mæ, & procreatæ ex patre, &c.* quæ vtramque hanc qualita-
tem coniungit, † vt propterea vtriusque concursus requira- 3
tur, *l. si heredi plures, ff. de condit. instit. l. si is qui ducenta, §. v-
trum, ff. reb. dub. leg. si mihi, & Titio, ff. verbor. oblig.* Fusar. *de
substit. qu.340. num.16.* Surd. *dec.272. nu.5.* Rota *dec.115.n.8.
par. 1. diuers.* nec mirum, quia odiosior est, qui nedum pro-
priè, † sed etiam paternæ, aut maternæ originis maculam 4
patitur, & sæpè videmus alteram ex illis non obesse, Bald.
cons.146. sub num. 5. lib.1. cons.363. num. 4. lib. 5. Guidopap.
cons.94. num.3. & seqq. Alexan. *cons.158. num. 4. lib.7.* Capra
cons.2. num.18. Corn. *cons.25. num.7. & seqq. lib.1.*

Neque in casu nostro copula, &, † accipi potest amplia- 5
tiuè, seu disiunctiuè, prout quando respicit diuersa subiecta,

seu personas, & cadit inter duas orationes respectu alicuius
accidentis per ea, quæ tradit Aleaan. *cons.* 101. *n.* 8. *lib.* 3.
Barbos. *dict.* 93. *num.* 10. Quia hæc procedunt, quando ex
6 conteatu eiusdem orationis noo apparet † testatorem vsum
fuisse dictiunibus disiunctiuis, ac ampliatiuis, vbi voluit di-
siunctinè, vel ampliatiuè disponere, qui est casus noster,
nam Rutilius contextualiter loquens de origine patris, &
7 matris, quia etiam alteram ex illis † odio habuit non fuit v-
sus dictione copulatiua, sed disiunctiua, ibi, *procreati ex
patre illegitimo, aut ex matre illegitima*: discretiuus enim
iste modus loquendi denotat diuersam in vtroque casu vo-
8 luntatem, † nec sine misterio eadem dictio alternatiua
videtur omissa in primo casu, *l. vnica, §. sin autem deficientis,
Cod. caduc. tollen.* Alex. *cons.* 170. *num.* 7. *lib.* 2. Gozzad. *cons.*
29. *num.* 16. Menoch. *cons.* 266. *num.* 21. *& seqq.* Rot. *decis.*
388. *num.* 12. *par.* 1. *recent.*

Et hoc fundamentum satis esset ad Victoriam, quia Mar-
cellus, & Horatius, licèt eorum mater nata fuisset illegiti-
ma, orti sunt ea legitimo matrimonio. Nec obstant fides
extraiudiciales Fraocisci de Alexandris, & Sororis Flauiæ
Monialis in Monasterio Turris Speculorum de declarationi-
9 bus à Rutilio † ante testamentum editis contra descenden-
tes illegitimos, vel natos ex illegitimo patre, aut matre,
quia hæc posterior mulieris agentis septuagesimum sextum
anoum, ac de re audita per sexaginta, & ampliùs ante an-
10 nos, admodum † inuerisimilis visa est, vt in fortioribus ter-
minis de solo concursu 40. annorum in muliere ponderauit
Rota *in Romana quatuor Domorum* 28. *Aprilis* 1651. *coram
R. P. D. meo Peutingero*; idemque respondetur ad priorem
fidem Francisci de Alexandris, quæ præterea vti extraiudi-
11 cialis † fidem non meretur, licèt dum ille viueret actores ob-
stiterint, ne examinaretur formiter, quia iustè obstiterunt
attenta dicta inuerisimilitudine, & alijs signanter in secun-
da decisione coram D. Card. Cerrado ponderatis; cùmque
hæc fides referat dicta à testatore per annum ante testamen-
12 tum conditum, nullius momenti esset, † esto quod idem
in examine solemni Franciscus deposuisset, quia oportet te-
13 stes deponant de dictis in actu testandi, † quando prout hic
verba testamenti aliud suadent, Oldr. *cons.* 119. *num.* 1. *vers.
sed contrarium*, Dec. *cons.* 159. *num.* 9. *& seqq.* Seraphin. *decis.*
1357. *num.* 11. vbi dicit rationem, quia multa noo perducun-
14 tur † ad effectum, vel ab alijs receditur, & optimè distin-
guendo declarauit Rota *in Romana legati* 14. *Martij* 1644. *§.
nec obstat, quòd non sufficiat coram Reuerendissimo Episcopo
Salamantino*; præsertim vbi ante testamentum, vel post te-
15 statori loquutus fuit incidenter, † Gabr. *cons.* 112. *nu.* 29. *&* 30.
lib. 2. cum alijs à Moder. Neapolit. *quotid. resol. lib.* 1. *cap.* 95.
num. 23.

Verùm suffragantur Horatio, & Marcello etiam per-
sonalitas probibitionis restrictæ ad Cæsarem, & clausulæ
16 vniuersales, † ac effrenatæ appositæ in transactione inter
has partes inita de anno 1632. non obstante, quòd in proœ-
mio transactionis narrata fuerit, præcedens lis super testa-
mento, & hæreditate Cæsaris, quia simul pro causa tran-
sigendi expressa fuit ratio conseruandi agnationem, æquè
17 se habens ad omne ius † ex testamento, siue Cæsaris, siue
Rutilij obstatiuum conseruationi bonorum in agnatione
Horatij, & Marcelli a transigentibus contemplatæ, & plus
est transactio non fuit restricta ad lites natas, & quæ nasci
possent ex causa supra narrata tantùm, scilicet testamenti
Cæsaris, sed etiam ex causa infra dicenda, ibi, *causa, &
occasione supra narrata, & infra dicenda*, vndè dum inse-
rijs expressè fuerunt etiam causæ non cogitatæ, vtique
ipsa comprehendit quæcumque alia inta nullatenus expres-
18 sa, & in litem non deducta, attentis † præsertim alijs clau-
sulis prægnantissimis, vt comprobat vltima decisio *in §. so-
lidissima*. Et sic non applicatur distinctio Baldi relata à
Cancer. *var. resol. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 272. *&* 273. quam
secuta est Rota *decis.* 428. *num.* 7. *&* 8. *par.* 5. *recent.* quòd
19 nempè clausulæ generales † operantur, quando certa causa
non est expressa, secus è conuerso: nam in casu nostro
non fuit expressa sola causa litis vertentis super testamento
Cæsaris.

Ac præter clausulas generales appositas in corpore tran-
sactionis, partes in fine promiseruot cum amplissimis clau-
sulis illam obseruare, eamque sub quouis prætextu etiam
20 nouorum iurium, † & quacumque alia causa non impu-
gnare, siue agendo, siue excipiendo: quapropter semper
obstat vniuersalis hæc promissio cancellis præexistentis litis,
& fideicommissi Cæsaris in proœmio narrati non restricta,
& ex voluntate transigentium transactio, afficit saltem in 21
vim pacti etiam super eo, quòd in illa lite non cadebat, vel
expressum non fuerat, Salyc. *in leg. si de certa num.* 2. *Cod. de
transact. cum alijs adductis in §. fin. vltima decisionis.*

Quam Domini confirmarunt vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi,

Veneris 21. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Ad fideicommissum ordinatum ad fauorem de-
scendentium cum verbis tractum temporis suc-
cessiuum, & perpetuitatem denotantibus, cen-
sentur omnes descendentes in infinitum voca-
ti, si verò fuisset ordinatum ad fauorem descen-
dentium masculorum, & fœminarum, fœmi-
næ quando simultaneè, & quando successiuè
dicantur vocatæ, clarè demonstratur; Et quid si
fœminę vocatæ fuissent, dummodò nuptias cum
aliquo de Familia N. contraxerint, an exclusę re-
maneant huiusmodi conditione non impleta,
eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum institui potest etiam in donationibus.*
2 *Descendentes expressè vocati sub verbis importantibus tractum temporis successiuum omnes in infinitum censentur inclusi.*
3 *Descendentium nomen refertur ad stipitem, cuius respectu omnes dicuntur ab eo descendere.*
4 *Descendentes vocati per verba perpetuitatem denotantia, censentur vocati per fideicommissum successiuum, non autem per vulgarem.*
5 *ad Fideicommissum ordinatum ad fauorem masculorum, & fœminarum, fœmina superextantibus masculis censentur exclusa, illis verò deficientibus censentur admissa.*
6 *Masculi, & fœmina per copulam, &, instituti regulariter censentur simultaneè, non autem successiuè vocati, nisi vigeat Statutum exclusiuum fœminarum.*
7 *ex Donatione facta ex causa matrimonij, filijs acquiritur ius ex propria persona, non autem ex persona Patris.*
Et tot dicuntur donationes, quot sunt personæ, quibus fuit facta donatio.
8 *Fœmina vocata ad fideicommissum in defectum lineæ masculinæ, ea prorsus extincta poterunt ad illud agere ex testamento.*
9 *Fœmina vocata ad fideicommissum, dummodò nuptias cum aliquo de Familia N. contraherent, an exclusa remaneant huiusmodi conditione non expleta.*
10 *Modus, & non conditio censetur appositus, quando onus iniunctum, potest etiam post quæsitum emolumentum adimpleri.*
11 *Verba dubia admodum potius, quàm ad conditionem sunt referenda.*
12 *ad Fideicommissum ordinatum ad fauorem descendentium legitimorum, ac naturalium, & ex legitimo matrimonio prouenientium non admittuntur procedentes à legitimatis.*
13 *Legitimata, quando non differat à legitimis.*
14 *Sententia prolata super statu, & legitimitate personæ facit ius, quoad omnes.*
15 *Scriptura in actis producta, licèt non fuerit originalis fidem meretur, si nihil fuerit ex aduerso oppositum intellige, num.* 16.

DECISIO CCLXXXIII.

HEnricus, ac Franciscus Senior de Vrsinis, occasione nu-
ptiarum, quas Franciottus Iunior filius respectiuè, &
Nepos Camilla de Sabellis contraxerat, bona propria
quæcumque præsentia, & futura titulo donationis irre-
uocabilis inter viuos eidem Franciotto præsenti concesse-
rant in perpetuum pro se filijs, nepotibus, & descenden-
tibus masculis, ac fœminis legitimis, & naturalibus sti-
pulan-

pulantis; Successiuè verò Henrico, ac Francisco Iuniori filijs Donatarij præcedentibus sine filijs D. Comitissa Isabella eorundem soror germana, causam mihi committi obtinuit vigore fideicommissi, quòd hodie in dictæ donationis Instrumento Rota declarauit institutum, & ad ip-
1 sius fauorem apertum. Cùm † enim in ipso Donationis contractu, (quo fideicommissum institui posset, probat tex. *in l. quoties, Cod. de donation. quæ sub mod. & in l. heredibus, ff. de leg.* 3. cum alijs adductis per Fusar. *de substitut. quæst.* 308. *num.* 78. Peregr. *de fideicommissis art.* 1. *num.* 16. Rota *decis.* 204. *num.* 27. *par.* 6. *recent. & in Bononien. Fideicommissi* 4.
2 *Maij* 1648. *coram Reu. P. D. Celso*,) † fuerint descendentes expressè vocati sub verbis importantibus tractum temporis successiuum, omnes in infinitum censentur inclusi, text. *in l. vlt. Cod. de suis, & legit. & in cap. nouit de iudic.* & notant ibi DD. Alexan. in addit. ad Bart. *in l. liberorum num.* 18. *ff. de verb. signific.* Natt. *conf.* 64. *num.* 6. Paris. *conf.* 88. *num.* 4. *lib.* 2. Alex. *conf.* 18. *in fin. vol.* 5. Rota coram Seraphin. *decis.* 939.
3 *num.* 5. † & rationem reddit, quòd descendentium nomen, & coram Caual. *dec.* 45. *num.* 51. *& in decis.* 10. *num.* 4. *in fin.*
4 *par.* 1. *& dec.* 6. *num.* 20. *par.* 5. *recent.* † Et quidem per fideicommissum successiuum, non autem per vulgarem vi verborum denotantium perpetuitatem, vt notat Cuman. *in leg. cum ita*, §. *de fideicommisso, ff. de leg.* 2. *num.* 4. vbi opinionem contrariam à se firmatam limitat in casu proposito, expressæ scilicet perpetuitatis, Peregr. *de fideicomm. art.* 19. *num.* 70. *& in conf.* 62. *num.* 20. *lib.* 1. cum alijs congestis per Fusar. *de subftit. quæst.* 382. *num.* 56. vbi nullum asserit huius opinionis esse contradictorem, Rot. *dec.* 121. *num.* 4. *par.* 2. *diuers. & in decis.* 193. *num.* 5. *&* 166. *num.* 12. *par.* 1. *recent. & in Bononien. fideicommissi de Bologninis* 29. *Nouembris* 1644.
5 *coram Reuerendiss. Terracinen.* † Itaut deficientibus omnibus masculis D. Comitissa Isabella filia quoque Donatarij admitti debeat, tanquam vocata sub nomine Descendentium fœminarum, quæ non perpetuò ibidem, sed temporaliter (superstantibus scilicet masculis) censentur exclusæ, ijsque deficientibus successiuè admissæ, secundum Ruin. *conf.* 154. *num.* 3. *lib.* 2. Peregr. *de fideicomm. ff. art.* 27. *num.* 23. Fusar. *de substit. qu.* 379. *num.* 23. Decian. *conf.* 40. *num.* 32. *lib.* 1. Menoch. *conf.* 359. *num.* 10. *lib.* 4. *& conf.* 285. *num.* 35. *lib.* 6. Rot. *in Anconitana, seu Senogallien. Fideicommissi* 9. *Ianua-*
6 *rij* 1636. *coram bon. mem. Pirouano*, † vbi præterea concludit masculos, & fœminas per copulam, &, institutos regulariter censeri simultaneè, non autem successiuè vocatos, dum tamen statutum, (prout in proposito casu) non vigeat fœ-
7 minarum exclusiuum. Ea † namque donatio ex causa matrimonij pro se, filijs, nepotibus, ac descendentibus vnicuique independenter, ac de per se collata censetur, itaut tot dicantur donationes, quot personæ, quibus facta fuit, singulæque eam donanti, non autem proprio Patri acceptam referant, vt notat Menoch. *conf.* 99. *num.* 113. *& conf.* 304. *num.* 12. *conf.* 1153. *num.* 2. Rota *decis.* 127. *num.* 5. *par.* 6. *rec.* & coram bon. mem. Merlino *dec.* 404. *num.* 7.

Huic autem purificationi fideicommissi ad fauorem D. Comitissæ non repugnat, quòd plura bona a Francisco, & Henrico donata ex antiquiori Octauij de Vrsinis fideicommisso proueniant, & ab ijs proindè perperam fuerint no-
8 uo fideicommisso supposita; Cùm enim † D. Comitissa Isabella, quamuis fœmina, in hoc quoque fideicommisso vocata fuerit, quoties masculina linea nullis superstitibus filijs legitimis, ac naturalibus ex legitimo tamen matrimonio procreatis defecisset, eaque per obitum Francisci Iunioris sine filijs masculis extincta, ad illud vti litteraliter in testamento substituta poterit adspirare, text. *in l. ille à quo* §. *si de testamento, ff. ad Trebell. l. vltim. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. Peregr. *de fideic.*
9 *art.* 43. *num.* 2. *cum seqq.* † Et licet Octauius fœminas adhoc suum fideicommissum admiserit, dummodò nuptias cum aliquo de Domo, ac Nobili Familia de Vrsinis ipse contraherent, eademque conditio per D. Comitissam adhuc exple-
10 ta non fuerit; † Inde tamen exclusa dici non poterit, dum verba prædicta modum solummodò important, non autem conditionem onus, quippè tale præseferunt, quòd potest quandocumque etiam post quæsitum emolumentum adimpleri, text. *in l.* 1. *C. de his, quæ sub mod.* Bart. *in l. quibus diebus*, §. *Termilius num.* 5. *ff. de cond. & demonstr.* Aym. *conf.* 59. *num.* 1. Menoch. *conf.* 1011. *num.* 7. Card. Mant. *de coniect. lib.* 10. *tit.* 5. *num.* 15. *&* 16. Rota *dec.* 39. *num.* 1. *&* 5. *par.* 1.
11 *diuers.* † vbi præterea concludit verba quatenus dubia, admodum potius, quàm conditionem esse referenda, & coram Buratt. *dec.* 937. *nu.* 9. *& in Cæsenaten. Hæreditatis* 14. *Martij* 1651. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Neque D. Comitissæ † deduci potest exclusio ex vocatione descendentium legitimorum, ac naturalium, & ex legitimo matrimonio tantummodò prouenientium in Testamento Octauij requisita, quæ Franciotto Patri Comitissæ non conuenit, ac ipsam proindè, tanquam procedentem à radice infecta excludit, vt ponderauit Rota *in Bonon. Fideicommissi de Bologninis* 29. *Februarij* 1644. *coram Reuerendissimo Salamantino.* † Cùm illa tollatur non solùm ex Breue 12
sanct. mem. Gregorij XIII. quo præuia derogatione ad Bullam Pij V. idem Franciottus legitimis legitur natalibus restitutus, & ad quamcumque successionem, siue fideicommissi, seu feudi, vel iurisdictionis habilis redactus; cuius virtute propterea nullatenus differt à legitimis, ex notatis *in* §. *si quis auth. quib. mod. nat. eff. sui*, Alexan. *conf.* 187. *num.* 8. *lib.* 5. Iason. *conf.* 102. *num.* 13. *lib.* 2. Tiraquell. *in l. vnquam in verb. susceperit liberos num.* 77. *cum seqq. C. de reuoc. donat.* Rot. *dec.* 100. *num.* 5. *& seqq. & num.* 56. *par.* 5. *recent.* † Sed excluditur 14
etiam ex tribus quoque sententijs super legitimitate conformiter editis, quippè quæ super statu personæ prolatæ ius faciunt quoad omnes, ad text. *in leg. Ingenium, ff. de stat. homin.* Rot. coram Acchill. *dec.* 5. *de sentent. & re iudic. & dec.* 312. *num.* 19. *par.* 1. *&* 348. *num.* 4. *par.* 5. *recent.*

Non obstat † denique exceptio contra scripturam vtramque exaduerso obiecta, quòd tanquam informis fidem 15
non mereatur; cùm hæc quoque ex facto tollatur; Constat enim, & ex oculari inspectione conuincitur, vtramque in actis fuisse productam, nihilque tunc temporis exaduerso iustificatur oppositum, itaut plenam proindè probationem mereatur, licèt neutra originalis existat, vt respondit Rot. *in Romana Pecuniaria* 6. *Aprilis* 1615. *coram bon. mem. Seleucien. impress. par.* 3. *recent. decis.* 664. *num.* 2. *&* 3. *& in Mirandén. Vnionis* 27. *Iunij* 1629. *coram bon. mem. Coccino impress.* post Posth. *decis.* 664. *num.* 20. *&* 21. † Cùm tamen ab 16
eodemmet Notario rogato, vel ipsius successore in officio exemplata fuerit, vt tradit Iason. *in l. fin. sub num.* 4. Zuccarò *num.* 92. *Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Menoch. *de adipisc. remed.* 4. *num.* 654. Rot. coram Verall. *decis.* 351. *num.* 1. *par.* 2. & coram bon. mem. Vrgell. 178. *num.* 5. & coram Buratt. *decis.* 211. *num.* 12. ac eædem possint quandocumque produci, & apud acta relinqui.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Viterbien. Canonicatus.

Mercurij 27. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Ad institutionem beneficij, licèt quando extraiudicialiter procedatur, non detur appellatio, tamen si appareat contradictor, & id cessat. Signatura simpliciter committendo causam quid denotet; Attentatorum reuocationi, quando non sit locus ob bonum ius partis attentantis.

SVMMARIVM.

1 *ad Appellandum pendente termino, nihil est innouandum.*
2 *ad Beneficij institutionem, quando proceditur extraiudicialiter non est locus, ac per consequens cessant attentata.*
3 *Institutio ad beneficium non potest, nisi iudicialiter fieri, quando comparet contradictor.*
4 *Appellatio, quando simpliciter per Signaturam fuit commissa, tunc retrotrahitur ad diem sententiæ, seu actus, à quo appellatur.*
5 *Appellationem, quando Signatura simpliciter committit, efficit, vt omnia interim gesta dicantur attentata.*
Quamuis alias appellatio non erat recipienda.
6 *Exceptio, quòd commissio fuerit subrepta, in Curia non admittitur.*
in Curia facilè datur aditus ad Principem pro moderatione Commissionum.
7 *Attentatorum reuocationi non datur locus, quando constat de bono iure attentantis.*

8 *Quod tamen procedit, quando Notario constat de bono Iure attentantis clarè, & satis apertè.*
9 *Decis. in causa Lucana Canonicatus 1. Iulij 1647. coram R.P.D. Royas, in quibus terminis loquatur.*
10 *Attentatorum reuocatio non impeditur ob bonum ius attentantis, quando est turbidum.*
Nam tunc id reijcitur ad petitorium.
11 *Attentantis bonum ius, ex quibus turbidum doceatur.*

D E C I S I O CCLXXXIV.

CVm Antonius Farinaccius eademmet die, qua institu-
tionem obtinuit ad Canonicatum, de quo agitur, il-
lius actualem possessionem apprehendiderit, ideò ad instan-
tiam Fuluij Serantonij, & litis Consortium dubitaui, an
constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & fuit per
1 DD. affirmatiuè responsum, quia pendente tempore † ad
appellandum nihil est innouandum, *vulg. cap. non solum de
appell. in 6.*
Non obstat, quòd ad dictam institutionem extraiudicia-
2 liter processum fuerit, & sic non esset † locus appellationi,
ac per consequens essent attentata.
Quia præterquod comparente contradictore, eoque se
opponente aliter procedi non potest, nisi in forma Iudicij, &
3 † cùm causæ cognitione, Felin. *in cap. final. sub nu. 27. vers. 5.*
Felin. *de præsumpt.* Lambertin. *de Iurepatr. par. 2. lib. 2. qu. 11.
art. 4. num. 4.* Garz. *de benefic. par. 5. cap. 4. num. 214.* Rota *in
Cremonen. Præpositura 27. Iunij 1644. coram Eminentiss. D.
Card. Corrado sub §. 1. in Calaguritan. Beneficij 23. Iunij 1645.
coram bon. mem. Arguelles pariter §. 1. in Auersana Iurispa-
tronatus 26. Iunij 1651. coram R.P.D. meo Zarate, & prius in
Tuletana Canonicatus Pœnitentiariæ 19. Iunij 1643. coram
me, §. nec quicquam releuat.* Cessat omnis hæsitatio ex subse-
quenti commissione appellationis per Signaturam signata
4 † simpliciter, quæ retrotrahitur ad diem sententiæ, seu
actus, à quo appellatur, & efficit, vt omnia interim gesta
5 dicantur attentata, † quamuis alias appellatio non esset re-
cipienda, vt firmatum fuit *in dict. Cremonen. Præpositura, §.
quod equidem in dict. Calaguritana beneficij sub §. Idcirco in d.
Auersana Iurispatronatus, §. Quæ attentata in Maceraten.
Attentatorum 26. Iunij 1648. coram R.P.D. meo Verospio, §.
Cum vero, ac prius in Verulana Beneficij 31. Ianuarij 1646. co-
ram me, §. Non obstat, vers. eoque magis*, & alibi passim: Ex-
ceptio autem, quòd huiusmodi commissio subreptitiè impe-
trata fuerit, nempè sub narratiua, quòd pronunciatum fuis-
6 set per † diffinitiuam non admittitur in Curia ob facilem re-
cursum ad Principem pro illius moderatione, vt dixit Rota
coram sanct. mem. Greg. *dec. 435. num. 5.* coram bon. memor.
Coccino *decis. 74. num. 4. in Perusina Attentatorum coram
Manzanedo*, apud Zacch. *de obligat. Cameral. dec. 87. num. 8.
& in Ianuen. separationis thori 24. Ianuarii 1648. coram R.
P.D. meo Meltio, §. Quia dato etiam.*
Nec obstat, quòd Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Col-
legiatæ Sancti Andreæ Terræ Vetrallæ, ad quorum præsen-
tationem emanauit institutio Farinaccij, prætendant con-
stare de ipsorum bono iure ex codicillis posteà conditis ab
7 Antonio de Pacchis fundatore † Iurispatronatus contro-
uersi. Ideòque non sit locus reuocationi attentatorum,
vt responsum fuit *in Lucana Canonicatus 1. Iulij 1647. co-
ram R.P.D. meo Royas, §. vlterius quia.*
Quoniam conclusio procedit, quando adeò notoriè con-
8 stat de bono Iure attentantis, † ac de malo attentata passi,
vt nullo prorsus velamine offuscari possit, in quibus termi-
nis loquitur Rota in allegata *Lucana Canonicatus*; Aliàs au-
9 tem si huiusmodi exceptio indigeat discussione, non † re-
tardat reuocationem attentatorum, sed reijcitur ad iudicium
petitorium, vt optimè probant Lancellott. *de attent. par. 3.
cap. 24. quæst. 1. num. 62.* quem sequuta fuit Rota coram
sanct. mem. Gregor. *decis. 405. num. 9.* coram bon. mem. Bu-
ratt. *decis. 13. num. 9. repetita in recent. dec. 503. num. 6. par. 1.*
coram clar. mem. Coccino *decis. 397. sub num. 2.* coram Mar-
tino Andrea *decis. 37. num. 5. decis. 82. num. 13.* idemque com-
probatur *in Melenitana Parochialis 26. Maij 1651. coram
me, §. final.* In proposito autem prætensio Capituli redditur
10 † admodum dubia ex deductis ab informantibus pro Ful-
uio, & præsertim ex eo, an Institutio Federici Anselmi,
qui præsentauit eundem Fuluium, per codicillos reuocari po-
tuerit, præsertim dum iam ipse vigore Testamenti senten-
tiam immissionis ab A. C. reportauit, ac existit in quasi pos-
sessione præsentandi, & an Capitulum legitimè potuerit
præsentare, dum adsunt hæredes Hieronymæ † cohæredis 11
Antonij, qui pariter eundem Fuluium præsentarunt; Ideò-
que exactiorem discussionem exposcit, & consequenter
interim impediri non valet commissorum attentatorum
reuocatio.
Et ità vtraque, &c.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O.

Romana Fideicommissi de Victorijs.

Mercurij 26. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Pro matrice, vt habenda sit scriptura reperta inter cæteras matrices Notarij, quæ vlterius requirantur clarè demonstratur, & quid dicendum sit, si altera quoque scriptura nullis lituris deturpata, & ab ipsomet Notario rogato de more subscripta ibidem reperiretur, eruditè resoluitur, & huius occasione discutitur, an, & quando testamentum lituris deturpatum dici possit de ordine Testatoris, vel dolo Notarij cancellatum. Filij exhæredati non dicuntur inclusi sub appellatione nominis collectiui, *descendentium*, & in contrarium adductis, plenè respondetur.

S V M M A R I V M.

1 *Proximitas grauati non attenditur, vbi constat Testatorem voluisse fideicommissum deuenire ad proximiorem instituti.*
2 *Maximè, quando substitutionis verba, ad illum tantummodo conuenirent.*
3 *Matrix testamenti, ex quibus dici possit scriptura, propter quod illi fides adhibenda sit.*
4 *Matrix instrumenti dicitur scriptura reperta cum cæteris matriculis in libro benè rubricatis, & ab ipsomet Notario sub nomine prothocolli in fronte subscripto.*
5 *pro Matrice in dubio, an sumenda sit scriptura nullis lituris deturpata in concursu alterius cancellatæ, quæ de fide suspecta præsumitur, vide num. 7. & vide numer. 12.*
6 *Subscriptio Donatoris ex dispositione Statuti Vrbis, requiritur ad perfectionem actus.*
8 *Notarius potest ex eadem matrice plures scripturas in nitidum conficere, & publicare.*
9 *ad Matricem recurrendum est quoties instrumenta, seu, &c. inter se discrepare contingat.*
10 *Amplia, quamuis dicta matrix plures cancellationes contineret.*
11 *Adnotationes marginales à Notario peractæ non destruunt fidem scripturæ, licèt non fuerint ab eodem Notario subscriptæ.*
13 *Clausula, actum, in matrice instrumenti apposita, facit cessare necessitatem subscriptionis Notarij.*
14 *Probare necesse est id, in quo quis se fundat.*
15 *Stylus eliditur ex actibus contrarijs.*
16 *pro Matrice habenda est scriptura cancellaria, si prioritate temporis præcesserit, quamuis ab ea altera non cancellata extracta fuerit.*
17 *Et tunc quidquid in ea desideratur, ex altera suppletur.*
18 *ex Testamenta lituris deturpata, benè dignoscitur.*
Testatoris voluntas excludendi comprehensos in verbis cancellatis, eosue quoscirà cancellationem includeretur.
19 *ex Testamento imperfecto, Testatoris voluntas innotescit.*
20 *Testamentum, quando apparet lituris deturpatum, quando dicatur de ordine Testatoris, vel dolo Notarij cancellatum.*
21 *Testamentum fuisse lituris deturpatum de ordine Testatoris, debet iustificare is, qui in eo se fundat, intellige num. 28.*
22 *Testamenti cancellatio præsumitur consultò de ordine Testatoris processisse in ipsomet actu testandi.*
23 *Testamentum præsumitur cancellatum de ordine Testatoris, ad euitandam pœnam falsitatis.*

24 *Te-*

24 *Teſtamentum cancellatum de ordine Teſtatoris, etiam ad effectum, vt Teſtatoris voluntas adimpleatur iuxta d. cancellationem.*

25 *Teſtamentum præſumitur de ordine Teſtatoris cancellatum, etiam ſi extiterit penes Notarium, vel tertium, qui nullam exindè ſentiant vtilitatem, & quando ſecus, num. 26.*

27 *Cancellatio in teſtamento facta, præſumitur emanaſſe in actu teſtandi.*

29 *Inſtrumentum ſi reperitur penes Notarium cancellatum, cancellatio præſumitur facta de tempore conditi inſtrumenti, antequam perfectionem aſſumeret.*

30 *Dictio,* ex, *importat cauſam immediatam, & proximam.*

31 *Dictio,* ex, *aliquando deſignat cauſam mediatam, atque remotam.*

32 *Filij, quamuis exhæredati, tamen cenſentur incluſi ſub appellatione deſcendentium facta per nomen collectiuum.*

33 *Secus, quando ſequeretur immediata correctio Teſtatoris.*

34 *Filij exhæredati, ex quibus non dicantur incluſi ſub appellatione nominis collectiui,* deſcendentium.

35 *Coniecturæ eliduntur ab alijs in contrarium adductis.*

36 *Coniecturæ reputantur inefficaces pro vocatione ad fideideicommiſſum, quando adeſt clara Teſtatoris voluntas in contrarium.*

37 *Correſpectiuitas teſtamentorum eodemmet die, & loco, ac per eundem Notarium ſtipulatorum, ex quibus excludatur.*

38 *Teſtamenta, quando ſunt inter ſe correſpectiua, quale debet pro interpretatione alterius.*

39 *Proximitas grauati, & non grauantis, regulariter attenditur in fideicommiſſis.*

40 *Proximitas grauati admittitur ſolummodò inter vocatos, nec poteſt ſuffragari his, qui fuerunt excluſi.*

DECISIO CCLXXXV.

Fideicommiſſum Bernardini de Victorijs per obitum
Marci Antonij ſine filijs ad fauorem DD. de Robertis,
apertum bis Rota declarauerat coram Eminentiſſimo Do-
mino meo Cardinali Otthobono, & ab eo conſequenter
excluſos DD. de Caraphis, & Caualerijs, licèt vltimo de-
functo proximiores. Ad quorum proindè inſtantiam in
dubium vtraque reuocata deciſio coram me in locum Emi-
nentiſſimi D. Cardinalis Otthoboni ſuffecto, robur hodie
1 confirmationis obtinuere. Siquidem † horum deſumitur ex-
cluſio ex ſchedula teſtamenti, inter cæteras ſcripturas publi-
cas in Prothocollo Notarij aſſeruata, ac ſpecimen præſefe-
rente matricis, qua cùm Teſtator poſt Ioannem Baptiſtam
filium vocaſſet, *proximiorem conſanguineum maſculum de-
ſcendentem ex fœminis deſcendentibus ex dicto Ioan. Baptiſta,
vel filijs, nepotibus, & pronepotibus, & deſcendentibus maſcu-
lis*, poſteà verò ex tabulis teſtamentarijs cancellaſſet non
ſolùm verba, *vel filijs, nepotibus, & pronepotibus, & deſcen-
dentibus maſculis*, ſed etiam participium, *deſcendentibus*,
ſucceſſiuè appoſitum poſt illa verba, *ex fœminis*, eos ſubſti-
tuendo, *qui ex dicto Ioan. Baptiſta*.
Excludere propterea voluiſſe cenſetur
DD. de Caraphis, & Caualerijs origi-
nem trahentes à fœmina mediatè deſcendentes ex Io. Bapti-
ſta, ab ipſius videlicet nepote, poſtquam in præcedenti ſub-
ſtitutione incluſi fuerant exindè deleti, ad text. *in leg. 1. §. ſed
conſultò, ff. de his, quæ in teſt. del.* & not. ibi communiter DD.
Card. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 1. n. 30.* Cyriac.
controu. iur. controu. 244. num. 44. Rota coram Seraphin. *deciſ.*
683. *num. 2. & in Romana Vineæ de Fabris 4. Iunij* 1603. *co-*
2 *ram Litta*. Et † admittere voluiſſe præſumitur ſolummodò
DD. de Robertis deſcendentes ex Victoria immediata filia
Ioann. Baptiſtæ de tempore conditi teſtamenti degente in
humanis, quibus tantummodò ſubſtitutionis poſterioris
verba conueniunt, ad textum *in l. cum pater, §. hæreditatem,
ff. de legat. 2.* Ruin. *conſ. 142. num. 17. lib. 3.* Gabr. *conſ. 85. num.*
17. *& conſ.* 107. *num. 8. lib. 1.* cum alijs per Menoch. *de præ-
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 94. num. 3.* Rota *dec. 627. num. 5. par. 2.
recent.*

3 Hanc verò ſcripturam † teſtamenti adeſſe matricem ſua-
dent, nedum qualitates ibidem adiectæ dies, videlicet menſis,
ac annus, locus conditi teſtamenti nomina teſtium, ac clau-
ſula denique, *Actum*, quæ teſtamento ſolemni, atque perfe-
ctò conueniunt, & fidem eidem propterea congruentem
attribuunt, ex not. *in §. vlt. inſtit. de teſtam.* & per gloſſ. *in leg.
generali, C. de Tabular. lib.* 11. Alex. *conſ. 14. num. 9. lib. 6.* Spe-
cul. *in tit. de inſtrument. vendit. §. breuiter n. 1.* Felin. *in cap. 1. n.
2. 4. & 7. de fid. inſtr.* Rot. *dec. 22. n. 1. & 2. par. 4. tom. 2. recent.*
Sed † etiam deſumitur ex ipſius inſertione cum cæteris ma- 4
tricibus in libro benè rubricato, & ab ipſomet Notario ſub
nomine prothocolli in fronte ſubſcripto, vt ponderauit Rot.
in deciſ. 250. num. 3. par. 1. diuerſ. & coram Seraphino *deciſ.
902. num. 4. & in dec. 628. num. 2. par. 2. & dec. 122. num. 11.
par. 4. tom. 2. recent. & in Romana Cenſus 23. Februarij 1615.
coram Sanctiſſimo Domino Noſtro.*

Nec vrget, † alteram quoque ſcripturam nullis litteris de- 5
turpatam, & ab ipſomet Notario rogato de more ſubſcrip-
tam, ibidem fuiſſe appoſitam, ac habitam pro matrice, pro-
que tali in alterius cancellatæ concurſu, adeòque de fide
ſuſpectæ fore aſſumendam, ſecundum Bald. *in conſ. 428. nu. 1.
lib. 3. & conſ. 14. n. 1. lib. 4.* Ruin. *conſ. 215. nu. 16. lib. 1.* cæteroſ-
que deductos per Farinac. *de falſit. q. 153. n. 28. cum ſeqq.* Per-
ſpecto præſertim eiuſdem ſtylo ſubſcribendi, (quoties vtram-
que inſeruit in prothocollo) non deletam, ſed nitidam,
† quàm præterea matricem oſtendit ſubſcriptio Donato- 6
ris, ex diſpoſitione Statuti Vrbis *lib. 1. cap.* 149. ad perfe-
ctionem actus requiſita.

Non enim † indè matricis natura deſtruitur in ſcriptura 7
cancellata, quæ cæterùm omnia ipſius requiſita contineat.
† Potuit quippè Notarius ſcripturas numero plures ex ea in 8
nitidum iure permittente conficere, ſubſcribere, ac publica-
re, *l. vnum, ff. de teſtam. l. Sempronius Proculus 48. ff. de legat. 2.*
Pareia *de vniuerſ. inſtit. edict. tit. 1. reſol. 3. §. 3. nu. 20. & 21. &
tit. 5. reſol. 1. n. 65.* † Quæ tamen debent interpretationem ab 9
ipſa matrice deſumere, quoties eaſdem inter ſe diſcrepare
contingat, ſecundum Bart. *in l. Sempronius 47. num. 3. ff. de le-
gat. 2.* Bald. *in l. noſtram num. 4. C. de teſtam. & in conſ. 14. n. 1.
lib. 4.* Felin. *in cap. quoniam contra num. 10. de probat.* † vbi id 10
præterea concludit de mente Baldi, quamuis plures cancella-
tiones illa contineat, Rimin. ſen. *conſ. 550. num. 3. & 4.* Bero.
conſ. 1. num. 21. lib. 2. Pariſ. *conſ. 28. num. 28. lib. 2.*

Hæ † namque literæ, ſed adnotationes marginales, vt- 11
potè ab ipſomet Notario peractæ, licèt ab eodem ſubſcriptæ
non deſtruunt, ad textum *in l. 1. ff. de his, quæ in teſt. del.*
Bald. *in rubr. num. 52. Cod. de fid. inſtr.* Alex. *in l. ſi vnus nu. 8.
circa med. C. de teſtam. & in conſ. 59. num. 5. verſic. non obſtat
lib. 2.* cum alijs deductis *in deciſ. 122. num. 28. par. 4. tom. 2. &
deciſ. 544. num. 33. par. 4. tom. 3. recent. & in Nepeſina Tutelæ
29. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Card. Fabritio Veroſpio in
§. non obſtat caſſatura*; dum † tamen ſcriptura nitida ab ip- 12
ſa matrice deſumpta fuerit, vel ſaltem veteri contingat,
quænam prioritate temporis, vel naturæ præceſſerit, in
quibus terminis loquitur Baldus, cæterique contrarium ſu-
pradeducti. † Subſcriptio verò Notarij vim matricis ad- 13
dere nequiuit, ſubſcriptionis neceſſitate in propoſito caſu
ceſſante, ex clauſula, *Actum*, cæteriſque requiſitis ſcriptu-
ræ publicæ congruentibus, vt ponderatum fuit in prima de-
ciſione Eminentiſſimi D. Cardin. Otthoboni *in §. non obſtat
quod ſcriptura*. † Neque allegatus Notarij ſtylus ſubſcriben- 14
di tantummodò matrices, vt proindè pro tali non habuerint
non ſubſcriptas, concluditur exaduerſo, vt neceſſe foret,
dum ipſi innititur, iuxt. gloſſ. *in l. 1. in verb. prob. Cod. quæ ſit
long. conſuet.* & probat text. *in l. non ignorat, C. qui actus, & in
l. ſi verò, §. qui pro rei, ff. qui ſatiſd. cogan.* ibique gloſſ. not. *in
verb. dubitetur*, Riminal. *conſ. 307. nu. 56.* Pariſ. *conſ. 25. n. 18.
lib. 1.* Plures † namque matrices probantur non ſubſcriptæ 15
ex prothocollo, præfatum Notarij ſtylum penitus elidentes,
vt not. DD. *in l. de quibus, ff. de legib.* Bart. *in l. ſemper in ſtipu-
lationibus in fin. ff. de reg. iur.* vbi etiam Cagnol. *num. 12.* Aym.
conſ. 462. num. 14. Surd. *conſ. 393. nu. 24.* cum alijs per Schrad.
de feud. par. 10. ſect. 20. num. 157. Rota coram Gregor. *deciſ.
162. num. 9.* Quinimmò ſchedulam controuerſam Notarij
quoque ſubſcriptionem continere, licèt tempore vetuſtate
corroſam oſtendunt remanentes ibidem aliquæ litterarum
haſtæ, prout ex oculari ipſius inſpectione dignoſcitur.

Fides præterea ſcripturæ cancellatæ, neque concutitur, 16
pro matrice reputetur, ſi temporis prioritate præceſſerit,
ab eaque altera non cancellata extracta fuerit, vt decla-
rat Alexand. *in conſ. 105. num. 3. verſ. & tantò magis in caſu
noſtro lib. 2. & in conſ. 156. n. 9. lib. 4.* Bald. *conſ. 428. nu. 1. lib. 3.
in princip. & verſic. aut, & plus*. † Quicquid enim in ea 17
deſideratur, ex altera tunc ſcriptura ſuppletur, Corn. *conſ. 63.
in princ. lib. 1. & in conſ. 243. n. 17. lib. 3.* Rot. *dec. 671. n. 4. par. 1.*

18 *diuers.* In omnem denique casum, siue scriptura † deturpa-
ralituris solemnis fuerit, seu non solemnis, nihilominus
benè deseruit ad declarandam Testatoris voluntatem, ex-
cludendi videlicet comprehensos in verbis cancellatis, eosue
qui alias citra cancellationem includi possent; Ex actu nam-
que nullo mens quoque Testatoris innotescit, *l. vlt. ff. de reb.
eorum, & l. 2. C. de confirm. tutor.* Card. Mantica *de coniect. vl-
tim. volunt. lib. 3. tit. 30. num. 6.* Rot. *in Romana Fideicommissi*
19 8. *Iunij* 1648. *coram bon. mem. Arguelles*, † in terminis testa-
menti imperfecti, vt ex eo Testatoris voluntas eluceat, not.
Abb. *in cap. 1. num. 2. in fin. de success. ab intestat.* Iason. *in l. Do-
minus num. 2. ff. de condit. indeb.* Ruin. *cons. 144. num. 9. circa
medium, vers. certum est etiam lib. 4.*
20 Obstare † nec visa fuit altera obiectio contra deturpatam
scripturam denuò repetita, vt cancellatio consultò facta
non fuerit, nec in actu testandi de ordine Testatoris, sed vel
dolo Notarij commissa, vel ad alium finem euitandæ scilicet
superfluitatis, necnon effectus prouenientes ex particula,
Vel, successiuè deleta: præsertim quia eadem scriptura
apud Notarium, non autem penes ipsummet Testatorem
fuerint adinuenta, vt ponderauit Bald. *in l. 1. in fin. ff. de his,
quæ in test. del.* ibique Castr. *num. 6.* Eugen. *cons. 33. n. 37. lib. 2.*
21 Cardin. Mantica *de coniect. lib. 12. tit. 1. num. 30.* † Et hinc ar-
ctari dicantur DD. de Robertis ad iustificandam cancellatio-
nem de ordine Testatoris subsequutam, vti suæ fundamen-
tum intentionis, idemmet Eugen. *cons. 23. num. 21. & 56. lib. 2.*
Peregr. *de iur. fisc. lib. 2. tit. 4. num. 16.* Argel. *de acquir. possess.
qu. 6. num. 262. cum seqq.*
22 Siquidem † eorum fauore militat præsumptio, vt con-
sultò eadem litura præcesserit, ac in ipsomet actu testandi,
de qua *in l. proxime in fin. ff. de his, quæ in test. del.* ibi enim ex-
cepto libertatis fauore, ceteris in casibus decernitur præsum-
ptio cancellationis consultò peractæ, & not. Bald. *in leg. no-
stram num 6. C. de testam.* Alex. *cons. 14. num. 16. lib. 6.* Corn.
cons. 118. num. 1. post med. lib. 4. cum alijs per Mascard. *de pro-
bat. concl. 256. nu. 1. cum seqq.* Rota *in adducta Nepesina Tu-
tela 29. Ianuarij* 1618. *in §. 1. tunc de mandato coram bon.*
23 *mem. Cardinali Fabritio Verospio.* † Nodum ad euitandam
pœnam falsitatis, vt ponderauit Ruin. *in cons. 68. num. 4. §.*
24 *nec etiam obstat lib. 4.* † Sed etiam, vt inde assequi possit vo-
luntas Testatoris, eidem cancellationi conformia, vt voluit
Alex. *in cons. 14. num. 16. lib. 6.* cæterique supra deducti, & in
prima decisione huius causæ relati *in §. minus dici potest*, *&*
25 *in dec. 122. num. 30. par. 4. tom. 2. recent.* † licet scriptura
extiterit penes Notarium, vel tertium, qui tamen nullam
inde sentiat vtilitatem, vt not. per DD. *in cap. ex litteris de
fid. instrum.* Alex. *in leg. si vnus num. 7. circa med. Cod. de test.*
Bald. *cons. 305. num. 1. circa med. lib. 4.* Mascard. *de probat. ad-*
26 *duct. conclus. 256. num. 11.* † Qui opinionem contrariam de-
clarat in casu tantummodò, quo ipsis aliquod emolumentum
litura deferret, vel quoties cancellatio fieret ex interuallo,
quàm tamen exaduerso non controuertitur ante cessisse,
27 ac in actu testandi, † prout etiam de iure præsumitur,
Bald. *in l. 1. in fin. ff. de his, quæ in test. del.* Imol. *in l. proximè in*
x8 *fin. ff. eod. tit.* Thob. Non. *cons. 80. num. 8.* † Vndè ijsdem DD.
de Robertis delatum dici non poterit onus iustificandi man-
datum Testatoris, quicquid esset dicendum, si cancellatio
ea interuallo probaretur inducta, in quibus terminis lo-
quitur Eugen. *in cons. 24. vt constat ex num. 63. 67. & 78.* &
intelligi debet Peregr. *de iur. fisc.* ad euitandam in ipso con-
29 trarietatem, aliàs resultantem ex num. 10. † vbi quod, si
instrumentum cancellatum penes Notarium reperiatur,
præsumatur tempore conditi testamenti deletum, ante-
quàm perfectionem assumeretur, & ita casum vtrumque
distinguendo tenet Bart. *in l. 1. §. sed consulto, ff. de his, quæ in
testam. del.* Alex. *cons. 104. num. 9. lib. 7.*

Et hæc eo faciliùs in proposito casu admitti possunt, quo
scriptura nitida respondet in substantialibus matricis, lituri
dumtaxat exceptis, quæ tanquam num. plures, perperam
arbitrio solius Notarij referuntur, à quo admodum red-
ditur inuerisimile, admissas fuisse absque mandato Testa-
toris, dum maximè iustificationem prædictæ cancellatio-
nes assumunt, ex testibus adhibitis super omnibus contentis
in scriptura, ac proindè rogatis super cancellationibus quo-
que respicientibus substantiam testamenti.

Neque vitandæ superfluitati adscribi poterit cancellatio
controuersa, siue facta præsumi ad remouendos effectus à
dictione, *Vel*, aliàs solitos includi: Cùm hoc vltimum
Testator faciliùs assequi posset per dictiones prædictæ litu-
ram; Altera verò ratio vitandæ superfluitatis à pluribus si-
milibus verbis remanentibus in reliquo testamenti contextu
penitus excludatur. † Quinimmò superflua dici neque- 30
unt eadem verba tanquam remouentia dubietatem, quàm
alias dictio, *Ex*, posset operari; Quippè quæ non solùm
causam immediatam, & proximam importat, ad textum
in l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de leg. 1. & in l. eo tempore, §. vlt.
vbique communiter DD. *ff. de pecul.* cum alijs deductis à Ti-
raquell. *in tract. cessante causa limit. 20. num. 29.* † sed etiam 31
mediatam, atque remotam aliquando designat, *leg. 1. §. ex in-
cendio, ff. de incend. ruin. naufr. l. si finita, §. deinde, ff. de damn.
infect.* vbi inter cæteros Bart. *in princip. & in l. certi condictio,
ff. de reb. cred.* vbi Iason. *num. 15.* cæterique per eundemmet
Tiraqu. adduct. *in tract. cessante causa limit. 20. num. 30.*

Hinc † DD. de Caraphis, & Canalerijs suffragari non 32
poterunt verba, illa, quæ delens super-
imposita, ac si sub hoc verbo collecti-
uo censeantur inclusi, iuxta *cons. Ro-
man. 438. num. 6.* à Rota approbatum *in dec. 235. n. 12. par. 6.
recent.* † Militat enim præsumptio contraria, ne Testator se 33
statim corrigere voluerit, ac sub generalibus verbis admit-
tere in tabulis testamentarijs paulò ante deletos, *l. doli clau-
sula, ff. de verb. oblig. at.* not. Bart. *in l. cum propter num. 1. ff. de
leg. 1. præst. & in leg. si quis priore num. 3. ff. ad Trebell.* Rota
coram Mohed. *dec. 23. num. 2. & 7. de praben.* ex qua ratione
inuerisimili suam quoque conclusionem corroborat, idem-
met Romanus *cons. 438. num. 6. vers. quod autem sit verisimi-
le.* † Et hæc sanè præsumptio confirmatur potissimè ex can- 34
cellatione verborum, descendentiam absolutam e a fœminis
Ioannis Baptistæ importantium; ipse namque Testator,
non solùm verba deleuit, *vel filijs, nepotibus, pronepotibus,
& descendentibus masculis*, quæ in institutione hæredis can-
cellata non leguntur, sed etiam participium, *descendentibus*,
in toto testamenti contextu semper adhibitum, quoties vo-
catio in infinitum ab eodem spectata fuit, prout etiam cor-
roboratur eadem præsumptio ex adiectione verbi, adma-
dum dubij, ac sui natura perapti va-
rios intellectus assumere; Ex quibus
arguitur interpretatio vocationis ex-
clusiua per antecedentem cancellationem inducta, arg. text.
in leg. nam ad ea, ff. de condit. & demonst. idemmet Romanus
cons. 438. n. 6. & 7. Ruin. *cons. 197. nu. 8. vol. 2.* Paris. *cons. 22.
nu. 31. lib. 3.* Curt. sen. *cons. 40. n. 13.* Menoch. *cons. 97. n. 101.*
cæterique per Gabr. adduct. *cons. 132. n. 41. & seqq. lib. 2.*

Eisdem † proindè opitulari non poterunt coniecturæ, 35
ex quibus propriam vocationem deducere conantur; Cùm
à contrarijs exaduerso deductis elisæ non releuetur, *cap. in
præsentia de probat.* vbi communiter DD. † Vel saltem in 36
hac clara Testatoris voluntate ex cancellatione præfata re-
sultante reputentur inefficaces, ad textum *in l. continuus, ff.
de verb. oblig. & in l. fin. §. sin autem et, C. de bon. qualibet*, Ber-
trand. *cons. 268. num. 6. vol. 2.* Surd. *de alim. tit. 4. qu. 9. num. 28.*
Rota coram Greg. *dec. 157. num. 12.* & coram Buratto *dec. 73.
num. 9. & in dec. 754. num. 3. par. 2. recent.*

Et ita † nullius ponderis visa fuit deducta ex Testamen- 37
to Camillæ vxoris Bernardini per eundemmet Notarium
stipulato eodemmet loco, & die. Licèt enim ibi vocentur
expressè descendentes ex nepotibus, ac pronepotibus Ioan-
nis Baptistæ, neque successiuè fuerint ex eodem testamento
deleti, non tamen arguunt voluntatem Bernardini confor-
mem eosdem includendi in fideicommisso à se instituto; Vel
quia vnum testamentum non venit ad determinationem al-
terius, quinimmò apertam vtrumq; in substantialibus verbis
continet diuersitatem, ac causam respicit omninò diuersam;
Illud enim vxoris substitutionem Petri Leonis non includi-
tur appositam in altero Bernardini viri, à quo prætereà ex-
cluduntur Ecclesiastici ab vxore in fideicommisso vocati, ac
proindè censeri non poterunt, vt exaduerso prætenditur
correspectiua, vt dixit Rota coram Put. *dec. 167. nu. 2. & 5.
& dec. 469. num. 2. lib. 2.* & coram Gregorio *dec. 492. num. 13.
& dec. 413. num. 4. par. 1. recent.* Vel † quia quatenus possent 38
correspectiua præsumi potius testamentum Bernardini cum
interuentu celeberrimi Iuris Consulti dispositum, ac ordi-
natum, ac patrimonium pinguius includens, deseruire de-
bet pro interpretatione alterius testamenti vxoris, de flore-
nis tantummodò mille sexcentis disponentis, ac interuentu
I. C. destituti.

Prout † etiam cessare, quòdque ponderata proximitas 39
grauati fauore DD. de Caraphis, quæ regulariter in fidei-
commissis attenditur, non autem grauantis; † Illa nam- 40
que inter vocatos solummodò admittitur, adeòque ipsis per

can-

cancellarionem exelusis non poterit suffragari, vt pluribus comprobat Fusar. *de subst. q.484. num.64.* Rota *decis. 72. nu.4. par.1. recent.*

Et ita respectu DD. de Caraphis, & Caualerijs DD. perstiterunt in decisis, veraque &c.

Idest sub dieb. 26. Martii 1651. & 19. Ian. 1652. inter impress. eiusdem Eminentiss. Card. Otthoboni sunt decis. 506. & 507. infra in eadem causa habetur altera decis. sub die 13. Ianuarij 1653. coram eodem bon. mem. Verospro est decis. 299.

R. P. D. ZARATE.

Turbioaten. Salarij.

Mercurij 26. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Salarium deberi per totum tempus conuentum quamuis Minister toto tempore seruitium non præstiterit, quando per ipsum non stetit, quominus præstiterit in præsenti decisione constanter firmatur; idque ampliatur procedere etiamsi ex facto Principis huiusmodi conuentum seruitium à Ministro præstari non potuerit, & in contrarium adductis non minùs plenè, quàm eruditè respondetur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas mandati resultat ex reuolutione actorum.*
2 *Instrumentum facit fidem probatam.*
3 *Instrumentum habens pro se, habet casum legis.*
4 *Salarij promissio, intelligitur conditionalis quatenus seruitium, & opera præstentur.*
5 *propter Seruitium datur beneficium.*
6 *Salarium quando debeatur per totum tempus conuentum, quamuis toto tempore conuentu non fuerit præstitum seruitium.*
7 *Minister tenetur operas præstare in loco conuentu, & non alibi.*
8 *Procurator, vel Aduocatus, qui in vno loco defensionem susceperunt, in alio munus suum an exercere cogantur.*
9 *Medicus, qui in vno locucuram suscepit, an & quando alio accedere teneatur.*
10 *Custos, qui custodiam castri suscepit, quando fuit dirutum, & in loco vicino readificatum tenetur ibi custodiam exercere.*
11 *Libertus propter beneficium manumissionis Domino operas præstare tenetur nullo designato loco, & quando alio discedit sumptibus Patroni id effici debet.*
12 *Libertus non tenetur sequi patronum vagantem.*
12 *Salarium alicui promittens pro exercitio Gabellæ in certo loco, si alibi Gabella de mandato Principis exerceri contingat, an contractus censetur resolutus, & quare.*
14 *Contra, quod appaltator tenetur ad superiorem recurrere pro remouendo impedimento, & pro reuocatione ordinis, aliàs non meretur excusationem.*
15 *Et quid si mandatum Principis fuerit iustum, & ei omninò parendum veniret? puta, quia extaret consuetudo.*
16 *Appaltator Gabellæ, qui tenetur ad eam exercendam in certo loco, & tamen salarium promisit Ministro pro illius exercitio in diuerso locu, an teneatur promissionem adimplere si Minister de hoc notitiam habuerit.*
17 *Promissio quando fuit stipulata per verba ampla, futuri euentus excusatio admitti non debet.*
18 *Conditio censeri non debet adiectio ex natura actus proueniens.*
19 *Loci conuenti mutatio, in quo quis seruitium præstare debebat, efficit vt maius interesse præstari debeat.*
20 *Oblatio Verbalis Ministri ad adimplenda mandata Domini, quando sufficiat ad hoc, vt minister suum salarium consequi possit.*
21 *Oblatio verbalis Ministri de exercendo ministerio conuento sufficit ad effectum consequendi salarium, quando Dominus sine tacitè, sine expressè operas recipere recusauit.*

DECISIO CCLXXXVI.

Conduxerat Diomedes Peribertus ad nouennium Thesaurariam Vrbini à R. C. Apostolica, cuius Administrationi præposuit Malatestam Leonellum, conuentione facta, & constituta mercede in scutis 400. annuis ad dictum tempus, ea lege, quod in Foro Sempronij exerceretur. Sed cum iussum esset à R.P.D. Thesaurario Generali, quod Domus Thesaurariæ Pisauri aperiretur, protestatio Malatestæ facta fuit per Diomedem, vt ad eam exercendam Pisarum accederet; iste autem non teneri alibi, quam in loco conuento respondit. Sed nihilominus paratum esse, aucta mercede, quatenùs alibi sub interesset administrare, remittendo taxationem Iudicis arbitrio, quod etiam coram eo protestatus fuit, & de facto Pisautum accessit. Verùm postmodum dictus Diomedes, vti se nolle opera Malatestæ declarauit. Vndè aduersus hæredes pro salario conuento egit Leonellus, & pro eius solutione ab A. C. mandatum fuit relaxatum. Quare appellationis causa ad Rotam deuoluta, disputatum fuit Dub. An Mandatum A. C. sit exequendum, & pro eius executione Domini responderunt.

Constat † enim de validitate Mandati ex reuolutione 1
actorum iuxta frequenter allegatam Caputaq. *dec. 260. par. 2.* quam sequuta fuit, Rota *decis. 445. num. 1. decis. 589. num. 1. part. 1. & decis. 233. num. 6. part. 7. recen.* & alibi passim.

Iustitia verò deprehenditur ex Instrumento publico obligationis, in quo Diomedes Pater Nicolai, & aliorum de Peribertis promisit soluere Leonello durante tempore Thesaurariæ scut. 400. monetæ illarum partium pro sua mercede, occasione superintendentiæ per ipsum susceptæ, vt in Summario Malatestæ *num. 2.* † quod instrumentum facit fidem 2
probatam, *l. quoties in fine C. de iud. l. cum precibus C. de probat. l. emancipatione C. de fid. instr.* Rota penes Caputaq. *decis. 421. num. 1. par. 2. decis. 294. num. 1. part. 1. recent. Romana Saluiani 12. Ianuarij 1646. §. hypotheca coram bon. me. Arguelles, quæ est decis. 108. num. 2.* apud Merlin. *de pignor.*
† Et qui babet instrumentum pro se, habet casum legis, 3
Paresa *de vniuers. instr. edict. tit. 1. resol. 3. §. 2. num. 4. Rota in Romana census 14. Decembris 1648. §. creditum in fine coram bon. mem. Arguelles.*

Nec refert, † quod talis obligatio videatur correspectiua 4
ad operas, quas Malatesta præstare tenebatur in superintendentia Thesaurariæ. Vndè cùm ipse pro toto tempore conuento operas non præstiterit, salarium non censetur mereri nisi pro rata tantum seruitij, cum in promissione salarij conditio subintelligatur, dummodo operæ præstentur ex traditis per Bolognett. *in l. diem functo nu. 21. ff. de off. asses.* Surd. *cons. 42. num. 7.* Grat. *discept. for. cap. 692. nu. 37.* Nogueroll.
alleg. 8. num. 7. † quia propter seruitium datur etiam benefi- 5
cium *cap. fin. de rescript. in 6.* Mastrill. *de Magistr. lib. 2. cap. 22. n. 36.* Azened. *in leg. 6. tit. 5. lib. 1. recompilat. nu. 1. & seq.* vbi dicitur per text. ibi, quod Prætoribus dantur emolumenta ratione exercitij pro tempore, quo officium exercent Noguerroll. vbi proximè.

Nam fuit responsum † per totum nouennium salarium 6
conuentum deberi, quamuis toto tempore Malatesta operas non præstiterit, quia cum ipse paratus fuerit præstare, nec per eum steterit, quominus præstiterit vtiquè integram mercedem consequi debet, vt est expressus *text. in l. qui operas 41. ff. locati*, ibi, Qui operas suas locauit totius temporis mercedem accipere debet, si per eum non stetit, quominus operas præstaret: & comprobatur ex *lege sed addes 21. §. cum quidam, & gloss. in l. si vno §. item cum quidam verbo personis ff. eod. tit.* Bart. *in l. 1. §. Diuus num. 1. in fine ff. de var. & extr. cogn.* Natt. *cons. 452. n. 2.* Dec. *cons. 70. num. 1. in fine,* Aldobr. *cons. 8. n. 15. lib. 2.* Nogueroll. *alleg. 33. nu. 64. & 65.* Rota coram Buratt. *decis. 5. num. 13. & decis. 79. num. 9. decis. 839. part. 4. diuers. in recent. decis. 330. num. 3. part. 1. & dec. 265. num. 3. part. 2.* in terminis coram Caual. *decis. 520.* per tot ex allegatis per Vrsell. *concl. 60. num. 22. & 23.*

Non enim per Malatestam stetit, quominus operas præstaret, licet per R. P. D. Thesauraria Pisauri iussa fuit aperiri; † Siquidem ipse Malatesta non tenebatur operas præsta- 7
re, ex conuentione alibi, quam in foro Sempronij, cum pro eo loco fuerat conductus, nec ad alium accedere debebat *l. 1.* & ibi Bart. *l. is qui ff. de eo quod certu loco ff. de fideiussor. & confirmatur ex text. in l. sed & hæc §. non solum ff. de procur.*

& in

8 & in l. Sancimus 6. C. de Aduoc. diuers. iud. † vbi Procurator, vel Aduocatus, qui in vno loco defensionem susceperunt, in alio munus suum exercere non coguntur, sequitur gloss. in d. §. non solum verbo Tribunalia, vbi etiam Bald. n.6. & Alberic. num.10. qui pluribus relatis de communi testatur, tradit Vinc. Carocc. de locat. & conduct. part.5. tit. de oblig.
9 quæst.5. num.6. † qui idem de medico refert, & quamuis num.8. contrarium sequi videatur ex doctrinam Alberic. in l. si vsusfructus Ciuitati ff. quibus mod. vsufr. amitt. intelligendus est in casu singulari, de quo apud Alberic. secundum decis. d. legis si vsusfructus, scilicèt quod ex causa teneatur
10 Medicus, & Aduocatus alio accedere, † sicut, & Custos, qui custodiam castri suscepit, quando fuit dirutum, & in loco vicino reædeficatum, vt etiam debet intelligi text. in l. quod
11 nisi 20. cum l. operæ seq. ff. de oper. libert. † vbi Libertus Roma in Prouinciam, & ex prouincia Romam ad præstandas operas patrono accedere debet. Siquidem speciale est in liberto, qui propter beneficium manumissionis operas præstare tenetur toto tit. ff. de oper. libert. & eius obligatio indi-
12 stinctè procedit nullo designato loco, † & tamen quando alio discedit, sumptibus patroni id effici debet, nec tamen tenetur Libertus sequi patronum vagantem, vt in d. l. quod nisi, vbi etiam glos. in d. l. sed, & ha §. non solum, vbi etiam Alberic.

13 Vndè † excusari non potest Peribertus, qui promisit Thesaurariæ exercitium in Ciuitate Forosempronij, quamuis de mandato R.P.D. Thesaurarij alibi fuisset translata, ex eo quod mandatum Principis excusationem præster, & tanquam casus fortuitus reputetur, iuxtà tradita per Crauett. cons.233. n.2. Menoch. cons.504. num.50. Rota coram sanct. mem. Greg.XV. decis.371. num.5. Ex quo contractus censetur resolutus Bart. in l. cum in plures 60. ff. locat. Menoch. de
14 arbitr. lib.2. cent.5. cas.440. per tot. † Nam fuit responsum, quod Peribertus tenebatur ad superiorem recurrere pro remouendo impedimento, & pro reuocatione ordinis; Vndè cùm per eum nulla fuisset adhibita diligentia, vtique ipse nullam excusationem meretur, ex traditis per Alex. cons.49. num.5. lib.2. Natt. cons.258. num. 6. Rota coram Verall. decis.72. num.5. & 6. part.2. apud sanct. mem. Gregor. XV. decis.501. num.1. & in recent. decis.18. num. 10. part. 8. & coram Buratt. decis.110. num.4.

15 Nec valet replicatio, † quod stante consuetudine exercendi Thesaurariam in Ciuitate Pisauri, iuncta conuentione expressa in Capitulis Appaltus, quod in dicta Ciuitate Peribertus haberet Domum, & Cameram ad eam exercendam, mandatum R.P.D. Thesaurarij fuerit iustum, & omninò parendum, iuxta tex. in cap. si quando de rescript. cap. ad aures de temp. ordin. tradit Lancell. Gall. cons.23. n.15. & 18. dicens, locatorem excusari, quando dubium, An præceptum Superioris sit iustum necne.

16 Quoniam huic obiectioni dupliciter satisfit. Primò, quod in dictis Capitulis Appaltus nullatenùs continetur obligatio præcisa exercendi Thesaurariam Pisauri, sed solùm conceditur, quod Peribertus possit habere Domum ad Cameram spectantem, vt patet ex Summario Periberti num. 5. quamuis in Epistola R. P. D. Thesaurarij dicatur contineri in prædictis Capitulis. Secundò, quod cùm Peribertus ex dictis Capitulis præsumere posset teneri ad exercendam Thesaurariam Pisauri, & nihilominus se obligauit ad eam exercendam in Forosempronij debet sibi imputare, si sciens se teneri Pisauri exercere, alibi promisit, quamuis etiam Leonellus sciret obligationem esse exercendi Pisauri, vt eleganter probatur ex decis. text. in l. apud Celsum §. item labeo, ff. de doli mali, & metus except. cui consonant l. si tamen §. in ædilitiis, ff. de ædil. edict. l. si fundum C. de euict. l. si fratres in fine C. comm. vtriusque iud. & comprobatur ex decis. Surd. 194. num.1. Barbos. axiom. 126. num.1.

17 Idcircò futuri euentus excusatio admitti non debet, quia inter Peribertum, & Malatestam promissa fuit obseruantia, & adimplementum omnium contentorum in Instrumento inter eos celebrato, quouis prætextu, & non obstante quauis causa, tam expressa, quàm exprimenda, & tam cogitata, quàm incogitata, vt in Summ. Malatestæ num.2. Quæ verba comprehendunt omnem, & quemcumque casum, & nullam restrictionem patiuntur, Anton. Gomez to.2. variar. cap.3. num.19. Pinel. in l.2. C. de rescin. vendit. part.1. cap.5. num.26. Castill. quotid. quæst. cap.3. num.48. cum seqq. relati à Barbos. claus.133. num.11. Aym. cons.308. num.6. vers. quinto considero, & cons.309. num.4. Rota in Romana de Mazzarestis 22. Aprilis 1626. coram Manzanedo.

Et cessat omnis difficultas ex eo, quod quamuis Malatesta teneretur operas præstare Pisauri stante dicto præcepto R. P. D. Thesaurarij non stetit per eum quominus ibi super intendentiam exerceret, nam interpellatus à Periberto obtulit se paratum Pisaurum accedere, refuso tamen interesse, quod pateretur ob discessum à Forosempronij, reseruata taxatione Iudicis arbitrio, vt patet ex eius Summario nu.5. quod etiam confirmauit alijs protestationibus postea interpositis dicto Summario num.6. & 7. quæ oblatio conditionalis dici non potest ex eo, quod taxationem interesse remiserit Malatesta Iudicis arbitrio: Siquidem illa † adiectio tan- 18
quam ex natura actus proueniens conditio censeri non debet. Neguf. de pign. par.2. membr.3. partis primæ principalis num.11. Pacif. de Salu. inspect.5. cap. vnico n.32. Rota in impress. post eundem decis.267. num.7. in Assisien. fructuum 27. Martij 1613. coram Manzanedo, & in Perusina bonorum 5. Maii 1617. coram eodem. Quin † imò ipse Diomedes ex 19
mutatione loci conuenti interesse præstare tenebatur ex traditis per DD. in l. qui Romæ, ff. de verb. oblig. vbi Bart. nu.5. Castr. num.3. Alex. num.5. Ias. num.14. & 16. Quod quidem de iure procedit, §. si quis agens instit. de act. l.3. §. fin. ff. de eo quod certo loco, cum adductis per Henrig. de fideiuss. cap. 23. n.3. & seqq.

Nec † oblationis effectus potest euitari ex eo, quod ver- 20
balis dicatur: Nam respondetur nihil amplius præstare potuisse Malatestam, quàm se promptum, & paratum ostendere ad adimplenda mandata Periberti, cum litis illius ministerium expectaret ordinem Præponentis, l. cum patronus 22. in princ. l. quoties 24. ff. de oper. libert. l. interdum 73. in fine, ff. de verb. oblig. Rota decis.839. part.4. diuers. num.2. Quare dum nihil mandabat Peribertus, sufficiens erat oblatio exercendi conuenti ministerij iuxtà decis. Martin. Andr. 43. num.1. Vltrà quod nec verbalis tantum videtur oblatio; Siquidem Malatesta ad plures deuenit citationes, & protestationes factas in loco, vbi ministerium erat præstandum, accedendo etiam Pisaurum. Et quod magis est Peribertus 21
apertè recusauit operas recipere, dicens se nolle ministerio Malatestæ vti, vt in eius Summario num.4. ex qua recusatione siue tacita, siue expressa, etiam verbalis oblatio sufficeret, ex traditis per Bald. in l.1. in fine C. ne liceat tertio prouoc. Boer. dec.124. num.25. & seqq. Ioseph. Ludouic. decis. Perus.105. num.61. & seqq. Rota coram Card. Seraph. decis. 715. num.2. Buratt. decis.517. n.3.

Atque ita pro executione mandati vtraque parte audita &c.

R. P. D. B I C H I O.

Nouatieñ. Pecuniaria.

Mercurii 26. Iunii 1652.

A R G V M E N T V M.

Promissio Exigibilitatis cum pacto de retrocedendo nomen cessum, si de ea constat ad retrocessionem deueniri debet, cùm autem pluribus modis inexigibilitas probetur, quomodo illa dicatur in hoc casu verificata ex sequenti summario colligitur.

S V M M A R I V M.

1 *Retrocessio promissa in casum inexigibilitatis, ea probata vtique seruari debet.*
2 *Sententia cedenti intimata, qui in ea non comparuit, nec appellauit contra ipsum eiusque hæredes plenè probat.*
3 *Cedenti imputari debet, si Cessionarium non defendit.*
4 *Filius cum patre obligatus est excutiendus.*
5 *Excussionem ad euitandam non sufficit Inhibitio debitoris, sed necessaria sunt diligentia pro reuocatione, aut moderatione Inhibitionis.*
6 *Filius non præsumitur aliud habere, quam bona patris.*
7 *Bona intricata non sunt excutienda cum habeantur, ac si non adessent.*
8 *Credita excuti debent.*
9 *Regressus promissus in casum inexigibilitatis datur pro concurrenti quantitate.*
10 *Excussionis necessitas non requiritur in notoriis.*
11 *Inexigibilitas probatur per interpellationem factam ad indicandum bona, super qui fieri posset executio.*

12 Ces-

12 *Cessionarius si debitori cesso tempus ad soluendum prorogauit sibi praeiudicat.*
13 *Inexigibile, vt dicatur nomen cessum per negligentiam in non exigendo probari debet, quod anteà tale non erat.*
14 *Exigibilitatem non sat est probare de tempore cessionis, sed requiritur continuatio per aliquot annos, & quando.*
15 *Dictio, vt supra, est praecedentium repetitiua.*
16 *Exigibilitas, & euictionis promissio longè differunt, & num. seq.*

DECISIO CCLXXXVII.

A Dicto pacto, quod *vbi credita census, & iura cessa euincatur in totum, seu pro parte, seu debitores cessi reperiantur non soluendo; eo in casu non teneatur ille ex dd. contrahen. qui de manutentione teneri debebit, vt infra, ad aliud, quam ad retrocessionem tantumdem ex creditis, & iuribus cessis ad ratam eius, quod actualiter euincitur, vel pro quo debitores cessi reperientur non soluendo.* Petrus Franciscus Caccia, & Iacobus Antonius Siccus nomine proprio, & Octauij Patrui sibi ad inuicem plura credita ingentis summæ cesserunt contra diuersas personas, vt latiùs in instrumento rogato sub die 18. Februarij 1636. dato in Summario vtriusque partis *num.* 1.

Successiuè quoniam inter credita cessa à Caccia, reperta fuit inexigibilis summa librarum 348000. in sorte principali, & interusuriorum, quam, & quæ debebant Franciscus de Testis, ac Theodorus eius filius, pro eadem summa, & interusurijs. Barnabas & alij de Siccis vti hæredes præfatorum Iacobi Antonij, ac Octauij sibi retrocessionem fieri duplicis crediti soluendi à Communitate Mazente, & Marco Dardanono, petierunt iudicialiter, & sententiam fauorabilem reportarunt à Domino Vicario generali Curiæ Archiepiscopalis Mediolani contra Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Nouariæ vti administratores fabricæ hæredis institutæ à dicto Caccia.

Qua sententia per appellationem victi ad me deuoluta,
cognitum hodie fuit, an sit locus retrocessioni, & affirmatiuè
1 responsum, quia † inexigibilitas Francisci, ac Theodori teste, vt infrà probata, aperit viam pacto retrocessionis in eum casum, vt suprà concepto, Aym. *cons.* 127. *num.* 13. Eugen. *cons.* 73. *n.* 2. *lib.* 1. post Neuiz. *cons.* 11. *num.* 10. *cons.* 66. *nu.* 18. Becc. *cons.* 103. *sub num.* 35. Rot. *decis.* 476. *nu.* 5. coram bon. mem. Buratt. *decis.* 551. *num.* 1. *decis.* 72. *n.* 4. *&* 5. *inter impressas* apud Modern. Perus. *de subhast.*

Est namque probata inexigibilitas ex concursu creditorum, & sententia graduatoria inter ipsos lata, assignante vnicuique locum iuxtà anterioritatem, seu potioritatem, per quam apparet debita anteriora credito cesso ascendere ad libr. 128273. *Summ. Succi num.* 5. iuncto quod in executionem eiusdem sententiæ bona omnia Francisci debitoris præuia extimatione fer. fer. facta fuerunt apretiata in libr. 40435. & pro hoc pretio data in solutum Catherinæ sexto loco graduatæ, *d. Summ. n.* 6. adeò quod nihil remanet pro Siccis 17. loco graduatis; gratisque ab hæredibus cedentis obijcitur, quod imò creditum cedentis vti contractum dicto anno 1629. debuisset credito Catherinæ præferri, quia cùm cedenti fuerint pluries intimatæ molestiæ in iudicio graduatorio pendentes, & vlterius ipsa sententia graduatoria postquam lata fuit *d. Summ. ibid. num.* 8. neque tunc cedens com-
2 paruerit, aut à sententia † appellauerit ea propterea contra ipsum cedentem, eiusque hæredes plenè probat, *vt ex text. in l. ab eo, C. quomodo, & quand. iud.* dixit in puncto *Rot. in Rauennaten. Saluiani* 17. *Decemb.* 1646. *coram R. P. D. meo Melzio, impress.* apud Moder. Foroliuien. *de pignor. dec.* 141. *n.* 16.
3 *&* 17. sibique imputare ille debet, † quod cessionarium non defenderit, Fulgos. *in l. si per imprud. n.* 6. *& seq. ff. de euict.* Bald. *cons.* 460. *nu.* 4. *vers. item considero lib.* 4. Anan. *cons.* 38. *n.* 4. Rot. *dec.* 381. *n.* 5. penes Buratt. *decis.* 18. *n.* 23. *par.* 4. *to.* 2. *recent.* & magis in terminis Roderic. *de annuis reddit. lib.* 2. *quæst.* 21. *n.* 23. Castren. *consil.* 170. *n.* 3. *in fin. lib.* 2.

Respectu verò Theodori, qui vnà cum Francisco Patre
4 obligatus, † & proindè excutiendus est, Cuman. *cons.* 53. *n.* 2. *vers. nisi appareat*, Scacc. *de camb.* §. 2. *gloss.* 5. *num.* 259. Rota Iannen. *dec.* 91. *n.* 25. cum alijs allegatis à Modern. Pisaurien. *de euict. quæst.* 78. *nu.* 8. Rot. *decis.* 66. *num.* 11. apud Modern. *de pignor.* constat de inhibitione super omnibus eius bonis obtenta à Catherina vxore creditrice dotis vltrà summam ex alijs causis ei debitam à Francisco Socero, & quo bona, vt supra in solutum recipit, *Summar. Sicci n.* 4. Et quam-
uis hoc regulariter non sufficiat † nisi factæ fuerint diligen- 5
tiæ pro reuocatione, aut moderatione inhibitionis, vt per Felin. *in cap. Venerabilis num.* 7. *vers. tertio limita de iudic.* Aym. *consil.* 270. *n.* 3. Caputaquen. *dec.* 72. *nu.* 4. *&* 6. *par.* 2. in puncto Eugen. *consil.* 73. *n.* 21. *&* 22.

Cùm etiam præfata inhibitio fuerit intimata cedenti signanter sub die 15. Decembris 1639. ad effectum, vt eam reuocari curaret, *d. Summ. n.* 8. *col.* 3. *circa med.* imputarem ei est si vlteriores diligentias pro ea reuocanda non fecit ex super allegatis, tantò magis, quia omnis collusionis suspicionem excludit veritas crediti dotalis; Præsumptio quod Theodorus tanquam filiusfamilias vltra bona paterna æri alieno,
vt supra imparia nihil haberet, † vt in puncto excussionis 6
aduertit Ioseph Ludouic. *decis. Perus.* 45. *num.* 18. necnon solertia cessionarij in obtinendis mandatis executiuis contra Theodorum, eorumque expeditio, *Summ. nu.* 2. verisimili namque non est, quod abstinuisset ab vlteriori executione si verè bona Theodori superfuissent satisfacto credito dotali
vxoris, † satisque est bona fuisse intricata, vt habeantur, 7
ac si non audissent, Scacc. *de camb.* §. 2. *gloss. num.* 268. Bellon. *decis. Ian.* 156. *n.* 7. *&* 8. Thomat. *decis.* 61. *n.* 12. *dec.* 71. *n.* 8. apud Modern. Perus. *de subhast.*

Non obstat, quod ex ipsa sententia graduatoria creditorum Patris appareat Theodorum filium habere contra eum duo credita, & quidem anteriora nempè libr. 303. pro expen-
sis funeris, & lib. 6000. pro dote Candidæ matris, quæ † ideò 8
credita executienda essent, Bellon. *decis. Ianuen.* 91. *sub n.* 25. nam præter quod semper subest inexigibilitas quoad lib. 28.
mil. & amplius, & pro concurrenti quantitate intraret † re- 9
gressus concedentem, Bellon. *d. decis. Ianuen.* 156. *n.* 6. *in fin. & num.* 7. relat. à Modern. Pisauren. *de euict. quæst.* 86. *nu.* 10. cum dicta credita Theodori ob inopiam Patris ære alieno obruti, & adiudicationem omnium bonorum ad fauorem Catherinæ intimato, vt supra, etiam cedente secutam ina-
nia esse notorium sit, † cessat vlterioris excussionis necessitas, 10
gloss. & DD. in l. vltim. in princip. ff. si cert. petat. Neuiz. *de pignor. part.* 8. *memb.* 1. *n.* 14. Pacif. de Saluian. *interdict. cap.* 2. *num.* 27. Thomat. *d. decis.* 61. *nu.* 3. *&* 13. *Rot. in Firmana pecuniaria* 4. *Decembr.* 1651. *coram me*, eo magis accedente interpellatione Aduersarij à cedente causam habentis fa-
cta ad iudicañ † bona super quibus fieri possit executio, 11
qui est modus probandi inexigibilitatem vtriusque debitoris, *gloss. fin. in l. à Diuo Pio*, §. *in vendit. n.* 192. *& seq.* Rota *decis.* 49. *num.* 1. apud Modern. Foroliuien. *de pignor.*

Tandem non obstat negligentia cessionarij in exigendo à
debitoribus cessis imò culpa eo, quod illis prorogauit † tem- 12
pus ad soluen. vt in terminis ponderat Thesaur. Iun. *quæst. forens. lib.* 4. *quæst.* 10. *sub num.* 7. *vers. tertio negligentia*, *& num.* 38. Quia dilatio ad soluen concessa fuit in ventre ipsius instrumenti cessionis præsente cedente, vtque ob negligentiam in exigendo nomen cessum dicatur inexigibile, probañ
† exaduerso esset, quod antea tale non erat, Ruin. *cons.* 93. 13
num. 8. *lib.* 5. Surd. *consil.* 228. *nu.* 16. *vers. dices quod ad probandum*, Becc. *cons.* 37. *sub n.* 20. *vers. urgens*, Gratian. *discep.* 527. *num.* 36.

Nec probatur quin contrarium apparet, nam cessio emanauit de anno 1636. & de anno 1639. subsequutus fuit concursus creditorum, ac molestiæ, quæ contextualiter fuerunt intimatæ cedenti, vnà cum sententia graduatoria lata de anno 1640. neque satis esset probare exigibilitatem de
tempore cessionis, † sed requiretur continuatio per ali- 14
quot annos stante promissione manutenendi creditum exigibile, Gratian. *discept.* 527. *num.* 35. *&* 56. Barz. *decis. Bononien.* 100. *num.* 22. Rota *decis.* 404. *sub num.* 8. *coram Durano*, *& in Romana census* 5. *Martij* 1627. *coram clar. mem. Coccino*, *& in Bononien. litterarum cambij* 8. *Aprilis* 1627. §. *& his*, *vers. & exigibilitas coram R. P. D. meo Verospie.*

Quæ promissio literalis est in casu nostro, nec potest restringi respectu veritatis crediti dumtaxat, quia verba sunt vniuersalia, & indefinita, ibi: *dd. credita, census, & iura sibi inuicem respectiuè in cambium cessa defendere, & manutenere*, animaduertendo præsertim, quod supra fuerat specificè, ac æquè principaliter promissa euictio, & debitore esse soluendo cum relatione ad manutentionem infrà promittendam, ibi: *vbi credita, &c. euincantur, &c. seu debitores cessi reperiantur non soluendo eo in casu ille ex contrahentibus, qui de manutentione teneri debebit, vt infrà, &c.* vndè eo magis subsequens obligatio manutenendi compleri debet tam verita-
tem

tem crediti,& euictionem,quam exigibilitatem ficuti vtram-
que amplectuntur paulò post sequentia verba, ibi: *Saluo
semper tacito retrodationis in casu euictionis, & vt suprà*, at-
15 tenta dictione, *vt suprà*, † omnium præcedentium
qualitatum repetitiua, Gabr. *cons.* 130. *num.* 28. *lib.* 2.
Menoch. *cons.* 124. *nu.* 58. *& seq.* Rot. *decis.* 287. *nu.* 5. *part.* 4.
tom. 2. *recent.* Licet secus esset si nusquam facta mentione,
quod nomen cessum esset soluendo promitteretur simpliciter
16 euictio, † seu defensio, & conseruatio indemnitatis, in qui-
bus terminis loquuntur Castren. *cons.* 170. *n.* 2. *lib.* 2. Goza-
din. *cons.* 58. *num.* 17. Becc. *consil.* 105. *num.* 14. Thesaur. lun.
quæst. 73. *lib.* 3. Adden. ad san. me. Gregor. XV. *decis.* 579. *in
fine*, & vtriusque casus diuersitas benè deprehenditur ex de-
ductis per Roderic. *de ann. reddit. lib.* 2. *quæst.* 21. *num.* 14. *&
seqq. iunctè num.* 20. *&* 21. Mastrill. *decis.* 240. *num.* 9. *&* 10.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. ALBEGRATO.

Accerrarum Pensionis.

Mercurij 26. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Pensio reseruata cum clausula, *dummodo tertiam partem fructuum non excedat*, non potest Pensionarius agere, nisi prius dictam clausulam verificauerit, etiamsi Titularis consensum præstiterit huiusmodi reseruationi. Valor beneficij, an, & quando probatus remaneat, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum relaxatum non est exequendum, quando constat de nullitate, & iniustitia.*

2 *Monitorium omninò requiritur, vbi agitur ad executionem litterarum pensionis.*

3 *Citatio ad sententiam debet esse specifica, nec verbis æquipollentibus suppleri potest.*

4 *Pensio, quando fuit reseruata cum clausula*, dummodo tertiam partem non excedat, *non potest Pensionarius agere nisi prius dictam clausulam verificauerit. Amplia, vt num.* 5.

6 *Consensus præstitus à Titulari reseruationi pensionis intelligitur sub eadem conditione qua gratia concessa fuit.*

7 *Mandatum, cuius executio fuit suspensa cum clausula*, si quis exequendum, *debet iustificari ex antea deductis, non autem ex nouis probationibus.*

8 *Valor beneficii non remanet probatus per testes, qui fatentur, se particularem notitiam bonorum non habere.*

9 *Valor beneficii, vt probatus remaneat per testes, necesse est, vt deponant deductis oneribus.*

10 *Valor beneficii non probatur ex testibus, qui ignorant quantitatem bonorum, eorumque confinia, & expensas eiusdem beneficii.*

11 *Valor beneficij, vt iustificatus remaneat debet computari annus fertilis cum sterilis.*

12 *Testibus in concursu ius maior fides adhibenda est quorum dicta alijs adminiculis roborantur.*

13 *Valor beneficij plenè remanet probatus ex Instrumento affictus bonorum illius.*

14 *Testes Diœcesani non prohibentur pro Episcopo testimonium ferre.*

15 *Subditus non potest testimonium proferre pro eo, qui habet particularem, & priuatam iurisdictionem super eum, secus pro habente iurisdictionem vniuersalem.*

DECISIO CCLXXXVIII.

DOmini steterunt in decisis sub die 14. Iannarij 1647. co-
ram Reuerendissimo Terracineñ, * & sic iterùm di-
xerunt mandatum contrà D. Episcopum Accerrarum rela-
xatum à Vicario Generali Auersano executore in litteris
1 † Apostolicis Frencisci Mariæ Iordani Vrsini deputato non
esse exequeñ tam ex capite nullitatis, quàm iniustitiæ ex
traditis per Surd. *cons.* 324. *in princ.* Gratian. *disceptat.* 686.
num. 14. Marescott. *var. resol. lib.* 1. *cap.* 86. *num.* 1. *&*
in Perusina pensionis 28. *Maij* 1649. *&* 9. *Decem-
bris* 1650. *coram Reuerendiss. P. D. meo Peutingerio.*
Nullitas est † euidens tum ex defectu monitorij; quod vbi 2
agitur ad executionem litterarum pensionis, omninò requi-
ritur, Tyber. *in prax. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. Garz. *de benef.
part.* 1. *cap.* 5. *num.* 535. † tum ex defectu citationis ad sen- 3
tentiam, quæ debet esse specifica, nec verbis æquipollenti-
bus suppleri potest, Felin. *in cap. consuluit num.* 16. *de offic.
deleg.* Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis.* 209. *num.* 4.
ibique Adden. *num.* 7. coram Caual. *decis.* 379. *num.* 2. *in re-
centior. decis.* 141. *num.* 3. *part.* 2. *decis.* 429. *num.* 1. *part.* 3. *&
in Leodien. Decimarum* 27. *Ianuarij* 1651. §. *grauior hec nul-
litas coram R. P. D. meo Meltio.*
Iniustitia verò ex eo resultat, † quia cùm inter aliàs pen- 4
siones hæc, de qua agitur, scutorum 300. ad fauorem Fran-
cisci Mariæ reseruata esset cum clausula, *dummodo omnes
pensiones huiusmodi tertiam partem fructuum non excedant*,
decerni non poterat mandatum, nisi dicta clausula à Pen-
sionario prius verificata, siue illa condeclarauit *Rota in Mo-
nopolitana pensionis* 2. *Iulij* 1645. §. *Nos verò, coram R. P. D.
meo Bichio*, & præter adductos in decisione, quæ reuidetur,
firmant Lotther. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 38. *à num.* 40. *cum
seqq.* Rota coram Seraph. *decis.* 1017. *num.* 4. coram sanct.
mem. Gregor. XV. *decis.* 57. *num.* 2. ibique Adden. *num.* 12.
& in Perusina pensionis 28. *Maij* 1651. §. *deindè coram R. P.
D. meo Peutingerio*, † quod procedit etiamsi huiusmodi re- 5
seruationi pensionis consensus Titularis accesserit, † quia 6
sub eadem conditione, quam habet gratia, cui annexa est,
præstitus intelligitur, eaque proindè non purificata nihil ope-
ratur, Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 464. *vers. quia ille
consensus*, Lotther. *de re benef. lib.* 1. *d. quæst.* 38. *num.* 45.
Rot. coram Caual. *decis.* 183. *nu.* 1. *&* 2. *in recent. decis.* 519.
num. 4. *part.* 2. *& in Hipporegien. pensionis* 28. *Iunij* 1651. §.
Iustitia coram R. P. D. meo Meltio.
Non obstant † testes in hac secunda instantia examina- 7
ti ad instantiam D. Marchionissæ à tertia Sororis, & hæredis
Francisci Mariæ lite pendente prædefuncti; Quia præter-
quod, vt aduertebant aliqui ex Dominis cùm causa appella-
tionis sit in Rota commissa cum clausula, *si quid exequen-
dum*, huius vigore mandatum debuisset iustificari ex antea
deductis, non autem ex nouis probationibus, Caual. *dec.* 165.
num. 4. *decis.* 264. *decis.* 414. vtrobique *num.* 1. Rota *decis.* 287.
num. 6. *part.* 2. *recent.* *& in Romana census* 4. *Decembris* 1595.
coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, penes Zacch.
de oblig. Cameral. decis. 136. *n.* 1. adhuc responsum fuit, † quod 8
ex eorum depositionibus aliqua, quæ releuet elici nequit pro-
batio, quia ipsi fatentur particularem notitiam bonorum Epi-
scopatus non habere, Rot. coram Caual. *decis.* 383. *n.* 3. coram
Card. Millin. *decis.* 122. *num.* 1. *in recent. decis.* 550. *num.* 3. *vers.
alij verò duo, part.* 1. *decis.* 544. *num.* 3. *part.* 5. *in Perusina pen-
sionis* 22. *Maij, &* 1. *Iulij* 1643. *coram R. P. D. meo Rojas*, † nec 9
deponunt deductis oneribus, vt ad effectum, de quo agitur,
est necessarium, Campanell. *in diuers. iur. canon. rubr.* 11.
cap. 13. *num.* 89. Rota coram Caual. *decis.* 462. *num.* 1. *in re-
cent. decis.* 640. *num.* 2. *&* 3. cum alijs per Add. ad sanct. mem.
Greg. XV. *decis.* 245. *num.* 12. *& in Romana pensionis* 17. *Mar-
tij* 1638. *coram Card. Verospio Iun.* † quinimmò ignorant 10
quantitatem corporum, eorumque confinia, & expensas Epi-
scopatus, vnde concludenter valorem, vt requiritur, non pro-
bant Garz. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 473. Rot. *decis.* 684.
per tot. part. 4. *diuers. decis.* 444. *num.* 3. *part.* 2. *decis.* 144.
num. 1. *decis.* 500. *num.* 2. *part.* 4. *tom.* 2. *recent.* cum alijs per
Seraph. *decis.* 1122. *n.* 2. *& in Oppidon. pensionis* 3. *Iunij* 1585.
coram clar. mem. Cardin. Pamphilio, penès Garz. *loco supe-
riùs citato*, & apud Marches. *de commiss. part.* 1. *fol.* 545. *n.* 1.
Eoque magis, † quia eorum dicta penitus eliduntur ex 11
alijs testibus pro parte Episcopi examinatis, qui computato
anno fertili cum sterili, vt debet Sarnen. *de valor. quæst. vltim.*
& habita ratione onerum, & expensarum, procedentes cum
distinctione singulorum corporum deponunt redditus Epi-
scopatus non excedere scut. 775. quæ in totum penè absor-
bentur ab hac pensione scut. 300. & alia scut. 450. desuper re-
seruata, † his autem testibus idcircò maior fides venit adhi- 12
beñ. quia etiam adminiculantur ex attestationibus aliorum
hominum Ciuitatis, ex relatione Capellani Regij tempore
non suspecto, & ante motam litem confecta, ac ex alijs testi-
bus tunc per eum examinatis, *cap. licet causam de probat. gloss.
magna, in cap. si testes* 4. *quæst.* 3. *& in l. ob carmen*, §. *si testes*,
ff. de testib. cum cæteris alleg. in Rom. successionis 21. *Iu-
nij* 1641. *coram Reuerendissimo Salamantino*, præsertim,

quia

13 † quia concurrunt quoque Instrumenta affictuum, quæ ità adminiculata horum testium depositiones coadiuuant, & plenè valorem probant Rot. *decis.213. num.21. part.6.recen. in Veronen. pensionis 23. May 1607. coram Sacrato, & in Camerinen. pensionis 12. May 1642.vers.moti potissimum coram R.P.D. meo Royas.*

14 Nec dicatur, † quod illi sint Diœcesani Episcopi, quia non ideò prohibentur pro eo testimonium ferre, Felin. *in cap. in litteris num.3. de testib.* Speculator *eo tit. §.1. num.18.*

15 & declarando *text. in l. idonei, ff. de testib.* † quod intelligatur in habente particularem, & priuatam iurisdictionem, qualem habet Pater in filium, Dominus in seruum, non autem in habente Iurisdictionem vniuersalem, vt est ea Principis erga Subditos, & Episcopi erga Diœcesanos, tradit Farinacc. *de testib. quæst.55. n.203.*

Et ita vtraque &c.

Decisio ista emanata in hac eadem sub die 14. Ianuarij 1647. coram Reuerendiss. P.D. Rauennaten. quæ hic allegatur est decis.3.part.10. recent.

R. P. D. C E L S O,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Societatis Officij,

Mercurii 26. Iunii 1652.

A R G V M E N T V M.

Obligatio præstandi fideiussorem in Societate Officij apposita, an, & quomodo dicatur remissa per receptionem fructuum eruditissimè tractatur; & quid si huiusmodi obligatio non fuerit adimpleta, an pecuniæ superlucrari debeant per mortem illius sub cuius vitæ periculo societas inita fuit, ingeniosè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *in Societatibus officij pecuniæ superlucrantur per mortem illius, sub cuius vita periculo societas inita erat.*
2 *Obligatio de faciendo aliquem accedere in societate officij apposita, censetur remissa per receptionem fructuum illius.*
3 *Remissio obligationis de faciendo aliquem accedere resultans, ex receptione fructuum non perimit obligationem adimplendi à principio contractam, sed quid operetur.*
4 *Obligatio de faciendo aliquem accedere apposita in societate officij, censetur remissa per receptionem fructuum eiusdem societatis pro eo tempore quo fructus fuerunt recepti.*
5 *Et quid si fructus non essent integri pro vno mense, an pro dicto mense censeatur remissa obligatio præstandi fideiussorem.*
6 *Confessio facta in positionibus optimè probat.*
7 *Obseruantia subsecuta benè demonstrat, quid à principio inter partes actum fuit.*
8 *Numerus singularis resoluitur in plurale, quando est aptum comprehendere plura.*
9 *Obseruantia subsecuta non sufficit ad effectum immutandi substantiam contractus, secus verò si agatur tantummodo de eius qualitate.*
10 *Beneplacitum contrahentium benè declaratur ex actibus subsecutis.*
11 *Voluntas non minus factis, quàm verbis declaratur.*
12 *Actus postea gestus, benè declarat quid prius actum fuerit.*
13 *Dispositio antecedens semper attendi debet, quamuis ex interuallo fuerit facta declaratio.*
14 *Obligatio præstandi fideiussorem, quando censeatur remissa, si fideiussor præstandus esset persona coniuncta Creditoris.*
15 *Obligatio præstandi fideiussorem in societate Officij apposita, quamuis non fuerit adimpleta, adhuc pecuniæ superlucrantur per mortem illius sub cuius vita periculo societas inita fuit, & quare.*

D E C I S I O CCLXXXIX.

GAspar Chrisostomns, qui sub die 7. Februarij 1647. super eius officio Notariatus Societatem contraxerat scutorum 5500. in fauorem R. P. D. Ciscarini, cum obligatione soluendi fructus de mense in mensem; Idem sub die 5. eiusdem in Instrumento alterius Societatis sc.800. initæ cum Paulo Sasso ad sex menses, & deindè ad beneplacitum, recognouit bonam fidem erga Franciscum Ciscarinum fideiussorem in ea obligatum, ac fructus iuxtà formam Instrumenti prædicti soluere promisit: Quia verò ista Societas, (quam partes appellant paruam) dissoluta per obitum Pauli, & posteà renouata in fauorem Ioanni Antonij Sassi, & super periculo vitæ ipsius (vt in Instrumento 18. Maij 1648.) cessa fuit ad fauorem eiusdem R.P.D. Ciscarini, qui non obstante obitu Ioannis Antonij, secuto 19. Nouembris 1650. reportauit ab A.C. mandatum pro sorte: Ideò de ordine Sanctissimi proposui dubium: An dictum mandatum veniret exequendum, & Domini negatiuè responderunt.

Nam cùm Societas † huiusmodi renouata fuerit super periculo vitæ Io: Antonij Sassi, per obitum illius, Chrisostomus offi ialis pecuniam superlucratus fuit, iuxtà pactum contentum in Instrumento, vt notat Honded. *cons.38. num.11. lib.1.* Gabr. *cons.78. in princ. vol.1. Rota in Romana societatis* post Zacchiam *de societat. offic. decis.55. num.2. & in recent. decis.572. eodem numero part.4. tom.3.* & passim in alijs. 6

Exceptio † verò, quod idem Chrisostomus non possit consequi lucrum ex dicto contractu, dum illum non adimpleuit faciendo accedere Franciscum Ciscarinnm fideiussorem promissum in Instrumento renouationis, visa fuit DD. facili negotio tolli; quia per receptionem fructuum eiusdem societas onus implendi censetur remissum, ex traditis per Ruin. *cons. 155. num.59. & seqq. lib.5.* Rota coram Merlino *decis.290. num.8. in Romana societatis officii 15. May 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano; & in alia Romana societatis officii 13. Martii 1648. coram R.P.D. meo Bichio.* a

Et † licet remissio huiusmodi resultans ex receptione fructuum non perimat obligationem implendi ab initio contracta, sed solùm debitori exceptionem pariat quatenus Creditor implementum peteret, *ad text. in l. Creditori, vbi omnes C. de pact. gloss. magna in l. si vnus, §. pactus ne peteret, ff. eod.* Cost. *de rat. rato q.124. nu.19.* † Itaut expirato excipiendi tempore per lapsum semestris, pro quo fructus fuerunt recepti, Chrisostomus debitor implementi remanserit, vt per Boccacc. *de societ. offic. nu.145.* Scacc. *de commerc. & camb. §.1. quæst.1. num.378.* Rota *decis.192. num.16. part.5. recent. & in Pisauren. societatis officii 30. Maii 1639. coram R.P.D. Royas, & in Romana societatis officii 14. Ianuar. 1648. coram Eminentiss. Card. Otthobono.* 3 4

Nihilominus existimarunt Domini constare de solutione fructuum etiam pro tempore quo Sassus obijt, siue illi calculentur de mense in mensem (prout inter partes obseruatum fuit) siue de semestre (vt cantat Instrumentum renouationis.) Et qu dem primo modo res transit sine difficultate, quia à die vltimæ solidationis factæ inter partes pro toto mense Iunij 1650. vsque ad diem primam Nouembris eiusdem anni, fructus vtriusque Societatis ascendunt tantummodo ad scuta 217. Certum est autem, & exaduerso non controuertitur, quod in dictam causam recepta fuerunt scuta 222.

† Vndè sequitur, quod pro mense Nouembris, quo Sassus obijt, saltem fuerunt soluta scuta quinque; quæ solutio acceptata à parte, etiamsi non sit integra pro dicto mense, nihilominus sufficit ad inducendam remissionem præstationis fideiussoris, Aym. *consil.106. num.2. vers. sed magis,* & in puncto tradit Gratian. *cap.301. n.58. & cap.302. n.17. & 18.* quem sequitur Zacch. *de societ. offic. n.459. in fin. & seq. Rot. in Rom. societatis officii 20. Iunii 1644. coram Reu. P. D. meo Bichio.* 5

Huiusmodi autem obseruantia calculandi fructus de mense in mensem patet ex eo, quia R.P.D. Ciscarinus, qui contraxerat Societatem magnam cum conuentione expressa, quod fructus hoc modo solui deberent, postquam acquisiuit Societatem paruam, statim fecit ordinem generalem directum Chrisostomo, vt solueret fructus Amico Sinibaldo quolibet mense, & ad dictam rationem semper exigit, † vt expressè fassus fuit in positionibus, ibi, *scudi 55. che pagana ogni mese per le due compagnie d'Officio;* quæ confessio licet facta in positionibus optimè probat, ex notatis per Honded. *cons. 52. n.30. lib.1.* Rot. *decis.3. n.1. vers. ratio prima conclusionis de sequestr. & poss. & fruct. in nou. Parisien. pecuniaria 12.* 6

Fe-

Februarii 1618. *coram Coccino in recent. decis.* 227. *n.* 2. *par.* 2. & coram san. mem. Greg. *dec.* 134. *n.* 1. ibique Adden. *num.* 4.

7 Et vlterius constat † etiam ex pluribus receptis continentibus solutionem de mense in mensem, ibi: *per la mesata, &c.* quæ obseruantia debet attendi non secus, ac si à principio, ità inter partes fuisset actum, Ioseph. Ludouic. *conclus.* 38. *illat.* 1. *at.* Antonin. de Amat. *q.* 70. *num.* 19. optimè Gratian. *discept.* 716. *num.* 17. 19. & *seq.* Rota coram Seraph. *decis.* 599. *num.* 6.

Nec prædictis resistit, quod penultima receputa scutorum 55. canter pro Societate in numero singulari; quia est certum in facto, quod cootinet fructus vtriusque Societatis

8 ascendentes ad similem summam: † Imò ex hac solutione magis desumitur intentio partium, & præsertim R.P.D. Ciscarini, quod prædictas duas Societates ad eandem formam solutionis redactas habuerit pro vnica, *ad text. in l. in vsu, ff. de verb. signif.* Bald. *in leg. cum inter num.* 2. *Cod. de fideicomm. libert.* Rota coram Caualer. *decis.* 628. *num.* 4. Merlio. *decis.* 636. *num.* 14. & *seqq.* & *in recentior. decis.* 43. *num.* 2. *in fin. part.* 3.

9 Minus facit, † quod eadem obseruantia oon videatur sufficiens ad effectum, vt dicatur recessum ab Instrumento; quia forsan id posset procedere, si ageretur de ipsa substantia, secus verò cùm agatur tantummodo de modo soluendi, Cagnol. *in l. lecta n.* 147. *vers. ad tertium, ff. si cert. pet.* Surd. *cons.* 335. *n.* 26. & *seq.* Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 14. *num.* 5. *in fine*, Rota coram Seraph. *dicta decis.* 599. *nu.* 6. & post Cenc. *de censibus decis.* 221. *num.* 6.

Vltra quod in Instrumento contractium non fuit conuentum; nam Societas inita fuit ad sex menses cum anticipata

10 solutione fructuum, & deinde ad beneplacitum; † ac proindè Debitor soluendo, & Creditor recipiendo de mense in mensem declatarunt beneplacitum ita esse intelligendum; ex notatis per Castrac. *de societ. officus cap.* 54. *sub num.* 11. &

11 *pluribus seqq.* & *cap.* 55. *à num.* 6. † Cùm voluntas non minus factis quam verbis declaretur, *l. Paulus respondit, ff. rem. rat. hab. l. de quibus, ff. de legib.* Mantic. *decis.* 146. *n.* 4. & 5. & fuit dictum *in Romana societatis officij* 27. *Ianuarii* 1644. *coram R.P.D. meo Peutingerio.*

Verùm calculando etiam fructus de semestre (prout prætendit R.P.D. Ciscarinus) adhuc constat de receptione fructuum pro semestre suscepto die 19. Nouembris, & consequenter de remissione non implementi circa præstationem fideiussoris: Nam licet penultimum semestre terminaret die 18. Nouembris; Vltimum verò inciperet 20. (qua die Sassus obijt) adhuc est habenda ratio de scutis 60. posteà solutis die 20. immediatè sequenti post obitum eiusdem; non quod illa cedere debeant in caesam fructuum Societatis paruæ, sed quia ditm fuerunt soluta in causam fructuum Societatis magnæ, sequitur, quod partitæ antecedentes, quæ cantant vel simpliciter, vel in causam Societatis magnæ in ea quantitate, quam Reu. P. D. Ciscarinus prætendit; Vndè facto calculo, & positis dictis scutis 60. in satisfactionem fructuum Societatis magnæ, apparet quod pro semestro incepto die 19. Nouembris Chrisostomus soluerat notabilem quan-

12 titatem: † Actus enim posteà gestus benè declarat quid prius actum fuerit, *l. is qui fuit, §. vndè quæris, ff. de manumiss.* Bald. *consil.* 245. *nu.* 2. *lib.* 3. Surd. *decis.* 288. *num.* 32. Rota *in recent. decis.* 365. *num.* 1. *in fin. part.* 2. & *decis.* 248. *eodem num. part.* 5. & post Cenc. *de censibus decis.* 369. *à principio.*

Nec dicatur huiusmodi quietantiam vti emanatam post obitum Sassi non esse habendam in consideratione; Nam cùm facta fuerit ab ipso R. P. D. Ciscarino, controuerti ab

13 eodem non valet; † Maximè cùm non deducatur tanquam noua dispositio, sed vti declaratio dispositionis antecedentis, quæ semper debet attendi, quamuis sit facta ex interuallo, Castr. *in l. heredes palam, §. si quid sub nu.* 4. *ff. de testament.* Surd. *decis.* 29. *num.* 1. *Rot. in Bononien. successionis* 4. *Maij* 1646. & 17. *Iunij* 1647. *coram R.P. D. meo Bichio.*

14 Et † eo libentiùs inclinarunt DD. in hanc sententiam, quia fideiussor præstandus est fratet germanus R.P.D. Ciscarini, qui non solum habebat illum obligatum pro sorte in primo Societatis Instrumento, sed vlterius erat de dicta sorte, & fructibus cautus per Decreti reseruationem ad sui fauorem super officio Notariatus ad ipsum Chrisostomum spectante, super quo Societas contracta fuit; nec non etiam erat debitor eiusdem Chrisostomi in scutis quinquaginta circiter occasione diuersarum expeditionum; Itaut ex prædictis, vel verisimiliter videatur remissa præfata exceptio non implementi, *ex deductis in decis.* 192. *num.* 19. & *seqq. par.* 5. *recent.* † Vel attentis circunstantijs prædictis illa nullatenus 15 sit attendenda in præsenti casu, ne aperiatur via alijs Creditoribus vtendi similibus cautelis ad effectum consequendi lucrum duodecim pro centenario absque periculo amittendi Capitale, *vt ponderatum fuit in dicta Romana societatis officij* 13. *Martij* 1648. *coram R.P.D. meo Bichio.*

Et ita vtraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. BICHIO.

Romana, seu Ianuen. Cambij.

Mercurij 26. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

In materia cambiorum de vsuris suspecta, an, & quando probetur solutio per confessionem creditoris de recepto primo loco discutitur. Continuatio cambiorum in quibus casibus dicatur illicita, & prohibita à Piana constitutione clarè demonstratur. Demum quando cambia debeantur ob non integram restitutionem capitalis, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Solutio in materia cambiorum non probatur per confessionem creditoris de recepto, quando persona soluentis est realiter distincta à persona recipientis.*
Secus ubi idem est soluens, & recipiens, & quare.

2 *Quietantia, ac scriptura directio facta in libro soluere debentis importat implicitam numerationem.*

3 *Solutio semel approbata, amplius impugnari non potest.*

4 *Via executiua competit, vt quis actione mandati repeti possit, quod soluit.*

5 *Cambium, vt dicatur factum in continuationem aliorum antiquorum, non sufficit, quod ab illis occasionaliter dependeat.*

6 *Iudicium executiuum, quando impediri non possit per exceptionem continuationis cambij cum alijs antiquis.*

7 *Continuatio cambiorum, quando dicatur illicita, & quando secus.*

8 *in Cambium quando licitum sit conuertere id, quod ratione cambiorum debetur.*

9 *Cambia quando debeantur ob non integram restitutionem capitalis.*

10 *Litterarum transmissio ad nundinas probat à remanet per litteras redditus.*

11 *Scriptura producta non possunt impugnari à producente.*

12 *Mercatorum iudicium in materiam cambiorum, an & quando sit attendendum.*

DECISIO CCXC.

Qvicquid de via executiua afferunt duæ priores decisiones editæ sub die 27. Nouembris, * & 18. Martij proximè præteriti, * causam hodie super eisdem positam confirmaruot Domini, cùm negari non possint, ant facultates A. C. aut consensus Sitiorum in eorum litteris expressus, quod Balbus possit se releuare in oundinis vbi executiuè proceditur (maximè quia vsitatus modus se releuandi in nundinis est mediantibus litteris cambij paratam executionem habentibus) aut earumdem literarum complementum per effectiuam solutionem iuxta illarum tenorem sibimet à Balbo factam, † quæ & si In materia cambiorum de vsuris suspecta non probetur per confessionem creditoris, nisi aliundè de numeratione constet, quando persona recipientis est realiter distincta à persona 1 soluentis; probatur fanè vbi idem est pbisicè, soluens & recipiens, quia tunc impossibile est dare à parte rei actum numericè solutionis, & receptionis hoc est in eodem subiecto actionem, & passionem, *l. Vranius, ff. de fideiussor. l. Vranius, ff. de seruit. vrban. prad. l.* 1. *ff. quemadm. seruit. amitt. l. neque pignus, ff. de reg. iur.* Rota *decis.* 276. *num.* 6. *part.* 6. *recent.* & *decis.* 213. *num.* 5. *inter impress.* post Zacch. *de oblig. Camer.* 2 & quietantia ipsa, ac scripturæ directio in libro soluere debentis habent implicitum actum numerationis non aliter practicabilis, quam per modum æquipollentem; ideò-

que

que admittendum Rota *decis.52. nu.10. versic. merito,par.3.*
recent. in puncto Cancer. *var. resolut. tom.2. cap.6. num.* 210.
Rota Ianuen. *decis.1. num.8. & 22.* vbi quod hoc indubita-
tum est in præiudicium mandantis solui.

Præsertim quia vltrò adnotata est solutio à tergo litera-
rum, & in libro nuncupato *Scartafaccio*, quod vocant *di*
fiera, & Balbus de solutione sibimet facta certiorauit Siros
per epistolam successiuè ad illos scriptam sub die 11. Nouem-
bris 1649. quæ non loquitur de partitis terminatis in præce-
denti Feria Augusti, vt ex aduerso supponitur, sed in feria
Sanctorum, ibi, *in questa fiera de Santi riceuuta &c.* Sum-
mario primæ positionis pro Balbo *num.5.* eiusdemque teno-
ris est responsio Sirorum ad dictam Epistolam, ibi, *in rispo-*
sta del vostro spaccio di fiera passata de Santi, dicto Summa-
3 rio *nu.6.* vnde † verum est dicere, quod Siri solutionem,
vt supra factam approbarunt, & propterea eam impugnare
hodie non possint, *cap. quod semel de reg. iur. in 6. l. in diem,*
ff. de acq. plu. arcen. Cephal. *cons.386. n.29.* Rimin. iun. *cons.*
562. nu.34. & 35. Decian. *respons.2. num. 148. lib.1.*

4 Hincque resultat † etiam iustitia mandati executiui con-
tra Siros ad instantiam Balbi relaxati pro rimbursatione scu-
torum 5448. auri, quæ de eorum ordine Balbus soluit, cum
sufficiat procuratori docere de implemento ordinis sibi dire-
cti, vt contraria actione mandati repetere possit, quod soluit
ex allegatis in prima decisione §. *sed de re petenda.*

Non obstat, quod cambium, de quo agitur proueniat ab
alio scut. 20000. & alio scutorum 9325. marcarum contractis
de anno 1640. tum quia diuersum esse apparet ex quo prio-
5 ra illa duo limitata erant pro vna tantum feria; † Cumque
ad hoc vltimum cambium processum fuerat creando debi-
tum contra mandantem absque vlla relatione ad antiqua, &
acceptando cambium de nouo factum per mandantem sine
aliqua noua specificatione, quod sit factum in continuatione
antiquorum, eo minus eorum continuatio dici potest, ad
quem effectum satis non est, quod ab illis occasionaliter de-
pendeat, iuxta theoricam Anchar. *in cap. accessoriam sub*
num.16. versic. praterea isti duo actus, de reg. iur. in 6. Baptista
de S. Blasio *tract. de correlat. quæst.66. nu.54.* Pacian. *de pro-*
bat. lib.1. cap.28. in addit. litt. F. Rota in Eugubina erroris cal-
culus 26. Aprilis 1641. coram Reuerendissimo Salamantino, &
in Romana seu Veliterna restitutionis in integrum 17. Decem-
6 *bris 1646. coram me.* † Et sufficit de hoc dubitari posse, ne
per hanc exceptionem iudicium executiuum retardetur, vt
ponderant primæ decisiones §. *fin.*

7 Tum etiam † quia continuatio cambiorum non est illici-
ta, aut damnata à Constitutione san. mem. Pij V. nisi quan-
do primum cambium contractum fuit cum pacto, quod ac-
cipiens non possit in primis nundinis, pecuniam restituere,
& cambium extinguere, hoc enim casu, quia debitor cogi-
tur pecunias tenere sub vsuris cambium dicitur constitutum
pro pluribus nundinis, & propterea tamquam Vsurarium à
dicta Constitutione reijcitur. Aliud autem est quando,
prout hic pecuniæ datæ fuerunt pro primis nundinis addita
solum facultate cambiandi casu, quo in illis debitum non
soluatur; nam tunc cùm sit in potestate debitoris pecunias
restituere in primis nundinis, & sic se eximere ab onere
Vsurarum, non dicitur ab initio contractum cambium pro
pluribus nundinis, & cessante coactione continuandi con-
templata à Constitutione Piana, cessat pariter dicta Con-
8 stitutio; licitumque † est conuertere debitum in aliud cam-
bium, quod dicitur nouum, & non idem, vt doctè distin-
guendo firmatum fuit in *Romana pecuniaria, seu cambiorum*
10. Iunij 1616. §. secundo principaliter, coram bon. mem. Card.
Sacrato, & in Romana pecuniaria 13. eiusdem mensis Iunij co-
ram Sanctissimo D. N. impressa part.4. recentior. decis. 304.
num.3.

9 Quatenus igitur † Siri debitores in primis nundinis 1640.
dicta scuta 20. mil. & alia 9325. integrè non restituissent ea-
dem cambia originaliter nundinalia ex mutuo consensu par-
tium desumpto à continuata transmissione, & retentione
literarum pro singulis ferijs transijssent licitè in cambium
continuatum, & irregulare productiuum legitimi, interes-
se de actuali transmissione literarum ad nundinas constito,
vt dixit Rota Ianuen. *decis.37. num.11.* Rota nostra *decis.946.*
10 *num.1.* apud Seraph. *decis.274. n.5. par.5. recent.* † quæ trans-
missio ad hunc effectum probata dicitur per literas redditus,
quia literæ transmissæ remanere solent penes Mercatorem
cui fuerunt directæ, vt alijs allegatis respondit Rota *d. decis.*
274. n.6. par.5. recen. decis.32. num.21. coram bon. mem. Vr-
gellensi, *& in Romana cambij 17. Februarij 1642. coram me.*

Et literas † redditus non possunt Siri qui eas produxerunt 11
impugnare, vt per Bald. *cons.401. n.9. lib.5.* Rota *decis.184.*
num.33. part.6. recent. cum alijs relatis in *Nouarien. bonorum*
17. Decembris 1640. coram recol. mem. Coccino Sacra Rota
Decano dignissimo.

Ex his euacuatur † fides nuper producta de iudicio ali- 12
quorum Mercatorum Vrbis, quia vel idem iudicium ver-
satur circa ius, & tunc si prædictus aduersatur non debet at-
tendi, Rota *decis. 52. num.11. & 12. par.7. recent.* vel cir-
ca factum, & non vrget, quia etiam admissa continuatione
cambij, nostrum cambium est licitum, & exequibile, vel
saltem aduersariorum exceptio altiorem indaginem requirit:
attento præsertim, quod inter has partes nedum secuta sunt
negocia cambiorum, sed Siri exegerunt etiam fructus loco-
rum Montium, & Censuum ad Balbum spectantes, vt
apparet ex partitis relatis in calce responsionis factæ pro Bal-
bo litera B.

Quapropter Domini steterunt in decisis vtraque parte in-
formante,

Decisio ista emanata sub die 27. Nouemb. 1651. & 18. Mar-
tij 1652. coram eodem bon. me. Bichio, quæ supra assignantur
in hac eadem causa emanata sunt in præsenti volumine decis.
298. & 235.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononien. Legati.

Veneris 28. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Legatum puellæ relictum ab extraneo, postquam certam compleuit ætatem, & nupserit, redditur conditionale tam respectu temporis, quàm etiam respectu nuptiarum, vnde si puella post completam ætatem, pendente tamen nuptiarum conditione decesserit, non transmittit huiusmodi legatum ad suos hæredes, sed remanet penes hæredes legantis, & refutatur opinio eorum, qui tenent, quod conditio nuptiarum potius ad designandum tempus solutionis, quam ad eius substantiam coarctandam apposita censeantur.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum de duabus sententiis conformibus exequendis habet locum in sententijs validis, ac iustis secus in his, quæ laborant vitio iniustitia.*

2 *Legatum pro dote relictum ab extraneo, dicitur conditionale.*

3 *Amplia si illud, cum nupserit, fuisset attributum.*

4 *Legatum pro dote relictum, quando per legatariam transmitti non possit ad suos hæredes, si pendente nuptiarum conditione decessit.*

5 *Sed penes Legantis hæredes remanere debent.*

6 *Legatum relictum ad certum tempus omnino futurum, regulariter nullam inducit conditionem.*

7 *Legatum sub conditione relictum expleta conditione, purificatum remansit, & consequenter transmissibile ad hæredes.*

8 *Legatum pro dote relictum post completam certam ætatem, non debetur post lapsum illius temporis, sed conditio nuptiarum expectanda erit.*

9 *Legatum relictum post completam certam ætatem cum nupserit conditio nuptiarum, ad designandum potius tempus solutionis, quam ad eius substantiam coarctandam apposita censetur, contra num.10.*

11 *Legatum post certum tempus pro dote relictum, redditur conditionale tam respectu temporis, quàm etiam ratione qualitatis personæ legantis.*

Et DD. contrarium tenentes loquuntur contra communem sententiam, n.13.

12 *Dos quæ succedit loco legitimæ, reiicit quamcumque conditionem.*

14 *Coniectura non admittuntur in clara Testatoris dispositione.*

15 *Legatum pro dote relictum post lapsum certi temporis, iniuncto onere hæredi, vt post lapsum illius temporis*

pecu-

pecunia deponantur, an & quando debetur, non expectata nuptiarum conditione.

16 *Alimenta censetur Testator reliquisse, si mandauit, vt aliquis domi suæ retineretur.*

17 *Mulier, quæ debet consequi legatum pro dote, nunquam censetur ad nuptias aspirasse, nisi hæredem interpellauerit, vt sibi de viro prouideretur.*

18 *Legatum pro dote relictum supponitur esse conditionale.*

19 *Legatum quod est conditionale, non potest reddi purum per confessionem partis, & quare.*

DECISIO CCXCI.

IN vltimo, sub quo Gaspar Pastarinus testamento decesserat Dialtæ legauit in hæc verba, videlicet, postquam compleuerit ætatem annorum 17. reliquit pro eius dotibus cum nupserit in sæculo, vel in Domino libras 4. mil. Bononień. monetæ currentis; Pro cuius assecutione legati post obitum Dialtæ decimo septimo expleto iam anno præcedentis innupta Felicita soror ipsius, ac hæres binas sententias fauorabiles obtinuerat, ab his verò commissa mihi causa appellationis sub clausula constito, quod sit locus statuto Bononień. in legatorum causis vnicam tantummodo appellationem deferenti, dubium hodie proposui iuxta rescriptum, & in nega-
1 tiuam DD. iuere sententiam. † Quoniam dispositio statuti militans in sententijs validis æquè, ac iustis in his iustitiæ vitio laborantibus admitti proinde non poterit secundum Eugen. *cons.52. nu.44. lib.2.* Moder. Roman. *discept. forens. cap. 691. num.27.* Rota *decis.662. num.3. part.1. recent.* & coram bon. mem. Vtgellen. *decis.198. n.2. & in Bononien. prædij 5. Decembris* 1636. *coram Reuerendissimo Terracinen.*

2 Harum verò iniustitia sententiarum exinde desumitur, quod legatum dotis existebat conditionale, dum relictum fuerat ab extraneo, ad textum *in l. sancimus, C. de nupt. l. stipulatione, 22. ff. de iur. dot.* not. Bart. *in l. Titio centum, §. Titio genero num.2. ff. de condit. & demonst.* Menoch. *cons. 455. num.8.* Card. Mant. *de coniect. lib.11. tit.22. num.8. in*
3 *fine cum seqq.* Rota coram Greg. *decis.346. num.2.* † illudque fuerat, cùm nupserit attributum, vt ponderauit Ruin. *cons.68. n.7. lib.4.* Menoch. *cons.455. num.10.* Paris. *cons.25. nu.59. lib.2. Rota in Bonon. successionis 11. Februarij* 1598. *coram cla. me. Card. Pamphilio, & 29. Octob.* 1599. *coram Lancellotte post primum volum. cons. Gionagn. cons.42. num.120. &*
4 132. † quod ideò per legatarium transmitti non potuit ad suos hæredes, si pendente nuptiarum conditione decessit, ad textum *in l. sed & si plures, ff. de vulg. & pupill. l. pen. C. de impub. & alijs substit.* Menoch. *consil.81. n.4. & consil.455. nu.1.* Rota *dec.538. n.6. par.3. diuers. & in add. Bonon. successionis 11. Febr.* 1588. *coram Card. Pamphilio,* & in alijs relatis in *Romana fideicommissi de Cartulis in §. quia dos legata fuerit 20. Nouembr.* 1647. *coram me,* sed penes legantis hæredes remansit, & voluit Paris. *consil.25. n.59. lib.2.* Couar. *in cap.3. n.11. de testam.* vbi attestatur de communi Albert. Brun. *in tractat. quod stantibus masculis art.11. quæst.3. nu.23.*

6 Neque † huiusmodi legatum purum poterit reputari, siue fuisse purificatum, vel quia ipsius consignationi ætas annorum 17. adiecta fuerat, adeòque certum tempus omninò futurum nullam inducens regulariter conditionem, iuxta *tex. in l. Seius Saturninus, ff. ad Trebel. l. ex his, C. quando dies legat.* sed Bald. *in l. ambiguitatem num.4. vers. aut appo-*
7 *nitur dies certa, Cod. de vsufruct.* † Vel quia conditio certam dumtaxat ætatem legatariæ respiciens, dum illa expleta fuit purificata remansit, & tum legatum consequenter reddidit transmissibile ad hæredes, per textum *in l. si post diem, ff. quando dies legat. sed & in l. vn. §. cum igitur, Cod. de caduc. toll.*

8 Quoniam † non solùm certa dies præstationi legati adiecta fuit, sed expressa quoque nuptiarum conditio, legatum condicionale constituens, ac purificationem conditionis per lapsum solius diei exaduerso prætensam, omninò excludens, dum legataria eadem pendente decessit, vt ponderauit Dec. *cons.2. num.5.* Bero. *cons.160. n.8. lib.3.*

9 Non etiam † purum poterit recenseri legatum ex eo, quòd nuptiarum conditio, ac dotis, executioni ipsius adiecta fuit, & postquam vndequaque perfectum euaserat non autem ipsius legati substantiæ, cùm tunc ad designandum potius tempus solutionis, quam ad eius substantiam coarctandam apposita videatur secundum Bald. *in l. ambiguitatem num.4. C. de vsufruct.* Castr. *consil.135. n.2. lib.1.* Aym. *cons.101. n.1.*

Dum enim † totum legatum ab vnico tantummodo re- 10
gitur verbo *reliquit*, præfata nuptiarum conditio, ac dotis substantiæ legati non autem executioni censetur adiecta, iuxta theoric. *gloss. in l. Seius Sempronius, ff. ad Trebell.* Crass. *in §. legatum q.43. num.7.* Noual. *de transmissione cas.*
17. nu.55. † Illud præterea legatum reddidisset conditiona- 11
le incerta dies ipsius præstationi adiecta, ac qualitas personæ legantis, videlicet extraneæ, Angel. *in l. Seius Saturninus, num.2.* ibique Alex. *pariter nu.2. ff. ad Trebell.* Card. Mant. *vlt. vol. lib.11. tit.18. num.20.* Rim. iun. *cons.624. nu.19. & 20.* Merlin. *de legitim. lib.3. tit.1. qu.8. num.62.*

Non vrgent auctoritates, quæ deduci possent in contra-
rium, † cùm vel procedant in dote succedente loco legiti- 12
mæ, ac quamcumque proinde conditionem reijciente, ex trad. per *DD. in l. vltim. §. filia, ff. de legat. 2.* ac alijs relatis in *add. Romana fideicommissi de Cartulis 20. Nouemb.* 1643.
coram me; † Vel loquantur contra communem DD. sen- 13
tentiam, vt aduertit Cardin. Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 21.* Rota coram Gregor. *decis. 346. num.3. & 4.*

Hinc † cessant coniecturæ ad arguendum legatum pu- 14
rum exaduerso deductæ, cum illæ in hac clara Testatoria dispositione non admittantur, *l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. l. vltim. §. sin autem, C. de bon. quæ liberis* notat Bertran. *cons.268. volum.2. par.1.* Sard. *de alimen. tit.4. quæst.*
9. num.29. & tit. 6. q.3. num.4. † Nec præterea legatum pu- 15
rum concludant: Prima enim petita ex pecuniarum deposito hæredi per Testatorem iniuncto ante lapsum ætatis annorum 17. nuptiarum conditionem, vt exaduerso prætenditur, non excludit, ac si ad commodum legatariæ illud sancitum foret secundum Castr. *cons.125. num.2. lib.1.* Quia ibidem Testator ad filiarum creditum iusserat deponi pecunias, easque ante nuptias legatariæ tradi mandauerat, cùm scilicet primùm nubilem ætatem attingerent, vt ex eiusdem consilij lectura dignoscitur; Quæ cùm in proposito casu deficiant suadere non valent ad creditum legatariæ ibidem non expressum præscriptum fuisse depositum, sed potius vt eædem pecuniæ promptæ essent, atque paratæ, in casu, quo cedente nuptiarum die vellet matrimonium legataria contrahere.

Altera quoque coniectura deducta ex legato alimentorum ab vxore præstando, quousque legataria 17. suæ ætatis annum attingeret, nec arguit legatum purum, quasi illud ex tunc alimentorum loco cedere debuisset, sed potius prudens consilium Testatoris impellendi legatariam quantocytiùs ad nuptias, postquam eam expleuisset ætatem: Siquidem vxori præceperat, vt Dialtam domi suæ retineret donec ad 17. ætatis annum praeueniret. Eodem verò tempore
expleto, si nuptiæ non successissent, id iniunxit hæredi, à 16
quo propterea debuerat tunc consequi alimenta secundum Bart. *in l.1. in fin. Cod. de leg.* Corn. *consil.323. col.2. vers. & saltem procedit, vol.2. & in cons.156. circa fin. vol.4.* Surd. *de alim. tit.2. quæst.3. num.11.* Vt etiam obseruantia successiua declarauit, ex testibus iustificata, quorum depositione conuincitur ad obitum vsque Dialta alimenta recepisse à legantis hærede. Neque subsistit in facto, quod dilatio nuptiarum ex non subsecuto deposito successerit, id enim nul-
la ratione concluditur. † Quinimmò neque iustificatur 17
exaduerso eamdem Dialtam requisiuisse hæredes, vt sibi de viro prouideretur, nec consequenter, quod vsquam ad nuptias adspirauerit, vt declarat Menoch. *cons.81. num.5.* Rimin. *cons.385. lib.3.* Afflict. *decis.370. num. 7.*

Confessio denique † in Instrumento transactionis initæ 18
à Pastarinis super puritate legati post obitum Dialtæ cum vxore Andreæ, visa fuit ex facto quoque corruere, cùm non emanauerit, postquam ipsamet Dialta decesserat. Quinimmò præseferat debitum legati pro dote, quod consequenter supponitur esse conditionale, *text. in l. sancimus, C. de nupt. & in l. stipulatione, ff. de iur. dot.*
† Præterquam legatum prædictum ex eadem confessione 19
purum reddi non potuit, si existat conditionale, dum non ab ipsius voluntate confitentis, sed à iuris dispositione dependet, *ad text. in l. cum in falsa, Cod. de iure, & facti ignor.* Aym. *cons. 29. num. 2.* Menoch. *cons. 498. num. 4. & 27.* Rota coram Verall. *decis. 185. num. 4. par. 1.*

Et ita vtraque &c.

R.P.

R. P. D. B I C H I O.

Astoricen̄ Attentatorum.

Veneris 28. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Inhibitionum Rotalium cognitio, cùm præseferant nomen, & potestatem Romani Pontificis, & Sedis Apostolicæ non spectat ad alium, quam ad eumdem Pontificem, siue eius Signaturam Gratiæ, vel Iustitiæ, vel ad ipsam Rotam inhibentem, & non ad alios.

S V M M A R I V M.

1 *Inhibitio Rotalis, Iudici præsentata, sufficiens est ad causa attentata.*
2 *Notario attestanti de his, quæ spectant ad eius efficium creditur.*
3 *Inhibitionis presentatio ex quibus actibus deducatur.*
4 *Inhibitionum Rotalium cognitio, seu moderatio ad quem spectat.*
5 *Inhibitionis Rotalis cognitio spectat, vel ad Signaturam, vel ad Rotam.*
6 *Inhibitionis Rotalis renunciatio, vt per partem fiat, quid requiratur.*
7 *Consensus non potest probari per ea, quæ illud excludunt.*
8 *Post Inhibitionem gesta, reuocari possunt, vbi attentata à Iudice appellationis, saltem ex officio.*
9 *Attentatorum reuocationi semper est locus, quamuis pars expressè, vel tacitè renunciasset, deinde appellationi.*

DECISIO CCXCII.

REuerenter in primis incepit Dominus Mancinus Iudex delegatus in tertia instantia causæ inter Franciscum Romerum de Pradà, & in Michaelem Dolgadum pendentis inhibitionem Rotalem sibi præsentatam, & petitionem Romeri, vt abstineret ab vlteriori cognitione, causamque ad sacram Romanam Rotam iuxta formam litterarum inhibitorialium remitteret, remisit ad Reuerendissimum Nuncium Apostolicum in Regnis Hispaniarum, quod illi rescripsit, vt procederet ad vlteriora non obstantibus dictis litteris, vt in Summario Romerio num. 2.

Prout successiuè processit, ac sub die 19. Aprilis 1651. protulit contra Romerum sententiam diffinitiuam latæ à secundo Iudice confirmatoriam, quam cùm omnibus inde secutis attentatam esse declarauit hodie Rota,
1 quia præcesserat inhibitio Rotalis; † quæ præsentata ipsi Iudici, vt sufficit ad reddendum attentatum, quicquid postea gestum fuit, Cæs. de Graff. *decis. 6. n. 5. de caus. poss. & propr.* Rota *decis. 311. n. 2. p. 4. tom. 2. recent. & in Lucana Canonicatus 30. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Peutingero, in Taurinen. Parochialis 13. Nouemb. 1647. coram R. P. D. meo Celso.*

Probatur ex comparitione Procuratoris Romeri coram Mancino sub die 23. Februarij 1651. data in Summario n. 1. vbi legitur, quod ille litteras inhibitoriales sacræ Rotæ præsentat, & petit per Mancinum abstineri à cognitione causæ illam remittendo ad sacram Rotam vbi pendet, accedente præsertim decreto eiusdem Mancini, qui hunc articulum inhibitionis decidendum remisit D. Nuncio, ab subsequenti declaratione Nuncij remissiua iterùm causæ ad Mancinum, non obstantibus dictis litteris inhibitorialibus: De quibus
2 omnibus fidem facit Notarius actuarius † causæ, cui tanquam de re ad eius officium spectante creditur, Bart. *in auth. si quis in aliquo sub num. 2. vers. secundo oppono n. 3. C. edend.* Egid. *decis. 58. n. 4. & seqq.* Caputaq. *decis. 170. n. 5. par. 1.* Coccin. *decis. 98. n. 4.* cum alijs quæ in his terminis secuta est Rota *in Cracouien. attentatorum 17. mensis currentis, §. 1. coram me*, † quodque ex prædictis actibus probetur inhibi-
3 tionis præsentatio, † scientia fuit decisum *in Leodien. successionis, seu attentatorum 19. Ianuarij proximè præteriti, §. animaduerten. coram me.*

Nec ab attentatis excusat præmemorata declaratio, seu
4 decretum D. Nuncij, quia inhibitionum Rotalium † cognitio cùm præseferat nomen, & potestatem Summi Pontificis, ac Sedis Apostolicæ non spectat ad alium, quam ad eumdem Pontificem, † siue eius Signaturam Gratiæ, vel 5
Iustitiæ, vel ipsam Rotam inhibentem, cæteri verò omnes eas seruare debent sint iustæ, nec ne donec, vt supra reuocentur, Lancell. *de attent. p. 2. cap. 20. ampl. 11. n. 1. & 3. & seqq.* Accbill. *decis. 39. n. 6. de appellat.* Rota *decis. 785. n. 2. p. 1. diuers. decis. 71. n. 2. decis. 72. n. 10.* apud Pacif. de Salu. & in alijs relatis *in dicta Taurinen. Parochialis, & ideò prius, coram R. P. D. meo Celso, in Lucerinen. attentatorum 16. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Cerro, in Anglonen. Territorij 13. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Meltio.*

Minus releuat assertus consensus Romei in iurisdictionem Mancini, quia † vt induceret renunciationem inhibi- 6
tionis probandus esset posterior inhibitionis præsentatione, Rota *decis. 312. n. 3.* apud Duranum, nec tamen probatur, quin ex datis in Summario Romeri num. 5. apparet Romerum, quando comparuit appellasse à decreto Domini Nuncij remissiuo causæ ad Mancinum † id quod consensum in 7
iurisdictionem Mancini excludit, vt in terminis respondit Rota *in Romana Saluiani interdicti 14. Decembris 1598. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio patruo S. D. N. Innocentij X.* impressa apud Marchel. *de commiss. part. 2. fol. 35. sub n. 7.* semperque gesta post inhibitionem reuocari, † vt attentata possunt à Iudice appellationis saltem ex 8
officio quamuis appellans expressè, vel tacitè † renunciasset, 9
deinde appellationi, Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 243. n. 4.* & ibi Add. *litt. A. decis. 406. num. 1.* coram Buratto, *& in Romana fideicommissi, seu attentatorum 17. Maij 1647. coram bon. mem. Arguelles, in Leodien. successionis, seu attentatorum 19. Ianuarij 1652. coram me.*

Et ita decisum informante solùm Romero plures tamen citato Aduersario per contradictas.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien̄ Hæreditatis.

Veneris 28. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Statuta Laicalia in hæreditate Clerici non habent locum, siue dirigant verba in personam defuncti, siue tantùm de eius bonis disponant, siue etiam agatur de bonis quæsitis ante vel post Clericatum; & quid si essent confirmata à Sede Apostolica cum verbis amplissimis, & in forma specifica, quæ habet vim nouæ legis, an & quando libertatem Ecclesiasticam coarctare possit, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

1 *Fratri defuncto succedunt in capita frater, & soror.*
2 *Interdictum quorum bonorum competit succedentibus ab intestato.*
3 *Statuta laicalia disponentia de successionibus ab intestato, non habent locum in hereditate Clerici, & quare, num. 4.*
5 *Statuta laicalia non possunt disponere de personis Ecclesiasticis, neque de eorum bonis directè, aut indirectè, & quare.*
6 *Amplia siue statutum dirigat verba in personam defuncti, siue tantum disponat de eius bonis, siue agatur de bonis quæsitis ante, vel post Clericatum.*
7 *Statutum exclusiuum fœminarum non habet locum in bonis eius iurisdictioni non subiectis.*
8 *Statutum laicale non habet locum in bonis patrimonialibus, etiam ante Clericatum quæsitis.*
9 *Statutum attendi debet solum de tempore mortis, in quo eius effectus confertur.*
10 *Statutum quando est confirmatum à Sede Apostolica in forma specifica, ipsa confirmatio habet vim nouæ legis.*
11 *Statutum laicale confirmatum à Sede Apostolica, quando comprehendat etiam Clericos, quando secus, n. 12.*
13 *Confirmatio Apostolica in statutis laicalibus apposita, etiam in forma spefica, quid operetur.*
14 *Confirmatio Apostolica in statutis apposita in forma specifica, quamuis habeat vim nouæ legis, non operari potest contra voluntatem Legislatoris.*
15 *Confirmatio Apostolica statutorum laicalium, quamuis emanauerit in forma specifica, egredi non potest terminos confirmati, cui famulatur.*

DECISIO CCXCIII.

VAleriæ Cataneæ, eiusque cessionarijs decisum hodie fuit dandam esse immissionem in medietate bonorum hæreditariorum Bernardini Catanei fratris ab intestato superstitibus tum dicta Valeria Sorore, tum Bartholomæo
1 fratre defuncti, † nam fratri succedunt in capita frater, & soror ex dispositione iuris communis, *in §. 1. Auth. de hæred. ab intest. Auth. cessante, C. legit. hæred. cum alijs allega-*
2 *tis in Auximana prædij* 28. *Iunij* 1646. §. *fin. coram me*, † & succedentibus ab intestato competit interdictum quorum bonorum, Menoch. *de adipisc. remed.* 1. *n.* 33. *& seqq.* & in his terminis Buratt. *decis.* 262. *n.* 10. *decis.* 309. *n.* 2.

Nec obstat statutum Bononiæ *lib.* 4. *de successionib. Ascenden. & Collater.* §. *dicti verò fratres*, præferens fratrem so-
3 rori in successione communis fratris prædefuncti, † quia statuta huiusmodi à laicis condita in hæreditate Clerici qualem fuisse Bernardinum, probant testes dati in Summario Valeriæ, non habere locum Rota censuit articulo maturè discusso, & omnibus contrarijs reiectis *in Rauennaten. hæreditatis* 5. *Iunij* 1648. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono*, vbi allegantur innumeri concordantes, & affertur so-
4 lidissima ratio, † quod scilicet hisce statutis nullo modo comprehendi potest illud de quo in specie statui, atque dis-
5 poni à statuentibus non potuit; † laici verò non possunt in specie statuere de personis Ecclesiasticis, neque de eorum bonis directè, aut indirectè, quia illorum iurisdictioni non subsunt, *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de const. cap. decernimus de iudic. cap. fin. de vit. & honest. Cleric. cap.* 1. *de immunit. Eccles.*

6 Quæ ratio militat, † siue statutum dirigat verba in personam defuncti, siue disponat tantum de eius bonis, siue
7 agatur de bonis quæsitis ante, vel post Clericatum: † semper enim deest subiectio bonorum iurisdictioni statuentium, quæ sola sufficit ne statuto exclusiuo fœminarum sit locus, vt sequendo doctrinam Bart. *in l.* 1. *n.* 32. *&* 33. *Cod. Summ. Trinit. & fid. Cathol.* sæpissimè dictum fuit in decisionibus relatis à Greg. XV. *decis.* 255. *num.* 1. *& seqq.* ibique Adden. *num.* 7. à Buratt. *decis.* 118. *num.* 2. & ab Add. *ibidem n.* 14.
8 *ac decis.* 162. *num.* 13. † Et superueniente Clericatu etiam bona patrimonialia antea quæsita exeunt de potestate laicorum, Imol. *cons.* 55. *n.* 7. Hond. *de communi cons.* 3. *n.* 12. *lib.* 1. Lancellott. Gallia *cons.* 59. *n.* 14. alijque relati d. Moder. Pedemontano *disquisit. Cleric. part.* 1. *tit. de exempt.*
9 *cler. & eorum bonorum* §. 5. *num.* 6. † attendique debet solum tempus mortis in quod statuti exclusiui effectus confertur, Salic. *in auth. cassa num.* 14. *C. sacrosanct. Eccles.* Dec. *in cap. Ecclesia S. Mariæ num.* 207. *n.* 212. *& seq. de constit.* Abb. ibidem *n.* 25. Anchar. *cons.* 107. *num.* 2. *cons.* 108. *n.* 1. *&* 2. alijque plures quos in terminis statuti exclusiui fœminarum secuta est Rota *in Tudertina successionis* 29. *Maij proximi præteriti coram R. P. D. meo Meltio*, & magis in puncto Modern. Manicalciatensis *ad Bul. Cœnæ Domini lib.* 2. *can.* 15. *quæst.* 17. *num.* 28. *Reuerendissimus Episcopus Eugubinus decis. for. Eccles.* 11. *n.* 14. *&* 21.

10 Nihil suffragante, † quod Statuta Bononiæ confirmata fuerint à Sede Apostolica in forma specifica verbis tam amplis, vt nouæ legis vim ipsa confirmatio habere videatur, vt ponderatum fuit *in decis.* 438. *n.* 54. *& seqq. p.* 4. *tom.* 2. *recent. relata in Bonon. bonorum* 17. *Martij* 1649. §. *gratis*
11 *verò, in fin. coram me*; † quia id esset momenti si statutum elimineretur à successione Clerici ex defectu dumtaxat potestatis statuentium; hunc enim defectum dicta confirma-
12 tio substulisset: † verùm vrget vlterius defectus voluntatis; quia nempè nisi in statuto fiat expressa mentio de Clericis eorumque bonis, vel adsint verba vniuersalia apta Clericos includere, statuentes non censentur voluisse illa comprehendere, Honded. *cons.* 20. *n.* 6. *vers. sed etiam, & sub n.* 7. *vers. quæ conclusio, lib.* 2. & alijs allegatis aduertit Rot. *in Romana dotis* 11. *Februarij* 1647. §. *addebant, coram me*.
13 † Hunc autem voluntatis defectum confirmatio quamuis in forma specifica non supplet cum natura confirmationis sit robur addere confirmato, non autem illud ad ea quæ in confirmato non includuntur extendere, *cap.* 1. *&* 2. *de confirmat. vtil. vel inutil.* Decius *in l. more n.* 31. *ff. iurisd. omn. iudic.* Bero. *cons.* 7. *n.* 37. *lib.* 3. Menoch. *cons.* 75. *n.* 32. Rota *in Romana scutorum quatuor millium* 26. *Nouemb.* 1618. *cor. clar. mem. Coccino decis.* 604. *n.* 1. *p.* 4 *recent.* & in puncto statuti confirmati à Sede Apostolica *decis.* 58. *n.* 29. *&* 30. *part.* 6. *recent. in Spoletana bonorum* 13. *Aprilis* 1646. §. *cum in ea coram Eminentiss. D. Card. Corrado in d. Rauennaten. hæreditatis* §. *neque suffragatur*, ibi, *nec in statutis facta esset expressa mentio Clericorum, coram Eminentissimo D. Card. Otthobono, & in dicta Tudertina successionis coram R. P. D. meo Meltio*, quæ loquitur in terminis confirmationis ex certa scientia amplissimis clausulis conceptæ.

Eo faciliùs † attentis præcisis verbis confirmationis Iulij 14
II. ibi, *dummodo contra libertatem Ecclesiasticam non sint*, quibus ille Pontifex satis declarauit non intellexisse aliquid disponere contra Clericos, & libertatem Ecclesiasticam, quæ etiam in exemptione bonorum Clericorum à iurisdictione laicali consistit; vnde vrget quoque defectus voluntatis confirmantis, & esto quod confirmatio vim haberet nouæ legis, operari non potest contra voluntatem legislatoris, vt per Bart. *in l. Iulianus verum debitorem num.* 15. *ff. condict. indeb.* Dec. *cons.* 43. *num.* 4. Buratt. *decis.* 52. *n.* 5.
† aut egredi terminos confirmati cui famulatur, Cassad. 15
decis. 1. *n.* 2. *de confirmat. vtil. vel inutil.* quem cum alijs ibi allegatis refert, & sequitur Rota *decis.* 176. *num.* 36. *p.* 5. *recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Bononien. nullitatis Concordiæ.

Lunæ 1. *Iulij* 1652.

ARGVMENTVM.

Ius institutionis est personalissimum, ac proinde non potest cedi, ac in alium transferri; & licet fideicommissa, legatas substitutiones, &c. concurrentibus coniecturis transmittantur ad hæredes tamen non ita pariter iudicandum est de directa hæredis institutione, quæ cum debeat nominatim, & expressim fieri proprio ore Testatoris, nullo modo posse in alios transferri, in præsenti decisione constanter firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum, legatum, &c. quare transmittantur ad hæredes, concurrentibus coniecturis pro transmissione.*
2 *Transmittere ad hæredes non potest ius institutionis sibi directæ, & quare.*
3 *Hæres debet esse à proprio ore Testatoris nominatus.*
4 *Hæres quando à Testatore fuit nominatus pater, non potest talis nominatio in filium transferri.*
5 *Hæres institutus, si prædecedat ante mortem Testatoris, non potest ius institutionis in suos hæredes transferre, & quare.*
6 *Repræsentationi, quando non detur locus.*
7 *Personæ Ecclesiasticæ veniunt sub nomine Potentiorum.*
8 *Cessio facta non ex causa lucratiua, sed ex mutua conuentione, reputatur valida, & quando in ea esset fraus, & simulatio.*
9 *Cessio bonorum litigiosorum facta ad fauorem Ecclesiæ, quando non possit dici facta in personam Potentiorem.*
10 *Confessio cedentis emissa post factam cessionem, non probat in præiudicium cessionarij.*
11 *Hæres tenetur approbare factum defuncti, & quando secus, num.* 12.

DECISIO CCXCIV.

INformantibus tantum Patribus Sancti Iacobi Ciuitatis Bononiæ Ordinis Sancti Augustini resolutum fuerat sub die 17. Maij 1651. vigore cessionis factæ super medietate hæreditatis q. Franciscæ Gandulfæ per Ioannem Franciscum illius hæredem ad fauorem dictorum Patrum, ad ipsos spectare quinque ex duodecim partibus Censuum hæreditariorum dictæ Franciscæ, & hoc ea ratione, quia cùm ex asse totius hæreditatis redacto ad duodecim vncias prius venirent demendæ quatuor in vim statuti Bononiæ sub rubrica de dot. restitr. §. & si decesserit, deferentis tertiam partem fratribus, seu nepotibus in bonis sororis, & amitæ sine filijs defunctæ,

defunctæ, & ex his duæ spectarent ad Ioannem Ludonicum Testatricis nepotem, aliæ vero duæ pertinerent ad dictum Ioannem Ludouicum pariter nepotem, ad quem etiam spectabant reliquæ octo vnciæ titulo fauorabilis institutionis factæ in testamento ipsius Franciscæ, inde seqnabatur, quod hæreditas dicti Io: Ftancisci consisteret in decem vncijs, cuius propterea medietas cessa dictis Patribus ascenderet, prout in decisione firmatur ad vncias quinque.

Verùm reproposita hodie causa DD. censuerunt reformandam esse decisionem, quia ea Iuribus nunc datis pro parte Io: Ludouici eius Summario n. 6. constat cessionem, vt diai factam per Ioannem Franciscum ad fauorem dictorum Patrum non fuisse factam, prout ab ipsis suppositum fuerat de integra medietate hæreditatis Franciscæ, sed solummodo de medietate eius portionis, qnæ erroneè obuenerat Io: Ludouico, & ab eo recuperari debebat, vel iudicialiter, vel mediante transactione, vt expresse legitur in Instrumento dictæ cessionis, ibi, *cum hoc quod omnia bona cuiuscumque quantitatis, quæ à dicto Io. Ludouico, vel iudicialiter, vel mediante forsan aliqua transactione &c. seu &c. contigerit recuperari causa, & occasione bonorum, & hæreditatis præfata debeat specialiter inter dictum Ioannem Franciscum, & Fr. Iacintum*. (Ex cuius persona Patres S. Augustini modo agunt) *diuidi &c*. Hinc namque patet, quod portio spectans Monasterio vigore dictæ cessionis non excedit duas vncias, quia medietas per erroneam dinisionem obuenta dicto Io: Ludouico est vnciarum sex, ex quibus dum demuntur, prout demendæ sunt duæ vnciæ, quas idem Ioannes Ludouicus habere debet iure proprio vigore statuti, medietas recuperanda vti erroneè illi obuenta erit, solùm vnciarum quatuor, quarum duæ tantum debentur Patribus, siue eorum Monasterio, quia in hac sola parte verificatnr medietas illis cessa.

Reformata igitur in hac parte decisione quoad reliqua optimè subsistere visa fuerunt illius fundamenta, non obstantibns ijs quæ pro parte Io: Ludouici fuerunt in contrarium deducta.

Et primò nullius releuantiæ visum fuit, quod portio ei obuenta in diuisione verè ad eum spectaret tamquam hæredem Franciscæ, licet hæres ipse in testamento institutus non fuerit, eo quia prætendat ad hunc effectum ei sufficere institutionem Annibalis eius patris, vt deinde ab eo quamuis prædefuncto ante Testatricem in se vti filium hæreditas
1 transmitti potuerit. † Quia verissima est conclusio in decisione nostra firmata, quod quidquid sit de legatis fideicommissis, & snbstitutionibus, quæ conenrrentibus pro transmissione coniecturis transmittuntur ex ea ratione, qnia sicuti illa solis coniecturis, & indicijs immò, & solo nutu inducuntur, *ad text. in l. nutu, ff. de legat. 3. l. penult. ff. de de legat. 1. & l. cum proponebatur, ff. de legat. 2*. Ita, & indu-
2 cta faciliùs transmittuntur, † secus est tamen in institutione directa, in qua transmissio locum habere non potest, nam ius instiruntionis est personalissimum, ac proinde cedi, nec in alium transferri potest, *cap. priuilegium personale de reg. iur. in 6*. Archidiac. *in cap. hinc est*, 16. *quæst*. 1. cum alijs allegat. per Surd. *cons. 463. n. 3. vers. mihi vero videtur, Cancer. var.*
3 *resolut. lib. 3. cap. 21. n. 83.* & † qnia etiam institutio hæredis debet nominatim, & expressim fieri proprio ore Testatoris,
4 *ad text. in l. hæredes palam, ff. de hæred. instit.* † propterea nominatio Patris non valet in filium transferri eo quia est persona omninò distincta, vt per Surd. *d. cons. 463. num. 4. vers. & quia debet hæres nominatim*.

5 Quare obstate † visi minimè fuerunt, Ruin. Dec. Soccin. iun. & Bellon. iun. ex aduerso allegati, nam ipsi loquuntur in terminis legatorum, vel fideicommissi, nec vllus eorum tractat in terminis institutionis caducatæ per prædecessnm instituti ante mortem Testatoris, qno casn dum talis institutus nullum ius sibi competens habere dicatnr neqne spe, neque re vtique locus esse non potest transmissioni iuris adhuc non existentis.

6 Minus potest † vis aliqua fieri in repræsentatione, qnia non versamur in successione ab intestato, sed in dispositione ea testamento, & vocatione Annibalis Patris proprio eius nomine, ac in certa portione, quo casu non datur locus repræsentationi, Seraph. *decis. 1579. n. 2. & 3*.

Neque refragatur obiecta inualiditas cessionis ex eo deducta, quod cum licentia obtenta à legato deueniendi ad huiusmodi cessionem esset sub conditione, vt illa fieri non
7 posset ad fanorem potentiorum; † Cessio autem facta fuerit ad fanorem Patrum S. Iacobi qui tamquam personæ Ecclesiasticæ sub nomine Potentiorum venire prætenduntur, Gratian. *disceptat. forens. cap. 826. n. 10*. Rota coram san. mem. Greg. XV. *decis. 529. n. 6. & seqq*. Idcircò dicta cessio
corruat, † quia DD. visum fuit hic non agi de simplici ces- 8
sione facta ea causa lucratiua, sed potius de mutua conuentione, qua partea concordarunt, vt Monasterium litem suis sumptibus, & expensis prosequeretur; & è contra quasi in recompensationem dd. sumptuum, & laborum, ac iuris sibi ex persona Fratris Hyacinthi competentia reciperet medietatem eius, quod lite terminatà recuperatum fuisset; Et ita cessat quæcumqne prætensa fraus, & simulatio, maximè dum clarè apparet de bono iure Ioannis Francisci, quo sanè casn non consideratur aliqna nullitas cessionis, quasi tunc cesset ratio prohibitionis ob calumniam, & redemptionem litium, quæ non habet locum stante veritate causæ, Aretin. *cons.* 136. *column. penult. in princ*. Gratian. *discept. forens. cap. 8. n. 42. vers. ea aduersatur*, Rota post Cenc. *de censib. decis. 54. siue 57. num. 14*. Gabr. *cons. 67. n. 7. lib. 1*. idem Gratian. *discept. forens. cap. 286. n. 8*. Addito præser-
tim, † quod nec etiam cessio bonorum litigiosorum facta ad 9
fauorem Ecclesiæ dici potest facta in potentiorem, quando prout hic Ecclesia non habet potestatem in collitigante, ita firmat Sarnen. *ad regul. de subrogand. collitig. quæst. 1. n. 2*. Rota *in recent. decis. 228. n. 23. vers. vbi dixit hoc procedere, part. 7. recent.*

Neque ad effectum retinendi hæreditatem in diuisione obuentam dicto In: Ludonico, suffragari ei potest cessio iurium, quam reportauit à Virginia vxore, & legataria Ioannis Francisci; qnia DD. transierunt cùm responsione iam data in decisione, quod cum dictum legatum relictum fuerit post cessionem factam à Francisco ad fauorem Monasterij illud minimè potuerit præiudicare iuribus antea quæsitis eidem Monasterio.

Nec etiam ius aliqnod retentionis præbet, prout exad-
uerso prætenditur creditum dotale dictæ Virginiæ. † Quia 10
de dicto credito aliunde non constat, quam ea confessione facta per Ioannem Franciscum in suo testamento, quæ confessio cùm emissa fuerit post cessionem non probat in præiudicium Monasterij cessionatij, Surd. *decis. 256. n. 9*. Gratian. *disceptat. forens. cap. 287. num. 12*. Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 311. n. 3*. & ibi Adden. *n. 2*.

Minusqne dicere valet † quod Monasterium tamquam 11
hæres Ioannis Francisci teneatur stare illius assertioni, *l. cum à matre, C. rei vendicat*. Rota *in Rauennaten. bonorum 1. Februarij 1647. coram Eminentissimo Cardinali Corrado, §.*
quo vero, † quia hic non agitur hæreditario, sed cessionatio 12
nomine, sicque tollitur necessitas illa, quam regulariter habet hæres approbandi factum defuncti tamquam proprium cum hæres vna, & eadem persona cum defuncto reputetur, quæ ratio non militat in cessionatio.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 17. Maij 1651. coram eodem Reuerendiss. Papien. quæ hic allegatur est supra decis. 148. in præsenti volum.

R. P. D. ZARATE.

Calaguritana Beneficij de Ocon.

Luna 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Quod Beneficia Calaguritana ad formam Constitutionis Clementis Octaui semper adiudicentur dignioribus in præsenti decisione firmatur; Hinc maior dignitas quomodo iustificetur latè discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium confertur habenti maiores qualitates.*
2 *Fides Baptismatis probat ætatem.*
3 *Aetas maior in Beneficijs obtinet prælationem.*
4 *Sacerdos cæteris in dignitate Sacerdotali constitutis semper præfertur.*
5 *Sacerdotium probatur ex litteris Ordinarijs.*
6 *Facultatem habens audiendi confessiones prælationem obtinet.*
7 *Exercitium curæ animarum, & administrationis Sacramentorum ad effectum prælationis attenditur.*

8 *Pro Ordinarij iudicio regulariter stat præsumptio.*
9 *Institutio obtenta post appellationem, vel infra terminum ad appellandum est attentata.*
10 *Collatio Beneficij ad Ordinarium spectans, stante appellatione defertur ad Rotam.*
11 *Fides non recognita non probat.*
12 *Examinatores tres vigore Concilij esse debent.*
13 *Examen nouum scientiam detegit concurrentium, & iniustitiam priorum Examinatorum ostendit.*
14 *Temporis interstitium ex quibus non attendatur.*
15 *Habilis semel semper præsumitur habilis.*
16 *Examen fieri potest coram Vicario.*
17 *Examen vt sit validum requiritur, quod fuerit seruata forma delegationis.*
18 *Beneficia Calaguritana adiudicantur dignioribus.*

DECISIO CCXCV.

Controuersi Beoeficij adiudicationem tres filij Patri-
moniales Calaguritanæ Diœcesis, & legitimi Oppo-
sitores, nempè Sebastianus Garzia, Franciscus de Bados, &
Franciscus Gomez petentes, suas enarrarunt qualitates, qui-
bus exactè per Dominos meos ponderatis, visum fuit adiu-
dicationem esse faciendam Francisco Gomez, qui vltra
necessaria requisita, de quibus in constitutione Clementis
1 Octaui super istis Beneficijs Calaguritanis edita, † cæteris
Oppositoribus maioribus qualitatibus præpollet, *cap. si for-
tè 65. distinct.* Rota *in Calaguritana Beneficij de Bilbao 28.
Iunij* 1651. *coram Eminentissimo Otthobono, in Calaguritanа
na Beneficij de Zerbera 26. Februarij præsentis anni in princ.
coram Reuerendiss. D. meo Decano, in Calaguritana benefi-
cij* 10. *Aprilis pariter præsentis anni, §. præterea, coram R.
P. D. meo Meltio*, & passim in omnibus alijs causis Cala-
guritanis.

Et quidem respectu Sebastiani Garziæ præpollet Francis-
cus Gomez in qualitatibus: Primò io ætate; nam ex fide
2 Baptismatis data in Summario num. 2. † quæ ætatem pro-
bat Rota *decis.* 159. *n.* 15. coram Merlino, *Calaguritana be-
neficij* 27. *Nouembris* 1648. *§. est verò Didacus, vers. & è con-
uerso, coram R. P. D. meo Bichio.* Apparet prænominatum
Sebastianum attingere vigesimom octauum annum, quia
natus est 17. Septembris 1624. Ipsum verò Gomez esse æta-
3 tis annorum 37. quia ortum babuit 22. Martij 1615. † Ista
enim maior ætas in beoeficijs est causa prælationis, *l. fin. ff.
de fid. instr.* Lara *de Capell. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 4. *lib.* 2. *cap.* 3.
n. 15. Rota *in Calaguritana beneficij de Lumbreras* 18. *Mar-
tij currentis anni, §. hinc resultat, coram R. P. D. meo Meltio,
in Calaguritana beneficij de Murillo* 28. *Iunij præsentis anni
§. respectu verò Iosephi, coram R. P. D. meo Royas, & in su-
pracitatis Calaguritanis.*

Secundò in Sacerdotio, quia de tempore concursus dictus
Gomez Sacerdotali charactere erat condecoratur, quem
4 Sebastianus non habebat; Idcircò præferendus, † quia Sa-
cerdos cæteris paribus, in dignitate Sacerdotali non consti-
tutis præfertur, etiamsi beneficium non sit Sacerdotale,
Guttier. *cons.* 2. *n.* 22. *in fin.* Lara *d. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 17. *Calagu-
ritana beneficij de la Casa de la Reina* 27. *Martij* 1648. *§. quod
autem, coram Reuerendiss. Terrasmen. Calaguritana beneficij
de Lagrono* 20. *Nouemb.* 1651. *§. ex patentibus, coram R. P.
D. meo Verospio, & in allegata Calaguritana beneficij de Lum-
breras, §. quod autem, coram R. P. D. meo Meltio.* Sacerdo-
tium autem Francisci Gomez iustificatum remanet ex literis
5 patentibus Ordinarij datis Summario n. 3. † quæ concluden-
ter probant, Felin. *in cap. post cessionem n.* 15. *de probat.* Butatt.
decis. 255. *n.* 15. *& decis.* 708. *n.* 1. Rota *in dicta Calaguritana
beneficij* 27. *Nouembris* 1648. *d. §. est verò Didacus, coram R.
P. D. meo Bichio.*

Tertiò in facultate audiendi confessiones: Ostendit enim
Gomez Summario d. n. 3. se fuisse approbatum ad audiendas
6 fidelium confessiones, † quod ad effectum prælationis sem-
per fuit consideratum, Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 31.
n. 138. Rota *in Calaguritana beneficij de la Casa de la Reina*
16. *Ianuarij* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio, Calaguritana
beneficij de Lagrono* 11. *Februarij* 1650. *§. & licet, vers. is
enim, coram R. P. D. meo Verospio.*

Quartò in exercitio curæ animarum, & admioistrationis
Sacramentorum, de cuius licentia constat Summario dicto
7 n. 3. † Tale exercitium pro consequenda prælatione pon-
derauit Rota *in Ripana Parochialis* 23. *Iunij* 1608. *coram
Sanctiss. D. N. Innocentio X. in d. Calaguritana beneficij de
la Casa de la Reina* 27. *Martij* 1648. *coram Reuerendiss. Ter-
rasmen. in Calaguritana beneficij de Nicena* 28. *Aprilis* 1651.
§. Dignior, coram Eminentiss. Otthobono.

Nec Sebastiani qualitates redduntur digniores ex institu-
tione per eum ab Ordinario habita † pro cuius iudicio regu- 8
lariter est præsumendum, *cap. in præsentia*, ibique DD. *de
renunc. cap. sicut de sent. & re iud.* Rota *in hac causa* 15. *De-
cemb.* 1649. *§. Quid enim, coram bo. me. Arguelles, Calaguri-
tana beneficij S. Martini* 15. *Martij huius anni, §. nec dubita-
ri, coram R. P. D. meo Albergato.* Nam cùm ab Examinato-
rum relatione detur appellatio, & institutio ab Ordinario
obtenta non solum intra decennium ad appellandum da-
tum, sed post ipsam appellationem à Francisco Gomez inter-
positam emanauerit, † vtique nulla, & attentata remanet, 9
vt in decisione in hac causa super attentatis exarata prima
Martij currentis anni, *§. propterea coram me*, & firmauit Ro-
ta *in Calaguritana beneficij S. Ioannis de Molinar* 29. *Maij*
1637. *§. quia responsio, cor. bo. me. Coccino, in Calaguritana
beneficij* 15. *Ianuarij huius anni, §. neque Antonium, vers. eo-
que minus, cor. R. P. D. meo Bichio.* Stante enim dicta appella-
tione institutio babetur, ac si non esset facta, & istius bene-
ficij collatio, † quæ prius apud Ordinarium extabat, delata
fuit ad boc sacrum Tribunal, iuxta *text. in Clement. Auditor.
de rescript.* Moder. Auenion. *quæst. Benef. p.* 2. *cap.* 3. *§.* 15. *n.* 3.
Rota *in dictis Calaguritanis beneficijs de Lagron.* 11. *Februarij*
1650. *§. hinc attendi, cor. R. P. D. meo Verospio, de Cerbera*
26. *Februarij huius anni, §. non obstant, coram Reuerendiss. D.
meo Decano, de Lumbreras* 18. *Martij pariter huius anni §.
neque obstare, in fine, coram R. P. D. meo Meltio.*

Respectu verò Francisci de Bados præpollet certè Francis-
cus Gomez, quia qualitates ab ipsomet de Bados enumera-
tæ probationem accipiunt à quadam simplici fide non reco-
gnita, † quæ nullum probationis gradum facit, *l.* 3. *§. idem,* 11
Decius, ff. de test. l. solam. C. eodem tit. Rota *decis.* 177. *n.* 4.
coram Mantica *decis.* 1300. *n.* 3. apud Peniam, *& decis.* 30.
n. 7. apud Merlin.

Nec prælationem Francisco Gomez debitam ob maiores
qualitates in eo repertas impedire valent obiecta ab infor-
mantibus pro Sebastiano, & Francisco de Bados excitata.
Quorum primum est, quod Franciscus Gomez in primo exa-
mine habito ad Curata non fuit approbatus. Secundum,
quod idem Gomez se subiecit nouo examini post 23. men-
ses, quo medio tempore potuit ediscere. Tertium, quod hu-
iusmodi examen fuit nullum tanquam factum absente Epis-
copo contra formam scripta *in S. Concil. Trid. sess.* 24. *cap.*
18. *de reformat.* Et interuenientibus tantummodo duobus
Examinatoribus, cùm tamen maior pars interuenire debuis-
set ad formam Constitutionis Clementis VIII. † vel saltem 12
tres Examinatores, iuxta dispositionem dicti Concilij à quo
prædicta Constitutio passiuam recipit interpretationem,
Rota *decis.* 505. *n.* 3. *p.* 2. *recent.*

Nam ad primum fuit dictum illud non afficere, quia de
grauamine, & iniustitia priorum Examinatorum erga Fran-
ciscum Gomez apparet ex nouo examine de ordine Rotæ
habito, in quo dictus Gomez etiam ad Curata habilis reper-
tus fuit: Nouum enim examen est modus detegendi scien-
tiam concurrentium, † grauamen, & iniustitiam priorum 13
Examinatorum, iuxta *decis.* 527. *n.* 2. *&* 4. *&* 538. *n.* 2. coram
san. mem. Greg. XV. Rota *in Calaguritana beneficij de Ale-
sanco* 8. *Martij huius anni §. non obstat, cor. R. P. D. meo Al-
bergato, & in Calaguritana beneficij de Cornago* 20. *Maij* 1639.
coram claræ memoriæ Cardinali Hieronymo Verospio.

Ad secundum fui responsum cõstare de dicti Francisci Go-
mez habilitate antecedenti ex examinibus alias factis; de im-
pedimento culpa Sebastiani causato, & de diligentijs factis in
tẽpore pro obtinendo nouo examine. † Ex quibus nil referre 14
temporis interstitium, dixit Rot. *cum ibi allegatis in hac causa*
15. *Decemb.* 1649. *cor. bo. me. Arguelles.* Præter quod intrat
vulgaris regula semel habilis semper † talis præsumitur, Ro- 15
ta *in d. Calaguritana beneficij S. Martini* 15. *Martij curren-
tis anni, §. eoque magis, coram R. P. D. meo Albergato.*

Denique ad tertium fuit responsum in præsenti versari
iuxta dispositionem S. Conc. Tridenr. quia hic non agitur
de examine per concursum ad Parochiales, de quo loquitur
S. Concil. Et in omnem casum licet in hoc nouo examine
non interuenerit Episcopus, interfuit tamen eius Vicarius
coram quo examen fieri potest, iuxta sancitum in dicto
Sac. Concil. Trident. *d. sess.* 18. *vers. transactio ibi ab
Episcopo*, siue eo impedito ab eius Vicario Generale. Quod
habet locum etiam non docto de Episcopi impedimento,
quia citata verba Concilij, non tollunt quin coram Vicario
possit

16 possit fieri examen etiam Episcopo non impedito, † sed posita sunt ad ostendendum conuenire, quod ab Episcopo cessante impedimento fiat examen, ita Garz. *de re benef. p. 9. quæst. 2. n. 117.* Massobr. *in prax. haben. concurs. ad Parochiales Eccles. vacan. regul. 3. dub. 3.* Barbos. *de offic. & potestate Episcopi allegat. 60. n. 41. & in Collect. Doctor. in Concil. Trident. d. sess. 24. cap. 18. num. 77.* Constitutio autem Clementis VIII. procedit in examine, quod vigore dictæ Constitutionis fit inter plures Oppositores ab Ordinario Calagnritano in prima instantia: At examen, de quo in præsenti agitur, factum fuit in gradu appellationis, vigore subdelegationis Rotalis ad Tirasonensem Episcopum directæ, in qua, nec ad Sac. Concil. Trident. nec ad Constitutionem Clementinam relatio habetur, sed simpliciter dicitur, quod Episcopus Tirasonensis Franciscum Gomez examinari curet ab Examinatoribus Synodalibus quo stante nullum
17 dici non potest examen, cùm † satis sit pro eius validitate, quod delegationis forma fuerit seruata, *cap. olim, vbi notant omnes, de off. deleg. cap. porrò de priuileg.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæst. 28. n. 148.* vbi allegat concordantes Rota *decis. 504. num. 3.* coram Buratto.

His sublatis, & stantibus maioribus qualitatibus Francisci Gomez absque dubio ei tanquam digniori facienda venit
18 controuersi beneficij adiudicatio † iuxta præscriptum in dicta Constitutione Clementis Octaui, ibi, *Ex quibus dicti Beneficiati quem ipsi, vel eorum maior pars digniorem inter approbatos ab Examinatoribus similiter iudicauerint præsentare, &c. teneantur*, de qua Rota *in Calaguritana Beneficij 27. Nouembris 1648. §. & hic est casus noster, coram R. P. D. meo Bichio, & in dictis Calaguritanis Beneficij 15. Ianuarij huius anni, §. vnde nil refert, coram eodem, & Beneficij de Lumbreras 18. Martij pariter huius anni in princip. coram R. P. D. meo Meltio, & sæpè in alijs.*

Atque ita omnibus informantibus fuit per Dominos conclusum, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Calaguritana Beneficij de Auseio.

Luna 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Cùm ad Beneficium habens curam animarum semper ille præferatur, qui maioribus qualitatibus præpollet, certum est habentem gradum Doctoratus, & experientia maiori, ac singulari prudentia dotatum cæteris inferioribus esse præferendum.

SVMMARIVM.

1 *In Beneficio Curato ille præfertur qui maiores habet qualitates.*
2 *Doctoratus, aliique gradus, cæteris paribus prælationem attribuit.*
3 *Experientia maior, ac singularis prudentia maximè ad prælationis effectum considerantur.*
4 *Sacerdos semper præfertur in collatione beneficij Curati, ampliá, vt num. seq.*
5 *Ætas maior, & antiquior gradus Sacerdotalis prælationem tribuit.*
6 *Sacerdos pauper in beneficijs prælationem obtinet, intellige, vt num. seq.*
7 *Paupertas tribuit prælationem cæteris paribus alias secus, & vide num. seq.*
9 *Gradus puta Baccalaureatus obtenti ab habentibus priuilegia illos conferendi quando suffragentur.*
10 *Natiuitas in loco Beneficij quando sit necessaria.*

DECISIO CCXCVI.

AD quartam beneficij partem in Ecclesia Parochiali Oppidi de Auseio per obitum Andreæ vacantem, Michael Gil, Franciscus Laranaga, Celidonius Alcade, & Michael Lopez de Spinosa sese opposuerant, omnesque in partibus habiles recensiti fuerant ad curata, primo tantummodo excepto, qui approbationem ad simplicia ibidem obtinuit, in nouo tamen examine Vrbis, cui se subiecit, approbationem etiam ad curata recepit; Cùm verò ab institutionis decreto in partibus alteri per Iudicem concesso, cæteri appellassent, delata mihi causa super adiudicatione beneficij controuersi, proposui dubium ad fauorem Michaelis Spinosæ hodie resolutum. Licet enim qualitates omnes ex Clementina Constitutione requisitas singuli præseferant, tamen longè maiores Michael Spinosa recenset, ex quibus iuxta eandem Constitutionem, ac iuris dispositionē perspectas, † cæteris debet in huius beneficij assecutione præferri, *vt in* 1 *cap. quoniam de iur. patron. & in cap. Metropolitano sexagesima tertia, & in cap. si forte sexagesima quint a distinctione*, not. Gonz. *ad reg. 8. glos. 4. n. 117.* Rot. cor. Greg. *dec. 11. n. 5.* cor. Buratt. *dec. 22. n. 29. & in Calaguritana beneficij della Casa della Reina 27. Martij 1648. coram Reuer. Terracinen. & in Calaguritana beneficij de Zerbera 26. Febr. prat. coram Reuerendiss. D. Decano, & in Calaguritana beneficij de Alesanco 8. Martij prat. coram R. P. D. meo Albergato.*

Siquidem in celebri Vniuersitate Salamantina, vsque ab anno 1632. Lauream Baccalaureatus in iure Canonico ostēdit reportasse, octaua verò Septembris 1649. in Hieracensi Vniuersitate fuisse licentiatum, ac 25. postmodum die eiusdem mensis gradum Doctoratus ibidem obtinuisse, † quæ 2 quoties singuli habilitate pares existunt, alteri prælationem attribuunt, *iuxt. text. in cap. de multa de preb. in fine, & in cap. cum in cunctis de elect.* Rot. coram Greg. *dec. 11. n. 4. & in dec. 677. n. 1. p. 4. diuers. & in dec. 61. n. 1. p. 3. rec. & in Calaguritana beneficij de Cornago 10. Martij 1639. in §. quia coram Reuerendiss. Terracinen.* Aduocationis præterea munus prævio examine, & approbatione Regij Senatus Valisoletani decem ab hinc annis summa cum laude expleuisse, seque promotoris Fiscalis officio comprobat decoratum à tribus Episcopis Calaguritanis, quos etiam ad generalis Vicarij partes in subsidium explendas, semetipsum renunciasse, eiusque vices successiuè exercuisse, facultatem quoque audiendi generales fidelium confessiones, ac dispensandi in casibus Episcopo reseruatis sibi demonstrat attributam, & Parochi munus de eodem anno delatum, hinc enim maior experientia desumitur, † ac prudentia singularis ad hunc quoque prælationis effe- 3 ctum ponderata *in dec. 61. n. 1. p. 3. rec. & in adduct. Calaguritana beneficij della casa della Reina 27. Martij 1648. cor. Reuerendiss. Terracinen. & in Calaguritana beneficij de Nieua 28. Aprilis 1651. & in Calaguritana beneficij de Bilbao 28. Iunij eiusdem anni coram Eminentiss. D. Card. Ottobono, & in Calaguritana beneficij de Lumbreras 18. Martij 1652. & in alia Calaguritana beneficij 10. Aprilis sequentis coram R. P. D. meo Meltio.* Denique militiæ Sacerdotali se docet adscriptum, quæ † pariter solet prælationem in beneficio deferre, 4 Test. Guttier. *cons. 2. n. 22.* Lara *de capell. cap. 3. n. 17.* Rota *in Calaguritana beneficij de Logreno 27. Aprilis 1645. coram R. P. D. meo Royas, & in Calaguritana beneficij de Alesanco 8. Martij prat. coram R. P. D. meo Albergato.*

Hinc verò cæterorum colligantium qualitates inferiores esse noscuntur: Quamuis enim Michael Gil in prouectiori ætate constitutus, ac charactere Sacerdotali longè ante insignitus existat, quæ prælationem solent regulariter deferre secundum Bald. *in cons. 167. in fin. lib. 4.* Guttier. *adduct. cons. 2. n. 22.* & alij quos secuta fuit Rota *in Calaguritana beneficij 10. Aprilis prat. in §. maiores autem coram R. P. D. meo Meltio, & in Calaguritana beneficij de Cornago 10. Decemb. 1646. & 18. Febr. sequentis anni coram me*; Et ad audiendas quoque fidelium confessiones fuerit approbatus; Quinimò curæ munus proprium coadiuuando Parochum assumpserit, & congruo noscatur indigere subsidio ob paupertatem, † quæ prælationem solet quoque deferre, *ad text. in cap. conquerente de Cleric. non residen. & in cap. is potest de preb. cum alijs relatis in Calaguritana beneficij 15. Decemb. 1649. in §. ex defectu quoque læsionis coram me.* Adhuc tamen Michael de Spinosa præcellit, tum scientia, ac laurea doctoratus, tum publicis muneribus sæpè sæpius summa cum laude peractis; Cui proinde obesse non poterit, quod Michael Gil Aduersarius sit pauper, & beneficio Ecclesiastico destitutus, & alterū ipse possideat, redditus annui scutorum 300. Vel quia hæc beneficij possessio non potest iustificata censeri ex testibus sine partis citatione eiusque interrogatorijs examinatis d. tempore, quo eiusdem Procurator legitimè fuerat impeditus: Vel quia prælatio ex causa paupertatis solummodo admittitur, quoties concurrentes cæterarū respectu qualitatū, † omni- 5 nò pares existerent, & in his terminis procedunt auctoritates in contrarium ab informantibus, allatæ, ac supra deductæ, & aduertit Barbos. *de off. & potest. Episc. p. 3. alleg. 60. n. 103.* & declarauit Rot. *in Tuden. Parochialis 28. Aprilis 1603. coram Sacrato inter impressas part. 3. recent. decis. 61. num. 4.* vbi quod alias Sac. Concil. Tridentini dispositio magnam restri-

restrictionem assumeret, ac frustra Curatus admitteretur
8 ad concursum; † Vel quando Beneficium alias obtentum pro congrua possideotis substentatione posset deseruire, vt declarauit Rot. *in adduct. Calagurrітana beneficij della Reina 17. Martij 1648. in §. minus facit coram Reuerendiss. Terracinen.*

Fraociscus verò de Laranaga, etsi Sacerdos existat, ac Baccalaureus artium in Hieracensia Accademia de anno 1650. Constitutus, necnon inter Licentiatos, Doctoresque Theologos eadem die in Vniuersitate prædicta descriptus, ac pauper, non tamen maiores qualitates inde concludit, dum respectu temporis, ac loci collati gradus, Michael Spinosa præpollet, etenim longè antea eosdem obtinnerat, & in celebri Voiuersitate Salamanticensi, lauream
9 baccalaureatus, † At Franciscus Aduersarius receperat in Monasterio Hieracensi, ex vi Priuilegij obtinente facultatem conferendi gradus, quamuis graduandi, nec studijs incumbuerint, oec magistri munus ibidem expleuerint, vt ponderauit Rot. *in Salamantina exemptionis 5. Iunij 1691. coram Penia*; Quinimmò meritò fuit, tum publici muneris ratione posthabitus, tum functionis Parochialis, ab hoc, non autem ab illo peractæ, ex quibus paritas in vtroque excluditur, oec idcò Francisco paupertas suffragatur ex supra deductis.

Denique Celidonius Alcade ipsomet Spinosa inferior esse dignoscitur, dum se solùm ostendit baccalaureum, cùm tameo alter vtrumque Licentiati, ac doctoratus gradum exhibeat, necnoo publicis muneribus per ipsum laudabiliter gestis eidem antecellat: Adeòque perperam Celidonius prælationem sibi debitam esse contendit ex Sacerdotio antiquitus recepto, atque ex babita licentia excipiendi confessiones fidelium, eum hanc vltimam qualitatem idemmet Spinosa exhibeat eamque referat ampliorem ex facultate absoluendi in easibus Episcopo reseruatis, sibi quoque tributa; Sacerdotinm verò antiquius prælationem inducere oon poterit alijs de eausis Spinosæ compeтentem.

Neque huic videtur obesse, quod in loco beneficij natalem diem sortitus non fuerit, dum inter filios patrimoniales
10 in partibus fuit receositus, † & ex Synodalis Constitutionis dispositione satis esse censetur, vt alter ex parenribus, seu Auitis in lucem ibi prodierit, seu incoluerit, vel domicilinm per decennium ante filiorum natiuitatem retinuerit, cuius Constitutionis meminit Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. num. 20.*

Et ita informantibus omnibus resolutum.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana, seu Ianueñ Legati.

Lunæ 1. Iulij 1652.

A R G V M E N T V M.

Cùm adimatur legatum alicui sub conditione præstandi obedientiam erga parentes, quotiescumque conditio contraria inobedientiæ remanet purificata; an actus ex quibus illa deducitur possit sola parentis attestatione probari.

S V M M A R I V M.

1 *Repudiata portione ab herede, ea accrescit legatario* re, & verbis coniuncto.
2 *Inobedientia filij probatur ex attestatione parentis, ad effectum eidem adimendi legatum sub ea conditione relictum, & num. 5.*
3 *Legem quamcumque potest testator in sua vltima voluntate constituere.*
4 *Legari potest filio sub conditione inobedientiæ præstandæ erga parentes.*
6 *Inobedientiæ probatio deducta ex iurata attestatione parentis eo magis præualet, quo etiam ex testibus recipit adminiculum.*
Testes de visu plenè probant inobedientiam, num. 6.
7 *Testium fides augetur ex numero.*
8 *Venia per filium à Patre petita culpam præcessisse supponit.*
9 *Facultas priuationis ex vnico actu, & primæua priuatione consumitur.*
Limita, vt num. seqq.
10 *Facultas habens tractum temporis successiuum in primo non consumitur actu.*
11 *Repudiatio, quæ non habuit effectum, remansit inutilis, & proinde non potest dici consumpta.*

D E C I S I O CCXCVII.

IN testamento, sub quo Magdalena ab Auria decesserat ab humanis, D. Marchione Marcello filio, scripto vniuersaliter hærede, Andreæ, ac Io: Baptistæ, suis, ex eodem filio, nepotibus, sub hac conditione, legauit, vt proprium erga Parentem, obsequium exercerent; in quo quoties deficerent, ac iurata eiusdem attestatione, constaret; vnicuique legatum ademit pro virili, ac suo tunc voluit Hæredi deferri: cùm verò legatum vtrumque ab eodem D. Marchiooe, ex inobedientia io filijs, proprio Sacramento probata, expetitum, sub die 23. Iunij 1645. Rota adiudicasset Andreæ: à decisis tamen hodie recessit huius respectu portionis, alterius verò tangentis Io: Baptistam, ex eodem præteritæ decisionis fundamento, perstitit in resolutis, quod portio hæc, per ipsummet Marchionem repudiata, acquiri non
potuit, sed accreuit Andreæ Collegiatario, re, † ac verbis, 1
coniuncto, à quocumque onere eidem apposito immunis, *ad text. in l. si Titio, §. Iulianus, ff. de legat. 2. vbi gloss. not. in verb. onere, & in l. 1. §. vlt. ff. de legat. 3.* cum alijs in præterita decisione deductis. Ratio verò resolutionis pro recessu desumitur ex capite inobedientiæ præstitæ per Andream erga Parentem, ac proprio huius Sacramento iustificatæ, cuius implementum pro conditione legitima admittitur in legato; necnon legati adeptio sub eonditione contra-
ria, iurata quoque Patris attestatione, probanda, † ex Iuris 2
dispositione permittitur, liberam vnicuique facultatem deferentis, vt in vltima etiam voluntate rebus suis legem
quamcumque valeat imponere, † dummodo à se alias noo 3
fuerit improbata, *ad text. in l. obtinuit, ff. de condit. & demonstr. & in l. 5. C. de sacrosanct. Eccles. & in §. disponat, auth. de nupt. & in c. sua nobis 17. vbi gloss. in verb. volunt de*
testam. & io terminis non præstiti erga † Patrem obsequij, 4
notant Paris. *in cons. 20. n. 59. lib. 3.* Ioseph Ramen. *cons. 78. n. 10. 13. & 15.* vbi præterea concludit huius probationem
inobedientiæ, iuratæ Parentis attestationi, † per Testatorem 5
posse committi, & notat Surd. *decis. 194. n. 15. 16. & 18.* post DD. communiter *in l. fin. ff. de prætor. stipulat.* ibique Bart. *n. 1.* communiter approbatur, vt testatur Alex. *cons. 54. n. 1. lib. 2. cum alijs congestis in Bononien. legati 1. Iunij 1637. in primo §. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio.* In quam sanè sententiam eo faciliùs DD. inclinarunt, quod actus ioobedientiæ, in Instrumento priuationis Andreæ, per D. Marchionem, expressi, nec aliter, quam proprio iura-
mento, de † tempore editæ decisionis probati, iustificatio- 6
nem modo assumunt ex testibus de visu, & ex optima proinde ratione deponentibus, vt notat Bart. *in l. solam in prima lectura*, ibique Sicard. *n. 3. C. de testib.* idem Bart. *in l. 1. n. 17.* ibique Bald. *n. 3.* Ias. *n. 15. ff. de reb. cred.* cum alijs congestis per Farin. *de testib. quæst. 70. n. 128. & n. 131.* quorum præte-
rea fides, tum † ex numero augetur, vt notat Alex. *cons. 57.* 7
n. 12. lib. 2. & pluribus comprobat Gabr. *concl. 5. de testib.* Rot. coram Seraph. *dec. 241. n. 2.* & coram Buratt. 349. *n. 5.* tum ex venia, per eundemmet Andream, petita in epistola Patri
transmissa, † ac supponente culpam antecessisse, *ad text. in* 8
c. venerabilem 34. vbi post gloss. in verb. postulauit, oot. communiter DD. *de elect.* Rot. *dec. 534. n. 9. p. 1. recent.* & coram Greg. *decis. 331. n. 2.* ibique Adden.

Neque poterit hæc priuandi facultas conditionalis, ex
vnico actu in antecedenti; videlicet † priuatione Io: Bapti- 9
stæ, consumpta præsumi, iuxta *text. in l. boues, §. hoc sermone, ff. de verb. signif.* & not. ibi communiter DD. ac alij plures relati per Tiraquell. *super eadem lege in princip.* dum conditio præstationis obsequij, vtriusque filij legato à Testatrice adiecta, tractum habet temporis successiuum, ac iure
proinde meritò conditione quandocumque † cedente, ad 10
actum poterit successiuè deduci, *per text. in l. semper, §. negotiatores, ff. de iur. immunit. l. sicut, §. 1. ff. ex quibus caus. maior.* not. Angel. *in l. vtimur, ad fin. ff de sepulcr. viol.* cæterique congesti per Tiraquell. *in l. boues, §. hoc sermone limit. 5. n. 1. & 2. ff. de verb. significat.*

Cui pariter obesse non poterit repudiatio portionis Andreæ, adhoc, vt illam modò assequi nequeat: licet coim eadem legati repudiatio in primo priuationis Instrumento præcesserit; in subsequenti postmodum repetita oon fuit, quinimmò illud ad proprium commodum pro secunda vice ademit Andreæ, prout eidem censetur ex Iuris dispositione permissum, dum prima repudiatio ad fauorem

11 tem Io: Baptistæ inutilis, nec proinde † consumpta fuit, *ad*
text. in l. hæc conditio, ff. de condit. & demonstr. & in l. qui
heres, ff. de acquir. hered. & in c. si electio de elect. lib. 6. cum
alijs per Tiraquell. *in d. l. bones, §. hoc sermone limit. 1. n. 1.*
cum seqq. Molin. *de primog. lib. 2. cap. 4. num.* 38.

Et ita vtraque, &c.

Decisio ista emanata sub die 23. Iunij 1645. coram bon. mem. Leone Verospio, quæ hic allegatur in eodem causa facta est supra in part. 9. recent. decis. 358.

R. P. D. ALBERGATO

Fesulana Beneficij, seu Oratorij.

Luna 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Habere facultatem Vicarium confirmandi donationes in materia Beneficiorum de Iurepatronatus probatur etiam præsumptionibus, & coniecturis, quales autem illæ esse debeant vt sufficientes dicantur in decisione videbis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarium habere facultatem confirmandi donationem Iurispatronatus probatur coniecturis, etiam præsumptionibus, & num. vltimo, vbi amplia.*
2 *Verbum*, cum eisdem facultatibus, *denotat adæquationem in omnibus, etiam per omnia.*
3 *Aequiparatorum natura est, vt qualitas vnius transfundatur in alium.*
4 *Attestatio Cancellarij deseruit saltem pro adminiculo.*
5 *Facultas confirmandi præsumitur ex pluribus actis.*
6 *Solitum, vt plurimum attenditur.*
7 *Solitum proximum actui præualet solito antiquori.*
8 *Solitum alicuius Episcopi, præualet solito antecessorum.*
9 *Validitas confirmationis deducitur ex illius effectuatione.*
10 *Testis de facto proprio, licet ad perpetuam rei memoriam examinatus, præbet adminiculum.*
11 *Testis fides augetur ex morte alijsque præsumptionibus.*
12 *Facultas Vicarij in confirmatione Iurispatronatus probatur coniecturis, etiam sine litteris patentibus, & vid. sup. num. 1.*

DECISIO CCXCVIII.

FVit resolutum constare de veritate præsuppositi in decisionibus editis 14. Martij 1650. & 24. eiusdem mensis 1651. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado, hoc est Pandulphinum Episcopi Fesulani Zimenes Vicarium potuisse donationem patronalis beneficij, de quo agitur, confirmare, & approbare, quia ad id idoneam habere faculta-
1 tem, vt † probatur ex pluribus coniecturis, & vrgentissimis
præsumptionibus, quæ ad hunc effectum sufficiunt, vt in terminis firmauit Rota *decis. 598. n. 7. p. 1. diuers.*

Prima siquidem insurgit ex implicita confessione eiusdem Episcopi Zimenes, is enim prædefuncto Pandulphino in Vicarium deputauit Capponium cum eisdem facultatibus illi concessis, in harum verò extensione cum facultas recipiendi huiusmodi donationes Patronatuum concessa legatur, hinc arguere licet quod ea Pandulphino quoque tribu-
2 ta fuerit, quia illud verbum, † *cum eisdem facultatibus*,
denotat adæquationem in omnibus, & per omnia, Roland. *cons. 47. n. 23. lib. 4.* Bursatt. *cons. 64. n. 20.* Surd. *decis. 125.*
3 *n. 1.* Barbos. *dict. 99. n. 1.* & natura æquiparatorum † est,
vt qualitas vnius in alium transfundatur, *adnot. in l. 1. ff. de leg. 1.* Soc. *cons. 123. num. 2. lib. 3.* Aldobr. *cons. 20. n. 48. lib. 1.* Cenc. *de cens. quæst. 102. n. 7.*

Altera verò resultat ex eo, quod Pandulphinus in erectionibus beneficiorum, ac similibus Iuspatronatuum donationibus sæpè auctoritatem interposuit, vt constat ex attestatione antiquioris, & alterius moderni Cancellarij; cui
4 † licet informi vtpotè ipsas confirmationes per extensum
non referenti, deferendum tamen est, vt saltem deseruiat pro adminiculo, Bald. *cons. 204. num. 7. lib. 1.* Caputaq. *decis. 234. p. 1.* Rot. *decis. 198. n. 6. decis. 310. n. 3. p. 1. rec.*
5 & ne tot actus pereant præsumenda est † in confirmante

facultas necessaria, *ad text. in l. Barbarius, ff. de offic. Præsid.* Rot. *decis. 1. de offic. Vicar. in nou.*

Huic autem accedit quod idem Episcopus Zimenes, & eius successores alijs Vicarijs hanc facultatem impartiri consueuerunt, † quod solitum plurimum est attendendum, vt in terminis Vicarij tradit Gutticrez *canon. qq. lib. 2. cap. 17. num. 27.* Sbroz. *de offic. Vic. lib. 2. quæst. 41. n. 15.* & tan-
quam proximum actui, de quo agitur, † præualet antiquio- 7
ri exaduerso adducto tempore Episcopi Diaceti anno 1587. Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 325. num. 1.* coram Caual. *decis. 122. num. 5.* coram Buratto *decis. 679. num. 15. & in Bononien. beneficij 26. Februarij prox. præt. §.*
& hoc quod dicimus, coram me, præsertim cùm sit † peculia- 8
re ipsius Episcopi Zimenes, Felin. *in cap. cum P. Tabellio sub n. 8. vers. & si Notarius de fide instr.* Alex. *cons. 163. n. 11. & 12. lib. 7.* Surd. *decis. 223. n. 8.* Rota *decis. 723. n. 6. p. 2. rec. & in Parmen. pensionis 23. Martij 1640. §. neque hinc, coram R. P. D. meo Bichio.*

Consideratum insuper fuit, quod secuta prima vacatione Franciscus Maria reseruatarius iuris præsentandi vigore dictæ donationis præsentauit q. Philippum de Lutis, & præsentatio à Capponio successore Pandulphini admissa fuit,
† quod arguit eius validitatem, & legitimam ipsius infert 9
(quatenus opus esset) approbationem ex deductis *in Baren. Iurispatr. 10. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Pentingerio.*

Demum concurrit depositio Vicecancellarij olim Curiæ Episcopalis Fesulanæ, qui testatur sua manu transumptasse deputationem Pandulphini cum explicita facultate confirmandi donationes, qui licet vnicus, & ad perpetuam dum-
taxat memoriam examinatus, adminiculum † tamen facit, 10
cum deponat de facto proprio, Bart. *in l. admonendi sub num. 41. ff. de iureiur.* Crauett. *cons. 198. n. 11.* Caputaq. *decis. 206. n. 6. part. 2.* Rota *decis. 86. num. 1. decis. 406. n. 6. p. 1. recentior. in Tiburtina administrationis, seu redditionis rationis 13. Maij 1642. §. siquidem, coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Firmana pecuniaria 3. Iunij 1650. §. eo magis, coram R. P. D meo Bichio*, præsertim quia ex eius
morte, † & præsumptionibus, ac in circumstantijs superiùs 11
ponderatis illius fides suppletur, Alex. *cons. 149. n. 6. lib. 5.* Rota coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 172. num. 5.* ibique Adden. *n. 9.* cum alijs per Add. ad Buratt. *dec. 117. n. 16. in Romana Domus 25. Februarij 1647. §. verum, coram R. P. D. meo Celso, & in Romana nullitatis matrimonij 28. Iunij 1651. §. dictum vero, coram Eminentiss. D. Cardinali Ottobono.*

Non obstat, quod litteræ patentes deputationis Pandulphini non exhibeantur, quia cum factis diligentijs reper-
tæ non fuerint, sufficit † quod eius facultates probentur, 12
vel præsumptiones iuxta præcitatam *decis. 598. p. 1. diuersor.* vel per testes Felin. *in cap. sicut n. 31. ante fin. de re iud.* Rot. *decis. 1. de offic. Vicar. in nou. Crescent. decis. 1. n. 15. ad med. eo tit.*

Et ita vtraque, &c.

Hæc quæ sup. enunciantur decis. sub diebus 14. Martij 1650. & 24. eiusdem 1651. in hoc eodem volumine adnotatæ reperiuntur, altera sup. decis. 130. altera vero infra in Appendice.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Victorijs.

Luna 13. Ianuarij 1653.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommissariorum probatur ex Codice conscripto à fideicommittente, & legaliter asseruato; Item ex decisione Rotali; Item ex immissionis sententia si agatur contra illam obtinentem; Item ex Instrumentis acquisitionum, & etiam ex Instrumentis Census, & litteris patentibus locorum Montium in quibus præseferatur pretium prouenire ex re fideicommissaria. Remissio fideicommissi non præsumitur ex diuisione, & ex quibus illa excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Decisiones de stylo Rotæ, quando sint supponendæ.*
2 *Omissio ex quibus requisitis concedatur Substituto, ex remedio l. vlt. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
3 *Identitas Prædij concluditur ex decisione Rotæ.*
Et ex descriptione illius facta in Codice Testatoris legaliter, & fideliter asseruato, & proprio eius Caractere scripto, & num. 4. 9. & 13.
5 *Producens scripturas approbat ex eis contenta.*
Quod procedit etiam si scriptura esset priuata, num. 6.
7 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex sententia immissionis si agatur contra illum, qui eamdem sententiam in vim fideicommissi obtinuerit.*
8 *Sententia in iudicatum transacta amplius impugnari non valet.*
10 *Bona ab hærede possessa præsumuntur ei ex hæreditate delata, si ab eo nouus acquisitionis titulus non exhibeatur.*
Quod amplia si corroboretur præsumptio cum Instrumentis locationum defuncti, num. 11.
Item si cum Instrumentis acquisitionum, n. 12. & 13.
14 *Bona esse Fideicommissaria, quando probetur.*
15 *Census, & loca Montium probantur esse fideicommissaria, si in Instrumento, & litteris patentibus præseferatur pretium prouenire etiam re fideicommissaria.*
16 *Decisiones non possunt impugnari ab eo qui illarum virtute immissionem obtinuit.*
17 *Detractio siue pro legitima, siue alia quacumque causa non competit, quando ex alienationibus constat de illarum consumptione.*
18 *Fideicommissum ex diuisione inter fratres non præsumitur remissum, & ex quibus illius remissio excludatur, n. 19. & pluribus seqq.*
Imo illius remissio excluditur si in laude super diuisione emanato fuerit dictum fideicommissum in suo robore permanere, num. 16.
20 *Clausula in reliquis est exclusiua præcedentium.*
21 *Discretiua dispositionis ius, quæ sit.*
24 *Obseruantia laudum dubium declarat.*
25 *Obseruantia excludit remissionem fideicommissi.*
26 *Clausula sublata, & decretum irritans in laudo positi adimens facultatem iudicandi contra illius formam.*
Sed non impediunt quin de comprehensione fideicommissi in laudo possint Iudices cognoscere, n. 27.
28 *Immissio in vim fideicommissi non potest retardari virtute clausula sublata, & decreto irritanti appositis in laudo super diuisione inter fratres emanato, & à num. 26.*

DECISIO CCXCIX.

IN bonis Bernardini hodiè decreta fuit immissio D. Laurentio Roberto contra D. Principissam Dianam Marci Antonij ab intestato hæredem, ac bonorum, de quibus agitur, possessorem, quod eadem fideicommisso in sui fauorem purificato ostendit esse supposita ex tribus decisionibus hactenus editis in causa, necnon ipsorum à quacumque detractione immunium identitatem ex alijs decisionibus coram bon. mem. Merlino iuxta laudabilem, & inueteratum huius Sacri Tribunalis stylum pernecesse supponendis,
1 † quoties non principaliter, siue in gradu appellationis, sed incidenter illarum iustitia in dubium reuocetur, de quo attestatur Rot. coram Buratt. *decis.* 596. *n.* 1. & 744. *num.* 3. & *decis.* 354. *num.* 3. *in fin.* & 8. *part.* 4. *recentior.* & *in Mediolanen. pensionis* 27. *Iunij* 1646. *coram R. P. D. meo Bichio.* His namque concurrentibus requisitis substituto conceditur.
2 † Immissio siue ex remedio, *l. vlt. C. de edict. Diu. Adr. toll.* vt notat. communiter DD. *in l. peto, §. cum autem, C. ad S.C. Trebell.* Peregr. *de fideicomm. art.* 43. & 44. *vtrobique n.* 1. & *art.* 48. *n.* 5. *cum seqq.* Rot. *decis.* 237. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & *decis.* 301. *n.* 6. *p.* 6. & alijs relatis *in Romana fideicommissi de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, siue ex altero Saluiani, vt respondit Rot. coram Seraphin. *decis.* 828. *n.* 1. & 2. & *in Romana domus* 23. *Ianuarij* 1630. *coram Queippo*, & *in Romana fideicommissi* 13. *Ianuarij* 1640. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.*
3 Concluditur autem † identitas respectu *Casalium S. Proculæ* (rubris duodecim dumtaxat exceptis) *ac Pratelata*, nedum ex decisione bon. mem. Merlini edita 9. Decembris 1626. sed etiam benè desumitur ex eorumdem corporum descriptione in antiquo Bernardini Codice legaliter, & fideliter asseruato, † ac propria eiusdem manu conscripto, vt 4
pluribus comprobat Peregr. *de fideicomm. artic.* 44. *num.* 4. & *decis.* 2. *n.* 1. Fusar. *de substit. quæst.* 618. *n.* 9. etiam contra M. Antonium ipsiusmet Bernardini hæredem, & authorem D. Principissæ, tum quia iudicialis † vigore productionis ea- 5
dem corpora fideicommisso agnouit obnoxia, & approbauit, *c. cum olim de cens. c. venerabilis de except. l. publia, §. vlt. ff. depositi*, ibique communiter DD. Bald. *in l. alias n.* 3. *C. de his quib. vti indig.* vbi conclusionem ampliat etiamsi ille priuatæ † specimen scripturæ præseferat, Dec. *in c. venera-* 6
bilis n. 27. *in* 5. *conclus. de except.* & plures alij relati per Surd. *cons.* 151. *n.* 16. Tum † quia in eisdem bonis tanquam fidei- 7
commissarijs Bernardini sententiam immissionis obtinuit, vt latè probat Barbat. *cons.* 14. *col.* 3. & 4. *lib.* 3. Peregr. *de fideicom. art.* 44. *n.* 2. Fusar. *de substit. quæst.* 618. *n.* 29. Rot. *in Reatina successionis* 6. *Februarij* 1643. *in §. placuit in fin. coram R. P. D. meo Pentingero*, quæ proindè in iudicatum successiuè transacta † per ipsos amplius impugnari non poterit, 8
ad text. in l. si seruus plurium, §. 1. *ff. de legat.* 1. ibique Bart. *n.* 2. Ias. *n.* 4. Peregr. *de fideicommiss. artic.* 53. *num.* 33. & *cons.* 19. *n.* 13. *lib.* 1. Rot. *decis.* 78. *n.* 1. *cum seqq. p.* 1. *rec.*

Cæterorum quoque corporum identitas, videlicet: *Casamenti, e conspectu Beatæ Mariæ in Porticu, Domus ad vsum fœni cum horto in Transtiberina Regione constituta Medietatis Scalæ, atque Turriculæ*, ibi, *pariter consistentis, necnon Vineæ petiorum circiter septem extra Portam Sancti Pancratij, vnius Domus in Regione Arenulæ sitæ, atque alterius consistentis in loco vulgo dicto Ghetto piccolo à Porta Leona, cæteris cum suis membris propè scholam Hebræorum ædificata*, ex præfatis Codicis lectura conuincitur, † ibi enim, eadem corpo- 9
ra vti propria Bernardini descripta, deinde à Marco Antonio ipsius hærede possessa inter cætera eiusdem bona hæreditaria iustificantur esse relicta; Adeòque † hæredi nouum ac- 10
quisitionis titulum non exhibenti ex Bernardini successione delata censentur, vt notant Bald. *cons.* 189. *n.* 4. *in princip. lib.* 1. Peregrin. *de fideicomm. art.* 44. *n.* 22. Fusar. *de substit. quæst.* 618. *n.* 45. Tiraquell. *de retract. consang. §.* 22. *gloss.* 1. *n.* 91. & 92. Rota *in Bononien. fideicommissi de Desiderijs* 5. *Martij*, & 14. *Iunij* 1637. *coram bon. mem. Merlino*, & *in Bonon. fideicommissi* 18. *Martij* 1647. *coram R. P. D. meo Meltio*, & *in Bononien. bonorum* 18. *Martij* 1652. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Dum id maximè corroboratur, † siue ex loca- 11
tionibus admoiculatis, ac Bernardini quoque possessionem proindè iustificantibus, secundum Menoch. *cons.* 704. *n.* 7. & *cons.* 1111. *n.* 24. Magon. *decis. Florent.* 37. *n.* 5. Rota coram Gregor. *decis.* 318. *n.* 2. & 4. & *decis.* 573. *n.* 5. *p.* 2. *recent.* & *in Auximana fideicommissi* 13. *Ianuarij* 1644. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, siue ex acquisitionum Instrumentis pro Laurentij parte productis, † quæ eadem corpora in bonis 12
fideicommittentis pariter extitisse concludunt Bald. *cons.* 89. *n.* 4. *lib.* 1. Peregr. *de fideicomm. art.* 44. *n.* 4. & *cons.* 48. *n.* 6. Petr. *eodem tract. de fideicomm. quæst.* 12. *n.* 31. *cum seqq.* Mascard. *de probat. conclus.* 778. *n.* 9. Rot. *decis.* 360. *n.* 6. *p.* 5. *rec.* & *in Romana fideicommissi de Spiritibus* 22. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Ex ipso quoque Codice *Granarium cum casamento constructum in loco vulgo Monte Magnanapoli*, Bernardini fideicommissarium extitisse dignoscitur, † ac etiam ex Instru- 13
mento acquisitionis in actis exhibito, quod licet in computum legitimæ Antonij appareat destinatum in laudo diuisionis ex huius tamen dispositione Bernardini fideicommisso adhuc remanet obnoxium, † dum vltra ratam scutorum sex 14
millium, siue in bonis, siue in pecunia detrahendam alia quæcumque alienatio prohibetur diuidentibus à quibus prætereà constat ex antecedentibus detractionibus successiuis pro parte Laurentij productis facultatem alienandi pro eadem rata fuisse consumptam. Hinc enim benè desumitur granarium prædicti Bernardini fideicommisso extare subiectum, ad tradit per Bart. *in l. Imperator, §. vltim. ff. de legat.* 2. Ias. *cons.* 231. *n.* 1. *lib.* 2. Aldobrand. *cons.* 63. *num.* 14. Card. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 7. *tit.* 8. *n.* 28. Rota coram bon. mem. Coccino *decis.* 432. *n.* 1. & 2.

Binos pariter census alterum scut. 1000. *à DD. de Incoronatis impositum, alterum scut.* 1200. *à DD. de Maximis constitutum, necnon loca vigintiduo Montis Fidei* ad as Bernardini pertinere conuincitur: tum † ex publicis impositionum 15
Instrumentis, tum ex patentibus litteris præseferentibus eadem prouenire ex pretio Casalis Casæ ferratellæ de pertinentijs olim Bernardini, ac ipsius proinde fideicommisso com-

comprobantibus esse subiecta tanquam eiusdem loco Casalis subrogata, iuxta text. *in l. Imperator*, *§. vlt. ff. de legat. 2. & in l. Imperator*, *ff. ad S. C. Trebell.* Castr. *cons. 326. n. 2. lib. 1.* Alex. *cons. 82. n. 10. lib. 2.* Molin. *de primogenitur. lib. 5. cap. 19.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 2.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 39. num. 12.* Fusar. *de substit. quæst. 627. num. 46.* Rota coram Vrgellen. *decis. 53. num. 10.* Prout etiam alijs ex patentibus litteris *Loca sex cum dimidio Montis Nouenalis*, competijsse Bernardino vti coempta ex pretio domorum propè Ecclesiam Diui Blasij consistentium ad ipsiusmet olim quoque spectantium ex præfati Codicis lectura dignoscitor.

Quæ saoè corpora à quacumque detractione grauatis hæredibus fortasse competente esse iminuoia concludunt decisiones bon. mem. Merlioi editæ fauore Marci Antonij
16 autburis D. Principissæ, † quas idem impugnare oon poterunt dum ille ipsarum virtute immissionem obtinuit, vt constat *ex decis. 47. & decis. 77. part. 5. recent.* ac bonorum possessores ad fructus omnes à die contestatæ litis exactos condemnari sub die 21. Iunij 1628. Necnon præfatom laudum diuisioois a Cardinali Farnesio inter Antonium, Horatium, & Curtium fratres de Victorijs Beroardioi ex Ioanne Baptista nepotes editum super omnibus ascendentibus bonis, ac cæterorum familiæ de Victorijs Apostolicæ confirmationis robore per san. mem. Gregorium XIII. successiuè munitum ex quo sanè colligitur detractiones vnicuique pro legitima, seu alia de causa in præfatis bonis competentes valorem scut. 6000. dumtaxat æquasse, dum ibidem de eam summam taxantur Antooio, deiodè verò à R. P. D. Iusto nostri tunc Tribunalis Auditore in eam pariter summam Curtio alteri fratri fuit per seotentiam assignata, & per consequens io simili summa decernendam esse Horatio, respondit Rota coram bon. mem. Merlino sub die 10. Martij 1627. Quas præterea detractiones omnes siue ratam scutorum 6000. earum occasione detractionum vnicuique diuidendum competeotem, & assignatam ex pluribus alienationibus bonorum comprehensorum in laudo, datis in Summ. Laurentij num. 22. 23. & 24. constat fuisse consumptas,
17 † itaut nihil ex eorum persona modo supersit detrahendum iuxta eiusdemmet laudi præscriptum imponentis præfatis fratribus silentium perpetuom super quibusuis Iuribus, prætensionibus ad eorum quemlibet ex quacumque ratione, vel causa cogitata, & incognitata spectantibus in bonis diuisis, vt etiam ponderatum fuit coram bon. mem. Merlino *sub die 2. Iunij 1627. impress. part. 5. decis. 77. num. 8.*

Hinc verò io assigoatis corporibus Laurentij retardari non poterit immissio, ac si eadem ex arbitramentali lando fuerint è vinculo fideicommissi, vt exaduerso contenditur
18 exempta. Ipsius † namque remissio ex arbitramentali diuisione quibuscumque licèt munita clausulis regulari-
19 ter non arguitur; † Quinimmò in proposito casu excluditur ex eodemmet laudo, siue ipsius sequentia verba spectentur. *Quod diuisione supradicta firma manente, In reliquis omnibus fideicommissa eorum Patris, Aui, & aliorum Antenatorum iuxta eorum tenorem in suis roboribus permaneant*, vt aduertit Crot. *in l. qui Romæ*, *§. duo fratres n. 54. ff. de verbor. oblig.* Odd. *cons. 49. num. 16.* Roland. *cons. 51. num. 16. lib. 4.* Paris. *cons. 16. num. 53. lib. 2.* Fusar. *de substitut. quæst. 593. num. 161. cum alijs relatis in Bononien. fideicommissi 28. Martij 1650. in §. tum etiam quia, coram Reu. P. D. meo*
20 *Celso*; non obstante clausula illa, *In reliquis omnibus*, † quæ præcedentium licèt exclusiua non proinde remissionem fideicommissi io bonis assignatis valet inducere, dum ex proœmio laudi omnia fratrum bona fideicommissis quibuscumque supposita ibidem probantur inclusa, & fideicommisso tunc dicerentur obnoxia ab eoque pariter exempta, siue facultas attributa antecedenter Aotonio disponendi liberè de bonis assignatis, quæ Curtio, atque Horatio, cæ-
21 terisque fratribus delata non legitur in laudo, † ac consequenter ex vi dispositionis discretiuæ ibidem denegata censentur, *ad textum in l. vnic. §. sin autem, C. de caducis tollen. & in l. si seruus plurium, ff. de legat. 1. & not.* vtrobique DD. Rota coram Greg. *decis. 301. num. 12.* ibique Add. *num. 18. & decis. 372. num. 7.* & coram Seraphin. *decis. 1448. num. 12.* licèt cum conditionibus supradictis ipsis assignatio facta fuerit restrictionem oamque recipiunt supradictæ conditiones solius respectu domus, & habitatioois; vt eodem modo, ac forma censeantur concessa, quemadmo-
22 dum antecedenter Antonio fuerat assignata. † Siue denique ex obseruantia elicita, tum ex coofessione Antonij, tum Marci Antonij, Petri Pauli, ac Ioannis Baptistæ successorum in aditione hæreditatis Curtij patrui, connumerantium ioter bona fideicommissaria Bernardini, quæ
Curtius laudi occasione receperat. † Tum etiam ex sen- 23
tentia successiuè prolata, ac declarante alienationes à Curtio peractas pro rata dumtaxat scutorum sex millium posse subsistere cuius memioit decisio bon. memor. Merlini edita fauore Marci Antonij inter cæteras impressas *part. 5. recent.*
77. num. 4. † Talia quippè obseruantia ad interpretatio- 24
nem laudi quatenus dubij benè deseruit, *l. sed Iulianus*, *§. proinde*, *ff. ad Macedon. l. quedam*, *ff. de reb. dub.* oot. Hond. *cons. 93. num. 30. lib. 1.* Rota *decis. 53. num. 2. part. 1. diuers. & in Barchinon. Canonicatus 22. Iunij 1646. in §. sed quidquid sit, coram Reu. P. D. meo Celso, & in alijs relatis in alia Bar-*
chinonen. Canonicatus 14. Decembris 1644. coram me, † & 25
remissiooem fideicommissi per diuisiooem exaduerso prætensam consequeoter excludit, Fusar. *de substit. quæst. 593. num. 48.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115. num. 62.* Rota coram Buratto *decis. 89. num. 13. & in Bononien. fideicommissi de Buatterijs 8. Aprilis 1644. §. tertio prædicta, coram Eminentiss. D. Card. Corrado.*

Præfatam denique immissionem retardare oon poterunt,
† clausula sublata, & decretum irritans adiectum Breui 26
coofirmatorio laudi licèt enim vtrumque Iudicibus adimat facultatem iudicandi contra formam laudi, ac Breuis in corroborationem ipsius successiuè prolati non tamen impe-
dit, † quin de comprehensione fideicommissi in laudo co- 27
gnoscant, vt respondit Rota coram Put. *decis. 48. num. 6. lib. 1. & in Ciuitatis Castelli bonorum 17. Aprilis 1583.* coram Robusterio, & coram Comitulo *decis. 6. num. 5. decis. 569.*
num. 9. part. 2. recent. † ac bonorum immissiooem fidei- 28
commissarijs consequenter attribuant cùm non cootra formam laudi, sed in ipsius potiùs executionem tunc iudicasse censeantur, respondit Rota coram Merlino *decis. 241. n. 1.*

Et ita in omnibus corporibus descriptis io Codice, cæterisque supra deductis D. Laurentio decreta fuit immissio, excepto dumtaxat Palatio, cuius immissionem particulari dubio discutiendum DD. reseruaruot vtraque &c.

Supra in eadem causa habetur alia decisio sub die 27. Iunij 1652. coram eodem bon. mem. Leone Verospio est decis. 282.

R. P. D. B I C H I O.

Romana, seu Veliterna Affictus.

Lunæ 13. Ianuarij 1653.

A R G V M E N T V M.

Contractus an rescindi possit ex defectu non implementi, vel agendum sit contra deficientem vt adimpleat, maximè si aliquid fuerit impletum erudirè tractatur. Procurator vigore mandati procuræ cum libera, an paciscendo possit præiudicare cum magno damno eius Principali, & quando quis non dicatur constitutus Procurator cum libera, licèt mandatum procuræ in fine contineat clausulas id importantes, latissimè discutitur.

S V M M A R I V M.

1 *Sequestrum præbet creditori securitatem dumtaxat, non autem rei sequestratæ dominium, aut dispositionem.*

2 *Descriptio in libris Banchi ad creditum creditoris, probat illi dominium pecuniarum.*

3 *Sequestrum simpliciter appositum minus grauat, quam si requireretur consensus creditoris super reuocatione sequestri, & quare.*

4 *Dictio*, ad, *aliquando æquipollet dictioni*, pro, *& quando secus.*

5 *Dictio*, tamen, *est aduersatiua sermonis, & iuncta cum clausula*, non aliàs, aliter, nec alio modo, *quid operetur?*

6 *Implementi defectus ex quo resultet.*

7 *Promissio venit interpretanda iuxta finem ad quem illa dirigitur.*

8 *Clausula*, sine præiudicio iurium, *modificationem, & conditionem importat.*

9 *Facultas attēdi, & minuendi excludit præsumptionē doli.*

10 *Spe-*

10 *Specificatio promissa non dicitur adimpleta, quando fuit addita facultas addendi, & minuendi.*

11 *Iudicio ordinario repleri debet creditum, quamuis fuerit exactum executiuè vigore obligationis Cameralis.*

12 *Productio approbat scripturam productam, eo modo quo concepta est, nec diuersimode ab illa operatur.*

13 *Protestatio*, generalia contra, *contradictionem importat, & acceptationem excludit.*

14 *Dominium, seu possessio rei quæsitum emptori, non potest à venditore in alium transferri absque consensu emptoris.*

15 *Promittens dare frumentum existens in horreo, quod iam fuerunt alteri venditum, an satis sit, quod claues horrei tradiderit.*

16 *Promittens tradere non liberam, donec liberet, non dicitur per traditionem rei non liberæ suam obligationem adimpleuisse.*

17 *Contractus quando dicatur gestus procuratorio nomine.*

18 *Actus debet attendi quo nomine fuerit gestus.*

19 *Immissio datur, quandoque possidenti pro confirmatione suæ possessionis, iura iuribus addendo.*

20 *Procurator cum libera postquam transegit, non potest à conuentis recedere in præiudicium sui principalis absque nouo speciali mandato.*

21 *Contractus an rescindi possit ex defectu non implementi, vel agendum sit contra deficientem, vt adimpleat.*

22 *Et quid si aliquid fuerit impletum.*

23 *Mandatum procuræ cum libera, & potestas transigendi in Procuratore, ex quorum resultet.*

24 *in Mandato procuræ clausulæ generales in fine positæ restringuntur ad supra expressa, nec important mandatum cum libera.*

25 *Procurator cum libera non censetur quis constitutus, quando in mandato procuræ fuerunt enumerata certa species, licèt in fine fuerit adiecta clausula generalis.*

26 *Amplia ne talis Procurator valeat renunciare appellationi interpositæ, & præiudicare principalibus.*

27 *in Mandato procuræ Notarius ex stylo magis, quàm consensu constituentium apponit clausulas generales, mandatum cum libera importantes.*

28 *Colonus, qui possidebat rem nomine ipsius Domini, si per creditorem dicta res fuerit à Domino ablata, & alteri vendita, cuius nomine possidere dicendum sit.*

29 *Relatum non potest continere id, quod in referente erat prorsus alienum à cogitatu contrahentium.*

30 *Zas. in l. 2. ff. si cert. pet. declaratur.*

31 *in Transactione aliquid hinc inde remitti necesse est.*

32 *Procurator vigore mandati procuræ cum libera potest paciscendo præiudicare suo principali.*

33 *Sed non cum magno damno.*

34 *Approbatio non educitur ex eo, quod quis sciuerit rem taliter se haberi.*

35 *Ratificatio non inducitur ex actu, qui potuit referri ad alium titulum citra ratificationem.*

36. *Actus qui potuit prouenire ex duplici titulo, vt proximiori attribuendus sit, quæ requirantur.*

37 *Actus quando potius præsumatur gestus ex posteriori titulo, quam ex priori.*

DECISIO CCC.

NOn obstantibus adductis ab Informantibus pro Dominis Canonicis, & Capitulo Sancti Petri contra decitionem editam sub die 15. Martij proximè præteriti, * eius fundamenta subsistere censuit hodie Rota, nempè defectum implementi ex parte Capituli, & potestatis ex parte Martelli cum quo inita transactio asseritur procuratorio nomine Affictuariorum Casalis Campi mortui.

Tenebatur enim Capitulum ex forma capitulorum Concordiæ tria inter cætera adimplere, videlicet consentire reuocationi sequestrorum, & inhibitionum cum sola conditione, quod debitores Affictuariorum soluerent pecunias in Bancho Sancti Spiritus, eatnde non amouendas nisi integrè satisfacto Capitulo de suo credito; Tradere Affictuarijs notulam effectuum Casalis post eos ab illo expulsos distractorum; Dare Affictuarijs frumentum existens in area, & horreis Casalis Campi mortui.

Sed reuocationi sequestrorum quando consensit adiecit conditionem à conuentis prorsus extraneam; & validè Affictuarijs præiudicialem, quòd nimirum debitores soluerent
in dicto Bancho ad creditum Capituli, & non alias aliter,
nec alio modo, quod longè differt à solutione cum pacto
non amouendi pecunias, nisi Capitulo satisfacto, quia
hæc solutio non priuasset Affictuarios dominio pecuniarum, ac facultate quatenus aliunde Capitulo satisfecissent,
easdem pecunias breui manu, & absque alio consensu Capituli amouendi à Bancho Sancti Spiritus, ac vno verbo pactum egrediebatur limites sequestri, † quod creditori secu- 1
ritatem dumtaxat non autem rei sequestratæ dominium
possessionem, aut dispositionem præbet, *gloss. in cap. 1. verb. sequestrari de sequestr. possess. & fruct.* Ancharan. *in cap. examinata num. 6. de Iudic.* Gamm. *decis. 332. num. 3.* cum alijs
allegatis à Modern. *Hispan. in Labyrinth. credit. part. 1. cap.*
13. §. 1. *num.* 3. † præbuisset autem Capitulo dominium pe- 2
cuniarum, solutio, ac descriptio in libris Banchi ad creditum Capituli, vt in terminis dixit Rota *decis. 377. sub n. 5.
part. 1. recent. decis. 581 num. 5. coram Pensa, & in Camerinen. Apocarum 4. Martij 1622. coram Remboldo*, † & sic 3
Affictuarios magis grauat consensus Capituli super reuocatione sequestrorum quàm ipsa sequestra, cùm iuxta illum
priuentur inuiti suarum pecuniarum dominio, & arbitrio
satisfaciendi Capitulo cum alijs pecunijs per concordiam
non sublato; semperque opus habeant pro recuperandis à
Bancho pecunijs nouo Capituli aliunde satisfacti consensu,
quem, & si obtentu facilè Capituli pietas polliceatur quia
differre possent tempore congregandi Capituli, & alia in id
impedimenta grauosum esse Affictuarijs fateri necesse est,
vt ad propositum ponderauit Rota *in Barchinonen. Exemptionis 13. Iunij 1645. §. quia fraudibus, coram Eminentiss. D. Card. Corrado.*

Gratiique † verba illa, *ad creditum*, exponuntur, idest, 4
pro credito; nam licèt dictio, *ad*, aliquando æquipolleat dictioni, *pro*, vt in §. *sanè in proœm. decret. l. 3. ff. vacat. ex
caus. muner. gloss. in l. 2. ff. muner. & honor.* Barbos. *dict. 6. per
tot.* tamen in subiecta materia hanc interpretationem non
recepit iuxta punctuales decisiones supra allegatas. † Et ex 5
abbundanti ipsa series facti in casu nostro id conuincit; nam
cùm Procurator Capituli reuocationi sequestrorum consensum præstitisset cum hoc, quod pecuniæ deponerentur in
Bancho, nec amoueri possent nisi satisfacto Capitulo, noluit Capitulum consensum huiusmodi ratificare, prout iacet,
sed cum limitatione, & adiecta noua conditione sub dictione aduersatiua, *tamen*, ibi, *sub ista tamen conditione &c.
quod sequestratarij soluant in Bancho ad creditum Capituli*,
Summario Capituli num. 17. & Affictuariorum num. 2. exinde nimirum euidens fit, quod Capitulum verba *ad creditum*,
non apposuit loco verborum, *pro credito*, quia tunc satis
fuisset ratificare simpliciter consensum à Procuratore præstitum, nec adhibuisset verbum, *tamen*, quod iuncta præsertim clausula, *& non alias, aliter, nec alio modo*, demonstrant voluntatem Capituli circa modum concipiendi partitas solutionum in Bancho faciendarum aduersantem verbis
Procuratoris solam securitatem importantibus, vt per Paris. *cons. 78. num. 2. & 3. lib. 1.* Bald. *cons. 195. num. 11. vers. 2.
lib. 2.* Ruin. *cons. 41. num. 8. lib. 2.* Barbos. *dict. 400. num. 2.*
Rota *decis. 75. num. 4. part. 2. recent.*

Quod vero † casus solutionis pecuniarum in Bancho non 6
venerit nil releuat, quia implementum ex forma concordiæ
à Capitulo in hac parte præstandum non versatur circa
actualem solutionem, quæ immò ab alijs facienda est, sed
circa consensum reuocationi sequestrorum, quem propterea interponendo cum clausulis contrarijs transactioni, &
non pertinentibus transactionem non adimpleuit, Rot. *decis. 162. sub num. 3. part. 1. recent.* facit Modern. *Hispan. in
Labyrinth. credit. part. 1. cap. 30. num. 32.* Præterquod casus
dictæ solutionis non venit culpa ipsius Capituli: quippè
quod etiam ob eius defectum in adimplendo, transactio in
alijs quoque non habuit effectum.

Alter quoque defectus circa traditionem notulæ effectuũ
distractorum, ineuitabilis est, † promissio Capituli de tra- 7
dendo notulam huiusmodi præsefert obligationem tradendi
liberam, & absque vlla limitatione, vel conditione attentis
tum verbis indefinitè prolatis, ibi, *il Reuerendissimo Capitolo dia à detti Signori Venturini il conto degli affitti &c.*
tum fine ad quem illa dirigitur vt scilicet Conductores certo
scirent, an, & quid soluendum remaneret, iuxta quem
finem promissio venit interpretanda, *l. 2. quod diximus, ff.
si quis caution. l. in conuentionalibus, 52. ff. verb. obligat.* Signorol. *cons. 149. num. 6.* ibique relati à Modern. *Hispan. in Labyrinth. credit. part. 3. cap. 12. num. 12.*

Talis

8 Talis autem non est; † immò est conditionalis, incerta,
& imperfecta notula tradita à quodam Ministro Francisci
Antonij de Comitibus successoris io affictu cum habeat in
ventre clausulam, *sine praeiudicio iurium dicti Francisci
eiusque voluntatis*, quæ clausula modificationem, & con-
ditionem importat, Peregr. *de fideicommiss. art.47. sub n.29.
versic. & ideo*, Marescott. *var. resolut. lib.2. cap.*138. *num.*2.
Gratian. *discept.*980. *num.*8. Penia *decis.*496. *num.*7. &
9 † vlterius præsetuet ipsi Francisco Antonio facultatem
addendi, minuendi, & variandi partitas, quæ licèt exclu-
deret præsumptionem doli, Bald. in Authen. *sed cum testa-
tor num.*18. *Cod. ad l. Falcid. & in l. fin. §. cum igitur num.*8.
Cod. iur. delib. Surd. *inter tractat. diuers. de inuent. quæst.*274.
10 *num.*21. Duran. *decis.*387. *num.*7. efficit † ne dicatur adim-
pleta specificatio promissa, vt in simili Scacc. *de Iudic. cap.*11.
*num.*491. *num.*493. & 498. & in puncto adimplementi Rota
*decis.*162. *sub num.*3. *vers. sine praeiudicio, part.*1. *recent*, præ-
sertim quia nedum relinquit incertum, ac variabile resi-
duum effectuum Affictuarijs à Capitulo restituendorum;
sed etiam debiti ab Affictuarijs soluendi in quorum graue
præiudicium euenire posset, quod recuperare interim oon
valerent effectus adnotatos pro distractis quos postmodum
Franciscus Antonius variando non distractos declararet,
quodque è conuerso si alios ioter distractos addere post-
quam ad formam notulæ traditæ Affictuarijs soluissent Ca-
11 pitulo, plus debito soluissent, † nec illud repetendi ius ha-
berent nisi iudicio ordinario, quod solùm competit, quam-
uis soluens eaecutiuè vigore obligationis Cameralis fuerit
eaactus, Gonzal. *super reg.*8. *Cancell. gloss.*6. *num.*208. Grat.
in addit. ad decis. Menoch. 220. *num.*3. & *seq. impress. post
tom.*1. *eius discep.* Scacc. *de appell. quæst.*17. *limit.*9. *sub num.*
58. Add. ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis.*581. *sub num.*10.
vers. in Curia.

Nec releuat, quod Procurator Capituli dictam notulam
produxerit non contradicente Procuratore Affictuario-
12 rum, quin potius ea deinde vtente, † quia productio appro-
bat scripturaio productam eo modo quo concepta est, nec
diuersimodè ab illa operatur, Bart. *in l. post legatum, num.*2.
vers. responde, ff. his quibus vt indig. Imol. *in cap. cum vene-
rabilis num.*25. vbi Felin. *num.*25. *in fin. & num.*26. *de except.*
Alexand. *cons.*124. *num.*5. *lib.*7. Add. ad san. mem. Greg. XV.
*decis.*238. *sub num.*15. *limit. in fin.* Rot. *decis.*159. *num.*1.
*part.*2. *diuers. decis.*432. *num.*4. coram san. mem. Greg. XV.
& de contradictione Procuratoris Affictuariorum sub ipsa
die 19. Septembris qua cadebat citatio apparet ex Summario
13 addictionali Affictuariorum num.3. † vbi habetur oppo-
sitio generalia contra quæ contradictionem importat, &
acceptationem eacludit, Gratian. *in addit. ad decis.* Mar-
ches. 89. *num.*5. cum alijs allegatis à Modern. *Perusino de ma-
nuten. obseruat.*97. *num.*22. & *seqq.* eademque oppositio re-
petita fuit quando Procuratur notulam recepit, vt in Sum-
mario Capituli num.19. ibi, *Io Bernardino Martelli hò
riceuuto la sopradetta notula de' conti con la protesta fatta
&c. e non altrimente ne in altro modo*.

14 Parens † denique est defectus implementi circa frumen-
tum existens in area, & in horteis Campi mortui, quod
post commissum spolium fuisset à Capitulo venditum, ac
traditum Francisco Antonio de Comitibus, cùm non dubi-
tetur, probandum eaaduerso esset, quod fuerit retrotra-
ditum Affictuarijs, & quidem cum consensu ipsius Francisci
Antonij necessario penitùs, vt ea eius persona dominium,
& possessio frumenti per antecedentem venditionem ei
quæsita reuolaret ad Affictuarios, *l. id quod nostrum, ff. reg.
15 iur.* cum alijs allegatis in vltima decisione §. *defecit*. † Atq;
hinc, nec satis erat, quod Affictuarijs consigoarentur à Ca-
pitulo claues horteorum nisi Capitulum desuper obtinuerit
Francisci Antonij consensum, sine quo frumentum Affi-
ctuarijs non acquirebatur saltem liberè, vt necesse est ad
effectum à contrahentibus contemplatum, videlicet, vt idem
frumentum Affictuatij vendere possent alijs personis, &
ex precio satisfacere Capitulo; oportet enim promittentem
tradere liberè, & alioquin licèt recipiens agere valeat ad rem
traditam liberandam, *l. ex his prædijs, iuncta gloss. C. euict.*
Rota *decis.*161. *num.*8. & 9. apud Zacch. *de oblig. Camer.*
vel ad interesse Salas *de contract. tit. de empt. & vendit. dub.*
16 46. *num.*7. † promissor donec liberet non dicitur per tradi-
tionem tei non liberæ suam obligationem adimpleuisse,
Bero. *cons.*158. *num.*31. *lib.*1. Dec. *cons.*483. *num.*18. Surdus
*cons.*36. *sub num.*9. *vers. nec liberatur, ex text. in l. si emptio-
ne, §. vacuam, & §. fin. cum l. seq. ff. act. empt. l. si pater, C.
eodem tit.* Rota *decis.*162. *sub num.*3. ibi, *quia non fuit da-
tum cannetum liberum, part.*1. *recent.*

Taotùm autem abest, quod hæc probauerit Capitulum,
quod immò Testes examioati super consignatione frumen-
ti, seu clauium horreorum discordes sunt io substantialibus,
circa personas, quibus, & à quibus consigoatæ asserunt, nec
verbum faciunt de coosensu Francisci Antonij respectu
Affictuariorum, quem non supplet consensus Benedicti de
Benedictis à quo claues consignatæ fuerunt Notario, vt con-
signarentur Horatio Ministro Capituli, quique io hoc affi-
ctu erat socius Francisci Antonij; nam quidquid sit an de eo
tempore talis esset, † certum est, quod non consignauit tam- 17
quam socius, aut nomine proprio, sed tamquam Procura-
tor Francisci Antonij, vt verba Summario Capituli n.21.
ibi, *à Benedicto de Benedictis nomine, & vice Illustris Do-
mini Francisci Antonij de Comitibus*, & infra, ibi, *idem Do-
minus Benedictus nomine quo supra consignauit mihi Notario
&c.* significant Dec. *cons.*510. *num.*4. Bero. *cons.*199. *num.*3.
& 7. *lib.*1. ac alij relati à Moderno *Neapolitano controuers.
forens. lib.*1. *cap.*39. *num.*43. † debetque attendi nomen 18
quo actus fuit gestus, Rota *decis.*425. *num.*1. *part.*1. *recent.
decis.*202. *num.*5. *apud Merlinum*; prout nec constat præ-
fatum Benedictum dictas claues consignasse, vt traderen-
tur Affictuarijs; omnisque cessat difficultas, quia successiuè
Franciscus Antonius habita notitia de huiusmodi consigna-
tione statim reclamauit, & sub die 25. & 28. Septembris
protestatus fuit tam contra Capitulum, quàm contra Affi-
ctuarios nedum de damnis, & interesse, sed etiam quod re-
mouerentur impedimenta, vt quiete, & pacificè frumen-
to, & alijs effectibus sibi concessis vti posset, ibi, *requirit,
& interpellat ad remouendum &c. faciendumque ita, & tali-
ter vt iuxta promissiones sibi factas pacificè, & quiete, atque
ad libitum vti possit rebus, & effectibus sibi concessis*, Summ.
præteritæ positionis pro Affictuatijs num.11. litt. D.

Quapropter neque ea successiua consignatione clauium
facta sub die 4. Octobris eidem Benedicto procuratorio oo-
mine, eiusque immissione in possessionem Casalis resultat,
quod Franciscus Antonius aliquando consensum præstiterit
fauore Affictuariorum, seu ipsius Capituli, cum hæc gesta
fuerint cum Benedicto Procuratore speciale mandatum ad
id requisitum non habente, & in omnem euentum Franci-
scus Antonius, esto sine veri præiudicio, qood de his noti-
tiam habuerit; credere † potuit ea fieri in eaecutionem su- 19
pradictæ protestationis, & pro sui nusquam dimissi domi-
nij, ac possessionis confirmatione, pro qua etiam datur,
quandoque immissio possideoti iura iuribus addendo, Iason.
*in l. fin. num.*10. *C. edict. Diu. Adr. tollend.* Tiraquell. *in tra-
ctat. le mort. saisit part.*3. *declarat.*2. *num.*1. & *seq.* Menoch.
*de adipiscend. remed.*4. *num.*337. Rota inter impress. post
Modern. *Perus. de manut. decis.*565. *num.*3. & penès Merlin.
*decis.*327. *num.*1.

Non obstat, quod Martellius Affictuariorum Procura-
tor claues, & frumentum acceptauerit eo modo quo sibi à
Ministro Capituli traditum fuit, quia acceptauit cum pro-
testatione, & tempore acceptationis ignorauit abesse con-
sensum Francisci Antonij; † & esto tanquam Procurator 20
cum libera potuisset, cùm Capitulo transigere (quod infra
negabitur) non tamen potuit postquam transactiooem fe-
cit à conuentis sine nouo speciali mandato recedere, acce-
ptando io præiudicium suorum principalium adimplemen-
tum Capituli diuersum à forma promissionis; hoc enim
esset dimittere, perdere, & extinguere ius domino ex ipsa-
met concordia acquisitum, qnod Procuratori etiam cum li-
bera non licèt, Iason. *in l. præses, num.*12. *C. transact.* Ber-
taz. *claus.*5. *gloss.*2. *sub num.*6. Thes. iun. *quæst.*1. *sub num.*10.
*lib.*4. Alex. *cons.*22. *sub num.*9. *lib.*1. Io. Petrus Ferr. *in pract.
Papien. titul. position. actor.* §. *Simonimus ante num.*2. *vers. aut
positiones fol. mihi* 60. Monter. *decis. Aragon.*38. *num.*24. &
seq. Merlin. *decis.*414. *num.*12.

Obesse igitur Affictuarijs, aut suffragari Capitulo non
debet concordia ab eo non adimpleta; † cùmque ea facto 21
Capituli ob translationem frumenti in Franciscum Anto-
nium factam aote concordiam, & postea confirmatam,
eiusdemque frumenti, ac aliorum effectuum secutam
distractionem adimpleri amplius non possit, licitum est
Affictuarijs à concordia recedere, quamuis regulariter
ex defectu non implementi recedi non liceat, sed agen-
dum sit contra deficientem, vt adimpleat Lart. *alle-
gat. fiscal.*26. *per tot. vbi signanter num.*32. & *seq.* † id 22
ampliat, & si aliquid fuerit impletum, Rota *decis.*676.
*num.*7.

num.7. part.2. recent. alijque relati in vltima decisione §. sed quidquid.

23 Eo magis, † quia Martellius, qui pro Affictuarijs transe-
git potestatem ad id non habebat; nam ab Aloysio Ventu-
rino, altero ex illis mandatum ei datum erat ad lites, ad su-
scipiendum terminos, seu dilationes soluendi, ad fatendum
debitum, & quodcumque iuramentum præstandum, cum
promissione non contraueniendi, & habendi ratum, &
gratum omne id quod Procurator fecerit; vnde non resul-
tat mandatum cum libera, & potestas transigendi, vt re-
iecta contraria sententia, Bart. *in l. procurator* 58. *num.4.*
ff. procurat. tradit ibidem add. litt. F. Ias. *in l. transactionis*
sub num.8. vers. sed falsum est, C. transaction. Couar. *var.*
resol. lib.1. cap.6. sub num.4. vbi circa fin. ait hanc esse ve-
riorem, & magis receptam sententiam, Alex. *cons.41.n.4.*
vers. nec habet obstare, & num.5. vbi de magis communi
lib.3. Dec. *cons.500. num.12.* Surd. *cons.160. num.35.* Hiero-
nym. Laurent. *decis. Auenion.129. sub num.17. vers. hinc si*
quis, Giurb. *obseru.69. sub num.9. in fin.*

Nec eidem Aloysio, qui particulare mandatum Martellio
dedit nocere potest aliud mandatũ à cæteris Affictuarijs non
24 eius nomine datum. † Quod præterea, & si in fine
contineat clausulas importantes mandatum cum libera
idoneum ad transigendum; quia nihilominus superiùs enu-
merat seriatim omnes actus à Procuratore expediendos,
qui excepta facultate suscipiendi terminum ad soluendum,
non respiciunt gerenda inter Capitulum, & Affictuarios,
sed inter hos, & alias personas, non tribuit potestatem
transigendi cum Capitulo super ipso principali negocio
Affictus, quod Affictuarij per se ipsos, non autem median-
te Procuratore stipulati fuerant, nam clausulæ illæ genera-
les in fine positæ, restringuntur ad supra expressa, Paris.
in addit. ad Bart. *in d. l. procurator litt. A. ff. procurat.* Thes.
iun. *quæst.4. num.12. lib.4.* Bertax. *claus.5. glos.2. num.6.* Fac-
chin. *controu. lib.2. cap.57. vers. sed contrarium*, Giurb. *ob-*
seru.69. num.7. Alex. *cons.22. num.10. vers. primo quia lib.1.*
Cuman. *cons.148. sub num.1.* vbi distinguit, an fuerit con-
25 stitutus Procurator ad negocia generalis; † an verò certæ
species fuerint enumeratæ, & in fine adijciatur clausula ge-
neralis, Alciat. *cons.67. num.10. & seq. lib.8.* Surd. *d. cons.*
26 160. *num.36.* Monter. *decis. Aragon.39. num.53.* † Fortior
ne talis Procurator valeat renunciare appellationi interposi-
tæ, Iason. *in l. præses n.13. C. de transact.* Alexand. *d. cons.22.*
num.10. cum alijs allegatis à Moderno *in obseruat. ad decis.*
Capyc. Latro *decis.59. num.9.* & graue præiudicium princi-
27 palibus inferre, Mantic. *de tacit. lib.6. tit.16. num.41.* † vbi
dicit rationem, quia hic est abusus Tabellionum, qui passim
ex stylo magis quam ex consensu constituentium in manda-
tis huiusmodi clausulas adijciunt, Escobar. *de ratiocinat. cap.*
19. *num.37.* Thes. *d. quæst.4. num.9.*

Infert autem graue præiudicium allegata transactio, vt
ponderat vltima decisio *§. vtilitas, & §. seq.* signanter circa
restitutionem frumenti sub nouo, duroque vinculo præla-
tionis Capituli, cuicumque emere volenti; circa animalia
quæ non fuit conuentum restitui Affictuarijs, sed dimitti in
manibus eorum penes quos reperiebantur, quousque esse
ministros, non Affictuariorum, sed Francisci Antonij de
28 Comitibus † negari non potest cùm ante concordiam Ca-
pitulum animalia, omnesque alios effectus tradidisset Fran-
cisco Antonio, eiusque nomine à ministris detinerentur;
qui propterea, & si originaliter fuissent ministri Affictuario-
rum possidebant ipsi Francisco Antonio, Bald. *cons.330. n.6.*
lib.1. Roland. *cons.46. sub num.37. lib.1.* Put. *decis.453. n.6.*
29 *lib.2. in correct.* Seraphin. *decis.466. num.2.* Item † circa
expensas, & damna ab Affictuarijs passa occasione spolij,
quæ non præseruat Capituli concordia disponens, quod pro
prætensionibus Affictuariorum obseruari debeant pacta, &
conuentiones appositæ in Instrumento Affictus ad quas re-
latio habeatur, quia Instrumentum Affictus non loquitur
de damnis passis occasione spolij tunc prorsus alieni à cogi-
tatu contrahentium tam tristem euentum non meditan-
tium, vt in simili Riminald. iunior. *cons.569. n.114. & 115.*
Rota in Rauennaten. Saluiani 10. Iunij 1639. §. eo magis, coram
me. Accedit bonum ius, quod Affictuarij souebant in iu-
dicio spolij canonizatum per duas decisiones nixas tum nul-
30 litati, tum iniustitiæ possessionis captæ à Capitulo, † in
quarum posteriori edita sub die 17. Decembris 1646. *§. se-*
cundo quia, ostenditur in specie, quod doctrina Zasij *in l.2.*
ff. si cert. pet. iterùm hodie allegata pro tuenda iustitia dictæ
31 possessionis, non applicatur casui nostro. † Adeò quod
omnibus simul iunctis verum est dicere, quod Procurator
excedendo fines transactionis, in qua aliquid hinc inde re-
mitti necesse est, omnia ferè remisit, nihilque aut modi-
cum de bonis Capituli recepit: quippè frumentum restitui
promissum, non erat Capituli, sed Francisci Antonij, in
quem Capitulum illa antecedenter transtulerat, & dimitten-
da erant in manibus ministrorum Francisci, Horatij † & sic 32
Procurator excessit fines mandati cum libera, cuius vigore
Procurator potest quidem paciscendo præiudicare suo prin-
cipali, Calderin. *cons.3. sub num.1. de procurat. & cons.4. sub*
num.1. post med. versic. item in procuratore de appellat. † sed 33
non cum tanto damno, Natt. *cons.25. num.4.* Alciat. *cons.67.*
num.6. & seqq. lib.8. Giurb. *obseruat.69. n.9. circa fin. versic.*
non tamen, Caualcan. *decis.38. num.27. part.2.* Ioseph. Lu-
douich. *decis. Perus.37. num.6.*

Ad prætensam ratificationem Affictuariorum eductam,
vel ex Instrumento mutui ab Excellentissimo Domino Prin-
cipe Burghesio recepti cum hypotheca frumenti existentis
in horreis Casalis Campi mortui, & enunciatiua, quod illo-
rum ipsi alteram clauem, Capitulum alteram retinebat, vel
ex memoriali porrecto Sanctissimo, benè respondit vltima
decisio *in §. penult. & final.* quod neutrum ratificationem
redolet vniuocè, & necessario vt requiritur. † Nam hypo- 34
thecari potuit frumentum vti ad se spectans vigore locatio-
nis, & illa enunciatiua respectu clauis à Capitulo retentæ,
probat quidem Affictuarios id sciuisse, sed non quod appro-
bauerint, vt in proximis terminis Rota penes Merlin. *de-*
cis.343. num.4. & seqq. & in alijs relatis *in dicto §. fin.* † cla- 35
uem autem propriam Affictuarij recipere potuerunt, tan-
quam sibi debitam vigore locationis, & pro purgatione
spolij à Capitulo commissi circa approbationem transactio-
nis, cuius nusquam ibi mentio habetur, vt post Innoc. &
alios dixit Rota *decis.311. num.17.* coram san. mem. Gre-
gor. XV. & tradit Lanar. *cons.33. num.11.* Galeott. *contr.*
iur. lib.2. controuers.47. num.52. & 53. Vinc. de Franch. *decis.*
2001. *num.2. & 22.*

Præsertim quia non receperunt claues immediatè à Capi-
tulo, sed à Martellio eorum procuratore, qui potuit eas tra-
dere ipsis non certioratis de transactione, ac illius omnibus
circumstantijs, & † quia vbi concurrunt, prout hic, duo 36
tituli successiui, nempè locatio, & transactio, receptio cla-
uium non est tribuenda titulo proximiori transactionis, cùm
desint duo ad hunc effectum requisita, videlicet, quo titu-
lus proximior sit validus, Menoch. *cons.481. num.40.* Surd.
decis.51. num.19. Rota *decis.205. num.2. part.1. diuers. de-*
cis.97. num.6. part.1. recent. & in Bononien. fideicommissi de
Leonorijs 22. Iunij 1646. §. requiritur, coram me, quodque
fuerit adimpletus, Becc. *cons.13. num.9.* Alex. *cons.33. num.6.*
vers. quia dicit, cons.86. num.4. lib.6. post Angel. *in l. super*
longi num.5. circa fin. vers. si impleuit, C. præscript. long.
tempor. † & in dubio, quia titulus locationis est pinguior, 37
& magis proficuus ex eo potius censentur claues receptæ, &
retentæ, quam ex posteriori transactione, Crescent. *decis.5.*
de restitut. spoliat. Adden. ad sanct. memor. Gregor. XV.
decis.546. num.15. Duran. *decis.269. num.11. & 12.* Rota
in dicta Bononien. fideicommissi de Leonorijs §. nam lici-
tum, coram me.

Memoriale nescitur à quo fuerit porrectum, & in con-
clusione repugnat ratificationi concordiæ, quia petit man-
dari vt negocium terminetur per aliam concordiam, vel
per Iudicem delegandum. Vltra quod inuerisimile omninò
est, quod ibi oratores voluerint ratificare concordiam,
quam ex parte Capituli inobseruatam narrauerunt, & hæc
sola inobseruantia sufficit, vt concordia ipsis obstare non de-
beat ex supra allegatis.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Decisio ista sub die 15. Martij 1652. erit infra in Miscell. vbi etiam adest alia decisio in eadem causa 24. Iunij 1647. coram eodem Bichio.

R. P. D. ALBERGATO.

Tulleñ. Matrimonij.

Mercurij 15. Ianuarij 1653.

ARGVMENTVM.

Matrimonium quando præsumatur liberè, & non metu contractum; & metus probatio qualis sit necessaria ad dirimendum matrimonium solemni-

lemniter in facie Ecclesiæ celebratum, magistraliter tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium quando validum censeri debet.*
2 *Matrimonium in totum dependet à consensu, & ab eo seu verbis, vel signis exterioribus expresso formam recipit.*
3 *Matrimonium non irritat defectus denunciationum, & quare.*
4 *Parochus incurrit culpam lethalem si omittat in eius libro matrimonium adnotare.*
5 *Matrimonium potest iustificari aliunde si fuerit omissum in libro Parochi adnotare.*
6 *Matrimonium potest probari per testes.*
7 *Parochi præsentia fortuita, & causalis an sufficiat ad solemnia matrimonij peragente altera persona Ecclesiastica.*
8 *Ordinarius an possit solemnia matrimonij peragere absque licentia proprij Parochi in loco ab eius iurisdictione exempto.*
9 *Exemptio à iurisdictione Ordinarij potest considerari quoad bona, & personas, & non quoad curam animarum.*
10 *Exemptio à iurisdictione Ordinari liberat à lege Diœcesana, non autem à subiectione consistente circa subministrationem Sacramentorum.*
11 *Episcopus extra propriam Diœcesim, potest in proprios subditos iurisdictionem circa Sacramentorum administrationem exercere.*
12 *Testes domestici, famuli, vel subditi non probant.*
13 *Testes inducti extra locum in litteris remissorialibus præscriptum non probant, & quare num.14.*
15 *Metus quando non probetur per testes.*
16 *Metus non probatur per testes de auditu.*
17 *Matrimonium an censeatur metu contractum, si genericè probetur, quod filius, vt, seu iussu patris ad illud celebrandum impulsum fuisse.*
18 *Parentibus licitum, atque permissum est filios impellere, ac incitare ad contrahenda matrimonia.*
19 *Testis non deponens de certa scientia, sed propria tantùm credulitatis indicia, & coniecturas assignans, non probat.*
20 *Testes de auditu non probant, quando eorum authores repelluntur, & num.25.*
21 *Metus probatio qualis sit necessaria ad dirimendum matrimonium solemniter in facie Ecclesiæ contractum.*
22 *Et ad hunc effectum an, & quando sufficiat metus reuerentialis.*
23 *Minæ quando nullius sint momenti ad effectum dirimendi matrimonium illarum vi contractum.*
25 *Matrimonium vt dirimi possit, ex quo dicatur metu contractum, qualitas metum patientis consideranda est.*
26 *Testis de publica voce, & fama non probat, si alij testes contractum deponant, & quare num.seq.*
27 *Forma vt sit attendenda debet esse perpetua, illæsa, & constans apud omnes.*
28 *Matrimonium vt dici possit metu contractum, oportet quòd metus in actu matrimonij probetur incussus.*
29 *Matrimonium non potest dici metu contractum, si post illius consummationem orta fuit controuersia circa dotem, & non circa illius validitatem.*
30 *Matrimonium non dirimitur per dissidia inter coniuges orta post illius consummationem.*
31 *Matrimonium quando dubitatur an, spontè, vel metu fuerit contractum magis creditur duobus testibus de metu deferentibus, quam mille spontaneam voluntatem affirmantibus. Declara vt num.32.*
33 *Metus celebratione matrimonij non præsumitur.*
34 *Amplia in patre erga filium.*
35 *Matrimonium præsumitur liberè, & non metu contractum, quando in actu dispensationis vtriusque coniugis hilaritas concurrit.*
36 *Item quando actus fuit geminatus.*
37 *Item quando fuit celebratum cum præsentia consanguineorum.*
38 *Itē quando interuenit Episc. vel alia persona Religiosa.*
39 *Item stante longæua cohabitatione.*
40 *Item ex litteris Sponsi ad mulierem conscriptis, denominando illam amantissimam Coniugem.*
41 *Item ex alijs maritalem affectum præseferentibus gestis post mortem illius, cuius vi, & metu matrimonium dicitur fuisse contractum.*
42 *Confessionis mulieris se non fuisse timore inductam ad matrimonium contrahendum, standum est.*

DECISIO CCCI.

SVmmorum Pontificum monitis, & aliorum Principum suasionibus indulgens bon. mem. Henrico II. Lotharingiæ, & Barri Dux Serenissimam D. Nicoleam ipsius filiam primogenitam Ludouico Guisio sponsam, ad tollenda dissidia, quæ inde ex futura Ducatuum successione excitari poterant, nuptui tradere promisit Serenissimo D. Duci Carolo Francisci Principis Vallemontani sui fratris filio primogenito, & dotali desuper confecto Instrumento vices Parochi gerente Patre Dominico Ordinis Discalceatorum viro eximiæ pietatis, de mandato felic. recor. Pauli V. & Gregorij XV. in illis partibus ad hunc effectum degente, fuit inter eosdem adstantibus Serenissimis vtriusque Parentibus, multisque Principibus sanguinis, cum nobiliori Procerum caterua contractum die 22. Maij 1621. per verba de præsenti matrimonium, quod hilari Ciuium, populique plausum exceptum, in festo Sanctissimæ Trinitatis proximo, præuia dispensatione Apostolica repetitum, ac denuò in Cappella Ducali à Reuerendissimo Episcopo Tulleñ. solemnizatum fuit, & licèt illud per subsequutam quoque copulam consummatum, ex indiuidua vitæ consuetudine vsque ad nouissima Lotharingiæ bella, ac postmodum ex litteris, alijsque actibus maritalem affectum redolentibus videretur à Domino Duce Carolo comprobatum; ipse tamen de anno 1646. varias causas deducendo, & præcipuè metum sibi à Patre incussum dedit de nullitate matrimonij, & eius validitatem tuente D. Ducissa Nicolea; ad probandum incumbentia, fuerunt vigore Remissoriæ ab hoc sacro Tribunali concessæ, hinc inde plures examinati testes, quorum depositionibus hodie diligenter excussis, & maturè consideratis, Domini vnanimiter censuerunt constare de validitate matrimonij; † quandoquidem seruata forma 1
in dispensatione Apostolica, quàm in Sacro Concilio Tridentino præscripta *sess.24. cap.1. de reform.* apparet celebratum, ac initum mutuo amborum coniugum interueniente consensu, ex quo proinde validum censeri debet, ad text. *in cap. sufficiat, 27. quæst.2. cap. si inter virum, cap. cum apud, cap. tuæ de sponsalibus, cap. licet de sponsal. duorum*, Sanchez *de matrim. lib.1. disput.18. num.25.* Rota coram Buratto *decis.713. dec.s.893. per tot. & decis.197. part.4. decis.130. num.15. part.6. recent.* † Matrimonium enim à consensu in 2
totum dependet, ab eòque, seu verbis, vel signis exterioribus expresso formam recepit, D. Thom. *in 4. sentent. dist.36. quæst.2. art.1. & ex eo notat*, Suarez. *ad 3. part. tom.3. de Sacram. disputat.2. sect.1.* Paludan. *in 4. distinct.1. quæst.4.* Card. Bellarm. *de Sacram. matrimon. lib.1. controuers.2. cap.6.* Castropal. *oper. moral. part.5. disput.2. punct.3. num.2.* Rota *decis.124. num.1. & 2. part.7. recent. & in Neapolitana Matrimonij 1. Iunij 1650. in princip. coram Reuerendissimo D. meo Tarracon. confirmata 13. Maij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Corrado.*

Nec vrget, quod omissis solitis denunciationibus fuerit contractum, nec in libro Parochi legatur descriptum, quia ad vtrumque facilis patet responsio; † Denunciationes 3
enim in indulto dispensationis expressè remittuntur; & cùm non sint de substantia, sed ad benè esse, earum defectus matrimonium non irritat, vt sæpiùs censuit Sac. Conc. Congregatio, & tradunt Honded. *cons.72. num.23. lib.2.* Sanchez. *de matrim. lib.3. disput.5. num.3.* Gratian. *discept.83. num.7.* Nauar. *in manual. cap.22. sub num.70.* Barbos. *de offic. & potest. Episcop. alleg.3. num.1.* Rota coram Seraph. *decis.1099. num.4.* coram Caualer. *decis.444. num.3.* coram Buratto *decis.530. num.15. in recent. decis.71. num.11. part.1. decis.390. num.5. part.2. decis.430. num.11. part.4. tom.2. decis.493. num.16. part.5. decis.273. num.31. part.6. in Valentina illegitimitatis 16. Martij 1612. coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio X. & in Bononien. fideicommissi Bartholomæi de Bologninis 12. Maij 1645. §. nec quidquam, coram Reuerendissimo Terracinen.* † prout nec omissa illius 5
adnoratio quidquam facit, nam licèt ob huiusmodi neliriam Parochus incurrat culpam lethalem, Sanchez. *de matrim.*

trim. lib.3. disput.15. num.22. Barb. de offic. & potestat. Parroch. cap.7. n.8. & de off. & potestat. Episcop. dicta allegat.32.
5 num.174. non tamen † exinde aliquod partibus resultat præiudicium, quæ non prohibentur alijs documentis matrimonium iustificare, Gratian. disceptat.653. num.63. & fuit dictum in Reatina Castrorum 3. Iulij 1651. §. nec refragantur,
6 coram Reuerendissimo D. meo Decano; † vel testium depositionibus, vt hic, illud probare, cap. super eo il 2. vbi Abb. de testib. Sanchez de matrim. lib.3. disputat.41. num.1. & firmat Dec. cons.163. Soccin. iun. cons.31. num.5. lib.2. Roland. cons. 93. num.4. volum.3. Rota decis.26. per totam part.1. diuers. decis.772. num.1. part.2. recent. coram Verallen. decis.205. part.2. coram Seraph. decis.1099. num.2. coram Buratto decis.143. num.1. decis.530. in princip. cum alijs in d. Neapolitana Matrimonij 13. Maij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Corrado, & in Bononien. fideicommissi Bartholomei de Bolognini 5. Iunij eiusdem anni, coram Eminentissimo D. Card. Otthobono.
7 Minus officit, † quod matrimonij solemnia non à proprio Parocho, sed à Domino Episcopo Tulleñ. peracta fuerint, qua illius præsentia, de qua deponunt plures testes, omnem (si quis adesset) supplet defectum, etiamsi foret casualis, & fortuita, Giouagn. cons.59. num.11. lib.1. Boss. de matrim. cap.3. num.6. Guttier. eod. tract. cap.69. num.10. Sanchez vbi supra d. lib.3. disput.39. num.11. Bonac. de Sacram. matrim. quæst.2. punct.8. num.18. Ceual. comm. contra. quæst.604. num.66. Barbos. de offic. & potest. Paroch. part.2. cap.21. num.50. de offic. & potest. Episcop. d. alleg. 32. num.88. Rota coram Seraph. d. decis.1099. sub num.5. coram Buratto decis.713. num.10. decis.124. num.17. part.7. recent. & in Vlixbonen. Matrimonij 16. Nouembris 1622. coram bon.
8 mem. Patriarcha Manzanedo. Cessatque difficultas, † quia Ordinarius vti Parochus Parochorum, quemadmodum animaduertit decisio super Remissoria edita 26. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Terracineñ. ritè potuit huiusmodi munus obire iuxta dispositionem sacri Concilij Tridentini dicta sess.24. cap.1. de reformat. Sanchez de matrim. lib.3. disput.28. num.1. Ponc. eodem tract. lib.5. cap.10. num.5. Boss. vbi supra cap.4. §.18. num.49. Layman. lib.5. tract.10. part.2. cap.4. num.5. vers. adde 3. Vgolin. de offic. & potestat. Episcop. cap.15. §.10. num.2. Barbos. eodem tract. d. alleg.32. n. 117. & de iur. Eccles. vniu. lib.1. cap.27. num.89. Esto quod Cap-
9 pella Ducalis † ab eius iurisdictione dicatur exempta, exemptio enim, vt patet ex lectura, Præpositos, Canonicos, & bona eiusdem Ecclesiæ dumtaxat respicit, non autem comprehendit curam animarum, nec Populum sub ea degentem, ad text. in cap. cum Cappella, vers. quo circa, de priuil. Lap. alleg.139. n.13. Tambur. de iur. Abb. disput.15. quæst.7. num.54. Chokier. de iurisd. in exempt. part.1. quæst.13. n.4. Lotther. de re benef. lib.1. quæst.24. num.112. cum seqq. & signanter num.118. Rota coram Seraphin. decis.1058. num.6. coram Penia decis.462. num.13. in recent. decis.324. num.6. part.1. & in Rossanen. exemptionis 7. Iunij 1641. coram Reue-
10 rendissimo Salamantino, & illa † etiam de iure communi liberat tantùm à lege Diœcesana, quæ consistit in recipiendo Cathedratico, decimis, & similibus, non autem à lege iurisdictionis circa sobministrationem Sacramentorum versantis, Chokier. vbi supra part.1. quæst.16. num.1. & part.2. quæst.45. num.17. Bellencin. de Charit. subsid. quæst.28.
11 & 29. quæ † propterea in subditos extra propriam quoque Diœcesim exerceri potest, Bonacc. de Sacram. matrim. d. quæst.2. punct.8. num.13. & 14. Coninc. eodem tract. disput.27. num.22. Sanch. d. lib.3. disput.19. num.19. cum alijs congestis per Barbos. de offic. & potestat. Episcop. citata alleg.32. num.95. de offic. & potest. Parochi part.2. cap.21. num.58.
12 His ita constitutis, † & validitatem matrimonij præseferentibus, non obstat metus ad illud infringendum deductus, quia non probatur ex testibus ad instantiam D. Ducis Caroli examinatis; nam ferè omnes sunt eius domestici, famuli, vel in ipsius Castris merentes, ad textum in cap. ex litteris de testibus l.2. C. eodem, Alex. cons.150. num.14. lib.5. Ruin. cons.29. num.5. lib.5. Menoch. cons.714. num.25. Farinac. de testibus quæst.55. num.1. & seqq. Rota coram Buratt. decis.553. num.7. coram Duran. decis.148. num.5. in recent. decis.156. num.8. part.6. & in Regien. Iurispatronatus
13 18. Martij 1639. coram bon. memor. Card. Panzirolo, † aliqui non fuerunt inducti in Curia, & sic contra formam in litteris remissorialibus præscriptam, cap. statutum, §. in nullo quoque, vbi DD. de rescript. in 6. Rota decis.466. n.1. decis.655.
14 num.3. part.2. decis.156. num.6. part.6. recent. † alij cùm extra locum in eis præstitum fuerint recepti, nulliter dicuntur examinati vt firmant relati per Modern. de manut. obseruat.94. num.28. vers. prout nec testes, Rota decis.30. de rescript. in nou. coram san. mem. Gregor. XV. decis.518. n.10.
coram Caual. decis.410. num.5. & † consequenter metum 15
articulatum non probant, Rota coram Mantica decis.142. num.4. vers. sed non modo, coram Coccino decis.119. in princ.
& decis.430. num.58. decis.516. num.6. part.5. recent. † Eò- 16
que minus quia sunt de auditu, cap. licet ex quadam, cap. cum litteris de testibus, Bald. cons.406. sub num.2. volum.4. Aym. cons.112. num.13. Verall. decis.264. num.8. part.3. cum congestis in Bononien. separationis thori 10. Iunij 1650. §. ab informantibus, coram R. P. D. meo Bichio, & in Tudertina Matrimonij 11. Martij eiusdem anni §. quæ verò, coram me, nec specificè qualitates, & circumstantias metus assignant, vt
necessarium est, omnes enim † (primo excepto, plures, vt 17
infra patiente exceptiones) deponunt dumtaxat D. Ducem Carolum vi, seu iussu Patris fuisse ad matrimonium impulsum, quæ generica probatio non suffragatur, l.2. & 3. l. ad inuidiam 6. vbi Bart. & l. sequenti, l. metum 9. Cod. de eo quod met. caus. l. timorem 7. ff. eodem, l. interpositus 13. C. de transact. Alex. in l. si cum dotem 23. §. eo autem tempore num.11. ff. soluto matrimonio, Farin. part.2. fragm. verb. metus n.168. Mangol. de met. cap.10. §.2. num.2. Afflict. decis.140. n.15. Caputaquen. decis.221. num.2. part.2. Buratt. decis.628. num.3. Rota decis.463. num.3. part.2. decis.516. n.17. part.5. recent. & in Colonien. seu Triuiren. nullitatis professionis
14. Decembris 1648. coram R. P. D. meo Cerro, † siquidem 18
impulsio nihil aliud est, quàm incitatio, & suasio ad contrahendum licita Parentibus, ac permissa, vt ex D. Thom. in 3. part. summæ in addit. quæst.47. art. vlt. in resp. & Sot. in 4. dist.29. quæst.1. artic.4. tradit Menoch. cons.69. num.41. Sanchez de matrim. lib.4. disput.22. num.5. Card. Bellarm. lib.1. eo tract. cap.19. propos.3. Guttier. vbi supra cap.79. n.5. Goffred. in summ. tit. de desponf. impub. num.12. Sperell. decis.75. num.22. & 75.
Primus verò † testis præterquamquod est vnicus, cubi- 19
cularius D. Ducis Caroli, in Curia non inductus, & extra locum Remissoriæ examinatus, non releuat, dum ait per Franciscum fuisse vi, & metu expulsionis è domo, & priuationis domorum coactum D. Ducem Carolum ad ineundum huiusmodi matrimonium, quia non deponit de certa scientia, sed propriæ tantùm credulitatis indicia, & coniecturas assignat, Couar. de matrim. lib.2. cap.3. §.3. num.9. alijque relati per Sperell. decis.79. num.47. & seqq. Rota decis.136. part.1. decis.589. part.2. decis.206. vtrobique num.2. part.3. decis.380. num.17. part.5. decis.259. num.12. part.6.
recent. † & ipse quoque cum alijs est de auditu ab eodem 20
D. Duce Carolo de minis prædictis, vt asseritur, conquerente, vnde intrat vulgatum axioma, quod non præstetur fides testibus, quorum repelluntur authores, cap. fraternitatis de hæreticis, cap. nullus 3. quæst.4. cap. licet ex quadam de testibus, gloss. & DD. in auth. si quis in aliquo, C. de edend. Aym. cons.41. num.2. cons.112. num.13. Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. decis.570. num.2. coram Buratto decis. 323. num.18.
Et quidem † cùm versemur in matrimonio solemniter in 21
facie Ecclesiæ contracto, negari non potest, quin ad illud dirimendum duriores obiecti timoris expostulentur probationes, & talis qui constanti viro formidinem incutiat, cap. significauit de eo, qui duxit in vxorem, cap. cum locum, cap. veniens il secondo, de sponsal. Laderch. cons.17. num.1. Menoch. lib.3. præsumpt.4. num.3. Decher. dissert. iur. l.1. dissert. 9. num.5. Bonaccin. de Sacram. matrim. quæst.3. punct.8. n.8. Sanchez eodem tract. lib.4. disput.1. à num.10. cum alijs per Add. ad Buratt. decis.628. num.9. Rota coram Penia decis. 1140. num.5. & 6. decis.600. num.1. part.4. decis.516. n.13. part.5. recent. post secundum volum. cons. Farinac. decis.218. num.2. & in Messanen. nullitatis professionis 5. Decemb. 1640.
coram R. P. D. meo Peutingero; † adeò vt solius metus re- 22
uerentialis, nulla ad effectum, de quo agitur, sit habenda ratio, nisi sit qualificatus minis, & verberibus, vel grauioribus circumstantijs, cap. ex litteris de sponf. impub. cap. consultationi de sponsal. l. si patre cogente 22. ibique Bald. & Salic. ff. de rit. nupt. Felin. in cap. causam matrimonij num.3. vbi Dec. num.8. de offic. deleg. Aldobr. cons.94. num.6. Sanchez de matrimon. lib.4. disput.6. num.7. Guttier. eodem tract. cap.77. num.1. Bonaccin. d. quæst.3. punct.8. num.7. Gail. pract. obseruat. lib.2. cap.147. num.17. Parit. de resignat. benef. lib.13. quæst.1. num.172. Rebell. de oblig. iust. part.2. lib.2. quæst.11. sect.1.

sect.1. num.10. Gram. decis.103. num.49. Boer. decis.100.
num.11. Capyc. decis.159. num.33. Verall. decis.221. num.9.
part.2. Buratt. decis.628. num.5. & post Tambutin. de iur.
23 Abb. decis.3. num.10. † illæ autem in præsenti non concur-
runt, & simplices minæ, quatenus hic probarentur, nullius
essent momenti, tam attento miti, & suaui ingenio, ac in-
dulgenti natura ipsius Francisci erga filios, ac alios, nec so-
liti illas executioni demandare, ad tex. in d.l. metum 9. C. de
his quæ vi, l. vnica, C. si quis Imperatori, l. famosi 7. ff. ad l.
Iul. Maiest. Felin. in dicto cap. causam matrimonij num.4. vers.
sed nunquid de offic. deleg. Sanchez de matrim. lib.4. disput.1.
num.20. Ponc. eodem tract. lib.4. cap.5. num.7. Sperel. dicta
decis.79. num.43. Verall. d. decis.221. num.7. part.2. Penia
decis.1140. num.7. Rota decis.463. num.3. part.2. decis.516.
num.18. part.5. recent. quàm perspecta magnanimitate Do-
24 mini Ducis Caroli, qui vsque † tunc bello incumbens armo-
rum studiosus, & postea tot exercituum strenuus Impera-
tor, non ita de facili terreri poterat, & inuitus paternis man-
datis ad contrahendum matrimonium vrgeri; Qualitas au-
tem metum patientis est consideranda, vt ad propositum
animaduertit gloss. in cap. cum locum, verb. metus de sponsal.
Alberic. à Rosate in l. metus autem causa 3. in princip. ff. ex
quibus caus. maior. Sanchez de matrim. dicto lib.4 disput.3.
num.4. Coninc. eodem tract. disput.28. num.30. Guttier. vbi
supra cap.77. num.12. & 13. Ponc. dicto lib.4. cap.3. num.10.
Menoch. de arbitr. cas.135. num.4. Sot. de iust. & iur. lib.7.
quæst.2. Campanil. in suo diuer. rub.12. cap.1. Boer. decis.100.
num.2. Rota coram san. mem. Gregor. XV. decis.326. n.25.
decis.376. num.7. & decis.115. num.12. part.7. recent.
25 Nec vis aliqua fieri potest in publica voce, & fama, quam
de coacto matrimonio præfati testes afferere conantur; nam
illis non est adhibenda fides, nedum ex eo, quod illius au-
thores, & à quibus audiuerint, non referunt, Innoc. in cap.
qualiter, & quando de accusat. Bart. in l. de minore 10. §. plu-
rimum, num.23. de quæst. Alex. cons.79. num.9. lib.1. cons.25.
num.6. lib.4. Ruin. cons.51. num.14. cons.52. num.7. lib.5. Va-
lenz. cons.169. num.109. Cephal. cons.65. num.49. Cyriac.
controuers.488. num.90. Rota decis.256. num.9. decis.539.
26 num.2. part.6. recent. † Sed etiam quia eorum dicta elisa
penitùs remanent ex testibus pro D. Ducissa Nicolea exami-
natis de spontaneo, & libero consensu deponentibus, idem
Valenz. cons.92. num.209. Rota decis.182. num.7. part.1. de-
cis.276. num.15, decis.299. num.3. part.4. tom.2. decis.205.
27 num.10. part.6. recent. † Fama enim, vt sit attendenda,
debet esse perpetua, illæsa, & constans apud omnes, Bald.
in l. conuenticula 15. C. de Episcop. & Cler. Roland. cons.3.
num.48. & 49. vol.1. Surd. cons.151. num.79. Rota decis.277.
num.3. decis.335. num.5. part. 2. recent. coram san. memor.
Greg. XV. decis.445. num.6. decis.489. num.13. & 14. coram
Caual. decis.6. num.5. & in Toletana decimarum de Capilla
4. Iulij 1640. coram bon. mem. Card. Hieronymo Verospio.
Præterea animaduertebant DD. quo testes percutiunt
tempus secundi matrimonij à D. Episcopo Tullen. cum di-
28 spensatione Apostolica subinde celebrati, † qua propter im-
pulsiones paternæ, si quæ antea fuerant, & auersiones ani-
mi D. Ducis, cùm potuerint tractu temporis purgari, in
illud non influunt, nec eius nullitatem important, cùm in
ipsius actu metus non probetur incussus, ad textum in l.1.
§. metus, d.l. metum 9. in princ. ff. quod met. caus. & in ter-
minis obseruat Neuiz. cons.46. num.29. & seqq. Paris. cons.10.
num.56. lib.1. Laderch. cons.17. sub num.4. vers. quin & si ali-
quem, Ricc. decis. Archiepiscop. Neapol. 110. num.10. part.4.
tom.2. Rota coram Mantica decis.142. n.4. versic. præterea,
& decis.600. n.2. part.4. decis.515. num.19. part.4. recent.
29 Nec releuat dissidia, † quæ consumato iam matrimonio
inter hos Coniuges dicuntur intercessisse, prout nec prote-
statio antea per Dominum Ducem Carolum vnà cum Patre
facta, ista siquidem, vt ex eius lectura dignoscitur, conuen-
tiones tantùm dotales, & prætensam in Ducatibus succes-
sionem concernit, non autem tangit fœdus matrimonij cu-
ius respectu, si quis metus illatus fuisset, de facili Dominus
Dux eadem protestatione declarasset, vt in terminis ponde-
rat Laderch. d. cons.17. num.3. vers. quarto multum mouet,
30 Aymon. cons.120. num.3. & 4. † Illa verò, vtpotè leuia, &
per subsecutam reconciliationem sublata, matrimonium
non irritant, nec adhuc effectum sunt in aliqua considera-
tione habenda, gloss. in cap. plerumque, verb. nec reconciliata
de donat. inter Vir. & Vxor. Bertazzol. cons. crimin. 228. n.12.
lib.1. Rimin. iun. cons.174. num.28. Rota coram Seraphin.
decis.1315. num.3. in Hispalen. Separationis thori 27. Fe-
bruarij 1627. coram Eminentissimo D. Cardinale Macchia-
uello in Bononien. Separationis thori 21. Februarij 1650. §. qua-
tenus verò, coram R.P.D. meo Bichio, & in Tridentina ma-
trimonij 11. Martij eiusdem anni §. fin. coram me.
Et hinc † non applicatur regula, quod magis credatur 31
duobus testibus de metu deponentibus, quam mille sponta-
neam voluntatem affirmantibus, ex doctr. Innoc. in cap. su-
per hoc de renunciat. † Quia non procedit, quando pro va- 32
liditate matrimonij, & libero consensu præsumptiones con-
currunt, & coniecturæ, Dec. in cap. final. num.25. & 26. de
appellat. Bursatt. cons.72. num.48. lib.1. Cepoll. cons.2. n.14.
Pacian. de probat. lib.1. cap.50. num.6. Sanchez de matrim.
lib.4. disput.27. num.2. & 7. Bos. eodem tract. cap.12. n.397.
& seq. Paris. de resignat. lib.13. quæst.1. num.89. & 90. Gabr.
de testib. conclus.4. num.16. & seqq. Farinac. part.2. fragment.
verb. metus num.157. & num.174. † plures autem in præ- 33
senti, & vrgentissimæ afferuntur, quia vltra præsumptio-
nem iuris; quæ stat pro exclusione metus, l. interpositas 13.
C. de transact. l.2. C. de his, quæ vi, &c. præsertim † in Patre 34
erga filium, Sanchez vbi supra dicto lib.4. disput.6. num.8.
vers. verum fere omnes, Ricc. dicta decis.110. num.8. Rot.
coram Verall. decis.221. num.8. part.2. coram Mantic. de-
cis.142. num.2. coram Buratto decis.628. num.4. † Concur- 35
rit mutua vtriusque Coniugis in actu desponsationis hilari-
tas, quàm pro libertate consensus, ponderat Paris. cons.170.
num.22. lib.4. Menoch. lib.3. præsumpt.4. num.29. † matri- 36
monij geminatio, idem Paris. cons.10. num.57. lib.1. Aym.
cons.114. num.8. Mandell. cons.4. num.37. † Principum 37
consanguineorum, & aliorum procerum præsentia, l. tran-
sactionem 35. vbi Ias. num.1. C. de transact. Bart. in l. frater à
fratre 38. num.51. ff. de condict. indeb. Ruin. cons.170. post
num.77. lib. primo, Sanch. de matrim. lib.4. disput.27. num.2.
Menoch. lib.3. præsumpt.126. num.4. Mascard. de probat. con-
clus.1053. n.23. Rota coram san. mem. Greg. decis.120. n.24.
coram Buratto decis.783. num.12. Domini † Episcopi Tul- 38
len. & Patris Dominici assistentia, & cooperatio, vt in ter-
minis, quod ex interuentu Episcopi, seu alterius Viri Reli-
giosi omnia in matrimonio cesset metus suspicio, tradit Ce-
phal. cons.91. num.49. Caball. cons.176. num.10. vol.1. Gra-
mat. decis.66. num.64. Sperell. decis.5. num.26. Rota coram
san. mem. Greg. XV. decis.288. num.9. subsequuta copula,
cap. significauit de eo, qui duxit, &c. cap. is, qui fidem de spon-
sal. Abb. in cap. veniens il primo num.7. eodem tit. Paris. d.
cons.170. num.25. lib.4. Sanch. de matrim. dicto lib.4. disput.
18. num.2. & 12. Buratt. dicta decis.628. num.7. † longæua 39
cohabitatio per spatium quindecim annorum, cap. ad id
sponsal. Ferrett. cons.340. num.11. lib.2. Neuizz. cons.46.
num.32. Menoch. lib.4. præsumpt.4. num.24. Boss. de matrim.
cap.12. num.390. Buratt. vbi supra Mant. dicta decis.142.
num.13. versic. tertio. † Edicta vtriusque nomine publica- 40
ta, monetæ vtriusque imagine cussæ, litteræ D. Ducis Ca-
roli, in quibus D. Ducissa Nicolea sæpiùs amantissima spon-
sa, & Coniux nuncupatur, Ricc. in collect.219. vers. item
probari, Crescen. decis.22. de probat. Rota decis.772. num.7.
& 8. part.2. recent. coram Cardinali Millino decis.75. n.4.
versic.5. ex pluribus litteris, coram Buratto decis.143. n.23.
& 24. decis.192. num.6. † alijque actus positiui longè per 41
informantes recensiti, qui post obitum Patris ab eodem ge-
sti, & maritalem affectum præseferentes omnem præceden-
tis metus suspicionem excludunt, Bursatt. cons.98. n.7. lib.1.
Menoch. cons.15. num.11. & 12. Petr. Albignan. inter cons.
matrim. diuers. cons.61. n.9. lib.1. Mascard. de probat. conclus.
1023. & concl. seq. Guttier. de matrim. cap.40. n.6. vers. ve-
rum, & cap.71. num.12. Rota coram Caualer. decis.444. n.2.
coram Buratto decis.530. n.6. & decis.463. num.3. vers. qui-
nimo part.2. recent.
Ista verò cùm militent etiam pro libertate consensus Do-
minæ Ducissæ Nicoleæ, cuius suspiria, & lachrymæ ad aliam
causam per testes assignatam referri debent, non autem ad
vim aliquam, quæ ei, vt huiusmodi sponsalibus assentiret, fue-
rit illata, quia hæc non probatur; ideò vlteriori non indigent
discussione, quæ de prætenso metu illi incusso obijciuntur,
præsertim † quia ipsa matrimonium spontè, ac liberè ini- 42
tum profitetur, & mulieris declarationi se non fuisse timore
inductam affirmantis standum est, vt in terminis dixit Rot.
coram Buratto dicta decis.628. n.8.

Et ita decisum vtraque parte acerrimè informante.

R.P.D.

R. P. D. ZARATE.

Hieraceñ. Parochialis.

Veneris 24. Ianuarij 1653.

ARGVMENTVM.

Beneficium dimittens animo aliud assequendi, & non assequatur, & alter de dicto beneficio fuerit prouisus, an, & cui sit dandum mandatum de manutenendo, eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis, quando sit manutenibilis.*
2 *Detentatio per Testes probata remanet, si dicant, quod talis possidet.*
3 *Possessio regulariter ex detentatione probatur.*
4 *Possessio probatur præcipuè ex perceptione fructuum.*
5 *Possessio ciuilis, vt dicatur amissa, quid requiratur.*
6 *Correspectiuorum natura est, vt vno sublato corruat, & alterum.*
7 *Beneficium dimittens animo aliud consequendi, si non consequatur, illud primum non censetur amissum.*
8 *Possessio, quando dicatur manutenibilis.*
9 *Possessio posterior dicitur possessio clandestina, & turbatiua, & allegari non potest ad effectum manutentionis obtinendæ.*
10 *Executor litterarum Apostolicarum debet omninò citare possessorem.*
11 *Et si processerit absque tali citatione, nulliter processisse dicitur, nec priuat possessorem sua possessione, & quare num. 12.*

DECISIO CCCII.

VIrgilius Galluccius ob non consequutionem possessio-
nis Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Catherinæ a Sede
Apostolica obtentæ prætendebat continuationem suæ prio-
ris possessionis in Parochiali Ecclesia Sanctæ Mariæ Veteris,
seù Sancti Blasij, quam Carolus Cæsareus etiam prouisus
Apostolicus, & possessor contendebat: Idcircò per dictum
Virgilium pro istius continuatæ possessionis iustificatione
Remissoria obtenta, vt in decisione 4. Decembris 1651. co-
ram me emanata, illiusque vigore factis probationibus,
eisdemque in actis exhibitis, & dato dubio. Cui sit dandum
mandatum de manutenendo, Virgilio dandum esse
Domini respoonderunt.
Constat enim de istius anteriori possessione ex publico In-
1 strumento illius apprehensionis vsque de ann. 1628. † Quæ
possessio instrumentalis, alio tunc temporis oon possidente,
redditur manutenibilis, *l. prædia 48. ff. de acqu. possess. l.*
non idcircò 12. C. de fid. instr. Rota *decis. 506. num. 1. part. 1.*
diuers. & alibi passim.
Maximè, quia illius continuatio vsque ad annum 1650.
quo Carolus Cæsareus possessionem eiusdem Parochialis
Sanctæ Mariæ Veteris, seù Sancti Blasij occupauit, ostendi-
tur ex pluribus Testibus mediante dicta Remissoria exami-
2 natis † deponentibus prænominatum Virgilium possedisse
prædictam Parochialem Sanctæ Mariæ Veteris, seù Sancti
Blasij vsque ad annum 1650. Quod certè sufficit ad proban-
dam huiusmodi possessionem, cùm possessio sit actus cadens
sub sensu corporis, & Testis dicens, quod talis possidet,
omninò detentationem probat, Abb. *in cap. cum causam de*
test. Rota in Vladislauien. manutentionis 5. Iunij 1648. §. quia
3 *vltra deducta, coram Reuerendiss. Terracinen.* † Et regulare
est, possessionem ex detentatione probari, Innoc. *in cap. cum*
olim de priuileg. & in d. Vladislauien.
4 Potissimè verò, † cùm dicti Testes deponant eundem
Virgilium semper fructus exigisse, omoiaque alia ad eius cu-
ram spectantia peregisse, præcipua argumenta possessionis,
Modern. *de manut. obseruat. 23. per totam*, Rota *decis. 131.*
num. 3. part. 1. recentior. & coram Buratt. *decis. 730. num. 4.*
& in præallegata Vladislauien.
Eiusdemque possessionis amissio induci non potest ex di-
missione primæ Parochialis propter consequutionem secun-
dæ sub inuocatione Sanctæ Catherinæ. Quoniam cùm di-
missio hæc facta fuerit in vim decreti de dimittendo inserti
in secunda prouisione Parochialis Sanctæ Catherinæ ob
illius incompatibilitatem cum prima: Indè sequitur, quod
dimissio primæ sit correspectiua ad acquisitionem secundæ:
5 † Vndè cùm ex Testium depositionibus constet, acquisitio-
nem istam suum non habuisse effectum, animus amittendi
possessionem primæ Parochialis in Virgilio dimitteote cessa-
uit, vt propterea possessionem saltem ciuilem non amiserit,
l. 3. in princ. & in §. io amittenda vbi DD. *ff. de acqu. possess.*
Rota per san. mem. Greg. XV. *decis. 252. num. 4.* Et † ex na- 6
tura correspectiuorum est, vt vno sublata corruat, & alte-
rum, *l. etiam si patre 30. §. ex causa, ff. de minor. 25. ann.*
Grat. *discept. forens. cap. 14. num. 4. Rota in Romana Cambij*
14. Februarij 1648. §. cum igitur, coram R. P. D. meo Peutin-
gero, & in decisione huius causæ super Remissoria edita 4. De-
cembris 1651. coram me §. releuantia. † Et in terminis, 7
quod dimittens beneficium animo aliud consequendi, &
non consequatur, primum illud non amittat, firmauit Rot.
decis. 313. num. 5. vers. in correspectiuis coram Merlino, quæ
est etiam decis. 225. post Modern. de manut.
Ex his itaque sequitur, † quod possessio Virgilij vndequa- 8
que probata sit manuteoibilis *§. Retinendæ Instit. de interd.*
† Et illa Caroli vti posterior, & sic clandestina, & turbati- 9
ua allegari nequeat, *cap. licet causam 9. de probat.* Modern.
de manut. obseru. 71. concl. 2. & seqq. Rota *in Romana præ-*
tensi fideicommissi 15. Ianuarij 1646. §. Hinc dicebant coram
bon. mem. Arguelles. † Nihil etiam refragante, quod Ca- 10
rolus immissus fuerit in possessionem mediante executore
litterarum Apostolicarum: Nam cùm executor processerit
non citato Virgilio possessore omninò citando, Felin. *in cap.*
dilectus il primo, sub num. 1. vers. fallit 2. de rescript. Rota
coram san. mem. Greg. XV. *decis. 46. num. 9. & in decis. su-*
per Remissoria, §. nec obstat, † vtique nulliter processit, & 11
non priuauit Virgilium sua anteriori possessione, Rota pe-
nès san. mem. Gregor. XV. *decis. 69. num. 3.* coram Buratto
decis. 185. num. 6. in Colonien. Præpositura 1. Iunij 1648. §. nec
obstat, quod Anna, coram R. P. D. meo Melzio. † Quia tunc 12
dicitur agere vti priuatus, Modern. Perus. *de subhastat. in-*
spect. 50. num. 13. Rota *in Elboren. Beneficij 18. Februar. 1647.*
§. Non attento, coram bon. mem. Arguelles.
Atque ita pro informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouieñ. Decimarum.

Veneris 24. Ianuarij 1653.

ARGVMENTVM.

Decimæ tam ex dispositione iuris Diuini, quàm humani debentur Parocho in bonis existentibus intra fines suæ Parochiæ, quid autem dicendum, sit, si adesset constitutio, quòd decimæ debeantur Ordinario, an Tertius possit se hac exceptione tueri, eruditè resoluitur. Decimarum exactio ex quibus iustificata remaneat, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debētur Parocho ex dispositione iuris Diuini, & humani in bonis existentibus intra fines suæ Parochiæ.*
2 *Et quid si adesset constitutio, quod decimæ debeantur Ordinario.*
3 *Et in fundatione dictæ Parochiæ Ordinarius illi addixisset omnes decimas, quas in erectione altarum sibi reseruauerat.*
4 *Dictiones*, Omnis, & quicumque, *quid importent.*
5 *Præsentia, & taciturnitas, quid operentur.*
6 *Probare aliquid spectat ad eum, qui illud deducit pro fundamento suæ intentionis.*
7 *Sententia sine actis propter antiquitatem probat etiam contra Tertios.*
8 *Decimarum solutio benè probatur ex Instrumento transactionis, in quo quatenus transigentes defecissent in traditione summæ conuentæ, in eisdem decimis regressus Parocho attribuitur.*
9 *Ætatis testimonium approbatissimum, ac fraudis cuiuscumque exclusiuum est liber Parochi.*
10 *Decimarum exactio siuè de facto, siuè de iure requiratur, ex quibus iustificata dicatur.*

DECISIO CCCIII.

DEcimam manipularem ex hæreditate Osmolice integrè debitam Parocho Drazgowieñ. necnon ad ipsius præstationem arctari posse Collegium Societatis Iesu

Cra-

Craconien declarauit Rota coram me sub die 27. Martij an-
ni 1651. * super quibus hodie repropofito dubio, iterùm
1 cogi posse decreuit ex Diuini, † humanique iuris assisten-
tia, in ipsamet frugum specie. Parocho Decimas attribuen-
te, ex agris intra Parochiæ limites constitutis, *vt Exod.* 22.
Leuit. *cap.* 27. *& in c. cum contingat, c. cum in tua, c. ex parte*
21. *c. non est* 22. *de decem.* cæterisque iuribus relatis *in Craco-
uien. Decimarum 1. Iulii 1648. coram R.P.D. meo Meltio in
princip. & in Pampilonen. Decimarum de Vsurbil 1. Iunii eius-*
2 *dem anni coram R.P.D. meo Celso.* † Quæ sanè assistentia
ex Synodalibus Regni Poloniæ Constitutionibus Apostolica
auctoritate roboratis; successiuè munita, ex aliis eiusdem
Regni Constitutionibus decimam deferentibus Ordinario,
nequaquam infringitur; licet enim illa subsisteret, huic dum-
taxat in causa modo non existenti, posset opitulari, non
autem suffragari Collegio contra Parochum, iuris assistentia
munitum, excipientem de iure Tertij, vt aduertit Garz. *de be-
nefic. par.* 9. *cap.* 2. *n.* 299. Rebuff. *in tractat. de Cong. nu.* 110.
Rot. *decis.* 5. *de offic. Vicar. in antiq. & in Pampilonen. Deci-
marum* 14. *Iunii* 1591. *coram Bubalo*, relata per eumdem
3 Garz. *adducto n.* 299. † Dum maximè decimas omnium hæ-
redum, & de quacumque hæreditate huic Ecclesiæ in fun-
datione de anno 1334. addixit Ordinarius, & in aliarum
erectione filialium expressè reseruaui, itaut hæreditatis Os-
molice decimæ, ad ipsam spectare noscantur, iuxtà *gloss. in c.
ad audientiam, in verb. obuentionum de Eccles. ædificand.*
quam sequitur Butr. *in c. cum contingat de decimis nu.* 8. *vers.
quandoque intra fines Ecclesia matricis*, Rebuff. *eod. tract.
quæst.* 6. *n.* 22. Tindar. *n.* 81. Rot. *decis.* 419. *n.* 3. *& dec.* 448. *n.*
1. *par.* 1. *rec. & in Craconien. Decimarum* 24. *Ianuarii* 1618.
cor. Sacrato, & in Florentina Decimarum 29. *Ianuarij* 1633.
4 *coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio.* † Virtute
potissimum dictionum vniuersalium, omnium, & quorum-
cumque hæreditatum, Osmoliceosem quoque hæreditatem
includentium, iuxtà *text. in l. Iulianus, & in l. Testator, ff.
de legat.* 3. *l. pediculis, §. labeo, ff. de aur. & argent. legat.* &
in terminis dictionis quæcumque *l. à Procuratore, C. manda-
ti, c. soluta de maiorit. & obed. not. gloss. in c. quicumque, in
verb. quicumque de sentent. excommun. lib.* 6 cum aliis per Ti-
5 raquell. *de retract. lign. §.* 1. *gloss.* 7. *num.* 20. † neque contra-
rium præseferunt verba illa, *contulerunt*, Instrumento fun-
dationis adiecta, & potius ad hæredes apta transferri, quam
ad Ordinarium, quia eo præsente, & approbante legitur deci-
marum facta collatio, itaut consequenter ab ipso censeatur
attributa, vt dicit Rota *decis.* 797. *part.* 1. *diuers. & in dec.* 244.
n. 5. *& dec.* 322. *n.* 3. *par.* 5. *recent.*

Quinimò eadem assistentia corroboratur ex subsecuta
obseruantia, vigore sententiæ editæ de anno 1427. contra
Lucam Villarum Osmolice, ac Sarny possessorem, ad ma-
nipulares decimas pro duobus annis ipsum condemnantis,
in quarum solutione defecerat, ac insuper declarantis; de-
cimas manipulares ex fructibus quibuscumque, atque semi-
nibus retrahendas, ab annis 40. & vltra ad Drazgouiensem
Ecclesiam pertinere, necnon ex tribus successiuè concordiis;
cum Patrum authoribus editis, ac libro relaxationum de
anno 1520. conscripto, ex Collegij parte producto connu-
merante inter cæteras huius Parochiæ Villas, alteram no-
mine Bialkam, quam Osmolicensem esse iura comprobant,
ac Testes à Parocho exhibiti; Tum denique ex EIVSDEM-
MET CONFESSIONE COLLEGII, ac solutionibus ipsius
successiuè peractis, manipulares decimas ab antecessoribus
Patrum comprobantibus exactas, vt latè fuit in præterita de-
cisione deductum.

Hinc Patribus suffragari non poterunt priuilegia Ven. So-
cietati ex munificentia Apostolicæ Sedis concessa, siue De-
cretum S. Congregationis Concilij, decimarum solutio-
nem, in ea dumtaxat quantitate constituens, quæ à Laicis
antecessoribus exigebantur, antequam bona in eorumdem
Patrum posse deuenirent. Siue denique transactio cum
6 præcedenti Parocho, à Patrum antecessoribus edita: † Si-
quidem PP. priuilegia modificata noscuntur ex ipsomet Sa-
cræ Congregationis Decreto Apostolicæ auctoritatis robore
munito, cuius virtute, licet iustificatio solutionis spectare
videatur ad Parochum, dum ex eodem Decreto intentionis
suæ, fundamenta deducit, ad tradita per Bald. *in l.* 2. *num.* 29.
vers. si verò, C. si contra ius, vel vtil. publ. Surd. *decis.* 230. *n.*
7 6. Rota coram Greg. *dec.* 278. *num.* 6. † In huius tamen iustifi-
catione non deficit, persolutas namque decimas compro-
bat in manipulis, nedum ex assistentia Iuris, ac Constitutio-
nibus Regni Poloniæ, sed etiam ex obseruantia successiuè iu-

stificata per sententiam ab anno 1427. contra Lucam posses-
sessorem Villæ Osmolice prolatam, quæ licet actis destituta,
propter antiquitatem, exactas decimas comprobat in mani-
pulis, etiam contra Tertios, ad tradit. per Ruin. *cons.* 28. *n.* 16.
lib. 4. Menoch. *cons.* 612. *n.* 10. *lib.* 7. ac plures alios relatos in
decis. 673. *n.* 1. *cum seqq. part.* 2. *recent.* † Accedentibus tri- 8
bus potissimè concordiis, quarum vltima, cum auctoribus
Collegij stipulata de anno 1617. benè concludit decimarum
solutionem in manipulis ante Instrumentum transactionis,
dum in earum decimarum specie, Parocho regressum attri-
buit, quoties in traditione conuentæ summæ defecissent tran-
sigentes, *ad text. in l. manumissiones, ff. de iust. & iur. & in l.
decem, ff. de verbor. obligat.* † Et perperam ex defectu mino- 9
ris ætatis transigentium impugnatur, dum illa ex libro priuato
receptionis ipsius in Religionem solummodo concluditur,
non autem ex probatione legitima, vt puta fide Baptismi, seu
Parochi libro, quem approbatissimum ætatis probandæ Te-
stimonium, ac fraudis cuiuscumque exclusiuum recenset,
Mascard. *de probat. conclus.* 667. *nu.* 1. Menoch. *de præsumpt.
præsumpt.* 15. *n.* 6. *lib.* 2. Rot. *dec.* 363. *n.* 1. *& dec.* 532. *pariter
n.* 1. *part.* 4. *recent.* & coram Caualer. *decis.* 44. *num.* 4. Tum
etiam quia ex legibus Regni, ætatem annorum 15. approban-
tibus esse legitimam, quatenus minor ætas iustificata foret,
eidem prodesse non posset, dum in hac ætate annorum 15.
exiuisse transigentem admittitur ex aduerso. † Hinc verò 10
ex Parochi parte videtur iustificata conditio solutionis deci-
marum in manipulis ex bonis, antequam illa transirent ad
Regulares, siue decretum iustificationem solutionis de facto
requirat, siue de iure, iuxtà terminos *c. nuper de decim.* cùm,
& effectiua solutio in manipulis, & ab antecessoribus Patrum
ex bonis prædictis decimarum concludatur exactio.

Transactio denique auctoritate Apostolica destituta, ac
ipsiusmet Ecclesiæ læsiua, pluribusque defectibus obnoxia,
deductis in decisione præterita, obesse non potuerit moder-
no Rectori, quin saltem rescisionem obtineat nomine Eccle-
siæ, quæ eadem transactione non astringitur, nec afficitur, nec
consequenter Patribus Societatis valet suffragari virtute de-
creti, approbantis anteactas transactiones, illud quippè
decretum validis dumtaxat, ac iustis vires attribuit, vt dedu-
ctum fuit in decisione præterita.

Et ita pluries repropofito dubio vtraque &c.

*Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 27. Mar-
tii 1652. coram eodem bon. mem. Leone Verospio, quæ hic
allegatur est suprà in hac eadem part. 11. recent. de-
cisio 133.*

R. P. D. Z A R A T E.

Beneuentana Iurisdictionis.

Luna 27. Ianuarij 1653.

A R G V M E N T V M.

Episcopus quoad Iurisdictionem habet pro se assi-
stentiam iuris in Locis sitis intra limites suæ Diœce-
sis, vndè si quis prætenderet in eadem Diœce-
si habere Iurisdictionem ordinariam, & Territo-
rium separatum ab Episcopo, debet docere, vel
de priuilegio Apostolico, vel de immemorabili;
quid autem dicendum sit, quando neutrum per-
fectè probari possit, sed plures actus Iurisdictio-
nales pro vtraque parte concurrerent, eruditè
resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopus habent assistentiam iuris in Castris sitis intra limites suæ Diœcesis.*
2 *Situatio loci ex quibus probata remaneat.*
3 *Locus, seu Castrum ex quibus probetur esse potius in vna, quam in alia Diœcesi.*
4 *Exceptio de iure Tertij, quando apponi non possit.*
5 *Exemptio in vna persona, probata respectu vnius qualitatis, non ex hoc trahitur ad aliam.*
6 *Episcopi assistentia iuris, quam habet intra fines suæ Diœcesis, offuscata remanet, si probaretur, alios inferiores in ea exercuisse actus Iurisdictionales.*
7 *Territorium, vt separari possit ab aliqua Diœcesi, requiritur, vel priuilegium Apostolicum, vel immemorabile.*

oblig. l. nomen filiarum vers. habere, vbi Rebuff. ff. de verb. signif. Rota decis. 369. n. 1. post medium part. 1. recent. Semper
20 est verum, † quod illæ Constitutiones in synodo Diœcesana declaratæ fuerunt nullæ, inualidæ, & scandalosæ per Cardinalem Sabellum, & Archiepiscopum Palumbariam, ac propterea eis se tueri non potest Archidiaconus, l. fin. ff. ad l. Cornel. de fals. vbi Bart. Rota decis. 104. n. 6. par. 6. recent. & fuit dictum in Tiburtina Castri S. Angeli 18. Iunii 1648. coram R. P. D. meo Meltio.

21 Nec valet replicatio, † quod dictæ Constitutiones non fuerint in totum reuocatæ, sed in parte circa causas matrimoniales, & criminales tantùm, quia earum verba contrarium suadent, dum indistinctè loquuntur, & ratio adiecta, quia nempè sunt scandalosæ conuincit, quod in totum fuerunt abrogatæ, quinimò, nec in parte allegari possunt, etiamsi pars tantum esset abrogata, dum ex causa erroris, & scandali fuit cassata, vt ea plicat Mascard. de general. statut. interpr. concl. 11. num. 2. & 3.

22 Aliæ † verò enunciatiuæ deductæ à diuersis Bullis Summorum Pontificum, ac Breuibus, similibusque Instrumentis non inducunt sufficientem probationem, cum ad partium narratiuam emanauerint ex doctrina Abb. in cap. dudum num. 3. de decimis, Innoc. in cap. inter dilectos n. 6. de fid. instr. Rota decis. 552. n. 11. & seqq. par. 8. recent. & in decis. quæ reuidetur in §. tandem.

23 Cæteri verò † actus videlicet Edicta, Deputationes Officialium, Processus, & Confessiones Archiepiscoporum, & signanter moderni D. Archiepiscopi, nihil pariter faciunt; quia, vel ea actibus contrarijs conuincuntur erronea, vt probatur in alia decisione §. vltrà; vel impeditur, ne resultet immemorabilis. Ea quo etiam Archiepiscoporum confessiones non debent attendi in litteris patentibus promotorum ad Ordines sacros; in quibus nonnulla ea locis controuersis enunciantur iurisdictionis Archidiaconalis, cùm non fuerint consultò emissæ, & ob multiplicitatem litterarum huiusmodi, quæ vnico contextu, & celeriter subscribuntur, verisimile sit, sufficienter examinatas non fuisse, vt in terminis edicti subscripti ab officiali tradit Bellon. iun. cons. 28. num. 21. & 22. Mascard. de prob. concl. 1348. num. 23.
24 Menoch. lib. 3. præsumpt. 66. sub nu. 31. Præterquam † etiam explicitæ confessiones Episcopi, Ecclesiæ non præiudicat, cap. præsertim de testib. in 6. Rota in Theatina Iurisdictionis S. Ioannis in Venere 10. Maii 1621. coram Coccino, & dec. 290. n. 19. & 20. par. 8. rec. cum alijs per Add. ad Buratt. decis. 453. litt. A & in alijs congestis in d. Marsicen. Iurisdictionis 18. Febr. 1647. coram Reu. P. D. meo Bichio in §. verum omissis.
25 † Nec impediunt quominus Archiepiscopus possit nomine eiusdem Ecclesiæ iudicialiter agere, & obtinere Rota decis. 139. num. 38. part. 6. & decis. 34. num. 8. part. 7. recent.

26 Vlteriùs, † quia in concursu actuum, & probationum Archidiaconi tot actus, ac probationes pro Reuerendiss. D. Archiepiscopo adducuntur, qui eùm nitantur, & roborentur iuris dispositione, vtique præferendi veniunt, vt probatur in prima decisione §. quæ omnes, & confirmatur ea Caualer. decis. 193. num. 2. & per tot. & decis. 41. num. 6. & 17. par. 5. & decis. 1417. nu. 3. coram Seraphino.

Visitationes ab Archiepiscopis fuisse factas in Castris controuersis constat ex publicis instrumentis datis in primo Summario D. Archiepiscopi nu. 13. Et quamuis pro parte D. Archidiaconi dicatur fuisse contradictas, & protestationes interuenisse, vt in hodierno Summario Archidiaconi
27 num. 14. † Tamen inter dictas Visitationes adest altera de anno 1573. quæ non inuenitur contradicta, nec protestata, cum protestationes incipiant à Visitatione anni 1575. Quæ visitationes referri non debent ad iurisdictionem delegatam vigore Concil. Trid. sess. 24. cap. 9. de reformat. quia illæ competunt Episcopo viciniori, qualis his Castris est Episcopus Thelesinus Summario præterito Archiepiscopi n. 4. & Summariolo num. 3. & alij, ac propterea dici debent factæ iure ordinario.

28 Ordinationes † verò Clericorum non dubitatur ab Archiepiscopo factas fuisse, prout etiam concursus ad beneficia Curata, & Conuocationes ad synodum, vt in prima decisione §. cessantibus, qui sunt actus iurisdictionales, & ad Archidiaconum spectassent, si iurisdictionem ordinariam, & territorium separatum haberet, vt tradit Flores de Mena var. resul. 3. quæst. 24. n. 9. & 22. Barbos. de Iur. Eccles. lib. 1. cap. 17. num. 103 & 104. & n. 111. Eoque magis probatur, quia supradicti Testes deponunt hæc omnia Archiepiscopos fecisse iure ordinario, & secundus subdit, quod, vbi Archiepiscopus ordinationes non habebat, concedebat litteras dimissorias Clericis dictorum Castrorum, non secus, ac alijs Diœcesanis.

Circa Collationes autem beneficiorum Domini dixerunt, quod particulariter videatur. Atque ita vtraque parte informante.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub 13. Maii 1652. coram eodem R. P. D. Zarate, quæ hic allegatur erit infra in Miscellan.

R. P. D. ZARATE.

Mediolanen. Parochialis.

Lunæ 3. Martii 1653.

ARGVMENTVM.

Vnio ex quibus probetur, & quando fuit effectum sortita non subiacet regulæ reuocatoriæ vnionum; Vnionis effectuatio probatur per possessionem captam per procuratorem cum mandato ex præsumptionibus elicito, & ex obseruantia illius, quæ ex quibus actibus inducatur plenè discutitur.

SVMMARIVM.

1 *Cura habitualis beneficii Parochialis vniti residet penes illum cui vnitur, Vicario autem dumtaxat exercitium.*
2 *Vnio sufficienter probatur ex literis Papæ super vnione.*
Etiamsi litteræ Apostolicæ sint sumptæ de sumptu si accedant adminicula, num. 3.
Et adsit obseruantia, num. 4.
Et in vim illarum alias emanauerit sententia, n. 6.
5 *Obseruantia facit præsumere iustificationem litterarum Apostolicarum.*
7 *Regula reuocatoria vnionum non intrat, quando vnio habuit effectum.*
Quod procedit, & si effectuatio fuerit facta à Procuratore habente mandatum præsumptum, num. 8.
8 *Mandatum præsumitur ex enunciatione facta in Instrumentu, & ex vitium productione.*
9 *Canonicus potest agere pro sua Ecclesia sine mandato.*
10 *Possessio beneficii probatur vacans per liberam resignationem factam in manibus Papæ.*
11 *Possessionis beneficii vniti validitas probetur ex facultate in litteris vnionis concessa capiendi illam propria auctoritate.*
12 *Facultas capiendi possessionem propria auctoritate non censetur renunciata ex aditione extraiudiciali facta Iudici ad hunc effectum.*
13 *Præsentatio probatur effectuata per possessionem captam.*
14 *Permutatio habet vim nominationis, & præsentationis.*
15 *Nominationes medii temporis, quando præsumantur.*
16 *Obseruantia refertur ad vnionem, quando actus illam inducentes apparent explicitè in vim vnionis gesti.*
17 *Iuspatronatus Ecclesiasticum cadit sub regula reseruatoria mensium.*
18 *Testes reddentes optimam, & sufficientem rationem optimè probant.*
19 *Vnio arguitur si à Capitulo fuerint percepti fructus beneficii, & Vicario fuerit tantummodo relicta certa portio pro congrua.*
20 *Vnio ad hoc, vt dicatur effectuata non est necessarium, quod fructus percepti fuerint.*
21 *Curam habitualis penes Capitulum, & actualem penes Vicarium residere probatur ex illis clausulis appositis in Bulla vnionis,* cum omnibus iuribus, & pertinentijs.
Idem ex facultate concessa nominandi Presbyterum ad nutum amouibilem pro exercitio curæ, & num. 22.

Item si vnio per viam incorporationis facta fuerit, num.23.

24 *Beneficium curatum vnitum Capitulo non est conferendum per concursum, sed ad denominationem Capituli cui fuit vnitum.*

25 *Testes deponentes cum relatione tantum probant quantum relatum.*

26 *Probatio per scripturas præualet probationi factæ per testes.*

Præsertim cum scripturis concordent alij testes, & adminicula, num.27.

28 *Testes deponentes beneficium vnitum fuisse ab Episcopo collatum scientibus, & non contradicente Capitulo cui fuit vnitum intelligendi sunt, quod præcesserint nominationes Capituli, dum illas non excludunt.*

Imò testes recenseant personas illas habentes iuncto num.25.

29 *Institutus in beneficio vigore nominationis non potest dici prouisus ex causa resignationis.*

30 *Capitulum cui fuit vnitum beneficium curatum cum facultate nominandi Vicarium non sibi ademit facultatem vnicum nominandi.*

31 *Licet alias plures nominasset inter quos fieret concursus, quia hoc præsumitur factum per errorem, & num.32. vbi redditur ratio.*

33 *Vacatio verificatur etiam in beneficijs vnitis, & manualibus, qui largo modo dicuntur vacare per remotionem, & per obitum.*

34 *Vnio, & eius obseruantia quod exercitium curæ, & modum prouidendi non alteratur per dationem Vicarij perpetui cum collatione Parochialis in titulum.*

35 *Vicaria temporalis potest arbitrio Episcopi reduci ad perpetuam.*

Amplia etiamsi in literis vnionis esset statuta temporalitas, num.36.

Et quomodo procedat, num.37.

DECISIO CCCV.

VAcante per obitum Petri Fernandez Ecclesia Parochiali Sancti Vincentij de Lagoa Mindoniensis Diœcesis, controuersia fuit orta inter Ordinarium Mindonien. prætendentem Vicariam dictæ Parochialis in concursu prouidere, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Lucensis asserentem ad se spectare Vicarij deputationem ad nutum amouibilis, tanquam in Ecclesia sibi perpetuo vnita; Vnde prævio concursu prædictus Ordinarius dictam Vicariam contulit Francisco Mel. Capitulum verò Andream Pardo designauit, pro cuius institutione coram Ordinario institit; Quapropter appellationis causa commissa à Reuerendissimo Hispaniarum Nuntio cuidam Iudici Synodali Ordinarij sententia fuit reuocata, declaratum dictam Parochialem esse perpetuò vnitam Mensæ Capitulari Ecclesiæ Lucensis, quæ postea per eundem Reuerendissimum Nuntium fuit confirmata, à cuius sententia, cùm mihi causa fuisset commissa, proposui dubium. An esset locus concursui, & Domini negatiuè responderunt.

Ex ea nimirum ratione; nam constat prædictum Beneficium Sancti Vincentij esse perpetuo vnitum Capitulo Lu-
1 censi, † adeout penes illud resideat cura habitualis animarum, & exercitium dumtaxat eiusdem Curæ Vicario incumbat, vt patet ex Bulla fel. record. Leonis X. edita de anno
2 1618. data in Summario Capituli *num.1.* † ex qua sufficiens vnionis probatio inducitur, Garz. *de benefic. par.12. cap.2. n.226.* Barbos. *de Iur. Eccles. to.2. lib.3. cap.16. n.61.* Rot. *dec.9. & 10. de reb. Eccles. non alienan. in antiq.* Buratt. *decis.734. num.1. & decis.870. eod. num. & in recent. decis.174. num.5. part.6. & dec.448. num.1. & 2. par.4. tom.2.* & notant Add. ad sanct. mem. Gregor. XV. *decis.196. nu.3. vers. quando igi-*
3 *tur.* † Quod procedit quamuis prædicta Bulla non sit extracta ab originali, sed sit sumptum de sumpto accedentibus pluribus adminiculis infra referendis Rota penes Caputaquen. *dec.234. n.2. par.1. & in Segobien. Habitus 28. Ianua-*
4 *rij 1613. coram Sacrato,* † Iuncta etiam obseruantia (quæ constat) *Rota in Vrgellen. Vnionis 27. Iunij 1640. coram Reuerendissimo Salamantino, & in Barchinonen. Parochialis 15. Februarij 1647. coram Reuoron. Terracinen. & dec.482. n.3. par.1. dec.18. n.1. dec.703. n.8. par.2. recen. dec.469. nu.5.* corum san. mem. Greg. XV. vbi Adden. *littera B. decis.641. n.9.*
coram Canaler. † Quæ etiam præsumere facit iustificationem 5
eiusdem Bullæ concurrente longissimi temporis lapsu, Rota coram Seraphin. *decis.1432. num.4. & in recent. decis.196. num.6. & seqq. part.7. in Barchinonen. Vicaria 12. Decembris 1639. & 2. Martii 1640. coram Coccino, & 10. Februarij*
1645. coram Eminentissimo Cardinali Corrado. † Accedente 6
præterea, quod alias in exequutionem illius tanquam legitimè extractæ emanauit sententia, iuxtà Caputaq. *decision. 351. num.5. par.2.* Seraphin. *decis.1192. num.3. & decis.465. n.3. ac med. par.1. recent.*

Effectuatio verò prædictæ vnionis adest in possessione capta per Capitulum Luceñ. in executionem eiusdem Bullæ de anno subsequenti 1519. dicto Summario *nu.2.* Vnde non intrat regula reuocatoria Vnionis Adriani VI. & aliorum Pontificum, vt notat Garz. *de Beneficiis dicta par.12. cap.2. nu.281. & 290.* Barbos. *in Collect. Concil. sess.7. de reformat. cap.6. n.10. & de iure Eccles. d. tom.2. lib.3. cap.16. n.65.* vbi plures allegantur Rota *decis.402. in princip. par.4. recent. & decis.90. num.6. vers. quod autem eadem part.4. tom.2. in Bonen. Abbatia 3. Iulii 1645. coram bon. mem. Arguelles, & in Perusina Beneficii 10. Februarii 1648. coram Reuerend. P. D. meo Bichio,*

Contra quam allegari non valet, quod deficeret mandatum procuræ in persona eius, qui nomine Capituli cœpit possessionem, vel controuerti, quod tunc temporis possessio
esset vacans; aut quod validè capta fuisset; Nam † man- 8
datum enunciatur in ipso Instrumento captæ possessionis, & præsumitur, tùm ex præcedenti titulo Vnionis, tum ex quo idem Procurator Instrumentum vnionis exhibuit, Cassad. *decis.3. nu.4. de procurat.* Rota *dec.176. n.8.* coram sanct. mem. Greg. XV. *in Bononien. fideicommissi de Glanarinis 2. Iunii 1639. & 18. Maii 1640. coram Reuerendissimo Tarraconensi.* Eoque magis, quia ipse erat Canonicus eiusdem Ecclesiæ,
† qui vti talis, etiam sine mandato nomine suæ Ecclesiæ age- 9
re voluit ad illius vtilitatem, ex *cap. coram 34. de offic. deleg. cap.14. de cens. cap.4. de confirmat. vtil. vel inutil.* Glos. *in verb. Percussoribus in cap.1. de procurat.* vbi Panormit. *n.8.* Hostien. *ad tit. de Procur. n.13.* Valboa *in cap. causam 9. n.3. de probat.* Tusch. *conclus.821. n.8. cum seqq. littera P.* Golinus *de Procurat. parc.2. cap.5. num.17.* Bouer. *singul.26. nu.18.* Osuald. ad Bonell. *lib.18. cap.12. littera K.* Virgil. *de legitimatione person. cap.19. n.11. Modern. de manutenc. obseruat.55. n.133.* Rot. *decis.630. coram Canalerio,* & Capitulum successiuè de hoc Beneficio tanquam vnito disposuit, vt infra apparebit.
Vacuam † verò fuisse possessionem dubitari nequit, stante 10
resignatione per possessorem facta, non ad fauorem alterius, vt supponitur, sed liberè per quam propterea statim, ac fuit à Pontifice admissa vacauit Beneficium, eiusque possessio fuit abdicata à Resignante, & vacua remansit, *cap. quod in dubiis de renunc. cap. susceptum de rescript. in 6.* Zabatell. *cons. 210. n.2.* Paris. *de resignac. lib.1. quæst.5. num.27.* Viuian. *de Iurepatr. lib.15. cap.10. à num.6.* Barbos. *de Iure Eccles. dicto lib.3. cap.15. à num.16. & num.66. cum seqq. & à n.148.* Rot. *decis.240. num.3. par.1. rec. decis.231.* coram Merlin. *num.3. & in Hieracen. Parochialis 4. Decembris 1651. §. Deinde coram me.*

Validitas possessionis patet, † ex facultate in literis Vnio- 11
nis concessa Capitulo capiendi possessionem propria auctoritate, quæ non aderat in casu ex aduerso allegato *decis.7. n.9. vers. Possessio part.6. recent.* & cui non censetur renunciatum ex quo aditus fuit Executor, & de eius manibus capta posses-
sio, † dum hæc omnia extraiudicialiter emanarunt Bart. 12
in l. creditore num.26. C. de pignor. Ias. *in l.2. nu.113. vers. volens tamen C. de Iure Emph.* Cancer. *var. resolut. tom.3. cap. 19. num.25.* Rota coram Seraph. *decis.1003. num.1. in Romana, seu Veliterna restitutionis in integrum 17. Decemb. 1646. §. Hac vero, & seqq. coram R.P.D. meo Bichio.*

Actus verò obseruantiæ ostenduntur, Primò ex mandato procuræ ad nominandum Vicarium, & nominatione eius vigore facta de anno 1556. sub enunciatiua prædictæ Vnionis, & Bullæ Leonis X. cum facultate amouendi Capellanum, & alium nominandi, & apponendi prout ipse Procurator nominauit Rodericum Diaz approbandum ab Episcopo, vt in dicto Sum. *num.3.*

Deinde ex sententia Ordinarij Mindonien. ad fauorem Marij Mantiquez vti nominati à Decano, & Capitulo sub
eadem enunciatiua Vnionis dicto Summario *num.4.* † Ma- 18
ximè cùm per possessionem à dicto Mãtiquez captam etiam pro-

probetur præsentationis effectuatio, Cald. *cons. 12. de Iurepa-*
tr. Rota per Buratt. *decision.* 111. *num.* 2. Quibus accedit alia
nominatio cum consensu Capituli in personam Petri Fer-
nandez del Rico, vel potius permutatio facta de anno 1625.
14 † quæ habet vim nominationis, & præsentationis, Rota *de-*
cis. 793. *num.* 7. *&* 8. *par.* 1. *diuers. & decis.* 196. *n.* 3. *par.* 1. *rec.*
15 Ea † quibus etiam præsumuntur nominationes medij tem-
poris, vt ex Seraph. & alijs ibi allegatis ponderauit in puncto
vnionis *Rota in Perusina Beneficij* 10. *Februarii* 1648. §.
concurrunt coram R. P. D. meo Bichio.

Quæ obseruantia non potest referri ad alium titulum,
16 † quam ipsius Bullæ Vnionis; quia prædicti actus apparent
explicitè gesti in vim Vnionis. Ac Testes deponunt de no-
minationibus factis à Capitulo etiam in mensibus reseruatis,
quod non licuisset, si vt prætenditur emanassent ex causa
17 Iurispatronatus, † quod cum esset Ecclesiasticum cecidisset
sub regula reseruatoria mensium, *Rota in Compostellana*
Parochialis 17. *Iunii* 1644. *coram Eminentiss. Cardin.*
Cecchino, *&* 10. *Februarii* 1645. *coram Reuerend. P.*
D. meo Verospio.

Præterea adstipulantur tres formiter examinati pro parte
Capituli Lucen. eius Summario *num.* 10. deponentes de vi-
su, & certa scientia de nominationibus continuo factis à Ca-
pitulo recensendo singulares personas nominatas, & reddeo-
18 tes optimas, & sufficientes rationes, † qui propterea benè
probant Rota coram Buratt. *decis.* 578. *num.* 6. *& decis.* 270.
num. 1. *par.* 7. *recen.*

Et vlterius addunt fructus Beneficij vniti perceptos fuisse à
Capitulo relicta solùm pro Vicario certa portione pro con-
grua substentatione, vt etiam deponunt Testes ex aduerso
19 examinati pro parte Francisci, † quod quidem est signum
Vnionis, & Curæ habitualis penes Capitulum Lucen. cui
vnio facta fuit, Ioan. Andr. *in cap. exposuisti nu.* 8. *de prabend.*
Rota apud Caputaquen. *decis.* 339. *n.* 3. *part.* 3. Mohed. *decis.*
5. *in fin. de decimis decis.* 204. *num.* 1. *in fine par.* 2. *decis.* 580.
nu. 8. *&* 15. *&* 19. *in fine par.* 4. *tom.* 3. *rec. in Romana Iurium*
parochialium 4. *Decembris* 1651. *coram R. P. D. meo Celso.*
20 Quamuis hæc fructuum perceptio non requiratur, vt dicatur
vnionem effectum sortitam fuisse, vt tradit Nicol. Garz.
dicta par. 12. *cap.* 2. *n.* 29. Ricc. *in prax. for. Eccles. resol.* 376.
num. 6. Barbos. *de Iur. Eccles. dicto lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 65.

Nec dubitari potest quin cura habitualis resideat penes
Capitulum Lucen. Actualis verò penes Presbyterum ab eo
21 nominandum extantibus amplissimis clausulis in Bulla con-
tentis, scilicet cum omnibus iuribus, & pertinentijs iuxtà tra-
dita per Rotam apud Caualer. *decis.* 599. *num.* 2. *&* 4. Mer-
lin. *decis.* 115. *num.* 6. *vers. præterea &c.* & facultatem con-
22 cessam † nominandi Presbyterum ad nutum, & amouibi-
lem pro exercitio Curæ, Rota *decis.* 102. *num.* 10. *vers. & re-*
seruatur part. 1. *recent.* & coram Merlino *dicta decis.* 115.
num. 4. *&* 5. Atque etiam ex vnione facta per viam incorpo-
23 rationis, † vt colligitur ex verbo *incorporamus*, quod effi-
cit, vt vnio dicatur accessoriè facta, Garz. *de de benef. par.* 12.
cap. 2. *num.* 51. *&* 56. Massobr. *in prax. haben. concur. prælud.*
13. *dub.* 2. Barbos. cum ibi adductis *de offic. Episc. alleg.* 60. *à*
num. 23. Rota *decis.* 352. *num.* 7. *par.* 4. *recent. & in Cathacen.*
pratensa 23. *Maii* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Ex quibus omnibus inconcussa remanente vnione non
24 debet esse locus concursui; † sed absque eo conferendum est
Beneficium ad nominationem Capituli iuxtà dispositionem
Bullæ Pij V. 47. in ordine §. 4. tradit Gonzal. *in regul.* 8. *Can-*
cell. glos. 5. §. 3. *num.* 53. Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2. *nu.* 289.
& seqq. plures quos refert Barbos. *vbi proximè dicto num.* 23.
cum seqq. Rota *decis.* 785. *nu.* 2. *& seqq. par.* 3. *recent.* & apud
Merlin. *dicta dec.* 115. *n.* 2. *& decis.* 187. *num.* 1. & penes Ca-
ual. *decis.* 595. *n.* 4. *& seqq. & in Gerunden. Capella* 20. *Mar-*
tii 1645. *coram R. P. D. meo Bichio.*

Qua stante, non obstant Testes in contrarium adducti
deponentes beneficium tanquam Curatum ab Episcopis col-
latum fuisse vidente, sciente, & non contradicente Capi-
tulo Lucensi Summario Capituli Mindonien. *num.* 1. *&* 4.
25 Nam quamuis essent † contrarij, cum se referant ad scri-
pturas non probarent, nisi quatenus apparent in relato *Auth.*
si quis in aliquo C. de eden. Rota in Seguntina præstimonij 4.
Decembris 1592. *coram Orano*, *& decis.* 664. *sub n.* 2. *part.* 3.
recent. Immò cùm ex sententijs, & scripturis publicis su-
pra relatis constet de contrariò, nempè Capellanos, & Vi-
carios fuisse à Capitulo nominatos, & nunquam prouisos
26 per concursum † talis probatio præualet probationi resul-
tanti ex prædictis Testibus, *l. census* 10. *ff. de probat. gloss. in*

cap. 3. *loco verbo testium eodem tit.* Rota *decis.* 64. *num.* 17.
par. 5. *recent. in Placentina Beneficii* 29. *Maii* 1648. *coram*
R. P. D. meo Celso in Romana dotis 5. *Iunii eiusdem anni co-*
ram eodem. Præcipuè concordent cum alijs Testibus Capi-
tuli Lucen. aliaque adminicula concurrant, Crauett. *cons.*
400. *num.* 35. Rota *dec.* 61. *n.* 8. coram Mantic. *& decis.* 487.
n. 5. *vers. & habent iuris præsumptionem par.* 2. *recent.*

Præterquam dicti Testes non † excludunt, quod præ- 28
cesserint nominationes Capituli Lucen. & ita intelligendi
sunt, cum recenseant personas ab Episcopo prouisas, quas
habuisse collationem præuia nominatione Capituli constat
ex dictis publicis Instrumentis, vt accidit in personam Martij
Manriquez, cuius prouisione allegari non potest prædictam
obseruationem fuisse interruptam, eo quod de anno 1611.
prouisus fuisset in concursu, & collationem obtinuisset ex
causa cessionis illi factæ à quodam Varella; Nam verius est,
quod Varella, & Manriquez fuerunt insimul examinati, &
Varella fuit reprobatus; Manriquez verò approbatus, † qui 29
cùm postea consequutus fuisset nominationem à Capitulo
Lucensi, cuius vigore etiam reportauit institutionem, vt in
dicto Summario *n.* 4. Vtique dici non debet, quod illi collata
fuisset Vicaria ex cessione dicti Varellæ.

Nec magis refragatur, quod aliquando Vicaria per con-
cursum fuerit prouisa, cum ex eo præiudicium dicto Capi-
tulo non inferatur, nam licet id aliquoties consenserit plures
nominando inter quos fieret concursus; † non ideò sibi ade- 30
mit facultatem in futurum vnicum nominandi, cui absque
concursu, & cum solo examine collatio fieri debeat, vt in
terminis respondit Rota *decis.* 443. *n.* 7. *vers. non obstat, & n.*
3. *par.* 5. *tom.* 2. *recent. vbi num.* 9. *vers. & quatenus &c.* sub-
ditur † præsumi posse concursus factos fuisse per errorem, 31
sequitur Rota *decis.* 580. *num.* 24. *& tribus seqq. par.* 4. *tom.* 3.
decis. 16. *num.* 15. *vers. neque obstare, & num. seqq. part.* 6. *rec.*
vbi redditur ratio, quia ad formam Constitutionis Pij V. † fa- 32
ciendæ sunt collationes, & Constitutio continet decretum
irritans, quod inficit omnem possessionem contrariam Ro-
ta coram Caualer. *dec.* 599. *in fine* coram Merlino *decis.* 313.
num. 8. *& in dicta Gerunden. Capella* 20. *Martii* 1645. §. *non*
obstat il primo, *&* 27. *Ianuarij eiusdem anni* §. *quia necessitas*
in fine coram R. P. D. meo Bichio.

Minus autem obstat, quod dictum Beneficium fuerit col-
latum tanquam vacans, quod repugnare videtur vnioni,
cum vnita non dicantur vacare. † Nam huic obiectioni res- 33
ponsum fuit vacationem largo modo verificari etiam in Be-
neficijs vnitis, & manualibus, cum vacare dicantur per re-
motionem, & per obitum Gloss. *in Clement. vnica*, §. *promissa*
verbo reuocari propè med. vers. & scias de supplen. negl. Prælat.
Card. *ibidem num.* 8. Vitalin. *nu.* 9. Gonzal. *super reg.* 8. *Can-*
cellariæ glos. 15. §. 2. *sub nu.* 24. & respondit *Rota in Perusina*
Beneficii 10. *Februarii* 1648. §. *fin. coram Reuerend. P. D.*
meo Bichio.

Denique non aduersatur, quod de anno 1625. huiusmo-
di Parochialis fuerit collata Vicario non ad nutum amouibi-
li, iuxtà dispositionem Bullæ, sed perpetuo, & quod sen-
tentia Ordinarij superiùs relata loquatur de Vicaria perpe-
tua. † Nam licet fuisset datus Vicarius perpetuus, & Paro- 34
chialis in titulum collata, non ex eo alteraretur vnio iam fa-
cta, aut tolleretur obseruantia præcedens quoad exercitium
Curæ, & modum prouidendi, vt in terminis firmauit Ro-
ta coram Caualer. *dec.* 595. *num.* 2. *vers. & licet, & num. seq.*
coram Merlino *dicta decis.* 115. *num.* 13. *& in dicta Perusina*
Beneficii §. *finali coram R. P. D. meo Bichio*, stante præser-
tim dispositione Concilij Trident. *sess.* 7. *cap.* 7. *de reform.*
† quæ arbitrio Episcopi remittit reductionem Vicariæ tem- 35
poralis in perpetuum, vt tradit Garz. *de Benefic. par.* 11.
cap. 2. *num.* 9. Barbos. *in Collect. Concilii dicta sess.* 8. *cap.* 7. *n.*
15. vbi ait idem procedere, † quamuis in literis vnionis 36
esset statuta temporalitas, *& de offic. Episcopi alleg.* 72. *n.* 190.
& refert ita fuisse declaratum per Sacram Congregationem
Concilij, & animaduertit prædictam facultatem Ordinario
competere, quando literæ vnionis emanarunt ante Conci-
lium, † & tunc requiri iustum arbitrium, & necessariam 37
causam, quodque in visitatione fiat alioquin posse appella-
ri à prædicta reductione, vt etiam tradit Flores de Mena
var. quæst. 1. *num.* 47. Garz. *de benef. dicta part.* 11.
cap. 2. *num.* 8. quod sequuntur Barbos. *vbi proximè se-*
quitur.

Atque ita vtraque parte audita &c.

R. P. D. ZARATE.

Auersana Iurispatronatus.

Veneris 14. Martij 1653.

ARGVMENTVM.

Anceps disceptator controuersia duarum donationum de Iurepatronatus, quæ scilicet debeat attendi ad effectum obtinendi prælationem ad fauorem alterius ex præsentatis in executionem dictarum donationum.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus pertinentiam impugnare non potest, qui ex eodem patronatu venit.*
2 *Donatio illa est præferenda, quæ est anterior.*
3 *Vicarius potest confirmare donationem iurispatronatus si ab Episcopo confirmandi facultatem habeat.*
4 *Facultas confirmandi donationes de iurepatronatus in Vicario probatur ex attestatione Episcopi.*
5 *Donatio iurispatronatus illa est præferenda, quæ primo confirmationem obtinuit ab Episcopo.*
Ius à Donatore patronatus non abdicatur ante confirmationem Episcopi, num. 5.
6 *Confirmatio Vicarij in donatione iurispatronatus retrotrahitur à die donationis.*
Intellige, vt num. seqq.
7 *Retrotractio tertio medio tempore ius acquirenti non præiudicat.*
8 *Clausula,* sine præiudicio, *alterius dicitur præseruatiua.*
9 *Instantia facta pro confirmatione donationis iurispatronatus, quando suffragetur, & num. seqq.*
11 *Ordinarij consensus requiritur etiam in translatione iuris præsentandi.*
12 *Concessa ad tempus vlterius progredi non possunt.*
13 *Donatio iurispatronatus si est nulla non abdicatur ius à donatore.*
14 *Præsentatio ad Beneficium iurispatronatus, quæ debeat attendi.*
15 *Præsentationes plures habens declarare tenetur, qua præsentatione vti velit, & num. seqq.*

DECISIO CCCVI.

VAcante vna ex quatuor portionibus Capellaniæ S. Ioannis Baptistæ, in Cathedrali Ecclesia Auersana de Iurepatronatus Laicorum, fuit ad illam præsentatus die 1. Februarij 1651. D. Ioannes Baptista Lombardus à D. Francisco Lombardo, vt in eius Summario *num.* 2. Atque etiam D. Franciscus Raguccius, ab Angelo Antonio Nicandro, & D. Alexandro Palumbo die 20. Decembris 1650. vt pariter in eius Summario *num.* 9. Vnde desuper orta lite, inter dictos præsentatos coram Ordinario Auersano ad fauorem Ragucci, fuit lata sententia, à qua, cum ex parte Lombardi appellaretur commissa mihi causa appellationis disputatum fuit dubium: Quis eorum esset instituendus, & DD. instituendum esse Raguccium responderunt.

De vacatione enim Beneficij, ac de habilitate, vtriusque præsentati, nulla fuit hæsitatio, nec magis de existentia Iurispatronatus, aut de ius pertinentia respectu Alexandri Palumbi ista siquidem est inconcussa, cum tam Lombardus, quam Raguccius fuerint præsentati à successoribus Alexandri Palumbi, ad quem propterea Iuspatronatus pertinuisse
1 negare non possunt, † tanquam ex eodem iure venientes, Rota coram Bellam. *dec.* 268. Mantica *decis.* 132. *n.* 1. *in Murtinen. Beneficij 27. Martij 1648. coram bon. mem. Arguelles.*

Tota verò quæstio processit, circa pertinentiam Iurispatronatus, respectu Iulij Cæsaris Nicandri, & Francisci Lombardi, qui litigantes præsentarunt; Nam Alexander Palumbus die 5. Augusti 1639. dictum Iuspatronatus donauit dicto Iulio Cæsari Nicandro, eiusque hæredibus, & Successoribus, Summario Ragucci *num.* 5. Deinde verò 2. Octobris eiusdem anni, dictus Iulius Cæsar Nicandrus retrocessit eidem Alexandro Palumbi donatori, ius præsentandi donec viueret dicto Summario Ragucci *num.* 6. Et præfatus Alexander Palumbus successiuè de anno 1645. hoc ipsum Iuspatronatus donauit dicto Francisco Lombardo, Summar. Ragucci *n.* 10. Vnde de prælatione, & valore dd. donationum contingit dubitare, & Dominis visum fuit præferendam esse Nicandri donationem, † quia est anterior donatione Lombardi, 2
l. si ante matrimonium, C. de donat. ant. nupt. vbi Bald. & alij, & confirmata fuit à Vicario die 3. Decembris 1650. † facul- 3
tatem habente ab Episcopo confirmandi talea donationes, iuxta trad. per Ferrett. *cons.* 327. *à num.* 1. *& cons.* 345. *à n.* 6. Gracian. *discept. forens. cap.* 303. *n.* 10. *cum seq.* Ricc. *in prax. iurisp. resolut.* 189. Barbos. *de iur. Eccles. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 12. *à num.* 46. *Rota in Gerunden. Beneficij 30. Aprilis 1640. coram Reuerendissimo Tarraconen. in Clusina Iurispatronatus 10. Maij eiusdem anni coram eodem, in Fesulana Beneficij, seu Oratorij 5. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio,* quæ quidem facultas probatur ex attestatione, & litteris eiusdemmet Episcopi, † quibus omninò credendi, *cap. post ces-* 4
sionem 1. *& ibi gloss. de probat.* Mascard. *de prob. concl.* 990. *n.* 1. Menoch. *de præsumpt. lib.* 2. *præs.* 17. *num.* 3. Rota *decis.* 1. *num.* 1. *de probat. in nouiss.* Et sic antequam confirmaretur donatio Lombardi die 30. Ianuarij 1651. Summario Ragucci *num.* 8. semper namque præferendus est is, † qui primo con- 5
firmationem obtinuit cum ante confirmationem, non sit abdicatum ius Donatore, *vt per DD. in cap. sæculum, & cap. illud de iurepatr.* Viuian. *de iurepatr. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 48. Rota coram Mantic. *decis.* 86. *num.* 6. Duran. *decis.* 463. *num.* 1. *& in dicta Fesulana Beneficij, seu Oratorij 5. Decembris 1646.* §. 1. *coram Reu. P. D. meo Bichio.*

Non obstat, quod donatio facta de anno 1645. ad fauorem D. Francisci Lombardi, fuerit confirmata die 30. Ianuarij 1651. per Vicarium Generalem Diœcesis, vt in Sum. Lombardi *num.* 5. † atque ideò Vicarij consensus, & confir- 6
matio retrotrahatur ad diem donationis, vt per Lambert. *de iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *quæst.* 1. *art.* 21. *num.* 3. *vers. casus autem noster,* Mant. *d. decis.* 86. *num.* 7. *&* 8. Nam ista retrotractio, non potuit tertio præiudicium irrogare, cum iam fuerat ius quæsitum, † videlicet Iulio Cæsari Nicandro, anteriori do- 7
natario, ex donatione illi facta de anno 1639. & prius confirmata dicta die 3. Decembris 1650. *iuxta text. doctrina in l. qui balneum, ff. qui pot. in pign. hab.* Sanchez *respons. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 77. *num.* 15. Rota coram Durano *dicta decis.* 463. *num.* 7. *& seqq. in dicta Fesulana Beneficij 5. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio, & in Sulmonen. Beneficij 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Peutingere,* maximè cùm consensus præstitus per Vicarium donationi Lombardi non fuisset absolutus, sed conditionalis, & cum præseruatiua
† sine præiudicio alterius consensus præstiti ad fauorem hæ- 8
redum Nicandri, vt tradit Barbos. *claus.* 157. *num.* 8. *& seqq.* Oldrad. *cons.* 237. *in fin.* Rota apud Seraph. *decis.* 144. *num.* 6. *& decis.* 810. *n.* 1. coram sanctæ mem. Greg. XV. *decis.* 332. *num.* 4. & ibi Adden.

Nec releuat, quod Lombardus antea institisset pro confirmatione in curia Episcopali, scilicet die 14. Decembris 1650. quæ instantia alias prodesse solet, ad substinendam donatio-
nem, † etiam in præiudicium eorum, qui deinde similem 9
donationem obtinuerunt, vel à donatore fuerunt præsentati, & efficere, & si petitio iniustè sit reiecta, aut delata Donatario, minimè noceat, sed quod confirmatio subsequens retrotrahatur, ad diem petitionis, vt per citat. Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 2. *q.* 1. *art.* 2. *num.* 3. *vers. casus autem,* Mantica *d. decis.* 86. *num.* 7. *&* 8. Nam etiam admissa prædicta conclusione, tunc locum haberet, quando constaret de instantia facta coram Episcopo, eius Vicario, facultatem
habente; † & istis recusantibus de recursu habito ad 10
Metropolitanum, pro compellendo Episcopo ad confirmandum, Sanchez *respons. moral. lib.* 2, *cap.* 3. *dub.* 76. *num.* 14. in quibus terminis intelligendum esse, Lambert. doctrinam declarauit Mantic. *d. decis.* 86. *n.* 9. *vers. responsum fuit.* Præterquam confirmatio donationis Nicandri, nedum præcessit per duos ferè menses confirmationem donationis Lombardi, quinimmò per 11. dies instantiam à Lombardo factam pro habenda confirmatione, siquidem ista facta fuit die 14. Decembris 1650. vt constat ex Summario Lombardi *n.* 9. quo casu dubitari non potest de prælatione.

Vlterius nec debet attendi retrocessio facta per Nicandrum ad fauorem Palumbi donantis 11. Octobris 1639. Summar. Ragucci *num.* 6. Tum quia in ea deficit consensus Ordinarij
requisitus † etiam in transactione iurispræsentandi, vt post 11
Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 2. *qu.* 6. *art.* 4. notat Sanch. *respons. moral. lib.* 2, *cap.* 3. *dub.* 76. *num.* 7. Tum quia ista retrocessio fuit limitata ad tempus, scilicet durante tantùm vi-
ta dicti Alexandri Palumbi, † atque ideò vlterius pro- 12

gre-

gredi non valuit, *ex reg. iur. in l. in agris, ff. de acquir. rer. domin.* cum similibus Guttier. *par. lib. 3. qu. 31. num. 7.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. procem. n. 6.* Mantica *decis. 232. nu. 9. & dec. 267. n. 4.* Rota *decis. 690. par. 2. recent.*

Demum ex abundanti, & ex supposito, quod omnes prædictæ donationes essent nullæ ex defectu legitimæ confirma-
13 tionis iuspatronatus † nusquam à dicto Alexandro Palumbo donatore fuisset abdicatum, vt communiter probatum, *ex d. cap. saeculum, & cap. illud, de iurepatr. & ex superius traditis*, atque ideò potius deberet attendi præsentatio facta
14 per Palumbum ad fauorem Ragucci, † quem potuisse præsentare, ac si donationem non fecisset, tradit in puncto Sanch. *dict. cap. 3. dub. 77. num. 15. in fin.* Rot. penes Put. *decis. 18. lib. 2. in correct. in dicta Fesulana Beneficij coram R.P.D. meo Bichio.*

Nec tunc obstat, quod Raguccius qui duas habet præsen-
15 tationes alteram à Nicandro, alteram à Palumbo, † teneatur declarare, qua præsentatione vti velit, *iuxta text. in cap. vt qui duas de elect. in 6.* quem habere locum in præsentatione, voluit Lapus *alleg. 8. num. 3.* Caualer. *decis. 297. num. 3.* Nam conclusio ista procederet in actore petente se institui, secus verò in Reo, qui non tenetur declarare, Rocch. *de iurepatron. vers. honorificum, quæst. 40. num. 72. versic. limita tamen.*

Atque ita pro Raguccio vtraque parte informante Domini concluserunt &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Census.

Luna 17. Martii 1652.

A R G V M E N T V M.

Census extinguitur per emptionem fundi censiti factam à Censuario ratione incompatibilitatis, quia res sua nemini potest seruire; an autem huiusmodi census reuiuiscere valeat si dictus fundus, vel ab Inquilino, vel à Vicino vigore Bullæ Gregorianæ fuerit à Censuario retrotractus, seu auocatus? eruditissimè resoluitur; & huius occasione etiam claré demonstratur, an census semel extinctus reuiuiscere possit, & quando opus sit noua creatione ex integro, seruata forma Pianæ Constitutionis.

S V M M A R I V M.

1 *Immissionem petens fatetur reum conuentum possidere.*

2 *Possessio posterior habita à Iudice præferenda est anteriori, nisi Iudex notoriè nulliter, & iniustè processerit.*

3 *Fructus census post illius extinctionem non debentur.*

4 *Compensatio in censu habet vim restitutionis sortis principalis.*

5 *Census extinctus per emptionem fundi censualis factam à Censuario, reuiuiscit per retrouenditionem d. fundi vigore Bullæ Gregorianæ, & quare n. 6. intellige, vt num. 8. secùs, vt num. 9.*

7 *Venditio, seu datio in solutum, quando est nulla, habetur, ac si non emanasset, & primæua iura remanent in suo robore.*

10 *Census dicitur extinctus vbi fundus censualis fuit à debitore venditus censuario pro certo pretio, qui pro illius rata promisit suum censum excomputare, licet postea d. fundus vigore Gregorianæ fuerit retrotractus, & quare num. 11.*

12 *Bulla Gregoriana, quæ reddit infectam venditionem fauore Vicini, seu Inquilini, disponit, vt retrouenditio fiat cum omnibus pactis in prima venditione contentis.*

13 *Fundus censitus venditus censuario cum pacto excomputandi pro concurrenti quantitate cum sorte principali, si postea vigore Gregorianæ d. fundus fuerit auocatus, an census reuiuiscat, si d. pactum non fuerit seruatum.*

14 *Census dicitur resolutus eo ipso, quod per Dominum census steterit, quominus sortem reciperet.*

15 *Vicinus, seu Inquilinus, qui vigore Gregorianæ, vult retrahere rem venditam, debet deponere ad creditum emptoris, summam, quam ille vel soluit, vel excomputauit.*

16 *Census semel extinctus, an & quando reuiuiscere possit.*

17 *Census reuiuiscere non potest inter personas in instrumento non nominatas, nec habentes causam à primo impositore, sed opus est noua creatione ex integro.*

18 *Amplia etiamsi successiuè fuissent soluti fructus.*

19 *Fructus soluti, alicuius census iam extincti, repeti possunt condictione indebiti.*

20 *Fructus census indebitò percepti ipso iure cesserunt in causam debiti principalis.*

D E C I S I O C C C V I I.

MAtthæus Pepius hæres Alexandræ Iannotiæ, qui super medietate eius domus, & apothecæ positæ in platea Pontis Sancti Angeli tres Census scut. 100. pro quolibet imposuerat, ac vendiderat Petro Venturæ de Peruenturis, eamdem domum de anno 1627. vendidit ipso Petro Venturæ pro pretio scut. 1130. quod emptor promisit soluere venditori, siue in se onus soluendi accollare vsque ad summam scutorum 1090. debitam creditoribus hæreditatis dictæ Alexandræ descriptis in quodam folio inter partes concordato in quo inter cætera excomputantur Petro Venturæ emptori singulariter prænominati tres census scut. 100. pro quolibet.

De qua venditione certioratus Bartholomæus Vestrinus tunc Inquilinus domus, & apothecæ præfatæ super illius retractu vigore Bullæ Gregorianæ impress. *tom. 2. Bullar. nouo num. 22. §. 11.* iudicium mouit, & facto iuxta illius formam deposito scut. 645. sententiam fauorabilem reportauit, ac successiuè ei Petrus Ventura domum retrouendidit sub certis pactis, & conditionibus expressis in Instrumento dato in Summario Peruenturæ *num. 3.*

Hinc Ioannes Franciscus, & alij hæredes d. Peruenturæ prætendentes census, vt supra debitos excomputatos reuixisse pro illorum fructibus postea decursis ad dictam medietatem domus, & apothecæ censualis associati fuerunt per decretum A.C. executioni demandatum contra Franciscum, & alios hæredis Bartholomæi Vestrini, necnon Michaelem Floranum, & Dorotheam coniugem, ad quorum instantiam commissa mihi causa appellationis cum clausula, *sine præiuditio legitima executionis*, emersit in primis quæstio super ma-
nutentione vtrique eam † petentibus; nempè Vestrinis, siue 1
dictis Coniugibus ex anteriori possessione satis probata, ex quo contra ipsos fuit exaduerso petita immissio, Buratt. *decis. 160. n. 4.* Greg. XV. *dec. 485. n. 2. & seq.* Rot. *dec. 561. n. 2 par.*
1. recent. † & Peruenturis ex posteriori possessione habita à 2
Iudice præferenda priori nisi Iudex notoriè nulliter, & iniustè processerit, *l. iuste possidet, l. qui vniuersas, § item cum Prætor, ff. acq. possess.* Angel. *in l. clam possidere, §. qui ad nundinas n. 2. in fine, ff. eodem*, Rota *dec. 173. n. 1. par. 1. recent.*

Ideò Domini proposito à me dubio an, & cui sit danda manutentio, responderunt sub die 3. Martij proximè præteriti, quod videretur de bono iure etiam ad effectum manutentionis; eoque hodie particulariter discusso censuerunt constare de bono iure Michaelis Floriani, ac Dorotheæ coniugum;
† Siquidem absque notoria iniustitia non potuit contra ipsos 3
relaxari mandatum de associando pro fructibus decursis post censuum extinctionem, Cenc. *de censibus quæst. 119. nu. 1. & seq.* Rota *dec. 651. num. 4.* coram Card. Caualerio *decis. 270. nu. 4. decis. 540. nu. 1.* apud Cenc. *de censib.* resultante ex com-
pensatione, † seu excomputatione illorum cum parte pre- 4
tij domus venditæ censuario, quæ compensatio habet vim actus retrosimilis restitutionis sortis principalis, vt in terminis dixit Rota *decis. 354. num. 1. cum 4. seqq. par. 5. decis. 148. num. 1. & seq. par. 6. recent. & in Signina Saluiani 27. Aprilis 1640. §. sed solum, in fine, coram Reuerendissimo Salamantino.*

Nec † subsecutus retractus, ac retrouenditio fundi cen- 5
sualis effecit, vt census reuiuisceret, siue quia Censuario non fuit dominium fundi acquisitum irreuocabiliter, vt in puncto retractus vigore Bullæ Gregorianæ, respondit Rota pe-
nes Seraph. *decis. 872. num. 3.* siue quia † id præstet nullitas 6
primæ venditionis resultans ex verbis expressis Bullæ Gregorianæ in §. 9. ibi, *venditio &c. nullum ius emptori tribuat, & quo*
ad illum pro infecta sit: † nam quādo venditio, seu datio in so- 7
lutum est nulla, cùm habeatur, ac si non emanasset primæua

pariter iura, & contractus habentur pro non extinctis, *l. si quis ante*, §. *si quis conduxerit*, *ff. acqu. possess.* Gabr. *cons.*36. *nu.*66. *lib.*1. Pacif. de Saluian. *inspect.*3. *cap.*2. *nu.*564. Surd. *decis.*51. *num.*19. & 20. Rota *decis.*370. *num.*3. *par.*1. *recent.* & in puncto census *decis.*278. *nu.*22. *part.*5. *decis.*172. *n.*47. *part.*6. *recent.*

8 Vt enim † declarando supracitatam decisionem Seraph. 872. aduertit *Rota in Romana Census* 20. *February* 1612. *coram Sanctissimo D. N. impress.* apud Cenc. *de censibus decis.* 411. *num.*7. loquitur Seraphinus de extinctione census per confusionem, nempè per simplicem acquisitionem fundi censualis, qui casus maximè differt ab extinctione per actum retrosimilem solutionis, & ratio diuersitatis est, quia vbi extinctio fit per confusionem, dominus sensus non intendit illum particulariter extinguere, sed extinctio prouenit ex incompatibilitate cum res suas nemini possit seruire, quam incompatibilitate cessante per subsecutum retractum,
9 non mirùm si census reuiuiscat: † vbi autem interuenit actus retrosimilis partes censum omninò extinguere voluerunt, & extinctio licet occasionaliter proueniat à contractu venditionis ab eo tamen formalem dependentiam non habet, sed ab ipsa reali solutione pecuniarum facta Censuario, quarum dominium cum à Censuario nusquam auocatum fuerit nihil refert, quod fuerit auocatus fundus: Hanc ipsam distinctionem amplexa fuit *Rota in Romana domus* 17. *Martii* 1649. §. *fin.* & 24. *January* 1650. §. *non ita cum tribus seqq. coram me*, in quibus ita conciliantur decisiones in contrarium allegatæ, & conferunt tradita per Cenc. *de censibus quæst.*114. *nu.*14. Modern. Manicalciatentem *eodem tractat.* §. 5. *quæst.* 33. *sub num.*20. *versic. benè verum est*, Gratian. *discept.*3. *num.*14. & *seqq. aliosque allegatos à Moderno Neapolitano in addit.* ad Surd. *decis.* 626. *num.*9. & *tribus seqq.*

10 Nos autem versamur in casu nostro, † cùm fundus censualis fuerit à debitore venditus Censuario pro certo pretio scut. 1130. & emptor promisit illa soluere creditoribus venditoris descriptis in folio in quo nominatim pro rata scut. 300. fit excomputatio trium censuum emptori debitorum; vnde est, ac si emptor eadem scuta 300. soluisset in causam extinctionis census numerasset Censuario, vt ad literam probat *text. in l. singularia*, ibi, *vt cum ex causa mandati pecuniam mihi debeas, & conuenerit, vt creditori nomine eam retineas, videatur mihi dato pecunia, & à me ad te profecta*, *ff. si cert. pet. l.*3. §. *sed si debitorem*, *ff. donat. inter vir. & vxor. l. illud*, *ff. acq. hered.* Castr. *in l. eleganter n.*6. *post med. vers. perinde enim est*, *ff. pignorat. act.* & *cons.*165. *num.*4. *vers. quod patet lib.* 2. Cost. *de retrotract. cap.* 27. *num.* 2.

11 Suntque hi actus distincti, & inuicem independentes, cum quilibet habeat suam specialem causam, vt in his terminis ponderauit *Rota in dicta Romana Domus* 24. *January* 1650. §. & *in casu*, & §. *seq. coram me.*

12 Ad nullitatem venditionis † respondetur, quod Bulla Gregoriana illam non annullat simpliciter, sed reddit infectam fauore duntaxat Vicini, seu Inquilini retrahere volentis quatenus retractui sit impedimento. Immò de cætero ipsa Bulla fauet primo venditori debitori census, quia vult quod retractus fiat cum omnibus pactis, & conditionibus in prima venditione contentis, & sic nedum non annullat, sed seruari mandat pactum soluendi pretium, & excomputandi pro concurrenti quantitate cum sorte principali censuum, quod in Instrumento primæ venditionis continetur.

13 † Vt propterea intret dilegma, quod ait pactum hoc fuit seruatum inter retrahentem, & Peruenturam primum emptorem, ac respectiuè Censuarium, & census fuit extinctus, nec auocato fundo per retractum reuixit iuxta superiùs allegata; aut non fuit seruatum, & sibi imputet Peruentura, qui vt etiam apparet ex pluribus pactis de nouo additis sponte retrouendidit, & formam Bullæ Gregorianæ adimpleri à retrahente non curauit, Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 8. *gloss.* 7. *num.*1. Paris. *cons.*152. *num.*5. *lib.*4. Rota *decis.*402. *nu.*4. *in fin. part.* 2. *recent.* & *in Ampurien. seu Ciuitaten. Archipresbyteratus* 26. *Nouembris* 1649. §. 1. *circa fin. coram me.*

14 Quo magis, † quia per ipsum Peruenturam stetit quo minus à retrahente sortem censuum reciperet, quod in terminis extinctionis census ponderauit Rota *decis.*182. *num.*4. & 5. *decis.*290. *num.*2. & *seqq.* apud Cenc. *de censib.* retrahens enim iuxta formam Bullæ deposuerat in Monte Pietatis sc. 645. cum hoc quod tercentum ea illis soluerentur Peruenturæ, ibi, *scudi &c. per pagarli al Sign. Peruentura per il prezzo, che si dice scomputato con quello che esso Sign. Peruentura è creditore di detto Pepe, e della q. Alessandra Iannozza*: at Peruentura consensit, quod pecuniæ ad dictum effectum depositatæ restituerentur Vestrino retrahenti, atque ita si Peruentura non fuit reimbursatus de sorte censuum excomputata id non euenit, ex quo prima venditio per retractum fuerit coactè resoluta, sed quia cum nouis pactis contra formam Bullæ voluntariè retrouendidit, & voluit respectu quantitatis Pepio primo venditori excomputatæ cum sorte censuum habere Vestrino fidem de precio, firma tamen manente extinctione censuum facta mediante dicta excomputatione, quam ipse retrahens, ac Peruentura approbauit eo ipso, quod ille deposuit summam cum sorte censuum tempore primæ venditionis excomputata, & hic consensit quod retrahenti restituerunt; nam alioquin hoc deposito opus non fuisset, † quia deponi tantùm debet ad cre- 15
ditum primi emptoris summa, quam ille vel soluit, vel excomputauit, vt legitur in verbis Bullæ Gregorianæ §. *post hec*, *vers. pretiumque*, & *versic.* & *pretium*, *tom.*2. *Bullar. fol.*386. cùmque ea pacto cum debitore census inito, & actuali excomputatione, census iam essent extincti, fundusque censualis liberatus, & ad creditum Peruenturæ totidem pecuniæ depositatæ, sicuti si eas pecunias Peruentura recepisset non posset amplius allegare censuum reuiuiscentiam; ita si illas restitui retrahenti consensit; non solùm quia, vt dicebam, eius culpa, & facto secuta non fuit reimbursatio quantitatis excomputatæ, & retrouenditio non seruata forma Bullæ fuit prorsus voluntaria, sed etiam quia semel liberato fundo censuali non potuit ex nouo pacto absque primi impositoris consensu inter primum emptorem, & retrahentem celebrato, census reuiuiscere; † vt enim 16
reuiuiscentiæ sit locus requiritur, vel ministerium legis, vel factum, seu consensus eius qui censum imposuit, & cum quo fuit extinctus alias inter diuersas personas in Instrumento census non nominatas, nec habentes causam à primo impositore applicabiles non sunt termini reuiuiscentiæ, Rota *decis.*157. *num.* 22. coram san. mem. Greg. XV. *decis.*149. *num.*7. *parte* 1. *recent.* & *in Montis Alti Beneficij* 28. *Iunij* 1645. §. *non obstat*, *coram me*, † sed opus est no- 17
ua creatione census ex integro seruata forma Bullæ Pianæ, *ad textum in l. qui res*, §. *aream*, *ff. solut.* Negus. *de pign.* 1. *memb.*6. *par. sub num.*44. *vers. præterea*, & in terminis census *Rot. in Tusculana Saluiani* 5. *Iunii* 1620. §. *responsum*, *cor. bon. me. Card. Canalerio.*

Atque hinc nil releuat, † quod successiuè retrahens sol- 18
uerit Peruenturæ fructus censuum, quia non erat in eorum potestate facere licitam solutionem fructuum censuum iam extinctorum cum impositore, nec de nouo inter ipsos creatorum, Cenc. *de censibus quæst.*49. *nu.*15. & 16. † & fructus 19
soluti, vel possunt repeti conditione indebiti, Cenc. *de censibus q.*88. *num.*1. & *seqq.* Rota *decis.*540. *num.*2. *inter impress. post tractatum*, † vel ipso iure censentur in causam debiti 20
principalis, cuius Peruentura habuit fidem de precio, Roman. *cons.*238. *num.* 1. Io. Franc. à Ponte *cons.*70. *num.*25. & *seqq.* Franc. Ant. Costa *cons.*73. *num.*58. Castill. *decis.*99. *num.*1. *Rota in Romana Cambij* 16. *February* 1642. §. *nos verò*, *coram me.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Cathaceñ. Hæreditatis.

Luna 28. *Aprilis* 1653.

ARGVMENTVM.

Res empta ex pecunia retracta ex retrouenditione census fideicommissarij cadit sub fideicommisso tamquam subrogata, quando Testator expressè mandauit illam reinuestiri, & talis emptio licet facta à grauato ipsius proprio nomine tamen censetur facta in executionem ordinis Testatoris. Fideicommisso non censetur renunciatum per diuisionem, & si fuissent in diuisione promissa euictio, & cæterata clausula, *ad habendum &c.*

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommissum purificatum per verificationem conditionis.*

2 *Hæres fideicommissarius, qui erat grauatus reinuestiendi pecunias ex retrouenditione census recuperandas præsumitur illas inuestisse ad fauorem fideicommissi, & si inuestimentum nomine proprio fecisset, & n.4.5. & 6.*

Fortius, quando non constat fideicommissarium habuisse alias pecunias, imò potius fuisse ære alieno grauatos, num. 8.

3 *Emptio, & si fiet cum pecunia fideicommissi acquiritur emptori cum obligatione, tamen restituendi pretium. Intellige num. 4.*

4 *Hæres fideicommissarius non cogitur esse procurator, vel negotiumgestor pro alijs fideicommissarijs.*

7 *Res empta ex pecunia retracta à fideicommissi bonis ex testatoris iussu cadit sub fideicommisso, tanquam subrogata.*

9 *Epistola recognita plenè probat contra scribentem, & eius heredes.*

10 *Fideicommisso non censetur renunciatum per diuisionem inter fideicommissarios secutam.*

Quod absque dubio procedit, quando in diuisione non fuit dictum, quod diuidentes volebant vindicare libertatem bonorum, num. 11.

Et si in diuisione fuerit promissum de euictione cum clausula habendi diuisionem ratam, gratam, & firmam, num.12. & 13.

Item, & si fuerit apposita clausula, ad habendum, *dum non fuerit extensa cum licentia alienandi, sed cætera tamen exequutiuis, num. 14.*

Item si fuerit in diuisione antiquius fideicommissum reseruatum, num. 15.

Item ex onere imposito vni ex diuidentibus de soluenda maiori parte æris alieni, si ille maiorem portionem consecutus fuisset, num. 16.

17 *Fideicommissum secundum acceptans dispositionem factam à primo grauate, non dicitur repugnare antiquiori fideicommisso.*

18 *Fructus non exacti, & decursi in vita grauati, spectant ad fideicommissarium.*

Fallit in legatario, & fideicommissario particulari, numer. 19.

D E C I S I O   CCCVIII.

POstquam Domini ordinarunt, quòd videretur de bono iure, datis hinc inde cautionibus, suspensisque disputationibus super manutentione, ac respectiuè super attentatis, proposito hodie dubio resolutum fuit constare de bono iure Horatij quoad census, & eorum fructus, quo verò ad mobilia de bono iure legatariorum.

Controuertebatur enim census sortis principalis ducatorum octo mille debitus à Barone Clareuallis, & pro medietate obuentus Vitalino, ac pro altera medietate obuentus Decio in Instrumento diuisionis inter ipsos, ac Horatium, & Ferdinandum fratres de Scoglio celebratæ 13. Augusti 1622. *eius Summ. num.* 5. Et quidem bonum ius Horatij redditur clarum, quia respectu portionis spectantis ad Vitalinum, iste in suo Testamento eum vniuersalem hæredem substituit Decio morienti sine filijs, prohibita omni detractione cuiuscumque quartæ, *dict. Summ. num. 6.* Portio autem obuenta Decio, seu potius integer census, cadit sub alio antiquiori fideicommisso q. Bartoli Scogli communis patrui, qui dd. fratres vniuersales hæredes sibi instituerat, eosque ad inuicem, & reciprocè substituerat, si sine filijs decederent, *eodem Summ. num.* 1. Vndè verificata conditione vtriusque substitutionis per obitum Decij sine liberis, v-
1 trumque † fideicommissum ad fauorem Horatij fratris superstitis purificatum fuit, vt dixit Rota coram bon. mem. Merlino *dec. 564. num.* 10.

Non obstat, quòd Decius dictum censum acquisiuerit nomine suo, & fratrum non expresso nomine fideicommissi per Bartolum constituti.

Quia cùm iste in suo Testamento expressè ordinauerit, quòd pecuniæ ex retrouenditione eius censuum hæreditariorum retrohabendæ in alijs censibus, vel bonis stabilibus reinuestirentur, Princeps verò Squillacis debitor fideicommittentis ex causa census sortis principalis ducatorum 10300. illum redemerit anno 1610. persoluta in manibus Decij præfatæ pecuniarum quantitate, *dict. Summar. num.* 2. quæ iuxta dictum præceptum specialiter reinuestita pro fideicommisso nullatenus iustificatur, intrat vtique præsum-
ptio, † quòd Decius voluerit dicto præcepto satisfacere 2
per subsequutam emptionem census controuersi duc. octo mille sibi venditi anno 1612. à Barone Clareuallis, quamuis in Instrumento empto emptionis hoc specificè non expressetit, sed proprio, & fratrum nomine contraxerit, licèt enim
communis sit opinio, † quòd res realiter empta acquiratur 3
emptori sub obligatione solùm restituendi pretium, Bartol. *in l. Imperator, §. cum autem num. 1. ff. de leg. 2.* Menoch. *cons. 213. num. 23.* Peregr. *cons. 31. num. 11. vers. secundus casus lib. 4. & in tract. de fideicomm. art. 44. num. 28.* Rota *dec. 421. num. 4. vers. qua duo, & num. 14. & 15.* post Cenc. *de censib.* coram Buratto *dec. 784. num. 1. & 2. & per tot.* & coram
Durano *dec. 63. num. 2.* † Hoc autem procedit in simplici he- 4
rede absque vllo præcepto Testatoris de inuestiendo, cùm enim hæres non cogatur esse Procurator, seu negotiorum gestor pro fideicommissario, *l. postulante, §. sed & in huiusmodi, ff. ad Trebell.* Peregr. *dict. cons. 31. dict. num. 11. vers. 2. quia hæres, & de fideicomm. d. art. 44. num. 28. vers. nam non cogitur,* in dubio præsumitur voluisse acquirere ad sui, & hæredum commodum, in quibus terminis loquuntur omnes al-
legatæ auctoritates; † vbi autem, prout hic, ex præcepto 5
Testatoris pecuniæ sunt destinatæ ad emptionem, & inuestiendæ pro fideicommisso, non obstante stipulatione pro se, & hæredibus acquisito censetur facta hæreditati, & ad commodum fideicommissariorum, ad text. *in l. qui negotiationem,* vbi Bart. *ff. de administr. tut.* Molin. *de primog. Hispan. lib. 4. cap. 4. num. 34. vers. in casu autem de quo agitur,* Peregr. *dec. Patau. 2. sub num. 9. vers. sed tamen, vt supra dicebam,* Surd. *dec. 15. num. 28. & 29.* Rota *dec. 653. num. 2. par. 2. rec. cum alijs in puncto allegatis in Bononien. Bonorum 17. Iunij 1641. §. Ioannes etiam, vers. & in exequutionem præcepti, & 21. Februarij 1642. §. minus referre cum seqq. coram me:* Præsumi-
tur enim, † quòd Decius voluerit implere obligationem sibi 6
iniunctam à Testatore, & in eius executionem pecunias inuestire, Peregr. *in d. art. 4. d. num. 28. vers. quorum,* Surd. *d. dec. 15. num. 12. & seqq.* Rota *in dicta Bonon. Bonorum coram me 21. Februarij 1642. §. pro responsione tamen, vers. præsumitur enim,* & conferunt adducta per Marchabrunt. *cons. 29. num. 214. cum seqq. & num. 239. & 240. & in Melenitana*
Territorij 3. Iunij 1650. §. contraria vero coram me. † Et 7
consequenter d. census tanquam subrogatus in locum fideicommissarij cadit sub d. fideicommisso, *dict. leg. Imperator 72. d. §. cum autem, ff. de legat. 2.* Castr. *cons. 326. num. 3. par. 2.* Giouagn. *cons. 23. num. 11. lib. 2.* Surd. *d. dec. 15. num. 18.* Giurb. *dec. 111. num. 21.* Rota *in Bononien. Fideicommissi de Formagliarijs 17. Februarij 1592. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, & 2. Aprilis 1592. coram Litta,* apud eundem Giouagn. *d. cons. 23. num. 19. & num. 24. cum cæteris adductis in dicta Bonon. Bonorum coram me 17. Iunij 1641. d. §. Ioannes enim, vers. ita per consequens.*

Idque eo certiùs in casu nostro, † tum quia non constat 8
dd. fratres, tunc temporis alias pecuniam habuisse, imò potiùs fuisse ære alieno grauatus, *eodem Summar. num. 11.* quòd benè ad propositum ponderauit Rot. *in Auenionen. fideicommissi 14. Nouembris 1614. coram bon. mem. Rembaldo,* apud Cenc. *de censib. decis. 469. num. 8. vers. & quod non constat;* Tum etiam, quia ipsemet Decius per epistolam formiter recognitam Ferdinando fratri significauit destinasse reinuestire cùm Barone Clareuallis dictas pecunias restitutas à
Principe Squillacis, *eodem Summ. num. 3.* † quæ contra scri- 9
bentem, eiusque hæredes plenam facit probationem, *leg. Publia, §. final.* vbi Bart. *ff. depos.* Iason. *in repet. l. admonendi num. 139. & seqq.* ibique Ripa *nu. 133. ff. de iur. iur.* Menoch. *de arbitr. cas. 94. num. 9.* Rota coram Card. Seraph. *dec. 996. num. 1. in Romana diuisionis 10. Iunij 1639. coram Reu. P. D. meo Bichio, §. non obstat, quòd epistola, & in Romana locorum Montium 11. Maij 1643. coram me, §. extrema enim, vers. sed clarius.*

Nec subsistit, quòd per supradictam diuisionem renunciatum fuerit dicto fideicommisso.

Quia in contrarium stat conclusio communi DD. calculo recepta, nempè quod per diuisionem non censetur renunciatum fideicommisso inter diuidentes reciproco, non-
dum purificato, † sed futuro, & sub certa conditione 10
purificando, quamuis de illo diuidentes certam scientiam habuerint, *l. cum pater, §. hæreditatem il 2. ff. de legat. 2.* DD. *in leg. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig. cum alijs plenè*

con-

congestis in Romana Fideicommissi de Maximis 11. Ianuarij 1649. coram me, §. diuisio verò. Præsertim quia in proœmio
11 ipsius diuisionis expressum non fuit, † quòd diuidentes volebant vindicare libertatem bonorum, & facultatem de illis liberè disponendi, sed solùm pro causa diuidendi adduxerunt, vt vnusquisque suam portionem agnosceret, & regeret, censusque exigeret, cùm alias bona communiter possessa deteriorentur, & sic solùm intellexerunt dissoluere communionem, vt in puncto ponderat Peregr. *cons. 93. num. 6. vers. in proposito autem cum duob. seqq. lib. 1.* aliјque adducti per Cancer. *var. resolut. tom. 3. cap. 15. nu. 277. cum seqq.* & in similibus terminis comprobatum fuit *in Tadertina Donationis 17. Iunij 1652. coram me, §. nec subsistit.*

Nec vlla vis fieri potest super clausulis in eadem diuisione adiectis: Promissio enim euictionis non includit eam,
12 † quæ prouenit ex natura rei, & iuxta dispositionem communis Authoris, Bart. *in leg. qui Romæ, §. duo fratres num. 10. ff. de verbor. oblig.* Peregrin. *de fideicomm. art. 52. num. 69.* Rota coram bon. mem. Buratt. *dec. 89. num. 8. & in dicta Romana Fideicommissi de Maximis coram me, §. nec contrarium*, vbi vlterius concluditur coniectura deducta ex onere diuidentibus, iniuncto soluendi ratam æris alie-
13 ni, *& in §. idque etiam*, reijcitur clausula † promissionis haben. diuisionem ratam, gratam, & firmam, ac semper,
14 & perpetuò obseruandam, & contra non faciendi. † Nullumque pariter effectum operatur clausula, *ad habendum*, dum non est extensa cum licentia alienandi, sed legitur cæterata, & apposita in exequutionis, Buratt. *dict. decis. 89.*
15 *num. 5. & 6.* † Præseruatio autem alterius fideicommissi antiquioris relicti à Ferrante auo, non excludit perocessæ fideicommissum Bartoli, vt reiecta contraria opinione sequendo sententiam Becc. *cons. 111. num. 36. cum seqq.* tradit Fusar. *de substitut. quæst. 593. num. 180. in fin. vers. sed melius*. Onus soluendi maiorem partem æris alieni imposi-
16 tum vni ex diuidentibus cùm imponi poterit, † ex quo maior erat eius portio bonorum, redditur actus saltem æquiuocus, & sic insufficiens ad remissionem fideicommissi, Buratt. sæpiùs allegata *decis. 89. num. 16. & in dicta Romana Fideicommissi de Maximis dict. §. nec contrarium in fin.* Obseruantia denique non adest, solùm enim deducitur quod Vitalinus vnus ex diuidentibus suam portionem nouo fideicommisso supposuit, sed non constat, quòd ille senserit de portione huius census subiecta fideicommisso Bartoli, & in omnem casum, dum Horatius istius fideicommissa-
17 rius non impugnat, † sed acceptat illius dispositionem, ipsa repugnare non videtur dicto antiquiori fideicommisso, ex adduct. Peregr. *d. cons. 63. num. 6. & 7. lib. 4. & de fideicomm. art. 44. num. 32. cum seqq.*

Hispositis clarum pariter resultat illius bonum ius respectu fructuum eiusdem census, siue agatur de iam exactis in summa scutorum mille triginta, siue de alijs decursis post purificationem d. fideicommissariorum, & in futurum
18 decurrendis; Nec intrat quæstio, † an fructus census decursi in vita grauati, & non exacti spectent ad fideicommissarium, cuius affirmatiuam tenuit Rota apud Cenc. *de*
19 *censib. decis. 478. per tot.* † Negatiuam verò in legatario, & fideicommissario particulari sequuta fuit coram Cardin. Mantic. *decis. 14. pariter per tot.* quia hodie non agitur, nisi de fructibus maturatis post mortem Vitalini pro portione spectante ad Horatium, ex quibus ipse exegit d. ducatos 10300. & de fructibus alterius portionis maturatis post mortem Decij.

Cæterùm bonum ius legatariorum quoad mobilia hæreditaria Decij, in dubium ab informantibus reuocatum non fuit, eùm deducatur ex Testamento illius ad hunc effectum comprobato in illa præcedenti resolutione capta coram me die 7. Iunij præteriti.

Et ità omnibus informantibus, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S.R.E. Cardinali.

Bononien. de Bologninis.

Veneris 2. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Legitima non debetur adoptiuo, qui tempore adoptionis habebat patrem naturalem, & etiam ex eo, quòd non habeat ius impugnandi testamentum si prætereatur.

SVMMARIVM.

1 *Adoptiuus de tempore adoptionis habens patrem naturalem, ab eo consequitur legitimam non ab adoptante.*
2 *Legitima non debetur illi, cui præterito non competit ius impugnandi testamentum.*
3 *Adoptiuus præteritus, nullum ius habet impugnandi testamentum.*
Quod est verum in adoptato ab extraneo, secus autem ab ascendente, num. 4.
5 *Hæres extraneus tenetur imputare fructus in Trebellianicam.*
6 *Legitima, & Trebellianica non detrahitur à non conficiente inuentarium, & bona fideicommissi alienante.*
7 *Immissio in bonis fideicommissarijs non retardatur sub prætextu detractionis turbidæ, & illiquidæ.*
8 *Creditum magis redditur turbidum, si creditor percepерit fructus à die motæ litis.*

DECISIO CCCIX.

Thadæus de Bologninis, qui vnà cum Bartholomæo fratre plures in partibus sententias reportauit super immissione in possessionem bonorum Bartholomæi, & Ioan. Mariæ de Bologninis, & deuoluta causa per appellationem ad Rotam obtinuit decisiones fauorabiles super existentia vtriusque fideicommissi super purificatione ad ipsius fauorem etiam quoad portionem Horatij, & Valerij, necnon eidem suffragari legitimationem Maximiliani patris; Prosequendo disputationem coram me in locum Eminentissimi D. Card. Otthobonі subrogatus instetit disputari dubium, an Palmerijs, & litis Consortibus aduersarijs, aliјque super ijsdem fideicommissis competerent detractiones, & nullas competere responsum fuit.

Nam in bonis Bartholomæi frustrà petitur legitima ex persona Æmilij, dum ipse non est descendens à Testatore, sed transuersalis, & de tempore adoptionis habebat patrem naturalem, † à quo legitimam debebat consequi, non autem ab adoptante, *l. cum in adoptiuis, §. sed ne articulum*, ibique gloss. *verbo tantummodo, C. de adopt.* Decian. *cons. 34. num. 13. lib. 1. & cons. 126. num. 1. lib. 3.* Gabr. *cons. 24. nu. 6. lib. 2.* Tiraquell. *in l. si vnquam verbo susceperit liberos nu. 8. in fine, C. de reuocat. donat.* Peregr. *de fideicomm. art. 36. n. 45.* Marta *de success. par. 4. qu. 5. art. 2. num. 42. vers. idcircò.* 1

Et regulare est, quòd illi non debeatur legitima, † cui præterito querela, vel aliud ius impugnandi Testamentum non datur, *leg. cum quæritur, & leg. omni modo in fine, Cod. de inoffic. testam.* Rota coram Gregor. *decis. 135. num. 8.* pro- 2
ut illam non † competere adoptato, probat text. *in §. sed ea instit. de hæred. quæ ab intest. defer.* Rustic. *in leg. cum auus lib. 2. cap. 12. sub num. 2. de condit. & demonstr.* Peregr. *de fideicomm. dicto art. 36. num. 43.* Mantica *de coniect. lib. 10. tit. 8. sub num. 20. vers. neque obstat*, Marta *de success. par. 1. qu. 19. art. 1. num. 2. in fin. & par. 4. qu. 5. art. 2. nu. 42. vers. ergo præteritus, & num. 45.* 3

Non obstat *decis. 360. num. 21. par. 5. in recent.* quia † loquitur in adoptato ab ascendente, non autem ab extraneo, prout explicat, & declarat Aretio. *in leg. ex facto num. 12. in fine, ff. de vulg. & pupill.* Bald. *in dict. leg. cum in adoptiuis sub num. 5. Cod. de adopt.* cum alijs per Modern. Vrbinaten. *de fratribus par. 1. cap. 33. num. 20.* 4

Trebellianica verò remansit consumpta ex perceptione fructuum totius hæreditatis per spatium annorum 60. & vltra † quos vti extraneus idem Æmilius in illam tenetur imputare, *leg. in fideicommissi 18.* vbi Ripa *num. 25. & l. de ducta 58. §. ante diem, ff. ad Trebell. l. iubemus 6. C. eodem*, Peregr. qui plures cumulat *de fideicommiss. art. 49. num. 62.* Fusar. *cons. 5. num. 36. & cons. 106. num. 12.* Rota coram Caualer. *decis. 20. num. 4. & decis. 540. num. 6. in recent. decis. 152. num. 3. in fine par. 1. & decis. 88. num. 3. par. 5. & in Romana Hæreditatis 14. Decembris 1646. coram bon. memor. Argaelles.* 5

In bonis pariter Io: Mariæ nullæ competunt detractiones, dum ipse Æmilius hæres institutus inuentarium non confecit, & quamplura bona dicti fideicommissi alienauit, nam intrat † præsumptio, vel quod illæ fuerint factæ, 6
vel quod fuerint subtracta bona, ex quibus potuerint fieri, vt millies censuit Rota, & signanter *in decis. 77. num. 3. & 4. par. 5. recent. decis. 88. num. 23. & seqq. & dec. 726. num. 28. 29. & 33. par. 7.* Duran. *dec. 360. num. 1. & seqq.* Merlin. *decis.*

decis.265. num.9. & decis. 383. num. 15. & 16. & fuit dictum in Auximana Fideicommissi 13. Ianuary 1640. & 31. Ianuary 1642. coram Reuerendissimo Domino meo Decano in Romana Fideicommissi de Spiritibus 12. Ianuary 1643. coram R.P.D. meo Bichio, & in Bononien. Fideicommissi 5. Decembris 1650. coram me, vltra plures adductos per Gratian. *forens. disceptat. cap. 570. num. 19. & 20.* Vndè attentis præ-
7 dictis non potest Thadæo retardari immissio, † cùm prætensio detractionum saltem remanet turbida, & illiquida, Rota *dec. 301. num. 19. par. 6. recent. & dec. 164. num. 9. par. 7. in Romana Fideicommissi de Palatijs 28. Iuny eiusdem anni coram bon. mem. Arguelles, & in Bonon. Fideicommissi de Pancaldis 23. Ianuary 1649. coram R.P.D. meo Peutingero.*

Præsertim quia à die motæ litis semper aduersarij perce-
8 perunt fructus ascendentes ad quantitatem notabilem, † ex quibus dicta prætensa credita magis redduntur turbida, iuxta gloss. *final. in auth. perpetua, Cod. de sacrosanct. Eccles.* Alciat. *cons. 63. num. 14. lib. 9.* Rota coram Merlin. *decis. 312. num. 5. in recent. dec. 391. num.6. & decis.411. num. 29. par. 5. in Romana Fideicommissi de Campagnolis 26. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Peutingero, & in d. Bonon. Fideicommissi 5. Decembris 1650. & 16. Iuny 1651. coram me.*

Et ita decisum altera tantùm parte informante, altera verò sæpè sæpiùs monita, & citata.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Viterbien. Fideicommissi.

Veneris 2. May 1653.

ARGVMENTVM.

Filiationis ex parte Patris directa probatio, quia impossibilis, vel saltem difficillima reputatur, ideo concludenter probata remanet ex coniecturis, & argumentis, quorum nonnulla in præsenti decisione referuntur; & licet in dubio filius præsumatur natus ex legitimo matrimonio, & non ex adulterio, tamen huiusmodi præsumptionem non ex matrimonio dumtaxat, sed ex successiua Coniugum cohabitatione, seu accessu Mariti ad Vxorem induci posse, constanter firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio ex parte Patris est difficilis probationis, & ideo plenè probatur ex coniecturis, & argumentis.*
2 *Filiatio probata remanet ex eo, quod quis de tempore conceptionis habuit carnalem commercium cum Concubina, cæterorum tunc temporis accessum excludendo.*
3 *Filiatio probatur ex eo, quod quis alimenta præstitit Nutrici, & in Baptismate nomen puero indixit ad repræsentandam sui Patris imaginem.*
4 *Filiationis probatio elicitur ex tractatu, educatione, & nominatione in filium.*
5 *Filiationis quasi possessio, ex quibus probata remaneat, itant onus probandi contrarium dicatur in aduersarium translatum.*
6 *Filiatio probatur etiam ex publica voce, & fama, ac communi reputatione.*
7 *Confessio nocet confitenti, & illius successoribus.*
8 *Exceptiones contra Testes in materia probationis Filiationis, omninè difficilis non admittuntur, sed testes inhabiles recipiuntur.*
9 *Testes vnicus non probat.*
10 *Filiationis probatio ex parte Patris, quando non destruatur ex testibus deponentibus ad Concubinam patuisse etiam cæterorum accessum.*
11 *Filiationis præsumptio inducitur ex enunciatiua instrumentis cum proximiorum interuentu, & Iudicis decreto celebrate.*
12 *Vxor tanquam arctissimo vinculo coniuncta Viro præsumitur informata de rebus ab ipso gestis.*
13 *Filiationis probatio desumitur ex consensu præstito in Instrumento nomine filij ab eo, qui talis extitisse contenditur.*
14 *Filiationis probatio iustificatur ex denominatione in filium facta in Instrumento nullo ob defectum solemnitatum.*
15 *Confessio facta à muliere, seu minore in Instrumento nullo ex defectu solemnitatum, quibus concurrentibus illis præiudicare possit.*
16 *Coniectura in contrarium probationem non vrgent, quando concurrit propria confessio.*
17 *Filiationis præsumptio, vt habeat locum, quidnam probandum sit?*

DECISIO CCCX.

SVper prædio à Franceschino modo possesso, ac olim fauore Columnelli Spiritus, eiusque descendentium fideicommisso supposito, cùm fratres de Spiritibus, vti filij Bartholomæi coram me ad immissionem egissent, Domini mandarunt, vt ipsius Bartholomæi filiationem ex parte Patris acriter impugnatam ex aduerso, legitimis documentis ostenderent, quàm satis hodie iustificasse Domini responderunt, sed an ipsis fratribus in prædio controuerso competat exindè successio particulari dubio reseruarunt.
† Filiatio enim ex parte Patris difficilimæ probationis exi- 1
stit; nec directè proindè ostendi valet, sed iustificationem assumit ex coniecturis dumtaxat, ac argumentis, quæ tamen contra quoscumque plenè concludunt, ad text. *in cap. per tuas de probat. l. si vicinus, C. de nupt.* notat gloss. *in l. Lucius ff. de condit. & demonstrat.* DD. *in cap. transmissa qui fil. sint legit.* Alciat. *de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 38. num. 4. & 5.* Rot. *decis. 430. num. 12. & 14. par. 5. recent. & in Romana filiationis 10. Iuny 1611. coram bon. mem. Pironano impress. post 2. vol. cons. Farinac. dec. 332. num. 1. & 2. & in Romana hereditatis de Gratianis 28. May 1649. coram R. P. D. meo Cerro in princip. & in Bononien. fideicommissi de Bologninis 5. Iunij 1651. in §. & cum agatur coram Eminentiss. D. Card. Otthobono, & in Farfen. bonorum 23. Ianuarij 1647. coram Eminentiss. D. Cardin. Corrado.*

Plures autem recensentur à Testibus pro fratrum parte
productis. † Hi namque in sua attestatione deponunt Co- 2
lumnellum Spiritum de tempore conceptionis Bartholomæi cum eiusdem Matre carnale commercium exercuisse cæterorum Bartholomæi, tunc temporis excludentes accessum, ac ipsius consequenter filiationem includentes, iuxta gloss. *in cap. Michael. de fil. presbyt. & in auth. quibus modis nat. effic. sui cap. 4. ad fin.* not. Bald. *in leg. filium sub num. 17. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & in cons. 129. num. 3. lib. 2.* Alciat. *in rubr. de liber. & posth. sub num. 46. & in reg. 3. præsumpt. cap. 37.* Paleott. *de noth. ac spur. cap. 26. num. 6.* Rot. *dec. 314. num. 14. par. 6. recent. & in Romana hereditatis de Gratianis 7. February 1642. in §. quinta elicita fuit coram Reuerendissimo Taraconen. & in Romana fideicommissi de Arronijs 23. Iunii 1642. in §. casus nostra non applicatur coram R.
P. D. meo Bichio*, cùm maximè asserant † eundemmet Co- 3
lumnellum ad repræsentandum sui Patris imaginem, huic in Baptismi fonte idemmet Bartholomæi nomen indixisse, ac alimenta ipsius præstitisse Nutrici, quas coniecturas ad eliciendum filiationis probationem, ponderat Surd. *in cons. 1. num. 45. & 46.* Giouagn. *cons. 21. num. 2. & 3. lib. 1.* Rota *in adducta Romana filiationis 11. Decembris 1634. coram bon.
mem. Merlin. impress. par. 6. dec. 314. num. 7. & 8.* † Necnon 4
etiam eundem semper tractasse, vt filium, ac educasse hoc quoque nomine filij sæpiùs appellando seque ipsius genitorem, ex quibus sufficiens quoque desumitur coniectura filiationis; ex not. *in cap. per tuas de probat.* vbi post gloss. *in verb. nominatus*, Abb. & Butr. *num. 8.* Bald. *num. 4. circa med.* Idem Abb. *in cap. Michael. no. 1. in fin.* Butr. *num. 5. de fil. presbyt.* Rot. *dec. 641. num. 1. par. 2. & dec. 408. nu. 4. par. 5. recent.
& in adducta Romana hereditatis de Gratianis 28. May
1649. in §. 2. ex nominatione coram R. P. D. meo Cerro.* † Hi 5
quippè actus Bartholomæum in quasi possessione filiationis constituere, & in aduersarium successiuè transmiserunt onus probandi contrarium, vt not. Bart. *in l. nonnullis nu. 2. C. de probat. & in l. 1. num. 3. C. quorum bonorum*, ibique Ang. *nu. 4.* Alber. *nu. 2.* Surd. *cons. 1. nu. 46.* Dec. *cons. 54. num. 1. volum. 2.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 1. cas. 89. nu. 69.* Paleott. *de noth. ac spur. fil. cap. 22. num. 1.* Rot. *dec. 472. num. 3. par. 1.
recent.* & coram Caual. *decis. 46. num. 2. & 3.* † Attestantur 6
præterea ijdemmet Testes Bartholomæum, dum extitit in humanis pro filio Columnelli publicè, ac palam habitum fuisse, ac reputatum quinimmò ab eademmet Portia ipsius vxore, ac Franceschini Auctrice in hoc prædio vti talem agnitum, ac educatum benè concludunt, dum vox, & fama solet exhibere non leue argumentum filiationis, cuius directa probatio, vel impossibilis, vel saltem difficillima reputatur,

ad

ad tradita per Butr. *in cap. transmissa qui fil. sint legit.* quem
sequitur Dec. *in cap. 1. num. 41. de appell.* Felin. *in cap. veniens*
num. 7. in fin. & in cap. præterea num. 2. de testib. Iason. *in l. cum*
ea, C. de transact. Alex. *cons. 51. num. 2. lib. 1. & cons. 88. nu. 11.*
7 *lib. 7.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cap. 89. num. 86.* † Portiæ verò
agnitio, atque confessio contra ipsam, ac Franceschinum ip-
sius in hoc prædio Autricem filiationem Bartholomæi com-
probat, atque concludit Aym. *cons. 28. num. 1.* Soccin. *cons. 11.*
vol. 1. in fin. & cons. 13. num. 4. in fin. lib. 3. Rot. *dec. 776. nu. 1.*
par. 1. diuers. & dec. 367. num. 3. coram Buratt. & in Bononien.
fideicommissi Bartholomæi de Bolognanis 5. Iunij 1651. in §. &
sexie coram Eminentiss. D. Card. Otthobono.

8 Horum autem Testium depositiones † perperam impu-
gnantur exaduersò exceptionibus contra personas deductis
cum in hac materia probationis omninò difficilis exceptionis
contra personas admittantur, sed recipiantur inhabiles, ex
tradit. *in cap. veniens 34.* ibique gloss. *in princip. de testibus,*
cap. vltim. de testib. cogend. cap. cum dilectis, ibique gloss. *in*
verb. & si tres de elect. Gabr. *de testib. conclus. 7. num. 1. & 7.*
cum alijs adductis *in Romana hæreditatis de Gratianis 7. Fe-*
bruarij 1642. coram Reuerendissimo Taraconen. & in Roma-
na nullitatis Matrimonij 19. Ianuarij 1646. in §. ex quo na-
scitur coram bon. mem. Arguelles. Allegata verò contradicta
non afficiunt Testes præuia remissoria A. C. in partibus exa-
minatos, quatenus verò alter ex ijs in ordine dicimus, asse-
rit ad Luciam Bartholomæi Matrem, cæterorum quoque
paruisse accessum, ac consequenter deponere de eiusdem
9 genitura videatur incerto, † non concludit, vel tanquam
10 vnicus, ad text. *in cap. veniens de testibus*, † vel quia non
percurit tempus præcisum conceptionis Bartholomæi, vt
respondit Rota *in Romana filiationis 10. Iunii 1611. coram*
bon. mem. Pironano in §. quia fuit dictum, & in Romana hæ-
reditatis de Gratianis 7. February 1642. coram Reuerendiss.
Taraconen. in §. minus obstat.

11 Quæ sanè probationum species robur assumunt † ex plu-
ribus Instrumentis, quibus ab eademmet Portia Bartholo-
mæus, vt Columnelli filius tractatus probatur, ac agni-
tus in altero enim stipulato de anno 1615. Census ab eo-
demmet Bartholomæo vti Columnelli filio super prædio, de
quo agitur enunciatur impositus, accedente quoque fi-
deiussione Portiæ solemniter præstita, cùm proximiorum
videlicet interuentu, ac Iudicis decreto, quod regulariter
omnia, & singula afficiens enunciata in Instrumento præ-
sumptionem proindè veræ filiationis inducit ibidem expres-
sæ, Rot. *decis. 647. num. 2. par. 2. recent. & in Perusina bo-*
norum emphyteoticorum 7. Iunii 1641. coram R. P. D. meo
Bichio, præsertim quia impositus fuit semper prædio ab ea-
12 dem Portia possesso, quæ † verò similiter passa non foret,
si Bartholomæus Columnelli filius non extitisset, de cuius
ideò filiatione, tanquam arctissimo vinculo coniuncta vi-
ta, informata præsumitur, ad text. *in l. Octaui, ff. vnde co-*
gnat. & in l. non hoc, C. vnde legit. not. Bald. *in l. quoniam soro-*
rem, C. de iur. delib. quem refert, & sequitur Dec. *cons. 445.*
num. 35. Natt. *cons. 162. num. 44.* Ruin. *cons. 141. num. 10. lib. 5.*
Surd. *decis. 104. num. 17.* In alio edito de anno 1620. legitur
communiter facta locatio bonorum omnium spectantium
13 ad familiam de Spiritibus; † In alio antecedenter confecto
de anno 1618. hortum aquatilem familiæ de Spiritibus ean-
dem Portiam, Bartholomæi accedente consensu distraxisse,
qui cùm necessarius aliter non fuisset, eundem proindè Co-
lumnelli filium extitisse demonstrat, ad text. *in leg. vellet, C.*
de reuocand. donat. & in simili ponderauit Cyriac. *controuer.*
forens. cap. 29. num. 38. & 151. num. 27.

14 Non obstat, † quòd talis agnitio in filium facta fuerit à
Portia, nullis intercedentibus solemnitatibus statuti, sine
quibus eidem nocere non valeat, siquidem præfatæ solem-
nitates in proposito casu non reputantur necessariæ, dum
agitur de probando solummodò filiatione Bartholomæi,
non autem de inducenda obligatione Mulieris, vt distinxit
Rot. *in Romana Dotis 10. Ianuarii 1600. coram Cardin. Sa-*
15 *crato*, † ac talis præterea confessio pluribus adminiculis
fulcita mulieri, ac minori præiudicium inferre censetur,
vt dixit Rot. coram Acchill. *decis. 1. de confess. & in Romana*
Societatis 9. February 1607. coram Ortembergo impress. post
Zacch. *de societ. offic. dec. 24. num. 5. & in Romana Pecunia-*
ria 6. Nouembris 1637. coram clar. mem. Coccino.

16 Hinc vrgere † non potuerunt coniecturæ exaduersò de-
ductæ, tanquam ex ipsiusmet Portiæ confessione contraria
penitus elisæ, ad text. *in cap. per tuas*, vbi gloss. *in verb.*
confirmare de probat. & in cap. per tuas qui filij sint legitimi,
& in leg. generaliter, Cod. de numer. pecun. & in leg. etiam, ff.
de probat. Necnon etiam eiusdem Bartholomæi assertio,
dum legitimationem de tempore, quo maior extiterat pe-
tijt, atque obtinuit se, videlicet ex Lucia Matre, tunc
temporis coniugata hortum traxisse. Præterquam enim
erronea conuincitur ex fide obitus viri subsecuti, biennio
ante ipsius concessionem, ex contraria quoque Portiæ con-
fessione destruitur adducta præsumptio, † dum maximè 17
de tempore conceptionis Bartholomæi non probatur asser-
tum maritum cum Lucia matre cohabitasse, vel ad eam
tunc habuisse accessum, quorum alterum esset pernecesse
probandum, cùm filiationis præsumptio non ex matrimo-
nio dumtaxat, sed ex successiua coniugum cohabitatione,
seu accessu mariti inducatur, vt not. Alexan. *in cons. 78. n.*
14. lib. 7. Soccin. iun. *cons. 80. num. 40. lib. 2.* plenè Surd.
cons. 1. 2. 54. Rota *dec. 409. num. 18. par. 5. recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Bononien. Successionis.

Lunæ 5. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Statutum Bononiæ *lib. 4. sub rubr. de dot. rest. §. item, & §. insuper statuimus*, disponens quod dos non imputetur in legitimam, concordatur cum altera parte eiusdem Statuti *lib. 4. rubr. de success. lib. ascen. defic. cond. test. sub rubr. quæ legitima mandantis*, vt filiæ, vel descendentes ex eis, si quæ dotatæ fuerint ab ipso Testatore, dotem datam, & augumentum dotis sibi debeant imputare in legitimam, & verus, ac germanus sensus dicti Statuti explicatur, ac contrarietas euitatur. Dispositio *d. l. hac edictali*, ac eius effectus, & quando per Statutum censeatur abrogata, eruditè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in dubio præsumitur iusta.*
2 *Sententia validitas, ex quibus reddatur clara.*
3 *Decisiones in causa facta ostendunt iustitiam sententiæ.*
4 *Legitima debetur Nepotibus Matre prædefuncta in bonis Aui tis liberè, ac resecto quouis onere, & num. 7.*
5 *Nepotes veniunt appellatione liberorum.*
6 *Nepotes quoad Auum rediguntur ad conditionem filiorum sublato de medio filio.*
8 *Legitima debetur sine onere, nec in tempore patitur aliquam dilationem.*
9 *Nepotes non faciunt numerum pro augenda legitima, quia vnum stipitem constituunt, & succedunt in stirpes non in capita.*
10 *Sub Conditione quidquid gestum fuit in casu contrario habetur, ac si factum non fuisset.*
11 *Dos non imputatur in legitimam secundum Statutum Bononiæ.*
12 *Nepotes secundum Statutum Bononiæ non tenentur sibi in legitimam imputare dotem maternam, etiamsi concurrant cum auunculis, vel materteris, & quare, num. 14.*
13 *Statutum vbi adest omninò seruandum est.*
15 *Dotem maternam consequuntur filij, non tanquam ab Auo profectam, vel vt matris proprium patrimonium, ac vt eiusdem hæredes.*
16 *Dos, quòd imputetur in legitimam, quotiescumque neptes succedant cum materteris, omnes ferè DD. admittunt, & quare, num. 17.*
18 *Statutum Bononiæ* in rub. de dot. restit. in §. insuper, *ad quem effectum conditum fuisse dicatur.*
19 *Contrarietas, vt euitetur, omnis interpretatio sumi debet.*
20 *Dos secundum Statutum Bononiæ, quando imputanda sit in legitimam, vt quando secus.*
21 *Dotem à matre receptam, debent filiæ in legitimam imputare, vt seruetur æqualitas.*
22 *Statutum in concursu præualere debet iuri communi, ac legi generali, & quare.*

23 *Clau-*

23 Clausula cæterata, præsentibus, &c. comprehendit hæredes, & successores quoscumque.

24 Dotem secundum Statutum Bononien. lucratur mulier, ac potest de ea disponere etiam per vltimam voluntatem, quamuis dotans sibi illam reddi stipulatus fuerit.

25 Vir non potest relinquere plus Vxori, quàm vni ex filijs primi matrimonij, non solum respectu proprietatis, sed etiam quoad vsumfructum.

26 Et deducta ante omnia legitima residuum in capita, & non in stirpes diuidendum est.

27 Statutum, quando de certo casu nihil disponit, ille remanet sub dispositione iuris communis.

28 Statutum potest derogare, l. hac edictali, Cod. de secund, nupt. ac legitimam ledere.

29 Intellige procedere, quando Statutum est incompatibile cum dispositione l. hac edictali, Cod. de secund. nupt.

30 Secus, quando nulla considerari potest incompatibilitas, sed vtrumque potest suum sortiri effectum in casu suo.

31 Legatum sub conditione relictum, si conditio non fuerit purificata habetur, ac si factum non fuisset.

32 Legatum sub conditione relictum non potest computari in detractiones, quando legatarius dictæ conditioni non acquieuit.

33 Vsusfructus Vxori relictus, quando existunt filij communis matrimonij restringitur ad alimenta.

34 Secus, quando verba legati sunt ampla, & prægnantia, quæ non patiantur restrictionem ad sola alimenta.

35 Vsusfructus, quando fuit Vxori relictus non soli, sed cum filiabus non restringitur ad alimenta, sed Vxor consequitur plenum vsumfructum dimidiæ.

DECISIO CCCXI.

COmmissa mihi appellationis causa à sententia R. P. D.
mei Cerri, per quam fuit declaratum D. Catherinæ;
& Sororibus de Lucatellis deberi legitimam ex omnibus bo-
nis ad hæreditatem Iosephi de Sauijs spectantibus, & sic
quartam tertiæ totiùs assis liberè assignandam, tam in pro-
prietate, quàm in vsufructu vti neptibus ex Siluia filia nu-
ptui tradita Cæsari Lucatello, quæ Siluia prædecessit d. Io-
sepho Patri, & vlterius ex libris 14. mil. relictis iure legati
Elenæ de Ferro secundæ coniugi, cui etiam relictus fuit v-
susfructus omnium bonorum, cum onere tamen vsufru-
ctuandi insimul cum filiabus testatoris hæredibus institutis;
deberi tres partes dd. libr. 14. mil. & sic libras 10500. necnon
tam ipsam Elenam, quàm eius filias dimittere, ac relaxare
debere dd. Sororibus de Luccatellis vsumfructum pro tri-
bus partibus quartæ partis eiusdem vsusfructus. Dubitaui
an dicta sententia esset confirmanda, vel infirmanda.
Et proposito sub hac die huiusmodi dubio pro illius confir-
matione satis constanter per Dominos fuit responsum;
stante illius validitate, ac iustitia.
1 Validitas † dictæ sententiæ omisso, quòd pro ea in du-
bio stat semper præsumptio, iuxta gloss. in l. post, C. de iur. &
facti ignor. Menoch. cons. 110. num. 6. lib. 2. & præsumpt. 67.
2 num. 1. & seqq. lib. 2. hic † satis clara redditur ex reuolutione
actorum, ex quibus apparet de commissione causæ manda-
tis procuræ citationibus, & alijs necessarijs pro validitate
sententiarum, de quibus per Caputaqu. vulgat. decis. 260.
par. 2. Rota in recent. decis. 178. num. 3. par. 6. & decis. 279.
num. 1. par. 7. & coram Merlino decis. 23. num. 1. ac alibi pas-
sim, & quia etiam ab Elena, ac alijs de Sauijs impugnata
fuit huiusmodi sententia ex capite iniustitiæ tantùm, multò
minus ambigendum est de illius validitate.
3 Quo verò ad iustitiam, † illa quoque pro irrefragabili
habita fuit stantibus deductis in decis. in hac causa emanata
sub die 3. Martij 1651. coram R. P. D. meo Cerro, vt au-
tem decisiones in causa factæ valdè deseruiant ad ostenden-
dum iustitiam sententiæ, pluries firmauit Rota, & signan-
ter coram Gregor. XV. decis. 524. num. 4. decis. 395. num. 1. in
4 fine par. 4. recent. & coram Merlino dec. 275. num. 2. † & quia
in dicta decis. sub §. primò, ipsis firmatum fuit eisdem Soro-
ribus de Lucatellis deberi legitimam ex omnibus bonis ipsius
Iosephi Testatoris tam in proprietate, quàm in vsufructu
liberè eis assignandam, reiecto quouis onere, ac dilatione
hoc sanè procedit absque difficultate, quia nepotibus, ac ne-
ptibus vti filijs est relinquenda legitima titulo institutioni-
bus, iuxta textum in §. aliud quoque Capitulum in auth. vt cum
de appellat. cognosc. ibi filium, & filiam, vel cæteros liberos
præterire, quæ verba, cæteros liberos, possunt solùm re-
ferri ad nepotes, ac alios descendentes, cum de filijs facta
fuerit prius mentio, † vltra quod appellatione liberorum 5
veniunt nepotes, §. vlt. inst. qui testament. tutor. dari poss. leg.
liberor. ff. de verb. significat. etiam ex filia, l. 1. & ibi gloss. C.
de condit. inser. Iason. cons. 140. col. 2. vers. tertio accedendo,
& cons. 142. col. 4. vers. sed vltra lib. 2. Roman. cons. 148. col. 1.
Mandell. cons. 19. num. 3. Soccin. iun. cons. 114. num. 4. lib. 1.
† Idemque suadet etiam ratio, nam sublato de medio filio 6
neptes, quoad Auum rediguntur ad conditionem filiorum,
text. in l. sed, & si in conditione, §. nepotes, ff. de hæred. instit.
Tiraqu. in tract. de iur. primog. quæst. 40. num. 62. † & propte- 7
reà illis debetur legitima, Bero. cons. 10. num. 1. & seqq. &
cons. 11. pariter num. 1. & per tot. lib. 2. Cost. in tract. de fact.
scien. & ignorantia centur. 2. distinct. 2. num. 11. fol. 362. Mare-
scott. var. resol. lib. 2, cap. 105. num. 47. & seqq. † & vt debea- 8
tur sine onere, nec in tempore patiatur aliquam dilatio-
nem, vltra allegata in dicta decisione est textus in l. quoniam
in prioribus, C. de inoffic. testam. vbi DD. Mant. de coniect. vlt.
volunt. lib. 7. tit. 8. num. 9. Peregr. de fideicomm. art. 36. num. 6.
Cùm † igitur legitima dd. Sororibus de Lucatellis debea- 9
tur, rectè quidem illis fuit assignata in quarta parte tertiæ
partis omnium bonorum dicti Iosephi, quia cùm vnum
stipitem constituant, & ex secundo matrimonio tres aliæ
filię supersint, facta inter eas omnes æquali diuisione dd. So-
roribus de Lucatellis in stirpes succedentibus vnica, dumta-
xat competit vnica, §. 1. instit. de hæreditat. quæ ab intestato de-
feruntur, Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. quæst. 10. num. 8. cum
alijs satis copiosè relatis in d. dec. R. P. D. mei Cerri sub eodem
§. 1. ipsi deberi.

Consequutionem huius legitimæ dd. Sororibus de Luca-
tellis impedire, neque valet obiecta renunciatio facta à Sil-
uia earum Matre, dum in Instrumento dotationis Ioseph
eius Pater voluit absolui, & liberari à quacumque præten-
sione tam occasione legitimæ, quàm ex alia quacumque
causa cogitata, & incogitata, prout & ipsa Siluia, ac eius
maritus illum liberarunt acceptando dotem sub tali pacto,
& conditione. † Nam dicta renunciatio non fuit simplex, 10
ac pura, sed qualificata, ac conditionalis, nempè quatenus
Ioseph eius Pater decessisset relictis filijs masculis, imò in
casu contrario adiecta fuit ampla protestatio, quòd dicta
renunciatio, & liberatio pro non facta haberetur; cùm
autem dicto Ioseph decesserit nullis post se relictis filijs ma-
sculis, sed tantùm fœminis nullum constitui potest funda-
mentum super tali renunciatione, cùm ea haberi debeat, ac
si non fuisset facta, l. quod purè, ff. quand. dies legat. ced. l. item
quia, ff. de pactis, Surd. dec. 66. num. 15. Rota in Romana Do-
morum 21. Aprilis 1617. coram bon. mem. Seleucien. & firma-
tur in decisione R. P. D. mei Cerri sub §. quia non fuit simplex,
cum alijs allegat. per Modern. Neapolitan. de renunciat. cap.
10. num. 11.

Vlius subsistentiæ, neque visa fuit prætensio Elenæ de
Ferro, † ac eius filiarum de Sauijs, quòd in præfatam legiti- 11
mam à Sororibus de Lucatellis imputanda sit dos, quàm Sil-
uia earum Mater à Iosepho Patre habuit. Nam claram ha-
bemus contrariã dispositionem Statutorum Bononiæ in l. 4.
sub rubr. de dotib. restit. in §. item dicimus, quòd mulier, fol.
245. & deindè in §. insuper etiam statuimus, fol. 272. vbi clarè,
& expressè legitur non teneri. † Nepotes sibi in legitimam 12
dotes maternas imputare, quæ Statuta, vt locum sibi vindi-
cent, etiamsi dicti Nepotes concurrant cum auunculis, vel
materteris, declarat Giouagn. in suo respons. 92. num. 18. lib. 1.
Rota Bononien. post eundem in fine responsi, & tradit Monte- 13
rent. in annot. ad d. Statutum, §. insuper littera B. vbi autem
adest Statutum illud omninò seruandum esse, inquit Bald. in
l. fin. C. de arbitr. Mandel. cons. 96. num. 8. lib. 1. † ratio autem 14
à statuentibus considerata, per quam excluditur necessitas
imputandi dotem in legitimam, valdè etiam vrgere videtur,
nam dos statim exijt de patrimonio dotantis, ac liberè acqui-
sita fuit filiæ dotatæ, ipsa potest pro libito suæ voluntatis de
illa disponere, vt in eodem Statuto expressè cauetur etiam
ad fauorem cuiuscumque personæ extraneæ, l. 1. Cod. de Sa-
cros. Eccles. † illiusque filij d. dotem consequuntur non tan- 15
quam ab Auo profectam, sed vt matris proprium patrimo-
nium, ac vti illius hæredes; & hoc procedit etiam ex iuris
communis dispositione, iuxt. text. in l. quoniam nouella, C. de
inoffic. testam. l. Pomponius Philadelphus, ff. famil. hercis. Gra-
tian. discept. forens. cap. 556. num. 37. cum alijs plenè relatis in
dict. decis. Ren. P. D. Cerri in §. neque in præfata legitima, &

§. &

§. & hinc nihil refert cum seqq. vbi agitur de concursu cum
maretetis.
Non obstat, quòd statuentes in dict. rubr. de dot. restit. in §.
insuper, declarauerint tale Statutum fuisse conditum ad tol-
lendas altercationes, quæ aderant super hac quæstione inter
DD. Iuris Ciuilis, hodie autem cessare quamcumque dubie-
16 tatem, † stante quod omnes ferè Doctores admittunt impu-
tationis dotis in legitimam esse locum quotiescumque neptes
propriæ filia, ad text. in l. si viua Matre, Cod. de bon. matern.
17 † maximè cùm neptis iure repræsentationis matris succedat,
& sicuti mater si vixisset imputare teneretur, ita debeat esse
18 de nepte. † Quia obiectum huiusmodi optimè diluitur, ex
d. respons. Giouagn. 92. lib. 1. sub num. 18. & per dec. Bononien.
impressam post d. responsum sub num. 27. vbi habetur, quòd de
tempore conditi Statuti huiusmodi quęstio erat valdè dubia,
cum quatuor tantùm DD. tenuissent opinione pro imputa-
tione, tres autem pro non imputatione dicentes opinionem
dd. quatuor esse omninò falsam, & de illo tempore alij DD.
reperti non fuerunt, qui super hac quæstione consuluissent,
vndè cùm ea sic remanserit dubia dicendum venit, vt per di-
ctum Statutum illa quoque remanserit determinata, atque
decisa, & attendendum est tempus quo dicta statutaria dis-
positio emanauit, non autem tempus hodiernum ad effe-
ctum considerandi dubietatem præsentis quæstionis, vt in d.
dec. Benon. sub num. 26.
19 Prout non refragatur, † quòd aliud Statutum Bononiæ
lib. 4. in rubr. de success. lib. ascen. defic. cond. testam. sub §. in qua
legitima, disponat vt filiæ, vel descendentes ex eis, si quæ do-
tatæ fuerint ab ipso Testatore dotem datam, & augumen-
tum dotis sibi debeant imputare in legitimam, vndè admissa
supradictorum Statutorum interpretatione daretur inter ista
statuta contrarietas, quæ omninò debet euitari, iuxta text. in
l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. cap. inter dilectos de fid. Instr.
20 Rot. dec. 15. num. 10. & dec. 250. num. 15. par. 6. recent. † Nam
excluditur quæcumque contrarietas, & huiusmodi Statuta
facillimè inter se conciliantur, illud enim in lib. 4. sub rubr. de
success. lib. ascend. defic. cond. testam. sub §. in qua legitima, lo-
quitur de dotibus proprijs, quas filiæ, vel neptes habuerunt
immediatè ab earum partibus, vel ascendentibus, & istæ non
dubitatur quin veniant imputandæ, statuta autem, de quibus
agitur, dict. rubr. de dot. rest. loquuntur tantùm de dotibus,
quas nepotes, vel neptes habuerunt mediatè vti hæredes ma-
tris, quæ dotem habuit, non autem de bonis, quæ iure do-
tium habuerunt immediatè ab ascendentibus, & istæ, vt non
imputentur, optimè declarat Aleaan. cons. 117. sub nu. 4. & 8.
lib. 6. Giouagn. dict. respons. 92. num. 20. Rot. Bononien. ibid.
num. 28. Monterent. in d. §. in qua legitima litt. F. verb. testa-
tur, & dict. §. insuper etiam statuimus litt. D. verb. filiabus, vbi
quod dictum verbum descendentes refertur ad fœminas. Et
iste intellectus statutorum est sumendus, non autem eaad-
uerso prætensus, quòd dictum statutum de success. lib. ascen.
defic. cond. testam. loquatur in casu testati, statutum verò dict.
rubr. de dotis restit. in casu intestati, quia hæc interpretatio
data exaduerso non subsistit, vt benè aduertunt Giouagn.
respon. 92. sub num. 20. §. similiter, & seqq. & dec. Bonenien.
post eundem sub d. num. 28. & comprobat ratio ponderata in
d. dec. R. P. D. Cerri d. §. procedit enim ibi, quia cum.
21 Prędictis † neque aduersatur, text. in l. illam, C. de colla-
tion. licèt in eo disponatur per neptes imputandam esse in le-
gitimam dotem ab earum matre habitam, vt seruetur ęqua-
litas. Quia cùm habeamus statutaria dispositionem illi om-
ninò contrariam ea est seruanda, quamuis exorbitet à iure
communi, Bald. in l. cessante num. 11. C. quomod. & quand. In-
22 dex, & in l. fin. §. si verè, C. de iur. deliber. † ratio autem, qua
statutum in concursu præualere debet iuri communi, ac legi
generali ea est, quia in loco statuentium habetur pro iure
communi, secundum Bald. in l. quicumque, C. de seru. fugit. leg.
Gallus, §. si eius in 2. notab. ff. de liber. & posth. cum alijs relatis
per Rotam in causa Mediolanen. substentationis libri 26. Iunij
1617. coram Reuerendiss. Terraconen.
Minimè etiam Dominis obesse visum fuit, quòd in consti-
tutione præfatæ dotis Ioseph Pater stipulatus fuerit illam sibi,
ac Siluiæ eius filiæ deberi restitui, nulla hæredum facta men-
tione, vndè cùm euenerit casus restitutionis ea esset Patri
restituenda vigore stipulationis prædictæ, adeòut filiæ Sil-
uiæ illam à Iosepho Auo habuisse dicantur, non autem à
matre, super quo acriter insistebant informantes pro Elena
23 de Ferro, † ac eius filiabus. Nam primò fuit ponderatum,
quòd in dicto Instrumento reperitur apposita clausula, præ-
sentibus, &c. quæ vt comprehendat hæredes, & successo-
res quoscumque, firmauit Rota coram Seraphino decis. 703.
num. 2. & fuit dictum in Romana Census 12. Iunij 1651. coram
Eminentissimo Domino Cardin. Otthobono, vbi plures cumu-
lantur doctrinæ. Tollere deindè circa hoc quamcumque
difficultatem visum fuit prædictum Statutum, d. rubr. de dot.
restit. §. item dicimus, dum per illud sancitur, † quòd mulier 24
illam lucretur, ac possit de ea disponere etiam per vltimam
voluntatem, quamuis dotans sibi illam reddi stipulatus fue-
rit, quæ verba cùm sint clara non admittunt interpretatio-
nem in contrarium, leg. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de le-
gat. 3. leg. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. & in terminis
Ruin. cons. 148. nu. 8. lib. 5. Rota dec. 135. num. 5. par. 7. recent.
Quo verò † ad diuisionem legati librarum 14. mil. facti 25
à Iosepho Elenæ secundæ vxori vnà cum vsufructu bono-
rum, vt illud diuidendum sit æqualiter inter eam, & di-
ctas sorores de Lucatellis, adeòut vnicuique earum æqualis
portio obuenire debeat, iuxta dispositionem text. in leg. hac
edictali, Cod. de secund. nupt. quæ vt non restringatur ad so-
lam proprietatem, sed comprehendat etiam vsumfructum
latæ comprobatum fuit in decis. R. P. D. Cerri in hac causa fa-
cti sub §. secundo præmissa. Eòque minus in huiusmodi lega-
to debet imputari sororibus de Lucatellis d. dos Siluiæ ma-
tris, dum illam, vt supra habuerunt non tanquam ab Auo
profectam, sed vt bona aduentitia matris, vt illius hæredes,
vt de se patet.
Neque huic diuisioni repugnat illud statutum Bononiæ
in §. si verò sub rubr. de dot. restit. disponens, quòd extanti-
bus filijs ex primo, & secundo matrimonio dos æqualiter
inter filios vtriosque diuidatur in stirpes, & non in capita,
nulla deducta legitima, † cùm tamen ex dispositione d. l. 26
hac edictali. Diuisio fieri debeat in capita, non autem in
stirpes, & legitima ante omnia sit deducenda. † Nam 27
respondetur, quòd hic non agitur de dote mulieris, neque
de illius successione, in quibus terminis loquitur dictum
statutum, sed de successione in bonis Iosephi aui, de quo ca-
so cum statutum nihil prouideat, ex quo nullum prorsus de
illo verbum facit in dubium reuocari non potest, quin tan-
quam casus omissus ille remaneat sub dispositione iuris com-
munis, ad textum in leg. commodissimè, ff. de liber. & post-
hum. cap. in nostra de iniur. cap. penult. de iur. iurand. Tira-
quell. de retract. consang. §. 20. gloss. vnica num. 11. Surd. con-
sil. 416. num. 23. Aut. Gab. latissimè concl. 4. de success. ab in-
test. Rot. dec. 43. num. 3. & num. 11. par. 7. recent.
Vndè frustrà hic obijcitur, † quòd statutum possit de- 28
rogare, dict. leg. hac edictali, Cod. de secund. nupt. ac legi-
timam lædere, vt latè probat Gratian. discept. forens. cap.
300. num. 6. & seqq. Rota diuers. decis. 432. num. 3. par. 1. &
in recent. decis. 15. nu. 2. & seqq. par. 4. tom. 2. & in Romana
Successionis 28. Maij 1646. & 14. Iunij 1647. coram Emi-
nentissimo Domino Cardin. Corrado, & coram Merlino dec.
853. num. 6. & seqq. † Quia conclusio huiusmodi sanè pro- 29
cedit, quando inter statutum dict. leg. hac edictali, cadit in-
compatibilitas, & repugnantia cum statutum, vt fuit su-
pra ostensum præualet. † At quia in isto casu nulla consi- 30
derari potest incompatibilitas, & repugnantia, ideò tam
dispositio dict. leg. hac edictali, quàm statutaria suum sor-
tiri debet effectum, in casu suo vnà cum alteri in nihilo
præiudicet, ac contradicat Rota dicta decis. 432. & 596.
par. 1. diuersor. & firmat dicta decisio Reu. P. D. mei Cer-
ri §. fin.
Respectu verò legati librarum mille à Testatore relicti
Cæsari Lucatello patri dictarum sororum de Lucatellis nul-
la est habenda ratio. † Quia dum fuit relictum sub condi- 31
tione, quòd à legatario acceptaretur, aliàs nullius esset
momenti, & haberetur, ac si factum non fuisset, dum il-
lud acceptatum non fuit ea propria declaratione Testatoris
euanuit, vt benè ponderat per plures rationes dicta deci-
sio R. P. D. mei Cerri, §. tum quia, quibus addi etiam posse
videtur, † vt cùm huiusmodi legatum fuerit relictum sub 32
conditione acceptationis, illud minimè computari possit in
detractione, quia constat, quòd idem legatarius dictæ con-
ditioni non acquieuit recusando tale legatum, Rot. dec. 482.
num. 16. par. 4. recent.
Demùm non obstat, † quòd legatum vsusfructus reli- 33
ctum à Iosepho Elenæ secundæ vxori restringi debeat ad ali-
menta, dumtaxat eo quia existunt filij communis matrimo-
nij secundum consuetudinem Bulgari, quàm vbique serua-
ri dicit, Boer. decis. 194. num. 4. Gabr. de vsufruct. conclus. 1.
Mantica de coniectur. lib. 9. tit. 7. quòd propterea non patitur
æqualem illius diuisionem inter eandem Elenam, ac dictas
so-

34 sorores de Lucatellis. † Nam verba dicti legati sunt adeò ampla, & prægnantia, vt intelligi omninò debeant de pleno, ac integro vsufructu, nec vllo pacto restringi possunt ad sola alimenta, vt firmatur in eadem decisione *R. P. D. mei Cerri sub §. & hinc non stat*, cum alijs adductis *in Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1649. coram eodem R. P. D. meo Cerro*, Negusant. iun. *quæst.* 512. aa. 21. Cyriac. *cons.* 442.
35 *num. 2. & alibi passim*. † Vltra quod animaduerti etiam debet, quòd dictæ Elenæ vxori relictus fuit vsufructus non soli, sed cum filiabus, quo casu non restringitur ad alimenta, sed vxor consequitur plenum vsumfructum dimidiæ, Dec. *cons. 454. iuridicas num.* 3. Natt. *cons. 297. num. 1. lib.* 2. latè Gratian. *discept. forens. cap. 70. à nu. 48. vsque ad num.* 51.

Et ità fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Casalis Veteris.

Luna 5. May 1653.

ARGVMENTVM.

Emphyteusim concessam ad tertiam generationem masculinam, expirasse per obitum illius sine filijs, qui erat in secunda generatione, minimèque in ea comprehendi fœminas descendentes ex masculis, licèt ipsæ dicantur de generatione masculina constanter firmatur, & in contrarium adductis plenè respondetur.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura facta ad tertiam generationem masculinam expirat per obitum sine filys illius, qui erat in seconda generatione.*
2 *Nomen*, Generatio, *in abstracto somptum doplicem habet significationem actiuam, scilicet & passiuam.*
3 *Quod tamen passiuè accipiendum sit pro persona scilicet generata, non autem generante.*
5 *Fœmina ex masculo progenita, quando non comprehendatur in emphyteusi ad generationem masculinam concessa, & num. 6.*
6 *Fœmina à masculis procreata dicuntur de generatione masculina.*
7 *in Emphyteusi concessa pro se, filys, & nepotibus per lineam mascolinam descendentibus non comprehenditur filia primi acquirentis.*
8 *Instrumentum recipit declarationem à capitolis pro illius celebratione confectis, & in ipso instrumento insertis.*
9 *Adde, quòd si Instrumentum habeat relationem ad capitula, de verbo ad verbum in ipso inesse censentur.*
10 *in Emphyteosi heredum appellatione, quando veniant solum heredes sanguinis.*
11 *Et quid si fore apposita qualitas masculinitatis.*
12 *Emphyteusis concepta pro masculis heredibus, intelligitur de filys, & nepotibus masculis, & substantiuum illud heredibus declaratur ab adiectiuo masculis.*
13 *Masculinum non concipit fœmininum in præiudicium Ecclesia.*
14 *Fœmina comprehenduntur in contractu locationis, licèt quando versaretur in contractu emphyteutico, censeantur exclusa.*
15 *Intellige, quando exclusio deduceretur ex natura contractus, secus si ex illius verbis.*

DECISIO CCCXII.

PRæuijs Capitulis in Instrumento desuper confecto insertis RR. Prior, & Canonici Regularis Sancti Petri ad Vincula concesserunt, vsque de anno 1574. bon. memor. Ioannis Baptistæ de Victorijs quoddam eorum Casale, vulgò Casal vecchio nuncupatum, *à terza generatione mascolina legitima, e naturale, cominciando da tutti li suoi figlioli nati, e da nascere, &c.* cum alijs pactis ibidem adiectis, quantitatem, & modum annualis pensionis, manotentionem bonorum, ac alia concernentibus, & signanter consolidationem vtilis dominij cum directo finita tertia generatione præscribentibus. Cùm autem per obitum Marci Antonij nepotis ex filio primo acquirentis absque prole, defuncti anno 1649. moderni Abbas, & Canonici deuolutionis iudicium intentassent contra D. Principissam Dianam illius sororem, & legitimam hæredem; Dubium hodie proposui, An Inuestituræ essent finitæ, & per Dominos affirmatiuè responsum fuit: De concessi enim præcedenter Bernardino de Victorijs anno 1539. & deindè Iulio Porcario nulla est inter partes controuersia, quia illa temporis annorum 20. ei prostituti lapsu, ista ex defectu beneplaciti Apostolici, & ex cessione ipsius filij euannit; † Vltima verò, 1
vt supra ad tertiam generationem masculinam concepta per mortem Marci Antonij sine filijs, qui erat in secunda generatione expirauit, §. *emphyteusim auth. non alien. rebus Eccles.* Clar. *in §. emphyteusis quæst.* 42. Corb. *de caus. priuat. ob finit. lin. num.* 1. Rota *dec. 390. num. 2. par. 1. decis. 121. nu. 18. par. 7. recent.* cum alijs relatis *in Rauennaten. Domus 14. Iuny 1649. & 17. Marty 1651. coram Reuerendissimo Taraconen.* esto quod D. Principissa Diana vti descendens ex masculo in huiusmodi Inuestitura se comprehensam esse contendat; † Nam licet verbale nomen, *generationis*, in ab- 2
stracto somptum duplicem præseferat significationem actiuam, scilicet & passiuam, ad textum *in l. filius fam.* 16. vbi gloss. *ff. de testam. & in §. testamenti autem factionem inst. de hæred. qualit. & differ.* † In concerto tamen alicuius con- 3
cessionis, quando ponitur, vt hic ad denotandam personam, quæ post primum acquirentem debeat succedere, ibi, *Cominciando da tutti i suoi figliuoli, &c.* passiuè accipiendum est pro persona scilicet generata, non autem pro generante, vt ex Bart. probat *in auth. si quas ruinas num. 3. Cod. de sacrosanct. Eccles. in auth. quod defuncto num. 2. Cod. ad Tertull.* Præpos. *in cap. 1. §. 1. num. 7. qui feud. dar. poss.* Corn. *cons. 219. num. 11. lib. 2. cons. 190. num. 1. ad fin. lib.* 3. Soccin. sen. *consil. 25. sub num. 4. volum.* 1. Menoch. *cons. 1066. sub nu.* 2. Rauden. *resolut. 16. num.* 17. Rota coram bon. mem. Merlino *dec. 420. sub num. 4. dec. 314. num. 2. par. 5. recens.* † & ideò cùm 4
illud in præsenti non sit prolatum ad exprimendum actum generandi, in quo generans est masculus, sed respiciat dumtaxat personam ab ipso generatam, hinc fit, quòd vigore eiusdem significationis passiuæ, solus masculus ex masculo, non etiam fœminina, licèt ex masculo progenita, dici possit generatio masculina in huiusmodi inuestitura successibilis, vt probat Corn. *dicto cons. 190. vol.* 3. Castr. *cons. 300. sub numer. 1. col. 2. lib.* 2. Paris. *cons. 22. num. 26. lib.* 3. Menoch. *cons. 883. num.* 14. Peregr. *de fideicommiss. art. 22. num.* 28. Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. fol. 11. num. 67. vers. item sub his collectiuis*, Fusar. *de substitut. q. 329. num.* 5. Gratian. *discept. 295. num. 2. & 3. discept. 999. n.* 3. Rota coram bon. mem. Merlino *dec. 454. num. 13. repetita in recent. dec. 513. num. 12. in fin. par.* 5.

Nec vrget, † quòd fœminæ à masculis procreatæ dican- 5
tur de generatione masculina, secundum Capt. *cons. 82. n.* 8. quem sequitur Mantica *de tacit. lib. 22. tit. 15. num.* 16. Quia obiectum forsan instare posset, vbi concessio facta legitur his, qui sunt de generatione masculina, non verò applicatur quando, prout hic ad tertiam generationem masculinam est concepta, & sic ipsi generationi dirigitur; quo casu ex preallegatis non veniunt, † nisi masculi ex mascu- 6
lo, qui dicuntur generatio masculina, non autem fœminę, quæ dicuntur generatio fœminina, vt declarando præfatas authoritates, respondit Gratian. *dicta discept. 295. nu. 11. & 12.* & hac moti ratione † filiam primi acquirentis in em- 7
phyteusi pro se, filijs, & nepotibus per lineam masculinam descendentibus non succedere, firmarunt Castr. *in leg. maritas 21. num. 5. vers. ego*, ibique Iacob. de S. Georgio *num. 16. Cod. de procur.* Alexan. *cons. 53. num. 6. volum.* 6. Dec. *cons. 319. num. 1. vers. sed tamen*, Aldobr. *cons. 27. num. 26. volum.* 1. Ruin. *cons. 4. num. 1. vol.* 3. Paris. *cons. 22. num. 44. lib.* 3. Curt. iun. *cons. 44. num. 8. in fine*, Clar. *in §. emphyteusis. quæst. 33. num. 2. versic. apparet*, Caldas *de nominat. emphyt. lib. 2. quæst. 24. num.* 86. Peregr. *de fideicomm. art. 26. num.* 28. Molin. *de primogenit. lib. 1. cap. 6. num.* 38. Fusar. *de substit. qu. 346. num.* 36. Modern. Fulgioateo. *tit. de success. quæst. 9. nu. 2. & 15.* alijque relati *in Bononien. Fideicommissi de Barberijs 5. Decembris 1650. §. siquidem coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado confirmata 19. Februarij 1652. coram R. P. D. meo Bichio.*

Minùs obstat, † quòd adiectiuum illud masculinam 8
in solis dumtaxat capitulis, non etiam in Instrumento scriptum legatur; quia cùm illa pro istius forma desuper celebrandi confecta fuerint, & in eodem, vt dictum fuit inserta

ſerta iuata eorum tenorem, ideò Inſtrumentum recipit
declarationem, Surd. *deciſ.* 70. *num.* 9. *verſ. ſed his non at-*
tentis, Rota *deciſ.* 194. *num.* 48. *par.* 5. *deciſ.* 150. *nu.* 16.
verſ. ſemper enim par. 6. *recent. in Romana Situs* 25. *Maij*
1644. *coram Reuerendiſſimo Tarracinen. & in Romana Vi-*
nea 26. *Iunij* 1645. *in princ. coram R. P. D. meo Bichio*, cum
alijs per Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *dec.* 168. *nu.* 8.
9 eòque † magis, quia in præſenti, ac dicta Capitula expreſ-
ſa ſæpius habita fuit relatio, quæ operatur, vt de verbo ad
verbum in ipſo ineſſe cenſeatur, *l. Aſſe toto* 77. vbi Bart. *ff.*
de hæred. inſtit. gloſſ. in l. ſi negotium 16. *verb. geſtorum*, *C. de*
negot. geſt. Rota coram Seraphino *deciſ.* 451. *num.* 4. coram
Penia *deciſ.* 280. *num.* 34. coram Buratto *deciſ.* 61. *num.* 6. co-
ram Coccino *deciſ.* 487. *num.* 1. *& ſeqq. & in Rauennaten.*
Domus 14. *Iunij* 1649. §. *quoniam coram Reu. Tarracenen.*
10 Hunc autem † continuatæ maſculinitatis concurſum,
vt ſupra requiſitum non excludere viſa ſunt verba illa, *Gio:*
Battiſta, e ſuoi heredi, in Inſtrumento ſuperaddita licet ſe-
mel, ac iterùm repetita; Quia verificantur in hæredibus
ſanguinis comprehenſis in Inueſtitura, Caſtr. *in l. etiam* 19.
num. 4. *ff. ſolut. matrim.* Ruin. *conſ.* 161. *num.* 9. *verſ. & dict.*
etiam opinio lib. 1. Bero. *conſ.* 102. *nu.* 14. *lib.* 1. Decian. *conſil.*
171. *num.* 5. Houded. *conſ.* 82. *nu.* 19. *lib.* 1. Cæphal. *conſ.* 400.
num. 5. *&* 6. Mantica *de tacit. lib.* 22. *tit.* 19. *num.* 20. Rota
coram Seraphino *dec.* 868. *num.* 1. *& dec.* 407. *num.* 4. *par.* 4.
deciſ. 211. *num.* 3. *&* 4. *par.* 6. *recent. in Caietana bonorum* 3.
Decembris 1646. §. *inſtitia coram R. P. D. meo Cerro, & in*
Romana deuolutionis domus 10. *Decembris* 1651. *in princip.*
11 *coram R. P. D. meo Bichio*, † & vti appoſita poſt factam con-
ceſſionem ad tertiam generationem maſculinam, cùm ea-
dem ſeaus qualitate ſunt intelligenda, Caſtr. *conſ.* 190. *lib.* 2.
Dec. *conſ.* 319. *num.* 2. Rota coram Verall. *dec.* 16. *num.* 4. *&* 5.
12 *par.* 2. coram bon. mem. Durano *dec.* 300. *num.* 14. & † in ter-
minis quod concepta emphyteuſi pro maſculis hæredibus
ſubſtantiuum illud, hæredibus declaretur ab adiectiuo ma-
ſculis, adeòut intelligatur tantùm de filijs, & nepotibus ma-
ſculis, probat Bald. *in l. Cum ſi num.* 3. *verſ. Raynutius*, *ff. ſo-*
13 *lut. matrim.* † quæ opinio eo libentius in noſtro caſu venit
amplectenda, quia eſt fauorabilis Eccleſiæ, in cuius præiu-
dicium maſculinum non continet fœmininum, idem Bald.
in l. 2. *num.* 7. *C. de iur. emphyteut.* & ea communi DD. ſen-
tentia, firmat Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 9. *n.* 181.
cum ſeqq. Gabr. *de verb. ſignif. concl.* 6. *num.* 95. Clar. *in* §. *em-*
phyteuſis qu. 31. *verſic. ſed ſi fuerit conceſſa*, Gratian. *diſcept.*
295. *num.* 10. & probauit bon. mem. Cantuccius inſignis Ro-
tæ Auditor in ſuo voto, quòd habetur *inter deciſiones diuer-*
ſor. deciſ. 125. *num.* 13. *par.* 2. alijque relati *in Mantuana*
Emphyteuſis 7. *Iunij* 1638. §. *& facit in contractibus coram*
Reuerendiſſimo D. meo Decano, & in Fanen. ſeu Senogallien.
bonorum ſuper bono iure 14. *Martij* 1646. §. *quod autem co-*
ram R. P. D. meo Meltio.
14 Nec releuat, † quòd prædicta procedant in emphyteuſi
Eccleſiaſtica, non autem in locatione, in qua regulariter fie-
ri ſolet interpretatio pro incluſione fœminarum, vt di-
15 ſtinxit Rota *deciſ.* 737. *num.* 4. *par.* 4. *tom.* 3. *recent.* † Quia
quidquid ſit, an conceſſio, de qua agitur ſapiat naturam
locationis, vel emphyteuſis, cùm pro vtroque contractu
plures in præſenti militent, hinc indè præſumptiones conie-
cturæ latè per informantes congeſtæ, ceſſare viſa eſt diffi-
cultas, ex quo fœminarum exclusio hic non deducitur ea na-
tura contractus, ſed ex eius verbis, *præciſam conuentionem*,
& reſtrictionem ad tertiam generationem maſculinam im-
portantibus, quæ ſiue agatur de emphyteuſi, ſiue de loca-
tione maſculos, dumtaxat non autem fœminas comprehen-
dunt, vt reſpondit Rota coram Seraphino *deciſ.* 868. *per tot.*
in Romana Domus 22. *Aprilis* 1644. *coram Eminentiſſimo*
D. Cardin. Cecchino, & 19. *Iunij* 1645. *coram Eminentiſſ.*
D. Card. Ottbobono.

Et ità deciſum vtraque, &c.

R. P. D. ZARATE.

Compoſtellana Coadiutoriæ.

Veneris 9. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Reſignatio Beneficij cum annua penſione, & cum pacto illam extinguendi in tot annatis, & non aliàs, aliter, nec alio modo, an poſſit redargui de defectu conſenſus, ex quo in ſupplicatione non fuit petita facultas dictam penſionem extinguendi, ſed à Papa, quia agebatur de Parochiali, fuit adiecta clauſula, *dummodò remaneant centum pro Rectore*, non minùs clarè, quàm eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, non aliàs, aliter, nec alio modo, *quid operetur?*
2 *Clauſula*, dummodò remaneant centum pro Rectore, *ſemper apponi ſolet in penſione, quæ conſtituitur ſuper Parochiali.*
3 *Penſio reſeruata cum clauſula*, dummodò remaneant centum pro Rectore, *an intelligenda ſit de ducatis auri de Camera, vel moneta iuxta morem Regionis.*
4 *Procurator conſtitutus ad exprimendum valorem Beneficij in certa ſumma moneta alicuius Regionis, non poteſt illam extendere ad monetam auream, vel argenteam.*
5 *Valor Beneficij expreſſus per aſſenſum in certa ſumma in mandato procuræ, poteſt exprimi à Procuratore in maiori quantitate per non exceſſum, & quare.*
6 *Valor Beneficij expreſſus per non exceſſum, in qualibet modica quantitate verificatur.*
7 *Valor Beneficij quantum differt, ſi exprimatur per aſſenſum, vel per non exceſſum.*
8 *Supplicatio originalis Papæ porrecta, ſi non reperiatur, præſumptio ſtat pro expeditoribus, quod adimpleuerit adimplenda, & quod cum gratia concordat.*
9 *Reſignatio ſubſiſtit, quamuis pactum extinguendi annuam penſionem in tot annatis, in ſupplicatione expreſſum fuerit à Papa reiectum.*
10 *Penſio extinguenda in tot annatis, aut nunquam, aut rarò, aut ex magna cauſa concedi ſolet.*
11 *Mandatum procuræ cenſetur ſatisfactum, quamuis fuerit omiſſum facere diligentias ſuperfluas.*
12 *Reſignatio cum annua penſione, cum pacto illam extinguendi in tot annatis, quando redargui non poſſit de defectu conſenſus, ſi non fuerit impetrata facultas extinctionis.*
13 *Ius tertij non poteſt quis opponere.*
14 *Secus quando eſſet excluſiuum iuris agentis, declara procedere, vt num.* 15.
16 *Penſio, quando reſeruari poſſit ad fauorem filij illegitimi ſuper beneficio ad eius patre retente, & num.* 18.
17 *Procurator, qui ſeruauit formam in mandato procuræ præſcriptam, non poteſt de non adimplemento redargui.*
19 *Conſenſus pro reſeruatione penſionis adnotatus à tergo litterarum Apoſtolicarum, præſumitur legitimè præſtitus.*
20 *Libris Dataria omninò debet fides adhiberi, nec eos licet de mendacio arguere.*
21 *Mandatum procuræ, cuius vigore fuit facta ſubſtitutio, ſi fuerit amiſſum, an & quando in eo facultas ſubſtituendi adfuiſſe præſumatur, & num.* 22.
22 *Mandatum procuræ legitimum, præſumitur ex magna impenſa facta à Procuratore.*
24 *Scripturarum falſificatio, ex quo intra certum tempus ad Vrbem tranſmitti non potuerint, vt excludatur quid ſufficiat.*
25 *Gratia ſubſtantia ex data, non autem ex regiſtratione perficitur.*
26 *Intellige, dum ſupplicatio non laceretur, aut alteri prouideatur.*
27 *Regiſtrum Dataria non probat tempus datæ ſupplicationis, & quare.*
28 *Beneficium ex quo remaneat affectum Sedi Apoſtolicæ, ita ut Ordinarius de illo non poſſit prouidere.*

DECISIO CCCXIII.

IMpugnata fuit hodie, ſed non expugnata deciſio in
hac cauſa edita 7. Februarij proximè præteriti coram
Reuerendiſſimo Tarraconeñ. * In qua reſolutum erat lit-
teras Apoſtolicas eſſe iuſtificatas, & in ea controuerſia
circa perſonas Coadiuti, & Coadiutoris fuit omninò ſubla-
ta, verùm illa ſolùm remanſit circa conſenſum Coadiuti, &
ipſius adimplementum mandati, ſed pluribus conditioni- 1
bus; † quibus non adimpletis gratia per Procuratorem ex-
pedita inutilis prætenditur, præſertim cum clauſula,
non aliàs, aliter, nec alio modo, inſerta legatur in
eodem mandato, quæ conſenſum ab actu remouet,

iuata

iuxta tradita per Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.40. num272.*
& quæst.41. num.35. Rota penes Burat. *decis.437. num.3.*
cum alijs adductis in Valentina Parochialis 8.Februarij 1644.
vers. vnde resignatio, & 28. Aprilis 1645. coram Reuerendiss.
P. D. meo Cerro.

Sed nihilominus perstiterunt DD. in decisis: Siquidem
visum fuit sufficienter conditiones fuisse adimpleras; nec
primo illam defecisse scilicet, quod super beneficio Paro-
chiali resignando à Iosepho fratre Coadiutoris, reseruati de-
bet pensio annua ducatorum centum monetæ Hispaniæ ad
fauorem Antonij de Zarraga libera à subsidio, & excusato,
& alio quocumque onere imposito, vel imponendo, ex eo
quod Procurator excessisset, dum in supplicatione apposuit
clausulam *Dummodo remaneant centum ducati auri de Ca-
mera pro Rectore*, vel ex eo, quod gratiam ita concessam
acceptauit, cùm ex onere pensio libera dici non posset.
2 † Nam ista obiectio facilè diluitur, cum clausula *Dummodo*,
semper censeatur excepta, vti consueta à Parochialibus tan-
quam à Iure proueniens ex dispositione Concilij Tridentini
sess.24. de reform.cap.13. vbi plures refert August. Barbos.
in Collect. num.13.
3 Nec ex eo magis, † quod Procurator in supplicatione
apposuit, & acceptauit gratiam sub reseruatione dictæ
congruæ Parochialis ducatorum centum auri de Camera,
potest dici fines mandati excessisse cùm pro ista ratione suf-
ficeret reseruare centum ducat. monetæ illarum partium, ex
traditis per Barbos. *vbi proximè num.14.* vt fuit decisum per
Sacram Congregationem Concilij ibi relatam. Nam præ-
ter alias responsiones tollitur hæc replicatio ea ratione, quia
de dicta reseruatione nihil fuit cautum in mandato procuræ
aduersus, quod in hac parte possit considerari transgressio
Procuratoris, & defectus voluntatis Coadiuti, super quo
dicta clausula, *non alias, aliter, nec alio modo cadere possit;*
quo casu magis liberum fuit Summo Pontifici pro suo libi-
to, vel in moneta Regionis, vel in moneta Cameræ con-
gruam reseruare Rectori; Præterquam cùm fructus bene-
ficij narrentur in ducatis de Camera, clausula *Dummodo*,
intelligitur etiam de ducatis de Camera, vt tradit Garz. *de
benef. part.1. cap.5. num.373.*

Vnde etiam tollitur alia replicatio scilicet, quando non
possit verificari prædicta conditio, cùm non remaneant cen-
tum auri de Camera liberi pro Rectore, stante quod fructus
dictæ Parochialis ex confessione partium in mandatis pro-
curæ ascendunt ad ducat.260. monetæ Hispaniæ, vt in
Summario Roderici num.1. qui iuxta communem sensum
debent intelligi de moneta de Vallon, ex quibus detractis
ducatis 140. pro duabus pensionibus remanent solùm du-
cati 120. dictæ monetæ, qui non efficiunt 100. ducatos auri
de Camera, iuxta conditionem in gratia appositam: Nam
centum ducati auri de Camera excedunt ducatos 180. Hi-
spaniæ de Vallon, vt ostenditur ex supplicatione, Summario
num.2. in qua centum ducati Hispaniæ computatur pro du-
catis 55. auri de Camera, ac præterea cum dicti ducati 260.
intelligantur de moneta de Vallon, non possunt constituere
ducatos 180. auri de Camera, in quibus fuit narratus va-
lor beneficij.
4 Etenim † ista obiectio non subsistit, quia licèt verum sit,
quòd dicta quantitas ducatorum 260. simpliciter prolata
intelligenda sit de moneta de Vallon Hispaniæ, & facultas
sic exprimendi Procuratori præscripta non possit extendi ad
monetam auream, vel argenteam, vt in puncto tenet Ama-
xa *ad tit. C. de collat. æris num.37. lib.10.* Modern. Hispan.
in laberinto credit. part.2. cap.8. num.62. qui relatis Carran-
ta Amaya, & Neguerol. ostendit quanta sit differentia præ-
dictas monetas. Tamen ex eo nullus potest argui excessus,
5 † siquidem in mandato valor beneficij in scut.260. expressus
fuit per ascensum, non autem per excessum absque vlla
taxationis restrictiua, quo casu maior quantitas non exclu-
ditur, nec opponitur expressioni factæ in supplicatione in
scut.180. auri de Camera per non excessum, cùm verum sit
beneficium 100. ducat. non excedere 1000. *l. cum furti; ff.
de in lit. iuran. l. siquidem, C. de transact. §. fin minus*, vbi
Ias. *num.2. instit. de act. post.* Aretin. ibi Grammat. *decis.68.
num.4.* Gregor. *decis.317. num.4.* Rota *part.7. recent. decis.*
6 *45. num.22.* & † in qualibet etiam modica non excessus veri-
ficatur, Lotter. *de re benef. lib.1. quæst.30. num.58.* Rota co-
7 ram Mantica *decis.138. num.2.* † & de ista differentia inter
ascensum, & non excessum, Rota coram Merlin. *decis.237.
num.1.* & coram Seraphino *decis.1017. num.5.*

Minùs autem officit, quod cùm alia pensio ducat.40. re-
seruata fuerit ad fauorem Iosephi resignantis cum pacto
hanc illicò extinguendi pro vndecim annatis, Procurat, qui
consensum præstitit dicatur defecisse, quia non expressit
hanc conuentionem, nec impetrauit facultatem extinctio-
nis, qua mediante, si Papa iam concessisset, aut non appo-
suisset quoad aliam pensionem dictam conditionem, *Dum-
modo remaneant centum ducati auri de Camera pro Rectore*,
aut si denegasset neque Coadiutoria, neque resignatio effe-
ctum sortiretur: Nam hæc obiectio multipliciter cessare
visa fuit. Primò, † quod cùm supplicatio originalis non fue- 8
rit exhibita non benè concluditur prædictam facultatem nõ
esse petitam, & cùm non reperiatur præsumptio stat pro ex-
peditoribus, quod adimpleuerint adimplenda, & quod cùm
mandato concordet. Paris. *de resign. lib.8. quæst.8. num.83.*
Rota apud Verall. *decis.174. num.1. & seqq. part.2. in Elbo-
ren. Pensionis 20. Iunij 1633. coram bon. mem. Card. Hiero-
nymo Verospio, §.2. pro responsione, ad med.* † Immò etiam 9
præsumitur prædictam pactum à Sanctissimo fuisse reie-
ctum, quod non impedit quin resignatio subsistat, Paris.
d.tract. de resign. lib.9. quæst.17. n.141. vers. hoc tamen, Rota
coram Verall. *decis.89. num.2. & 3. part.3. decis.887. num.2.
part.4. diuers. & in dicta Vallentina Parochialis 28. Aprilis
1645. & 18. Maij 1645. coram Rea. P. D. meo Cerro*, † præ- 10
sertim cùm dicta gratia, aut nunquam, aut rarò, aut ex ma-
gna causa concedi soleat; † quapropter diligentiæ Procura- 11
toris essent superfluæ, & quamuis fuissent omissæ adhuc non
diceretur satisfactum non fuisse mandato, Gonzal. *ad regul.
8. Cancel. gloss.12. num.86. & 91.* Rota per Verall. *d. decis.89.
num.3. & decis.201. num.32. part.4. tom.2. recent.* † Eòque 12
magis cùm adiecta fuerit clausula, *Si Sanctissimo placuerit*,
quo casu cùm pacto extinctionis conceptum fuerit sub be-
neplacito Sanctissimi gratia principali de defectu consensus
redargui potest, Rota coram Cassad. *decis.2. num.3. de Si-
monia decis.3. num.2. de renunc. & decis.538. num.7. 18. 20.
22. part.4. tom.3. & decis.259. num.75. part.5. recent. & in
Bracharen. Parochialis 21. Maij 1635. §. & Dominus, cum
sequentibus confirmata 17. Decembris 1635. in princip. co-
rã bon. mem. Coccino, in dicta Valentina Parochialis 28. Apri-
lis 1645. & 18. Maij 1646. coram R. P. D. meo Cerro.*

Præterquam tale pactum vti respiciens commodum resi-
gnantis non autem Coadiuti non potest ex defectu cõsensus
istius annullare gratiam Coadiutoriæ; Nam hoc esset oppo- 13
nere de iure tertij, quod non debet admitti tam respectu hu-
ius pensionis, quàm alterius duc.100. vt firmatum fuit in de-
cisione quæ reuidetur *in §. vltra quod*. † Nec releuat, quod 14
Rodericus possit excipere de iure tertij, quando illud est ex-
clusiuũ iuris agentis: † Siquidem hæc regula procedit, quan- 15
do tertius declarat se tali iure vti velle, vt probatur in deci-
sionibus allegatis *in d. §. vltra*, & explicat Bart. & Soce. *in l.2.
ff. de except. rei iudic.* Scacc. *de iud. part.2. cap.7. cas.3. memb 2.
n.434.* Virgil. *de legit. person. in prælud. n.159. versic. quod dixi,
& in Romana fideicommissi de Guidis 25. Iunij 1629. §. sed ne-
que, coram bon. mem. Card. Hieronymo Verospio.*

Ex qua † etiam ratione remouetur obiectum deficientiæ 16
consensus, & adimplementi mandati ob non factã expressio-
nem; quod Antonius pensionarius esset filius Melchioris Co-
adiuti, vt satis fit in alia decis. *d. §. vltra*, præterquã vt respon-
detur *in §. quoniam expressio*, illegitimitatis Antonij facta fuit
per eademmet verba, quæ continebantur in mandato procu-
ræ; † Quare dum formam in mandato præscriptam Procu- 17
rator in supplicatione seruauit non potest de non adimple-
mento redargui, vt dictũ fuit in dictæ decis. in *§. nec dicatur*.

Vnde † nihil interest, quod dubitetur de valore dictæ 18
pensionis, iuxta tradita *in Conchen. pensionis 21. Maij 1649.
coram Eminentissimo Corrado, & 14. Febr. 1650. coram R. P.
D. meo Bichio*, & animaduertitur in decisione, quæ reuidetur
in *§. quoniam*, cùm hoc etiam absque discrimine non procede-
ret, attentis verbis Concil. Trid. *sess.25. cap.15. de reformat.* vt
explicant plures allegati à Barbosa *ibi num.35.* & in isto casu
magis prodesset expressioni factæ de valore beneficij, & ca-
pacitati ipsius de medio sublata ista pensione.

Vlterius non obstat, † quòd dicatur consensum præsti- 19
tum fuisse à persona minùs legitima, cùm appareat quendam
substitutum illum præstitisse, de cuius substitutione non
constat: Siquidem ostenditur actualis exhibitio mandati in
vita Coadiuti, Summario responsionis Idelphonsi num.2.
& præstatio consensus legitur adnotata à tergo litterarum,
Summario Roderici num.3. ex quibus præsumitur litte-
ras ab Officialibus expeditas non fuisse, nisi præuia
præstatione legitimi consensus, Rota coram Caputaqu.

decis.120.part.1.& in recent. decis.20. num.4. & seqq.part.6.
20 *recent.* † Et comprobatur ex eo, quod libris Datariæ omninò debet fides adhiberi, nec eos licèt de mendacio arguere, vt per Modern. *Auenionen. quæst. benefic.cap.70. num.12.* Rota penès Buratt. *decis.88. num.4. & 5.*

21 Nec releuat, † quod Instrumentum mandati, quod Notarius in actu præstationis consensus asseruit penès se admissum fuisse hodiè in eius actis non reperiatur, quia imò stante de perditione præsumitur, quod in Instrumento producto continetur facultas necessaria, præsertim quod in calce mandatorum procuræ apponi consueuerunt substitutiones propria manu substituentis, Andr. *decis.9. n.6. vers. eo enim, & decis.143. n.11. part.2. diuers. & in Ianuen. separationis thori 27. Nouemb. 1652. §. hinc releuans, coram R.P.D. meo Meltio.* Eòque faciliùs talis præsumptio debet admitti, quia in processu de partibus quoque legitur tenor mandati procuræ cum expressa facultate substituendi, quibus præeuntibus eò faciliùs substitutio præsumi potest.

22 Accedit etiam, † quod substitutus est minister substituentis, & publicè gerebat, & gerit alia eiusdem substituentis negocia, Rota *in Conchen. Beneficij 4. Aprilis 1608. §. se-*
23 *cundò multum, coram Card. Sacrato.* † Et ampliùs præstatio consensus, & espeditio litterarum facta per substitutum fieri non potuerunt sine magna impensa, ex qua pariter præsumitur legitimum mandatum, Gregor. *decis.44. num.5. & decis.325. num.1.* & ibi Adden. *num.6.* Add. ad Buratt. *decis.593. num.12.*

24 Quapropter † excluditur obiectio, quod mandatum procuræ non potuerit ab Hispania venire de tempore consensus cùm contrarium appareat ex actuali exhibitione, ac etiam cùm inter Rogitum mandati factum sub die 28. Nouembris vsque ad diem consensus lapsi fuerint 35. dies, atque ideò plus tempus sit ad inter conficiendum cùm per mare 10. dies sufficiant, & in sex diebus litteras haberi posse, firmauit Rota *in vna Dertusen. Beneficij*, quam tradit Gomez. *in regula de verisimili notitia quæst.5. num.1. & 2.* Quamobrem nihil in contrarium concludunt Testes pro parte Roderici dati, Summario num.4. quatenus deponunt quod Tabellarius Ordinarius de eo tempore post tres menses Romam aduenit: Siquidem alia via quam per Ordinarium transmitti potuerunt, & aliquando per Ordinarium, & Extraordinarium transmittuntur, & per duplicatum, & triplicatum, vt accedit in præsenti, & probatur ex depositione trium testium ex parte Roderici examinatorum eius Summario num.4.

25 Nec magis obstat, † quod dicatur solutionem componendæ, & registrationem supplicationis factas fuisse post obitum Coadiuti, cùm id nullo modo iustificetur, & quamuis iustificaretur nullatenus releuaret, quia substantia gratiæ ex data, non ex registratione perficitur, vt tenet Rota *in Romana legati pij 4. Februarij, & 12. Maij 1628. coram bon. mem.*
26 *Coccino, & decis.281. n.6. coram Merlino.* † Dum tamen interim supplicatio non laceretur, aut alteri prouideatur, vt notatur in Asten. *Coadiutoria 21. Iunij 1652. §. tandem, &*
27 *§. licèt, coram R. P. D. meo Celso*, † vbi etiam additur, quod ex eo, quod in libro Registrationis post obitum Coadiuti legatur factam fuisse registrationem non ex eo probari tunc temporis factam fuisse registrationem cùm non soleant supplicationes semper statim describi, sed aliquando notentur post quatuor, & quinque menses, vt traditur *in dicta decis. Asten. in §. huiusmodi*, & latiùs declaratur, & comprobatur *in ead. Asten. 14. Februarij 1653. coram eodem D. meo Celso, & cominus, cum duobus seqq.*

28 Demum † quia etiam supposito, quod gratia Sanctissimi esset inutilis nullum Ius Roderico ex prouisione Ordinarij potuit acquiri cùm per solam Signaturam supplicationis intraret appositio manus Pontificis, & consequenter affectio, quæ ligat manus Ordinarij, Gonzal. *ad regul.8.* Cancell. *gloss.52. num.15. & n.48. vers. licet secus*, Rota *decis.45. num.31. part.6. & decis.237. num.2. part.7. recent.* & apud Buratt. *decis.36. num.2. & seqq.*

Atque ita pro confirmatione decisionis vtraque parte audita &c.

Decisio ista in hac causa facta sub die 7. Februarij 1653. coram Reuerendissimo Tarraconen. est inter eius impress. decis.492.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Pampilonen. Vicariæ.

Mercurij 26. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Immemorabilis vt probata remaneat quæ requirantur, atque vt excludatur, quid sufficiat primo loco discutitur. Beneplacitum Apostolicum etiam in transactionibus de rebus Ecclesiæ requiri firmatur, & quando ex cursu temporis præsumendum sit clarè demonstratur. Demùm præsentationes quando non constituant Præsentantes in quasi possessione præsentandi eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Vnio operatur vt iura Ecclesiæ vnitæ spectent ad Ecclesiam, cui fuit facta vnio.*
2 *Testes examinati in vno iudicio, quando non probent in alio.*
3 *Immemorabilis vt probata remaneat per testes quomodo deponere debeant.*
4 *Ætas vltra centesimum annum est inuerisimilis.*
5 *Diuersitas causarum, quando frustra allegatur.*
6 *Immemorabilis pro sua essentia requirit, quod initij memoria adsit.*
7 *Immemorabilis excluditur ex solo rumore, & tumultu in contrarium.*
8 *Beneplacitum Apostolicum omninò requiritur in transactione de rebus Ecclesiasticis.*
9 *Transactio nulla de rebus Ecclesiasticis non ligat Ecclesiam, nec etiam successores in ea.*
10 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur ex lapsu temporis.*
11 *Secus quando vltra lapsum temporis concurreret indiuidualis obseruantia contractus.*
12 *Et circa huiusmodi obseruantiam plena requiritur probatio, & non sufficit præsumptiua, & coniecturata.*
13 *Concordia semel impugnata, non potest deinde quis ab ea iuuari.*
14 *Concordia facta cum pacto resolutiuo in casum contrauentionis, vt remaneat inefficax, quid sufficiat.*
15 *in Iudicio possessorio mera facti insistentia attenditur.*
16 *in Iudicio petitorio ius, & non factum discutitur.*
17 *Probationes quæ sufficiunt pro manutentione, non satisfaciunt ad obtinendum in petitorio, & quare.*
18 *Probationes, quando non constituant in quasi possessione præsentandi.*
19 *Præsentationes factæ post litem contestatam super iure præsentandi, non sunt habendæ in consideratione.*
20 *Iuspatronatus acquiri non potest in Ecclesia Regulari absque priuilegio Apostolico.*

DECISIO CCCXIV.

CONtrouersia, quæ vertit inter Abbatem, & Monasterium S. Mariæ de Yerache ex vna, & Oeconomos, ac Parochianos Ecclesiæ S. Ioannis de Estella ex altera super iure nominandi Vicarium dictæ Ecclesiæ S. Ioanis, fuit per duas sententias Rotales decisa ad fauorem præfati Abbatis, ac Monasterij, sed non acquiescen. adhuc præfatis Parochianis, & commissa mihi appellationis causa in tertia instantia. Dubitaui an dictæ sententiæ Rotales essent confirman. vel infirman. & DD. causa plures proposita, ac vltimo loco resoluta illas confirmandas esse censuerunt.
† Omissa enim validitate dictarum sententiarum, quæ nec 1
etiam ab ipsis Parochianis fuit impugnata illarum iustitia satis clara ex eo visa fuit, quia firmata vnione dictæ Ecclesiæ S. Ioannis facta ad fauorem Monasterij S. Mariæ Yerache, de qua dubitari hodie non potest cùm illa fuerit iam per tres sententias, nempè bon. mem. Coccini, Peniæ, & Lancellotti canonizata, venit in necessarium consequens, quod ius nominandi Vicarium Ecclesiæ vnitæ spectet ad Abbatem Ecclesiæ, cui vnio facta reperitur, *ad textum in cap. super ea vnicâ gloss. in verb. annexa de preben. in 6. & cap.1. de Cappell. Monach. & cap. de Monach. de preben.* Rota *in recent. decis.112. num.1. versic. quia quando part.1. decis.579. num.4. versic. minus etiam releuat, decis.710. num.2. vers. nam dicebant,*

cebant, part.2. decis.16. num.12. & 15. part.6. vbi dicit hoc esse de mente Sac. Congregationis Concilij, *& in Tirasonen. iuris præsentandi 23. Maij 1588. coram Bubalo, & in Barchinonen. Beneficij 9. Februarij 1624. confirmata 19. Maij eiusdem anni coram bon. mem. Merlino*, & ita censuit etiam ead. S. Congregatio Concilij, vt pluribus declarationibus relatis firmat Garz. *de benef. part.9. cap.2. num.294. & seqq.*

Neque releuare visum fuit repetitum obiectum immemorabilis consuetudinis cuius vigore deputati Parochianorum eiusdem Ecclesiæ S. Ioannis de Estella prætendunt posse præsentare. Primò, quia testes de ea deponen. fuerunt examinati in diuersa causa, & inter diuersas personas, idest cõtra quendam Petrum Diaz. Vnde contra Abbatem, & Monachos non citatos nullum probationis gradum facere possunt, *cap.2.* & ibi gloss. *vers. admonen.* vbi DD. *de testibus, l. si quando, §. sed cum oportet, in fin. C. eodem tit.* Ruin. *cons.14. num.1. lib.2.* Put. *decis.166. lib.2.* Seraph. *decis.697. n.4.* Mantica *decis.105. num.8. vers. præterea*, Rot. *in recent. decis.123. num.3. vers. tum quia hoc non probatur, part.3. decis.162. num.2. vers. & primo, quod testes part.4. decis.323. n.22. vers. nec obstat allegata consuetudo, part.4. tom.2. & decis.678. num.2. vers. nec visa est sufficiens probatio, part.4. tom.3.*

3 Præterea admisso etiam, † quod dicti Testes probationem aliquam facere possent adhuc non concludunt immemorabilem, dum non deponunt cum requisitis, de quibus per *gloss. in cap.1. in verb. memoria, de præscript. in 6.* nempè de 40. annis ante motam litem, quod non adsit initij memoria, & quod nihil viderint, aut audiuerint in contrarium, quam glos. communiter sequuntur ibi scriben. & signanter Lap. & Franc. *num.16.* & est ab omnibus recepta, vt tradit Gabr. *pluribus relat. lib.5. tit. de præsumpt. conclus.1. num.81.* Couar. *in regul. possessor. part.2. §.3. num.7.* Rebuff. *de decim. quæst.13. num.99.* Fontanell. *de pact. nuptial. clausula 4. gloss.17. part.4. num.51.* illamque passim sequitur etiam Rota, & signanter *in recent. decis.284. num.2. versic. & Domino Episcopo, decis.405. num.1. part.4.* coram Penia *decis.508. num.1. vers. nam primum, & fuit resolutum in Pampilonen. Decimarum de Vsurbil 1. Iulij 1648. coram R.P.D. meo Celso §. immemorabilis, & in Placen. seu Abulen. Decimarum 28. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Peutingero §.1. in fin.* prout idem quoque comprobat vtraque decisio emanata in hac causa, vna sub die 3. Iunij 1643. *coram Reuer. P. D. meo Cerro §. attamen contrarium, & altera sub die 4. Decembris 1648. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono sub §. neque obstat immemorabilis.*

4 Repugnat inquam, † ac impossibile omninò redditur, quod in proposito casu Testes deponere possint de 40. annis ante motam litem, & sic de primo requisito. Quia cùm dicta lis cœpta fuerit vsque de ann.1582. necesse est esset, quod Testes tempore examinis, quod fuit de anno 1632. excederent centesimum annum ad probandam dictam immemorabilem, quam tamen ætatem pro inuerisimili omninò reputauit, Rota *in decis. in hac causa emanata coram R. P. D. meo Cerro sub §. sed cessat difficultas*, & quotidiana experientia docet ex hominibus paucissimos admodum, & ferè nullos dictam ætatem attingere.

Neque valet replicatio, quod lis tunc cœpta cum beneficiatis verteret super iure visitan. deputan. Concionatorem, assistentia præstan. Abbati, quando accedit ad Ecclesiam celebrandi causa Missam solemnem, & ita super iuribus omninò diuersis à iure deputan. Vicarium, à quo longè post
5 in iudicium deductum fuisse præsupponitur. † Quia contrarium omninò conuincitur ex verbis expressis tam in sententia lata per Serranum de dicto anno 1582. Summario Abbatis num.6. quàm in commissione executoriali in vim trium conformium super vnione dictæ Ecclesiæ S. Ioannis, eodem Summario num.10. ex ijs namque cùm clarè colligatur litem extitisse inter Abbatem, & Parochianos super iure deputan. Vicarium frustra allegatur causarum diuersitas, Rota coram Merlino *decis.745. num.7. vers. cessatque motiuum.*

Deficit etiam secundum requisitum immemorabilis.
6 † Quia constat de fundatione, & dotatione huius Ecclesiæ facta à Rege Nauarræ Sanctio, illiusque successiua donatione ad fauorem Abbatis, & Monasterij S. Mariæ de Yerache, & sic de certo initio, quo stan. cessat, & excluditur immemorabilis, cùm hæc pro sui essentia requirat, quod initij memoria non adsit, Molin. *de primog. Hispan. lib.2. cap.6. num.64. vers. in secunda specie*, Rota coram Buratto *decis.831. num.6. vers. nec aliqua præscriptio, in rec. decis.14. num.2. part.1. & decis.56. num.18. vers. quare cum constet, part.7. & fuit dictum in Toletana decimarum de Capilla 4. Iulij 1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

Redditur etiam impossibilis † probatio immemorabilis ex 7
defectu tertij requisiti. Quia stan. tot oppositionibus litibus, & controuersijs inter partes excitatis occasione prætensi iuris præsentandi ab Oeconomis, & Deputatis, Parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Ioannis inuerisimile omninò redditur Testes nihil voluisse, aut audiuisse in contrarium cùm tamen ad hunc effectum, vel solus rumor contrarius sufficiat, Adden. ad san. mem. Greg. XV. *decis.298. num.13.* vbi plures aliæ decisiones cumulantur, & comprobat sæpiùs allegata decisio Eminentissimi D. Card. Otthoboni sub §. *imò quod fortius.*

Concordia autem † inita sub die 15. Martij anni 1638. 8
quod est secundum fundamentum cui Parochiani nituntur, & cuius virtute prætendunt sibi ius competere circa nominationem Vicarij minùs suffragari visa fuit, quia caret beneplacito Apostolico omninò necessario in transactione, siue in ea agatur de alienatione bonorum Ecclesiasticorum, siue de simplici remissione iuris Ecclesiastici, iuxta *Extrauag. ambitiosæ, de reb. Eccles. non alien.* Bart. *in l. nulli, ff. de transact.* Quatant. *in compendio Bullar. verbo alienatio rerum Eccles. num.22.* vbi de cessione iurium, & actionum, *& num.26.* vbi de iuribus Molin. *de contract. tract.2. disput.465. num.2.* Redoan. *de reb. Eccles. non alien. cap.10. num.12. & 18. Prax. Archiepisc. Neapolit. cap.75. num.19. & 20.* Federic. de Sen. *cons.94.* Aym. *cons.323. sub num.1. vers. dico quod Prælatus*, Rebuff. *de alien. rer. Eccles. num.66.* Rot. *in recent. decis.241. num.10. vers. & ideò prodesse non potest, part.4. tom.2. & decis.304. num.10. part.7.* † & consequenter dicta 9
concordia tanquam nulla ligare non potuit Ecclesiam, prout nec etiam successores in ea, *cap. veniens, de transact. gloss. in cap. ex multiplici, in verb. eamdem de decimis*, Abb. *cons.56. num.2. lib.1.* Rota coram Martino Andrea *decis.48. num.15. & in Marsicen. Iurisdictionis 11. Decembris 1647. coram R. P. D. meo Bichio.*

Nihil refragan. † præsumpto beneplacito Apostolico de- 10
sumpto ex lapsu temporis, quia vltra quod talis præsumptio remanet hodie sublata ex Constitutione sanct. mem. Vrbani Octaui edita de anno 1641. de qua Rota *in Barchinonen. Exemptionis 13. Iunij 1646. coram Eminentiss. D. Cardin. Otthobono, tum quia, vers. & demum, & in Tiburtina Affictus 19. Iunij 1648. & in Leodien. Dominiorum 25. Iunij 1649. §. præter quod oppositiones, coram eodem Rauennaten. Domus 14. Iunij 1649. coram Reuerendissimo Tarraconen. & in Cracouien. Dismembrationis decimarum 3. Iunij 1650. coram Reu. P. D. meo Verospio*, cessat etiam ex † alia ratione, quæ est 11
quod ad dictam præsumptionem inducendam vltra lapsum temporis requireretur probatio, obseruantiæ indiuidualis, respectu pacti contenti in dicta transactione, videlicet, quod præsentationes fieri deberent à Parochianis coram Abbate, Alex. *in l. qui aliena num.11. ff. de acquir. hæred.* Anchar. *cons.136.* Rota *in recent. decis.694. num.1. part.1.* Add. ad Gregor. *decis.354. num.18. vers. aduertendum*, coram Merlino *decis.638. num.4. vers. neque lapsus, & in recent. decis.176. num.45. part.5. vers. neque in hoc casu*, † & plena circa hoc 12
requiritur probatio, cùm non sufficiat præsumptiua, & coniecturata, Marescott. *var. resol. lib.1. cap.14. num.13. & 14.* Rota *in Burgen. seu Nullius iuris visitandi 14. Iunij 1647. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. nec pariter obstat, in fin. & in Cracouien. Dismembrationis Decimarum 3. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Verospio.*

Huiusmodi autem obseruantia nedum probata non fuit, vt imò illa potiùs excludatur ex litibus appellationibus, & controuersijs quæ inter ipsasmet partes extiterunt, & ex actibus difformibus, de quibus deponunt etiam proprij Testes examinati ad instantiam Parochianorum, ipsi enim testantur, Vicarios à Parochianis pro tempore nominatos de consensu solius Episcopi absque vlla Abbatis Sanctæ Mariæ de Yerache approbationes admissos fuisse, atque administrasse, quod omninò repugnat dispositioni concordiæ, quæ ex expresso, & speciali pacto in ea apposito, approbationem, & examen Abbatis requirit. Vltra quod de inobseruantia, imò contrauentione expressè etiam constat ex instrumentis conuentionum, & mandatorum procuræ factorum à Parochianis pro substinen. huiusmodi lite, tam diu agitata super isto iure præsentañ. † ex qua etiam contrauentio- 13
ne rectè infertur ad priuationem commodi dictæ concordiæ tam inspecto iure communi, secundùm quod quis non

non debet iuuari ea re, quam expressè impugnat, *l. si quis*
14 *maior, vbi gloss. in verb. priuatus, C. de transact.* † quam
attento pacto speciali resolutiuo in casu contrauentionis
contento in eodem instrumento concordiæ, cuius vigore
illa reddita prorsus fuit inefficax, *l. voluntate, ff. quib. mod.*
pign. vel hypot. solut. Menoch. *cons.26. num.4. & 33. & lib.1.*
Peregr. *cons.77. num.7. lib.3.* Eugen. *cons.29. sub num.32. vers.*
secundo mouet, lib.1. Gratian. *discept. forens. cap.308. sub*
num.4. vers. maxime stante.
15 Non obstant † decisiones editæ coram R. P. D. Peutinge-
ro ad fauorem Parochianorum super manutentione iuris
præsentandi, quia illæ emanauerunt in iudicio possessorio in
quo mera facti insistentia attenditur, Rota *in Cathacen. hæ-*
reditatis §. & ex huiusmodi insistentia, coram Reu. P. D. meo
16 *Cerro*, † at hic agitur in iudicio petitorio, in quo ius, &
non factum discutitur, & petitorium nihil commune habet
cum possessorio, *l. naturaliter, §. nihil commune, l. per mi-*
norem, ff. de acquir. possess. l.1. §. huius autem, ff. vti possid.
Rota *decis.313. num.10. part.4. recent.* Put. *decis.166. num.3.*
17 *lib.1.* † & probationes, quæ sufficiunt pro manutentione
non satisfaciunt ad obtinen. in petitorio cùm longè leuiores
probationes requirantur in possessorio, quàm in petitorio,
ex pluribus cumulatis per Modern. *de manut. obseru.38. n.1.*
& seqq.
18 Vlla neque † vis fieri potest in præsentationibus factis per
Parochianos ante concordiam quia cùm illæ appareant fa-
ctæ per viam simplicis petitionis, & admissæ fuerint ab
Abbatibus ad preces, & supplicationem Parochianorum
non concludunt ius aliquod coactiuum, & obligatorium,
sed persuasiuum tantùm, & simplicem quandam honoran-
tiam, & prærogatiuam nominan. Vicarium gratum, & be-
neuolum, Archid. *in cap. hortamur 71. distinct.* Abb. *in cap.*
quod Dei timorem de statu Monach. & in cap. venerabilis de
except. Gemin. *cons.45. num.4.* Dec. *cons.134. num.3. vers.*
postremo, Rota coram Caual. *decis.419. num.3. vers. & licet,*
& firmauit Rota *in secunda decisione in hac causa emanata*
coram Reu. P. D. meo Cerro, §. nec refragantur multa no-
minationes.
19 Neque aliæ † præsentationes factæ à Parochianis de
annis 1597. & 1607. atque ita post initam concordiam ha-
bitæ fuerunt, in aliqua consideratione tamquam factæ post-
quam lis præcedenter iam introducta fuerat super iure præ-
sentandi, quæ contestata demonstratur vsque de ann. 1582.
Rota in Melenitana Parochialis 26. May 1651. coram Reu.
P. D. meo Cerro, §. non obstat, & in Aquilana Iurispatronat.
18. Iuny 1649. §. pendentia autem coram me.

Et tantò magis DD. inclinarunt pro confirmatione præ-
ceden. sententiarum ad fauorem Abbatis, & Monasterij,
quæ, vt supra dicebatur dicta Ecclesia S. Ioannis de Estella
fuit mediante donatione liberè, & absque reseruatione
alicuius seruitutis facta à Rege Sanctio, qui eam fundaue-
20 rat vnita Monasterio S. Mariæ de Yerache, † atque ita cùm
hodie agatur de dicta Ecclesia pro regulari habita præsenta-
tiones factæ à Parochianis remanent destitutæ omni titulo,
cùm præteorsum iuspatronatus non possit habere locum in
Ecclesia Regulari, nisi quatenus doceatur de priuilegio Apo-
stolico sine quo illud non acquiritur, iuxta text. *in cap. nobis*
de iurepatronat. Mohedan. *decis.10. num.5. vers. ratio est,*
eodem tit. Rota *in recent. decis.29. num.9. vers. quod tanto*
magis, part.7.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 26. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Quæstio à DD. tam diù agitata *in l. cum quid, ff. si certum petatur*, vbi pecunia de ordine meo, Titio nil flagitanti persoluta, an sit referenda ad contractum mutui, vel potiùs ad titulum, & nomen gratuitæ donationis, in præsenti decisione, non minùs latè, quàm eruditè tractatur; & huiusmodi controuersiam, ex circumstantijs, peculiaribusque rationibus in casu decisionis concurrentibus, referendam esse ad contractum meræ & puræ donationis, intrepidè deciditur.

SVMMARIVM.

1 *Pecunias si quis Seio nihil flagitanti dederit, qualiter d. contractus vocandus sit, ex coniecturis, & circumstantias dignosci potest.*
2 *Donationis vehemens præsumptio ex quibus depromatur, & num.12.*
3 *Donationis absolutè conuenit, quando quis aliquid dat, quod recipiens ita acquiri intendit, vt nunquam amplius ad se ipsum foret reuersurum.*
4 *Dictio taxatiua,* solo, *in fine posita, totam præcedentem qualificat dispositionem, & quamcumque aliam causam excludit.*
5 *Pecunia quando non animo repetendi, sed gratuito donandi tradita esse censetur.*
6 *in Epistola Tertio conscripta, donationem ad fauorem alterius importantia, non possunt dici curialia, & officiosa.*
7 *in Epistolis verba tunc considerari solent vti officiosa, quando cum eis non concurrit aliquis actus positiuus.*
8 *Secus quando cum eis coniungitur traditio rei, & quare.*
9 *Ex subsequentibus optimè dignoscitur qualis fuerit animus in antecedentibus.*
10 *Confessio filij magnum facit adminiculum contra patrem, cuius voluntas non præsumitur ab ipso ignorari.*
11 *Voluntas agentis elicitur à causa motiua dispositionis à qua ipsa dispositio regulatur.*
12 *ex Taciturnitate in repetendo pecunias, siue iudicialiter, siue extraiudicialiter, inducitur præsumptio donationis illarum.*
13 *Qualitates disponentis multum inseruiunt pro indicanda illius mente, & voluntate.*
14 *Moriens si mandet solui debita, & de certa pecuniarum summa, de qua dubitari non contingit an sibi fuerit donata, vel mutuata, mentionem non facit, quid dicendum sit?*
15 *Donatio principaliter metienda est ab animo donantis, & quando ex animo etiam recipientis deducatur.*
16 *Mutuum debet plenè, & concludenter probari, vt Actor obtinere valeat, cum reo sufficiat reddere dubiam illius probationem.*
17 *Posteriora in confirmatione præcedentium emanata, eandem causam censentur continere.*
18 *Relatum non debet attendi vbi referens specialem determinationem contineret.*
19 *Relatum non debet attendi vbi apparet disponentem voluisse aliter determinare in referente, quam dispositum fuerat in relato.*
20 *Pecunias quando quis non præsumatur voluisse repetere, licet in suis libris familiaribus recipientem scripserit debitorem.*

DECISIO CCCXV.

NOnnullas conscripserat litteras nobilis vir Lucas Iustinianus, tunc Ianuensis Reipublicæ Dux, Mauritius correspondali, in quartum alia sub die 22. Octob. 1644. certioratus, quod bon. mem. Horatius Iustinianus promotus fuerat ad Episcopatum Nucerinum demandauit dicto Mauritio, in hæc verba: *V. Sig. mi farà gratia di dargli la qui inclusa, & accennarli, che se io vaglio in seruirlo, me le offero prontissimo, e se di presente bisognasse valersi, per maggior sua commodità, di scudi mille di giulij dieci, V. Sig. glie li dia, con prenderne ricenuta, & obligo, come parrà à V. Sig. perche me li renderà, quando più comanderà, e gli sarà di gusto.* In alia autem sub die 10. Martij 1645. promoto eodem Horatio ad Cardinalatus apicem, declarans ingens ipsius animi gaudium, non sine magna spe sublimioris fortunæ, iniunxit eodem Mauritio, ibi: *Voglio credere, che V. S. debba hauer fatta l'offerta al Signor Cardinal nostro, secondo l'ordine, che gli ne diedi mesi sono, e che egli mi haurà fatto l'honore, e gratia di valersene; quando nò, ne confermo a V. S. l'ordine, & è, che paghi scudi tre mila di cotesta moneta, dico tre mila, ad ogni cenno, parendomi, che di presente possa bisognarne, e lo seruirò di somma anco maggiore, quando si cõpiacerà d'accennarmelo, douēdo egli esser padrone di me, e di quāto possedo, senza però volere, ne pretendere da S. E. &c. solo la sua gratia, e seruirlo &c.*

Primus ordo nullum habuit effectum, quia Horatius, tunc Episcopus, mutui oblationem accipere recusauit; post aliquot tamen menses iuxta præscriptum alterius epistolæ com-

commissæ dicta die 10. Martij 1645. fuerunt persoluta eidem
Horatio, tunc Cardinali, scuta tria millia, ipsoque in hu-
manis agente, Lucas nec vnquam illorum restitutionem
vllo modo requisiuit, nec de ea verbum saltem aliquando
habuit; postquam verò Cardinalis vita functus est, tunc
iudicium coram A. C. introduxit pro illorum repetitione
contra illius hæredem, fauorabilemque sententiam repor-
tauit; Verùm deuoluta ad me causa appellationis, dubita-
ni, An constaret de credito scutorum trium millium: & ter
maturè discusso negocio negatiuam sententiam Domini
fuerunt amplexi.
1 Licèt † enim ad quæstionem à Doctoribus agitatam *in l.
cum quid, ff. si cert. petat.* inter discrepantes nonnulli puta-
uerint, similem oblationem esse contractum mutui, alij
verò depositi, vel innominatum, & demùm gratuitam alij
donationem; omnes tamen conueniunt, quòd si ex verbis
à tradente, vel recipiente prolatis in ipso actu traditionis
qualitas contractus congruè dignosci non valeat huiusmodi
controuersia ex facti circumstantijs, peculiaribusque con-
iecturis veniat dirimenda, itaut prudens, & æqualis Index
talem initum fuisse contractum existimet, qualis probabili-
ter suadetur, perpensis omnibus, quæ, vel personam dan-
tis, vel recipientis merita, & qualitates, vel tempus, vel
actus ipsos contemporaneos concernunt; ita magistraliter
docet Bart. *in d. l. cum quid, num. 11. vers. sed si simpliciter*,
ibique Alciat. *num. 58. cum duobus seqq. ff. si cert. petat.* cum
alijs concordantibus relatis *in Romana scutorum 4000.
4. July 1635. coram bon. mem. Merlino, inter eius impress.
decis. 692. sub num. 19. repetita in recent. decis. 69. eodem n. 19.
part. 7. & in Romana pecuniaria 17. Martij 1647. coram Re-
uerendiss. Tarraconen. sub §. 1.*
2 In proposito autem casu plures, † atque vrgentes facti
circumstantiæ, & coniecturæ perpensæ fuerunt, quæ mu-
tuum, vel depositum omninò excludentes, liberam visæ
sunt præseferre donationem: præmissis enim arctissima
amicitia, & sanguinis coniunctione, quæ inter dantem, &
recipientem intercedebant, & conuincunt mutuæ vtriusque
epistolæ sub diuersis temporibus exaratæ, eorumdemque
nobilitate, ac dignitate, cùm Lucas tunc esset, vt dictum
est, Dux Reipublicæ Ianuensis, & ditissimus; Horatius verò
S. R. E. Cardinalis, quas qualitates pro euincendo donandi
animo ponderarunt, Bart. *in d. l. cum quid, sub num. 11. vers.
item si erat forte*, ibique Alciat. *num. 59.* Surd. *cons. 534. n. 40.
& 41.* Card. Mantic. *de tacit. lib. 12. tit. 19. num. 9. & tit. 22.
num. 7. cum alijs adductis in dicta Romana scutorum 4. mil.
3 num. 20. cum 7. seqq.* † Superiùs relata verba dictæ posterio-
ris epistolæ post datum ordinem emissa, ibi, *senza pero vo-
lere, ne pretendere da S. E. &c. solo la sua gratia, e seruir-
lo*, præcisam aperiunt mandantis voluntatem, quod sicut
ex sua mera liberalitate non requisitus, sed proprio motu
præfatam trium millium scutorum numerationem fieri inhi-
beat; ita pariter numerandam quantitatem recipienti acqui-
ri intendebat, vt nunquam ampliùs ad se ipsum foret re-
uersura; hoc enim absolutè conuenit donationi, nam vt ait
Vulpianus *in l. 1. in princip. ff. de donat. Dat aliquis ea mente,
vt statim velit accipientis fieri, nec vllo casu ad se reuerti, &
propter nullam aliam causam facit, quam vt liberalitatem,
& munificentiam exerceat; hæc propriè donatio appellatur*,
idemque subdit in subsequenti *§. igitur*, ibi, *& factum de-
monstramus, quòd ab eo proficiscitur, qui liberalitatis gratia
aliquid dat, vt confestim faciat accipientis, nec vnquam vllo
facto ad se reuerti velit*, cum cæteris congestis per Modern.
*Neapolit. in summ. decis. tom. 3. tit. de donat. inter viu. & do-
4 nat. caus. mort. 10. num. 1. vsque ad num. 9.* † attenta præci-
puè illa dictione taxatiua, *solo*, quæ tanquam in fine posita
totam præcedentem qualificat dispositionem, & quamcum-
que aliam excludit causam, vel remunerationem, *l. non so-
lum, §. tale, ff. de liber. legat.* Perinde ac si Lucas dixisset, ex
causa huius solutionis nolo; quòd Cardinalis mihi ad aliud
teneatur, quàm ad suam præstandam gratiam.
Quod clariùs comprobatur ex præcedenti oblatione, dum
recipiens erat tantùm Episcopus; Ista enim cum diuersis
cautelis mutuum redolentibus facta fuit, ibi, *V. Sig. gli la
dia con prenderne riceuuta, & obligo, come parrà à V. Sign.
perche me li renderà quando piu comandarà, e gli sarà di
5 gusto*; † Vnde dum dicta posteriori epistola non solùm
omnia præfata omisit, sed verba, omnimodam largitatem
præseferentia, adiecit, & efflagitatam priùs restitutionem in
hac non requisiuit, sed dumtaxat recipientis beneuolentiam
præoptauit, vtique ex huiusmodi diuerso modo offerendi,
enumerata pecunia, non animo repetendi, sed gratuito do-
nandi verè tradita fuisse censetur, vt ponderat Surd. *d. cons.
534. sub num. 29. vers. postremo quod dotes*, Rota *in d. Roma-
na scutorum 4. mil. sub num. 41. vers. præsertim verò, & n. 42.*
† Prætensio autem, quòd verba dictæ posterioris epistolæ 6
sint curialia, & officiosa, in proposito non subsistit; Tùm
quia non fuerunt emissa cum ipso Cardinali recipiente, sed
cum tertio, nempè Mauritio, cui eius animam apertè decla-
rasset, prout fecerat in antecedenti si mutuare intendisset
ex adductis per Odd. *cons. 64. num. 81. & 82.* † Tum etiam 7
quia verba tunc considerari solent vti officiosa, quando cum
eis non concurrit aliquis actus positiuus, in quibus terminis
loquuntur Corn. *cons. 129. num. 7. lib. 3.* Ladetch. *cons. 101.
sub num. 1.* alijque ab altera parte allegati; † secùs autem 8
quando cum eis coniungitur, prout hic, traditio rei; hoc
enim casu non ampliùs possunt dici officiosa, & curialia cùm
executio ostendat oppositum, vt optimè declarat Modern.
Mantuan. *controuers. forens. cap. 120. num. 49.* Idque certiùs
conuincitur, siue ex subsequenti declaratione facta ab eo-
demmet Luca in alia epistola sub die 6. Ianuarij 1646. ibi, *il
Signor Cardinale non hà altra, ne obligatione meco, che di ho-
norarmi de' suoi commandamenti &c.* siue ex confessione
Laurentij illius filij, nunc in causa actoris, qui viuente
Cardinali explicitè fassus fuit dictas pecunias illi fuisse dona-
tas, Summario hæredis num. 4. & 7. † Et subsequentibus 9
enim optimè dignoscitur qualis fuerit animus in anteceden-
tibus, *l. sed & Iulianus, §. proinde, ff. ad Maced. l. si ser-
uus plurium, §. fin. ff. de leg. 1.* † & confessio filij magnum 10
facit adminiculum contra patrem, cuius voluntatem præ-
sumi debet ab ipso non ignorari, vt benè in similibus termi-
nis notauit Alex. *cons. 69. num. 5. lib. 2.* cum alijs relatis per
Menoch. *cons. 1153. num. 14. & 15.*
Valdè etiam vrget occasio, quæ solutioni causam dedit,
nempè promotio recipientis ad Cardinalatum, & maior in-
de spes à Luca concepta, ac in dicta epistola cum maxima
animi alacritate significata; Solet enim huiusmodi perso-
narum gratia, & beneuolentia, nedum actuali, & continuo
seruitio, sed etiam muneribus aucupari, atque ideò exindè
proportionata, & verisimilis adfuisse videtur occasio, quæ
Lucam ad donandum potiùs quam mutuandum impulisse
censetur; † ad eliciendam enim voluntatem agentis semper 11
recurrendum est ad causam motiuam dispositionis, à qua
ipsa dispositio regulatur, extenditur, & ampliatur, vt opti-
mè ponderauit *in dicta Romana scutorum 4. mil. coram bon.
memor. Merlino sub num. 27. versic. tertia coniectura est, cum
tribus seqq.*
Accedunt † pariter tam taciturnitas ipsius Lucæ, qui do- 12
nec vixit Cardinalis nunquam dictarum pecuniarium resti-
tutionem petijt, siue iudicialiter, siue extraiudicialiter, vt
animaduertitur *in eadem Romana scutorum 4. mil. num. 36.* vbi
admissa fuit taciturnitas per duos tantùm annos, *& in dicta
Romana pecuniaria coram Reuerendiss. Tarraconen. §. secun-
dam recensebant*; quàm assertio dicti Mauritij, quòd ipse
Lucas, & Petrus Iustinianus, alius consanguineus concur-
rebant inuicem liberali æmulatione erga Cardinalem, dicto
Summario num. 5. Vt verificetur itaque terminus iste con-
cursus æmulationis pernecesse sequitur, quòd sicut Petrus
donauerat, ita pariter Lucas donare voluerit, præsertim
† cùm non solùm pari nobilitate, & diuitijs, sed sublimio- 13
ris gradus, dignitate præfulgeret, quòd pro iudicanda men-
te, & voluntate disponentis multum inseruit, Aldobrand.
cons. 99. num. 11. lib. 1.
Præterea plures concurrunt declarationes emissæ à Car-
dinali de donatione sibi facta à Luca, & honorifici tractatus
hac expressè de causa ab eodem habiti erga Laurentium Lu-
cæ filium, † nec non eiusdem Cardinalis commemoratio in 14
articulo mortis totius æris alieni, quod relinquebat nulla fa-
cta mentione de huiusmodi pecuniarum summa; integerri-
ma enim, & semper perspecta innocens religiosissimi Cardi-
nalis conscientia, tam notabilem pecuniarium quantitatem
silentio nullatenus præterijsset, si dono verè acceptam non
habuisset; præsertim in extremo vitæ discrimine, in quo
æternæ saluti sedulò inuigilans vir probitate, & scientia in-
signis sese quacumque etiam minima, leuique culpa exone-
rati voluisse censetur, adeò vt sicut de alijs debitis quan-
tumuis exiguæ, & paruæ quantitatis mentionem fecerit,
ita etiam de controuersa fecisset, si dubitare potuisset eam
sibi non fuisse donatam, sed mutuatam, vt in similibus
terminis dixit Rota *in Vrbeuetana Census 22. Iunij, & 17.
Decembris 1635. ac 18. Aprilis 1636. coram bon. mem.*

Mormanno in recent. decis.72. num.2. cum seqq. decis.81. num.7. & 8. & decis.119. num.2. part.7. & in Romana fructuum census 11. Decembris 1645. coram me, §. eoque magis ;
15 † & licèt donatio principaliter metienda videatur ab animo
dantis, attamen præter quod ex animo etiam recipientis
Rota deduxit coniecturam donationis, si in ipso, prout hic,
nobilitatis, bonæ famæ, ac morum, & integritatis certa
qualitas concurrat, *vt in dicta Romana scutorum 4.mil. n.43.*
16 † In casu nostro animus recipientis habet concomitantiam
præsumptæ voluntatis ipsiusmet danòs, quæ ex supradictis
saltem omnibus simul iunctis concludenter resultat, cùm
tamen satis sit reddere dubiam probationem actoris, vt obtinere non valeat, ex quo agens ex mutuo plenè, & concludenter illum probare tenetur, *l.actor 23.* vbi Bald. *in princip. C.de probat.* Pacian. *hoc tract. lib.1. cap.98. num.53.* & in his terminis Rota *in dicta Romana scutorum 4. mil. num.67. & in dicta Romana pecuniaria §.6. fuit in fine.*
17 Nec subsistit, † quòd posterior ordo emanauerit in confirmationem præcedentis loquentis de mutuo ob illa verba, ibi: *Voglio credere, che V. S. debba hauer fatto l'offerta al Signor Cardinal nostro seconde l'ordine, che glie ne diedi mesi sono, &c. quando nò, ne confermo à V. S. l'ordine, & è, &c.* Ideòque in ipso eadem causa repetita dicatur, addita solùm maiori quantitate, ex Castr. *cons.418. per tot. part.2.*

Quia præterquod diuersitas notabilis summæ, & qualitatum in dicta posteriori epistola sub die 10. Martij 1644. expressarum nullo modo compatibilium cum præcedenti sub dicta die 22. Octobris 1644. præsumere facit, quòd postremus ordo non referatur ad istam cum cautelis, & reseruationibus, mutuum redolentibus exaratam, sed ad aliam intermediam quæ dictæ vltimæ sub dicta die 10. Mart. 1645.
18 conueniat in summa, & qualitatibus; † dum ordo posterior continet verba donationem præseferentia, ipsi inhærendum est, non autem priori relato Card. Seraphin. *decis.*
19 1083. *num.4.* Cùmque † ex supra ponderatis clarè prorsus appareat, disponentem aliter voluisse disponere in ordine referente, quàm disposuerat in relato, ille, non autem iste videtur attendendus, vt ex Decio firmat Peregrin. *de fideicomm. art. 16. num. 111. vers. Immo à nisi,* quem refert, & sequitur Add. ad bon. mem. Buratt. *decis.52. num.13.* Præsumitur enim quòd scuta mille, quæ Lucas mandauerat solui Horatio tunc Episcopo ex causa mutui, post quinque menses ipsa cum alijs scutis bismille intelligi voluerit donata eidem Horatio, tunc inter Cardinales adscripto, dum ex prædictis, tam apertè desumitur donandi animus.
20 Nec refert, † quòd Cardinalis quietantiam fecerit Mauritio de pecunia recepta, quòdque Lucas in suis codicibus familiaribus post aliquot dies illum scripserit debitorem. Quia vtrumque reijcitur *in d. Romana scutorum* 4000. *n.42. vers. nullius comprobata in dicta Romana pecuniaria, §. non obstat numeratio,* ex quo scilicet gesta præsumuntur in ordine ad campsorem; & in omnem euentum illis præualere debent tot aliæ coniecturæ supra ponderatæ, & desumptæ ex verbis ipsius ordinis, diuersitate disponendi, causa dispositionis, & actibus ab vtraque gestis tam contemporaneè, quàm post factam numerationem, ex quibus non mutuandi, sed donandi certus animus, & voluntas elicitur.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Cracouien. Decimarum.

Lunæ 9. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Parochus licèt habeat assistentiam iuris pro exactione decimarum intra limites suæ Parochiæ, & sit in possessione decimandi; nihilominùs huiusmodi iuris assistentiam, & possessionem decimandi non suffragari, quando constat de pertinentia alterius dd. decimas exigendi constanter firmatur; talis verò pertinentia, ex quibus iustificata remaneat, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum cessante læsione non datur, licèt ab Ecclesia, vel minore petatur.*
2 *Validitas processus ex quo resultet.*
3 *per Contradictas legitimè procedi potest contra personaliter prius citatum.*
4 *Dominium, seu pertinentia alicuius Ecclesiæ; ex quibus sufficienter probata remaneat.*
5 *Inuentarium, & descriptiones rerum Ecclesiæ, quando etiam admittantur contra Tertium.*
6 *Identitas Loci, dum versatur in antiquis, leuioribus probationibus iustificatur.*
7 *Parochi assistentia iuris decimandi, quam habet intra limites suæ Parochiæ, ex quo corruat.*
8 *Ecclesiæ Parochialis existentia, ex quibus excludatur.*
9 *Et ex statu præsentis Parochialitatis, an liceat arguere eumdem statum de præterito.*
10 *Locationes decimarum præsumuntur effectum sortita, & ius decimandi fauore locatoris iustificant.*
11 *Parocho vt suffragari possit possessio exigendi decimas, in concursu alterius cui debebantur, quid requiratur.*
12 *Bona Ecclesiastica absque solemnitatibus, & causa, donari non possunt alteri Ecclesiæ.*
13 *Et possessio vigore dictæ donationis deprehensa est nulla, & infecta.*

DECISIO CCCXVI.

SEntentiam Rotalem Venerabili Monasterio Andreouien. sub Cistercien. Ordine militanti adiudicantem decimas Villæ Vvygleniec validam, ac iustam esse hodie Rota decreuit, ac petitam exaduerso restitutionem in integrum
consequenter exclusit, † quod illa absque læsionis concur- 1
su in proposito casu cessantis denegetur, licèt ab Ecclesia, vel minore petatur, *l. si & causa adiudicati, ff. de minor. l. nam, §. si minor, ff. de iur. iur. cap.1. de restitut. in integr. not. gloss. in l. pen. in verb. necessarium, C. si aduersus rem iudicatam,* Odd. *de restit. in integr. quæst.36. art.2. n.3. & 15.* Rot. *in Romana deuolutionis Domus 13. Iun. 1615. coram bon. mem. Cardinali Fabritio Verospio.*
Validas † enim ex processus reuolutione concluditur ne- 2
cessaria quæcumque ad hunc effectum præseferentis, iuxta
decis. Verall. 260. part.2. † semper in hoc Tribunali rece- 3
ptam, necnon ex Aduersarij citatione personaliter executa, contra quem proindè legitimè procedi potuit per contradictas, *ad text. in cap. consuluit de off. deleg.* Rota coram Put. *decis.371. in fin. lib.2.* coram Gregor. *decis.430. num.1.* coram bon. mem. Vrgellen. *decis.98. num.3.* alijsque adductis per Add. *ad eandem decis. Gregorij 430. num.5.*
Iustitia verò sententiæ elucet ex decisionibus affabrè edi-
tis in prima instantia, † ex quibus intentio Monasterij fun- 4
data dignoscitur nedum in libris Beneficiorum Diœcesis Cracouien. alijsque Relaxationum eiusdem Ecclesiæ, ac Diœcesi, necnon etiam visitationum enunciantibus Parochialem Ecclesiam Sanctæ Catherinæ de Iurepatronatus Abbatis Andreouien. existere, sed etiam ex Inuentario rerum temporalium Ecclesiæ proprietatem ipsius pariter enunciante ad Andreouiense Monasterium pertinere. Hæ quippè probationum species sufficientem pertinentiæ iustificationem fauore Monasterij videntur posse concludere, vt pluribus comprobat vtraque decisio, *lib.2. quæst.33. num.31.* Ioseph. Ludouic. *conclus. 29. ampliat.36.* Rot. *decis.290. n.5.*
part.1. & decis.573. num.4. & 633. n.7. part.2. recent. † Vbi 5
præterea firmatur contra tertium quoque discriptiones, & inuentaria huiusmodi posse admitti, dum pro fouendo iure Monasterij, non autem in ipsius tertij præiudicium principaliter deducuntur, *& decis.44. n.1. & 2 part.4. & decis.152. num.8. & 9. part.7. recent.*
Probata quoque remanet intentio Monasterij Andreouien. ex donationibus maximam redolentibus antiquitatem, & signanter ex altera Mauri Episcopi Cracouien. Apostolicæ Sedis robore per Adrianum IV. Pontificem successiuè munita, ac mentionem decimarum expressè præseferente in loco de Veglonn; quod idem esse, ac Vvygleniec exindè desumitur, quia locus vterque non probatur esse diuersus. Quinimò ex præcitatis Ecclesiæ libris, ac Inuentario exaduerso confecto huius loci decimas spectasse conuincitur ad Monasterium Andreouien. ad eas aspirans non alio titulo,
quàm præfatæ dumtaxat donationis; Indè † enim vtriusq; 6
Villæ concluditur identitas, quæ dum versatur in antiquis ex leuioribus proindè probationibus iustificationem assumit, vt aduertit Riminal. *cons.154. num.15.* Paris. *cons.104. num.22. & 24. lib.1.* Cephal. *cons.98. num.20.* Rot. coram

Gregor.

Gregor. *decis.* 172. *num.* 6. & 459. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* & coram Seraphin. *decis.* 462. *num.* 8. & *decis.* 119. *num.* 4. & 607. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* & in alijs recensitis per Adden. *ad eandem decis.* Gregor. 172. *num.* 10.

7 Ex quo † sanè titulo donationis ipsius Parochi fauore corruit assistentia iuris, quæ eidem regulariter decimas attribuit intra Parochiæ limites constitutas, ad text. *in cap. ad decimas de restit. spoliat. lib.* 6. vbi gloss. *in casus figuratione*, & *in cap. quoniam de decimis vbi communiter DD.* Menoch. *de recuper. remed.* 1. *num.* 366. Rot. coram bon. mem. Coccino *decis.* 207. *num.* 14. Dum maximè tunc temporis erectio Ecclesiæ Parochialis exaduersò possessæ, prout necesse foret

8 non concluditur; † Itaut Monasterium negando dumtaxat eandem Ecclesiam de tempore donationis erectam in Parochialem ipsius tunc temporis Parochialitatem propterea legitimè excludat, vt respondit Rot. *in vna Mediolanen. decimarum de Varisio* 30. *Martij* 1615. *coram bona mem. Pirovano*, & *in Tarraconen. primitiarum* 2. *Decembris* 1645. *coram Reverendiss. Salamantino impress. part.* 2. *decis.* 674. &

9 *part.* 7. *recent. decis.* 266. *num.* 1. *cum seqq.* † Et ratio est, quod ex statu præsenti Parochialitatis non liceat arguere io præteritum propter repugnantiam status de præterito, qui non præsumitur in Ecclesijs Curatis, quam póderat eadem *decis. Mediolan. sub n.* 5. & notat Bald. *in l. ex persona num.* 9. *C. de probat.* Aochar. *in cap. semper malus de reg. iur. lib.* 6. Alciat. *de præsumpt. reg.* 2. *præsumpt.* 21. *n.* 15. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 65. *num.* 2. *cum seqq.* & not. Reboff. *in prax. benef. part.* 1. *in titul. secularia beneficia quotuplex num.* 11.

10 Et hic † præterea titulus donationis vndè deducitur pertinentia decimarum fauore Monasterij confirmationem assumit, ac robur, ex reseruatione ipsarum io locationibus fructuum Abbatiæ, necnon etiam ex successiuis locationibus decimarum eiusdem Villæ à Monasterij Abbatibus pro tempore stipulatis, quæ tanquam antiquissimæ, ac numero plures præsumuntur effectum sortitæ, atque iustificant ius decimandi fauore locatoris, vt not. Gabr. *de locat. conclus.* 4. *num.* 16. Menoch. *de retin. remed.* 3. *num.* 573. *cum seqq.* Rot. *decis.* 186. *num.* 19. *part.* 6. *recent.* & in adducta Mediolanen. *decimarum de Varisio corā bon. mem. Pirovano impress. part.* 2. *recent. decis.* 674. *n.* 9. & *in Vercellen. decimarum* 13. *Novemb.* 1645. *coram R.P.D. Cerro in* 1. §. & *in Leodien. decimarum* 16. *Iunij* 1651. *coram R.P.D. meo Meltio in principio*.

11 Neque † Parocho poterit suffragari allegata possessio longæua plurium depositione testium, vt ab ipso contenditur apptobata, vel quia contra Monasterium tùm titulo donationis, tùm pluribus quoque librorum Ecclesiæ enunciatiuis, ac Inuentario Parochi, tùm denique diues locationum Instrumentis centum annorum, & vltra metam excedentibus innixum probari debuisset decimarum exactio, eodem Monasterio sciente, atque patiente, seu quod eiusdem Villæ Incolæ petitas ab ipso decimas denegauerint, *ad text. in l.* 2. *C. de seruit.* not. Innoc. *in cap. bona il secondo num.* 1. *vers. quæritur de postul. Prælat.* Abb. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num.* 25. *de caus. possess. & propr.* Bart. *in l.* 1. & *hoc interd. num.* 10. & 11. *ff. de itin. actuq. priuat.* Rot. coram Seraphin. *decis.* 306. *num.* 1. *cum seqq.* Vel quia testes adducti tempus exactionis non præcisè concludunt; eam enim acta asserunt à quodam Rectore nomine Felicis, de quo autem

12 tempore hic degerit in humanis se nescire deponont; † Ac talis propterea possessio, quatenus post donationem Abbatis ad fauorem Parochi Felicis initium sumpserit, nullatenus poterit aduersario suffragari, dum eadem donatio in decisionibus reuocatur, vt nulla ex defectu videlicet solemni-

13 tatis, ac causæ, † prout eam eidem vitio nullitatis à Sacra Congregatione Eminentissimorum Cardinalium Sac. Concilij Tridentini Interpretum declarata fuit obnoxia ex vi decreti irritañ. appositi in *Extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* donationis titulum inficientis, ac possessionem eiusdem vigore tituli successiuè deprehensam, vt aduertit Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 46. *num.* 70. Rot. coram Crescent. *decis.* 1. *num.* 3. & 4. *de caus. possess. & propr.* & coram bon. mem. Coccin. *decis.* 51. *num.* 4. & *in Vlixbonen. beneficij* 19. *Decembris* 1619. *coram Vbaldo*, & *in Agnanina beneficij* 15. *Martij* 1627. *coram eodem impress. post Modern. Perus. de manut. decis.* 151. *num.* 14. & 286. *num.* 3. & *in Ampurien. seu Ciuitaten. Archipresbyteratus* 14. *Decembr.* 1646. *in* 1. §. *coram R.P.D. meo Bichio.*

Quo verò ad decimas Villæ Humienieckí, quarum reintegrationem Monasterium in sententia sibi attributam esse contendit, quippè quæ à Parocho Aduersario ex titulo prædictæ donationis inualido possideantur nihil DD. firmarunt, sed particulari dubio discutieñ. reseruarunt, cùm decimæ Villæ prædictæ in Instrumento donationis apertè non recenseantur, sed à Monasterio contendantur inclusæ sub alterius nomine Villæ quam Parochus asserit esse diuersam: negañ. propterea eas se ex titulo prædictæ donationis possidere. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Meliotamentorum.

Lunæ 16. *Iunij* 1653.

ARGVMENTVM.

Aurea est decisio in materia meliotamentorum adeò in praxi necessaria ad intellectum, *text. in l. Paulus* 29. §. *domus in fine*, *ff. de pignorib.* vbi de creditore anteriore auocante à posteriore fundum per ipsum posteriorem melioratum, quæ scilicet impensæ etiam melioramenta sint in hoc iudicio reficienda.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Rotæ non potest definire causas sine voto aliorum Coauditorum, si partes expresse non consenserint, Ampliã vt num. seq.*
3 *Duæ conformes vigore Statuti Vrbis faciunt rem indicatam, etiam si agatur cum Ecclesiasticis.*
4 *Facultas super re iudicata concessa Archipresbytero S. Petri procedit siue sententia lata fuerit pro Ecclesia, siue contra.*
5 *Sententia lata in vim relationis peritorum appellationem admittit, & quando vide num. seqq.*
8 *Signatura rescribendo alicui Iudici*, in statu, & terminis, *eundem in Iudicem deputare dicitur.*
9 *Comparens coram Iudice deputato, illius deputationem impugnare non potest.*
10 *Relationi peritorum concorditer referentium stare debemus.*
11 *Relatio periti, à qua non fuit appellatum, vlterius impugnari non potest.*
12 *Locationes valdè conferunt, & adiuuant peritorum relationes, & num.* 21.
13 *Domus calculantur ad rationem scutorum quinque pro centenario.*
14 *Melioramentorum in probatione situs valor, semper deduci debet.*
15 *Melioramenta voluptuaria, & inutilia in iudicio hypothecario reficienda non sunt, & vide numero seq.*
16 *Melioramenta ea tantùm reficiuntur pro quibus res hypothecata est effecta pretiosior, n.* 15. & 16.
17 *Melioramenta voluptuaria quæ sint, probant relationes peritorum.*
18 *Melioramenta voluptuaria dicuntur, quæ fructus rei non augent.*
19 *Melioramenta voluptuaria in viridarijs ad delectationem paratis sunt attendenda.*
20 *Viridarij delectabilis forma, necnè ex ipso rei statu dignoscitur.*
Status præsens in melioramentorum materia attendi debet, num. 20.
22 *Iudex in contumaciam partis non eligentis potest peritum eligere.*
23 *Melioramenta æstimari non debent iuxta pretium, quod in fabricando impenderetur, sed benè tamen iuxta solum melioratum.*
24 *Æstimationem soluere ædificij aliud est, aliud verò restituere quantum fundus cum fabricis est factus pretiosior.*
25 *Melioramenta excipiens impensum, & melioratum, probare debet, vt actor quod minus est reficiat.*
26 *Peritorum noua electio quando deueniendum non sit. Processus in infinitum vitari debet, num.* 26.

DECISIO CCCXVII.

VNam, & alteram sententiam immissionem sibi tanquam creditori hypothecario anteriori concedentem in domum controuersam refectis melioramentis à Vestrino possessore factis, reportauit Reu. P.D. Iulius Cincius

à RR. PP. DD. Baranzono, & Riualdo vti Iudicibus Puel-
larum Sanctæ Euphemiæ, & mota deindè controuersia de
pertinentia Iurisdictionis, quæ ad Eminentissimum Archi-
presbyterum S. Petri in Vaticano ratione directi dominij,
quod super situ domus Capitulum eiusdem Ecclesiæ habet,
spectare asserebatur, Signatura Iustitiæ desuper adita rescri-
psit Eminentissimo Archipresbytero, vt in statu, & termi-
nis Iudicem deputaret eumdem D. Riualdum, qui succes-
siuè confirmauit hoc nomine sententiam D. Baranzoni,
quam etiam antea vti Iudex Puellarum præuio deposito
scutor. 1123. facto à D. Cincio pro pretio melioramento-
rum sic æstimatorum concorditer à Chellio, & Mola peri-
tis iudicialiter electis, & confirmauerat, & executioni de-
mandauerat.

Sed non acquiescente Vestrino, & æstimationem dicto-
rum peritorum erroneam allegante, D. Cardinalis Archi-
presbyter deputauit in Iudicem super liquidatione meliora-
meotorum tantum R. P. D. Ghinum, & ob superuenien-
tem eius absentiam subrogauit de consensu partium D. Ba-
ranzonum, à quo inspectis oculariter melioramentis, &
extraiudicialiter electo ad maiorem cautelam Carolo Rai-
naldo alio perito, qui concordem primam æstimationem
Chelli, & Molæ approbauit, lata fuit sententia confirma-
toria liquidationis melioramentorum factæ, vt supra coram
D. Riualdo, reijciendo simul contrariam æstimationem
extraiudicialem Maruscelli emanatam ad instantiam Ve-
strini, & declarando non esse locum vlteriori peritorum
electioni, aut melioramentorum reuisioni cum perpetui
silentij impositione.

Ab hac sententia appellauit Vestrinus ad Signaturam
Sanctissimi, qui nihil voluit rescribere, sed oretenus iniun-
xit D. Cardinali Archipresbytero, vt cognosceret an adesset
exaduerso magnificatus error, & ad hunc effectum D. Car-
dinalis pro sui extraiudiciali informatione adhibuit Petrum
Moraldum peritum, cuius successiua relatio cum negocium
melioramentorum inuolueret illud mihi tanquam Prælæ-
to demandare placuit Eminentiæ Suæ vtraque parte con-
sentiente: & quoniam pro D. Cincio allegabatur res iudi-
cata, exaduerso autem ob læsiuam melioramentorum
æstimationem petebatur restitutio in integrum, & aliorum
peritorum electio; Ego parendo reformationi san. mem.
1 Pauli V. prohibenti *sub tit. de Audit. Rota* §. 7. † ne Audi-
tor Rotæ nisi partes in actis expresse consenserit causam ali-
quam etiam si clari iuris esse videatur ea in Rota non propo-
2 sita, ac DD. Coaditorum votis non habitis definiat, † quod
in causis Auditori, vt Prælato commissis seruari solet, deci-
dendum proposui sub die 20. Ianuarij 1652. an constet de re
iudicata, vel potiùs de causis restitutionis in integrum, itaut
sint eligendi noui Periti, & Rota distulit resolutionem ad
Pisces, voluitque interim ad vberiorem veritatis cognitio-
nem eligi extraiudicialiter in peritum Dominicum Castel-
lium, cuius relatione nuper edita, eodemque dubio per me
hodie proposito Domini censuerunt constare de re iudicata,
non autem de causis restitutionis in integrum, nec esse lo-
cum electioni aliorum Peritorum.

Siquidem super liquidatione melioramentorum, de qua
tantùm est controuersia adsunt duæ sententiæ DD. Riualdi,
& Baranzoni ad inuicem confirmatoriæ, quæ constituunt
3 rem iudicatam, tam vigore Statuti Vrbis lib. 1. cap. 180. † ser-
uandi inter Ciues, & Incolas quales sunt partes litigantes,
etiam si agatur cum Ecclesiasticis personis, Rot. *decis.* 452.
num. 1. part. 1. diuers. decis. 380. *num. 1. part. 1. recentior.* tum
vigore particularis Priuilegij D. Cardin. Archipresbytero
4 concessi, † quod locum habere siue sententia lata fuerit pro
Ecclesia, vel habentibus causam ab ea, siue contra, dixit
Rota *in Romana Societatis 25. Iunij* 1610. *coram bon. mem.*
Cardin. Sacrato, impress. apud Marches. de commiss. part. 2.
fol. 229. *num.* 3.

5 Vndè gratis allegatur quod sententia † lata in vim rela-
tionis Peritorum detur appellatio, vt latè Rimin. Iun. *cons.*
212. *num. 4. & seqq.* & post Anton. de Butr. aliosque ibi alleg.
Rot. *in Romana fideicommissi de Spiritibus* 15. *Ianuar.* 1646.
§. *quo vero corā R. P. D. meo Cerro*; nam præterquod vt infra
6 † dicam non constat de grauamine, & Rimin. Iun. *loc. alleg.*
num. 19. declarat id procedere quando Periti fuerunt electi
7 à Iudice, secùs † verò si à partibus, eademque distinctio-
nem, sequitur Menoch. *cons.* 849. *num. 1. & 5.* Monach. *de-*
cis. Bononien. 55. *num. 15. & 17.* Marant. *in prax. part. 6. tit.*
de sent. num. 131. *ad fin.* Rot. *in Romana pretij Fiani* 14. *Iunij*
1610. *coram Cardin. Lancellotto Iuniore sub num. 3. in fin.*
ibi: *Nec ab ipsis partibus*, apud Marches. *de commiss. tom. 2.*
fol. 206. Cessat in casu nostro omnis difficultas stante Statu-
to de duobus conformibus, & particulari priuilegio appel-
lationem prohibente de nullo præsertim docto grauamine
de quo constare supponunt omnes exaduerso allegati.

Quatenus verò obijcitur sententiarum iniustitia, vel nul-
litas ex defectu iurisdictionis, ex quo cum agatur de re sub-
iecta dominio directo Capituli Sancti Petri, ad huius Iudi-
ces, non autem ad Iudices Puellarum Sanctæ Euphemiæ co-
gnitio spectaret, respondetur nullitatem tolli ex facto, quia
vt dicebam sententiæ DD. Baranzoni, & Riualdi super li-
quidatione melioramentorum latæ fuerunt tanquam à Iudi-
cibus Sancti Petri in vim deputationis Eminentissimi Archi-
presbyteri, & rescripti Signaturæ Iustitiæ, † quæ deputa- 8
tionem fieri rescribendo in statu, & in terminis declarauit
implicitè, nec etiam antea defuisse iurisdictionem, talem-
que declarationem impugnare non potest Vestrinus, quia
deputationi in eius executionem factæ consensit † coram 9
Iudicibus deputatis vlterius comparendo, Felin. *in cap. cum*
M. Ferrariensis num. 25. de constit. Scacc. *de iudic. lib. 1. cap.*
101. *num. 9. cum alijs allegatis in Ariminen. Saluiani* 19. *Iun.*
1643. §. *quo vero, coram me.*

Iustitia autem sententiarum hoc est liquidationis meliora-
mentorum in scutis 1123. conuincitur ex concordi relatio-
ne Chelli, & Molæ peritorum iudicialiter primo loco ele-
ctorum † cui standum est, Bald. *cons. 97. num. 1. lib. 5.* Ca- 10
ball. *cons. 20. num. 4. lib. 2.* Gratian. *discept. at.* 228. *num. 8. & 9.*
Coccin. *decis.* 136. *num.* 2. maximè quia tunc ab ea non † fuit 11
appellatum, quod in terminis ponderauit Rot. *in Tiburti-*
na administrationis 9. Decembris 1641. *&* 13. *Maij* 1642. *co-*
ram Reuerendiss. D. meo Decano, & quia consonant altera re-
latio Raynaldi electi à D. Baranzono, necnon plures loca-
tiones controuersæ domus exaduerso facto pro pensione ad
summam scutorum 60. † quas attendi debere, tradit in 12
puncto Peregrin. *cons. 76. sub n. 10. ubique ex locatione lib. 4.*
facit Rot. *decis.* 186. *num. 12. & 2. seqq. part. 6. recent.* annua
enim pensio scutorum 60. calculando pretium ad rationem
scutorum quinque pro quolibet centenario, † vt in domi- 13
bus vrbanis, & præsertim in locis remotis solet, Caualer.
decis. 358. *num.* 2. constituit capitale scutorum 1200. è qui-
bus dempto valore situs ascendente ad scut. 420. vt est in-
confesso apud partes, † quem in hac summa demendum 14
esse tradunt allegati per Modern. Hispanum *in Laby-*
rinth. credit. part. 1. cap. 11. num. 74. & exaduerso non
controuertitur, pretium melioramentorum non excedit
scut. 800. & sic est, longè minus quantitate, vt supra diffi-
nita à tribus peritis.

Quibus adhæret etiam quarta relatio Castelli de ordine
Rotæ electi; animaduertendo, quod licèt ipse mensuran-
do quoque melioramenta voluptuaria cannas murorum in
maiori quantitate retulerit, quam primi Periti, qui solum
melioramenta reficienda mensurarunt, distinguendo ta-
men vtilia, & necessaria ab inutilibus, & voluptuarijs, illa
retulit esse valoris scutorum 1496. comprehenso situ, quem
æstimauit in scutis 420. adeò quod iuxta eius relationem
valor melioramentorum remanet in scut. 1076. paucio-
ribus summa à primis peritis æstimata, & per D. Cin-
cium depositata.

Nec obstat, quod idem Castellus addiderit alia scut. 615.
pro melioramentis inutilibus, & voluptuarijs; nam in hoc
iudicio hypothecario auocationis rei hypothecatæ ab illius
emptore; † melioramenta huiusmodi reficienda non sunt, 15
sed ea tantum ex quibus res est effecta pretiosior, vt in his
terminis iubet *Iurisconsultus in l. Paulus 29. §. domus in fin. ff.*
pignor. & tradit Gabr. *cons. 168. sub num. 111. vers. vt probat.*
lib. 1. Couarr. *variar. resolut. lib. 2. cap. 112. num.* 14. Morot.
de iur. offer. num. 74. alijque plures relati à Modern. Hispan.
in Labyrinth. cred. part. 1. cap. 11. num. 56. & seqq. vbi sub
num. 22. & seqq. foedere distinctionis conciliare nititur an-
tinomia, quæ videtur esse inter text. *in dicta l. Paulus*,
§. *Domus, ac alium textum in l. cum postulassem 44. §. damni*
infecti, ff. damn. infect. † quæ antinomia respicit tantum 16
refectionem melioramentorum necessariorum non refi-
ciendorum ex sententia, Garz. *de melior. cap. 18. num. 76. &*
68. sed quidquid sit de hoc quoad melioramenta inutilia,
& voluptuaria, † quæ qualia sint standum est relationi pe- 17
riti, Rota *in Romana fideicommissi de Spiritibus* 12. *De-*
cembris 1644. §. *sed alijs, coram me*, concordant leges omnes,
& Doctores, quod reficienda non sunt, vt etiam firmauit
Rota *decis.* 650. *n.* 4. vbi voluptaria dicuntur † quæ fructus 18
rei

rei non augent *part. 2. recent. decis.* 834. *n.* 12. coram bon.
mem. Buratt. *& in Romana Domus* 25. *Februarij* 1641. *co-
ram R. P. D. meo Cerro.*

Dumque replicatur, quod in Viridarijs quippè, quæ ad
19 voluptatem parata sunt melioramentorum † huiusmodi ha-
beri rationem, dixit Rota penes Seraphin. *decis.* 986. *n.* 1.
& not. Alciat. *in l. impensa n.* 9. *ff. verbor. signific.* Cyriac.
contron. 261. *n.* 33. *&* 34. responderunt; quod situs hic nec
originaliter fuit concessus ad vsum Viridarij, sed solius fa-
bricæ Domus, nec Viridarij delectabilis formam exhibet in
20 statu præsenti, † qui debet attendi, Gabr. *cons.* 168. *sub
n.* 111. *vers. quatenus lib.* 1. Peregr. *de fideicommiss. art.* 50.
n. 70. *& seqq.* cum alijs quos refert, & sequitur Rot. *in Ro-
mana fideicommissi de Spiritibus* 22. *Maij* 1643. §. *& quam-
uis, coram me.*

Cum igitur pro D. Cincio adsint quatuor relationes quin-
21 que peritorum, eo magis attendendæ, † quia Instrumentis
locationum corroborantur, Dec. *cons.* 415. *num.* 3. *&* 4.
non merentur exaduerso adduci relationes Maruscelli,
quem suo marte Vestrinus elegit in prima instantia post-
22 quam ob eius contumaciam in eligendo † D. Riualdus
alium elegerat, vt potuit Seraphin. *decis.* 1051. *num.* 1. vel
Moraldi post secundam sententiam D. Baranzoni assumpti
extraiudicialiter ab Eminentiss. Archipresbytero S. Petri.
Quia erroneæ conuincuntur ex antecedentibus, & subse-
quentibus relationibus quinque peritorum, quorum primi
duo iudicialiter, & concorditer retulerunt, necnon ex In-
strumentis locationum, & quod plus est valutant meliora-
menta iuxta pretium cementorum, vt illorum venditioni-
23 bus, aut operarijs solui solet, † cùm tamen valutare debuis-
sent quid exindè melioratum, Peregrin. in his terminis *d.
cons.* 76. *n.* 9. vbi dicit rationem quia aliud est soluere æsti-
24 mationem ædificij, † aliud restituere quantum fundus cum
fabricis est factus pretiosior, *lib.* 4. Maresc. *variar. resol.
lib.* 2. *cap.* 114. *n.* 13. Cyriac. *controu.* 453. *sub n.* 72. *&* 80.
Rot. *in Romana Domus* 4. *Nouembris* 1642. *coram Reueren-
dissimo D. meo Decano, & in d. Romana fideicommissi de Spi-
ritibus* 12. *Decembr.* 1644. §. *si quid enim, coram me*, vbi in
§. antecedenti firmatur vlterius, quod excipiens de melio-
ramentis, nedum probare debet quid melioratum, sed
25 etiam quid impensum, vt actor quod minus est reficiat,
iuxta *text. in l. domus* 62. *ff. leg.* 1. *& alios ibi alleg.*

Quorum neutrum continent dictæ relationes Maruscel-
lis, & Moraldi, nec aliter probatum exaduerso est quam-
uis longo tempore, & coram diuersis Iudicibus super liqui-
dationem melioramentorum disceptatum principaliter fue-
rit, vt proinde aduersarius gratis doleat sibi non fuisse præ-
fixum terminum ad liquidandum, se acquiescere aliquando
debeat deposito facto excedenti summam in secunda, &
tertia relatione arbitraram, & ex pluribus locationibus re-
sultantem, & ad vlteriorem peritorum electionem deue-
26 niendum non sit, † ne detur processus in infinitum, Felin.
in cap. proposuisti num. 11. *circa fin. vers. quia eius officium de
probat.* Mandell. *cons.* 157. *n.* 25. *& seqq.* Rimin. iun. *cons.*
112. *num.* 21. *& cons.* 335. *num.* 6. Menoch. *decis. Bononien.*
55. *num.* 19.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Salisburgeñ Iurisdictionis.

Luna 16. *Iulij* 1653.

A R G V M E N T V M.

Remissoria ad effectum iustificandi contrarium eius, quod in scripturis enunciatur, quando sit deneganda, licet de ipso enunciato principaliter dubitari contingat, non minus clarè, quàm eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Remissoria quando sit deneganda.*
2 *Iurisdictioni Ordinarij subiectio ex quibus desumatur.*
3 *Enunciatiua in scripturis antiquis emanata non probat, quando de enunciato principaliter dubitari contingat, & quando secus, n.* 4.
5 *Enunciatiua quando probet subiectionem Iurisdictioni Ordinarij.*
6 *Enunciatiua, quæ sapit naturam confessionis, contra enunciantem, & ab eo causam habentes plenè probat.*
7 *Remissoria ad effectum iustificandi contrarium eius, quod continetur in scripturis, denegatur.*
8 *Transactio est adinstar rei iudicatæ, & impedit vlteriorem processum in causa.*
9 *Recognitio in scripturis antiquissimis non requiritur, & quando secus quæcumque sufficiat, num.* 10.
13 *Obseruantia proxima, non autem remota est attendenda, & quando dici possit remota, n.* 12.
13 *Obseruantia etiam remota, quando possit suffragari.*

DECISIO CCCXVIII.

Super iure visitandi loca, de quibus agitur inter Reueren-
dissimum Archiepiscopum Salisburgeñ, ac Dominum
Abbatem S. Lamberti, instituto vsque ab anno 1640. in hoc
sacro Tribunali iudicio, decisionem fauorabilem ille rece-
pit, eadem loca necnon ipsum Monasterium renuncian-
tem intra limites Diœces. Salisburgeñ, ac ordinariæ Ar-
chiepiscopi visitationi consequenter obnoxia, & successiuè
obtinuit per binas decisiones remissoriam ab Abbate peti-
tam ad effectum probandi contrarium vigore immemora-
bilis denegari ex vi duarum potissimè transactionum, alte-
rius videlicet editæ de anno 1420. alterius verò de anno
1493. sub reseruatione, authoritatis Apostolicæ stipulatæ
inter Archiepiscopos tunc temporis, atque Abbates visita-
tionem deferentis Archiepiscopo in eisdem locis tanquam
consistentibus in Diœcesi Salisburgeñ. Quas sanè transa-
ctiones cum modernus Abbas forma probanti destitutas es-
se cõtenderet, nec ab altera transigentium parte subscriptas,
eiusque sigillo carere ostendisset, ac inobseruatas esse iacta-
ret in duabus successiuè decisionibus remissoriam obtinuit;
aliasque eamdem coram Reuerendiss. Tarraconeñ dene-
gantes reuocari, ex cuius ab Vrbe discessu suffectus in cau-
sa, cùm decisionem vtramque ad disputationis trutinam re-
uocassem, ab his hodie DD. maturè discusso articulo reces-
serunt nedum ex iuribus tunc vsque deductis, sed ex alijs
etiam pro iustificanda veritate, ac obseruantia transactio-
nis compulsatis in partibus nouiterque productis, † ex qui- 1
bus animaduertunt futuram probationem reddi inefficа-
cem, & nullatenus pro futuram, sed potius vtrique parti
allaturam esse dispendium, ac consequenter denegandam
esse censuerunt ex dispositione *text. in l. ad probationem, ff.
de probat. vbi gloss. not. in verb. non conuenit, & in c. cum con-
tingat in verb. nihil de offic. deleg.* cum alias Rota denegaue-
rit coram Cassad. *decis.* 2. *de dilat.* & coram Verall. *dec.* 66.
& 68. *p.* 3. *vtrobique n.* 1. *& in alijs deductis in Aunionen.
fideicommissi* 4. *Februarij* 1647. *coram me*. † Siquidem anti- 2
quissima diplomata ab annis 400. Et vltra per Abbates pro
tempore ab Apostolica Sede recepta Monasterium S. Lam-
berti Diœcesis Salisburgeñ esse recensent, ac consequenter
eadem Archiepiscopali iurisdictioni subiecta præseferunt,
ad text. in c. cum persona de priuileg. & in c. conquerente 16.
de offic. ordin. Rota *dec.* 501. *num.* 1. *part.* 2. *recent. & in
Brixinen. iurisdictionis* 15. *Aprilis* 1639. *coram Salamanti-
no, & in Beneuentana iurisdictionis* 13. *Maij* 1632. *&* 27.
Ianuarij subsequentis anni coram R. P. D. meo Zarate, † & 3
licet in antecedentibus decisionibus super concessione re-
missoriæ emanatis ipsorum fides elidatur ex eo, quod de
enunciato in ipsis scripturis modo principaliter dubitari
contingat, vt dixit Rota *in Nepesina tutela* 16. *Nouembris*
1618. *coram bon. mem. Card. Fabritio Verospio, & in decis.*
633. *num.* 7. *& decis.* 552. *n.* 13. *p.* 4. *tom.* 3. *recent.* limi-
tationem † tamen recepit præfata conclusio, quando sunt 4
numero plures, & in diuersis temporibus emanarunt, di-
uersisque scripturis magnam redolentibus antiquitatem;
Tales quippè enumeratiuæ vim obtinent famæ, ac situatio-
nem exaduerso impugnatam, proindè concludunt iuxta
sententiam Aretin. *in c. cum causa num.* 9. *&* 20. *de probat.*
in hoc sacro Tribunali receptam, vt coram Puteo *decis.* 204.
n. 4. *lib.* 2. *& in decis.* 202. *n.* 1. *&* 541. *num.* 3. *part.* 1. *recent.
& decis.* 163. *num.* 2. *eadem part.* 1. *recent.* & in alijs
congestis in adducta *Beneuentana iurisdictionis* 13. *Maij*
1652. *in primo* §. *coram R. P. D. meo Zarate*, & com-
probat Aym. *de antiquit. tempor. p.* 1. §. *Ampliatur num.* 7.
dum † maximè ex alijs enunciatiuis robur assumunt editis 5
tribus in Breuibus pro erectione trium Episcoporum sub
Alexandro Secundo Pontifice, ac Honorio Tertio expe-
dit, necnon alio Breui sub Honorio pariter Tertio vigore
com-

compulsoriæ nuper exhibito, & in visitatione denique Nuncij Apostolici habita vsque ab anno 1610. & ab Abbate producta, ex quibus intra limites Diœcesis Salisburgeñ Monasterium enunciatur existere, in eaque proinde situm esse legitimè concluditur, vt notat Riminald. iun. *cons.* 314. *num.* 17. Rota coram Achill. *decis.* 7. *in fin. de iurepatron. & in decis.* 130. *num.* 2. *part.* 2. *diuers. &* 176. *n.* 5. *part.* 1. *re-*
6 *cent.* coram Greg. 172. *n.* 4. † Quinimò cùm eædem enunciatiuæ expressas potius sapiant Abbatum confessiones contra ipsosmet confitentes, ab eisque causam habentes plenum probationis gradum constituunt, cùm maximè reiteratæ fuerint, & in scripturarum productionibus approbatæ, *ad text. in l. cum te, C. de numer. pecun. & in l. separatus in princip. ff. de pign.* vbi DD. communiter, Bart. *in l. facta*, §. *si hæres, ff. ad Trebell.* Rota *decis.* 180. *num.* 4. *&* 575. *num.* 4. *p.* 2. *&* 360. *n.* 5. *p.* 3. *rec.* & coram Greg. *decis.* 172. *n.* 1. & coram Buratto *decis.* 551. *n.* 2.

7 Præterea † futuram immemorabilis probationem inefficacem fore demonstrat vtraque transactio ab anno 1420. & & 493. inter partes edita sub reseruatione confirmationis Apostolicæ ab Alexandro VI. Pontefice successiuè receptæ, ac expresè concludens Monasterium Sancti Lamberti intra Diœcesim Salisburgeñ extare, illud Archiepiscopali proinde obedientiæ recensendo suppositum, pro cuius iustificatione contrarij petitam remissoriam DD. denegarunt, vt alias ad iustificandum contrarium eius, quod continetur in scripturis denegarunt, coram Seraphino *decis.* 1460. *num.* 3. *&* 4. & coram Egid. *decis.* 9. coram Buratto *dec.* 351. *num.* 1. coram bon. mem. Vrgellen. *decis.* 131. *num.* 13. *& dec.* 196.
8 *n.* 4. *& in decis.* 217. *n.* 1. *p.* 7. *recent. & sæpè in alijs.* † Quarum sanè transactionum obseruantia, ac veritas ex defectu formæ probantis in antecedentibus decisionibus impugnata ex iuribus nouiter compulsatis, atque productis, vera esse dignoscitur, ac inter partes obseruata, adeò quod litis ingressum, vlterioremque processum in causa ad instar rei iudicatæ, cuius virtutis esse censetur, debet impedire, vt notant DD. *in l. fratres tui, C. de transact.* vbi Bart. Salicet. Alex. *& alij in l. non minorem, Cod. eodem tit.* & pluries dixit Rota, vt coram Verall. *decis.* 51. *p.* 3. coram Seraphin. 1157. *num.* 1. *& in decis.* 402. *n.* 4. *p.* 5. *recent.* & in alijs latè deductis *in Romana rescissionis concordiæ* 15. *Iunij* 1648. *in* §. *hac enim, coram Eminentiss. D. Card. Corrado.* Hæc namque obseruantia desumitur ex pluries petita facultate absoluendi à casibus reseruatis ab Abbatibus pro tempore in executione concordiæ, à Ioanne videlicet sub die 18. Februarij 1495. & ab Abbate Valentino mediante persona Vicarij ob legitimum ægritudinis impedimentum ad Archiepiscopum transmissi, vt facultatem absoluendi à reseruatis, & animarum curam exercendi in executionem concordiæ obtineret, alias quoque prorogationem quatuor mensium ad comparendum postulante de anno sequenti pro facultate prædicta ad formam transactionis suscipienda. Eandem quoque obseruantiam comprobant literæ Ioannis Abbatis die 17. Decembris 1586. Archiepiscopo Salisburgeñ transmissæ, vt terminum ad comparendum pro recipienda facultate absoluendi à reseruatis ad normam transactionis sibi prorogaret, eiusque successiua concessio, plures denique supplicationes ad eundem effectum Archiepiscopo ab Abbatibus porrectæ, & subsecutæ vsque ad annum 1623. ac compulsoriæ vigore in actis nuperrimè productæ, vt in
9 Summario Archiepiscopi recensitæ *à n.* 5. *vsque ad* 14. † Quarum fides non minuitur ex defectu validæ recognitionis, vt exaduerso contenditur, cùm illa in scripturis antiquissimis excedentibus metam annorum centum, vel nullatenus requiratur, vt de scriptura non excedente metam annorum 70. dixit Rota coram Verall. *decis.* 5. *num.* 3. In scriptura verò annorum centum coram Puteo *decis.* 143. *lib.* 1. *& in decis.* 27. *num.* 2. 693. *num.* 7. *in fin. part.* 2. *recent.* & coram Buratto *decis.* 667. *num.* 2. latè Adden. *num.* 8. *&* 776. *n.* 4.
10 † vel dum ex earum productione multiplici, ac numero vires assumit, leuis quæcumque sufficiat, vt respondit Rota coram Verallo *in adducta decis.* 5. *n.* 4. *p.* 3. *& in decis.* 431. *num.* 5. *part.* 5. *recent.* & in alijs relatis *in Marsicen. Iurisdictionis* 18. *Februarij* 1647. *in penult.* §. *coram R. P. D. meo Bichio.*
11 Et licet † obseruantia pro parte Archiepiscopi adducta exaduerso impugnetur tanquam remota, non autem proxima concordiæ anni 1493. quam potius attendendam, dixit Rota Gregor. *decis.* 325. vbi latè Adden. *n.* 1. *& in de-*
12 *cis.* 105. *n.* 10. *p.* 7. *recent.* † Hæc tamen obiectio videtur ex facto corruere, dum post duos dumtaxat annos à die celebratæ concordiæ subsecuta dignoscitur, vt autem remota dici posset anni 40. & vltra debuissent effluere, vt dixit Rota *in Tirasonen. Sacristiæ* 9. *Iunij* 1600. coram Iusto, *& in adducta decis.* 105. *num.* 12. *p.* 7. *recent.* & not. Adden. *ad dictam decis. Gregor.* 325. *num.* 26. † Præterquam, dum ex 13
pluribus supra deductis adminiculatur, eadem obseruantia, etiamsi remota foret, posset Archiepiscopo suffragari, vt dixit Rota *decis.* 482. *num.* 10. *part.* 1. *recent.* & coram Buratto *decis.* 10. *num.* 35. *& in Elboren. Iuris conferendi* 4. *Iulij* 1640. *coram Reuerendissimo Salamantino*, & not. Add. ad Gregor. 325. *num.* 23. *in fine.*

Ex quibus cùm bonum ius Archiepiscopi appareat iustificatum, petitam remissoriam ad effectum probandi contrarium Domini denegarunt tanquam irreleuantem, & à decisis recesserunt, vtraque &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papieñ.

Corduben̄ dimidiæ Portionis.

Veneris 20. *Iunij* 1653.

A R G V M E N T V M.

Expositus an sit admittendus ad Beneficia Ecclesiastica stante statuto, quod nullus ex Iudæorum, seu conuersorum genere descendens ad aliquod Beneficium Ecclesiasticum admittatur, quodque præterea quotiescumque alicui prouiso daretur possessio, is se ex Iudæorum genere non esse iuramentum prętare, & de eo sufficientem informationem tradere teneatur, à cerrimè discutitur, & resolutio affirmatiua in contrarium adductis plenè satisfit.

S V M M A R I V M.

1 *Immissio adinstar* leg. fin. C. de edict. D. Adr. toll. *competit Prouiso Apostolico data litterarum iustificatione.*
2 *Mensis Februarij quoad collationes beneficiorum est reseruatus Sedi Apostolicæ, Episcopo non gaudente alternatiua, vel vbi collatio est simultanea.*
3 *Alternatiuam inter Papam, & Episcopum quoad collationes beneficiorum intrat in beneficijs ad liberam Episcopi collationem spectantibus, non autem in illis simultanea collationis.*
4 *Obitus de mense præciso respectu collationis beneficijs, an, & quando remaneat probatus per testes de solo auditu, ac de publica voce, & fama deponentes, & num.* 6.
5 *Assertio facta à Papa in litteris Apostolicis de actu coram se gesto, de per se concludenter probat.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
8 *Resignatio beneficij probatur ex attestatione Pontificis emissa in litteris Apostolicis.*
9 *Resignatio beneficij in manibus Papæ abdicat omne ius, omnemque possessionem à Resignante.*
10 *Beneficium resignatum tamquam vacans potest impetrari.*
11 *Sacerdotium probatur ex litteris patentibus.*
12 *Valor beneficij, quando dicatur optimè iustificatus.*
13 *Et an sufficiat vnicus testis pro illius iustificatione.*
14 *Valor beneficij obtenti iustificatur leuioribus probationibus.*
15 *Et semiplena, ac minor probatio sufficit.*
16 *Verbum*, teneatur, *quid importet?*
17 *Ortus à parentibus infidelium non præsumitur, sed debet ab allegante probari, amplia vt n.* 18.
19 *Et declaratur statutum Corduben. disponens, quod in acquirendis beneficijs Ecclesiasticis, teneatur quis sufficientem probationem dare, se non esse ex genere Iudæorum, &c.*
20 *Expositus æquiparatur vulgo quæsitis.*
21 *Legitimari quis non potest data incertitudine parentum, declara vt num.* 22.
23 *Expositus habet præsumptionem pro se, quod non sit impurus, ac sanguine infectus.*

Et

Et asserenti contrarium incumbit onus, illud plenè, & concludenter probandi, num. 25.

24 *Exposito, sola præsumptio legitimitatis sufficit ad acquirendas dignitates Ecclesiasticas.*

26 *Expositi, stante statuto, quod pro acquirendis beneficijs Ecclesiasticis teneatur quis de sanguinis puritate informationem dare, an & quando possint admitti, licet non possint satisfacere statuto.*

27 *Expositus per dispensationem Apostolicam potest Ordines Ecclesiasticos suscipere, & beneficia obtinere.*

28 *Expositi, an ad sacros Ordines promoueri possint absque alia dispensatione, & an sint capaces successionum, Ordinum, & dignitatum.*

29 *Statutum contrarium dispositioni iuris communis non est attendendum, nisi fuerit a Papa confirmatum.*

30 *Statutum disponens, quod descendentes ex Iudæis, Hæreticis, &c. non admittantur ad beneficia Ecclesiastica est contra ius commune.*

31 *Statutum disponens contra ius commune, venit restringendum.*

32 *Et nullam recipere potest interpretationem vltra illud, quod in eo exprimitur.*

33 *Expositus, stante statuto, quod descendentes ex Iudæis non admittantur ad beneficia Ecclesiastica, tamen venit admittendus, & quare.*

34 *Confirmari non potest illud, quod non est in rerum natura.*

35 *Confirmatio Apostolica, circa statuta, restringitur ad limites confirmati, & cuius natura sit.*

36 *Confirmatio, & noua concessio valde differunt inter se.*

37 *Obseruantia destruitur ex vnico actu contrario, etiamsi mille pro eo darentur.*

38 *Confirmationes, & Beneplacita Apostolica ex cursu temporis deducta fuerunt relicta, & reprobata ex Constitutione Vrbani VIII.*

39 *Obseruantia contra ius non est attendenda.*

40 *Expressè quod fieri nequit, nec tacitè licitum esse debet.*

DECISIO CCCXIX.

VAcante dimidia portione in Ecclesia Cathedrali Cordubeñ per obitum Ioannis Sanchez Romero, siue per obitum Hieronymi de Leyua, & Rueda, siue per cessionem Didaci de Nauas Solano, vel per resignationem Alphonsi Nauarro, de ea à Dataria fuit prouisus Dominus Didacus Yranzu del Pino, qui subrogationem gratiosam obtinuit in omni iure, quod præfatis omnibus competebat, & præsertim in possessione in qua D. Ioannes Sanchez Romero existebat, expeditisque litteris Apostolicis illas præsentari curauit in Capitulo, à quo petita possessione illud mandauit, quod prius reuiderentur dictæ litteræ pro habenda certitudine, quod in illis narrata vera essent, & deinde respondit, quod erat paratum ad executionem dictarum litterarum, satisfacto tamen prius per eumdem Didacum statuto puritatis sanguinis, quod habet Ecclesia Cordubeñ ad sui fauorem auctoritate Apostolica confirmatum, vt in Summario Capituli num. 9. Cùm autem de nouo facta fuisset instantia per eumdem Didacum pro obtinenda tali possessione illa ei denegata fuit, eo sub prætextu, quod minimè fuisset adimpletum dictum statutum. Commissa igitur appellationis causa in Rota dubitatum fuit an litteræ Apostolicæ sint iustificatæ ita, vt D. Didaco danda sit immissio, & proposito per me sub hac die, huiusmodi dubio, quoad
1 vtramque illius partem DD. affirmatiuè responderunt, † data enim iustificatione litterarum Apostolicarum, vt Prouiso danda sit immissio ad instar, *l. final. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* declarat Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 68. *de caus. possess. & propriet.* Bald. *in l.* 2. *num.* 65. *C. de seruit. & aqua.* Menoch. *de adipiscen. remed.* 6. *num.* 35. Rota coram Seraphino *decis.* 357. *num.* 1. Greg. XV. *decis.* 335. *num.* 15. & *decis.* 338. & 699. *vtrobique num.* 1. *part.* 5. *recent.* & coram Buratto *decis.* 433. *num.* 1. & alibi sæpiris fuit dictum.

De iustificatione autem dictarum litterarum dubitare non posse visum fuit, quia de vacatione istius beneficij, siue dimidiæ portionis secuta per obitum Ioannis Sanchez Romero extra Romanam Curiam de mense reseruato, vt narratum fuit in litteris constat ex depositionibus Testium ser. ser. examinatorum, ex quibus colligitur dictum Ioannem Sanchez obijsse in possessione huius dimidiæ portionis de dicto mense Februarij 1646. Summar. Didaci num. 4.
† qui mensis, Episcopo non gaudente alternatiua, vel vbi collatio est simultanea, prout ea gaudet Capitulum Cordubeñ, iuxta probationes datas eodem Summ. Didaci num. 5. est reseruatus ex Regula Cancellariæ octaua hodie nona, Rota coram Gregor. XV. *decis.* 103. *n.* 4. † vbi quod alter- 3
natiua intrat solummodò respectu beneficiorum ad liberam Episcopi collationem spectantium, non autem in illis simultaneæ collationis, † dicti autem Testes probant concluden- 4
ter obitum Ioannis Sanchez de dicto mense Februarij licet deponant de solo auditu, ac de publica voce, & fama, quia non datur concursus alterius prouisionis, Rota coram Greg. XV. *dicta dec.* 103. *n.* 6. & fuit resolutum *in Maioricen. beneficij 27. Februarij* 1643. *coram me*; sed contradicit tantummodò Capitulum, quod habet collationem simultaneam cum Episcopo.

Prouisio † Didaci de Nauas Solano obtenta à Sede Apo- 5
stolica per obitum dicti Ioannis Sanchez, ac libera cessio dicti Didaci in manibus Papæ, necnon noua prouisio, seu mandatum de prouidendo ad fauorem Hieronymi de Leyua, y Rueda probatur ex assertione facta à Papa in litteris expeditis ad fauorem Didaci, quæ maiorem non requirit probationem. Cùm attestatio Papæ præcisa de actu coram se gesto de per se concludenter probet, ac sufficiat absque alia probatione, *ad textum in cap. ex parte Decani de rescrip.* vbi Imola *num.* 15. *Clemen.* 1. *de probation.* Oldr. *cons.* 252. *num.* 2. Rota coram Martin. Andr. *decis.* 57. *n.* 3. & coram Merlino *decis.* 407. *n.* 6. & *decis.* 838. *sub num.* 1. & 3.

Obitum † dicti Hieronymi de Leyua y Rueda secutum 6
fuisse de mense Iulij 1649. seu alterius verioris anni probatur etiam ex depositionibus Testium datis in eodem Summ. Didaci num. 7. qui licet deponant de auditu, ac de publica voce, & fama tantùm, ad istum tamen effectum sufficiunt, Rota coram Greg. XV. *decis.* 176. *num.* 7. ex eadem ratione, quia hic agitur de concursu prouisionis, & licet Capi-
tulum Cordubeñ contradicat, † animaduerti tamen debet 7
illud omnia in litteris narrata tacitè admisisse tum requisiuit à Didaco solùm adimplementum statuti sancientis super puritate sanguinis, si enim quoad reliqua narrata litteræ illi visa non fuissent sufficienter iustificatæ, eas quoque impugnasset ex alijs rationibus; Vnde benè hic videtur adaptari conclusio, quod inclusio vnius est exclusio alterius, *l. cum Prætor, ff. de Iudic. gloss. in l. maritus, verb. præscripserit, Cod. de procurator.* Grat. *cons.* 53. *num.* 54. *lib.* 1. Rota *decis.* 152. *n.* 14. *p.* 6. *recent.*

Prouisio verò † Alphonsi Nauarro siue ex causa obitus 8
dicti Ioannis Sanchez, siue obitus Hieronymi de Leyua, siue cessionis Didaci de Nauas probatur, & ipsa ex attestatione Pontificis emissa in litteris, prout etiam ex eadem probatur cessio, siue resignatio liberè facta ab eodem Alphonso in manibus Papæ, quæ cum etiam sit præcisa, ac loquatur de actu coram eodem Pontifice gesto, satis probat, ac liberat ab onere maioris probationis, vt præter supra allegatos firmauit Rota *in Tudertina Iurispatronatus 9. Iulij* 1623. *coram Manzanedo, & coram Merlino decis.* 407.
num. 6. & *seqq.* † Cùm igitur idem Alphonsus cesserit, & 9
resignauerit, & ipse in manibus Papæ hanc dimidiam portionem, per talem resignationem liberè factam fuit ab eo abdicatum omne ius, & quæcumque possessio, ad tradita per Paris. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 9. *num.* 1. & *seqq.* vbi
† quod tanquam vacans liberè potuit impetrari, & *lib.* 7. 10
quæst. 1. *n.* 11. *vers. declarat primò*, Rota coram Merlino *decis.* 231. *n.* 3.

Reliqua † in dictis litteris narrata remanent quoque iu- 11
stificata; Nam quod Didacus sit Sacerdos probatur ex litteris patentibus Eminentiss. Card. Vicarij Vrbis, quæ ad istum effectum sufficiunt, *gloss. in cap. inter quatuor de Cleric.* Peregrin. Felin. *in cap. per cessionem n.* 3. *de probation.* Rota *decis.* 16. *eodem titulo in antiquis*, Rota *dec.* 705. *n.* 3. *in fine p.* 1. & *dec.* 455. *n.* 7. *p.* 2. *recent.*

Controuerti † neque potest valor narratus in ducatis au- 12
ri de Camera 300. per non excessum, quia ex quatuor Testium dispositionibus datis in eodem Summario Didaci n. 9. constat dimidias portiones esse annui redditus scutorum 550. aut 600. ad summum monetæ Cordubeñ nuncupatæ de Vellon, quæ vt non excedant ducatos auri de Camera 300. concludunt ijdem Testes, qui cum deponendo super valore percutiant tempus gratiæ obtentæ per Didacum valor dicitur optimè iustificatus, Rota coram Greg. XV,

decis.

13 *decis.* 357. *n.* 4. & coram Buratto *decis.* 18. *num.* 9. † pro
huiusmodi enim iustificatione valoris, satis etiam fuisset
vnicus Testis iunctis adminiculis, vt per Gregor. XV. *decis.*
363. *num.* 3.

Remanet etiam abundè iustificata gratia circa narrati-
oam trium beneficiorum obtentorum à Didaco, atque
illorum valorem ex eorumdem quatnor Testium depositio-
nibns, quorum duo testantur quodlibet illorum non exce-
dere valorem ducatorum auri de Camera 24. eodem Sum-
14 mario Didaci num. 11. † ad obtentorum enim valorem
probandum quæcumque admittuntur leniores probationes,
Egid. *decis.* 674. & 680. Cotta *decis.* 198. Put. *dec.* 29. *lib.* 1.
15 † Immò etiam sola semiplena, ac minor probatio sufficit ex
pluribns allegatis per Buratt. *decis.* 131. *num.* 5. *dec.* 493. *n.* 6.
& *decis.* 797. *num.* 2.

Non obstat statutum Ecclesiæ Cordubeñ confirmatum
à Paulo V. fel. recor. requirens in prouisis puritatem sangui-
nis, ad cuius probationem prætendit Capitulum Cordubeñ
teneri Didacum pro iustificatione suæ gratiæ, qua vsque
adhuc per eum non facta Beneficij, seu dimidiæ portionis
possessiooem illi tradere recusat, quia licet statutum per hæc
verba disponat. *Quod nullus ex Iudaeorum, seu conuersorum
genere descendens ad aliquod beneficium in Ecclesia Corduben.
admittatur quodque præterea quotiescumque alicui prouiso tra-
detur possessio, is se ex Iudaeorum, seu conuersorum genere non
esse, iuramentum præstare, & de eo sufficientem informatio-*
16 *nem dare teneatur:* † Vnde ex vi illius verbi, *teneatur*, Pro-
uisis videatur imposita necessitas probationem puritatis san-
guinis faciendi, *ad textum in l.* 1. *ff. quod quisque iur.* cum
alijs per Ias. *in* §. *curare n.* 3. *instit. de action.* Surd. *cons.* 81.
num. 14. Tamen quia idem statutum continet etiam subse-
quentia verba: *Et si id non fecerit, quo Capitulum illam ac-
cipiat, & si per eam de contrario constiterit talis prouisus ad-
mitti non debeat, & si iam fuisset admissus pro priuato habea-
tur, & ad restitutionem fructuum teneatur.*

17 Ex his † existimauit Rota in similibus causis Capitulo
obijcienti impuritatem, & ortum à parentibus infidelibus,
vel alio modo imputis iocumbere onus hoc probandi, &
concludenter, cum vnusquisque purus præsumatur dum
probatur contrarium, *cap. vltimo de præsumpt. & l. ab ea*
18 *parte, ff. de probation.* † maximè quando natus est in Re-
gione Christianorum, vt probatur de Didaco, iuxta *gloss.
in cap. Presbyteris distinct.* 8. *& in cap. si eos* 148. *de consecrat.
distinct.* 4. Rota coram Mantica *decis.* 274. *num.* 1. coram
Coccino *decis.* 68. *num. pariter* 1. *& in recent. decis.* 167.
n. 31. *&* 32. *& decis.* 182. *n.* 4. *p.* 1. coram Merlino *decis.* 368.
n. 1. *&* 2. Vbi habetur in terminis huiusmodi statutorum ita
Rota semper seruare suisse solitam, & multas refert alias
decisiones.

19 Nihilque refert, † quod illa verba statuti, *sufficientem in-
formationem dare teneatur*, videantur stare præceptiuè, quia
illa intelliguntur quatenus ex abundanti ipse Prouisus vellet
suam puritatem deducere, & sic hoc relinquit in eius arbi-
trio; Vnde in defectum adimplementi non procedit illud ad
priuationem contra Prouisum, aut illum arcet à possessio-
ne, sed vt supra demoostratum fuit, grauat Capitulum ad
faciendum huiusmodi probationem; & quatenus ab eo pro-
betur impuritas tunc denegat admissionem Prouiso, vt be-
nè declarat *dicta decis.* 368. coram Merlino *sub num.* 6. *cum
duobus seqq.* Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 43. *num.* 68.
& seqq.

20 Minus aduersatur, † quod Didacus ex propria confessio-
ne sit Expositus, quare æquiparandus sit vulgò quæsitis, vt
21 per Bart. *in l.* 1. *in fine, ff. de municipal.* † qui vulgò quæsiti
legitimari non possunt ob incertitudinem parentum, Put.
decis. 425. *lib.* 1. *n.* 1. *&* 2. Seraph. *decis.* 1081. *n.* 1. vnde
stante incertitudine etiam respectu parentum ipsius Didaci,
impossibile reddatur Capitulo capere informationem super
22 puritate, vel impuritate illius sanguinis. † Nam licet vulgò
quæsiti non possunt legitimari, hoc tamen procedit, quia
nulla haberi potest præsumptio de eorum patribus. Si autem
ab aliquo vti à patre agniti sunt legitimantur, iuxta *text. in*
23 *l. si qua illustris circa finem, Cod. ad orficiant.* † & ratio est,
quia tunc intrat præsumptio, quod sint illius, à quo legiti-
mantur. Cùm autem Expositi pro se habeant præsumptio-
nem, quod non sint impuri, ac sanguine infecti, *ex text.
in l. sancimus, C. de Infantib. exposit.* & tenuerunt multi
24 DD. magni nominis relat. per Dian. *resol.* 96. *par.* 10. † hæc
sola præsumptio sufficit ipsi Didaco, vt per Menoch. *de ar-
bitr. cas.* 396. *n.* 15. Gratian. *discept. forens. cap.* 135. *n.* 31.
& cap. 267. *num.* 22. Barbos. *in rubr. de Infantibus &c. n.* 3.
vers. verum DD. magis, & in addit. tom. 6. *Collect. ad eam-
dem rubr. num.* 2. *& de offic. & potest. Episcop. p.* 3. *alleg.* 51.
num. 150. latè Castropal. *tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 4. *punct.* 1.
num. 8. *& seqq.* † adeòut Capitulo Cordubensi dum intelli- 25
git illum excludere ex capite impuritatis sanguinis non suf-
ficiat illam præsumptiuè probare, sed requiraotur plenæ,
ac concludentes probationes, *vt in dicta decis. Merlini* 368.
n. 1. *&* 2. quæ hic prosus deficiunt.

Nec obstat † *decis.* 185. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* quia ibi non af- 26
firmat Rota, quod Expositi oon possint admitti in Ecclesia
Toletana, sed tantum incidenter insinuat illus non posse
satisfacere statuto puritatis; quod quidem manifestum est.
Nam si ipsi tenerentur informationes dare nullatenus sa-
tisfacere possent statuto: At verò io huiusmodi statutis, vt
supra ostensum fuit, Prouisi non tenentur probationes fa-
cere, sed hoc onus incumbit Capitulo; Ideòque benè potest
stare, absque implicatione, quod Expositi non possint sa-
tisfacere statuto, & tamen possint admitti: Vltra quod sta-
tutum Ecclesiæ Cordubeñ est diuersum à statuto Tole-
tano.

Suffragatur etiam eidem Didaco, quod vti Expositus ob-
tinuit, dispensationem vsque de anno 1624. à san. mem. Vr-
bano VIII. non solùm ad suscipiendum omnes ordines Ec-
clesiasticos, sed etiam ad obtinendum quæcumque, & qua-
liacumque beneficia Ecclesiastica, tam sine cura, quàm cum
cura, vt in eius Summario num. 14. † Vnde quæcumque 27
incapacitas, quæ in eo considerari poterat vti Exposito, cen-
setur sublata ex plenissima habilitate, & restitutione illi con-
cessa à Pontifice, Rota coram Penia *decis.* 315. *num.* 9. † li- 28
cet etiam non desint DD. qui teneant Expositos ad sacros
Ordines promoueri posse absque vlla dispensatiooe, & esse
capaces successionum, Ordinum, & Dignitatum, Felin. *in
c. cum deputati n.* 13. *de iudic.* Menoch. *de arbit. cas.* 396.
num. 16. *in fin.* Grat. *discept. for. cap.* 135. *num.* 31. *& cap.*
267. *num.* 22.

Nihilque faciunt alia prætensa statuta Ecclesiæ Cordu-
beñ, disponentia modum seruandum circa traditionem pos-
sessionis, & in specie, dum mandant, quod Prouisus iuret,
& det memoriale cùm explicatione patris, auorum, & loci
natiuitatis, quod omninò impossibile redditur ipsi Didaco;
stante quod ille fuerit Expositus. † Nam huiusmodi statuta 29
tamquam confirmatione Sedis Apostolicæ carentia, non
veniunt attendenda; Cùm condi non potuerint vti iuri
communi contraria, quæ propterea pro eorum validitate
tali confirmatione indigebant, ex multis relatis per Adden.
ad Buratt. *decis.* 758. *num.* 13. † vbi habetur statutum dispo- 30
nens, quod descendentes ex genere infecto, nempè Iudæo-
rum, Maurorum, vel Hæreticorum non admittantur ad
beneficia Ecclesiastica, esse contra ius commune, iuxta
text. in cap. eam te de rescript. † & propterea restringendum 31
esse, declarat Bart. *in l. omnes populi num.* 56. *ff. de iust. & iur.*
† ita vt nullam recipere possit extensiooem vltra illud, quod 32
in eo exprimitur, iuxta *text. in l. si vero,* §. *de viro, ff. solut.
matrim.* † Vnde cùm in Didaco vti Exposito non reperia- 33
tur macula, quam statutum excludit, ille admitti debet, vt
per Grat. *discept. for. d. cap.* 267. *num.* 26.

Neque valet, quod ex parte Capituli dicatur dicta statu-
ta facta fuisse pro maiori declaratione, & faciliori executio-
ne primi, & sic confirmationem Apostolicam illa quoque
comprehendere. Quia confirmatio prima emananit à Pau-
lo Quarto de anno 1555. vltimo verò statuta ioitium habue-
runt post publicationem Sacri Concilij Tridentini, quod
fuit perfectum sub Pio Quarto de anno 1563. Vode agitur
de impossibili, † quod dicta confirmatio Apostolica ad præ- 34
fata statuta post tam longum tempus facta extendi posset,
qoia daretur casus, quod confirmatio fuisset facta sine con-
firmabili, quod non est admittendum, cum confirmati non
possit, quod non est ex doctrina Bald. *in cap. ex litteris n.* 5.
vers. & est ratio diuersitatis, de fid. instrum. & cons. 161.
num. 1. *in fine, vers. nam confirmatio non potest esse, lib.* 5.
Tiraquell. *de legib. connub. gloss.* 4. *num.* 26. *in fine*, Vincent.
de Franchis *decis.* 204. *num.* 24. † Vltra quod sufficit, vt in 35
eadem confirmatione non legantur dicta prætensa statuta,
sed insertus fuerit, tantummodò tenor primi statuti, quia
confirmatio restringitur ad limites confirmati, & illius na-
turæ est, non aliquid de nouo tribuere, sed quod iam tribu-
tum est, solùm roborare, *l. Aurelius,* §. *testamento, ff. de
liber. legat. gloss. in cap.* 1. *verbo confirmat, de confirmat. vtil.
vel inutil.* Rota *in recent. decis.* 269. *num.* 44. *p.* 4. *rec. tom.* 2.

alias

36 † aliàs non esset confirmatio, sed noua concessio, quæ duo
valdè inter se differunt, *cap. inter dilectos*, *§. cæterum, de fide*
instr. l. & quia, *ff. de iurisd. omnium Iudicum*, Abbas *cons. 57.*
col. fin. lib. 2. Dec. *in rubr. de confirm. vtil. vel inutil. num. 1.*
vers. ad idem.
37 Nec aliqua confirmatio † desumi potest ex obseruantia,
quia vltra quod ex abundanti dicitur, quod ex parte Dida-
ci per Testium depositiones probatur Aluarum Pizano de
Palacios alias fuisse receptum in Canonicum scripturalem
à Capitulo Cordubensi, non obstante, quod iste fuisset Ex-
positus, vt in eius Summario num. 16. qui solus actus aptus
est destruendam quamcumque prætensam obseruantiam,
etiam si pro ea mille darentur, Cyriac. *controu. 460. num. 31.*
& 32. Rota coram Gregor. XV. *decis. 162. num. 9.* vbi Adden.
num. 15. & fuit resolutum in Toletana Decimarum de Soluna
12. *Aprilis* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio*, coram Merli-
no *decis. 554. num. 31. & in Beneuentana Iurisdictionis 27. Ia-*
nuarij præteriti coram R. P. D. meo Zarate, §. immemorabilis,
38 *circa finem*, dicitur etiam † quod refugium præsumptæ con-
firmationis remanet hodie sublatum ex Constitutione Vr-
bana ædita de anno 1651. sub die 5. Iunij, qua, quæcumque
præsumptæ confirmationes, & obseruantiæ, ac benepla-
cita Apostolica ex temporis cursu deducta iure optimo fue-
runt reiecta, & reprobata, prout ita firmatur *in Tiburtina*
Affictus 19. Iunij 1648. in Leodien. Dominiorum 25. Iunij,
§. præter quod oppositiones, coram Eminentissimo D. Cardin.
39 *Corrado*. Accedit † quod versamur in obseruantia volun-
taria, & contra ius, quæ proinde non est attendenda,
quemadmodum Capitulum non potest condere statutum
40 contra ius, ita nec inducere obseruantiam. † Nam quod
non potest fieri expresè, nec tacitè licitum esse debet, vt
concludit Oinotom. *super Instit. §. ex non scripto, de iur.*
natur. & ibidem post eamdem conclusionem tenetur, ac
in terminis firmauit Rota *in recent. decis. 577. num. 55. cum*
seqq. part. 5.

Demùm prætensa obseruantia respectu vltimorum statutorum, nec potest dici probata per Testes, vt in Summario Capituli num. 5. quia cùm illi deponant aut de auditu, aut de credulitate, aut in genere extare statutum super conditionibus, & qualitatibus admittendorum, istæ verificari possunt in primo Statuto à Sede Apostolica confirmato, & quamuis talis obseruantia benè probaretur adhuc nullius esset releuantiæ ex supradictis.

Et ita resolutum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Albinganen. Præcedentiæ.

Veneris 20. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Præcedentia secundum Constitutionem Gregorij XIII. debetur existenti in quasi possessione præcedendi, huiusmodi verò quasi possessio ex quibus probata remaneat, clarè demonstratur; & huius occasione, quando in Ecclesia cornu Euangelij respectu præcedentiæ censeatur minùs dignum cornu Epistolæ, & quando secùs, eruditissimè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Præcedentia debetur antiquiori.*
2 *ad Dexteram partem incedens denotat dignitatem, & maioritatem respectu incedentis ad sinistram.*
3 *Communis hominum opinio in materia præcedentiæ multum attenditur.*
4 *Superioritas probata remanet ex vsu iubendi data obedientia, & acquiescentia illius cui iubetur.*
5 *Campana magna sicut dignior est campana parua, ita digniorem esse designat quem vocat.*
6 *Dignior censetur qui à Digniori fuit institutus, data in cæteris paritate.*
7 *Præcedendi possessio, denotat in præcedente maioritatem, & dignitatem.*
8 *Testes confratres deponentes ad fauorem ipsius Confraternitatis non merentur fidem, præsertim in re magni honoris.*
9 *Intelligere procedere si exinde emolumentum aliquod, vel honorem vt singuli reportarent, secus si vti vniuersi, num. 11.*
10 *Honor debitus Confratribus vti vniuersis, non debetur vti singulis.*
12 *Testes contra inducentem plenè probant.*
13 *Dextera pars dignior reputatur, quia inde est localis motus principium.*
14 *Præcedendi quasi possessio acquiritur per vnicum actum.*
15 *Præcedere in Processionibus quo titulo quis præsumatur, si haberet qualitatem Sacerdotis, & Confratris, incedendo cum Confratre alterius Societatis.*
16 *Cornu Euangelij in Ecclesia quando censeatur minùs dignus cornu Epistolæ, respectu præcedentiæ, & quando secùs.*
17 *Dextera pars in Ecclesia est cornu Euangelij in ijs, quæ sunt quodammodo pars Altaris, & Presbyterij, & ab Altare regulantur, aut vertuntur ad Populum.*
18 *Dextera pars in sacris Concilijs in quorum medio poni sacrosanctum Dei Euangelium quænam sit dicenda.*
19 *Locus ille dignior est in omnibus consessibus, qui est à latere dextero personæ primariæ in medio, & è conspectu astantium sedentis.*
20 *Intellige procedere in consessu inter personas illum integrantes, secus autem in progressu.*
21 *Confraternitates laicales nullam partem habent in consessu Altaris, & Presbyterij.*
22 *Dextera pars in Ecclesia est cornu Epistolæ respectu eorum, qui expectant progressum ad Altare.*
23 *Dextera pars in Ecclesia respectu populi est cornu Epistolæ.*
24 *Præcedentia metiri debet ab vsu, seu consuetudine, & à communi opinione, ac æstimatione hominum.*
25 *Locus ille dignior habetur, qui digniori personæ vicinior est.*
26 *Confraternitas illa dignior reputatur, quæ Clero proximior incedit, quamuis eius Vexillum (quæ præire solent) magis à Clero distaret.*
27 *à Vexillo desumitur dignioritas illud deferentis respectu alterius sub eodem vexillo incedentis, vel quando cætera sunt paria.*
28 *Præcedendi possessio vniuersalis quando censeatur acquisita per vnicum actum particularem, & quando secus, num. 30.*
29 *Constitutio Gregorij XIII. de præcedentijs non abrogat possessori antiquitatem.*
31 *Dignior aut præcedit, aut subsequitur secundum locorum consuetudinem.*
32 *Præcedendi quasi possessionem non tribuunt actus æquiuoci.*
33 *Acquiescentia in subsequendo in materia præcedentiarum, præiudicat acquiescenti.*

DECISIO CCCXX.

ATtendatur dispositio iuris communis, siue Constitutio fel. record. Gregorij XIII. relata per Barbos. *de potest. Episcop. alleg. 78. num. 34.* & per Moder. Hispanum *de exempt. regular. dub. 368. num. 1.* præcedentiam, ac digniorem locum in processionibus publicis, seu priuatis, ac alijs functionibus deberi in Terra Tabiæ Confraternitati Confalonis sub inuocatione SS. Fabiani, & Sebastiani in concursu Confraternitatis Sanctissimæ Trinitatis, decisum hodie fuit præuia particularis dubij geminata discussione.

Ius enim † commune digniorem locum tribuit antiquio- 1
ri, *cap. statuimus*, vbi gloss. *verb. noui distinct. 61. l. 1. C. con-*
sul. lib. 12. l. final. C. Tyronib. eod. lib. Thob. Nonius *con-*
sil. 71. num. 25. Rota *decis. 718. num. 1. part. 4. diuers. & in*
Oppiden. Processionum 18. Maij 1646. coram R. P. D. meo
Verospio, ac digniori, *cap. statuimus, de maior. & obed.*
Mastrill. *de Magistr. lib. 4. cap. 14. num. 29. & seqq.* vbi allegat
concord. Rota *decis. 138. num. 2. part. 1. recent.*
At Confraternitatem Confalonis esse antiquiorem con-
cedunt Testes aduersariæ, ac probant examinati ad instan-
tiam huius Confraternitatis; necnon publicum Instrumen-
tum fundationis, & approbationis obtentæ ab Ordinario
de anno 1454. in Summario nouo num. 1. Digniorem † ve- 2
rò demonstrant, tùm incessus, de quo infra dicato Prioris
huius Confraternitatis ad dexteram Prioris aduersariæ,
cap. solitæ de maior. & obed. gloss. *in l. decernimus, verb. re-*
scindendi, C. sacrosanct. Eccles. Tiraquell. *de primog. in præfat.*
num. 13. & seqq. Gratian. *discept. 106. num. 40.* Bobadill. *po-*
litic.

3 litic. p. 1. lib. 2. cap. 17. n. 12. † Tum probata per Teſtes
communis hominum opinio, quæ in hac materia attendi-
tur, vt ex text. in l. Athletas §. 1. ff. his, qui notan. infam.
& in l. 1. ff. flumin. cap. cum olim, de conſuetud. tradit Vaſq.
in præfat. ad quæſt. Illuſt. n. 85. Grat. diſcept. 111. n. 74. &
ſeqq. Caſtill. de Tert. Reg. cap. 41. n. 38. Buratt. deciſ. 483.
num. 13.

4 Tum vſus iubendi † aduerſariæ in functionibus publicis
præire ſatagenti, vt ſiſtat cum ſucceſſiua aduerſariæ obe-
dientia, & acquieſcentia, de qua deponunt primus, ſecun-
dus, quartus, & quintus Teſtis dati in primo Summario
Confalonis ſub num. 8. hoc enim ſuperioritatem demon-
ſtrat, gloſſ. in cap. olim il 3. de reſtit. ſpoliat. Alberic. in di-
ction. verb. maioritas attenditur, verſ. item obediendo, Bald.
in l. 2. ſub num. 79. verſ. ſecundo caſu, C. ſeruit. & aqua,
Alex. conſ. 43. num. 3. lib. 1. Vrſil. ad Afflict. deciſ. 301. n. 4.
5 Merlin. deciſ. 461. n. 6. & ſeqq. † Tum diuerſitas in modo
conuocandi; nam ad id pro aduerſaria adhibetur campana
parua, pro alia verò magna, quæ ſicuti dignior eſt illa ex al-
leg. per Barboſ. in cap. patentibus, n. 5. circa fin. de priui-
6 leg. arguit digniorem eſſe, quem conuocat, † nec ſecus, ac
dignior dicitur, quem dignior inſtituit data in cæteris pari-
tate, l. 2. ff. alb. ſcriben. gloſſ. in cap. 1. verb. maior. & in cap.
per tuas, verb. Subdiaconus, de maiorit. & obed. Decian.
reſponſ. 19. num. 214. lib. 3. Menoch. conſ. 126. num. 33. &
ſeqq. conſ. 902. num. 17. Boer. de auth. magn. conſil. num. 81.
cum alijs alleg. à Modee. Hiſpan. de præced. quæſt. 1. n. 20.
7 Tum tandem infra ponderanda poſſeſſio præcedendi, Felin.
in rubr. de maior. & obed. num. 10. alijque relati à d. Moder.
Hiſpan. de præced. quæſt. 17. ſub n. 1. verſ. & tales dicuntur,
Rota deciſ. 456. n. 12. p. 1. recent.

8 Non obſtat, † quod de prædictis deponant Teſtes, qui
ſunt Confratres ipſius Confraternitatis Confalonis, ac
proinde ad eius fauorem non mereantur fidem; præſertim
in re magni honoris, Bal. in cap. cum Nuncius, n. 1. ad fin.
de teſtib. Felin. in cap. inſuper, num. 6. eod. tit. Rota dec. 136.
9 n. 1. p. 1. recent. † Quia obiectum procederet, ſi exinde
emolumentum aliquod, vel honorem, vt ſinguli reporta-
10 rent: cùm autem † minimè reportent, quia vt in ſingulis
non debetur honor debitus, vt vniuerſis, Præpoſ. in cap.
Concilia, §. Epiſcopum, num. 3. diſtinct. 17. Gratian. di-
ſcept. 298. num. 46. & ſeqq. alioſque refert Modern. Matri-
tenſis in ſumm. quæſt. Regular. vol. 1. tom. 2. cap. 15. n. 23.
11 † plenè probant pro Confraternitate Bald. in d. cap. cum in-
ſuper, num. 3. de teſtib. Hond. conſ. 79. n. 39. & 40. lib. 1.
& in ſpecie de Confratribus, Rot. deciſ. 290. num. 13. p. 5.
recent. in Anconitana bonorum 13. Ianuarij 1645. §. quia etiam,
coram R.P. D. meo Meltio, & magis in puncto in Taurinen.
delationis Baldachini 4. Iulij 1646. §. & licet, coram Emi-
nentiſſimo D. Card. Corrado: maximè quia ſupplentur ex
numero, & adminiculantur ab Inſtrumento antiquitatis,
12 † ac in aliquibus etiam à Teſtibus ex aduerſo inductis plenè
probantibus contra inducentem, l. ſi qui teſtib. C. de teſti-
bus, Surd. conſ. 390. n. 18. Mant. deciſ. 274. num. 1. verſ. &
quod amplius.

Conſtitutio Gregoriana pariter ſuffragatur Confraterni-
tati Confalonis, quia inter Confraternitates mandat præ-
cedere eam, quæ eſt in quaſi poſſeſſione præcedendi, vel
hoc ceſſante, quæ prius ſaccis vſa fuit. Hanc verò Confra-
ternitatem eſſe in quaſi poſſeſſione præcedendi probatur.
13 † Primò, quia in Proceſſione alias facta ad Eccleſiam nun-
cupatam S. Mariæ dell'Alma, in qua mixtum vtriuſque
Confraternitatis Confratres bini, ac bini incedebant, Prior,
& Subprior Confalonis inceſſit ad Prioris, & reſpectiuè
Subprioris aduerſariæ Confraternitatis dexteram, quæ di-
gnior habetur, quia inde eſt localis motus principium, gloſſ.
in l. decernimus, verb. reſidendi, C. ſacroſ. Eccleſ. Caſſan. in
Cathal. glor. mund. p. 3. conſid. 2. Pacian. de probat. lib. 2.
cap. 26. num. 90. Penia in puncto proceſſionum deciſ. 456. n. 4.
14 & ſeqq. ſufficitque † vnicus actus ad acquirendam quaſi poſ-
ſeſſionem præcedendi, iuxta theoricam Rip. in cap. cum
Eccleſia, num. 91. & ſeqq. de conſtit. quam alijs allegatis ſe-
quitur in terminis præcedentiæ, Caſtill. de Tert. Reg. cap. 41.
n. 61. Xamat. de offic. Iudic. & Aduocat. p. 1. quæſt. 2. n. 69.
Rota in dicta Taurinen. delationis Baldachini §. quia cæteris,
coram Eminentiſſ. Card. Corrado.
15 Grauiſque dicitur † Priorem præceſſiſſe, quia Sacerdos
erat, cùm enim fuiſſet in Priorem electus, non vt Sacer-
dos, ſed vt Confrater, & vt Confrater proceſſioni intereſ-
ſet, hoc tantùm nomine non autem illo potuit præcedere,
Abb. in cap. auditis, n. 4. de elect. Lanat. conſ. 88. n. 16. & ſeq.
Anton. de Præt. de Iuriſdict. Epiſcop. cap. 6. n. 55. inter tra-
ctat. diuerſ. tom. 13. p. 2. fol. 367. Coutilor. de præced. n. 20.
& ſeqq. Gratian. diſceptat. 111. n. 14. Cancer. var. reſolut.
lib. 3. cap. 10. num. 117. alijque relati à Moder. Hiſpan. de
præced. quæſt. 27. num. 10. & 11. Rota deciſ. 288. n. 2. p. 1.
recent. & in dicta Taurinen. delationis Baldachini, §. quia
non agitur: præter quod in Subpriore qui ſimiliter præceſſit
qualitas Sacerdotij non concurrebat.

Secundò, † quia, vt affirmant concorditer Teſtes vtriuſ- 16
que partis, occurrentibus occaſionibus Proceſſionum, &
vtraque Confraternitate illarum progreſſum expectatura
manente in Eccleſia, Vexillum, & Confratres Confalonis
ſteterunt in ea parte Eccleſiæ, quam reſpicit cornu Epiſto-
læ, Confraternitatis verò aduerſariæ, in ea parte, quam
reſpicit cornu Euangelij, quod in his terminis cenſetur mi-
nus dignum. Nam vt habetur in Sac. Cæremon. Roman.
lib. 3. ſect. 2. cap. 1. col. 4. in fin. verſ. hoc enim, ac tradit Pa-
ris. de Graſſ. de Cærem. Card. & Epiſcop. cap. 31. in princip.
dupliciter conſideratur pars dextera in Altari, vno videlicet
modo reſpectu ipſius Altaris verſi ad populum, & ſic dex-
terum, ac dignius eſt cornu Euangelij, quia illuc dexteram,
ac dignius eſt cornu Euangelij, quia illuc dexteram proten-
dit Crux in medio Altaris poſita, ibique legitur Euange-
lium, quod eſt dignius. Alio modò reſpectu Sacerdotis ce-
lebrantis verſi ad Altare, & ſic pars dextera ipſius Sacerdo-
tis; celebrantis verſi ad Altare, & ſic pars dextera eſt cor-
nu Epiſtolæ, quia illuc tendit dextera ipſius Sacerdotis; at-
que hinc, ibi aſſiſtit Sacerdoti Diaconus, vt tradit Caſtald.
in prax. Cæremon. lib. 1. ſect. 7. num. 8. & 26. qui eſt Subdia-
cono aſſiſtenti à parte Euangelij dignior, cap. ſtatuimus, de
maior. & obed. Petr. Greg. Syntag. iur. lib. 16. cap. 7. num. 4.
Pariterque cornu Epiſtolæ dicitur dextera habito reſpectu
ad ingreſſum in Eccleſia, quia illud reſpicit pars dextera in-
gredientium, vt ſenſui patet.

Primus modus † attenditur in iis, quæ ſunt quodammo- 17
do pars Altaris, & Presbyterij, & ab Altare regulantur, aut
vertuntur ad populum. † Eademque ratione in ſacris Con- 18
cilijs in quorum medio poni conſueuit ſacroſanctum Dei
Euangelium, ad quod vultus omnium conuerſi eſſent,
quia illud repræſentabat ipſum Deum ſiſtentem in medio
Synagogæ, dignior pars cenſebatur, quam dextera ipſius
Dei ſic repræſentati reſpiciebat; itaut à dextris eſſent, qui
habito reſpectu ad ingreſſum ſedebant à ſiniſtra, & è con-
uerſo à ſiniſtra qui ſedebant ad dexteram, vt notat Cardi-
nalis Baronius Annal. tom. 3. ann. 325. litt. C. & tom. 6.
ann. 451. pag. 141. litt. C. Card. Bellarmin. in contrau. lib. 1.
de Concil. cap. 19. verſ. itaque, Seuerin. Binius in not. ad
Concilium Nicenum tom. 1. Concilior. General. pag. 314. ſub
verſ. quibus Ordinibus. Vnde † etiam in omnibus conſeſſi- 19
bus, pars illa eſt dignior, quæ eſt à latere dextero perſonæ
primariæ in medio, & è conſpectu aſtantium ſedentis, An-
ton. de Præt. de Iuriſd. Epiſcop. cap. 6. ſub num. 56. verſ. ideo
qui ſedet, poſt gloſſam, Alex. & Bald. ibi alleg. † Hæc autem 20
omnia procedunt in conſenſu, & inter perſonas illum inte-
grantes, ac per alias Ordinibus diſpoſitis ſe inuicem reſpi-
cientes; diuerſa verò eſt ratio in progreſſu, vt ait Baron.
Annal. tom. 6. d. pag. 141. litt. C. ibi, alia in progreſſu, in con-
ſeſſu ratio alia attendatur.

Cùm igitur † Confraternitates laicales nullam partem 21
habeant in conſeſſu Altaris, ac Presbyterij, cap. 1. vbi gloſſ.
verb. ſecus Altare, de vit. & honeſt. Cleric. cap. Sacerdo-
tium, de conſecrat. diſtinct. 2. Panuin. de Viſitat. p. 2. quæſt. 8.
n. 26. Guglielm. Durand. de mod. celebran. Concil. General.
rubr. 55. n. 2. Rota in Romana Proceſſionis 6. Februarij 1615.
coram S. D. N. & in Pampilon. Scamni 16. Ianuarij 1640.
coram bon. mem. Card. Panzirolo, neque in figura conſeſſus,
† ſed progreſſum expectantes ad Altare verſæ turmatim in 22
corpore Eccleſiæ; cuius dexteram partem eſſe cornu Epi-
ſtolæ, tradit Gauant. in Theſ. ſac. Ritu. p. 2. tit. 6. num. 4.
litt. X. pag. 101. † maneant vti pars cæteri populi, cuius 23
dexterum eſſe latus Epiſtolæ, ait idem Gauant. ibid. par. 2.
tit. 7. ſub n. 10. col. 4. litt. D. pag. 113. ſequitur, vt illa
Confraternitas fuerit in digniori loco, quæ ſtetit in parte
collaterali cornui Epiſtolæ; præſertim, † quia loco Tabiæ 24
communis opinio, & extimatio hominum in his materijs ex
ſupra allegatis attendenda, hæc eſt, vt deponunt Teſtes, &
comprobat vſus eiuſdem loci; quam ibi dignior pars Magi-
ſtratus laicalis ſolemniter aſſiſtentis, qui dubio procul præ-
cedere debet, ac manere in loco digniori, quàm Confra-
terni-

ternitates, residet à cornu Epistolæ, quamuis locus à cornu
Euangelij sit vacuus in eodemque loco respiciente cornu E-
uangelij, sedeant alij minus digni, & ab vsu, seu consue-
tudine præcedentia metiri debere, tradit Zabarell. *cons.* 62.
n. 1. ac dixit Rota *decis.* 288. *in fin. p.* 1. *recent. decis.* 779. *n.* 2.
apud Merlin. *& in Oppiden. Processionum* 18. *Maij* 1646. *co-*
ram R. P. D. meo Verospio, in d. Taurinen. delationis Balda-
chini coram D. Card. Corrado.
25 Tertiò, † quia in funeralibus, & associatione cadauerum
Confratres Confalonis Clero proximiores, quam aduersa-
rij incesserunt, qui locus dignior habetur, quia digniori vi-
cinior est, *l.* 1. *C. præposit. labor. lib.* 12. *cap. perlectis* 22. *di-*
stinct. Cassan. *in Cathal. glor. mund. p.* 4. *consid.* 75. *vers. mi-*
hi tamen, Boer. *de auth. magn. cons. num.* 79. *vers. quia in*
processionibus, Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 6. Cyriac.
controu. 201. *num.* 154. in puncto funeralium Anton. de
Præt. *de Iurisdict. Episcop. sup. cit. cap.* 6. *sub num.* 56. *vers.*
26 *eoquia*, quamuis † Vexillorum ante omnes regulares præ-
27 euntium illud aduersariæ minus à Clero distaret: † nam à
Vexillo desumitur dignioritas illud deferentis respectu alte-
rius Collegij sub eodem Vexillo incedentis, in quibus termi-
nis loquitur Decian. *respons.* 67. *num.* 7. *lib.* 2. vel quando
cætera correspondent, & paria sunt, vt declarat Anton.
Capic. *decis.* 27. *num.* 46. *in fin.* ibi, *quoniam cæteris paribus.*
28 Nec dubitandum, † quin à præcedentia in associatione
cadauerum quæsita fuerit possessio præcedendi in omnibus
Processionibus, stante causa vniuersali supra probatæ di-
gnioritatis, & antiquioritatis, Bald. *in repet. l.* 1. *num.* 24.
vers. tu dic, *C. emancipat. liber.* Felin. *in cap. audiitis*, *n.* 19.
de præscript. Rota *decis.* 139. *num.* 12. *p.* 2. *diuers. & in Ro-*
mana locorum Montium 4. *Iunij* 1640. *coram recol. mem. Coc-*
29 *cino Decano*, † quàm antiquioritatem Constitutio Grego-
riana possessori non abrogat, Modern. Hispan. *de preceden.*
30 *quæst.* 45. *sub num.* 12. *vers. circa prædicta*; † licet secus esset
aduersaria in possessione præcedendi, vel præcedentia in
associatione cadauerum emanasset ex aliqua particulari ra-
tione, puta quia cadauer associatum, fuisset alicuius ex Con-
fratribus alteri ex Confraternitatis, in quibus terminis lo-
quitur Merlin. *decis.* 779. *num.* 6. *& seqq.* quod non probatur
in casu nostro; imò testes deponunt vniuersaliter de asso-
ciatione cadauerum, & aduersaria in alijs functionibus non
docet se esse in quasi possessione præcedendi.
Nihil ad id suffragante, quod Confraternitas aduersaria
in alijs Processionibus præeunte Confraternitate Confalo-
31 nis incesserit proximior Clero, † quia vt ait Pacian. *de pro-*
bat. lib. 2. *cap.* 26. *num.* 109. *in fin.* dignior, aut præcedit, aut
32 subsequitur secundum locorum consuetudinem, † sed an
locis subsequens fuerit aduersariæ concessus ex causa præ-
cedentiæ, & an iuxta communem opinionem in Terra
Tabiæ precedentiam fauore aduersariæ importet necne,
discordant Testes, & fides extraiudiciales hinc inde datæ,
vt propterea actus huiusmodi, saltem quia æquiuoci posses-
sionem præcedendi aduersariæ non tribuerint, Rota
decis. 229. *num.* 7. *decis.* 333. *num.* 6. *p.* 1. *recent. decis.* 46.
33 *num.* 7. apud Modern. Perusin. *de manuten.* Eo † minus
cum Testes affirment, quod Confraternitas Confalonis,
aduersariam aliquando tentantem præire coercuit, & sub-
sequi coegit, quod si locus subsequentis dignior fuisset ha-
bitus non fecisset, nec aduersaria acquieuisset, & per huius-
modi acquiescentiam aduersaria, vel id implicitè fassa vide-
tur, vt saltem sibi præiudicauit, iuxta *text. in cap. ex ore*,
vers. per hoc de his quæ fiunt à maior. part. Capit. gloss. in cap.
Abbate, *verb. Abbatem Monacum*, *de verb. signif.* Felin. *in*
cap. pastoralis, *n.* 5. *de offic. ordin.* Aym. *de antiq. temp. p.* 4.
§. *materia ista*, *num.* 81. Dec. *cons.* 206. *num.* 7. *vers. vbi*
exhibens, & in proximis terminis Rota *in supracit. Pampi-*
lonen. Scamni coram Card. Panzirolo §. *nec releuat*, *vers.*
imo aliqui.
Fortiùs, quia in dictis met Processionibus Confratres, &
Vexillum Confalonis, dum in Ecclesia morabantur stete-
runt, vt dicebam in loco digniori, & in alia Processione
facta ad Ecclesiam dell' Alma incesserunt ad dexteram ad-
uersariæ, gaudentque prærogatiua tum antiquioritatis, tum
alijs superius ponderatis. Ex quibus omnibus ita decisum
vtraque parte bis informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana deuolutionis Domus.

Veneris 20. *Iunij* 1653.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiastica in emphyteusim concessa pro hæredibus, & successoribus quibuscumque transferuntur quoque ad hæredes extraneos; si tamen fuerit renouata inuestitura, & stipulata tantummodò pro hæredibus, & successoribus, in ea comprehensos esse hæredes sanguinis simpliciter constanter firmatur: Et licet in nouis inuestituris etiam sub nouis pactionibus stipulatis, ex primæua inuestitura recessum solummodò censeatur, quatenus aliquid additum fuerit, vel in contrarium dispositum, tamen in præsenti decisione ex quibus possit dici constituta noua concessio, quæ cum primæua inuestitura nullam habet connexionem, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis Ecclesiastica, finita linea vltimo loco inuestiti, reuertitur ad Dominum directum, & non transit ad hæredes extraneos, seu loca pia.*
2 *Inuestitura concepta sub clausula,* exterata pro se &c. *comprehendit successores, & hæredes etiam extraneos.*
3 *Emphyteusis noua concessio regulari non debet iuxta formam primæ inuestituræ.*
4 *Et quando ex quibus noua concessio constituta dicatur, quæ nullam habeat connexionem cum primæua inuestitura.*
5 *Emphyteusis Ecclesiastica licet stipulata fuerit pro hæredibus, & successoribus, tamen restringitur ad hæredes sanguinis, & descendentes ab inuestitis.*
6 *Amplia, quando bona emphyteutica ad alias Ecclesias seu loca pia deuenire prohibeantur.*
7 *Alienantis prohibitio in inuestituris apposita adimit vim clausulæ,* ad habendum, *ibidem adiecta, & operatur vt solùm hæredes sanguinis in inuestitura comprehendantur.*
8 *Maximè in inuestitura de sui natura non transmissibili ad extraneos.*
9 *Inuestitura quamuis fuerit stipulata pro hæredibus, & successoribus, quando tamen non includat hæredes extraneos.*
10 *Locatio potius dicitur, quàm emphyteusis, quando concessio facta est pro pensione fructibus correspondente.*
Contra quando concurrunt coniectura locationi non congruentes, sed emphyteusi, num. 12.
Puta quando fuit conuenta laudemij solutio, num. 13.
11 *In Concessione emphyteusis Ecclesiastica canon ab emphyteuta persoluendus quando regulari debeat non ex primæua, sed ex posteriori inuestitura.*
14 *Ex Inuestitura primæua recessum solummodo censetur per posteriores inuestituras, quoties aliquid additum fuerit, vel in contrarium dispositum.*
15 *Emphyteusis Ecclesiastica, quando non transeat ad hæredes extraneos.*

DECISIO CCCXXI.

SEntentiam immissionis Moniales, ac Monasterium S. Luciæ in Silice de Vrbe in hoc sacro Auditorio obtinuerant contra Hospitale B. Virginis de Carauaggio Mediolani situm super domo directo eiusdem Monasterij dominio supposita, ac deuoluta ob lineam Angelæ vltimò loco inuestitæ terminatam quàm sanè sententiam ex vtroque validitatis, atque iustitiæ fundamento in gradu appellationis coram me hodie confirmandam esse Rota decreuit. Ipsius namque validitas non reuocatur in dubium, & benè exactorum reuolutione dignoscitur, iuxt. *decis. Verall.* 260. *part.* 3. Nunquam in hoc Sac. Tribunali reiectam † iusti- 1
tiam verò concludit linea inuestitæ vltimo loco expiratæ, quæ deficiente ad Monasterium vti dominum directum reuerti debuerat emphyteusis hæc Ecclesiastica, non autem poterat ad extraneos hæredes, siue ad manus mortuas, videlicet Ecclesias, seu loca pia transire, §. *emphyt. authent.*

de non

de non alienan. gloss. in l. etiam, ff. solut. matrim. Clar. in §.
emphyteusis, quæst. 28. vers. quæquidem conclusio, & vers.
tertius casus, Card. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 19. num. 6.
Caldas. de nomin. emphyt. lib. 2. quæst. 33. num. 23. Rota in
vna Bononien. bonorum emphyt. 7. Iunij 1647. in vltim. §. co-
ram R. P. D. meo Meltio successiuè confirmata coram me sub
die 27. Martij anni sequen. 1648.

2 Et licet in primo † concessiunis Instrumento inuestitura
concepta fuerit sub clausula pro se cæterata extendi consue-
ta pro se, successoribus, & hæredibus quibuscumque,
ac in hæredes proinde extraneos eandem concessionem
3 apta transferre, iuxta decis. Seraphini 703. n. 2. † huius ta-
men primæuæ concessionis virtute intentata non fuit præ-
fatæ domus deuolutio, sed ex vi posteriorum hæredes dum-
taxat ac successores includentium, quæ tanquam nouæ iux-
ta formam antiquæ regulari non debent, vt responsum fuit
in hac eadem causa sub die 15. Iunij 1652. in §. elaborandum
4 ergo non est, coram R. P. D. meo Bichio; Nouam † verò præ-
seferre concessionem, successiuas inuestituras plura argu-
menta in antecedentibus decisionibus ponderata, necnon
noua pacta in prima concessione non adiecta suadent, quip-
pè quæ ob deuolutam ex culpa emphyteutæ alienantis do-
mum, ac in canonum solutione cessantis apertam emphy-
teusim, non autem ob finitam lineam emanarunt. Qui-
nimmò post subsecutam præfatæ domus incorporationem,
atque apprehensam à Monialibus ipsius possessionem suc-
cessiuè Iudicis decreto, ac præuia pensionum receptione
confirmatam; Continent præterea caducitatis incursum ob
non solutum canonem intra biennium, ac facultatem ca-
piendi auctoritate propria, possessionem domus, vnà cum
melioramentis in casu contrauentionis Monasterio attribu-
tæ solutionem laudemij, resolutionem contractus quoties
Angela inuestita monasticam vitam assumeret stipulatio-
nem pro se hæredibus, ac successoribus sine clausula cæte-
rata, canonis denique augumentum, quæ omnia deficie-
bant in prima inuestitura sub affrancationis tamen pacto
concepta, in sequentibus non apposito, ex quibus inuesti-
turam nouam omnino constitui, not. Bald. in l. 4. in princ.
ibique Alex. n. 9. ff. de damn. infect. Angel. in l. quod dici-
tur, ff. de milit. test. Dec. in l. lecta, num. 12. ff. de reb. credit.
Bursat. cons. 151. n. 3. lib. 3. Modern. Roman. discept. fo-
rens. cap. 713. n. 19. & plures alij relati per Moder. Fulgin.
de iur. emphyt. in tit. de contract. emphyt. q. 9. n. 12. Rot. dec.
160. n. 9. p. 2. diuers. & coram Seraph. dec. 1262. n. 3.

5 Hinc verò sequitur, vt Angela inuestita emphyteusim
hanc Ecclesiasticam non potuerit ad Hospitale hæreditario
iure transmittere, licet enim pro hæredibus, & successori-
bus stipulata foret non tamen includit extraneos, sed re-
stringitur ad hæredes sanguinis, ac descendentes ab inuesti-
tis, qui dumtaxat sub hæredum, ac successorum nomine in
Ecclesiastica emphyteusi continentur, vt not. Imol. in l.
quod dicitur, ff. de verb. obligat. Castr. in l. etiam, num. 4. ff.
solut. matrim. Rip. in l. cum bona, num. 14. ff. de priuil. cred.
Gozzad. cons. 39. n. 6. vbi testator esse communem, ac plu-
res alij relati per Clar. in §. emphyt. quæst. 28. num. 5. §. tertius
est casus, Card. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 19. n. 20. Rota
coram Seraph. decis. 268. n. 1. & in Caietana bonorum 3. De-
cembris 1646. in §. Iustitia verò, coram R. P. D. meo Cerro,
6 † cùm præsertim Ecclesiastica bona ad manus mortuas, hoc
est ad alias Ecclesias, seu loca Pia deuenire prohibeantur
per text. in cap. 1. de alien. feud. vbi Afflict. in princ. n. 4. & 5.
not. DD. in cap. potuit, post gloss. in verbo prohibeatur extra
locati, Rot. decis. 603. p. 1. recent. & in Ferrarien. bonorum
9. Decemb. 1611. coram bon. mem. Coccino, & coram Greg.
XV. decis. 520. n. 11. vbi latè Adden. n. 14. referunt concord.
7 † necnon alienationis prohibitio in his posterioribus inue-
stitutis eum sub vna dumtaxat negatiua contineatur quæ
clausulæ, ad habendum, in his concessionibus adiectæ vim
adimit, & licet alias extraneos includere peraptam restrin-
git ad sanguinis hæredes, secundum Afflict. cap. 1. §. feudum
ea lege, num. 35. si de eo feudo fuerit controuersa inter do-
minum, & agnatum, Cald. de emph. lib. 2. quæst. 10. n. 16.
cum alijs deductis in Caietana bonorum 3. Decemb. 1645. in
§. pro quorum comprobatione, coram R. P. D. meo Cerro,
8 † necnon alteram in perpetuum coercet, atque coarctat
ad personas comprehensas in inuestitura de sui natura non
transmissibili ad extraneos, ad text. in §. emphyteusim, auth.
de non alien. iuncto §. licentiam, quæ ponderat Card. Mant.
de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 19. n. 21. Dec. in cap. in præ-
sentia, n. 53. attestans de comm. de probat. Rota decis. 381.
num. 4. p. 5. & decis. 211. num. 7. part. 6. recent. † vbi quod 9
plus influit in emphyteusim alienandi prohibitio quam præ-
fatæ clausulæ generales, vt plurimum de stylo à Notarijs
appositæ, deficientibus præsertim solemnitatibus, nec im-
petrato, seu reseruato beneplacito Apostolico, quibus de-
stitutæ, eædem clausulæ concessionem non protrahunt vl-
tra propriam emphyteusis naturam, ex traditis per DD.
in cap. emphyt. authen. de non alien. & in l. etiam, ff. solut.
matrimon. & in cap. in præsentia, de probat. vbi inter cæte-
ros Dec. num. 153. Felin. num. 27. Abb. n. 29. Aldobr. cons.
42. n. 3. Couar. var. lib. 2. cap. 17. n. 5.

Neque poterit † domus præfatæ transitum in Hospitale 10
reddere licitum natura contractus locationi potius conue-
niens, quam emphyteusi ex quo pensio in primo concessio-
nis instrumento decreta fructibus videtur respondere, ex
tradit per DD. in l. 1. C. de iur. emphyt. ibique Bart. num. 4.
Bald. in 2. lect. n. 27. Card. Mantica de tacit. lib. 22. tit. 2.
n. 9. cæterique relati per Buratt. decis. 334. n. 1. † Quoniam 11
ad hunc effectum canonis coæqualis non quidem prima
concessio, sed posteriores traditæ domus inspici debent,
quoties ex qualitatibus, & pactis omninò nouis, vt in casu
proposito, posteriores inuestituræ nouæ esse noscuntur, ex
not. in Extrauag. ambitiosæ, de reb. Eccl. non alien. Rota co-
ram Cæs. de Grass. dec. 4. n. 1. cum seq. eod. tit. & in Bononien.
deuolutionis 15. Decemb. 1621. coram bo. me. Coccino, & in
Gerunden. Scribania 1. Iunij 1637. cor. bon. me. Coccino inter
impress. dec. 756. n. 15. Adeòque ex facto corruit obiectio,
posterioribus enim perspectis inuestituris pro annuo dumta-
xat canone scutorum octo, domus annui redditus scut. 100.
& vltra concessa dignoscitur † Præterea nec correspondén- 12
tia canonis fructibus traditæ rei locationis probat esse con-
tractum, quoties aliæ coniecturæ concurrant locationi non
congruentes, sed emphyteusi, vt not. Gabr. cons. 84. lib. 2.
n. 12. Surd. decis. 198. num. 23. & 24. Card. Mant. de tacit.
lib. 22. tit. 6. n. 34. Vinc. de Franc. dec. 191. n. 10. † inter 13
quas potissima reputatur conuenta laudemij solutio iux.
magis receptam DD. sententiam emphyteusim dumtaxat
alienanti conueniens, secundum Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 3.
n. 15. Capyc. Latr. decis. 18. n. 12. Rota coram Buratto decis.
601. n. 5. & decis. 218. n. 1. p. 6. recent. & in alijs relatis iuri-
bus in Rom. deuolutionis Vineæ 14. Maij 1646. in §. quæ sanè
effectuatio, coram me.

Denique non vrget, † quod in nouis licet inuestituris sub 14
nouis pactionibus stipulatis ex prima inuestitura recessum
solummodò censeatur, quatenus aliquid additum fuerit, vel
in contrarium dispositum, vt responsum fuit in Bononien.
bonorum emphyt. 18. Aprilis 1597. coram clar. mem. Hierony-
mo Pamphilio, & penes Merlin. dec. 150. n. 4. & decis. 872.
n. 1. cum seq. Quoniam in posterioribus alterata quoque
legitur formula concessionis in his de hæredibus, & succes-
soribus absque clausula cæterata fit mentio, & domus iam
constructa conceditur, ac magni redditus pro modico tamen
canone scut. octo, † vnde iuxta prædictarum decisionum 15
tenorem à prima inuestitura censetur in proposito casu re-
cessum, ac in sequentibus proinde hæredes dumtaxat san-
guinis admissi, exclusique extranei, ad quos deficiente be-
neplacito Apostolico, cæterisque solemnitatibus transferri
non potuit, vt præter superiùs deducta, not. Afflict. decis.
112. n. 54. Rota in Portuen. Stagni 16. Decemb. 1641. coram
Card. Panzirolo in §. nec visum.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Viterbien. Beneficiorum.

Lunæ 23. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Per resignationem Beneficij, quæ ob non factam publicationem iuxta Constitutionem fel. rec. Gregorij XIII. non fuit effectum sortita, ex quo alter à Sede Apostolica dictum beneficium impetrauit; an dicatur omninò abdicatum ius à Resignante, itaut stante prima resignatione ineffectuata, nequeat denuò resignare? non minus clarè, quàm eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio Beneficij vacantis ob non publicationem resignationis spectat ad Papam.*
2 *Impedimentum ob non factam publicationem resignationis beneficij, quando non sit habendum in consideratione.*
3 *Resignatio beneficij, quæ non fuit sortita effectum, non abdicabit ius à resignante, & quare, num. seqq.*
4 *in Resignatione, quæ fit ad fauorem certæ personæ non abdicatur ius, neque possessio à resignante, nisi beneficium perfectè acquiratur resignatario, & quare.*
5 *Et donec resignatario plenè, & perfectè ius acquiratur, possessio remanet in pendenti penes resignantem intellige prædicta procedere, vt num. 6.*
6 *Possessio nunquam amittitur, nisi possessor habuerit animum illam dimittendi.*
8 *Resignatio, quæ non habuit effectum suum ob malam expressionem valoris, non abdicat ius à resignante.*
9 *Idem dic de resignatione ob conditiones, & pacta non seruata.*
10 *Idem pariter de resignatione nulla, ex defectu consensus.*
11 *Resignatio à Papa admissa, & effectum sortita abdicat ius resignante, illudque transfert in resignatarium.*
12 *Resignans in fauorem alicuius resignatione admissa habetur pro mortuo.*
13 *Resignatione admissa, si interim contingat resignantem decedere beneficium, non vacat per illius obitum.*
14 *Sed si resignatio non fuit publicata, beneficium vacat ob omissam publicationem, non autem per obitum resignantis.*
15 *Resignatio beneficij efficitur resolubilis, quatenus publicatio non sequatur, sed prouisio interim non dici potest conditionalis.*
16 *Constitutio Gregor. XIII. in Bullar. nouo tom. 2. in ord. 85. resoluit simpliciter ius quæsitum resignatario ob non factam publicationem resignationis.*
17 *Resignatio vbi fuit ius quæsitum, illudque abdicatum à resignante, si deinde ius resignatarij resoluitur, non reuolat ad resignantem.*
18 *Renuncianti non datur regressus ad iura renunciata.*
19 *Resignatio quando non dicatur perfecta.*
20 *Resignans; an possit à resignatione recedere post consensum præstitum in parua data.*
21 *Consensus secundum praxim Datariæ non adijcitur à tergo supplicationis, nisi ille fuerit prius extensus in Camera.*
22 *Consensus de stylo Datariæ non recipitur, nisi post signatam supplicationem, & post gratiam perfectam, & retrotrahitur ad diem supplicationis.*
23 *Stylus probatur ex attestatione practicorum, & officialium secundum subiectam materiam.*
24 *Parua data nunquam apponitur, nisi supplicationes prius manu Papæ signatæ fuerint.*
25 *Fides Officialium in materia pertinenti ad eorum officium attendenda est.*
26 *Resignans, quando per primam resignationem abdicauerit à se omne ius, si posteà resignatio ob non factam publicationem non subsistat, an possit denuo resignare.*
27 *Possessio posterior, & clandestina non est manutenibilis.*

D E C I S I O CCCXXII.

RESignauit Petrus Paulus Guazzinus in fauorem Iacobi Paltonerij tria beneficia simplicia, quæ ob non factam publicationem iuxta formam Constitutionis fel. recor. Gregor. XIII. Fuluius Setantonius à Sanctissimo impetrauit; illorumque possessionem adeptus fuit. Quia verò idem Iacobus nouam resignationem à Guazzino obtinuit, & expeditis desuper litteris possessionem eorundem beneficiorum accepit; orta fuit quæstio inter resignatarium, & impetrantem super manutentione, vndè proposito dubio sub die 17. Februarij præteriti responsum fuit, vt videretur de bono iure, quòd hodie ad fauorem Fuluij fuit resolutum.

1 Ipse enim † prouisus fuit de huiusmodi beneficijs, vti vacantibus ob non publicationem resignationis, quo casu illorum collatio spectat ad Sedem Apostolicam, vt disponit eadem Constitutio Gregor. XIII. in Bullar. nouo tom. 2. in ord. 85. & notat Paris. *de resignat. lib. 11. qu. 7. num. 34. & seqq.* Garz. *de benefic. par. 11. cap. 3. num. 274. in fine, & seqq.* Rot. coram Merlin. *decis. 422. num. 8. & in recent. decis. 539. num. 15. par. 4. tom. 3.*

2 Defectus verò † non secutæ publicationis ex aduerso non controuertitur, & allegatum impedimentum carcerationis non videtur releuare, cùm resignatio emanauerit de mense Decembris 1650. & carceratio secuta fuerit 17. Maij 1651. & sic post quinque menses à die resignationis admissæ per Sanctissimum, & consensus præstiti per resignantem, quo tempore commodè poterat publicationem procurare; immò cùm posteà nullas adhibuerit diligentias, nec alia fecerit iuxta præscriptum eiusdem Constitutionis, impedimentum non est habendum in consideratione, vt aduertit Paris. *de resignat. lib. 11. quæst. 13. num. 109. & seqq.* & firmauit Rota coram Merlin. *decis. 329. numer. 15.* & latiùs *in Tridentina Parochialis 5. Decembris* 1646. *coram R. P. D. meo Cerro*, cum notatis per Adden. ad Quarant. *in summ. Bull. verb. beneficiorum resignatorum publicatio, vers. 3. limita, fol. mihi 115.* & per Barbos. *de iure Eccles. vniuers. lib. 3. par. 15. sub num. 193.*

3 Non obstat, † quòd resignatio facta in fauorem Paltonerij, tanquam non sortita effectum non abdicauerit ius à resignante, vt dixit Rota *in Neapolitana Parochialis 15. Martij* 1647. *coram Eminentissimo Cardin. Ottobono*, † ex 4
quo in huiusmodi resignationibus, quæ ad fauorem certæ personæ fiunt, tacita semper inest conditio, quatenus beneficium perfectè acquiratur resignatario, itaut ante, nec ius, nec possessio abdicetur à resignante, vt notat idem Paris. *de resignat. lib. 1. quæst. 3. num. 8. & 47. & qu. 7. nu. 9. & seqq.* Rota *in Lunen. Sarzanen. Beneficij 4. Iunij* 1631. *coram Cocino*, penes Posth. *de manut. dec. 354. num. 5. & 6.*
† vbi quod, donec conditio purificetur, & resignatario plenè, & perfectè ius, & possessio acquiratur, possessio remanet in pendenti penes resignantem, *& in recent. decis. 635. nu. 8. & 9. par. 3. cum alijs in Imolen. Beneficij 23. Iunij* 1645. *coram Eminentissimo Card. Corrado.* 5

6 Etenim † prædicta procedunt, quando resignatio non habuit effectum suum, vel ex defectu consensus partis, quia conditiones non fuerint impletæ, vel ex defectu consensus Papæ, quia narrata non fuerint iustificata, vel ex alio impedimento personali, tunc enim non potest dici, quòd quæratur ius resignatario, quòdque † resignans habuerit animum dimittendi possessionem, sine quo possessio nunquam amittitur, *leg. 3. §. in amittenda, ff. de acqu. poss.* Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 11. ante finem de caus. possess. & propr.* Rota coram Merlino *decis. 299. nu. 9.* 7
† Prout de resignatione ob malam expressionem valoris, quòd non abdicet ius à resignante, dixit Rota *dec. 417. numer. 1. & decis. 419. num. 1. & 2. par. 1. diuersor.* † Et de resignatione ob conditiones, & pacta non seruata firmatum fuit *in decis. 48. num. 8. & 9. & decis. 830. num. 3. & 4.* coram Buratto *in decis. 214. num. 3.* coram Merlino, *& in Valentina Parochialis 13. Ianuarij 1645. coram Reu. P. D. Cerro.* † Et generaliter de resignatione nulla ex defectu consensus, probat Garz. *de benef. par. 11. cap. 3. num. 277. & seqq.* Rota *in Vercellen. Canonicatus coram Corduba apud eundem, vbi supra num. 278.* 8 9 10

11 At in præsenti casu † resignatio habuit effectum suum, & cessauit ius resignantis, illudque in resignatarium translatum fuit eo ipso, quòd Papa resignationem admisit, & gratiam prouisionis purè, & simpliciter ei concessit, vt aduertit Maresc. *var. resol. lib. 1. cap. 51. nu. 9. & 27.* Boer. *dec. 348. num. 4. vers. in contrarium, & nu. seqq.* Cassad. *decis. 1. nu. 1. de renunc.* Merlin. *dec. 3. eod. nu. vers. nec anterior, & dictum fuit in Papien. Archipresbyteratus 11. Maij 1648. coram Reu. P. D. Cerro*, † vbi quod resignans in fauorem alicuius resignatione admissa habetur pro mortuo, iuxta *consil.* Paris. 93. *num. 25. lib. 4. & decis.* Caualer. 104. *num. 8.* Et cum hac distinctione censuit Rota *in Tridentina Parochialis 13. Iunij* 1648. *coram R. P. D. Bichio*, ac in his terminis procedunt, & intelligendæ veniunt *dec. 175. num. 2. lib. 3.* coram Puteo *dec. 92. eod. n. par. 1. recent. & dec. Crotonen. Parochialis 17. Decembris 1621. coram Vbaldo, aliæque plures, quæ in contrarium fuerunt allegata.* 12

13 Quòd adeò verùm est, † vt si interim admissa resignatione contingat resignantem decedere, beneficium non vacet per illius obitum, Rota apud Garz. *de benef. par. 2.*

Ee *cap. 1.*

cap. 1. num. 130. & par. 11. cap. 3. num. 305. & 307. & in
14 *recentior. decis. 539. num. 15. par. 4. tom. 3.* † vbi quod ta-
li caso si resignatio non publicatur beneficium vacat ob
omissam publicationem, non autem per obitum resignan-
tis, *& in Legionen. Canonicatus 23. Ianuarij, & 27. A-
prilis 1640. coram Reuerendissimo Tarraconen.*
15 Nec onus † faciendæ publicationis, eiusque incertitu-
do efficit, quòd interim promissio dicatur conditionalia, sed
solum quod sit resolubilis, quatenus publicatio non sequa-
tur, vt ponderat Caldas. *consil. 31. sub num. 20. vers. item
post acceptationem*, Marescott. *variar. resolut. dict. lib. 1.
cap. 51. num. 26.* Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæst. 21. num.*
16 *26.* † vbi notat, quòd Constitutio Gregoriana resoluit sim-
pliciter ius iam quæsitum Resignatario, Paris. *de resignat.
lib. 11. quæst. 7. num. 34. 44. & seqq.* Cassad. *decis. 24. nu. 6.
super reg.* & ita apertè firmatum fuit *in dict. Tridentina Pa-
rochialis 15. Iunij 1648. coram Reu. P. Domino meo Bichio.*
17 Cùm igitur † à principio ius fuerit acquisitum Resi-
gnatario, illudque abdicatum à Resignatarij resoluitur,
18 non propterea ad Resignantem reuolat; † Nam regula
est satis trita, quòd renuncianti non datur regressus ad iu-
ra renunciata, *leg. quæritur, §. si venditer, ff. de adil. edict.*
Rota *decis. 433. num. 10. par. 1. recent. & decis. 12. num. 3.
par. 6.*
19 Non obstat, † quòd resignatio non dicatur perfecta,
nisi quando est præstitus formalis consensus in Camera,
vel Cancellaria, & extenditur à Notario, vt inquit Pa-
ris. *de resignat. lib. 8. quæst. 8. num. 40. & 43.* Capuraqu. *dec.
217. num. 8. & 9. par. 1.* cum alijs relatis per Barbos. *de iur.
Eccles. lib. 3. cap. 15. num. 24.* & per Adden. ad Buratt. *dec.
787. num. 3. & 4.* Itaut non releuet consensus, qui præsta-
20 tur in parua data, † quia ille non facit actum perfectum
cùm etiam post paruam datam res dicatur integra, & resi-
gnans possit à resignatione recedere, idem Paris. *lib. 1. qu. 12.
num. 37. & 42.* Gratian. *discept. forens. cap. 191. num. 5. &
seqq.* Lotther. *de re benefic. lib. 3. qu. 16. num. 18. & 19.* Ro-
ta *decis. 458. per tot. lib. 3. par. 3. diuers.*
21 Nam prædicta procedunt de stylo antiquo, sed † posteà
inoleuit praxis, quòd non adijciatur consensus à tergo sup-
plicationis, nisi ille fuerit prius extensus in Camera, vt ad-
uertit Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæst. 16. num. 59.* Barbos.
de iure Eccles. vniu. lib. 3. cap. 16. num. 24. versic. 2. colligi-
22 *tur*, † immò hodie ex nouissimo stylo idem consensus non
recipitur, nisi post signatam supplicationem, & post gra-
tiam perfectam, qui consensus posteà retrotrahitur ad diem
supplicationis, Paris. *lib. 1. quæst. 12. num. 18. & seqq.* Et
23 † de hoc stylo testantur, quamplures practici, & Officia-
les Datariæ, quibus in hac materia stañ. esse, firmauit
Rota coram Seraphin. *decis. 792. num. 3.* Comitul. *decis.
119. num. 5.*
24 Quòd autem † de eo tempore, nempè de mense De-
cembris 1650. supplicatio iam esset signata, constat ex ad-
notatione paruæ datæ, quæ nunquam apponitur, nisi sup-
plicationes prius manu Papæ signatæ fuerint, vt deponunt
25 ijdem Officiales, † quorum fidem attenden. esse, vltra
deductas firmauit Rota coram Coccino *decis. 88. num. 2. &
in Asten. Coadiutoria 14. Februarij præteriti coram me.*
26 Nec † quicquam releuat secunda resignatio reportata
per Iacobum ab eodem Guazzino de mense Iunij 1652.
Quia cùm prima perfecta fuerit, & ipse abdicauerit à se
omne ius non habebat quid possit in Iacobum transferre,
Rebuff. *consil. 8. num. 5. & consil. 185. num. 6.* Paris. *de resi-
gnat. lib. 1. quæst. 15. num. 16. & seqq.* & facit adducta per
Cassad. *decis. 9. sub num. 1. versic. sed maior pars de concess.
præben.*
27 Firmato bono iure Fuluij, † illi manutentio conceden-
da venit, cùm doceat de sua possessione capta sub die
2. Nouembris 1651. quæ in concursu alterius apprehensæ
per Iacobum præferenda venit. Cùm ista sit posterior, &
capta non citato Fuluio, itaut dicatur clandestina, & non
manutenibilis, Rota coram sanct. memor. Gregor. *decis. 6.
num. 3. in recent. decis. 139. num. 5. par. 7. & fuit dictum in
Salernitana Beneficij 1. Februarij 1651. coram me.*

Et ità, &c. Vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Episcopo Papien.

Romana Pecuniaria.

Veneris 27. Iunij 1653.

A R G V M E N T V M.

Cessio iurium, quamuis fuerit verbis generalibus concepta, tamen restringi debet ad iura talia, qualia penes cedentem de tempore cessionis reperiebantur; Quid autem dicen. sit, si res cessa fuerit promissa libera ab omni censu, canone, seruitute, &c. & deindè fuerit detecta aliquo onere grauata, de quo Cessionarius plenam notitiam habebat, an in tali casu sit permissum Cessionario agere de euictione, eruditè resoluitur.

S V M M A R I V M.

1 *Instrumentum facit probationem probatam, & rem manifestam reddit.*
2 *Dotis fructus, seu interusura, quemadmodum debebantur Mulieri, ita pariter debentur eius heredibus.*
3 *Cessio iurium intelligitur de iuribus talia, qualia penes cedentem de tempore contractus reperiebantur.*
4 *Maximè, quando fuit dictum iura competentia, quia tunc restringitur ad iura de tempore præsentis competentia.*
Et quid si in Instrumento cessionis adiecta fuisset promissio libertatis ab omni censu, canone, & num. 8.
5 *Cedens, incongruum est dicere, quod ipse voluerit cedere vltra iura sibi competentia.*
6 *Mulier vigore Statuti Vrbis non potest se obligare.*
7 *Cessio, quamuis fuerit verbis generalibus concepta, tamen restringi debet ad ius, quod ipsi cedenti competebat.*
9 *Cessio iurium facta in vim decreti Iudicis, extenditur tantùm ad id, in quo per Iudicem cedens grauabatur, & non plus.*
10 *Emens scienter rem oneri obnoxiam, cum promissione venditoris, quod illa esset libera, tamen præsumitur voluisse emere cum dicto onere.*
11 *Emens scienter rem oneri obnoxiam, ius solum venditoris emisse dicitur.*
12 *Adde, quod in tali casu emens non potest agere de euictione.*
13 *Obseruantia est optima rerum interpres, & ex ea dignoscitur, qualis ab initio fuerit mens contrahentium.*
14 *Quietantia de omni, & toto eo, quòd quis prætendere possit, quod importet.*
15 *Fructus fauore dotis debentur in quantitate promissa, etiam si bona pro dote assignata longè minus redderent.*
16 *Fructus fauore dotis ex dispositione Statuti Vrbis, etiam in summam scutorum septem cum dimidio sunt liciti.*

D E C I S I O CCCXXIII.

NVpsit Margharitam de Pomis vna ex quatuor filiabus, quas Flaminius eius Pater reliquerat cum dote scut. 1500. Bartholomæo Saniuliano, & in partem dictæ dotis, nempè pro summa scut. 750. Andreas Leonius nomine præfatæ Margharitæ eius Cognatæ promisit illa soluere dicto Saniuliano in quarta parte Domus, & Vineæ, quæ per Margharitam cum tribus alijs Sororibus pro indiuiso possidebantur, vel in pecunia numerata ad electionem dicti Saniuliani, qui casu, quo elegisset habere pecuniam fuit inter Partes conuentum, vt respectu dicti capitalis scut. 750. Idem Leonius interim solueret fructus ad rationem sex pro centenario, & è contra Saniulianus teneretur curare, quòd Margharitam cederet, ac renunciaret eidem Leonio iura sibi competentia super dicta Domo, & Vinea, vt ex Instrumento dotalis, *Summario Gessi num. 2.* Elegit Saniulianus satisfieri in pecunia, & consequenter Leonius egit coram A. C. ac etiam obtinuit cessionem ad sui fauorem fieri de dicta portione Domus, & Vineę, quam tam Margharitam, quàm Saniulianus Coniuges in actu cessionis promi-

miserunt liberam, & exemptam ab omni onere Census, Canonis, & alterius seruitutis, & ad ipsos pleno iure vtilis dominij, & possessionis spectare asseruerunt. Post hæc defecto Saniuliano Margarita eius Vxor transiuit ad secundas nuptias cum D. Roccho Gessio agnata ei prima dote, & signanter dicto credito scut. 750. necnon omnibus fructibus debitis à Leonio, pro quorum consecutione cum de anno 1648. Iudicium intentauerint dictæ Coniuges, opposuit Leonius exceptionem traditionis rei non liberæ eo quia domus grauata reperiretur annuo Canone scut. quatuor fauore PP. Sanctæ Mariæ Nouæ, & Vinea alio Canone scut. 22. erga Serenissimum Ducem Parmæ, ac propterea prætendere cœpit in debitum imputanda esse plura scuta, quæ soluere coactus fuerat pro dicto Canone tam ratæ domus, quàm Vineæ, quæ sibi fuerant cessæ, atque ita non teneri ad solutionem integri capitalis scut. 750. sed illud minuendum esse, habita ratione dicti oneris, & istis detractis nihil superesse de capitali, & fructibus, quod soluere deberet. Sed prosecuto iudicio post mortem Margaritæ ad instantiam Gessi illius viri, ac hæredis testamentarij obtinuit ab A.C. relictis in suspenso scut. 300. relaxari mandatum executiuum pro residuo capitalis nempè pro scut. 450. Ab hoc mandato commissa Rotæ per Signaturam appellatione clausula, *sine præiudicio*; Dubitatum fuit in deuolutiuo; An & ad quid Leonius, & Gessius ad inuicem teneantur, & Domini dixerunt Leonium teneri non solùm ad solutionem integri capitalis, sed etiam fructuum ad rationem in Instrumento conuentam nempè scut. sex pro quolibet centenario, & anno.

Ratio resolutionis fuit quia de obligatione Leonij in forma Cameræ soluendi dicta scuta 750. cum promissione dd. fructuum constat ex duobus publicis Instrumentis vno videlicet facto super constitutione dotis de anno 1527. altero ve-
1 rò super cessione Coniugum de anno 1619. † quæ faciunt probationem probatam, & rem manifestam reddunt, Bald. *in l. interest 21. num. 2. Cod. de solut.* Rot. penes fan. mem. Gregor. XV. *decis. 195. num. 1. & decis. 459. num. 3.* Buratt. *decis. 540. num. 4. & decis. 597. num. 3. cum vulgat.*
2 † Et sicuti in vim dictæ obligationis Leonius tenebatur ad solutionem tam sortis, quàm fructuum erga Margaritam dum viuebat, Rot. post Zach. *de oblig. Cameral. decis.* 126. *num.* 3. parimodo tenetur erga Gessium illius hæredem, qui eius personam repræsentat, cùm omnes actiones tam actiuæ, quàm passiuæ, quæ penes eam de tempore mortis reperiebantur, in eius hæredem translatæ fuerint, *l. cum heredes 23. ff. acquir. possess. l. 1. ff. de Bonorum possess. l. heres, la seconda, ff. de acq. hered.* Surd. *decis. 298. num.* 3. Rot. *decis.* 243. *num. 10. part. 5. & decis. 19. num. 9. part. recent.*

Non obstat, quod Margarita cesserit portionem domus, & vinea ad se spectantem cum expressa promissione, vt illa esset libera ab omni Liuello, & Canone, & nihilominus illa detecta deindè fuerit grauata d. annuo Canone, vnde præsupponit Leonius, quod Gessius hæres teneatur excomputare Canones per ipsum solutos, necnon pre-
3 tium minuere habita ratione d. oneris. † Quia Domini pro responsione animaduertebant, quod obligatio Margaritæ erat solum decedendo Leonio iura sibi competentia super dicta Domo, & Vinea, quæ promissio intelligitur de iuribus talia, qualia penes ipsam de tempore contractus reperiebantur, *l. mulier, ff. qui potior. in pignor. habeantur*, Bart. Alex. & alij *in l. si sic, §. 2. ff. de legat.* 1. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 10. num. 6.* Rot. *decis. 560. num. 9. part. 1. recent.* Alex. *cons. 187. num. 9. lib. 2.* Aldobrand. *consil. 107. num. 2.* Speculat. *in tit. de locat. §. neque aliqua q. 58.*
4 Franch. *decis. 527. num. 2.* † multò magis quando prout hic dictum fuit iura competentia, quia dictum participium, *competentia*, tanquam præsentis temporis restringit promissionem ad iura quæ competebant de tempore contractus, gloss. *in Clement. 1. in verb. dignitatibus de prebend.* Ruin. *cons. 158. num. 8. volum. 3.* Surd. *cons. 135. num. tot. cum seqq.*
5 † Incongruum est igitur dicere quod ipsa voluerit se obligare in plusquam ea præcedenti contractu tenebatur, ad tradit. per Afflict. *decis. 399. num. 13. vers. nec obstat secundum motiuum*, Surd. *cons. 34. num. 34. vol. 1. & decis. 112. num. 36.* Rot. post Pich. *decis. 43. num. 5. & in recent. decis. 392. nu. 2.*
6 *part. 1.* † Immò etiamsi voluisset, neque potuisset in plus se obligare, quia illi resistebat Vrbis Statutum, Rot. *d. decis. 392. num. 3. in fin. p. 1. recent.* & coram Buratt. *decis. 361. num. 1.*
7 *& seqq.* † ideòque dicta cessio quamuis verbis generalibus concepta fuerit ad limites tamen præcedentis obligationis hoc est ad ius tantummodo illi competens restringi debet, *l. quadam mulier*, cùm gloss. *ff. de rei vendicat. l. insulam, ff. de verbor. obligat.* Grat. *discept. forens. cap. 230. num. 43. vers. status primordialis obligationis*, Rot. coram Gregor. XV. *decis. 502. num. 2. & in recent. decis. 605. num. 2. vers. an cessio, in fin. part. 3.* † & promissio libertatis ab omni censu, cano- 8
ne, & alia seruitute facta in Instrumento dictæ cessionis intelligi debet de libertate ab oneribus, quæ per contrahentes medio tempore imponi fortasse potuissent, non autem à canone, & alio onere quo tam grauatæ reperiebantur dictæ domus, & vinea de tempore Instrumenti Dotalis, nam respectu illorum nulla in dicto Instrumento legitur promissa libertas: sed simpliciter facta obligatio cedendi iura competentia, quæ ea iam dictis per cessionem iurium talium; qualium sufficienter adimpleta fuit.

Et tantò magis † hoc firmandum esse visum fuit Dominis, 9
quia talis cessio facta etiam apparet in vim decreti A. C. quod cum solum cogat Margaritam ad concedendum sua iura absque alia promissione libertatis, inde DD. desumebant vehementem coniecturam voluntatis Margaritæ de se obligando tantum ad id, in quo per Iudicem grauabatur, & non plus, ad trad. per Rotam penes Paris. de Saluian. *decis. 138. num. 5.*

His accedit, † quod Leonius optimè sciebat dictas Do- 10
mus, & Vineam subiectas esse oneri canonis, vt de hoc clarè constat ex eo, quia tanquam Procurator Sororum obtinuit subhastari dictam Vineam reseruato tamen Beneplacito fel. record. Cardinalis Odoardi Farnesij cui Canones per plures etiam annos persoluit, stante igitur d. scientia intrat maxima præsumptio, quod Leonius voluerit tantum emere ius, quod ipsa Margarita habebat præuia dicti oneris accollatione, iuxta text. *in l. qui tabernas, ff. de contrahen. empt. l. qui fundum sciens, C. de euict.* † & regulare est, quòd 11
emens scienter rem oneri alicui obnoxiam ius solum venditoris emisse dicatur, Gloss. & Bald. *in l. 1. C. si pignus pignoris datum sit*, Mangil. *de euiction. quæst. 106. num. 19.* Rota coram Gregor. XV. *decis. 90. num. 11.* & post Zacch. *de oblig. Cameral. decis. 270. num. 14.* † vnde tali casu de euictio- 12
ne agere minimè permittitur secundùm Castrens. *in l. emptorem, §. qui autem num. 3. ff. de act. empt.* Crauett. *cons. 12. sub num. 8. vers. quia tunc ob eius scientiam*, Honded. *cons. 3. num. 42. lib. 1.* Dec. *cons. 411. num. 4.* Gozadin. *cons. 24. nu. 7.* Couar. *variar. resol. lib. 3. cap. 17. num. 3.* Rot. coram Mantic. *decis. 109. sub num. 8. vers. & ideo, & decis. 152. num. 4. & decis. 211. num. 1. part. 2. diuers.*

Remanent † prædicta eo magis comprobata ex obser- 13
uantia plurium annorum, nam Leonius vltra canones etiam fructus conuentus semper persoluit absque vlla contradictione, seu protestatione, sicque declarauit quod illi absque diminutione deberentur, & onus canonum ad ipsum spectaret, vt in simili arguit Rot. coram Pen. *decis. 464. num. 6. vers. quod si ista computatio*, obseruantia enim est optima cuiusque dispositionis interpres; & ex ea dignoscitur qualis ab initio mens contrahentium fuerit, Surd. *cons. 134. n. 9.* Gregor. *decis. 502. & decis. 511. num. 8.*

Idem † suadet etiam alia satis vrgens ratio quæ est, vt de 14
anno 1633. Leonius quietauerit Margaritam de omni, & toto eo, quod vsque ad dictam diem ab ea habere prætendebat; Ergo dicendum est, quod dd. canones, vel non fuerint debiti, vel fuerint per eum remissi, iuxta doctrinam Bald. *in leg. sub prætextu num. 19. C. de transact.* Surd. *decis. 217. num. 12.* Rot. coram Merlino *decis. 714. num. 7.*

Pro considerabili neque habitum fuit, quod Margarita promiserit de releuando indemnem Leonium ab obligatione facta fauore Saniuliani eius primi viri occasione dictæ Dotis; Ideòq; donec indemnis releuetur ei competat retentio dicti crediti. Nam respondetur quod respectu scut. 750. nulla erat præstanda releuatio, dum eorum loco vineam, & domum recepit Leonius.

Obstare † neque visum fuit, quod dd. Domus, & Vinea 15
non præstent fructus in quantitate promissa, sed in longè minori, & sic pactum soluendi fructus ad rationem sex pro centenario sustineri non posse videatur; Quia vltra alia deducta ab informantibus pro Gessio DD. pro responsione considerabant, quod in promissione, siue obligatione facta per Leonium fauore Saniuliani pro satisfactione dotis Margaritæ continebatur, vel potius domus, & vineæ spectantis ad Margaritam, vel pecunia pro dicta summa scut. 750. ad electionem eiusdem Saniuliani; Vnde cum creditum esset dotale, & maritus elegerit satisfactio-

nem in pecunia, indè sequitur, quod dd. fructus non dicantur debiti habito respectu ad redditus bonorum; sed ad
16 obligationem Leonij facta in pecunia, † propter quam fructus fauore dotis etiam in summa scut. septem cum dimidio sunt liciti sic disponente Statuto Vrbis *cap.137.lib.1.* Rot. *decis.85. num.8. & seqq. & decis.247. num.5.* post Zacch. *de obligat. Cameral.* & post Fenzon. *ad Stat. Vrb. decis.84.§. tum etiam, & in recent. decis.574. nu.2. part.2. & decis.522. num.3. part.3.* & fuit dictum *in Bononien. Dotis* 18. *Martij* 1648. *§. tertiò, coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. ZARATE.

Perusina Census.

Veneris 27. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Mulier adhuc in minori ætate constituta non potest sine debitis solemnitatibus eius Viro in dotem dare bona æstimata, æstimatione faciente venditionem, licèt possit illa dare inæstimata, & quare. Mulier an, & quando possit ex taciturnitate ratificare contractum ab initio nullum, & quæ requirantur, eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in iudicatum ob non prosecutionem appellationis infrà biennium.*
2 *Et venit exequenda, ac si ab initio non fuisset appellatum.*
3 *Validitas resultat ex reuolutione processus.*
4 *Acta necessaria, & releuantia sunt transportanda, relictis irreleuantibus.*
5 *Procurator Dominus litis effectus, quando non possit reuocari.*
6 *Procurator vti Dominus litis effectus vti talis semel ab Aduersariis admissus, tanquam illegitimus deindè reijci non valet. Amplia, vt num.7.*
8 *Instrumentum facit probationem probatam.*
9 *Extinctio census non subsistit vbi facta fuit cum eo, qui nec Dominus, nec Creditor erat d. census.*
10 *Cessio non suffragatur vbi non constat de iure cedentis.*
11 *Cessionarij assertio nullam fidem meretur, quando Instrumentum cessionis non exhibetur.*
12 *Dotis designatio specialiter facta in certis bonis, inducit denegationem in aliis.*
13 *Census datus in dotem inæstimatus remanet in dominio Mulieris.*
14 *Dos inæstimata non potest constitui à Tutore, vel Muliere minore absque solemnitatibus, & quare.*
15 *Census an possit alienare à Minori absque solemnitatibus, ex quo non computetur inter mobilia, vel immobilia, sed tertiam speciem constituat.*
16 *Ratificatio Minoris debet esse cum eisdem solemnitatibus requisitis in celebratione contractus.*
17 *Ratificatio Minoris non valet sine solemnitatibus, quia ratificatio conciliat ea qua pendent ab animo, sed non qua pendent ex aliqua forma.*
18 *Ratificatio non inducitur absque scientia nullitatis actus, & omnium qualitatum.*
19 *Infans præsumitur affectum rei non habuisse, non autem contractum ex taciturnitate ratificasse.*
20 *Hæres potest opponere nullitatem, quam eius Author opponere poterat.*
21 *Hæres non potest impugnare factum defuncti.*
22 *Secus si fuerit tantum Legatarius vsusfructus.*
23 *Legatarius non cogitur habere ratum factum defuncti.*
24 *Hæres potest impugnare factum defuncti nullum, & inualidum.*
25 *Cautio de benè vtendo, & fruendo, quam vsufructuarius debet præstare, fuit introducta fauore Proprietarii.*
26 *Ideoque Testator non potest illam remittere; secus tamen Proprietarius, num. 27.*
28 *Solutio cedit in causam verioris, & durioris obligationis.*

DECISIO CCCXXIV.

IMposito, ac vendito annuo Censu scutor. 16. pro pretio scut. 200. per Mathiam de Cioffis de anno 1582. super suis bonis ad fauorem Virginiæ, & Euphrosinæ de Settis minorum interueniente, & stipulante Io: Antonio de Settis earum patruo, Iacobus Nonius dictæ Euphrosinæ posteà Socer, sub assertione, quod Census ad se spectaret ratione dotis sibi traditæ ex matrimonio cum Tobia eius filio celebrato, illum vendidit Marco Antonio Gratiano, qui postmodum eundem Censum dicto Mathiæ impositori, & eius filijs retrouendidit pro scut. 200. & finali satisfactione fructuum. Post cuius mortem, & Tobiæ Viri, & Euphosinæ Sororis, dicta Virginia maior effecta tam nomine proprio, quàm hæreditario Euphrosinæ, agere cœpit pro fructibus decursis contra Pauluciùm, & Valentinum hæredes dicti Mathiæ impositoris: pro quibus primum à Reuerendiss. Archiepiscopo Capuano tunc A. C. Locumtenente mandatum executiuum obtinuit, sed cum pro alijs fructibus successiuè ageret coram bon. mem. Caballetto ipse dictos hæredes ab impetitis absoluit, declarando censum benè fuisse extinctum, & mandatum Antecessoris cum omnibus indè sequutis reuocauit, quæ sententia fuit in gradu appellationis confirmata à Reuerendissimo Episcopo Auersano. Sed in tertia instantia R. P. D. Ronconus dictas sententias reuocauit, & mandatum pro fructibus decursis relaxauit. Vndè cùm dd. de Cioffis causam appellationis ab hac sententia extra Rotam bon. mem. Arguelles commissam non fuissent prosequuti, præuia denuò Commissione subrogatoria, & executoriali, fuit mihi commissa: Quapropter dedi dubium, An constaret de re iudicata, & Domini affirmatiuè responderunt.

Ratio resolutionis fuit, † quia appellatio interposita à 1
sententia R. P. D. mei Ronconi, non solùm infrà biennium, sed nec intra quinquennium fuit prosequuta, nec magis prorogata fatalia, atque ideò transiuit in rem iudicatam, *c. cum sit Romana de appell. Clem. sicut eodem tit. Auth. si qui, C. de temp. appell.* Rot. *decis.69. num.2. decis.233. n.2. & 3. part.7. recent. & in Interamnen. fideicommissi 15. Ianuarij 1644. coram R.P.D. meo Meltio.* † Et consequenter 2
omninò exequenda venit, non aliter, quam si ab initio prouocatum non fuisset, *l. si contra, C. de appell. l. fin. §. illud, C. de temp. appell.* Rota *in d. decis.233. n.5. in Romana Vineæ 28. Aprilis 1648. §. appellatio coram R.P.D. meo Meltio.* Accedente præsertim illius validitate, & iustitia.

Validitas enim clara resultat ex processus reuolutione 3
iuxta vulgatam Caputaq. *dec.260. part.2.* quàm passim sequitur *Rota, vt in Bonon. seu Ferrarien. Pecuniaria 12. Maij proximi præteriti §. quintò coram me.* † Eademque ex non 4
integra actorum transportatione controuerti non potest: Quandoquidem, acta necessaria, & releuantia fuerunt transportata, irreleuantibus relictis, Gratian. *discept. for. cap.968. n.11.* Rot. *decis.564. n.5. par.2. recent.* & coram Duran. *dec. 94. n.4. & seq.* Minusque ex eo, quod Procurator, qui obtinuit sententiam à R.P.D. Roncono fuisset à Virginia reuocatus: Quoniam † ille vti Dominus litis effectus, non obstante 5
reuocatione ad vlteriorem causæ prosequutionem procedere valuit, cùm in hoc statu procurator, nisi causa cognita, aut eo, & Aduersario consentientibus reuocari non possit, *l. post litem 17. C. de proc. l. procuratoribus 22. C. eodem, cap. quamuis 2. eod. tit. lib.6.* vbi plura cumulat August. Barbos. Donell. *lib.18. commen. cap.17.* vbi Osual. *littera B.* Rota *decis.195. num.1.* coram Seraph. *decis.937. num.4.* coram Penia, *& in recentior. decis.282. nu.7. & 8. par.4. tom.2.* Præterquam † eum vti talis ab Aduersarijs admissus, & appro- 6
batus fuerit, tanquam illegitimus reijci non valet, *ex l. generaliter, C. de non num. pec. cap. per tuas 10. de prob.* vbi communiter scribentes, Golin. *de Procur. part.1. cap.5. num.94.*
† Maximè cùm Procurator dictorum de Cioffis aduersus 7
eum duas primas sententias obtinuisset, vndè intrat regula *l.1. C. quod quisque Iuris, &c.* Rota *in Ianuen. Priuilegiorum 28. Iunij 1649. §. postremò coram Eminentiss. Cerrado in Comen. Collegij 24. Februarij proximè præteriti §. quibus accedit coram me.*

Iustitia verò † dictæ sententiæ comprobatur ex Instru- 8
mento publico impositionis census ad fauorem dictarum sororum cum obligatione Camerali soluendi fructus, quod facit probationem probatam, & rem manifestam, vt de eo iudicari debeat, tanquam de casu legis, Arias de Mesa *variar. resolut. lib. 1. cap. 24. nu. 1. cum seqq.* Cenc.

de

de censib. quæst. 43. *num.* 10. & 11. Rota apud eundem *decis.*
374. *num.* 3. cum alijs enumeratis *in Vrbinaten. prætensi Sa-*
larij 26. *Iunij* 1652. §. *iustitia, vers. quod Instrumenenm coram*
me. Et contra illud allegari non valuit iniustitia sententiæ
9 veniens ex eo, quòd iam census extinctus fuerat. † Nam
adducta extinctio per illos de Cioffis facta fuit in manibus
Marci Antonij Gratiani, qui nec Dominus, nec Creditor
erat prædicti Census, vt proindè ipsa extinctio consistere
non possit, *ex leg. si ego, ff. de neg. gest.* Giurb. *decis.* 79. *num.* 1.
Rota post Cenc. *de censib. decis.* 174. *num.* 3. Ex propria enim
persona ipsi non competebat, cùm Censum non imposuis-
set, nec ex iure alterius vigore scilicet assertæ cessionis Ia-
cobij Nonij: Nam omisso, quòd Gratianus cessionem repor-
tasset à Nonio, non tamen videtur iustificatum, quòd dictus
Iacobus Nouius cessionem haberet à Virginia, & Euphrosi-
na Sororibus, quibus primò Census fuit acquisitus; quamo-
10 brem non constito de iure † cedentis, cessio non suffraga-
tur, *l. si nomen, ff. de hered. vel act. vend.* Bart. *in l. si sic,* §. 1. *ff.*
de leg. 1. Surd. *cons.* 151. *num.* 91. Aldobrand. *cons.* 68. *num.* 2.
lib. 2. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *dec.* 379. *num.* 1. post
Pacif. de Salu. *decis.* 162. *num.* 6. & 7. *in recent. decis.* 114. *num.*
11 14. *par.* 7. & apud Merlin. *dec.* 113. *num.* 1. † Nec vllam fidem
meretur assertio dicti Iacobi, quatenus affirmat se Cessiona-
rium esse dictæ Euphrosinæ, cùm Instrumentum cessio-
nis non exhibeatur, ex notatis per Alexand. *consil.* 3. *nu-*
mer. 1. *versic. sed si ita est lib.* 2. Becc. *consil.* 5. *nu.* 5. Arias
de Mesa *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 2. & *seqq.*

Neque pro cessione deseruire valet apocha matrimo-
nialis Euphrosinæ, *data Summar. DD. de Baptistis nu.* 3.
Tum quia posterior visa fuit cessione facta Gratiano. Tum
12 † quia illa solùm continet Census paternos, & maternos,
& sic non comprehenditur Census controuersus ab ipsis So-
roribus acquisitus; vndè ex causa dotis transferri non po-
tuit, cùm designatio dotis specialiter facta in certis bo-
bis inducat denegationem in alijs argumento, text. *in l. ma-*
ritus, Cod. de proc. l. stipulationes commodissimus 53. *ff. de verb.*
oblig. Mantic. cum ibi adductis *in tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.*
13. *num.* 25. *vers. nam designatio dotis.*

13 Præterea, quia Census, de quo agitur, † vel fuit da-
tus in dotem inæstimatus, & remansit in dominio vxo-
ris, *leg. in rebus, Cod. de iur. dot. leg. plerumque* 11. *ff. eodem,*
Guttierez *consil.* 22. *num.* 2. Anton. de Amato *resolut.* 49.
14 *num.* 7. † Aut datus fuit æstimatus æstimatione faciente
venditionem, & quia talis æstimatio alienationem impor-
tat, nec à Tutore, nec à Muliere fieri potuit sine solem-
nitatibus, Bartol. *in leg. si constante num.* 77. *ff. solut. ma-*
trimon. Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 5. *gloss.* 7. *num.* 24.
Franc. Hieron. Leo *dec. Valent.* 31. *num.* 2. *cum seqq. lib.* 1.
Rota *decis.* 588. *num.* 6. *par.* 4. *recent. dec.* 84. *num.* 22. post
Cenc. *de censib.*

15 Replicatio verò, † quòd Census inter stabilia non
computetur, sed tertiam speciem constituat, vt proindè
alienari possit absque solemnitatibus eliditur, ex contraria
veriori sententia, quam inter alios tuetur, Grat. *discept.*
forens. cap. 367. *num.* 26. Rota *dec.* 431. *num.* 8. *dec.* 441. *n.* 2.
post Cenc. *de censib. & alibi passim.*

16 Supposita itaque † nullitate dictæ cessionis, seu assignatio-
nis, quatenus probaretur visum fuit non intrare subsequu-
tam mulieris ratificationem ex superueniente matrimonio,
vel ex productione apochæ, aut quolibet alio actu, quia
sicut expressè eadem mulier non potuisset ab initio alienare
sine solemnitatibus, ita nec tacitè illam ratificare potuit si-
ne eisdem solemnitatibus, Bart. *in l.* 1. §. 1. *ff. de leg.* 3. &
in leg. hæredes palam, §. *sed quid post, ff. de testament.* Bald.
17 *in leg. mancipia, Cod. de reb. alien.* † vbi quod ratificatio re-
conciliat ea, quæ pendent ab animo, sed non quæ pen-
dent ex aliqua forma, vel ex alia exteriori potentia, & in-
fert, quòd ratificatio minoris non valet sine solemnitate
necessaria, quia in eius contractu certa requiritur forma,
vt etiam Surd. *cons.* 28. *à num.* 120. *cum seqq.* Gratian. *discept.*
forens. cap. 589. *num.* 11. & 15. Rot. *decis.* 160. *num.* 2. & *seqq.*
par. 3. *decis.* 190. *num.* 26. *par.* 6. *recent. in Romana Nullitatis*
donationis 3. *Iulij* 1628. *coram Reuerendissimo D. meo Deca-*
no, & in Asculana Pecuniaria 27. *Iunij* 1647. *coram R. P. D.*
18 *meo Celso,* §. *neque ex eo.* Immò, † nec etiam Euphrosinæ
ratificatio præsumitur tam ex dictis actibus, quàm ex taci-
turnitate in non petendo fructus Census, cùm non constet
Euphrosinam habuisse scientiam nullitatis actus, & om-
nium qualitatum, vel quod Census fuisset in dotem datus,
sine quibus in ista muliere ratificatio non inducitur, ex trad.

per Gabr. *consil.* 36. *num.* 60. *lib.* 1. Surd. *consil.* 49. *num.* 32.
cum seqq. Gratian. *discept. forens. cap.* 513. *num.* 30. Rota *dec.*
104. *num.* 15. *in fine, & num.* 16. *par.* 2. *diuers. decis.* 260. *num.*
12. & 13. *par.* 6. *recent. in Anconitana nullitatis concordia*
16. *Aprilis* 1646. §. & *maximè coram bon. mem. Arguelles.*
† Præsertim cùm Census fuisset acquisitus pro Sororibus in 19
infantili ætate constitutis, quæ affectum rei non habuisse
intelliguntur, *l.* 26. *Cod. de donat. l.* 32. §. *vlt. ff. de acq. possess.*
cum similibus.

Non autem releuat, † quòd Euphrosina nunquam di- 20
xerit de nullitate dotis in immobilibus, quia nihilominus eius
hæredes opponere possunt, *l. hæredes, C. ad Velleian.* Salycet.
in l. sciens in vltim. notab. C. eod. Gabr. *cons.* 125. *num.* 6. *lib.* 1.
Rot. *dec.* 385. *num.* 4. & 5. *par.* 1. *recent.*

Nihil etiam refert, quòd inter Sorores facta fuerit diuisio,
nec præsumptiones, quæ pro ea inducenda afferuntur,
& quod huiusmodi Census in dicta diuisione obtigerit Eu-
phrosinæ, quia adhuc ea admissa non infertur deuenisse
ad manus Viri, aut Soceri, ac deindè ad manus Gratiani,
cùm facta fuit extinctio, quia non probatur cessio Eu-
phrosinæ facta Viro, vel Socero, immò nec traditio in
dotem.

Non obstat, † quòd cùm Virginia fuerit hæres Eu- 21
phrosinæ assertæ hæredis Tobiæ prætensi etiam hæredis Ia-
cobi cedentis, non possint successores Virginiæ factum Ia-
cobi authoris impugnare, Crass. *in* §. *hæreditas qu.* 12. *n.* 6.
Menoch. *cons.* 89. *num.* 126. & *seqq.* Rota coram Caualer.
decis. 189. *num.* 3. † Nam omissis alijs, illa fuit admissa 22
responsio, quòd Euphrosina non fuit hæres, sed tantùm
legataria vsusfructus, ex traditis per Gratian. *discept. forens.*
cap. 518. *nu.* 7. Nizol. *alleg.* 19. *à num.* 21. *vsque ad* 30. Pro-
pterea licet agnouisset legatum, non † indè cogeretur habe- 23
re ratum factum defuncti cum ratione *l. cum à matre, C. de*
rei vind. in legato locum non habeat, vt ibi Barbos. pluribus
relatis *num.* 14. Rota *dec.* 75. *num.* 6. post Modern. Foroliu.
de legitima. † Præterquam huiusmodi factum vti nullum, 24
& inualidum rectè poterat ab hærede impugnari, *d. l. hæredes,*
C. ad Velleian. Rot. *dec.* 110. *num.* 1. *par.* 2. *diuers. in Bonon. fi-*
deicommissi de Rubeis 30. *Maij* 1646. *coram Eminentissimo*
Cardin. Corrado, §. *nec obstat, & in Fanen. hæreditatis* 27.
Maij 1652. §. *fin. vers. vnde coram me.*

Nec tunc † Virginiæ debet opponi onus reddendæ ra- 25
tionis, cùm id spectet ad hæredem proprietarium, qui exi-
gere potest cautionem de benè vtendo, & fruendo, cuius
fauore fuit introductum ex titulo, *ff. vsufruct. quemad. cau.*
Alexand. *cons.* 120. *sub num.* 16. *vers. primo quia lib.* 6. † Ex 26
quo procedit, quòd Testator non possit illam remittere,
l. 1. *C. de vsufr. l. scire debetis, C. vt in possess. legat. leg. de die,*
§. 4. *ff. qui satisf. cog.* Modern. Neapolit. ad Surd. *dec.* 109. *nu.* 1.
† Quamuis valeat proprietarius, Bart. & Barbos. *in d. l.* 1. *C.* 27
de vsufruct. Ripa *in leg. nemo potest num.* 41. *ff. de leg.* 1. Mo-
dern. ad Surd. *vbi sup. num.* 3. & *decis.* 281. *num.* 2. Castill. *eod.*
tit. cap. 15. *num.* 16.

Denique refragari non debet, quòd Euphrosina satisfa-
cta fuerit de censu controuerso ex pecunijs ab hæreditate
primi viri recuperatis, & quod in Instrumento dotali fa-
cto cum secundo viro, illi cesserit iura recuperandi ex bonis
primi viri scuta 198. pro residuo dotis. Nam quomodo-
cumque sit nonquam constat de comprehensione istius cen-
sus in dicta apocha matrimoniali, aut de vera cessione,
seu extinctione legitima.

Illud autem, † quòd Euphrosina exegit ab hæredibus 28
primi viri, cessit in satisfactionem dotis eidem traditæ, non
in causam eiusdem census, vt in veram, & duriorem obli-
gationem, *leg. in ijs, & leg. cum ex pluribus, ff. de sol.* in termi-
nis Merlin. Pignatell. *controu. forens. cap.* 26. *num.* 11.

Atque ità vtraque, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Bononien. de Bologninis.

Veneris 4. Iulij 1653.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommissi rectè probatur ex Inuentario, & ex diuisione inter hæredes secuta, in cuius instrumento sigillatim fuerint cum confinibus expressa bona, item ex adno-

tatione facta à Testatore in Testamento. Existentia bonorum penes aliquem, ex quibus probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Inuentarium probat bona descripta fuisse testatoris.*
Non solùm contra illud conficientem, verùm etiam contra habentes ab eo causam, num. 2.
3 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex diuisione inter hæredes secuta, in cuius instrumento bona fuerunt cum confinibus sigillatis expressa.*
Item probatur ex adnotatione, & descriptione facta à Testatore in testamento, num. 4.
5 *Existentia bonorum fideicommissi probatur esse penes illum, qui litem substentauit.*
Et cautionem præstitit pro eximendis illis à sequestro per Iudicem relaxato.
Item si possideat in loco eodem, in quo possidebat fideicommittens, dum non doceat de intermedia acquisitione, num. 6.

D E C I S I O CCCXXV.

POst resolutionem vltimo loco captam, quòd Palmerijs,
& litis Consortibus nullæ competant detractiones in
bonis Bartholomæi, & Io. Mariæ de Bologninis. Placuit
DD. aggredi disputationem super illorum identitate, quam
respectu fideicommissi Bartholomæi constare dixerunt ex
Inuentario solemniter confecto ab Æmilio primo hærede
1 instituto, quòd rectè probat † bona in eo descripta fuisse
Testatoris, iuxta text. *in leg. fin. Cod. arbit. tut.* Bald. *consil.*
407. num. 6. lib. 1. Peregr. *de fideicomm. art. 44. num. 2.* relati
per Gratian. *forens. discept. cap. 765. num. 59. & seqq.* Rota
coram Penia *decis. 392. num. 1.* coram Gregor. *decis. 575. n. 3.*
ibique Adden. *litt. B. in recent. decis. 442. num. 2. par. 3. in Bo-*
nonien. Bonorum, seu fideicommissi de Sanctis 17. May 1647.
coram Reu. P. D. meo Bichio, & in Romana fideicommissi de
Zuccaris 4. February 1650. coram Reuerendissimo Domino
2 *meo Decano.* † Idque non solùm contra conficientem,
sed etiam contra illius hæredes, & habentes ab eo causam,
quales sunt Palmerij, & litis Consortes aduersarij, Rota
coram Caualer. *decis. 578. num. 5.* Merlin. *decis. 736. num. 2. in*
recent. decis. 96. num. 2. & 3. par. 7. in Bituntina fideicommissi
20. Marty 1651. coram R. P. D. meo Albergato, & in Bono-
nien. fideicommissi 18. Iunij eiusdem anni coram me.
Respectu verò fideicommissi Ioan. Mariæ sufficien. iusti-
ficatur identitas ex Instrumento diuisionis sequutæ, vsque
3 de anno 1586. inter filios, & hæredes eiusdem, † in quo
Instrumento sigillatim exprimuntur bona cum suis qualita-
tibus, confinibus, situationibus, & numero tornatura-
rum, vt benè in proposito ponderat Natta *cons. 235. num.*
15. Marzar. *de fideicomm. quæst. 58. in princip.* Rota coram
Coccino *decis. 120. num. 1. & 2.* coram Merlino *dec. 244. sub*
num. 12. decis. 262. num. 1. & decis. 294. in princip. in recent.
decis. 417. num. 5. par. 4. tom. 2. & dec. 518. num. 8. & 9. par. 4.
tom. 3. decis. 84. nu. 9. par. 5. & dictum fuit in Fanen. bonorum
19. Iunij 1648. coram bon. mem. Arguelles, & in Bonon. fidei-
commissi 5. Decembris 1650. coram me.
Et vlteriùs constat eadem bona fuisse adnotata, & de-
scripta per Testatorem in eius Testamento, dum maiorem
illorum partem particulari fideicommisso subiecit, & alie-
4 nari prohibuit. † Ex huiusmodi enim descriptione, & ad-
notatione probari identitatem bonorum, firmauit Bald. *con-*
sil. 89. num. 3. lib. 1. Mascard. *de probat. concl. 778. num. 18. &*
19. Rota *decis. 312. num. 2. par. 7. recent. & in Bononien. fidei-*
commissi de Amorinis 18. May 1648. coram Reu. P. D. meo
Meltio in Bononien. fideicommissi de Nascentorijs 20. Iunij
1650. coram Reu. P. D. meo Peutingero, & Melenitana fidei-
commissi 20. Iunij eiusdem anni coram Eminentissimo Cardin.
Otthobono.
Quòd autem bona prædicta existant hodie penes Palme-
5 rios, & litis Consortes, † probatur non solùm ex litis sub-
stentatione, & cautione præstita pro eximendis bonis à se-
questris per Iudicem relaxatis, vt dixit Rota coram Verallo
dec. 369. par. 2. in recent. dec. 407. num. 4. par. 5. in Bonon. fidei-
commissi 7. May 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano in
Firmana fideicommissi 4. May 1648. coram Eminentiss. Ot-
6 *thobono, & passim in alijs.* Sed etiam ex eo, † quòd ipsi pos-
sident in ijsdem locis, in quibus possidebant tam Bartholo-
mæus, quàm Io. Maria fideicommittentes; Vndè resultat
validissimum argumentum identitatis bonorum, & quod
sint eadem, quę possidebant Testatores prædicti, dum ex ad-
uerso non docetur de intermedijs acquisitionibus, iuxtà ce-
lebre *cons.* Fulgos. *145. col. 2. vers. porrò si aliundè*, Menoch.
præsumpt. 15. num. 34. lib. 6. Fusar. *de substit. qu. 618. num. 45.*
Peregr. *cons. 48. num. 13. lib. 1. & in tract. de fideicomm. art.*
44. num. 22. Rota coram Greg. *decis. 575. nu. 9.* ibique Adden.
num. 11. in recent. decis. 131. nu. 5. par. 1. in Firmana fideicom-
missi 4. May 1648. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono in
Bononien. fideicommissi de Amorinis 4. Aprilis 1650. coram
R. P. D. meo Meltio cum alijs in dicta Bonon. fideicomm. 5. De-
cembris 1650. coram me, & plures cumulat Fusar. *de substit.*
quæst. 618. num. 45.
Et ità in contumaciam partis recusantis comparere Thā-
dæo tantùm informante resolutum fuit.

Adest supra altera decisio in hac eadem par. 11. coram eodem Eminentiss. Card. Celso, quæ est decis. 309.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Aueniouen. Legitimæ.

Luna 17. Nouembris 1653.

A R G V M E N T V M.

Legitimæ legatum per filium matri relictum, quando debeatur, itaut per superuenientiam liberorum non censeatur reuocatum, elegantissimè discutitur, & quamplurimæ coniecturæ pro vtraque parte adductæ, an huiusmodi legatum ex liberalitate potiùs, quàm ex proprij debiti cognitione censeatur relictum, perpenduntur demum pro validitate legati, respondendum esse firmatur.

S V M M A R I V M.

1 *Saluianum datur etiam pro legitima legata non secus, ac pro alijs legatis.*
2 *Legitima per filium matri relicta, non debetur superuenientibus liberis, & num. 45.*
Secus si post prægnantiam vxoris Testator vixit, & legatum non mutauit, num. 30.
3 *Legatum quantitatis, quàm testator se legatario deberi asseruit, valet etiamsi verè non deberetur, & quare.*
4 *Legatum non vitiatur per falsam demonstrationem, intellige procedere, vt num. 7.*
5 *Legatum non vitiatur ex falsa causa, nisi fuerit adiecta per viam conditionis.*
6 *Legatum tenet etiam sine causa expressione.*
8 *Legatum à Testatore in genere relictum de eo, quòd debet, dum nihil debet corruit ob incertitudinem rei legatæ.*
9 *Legatum relictum in genere de eo, quod tertius debet Testatori, vel de eo, quod eidem legatarius debet, si de debito non constet, vitiatur ratione incertitudinis, & non existentia.*
10 *Legatum legitimæ, dicitur legatum in quantitate, it aut mentio legitimæ stet demonstratiuè ad quantitatem implicitè in legato contentam.*
11 *Legitima relicta censetur relicta quantitas, quæ potest exigi ratione legitimæ.*
12 *Quantitas, quando benè exprimatur tam per nomina vniuersalia, quàm per nomina quotitatiua.*
13 *Legatum in genere relictum, vt debeatur non est necessarium, quod fuerit expressa quantitas numeraliter, sed sufficit quotitatiuè, seu per aliquam demonstrationem, & quare, num. 14.*
15 *Legatum vitiatur ex falsa demonstratione, seu causa adiecta, quando alias Testator legaturus non fuisset intellige, vt num. 18.*
16 *Legatum à Testatore relictum de eo, quòd ipse legatario debeat, vitiatum si Testator se non habere ignorabat.*
17 *Et ad effectum, vt huiusmodi legatum debeatur quid inspiciendum.*
19 *Legatum factum ex causa debiti, præsumitur causa impulsiua non finalis.*
20 *Legitima in bonis filij, quando non debeatur matri de tempore testamenti saltem in proprietate.*
21 *Legitima in bonis filius non debetur matri saltem in proprietate ob illius transitum ad secundas nuptias.*
22 *Cōsensus præstitus, vt quis trāsire possit ad secundas nuptias,*

tiat, importat remissionem iniuria, & pœnarum secunda nubentibus inflictarum.

23 *Legitima per filium matri relicta, quando ex liberalitate, vel potius debiti contemplatione censeatur relicta, & num. 25.*

24 *Legatum relictum persona coniuncta, censetur ex liberalitate relictum.*

25 *Discretiuus modus loquendi in vna parte testamenti, demonstrat etiam voluntatem Testatoris in altera parte.*

26 *Granatus post mortem suam restituere hereditatem, intelligitur sub conditione, si sine filys.*

27 *Et quid, si in vna parte testamenti ea conditio adiecta sit explicitè vni filio, an dicatur etiam adiecta alteri filio.*

28 *Donatio vniuersalis ante filiorum conceptionem alteri facta, ob illorum superuenientiam reuocatur.*

29 *Et quid, si de filys superuenturis in aliqua parte instrumenti non in genere, sed expressè cogitatum fuisset.*

31 *Legitima vbi fuit à Testatore relicta, adiecta qualitate per verbum,* sua, *intelligitur de legitima propria legatary, & non de illa, qua voluntariè præstaretur.*

32 *Verbum,* suum, *continet solum id, quod proprium est alicuius effectum.*

33 *Dos sua, vbi fuit à marito vxori legata, huiusmodi legatum quomodo sit intelligendum.*

34 *Legatum à Testatore relictum de aliquo corpore adiecta qualitate,* meo, suo, &c. *est legatum conditionale intellige, vt num. 35. & 37.*

37 *Pater relicta filys legitima, potest de reliquis bonis disponere.*

38 *Legitima legatam non est corpus prorsus incertum, cùm certum sit ratione quota.*

39 *Verbum,* suum, *diuersos habet intellectus, iuxta diuersitatem materia subiecta, & quomodo, & num. 42.*

40 *Legitima non potest dici res propria alicuius, antequam ab illo acceptetur.*

41 *Legitima non debetur matri in bonis filij, ipso filio viuente.*

43 *Legatum alicui relictum, quando dubitari contingat, an debeatur, & coniectura hinc inde concurrunt, in dubio pro illius validitate respondendum est.*

44 *Præsertim fauore persona coniuncta.*

45 *Legitima legatum per filium matri relictum, quando superuenientibus liberis censeatur tacitè reuocatum, & quando secus.*

46 *Instantia de iure canonico est perpetua.*

47 *Desertio causa non inducitur ex diurna taciturnitate, nisi in actis constet de non iure agentes.*

DECISIO CCCXXVI.

TEmpore quo Franciscus de Antietis filios non habebat Testamentum condidit, & Magdalenæ matri suam in primis legitimam legauit, deindè Margharitam vxorem suam hæredem scripsit cum aliquibus substitutionibus, & limitationibus, quatenus filijs superuenirent. Decessit post aliquot annos relicta vxore prægnante, ex qua filia posthuma prodijt, sed breui obijt. Ideòque eius, necnon Francisci Testatoris hæreditas tota deuoluit ad Margharitam, contra quam pro consecutione legitimæ, vt supra legatæ matri de anno 1562. Iudicium mouit Magdalena, & prosequuta fuit per plures annos, prout illa defuncta anno 1646. Anna Bella eiusdem hæres, necnon Gabriel Maria Freschiet illius maritus, & cessionarius continuarunt contra Ludouicum de Berton Dominum de Griglion supradictæ Margharitæ mediatum hæredem, petendo immitti ex vtili Saluiano interdicto in possessionem bonorum Testatoris, succubuit tamen in prima instantia, cùmque in gradu appellationis ad hoc sacrum Tribunal interpositæ iterùm institit pro immissione, dubitatum hodie fuit, An ei sit danda, & affirmatiuè à Dominis resolutum.

1 Siquidem etiam † pro legitima, quando legata fuit, competit hypotheca, & immissio ex vtili Saluiano, non secus, ac pro alijs legatis, Ripa *in leg. si quartum num. 115. ff. ad leg. Falcid.* Gabr. *de legit. conclus. 5. num. 2.* Mantic. *de tacit. lib. 11. tit. 13. sub num. 73.* Gratian. *disceptat. 731. num. 23.* Pui. *decis. 39. num. 4. lib. 2.* Butatt. *decis. 115. num. 12.* vbi Adden. *littera E. allegat. concordan.* & legata fuisse in casu nostro legitur oculariter in verbis Testamenti.

2 Non obstat, † quòd tempore mortis Testatoris ob superuenientiam eius filiæ legitima matri Testatoris non debeteretur, ex allegatis per Crass. *in §. legitima quæst. 4. num. 1.* Rimin. iun. *consil. 793. num. 27.* Modern. Foroliuien. *de legitim. lib. 1. tit. 2. qu. 12. num. 12.* & sic ex falsitate suppositi, quòd scilicet legitima debita esset legatum corruat.

Immò enim, † quòd legatum quantitatis, quàm Te- 3
stator se Legatario debere asseruit valeat, etiam si verè non
deberetur, probant textus apertissimi *in l. si sic legatum 78.*
§. si mihi, ibi, *si decem, quæ Titio debeam legauero, nec quidquam Titio debeam, &c. non perimit legatum, ff. de legat. 1. leg. legaui Titio 26. §. contra autem, vers. quod si non fuit, ff. liber. legat. l. 2. Cod. fals. caus. adiect. legat.* & notat Piccard. *in §. sed si vxori num. 5. in fin.* Vbi quod si Testator legat, quòd putat se debere, semper illud de suo patrimonio abesse voluit, *Instit. de legat.* Donell. *comment. iur. lib. 8. cap. 14. col. 2. infra med. vers. aliud est si Titio legetur, & infra vers. eo enim*, vbi quod eo magis præstari debeat legatum, eo quod Testator se debitorem eius rei, vel quantitatis agnouit, Cost. *select. interpret. lib. 1. cap. 5. num. 1.* Gomez. *variar. resolut. tom. 1. cap. 12. num. 74. & duobus seqq.* Crass. *in §. legatum quæst. 59. nu. 3. vers. sin autem*, vbi quod est communis opinio Surd. *decis. 161. num. 27.* Ioseph. Sess. *decis. Aragon. 31. num. 6.*

Et ratione, † quia falsa demonstratio legatum non 4
vitiat, *leg. demonstratio falsa, leg. quibus diebus, §. qui dotalem, leg. cum dotalem, §. falsam, ff. de condit. & demonstrat. leg. Quintus Mutius, ff. aur. & argent. legat. §. huic proximè instit. de legat.* † Eòque minus falsa causa, nisi fuerit 5
adiecta per viam conditionis, *leg. demonstratio, §. quod autem, leg. cum tale, §. falsam causam, ff. de condit. & demonstr. §. longe magis*, ibique Ricc. *num. 1. instit. de legat. gloss. in leg. si ita legatam, verb. causa, ff. de condit. & demonstr.* Gomez. *dict. cap. 2. num. 76.* Vbi dicit rationem, quia magis est necessaria
demonstratio, quam causa, † cùm etiam sine expressione 6
causæ legatum teneat, Petr. Gregor. *syntagm. iur. lib. 42. cap. 32. num. 52. & seqq.* Cost. *select. interpret. lib. 1. cap. 1. num. 7. in fin.* alijque relati à Modern. Ferrarien. *de vsufruct. cap. 33. num. 14.* Io. Franc. à Ponte *cons. 16. nu. 2. lib. 2.* Pereg. *cons. 100. nu. 14. lib. 5.* Duran. *de cond. impossib. par. 3. cap. 2. n. 6. & seqq.*

Et quamuis † hoc procedat, quando in legato expressa sit 7
quantitas, quàm Testator se debere legatario putauit, & asseruit, secus è conuerso. Et ratio diuersitatis est, † quia si 8
in genere legauit, quòd debet legatum, dum nihil debet, corruit ob incertitudinem, & non existentiam rei legatæ in rerum natura, vt probatur *in leg. 3. Cod. fals. caus. adiect. legat. & §. sed si vxori instit. de legat.* ibique benè distinguendo declarat Piccard. *num. 3.* Io. Harppr. *num. 5.* Io. Faber. *in fin. littera A.* Oinot. *num. 11. & 14.* idem Piccard. *in §. huic proxima nu. 3. instit. de legat.* Coll. *select. interpr. lib. 1. cap. 5. sub num. 8. col. 2. circa med. vers. sed generaliter*, Petr. Gregor. *d. lib. 42. cap. 32. nu. 53. in fin. & 54.* Ant. Faber. *coniect. lib. 5. cap. 2. sub nu. 3. vers. cum enim*, sicut etiam ob eandem rationem incertitudinis, & non existentiæ vitiatur legatum si in genere legetur,
quòd tertius debet Testatori, vel quod eidem legatarius de- 9
bet, nec de debito constet, vt latè tradit Donell. *dict. cap. 12. col. 2. in princip. vers. vt si egetur, & infra med. vers. vt si legat*, ibique Osoald. Io. Harppr. *in dict. §. huic proxima*, Cost. *select. interpr. cap. 4. num. 2. in fin. & cap. 5. sub n. 7. & 8.* Crass. *in §. legatum dict. quæst. 59. num. 4.* Ant. Faber. *coniect. dict. lib. 5. cap. 2. num. 5. & seqq.* & ex textus litteralis *in l. si sic, §. si mihi, ff. de legat. 1.*

Nos versamur in primo casu, † quia Testator legando 10
legitimam dicitur legasse quantitatem, & quotam, hoc est tertiam partem bonorum, quorum existentia non controuertitur, itaut mentio legitimæ stet demonstratiuè ad quantitatem implicitè in legato contentam, Rip. *in l. in quartam sub num. 153. vers. confirmatur*, vbi quod patet relinquendo
legitimam † censetur reliquisse quantitatem, quæ exigi ra- 11
tione legitimæ, cùm legitima sit nomen iuris vniuersalis, *& num. 154. vers. cum id, ff. ad leg. Falcid.* Salyc. *in l. 2. nu. 27. Cod. de noxal. act.* Rot. *in Romana Hereditatis de Fabijs 19. Iuny 1643. §. qui est casus noster coram R. P. D. meo Bichio, & 13. Iuny 1646. §. circa primum coram Eminentissimo D. Cardin. Otthobono.* † Et paria sunt, quòd quantitas exprimatur 12
per nomina vniuersalia, vel per nomina quotitatiua, quando certa est à parte rei existentia bonorum, Paris. *cons. 61. num. 9.* Surd. *cons. 168. num. 50. post med.* Rot. *dec. 59. num. 2. & 3. par. 2. diuers. dec. 130. nu. 8. & seqq. par. 5. rec. & in Romana fideicommissi de Spiritibus 14. Iunij 1645. §. final. coram R. P. D. meo Cerro.* † Quòdque non sit opus exprimere 13

quantitatem numeraliter , sed satis sit quotitatiuè , seu per
aliquam demonstrationem , tradit in terminis huius quæst. Io:
Harppr. in d. §. sed si vxori num. 5. ibi , an certa quantitate ,
seu demonstratione adiecta, instit. de legat. & ibidem Io. Fabr.
num. 2. in fin. & num. 3. Oinot. num. 12. Cost. select. disp. cap. 5.
sub num. 8. col. 2. circa fin. vers. vt quamquam, text. est in l. lega-
ni Titio, §. contra autem, ibi, sed & si demonstraret quod debe-
14 re se confitetur, ff. lib. legat. † nam semper constat de substan-
tia legati à parte rei, quòd sufficit, Crass. d. quæst. 59. sub num. 3.
vers. quia de substantia legati, constat Petr. Greg. d. lib. 42. cap.
82. num. 53. ibi, si de corpore constat , Donell. supra cit. cap. 14.
col. 2. infrà med. ibi , nec adiecta circumstantia facit , quomi-
nus illa sit in rerum natura cum alijs supra allegatis .
15 Non obstat, † quòd falsa demonstratio siue causa, quan-
do Testator aliàs legaturus non fuisset , vitiet legatum saltem
ope exceptionis, leg. cum tale , §. falsam causam , ibique gloss.
verb. non coharet, ff. cond. & demonstr. l. si pater , C. de hered.
16 instit. à Ponte cons. 16. num. 21. & 22. lib. 2. Non secus , † ac
vitiare si, Testator se non debere ignorabat, voluit Crass. §. le-
gatum quæst. 59. num. 3. vers. quam tamen, Surd. dec. 161. n. 27.
in fin. & 28. vbi quod hæc est communis opinio , quam re-
probat Gomez. var. resolut. tom. 1. cap. 12. num. 75. & Gabr.
17 cons. 132. quæst. 2. num. 15. & 17. ait † inspiciendum esse, An
Testator voluerit debitum agnoscere, an verò liberalitate vti
lib. 1. eumque refert, & sequitur Modern. Eugub. controuers.
forens. par. 3. controu. 218. num. 27.
18 Quia † ad hunc effectum probandum exaduerso esset ,
quòd Testator noluit liberalitate vti , & ideò legauit , quia
quod legebat debitum credidit , vt probat text. in d. l. cum tale,
§. falsam , ibi , si probetur alias legaturum non fuisse , ff. de
condit. & demonstr. & tradit Io. Harppr. in §. longè magis nu. 3.
instit. de legat. Io. Faber. in §. huic proxima num. 3. vbi dicit ra-
19 tionem , † quia in dubio causa debiti præsumitur impulsiua
non finalis, instit. eodem, Cost. select. d. cap. 5. num. 4. & nu. 8.
vers. nam & si , Gomez. var. resol. dict. cap. 12. num. 76. versic.
quod tamen, Surd. d. dec. 161. num. 27. circa fin. vers. quod in du-
bio, & num. 28. Ioan. Franc. à Ponte cons. 18. sub num. 2. vers.
oportet enim lib. 2.
Nec tamen probatur quinimmò , quòd Testator volue-
rit liberalitate vti colligitur . Tum quia legauit legitimam
20 quam sciebat , nec de tempore testamenti deberi matri sal-
tem in proprietate , vt in puncto ponderat Gabr. d. consil.
132. quæst. 2. sub num. 15. vers. secundo aliter lib. 1. & in
proximis terminis Aymon. cons. 81. num. 2. Seraphin. de pri-
uil. iuram. priuil. 61. sub num. 24. limit. 15. in fin. Rota Senen.
21 apud Mart. Medic. decis. 28. examin. 17. nu. 75. † In ipso nam-
que legato expressit præcedentem transitum matris ad se-
cundas nuptias, ob quem tanquam Iuris Doctor, qualem
se in testamento enunciauit , vtique sciebat matri legitimam
saltem in proprietate non deberi ,. Bald. in authen. ex testa-
mento ante num. 1. vers. pone ergo , Cod. secund. nupt. Peregr.
cons. 78. num. 5. lib. 1. Menoch. cons. 237. num. 7. & seqq. Ro-
ta decis. 80. num. 6. & 9. par. 6. recent. & in Forosemproniem.
22 Bonorum 14. Martij 1650. coram R.P.D. meo Bichio . † Gra-
tisque allegatur consensus Testatoris secundis nuptijs , cui
consequens esse solet remissio iniuriæ , & pœnarum secun-
dum nubentibus inflictarum , Dec. cons. 206. num. 4. & seqq.
Cyriac. controu. 139. nu. 25. & seqq. Rota dec. 368. nu. 6. par. 1.
recent. Quia nullus probatur actus positiuus consensus ante
testamentum , & qui elicitur ex ipso legato legitimæ gratio-
sus omninò , & liberalis dici debet, sine importet agnitionem
legitimæ, quàm filius alias non debebat, sine pœnarum binu-
batus remissionem , ad quam pariter filius non tenebatur.
23 Tum quia † Testator vxori minus dilectæ , quam mater
longè plus reliquit , vt in terminis ponderat Gabr. dict. cons.
732. quæst. 2. sub num. 17. versic. accedit quod maritus lib. 1,
24 † Tum quia tam arcta coniunctio sanguinis facit præsumi
liberalitatem , vt benè aduertit Cost. dicto cap. 5. sub num. 8.
vers. quod enim facit , Coras. in l. post contractum num. 9. ff. do-
nat. Pen. dec. 168. num. 7. Peregr. cons. 65. num. 3. cons. 81. nu-
mer. 9. lib. 3.
25 Tum quartò , † quia in illa parte testamenti cogitauit Te-
stator de superuenientia filiorum , quidque in eum casum
agi vellet de hæreditate discretiuè disposuit , sicut enim de
hæreditate disposuit expressè , ac diuersimodè superuenienti-
bus, necne filijs, ita disposuisset de legitima matris, vt ad pro-
positum perpendit discretiuum modum disponendi in alia
parte testamenti, Gabr. d. quæst. 2. num. 17. vers. accedit etiam,
26 † in fortioribus habemus de tacita conditione si sine filijs ,
quæ subintelligitur ex dispositione , leg. cum auus , & leg. cum
acutissimi , Cod. fideicomm. † quòd si vna parte testamenti ea 27
conditio adiecta sit explicitè vni filio , non censetur tacitè
adiecta alteri filio, Soccin. iun. cons. 128. num. 53. lib. 1. Man-
tic. de coniect. lib. 12. tit. 8. num. 21. Fusar. de substit. quæst. 693.
num. 19. Rota in Romana Fideicommissi de Campagnolis 26.
Iunij 1648. coram me . † Sic etiam donatio vniuersalis an- 28
te filiorum conceptionem alteri facta , quæ ob illorum super-
uenientiam reuocaretur, ea dispositione text. in l. si vnquam,
C. reuoc. donat. † non reuocantur si de filijs superuenturis in 29
aliqua parte instrumenti facta mentio , aut cogitatum non in
genere, sed expressè fuit, Bart. in l. Titia Seio 87. §. Imperator
sub num. 8. vers. quandoque quis cogitat , ff. leg. 2. Tiraquell. in
d. l. si vnquam, verb. donatione largitus sub num. 257. vers. suffi-
cit autem, Giouagn. respons. 32. sub nu. 20. vers. quia , vt supra
lib. 2. Menoch. cons. 496. sub num. 12.
Tum tandem , † quia post prægnantiam vxoris Testator 30
vixit, & legatum non mutauit, exindè enim præsumitur cum
eadem voluntate relinquendi liberaliter matri legitimam , &
si filij superuenerint decessisse , Tiraquell. dict. verb. donatione
largitus num. 257. vers. & susceperit liberos num. 211. & 212.
post Bald. in l. 1. col. vlt. vers. sed vlterius quæritur, C. de inoffic.
donat. aliosque relatos in Forosemproniem. Bonorum 23. Iunij
1651. §. affirmatiua in fine coram R.P.D. meo Bichio .
Quibus stantibus † non vrget contraria coniectura edu- 31
cta ex eo , quòd Testator verbo , legitimam , adiecerit suam ,
ibi reliquit, &c. suam legitimam ponderando verbum, suam,
quòd sensisse Testatorem de legitima matris propria, non ve-
rò de illa , quæ voluntariè præstaretur , ad text. in leg. scribit
Quintus Mutius 39. ff. aur. & arg. leg. vbi sub nomine , 32
suum , dicitur contineri solùm id , quòd proprium est alicuius
effectum, leg. cum sua ancilla 69. l. eadem 70. & leg. seqq. ff. l. 3.
Piccard. in §. si quis debitori num. 2. ibi, suum enim cuiusque est,
quod quis debet instit. de leg. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 23. &
25. † Surd. in puncto testamenti , in quo maritus legauit v- 33
xori dotem suam dec. 142. sub num. 6. & 9. † & ad rem pon- 34
derat Cost. select. cap. 4. num. 2. vbi in simili de verbo , meum,
ait quod facit conditionem .
Nam verbum, † suum , seu meum , tunc demum facit con- 35
ditionem , quando est adiectum corpori prorsus incerto , se-
cus autem si corpori certo , & secundo casu stat demonstra-
tiuè, & non restrictiuè , vt ad litteram, probat text. in leg. nu-
per 83. vers. & ideò , vbi hæc distinctio elegans dicitur ff. de
leg. 3. Ripa in l. cum fundus num. 14. vers. sed ab istis, ff. legat. 1.
Menoch. cons. 349. num. 21. Pariterque , † tunc limitationem 36
præsefert , quando Testator non fuit loquutus de tota re dis-
ponere è conuerso verò non limitationem, sed demonstratio-
nem importat , vt post Iacob Are. benè declarat Castr. in l. si
ex toto 6. sub num. 5. vers. ideò dic , ff. leg. 1. Cald. de empt. &
vend. cap. 10. sub num. 2. vers. vnde licet . † At in casu nostro 37
Testator loquutus fuit de legitima indefinitè, & sic de tota ,
potuitque de tota tertia parte bonorum ad fauorem matris
disponere, etiamsi filij superuenerint, l. cum quæritur, l. paren-
tibus, & vtrobique gloss. & DD. C. inoffic. testam. Iason. cons.
124. nu. 4. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. par. 4. sub
nu. 9. † Neque legitima est corpus prorsus incertum , cùm sit 38
certum ratione quotæ, Rota decis. 7. num. 11. dec. 97. nu. 2. in-
ter impress. apud Moderoum Foroliuien. de legitim. alijque
allegat. à d. Modent. lib. 1. tit. 1. qu. 1. num. 4.
Prætereà verbum , † suam , diuersos habet intellectus iux- 39
ta diuersitatem materiæ subiectæ , Rebuff. in l. pupillus 239.
§. verbum suum col. 3. vbi signanter vers. negotium exponit suũ,
idest ad suam tendens vtilitatem, ff. verb. signif. Dec. cons. 262.
nu. 6. Menoch. d. cons. 349. num. 19. Cald. de empt. d. cap. 10. nu.
37. vbi quod secundum subiectam materiam refertur ad eũ,
qui Dominus non est , & text. in cap. 2. de donat. † subiecta 40
verò materia legitimæ non admittit intellectum proprietatis
in matre, antequam acceptetur , Cancer. var. resolut. tom. 1.
cap. 3. sub num. 69. & seqq. alijque allegati in Anconitana Bo-
norum 25. Februarij 1647. §. nam contraria coram Ren. P. D.
meo Bichio . † Eòque minus de tempore testamenti, quòd pro 41
expositione verbi, suam, ibi prolati debet attendi cùm viuen-
te filio mater nullum ius habeat in legitima , Bart. in auth. si
qua mulier num. 22. Cod. sacrosanct. Eccles. Suarez recept. sent.
verb. legitimam num. 67. Grammat. decis. 101. num. 65. Sera-
phin. dec. 815. num. 4. Rota apud Modero. Foroliu. de legitim.
decis. 55. n. 22. dec. 50. nu. 16. Vndè † pernecesse verbum, suam, 42
significare non potest , nisi vtilitatem , qua mater perceptura
erit ex legitima, non autem limitare legatum. Præsertim con-
currentibus tot coniecturis in contrarium supra ponderatis ,
vt in terminis huius verbis tradit Menoch. d. cons. 349. nu. 19.
Quæ

43 † Quæ coniecturæ in omnem euentum cum sint numero, & pondere plures, vel præualeot, vel saltim rem dubiam reddunt, quo casu respondendum est pro validitate legati, *l. quoties, ff. verb. dub.* Cost. *in puncto supracit. cap.5. num.6. vers. monetur etiam*, Io. Faber. *in §. huic proxima, num. 3. vers. in 3. instit. de legat.* Crass. *in d. §. legatum, quæst. 59.*
44 *sub num.3. vers. quod in re dubia*, † præsertim fauore matris, Peregr. *cons. 65. num. 3. cons. 81. sub num. 9. lib. 3.*
45 Tandem non obstat, † quod legitima de tempore testamenti esset verè debita, quia filij non aderant, & illis superuenientibus legatum censeatur tacitè reuocatum. Nam procedere obiectum si legitima fuisset legata, vt debita, non vt volita, & ex liberalitate legantis, & satis esse tem esse dubiam, oe legatum censeatur reuocatum, Peregr. *cons. 43. num. 21. lib. 1.* Fontanell. *decis. 539. num. 4.* cum alijs ibi allegatis.
Quæ verò forsan opponentur de præscriptione, seu longis-
46 sima taciturnitate in hac lite, facili negotio tolluntur, † quia instantia de iure Canonico est perpetua, Creic. *decis. 7. n. 8. de caus. poss. & propriet.* Achill. *decis. 5. num. 4. de præscript. cum alijs alleg. in Romana domus 6. February 1640. coram bon. mem. Card. Panzirolo, & in Volaterrana Prioratus 16. Martij 1646. coram R. P. D. meo Bichio.* Nec diuturna taciturnitas inducit desertionem nisi in actis constet de non iure tacentis, vt pluribus comprobatum fuit *in præcitata Romana fideicommissi de Campagnolis coram me.*

Et ita resolutum fuit &c.

REVERENDISS. P.D. CERRO.

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Meleuitana Parochialis.

Lunæ 15. Decembris 1653.

ARGVMENTVM.

Liquidatio fructuum, qui fuerunt attentatè percepti spectat ad eum, qui petit procedi ad vlteriora in negocio principali, quomodo autem de stylo Rotæ admittatur attentans ad huiusmodi liquidationem faciendam, & ex quibus iustificata remaneat, non minus clarè, quàm eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus attentata recepti sunt liquidandi ab eo, qui petit procedi ad vlteriora in negocio principali, & de stylo Rotæ quomodo seruetur in praxi?*

2 *Terminus ad probandum, quando præfigitur ad fauorem Actoris extra Italiam, de stylo Curiæ sunt quatuor menses.*

3 *Dictio*, circiter, *aliquid minuit prudentis Iudicis arbitrio.*

4 *Et verificatur etiam in decima parte minus.*

5 *Valor beneficij, quomodo per verum modum probetur.*

6 *Liquidatio fructuum, vtpotè difficilis probationis, contentatur leuioribus iustificationibus.*

7 *Fructuum perceptio probetur ex sola possessione iunctis adminiculis.*

8 *Remissoria data vni ex collitigantibus est communis, etiam alteri ad reprobandum.*

9 *Intellige procedere, quando in litteris remissorialibus fuit datus terminus reprobatorius, secus contra.*

10 *Adde quod licèt Iudex delegatus non possit recipere testes super reprobatione, tenetur tamen recipere protestationem.*

11 *Exceptiones contra personas testium non admittuntur in iudicio summarijssimi possessorij.*

12 *Item quando non requiritur plena, sed sufficit leuis probatio.*

13 *Testium persona an censeantur approbata ex quo pro illis examinandis fuerunt data interrogatoria, & constitutus Interpres absque vlla protestatione.*

14 *Testes deponentes de proprio iudicio, nullum gradum probationis constituunt.*

DECISIO CCCXXVII.

POst relaxatum à me de ordine Rotæ mandatum de manutenendo ad fauorem Ioannis Matthæi Habelæ contra Dominicum Magrum in possessione Parochialis controuersæ pro reuocatione attentatorum iuxta decisiones editas 26. Maij, & 31. Iulij 1651. ac possessione subsecuta, † dictus 1
Dominicus condemnatus ad restitutionem fructuum facto deposito vnius anni, cum obligatione soluendi residuum post illorum liquidationem, obtinuit commissionem mihi directam præfixionis termini pro liquidatione facienda iuxta stylum, cuius vigore petens procedi ad vlteriora in negocio principali, postquam attentauit ipse liquidare debet fructus restituendos, vel impetrare commissionem, vt præfigatur terminus alteri parti ad liquidandum, vt de huiusmodi stylo testatur Rota coram Cardinali Seraphino *decis. 655. num. 4. & in Pientina Iurispatronatus 1. February 1599. §. Neque obstabat, quod fructus, coram Corduba,* quàm postea sæpissimè approbauit, *vt in Meleuitana beneficiorum prima Iuly 1622. coram Nauarro, §. probatur enim, confirmata 4. Iuly 1650. coram R.P.D. meo Peutingero, §. Neque vniuersitas, & in Meleuitana Territorij 26. Iunij 1651. coram me, §. Vltimo;*
† Cuius commissionis vigore ad instantiam eiusdem Domi- 2
nici, præuia citatione assignaui Ioanni Matthæo terminum quatuor mensium prout regulariter fieri solet ad fauorem Actoris ad probandum, quando præfigitur extra Italiam, vt est Insula Melitæ, vt per text. *in l. 1. C. de dilat.* testantur Seuerol. *de remiss. litigat. cap. 24. nu. 2. & 3.* Buccacc. *de litter. remiss. cap. 7. num 4.* vbi in fine dicit, quod ita in Curia seruatur: Compilato autem processu, eoque in Rota transportato, dubitaui, Pro qua summa esset relaxandum mandatum, tam pro fructibus, quàm pro damnis, & interesse. Et DD. quoad fructus relaxatum dixerunt in scutis 290. Testes enim concorditer deponunt redditus Parochialis controuersæ spectantes ad Parochum absque vllo onere expensarum annuatim ascendere ad scuta 250. computatis tam certis, quàm incertis, & à die 8. Augusti 1650. qua Magrus attentatè illius possessionem accepit vsque ad diem 3. Octobris 1651. qua Habela illam recuperauit, Procuratorem attentantis fructus percepisse ad scuta 300. circiter ascenden. dicto Summario *num. 7. & 9.* Dictio enim, *circiter*, aliquid minuit prudentis iudicantis arbitrio, Buratt. *decis. 722. num. 3.* 3
& verificatur † etiam in decima parte minus, Corn. *cons.* 4
58. num. 5. lib. 4. san. mem. Greg. *decis. 128 nu. 6. Rota in Bononien. terrarum 16. Iunij §. final. 12. Decembris 1642. §. Tandem, coram R.P.D. meo Bichio, & in Romana pensionis 19. January 1646. coram me, §. penult.* Vndè distribuendo annuum valorem scutorum 250. in 13. menses, & dies 25. fructus attentatè percepti ad prædictam quantitatem scut. 290. ascendere calculantur.

Nec dubitatum fuit, † quin dicti Testes plenè iustificent 5
præfatum valorem, qua ipsi non solùm deponunt de auditu, sed etiam testificantur per optimas rationes, ex quo nempè viderunt libros Parochiales, & ex quo sunt practici dictæ Parochialis, quem esse verum modum probandi valorem, tradit Batt. *in l. 1. num. 15. & sequen. ff. si cert. pet.* Felin. *in cap. cum causam, num. 5. vers. tertio declara, de testib.* Farinacc. *eodem tract. quæst. 70. num. 164. & seq.* Menoch. *lib. 6. præsumpt. 24. num. 11. cum seqq.* Quos in terminis sequuta fuit *Rota in Calaguritana beneficij 2. Decembris 1652. coram R. P. D. meo Bichio §. Vt constat.* † Eoque magis ad effectum 6
liquidationis fructuum, de qua agitur, quæ vtpotè difficilis probat omnis contentatur leuioribus iustificationibus, vt post Bald. Corn. & alios respondit Rota coram Card. Seraph. *decis. 1132. num. 1. & per totam, & in recent. decis. 272. nu. 2. cum duob. seqq. par. 8.*

Minusque hæsitandum videtur, quin fructus dicti temporis perceperit Dominicus, tum quia concludenter probator à dictis Testibus eos fuisse perceptos ab eius Procuratore,
† tum etiam quia dum toto eo tempore controuersam Pa- 7
rochialem possedit, eos percepisse præsumitur, maximè iunctis partitis adnotatis in libro Parochiali, & relatis in dicto Summario *n. 11.* Card. Seraph. *decis. 1245. num. 6.* sanct. mem. Greg. *decis. 50. num. 2.* Card. Canal. *decis. 586. num. 1.* Buratt. *decis. 173. num. 3. & 4.* ibique Adden. *num. 1.* Rota *in recent. decis. 269. n. 1. par. 1. & in Aquisgran. Canonicatus 22. May 1648. coram me, §. & licet.*

Non obstat, quod Iudex remissorialis denegauerit probationes à Dominico petitas super reprobatione Testium.

Li-

8 Licèt enim regulariter † remissoria data Vni ex colliti-
gantibus, sit communis etiam alteri ad reprobandum, iuxta
doctrinam Vitalin. *in Clem. sæpè*, §. *verum n.* 25. *ff. de verb.*
signific. Seuerol. *vbi suprà cap.* 22. *num.* 4. Adden. ad Buratt.
9 *decis.* 501. *num.* 3. † Hoc tamen procedit quando in litteris
remissorialibus specialiter datur terminus reprobatorius, se-
cus autem quando (prout hic) in literis datus non fuit, tunc
enim Iudex remissorialis non potest admittere partem ad re-
probandum, cum careat iurisdictione, & si eam admitte-
ret processus reprobatorius esset nullus, vt dixit Rota coram
Buratto *decis.* 587. *num.* 7. *in fine*, Adden. ad eundem *d. decis.*
10 501. *nu.* 3. *vers. at nisi*. † Ex communi enim DD. sententia
dictus Iudex non potest recipere testes super reprobatione,
nisi specialiter talis facultas sibi concessa fuerit, licet recipere
teneatur protestationem, Innoc. *in cap. licet causam ante n.* 1.
verbo potuit, ibique Io. Andr. *num.* 4. Bellamer. *num.* 8. *in* 1.
oppositione de probat. Iason. *in l.* 2. *num.* 9. *ff. de iurisdict. omn.*
Iudic. Specul. *tit. de teste*, §. *qualiter n.* 21. Seuerol. *vbi supra*
cap. 36. *per tot.* Afflict. *in Constit. Regn. lib.* 2. *rubr.* 29. *de con-*
stit. in pecun. num. 3. *vers. tertio quaro*, Buccacc. *vbi supra cap.*
8. *num.* 11. *vers. de ista clausula*.

Plura insuper concurrunt, quæ huiusmodi reprobationem
11 excludere videntur; Et primò quia agitur de liquidatione
fructuum pro terminatione reuocationis attentatorum, &
summarissimi iudicij possessorij, in quo regulariter non
admittuntur exceptiones contra personas Testium, Couar.
pract. quæst. cap. 17. *num.* 4. *vers. septimo est*, Capyc. *decis.* 55.
per tot. Farinac. *de testib. quæst.* 62. *limit.* 9. *nu.* 193. *cum duob.*
seqq. Card. Seraph. *decis.* 342. *in fine*, & *decis.* 561. *in princip.*
san. mem. Greg. *decis.* 449. *n.* 10. ibique Adden. *litt. E.* Card.
Caualer. *decis.* 44. *num.* 4. Rota *decis.* 564. *in fine part.* 5. & *de-*
cis. 156. *num.* 4. *par.* 6. *recent.*

12 Secundò, † quod dictæ exceptiones personales non reci-
piuntur quando, (prout hic) non requiritur plena, sed suf-
ficit leuis probatio, Zuccard. *in l. fin. num.* 302. *vers. si verò*
lex, Cod. de adsct. Diu. Adr. tollen. Menoch. *de arbitr. q.* 32. *n.*
11. Farinac. *d. q.* 62. *d. limit.* 9. *num.* 195.

13 Tertiò demum, † quod Dominicus approbasse videtur
personas dictorum Testium, dum interrogatoria dedit, &
Interpretem constituit pro illis examinandis sine vlla prote-
statione respiciente illorum personas, & non agitur de testi-
bus omninò inhabilibus, vt notat Imol. *in cap. cum dilectus*
il 2. *num.* 34. *de consuetud.* Felin. *in cap. intimauit*, *num.* 10. *de*
testibus, *Clar. in* §. *final. quæst.* 34. *in annot. num.* 39. Afflict.
decis. 351. *num.* 8. Farinac. *d. quæst.* 62. *limit.* 8. *num.* 175. *cum*
seqq. vbi num. 185. distinguit inter approbationem dicti, &
approbationem personæ.

14 Quo verò † ad damna, & interesse in scutis 60. à Ioan-
ne Matthæo prætensa, Domini dixerunt non esse relaxan-
dum mandatum, nam Testes pro huiusmodi liquidatione
examinati simpliciter deponunt de proprio iudicio, Sum-
mario *num.* 10. Ideòque nullum gradum probationis faciunt,
Honded. *cons.* 79. *num.* 37. *lib.* 1. Caputaq. *decis.* 278. *num.* 1.
part. 3. Rota *decis.* 245. *num.* 1. *par.* 1. *decis.* 173. *nu.* 6. & *dec.*
407. *n.* 35. *par.* 5. *recent.*

Et ità vnica tantùm &c.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 26. *Maij* 1651. *est supra decisio* 152. *supra in hac part.* 11. *recent. Altera sub die* 31. *Iulij* 1651. *erit infra in Miscell.*

R. P. D. DVNOZET

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Sabineñ. Status Montis Libretti.

Luna 12. *Ianuarij* 1654.

ARGVMENTVM.

Peritus post peritiam factam potest cogi ad declarandum, & specificandum distinctè suam peritiam, etiamsi venditio plurium rerum sit facta vnico pretio dummodo res venditæ sint diuersæ speciei, & venditio vniuersaliter facta emanauerit tanquam quid facti, non tanquam quid iuris. Præcipuè si interesse partis, & mens contrahentium hoc exposcat. Venditio plurium rerum, quando dicatur vnica, vel plures venditionis.

SVMMARIVM.

1 *Peritus potest cogi ad declarandum singula corpora extimata, & particulare redditus vniuscuiusque, si ita exposcat lex mens contrahentium, & interesse partis, & per totam.*

2 *Peritus existimans plures res distinctas tenetur tradere per singula corpora distincta relationem.*

Quod procedit & si agatur de extimatione status à Principe venditi, qui & si vniuersitatem, & vnicitatem designet tamen secus est, quando emptus fuit non vti quid iuris, sed vt quid facti vti consistens in corporibus distinctis, num. 4. & 5. & *seqq.*

Amplia si in venditione Status fuerit promissa tuitio cuiuslibet ex corporibus venditis, n. 6. & *seq.* & *num.* 21. & 22.

3 *Status est quid vniuersale, & sic vnicitatem designat.*

4 *Venditio rei vniuersalis, quando capiatur pro vnica venditione, vel pro pluribus rebus distinctè, & separatè venditis, & num. seqq.*

7 *Dictio*, cuiuslibet, *est distributiua, & specificatiua, num.* 21.

Et operatur, vt vnum quodque corpus diuersum specialiter, & indiuidualiter debeat considerari, nu. 8. & 9. & 21.

10 *Peritus debet æstimare res venditas distinctè, & separatè si venditio fuit facta in singulas res pretio separato.*

Secus si vnico pretio plures res fuerint vendita, num. 11.

Declara procedere si agitur de æstimando pretio, & valore ipsarum rerum venditarum, & num. 10.

Secus si agatur de æstimanda, seu calculanda quantitate redditnum, & fructuum rerum venditarum, num. 14.

12 *Text. in l. Meuius* 53. §. *fin. ff. famil. hercis. declaratur.*

15 *Legis dispositio cessat vbi cessat ratio.*

16 *Pretium non dicitur vnicum, sed separatum quando pro singulis scutis duobus redditnum fuerunt constituta singula scuta centum.*

17 *Venditiones tot dicuntur, quot mensura, vel pondera vendita, quando singulis ponderibus, & mensuris fuit pretium constitutum.*

18 *Venditiones reputantur diuersa, & non vnica, quando fuerunt vendita res diuersarum specierum, & si simul fuerint vendita.*

Quod procedit, & si pretium vnicum fuerit constitutum, num. 19.

20 *Venditiones diuersa, & non vnica quando à contrahentibus fuerint cogitata, & num.* 21. & 22.

23 *Verba omnia Instrumenti censentur apposita de mandato, ac voluntate contrahentium.*

24 *Emptor, quando vti non possit commodo sua promissionis nisi constet sigillatim de separata æstimatione Perito.*

25 *Peritus tenetur separatam relationem facere, quando alias non posset liquidari, & æstimari valor rei, & num.* 29. & 30.

26 *Stipulatio ad duplum promissa in casum euictionis refertur ad pretium solutum, & non autem ad valorem rei euicta.*

27 *Pretium in allodialibus æstimatur ad rationem quinque pro centenario.*

Vide, vt num. seq.

31 *Peritus tenetur pro declaratione sua relationis, & post ex officio Iudicis cogi vbi adsit interesse partis, & à num.* 24. *vsque ad finem.*

32 *Actus Iudiciales non exercentur sine Iurisdictione.*

33 *Declaratio in materiis extraiudicialibus admittitur etiam ex interuallo.*

34 *Protestatio efficit, vt res habeatur pro integra, quod præiudicium protestantis.*

35 *Declaratio, quæ à Perito quando res non est amplius integra alias fieri non potest admittitur, quando debet fieri Iudice cogente, & num.* 36.

37 *Declaratio, & aperitio veritatis nemini infert damnum.*

38 *Pe-*

38 *Peritus si quo declaratio sua Peritia petitur in nihilo gravatur si iam suum laborem expleuerit in conficienda peritia.*
Imo ad hoc tenetur ratione muneris assumpti, n. 39.
40 *Oblitio non potest allegari ab eo, cui fuit facta protestatio.*
41 *Factum quod fuit non est attendendum, sed id quod fieri debebat.*
42 *Exemplis non est iudicandum, sed legibus.*

DECISIO CCCXXVIII.

ADhuc Dominis placuerunt fundamenta decisionis in hac causa coram me sub die 26. Iunij 1652. * edita,
in qua fuit firmatum Vanninum esse cogendum ad declaran-
1 dum singula † corpora æstimata, & particulares redditus
vniuscuiusque corporis Status Montis Libretti ab Excellentissimo Dño Don Ferdinando, & alijs de Vrsinis venditi clar. mem. Domini Principi Don Thaddeo Barberino Vrbis Præfecto cum huiusmodi declarationes exposcant Iuris communis dispositio, mens contrahentium, & interesse partis.

2 Iuris siquidem dispositio, † quia vbicumque prout hic non æstimatur vnica, sed plures res inter se distinctæ, distinctam pariter relationem per singula corpora Peritus tradere tenetur, *l. fin. §. Praterea, C. de iur. dot.* Cuius præcisa verba in decisione referuntur adductis pluribus auctoritatibus eiusdem legis dispositionem comprobantibus.

Nec subsistit, quod non agatur de plurium, sed vnius rei
3 æstimatione, ex quo versamur in venditione Status, † qui
4 vniuersitatem, & sic vnicitatem designat. † Quoniam Status controuersus à contrahentibus venditus, & respectiuè emptus fuit non vti quid iuris, sed vti quid facti, & vti in pluribus distinctis corporibus consistens, vt indicant clara verba Instrumenti, ibi: *Statum Montis Libretti consisten. in infrascriptis Terris, seu Castris, ac Tenutis, &c. Territorijs, Districtibus, Domibus, Palatijs, ædificiis, &c. Iurisdictione Ciuili, & Criminali, & mixta, &c. Angarijs, Perangarijs, &c. alijsque redditibus, prouentibus, & emolumentis, &c. Gabellis, vectigalibus, &c. Datiis, &c. Hospitijs, Tabernis, &c. Viridarijs, Hortis, Canneitis, Arboretis Oliuetis, &c. Pascuis, Siluis, Pratis, Tenutis, Nemoribus, fructibus, &c. Collibus,*
5 *Plantitis, Terris cultis, & incultis, &c.* † Huiusmodi enim distincta corporum, & qualitatis eorum descriptio, & designatio vniuersitatem facti demonstrat, quæ assertam vnitatem excludit, & quodlibet corpus de per se separatum iudicandum, & considerandum esse indicat, vt doctè consulendo firmat Sigismund. Loffred. *cons. 11. n. 17. & 18.* allegando *text. in l. rerum mixtura §. 1. & §. fin. ff. de vsucap. in l. rem, §. ac si is, ff. de rei vendic. & in §. si grex instit. de legat.* Aldobrand. *cons. 107. nu. 8. vers. imo, & 9. lib. 1.* & hoc idem demonstrat
6 pactum manutentionis, † & tuitionis cuiuslibet ex corpo-
7 ribus venditis, & æstimandis, dictio enim, *cuiuslibet*, † est distributiua, ac specificatiua tanquam tribuens vnicuique actum insolidum, Barbos. *dict. 74. n. 2.* & tanquam virtutem
8 diuisam retinens operatur, † vt vnum quodque corpus diuisim specialiter, & indiuidualiter, ac in sensu diuiso, non autem composito venditum censeatur, Merlin. *de pign. lib. 1. tit. 2.*
9 *quæst. 11. n. 5.* † & vbi de specificatione corporum contrahentes cogitasse apparet non quid vniuersum, sed singula corpora Status vendita censentur, ac singulorum euictio debetur, Vrsill. ad Afflict. *decis. 81. num. 6.* Mangil. *de euict. quæst. 51. n. 33.* Mantic. *de tacit. lib. 4. tit. 11. n. 27. vers. etiamsi.*

10 Nec obstat, † quod superiùs firmata conclusio procedat in venditione plurium rerum facta pretio separato in singulas res, vt declarat *gloss. in supradicta l. final. dicto §. Praterea,*
11 *verbo Coadunationem, vers. sed tunc demum*, non autem quando omnes res vnico pretio venduntur, *l. Mauius 53. §. fin. ff. famil. hercisc. concord. alleg. in Rom. consignationis sequestri 22. Maij 1620. coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. §. Minus obstat.* Etenim vltrà responsionem deductam in decisione plura alia considerantur, obiecti efficaciam ener-
12 uant, & signanter aduertendo, quod † tam *gloss.* quàm *text. in d. l. Mauius* in ea ratione fundantur, quod plus valet to-
13 tum corpus vnitum, quàm in partes diuisum, sed † ista ratio tunc demum forsan applicaretur, si ageretur de æstimando pretio, seu valore ipsius Status, cum tunc nedum quantitas fructuum, sed etiam rei qualitas, quæ vnionem Castrorum, & corporum percutit, attendi deberet iuxta verba *text. in l. si quas 16.* ibi: *Rei qualitas, & redditarum quantitas æstimetur, C. de rescind. vend.* ibique Bart. & Castr. *num. 3.* Nigr. *de subhast. cap. 15. §. 30. num. 31.*
& 42. Verum † quia in præsenti casu agitur solummodo 14
de æstimanda, seu verius calculanda quantitate redditumm, & fructuum dicti Status, qui semper sunt ijdem, & non crescunt, neque decrescunt per coadunationem, vel diuisionem corporum, vtique allegata ratio præsenti casui applica-
ri non valet, & † consequenter ea cessante, cessat etiam le- 15
gis dispositio, *l. quod dictum*, ibique Bart. *ff. de pact.* sicuti, nec applicatur præallegata *decisio Romana consignationis sequestri*, cùm ibi venditum esset vnicum Casale, & sic vnum non autem plura corpora, vt hic, & amplius, ibi agebatur de æstimatione etiam qualitatum ipsius Casalis, non autem solius quantitatis fructuum, vt pariter hic.

Ponderatur etiam, quod conuentum pretium potius vi-
detur separatum, quàm vnicum, † dum conuenta fuerunt 16
scuta centum pro singulis scutis duobus cum vno quarto red- 17
ditum, † quando enim singulis ponderibus, vel mensuris pretium constituitur tot dicuntur factæ venditiones quot sunt pondera, vel mensuræ, vt de ponderibus tradit Franc. Aret. *in l. si ex toto, §. si ita legat. num. 6. vers. Secus esset, ff. de legat. 1.* quem sequitur ibidem Soccin. sen. *n. 20.* & de men-
suris Gabr. *cons. 64. nu. 49. lib. 2.* † Et denique tollitur omnis 18
hæsitatio cum agatur de rebus diuersarum specierum suamque naturam separatam retinentibus quantumuis venditis vnà cum Castro, vel Statu, Surd. *cons. 135. num. 65. vers. in proposito, cum duob. sequent.* Loffred. *dicta cons. 11. nu. 17. & 18.* Licet enim separatio pretij sit vnus ex modis distinctio-
nis, † ipsa tamen non est necessaria quando versamur in 19
rebus diuersis, non autem eiusdem speciei, diuersitas enim specierum secum portat pretij distinctionem, proindeque Iuris Consultus *in dict. l. fin. d. §. præterea, C. de iur. dot.* de singulis rebus, & speciebus voluit iudicari secundum propriam naturam, vt monuerunt etiam in *d. §. præterea*, Bellapertic. *versic. sed ponamus*, vbi subdit hoc esse notabile, & Salycet. *num. 9. vers. de qualibet iudicatur secundum suam naturam, &c.* & Bald. *num. 2. vers. quia disparata non debent permisceri, &c.*

Quo verò ad mentem contrahentium illa clarè desumitur; Tum ex assertione, quod essent vendita omnia iura, nullo reseruato nisi expressis, & respectiuè declarandis à Peritis: Tum ea quo venditores promiserunt, bona vendita, ac fructus, redditus, & prouentus, aliaque à Peritis æstimanda esse vera, realia, & subsistentia, Emptoremque manutenere in possessione pacifica bonorum venditorum, & cuiuslibet ipsorum, necnon cuiuslibet eorum redditum,
& fructuum æstimandorum; Hinc † enim ad effectum, 20
vt sciri posset quid venditum, & quid reseruatum, atque ad effectum, vt venditores propriam promissionem adimpleant separatam relationem, & æstimationem fieri, intellexisse censentur sicuti ponderatur *in decis. §. eoque facilius*, ac optimè adstipulatur *decis. Romana Bibliotheca* 10. *Maij*
1600. *§. quarto quia coram Lancellotto*, † eoque magis at- 21
tenta dictione, *cuiuslibet*, bis repetita, & adiecta tam corporibus, seu bonis, quàm etiam fructibus illorum, cum eiusdem dictionis natura sit distribuere, diuidere, specificare, ac indiuiduare, vt per Barbos. & Merlin. *de pign.* superiùs allegatos, atque etiam attento participio, illo, æsti-
mandorum, † quod pariter necessitatem de cuiuslibet 22
corporis fructibus distinctim æstimandis importat iuxtà naturam dictionis, *cuiuslibet*, cùm qua ipsum participium iungitur, seu copulatur, Cyriac. *controuers. 303. num. 95.*

Nec subsistit, quod talis forma loquendi sit solita Notariorum, nam huiusmodi assumptum nullo testimonio, vel auctoritate probatur, & in contrarium viget; Tum communis stylus reuidendi minutas similium Instrumentorum ante illorum stipulationem; Tum quoque præsumptio,
† quod nempè omnia verba Instrumenti censentur posita 23
de mandato, ac voluntate contrahentium, Gratian. *discept. 116. num. 24.*

Interesse partis est euidens, & multipliciter in decisione consideratur.

Primò. Nempè ex eadem promissione venditorum super realitate, subsistentia, & manutentione bonorum, & redditum, & cuiuslibet eorum per Peritos æstimandorum
cuius † quidem promissionis commodo emptor vti non 24
poterit, nisi constet sigillatim de quolibet reddítu à Peritia æstimatio.

Secundò. Ex quo nisi appareat quantitas frumenti, quam

Van-

Vanninus ex singulis corporibus percipi æstimauit sibi solùm
nota, vti res in eius animo consistens, & nisi exprimantur
25 dicta corpora, quæ inæqualiter distant à Tybere † liquida-
dari non poterit verus valor perangariæ, delationis frumen-
ti ad dictum flumen à Vassallis negatæ. Nec refert, quod
Periti non tenebantur æstimare dictam perangariam, quia
non petitur ipsius æstimatio, sed solùm prædicta declaratio
ex qua dignosci valeat quanti dicta perangaria vendita æsti-
mari debeat.

Tertiò. Ex quo nisi constet de pretio soluto pro vnoquo-
que corpore, non poterit emptor in casu euictionis alicuius
eorum agere prout sibi promissum fuit ad duplum cuius sti-
26 pulatio † refertur ad pretium solutum, non autem ad va-
lorem rei euictæ, iuxta *gloss. in l. si duple verb. dupli, ff. de euict.
Rot. in Bononien. prædij 13. Februarij 1648. coram Reueren-
diss. Terracinen.*

Nec releuat, quod in casu euictionis alicuius corporis par-
ticularis illius pretium æstimari debeat ad rationem quinque
27 pro centenario, † prout fieri non solet in allodialibus abstra-
ctis à iurisdictione; non autem ad rationem duorum cum
vno quarto iuxta venditionem, cùm super corpore euicto
28 adhuc penes emptorem remaneat iurisdictio; † Quia
venditio Prædiorum, & corporum positorum tam intra,
quàm extra confinia iurisdictionalia pro eodem vniformi, &
altissimo pretio scutorum 100. pro singulis duobus cum vno
quarto fructuum, demonstrat iurisdictionem fuisse venditam
per Territoria, non autem per numerum Prædiorum in
eisdem Territorijs consistentium, quodque ipsa iurisdictio
tanta quanta erat comprehensa, & valutata remansit sub ea-
dem rigorosa, & indifferenti æstimatione omnium corpo-
rum etiam non iurisdictionalium, & præterea fuit respon-
sum, quod siue restauratio damni fieri debeat ad rationem
quinque, siue ad rationem duorum cum vno quarto, cuius
inspectio spectabit ad Iudicem euictionis, pro nunc semper
29 necesse erat, † vt Peritus aperiat, & declaret singula corpora,
& cuiuslibet corporis redditus æstimatos ad effectum, vt Iu-
dex certo sciat, An de corpore euincendo debeatur euictio,
& quot quinque, vel quot duo cum vno quarto intrent in
redditibus cuiuslibet corporis euincendi.

Quartò. Denique quia potest dari casus, quod vendito-
30 res locupletentur cum iactura Emptoris, † nam nisi petita
declaratio sequatur. Emptor non poterit obtinere liberatio-
nem à molestijs sibi inferendis, & ab alijs iam illatis super
pluribus corporibus, minusque refectionem damni in casu
euictionis cum Agentes pro venditoribus allegari possint, si-
cuti iam allegarunt rem euictam non fuisse in venditione
comprehensam, & tantummodo venditum fuisse ius quod
habebant, & sic non omnes fructus, sed tantummodo illi,
qui ad venditores spectabant, & tamen fortasse Peritus in
propria mente comprehendit talia corpora molestata, & mo-
lestanda, vel euincenda, necnon etiam omnes fructus indi-
stinctè, & sic etiam non spectantes ad Venditores, vbicum-
31 que autem adest interesse, † & altera pars locupletari potest
cum alterius iactura semper intrat officium Iudicis ad inter-
rogandum, & cogendum Peritum pro declaratione suæ re-
lationis, Franc. Aret. *in l. age n. 4. vers. aliquis. C. de tran-
sact.* Surd. *consil.* 101. *n.* 18. *Rota in Parisien. pecuniaria 21.
Februarii* 1618. *coram bon. mem. Coccino.*

Non obstat, quod res non sit amplius integra. Quia præ-
32 terquod obiectum procedit in actibus iudicialibus, † quæ
sine iurisdictione non exercentur, non autem in materijs
33 extraiudicialibus, † in quibus etiam ex interuallo admittitur
declaratio, vt probant auctoritates in decisione allegatæ,
obiecto diluitur, tum ob expressam protestationem antece-
34 denter factam pro parte Emptoris, † quæ efficit, vt res ha-
beatur pro integra quoad eius præiudicium, Rot. *decis.* 734.
35 *num. 2. part. 1. diuers.* Tùm † quia non procedit quando pro-
ut hic declaratio fieri debet Iudice cogente, vt de arbitrio
probat Text. *in l. qualem, §. dicere, ff. de recept. arbitr. & in
cap. Quintauallis de iur. iuran. cum alijs allegatis in decisione*
36 *§. Præterea,* † vbi amplius fuit firmatum semper cogi
posse vti Testem, ex Blanch. *de compromiss. ibidem
allegat.*

Neque obstat generalissima promissio non reclamandi à
dicta relatione in prædicto Instrumento stipulata, quia non
reclamatur neque impugnatur dicta relatio quoad quanti-
tatem æstimatam, sed solùm petitur eamdem relationem
perfici, atque compleri in reliquis omissis, & quidem per
37 declarationem, † & apertionem veritatis ex qua nemini
infertur damnum, Emptori verò paratur modus consequendi
liberationem à molestijs, & in casum euictionis refectionem
damni in quantitate condigna, & certa, nota soli Vannino,
qui † nec in talem veritatem aperiendo grauatur cum labo- 38
rem iam expleuerit quando ex singularum rerum æstimatio-
ne vnicam summam maturè, vt in eius relatione asseritur,
compilauit, sicuti subditur *in decis. §. Quæ fortius,* vltra
quod † ad hoc ipse tenetur ratione muneris assumpti, itaut 39
stante protestatione sibi præcedenter facta, † nec etiam 40
obliuionem allegare possit, Alex. *cons.* 216. *num. 6. vers. sed
istud lib. 7.*

Repetitum obiectum, quod Falconetius consimilem de-
derit relationem in confuso, sufficienter refutatur in eadem
decis. §. final. quia † scilicet attendi debet id quod facere de- 41
bebat, non autem quod ipse fecit, *l. nemo, C. de sent. &
interloqut.* Aym. *consil.* 320. *num.* 5. Barbos. *axioma* 93. *n.* 16. 42
† Et si iudicandum esset prout iudicari non debet exemplis,
sed legibus, Barbos. *axioma* 86. *num.* 3. potius à relatione
Appollonij, qui singula, vt par erat, specificauit esset in
Iudicando sumendum argumentum.

Et ita ex prædictis alijsque adductis in alia decisione Do-
mini pro illius confirmatione vtraque parte informante re-
sponderunt, &c.

*Decisio emanata in hac eadem causa sub die 26. Iu-
nii 1652. coram eodem bon. mem. Dunozetto, erit infrà
in Miscellan.*

R. P. D. ALBEGRATO.

Tullen. Matrimonij.

Lunæ 12. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

In quolibet iudicio etiamsi illud esset de sui natura priuilegiatum, aut causa appellatione remota fuisset commissa post concessam primo loco remissoriam, regulariter ad concessionem secundæ non deuenitur, eo magis si concurrat præsumptio calumniæ, ac timor subordinationis Testium.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in eadem causa bis concedi non debet.*

2 *Remissoria duplex non conceditur, nec minus si noui producantur articuli.*

3 *Remissoria noua non conceditur publicato processu, & post deducta testificata.*

4 *Remissoria eo minus bis conceditur si causa esset matrimonialis.*

5 *Summarij receptio non impedit, quo minus concedatur remissoria, nec operatur processus publicationem.*

6 *Examen nouum denegatur vbi processus originalis fuit publicatus, & traditus parti.*

7 *Publicatio processus non requiritur solemnis ad remissoria denegationem, sed sufficit præsentatio depositionum Testium.*

8 *Processus originalis dum deuenit ad manus Procuratoris, vel partis, semper denegatur remissoria.*

9 *Publicatio processus originalis, & traditio summarii longè differunt inter se.*

10 *Remissoria petita post publicationem processus ad euertenda fundamenta decisionis dicitur petita.*

11 *Testes examinari non debent vbi calumniæ insurgit suspicio, ac timor subornationis.*

12 *Examine primo nullo, illud est reiterandum.*

13 *Remissoria denegatur etiamsi primum examen fuerit nullum vbi non super nullitate, sed super irreleuantia vis consistit.*

Examen qui fecit nullum non debet esse melioris conditionis, quam qui validè examinauit, n. 3.

14 *Terminus nouus ad examinandum concedi non debet vbi primus fuit sæpius prorogatus, & diuturnum tempus elapsit.*

15 *cum Testibus primò loco examinatis censetur facta melior probatio, quæ fieri potuit.*

16 *Terminus nouus ad probandum petitus ad protrahendam causæ expeditionem concedi non debet.*

17 *Te-*

17 *Testes qui nihil releuans possunt deponere examinari non debent.*
18 *Probationes vbi sunt irreleuantes, & verisimiliter non pro futura, nec etiam in iudicijs priuilegiatis, aut summarijs admittuntur.*
Amplia, vt num. seq.
19 *Causa matrimonialis celeri expeditione terminare debet.*

DECISIO CCCXXIX.

DElato ad Vrbem remissoriali processu compilato in hac causa matrimoniali vertente inter Serenissimos Principes D. Ducem Carolum, & D. Ducissam Nicoleam à Lotharingia, eoque diligenter perspecto, ac maturè considerato sub die 15. Ianuarij anni præteriti * fuit vnanimi DD. voto decisum constare de validitate matrimonij, vtpotè inter eosdem contracti adhibitis omnibus solemnitatibus tam in dispensatione Apostolica, quàm in Sacrosanct. Concil. Tridentino præscriptis *sess. 24. cap. 1. de reform.* Verùm eùm ex defectu consensus adhuc impugnaretur à D. Duce Carolo, metumque sibi a Patre incussum probari posse contenderet mediante alia remissoria, ac nouo termino, illa pro repetendis ijsdem testibus nulliter, vt censuit Rota, examinatis, hoc autem pro examinandis duobus alijs testibus coram Officiali Parisieñ alias inductis, sed ad examen hactenus non adductis; super huiusmodi instantia consulti hodie Domini; nec remissoriam, nec nouum terminum esse concedendum responderunt.

Vrget enim pro denegatione petitæ remissoriæ, ac mili-
1 tat vulgata regula, quod in eadem causa † bis non sit concedenda, Clem. 2. *de testib.* Farinacc. *eo tract. quæst. 77. n. 30.* Seuerol. *de remiss. cap. 6. num. 2.* Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 8. nu. 181.* Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 367. n. 2.* coram Merlin. *decis. 653. num. 2. in recent. decis. 406. n. 2. par. 2. decis. 235. num. 1. part. 5. decis. 306. nu. 7. part. 6.* vbi testantur ita seruari de stylo Sacri Palatij nedum super ijsdem arti-
2 culis, † sed etiam super alijs, quatenus de nouo producerentur, Vestr. *in prax. lib. 6. cap. vlt. num. 3.* Rot. *decis. 16. de testibus in nou.* coram Buratt. *decis. 180. n. 2. & decis. 385. num. 1. & 2. part. 4. recent. in Corduben. decimarum 4. Iunij 1610. coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. impressa* apud Marchesi. *de commiss. part. 1. fol. 287. num. 1. in Senogallien. successionis 23. Iunij proximè præteriti coram Reu. P. D. meo Meltio*; præsertim quando, vt hic, petitur, publicato iam
3 processu, & post didicita testificata, ac discussas testium depositiones, *c. fraternitatis, vbi communiter DD. de testib. Clem. fin. eo tit. Auth. at qui semel, C. de probat.* Rot. coram san. mem. Gregor. XV. *decis. 477. nu. 1.* coram Duran. *dec. 137. nu. 9. & dec. 146. n. 11. par. 5 recentior. in S. Angeli Lombardorum 26. Aprilis 1641. coram bon. memor. Card. Panzirolo in Rom. successionis 14. Iulij 1642. coram Reuerendissimo Sala-*
4 *mantino*, & in indiuiduo causæ † Matrimonialis fuit decisum in *Florentina Matrimonij 6. Martij 1570. coram Oradino, & in Ragusina Matrimonij 10. Martij 1578. coram Bubalo*; Quidquid enim sit vbi simplex tantum concurrit re-
5 ceptio Summarij, † quæ in Curia ob præsumptam probitatem Procuratorum non operatur publicationem, vt dixit Rota coram Card. Seraph. *decis. 688. nu. 3. ac in alijs congest. in Bergomen. Canonicatus 27. Iunij proximè præteriti §. Non obstat coram R. P. D. meo Bichio*, certum est, quod vbi originalis processus, vt in præsenti, fuit publicatus, traditus Parti, quę
6 † dictis testium perscrutatis causam acriter in Rota discussit, non est amplius indulgendum nouum examen, Bart. *in Auth. at qui semel n. 18.* ibique Bald. *n. 4. in fin.* Salycet. ac alij *C. de probat.* Gabriel. *de testib. concl. 21. n. 10. & per tot.* Rot. coram san. me. Gregor. XV. *dec. 583. nu. 2.* vbi quod non est
7 necessaria ad istum effectum solemnis publicatio; † sed sufficit, quod pars habuerit liberam facultatem perscrutandi depositiones testium, Rot. cor. Penia *dec. 656. n. 5. decis. 41. n. 4. part. 7. recent. in Monopolitana pensionis 7. Febr. 1648. §. dedicita coram Reuerendiss. P. D. meo Bichio*, vbi quod non
8 refert an processus originalis † deuenerit ad manus Procuratoris, vel principalis, per *text. in auth. at qui semel, vers. si verò ibi vel aliquis Aduocatorum eius, vel alius pro eo agens, C. de prob. in c. pen. ibi, neque per alium de testib.* &
9 distinguendo inter traditionem simplicis Summarij, & † publicationem originalis processus, firmauit *Rot. in Romana decis 28. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Corrado*;
10 hoc enim casu remissoriæ petitio † censetur excogitata ad euertenda decisionis fundamenta, Rot. *decis. 381. n. 18. part. 4. tom. 2. decis. 606. num. 6. part. 5. decis. 142. num. 8. par. 6. decis. 31. num. 7. part. 7. recent. in Mediolanen. bonorum 9. Maij 1597. coram præcl. mem. Card. Hieronymo Pamphilio*,
& vehemens insurgit calumniæ suspicio, † ac timor subor- 11
nationis cuius periculo testes non sunt subijciendi, *d. c. fraternitatis, c. intimauit, c. cum venisset de testib. Clem. 2. eo tit.* Sord. *cons. 176. num. 3.* Cocc. *decis. 20. num. 5.* Merlin. *decis. 665. n. 6. dec. 41 n. 1. part. 7. rec. in Vlixbonen. nullitatis professionis 27. Iunij 1646. coram bon. memoria Arguelles, in Leodien. dominiorum 7. Febr. 1650. coram R. P. D. meo Verospio, in Pisaurien. iocalium 11. Martij eiusdem anni §. secundus coram R. P. D. meo Meltio, & in Reatina Saluiani 18. Martij 1652. in princip. coram me*, cum alijs per Adden. ad Buratt. *decis. 228. num. 23.*

Non obstat, quod examen vigore prioris remissoriæ pe-
ractum sit † nullum, ideòque debeat reiterari, iuxta *de- 12
cis. Caual. 423. n. 2.* Quia id procedit vbi circumscripta nullitate constaret de releuantia depositionum, quæ in præsenti prorsus cessat, quia incussi timoris exceptio à D. Duce Carolo proposita in præcedenti decisione coram me edita, vltrà nullitatem examinis, principaliter refellitur ex eo, quod testes circumstantias, qualitates metus, & quidem in virum constantem cadentis, vt requiritur, non assignant, neque percutiunt tempus secundi matrimonij subindè coram D. Episcopo Tullen. præuia dispensatione Apostolica celebrati, vndè cùm vis non stet in nullitate, sed irreleuantia, dene-
ganda venit remissoria, † ne sit melioris conditionis, qui nul- 13
liter, quam qui validè testes examinari curauit, vt in specie aduertit *Rot. in Pacen. Collegij 1. Iulij 1639. coram Reuerendissimo Tarraconen. & in Firmana pensionis 12. Maij 1642. coram R. P. D. meo Bichio.*

Hæc autem, quæ de remissoria diximus, procedere quoque visa sunt quoad nouum terminum, quia præter subornationis timorem ex publicatione processus, vt supra resultantem, obstat eius præfisioni concessa sæpiùs prorogatio,
† ac diuturnitas temporis à die concessæ remissoriæ elapsi, 14
l. 1. C. de dilat. Cassador. *decis. 2. eo tit.* Rota *decis. 381. nu. 7. part. 4. to. 2. recent. in Bononien. fideicommissi de Nascentorijs 26. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Peutingerio*, & vrget irre-
leuantia depositionum 31. testium examinatorum, † ex qui- 15
bus vti melioribus prælectis eum facta censeatur plena probatio, quæ potuerit, Aym. *consil. 134. num. 3.* Egid. *decis. 38. vers. sic. quia præsumitur*, Buratt. *decis. 23. num. 2. & 3.* san. mem. Gregor. XV. *decis. 414. num. 1.* nouus propterea terminus pro examinandis subindè alijs duobus Testibus Parisijs
commorantibus præsumitur calumniosè petitus ad protra- 16
hendam causæ expeditionem, ideòque venit denegandus, Egid. *decis. 427. per tot.* Caual. *decis. 208. nu. 4.* Duran. *decis. 131. num. 3. & 4.* Merlin. *decis. 369. num. 1. & decis. 590. nu. 14. par. 5. recent. cum alijs congestis in Barbastren. Decimarum 24. Iunij 1640. §. penultimo coram Reuerendissimo Salamantino, & in Leodien. bonorum 15. Decembris proximè præteriti coram me*, præsertim quia alter ex eis videlicet Comes de Marcheuilla examinatus ad instantiam D. Ducissæ Nicoleæ fassus est, se non adfuisse Nansey de tempore secundi Initi
matrimonij, † quapropter eùm nihil reuelans possit depone- 17
re, non est admittendus ad examen, Gratian. *discept. 803. num. 5.* Rota coram Duran. *decis. 196. num. 15.* coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 87. nu. 2.* coram Card. Millin. *decis. 5. num. 1. in recent. decis. 146. num 8. part. 5. decis. 319. num. 16. part. 6. & in Pampilonen. decimarum de Vssurb. 1. Iulij 1650. §. & propterea coram R. P. D. meo Celso.*

Nec refragatur, quod causa hæc remota appellatione sit commissa, quia vbi probationes sunt irreleuantes, & verisimiliter non profuturæ, ac alijs defectibus superiùs recen-
sitis obnoxiæ, † in iudicijs quantumuis Summarijs, & pri- 18
uilegiatis non sunt admittendæ, Menoch. *de arbitr. quæst. 34. n. 3. & 4.* Gabr. *de testib. quæst. 21. num. 16.* Farinac. *eo tract. quæst. 75. num. 83. & 85.* eoque minus quando agitur de causa
matrimoniali, † quæ celeri indiget expeditione, Rota co- 19
ram Verall. *decis. 58. num. 9. part. 3.* coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 239. num. 2.*

Et ita decisum vna tantum Parte informante, altera verò 17. citationibus lacessita, ac sæpius monita, & informare recusante.

Decisio ista facta in hac eadem causa sub die 15. Ianuarij 1653. coram eodem R. P. D. Albergato est supra decisio 344. in hac eadem par. 11. recent.

R. P.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papien.

Tiburtina Castri S. Angeli.

Veneris 26. Ianuarii 1654.

ARGVMENTVM.

Ardua, & plerumque in praxi reiecta dispositio *l. Commißoria*, in præsenti decisione discutitur ad interpretationem contractus assignationis fructuum Creditoris fauore celebrati, quod ille in in casum, & euentum molestiarum possit in venditionem transire, cùm per actum huiusmodi eo tantum casu sustineatur, quo venditio sic sub conditione concepta iusti, & legitimi pretij quantitatem agnoscat.

SVMMARIVM.

1 *Pactum præseferens speciem*, l. Commissoriæ, *reprobatur à iure.*
2 *Pactum*, l. Commissoriæ, *nec iuramento, nec consuetudine roboratur, & num.3.*
4 *Pactum*, l. Commissoriæ, *dicitur etiam si fuerit contractum per formam* d. l. similem.
5 *Pactum*, l. Commissoriæ, *dicitur illi simile, quando est eiusdem rationis, vel in fraudem*, d. legis.
6 *Pactum*, l. Commissoriæ, *dicitur quibuscumque verbis illud fiat siue in casum non solutionis, siue in casum molestiarum.*
Pretii iniquitatem, & iniustitiam vbi pactum continet, semper dicitur pactum, l. Commissoriæ, *num.6.*
Ratio, l. Commissoriæ, *cessat in datione in solutum, & venditione fructuum, & ex aliis, sed vide num. seq. vbi contrarium.*
8 *Contractus dationis in solutum non dicitur vbi temporaliter tantum bona creditori assignantur ad effectum scilicet sibi satisfacien. ex fructibus.*
9 *Fructuum temporalis assignatio congruit natura constituti pignoris, & supra num.8.*
Datio insolutum operatur extinctionem debiti, & liberat debitorem, num.9.
10 *Bona si fuissent insolutum data nequaquam fuisset conuentum de illis restituendis.*
Bona creditori assignata vsufructuanda cum pacto, quod post certum tempus censeantur, vel vendita, vel insolutum data subsint ne pacto, l. Commissoriæ, *num.10.*
11 *Datio insolutum excluditur per reseruationem dominii penes dantem, & pignoris contractus arguitur.*
12 *Verba*, dedit, transtulit omne dominium, &c. *licet dominij translationem importet adaptantur etiam ad pignoris assignationem.*
13 *Dominium aliud vtile, aliud directum.*
14 *Dominij translatio in contractum pignoris, refertur ad possessionem, & peremptionem fructuum.*
15 *Periculum fructuum regulariter spectat ad Dominum.*
16 *Translatio periculi fructuum in emptore dicitur superflua in contractu emptionis.*
17 *Pactum*, l. Commissoriæ, *semper improbatur siue in limite contractus, siue postea fuit stipulatum, & nu. seqq.*
18 *Pactum*, l. Commissoriæ, *etiam in dote procedit.*
Amplia, vt num. seqq.
21 *Pactum non dicitur appositum ex interuallo, si in eodem reperiantur Instrumento.*
22 *pro Iniustitia pacti*, l. Commissoriæ, *inficit quod praeiudicium possit verisimiliter debitori contingere.*
23 *Datio in solutum nisi fiat producto pretio nunquam euitatur pactum*, l. Commissoriæ.
24 *Pignoris, & venditionis contractus simul fieri impossibile est.*
25 *Contractus pignoris realiter celebratur per assignationem fructuum, licet possit deinde in venditionem transire.*
26 *Retrotractione dominii non admittitur Domini duo insolidum vno eodemque tempore esse non possunt, num.26.*
27 *Venditio concepta in certum casum ante illum locum habere non potest.*
28 *Clausula*, ex nunc prout ex tunc, *adiecta contractui conditionali non operatur retrotractionem, & quando, & num. seq.*
30 *Verba*, casu quo, etiam, & in euentum prædictum, *restringunt dispositionem ad casum expressum.*
31 *Dispositio*, legis curabit, C. de actionib. empt. *procedit solum fauore venditoris, non autem simplicis Creditoris.*
32 *Interpellatio in Vidua consequi volente fructus suæ Dotis procedit etiam vigore Statuti Vrbis antiqui.*
33 *Heredes non certiorati de debito Dotis defuncti ad fructus non tenentur.*
34 *Fructus Dotis non debentur pendente assignatione facta de perceptione fructuum.*
35 *Pactum quandoque non operatur nisi volente eo, in cuius fauore fuit conceptum, & num. seq.*
37 *Reseruari non potest Ius, quod non extat.*
38 *Facultas aliquid faciendi, quando transeat ad successorem.*
39 *Deuolutio non declarata à defuncto non potest acceptari per heredem.*
40 *Dictio, ipsi, & expressio nominis proprii operantur dispositionem personalissimam.*
41 *Nomen proprium iunctum Dictioni*, ipsi, *æquè demonstrationem, ac restrictionem importat.*
42 *Pactum personale non transit ad heredem.*
43 *Districtiua locutio operatur exceptionem in casu omisso.*
44 *Ignorantia facti præsumitur in successionibus.*
45 *Dolus, & culpa non consideratur in herede, qui fuit facti ignarus.*
46 *Pacto locus esse non potest non purificata conditione.*
47 *Stipulatio pœnalis defuncti etiam pœnalis transit in heredem, siue scienter, siue ignoranter.*
48 *Dolus, & culpa, sine licentia in herede cadere non possunt.*

DECISIO CCCXXX.

Ex duobus potissimum fundamentis resolutum alias fuit non constare de re iudicata, necesse locum executioni Sententiæ latæ ad faoorem Excellentissimi Domini Ducis Bracciani super reintegratione ad possessionem controuersi Castri Sancti Angeli, scilicet ob defectum legalitatis Instrumenti Anni 1504. super qoo dicta Sententia nitebatur ex rationibus adductis *in prima decisione emanata coram me sub die 18. Iunii 1646.* & ob purificationem pacti in eodem Instrumento appositi, qood in euentum molestiarum d. Castrum censeretur venditum, super quo fuit restricta difficultas; in repropositione causæ sub die 20. Maij 1648. cuius pacti validitas firmata fuit in *secunda decisione emissa sub die 11. Martii 1650.* Reproposita hodie causa ad instantiam præfati Excellentissimi Domini Ducis Bracciani. Ex nouiter deductis DD. censuerunt dictum pactum minimè obstare, & ita in hac parte à decisis recesserunt, quod de reliquis particulariter videatur.

Ratio resolutioois fuit, quia dictum pactum, quod in euentum molestiarum inferendarum per Ioannem Iordanum, illiusqoe hæredes ex nunc prout ea tunc Castrum controuersum assignatum Alphonsinæ censeretur venditum pro
pretio illius summæ, in qua apparebit Creditria, † tanquam 1
præseferens in effectu speciem, *l. Commissoriæ*, reprobatur à iure, & substineri non potest ob expressam tam iuris Cæsarei, *in l. final. C. de pact. pignor.* quàm Iuris Canonici *in cap. significante de pignor. resistentiam, & ibi, communiter Doctores, & Canonistæ*, Negusant. *de pignor. par.4. princip. nu.2.* Honded. *cons.31. num.1. lib.1.* Mantica *de tacit. lib.11. tit.9. num.2. cum seqq. vers. in pignoribus autem*, Gair. *de credit. cap.4. quæst.9. n.1102. vers. ad secundum*, Surd. *decis.249. nu.11. vers. pactum autem*, Rota *in recent. decis.422. n.6. par.4.* talemque pactum adeò graue, durum, & odiosum reputatur,
vt nec minus vlla contraria consuetudine, † vel etiam iora- 2
mento confirmari valeat, vt respectu consuetudinis, firmat Bald. *in l.2. n.4. vers. tertii dicunt in fine, C. quæ sit longa consue-*

suetudo, Negusantius de pignor. dicta par. 4. n. 5. Surd. d. decis.
248. Cyriacus controuers. 393. num. 13. Respectu verò iura-
3 menti tenet † Mantica de tacit. dicto lib. 1. titul. 9. num. 13.
vers. 7. extenditur, Tiraquel. de retract. conuent. in fin. n. 119.
Couarr. variarum resolut. lib. 3. cap. 2. num. 7. Gabriel cons. 74.
num. 29. vers. Iuramentum igitur lib. 1. Cyriacus dicta contro-
uers. 393. nu. 11. & 12. Faber. de error. pragmat. decad. 21. n...
error. 8. num. 4. Barbosa in dicto c. significante de pign. Gutier.
de iuramento confirmat. par. 1. cap. 33. num. 5. & seqq. Neque
ad incurrendam d. pacti asperitatem requiritur, quod con-
4 uentum sit secundum formulam, † l. Commissoria, sed suf-
ficit, quod sit secundum formam illi similem, l. 1. vbi Bartolus,
Baldus, & Angel. C. de pact. pignor. Tiraquellus de retract.
conuent. in fin. num. 118. Bero. cons. 204. nu. 14. vol. 1. Couar-
ruuias variarum resolut. lib. 3. cap. 2. nu. 7. vers. & praeterea,
5 vbi intelligit pactum esse simile, † quando est eiusdem ra-
tionis, vel quando est factum in fraudem, l. Commissoria,
Surd. dicta decis. 422. n. 11. Modernus de pignor. lib. 4. titul. 4.
quaest. 123. num. 27.

Hinc patet de irrelevantia rationis adductae pro parte
Serenissimi Ducis Parmae ad euitandum huius pacti inuali-
ditatem, vt ex eo, quod conceptum fuit in casum molestia-
rum, non possit dici pactum, l. Commissoria, quod stipu-
6 lari solet quatenus debitum certa die non soluatur, † quia
siue verbis directis, siue obliquis, & siue in casum non solu-
tionis, siue in casum molestiarum pactum fiat, semper im-
probatur quando, prout infrà ostendetur, continet eam-
dem rationem prohibitionis, nempè iniquitatem, & iniu-
stitiam pretij ex probatis per Leotard. de vsur. quaest. 70. n. 17.
vers. vtraque forma, Couarruuias variarum resolut. lib. 3.
cap. 2. n. 8. Surdus dec. 248. n. 19.

Huius neque pacti inualiditas saluari posse visa fuit ex tri-
plici responsione data in dicta secunda decisione huius causae
coram me emanata à §. Neque obstare visum fuit vsque ad §.
7 finalem, quod † scilicet non versemur in Contractu pigno-
ris, sed dationis insolutum, & venditionis fructuum, quod
dictum pactum non fuerit conuentum de tempore contracti
debiti, sed longè posteà, & demum, quia concurrente Iusti-
tia pretij, ex quo pro credito scutor. vigintiquinque millium,
quod aptum erat reddere annua scut. 1250. venditum fuerit
Castrum annui redditus scutorum 480. cesset propterea ra-
tio, ob quam pactum, l. Commissoria, in pignore impro-
batur; singulae enim ex his responsionibus rectè ponderatae
vim obiecti sufficienter tollere visae minimè fuerunt.

Respectu enim primae, cùm Castrum assignatum Alphon-
sinae Creditrici fuerit illi traditum temporaneè possidendum,
donec ex fructibus illius ea integraliter satisfacta remansis-
set reseruato penes DD. de Vrsinis tradentes directo domi-
nio, & proprietate, & addita conuentione, quod statim
8 secuta satisfactione in ipso † instanti Castrum reuerti debe-
ret ad eosdem tradentes, vtique contractus huiusmodi non
dicitur dationis in solutum, vel emptionis, & venditionis,
sed simplicis traditionis in pignus, l. Caius Seius 39. ff. de pig.
act. quia verò temporalis illa fructuum assignatio congruit
constitutioni pignoris, non autem venditionis insolutum,
9 † quae principio debiti extinctionem inducit, ac debitorem
liberat, Bart. in l. Si quis aliam, ff. de solut. in princip. Surd.
consil. 243. num. 7. ad med. vers. 4. ostenditur, vbi rectè in
similibus terminis ponderat, quod si bona fuissent data in-
10 solutum, † nequaquam fuisset conuentum de illis restituen.
Alexandr. cons. 178. in princip. & num. 1. lib. 7. Loquens in
terminis propositi casus, ac firmans pactum, l. Commisso-
riae, dici, quando bona alicui assignantur vsufructuanda,
cum pacto, quod si intra certum tempus debitum non sol-
uatur, illa censeantur, vel vendita, vel insolutum tradita,
Guidopap. consil. 81. num. 1. & seqq. Laoe. Gall. cons. 49. n. 17.
cum seqq. Rot. in recent. dec. 261. num. 16. & 17. part. 7. & in
Romana Subhastationis de Alexys 15. Februarii 1647. & 11.
11 Martii 1648. coram R.P.D. meo Cerro, † & reseruatio illa
Dominij penes dantem excludit pernecesse dationem insolu-
tum, & tantò magis arguit pignoris contractum, Rota in
Bononien. Litterarum Camby coram Reuerendiss. P.D. meo
Verospio inter impressas post Modern. de pignor. decis. 146.
num. 11. & 12.

Nihilque refert, quod assignatio facta fuerit per illa
verba, dedit, cessit, transtulit, insolutum transferens omne
dominium vtile dicti Castri, quia exinde inferri non potest
contractum fuisse potius venditionis, vel dationis insolu-
tum, quàm pignoris, nam licèt dicta verba regulariter, ac
vbi subiecta materia patitur importare soleant dominij tran-
slationem, ac dationem insolutum, † attamen hoc mini- 12
mè operantur, quando prout hic, subiecta materia repu-
gnat, cùm assignatio facta fuerit de solis fructibus, atque
temporaliter, vsque ad integram crediti satisfactionem,
tali namque casu adaptantur etiam pignori, nec immu-
tant naturam ipsius contractus, Socc sen. cons. 93. num. 3.
lib. 1. Surd. consil. 243. sub num. 7. Crot. cons. 93. num. 11.
cum alijs allegatis in dicta Romana Subhastationis de Ale-
xys 15. Febr. 1647. §. 1. circa fin. coram Reuerendiss. P. D.
meo Cerro.

Praeterea cùm duplex sit dominium, aliud directum,
nempe proprietatis aliud vtile, scilicet possessionis, & vsus-
fructus, & hypothecae, iuxta distinctionem traditam per 13
Bald. in l. proprietatis, C. de probat. inde sequitur, vt tran-
slatio dominij vtilis, de qua fit mentio in dicto contractu as-
signationis verificari debeat in solo dominio possessionis,
† ac perceptionis fructuum, quod propriè conuenit assigna- 14
tioni in pignus, vt in his terminis respondit Rota in Romana
Officij 31. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Pirouano, in re-
cent. dec. 140. nu. 7. & 8. part. 5. & in d. Romana Subhastatio-
nis de Alexys 11. Martij 1648. §. Quia praeter quod.

Neque pro interpretatione contractus venditionis, seu
dationis insolutum vis fieri potest in eo, quod periculum fru-
ctuum translatum fuerit in creditorem, cùm tamen si con-
tractus fuisset pignoris, illud spectare debuisset ad debito-
rem. † Tum quia huiusmodi assumptum non subsistit in 15
facto: immò contrarium colligitur ex ipso assignationis In-
strumento, in quo expressè conuentum legitur, vt in ca-
sum Belli, aut alterius impedimenti fieret tantùm imputa-
tio eorum fructuum, qui actualiter percipi potuissent.
Tum quia ea eadem conuentione arguitur potius assignatio
in pignus. Nam si verè contrahentes intellexissent contra-
ctum venditionis stipulati, superflua omninò fuisse dicta pe-
riculi translatio, † quae ex propria natura contractus inerat, 16
in puncto Surd. dicto cons. 243. num. 16. & 26. cum sequenti-
bus. Tum denique, quia contrahentes fructus ex dicto Ca-
stro percipien. liquidarunt in annuis ducat. 480. donando si
quid plus ex eo perceptum fuisset, quare dicta periculi tran-
slatio censetur adiecta compensandi causa maiorem illam
quantitatem, quae forsan percipi potuisset ex dicto Castro
vltra summam conuentam dd. ducat. 480.

Secunda verò decisionis responsio, quod scilicet pa-
ctum, l. Commissoria, non improbetur, quando non
fuit stipulatum de tempore contracti debiti, sed longè
posteà ex auctoritatibus in dicta decisione allegatis sub
§. Praeterea, nec pariter vllius releuantiae visa fuit. † Quia 17
verior, & communior est Doctorum opinio, quod hu-
iusmodi pacta à iure improbentur, siue illa conuenta fue-
rint de tempore contracti debiti, siue ex interuallo, ita
post Alberic. & alios tenent, Couar. variar. resolut. lib. 3.
cap. 2. num. 8. vers. tertio. Hinc etiam firmant contrariam
Bartol. & aliorum opinionem falsam esse, de vsur. in l. 2. C.
de pact. inter emption. & vendition. tom. 2. nu. 18. Rouasch.
in addit. ad consil. Alex. 178. litt. C. in fin. lib. 7. Franc.
Marc. decis. 136. num. 4. vers. ista rationes part. 2. Ar. Pi-
nell. de rescis. vendit. par. 2. cap. 1. num. 30. † amplians id 18
procedere etiam, quando constituenda, vel restituenda
dote alicuius mulieris agitur, & sequitur Cald. de empt.
cap. 12. num. 19. cum alijs pluribus, quos refert, & sequitur
Leotardus de vsuris quaest. 76. num. 2. cum seqq. vbi refutantur
contrarij Faber. in C. lib. 8. tit. 3. definit. 2. & idem Faber.
de error. pragmat. decad. 21. error. 2. per tot. & omnes mo-
uentur ea ratione, quod eadem causa prohibitionis, quae
militat in pacto, l. Commissoria, conuento in limine con-
tracti debiti; militat etiam in pacto apposito ex interuallo,
† quia non minori necessitate premi quis dicitur; pro sub- 19
uenien. suis indigentijs, pecunias mutuo recepit, quam
cum aduenta die solutionis illas restituere cogitur, vtroque
namque casu legem, quam indicit creditor licet duram,
& asperam debitor subire non recusat. † Et quamuis non 20
desint qui tale pactum ex interuallo appositum substine-
ri velint saltem ad effectum retinendi, & excipiendi, li-
cèt non ad effectum agendi cuius sententiae fuerunt
Bartol. Tiraquell. Mantic. & alij in decisione allegati,
istorum tamen opinio non videtur aliter recipienda;
quàm in casu, quo cessaret asperitas, ac violentia in cre-
ditore, fraudisque, ac doli suspicio, & ita quando ven-
ditio facta esset pro vero, & iusto pretio, vt sensit idem met
Bart. in l. Titius, sub num. 1. vers. aut sit pactum, ff.
de pignor. & aduertit etiam Couarr. in dicto cap. 2. sub num. 8.
vers.

vers. 3. hinc etiam, & vers. 4. & vltimo. Vltra quod nec potest dici ex interuallo, dum fuit appositum dictum pactum
21 in eodem Instrumento, in quo D. Ioannes Iordanus recognouit se debitorem, & in satisfactionem debiti cessit dictos fructus Castri, sed potius dicitur incontinenti, Alex. *cons.* 178. *nu.* 3. *& 6. in fin. lib.* 7. Lancell. Gall. *d. consil.* 49. *nu.* 16. *vers. conuentio hac.*

Maior itaque difficultas ad tertiam decisionis responsionem reduci visa fuit, dum in ea iniustitia pretij firmatur ex illo fundamento, quod cum creditum Alphonsinæ calculatum in summa scutorum vigintiquinque millium actus esset recedere scuta annua 1250. iuxta *gloss. in authen. præterea, verb. tacita, C. de sacrosanct. Eccles.* ideò illud non solùm æquaret, sed etiam excederet valorem Castri, cui annui redditus firmati tantùm fuerant in annuis ducatis 480. Verùm cùm assumptum hodie tollatur ex facto, ideò & decisionis responsio corruit.

Non enim subsistit, quod creditum Alphonsinæ de tempore assignationis illi factæ, esset scutorum vigintiquinque millium, vt supponitur in decisione, cùm verè de eo tempore esset tantum creditrix ducatorum 16. mil. de carolenis, occasione suarum dotium, ac Antefati, & aliorum ducat. 9. mil. de carolenis, occasione dotis Catharinæ eius matris, qui redacti ad monetam currentem iuliorum decem pro scuto, summam scut. 21. mil. non excedunt. Præterea ab anno 1504. quo facta fuit assignatio Castri vsque ad annum 1538. quo illatæ fuerunt molestiæ intercesserunt anni 34. quibus cum Alphonsina continuò in possessione dicti Castri steterit, fructus pacificè percipiendo, inde apparet, quod calculando fructus ad rationem conuentam annuorum ducatorum 480. ea vsque ad dictum annum 1538. eaegerit scuta 16. mil. circiter, vnde creditum valdè diminutum remansit, ac fuit redactum ad scuta 5000. tantùm, quæ propterea non iustum, immò potius iustissimum pretium d. Castri constituunt. Addito etiam, quod quamuis potuisset euenire casus contrarius, vt nempè molestię superuenissent tempore quo creditum Alphonsinę ęquasset iustum pretium Castri, adhuc ex hoc pacti iniquitas minimè euitaretur, quia poterant etiam superuenire molestiæ
22 in vltima die satisfactionis crediti, vel paulò antè, † & pro illius iniustitia sufficit, quod casus, & præiudicium potuisset verisimiliter debitori contingere, prout cum effectu contingit, iuxta doctrinam Bartol. *in l. inter stipulationes, §. Sacram, num. 7. ff. de verb. oblig.* Gidopap. *consil.* 81. & Lancellot. Gall. *cons. 49. per tot.* Modern. Foroliu. *de pign. lib. 4.*
23 *tit. 4. quæst. 123. num. 7. & 8.* & ideò pro cautela datur, † quo in similibus casibus fiat specifica mentio, vt datio insolutum intelligatur facta pro iusto pretio, alias dictum pactum, in pignore reprobatur, Cyriac. *controu. 393. n. 5. & seqq.* Surd. *dec. 248. n. 19. circa finem, versic. si cum dictum sit,* Leotard. *de vsuris d. quæst. 70. num. 17. vers. at verò.*

Neque dicta debitoris læsio, & pretij iniustitia tollitur ex eo, quod purificata per aduentum molestiarum venditione, dominium Castri censeatur retrotractum in Alphonsinam perinde, ac si illa purè à principio stipulata fuisset, & consequenter fructus medij temporis, vti percepti, non ex titulo pignoris, sed dominij non imputentur in sortem, sed Alphonsina illos suos fecerit. Quia DD. habuerunt pro
24 impossibili, quod in ipso actu stipalationis pignus, † & venditio simul contrahi potuerit, euasisset enim implicantiam, & expressam contradictionem talis conuentio, si dum agebatur de assignatione in pignus, venditio eiusdem pignoris, vel purè, vel conditionaliter facta intelligitur, *ad text. in l. vltima, princip. C. de contrah. emption.* quem ad propositum expendit Leotardus *de vsuris quæst. 70. n. 6. vers. existimabat enim, & nu. 7.* Cùm itaque vterque contractus non potuerit esse in dispositione de tempore stipulationis, & ideò venditio collata fuerit in futurum tempus aduenientis conditionis. Vtique dicendum venit, quod contractus in sui origine realiter importet pignus iuxta naturam tempora-
25 lis assignationis fructuum, † causaliter verò venditionem, à die tamen purificatæ conditionis absque vlla retrotractione, Gabr. *cons. 74. lib. 1. n. 32. vers. sin ponamus,* Guidopap. *consil. 81. num. 1.* Lancell. Gall. *consil. 49. num. 19. & 20.* Leotard. *de vsur. quæst. 89. num. 19.*

Propterea obiectum retrotractionis, ob purificatam con-
26 ditionem tantò minus applicatur. † Quia quicquid sit retrotractione simplicis obligationis personalis, vel hypothecæ, quando prout hic agitur de retrotractione dominij, illa non admittitur, ne inueniantur vno, eodemque tempore duo domini insolidum, vnus verè, & alter fictè, Baldus *in leg. 1. num. 10. vers. respondeo in dominio, C. an seruus ex suo fact. &c.* & ibi Salic. *num. 1. in fine, vers. nec respectu dominij,* Iason. *in leg. si filiusfamilias, num. 2. circa med. ff. de verb. oblig.* Cost. *de retrotract. effect. 4. cap. 10. num. 2. & prius cap. 8. cas. 20. num. 19.* Alex. *consil. 128. nu. 4. versic. immo etiam volum. 6.* Marcobrun. *consil. 31. nu. 18.* Altograd. *consil. 13. n. 23.*

Accedit vlterius, quod dictæ prætensæ retrotractioni resistit, ac repugnat omninò ipsa mens, & intentio contrahentium etenim dum ipsi expresè conuenerunt, quod creditum Alphonsinę extingueretur ex fructibus donec molestię sequerentur, illisque sequutis fieret venditio pro ea summa, in qua creditrix apparebit, sic denominando illam Emptricem in euentum prædictum; † inde clarum redditur ipso noluisse, 27
quod Alphonsina fructus medij temporis faceret suos, nec venditio antea perficeretur, quam in ipso instanti molestiarum, vt benè firmat Lancell. Gall. *d. consil. 49. num. 20. cum seqq.* & Leotardus *vbi supra dicta quæst. 70. num. 17. cum seqq. & signanter num. 49. 57. & 63.*

Neque contrariam interpretationem suadet clausula *ex nunc*, prout *ex tunc*, in Instrumento assignationis apposita, quæ ponderata fuit in alia decisione pro inducenda retrotractione, † nam vbi illa prout hic, adiecta reperitur contra- 28
ctui conditionali non solet habere vim retrotractiuam, nec parit suum effectum, nisi à die purificatæ, & existentis conditionis, *ad text. in Clem. prima, vbi gloss. verb. ex tunc, de præbend.* Honded. *consil. 18. ex nu. 43. lib. 2.* Marcabr. *cons. 31. per tot. & præsertim ex num. 3. cum seqq.* Paris. *consil. 82. num. 17. versic. quibus non obstat, lib. 4.* Modern. Lusitan. *de clausul. claus. 61. n. 4. in fine,* & firmauit Rot. coram Put. *dec. 186. lib. 2. in recent. decis. 12. num. 44. part. 6. ac in Signina Castrorum 18. Nouembris 1623. coram bon. mem. Coccino, confirmata coram eadem 4. Februarii 1631.* post Fenzon *ad Statutam Vrbis decis. 131. §. Vlterius,* & in terminis acquisitionis fructuum pendente conditione perceptorum, † quod 29
dicta clausula, *ex nunc*, non operetur retrotractionem, consuluit Menoch. *consil. 946. num. 34. & 35.* Curt. iun. *consil. 74. num. 8. & consil. 76. num. 5.* Altograd. *d. cons. 13. nu. 24. vers. merito,* Salgad. *in tract. Laberint. creditor. par. 2. cap. 21. n. 42. & 43.* quod eo magis procedit, dum post dictam clausulam adiecta leguntur verba illa, *casu quo creditores, aut alter ex eis molestentur,* & paulò inferiùs ibi, † *in euentum prædi-* 30
ctum, quæ verba conuentam dationem insolutum, seu venditionem ad casum expressum molestiarum, restringunt, & à die tantum illius purificationis operantur, Menoch. *d. consil. 946. num. 4.* Cephal. *cons. 153. nu. 21. lib. 2.* idem Modernus Lusitanus *de claus. d. claus. 61. num. 5.*

Neque ad tollendam pretij iniustitiam quidquam suffragatur id, quod secundo loco particulariter ponderabatur à Scribentibus pro Serenissimo Duce Parmæ, scilicet creditum Alphonsinæ fuisse fructiferum, siue ex dispositione *l. curabit, C. de act. empt.* siue quia erat dotale, ideòque redditus Castri ab eo perceptos cedere prius debere in causam dictorum fructuum, & deinde in extinctionem sortis, quæ propterea de tempore purificatæ conditionis ferè in nihilo diminuta esset.

Quia dispositio *d. l. curabit*, habet locum fauore venditoris, qui rem fructiferam tantummodo vendidit non recepto
pretio, † vnde ea non iuuatur Alphonsina, quæ nullam 31
rem fructiferam vendidit, sed erat simplex creditrix suæ dotis, *Rota in Romana fructuum Census 16. Nouembris 1648. coram R.P.D. meo Verospio.*

Sic nec qualitas crediti dotalis suffragatur, vt iuxta dispositionem Statuti antiqui tunc vigentis illud fructiferum dici
possit, † nam *lib. 1. cap. 78. & lib. 4. part. 1. cap. 20.* decer- 32
nebat alimenta Viduæ vnica citatione præcedente, si in mora soluendi dotem fuissent debitores eiusdem. Vnde tunc etiam interpellationem fuisse necessariam, dixerunt Luca Pet. *in paxis lib. 1. cap. 8. num. 5.* & Rota coram Penia *decis. 1206. num. 11. part. 2.* de præterito ante assignationem non est tractandum, quia verisimiliter præseruati fuissent in In-
strumento, & quia hæredes non tenebantur, † dum non 33
constat certioratos fuisse de debito defuncti dotis promissoris, Peregrin. *consil. 38. num. 9. lib. 2.* Menoch. *cons. 641. nu. 21.* Surd. *consil. 240. num. 9. & seqq.* Rota *decis. 18. n. 4. & 5. part. 8. recentior. & in Romana Salariani 4. Decembris 1643. coram R.P.D. meo Verospio, §. Demum.* De futuris verò neque debita videntur, cùm hæredes statim fecerint assignationem prædictam. Vnde in nulla mora constituti

vi-

videntur, & pactum non est adiectum, vt debeantur pen-
dente perceptione fructuum, prout fuisset necessarium, ex
traditis per Gregor. *decis.* 573. *n.* 6. *& in Romana Crediti de-
calis* 13. *Martij* 1645. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Cæterùm non solùm ex iam adductis, sed ex alia etiam
ratione Domini dictum pactum substineri minimè posse
existimarunt, quia cum de tempore illatæ molestiæ nulla
facta fuerit declaratio pro parte DD. de Medicis successo-
rum Alphonsinæ, prout ad hunc effectum requirebantur
35 † ex quo similia pacta non solent operari, nisi volentibus, ac
declarantibus illis, quorum fauorem respiciunt, *l.* 1. *§. inde
quæ visum, ff. de nou. oper. nunc. l. si sponsus, §. si quis roga-
tus, ff. de donat. inter vir. & vxor. l.* 2. *ff. de leg. commiss.* Ro-
ta coram Seraph. *decis.* 650. *n.* 1. *vers. tamen cum hæc resolu-
tio,* coram Caual. *decis.* 70. *n.* 3. *&* 4. coram Buratto *dec.* 54.
n. 14. *&* 15. coram Coccino *decis.* 40. *n.* 6. *vers. ad effectum,
in recent. decis.* 422. *n.* 2. *&* 3. *p.* 4. vbi ampliatur id procede-
36 re † quamuis pactum ipso iure operaretur, *& dec.* 109. *n.* 6.
p. 7. Immò ex reseruatione iurium facta in sententia Pauli
Tertij ad fauorem DD. de Vrsinis, in peritorio colligitur
DD. de Medicis noluisse vti dicto pacto, quia eo purificato,
37 si vti voluissent nullum † ius reseruabile remanebat, *l.* 2. *ff.
de vsufruct. cap. super denunciat.* Crauett. *cons.* 226. *n.* 6. Me-
noch. *cons.* 713. *n.* 5. Vtique non potest dici commissa stipu-
latio venditionis, non quidem de tempore illatarum mole-
stiarum deficiente dicta declaratione, nec minus hodie quo
modernus Serenissimus D. Dux in iudicio coram me pen-
dente super restitutione in integrum de tali pacto opposuit,
38 † quia facultas faciendi huiusmodi declarationes, & acce-
ptationes non transit ad successores, Menoch. *cons.* 1163.
n. 33. *ad med. & seqq. lib.* 12. Rot. *decis.* 361. *n.* 6. *vers. his ac-
cedit, & decis.* 362. *n.* 1. *post med. p.* 4. *diuers.* exemplo eius,
quod dicitur de domino directo bonorum emphyteutico-
rum, qui si priusquam decedat deuolutionem non accepta-
39 uerit, † hæres non potest ad deuolutionis pœnam agere,
l. 1. *C. de iure emphyt.* Alexan. *cons.* 173. *n.* 3. *lib.* 4. Cephal.
cons. 25. *n.* 4. Ruin. 143. *n.* 14. *lib.* 1.

Eoque minus virtute dicti pacti iuuari possunt successores
40 Alphonsinæ, † quia illud apparet personaliter conceptum
fauore Alphonsinæ propter dictionem, *Ipsi*, & expressionem
nominis proprij *Alphonsina*, quæ faciunt pactum persona-
lissimum, & non transitorium ad hæredes, nisi expressè illi
nominentur, vt in terminis dictionis, *Ipsi*, appositæ pacto,
dixit Bald. *cons.* 304. *n.* 1. *lib.* 5. Natta *cons.* 163. *n.* 8. Cephal.
cons. 352. *n.* 8. *& pluribus seqq.* Bursat. *cons.* 131. *n.* 38. Ruin.
cons. 167. *n.* 3. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 29. *n.* 26. Giouagn. *res-
pons.* 97. *n.* 22. *in fin. lib.* 1. Rota *in recent. decis.* 619. *num.* 3.
part. 1. *& decis.* 459. *n.* 34. *p.* 5.

Neque releuant ponderata in decisione pro extensione
41 dicti pacti ad hæredes, & primo quod nomen † proprium
Alphonsinæ stet potiùs demonstratiuè, quàm taxatiuè. Nam
quando prout hic cum nomine proprio concurrit etiam di-
ctio illa personalis, *Ipsi*, benè conuenit, quod demonstre-
tur persona, & limitatiuè demonstretur, ad tradita per Be-
rou. *cons.* 88. *n.* 10. *lib.* 1. ac firmauit Rot. *in recent. decis.* 396.
num. 4.

Hinc insurgit rêsponsio ad aliam rationem in contrarium
ponderatam, quod pacta de sui natura sint ad hæredes tran-
42 sitoria, † quia hoc non procedit in pactis personalibus, vt in
hoc proposito benè respondet Cephal. *cons.* 252. *n.* 32.

Neque ex eo, quod Notarius in parte actiua acquisitionis
Castri stipulationem conceperit pro hæredibus, & sic reali-
ter inde inferri valet, vt in passiua respectu molestiarum
inferendarum pro eisdem hæredibus concepta dici debeat,
43 † quia immò talis discretiua locutio maiorem personalita-
tem conuincit, ac operatur, vt in ea parte, in qua non
sunt expressim nominati hæredes ipsi non possint intelligi
comprehensi, sed potiùs exclusi, vt benè in terminis ar-
guunt Bursatt. *cons.* 131. *n.* 49. Menoch. *cons.* 111. *num.* 39.
cum seqq. Paris. *cons.* 5. *n.* 5. *vol.* 1. Natta *cons.* 164. *num.* 1.
Rota *in recent. decis.* 359. *n.* 37. *vers. tertio denique, & decis.*
360. *num.* 33. *p.* 5.

Ratio autem illa pariter in decisione ponderata, quod di-
ctum pactum tamquam appositum pro maiori cautela, &
securitate exactionis crediti habeat causam successiuam, &
ita sit reale tollitur ex alia fortiori ratione, quæ est, vt si di-
ctum pactum pro tali admitteretur tanto magis illud ini-
quum, & asperum redderetur, ex quo longiori tempore
posset purificari conditio molestiarum inferen̄ hæredibus.

Denique pro maiori dicti pacti irreleuantia, considera-
tum fuit etiam, quod ad illius purificationem, requiruntur
molestiæ ex facto vel culpa dolosa ibi facto dolo, vel culpa,
cùm autem molestiæ illatæ fuerint non à Ioanne Iordano 44
promittente, sed à Francisco, † & Hieronymo successori- 44
bus, in quibus ignorantia dicti pacti præsumitur, *l. qui in
alterum, ff. de regulis iuris, l. eius qui, ff. si cert. petat.* & tra-
dunt Doctores *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig.*
Rota coram Greg. *decis.* 511. *n.* 28. † non potest in illis con- 45
siderari aliquis dolus, vel culpa, *l. si defunctus, ff. de procu-
rat. l. generali, C. de tabul. lib.* 10. *l. ex maleficijs, §.* 1. *vers.
longè minus de act. & obligat.* Rimin. iun. *cons.* 470. *n.* 35. Ce-
phal. *cons.* 390. *n.* 11. Rota coram Greg. XV. *decis.* 68. *n.* 9.
& consequenter † nec potest esse locus dicto pacto, *leg.* 3. 46
§. si quis ignorans, ff. ad Senat. Cons. Silanum, Crauett. *cons.* 6.
n. 73. Cephal. *d. cons.* 390. *n.* 11. *lib.* 3. *vers. & est generale,*
Menoch. *cons.* 825. *n.* 14. *cum seqq.*

Demum non afficit, quod stipulatio defuncti etiam pœ-
nalis committatur, † siue hæres sciuerit, siue ignorauerit,
ex text. in l. filius familias 49. *§. in hac stipulatione, ff. de ver-
bor. obligat.* vbi pupillum tantum excipitur, quia ille textus
loquitur in stipulatione simplici, sicque inapplicabilis est ca-
sui, in quo stipulatio est qualificata, dum concurrere de-
bent molestiæ, cum † dolo, vel culpa, quorum neutrum 48
sine scientia datur, Crauett. *cons.* 204. *n.* 61. Cephal. *cons.*
167. *n.* 11. *& cons.* 242. *n.* 9. Eugen. *cons.* 53. *num.* 21. *&
seq. lib.* 2.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. CELSO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Mediolaneñ Beneficiorum.

Lunæ 26. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Valor Beneficij per non excessum cùm possit leuioribus probationibus probari: Admittuntur testes etiam ad perpetuam rei memoriam examinati quoties sunt optimè informati, & adminiculati reperiuntur. Vnire quando possit Episcopus Beneficia suæ Diœcesis.

SVMMARIVM.

1 *Testes ad perpetuam rei memoriam examinati, probant valorem Beneficij per non excessum vbi concurrunt adminicula.*

Valor beneficij per non excessum, leuioribus probatur probationibus, n. 1.

2 *Excessus valor beneficij in modico non attenditur, & admittitur etiam in sexta parte.*

3 *Vnio non substinetur sine præcisa necessitate, vel euidenti vtilitate Ecclesiæ.*

4 *Ordinarij assertio circa causas vnionis non suffragatur.*

5 *Vnio vigore Concilij quando substineri possit, & valeat.*

6 *Vnio facta cum reseruatione iurispàtronatus æquè à Concilio, ac sacris Canonibus reperitur prohibita.*

Vsurpare bona Ecclesiæ dicitur Episcopus, qui facit vnionem cum reseruatione iurispatronatus ad sui fauorem, n. 6.

7 *Indultum restrictum ad Ecclesias iam ædificatas, licet nondum perfectas non extenditur ad Ecclesias totaliter erigendas, & num. seq.*

8 *Verba ad vnam Ecclesiam restricta ad aliam Ecclesiam non sunt trahenda, & sup. n.* 7.

9 *Clausula,* licita tamen, & honesta, *ad S. Concil. minimè contraria, eidem Concilio non derogat.*

DECISIO CCCXXXI.

PRætendentibus Fratribus S. Theresiæ Discalceatis Beneficia controuersa S. Mariæ de Rezzano, S. Stephani de Incugnate, & S. Petri de Bebulco, de quibus à Sanctissimo prouisus reperitur R. P. D. Turrianus fuisse vnita eorum Monasterio. Et propterea prouisionem Apostolicam non suffragari obtinuerunt subscribi dubium, An

gratia eiusdem esset iustificata, itaut veniret exequenda, quod hodie contra prædictos Fratres resolutum fuit; Etenim valor beneficij in ducat. 60. de Camera, & aliorum Beneficiorum S. Mariæ, & S. Stephani in ducatis similiter 24. narratus per non excessum probatur ex depositione trium testium, qui licet fuerint ad perpetuam rei memoriam exami-
1 nati. † Nihilominus quia sunt benè informati, deponunt deductis oneribus, & adminiculantur ex attestatione Actuarij Curiæ Archiepiscopalis Mediolani, optimè videntur suffragari. Nam ad effectum probandi valorem per non excessum etiam leniores probationes sufficiunt, vt not. Garz. *de benefic. p. 5. cap. 3. n. 198.* Rota *decis. 610. n. 1. vers. valor autem, p. 4. diuers. & in recent. decis. 532. n. 6. p. 4. in Placentina Beneficij 27. Maij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. in Casenaten. Canonicatus 1. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Corrado*, & firmatum fuit *in Amerina Beneficij 20. Februarij 1612. coram Sanctissimo D.N. Innocentio*
2 *X.* vbi quod excessus in modico non attenditur, & † Rota illum admittit etiam in sexta parte, & testatur Mantica *decis. 182. n. 4. & decis. 327. n. 7.*

Presbyteratus, & Doctoratus eiusdem D. Turriani non cadunt in controuersiam, & alia plura expressa in litteris sufficienter iustificantur ex datis in Summario *n. 1. & seqq.* Nullitas verò vnionis ad fauorem Ecclesiæ dictorum Fratrum Discalceatorum in qua consistit cardo difficultatis re-
3 sultat eo, † quia facta fuit à bon. mem. Card. Montio absque causa præcisæ necessitatis, vel euidentis vtilitatis Ecclesiæ sine qua de iure vnio sustineri non valet, *iuxta text. in cap. exposuisti 33. de preb.* Oldrad. *cons. 261. num. 1.* Guidop. *cons. 134. n. 2.* Rebuff. *in prax. tit. de vnion. n. 38. & seqq.* Hoied. *de incomp. benefic. part. 2. cap. 3. num. 8.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 28. quæst. 4.* Rota *decis. 294. num. 2. & decis. 318. eod. num. p. 5. recent.*

Quod adeò verùm est, vt circa qualitates prædictas non
4 sufficiat † assertio Ordinarij, sed illæ aliunde sint iustificandæ, ex notat. per Dec. *cons. 233. n. 2. in fin.* Paris. *cons. 36. n. 11. lib. 4.* Garz. *de benef. p. 12. cap. 2. n. 120.* Rota *in recent. decis. 294. n. 14. & seqq. & decis. 318. n. 3. & 4. p. 5. & in Squillacen. Dismembrationis 3. Iunij 1644. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono.*

Nec vnio sustineri valet ex dispositione Conc. Trident.
5 † *sess. 24. cap. 13. & 15. de reform.* Nam vigore illius possunt tantummodo Ordinarij vnire beneficia Cathedralibus, seu Parochijs habentibus tenues redditus, qui non est casus
6 noster; † immò cùm talis vnio facta appareat cum reseruatione iurispatronatus ad fauorem eiusdem Cardinalis, & suorum, non solùm prohibetur expressè ab eodem Concilio *in sess. 25. cap. 9.* sed etiam de iure, *ex text. in cap. ad audientiam, & ibi gloss. in verbo Rectoris, de Eccles. ædif.* & ibi Abbas *n. 12.* vbi quod tali casu dicitur quis vsurpare bona Ecclesiæ, Lambert. *de iurepatronat. lib. 1. tit. 1. quæst. 8. artic. 7. n. 3. & 11.* Lotther. *de re benefic. lib. 1. quæst. 28. n. 47.* & firmauit Rot. *decis. 239. in fine, p. 1. recent.*

Indultum verò Cardinali Montio concessum à san. mem. Vrbano Octauo suffragari non potest, quia loquitur de Ecclesijs iam ædificatis, licet non perfectis, vt patet ex illis
7 verbis, ibi, † *Aut fabrica Ecclesiarum earumdem*, & ideò ad Ecclesias de nouo totaliter erigendas extendi non debet, *iuxta cons. Caldor. 17. n. 1. post med. vers. item vnio, de reb. Eccles. non alien.* Garz. *de benef. p. 12. cap. 2. num. 193. & seq.* Rota *diuers. decis. 835. n. 5. & decis. 836. n. 1. & seqq. p. 4. in Corduben. Præstimoniorum*, penes Marches. *de commiss. tom. 1. fol. 444. à n. 2. ad fin. & in recent. 361. n. 3. p. 2. decis. 309. eod. num. p. 3. & decis. 373. n. 2. & seqq. p. 4. tom. 2.* & coram Merlino *decis. 837. n. 1.* cum alijs adductis per Add. ad sanct. mem. Gregor. *decis. 258. n. 10.*

Nec aduersantur verba in eo adiecta, ibi *Ecclesia tunc erecta, vel erigende*; Nam illa respiciunt tantummodo Ecclesiam S. Mariæ, quam Diuus Carolus in Collegiatam erexerat, non autem alias Ecclesias à Cardinali Montio erigendas de nouo. Cùm enim san. mem. Greg. XIII. facultatem dedisset eidem Diuo Carolo vniendi Ecclesias ad alias Parochiales, seu Collegiatas, & ipse vigore facultatis prædictæ Ecclesiam Parochialem S. Mariæ in Collegiatam erexisset instituendo in illa vnam Præposituram, & quinque Canonicatus, & Mansionarios; Quia tamen morte præuentus vnionem huiusmodi debitæ executioni demandare non potuit: ideò san. mem. Vrbanus VIII. indulsit eidem Card. Montio, vt Mensæ Capitulari Ecclesiæ tunc erectæ, vel erigendæ Beneficia Ecclesiastica vnire posset;
† vnde dicta verba præfatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ restri- 8
ctiuè adiecta ad Ecclesias diuersas, & erigendas de nouo extendi non possunt, vt probat *text. in cap. fin. de rescript. & in cap. cum Capella, ibique gloss. verbo in quantum, de priuileg.* Rota *in Palentina Abbatia de Beneuiuere 14. Decemb. 1618. coram Coccino, & faciunt adducta in decis. 19. num. 4.* coram Butatto.

Præsertim quia vnio legitur expressè facta non pro vtilitate Ecclesiæ, sed vt supra dictum est pro seruitio, & commodo ipsius Cardinalis ad effectum acquirendi sibi, & suis d. ius honorificum contra dispositionem iuris, ac Sac. Concil. Trident. cui Papa non censetur voluisse derogare, dum adiecit clausulam, *licita tamen, & honesta, ac decretis S. Conc. Trident. minimè contraria*, Rota *decis. 780. n. 5. & 8. part. 1. diuersor. & in recent. decis. 21. sub n. 3. p. 2.* cum alijs per Barbosam *clausul. 51. n. 1. & 2.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERIO.

Auenionen. Legitimæ.

Veneris 30. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Legatum legitimæ Matri relictum non restringitur ad casum, quo Testator sine filijs decessisset, sed æquè vno, ac altero tempore inspecto semper debetur, quoties tamen de contraria Testatoris voluntate non constat, ad quem effectum, sufficit rem esse dubiam, vt legatum non admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Filij per Patrem hæredes instituti, quamuis fuerit institutio dilata post mortem Matris, vsque à principio censentur instituti hæredes in proprietate.*
2 *Legatum debetur etiam si filij fuissent in testamento præteriti, modo tamen non ignorante.*
3 *Testamentum substinetur ex clausula codicillari, etiam stante præteritione filiorum, & quando.*
4 *Legitima, dicitur certa ratione quota licet incerta ratione loci, & variabilis quoad quantitatem.*
5 *Legatum factum de eo, quod Legatarius per legem accipere potuit, si nihil accipere potest, nihil debetur.*
6 *Legatum de eo, quod Testatori debebatur si nihil debetur, nihil est præstandum.*
7 *Legatum de eo, quod Testatori debebatur, & de eo, quod ipse Testator debebat differunt inter se.*
8 *Legans legitimam filiæ videtur legare quidquid filia ratione legitimæ potest exigere.*
9 *Legatum legitimæ factum Matri, eatenus factum censetur, quatenus Testator sine filijs moreretur, & quando.*
10 *Voluntas Testatoris interpretari debet secundum tempus mortis.*
11 *Testatorem alias non fuisse legaturum non probare tenetur, qui hoc allegat.*
12 *Testatoris voluntatem sufficit esse dubiam, vt substineatur legatum factum Matri.*
13 *Liber Notarij habens in suo initio adnotationem anni, alia adnotatione in sequentibus actis, vel Instrumentis non indiget.*

DECISIO CCCXXXII.

COncessa super decisione coram me die 17. Nouembris proximè præteriti emanata ad fauorem Annæ Bellæ contra Ludouicum de Berton Dominum de Griglion noua audientia causa hodie repropoſita Domini in decisis permanserunt. Quia testamentum Francisci de Anrietis testatoris dicti Ludouici Auctoris subsistere visum fuit, neque ex defectu præteritionis filiorum eiusdem nasciturorum posse impugnari, cùm ipsi quatenus nascerentur liberaliter ab ipso fuerint instituti hæredes vniuersales, per verba merè ciuilia, non substitutionem, sed veram institutionem importantia, ibi: *Prædictos tales filios fecit, & instituit suos hæredes vniuersales*; & quamuis adiecerit post mortem matris, seu
vxoris, hæc † verba non important substitutionem in pro- 1
prietate, sed solum in vsufructu, itaut vsque à principio filij censeantur instituti hæredes, quoad proprietatem iuxta opinionem, quam perpetuò amplexa est, Rot. *dec. 22. n. 4. & seqq. par. 6. recen.* & in alijs relatis *in Romana Domus 4. Maij 1648.*

§. fuisse

§. fuisse coram R.P.D. meo Bichio, siue in omnem euentum
2 cum filij non fuerint ignoranter præteriti, † adhuc ex testamento Francisci Magdalenæ legatum legitimæ deberetur, vt ex textus expressus *in Auth. ex causa, C. de liber. præter.* & tradit Bald. *in l. si cum vel in vtero, C. milit. testam.* Gomez, *ad l. Tauri 24. sub num.* 3. Dec. *cons.* 86. *num.* 2. Pacian. *consil.* 131. *num.* 127. Rot. *in Romana fideicommissi de Agazzarijs* 19. *Iunij* 1647. *§. nec in contrarium, coram me*; Accedente præsertim clausula Codicillari, ex qua testamentum sustine-
3 tur, † quando filius fuit scienter præteritus, licet secus sit si ignoranter, vt pluribus allegatis dictum fuit in *Romana de Marescottis* 18. *Maij* 1646. *§. nec censuerunt, coram Reuerendiss. Episcopo Terracinen. & in d. Romana fideicommissi de Agazzarijs* 12. *Decembris* 1644. *coram me*.

Remanet igitur videndum, An testator legando matri legitimam suam videatur vti voluisse liberalitate, An verò ei reliquerit quatenus de iure deberetur; Et quidem attento tempore mortis testatoris, quo venter vxoris eius prægnans erat, versamur præcisè in terminis decisionis, quæ reuidetur, videlicet legati rei, quæ supponebatur esse debita, sed verè non debebatur. Neque dici potest legatum esse conditionale, vel incertum, vel quod alias testator legaturus non fuisset, nam verba nullam præseferunt conditionem, quàm non infert verbum suam, adiectum corpori certo, vt pluribus allegatis firmat *decisio in §. nam verbum, & seq.* Certa enim est legitima ratione quotę, licet incerta sic ratione loci,
4 † & variabilis quoad quantitatem etiam firmatur in *decision. §. Non versamur*, vbi benè ponderatur, quoad effectum, de quo agitur, nihil penitus interest, An testator vsus fuerit verbis numeralibus, an verò quotitatiuis, dummodo substantia rei legatæ demonstretur. Quod verò alias legaturus non fuisset, nullibi probatur, non enim agitur de legato
5 eius, quod legatarius per legem accipere potuit, † quo casu si nihil per legem accipere potest nihil debetur, iuxta *text. in l. si ita quis* 53. *ff. de legat.* 2. Nec pariter de legato, quod ter-
6 tius debet testatori, † in quibus terminis *decis.* 11. *num.* 2. *de testam. in antiq.* loquitur, seu de legato rei debitæ ab ipso te-
7 statore, † quod verbum differre à legato rei debitæ à tertio, firmat *dicta decis.* 11. *num.* 4. & 5. prout etiam decisio, quæ reuidetur *in §. & quamuis, in fin.*

Non obstat Salicet. *in l. quoniam Nouella sub num. 7. vers. & nihilominus, C. de inoffic. testam.* vbi ait, quod legans le-
8 gitimam filiæ † videtur legare quidquid exigere posset ratione legitimæ, quia non ideò sequitur, quod Testator noluerit legare quantitatem pro legitima debitam.

Minus obstat Rimin. sen. 123. *n.* 22. vbi quod Testator
9 legando legitimam † videtur eam voluisse præstari, quatenus sine filijs decessisset, ita ut filijs superuenientibus legatum non debeatur; Nam præterquod in casu quo consuluit Rimin. Testator adiecerat vlterius, quod Mater tacita, & contenta esse deberet animaduertendum est, quod in illo casu nulla fuerit facta mentio superuenientiæ filiorum, nec aderant coniecturæ indicantes voluntatem Testatoris fuisse liberalitate in illo casu vti, & hic.

Prout ostenduntur in decisione, quæ reuidetur *in §. Nec tamen, & seqq.* Ita ut siue attendatur tempus mortis Testatoris, siue testamenti, iuxta quod esse interpretanda verba, voluntatem verò interpretandam esse secundum tempus
10 mortis, † quæ dispositio applicatur ad actum, tradunt allegati à Menoch. *cons.* 97. *n.* 148. *& seqq. & præsumpt.* 40. *n.* 2. & 3. *lib.* 4.

Semper verum est dicere, quod Testator voluerit liberaliter se gerere erga suam Matrem, vel saltem de hoc posse
11 dubitari, quod sufficit, vt legatum substineatur; † & onus probandi, quod Testator alias non fuisset legaturus incumbit hoc allegant probare, vt præter allegatos *in decisione*, tradit Spin. *de testam. gloss.* 14. *n.* 63. Cùmque ex prædictis attendi etiam debeat tempus mortis, & tempore testamenti, testator cogitauerit de superuenientia filiorum, versamur, vt supra dictum fuit in terminis relicti de tempore, & in casu quo non debebatur.

Denique ad obiecta contra singulas coniecturas satis est respondere, quod omnes simul iungi debent, & maximi momenti habenda est dilectio naturalis erga Matrem, quam verisimile non est in casu superuenientiæ filiorum nihil ex sua hæreditate consequi posse, dum vxori in eum casum duo prædia liberè legauerit, & plurimum vrget mentio superuenientiæ filiorum, & discretiua dispositio facta in eum casum circa vniuersam suam hæreditatem, repetendo
12 semper, † quod satis est rem esse dubiam, *ex allegat. in decisione §. Præterea, in fin.* Maximè quia non agitur de præiudicio filiorum, cùm nulli supersint, sed extranei qualis reputatur vxor Testatoris.

Quo verò ad obiectum præscriptionis etiam respondet eadem decisio in fine. Neque dicitur per litis contestationem perpetuam esse actionem, quo casu restringitur ad 30. vel 40. annos, sed dicitur instantiam de iure Canonico esse perpetuam illique non censeri per diuturnam taciturnitatem, nisi constet de non iure tacentis.

Initium verò litis huius causæ benè depromitur ex libro actuum habente in fronte annum 1562. † qui cadit super 13
omnibus annis in eo libro contentis absque alia anni annotatione, quia vt ait Bart. *in l. si quis ex argentarijs, §. si initium n.* 10. *circa med. ff. de eden.* Notarij quolibet anno libros conficiunt, & in principio solùm ponunt annum, postea verò solùm diem, & mensem omisso millesimo, quia intelligitur de illo posito in principio libri.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

Decisio hæc facta sub die 17. Nouembris 1653. coram eodem bon. memoria Peutingero est supra decisio 326. in hac eadem part. 11. recent.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Cordubeñ dimidiæ Portionis.

Veneris 30. Ianuarij 1654.

A R G V M E N T V M.

Agitur de interpretatione Statuti Ecclesiæ Cordubeñ super admissione Prouisi in Capitulum recipiendi Curiam incumbat probatio puritatis sanguinis: Expositi an præsumantur legitimi.

S V M M A R I V M.

1 *Immissio nunquam potest denegari, quando litteræ Apostolicæ sunt iustificatæ.*
Item ex testamento non abolito, neque cancellato, n. 2.
3 *Statutum Ecclesiæ Corduben. mandat, quod nullus admittatur in Capitulo, qui non habeat puritatem sanguinis, & quomodo hoc mandet, & n.* 5.
4 *Expositus nullam iustificationem, ac certitudinem parentum dare potest, cum omnino sint illi ignoti, & num.* 13. *& num.* 14.
6 *Fundamentum suæ intentionis quis debet plenè, & concludenter probare, & n.* 19.
7 *Sanguinis puritas præsumitur cum habente ortum in Regionibus Christianorum, vtpote in Hispania.*
8 *Præsumptio iuris operatur, vt eam habens transferat onus probationis in aduersarium.*
9 *Præsumptio non eliditur nisi datur contraria probatio.*
10 *Puritas sanguinis probatio quando spectet ad Capitulum, & non ad Beneficiatos.*
11 *Statutum contrarium iuri communi, est strictissimè interpretandum.*
12 *Prouisus non debet grauari onere probandi, nedum id quod est contrarium iuri, sed etiam id quod eidem Prouiso valde difficile redditur.*
15 *Expositus non præsumitur de sanguine impuro.*
16 *Expositi quorum natales ignorantur, præsumuntur legitimi, non autem spurij.*
Et in consequens sunt capaces successionum Ordinum, Beneficiorum, & Dignitatum, n. 17.
18 *Legitimus semper præsumitur ille, de cuius origine dubitatur.*
19 *Capitulum renuens admittere præcisum tanquam sanguinem impurum, debet hoc plenè, & concludenter probare.*
20 *Statutum Toletanum resistit admissioni Prouisorum, donec ipsi adimpleant in eo contenta.*
21 *Statutum Ecclesiæ Toletanæ non est attendendum extra illius Ecclesiam.*
22 *Statuere est actus iurisdictionis, qui exerceri non potest nisi circa administrationem rerum suarum.*
23 *Statuentes extra proprium territorium sunt veluti priuati. Et idcirco in alieno territorio nullam tenere possunt iurisdictionem, n.* 24.
25 *Statutum Ecclesiæ Corduben. circa formam admittendi Prouisos, quid mandet.*

26 *Statutum contrarium iuri communi, & sacris Canonibus quando dicatur.*

27 *Statutum contrarium iuri communi, & sacris Canonibus est inualidum, & nullum, si à Papa non fuerit specificè confirmatum.*

Et confirmatio in forma communi non esset sufficiens, n. 28.

29 *Confirmatio vnius statuti non inseruit pro confirmatione alterius, & si conditi ad maiorem declarationem primi, & n. 30. & 31.*

Quia confirmatio non extendit actum, nec quicquam noui tribuit, n. 30. & 31.

Quod fortius procedit si confirmatio primi statuti præcesserit tempus, quo secundum statutum fuit conditum, num. 32.

31 *Confirmatio absque confirmabili nihil operatur.*

33 *Statutum non potest dici conditum ad declarationem alterius longè postea conditi.*

34 *Obseruantia ad hoc vt possit dici inducta, quæ requirantur.*

DECISIO CCCXXXIII.

ADhuc subsistere visa fuerunt fundamenta decisionis
coram me edita die 20. Iunij præteriti, in qua fuit fir-
matum litteras Apostolicas D. Didaci Yranzu del Pino esse
iustificatas, & ideò illi esse dandam immissionem in posses-
1 sionem controuersæ Dimidiæ portionis, † clarum est enim,
vt quotiescumque litteræ appareant iustificatæ, quoad ea-
pressa in illis denegari non possit immissio illam petenti; si-
2 cuti ex Testamento non abolito, nec cancellato per *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* vt præter allegata in principio
dictæ decisionis, declarat etiam *gloss. in cap. si Capitulo, verb. exequatur de concess. preben. in 6.* Mohed. *decis. 13. vt lit. pend.* Rota *in recent. decis. 505. n. 2. p. 2. decis. 520. n. 27. p. 4. tom. 3. & decis. 551. n. 1. p. 5. volum. 2.* Nec contra iustifi-
cationem dictarum litterarum ex parte Capituli Corduben.
Ecclesiæ aliud obijcitur pro impedienda D. Didaco immis-
sione, nisi quod per ipsum non fuerit satisfactum statuto vi-
3 genti in eadem Ecclesia, † per quod prohibetur ne admit-
tantur in Capitulo aliqui, qui ratione sanguinis sint impuri,
cùm ille nullam fecerit probationem de sui sanguinis purita-
te ad quam quod teneatur infertur ex illis verbis, quæ legun-
tur in eodem statuto, & ponderata fuerunt in decisione sub
§. *Non obstat statutum Ecclesiæ. Nullus ex Iudæorum, seu Conuersorum genere descendentes ad aliquod beneficium in Ecclesia Corduben. admittatur, quodque præterea quotiescumque alicui Prouiso tradetur possessio. Is se Iudæorum, seu Conuersorum genere non esse iuramentum præstare, & de hoc sufficientem informationem dare teneatur.* Imò supponitur, quod similis pro-
4 batio ei impossibilis ferè reddatur, † cùm tanquam Exposi-
tus de suorum parentum qualitate, nullam dari possit iusti-
ficationem, ac certitudinem, ex quo ipsi prorsus fuerunt
illi ignoti.

Hoc tamen minimè obstare censuerunt Domini, quia
cùm in eodem statuto fuerint immediatè apposita alia ver-
ba, per quæ imponitur necessitas eidem Capitulo talem in-
formationem assumendi si ea data non fuerit per Prouisum,
ibi, *Et si id non fecerit, quod Capitulum illam accipiat, & si per eam de contrario constiterit, talis Prouisus admitti non debeat, & si iam fuisset admissus, pro priuato habeatur, & ad*
5 *restitutionem fructuum teneatur.* † Ex his colligitur, quod
Prouisus iuramentum præstare debeat se non ex Iudæorum,
seu Conuersorum genere, & quod sufficientem informa-
tionem de hoc dare teneatur, quando ille vult assumere in
se onus probandi sui sanguinis puritatem, si autem hoc face-
re noluerit, transfertur obligatio, ac necessitas informatio-
nem capiendi in Capitulum, itant si illud; impedire præten-
dat immissionem Prouiso, huiusmodi negatiuam non puri-
tatis sanguinis tanquam fundamentum suæ intentionis ple-
6 nè, † ac concludenter probare debeat, *ad text. in l. hoc iure,* Bart. *n. 5. ff. de verb. obligat.* idem Bart. *in authen. hoc amplius, n. 7. C. de fideicommiss.* Gabr. *de probat. concl. 6. n. 1.* Plot. *de in lit. iurand. §. 8. ante fin. vers. & facit*, cum alijs relatis per
Ioseph Lodouic. *concl. 14. illat. 41.* Quod magis procedit in
7 hoc casu, dum D. Didacus, † vt si purus sanguine, ac natus
à parentibus Christianis antiquis maximam habet præsum-
ptionem pro se, cùm ortum suum habuerit in Regionibus
Christianorum, nempè in Hispania, iuxta *gloss. in cap. Presbyteris dist. 68. & in cap. si eos 148. de Consecrat. dist. 4.* &
8 dum habet iuris præsumptionem pro se, † ista magis opera-
tur, vt onus probandi contrarium omnino spectet ad Capi-
tulum, *cap. quia verisimile de præsumpt. l. licet Imperator, ff. de legat. 1. l. ab ea, ff. de probat. l. si quis, 6. ff. de Iudic.* Couar.
var. resolut. lib. 2. quæst. 6. n. 1. Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præ-*
sumpt. 4. n. 3. † nec præsumptio eliditur, nisi quando datur 9
contraria probatio, *l. final. in princip. ff. quod met. caus.* Are-
tin. *cons. 38. vol. 2.* Neuiz. *cons. 81. n. 24.* Rota *decis. 353. num. 84. part. 5. recent.*

Et in terminis similium statutorum, † quod Prouisi Bene- 10
ficiorum astringi non possint ad aliquam probationem puri-
tatis sanguinis, ac descendentiæ à parentibus Christianis,
cùm tale onus potius ad Capitulum spectet, declarat Merlin.
decis. 368. n. 1. & 2. asserens Rotam sic perpetuo sensisse Se-
raphin. *decis. 355. n. 1.* Mantica *dec. 274. n. 1.* Coccin. *dec. 68. pariter n. 1. in recent. decis. 167. n. 31. & 32. & dec. 182. n. 4. p. 1.* & benè explicat etiam Valenzuel. *cons. 90. n. 38. & seqq.*
talemque probationem plenè, & concludenter facere tene-
tur Capitulum, dum venit obiectiuè, vt etiam declarat Ro-
ta *decis. penult. & vlt. de except. in nouis*, Bisignett. *decis. 1.*
eod. tit. † & quia etiam statutum hoc est contrarium iuri 11
communi, strictissimè est interpretandum, vt quantum
minus fieri possit, ipsum ius corrigat, & ne Prouisus gra-
uetur onere probandi illud, † quod nedum est iuri contra- 12
rium, sed & valdè difficile ei esse potest, Rota *decis. 167. n. 32. p. 1. recent. & dicta decis. 368. n. 5.* coram Merlino.

Minus refragatur, vt D. Didacus sit Expositus Proiectus,
& de eius expositione appareat ex propria ipsius confessio-
ne; † Vnde ipse designare suos parentes non valeat, stante 13
illorum incertitudine, & per consequens Capitulo etiam
impossibile reddatur indagare illius sanguinis puritatem
† cum deficiat fundamentum informationis capiendæ, vt fir- 14
mat Rot. *decis. 185. n. 3. p. 1. recent.* Quia licet non contro-
uertatur, quod Expositus ille sit, ex † hoc tamen non est præ- 15
sumendus impurus sanguine, immò potius contrarium est
credendum, † cùm illi quorum natales, & parentes igno- 16
rantur, semper pro legitimis, non autem spurijs habeantur,
† ita ut sint capaces successionum, Ordinum, Beneficiorum,
& Dignitatum, iuxta *text. in leg. sancimus, C. de infantibus exposit.* Felin. *in cap. cum deputati, de iud. num. 13.* Card.
Paleot. *de noth. & spur. cap. 63. num. 3. & 7. tom. 8. p. 2. fol. 73.*
Menoch. *de arbit. cas. 396. n. 15. & 16.* Gratian. *discept. forens. cap. 135. num. 31. & cap. 267. num. 22.* Bald. *cons. 437. lib. 5.* Ruin. *cons. 109. num. 30. vol. 3.* Mascard. *de probat. concl. 799.* Rota *decis. 470. num. 3. part. 1. in nouiss.* G. 12.
de benefic. latissimè hanc materiam pertractans *p. 7. cap. 2. num. 26.* cum alijs satis etiam diffusè relatis in decisione sub
§. *minus aduersatur*, & §. *suffragatur*. Sufficit enim quod
cadat dubitatio circa originem alicuius, † vt semper iudi- 18
candum veniant pro illius legitimitate, ex doctrina Anan. *in cap. de infantibus exposit.* Puteus *decis. 2. lib. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 43. num. 31.* & sic verum erit semper dicere,
quod in hoc casu dum Capitulum Corduben. Ecclesiæ intel-
ligit nolle admittere D. Didacum ad possessionem suæ ob-
tentæ dimidiæ portionis, vt illius impuritate, non præsum-
ptiuè, † sed plenè, ac concludenter teneatur probare tan- 19
quam vnicum fundamentum suæ intentionis, *ad text. in l. actor, C. de probat. l. ei qui dicit, ff. eodem*, Surd.
cons. 34. num. 11. Rota *decis. 5. de except. in antiq. & decis. 116. num. 5. part. 7. recent.* & coram Merlino *d. decis. 368. num. 5.*

Applicabilis huic casui, neque visa fuit *decis. 185. part. 1. recent.* Quia præter responsionem datam in decisione, dici-
tur quod illa loquitur de statuto diuerso vigente in Ecclesia
Toletana, † quod videtur resistere admissionibus Prouiso- 20
rum, donec per eos adimpleantur, quæ in eo continentur,
ibi: *Nullatenus admittantur.* Statutum autem Cordubense
tantam abest, quod impediat admissionem, & immò potius
illam præsupponat, etiamsi Prouisus nihil faciat, † & ideò 21
dictum Statutum Toletanum quamuis posset considerari
non vti odiosum, sed fauorabile, non est attendendum extra
Ecclesiam Toletanam, neque de eo hic disputandum, Ro-
land. *cons. 80. sub n. 29. vers. super est modo, lib. 4.* Bellon. iun.
cons. 74. n. 105. statuere enim est actus iurisdictionis, † qui 22
exercetur tantummodo circa administrationem rerum sua-
rum, *cap. final. de constitut. in 6. l. final. ff. & C. de iurisd. omn. iud.* † & statuentes extra proprium Territorium sunt 23
veluti priuati, *cap. per venerabilem, qui filij sint legit. cap. quæ contra 8. distinct. l. 3. ff. de offic. Præs.* Bero. *cons. 155. n. 14. lib. 2.* † Qui propterea in alieno Territorio iurisdictio- 24
nem nullam tenere possunt, Lap. *alleg. 91. num. 7.* Ca-
stren. *cons. 32. num. 1. lib. 2.* Peregrin. *in decis. Patauin. 117. num. 2.*

num. 2. Aldobrand. *cons.* 2. *n.* 10. *&* 15. *lib.* 1. Brun. *de statut.* *art.* 8. *num.* 130. *vers. quidquid autem sit*, Rota coram Pen. *decis.* 166. *num.* 9.

Respectu verò alterius asserti statuti eiusdem Ecclesiæ
Corduben respicientis modum, & formam admittendi Pro-
25 uisos, † qui ex eo obligantur ad memoriale exibendum cum
expressione nominum, tam parentum, quàm auorum, at-
que loci natiuitatis illud sanè Prouiso obesse non potest, aot
enim cooformatut cum statuto confirmato, prout confor-
mari debet, & sic non videtur obligare præcisè Prouisos, sed
tolùm volentes, stantibus illis verbis: *Et dicente parte, vel*
dare dictam informationem. Ex quibus colligitur hoc fuisse
remissum arbitrio, & voluntati ipsius Prouisi, ac propterea
sufficit, quod in præsenti casu Prouisus nullam velit facere
probationem, vt oon teneatur pareotes suos, & locum na-
26 tiuitatis in memoriali explicare. † Aut conõnet nouam
dispositiooem imponendo onus Prouisis, quo ex statuto con-
firmato oon habent, & cum tali casu huiusmodi statutum
sit contrarium iuri communi, ac dispositioni sacrorum Ca-
nonum aduersatiuum, *cap. eam te de rescript. cap. venerabi-*
lis 37. *vers. nos igitur attendentes, de prebend. dignit. & cap.*
ad decorem 5. *vers. quocirca mandamus, iuncta ibi gloss. in verb.*
vndecunque, de instit. cùm oon doceatur de confirmatione
27 Apostolica super eo specificè emanata † redditur prorsus in-
ualidum, ac nullius roboris, Rota coram Merlino *dec.* 99.
sub n. 1. *&* 4. cum alijs relatis per Add. ad Buratt. *decis.* 758.
n. 13. Greg. XV. *decis.* 267. *num.* 7. vbi Add. *n.* 14. *& dec.* 35.
n. 13. *decis.* 495. *n.* 4. coram Penia, & explicatur *in decis.*
§. *Nihilque faciunt, vers. nam huiusmodi statuta*, & talis con-
28 firmatio deberet esse expressa, † nec posset suffragari etiam
quatenus esset in forma communi, quia agitur de statuto
resistenti dispositioni iuris communis Rota *decis.* 103. *n.* 12.
p. 2. *diuers.* & fuit resolutum *in Rauennaten. hæreditatis* 14.
Aprilis 1606. *coram S. D. N.*

Subsistere neque visum fuit, quod tale statutum dicatur
conditum ad maiorem declarationem alterius præcedentis
29 statuti, † & ideò confirmatio vnius sufficiat pro confirmatio-
ne vtriusque, quia per Dominos amplexæ fuerunt responsio-
nes datæ ad tollendum huiusmodi obiectum *in decis. sub* §.
30 *Neque valet*, & † dum confirmatio Pontificis nunquam ex-
tendit actum, nec quidquam de nouo tribuit, sed tantum
illum approbat in suis terminis, *cap.* 1. *&* 2. *de confirm. vtil.*
vel inutil. Menoch. *de recuperan. possess. remed.* 7. *n.* 73. Surd.
d. cons. 349. *n.* 7. ita in hoc casu nulla fieri potest extensio ad
31 ea, quæ non fuerunt expressa in confirmatione, quæ re-
stringitur ad contenta in illa tantùm, Rot. *decis.* 299. *n.* 11.
& decis. 508. *n.* 16. *p.* 4. *recent. tom.* 3. Hoc autem eo magis
32 procedit, † quia confirmatio statuti primi emanauit per mul-
tum tempus antequam fuerit conditum statutum secundum,
vt iam fuit demonstratum in decisione *in* §. *Neque valet*.
Propterea confirmatio non potest extendi ad dictum secun-
dum statutum ad euitandum absurdum, quod sequeretur,
nam daretur confirmatio absque confirmabili, quo casu, vt
illa minimè operari possit, explicat Tiraquell. *de legib. connub.*
glos. 4. *n.* 26. *in fin.* Vinc. de Franch. *decis.* 204. *n.* 24.

Quo verò ad aliud assertum statutum exaduerso allega-
tum pro tertio, nec etiam fuit habitum in consideratione.
33 † Quia cùm appareat conditum fuisse de anno 1530. non
potest dici declaratiuum confirmati, ex quo confirmatio
subsequuta fuit longè posteriùs, nempè de anno 1555. Vn-
de agitur de impossibili, quod possit dici declaratiuum con-
firmati, cum fuisset conditum priusquam sequeretur confir-
matio, & quidquid sit solùm debet attendi tenor inserto in
confirmatione, nulla habita ratione, de alijs, quibuscun-
que prætensis statutis maius onus Prouisis imponentibus.

Deduci neque potest præsumptio aliqua confirmationis
34 Apostolicæ ex obiecta obseruantia à Capitulo. † Quia
etiamsi doctum fuisset omnes Beneficiatos vsque adhuc re-
ceptos in Ecclesia huiusmodi pareotes designasse, ac proba-
tiones fecisse de eorum puritate sanguinis; cùm hoc facere
potuerint, quia eis ita placuit, hoc nequaquam sufficit ad
concludendam aliquam obseruantiam, ad cuius effectum
probasse debebatur, vt quid parentes designare, ac alias
probationes facere recusauerint, fuerint legitimè, & iudi-
cialiter reiecti, itaut euitare non potuerint si admitti volue-
runt hanc parentum designationem, aliasque probationes
facere ad formam prætensam dicti secundi statuti cum alijs
circumstantijs necessarijs ad inducendam obseruantiam,
Oldrad. *cons.* 337. *num.* 3. Rota coram Coccino *decis.* 930.
num. 9. & fuit resolutum in causa *S. Seuerini fideicommissi*
14. *Decembris* 1646. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

Decisio ista emanauit sub die 20. *Iunij* 1653. *coram eodem Reuerendissimo Papien. est supra decis.* 319.

R. P. D. ALBERGATO

Tullen Matrimonij.

Luna 9. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

Matrimonium legitimè ratum, & deinde copula consummatum, alijsque actibus conualidatum, non potest dici nullum, tanquam per metum contractum. Testes ad probandum metum quomodo deponere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria secunda denegatur ex irrelevantia priorum depositionum, quæ alterari non possunt.*
2 *Cum Testibus primo loco examinatis censetur facta melior probatio, quæ potuit.*
3 *Matrimonium in facie Ecclesiæ celebratum, & copula consummatum, alijsque actibus consensum præferentibus approbatum dicitur validum.*
4 *Deus quos coniunxit, homo separare non debet.*
5 *Metus reuerentialis matrimonium non annullat.*
6 *Testes affectate, & de propria credulitate deponentes non probant.*
7 *Testis de auditu à parte non probat.*
8 *Testis nullum habens contextem nihil probat.*
9 *Metum ad annullandum matrimonium, quando testes non probent.*
Parentibus licitum est generaliter impellere filios ad aliquod matrimonium contrahendum, & quando n. 9.
10 *Minæ parentum ad annullandum matrimonium debent esse præcisæ, & increpationes, assiduæ sæpius repetitæ.*
11 *Persuasio parentum non irritat matrimonium filiorum.*
12 *Impulsiones parentum, vt filiorum irritent matrimonium in ipsomet actu concurrere debent, nec sufficit, quod antea interuenerint.*
13 *Metus in celebratione matrimonij non interuenisse, ex quibus remaneat probatum.*
14 *Positiones etiam post conclusum in causa, & publicatas testium depositiones possunt produci, intellige, vt n. seqq.*
15 *Periurium est euitandum.*
16 *Positionibus, quæ non releuant responderi non debet.*
17 *Examini futuro censetur renunciatum per testium publicationem.*

DECISIO CCCXXXIV.

IN hoc grauissimo nullitatis matrimonij Iudicio per Serenissimum D. Carolum Ducem Lotharingiæ intentato contra Serenissimam D. Ducissam Nicoleam sub die 15. Ianuarij 1653. * fuit concordi omnium Dominorum suffragio resolutum constare de validitate matrimonij, vtpotè quia apparet contractum seruata forma tam in Breui dispensationis Apostolicæ, quàm in Sacrosanct. Conc. Trident. præscripta *sess.* 24. *cap.* 1. *de reformat.* ac inimin iustificatur spontè, & liberè, non autem vi, & metu, vt latè probatur in *decisione præinserta die coram me edita*; quàm solidissimis agnoscens innixam fundamentis D. Dux Carolus, ad eam euertendam petijt alteram sibi decerni Remissoriam pro repetendis Testibus in prima nulliter examinatis, & pro examinandis alijs duobus iam pridem inductis nouum constitui terminum, sed de vtroque sub die 12. Ianuarij proximè præteriti, Consulta Rota neutrum censuit esse concedendum, quia præter vulgatas regulas, quod Remissoria in eadem causa bis non sit danda, & nouus terminus post completum, & publicatum processum non sit prorogandus, obstant aliæ rationes in decisione nuper extensa deductæ, & signanter
irrelevantia priorum depositionum, † quæ cum alterari non 1
possint, Card. Cauak *dec.* 425. *n.* 2. inanis redderetur remissoria, & nouus terminus præsumitur exindè petitus ad protrahendam causæ expeditionem, quia ex Testibus magno
numero examinatis vti † melioribus præelectis censetur fa- 2
cta plenior probatio, quæ potuerit, iuxta *cons. Aym.* 134. *n.* 3. *ac alias auctoritates in d. decisione congestas*; Quibus cùm nec

etiam acquiescerent Agentes D. Ducis Caroli, quasdam cum illius speciali mandato exhibuerunt in actis positiones, hisque institerunt per D. Ducissam responderi, sed ipsa se non teneri replicante, fuit per Rotam ordinatum, vt de istis haberetur ratio in discussione dubij principalis, super quo reassumpta hodie disputatione Domini vnanimiter steterunt in decisis, cùm enim huiusmodi matrimonium solemniter in facie Ecclesiæ fuerit celebratum, per subsequutam copulam consumatum, per indiuiduam vitæ consuetudinem, aliosque actus liberum consensum præseferentes approbatum debet propterea censeri validum, *iux. tex. in c. sufficiat 27. quæst. 2. c. cum apud, c. tuæ, c. si inter virum de sponsal. c. licet de sponsal. duor.* & intrat præceptum Domini dicentis
4 apud Matth. 19. *Quos Deus coniunxit*, † *homo non separet; cap. 1. de coniun. lepros. cap. dixit Dominus 32. q. 1. c. puto, §. cum ergo, cap. præceptum 32. quæst. 5.*

Non obstat metus ex parte D. Ducis Caroli ad annullandum hoc matrimonium deductus, quia cùm reuerentialis
5 non sufficiat, & grauis in præsenti non probetur, † nullius est momenti, *cap. cum locum, cap. consultationi, cap. veniens il 2. de sponsal. l. si patre cogente, ff. de ritu nupt.* Omissis enim alijs testibus de simplici publica voce, & fama deponentibus, quibus satis responsum fuit *in decis. quæ reuidetur sub §. his ita, & §. nec vis aliqua*, primi tres, super quibus totum exaduerso constituitur fundamentum, nihil quod releuet concludunt; nam Gabriel de Calabre, vltra quod est nulliter examinatus, redditur valdè suspectus, cùm nimis affe-
6 ctatè, & de propria dumtaxat credulitate deponat, *cap. relatus 5. quæst. 2.* Rota coram Card. Caual. *decis.* 375. *num.* 3. coram bon. mem. Coccino *decis.* 388. *n.* 6. *& in Fauentina legati 28. Aprilis 1653. §. non obstant, coram R. P. D. meo Celso*, eique non venit præstanda fides, quia non adducit
7 certam causam scientiæ, † & est simpliciter de auditu ab eodem D. Duce Carolo, *cap. fraternitatis de hæret. cap. licet ex quadam de testib. cap. nullus 3. quæst. 2.* & in ea parte, in qua affirmat à Principe Francisco fuisse filium impulsum sub minis priuationis bonorum, eiectionis è domo, & reductionis in miserrimum statum iisdem repellitur exceptionibus, & est etiam vnicus in suo dicto, cum ex tot Te-
8 stibus examinatis nullum habeat contestem, † & sic non probat, *cap. licet, cap. veniens de testib.* Gratian. *discept.* 140. *num.* 4. *discept.* 144. *n.* 10. Restaur. Castaldus *in tract. de Imperat. quæst.* 111. *vers.* 76. Sperell. *decis.* 79. *n.* 47. Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 178. *n.* 1. *decis.* 215. *n.* 4. *decis.* 238. *n.* 11. *& in Bononien. separationis thori 10. Iunij 1650. §. & ab informantibus, coram R. P. D. meo Bichio.*

Secundus Valtrinus Platen redarguit de contrarietate, & nihil aliud deponit, nisi, quod viderit aliquando Principem Franciscum obiurgantem, & compellentem in suo Gabineto D. Ducem Carolum, vt huiusmodi sponsalibus consensum præstaret; qualitates verò, & circumstantias minarum
9 non assignat nec specificè de certa, vt testificatur; ideòque hæc generica impulsio resoluitur in simplicem adhortationem, & incitationem parentibus licitam, vt ex Menoch. *cons.* 69. *num.* 41. ac alijs animaduersum fuit in præcitata decisione, §. *his ita constitutis in fin.* ad effectum autem,
10 de quo agitur, † minæ debent esse præcisæ, increpationes assiduæ, & sæpiùs repetitæ, Sanchez *de matrim. lib. 4. disput. 7. per tot.* Gratian. *discept.* 659. *n.* 9. cum alijs copiosè congestis per Modern. Lucan. *cons.* 8. *n.* 69. *&* 70.

Tertius denique Ioannes Regnaut famulus Gubernatoris eiusdem D. Ducis, nec ipse qualitates refert minarum, & solum affirmat audiuisse à Petro Vicent primo Cubiculario, & à Nicolao à Turri mobilium Custode, quod Princeps Franciscus pluries, ac pluries dixit velle absolutè, vt filius præfatus iniret matrimonium cum Serenissima Nicolea, vtpotè quia erat vtile, & necessarium ad conseruandos Ducatus in propria domo; ex hoc autem elici non potest metus incussio, sed potius resultat quædam suasio fundata in lucro,
11 & spe acquirendi, † quæ non irritat matrimonium, *l. eum ita legatum sit 62. vers. si Titio nupserit, leg. Titio centum 70. §. Titio centum, ff. de cond. & demon. l. 2. C. de instit. & substit.* Bart. *in l. si quis in testamento, circa med. ff. de condit. instit.* Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 18. n. 1. & 2.* Pelaez de Meres *de maiorit. p. 1. quæst. 50. n. 1.* Molin. *de iustitia tom. 1. tract. 2. disput. 207. vers. si hæreditas*, Sanchez *de matrim. lib. 4. disput. 5. n. 28.* Penia *decis.* 1140. *sub n. 2.*

Sed omnis cessare visa est difficultas, quia vt deducitur in §. *præterea*, alterius decisionis; nullus ex his testibus percutit tempus secundi initi matrimonij coram D. Episcopo Tullen., & ideo impulsiones paternæ, si quæ antea fuerant, &
aduersiones animi D. Ducis † cùm potuerint intermedij 12
temporis cursu euanescere, prædictum non reddunt irritum matrimonium, nisi in ipsius actu metus quoque probetur incussus, vt in puncto firmat Neuiz. *cons.* 46. *n.* 29. *& seqq.* Paris. *cons.* 10. *n.* 56. *lib.* 1. Laderch. *cons.* 37. *sub n.* 4. Ricc. *decis. Cur. Archiepisc. Neapol.* 110. *n.* 10. *p.* 4. *tom.* 2. Rota *decis.* 142. *num.* 4. *vers. præterea, & decis.* 600. *num.* 2. *p.* 4. *decis.* 516. *n.* 19. *p.* 5. *recent.* Ille verò prorsus excluditur in præsenti ex alijs testibus de spontaneo, & libero consensu deponentibus, necnon ex pluribus actibus positiuis in eadem decisione recensitis, ponderabatur enim mutua vtriusque Coniugis in ipsa sponsalium celebratione hilaritas, matrimonij geminatio, Principum consanguineorum, & aliorum Procerum præsentia, D. Episcopi Tullen., & P. Dominici notæ integritatis Viri assistentia, & cooperatio, subsequuta copula, longæua cohabitatio per spatium 15. annorum, considerabantur edicta vtriusque nomine publicata, monetæ vtriusque imagine cussæ, litteræ D. Ducis Caroli, in quibus Serenissima Nicolea dilectissima Sponsa, & Vxor amantissima nuncupatur, † quæ singula maritalem affectum re- 13
dolentia, & post obitum Patris, vt plurimum, gesta pro exclusione cuiuscumque præcedentis metus conferre, tradunt Bursatt. *cons.* 98. *n.* 7. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 15. *n.* 11. *&* 12. Guttierez *de matrim. cap.* 40. *n.* 6. *vers. verum, & cap.* 71. *num.* 12. Rota *decis.* 463. *n.* 3. *vers. quinimo, p.* 2. *recent.* coram Caual. *decis.* 444. *n.* 2. coram Buratto *decis.* 530. *n.* 6. ac alij plures adducti in altera *decis.* §. *& hinc non applicatur.*

Hi pro validitate matrimonij firmatis decisum quoque fuit positiones exaduerso exhibitas non esse admittendas, eisque D. Ducissam Nicoleam non teneri respondere, quia esto
† quod etiam post conclusum in causa, & publicatas Te- 14
stium depositiones possint produci, Specul. *tit. de positio*, §. 4. *n.* 2. Peregrin. *decis. Patauit.* 126. *n.* 9. Thesaur. *decis.* 93. *per tot.* Fontanell. *decis.* 25. *n.* 4. Id tamen non procedit, quando vtraque pars super articulis de directo contrarijs suas fecit probationes, vt in nostro casu, in quo cum vir matrimonium controuersum vi, & metu contractum, mulier verò spontè, & liberè initum cum iuramento articulauerint, isto modo cogi non debet positionibus respondere, ea ratione, quia si metum vt ponitur quemadmodum verisimile est, negaret, hoc ei esset superfluum, cùm illum hic non concurrere aliunde ex testibus, & alijs documentis probauerit, si verò fateretur, esset sibi ipsi contraria, & incideret in periurium, † quod est euitandum, *iux. glos. communiter receptam in auth. principales, §. quod obseruari, verb. existimet. vers. nec ad eam, C. de iureiuran. propter calumn.* Lanfranc. de Orian. *in cap. quoniam, n. 14. verb. responsiones in fin. de probat.* Neuiz. *cons.* 7. *n.* 6. Mascard. *de probat. conclus.* 1177. *n.* 65. Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. num.* 278. Rebuf. *ad Constit. Galliæ tom. 3. tit. de respons. verb. credidit art. 6. gloss. vnica, n.* 4. Osasc. *decis. Pedemont.* 10. *n.* 7. *&* 8. Surd. *decis.* 17. *n.* 5. ibique Add. *n.* 3. *& seqq.* Eoque minus illæ in præsenti sunt admittendæ, vtpotè quia eandem materiam alias articulatam, nec per D. Ducem probatam præseferentes, metum cum suis qualitatibus, & circumstantijs non continent, neque percutiunt tempus secundi matrimonij, vt omninò necessarium esse superiùs deductum, & probatum fuit in vtraque
huius causæ decisione, † eisque propterea non tenetur D. 16
Ducissa respondere, Franc. *in cap.* 2. *n.* 10. *de confess. in* 6. Iacob. de Arena *de posit. in præfat. vers. considerandum est*, Pract. Papien. *in forma except. contra posit. §. impertinentes*, Fenzon. *ad statut. Vrb. lib. 1. cap. 68. n. 91.* Capyc. *decis.* 15. *n.* 7. Vincent. de Franch. *decis.* 220. *n.* 1. Rota coram Verall. *decis.* 327. *lib.* 2. coram Caual. *decis.* 562. *n.* 2.

Non obstant ea, quæ de nouo termino in memoriali in præterita Rota porrecto replicabantur circa inductionem duorum testium examinatorum; Quia cùm aliorum dicta fuerint hinc inde partibus volentibus, & consentientibus publicata non licet vlterius testes producere, vel productos
examinare; † nam ex huiusmodi consensu tacita resultat 17
renunciatio futuro examini testium etiam alias inductorum, Abbas *in cap. fraternitatis, n. 6. de testib.* Purpurat. *cons.* 59. *n.* 1. vbi hanc sententiam veriorem firmat de iure Canonico, Surd. *cons.* 8. *n.* 19. *&* 20.

Et ita decisum fuit altera tantùm parte informante. Altera tamen monita, & sæpiùs citata.

Decisio ista emanata sub die 13. Ianuarij 1653. coram R. P. D. meo Alberzato est supra decisio 339.

R. P.

R. P. D. C E L S O,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Bambergeñ Præposituræ.

Luna 23. Februarij 1654.

A R G V M E N T V M.

Subrogatio ad hoc vt concedatur sufficit vocatio Beneficij, vel per cessionem prouisi, vel per illius promotionem ad Ecclesiam, dummodo adsit lis super beneficio, quæ per solam citationem executam inducitur, nec potest lis aliquo modo dici calumniosa si pro ea adsit quæuis leuis, & colorata causa.

S V M M A R I V M.

1 *Subrogatio ad hoc vt concedatur quid sit necessarium, & num. 2.*

2 *Subrogatio non conceditur, quando non fuit petita intra mensem a noua prouisionis facta ad fauorem alterius.*

3 *Dignitas prima in Cathedralibus vacat per promotionem obtinentis ad Ecclesiam.*

4 *Capitulum habet ligatas manus super ius eligendi, quando beneficium fuit effectum litigiosum.*

5 *Concordata Germaniæ non comprehendunt beneficia realiter reseruata.*

6 *Litis pendentia in materia subrogationis gratiosa inducitur ex citatione legitimè executa.*

Fortiùs si in citatione adsit clausula, quam, & quas, cum omnibus, &c. *num. 7.*

8 *Subrogatio sicuti concedenda est per mortem prouisi ita pariter conceditur per illius cessionem, vel promotionem ad Ecclesiam.*

9 *Lis calumniosa in materia subrogationis est, ita probanda vt nulla excusatione possit velari.*

Ita quod quælibet causa leuis, & tolerata sufficiat.

DECISIO CCCXXXV.

PLacuit Reuerendissimo Datario consulere Rotam an
esset danda subrogatio D. Principi de Nassau qui illam
prætendit, tam occasione litis vertentis cum Hieronymo
primo electo à Capitulo Bambergeñ, quàm etiam ex alia
lite inita cum Philippo Valentino eiusdem Hieronymi successore. Et licet ex primo capite lis non reuocaretur in dubium cum fuerit introducta in partibus coram Ordinario ad instantiam Hieronymi contra Hieronymum, & vterque petierit Præposituram controuersam vti suam; non autem, vt sibi debitam, & tamquam collatam non autem conferendam prout necessarium esse, docet *gloss. in cap. 2. verbo finita, vers. si autem petit. & lit. pend. in 6.* & tradit Innocen. *in cap. cum M. Ferrariensis, n. 9. de constit.* Paris. *de resign. lib. 2. quæst. 3. n. 5.* Garz. *de benef. p. 11. cap. 3. n. 76. & seqq.* Rota coram Put. *decis. 485. n. 1. & 2. lib. 2. in rec. dec. 202. nu. 9. & seqq. part. 4. tom. 2.* & firmatum fuit *in Tridentina Scolastria 30. Martij 1648. coram Eminentissimo Card. Otthobono.*

Nihilominus ex dicta lite non inclinabant Domini ad fauorem Principis; Nam esto, quod illa coram Ordinario non fuisset extincta per sententiam Officialis Bambergeñ latam ad fauorem Hieronymi, quia tamen ipso mortuo ad eamdem Præposituram electus fuit à Capitulo Philippus Valentinus, qui successiuè etiam prouisionem per obitum à Sede Apostolica reportauit, † & Princeps intra mensem subrogationem non petijt, non potest hodie amplius concedi, non ex eo quo Regula de subrogañ arctet ad petendam subrogationem intra mensem, sed quia intra mensem à die prouisionis factæ ad fauorem Philippi Valentini, ipse subrogationem non petijt, vt firmauit Rota coram Puteo *decis. 144. num. 2. lib. 2.* Seraphin. *decis. 1165. eodem numero*, san. mem. Greg. *decis. 125. num. 16.* Coccin. *decis. 350. num. 2. & seqq. in recent. decis. 342. num. 10. par. 1. & in Neapolitana Consiliarcatus 3. Maij 1651. coram R. P. D. meo Bichio.*

Censuerunt tamen subrogationem esse concedendam ex
alia lite inita cum eodem Valentino Hieronymi successore,
3 per cuius promotionem ad Ecclesiam Bambergeñ † vacauit dicta Præpositura prima Dignitas in Cathedrali, *iuxta Extrauagan. ad regimen. de praben.* quæ expressè loquitur in electiuis, teste Paris. *de resignat. lib. 3. quæst. 6. num 87. & 88.*
Adeò vt Capitulum haberet ligatas manus, † nec posset 4
exercere suum prætensum ius eligendi, etiam si de illo constaret prout non constat, vt tradit Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 1. num. 8. & 9.* Rota *in Treueren. Canonicatus 18. Martij coram R. P. D. meo Cerro.*

Nec resistunt concordata Germaniæ, † quia illa non 5
comprehendunt Beneficia taliter reseruata, vt habetur in Constitutione prima Nicolai V. in Bullario nouo tomo 1. & dixit Rota *in Paterbonen. Præpositura relata per Georgium Branden. ad dicta concord. notab. 3. à num. 13. & in recent. decis. 580. num. 1. & 2. par. 2. & decis. 153. num. 1. & 5. par. 6. in Salisburgen. Præpositura 3. Iunij 1623. coram bon. mem. Card. Verospio sen. & in Tordonen. Præpositura 27. Februarij 1651. coram Eminentiss. Card. Otthobono.*

Quod autem adesset huiusmodi lis illaque introducta fuerit super titulo negari non potest cum contra ipsum Valentinum appareat executa citatio Rotalis post mortem Hieronymi, vt in Summario *num. 6. & 7.* & comparente illius Pro-
curatore producta fuerint iura pro parte Principis, vt *num. 8.* 6
Cùm tamen ad inducendam litis pendentiam pro obtinenda subrogatione gratiosa sufficiat sola citatio legitimè executa, *iuxta text. in Clem. 2.* ibique Vitalin. *num. 7. vt lit. pend.* Felin. *in cap. super litteris, num. 13. de rescript.* Rota *coram sanct. memor. Greg. decis. 27. à num. 10.* Buratt. *decis. 923. num. 3.* Duran. *decis. 390. num. 1. in recent. decis. 607. num. 5. & 6. par. 5.* & latè firmatum fuit *in Treueren. Canonicatus 18. Martij 1648. coram R. P. D. meo Verospio.*

Præsertim attenta clausula, *quam & quas*, ac alijs clausulis, *Cum omnibus inciden. dependen. annexis, & connexis, totoque
negotio principali &c.* quæ data præexistentia prouisionis, vt 7
in casu præsenti inducunt litem super titulo, Sarnen. *in reg. de infirmis quæst. 34. num. 4.* Rota *coram Buratto decis. 927. eodem numero*, & ibi Add. *num. 31.* Merlin. *decis. 73. num. 6. & seqq. Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, in Leodien. Beneficij 22. Martij 1648. coram R. P. D. meo Pentingero, & in Maioricen. Parochialis 2. Decemb. 1650. coram me.*

Vnde sicuti si Valentinus decessisset subrogatio veniret
concedenda; Ita etiam concedenda venit † ex quo per illius 8
cessionem, vel promotionem vacauit Præpositura, de qua agitur, *ad textum cap. 2. ibi cedant, vel decedant*, vbi etiam Anchar. *sub num. 1. in 2. not.* & Franch. *num. 5. vers. & idem quando vt lit. pend. in 6.* Rebuff. *super regul. de subrogat. gloss. 2. & gloss. 3. vers. ego intelligerem*, cum alijs adductis per Viuian. *de iurep. lib. 13. cap. 7. num. 3.* & per Lotter. *de re benef. lib. 2. quæst. 20. num. 75. & 76.*

Non obstat, quod lis huiusmodi prætendatur calumniosa. Nam calumnia nullo modo probatur, prout concludenter
probari deberet; † Et quidem euidens, & notoria, quæ nulla 9
possit excusatione velari, Achill. *decis. 7. nu. 6. vt lit. pend.* Rota *coram san. mem. Gregor. decis. 27. eodem numero, & numeris seqq. Messanen. Archipresbyteratus 29. Aprilis 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & 3. Maij 1642. & 19. Ianuarij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Immò cessat in præsenti casu attenta prouisione Apostolica reportata pro parte Principis ob duplicem reseruationem
cum tamen ad hunc effectum † quælibet causa etiam leuis, 10
& colorata sufficiat, vt aduertit Rebuff. *super regul. de subrog. gloss. 7. num. 3.* Rota coram Seraph. *decis. 1165. num. 10.* & coram san. mem. Gregor. *dicta decis. 27. num. 8. decis. 125. num. 5. & seqq. decis. 426. num. 8.* & ibi Add. *num. 11. & in recent. decis. 306. num. 2. in fine, par. 1.*

Et ita in contumaciam Partis recusantis comparere post tertiam propositionem Domino Principe tantùm informante resolutum fuit.

R. P. D. C E L S O,

Postea S. R. E. Cardinali.

Eugubina Emphyteusis.

Luna 20. Aprilis 1654.

A R G V M E N T V M.

Cum in toto Statu, & Dominio Vrbinateñ adsit renouandi consuetudo, quæ plenè probatur ex assertione emissa in litteris Apostolicis, non potest Dominus directus in præiudicium hæredis, & successoris extraneos admittere eosque præferre.

S V M M A R I V M.

1 *Bona in Statu Vrbini ferè omnia sunt emphyteutica, & devatione.*
2 *Renouandi consuetudo extat in Statu Vrbini.*
3 *Pontificis narratiua emanata motu proprio plenè probat etiam cum clausula, vt asseritur, & supra n. 2.*
Clausula, vt asseritur, quid operetur in motu proprio Pontificis, n. 3.
4 *Bona emphyteutica, finita emphyteusi non deuoluuntur vnitur ad Dominum, sed de illis renouantur proximiores, vel hæredes in Statu Vrbini, & per totam.*
Scriptura vna pars declarat aliam, n. 4.
5 *Verba antecedentia recipiunt interpretationem à subsequentibus.*
6 *Emphyteuta in Statu Vrbini potest alienare, & quando.*
7 *Bona emphyteotica ex quibus dicantur redacta adinstar allodialium.*
8 *Renouationem petendi ius est, quid hereditarium.*
9 *Dominus hereditarius tenetur potius renouare filias, vel hæredes emphyteuta, quam extraneos.*
10 *Heres extraneus præfertur extraneo non heredi.*
11 *Descendentes præferendi sunt in renouatione emphyteusis.*
12 *Inuestituram infra annum petere non tenetur, qui non habuit scientiam de emphyteusi finita, & num. seqq.*
Scientia probari debet ab allegante, num. 12. & 13.
13 *Annus ad petendam Inuestituram incipit à die scientiæ.*
14 *Facultas petendi Inuestituram durat spatio triginta annorum.*

DECISIO CCCXLVI.

CVm per obitum Isabellæ, & Laoiniæ filiarum q. Ioannis Francisci de Bonhieronymis prædium controuersum deuolutum fuerit ad Monasterium, & Monachos S. Paterniani Ciuitatis Fani, ipsique de anno 1628. renouauerint inuestituram in personam Catherinæ, pariter dicti Ioannis Franciscæ filiæ, stipulantis pro se, eiusque filijs, & nepotibus masculis, & fœminis, & cum clausula, *Ad habendum*, &c. Ideò defuncta eadem Catherina sine filijs, & nepotibus, instituto sibi hærede Dominico Balleono dubitatum, An Ecclesia, quæ Andream Mariottum iam inuestiuerat teneretur eidem Balleono dictam emphyteosim renouare, & teneri responsum fuit.

Siquidem in Statu Vrbini omnia ferè bona sunt emphy-
1 teotica, † Non quidem concessa Laicis per Ecclesiasticos,
sed quæ ipsi Laici submiserunt dominio Ecclesiæ ad euitandam illorum deuastationem, & confiscationem propter Inimicitias, & bella tunc vigentia; Et si quæ fuerunt ab initiò per Ecclesiasticos Laicis prædictis concessa, illa tunc erant sterilia, inutilia, & infructuosa, & proprijs expensis per eos ad culturam redacta; Adeò vt inoleuerit consuetudo faciendi huiusmodi renouationes ad fauorem proximiorum, seu
2 hæredum emphyteutæ, † vt habetur in Breui san. mem. Vr-
bani VIII. cuius narratiua tamquam emanata Motu proprio optimè probat, vt dixit Rota coram Seraphino *decis.*
3 388. *n.* 1. vbi etiam si illa facta fuerit cum clausula † *sicut as-*
seritur, Duran. *decis.* 154. *n.* 4. *in recens. decis.* 656. *n.* 3. *p.* 2. & firmatum fuit *in Oriolen. Beneficiorum* 15. *Decemb.* 1645. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Vnde cùm dictum Breue expresse præcipiat, quod quicumque Domini directi ad quos bona emphyteotica Status
4 Vrbini deuolui contigerit, † non possint illa pro se retinere,
sed teneantur iuxta antecedentes concessiones renouationem concedere illi, vel illis, siue masculis, siue fœminis, qui de iure, vel æquitate à Iurisprudentibus considerata in renouatione præferendi sunt, huiusmodi verba intelligi debent de proximioribus, vel de hæredibus, vt supradictum fuit; cum vna pars scripturæ, aliam declaret, *l. qui filiabus*, *ff. de legat.* 1. Menoch. *cons.* 1. *n.* 186. Rota *diuers. dec.* 327. *n.* 1. *p.* 4. *& in rec. dec.* 587. *n.* 12. *p.* 4. *tom.* 3. Et verba antecedentia
5 † recipiant interpretationem ex subsequentibus, Rota coram
Buratto *dec.* 872. *sub n.* 4. *& dec.* 930. *n.* 6. *& in rec. dec.* 323. *n.* 74. *p.* 6. *& dec.* 120. *n.* 14. *p.* 7.

Malè igitur per Abbatem, & Monachos facta fuit concessio ad fauorem Mariotti; Nam cùm adesset Balleonus hæres Catherinæ, ille omninò debebat præferri, tum vigore dicti Breuis, in quo expresse disponitur, quod possit emphyteu-
6 ta, † tam primus, quàm secundus, vel etiam vltimus ex
comprehensis bona emphyteutica de consensu aliorum vocatorum, vel sine eorum præiudicio alienare tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, & alias quomodolibet disponere in fauorem cuiuscumque, & quod Dominus directus satisfacto ei de canonibus, & laudemio alienationi, & dispositioni huiusmodi consentire, vel alias quomodolibet acqui-
renti inuestituram facere teneatur † ex quibus verbis bona 7
prædicta dicuntur redacta adinstar allodialium, vt in terminia Bullæ Bonifacianæ, adinstar cuius Papa reduxit bona Status Vrbini, firmat Marcabrun. ab Anguill. *cons.* 26. *n.* 256. Laderch. *cons.* 19. *n.* 10. *vers. vltimo in terminis*, Rota coram Durano *decis.* 254. *n.* 5. *& in recent. decis.* 319. *num.* 1. *& 2. part.* 5.

Tum etiam de iure, cùm ius petendi † renouationem sit 8
quid hereditarium, vt dicit *gloss. in l.* 1. *§. permittitur*, *verb. impetrabile*, *ff. de aqua quot. & æst.* Anchar. *cons.* 134. *num.* 3. *vers. & istud ius*, Paris. *cons.* 22. *n.* 36. *circa med.* vbi firmat
Dominum directum † teneri concedere renouationem filiæ 9
defuncti, vel hæredi ipsius, & illi potius gratificari, quam alteri, *& cons.* 28. *n.* 5. *lib.* 1. Aldobr. *cons.* 51. *n.* 5. *& 6.* vbi ait
nulli dubium esse, † quod hæres extraneus præferendos sit 10
extraneo, non hæredi, *& n.* 19. *lib.* 2. cum alijs per Caldas. *de renouat. emphyt. lib.* 1. *quæst.* 9. *n.* 24.

Nec vrget doctrina Bart. *in d. l.* 1. *§. permittitur*: Quia
procedit † quando adsunt descendentes, qui petunt præfer- 11
ri, secus verò eis deficientibus, vt benè declarat Aldobr. *d. cons.* 21. *n.* 5. *vers. aliquando, & num. seq. & n.* 10. *& 37. vbi reddit rationem lib.* 2. Bero. *cons.* 98. *n.* 16. *vers. non obstat, lib.* 1.

Minus facit, quod idem Balleonus inuestituram intra an-
num non petierit; † Nam cùm ipse non habuerit notitiam 12
quod emphyteosis esset finita, prout exaduerso probari deberet, Bald. *in cap. ex parte il* 2. *num.* 38. *de appellat.* Corbul. *de caus. priuat. ob non petit. inuestit. n.* 10. cum pluribus relat. per Gratian. *cap.* 758. *n.* 9. Non impeditur quo minus illam
etiam post annum petere non possit, † cùm annus non inci- 13
piat nisi à die scientiæ, vt habetur *in cap.* 1. ibique gloss. *verb. per annum si de feud. def. contr. fit int. dom. & aguat. Vassal. gloss. in cap.* 1. *verb. vltra annum*, *quo tempore miles inuest. pet. deb.* Alex. *cons.* 79. *sub n.* 11. *vers. item dictum tempus*, *lib.* 1. Ias. *in l.* 2. *n.* 23. *C. de iure emphyt.* Tiraquell. *de retract. lign.* §. 35. *glos.* 4. *n.* 12. Rota coram Seraphino *decis.* 610. *num.* 7. *& 8. & decis.* 630. *n.* 1. & plures cumulat Gabr. *de iure emphyt. concl.* 1. *num.* 11. *qui num. seq.* subdit, quod quando extraneus est inuestitus, † talis facultas durat spatio 30. annorum, Dec. *cons.* 395. *in fin. vers. & hoc procedit*, Mantica *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30. *num.* 8. *vers. diuersum*, est Marescott. *var. lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 18. *& 19.* Gratian. *cap.* 88. *n.* 33. *& cap.* 748. *n.* 6. Valasc. *consult.* 101. *n.* 30. *& consult.* 123. *n.* 5. Rota *in Ferrarien. bonorum de Schianchie impress.* post Cyriac. *contr.* 205. *n.* 7. *& 8. & in Imolen. bonorum coram Coccino post Fenzon. ad Statut. Vrb. decis.* 66. §. *neque obstat*, coram Durano *decis.* 431. *num.* 3. & latè firmatum fuit *in Callien. bonorum* 18. *Aprilis* 1647. *coram R. P. D. meo Meltio.* Et ita &c.

R. P. D. B I C H I O.

Arimineñ. Secundogenituræ.

Luna 18. *Maij* 1654.

A R G V M E N T V M.

Secundogenitura à Testatore instituta, quando censeatur instituta ad fauorem secundogeniti naturaliter, vel secundogeniti ciuiliter, scilicet talis de tempore delatæ successionis, & multæ connumerantur super hoc coniecturæ.

S V M M A R I V M.

1 *Secundogenitus non dicitur, qui primum non vidit.*
Pro non nato quando habeatur qui prædecessit, num. 1.
2 *Secundogenitus talis debet esse de tempore delata secundogenitura.*
3 *Secundogenitus accipitur naturaliter pro illo, qui secundo loco genitus fuit.*
Et ciuiliter pro illo, qui habet alium fratrem ante se genitum, ibidem, & num. seqq.
4 *Successio enumeratur inter effectus ciuiles.*
5 *Secundogenitus naturaliter quoad effectum succedendi secundogenituræ per obitum sui primi fratris desinit esse secundogenitus, & euadet primus, & n.* 35. *& 41. & 42.*
Quod procedit quando Testator respexit tempus delata successionis, secus si tempus natiuitatis, n. 6.

Et

Et tempus delatæ successionis regulariter præsumitur Testatorem respexisse, num.7.

7 Testator in institutione secundo genituræ regulariter præsumitur respexisse tempus successionis, non natiuitatis, & num.33.

Fortius si vocauerit secundo genitum incertum de certis; quia tunc non personam, sed qualitatem existentem tempore successionis contemplasse videtur, num.8.

Attentis præsertim verbis ad idem tempus relatis, n.9.

Item præsumitur testatorem tempus successionis contemplasse si illius dispositionem ad tempus successionis sunt collatæ, num.10.

Item si verba Testatoris supponunt existentiam primogeniti, vtpotè quia ordinatur secundogenito aliquis præstari primogenito, num.12. & 13.

11 Naturalia sunt inuariabilia.

14 Verbum ambiguum vnius partis interpretatur iuxta clariorem expressionem alterius partis.

15 Secundogenitus à Testatore vocatus ad effectum successionis, non excluditur intellexisse de tempore successionis ex alimentis illi præstandis à die ex qua nascetur.

16 Interpretatio semper est sumenda, vt quominus secundo genitura debeat stare in suspenso.

17 Intentio testatoris non potest verificari in illo, in quo qualitates ab ipso requisitæ deficiunt.

18 Secundogenitus quando dici non possit ille, qui fratres non habeat.

19 Petitio est immatura, quando aliquid est expectandum.

20 Primogenitus nullum ius, nec etiam ciuile ad primogenituram habet viuente patre.

Contra num.30. & seqq.

21 Primogenitus quis sit, consideratur tempus successionis.

22 Secundogenitus non potest dici ille, qui ob superuiuentiam patris, nondum in primogenitura successit.

Potentia sola succedendi in primogenitura non est considerabilis, num.24.

23 Absurdum est quemlibet priuari secundogenituræ contra voluntatem Testatoris, & num.25.

26 Clausulæ, venendo il caso, in tal caso, sunt restrictiuæ ad casum expressum.

27 Testator dicitur reliquisse secundo genituram in recompensam hereditatis paternæ, si filio prohibuit legitimam, vel supplementum petere ab hereditate paterna.

28 Filius ante mortem patris nihil potest prætendere ab eius hereditate.

29 Correspectiuorum regula est, quod vno adempto alterum datum censeatur.

31 Testator vocans primo, vel secundo genitum quando dicatur vocasse in ordine ad patrem, vel in ordine ad ipsos fratres inter quos ordo verificatur, & num.32.

33 Secundogenitus non consideratur respectu patris viuentis, sed tantummodo in tempore delatæ successionis secundum locum obtineat.

34 Secundogenitus cui deficiunt qualitates secundogenituræ à Testatore requisitæ non censetur vocatus.

36 Primo, vel secundogenitus licet viuente patre bona primogenituræ non possideat ea tamen habitu, & potentia.

Et ius succedendi acquirit, quod licet in vita patris sit suspensum, est tamen auferri non potest, & ad eius primogenitum transmittit, num.37.

38 Ius conditionale scienter cedi potest.

39 Dispositio Testatoris facta pro progressu successionis nihil valet inferre ad ingressum successionis, & è contra.

40 Conditio sufficit, quod semel impleatur tempore delatæ successionis, etiam si implementum postea deficiat.

41 Successio actualis primogenituræ aliud est, & aliud qualitas primogeniti inhærens vocato ex die deficientiæ primi.

43 Secundogenitus naturaliter, qui diu pro secundogenito ob mortem primi non fuit habitus, non potest inde iterum se talem dicere.

44 Obseruantia multum est attendenda pro interpretanda voluntate defuncti.

45 Restitutione in integrum non conceditur minori sine læsione.

DECISIO CCCXXXVII.

SEcundogenituram ab Alexandro Gambalonga seniore erectam pro filio secundogenito in domo, & familia Francisci Gambalongæ eius fratris nascituro ex illo filio Armellinæ ipsius Francisci filiæ, quem idem Franciscus familiæ Gambalongæ aggregasset, purificatam esse ad sui fauorem prætendente Alexandro iuniore Iulij Armellinæ filij in familiam Gambalongam à Francisco translati, filio nato post natiuitatem, & obitum Francisci iunioris, ab eodem Iulio geniti, disceptatum hodie fuit, an ad eius fauorem sit factus locus dictæ secundogenituræ, & negatiuè resolutum.

Nam ille, & si attento ordine naturæ, secundus à Iulio communi patre in lucem prodierit, quia tamen prodijt, postquam frater primogenitus decesserat dicendum est, quod vel nunquam secundogenitus fuit † cùm nusquam viderit 1
alium sibi primum, & qui prædecessit habeatur, ac si natus non fuisset, Alb. *cons.60. num.23.* vel quod delatæ secundo- 2
udogenituræ tempore, quod debet attendi, talis non est in puncto legati relicti secundogenito, tradit Alciat. *cons.101. num.9. & seqq. tom.3. lib.9. & in l. proximus 92. n.5. ff. verb. signific.* quem sequitur Rip. *cons.131. num.16. secundum antiqu. impress.* Menoch. *cons.220. num.123.* Surd. *cons.494. sub num.1. col.2. vers. vbi vult*, Peregr. *cons.33. sub num.22. vers. reperi, lib.2.* Mart. *cons.106. sub num.18. & cons.199. num.30.* Valenzuel. *cons.83. num.31.* vbi quod contraria opinio Zasij *cons.20. num.12. lib.2.* est contra communes, & receptas traditiones, quod etiam affirmat Mant. *de tacit. lib.8. tit.10. num.8.* add. ad Molin. *de primogen. lib.1. cap.5. num. 20. & 21. vers. ex quibus*, Pelez. *de maior.2. part. quæst.5. illat. sub num.12.* Thes. iun. *in quæst. forens. lib. 1. quæst.34. num.10. vers. & Zasium*, Castil. *quotidian. contr. lib.5. cap.93. §.1. num.46. in fin.* Viu. *decis.502. col.2. versic. secundo ista sententia*, Rota *in Pisauren. administrationis montis 12. Iunij 1651. §. non obstat, vers. ita vt propterea, coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono*, vbi subditur, quod Menoch. qui aliud sensisse videtur *in cons.97.* contrarium tenet *in cons.442.* quodque contra eum fuisse iudicatum, testatur Surd. *cons.468. sub num.4. vers. quarto dicit*, & eius fundamentis respondit Rimin. iun. *cons.544. num.160. & seqq.*

Nimirum secundogenitus dupliciter accipitur † vno 3
modo naturaliter; quia secundo loco genitus fuerit, alio ciuiliter ad effectus scilicet ciuiles, † inter quos enumeratur 4
successio, Bald. *in l. eam quam, num.44. C. fideicomm.* Paris. *cons.19. num.127. & 128. lib.2.* Larrea *decis. Granat.8. sub num.50.* ad quem effectum † secundo loco natus per obi- 5
tum primi desijt esse secundogenitus, ac primus euasit cùm nemo eum antecedat; Isern. *in cap.1. §. præterea, num.13. quæ sit 1. caus. benef. amitten.* Tiraquell. *de iure primogen. quæst.1. num.3.* Menoch. *cons.442. sub num.21.* Alb. *cons.382. num.61. & seqq.* Bursatt. *cons.229. num.21.* Surd. *cons.403. num.17.* Molin. *de primogen. lib.1. cap.20. num.20.* & ibi add. *vers. vbi notat*, Mantica *d. lib.8. tit.10. num.6.* Hier. Leo *decis. Valen.209. sub num.8. & 9.* Rota *decis.128. num.1. part.2. diuers. & in Pisauren. administrationis 27 Iunij 1650. §. nec subsistit; coram R. P. D. meo Cerro*, & verè, ac propriè de tempore delatæ secundogenituræ, quando † ad illud Testa- 6
tor respexit secundogenitus dici non potest, licèt secus esset si respexisset ad solum tempus natiuitatis, vt benè distinguit Castill. *d. lib.5. cap.93. num.67. & 68.* vbi reprobat contrarium sentientes Rimin. iun. *cons.154. num.164. & seqq. & num.1212. & seqq.* Becc. *cons.121. num.7. & seqq.* Cauagnol. ad Menoch. *cons.97. num.4. & seqq.* Auend. *ad l.40. Tauri, glos.17. num.11.* Giurb. *de success. feud. cap.18. §.2. glos.10. sub num.28. circa med.* Intrig. *de feud. cent.2. art.40. sub num.14. & art.43. sub num.45.*

Ad quod successionis tempus respexisse Testator præsumitur † regulariter, Bald. *in l.2. num.7. C. iur. emphyt.* Me- 7
noch. *cons.220. num.127.* Alciat. *cons.101. sub num.11. & 16. tom.3. lib.9.* Tiraquel. *de iure primogenituræ quæst.34. num.28.* Peregr. *d. cons.33. sub n.22.* Palez. *de maiorat. part.2. quæst.4. illat.3. num.12.* & clariùs in casu nostro: primò, † quia 8
cùm vocauerit secundumgenitum, & sic personam incertam de certis, non tam personam contemplasse videtur quam qualitatem existentem tempore delatæ successionis, Alex. Rauden. *cons.30. num.66. lib.2.* Anton. Faber. *in C. lib.6. tit.19. diff.24. la prima num.5* attentis † præsertim verbis 9
ad idem tempus relatis, ibi, *quello, che sempre sarà pro tempore rispetto al primogenito dopo lui secondogenito*, quod in

punCto

puncto ponderat Surd. *cons.* 494. *sub num.* 2. *vers. rursus*, *&*
num. 3. vbi quod Decian. & alij in contrarium allegati, non
loquuntur in casu quo vocatus fuerit, qui extaret pro tem-
pore, Rim. iun. *cons.* 564. *num.* 88. *& seqq.* Peregr. *cons.* 33.
n. 22. *in fin. lib.* 2. Alciat. *d. cons.* 101. *sub n.* 11. *vers. ad idem*,
vbi aduertit, quod dicta verba demonstrant incertum esse,
qui sit successurus, at incertum non esset, nisi testatos ad
tempus successionis respexisset, quia incertum esse non po-
test, qui sit secundogenitus, quoad originem lib. 9.

Secundò, quia si quando secundogenitus per obitum pri-
mogeniti transiret ad primogenituram erectam à Francisco
fratre Testatoris, mandauit Testator secundogenituram
deuolui ad tertiogenitum; & quatenus tertiogenitus non
adesset, voluit secundogenituram stare in suspenso; & à
deputatis administratoribus administrari donec ex secundo-
genito, qui primus euasit alter secundogenitus procreetur;
10 † dispositiones namque huiusmodi collatæ sunt litteraliter
in tempus successionis, idemque demonstrant, quia indu-
cunt variationem in persona secundogeniti impossibilem
11 si origo, & ordo natiuitatis contemplatus fuisset, † quia
naturalia sunt inuariabilia, Tiraquell. *de iure primogenitura*
quæst. 34. *n.* 22. Zas. *cons.* 8. *n.* 1. *& seqq. & cons.* 20. *n.* 12. *lib.* 2.
Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 4. *gloss.* 9. *p.* 1. *num.* 40. *& seqq.*
Menoch. *cons.* 97. *sub n.* 52. *& seqq.*
12 Tertiò, † quia præceptum iniunctum secundogenito vo-
cato cedendi fratri maiori, quicquid ex hæreditate paterna
petere potest, supponit de tempore successionis in secundo-
genitura, existentiam fratris primogeniti, cui cessio facien-
da est, vt etiam indicat subsequens pars testamenti, ibi,
quello (hoc est secundogenitus) *che sempre sarà per tempo*
rispetto al primogenito, cùm exinde detur intelligi non fuisse
simpliciter vocatum, quod secundo natus, sed qui habet,
13 † quando secundogenituram assequitus alium fratrem pri-
mo natum superuiuentem, Ant. Faber. *in Cod. lib.* 6. *tit.* 19.
diffin. 24. *la* 2. *infr. med. vers. secundo enim*, eumdemque
sensum habuisse censetur Testator in prima parte substitu-
tionis, quia secundogenitum simpliciter vocauit interpre-
14 tando verbum ambiguum vnius partis, † iuxta clariorem
expressionem factam in alia, vt debet Paris. *cons.* 3. *num.* 40.
lib. 3. Surd. *cons.* 468. *num.* 8. *&* 9. Mantica *de coniect. lib.* 6.
tit. 13. *n.* 10. & in puncto Becc. *cons.* 121. *sub n.* 9. *vers. secun-*
do hoc maxime.
15 Quibus coniecturis concurrentibus, † nil refert, quod
secundogenito sint relicta alimenta ex die, qua nasceretur, ibi;
dal giorno del natale di detto secondogenito, quia hoc benè
verificatur in casu, quo tempore eius natiuitatis superuixis-
set primogenitus, vt Testator iuxta prædicta semper sup-
posuit; prout nec refert, quod in Alexandro iuniore, quia
secundo loco natus est, nec alios habet fratres maiores, aut
minores, ac Testatoris nomen, & arma gerit, verificetur
effectus conseruationis suæ agnationis à Testatore volitus,
16 & sit semper sumenda interpretatio, † quia breuius secun-
dogenitura in suspenso remaneat, Rot. *decis.* 627. *sub n.* 16.
vers. itaut, *p.* 2. *recent.* Quia Testator verbis apertissimis
disposuit, quod hæreditas sit in suspenso donec secundoge-
nitus nascatur; cùmque vocauerit secundogenitum, cui
tempore delatæ successionis superuiueret primogenitus, &
ad paternam hæreditatem ius aliquod non competeret;
17 † quæ qualitates in Alexandro deficiunt; gratis dicitur in eo
verificari intentionem Testatoris, vt in puncto respondit
Alciat. *in sæpè cit. cons.* 101. *n.* 16. *in fin. & n.* 17. nihil suffra-
18 gante quod alios fratres non habeat, † quia non ideò secun-
dogenitus dici potest, Ant. Faber. *in eodem lib.* 6. *tit.* 19.
defin. 24. *la* 1. *vers. quam fieri*, & expectari debet an alij fra-
19 tres nascantur, † interim immaturam esse petitionem, ait
Faber. *ibid. vers. & quidem*.

Cæterùm informantes pro Alexandro, eum etiam ciui-
liter de tempore apertæ secundogenituræ esse secundogeni-
tum asserebant attentata superuiuentia Iulij eius patris, quia
hic est primogenitus in domo, & familia Francisci Gamba-
longæ, quem Testator vocauit, & donec viuit Alexandro
20 illius filio primogenituræ ius, † nec ciuiliter delatum est,
Bald. *cons.* 275. *sub num.* 6. *lib.* 2. Becc. *cons.* 231. *sub n.* 12.
& 13. Tiraquell. *de iure primogen. quæst.* 34. *num.* 22. *&* 28.
21 † cùmque ad iudicandum quis ciuiliter sit primogenitus, at-
tendi debeat tempus successionis, nullo modo talis dici po-
22 test secundogenitus, † qui ob superuiuentiam patris non-
dum in primogenituram successit, Decian. *cons.* 16. *num.* 33.
& 34. *lib.* 4. Becc. *cons.* 121. *n.* 7. *vers. huic etiam*, *cons.* 122.
n. 8. *& seqq. cons.* 123. *sub n.* 1. Surd. *cons.* 403. *n.* 18. *in fin.*
Ludouic. à Peguer. *decis.* 114. *n.* 19. vbi ponderat, quod
ante mortem patris incertum omnino est, an filius sit suc-
cessurus in primogenitura cùm possit patri præmori, & alio-
quin sequeretur maximum absurdum, † quod Alexander 23
secundo natus ob solam potentiam succedendi in primo ge-
nitura, nullatenus † considerabilem, Oldrad. *cons.* 118. *sub*
num. 2. priuaretur secundogenitura, ac si actu successisset,
& sic vtraque careret; † contra voluntatem Testatoris, qui 25
vocauit secundogenitum, vt quilibet ex filijs Iulij aliquam
hæreditatem consequeretur, nec vtraque hæreditas confun-
deretur in eadem persona, Palaez *de maior. part.* 2. *quæst.* 4.
illat. 3. *n.* 11. Anton. Faber. *d. diffin.* 24. *sub num.* 5. Menoch.
cons. 97. *n.* 90. Rip. *cons.* 131. *n.* 16. *post med. Senat. Dolan.*
apud Griuell. *decis.* 135. *n.* 18. Rota *in supracit. Pisauren. ad-*
ministrationis montis 12. *Iunij* 1651. *§. penul. in princ. coram*
Eminentissimo D. Card. Otthobono.

Non autem vt secundogenitus excludatur nisi postquam
per mortem, vel alio modo transitum primogeniti ad do-
mum de Blanchettis assecurus fuisset actu primogenituram
quod apertissimè expressum videtur, ibi: *E venendo il caso,*
che detto secondogenito, per morte del primogenito, o per tran-
sito alla casa Bianchetti, &c. passasse dalla mia casa alla sudet-
ta di mio fratello, &c. in tal caso voglio, che il detto secondo-
genito, già mio herede, sia tenuto lasciare tutta detta mia he-
redità; ponderando clausolam illam, *e venendo il caso*, ge-
minatam, ibi: † *in tal caso*, restrictiuam priuationis secun- 26
digeniti ad casum ibi expressum, Alex. *cons.* 101. *sub n.* 13.
vers. vbi habetur lib. 7. Peregr. *de fideicommiss. art.* 29. *n.* 15.
& 28. Barbos. *claus.* 178. *n.* 1. Caualer. *decis.* 455. *n.* 7. nec-
non iuncto quod superiùs Testator prohibendo secundoge-
nito, nunquam possit aliquid prætendere in domo hæredi-
taria legitimæ, vel eius supplementi, sed totum cedere de-
beat fratribus, † satis declarauit secundogenituram reliquis- 27
se, in recompensam hæreditatis paternæ, † vt propterea 28
cùm ante mortem patris in eius bonis, quid prætendere, aut
cedere possit, secundogenitus primum locum ingressus non
habeat, *l.* 1. *§. si impubere*, *in fin. ff. collat. bonorum*, Alex.
in l. si cum dotem, *n.* 13. *ff. solut. matrim.* Ias. *in authen. in-*
gressi, *sub n.* 44. *C. sacros. Eccles.* Honded. *cons.* 60. *n.* 7. *lib.* 2.
Surd. *cons.* 238. *n.* 10. sicuti nihil cedere potest, ita neque
carere debeat secundogenitura ei relicta correspectiuè ad
hæreditatem paternam eiusque cessionem, † iuxta regulam 29
correspectiuorum, de qua Rota *decis.* 428. *n.* 7. *p.* 1. *recent.*
decis. 637. *n.* 3. apud Peniam, Giurb. *dec.* 5. *n.* 2.

Sed responsum fuit nihil obstare superuiuentiam Iulij pa-
tris, quo minùs Alexander eius filius origine secundogeni-
tus, præmortuo primo fratre primogenitus ciuiliter dica-
tur, † quia Testator non vocauit simpliciter secundogeni- 30
tum in domo, & familia, quo casu patrem superuiuentem
dici primogenitum, non autem eius filium in vita patris, cen-
suit Bald. *in exaduerso allegat. cons.* 275. *lib.* 2. & alij eum
sequentes, quos omnes sine iure, & ratione locutos fuisse
tradunt infra allegandi, sed secundogenitum nasciturum ex
Iulio, idest ex filio Armellinæ per Franciscum adoptando,
† & sic non intellexit de primo, vel secundogenito in ordi- 31
ne ad Iulium patrem, quem tamquam communem stipi-
tem, & generantem nominauit, sed in ordine ad ipsos fra-
tres inter se, inter quos verificatur ordo genituræ, Soccin.
iun. *cons.* 108. *sub n.* 18. *vers. nam si de nepotibus*, *lib.* 2. Soccin.
senior. *cons.* 88. *sub n.* 1. *vers. quinimmo dicta*, *lib.* 3. Castr.
cons. 164. *sub n.* 5. *circa finem*, *vers. sed secundum*, *lib.* 2.
Roland. *cons.* 38. *n.* 23. *lib.* 4. Menoch. *cons.* 328. *n.* 5. *ex text.*
in cap. Ioseph. de verb. signific. & in cap. 8. *Epistolarum Diui*
Pauli ad Romanos, ibi, *Vt sit ipse primogenitus in multis fra-*
tribus, Ioseph Ramon. *cons.* 100. *n.* 190. Rota *in Bononien.*
de Capacellis 8. *Martij* 1613. *coram S. D. N. impress.* apud
Giouagn. *resp.* 62. *n.* 38. *lib.* 1. alijque relati à Moderno Nea-
politano *cons.* 145. *n.* 56. *&* 57. *lib.* 2. & à Moderno Sami-
niatense *cons.* 27. *sub n.* 48. quod † confirmatus ex subse- 32
quentibus verbis testamenti, ibi, *che il secondogenito non*
possa pretendere mai cos' alcuna nella casa, & heredità di suo
padre, ma il tutto habbia à cedere à fratelli maggiori, ò
minori.

Inspici ergo non debet an pater viuat, sed quis inter filios
primum, vel secundum locum obtineat tempore delatæ se-
cundogenituræ; adeò † quod qui tunc primum obtineat 33
etiam si secundo natus fuerit, non sit secundogenitus, &
per consequens cum non habeat qualitatem à Testatore re-
quisitam, † non censeatur ad secundogenituram vocatus,
Soccin. sen. *cons.* 63. *num.* 14. *lib.* 3. Dec. *cons.* 287. *sub n.* 7.
Man-

Mantica *de coniect.lib.3.tit.4.num.3. & seqq.* Rota *decis.272.*
num. 1. apud Butattum *cum alys allegat. in Licien. bonorum*
7.February 1653.in princ. coram R.P.D.meo Celso.

Noo atteoto io primogenituræ bona actu possideat, quia
Testator id noo requisiuit, sed tantum prohibuir oe succe-
dat, qui non est secundogeoitus, qualis profectò esse desijt
35 secundo natus, † statim defuncto primo ex supra allega-
36 tis; † & licet oondum bona primogenituræ nactus fuerit,
ea tameo habitu, & poteotia babet à principio, & vt ait
Molin. *de primogenit.lib.3.cap.6. num.36.& 37.* eo ipso, quod
primogenitus euadit, statim eidem cum iore primogenitu-
37 ræ spes quædam certa atque incommotabilis, † ac ius suc-
cedendi in habitu ad maioratus successionem suo loco, &
tempore acquiritur, quod quamuis in vita parentis suspen-
sum esse dicatur, illi tameo non potest, sed ad eius primoge-
nitom transmittitur, vt opinatur Oldr. Alber. Abbas, Socc.
Tiraquell. & alij plures ibi allegati quibus additur Gratian.
disceptat. 456. n. 80. & 81. Giurb. *de success. feud. cap. 118.*
§.2.gloss.6.num.27. & 28. Cyriac.*contr.23. num.34.* Peregrin.
de iure fisc.lib.1.tit.2.num.50. & seqq. Matthien. *in comment.*
ad leg. Hispan.lib.5.tit.7.l.7.gloss.5. num.6. Larr.*decis.Gra-*
nat.8. num.47.

Noo obstant coniecturæ in contrarium adductæ, quia
præceptum cedendi hæreditatem paternam prædicatur tan-
tum de iure conditionali primogenituræ per obitum patris
38 purificando, quod scientet cedi potest, *leg.1. C.pact.l.haredes,*
21.§.filium familias, l.pactum, 47.in fin. ff.eodem, Rota *decis.*
12.num.5.& seqq.par.6.recens. & in proximis terminis Giurb.
de success.feud.d.gloss.6. num.29. Priuatio secundogenituræ
in euentum, quod per obitum primogeniti, vel transitum ad
familiam de Blanchettis secondogeoitus efficeretur primus,
determinat casum, in quo post adeptam secundogenituram,
secundogenitus fieret primogenitus, oe scilicet vtraque
hæreditas in eadem persooa consundatur, sed exinde inferri
oon potest ad casum coottarium præ obitus videlicet primo
oati antequam secundo oato, secuodogenitura deferretur,
39 † nam ex dispositis à Testatore io progressu successionis, in-
ferri non potest, vt idem dicendum sit in ingressu, & è con-
tra Valenz. *consil.97. num.77. & 78.* Rota *in Bononien. fidei-*
commissi 18.Iuny 1638.§.quod si, & §.fin. coram bon.mem. Pi-
rouano, & in eadem 17.Iuny 1639.§.cessat, & §.seq.coram Re-
uerendissimo Archiepiscopo Tarraconen. confirmatis *prima*
Iuly 1641.coram R. P. D. meo Cerro, facit Vasq. *de success.*
creat.lib.3. §.27. num.21. vers. & postquam, stantque simul,
quod secondogenituræ possessor illam amittat, si primus
euadat, nec illam acquirat, si primus euaserat, cùm tunc non
habeat qualitatem secundogeoiti, quæ semper requiritur in
ingressum, nec necessaria fuisset io progressu, nisi testator ita
40 expresè disposuisset, † quia sufficit semel cooditionem im-
pletam esse tempote delatæ successionis etiam si implemen-
tum postea deficiat, *l. in substitutione 31.ff.vulg. & pupill. fin.*
§.1.C.in dict.vid.toll. Bald.*in l.precibus, sub num.6.C. impub.&*
al.subst. Vasq.*de success. creat. lib.3. §.27. sub num.10.* Casa-
nat.*consil.4.num.94.& 99.* Mantica *de coniectur. lib.11. tit.6.*
num.6. Altogr. *consil.60. num.4. lib.1.*

Allegatum absurdum, quod secuodogeoitus vtraque hæ-
reditate careret, ooo est momenti, quia primogenitura non
careret penitus, stante spe certa succedendi mortuo patre;
cùmque vocatus sit secundogenitus, satis est, vt dicebam,
quod succedere prætendens in secundogenitura, talis non
41 sit de tempore, quo illa defertur, & † aliud est actualis suc-
cessio in primogenitura, aliud qualitas primogeniti inhærens
vocato ex die deficientiæ primi, qua illicò secundus primus
efficitur, Molin. *de primogenit. lib. 1. cap. 5. n. 20. vers. cum*
42 *deficiente,* quodque id procedat † etiam si primogenitus oa-
tiuitate decedat viuo patre, tradit Surd. *cons. 403. sub n. 17.*
vers. tamen, vbi primogenitus.

Omnemque tullit ambiguitatem obseruantia subseqouta
43 in persona ipsius Aleaandri, † qoi ob mortem primo nati
ouśquam hactenus viuente patre coosecutus fuit, aut petijt
alimenta relicta secundogenitus, sed ea præstita fuerunt ter-
tiogenito in locum secundi sub ingresso, ob cuius obitum
deinde secutum, oon potest Aleaander iterùm se dicere se-
44 cundogenitum, Matt. *cons. 194. n. 32.* † & hæc obseruantia
magnifacienda est pro interpretanda voluntate Testatoris,
ex alleg. in puncto in supracitat. Pisauren. administrationis
montis 12. Iuny 1651. §.penultimo, & §. fin. coram Eminen-
tissimo D.Card. Otthobono, vbi quod maximè procedit, quao-
do idem obseruatum fuit cum eademmet persona, quæ suc-
cessionem prætendit, oeque aduersus obseruantiam Ale-
xander minor petere valet restitutionem in integrum, qoia
cùm ex supradeductis ad secundogeoituram vocatus non
sit, † nulla adest læsio, sioe qua restitutio, nec minori datur 45
Thes. iun. *quæst. forens. lib. 1. quæst. 34. n. 36. vers. non obstat,*
vbi allegat. concord.

Et ita decisum vtraque parte acerrimè infotmante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Census, seu Saluiani.

Luna 8. Iuny 1655.

A R G V M E N T V M.

Præfecti Cursorum Officium Catholici Regis His-
paniarum alicui concessum, neque hypotheca-
ri posse latè in præsenti decisione discutitur.
Hinc de natura Officiorum huiusmodi plenè
tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Officia habentia annexam iurisdictionem, scilicet ad-*
ministrationem, alienari quando possint ab inferio-
ri à Principe, quando vero alia, & per totam de-
cisionem.
2 *Officium Præfecti Cursorum Principis, cuius esse natura*
dicatur.
3 *Regis expressioni integra debetur fides.*
4 *Militi quod datur vltra stipendium ad Principis libe-*
ralitatem refertur Militi non debetur de condigno,
num. 4.
5 *Milites amplecti munificentia Principis congruum esse*
dicitur.
6 *Donatio facta ob merita Donatarij dicitur onerosa.*
7 *Donatarius primus, quando possit cæteris vocatis præiudi-*
care.
8 *Pecunia ex contractu census dicitur effecta propria im-*
ponentis.
9 *Concessio vltima emanata ante finem prioris illam non*
sustulit.
10 *Commoditas officij dicitur hypothecabilis absque Princi-*
pis consensu.
11 *Officia dicantur esse in concessionarij dominio, & num.*
seqq. vbi vide.
13 *Officia Romanæ Curiæ sunt in libero commercio.* 1
Officia Romanæ Curiæ alienari non possunt sine Principis
licentia, & quare num. 13.
14 *Officium Præfecti Cursorum Regis Catholici est de Rega-*
libus ipsius Regis, & n. seqq. vbi vide.
15 *Officium Præfecti Cursorum obtinetur tantum ex conces-*
sione Regia.
16 *Officium Cursoris maioris dicitur concedi in feudo.*
17 *Officium Cursoris maioris contradistinguitur ab officio*
portitoris litterarum, & sup. n. 15.
18 *Concessio Officiorum Regalium transit in naturam*
feudi.
19 *Officia Regalia penes Regem, desinunt esse talia penes*
concessionarium, intellige, vt num. seq.
21 *Officium semper intelligitur concessum cum sua propria na-*
tura, & sup. n. 20.
22 *Officium perpetuatum est illud à principio obtentum, &*
num. seq. vbi vide.
23 *Gratia posterior dicitur noua gratia.*
24 *Officij concessio, quando dicatur facta titulo oneroso, &*
quando secus, vide etiam sup. d. n. 4.
25 *Solutionem quando quis dicatur fuisse de proprio.*
26 *Obligatio, nisi sequatur solutio non operatur patrimonij*
diminutionem.
27 *Solutio, vt dicatur facta ratione officij à Rege concessi*
necesse est, vt respiciat vtilitatem ipsius Regis conce-
dentis.
28 *Successor in officio non tenetur ad debita primi acquirentis*
quando concessio non fuit hæreditaria.
29 *Obseruantia inseruit etiam pro declaratione, an primus*
acquirens possit in officio præiudicare successori.
30 *Acquirens primus ex titulo oneroso, vel hæreditario suc-*
cessoribus potest præiudicare.
31 *Principes in rescriptis derogatorijs expressè derogationem*
facere solent.

32 *Fa-*

32 *Facultas à Principe concessa, quando simplicem facultatem, aut etiam derogationem importet.*

33 *Officia etiam inalienabilia quando à Creditoribus subhastari permittuntur, id fit ex Principis indulgentia.*

DECISIO CCCXXXVIII.

DIstinctio, cuius est author Salyc. *in l. 1. sub n. 3. vers. Ideo simpliciter, C. ad l. Iul. de ambit.* inter officia habentia annexam Iurisdictionem, hoc est administrationem
1 Iustitiæ nec ne, † quod scilicet illa alienari non possint ab inferiori à Principe, alia verò possint, dum non agitur de præiudicio Principis concedentis, quam præter allegatos *in prima decis. huius causæ §. primo,* sequuntur Valasc. *de partit. cap. 13. n. 67. ad med.* Salon. *de Iust. & iur. tom. 1. q. 63. art. 2. conclus. 3. col. 2. vers. diximus, fol. 349.* Mastrill. *de Magist. lib. 1. cap. 20. n. 24. & seq.* Auend. *cons. 9. n. 2. vers. nisi officia,* Sanchez *consil. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 38. sub n. 3.* vbi
2 signanter officium Præfecti † Cursorum recenset inter officia secundæ speciei, Noguerol. *alleg. 37. n. 18.* Cabedo *decis. Lusit. 24. sub n. 24. vers. quod procedit,* Cutel. *decis. Sicil. 29. n. 29. vers. quibus non obstantibus, & n. 30. vers. sed ad terminos in fin. part. 1.* aliique relati à Modern. Lusit. *de Regimine Republica Christiana tom. 1. p. 1. lib. 1. disput. 2. §. 2. n. 131.* Modern. Vicenen. *in præcept. Dec. tit. de inst. & contract. lib. 5. cap. 24.* Modern. Barchinonensis *var. resolut. cap. 11. n. 116.* Iterùm hodie deducta fuit ab ipsorum antibus pro Gauottis aduersus contrariæ decisionis primam partem negantem potuisse à Marchione Antonio Seniore de Tassis hypotecari absque Regis Catholici assensu officium Præfecti Cursorum, quod idem Marchio in Vrbe Roma ex concessione dicti Serenissimi Regis possidebat, quando census, pro cuius fructibus agitur, bonam fidem recognouit; Impugnando etiam in reliquis ipsam decisionem; Primò, quia Antonius Senior officium acquisiuerat titulo oneroso, nempè mediantibus, tum egregijs seruitijs militaribus Regi præstitis contra Turcas, & in Belgio, in quorum remunerationem Rex asseruit se officium Antonio donec viueret concessum prorogasse ad vitam Simonis eius filij, ac deinde in perpetuum concessisse, vt proinde nedum prior, sed & hæc vltima concessio remuneratoria sit, attenta specifica expressione
3 Regis, † cui fides integra debetur, Ias. *cons. 227. n. 38. lib. 2.* Peregr. *cons. 4. n. 29. lib. 1.* Menoch. *cons. 1003. n. 76. & seqq.* Matthien. *ad lib. 5. noua recopil. tit. 10. l. 6. gloss. 1. n. 19.* & causam onerosam præseferat, quia etsi quidquid vltra stipendium militi datur in recognitionem laboris, & seruitij,
4 referatur ad Principis liberalitatem, † eo quod militi non debetur de condigno, Neoiz. *inter cons. Bruni cons. 12. n. 90.* Menoch. *cons. 132. n. 43. & 44.* habet nihilominus rationem
5 Iustitiæ de congruo, cum congruum sit, vt Principis munificentia milites diuturno, eximioque seruitio benemeritos amplectatur, Menoch. *cons. 1003. num. 72. & seqq.* & prius *cons. 332. n. 72.* vndè passim Doctores donationem factam
6 ob merita donatarij † onerosam affirmant, in puncto Capyc. Latr. *decis. 70. n. 43. in fine,* & latè explicant allegati per Modern. Pontremulen. *cons. 32. n. 78.* etiam ad effectum,
7 vt primus acquirens † possit cæteris vocatis præiudicare, sic Fuluius Constan. *in l. 1. n. 142. C. de fil. official. lib. 12.* Rouit. *cons. 106. n. 22. & seqq. lib. 2.* Reuerter. *decis. impress.* apud Rouit. *ibid. n. 18.* Noguerol. *alleg. 37. n. 18.* cum alijs allegatis à Modern. Hispano *in laberint. cred. part. 2. capit. 27. num. 10.*

Tum solutione scut. 50. mil. facta Regi, & aliorum scut. 3000. Ioanni de Tassis, nec non promissione annuæ præstationis sc. 1200. Pompeio de Tassis eius vita durante; Nec tefert, quod pecuniæ solutæ proueneriot ex censu imposito
8 super hoc officio, † quia, cùm ex contractu censuali effectæ fuissent propriæ ipsius imponentis, *l. si alieni nummi, ff. de solut.* Surd. *cons. 4. n. 10.* Rota *decis. 463. n. 8.* apud Cenc. *de cens.* adhuc dicuntur solutæ de proprio, & proprium soluentis patrimonium minuisse, iuncta præsertim obligatione omnium bonorum ad fauorem censuarij, & solutione fructuum census, donec vixit Antonius, & officium Simon eius filius possedit, quibus temporibus vterque officium habebat non ex hac vltima concessione, sed præcedenti adhuc durante, & ideò nullum commodum percipiebat ex vlti-
9 ma, quæ, licet emanata ante finem prioris, † illam non sustulit, vt per Alberic. *in l. ne cui liceat n. 1. ff. de locat.* Abb. *cons. 134. num. 2.* Tiraquel. *de retract. convent. §. 1. num. 36. & seqq.*

Secundò, quia hypotheca non prætenditur super officij proprietate, sed super fructibus, & commoditate illos percipiendi † hypothecabili absque Principis assensu, Camer. 10
in l. Imperialem fol. 19. col. 1. lut. C. de prohib. alien. per Federic. & præter allegatos *in 1. decis. §. quodque,* tradit Fab. de Anna *cons. 51. n. 10. & 15. lib. 1. cons. 115. n. 4. n. 8. & seqq.* Cuiac. *lib. 10. respons. Papin. ad leg. 11. §. vsusfructus, ff. de pign.* Cutel. *decis. 29. sub num. 29.* Rot. *in Tusculana Saluiani 22. Maij proximè præteriti coram R. P. D. meo Zarate.*

Verum pro responsione ad superiùs allatam distinctionem Salyceti animaduersum fuit, officiorum alienationem prohibitam esse, vel ratione ambitus, qui verè non cadit nisi in officijs habentibus annexam Iurisdictionem, vel quia illorum sola administratio, ac titulus in concessionarium translatus sit, remanente penes Principem dominio, quæ ratio militat indistinctè in omnibus officijs, dummodo fiot de regalibus, siue ex natura sua, siue ex reseruatione Principis, siue ex particulari constitutione loci; semper enim ortui hypothecæ, seu facultati disponendi obstat, quod cùm dominium apud Principem sit, noo † dicuntur huiusmodi 11
officia esse in bonis concessionarij, nisi pro exercitio obtento à Principe, vt benè aduertunt allegati à Modern. Foroliuien. *de pign. lib. 2. tit. 1. quæst. 14. num. 14.* necnon *in prima decis. §. 2.* quibus adduntur Afflict. *in constit. Regni cap. scire volumus n. 4. & 5.* Boss. *de Princip. n. 384.* Mastrill. *de Magistr. lib. 1. cap. 13. num. 18.* aliique apud Modern. Neapol. *de regal. offic. quæst. 6. n. 10. & 11. impress. post quæst. feud.* à Modern. Pontremolen. *cons. 37. num. 1. & seqq.* vbi latè id comprobat; quæque in contrarium afferuntur, † procedunt in 12
officijs hæreditarijs, vt per d. Modern. Foroliuien. *d. quæst. 14. num. 20.* vel in officijs Romanæ Curiæ, quæ sunt in libero commercio, † & in quorum alienatione in tantum re- 13
quiritur licentia Principis, in quantum ipse Princeps intendit obuiare fraudibus, & esse certus de vacatione, Rot. *decis. 336. sub n. 13. vers. præterea part. 4. diuersor. & in Tudertina officij,* coram Lancellott. *impress.* apud Marches. *de commiss. p. 1. fol. 756. per totam, & in Romana officij scriptoria 1. Aprilis 1588. coram clar. mem. Card. Hieronym. Pamphilio.*

Solum ergo videndum est, an officium Præfecti Cursorum Antonio concessum à Rege Catholico † sit propriè de 14
regalibus ipsius Regis, & pro affirmatiua habemus punctualem *decis. Larrea alleg. fiscal. 50. num. 14.* Io: Franc. à Ponte *decis. 28. n. 45. & 48.* quia officium hoc non versatur circa solam transmissionem Epistolarum, aut locationem equorum, non est de sui natura transmissibile ad hæredes, † ob- 15
tinetur tantum ex Regia concessione, *l. cursum in fine, C. de Curs. publ. lib. 12.* eaque non fit cuicumque personæ, sed nobili, quæ Oratori Regis ipsum Regem repræsentanti frequens assistit obsequio, eique Orator secretiores expeditiones fidere solet; vnde officium † Cursoris maioris dici con- 16
cessum in feudum, tradit Marta *cons. 53. num. 4.* post Isern. *in cap. 1. num. 12. vers. vnde si esset, ex quibus caus. feud. amittatur,* qui distinguit inter officium portitoris litterarum, & † an detur tali homini, cuius conditio non esset 17
portare litteras, Bald. *in prælud. feud. num. 48.* vbi quod officium hoc non potest alienari, sed solùm locari eius actus, redditus, Capyc. *in Inuest. feud. verb. feudorum genera, vers. feudum Cursoris,* quos refert, & sequitur Moder. Neapol. *de Magistr. lib. 4. cap. 9. num. 41.* & generaliter, quod officiorum regalium concessio † transeat in naturam feudi, qui- 18
buscumque verbis fiat, traduot allegati à Modern. Pontremul. *cons. 37. n. 2. & seqq.*

Neque obstat quod officia, quæ sunt regalia penes Regem, † desinant esse talia penes concessionarium, Andr. 19
de Isern. *in tit. quæ sint regalia num. 52. in fin.* Lanar. *cons. 34. n. 7. & 8. cons. 39. n. 6.* Vinc. de Franc. *decis. 56. num. 16.* Cutell. *decis. 29. sub n. 30. vers. sed in terminis in fin.* cum alijs relatis à Modern. Neapolit. *contr. forensi. lib. 1. cap. 45. n. 28.* quia intelligendum hoc est, quando fuerunt concessa in allodium, nullaque adest spes reuersionis ad Regem, † alias 20
semper retinet naturam regalium ad effectum ne sine assensu Regis valeant alienari, Afflict. *in Constitutione Regni cap. scire volumus n. 4.* relatus à Modern. Neapol. *de regal. in prælud. n. 35.* Matt. *cons. 53. num. 1. in fin.* & clarius distinguendo declarat Rouit. *decis. 72. sub num. 33.* quia nimirum officium † semper intelligitur concessum cum sua propria 21
natura, Frecc. *de subfeud. lib. 2. quæst. 50. n. 4. q. 51. sub n. 2.* Mart. *dicto cons. 53. sub n. 3.* à Ponte *decis. 28. n. 9.*

Quod

Quod verò officium sit acquisitum titulo oneroso, &
exinde in præiudicium successorum, licet non Regis, hypo-
thecari potuerit ab Antonio primo acquirente, corruit ex fa-
cto, nam merita Antonij remunerata iam fuerant per ante-
cedentem officij ad vitam Simonis eius filij prorogationem,
quæ cum subsequenti officij perpetuatiua, etsi dicatur ea-
22 dem à parte rei concessæ, † quia videlicet officium perpetua-
tum est illud idem à principio obtentum, Ioann. Franc. à
Ponte *de potest. proreg. tit.* 10. *de diuers. prouision. rub. de potest.
subst. inoffic. n.* 6. *&* 7. Rouit. *cons.* 104. *n.* 12. *lib.* 2. Marcell.
Maut. *alleg.* 10. *n.* 5. *&* 9. Larrea *alleg. fiscal.* 50. *n.* 80. Ca-
pyc. Latr. *decis.* 26. *n.* 25. differt tamen realiter in esse cau-
23 sæ, & gratiæ, quia † posterior dicitur noua gratia, vt ex
sententia Andr. de Isern. *in cap.* 1. *n.* 4. *Quis dicatur Dux*,
tradit Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *quæst.* 50. *n.* 4. Mart. *de suc-
cessor. legal. tom.* 1. *part.* 1. *quæst.* 1. *art.* 2. *num.* 12. Becc.
cons. 56. *num.* 20.

Vt propterea posterior non censeatur remuneratoria,
quamuis talis sit prior, & assertio meritorum satis antea re-
cognitorum ibi emissa non fuerit eius causa finalis, sed admi-
niculatiua, & per accidens iuxta stylum in concessionibus
solitum, quod etiam demonstrat discretiuus tenor vtriusque
concessionis, nam prima nullam aliam exprimit causam
quam meritorum; in secunda verò exprimitur vlterius pro
causa promissio scut. 50. mil. & liberalis donatio de eo, quod
officium plus valeret, quæ tamen promissio nec satis est ad
24 eliciendum titulum onerosum; † tum quia non præponde-
rat vtilitati officij, vt necesse esse præter allegatos *in prima
decis. §. Respectu vero*, dixit Gabr. *cons.* 57. *num.* 14. *lib.* 2.
Curt. sen. *cons.* 79. *sub num.* 4. Maresc. *var. resol. lib.* 1.
cap. 74. *sub num.* 5. *vers. secus si gratia*, Giurb. *de success.
feud. prælud.* 3. *num.* 58. Rot. *in Romana Domus* 20. *Maij*
1647. *§. Emphyteusis in fin. coram R. P. D. meo Peutin-
gerio*.

Tum etiam quia, vt aduertit eadem prima *decis. §. se-
quens*, Antonius Regi nihil soluit de proprio, sed de pecunijs
retractis ex censu imposito de consensu Regis super ipso of-
25 ficio, quem † numquam extinxit, sed extinguendi onus spe-
ctat ad successores in officio, & ad ipsum Regem quatenus
ante extinctionem officium deuoluatur; vnde verùm est di-
cere, quod ex parte Antonij nulla adest eius patrimonij di-
minutio ad effectum, de quo agitur, necessaria, iuxta *l. si
sponsus, §. si maritus, & §. fin. in fin. ff. de donat. inter virum,
& vxor. & alios in prima decis.* allegatos, nihil in id suffra-
gante, quod Antonius propria bona pro censu obligauerit, &
26 illius fructus, dum vixit, soluerit, quia † d. obligatio, nisi
sequatur solutio, non operatur patrimonij diminutionem,
ad text. in l. si pro ea, Cod. mand. c. peruenit, ibi: *Pecuniam
quam pro eis soluit, de fideiuss.* Ering. *de fideiuss cap.* 25. *n.* 10.
Rota *in Maceraten. Census* 5. *Iunij* 1638. *coram bo. me. Card.
Hieronymo Verospio, & in Romana Domus* 17. *Martij* 1649.
§. in creditum in fin. coram me; & fructuum solutio non me-
retur allegari, cum Antonius biennio post decesserit, & of-
ficium in vita Simonis eius filij durauerit solùm per sex an-
nos, nempè vsque ad annum 1625. quo emanauit senten-
tia immissionis in possessionem officij ad fauorem D. Mar-
chionis Antonij Iunioris; De scutis pariter 3. mil. solutis
Ioanni de Tassis, & annua præstatione scut. 1200. promissa
27 Pompeio de Tassis, nulla est habenda ratio, † quia neu-
trum respicit vtilitatem Regis concedentis, vt in his termi-
nis requiritur Curt. sen. *cons.* 49. *sub num.* 4. *vers. nec est bo-
num*, Decian. *cons.* 17. *num.* 39. *in fin. & num.* 40. *lib.* 4.
Rosental. *de feud. cap.* 7. *concl.* 34. *num.* 2. *& litt. E.* Giurb.
de success. feud. prælud. 3. *n.* 56. vbi allegat concordantes.

Quatenus verò subditur cadere saltem sub hypotheca
fructus officij, & commoditatem illos percipiendi, placuit
responsio primæ decisionis *in §. quodque, & §. seq.* quod sci-
licet id forsan procedit viuente ipso impositore census, po-
stea autem resoluto iure datoris resoluitur Ius acceptoris, &
successor in officio, cùm illud habeat ex liberalitate Regis,
28 ex eadem facit fructus suos; † nec tenetur ad debita primi
acquirentis, quando concessio non est hæreditaria, Gomes.
ad l. 40. *Tauri num.* 72. Molin. *de Primog. lib.* 1. *cap.* 10.
n. 11. Scrader. *de feud. p.* 7. *cap.* 7. *num.* 32. Giurb. *de success.
feud. §.* 1. *gloss.* 15. *n.* 24. qualem non esse eam, de qua agi-
tur, ostendit *prima decis. in §. pariter, §. non obstat il primo,
& §. seq.*

Omnemque prorsus eliminat difficultatem obseruantia
subsecuta resultans primo, ex quo successiuè primus acqui-
rens pro facultate erigendi Primogenituram super officio
supplicauit Regi, eamque Rex concessit, & sic vterque
† agnouit non licuisse alioquin primo acquirenti de officio 29
disponere in præiudicium successorum, Bald. *cons.* 290. *sub
n.* 6. *vers. quæ licentia lib.* 3. *ex text. in cap. licet de regular.*
Buratt. *decis.* 222. *num.* 2. Rot. *in Ferrarien. Canonicatus*
30. *Martij* 1626. *§. his tamen circa fin. coram recol. me. Coc-
cino*; licuisset autem, † si officium esset ex causa onerosa, 30
vel hæreditarium, Menoch. *cons.* 165. *n.* 6. Surd. *cons.* 440.
num. 31. Giurb. *de success. feud. prælud.* 3. *num.* 42. Merlin.
decis. 699. *n.* 15. *& seqq.*

Secundò, quia census ipse scut. 50. mil. non fuit imposi-
tus nisi de consensu Regis ex gratia speciali, & præuia ma-
tura supremi Consilij deliberatione; neque vrget, quod in
supplicatione Antonius narrauerit se vinculasse officium,
ne eius descendentes illud vendere, aut ob pignorare pos-
sent; quia hæc verba stant demonstratiuè, nec præseferunt
necessitatem consensus Regij, & derogationis vinculi quoad
ipsum Antonium; cùmque rescriptum, & gratia specialis
Regis nullam faciat mentionem vinculi primogenituræ ei
derogando, † vt solet in rescriptis derogatorijs, vt per Mo- 31
dern. à Terranoua *in prax. dispens. lib.* 9. *cap.* 7. *num.* 35.
sed simpliciter concedat facultatem hypothecandi officium,
& fructus, † referri debet ad titulum dominij apud Regem 32
existentis obstatiuum creationi hypothecæ absque Regio
assensu, iuxta theor. quam post alios tradit Paris. *cons.* 7.
n. 23. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 296. *n.* 65.

Actus, qui in contrarium afferuntur, retorquentur, quia
assignatio annua scut. 1200. ad fauorem Pompei, vt subsi-
steret, fuit instantibus partibus conualidata à Rege in vltima
concessione; Legatum scut. 2. mil. relictum Lauiniæ vxori
effectum non habuit ob defectum Regij assensu; Preceptum
Regis, quod pro satisfactione creditorum vendantur similia
officia Comitis de Villamediana, non loquitur de debitis
contractis absque assensu Regio, nec sine eo officia sub hy-
pothecis cecidisse demonstrat; quia aliquando Princeps of-
ficia etiam inalienabilia subhastari ad fauorem creditorum
permittit, † idque fit ex Principis indulgentia, vt aduertit
Seraph. *decis.* 1294. *sub n.* 3. *vers. quod si aliquando*, quem
refert, & sequitur Pacif. de Saluiano *inspectione* 3. *cap.* 2.
n. 637. *&* 638.

Ex quibus, necnon ex capite primogenituræ ante huius
census creationem irreuocabiliter erectè, vt latiùs in prima
decisione, quæ etiam respondet ad decisionem iterùm exad-
uerso allegatam *in Romana Dotis coram Eminentiss. D. Card.
Otthobono*: Domini steterunt in decisis vtraque parte in-
formante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Toletana Decimarum de Capilla.

Veneris 12. *Iunij* 1654.

ARGVMENTVM.

Remissoria in causa prophana conceditur sine fumo materiæ articulatæ releuantia. Sententia quando non afficiat non citatum. Commissio impetrata à filio importat renunciationem litis à Patre per alteram Commissionem instauratæ.

SVMMARIVM.

1 *Causa dicitur prophana licet decimarum exactionem respiciat.*

2 *Remissoria in causa prophana conceditur sine fumo, quoties concurrat releuantia materia articulata.*

3 *Litis defensio principaliter spectat ad eos de cuius principali interesse agatur.*

4 *Sententia non afficit non citatum, qui principale interesse habet in causa.*

Imo sufficit, quod de illius proprio interesse agatur, num. 5.

6 *Sententia lata super iure decimandi contra vnum non afficit alios non citatos, qui possessionem decimandi habent.*

Quod procedit, & si possessores haberent scientiam litis, n. 7. *&* 8.

7 *Dispositio* l. sæpè, ff. de re iudicat. *non procedit contra possidentem, nec etiam contra habentem interesse æquale quando quis non fuit citatus, & n.* 9.

10 *Tem-*

10 *Tempus quande est de substantia futura probationis est in remissoria petitione articulandum.*

11 *Commissio impetrata à Patre non inducit instaurationem litis contra filium ea vti nolentem, & alteram tanquam in prima impetrantem.*

Imo ex impetratione Commissionis posterioris facta à filio censetur renunciatum antecedenti impetrata per Patrem, n. 12.

13 *Remissoria non est deneganda sub prætextu æquiuocæ probationis, quia hoc non in concessione remissoriæ, sed in negotio principali est discutiendum.*

14 *Remissoria est concedenda super omnibus, & si aliqua ex materijs articulatis possint per scripturas probari.*

15 *Testes quando agitur de re cadente sub sensu corporis recipiuntur etiam effecti maioris ad testificandum, id quod adhuc Pupilli viderunt, & audiuerunt.*

16 *Procurator sine speciali mandato non potest admittere scripturas informes.*

17 *Compulsoria petita pro scripturis informiter productis non potest retardari, & sub prætextu, quod procurator eas admiserit si ad hoc non habeat speciale mandatum.*

DECISIO CCCXXXIX.

FAuorabilem super immemorabili decimarum exactio-
ne sententiam in iudicatum successiuè transactam D.
Dua de Bejar contra Reuerendiss. D. Archiepiscopum To-
letanum in hoc sacro Auditorio receperat; Eam verò cùm
moderni Rectores Oppidi de Capilla contra se nullatenus
exequi posse contenderent, quod eosdem acta præcedentis
instantiæ non afficerent ex defectu citationis à moderno
Duce contra ipsos non exequutæ, licet tunc temporis Paro-
chiales Ecclesiæ præuio concursu in titulum obtinerent, ac
decimas proprio iure exigerent, ac possiderent, Dubium
super hoc proinde proposui adhuc indecisum, successiuè
verò an ipsis Rectoribus debeat remissoria decerni super ar-
ticulis continentibus Parochias de tempore nouæ litis titu-
lum iam collatas, ac possessas tunc iure proprio decimas at-
que exactas, & in affirmatiuam Domini deuenere senten-
1 tiam. Quoniam † remissoria in causa prophana, vt hæc,
licet decimarum exactionem respiciat, reputatur, vt dixit
Rota coram Put. *decis.* 324. *in fine lib.* 2. coram Greg. *decis.*
174. *num.* 1. ibique Adden. *n.* 7. & coram Verall. *decis.* 99.
part. 1. *& in decis.* 677. *n.* 1. *p.* 1. *recent. & in Corduben. De-
cimarum* 16. *Nouemb.* 1620. *coram bon. mem. Card. Fabritio*
2 *Verospio*, † regulariter sine fumo semper admittitur, quo-
ties articulatæ materiæ releuantia, vt in proposito casu,
concurrat prout alias Rota respondit coram Gregor. *decis.*
174. *n.* 2. *& in decis.* 183. *num.* 1. *p.* 4. *recent. & in Toletana
Decimarum* 16. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Celso in
princip.*

Illa quippè desumitur ex articulata collatione Rectoribus
in titulum Parochiæ ante nouam litem à moderno Duce
institutam, tum etiam ex Testibus ad perpetuam rei me-
moriam examinatis, comprobata. Cùm enim ad ipsos
3 exindè spectaret prima causæ defensio, † de quorum inte-
resse principaliter agebatur, Innoc. *in c. cum Venerabilis n.* 2.
post med. vers. si autem non haberet de Relig. domib. ibidem à
Doctorib. communiter approbatus, vt testator Abb. *in c.
cum Deputati n.* 9. *in fine*, *ac n.* 12. *de Iud.* ibique Felin. *n.* 6.
Io: Andr. ac Imol. *n.* 4. Rota coram Achill. de Graff. *dec.* 11.
n. 3. *&* 4. *de sent. & re ind. & in Pampilonen. Decimarum co-
ram Comitul. decis.* 133. *n.* 12. *&* 19. *cum seqq.* sententia
contra Archiepiscopum particulare dumtaxat in causa obti-
nens interesse, tanquam contra Contradictorem non legi-
4 timum successiuè prolata ex defectu citationis † non exe-
quutæ contra Rectores, eosdem non afficit, vt adducit Ma-
resc. *var. lib.* 1. *cap.* 86. *n.* 55. *& n.* 58. Rota coram Comitul.
5 *d. decis.* 133. *n.* 9. *decis.* 239. *n.* 6. *part.* 6. *recent.* † Satis enim
adhuc effectum esse censetur, vt proprium quis interesse
obtineat, ne sententia sine ipsius citatione prolata eidem
noceat, vt dixit Rota coram Verall. *decis.* 263. *n.* 2. *part.* 3.
coram Merlino *decis.* 345. *num.* 8. *&* 9. & not. Innoc. *in c.
auditis n.* 2. *vers. alij dicunt de præscript.* Imol. *num.* 7. Abb.
n. 19. Bellam. *n.* 26.

Releuantia quoque desumitur ex possessione decimandi
6 proprio iure pariter articulata per Parochos: † Ex hac enim
possessione à sententia lata contra Archiepiscopum reddun-
tur immunes, si in ea, vt in proposito casu, citati non fue-
riut, *ad text. in c. Episcopus de Præb. lib.* 6. *ibi gloss. not. in
verb. Te non vocato*, *& in l. si deserta Prædia*, *C. si propter
pub. pensitat.* ibique not. Bald. *in princ.* Surd. *cons.* 189. *n.* 46.
Neuizan. *cons.* 20. *n.* 13. Ruin. *cons.* 62. *num.* 24. *lib.* 5. Alex.
cons. 7. *n.* 5. *lib.* 2. Giurb. *decis.* 93. *n.* 2. *&* 6. Ofasc. *decis.
Pedem.* 65. *n.* 4. Rota coram Vrgellen. *decis.* 261. *n.* 2. *cum
seqq.* & coram Buratt. *decis.* 133. *n.* 9.

Neque releuantia probationis eliditur ex huius scientia
litis à Rectoribus, † vt ex aduerso contenditur, habita iuxta 7
text. in l. sæpe, *ff. de re ind.* Huius namque Iuris dispositio
non admittitur contra Possidentem, † licet enim litem agi- 8
tari non ignoret, se tamen poterit ex citationis defectu in
possessione tueri, vt notat Innoc. *in c. Quamuis n.* 3. *de re
iudic.* Alex. *in dicta l. sæpe num.* 117. *& seq. vers. Quæro ali-
quis*, Butr. *in c. cum super n.* 16. *in fin. de sent. & re ind.* Bart.
in l. à Diuo Pio, *§. si super rebus n.* 3. *ff. eod. tit.* Couuar. *pract.
quæst. lib. vnic. cap.* 16. Scacc. *de appell. q.* 17. *lim.* 6. *memb.* 6.
n. 54. *&* 57. Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 6. *gloss.* 1. *p.* 3.
num. 37. *cum seqq.* Rota coram Achill. *decis.* 6. *de sent. & re
ind. & in Romana Census* 6. *Februarij* 1626. *coram Remboldo*,
nec etiam procedit † contra habentes interesse coæquale, 9
vt not. Alex. *in d. l. sæpè num.* 86. Bald. *in l.* 2. *n.* 1. *&* 2. *C.
quib. res ind. non noc.* ibique Salicet. *n.* 4. Bald. *in l.* 2. *num.* 3.
& 4. *in tertio notab. C. de fid. Instrum.* Thob. Non. *cons.* 77.
num. 12. Peregr. *cons.* 53. *n.* 40. *in fin. & n.* 44. Rot. *dec.* 271.
num. 2. *&* 3. *part.* 1. *recent. & in Bononien. fideicommissi*
24. *Martij* 1632. *§. Et quamuis coram R. P. D. meo Bi-
chio.*

Impugnari quoque non poterit releuantia articulorum,
eoque tempus præcisum delatæ Rectoribus in titulum Pa-
rochiæ non contineant, vt inde appareat litem instauratam
fuisse post ipsarum in titulum collationem, quod † tamen 10
tempus præcisum tanquam de substantia futuræ probatio-
nis articulari debuisset, vt ita posset successiuè probari,
ad text. in l. maiorem, *C. de probat.* & not. ibi communi-
ter Doct. Rot. *decis.* 361. *num.* 6. *&* 402. *num.* 5. *part.* 2.
recent.

Et eorum namque lectura conuincitur omninò contra-
rium, continent enim Archiepiscopum Quirogam Paro-
chias in titulum contulisse de anno 1590. & 1591. ex tunc
verò eosdem proprio Iure decimas exegisse, ac sequenter
iustificant delatum Rectoribus titulum Parochiæ ante litem
à moderno Duce institutam, dum hæc de mense Martij se-
quentis anni 1592. potest contestata præsumi, à quo tem-
pore ipse nouam Commissionem à colligitantibus indepen-
dentem tanquam in prima produxit, eiusque vigore fauora-
bilem super decimarum sententiam à bon. mem. Andrea
nostri olim Tribunalis Auditore successiuè recepit.

Neque huius nouæ litis Institutio destruitur ex commis-
sione de mense Ianuarij 1591. † antecedenter obtenta litis 11
instaurationem non inducit contra filium, ea vti nolentem,
sed alteram tanquam in prima impetrantem, vt in specie
contra filium successorem in Marchionatu, dixit Rota *in
Hispalen. decimarum de Ayamonte* coram Greg. XV. *decis.*
396. *n.* 2. *cum seqq.* Verùm † ex posteriori commissione 12
moderni Ducis, antecedentis renunciatio per Patrem ex-
peditæ præsumitur, vt dixit Rota coram Cassad. *decis.* 5. *n.* 4.
lit. pend. & coram Achill. *decis.* 8. *eod. tit.* coram Buratto
decis. 307. *n.* 4. cum alijs per Adden. *ibidem sub littera B.*

Neque vrget in contrarium allegata decisio coram clar.
mem. Cardin. Pamphilio relata per Garz. *de benef. part.* 6.
cap. 3. *n.* 157. *in fin.* licet enim ibi supponatur facta de anno
1592. à Rectoribus decimarum exactio, non tamen exclu-
ditur quin eas proprio Iure antecedenter exegerit, sub cuius
proindè æquiuocæ probationis prætextu † non debet de- 13
negari remissoria ex capite irreleuantiæ, cùm hæc in dis-
putatione remissoriæ acriter discuti non soleat, sed debeat
in negotio principali post actas probationes examinari, vt
dixit Rota coram Gregor. *decis.* 124. *in fin.* coram Verall.
decis. 61. *num.* 2. *part.* 3. *& in Hispalen. Decimarum* 26. *Iu-
nij* 1647. *in vltimo §. coram Eminentiss. D. Cardin. Corra-
do*, *& in Toletana decimarum* 16. *Martij* 1648. *in §. Rota
enim coram R. P. D. meo Celso.* Quinimò etiam si ex com-
missione restitutionis in integrum à Patre moderni Ducis
reportata de mense Ianuarij 1591. desumatur nouæ litis In-
stitutio ad sensum Partis aduersæ, anterior erit quoque col-
latio in titulum articulata de anno 1590. quippèque litem
de sequenti anno 1591. institutam antecedit in qua proinde
Rectores principale, vel saltem in coæquale obtinentes inter-
esse principaliter apprehendi debuerant ex supra deductis.

Et

Et licet articulata concursuum indictio, ac successiua prouisio fauore Rectorum possint congruentem ex scripturis iustificationem assumere, † non tamen debet exinde re-
14 missoria denegari cùm satis sit, vt aliqui ex eisdem articulis nequeant ex Testium depositione probari, vt super omnibus remissoria tribuatur, vt dixit Rota *decis.* 17. *de test. in nou.* coram Caual. *decis.* 271. *num.* 5. *& in decis.* 196. *n.* 5. *p.* 6. *recent.* cum alijs per Adden. *ad decis. Gregor.* 253. *& in Hieracen. Parochialis* 4. *Octobris* 1651. *in vltimo §. coram R. P. D. meo Zarate.*

Cuius quoque concessio neque retardari debet ex defectu ætatis supposito in testibus examinandis; Dum enim de actu solutionis, ac receptionis respectiuè decimarum attestari debent, ac consequenter de re cadente sub sensu cor-
15 poris, † recipiuntur etiam postmodum effecti maiores ad testificandum id, quod adhuc Pupilli viderant, atque audiuerant, vt respondit Rota *decis.* 220. *num.* 6. *cum duob. seqq. p.* 2. *diuers. & in Perusina bonorum* 14. *Iunij* 1647. *in §. deducta contra quartum*, *vers. quod verò deponat coram R. P. D. meo Cerro.*

Specialem præterea compulsoriam super scripturis informibus in actis productis Rectoribus Domini decreuerunt;
16 Licet enim illæ admittantur exaduerso vti legales, † ea tamen admissio per Procuratorem sine speciali mandato Principalis non suffragatur, vt respondit Rota coram Greg.
17 XV. *decis.* 79. *n.* 3. nec † consequenter debet compulsoria retardari, vt in specie respondit Rot. *decis.* 79. *num.* 3. *vers. nec sub hoc prætextu poterit denegari*, vt tradit Vestr. *in prax. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 12. *cum seqq.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Romana Deuolutionis Domus.

Lunæ 15. *Iunij* 1654.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos, & si dictum fuerit pro hæredibus, & successoribus pro se, &c. cum clausula, *ad habendum, &c. in perpetuum, &c.* cum pacto soluendi Laudemium, & esset facta septuagenaria destituto omni spe habendi filios. Emphytheusis renouatio non præsumitur eadem cum concessione quando ob caducitatem Canonis fuit facta, & cum pactis substantialibus diuersis. Res Ecclesiæ non potest concedi in emphyteusim absque causa, & solemnitatibus, quarum præsumptio quando excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Validitas sententiæ resultat ex processu.*
2 *Emphytheusis Ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos, sed reuertit ad Dominum directum.*
Etiam si fuisset concessa pro hæredibus, & successoribus, quia de hæredibus sanguinis est intelligendum, n. 3. 6. & 7.
4 *Clausula*, pro se, &c. *an possit extendi pro quibuscumque successoribus, & n.* 5. *& seqq.*
7 *Verbum hæredibus intelligitur de descendentibus succedentibus de iure ciuili.*
Verbum successoribus intelligitur de succedentibus de iure prætorio, n. 7.
8 *Verba, & causam quomodolibet habentibus declarantur, & num. seqq.*
Verba quibus dederit comprehendunt quemlibet extraneum, & num. 8.
9 *Interpretatio quæcumque est capienda, ne recedatur propter verba à natura contractus, & n.* 10. *in fine.*
10 *Clausula*, Quomodolibet, *comprehendit omnes casus, & vide ibid.*
11 *Extensio clausulæ ceteratæ est facienda iuxta subiectam materiam, & n.* 12.
13 *Clausula*, ad habendum, *limitatur à natura contractus cui adijcitur.*
14 *Prohibitio alienationis in contractu emphytheutico plus est attendenda quàm clausulæ generales.*
15 *Clausula*, in perpetuum, *in Emphytheusi Ecclesiastica restringitur quoad tempus, & numerum descendentium non ad qualitatem successorum.*
16 *Pactum de soluendo Laudemium appositum in Emphyteusi Ecclesiastica declaratur à subsequenti clausula*, iuxta iuris dispositionem.
17 *Emphyteusis Ecclesiastico concessa septuagenario non potest intelligi pro hæredibus extraneis, eo quia non possit habere filios, & quare.*
18 *Emphyteusim renouatio præsumitur eiusdem naturæ, & qualitatis sicut concessio.*
Fallit quando renouatio fuit concessa non ob lineam finitam, sed ob caducitatem incursam cùm tunc dicatur noua Inuestitura non renouatio, n. 19.
Fortius si in renouatione fuerint noua pacta apposita, num. 20.
Quod indubitatè procedit si noua pacta fuerint substantialia, num. 21.
Imò tali casu censetur inuestitus prima inuestituræ renunciasse, & si esset concessa per verba prorogamus, & extendimus, n. 22. *&* 23.
24 *Appellatione hæredum sanguinis veniunt tantum descendentes.*
25 *Res Ecclesiastica non potest concedi sine causa, & solemnitatibus.*
26 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur ex lapsu temporis si deficiat obseruantia.*
27 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur stante Constitutione Vrbani VIII.*
Amplia si concurrat defectus causæ, num. 28.
28 *Emphyteusis Ecclesiastica facta pro annuis scutis octo de re reddente scuta* 100. *in fructu dicitur facta sine causa.*
29 *Deuolutio emphyteusis Ecclesiasticæ resultat ob transmissionem ad manus mortuas, & n.* 33.
30 *Res Ecclesiæ non possunt deuenire ad manus mortuas, nec etiam per viam institutionis.*
31 *Prior, & Procurator non possunt præiudicare Monasterio.*
Fortius in concessione emphyteusis factæ sine causa, & beneplacito Apostolico, n. 32.

DECISIO CCCXL.

Sententiam Rotalem concedentem Monasterio, & Monialibus S. Luciæ in Silice immissionem ad possessionem Domus suppositæ directo dominio earumdem Monialium, & deuolutæ ex causa lineæ finitæ Angelæ vltimo loco Inuestitæ, hodie quo causa mihi in tertia Instantia commissa repetitur, Domini confirmandam esse censuerunt; Quia visa fuit valida, & iusta.

Validitas non controuertitur, & satis illa probatur ex processibus, † in quibus fuerunt ritè seruata omnia de iure 1
seruanda Rot. *in Leodien. dominiorum* 25. *Iunij* 1649. *coram Eminentissimo Cardinali Corrado, §. si quidem, & in Nazarena, seu Montis Viridis Beneficij* 24. *Aprilis* 1651. *coram Reuerendiss. D. meo Decano in princ.*

Nec de iustitia dubitari posse visum fuit ex inconcusso illo fundamento benè firmato in prioribus decisionibus emanatis coram RR. PP. DD. meis Bichio, & Verospio, † quod 2
nempè cum ista emphyteusis tanquam de re Ecclesiastica non esset ad hæredes extraneos transitoria, §. *Emphyteusim, auth. de non alienan. aut permutan. reb. Eccles. gloss. in l. etiam, ff. solut. matr.* Gabr. *cons.* 84. *num.* 51. *&* 52. *lib.* 2. Rota *in recent. decis.* 211. *n.* 4. *p.* 6. Ideò finita linea Angelæ vltimo loco inuestitæ Domus ei in emphytheusim concessa, & quæ nunc controuertitur, reuerti debet ad Moniales Dominas directas, nec illa transire potuit ad extraneos, Ruin. *cons.* 160. *num.* 8. *vers. contra tamen*, Clar. *plures referens in §. emphyteusis quæst.* 28. *sub num.* 5. *§. tertius est casus, vers. fundamentum autem*, vbi † ampliat conclusio- 3
nem huiusmodi procedere, quamuis concessio facta legeretur, *Pro hæredibus, & successoribus*, quia adhuc intelligenda esset de hæredibus sanguinis, idemque sequuntur Castr. *in l. etiam num.* 4. *ff. solut. matrim.* Bald. *cons.* 114. *vers. sed istud lib.* 5. Gratian. *discept. for. cap.* 351. *num.* 17. cum pluribus alijs cumulatis per Rot. *in Caietana Bonorum* 3. *Decemb.* 1646. *cor. R. P. D. meo Cerro §. Iustitia verò.*

Neque dicta emphyteusis prætendi potest transitoria ad extraneos prætextu, quod in prima illius concessione facta de

anno 1550. appoſita fuerit clauſula illa cæterata, *Pro ſe, &c.*
4 quam † informantes pro Hoſpitali, extendendam eſſe contendunt, *Pro quibuſcumque ſucceſſoribus*, & ſic etiam pro extraneis, vt per Seraphio. *deciſ.* 763. *n.* 2.

Quia omiſſo, vt ſecundum veriorem intellectum dicta clauſula veniat potius extendenda, atque interpretanda ſe-
5 cundum ſubiectam materiam, † Mart. *de clauſ. clauſ.* 44. *n.* 1. *& ſeqq. p.* 2. & ita vt emphyteuſis capiat tantum hæredes ſanguinis iuxta naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, *d. §. emphyteuſim*, *Auth. de non alienan. & permutan. reb. Eccleſ.* Pereg. *de fideicomm. art.* 32. *n.* 52. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 339. *n.* 33. Barboſ. *clauſ.* 112. *n.* 3. Rota *in recent. deciſ.* 211. *n.* 3. *& 4. p.* 6. *recent.* Neque reſiſtit *d. deciſ. Seraph.* 703. ex quo ibi res non erat cum Eccleſia, nec de illius intereſſe agebatur, ſed cum alijs, qui inter ſe contendebant de ſucceſſione, ſiquidem indicium pro parte, & ad inſtantiam Monialium introductum ſuper deuolutione non fuit introductum in vim primæ Inueſtituræ factæ de anno 1550. ad fauorem Ioſephi de Martenis, quæ fuit de ſimplici, & nudo ſitu, ſed ratione tertiæ, ac vltimæ factæ de anno 1612. ad fauorem Angelæ Calandræ, in qua conceſſa fuit domus ſuper ædifi-
6 cata in dicto ſitu; † Talis enim conceſſio facta ſimpliciter legitur, *hæredibus*, *& ſucceſſoribus*, abſque dictione aliqua cæterata, & ita dubitari non poteſt, quia ſub ea ſoli hæredes ſanguinis comprehendantur, quandoquidem appellatione hæredum, & ſucceſſorum in emphyteuſi Eccleſiaſtica veniunt ſoli hæredes ſanguinis, & ita deſcendentes ab ipſis Inueſtitis, ad tradita per Imol. *in l. quod dicitur*, *ff. de verb. oblig.* Caſtr. *in l. etiam n.* 4. *ff. ſolut. matrim.* Rip. *in l. cum bona n.* 14. *ff. de priuil. credit.* Alex. *conſ.* 83. *n.* 1. *& 2. lib.* 7. vbi teſtatur de communi, nec ab ea in iudicando recedendum eſſe, Soccin. iun. *conſ.* 71. *n.* 3. *verſ. quia quicquid ſit*, *lib.* 1. Bero. *conſ.* 102. *n.* 14. *verſ. Quia reſpondeo volum.* 1.
7 vbi † quod verbum hæredibus intelligendum eſt de ijs deſcendentibus, qui de iure Ciuili ſuccedere poſſunt, verbum verò *ſucceſſoribus*, de illis deſcendentibus, qui de iure prætorio admitti poſſunt, Cephal. *conſ.* 400. *n.* 6. *vol.* 3. Petegr. *de fideicomm. art.* 32. *n.* 52. Mantic. *de tacit. lib.* 2. *quæſt.* 22. *n.* 27. Surd. *deciſ.* 11. *n.* 8. Rota coram Seraph. *deciſ.* 868. *n.* 1. *verſ. neque obſtant*, *verb. Inſtrumenti locationis*, *in rec. deciſ.* 211. *n.* 3. *& 4. p.* 6.

Neque huiuſmodi interpretatio excluditur ex ponderatione facta ab Informantibus pro parte Hoſpitalis, vt ex quo in dicta tertia Conceſſione facta Angelæ legitur prohibitio alienationis, nedum eius hæredibus, & ſucceſſoribus, ſed etiam alijs cauſam ab ea quomodolibet habentibus, inde inferri poſſit, quod dicta Inueſtitura comprehendat etiam
8 extraneos, quaſi verba illa, † *Et cauſam quomodolibet habentibus*, æquipolleant clauſulæ, *& quibus dederit*, aptæ de ſui natura comprehendere quemlibet, licet extraneum.

Placuit enim pro remotione huius obiecti reſponſio iam data in prima deciſione R. P. D. mei Bichij ſub §. *Quod prohibitio*, vt nempè dicta verba verificari debeant in conſanguineis remotioribus in Inueſtitura comprehenſis, in quos
9 proximiores valeant alienate. † Etenim ne recedatur à natura contractus, capienda eſt omnis interpretatio, & ſufficit, quod verba, vel quid minimum citra læſionem iuris operari poſſint, vt præter adductos in dicta deciſione firmat Oſaſch. *deciſ.* 164. *num.* 14. *verſ. quod autem*, *& num.* 15. *verſ. ſcilicet.*

Nec etiam refragatur clauſula illa vniuerſalis, *Quomodo-*
10 *libet*, † quæ de ſui natura apta eſt comprehendere omnes caſus. Quia omiſſo quod dicta clauſula ſignificat potiùs modum diſponendi, quàm perſonas, in quas diſponitur, ſemper, ne lædatur ius commune, & immoteturetiam natura contractus, recipere debet interpretationem de habilitate, & ita intelligenda venit in omnibus illis caſibus, in quibus quis de iure poteſt in dicta emphyteuſi ſuccedere, & à primis inueſtitis retenta natura emphyteuſis Eccleſiaſticæ cauſam habere, Rota coram Buratto *deciſ.* 332. *n.* 4.

Minus pro extraneorum comprehenſione poteſt vis aliqua fieri in dictione illa cæterata, *heredes*, *& ſucceſſores*;
11 † Quia extenſio facienda eſt iuxta ſubiectam materiam, Mart. *de clauſ. clauſ.* 44. *n.* 1. *& ſeqq. p.* 2. & ita vt non egrediatur hæredes ſuos.

Pariter non releuat alia clauſula cæterata *Angela abſenti*, *&c. & me Notario cum dicto Ioanne Baptiſta Procuratore pre-*
12 *ſente*, *&c.* † Quia quicquid dicendum eſſet, vbi verſaremur in materia indifferenti, & tranſitoria ad extraneos, in iſto caſu, in quo verſamur in emphyteuſi Eccleſiaſtica ad hæredes extraneos non tranſmiſſibili, non poteſt fieri huiuſmodi interpretatio.

Clauſula, *Ad habendum*, nec etiam refragatur, † quia 13
induit naturam contractus, cui adijcitur, ac ab eo limitationem recipit, Rota coram Seraphin. *deciſ.* 795. *num.* 8. & coram Coccino *deciſ.* 75. *num.* 10. *in recent. deciſ.* 60. *num.* 12. *& 13. part.* 5. *& deciſ.* 74. *num.* 8. *part.* 6. prout etiam à ſubſequenti prohibitione alienationis, quæ magis † eſt attendenda, & plus influit in conceſſione, quàm faciunt clauſulæ generales, Dec. *conſ.* 171. *num.* 3. *verſ.* 4. 14
& vltim.

Clauſula, *in perpetuum*, intelligitur quoad tempus, & numerum deſcendentium, † non quoad qualitatem ſucceſ- 15
ſorum, vt etiam extranei ſuccedere valeant, Io: Andr. ad Specul. *tit. de Locat. §. Nunc aliqua*, Bald. *in auth. ſi quas Ruinas poſt princip. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Anchar. *conſ.* 126. Cephal. *conſ.* 400. *num.* 21. *verſ. Et dictio.*

Pactum de ſoluendo laudemium, nec illud facit coniecturam comprehenſionis extraneorum, quia vt in prima deciſione R. P. D. mei Bichij reſponſum fuit ſub §. *Eo minus*, *in fin.* illud reſtringitur, ſiue declaratur à ſubſequenti illa clauſula, *iuxta iuris diſpoſitionem*, † quæ operatur, vt in- 16
telligi tantùm debeat in alienationibus à iure permiſſis, & ita in illis, quæ fiunt inter comprehenſos in Inueſtitura, Rota coram Seraphin. *deciſ.* 1290. *n.* 12.

Non obſtat, vt ex eo quod tempore conceſſionis factæ Angelæ ipſa reperiatur in ætate ſeptuagenaria, & conſequenter deſtituta eſſet omni ſpe procreandi filios naturaliter, inde † inferatur etiam habuiſſe mentem, ac intentio- 17
nem acquirendi non pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, ſed pro hæredibus, & ſucceſſoribus bonorum. Quia ad huiuſmodi interpretationem capiendam, & ad effectum recedendi à proprietate verborum, & natura contractus non ſufficit mens, & intentio vnius ex contrahentibus, ſed conſtare deber de mente vtriuſque, ad firmata per Mantic. *de tacit. lib.* 3. *tit.* 4. *n.* 21. In propoſito autem caſu mens Monialium nequaquam in hoc concurrere potuit, quia cùm nullam de ætate, ac qualitate perſonæ Angelæ notitiam haberent, prout de hoc euidenter conſtat; Nam ſibi ſpecialiter cauerunt, quod Procurator Angelæ teneretur exhibere iuſtificationem, quod eſſet Soror Andreæ, & non Monialis, vtique non poteſt ex dicta qualitate Monialibus proſus incognita prætendi receſſum pro earum parte à natura contractus, Mant. *de tacit. d. tit.* 4. *n.* 28. Cald. *de emphyt. lib.* 2. *quæſt.* 20. *n.* 4.

Denique non obſtat (quod admiſſo etiam) vt vltima conceſſio dici poſſet, facta ex pacto, & prouidentia, & pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis tantùm, adhuc ex quo prima anni 1550. prætenditur hæreditaria, & quod hæc poſterior ſit illius renouatio; † ideò eiuſ- 18
dem naturæ, & qualitatis eſſe præſumatur, Rota *in Callien. bonorum* 24. *Ianuarij* 1648. *coram me*, *& in Rauennaten. Domus* 17. *Martij* 1651. *coram Reuerendiſſ. Tarraconen.* Domini enim circa hanc non de nouo obiectam, ſed repetitam exceptionem tranſierunt cum reſponſione iam data in præcedentibus deciſionibus, quod dum poſteriores conceſſiones factæ fuerunt non ex cauſa lineæ finitæ, ſed caducitatis incurſæ ob non ſolutos Canones; Imò poſt rei deuolutæ incorporationem, ac illius poſſeſſionem à Monialibus apprehenſam, inde fiat, † quod 19
dd. conceſſiones dicantur omninò nouæ, ac prorſus à prima independentes, *iuxta diſtinct.* Bero. *conſ.* 112. *n.* 3. *& 4. lib.* 1. Rot. *in Portuen. Stagni* 10. *Iunij* 1641. *§. Nec refragatur*, *verſ. nihilominus coram bon. mem. Cardin. Panzirolo.*

Idque tantò faciliùs attentis nouis pactis in poſterioribus conceſſionibus appoſitis; Ibi enim legitur facta conceſſio, non de nudo ſito, ſed de Domo ſuper ædificata. Vlterius conuentum fuit, quod conceſſio haberetur pro non facta, quatenus Angela eſſet Monialis. Item quod ſolueretur Laudemium, & augeretur Canon. Præterea quod per ſolam moram biennij in ſoluendo incurreretur caducitas, & in caſum contrauentionis liceret Monialibus domum vnà cum melioramentis propria auctoritate vindicare; Rurſus Inueſtitura in his poſterioribus conceſſionibus legitur ſimpliciter concepta pro hæredibus, & ſucceſſoribus abſque dictione cæterata, & pacto francandi, quæ in prima adiecta fuerunt; Hec † namque pacta, & conuentiones 20
nouæ, ex quo plerumque reſpiciunt nedum accidentalia, ſed ipſam ſubſtantiam rei, & contractus emphyteotici

theotici efficiunt, vt inuestitura non à prima dependentiam
habeat, sed procsus sit noua, quamuis sub illius commemo-
ratione emanauerit, & sub expressa remissione caducitatis,
vt firmatur in *decis. R. P. D. mei Verospii sub §. & licet, vers.*
nouam, & §. neque, & in vtraque decis. R. P. D. mei Bichij, &
signanter in 2. sub §. Quapropter, vbi vlterius declaratur re-
missionem caducitatis, tunc esse momenti ad escludendam
21 nouitatem concessionis, † quando non adsunt noua pacta,
secus si (prout hic) noua pacta substantialia adiecta fuerunt;
Nam tunc nedum censetur noua concessio, Bald. *in l. 1. n. 4.*
post med. vers. nisi noua inuestitura, ff. de rer. diuis. Oldrad.
cons. 168. num. 2. versic. videtur etiam, Surd. *cons. 430. nu. 50.*
& seqq. Afflict. *decis. 112. nu. 15. Rota in Portuen. Stagni 16.*
Decembris 1641. §. Nec visum coram bon. mem. Card. Pan-
22 *zirolo*, vt imò recipiena emphyteusim cum † nouis pactis
censeatur priori renunciasse ex tradita per Bursatt. *cons. 251.*
num. 3. & 4. lib. 3. alijsque ibi allegatis firmat Dec. *in d. Por-*
tuen. Stagni 10. Iunij 1641. coram eodem bon. mem. Cardin.
Panzirolo: quod etiam procedit, si noua concessio concepta
reperiatur per illa verba, *prorogamus, extendimus, &c.*
23 † Quia in tali quoque casu ex adiectione pactorum substan-
tialium censeretur mutata substantia contractus, cùm talis
nouitas pactorum nouam emphytheusim constituat, vt in
his terminis firmauit Rot. coram Caputaq. *dec. 17. par. 2.* co-
ram Seraph. *decis. 1362. nu. 3. & seqq. vers. Quia magis inspi-*
cimus, & decis. 160. n. 9. part. 2. diuers. Modern. Fulgin. *tit. de*
contract. emphyt. quæst. 9. num. 12.

Præterea intrare quoque visa fuit Dominis deuo[illegible] ne-
dum per deficientiam lineæ Angelæ, sed etiam per obit[illegible]m
prius secutum Andreæ Calandræ, secundo loco inuest[illegible]
absque filijs, non refragante, quod Angela esset illius Soror,
quia cum inuestitura non esset ad extraneos transmissibilis
24 non poterat illa dici sub ea comprehensa. † Nam appellatio-
ne hæredum sanguinis veniunt tantum descendentes, & non
2. transuersales, *Rota in dicta Caetana bonorum 3. Decembris*
1646. coram R. P. D. meo Cerro, §. Iustitia vero, vbi plures
aliæ cumulantur authoritates.

Neque Angela iuuari posse visa fuit noua concessione ad
25 sui fauorem facta de anno 1612. Nam † cùm vtrumque re-
quisitum, tam solemnitatis, quàm causæ omninò necessa-
rium in noua concessione rei Ecclesiasticæ ibi deficiat vtique
illa minimè sustinetur, Dec. *in Auth. qui rem num. 22.* &
ibi Cagnol. *num. 58. C. de sacrosan. Eccles.* Clar. *in §. emphy-*
theusis q. 6. vers. si est tamen, & quæst. 28. vers. aut vero, & in
§. feudum, quæst. 13. Rot. *in recentior. decis. 176. num. 42. cum*
seqq. part. 5. recent.

Huiusmodi autem Beneplacitum Apostolicum præsumi
neque potest ex lapsu temporis, quia deficit obseruantia,
26 † quæ copulatiuè cum tempore requiritur ad huiusmodi pre-
sumptionem inducendam, Rota coram Coccino *decis. 301.*
num. 2. & 3. & in Pampilonen. Iuris nominandi Vicarium 14.
Decembris 1643. coram Eminentiss. Card. Otthobono §. Be-
neplacitum vero, & in Rauennaten. Domus 14. Iunii 1649. co-
27 *ram Reuerendiss. Tarraconen. §. Nec huiusmodi.* † Vltra
quod huiusmodi presumptio sublata fuit per Constitutionem
158. san. mem. Vrbani VIII. præseruatiuam iurium Ecclesię,
Rota in Tiburtina Affictus 19. Iunij 1648. §. Neque prodesse,
coram Eminentissimo Card. Corrado, & in Rauennaten. Do-
mus 14. Iunii 1649. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. Nec
huiusmodi, confirmata 17. Maii 1651. coram eodem §. præ-
sumptio. At semper pro esclusione, atque irreleuantia præ-
sumpti Beneplaciti Apostolici viget ratio, quæ deducitur ex
28 defectu Causæ, † quæ cùm debeat esse, vel necessitatis,
vel euidentis vtilitatis Ecclesiæ cessat in proposito casu, dum
Domus annui redditus scut. 100. & vltra fuit concessa in em-
phytheusim pro solo annuo Canone scut. octo tantùm, *Rot.*
in Romana domorum 18. Februarii 1650. coram R. P. D. meo
Bichio, & comprobauit 2. decisio huius Causæ emanata coram
eodem sub §. finali.

Denique pro clariori, & incontrouertibili controuersæ
domus deuolutione, considerabant Domini, quod admisso
non tamen concesso, vt dici posset, concessionem factam
Angelæ fuisse validam, atque etiam ad extraneos concessio-
29 nem, † adhuc semper intraret deuolutio ex illius transmis-
sione ad manum mortuam mediante vniuersali institutione
sibi facta de Hospitale B. Mariæ de Carauaggio contra ex-
pressam iuris prohibitionem, *cap. 1. de alienat. feud.* & ibi
Afflict. *in princ. num. 4. & 5. gloss. in cap. potuit verb. prohibea-*
tur, & ibi Abb. *num. 10.* & regulare est, † quod bona Ec-
clesiastica non possint ad manus mortuas deuenire, Bursatt.
cons. 199. num. 41. vers. 3. Rota coram Gregor. XV. *decis.*
520. num. 11. ibique Adden. *num. 14.* nec etiam per viam in-
stitutionis, Rota *in recent. decis. 21. num. 20. part. 6. recent.*
præsertim resistere etiam peculiari Conuentione in Inuesti- 30
tura apposita, quod nec ipsa Angela succederet, si esset Mo-
nialis, vt ponderauit etiam *prima decis. R. P. D. mei Bichij,*
§. Ex quibus.

Non obstat demum si prætendatur, quod Moniales per
receptionem quindennij, ac Canonum censeantur, talem
institutionem ad fauorem Hospitalis factam approbasse;
Quia Canones recepti fuerunt à Priorissa, vel Procuratore, 31
qui Monialibus præiudicare minimè potuerunt, *cap. veniens*
& ibi DD. C. de transact. Honded. *cons. 55. n. 25. lib. 1.* Bur-
satt. *dec. 601. num. 9.* Multò magis deficiente, † tam solem- 32
nitate Beneplaciti Apostolici, quàm Causa vtilitatis Eccle-
siæ, quorum vtrumque pro validanda in tertium alienatione
domus emphyteoticæ concurrere debuit, vt præter superiùs
allegatos firmauit *Rota in Forosempronien. seu Eugubina bo-*
norum 4. Martii 1641. coram Reuerendissimo Tarraconen.
& in Ceruien. bonorum 23. Martij 1648. coram Reuerendiss.
Tarraconen.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Dotis.

Veneris 19. Iunii 1654.

ARGVMENTVM.

Mandatum procuræ æquè ad sortem recipiendam, ac fructus successiuè exigendos, vbi per Mulierem fuerit factum; Non potest deindè solutio, quæ nullius causæ expressione munitur, ad extinctionem sortis adaptari, cùm imò potius in satisfactionem fructuum sit referenda.

SVMMARIVM.

1 *Solutio vbi causa non est expressa cadit in satisfactionem fructuum.*
2 *Dotis nomen, æquè sortem, ac fructus comprehendit.*
3 *Solutio facta in executionem mandati pro sorte, & fructibus relaxati ad vtramque speciem refertur.*
Effectus à præcedenti causa declarationem assumit, num. 3.
4 *Obseruantia plurimum defert ad declarationem, in quam causam cadat solutio.*
5 *Consanguineus, qui vti talis interfuit contractui, illius ignorantiam allegare non potest, & num. 4. pro intelligentia.*
6 *Scientia arguit ex sanguinis coniunctione.*
7 *Actus initi inter personas diuersas contrariam probare non possunt obseruantiam.*
8 *Fideicommissi grauatus, quando per solutionem fructuum dotalium sequentibus vocatis non præiudicare dicatur.*
9 *Liquidatio fructuum non requiritur, vbi certa quantitas fuit promissa, quæ ex computo aritmetico potest absolutè dignosci.*
10 *Interpellatio non requiritur contra promissorem dotis eiusque hæredes, secus verò vbi agitur aduersus hæredes mariti defuncti.*
11 *Procurator generaliter constitutus ad recipiendam sortem, & fructus non potest in causam sortis recipiendo principali præiudicare.*
12 *Pater qui se ad dotis fructus obligauit, bona filio prælegando sua obligationi non præiudicat.*

DECISIO CCCXLI.

DOs in scut. 13. mil. à Patre constituta Victoriæ, & in eadem successiuè summa tributa congrua coram me decreta fuerat, verùm cùm ob euictionem super eadem dote in scut. 7000. ab anterioribus Creditoribus passam pro iterata illorum solutione instaretur scuta 1512. quæ Procurator Victoriæ de anno 1596. præuio mandato de consignando à Sacro Monte Pietatis exegerat, necnon etiam pluribus sequentibus vicibus alia scuta 695. ab eademmet Victoria ad dotis computũ recepta, D. Marchio de Maximis credito sor-

tis adscribenda esse. At D. Vitellius Creditor eiusdem Dotis in fructus pro summa longè maioris tunc temporis decursos contendebat imputanda, Ad vtriusque proinde partis instantiam dubium hodie proposui, pro qua videlicet summa mandatum debeat relaxari, & pro integra scut. 7. mil. relaxandum esse hodie Rota decreuit, innixa regulæ iuris adscri-
1 bentis solutiones exactioni fructuum, † quoties causa ibidem expressa non fuerit, ac dubitationem consequenter admittat, de qua in *l. 1. C. de solut.* & notant ibi post *glos.* Bart. *num. 9. caeteriq. communiter l. in his §. Imperator ff. de solutionib.* Cald. *cons. 4. & cons. 9. num. 1. de vsur.* Surd. *cons. 290. num. 61.* Ruin. *cons. 136. num. 14. lib. 4. & cons. 162. n. 17. lib. 5.* cum alijs relatis per Modern. Rom. *discept. c. 224. n. 31.* Rot. *decis. 403. num. 16. par. 5. recent.*

Dubiam verò exactionem in casu proposito arguit quietantia Procuratoris dum idem scuta 1512. recepit nomine
2 Victoriæ ad computum dotis sine præiudicio residui † dotis, quippè nomen vti nomen iuris speciem vtramque sortis, ac fructuum includit secundum Bart. *in leg. Item veniunt §. Item non solum num. 3. ff. de petit. hered.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 49. nu. 1. Rota in Romana fructuum dotis 15. Nouembris 1596. coram bon. mem. Orano impress.* post Fenzon. *ad stat. Vrb. decis. 85. §. nihil etiam obstare, & in Linuen. separationis Thori 22. Iunij 1650. in §. ponderatum etiam coram R. P. D. meo Meltio*, à qua postrema decisione licet Rota recesserit, recessus tamen exindè processit, quando speciale mandatum ibidem pro fructibus dumtaxat relaxatum non poterat sub altero sortis includi, non tamen conclusionem præfatam in dubium reuocauit.

Dubia pariter exactio exindè conuincitur, quando solutio facta fuit de pecunijs ab Ascanio de Maximis depositis ex pretio Rocchę Siccæ eidem à Pompeo fratre Victoriæ distractæ assugien imminentem subhastationem virtute executionis stabilitæ super eodem Castro ab ipsa Victoria in vim mandati executiui reportati pro sorte, & fructibus suæ dotis. Dum enim in vtramque Causam præcesserat executio ad vtramque proinde speciem fructuum, ac sortis referri po-
3 test subsecuta solutio † cum effectus à præcedenti causa declarationem assumat prout etiam actus successiuus à præcedenti mandato debet regulari, vt probat text. *in l. Emptor §. huius*, ibique notat. Bart. *nu. 3. ff. de pact. & in l. cum ex pluribus in princ. ff. de solut.* Ias. *cons. 171. col. 3. propè finem vers. 2. facit lib. 2.* Aym. *cons. 407. num. 30.* Alex. *cons. 11. num. 3. cum seqq. lib. 2.* Paris. *cons. 20. num. 77. vol. 1.* Surd. *cons. 418. num. 11. & decis. 93. num. 15.*

Hanc prætereà solutionem in causam dumtaxat fructuum cessisse demonstrat obseruantia subsequuta, successiuis namque temporibus à Pompeio fratre Victoriæ, qui vti proximior interfuit mandato procuræ cuius virtute processit exactio. Creditrix agnita fuit integræ dotis eidem postmodum persolutæ in vim sententiæ in iudicatum prolapsæ. Talis enim obseruantia imputationem antecedentis exactionis in
4 sortem excludit, † sed in causam fructuum facien arguit ad *text. in l. cum de in rem verò in fin. ff. de vsur. alijsque relatis iuribus in Romana pecuniaria 18. Iunij 1646. in §. Praeterea visa fuerunt coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado.*

Neque præfatam obseruantiam elidit allegata exaduerso
5 ignorantia in persona Pompei fratris Victoriæ. † Hanc quippè elidit ipsius præsentia mandato procuræ expedito per Victoriam ad exigendas pecunias ab Ascanio Emptore Castri depositas, vbi not. Doct. *in c. 3. loco*, vbi inter cæteros Felin. *num. 7.* Dec. *num. 44. de probat.* Ruin. *cons. 145. num. 2. ad fin. lib. 5.* Paris. *cons. 162. num. 14. cum seqq. lib. 4.* Rota coram Gregor. *decis. 315. num. 7. & 8.* nec non etiam arcta sanguinis
4 coniunctio † ad arguendam scientiam benè per apta iuxtà text. *in l. octaui ff. vnde cognat.* Alex. *cons. 163. num. 6. lib. 2.* Paris. *cons. 23. num. 219.* Gozzad. *cons. 88. num. 14.* Surd. *cons. 87. nu. 28. lib. 1.* Rota coram Seraphino *decis. 1485. num. 3.* & coram Buratto *decis. 427. num. 10.*

Non etiam eandem obseruantiam euertit contraria pro parte Marchionis deducta ex calculo inter partes inito de anno 1604. quo inter solutiones dotis fructibus ibidem assignatas descripta non legitur conuersa summa scut. 695. ab Ascanio Victoriæ persoluta. Præfatus enim calculus non respicit fructus debitos ab hæredibus Lelij Patris Victoriæ de Maximis, sed eos dumtaxat à Victoria Olitia præstandos Pompeo occasione fructuum dotis eidem promissa, & pro
7 rata scut. 7. mil. cessæ Victoriæ de Maximis, adeòque † initus inter personas diuersas ad probandam contrariam obseruantiam inefficax reputatur per Text. *in l. sæpe*, vbi Bart. *num. 1. caeterique Doct. ff. de re iud.* Surd. *cons. 262. num. 65.* Aym. *cons. 206. num. 1.* Rot. coram Greg. *decis. 535. num. 4. & dec. 208. num. 7. part. 1. rec.*

Hinc non vrget altera exceptio, quod fideicommissarijs successiuè vocatis ipsemet Pompeius præiudicium aliquod inferre nequiuerit ex solutione integræ dotis, quatenus indebita foret, cùm nullum fideicommissarijs præiudicium irrogauerit dum ex supradeductis non probatur indebita, sed potius agnita ab ipso veritas desumatur, † cuius virtute potuit ad solutionem integræ sortis non obstante fideicommisso 8
deuenire iuxta tex. *in l. Marcellus §. resque*, vbi Bart. *in princ. ff. ad Trebell.* Cephal. *cons. 13. n. 25. & cons. 47. nu. 22.* Becc. *cons. 100. n. 6.* Aym. *cons. 215. n. 4.* Socc. *cons. 16. n. 13. cum seqq.*

Non obstat, quod dotis fructus, siue ex defectu liquidationis, siue interpellationis non secutæ contra debitorem, nec proinde morosum viderentur tunc temporis indebiti, nec extractioni obnoxij, siquidem certa fructuum quantitas fuerat in promissionem deducta, quæ ex computo arithmetico poterat absolutè dignosci, † nec vlteriori proinde liquida- 9
tione egebat ad tradita per Castr. *in l. 2. num. 113. C. de Iure emphyt.* cuius auctoritatem sequitur Rota coram Caualer. *decis. 323. prope finem, & in decis. 608. part. 3. & decis. 576. n. 3. par. 5. recent.* Interpellationis verò necessitas in proposito casu cessabat, ex quo quæstio verrebat contra promissorem dotis, ac ipsius hæredes morosos in soluendo mulieri per statutum exclusæ, † quidquid dicendum foret si ageretur con- 10
tra hæredes Viri, in quibus dumtaxat viget necessitas interpellationis, vt dixit *Rota in Romana fructuum de Vellis 10. Nouembris 1600. coram Litta, & in Romana fructuum dotis 19. Ianuarij 1595. & 15. Nouembris 1595. coram Orano, cæterisque relatis in Romana Saluiani 4. Decembris 1645. in §. respectu vero vers. nec vlla coram me.*

Aliqui etiam ex Dominis ponderabant in procuræ mandato ab ipsa Victoria nullam fuisse causam expressam in qua fieri deberet exactio, † ideòque Procuratorem eam sorti po- 11
tius, quàm fructibus adscribendo sine mandato speciali ipsi præiudicium irrogare non potuisse, vt aduertit Ias. *in l. Praeses num. 12. C. de transact.* Alex. *cons. 22. n. 8. & 9. lib. 1.* Add. *ad pract. Papien. tit. posit. actis §. Simoninus nu. 1. & 2. vers. aut positiones*, Monter. *decis. Aragon. 38. nu. 24.* Rota coram bon. me. Merlino *decis. 414. num. 12. & in Romana, seu Veliterna Affictus 13. Ianuarij 1653. §. non obstat, quod Martellas coram R. P. D. meo Bichio.*

Denique obesse non visa fuit obiectio, vt fructus dotales detrahi nequirent ex Castro Rocchæ Siccæ iure peculiaris primogenituræ Pompeo prælegato, quoniam Lelius Pater dum ad fructus dotales se antecedenter astrinxerat † non 12
potuit Castrum Pompeio perlegando præiudicium inferre Victoriæ, quæ illud cum cæteris bonis Patris vinculo hypothecæ retinebat obnoxium ad text. *in l. fil. fam. §. Diui*, vbi Ias. *num. 11. ff. de leg. 1. l. Pater filium in princ. ff. de leg. 3. l. 1. vbi glos. C. de tit. vend. pign. imped. non posse*, Peregr. *de fideicom. art. 35. num. 8. vers. quia alias, & art. 39. num. 18.* Panzirol. *cons. 60. num. 5.*

Et ità vtraque &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papień.

Romana Domus.

Lunæ 22. Iunij 1654.

A R G V M E N T V M.

Famigeratus *text. in l. Quintus Mutius ff. de donation. inter virum, & vxorem*, latè in hac decisione declaratur ad exclusionem viduæ secundo nubentis ab assignatione dotis facta de bonis viri.

S V M M A R I V M.

1 *Immissio vig. l. fin. C. de edicto diu. Adr. tollen. non debetur in bonis à creditoribus testatoris, vel fideicommittentis possessis.*

2 *Confessio dotis receptæ plenè probat stante praecedenti promissione.*

3 *Confessio receptæ dotis, quæ fuit assignata in certis creditis expressè enunciatis non potest dici ficta, & simulata.*

4 *Negligentia viri in exactione dotis vxoris non præiudi-*

indicat, sed parat actionem repetitionis contra eundem virum.

5 *Præsumptio* l. quintus Mutius, *quando cessare dicatur, & num. seqq.*

6 *Mulier habens aliundè facit cessare præsumptionem* l. quintus Mutius.

7 *Præsumptio* l. quintus Mutius, *fundatur in præsumptione, & coniecturis, ideòque contrarys tollitur coniecturis.*

8 *Vidua post annum luctus non subiacet præsumptioni*, l. quintus Mutius.

9 *Pensiones domorum calculantur ad rationem scutorum quinque pro centenario.*

10 *Fructus dotis, & quarti debiti vidua ab hæredibus viri calculantur ad rationem scutorum septem cum dimidio pro centenario.*

11 *Hæredes vti non possunt exceptione, quæ defuncto auctori minimè suffragabatur.*

DECISIO CCCXLII.

ERsilia Rubina nupsit de anno 1606. Hieronymo de Pinea, eique in dotem tradidit plura mobilia per communes Amicos æstimanda, necnon scuta 800. consisten in diuersis societatibus officij, & alia scuta 300. consisten in Censu imposito per Bernardum Quadrinum, & istos promisit esigibiles, ita quod pro ea quantitate, in qua tam dictæ Societates, quàm Census inesigibiles reperti fuissent, dos diminuta intelligeretur; fideiussores autem pro eiusdem dotis restitutione extiterunt Iacobus, & Franciscus fratres prædicti Hieronymi, vt ex instrumento dotali constat, *Summ. R.P.D. Cincij num.s.*

Defuncto Hieronymo d. Ersilia de anno 1616. transiuit ad secunda Vota cum Io: Baptista Garofolo, assignata illi dote scutorum 2. mil. videlicet scuta 1755. in vna Domo magna, & alia parua illi contigua, super quibus d. Hieronymus, dum vixit dictam dotem assicurauit, dempta tamen tertia parte, vt ipsamet Ersilia asseruit prætensa super dd. domibus a Filijs, & hæredibus dicti q. Francisci à Pinea, quatenus de iure eis competat, reliqua verò scuta 245. pro complemento dd. scutorum 2. mil. tradidit partem in pecunia numerata, partem in mobilibus.

Super immissionem ad possessionem huiusmodi domorum, tam ex remedio quorum bonorum, quàm vigore *legis finalis C. de edict. diu. Adrian. tollen.* motum fuit Iudicium coram A.C. ad instantiam Iacobi, & Catherinæ de Pineis filiorum, & hæredum Francisci eorum Patris, ac hæredum fideicommissariorum Hieronymi, & sententiam contrariam reportarunt. A qua delata appellationis causa ad Rotam, & mihi commissa, dubitaui, an, constare de bono iure dd. de Pinea, & negatiuè quoad duas ex tribus partibus illarum reseruato, quod de alia tertia particulariter videretur Domini hodie resoluerunt.

Ratio resolutionis fuit, quia cùm creditum dotale Ersiliæ Auctricis R.P.D. Cincij ascendat respectu sortis ad scuta 1600. vt ex instrumento quietantiæ, & vnà cum quarto superlucrato per prædecessum viri in vim statuti Vrbis ad scuta 2. mil. ac pro eo reperiantur obligati tam Hieronymus, quàm Franciscus, indè sequitur, vt dd. de Pinea, siue veniant hæreditario nomine Francisci Patris, siue fideicommissario
1 Hieronymi Patrui, † vtroque casu solutionem dicti debiti euitare non possint, & consequenter exclusi remaneant à successione, quam prætendunt in dd. duabus tertijs partibus domorum pro eadem dote iam assignatarum, *l. si quod possessor 34. §. sed si ipsi sa fine ff. de petit. hæred. la quinta C. eodem tit. cum vulgat.*

Creditum dotis controuerti non potest, cùm satis illud iustificetur ex præcedenti instrumento promissionis dotis iuncto alio subsequuto quietantiæ, in quo Hieronymus Maritus fassus fuit se integrè satisfactum de prædicta dote scutorum 1600. & licet regulariter simplex confessio dotis receptæ non probet actualem illius numerationem, sed potius facta præsumatur in fraudem, vel creditorum, vel prohibitæ donationis, fallit nihilominus huiusmodi conclusio, quando,
2 prout hic, dotis promissio præcessit, † nam tunc Mariti confessio optimè admittitur, & creditoribus præiudicat, tamquam facta ad bonam fidem agnoscendam, *l. in contractibus §. quoniam*, vbi Castrens. & alij *C. de non numerat. pecun.* Crauett. *cons.40. num.1.* Roman. *cons.445. sub num. 15. vers. vnde si confitetur*, Ruin. *cons.183. nu.4. lib.5.* Afflict. *decis.402. sub n.9. vers. sed ia contrarium*, Rot. coram Greg. XV. *decis.62. n.6.* fortius immò absque difficultate procedit in proposito casu, in quo dotis promissio, quæ præcessit, facta legitur in certis Societatibus officij, ac censibus, cum indicatione certi diei, anni, ac Notarij, qui de illis se rogauit:
† Hinc namque excluditur quælibet fraudis suspicio, & in- 3
trat veritatis argumentum, quod d. confessio fuerit vera, & non ficta, atque simulata, vt in his terminis benè arguunt Soccin. sen. *consil.122. num.2. vers. tertio etiam lib.3.* Cephal. *cons.121. nu. 50. vers. pro quibus etiam facit lib.1.*

Non obstat, quod stante pacto in instrumento dotali apposito, quod dos censeretur minoris quantitatis, si societates, & census assignati non reperirentur exigibiles; Inexigibiles autem prætendantur duæ societates officij scutorum 200. necnon Census scut. 300. hinc dos pro huiusmodi quantitate reducenda videatur, quia omisso, quod talis inexigibilitas non probatur, necnon valeat illa deduci ex responsionibus Ersiliæ ad positiones pro parte illorum de Pineis datas, cùm potius contrarium concludant, ex quo interrogata Ersilia super dicta asserta inexigibilitate, se illam non credere respondit, Domini vlterius pro responsione animaduertebant, quod post dictum pactum incontinenti subditur, *con questo però, che dd. Compagnie si disdichino quanto prima, e si faccino le diligenze senza continuarlo*, ex quo sequitur, vt cùm vir illas non disdixerit, nec diligentias fecerit, sed illas continuare voluerit, immò quietantiam fecerit ad fauorem Ersiliæ vxoris, inde resultet præsumptio, quod vel dicta credita exegerit, vel saltem fuerit negligens circa illorum exactionem, quorum vtrumque sufficit pro indemni-
tate vxoris, nam † negligentia viri, etiam attentata iuris 4
communis dispositione non potest vxoris præiudicare, imò parat actionem repetitionis dotis contra ipsum maritum, ad textum *in l. si extraneus 34. ff. de iur. dot. l. Mensa 50. ff. solut. matr.* Cyriac. *contron. 510. num. 5. & seq.* Rota *in recent. decis. 114. num. 16. part. 7.*

Minùs prætendi potest dotis diminutio ex eo, quod cum Ersilia secunda vice nubens tradiderit secundo viro scuta 150. ac etiam nonnulla mobilia, ista præsumantur fuisse
Hieronymi primi viri, iuxta † dispositionem *l. Quintus* 5
Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor. quia exceptis nonnullis mobilibus parui valoris, quæ ad eius manus peruenisse post mortem viri fassa fuit eadem Ersilia in responsione ad positiones sibi datas, quoad reliqua præsumptio dictæ legis cessat ex pluribus; & primò, quia dicta Ersilia in Instrumento dotali inito cum Hieronymo sibi reseruauit vnam Societatem officij scutorum 50. ex cuius fructibus cum spatio 20. annorum, quæ intercesserunt à die reseruationis factæ ad diem soluti matrimonij potuerit constare non solùm dicta
summa scutorum 150. sed etiam maior summa. † Hinc 6
cessat præsumptio turpis quæstus inducta, per *l. Quintus Mutius*, ad tradit per Bal. *in l. cum oportet, num. 12. C. de bon. quæ liberis*, Alex. *cons.42. num.2. vers. tamen illud est verum, volum.5.* Crauett. *cons.61. nu.7. vers. solum superest*, Coro. *cons.327. num.8. volum.1.* Bursatt. *consil.209. à nu. 23. cum seqq.* quia declarat *d. leg. Quintus Mutius*, tamquam fun-
datam in præsumptione, † & coniecturis contrarijs quo- 7
que tolli coniecturis, Cassan. *consil.29. num.12.* Alciat. *tract. de præsumpt. regul.3. num.4. vers. idem est*, Gabr. *eod. tit. de præsumpt. conclus.15. nu.21. vers.9. limita*, Menoch. *de præsumpt. lib.3. præsumpt.51. num.36. vers. quando autem*, Rota *in recent. decis.653. nu.4. vers. circa illud part.4.* Præterea præsumptio *d. l. Quintus Mutius*, non habet locum, quando,
prout hic, † agitur de Vidua post annum luctus, ita Vegg. 8
consil.60. num.17. Misinger. *centur.2. obseru.92. num.4.* Menoch. *de præsumption. d. lib.3. eadem præsumpt.51. nu.22. vers. ea vsi sunt ratione.*

Non obstat si fortè prætendatur Ersiliam fuisse integrè satisfactam de credito dotis ex pensionibus medio tempore perceptis ex dd. duabus tertijs partibus domorum, quæ pro dote illi assignatæ fuerant, nam vltra quod ex libello producto de anno 1633. in Curia Capitolina pro parte illorum de Pineis, & dato in *Summario R. P. D. Cincij num.4.* apparet dictas domos non semper fuisse possessas à dicta Ersilia, imò, quod pro aliquo tempore eas quoque possederint, dicti de Pinea, ac pensiones exegerint, semper intrat sequens dilemma, quod aut talis assignatio facta de anno 1625. fuit in solutum, & tunc certum est, quod D. Ersilia fecit fructus suos, aut
fuit in simplex pignus, † & adhuc calculando dd. pensio- 9
nes ad rationem scutorum 5. pro quolibet centenario, & anno, vt in hac materia passim Rota seruare solet, quod signanter firmatum fuit coram Caualerio *decis. 358. n.2.*

& in Romana Domorum 31. *Decembris* 1645. *coram R.P.D.*
meo Bichio, ſemper illæ conſumptæ remanerent à fructibus
in maiori ſumma illi debitis, tam pro dote, quàm pro quar-
10 to, † nempè ad rationem ſcutorum ſeptem cum dimidio
pro quolibet centenario, *vt ex calculo pro parte Reu. P. D.*
Cincij dato, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*823. *nu.*16. *& ſeqq.*
Rota *in recent. deciſ.*246. *in princ. par.*2. Denique non obſtat
prætenſa exceptio cedendarum ex eo deducta, quod Erſilia
liberauit Iacobum à fideiuſſione, quàm vnà cum Franciſco
fratre fecerat pro reſtitutione dotis, nam apparet, quod ta-
lis liberatio emanauit ad inſtantiam eiuſdem Franciſci, qui
11 propterea, ſicuti huiuſmodi exceptione vti non poſſet, † ità
nec illi de Pinea illius hæredes hoc facere poſſunt, Negruſant.
*de pignor. part.*5. *membro* 5. *num.*36. *verſ.*3. *fallit*, Merlin. *eo-*
*dem tract. lib.*4. *tit.*2. *quæſt.*72. *nu.*18. Graſſ. *except.*10. *n.*29.
Ant. de Amat. *reſol.*37. *num.*54.

Reſpectu verò alterius tertiæ partis domorum, ex quo ap-
paret eamdem Erſiliam aſſignaſſe D. Io. Baptiſtæ Garoſolo
eius ſecundo viro duas partes dd. domorum pro ſcut. 1755.
cum ſpeciali expreſſione, quod eximebat aliam tertiam par-
tem prætenſam à filijs, & hæredibus Franciſci. Hinc vide-
tur, quod hæc pars libera remanſerit à dicta aſſignatione,
& propterea meritò Domini de iſta reſeruarunt, vt particu-
lariter videretur.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. C E L S O,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Romana Societatis Officij.

Luna 22. *Iunij* 1654.

A R G V M E N T V M.

Superlucrata dicitur Societas per obitum illius cuius ſub vitæ periculo extabat, etiamſi fideiuſſores ad formam obligationis non fuerint præſtiti, quoties tamen fuerint percepti fructus, quod quando procedat hæc tibi declarat deciſio.

S V M M A R I V M.

1 *Societas officij ſuperlucratur per mortem dantis, etiamſi fideiuſſor non fuerit præſtitus, modo tamen ſint percepti fructus.*
2 *Fructuum receptio in ſocietate officij remittit tantum præſtationem fideiuſſoris pro tempore, quo illi fuerunt percepti.*
3 *Receptio partis inducit ratificationem in totum.*
4 *Obſeruantia ſoluendi fructus in ſocietate officij præualet illius obligationi in limine contractus appoſitæ.*
5 *Obſeruantia attendenda eſt, ac ſi ita fuiſſet inter partes conuentum.*
6 *Obſeruantia habet vim noui contractus.*
7 *Obſeruantia præualet ſtatuto contrario.*
8 *Præſcriptio non requiritur ad declarationem voluntatis contrahentium, ſed ſufficit, quod ita fuerit obſeruatum.*
9 *Obligatio præſtandi fideiuſſores per receptionem fructuum dicitur remiſſa.*
10 *Solutio expreſsè facta in certam cauſam, non poteſt in alia referri.*
11 *Solutionem duplicatam quemquam feciſſe non eſt dicendum.*
12 *Sequeſtrum impedit quominus ſolutio creditori fieri poſſit.*

D E C I S I O CCCXLIII.

DOmini ex eodem fundamento, quod Societas fuerit
ſuperlucrata per obitum Saxi, ſuper cuius vitæ peri-
culo illa reſidebat, iterùm reſponderunt mandatum non eſ-
ſe exequendum, non obſtante repetita exceptione R. P. D.
Ciſcarini, quod contractus non fuerit impletus, nec præſtitus
fideiuſſor promiſſus; Nam dum pro tempore, quo Saxus
1 obijt ipſe fructus recepit, † ſatis declaraſſe videtur, quod
voluerit in contractu perſiſtere, & Societatem continuare,
vt in his terminis firmauit Scacc. *de commerc. & camb.* §. 1.
quæſt. 1. *n.*367. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*301. *n.*36. *& ſeqq.*
*& cap.*302. *n.*1. Buratt. *deciſ.*674. *n.*7. Merlin. *deciſ.*290. *n.*8.
*in recen. deciſ.*192. *n.*18. *& ſeqq. part.*5. & latè firmatum fuit
in Romana ſocietatis officij 13. *Martij* 1648. *coram R. P. D.*
meo Bichio.

Neque contrarium cenſuit Rota in deciſione ex aduerſo
allegata *Piſauren Societatis officij* 30. *Maij* 1639. *coram Re-*
uerendiſſimo Tarracon. Nam licet ibi deciſum fuerit, quod
per fructuum receptionem poſt obitum fideiuſſorum, non
intelligatur perpetuò remiſſa obligatio illos renouandi; Ni-
hilominus expreſsè firmatur, quod remiſſio eſt indubitata
pro tempore, quo fructus apparent ſoluti; † atque ideò 2
cùm in caſu dictæ deciſionis ſemeſtre ſolutum comprehen-
dere tantummodo totam diem 12. Iunij 1638. & Franciſcus
Maria ſuper cuius vitę periculo cantabat Societas obierit die
13. menſis Septembris, talis ſolutio non potuit operari vltra
ſuum tempus, & ſic vltra dictam diem 12. Iunij ſequendo
doctrinam Gratian. *in locis ſupra allegatis, necnon deciſionem*
192. *part.*5. *recent.* alioſque relatos per Adden. ad Buratt. *de-*
*ciſ.*674. *num.*17.

Non obſtat, quod dicti fructus non fuerint integrè per-
cepti, ſed pars tantùm ſoluta fuerit; † nam ex ſolutione 3
partis reſultat ratificatio in totum, *ad tex. in l. de lege*, §.
vlt. ff. de leg. commiſſ. Aretin. *conſ.*149. *n.*11. Surd. qui mul-
tipliciter exemplificat *conſ.*104. *n.*8. *& ſeqq.* Gratian. *d. cap.*
301. *num.*58. *& ſeqq. & cap.*302. *num.*17. *Rota in Eſina pecu-*
niaria 26. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Peutingero*, cum
alijs in præterita deciſione adductis.

Minùs ſupradictum fundamentum impugnari valet ex
eo, quod fructus ſemeſtruatim eſſent ſoluendi; nam ex or-
dinibus factis, & ſolutionibus ſequutis, & ex confeſſione
propria eiuſdem R.P.D. Ciſcarini, † conſtat de obſeruantia 4
contraria ſoluendi, ſcilicet de menſe in menſem, ex traditis
per Gratian. *cap.*716. *num.*19 *verſ. maximè quia*, vbi quod
talis obſeruantia debet attendi non ſecùs, † ac ſi à principio 5
ita inter partes fuiſſet conuentum, Menoch. *conſil.*49. *ſub n.*
20. *&* 21. Rota coram Caualer. *deciſ.*199. *n.*6. *& in recent.*
*deciſ.*208. *num.*10. *par.*4. *tom.*2.

Obſeruantia enim habet † vim noui contractus, vt in- 6
quit Surd. *conſ.*335. *num.*26. Simon. de Præt. *conſ.*79. *nu.*27.
*lib.*1. Ioſeph Ludouic. *com. opin. concluſ.*38. *illat.* 121. Gra-
tian. *cap.*675. *ſub n.*14. Rota coram Caualer. *deciſ.*302. *nu.*3.
& præualet etiam ſtatuto † contrario, Surd. *dicto conſ.* 7
335. *ſub n.*26. Rota poſt Ceuc. *de cenſib. deciſ.*221. *num.*6.

Parumque refert, quod illa non fuerit præſcripta, nam
cùm Societas fuerit inita ad ſex menſes, & deinde ad bene-
placitum, illa deducitur pro interpretatione diſpoſitionis,
& declaratione eiuſdem beneplaciti, † ad quem effectum 8
non eſt neceſſaria præſcriptio, ſed ſufficit, quod ita fuerit
obſeruatum, iuxta not. *in l. quadam*, *ff. de reb. dub.* Alex.
*conſ.*8. *num.*7. *lib.*6. Caſtr. *conſ.* 347. *num.* 4. *lib.*1. Aymon.
conſ. 101. *ſub num.*4. *& conſ.*201. *num.* 12. Becc. qui plures
cumulat *conſil.*101. *num.*50. *lib.*1. Rota coram Buratt. *deciſ.*
390. *num.*3. *in recent. deciſ.* 419. *num.* 6. *deciſ.* 448. *num.* 3.
part. 1. *& deciſ.* 14. *num.* 5. *part.* 7. & firmatum fuit *in Co-*
men. Præpoſitura 23. *Maij* 1644. *coram Eminentiſſ.*
Card. Corrado.

Imò etiamſi fructus ſemeſtruatim ſoluendi eſſent, adhuc
pro ſemeſtre incępto die 19. Nouembris, quo Saxus obijt, ſo-
lutio fructuum controuerti non poteſt; ſiquidem ſolidatio
facta inter partes per totum menſem Iunij 1650. eſt indubita-
ta, & abinde citra in cauſam vtriuſque Societatis ante obi- 1
tum Saxi apparent ſoluta ſcuta 222. poſt obitum verò ipſius
nempè die ſequenti eiuſdem menſis Nouembris ſcuta 60. in
cauſam fructuum Societatis magnæ: Vnde poſitis dictis ſcu-
tis 60. in cauſam expreſſam, & calculatis integrè fructibus
eiuſdem Societatis magnæ, clarè patet, quod pro fructibus
ſocietatis paruæ, & pro ſemeſtre incępto die 19. Nouembris
Chryſoſtomus ſoluerat notabilem quantitatem; itaut ſem-
per ſit verum dicere contractum pro illo tempore fuiſſe
† ratificatum, & onus implendi remiſſum, vt tradit Ruin. 9
*conſil.*155. *num.*5. *& ſeqq. lib.*5. Rota coram Merlino *deciſ.*
290. *num.*8. *in Rom. Societatis officij* 15. *Maij* 1645. *coram*
Reuerendiſſ. D. meo Decano, cum alijs ſupra allegatis.

Obiectum, quod R.P.D. Ciſcarinus eſſet creditor in iulijs
ſeptem menſtruis in vim ordinis Franciſci fratris pro penſio-
ne cuiuſdam manſionis, qui propterea prætenduntur com-
prehenſi ſub recepta ſcutorum 55. non fuit habitum in con-
ſideratione; nam cùm ſolutio facta fuerit expreſsè in cau-
ſam vtriuſque Societatis, † in aliam referri non poteſt, *vt eſt* 10
text. expreſſus in l. 1. *ff. de ſolut.* Rota coram Caual. *deciſ.*
165. *n.*2. *&* 3. & poſt Zacch. *de oblig. Cam. deciſ.*199. *n.*21. *&*

in

in Romana, seu Veliterna restitutionis in integrum 17. Decembris 1645. coram R.P.D. meo Bichio.

Et quod tollit omnem difficultatem, est impossibile, quod
dicti Iulij septem sint comprehensi in receptis scutorum 55.
nam pro eisdem mensibus, pro quibus illa fuerunt soluta in
causam vtriusque Societatis, dantur etiam quietantiæ parti-
culares de dicta summa iuliorum septem, & signanter de
mense Octobris, & Nouembris 1648. itaut non sit dicen-
11 dum, † quod Chrysostomus voluerit solutionem reduplica-
re, prout in simili ponderat Rimin. *consil.* 348. *nu.* 8. *& seqq.*
lib. 2. Rota coram Merlino *decis.* 507. *nu.* 1. *& seqq.* Maximè
cùm postea superuenirent sequestra creditorum eiusdem
12 Francisci, quæ impediebantne solutio fieret, Caputaq. *dec.*
155. *par.* 3. & fuit dictum *in Auenionen. Attentatorum* 28. *Ianuarij 1651. coram me.*

Et ita in decisis persistendum esse (vtraque parte informante) responsum fuit.

R. P. D. ZARATE.

Calagurritana Decimarum S. Ascensi, & Daualillo.

Veneris 26. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Diffusissimè explicatur, quando remissoria sit deneganda.

SVMMARIVM.

1 *Confessio probat sola contra confitentem.*
Remissoria non datur contra propriam confessionem, num. 1.
Nec minus contra id, quod publicis documentis probatur, num. 2. *& num.* 16. *&* 17.
Nec contra rem iudicatam proficiscentem ex eiusdem executoris sententia, num. 3.
4 *Cura actualis omnino requiritur ad Parochialitatem constituendam.*
5 *Parochialitas redditur improbabilis per lapsum duorum sæculorum.*
6 *Immemorabilis consuetudo excluditur si docetur de principio.*
Probatio requirens testes annorum 254. redditur impossibilis, num. 6.
Remissoria denegatur ex capite impossibilitatis, n. 6.
7 *Remissoria denegatur pro articulo decidendo à Iudice ex quo sapiat iuris articulum.*
8 *Remissoria super iisdem materijs alias articulatis denegatur.*
Quia creditur probatio melior facta quàm fieri posset, & magis idonei testes inducti, num. 9.
Maximè si concurrat effrenatus numerus testium examinatorum, num. 10.
11 *Decima prædialis debetur Ecclesiæ Parochiali, in cuius territorio sita sunt prædia.*
Quæ decima ex consuetudine potest etiam solui Ecclesiæ Sacramentali, ibid.
12 *Decima, quando dicatur soluta Ecclesiæ vti prædialis, non vti Sacramentali, & num.* 13.
14 *Testes non probant, quando eorum depositio emanauit cum supposito, quod non probetur, nec probari potest.*
15 *Testes deponentes de materia extra corporis sensum debent reddere rationem etiam non interrogati.*
17 *Probatio probationem non excludit, quomodo non procedat.*
18 *Remissoria denegatur super materijs, quæ per scripturas probari possunt.*
19 *Ministri non possunt præiudicare Rectoribus Capitulo, & Beneficiatis in materia decimarum.*
Remissoria denegatur stante irrelevantia materiæ, num. 19.
20 *Remissoria petita in vltimis audientijs, denegatur ex suspicione calumniæ.*
21 *Compulsoria specialis denegatur stante irrelevantia scripturæ compulsandæ, & si de relevantia, & existentia non docetur.*
Quod maximè procedit si vigeat suspicio calumniæ, num. 22.

DECISIO CCCXLIV.

IVstificatis Parochialitate Ecclesiæ Sancti Ascensi, & intra
eius limites situ Monasterij Beatæ Mariæ de Estrella, om-
niumque eius bonorum, & signanter illorum loci Villaricæ,
Domini 17. Aprilis præteriti coram me dixerunt Rectores,
Capitulum, & Beneficiatos habere intentionem fundatam
in iure non solùm, quoad integras decimas ex omnibus ter-
ræ fructibus soluendas, verùm etiam quoad primitias iuxtà
quantitatem consuetudine taxatam de quadraginta vnum
potissimè concurrente immemorabili eorum possessione
has integras decimas, & primitias percipiendi generaliter
ab omnibus Parochianis, & peculiariter ab ipsis Monachis,
& in nihilo reluctantibus, priuilegijs, consuetudine præ-
scriptione, & concordia per eosdem Monachos allegatis pro-
pter rationes in dicta decisione die 17. deductas, & hodie
Monachi remissoriam petebant, quam Domini denegarunt
ea ratione, quia articuli, vel habent materias, quibus pro-
pria Monachorum confessio, scripturæ publicæ, & res iu-
dicata resistunt, cùm scilicet, in primo articulo Monachi
probare nitantur Ecclesiam Sancti Æmiliani Villaricæ ab im-
memorabili tempore citra fuisse, & ad præsens esse Paro-
chialem: † & tamen nedum ex propria Monachorum con- 1
fessione in Bulla Vnionis reiteratè emissa, apparet, prædi-
ctam Ecclesiam esse Ruralem, & sine cura, quæ sola suffi-
ceret contra prædictos Monachos, Anton. Cost. *cons.* 23. *n.* 8.
& sequen. Ricc. *dec.* 106. *num.* 15. 18. *& seqq. par.* 4. *Rota in
Gerunden. Prioratus* 10. *Decembris* 1644. *&* 14. *Iunij* 1645.
coram R.P.D. meo Bichio. Adeò vt contra eam Remissoria
non concedatur, Rota coram san. me. Gregor. XV. *decis.* 523.
n. 4. Duran. *decis.* 214. *num.* 3. Boratt. *decis.* 877. *num.* 7.

Verùm etiam ex successiua productione per eosdem Mo-
nachos facta tam Bullæ vnionis, quàm sententiæ executoris
illam præuijs probationibus pronunciatis esse Ruralem, &
sine cura; † Idcircò ad concessionem Remissoriæ deueniri 2
non potest, cum illa non detur contra id, cuius contrarium
ex publicis documentis ostenditur, Rota *decis.* 414. *num.* 5.
decis. 389. *num.* 2. *par.* 2. *decis.* 302. *num.* 12. *part.* 5. *recent. in
Salisburgen. Iurisdictionis* 1. *Iulij* 1643. *§. Mots, &* 22. *Maij*
1645. *§. secundus vero, coram Reuerendiss. Tarracon. &* 16.
Iunij 1653. *§. præterea cor. R.P.D. meo Verospio*, † nec con- 3
tra rem iudicatam, quæ in eisdem executoris sententia profi-
ciscitur, Rot. coram Verall. *dec.* 51. *par.* 3. *dec.* 406. *n.* 2. *in fin.
par.* 2. *& decis.* 125. *n.* 10. *par.* 5. *rec.* cor. Buratto *decis.* 357. *n.* 7.
in dictis Salisburgen. 1. *Iulij* 1643. *sub §. quibus transactioni-
bus, coram Reuerendissimo Tarraconen. &* 16. *Iunij* 1653. *sub
dicto §. Præterea, vers. quarum sanè, cor. R.P.D. meo Verospio.*

Nil releuat, quod narratiua sine cura accipienda sit de cu-
ra actu. Quoniam non docetur ante Vnionem de actuali
cura, † quæ omninò ad Parochialitatem desideratur, Mo- 4
der. *Auenionen. quæst. benefic. par.* 2. *cap.* 2. *§.* 3. *nu.* 6. Barbos.
de offic. Paroch. par. 1. *cap.* 1. *nu.* 26. *&* 35. Pacian. *de probat.
lib.* 2. *cap.* 22. *à num.* 10.

Nec de ea doceri valet, † post duo sæcula improbabilis 5
omninò remaneat, cum excedat hominum memoriam, vt
per *Rotam in Toletana Decimarum de Capilla* 4. *Iulij* 1640.
*coram Card. Verospio iuniore, in Barchinonen. Parochialis,
seu Vicariæ* 13. *Iunij* 1644. *coram Eminentiss. Card. Corrado,
& in Bononien. fideicommissi de Nascentorijs* 11. *Iunij* 1649.
coram Reuerendissimo Tarraconen.

Præterea excluditur prætensa immemorabilis, tum quia 6
datur principium Vnionis, vt in alia *decis. §. Neque etiam
&c.* Tum etiam quia illius probatio ante Vnionem anno
1454. secutam impossibilis redditur ex quo requirerentur te-
stes annorum 254. circiter, & hominis vita intra centesimi
terminum ex iuris præsumptione coarctetur, *l. fin. C. de sa-
crosan. Eccles. cap. in præsentia, de sponsal.* Rota coram Coc-
cino *decis.* 345. *nu.* 5. coram Buratto *decis.* 864. *n.* 4. *cum alijs
allegatis in Placentina bonorum* 16. *Martij præteriti §. Quia
cum ab anno* 1528. *coram me*; Ideò ex capite impossibilitatis
Remissoria denegatur, Rota *decis.* 266. *num.* 15. *&* 16. *& de-
cis.* 319. *numero etiam* 16. *par.* 6. *recent. & in citata Salisbur-
gen. Iurisdictionis* 1. *Iulij* 1643. *§. quibus transactionibus, co-
ram Reuerendissimo Tarraconen.*

Et hinc patet responsio tertio articulo in ea parte, in qua
habetur Oppidum Villaricæ dirutum fuisse ante prædictam
Vnionem, quemadmodum & in alia, in qua ponitur etiam
Parochialitatem S. Æmiliani non esse extinctam, est reijcien-
dus, † quia huiusmodi extinctio concernit iuris articulum 7
cuius decisio non testibus, sed Iudici est reseruata,

Rota *decis.* 358. *num.* 2. *part.* 1. *recent. cum alus in Leedien. bonorum* 10. *Decembris* 1653. §. *Eorum enim possessio, coram R.P.D. meo Bichio.*

Vel prædicti articuli continent materias alias articulatas,
8 super quibus iam examinati fuerunt testes, eorumque dicta discussa, & resolutiones factæ, vt sunt 2. 5. & 7. In 2. enim ea ponitur immemorabilis super exactione decimarum per Monachos ab Incolis Villaticeæ facta, & super eaemptione à solutione decimarum de suis bonis in eodem loco Villaticeæ, quæ omnia leguntur in productis articulis 6. 7. & 8. de Partibus, & super eis 44. testes eaaminati fuerunt. In 5. & immemorabilis eaemptio à decimis respectu Vineæ del Campo, ac situs del Cerrado exprimuntur, & hæc non desunt in 2. ea dictis atticulis de Partibus, & super eisdem examinari 44. testes. Et septimo versatur probatur immemorabilis à non solutione primitiarum pariter in prima instantia articulata, in 8. eisdem articulis de Partibus, cui tesistit immemorabilis possessio Rectorum, Capituli, & Beneficiatorum percipiendi integras primitias ab omnibus Parochianis, & ab ipsis Monachis, vt in alia decisione §. *Et harum decimarum, & primitiarum solutio,* † idcircò nec consentaneum est, quod super iisdem materijs Remissoria concedatur *cap. fraternitatis* 17. *de testib.* Rota *post* 2. *volumen. consil.* Farinac. *decis.* 272. *num.* 1. vbi quod credi debet induxisse testes magis idoneos, & meliorem probationem fecisse quam potuerint, Rota *decis.* 406. *n.* 1. *par.* 2. *recent.* Merlin. *decis.* 101. *num.* 6. *in Toletana Decimarum de Capilla* 4. *Iulii* 1640. *coram bon. mem. Card. Verospio iuniore, & in Tullen. Matrimonii* 22. *Ianuarij præteriti coram R.P.D. meo Alber-*
10 *gato,* † maaimè in proposito casu ob effrenatum numerum dictorum 44. testium examinatorum, *Rota in Vlixbonen. nullitatis professionis* 27. *Iunii* 1646. §. *primo quia materiam, coram bon. mem. Arguelles, & in præællegata Tullen. Matrimonij* §. *hæc autem, coram R. P. D. meo Albergato.*

Partui facienda est distinctio, de qua in prædictis articulis de Partibus, & quæ repetitur in secundo articulo supra examinato, nempe quod exactio medietatis harum decimarum fiat ratione administrationis Sacramentorum ab Incolis S. Ascensij; quoniam in præsenti non agitur de decima
11 personali, † sed prædiali debita ei Ecclesiæ, in cuius territorio sita sunt prædia, *cap. quoniam, de decim. cap. fin. de Parochis, vbi etiam gloss. in verb. prædiorum,* & quamuis huiusmodi decima ea consuetudine non minùs Ecclesiæ Sacramentali, quam prædiali deberi possit, *cap. Apostolicæ de decim.* Modern. *à S. Georgio Molariæ de diuis. fructuum par.* 1. *cap.* 7. *num.* 78. hæc tamen consuetudo non probatur, & indubitatum remanet, quod ea actio decimarum in hoc loco de Villaticca competit Ecclesiæ Sancti Ascensi vti prædiali, non autem vti Sacramentali, quia testes pro illius parte eaaminati, & dati in Summario primæ positionis 16. Ianuarij præteriti *num.* 11. bona per Monachos acquisita iustificant, & 7. 15. 16. 18. sub lit. A. eaplicant per eosdem Monachos solutas fuisse decimas & primitias Ecclesię S. Ascensi signanter de bonis loci Villaticcæ. Accedunt, & alij duo ex testibus datis eodem Summario *num.* 14. quorum vnus loquendo de facto proprio tanquam exactor in dicto loco Villaticcæ spatio 20. annorum, deponit exegisse medietatem decimarum pro Capitulo tam ab Incolis S. Ascensi, quàm ab Incolis exteris ibi fructus colligentibus, cum quo contestis est alter, quintus qui decem & octo annos fuit decimarum Repartitor, & comprobatur, quia iidem testes super 11. articulo, quorum aliqui fuerunt dati, eodem Summario *n.* 13. deponunt Capitulum eaigere etiam primitias ab Incolis, & de omnibus fructibus, & bonis suorum terminorum, & in specie de bonis Villaticcæ deponit prædictus quintus testis, in quibus quidem primitijs Parochus prædialis, non autem Sacramen-
13 talis de iure intentionem fundatam habet eodem modo; quo in decimis cùm primitiæ dicantur, quia de primis fructibus sunt, vt meritò Ecclesiæ prædiali debeantur, Barbos. *de iur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 25. *nu.* 8. Rota *decis.* 169. *lib.* 3. coram Put. *decis.* 261. *num.* 1. *& seqq. part.* 6. *recent. cum alijs in prima decisione sub* §. *atque ex iis.*

Vnde semper viget, quod Ecclesia Sancti Æmiliani de Villaticca non probetur Parochialis ante Vnionem, sed iste locus fuerit, & sit intrà fines Parochialis S. Ascensi, & quod ex illo Rectores, Capitulum, & Beneficiati decimas percipiant, vt eapressè per testes datos in prædicto Summario primæ positionis *n.* 14. *littera B. & num.* 15.

Nec turbare debent testes pro Monasterio in partibus examinati eorum Summar. *n.* 5. asserentes medietatem decimarum ad Monachos spectare, alteram verò ad Ecclesiam, cuius Incolæ sunt dicta bona elaborantes; Etenim ipsi testes deducunt Monachorum titulum ex ipsa Vnione, & cum sup- 14
posito, quod Ecclesia fuerit aliquando Beneficium curatum, quod non probant, nec probari potest; vnde cùm contrarium ea ipsa Vnione, vel sententia executoris per Monachos productis eliciatur, eorum depositiones releuare non possunt, Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 510. *n.* 5. Rursus de tali distinctione, & quod decimæ spectent potius ea vno, quàm ex alio titulo iidem testes concludentem rationem non afferunt, & tamen eam etiam non interrogari ex- 15
posuisse tenerentur, cùm hæc sit materia eatra corporis sensum, *iuxta gloss. in l. solum, verbo solum, versus fin. C. de testam.* cum alijs per Farinac. *de testib. quæst.* 70. *num.* 6. Rota coram Buratto *decis.* 276. *num.* 2.

At in articulis leguntur materiæ, quibus contrariæ Rectorum, Capituli, & Beneficiatorum probationes obstant, & est quartus articulus, qui continet Parochiam Villaticcæ habuisse semper ab immemorabili fines distinctos à finibus Parochiæ S. Ascensij, cuius contrarium remanet probatum ea iustificationibus per Rectores, Capitulum, & Beneficiatos factis, † quapropter de stylo huius nostri Sacri Audito- 17
rij Remissoria denegari solet, vt *in dec.* 27. *n.* 7. *part.* 4. *tom.* 2. *recent. in Romana successionis* 14. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiss. Salamantino in d. Vlixbonen. nullitatis professionis* §. *nec obstare, coram bon. mem. Arguelles.* Nihil obstare quod ex sola probatione contraria Remissoria non denegetur ex regula probatio probationem non excludit, † *vt in Narnien.* 17
iuris decimandi 19. *Iunii præteriti,* §. *nec releuat, coram me,* quia non procedit, quando aliæ probationes, vt in præsenti fuerunt factæ, testium dicta, discussa, vel publicata, & resolutiones emanarunt, Rota *decis.* 27. *num.* 7. *par.* 4. *tom.* 2. *decis.* 41. *num.* 1. *& seqq. par.* 4. *recent. in Romana successionis* 4. *Iulij* 1642. *coram Reuerendissimo Salamantino.*

Siue demùm prænominati Monachi conantur in medium afferre materias quarum probatio non ea testibus, sed ea scripturis elicienda est, vt in 6. articulo dato super descriptione decimarum in Codicibus horrei Capituli, & Remissoriam demerentur, cùm huiusmodi descriptio ex eisdem Codicibus haberi possit, quorum etiam aliquæ partitæ fuerunt exhibitæ, Felin. *in cap.* 1. *num.* 4. *de appellat.* Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 213. vbi latè Adden. *decis.* 271. *n.* 2. *part.* 5. *recent. in Placentina Beneficij* 26. *Maij* 1648. *coram R.P.D. meo Celso, in Calaguritana Canonicatus* 11. *Decembris* 1651. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Vltrà quod hac descriptione etiam probata, non ideò Monachi à decimarum minutarum solutione se exemptos dicere possunt, quia Rectoribus, Capitulo, & Beneficiatis obesse non potest in Coria Ministrorum, *Rota in Hispalen. Decimarum* 27. *Iunij* 1644. *coram Eminentissimo Corrado, & in Toletana Decimarum* 28. *Ianuarij* 1650. *coram Reuerendissimo Tarraconen.* Præcipuè etiam quia probatum fuit, in horreo Capituli de consuetudine commorari extraneum fidem Parochianorum decimas deferentium sequentium, vt in prima decisione §. *& insuper,* & ea capite irreleuantiæ Remissoria denegatur, Rot. coram Verall. *dec.* 68. *par.* 3. coram san. me. Gregor. XV. *decis.* 81. *n.* 3. *dec.* 122. *nu.* 1. *&* 184. *num.* 3.

Accessit etiam pro denegatione Remissoriæ suspicio calumniæ deducta ex eo, quod ista petitio fit in vltimis audientijs, atque ita ad impediendam causæ expeditionem, Rota coram Caualer. *decis.* 208. *num.* 4. coram Buratt. *decis.* 587. *numero etiam* 4. *cum alijs adductis in citata Vlixbonen. nullitatis professionis* 27. *Iunii* 1647. §. *demum, coram bon. mem. Arguelles.*

Vlterius etiam petitam compulsoriam specialem denegandam Domini responderunt, quia pro compulsandis scripturis iam productis † inanis est petitio, dum illarum ir- 21
releuantia firmata in prima decisione, nec pro alijs concedi potest, dum de illarum releuantia, immò nec de existentia docetur Rota coram Buratto *decis.* 555. *nu.* 1. & per totam, Duran. *decis.* 376. *num.* 2. *&* 3. Merlin. *decis.* 596. *num.* 1. *& seqq. & in Anconitana Manna* 31. *Iunii* 1647. *cor. Eminentissimo Corrado,* §. *minusque visa fuit, in Perusina Suffragiorum* 28. *Iunii* 1651. *in princ. coram R. P. D. meo Bichio.* Potissimè cum eadem calumniæ vigeat suspicio, ob quam eò magis compulsoria specialis denegantur, vt in supra allegatis deci- 22
sionibus, *& in Aretina Vnionis* 2. *Iunij* 1651. *in fine, coram Eminentissimo Corrado.*

Atque ita &c. vtraque &c.

R. P.

R. P. D. ZARATE.

Calaguritana Decimarum Sancti Ascensi, & Daualillo.

Mercurij 1. Julij 1654.

ARGVMENTVM.

Monasterium Sanctæ Mariæ de Extrella tenetur soluere decimas Parochiali Ecclesiæ Sancti Ascensi, & Daualillo Calaguritanæ Diœcesis cum eorum bona sint intra limites Parochiæ, nec doceatur de exemptione, immò Parochia sit in quasi possessione exigendi ab immemorabili.

SVMMARIVM.

1 *Decima debetur de omnibus bonis, & fructibus existentibus intra fines Parochiæ.*
Immò etiam debentur primitiæ decimis æquiparatæ, num.2.
3 *Decimarum quantitas, eo quod non sit in iure determinata recurrendum est ad consuetudinem.*
4 *Communicatio priuilegiorum non operatur exemptionem decimarum.*
5 *Monachi Religionis Beatæ Mariæ de Extrella, an sint exempti à decimis, & in quo casu, & nu.6. & 7.*
6 *Soluens decimas præsumitur non exemptus, quia alias non soluisset.*
7 *Exemptio decimarum est restringenda ad solam rationem pro qua fuit concessa exemptio, quia alias esset priuare Parochum de omnibus decimis.*
8 *Monasterium cui vnitum fuit Beneficium de per se curatum etiam Parochiale debet exigere integras decimas ratione vnionis.*
9 *Parochialitas est concludenter probanda ab illo, qui in ea se fundat, cum beneficia præsumantur simplicia.*
10 *Testes de auditu non probant, & num.15.*
11 *Capitulum S. Ascensi, & Daualillo Calaguritanæ Diœces. habet possessionem exigendi decimas ab immemorabili in bonis Villaricce.*
Existentia intra limites Parochiæ resultat ex quasi possessione exigendi decimas, num.11.
12 *Sententia non effectuata, non releuat.*
Quod amplia fortius si fuerit inter diuersos lata, cum tunc non afficiat, ibid.
13 *Consuetudo soluendi decimas ad certam ratam, dumtaxat, quando induci non possit.*
14 *Nuncius est Iudex exemptorum, & potest alios Iudices exemptis subdelegare.*
16 *Referens non probat si non exhibeatur relatum.*

DECISIO CCCXLV.

Rationes, & iura iterùm per Monachos Beatæ Mariæ de Estrella non valuerunt remouere Dominos meos à resolutione capta 17. Aprilis præteriti coram me, quia illa non destruunt Parochialitatem Ecclesiæ S. Ascensi probatam ex propria Monachorum confessione, ex Testibus, alijsque in decisione consideratis §. *Siquidem*. Nec minùs excludunt existentiam Monasterij, eiusque bonorum, & præsertim illorum loci Villariccæ, de quibus res peculiariter agitur, intrà eiusdem Ecclesiæ Parochialis terminos iustificatam ex eisdem Testibus, vt in dicta decisione §. *Ex iisdem pariter Te-*
1 *stibus*. † Quibus inconcussis remanentibus indubitatum est, quod ex iuris assistentia dicti Rectores, Capitulum, & Beneficiati de omnibus fructibus, & bonis Monachorum intra suæ Parochiæ fines positis integram decimam sibi comparare debent, *cap. ex parte il 2. cap. cum est, cap. Nuncios, extra de decim. Rota in Carpentoraten. Decimarum 1. Iulij 1647. §. Ideò, coram R.P.D. meo Bichio, in Narnien. iuris decimandi 4. Iulij 1653. in princip. & 19. Iunij præteriti, §. Releuantia, vers. & hoc coram me, cum alijs in prima de-*
2 *cisione §. Atque ex ijs*, sicut † & primitias decimis æquiparatas, & sub eadem obligatione debitas, *cap. reuertimini 16. quæst.1.* Ioan. Franciscus Leones *Thesaur. for. Eccles. par.2. de primit. & oblat. cap.13. num.1.* & dicitur in decisione in hac causa super Remissoria edita 26. Iunij præteriti, §. *Paruifacenda, vers. in quibus quidem primitiis, coram me.*
3 At † quia earum quantitas non reperitur determinata, *cap. 1. vers. at verò primitiæ, de decimis,* recurrendum est ad consuetudinem, quæ in hoc loco est vnum de quadraginta, vt in alia decisione dicitur §. *Atque ex ijs, vers. itaque protenditur.*

Iterùm perperam allegatur exemptio ex priuilegijs Religionis, quoniam vrget responsio in prima decisione considerata §. *Minusque exemptionem*, quia illa non exibentur, † nec communicatio potest operari, vt iam resolutum fuerat 4
per hoc Sacrum Tribunal *in Valentina Decimarum coram Lancellotto, & in Toletana Decimarum coram Reuerendissimo Tarraconen. in dicto §. Minusque allegatis*, & plenè *in Carthaginen. Decimarum coram Penia decis. 1090. num.13. & seqq.* Barbos. *super cap. nuper nu.4. de decim. & de iure Ecclesiastico lib.3. cap.26. §.3. num.41.* Modern. *de iure Abbat. tom.1. disput.15. quæst.18. n.34. & seqq.* Hinc parùm releuat, quod aliàs decisum fuerat huiusmodi Religionem esse in priuilegio exemptionis de bonis proprijs manibus, & sumptibus cultis, † vt coram Seraph. *decis.*827. & penes Peniam *decis.* 5
911. & ideò Monachis hodie etiam proprijs manibus, & sumptibus omnia bona excolentibus priuilegia in dd. decisionibus enunciata suffragari debeant. Quoniam talia priuilegia non fuerunt Dominis exhibita, vt erat necessarium, eisque Monasterium carere præsumitur, dum ex prætensa concordia, quoad situm del Cerrado, & vineam del Campo totalem exemptionem prætendit, quoad cętera bona exemptionem, excepta quinquagesima de frumento, vino, hordeo, & quoad illa Villariccæ titulum vnionis Ecclesiæ S. Æmiliani in medium affert, & tamen vsque ad tempus motæ litis constat Monasterium semper soluisse etiam integram decimam de omnibus bonis Villariccæ, † vnde exemptionis priuilegia 6
excluduntur, quia aliàs non soluissent, *ex reg. in l. cum de indebito 25. vers. qui non soluit, ff. de probat. l. qui vas, §. vetare, ff. de furt.* Et quatenus etiam dicta priuilegia exhiberentur talia qualia in supra citatis decisionibus Seraphini, & Peniæ supponuntur.

Attamen Monasterium eorum clipeo se tueri non posset ab integra decimæ solutione, quia cum illa summa Monachorum † paupertas, similium concessionum causa, con- 7
siderata in *cap. suggestum, de decim.* in præsenti cesset, (quia Testes Rectorum dati in Sum. positionis 26. Iunij præt. *n.3.* asserunt Monasterium B. Mariæ de Estrella multis fortunæ bonis à tertijs acquisitis affluere) quæ dicta priuilegia restringenda sunt ad eam ratam tantùm, quæ pro necessitate Monachorum ad vitam traducendam potest deseruire, iuxt. text. *in cap. ex parte il primo, de decim.* vbi Abb. *num.3.* Anchar. *nu.2.* qui considerant, quod alias Parochus omnibus decimis priuari posset, Modern. *de iure Abb. tom.1. disput. 15. q.18. num.3.* Barbos. *de iure Ecclesiast. lib.3. cap.26. §. 3. sub num.46.* Rota *decis.493. sub nu.1. part.4. recent.* & ita in specie declaratur in alia *decis. Seraph.827. n.6. & seq. & in alia Pen.1272.* & etiam admittitur in alia *decis.936. n.5.* à qua ab alijs receditur *in d. decis.1090.* eiusdem Pen.

Nec ancipites reddiderunt DD. Testes pro parte Monachorum examinati in eorum Sum. *num.1.* deponentes locum Villariccę fuisse aliquando locum, & Beneficium curatum de per se, eiusque Ecclesiam Monasterio vnitam, Monachos † ratione huiusmodi vnionis integram decimam exigere, & 8
Rectores, Capitulum, & Beneficiatos ab Incolis in eodem Oppido laborantibus solam medietatem ratione Campanæ, vt ipsi aiunt. Quoniam huic obiecto plenè satisfacit decisio super Remissoria 26. Iunij præteriti à §. *Paruifacienda*, quia Testes non probant Parochialitatis requisita, de quibus concludenter deponere deberent cum Rectores, Capitulum, & Beneficiati iustificent esse locum intra limites suæ Parochię, & ratione situs bonorum decimam prædialem de omnibus fructibus tam ab Incolis S. Ascensi, quàm ab alijs, & præcipuè à Monasterio, & Monachis percipere. † Regulare 9
enim est, quod se fundans in Parochialitate debet illam concludenter probare cum ex iuris præsumptione Beneficia simplicia præsumantur, Barbos. *de Parochis part. 8. cap. 1. num. 36.* Rota *decis. 258. num. 5. & seqq. part. 1. recent.* & coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis. 387. num.4. & seqq.*

Vltra quod Testes vniformiter deponunt de præterito, & de auditu, nec potest iustificari ex certa scientia ante vnionem, fundantque perceptionem decimarum à Monachis in Bulla vnionis, ex qua, & sententia executoris constat de contrario, vt dictum est in vtraque decisione, † proindeque 10
tanquam de auditu nihil probant, *cap. ex litteris, de testib.* cum alijs per Farinac. *eod tract. quæst.69. num.1. & seqq.*

Præterea circa assertum ius Monachorum percipiendi decimas in d. loco. Villaticeæ, cessat quæuis difficultas ex obseruantia contraria com à Rectoribus, Capitulo, & Bene-
11 ficiatis probata fuerit † ipsorum quasi possessio exigendi decimas ab immemorabili etiam ex boois Villaticeæ, vt in decis. quæ reuidetur, §. *Et harum decimarum, & §. Verùm quia, in fine*, & hoc benè infertur ad existentiam eiusdem loci intra Parochiæ S. Ascensi limites, Butr. *in cap.* 1. *num.* 15. *in fine, de Relig. domib.* Menocb. *de præsumpt. præs.* 69. *num.* 13.
12 *lib.* 6. Rota *decis.* 718. *n.* 5. *part.* 2. *recent.* † In nihilo resistentibus sententijs latis cum earum effectuatio non probetur, Rot. *decis.* 172. *num.* 5. *par.* 5. *decis.* 24. *num.* 12. *part.* 7. *recent.* Et illæ tanquam inter alios, & in diuersis causis Rectores, Capitulum, & Beneficiatos non afficiunt, vt in alia *decis.* §. *ad obiectum deductum ex sententiis.*

Et nihil faciendum, quod decima non sit debita nisi in quantitate quinquagesimæ, & de certis bonis iuxtà solitum. Tùm quia ex Testibus Rectorum, Capituli, & Beneficiatorum illam integraliter solutam fuisse apparet, tum etiam quia dum booa diuerso tempore acquisita fuerunt, etiam non docto de requisitis siue ad inmemorabilem, siue ad præ-
13 scriptionem 40. annorum necessarijs † nunqoam pro certa dumtaxat rata soluendi consuetudo induci potest, Rebuff. *de decim. qu.* 13. *n.* 53. *&* 69. Rota *decis.* 441. *n.* 2. *in fine, par.* 2. *& decis.* 23. *n.* 1. *par.* 6. *recent.*

Non vrget iterùm obiecta nullitas eaaminis testium Rectorum, Capituli, & Beneficiatorum desumpta ex defectu in Ordinario iurisdictionis, quam Monachi declinarunt tanquam eaempti. Nam obiectum hoc tollitur ea responsionibus datis io alia *decis.* §. *Nec officit.* Atque etiam deducitur validitas examinis ea præcedenti Nuncij Apostolici remissionem ad eumdem Ordinarium, cuius iurisdictio tali remissione, aut fuit confirmata, aut concessa ab ipso Nuncio
14 tanquam Iudice exemptorum, † qui potest alios subdelegare, iuxta *reg. text. in l. a Iudice, vbi glos. & Doct. Cod. de iudic.* Cbok. *de iurisd. Ordin. in exempt. part.* 2. *quæst.* 14 *per tot.*

Minus afferta concordia turbat, quia non exhibetur, & testes soper eius admissione examinari, cùm sint de auditu, & de eius existentia tenore, sobstantia, & qualitatibus non
15 deponant reijciendi veniunt, † *vt in prima decis.* §. *Verùm in præsenti*, quapropter nullum constitui potest fundamentum *in decis.* 461. *par.* 4. *recent.* quia ibi, *vt in num.* 6. de concordias per publicum documentum constabat.

Demùm nec vis fieri potest in d. concordiæ cosfirmatione, qoia ista illius tenorem non contiret, & iostante Mo-
16 nasterio emanauit, & ad Instrumentum se refert, † vt proptereà non operetur nisi idem Instrumentum eahibeatur, *Rota in Mindonien. Parochialis* 3. *Martii* 1653. §. *Qua stante, coram me, cum aliis in prima decis. à §. vltra quod.*

Cęterùm quoad reliqua in hodierna disputatione per Monachos readducta Domini eum eiusdem primæ decisionis responsionibus sine vlla difficultate transierunt.

Atque ita vtraque &c.

R. P. D. BICHIO.

Booonień. Primogenituræ.

Mercurij 1. *Iulii* 1654.

ARGVMENTVM.

Proximior in gradu Testatoris, vel potius in linea, quando & ex quibus dicatur ad fideicommissum vocatus. Substitutio compendiosa, quia concepta per verba omne tempus comprehendenda continet in se fideicommissariam. Proximior vocatus dicitur fideicommisso grauatus si Testator illius vocationem concepit per verba relatiua ad substitutiones antecedentes, in quibus fuit considerata agnatio, vel fuit onus iniunctum proximioris desumendo nomen, & arma familiæ, vel fuit omnibus vocatis interdicta alienatio, adhoc, vt bona in cognatione seruentur.

SVMMARIVM.

1 *Proximior vocatus in primogenitura intelligitur de proximiori respectu lineæ vocatæ non respectu gradus Testatoris.*
Quod procedit, & si Testator dixisset sibi proximiorem, num. 2.
Amplia, vt num. 3. *&* 5.
4 *Primogenitura ingressa vnam lineam non transit ad aliam donec aliquis ex ea extet etiamsi remotior sit Testatori.*
6 *Gradus proximioritas non attenditur inter lineas diuersas, sed inter pares in eadem linea.*
7 *Proximior in primogenituris attenditur respectu gradus non autem lineæ, quando aliquo modo ita Testatorem sensisse.*
Et tunc dicitur ita Testatorem sensisse si vocauit sibi proximiorem, num. 8. 9. *&* 11.
10 *Testator vocans proximiorem secundum iuris dispositionem intelligitur de dispositione iuris circa ordinem intestata successionis Testatoris.*
11 *Testator vocans sibi proximiorem non potest intelligi voluisse vocare sibi remotiorem in altera linea.*
12 *Instrumentum rogatum per Notarium extractum per Notarium Commissarium deputatum à Correctore, & Consulibus Societatis Notariorum Bononiæ plenè probat suncta præsertim obseruantia, & num.* 15.
15 *Obseruantia prabet robur, & fidem scripturis etiam informibus.*
16 *Consanguinei appellatione veniunt etiam descendentes ex fœmina.*
Præsertim si illi fuerit iniunctum onus assumendi nomen, & arma familiæ, num. 16.
17 *Substitutio concepta per verba omnia tempora deficientia complectens tamquam compendiosa continet etiam fideicommissariam, & num.* 18.
18 *Substitutus per fideicommissariam succedit etiam post aditam hæreditatem à primo instituto.*
19 *Fideicommissum relictum fauore proximioris expirat in eo quo tempore purificata conditionis fideicommissum agnoscit.*
Fallit, quando Testator voluit etiam inter proximiores perpetuo conseruari agnationem, num. 20.
Vel adsint in fideicommisso verba tractum successiuè habentia, num. 21. *&* 25.
22 *Fideicommissum factum ad fauorem proximioris non expirat in eo, quando Testator illud ordinauit cum relatione ad antecedentes substitutiones, in quibus fuit habita ratio conseruationis agnationis.*
Quod etiam procedit ex onere imposito proximiori desumendo nomine, & armis, num. 23.
Item etiam, quando Testator prohibuit omnibus institutis, & substitutis alienationem, vt bona conseruentur in agnatione, num. 24.
25 *Verba habentium successiuum, & perpetuum temporis tractum in fideicommissis, quæ dicantur.*
26 *Vocatio Testatoris in numero plurali, vel singulari non attenditur, quando constat de illius voluntate.*

DECISIO CCCXLVI.

VIoente Barbara, & successiuè Laura eius filia descendentibus à Camillo tertiogenito Aleandri fratris germani olim Cardinalis de Podijs ad Primogenituram ab eodem Cardinali institutam fauore proximioris consanguinei an esseot admittendæ dictæ fœmiæ Testatori proximiores in gradu, an verò Ioanoes Celesios proximior in linea vti descendens à Sem idea filia Victoriæ filię Christophori primogeniti ex dicto Alexandro Testatoris fratres, & primo loco cum tota eius Descendentia masculina ad primogenituram vocati bis anceps fuit Rota discordibus hinc indè suffragijs sob die 15. Iunij 1650. & die 6. Martij 1651.

Sed subsecuta vtriusque familiæ colligitantis mors substulit quæstionem proximioritatis, qoam in primogenituris vocantibus proximiorem intelligendam esse non respectu gra-
dus, sed lineæ, † quia prædilecti censentur omnes descen- 1
dentes à prædilecto, tuentur latissimè Fontanell. *decis.* 14. *& seq.* post Molin. *de Primogen. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 14. M. et. *de*

Ma-

Maiorat. part. 2. quæst. 8. nu. 1. Antonin. de Amxto resolut. 1.
2 sub num. 89. † idemque procedere, quamuis Testator vo-
casset proximiorem sibi tradita Vasquez de successionum pro-
gressu part. 1. lib. 3. §. 26. sub n. 10. in fine, vers. & licet, Gam-
ma decis. Lusitan. septima, sub n. 4. vers. iure igitur, & ibidem
in addit vers. sextus casus, quem refert, & sequitur, Mie-
res dicta quæst. 8. sub num. 2. vers. vbi ampliat, præsertim
quando, vt in casu nostro Testator vocauit sibi proximio-
3 rem iuxta iuris dispositionem, † & sic non iuxtà formam
intestatæ successionis, sed iuris primogenitalis, vt explicat
Amat. resolut. 10. sub num. 91. quod disponit ne primogenitu-
4 ra ingressa vnam lineam, donec † aliquis ex ea extat,
etiamsi remotior transeat ad aliam, cap. 1. de naturali suc-
cessione feud. Tiraquell. de iure primogenitura quæst. 10. sub n.
21. Cephal. consil. 656. num. 48. & seqq. Carol. Tapia in pro-
5 ximus terminis decis. Ital. secunda n. 136. & num. 141. † Ad-
debaturque magni momenti esse subsequentia verba primo-
genituræ, ibi: Seruatis semper prælatione inter lineas, & se-
xus, & primogenitura, & integritate perpetua sua hereditatis,
cùm enim Testator prælationem inter lineas seruari vo-
luerit nulla facta mentione gradus assequimur eum sensisse
solùm de primogenitura lineali, ita ut illa metienda sit à con-
stitutis in linea, quasi non sit in gradu qui non est in linea,
6 † & gradus non attendatur nisi inter pares in linea, Giurb.
de success. feud. §. secunda gloss. 10. sub num. 46. & ad consuet.
Messan. cap. 1x. gloss. 3. part. 1. n. 9. Casanatt. consil. 38. n. 14.
facilius accedentibus vlterius Dictionibus relatiuis ad ante-
cedentes substitutiones masculorum non facientes tran-
situm ad secundam lineam, nisi prius euacuata penitùs
priori.

E conuerso autem informantes pro fœminis asserebant
etiam in primogenituris proximioritatem accipiendam esse
7 respectu gradus non lineæ, † vbi ex aliquo verbo adiuncto,
vel aliter constat de voluntate Testatoris, Decian. cons. 98.
sub nu. 19. lib. 3. Guttier. pract. quæstion. lib. 5. quæst. 67. n. 18.
Mier. suprà citat. quæst. 8. num. 1. Gamm. dicta decis. 7. sub
8 num. 4. Rot. decis. 627. num. 5. part. 2. recent. † eamque de-
sumi ex vocatione proximioris Testatoris, tradit Peregrin.
cons. 58. num. 4. lib. 4. & de fideicommissis artic. 20. n. 9. Bero.
cons. 163. num. 67. in fine lib. 2. Fusar. cons. 13. num. 21. Marta
de success. legal. part. 4. quæst. 22. art. 1. num. 28. Buratt. decis.
801. num. 1. Rot. inter recent. dicta decis. 627. num. 6. Maxi-
mè quia in defectum lineæ masculinæ non fuerunt vocatæ
fœminæ anteriorum linearum, sed magis proximæ vltimo
defuncto, ac tandem etiam lineis fœminarum deficientibus
9 vocatus proximior Testatori, † indè enim datur intelligi
Testatorem non prædilexisse fœminas, vel proximos ante-
cedentium linearum, sed respexisse ad proximitatem gra-
dus erga se ipsum, vt ad propositum ponderauit Rot. in Vr-
beuetana fideicommissi 9. Febr. 1608. coram Ortembergo in
Rauennaten. fideicommissi 26. Martii 1640. coram bon. mem.
Cardinali Panzirolo, & dicta decis. 627. num. 6. vers. & ta-
men part. 2. recentior. adeòque subsequens relatio ad iuris di-
spositionem, & prælatio lineæ, ac sexus intelligenda sit
10 † de dispositione iuris circa ordinem intestatæ successionis
ipsius Testatoris, Fusar. cons. 12. num. 11. & seqq. cons. 84.
num. 1. & seqq. Paris. cons. 83. nu. 10. lib. 2. Ruin. cons. 90. n. 6.
lib. 2. Rot. decis. 635. sub num. 1. part. 2. recent. & sortiatur ef-
fectum inter concurrentes vnius, vel alterius lineæ pares in
11 gradu, cum alioquin repugnet, † quod Testator vocaue-
rit proximiorem sibi, & voluerit succedere remotiorem al-
terius lineæ, Ramon. consil. 100. sub num. 489. num. 497. in
fin. num. 498. & 500. in fine.

Quicquid igitur sit prædictis cum nemo alius ex lineis vo-
catis superfit, quam Ioannes Cellesius primo vocati primo-
geniti descendens ad eius fauorem constare de primogenitu-
12 ra hodie decisum fuit. † Constat namque de primogenitu-
ra ex publico Instrumento è rogitibus Buccamatij Notarij
rogati extracto per Notarium Commissarium ad hoc depu-
tatum à Correctore, & Consulibus Societatis Notariorum,
cui vigore Statuti Bononiæ de Instrumentis, & actis §. qui-
bus Testamentis fol. 188. lib. 2. plena fides est adhibenda, Pe-
13 nia decis. 478. num. 1. † accedente præsertim eiusdem Instru-
menti obseruantia per plures actus datos in Summar. Cellesij
14 num. 1. & seqq. quæ † etiam scripturis informibus robur, &
fidem præbet, Aymon. consil. 101. n. 4. Penia dicta dec. 478.
nu. 7. cum alijs alleg. in Bononien. fideicommissi Barthol. de Bo-
logninis 14. Maij 1645. §. quod intercesserit coram Reueren-
diss. Episcopo Terracinen. & in Bononien. fideicommissi de
Amorinis 18. Maij 1648. §. Non obstant, & §. quia
legalitas coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio.

Cùmque post vocatos omnes ab Alexandro Testatoris
fratre Descendentes primùm ex masculis, deindè ex fœminis
ipsis deficientibus vocetur consanguineus, vel affinis Testa-
tori proximior dubitari non potest quin appellatione consan-
guinei, † qui per fœminam, vt Cellesius consanguineus est 15
comprehendatur, Tiraquell. de retract. lignag. § 1. gloss. 9.
nu. 4. & seqq. Fusar. de substit. quæst. 364. num. 3. Mier. de ma-
iorat. part. 2. quæst. 6. num. 299. & seqq. Rota apud Duran. de-
cis. 116. num. 2. decis. 152. num. 1. maximè † quia consan- 16
guineo Testator iniunxit onus assumendi arma, & familiam
id quod applicari non potest, nisi cognatis, cum agnati as-
sumptione huiusmodi opus non habeant, vt notat Boer. de-
cis. 146. num. 6.

Quod autem proximior consanguineus substitutus fuerit
vltimò ex lineis vocatis nedum per vulgarem, † sed per fi- 17
deicommissariam colligitur, ex quo substitutio concepta
est in casum deficientiæ omnium antea vocatorum, ibi: De-
ficientibus autem omnibus, &c. quæ cum omne tempus defi-
cientiæ amplectatur, & sic compendiosa sit, gloss. in l. vnic.
§. vbi autem, verb. deficiat, C. de caduc. tollen. Caual. decis.
454. num. 8. Buratt. decis. 689. num. 1. cum alijs alleg. in Ari-
minen. Castrorum 14. Februarij 1642. §. eoque magis coram
Reuerendiss. D. meo Decano, continet etiam fideicommis-
sariam, † cuius vigore succedit secundus substitutus post 18
aditam hæreditatem à primo, Soccin. in l. solemus num. 6. ff.
de condit. & demonstr. Ruin. cons. 132. num. 5. lib. 3. Menoch.
consil. 1047. num. 15. & 16. Surd. cons. 110. num. 10. Casa-
nett. cons. 4. num. 105. & seq. Buratt. dicta decis. 689.
num. 1. & 2.

Gratisque dicitur vocationem proximioris expirasse in
Barbara, quæ fideicommissum agnouit, † cum regulariter 19
fideicommissum relictum fauore proximioris in eo, qui talis
est tempore purificatæ conditionis, & illud agnouit, l. cum
ita, §. in fideicommisso, ibique not. Cuman. num. 4. l. Peto,
§. fratrem, ff. de legat. 2. Seraphin. decis. 812. nu. 1. cum alijs
relat. in Bononien. fideicommissi de Nascentorijs 13. Iunij
1640. coram Reuerendiss. D. Episcopo Terracinen. nam præ-
ter quod ex deductis in principio dubium adhuc remanet, An
in concursu Barbaræ, vel Cellesius esset præferendus cessat
omnis difficultas, & fideicommissum etiam proximioris est
successiuum de vno in alium.

Quoties Testator † inter eos quoque voluit perpetuo 20
conseruari Agnationem, Anchar. consil. 27. per tot. Aym.
cons. 161. sub num. 9. Rolan. cons. 10. nu. 31. lib. 3. Mantic. de
coniect. lib. 6. tit. 15. num. 12. Rota decis. 464. num. 20. coram
sanct. mem. Gregor. XV. decis. 266. num. 16. part. 1. recent. &
in Tiburtina fideicommissi 15. Maij 1646. §. licet, vbi alle-
gantur concordantes, & 14. Ianuarii 1647. §. & quicquid co-
ram bon. mem. Arguelles, vel † adsunt verba tractum suc- 21
cessiuum habentia, Decian. consil. 10. nu. 49. lib. 3. Menoch.
cons. 44. num. 11. & cons. 1555. nu. 26. Fusar. de substit. quæst.
382. num. 56. Peregr. decis. Patauina 111. num. 3. Rot. de-
cis. 125. num. 9. decis. 266. num. 12. part. 1. recentior. & in Pe-
rusina fideicommissi de Pontanis 20. Aprilis 1646. §. 1. coram
R. P. D. meo Peutingero.

Vtrumque verò applicatur casui nostro, nam ratio per-
petuæ conseruationis Agnationis inter proximiores elicitur,
tum ex dictione relatiua ad antecedentes substitutiones hanc
rationem in ventre continentes in hoc vltimo grado substi-
tutionis apposita, ibi, Prout suprà in alijs casibus ordinatum,
& dispositum extitit, & quem ordinem debere seruari in quo-
cumque eius successore, &c. † quod in terminis ponderauit 22
Rot. in Placentina Bonorum 18. Martij proximè præteriti, §.
in reliquis, vers. Dictio enim coram R. P. D. meo Peutinge-
ro. † Tum ex onere imposito proximiori assumendi no- 23
men, & insignia Testatoris, vt pariter in puncto aduertit
Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 5. num. 44. Mier. de maiorat.
part. 2. quæst. 2. nu. 67. Menoch. præsumpt. 76. n. 32. lib. 4. Ca-
bed. decis. Lusitan. 133. num. 4. part. 1. Seraph. decis. 1329. n.
3. Rot. in recent. decis. 266. nu. 16. part. 1. & in Bononien. fi-
deicommissi de Blanchettis 12. Ianuarij 1632. coram bon. me.
Cardinali Hieronymo Verospio. † Tum ex prohibitione 24
alienationis inferiùs facta omnibus institutis, & substitutis,
vt bona conseruentur in agnatione, in puncto Peregr. decis.
Patauina 111. sub num. 2. vers. insuper Testator prohibuit Ro-
ta in Tiburtina fideicommissi 25. Maij 1646. vers. vnde non
multum, & 14. Ianuarij 1647. §. & quicquid sit coram bon.
mem. Arguelles.

Verba item successiuum, † ac perpetuum temporis tra- 25
ctum

ctum habenria leguntur oculatitet, ibi: *Seruatis semper*
pralatione, &c. & insra ibi integritate perpetua dictæ eius
hæreditaris, eundemque tractum imporrat mentio linea-
rum, ibi: *Inter lineas*, vt explicat Alex. *consil.50. sub num.12.*
lib.6. Decian. *cons.28. nam.17. lib.2.* Rot. *decis.6. num.21.&*
seqq. par.5. recentior. & in Bononiea. fideicommissi de Guidot-
tis 24. Ianuary 1648. §. in hoc coram bon. me. Arguelles, &
prius in dicta Tiburtina fideicommissi 14. Ianuarij 1647.
§. addebat coram eodem.

Quibus positis nihil vrget, qnod proximior vocatus sit in
26 numero singulari, nam his concurrentibus, † quæ claram
voluntatem Testatoris præseferunt nullum est discrimen in-
ter verba numeri singularis, vel pluralis, Peregrin. *de fidei-*
comm. artic.19. num.17. & decis. 111. nam. 2. post med. vers.
final. Fusar. *de subst. quæst. 382. num. 38.* Berett. *consil. 118.*
num. 15. Riminal. Inn. *cons. 23. num. 92.* Azeued. *cons. 18.*
num.1. Rota *in sapè citata Tiburtina fideicommissi 25. Maij*
1646. §. & licet in fin.

Et ita decisum vna tantùm parte informante citatis tamen
pluries D. Marchione Io: Baptista, & fratribus de Montecu-
colis Aduersarijs, &c.

R. P. D. C E L S O,

Posteà S.R.E. Cardinali.

Bononien Iurispatronatus.

Lunæ 1. Iulij 1654.

A R G V M E N T V M.

Præsentatus ad parochialem de Iurepatronatus est institucndus si doceat, de vacatione, de existentia Iurispatronatus de præsentatione, & de propria habilitate, quæ omnia quomodo probentur firmat hæc decisio. Iuspatronatus non præsumitur ab vniuersitate vsurpatus quando constat de illius existentia, & Vniuersitas non habeat iurisdictionem in loco beneficij.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentatus ad parochialem si docet de vacatione, de existentia iurispatronatus, de præsentatione, & de propria habilitate est instituendus.*
2 *Vacatio probatur ex fide obitus vltimi prouisi formiter extracta.*
3 *Habilitas præsentati ad parochialem iustificatur ex relatione examinatorum, & ex litteris patentibus Ordinarij.*
4 *Iuspatronatus probatur ex præsentationibus effectum sortitis per lapsum centum annorum etiam in terminis Concilij.*
Imò ex illis præsumitur titulus fundationis, & dotationis, num. 5.
Adeout non requiratur alia probatio, num. 6.
Et sufficit quod de primis, & vltimis præsentationibus, quia intermedia præsumitur si non doceatur de contrario, num. 7.
8 *Consensus habet vim electionis, & idem operatur, ac electio.*
9 *Iuspatronatus vehementius præsumitur si cum præsentationibus per centum annos concurrant enunciatiua antiquissima super eo.*
Præsertim si vna ex enunciatiuis fuerit Ordinarij cui multum defertur tanquam in materia eius præiudicij, num. 10.
11 *Res iudicata facit rem claram indubitatam, & manifestam.*
12 *Titulus melior non potest allegari, quam proueniens ex immemorabili probata cum suis requisitis.*
13 *Iuspatronatus quando non præsumitur ab Vniuersitate vsurpatus, & num. 14.*

D E C I S I O CCCXLVII.

VAcante Parochiali Ecclesiæ S. Michaelis loci de Capu-
gnano per obitum Dominici Palmerini, Communi-
tas, & homines prædicti præsentarunt Ioannem, cui præ-
sentationi cum Promotor Fiscalis Mensæ Archiepiscopalis
se opposuerit, dedi dubium, An eidem institutio esset con-
1 cedenda, & Domini responderunt affirmatiuè, † cum do-
ceat de requisitis necessarijs ad eam obtinendam, nempè de
vacatione Parochialis, de existentia Iurispatronatus, & præ-
sentatione ad eius fauorem facta intra legitima tempora,
& de propria habilitate, quibus concurrentibus, esse locum
institutioni, firmat *text. in cap. Decernimus, & c. Monaste-*
rium 16. quæst.7. c. Cum Bertoldus, ibique Abb. *num.9. & 12.*
de re iudic. Rot. *decis.337. num.1. par.2. recent. decis.232. eo-*
dem num. par.5. & decis.87. à princip. par.7. in Gerunden. Be-
neficij 4. Iulij 1642. & in Cracouien. Præpositura Sancti Flo-
riani 28. Nouembris 1650. coram R.P.D. meo Bichio.

Vacatio est indubitata, † & probatur ex fide obitus Do- 2
minici Palmerini formiter extracta, Rot. *in Placentina bene-*
ficij 7. Februarij 1650. coram Eminentiss. D. Card. Corrado,
& in Bononiea. beneficij 16. Februarij 1652. coram R. P. D.
meo Albergato.

Habilitas Ioannis præsentati iustificata remanet, † & ex 3
relatione examinatorum, vt firmauit Rota *decis.613. num.6.*
& decis. 931. num. 3. coram Buratt. & ex litteris patentibus
Ordinarij, Felin. *in c. post cessionem num. 3. & 15. de probat.*
Rota *decis.152. num.24. par.5. recentior. & in dicta Gerundea.*
beneficij 4. Iulij 1652. coram D. meo Bichio.

Iuspatronatus verò, & pertinentia illius ad Homines Ter-
ræ Capugnani resultat ex pluribus præsentationibus effe-
ctum sortitis cursu temporis 200. & vltrà annorum, † cùm 4
tamen adhunc effectum sola centenaria sufficiat, etiam in
terminis Sacri Concilij Tridentini *sess. 25. de reform. cap. 9.*
ibi: *Siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per longis-*
simum temporis cursum, iuxta cons. Feder. de Sen. 234. *num.3.*
versic. Sic ad propositum, Dec. *consil. 117. sub num.2. vers. se-*
cundo non obstat, & cons.126. num.3. vers. & hoc etiam, & fir-
mauit Rota coram Buratt. *decis. 142. num. 2. & seqq.* & ibi
Adden. *num. 15.* † vbi quod ex continuatis præsentationi- 5
bus effectum sortitis per spatium annorum centum præsu-
mitur titulus fundationis, & dotationis, *decis.127. num.1. vbi*
etiam adden. litt. A. & decis.875. in princ. Duran. *decis. 87.*
num.21. Merlin. *decis.45. num. 3. & in recentior. decis. 258.*
num. 10. par.4. decis.218. num.22. vbi dicitur, conclusionem
esse veram, & receptam, *& num. 52.* † vbi quòd non requi- 6
ritur positiua probatio dotationis, & fundationis, sed suffi-
cit illa, quæ resultat ex centenaria, *par.6. decis. 241. num.1.*
eadem par.6. & decis.29. à princip. par.7.

Non obstat, quòd in prima centenaria non probetur con-
tinuatio præsentationum de vno in alium; † Nam concur- 7
rentibus primis, & vltimis effectum sortitis, mediæ quoque
præsumuntur, dum non docetur de statu libertatis interme-
dio, Alciat. *præsumpt. 2. reg. 2. versic. sed mihi videtur*, Tiraq.
de præscript. §. 1. gloss. 5. per tot. Rota coram Seraph. *decis.*
1141. num. 3. in recent. decis. 275. sub num. 4. par. 3. coram
Buratt. *decis. 172. num. 10.* & ibi Adden. *num.32. & decis.875.*
sub num. 2. & 3. cum alijs in Cremonen. Præpositura 23. Maij
1644. coram Eminentissimo Cardinali Corrado.

Prout pariter non obstat, quòd nonnullæ ex prædictis
præsentationibus non sint veræ præsentationes, sed consen-
sus præstiti ab ijsdem Hominibus in electione facienda;
† Nam idem est aliquem ad beneficium præsentare, & illius 8
electioni consentire, consensus enim habet vim præsenta-
tionis, vt firmauit Rota coram Crescen. *dec. 2. de Iurepatr. &*
in recent. decis.471. num.22. & decis.482. num. 5. par.4. tom.2.
& decis 407. num.7. coram Merlino.

Quæ omnia faciliùs procedunt in præsenti casu, in quo
vltra duplicem centenariam resultantem ex dictis præsenta-
tionibus concurrunt etiam enunciatiuæ antiquissimæ de
anno 1456. 1497. & 1543. *in Summar. num.9. & duob. seqq.*
† ex quibus resultare vehementem præsumptionem iuris- 9
patronatus, & validum illius adminiculum, notat Abb. *consil.*
54. num.3. vol.1. Bursatt. *cons. 324. nu. 6. lib. 3.* Ferret. *cons. 293.*
eodem num. lib. 2. Rot. *decis. 518. num. 2. par. 1. recent. dec. 360.*
num. 3. & decis. 674. sub num. 2. par. 2. Buratt. *d. decis. 142.*
num. 11. & decis. 172. num. 12. vbi adden. num. 33. & coram
Merlin. *decis. 45. num. 2.*

Præsertim attenta vltima de anno 1543. emissa ab Or-
dinario in actu visitationis Ecclesiæ; † Nam assertioni Or- 10
dinarij multùm deferri solet in hac materia, in qua agitur
de eius præiudicio, Felin. *in c. Illud num. 6. de præscript.* Gra-
tian. *forens. disceptat. cap. 597. num. 13.* Rota *diuersor. decis.*
567. num. 2. par. 4. Mantic. *decis. 350. num. 3.* Buratt. *decis. 111.*
num. 7. ibique add. litt. C. & decis. 552. num. 4. & post Viuian.
de Iurepatron. decis. 26. num. 12. & in recent. decis. 13. num. 1.
par. 1.

Insuper concurrit sententia lata de anno 1643. ad fauo-

rem

rem Dominici Palmerini præsentati à dictis hominibus contra Mensam Archiepiscopalem prætendentem libertatem Parochialis controuersiæ, à qua cùm non fuerit appellatum
11 † resultat res iudicata, quæ facit rem claram manifestam, & indubitatam, ad text. *in l. ingenuum, ff. de stat. homin.* Rot. in his terminis *dec. 147. n. 6. & dec. 210. num. 1. par. 5. recent.* & coram Buratto *dec. 26. num. 8.*

Et tollitur difficultas ex Testibus formiter examinatis deponentibus de immemorabili requisitis, gloss. *in cap. 1. verb.*
12 *Memoriam de præscript. in 6.* † qua stante potest allegari melior titulus de mundo, vt millies firmauit Rota, & signanter *decis. 27. num. 8. par. 4. tom. 2. recent. dec. 150. num. 4. & seqq. par. 5. & in Abulen. Decimarum 12. Decembris 1650. & 15. May 1651. coram me.*

Vndè non refert, quòd versemur in Vniuersitate, in qua cadit præsumptio vsurpationis, nam attenta immemorabili, iunctis prædictis præsentationibus continuatis, & effe-
13 ctum sortitis per spatium tot annorum, † cessat præsumptio huiusmodi etiam ex dispositione eiusdem Concilij, vt aduertit Gabr. *cons. 192. num. 3. & seqq. lib. 2.* Rota *dec. 409. in fin. par. 1. diuersor.* & coram Merlin. *dec. 277. num. 3. & decis. 349. num. 2.*

Quæ præsumptio, nec etiam vrgeret contra Vniuersita-
14 tem de qua agitur, † cùm non habeat iurisdictionem in loco beneficij, vt dixit Rota coram Merlin. *dec. 407. num. 3. & 17. & seqq. & in Craconien. Parochialis 24. Ianuary 1628. coram eodem*, licèt non reperiatur inter eius impressas cum alijs per Adden. ad Buratt. *dec. 551. num. 16.*

Et ità pro institutione ad fauorem Ioannis Palmerini responsum fuit Mensa Archiepiscopali, & Saluatore Viuarello pluries, & pluries citatis, & ooo informaotibus.

R. P. D. ZARATE.

Romana Iurium Funeralium.

Veneris 4. Iulij 1654.

ARGVMENTVM.

Aurea est decisio, & in praxi admodum rara circa administrationem Sacramentorum, ac ius sepelliendi, quæ habent Hospitalia quoad personas in eis decedentes; Hinc plura de sepulturis, Iurisdictione Parochi, ac administratione Sacramentorum habebis ad intellectum quando, & in quibus habeat Parochus iuris assistentiam intra limites suæ Parochiæ, & an, & cui debeatur quarta funeralis, vbi lis vertitur inter verum Parochum, & Monasteria, quæ ab illa prætenduntur exempta.

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet iuris assistentiam quoad circa Parochialia intra limites suæ Parochiæ priuatiuè quoad alios.*
2 *Hospitale per priuilegia à iurisdictione Parochi exemptum eidem subesse non potest.*
Parochus non habet assistentiam iuris in Ecclesijs Regularium, num. 2.
3 *Infirmus in Hospitali decedens, non dicitur de Parochia intra, cuius fines existit Hospitale.*
Parochia ad mutandum requiritur animus permanendi, num. 3.
4 *Ius Parochis ex Statuto Cleri Romani, ex quibus dicatur mutatum, & vide sup. num. 3.*
5 *Reo sufficit vincere per non ius actoris.*
6 *Hospitale, cuius Rectoribus competit ex priuilegio ius administrandi Sacramenta infirmis, dicitur habere iuris assistentiam.*
7 *Hospitalia ex Constitutione Pontificum habere debent duos fratres Sacerdotes pro administratione Sacramentorum.*
8 *Sacerdotes in Hospitali deputati ad administrationem Sacramentorum habentur pro Parochis.*
9 *Ius sepulturæ pendet ab administratione Sacramentorum.*
10 *Cadauera in Hospitali decedentium, in eodem Hospitali sepelliri debeat, & num. seqq.*
in Cæmeterio fideles initio nascentis Ecclesiæ sepelliebantur, num. 10. & num. 11.
11 *in Ecclesia sepelliri omnibus fidelibus fuit concessum.*
12 *Decedentes in Hospitali, in illius tantùm cæmeterio sepelliri debeat, & vide sup. num. 10. cum seqq.*
13 *Cæmeterij appellatione non continetur Ecclesia.*
14 *Ecclesia censetur pars integralis Hospitalis.*
15 *Cæmeterium habetur tanquam accessorium ad Ecclesiam.*
16 *Cæmeterium non qualibet Ecclesia habere potest.*
17 *Hospitali habenti cæmeterium ius sepelliendi competit. Amplia, vt num. seqq.*
19 *Quarta Parochialis quoad infirmos in Hospitali decedentes eidem competit Hospitali. Amplia, vt ibidem, & num. seqq.*
20 *Hospitalia habent exemptionem à solutione quartæ funeralis.*
Communicatio Priuilegiorum operatur etiam, ac si priuilegia fuissent principaliter concessa, num. 20.
21 *Communicatio priuilegiorum, quando etiam operetur exemptionem à solutione quartæ funeralis.*
22 *Quartæ solutionis exemptio requirit derogationem*, Clementinæ Dudum de sepultur. *& quando, vide num. seqq.*
23 Clementinæ Dudum de sepulturis, *derogatum censetur etiam tacitè, vbi constat de voluntate Papæ derogare volentis, & num. seqq. vbi vide.*
24 *Derogatio generalis non sufficit*, Clement. Dudum de sepultur. *vide num. seqq.*
25 *Derogatio*, Clement. Dudum de sepultur. *apposita in priuilegio principali non operatur in illius communicatione, & quando, num. seqq.*
Communicatio priuilegiorum non extenditur ad præiudicialia, num. 25. & seqq. vide.
26 *Exemptio à solutione quartæ ex clausulis generalibus, & voluntate Pontificis substinetur.*
27 *Exemptio habet in ventre præiudicium tertij.*
28 *Clausula*, quorum tenores, *quid operetur.*
29 *Quarta funeralis iuxta Concilium persoluitur etiam, non obstantibus priuilegijs, & quando.*
30 *Hospitalia possunt prætendere quartam funeralium quoad eos, qui in Hospitali decedunt, licèt alibi tumulentur, & num. seqq.*
31 *Exemptus à Iurisdictione Ordinarij, vel Parochi, eatenus conceditur.*
32 *Hospitalis Rectores associare non possunt cadauera in eorum Hospitali decedentium, si alibi tumulantur.*
Parochus, quando possit associare cadauera extra propriam Parochiam, num. 32.
33 *Priuilegia ad certum locum restricta, extra illum non possunt extendi.*
34 *Prorogatio non admittitur, vbi facultas fuit taxata, & limitatè concessa.*
35 *Monaci non habent Territorium, nisi intra claustra, & ambitum suorum Monasteriorum.*
Monasterium est Territorium Abbatis, num. 35.
36 *Regulares non possunt Religiosum defunctum portare per Ciuitatem.*
37 *Rectores Hospitalis verè Parochi non sunt, nec habent ius Parochiæ, & num. seqq.*
Parochiam ad constituendam, quæ requirantur, num. 37. & 38.
38 *Populus constat ex decem domibus, & familijs.*
Parochiam constituunt decem domus, & familiæ, numer. 38.
39 *Parochiam habere, & curam personarum aliud est.*
Parochia sine Territorio non consistit, num. 39.
40 *Parochia non datur vbi, nec est Populus, nec Territorium.*
Parochi iurisdictio cessat cessante Parochia, num. 40.
41 *Parochia non deducitur ex solo iure sepelliendi, & administrandi Sacramenta.*
Ius sepelliendi, & administrandi Sacramenta ex præscriptione, seu priuilegio competere possunt, num. 41.

DECISIO CCCXLVIII.

Vertente lite inter R.P. Guardianum, Monasterium, & Parochum S. Bartholomęi in Insula, (in cuius Ecclesia ius Parochiale residet) ex vna parte, & Venerabile Hostale S. Ioannis Colabitæ Ordinis B. Ioannis de Deo, ex altera, super iuribus Parochialibus exercendis quoad infirmos ibi degentes, atque etiam quartæ funeralium retentione de ibidem decedentibus, & eorum associatione aduersa di-

ctum

ctum Hospitale duę fuerunt latæ sententiæ, à quibus cum causa appellationis mihi fuisset commissa proposui dubium, An Patres S. Ioannis Colabitæ possint extra eorum Hospitale exercere iura Parochialia, & quartam funeralium retinere; & Domini pro resolutione sic responderunt: Patres Colabitas posse dumtaxat exercere iura Parochialia, & retinere quartam funeralium quoad cadauera eorum, qui moriuntur in Hospitali, & tumulantur in eorum Cœmeterio, & Ecclesia.

Quæ resolutio optimis subnixa fuit fundamentis. Nam licet regulariter verum sit iuris assistentiam Parochum ha-
1 bere, † quoad iura Parochialia exercenda intra limites suę
Parochiæ priuatiuè quoad alios, vt per text. *in cap.* 1. *cap. fraternitatem de sepult. Clement. Dudum, §. verum eod. tit.* cum similibus testatur Grat. *discept. forens. cap.* 298. *nu.* 78. *cum seqq.* Marescott. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 95. *à num.* 9. Barbos. *de offic. Paroch. par.* 3. *cap.* 26. *num.* 66. Rota *dec.* 256. *& dec.* 366. *nu.* 1. *par.* 1. *dec.* 37. *num. etiam* 1. *par.* 5. *recent.* & coram Caual. *dec.* 101. *num.* 1. Tamen hæc iuris assistentia Parochi Sancti Bartholomæi, quoad dictum Hospitale non suffragatur, cùm per amplissima priuilegia Pij Quinti, Gregorij XIII & XIV. Sixti IV. & V. *data in Summ. num.* 4. *vsque ad* 7. ab omnimoda superioritate, & iurisdictione alterius Parochiæ inuenia-
2 tur exemptum, † maximè cùm Parochus non habeat iuris
assistentiam in Ecclesia Regularium ex eo, quòd sit intra suos limites, vt per Abb. *in cap. dilectus num.* 1. *&* 11. *de Capell. Monach. & in cap. cum venerabilem num.* 46. *de except.* tenuit Rota *in Beronen. iurium Parochialium* 23. *Martij* 1629. penes Modernum Marradien. *de iur. Abbat. decis.* 87. *num.* 2. *&* 3. nec magis quoad infirmos in eodem Hospitali degentes, & eos, qui ibi decedunt; dum illi de Parochia Sancti Bartholomæi censeri non possunt, quamuis intra eius limites ex accidenti existentes, videlicet ex causa infirmitatis: quo
3 † casu prima Parochia non mutatur, & alia de nouo acqui-
ritur, cùm ad eam acquirendam animus permanendi requiratur, *cap. is, qui de sepult. lib.* 6. *facit l. nihil* 23. *ff. de captiu. l. eius qui* 27. *§. fin. l. domicilium* 20. *ff. ad municip. l. qui saltum* 67. *ff. de legat.* 3. *l. quæsitum* 12. *§. Papinianus* 37. *l. Seia* 20. *§. Pamphila, ff. de fund. instruct.* probat Syluestr. *in summa verb. canonica portio num.* 15. Emanuel Rodriquez *quæst. Regul. tom.* 3. *quæst.* 46. *art.* 3. Marescott. *lib.* 2. *var. dict. cap.* 95. *num.* 3. *cum seqq.* plures relati à Barbosa *in collect. Concil. sess.* 24. *cap.* 1. *de reform. num.* 6. *& de offic. Paroch. par.* 3. *cap.* 25. *num.* 26. *&* 27. Modern. Lauor. *variar. lucubr. tit.* 2. *cap.* 17. *&* 38. *cum seqq.* Basil. Pont. *de matrim. lib.* 5. *cap.* 13. §. 2. Parlador. *rer. quotid. different.* 66. §. 3. *num.* 3. Amaya *in l.* 7. *num.* 98. *cum multis sequentib. Cod. de incol.* Et confirmauit Statutum Cleri Roma-
4 ni, *datum in Summ. Hospitalis num.* 3. † vbi cauetur ius Pa-
rochiæ non mutari, nisi duobus mensibus elapsis, in quo notari debet, domicilium non requiri ad contrahen. Parochiam, cùm sufficiat habitatio cum animo permanendi ad tempus notabile, vt per Gratian. *discept. forens. cap.* 94. *num.* 74. Marescott. *var. dict. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 11. Barbos. *de iur. Eccles. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 33. Modern. Lauor. *var. lucubr. dict. tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 148. Reuerendissimus Episcopus Eugubinus *decis.* 87. *num.* 5. Rota coram Seraph. *dec.* 1135. *n.* 1. quod
5 quidem sufficeret, vt † Hospitale posset vincere per non ius
actoris, ex *l. fin. Cod. de rei vindic. l. actor, Cod. de prob. leg. qui accusare, C. de eden.* Bald. *cons.* 481. *lib.* 2. Rolan. *cons.* 60. *num.* 13. *vol.* 1. *& cons.* 67. *num.* 1. *volum.* 3. Rota *dec.* 98. *sub num.* 1. *coram Canaler.*

Quinimò dicto Hospitali, & eius Rectoribus tanquam
6 Parochis potius videtur assistere, † cùm ipsis competat de
iure speciali, & priuilegio Summi Pontificis facultas ministrandi Sacramenta infirmis in eodem Hospitali existentibus, iuxta *Clement. quia contingit, §. cæterum de relig. dom.* vbi gloss. Vitalin. *num.* 85. Panorm. *num.* 24. Imol. & cæteri antiquiores, Marc. Anton. Genuen. *in prax. Curia Archiep. Neap. cap.* 61. *num.* 1. *&* 2. Hyppol. Maya *obseru.* 12. *num.* 108. *cum seqq.* Franc. Costa *cons.* 4. *num.* 68.

Atque etiam ex Constitutione Greg. XIII. Pij V. Gregorij XIV. Sixti IV. & V. *in Summ. Hospitalis num.* 4. & Constitutione 69 Pauli V. incipiente, *Romanus Pontifex anno* 1611.
7 apud Cherub. *tom.* 3. *pag.* 261. † in qua singulis Hospitalibus
concessit adesse duos Fratres Sacerdotes ad Sacramentorum administrationem, & ex litteris Vrbani VIII. in forma Breuis incipien. *Circumspecta sub datum Romæ* 18. *Aprilis* 1628. idem conceden. tradit Barbosa *de iur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 41.
8 *num.* 161. & generaliter pro Parochis haberi † Sacerdotes
in Hospitali deputatos, firmauit Rota *in Licien. Legatis* 22. *Martij* 1638. *coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Quapropter cùm ab administratione Sacramentorum
† ius sepulturæ multùm pendeat, vt per DD. *in cap.* 1. *de se-* 9
pult. in 6. Gratian. *discept. forens. dict. cap.* 94. *num.* 74. Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 23. *num.* 74. Marescott. *var. dict. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 11. Barbos. *de offic. Paroch. par.* 3. *cap.* 26. *num.* 34. *& de iur. Eccles. dict. lib.* 2. *cap.* 10. *eodem num.* Proculdubio dicen. est Hospitali, & eius Rectoribus competere ius sepeliendi cadauera in eo decedentium, non solùm in Cœmeterio,
† in quo initio nascentis Ecclesiæ fideles sepelire licuit, *cap.* 10
percipiendum 13. *qu.* 2. Stephan. Durant. *de Ritib. Eccles. lib.* 1. *cap.* 24. Barbos. *de offic. Paroch. par.* 3. *cap.* 26. *num.* 6. Modern. Lauor. *var. lucubrat. tit.* 2. *cap.* 5. *num.* 104. Verùm etiam in
Ecclesia, † vt posteà indistinctè omnibus fidelibus fuit con- 11
cessum, *cap. nullus* 13. *quæst.* 2. *cap. cum liberam de sepult.* ex ratione, quæ traditur *in cap. cum gratia* 14. *quæst.* 2. & refertur per Barbos. *dict. cap.* 26. *num.* 8. *de offic. Paroch.* cum pluribus ibi allegatis, *& de iur. Eccles. lib.* 2. *cap.* 10. *nu.* 8. Modern. Lauor. *variar. lucubrat. dict. cap.* 5. *num.* 107. *tit.* 2.

Nec obstat, quòd dicatur dumtaxat permissum fuisse
† decedentes in Hospitali, in Cęmeterio sepelire, vt per tex. 12
in dict. Clement. quia contingit, §. cæterum de relig. domib. præsertim cùm appellatione cœmeterij † non contineatur Eccle- 13
sia, *cap.* 1. *de consecr. Eccles. vel Altar.* siquidem hoc obiectum ex pluribus rationibus diluitur. Primò ex eo, quòd tam licitum sit omnes fideles in Ecclesia sepeliri, deinde quia dicta Constitutione Pij V. & Gregor. XIII. non restringitur hæc facultas ad Cœmeterium, sed generaliter adijciuntur illa verba, *in loco sacro, cum pompa moderata.* Vlteriùs quia Ecclesia tanquam pars integralis, & membrum Hospitalis
† pro conseruatione Sacramentorum censetur, *in dict. Cle-* 14
ment. quia contingit, §. fin. de relig. domib. & cœmeterium tanquam accessorium † ad Ecclesiam habetur, vt notatur *in cap.* 15
vnic. de consecr. Eccles. vel Altar. lib. 6. tradit Barbos. *de iur. Eccles. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 1. Præterquam plus iuris est habere
cœmeterium, † cùm hoc non cuilibet Ecclesiæ competat, sed 16
tantùm Parochiali, vel illi cui specialiter ex priuilegio, vel consuetudine fuit acquisitum, Barbos. *dict. cap.* 9. *num.* 6. Vn-
dè clarè resultat † Hospitali ius sepeliendi competere, vt in 17
terminis est text. *in dict. Clement. quia contingit, §. fin. de relig. domib.* & ibi gloss. *verb. Parochiales*, & tradit Syluester *in summa verb. sepultura num.* 1. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tit.* 2.
cap. 8. *num.* 4. Quòd maximè intelligitur † cùm d. Hospitale 18
sit Ecclesiasticum, Roman. *cons.* 477. *num.* 12. *vers. quamuis enim*, Castr. *cons.* 167. *in fin. lib.* 2.

Ex quo etiam fuit resolutum quartam funeralium retine-
ri posse per Fratres, & Rectores dicti Hospitalis; † quo- 19
ad infirmos in eo decedentes, qui inibi in cœmeterio, seu Ecclesia sepeliuntur extantibus, præsertim priuilegijs super ius relatis, ex quibus immunitas à solutione quartæ competere valet, Emanuel. Rodriq. *quæst. Regular. quæst.* 39. *à nu.* 2. Guttier. *de iuram. confirm. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. Grat. *discept. forens. cap.* 925. *à princip.* Barbos. *de iur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 24. *n.* 7. Rota *in Hispalen. quarta funeralium* 4. *Iunij* 1590. *coram bon. mem. Cardin. Hieronymo Pamphilio*, *& in Licien. Quarta funeralium* 15. *Ianuarij* 1618. *coram bon. mem. Coccino*, *& in alia Licien. Quartæ* 23. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiss. Tarraconen. & in Elnen. iuris Parochialis* 6. *Iunij* 1631. *& in Tarentina Quarta funeralis* 5. *Decembris* 1629. *coram bon. me. Queippo*; Priuilegio scilicet Sixti Quarti concesso Hospitali S. Spiritus in Saxia expressam exemptionem quartæ
funeralis † continentę communicato per Gregorium XIV. 20
Hospitali S. Ioannis Colabitæ, ex qua communicatione perindè habetur, ac si principaliter huic Hospitali fuisset concessum, *l. omnia, Cod. de Episcop. & Cleric.* Oldrad. *cons.* 300. *num.* 2. Rota *dec.* 30. *num.* 2. *par.* 4. *tom.* 1. *recent. & in Ianuen. Priuilegiorum* 28. *Iunij* 1649. *coram R. P. D. meo Celso.* Et licet in communicatione Gregorij facta Hospitali S. Ioannis
nulla mentio quartæ habita fuerit, † tamen dum priuile- 21
gia, & exemptiones eidem communicata leguntur, hæc quoque exemptio à quarta funeralium comprehensa intelligitur, vt in specie respondit Rota *dec.* 84. *nu.* 3. penes Modern. Marradien. *tom.* 2. *de iur. Abbat. & in Craconien. quarta funeralis* 25. *Maij* 1646. *coram R. P. Domino meo Pentingero.*

Accedente prætereà priuilegio speciali concesso per sanct. mem. Pium V. & confirmato à Gregor. XIII. quòd principaliter emanauit ad fauorem Hospitalis Granaten. huius Religionis, & generaliter pro omnibus huiusmodi Hospitalibus erectis, & erigendis, *dict. Summ. num.* 4. & in specie

com-

communicatum fuit huic Hospitali per Gregor. XIV. *vt in*
Summar. num. 6. qui motu proprio illud eximit, & eius
personas à Parochis infrà, cuius limites consistebat, & ab
eorum iurisdictione, ac superioritate ratione perceptionis
eleemosynarum, oblationum, legatorum piorum, & alio-
rum iurium, & obuentionum quarumcumque, quæ eidem
Hospitali, & ipsius Ecclesiæ ea quacumque largitione
obuenirent, attento quod proprium Rectorem haberet Ec-
clesiastica Sacramenta omnibus in eo existentibus mini-
strantem, vt latiùs in dicto Breui continetur, ex quibus ver-
bis dubitari non debet, quia etiam Quartæ exceptio intelli-
gatur; quamuis de ea expressè mentio non fiat.

Nec aduersatur, quòd in huiusmodi priuilegijs deroga-
22 tum non fuerit, *Clementina Dudum de sepult.* † quemad-
modum requiritur, vt talis exemptio possit competere,
per text. *in cap. ex parte de Capell. Monach.* Rota *decis.* 122.
num. 1. *part.* 1. *diuersor.* & *decis.* 101. *num.* 2. *coram Caua-*
ler. Petr. de Vbald. *de canonica Parochialis cap.* 6. Nam cùm
exemptio per Pontifices processisset in amplissima forma,
& sub verbis vniuersalibus nullam restrictionem patienti-
bus, & expressa mentio de Quarta funeralium in priuile-
gio Sixti Quarti habita fuerit, sub tali vniuersalitate dero-
23 gatum censetur, *dict. Clementina Dudum*, † cùm per eam
constet de voluntate Papæ derogare volentis, vt in termi-
nis respondet Rota *in dicta Cracouien. Quarta funeralis* 25.
May 1646. *coram Reuerendiss. P. Dominomeo Pontizgoro*,
Barbos. *de iur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 24. *num.* 8. *de offic. Paroch.*
dict. cap. 25. *etiam num.* 8. Licèt aliàs sub generalitate non
adeò comprehensiua, ex qua desumi valeat Pontificis vo-
24 luntas derogatio, *dict. Clement.* non † inducatur quomodo
intelligenda sunt in contrarium adducta, vt etiam distin-
guitur *in dicta Cracouien. Quarta funeralis*, §. *Non obstat*.
Et ex hac ratione tollitur obiectio, quòd non sufficiat de-
25 rogatio, *dict. Clement. Dudum*, in priuilegio † principali
nisi, & apponatur in communicatione non extendatur ad
præiudicialia, *vt in dict. decis.* 101. *num.* 3. *coram Caualer.*
26 Nam etiam ex clausulis generalibus, † voluntate Papæ
adhuc exemptio substinetur, Barbosa *dict. lib.* 3. *de iur. Ec-*
cles. cap. 24. *num.* 8. *in fin.* Quæ voluntas colligitur ex eo,
27 quia nominatim communicantur exemptiones, † quæ de
sui natura habent in ventre præiudicium tertij, vt proin-
dè vlteriori derogatione opus non sit, vt ponderauit Rota
coram Buratt. *decis.* 193. *num.* 24. Præsertim cùm in priuile-
28 gio communicationis legatur clausula: † *Quorum tenores*,
& pro expressis, de quibus *in d. Cracouien.* §. *Non obstat*.

Quamobrem omninò cessare visa fuit assistentia iuris
communis consuetudo Vrbis, & dispositio Concil. Tri-
dent. *sess.* 25. *cap.* 13. *de reformat.* cùm hæc tantùm suffra-
29 gentur ijs, † quibus Quarta persolui consueuit, iuxta
declarationem Pij Quinti editam anno 1567. vt aduertunt
Guttier. *de iuram. confirm. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. Eman. Ro-
driq. *quæst. Regular. tom.* 1. *quæst.* 29. *ante fin.* Rota *in dict.*
Licien. Quarta funeralium decis. 84. *num.* 4. post Modern.
Marradien. *de iur. Abbat. tom.* 3. atque ideò Parochi San-
cti Bartholomæi præfata iura non suffragantur, cùm nullibi
constet dict. Quartam persolutam, nec ab eo prætensam.

Circa eos verò, qui in dicto Hospitali decedunt, & ali-
bi tumulantur, quamuis ex Superioribus videatur dd. Fra-
30 tribus, † & Hospitali tanquam Parochis competere re-
tentionem, seu potius perceptionem Quartæ funeralium,
iuxta *dict. Clement. Dudum*, §. *verum de sepult.* Vgolin. *de*
offic. Episcop. cap. 17. *num.* 11. Barbos. *de offic. Paroch. dict.*
cap. 25. *num.* 20. Rot. *in Mediolanen. Quarta* 14. *Martij*
1622. *coram Merlino, quæ est inter eius impressas decis.* 19.
nu. 2. Illos tamen excipiendos esse ab ista regula visum fuit,
cùm priuilegia solùm loquantur quoad eos, qui in dicto
Hospitali decedunt, & in eo sepeliuntur; quapropter vlte-
rius eorum verba extendi non debens vim in tantum à iu-
31 risdictione Ordinarij, † & Parochi eximatus Hospitale,
quatenus in eis conceditur, iuxta tradita *in cap. porro, cap.*
cum, & plantare de priuileg.

Quibus consequens est, quòd Rectores dicti Hospitalis
cùm Stola, & Cotta associare non possint cadauera, quæ
32 in aliorum Ecclesijs tumulantur, † licèt aliàs Parochus Mo-
nachus etiam extra propriam Parochiam, ita associare
possit, & sæcularium Parochias ingredi; sicut è conuerso
sæculares Regularium, ex text. *in leg.* 3. §. *non perpetuò, ff.*
de sepult. violat. leg. 5. §. *vsusfructus, ff. vsufruct. quemadm.*
cau. leg. damnas esto, ff. de vsufruct. legat. & per Sacram
Congregationem declaratum fuisse, testatur Barbosa *de of-*
fic. Paroch. dict. par. 3. *cap.* 26. *num.* 77. & 80. & *de iur. Ec-*
cles. dict. lib. 1. *cap.* 10. *num.* 76. *cum seqq.* Nam cum dicta
priuilegia Hospitalis ad ipsius continentia restricta sint, ex-
tra † illud Rectores hæc omnia exercere non valent, ar- 33
gument. text. *in leg. in agris, ff. de acquir. rer. dom.* maximè
cum eorum iurisdictio, seu facultas ob fauorem Hospita-
lis, & in eo degentium concessa, taxata, & limitata fue-
rit, † quo casu, nec etiam prorogatio admittitur, secun- 34
dum Bald. *in cap. P. & G. num.* 10. *de offic. deleg.* Menoch.
lib. 2. *præsumpt.* 18. *num.* 13. Trentacinqu. *var. resol. reso-*
lut. 1. *num.* 2. Modern. Hispan. *de iudic. lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2.
quæst. 8. *sect.* 4. *num.* 1187. & confirmatur ex doctrina Car-
din. *in Clem.* 1. *num.* 5. *de stat. Monach.* dicentis Monachos
non habere Territorium, nisi intra claustra, & ambitum
suorum Monasteriorum, † quia Monasterium est Terri- 35
torium Abbati, Zerola *in praxi Episcopali* 1. *par. verb. pro-*
cessiones, versic. ad quartum extra claustra, Cened. *canon.*
quæst. 26. *num.* 18. Barbosa *de offic. Episcop. alleg.* 73. *nu.* 7.
Modern. *de iur. Abbat. tom.* 1. *disput.* 15. *quæst.* 7. *num.* 39.
Rota penes Caputaqu. *decis.* 225. *par.* 2. *num.* 3. Atque
etiam ex declaratione Sacr. Congregationis Concilij, in
qua fuit resolutum † Regulares non posse Religiosum de- 36
functum portare per Ciuitatem, per Plateas, & alias Paro-
chias, quam refert Barbos. *de offic. Paroch. dict. cap.* 26. *nu.*
68. *vers. fuit tamen dubitatum.*

Præterea, quia Rectores dicti Hospitalis propriè, & ve-
rè Parochi non sunt, nec ius Parochiæ penes Hospitale
existit; † cùm ad constituen. Parochiam illa quatuor re- 37
quisita non concurrant, de quibus Gonzal. *ad reg.* 8. *Can-*
cell. gloss. 6. *à num.* 34. & alios penes Barbos. *de offic. Paroch.*
par. 1. *cap.* 2. *num.* 27. Rota *decis.* 52. *par.* 2. *diuersor.* & *dec.*
380. *par.* 5. *recent.* & præcipuè populum non habeant, qui
† de iure constat ex decem domibus, & familijs Parochiam 38
constituentibus, *cap. vnio quæst.* 3. Pacian. *de prob. lib.* 2. *cap.*
31. *num.* 23. Barbos. *de offic. Paroch. dict. par.* 1. *cap.* 1. *nu.* 20.
Nec refert, quòd d. Hospitale dicatur curam habere quoad
personas in eo existentes, † cùm aliud sit habere Paro- 39
chiam, quæ sine Territorio non consistit, vt post Io. Andr.
in cap. super eo de præbend. in 6. distinguit Barbos. *dict. cap.* 1.
num. 35. Quare deficiente populo, & Territorio extra
Hospitale, & ac propterea Parochia, † proindè cessat Pa- 40
rochi iurisdictio, quæ extendit, aut prorogari valeat, *cap.*
significasti de for. compet. Bald. *in leg.* 1. *Cod. de pedan. iudic.*
Modern. Hispan. *de iudic. dicta quæst.* 8. *sect.* 1. *num.* 971.
Nec ex eo, quòd in Hospitali Sacramenta administrentur,
aut quod in eo ius sepeliendi sit, ius Parochiæ concluditur,
† cùm ex præscriptione, seu priuilegio hæc omnia compe- 41
tere possint, vt ex Card. *in dict. Clem.* 2. §. *fin. de Relig. do-*
mib. notauit Stephan. *de litt. gratiæ in cap. de qualit. Benefic.*
num. 4. *dict. cap.* 1. *de offic. Paroch. nu.* 29. *cum seqq.* Ex qui-
bus associatio dicto Hospitali, & Rectoribus tanquam Pa-
rochis extra eius ambitum denegata fuit.

Atque ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Successionis de Zanis.

Mercurij 9. Decembris 1654.

A R G V M E N T V M.

Iusta causa conualidans egressum à Religione Societatis IESV probatur ex assertione Patris Generalis. Votum redeundi ad Religionem, à qua quis fuit egressus non obligat ad redditum, nisi acceptatus fuit à Superioribus illius Religionis: Discrimen inter votum Religionis in vniuersum, & Religionis determinatur.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum Bononiæ excludit fœminas à successionibus ab intestato extantibus masculis.*

2 *Monachus non potest egredi Religione, nisi concurrentibus causa requisitis.*

3 *Monachus dimissus illis non concurrentibus, non liberatur à nexu Religionis.*

4 *Monachus egrediens animo redeundi, non dicitur egredi.*

5 *Mo-*

5 *Monachi egressum è Religione, ex iustis causis processiuè statur assertioni Generalis.*
6 *Reo satis est reddere dubias probationes actoris.*
7 *Monachus si è Religione recesserit, & deindè ingredi vult, nouum votum emittere debet, nec priori iam emissolıgatur.*
8 *Pacti resolutiui conditio purificatur per solum factum, quamuis modico duret.*
9 *Soror præfertur Patruo in successione fratris.*
10 *Statutum exclusiuum fœminarum à successionibus ab intestato censetur honestum, & fauorabile, & inductum ad publicam vtilitatem.*
11 *Statutum non ligat Ecclesiasticos, nisi copulatiuè concurrant voluntas, & potestas statuentium.*
12 *Statutum non soluit ius commune quoad successiones ab intestato, nisi prædicta concurrant.*
13 *Statutum tollit ius commune quoad personas Laicas tantùm.*
14 *Ius Ciuilis ligat Ecclesiasticos, vbi contractum non dispenit per ius Canonicum, ex approbatione Pontificis.*
15 *Pontificis approbatio quoad ius Ciuile non extenditur ad iura municipalia.*
16 *Statutum laicale præferens primogenitum secundogenito procedit, etiamsi secundogenitus efficitur posteà Clericus.*
17 *Statuti verba directa ad tempus delatæ hæreditatis non ligant, nisi eueniente casu delationis.*
18 *Primogenitura ius dicitur à primogenito spe quæsitum à die natiuitatis, etiam viuente patre.*
19 *Hæredis habilitas, & potentia ad succedendum metitur à tempore delatæ hæreditatis tantùm.*
20 *Statutum laicale, an comprehendat hæreditates Clericorum, vide inferius vsque ad numerum 26. vbi declarantur DD. opiniones.*
27 *Statutum confirmatum à Pontifice cum clausula,* dummodò contra libertatem Ecclesiasticam non tendat, *non ligat Ecclesiasticos ex defectu voluntatis.*
28 *Statutum, quando dicatur lædere libertatem Ecclesiasticam, vsque ad num. 33.*
34 *Immunitatis Ecclesiasticæ fauore in dubio est pronunciandum.*
35 *Successione Ecclesiasticorum facilè euitantur à laicis reportationem renunciationis futuris successionis ante ingressum Religionis.*
36 *Statutum habet locum in successionibus ab intestato tantùm.*

DECISIO CCCXLIX.

Censuerat Rota sub die 17. Maij 1641. immissionem
in possessionem bonorum hæreditariorum Comitis
Angeli de Zanis non esse dandam Februniæ, siue Monaste-
rio Monialium Sanctissimæ Trinitatis, in quo professa
erat, sed Carolo defuncti nepoti, licèt illa tanquam Soror
Germana proximior esset defuncto, & Carolus ingressu-
rus Religionem Societatis IESV, quibuscumque hæredita-
tibus renunciasset, & in eadem Societate tria vota, quæ
simplicia vocant emisisset, quia concursum Sororis tollit
1 Statutum Bononiæ † exclusiuum fœminarum propter ma-
sculos, *sub rubr. de success. ascenden. & collater. §. dict. verè Fratres*, quòd fauet etiam masculis legitimatis qualis erat
Carolus; emissio autem trium votorum simplicium, iuxta
Constitutiones Societatis IESV non resistit acquisitioni tam
ex Testamento, quàm ab intestato ad nutum Superioris,
eo minùs postquam Carolus cum licentia Patris Generalis
fuerat è Religione egressus; Vndè etiam euanuit ipsa re-
nunciatio cùm esset concepta sub expresso pacto resolutiuo
in casu egressus è Religione, vt latiùs hæc omnia com-
probantur in decisione edita coram me dicta die, & anno
1641.

Quam partes approbarunt mediante transactione paulò
post inita, & ferè hactenus obseruata, cuius effectus ex-
tinctiuus litis cùm fuerit nuper euacuatus speciali rescripto
Sanctissimi D. Nostri emisso in plena Signatura Gratiæ;
Monasterium præfatarum Monialium, vnà cum Co. Ca-
rolo Antonio Zano primam litem, etiam vigore nouæ Com-
missionis prosequendo, duo vt à decisis recederetur obie-
cit, nempè pactum resolutiuum supramemoratæ renun-
ciationis non fuisse purificatum per egressum Caroli è Socie-
tate IESV, & Moniales non subiacere statuto exclusiuo
fœminarum propter masculos.

Primum obiectum eduxit negando egressum Caroli fuis-
se licitum, quia nulla concurrebat ex causis adhunc effe-
ctum † requisitis, & enumeratis à Castropal. *oper. moral.* 2
tom. 3. disput. 4. punct. 20. num. 7. & seqq. qui num. 9. † sub- 3
dit aliter dimissum non liberari à nexu Religionis, Sanchez
de Præcept. Decalog. lib. 6. cap. 9. num. 66. Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 3. cap. 9. num. 11. & seqq.* necnon asserendo Ca-
rolum tempore egressus vouisse coram Patre Prouinciali re-
ditum ad Religionem statim, ac negotia quædam tempo-
ralia, ob quæ egrediebatur compleuisset, & sic egressum
fuisse simulatum sub colorato prætextu vtilitatis, neque
exindè purificatam conditionem † adiectum pacto resolu- 4
tiuo renunciationis, quia non dicitur exire, qui cum ani-
mo redeundi, *leg. quid sit fugitiuus, ff. de ædilit. edict.* Bald.
in leg. 1. num. 27. Cod. de seru. fugit. Gonz. *super reg. 8. Cancell. gloss. 43. num. 5. & seqq.* Rota coram sanct. mem. Gregor.
XV. *decis. 70. num. 5.*

Verùm informantes pro Collegio respondebant de iustis
causis egressus constare ex assertione † Patris Generalis,
cui iuxta suas facultates adhibenda est fides, Sanchez *dict.* 5
lib. 6. cap. 9. num. 15. in princip. Castropal. *dict. punct. 20. num. 8.* assertum autem votum redeundi non probari scri-
pturis informibus in id productis, eo minùs pugnantibus
hinc indè Testibus, & concurrente contrario facto decen-
nalis perseuerantiæ Caroli in sæculo, in quo obijt, decla-
rato sæpissimè animo ducendi vxorem, adeòque fidentis de
susceptione liberorum, vt ex se nascituros in vltimis tabu-
lis morti proximus hæredes instituerit, satisque est dubias
reddere † probationes actoris ne suffragentur, *cap. in præ-* 6
sentia de probat. Castr. *in leg. penult. §. docere num. 45. ff. ne quis eum,* Dec. *consil. 37. sub num. 9.* cum alijs allegatis *in Asten. Coadiutoria 21. Iunij 1652. coram Reu. P. D. meo Celso.*

Nec idem votum (esto, quòd probaretur) releuaret,
nisi cognitum, & acceptatum fuerit à Superiore sufficien-
ti adhoc potestate suffulto; nam alioquin non obligaret ad
redeundum; quippè obligatio, quam inter Religionem,
& Religiosum vota simplicia repeterant non suspensa, sed
omninò sublata semel ex vtriusque libero consensu reuiui-
scere præcisè, & arctare ad ingressum non potuit, nisi v-
troque iterùm consentiente, vt distinguendo inter votum
Religionis † in vniuersum, & alicuius Religionis deter- 7
minatæ, probant Diuus Thomas *in 2. 2. quæst. 189. art. 3. in responsione ad 2.* & ibidem Caietanus *vers. adhoc dicitur,*
Azor. *institut. moral. par. 1. lib. 11. cap. 23. quæst. 5.* Castrop.
oper. moral. tom. 3. tract. 16. disp. 1. punct. 3. num. 10. & seqq.
Sanchez *in Præcept. Decalog. lib. 4. cap. 15. num. 28.*

Vt propterea fateri semper oporteat constare de vero
egressu tam de iure, quàm de facto, licèt ad purificandam
conditionem pacti † resolutiui solùm factum sufficeret, *l.* 8
Meuius, ff. de condit. & demonstr. leg. filiusfamilias, §. cum quis rogatus, ff. leg. 1. Castr. *in leg. si marito §. 1. num. 1. solut. matrimon.* Rot. *in Romana Fideicommissi de Soricys 22. Maij 1643. coram Reuerendissimo Domino Episcopo Salamantino,*
quamuis modico tempore durasse, *leg. si quis hæredum, Cod. institut. & substitut.* Rota coram sanct. mem. Gregor. XV.
decis. 5. num. 10. alijque relati ab Altograd. *consil. 54. nu. 100. consil. 60. num. 1. & 4. lib. 1.* & in puncto Modern. Placenti-
nus è Societate IESV *in Manual. Regular. tract. 2. cap. 9. num. 62. quæst. 30. & num. 63.*

Replicabant informantes pro Monasterio scripturas ad
probandum votum productas esse in forma probanti coa-
diuuari, ex quo Carolus viuens curauit absolutionem
à voto regrediendi ad Religionem animo post absolutionem
ducendi vxorem, idemque probari posse coniecturis, ne-
que testes esse discordes.

His, & alijs diligenter ponderatis concordia non fue-
runt super hoc obiecto suffragia Dominorum, & ex solo
secundo capite proximioritatis † gradus præferente Soro- 9
rem Patruo in successione intestata fratris, *leg. consanguinitate, Cod. legit. hæred. §. si igitur defuncte, il secondo auth. de hæred. ab intest.* recessum fuit à decisis, non suffragante
statuto exclusiuo fœminarum in præiudicium Monialium,
& Monasterij, etiamsi longè post illud condito Februnia
Soror Monasticam professionem emiserit, vt enim statu-
tum laicorum afficiat personas Ecclesiasticas emanasse ad
publicam vtilitatem, & honestum, ac fauorabile esse quale
censeri

10 censeri † statutum exclusiuum, vt dixit Rota in Spoletana
Successionis 19. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Celso, non
11 sufficiat cùm semper deficiat potestas † imò, & voluntas
statuentium in Ecclesiasticos copulatiuè necessaria, Dec. in
cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 186. & 187. de constitut.
Garz. de vlt. fin. num. 159. in fin. vers. nec obstat ratio, Surd.
consil. 301. num. 18. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 121.
num. 13. & seqq. vsque ad 26. & proindè nec dici potest subla-
tum à statuto ius commune quoad successionem, itaut hæ-
12 reditas non deferatur † ampliùs iure communi, sed mu-
nicipali, vt ratiocinatur Castr. consil. 304. col. penult. lib. 1.
13 quia hoc non militat, nisi quoad personas laicas, † quas
statuentes voluerunt, & potuerunt excludere, vt in specie
respondet Albertus Bur. super statut. extan. masc. art. 6. nu.
47. quòdque dicit iura ciuilia ligare Clericos, vbi ius Cano-
14 nicum aliter non disponit procedit † ab expressa approbatio-
ne Papæ relata in cap. 1. de summ. celum. in cap. 1. de oper.
non. nunc. cap. vt Inquisitionis de hæret. in 6. quæ non porri-
gitur ad leges posteà latas, & multò minùs ad statuta, vt
15 † distinguendo inter ius ciuile Romanorum, & statuta,
tradit Hostiensis cap. final. num. 11. de solut. quem sequitur
Rebuff. in Const. Reg. tom. 2. in proœm. gloss. 1. num. 62. &
72. Cott. in memor. verb. Clerici ligantur, versic. sed ita de-
berent, vbi ait hoc esse illustre dictum, Surd. dict. cons. 300.
num. 51. Vasquez de success. tom. 1. lib. 2. §. 26. num. 71.

Prout neque releuat, quòd mulier ante ingressum in
Monasterium fuerit subiecta potestati statuentium, & pro-
pterea ea tunc statutum iniecerit vinculum exclusionis, quòd
per ingressum in Religionem non dissoluitur, ob quam ra-
tionem habemus in simili, quòd statutum præferens pri-
16 mogenitum secundogenito † locum habet, etiamsi secun-
dogenitus posteà Clericus efficiatur, Abb. in cap. quod Cleri-
cis num. 39. & 40. de for. compet. Azor. instit. moral. par. 1.
lib. 5. cap. 13. quæst. 8. vers. tum fulet, alijque relati à Carol.
de Grass. de effect. Cleric. effect. 2. num. 122. & 123. & num.
169. cum duobus seqq.

Nam obiectum vrgeret, si ante ingressum fuisset hære-
ditas delata, aliàs si statuti verba diriguntur in tempus dela-
tæ successionis, nullum anteà fuisse vinculum iniectum col-
ligitur, tum ea verbis in illud tempus collatis, qualia esse
verba initio Statuti Bononiensis apposita, ibi: Si quis in-
testatus decesserit, &c. notant infra allegandi, tum ex eo,
17 † quòd anteà efformata non erat, aut applicabilis exclusio,
cùm ad successionem Fratris viuentis Sorori nullum ius
competeret, nec re, nec spe probabili, Bart. in leg. qui Ro-
mæ, §. duo fratres num. 3. & 4. ff. de verb. oblig. Rip. in leg. 1.
num. 25. Cod. de pact. Bertazz. cons. ciuil. 57. num. 4. & seqq.
Cæphal. consil. 526. num. 71. & seqq. & in hoc differt ius suc-
cessionis à iure primogenituræ, quòd ex die natiuitatis,
18 etiam in vita † Patris, quia à Patre aliter disponi non po-
test, dicitur saltem spe quæsitum, Mandell. consil. 523. sub
num. 19. Tiraquell. de iure primogenitura quæst. 43. num. 14.
ac transmissibile Molin. de primogen. lib. 3. cap. 6. num. 36. &
37. Gratian. discept. 456. num. 80. & 81. Cyriac. controu. 23.
num. 34. Giurb. de success. feud. cap. 118. §. 2. gloss. 6. num. 27.
Matth. ad leg. Hispan. lib. 5. tit. 7. gloss. 5. nu. 6. Rot. in A-
riminen. secundogen. 18. Maij proximè præteriti, §. non atten-
to coram me. Tum tertiò, quia regulare est, quòd poten-
tiam, seu habilitatem in persona succedere volentis non
19 metimur † à tempore antecedenti, sed dumtaxat delatæ suc-
cessionis, Bald. in l. 2. Cod. de iur. emphyt. Menoch. cons. 230.
num. 127. Peregr. consil. 34. sub num. 22. lib. 2. Valenz. cons.
83. num. 31.

Adeò, quòd quicquid sit in terminis primogenituræ, vel
statuti excludentis simpliciter fœminas propter masculos,
20 absque verbis in tempus † mortis directis, in quibus termi-
nis loquuntur plerique contrariæ opinionis sectatores, &
signanter Bursatt. consil. 93. num. 39. Cancer. var. resolut.
tom. 3. cap. 11. num. 197. alijque relati à Modern. Pedemont.
disquisit. Cleric. par. 1. tit. de exempt. Cleric. à stat. §. 5. num.
23. à Modern. Neapolit. de Immunit. Eccles. cap. 8. dub. 11.
sect. 4. num. 5. Carol. de Grass. supracit. effect. 2. num. 122. in
fin. & num. 260. Cessat prorsus ratio vinculi iniect. ante
Monacatum in terminis statuti in tempus delatæ hæredita-
tis concepti, & per consequens ex defectu potestatis laica-
21 lis non excluditur, quæ tempore mortis, † ac delatæ suc-
cessionis Monialis est, vt originaliter tradit in puncto Sa-
lyc. in Auth. Cassa 15. Cod. Sacrosanct. Eccles. Ruin. consil.
200. num. 8. & 9. lib. 2. Roland. consil. 57. num. 29. vbi be-
nè distinguit inter ingressum Monasterium ante, vel post
delatam hæreditatem, & subdit quod si attendenda esset
præcedens iniectio vinculi, † semper Clerici subijcerentur 22
statutis laicalibus, quia laici nati fuerant lib. 2. Cæphal. cons.
95. num. 14. & sequentibus, vbi respondendo contrarijs ait
Soccinum, Decium, & alios intelligi non posse de statuto,
quòd suum effectum confert in tempus successionis delatæ,
quia cùm illud anteà, nec fœminam excludat, nec mascu-
lum includat dici nequit iniecisse vinculum exclusionis, ne-
que sibi contrariatur in consil. 146. num. 26. quia ibi loquitur
de statuto excludente † simpliciter fœminas propter ma- 23
sculos, sic etiam Mart. de iurisdict. par. 4. cas. 5. num. 1.
qui sibi contrarius non est in cons. 118. num. 15. quia eo casu
statutum simpliciter excludebat, Surd. dec. 20. num. 8. Spe-
rel. decis. 11. num. 20. & seqq. vbi latè comprobat, & hanc
communem, & magis veram opinionem ait, eandem-
que opinionem fauore Monialis amplexa fuit, Rota in Spo-
letana Bonorum 13. Aprilis 1646. §. visa fuit; vbi signan-
ter ponderatur defectus potestatis, & voluntatis statuen-
tium, & dicitur hæc opinio verior, atque tenenda quic-
quid alij senserint, † quorum rationes verè non subsistunt 24
coram Eminentissimo Domino Cardinali Corrado in Tuder-
tina Successionis 20. Maij 1652. per tot. coram Reuerendiss.
P. Domino meo Meltio, & fauore Clerici in Rauennaten. hæ-
reditatis 5. Iunij 1648. coram Eminentissimo Domino Cardi-
nali Otthobono in Bononien. Hæreditatis 28. Iunij 1652. co-
ram me, & in eadem 30. Maij 1653. coram eodem Domino
meo Meltio, vbi, & si agatur de successione passiua Clerici,
idem militat ibi ponderatus † potestatis, ac voluntatis de- 25
fectus in successione actiua, ex allegatis per Adden. ad Surd.
dict. decis. 20. num. 4. Mant. consil. 118. sub num. 16. vers. quia
maius.

Neque contrarium † aliquam sensit Rota, nam deci- 26
sionem Antonij Augustini impressam inter decis. Putei decis.
99. lib. 3. in antiq. mendosam esse, & in nouiter impressis
exemplaris, ex ipso originali manu Putei conscripto non
reperiri monemur in Montisfalsici fideicommissi 10. Decem-
bris 1619. coram clar. memor. Coccino Decano, relata à Mo-
dern. post tract. de iur. Abbatiss. decis. 29. sub num. 5. versic.
attamen decis. 1. Bisign. de consuetud. ait, quòd per tres sen-
tentias conclusum fuerat contra fœminam, quæ nusquam
fuit Monialis vocata, aut nominata, & quod posteà de
hoc fuit in Cancellaria questio, quam non dicit fuisse reso-
lutam in Ciuitatis Castellis legitim. 15. Martij 1604. coram
Cardinali Lancellutto; non agitur de statuto habente ver-
ba explicitè directa in tempus mortis, nec disputatur arti-
culus principalis exclusionis contra fœminas facit partem
ad augendam legitimam masculorum, decis. pariter 63. co-
ram sanct. mem. Gregor. XV. habet dumtaxat, quòd Mo-
nialis debet dotari stante statuto exclusiuo, atque ita sup-
ponit Monialem acquiescere exclusioni, an autem acquie-
scere teneatur non discutit. Et animaduertendum est, quòd
post has omnes decisiones ex aduerso recensitas, Rota in su-
pracitata decis. 29. sub num. 5. apud Modern. de iur. Abba-
tiss. dixit, quòd in sententia Rotæ fundari non potest ex-
clusio Monialium, & quoad magis communem opinionem
Doctores, & eorum rationes esse ponderandas, quibus
deindè maturè ponderatis in supradictis decisionibus coram
Eminentissimis Dominis Cardinalibus Otthobono, & Cor-
rado, & coram Reu. P. Domino meo Meltio, & me, fuit
pluries pro Monialibus, & Ecclesiasticis personis respon-
sum.

Non obstat, quòd Statuto Bononiæ obijci nequeat de-
fectum statuentium, vt voluntatis, quia in verbis loqui-
tur de ingressis Religionem, ibi: Et si tales fœminæ, &c.
Religionem intrassent, aut potestatis, quia munitur amplis-
simis confirmationibus Apostolicis. Ex ipsa enim petitione
porrecta à statuentibus pro obtinenda confirmatione, &
ex verbis expressis confirmationis Iulij II. iuxta quam subse-
quentes sunt in hac parte intelligendæ apparet noluisse illos
statuendo, & Pontifices confirmando lædere libertatem
Ecclesiæ, vt legitur, ibi: Dummodo contra libertatem Ec-
clesiasticam non tendat, † quòd in puncto ponderant præ- 27
memoratæ decisiones in Bonon. Hæreditatis 28. Iunij 1652.
§. final. coram me, & 26. Ianuarij 1654. §. eoque minus, &
2. seqq. coram Reuerendiss. P. Domino meo Meltio, & tradit
Eugen. consil. 99. nu. 38. lib. 2. Hoc verò statutum, si Mo-
niales excluderet, tendere contra libertatem Ecclesiæ patet,
quia Moniali facultatem succedendi, † quàm haberet de 28
iure

iure communi tolleret, iuxta theoricam communiter traditam à Doct. *in cap. Ecclesia Sancta Maria de const.* Eugen. *dicto cons. 99. num. 38. versic. nec dicatur, & num. 40. lib. 2.* Carol. de Grass. *effect. Cleric. 2. num. 68. & 2. seqq.* necnon,
29 quia exerceret potestatem † in personam Monialis de tempore, quo iam Monialis est, contra textus apertissimos *in cap. significasti de for. compet. in dicto cap. Eccles. Sancta Mariæ de constit. in cap. decernimus de Iudic. cap. fin. de vit. & honest. Cleric. cap. 1. de immunit. Eccles. num. 6.* Nec enim, vt supra dicebam, attendi debet tempus, ac status laicalis ante delatam hæreditatem, quia nonnisi post delatam statutum voluit masculum includere, & fœminam excludere.

Atque hinc gratis etiam dicitur nullum inferri præiudi-
30 cium Ecclesiæ, † eo quod fœmina nisi Monialis esset adhuc excluderetur ab hæreditate vigore Statuti, vt ratiocinatur Brun. *super stat. stant. masc. art. 6. num. 52.* quia cùm de tempore in quo consertur exclusio statutaria, illi mulier non subiaceret, & per consequens posset de iure communi succedere, graue sentiret præiudicium si à statuto excluderetur non secus, ac si post ingressum in Religionem,
31 & delatam hæreditatem † conditum esset statutum; quo casu Monialem non excludi, affirmat ipse Castr. *cons.* 304. *lib.* 1. alij allegati à Carol. de Grass. *effect. Cleric. 2. nu.* 121. Fatendum ergo est, quòd statutum in capite exclusiuo læderet, licèt secus sit in capite inclusiuo masculorum, quòd etiam personis Ecclesiasticis fauere vtile est Ecclesiæ, & in
32 his † terminis loquitur Rot. in exaduerso alleg. *decis.* 438. *num. 59. & duobus seqq.* vbi quærebatur, an Statutum Bononiæ includens Patruum fœminis exclusis prodesset Patruo,
33 in aliqua Religione † professo *par. 4. tom. 2. recent.* vel si de hæreditate contenderent solùm laici, qui est casus exaduerso allegatæ *decis. 51. par. 1. recent.*

Tandem momenti non est declaratio felic. record. Greg. XIII. quòd à statuto exclusiuo deleatur clausula sine præiudicio locorum piorum, & personarum ibi existentium, eo quod iuris, & æquitatis ratio exposcit, vt par sit conditio fœminarum pia loca ingredientium, quàm nubentium; quia ea declaratio emanauit super Statuto Perusino, & ex quo ille Pontifex voluit id indulgere Ciuibus Perusiæ, inferri non potest, quòd alij Pontifices idem concedere voluerint Bononiensibus: Præsertim dum contraria voluntas euidentissimè resultat ex clausula delata, sed replicata, tum in petitione, tum in confirmatione statuti, ibi: *Dummodò contra libertatem Ecclesiæ non cedant*. Exageratum verò præiudicium, quòd fit laicis excipiendo Moniales, non meretur allegari, quia nemini facit iniuriam, qui vtitur facultate sibi à iure communi concessa, nec laicis fauendum cùm læsione immunitatis Ecclesiasticæ, † pro qua etiam 34
in dubio est pronunciandum, *l. sunt personæ, ff. relig. & sumpt. funer.* Alex. *cons.* 190. *in fin. lib.* 6. Dec. *cons.* 89. *nu.* 22. *lib.* 3. Bott. *cons.* 87. *n.* 52. Carol. de Grass. *effect. Cleric.* 3. *n.* 100. † & fa- 35
cilè laicis est id euitare reportando ab ingressuris renunciationem futuris successionibus, vt aduertit Sperell. *dict. decis.* 11. *num. 21. circa fin.* † necnon quia non tollitur Patri, & 36
Matri facultas ad libitum testandi de bonis suis, & statutum locum habet ab intestato, dumtaxat *cons.* 131. *num. 2. vers. vndè propter lib.* 1. Curt. sen. *cons.* 37. *num.* 17. Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. *decis.* 358. *num.* 1. & 2. & coram Buratt. *dec.* 262. *num.* 14. *vbi allegantur concordantes.*

Et ità decisum vtraque parte informante.



MISCEL-

MISCELLANEA DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ adhuc non sunt impressæ, & allegantur in ipsis Decisionibus in eisdem causis factis, tam supra in hac Parte XI. emanatis, quàm etiam in alijs Partibus Recentiorum allegatis.

Cum alijs pluribus Decisionibus notabilibus, non adhuc impressis.

R. P. D. VEROSPIO.

Postea S.R.E. Cardinali.

Auximana Fideicommissi.

Veneris 30. Maij 1631.

ARGVMENTVM.

Per electionem vnius vię censetur alteri renunciatum, quòd procedit etiam sit actum vigore obligationis Cameralis, & qualiter hoc habeat locum. Citatio executa in diebus festiuis, quando substineatur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Possessio quod sit anterior, ex quibus ostendatur.*
2 *Iudex, quando nulliter, & iniustè procedit, non priuat possessionem sua possessione, si se pro spoliato nō habuerit.*
3 *à Via ordinaria, ad viam exetutiuam transitus fieri non potest.*
4 *per Electionem vnius via censetur alteri renunciatum.*
5 *Et id procedit etiam, si actum sit vigore obligationis Cameralis, nisi tamen in primo iudicio, quod fuit per actorem intentatum, fuisset ipse reus contumax.*
6 *Vel nisi Actor, qui executiuè aggressus est, refecerit omnes expensas iudicij, quod cœptum, & tractatum anteà fuit ordinariè.*
7 *in Fratre nepos, non potest considerari necessitas instituendi.*
8 *Causa vniuersalis, non potest esse præiudicialis causa particulari.*
9 *Causa, quando non tantùm respectu petitionis dicatur vniuersalis, sed etiam respectu executionis.*
10 *Causa respectu executionis dicitur vniuersalis, si semper sit directa contra omnia bona, v.g. fideicommisso subiecta, & nunquam aduersus rem particularem.*
11 *Citatio executiua die festiua non tenet.*
12 *Dilatio quindecim dierum consiitui debet debitori ad releuandum pignus, anteaquam illud subhastetur.*
13 *Citatio substinetur, qua fuit executa die feriato, sed tamen cadit pro die iuridico, & iste est stylus Rota, cùm extraiudicialis sit actus, declara vt infra.*
14 *Citatio executa in diebus, qui in Dei honorem celebrantur, nulliter dicitur executa in tantùm, quòd nec hoc casu valet contraria loci, aut consuetudinis consuetudo, num. 16.*
15 *Citatio executa diebus feriatis tenet, si feria sint inducta propter hominum fauorem, & commodum.*
17 *Constitutionum Marchia Auctor fuit Cardinalis Ægidius.*
18 *Causa, quando agitur inter Laicos, etiamsi ventiletur in Rota, qualis stylus seruetur.*
19 *Iurisdictio delegati, & delegantis eadem est.*
20 *Excessus in executione, quando negari non possit.*
21 *Exceptio aliqua potest dici turbida, dum lis super ea pendet, & cui dicatur turbida, num. 22.*
23 *de Iure tertij dare non licet, nisi volente eo tertio.*
24 *de Iure tertij dare non licet, quando non est exclusiuum ipse iure intentionis agentis.*
25 *de Iure tertij dare non licet, quando priuatio, qua pendet à voluntate tertij, est solum in potentia, & non in actu, antequam fuerit eius voluntas declarata.*
27 *Defensionis causa dicitur communis, quando omnes veniunt ex eodem iure.*
28 *Executio cum sit indiuidua, non potest pro parte valere, aut fauore alterius valere solum.*

Infra in eadem causa habetur altera decisio sub die 25. Iunij 1632. coram eodem bon. mem. Card. Hieronymo Verospio.

DECISIO CCCL.

POst executionem, quam obtinuerunt creditores quondam Pompilij de Rotundis in possessione prædij Fraschettalis, & deliberationem factam ab ipsis creditoribus einsdem prædij Ioanni Florentino vltimo oblatori; Cùm commissa mihi fuisset causa appellationis ex parte Phœbi filij Pompilij, qui tanquam vocatus ex fideicommisso Hieronymi fuerat immissus in eiusdem prædij possessionem; Quia in eadem commissione concedebatur etiam mihi facultas manutenendi, quem de iure dedi dubium, quibus esset hæc manutentio concedenda, eodemque dubio hodie per me proposito, illud Domini ad fauorem Phœbi resoluerunt informantibus, tam eodem Phœbo, quam creditoribus Pompilij, & Ioanne Florentio, qui ex deliberatione sibi facta à creditoribus erat in possessione eiusdem prędij.

Et quia de anteriori Phœbi possessione dubitari non poterat, cùm illa non solùm probaretur † ex sententia, & in- 1
strumento apprehensionis in executionem eiusdem sententiæ, *ad l. iustè possidet, ff. de acquirend. possess.* Verùm etiam ex actu ipsius executionis, & subhastationis, quæ contra eundem Phębum petita, & impetrata fuit: solùm opus erat videre, An fuerit Phœbus eadem possessione priuatus ex mandatis, & illorum executione concessa creditoribus Pompilij, quibus tanquam nullis, & iniustis idem dicebant suam possessionem sibi ademptam non fuisse. Et subsistere visæ fuerunt Dominis, tam nullitates, quàm iniustitia eisdem
mandatis oppositæ, † itaut præseruatum ex illis fuerit ius, 2
& anterior Phœbi possessio, qui se pro spoliato non habuit, Hostiens. *in Summ. tit. de restit. spoliat. § quando facienda sit restitutio*, Abb. *in cap. conquerente num. 12. eodem tit.* Put. *dec. 409. lib. 2.* Verall. *dec. 586. par. 3.* Cæsar. de Grass. *dec. 1. num. 2. de constit.*

Prima nullitas, quæ respiciebat ordinem iudicij, & ope-
rabatur nullitatem ipsius mandati † relaxati, fuit transi- 3
tus à via ordinaria ad viam executiuam, cùm post immissionem, quàm ipse Phœbus obtinuerat tanquam vocatus ex fideicommisso Hieronymi in pluribus instantijs, solùm ab eisdem creditoribus fuerit controuersum hoc fideicommissum; donec à vltima sententia bon. mem. Vbaldi, quæ declarauit libera eadem bona relicta à Hieronymo, appellauit Phœbus, & commissa causa bon. mem. Manzanedo, firmatum fuit non solùm idem fideicommissum, sed quod ad illud esset vocatus ex tertia parte vnà cum Pompilio patre, & Cornelio patruo, vt in decisione eiusdem R. P. D. Manzanedi 10. Nouembris 1617. Vndè cùm in hoc statu causa penderet, & cùm dubitari nō possit de

consensu vtriusque partis procedendi ordinariè, non potuit
relicta hac via institui noua via executiua pro eisdem credi-
tis, super quibus fuit iamdiu actum in iudicio ordinario,
vt fuit coram eodem Manzanedo in hac causa resolutum
4 18. Maij 1619. cum † per electionem vnius viæ censeatur
alteri renunciatum, *cap. vt quis de elect. lib. 6.* Bald. *ins. 1.*
num. 1. in fin. Cod. de execut. rei iudic. & in leg. 2. num. 54. C.
de seruitut. & acq. Negusant. *de pignor. 4. par. principal. nu. 25.*
Cæsar. de Grass. *decis. 2. num. 2. de sentent. excommunic.* Rota
decis. 558. num. 5. par. 3. lib. 3. diuers. in Mediolanen. Legati
30. *Octobris* 1585. *coram Cardin. Pamphilio in Romana Pe-*
cuniaria 28. *Iunij* 1593. *coram Litta in Perusina Pecuniaria*
28. *Nouembris* 1612. *coram Manzanedo.* Id quod etiam
procedere, quamuis actum fuerit vigore obligationis Came-
5 ralis, † tradunt Adden. ad Gallesf. *de oblig. Cameral. quæst. 11.*
num. 11. nisi tamen in primo iudicio, quòd fuit per Actorem
intentatum fuisset ipse Reus contumax, vel nisi Actor, qui
6 † executiuè agere aggressus est, refecerit omnes expensas
iudicij, quòd cœptum, & tractatum anteà fuit ordinariè.
Et huius nullitatis defectus ex eo prætereà augebatur; cum
omnia bona à sui, & fratrum suorum fauorem fuisse fidei-
commisso supposita, non solùm contenderet Phœbus, sed
contra eosdem creditores Pompilij patris obtinuisset declara-
ri per sententiam Cardinalis Lancellotti, imò cùm non
deessent coniecturæ relatæ in decisione eiusdem Cardinalis
Lancellotti 12. Iunij 1604. ex quibus vocatio Pompilij, &
filiorum facta à Hieronymo Testatore concludebatur fuisse
ordine successiuo, non autem simultaneo, quamuis in
7 eodem Hieronymo, cùm ipse Pompilius erat † ex fratre
nepos, considerari non posset necessitas instituendi sicut re-
gulam esse, & communem Doctorum opinionem, testatur
Ias. *in leg. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & posth.* Peregr.
de fideicomm. art. 17. num. 20. & dictum fuit in eadem causa
coram bon. memor. Manzanedo 10. Nouembris 1617. Si
enim subsistebat idem fideicommissum, & post Pompilium
succedere debebant ipsius filij, excludebatur penitus om-
nis actio, & prætensio creditorum contra bona Hierony-
mi, & clarior erat nullitas mandati relaxati propter pen-
dentiam causæ super fideicommisso, quæ tanquam vni-
8 uersalis † non poterat non esse præiudicialis huic causæ,
& particulari petitioni creditorum, ex traditis per Bart. *in l.*
fundum Titianum, ff. de exception. & præscript. Aymon. *cons.*
79. *num. 7.* Verall. *decis. 157. par. 2.* & fuit latè deductum *in*
Tiburtina Castri Sancti Angeli 16. Nouembris 1616. coram
bon. memor. Andrea, & 15. Martij coram Reu. P. D. meo
Merlino: Quarum decisionum rationes benè applicantur,
cùm antequam per creditores cœptum fuit agi executiuè,
semper ex parte Phœbi petita fuerit declaratio huius fidei-
commissi, & quod illud purificatum esset ad sui fauorem,
9 itaut dubitari non posset, † An esset vniuersale ius, quòd
fuit ab eo propositum, & quidem non solùm respectu peti-
tionis, & conclusionis ipsius libelli, vt satis esse firmat ea-
dem decisio 15. Martij 1630. coram R. P. D. meo Merlino,
10 sed etiam respectu executionis, quæ semper directa † fuit
contra omnia bona eidem fideicommisso subiecta, & nun-
quam aduersus rem aliquam particularem.

Aliæ nullitates, quæ plures erant respiciebant omnes ip-
sum processum subhastationis, & deliberationis, sed duas
præcipuè Domini considerarunt, quas putarunt excusari
non posse, quòd scilicet citatio ad reluendum executa
11 fuerit 25. Aprilis 1630. qua die † colebatur dies festus San-
cti Marci, *vt ex leg. vltima, Cod. de ferijs*, docet Vant. *de*
nullitat. ex defect. citat. num. 46. Et quod post solùm termi-
num quinque dierum datum ad reluendum, deuentum
fuerit ad deliberationem, cùm tamen ex forma Constitu-
12 tionis † Marchiæ, de qua *in cap. 7. lib. 5.* constitui debuis-
set quindecim dierum dilatio. Neque vitæ fuerunt subsiste-
re responsiones datæ eisdem nullitatibus per informantes pro
creditoribus, licèt enim sustineatur citatio, quæ fuerit
13 executa die feriato, sed tamen cadat † pro die iuridico,
argument. *in leg. tempus 62. ff. de hered. instituen.* & tenuit
Ioan. Andr. *in cap. conquestus num. 3. de ferijs*, quem etiam
esse stylum huius Tribunalis, constat *ex decis. 1. de ferijs in*
nou. & ex Cassad. *decis. 5. de dol. & contum.* Cùm extraiudi-
cialis sit actus eiusdem citationis, non tamen id verum
14 est semper, † atque etiam in diebus, qui in Dei honorem
celebrentur; sed solùm in ferijs, quæ propter hominum
15 fauorem, & commodum inductæ † fuerint, in quibus
terminis loquitur decisio Cassadori, & post Oldrad. dixit
Bart. *in leg. 1. §. renunciatio, ff. de nou. oper. nunciat.* Bald. *in*
leg. fin. num. 2. Cod. de ferijs, & esse communem Doctor.
opinionem testatur Lanfranc. de Orian. *in cap. quoniam*
contra, §. citationes, vers. tandem quæritur de probat. Vant.
de nullitat. ex defect. citat. superius allegat. num. 46. Castr.
cons. 271. lib. 1. num. 3. qui dicit † neque valere contrariam 16
loci, aut regionis consuetudinem.

Sic etiam sustinebatur breuior terminus datus ad re-
luendum, quàm concederetur per Constitutionem Mar-
chiæ; quia & si eadem Constitutio, † cuius Auctor fuit 17
Cardinalis Ægidius, obtinere non posset in Tribunali Ec-
clesiastico, in quo post mandatum sibi à Rota concessum,
actum fuit per creditores pro subhastatione, dum tamen
Vicarius Episcopi procedebat iure sibi à Rota delegato, &
causa erat inter Laicos, † non alium stylum seruare po- 18
tuerat, quàm seruet hoc Tribunal, vbi sunt in causa solùm
Laici, cùm eadem sit † iurisdictio delegantis, & delegati, 19
cap. sanè 11. de offic. delegat. leg. & si prætor, ff. de offic. eius
cui mand. est iurisd. Ferrett. *cons. 190. num. 4.* Put. *dec. 127.*
lib. 1.

Præter nullitates oppositas etiam de iniustitia mandati,
& executionis concessæ creditoribus, dixerunt Domini
constare propter excessum ipsius executionis, quia quam-
uis ex persona Pompilij expirasset fideicommissum, & ad
bona Hieronymi Testatoris simul cum ipso Pompilio vocati
essent Cornelius frater, & Phœbus filius eiusdem Pompi-
lij, non tamen poterant creditores ex eodem fideicommisso
consequi, nisi tertiam partem, quæ erat Portio Pompilij,
atque ita negari non potest excessus, † dum solùm sua 20
portio fuit Phœbo relicta, & pro duabus ex tribus parti-
bus concessa immissio creditoribus. Neque poterat excu-
sari hic excessus, vel quia turbida esset exceptio huius fi-
deicommissi, dum † super eo adhuc causa pendebat, vel 21
quia potuerint ijdem creditores immitti pro indiuiso, & fa-
cta executione deueniri posteà inter ipsum Phœbum, &
creditores ad diuisionem, cùm certè essent portiones cuius-
que in vniuersum, licèt respectu singulorum corporum,
& rerum particularium, quæ erant in hæreditate Hiero-
nymi eædem res, & bona certificari etiam deberent ex di-
uisione, sicut consideratum fuit in decisione facta coram
Eminentissimo Cardinali Virili 26. Martij 1629. Quia quo-
ad turbiditatem exceptionis non poterat illa Phœbo noce-
re, dum erat ex causa eiusdem fideicommissi in possessio-
ne horum bonorum, sed creditoribus, † qui se eidem 22
fideicommisso opponebant, & à quorum replicatione
oriebatur hæc turbiditas, Afflict. *decis. 63.* Put. *dec. 232.*
241. *lib. 3. in nou.* Rota *decis. 57. num. 3. par. 2. diuersor. &*
in Parmen. Prioratus 23. Ianuarij 1621. coram Reuerendis-
simo Selencien. Quod verò etiam facta executione diuidi
potuerint hæc bona, non tollit excessum, qui prætendi-
tur, dum facta fuit executio in bonis filiorum Cornelij,
qui debitores non erant; & licet hoc tangat, & respiciet
Ius tertij, de quo † dare non licet, nisi volente eodem 23
tertio, dum tamen filij ipsius Cornelij expressè se opposue-
runt, & obtinuerunt committi causam appellationis à de-
creto, in quo fuit hoc mandatum relaxatum, non potest di-
ci, vt hæc exceptio contra eorum voluntatem ab ipso Phœ-
bo hodie proponatur; † sicut ob hanc solam rationem 24
de iure tertij dare non licet, quando illud non est omninò
exclusiuum Iuris agentis, cùm priuatio, quæ debet pen-
dere à voluntate eiusdem tertij, sit solùm in potentia, &
non in actu, † antequam fuerit hæc illius voluntas decla- 25
rata, vt dixit Soccin. sen. *in leg. 2. num. 8. ff. de exception.*
rei iudic. Tiraquell. *in leg. si vnquam in verb. reuertatur num.*
359. *Cod. de reuocan. donat.* quòd neque poterat dici hoc ca-
su, cùm respectu portionis debitæ filijs Cornelij † Ius ali- 26
quod creditores prætendere non possent, vt optimis ratio-
nibus defendit Thesaur. *dec. 4. num. 8.* Surd. *cons. 415. num.*
16. *& 17. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Gueles*
29. *May 1628. coram me.*

Et hinc etiam sequebatur alia nullitas eiusdem manda-
ti, cùm neque citati fuerint filij ipsius Cornelij in illius ex-
peditione, & eadem nullitas operabatur etiam ad fauorem
ipsius Phœbi, cùm communis esset † causæ defensionis, 27
dum omnes veniebant ex eodem fideicommisso, *leg. in hoc*
iudicio, & ibi Doctor. *ff. famil. hercifcun.* Cardin. Caualer.
dec. 369. num. 2. & in Ariminen. Donationis 8. Martij 1630.
coram me, & ageretur de sustinenda executione, quę tan-
quam indiuidua † non poterat ex parte, aut fauore alterius 28

solùm

solùm valere, Abbas *in cap. cum inter num. 24. de sent. & re iudic.* Cæs. de Grass. *dec. 5. num. 3. eodem tit. & decis. 2. nu. 8. de sent. excommun.* Rota *dec. 118. num. 4. par. 1. recent.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Pecuniaria.

Luna 2. Iunij 1631.

ARGVMENTVM.

Conductor non facit fructus rei conductæ suos, nisi ad hoc accedat voluntas locatoris, & ideò si locator eos sibi reseruauerit donec, & quousque de affictu non fuerit satisfactus, interim nemo in eis potest acquirere aliquam hypothecam.

SVMMARIVM.

1 *Crediter hypothecarius non potest prætendere hypotheca super bonis debitoris, nisi in illis, quæ in eius bonis, & dominio fuerunt.*

2 *Dominium fructuum perceptorum in re conducta acquiritur conductoris vi, & potestate, dumtaxat voluntatis Domini.*

3 *Fructus pendentes pars fundi esse dicuntur, & Domini fundi cedunt.*

4 *Fructus à sole separati, & percepti non acquiruntur, nisi vel ratione dominij, vel ratione possessionis ciuilis, & num. 5.*

6 *Conductor rei conductæ dominus non efficitur.*

7 *Conductor rei conductæ possessor non efficitur, nam dominus per eum, tanquam per Instrumentum possidet.*

8 *Fructus rei locatæ in dominio locatoris esse debent, nisi ex eius voluntate conductoris percipientis acquirantur. Fructus, quandiu solo cohærent fundi sunt, & colonus eos suos facit, quia voluntate Domini possidet.*

9 *Locator per simplicem traditionem rei locatæ fidem conductoris sequi videtur, super mercede cum facultate percipiendi fructus, & eorum dominium acquirendi.*

10 *Sed quando constat de contraria voluntate locatoris, aliud est dicendum veluti, si eos fructus sibi reseruet, donec fuerit integraliter de pensione satisfactus.*

11 *Dominium rei venditæ non transfertur in emptorem, nisi soluto pretio, vel habita de eo fide. Et idem est constitutum in contractu locationis.*

12 *Pretium redactum ex re phypothecata alienata, non censetur hypothecatum.*

13 *Pretium redactum ex rebus ad aliquem spectan. si res non extat, quia consumpta, vel præscripta est, & debitor non est soluendo, pretium succedit loco rei, & num. 14.*

15 *Et in iste casu non applicanda distinctio inter accipientem ex causa onerosa, vel ex causa lucratiua.*

16 *Quia illa procedit, quando pretium est consumptum, non autem quando extat in specie.*

17 *Pretium ex re mihi spectan. quando extat in specie, hoc casu idem de pretio iudicatur, quam de re ipsa, ac si alienata non fuisset.*

18 *Hypothecam priuilegiatam, quando quis habet, quamuis pretium redactum ex re taliter hypothecata alteri fuerit solutum, nihilominus licitum est creditori illud reuocare, & num. 19.*

20 *Cessionarius est imago cedentis, & eum repræsentat.*

DECISIO CCCLI.

IOannes Leoncinus habens creditores hypothecarios Bartholomæum, & Elisabetham de Faidettis condoxit ab Eminentissimo D. Cardinali Ludouisio fructus, & prouentus Abbatiæ S. Orestis, & Panzani pro pretio scutor. 1780. in singulos annos cum pacto expresso reseruationis dominij eiusdem D. Cardinalis omnium, & integrorum fructuum, vsque ad integram satisfactionem pretij conuenti, cui obligationi accessit Antonius Medices, qui dedit cedulam banchariam pro Leoncino ad fauorem dicti D. Cardinalis: Et cùm ad instantiam dd. de Faidettis fuisset ab A. C. relaxatum mandatum pro scut. 1190. b. 80. monetæ, quòd fuit executum in aula Panzani super rubtis frumenti 104. auenæ 40. ordei duob. & quinque speltæ dictus Antonius Medices de mandato A. C. inhibuit dictos de Faiderris ne amouerent, seu amoueri facerent dictos fructus, nisi prius solutis affictibus decursis.

Qui fructus fuerunt transportati ad instantiam dd. de Faidettis præcedente tamen citatione eiusdem Medices, & vendiri de mense Octobris anni preteriti ad effectum, vt deponeretur penes sacrum Montem Pietatis, prout effectualiter depositum fuit citato eodem Medices, vt resolueretur cui de iure. Vndè reportata cessione actionum per dictum Medices à D. Cardinali Ludouisio, & orta controuersia coram D. Meltio And. C. Locumtenente super prælatione prædicti pretij inter dictum Medices, & dd. de Faidettis, D. Meltius relaxauit mandatum ad fauorem Medices, à quo cùm Faidetti appellationem interposuerint, & causam appellationis mihi fuerit commissa, & hodie ea proposita Domini responderunt mandatum A. C. esse confirmandum.

Nam dicti de Faidettis non possunt hypothecam † præ- 1
tendere, nisi illis rebus, quæ fuerunt in bonis, & dominio Leoncini, *l. 1. l. 4. C. si alien. res pign. dat. sit, l. quis filius, C. quæ res pign. oblig. poss. l. rem alienam, ff. de pign. act. l. si Titio, ff. de pign.* Fructus autem de quorum pretio agitur nunquam fuerunt in dominio Leoncini, nam dominium fructuum perce-
piorum † in re conducta acquiritur conductore vi, & po- 2
testate, dumtaxat voluntatis Domini, cùm fructus penden-
tes pars fundi esse dicantur, † & domino fundi cedant, *l.* 3
fructus pendentes, ff. de rei vendic. & à solo separati, & percepti non acquirantur, nisi vel ratione dominij, *leg. fructus, leg. ex diuerso, ff. de vsur. l. si dominium, Cod. de pign. leg. in fideicommissaria, ff. ad Trebell.* Castr. *in leg. si pignori, §. si prædo, ff. de pign. act.* Ruin. *cons. 25. ex num. 2. & cons. 53. num. 23.*
† vel ratione possessionis ciuilis, secundum gloss. magnam 4
in fin. in l. 3. §. ex contrario, ff. de acqu. poss. & ibi Bart. Castr. *num. 2.* Aret. *num. 32.* Alex. *num. 24.* Ias. *num. 34.* Ant. Gomez. *in l. 45. Tauri num. 106.*

Conductor autem rei conductę Dominus non † efficitur, 5
leg. non solet 39. ff. locat. & ibi gloss. & Castr. *l. qui rem, C. eod.*
tit. nec etiam possessor, cùm Dominus per eum, † tanquam 6
per instrumentum possideat, *leg. peregrè, §. quibus explicitis, l. si quis ante leg. qui vniuersas, §. quod per Colonum, ff. de acquir. possess.* & ibi Bart. & DD. Anton. Gomez. *in l. 45. Tauri nu.*
109. Valasc. *de iur. emphyt. quæst. 20. num. 10.* & fructus † in 7
dominio locatoris manere deberent, nisi ex eius voluntate conductoris percipienti acquirerentur, vt expressè traditur *in leg. si seruus 63. §. locaui,* ibi, *etenim fructus, quandiu so-*
lo cohæreant fundi esse, & ideo † Colonum, quia voluntate Do- 8
mini eos percipere videatur suos fructus facere, ff. de furt. Nam
locator per simplicem traditionem rei locatæ fidem † con- 9
ductoris sequi videtur super mercede cum facultate percipien. fructus, & eorum dominium acquirendi, gloss. *verb. fidem emptoris in §. vendit. institut. de rer. diuis.* Tiraquell. *lib. 1. de retract. in fin. num. 77.* vbi constiterit de contraria
voluntate locatoris conductor dominium † fructuum ac- 10
quirere non valebit, vt in nostro casu contingit, in quo D. Cardinalis Ludouisius dominium fructuum sibi reseruauit vsque ad integralem solutionem affictus, & quemadmodum contractu emptionis, & venditionis, & alijs contra-
ctibus, & dominium non † transfertur in accipientem, 11
nisi soluto pretio, vel de eo habita fide, secundum text. *in leg. quod vendidi, ff. de contrah. empt. dict. §. vendita instit. de rer. diuis.* & ibi gloss. & DD. similiter in contractu locationis constitutum est, secundum text. *in dict. §. locaui,* & ibi gloss. *in verb. facere,* Bart. *num. 3.* & communiter receptum esse, tradit Dec. *in l. traditionibus num. 8. C. de pact.* Barbos. *in l. diuortio in princip. 2. par. num. 35. ff. solut. matrim.* Ideòque cùm dominium dd. fructuum in persona D. Cardinalis semper remanserit hypotheca ad fauorem dd. de Faidettis nunquam intrare potuit, & multò minus in eorum pretio, tum quia licet fructus fuissent hypothecati dd. creditoribus in
eorum tamen pretio hypotheca non consisteret † cùm regu- 12
lariter pretium redactum ex re hypothecata alienata, non censeatur hypothecatum, *leg. 1. ff. de distract. pig. leg. quamuis, Cod. in quib. caus. pign. vel hypoth. tacit. contrah. l. idemq. §. fin. ff. qui pot. in pign. hab.* & tradit Bart. *in l. qui à debitore in fin. ff. quæ in fraud. cred.* Iason. *in §. item Seruiana num. 39. instit. de act.* Alciat. *in l. si eum seruum num. 6. ff. si cert. pet.* Barbos. *in leg. 1. 6. par. num. 19. ff. solut. matrim.* tum quia d. pre-
tium ad D. Cardin. spectet † cùm sit redactum ex venditio- 13
ne fructuū suorum, & extet adhuc in specie, *l. mater tua, C. de*

rei vendic. nam etiam in particularibus, quando res non ex-
14 tat, quia consumpta est, vel præscripta, † & debitor non
est soluendo pretium succedit loco rei, *leg. vltima,* & ibi Bald.
ff. de negot. gest. Afflict. *decis.* 369. *num.* 4. Gamma *decis.* 22.
num. 3. Barbos. *in leg. qua dotis num.* 141. *ff. solut. matrim. leg. fin.* §. *ad hac, Cod. de iur. delib. leg. si pecunia, Cod. de priuil. fin.*
15 Neque applicatur distinctio communiter tradita † inter
accipientem ea causa onerosa, & ea causa lucratiua, ex
Bart. & Salycet. *in leg.* 1. *num.* 2. *ff. de distract. pign.* Negus. *de
pign.* 5. *par. memb.* 1. *num.* 48. Rota *dec.* 681. *num.* 7. *par.* 1. *rec.*
16 Nam procedit, quando pretium † est consumptum, non
autem quando erat in specie, quo casu idem de pretio iudi-
17 cari, ac † de ipsa re, si alienata non fuisset iudicaretur, tra-
dunt omnes DD. *in l. si pecunia, Cod. de priuil. fisc. d. leg. vlti-
ma,* §. *ad hac, Cod. de iur. delib.* Flores de Mena *lib.* 1. *var. qu.* 6.
num. 18. ibi, *vel pecunia extat recenter soluta, aut deposita,*
Couarr. *pract. cap.* 29. *tot.* Barbos. *in l.* 1. 6. *parte ex num.* 18.
ff. solut. matrim.

Et quamuis versamur in casu, quo dominium fructuum
18 conductori fuisset acquisitum hypothecam † priuilegiatam
D. Cardinali necesse esset concedere, ex reg. text. *in l. prædys, ff. in quib. caus. pign. vel hypoth. tacit. contrah.* per quam
licet pretium ea fructibus redactum fuisset solutum Faidettis
19 † reuocare potuisset, *d. l. pecunia, C. de priuil. fisc. & leg. vltima,* §. *ad hac, Cod. de iur. delib.* vt communiter receptum esse
tradunt Paris. *cons.* 69. *num.* 2. *lib.* 4. Ioseph Ludou. *decis. Perus.* 45. *num.* 4. Phanuc. *de inuent.* 3. *par. num.* 147. Guttierez
lib. 3. *pract. quæst.* 100. *num.* 5. & 7. Barbos. *in l.* 1. 6. *parte num.*
20. *ff. solut. matrim.* atque ideò cum Medices reportauerit ces-
20 sionem à D. Cardinali eodem iuri vti debet, cum † cessio-
narius sit imago cedentis, & eum repræsentet, *leg. emptor,* &
ibi Adden. *C. de hered. vel act. vend. l. fin. C. de priuil. fisc.* Rota
dec. 532. *num.* 1. & 524. *par.* 2. *in recent.*

Et ità vtraque parte informante Domini responderunt.

R. P. D. VEROSPIO.

Posteà S. R. E. Cardinali.

Romana Officij Aquarum.

Luna 16. Iuny 1631.

ARGVMENTVM.

Officia Vrbis, ad quem spectet conferre. Et discutitur, quando quis dicatur esse in anteriori possessione alicuius officij, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Papa habet iuris assistentiam super proprietate, & collatione omnium officiorum Vrbis.*
2 *Itaut nec possunt vendi sine licentia, & consensu eius.*
3 *Et priuatus ea possidens potest cogi ad ostendendum titulum suæ possessionis.*
4 *per Constitutionem Pij IV. sunt reuocatæ omnes dispositiones, & prouisiones priuatorum de Notariatus status Ecclesiastici.*
5 *Sixtus V. primum Aquam Felicem in Vrbe intulit, & eam à suo nomine nuncupauit.*
6 *Possessio anterior, ex quibus benè probetur, & num.* 7.
8 *Probatio æquiuoca non releuat.*
9 *Labor, quando diminuitur detrahitur de salario.*
Salarium est augendum aucto labore, num. 9.
10 *Officium vnum potest habere plura, ac diuersa munera, & labores.*
11 *Notarius, qui instrumentum confecit, & illud posteà exemplauit duplex salarium, debitum est ei.*
Solitum, quid operetur.
13 *in Officijs, quando possit distinctio inter titulum, & dominium eiusdem Officij.*
14 *Alienatio rei, quæ expirat morte alienantis tenet in eius præiudicium, & donec ipse viuit.*
15 *Dantis iure resoluto, resoluitur etiam ius accepteris.*
16 *Possessio est melior, & validior, si à titulo confirmetur.*
17 *Successor, an possit possessionem ex persona suorum antecessorum.*
18 *Actus, qui dederunt causam litis non attenduntur.*

DECISIO CCCLII.

CVm molestarentur Domini de Mancinis in perceptio-
ne emolumentorum Notariatus Aquarum Virginis,
& Felicis, de cuius Notariatus titulo prouisi fuerant ab Il-
lustrissimæ Cameræ Vrbis Conseruatoribus, per obitum
Aleaij Buccamatij; Et ex rescripto Sanctissimi, commissa
mihi fuisset causa cum facultate manutenendi, quem de
Iure; Placuit Dominis, cum eadem causa primum propo-
sita per me fuisset 26. Iunij anni proximè præteriti, vt vide-
retur de bono Iure, tam eorundem Dominorum de Manci-
nis, quàm D. Ioan. Bernardini Nuculæ, qui in prouisione
quam obtinuerat à Dataria, Notariatus Magistrorum Via-
rum, hunc etiam Aquarum Notariatum venisse contende-
bat, tanquam dependentem, & annexum eidem officio. Et
proposito pluries dubio, illud ad fauorem D. Nuculæ ho-
die Domini resoluerunt cuius possessionem, & possessio-
nis titulum probatum dixerunt, dum non subsistebat siue
præcipuum, & vnicum fundamentum Dominorum de
Mancinis, vt diuersa, ac distincta essent hæc duo Officia
Notariatus Aquarum, & Viarum, siue quod ab eodem
fundamento dependebat, vt ad Cameram Capitolij, &
Conseruatorum probaretur spectare Officium Aquarum,
de quo ab eisdem Conseruatoribus prouisi fuerant.

Quod enim Officium Notariatus Viarum ad Summi
Pontificis, & eius Datariæ collationem pertineret, non
controuertebatur inter partes, & verè non poterat con-
trouerti, nam præter præsumptionem, & iuris assistentiam,
† quam habet Papa super proprietate, & collatione om- 1
nium Officiorum Vrbis, ad textum *in cap. vnico quæ sint re-
galia in vsib. feud.* Mastrill. *de Magistrat. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.*
10. Cardin. Seraphin. *decis.* 998. *num.* 3. Adeò vt neque
vendi, neque † alienari possint sine licentia, & consensu 2
Principis, vt argument. *leg. in diem,* probat Bart. *ibi in fin.
ff. de aqu. pluu. arc. & in leg. cotem ferro,* §. *qui maximos n.* 4.
in fin. ff. de publican. Bertacch. *de gabell. par.* 1. *num.* 3. *quæst.*
14. Ioan. Franc. à Ponte *decis.* 28. *num.* 28. & *decis.* 314. *nu.*
16. & priuatus ea possidens † cogi possit ad ostenden. titu- 3
lum suæ possessionis, Luc. de Penn. *in leg. quicumque num.* 2.
Cod. de fend. Limitroph. lib. 11. Afflict. *in cap.* 1. §. *illud nu.*
32. *de prohib. feud. alienat. per Federicum, & in cap.* 1. *num.*
84. & *seqq. de contron. inuestitur.* Roland. *cons.* 89. *num.* 24.
vol. 2. Rosental. *de feud. cap.* 8. *conclus.* 33. *num.* 9. Idquod
etiam constitutum fuit per Constitutionem Pij Quarti, in
qua reuocantur, & annullantur omnes dispositiones, &
† prouisiones Notariorum Status Ecclesiastici, quæ Con- 4
stitutio etiam refertur *in Rauennaten. Notariatus 1. Iulij
1615. coram bon. mem. Buratto,* probabatur hoc ipsum,
tam à prima eiusdem Officij erectione, quàm ex omnibus
collationibus, quæ diuersis temporibus secutæ fuerunt, &
quas nunquam, nisi à Sede Apostolica apparebat fuisse ad-
missas, cùm in erectione eiusdem Officij, quæ successit
tempore, & auctoritate Martini V. datus etiam, & consti-
tutus illi fuerit Notarius Nicolaus de Mutijs, & successi-
uis temporibus, eundem Notarium habuerit à Iulio III. O-
ctauius de Gracchijs pro se, & suis hæredibus, è quibus do-
natus deindè fuit ex permissione, & auctoritate Clementis
VIII. Aleaio Buccamatio, cui demum per resignationem ad-
missam à Gregorio XV. successit Palmerinus.

Probabatur etiam hos eosdem, qui fuerunt Notarij Ma-
gistrorum Viarum tractasse non solùm negotia, quæ admi-
nistrationem, & curam vniuersam, ac generalem omnium
Aquarum Fontium, & Aqueductuum respiciebant, quæ
quidem curam eidem Officio, ac Notario Viarum commis-
sa, & imposita fuerat ex Constitutione Martini V. sed etiam
concessionem, & administrationem in specie duarum ha-
rum Aquarum Virginis, & Felicis. Idque tam ex continua-
to exercitio, & diuersis expeditionibus, concessionibus,
ac decretis super eisdem Aquis, de quibus ijdem Nota-
tij apparebant rogati, quàm etiam, quia respectu Aquæ So-
lonis additæ à Pio V. Aquæ Virginis, & respectu Felicis,
quam à suo nomine appellauit Sixtus Quintus, † qui pri- 5
mum illam in Vrbe intulit, hoc ipsum declararunt ijdem
Summi Pontifices, dum propter priuilegia ex quibus ad Tri-
bunal Magistrorum Viarum antiquitus competebat cogni-
tio generatim, & vniuersæ super Aquis, & Fontibus no-
luerunt illis eandem cognitionem adimere, quamuis pecu-
liarem Congregationem propter eas duas Aquas Virginem,
& Felicem instituisset. Et demum iam vsque ab anno 1587.
apparebat Octauium Gracchum obtinuisse mandatum

de

demanutenendo in possessione exercitij, & administratio-
nis super Aqua Virgine, tamquam Notarium Viarum, à
quo tempore alij Notarij semper in eadem possessione con-
6 tinuarunt, † quòd benè probare potest anteriorem posses-
sionem, *cap. licet causam*, & ibi Felin. *num. 8. vers. tertia cau-
sa, de probat.* Bart. *in l. vnica, §. ac satisdationes, num. 8. C. vti
possid.* Rota *decis. 189. num. 3. & decis. 487. num. 1. par. 2. re-
centior.* Et quidem etiam respectu ipsius Officij, cuius Offi-
7 cij causa fuit † decreta, & concessa Graccho manutentio,
Bartol. *in l. 1. §. vsufructuarius, num. 18. ff. de nou. oper. nunciat.*
Abb. *in cap. cum super, num. 21. vers. si vero Clericus, de caus.
possess. & propriet.* Card. Seraphin. *decis. 60. in fin.* Rota
*decis. 390. num. 3. par. 1. diuers. & decis. 623. num. 2. par. 2. re-
centior.*

Hæc omnia, quæ cùm negare non possent, vltrò concede-
bant, & permittebant Nuculæ DD. de Mancinis; non pote-
rant videri sublata ex distinctione, quam postea faciebant,
vt omnes actus & expeditiones ideò facti fuissent in actis
Gracchi, Buccamatij, atque ipsius Palmerini. Quia scilicet
tanquam Notarij Viarum, essent etiam Secretarij Congre-
gationis super Aquis, cui Congregationi additi fuerunt ex
Constitutione Pij V. etiam Magistri Viarum, ipsarum verò
Aquarum Notariatus esset Officium omninò distinctum, &
diuersum ab Officio Viarum, & ad Cameram Capitolij per-
tineret, licet semper in vna, eademque officia resederint.
Quod enim Notariatus Aquarum distingueretur ab Offi-
cio, & Notariatu Viarum, & quod ipse Notarius additos
fuerit. Congregationi quæ postea fuit super Aquis instituta
ex causa solius Officij, & Notariatus Viarum repugnabat
expresè eidem Constitutioni. Cùm imò Viarum Magistri
additi fuerint Congregationi, quia ad illorum Tribunal spe-
ctabat cognitio super Aquis, & non ideò Buccamatius, &
alij, quod essent Secretarij Congregationis curam habuerat
negociorum, & expeditionum, quæ respiciebant administra-
tionem Aquarum, sed ideò fuerunt Secretarij eiusdem Con-
gregationis, quia earumdem Aquarum cura ad ipsos tan-
quam Notarios Viarum pertinebat. Quòd verò Officium
Aquarum ad Conseruatores pertineret, licet ab eodem
principio penderet, quia si erat vnum, atque idem vtrum-
que Officium non poterat Notariatus Aquarum esse diuer-
sæ naturæ à Notariatu Viarum cuius erat portio, tamen
non alia dabatur, aut ostendebatur huius rei probatio; quam
quod reperiretur hoc Officium descriptum in Tabella inter
alia Officia, quibus certa emolumenta, ac stipendia singulis
8 annis soluuntur à Populo Romano, † quæ quidem probatio
non poterat hoc casu quidquam concludere, cùm alia plura
Officia essent descripta in eandem Tabella, & in specie hic
idem Notariatus Viarum quæ certum erat, nunquam
fuisse collata à Conseruatoribus, aut Camera Capito-
lina.

Non etiam diuersitatem eiusdem Officij ostendere pote-
rat eadem Tabella, quatenus in ea diuerso modo, ac distin-
ctè descripti reperiebantur Notariatus Aquarum, & Via-
rum, sicut etiam Congregationis earumdem Aquarum.
Quia neque hoc argumentum concludebat, dum ratione
gemini, ac repetiti laboris potuerunt ijdem Notarij ferre,
9 & habere plura stipendia; † Sicut enim si contingat labo-
rem minui detrahitur quoque de salario, *l. Seio in princip.
ff. de ann. legat.* ita aucto labore, ipsum salarium oportet
etiam augeri, vt benè, & in proposito comprobat Roman.
consil. 25. num. 2. quem sequitur Becc. *cons. 27. num. 2. lib. 1.*
Surd. *cons. 65. num. 6.* Menoch. *de arbitr. Iudic. casu 223. nu. 7.*
Mastrill. *de Magistr. lib. 1. cap. 21. num. 15.* Neque eiusdem
10 salarij augumento argui potest ad diuersitatem, † ac plura-
litatem Officiorum cum vnum, idemque Officium possit
habere plura, ac diuersa munera, & labores, quorum cau-
sa debeantur plura stipendia ei, qui idem Officium exercet,
vt est casus in *l. vlt. iuncta gloss. in verb. exemplaria, C. de prin-
cip. agent. in reb. lib. 12.* vbi Tabellioni qui Instrumentum
11 confecit, † & illud postea exemplauit duplex salarium debi-
tum esse dicit ad glos. cùm tamen non nisi vnicum sit Offi-
cium Tabellionis, quam glos. postea secuti fuerunt Bart. &
Angel. *in l. Argentarius num. 2.* Alex. *num. 5.* Ias. *num. 1. ff. de
eod.* Roman. *d. consil. 25. num. 2. in fing. 581.* Becc. *d. cons. 24. in
princip.* Surd. *consil. 66. num. 1.* Et hoc etiam probatum videri
poterat tam ex ipsamet Tabella, in qua eodem modo notata
apparebant plura Officia, quæ quamuis non essent inter se
distincta, ratione tamen diuersi oneris, quod ea Officia exer-
cebant, distinctè descripta erant in eadem Tabella, vt in
specie Notarius Cameræ, & Notarius Zecchæ, & Nota-
rius Cameræ, ac Notarius peculiaris, vt dicunt Eminentissi-
mi Card. Camerarij, ac Iuramenti, quod ab Officialibus præ-
statur in ipso ingressu Officij, quam etiam ex solito, quod
semper seruatum fuit in collatione huius Officij cum Bucca-
matius ex sola resignatione, & donatione, quam habuit ab
hæredibus Octauij Gracchi, huius tituli Notariatus Via-
rum, fuerit sine noua impetratione etiam Notarius Aqua-
rum, & Secretarius Congregationis, & ipse etiam Palmeri-
nus propter eumdem Notariatum Aquarum sibi à Bucca-
matio solum resignatum. Item fuerit Secretarius Congre-
gationis, & perceperit emolumenta debita eidem Notaria-
tui propter Administrationem Aquæ felicis, quod sicut
ostendere potest vnionem, atque vnitatem huius Officij, ex
traditis per Oldrad. *consil. 296.* Rota *decis. 714. num. 1. par. 2.
recent.* ita operatur hoc † solitum, vt eodem modo censea- 12
tur idem Officium concessum etiam Nuculæ, iuxta doctri-
nam Bart. *in l. Magistratus, ff. ad municipal.*

Demùm quod ea emolumenta alienauerit Buccamatius,
quæ sibi occasione administrationis Aquæ Virginis proue-
niebant, neque poterat concludere, vel quod Officium, &
Notariatus Aquarum essent ab Officio Viarum distinctum,
vel cum in resignatione, quam fecit idem Buccamatius eius-
dem Notariatus Viarum ad fauorem Palmerini venire non
potuerint eadem emolumenta, quæ priùs fuerant alteri ces-
sa; quod saltem illa hodie peti non possint per Nuculam,
qui subrogatus in locum Palmerini in illius solum iure, &
possessione successit. Nam cùm hunc ipsum Notariatum
Aquæ Virginis, cuius emolumenta alienabat non esse diuer-
sum, ac distinctum à Notariatu Viarum dixerit ipsemet Buc-
camatius in alienatione, quam fecit (cuius confessionem
non videntur posse impugnare Domini de Mancinis, dum
in eiusdem Buccamatij Iure succedere volunt) satis est, vt
titulum Notariatus pro se eidem Buccamatius retinuerit
cum non solùm licuerit illi id facere, sed etiam in huiusmodi
officijs sit † dare distinctionem inter titulum, & dominium 13
eiusdẽ Officij, vt fuit dictum in *Romana Officij Scriptoria 13.
Maij 1583. coram Aldobrandino, & 1. Aprilis 1588. coram
Card. Pamph. & coram eod. Card. Pamph. in Romana Officio-
rum plumbi 4. Iulij 1601. & in recent. dec. 305. n. 4. par. 2.* Et li-
cet id potuerit nocere, vel Buccamatio in cuius solum præ-
iudicium, † & donec ipse vixisset teneri potuit eadem alie- 14
natio, ad tradit. per Peregr. *de fideicom. art. 40. num. 7.* Ripa *in
l. obligatione num. 39. ff. de pign.* Castr. *consil. 217. num. 2. par. 2.*
vel ipsi etiam Palmerino, qui in venditione sibi facta eius-
dem Officij, potuit idem Officium minoris emisse, atque
ita partem pretij compensasse cum ijs emolumentis, quæ sibi
cum ipso Officio vendita non fuerunt, non tamen id potest
obesse Nuculæ, cum resoluto † eiusdem Buccamatij dantis 15
Iure, sit etiam resolutum ius Mileti, qui ab illo eadem emo-
lumenta habebat, *l. lex vectigali fundo, ff. de pignor. l. 3. ff. quib.
mod. pign. vel hypoth. l. si duobus, §. sin autem, C. comm. de leg.*
Castr. *eodem cons. 217. num. 2. par. 2.* Cephal. *cons. 319. num. 3.*
Et hoc solum firmatum fuit in *decis. bo. mem. Remboldi facta
in hac causa 16. Iunij 1625.* in qua concessum fuit mandatum
de manutenẽ. hæredibus Cessionarijs Mileti contra Pal-
merinum propter hanc eandem rationem, quia non appare-
bat, quod eadem emolumenta vnquam ipse Palmerinus exi-
gisset, & quia potuit Officium sibi venditum habere sine
eisdem emolumentis.

Et ex his omnibus non solùm apparebat de possessione
Nuculæ, quam melior, ac validior † titulus confirmabat, sed 16
etiam quod eadem possessio esset anterior possessione DD.
de Mancinis, cùm illa deducere posset ex persona omnium
suorum antecessorum dum † ipsum Officium erat in hac 17
possessione, ex notatis per Bald. *in l. vlt. num. 3. C. de edict.
Diu. Adr.* Specul. *in tit. de petit. & possessor. num. 37.* Innoc. *in
c. cum super num. 4. de caus. possess. & propriet.* Rot. *decis. 1. de
rest. spol. in nou.* & coram Reuerendiss. D. meo Decano *decis.
490. num. 2.* ipsi verò Mancini solum probarent se possedisse,
& exegisse ab anno 1627. & post mortem Buccamatij præ-
terquam, neque eadem exactiones illis poterant † suffra- 18
gari tanquam eæ quæ dederunt, etiam causam huic liti.

Et ita vtraque parte informante, &c.



R. P. D. V E R O S P I O,

Postea S. R. E. Cardioali.

Auximana Fideicommissi.

Veneris 25. Iunij 1632.

A R G V M E N T V M.

Iudicij confusio, quando negari non possit. Via executiua spreta non datur eius regressus, nam diuersa est via executiua, & diuersa ordinaria. Exceptio de Iure Tertij, quando non possit dici,

S V M M A R I V M.

1 *Iudicij ordo turbatus ex quo arguatur.*
2 *Via executiua, quando fuit relicta non potest conuolari ad eam.*
3 *in Iudicio ordinario semper condemnatur reus per sententiam.*
in Iudicio executiuo reus habetur pro condemnato, & ipsa executio pracedit causa cognitionem, num. 3.
4 *in Partis potestate esse non debet ad libitum recedere à Iudicio.*
5 *Partes, vt valeant recedere à iudicio, quod requiratur.*
6 *Consensus bene potest denegari, si ille ex facto tollatur.*
7 *Protestatio est necessaria, adhoc, ne pars ex aliquo actu acquirat ius.*
8 *Et quidem in qualibet parte Iudicij.*
9 *de Consensu partis, super remissione alicuius fideicommissi, quando possit dubitari.*
10 *Æqualitas in iudicio, tam inter actorem, & reum est seruanda.*
11 *Rescriptum emanatum à Signatura Iustitia non potest intelligi nisi de Iure.*
12 *Exceptio de Iure Tertij non valet.*
13 *Exceptio, quando non potest dici de Iure Tertij.*
14 *Instrumentum quando non est factum, de actis, non releuat.*
15 *Fideicommisso, quod quis renunciauerit, quando non possit dici.*

In hac eadem causa habetur altera decisio supra sub die 30. Maij 1631. est decis. 330.

D E C I S I O CCCLIII.

PRoposui iterùm idem Dubium, quod fuit in hac Causa relolutum 30. Maij anni proximè præteriti, an concedenñ. esset Phœbo mandatum de manutenendo in possessione prædij Fraschettalis, super quo executionem fecerant Creditores Pompilij: & ex duobus præcipuè fundamentis, Responderunt in ea decisione considerata, & non visa fuerunt hodie tolli ex his, quæ pro parte Creditorum deducebantur.

Primum fuit fundamentum ex turbato ordine Iudicij
1 propter transitum a via ordinaria † ad viam executiuam,
cùm sicut in dicta decisione deductum fuit, obstaret Creditoribus, quod ipsa exceptio fideicommissi, cui dicebat Phœbus locum factum fuisse ad sui fauorem, præiudicialis esset illorum petitioni, & actioni quam intentauerant contra eadem bona Hieronymi tamquam libera, & quod super eadem exceptione agi etiam cœptum fuisset de consensu eo-
2 rumdem Creditorum, vt non potuerit postea noua † via,
& executiuè agere contra eadem bona, siue huius rei Causa referenda sit ad incompatibilitatem vtriusque actionis, vt voluit Roman. *cons.* 133. *argumento, c. vt quis duas, de elect. lib.* 6. *& c. primi de postulat. prelat. eod. lib.* cum in Iudicio ordinario id semper agatur, vt condemnetur Reus per senten-
3 tiam, † in Iudicio verò executiuo habeatur idem Reus pro
condemnato, & ipsa executio præcedat Causæ cognitionem, vt considerarunt Bald. *in l.* 1. *num.* 1. *C. de execut. rei iudic.* Castr. *cons.* 39. *num.* 1. *in fin. lib.* 2. Rot. *decis.* 446. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Siue etiam id tribuenñ. sit Maiestati Iudicis, coram quo via Iudicij agi cœptum est, cum alias esset in potestate, & arbitrio vnius partis recedere ab eodem Iudicio,
4 † quod inteotatum fuit: quod voluit Ruin. dicens hanc ra-
tioneio omninò veram io *cons.* 57. *num.* 3. *lib.* 4. & idem Roman. *d. cons.* 133. quatenus requiri dixit consensum Iudicis,
5 vt io casu, super quo consuluit, † potuissent partes ab eo iu-
dicio recedere, Colet. *de process. execut. par.* 3. *cap.* 5. *num.* 37. & 38. Gloss. *in Clement. sæpe, in verb. partibus, de verb. significat.*

Et quamuis negaretur hodie idem consensus, ex facto
† tamen tollebatur hæc difficultas cum tam in partibus, vbi primum iudicium mouit Phœbus ex remedio, *l. diffamari*, contra Creditores Pompilij, quàm introducta ab eodem Causa io hoc Tribunali, postquam Locumtenens Prouinciæ io sententia, quam tulit ad fauorem Creditorum, declarauit nullum extare fideicommissum, de hac exceptione eiusdem fideicommissi semper posteà actum fuerit. Vt enim apparebat ex actis, & Registris huius Causæ, illa primum commissa fuit bon. mem. Cardinali Lancellotto, qui reuocata sententia Locumtenentis concessit Phœbo immissiooem: Cùm autem ex sententia Cardioali Lancellotti propter desertam appellationem transitum fecisset in iudicatum, fuit à Creditoribus obtenta Commissio Restitutionis in integrum, quæ directa fuit primum bon. mem. Vbaldo, cùm coram eo pendetet alia Causa inter Phœbum, & quosdam de Campanis, tanquam detentores bonorum d. fideicommissi, & deinde bon. mem. Manzaoedo, qui subrogatus fuit in locum Vbaldi ex consensu tam Phœbi, quàm Creditorum, cùm idem Vbaldus sententiam dedisset inter Phœbum, & Campanos. Ex his verò quæ ita gesta apparebant, non videbantur, quod posset dubitari, vel an de hoc fideicommisso actum fuerit, vel an eadem actio, & iudicium super dicto fideicommisso tractatum fuerit de consensu eorumdem Creditorum, itaut non potuerit per eosdem Creditores ab eodem iudicio posteà recedi. Licet enim subsistere posset Responsio, quam dabant Informantes pro Creditoribus, vt ex eo iudicio, quod motum à Phœbo fuit in partibus per viam iactationis, & quod ijdem Creditores inuiti subire coacti fuerunt, non posset colligi aliquis illorum consensus: cui tamen responsioni obstare videbatur, quod tàm in eo Iudicio iactationis, quàm in noua Causa appellationis deuoluta ad Rotam, numquam potestati fuerint ijdem Creditores, quod
inuiti ad idem iudicium trahebantur: † sicut necessaria 7
videbatur ex protestatio, ne ex tacito suo consensu censerentur hoc sibi præiudicium fecisse, vt habetur *in l. filius familias* 18. *ff. ad Sen. consul. Macedon.* & notat ex ea Gloss. Ias. *in l. qua dotis nu.* 92. *ff. sol. matrim.* Bart. *in l. quæ enim, §.* 1. *ff. rem rat. hab.* Castr. *in l. de pupillo, §. si quis ipsi Pra-*
toris num. 4. *ff. de oper. nou. nunciat.* & quidem † in quacum- 8
que parte iudicij, vt per Mohed. *decis.* 2. *de Iudic.* Rot. *decis.* 611. *num.* 3. *part.* 1. *& decis.* 31. *num.* 2. *& decis.* 55. *num.* 5. *par.* 2. *recent.* Ipsa præterea Commissio Restitutionis, quam posteà impetrarunt Creditores post latam sententiam à Card. Lancellotto ad fauorem Phœbi eisdem præcipuè obstabat non solum quia post impetrationem, & vsum eius-
dem Commissionis, ex qua renouata fuit Causa † super fi- 9
deicommisso terminata per rem iudicatam ad fauorem Phœbi, non poterat negari hic illorum consensus, vt ex exceptio fideicommissi cognosceretur, vt habetur in *decis. Achill.* 12. *num.* 6. *de sent. & re iudic.* & apud Mohed. *decis.* 4. *eod. tit.* Verall. *decis.* 233. *num.* 4. *par.* 1. *decis.* 278. *& decis.* 279. *par.* 2. Ias. *in l. patre furioso num.* 22. *ff. de his, qui sunt sui, vel alien. Iur.* & fuit dictum io hac causa *coram. bo. me. Manzanedo* 18. *Maij* 1619. Sed quia dum Commissione concedebatur eisdem Creditoribus, vt venire possent contra factum primi Iudicis ex remedio ordinario restitutionis, eodem modo permissum esse debebat Phœbo appellare a sententia, quæ
contra se ferri potuisset, vt seruaretur † æqualitas inter 10
Actorem, & Reum, quam pariter rationem Doct. considerauì in proposito, vt non pernoissa sit hæc variatio, & traositus à via ordinaria ad viam executiuam, & notaor Contard. *ad l. vnic. C. si de moment. possess. limit.* 14. *num.* 15. Ruginell. *de appellat. §.* 2. *cap.* 3. *num.* 163. Scacc. *super eod. tract. quæst.* 17. *limit.* 9. *num.* 44. Rot. *decis.* 132. *num.* 1. *par.* 1. *diuers.*

Nec ex Rescripto Signaturæ, quod superuenit, cum Causa coram eodem Manzanedo penderet, & ex quo commissa eidem fuit hæc ipsa Causa ad Instantiam Creditorum, etiam cum facultatibus A. C. dici poterat, vt fuerit eisdem Creditoribus concessum, vt deserere illis liceret viam ordinariam,
quam instituerant, cum † eiusmodi Rescriptum tanquam 11
proueniens à Signatura Iustitiæ non possit intelligi nisi (prout de iure) & ita quatenus eadem viam executiua de iure competeret, vt notant Ias. *in l. ex facto, num.* 5. *ff. de vulg.* Bald. *cons.* 121. *num.* 2. *lib.* 1. Sarmenta *in compend. vtriusque Signat. num.* 23. Rot. *decis.* 158. *num.* 1. *in fin. par.* 1. *recent.* & fuit dictum *in Ferrarien. Bonorum* 24. *Ianuarij* 1600. *coram Cordub. & in Valentina dismembrationis* 21. *Februarij* 1620. *coram Eminentiss. D. meo Cardin. Verospio, & in his eisdem terminis Commissionis Causa cum facultatibus Gubernatoris*

est

est decis. Verall.162. num. 5. par. 1. & fuit firmatum coram Manzanedo in d.decis.18. Martij 1619.

Alterum fundamentum, quòd fuit in eadem decisione
consideratum, erat circa ipsam executionem propter ex-
cessum in ea commissum, qui excessus etiam circumscripto
fideicommissu non poterat controuerti. Etenim de sola
possessione Pompilij dubitabatur, an scilicet illam liberè
habuerit à Hieronymo Testatore, vel cum onere restitu-
tionis ad fauorem suorum filiorum, qui simul cum patre
vocati fuerant in eodem Testamento; Et tamen fuit Cre-
ditoribus concessa immissio in bonis filiorum Cornelij, quos
etiam Testator vocauerat præter ipsum Pompilium, & il-
lius filios. Neque poterat idem excessus excusari; quòd
32 hæc exceptio tanquam † de Iure Tertij non posset ad ip-
sum Phœbum pertinere: Quia vt etiam in eadem decisione
consideratum, & iustificatum hodie pleniùs, Causa tracta-
batur etiam ad instantiam filiorum Cornelij. Etenim post
Rescriptum Signaturæ, in quo Commissioni directæ bonæ
memor. Manzanedo additæ fuerunt facultates Aud. Cam.
egerunt Creditores pro executione mandatorum, quę an-
teà obtinuerant ab eodem Aud. Cam. contra bona Pompi-
lij, & quorum executionem Rota reuocauerat tanquam
attentatam; cùm verò eadem executio fuisset illis conces-
sa super duabus ex tribus partibus bonorum Hieronymi, re-
licta Phœbo solùm sua tertia parte ab hoc Decreto, & con-
cessione executionis appellarunt tam Phœbus, quàm ijdem
filij Cornelij, & Causa huius appellationis primum dire-
cta fuit bon. mem. Remboldo, cum clausula, *si quid exe-
quendum*, & hodie pendet coram me, cùm executionem
concessam dictis mandatis confirmasset R. P. D. meus Ghis-
lerius, tanquam subrogatus in locum Remboldi. Ex qui-
bus rectè apparebat de veritate vtriusque illius rationis, quę
pro iustificatione dict. excessus, & super secundo hoc de-
cisionis fundamento considerata fuit in decisione, de cu-
ius confirmatione agebatur in Dubio proposito, quòd scili-
33 cet non posset dici hæc † exceptio de Iure Tertij, aut pro-
posita contra voluntatem filiorum Cornelij, & quod nul-
litas Decreti, in quo fuit Creditoribus concessa d. executio,
non citatis eiusdem Cornelij filijs operaretur etiam ad fauo-
rem Phœbi, dum vna erat omnium defensio, & vtriusque
communis hæc causa fideicommissi.

Non etiam poterat defendi idem excessus eo, quòd hoc
prædium Fraschettalis, super quo facta fuit executio, fuis-
set solius Pompilij, cùm id neutiquam probaretur ex In-
strumento diuisionis secutæ super bonis Hieronymi fidei-
committentis inter Pompilium, & eiusdem Cornelij fi-
34 lios: non solùm quia non † poterat aliqua probatio de-
sumi ex eodem Instrumento, quòd non erat in Actis, sed
quia quando copia eiusdem Instrumenti, quę data fuit ali-
quid probaret, adhuc tamen integrum erat Ius filiorum
Cornelij, dum non apparebat ex eodem Instrumento,
quòd notitiam habuerint huius fideicommissi Hieronymi,
35 vt propterea dici possent, quòd eidem fideicommisso † re-
nunciauerint, adnot. per Doct. *in leg. 2. de his, ff. de transact. & in leg. cum pater, ff. hereditate, el secondo, ff. de leg. 9.* per Bart. *in leg. qui Roma, §. duo fratres quæst. 3. num. 12. ff. de verb. oblig.* Gabriel. *de fideicomm. concl.* 1.

Demùm idem excessus subsistebat etiam super portione debita Pompilio propter plures detractiones, quæ Phœbo competebant in bonis eiusdem Pompilij tam ratione dotis maternæ, quàm ex causa cuiusdam Census in summa scutorum 856. quem idem Pompilius vnà cum Cornelio fratre imposuerat super his bonis fideicommisso subiectis, & ipse Phœbus posteà extinxerat reportata cessione Iurium à Creditore eiusdem Census, quàm etiam ratione tacitæ hypothecæ pro reintegratione fideicommissi ob bona eiusdem fideicommissi alienata per eundem Pompilium: quorum omnium Iurium causa erat Phœbus anterior Creditoribus, quibus concessa fuit executio.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Sacræ Rotæ Rom. Decano.

Viterbieñ. Castrorum.

Veneris 22. Maij 1635.

A R G V M E N T V M.

Pacti reuersiui conditio posita in aliqua donatione, quando informet, & sit pars formalis dictæ donationis. Donatio facta pluribus successiuè, quo casu censeatur facta omnibus, cum eisdem conditionibus, & pactis, itaut in singulis dd. conditiones, & pacta censeantur repetita, & alia plura circa hanc materiam, vide in hac ampla, & erudita decisione.

S V M M A R I V M.

1 *Mens, & voluntas est verbis potentior.*
2 *in Donatione conditio pacti reuersiui postmodum adiecta, contractum donationis informat, & est illius pars formalis.*
3 *Et hoc maximè, si dicta conditio sit incontinenti reseruata, & respectiuè apposita.*
4 *Atque ita conditio ita partes intrinsecas, & substantiales donationis, vt potius cohæreant rei principaliter gesta, quàm contractus.*
5 *Verba*, cum hac conditione, &c. *important formam.*
6 *Pacta dant legem contractus, etiamsi conuentio sit præter, & vltra naturam contractus, & num. 7.*
8 *Donantis mens non aliter donandi, nisi conditionaliter colligitur, ex sæpius repetita conditionum clausula.*
9 *Conditiones apposita in contractibus sunt inseparabiles, & vna substantia cum ipsis contractibus.*
10 *Forma est indiuidua, & inseparabilis.*
11 *Donatio facta sub conditione, in quemcumque donatio transferatur sub dicta conditione, & forma transferri debet.*
12 *Forma est duplex vna essentialis, & altera accidentalis.*
13 *Conditiones substantiales constituunt formam essentialem.*
14 *Forma accidentalis propriè, non dicitur forma dans esse rei.*
15 *Forma respicit substantias, non autem accidenti contractus.*
16 *Conditio videtur esse accidentalis, si potest inesse, & abesse ab ipso contractu.*
17 *Donatio in abstracto sumpta, si in ea sit appositum pactum resolutiuum, dictum pactum non potest considerari, tanquam quid accidentale, sed secus est si consideretur in concreto, num. 18. & 19.*
20 *Accidentia possunt abesse, & adesse citra corruptionem subiecti, quod intellige de accidentibus extrinsecis.*
21 *in Donatione pactum reuersiuum potest modus appellari, & est de forma.*
22 *Verbum*, conditio, *fideicommissario conuenit.*
23 *Verbum*, pariformiter, *importat paritatem forma.*
24 *Doctorum opinio etiam sine lege, dicitur casus legis, donec alius allegetur, qui contradicat.*
25 *Verbum*, pariformiter, *importat eiusdem formæ repetitionem, ac coæqualem iurium omnium communicationem.*
26 *Ethymologia dat verbis proprium significatum, si definitio non repugnet, quia resoluit vocem in proprium effectum rei, qua demonstratur.*
26 *Clausula*, pari modo, *importat omnimodam similitudinem.*
28 *Clausula*, eodem modo, *repetit formam, & qualitatem præcedentis dispositionis.*
29 *Dictiones*, sicut, prout, *& similes, quid importent.*
30 *Dictio*, similiter, *repetit omnimodam similitudinem etiam quoad qualitates, & num. 31.*
32 *Verbum*, pariformiter, *eo certiùs formam præcedentem repetit, si cum alijs dictionibus, & verbis repetitiuis, & amplia num. 33. & 34.*
35 *Argumentum deductum ex superfluitate, idest quod verba in contractibus non debent esse superflua, non est leue, immò validum.*
Et efficax, & quando dicatur leue, num. 36.
37 *Dictio*, huiusmodi, *secundum regulas iuris est repetitiua omnium qualitatum, & conditionum.*
38 *Et operatur, vt conditiones, & pacta verè, ac propriè inesse dicantur.*
39 *Contractus secundum ordinem intellectus, & non scriptura debet considerari.*
40 *Subiectum qualificatum qualitate passiua, & informante suam semper formalem qualitatem secum defert, & num. 62.*

41 Contractus ratione contextualitatis eiusdem temporis, loci rerum, & personarum pro unico, & indiuiduo actu sic informato habetur.

42 Verbum, transferri, in donationibus quid operetur, vide num. 43. & 44.

45 in Donatione, quando pactum reuersiuum cohaeret personae primi Donatarij, cessat repetitio, quod alias personas.

46 Argumentum à vicinis scripturis fieri potest.

47 Argumentum Broccardicum retorqueri potest à solito, & num. 48.

49 Repetitio conditionum in contractibus, tunc multò magis fieri potest, quando non tantum concurrit identitas, sed etiam maioritas rationis.

50 Scriptura vna aliam declarat.

51 Abb. opinio in cons. 36. num. 1. lib. 1. nempè quod argumentum Borccardicum retorquetur à solito, à qua magis communis praeualet opinioni Anan. in cons. 22. num. 3.

52 Taciti, & expressi eadem est virtus.

53 Clausula, cum infrascriptis conditionibus, &c. quid operetur, & num. 55. & 56.

54 Dictio, semper, omnem casum, omne tempus comprehendit.

57 Relatio facienda est ad proxima.

58 Singula singulis congruè sunt referenda.

59 Donatio, quando est facta pluribus gradatim, ita ut tot censeantur esse donationes, quot sunt personae, seu gradus.

Tunc excluso primo gradu sequens iure suo, & non transmisso succedit, & donatio de nouo incipit, & instauratur, num. 60.

61 Concessionum originalis forma inspici debet, quia in eo esse conseruatur, in quo formam concessiones sumpserunt.

62 Subiectum qualificatum semper secus trahit suas qualitates, ita ut vna adiecta, vel detracta noua dicitur dispositio.

63 Repetitio non potest fieri de ijs rebus, quae adhuc in esse non sunt posita.

64 Repetitio in non expressis non datur.

65 Repetitio debet referri ad id, quod in praecedenti immediate orationi expressè legitur.

66 Contractus forma respicit totam dispositionem.

67 in Contractibus non datur prius, nec posterius, sed omnia simul, & semel robur sumunt.

68 Clausula, cum infrascriptis conditionibus, &c. posita in aliquo capite contractus operatur, vt omnes conditiones posteà inferius appositae censeantur in d. capite descriptae.

70 in Donatione non tantùm, verùm etiam in institutione, ac substitutiones censeantur quot sunt personae.

71 Verba, non extantibus liberis, qualiter resoluantur, & num. 72.

73 Verbum in fine orationis positum omnia respicit, & pariformiter determinat, & num. 85. & 86.

74 Qualitas adiecta verbo, secundum tempus verbi intelligi debet, & num. 87.

75 Dictio, dictus, est relatiua.

76 Dictio, dictus, cùm sit merè personalis ad alios extendi non debet.

77 Dictio, tunc, est dictio temporalis.

78 Verba, eo casu, restringunt conditionem voluntariam ad casum expressum.

79 Verba per ablatiuum absolutum indeterminatè concepta, sunt apta comprehendere omne tempus, & omnes personas.

80 Nepotum appellatione continentur omnes descendentes in infinitum, si dispositio in futurum euentum collata sit.

81 Verba, non extantibus nepotibus, &c. intelligenda sunt de non extantibus.

Idem est de verbo non remanentibus, vel deficientibus, num. 82. quia dd. verba tractum successiuum denotant, num. 83.

84 Descendentium extinctio, quando dicatur considerata.

86 Text. in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. limitatur, quando eadem ratio non militat in vtroque casu.

87 Qualitas adiecta tunc non intelligitur secundum tempus, quando ex verbis.

Et verisimili mente disponentis, colligitur disponentem voluisse vltra dictum tempus disponere, & num. 88.

89 Consil. Oldrad. 21. cessat, non quoties verba adiecta denotat tractum successiuum, vel quando perpetuitatem, num. 99.

91 Sed etiam quando ex alijs verbis apparet de mente, quod disponens considerauit solùm defectum nepotum.

92 Verbum, moriatur, si sit adiectum alicui verbo indeterminato, intelligitur etiam post mortem.

93 Verbum potest ordine intellectus, ex aliqua circumstantia intelligi postpositum, licèt sit antepositum.

94 in Pacti qualitate indicanda, aut sit reale, vel personale, inspicienda est non expressio nominis proprij, sed illius causa, & finis.

95 Donatio, si habeat tractum successiuum, ac perpetuum vltra personam donatarij, si in d. donatione sit appositum aliquod pactum, dicitur reale, & non personale, & num. 106. & 107.

96 circa Verborum interpretationem argui potest à communi vsu, & stylo loquentis.

97 Persona pactis inseritur, non vt personale pactum fiat, sed vt demonstretur persona, cum qua pactum initur, vide num. 98.

99 Dispositionis translatio, vbi fit à Testatore, vel contrahente de vno in alium, non attenditur personalitas termini à quo, sed termini ad quem.

100 Clausula, tunc, & eo casu, non est simpliciter taxatiua, cum potius sit demonstratiua, nisi adijciantur dictiones tantum, dumtaxat, & similes.

101 Clausula, tunc, & eo casu, cùm dictione aliqua taxatiua non impediunt extensionem in fideicommissis.

Et substitutionibus, si contrarium appareat ex coniectura a mente disponentis.

102 Conditionum repetitio in donationibus, multò magis est admittenda ex maioritate rationis.

103 in Donationibus, quando conditiones in eis appositae non possunt restringi ad vnum tantùm casum.

104 Nepotum appellatione in contractibus veniunt pronepotes, & caeteri descendentes.

105 Qui semper dicuntur nepotes, licèt cùm additione particularium, pro, ab, atri, &c. quae ad graduum distinctionem ipsi verbo praeponuntur.

108 in Donationibus, substitutionibus, &c. omni repetitio cessat, quando onus ad certum tempus restrictum apparet.

Etiam si in actiua vocatione disponens expresserit verba infinitatem impertantia, & num. 109.

110 Extranei, ac penitus incogniti, & consequenter minus dilecti censeri debent grauati multò magis, quàm cogniti, dilecti, & benemeriti.

111 Extensio non dicitur, sed comprehensio, vbi maior, vel eadem militat ratio, quamuis non exprimatur.

112 Donator, si restrinxerit donationem ad liberos, & nepotes per virilem sexum descendentes, videtur illis solùm, & non alijs voluisse donare.

113 Pactum reuersiuum donationis appositum tantùm in personam filij secundi donatarij censetur repetitum.

In omnibus eius descendentibus, & quando hoc procedat, & vide rationem, num. 114.

115 Donans si concesserit donatario, vt disponat de bonis donatis ad fauorem aliquorum taxatiuè, videtur omnes alios excludere.

116 Oldrad. consil. 21. & Cyni theorica, quid praesupponant, & quando ab eis recedatur, num. 121. & 122.

117 Dilecti magis, vt dicantur esse prioris conditionis, quàm non sint minus dilecti.

Hoc ex dispositione constare debet, & praedicta cessant, quando agnati substituuntur, num. 118.

119 Coniectura aliqua, licèt sit multum leuis ad aliquid inferendum, tamen si in illo casu plures aliae praesumptiones.

Et argumenta concurrant, negari non potest, quin dict. coniectura plurimum suffragetur.

121 Oldrad. cons. 21. non procedit, quandocumque ex expressis, & dispositis apparet consideratum fuisse perpetuitatem.

122 à Cons. 21. Oldrad. non receditur ex sola mente tacita, quae ab expressis non colligitur, sed secus si ab expressis, & dispositis.

123 in Donatione repetitio conditionis, & pacti reuersiui ad exclusionem extraneorum.

Dicitur repetitum stante qualitate bonorum donatorum

rum veluti, si sint castra, vel bona iurisdictionalia.

124 *Donans, si fecerit concessionem quasi feudalem, consequenter etiam censetur voluisse repetere pactum reuersionis.*

Etiam in descendentibus ad extraneorum exclusionem.

125 *Vassallos designat recommendatio, & protectio dominium feudi.*

126 *Superioritas est qualitas feudalis.*

127 *Confederatio operatur, vt simul confederata vnum quasi corpus vniforme constituant.*

128 *Dictio*, sicut, *si sit adiecta verbo*, alij, *denotat similitudinem cum illis.*

129 *Donans Castrum si in donatione afferat, quod donatarius amicos, & beneuolos pro amicis, & hostes, vel inimicos pro inimicis habere.*

Ac tenere teneatur, hac verba arguunt feudalitatem.

130 *Feudale onus est, si donans Castrum grauauit donatarios, vt tenerentur armigeros stipendiatos, ac milites receptare.*

131 *Feudale seruitium in donatione Castri, quando dicatur per donantem retentum.*

132 *Fidelitatis iuramentum est pracipuum fidelitatis argumentum.*

133 *Feudalis concessio fieri etiam potest cum remissione iuramenti fidelitatis, tam quoad omnes, quàm quoad aliquos.*

134 *in Feudis etiam allodialibus loquuntur*. Castr. Leon. Marcabr. & Menoch. citati n. 123.

135 *Donata res qualitas, pondus, ac mensura, vt indicetur pro assequenda est eiusdem donantis qualitas, & persona.*

136 *Donatio simplicis Castri, si fiat ab aliquo Rege, inspecta d. Regis persona, habenda non est pro illustri donatione ad effectum eam restringendi.*

137 *Donatio integri Ducatus, & Comitatus facta per Regem Gallia dicitur modica, inspecta illius Regis qualitate.*

138 *ab Alexandro Magno cum pauper petiisset eleemosynam, ipse ei concessit Ciuitatem, & cùm dixisset pauper, quod ei, id non conueniebat.*

Generosè replicauit Alexander, Non quod tibi, sed quod mihi conueniat specto.

139 *Principis Supremi beneficium latius semper interpretatur.*

140 *Bare magnanimitate, Regiam aquare potest conditionem.*

141 *Donans Castrum, quando multò facilius prasumitur cogitata reuersio.*

142 *Coniectura non singulariter, ac separatim, sed coniunctim simul ponderari debeat ad assequendam disponentis mentem.*

143 *Coniectura dicuntur quasi colligatura, qua coniunguntur origini sua.*

144 *Coniectura, que depromuntur ex verbis, etiam non separatim.*

Sed simul inspecta totius scriptura contextu discuti debeat ad assequendam disponentis mentem.

145 *Coniectura cum inuicem sibi deseruiant, ac famulentur, leuiores etiam ab aliis roborata sufficiunt, & admittuntur.*

146 *Coniectura eliduntur, & conquassantur ab alijs contrariis coniecturis si illa in dubietatem vocantur.*

147 *Verba (ad veram proprietatem, perpetuamque hareditatem, ac pleno iure) posita in stipulatione loquenti de solis filiis, & nepotibus, quid importent.*

148 *Clausula*, pleno iure, *in donatione posita de sui natura excludit onus restituendi alijs.*

149 *Verba*, in donationibus, *qua repetitionem excludunt, restringuntur, & limitantur iuxta alia verba immediatè sequentia.*

150 *Verba superius posita, clarum est, quod non possunt operari, nisi cum limitatione, ac modificatione ad terminos pacti subsequentis.*

151 *Filij legitimi, & naturales absurdum est, quod sint deterioris conditionis, quam bastardi.*

152 *Feudum alienandi licentia intelligitur cum eodem onere, ac pacto reuersionis ad concedentem.*

153 *Actus aliquid relinquendi alicui, si dependeat ab alicuius tantum voluntate, illa prater potestatem disponentis potest consequi.*

154 *Filius ille non potest dici melioris conditionis, quam alii, cuius patri relicta est facultas ei aliquid relinquendi.*

155 *Loquendi modus difformis, ac discretiuus arguit difformem, ac discretiuam dispositionem, contrariamque voluntatem.*

156 *Contrahentes, quando dicantur habuisse aliqua verba pro synonimis.*

157 *Dictio*, infrascriptis &c. *est relatiua ad sequentia, & num. 158.*

Plures decisiones in hac eadem celeberrima causa emanarunt, quas annotaui supra ad decis. 417. part. 5. tom. 2. vbi etiam dixi prasentem hanc decisionem longissimam in lumine publico ponere, & nunc obseruo promissum: Melius est enim aliquando promissa obseruare, quàm nunquam.

DECISIO CCCLIV.

POst maturam causæ sæpius propositæ discussionem persistentes Domini in resolutis sub die 21. Iunij 1628. iterum censuerunt D. Valerio obstare pactum, de quo agitur; Donauit enim Gentilis Virginius Georgio recipienti, & acceptanti pro se, ac liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus in infinitum, quibus quidem liberis, ac nepotibus masculis de gradu in gradum descendentibus pariformiter donationem huiusmodi transferri voluit, ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure Castrum Viani, ac Tenimenta Rotæ, & Ischiæ cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus; inter quas conditiones, modos, & reseruationes adscripsit præcipuè pactum, de quo agitur: scilicet quod si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filijs ex suo corpore procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur, tunc, & eo casu, & casibus dicta donatio reuertatur ad ipsum donatorem, si tunc superuixerit, aliàs si ipse donator tunc non supersit ad legitimos, & naturales filios, & nepotes, siue ad hæredes, & successores eiusdem, ipso iure, & ipso facto transferatur, & translata esse intelligatur pleno iure possessionis, & proprietatis. Volens insuper idem donator, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus, ad quas, seu quos transferuntur, & quod tunc directè ad dictos substitutos ordine prædicto perueniant, & acquirantur. Proinde cùm per obitum Honuphrij Iunioris descendentia Georgij cum liberis tamen iamdudum prædefuncti remansetit extincta, visum fuit omninò pactum intrare.

Quia licet in dicto pacto solus Georgius sit nominatus, ex voluntate tamen, ac mente donantis tam ex verbis, quàm ex coniecturis deducta constat in eiusdem descendentibus fuisse repetitum, non quidem per extensionem, aut ampliationem, sed per comprehensiuam intentionem, ad intellectiuam interpretationem, vt in præterita decisione, quæ † quidem mens, ac voluntas est verbis potentior, *l.* 1
labeo in fin. ff. de suppell. leg. l. nominis, & rei, §. verbum, ff. de verb. signif. cum vulgarib.

Hanc portò donantis voluntatem, ac mentem reassumptis decisionis præteritæ fundamentis deprehendebant Domini.

Primùm ex verbis illis, Quibus quidem liberis, & nepotibus masculis de gradu in gradum descendentibus pariformiter donationem huiusmodi transferri voluit cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus, & voluit, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus, ad quas, seu quos transferuntur: ex quibus resultat quod Donans eandemmet donationem in persona Georgij demonstratiuè conceptam, & in eodem esse tam substantiæ, quàm formæ seruatam ad ipsius Georgij descendentes sub eiusdem pacti repetitione transtulerit, quod facilè apparebit firmatis duobus. Primò scilicet quod conditio pacti, de quo agitur, sit forma donationis. Secundò, quod sub eademmet forma Georgij descendentibus sit facta donatio.

Et quantum attinet ad primum, quod conditio pacti sit de forma donationis, ponderatis verbis illis, *Quam quidem donationem fecit cum infrascriptis conditionibus &c.* sequitur, quod conditio pacti reuersiui postmodum adiecta † contra- 2
ctum donationis informet, fitque illius pars formalis, *l. sequitia*,

ptitia, ff. de pollicit. l. si conuenit, ff. de rescind. vend. Ias.
in l. Petens, num.13. & seq. C. de pact. Baldus in l. si duo pa-
troni, §. si quis iurauerit, num.4. ff. de iureiuran. & in auth.
muneri, & aliis num.8. C. quando mul. tutel. offic. fung. poss.
DD. in l.1. ff. de liber. & posthum. Paris. cons.19. nu.6. lib.2.
Menoch. cons.133. num.9. & consil.15. num.14. Tiraq. de re-
tract. conuent. §.2. glos.1. num.3. Rota decis.167. num.6. part.
2. recent. & in puncto Decian. respons.72. num.31. lib.2. Surd.
cons.572. sub num.572. sub num.54. vers. nec resistit, & num.
sequen. volum.4. Rota decis.35. num.6. in fine, par. 1. recent.
Bellon. de potest. eorum, qui incontinenti fiunt lib.1. cap. 54.
num.9. Aud. de Exea de pact. nu.577. Ioseph de Sessa de inhi-
bit. cap.2. §.1. num.27. Mantica de tacit. lib.3. tit.15. nu.49.
& seq. maximè cùm dicta conditio sit incontinenti reseruata,
3 † & correspectiuè apposita, quo casu dicitur ipsi inesse do-
nationi tanquam pars intrinseca, & formalis, l. lecta, vbi
Bart. & alij in praeterita decisione alleg. sub num.22. ff. si cert.
pet. l. iurisgentium, §. quinimmo, vbi Bald. Fulgos. & Iason.
in eademmet decisione relati, & benè etiam Forcatul. in Neo-
mantia cap. 89. num.1. ad fin. Surd. consil. 217. num.6. & 23.
in fin. cum seqq. Caccialup. de pact. in 6. num. 20. & 21. vbi
4 vult, huiusmodi † pacta ita esse partes intrinsecas, & sub-
stantiales contractus, vt potius cohæreant rei principaliter
gestæ, quàm contractui, pulchrè Franciscus de Sousa in com-
ment. ad titul. ff. de pact. artic.8. quæst.1. num.3. & 7. col.2.
in princip. Gratian. discept.692. num.38. & seq. Felin. consil.
34. num.14. vers. cum ergo non posset seruari forma, & num.
5 14. vbi in nostris terminis, quod verba, † cum hac condi-
tione &c. important formam, quem sequitur Mieres. de ma-
ioratu, dicens esse doctrinam insignem, part. 2. qu.4. illat.
8. num.258. nec dissentit Brun. de forma artic.9. col.1. §. con-
uenisti. ff. deposit. leg. si dotem, C. de iur. dot. l. in conuentio-
nalibus, ff. de verbor. obligat. Rota decis.669. num.4. in fin.
part.1. recent. & decis.311. num.3. part.4. diuers. etiam quod
7 conuentio sit † præter, & vltra naturam contractus, Ca-
stre. cons.219. col.2. post princip. versic. contractus autem, vo-
lum.2. Rota decis.415. sub num.4. part.1. recent. Gratian. di-
scept.719. num.23. ita vt stante enixa mente Donantis non
8 aliter donandi, † quàm cùm conditionibus, vt colligitur
ex repetita sæpiùs præseruatiua conditionum clausula, ad l.
Balista, ff. ad Trebellian. & in similibus terminis ratioci-
nantur Roland. cons.44. num.14. volum.4. Becc. cons. 20. nu.
11. in fine, & num.12. vol.1. Fontanell. de pact. nupt. claus.7.
glos.2. num.54. & sequen. part.2. Surdus consil. 344. num.5.
9 volum.3. dictæ conditiones † effectæ sunt omninò insepara-
biles, & vna substantia cum ipsa donatione, Petr. Greg. de
feud. part.3. quæst.1. num.7. quem sequitur Intrigliol. de feud.
10 quæst.10. num.66. cum forma sit indiuidua, & inseparabilis,
vt notat in l. si veritas, C. de fideicommiss. Surd. cons.282.
num.9. vol.2. Decian. respon.72. num.31. vol.2. Bald. in l. si
seruus, num.3. vers. quarto dicitur, ff. si quis caut. Decius
consil.532. num.5. cum alijs per Becc. consil. 12. nu.30. Ideò-
que in quemcumque dicta donatio sic concepta transferan-
11 tur † sub dicta formalitate, & causa transferri debeat, l.
traditio, ff. de acquir. rerum domin. l. alienatio, ff. de con-
trahen. empt. Clem. prima de censib. Ruin. cons.111. num.12.
lib.5. Ceph. cons.191. num.2. & 3. Crauet. cons.217. num.5.
Paris. cons.72. num.89. vol.4.

12 Nec obstat, quod cùm duplex sit † forma vna essentia-
lis, seu substantialis, altera verò accidentalis, prædicta
13 procedant in conditionibus † substantialibus, quæ consti-
tuunt formam essentialem, secus verò in conditionibus ac-
cidentalibus, quæ conferunt formam dumtaxat accidenta-
14 lem, quæ † propriè non dicitur forma dans esse rei, cum
15 forma respiciat substantiam, † non autem accidentia contra-
ctus, vt fuit ponderatum in Bononien. Census 26. Iunij 1600.
coràm bon. mem. Card. Pamphilio, quæ est decis.116. num.5.
apud Cenc. de censib. In hoc autem casu conditio pacti reuer-
16 siui videtur esse potius † quid merè accidentale, cum pos-
sit inesse, & abesse ab ipsa donat. iuxta regul. text. in l. falsa
ff. de cond. & demonstr. l. pacta conuenta, ff. de contrah. empt.
Quia facilè respondetur, quod aut agimus de donatione
17 in abstracto sumpta, & verissimum est, pactum † resolu-
tiuum posse considerari tanquam de accidentalibus donatio-
nis, cùm verè possit siue ipsi donationi inesse, & ab eadem
abesse citra subiecti, hoc est donationis ipsius corruptionem:
18 Aut verò agimus † de donatione in concreto sumpta, ve-
luti de nostra, quatenus scilicet vno, eodemque momento se-
cundùm vniuersæ dispositionis formam non recipiente prius,
aut posterius, Virginius donans fecit donationem sub condi-
tione pacti reuersiui præcisè contemplati sub formali appre-
hensione non aliter donandi, & in hoc casu omnia pacta sunt
de forma, & substantia contractus, † quia sine illis ista, vel illa 19
donatio non fuisset contenta, prout hanc distinctionem be-
nè deducit Brun. in tract. de form. art.2. de general. cognit.
form. col.1. vers. item pro declaratione fol.10. & etiam huic
obiecto ita benè respondet Osasch. cons.19. n.43. vers. nec mo-
uere debet. Verùm dato etiam, quod pactum illud dici posset
accidentale, diceretur tamen accidentale intrinsecum,
quod adesse, & abesse citra donationis corruptionem nequit,
vt magistraliter conclusionem illam, quod † accidentia 20
possint adesse, & abesse citra corruptionem subiecti intelli-
gendam esse de accidentibus extrinsecis, tradunt Porphyr.
in prædicabil. cap. de accid. & Surd. consil.179. num.7. Quem-
admodum concessio etiam citra veri præiudicium idem-
met pactum † reuersionis posset modus appellari, adhuc 21
tamen esset de forma, quemadmodum tradit Bald. in d. l. si
duo patroni, §. si quis iurauerit, num.4. ff. de iureiurand. Fe-
lin. cons.34. num.13. vers. & quod esset data forma, & num.14.
Brun. de form. dicto artic.9. ex quibus consistit for. & solemn.
col.2. versic. secundo modo, fol.19. Cassad. decis.10. num.7.
de rescript. Surd. cons.437. num.33. & 34. vol.2. Mieres de
mair. par.2. d. quæst.4. illat.8. citat. num.258. Sed quod verè
pactum istud sit conditio viderur indubitatum penes ipsum
Donatorem, qui illud pro conditione clarissimis verbis ca-
nonizauit ibi, quam quidem donationem fecit cum condi-
tionibus infrascriptis, videlicet, quod si dictus Georgius
&c. præsens donatio reuertatur &c. prout etiam, quod
† verbum conditio fideicommissario conueniat, est text. 22
in l.1. vbi Bart. num.1. C. de pact. Simon de Præt. de interpr.
vlt. volunt. lib.3. dub. 3. solut.2. num.2. & seqq. Rota dicta
decis.35. sub num.6. parte prima recent.

Quantum verò attinet ad secundum, quod sub eadem
forma descendentibus Georgij sit facta donatio, adhuc insi-
stebant DD. ponderando in primis aduerbium † illud, pa- 23
riformiter, importans paritatem formæ, vt per Alciat. cons.
131. n.6. lib.9. quem sequitur Carol. Bardell. cons.51. sub n.9.
vers. confert. Alciat. prout etiam innuunt Casanat. cons.33.
num.2. in fin. & num. sequent. Osasc. d. cons.19. num.35. cum
seqq. lib.1. Bertazzol. cons. ciuil.39. num.1. cum seqq. Quo-
rum decisio etiam † sine lege dicitur casus legis, donec alius 24
allegetur, qui contradicat, Becc. consil. 35. num.18. vol.1.
Surd. cons.313. num.43. vol.3. Gratian. discept.531. num.29.
quod enim importet eiusdem formæ repetitionem, † ac coæ- 25
qualem iurium omnium communicationem iuxta sensum
decisionis in causa Pistorien. Prioratus 9. Decembris 1619.
coram Eminentiss. D. meo Card. Verospio, & in Romana Vi-
gesima 7. Aprilis 1628. coram R. P. D. meo Pirouano, satis
etiam deducitur ex vi suæ propriæ significationis, ponderan-
do, quod Ethymologia † vocis denotans in hoc casu for- 26
mæ paritatem dat verbis proprium significatum, si defini-
tio non repugnet, quia resoluit vocem in proprium effectum
rei, quæ demonstratur, Bart. in l. omnes populi, quæst. 6.
princip. num.59. ff. de iust. & iur. Euerard. in Topic. ad Ethy-
mologia num.2. Secundò id etiam suadetur ex similium dictio-
num potentia, atque virtute, vt in fortioribus de clausula,
† pari modo, quòd importet omnimodam similitudinem, 27
Rota d. decis.491. nu.3. part.4. diuers. & de clausula, eodem
modo, quod repetat formam, † & omnes præcedentis dis- 28
positionis qualitates, Plot. cons.86. num.11. Peregrin. de fi-
deicomm. art.16. num.15. in fine, Gratian. disceptat. 832. n.
4. Cyriac. controu.69. num. 38. Quinimò quod dictiones, si-
cut, prout, & aliæ similes respectiuæ referant formam, † & 29
qualitatem præcedentis vocationis cum omnimoda simi-
litudine, non secùs, ac si omnia fuissent specialiter expressa,
plenè exornant idem Gratian. d. discept.832. nu.14. & di-
scept.937. num.14. Honded. cons.40. nu. 38. volum.2. Gabr.
cons.66. num.7. & 173. num.8. volum.2. & in terminis repeti-
tæ conditionis in donatione, Aretin. cons. 21. num.2. vers.
præterea posito, prout de dictione, similiter, quod † refe- 30
rat omnimodam similitudinem etiam quoad qualitates,
Scrad. de feud. part.10. sect.9. num.179. Gabr. cons.8. num. 8.
& consil.148. num.13. volum.2. Franciscus à Ponte consil.19.
n.6. dicens, † importare per omnia ita donatum, vt prius 31
donatum fuerat, & in puncto de paritate formæ donationis
in pluribus personis ex dictione similiter est, text. in l. si ij
qui, 26. ff. de donation. caus. mort. Quod quidem aduer-
bium. Pariformiter, † eo certius dictam formæ repetitio- 32
nem operatur, quo alijs etiam dictionibus, ac verbis repe-
titius, necnon alijs; etiam inferiùs deducendis coniecturis
ean-

eandem repetitionem suadentibus corroboratur, vt in simili aduertunt Gabr. cons. 107. num. 11. & consil. 144. num. 73. & 75. vol. 2. Mierez de maior. part. 1. quæst. 22. num. 152. Decian. resp. 17. num. 12. volum. 2. maximè ad inclusionem pacti
33 de quo † agitur tanquam primo loco, & principaliter à Donante contemplati, Dec. cons. 485. num. 8. Decian. resp. 9. num. 35. volum. 2. Ac proinde dici non potest, quod dictum aduerbium, *pariformiter*, connectat simul filios, ac descendentes Georgij, ita vt inter ipsos importet paritatem formæ succedendi, non autem connectat Georgium cum suis de-
34 scendentibus quoad pariformem † donationem, vt in terminis dictionis, similiter respondit Dec. cons. 646. nu. 2. & 3. Franc. decis. 207. num. 4. & 12. cuius intellectus sola etiam probabilitas sufficit pro reddenda æquiuoca, & inefficaci coniectura, quæ hinc pro Donante desumitur contra Donatarium se fundantem in libera, & perpetua donationis natura ad exclusionem pacti reuersiui, quia præter responsionem in decisione deductam ex argumento ineuitabilis (quidquid
35 ex aduerso dicatur) † superfluitatis, quod non adeò leue, immò validum, ac efficax iudicarunt, Vicen. de Franc. decis. 606. num. 10. part. 4. Surd. decis. 322. num. 25. Barz. decis. 12. num. 30. Gamb. decis. 24. num. 22. Magon. decis. Floren. 3. num. 4. & Rota apud Puteum decis. 171. nu. 4. lib. 1. decis. 121. num. 25. part. 1. diuers. decis. 340. num. 2. & 4. post 2. volum. consil. Farinac. & decis. 357. num. 3. decis. 687. n. 11. decis. 702. num. 3. in fin. part. 2. recent. & plenè in *Narnien. fideicommissi* 6. *Iunij* 1611. *coram bon. mem. Card. Sacrato impress.* apud Gratian. discept. 306. num. 16. part. 2. cum alijs per Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 12. num. 1. animaduertebant
36 Domini, quod obiectum posset procedere † si quælibet contrarij intellectus probabilitas apertè non excluderetur prout tam ex deductis, quàm deducendis excludi clarè censuerunt.

Secundò, quod sub eadem forma sit facta donatio descendentibus Georgij deducebatur ex eisdemmet verbis iuxta donationis contextum primo loco ponderatis, non parùm enim repetitioni dictæ formæ donationis, ac consequenter pacti de quo agitur, deseruiunt verba illa huiusmodi dona-
37 tionem, cum dictio illa, † *huiusmodi*, secundum vulgares iuris regulas sit repetitiua omnium qualitatum, & conditionum glos. in cap. Abbate, in verbo huiusmodi, de elect. in 6. cum alijs latè deductis in decisione prout etiam in decis. 373. num. 6. part. 2. in recent. & in *Papien. Præpositura* 10. *Decembris* 1610. *coram Ortembergo*, & apud Seraphinum decis. 383. num. 6. & decis. 616. num. 3. & operatur, vt
38 conditiones, & pacta verè, ac propriè inesse dicantur, vt aduertit Gabr. d. cons. 107. num. 8. & seq. lib. 2. ita vt cùm donatio per relatiuam illam dictionem *huiusmodi* determina-
39 ta secundum † ordinem intellectus, & non scripturæ debeat considerari, l. cum pater, §. fides tua, ff. de legat. 2. leg. nec enim, ff. de solut. proinde sequatur, quod quemadmodum ex vniuerso instrumento resultat donatio modificata, vt dictum est, & hæc in Georgij descendentes sub pariformi modificatione transferenda sit, ita etiam in eosdem transire debeat, non quoad solam substantiam, vt informantes pro Domino Valerio dicebant, sed cum suis quali-
40 tatibus eam informantibus non solùm ex regula, † quod subiectum qualificatum qualitate passiua, & informante suam semper formalem qualitatem secum defert, l. si conuenerit, la seconda, §. si fundus, ff. de pignor. act. l. si debitor, C. de distract. pignor. l. si prædium, C. de euiction. Ve-
41 rùm etiam, quia ratione contextualitatis † eiusdem temporis, loci, rerum, & personarum pro vnico, & indiuiduo actu sic informato, & inesse deducto habetur, Ias. in d. l. lecta, num. 14. ff. si cert. pet. Angel. cons. 145. nu. 2. vers. item ratione, Bald. cons. 327. in fin. volum. 3. Becc. cons. 42. num. 8. Surd. d. cons. 217. num. 9. vol. 2. Honded. cons. 32. n. 14. volum. 1. cum alijs superiùs deductis.

Tertiò, plurimùm etiam conferre videbatur verbum il-
42 lud † transferri, quod donationis translationem cum eisdem oneribus, conditionibus, ac qualitatibus importat, vt in puncto de translat. de persona ad personam, est text. in l. Caio Seio, vbi gloss. in verbo transferebatur, ff. de alim. & cib. legat. & de translat. primæ donationis in secundam exemplo translationis legati, firmant Dec. Rimin. Natta,
43 & alij in præterita allegati, quæ procedunt † non solùm indistinctè in vltimis voluntatibus, & in actibus inter viuos, ac in donatione, vt pluribus comprobat Casanat. cons. 10. num. 1. & seqq. sed etiam tunc maximè, quando vt in casu
44 nostro translatio † fit ex dispositione hominis, non legis, tunc enim conditiones repetitæ censentur, vt declarant Cagnol. in Auth. ex causa num. 108. & ibidem Alex. num. 9. Iason. num. 11. Bolognett. num. 66. versic. respondet, Bart. C. de liber. præter.

Non obstat prædictis dictionibus, ac verbis repetitiuis, quod forma deducta ex † conditione pacti reuersiui, 45
cohæreat personæ Georgij, ac proinde cesset repetitio quoad alias personas, l. quæ conditio, ff. de condition. & demonstrat. Bart. in l. fin. §. Seio, de legat. 2. Alex. cons. 158. num. 6. & 13. lib. 6. Soccinus iun. cons. 144. num. 3. lib. 3. & ibidem Mazzol. cons. 1. num. 13. & 14. Peregrin. de fideicomm. art. 16. num. 55. & in terminis etiam translationis videtur text. in l. legatum sub conditione, ff. de admin. legat. & in alia l. legatum sub conditione 94. ff. de condit. & demonstr. & tradit Mantic. de coniect. lib. 12. tit. 3. sub num. 3 vers. secundo debet, & Peregr. d. art. 16. num. 95. & fuit ponderatum in *Bononien. fideicommissi de Pannolinis* 14. *Februarii* 1602. *coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Quia respondetur vnico verbo, hoc esse supponere id, de quo quæritur, quod enim pactum reuersionis Georgio adiectum stet ad illius personam demonstratiuè, non autem restrictiuè ex deductis plenè suo loco constabit.

Minùs officit, quod in donatione facta Carolo eadem die coram iisdem Notario, & testibus vsus fuerit Donans prædictis dictionibus pariformiter, huiusmodi, & transferri, & tamen postea apponendo explicitè pactum reuersiuum illud sub difformi, & discretiuo modo loquendi nominatim adiecerit non solùm ipsi Carolo, sed etiam eius filijs, nepotibus, & descendentibus, hincque arguendo à vicinis scripturis, iuxta 46
text. in l. si seruus plurium §. fin. ff. de legatis 1. infertur, quod ipse Donator dictiones prædictas non adhibuit in nostra donatione ad inducendam ex vi ipsius dictionis repetitionem pacti in descendentibus Georgij prout in hunc sensum non adhibuit in dicta donatione Caroli Primo, quia vt responsum fuit in præterita donatione argumentum illud † tanquam broccardicum retorqueri potest à solito, per do- 47
ctrinam Abb. in cons. 36. num. 1. lib. 1. Gabr. de testam. concl. 10. n. 1. & 6. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 13. n. 8. & seq. Menoch. lib. 4. præsump. 84. n. 6. & 7. Molina de primogen. lib. 3. cap. 5. n. 56. Peregr. de fideicomm. artic. 25. nu. 28. Natt. cons. 132. n. 4. Rot. dec. 235. n. 10. in meis impressis, & apud san. me. Gregor. dec. 308. num. 6. & in terminis donationis † ad effe- 48
ctum arguendi repetitionem à donatione alteri facta, Castren. cons. 244. nu. 3. ad fin. lib. 1. & plenè Casanat. cons. 47. nu. 43. & seq. Maximè vbi, vt in casu isto † concurrit non 49
solùm identitas, sed etiam maioritas rationis, vt per Crauet. consil. 62. num. 14. Menoch. cons. 452. num. 26. & consil. 224. num. 22. Paris. cons. 32. num. 54. ad medium, & sequen. lib. 1. Casanat. dicto cons. 47. num. 46. & seq. Et vlteriùs accedit, quod aliunde etiam ex corpore donationis vniformis mens, & voluntas repetendi comprehenditur, quo casu cessare argumentum à discretiua adductum, & intrare in contrariam regulam à solito, ita vt † vna scriptura aliam declaret, 50
explicant Ruin. cons. 146. num. 9. lib. 2. Gratus consil. 7. n. 13. & 14. lib. 1. Crauett. cons. 297. num. 7. vers. sexto, pro responsione Mandel. cons. 109. num. 20. Menoch. cons. 1157. n. 23. latè Castill. controuers. iuris lib. 4. cap. 14. n. 19. Et quod hoc casu † opinio Abb. in dicto cons. 36. tanquam magis com- 51
munis prævalet opinioni Ananiæ contrarium scribentis in cons. 22. n. 3. firmant Gabr. consil. 94. n. 28. ad med. ibi in eadem ipsa ratio, vol. 1. Casanat. dicto cons. 47. n. 50. Menoch. d. cons. 452. num. 27. Secundò animaduertebant Domini, quod in prætata Caroli donatione dicta verba pariformiter, huiusmodi, & transferri non reperiuntur adminiculata alijs verbis, & coniecturis infra ponderatis dictam repetitionem importantibus, ac si pactum reuersiuum fuisset expressè appositum, Quo casu intrat regula, quod † taciti, & expressi eadem est 52
virtus, l. cum quid, ff. si cert. pet. cum vulgar.

Quartò præcipuum repetitionis dictæ formæ, ac pacti argumentum præstat clausula illa, † cum infrascriptis condi- 53
tionibus, ac modis, & reseruationibus in subsequenti donationis serie non solùm sæpius à Donante repetita ad effectum ostendendi magis certam enixam, atque indubitatam mentem, ac intentionem non aliter donandi, quam cum dictis conditionibus, vtpotè donationem ipsam restringentibus, ac sub determinata forma modificantibus ex latè superiùs deductis; verùm etiam continens dictionem, † *Sem-* 54
per, quæ omnem casum, omnemque tempus comprehendit, gloss. in l. 1. in verb. semper, ff. solut. matrim. Boer. decis. 158. num. 4. Magon. decis. Florent. 37. num. 36. Surdus decis. 275. num. 7. Rota decis. 231. num. 4. par. 2.

par.2. recent. & ad effectum recedendi *à consil. Oldrad.* 21. ponderauit *Rota in Bononien. fideicommissi* 11. *Decembris* 1623. *coram R.P.D. meo Merlino*, prout in terminis repetitionis Panzirol. *consil.91. num.*10. & Peregrin. *in cons.* 44.
55 *num.*28. *vol.*1. Quæ clausula non solùm ex vi dictionis † illius infrascriptis ad subsequentia relatiuè operatur, vt descriptæ postmodum conditiones, & præcipua pacti, de quo agitur, referendæ sint, atque inferendæ capitulo, in quo fuerunt reseruatæ, ac si ibidem specialiter expressæ fuissent, *vt in dicta l. si testamentum* 8. *in princip. & versic. sin autem conditiones, C. de instit. & substit.* Ruin. *d. cons.* 101. *num.*19. *vers. quia ergo, lib.*2. Sed post omnes donationes ad
56 coæqualem illarum † determinationem appositæ iuxta sensum præteritæ decisionis tam ad Georgij descendentes, quàm ad Georgium ipsum æqualiter refertur ex deductis in eadam decisione quibus addi potest, Parisius *cons.*52. *nu.*19. *& seq. lib.*2. Menoch. *consil.*334. *num.*64. Immò, vt fortiùs, meliusque Domini hodie intelligebant, cum dicta clausu-
57 la *tanquam* † proxima verbo illo, transferri ab eodemmet verbo regatur, *ex l.*1. §. *deinde, ff. de postul.* sanct. mem. Gregor. *decis.*33. *num.*3. sequitur, quod velut apposita in stipulatione loquente de solis filijs, ac Georgij nepotibus, non autem de Georgio, & filijs (prout etiam admittebant informantes per D. Valerio, dum ponderabant in contrarias coniecturas verba illa, ad veram proprietatem, vt inferiùs dicetur) sequitur inquam, quod dicta clausula eo magis, cetrisque dicti pacti relationem, ac consequenter repetitionem, quoad ipsos filios, ac nepotes operetur; ex quibus, & ex alijs etiam deducendis, ac in decisione deductis constat
58 manifestè cessare prorsus intellectum illum, quod † singula singulis congrui referendo, conditio istius pacti referri possit ad Georgium dumtaxat.

Nec obstat, quod dicta pacti reuersiui conditio reperitur Georgio, dumtaxat apposita sub expressione nominis proprij, & cum dictione restrictiua ad personam ipsius, ibi, dictus Georgius, quia, vt inferiùs probatur persona Georgij fuit demonstratiuè, non verò restrictiuè contemplata.

Secundò eumdem etiam repetitæ formæ, ac pacti intellectum deducebant Domini ex alia clausula, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus ad quas, seu quos transferrentur, & quod directè ad dictos substitutos perueniant, cùm enim quilibet ex vocatis iure directo
59 veniat, & vnoquoque gradu † vocatorum vna esse receptio, vocatioque censeatur, ita vt excluso primo gradu sequens iure suo, non iure transmisso succedat, eademque donatio in præcedenti gradu iam consumpta in sequenti tan-
60 quam noua, ac ex se principaliter subsistens † incipiat, & instauretur, ex latè deductis in decisione quibus addi possunt Bald. *in l. irritam, in fine, C. de vsucap. pro donat.* Isern. *in cap.* 1. *sub num.*9. *vers. item si de successión. feudi*, Molin. *de primogen. lib.*1. *cap.*1. *num.*17. *& cap.*4. *num.*16. Io. Garzia *de nobilit. gloss.* 6. *in princip. sub num.* 38. *colum.* 3. *versicul. quinto quia*, Bellon. iun. *cons.*61. *num.*3. *ad finem, cum seq.* & ante illum Menoch. *cons.*895. *num.*10. *vers. tertio perpendo*, Grat. *consil.*5. *num.*52. *vers. item quia, & sequen. lib.* 2. Marcabr. *in puncto consil.* 10. *num.* 52. *versic. tertia coniectura*, proinde sequitur, quod sicuti quilibet ex vocatis substantiam, ac formam vnius eiusdemque donationis in Georgio originatæ in seipso renouatam agnoscit, ita etiam teneatur easdem conditiones, pacta, ac qualitates, quæ donationem ipsam informarunt admittere, cùm originalis for-
61 ma † concessionis inspici debeat, quæ in eo esse conseruatur, in quo formam assumpsit, Bald. *in l.*1. *num.*40. *versic. item super eo, & num.*30. *C. quand. non pet. part.* Petr. Gregor. *de feud. part.*3. *quæst.*10. *n.*1. *& seqq.* Menoch. *cons.*191. *num.*44. Cephal. *cons.*27. *num.*1. *&* 3. Rimin. iun. *consil.*542. *num.*25. *&* 26. *& consil.*780. *num.*7. & in puncto Andreas de Isern. *in cap. Imperialem, num.*38. *in fine, de prohib. feud. alien.* per Federicum. Et sanè repugnat iuris principijs, quod donatio Virginij sit vnica, & de Georgio in ipsius descendentes transferibilis, & tamen transeundo diuersas assumat qua-
62 litates contra regulam, quod subiectum † qualificatum semper secum trahit suas qualitates ex supradeductis, ita vt vna adiecta, vel detracta, noua dicatur dispositio, Bald. *in l. penultima, in fine princip. ff. de excusat. tut.* Soccin. sen. *consil.* 87. *num.*9. *in fine, volum.*4. Quod ex eo etiam magis comprobatur, dum Virginius donans primo impositurus conditiones sub numero 16. & secundo contentorum in donatione, promittens obseruantiam sub numero 24. vtitur voce illa singulari, ibi, Cum quidem donationem, vt sub generali maioris vniformitatis significatione indicaret, quoad conditiones, & robur donationis, omnes donationes pro vnica habuisse, quod clarius etiam iddemmet Virginius sub num. 19. dum exprimendo conditionem superioritatis, quam sibi super bonis donatis reseruabat, vtitur similiter voce singulari, ibi, Aliam insuper conditionem dictæ conditionis apposuit, quem, certum est, indistinctè tam ad Georgium, quàm illius descendentes referri.

Et in prædictis cessat, quòd si pactum, de quo agitur, forma potest appellari, quod Donans de tali conditionum forma ad Georgij descendentes transferenda haud † intellexerit, cum de illa nullam adhuc mentionem fecisset, ideòque non esset adhuc inesse posita, vt videtur innuere Gabr. 63
*cons.*56. *num.*6. *lib.*1. Rota *decis.*191. *ante num.*1. *part.*4. *diuers.* cum repetitio in † non expressis non detur, Bart. *in l.* 64
Auia 67. *ff. de condit. & demonstr.* Decian. *consil.*85. *nu.* 25. *lib.*2. Peregr. *de fideicomm. art.*16. *nu.*12. Sed dicendum est sensisse de forma, de qua ipse in oratione immediatè † præ- 65
cedenti expressè fuerat locutus num.2. ibi, Ac omni meliori modo, via, sine forma &c. Quia vltra prædicta, quæ videntur tollere omnem difficultatem. Aduertendum est, quod forma donationis non consistit in verbis proximè relatis, sed vt iam firmatum in conditionibus inferiùs adscriptis, quæ licet ibidem non enunciatæ, pro expressis, tamen habitæ solius etiam mentione donationis, si ab illis integraliter informatæ habentur, cum † forma contractus respiciat 66
totam dispositionem, *ad textum in d. leg. cum dote, C. de iur. dotium*, Bart. *in l. contract. num.*4. *&* 5. *C. de fide instrument.* ita vt non detur prius, nec † posterius, sed omnia simul, 67
& semel robur sumant, Surd. *cons.* 217. *num.*9. *decis.* 155. *num.*5. Neuiz. *cons.*12. *num.*23. Gonzal. *ad regul.*8. *gloss.*53. *num.*32. *& sequen.* Rota *decis.*148. *num.*9. *part.*2. *diuers.* & apud sanct. mem. Gregor. *decis.*568. *num.*2. Becc. *consil.* 45. *n.*33. *& seqq. volum.*1. & cum immediatè subsequatur † clau- 68
sula, *Cum infrascriptis conditionibus illa operatur*, vt in eadem periodo descriptæ censeantur omnes conditiones inferiùs appositæ, *vt est text. clarus in l. testamentum*, 8. *in princip. & in versic. sin autem conditiones, vsque ad finem, C. de instit. & substit.* Ruin. *d. cons.*101. *num.*19. *versic. quia ergo, lib.*2. Mandell. Alben. in his terminis *cons.* 346. *n.*12. & facit etiam Dec. *consil.*92. *incipiens viso puncto*, *n.*2. *vers. & ratio ista*, Osasch. *cons.*10. *num.*30. *& seqq.*

Nec obstat, quod si dicta consequentia, † & argumen- 69
tatio teneret, omninò destrueretur communis theorica Cini *in Auth. sed & si quis num.*6. *vers. vltimò colligitur, C. de secundis nuptijs*, & receptissimum *consil. Oldradi* 21. ex eo, quod non solùm in donatione, verùm etiam in institutione, † ac substitutione tot substitutiones censentur, quot 70
sunt personæ, vt per Molinam *de primogen. lib.*1. *cap.*1. *n.*17. Quia neutrum ex prædictis casui nostro conuenire suo loco inferiùs demonstrabitur.

Secundò principaliter eandemmet Donantis voluntatem, ac mentem repetendi conditionem, seu pactum, de quo agitur, in descendentibus Georgij colligebant Domini ex ipsomet conditionis, seu pacti contextu, ibi, *Si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filiis ex corpore procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur*, quod tunc, & eo casu, & casibus præsens donatio reuertatur ad ipsum Donatorem, si tunc superuixerit, aliàs, si ipse Donator tunc non superfit ad legitimos, & naturales filios, & nepotes, siue ad hæredes, & successores eiusdem ipso iure, & facto transferatur &c.

Et primò in verbis illis, *Si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filijs ex suo corporè procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur*; Ex quibus constat pactum reuersiuum fuisse conceptum sub præfata duplici, & alternatiuè concepta conditione. Prima scilicet, si Georgius sine filijs moriatur, altera si ex illis nepotes non extiterint, prout † ità resoluitur ablatiuus ille abso- 71
lutus, *Non extantibus nepotibus*, Bart. *in l.*1. *n.*34. *ff. de conditionib. & demonstrat.* Peregr. *art.*29. *n.*20. Rustic. *de liber. in cond. posit. lib.*6. *cap.*1. itaut reuersionis grauamen non solùm Georgio sine filijs decedenti, sed illius etiam liberis, ac nepotibus iniunctum censeatur, vel saltem ipsimet impositum Georgio sub dicta duplici conditione, si ipse, vel eius descendentes decesserint, prout decesserunt sine masculis, Bart. *in l. Centurio, n.*37. *ff. de vulgar. & in l. sed & si sic, n.*3. *ff. de legat.*3. Alex. *cons.*105. *n.*1. *&* 4. *in fine, vol.*1. *& cons.*302. *n.*2. *vol.*7. Soccin. *cons.*69. *n.*7. *vers. & ad rationes, & consil.*104. *num.*8.

n.8. vers.1.lib.3.Mantica de coniect. lib.11. tit.3. n.2.vers.hat
autem sententia, Patil. cons.18.num.51. lib.2. vbi de com-
muni Rustic. de lib. in cond. posit. lib.4. cap.5. in princip. Ro-
ta decis.212. num.5. par.2. diuersor.

Nec obstat, quod per verbum illud *Moriatur*, solam
Georgij personam respiciens conditio non existentiæ tam fi-
liorum, quàm nepotum videatur restricta ad tempus mortis
eiusdem Georgij, tum quia dictum verbum *Moriatur*, tan-
quam in fine totius perfectæ orationis positum, vtrumque
73 † casum equaliter respicit, & pariformiter determinat, ex re-
gula text. in l.iam hoc iure, & l. Lucius 45. vbi Bart. in §.fin.ff.
de vulgar. & pupill. Angel.cons.143. in fin. Iason. cons.162. n.
74 7.lib.1. tum quia regulariter qualitas † adiecta verbo secun-
dum tempus verbi intelligitur, l.2. & 3. ff. de auro & argent.
legat. plenè Surd.cons.216.num.2. & cons.403. nu.59. prout
in simili casu tradunt Abb.consil.40. nu.1.par.1. Decius cons.
287. nu.1. vers.nec obstat illa verba, Soccin. iun. consil.180.
num.38. lib.2. cum alijs relatis per Peregr. cons.52.num.5.lib.
1. Casanat. cons.4. num.105. & in terminis doctrinæ Cyni, &
consil. Oldradi tradit Alexan.cons.53.n.11. & consil.139.n.3.
lib.6. Ruinus cons.132. n.5. & 6. lib.3. Decius consil.208. sub
num.3. Soccinus iun. d. cons.180.n.62. & pluribus seqq. Rota
decis.486.num.7. par.1.recent. quæ maximè procedunt con-
currentibus dictionibus restrictiuis quoad personam, tempus,
ac casum, quoad personam quidem, ibi, *Si dictus Geor-
gius*, specificatam non solùm sub expressione nominis pro-
75 prij, verùm † etiam cum dictione relatiua, *dictus*. Ex
76 quibus præterea dicta conditio vti merè personalis † ad alios
extendi non potest, l. qui liberis, §. hac verba, ff. de vulg.
& pupill. l.vltima, C. de hæred. instit. Decina cons.218. num.9.
Decian.cons.2. num.25.26. & 27. lib.2. Honded. consil.60. n.
65.66. & sequen. Crauett. cons.98. nu.14. Mantica de coniec-
ctur. lib.11. titul.6. num.6. Casanat. qui concordantes cumu-
lat cons.4. n.127. & 129. & latè deducunt informantes D.Va-
lerio; Quo verò ad tempus, & causam ibi in clausula, tunc
77 & eo casu &c. vt in proposito primæ † dictionis temporalis,
Tunc, Roland. cons.56. num.20. lib.3. Menoch. cons.187. n.
34. & cons.740.num.6. Peregrin. de fideicommiss. art.29.n.15.
28. & 36. cum alijs per Fusar. dicta quæst.480. num.3. & Ca-
sanat. d. cons.4. num.142. & 143. Gamma decis.124. num.6.
Surdus decis.207. num.16.17. & 18. Rota dec.491.num.3.cir-
ca med.par.4. diuers.

78 Et de casualibus verbis, † eo casu, quod restringant con-
ditionem, vt hic voluntariam, ac casum expressum, Crauett.
cons.98. n.6. Roland. dicto cons.56. num.20. lib.3. Peregrin. de
fideic. art.13. n.65. Surd. cons.488. num.30. cum alijs per Fu-
sar. dicta quæst.480. num 3. Casanat. d. consil.4. num.137. &
238. Gratian. discept. 554. num.7.

Nam quantum attinet ad verbum *Moriatur*, ponderabant
Domini, quod Donator non dixit, prout facillimè, ac ma-
gis expeditè dicere poterat si dictus Georgius sine filijs, vel
nepotibus moriatur, sed consultò, ac mißeriosè induxit verba
79 illa, *Vel non extantibus nepotibus*, per ablatiuum † absolu-
tum indeterminatè concepta, Bellon.iun. cons.50.num.11. &
seqq. quæ sunt apta comprehendere omne tempus, omnesque
Georgij descendentes ex eo quod appellatione nepotum
80 † continentur descendentes in infinitum, ob dispositionem
in futurum euentum collatam, Bart. in leg.1. §. si quis, ff. de
suis, & legit. Alex. cons.5. lib.3. n.9. Gozzad. consil.59. n.12.
Paris. cons.37. num.23. vol.2. Gabr. de verb. signific. concl.1.
n.44. Peregr. de fideicom. art.22. n.54. & cons.41. nu.5. lib.5.
81 Fusar. de substit. quæst.320. n.75. & sunt intelligenda de † non
extantibus quandocumque, ex trad. per Calcan. cons.103. sub
n.2. vers. & pro isto facit, Marzat. cons.4. n.6. Andr. Gail. ob-
82 seruat.136. nu.3. lib.2. prout idem de verbo † non remanen-
tibus, seu deficientibus, Alex. d. consil.53. n.12. lib.6. Ruin. d.
cons.132. n.5. & cons.133. in princip. lib.3. cum tractum tem-
83 poris † successiuum denotent, Bertazzol. cons. crimil.30. n.16.
Fusar. quæst.320. nu.68. Senat. Dolan. decis.135. nu.15. & seq.
Seraphin. decis.409. n.14. In his enim casibus vbi verba tra-
84 ctum successiuum importantia † concurrunt considerata
dicitur descendentium extinctio, vt inquit Thesaurus decis.
270. n.29. vers. hoc autem, Simon. de Præt. de interpret. lib. 3.
n.11. fol.316. Peregr. de fideicom. artic.29. n.9. Ac proinde
euanescunt argumenta à communioribus regulis petita: Pri-
mùm quidem desumptum ex eo, quod verbum *Moriatur*,
85 in fine † positum vtrumque casum equaliter respiciens illos
pariformiter determinet ex dispositione tex. in dicta l. iam
hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar. facilè tollitur, aduertendo,
86 † quod præfati textus dispositio limitatur, quando eadem
ratio non militat in vtroque casu, vt colligitur ex text. in leg.
si ita scriptum, ff. de manumiss. testam. & l. si seruus liber. ff.
de stat. liber. Imol. in l. Casus n.2. ff. solut. matrim. Dec. cons.
456. n.12. & cons.394. nu.3. Ias. cons.162. nu.8. vol.2. Oratch.
decis.20. nu.5. Surdus consil.31. num.15. & fuit alias dictum
in Viterbien. Castrorum 19. Ianuarij 1579. coram Blancher-
to. Quod autem in hac facti specie eadem ratio non militet
in vtroque casu, patet euidenter: quia in primo casu Do-
nator non existentiam filiorum Georgij expressè voluit re-
stringere ad mortẽ ipsius; secus verò in posteriori, in quo non
existentia nepotum tam ex deductis, quàm deducendis satis
colligitur ex eiusdem donantis, etiam vltra eiusdem Georgij
obitum porrecta; Posterius autem argumentum deductum
ex regula, † quod qualitas adiecta verbo intelligitur secun- 87
dum tempus verbi, dicta l.2. ff. de aur. & argent. legat. & ex
alijs superiùs allegatis non obstat, qui dicta regula non pro-
cedit, quando, vt in casu nostro, ex verbis, aut verisimi-
li † mente disponentis colligitur disponentem vltra mortis 88
euentum, in futura etiam prospexisse, Ripa in l. Centurio,
num.144. & in l. ex facto, num.44. in fine, ff. de vulg. Roland.
cons.39. num.54. lib.4. Alciat. consil.50. num.22. & cons.82.
num.10. lib.9. Rota decis.213. num.3. vers. quarto quia, par.2.
diuers. Mierez de maior. part.2. quæst.6. num.212. Salzed. de
repræsent. lib.2. cap.30. num.31. Casanat. cons.15. num.56. in
terminis ad limitationem cons. Oldradi 21. quod procedit
non solùm † quoties verba adiecta denotant tractum tem- 89
poris successiuum, quia eo casu non restringuntur, sed ve-
rificantur in alio etiam tempore, quam sit illud, cui adij-
ciuntur, Card. in cap. perpendimus, volum.6. in med. vers.
sed redeundo ad contrarium, de sent. excomm. Sarnen. in re-
gul. de annal. quæst.50. num.4. vers. nec obstat, & dixit Rota in
Bononien. fideicommissi de Elephantuccijs 12. Nouembris
1584. coram Vicecomite, quæ est dicta decis.213. part.2. di-
uers. quam cum prædictis refert Marescott. variar. resolut.
lib.1. cap.45. num.7. prout etiam, quando † denotant perpe- 90
tuitatem, Peregr. d. art.29. num.30. & plenè Rot. decis.193.
nu.14. part.1. recent. & in Bononien. fideicommissi de Luparis
26. Iunij 1618. coram bon. mem. Remboldo, & in terminis latè
Bellon. iun. cons.50. num.41. Sed etiam quando ex alijs † ver- 91
bis apparet de mente, quod disponens considerauerit solùm
defectum nepotum, vt in his terminis Mantica de coniect.
lib.11. tit.6. num.7. ad finem, Crauett. cons.326. num.6. vers.
sed in casu de quo agitur. Et in puncto, quod verbum *Moria-
tur*, adiunctum alicui † verbo indeterminato intelligatur 92
etiam post mortem, est textus expressus in l. si quis posthumos
9. §. si filium, vers. sed & si hæres, vbi Bart. num. 3. Castren.
n.7. ff. de liber. & posthum. prout etiam facit l. 3. §. hac verba,
iuncta gloss. in ver. cum is moritur, ff. de negot. gest. Marcabr.
cons.102. nu.51. & seqq. latè idem Bellon. in d. cons.50. n.11.
ad med. & seq. & num.39. vers. quinto confirmatur, cum duo-
bus seqq. & in simili Paris. cons.75. sub num.59. & seqq. lib.2.
& benè etiam Soccinus iunior cons.69. num.31. vers. & licet
lib.3. vbi quod verbum † potest ordine intellectus ex aliqua 93
circumstantia intelligi postpositum licet fuerit antepositum.
Ea verò quæ in contrarium latè deducuntur, veniunt intel-
ligenda, vt possint procedere, quoties non concurrunt ver-
ba, dictiones, aut clausulæ, quæ vt hic conuincant tractum
successiuum, causam perpetuam, aut futurum tempus inde-
terminatè contemplatum fuisse.

Quantum verò attinet ad verba illa, *si dictus Georgius*,
quod intelligenda sint stare illic demonstratiuè ad personam
primi Donatarij, non verò restrictiuè ad Georgium ipsum,
vt inducant pacti personalitatem Domini ex pluribus elicie-
bant: Et primò à causa, seu fine huiusce pacti; cùm † enim 94
pro indicanda qualitate pacti, an sit reale, per personale
inspicienda sit non expressio nominis proprij, sed illius cau-
sa, & finis, vt eleganter notat Alberic. in l.15. qui in pote-
state, §. si extraneo, num.3. ff. de legat. præst. Bald. in cap. de
cætero, sub num.1. versic. porro realitas, de transact. & in cons.
115. n.1. vol.1. Ancharan. cons.327. num.3. Dec. cons.261. sub
n.2. col.2. vers. quinto considerandum, Mantica de tacit. lib.1.
cap.7. num.5. Crauett. alios cumulans in cons.929. num.1. &
13. vol.5. Bellon. iun. consil.27. num.45. & pulchrè Casanat.
cons.45. num.133. Causa verò huiusce pacti sit, vt bona do-
nata redeant ad Donantem, illiusque in perpetuum descen-
dentes, vt iam firmatum est; sequitur, quod ex hac causa,
sine fine habente tractum perpectuum, † ac successiuum 95
vltra personam Georgij pactum non personale, sed reale, ac
ad prædictos descendentes transitorium censeri debeat, ex
Anchar. cons.27. num.7. vers. certum est enim, & d. cons.327.
num.4.

num.4. quem communiter fequuntur Natt. conf. 531. n. 18.
& feq. vol. 3. Simon. de Præt. de interpret. vlt. vol. lib. 3. inter-
pret. 9. dub. 1. folut. 9. num. 15. fol. 281. Decian. refponf. 1. nu.
277. volum.... refponf. 10. num. 7. verf. fecundo refpondeo, vol.
3. & refponf. 77. num. 26. vol. 5. Menoch. conf. 173. num. 27.
col. 2. verf. quinto ca ratione, Aldouin. conf. 91. nu. 78. Grat.
conf. 5. num. 54. & feq. lib. 2. Barbof. in l. quia tale 14. in fine,
ff. foluto matrimon. Bellon. iun. conf. 11. num. 13. verf. nec ob-
ftat, Cafanat. qui plures alios congerit conf. 33. num. 9. Rota
apud Mantic. decif. 19. num. 4. verf. fecundo fuit refponfum, &
decif. 575. num. 3. & feq. part. 1. diuerf.

Secundò idem etiam deducebant Domini ex ipfiufmet
donationis contextu, in qua variæ difpofitiones citrà contro-
uerfiam æquè Georgio, ac defcendentibus communes, in
ipfiufmet Georgij perfona fimpliciter, nullaque de filijs, aut
nepotibus mentione habita cum dictionibus perfonaliffimis
concipiuntur, vt fub num. 10. & 12. ibi, ita quod &c. agat ex-
cipiat &c. & clarius fub num. 14. vbi poteftatem Georgio per-
fonaliffimè tributam immediatè exponit etiam in ipfius
Georgij filijs, & nepotibus mafculis, ibi, Et dedit idem
Illuftrifs. Dominus Donator poteftatem eidem Domino
Georgio, quod poffit, & valeat tam ipfa, quàm eius filys,
& nepotes mafculi &c. Vnde arguendo à communi vfu, ac
96 ftylo loquentis verba, † dictus Georgius, eandemmet reci-
piunt interpretationem, vt ad inftar aliorum ftent demon-
ftratiuè, aut reftrictiuè, l. vniuerfarum, vbi gloff. ff. de pi-
gnor. act. l. vtrum. ff. de petit. hered. Surd. conf. 179. num. 6.
Mantica de coniect. lib. 6. tit. 9. Cafanat. confil. 17. nu. 2. Soc-
cinus iunior confil. 53. num. 16. & 17. lib. 2. Crauett. conf. 15.
num. 3. Ac proinde expreffio nominis Georgij non eft in cafu
noftro confiderabilis ad inducendam reftrictionem pacti ad
97 illius dumtaxat perfonam, quia † perfona pactis inferitur,
non vt perfonale pactum fiat, fed vt demonftretur perfona,
cum qua pactum initur, l. iuris gent. §. pactorum, ibi ple-
rumque enim, ff. de pact. vbi etiam Iafon. num. 20. Bald. n. 6.
verf. tertio, & vltimo, Francifc. à Soufa in comment. ad tit. ff.
de pact. quæft. vnic. fin. artic. 9. num. 8. affirmantes hanc effe
regulam iuris, Eugen. conf. 93. num. 40. & feq. vol. 1. Thefaur.
decif. 270. num. 28. verf. cumque donator iun. num. 30. Cephal.
conf. 630. num. 38. & conf. 331. num. 44. vol. 4. Bellon. iunior
d. conf. 27. fub num. 53. Quam regulam in terminis noftris,
98 vbi † concurrunt coniecturæ pro repetitione pacti etiam
concepti in perfonam vnius, fequuntur Caftren. conf. 343. n. 2.
in princip. & ad finem, verf. & licet appofuerit, lib. 1. Decian.
conf. 31. num. 172. uncto themate confil. in princip. & verf. &
fi cafus fuerit, lib. 1. Thefaur. d. dec. 270. n. 28. verf. cumque do-
nator, Rauden. variar. refolut. cap. 39. n. 6. Siluan. conf. 65. n.
22. verf. & fic etiam, & num. 23. verf. & dicta, Ofalch. dicto
confil. 19. num. 20. & feq. & num. 35. poft medium vfque in fin.
lib. 1. Honded. conf. 29. nu. 92. lib. 1. Menoch. conf. 647. n. 13.
& conf. 1053. num. 12. & feq. Ruin. conf. 106. num. 6. verf. vel
fecundo, lib. 2. & conf. 114. n. 7. lib. 3. Gabr. conf. 96. n. 32. in fi-
ne cum feq. lib. 1. Parif. conf. 32. num. 80. in fin. & feq. lib. 1.
Grat. conf. 5. n. 54. & feq. lib. 2. Prout etiam quando, vt hic,
99 translatio difpofitionis de vno † in alium fit à Teftatore, vel
contrahente, quod non attendatur perfonalitas termini à
quo, fed termini ad quem, benè declarat Cagnol. in auth. ex
caufa, num. 108. C. de liber. pratr. & ibidem Alex. num. 9.
in princip. & in verf. adducit tamen in contrarium, cum qui-
bus concordant Iafon. n. 11. in fine verfic. iuxta hanc conclu-
fionem, & Bolognet. num. 66. verfic. refpondet Bart.

Quo verò ad claufulam illam Tunc, & eo cafu, multipli-
citer refpondebant Domini, & primo non effe verum, quod
100 huiufmodi verba confiderata † fimpliciter fint taxatiua,
cum potius fint demonftratiua, nifi adijciantur dictiones,
tantùm; dumtaxat, & fimiles, Dilect. de art. teftandi tit. 5.
cautel. 5. fub num. 3. & feqq. Crauet. inter confil. Marzar. conf.
5. nu. 57. in fine, Decian. refponf. primo, n. 148. cum feqq. vol. 1.
Magon. decif. Florent. 3. num. 42. Mantic. de coniect. lib. 3. tit.
5. num. 1. & feqq. & tit. 14. n. 10. in fin. Surd. conf. 236. nu. 46.
volum. 2. & conf. 344. num. 19. vol. 3. & decif. 37. num. 32. &
pleniffimè Menoch. confil. 432. num. 12. verf. Refpondeo pri-
mò volum. 5. Iofeph de Rufticis conf. 1. num. 47. & feqq. poft
tract. de liber. in conditione pofitis, & in l. cum Auus in pro-
œm. cap. 2. n. 104. ff. de conditionib. & demonftrationib. Alcia-
tus conf. 91. n. 9. verf. Praterea ergo lib. 9. Menoch. conf. 117.
n. 29. Gratian. difcept. 487. n. 17. & feq. Parifius conf. 20. n. 36.
volum. 3. Fufar. quæft. 460. num. 11. Et hanc fententiam tenet
Rota, vt per Caffador. in decif. 1. num. 6. de teftament. Rota
dec. 240. n. 5. part. 2. diuerf. & in Rom. hæreditatis de Aquila-
nis 28. Iunii 1600. coram bon. mem. Epifcopo Pacen. in Ari-
minen. Bonorum 30. Aprilis 1610. coram Eminentiff. D. meo
Pamphilio in Romana Fideicommiffi de Surdis 11. May
1018. coram bon. mem. Vbaldo in Ferrarien. Fideicommiffi de
Rafuris 24. May 1621. coram Eminentiff. D. meo Verufpio,
& deindè 25. Febr. 1622. coram R. P. D. meo Merlino, & tan-
dem in Fanen. Fideicommiffi 4. Decembris 1624. coram bon.
memor. Remboldo, & in terminis fideicommiffi facti in dona-
tione fuit firmatum in Romana Fideicommiffi 17. Nouembris
1617. coram eodem, & fi prædicta claufula, & dictiones in illa
comprehenfæ non impediunt extenfionem in fideicommif-
fis, † & fubftitutionibus, fi aliundè conftat de coniecturata 101
mente difponentis, multò minus in donatione limitata pof-
funt impedire comprehenfionem refultantem, non folùm ex
coniecturata difponentis mente, verùm etiam ex identitate,
† quinimò maioritate rationis, ex latè deductis in decifione, 102
quibus pro innumeris, qui poffent referri addidiffe fufficiat,
Tiraqu. in l. fi vnquàm in ver. libertis num. 45. C. de reuocat.
donat. Secundò, ac tandem aduertebant ceffare prorfus obie-
ctum ex verbis illis, & cafibus, quæ † omnem penitus 103
reftrictionem ad vnicum dumtaxat cafum obitus Georgij
reijciunt, quod fufficit ad reftrictionem deftruendam, vt be-
nè Mant. dicto lib. 3. tit. 14. num. 10. verf. fecundo, quod illud
Parif. conf. 92. num. 60. ad fin. & feq. lib. 2. Decian. conf. 44.
nu. 35. lib. 3. conf. 3. num. 45. & feq. lib. 2. Celfo Vgo confil. 20.
num. 38. verf. confidero infuper, quem referunt, & fequuntur
Ruftic. de liber. in cond. pofit. lib. 5. cap. 6. nu. 12. Fufar. quæft.
437. num. 128. & quæft. 31. n. 4. Surd. conf. 347. num. 19. verf.
refpondetur etiam, Manent. conf. 134. num. 22. & firmauit
Rot. in d. Ferrarien. de Rafuris 24. Maii 1621. coram Emi-
nentiff. D. meo Verofpio, prout etiam idem fenfit in Romana
fideicommiffi de Vrfinis coram R. P. D. meo Peronano, quæ eft
decifio 344. num. 18. part. 2. recent.

Secundò ex eiufdemmet conditionis, feu pacti contextu
deducebant Domini voluntatem, ac mentem donantis re-
petendi etiam in defcendentibus Georgij ipfammet condi-
tionem, feu pactum in verbis illis præfens donatio reuerta-
tur ad ipfum donatorem, fi tunc fuperuixerit, aliàs fi ipfe
donator tunc non fuperfit, ad legitimos, & naturales filios,
& nepotes, fiue ad hæredes fucceffores eiufdem, &c. tran-
fferantur, &c. cùm enim in actiua ifta nepotum, hæredum,
ac fucceffotum vocatione negari non poffit, quin compre-
hendantur omnes Georgij defcendentes in infinitum, ex latè
deductis in decifione, quibus, quoad id, quod etiam in
contractibus † appellatione nepotum veniant pronepo- 104
tes, & alij etiam fucceffiui defcendentes, qui femper di-
cuntur nepotes, licet † cum additione particularium 105
pro, ab, &c. quæ ad graduum diftinctionem ipfi verbo
præponuntur, vt in puncto Bart. in l. Gallus, §. inftituens,
ff. de liber. & pofth. addi poffunt, Bart. conf. 77. num. 2. &
3. lib. 2. Caftillion. conf. 26. num. 9. Alex. conf. 125. n. 11. verf.
& primo lib. 5. Crot. confil. 25. num. 12. & feq. Ruin. confil.
166. n. 8. lib. 2. vbi de communi Gozzad. conf. 59. num. 10. &
feq. Ruftic. ad l. cum Auus lib. 6. cap. 15. num. 18. Rouit. con-
fil. 52. num. 9. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 25. num. 26. & in
alijs etiam materijs de magis communi Ruin. conf. 62. nu. 4.
lib. 3. Fufar. quæft. 322. num. 1. fequitur, quod effectus con-
ditionis, feu pacti, de quo agitur, fit collatus in remotiffi-
mum tempus, de quo tempore nec Virginius donans, nec
Georgius donatarius in humanis effe poterant, ac proindè
quemadmodum idemmet donator vocauit fuos defcenden-
tes, ac fucceffores in infinitum, † ita etiam in infinitum 106
cenferi debet grauaffe defcendentes Georgij, ne fruftrato-
ria redderetur priorum vocatio, iuxtà doctrinam Imolæ in l.
Gallus, §. inftituens, num. 48. vbi Alex. num. 7. ff. liber. &
pofthum. Menoch. præfump. 69. num. 13. & feq. lib. 4. Peregr.
de fideicom. artic. 22. num. 50. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 6.
num. 20. quam doctrinam paffim fequitur Rota prout in Bo-
nonien. fideicommiffi de Defiderijs 20. Maii, & 26. Iunij 1626.
coram Reuerendifs. P. D. meo Merlino, quæ conclufio quam-
uis per Rotam non admittatur regulariter, recipitur tamen
indubitatè, quando, † vt in cafu noftro exuberant conie- 107
cturæ id fuadentes, vt fuit refolutum coram me in caufa
Vrbeuetana fideicommiffi 3. Apr. 1609. & in decif. 181. num. 5.
ad fin. part. 1. in recentior. & benè deducitur in eadem Bono-
nien. de Defiderijs 20. Iunij coram R. P. D. meo Merlino.

Nec obftat, quod oneris ceffet repetitio, quando onus
ad certum tempus reftrictum apparet, † etiamfi in actiua 108
vocatione difponens exprefferit verba, vel rationes præfefe-
rentes infinitatem, Pereg. conf. 63. num. 1. & feqq. lib. 5. Me-
noch.

noch. consil. 647. num. 6. Simon. de Præt. de interpret. vlt.
vol. num. 217. fol. 171. Peregr. de fideicom. artic. 29. num. 3.
Rustic. ad dictam l. cum Auus, ff. de cond. & demonstr. lib. 4.
tit. 2. num. 7. & 8. Honded. cons. 60. num. 65. 66. & 81. lib. 1.
Rota dec. 490. nu. 1. in fin. & decis. 491. num. 4. vers. Non ob-
stat part. 4. diuers. quia facilè respondetur tam ea dedu-
109 ctis, quàm † deducendis huiusmodi restrictionem ad cer-
tum tempus satis, superque excludi.

Tertiò principaliter mentem, ac donantis voluntatem
repetendi, etiam in descendentibus Georgij conditionem,
seu pactum, de quo agitur, suadebat, identitas, immò
maioritas rationis ex eo deducta; quod ijdemmet descenden-
tes remotiores, ac pariformes donatarij omninò extranei,
110 ac penitùs incogniti, † & consequenter minus directi cen-
seri debent grauati multò magis, quàm Georgius prior do-
natarius cognitus, dilectus, ac benemeritus iuxtà terminos
l. Publias, §. vlt. ff. de condit. & demonstr. Soccinus sen. cons.
250. col. 5. vers. item si filiabus lib. 2. Cur. Iun. cons. 22. num. 8.
cons. 91. num. 6. & cons. 112. num. 5. Rub. cons. 150. num. 2.
vers. præmissis tamen, Menoch. consil. 95. num. 31. & seqq. &
cons. 334. num. 12. & 191. n. 23. Becc. cons. 127. nu. 9. Olalch.
cons. 71. num. 19. Guttierez cons. 18. num. 41. & 43. Peregr.
cons. 33. num. 11. lib. 2. Valenzuel. consil. 23. num. 37. Alciatus
resp. 82. n. 2. post med. & num. 3. lib. 9. Rustic. dicta cons. 1. n.
69. post tit. de lib. in cond. posit. Aymon. con. 397. num. 10. Ca-
sanat. consil. 15. num. 25. vers. si quidem passim, Decianus re-
spons. 84. nu. 20. & 21. vol. 3. Crauett. consil. 62. num. 7. & 8.
Fusar. quæst. 466. num. 10. & seqq. & quæst. 478. num. 27. Rota
dec. 51. vers. 3. est part. 3. & decis. 93. nu. 4. lib. 2. & decis. 21.
lib. 3. part. 3. diuers. & decis. 364. nu. 12. vers. & illa, part. 1.
recent. prout etiam decis. 301. n. 7. apud sanct. mem. Gregor.
in nostris terminis Thesaur. dicta decis. 270. n. 29. vers. Quin-
to si donator, vt dictum fuit in causa Romana Donationis de
Grandis 5. May 1603. coram bon. memoria Penia; quæ est
identitas, quinimmò maioritas rationis operatur, vt non so-
lùm facilius fiat relatio cum omnibus qualitatibus, & modis,
111 ita vt † conditio, & qualitas vni adiecta, in altero repetita
censeatur, ad tex. in leg. nihil, ff. de coniug. cum emancip. liber.
& latè deductum fuit in præterita, sed efficit, vt casus dica-
tur per viam comprehensionis in dispositione contentus,
quamuis non exprimatur, vt præter gloss. in l. quamuis, in
verb. Curauit, vers. Et hoc tacitè, vbi Bald. in princip. Ias.
num. 7. C. de fideicom. & alios in præterita allegatos firmant
Colleg. Patau. inter. consil. Peregrin. consil. 38. num. 24. vo-
lum. 1. Tiraquell. qui vnus pro omnibus sufficeret in l. si vn-
quam in verb. libertis, num. 45. C. de reuocan. donat. Decian.
respons. 43. num. 43. volum. 2. Surdus consil. 443. nu. 31. vol. 3.
Curt. Iun. cons. 113. n. 10. Roland. cons. 14. num. 30. volum. 3.
Crauett. cons. 896. num. 37. Ruin. consil. 143. num. 5. volum. 2.
Bellon. iun. cons. 2. nu. 47. & seqq. & fuit dictum in Romana
Dotis de Maximis 7. Maij 1606. coram bona mem. Penia in
Ariminen. Bonorum 20. Aprilis 1610. coram Eminentissimo
D. meo Pamphilio, & in dicta Ferrarien. de Rasuris 24. May
1611. coram Eminentissimo D. meo Verospio. Quod argu-
mentum corroboratur etiam ex duobus. Primum ex eo, quod
Donator nedum donationis translationem sub num. quarto,
verùm alias etiam dispositiones sub nu. 12. 13. & 14. restrin-
gens ad liberos, & nepotes per virilem sexum descendentes
112 visus est illis solùm, & non † alijs voluisse donare, quasi habi-
ta fuerit ratio agnationis effectiuè Georgij, & masculis de-
scendentibus ab ipso Georgio limitatè donatum, vt per So-
cinum Iun. consil. 53. sub num. 6. versic. Præterea, & num. 8.
cum sequent. lib. 2. Bursar. cons. 31. num. 7. volum. 1. Peregrin.
de fideicommiss. art. 51. num. 21. versic. quarto, Thom. Docc.
consil. 106. num. 4. & 5. Achill. decis. 1. num. 5. de donat. af-
firmantes sufficere, quod fuerit de reuersione cogitatum, pro
qua opinione facit doctrina elegans, & communiter apud
Hispanos recepta in donationibus, quas in nostris terminis
fecit Henricus II. in hæc verba: Dono tibi, & filio tuo ma-
sculo per viam maioratus, & si decesserit sine filio legitimo,
tunc bona donata reuertantur ad Coronam Regiam; tenent
113 enim DD. infrascripti, quod † pactum reuersiuum apposi-
tum tantùm in persona filij secundi donatarij censeatur repe-
titum in omnibus eius descendentibus, adeò vt bona donata
numquam reuertantur ad Regiam Coronam, nisi quando
vltimus possessor etiamsi fuerit millesimus, decesserit sine
114 liberis, cuius opinionis ea † ratio est, quia Rex donauit
per viam maioratus, Guttierez pract. lib. 2. quæst. 92. Mierez.
de maior. part. 2. quæst. 4. illat. 3. num. 4. Matien. in l. 11. titul.
7. lib. 5. gloss. 8. n. 3. & 4. Parlador. differ. 13. §. 1. num. 7.

Secundò accedit, quod idemmet donator concedens
Georgio facultatem disponendi fauore illegitimorum cam
concessit taxatiuè pro filijs bastardis tantum, † sic exclu- 115
dendo eorumdem bastardorum hæredes saltem extraneos,
Socin. iun. consil. 53. num. 3. & seq. volum. 2. quo fit, vt hinc
iustum argumentum repetitionis pacti ad extraneorum ex-
clusionem possit etiam desumi.

Nec dici potest, quod si argumentum istud procederet,
actum esset tam de Cyni theorica, quàm de consil. Oldradi,
in quorum casibus semper militat hæc identitas; † seu maiori- 116
tas rationis ab institutorum, seu primo substitutorum præ-
dilectione desumpta, prout ita arguunt Dec. cons. 465. n. 15.
Rol. cons. 56. num. 24. lib. 2. Crauett. cons. 98. sub num. 14.
circa fin. vers. non obstat, & num. 15. Casanat. dicto consil. 4.
num. 197. & seq. Menoch. cons. 85. num. 120. & seqq. lib. 1. &
cons. 636. num. 30. & præsumpt. 69. nu. 21. vers. cæterum lib. 4.
Odd. cons. 66. num. 103. Intrigliol. de subst. cent. 3. quæst. 73. in
fin. Peregr. de fideicom. art. 29. num. 34. vers. verum argumen-
tatio, Fusar. quæst. 479. n. 123. & 124. & quæst. 480. n. 7. & 8.
Quia præter id, quod DD. exaduerso allegati intelligi pos-
sent, vel quando ex ipsa dispositione constat, † quod 117
minus dilecti ex disponentis voluntate efficiuntur melioris
conditionis, quàm magis dilecti, vt declarat Casanat. dicto
cons. 4. num. 190. de qua hic non constat, vel quando extra-
nei, aut cognati substituuntur, non verò quando, vt hic,
agnati † iuxta opinionem magis receptam, quam distin- 118
guendo tenent Dec. Socin. Gozzad. & alij quos refert, & se-
quitur communem dicens Molin. de primogen. Hisp. lib. 3.
cap. 3. num. 52. vers. & quamuis, cui potest addi Rauden. var.
resol. cap. 39. num. 36. & num. 40. aduertendum est, quod
obiectum indubitatè procederet, si sola ista coniectura, seu
argumentum ad conijciendam disponentis mentem deduce-
retur, † sed cùm sit in casu nostro tot, tantisque alijs præ- 119
sumptionibus, coniecturis, ac argumentis, & etiam ex ver-
bis ipsis corroborata, negari non potest, quin plurimum
suffragetur, sanct. mem. Gregor. decis. 315. nu. 7. Menoch.
cons. 1195. num. 23. cum pluribus seqq. cum receptissima sit
apud omnes conclusio, quod concurrentibus coniecturis,
quæ † hic superabundant tam à Cyn. theorica, quàm ab 120
Oldrad. cons. recedatur, ex latè cumulatis, cui quoad Cyni
theoricam addi possent Castrens. dicto consil. 344. n. 2. vsque
ad finem lib. 1. Alciat. cons. 3. num. 27. vers. Et licet aliquibus
lib. 8. Peregr. de fideicommiss. art. 51. num. 22. in quarto argu-
mento, versic. Et procedunt rationes, Thesaur. dicta decis.
270. nu. 28. vers. Cumque donator, Rauden. variar. resolut. d.
cap. 39. num. 6. Paul. Leon. consil. 11. num. 30. post princip. De-
cian. consil. 10. nu. 34. & sequen. & n. 38. & 63. Mandel. Alb.
consil. 346. num. 22. vers. Præterea, Cynus, & nu. 28. cum seq.
Honded. cons. 29. num. 105. lib. 1. Franc. Molin. de pact. nupt.
lib. 3. quæst. 24. nu. 54. & tenuit Rota in Romana fideicommissi
17. Nouembris 1617. coram bon. mem. Remboldo, & quoad
consilium Oldradi, quod non † procedat quandocumque ex 121
expressis, & dispositis apparet, vt hic, consideratam fuisse per-
petuitatem, firmant Marzar. dicens esse receptissimum, &
in omnibus Tribunalibus obseruatum in cons. 4. per tot. &
consil. 7. nu. 10. Capyc. decis. 108. Guidopap. decis. 531. in fin.
Thesaur. decis. 96. num. 34. & dicta decis. 270. num. 29. Pere-
gr. art. 22. num. 50. & dicto art. 29. num. 36. & consil. 31. num.
15. lib. 2. & consil. 49. num. 5. volum. 1. & num. 96. Crass. §. fi-
deicommissum quæst. 8. num. 2. & quæst. 33. n. 6. Menoch. lib. 4.
præsumpt. 69. nu. 8. Hond. consil. 29. nu. 105. volum. 1. Rustic.
dicto consil. 1. num. 36. cum sequen. Molin. de Primogen. lib. 1.
cap. 6. num. 29. Odd. consil. 39. num. 59. Surd. consil. 336. nu. 9.
& seqq. & cons. 403. num. 21. Put. decis. 256. num. 5. lib. 2. in
correct. Seraphin. decis. 409. nu. 11. Rot. dec. 718. nu. 2. in fin.
par. 2. recentior. in Tusculana fideicommissi 23. Martij 1620.
coram me, in dicta Bononien. de Desiderijs coram R.P.D. meo
Merlino, & plenè etiam in Florentina fideicommissi de Cam-
bijs, 26. Februarij 1627. coram R.P.D. meo Dunozett. Quam-
uis enim sola † mens tacita, quæ ab expressis non colligi- 122
gitur non sufficiat pro recessu ab Oldrad. collecta tamen ab
expressis, & dispositis sufficit Bald. in l. cum virum nu. 20. C.
de fideicommiss. Socin. sen. in l. heredes mei, §. cum ita nu. 10.
vbi Rip. n. 34. & Zanch. par. 3. n. 72. ff. ad Trebell. Ruin. con-
sil. 108. n. 15. vol. 2. Menoch. lib. 4. præsumpt. 67. nu. 15. Man-
tic. de coniectur. lib. 8. tit. 1. num. 18. 20. & 23. Gabriel. con-
sil. 121. num. 39. vol. 1. Decian. latè resp. 44. n. 10. & 11. vol. 3.
Casanat. dicto consil. 4. num. 269.

Quartò, ac tandem principaliter pro eiusdem conditio-
nis, seu pacti repetitione ponderabant Domini qualitatem
bo-

bonorum donatorum non solum ex eo, quod essent castra, & iurisdictionalia illustria, ac insignia membra Comitatus Anguillariæ, super quibus verosimile est donatorum voluisse ad exclusionem extraneorum, & in con-
123 cursu cum proprijs † descendentibus constituere pactum perpetuum non autem temporale, vt præter allegatos in decisione tradunt Castr. *d. cons.* 344. Leon. *cons.* 1. *num.* 40. Marcabr. *consil.* 10. *num.* 63. *in fin. cum seq.* Menoch. 117. *num.* 9. *cons.* 220. *num.* 27. *cons.* 803. *num.* 8. *& cons.* 1195. *n.* 20. Paris. *consil.* 32. *num.* 29. *& seqq. lib.* 1. Mierez. *de maior. par.* 1. *quæst.* 51. *num.* 280. *& seq. & par.* 2. *quæst.* 5. *num.* 9. Gratian. *discept.* 487. *num.* 16. Bellon. Iun. *consil.* 2. *num.* 20. Sed etiam quia donator visus est fecisse concessionem quasi feudalem,
124 & consequenter † iuxta naturam feudi repetijsse pactum euersionis etiam in descendentibus ad extraneorum exclusionem ea deductis in præterita, prout etiam benè aduertunt Castr. *dicto consil.* 344. *num.* 2. *lib.* 1. & Molina *de Primogen. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 18. *&* 19. Peregr. *de iur. fisci lib.* 1. *tit.* 2. *num.* 101. *&* 102. Quod autem donator feudalitatem prædictam contemplatus fuerit, colligitur ex pluribus, & primò dum voluit, quod Castrum Viani cum suo Territorio, & alia tenimenta donata semper essent, & remanerent subiecta protectioni, & commendationi ipsius
125 donatoris, & suis hæredibus, & successoribus † recomendatio enim Vassallos, protectio autem dominium feudi designat, *c. primo, an apud iud. vel Cur. c. cæterum, vbi Doct. de iudic.* Secundò dum expressè disposuit, quod ipse donans, & sui hæredes, & successores semper haberent, & retinerent, superioritatem in dictis Castris, & teni-
126 mentis, † superioritas enim est qualitas feudalis, Petr. Greg. *de concess. feud. par.* 2. *quæst.* 2. *num.* 12. *cum trib. seqq.* Tertiò dum pariter iussit, quod idem Castrum Vassalli, & Vniuersitas ipsius cum d. tenimentis; & locis essent, & esse tenerentur, ac deberent perpetuò confœderata cum omnibus alijs Terris, Castris ipsius donatoris, suorumque hæredum, &c. & cum ipso donatore, & hæredibus,
127 ac successoribus eiusdem, † confœderatio enim operatur, vt simul confœderata vnum quasi corpus vniforme constituant, Alex. *consil.* 84. *in fin. lib.* 3. Scrader. *de feud. par.* 9. *cap.* 4. *num.* 9. *&* 10.

Quartò, dum idemmet donans mandauit, vt Castri, ac bonorum donatorum Vassalli tenerentur, & obligati essent eidem donatori, eiusque hæredibus, ac successoribus perpetuam præstare sequelam sicut alij Vassalli, & sub-
128 diti ipsorum tenebantur, etenim dictio illa, *sicut*, † adiecta verbis: alij Vassalli, denotat similitudinem cum illis, Tiraquell. *de iure primogen. quæst.* 40. *num.* 30.

Quintò, dum præcepit idemmet Vassalli Castri, & bonorum donatorum, vt amicos, ac beneuolos pro amicis,
129 † & beneuolis; hostes, vel inimicos pro inimicis habere, tenere, ac tractare tenerentur, quæ verba arguunt feudalitatem, Scrader. *vbi suprà par.* 6. *cap.* 6. *num.* 92.
130 Sextò, dum vlterius eosdemmet † Vassallos grauauit, vt tenerentur armigeros stipendiarios, ac soldatos receptare, quod pariter est onus feudale, vt per Srader. *loc. proximè citat. cap.* 7. *num.* 23. Septimò, dum voluit insuper, quod Vassalli præfati deberent, ac obligati essent omnia alia facere, pati, & sustinere in fauorem, & commodum, vtilitatem, & honorem, status, & dominij ipsius donatoris, eiusque hæredum, & successorum, ac pro ipsorum tutela, & defensione, quæ alij veri subditi, & vassalli ipsius donatoris, eiusque hæredum, & successo-
131 rum, & alij recommendati, & † confederati in omni casu necessitatis facere tenentur, solent, & debent, quæ omnia ostendunt seruitium feudale fuisse retentum, Afflict. *rubr. ex quibus caus. feud. amitt. num.* 286. *vers. vel dominus, & in cap.* 1. *num.* 286. *ex quibus feud. amitt.* Zal. *de feud. par.* 1. *nu.* 2. Scrader. *par.* 2. *num.* 12. Gramat. *decis.* 77. *num.* 1. Menoch. *præsumpt.* 91. *num.* 35. *lib.* 3. Octauò, dum fuit expressè conuentum, quod in iuramento fidelitatis, vassallagij præstando per Vniuersitatem, & Communitatem dicti Castri prædictæ conditiones, & qualitates omnes apponantur, &
132 adijciantur, † iuramentum namque fidelitatis est præcipuum feudalitatis argumentum, Afflict. *vbi supra dicto num.* 286. *vers. vel dictum*, Mastril. *decis.* 200. *num.* 20. *&* 22. Nonò, ac tandem idipsum demonstrat exemptio personarum Georgij, & successorum à prædicto onere iuramenti,
133 prout certum est, concessionem etiam † feudalem fieri posse cum remissione dicti iuramenti tam quoad omnes, quàm quoad aliquos, Petr. Greg. *de feud. par.* 1. *quæst.* 9. *num.* 3. *&* 4. Sed admisso citra veri præiudicium, quod versaremur in donatione Castri allodialis, adhuc militat eadem præsumptio superius ponderata, † cum in allodialibus etiam lo- 134
quantur; Castr. Leon. Marcabr. & Menoch. *loc. suprà prox. alleg.*

Nec dicatur, quod quamuis etiam ageretur de feudalibus adhuc non intraret dicta præsumptio, quemadmodum non admittitur in casu Cyni, in quo quariter agebatur de Castri donatione, quia pro responsione ad obiectum istud animaduertebant Domini, quod cum ad effectum † iu- 135
dicandi qualitatem, pondus, ac mensuram rei donatæ pro assequenda intentione donantis inspicienda sit einsdemmet donantis qualitas, & persona, Afflict. *in rubr. quæ sunt regal. num.* 15. Dec. *cons.* 278. *in fin. vers. non obstat*, Rip. *resp.* 88. *num.* 52. *vers. & considerata*. Non est mirum, si simplicis Castri donatio inspecta supremi Regis persona, de qua Cynus loquitur, † habita non fuerit pro illustri, & qua- 136
lificata ad ipsiusmet donationis restrictionem, Rip. *dicta resp.* 88. *num.* 51. *vers. alienatio autem*, vbi quod donatio integri Ducatus, & Comitatus facta per Regem Galliæ dicitur modica † inspecta illius Regis qualitate, & benè compro- 137
bant Alex. *consil.* 1. *num.* 28. *volum.* 5. & Felin. *in cap. ad audientiam num.* 4. *& seq. de præscript.* & in persona magnæ Comitissæ Matildæ, firmat *gloss. in l. sed etsi susceperit* 52. *§.* 1. *versic. modica, ff. de iudic.* prout etiam confert vulgatum illud, † quod de Alexandro scribunt Historici, & 138
facit communis conclusio, quod supremi Principis beneficium latiùs semper interpretatur, vti in his terminis 139
ponderat Suar. *consil.* 10. *num.* 36. *in fin. num.* 37. 52. *&* 82. In nostro autem casu non solùm agitur de Castro insigni, sed de pluribus alijs bonis Iurisdictionalibus donatis non à Rege, sed à Barone, qui licet magnanimitate regiam † æquaret conditionem, non parum tamen 140
detrimenti percipiebat ex hac importuna dismembratione bonorum ab vmbilico Status Bracciani, quorum propterea reuersio tantò facilius præsumitur cogitata, *ad text. in l. si cui fundus* 96. *ff. de legat.* 2. Mantic. *de coniectur. lib.* 6. *titul.* 12. *num.* 8. attentis † ma- 141
ximè tunc temporis Magnatum Romanorum simultatibus, ac recenti bello Ducis Valentini, vt benè ad propositum Menoch. *dicto consil.* 1195. *num.* 29. *ante fin. vers. his intelligimus*.

His porrò firmatis, quæ non singulariter, ac separatim, sed coniuncta simul ponderari debent ad assequendam dispo- 142
nentis mentem, ac voluntatem, vt præter deducta in decisione aduertit Surd. *cons.* 372. *num.* 20. *vers. hoc verbo*, Rota *decis.* 146. *num.* 1. *decis.* 166. *num.* 19. *& decis.* 320. *num.* 16. *part.* 1. *rec. & in Romana fideicommissi* 17. *Nouembris* 1617. *coram bon. mem. Remboldo, in Romana Donationis* 11. *Martii* 1615. *coram bon. mem. Vbaldo*, & apud sanct. mem. Gregor. *decis.* 329. *num.* 10. *& seq.* vt enim eleganter ratiocinatur Curt. sen. *consil.* 69. *num.* 2. *in fine*, coniecturæ ex eo ita nuncupari posse videntur, † quasi sint coniecturæ, seu col- 143
ligaturæ, quæ coniunguntur origini suæ præsertim vbi depromuntur ex verbis, quæ etiam non separatim, sed simul inspecto totius scripturæ contextu discuti debent † ad col- 144
ligendam disponentis voluntatem, Surd. *post alios cons.* 554. *num.* 40. *in fin. cum seq.* ac proindè fit, vt cum inuicem sibi deseruiant, † ac famulentur, leuiores etiam ab alijs robora- 145
tæ sufficiant, & admittantur, vt benè declarat Mantic. *de coniecturis lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 3.

Nec obstat, quod quatenus etiam in hac facti speciei concurrerent coniecturæ aliquæ legales, & à Doctoribus approbatæ, illæ nihilominus conquassarentur, † & collideren- 146
tur infrascriptis contrarijs coniecturis, quæ etiam in omnem euentum satis operarentur, si ex ipsis aliæ indubietatem vocareunt, vt per Gabr. *cons.* 132. *num.* 37. *lib.* 1.

Nam quantum attinet ad primam desumptam ex verbis illis, Ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, quæ posita in † stipulatione loquente de 147
solis filijs, & nepotibus Georgij, vt dictum est, quoad eosdem videntur repugnare pacto reuersiuo, vt ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, latè prosequitur Marcabr. *cons.* 111. *num.* 126. *cum pluribus seqq.* & in terminis huiuscemet donationis arguit Gratian. *discep.* 534. *num.* 2. & de clausula pleno iure, † quod de 148
sui natura excludat onus restituendi alijs Soccinus sen. *cons.* 498. *num.* 9. & in terminis donationis, idem Soccinus *consil.* 53. *num.* 14. *lib.* 1. Marcabron. *cons.* 66. *n.* 236. *&* 237. Domini præter responsiones in alia decisione datas vlterius

firmi-

149 firmiter ponderabant, omnem cessare † prorsus difficultatem ea eo, quod cum prædicta verba immediatè reperiantur restricta, ac limitata à reseruatione conditionum per clausulam illam cum infrascriptis conditionibus, in qua ex superiùs firmatis conditio, seu pactum reuersiuum pro expresso habetur, clarum est, eadem verba non posse operari
150 † nisi cum limitatione, ac modificatione ad terminos pacti subsequentis, vt benè, & latè Crauett. *cons.* 482. *n.* 6. *& seqq.* Menoch. *cons.* 987. *num.* 7. cum alijs in præterita allegatis.

Quantum attinet ad secundam, quæ depromitur ex facultate Georgio concessa disponendi de parte bonorum in bastardos, arguendo, quod quemadmodum illa est in Georgio merè personalis exclusiuè quoad ipsius descendentes, idem etiam ex vi pariformis translationis dicendum sit de pacto reuersionis, alias enim admissa difformiter in descendentibus eiusdem pacti repetitione, sequeretur absur-
151 dum, quod filij, & † descendentes legitimi essent deterioris conditionis, quàm bastardi, vt in puncto arguit Gratian. *discept.* 554. *n.* 4. Respondetur in primis negando assumptum, quod dicta facultas sit in Georgio merè personalis, quia cùm in hac etiam parte persona Georgij dici possit demonstratiuè contemplata ex superiùs firmatis, sequitur, quod dicta facultas, quatenus vti essentialis informaret donationem pariformiter in Georgij descendentes translatam, ad ipsos etiam descendentes esset æqualiter referenda, vt
152 probatum est, & in † simili, quod licentia alienandi feudum intelligatur cum eodem onere, ac pacto reuersionis ad concedentem tradunt Isern. *in cap. Imperialem n.* 1. *vers. sed si vendebatur de prohib. feud. alien.* per Feder. Cannetr. *in extr. volentes vers. quid enim si Princeps fol.* 200. Rosenral. *de feud. cap.* 9. *conclus.* 38. *num.* 4. *vbi in glossa tertia*, de veriori magisque communi testatur. Sed amissa citra veri præiudicium, dictæ facultatis relatione ad Georgium dumtaxat, adhuc non sequitur: quod filij illius legitimi sint deterioris, bastardi verò melioris conditionis, quia Virginius legitimis Georgij descendentibus donauit pariformiter omnia in ipsius Georgij donatione contenta, bastardis verò nihil concessit, sed Georgio solum tribuit facultatem ipsis relinquendi partem bonorum, ac proin-
153 dè † cùm actus relinquendi esset in Georgio merè voluntarius, bastardi nihil præter potestatem illam in alterius arbitrium collatam à Virginio agnoscunt, Castr. *cons.* 300. *sub n.* 2. *lib.* 1. Peregr. *decis. Patau.* 106. *num.* 3. *& seqq.* &
154 in terminis, quod non possit † dici melioris conditionis ille filius, cuius patri relicta est facultas ei aliquid relinquendi tenuennt, Gabr. *cons.* 100. *num.* 18. *lib.* 2. Curt. sen. *cons.* 63. *num.* 13. *vers.* 3. corroborando Cephal. *cons.* 46. *num.* 29. Hooded. *cons.* 57. *num.* 62. *& seq. lib.* 1. & quod dicta facultas non sit ea huiusmodi absurdo in hac facti specie incompatibilis cum pacto reuersiuo, colligitur ex donatione Caroli, cui licet dederit donator facultatem disponendi fauore bastardorum vsque ad summam ducat. 25. mil. tunc temporis admodum considerabilem, nihilominus illius filijs, ac descendentibus legitimis idem pactum imposuit.

Quantum attinet ad tertiam, & vltimam coniecturam, in quam reincidunt aliæ etiam ponderatæ illa ab eadem met Caroli donatione deducitur ea duobus. Primò scilicet, quia Virginius in illa expressè filijs, ac descendentibus Caroli adiecit pactum reuersiuum, quod propterea consultò censeri debet in donatione nostra omissum. Secundò, quia non semel idem donator exprimendo conditiones ex Caroli persona in ipsius descendentibus repetitas, vsus est dictione relatiua, cum eisdem, non verbo *Cum*
155 *infrascriptis*, vt in casu nostro, qui † difformis, ac diferentiuus modus loquendi arguit difformem, ac discretiuam dispositionem, contrariamque voluntatem, *iuxta cons. Anan.* 22. *num.* 3. Alex. *cons.* 12. *num.* 6. *circa fin. lib.* 9. Ruin. *cons.* 41. *sub num.* 9. *vers. tertio istud lib.* 1. & in terminis Menoch. *cons.* 85. *n.* 110. 111. *& seqq.* Sed quoad primum obiectum existimabant Domini illud tanquam brocardicum, vt supra dictum fuit, ac omninò alienum à nostris terminis stante maioritate rationis alijsque coniecturis satis, superque remanere sublatum non tam ex deductis in præterita, quàm etiam ea alijs latè superiùs ponderatis. Quo verò ad secundum Domini aduertebant, non esse verum, quod Virginius donator in Caroli donatione vsus semper fuerit dictione relatiua, eisdem cum non semel adhibuerit etiam dictionem illam, *infrascriptis*, scilicet sub num. 5. ibi: *Cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus, &c.* prout etiam ante pactum reuersiuum immediatè sub num. 13. ibi: *Cum conditionibus infrascriptis*, videlicet, quod si Carolus decesserit, lignum euidens, quod donator † habuit dictiones prædictas pro synonimis, vt in simili arguunt Crauet. *cons.* 155. *num.* 3. Bellon. iun. *cons.* 2. *sub n.* 39. *vers. at in casu nostro*, Corn. *cons.* 207. *sub n.* 13. *vers. secundum plurimum, & ad fin. vers. ex quibus patet lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 2. *num.* 9. *in fin. lib.* 3. & quod dictio relatiua, *infrascriptis*, sufficiat † ad effectum repetitionis pacti, de quo agitur, est in puncto *text. in leg. Testamentum* 8. *C. de instit. & subst.* Quæ maximè procedunt attenta necessitate, quam secundum rationem recti sermonis habuit donans adhibendi in nostra donatione verbum illud, *infrascriptis*, ea eo, quod cum in superiori parte donationis conditiones nondum fuissent expressè, sed inferiùs post modum adscriptæ, iure meritò vsus est verbo relatiuo, † *infrascriptis*, quod est repetitiuum sequentium, Ruin. *dicto cons.* 101. *sub num.* 19. *lib.* 2. Menoch. *consil.* 200. *num.* 31. *vol.* 2. & dixit Rota *decis.* 307. *num.* 17. *in meis impressis.* 156 157 158

Et ita conclusum parte vtraque non ingeniosè minus, quàm acriter informante.

R. P. D. MACHIAVELLO,

Postea S. R. E. Cardinali.

Assisen Emphyteusis.

Veneris 2. Iunij 1635.

ARGVMENTVM.

In Emphyteusis concessione facta pro se, filijs, & nepotibus, simpliciter, absque dictione eius, vel ipsius, non comprehenduntur pronepotes, qui cum hoc casu repræsentent quartam generationem, euidenter remanent exclusi à vocatione tertiæ generationis.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis maximè Ecclesiastica concessio ad tertiam generationem absque dictione eius, vel ipsius non comprehendit pronepotes.*
2 *Verbum, generatio, non solum ex generante, sed etiam ex generato conflatur.*
3 *In Emphyteusi concessa simpliciter ad tertiam generationem, primus recipiens vti generatus ab aliquo constituendus est in prima generatione, eius verò filius in secunda, Nepos autem in tertia.*
4 *Et sic pronepotes tanquam repræsentantes generationem quartam, remanent à vocatione tertiæ generationis euidenter exclusi. Et hæc opinio plurimorum, & grauissimorum DD. calculo approbata est, de quibus hic late.*
5 *In Concessione emphyteusis, quando non adsunt pronomina eius, vel ipsius, primus acquirens congruè accipi potest pro prima generatione.*
6 *Contrahentium verba accipienda sunt, secundum naturam contractus quatenus fieri potest.*
7 *In Emphyteusi Ecclesiastica concessione fieri debet interpretatio, ne recedatur ab eius natura.*
8 *Emphyteusis Ecclesiastica non transit ad pronepotes.*
9 *Sub Generatione ipsius recipientis non comprehenditur ipse recipiens.*
10 *Nam tunc ille considerari debet tanquam principium præscindens, & separatum à generationibus inuestitus, cum non possit sui ipsius esse principium.*
11 *In Emphyteusis concessione simpliciter facta ad tertiam generationem, existentia nepotum constituunt tertiam generationem, si post nominationem primi acquirentis, facta est explicita mentio filiorum, & nepotum.*
12 *Contrahentes, si aliquid voluissent ibi expressissent.*
13 *De Contrahentium voluntate manifesta, si dubitari non potest, nonnihil curandum de Doctorum altercationibus, & distinctionibus.*
14 *Emphyteusis concessio, quando est facta pro se, filijs, & nepotibus, si dictum est vsque in ipsius tertiam generationem, sine copula, non includuntur pronepotes.*

15 *Emphyteusis concessio facta, pro se filijs, & nepotibus tantum, restringitur ad expresse nominatos, & continet negationem, quoad alios.*

16 *Dictionum taxatiuarum natura est excludere omnia, præter expressa.*

17 *Relatio est facienda ad dictum principale, non autem ad qualitatem.*

19 *Consuetudo non generaliter, sed in casu omninò simili, & in specie probanda est.*

20 *Ad Obseruantiam inducendam sunt probandi actus omninò conformes, cum omnibus suis qualitatibus.*

21 *Super Obseruantia fieri non potest fundamentum; quando vniformiter in omnibus casibus non fuit ita seruatum, sed aliquando etiam fuit obseruatum contrarium.*

22 *Dictio taxatiua,* tantùm, *est omnino restrictiua, omnemque ampliationem excludit.*

23 *Instrumentum non potest recipere extensionem, stante solito contrahentium.*

DECISIO CCCLV.

RESolutum iam fuerat in Inuestitura de qua agitur Pronepotes neque ex vi verborum, neque ex consuetudine dici posse comprehensos, vt ex duabus amplissimis decisionibus apparet, quæ die 27. Iunij 1629. & 18. Martij 1630. coram R. P. D. meo Merlino emanarunt, à quo de partium consensu fuit iam extra Rotam hæc causa proposita: verùm cùm pars quæ succubuerat huiusmodi resolutionibus adhuc non acquiesceret, Canonici Sancti Saluatoris in Lauro adiuere Signaturam Sanctissimi, & hanc eandem causam (iuxta tamen Rotæ votum definiendam) A. C. committi obtinnerunt: ideòque cùm ego super tali dubio Dominorum iudicium exposcerem, placuit eis dictarum decisionum solidis inhęrere fundamentis, atque ita responderunt hanc emphyteusim ad fratres de Terninis Pronepotes primi Inuestiti nequaquam extendi.

Receptissima enim visa fuit opinio, quod in emphyteusi
1 † maximè Ecclesiastica concessa ad tertiam generationem
absque dictione, *eius*, vel *ipsius*, pronepotes non comprehendantur; itaut verbale illud nomen videlicet generatio, quod
2 non solum ex generante, † sed etiam ex generato constari
videtur, & vtramque significationem actiuam scilicet, &
passiuam amplectitur in hoc casu passiuè tantum sumi debeat, vnde tot veniunt numerandæ generationes quot sunt
3 personæ gradatim genitæ, atque ita ipsemet † primus recipiens vti generatus ab aliquo constituendus est in prima
generatione, eius verò filius in secunda, Nepos autem in
tertia, & sic pronepotes tanquam repręsentantes quartam
generationem remanent à vocatione tertiæ generationis
4 euidenter † exclusi, hæc autem opinio fuit plurimorum, &
grauissimorum Doctorum calculo approbata, qualis est
Bart. relatus per Bald. qui eum sequitur in *Auth. si quas ruinas num. 4. C. de sacros. Eccles.* idem Bald. *in Auth. defuncto n. 2. C. ad Tertull.* Castr. *in d. auth. si quas ruinas num. 4. & in cons. 338. num. 1. lib. 2.* Anchar. *in Clement. 1. n. 8. de pœnis*, Imol. *in l. quod dicitur n. 8. ante fin. vers. interdum conceditur, ff. de verb. oblig.* & ibidem Alex. *n. 22. ad fin. vers. item puto concludendum, & in cons. 110. n. 18. lib. 3.* Aretin. *in §. adeò n. 3. Institutionibus de locato*, Prępositus *in cap. 1. n. 71. qui feudum dare possunt*, Soccin. *cons. 25. n. 5. lib. 1.* Corn. *cons. 233. n. 4.* Iason *in l. 2. n. 166. C. de iur. emphyt.* Crot. *cons. 55. n. 7. lib. 1.* Gozzadin. *cons. 25. n. 8. & n. 17.* Curt. iun. *tract. de feud. part. 1. membr. 2. n. 51.* Purpurat. *cons. 484. n. 14.* Gabr. *tit. de iur. emphyt. conclus. 4. n. 1. & n. 4.* vbi de magis communi Nicol. Bellon. *cons. 80. num. 7. vers. non obstat nunc decisio*, Cephal. *cons. 345. num. 12. vers. postremo, & cons. 585. n. 8.* Gabr. *cons. 68. n. 1. & seqq. lib. 2.* vbi de communi Cumia *de feud. success. verb. vsque num. 12.* Simon de Pręt. *cons. 88. n. 3.* Villalob. *comm. opin. verb. emphyteusis n. 50.* Anton. Croff. *cons. 111. n. 2. & seqq. lib. 1.* Honded. *cons. 54. num. 12. lib. 1.* Menoch. *cons. 883. per tot.* vbi de magis communi opinione testatur, & rationes adducit respondendo contrarijs Fab. Turret. *cons. 33. n. 18. & seqq. lib. 1.* vbi de magis communi Schrader. *de feud. part. 7. cap. 7. n. 11.* Hieronym. Papon. *cons. 87. & cons. 88. per tot.* Mart. *de success. part. 2. quæst. 3. art. 1. n. 11.* Carolus Bardell. *cons. 48. n. 4. lib. 1.* vbi dicit esse veram, & communem opinionem Cyriac. *controu. 23. num. 30.* Marescott. *var. resolut. lib. 2. cap. 53. num. 5.* vbi de communi, & hanc eandem opinionem sæpè amplexa fuit Rota, & signanter coram Verall. *decis. 17. n. 3. & decis. 18. per tot. & decis. 113. per totam part. 2. & in Farfen. Villa Capreola 20. Maij 1592. coram bon. mem. Penia, & inter recent. decis. 305. n. 1. p. 1. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, in quibus omnibus decisionibus approbatur hæc opinio tanquam magis communis à quo non fuit recessum coram Greg. XV. *decis. 522. n. 1. post med.*

Et differentia est inter hunc casum vocatæ generationis
simpliciter, & casum quando fuit vocata generatio eius,
vel ipsius, quia vt patet ex supradictis, vbi non adsunt † ta- 5
lia pronomina primus recipiens congruè accipi potest pro
prima generatione, cùm ita ipse de natura verborum non
contradistinguatur à generationibus vocatis in Inuestitura,
& ideò intrat tunc regula accipienda esse verba contrahen-
tium † secundum naturam contractus quatenus fieri potest, 6
vt per Surd. *cons. 43. num. 32. & seqq.* & Rot. coram Reue-
rendiss. D. meo Decano *decis. 452. n. 6.* & per consequens
† fieri debet interpretatio ne recedatur à natura emphy- 7
teusis Ecclesiasticæ quæ est, vt non † transeat ad pronepo- 8
tes *§. emphyteusis, Auth. de non alien.* Verùm hæc ratio non
applicatur quando adest verbum, *eius*, vel *ipsius*, quia tunc
manifestum videtur Inuestituram determinatè loqui de
generatione ipsius recipientis † sub qua idem recipiens con- 9
tineri nequaquam potest: sed considerari debet tanquam
principium præscindens, ac † separatum à generationibus 10
Inuestitis cum non possit sui ipsius esse principium, vnde
meritò hos casus distinxerunt, Bart. & Bald. cum cæteris
supra alleg. & egregiè ponderatum fuit in *decis. R. P. D. mei
Merlini* in hac causa facta die 27. Iunij 1629. quæ Dominis
valdè placuit.

Hæc autem opinio, quod per existentiam nepotum tertia
terminetur generatio, † tunc facilius, ac sine difficultate 11
procedit, quando (prout in casu nostro) post nominatio-
nem primi acquirentis facta est etiam explicita mentio filio-
rum, ac nepotum, quamuis enim in tali casu addita simul
legantur verba (vsque in tertiam generationem) nihilomi-
nus cum ante dicta verba non adsit dictio, *&*, vel alia simi-
lis ampliatiua, intelligenda sunt demonstratiuè, seu exposi-
tiuè non autem extensiuè, & sic vltra gradus specificè in
Inuestitura descriptos non debent quoque extendi ad perso-
nas pronepotum ibi non nominatas; sed restringenda sunt
ad ipsos filios, ac nepotes dispositiuè, & singillatim ex-
pressos, † cùm facilè potuissent contrahentes, vel per ap- 12
positionem particulæ, *&*, vel per expressionem vlterioris
gradus semetipsos declarare si voluissent in tertia generatio-
ne pronepotes etiam esse connumerandos, vnde stante si-
mili expressione nihil de Doctorum altercationibus, seu di-
stinctionibus curandum videtur cum de manifesta † con- 13
trahentium mente dubitare non liceat cui in his terminis
adeò esse deferendum putarunt Domini cum Paul. de Castr.
d. cons. 338. num. 2. lib. 2. vers. præterea, Bartol. vt non ob-
stantibus etiam pronominibus eius, vel ipsius, aut similibus
adhuc † contra pronepotes in hoc casu respondendum esse 14
existimauerint tale enim Castr. *cons.* sequuntur Cephal.
cons. 582. n. 14. & seqq. Onded. *cons. 54. n. 13. lib. 1.* Gabr.
cons. 68. n. 6. lib. 2. Fab. Turret. *d. cons. 33. n. 52. lib. 1.* Ma-
resc. *var. resol. lib. 25. cap. 33. n. 2. & seqq.* Ambros. *decis.
Perus. 18. n. 6.* Cùm reliquis cumulatis in dd. R. P. D. mei
Merlini decisionibus.

Quibus rationibus pro exclusione † pronepotum addu- 15
ctis, accedit demum ex abundanti taxatiua dictio, *tantum*,
in eadem Inuestitura apposita, cuius virtus est restringere
dispositionem ad expressè nominatos, & continere negatio-
nem quoad alios, vt in his terminis dixerunt addentes ad
Alex. *cons. 125. verb. distinguendum lib. 5.* Viu. *decis. 499. n. 13.*
est enim † natura taxatiuæ excludere omnem aliam personā
prèter expressam, vt per Surdum *cons. 403. n. 63. & seqq.*

Nec subsistere visum fuit hanc dictionem taxatiuam re-
ferri posse qualitati masculinitatis, ab huiusmodi Inuestitu-
ra in successoribus primi acquirentis requisitæ; nam indubi-
tanter debet referri verbis filijs, ac nepotibus, & sic gra-
duum designationi, † quæ stat ibi principaliter, non autem 17
qualitati masculinitatis, quæ stat accessoriè iuxta doctrinam
Bart. *in l. fin. §. Titia in princ. ff. de libert. legat.* cum concor-
dantibus per Menoch. *cons. 839. n. 23.* & in his terminis Ruin.
cons. 45. n. 13. in fin. & seqq. lib. 1. cum adductis in decisione
huius causæ 18. Maij 1630. quibus concordat Fusarij *con-
silium 124. n. 10.* atque ex his satis superque probatum re-
manet † verba Inuestituræ pro eorum significatu trahi non 18
posse ad pronepotes.

Verùm

Verùm neque etiam vigore consuetudinis visum fuit li-
cere pronepotibus hanc emphyteusim prætendere, cum In-
strumenta, quæ ad talem vsum probandum exhibita fuere
19 sint inter se diuersa consuetudo † autem non probatur per
Instrumenta nisi contineant casum omninò similem, &
cum ijsdem circumstantijs, vt simili consuetudine probanda
per alia Instrumenta, latè aduertit Natt. *cons.* 575. *num.* 15.
& seqq. Rot. *decis.* 72. *n.* 31. *p.* 2. *diuers.* idemque tradit
Mandell. *cons.* 353. *n.* 16. Grat. *discept.* 767. *n.* 9. & gene-
20 raliter quoad † inducendam obseruantiam sunt probandi
actus omninò conformes cum omnibus qualitatibus, Surd.
cons. 313. *num.* 32. vbi etiam *num.* 33. subiungit non posse
21 † super obseruantia fieri fundamentum, quando vniformi-
ter in omnibus casibus non fuit ita seruatum, sed aliquando
etiam fuit obseruatum contrarium concordant alij latè cu-
mulati per Rot. *d. decis.* 72. *n.* 27. *ad med. & seqq. part.* 2.
diuers.

Quæ omnia tantò magis procedunt in casu præsenti pro-
pter illam supranotatam dictione taxatiuam, *tantum*,
22 † quæ cum sit omninò restrictiua omnem ampliationem ex-
cludit, itaut saltem ex hoc capite non possit huiusmodi In-
23 strumentum † recipere extensionem per solitum contrahen-
tiom, vt benè declarat Ruin. *cons.* 74. *num.* 7. *& seqq. lib.* 1.
sequitur Cardin. Mantic. *de tacit. & ambign. lib.* 3. *titul.* 9.
num. 70.

Atque ita cùm iam in dd. R. P. D. mei Merlini decisioni-
bus doctissimè, ac loculenter extensis, omnia quæ in con-
trarium afferri possent obiecta soluta omninò remanse-
rint. Canonicis tantùm informantibus resolutum fuit
Inuestituram de qua agitur loqui oon posse de Pronepo-
tibus, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Locationis.

Luna 21. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Domum, si quis locauerit primo vni, cum hypo-
theca omnium bonorum, & postea alteri eam-
dem pariter locauerit, cum prædicta hypothe-
ca, & dato, quod iste secundus conductor sit in
quasi possessione, seu detentatione Domus, quæ-
ritur, quis eorum sit manutenendus.

SVMMARIVM.

1 *Conductor secundus, si detineat rem conductam potest se tuere à molestijs conductoris anterioris.*

2 *Conductor, nullum ius reale acquirit in re locata.*

3 *Conductor habet solam actionem personalem contra Dominum rei locatæ.*

4 *Actio personalis numquam solet transire in successorem singularem.*

5 *Conductor non sibi, sed domino possidet.*

6 *Conductoris detentatio in re locata, potest reddere possessionem plenam, aut semiplenam.*

7 *Conductor ex causa suæ possessionis habet sua remedia possessoria, ne turbetur in ea detentatione.*

8 *Conductor habens anteriorem hypothecam in re conducta, præfertur habenti posteriorem.*

9 *Hypotheca non potest extendi vltra terminos contractus, in quo apponitur.*

Locationis contractus non admittit in locatore aliam obligationem, quam ad præstandam patientiam in vsu rei locatæ, n. 9.

10 *Actio ad interesse succedit pro mero facto.*

11 *Hypotheca, cum sit accessoria obligationi personali, non potest augere vires, & naturam eiusdem obligationis.*

12 *Conductor, si præter hypothecam, reperiatur etiam in possessione rei locatæ, potest in ea persistere, pro suo iure, & interesse, tanquam comprehensa sub eadem obligatione.*

13 *Quasi tum demum, & non aliter, quam per viam retentionis possit conductor, siue quicumque alias detentor resistere singulari successori, & n.* 14.

15 Batt. *cautela* in l. 1. §. quod ait Prætor, ff. de superfic. *apposita in locatione, debet intelligi apposita pro faciliori exactione ipsius interesse.*

16 *In Manutentionis iudicio summarissimo quæritur solum de veritate facti, reseruata omni cognitione iurium, tam in petitorio, quam in possessorio plenario.*

DECISIO CCCLVI.

CОntendebaot super possessione domus ad vsum offici-
næ Salgamatiæ Lucas, & Franciscus occasione loca-
tionis, quam eorum vterque obtinuerat super eadem domo,
& dubitatom fuit vtrum esset dandum mandatum de manu-
tenendo Lucæ, qui licet esset posterior in conductione ta-
men actu retinebant possessionem eius officinæ siue potius
mandatum de euacuando Francisco cui primo apparebat
factum fuisse Instrumentum locationis, & DD. pro Luca
responderunt cum plurimum visa fuerit illi suffragari ea
detentatio ex qua dicebatur † esse in possessione domus 1
conductæ, vt posset se tueri à molestijs primi conducto-
ris ex ratione *tex. in l. quoties, C. de rei vendic.* determina-
uit Rot. *in decis.* 2. *n.* 3. *de locat. in antiq.* & voluerunt Alex.
in cons. 122. *n.* 3. *lib.* 5. Soccin. sen. *cons.* 25. *n.* 3. *&* 7. *lib.* 4.
Gomes. *variar. resolut. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 20. *in secund. exten-
sione, & reiecta contraria,* Ias. *in dicta l. quoties*, de veriori
opinione attestatur Purpur. *in additione ad eundem limit.* 13.
sub num. 22.

Et quidem visum fuit potiorem esse debere causam se-
cundi huius conductoris, quia licet ille æquè, ac primus nul-
lum sortiretur Ius reale in re locata, vnde neque † diceba- 2
tur propriè possidere, sed solum esse in possessione eiusdem
rei quorum terminorum differentiam, benè declarat Pau-
lus *in l. possideri, §. vlt. ff. de acquir. poss.*

Tamen poterat se defendere aduersus eundem primum
conductorem in vim retentionis, quia cùm primus condu-
ctor † solùm haberet actionem personalem contra Domi- 3
num rei locatę non poterat ea vti contra secundum condu-
ctorem ex natura eiusdem actionis, quæ † nunquam solet 4
transire in singularem successorem, *l. vltim.* vbi etiam no-
tant DD. *ff. de contrah. empt. §. in personam Instit. de action.* &
considerauit Rot. *decis.* 2. *de locat.* cuius rationes amplexus
fuit Couarr. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 8. Gomes. *var. re-
solut. cap.* 2. *lib.* 2. *n.* 20. in loco superiùs addito: Et quam-
uis hæc etiam detentatio ob quam secundus conductor vi-
debatur præferendus primo diceretur non posse producere
hunc effectum neque respectu possessionis ciuilis, quæ nun-
quam fuit amissa à locatore, vnde etiam erat quod † ille non 5
dicebatur sibi possidere, sed Domino, *vt in l. si id quod, §. &
per colonos, & l. qui vniuersas, §. quod per colonum, ff. de acquir.
possess.* & notant vtrobique DD. *& in l.* 1. *C. comm. vsucapion.*
tamen ea detentatio potuit reddere † possessionem plenam 6
aut saltem semiplenam, vt voluit *gloss. in §. quod autem ad
eas res instit. de vsucap.* quam tanquam singularem com-
mendat Angel. *in l. si me in vacuam n.* 2. *ff. de acquir. possess.*
Ias. *in l. traditionibus n.* 23. *C. de pact.* & ex causa eius posses-
sionis habebat † secundus hic conductor sua remedia posses- 7
soria ne turbaretur in ea detentatione, & declarat in pro-
posito Couarr. *d. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 8. & tradiderunt Menoch.
de retinend. possess. remed. vltim. n. 18. *& de recuper. possess. re-
med.* 17. *n.* 21. idem Couarr. *pract. cap.* 17. *n.* 5. Bald. *in cap.
licet causam n.* 35. *de probat.*

Nec visa fuerunt obstare, quæ dicebantur ad hunc effe-
ctum de anteriori hypotheca, quam Franciscus videbatur
habere super domo conducta cuius causa voluerunt aliqui
anteriorem † conductorem præferri debere posteriori, vt 8
præ cæteris tenuit Ias. *in d. l. quoties n.* 28. quem refert Gabr.
decis. Lusitan. 130. *n.* 2. & voluit Natt. *in cons.* 261. *num.* 10.
Cephal. *cons.* 718. *n.* 35. Ea enim hypotheca non poterat
extendi, vltra terminos, & naturam ipsius locationis, quæ
† non admittit in locatore aliam obligationem, quam ad 9
præstandam patientiam in vsu rei locatę, *vt in l. adem, C.
locat.* & ideò ad merum factum † pro quo succedit actio ad 10
interesse, vt probat *text. in leg. fundum, cum l. seq. ff. loca*,
& tradunt DD. *in l. stipulationes non diuiduntur, ff. de verb.
obligat.* vbi Bart. *num.* 40. *gloss. in l.* 2. *§. vltim. ff. de verb.
oblig.* Vnde occasione eius hypothecæ non poterat consi-
derari io Francisco ius aliquod reale; tum propter ratio-
nem prædictam, tum quia eadem hypotheca † tanquam 11
accessoria obligationi personali oon poterat augere vires,
& naturam eiusdem obligationis, vt benè in proposito con-
siderauit Surd. *cons.* 331. *n.* 23. Negusan. *de Pignor.* 1. *mem-
br.* 2. *part. num.* 7. Non autem poterat hoc idem dici de
Luca ad cuius fauorem se etiam obligauerat Dominus
pro obseruatione contractus, & manutentione rei locatæ,

quia cnm præter hypothecam sub qua habebat generaliter
obligata omnia bona locatoris reperiretur etiam in posses-
12 sione domus locatæ poterat † in ea persistere pro suo iure,
& interesse tanquam comprehensa sub eadem obligatione,
vt declarat Bart. *in d. l. qui fundum, ff. locat. & in l. emptorem num. 2. C. eodem tit.* quasi tunc demum, & non alter, quam
13 † per viam retentionis possit conductor siue quicumque
alius detentor resistere singulari successori, Alex. *consil.* 118. *num.* 20. *lib.* 5. Barbat. *cons.* 36. *n.* 25. *lib.* 2. vbi ad hunc effectum approbat cautelam, quam tradit ibi Bart. *in Instrumento locationis* apponatur clausula, quod conductor ex nunc incipiat iure pignoris, & pro suo interesse possidere, sequitur Couarruo. *var. resolut. cap.* 15. *num.* 3. qui conclusionem firmat etiam in terminis hypothecæ generalis, quod etiam voluit Surd. *d. consil.* 331. *num.* 23. Rot. coram Gregor. *decis.* 68. *num.* 3. & licet etiam respectu Lucæ posset consi-
14 derari † præstatio huius interesse loco ipsius facti, & patientiæ respectu vsus siue habitationis domus locatæ, vt voluit Salyc. *in d. l. emptorem num.* 7. quem refert, & sequitur Barbat. *d. cons.* 36. *num.* 25. vbi esplicando ex illius mente doctrinam Bartol. dicit cautelam ab eo traditam intelligi
15 † debere appositam solum pro faciliori exactione ipsius interesse, & voluerunt Couarr. & Surd. *in locis superius adductis*, Rolan. *cons.* 6. *num.* 3. *lib.* 1. Soccin. Sen. *cons.* 29. *n.* 11. *lib.* 4. Tamen non poterant hæc pertinere ad naturam huius Iudicij summarijssimi manutentionis, quod Lucas hodie
16 prosequebatur, cùm in eo solum quæratur † de veritate facti reseruata omni cognitione Iurium, quæ possent alteri parti competere, tam in petitorio, quàm in possessorio plenario, vt declarat Menoch. *in tract. de retin. possess. remed. vlt. num.* 38. Neuiz. *consil.* 81. *num.* 17. & censuit Rot. *in decis.* 41. *num.* 8. *par.* 1. *diuersor.* & coram Gregor. *decis.* 75. *num.* 14. Prout neque pertinere hæc visa sunt ad Franciscum, qui solum erat in causa, quia cùm ratione locationis sibi factæ nullum haberet Ius reale in re locata non poterat offerre Lucæ id interesse, sed hæc oblatio solùm spectare potuisset ad Dominum ipsius domus, aut etiam ad alium singularem successorem in quem translatum fuisset Dominum eiusdem domus, in quibus terminis quæstionem proponit Bart. & alij DD. superiùs relati qui eum sequuntur.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Forosempronień. & Eugubina, seu nullius Emphytheusis.

Luna 16. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

In hac Magistrali decisione plura adducuntur circa absolutam Papæ potestatem in bonis Ecclesiasticis. Inuestitura emphyteusis, quando non extendatur vltra nepotes, non obstantibus deductis in decisione. Et multa habentur circa æquitatem, necnon pactum renouandi Inuestituram emphyteusis finitæ agnatis. *Thema latè vide in decisione.*

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura etiam durante, potest alium inuestire Dominus directus, de consensu vltimi comprehensi.*

2 *Inuestitura omne ius euanescit per mortem vltimi comprehensi.*

3 *Inuestitura euanescit per mortem nepotum, si in ea non erant comprehensi pronepotes.*

4 *Inuestitura cum contineant dispositionem stricti iuris, strictè sunt interpretanda.*

5 *Emphytheusis natura est, vt pro tribus personis regulariter concedatur, nisi aliud exprimatur, num. 7.*

6 *§. Emphytheusim in Auth. de alien. & emph. videtur correctus in §. licentia, Auth. de alienat. & num. 41.*

8 *Papa tam iure proprio, tam præueniendo, quàm concurrendo cum Ordinario potest conferre bona Ecclesiastica.*

9 *Papa ratione supremæ potestatis qua omni Ecclesiæ præsidet potest res, & bona omnium Ecclesiarum Orbis administrare, & disponere pro libito suæ voluntatis, & num. 103.*

10 *Papa quicquid facit, videtur procedere ab ore Dei.*

11 *Papa, si quid faciat, detrahendo Iuri aliorum, tolerandum est.*

12 *Papa alienando bona particularia alicuius Ecclesiæ non vendit rem alienam, sed suam.*

13 *Papæ sunt omnes res Ecclesiarum quoad plenam, & liberam potestatem.*

14 *Sine Papæ auctoritate saltem tacita nullus Mundi, Prælatus de rebus Ecclesiæ facere nihil potest.*

15 *Papa, tanquam pater patrum cum omni Prælato in potestate iurisdictionis concurrit.*

16 *Papa potest infeudare non solùm res Ecclesiæ Romanæ, sed aliarum etiam Ecclesiarum.*

17 *Papa de rebus Ecclesiæ potest quascumque personas inuestire etiam sibi coniunctas, & hoc maximè, quando concurrunt merita, n. 18.*

19 *Papa de bonis Ecclesiasticis Ecclesiæ potest disponere tam præueniendo, quàm concurrendo cum Ordinarijs.*

20 *Papa durante etiam inuestitura bonorum alicuius Ecclesiæ potest in casu deuolutionis præueniendo, inuestire.*

21 *Papa in bonis Emphyteuticis Ecclesiarum est absolutus Dominus, & Administrator.*

22 *Papa in omnibus rebus, & bonis Ecclesiarum habet liberam potestatem.*

23 *Papæ authoritas vbi concurrit, cessat potestas inferioris.*

24 *In Inuestituris, verba, vsque ad tertiam ipsius generationis non possunt verificari, quoad primum acquirentem in quo prima generatio non potest verificari, & num. 26.*

25 *Generare se ipsum nemo potest.*

27 *Inuestitura, quando est concessa vsque ad tertiam ipsius inuestiti generationem completam, tunc in ea comprehenduntur etiam pronepotes.*

28 *Sed ista opinio procedit, quando facta est simpliciter concessio Titio, & suis descendentibus vsque ad tertiam illius generationem completam.*

29 *Non autem procedit si specificè concedatur Titio, & filijs, & nepotibus ad tertiam generationem absque copula, & quia tunc dicta verba stant demonstratiuè, & n. 30. & 31.*

32 *In Inuestitura, si voluisset comprehendere pronepotes, id expressisset, Dominus directus.*

33 *Inuestitus de aliqua emphyteusi vti generatus ab aliquo, constituit primam generatio.*

34 *Generatione 14. enumerantur apud Matth. cap. 1. ab Abraham vsque ad Dauid, & Abraham licet primus generans ponitur in prima, & sic habetur de alijs 14. num. 35.*

36 *Inuestitura aliqua quod comprehendat solum nepotes, & non pronepotes, id confirmari potest ex adminiculis, & coniecturis.*

38 *Scripturæ vna pars aliam declarat.*

39 *Linea ascendentium capit initium à prima persona.*

40 *Emphyteusis Ecclesiastica iuxta formam antiquam, pro tribus duntaxat personis, extensiuè ad solos nepotes, regulariter conceditur.*

42 *Contrahentes præsumuntur se voluisse conformare dispositionibus Iuris.*

43 *Inuestiturarum materia est stricti iuris, & in ea facienda est stricta interpretatio.*

44 *Dictio*, tantùm, *habet, vim comprehensionis, quoad expressa solum.*

45 *Dictio*, tantùm, *restringit etiam latitudinem verborum subsequentium.*

46 *Relatio debet fieri ad rem magis principalem.*

47 *Emphyteusis concessa vsque ad tertiam personam, tunc incipit à primo acquirente, & terminatur in nepotibus.*

48 *Testes probant, quod inuestitura fiunt vsque ad nepotes, si deponant de consuetudine valida, ac declarata per actus repetitos, & vniformes.*

50 *Hieron. Gabriel fuit vir præstantissimus, & in Inuestiturarum negotijs maximè peritus.*

51 *Consuetudo patrocinantur, & extenduntur de loco ad locum, & maximè si sint secundum Ius.*

52 *Consuetudo Ecclesiæ vicinæ in materia concessionis emphyteusis deseruit pro adminiculo.*

53 *Præ-*

53 *Prælati mens concedentis emphyteusim circa extensionem interpretatur ex stylo, obseruantia, & consuetudine Ecclesiæ.*
54 *Nepotum appellatione non veniunt pronepotes, quando voluntas concedentis repugnat.*
55 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando Testatoris, vel legis mens repugnat.*
56 *Nepotum appellatione non veniunt pronepotes ex tacita contrahentium voluntate, & n. 57.*
58 *Ius renouandi Inuestituram, quando non competat.*
59 *Papa in bonis Ecclesiæ emphyteuticis habet absolutam, & omnimodam potestatem.*
60 *Princeps supremus potest æquitati derogare.*
61 *Aequitas, quando est Iuris positiui potest per supremum Principem tolli.*
62 *Papa non ligatur æquitate renouandi Inuestituram finitam agnatis.*
63 *Renouatio deuoluta emphyteusis quando denegatur non agitur de tollendo iure quæsito Agnatis, sed de præseruanda Iuris, legisque Ciuilis dispositione.*
64 *Emphyteusi finita, de Iure res ad ipsum Dominum reuertitur.*
65 *Emphyteusis deuoluta renouatio fiunt ex æquitate contra regulas iuris.*
66 *Renouationis emphyteusis finita est æquitas exorbitans.*
67 *Aequitans traducto à græce vocabulo aliter Epicheiam DD. nuncupare consueuerunt.*
68 *Aequitas restringit, & moderatur rigorem Iuris.*
69 *Rigor Iuris, quando moderatur per viam interpretationis, in casu dubio pertinet ad Principis potestatem.*
70 *Aequitas aduersus legem vniuersaliter scriptam, videtur casum particularem respicere, tanquam supplens, vel corrigens defectum ipsius legis iuxta Legislatoris.*
71 *Princeps in vno casu potest restringere, relaxare, ac moderare rigorem Iuris, & non in alio ad libitum voluntatis.*
72 *De Bonis Ecclesiasticis quando agitur latius patet, & exuberat potestas, & officium Summi Pontificis.*
73 *Princeps tunc multo magis potest derogare alicui æquitati, quando res ad suam naturam, & prima iuris principia reducitur.*
74 *Papa, quando ex iusta, & rationabili causa concedit alicui bona emphyteutis Ecclesiastica, sufficit ad effectum præuentionis, & concursus cum Prælatis.*
75 *Renouationi expiratæ emphyteusis derogatio, iusta causa esse potest quando supremus Princeps alteri, quam agnato concedit propter benemerita.*
76 *Meritorum causa dicitur iustissima, & rationabilis in concedente, etiam in materiam prohibitoria.*
77 *Alienari, & donari prohibita per tutorem rectè donantur, ac alienantur, vt fiat remuneratio benemeriti.*
78 *Princeps, qui alias non potest donare, neque alienare Terras suis Vassallis, id tamen poterit præstare causa remunerationis meritorum.*
79 *Meritorum probatio non est necessaria, quando sunt notoria.*
80 *Carolus Barberinus felic. record. Vrbani Octaui frater germanus fuit, qui vita ipsam publicaq; vtilitati consecrauit generosè.*
81 *Assertioni Papæ etiam in terris præiudicium standum est, si sit facta ex certa sciensia, & motu proprio.*
82 *Circa Benemerita assertioni ipsius Principis standum est. Amplia n. 84.*
83 *Princeps, vbi etiam se fundat in facto alieno, tunc præsumitur pro illius assertione, quamuis contrarium probari possit, & hoc maxime si motu proprio procedat.*
85 *Papa præsumitur voluisse derogare alicui dispositioni, ex concessione de sui natura præiudiciali.*
86 *Derogatio expressa non requiritur vbi constat de tacita.*
87 *Derogandi voluntas satis deprehenditur ex amplissimis clausulis derogatorijs.*
88 *Agnatis ius petendæ renouationis finita emphyteusis, procedit in emphyteusis per obitum vacante. Limita n. 89. & 90.*
91 *Ius æquitatis petendi renouationem finita emphyteusis concessum agnatis non est considerabile; cum non competat immediatè ex contractu. Amplia n. 92. & 93.*

94 *Agnati facto expresso possunt renuntiare æquitati renouationis finita emphyteusis.*
95 *Actus vnicus non sufficit ad inducendam consuetudinem renouandi inuestituram agnatis.*
96 *Papa, si vult potest consuetudinibus derogare.*
97 *Ex Pacto, & conuentione, si quis nullo vnquam tempore ius reale, aut possessionem habuit, nihil suffragatur.*
98 *Renouationis emphyteutis pactum factum cum agnatis, durante inuestitura, ante conditionis euentum, ac diem, nullum ius considerabile tribuit.*
99 *Iure suo, qui vtitur, nemini iniuriam facit.*
100 *Pactum factum cum agnatis, quoad renouationem finita emphyteusis, nullum dat ius in re, seu in bonis, sed solum actio personalis contra Dominum directum, ad factum, & n. 104. & 110.*
101 *Pactis, & conuentionibus Papa si vult potest derogare.*
105 *Inferior non debet, nec potest ligare manus superioris, nec illi legem imponere.*
106 *Administratores Papæ, dicuntur Episcopi, & alij inferiores Domini in bonis Ecclesiasticis.*
107 *In Contractibus quibuscunque, & promissione, ac fide etiam iurata semper intelligitur præseruata authoritas superioris, & n. 112.*
108 *Papæ factum præualet facto omnium Episcoporum.*
109 *Emphyteotica concessio tacitam videtur habere conditionem, scilicet nisi emphyteota, & Domini consensu aliud disponat.*
111 *Ius suum, si quis non exercere potest, & facto superioris excusandus venit.*

Decisio ista emanata in eadem causa sub die 16. Iunij 1636. coram bon. mem. Coccino, quæ allegatur in parte 8. recent. ad decis. 39. in fin. est præsens.

DECISIO CCCLVII.

PAulus de Migdalburgo, Episcopus Forosempronien͂ sub die 26. Decembris anni 1628. bona, de quibus agitur per se, suosque Successores, & vice, & nomine d. Episcopatus, &c. dedit, cessit, & concessit in emphyteusim, & iure emphyteotico dicti Episcopatus renouauit glor. mem. Eleonoræ de Gonzaga, Vrbini Ducissæ, &c. stipulanti, & recipienti pro se ipsa, & eius filijs, & nepotibus masculis tantùm, & deficientibus masculis prædictis: pro filiabus, & nepotibus masculis, & fœminis, ex se ipsa, de legitimo matrimonio descendentibus, per lineam directam, vsque in eius tertiam generationem, & personam completam, &c. cum clausula, *Ad habendum*, &c. & cum pacto expresso, quod finita linea, dictæ res renouatæ, cum omni eorum melioramento, liberè in, & ad dictum Episcopatum reuertantur, & recedant, &c. & tunc liceat, & licitum sit prædicto Domino Episcopo, vel eius successoribus, &c. realem tenutam, & corporalem possessionem apprehendere, & retinere, sua propria auctoritate, absque alicuius Iudicis, vel Curiæ, aut Prætoris licentia, non obstantibus aliquibus legibus, statutis, constitutionibus, &c. in contrarium disponentibus, vel loquentibus; quia sic inter ipsos factum extitit, & conuentum.

Anno autem 1534. die 6. mensis Iulij Federicus Fregosius, Archiepiscopus Salernitanus, tunc perpetuus Commendatarius Monasterij S. Crucis Fontis Auellanæ, Ord. S. Benedicti, Eugubinæ, seu nullius Diœcesis, alia bona, de quibus agitur, ad idem Monasterium iure directi dominij, pertinentia, dedit, cessit, confirmauit, & renouauit eidemmet Eleonoræ, Vrbini Ducissæ, &c. stipulanti, & recipienti pro se, & ipsius filijs, & nepotibus, masculis, & fœminis, per directam lineam descendentibus, vsque in eius tertiam generationem, & quartam, ad renouandum &c. cum clausula, *ad haben. &c.* necnon expressa conuentione, quod si quo tempore dictæ res renouatæ deuolutæ fuerint ad d. Monasterium, per lineam finitam &c. possint præfati Commendatarius, Sindicus, ac Procurator eiusdem Monasterij tenutam, & corporalem possessionem dd. rerum renouatarum accipere, & eas retinere, & fructuare, cum omni suo melioramento, eorum propria auctoritate, & prout sibi placuerit, & in emphyteusim concedere, sine licentia alicuius Officialis, vel Iudicis, aliquibus statutis, ordinibus, reformationibus, & constitutionibus in contrarium non obstantibus &c. quibus expresse renunciauit, &c.

Eleonora ex Francisco Maria Duce suscepit Guidobal-
dum, ac Iulium Cardinalem, Guidobaldus procreauit Fran-
ciscum Mariam postremum Vrbini Ducem, qui Serenissima
Victoria, ex Federico filio prædefuncto, oepte superstite,
paucis ab hinc annis, decessit, necnon Virginiam, Isabel-
lam, ac Lauioiam. Virginia, & Isabella sine liberis defece-
runt. Lauinia autem, Vasti Marchionissa, susceptis filia-
bus Catherina Nouellariæ Comitissa, iam defuncta, necnon
Isabella Pischariæ Marchionissa, ac Maria in Monasterio
Pisaurensi S. Catherinæ Moniali professa, Sorore Maria
Lauinia nuncupata, viuentibus, cùm post obitum præfati
Francisci Mariæ Ducis, tanquam vnica neptis, ex Ducissa
Eleonora superstes, & sic in præfatis duabus inuestituris
comprehensa, possessionis dictorum bonorum emphyteoti-
corum assequuta fuerit, eadem bona, & alia quæcunque in
supradictis iouestituris, & qualibet earum quomodolibet
comprehensa, seu alias quomodolibet dependentia anno
1632. sub die sexta Maij cessit, transtulit, & renuociauit
Sanctissimo D.N. pro quacumque persona, à Sanctitate Sua,
ad eius beneplacitum, & liberam voluntatem, quandocum-
que nominanda, prout eodemmet anno 1632. septimo Kal.
Iunij, Illustrissimum, atque Excellentissimum D. Thadæum
Barberinum, Vrbis Præfectum, & Prænesti Principem no-
minauit, eundemque præuia oarratiua tenoris dictarum
Inuestiturarum, & superexistentiæ dictarum Serenissimæ
Victoriæ, Isabellæ, ac Sororis Mariæ Lauiniæ, Motu pro-
prio, & ex causa benemeritorum, cum amplissimis clausu-
lis derogatorijs, inferiores dictorum bonorum emphyteo-
ticorum directos Domioos præueniendo, inuestiuit, vt in
litteris, de quibus in Summario n. 8. Quas etiam litteras,
postmodum, subsequuto præfatæ Marchionissæ Lauioiæ
obitu, necnon omnia in illis contenta, respectu dictæ no-
minationis, & Inuestiturarum, idem Sanctissimus, ipsomet
anoo 1632. Idibus Iunij, confirmauit, & de nouo, cum
eisdem clausulis derogatorijs, concessit, vt in Summa-
rio num. 10.

Verùm cùm Serenissimæ Victoriæ cuius agentes ius, &
possessionem D. Præfecti controuertebant per sententiam
Reuerendissimi D. Vrbini Vicelegati, instante Illustrissimo
D. Alphonso Gonzaga, oecessario defeosore, vti hærede
Marchiooissæ Lauiniæ latam, fuerit pronunciatum oullum
ius competere, & nihilominus etiam præfata Isabella,
Piscariæ Marchionissa, & Soror Maria Lauinia, seu illius
nomine, Monasterium prætenderent, Inuestituras Ducis-
sæ Eleonoræ factas adhuc post Lauiniæ Marchiooissæ obi-
tum, ad sui fauorem durare, vel ex illis, saltem ius reno-
uandi ipsis competere; Proindeque Sanctissimi D. N. con-
cessiones non posse ipsis præiudicare. Causa mihi commis-
sa, dubitaui. An Inuestituræ Apostolicæ Domino Præfe-
cto suffragentur. Cuius dubij resolutio, iuxta prætensio-
nes, superiùs propositas, pendet à duabus principalibus
inspectionibus, quarum prima est: Ao Inuestituræ, Du-
cissæ Eleonoræ olim factæ, expirauerit, vel potius adhuc du-
rent ad fauorem dictarum Isabellæ Marchionissæ, & Soro-
ris Mariæ Lauiniæ. Altera, An ex eisdem Inuestituris com-
petat ius aliquod renouandi.

Quantum attinet ad primam inspectionem visum fuit
Dominis expirasse Inuestituras; cùm contineant solam
concessionem pro Ducissa, filijs, & nepotibus. Quo caso,
tam per cessionem, seu renunciationem, quàm per obitum
dictæ Marchionissæ Lauiniæ, tanquam posterioris Eleono-
ræ Ducissæ neptis, & sic vltimæ comprehensæ, nullis alijs
superstitibus, dictæ Inuestituræ expirarunt. Per cessionem
quidem, seu renunciationem præfatam; cùm Prælatus pos-
1 sit, † durante adhuc Iouestitura, alium iouestire, de con-
senso vltimi comprehensi, Bald. *cons. 431. in fin. vers. 6. &
vltimo*, *lib. 2.* cum alijs per Caldas. *de iure emphyt. lib. 1.
quæst. 5. n. 3. vers. de consensu tamen*, & tamen conferunt
notata per Valasc. *de iure emphyt. quæst. 28. n. 24. vers. in
emphyteusim*. Per obitum etiam, cum ius omne, compe-
2 tens ex † dictis Inuestituris, euanuerit, tanquam limita-
tum ad solos nepotes, saltem tacitè; cùm de pronepotibus
3 † nullam dictæ Inuestituræ faciant mentionem, Clar. *§. em-
phyt. quæst. 42. vers. aliquando est concessa in tertiam*, Castr.
cons. 68. circa med. vers. similiter etiam, *& cons. 338. n. 1.
lib. 2.* Corn. *cons. 219. n. 11. lib. 2.* Socc. *cons. 25. n. 5. & 6.
lib. 1.* Ceph. *cons. 582. n. 1.* Qui postremi Doctores mouen-
tur ex eo, quod, cùm huiusmodi Inuestituræ contineant
4 † dispositionem stricti Iuris, strictè sunt interpretandæ,
leg. quicquid astringenda, *ff. de verb. obligat.* Quæ interpre-
tatio tantò magis admittenda est; cùm sit consona naturæ
ipsius emphyteusis, quæ regulariter pro † tribus personis 5
conceditur, *vt in §. emphyteusim*, *in Authen. de non alien. &
permutat.* Cuius dispositio † non videtur correcta *in §. li- 6
centia*, *in Auth. de alienat. & emphyt.* nisi quando emphy-
teusis expressè conceditur, † in perpetuum, vel vsque ad 7
pronepotes inclusiuè, vt benè, & eleganter aduertit Rota
*in causa Assisien. Emphyteusis 27. Iulij 1629. coram R. P. D.
meo Merlino.*

Hinc inferendo ad resolutionem dubij, de quo agitur, An,
scilicet, Inuestituræ Apostolicæ Excellentissimo D. Principi
Præfecto suffragentur, appositè sequitur, quod, quemad-
modum in prædictis casibus, potuissent Domini directi, in-
feriores, de dicta emphyteusi, sic deuoluta disponere, mul-
tò magis idem facere potuerit, & quidem † iure proprio, 8
Sanctissimus D. N. tam præueniendo, quàm coocurrendo
cum eis, *ad text. in cap. dudum*, *cap. quamuis*, *& cap. si à
Sede*, *de præben. in 6. Clem. 1. vt lit. pend.* Baldus, *qui loqui-
tur de infeudatione in præiudicium Domini inferioris*, *in cons.
233. num. 1. & 2. vol. 3.* & in contractu locationis, in quo
Papa præueoit inferiorem, latè, ac eleganter *in cons. 24.
per tot. vol. 2. vbi n. 1.* dicit, quòd Papa, ratione supremæ
† Pontificalis potentiæ, & potestatis, qua omni Ecclesiæ 9
præsidet, potest res, & bona omnium Ecclesiarum Orbis
administrare, & disponere, pro libito suæ voluntatis. Præ-
sertim subsistentibus causis, ita vt, quod fit ab eo, † videa- 10
tur procedere ab ore Dei; Ideòque tolerandum, si quic-
quam facit, detrahendo † de iure aliorum, & benè etiam 11
in cons. 175. n. 2. vers. præterea hic Dominus Papa, *eodem
vol. 2.* vbi io fortioribus, quod Papa, alienando bona par-
ticularium Ecclesiarum, † non vendit rem alienam, sed 12
suam; oam omnes res Ecclesiarum sunt ipsius, † quoad li- 13
beram, & plenam dispositionem: † & nullus Prælatus Mun- 14
di, potest aliquid facere sine auctoritate, saltem tacita Pa-
pæ, qui tanquam Pater Patrum cum omoi Prælato † io po- 15
testate iurisdictionis concurrit, vt notat Io: Monach. *in cap.
si eo tempore*, *de elect. in 6.* Corn. *cons. 343. n. 2. vers. 2. &
fortius*, *vol. 1.* Stapbil. *de lit. grat. vers. post hæc*, *n. 6.* For-
tun. Garz. *de vltim. fin. Iuris Can. & Ciuil. n. 15.* Iordan.
de Roman. *sed orig. cap. 12. n. 20.* Fraoc. Varg. *de auctorita-
te Pontif. confirm. 7. n. 3.* & quod Papa possit infeudare non
solum res Ecclesiæ Romanæ, † sed aliarum etiam Ecclesia- 16
rum, ita vt concurrat cum omni Prælato, firmant Bald. *in
cap. 1. n. 2. vers. qui potest*, vbi etiam Iason. *n. 5.* Afflict. *n. 6.
vers. quod Papa*, *cum num. seqq.* Præposit. *n. 9. de his, qui feud.
dare posse*, Gemin. *cons. 14. n. 2. & 3.* Bald. *cons. 95. n. 2. lib. 3.*
Castr. *cons. 414. n. 1. vers. item*, *vt alibi dicit*, *lib. 1.* Card.
cons. 92. n. 1. vers. quoad secundum, Curt. iun. *de feud. p. 1.
secundæ partis quæst. 11. n. 3.* Felin. *in cap. ad audientiam*, *n. 2.
de præscript.* quem cum alijs refert Redoan. *de reb. Eccles.
non alien. q. 7. n. 1.* Intrigliol. *de feud. centur. 1. q. 53. n. 108.
& seqq.* Schrader. *de feud. quæst. 4. cap. 2. n. 4.* Peregr. *de iur.
Fisc. lib. 1. tit. 3. num. 88. & 90.* vbi quod potest inuestire
† quascumque personas etiam sibi coniunctas. Præsertim si
iusta, ac rationabilis causa concurrat, qualis est illa, quæ
vt inferiùs † dicetur, in Excellentissimo D. Principe Præfe- 18
cto, exuberat, simulque expressa est Excellentia merito-
rum, Bald. *in l. cum multa*, *n. 2. vers. Papa*, *C. de bonis, quæ
liberis*, & benè Paris. *cons. 23. n. 251. lib. 1.* Redoan. *de rebus
Eccles. non alien. quæst. 2. n. 63.* Afflict. *in dicto cap. 1. n. 19.
de his, quæ feud. dare poss.* & innuit Alex. *cons. 3. n. 8. vers.
vnde dicit*, *volum. 5.* & in specie, quod de bonis † emphy- 19
teoticis Papa possit disponere, tam præueniendo, quàm
concurrendo cum Ordinarijs, Caldas. *de iure emphyt. lib. 2.
cap. 21. n. 58. & lib. 4. cap. 15. num. 55.* Gabr. *cons. 30. n. 8.
& seqq. vol. 1.* Paris. *cons. 24. n. 12. vol. 4.* & quod, etiam du-
rante Inuestitura, possit Papa † io casu deuolutionis, præ- 20
ueniendo inuestire, Rota *decis. 644. n. 11. p. 2. rec.* cum in
ipsis bonis emphyteoticis Ecclesiæ, sit absolutus † Dominus, 21
& administrator, Seraph. *decis. 45. n. 4.* quemadmodum est
in omnibus alijs rebus, & bonis Ecclesiæ, † io quibus habet 22
liberam potestatem, Rota *decis. 11. n. 7. p. 2. recent.* Hinc
in his terminis, dicimus, quod vbi † Papæ concurrit aucto- 23
ritas, cessat potestas ioferioris, idem Seraph. *decis. 580. n. 1.
& decis. 1027. n. 8.*

Nec præfatæ bonorum deuolutioni, superiùs firmatæ,
obstare visa sunt verba dictarum † Inuestiturarum, ibi, 24
vsque ad tertiam ipsius generationem, quæ, cùm non pos-
sint referri ad primum acquirentem, in quo dicta generatio
noo potest verificari; cùm nemo generet † seipsum. Propte- 25
rea

rea operantur, vt prima generatio incipiat à filijs, seconda
continuetur in nepotibus, & tertia in pronepotibus finiatur:
26 Iunctis præsertim dictione, vsque pronomine, † ipsius, ac
verbo, completa, de quo in prima Inuestitura. Ideoque ad
hodiernam dictarum Inuestiturarum durationem, & suc-
cessiua dictarum Marchionissæ, Isabellæ, & Sororis Mariæ
27 Laniniæ pronepotum, † in præfatis Inuestituris comprehen-
sionem, intret doctrina Bart. quam expendit Bald. in an-
then. si quas ruinas, n. 4. vers. aut Instrumentum dicit, C. de
sacrosanct. Eccles. Soccinus senior cons. 25. n. 3. & 4. vol. 1.
& passim admittit Rota decis. 220. per tot. p. 4. diuers. & in
recent. coram me, in decis. 305. n. 1. & seqq. part. 1. & de-
cis. 221. n. 1. p. 3. & decis. 407. n. 2. p. 4. Prout etiam apud
san. mem. Gregor. decis. 522. n. 11. Quia, pro resolutione
huius obiecti, considerarunt Domini, quod sententia Bal-
28 di cum cæteris, quæ † in obiecto ponderantur, possunt
procedere, quando facta esset simpliciter concessio Titio:
vel Titio, & suis descendentibus, vsque ad tertiam illius
generationem completam. Non autem quando procedit ex-
pressa determinatio, seu designatio personarum, quibus
specificatim conceditur, prout in casu nostro, in quo prius
29 Ducissa acquisiuit specificè, † ac determinatè pro se, filijs,
& nepotibus, additis immediatè verbis, ad tertiam genera-
tionem, quæ propterea hoc casu, in quo deficit vlterius co-
30 pula, &, † stant demonstratiuè, non autem augmentati-
uè, ad personas expressas, tanquam constituentes tertiam
generationem, paternam, vel pulcherrimè aduertit Ca-
strens. d. cons. 338. n. 2. lib. 2. idem Soccin. d. cons. 25. n. 4.
vers. licet secus, cum pluribus seqq. qui licet sub n. 3. dicat ar-
ticulum esse dubium. Attamen inferiùs sub n. 28. vers. ex
persona heredis, resider in hac opinione, vt aduertit Simon
de Pręt. cons. 2. n. 3. lib. 1. quam etiam admittunt Cepbal.
cons. 582. n. 13. & 14. lib. 4. & cons. 585. n. 8. lib. 2. Honded.
cons. 54. n. 13. lib. 1. & cons. 32. n. 38. & 41. lib. 2. Turrett.
cons. 33. n. 22. Simon de Pręţis d. cons. 2. n. 3. in fine, & n. 4.
& cons. 20. n. 13. & cons. 88. n. 24. vers. præterea, lib. 1. Mo-
dern. Bononiensis var. resolut. cap. 53. n. 2. lib. 2. Ambrosin.
decis. Perus. 19. n. 5. Prout hanc opinionem passim sequi-
tur etiam Rota, vt subobscurè in decis. 112. per totam, apud
Verall. & clarius in Perusina emphyteusis 20. Martij 1628.
coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Assisien. emphyteusis 27.
Iunij 1629. coram R. P. D. meo Merlino, in qua benè fuit
ponderatum, quod Castrensis in hoc dicto à nemine repro-
31 batur, & quod verba illa, vsque † in tertiam ipsius genera-
tionem, ne contrarientur antecedentibus, debent exponi,
pro recipiente, eiusque filijs, & nepotibus, & si Prælatus
32 voluisset comprehendere etiam pronepotes, † quemadmo-
dum filios, nepotesque expressit. Quæ fundamenta reassu-
muntur etiam in eadem Assisien. coram præfato R. P. D. meo
Merlino 18. Martij 1630. & coram R. P. D. meo Macchia-
33 nello 2. Iunij 1635. & iuxta hunc intellectum, Pater, † vti
generatus ab aliquo, dicitur in prima generatione, passiuè
suscepta, filius in 2. & nepos in 3. sic gradatim progredien-
do, c. parentela 35. quæst. 5. & præcæteris est optimus tex-
tus, & quidem Euangelicus apud Matth. cap. 1. vbi enu-
merando quatuordecim generationes, ab Abraham vsque
34 ad Dauid, Abraham quidem licet † primus generans, po-
nitur in prima generatione, Isaac in secunda, & sic grada-
tim vsque ad Dauid, existentem in 14. generatione: Idem-
que habetur etiam de alijs 14. generationibus, in quibus pri-
35 mus † generans ponitur semper in prima generationes, vt in
his terminis doctè aduertit Simon de Præt. d. cons. 20. n. 16.
& cons. 88. n. 8. & ante n. 17. & n. 24. lib. 1.

Verùm quatenus conclusio ista, quæ apud Dominos, pro
indubitata habebatur, aliquam pati posset dubietatem, con-
sideratum fuit, illam de plano, & absque difficultate aliqua,
36 procedere in casu isto, in quo concurrunt, ad illius † con-
firmationem, adminicula, & coniecturæ, ex ipsa contra-
hentium voluntate desumptæ, quas etiam in similibus ter-
minis exquisiuit, alias Rota, vt apud Seraphin. decis. 1362.
n. 2. vers. & hanc conclusionem, & in decis. 6. n. 4. in recen-
tis, alias p. 5. recent.

Prima desumitur ex interpretatione, quam insinuat sub-
sequens clausula, ad habendum, &c. in qua, dum datur
facultas comprehensis in Inuestitura, vtendi, fruendi &c.
37 d. facultas expressè, † ac nominatim conceditur Ducissæ,
filijs, & nepotibus, signum euidens, quod de illis solis, ita
sæpiùs expressis, fuit cogitatum, vt in puncto aduertit Si-
mon de Pręţis dicto cons. 20. n. 11. post med. vers. id clarius
38 lib. 1. Regula est enim, quod vna pars † scripturæ aliam de-
clarat, vt in proposito arguit Soccinus iun. cons. 14. num. 8.
vers. 4. quod filij, vol. 4. & aduertit Rota decis. 499. num. 3.
& 4. p. 3. recent. & innuit in eadem Perusina emphyteusis 20.
Martij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.

Secunda elici potest ex verbis illis, per lineam directam,
arguendo, quod quemadmodum linea sumit † initium à 39
primo acquirente, idem etiam contrahentes verisimiliter
senserint, de proximo verbo, generationem, ita vt idem-
met primus acquirens in ea debeat computari, tanquam
principium generationis, vt animaduertit Simon de Pręţis
dicto cons. 2. n. 4. & seqq. & cons. 88. n. 9. lib. 1. quem sequi-
tur Honded. d. cons. 32. n. 42. lib. 2.

Tertia deducitur ex natura, ac qualitate emphyteusis
† Ecclesiasticæ, quæ sicuti, iuxta formam antiquam, pro 40
tribus dumtaxat personis, extensiuè ad solos nepotes, regu-
lariter conceditur, vt in d. §. emphyteusim, iuncto etiam §.
quia vero Leonis, & §. neque illud, ac §. alienationis, in Auth.
de non alien. Anchar. cons. 134. in princ. Anan. cons. 184. n. 4.
Natt. cons. 3. n. 12. Ruin. cons. 15. n. 7. lib. 1. Quæ forma
non fuit correcta † in §. Licentia, in Auth. de alien. & em- 41
phyt. vt superiùs ponderatum fuit ex decision. Assisien. coram
R. P. D. meo Merlino. Ita etiam præsumendum est, vt con-
cedens huic formæ se † conformare voluerit, vt in puncto 42
considerant Castr. sæpius alleg. cons. 138. n. 1. lib. 2. Soccin.
dicto cons. 25. n. 5. vers. item quia, lib. 1. Simon de Pręţis di-
cto cons. 88. n. 3. & seqq. Pappon. cons. 86. n. 3. Menoch. cons.
883. n. 3. & 4. Cephal. d. cons. 582. n. 12. & 17. lib. 4. Gabr.
cons. 68. n. 2. lib. 2. Quam coniecturam passim quoque am-
plectitur Rota, vt in præfatis Perusina emphyteusis 20. Mar-
tij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in Assisien. em-
phyteusis 27. Iunij 1629. coram R. P. D. meo Merlino, & in
eadem 2. Iunij 1635. coram R. P. D. meo Macchianello. Quæ
præsumptio tantò magis ex eo, † quod, cùm agatur de 43
materia stricti iuris, vt firmat Valasc. de iure emphyt. quæst. 5.
num. 7. & 8. & quæst. 28. ante num. 22. facienda est stricta
interpretatio, l. quicquid adstringenda, ff. de verbor. obligat.
& in puncto considerat Castrens. & Soccinus locis præ-
dictis.

Quarta coniectura, respectu inuestituræ Forosempro-
nien, colligi etiam potest ex taxatiua dictione illa, tantum,
immediatè adiecta verbis illis, ibi, pro se, & nepotibus mas-
culis, tantùm, quæ † dictio, cùm vim comprehensionis 44
restringat ad personas specificatas, & sic ad solos nepotes,
ad textum in l. Iulianus, & l. non tantum, ff. de petit. hered.
Rimin. iun. cons. 257. num. 33. & 34. Caldas. de iure emphyt.
lib. 1. quæst. 11. n. 15. Surdus decis. 291. n. 19. Rota dec. 600.
n. 7. & decis. 740. num. 4. p. 2. recent. vtique interpretatur,
† & restringit etiam subsequentem latitudinem verbi, gene- 45
rationis, ad solos nepotes, vt benè Adden. ad Alex. cons. 125.
in littera B. in fin. vol. 5. Viuian. decis. 499. n. 13. Surd. cons.
403. n. 63. Rota decis. 499. n. 4. p. 3. rec. & ponderatum fuit
in d. Assisien. emphyteusis 18. Martij 1630. coram R. P. D. meo
Merlino, in qua fuit vlterius ingeniosè animaduersum,
quod eadem dictio, tantum, non stat relatiuè, ad proxi-
mam qualitatem masculinitatis, illic accessoriæ. Sed restri-
ctiuè, † ad latitudinem tertiæ generationis, tanquam ma- 46
gis principalis, prout fuit etiam eleganter deductum in ea-
dem Assisien. 2. Iunij 1635. coram R. P. D. meo Macchia-
nello.

Quinta coniectura, respectu eiusdemmet Inuestituræ
Forosempronien, desumi potest, ex verbo illo, personam,
quod, sicuti operatur, vt emphyteusis † concessa ad ter- 47
tiam personam, incipit à primo acquirente, & terminetur
in nepotibus; Ita etiam præstare potest congruam declara-
tionem verbo, generationis, vt in puncto considerat Gabr.
cons. 68. n. 4. lib. 2. & benè Simon de Pręt. d. cons. 2. n. 10.
vers. 2. etiam corruit, cum seq. lib. 1.

Sexta tandem, & vltima, quæ ponderata fuit ex abun-
danti, elicitur ex consuetudine, & obseruantia, sic interpre-
tandi Inuestituras istarum Ecclesiarum, pro cuius probatio-
ne, respectu Ecclesiæ Auellanæ, concurrunt, non solùm
duo testes, formiter examinati, in Summario n. 11. qui be-
nè probant; cùm † deponant de consuetudine valida, ac 48
declarata, per actus repetitos, & vniformes, ac etiam de
publica voce, & fama, iuxta tradita per Rotam in causa
Farfen. Villa Caprola 12. Februarij 1593. cor. bon. me. Penia,
quæ est decisio 518. n. 2. p. 4. diuers. Sed etiam accedit attesta-
tio olim facta Iuris Consulto Attilio Rugerio, cuius me-
minit Rimin. iun. cons. 257. n. 26. vol. 3. Quinimmò con-
currunt † vlterius consuetudines finitimarum Ecclesiarum, 49

Senogallien, & Vrbinaten, de qnibus attestatur Gabr.
cons. 88. num. 4. vbi dicit, à iudicatum, & obseruatum, &
cons. 90. n. 4. lib. 1. & cons. 68. n. 6. lib. 2. cui tanquam viro
50 præstantissimo, † & in huiusmodi negotijs maximè perito,
credendum esse, in hoc, firmat Cephal. d. cons. 582. n. 22.
lib. 4. prout eum sequitur idem Rimin. iun. dicto cons. 257.
n. 27. & 28. Quæ quidem consuetudines patrocinantur,
51 & extenduntur de † loco ad locum, vt per DD. relatos per
Rimin. d. n. 28. & 29. Maximè cum non sint contra Ius;
sed conformes dispositioni Iuris, vt in voto bon. mem. Cardinalis Caualerij, & Patriarchæ Manzanedi, emanato in
causa Senogallien. Castrorum inter postremum Vrbini Ducem,
& Marchionem de Ruere, in Summar. n. 12. cuius etiam meminerunt Addentes ad san. me. Gregorium decis. 522. n. 20.
in fine, in quo voto ponderatum fuit, quod, quicquid sit,
52 † ao consuetudo Ecclesiæ vicinæ patrocinetur, ad minus
deseruit pro adminiculo. Respectu verò Ecclesiæ Forosempronien benè intrat proximè ponderata ex consuetudine vicinarum Ecclesiarum. Ideòque firmata prædicta consuetudine, optimè procedit vulgaris conclusio, quod mens Præ-
53 lati concedentis, † circa extensionem, interpretatur ex stylo, obseruantia, ac consuetudine Ecclesiæ, Bald. in d. Auth.
si quas ruinas, n. 4. vers. credo in hoc, C. de sacros. Eccles.
Soccin. d. cons. 25. n. 8. lib. 1. Iason. in l. 2. n. 66. C. de iure
emphyt. Alex. cons. 125. n. 4. & 5. lib. 5. Gabr. d. cons. 88.
n. 4. & cons. 90. n. 1. lib. 1. & cons. 68. n. 6. & 7. lib. 2. Rimin.
iun. d. cons. 257. & seqq. Honded. alleg. cons. 54. n. 20. lib. 1.
Turrett. d. cons. 33. n. 2. Cephal. præcit. cons. 582. n. 2. Simon de Prætis cons. 20. n. 2. Mantica de tacitis lib. 22. tit. 25.
& 28. & alios concordantes cumulat Caldas. de iure emphyt.
lib. 1. quæst. 9. n. 15. Ambrosin. decis. Perus. 19. n. 7. & obseruauit etiam Rota in causa Farfen. Villa Caprolæ 20. Maij
1592. coram bon. mem. Penia, & in eadem 12. Februarij 1593.
coram eodem, quæ est decis. 518. n. 4. p. 4. diuers. prout etiam
in præallegat. Assisien. emphyteusis 8. Martij 1630. coram R.
P. D. meo Merlino.

Ex quibus etiam apertissimè liquet, non esse discutiendum fundamentum illud contrariæ opinionis, an scilicet,
iuxta Ruin. in cons. 166. num. 8. lib. 1. & alios, quos refert
Mantica de tacit. lib. 22. tit. 25. n. 26. vers. præterea, appellatione nepotum, veniant pronepotes; quia, quicquid sit, an
54 in contractu stricti Iuris † veniant planè constat, in casu isto,
venire non posse cùm repugnet concedentis voluntas, quæ
abundè ex ponderatis elicitur. Prout in simili videmus ap-
55 pellatione filiorum, nepotes non venire; † quando Testatoris, vel legis voluntas resistit, Menoch. cons. 215. n. 47.
& præsumption. 94. n. 2. lib. 4. Mantica de coniect. lib. 8. tit. 8.
n. 8. & in terminis istis, quod appellatione, nepotum,
56 † non veniat pronepotes, ex tacita contrahentium voluntate, tenuit Castren. dicto cons. 338. d. num. 1. lib. 2. Corn.
cons. 122. n. 19. lib. 2. qui firmat, tunc non venire, quando
57 constat de † voluntate contrahentium, Simon de Prætis d.
cons. 20. n. 11. iuncto n. 9. lib. 1. Ambrosin. in d. decis. 19.
n. 3. & 4.

Quantum attinet ad principalem secundam inspectionem, an scilicet prædictis Marchionissæ Isabellæ, ac Sorori Mariæ Lauiniæ, ex præfatis Inuestituris, competat hodie
58 Ius aliquod renouandi, DD. responderunt, † Ius nullum
competere; Aut enim deducunt præfatus Ius, ex æquitate,
aut ex conuentione, ad tradita per Bald. in Auth. si quas
ruinas, n. 5. & seq. de sacros. Eccles.

Et quantum attinet ad æquitatem, de qua Bart. in l. 1. §.
permittitur, ff. de aq. quot. & æstiu. cum ex superiùs dedu-
59 ctis, certissimum sit, Papam in bonis † Ecclesiæ emphyteoticis habere absolutam, & omnimodam potestatem, facilè
60 respondetur, quod Sanctiss. D. N. tanquam Princeps † supremus, potuit, & voluit huic æquitati derogare. Potuit
61 quidem; † quia cùm huiusmodi æquitas sit Iuris positiui,
potest per supremum Principem tolli, Gemin. in cons. 53.
in princip. vers. quædam est potestas suprema, Abbas cons. 84.
n. 3. & seqq. lib. 2. Verall. decis. 62. n. 6. & decis. 316. n. 3.
part. 2. Mohed. decis. 5. de sent. & re iudic. Rota decis. 666.
num. 3. p. 4. diuers. & decis. 687. n. 8. p. 2. recent. & facit
etiam Alex. cons. 2. num. 20. lib. 1. Card. in cons. 85. n. 2.
vers. respondeo, Iason cons. 227. num. 47. & seqq. vol. 2. &
in puncto tenuit Paris. cons. 23. num. 150. vol. 1. quem
refert, & sequitur Gabr. de iur. emphyt. concl. 1. n. 22. Rosental. de feud. cap. 7. conclus. 24. n. 24. vbi gloss. in littera T.
Rouitt. cons. 79. num. 48. Valasc. de iure emphyt. quæst. 3. n. 9.
& benè Rotæ in causa Clusina Postæ 20. Martij 1615.
coram R. P. D. meo Peronano, quæ est dicta decis. 664. num. 9.
part. 2. recent. vbi quòd Papa non ligatur † huiusmodi æqui- 62
tate. Quæ conclusio tantò facilius in casu nostro procedit;
primò, quia in deneganda deuolutæ emphyteusis renouatione agnatis, non agitur de tollendo Iure, ipsis agnatis quæsito, ex dispositione iuris, seu legis ciuilis; sed
imò † de præseruanda Iuris, legisque ciuilis dispositio- 63
ne, secundum quam, finita emphyteusis concessione,
† res ipsa ad Dominum reuertitur, ex regul. text. in l. ne- 64
cus, & l. legem, C. locat. & leg. dudum, C. de contrah.
empt. Itaut propterea dicantur huiusmodi renouationes,
† ex æquitate, contra iuris regulas procedere, Caldas. de 65
iure emphyt. lib. 1. quæst. 7. num. 28. & quæst. 9. num. 1. vbi
æquitatis istius decisionem, † exorbitantem appellat. Ideò- 66
que licet per d. æquitatem, quam traducto à Græcis vocabulo aliter Epicheiam DD. nuncupare consueuerunt, dicatur
† restringi, vel moderari rigor Iuris, Laym. in Theol. Mo- 67
ral. lib. 1. tract. 4. cap. 19. in princip. & num. seqq. & quidem
per viam interpretationis, quæ † in casu dubio pertinet ad 68
Principis potestatem, l. 1. C. de legib. in quo propriè dicitur dispensatio, Salas de leg. disput. 20. sect. 1. num. 3. vers.
si vero probabiliter. Attamen, quemadmodum dicta æquitas, aduersus legem, vniuersaliter scriptam, videtur casum
particularem respicere, † tanquam supplens, vel corri- 69
gens defectum ipsius legis, iuxta mentem legislatoris, vt
ex Arist. 5. Ethicor. cap. 10. & D. Thom. 2. 2. quæst. 120. ad 1.
deducunt Salas d. tract. 14. quæst. 94. disput. 5. sect. 10. n. 68.
versic. nota tamen, & Laym. d. cap. 19. num. 2. Ita Princeps
potest restringere, † relaxare, ac moderare in vno casu, 70
& non in alio, ad libitum suæ voluntatis, Salas vbi supra
d. num. 68. versic. nec semper peccabit Princeps. Vnde id
maximè videtur admittendum, in casu isto, in quo, cum
agatur de bonis Ecclesiasticis, † latius patet, & exuberat, 71
ex superiùs deductis, potestas, & officium Summi Pontificis, in concedenda derogatione, per quam res ad suam
naturam, † & prima iuris, vt dictum est, principia redu- 72
citur, argumento text. in l. penultima, ff. de inst. & iur. l. si
vnus, §. pactus non peteret, vers. quod & in specie, ff. de
pact. & in similibus terminis huiusmodi argumento vtitur
Ruin. cons. 45. n. 20. lib. 1. Secundò, quia in Domino Præfecto exuberat iusta, & rationabilis causa excellentiæ meritorum, † per Summum Pontificem, potissimè contempla- 73
ta, quæ sufficit, vt in terminis præiudicij, quod sequitur inferioribus directis Dominis ex præuentione, vel concursu
Papæ deductum fuit superiùs, ex Bald. in l. cum multa,
num. 2. versic. Papa, Cod. de bonis, quæ liber. quem sequitur
Iason. dicto cons. 227. num. 35. vol. 2. Alex. cons. 2. num. 8.
vers. vnde dicit, vol. 5. Afflict. in cap. 1. num. 19. de his, qui
feud. dar. poss. Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 2. n. 36.
Peregrin. de iure fisc. lib. 1. tit. 3. num. 88. & 90. & in puncto
præiudicij, quod infertur agnato, tenet Paris. præcit. cons. 23.
num. 251. lib. 1. quem sequitur Gabr. de iure emphyt. d. conclus. 1. num. 22. referens ex Paris. iustam causam derogandi
esse, quando supremus † Princeps alteri, quam agnato con- 74
cedit propter benemerita; causa enim meritorum dicitur
iustissima, & rationabilis in concedente, † etiam in materia 75
prohibitoria, vt latè ad propositum considerat Iason. dicto
cons. 227. num. 35. 36. & 37. lib. 2. vbi etiam Add. in littera
S, & I. & cons. 103. num. 12. & 13. vol. 4. vbi quòd prohibita alienari, seu donari, † per tutores rectè donantur, ac alie- 76
nantur; vt fiat remuneratio benemeriti, & in Principe, qui
aliàs non potest donare, neque alienare terras suis Vassallis,
† quòd causa remunerationis benemeritorum id præstare 77
possit, latè deducit incertus Auctor post regul. Soccin. reg. 6.
incip. dare non potest, in prima, & secunda fallentia, quorum
quidem meritorum probatio non est necessaria † in præfato 78
Domino Præfecto; Primò, qui sunt notoria, pleniùsque
comprobata felicissimo Ecclesiasticorum armorum principatu, in quo difficillimis planè temporibus, tàm ipse vigilias
suas, quàm recol. mem. Carolus † illius Parens, vitam ipsam 79
publicæ tranquillitati consecrauit generosè, vt in simili Iason. d. cons. 227. num. 37. vers. & si diceretur vol. 2. Secundò
etiam, quia sunt auctorizata, assertione ipsius Sanctissimi
D. N. in illis motu proprio, & ex certa scientia se fundantis, † cui quidem assertioni, etiam in tertij præiudicium 80
standum esse, firmarunt Iason. d. consil. 227. num. 38. iuncto
num. 40. vol. 2. & consil. 101. n. 16. & 17. vol. 4. vbi quòd circa
benemerita, assertioni ipsius Principis, † in hoc se fun- 81
dantis est standum, vt in Clem. prima de probat. subiungens,
quòd immò etiam vbi Princeps se fundat in facto alieno,

tunc

tunc præsumitur pro illius assertione, quamuis contrarium
82 probari † possit; præsertim si motu proprio concedat, iuxta Abb. *in cap. dudum, de priuileg. & in d. Clem. 1. de prob.* Quæ conclusio tantò faciliùs admittenda est in casu nostro, in quo factum istud benemeritorum præfati D. Præfecti, non
83 est omninò alienum, † respectu ipsius Sanctissimi D. N. ex eo, quod assistit lateri Sanctitatis Suæ, obtinetque supremam, non tam Vrbis, quàm Militiæ Apostolicæ Præfecturam: Itaut Sanctitas Sua possit agnoscere, ac scire, pleraque beneficia, quæ præter alia, Orbi toto notissima, tam præfatus eius Parens, quàm ipsemet, mediantibus officijs suis, sibi, & Apostolicæ Sedi impenderunt, vt in puncto considerat Iason *d. cons. 101. num. 16. vers. & tantò magis, vol. 4.*

Quod autem Sanctissimus Dominus Noster, voluerit eidem met æquitati derogare, clarè ostendit. Primò qualitas
84 ipsa † concessionum de sui natura præiudicialium, ad quas præuia narratiua Inuestiturarum, olim factarum Ducissæ Eleonoræ, necnon superexistentiæ dictarum Serenissimæ Victoriæ, Marchionissæ Isabellæ, & Sororis Mariæ, & sic cum indubitata scientia iuris, ex dicta æquitate competentis processit, quo casu nulla exquiritur expressa derogatio,
85 † cùm sufficiat tacita, quæ venit ex natura actus præiudicialis, ad latè tradita per Rotam *in decis. 607. n. 4. p. 3. rec.* & alibi passim. Secundò idem demonstrant amplissimæ clausulæ derogatoriæ, quæ repetiuntur non solùm in præfatis concessionibus, verùm etiam specificè continentur in Breui eiusdem Sanctissimi D. N. expedito sub die prima
86 Iunij eiusdem met anni 1632. Prout † eas in his terminis ponderat etiam Iason *d. cons. 227. n. 43. 50. & 53. vol. 2.* Gabr. *dicto cons. 30. num. 6. vol. 1.* cum alijs latè per Parif. *cons. 24. n. 11. & seqq. lib. 4.*

Hæc autem potestas, similque voluntas derogandi huic æquitati, tantò magis remanet iustificata in casu isto, attenta renunciatione, seu cessione, quàm Marchionissa Lauinia fecit in manibus Sanctissimi, licet enim Bart. *in d. §. permittitur*, ex præfata æquitate interpretatiua concedat
87 † Ius petendi renouationem agnatis in emphyteusi per obitum vacante. Non id tamen admittit, quando emphyteusis
88 vacat per resignationem, † aut cessionem vltimi comprehensi, factam in manibus, vel ad fauorem directi Domini, aut alterius; hoc enim casu cessio, renunciatio, seu refutatio nocet ijs, quibus per mortem cedentis, resignantis,
89 aut refutantis, † illa erat acquirenda; itaut citra aliquam derogationem, nullus esset locus dictæ æquitati, ad tradita in simili per Lucan de Penna *in l. Sancimus 1. in fine, C. de consulibus lib. 12.* quem refert Tiraquell. *de retract. lign. §. 34. glos. 1. num. 4.* & facit etiam Bald. *cons. 30 t. n. 5. vol. 1.* quos in puncto refert Caldas. *de iure emphyt. lib. 1. quæst. 9. n. 1. & seqq.* vbi dicit se ita obtinuisse in Curia Braccharensi, & benè conferunt deducta per Rotam *in decis. 186. n. 1. p. 3. recent.* & in terminis tenuit Ruin. *d. cons. 45. n. 20. vers. & eodem modo, lib. 1.* quem refert, & sequitur Gabr. *d.*
90 *cons. 30. num. 10. & 11. lib. 1.* vbi quod Ius istius † æquitatis non est considerabile; cùm non competat immediatè ex
91 contractu, & multò minus ante casum deuolutionis, † maximè si vt in casu nostro factum Principis præueniat. Et sanè si vera est opinio, quam in fortioribus terminis, disputato latè articulo firmat Valasc. *de iure emphyt. q. 49. n. 6. ante finem, in vers. & ideò posset*, nempè quod in emphy-
92 teusi, siue hæreditaria, siue non hæreditaria, † siue noua, siue antiqua possit pater filijs vocatis non præiudicare, alienando, renunciando, aut prælegendo vni ex filijs, quos casus purificant DD. vt testatur idem Valasc. *eadem q. 49. n. 2. vers. tertium caput est, & dicto n. 6. in princip.* Vtique sine aliqua difficultate, admittenda erit conclusio superior,
93 per quam non agitur de præiudicando vocatis, † in iure quæsito, sed agnatis nullibi vocatis in iure quærendo ex dicta æquitate, vt in simili etiam faciunt cumulata per Soccinum iun. *cons. 9. n. 13. lib. 3.* quod loquitur de præiudicio agnatis in petenda renouatione, oriente ex non solutione Canonis.

Quæ omnia tantò magis, sine aliqua difficultate procedunt in Inuestitura Ecclesiæ Auellanæ, in qua cùm fuerit expressè conuentum, vt in casu deuolutionis posset Ecclesia ingredi liberè possessionem bonorum, illaque alteri conce-
94 dere in emphyteusim, † pernecesse sequitur, vt æquitati renouationis fuerit renunciatum pacto expresso, prout renunciari potest, Riminal. iunior. *d. cons. 257. n. 110. & seqq.* Soccinus iun. *cons. 9. n. 14. vers. sed non eundo, lib. 3.* Rota *decis. 185. n. 2. p. 2. diuers.* quæ est apud Seraph. *decis. 610. num. 2.*

Aut verò iuxta secundum membrum superioris distinctionis, præfatæ Marchionissa Isabella, & Soror Maria Lauinia deducunt Ius prætensæ renouationis, ex consuetudine istarum Ecclesiarum, quam obseruandam esse, superiùs firmarum est, & quicquid sit, an ex præfatis Inuestituris, vtpotè factis Ducissæ Eleonoræ per viam renouationis, d. renouandi consuetudo dicatur sufficienter probata, cum † vnicus actus, ad huiusmodi probationem non suffi- 95
ciat, vt per DD. *in l. de quibus, de legibus*, Abbas *cons. 53. n. 1. lib. 2.* & in simili ponderat Rota *in præfata Assisien. 18. Martij 1630. coram R. P. D. meo Merlino*, facilè responsum fuit, quod eidem met consuetudini, si quæ adesset,
† potuit, voluitque Sanctiss. D. N. derogare, vt de pote- 96
state, ac voluntate huiusmodi non est dubitandum ex proximè deductis: & vlterius, quoad hanc consuetudinem tam in vtraque Sanctissimi D. N. concessione, quàm in dicto Breui adest expressa, & specifica derogatio ad vsus, & consuetudinem tam Ecclesiæ Forosempronień, quàm Monasterij Auellań.

Aut denique iuxta tertium, & vltimum membrum præfatæ distinctionis, supradictæ Marchionissa Isabella, & Soror Maria Lauinia prætendunt idem Ius renouandi ex particulari conuentione, de qua in Inuestitura Monasterij Auellani, in qua facta fuit concessio pro Ducissa Eleonora, illiusque filijs, & nepotibus vsque ad tertiam ipsius generationem, & quartam ad renouandum; Et responsum fuit per Dominos, Primò, quod pactum istud non potest aduersus concessiones Apostolicas, de quibus agitur, in nihilo suffragari; cùm supradictæ Marchionissa Isabella, & Soror Lauinia,
† nullo vnquam tempore Ius aliquod reale, aut aliquam 97
possessionem ex huiusmodi pacto, aut conuentione habuerint, ad tradita per Casten. *in l. cum hæres, circa fin. ff. de acq. hæred. & in l. 3. n. 3. ff. de testam. & in cons. 34. num. 5. volum. 2.* Gozzadin. *cons. 8. n. 53.* quos refert, & sequitur Rouit. *d. cons. 79. n. 53. in fin. vers. est benè verum*. Non quidem de tempore cessionis, aut renunciationis per Marchionissam Lauiniam factæ in manibus Sanctissimi, & sic ante casum deuolutionis; quia pactum istud † durante 98
Inuestitura ante deuolutionis euentum, ac diem, nullum tribuit ius considerabile, aut reale, Gabr. *d. cons. 30. ante fin. n. 11. & cons. 88. num. 1. & 3. volum. 1.* Ruin. *cons. 45. n. 20. volum. 1.* vbi in istis terminis vocat ius istud quærendum, non curabile. Nec etiam de tempore sequutæ deuolutionis, non solùm, † quia Sanctissimus præuenerat, 99
prout poterat ex deductis, vtendo Iure suo, vt aduertit Ruin. *d. cons. 45. n. 20. vers. & eodem modo*, dicens, *quod agnati in hoc casu conqueri non possunt, & quod hoc est verissimum;* Sed etiam quia in omnem euentum ex eodem pacto, aut conuentione de renouando, † nullum competit Ius in 100
re, seu in bonis, sed sola actio personalis contra inferiores Dominos directos ad factum, vt scilicet fiat renouatio, Angel. *cons. 184. n. 3. vers. & illa verba, & cons. 411. num. 3.* Alex. *cons. 165. n. 7. lib. 2.* Soccinus iun. *cons. 9. num. 17. vers. respondetur, quod nullum, vol. 3.* Gabr. *d. cons. 88. n. 1. & 3. lib. 1.* Caldas. *de iure emphyt. quæst. 9. n. 5. lib. 1.* Mantica *de tacit. lib. 22. tit. 23. n. 1.* Rota *decis. 215. n. 2. p. 1. & decis. 369. n. 1. p. 2. recent.* fan. mem. Greg. *decis. 348. n. 3. & decis. 567. num. 2.* Secundò responsum fuit per Dominos, quod admissio nunquam tamen concessio, quod huiusmodi pactum posset in † aliquo suffragari, adhuc cessaret om- 101
nis difficultas ex eo, quod idem Sanctissimus potuit, voluitque in præfatis concessionibus, Breuique huic pacto, ac conuentioni derogare, ex latè superiùs ponderatis, prout in terminis benè resoluit Rota *in dicta decis. 664. ante n. 12. part. 2. recent.* vbi considerat Ius petendi renouationem ex pacto. Nec præfatæ Marchionissa Isabella, & Soror Maria Lauinia possunt in hoc conqueri; Nam vt latè fuit superiùs deductum cum Papa, † ratione supremæ Pontificalis poten- 102
tiæ, ac potestatis, qua omni Ecclesiæ tanquam Ordinariorum omnium Ordinarius præsidet res, & bona quarumcumque Ecclesiarum, tamquam absolutus Dominus possit administrare, † de illisque disponere pro libito suæ volunta- 103
tis, etiam in tertij præiudicium, præsertim iustis subsistentibus causis, vtique vtendo Iure suo, & sic inuestiendo personam benemeritam, nullam fecit iniuriam, aut aliquod grauamen intulit prædictis Marchionissæ Isabellæ, ac Sorori Mariæ Lauiniæ, quæ † licet habeant pro se pactum, & 104
conuentionem, cùm inferiori directo Domino: attamen
quie-

quicquid sit, an pactum & conuentio huiusmodi substineatur, ad tradita per Bald. *in d. Auth. si quas ruinas, n. 1. vers. item non posset, & n. 2. C. de sacros. Eccles.* & Caldas. *de iure emphyt. lib. 1. quæst. 8. n. 6. vers. adducunt, & vers. fortius*; in omnem euentum pactum istud, aut conuentio prædicta nihil possent operari in præiudicium superioris Domini;
105 quia † inferior non solùm non debet, nec potest ligate manus Superioris, nec illi legem imponere, *cap. inferior 21. distinct.* Roman. *cons. 2. n. 2.* & benè ad propositum Angel. *cons. 397. num. 7.* vbi loquitur de Administratoribus Papæ,
106 † quales dicuntur Episcopi, & alij inferiores Domini in bonis Ecclesiasticis, iuxta not. per Gemin. *in d. cons. 14. n. 1. & 2.* Sed neque eriam id præstare velle censetur; Ideò enim
107 † videmus, quod in quibuscumque contractibus, & promissione, ac fide etiam iurata, semper intelligitur præseruata auctoritas, & factum Superioris, *vt in l. fin. ff. ad municip. & in cap. quia contigit, de relig. domib. cap. venientes, cap. ea te, de iur. iur. cap. significantis, de elect. gloss. penult. in cap. quæ contra mores*, vbi Gemin. 8. *distinct.* Iason *in l. vlt. num. 6. cum seqq. ff. qui satisdar. cogant. & in l. si quis maior. n. 19. C. de transact. & in §. Item si quis postulante, n. 80. de act.* Garzon. *de Laudomeriiuris p. 3. quæst. 9. n. 7.* latiùs Anton. Corsett. *de Iurament. euident. 1. num. 47.* latè etiam Melchior Palaez. *de maior. p. 4. quæst. 36. n. 8.* Gregor. Magal. *de securitate p. 2. n. 5.* Bellamer. *de permut. benef. p. 7. quæst. 2. n. 21.* Fortun. Garz. *de vltimo fine Iuris n. 383.* Fa-
108 ctum enim † Papæ præualet facto omnium Episcoporum, Iacob. *de concil. lib. 6. art. 2. num. 46.* Quibus etiam accedit Regula, quod minus concessio emphyteotica tacitam vide-
109 tur habere conditionem, scilicet † nisi emphyteuta ex Domini consensu, aliter disponat. Quam regulam ex Tiraquell. expendit Caldas. *de iure emphyt. lib. 1. d. quæst. 9. num. 2. in fin.*

Quo verò ad inferiores directos Dominos, prædictæ Isabella Marchionissa, & Soror Maria Lauinia minus possunt
110 de illis conqueri; quia licet ipsæ habeant † contra illos actionem personalem, nihilominus cum prædicti inferiores directi Domini legitima auctoritate, ac iusto facto superioris
111 † iure suo vtentis, alijsque superiùs deductis ad implenda dicta conuentione remaneant impediti, ac vlterius per dictum Breue ex prædictis concessionibus Apostolicis declarati liberi, immunes, & absoluti à prædicta renouatione, cuicumque alteri facienda, vtique condignam mererentur excusationem, Bald. *cons. 57. num. 3. vers. contrarium, cum num. seqq. lib. 1.* Castr. qui loquitur in impedimento præstito per Papam *cons. 228. n. 2. vers. dicitur autem, lib. 2.* quod est apud Roman. *cons. 252. n. 8. & seqq.* Cùm ad huiusmodi casum nec illorum mens, nec obligatio trahi possit, ex re-
112 gula superiùs ponderata, † quod factum, & auctoritas Superioris semper intelliguntur præseruata, & faciunt in simili, tradita per Molin. *de primog. Hispan. lib. 2. cap. 13.*

Et ita negotio maturè discusso vnanimiter conclusum, Inuestituras Apostolicas Excellentissimo Domino Principi Præfecto suffragari.

R. P. D. COCCINO.

Sacræ Rotæ Romanæ Decano.

Romana, seu Amerina Aperitionis oris.

Veneris 27. Iulij 1635.

ARGVMENTVM.

Oris aperitio aduersus Indultum concessum per Principem, cum clausula sublata, decreto irritanti, &c. vt concedatur, quidnam sit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Causa potissima concedendi oris aperitionem est defectus intentionis Summi Pontificis.*
2 *De voluntate clara Papæ in aliquid concedendo, quando constat, de defectu intentionis dari non potest.*
3 *Gratiæ substantia tota pendet à voluntate concedentis.*
4 *Gratia Principis non debet esse inanis, sed potius debet perpetuari.*
5 *Princeps non præsumitur velle tollere ius tertij.*
6 *Sed hoc est verum in dubio, sed secus est, quando constat de clara mente Papæ.*
8 *Posterior creditor non potest præiudicare creditoribus anterioribus.*
9 *Debitorum bona, quando creditoribus distrahuntur, si creditores cautionem præstent de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus, quoad istos creditores perinde, ac si dicta bona adhuc extarent.*
10 *Debitorum pecuniæ, quando creditoribus sunt consignandæ, si creditorum numerus sit magnus, sufficit citatio per edictum.*
11 *Debitor si ad necessitatem peruenit, & concordauit cum creditore, si peruenerit ad pinguiorem fortunam in foro conscientiæ vtrum teneatur ad integrum.*
12 *Debitor, si ante rem minimè præoccupauerit, non tenetur ex contractu ad restitutionem, si ad pinguiorem fortunam deuenerit.*

DECISIO CCCLVIII.

Virginia creditrix Dominorum de Ferrarinis in scutis mille petebat aperitionem oris aduersus Indultum concessum per san. mem. Paulum V. Ferratinis cum clausula sublata, decreto irritanti, & quod subreptione, & obreptione dari non possit: ideò de ordine S. D. N. dubitaui: an dicta aperitio oris esset concedenda, & Domini negatiuè resoluerunt, quia aut ille prætenditur ex defectu intentionis Summi Pontificis in concedendo dicto † Indulto, quæ est 1
potissima causa concedendi oris aperitionem, iuxta notata per Abbatem *in cap. cum olim, n. 15. de re iudic.* Cassad. *decis. 3. n. 4. de pension.* Ruinus *cons. 215. sub n. 19. volum. 1.* Et iste defectus intentionis non adest, quia in Indulto expressè dicitur, quod solutis scutis 16. mil. Ferrattini ab omnibus, & quibuscumque obligationibus etiam Cameralibus, & iuramento vallatis, etiam ad fauorem viduarum, & pupillorum, & quarumuis aliarum personarum quantumuis priuilegiatarum ratione debitorum &c. penitùs liberi, & exempti remaneanr, & remansisse intelligantur, & eorum prætextu molestari, aut perturbari nequeant, & propterea cùm constet † de clara voluntate Summi Pontifi- 2
cis non potest dari de defectu intentionis cum substantia gratiæ pendeat † à voluntate concedentis, *cap. cum super de* 3
officio delegat. Bald. *in cap. 1. vers. item nota, eodem tit.* Gigas *de pens. cap. 9. n. 4.* Card. *cons. 96.* Gabr. *de claus. concl. 2. num. 20. 21. & 34.*

Aut prætenditur oris aperitio ex causis allegatis, & neque est danda, cùm non allegetur causa vrgens prout requiritur, nam † gratia Principis non debet esse inanis, sed 4
potius debet perpetuari, *cap. decet de regul. iur. in 6. cap. si cum nulla de præben. in 6.* Capuraq. *decis. 128. n. 3. part. 1.* Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 66. n. 13.* Rota *decis. 461. num. 1. part. 1.* & fuit in puncto aperitionis oris resolutum coram bon. mem. Vbaldo *in Ferrarien. de Tassonibus 14. Iunij 1621. & in alia Elboren. pensionis 12. Iunij eiusdem anni, & in Farfen. seu Nullius Prioratus 26. Aprilis 1624.*

Neque videtur sufficiens causa, quæ deducitur ex eo, quod Indultum tollat omne ius crediti Virginiæ, vnde resultet nedum defectus intentionis, sed etiam causa legitima aperitionis oris, † quia Princeps non intelligitur voluisse 5
tollere ius tertij, *l. 2. §. merito, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, cap. super eo, de offic. deleg.* Abbas *in d. c. cum olim ante num. 16. de sent. & re iudic.*

Nam fuit responsum, quod fundamentum est † verum 6
in dubio, secus autem, quando constat de clara voluntate Papæ, vt patet ex prædictis, eoque magis cum Summus Pontifex hoc fecerit cum maxima causa, ex qua excluditur causa allegata per Virginiam, videlicet, quia Ferratini non habebant alia bona, quàm subiecta fideicommisso, & ferè omnia debita erant sub vsuris, itaut fructus bonorum subiectorum fideicommisso non sufficerent pro illis soluendis, & sic vt consuleret in aliqua parte creditoribus concessit facultatem alienandi bona subiecta fideicommisso, & ex dicto pretio fuit consultum maiori parti creditorum, † nec pote- 8
rat Summus Pontifex omnibus consulere habita ratione ad patrimonium illorum de Ferratinis, vt benè ad propositum considerat Vincent. de Franc. *decis. 186. n. 3.*

Minùs etiam pro causa sufficit, quo Virginia non fuerit citata, quia vt supra ex verbis Indulti apparet; Papa occurrit huic malo, & sic non intrat defectus intentionis ex isto capite, nec ex ista non citatione resultat aliqua vrgens, sed nec minima causa, quia etiam quod Virginia fuisset citata cùm esset † posterior non poterat præiudicare creditoribus 8
anterioribus; Immò si fuisset anterior satis illi fuerat cautum

per

9 per cautionem præstitam ab alijs creditoribus † restituendo
prioribus, & potioribus ex qua cautione dicitur pretium
adhuc extare, Castrens. *in cons.* 286. *n.* 1. *in prin. lib.* 1. eo-
que magis cum in consignatione pecuniarum omnes credi-
10 tores fuerint per edictum citati, † quæ citatio sufficit cum
magnus esset numerus, Roland. *cons.* 9. *n.* 10. *lib.* 1. Gra-
tian. *discept.* 797. *n.* 18.

Hæc est verum, quod Ferratini habeant Pastrum Pedis luci, de quo non fuit facta mentio in dicto Indulto, quia notum est, quod illud Castrum spectat ad Cameram, licet aliqua emolumenta ex ipso spectent ad Ferratinos, & ideò hoc tanquam minùs verum poterat omitti.

Denique non obstat, quod prætendatur aperitio oris ex
quo Ferratini deuenerunt ad pinguiorem fortunam, & ideò
11 teneantur ad restitutionem in foro conscientiæ, † sicut te-
netur debitor, qui ad necessitatem peruenit, & concorda-
uit cum creditore. Quia licet hæc fuerit opinio Nauarij, &
12 aliorum, alij tamen tenent, † quod si debitor ante rem mi-
nimè præoccupauerit non tenetur ex contractu ad restitu-
tionem nisi ad pinguiorem fortunam venerit, vt latè per Pe-
trum Nauarr. *de restit. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 17.

Sed quicquid sit de hac opinione, non fuit opus in hac facti specie illam discutere, quia non constat Ferratinos ad pinguiorem fortunam perueniße, & hodie non agitur in foro conscientiæ, sed in foro fori.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. C O C C I N O.

S. Rotæ Romanæ Decano.

Romana Hæreditatis.

Luna 19. Nouembris 1635.

A R G V M E N T V M.

Sicuti creditur Notario de rogitu testamenti nuncupatiui simpliciter, ita quoque propter identitatem rationis ei fides adhibenda est de rogitu consignationis schedulæ à tergo illius scripto, quod pariter testamentum nuncupatiuum, nuncupatione implicita nominatur, *& Modestin. Pistor. in cons.* 31. *num.* 36. *lib.* 1. contrarium sentiens refutatur, eiusque obiectis plenè satisfit: demum nonnulla circa identitatem schedulæ deducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Restitutio in integrum denegatur etiam priuilegiatis, quando non constat de læsione.*

2 *Immissio ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. non denegatur hæredi scriptæ habenti testamentum validum non cassum, non abolitum, neque cancellatum.*

3 *Testamentum nuncupatiuum vnde dicatur, & illius validitas inficiari non potest, quando constat de identitate schedulæ.*

4 *Testamentum an sit validum quoad legata, si Testator coram testibus, adhibitis solemnitatibus requisitis dixerit, volo quod hæres meus det illud, quod scriptum est in folio, quod dedi Guardiano S. Francisci.*

5 *Et quid in hæredis institutione.*

6 *In Testamento nuncupatiuo debet Testator ore proprio hæredem nominare, vel scribere.*

7 *Et an sufficiat, quod nomen* hæredis *exprimatur, vel alio modo indubitabili demonstretur.*

8 *Item satis est, quod nominatio sit specialis, licet non singularis.*

9 *Et quid si cedula ad quam se refert Testator non sit scripta propria manu ipsius.*

10 *Identitas schedulæ licet faciliùs probetur si fuerit scripta manu Testatoris.*

11 *Non tamen tollitur quod eadem identitas ex alijs probationibus, vel coniecturis legitimis ostendi possit.*

12 *In Testamento nuncupatiuo simpliciter creditur Notario, qui est rogatus vt scribat, & sufficit, quod attestetur de præsentia testium, idem dicitur.*

13 *Et quid de testamento nuncupatiuo, nuncupatione implicita, quando Notarius scripsit à tergo schedulæ rogitum, & testes.*

14 *Secus autem vbi rogitus Notarij non esset appositus à tergo schedulæ datæ per ipsummet Testatorem.*

15 *Rogitus Notarij quando apparet scriptus à tergo schedulæ Testatoris, non agitur amplius de simplici scriptura priuata, sed de instrumento publico.*

16 *Modestinus Pistor* cons. 31. num. 36. vers. respondeo lib. 1. *refutatur.*

17 *Inter Testamentum nuncupatiuum simpliciter, & nuncupatiuum nuncupatione implicita nulla adest differentia, & quare n.* 19.

Et in contrarium adducta reijciuntur, n. 20. *&* 21.

18 *In Testamento clauso non est necesse, quod Testator ore proprio nominet hæredem, sed sufficit, quod testes audierint, contenta in dicta schedula esse ipsius testamentum.*

22 *In Testamento clauso identitas non probatur ex sigillis in eo appositis, & quare.*

23 *Secus, quando Testator confidit de Notario, & ista fides ex persona ipsius Notarij non vacillet.*

In hac celebri causa emanarunt tres Decisiones. Prima sub die 19. Nouembris 1635. quæ est præsens decisio. Altera vero sub die 17. Aprilis 1636. coram bon. mem. Coccino, quæ erit infra in hoc Volumine. Tandem tertia, quæ confirmatoria istarum duarum præcedentium, emanata sub die 8. Martij 1652. coram bon. mem. Leone Verospio, est iam impressa supra in hac parte 11. recent. decis. 228. vbi promissi superiores duas decisiones in hac causa edere cum non sint impressæ, me ad publicum bonum editurum.

D E C I S I O CCCLIX.

BOn. mem. Pompeius de Angelis Romanus, Canonicus Sanctæ Mariæ Maioris 22. Septembris 1629. vocato Notario, & testibus coram ipsis consignauit dicto Notario duo folia complicata, tribusque sigillis obsignata, continentibus in corpore Coronam, Tres Stellas, Sbarram, hoc est latinè loquendo fasciam, siue trabeam, & tres Montes, & asseruit in dictis filijs contineri suum vltimum Testamentum, & vltimam voluntatem, hæredum institutionem, legata, & alia, quæ voluit valere post mortem, & esse scriptum, & subscriptum, de suo tamen ordine, & commissione manu D. Lelij Lauri, & illud valere voluit iure Testamenti nuncupatiui, &c. & à tergo dictorum foliorum Notarius confecit rogitum, descriptis septem testibus.

Mortuo Testatore fuerunt aperta folia, & repertum,
quod in illis fuerant scripti hæredes Monachi Sanctæ Poten-
tianæ, qui obtinuerunt Immissionem aduersus hæredes ab
intestato, qui prius fuerant immissi, & cum ob non prose-
cutionem causæ, iudicium transierit in iudicatum, consul-
ta Rota, fuit dubitatum, an constaret de causis restitutio-
nis in integrum, & solis prætensis hæredibus ab intestato in-
formantibus, Rota resoluit, non constare de causis restitu-
tionis, † cùm læsio non appareat, sine qua etiam priuile- 1
giatis denegatur restitutio, *l. nam postea*, §. *si minor*, *ff. de
iureiuran. l. si ex causa indicati*, *ff. de minor.* Natta *cons.* 548.
n. 35. Rota *decis.* 1. *de restitut. in integr. in nou. & fuit dictum
in causa Romana rescissionis contractus* 18. *Decembris* 1651.
coram Eminentissimo bon. mem. Card. Verospio.

Monachi enim † habent testamentum validum non 2
cassum, non abolitum, neque cancellatum, & ideò illis non
potuit denegari immissio, ex remedio, *l. final. C. de edict.
Diu. Adrian. tollend.*

Validitas † Testamenti in hoc casu, cum de alijs non du- 3
bitetur, non potest inficiari, quia Testamentum vocatur
nuncupatiuum, nuncupatione implicita, scilicet per rela-
tionem ad illa folia, quæ sunt certa, & indubitata, & de il-
lorum identitate sine hæsitatione constat, Bart. *in l. si ita
scripsero*, *n.* 1. *ff. de cond. & demonstr.* † qui tenet Testa- 4
mentum valere quoad legata, si Testator coram testibus,
adhibitis solemnitatibus requisitis dixerit, volo, quod hæ-
res meus det illud, quod scriptum est in folio, quod dedi
Guardiano S. Francisci, dummodo legitimè constet schedu-
lam esse Testatoris, quam doctrinam testatur communem
plures DD. quos allegat Guttier. *pract. qq. lib.* 2. *quæst.* 41.
num. 5. † & habere locum etiam in hæredis institutione, 5
idem Guttier. ex communi eodem loco testatur, & idem di-
cit Padill. *in l. cum quidam*, *num.* 14. *ff. delegat.* 2. & la-
tissimè

tissimè Magdalen. de numero testium cap. 27. n. 9. qui infini-
tos cumulat, & simpliciter hoc dicunt Alex. cons. 176. n. 6.
lib. 5. Castr. cons. 414. n. 3. vol. 2. Clar. in §. testamentum,
q. 4. vers. sed pone, Dilect. de arte testand. tit. 2. cautel. 4. n. 2.
Paris. cons. 19. n. 13. lib. 3. Modestin. Pistor. cons. 31. quæst. 2.
n. 25. & alios congerit Matth. Berlich. concl. 4. n. 25. in fin.
p. 3. Couarr. in cap. cum tibi in princip. n. 5. de testam. & Gra-
tian. discept. 973. n. 1. & seqq. & in specie num. 43. & discept.
605. n. 36. & 37. & hanc sententiam pluries fuit secuta Ro-
ta allegando etiam alios DD. Verall. decis. 260. n. 1. p. 3. &
in causa Romana Testamenti 28. Maij 1582. coram fa. mem.
Clem. VIII. & in alia Romana Testamenti 9. Decembris
1620. coram me, & in eadem 9. Decembris 1624. coram bon.
mem. Francisco Vbaldo, & in causa Romana hæreditatis de
Arrigonijs 23. Iunij 1627. cor. bo. me. Card. Virili, & in cau-
sa Narnien. hæreditatis 24. Ianuarij, & 28. Maij 1629. coram
Reuerendiss. D. meo Episcopo Vrgellen. & in eadem causa 16.
Nouembris 1629. coram R. P. D. meo Ghisilerio.
6 Nec in istis terminis obstat, † quod Testator ore proprio
hæredem non nominauerit, neque scripserit, quod est ne-
cessarium in testamento nuncupatiuo, l. hac consultissima,
§. per nuncupationem, vbi gloss. & DD. & l. iubemus, Cod.
7 de testam. l. heredes palam, ff. eodem tit. † Quia cùm hæc
nominatio non requiratur pro forma substantiali actus, sed
pro forma demonstratiua, & pro certitudine ad euitandas
fraudes, sufficit, quod nomen hæredis exprimatur, vel alio
modo indubitabili demonstretur, vt constat ex lib. 1. & 2.
ff. de liber. & posthum. & in istis terminis tenet, & latè com-
probat Guttierez. pract. qq. allegat. lib. 2. quæst. 41. n. 3. & 4.
& Ludouic. Lana in cons. 1. n. 15. post tractat. de testam. for-
mul. & latissimè etiam Thomas Maulius lib. 1. vltim. volunt.
lib. 16. de hæred. instit. folio mihi 248. heres debet nominatim,
ibi exceptio 2. Vasquez de success. creat. lib. 2. §. 17. n. 54. vers.
addo quod potissima ratio, Couarr. in d. cap. cum tibi n. 5. de
testam. Castr. in l. hac consultissima, §. per nuncupationem, C.
de testam. & in l. vbi autem non apparet, §. qui vinum, ff. de
verb. oblig. Guidopap. decis. 459. Peralta in rubr. de hæred.
instit. n. 76. & 77. & de communi testatur Paris. d. cons. 19.
n. 13. lib. 3. Tellius Fernandez ad leges 37. Tauri n. 5. & ista
est communis magis, & communis sententia, vt videre est
apud Guttier. loco allegato, & latissimè etiam Magdalen.
8 loco supracitato n. 10. & n. 11. dicit, † quod hæc nominatio
est vera, & propria, saltem specialis, licet non singularis, &
9 latissimè etiam nu. seqq. vbi respondet contrarijs, † & proce-
dit etiam, quod cedula, ad quam se refert Testator non sit
scripta propria manu ipsius, prout in casu nostro, si modo
constet eam esse, de qua Testator sensit, Castr. in l. hac con-
sultissima, §. per nuncupationem n. 3. vers. mihi non videtur
necessarium, C. de testam. Iason in Auth. quod sine n. 1. vers.
tertius casus, C. de testam. Alex. cons. 176. n. 3. vers. 2. re-
spondeo, lib. 5. Clar. in §. testamentum q. 4. vers. sed pone ali-
quis, Padill. in l. cum quidam, n. 13. ff. de legat. 2. Hippolytus
Riminaldus instit. de testam. in princip. n. 496. Ludouicus La-
na de testam. formul. n. 37. & cons. 1. post dicto tractat. n. 71.
Fusar. cons. 41. n. 27. & non dissentit Menoch. cons. 313. n. 47.
& fuit dictum in dicta causa Romana Testamenti cor. bon. me.
Francisco Vbaldo, & fuit etiam admissum in dd. decisionibus
Narnien. coram DD. meis Vrgellen. & Ghisilerio, cum in
illo casu Testamentum non esset conscriptum manu ipsius
10 Testatoris, † licet verùm sit, quod facilius probatur identi-
tas, si schedula sit scripta manu Testatoris, Fusar. dicto cons.
11 41. n. 27. in fin. † sed non propterea tollitur, quod eadem
identitas ex alijs probationibus, vel coniecturis legitimis
ostendi possit, Bart. Angel. & alij, quos allegat Fusar. dicto
loco num. 28.

Nec potest dubitari de certa, & indubitata identitate fo-
liorum datorum Notario, quia cùm agatur de testamento
12 nuncupatiuo, nuncupatione implicita † sicuti in testamento
nuncupatiuo simpliciter creditur Notario, qui est rogatus,
vt scribat, & sufficit, quod attestetur de præsentia testium,
quia Testator confidit de ipso, Bart. in l. 2. ante n. 2. vers. si
enim creditur Notario, ff. quemadm. testam. aperiant. Fulgos.
cons. 56. n. 1. & 2. Soccinus cons. 142. n. 7. in fine lib. 1. Lana
de formul. testam. n. 47. & 48. & dicto cons. 1. post d. tract.
n. 49. & seqq. & num. 74. & considerauit Rota in dicta causa
Romana Testamenti cor. bon. mem. Vbaldo, & in dicta causa
Romana de Arrigonijs, & in alia Narnien. hæreditatis coram
13 R. P. D. meo Ghisilerio, † ita in testamento nuncupatiuo,
nuncupatione implicita, cum non possit allegari congrua
ratio diuersitatis inter testamentum nuncupatiuum simpli-
citer, & testamentum nuncupatiuum, nuncupatione im-
plicita, quando Notarius scripsit à tergo schedulæ rogitum,
& testes, vt patet ad sensum, & benè ad propositum Lana d.
tract. de testam. formul. & optimè Clarus in §. testamentum,
quæst. 4. n. 3. in fin. vbi protulit hæc verba, Consulo tamen,
quod Testator faciat per Notarium à tergo ipsius schedulæ,
vel scripturæ clausæ apponi tempus, & nomina testium,
& rogitum, ne postea contingat dubitari circa identitatem
scripturæ, & hoc dictum sequitur Mascard. de probat. concl.
1352. n. 82. in fin. vol. 3. & Gratian. lib. 5. & discept. 973.
n. 46. † & licet numeris seqq. concludat contrarium in casu
suo tamen ibi rogitus Notarij non erat appositus à tergo ce-
dulæ datæ per ipsummet Testatorem, prout rogitus est po-
situs in casu nostro, & prædicta corroborantur ex tribus si-
gillis, cum quibus dicta folia fuerunt obsignata, quæ etiam
hodie inspiciuntur, † & ista benè videntur procedere, quia
quando rogitus Notarij est à tergo scriptus, non agitur am-
plius de simplici scriptura priuata, sed de Instrumento publi-
co, quia de dicta cedula constat per Instrumentum publi-
cum, vt considerauit Rota Maceraten. in decis. 82. n. 26. in
nouiss. impressis.

Neque obstat, † quod Modestinus Pistor in d. cons. 31. 16
n. 36. vers. respondeo lib. 1. conetur afferre rationem diuer-
sitatis, videlicet, quod Notario creditur, quando testamen-
tum habet iustam formam, prout testamentum nuncupati-
uum, quia in eo nulla alia forma requiritur, quam vt No-
tarius voluntatem Testatoris coram testibus declaratam,
coram septem testibus in forma publici Instrumenti redigat,
& propterea cum testamentum habeat formam suam No-
tario creditur, nec subsit in eo tantum periculum, quantum
in testamento redacto in scriptis per Testatorem, vel per
alium de ordine suo, & postea consignato Notario, absque
eo, quod fuerit lectum coram testibus, quia sit in testamen-
to nuncupatiuo Notarius aliter scripserit voluntatem Te-
statoris, quam ab eo fuerit prolata, facilè potest de menda-
cio per testes, qui voluntatem Testatoris audiuerunt con-
uinci. † Nam huic fundamento satis subtili, fuit responsum, 17
non adesse diuersitatis rationem inter testamentum nuncu-
patiuum, nuncupatione implicita, & testamentum nuncu-
patiuum simpliciter, quia sicuti adimpletur forma in testa-
mento nuncupatiuo, scribendo coram testibus id, quod di-
cit Testator, ita in hoc testamento nuncupatiuo, nuncu-
patione implicita seruatur forma, quando datur Notario
schedula, & dicit Testator disponere iuxta contenta in
dicta cedula. Quia sufficit, quod testes simpliciter audie-
rint contenta in dicta schedula, esse suum testamentum
absque eo, quod ore proprio Testator nominet hæredem,
vt dicunt DD. supra allegati, Bart. in d. l. si ita scripsero in
fine, vers. respondeo quod sufficit, ff. de condit. & demonstr.
Castr. in d. cons. 414. n. 3. vers. respondeo, n. 2. Alex. in d.
cons. 176. num. 6. vol. 5. Lana allegat. cons. 1. num. 72. &
consentiunt, & tenent omnes DD. supra allegati, † & sic 19
circa fidem Notarij non potest considerari diuersitatis ra-
tio, in Testamento simpliciter nuncupatiuo, & Testa-
mento nuncupatiuo, nuncupatione implicita, quia vtrum-
que Testamentum habet suam formam, & sic in vtroque
casu est locus, quod Testator confidat de Notario.

Nec placuit illa diuersitatis ratio, † quod in Testa- 20
mento nuncupatiuo simpliciter si Notarius scriberet con-
trarium posset redargui de falso per Testes, quod non
potest fieri in Testamento nuncupatiuo nuncupatione
implicita ex quo Testes ignorant disposita à Testatore,
quia fuit responsum, quod vt plurimum Testes moriun-
tur ante ipsum Testatorem, & fides stat in sola inscriptio-
ne Notarij, & ideò hoc argumentum nihil videtur fa-
cere. † Secundò fuit responsum hoc nihil facere quoad 21
fidem, quam habuit Testator respectu ipsius Testamenti
nuncupatiui nuncupatione implicita, quia in hoc ge-
nere Testamenti confidit de Notario, & si noluisset
de eo confidere, poterat facere Testamentum nuncu-
patiuum simpliciter, non autem nuncupatione implicita,
prout fecit.

Denique non obstat, † quod sit facienda vis in sigillis ap- 22
positis dictis folijs ex eo, quod pinguia legata fuerunt facta
certis familiaribus, qui potuerunt apponere sigilla, vt in
simili considerat Modestinus Pistor. loco citato, quia † si- 23
cuti ex prædictis non subsistunt rationes ipsius circa alia,
neque subsistit illud fundamentum, quia si Testator con-
fidit de Notario, sigilla deducuntur adminiculatiuè, &
Modestinus mouetur ex eo, quod sigilla erant penes Nota-
rium

rium, & dicit, quod ad libitum suum poterat scribere alia solia, & non considerauit, quod ista præsumptio reijcitur ex quo Testator, confidit de Notario, & sufficit, quod quocunque modo adminiculetur, quod ista fides habita de Notario, ex persona ipsius, non vacillet, prout in casu isto ea rogitu scripto à tergo dictorum soliorum cum relatione ad dicta solia, & ea sigillis appositis in dd. solijs.

Et sic contra informantes conclusum non constare de causis Restitutionis in integrum,

R. P. D. PANZIROLO,

Posteà S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 23. Ianuarij 1636.

ARGVMENTVM.

Lucrum habet eadem priuilegia, quàm sors tacita hypotheca per susceptionem Tutelæ oritur in bonis Tutoris ad fauorem Pupilli. Tutor quando teneatur ad vsuras pupillares. Solutio in dubio, in quam causam dicitur cadere.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum sortis de Iure gaudet eodem priuilegio prelationis, sicuti sors.*

2 *Debitor, si in proprijs libris, aliquem creditorem pro certa summa descripserit, vtique illa debetur, si debitor voluerit, quod in hoc staretur eius assertioni.*

3 *Per Tutela susceptionem oritur tacita hypotheca ad fauorem pupilli, super omnibus bonis Tutoris.*

4 *Hypotheca tacita, si est prior, præferenda est, & expressæ posteriori.*

5 *Tutor tenetur ad vsuras pupillares si pecunias pupilli non posuerit ad honestum lucrum, prout tenebatur.*

6 *Tempus conuentionis non solutionis attendi debet ad effectum anterioritatis.*

7 *Prior, vt quis dicatur, & præferatur in obligatione alteri creditori attendetur initium contractæ obligationis, non autem dies destinata solutionis.*

8 *Solutio præsumitur facta in extinctionem debiti antiquioris.*

9 *Solutio est potius referenda in extinctionem fructuum, & vsurarum, quam sortis.*

DECISIO CCCLX.

Ex quatuor partitis, quas petebant Ardiccionij tanquam creditores anteriores in bonis Caroli Ghezzij in concursu D. Bonanni, & aliorum, Domini sub die 1. Decembris 1634. cœperunt resolutionem solùm quoad partitam scutorum 1300. datam Carolo ad lucrum de anno 1608. super negotio serico, quod exercebat, vt patet ex decisione tunc emanata; Hodie verò reassumpta fuit disputatio super alijs tribus partitis, quarum prima est scut. 2744. 91. quæ conflatur ex scut. 1651. prouenientibus ex lucro supradicti capitalis scutorum 1300. ac etiam ea alijs scuta 1093. quæ asseruntur extitisse penes Carolum de tempore obitus Patris ipsorum de Ardiccionijs. Et pro istis duabus summis Domini non dubitarunt constare de Anterioritate illorum de Ardiccionijs; Nam quoad dicta scuta 1651. quæ proueniunt ea dicto lucro, clarè patet ex quo Carolus expressè obligauit se tam pro restitutione sortis, quàm pro
1 solutione lucri; & dato etiam, quod pro lucro † non se expressè obligasset, illud tamen de Iure gaudet eodem priuilegio prælationis sicut sors, *l. si Insula*, *l. Lucius*, *ff. qui poss. in pign. hab.* Rip. *in l. priuilegia num. 9. ff. de priuileg. Cred.* Negus. *de pign. 5. part. membr. 2. num. 9. vers. tertiodecimo*, ampla Surd. *cons. 7. num. 18. lib. 1.* Amator. Rodriquez *de priuileg. cred. part. 2. artic. 1. num. 10. vers. sed & si nihil nominatim*. Nec facta fuit aliqua difficultas quoad dicti lucri quantitatem, quia Carolus voluit, quod in hoc staretur ipsius assertioni, & sic eum ipse annuatim in pro-
2 prijs libris descripserit Ardiccioniun creditorem † pro certa quantitate, vtique illa visa est deberi, *c. si cautio*, *& ibi gloss. verb. si causam de fid. Instrum.* Pro reliquis verò scut. 1093. dictum fuit competere etiam anterioritatem, quia cùm hæc quantitas extaret penes Carolum de tempore obitus Ardicconi Patris pupillorum, vt supra dictum est, Pupilli statim per aditionem hæreditatis fuerunt effecti Domini huius crediti, de quo tempore, nec Bonannus, nec alij habebant bona Caroli hypothecata; quare cùm per susceptionem † tutelæ orta fuerit tacita hypotheca ad fauo- 3
rem pupillorum super omnibus bonis dicti Caroli Tutoris, *l. pro officio*, *C. de admin. tut.* vbi Bart. & Salyc. *in princip.* Felic. *de Censibus lib. 3. cap. 5. num. 18.* Amator. Rodriq. *d. part. 2. artic. 5. num. 10. vers. dicens id procedere*, ista hypotheca tacita, quæ † est prior, præferenda est expressæ po- 4
steriori ipsius Bonanni, ac aliorum, Diu. *reg. qui prior.* & ibi Adden. *de reg. iur. in 6.* Alex. *cons. 58. n. 5. lib. 7.* Fulgos. *cons. 132. n. 1.* Negus. *de pign. 2. part. memb. 4. n. 98.* qui loquitur de pupilli, & allegat Text. *in l. 1. C. rem alien. geren.* Hermanus Mentez. *de præferentijs cred. lib. 2. tit. 7. num. 6. & seqq.*

Secunda partita est scut. 1735. pro interesse supradictæ partitæ decurso ab anno 1619. quo Carolus tutelam suscepit, vsque ad eius obitum de anno 1628. Et etiam in hac Domini dixerunt Ardiccionis competere anterioritatem, cùm sint vsuræ pupillares, quæ debentur, ex quo Carolus † pe- 5
cunias pupilli non posuit ad honestum lucrum, prout tenebatur *text. in l. si Tutor constitutus*, *l. ob fœnus*, *ff. de admin. Tut.* Bald. *cons. 109. n. 2. vers. Tutor tamen lib. 2.* Signorol. *cons. 107. sub n. fin.* & Angel. Aretin. *cons. 8. sub num. 1.* Gabr. *cons. 26. n. 12. lib. 1.* Couarr. *variar. lib. 3. cap. 2. sub n. 1. vers. illud sane obseruandum.*

Adest denique vltima partita scutorum 2636. quæ Carolus Tutor exegit ex fructibus hæreditarijs à d. anno 1619. vsque ad annum 1628. Et pro hac pariter summa Ardiccionij habiti sunt pro anterioribus. Nam licet Bonannus habeat suam hypothecam de anno 1616. attamen stante prædicta obligatione Caroli circa administrationem de anno 1619. attendi debet † tempus conuentionis non hodiernæ solu- 6
tionis, *l. qui Balneum*, *l. potior*, *§. videamus*, *l. Lucius*, *ff. qui post in pign. hab.* Rodericus, Suarez *in l. post rem iudicatam in declaratione legis Regn. limit. 7. num. 4. ad fin.* Rebuff. *in comment. ad l. Gall. tit. de constit. reddit. art. 1. gloss. 8. num. 9.* Negus. *de pign. part. 5. membr. 2. num. 10.* Balduin. *de pignor. cap. 1.* Donell. *eod. tract. cap. 12.* Connan. *lib. 4. comment. cap. 17. num. 3.* & generaliter initium † contra- 7
ctæ obligationis non diem destinatæ solutionis inspiciendum esse, vt quis prior dicatur, & præferatur in obligatione alteri creditori, docet *Iureconsul. in l. 1. vers. vtique*, *ff. qui pot. in pign. hab.* Roderic. Suarez *vbi supra*, Paz. *in prax. 5. part. tom. 1. cap. 4. num. 5. & 6.*

Non obstat, quod Carolus durante Tutela soluit pro pupillis scuta 3790. 92. quæ censentur soluta † in extinctio- 8
nem debiti antiquioris, & sic scut. 1300. quæ erant sub vsuris, quia fuit responsum solutiones prædictas fuisse factas à Carolo de fructibus redditimum dictæ hæreditatis quos sicut annuatim exigebat, ita etiam annuatim pro victu, & substentatione pupillorum soluebat: Et quatenus etiam dictæ solutiones in aliquo excederent fructus hæreditatis, illæ potius † veniunt referendæ in extinctione fructuum, & vsu- 9
rarum, quam sortis, *l. 1. vers. si venter*, *C. de solut.* vbi Salyc. *in fin.* Castrens. *in l. Titia 44. in princip. ff. de solut.* Imol. *in l. 1. col. 3. in fin. vers. sed certe*, *ff. eodem*, Menoch. *cons. 181. n. 57. vers. secundo respondeo*, qui loquitur in terminis societatis Diepparia, Gratian. *discept. 204. n. 31.*

Cæterùm Domini reseruarunt particulariter videre an D. Bonanno saltem competat prælatio excessione per ipsum reportata à filiabus Caroli in bonis maternis.

Et ita fuit decisum parte vtraque informante.

R. P. D. DVNOZET.

Romana Prætensæ Deuolutionis.

Luna 18. Februarij 1636.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis caducitas, si non sit declarata contra Authorem, nullatenus declarari potest contra Successorem, & quare. Proprietarius, si postquam emphyteuta incidit in commissum ob non solutum canonem, non declarauit factum esse locum caducitati, eam acceptando, si moriatur absque dicta declaratione, censetur dictam caducitatem remisisse, & nec eius heres potest illam acceptare, & alia, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando est priuata, transitoria est ad quoscumque heredes.*

2 *Quod multo magis procedit, quando concessio facta fuit pro se, heredibus, & successoribus in infinitum, & cum clausula,* ad haben.

3 *Canonis non solutionis negatiua probatur, eo ipso, quod emphyteuta non docet se soluisse.*

4 *Caducitas non declarata contra Authorem, non potest declarari contra Successorem.*

5 *Actio omnis criminalis tendens ad vindictam, morte delinquentis extinguitur, nec amplius potest suscitari, & num. 46.*

Actio commissi re integra morte extinguitur, n. 5.

6 *Actio criminalis morte non extinguitur, quando pœna vigore pacti incurritur. Sed hoc procedit in pœna conuentionali, & non in expressa a iure, n. 7.*

8 *Emphyteuta cessante in solutione Canonis per triennium cadit ab emphyteusi, si eam obtinet à priuato, quia si ab Ecclesia sufficit biennium.*

9 *In Contractibus, si fiat aliqua expressio, quæ sit in omnibus, & per omnia conformis dispositioni iuris, nihil operatur, & n. 14. & n. 59.*

10 *Pactum est intelligendum secundum naturam contractus, & subiectam materiam.*

Iuramentum sequitur naturam contractus, n. 10.

11 *Pactum etiam conforme iuri communi causat deuolutionem ipso iure.*

12 *Bona ob non solutum canonem ipso iure deuoluuntur stante pacto, quod absque Iudicis sententia, & ipso iure deuoluantur.*

13 *Caducitas non solum incurrit ob alienationem irrequisito Domino, sed etiam ob non solutum canonem ipso iure.*

15 *Caducitas incurritur, quatenus Dominus directus velit. Et ideò requiritur eius declaratio.*

16 *Caducata non potest dici emphyteusis absque Domini declaratione.*

17 *Caducitatem si in eius vita dominus directus non acceptauit, censetur illam remisisse, itaut illius heredes non possint illam acceptare.*

18 *Heredes domini directi non possunt acceptare caducitatem non acceptatam à defuncto, etiam stante pacto, quod bona ob non solutum canonem deuoluantur ipso iure.*

19 *à Voluntate mera Domini directi dependet, an velit acceptare caducitatem.*

20 *Heres legata tacitè reuocata per inimicitias inter legatarios, & defunctum contractas, negare quamuis aliter non reuocauerit, aut voluntatem suam expresserit.*

21 *Feudo priuatur filius ob culpam patris, licet in vita eius tacuerit Dominus.*

23 *Caducitas, quando est inducta ob non seruata pacta in concessione apposita, id nocet etiam heredibus quamuis in vita Vassalli Dominus tacuerit, nec conquestus fuerit.*

24 *Text. in l. 3. §. final. ff. de alimen. leg. declaratur, & num. 20.*

25 *Heredi non licet semel remissam iniuriam à defuncto suscitare.*

26 *Emphyteuta per commissum simpliciter non cadit à iure suo, sed ita demum si Domino placuerit.*

27 *Quæ conditio etsi resolutiua sit non suspensiua, exigit tamen, quod Dominus voluntatem suam declaret.*

28 *In Feudis, nullo iure cauetur, quod eorum caducitas pendeat à voluntate Domini, sed secus est in emphyteusi.*

29 *Pactum in emphyteusi continens, quod emphyteuta ipso facto cadat a iure suo efficit, vt pœna sit transitoria ad heredes.*

30 *Pactum appositum in concessione emphyteusis, sequitur naturam ipsius emphyteusis.*

31 *Voluntatem declarandi ius adeò personale, quod morte extinguitur. Et hoc maximè in præiudicium tertij, num. 32.*

33 *Legitimæ supplementum à filio viuente non petitum censetur remissum, itaut ab eius heredibus peti non potest.*

Caducitas non potest per heredem Domini contra emphyteutam, & illius heredes intentari, & n. 33.

34 *Voluntatis declaratio morte extinguitur.*

36 *Reuocatio inducta ob causam non sequutam, seu pacta non seruata ad heredes transit ad instar pœnæ conuentionalis.*

37 *L. fin. C. de reuocan. donat. est odiosa, & contra iuris regulas.*

38 *Donatio semel perfecta amplius reuocari non potest.*

39 *Donatio ob ingratitudinem reuocanda est, dicta reuocatio tanquam odiosa solis donatoribus tribuitur, & successoribus denegatur.*

40 *Donationem reuocandi potestas ad solos donantes restricta est, num. 41.*

42 *L. fin. C. de reuocan. donat. cum sit odiosa est restringenda ad casum ibi expressum.*

43 *Emphyteuta culpam, ob quam incidit in caducitatem, Dominus tacendo, moriendo videtur remisisse.*

44 *Proprietarius, vt dicatur tacitè remisisse caducitatem emphyteutæ, debet probari eius scientia, & in dubio præsumitur ignorantia in Domino, nisi probetur scientia.*

45 *Proprietario defuncto, si illius heredes agunt contra emphyteutam, qui incidit in caducitatem, tunc vt caducitas censeatur remissa, probari debet, quod Dominus habuerit notitiam caducitatis, sed quando agitur contra heredes emphyteutæ, non est probanda dicta sententia. Vide rationem n. 47. & 48.*

49 *Actio commissi ex mero delicto procedit, nec per actionem ex contractu purgatur.*

50 *Emphyteuta ex vi contractus, & pacti vinculo tenetur canonem soluere, rem etiam non vendere Domino inconsulto, nec illam deteriore.*

51 *Actio ex contractu, quàm Dominus emphyteusim ex causa commissi repetit est in rem scripta, quæ contra tertium possessorem transit.*

52 *Emphyteuta cessante a solutione canonis, vel alienante inconsulto Domino oritur contra eum duplex ius Ordinarium, & extraordinarium.*

53 *Ordinarium prouenit ex contractu ipso, quod continet damnum, & interesse Domini, & hoc ius transit ad heredes.*

54 *Aliud ius extra ordinarium pœnale, quo Dominus potest declarare emphyteutam cecidisse à Iure suo, & istud prouenit ex dolo, & culpa emphyteutæ, & istud ius sit personale ad alias personas non debet extendi, & num. 56.*

55 *Incendiarij heredes, seu alicuius alterius delinquentis sunt censuris compellendi ad resarciendum damnum.*

57 *Commissi pœna est legalis, & non conuentionalis.*

58 *Pœna inducta à lege an transeat ad heredes, ipso iure.*

60 *Procurator habens speciale mandatum, præsumitur certiorasse Dominum de his, quæ accidunt.*

61 *Officialis censetur certiorasse suum Dominum, licet secus est in procuratore generaliter constituto.*

62 *Emphyteuta, quando non est eiusdem fori, quod est proprietarius, non tenetur ire ad eius domum ad soluendum canonem, sed ipse Dominus debet accedere ad domum Emphyteutæ, & n. 64.*

63 *Nec hoc casu protestatio emphyteutæ est necessaria, nisi ad bene esse, & n. 65.*

66 *De Deuolutione, quando agitur contra successorem ex facto defuncti, vt non habeat effectum, sufficit, quod res sit dubia.*

67 *Feudi successor, quando est priuandus eo, ex facto defuncti, requiritur quod deuolutio sit adeo clara, quod nullo pacto negari possit, aut defendi, sed si egeat aliqua probatione feudum nullo modo potest ab eo colli, quod multò magis procedit in emphyteusi.*

68 *De Delicto mortui, valdè iniquum esset, si heres non posset se defendere.*

69 *Emphyteusis deuolutio cessat, si mora fuerit purgata tempore habili.*

70 *In Canonis solutione annus debet considerari à die concessionis, non à die, qua canon solui debet.*

71 *Cedulæ productio deseruit pro solutione.*

72 *Ad Deuolutionis effectum requiritur, quod cessatio à solutione sit per triennium integrum.*

73 *Emphyteuta, si soluat canonem pro primo anno, & pro secun-*

secundo anno non, & pro tertio soluat, sed pro quarto non soluat, non potest expelli.

74 *Mora, quando sumus in casu purgabili, satis est, quod purgetur.*

75 *Rot. decis. 466. num. 1. part. 1. diuers. declaratur, & num. 94.*

76 *Heres emphyteuta est excusandus si iusto errore ductus canonem non soluerit integrum.*

77 *Proprietarius potest spernere solutionem Canonis, factam a tertio.*

78 *Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 7. n. 2. & alij declarantur.*

79 *Pecunias, si quis deponat nomine alterius, adhoc, ut soluat aliquem canonem, animo se reualendi, ista verba important, quod mutuo ei dedit illas pecunias.*

80 *In Emphyteutico contractu si dies, & pœna sint apposita ab homine mora non potest purgari.*

81 *In Contractu emphyteutico, quando dierum est opposita ab homine, & pœna à iure, isto casu admittitur purgatio mora ante acceptatam deuolutionem.*

82 *Mora purgatio ex aquitate à lege est introducta.*

83 *Lex vna ab alia tollitur, & declaratur.*

84 *Mora celeri satisfactione purgatur, & hoc secundum aquitatem Iuris Canonici, quod maxime innitur aquitati.*

85 *Mora, quando dicatur celeriter purgata, statur arbitrio.*

86 *Emphyteuta dicitur celeriter purgasse moram, si eam purget antequam Dominus declaret velle esse locum caducitati.*

87 *Iudex in dubio in eam sententiam inclinare debet, per quam caducitas euitetur.*

88 *Text. in c. potuit de locat. procedit tantum in emphyteusi Ecclesiastica, non autem Laicorum.*

89 *In Emphyteusi laicorum si procedendum est secundum aquitatem, & sola rei veritate inspecta, seruari debet, c. potuit de locat. etiam in terris Imperij.*

90 *Mora purgatio in emphyteuta, vt euitetur, Dominus statim lapso tempore debet acceptare caducitatem.*

91 *Emphyteuta dicitur esse in mora, postquam Dominus acceptauit caducitatem, qua post modum purgari potest celeri satisfactione, ac per depositum, & n. 29.*

93 *Emphyteuta, vt dicatur celeri solutione purgasse moram, cum hoc resideat in arbitrio Iudicis, quod arbitrium intellige, vt non operetur vltra duos menses, quod est verum post acceptatam à Domino deuolutionem, sed secus est ante.*

95 *Caducitatis pœna, si Canon non soluatur per triennium est pœna legalis, non autem ex dispositione hominis, etiam quod legatur in Instrumento.*

96 *Pactum appositum in aliquo contractu, si sit per omnia conforme dispositioni Iuris communis, non alterat ipsum ius commune.*

97 *Ius petendi rem, qua incidit in commissum, quinquennio prascribitur.*

98 *Ius commissi contra emphyteutam post quinquennium non durat.*

99 *Emphyteuta hæres si ex facto proprio deficiat in solutione per triennium, &c. potest contra eum intentare caducitatem Dominus.*

100 *Emphyteuta in re emphyteutica certum est, quod potest constituere vsumfructum.*

101 *Emphyteutico rei vsufructu legato, vsufructuarius tenetur ad solutionem Canonis, cum istud onus sit reale.*

102 *Vsufructuarius ab onere soluendi canonem non potest se eximere, & n. 103.*

104 *Immissus Saluiani vigore, si non sit immissus propter debitum Domini, sed Antecessoris, tenetur ad solutionem Canonis, itaut si non soluat emphyteuta non cadit pro tempore quo res reuertitur ad ipsum Dominum.*

105 *Patri debetur vsusfructus in bonis aduentitijs filiorum.*

106 *Pater, si committat delictum, ob quod bona feudalia transeant in Fiscum, intelligitur durante vita patris.*

107 *Et si eius filij nihil habent ex istis bonis deuolutis, in vita patris ali debent.*

108 *Prelatus in vita aquiparatur vsufructuario, & in morte vsuario.*

109 *Prelatus, si delictum commiserit, ob quod sit priuandus feudo, deuolutio fit ad Dominum ipso prelato viuente, & post mortem illius reuertitur ad successorem in pralatura.*

110 *Ecclesia damnum non patitur si eius Pralatus aliquod delictum commiserit, sed d. Pralatus delinquens, in eo, quod viuus habere debet.*

112 *Pralato, aut Rectore quolibet delinquente, tandiu feudum Ecclesia Domino applicantur, donec ipsi viuunt, & ista est communis opinio, licet aliqui contrarium sentiant, & n. 116.*

113 *Ecclesia, ex eo, quod eius Pralatus non soluit canonem emphyteusis, cadit solum ab ea durante vita Pralati, & eo mortuo reuertitur ad Ecclesiam.*

114 *Ob Pralati ingratitudinem, res donata Ecclesia non potest auferri, nisi tempore vita Pralati ingrati.*

115 *Imperator si commiserit aliquod delictum contra Vassallos Imperij Romani, nempè contra Reges, Marchiones, &c. propter quod delictum Imperator proprietatem Feudi amittere mereatur, ille Vassallus contra quem Imperator deliquit, tantum, donec viuit ille Imperator, & non vltra à Iuramento fidelitatis absolutus est.*

117 *Culpa appellatione, secundum propriam significationem, omnis omninò culpa comprehenditur, siue consistat in faciendo, siue in omittendo.*

118 *Constitutio quantumuis pœnalis extenditur ad omnes casus, qui suam propriam significationem sub generalitate verborum comprehenduntur.*

119 *In Pralato deficiente in solutione Canonis habet etiam locum cap. 1. §. fin. de capit. Corrad.*

120 *Feudum datum in dotem an perdatur per feloniam Mariti, vide n. 123. & 124.*

121 *Dominium rei dotalis transit in Maritum.*

122 *Vxor si det feudum in dotem, ipse non habet potestatem recognoscendi, & fidelitatem iurandi Domino, sed adhoc tenetur Maritus, & n. 132.*

125 *Ob Mariti feloniam, ipse tantum feudo, & eius commoditatibus priuatur ad ipsius vitam, & post illius mortem, feudum reuertitur ad Vxorem absque aliqua distinctione.*

126 *Mulier naturaliter remanet Domina rei dotalis.*

127 *Res mea, mihi sine facto meo aufertur.*

128 *Mandatum ad delinquendum numquam censetur datum, nisi id specialiter exprimatur.*

129 *Alienare prohibitus fauore Tertij, non potest delinquendo rem perdere.*

130 *Maritus res dotales fauore Vxoris alienare non potest.*

131 *Dotales res, & alia ipsius Vxoris ob delicta Mariti numquam publicantur.*

Confirmatur infra hac decisio coram eodem Dunozet sub die ..... qua decisio erit infra.

DECISIO CCCLXI.

DIe 13. Iulij 1585. Cardinalis Io: Antonius Sorbellonus S. Georgij nuncupatus, tanquam Procuratot Comitum Io: Baptistæ, Alexandri de Sorbellonibus, concessit in empyteusim bona de quibus agitur, Octauiano Mascarino, & Simoni Carabello insolidum, suisque hæredibus, & successoribus in perpetuum, pro annuo Canone scut. 31. soluendorum in duobus terminis, videlicet in festiuitatibus Natiuitatis Domini, & Paschatis Resurrectionis, pacto adiecto, quod si dd. emphyteutæ deficerent in solutione d. Canonis per triennium continuum, caderent ab omni iure, actione, & commodo dictæ concessionis, & bona ipso iure, & facto deuoluerentur.

Obijt Octauianus 6. Augusti 1606. instituta hærede vsufructuaria Dominica eius Vxore, ac proprietate relicta Isabellæ, & Dorotheæ ex fratre Nepotibus, quæ hæredes Proprietariæ sub die 5. Septembris eiusdem anni, citarunt Procuratores dd. Comitum Io: Baptistæ, & Alexandri ad recipiendum Canones decursos duorum annorum, alias ad videndum illos deponi, prout de facto sub die 18. d. mensis deposuerunt scut. 62. in Monte Pietatis, & Cedulam depositi produxerunt in actis, sub die 23. eiusdem mensis.

De anno 1615. & ne post nouem annos ab obitu Mascarini Comes Fabritius filius, & hæres dicti Io: Baptistæ, litem

litem mouit, contra d. Dominicam hæredem vsufructua-
riam, super deuolutione dd. bonorum, ob non solutionem
Canonum, contra quam obtinuit mandatum de associan-
do, citatis dd. Isabella, & Dorothea hæredibus Proprieta-
rijs pro omni iure, & interesse.
Cùmque de anno 1620. obijsset dicta Dominica, dicta
Dorothea hæres Proprietaria, & Flauius Angellottus hæres
Isabella alterius cohæredis Proprietariæ petierunt immitti in
possessionem dd. bonorum vigore, *l. final. C. de edict. Diu.
Adr. toll.* sed à R. P. D. Cecchino iudice ab A. C. deputato
sententiam contrariam pro denegatione immissionis repor-
tarunt. Causa appellationis à dicta sententia pro parte dd.
hæredum interpositæ mihi commissa. Dubitaui, An illa
esset confirmanda, vel infirmanda, & DD. sub die 27. No-
uembris 1634. dixerunt esse infirmandam, ex rationibus
in d. decisione deductis. Cui resolutioni dictorum DD.
de Sorbellonibus non acquiescentibus; Placuit DD. no-
uam eis indulgere audientiam super ijsdem, super quibus
sæpiùs repropòsita causa, ac re longa, & matura dis-
cussione examinata, tandem hodie in decisis præstitum fuit.
Siquidem quod dd. hæredibus competeret immissio in
possessionem dictorum bonorum, etiam quod illa sint em-
1 phyteutica, visum fuit carere difficultate, cùm † versemur
in emphyteusi priuata, & sic transitoria ad quoscumque
hæredes, Calder. *in §. emphyteusis, de locat.* Alex. *cons.* 128.
num. 8. *vers. licet secundum eos, lib.* 1. Clar. *in §. emphy-
teusis, quæst.* 28. *vers. tertius casus,* Mantic. *de tacit. lib.* 22.
tit. 9. *n.* 1. *& tit.* 19. *n.* 2. *cum alijs in d. decisione relatis.* Ma-
2 ximè cùm dicta concessio fuerit facta † pro se, hæredibus, &
successoribus in perpetuum, & cum clausula ad haben. &c.
Soccin. *cons.* 266. *n.* 36. *lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 124. *n.* 75.
lib. 1. Caual. *decis.* 293. *num.* 2. *&* 3. Rot. *decis.* 294. *num.* 4.
part. 2. *recent.*
Difficultas ergo restringebatur ad prætensam caducita-
tem, quàm Sorbelloni duplicem esse prætendebant.
Prima dicebatur incursa in vita Octauiani ob non solu-
tionem Canonis ab anno 1602. vsque ad illius obitum, se-
quutum de anno 1606.
Altera verò deducebatur ob non solutionem eiusdem
Canonis ab obitu dicti Octauiani, vsque ad annum 1615.
quo fuit actum ad caducitatem.
3 Quæ negatiua videbatur satis probari, eo ipso, † quod
emphyteuta non probabat se soluisse, *gloss. in l.* 2. *in verb.
repellere, vers. item quis probabit,* & ibi Bart. *num.* 9. *C. de
iur. emphyt.* Ias. *in l. in illa stipulatione la prima, n.* 15. *vers.
secundo fallit, ff. de verb. obligat.* Natt. *cons.* 226. *n.* 2. *&* 3.
Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. Canon. quæst.* 4. *n.* 1. Clar.
in §. emphyteusis quæst. 10. *vers. sed pone.*
Circa primam caducitatem fuit consideratum, primò il-
4 lam non obstare, quia caducitas † non declarata contra
Auctorem, non potest declarari contra successorem, Cu-
man. *in cons.* 164. *num.* 3. *vers. quinimo etiam,* Rip. *in l. fin.
quæst. vlt. n.* 236. *C. de renoc. donat.* Ruin. *cons.* 10. *n.* 4. *lib.* 1.
Gabr. *de crimin. conclus.* 35. *n.* 2. *& seqq.* Rimin. iun. *cons.* 22.
n. 25. *& seqq. lib.* 1. Gabr. *cons.* 67. *n.* 7. *&* 10. *cum seqq. lib.* 2.
Bursatt. *de communi cons.* 447. *num.* 6. *lib.* 4. *& post multos in
cons.* 257. *n.* 11. *lib.* 3. Cassad. *decis.* 2. *n.* 2. *de locat.* Osasch.
decis. 29. *n.* 13. *vers. verumtamen,* Mantic. *de tacit. lib.* 22.
tit. 27. *n.* 34. vbi quod ita fuit resolutum *in Romana Domo-
rum in Burgo* 6. *Iunij* 1582. coram Robusterio, Honded.
cons. 55. *n.* 20. *lib.* 1. Caldas. *de renou. emphyt. lib.* 4. *cap.* 17.
5 *n.* 29. *&* 30. vbi affert rationem, quia omnis actio † crimi-
nalis tendens ad vindictam qualis est ista commissi re inte-
græ morte delinquentis extinguitur, nec amplius potest su-
scitari, Rip. *in d. l. fin. n.* 27. *& seqq. C. de renoc. donat.* Ruin.
cons. 159. *n.* 31. *vol.* 1. Bursatt. *cons.* 91. *ante n.* 6. idem Cal-
das. *in repet. l. vnic. C. ex delict. defunct.*
6 Neque obstat, quod ista conclusio † non habeat locum,
quando pœna vigore pacti incurritur, Bero. *cons.* 122. *n.* 10.
lib. 1. Gabr. *de crimin. d. conclus.* 35. *n.* 14. san. mem. Greg.
decis. 529. *n.* 20. Quia conclusio procedit in pœna conuen-
7 tionali, non autem † quando in contractu exprimitur pœ-
na, quæ de iure inest, scilicet quod cessante emphyteuta
in solutione Canonis per triennium cadat ab emphyteusi,
8 † si eam obtinet à priuato, quia si ab Ecclesia sufficit bien-
nium, *l.* 2. *C. de iur. emphyt. & auth. qui rem, C. de sacros.
Eccles. c. potuit de locat.* Corbul. *de caus. priuat. ob non solut.
Can. in princip.* Et propterea ista expressio nihil operatur,
9 cum in † omnibus, & per omnia sit conformis dispositioni
iuris, *l.* 3. *ff. de legat.* 1. *l. non rectè, C. de fideiuss.* Et quia
pactum est intelligendum secundum naturam contractus,
† ac subiectam materiam sicut iuramentum, *l. si uno, ff.* 10
locat. l. si Insulam de præscript. & ita in istis terminis respon-
dit Rot. apud Cassad. *decis.* 9. *n.* 6. *vers. sed quando, de lo-
cat.* Vbi materiam exornat, qua re parum curandum est, de
Bero. *d. cons.* 122. *n.* 10. *lib.* 1. qui tenet, † quod pactum 11
etiam conforme iuri communi causat deuolutionem ipso iu-
re, quia ad quod probandum nihil allegat; & in contrarium
habemus sententiam Rotæ apud Cassad. *vbi supra.*
Nec obstat, quod secus est, quando adest pactum, † quod 12
bona ob non solutum Canonem deuoluantur ipso iure, &
absque Iudicis sententia, prout in casu nostro, vt voluit Hon-
ded. *cons.* 51. *n.* 32. *vol.* 1. Bursatt. *cons.* 252. *n.* 4. *lib.* 3. Vig.
cons. 68. *n.* 314. *&* 315.
Quia non refert huiusmodi pactum cum sit conforme
dispositioni iuris, secundum quod incurritur † caducitas 13
non solum ob alienationem irrequisito Domino, sed non
solutum Canonem ipso iure, ex alleg. per Caldas. *de emphyt.
extinct. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 2. & in specie Cassad. *d. decis.* 2.
num. 1. *& decis.* 4. *num.* 3. *de locat.* & propterea † hoc pa- 14
ctum non alterat contractum, Cassad. *d. decis.* 3. *num.* 7.
de locat.
Secundò considerabant DD. quod de tempore obitus
Mascarini, erant Domini directi prædicti Comites Io: Ba-
ptista, & Alexander, qui cum non acceptauerint d. caduci-
tatem, censentur illa remisisse, & propterea Comes Fabri-
tius non potuit illam acceptare, etiam quod Mascarinus vi-
ueret; Ergo multò magis non potest contra hæredes ipsius,
quia caducitas † incurritur, quatenus Dominus directus 15
velit, & ideò requirebatur declaratio dd. Comitum Io: Ba-
ptistæ, & Alexandri, Bart. *in l.* 2. *num.* 7. *C. de iur. emphyt.*
quem DD. communiter sequuntur, vt dicit Paris. *in cons.*
108. *num.* 33. *lib.* 1. communem quoque dicit Rimin. iuo.
in cons. 94. *num.* 16. Io: Anan. *cons.* 84. *in princip.* Ias. *qui
etiam de communi in l.* 2. *num.* 10. *C. de iur. emphyt.* Dec. *cons.*
146. *col.* 3. Cassad. *decis.* 2. *&* 3. *de locat.* Et sine declaratio-
ne † non potest dici res caducata, Alex. *cons.* 82. *num.* 3. 16
lib. 7. Clar. *dict. §. Emphyteusis quæst.* 9. *in princip.* vbi de com-
muni testatur. Et propterea cùm dd. Comites Io: Baptista,
& Alexander † non acceptauerint in eorum vita caducita- 17
tem, censentur illam remisisse, itaut Comes Fabritius illo-
rum hæres non potuerit illam acceptare, *arg. text. in l. fin.
C. de renoc. donat. & in l. cum qui, §. iniuriarum, ff. si quis
caut. & in l.* 1. *C. de renoc. donat.* quæ iura ponderat Caldas.
de iur. emphyt. lib. 4. *de emphyt. extinct. cap.* 17. *à n.* 13. *vsque
ad n.* 15. *& ita in puncto dicunt gloss. in l. omni modo, verb. non
licebit, C. de inoffic. testam.* & ibi Castr. *ante fin. n.* 5. *vbi de-
clarat d. gloss.* & Salyc. *n.* 6. & videtur etiam *text. clarus in l.
fin. C. de renoc. donat.* Hyppol. de Marsil. *in l. vnic. n.* 63. *C.
de rapt. Virg.* Rip. *in l. fin. n.* 206. *C. de renoc. donat.* Tellius
Fernandez *ad l.* 4. *Tauri, n.* 53. *& seqq.* Vbi dicit hoc † pro- 18
cedere etiam stante pacto, Paris. *cons.* 108. *num.* 33. *& seqq.
lib.* 1. Afflict. *in cap.* 1. *§. porrò, n.* 18. *quæ fuit prima causa,*
Curt. *de feud.* 4. *p. n.* 156. qui de communi testatur, & res-
pondit contrarijs, Thob. *cons.* 2. *n.* 50. *& seq.* Misinger. *cent.* 3.
obseruat. 97. *n.* 3. *vers. porro,* Gama *decis.* 17. *n.* 2. & ibi Add.
testatur de communi, Bursat. *cons.* 91. *sub n.* 5. vbi de com-
muni *lib.* 1. & latissimè Cald. *de emphyt. extinct. p.* 4. *cap.* 17.
n. 5. *& sequentib.* Vbi ponderat alias rationes *à num.* 18. *vs-
que ad* 24. tollit contraria, & hanc sententiam tenet Rota,
vt per Cassad. *decis.* 2. *de locat. & in decis.* 3. *eod. tit. n.* 1. 3.
& 7. Vbi hæc sententia procedit etiam stante pacto, quia
non est admittendum Dominum voluisse pacisci, vt emphy-
teuta omninò caderet, etiamsi sibi displiceret, & non de-
clararet, non est enim verisimile, † quod per tale pactum 19
voluerit perdere iuris arbitrium, attento quod dependeat à
mera voluntate ipsius Domini, quam de facili poterat de-
clarare.
Nec prædictis contradicit *text. in l.* 3. *§. final. ff. de adi-
mend. legat.* Vbi habetur posse hæredem legata † tacitè re- 20
uocata per inimicitias inter legatarios, & defunctum con-
tractas negare, quamuis Testator illa aliter non reuocauerit,
aut voluntatem suam expresserit, quem text. ad propositum
de quo agitur, ponderat Barbatia *in cap. final. n.* 13. *circa
med. vers. ego vero dubito, de donat.* prout nec alius *text. in
c. Vassalli, tit. si Vassallus feudo priuetur;* Vbi feudo priua-
tur filius propter culpam patris, † licet in vita eius, Domi- 21
nus tacuerit, quem *text. ad hoc po.* Isern. vbi perpendit Afflict.
in d. cap. 1. *§. porro, num.* 48. Quæ sit prima causa, &c.
Quæ iura eo magis videntur procedere, stante pacto
appo-

apposito in concessione, quod si Canon per triennium
22 † non soluatur, bona cadant in commissum, Bald. in l. cap. 1. §. insuper, num. 7. in fin. de prohib. feud. alien. per Frider.
23 qui dicit ad caducitatem inductam † ex pactis concessionis non seruatis, hæredibus nocere, quamuis in vita Vassalli dominus tacuerit, nec conquæstus fuerit, & sequitur Afflict. in d. cap. 1. §. porrò num. 53. quæ sit prima causa. Respon-
24 detur enim quod text. in d. l. 3. §. fin. non facit † ad præsentem casum in quo ex Domini directi taciturnitate inducitur quædam commissi remissio, propter quam non licet hæ-
25 redi semel remissam † à defuncto offensam suscitare, vt supra dictum fuit, & ideò non est recedeñ à communi opinione, vt placuit Curt. lib. 4. feud. nu. 156. Cald. de iur. emphyt. part. 4. de emphyt. extinct. num. 19. & 24. vbi dicit emphyteu-
26 tam per commissum non † simpliciter cadere à iure suo, sed ita demum, si Domino placuerit, quæ conditio etsi resolutoria sit, non suspensiua, exigit tamen quod Dominus vo-
27 luntatem suam declarat, quod vbi † viuus non facit remittere caducitatem videtur, vt firmat Bald. in l. fin. nu. 5. C. de reuoc. donat. Imol. in cap. fin. num. 24. de donat. Ias. in l. omnimodo, in fin. C. de inoffic. testam. Cassad. d. dec. 2. & 3. de locat. Barbatiam, & in d. cap. fin. num. 13. de donat. tenent hanc sententiam in emphyteusi contrarium defendens in feudis,
28 quia iure expressus non reperitur eorum † caducitatem pendere à Domini voluntate, quocirca planè fatetur contrarium resoluendum in emphyteusi, in qua id expressum reperitur. Et hac ratione cessat etiam dispositio text. in c. Vassalli, si Vassall. feud. priu. Quia procedit in feudo, non autem in emphyteusi, in qua habemus claram dispositionem, vt caducitatem intelligatur, quatenus Dominus voluerit.

Ad doctr. verò Bald. in cap. 1. §. insuper n. 7. de prohib. feud.
29 alien. per Frider. qui dicit pactum continent, † quod emphyteuta ipso facto cadat à iure suo, efficere pœnam transire ad hæredes. Respondetur, quod d. pactum appositum in concessione emphyteuta sequitur naturam emphyteusis, & consequenter patitur illam tacitam conditionem, si Do-
30 mino placuerit, quamobrem nisi Dominus declaret se velle, moriens magis videtur remisisse, quia ius declarandi volun-
31 tatem adeò personale † est, quod morte extinguatur, nec ad hæredes transeat, vt dicunt DD. in l. qui Romæ, §. Flaminius, ff. de verb. oblig. Ex ea de pact. num. 175. cum seqq. & fuit sententia gloss. in l. idem Pomponius, §. fin. verb. appareat, ff. de rei vendic. & notat Bart. in l. inter stipulantem, §. 1. num. 3. ff. de verbor. oblig. maximè in præiudicium emphy-
32 teutæ, cui dicitur † remissa pœna commissi, Angel. in §. si generaliter, num. 3. versic. sin autem, instit. de legat. Ias. in l. si quis filios, §. si quis plures num. 4. & 9. ff. de leg. 1. Et concordant illi, qui hac eadem ratione, & argum. contendunt
33 legitimæ supplementum † à filio viuente non petitum, quasi remissum ab eius hæredibus peti non posse. Quoniam illa
34 declaratio voluntatis personalis est, † & morte extinguitur, vt benè considerat Cald. de emphyt. extinct. part. 4. cap. 18. nu. 25. vt suprà, dixit Rot. tenet, vt videre est apud Cas-
35 sad. d. decis. 2. & 3. de locat. Quod caducitas non possit † per hæredem Domini, contra emphyteutam, & illius hæredes intentari, etiam stante pacto, vt suprà dictum est.

Et cessat quoque id, quod dicit idem Bald. in l. fin. C. de
36 reuoc. donat. scilicet reuocationem inductam, † ob causam non sequutam, seu pacta non seruata ad hæredes transire, ad instar, & similitudinem pœnæ conuentionalis.

37 Nam respondetur, quod d. lex est odiosa, & contra † iu-
38 ris communis regulas, secundum quas perfecta † semel donatio amplius reuocari non potest, l. perfecta, C. de donat. quæ sub modo, l. sicut ab initio, C. de action. & oblig. cap. quod semel placuit de reg. iur.

Aduersus quæ iuris principia Legislatoribus æquum visum
39 est ob ingratitudinem posse reuocari; † quàm reuocationem tanquam odiosam ipsis solis donatoribus tribuerant, & successoribus negarunt, quamobrem vbi ob pacta non seruata, seu ex causa non sequuta Baldo, & alijs DD. pla-
40 cuit potestatem dare reuocandi, huiusmodi † reuocatio procedit secundum iuris communis regulas, & consequenter restringitur ad ipsos donantes, vt sunt verba clara Montal. in l. for. tit. 3. de las donationes, l. 2. gloss. 2. litt. I. fol. 109. col. 4. in princip. Cald. d. cap. 18. num. 26. Qui subdit, quod quoties ob causam non sequutam, seu pacta non seruata, donatio
41 reuocatur magis † ex defectu voluntatis, & intentionis donantis, quasi nunquam fuisset facta, reuocata censeri debet, quam in pœnam Donatarij, non adimplentis causa, & pro-

missa, quapropter non est mirum si d. l. fin. C. de reuoc. donat. ob caus. non sequutam odiosa † sit, restringenda ad causam, 42
in quo propter ingratitudinem, vel similem causam agitur de pœna infligenda delinquenti, seu Donantem offendenti, cuius culpa tacitè remissa ab offenso videtur, quemadmodum contingit in Emphyteuta, † cuius culpa Dominus tacendo 43
moriens videtur remisisse, vt suprà probatum fuit ex pluribus auctoritatibus.

Neque obstat, quod prædicta procederent, si Dominus sciuisset caducitatem, si autem nesciuit, non censetur remissa † caducitas ex DD. cumulatum per Cald. de Emphyt. ex- 44
tinct. l. 4. cap. 18. num. 27. Corbul. de iur. Emphyt. de caus. priu. ob non solut. Canon. ampl. 45. nu. 25. Cassad. decis. 2. nu. 7. & decis. 1. de locat. Et in dubio præsumitur ignorantia in Domino, nisi probatur scientiam, ex alleg. per Cald. loc. proximè alleg. num. 28.

Nam huic fundamento datur responsio prima est, quando defuncto Domino illius hæredes agunt contra Emphyteutam, tunc vt caducitas censeatur remissa debet probari, quod † Dominus habuerit notitiam illius caducitatis, sed 45
quando agitur contra hæredes Emphyteutæ defuncti, non est probanda scientia caducitatis, Rip. in l. fin. C. de reuoc. don. num. 203. & seqq. Ruin. consil. 159. num. 13. lib. 1. Et ratio est, vt supra etiam dictum fuit, quia omnis actio † cri- 46
minalis tendens ad vindictam, qualis est ista commissi, re integra morte delinquentis extinguitur, nec amplius potest suscitari, ex congestis per Cald. in repet. l. vnic. C. ex delict. defunct. Rip. in d. l. fin. n. 203. & seqq. C. de reuoc. donat. Ruin. d. cons. 159. num. 13. col. penultim. Bursat. dict. consil. 91. ante nu. 6. Quare non est attendenda ista Domini directi scientia, vel ignorantia, cum delictum Emphyteutæ, † qui alie- 47
nauit, per mortem sit extinctum, Corbul. d. ampliat. 45. num. 25. Secus autem esset, quando hæres ipsius Domini directi, vellet agere contra eumdemmet Emphyteutam, † qui 48
cecidit ob alienationem irrequisito Domino, vt distinguendo dicit Caldas. d. lib. 4. de emphyt. extinct. cap. 18. num. 3.

Neque obstat, quod Bursatt. d. cons. 91. versic. respondetur namque, lib. 1. teneant contrarium quem videtur sequi, Caldas. de emphyt. extinct. lib. 4. cap. 18. nu. 3. dicit enim verum non esse actionem † commissi ex mero delicto proce- 49
dere, nec per actionem ex coniectu purgari, sed ex contractu Dominum aduersus emphyteutam agere quoniam emphyteuta † ex vi contractus, & pacti vinculo tenetur cano- 50
nem soluere, rem etiam non vendere Domino inconsultò, nec illam deteriorare, gloss. & DD. in §. adeo, instit. locat. Corn. cons. 67. num. 25. lib. 2. Cephal. cons. 139. num. 16. Quamobrem contrafaciens ex ea actione pacti conuenti priuatur emphyteusi, & consequenter per eam actionem delictum purgat, † Actio enim ex contractu, qua Dominus 51
emphyteusim ex causa commissi repetit est in rem scripta, quæ contra tertium possessorem transit, Alex. cons. 118. in princip. lib. 4. Dec. cons. 148. num. 7. & seqq. cum alijs per Caldas. loco modo supra citato num. 32. Huic fundamento respondetur, quod, vt inquit Berou. in cap. potuit num. 76. de locat. Emphyteuta cessante à solutione canonis, † vel alienante in- 52
consulto Domino oritur contra eum duplex Ius ordinarium, & extraordinarium, ordinarium prouenit ex contractu ipso, quod continet damnum & interesse Domini, videlicet satisfactionem pensionum, & donorum, † & dictum Ius 53
transit ad hæredes emphyteutæ, vt dicunt Canonistæ in cap. fin. & ibi gloss. de sepult. Vbi aiunt, quod hæredes Incendiarij, siue alicuius alterius † delinquentis sunt censuris com- 54
pellendi, quod confirmatur in cap. in litteris de rapt. Aliud extraordinarium Ius est pœnale, quo Dominus directus potest declarare emphyteutam cecidisse à Iure suo, & istud 55
prouenit ex dolo, & culpa emphyteutæ, non autem ex contractu, sed ex prouisione legis. Ideòque illud Ius, non est † extendendum ad aliàs personas, cùm dicatur Ius per- 56
sonale, vt in l. fin. & in l. his solis, C. de reuoc. don. & benè dicit Alciat. in l. 4. §. Cato num. 64. ff. de verb. obligat. quod ista pœna † commissi est legalis, non conuentionalis, & 57
licet Caldas. vbi supra num. 22. dicat idem respondendum esse, † quia pœna inducta à lege, ipso Iure ad hæredes tran- 58
sit, l. si quis in graui, §. fin. ff. ad Sillanian. Bero. consil. 98. num. 28. lib. 1. Attamen hæc responsio videtur secundam distinctionem Bero. supra allat. sed non sufficit in casu isto, & hæc procedunt etiam quod in contractu fuerit dictum, quod caducitas incurratur, si per triennium fuerit cessatum à solutione canonis, † cum solùm fuerit 59

expressum id quod de Iure inerat, vt pulchrè per Cassador. *decis.3.n.7. de locat.*

Secundò respondetur, quod aut erat Procurator in Curia DD. Com. Io: Baptistæ, & Alexandri ad exigendum Canones, aut non erat, qui tale munus in Curia haberent, si aderat Procurator specialis ad exigendum, & hoc casu
60 cum Procurator † haberet mandatum speciale, præsumitur Dominos certiorasse, Lap. *in cap. gratia, num. 3. de rescript. in 6.* quem refert Rom. *in cons.481. in princ.* & tenuit Rot. apud Cost. *decis.80.* Prout etiam in simili videmus in
61 Officiali, ad quem † spectant Iure alicuius rei, licet secus sit in Procuratore generali constitutio, Surdus *in cons.556. num.14. lib.4.* Aut verò non aderat Procurator in Curia ad exigendum, & cum solutio deberet Rotæ fieri, vt clarè dicitur in Instrumento concessionis, & DD. Comites essent
62 diuersi fori, scilicet Mediolanenses, emphyteuta † non tenebatur ire ad domum creditoris, sed ipse Dominus, vel ipsi Domini ad domum emphyteutæ debitoris, Bart. *in l. item illa num.9. vers. & per hoc dico, de const. pecun.* & sequitur Iason. *in l.2. num.92. ff. de iure emphyt.* Nec protestatio
63 † emphyteutæ debitoris erat necessaria, nisi ad benè esse, Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. Can. limitat.9. num.1. &*
64 *2.* Itaut Dominus teneatur probare se † die solutionis, vel eius legitimum Procuratorem fuisse in Vrbe, Corbul. *vbi supra limit.15. num.2.3. & seqq.* Vbi etiam dicit, quod pro-
65 testatio solùm † requiritur ad benè esse, & est de mente Mantica *de tacit. & ambig. lib.22. tit.27. num.66.* Et sufficit etiam ad hunc effectum, quod materia esset, dubia, quia
66 † cùm agatur de deuolutione contra successorem ex facto defuncti, requiritur etiam in feudis, quod plus est, quod
67 deuolutio sit ab eo notoria; & inexcusabilis, † quod nullo
68 pacto negari possit, aut defendi, sed si eget aliqua probatione, vel possit aliquo colore excusari, non potest hoc casu feudum, & sic multò minus emphyteusis ab hærede reuocari,
69 cum sit valdè iniquum, vt de delicto † mortui, qui se defendere non potest agatur in præiudicium hæredis, vt prudenter considerat Clar. *in §. feudum q.65. num.1. vers. quam opinionem.*

Secundò principaliter dicebant DD. non intrare caducitatem, quia mora fuit purgata, & quidem tempore habili, & quod fuerit purgata satis probatur, quia vt supra dictum fuit Comites Io: Baptista, & Alexander concesserunt emphyteusim die 3. Iulij 1585. & canon sc.31. erat soluen. in duobus terminis, Natiuitatis Sanctissimi D. N. & Paschatis Resurrectionis, & sic annus incipiebat dicta die 3. Iulij 1585. & finiebat 3. Iulij 1586. ad hunc enim effectum annus est conside-
70 randus † a die concessionis, non à die, qua canon debet solui, Corbul. *de caus. priuat. ob non solut. canon. qu.1. per tot.* Grat. *cons.79. n.8. & 9. vol.1.* Quare cùm ponderatur, quod ab anno 1602. citra, canon non fuerit solutus, debet hoc intelligi, quod non fuerit solutus à die 3. Iulij 1602. quia tunc incipiebat annus, & propterea cum Mascarinus obierit die 6. Augusti 1606. à die 3. Iulij 1602. vsque ad dictam diem obitus erant elapsi 4. anni. Vnde cùm die 5. Septembris eiusdem anni 1606. dd. hæredes Proprietariæ Mascarini fecerint citari Procuratores dd. Com. Io: Baptistæ, & Alexandri, ad recipiendum canonem, aliàs viden deponi, & obtinuerunt decretum ad fauorem, & die 18. eiusdem mensis Septembris, bo. me. Io: Baptista Bolognettus depostierit in Monte Pietatis de proprijs pecunijs, animo se reualendi contra dd. hæredes sc.62. pro canone duorum annorum, & die 23. eiusdem mensis, Procuratores dd. hæredum Proprietarium Mascarini in actis pro-
71 duxerint dictam cedulam depositi, † quæ productio sufficit pro solutione, cum dd. Procuratores recusauerint recipere, *l.2. in fin. C. de iur. emphyt.* Guidop. *decis.123. num.1. in fin.* Ripol. *var. resolut. cap.7. num.223.* Butius *decis.50. num.46.* Ideò fuit purgata mora, licet non fuerit solutus canon totius
72 quadriennij, quia sufficit, quod † debitum pro integro triennio non remaneret, ad effectum enim deuolutionis requiritur, quod cessatio à solutione sit per triennium, aliàs res
73 non cadit in † commissum; Ita vt si emphyteuta soluat canonem pro primo, & secundo anno, & pro tertio soluat, sed pro quarto non soluat, non potest expelli, Corbul. *post alios de caus. priu. ob non solut. canon. q.3. n.1. & 2. & per totam quæst.* Ita in proposito cùm versemur in casu, quo mora potuerit
74 purgari, vt infra dicetur, † satis est, quod mora fuerit purgata, itaut Comiti Fabritio hæredi Com. Io: Baptistæ & Alexandri competeret solùm actio ad repetendum residuum Canonis, Cassad. *decis.3. num.2. de locat.* Nec his resistit *decis.466.*
75 *num.1. vers. depositum, part.1. diuersor.* † Quia ibi dicitur, quod depositum non erat integrum, & factum post declarationem Capituli, & illa decisio non examinat ex professu hunc articulum, neque supradictas conclusiones. Et cessat omnis difficultas, ex quo Mascarinus in Testamento scripsit se debitorem canonis pro duobus annis tantùm. Vnde † dd. hæredes Proprietariæ sunt excusandæ, si isto errore 76
ductæ non soluerint integrum canonem, Alexan. *in l. in excusatione, §. item si ita num.5. vers. prædicta enim, de verb. obligat.* Clar. *in §. Emphyteusis, qu.8. vers. hoc autem de plano, circa med.* Gabr. *cons.66. num.59. lib.2.* Mantica *de tacit. lib. 22. tit.27. num.53.*

Nec subsistit, quod Procuratores dd. Com. Io: Baptistæ, & Alexandri poterant spernere dictam solutionem † tanquam 77
factam à tertio, nempè à Io. Baptista Bolognetto, ex alleg. per Corbul. *de caus. priu. ob non solut. can. limit.7. num. 2.* Quia in hoc casu non agitur de solutione facta à tertio pro dd. hæredibus Mascarini, in quibus terminis loquitur,
† Corbul. & alij per eum allegati; Sed Io: Baptista Bolo- 78
gnetto nomine dd. Mulierum hæredum deposuit pecunias in Monte Pietatis animo † se reualendi, quæ verba impor- 79
tant, quod mutuo dederit illas pecunias, & Procurator dd. Mulierum hæredum produxit in actis dictam cedulam depositi, & sic tertius non soluit pro dd. Mulieribus hæredibus, sed Procurator ipsarum soluit earum nomine, & sic cessat obiectum.

Quod autem purgatio moræ fuerit facta in tempore, satis apparet, quia ante acceptatam caducitatem vera est distinctio, † quod si dies, & pœna sunt apposita ab homine, mo- 80
ra non potest purgari, secùs autem quando dies est apposita ab homine, † & pœna à Iure, quia isto casu admittitur pur- 81
gatio moræ, ante acceptatam deuolutionem, Guidop. post Din. & Bart. quos allegat *decis.171. num.1. in fin. & sub n.2.* dicit rationem esse, quia lex subrogat sibi pœnam commissi si non soluatur die statuta ab homine, & cum per legem sit introducta † de æquitate purgatio moræ; Ideò non 82
mirum si pœna, quam lex subrogat etiam tollatur per purgationem, quam etiam lex introduxit, † & sic vna lex per 83
aliam tollitur, vel declarans, & hanc distinctionem claris verbis facit, Put. *in decis.66. lib.3.* quamuis non alleget, Guidopap. & optimè etiam Clar. *in §. Emphyteusis, quæst. 8. nu.15. vers. item quæro,* dicit, quod secundum dispositionem Iuris Canonici, quod † maximè innititur æquitati, mora 84
celeri satisfactione potest purgari, *cap. potuit de locat.* & subdit, quod secundum magis communem opinionem DD. statur arbitrio † Iudicis, quando dicatur celer purgatio mo- 85
ræ, & in dicto dubio celer satisfactio † dicitur, antequam 86
Dominus declaret velle esse locum caducitati, quod & tenet Ferrer. in add. *ad decision.* Guidopap. & subdit etiam idem Clar. quod † Iudex debet semper inclinare in sententiam, 87
per quam caducitas euitetur, tantò magis procedendo sententiam æquitatem Canonicam, & dicitur etiam, quod licet
† *text. in cap. potuit de locat.* procedat tantùm in Emphyteu- 88
si Ecclesiastica, non autem laicorum, & priuatorum, vt dicunt DD. communiter tamen si esset iudicandum secundum æquitatem, & sola veritate inspecta posset † seruari 89
dispositio *d. cap. potuit,* etiam in Terris Imperij in Emphyteusi etiam Laicorum, & dicit illud esse æquissimum, & Senatus ita fuerat, benè etiam Cepol. *caut. 135.* Vbi quod cautela est ad purgationem moræ euitandam, † vt statim lapso 90
tempore acceptetur caducitas, quia tunc mora non poterit purgari nisi celeri solutione, aliàs enim non facta protestatione mora poterit purgari, † & benè etiam Bart. *decis.50.* 91
num.46. Vbi quod mora committitur post declarationem factam, quæ postmodum purgari potest infra modicum tempus, & celeri satisfactione, ac per depositum, Mantica *de tacit ambig. lib.22. tit.27. num.35.* Vbi quod mora ante declarationem potest purgari, immò & facta declaratione, † celeri satisfactione, & allegat alios DD. Vnde clarè 92
patet, quod cum Corb. *de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 41. in fin.* dicat, quod communis sententia est, quod arbitrium † Iudicis non potest operari vltra 93
duos menses, sit intelligendus facta acceptatione, secus autem non facta acceptatione, & ita non obstat † *di-* 94
cta decis. 466. part. 1. diuersor. quia vt supra fuit responsum, in casu illius depositum fuit factum longè post acceptatam caducitatem, sed in casu isto non constat de acceptatione.

Ex quibus clarè constat, quod in casu isto pœna caducitatis, si canon non soluatur per triennium; † est ap- 95
posita à lege, non autem ab homine, etiam quod legatur in

In-

Instrumento ex supra deductis, Cassad. *decis. 3. num. 6. de locat.* Ea ratione, quod cum istud pactum per omnia sit con-
96 formi dispositioni Iuris communis, non † alterat ipsum
Ius commune, & quod propterea mora ante accepta: tam
caducitatem potuerit purgari, prout fuit purgata.

Quartò principaliter ponderabant DD. quod caducitas ob
non solutum canonem in vita Mascarini defuncti de mense
Augusti 1606. aut fuit intentata de anno 1615. aut solùm ho-
die intentatur, & neutro istorum temporum potuit intenta-
97 ri, cum esset lapsum quinquennium, quia Ius † petendi rem,
quæ incidit in commissum, quinquennium præscribitur, *l. 2.*
C. de vectigal. & commiss. quem text. tanquam singularem
notat Roman. *singul.* 479. incipien. *Ius petendi rem*: Vnde
98 post quinquennium non durat illud Ius commissi, Alex. *in*
add. ad Bart. *in l. forma, §. si ruis veniam, ff. de cens.* Bart. *in*
leg. commissa, quæst. fin. ff. de public. & vectigal. Cald. *de*
emphyt. extinct. lib. 4. cap. 18. num. 11.

Quantum attinet ad caducitatem prætensam post obitum
Mascarini intentatam de anno 1615. licet Comes Fabricius
99 potuerit intentare † caducitatem ob non solutionem factam
per triennium suo tempore, Cassad. *dec. 3. num. 3. de locat.*
Tamen pro resolutione huius articuli repetendum est, quod
supra dictum fuit, nempe Mascarinum reliquisse Domini-
cam vxorem vsufructuariam, hæredes autem proprietarias
100 Isabellam, & Dorotheam ex fratre nepTes, & † certum est
potuisse in d. re emphyteutica constituere dictum vsumfru-
ctum, Bald. *in l. 1. §. 1. per d. text. ff. quib. mod. vsufruct. amit.*
& in l. 3. nu. 3. vers. quæro hic, C. de servit. & aqu. Alex. *cons.*
120. *in fin. lib. 1. & in l. 3. §. ex contrario ante num.* 37. & ibi
101 Ias. *n. 30. ff. de acquir. possess.* Soccinus iunior *cons. 80. n. 48. lib.*
3. Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 20. num.* 5. Et propterea
solutio canonis spectabat ad dictam Dominicam vsufructua-
102 riam, nam legato † vsufructu rei emphyteuticæ, vsufru-
ctuarius tenetur ad solutionem canonis, cùm istud onus sit
reale, quod sequitur possessionem ipsius rei, quæ est obnoxia
solutioni; Itaut vsufructuarius non possit se eximere, Gabr.
cons. 47. n. 6. & 7. lib. 1. Pinel. *in l. 1. §. 1. C. de bon. matern. nu.*
76. vers. 3. ampliantur, Caualcan. *de vsufruct. mulier. relict.*
n. 6. Castill. *de vsufruct. cap. 37. num.* 11. *& clarius in cap. 56.*
103 *n. 16.* Ripol. *var. resolut. cap. 7. num.* 364. Et in specie, † quod
vsufructuarius teneatur ad solutionem canonis, dicit idem
Castill. *decis. 56. num.* 14. Et in simili videmus, quod immissus
vigore Saluiani, si non fuit immissus propter debitum Domi-
104 ni, sed antecessoris, tenetur ad solutionem † canonis, ita
vt si non soluat, emphyteuta non cadat pro tempore quo
res reuertitur ad ipsum Dominum, vt fuit resolutum in causa
Romana prætensæ deuolutionis 2. Maij 1589. coram bon. mem.
Comitulo, quem refert, & sequitur Mantica *de tacit. lib. 22.*
tit. 27. num. 47. & seqq.

Hinc sequitur, quod & si Dominica hæres vsufructuaria
non soluerit canonem, non propterea Isabella, & Dorothea
fuerunt priuatæ emphyteusi, sed solùm emphyteusis fuit re-
uersum ad Dominum durante vita ipsius Dominicæ vsufru-
105 ctuariæ, † vt de vsufructu debito patri in bonis aduentitijs
filiorum, si pater committat delictum, quo d bona feudalia
106 transeant in Fiscum, durante solùm vita patris, † scilicet
donec duret vsusfructus, secundùm formam *l. vsufr. ff. solut.*
matrim. dicunt Bald. *in l. corruptionem, num. 7. C. vsufr.* Sa-
lic. *in l. si quis post hæc, C. de bon. proscript. num.* 1. Rom. *in l.*
si finita, §. si vectigal. num. 12. ff. de damn. infect. Boer. *decis.*
7. num. 4. vbi num. 5. etiam dicit, quod si filius nihil habet ex
107 istis bonis † deuolutis in vita patris alij debet, Peregr. *de iu-*
re fisc. lib. 5. tit. 1. num. 120. vers. sed aduerte, Menoch. *de re-*
cup. remed. 9. num. 243. & seq. Roderic. *in repet. l. si post rem*
n. 13. ff. de rei vend. Franc. March. *decis. 827. n. 4. part. 1.* Ga-
br. *cons. 123. num. 10. vol. 1.* Rosental. *de feud. part. 2. cap. 10.*
concl. 6. num. 11. & 13.

108 Hinc etiam videmus, quod si Prælatus Ecclesiæ, † qui
est vsufructuarius in vita, & vsurarius in morte, dicit Iason.
cons. 75. num. 4. cum seqq. & in fin. lib. 3. delictum commiserit,
109 feudum † deuoluitur ad Dominum ipso Prælato viuente,
& post mortem illius reuertitur ad successorem in Prælatura,
cap. 1. §. fin. tit. 46. de cap. Corr. *decis. 16. feud. lib. 2.* vbi
expresse dicitur propter culpam Prælati, Ecclesiam pro
110 tempore † vitæ Prælati, feudo priuari, & notant com-
muniter *DD. in cap. fin. de cap. &c. post gloss. in verb. ad Re-*
gem, Iacob. de Beluis, Bald. Lauden. Aluarot. & alij Cuiac.
111 *in tit. 49. lib. 4.* Vbi quod Ecclesia damnum † non patitur,
sed Prælatus delinquens in eo, quod viuus habere debet, Ia-
cob. de Ardilion. *in summ. tit. quib. mod. feud. amit. rubr.* 63.
Vtrum Vassallus, Blanch. *lib. 2. cap. 3. n. 8.* Capyc. *de inuest.*
feud. cap. feudatariorum delicta, col. 2. §. Prælati delictum,
Hostien. *in summ. tit. de lic. §. qualiter contrahatur scriptura*
interueniente, vers. quod ergo si fallus sit non soluendo, Corbul.
de iure emphyt. caus. priuat. ob non solut. can. ampl. 22. num. 4.
& ampl. 27. num. 22. Clar. *in §. feudum qu. 67.* Abb. *in cap. ve-*
rum num. 19. de for. comp. Scrader. *de feud. 9. par. principal.*
qu. 37. num. 70. & seqq. cum alijs per Rosental. *de fud. par. 2.*
cap. 10. concl. 3. num. 2. in littera C. Vbi quod hæc habent lo-
cum in omni Prælato, aut Rectore delinquente, vt tamdiù
feudum Domino applicetur, & is eas vtilitates, † quas Præ- 112
latus inde pro mensa, aut commodis suis percipiebat, ca-
piat, quousque delinquens viuit, & est in administratione, &
optimè respicit contrarijs, & quamuis aliqui teneant contra-
rium, quos recenset Rosental. *loco alleg. num. 7. in littera F.*
& G. tamen à priori opinione, tanquam à communi non est
recedendum.

Et in terminis solutionis canonis, † quod Ecclesia cadat 112
solùm durante vita Prælati, & ipso mortuo emphyteusis re-
uertatur ad Ecclesiam, Io. Andr. *in cap. constitutus, n. 17. &*
18. de relig. dom. Abbas *in cap. 1. n. 18. de dol. & contum.* Ro-
man. *singul.* 270. Ripa *in repet. in l. fin. nu. 175. C. renoc. don.*
Bald. *de Episcop. part. 5. n.* 163. Caldas. *de emphyt. extinct. par.*
4. cap. 19. nu. 11. vbi allegat Rosental. *de feud. d. par. 2. cap. 10.*
conclus. 3. littera M. ante fin. Scrader. *de feud. 9. part. princip.*
quæst. 2. sect. 9. n. 71. fol. 367. vers. quæ tamen pœna vltra vitam
Prælati, & ponderat quod propter † ingratitudinem Prælati 114
res donata Ecclesiæ non potest auferri, nisi pro tempore vitæ
Prælati ingrati, Roman. *cons. 284. n. 4.* Ripa *in repet. l. fin. n.*
174. C. de renocat. donat. Bald. *in l. executorem, n. 42. & seqq.*
C. de execut. rei iudic. quod dictum Bald. refert, & sequitur
Præposit. *in cap. 1. §. fin. de cap. Corrad.* Ponderandum insu-
per, quod si Imperator commiserit tale delictum contrà
† Vassallos Imperij Romani, nempe contra Regem, Mar- 115
chiones, Duces, Comites, vel similes, propter quod delictum
Imperator proprietatem feudi amittere mereretur, ille Vas-
sallus contra quem Imperator deliquit tantùm donec viuit il-
le Imperator, & non vltra à Iuramento fidelitatis absolutus
est, Bald. *in dict. l. executorem, col. fin. in fin. ponderat denique*
quod text. in dicto cap. 1. §. final. de capit. Corrad. expresè di-
cit propter culpam † Prælati, Ecclesiam pro tempore vitæ 116
Prælati feudo priuari, & subdit, quod omni dubio caret, quod
appellatione † culpæ, secundum propriam, & genuinam vo- 117
cabuli significationem, omnis omninò culpa comprendatur,
siue illa consistat in faciendo, siue in omittendo, *arg. l. si mora,*
& ibi glos. in verbo ne facto, & DD. ff. solut. matrimon. l. in
l. Aquila. 49. ff. ad leg. Aquil. l. magna negligentia 226. ff. de
verb. sign. & subdit certum esse, quod constitutio, † quantum- 118
nis pœnalis extendatur ad omnes omninò casus, qui summam
propriam significationem sub generalitate verborum com-
prehenduntur, *l. cum lege 26.* & ibi Franc. Aretin. *ff. de te-*
stamen. gloss. in cap. contra Christianos, verbo procedere, de hæ-
ret. in 6. Tiraq. *in repet. l. si vnquam. in princip. C. de renoc.*
don. Vnde infert idem Scrader. *locis ex præsentis rationib.*
quod text. in d. cap. §. fin. de cap. Corrad. habeat locum
† etiam quando Prælatus deficit in solutione canonis. 119

Hinc & tertiò videmus, quod licet quæstio sit; in feudum
datum † in totum perdatur per feloniam Mariti, & affir- 120
matiuam teneant sententiam quamplures DD. quos allegat
Rosental. *de feud. dicto cap. 10. concl. 5. in lit. A* ea ratione
quod vtile † dominium in maritum transit, *l. dote Ancil-* 121
la, de rei vendit. l. in rebus, C. de iure dot. & vtrobique
notant DD. Et sic maritus videtur esse in illo iure vassallus, &
rei dotalis dominus, cum mulier non habeat potestatem re-
cognoscendum, & fidelitatem iurandi, sed hoc spectet ad 122
maritum, qui ad fidelitatem, & seruitia tenetur. Et dd.
DD. volunt, quod feudum ita amittatur, vt teneatur
maritus, † illiusque hæres vxori, aut eius hæredi matri- 123
monio dissoluto damnum, & æstimationem feudi præstare
& resarcire, & aliqui ex dd. DD. restringant doctrinam,
quod si † maritus non sit soluendo, feudum in subsidium 124
non amittatur, sed mulieri, eiusque hæredibus matrimo-
nio dissoluto, dominum teneri ad restitutionem
feudi.

Attamen alij DD. tenent, quod ob feloniam mariti, ipse
tantùm feudo, & eius honoribus, † & commoditatibus 125
priuetur ad vitam ipsius, post illius verò mortem ad vxorem
reuertatur sine aliqua contradictione, seu distinctione, An sit
soluendo maritus, vel non, & dd. DD. allegat Rosental. *loco*
proximè citato lit. D. & n. 7. dicit, quod hoc verius, & æquius

126 videtur primò, quia mulier naturaliter † remanet rei dotalis, *l. in rebus, cum ibi notat. C. de iure dot.* Iure autem cau-
127 tum † est, vt res mea mihi sine facto meo non auferatur, *l. id quo nostrum, ff. de leg. iur.* Nec potest dici, quod mari-
128 tus habuerit mandatum delinquendi, † cum hoc nunquam intelligatur datum nisi id specialiter exprimatur. Secundò idem Rosental. *loco citato*, considerat, quod regula Iuris
129 est, quod fauore tertij alienare † prohibitus, non potest delinquendo rem perdere, & notum est, quod maritus
130 † res dotales fauore vxoris alienare non potest. Tertiò considerat, quod æquitas suadent hanc opinionem esse tenendam, cùm mulier hac ratione facilius seruetur indemnis, & litium difficultates subire necesse non habeat litigando an maritus iustè, vel iniustè fuerit priuatus; Vel an sit soluen.
131 vel non. Quartò † considerat, quod res dotales, & aliæ ipsius vxoris ob delicta mariti nunquam publicantur. Quintò, quia id quod dicitur de Prælato, sine difficultate ex identitate rationis, habet etiam locum in Marito. Quare omnia eo magis videntur admittenda, quando agitur de emphyteusi, quia tunc cessant rationes deductæ pro contraria
132 parte, videlicet † quod maritus est vassallus, cùm ad ipsum spectet seruitium, & iuramentum fidelitatis.

Non obstat, quod quando fuit actum contra Dominicam vsufructuariam, fuerunt citatæ Isabella, & Dorothea hæredes proprietariæ pro suo iure, & interesse, quia vt fuit
133 dictum in alia decisione, ista citatio † nihil facit, ex quo Comes Fabritius contra dictos hæredes proprietarias non habebat ius, sed solùm potuit illa operari, quod non possit immissio per ipsam impediri contra Dominicam hæredes vsufructuariam, Alex. *in l. sæpè num. 5. & seqq. ff. de re iudic.* Castr. *in l. cum filius familias, num. 3. vers. & aduerte, ff. de verb. oblig at.* Vbi quod fecit remanere confusum quemdam magnum Aduocatum, qui non considerauerat virtutem talis citationis, & ita se obtinuisse dicit per tres conformes, sequitur Dec. *in cons. 186. col. 2. super 2. dub. vers. sed ad ista, n. 2. & cons. 700. num. 4.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. COCCINO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Hæreditatis.

Luna 7. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Notario quemadmodum creditur de rogitu testamenti nuncupatiui simpliciter, ita pariter ei credendum est de rogitu consignationis cedulæ scriptæ à tergo illius propter identitatem rationis, & Modestin. Pistor. *in consil. 31. num. 36. lib. 1.* contrarium sentiens refutatur, An autem requiratur subscriptio testium à tergo ipsius schedulæ, & recognitio manus eruditè resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita de iure est validum, & huiusmodi genus testandi vnde dicatur.*
2 *In his autem testamentis requiritur subscriptio testium in rogitu Notarij contra num. 3. 14. & 18. & quare num. 4. & vide, num. 16. secus in testamento in scriptis, num. 5.*
4 *Testamentum in scriptis à Testatore præordinatum, si non habet debitas solemnitates, non valet, vt nuncupatiuum.*
6 *Testamentorum plura sunt genera.*
7 *Sed duo tantum sunt in vsu, videlicet, & quænam sint.*
8 *Testamentum nuncupatiuum in scriptis, quando dicatur fieri.*
9 *Et huiusmodi dispositio dicitur valdè periculosa.*
10 *Testamentum nuncupatiuum in multis distat à testamento in scriptis, & quare.*
11 *Legatum factum de scripto in cedula, quam legans dedit Guardiano S. Francisci, quando valeat.*
12 *Testamentum factum per relationem ad aliam scripturam, ex qua resultat plena probatio est validum, & num. 13. 15. & 16.*
17 *Maximè, quando constaret schedulam illam fuisse scriptam manu ipsiusmet Testatoris.*
19 *Testamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita non est opus, quod scriptum, aut subscriptum sit manu ipsius Testatoris, sed quid sufficiat.*
20 *Identitas testamenti clausi ex quibus iustificata remaneat, clarè per sex coniecturas demonstratur.*
21 *In Testamento in scriptis subscripto à Notario, & testibus, an sit necessaria recognitio manus.*

Confirmata fuit præsens decisio vnà cum alia in hac eadem causa emanata sub die 19. Nouembris coram eodem bon. mem. Coccino, postea coram bon. mem. Leone Verospio sub die 8. Martij 1652. quæ est supra decis. 228.

DECISIO CCCLXII.

VT aliàs dictum fuit † Testator consignauit cedulam 1
Notario munitam sigillis, & illam esse scriptam manu Lelij Lauri, & esse suam vltimam voluntatem asseruit coram septem testibus, & Notarius à tergo dictæ cedulæ scripsit rogitum testamenti, habita relatione ad dictam cedulam, & descripsit nomina septem testium, quod genus testandi, vocatur testamentum nuncupatiuum, nuncupatione implicita, & de iure valere est communis opinio, vt fuit firmatum *in decisione facta 19. Nouembris 1635. coram me*, quæ conclusio non controuertebatur in repropositione causæ, † sed dicebatur solùm non applicari huic casui, quia testes 2
non se subscripserunt in rogitu Notarij ex deductis per Costam *de remed. possess. cap. 82. num. 4.* quem sequitur Gratian. *discept. 973. n. 4.* Vnde difficultas fuit restricta ad duo dubia. Primò, an dicta subscriptio testium requiratur ad probandam identitatem cedulæ. Secundò quatenus non quæ recognitio requiratur, & an adsit recognitio, quæ suffragetur in casu isto.

Et quantum † attinet ad primum opinio Costæ, quam 3
sequitur Gratian. non est vera, immò valdè periculosa, quia si testes se subscriberent, posset dubitari de validitate testamenti nuncupatiui, † nam si Testator vult, quod testes sub- 4
scribant, & sigillent, videtur eligere viam testandi in scriptis, & ideò, si tale testamentum non habet solemnitates testamenti in scriptis, non valet, vt nuncupatiuum, vt in puncto dicit Castrens. *in l. hac consultissima, §. per nuncupationem, ante fin. vers. solutio substinendo Bartolum, C. de testam. qui contrarium non dixit in l. 1. in fin. C. eodem tit.* in illis verbis, adeò testes eorum subscriptiones, & sigilla recognoscant, † quia loquitur in testamento in scriptis, non 5
autem in testamento nuncupatiuo, vt in vtroque loco dicit, † nam & si testamentorum plura sint genera, *vt inst. de te-* 6
stam. ord. ex † ijs duo tantùm in vsu supersunt, reliquis an- 7
tiquatis videlicet testamentum in scriptis, & nuncupatiuum in scriptis, quando Testator vult dispositionem suam esse secretam, & † dicitur fieri tunc, quando Testator manu sua, 8
vel aliena, testamentum scribit, illudque sigillat, & septem testes pariter se subscribunt, & sigillant, & aliàs iuxta formam, de qua Roland. *in cons. 36. n. 2. & seqq.* † quæ 9
quidem dispositio est valdè periculosa, vt considerat ipse Roland. *ibidem nu. 1.* Nam si testes prædecederent Testatorem, post illius mortem non possent recognoscere manum suam, & sigillum, & sic corrueret testamentum, † ideò inuenta fuit 10
forma Testamenti nuncupatiui, quod in multis distat in testamento in scriptis, quia in eo non exigitur scriptura, nisi in testamento cæci, in quo desideratur, & nuncupatio, & scriptura neque requiruntur solemnitates subscriptionis, & consignationis, *l. heredes, ff. qui testam. fac. poss. l. hac consultissima, §. per nuncupationem, C. de testam. & ibi notant DD.* nec Alex. *in cons. 176. n. 6. lib. 5.* in quo casu testes se subscripserunt contradicit Castren. *in d. §. per nuncupationem*, quia vt patet ex numeris præcedentibus eiusdem consilij constabat, quod Testator voluerat facere nuncupatiuum testamentum, quod non tollit periculum consideratum à Castrense, qui benè loquitur, & Costa, & Gratianus malè loquuntur, nec DD. per Costam allegati probant suum dictum, vt statim dicetur, & Gratianus simpliciter allegat Costam.

Quod verò DD. allegati per Costam non probant id, ad quod allegantur, patet, quia Bart. *in l. si ita scripseron. 1. C. de condit. & demonstr. vers. ego dico*, † ponit quæstionem, an 11
valeat legatum factum de scripto in cedula, quam legans dedit Guardiano S. Francisci, & opponit, & postea dicit, ego dico hoc esse verum quando apparet schedulam non esse manu Testatoris ex legitima litterarum comparatione, vel alijs legitimis inditijs, aliàs puto quod valeat, vt hic, & post-

postmodum respondet obiectis per eum factis.

12 Soccinus senior, † qui secundo loco à Costa allegatur, *in l. si ita scripsero num. 3. vers. secundus casus*, firmat valere testamentum per relationem ad aliam scripturam, ex qua resultaret plena probatio.

13 Iason † *in l. hac consultissima, §. per nuncupationem nu. 1. C. de testam.* firmat valere huiusmodi modum testandi per relationem, dummodo constet, quod illa sit schedula, de qua dixit Testator, ita quod non posset sequi captio.

14 Alex. *in d. cons. 166. num. 6. lib. 5.* licet † dicat, quod testamentum in casu suo erat subscriptum per testes, non tamen dicit, quod illa subscriptio esset necessaria, neque firmat, quod in testamento nuncupatiuo, nuncupatione implicita requiratur subscriptio testium, vt supra dictum est.

15 Couarr. *in cap. cum tibi num. 7. de testam. versic. satis tamen*, dicit satis esse ad validitatem huius testamenti, si res illa, ad quam relatio fit, sit indubitata, nec controuertatur eam esse, cuius Testator meminit.

Clar. *in §. testamentum par. 5. nu. 5. vers. consulo*, dicit con-
16 sulo † tamen, quod Testator faciat per Notarium à tergo
ipsius schedulæ, vel scripturæ clausæ apponi tempus, & nomina testium, & rogitum, ne postea contingat dubitari circa identitatem scripturæ, licèt *quæst. 36. in fin.* dicat valere huiusmodi formam testandi, dummodò liquidè constet illam schedulam, vel scripturam, quæ exhibetur esse illam, ad quam Testator se retulit, alias dispositio esset penitus nulla.

17 Menoch. *cons. 129. n. 21.* dicit † solùm valere hunc modum testandi, quando constat schedulam illam fuisse scriptam manu ipsiusmet Testatoris, & sic loquitur in casu suo; in quo schedula fuerat subscripta à Testatore.

18 Ex quibus omnibus clarè † constat, non esse veram, neque tutam opinionem, quod testes debeant se subscribe-
19 re, † & non esse opus quod scriptura sit scripta, aut subscripta manu ipsius Testatoris, vt colligitur ex DD. prædictis, & clarissimè dicit Castren. *in d. §. per nuncupationem n. 3. vers. mihi non videtur necessarium*, vbi dicit sibi non videri necessarium, quod debeat constare, quod sit manus Testatoris, sed sufficit constare, quod illa sit scriptura, de qua Testator sensit.

Quantum attinet ad secundum, an constet de identitate schedulæ, visum fuit affirmatiuè respondendum.

20 Primò, quia Notarius † à tergo foliorum dictæ schedulæ scripsit rogitum, vt consulit esse faciendum. Clar. *in d. §. testamentum quæst. 4. nu. 5.* Secundò, quia folia fuerunt subsignata tribus sigillis ipsius Testatoris. Tertiò, quia concurrit legalitas Notarij. Quartò, quia pia causa fuit instituta, nempe Monachi S. Bernardi Ordinis Fulliensis strictioris Obseruantiæ. Quintò fuit considerata legalitas Lelij Lauri, de quo multum confidit Testator, & testamentum de ordine eiusdem Testatoris scripsit, quod plurimum fuit, vt considerat Soccinus senior *in dicta l. si ita scripsero num. 3. vers. tamen potest per vnum certum testamentum.* Sextò, quia Testamentum fuit conditum 27. Septembris, & 29. eiusdem mensis fuit solemniter apertum vnde videtur quasi impossibile, quod inter istud breue tempus fuerit excogitata huiusmodi falsitas, executionique demandata corrumpendo primo Notarium, & secundo corrumpendo scriptorem cedulæ virum probum.

21 Neque obstat † Modestinus Pistor *in consil. 31. num. 36. vol. 1.* quia loquitur in alijs terminis, videlicet respondendo doctrinæ Castren. *in l. iubemus num. 7.* qui tenet Testamentum in scriptis subscriptum à Notario, substineri etiam, quod testes in eo descripti non recognoscant manum suam, & sigillum, & dicit hanc doctrinam non esse veram, quia cùm Notarius, & testes ignorent disposita in testamento in scriptis, opus est, quod recognoscant sua sigilla, & manum, & mouetur Pistor ex fraudibus, quę possent fieri eiusque dictum esse verum patet ex deductis per Roland. *dicto loco supra allegato*, & sic non loquitur in nostris terminis, in quibus cessant rationes per eum consideratæ, ex supra ponderatis. Ad abundantiorem tamen cautelam, & ad tollendas omnes difficultates voluerunt Domini, quod D. Lelius recognoscat manum suam, cùm ipse cedulam scripserit.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ *Idest sub die 19. Nouembris 1635. coram eodem bon. mem. Coccino, est decisio 228.*

R. P. D. MACCHIAVELLO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Imoleñ. Saluiani.

ARGVMENTVM.

Quæ Peritorum relationes circa melioramentorum æstimationem, sint attendendæ. In melioramentorum æstimatione, non sunt computanda ea, quæ nomen illud non merentur, sed potius subrogationis.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta omnia non veniunt vti melioramenta, & num. 7.*

2 *Peritorum relatio illa est attendenda, quæ est magis rationabilis, & in qua omnes concordant.*

3 *Periti an dicantur nulliter retulisse, stante appellatione partis ab intempestiua ipsorum electione.*

4 *Peritorum relationes si emanauerint ad instantiam alicuius, contra ipsum valdè præponderantur.*

5 *ab Appellatione censetur recessum, stante successiua patientia appellantis, amplia num. 6.*

8 *Melioramentorum æstimatio potest ex Iudicis arbitrio regulari.*

9 *Peritorum relationes si sint irrationabiles, & inanes non sunt attendendæ, & num. 11.*

10 *Meliorationis opus non est, sed non conseruationis nomen meretur, subrogationes nouorum germinum in locum antiquarum, vel demortuarum plantarum.*

11 *Melioramenta ea non possunt dici, quæ tendunt solummodo ad vberiorem, & commodiorem fructuum perceptionem.*

12 *in Melioramentorum refectione refici debet, quod minus impensum est, vel quod minus melioratum.*

13 *in Melioramentis, quando apparet id, quod minus est impensum, nihil est curandum de magnitudine hodierni temporis.*

14 *in Melioramentorum refectione factarum à vero domino, est reficiendum, quod minus soluit, sed secus est in bonæ fidei possessore, sed Rota adhuc quæstionem hanc non definiuit, num. 15.*

16 *per Euictionem fundi aufertur domino suorum melioramentorum dominium, sed secus est, si petatur immissio vigore Saluiani.*

17 *Immissio vigore Saluiani, est temporalis possessio, donec creditor ex fructibus satisfiat.*

18 *Redditus bonorum stabilium in Rota solent æstimari ad rationem quinque pro centenario.*

Sequentes duæ decisiones sunt in eadem causa.

DECISIO CCCLXIII.

PRæfixo termino ad liquidanda melioramenta, quorum sola exceptio dubitabatur, an esset sufficiens ad impediendam immissionem in Saluiano; quam Rota non obstantibus quibuscumque alijs difficultatibus concedendam esse DD. Papottis, & Quainis in quoddam prædium à Domino Marchione Riario possessum per tres decisiones responderat, examinati fuerunt super antiquo, & moderno statu huiusmodi prædij tam in Curia, quàm in Partibus nonnulli testes, electique ibidem tres Periti, quorum omnium depositionibus, ac relationibus semel, atque iterùm diligenter consideratis; hodie denique censuerunt Domini, melioramenta ascendere ad libras 2485. pro quibus dixerunt solui debere eidem Domino Marchioni summam proportionatam ex fructibus, ad rationem quinque pro centenario pro quolibet anno, & sic DD. Papottis, & Quainis dandam esse immissionem.

Quamuis enim primo intuitu videretur similium melioramentorum valor ad summam valdè maiorem peruenire posse; adhuc tamen ad prædictam solummodò librarum quantitatem eorumdem pretium restringendum esse iudicatum fuit; quia ex diligenti rerum animaduersione apparuit, non magis fore existimanda ea, quæ verè in hoc casu pro melioramentis veniunt accipienda, cùm non omnia, quæ ex parte D. Marchionis † prætendebantur possent vti 1

melioramenta appretiari secundum communem DD. ac Rotæ opinionem.

Et etiam, quia stante discordia Peritorum, ac Testium circa liquidationem huiusmodi valoris, non illius excessus in quo vnusquisque ipsorum ab alio differt; sed supradicta
2 minor summa à duobus primis Peritis desumpta, † tanquam magis rationalis; & in qua omnes concordant attendi debet, Magon. *decis. Florent. 49. num. 25.* Rota *decis.* 356. *num. 4. part. 2. recent.* & coram Reuerendissimo Domino meo Decano *decis. 136. num. 2. & in Ariminen. liquidationis* 20. *Iunij* 1625. *coram eodem.*

Nec aliqua potest oriri difficultas ex deductis ad demon-
3 strandum hos Peritos nulliter retulisse † propter interpositam à Dominis Papottis, & Quainis appellationem ab intempestiua ipsorum electione; nam cùm hæ relationes ema-
4 nauerint ad instantiam Domini Marchionis, † contra ipsum valdè præponderare videntur, ex traditis per Menoch. *cons.* 367. *n. 15.* non obstante simili appellatione, à qua per accessum Iudicis remissorialis, atque ambarum partium simul
5 cum dictis Peritis ad prædium, de quo agitur, ac † successiuam præstitam patientiam, quod ipsi referrent, satis superque recessum fuisse apparet, Ægid. *decis.* 137. Achill. *decis. 19. tit. de appellat. & dictum fuit in Camerinen. Beneficiorum coram Gypsio impr.* per Marches. *part. 1. fol. 329. n. 3. ad med. & seqq.* prout pariter sensisse desumitur prædictus Iudex
6 remisso ialis; dum † non solùm dictæ appellationi nequaquam detulit; sed facta deinde earumdem relationum recognitione medio Iuramento mandauit eas in processu registrari: Verùm quidquid esset de nullitatibus, sublata nihilominùs remansit omnis ambiguitas ex eo, quod Rota hisce relationibus non omninò detulit; sed negocio maturè perpenso cum viderit in ipsis ea pro melioramentis reputari,
7 † quę verè melioramenta sunt pretijque ibidem appositi proportionabiliter considerauit, meritò minorem valoris quantitatem in ipsis exaratam, vti iustam approbauit, atque atten-
8 dendam esse decreuit, cum † possit ex arbitrio Iudicis hæc materia regulari, *l. in fundo 39. ff. de rei vendic.* Menoch. *de arbitr. casu* 358. *num. 1.* Thesaur. *decis. 251. num. 4.*

E contra autem penitùs reijcienda visa fuit tertij Periti relatio, tanquam irrationabilis, & inanis; cùm in ipsa fuerint vti melioramenta recensitæ subrogationes nouorum germinum
9 in loco antiquarum, vel demortuarum plantarum, † quod opus non meliorationis, sed conseruationis nomen meretur, Peregr. *cons. 76. num. 12. versic. cæterum si fundi, lib. 4.* Rota coram Cardinali Seraphino *decis. 413. n. 4.* & aliæ etiam rerum species, quæ nequaquam melioramenta dici pos-
10 sunt, cum tendant solummodò ad vberiorem, † vel commodiorem fructuum perceptionem; prout sunt foueæ stercorationes, & similia, *l. penultim. ff. de impens.* in rebus dotalibus factis, Menoch. *de recuperan. remed. 15. num. 513.* Riminald. iunior *cons. 411. num. 16. vol. 4.* Barz. *decis. 124. n. 7.* Rota *decis. 398. nu. 6. par. 1. diuers.* & plurima pretia appa-
11 reant in albo relicta, & aliqua adeò † imprudenter apposita, vt meritò vtraque etiam pars in suis informantibus talem relationem reprobauerit.

Nec aliquid releuare potuit pro augenda horum melioramentorum æstimatione comparatio facta de antiquo redditu huius prædij; cùm eo quod hodie ex ipso percipitur; nam
12 cùm † refici debeat, quòd minus expensum, vel quòd minus melioratum, Gabr. *cons. 178. nu. 115. lib. 1.* Peregrin. *de fideicom. art. 5. num. 71.* Vincent. de Franch. *decis. 109. nu. 5.* Gamm. *decis. 173. nu. 2.* Molin. *de contract. disput. 473. n. 11. Rota in Perusina fideicommissi de Gratianis 28. Iunij 1630. & in Sabinen. Melioramentorum 4. Iunij 1635. & in Tiburtina Spolij 18. Februarij 1636. coram Reuerendissimo Domino meo Decano,* & ex supradictis appareat quantum sit illud mi-
13 nùs, † quod probatur impensum, nihil curandum visum fuit de magnitudine hodierni reditus.

Neque hic immorandum esse putarunt DD. in dirimenda illa quæstione, an scilicet, aliqua adsit differentia inter ve-
14 rum Dominum, † ac simplicem bonæ fidei possessorem meliorantem, ita ut huic iuxta in regulam supradictam refici debeat, quod minùs; alteri verò id quod melioramenta valent de tempore restitutionis, in quibus terminis modo reperimur, nam vltrà quod ex decisionibus hucusque in Rota circa hanc materiam emanatis colligi posse videtur; numquam de hoc aliquod habitum esse discrimen, sed semper indistinctè tam in vno, quàm in alio casu iudicatum fuisse; accedit etiam,
15 quod † si quando incidit huiusmodi disputatio noluit eam Rota definire, prout apparet ex *decis. 198. part. 2. diuersor.* *& decis. 650. sub num. 3. part. 2. recent.* vnde multò minùs necessaria visa fuit in præsentia huius dubij resolutio, cùm non agatur de euictione prædij per quam auferatur Domino Marchioni suorum melioramentorum dominium, † sed 16
petitur immissio in vim Saluiani per quam cum concedatur solummodò temporalis possessio † donec ex fructibus cre- 17
ditor satisfiat, sufficienter visum fuit DD. indemnitati Domini Marchionis esse consultum si quolibet anno ipse recipiat summam proportionatam ex fructibus dictorum melioramentorum, prout fieri mandarunt quousque illa sunt duratura ad rationem, † quinque pro centenario cum ita so- 18
leant in hoc Tribunali bonorum stabilium redditus æstimari, iuxta *decis. 370. num. 1. part. 2. recent.* & aliàs passim.

Et ita post tertiam dubij propositionem DD. Papottis, & Quainis dandam esse immissionem vtraque parte informante resolutum fuit &c.

R. P. D. MACCHIAVELLO,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Imolen. Saluiani.

Lunæ 9. Iunij 1636.

ARGVMENTVM.

Creditum, quando non possit dici illiquidum, ad effectum impediendi immissionem vigore Saluiani interdicti.

SVMMARIVM.

1 *Creditor posterior soluens pro anterioribus creditoribus, & ab iis iurium cessionem reportando, in hoc euadit anterior.*
2 *Tertius, si in negocio non habeat aliquam causam, immissionem impedire non potest.*
3 *Solutio venit imputanda in causam antiquiorem.*
4 *Solutio, si sit facta vltra iustum pretium, quis eam retinere non potest, tanquam pars eiusdem pretii.*
5 *Creditum si consistat in pecunia, tunc hypotheca per commixtionem extinguitur.*
6 *Immissio non impeditur per exceptionem incertam.*
7 *Creditor, quando de suo credito est satisfactus, nulla ei amplius actio competit super bonis debitoris.*
8 *Possessionis causam præsumitur quis mutasse absque aliqua declaratione noua, ac validiori titulo superueniente.*

Antecedens, & sequens decisio sunt in eadem causa, quæ est præsens decisio.

DECISIO CCCLXIV.

REiecta per particularem decisionem melioramentorum exceptione; denuò existimatum fuit reliquas exceptiones Domino Marchioni suffragari ad effectum impediendi immissionem in Saluiano DD. de Papottis, & Quainis de iure debitam, & sic confirmatæ fuerunt hodie omnes resolutiones huic immissioni fauorabiles, quæ hucusque in Rota emanarunt, & præsertim decisio 11. Maij anni præteriti coram me.

Non enim iudicatum fuit subsistere exceptio incertitudinis crediti, pro quo petitur immissio, nam cum de quantitate huiusmodi crediti liquido apparuerit ex Instrumento census, rationes, quæ pro inducenda eius incertitudine adducebantur non fuerunt visæ releuantes, & primò non potuit hæc incertitudo induci ex eo, quod DD. de Papottis, & Quainis post emptionem factam à dicto Marchione prædij controuersi habuerint ipsi quoque ab Alexandro Saxatello quædam bona, pro quorum rata dicendum videbatur, quod ipsi modò tenerentur tantum de suo credito diminuere, quantum posset ab ipsis secuta immissione D. Marchio pro releuatione suæ indemnitatis vindicare; nam placuit responsio aliàs data, quod videlicet DD. de Papottis, & Quainis licet posteriores quorundam bonorum acquisitores, nihilominus ad talem crediti diminutionem cogi non possint, dum per solutionem factam de antiquioribus debitis eiusdem Saxatelli reportando iurium cessionem à creditoribus D. Marchione anterioribus † tuti euaserunt, quod aduersus ipsos tan- 1

quam similium creditorum cessionatios Dominus Marchio
nunquam actionem vllam experiri poterat ea iuribus in su-
pradicta huius causæ decisione allegatis.

Nec veritas facti in qua huiusmodi responsio fundatur
controuerti valet ex quadam datione in solutum tornatura-
rum 80. facta Francisco Quaino de anno 1619. nam cùm
iste Franciscus non sit in causa, nec aliquod ius habeat in
censu cuius vigore intentatum fuit hoc Saluianum licet simi-
lis datio insolutum posset ei obstare, quando ipse talem im-
missionem peteret, non tamen aliquod afferre potest impe-
dimentum Iacobo Quaino, & eius hæredibus hanc immis-
2 sionem postulantibus; † qui non habent in hoc negocio
aliquam causam à dicto Francisco, iuxta notata in §. *si fra-*
ter, *C. resint. alt. act.* sed quatenus etiam dicendundum fo-
ret Iacobum, & Franciscum iura esse communia cessaret ni-
hilominus ea hoc capite omnis difficultas, cum dictæ 80. tor-
naturæ assignatæ fuerint pro duobus censibus, quorum vnus
de mense Aprilis anni 1598. & sic ante venditionem prædij
factam D. Marchioni alter de anno 1602. creatus apparet,
vnde cùm valor dictarum 80. tornaturarum via sufficiens
fuerit pro satisfactione primi census anterioris in illius extin-
3 ctionem venit † imputandus tanquam in causam antiquio-
rem, §. *in his verò*, *&* §. *cum ex pluribus*, *ff. de solut.* Rota *dec.*
113. *n.* 3. *part.* 1. *diuersor.* atque ita pro istis 80. tornaturis ad
fauorem DD. de Papottis, & Quainis, adhuc subsistit funda-
mentum anterioris hypotecæ, vt patet.

Quæ pariter anterioritas cum indubitabilis sit, quoad pa-
latium subhastatum de anno 1619. ad instantiam Lauiniæ
vxoris Annibalis pro suo credito dotali, & deliberatum DD.
Papottis, & Quainis cum omnium Lauiniæ iurium cessione
inficiari non potest sub prætextu, quod per assignationem
aliquorum bonorum factam de anno 1612. ab Alexandro
dicti Annibalis patre tale creditum Lauiniæ extinctum re-
mansit, & sic quod similibus iuribus dotalibus possint modo
dicti cessionatij contra posteriores creditores se tueri, nam,
vt patet ex Instrumenti inspectione, huiusmodi assignatio
bonorum emanauit, solummodò pro alimentis dictorum
coniugum, ac eorum familiæ cum expressa reseruatione
iuris agendi quandocunque ad veram dotis repetitionem,
ideòque dici non potest, quod ex tali assignatione fuerit La-
uinia de suo credito satisfacta, cum exinde illorum bonorum
dominium ipsa non acquisiuerit, sed solummodò commodi-
tatem percipiendi fructus pro alimentis, quæ commoditas
nil aliud importat præterquàm simplicem vsumfructum,
iuxta not. *l. fundi Trebatiani*, *ff. de vsufruct.* seq. Surd. *cons.*
162. *num.* 31. in fortioribus enim terminis, quod bona assi-
gnata pro assecuratione dotis, non censeantur data in solu-
tum, tenuit Afflict. *decis.* 9. *num.* 2. Vincent. de Franch. *de-*
cis. 617. *num.* 7. Gratian. *discept.* 974. *num.* 27. *&* *Rota in Ro-*
mana quarti dotalis 19. *Iunij* 1628. *& in Camerin. assecura-*
tionis dotis 17. *Maij* 1634. *&* 15. *Iunij*, *&* 17. *Decembris*
1635. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, quod procedit
in hoc casu sine difficultate stante supradicta protestatione,
quæ indubitanter præseruanit eidem Lauinia ius agendi
quandocumque pro sua dote, *l. quarta* §. 1. *ff. quib. mod. pign.*
vel hypot. sol. Glos. *in leg. eleganter*, *verb. pro solut.* vbi Bart.
num. 4. *ff. de pignorat. act.* Mart. *part.* 1. *clausula* 150. *num.* 9.
Crauett. *cons.* 33. *nu.* 17. Gratian. *discept. forens. discept.* 456.
num. 29. *& discept.* 470. *num.* 8.

Nec aliquid releuat, quod saltem pro medietate istius pa-
latij subhastatio apparere possit iniusta, dum talis medietas
ad Iulium alterum filium Alexandri spectasse prætenditur,
qui Iulius non erat pro tali dote obligatus, & sic quod neque
valeant DD. de Papottis, & Quainis pro hisce iuribus dota-
libus integrum palatium retinere, sed teneantur pro eius
medietate ratam fructuum census excomputare, nam vltra
quod rei non iustificatur identitas, accedit vlterius, quod
cum talis subhastatio facta probetur seruatis seruandis, de-
bet etiam iusta præsumi, nec tertiò contrarium dicenti ex-
ceptionis ope succurri potest, sed cogendus est agere via
ordinaria in iudicio rescissorio per tres conformes, iuxta
text. in l. à Diuo Pio, §. *si post ad dictum*, *ff. de re iud.* vbi Ca-
str. *post princ.* Alex. *num.* 3. & Ias. *num.* 1. & dictum fuit in
omnibus huius causæ decisionibus.

Denique nec partita scut. 200. soluta ex precio prædij
Montis Richi quibusdam Colonis, ac partita librarum 3076.
quæ exacta fuit à Cozzano affictuario vigore cessionis habi-
tæ à supradicto Francisco Quaino tamquam posterioribus
debitis applicatæ fundamentum anterioris hypothecæ DD.
Papottis, & Quainis fauorabile excludunt, nec eorum
crediti certitudinem destruunt, nam quoad primam scut.
200. vltra quod dictorum Colonorum posterioritas non pro-
batur, tollitur etiam omnis scrupulus ex eo, quod integer
valor dicti prædij Montis Richi non excedebat scut. 4700. vn-
de cùm DD. de Papottis, & Quainis soluerint ad computum
talis pretij creditoribus Domino Marchione anterioribus
scutor. 5091. & sic plusquam deberent, nullam possunt super
tali prædio à Domino Marchione euictionem pertimescere,
nec consequenter pro aliqua rata tenentur eorum creditum
diminuere, etiam si probarentur dicta scuta 200. cessisse in
causam posteriorem, † quia tamquam soluta vltra iustum 4
precium, non possunt à D. Marchione veluti pars eiusdem
precij aliqua ratione prætendi, ex traditis in *l. tertia*, *ff. ad*
l. falcid.

Secunda verò partita librarum 3076. nihil visa fuit releua-
re, tum quia, vt supradictum est, nec Franciscus agit in
hoc iudicio, nec posterioritas talis crediti probatur, tum
etiam quia D. Marchio licet anterior, non posset nihilomi-
nus talem summam auocare à creditori posteriori, quia bo-
na fide præuenit in exactione, seu veri crediti † consisten- 5
tis in pecunia cuius hypotheca per commixtionem extin-
guitur, Afflict. *decis.* 109. *per totam*, Paris. *consil.* 69. *per to-*
tum lib. 4. Menoch. *cons.* 25. *num.* 1. Rota *decis.* 540. *num.* 1.
& 2. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers.* Cardin. Seraphinus *dec.* 166. & di-
ctum fuit *in Beneuentana Census coram Reuerendissimo D.*
meo Decano impress. per Cenc. *post tract. de cens. decis.* 187.
num. 2. *&* 3.

Nec prætensa incertitudo potuit in hoc credito pro quo
petitur immissio similiter considerari ex eo, quod ab ipso de-
trahendus sit valor 30. tornaturarum, quæ hodie denique
compertæ sunt super abundare in datione in solutum prædio-
rum Babinæ, & Saluadori, nam cum talis valor faciat li-
bras 2250. si à summa librarum 27000. quæ est quantitas cre-
diti census dematur, remanebit etiam eiusdem crediti cer-
ta quantitas in libris 24450. pro quibus non potest ex hac
† prætensa exceptione incertitudinis, vt patet ex supradictis 6
immissio retardari.

Sed neque etiam hoc fieri potest ex altera exceptione
retentionis, quàm Dominus Marchio prætendebat sibi com-
petere super prædio, de quo agitur, ex persona filiorum Ale-
xandri vigore dotis Lucretiæ eorum matris, nam inter aliàs
responsiones datas in supradicta huius causæ decisione, quæ
ex contrarijs replicationibus hodiernis non visa fuerunt sub-
uerti potissima, & optimè subsistens existimata fuit illa,
quod nimirùm cum dicti filij mediante sententia graduato-
ria, per quam inter reliquos creditores Alexandri patris pro
dote materna graduati fuerunt in secundo loco remanserint
iam de tali credito satisfacti nemini † potest amplius in bo- 7
nis Alexandri pro dote Lucretiæ actio competere, ex Bart. *in*
§. *eum qui certarum*, §. 1. *num.* 4. *ff. de verb. obligat.* cum reli-
quis adductis in d. decisione huius causæ. Nec releuat, quod
ex huiusmodi graduatione non inferatur necessario ad satis-
factionem crediti dotis, quoniam cùm ex inhibitione A. C.
per quam isti filij se tuebantur à molestijs aliorum credito-
rum euidenter appareat ipsos de tempore graduationis in
possessione bonorum Alexandri patris titulo familiaritatis
extitisse, pernecesse etiam concludi debet, quod sequuta hac
iudiciali bonorum assignatione ad eorum fauorem accepta-
uerint similia bona in extinctionem crediti dotis maternæ
† mutando sibi ipsis causam possidendi absque alia declara- 8
tione nouo, ac validiori titulo superueniente, Rota coram
Acchill. *decis.* 4. *de caus. possess. & propriet at.* & coram Puteo
decis. 441. *lib.* 1. *in correct.* & coram Card. Mantic. *decis.* 245.
nu. 12. & coram Reuerendissimo Domino meo Decano *de-*
cis. 72. *nu.* 4. & coram R. P. D. meo Merlino *in Alexandrina*
Archipresbyteratus impressas inter recentissimas decis. 97. *n.*
4. *& seqq. part.* 5.

Et ita vtraque parte informante decisum fuit &c.

REVERENDISS. GHISILERIO,

Postea Episcopo Imoleñ.

Imoleñ Saluiani.

Veneris 27. *Februarii* 1637.

ARGVMENTVM.

In Saluiano Interdicto, quæ exceptiones non admit-
tantur. Soluens pro alio, reportans ab eo cessio-
nem, in illius locum succedit. Decoctio non præsu-
mitur, & quando non probetur, Creditor anterior

quo casu possit auocare solutionem factam posteriori Creditori, & quando non.

S V M M A R I V M.

1 *Instrumentum, facit probationem probatam.*
2 *in Spolio extremum secundum probatur ex litis substentatiane iunctis adminiculis.*
3 *Saluianum, tanquam iudicium possessorium summariè tractari debet.*
4 *ad Saluiani prorogandum effectum non sunt admittendæ exceptiones incontinenti non probatæ, vel non probandæ in continenti.*
5 *Saluiani iudicium non distingueretur à petitorio, in quo exceptiones discutiuntur ad longum, si ita fieret in eo.*
6 *Dictio in solutum cedi debet in extinctionem antiquioris debiti.*
7 *Probatio incerta, & æquiuoca non releuat.*
8 *Iura extracta lite pendente, & sine citatione partis non probant pro tertio contra tertium.*
9 *Cessionarius potest excludere eos, quos cedens etiam excludere poterat.*
10 *Soluens pro alio, & reportans ab illo cessionem iurium meritò illicò in illius locum successit, & num.16.*
11 *Pignus pro vno credito acceptum pro alio credito in solutum potest retinere.*
12 *Quod procedit etiamsi non esset hypothecatum pro alio credito, pro quo creditor vult retinere.*
13 *Retentio non datur pro vsura alterius contractus, sed eiusdem cuius ratione fuit assignatum pignus.*
14 *in Retentionis materia multum operatur intentio partium, & num.15.*
15 *Solutio alicuis pro alio, reportando cessionem ab eo, subintrat in illius anterioritatem.*
18 *Solutiones, anterioritates, & iurium cessiones, quando dicantur satis iustificatæ.*
19 *Census fructuum solutiones anticipatæ sunt prohibitæ.*
20 *Sed hoc non procedit in solutionibus voluntariis, absque aliquo pacto conuento in impositione census, secus vero è contra, num.21.*
21 *in Venditione veniunt ea, quæ sunt pars contractus.*
22 *Solutio facta vero creditori, licet posteriori, & bona fide sit consumpta solutio hoc casu non potest per anteriorem creditorem auocari.*
24 *Sed ista regula non habet locum in casu derogationis, quia tunc potest auocari.*
25 *Decoctio non præsumitur, nisi probetur.*
26 *Decoctus, quis non potest dici, si vnmquam foro cesserit, nec omnia bona fuerint assignata creditoribus, & docetur plura bona apud illum permansisse, & semper ab eo fuerunt administrata.*
27 *Creditor anterior non potest condicere pecuniam habitam à creditoribus posterioribus, nisi præuia excussione bonorum communis debitoris.*
28 *Actio, quæ competit anteriori creditori ad auocandam solutionem factam posteriori creditori, tanquam subsidiaria non competit nisi prius excusso principali debitore.*
29 *Solutio facta erroneè, potest reuocari, maximè si non sit facta simpliciter, sed cum præseruatione iurium, & animo repetendi.*
30 *Minorum obligatio sine debitis solemnitatibus non valet.*
31 *Donatio non dicitur vniuersalis si non comprehendat futura, & quædam alia excipiantur.*
32 *Donationis vniuersalis formalitas consistit in eo, si sit facta de omnibus iuribus, & actionibus.*
33 *Bona alienari prohibita non veniunt in generali dispositione.*
34 *Expressio aliqua, quæ inest contractui, non alterat illius qualitatem.*
35 *Possessor superueniente nouo titulo potest mutare causam possessionis absque alia declaratione.*
36 *Et hæc opinio tanquam æquior, & legibus consentanea semper fuit seruata.*
37 *Bona materna, quoad vsumfructum spectat ad Patrem, sed quoad proprietatem, & dominium spectat ad filios.*
38 *Sententiæ verba, semper sunt intelligenda iuxta iuris communis dispositionem.*
39 *Actus extraiudiciales de iure præsumuntur facti.*
40 *Mandata, postquam fuerunt relaxata executa, & executiones consumpta non est amplius locus exceptionibus.*

Antecedentes duæ Decisiones sunt in eadem.

D E C I S I O   C C C L X V.

CORam me subrogato in locum R. P. D. mei Macchianelli absentis iterùm fuit dubitatum an Papottis, & Quainis esset danda immissio in Saluiano in possessionem prædij nuncupati *il Giardino* à D. Marchione Riario possessi; & causa pluries proposita vtraque parte audita iuxtà resolutiones in pluribus decisionibus factas tam coram Reuerendissimo D. meo Decano, quàm coram eodem R. P. D. meo Macchiauello pro affirmatiua fuit resolutum eo quia, vt fuit dictum in dd. decisionibus plenè fuerunt iustificata extrema necessaria in hoc Iudicio, siquidem ex Instrumento census,
† quod facit probationem probatam Papotti, & Quaini ex 1
persona hæredum Nicolai, & Iosephi de Clauaris probant creditum cum hypotheca, prout ex Testibus probatur possessio Alexandri Saaatelli, à quo fuit impositus census super prædio, de quo agitur possessio D. Marchionis rei conuenti ex
† quoque probatur ex litis substentatione concurrentibus ad- 2
miniculis deductis ex depositionibus testium.

Nec Dominis visæ fuerunt obstare exceptiones deductæ pro parte D. Marchionis ad iustificandam diminutionem, & deductionem crediti pro quo fuit decreta immissio Papottis, & Quainis, quia satis est, vt sint turbidæ adhoc, vt reijciantur ad petitorium cum Saluianum † tanquam iudicium 3
merè possessorium summariè tractari debeat, nec ad prorogandum eius effectum sint admittendæ exceptiones in conti-
nenti † non probatæ, vel non probandæ in continenti, vt 4
benè firmatur in dd. decisionibus alias hoc Iudicium non distingueretur à petitorio, in quo prædictæ exceptiones,
† quæ requiruntur altiorem indaginem discutiuntur ad lon- 5
gum.

Incertitudo crediti deducta ex eo, quod Quaini in diminutionem sui crediti teneantur imputare valorem 80. tornaturarum pro fructibus census Capuccinarum, & bon. memor. Pauli Spadæ, quorum alter est posterior D. Marchione tollitur cum datio in solutum fuit facta pro vtroque cre-
dito, vndè credere debet in † extinctionem antiquioris 6
census, & sic Capuccinarum, *l. in ijs verò, l. cum ex pluribus, ff. de solut.* Corn. *cons. 91. num. 25. lib. 1.* Paris. *cons. 122. n. 4. lib. 4.* Soccin. *cons. 24. n. 1. lib. 3.* Et licet obijciatur fructus dicti census fuisse per Alexandrum solutos vsque ad annum 1604. vndè valor dictarum tornaturarum 80. cedere deberet in extinctionem census Spadæ posterioris credito D. Marchionis, excipitur tamen contra partitas librorum, quod non cantant magis in causam vnius, quam alterius census,
& sic † probatio indè resultans vti incerta, & æquiuoca 7
non releuat, *l. neque natales, C. de probat. cap. in præsen-
tia, eodem titul.* quod fuerunt extractæ lite pendente, † & 8
sine partis citatione, quæ propterea non probant pro tertio contra tertium, Felin. *in cap. ad audientiam num. 16. de præscript.* nec tollant anterioritatem Quainis, qui soluerunt fructus vsque ad annum 1629. quo census fuit extinctus reportando amplissimam cessionem à creditoribus anterioribus
Marchionis, † à quibus sicuti Marchio excluderetur, *l. po- 9
tior, ff. qui pot.* ita etiam excluditur à cessionarijs illorum *in l. si potiores, C. de his, qui prior. cred. loc. succedunt,* Rota *coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 356. num. 1. & seqq.*
ex ratione quia soluendo, † & reportando cessionem iu- 10
rium iure illicò in illorum locum successerat, *l. final. C. de his, qui in prior. credit. loc. succed.* & pignus pro vno credi-
to acceptum pro alio credito † in solutum posse retineri, 11
firmauit Rota coram sanct. mem. Greg. XV. *decis. 254. n. 3. ex text. in l. vnica, Cod. etiam ab Chirograph. pecun. pign. te-
neri poss.* etiamsi res non esset hypothecata † pro alio credi- 12
to, pro quo creditor vult retinere, Surd. *qui alios congerit decis. 46. nu. 9. Rota in Fauentina bonorum coram Card. Placto 27. Iunij 1586.* penes Marches. *de commiss. part. 1. to. 2. fol. 976. & in Maceraten. Saluiani 12. Maij 1608. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo,* penes Zacch. *de oblig. Cameral. decis. 130. nu. 6.* nec valet replicari, quod non detur
† retentio pro vsura alterius contractus, sed eiusdem cuius ra- 13
tione fuit facta assignatio, quia non prætenditur per Quainos

pro

pro vsura diuersi contractus, sed eiusdem cuius ratione fuit facta assignatio supradictarum tornaturarum 80. præsertim quia in Instrumento assignationis adest amplissima præseruatiua cuiuscumque hypothecæ anterioris, & ideò multò magis competit retentio ex causa solius dicti census
14 anterioris, cùm † in materia retentionis multùm operetur intentio partium, vt per Salycet. *in l. 1. col. 2. vers. aut est actum, vt pro alio debito detineatur, Cod. etiam ab Chyrographar. pecun.* & per protestationem, & præseruationem
15 eiusdem clarè apparet, quòd † partes præseruarunt ius, & facultatem retinendi etiam ex altera causa, Surd. *cons.* 385. *num.* 20. Gratian. *discept. forens. cap.* 357. *num.* 37. & 38.

Præterea censuerunt DD. competere retentionem pro iuribus reportatis à Lomellinis Veronis, & Maluasia creditoribus anterioribus D. Marchione, in quorum locum sol-
16 uendo † successerunt Papotti, & Quaini pro rata librarum 20. millia in circa iisdem creditoribus anterioribus soluta ex iuribus supra allegatis, non enim visum fuit DD. subsistere in facto, quòd soluendo Lomellinis extinxerint debitum proprium, quia in emptione prædij Montis Richi accollauerint in se onus extinguendi census prædictos, nam ex lectura Instrumenti satis patet Papottos non accollasse in se onus extinguendi totam debitum fructuum census, sed tantùm ratam, quæ super erat satisfactis primo Maluasijs Veronis, & illis de Sanctis, indè verò si quid solutis dd. supererat, promiserunt illud erogare in extinctionem crediti dicti census illorum de Lomellinis, vndè pro eo, quòd posteà soluerunt vltra ratam pretij prædicti prędij Montis Richi be-
17 nè † potuerunt reportare cessionem à Lomellinis ad effectum subintrandi in illorum anterioritate, *leg. final. Cod. de his, qui in prior. credit. loc. succed. leg. si quis cum haberet in princip. & leg. ait prætor, §. ita demum de his, quæ in fraud. credit.* ex quibus iuribus anterioribus possunt se tueri in possessionem dictarum 80. tornaturarum assignatarum in extinctionem crediti anterioris D. Marchioni. De cessione iurium reportata à creditoribus satisfactis in actu solutionis, constat ex Instrumentis facientibus probationem probatam; nam respectu partitæ scutorum 1191. auri in auro factæ à Maluasijs probatur ex publico Instrumento dato in summario respectu scutorum 300. monetæ librarum 4. pro scuto solutorum Veronis pariter iustificatur ex Instrumento cum amplissima iurium cessione, idemque militat respectu scutorum 3600. iuliorum 10. pro scuto solutorum Lomellinis, & respectu aliorum scutorum 3500. iuliorum 10. solutorum ipsis Lomellinis, pro quibus non est admittenda compensatio, & diminutio crediti illorum de Papottis, & Quainis, sed pro summis solutis debetur retentio, maximè cum non possit dubitari de anterioritate cùm Dominus Marchio metiantur suam hypothecam à die 9. Octobris 1598. & census illorum de Maluasiis probetur impositus 12. Nouemb. 1530. census illorum de Verona 27. Octobris 1588. & illorum de Lomellinis, & Grimaldis 2. Martij 1589. & similiter iustificatur censum Capuccinarum esse anteriorem cum fuerit impositus 3. Aprilis 1598. & sic ante emptionem D. Marchionis, vt ex supra allegatis Instrumentis, ex quibus re-
18 manent † probatæ solutiones anterioritates, & iurium cessiones, per quas Papotti, & Quaini ad omnem effectum successerunt in locum cedentium.

Neque obstat, quòd D. Marchio prætendat ex credito DD. de Papottis, & Quainis esse diminuendos fructus tornaturarum 30. duorum prædiorum Babinæ, & Saluatoriæ, quæ fuerunt eis de anno 1619. assignata pro tornaturis 170. in extinctionem fructuum huius census cum pacto, quòd si in mensuratione facienda fuissent reperta maioris quantitatis dictarum tornaturarum 170. illud plus cederet in extinctionem fructuum eiusdem census decurrendorum, & ideò cùm deindè fuisset probatum dicta duo prædia fuisse in totum tornaturarum 200. & sic excedere dationem factam in tornaturis 30. fructus eadem decursi à die dationis in solutum debeant diminui ex nostro credito, sicuti illud diminuitur pro valore dictarum tornaturarum 30. quia obiectum tollitur cum assignatio fuisset facta pro fructibus decursis, & decurrendis de voluntate ipsius Saxatelli debitoris, & translatum integrum dominium prædiorum in DD. Papottos, & Quainos creditores pro decursis, & decurrendis vtique statim euaserunt bonæ fidei possessores, itaut in posterum fecerint fructus suos, & quamuis solu-
19 tiones † fructuum census anticipatæ sint prohibitæ ex Bulla sanct. mem. Pij Quinti super censibus latè explicata per Cenc. *de censib. par. 2. cap. 1. quæst. 3. art. 2. per totam*; ni-
hilominus dicta constitutio non habet locum in solutionibus
† voluntarijs qualis fuit ista, quæ processit ex mera volun- 20
tate debitoris absque aliquo pacto conuento in impositione census, vt tenuit Rota in Bonon. census coram bon. mem. Cardin. Pamphilio *decis.* 123. *n.* 5. *cum seqq.* penes Cenc. *de censib.* quàm deindè approbauit in altera *Bononien. Census* 10. *Iunij* 1611. *coram bon. mem. Card. Lancellotto*, sed tantùm in coactis, & ex † particulari patrium conuentione 21
prouenientibus, vt sic distinguendo declarat Cenc. *in gloss. super Bulla gloss. 9. per totam*, ea ratione, quia constitutio prohibet tantùm pactum de soluendo anticipatè, & sic motiuum non applicatur, & fructus non sunt imputandi.

Neque sunt computanda semina per Saxatellum dimissa coloris pro primo anno, quia sunt accessoria, & necessaria pro perceptione fructuum ex dictis prædijs, & quia in
specie adest pactum illa dimittendi, † & sic dicuntur pars 22
contractus, & veniunt in venditione, gloss. *in leg. qui concubina, §. si fundum, ff. de legat.* 3. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 16. num. 46. & seqq.* latè Tiraquell. *de retract. lignag. §. 23. gloss. 1. per totum.*

Minùs est computanda partita librarum 3076. exacta per Quainos à Cozzano Affictuario Saxatelli occasione fructuum dictorum censuum, cum fuerit soluta verò credito-
ri, † & bona fide consumpta, quo casu non potest per 23
anteriorem creditorem auocari, vt latè in *decisione Reu. P. Domini mei Macchiauelli 9. Iunij præteriti*, & quamuis re-
gula limitetur in casu decoctionis, † quia tunc potest auo- 24
cari, Seraphin. *decis.* 1074. *num.* 4. tamen in præsenti non docetur de tali decoctione, quæ non præsumitur vulgata,
† *leg. in bell. ff. de captiu. & postlim. reuers.* quinimò ex de- 25
ductis in facto constat de contrario cum nunquam foro ces-
serit, nec omnia bona fuerint assignata † creditoribus, & 26
doceatur Alexandro plura remansisse bona, quæ semper ab eo fuerunt administrata, sanct. memor. Gregor. XV. *decis.* 406. *num.* 10. & 11. & ideò non potest dici decoctus per ea, quæ notat Angel. *consil.* 62. & quatenus etiam decoctio probaretur, cùm nihilominus iura cessa per Lomellinos, & Grimaldos, ac Moniales Capuccinas longè superent æstimationem 80. tornaturarum eadem ratione, qua firmatum est superiùs competere retentionem respectu ipsarum tornaturarum 80. competit etiam pro dictis libris 3076.
non † potest igitur D. Marchio condicere pecuniam à Quai- 27
nis posterioribus, nisi præuia excussione bonorum com-
munis debitoris ex natura actionis subsidiariæ, † quę non 28
datur, nisi excusso principali debitori, Bart. *in leg. pupill. vers. ego dixi*, vbi Alberic. *num. 2. ff. de his, quæ in fraudem credit.* idem Bart. *in leg. 1. num. 1. & 2.* vbi etiam Salycet. *num. 2. ff. de distract. pignor.* Peregr. *de iure fisc. lib. 3. tit. 6. num. 8. in fin. vers. intellige cum principaliter.*

Nec partita scutorum 1550. exacta à Quainis ab Equite Vandino confideiussore in censu Spadæ potest operari diminutionem crediti cum non fuerit soluta simpliciter, sed cùm præseruatiua iurium, & animo repetendi tanquam erroneè facta, quæ cùm possit auocari non potest in ea
fieri fundamentum † per D. Marchionem, dum Vandinus 29
docto de errore possit iterato eam repetere, ideòque si cessat actio erit quoque sublata incertitudo, & compensatio.

Denique prædicta immissio retardari non potest exceptione anterioris hypothecæ deducta ex causa dotis maternæ scutorum 3000. auri in auro debitæ filijs Saxatelli, qui in Instrumento venditionis prædij, de quo agitur obligarunt pro euictione illius omnia sua bona, & sic etiam creditum dotale Matris; quia præterquamquod satisfaciunt responsiones datę in decisionibus R. P. D. mei Macchiauelli ex pluribus cessat difficultas. Primò, quia obligatio Annibalis,
& Iulij filiorum, tunc † minorum est nulla vti facta absque 30
solemnitatibus necessarijs, tam de iure, quàm vigore Statutorum Imolæ. Secundò, quia probatur dotem fuisse restitutam stante donatione vniuersali facta per maritum Lucretiæ, quæ non subsistit, quòd non fuerit vniuersalis
cùm non comprehenderit † bona futura, & excipiantur 31
emphyteotica; satis enim est respectu futurorum, quòd fuit de omnibus bonis iuribus, & actionibus, in quo stat
formalitas † vniuersalitatis etiam sine expressione causæ, 32
ad text. *in leg. non quocumque modo, §. fin. de legat. 1. & in l. huiusmodi legat. in princip. cum ibi notat. ff. eod. cum alijs allegat. in decis. 11. Maij 1635. coram R. P. D. meo Macchiauello.* Respectu verò emphyteuticorum in illis nulla cadit difficultas cùm ageretur de bonis, quæ ex pacto, & prouidentia spectabant ad vocatos in Inuestitura, & tanquam pro-

33 prohibita alienari † non veniunt in dispositione vniuersali,
vndè hæc expressa reseruatio, quæ inerat contractui non
34 alterat illius † qualitatem, *ad leg. Corn. ff. de hered. instit. leg. 3. ff. de legat.* 1. Tertiò, probantur consumpta supradicta iura dotalia ea eo, quòd Annibali, & Iulio pro illorum satisfactione in graduatoria sententia fuerunt assignata tot bona stabilia, dum Iudex nedum mandauit assignari bona dotalia, sed etiam confirmauit expressè eorum possessionem, ibi: *Et propterea dictos heredes in possessione dictorum bonorum confirmamus, &c.* ea quibus sequitur, quòd ipsi præuia hac iudiciali bonorum assignatione ad illorum fauorem acceptauerint dicta bona in extinctione eorum crediti dotis
35 maternæ mutando sibi causam possessoris, † absque alia declaratione vero hoc titulo assignationis superueniente, Mantic. *decis.* 245. *num.* 12. Acchill. *decis.* 4. *ad fin. de caus. possess. & propriet.* vbi dicitur hanc opinionem, tanquam
36 magis † æquam, & legibus consentaneam semper fuisse seruatam, Put. *decis.* 451. *lib.* 1. Rota *decis.* 324. *nu.* 2. *par.* 1. *diuers. & decis.* 557. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* Nec releuat, quòd ea quo adhuc viuebat pater titulus superueniens non fuit validus ad translationem dominij, nec præbuerit sufficientem occasionem mutandi causam possidendi, ideòque prædicta assignatio sit intelligenda loco assecurationis non loco dationis in solutum, quia fuit responsum, licèt bona materna
37 † quoad vsumfructum pertineant ad Patrem tamen, quoad proprietatem, & dominium esse filiorum, *leg.* 1. *& leg. quacumque, Cod. de bonis, quæ liber. & leg.* 1. *in princip.* ibi dominio videlicet earum ad liberos pertinente, *Cod. de bonis matern.* Et propterea dum Iudea mandauit assignari filijs Aleaandri tot bona pro concurrenti quantitate crediti dotis maternæ, vtique censetur illis adiudicasse proprietatem, & dominium bonorum, non autem ius vsusfructus adhoc,
38 † vt sententia intelligatur iuxta iuris communis dispositionem, prout semper intelliguntur verba sententię, *leg. Herennius, ff. de euictione, leg. miles, §. decem, ff. de re iudicat.* Bart. *in leg. si fundus, §. in vendicatione sub num.* 4. *ff. de pignor.* Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. *decis.* 74. *num.* 7. *& decis.* 176. *num.* 3. Nec facit quidquam defectus æstima-
39 tionis bonorum, quia tanquam actus † extraiudicialis de iure talis æstimatio præsumitur adhibita, vt per Rota *decis.* 406. *num.* 1. *& decis.* 437. *num.* 12. *par.* 1. *recent.*

Tandem ex solutione debiti vigore obligationis factæ à Lucretia cum Annibale, & Iulio filijs ad fauorem illorum de Rotis ante venditionem factam D. Marchioni apparet creditum dotale esse extinctum eo, quia creditum illorum de Rotis absorbet totam hanc dotem, cùm esset longè maioris summæ, vt ex benè deductis in facto pro Papottis, & Quainis, & comprobatis in illorum *Summario num.* 10. *&* 12. ea quibus apparet fuisse relaxata duo mandata ad instantiam eorundem de Rotis diuersa, & separata, quæ simul congesta absorbent, & superant creditum dotale, vt ex dictis Instrumentis, & mandatis Rotalibus datis *in Summario*, quatenus etiam doceretur de solutione dotis in suprascripta summa scutorum 3000. auri in auro, & licet opponatur de nullitate obligationis, ex defectu solemnitatis adhibendæ in contractibus mulierum, & minorum, hæc exceptio qua-
40 tenus posset opponi per D. Marchionem, attamen † cùm mandata fuerint relaxata executa, & executiones consummatæ, & perempta per rem iudicatam, *leg.* 1. *& seqq. ff. & C. de re iudic.* & in omnem euentum, prout fuit dictum in vltima decisione R.P.D. mei Macchiauelli, in hoc Iudicio non est agendum de nullitate, sed agendum via ordinaria in Iudicio rescisorio per tres conformes.

Ea quibus, & alijs deductis in decisionibus in hac causa factis iterùm fuit dictum dandam esse immissionem, & causam expediendam, &c.

R. P. D. BVCCABELLA.

Romana Fideicommissi de Cincijs.

Luna 15. *Nouembris* 1638.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi censentur vocati stante sic Statuto loci, & quando censeantur etiam ad portionem patruorum. Filij quantumuis nati à patre odioso, non censentur exclusi à fideicommisso facto descendentibus ante delictum, licèt enormissimum erant rati, exemplo peccati Adę; nam si aliquis filius esset natus ante peccatum non perdidisset vestem innocentiæ, nec fuisset subiectus horridæ morti.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi vigore Statuti Vrbis censentur vocati.*
2 *Filij in conditione positi, quando censeantur etiam vocati ad portionem patruorum.*
3 *Alienationis amplissima prohibitio, vt bona stabilia remaneant in familia, quid operetur.*
4 *Filij nati à patre odioso, non videntur comprehensi sub generali vocatione masculina.*
5 *Pater, quod odium habuerit filios ex eo arguitur, si nonnullis reliquerit legitima, & reliquis totam hereditatem.*
6 *Et hoc maximè, si legitimam reliquerit illis honorabili titulo institutionis, & etiam dum aliud legatum considerabile ipsis reliquerit.*
7 *Pater, quod reliquerit plus vni filio, quàm alteri, ex hoc non potest argui odium erga eum, cui minus reliquit, sed benè amor erga illum, cui plus fuit relictum.*
8 *Filius, quando succedit ad fideicommissum, ex propria persona non attenditur, an sit odiosus patri.*
9 *Nepotes, & descendentes censeatur ab Auo dilecti non propter patrem, sed per se ipsos.*
10 *Nepotes censentur dilecti ab Auo, tanquam eius agnationem, & diuturnitatem familiæ conseruantes.*
11 *Auus dici solet, quòd plus amat Nepotes, quàm filios.*
12 *Auus licet ex heredes filios, non tamen censetur ex hoc excludere Nepotes.*
13 *Filius, quando ex delicto Patris non censeatur exclusus à fideicommisso descendentium.*
14 *Filij nati ante delictum Patris, non possunt dici processisse à radice infecta.*
15 *Pueri existentes in infantali ætate, dicuntur prorsus innoxij à quouis delicto.*
16 *ad Fideicommissum vocati, à tali vocatione non possunt excludi sine eorum dolo, seu culpa.*
17 *Filij nati ante commissum delictum à Patre de crimine læsæ Maiestatis non puniren tur.*
18 *Peccatum originale afficit omnes descendentes Adæ.*
19 *Adam si habuisset filios ante peccatum ab eo commissum, filij illi non essent affecti peccato originali, nec eius pœnis. Et quare, num.* 20.
21 *Pater, si habebat filios ante commissum, valdè atrox delictum illi non debent priuari successione, ad quam iure proprio erant vocati.*
22 *Filij, quando sunt vocati ad fideicommissum independenter à Patre, in eo succedunt etiam reluctante Patre.*

Istam præsentem decisionem iamdiu ad decis. 570. *par.* 5. *recent. promisi in lucem dare, & sanè quidem diu distuli promissionem persoluere, & quia melius est tardè, quàm nunquam persoluere debita, ideoque nunc mihi deleatur tale debitum, dummodo illud persoluo actualiter.*

DECISIO CCCLVI.

RESolutum fuit coram bon. mem. Cardin. Virili sub die 17. Maij 1627. post reiteratam, & maturam causæ discussionem vnanimi DD. consensu DD. Felicem, & Christophorum fuisse vocatos, non autem tres alias familias de Cincijs. Cùm autem ijdem Felix, & Christophorus coram me institissent pro causæ expeditione, dd. verò tres familiæ peterent nouam audientiam; DD. stante lapsu decennij à die, quo dicta resolutio capta fuit ordinarunt, vt iuxta stylum Rotæ causam prius proponerem super ijsdem, illaque hodie proposita censuerunt standum esse in decisis; Quoniam dd. Felix, & Christophorum, cùm tanquam descendentes, & de linea masculina Francisci Testatoris eorum Aui fuerint in conditione positi, subintrat clara dispositio Statuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 142. † quòd censeantur tacitè 1
vocati, & perindè est, ac si verbis dispositiuis nominatis, ac substituti fuissent, Gabr. *cons.* 115. *num.* 11. *lib.* 1. Peregrin. *cons.* 55. *num.* 1. *lib.* 4. *& de fideicomm. art.* 28. *num.* 2. *&* 25. Gregor. *decis.* 337. *num.* 5. *& decis.* 574. *num.* 1. & fuit dictum *in Romana Fideicommissi de Incoronatis* 13. *Nouembris* 1637. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana fideicommissi de*

Car-

Cardelius 19. Decembris 1636. coram me; Et non solùm ad
portionem Patris, sed etiam patruorum, cùm simus in
2 fideicommisso † facto ab ascendente, & fuerit processum
ad plures substitutionum gradus, & posita in conditione
linea masculina, & concurrat etiam expressa, ac amplissi-
3 ma alienationis prohibitio, † vt bona stabilia in perpetuum
in familia conseruarentur, vt vltra allegatos in decis. quæ
reuidetur, tradunt Ricc. *decis.* 395. *num.* 8. *lib.* 2. Gratian.
discept. 371. *num.* 16. *&* 17. *& seqq.* Modern. Brix. *de subst.*
quæst. 240. *num.* 8. 19. *&* 22. Rot. *decis.* 320. *num.* 18. *par.* 1.
recent. & fuit dictum *in causa Auximana fideicommissi* 22.
Martij 1638. *coram R. P. D. meo Dunozettu.*

Nec visum fuit subsistere, quòd dd. Felix, & Christo-
phorus descendant à filio Testatori odioso, & sic non vi-
4 deantur comprehendi † sub generali vocatione lineæ ma-
sculinæ, *leg. Lucius Titius*, *ff. de leg.* 2. Surd. *decis.* 41. *nu.* 1.
& seqq. Modern. Brix. *dict. tract. de substit. quæst.* 317. *num.* 2.
& 3. *& seqq.* Quoniam placuerunt responsiones datæ in
decis. siquidem de tali odio nullo modo constat, neque po-
test argui ex eo, quòd Testator instituerit Iacobum in legiti-
5 ma, & alijs filijs reliquerit † totam hæreditatem, quia
cum illum in totum non exhæredauerit, nec verba aliqua
protulerit, ex quibus argui possit odio habuisse, sed agno-
uerit in filium relinquendo legitimam honorabili titulo insti-
6 tutionis, & vlterius eidem legauit etiam † scut. 100. auri
manifestè potius arguitur positiua dilectio, *leg. amicissimus*
in princip. ff. de excus. tut. Ex eo autem, quòd cæteris filijs
7 plus reliquerit, non benè infertur † ad positiuum odium er-
ga Iacobum, sed solùm ad maiorem erga alios amorem, ac
dilectionem, iuxt. text. *in auth. hoc amplius*, vbi Cyn. *C. de*
fideicomm. Ruin. *cons.* 3. *num.* 15. *& seqq. lib.* 2. Soccin. iun.
cons. 71. *num.* 19. *lib.* 1. *cum alijs per sim. de prat. interpr. vlt.*
volunt. fol. 63. *num.* 20. & Modern. Brix. *vbi supra qu.* 468.
num. 8. vt benè deducitur in decisione.

Et in omnem casum, quatenus aliquod odium in Iaco-
bum probaretur, nihilominus in proposito non deberet no-
8 cere filijs, qui ad successionem in bonis † Francisci Testa-
toris non veniunt ex persona ipsius Iacobi Patris, sed ex per-
sona propria, & principaliter, & de per se sub nomine li-
neæ masculinæ ipsius Testatoris familiæ vocati, qui cùm
9 † sint nepotes, & descendentes censentur dilecti ab Auo
non propter Patrem, sed propter se ipsos, tanquam apti ad
10 eiusdem Testatoris agnationem, ac diuturnitatis † memo-
riam conseruandam, iuxta text. *in leg. liberorum in fin. ff. de*
verbo signific. ob quam rationem nepotes etiam plusquam fi-
11 lios diligi † consueuisse, dicit Curt. iun. *cons.* 169. *num.* 13.
Cassan. *cons.* 67. *num.* 30. Surd. *decis.* 73. *num.* 6. benè Alex.
in cons. 53. *num.* 21. *lib.* 4. Vbi in specie ex hoc infert, quòd
12 licet Testator excluserit filios, non sequitur † exclusisse
nepotes.

Non obstat parricidium per Iacobum patratum. Quia
cum Felix, & Christophorus, vt supradictum est, non
fuerint vocati intuitu, & contemplatione patris, nec ve-
niant ex illius persona, sed propria, & tanquam ipsius Te-
13 statoris descendentes masculi, & † apti familiam, & agna-
tionem effectiuam conseruare, ob tale delictum excludi non
debent, vt per Vasquez *de success. resol. tit. de his quibus*, *vt*
in dignit. tom. 2. *§.* 20. *num.* 12. *vers. ego si filius*, Pasch. *de*
patr. potest. par. 5. *cap.* 8. *num.* 13. *& seqq.* Scip. Rouit. *cons.* 1.
num. 45. *& seqq. cum alijs in decis. allegat.*

Et DD. visum fuit cessare omninò prædictam difficulta-
14 tem ex eo, quia † dd. Felix, & Christophorus erant iam na-
15 ti ante delictum, & sic † dici non possunt processisse à ra-
dice infecta, & de tempore ipsius delicti erant in infantili æ-
tate constituti, & ob id prorsus innoxij, quibus propterea
nulla ratio, aut æquitas suadet, vt sine aliqua culpa puniri,
16 & Aui bonis, † ac successione priuari debeant, vt vltra
allegatos in decis. in qua distinctè fuit ad contraria respon-
sum, trad. Gasp. Anton. Thes. *quæst. forens.* 80. *num.* 3. *lib.* 3.
& ex text. *in leg. ex facto*, *ff. ad Treb. & in leg. filiam*, *& in l.*
emancipatum, *§.* 1. *ff. de Senat. & in leg.* 2. *Cod. de liberc. &*
eorum liber. & alij loquentes de crimine læsæ Maiestatis per
17 Patrem † commisso, latè prosequitur, & comprobat, &
longè communiorem, dicit Ludou. Molin. *de iust. & iur.*
tract. 2. *quæst.* 658. *num.* 20. *&* 21. & in quarto fundamento
idem firmat exemplo peccati originalis, & pœnarum, qui-
18 bus omnes Adami posteri † ob illud puniuntur; Quemad-
modum nisi quis natus, vel conceptus fuisset antequam
Adam Dei præceptum fuisset transgressus, vtique neque
19 peccatum † originis contraxisset, nec pœnis, quibus à Deo
genus humanum ob illud punitum fuisset affectus, vt affir-
mat D. August. ad Bonifacium, & refertur 1. *qu.* 4. *cap. iam*
itaque, *& de consecr. dist.* 4. *cap. quæris*, & tenet communis
Theolog. scola 1. 2. *quæst.* 81. quia scilicet ille vti iam ab Ada-
mo separatus, nec in eo potentia contentus in † illo non, 20
& propterea, nec pœnis illius peccati fuisset punitus, ita nec
etiam à republica filij iam nati, antequam Pater crimen ali-
quod atrox, & enormè admisisset pœna aliqua, † ob tale 21
crimen posteà ab eo patratum affici, & substitutionis, ac fi-
deicommissi iure sibi de eo tempore, quo nati fuerunt acqui-
sito, & ex firma, ac inuariabili spe omninò independenter à
Patris voluntate, immò etiam ea † reluctante formato pri- 22
uati debent.

Et ità, &c. decisum dd. Felice, & Christophoro tantùm
informantibus, Familijs verò pluries citatis, & informare
non curantibus, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Redditionis Rationis.

Luna 10. Decembris 1646.

ARGVMENTVM.

Ratio semel reddita, licèt iterùm reddi debeat quando constat de errore, tamen de huiusmodi errore constare debet ex claris, & perspicuis coniecturis, & quando autem adest res iudicata non sufficit docere de errore, sed vltra errorem constare debet de dolo.

SVMMARIVM.

1 *Redditio rationis facta est Procuratori, quòd facta sit cum principali.*

2 *Creditori non competit actio contra Procuratorem debitoris post redditam cum illo rationem, licèt debitor Procuratori demandasset, vt dict. creditori satisfaceret.*

3 *Tutor tenetur solùm reddere rationem de fructibus, qui ad eius manus peruenerunt, & asserenti in maiori quantitate fuisse recollectos, incumbit onus id probandi.*

4 *Rationem semel redditam denuò reddi non debet, & quid si fuisset omissa aliqua partita.*

5 *Furtum non præsumitur.*

6 *Tutor debet ponere ad creditum hæreditatis fœtus Animalium nasci solitorum, & pelles demortuorum.*

7 *Fœtus Animalium nasci solitorum, subrogantur loco mortuorum.*

8 *Ratio semel reddita, non est amplius reddenda, quando adest res iudicata.*

9 *Ratio semel reddita, vt denuò reddenda sit, debet constare de vero dolo.*

10 *Et de errore, & dolo claris, & perspicuis probationibus docere debet.*

Ista decisio est in eadem causa, de qua est supra decisio 158. hac eadem par. 11. recent. coram eodem bon. mem. Peutingero.

DECISIO CCCLXVII.

CVm Claudia de Fortis à Francisco Bararello deceden. Tutrix, & pro tempore Curatrix in Testamento filiorum suorum Felicis, & Francisci Mariæ deputata, à Creditoribus defuncti pro redden. ratione conuenta coram Aud. Cam. producto Inuentario ab ipsa confecto, & libris Tutelaribus rationem reddidisset, ac periti vtrinque, & deindè tertio electo creditrix in scut. 3833. b. 57. $\frac{1}{2}$ declarata fuisset ad eiusdemque relationem sententiam fauorabilem reportasset, causaque deserta commissa à Signatura Sanctissimi restitutione in integrum aduersus sententiam A. C. R. P. D. Lanuuio ipse reuocata prima sententia, Claudiam ad denuò reddendam rationem condemnauit, tertia postmodum instantia coram bon. mem. Lomellino non finita, nunc coram R. P. D. Oddo de Voto Rotæ pendente dubitaui, An ratio fuerit legitimè reddita, & Domini restringen. pro nunc difficultatem ad quinque partitas à Perito denuò electo in sua relatione reseruatas, responderunt respectu harum non teneri nouam reddere rationem, sed esse legitimè redditam.

Partita enim herbarum Cafalis Vaccarecciæ pro annis
1619. 1620. & 1621. quòd Franciscus Baratellus conduxerat
pro penfione annua fcut. 1603. non eft connumeran. ad debitum Claudiæ, quia eædem herbæ pro paftu equorum, & bouum pro cultura eiufdem Cafalis ibi retentorum: neceffariæ erant iuxta praxim, de qua teftantur Periti in fide, *data in Summar. Claudiæ nu.* 8. & quamuis appareat, quòd ipfa ex d. Cafali vendiderit rubra 110. herbarum, *Summario Capella num.* 7. harum pretium compenfan. venit cum pretio herbarum Cafalis Campi Mortui, pariter à Claudia pro hyemali paftu dictorum animalium emptarum, nec in debitum hæreditatis pofitatum, & quod eædem herbæ hyemales ab ipfa fuerint emptæ probatur ex neceffitate, de qua teftantur Periti, *Summario Claudia num.* 4. & ex verifimilitudine, dum conftat, nonnullas aquas Francifci in Territorio Francifcæ, Campo Mortuo contiguo iudicialiter pro damno dato fuiffe captas, *dicto Summario num.* 5.

Neque partitus fructuum Cafalis Turris Nouæ pro anno
1 1618. debito Claudiæ inferri poteft, † quia aduerten. eft
eo anno Francifcum virum eius, fimplicem dumtaxat fuiffe Procuratorem Bizarri ad quem, vtpotè dicti Cafalis conductorem fructus fpectabant; adeòque fatis fuit cum eo computa folidaffe, eique tanquam principali rationem reddidiffe, Rota *decif.* 77. *num.* 4. *& decif.* 273. *n.* 11. *par.* 4. *tom.* 2. *recent.* Tantò magis, quia magna pars dictorum fructuum ad manus ipfius Bizarri peruenit, & conftat Francifcum plures fummas DD. Aldobrandinis, Cafalis locatoribus foluiffe, alijque Bizarri diuerfis Creditoribus, *Summa-*
2 *rio Claudia nu.* 1. † quibus Creditoribus contra Francifcum
actio non competit, licèt ipfe Bizarrus mandaffet Francifco, vt ijfdem fatisfaceret, fufficit enim eidem Bizarro rationem reddidiffe, *dict. decif.* 273. *num.* 11.

3 Quo verò ad fructus anni 1619. † Claudiæ fufficit ad
creditum hæreditatis pofuiffe fructus ab ipfa perceptos, & afferenti in maiori quantitate fuiffe collectos, incumbit onus id probandi, neque vltra illos, qui ad eius manus peruenerunt rationem reddere tenetur, ad text. *in leg. vltima*, §. *final. Cod. de adminiftr. tut.* Eugen. *conf.* 19. *lib.* 1. Rota *dec.* 389. *ante num.* 1. *dicta par.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Quamuis etiam circa partitam frumenti in Cafali Vaccarecciæ Claudia ad creditum hæreditatis Francifci viri folùm pofuerit rubra 539. ⁒ & ex ipfa mercede foluta vectoribus frumenti ad Vrbem, conftat aduecta fuiffe rubra 800. de quibus totis reddere rationem debuiffet, detracta tamen fumma rubrorum 539. ⁒ de quibus iam erat ratio reddita, & aliorum rubrorum 64. quæ fummæ rationem decrefcentiæ menfuræ Vrbis ad rationem octo pro centenario ex fide Peritorum, *Summario Claudia num.* 6. & fic remanferit
4 debitrix in rubris 197. † nihilominus rationem femel in-
ftantibus creditoribus redditam de anno 1627. denuò reddere non tenetur, quia non præfumitur, quòd huiufmodi partitam per dolum defcribere omiferit, imò ex lapfu 20. & ampliùs annorum benè præfumi poteft obliuio, Rouit. *conf.* 66. *num.* 19. *lib.* 1. Surd. *decif.* 216. *num.* 31. Rota *decif.* 360. *num.* 5. *par.* 6. *recent.*

Pariter in fecunda partita equarum, in qua Claudia agnofcit ad fui debitum effe addenda fcut. 281. pro tot equis à fe venditis, & alias confeffa fuit coram A. C. quibus licet addi poffint aliæ, quas furto fubtractas, vel mortuas effe præ-
5 tendit, † cùm de furto, quòd non præfumitur, non do-
ceat Bart. *in leg. fi quis ex argentarijs*, §. *An hæc heredi nu.* 4.
6 *ff. de eden.* Rot. *decif.* 639. *num.* 1. *par.* 4. *recent.* † & quate-
nus demortuæ fuiffent, pretium pellium ad creditum hæreditatis poni debuiffet, prout etiam nulli ex equis nafci foliti, Efcobar. *de ratiocin. cap.* 18. *num.* 1. *& feqq.* Rota *decif.* 690.
7 *fub num.* 5. *verf. nec vlla*, † vbi quod redden. eft ratio fœ-
tuum animalium, quæ fubrogantur loco mortuorum *par.* 1. *recentior.*

Verùm, quia Claudia in noua exhibitione partitarum referuauit facultatem adden. & minuen. & militat etiam ratio exclufiua doli fæpiùs allegata, de quo ipfa tanquam Tu-
8 trix, quæ † iam femel rationem reddidit, & fententiam
fauorabilem de anno 1627. fuper redditione rationis in iudicatum tranfactam reportauit conuincen. foret, Adden. ad Gregor. *decif.* 536. *num.* 5. *ante fin.* Rota *decif.* 184. *num.* 4. *par.* 2. *recent. & in Bononien. Adminiftrationis* 20. *Februarij* 1611. *coram Cardinali Sacrato, & coram eodem in Bononien. de Bonijs* 16. *Februarij* 1612. Imò adhuc computatis dictis partitis ad fui debitum, Claudia remaneat creditrix in fumma fcut. 6185. quorum è bonis hæreditatis viri Franci-
fci impoffibilis eft recuperatio, † tum etiam ad effectum, 9
vt ratio femel reddita fit iterùm ex integro redden. necefse eft conftare de vero dolo, cùm enim rationes femel calculatæ habeant præfumptionem pro fe, quòd rectè, & ritè dif-
punctæ fuerint † ia, qui contrarium afferit claris, & per- 10
fpicuis probationibus de errore, & dolo, quem interueniffe allegat, docere debet Menoch. *de arbitr. caf.* 209. *nu.* 4. Dec. Efcobar. & alij relati *in Romana Computorum* 23. *Iunij* 1640. *coram Reu. P. D. meo Cerro*, Rota *in Bononien. Redditionis Rationis* 17. *Februarij* 1606. *coram Penia*. Ideò Domini cenfuerunt quoad fupradictas partitas, ipfam Claudiam reddere nonam rationem non teneri.

Vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poftea S. R. E. Cardinali.

Romana Succeffionis.

Veneris 14. *Iunij* 1647.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 131. *fub rubric. de lucr. dot. feu donat.* propter nuptias difponens, quòd fi vxor poft confumatum matrimonium liberis extantibus decedat, maritus fuperftes totam dotem lucretur, an cum effectu deroget, *l. hac edictali, Cod. de fecund. nupt.* latiffimè tractatur, & refolutio eft negatiua, in contrarium adductis plenè refpondendo: Quid autem dicendum fit de augumento dotis, an illud comprehendatur fub difpofitione *dict. leg. hac edictali*, eruditè refoluitur.

SVMMARIVM.

1 L. hac edictali, Cod. de fecund. nupt. *contrario ftatuto abrogari poteft.*
2 *Et quando cenfeatur abrogatum.*
3 L. hac edictali feruari debet, *quando neque ex verbis ftatuti, neque ex voluntate ftatuentium appareat derogata.*
4 L. hac edictali, *cenfetur derogatum fi ftatutum difponat, quod maritus totam dotem lucretur.*
5 *Contrarium firmatur, & verba illa*, liberis extantibus, *de communibus filijs funt intelligenda.*
6 *Neque ex hoc benè infertur, quòd fi dd. verba ftatuti intelligerentur de communibus filijs, filij ex primo matrimonio effent exclufi, & quare num.* 7.
Sed ftatuti difpofitio cenfetur folùm concepta in cafu, quo filij ex communi matrimonio fuperfint, n. 11. *&* 19.
Et operatur exclufionem aliorum filiorum, quos ex alijs nuptijs maritus fufcepiffet, num. 20.
8 *Intellige, quando ex alijs non conftat, de eis quoque ex eorum exclufione ftatuentes cogitaffe, fecus è contra, num.* 10. *& feqq.*
9 L. hac edictali, *cenfetur per ftatutum derogatum fi difponat, quod maritus mortua vxore in omni cafu medietatem dotis lucretur.*
12 *Et quid fi demandaret, quod maritus totam dotem lucretur? & huiufmodi difpofitio quomodo veniat intelligenda, num.* 13.
14 *Mulieri, quando licitum fit dotem fecundo viro liberè conftituere, ita ut ex pacto totam lucrari poffit.*
15 *Relatiuum declarat orationem antecedentem.*
16 L. hac edictali, *non eft derogatum per Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 131. *& eius difpofitio, quomodo fit intelligenda.*
17 *Maritus referuare tenetur communibus filijs proprietatem dotis, ex coniuge prædefuncta lucrata.*
18 *Et quid extantibus filijs, ex illa in præcedenti matrimonio procreatis.*
21 Gabr. *conf.* 13. *fub num.* 33. *lib.* 2. *refutatur.*
22 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 131. *non defert proprietatem, nec aliud lucrum dotis filijs matrimonij communis, fed quid difponat.*
23 *Lucrum dotis, quòd maritus vxore præmortua acquifiuerat, quomodo poft ipfius mortem deferatur filijs ex communi matrimonio procreatis exiftentibus filijs ex priori matrimonio.*

24 *Lu-*

24 *Lucrum dotis à statuto delatum liberis non extantibus, an debeatur viro præmortua vxore, relictis filijs ex primo matrimonio.*
25 *Dos quoad vsumfructum spectat ad virum, quo verò ad proprietatem spectat ad filios.*
27 *Mulier, quando possit de sua dote heredem instituere virum quoad vsumfructum, & filios quoad proprietatem, & quando secus, num. 27.*
28 *Et quando vir dicatur primario contemplatus, & num. 30. 31. & 33.*
29 *Adde quod quando primario fuit vir contemplatus dispositio remanet irrita tam respectu vsufructus, quàm etiam proprietatis.*
32 *Fundamentum suæ intentionis debet quis iustificare.*
34 *Argumentum dotis non comprehenditur sub dispositione,* l. hac edictali, Cod. de secund. nupt.
35 *Intellige quando ille, qui augumentum dedit sibi restitui stipulatus esset.*
36 *Secus, quando illud fuerit pleno iure mulieri donatum, & in eius dominium, ac patrimonium transactum.*
Et quid si in Instrumento dotali adesset clausula, ad habendum.
37 L. hac edictali, Cod. de secund. nupt. *complectitur omnia bona tempore mortis extantia, & num. 39.*

Decisio ista est in eadem causa, de qua supra decisio 406. par. 9. recent. tom. 2. & est pariter coram eodem bon. memor. Corradu.

DECISIO CCCLVXIII.

RESolutio in hac causa emanata die 18. Maij 1646. coram me impugnabatur pro parte D. Comitis Fabij ex eo præcipuè, quòd Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 131. sub rubric. de lucr. dot. seu donac. propter nupt.* deroget in effectu *leg. hac edictali, Cod. de secund. nupt.* Ideòque cesset in proposito casu eius dispositio. Eòque magis quoad portionem additam doti D. Imperiæ per M. Antonium Incasatum eius patruum, ac proprietatem eiusdem dotis per eam filijs posteriores matrimonij titulo institutionis relictam in testamento. Verùm auditis iterùm partibus, causaque denuò discussa visa fuit Dominis confirmanda.

1 Quia licet vera sit, † atque recepta conclusio, quòd illius legis dispositio continens ius positiuum contrario statuto abrogari potest, iuxta *leg. omnes populi, ff. de iust. & iur.* Bald. *in leg. 1. sub num. 8. vers. & præmitto vnum, C. de inoffic. dot.* Stephan. Bertrand. *in ead. leg. in princip. à num. 19. versic. quod si non pactum, & num. 30. vers. addo, quod etiam,* Soccin. *cons. 35. sub num. 2. vers. primo quia lib. 4.* Roland. *cons. 72. n. 3. vers. sed statutum lib. 1.* Rota penes sanct. mem. Greg. *decis. 173. num. 7. vers. quoad legatum, & seqq.* & bon. mem. Buratt.
2 *dec. 396. num. 7. vers. sed respondebatur.* † Attamen procedit quando ex verbis expressis, vel ex ineuitabili vtriusque sanctionis repugnantia, adeò certa, & necessaria resultat derogandi voluntas, vt non possit in dubium probabiliter reuocari, aliàs enim non censetur per huiusmodi statutum ab ea recessum, neque filijs præcedentis matrimonij præiudicatum, vt not. Bart. (quem communiter sequuntur DD.) *in eadem leg. hac edictali num. 2. vers. per hoc dixi, Cod. de secund. nupt.* & explicat Castr. *in dict. leg. 1. sub nu. 4. versic. nisi diceret expressè, Cod. de inoffic. dot.* Iason. *in Auth. præterea sub num. 15. vers. pro veritate*, ibique Dec. *sub num. 7. vers. & ista conclusio, Cod. vnde vir, & vxor,* & Soccin. sen. *d. consil. 35. num. 6. vers. non obstant rationes lib. 4.* ac Soccin. iun. *cons. 70. sub num. 2. vers. & licet ferè omnes lib. 2.* Bertrand. *vbi supra num. 26. vers. quæ communis opinio, ac seqq.* Zuccard. *cons. 43. sub num. 1. vers. attamen ista opinio,* Franch. *dec. 435. num. 24. vers. item dicebatur, & seqq.* & alios refert Molphes. *ad consuetud. Neapol. par. 3. de success. ex testam. quæst. 12. per tot.* Rota *dec. 432. num. 3. vers. quod statuto, ac seqq. par. 1. & dec. 255. num. 7. vers. alterum quod derogetur par. 4. diuers. & in recent. decis. 133. sub num. 3. vers. nec obstat Rauenna Statutum*
3 *par. 4.* † Cùm igitur neque ex verbis, neque ex dispositione dicti statuti appareat huiusmodi derogandi voluntas. Ideò meritò lex ipsa seruari debet, vt in his terminis respondit Rota *in Romana prætensa dotis 25. Decembris 1594. coram Corduba dict. dec. 255. par. 4. diuers. & bon. mem. Cardin. Seraph. in eius voto*, in quadam causa inter hæredes Farri, & Gasparem Ambrosinum *in §. 1. vers. alter casus statuto comprehensus est, & infra in §. ita censet*, & probat Moder. Roman. *discept. 197. per totam.*

Neque obstat, † quòd conditio illa existentiæ liberorum, 4
sub qua statutum defert lucrum totius dotis marito, ibi, *Si vxor post consumatum matrimonium marito superstite liberis extantibus decedat, maritus totam dotem lucretur, &c.* æquè verificetur in liberis primi matrimonij, qui eo nomine indefinitè prolato pariter comprehenduntur, vt in hac materia censuit Rayner. de Forolin. *inter cons. Signorol. 68. & 263.* quem alij sequuntur.

Quia contraria † opinio verior est, atque receptior, 5
nam huiusmodi verbum respectu ipsorum coniugum prolatum de communibus filijs intelligitur, idque magis quando ob illorum existentiam lucretur defertur parentibus, nisi aliundè probetur contraria statuentium intentio, vt in specie not. Bart. ex illo text. *in leg. cum Vir. vers. nota ad id quod dixi, ff. de cond. & demonstr. & in eodem casu contr.* Rayner. probat idem Signorol. *cons. 69. num. 4. vers. item hoc statutum, & seqq.* Ruin. *cons. 59. num. 16. vers. præterea, ac seqq. lib. 3.* Soccin. iun. *dict. cons. 70. num. 4. vers. nam cum statutum lib. 2.* & latè prosequitur Phannc. *in tract. de lucr. dot. gloss. 5. à nu. 2. vers. cæterum stante prædicta liberorum conditione, ac seqq.* & in terminis Statuti Vrbis comprobat Gabr. *cons. 13. à num. 1. vers. in quo tamen articulo, ac seqq. qui num. 7. vers. verum, & seqq.* pondera eius verba dicit hoc esse indubitatum *lib. 2.* & firmauit Rota *in Romana lucr. dot. 16. Decembris 1580. coram bon. mem. Card. Blanchetto in §. non obstat quod Monasterium, & in dict. Romana prætensa dotis coram Corduba 255. num. 4. vers. nam in ea parte, in qua dicitur parte 4. diuers. & Cardin. Seraph. in dicto eius Voto in §. & quamuis.*

Nec ideò retorqueri potest † interpretatio in filios primi 6
matrimonij, quòd si verba statuti intelligantur de natis ex posteriori, illi videantur exclusi, ex traditis per Bald. *in cons. 495. quadam D. Elena à num. 6. vers. sed quid si maritus, & seqq. lib. 5.* Roman. *cons. 44. ex supranarrato themate num. 5. vers. post hæc prædicta,* Soccin. *cons. 52. sub num. 3. in fin. versic. ex quibus, ac seqq. lib. 3.* Natt. *cons. 308. num. 1. vers. sed decretum istud,* & relatos per Surd. *cons. 91. sub nu. 1. vers. & quandu dictum, ac alios.*

Nam illa qualitas † exprimi quidem, ac subintelligi so- 7
let pro certiori adimplemento, ac verificatione conditionis affirmatiuæ, vel negatiuæ, sub qua lucrum ex huiusmodi statuto defertur, vel negatur marito, sed non indè necessaria resultat exclusio filiorum primi matrimonij, ac dictæ legis correctio, de qua nulla facta fuit mentio, quinimò illis extantibus statutum ipsum ex ea congruam recipit interpretationem, ac moderationem, (vt infra dicetur *in §. deinde infertur,*) quando ex † alijs non constat de eis quo- 8
que, ac eorum exclusione cogitasse, ac intendisse statuentes, vt contigerat in casu Bald. *in dict. cons. 495. lib. 5.* loquentis de Statuto Ciuitatis Florentiæ expressam faciente mentionem de filijs primi matrimonij, eosque à successione maternæ dotis excludentes, vt legitur ibi *num. 1. vers. in qua Ciuitate,* (de quo etiam meminit Castr. *in dict. leg. 1. sub n. 4. vers. idem sine pacto, Cod. de inoff. dot.*) & Roman. *in dict. cons.*
44. loquentis de Statuto Mutinæ † disponente, quòd vxore 9
mortua, maritus non habens filios ex ea lucretur in omni casu medietatem dotis, quibus sanè verbis (in omni casu) nititur eius responsum, cùm alias contrarium sentiret, vt ipse declarat *ibid. sub num. 4. vers. & tunc dicendum est, ac infr. sub num. 6. versic. & decisio,* Bart. & Bald. &c. (licèt reprobetur à Ias. *in dict. Auth. præterea sub dict. num. 15. vers. aliquando, & tertio, & vers. tamen puto, Cod. vnde vir, & vxor,* quem sequitur Bertrand. *in dict. l. hac edictali in princip. num. 29. vers. addo, & tertio, &c.* ac alij relati per Eugen. *cons. 2. num. 32. vers. quia primo, & seqq. lib. 2.*) & Natt. *cons. 308.* loquentis in decreto Montisferrati, (super quo etiam respondit Surd. *dict. cons. 91.*) cuius pariter alia ponderat verba sub *num. 1. vers. si enim decretum hoc voluisset, &c. & infr. versic. aliàs illa tot verba,* (& nihilominus inferiùs *in versic. reperio tamen, &c. fatetur articulum esse ambiguum, &c.* † sic- 10
que in alio Statuto Bellon. *cons. 13. nu. 13. vers. tertio, & seqq.* & Menoch. *cons. 4.* loquens in Statuto Papiæ, in quo facta fuit expressa mentio primi matrimonij, ac filiorum ex eo, vt legitur in hypothesi, ac in toto illo consilio, Soccin. autem haud sibi constans istud, ex professo respondit *in cons. 35. lib. 4.*

Quare tutius, ac æquius est regulam constituere contrariam, quòd scilicet ex verbis eiusmodi ad liberos communis matrimonij relatia, filij præcedentis coniugij non censeantur exclusi, † sed statuti dispositio in eum casum concepta, 11
quo illi soli supersint, nisi aliundè clarè probetur statuen-

tium

tium voluntas, vt post Iacob. Butr. tradit idem Bald. *in cap. 1. n. 3. vers. quaro dicit statutum, &c. ac marit. succedat vxor. in benef. & in dict. leg. hac edictali in 2. lect. sub nu. 1. vers. quid ergo, & seqq.* Alex. *cons. 142. viso statuto num. 4. vers. praterea lib. 7.* Ruin. *cons. 61. num. 13. vers. secundo moueor lib. 3.* & hanc dicit communem, & veriorem sententiam Soccin. *dict. cons. 35. à num. 4. vers. his tamen non obstantibus vsque ad num. 8. lib. 4.* & Rimin. iun. *cons. 241. num. 62. vers. sed etiam cessare debet statutum Mediolani, ac seqq.* Phanuc. *de lucr. dot. dict. gloss. 5. num. 39. in decimo casu, vers. nihilominus in hanc sententiam,* & in his terminis probauit Rota *dict. decis. 255. à num. 4. vers. nam in ea parte, ac seqq.* & Cardin. Seraphin. *in eius Voto supracitat.* ac Modern. Roman. *dict. disceptat. 197. sub num. 1. versic. licet enim reseruetur in statuto, & seqq. per tot.*

12 Minùs obstant † verba sequentia, *maritus totam dotem lucretur, &c.* quæ alterius participationem excludunt, & propterea videntur incompassibilia cum dicta lege.

Quoniam illa respiciunt, atque determinant ipsum casum, quo marito lucrum defertur extantibus, scilicet solis filijs matrimonij communis, non autem alterant, neque extendunt statuti dispositionem ad alium casum, quo filij præcedentis coniugij supersunt. Sed is tanquam omissus secundum ius commune definiri debet, vt in terminis statuti Florentini eisdem verbis disponentis iudicatum fatetur, Bald. *in dicta leg. 1. sub num. 8. vers. contrarium fuit determinatum, Cod. de inoff. dot.* idemque probat in eadem *leg. hac edictali in 2. lect. supracitat. num. 1. & in vsibus feud. dict.*
13 *cap. 1. sub num. 3. an marit. succedat vxor. in benef.* † dicens huiusmodi statuta intelligenda esse in casu, quo licitum est mulieri dotem secundo viro liberè constituere; itaut ex
14 pacto totam lucrari possit, † quòd tunc contingit, quando nulli ex præcedentibus nuptijs filij supersunt, secus autem illis extantibus, & super eodem statuto respondit Castrens. *cons. 348. viso casu, & allegationibus in fin. princip. vers. & communiter tenetur, ac in cons. 368.* præsupposito quod præfatum decretum *sub num. 1. ad fin. vers. sed etiam dico, &c.* vbi pariter dicit communem *par. 2.* Soccin. *dicto cons. 35. à num. 4. vers. his tamen non obstantibus, & seqq. lib. 4.* Phanuc. *de lucr. dot. in loco mox citat. & in vers. ad secundum dicitur,* & sequitur Rota *dicta dec. 255. num. 4. vers. nam in ea parte, ac seqq.* & Cardin. Seraphin. *in dict. eius Voto in §. 1. vers. vbi vero adsunt filij alterius thori, & in §. quod itaque censeo, ac in §. fin. vers. aut volumus non esse derogatum,* & dict. Modern. Roman. *dict. disceptat. 197. à num. 11. vers. non esset tamen recedendum, &c.*

Prædicta verò certiora sunt in terminis præfati Statuti Vrbis, quia non disponit simpliciter, quòd extantibus liberis, maritus totam dotem lucretur, sed orationem continuando subiungit, *quam tamen secundum iuris dispositionem liberis communis matrimonij reseruare teneatur, &c.*
15 † quòd sanè relatiuum declarat orationem antecedentem, iuxta *leg. ea tamen adiectio,* ibique gloss. fin. Bart. & DD. *ff.*
16 *de legat. 3.* † itaut censeatur delata marito ea dos, & in eo casu, quæ & in quo ex iuris communis dispositione filijs communis matrimonij debet illius proprietas reseruari, iuxta trad. per Bald. *in dicto cons. 495. nu. 12. vers. secunda autem pars, ac seqq. & num. 15. vers. sed hic est necessarium lib. 5.* Cæphal. *cons. 636. num. 5. vers. quod relatiuum,* Menoch. *cons. 177. num. 22. vers. praterea,* Surd. *dec. 282. sub num. 6. versic. quia relatiuum, & cons. 127. sub num. 47. vers. relatiuum autem,* Morot. *cons. 5. sub num. 5. vers. praterea.* Cùm itaque at-
17 tento iure communi, tum demum maritus reseruare teneatur communibus filijs proprietatem eorum, quæ ex dote siue nuptiali donatione coniugis prædefunctæ lucratur, iuxta text. *in auth. vxore mortua,* ibi, *filijs communibus omnimodè reseruatur quantum ad proprietatem, &c. Cod. de secund.*
18 *nupt.* quando nulli extant alij ex illa in præcedenti † matrimonio progeniti, nam his extantibus nullum ea lege ipsis præiudicium infertur, vt declaratur in Authentica, *Neque Virum quod ex dote, &c.* (vndè sumpta est) *in cap. 1. propterea, ibi, proprietatem vero eorum filijs omninò seruanda, his qua super parentibus ad secundas venientibus nuptias sancita*
19 *sunt, in suo ordine seruandis, &c.* † Ideò sequitur, quòd d. qualitas (communium, siue communis matrimonij liberorum) in hoc statuto expressa, & respectiuè subintellecta, non excludit filios primi matrimonij, qui nec à iure communi eisdem verbis disponente censentur exclusi, sed restringit, (vt dictum est) successionem mariti in tota dote ad eum casum, quo soli extant ex eodem coniugio susce-

scepti, nec alij concurrunt, vt etiam fuit responsum *in dicta decis. 255. num. 5. vers. cum ius commune, ac seqq. par. 4. diuers.* & sentit Cardin. Seraph. *in dict. eius Voto §. 2. versic. alter casus statuti comprehensus est, &c.* † Amplius eius- 20
dem qualitatis expressio operatur etiam exclusionem filiorum, quos ex alijs nuptijs suscepisset maritus: Et hoc pariter conuenit cum iure communi, (ad quod statuentes se retulerunt) *in leg. cum alijs sanctionibus, Cod. de secund. nupt.* vt dixit Rota *dicta decis. 255. num. 7. vers. neque obstat obiectio, & in alia Romana successionis 19. Maij 1607. coram bon. mem. Card. Marquemontio in recent. dec. 140. in fine vers. nec illa verba statuti par. 3.*

Hincque erronea † conuincitur opinio Gabr. *in dicto cons.* 21
13. sub dict. num. 33. in fin. vers. mortuo Gaspare, &c. & seqq. lib. 2. dum censuit non esse quidem hoc statuto abrogatam dispositionem *dict. leg. hac edictali,* & propterea extantibus mulieris liberis ex priori coniugio susceptis lucrum secundi viri ad æqualitatem cùm singulis eorum esse reducendum; sed post eius mortem totius dotis proprietatem, detracta portione legitimæ prioribus debitæ ad filios posterioris matrimonij ex eo statuto spectare.

Quia dictum statutum † non defert proprietatem, nec 22
aliud lucrum filijs matrimonij communis, sed tantummodò illud reseruat, quòd eis competit ex iuris communis dispositione, vt apparet ex verbis supra relatis, & respondit Rota penes sanct. mem. Greg. *dec. 398. num. 3. vers. quoniam, vt bene deducitur, ac seqq.* & latiùs *dec. 653. à nu. 4. vers. secundo intentio statuentium, ac seqq. par. 2. ac dict. dec. 140. sub n. 3. vers. & quoad liberos, & vers. nec statutum, ac num. 4. vers. sed quod intentio statuti fuerit par. 3. recent.* † Cùmque de iure 23
communi ipsis tunc deferatur, quando soli supersunt, non autem vbi alij concurrunt propterea, nec plus operatur statutum, Rota *dicta decis. 255. num. 4. vers. praterea, & seqq. par. 4. diuers.* & sensit Seraph. reprobans opinionem Gabr. *in d. eius Voto in §. quod itaque censeo vsque ad fin.*

Deindè infertur † non aduersari *decis. in dicta Romana* 24
lucrum dotis 16. Decembris 1580. coram bon. mem. Cardin. Blanchetto; nam ibi dicitur quidem, quòd si mulier habens filios ex primo matrimonio decedat nullis ex posteriore susceptis, secundo viro superstite is lucrum à statuto in secunda parte liberis non extantibus delatum habebit, quippè purificata sit conditio, quæ de liberis communibus intelligitur, vt supra dictum est. Quòd sanè verissimum est, nam licet statutum non deroget *leg. hac edictali,* nec ideò præiudicet filijs primi matrimonij, non tamen prohibetur maritus consequi lucrum eius vigore delatum pro ea, tamen parte cuius est capax secundum ipsius legis dispositionem. Ad cuius ideò normam illud hoc casu reducitur, ac moderatur ad portionem æqualem cum singulis prioribus filijs, (quòd non fuit in ea decisione explicatum, quia non erat illius disputationis subiectum,) vt benè declarant Bart. *in leg. hac edictali num. 2. vers. per hoc dixi,* & Bald. *in 2. lect. sub num. 3. vers. & faciunt pradicta ad Statutum Ciuitatis Perusii,* Castr. *in dict. Auth. pratorea nu. 3. versic. si statutum dicat, Cod. unde vir, & uxor.* Roman. *dict. cons. 44. num. 4. vers. & hoc si non existentibus,* Soccin. iun. *dict. cons. 70. sub num. 2. versic. primo quia, &c.* dicens hanc verissimam, & indubitatam DD. sententiam *lib. 2.* Zuccard. *dict. cons. 43. à num. 4. versic. primo quia, & num. 22. vers. dicendum est,* Bursatt. *cons. 212. num. 13. vers. quarto, &c.* dicens, & ipse hanc communem indubitatam, & verissimam conclusionem, Abb. Brun. *de statut. exclusin. fœm. art. 6. qu. 27. sub num. 317. ad fin. vers. & vbi essemus in casu,* & alij relati per Surd. *cons. 422. nu. 9. vers. hinc etiam videmus, & seqq.* Franch. *dict. dec. 435. num. 17. vers. & decisio pradicta, ac seqq.* & fatetur etiam Gabr. *d. cons. 13. num. 10. vers. ergo quia non apparet, & num. 27. vers. sed quia non apparet, ac num. 33. vers. cum igitur lib. 2.* & sequitur Seraphin. *in dict. eius voto in §. & quamuis admittam,* dicens *in §. seq. in vers. ultra quod magis peccat etiam in eo, &c.* de hoc non esse agendum, quando extant filij communes, cum eis tantùm non extantibus deferatur marito, hacque etiam ratione redarguit dicta per Gabr. *in eodem cons. 13. sub num. 36. vers. verum cogitandum est, ac seqq.*

Præterea non obstat † Testamentum Imperiæ, in quo 25
hæredem vniuersalem in vsufructu dotis instituit secundum virum, in proprietate verò filios ex eo susceptos, quòd illi licuisse prætenditur attenta dispositione præfati statuti, ac etiam iuris communis quoad ipsos filios, per textum *in §. illud quoque (penult.) in auth. de nupt.*

Quia dispositio statuti † non comprehendit hunc casum,

ſum , vt hactenus fuit probatum , quam etiam Teſtatrix
exceſſit in pluribus ad fauorem ipſius viri , ac eius intuitu or-
dinatis, vt mox dicetur . Illa verò iuris communis fauore
filiorum ex poſteriori matrimonio procederet, quando inſti-
tutio facta fuiſſet puro amore, ac contemplatione illorum ,
vt habetur in eodem text. *in verſ. ſiquidem aliquem*. Non au-
27 tem † ſecundi viri, quia tunc in fraudem legis ordinata pręſumitur, atque ideò irrita prorſus eſt perindè, ac ſi de ipſius
perſona ſcripta fuiſſet, vt deciditur in *d. l. hac edictali in §. fin
uero poſtquam*, ibi, *omni circumſcriptione , ſi qua per interpo-
ſitam perſonam , vel alio quocumque modo fuerit excogitata
ceſſante, &c.* ibique gloſſ. *in uerbo alio quocumque*, & DD. *ac
in auth. de nupt. in §. optimè*, ibi, *nulla machinatione, neque
per ſuppoſitas perſonas, neque per aliquam aliam cauſam in-
terponi ualente, &c.* & ibi gloſſ. *in uerbo per ſuppoſitas*, cum
alijs relatis in præcedenti deciſione in *§. nec obſtat quod licitum
ſit parentibus , ac ſeqq.* in qua fuit etiam latè probatum inſti-
tutionem prædictam factam fuiſſe principaliter contempla-
tione mariti, non filiorum ex pluribus ibi adductis *in §. quod
autem pranarrata , &c.* quæ viſa fuerunt Dominis adhuc
vigere.

Neque vrgent obiectæ animaduerſiones ex eo , quòd in-
ſtituti fuerunt à matre filij ſecundi matrimonij iam nati, at-
que dilecti, nullumque ex eorum inſtitutione acquiratur pa-
tri emolumentum.

Quia contrariæ multò efficaciores ipſo teſtamento reſul-
28 tant , † in quo excluſo nominatim filio prioris matrimonij
etiam à legitima, inſtitutiſque hæredibus vniuerſalibus na-
tis ex poſteriori, non ſolùm non fuit prohibitus eorum pa-
tri , ac Teſtatricis marito vſusfructus , ſed in eo fuit ſpe-
cialiter inſtitutus cum plena adminiſtratione, & liberatione
à redditione rationum . Vndè illius notabile commodum ,
ac euidens contemplatio probatur , vt benè declarat Caſtr.
*conſ. 150. uiſo caſu, & allegationibus ſuprascriptis ad fin. verſ.
in caſu autem noſtro par. 2.* Theſaur. *dec. 170. num. 28. uerſ. am-
pliatur tertio*, Laderch. *conſ. 147. num. 1. uerſic. primo quia
mater*, & poſt alios Eugen. *conſ. 1. num. 30. uerſic. ſecundo
principaliter lib. 2.* Deindè fuit proprijs filiis, ac eorum de-
ſcendentibus ſubſtitutus , non ſolùm ipſe, verùm etiam
cæteri deſcendentes ab eo, ex alia fortè vxore ſuſcipiendi ,
quòd ſanè illius meram contemplationem conuincit, vt in
his terminis reſpondit Caſtr. *dict. conſ. 150.* concludens *in fin.
29 verſ. nec obſtat , &c.* diſpoſitionem † huiuſmodi irritam eſſe,
non ſolùm quoad vſumfructum, in quo ſecundus maritus
fuit inſtitutus , vel ſubſtitutus , ſed etiam quoad proprieta-
tem filiis relicta , quia indè reſultat præſumptio, quòd tota
diſpoſitio facta fuerit contemplatione illius animo fraudan-
di legem, per text. *in leg. Sulpitius, uerſic. ſi color, ff. de donat.
inter uir , & uxor.* idemque probant Alber. *de ſtatut. lib. 2. qu.
71 a.* Barbat. *conſ. 12. perſpecta contingentia ſub num. 7. uerſ. &
ſi allegatur lib. 1.* Guglielm. Benedict. *in cap. Raynutius in uerb.
uxorem dec. 5. ſub num. 215. uerſic. quo ſtante ſtatuto*, Menoch.
de arb. Iud. caſ. 459. num. 27. uerſ. ſeptimus eſt caſus , ac ſeqq.
30 Eugen. *dict. conſ. 1. num. 31. uerſic. tertio fortius lib. 2.* † Vlte-
riùs conceſſa facultas tam filiis inſtitutis , ac eorum deſcen-
dentibus , quàm marito, ac cæteris ex eo deſcendentibus
diſponendi de eiſdem bonis ad fauorem Franciſcæ ipſius ne-
ptis , & deſcendentium ex illa , quòd pariter eius contem-
plationem præſefert, *leg. ſed & ſi plures , §. in arrogato in fin.*
& ibi Bart. *num. 4. uerſ. reſpondeo, ff. de vulg. & pupill.* Odo-
fred. *in dicta hac edictali ſub num. 13. uerſ. ſed quid dicemus* , &
Bald. *ibid. in 2. lect. nu. 5. uerſ. in text.* ibi, *circumſcriptione ceſ-
ſante*, Iſern. *in cap. 1. num. 10. ad finem , uerſ. quod autem con-
templatione mea de alienat. feud. pater*, Trentacinq. *var. reſol.
lib. 3. tit. de matrim. reſol. 5. col. antepenult. in fin. uerſ. hinc in-
fertur*, Menoch. *de arb. Iud. dict. caſ. 459. num. 28. uerſic. item
etiam*, Rimin. iun. *conſ. 192. nu. 28. uerſ. ad ſecundum uero reſ-
pondetur, & conſ. 243. num. 27. uerſic. quod item*. Accedit eiuſ-
31 dem † Teſtatoris declaratio, ibi, *Dichiarando di uolere, che
la mia robba reſti nelli infraſcritti miei heredi, non ſolo per l'
amore, che li porto, mà per gratitudine di ſeruigi, e benefici
dal Sig. Conte Fabio mio marito à me, & à mia madre, & in
ricompenſa delle ſouuentioni dategli, e ſeruigi rileuanti da lui
fatti al Sig. Marco Antonio Incaſati mio zio , e per riſpetto
mio anche al medeſimo Sign. Lelio mio figliuolo del primo ma-
32 trimonio, &c.* † quæ tamen beneficia non fuerunt , (vt par
erat ad *l. qui teſtamentum , ff. de probat.*) iuſtificata . Vndè re-
ſultat efficaciſſimum intentionis illius teſtimonium , vt benè
concludit per text. *in l. Labeo , §. idem Tubero , uerſ. & quidem
non arbitror, ff. de ſuppell. legat.* Angel. *in l. fin. num. 2. uerſ. aut
poſt quam utrique , C. de uſufruct.* Menoch. *præſumpt. 35. nu. 2.
uerſ. uerba ſanè, ac ſeqq. lib. 6.* Carol. Bardell. *conſ. 4. ſub n. 6.
uerſ. prout certè ſtare ur, & ſeqq.* Ac deinùm totus teſtamenti
contextus , † ex quo apparet excluſio totalis primi filij; Inſti- 33
tutio ſecundi viri in vniuerſo vſufructu cum plena admini-
ſtratione , ac liberatione ; eiuſque filiorum in proprietate
non quidem liberè, ſed cùm grauamine ſubſtitutionis ad fa-
uorem eiuſdem parentis, ac aliorum ex eo deſcendentium ;
Illiuſque neptis admiſſio ; Decimæ partis dotis diſpoſitio ad
pias cauſas arbitrio ipſius viri commiſſa , reiecto quouis iu-
ſtificationis, ac reddendæ rationis onere . Quæ omnia in
hac materia coniecturali, ac difficilis probationis, ſatis vi-
que videntur conuincere totum teſtamentum cum inſtitu-
tione , ac cæteris prænarratis conditum fuiſſe pręcipuè ma-
riti affectione, & contemplatione , atque ea forma conce-
ptum ad euitandam legis prohibitionem , ac proindè omni-
nò nullius roboris eſſe, vt dictum eſt ex text. *in d. l. hac edi-
ctali in §. fin uero poſtquam , & in d. §. optimè in Auth. de nupt.*
ac in ſpecie concludunt Riminald. iun. *d. conſ. 243. à num. 31.
uerſ. circumſcriptioque , & num. 34. & uerſ. & cum in fraudi-
bus , ac ſeqq.* Laderch. *d. conſ. 147. ſub num. 1. uerſ. quarta eſt,
quia ex toto teſtamento deprehenditur , &c.* Maſtrill. *dec. 175.
à num. 20. uerſ. eoque magis , & ſeqq.* ac Bardellon. *dict. conſ. 4.
à num. 44. uerſ. primo quia in dubio, & ſeqq. per tot.*

Poſtremò non obſtat , † quòd dos Imperiæ pro qua 34
parte occaſione poſterioris matrimonij fuit aucta à Marco
Antonio eius patruo non comprehendatur ſub diſpoſitione
dict. leg. hac edictali.

Nam concluſio procederet † ſi M. Antonius eam partem 35
ex propriis bonis additam ſibi , vel ſecundo viro, aut eius
filiis ſoluto matrimonio reſtitui ſtipulatus fuiſſet , vt facere
poterat, & in his terminis loquuntur Bald. & alii DD. addu-
cti per informantes . † Verùm cùm id non fecerit ,ea quo- 36
que tanquam pleno iure mulieri donata, iuxta *l. unic. §. acce-
dit , C. de rei uxor. act.* & proindè in eius dominium , ac pa-
trimonium translata, *l. 1. ff. de donat.* ſub eiuſdem legis diſpo-
ſitione comprehenditur, † quæ omnia illius bona tempore 37
mortis extantia complectitur , vt probat idem contextus
ibique gloſſ. 1. *in uerb. hac edictali ad fin. uerſ. nunc qualiter*, &
Alberic. *in princip. uerſic. & prima pars , & in §. quia uero ha-
ctenus in Authen. de nupt.* & poſt alios Surd. *conſ. 196. num. 56.
uerſ. imo facilius , &c.* & latiùs fuit dictum in præcedenti de-
ciſione *in §. prætereà non obſtat , quod dos Imperia, ac ſeqq. uſ-
que ad fin.*

Nec releuat clauſula, *ad habendum , &c.* † & aliæ, quę 38
leguntur in Inſtrumento dotali cum Com. Fabio celebrato ;
Quia non reſpiciunt liberam dotis diſpoſitionem , quam
ipſe conſeruare , ac reſtituere promiſit , ſed bonorum ,
quæ illi fuerunt data in ſolutum pro ſumma conuenta , vt de
illis tanquam emptis , ac propriis effectis diſponere poſſet
non obſtante , quòd fuiſſent aſſignata pro dote, & fundo
dotali, Bero. *conſ. 63. nu. 11. uerſ. præterea lib. 3.* Roland. *conſ.
64. nu. 10. uerſ. ulterius conſiderandum eſt lib. 4.* & fuit dictum
*in Ciuitatis Caſtelli , ſeu Peruſina dotis 18. Aprilis 1614. co-
ram bon. mem. Remboldo in §. his accedit clauſula* , ad haben-
dum , &c. & in aliis, ac in ſpecie reſpondit Ruin. *dict. conſ.
59. num. 12. uerſ. minus etiam obſtat , &c. lib. 3.* Præterquod ſi
† dotem ipſam concernerent , ac liberam de ea diſponendi 39
facultatem Imperiæ tribuerent, (quòd non eſt) tamen de
illa potuiſſet diſponere (alio per donantem non expreſſo) con-
tra legis prohibitionem, omnia quoque bona , (vt dictum
eſt) in eius pleno dominio exiſtentia comprehendentem , ad
leg. nemo poteſt, ff. de leg. 1. leg. non dubium, C. de legib. & in his
terminis reſpondit Fulgoſ. *conſ. 63.* Blaſiuſq. Io. Petri *num. 3.
uerſ. ad idem autem , quod ſequenti loco proponitur* , Franch. *d.
dec. 435. num. 23. uerſ. item dicebatur*, & comprobant alii ad-
ducti *in Farfen. bonorum coram me 23. Ianuarij huius anni in
§. fin. uerſ. de reſiduo autem, &c.*

Atque ità fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Meliteñ. Parochialis.

Luna 28. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Sententia executoris , & litteræ Apoſtolicæ non
ſunt exequendæ ſi non fuerunt iuſtificatæ , &
ſententia ex defectu citationis fuit nulla . Gra-
tia Apoſtolica emanata propter homicidium Be-
nefi-

esse admittendos priuatiuè quoad Iuuenes Ronchi, & Locarni, confirmando potissimum in hac parte decisionem sub die 17. Martij præteriti in hac causa coram me emanatam, ea videlicet ratione, † quia dum Bartholomæus fundator erat de eadem Terra Oriundus verisimiliter censetur in beneficium suorum Conciuium disposuisse, ad text. *in leg. si quis ad declinandam* 38. §. *vbi autem*, *Cod. de Episcop. & Cleric. gloss. in cap.* 1. *verb. Pauperes de Testament. in* 6. Parif. *conf.* 38. *num.* 28. *lib.* 3. Federic. de Sen. *conf.* 282. *nu.* 2. Couarr. *in cap. cum sibi num.* 14. *de testam.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *qu.* 93. *num.* 13.

2 Hæc autem † Testatoris voluntas præcipuè in hac materia sequenda est, vt tradit Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 3. *tit.* 3. *per tot.* & tenuit Rot. *decis.* 216. *num.* 1. *in princip. par.* 2. *& decis.* 112. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* Caualer. *decis.* 640.

3 *num.* 6. † prout eandem secutus est in suis litteris erectionis Gregor. XIII. Pontifex, asserens hoc Seminarium fuisse à Papio pro conseruatione Iouentutis Asconæ in vera Religione institutum, quòd sæpiùs in ijsdem litteris repetitum legitur, & loco interpretationis deseruit, cui standum est, Bald. *in l.* 2. *num.* 1. *C. de seru. manum. & conf.* 259. *super* 1. *puncto num.* 1. *lib.* 4. Castr. *conf.* 437. *sub num.* 2. *in fin. lib.* 2. Mantic. *supra allegat. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 20. *&* 31. Simon. de Præt. *de interpr. vlt. vol. solut.* 4. *num.* 1. *& seqq. & solut.* 7. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Rot. *dec.* 365. *num.* 2. *par.* 5. *recent.*

4 Hanc etiam ipsa † fundatoris voluntatem S. CAROLI executoris post erectionem Collegij nominationis, videlicet trium Puerorum de Ascona, & iussio nominandi alios tres pueros de eodem loco confirmauit, qui quidem actus statim post fundationem subsecuti plurimi ponderis sunt, & pro obseruantia attendi debent, Soccin. sen. *conf.* 6. *num.* 4. *& seqq.* Rot. *decis.* 39. *num.* 12. *par.* 2. *diuers. dict. decis.* 216. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *& dec.* 105. *num.* 10. *par.* 7. *recent.* Caualer. *dec.* 122. *num.* 5.

5 Non obstat † si Communitates Ronchi, & Locarni, aliæque vicinæ ex admissione forsan, aliàs gratuito facta suos etiam Ciues admitti prætenderent, quia vltima admissio, quæ dedit causam liti non est habenda in consideratione, Gregor. XV. *decis.* 4. *num.* 2. ibique Adden. *littera A. sub num.* 19. *& decis.* 417. *num.* 4. *in recent. dec.* 53. *num.* 49. *par.* 5. Caualer. *decis.* 634. *num.* 10. *& decis.* 650. *num.* 2. Reuerendissimo Vrgellen. *decis.* 23. *num.* 19. *& decis.* 74. *num.* 49.

6 † Aliæ verò in præteritum factæ, tanquam contra voluntatem fundatoris, & contra mentem Papæ erigentis Collegium suffragari non possent, ad not. per Felin. *in cap. cum accessissent num.* 4. *de constitut.* Natt. *conf.* 160. *num.* 46. *lib.* 1. quos refert, & sequitur Rot. *decis.* 63. *num.* 10. *par.* 5. *rec.* Buratt. *dec.* 129. *num.* 6. *in fin.* Coccin. *dec.* 203. *num.* 15. *& dec.* 66. *num.* 12. *par.* 7. *recent.*

7 Et cùm † tunc Communitas Ronchi esset vnita Communitati Asconæ, potuit fortè tolerari dicta admissio, quæ si aliàs fuisset in iudicium deducta exigente Iustitia permitti non debuisset, ad text. *in cap. iam Dudum* 19. *in fin. de preb.* Oldrad. *consil.* 14. *sub num.* 7. *in fin.* Iason. *consil.* 192. *num.* 32. *circa med. lib.* 2. Rota coram Gregor. XV. *decis.* 162. *num.* 11.

8 † cùm ex Aggregatione non proptereà dici possint esse effecti Ciues loci aggregati, nec dicta Testamentaria dispositione iuuari, vt præter adductos in *decis. quæ reuidetur*, §. *Admittendos in fine*, tradunt Anchar. *conf.* 437. *nu.* 2. Roland. *consil.* 1. *num.* 46. *& seqq. lib.* 2. Dec. *consil.* 360. *numer.* 7. *lib.* 2.

Et ità vna tantùm, &c.

R. P. D. MELTIO,

Posteà Episcopo Papien.

Tiburtina Castri S. Angeli.

Veneris 11. *Martij* 1650.

ARGVMENTVM.

Citatio, quando veram contumaciam inducat. Procurator quando dicatur effectus Dominus litis. Instrumentum ex quibus non dicatur in forma probanti. Datio in solutum potest ipso iure conuerti in veram venditionem, & quomodo. Stipulatio quando censeatur etiam facta pro hæredibus: Pactum legis commissorię quando possit substineri in contractu pignoris. Promissio facta in casum molestiarum quando data, vel non data scientia inferenti molestias.

SVMMARIVM.

1 *Decendium ad appellandum currit à die habitæ notitiæ, etiamsi quis fuerit citatus per contradictas, & num.* 2.
2 *Citatio per contradictas non inducit veram contumaciam.*
3 *Contumacia vera non oritur ex citatione facta personaliter procuratori reuocato.*
4 *Mandatum procuræ non potest reuocari etiam parte renuente, dummodò procurator sit factus Dominus litis. Secus è contra, num.* 5.
6 *Actus repertationis regestri à procuratore factus non efficit illum Dominum litis.*
7 *Citatio ad videndum describi fructus, tanquam non concernens merita causæ non inducit litis contestationem. Quod fortiùs procedit, si procurator nunquam in actis comparuit, num.* 8.
9 *Registrum à procuratore receptum non sufficit pro acceptatione mandati.*
10 *Contradictæ non possunt exequi, si prius non fuerit premissa citatio personalis. Etiamsi lis fuerit cum auctoribus citati contestata, quòd fortiùs procedit, si citatus non sit citatus tanquam hæres suorum Auctorum, sed tanquam principalis, nu.* 11.
12 *Instrumentum non recognitum non est in forma probanti. Quod procedit, & si Instrumentum sit antiquum, quando dubitatio consistit in substantia, & veritate scripturæ, num.* 13.
14 *Instrumentum non est in forma probanti, si non probetur Notariatus Notarij. Item si non fuerit subscriptum à Connotario, qui coniunctim de eo se rogauit, num.* 15.
16 *Datio in solutum potest ex pacto conuerti in venditionem, & cessionem proprietatis. Et potest iniustum pinguiorem titulum ipso iure transfundi, num.* 17.
18 *Verba*, ex nunc, prout ex tunc, *sunt retrotractiua, & retrotrahuntur ad eundem diem stipulationis, ac si purè stipulatio concepta fuisset, & num.* 45. *&* 46. *Quod procedit etiam in præiudicium tertij, cui medio tempore conditione pendente fuerit ius requisitum, numer.* 47.
19 *Possessor iure dominij facit fructus suos.*
20 *Reintegratio quando non concedatur contra singularem successorem.*
21 *Verbum*, ipsi, *est personalissimum, & restringitur tantùm ad personas expressas, nec illorum hæredes comprehendit.*
22 *Hæredes, & si non sint expressè nominati, attamen veniunt, quando materia est de sui natura ad illos transmissibilis.*
23 *Dictiones personales censetur potius appositæ demonstratiuè, quàm taxatiuè, quando materia de sui natura est ad hæredes transmissibilis, & num.* 24. *&* 26.
25 *Pro hæredibus in dubio semper præsumitur stipulatum.*
27 *Stipulatio si ex parte vnius fuit facta pro se, & hæredibus talis etiam præsumitur pro parte alterius.*
28 *Mens, & non verba contrahentium sunt attendenda ad cognoscendam realitatem, vel personalitatem pacti.*
29 *Hæredes possunt dici creditore, sicuti dicebantur eorum authores cum vna, & eadem persona dicantur cum illis.*
30 *Stipulatio concepta pro hæredibus in prima parte Instrumenti, censetur pariter pro hæredibus concepta in secunda, quando fuit cœpta cum clausulis relatiuis, & num.* 31.
32 *Pactum legis commissoriæ in contractu pignoris non substinetur, & num.* 39. *Fallit, quando pignus non constituitur tempore debiti, sed longè posteà, & de ratione, num.* 38. *&* 40. *Item fallit in contractu dationis in solutum, & venditionis, num.* 33. *& seqq.*
34 *Verba*, dedit, & cessit, *important venditionem cum translatione dominij, & num.* 35.
37 *Venditor licitè potest in aliquibus casibus in se suscipere periculum rei venditæ, & emptorem à damno liberare.*

41 *Pactum legis commissoria admittitur in pignore, quando pignus vendatur iusto pretio, & num. 43.*
42 *Vsura pignoris sunt prohibita.*
44 *Pretium iustum dicitur illud, quòd resultat ex fructibus ad rationem quinque pro centenario.*
48 *Verbum futurum non recipit functionem præteriti contra, num. 49.*
50 *Fructus pignoris medio tempore exacti in casum pacti legis commissoria spectant ad emptorem.*
51 *Assignatio fructuum est incompatibilis cum datione in solutum proprietatis.*
52 *Pactum pœnale non afficit hæredes, & successores notitiam de eo non habentes.*
53 *Pactum principaliter adiectum pro cautione, & securitate creditoris contrahentis potius importat modum, & conditionem qualificat iuam contractus, quam pœnam.*
54 *Ex contractu qualificato non potest acquiri ius, nisi cum ea qualitate.*
55 *Correspectiuorum vno cessante ius, ex altero acquiri non potest.*
56 *Promissio facta in casum molestiarum obligat eo ipso, quod molestia fuerint illata, siue data à sciente, siue ab ignorante, & siue pactum sit conditionale, siue pœnale.*
57 *Text. in leg. 2. ff. de condit. & demonstr. declaratur, & num. 59. & 60.*
58 *Conditio dicitur casualis, vel mixta, quando à potestate promissoris non pendet.*
61 *Heres veniens contra factum defuncti incidit in illum.*
62 *Heres contrafaciens stipulationi negatiua purificat conditionem.*
63 *Conditio in contractibus necesse non est, vt impleatur ex proposito.*
64 *Excessus hæredis dicitur excessus defuncti.*
65 *Restitutio in integrum denegatur hæredi contrauenienti promissioni facta à defuncto, cui alteri fuit ius quæsitum.*
Quod verum intelligas si contraueniat agendo, nam si se defendendo ignoranter fecerint, non est ei deneganda restitutio in integrum, num. 66.

Decisio ista est in eadem causa, de qua supra decisio 330. par. 11. recent.

DECISIO CCCLXXI.

NOn constare de re iudicata, nec locum esse exequutioni sententię resolutum fuerat coram me 18. Iunij 1646. quàm resolutionem reproposita hodie causa, placuit Dominis confirmare.

Siquidem excluditur res iudicata per appellationem interpositam pro parte Serenissimi D. Ducis Parmæ 24. Nouembris 1644. ex quo habuit notitiam sententiæ contra eum
1 prolatæ, † ac ab eo tempore cœpit currere decendium à lege præfixum, gloss. *in Auth. hodie in verb. à sententia, Cod. de appellat.* DD. relati per Scacc. *de appellat. quæst. 12. sub num. 1. vers. primo quia, & nu. 13. vers. secundus casus est*, Rota *decis. 734. nu. 2. par. 3. recent.* quòd procedit licet fuerit citatus per
2 contradictas, † quia ex huiusmodi citatione quis non efficitur verus contumax, Vant. *de nullit. ex defect. citat. num. 91. versic. erit tamen aduertendum*, Rot. *dec. 2. num. 16. de dol. & contum. in non. & decis. 22. post med. de appell. in eisdem, & decis. 46. eodem tit. in antiq. dec. 55. sub num. 2. par. 1. diuers.* & fuit resolutum *in Volaterana Prioratus 15. Decembris 1638. coram R. P. D. meo Bichio cum alijs valde diffuse adductis in decisione in hac causa emanata coram me sub dicta die 18. Iunij 1646. §. quia citatio per contradictas.*

Nec vera contumacia prætendi potest ex citatione personaliter exequuta contra Mangellum Procuratorem generaliter constitutum ab eodem Serenissimo D. Duce. Quia
3 † mandatum procuræ per prius reuocatum fuerat, & quamuis dicatur talem reuocationem non potuisse fieri al-
4 tera parte tenuente, animaduerti debet, † quòd hoc procedit, quando Procurator factus est Dominus litis per illius contestationem, vel alios sequentes actus concernentes merita causæ, *l. post litem, & l. si defunctus, ff. de Procur. leg. Procuratoribus, Cod. eodem tit. cap. quamuis de Procurat. in 6.* Rot. penes bon. mem. Buratt. *decis. 440. sub num. 2. vers. & post litis contestationem*, secus est autem in proposito casu, in quo nedum non fuerat lis cum Mangello contestata, sed nec
quidquam ab eo actum fuerat in casu; † Imò nec produ- 5
ctum eius mandatum procuræ in actis causæ, ad tradita per Ioan. de Auan. *cons. 25. vers. secundo præmitto*, Rot. *in Ortonen. Pensionis 20. February 1598. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio impressa*, penes Marchesan. *de commiss. tom. 1. fol. 278. sub num. 2. versic. quia necessaria erat acceptatio, & seqq.* quam decisionem reassumit Modern. *de citat. tom. 1. cap. 7. n. 321. vers. & aduerte.* Neque pro acceptatione mandati instructione causæ, aut contestatione litis deseruire potest actus reportationis registri factus per eundem Procuratorem, seu citatio ad videndum describi fructus contra eun-
dem executa sub die 3. Iulij 1641. † quia actus reportationis 6
registri tanquam extraiudicialis, non est adhunc effectum habendus in aliqua consideratione, Rip. *in l. 2. num. 12.* vbi etiam Dec. *num. 20. Cod. de eden.* Marant. *in prax. par. 6. act. 10. num. 58.* Rot. *decis. 76. num. 4. lib. 3. par. 3. diuers. & dec. 104. num. 4. par. 6. recent.* citatio autem ad videndum descri-
bi fructus non concernit merita causæ. † Ideòque ex illa 7
dici non potest inducta litis contestatio, vt præter allegatos in dict. decisione coram me emanata, §. *quod autem de tempore reuocationis*, tradunt Card. *in Clement. constitutionem, §. finali in fin. de elect.* Seraphin. *decis. 920. num. 3. par. 1.* eò-
que magis, † dum Procurator nunquam in actis comparuit, 8
inxt. notat. *in cap. 1. & 2. de lit. contest. in 6.* Abb. *in cap. vnic. num. 3. eodem tit.* Castr. *cons. 401. viso processu num. 2. vers. sed hic non fuit lis contestata, &c. lib. 1.* Ferrett. *cons. 114. num. 2. vers. ergo lib. 1. & cons. 380. sub num. 2. vers. quia respondetur, & seqq. lib. 2.* & sensit Rota *in Romana Rationis bancaria coram Orano 21. May 1594.* penes Marchesan. *de commiss. qu. 1. par. 3. fol. 44. sub num. 6.*

Nec pro saluanda nullitate processus per contradictas visum fuit aliquod posse fieri fundamentum super constitutione Procuratoris anteà facta à Serenissima Madama Matre, ac Tuttice dicti D. Ducis Odoardi in personam Bartholomæi Sacchi, post cuius obitum præsupponitur, quòd vel constituendus esset alius Procurator, qui legitimè comparere posset, vel potuerit validè procedi per contradictas. Quia licet huiusmodi mandatum pariter fuerit generale ad omnes lites, cùm tamen Sacchus illud non acceptauerit
in hac causa, dum in ea nunquam comparuit, † & sim- 9
plex receptio registri ab eo facta, ad hunc effectum non suffragetur vtique sequitur, quòd seclusa tam ex parte Sacchi, quàm Mangelli acceptatione mandati generalis, in hac causa nulliter processum fuerit per contradictas, non
† præmissa prius citatione personali contra eundem clar. 10
memor. D. Ducem Odoardum, qui omninò citari debebat etiam, si lis fuisset prius contestata cum illius auctoribus, Salust. *in prax. Auditoris Cameræ lib. 1. cap. 45. num. 2. vers. hæc quoque*, eòque magis dicta citatio requirebat contra
dictum Ducem, † quia citatus fuit tanquam principalis, non 11
autem vti hæres suorum prædecessorum, ad trad. per Lancellott. *de attent. par. 3. cap. 27. num. 28. cum duob. sequent. & firmat altera decisio in hac causa emanata coram me sub §. Deputatio vere.*

Iniustitia pariter dictæ sententiæ satis euidens est, & ex eo probatur, quia aut Instrumentum assignationis Castri, de quo agitur factæ Alphonsiæ ad effectum sibi satisfaciendi ex illius fructibus de creditis importantibus scuta 25. mil. non est in forma probanti, vt maximè contendunt informantes pro Sereniss. D. Duce Parmæ, & ita etiam resolutum
fuit in præterita decisione coram me emanata, † tam ex de- 12
fectu recognitionis, *cap. 1. de fid. instrumen.* Oldrad. *consil. 227. num. 6. versic. sed adhoc respondetur*, Caputaqu. *decis. 99. num. 2. par. 2.* Rota coram Buratto *dec. 290. num. 4. & in recent. dec. 110. num. 12. par. 6.* quæ non suppletur ex an-
tiquitate, † quando contingit dubitari de substantia, & ve- 13
ritate scripturæ, Bald. *in l. siquidem col. final. C. de except.* Riminald. iun. *cons. 52. num. 19.* Rota *dec. 393. per tot.* & ibi Adden. *num. 3.* coram sanct. mem. Gregorio XV. Quàm ex defe-
ctu legitimæ probationis Notariatus eorum, † qui se de di- 14
cto Instrumento rogaruot, Rot. *dec. 113. nu. 12. par. 6. recent.* Ac etiam ex omissa subscriptione Antonij Rocchi alterius ex
Notarijs, † quæ omninò necessaria videbatur in Instrumen- 15
to à duobus Notarijs non insolidum, sed coniunctim rogato, *l. iusiurandi, Cod. de testam. cap. quoniam contra de probat.* Alexand. *consil. 124. num. 4. lib. 7.* Boer. *decis. 21. in principio*, Guidopap. *quæst. 122. num. 1. vers. in contrarium*; necnon ex

alijs

alijs defectibus ponderatis in dicta decisione à §. *Iniustitia vero vsque in fine*, & sic deficit fundamentum instantię Excellentissimi D. Ducis Bracciani prætendentis reintegrationem ad possessionem dicti Castri, eo quia secuta satisfactione crediti, pro quo assignatum fuerat Castrum cessare debeat, & ipsa assignatio, ac ita ei competat reintegratio: Aut instrumentum est in forma probanti, vt contendunt informantes pro eodem D. Duce Bracciani, & pariter illius intentio excluditur vigore specialis pacti in eodem Instrumento appositi, quòd in euentum molestiarum inferendarum per Ioannem Iordanum illiusque hæredes bona assignata Alphonsinæ, & hæredibus Laurentij de Medices pro eorum satisfactione censerentur vendita pro summa illis debita, ibi: *Et pro maiori cautela, & securitate ipsorum creditorum ipse Illustrissimus D. Ioannes Iordanus casu, quo dicti creditores, seu alter ex eis molestentur in huiusmodi bonis, siue de iure, siue de facto per quempiam causa, & opera, vel culpa, vt prædictum est ipsarum Illustriss. D. Ioannis Iordani, vel eius hæredum, & successorum, &c. sponte, & ex certa scientia, &c. dicta Castra, & bona cum omnibus eorum, & singulis eorum, & cuiuslibet iuribus, iurisdictionibus, & pertinentijs iure proprio, & in perpetuum, & nunc, prout ex tunc vendidit, cessit, transtulit, & mandanit ipsis creditoribus respectiuè transferrens, nihilominus ex nunc, prout ex tunc dominium directum, & vtile, ac proprietatem eorundem in ipsos DD. de Medices, & D. Alphonsinam creditores, & in euentum prædictum emptores, licèt vt supra absentes nobis tamen eisdem Notarijs præsentibus, & stipulantibus, vt supra pro pretio, & nomine pretij illarum summarum, in quibus apparebunt ipsi DD. de Medices, & Alphonsina creditores, &c.* quòd pactum cùm purificatum fuerit ex molestijs illatis à Francisco, & Hieronymo fratribus de Vrsinis, qui manu armata dictum Castrum inuaserunt anno 1538. ac eius possessionem occupanerunt, à qua deindè fuerunt eiecti in executionem sententiæ sanct. mem. Pauli III. declarantis quæcumque ab eis gesta fuisse iniusta, & illicita, vt constat ex depositionibus Testium, ac ex ipsa sententia respectiuè relatis *in Summar. præcedentis positionis D. Ducis Parmæ sub num. 1. & 2.* vtique apparet præceden-
16 tem contractum dationis in solutum fructuum, † ac redditutum dicti Castri purificato stipulationis casu fuisse conuersum in venditionem, & cessionem proprietatis, iuxta text. *in l. ea qua, vbi Paulus respondit pecuniam, quam vir vxori donauit ex stipulatione proposita, si conditio eius extitisset peti posse, quoniam ex donatione in pecuniam creditam conuersa est, &c.* vbi gloss. *in verb. conuersa est*, Bald. & alij, *ff. de donat. inter vir. & vxor.* & in hunc pinguiorem titulum
17 † ipso iure transfusum, text. *in l. 3. §. qui fideicommissum, ff. de hæred. instit. ac in l. fundo*, & ibi gloss. *in verb. intelligitur, ff. ad l. Falcid.* & theor. Bald. *in l. 2. sub num. 63. vers. sed pone, C. de seruit. & aqua*, Castr. *cons. 345. circa bona sub nu. 5. vers. per quod patet, & cons. 390. primo videndum sub num. 1. vers. quinimo lib. 1.* Rota *decis. 97. num. 7. vers. & in puncto, ac seqq. confirmata decis.* 108. *par. 5. recent.* talisque transfusio in plenum dominium Alphonsinæ facta intelligitur ex ipsa die 10. Maij 1504. qua initus fuit contractus cum huiusdi conuentione, stantibus illis verbis, *ex nunc, prout ex tunc vendidit, &c. cessit, &c. transtulit, &c. & mandauit ipsis creditoribus respectiuè transferens ex nunc, prout ex tunc omne*
18 *dominium directum, & vtile, ac proprietatem, &c.* † quę habent vim retroctactiuam ad diem celebrati contractus, ad illudque tempus retrahunt effectum stipulationis perindè, ac si ab initio purè illa concepta fuisset, vt respondet I. C. *in leg. huiusmodi 64.* vbi gloss. & DD. *ff. de verbor. oblig.* Gabr. *cons. 69. num. 4. vers. verbum autem lib. 1.* Surd. *cons. 189. num. 12. vers. stante ergo*, Menoch. *cons. 1111. num. 26. & sub num. 39. vers. 1. lib. 1.* Mantic. *de tacit. lib. 14. tit. 46. sub num. 22. vers. ex verbis autem, & mente contrahentium*, Rot. penes Pen. *decis. 195. sub num. 13. vers. tunc enim cum seqq. & dec. 685. n. 6. vers. prædicta enim cum clausula*, adeòut fructus Castri ab Alphonsina ante molestias illatas percepti computari non possint in sortem, sed ad eam spectent iure dominij in vim dationis insolutum, cuius plenioris tituli vigore cum Ca-
19 strum, tanquam proprium possederit, † fructus etiam suos fecit, ad text. *in l. huiusmodi, ff. de verbor. oblig. & in leg. lege fundo, ff. de leg. commissor.* & comprobatur ex regula *l. fructus cum ibi notatis, Cod. de act. empt.* Vndè ampliùs locus esse non potest petitæ reintegrationi pro parte D. Ducis Brac-
20 ciani ad Castrum, † de quo agitur cùm præsupposito satisfactionis crediti Alphonsinæ ex redditibus dicti Castri, argum. *l. bona fides, vers. si totius res æquitatem cum ibi notat. Cod. de acquir. possess.* Oldrad. *cons. 274. in causa, quæ vertitur sub nu. 4. vers. sed quando, & seqq.* Pontanus *de spol. lib. 3. num. 39. vers. in qua exceptione damnij*, Menoch. *de recuper. possess. remed. 15. sub num. 89. vers. contrariam itaque sententiam, &c. cum seqq. & sub num. 479. versic. secundus est casus, ac seqq.*

Neque obstare visum fuit primum obiectum, quòd contra dictum pactum afferebatur, vt nempè illud fuerit non realiter, sed personaliter conceptum fauore DD. de Medices, & ipsius Alphonsinæ, ibi: *Casu quo ipsi de Medices, & Alphonsina molestentur*, ponderando pronomen illud, *ipsi*, † quòd tanquam personalissimum restringit efficaciam pacti ad personas expressas, nec sinit illud ad hæredes 21
transire, ad text. *in leg. si tibi decem 18. §. si quis, & §. si pactus sim, & in leg. qui in futurum 58. ff. de pact.* Nam cum versemur in materia de sui natura transmissibili ad hæredes, † censetur etiam stipulatum pro hæredibus, & successoribus, quamuis de illis aliqua expressa mentio facta non fuerit, *leg. veteris, Cod. de contrah. & committ. stipul.* Tiraquell. 22
de retract. conuent. §. 1. gloss. 1. num. 1. Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 1. num. 33. & seqq.* Rota *dec. 682. num. 4. par. 1. diuers. & in recent. dec. 587. num. 1. & dec. 669. num. 1. par. 1. & dec. 369. num. 2. cum seqq. par. 4. tom. 2.* Dictiones enim personales tali casu censentur † appositæ demonstratiuè potius, quàm taxatiuè, ad text. *in l. si pactum, ff. de prob. & in l. iurisgentium, §. pactorum, ff. de pact. & in l. si necessarias, §. de uendendo, ff. de pignor. act.* ibi: *Sed & si creditoris dumtaxat persona fuerit comprehensa etiam hæres eius iure uendet, si nihil in contrarium actum sit*, & in terminis dictionis, *ipse*, † quod non 23
faciat actum personalem, tradit Surd. *cons. 384. num. 45. in fin. cum seqq.* vbi id comprobat per text. *in leg. si pactum, ff. de probat.* qui loquitur non solùm in terminis dictionis, *ipsi*, sed cum additione, *metipsis*, ibi: *Quia plerumque tam hæredibus, quàm nobismetipsis cauemus*, & in puncto aliarum taxatiuarum, quòd non censeantur adiectæ ad excludendos hæredes, † quibus in dubio contrahentes voluisse prospicere 24
semper præsumitur, tradit Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 1. nu. 36. & seqq.* latè Cyriac. *contrrou. forens. 212. num. 16. & 17. & seqq.* † vbi etiam reiecta distinctione loquitur de pacto negatiuo 25
in personam concepto, & idem firmauit Rot. *decis. 550. n. 23. & dec. 659. num. 6. & 7. par. 4. tom. 3. recent.* fortiùs hæc procedunt in proposito casu, in quo pactum verius fuit affirmatiuè, quàm negatiuè conceptum, cùm datio in solutum proprietatis Castri facta legatur in casu illatæ molestiæ. Et pro comprehensione hæredum in materia de sui natura ad hæredes transitoria, vltra præsumptionem iuris concurrit etiam mens contrahentium deducta ex eo, quòd cum stipulatio pro parte promittentis facta fuerit pro se, & hæredibus, & 26
† sic sit realis, talis etiam præsumi debeat ex parte stipulantis ex natura correlatiuorum, Bald. *in leg. 2. num. 3. C. si aduersus transactionem*, Rot. *in recent. decis. 62. num. 68. part. 5.* Tum & magis ponderata ratione finali propterquam pactum fuit appositum in Instrumento, videlicet pro maiori cautela, & securitate exactionis crediti, quę sicuti habebat causam successiuam, & perpetuam quousque, nedum Alphonsina, verùm etiam eius hæredes remansissent satisfacti de suo credito; ita dicendum est pactum reale fuisse, & per consequens transmissibile ad hęredes iuxta mentem contrahentium, † quæ ex dicta ratione finali optimè colligitur, & quæ ad dignoscendam realitatem, vel personalitatem pacti attendi magis solet, quam verba ex dicto text. *in leg. iurisgentium, §. pactorum, ff. de pact.* quinimò verba ipsa benè examinata realitatem præseferunt, quandoquidem dictum fuit *casu quo dicti creditores, seu alter ex eis molestaretur, &c. iure proprio, & in perpetuum ex nunc, prout ex tunc uendidit ipsis creditoribus respectiuè*. Hinc enim patet pronomen, *ipsis*, adiectum fuisse verbo creditoribus denotanti realitatem fauore omnium, penes quos creditum satisfaciendum potuit successiuè remanere, & licèt deindè subdantur illa verba: *Transferens ex nunc, prout ex tunc dominium directum, & utile in ipsos de Medices, & Alphonsinam creditores*; nihilominus talis expressio nominis proprij Alphonsinæ non est apta inducere personalitatem, quia fuit expressa cum eodem adiectiuo, *creditores*, quod est collectiuum plurium personarum, & aptum verificari, nedum in creditoribus, qui viuebant de tempore initi contractus, verùm etiam in eorum hęredibus, † qui æquè creditores dici poterant sicut defuncti, cùm 29

Ll 2 co-

eorum personas repræsentarent, ac crederentur vnæ, & eædem personæ cum illis, *Auth. de iur. iur. in fin. principij*, Dec. *in l. hæredem de reg. iur.* Rot. *in Bituntina Census 5. Iulij 1649. coram R. P. D. meo Arguelles, §. Non obstat quod Bouij sint hæredes.*

Addito pro confirmatione prædictorum, quòd versamur in stipulatione facta præfatis de Medices, & Alphonsinæ
30 absentibus per Notarios præsentes, & stipulantes † cum clausula relatiua, vt supra, ibi: *Et in euentum præfatum emptores licet, vt supra absentes nobis tamen Notarij stipulantibus, vt supra, &c.* quæ clausula operatur, vt quemadmodum supra in eodem Instrumento in §. *quos quidem*, fructus Notarij stipulati fuerant per Alphonsina eiusque filijs, & hæredibus, ac successoribus, ibi: *Nobis tamen Notarijs vti publicis personis recipientibus, & stipulantibus pro ea, suisque filijs, & hæredibus, & successoribus, &c. & infr. pag. 6.* ibi: *Nolens eisdem Notarijs, vt supra præsentibus, recipientibus, & stipulantibus pro ipsis DD. de Medices eorumque hæredibus, & successoribus*; Ita in hac parte stipulatio cum dicta relatiua pro hæredibus concepta censeri debet, Dec. *cons. 282. num. 11. & 13.* Aldobrand. *cons. 20. num. 126. lib. 1.* Cæphal. *cons. 125. num. 6.* Gabr. *cons. 175. nu. 8. lib. 1.* Modern. Lucan. *cons. 60. num. 40. in fine cum seqq.* Rota *in Bononien. fideicommissi 5. Maij 1621. coram bon. mem. Coccino.*

Hinc resultat responsio ad aliud obiectum, vt dum Io. Iordanus Vrsinus in promissione quam fecit de non inferendo molestias se, suosque hæredes obligauit è conuerso verò in stipulatione facta pro Alphonsina, nulla adsit expressio hæredum, ex huiusmodi discretiua loquutione inferri possit ad exclusionem hæredum in parte passiua, considerata maximè ratione diuersitatis, quæ est, vt restringendo pactum ad ipsam Alphonsinam, illud sit tollerabilius, nec adsit tanta iniquitas pretij, prout adesset in persona hæredum, ex quo si molestiæ sequebatur contra eos potuisset intrare exercitium dicti pacti tempore, quo creditum propter fructus medio tempore perceptos remansisset valdè exiguum. Quia animaduertendum est stipulationem in parte passiua
31 factam fuisse cum clausula relatiua, *vt suprà*, † quæ repetit formulam præcedentis stipulationis exclusiuam prætensæ personalitatis, quæ omninò cessat ex alijs supradictis; Obiecta autem iniquitas pretij excluditur ex infra dicendis, & præsertim ex eo, vt cum creditum Alphonsinæ ascenderet ad scuta 25. mil. annui autem fructus Castri non excederent scuta 480. sicque Alphonsina non posset sibi de suo credito satisfacere, nisi elapsis 50. & ampliùs annis, inuerisimile admodum reddatur, quòd voluerint restringere stipulationem ad personam ipsius Alphonsinæ, qua restrictione admissa si ea, prout contingere poterat statim mortua fuisset stipulatio reddita fuisset frustratoria, ac nullius momenti.

Neque obstare visum fuit, quòd secundo loco principaliter obijciebatur, vt pactum huiusmodi, tanquam præseferens in effectu speciem legis commissoriæ in contractu pi-
32 gnoris † sit reprobatum, ac substineri non possit, *leg. fin. Cod. de pact. pignor. cap. significasti de pignor.* Quia non versamur in contractu pignoris traditi creditoris pro eius securitate cum pacto, quòd si debitum certa die solutum non fuisset pignus fieret creditoribus, in quibus terminis loquun-
33 tur textus exaduerso allegati, † sed in contractu dationis in solutum factæ per viam concordiæ de fructibus certo pretio æstimatis resolutiuo in dationem in solutum proprietatis contingentibus molestijs, vt liquet ex verbis Instrumenti pag. 2. *versic. hinc est*, ibi, *Dedit, cessit, transtulit in solutum, & defalcationem sui debiti ipsis creditoribus, &c. omnes, & singulos fructus, &c. nihil pœnitus sibi preseruando, præterquam ius proprietatis, & directi dominij transferens omne do-*
34 *minium vtile, &c. dicti Castri*, † quæ verba concludunt expressam venditionem, & emptionem fructuum cum translatione vtilis dominij, vt respectu verbi, *dedit*, firmat Natr. *cons. 496. num. 4. & 5.* Aretin. *cons. 159. num. 15.* Soccin. sen. *cons. 9. num. 32. in fin. volum. 2.* Menoch. *cons. 229. n. 11. lib. 3.* Rota *decis. 46. num. 2. in fin. lib. 1. post cons. crim. Farinacc.* & respectu verbi, *cessit*, quod pariter de sui proprietate denotet
35 translationem dominij, & excludat † pignus, tradit Bart. *in leg. cotem ferro, §. qui maximos num. 10. vers. si verò omnes fructus, ff. de Publican. & vectigal.* Aretin. *cons. 159. nu. 16.* Rot. *decis. 131. nu. 6. circa med. par. 2. recent.* Certi autem iuris est
36 pactum legis commissoriæ † non improbari in contractu emptionis, & venditionis, *leg. 3. ff. de contrahen. empt. leg. 1. & 4. ff. de leg. commissor. l. si fundus, §. final. ff. de pignor. gloss. in cap. significante, verb. commissoriæ in fin.* ibique Abb. *num. 6. vers. secundo quare, & num. 7. de pignor. gloss. in rubr. ff. de leg. commissor.* Bald. *in l. 1. num. 2. Cod. de pact. pignor.* Alex. *cons. 178. num. 3. lib. 7.* & benè probat Crauett. *cons. 145. sub num. 18. vers. nec potest dici, & seqq.* Putpurat. *cons. 557. sub nu. 9. vers. præterea, ac nu. 21. vers. primo igitur cum seqq.* Mantic. *de tacit. nu. 11. tit. 9. nu. 9.* Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. num. 124.* Guidopap. *dec. 6. in princ.* Surd. *dec. 259. num. 12.*

Nec pactum adiectum, quòd eueniente casu belli, vel alterius impedimenti, ex quo impediretur perceptio dd. fructuum ex facto Summi Pontificis, vel DD. Columnensium absque culpa dd. de Medices ille non cederet eorum damno, sed DD. de Vrsinis repugnat essentiæ contractus emptionis, & venditionis, seu dationis in solutum. † Nam licitè po- 37
test venditor aliquos huiusmodi casus in se suscipere, & ab eorum periculo, seu damno emptorem releuare, iuxta *l. primam, §. si conueniat, ff. de posit.* Castr. *cons. 145. videndum est primo, &c. sub num. 3. vers. potuit tamen venditor, &c. lib. 2.* Decian. *cons. 2. num. 144. vers. præterea, ac seqq. lib. 1.*

Præterea pactum legis commissoriæ, nec minus improbatur in pignore, quando prout in proposito casu † non fuit il- 38
lud conuentum de tempore contracti debiti, sed longè posteà, *l. Titius*, & ibi Gugl. de Cun. Bart. & Bald. & Salyc. *ff. de pignor. action. & l. quamuis*, vbi Barr. *paulò post princip.* & Castrens. *num. 1. ff. de solut.* Tiraquell. *de retract. conuent. in præfat. num. 17. vers. nam, & licet*, Couarr. *var. resol. lib. 3. cap. 2. num. 8. vers. tertio hinc*, cum alijs relatis per Mantic. *lib. 11. tit. 10. num. 2. & 3.* vbi assignat rationem diuersitatis, quia debitor ab initio, dum pecunia eget facilè inducitur ad contrahendum arbitrio creditoris, vt pecuniam accipiat, † & 39
ideò pactum à lege improbatur, ex quo continet asperitatem, & violentiam, *l. vlt. C. de pact. pignor.* quæ ratio cessat, quando pactum appositum fuit ex interuallo, quia tunc tenetur tantùm debito satisfacere, nec habet necesse pro alliciendo creditore, qui sibi pecuniam mutuet consentire dationi in solutum pignoris maioris æstimationis, † quam sit pecunia 40
debita, Corn. *cons. 133. num. 1. lib. 1.* Bero. *cons. 36. numer. 6. lib. 2.*

Accedit vlterius, quòd pactum legis Commissoriæ admittitur etiam in pignore quotiescumque conuentum fuit, vt non soluto in certam diem debito, res pignori obligata censeatur creditori vendita pro iusto pretio, quia † tunc 41
cessat euidenter causa prohibitionis, *leg. si fundus, §. vlt.* & ibi Bart. *in princip.* dicit casum esse notabilem, & singularem, *ff. de pignorat.* Bart. *in leg. quamuis num. 1.* & Castrens. *num. 1. versic. sed si ageretur, ff. de solut.* Bald. *in leg. prima num. 2. versic. secus si dicit, Cod. de pact. pignor.* Tiraquell. *de retract. conuent. ad fin. tit. num. 138. & seqq.* lex enim nil aliud curat, nisi † quod euitentur vsuræ in vendi- 42
tione, vel datione in solutum rei pignoratæ mediante iusto pretio, *dict. leg. si fundus, §. final.* ibi: *Iure emptionis possideat rem iusto pretio, ff. de pignor.* quod etiam procederet si conuentum esset, vt res pignori obligata censeretur vendita pro summa debita, dummodò tamen appareret summam debitum æquare iustum pretium pignoris, † quia, & 43
in tali casu cessant rationes læsionis, & vsurarum, propter quas reprobatur in pignore pactum huiusmodi, Abb. *in cap. significante num. 7. de pignor.* Alex. *cons. 178. num. 3. lib. 7.* Tiraquell. *de retract. conuent. ad finem tituli dict. num. 142. vers. quin, & rationes.*

Iustitia autem pretij in proposito casu visa fuit satis euidens, † quia cum creditum Alphonsinæ fuisset calculatum 44
in summa scutor. 25. mil. aptum erat reddere annua scuta 1250. iuxta tradita per gloss. *in Auth. perpetua, verb. iusta, Cod. de Sacrosanct. Eccles.* Iason. *in leg. si fundum num. 5. de leg. 1.* & per Rotam *decis. 553. num. 8.* coram sanct. mem. Gregor. XV. & ita non solùm æquabat, sed etiam longè excedebat valorem Castri, cuius annui firmati tantùm fuerunt in annuis ducatis 480.

Neque refragatur, vt de tempore molestiarum illatarum, quòd ad effectum cognoscendi iniustitiam pretij attendendum esse prætendunt informantes D. Ducis Bracciani, non autem tempus initi contractus, creditum Alphonsinæ esset valdè diminutum ex redditibus Castri medio tempore perceptis; Vndè datio in solutum ex hoc facta præsupponitur pro pretio iniusto. Quia vt superiùs etiam dictum fuit fructus Castri ab Alphonsina percepti ante molestias illatas non debent computari in sortem, nam ad eam spe-

ſpectarunt iure dominij in vim dationis in ſolutum , quæ
cum ſit concepta in caſum moleſtiarum, cum clauſula , *ex*
nunc , prout ex tunc , habente vim retrotractiuam ad diem
45 contractus † habetur , ac ſi ab initio pura fuiſſet , ad tradi-
ta per Menoch. *conſ.* 1111. *num.* 26. *& num.* 39. *verſ.* 1. *& nu.*
40. Lancell. Gall. *conſ.* 32. *num.* 8. *& ſeqq.* dicta namque
clauſula inducit perfectionem actus de præſenti collato , ſo-
46 lùm † effectu in tempus futurum , Alex. *in l. huiuſmodi* 64.
num. 3. *ff. de verb. oblig. & conſ.* 111. *num.* 23. *circa med. verſ.*
nam quando vol. 6. Felin. *in cap. licet cauſam num.* 6. *paulo poſt*
initium , verſ. non autem de probat . Maodoſ. *ſuper reg.* 32. *qu.*
30. *num.* 7. *ante med. verſ. illa clauſula* , Neguſant. *de pignor.*
2. *par.* 2. *membr. num.* 5. Rota coram Buratt. *dec.* 179. *num.* 8.
& ibi Adden. *littera B.* vbi quod dicta clauſula operatur , vt
actus poſſit ſumere initium ea quocumque tempore etiam
47 in præiudicium tertij , † cui medio tempore , ac pendente
conditione fuit ius quæſitum , Modern. Peruſ. *de manut. ob-*
ſeru. 20. *num.* 7. *cum ſeqq.*

Neque vis dictæ clauſulæ tollitur , ex præſuppoſita con-
traria voluntate contrahentium ea eo deducta , vt cùm
eueniente caſu moleſtiarum conuenta fuerit datio in ſolu-
tum pro pretio ſummæ , in qua apparebit creditrix Alphoſi-
na , vtique contrahentes videantur ſenſiſſe non de quanti-
tate crediti in præteritum , ſcilicet de tempore contractus ,
ſed de tempore purificatæ conditionis per moleſtias illatas ,
ponderando verbum illud , *apparebit* , quòd tanquam futu-
48 ri temporis † non recipit functionem præteriti , *Clem.* 1. *cum*
ibi notat. ff. quod quiſque iuris , Oldrad. *conſ.* 310. *poſt num.* 2.
Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 338. *nu.* 4. & 5.
quin omiſſo , vt in ſumpto Antonij Rocchi legatur ver-
bum , *apparebant* , importans tempus præteritum non eſt
49 incongruum , quòd etiam verba futuri † temporis aliquan-
do demonſtrent præteritum , prout in terminis verbi , *ap-*
parebit , probat text. *in leg. verbum oportebit* , ibi : *Verbum*
oportebit tam præteritum , quàm futurum tempus ſignificat ,
ff. de verb. ſignificat. & verb. erit , probat text. *in leg. verbum*
erit , ibi : *Verbum erit interdum etiam præteritum , non ſo-*
lum futurum tempus demonſtrat , *ff. eodem tit.* ceſſare ſem-
per viſa fuit omnis difficultas ex eo , quia cum ſequuto mole-
ſtiarum caſu partes conuenerint , vt venditio cenſeri deberet
facta purè , & abſolutè vſque ab initio verba illa , *pro pretio* ,
& nomine pretij illius ſummæ , in qua creditrix apparebit D.
Alphonſina , intelligi non poſſunt de alia ſumma , quam
de integro credito , quòd ea habebat de tempore initi con-
tractus conſiſtente in ſumma ſcut. 25. mil. & fructus medio
tempore percepti , non alio iure intelliguntur percepti , quàm
iure venditionis , quia venditor habebat penes ſe pretium ,
in quo conſtituebatur creditum Alphonſinæ emptricis , &
50 in ſimilibus terminis , † quòd fructus medio tempore exacti
ad emptorem ſpectent ex æquitate , *l. curat* , *C. de act. empt.*
cùm venditor vſus ſit pretio , firmat Bologn. in addit. ad Io.
de Anan. *conſ.* 19. *num.* 22. *verſ. ex præfatis* .

Neque releuat , quòd purificata conditione per moleſtias
illatas adhuc non vacat fieri prætenſa retrotractio ad diem
primi contractus , cùm à principio inducta fuerit certa
51 ſpecies contractus , ſcilicet aſſignationis fructuum † incom-
patibilis cùm datione inſolutum proprietatis . Nam aſſi-
gnatio fructuum , quæ reſolubilis erat contingentibus mo-
leſtijs , quinimò & ipſa qualificata ab eadem conditione
moleſtiarum eo ipſo , quòd moleſtiæ superuenerunt de
medio ſublata fuit , eiuſque locum ſubingreſſa fuit venditio ,
ac ceſſio proprietatis , non ſecus , ac ſi à principio purè , &
abſolutè illa concepta fuiſſet .

Obſtare demum , neque viſum fuit tertium principale
obiectum , quo impugnabatur huiuſmodi pactum , vt ſci-
52 licet tanquam pœnale non potuerit afficere hæredes , † &
ſucceſſores præfati Ioannis Iordani , ex quo non probetur
eos fuiſſe de tali pacto monitos , vel explicitam illius noti-
tiam habuiſſe , ſine qua pœna incurri non poteſt ; Nam
præterquod illud fuit principaliter adiectum pro cautione ,
& ſecuritate , ac intereſſe creditorum , qui non aliter con-
tenti fuiſſent recipere tenues illos redditus inſolutum pro
dictis creditis tantæ ſummæ , niſi cum adiectione talis pa-
cti illud viſum fuit Dominis magis præſeferre conditionem ,
53 † ſeu modum totum ipſum contractum à ſui principio qua-
lificantem , *leg. final. §. Lucius Titius , ff. de contrah. empt.*
& leg. ſi fundus la 16. *§. finali , ff. de pignor.* adeòut nullum
ex eo fuerit Ioannis Iordano eiuſque hæredibus , & ſucceſ-
54 ſoribus ius quæſitum , † niſi cum ea qualitate ad fauorem

D. Alphoſinæ , ac DD. de Medices reſpiciente , ad text. *in*
leg. ea qua , ff. de donat. inter vir , & vxorem , & leg. ſi lega-
tum , ff. de adimend. legat. Didac. *de ſponſal. par.* 2. *cap.* 3. *§.* 3.
num. 8. *verſ. verum huic obiectioni , & reſolut.* 2. *ſub nu.* 7. *verſ.*
ſecundo pactum , &c. in fin. verſ. at ſi ea pactio lib. 3. Cancer.
variar. reſol. par. 3. *cap.* 7. *ſub num.* 302. *verſ. mihi vero cum*
ſeqq. & benè declarat Duran. *in eius tract. de condit. & mod.*
impoſſibilis par. 2. *cap.* 3. *ſub num.* 48. *verſ. ſed contrarium*
verius eſt cum ſeqq. ac reſpondit Rota *in recentior. deciſ.* 693.
ſub num. 4. *verſic. in ſecundo vero caſu , & ſeqq. par.* 1. &
nuper *in Bononien. Pecuniaria ſub die* 19. *Ianuarij* 1650. *co-*
ram Reu. P. Domino meo Veroſpio in §. Hinc opitulari non
poteſt .

Obiecta autem pœnalitas pacti ea eo elicita , quòd ius
quæſitum debitori mediante conuentione de implenda ſatiſ-
factione ea fructibus ſublatum fuerit per ſubſequens pa-
ctum abdicatiuum dominij in caſum moleſtiarum non fuit
habita in conſideratione , quia ius ſibi ſatisfaciendi ex fru-
ctibus non fuit à creditoribus conceſſum ſimpliciter , ſed
correſpectiuè ad promiſſiones per Ioannem Iordanum
actas , & ſignanter ad eam , quòd ipſi creditores non mo-
leſtarentur ; † In correſpectiuis autem ſi vnum ceſſet ius 55
ex altero quæſitum dici non poteſt , *leg. Alumna , §. Seia , ff.*
de adimend. legat. Rot. *dec.* 677. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.* Man-
tic. *dec.* 257. *num.* 3.

Sed tollitur in propoſito caſu omnis difficultas ; Nam
cùm verſemur in promiſſione facta per Ioan. Iordanum pro
ſe , eiuſque hæredibus , & ſucceſſoribus , & pro moleſtijs
ab eis , ſeu ab alijs quibuſcumque inferendis , commiſſa fuit
ſtipulatio eo ipſo , quòd moleſtiæ illatæ fuerunt ſiue à ſcien-
tibus , † ſiue ab ignorantibus , & tam ſi dictum pactum 56
fuerit pœnale , quàm conditionale , ad textum expreſſum
in l. filiusfamilias , §. ſtipulationes , vbi notat Doctores om-
nes , & præcæteris latè explicat Donell. *ſub num.* 5. *verſ. cer-*
tum eſt enim , ff. de verbor. obligat. & idem ſenſit Ioann. Pa-
liarenſ. *in addit. ad conſ. Federic. de Senis* 122. *§. ego neſcio* ,
ibi : *Et tamen quantumcumque heredes ignoret ſtipulationem*
pœnalem à defuncto interpoſitam , & propter ignorantiam non
impleant , quod in ſtipulatione principaliter deuenit pœna com-
mittitur contra eos , quantumcumque ignorantes .

Neque applicabilis viſus fuit text. *in leg.* 2. *ff. de condit. &*
demonſtr. † Tum quia I. C. ibi loquitur de conditione pote- 57
ſtatiua per ipſum legatarium adimplenda , vt commodum
conſequi debeat , cui alias cenſeri non poteſt obtemperaſſe ,
niſi ex propoſito illam adimpleat , quòd non procedit in con-
ditionibus caſualibus , & mixtis , qualis dici potius debet
conditio , de qua in præſenti agitur , ex quo ſtipulatio con-
cepta legitur non ſolùm in caſum moleſtiæ inferendæ ex fa-
cto , & culpa ipſius Ioann. Iordani , ac eius hæredum ,
ſed etiam vxoris , ac ſucceſſorum quorumcumque , quo-
rum appellatione cùm veniant fideicommiſſarij , ac alij
valentes allegare titulum independentem à dicto promit-
tente ; † vtique factum promiſſoris ab eius poteſtate non 58
dependebat , ſicque conditio caſualis , aut mixta dici de-
bet , ad trad. per Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 183.
num. 6. *cum ſeqq.* in qua proindè non viget diſpoſitio dictæ
legis ſecundæ . In his enim ſolus exitus , ac exiſtentia con- 59
ditionis , non autem animus , ac propoſiti agentis conſide-
ratur , *leg. in teſtamento la ſeconda , ff. de condit. & demonſtr.*
l. legatum , Cod. de condit. inſert. & explicat gloſſ. *in d. l.* 2. *in*
verb. dederit , verſ. nota quod conditio , Bart. *num.* 4. *verſ. quæro*
quid , &c. Bald. *nu.* 1. *verſ. nota* , Odofred. *in verſ. ſed ſi relin-*
quitur ſub conditione caſuali , Gofred. *prope finem , verſ. in ea-*
dem gloſſ. Alberic. *ſub num.* 2. *verſ. quare dic* , Ioannes Imola
num. 2. *verſ. item nota* , Caſtr. *ſub num.* 5. *verſ. in textu* , Rot.
coram Duran. *dec.* 330. *num.* 60. *verſ. nec releuat , &c.* Tum
etiam quia diſpoſitio dictæ legis procedit in conditionibus
appoſitis in vltimis voluntatibus , non autem in contracti-
bus , in quibus non attenditur , † quo animo hæres fecerit , 60
vt teneantur , ſed quid defunctus promiſerit , quæue ſit hæ-
reditariæ ſtipulationis conditio , vt ea exiſtente omninò te-
neatur , ſiue ſcienter , ſiue ignoranter fecerit , text. *eſt ad lit-*
teram in l. cum filiusfamilias 49. *§. in hac ſtipulatione* , ibi : *Per*
hæredem fieri videtur quamuis abſit , & ignoret , ff. de verbor.
oblig. & ibi Doctores omnes , & ſignanter Bart. *in princ.* Bald.
nu. 2. vbi notat generaliter , quòd hæres veniens contra con-
tractum defuncti † incidit in illum , Caſtr. *in princip.* Angel. *in* 61
princip. Alberic. *num.* 9. *verſ. quando ſtipulatio committitur* ,
&c. Alex. *in princ.* Cuman. *in princip.* Iaſ. *n.* 1. vbi quod hæres

62 ignoranter contrafaciens ſtipulationi negatiuæ † purificat
conditionem, quia in contractibus non eſt neceſſè impleri
63 conditionem ex propoſito, † licèt ſecus ſit in vltimis volun-
tatibus, per text. *in dict. leg. 2. ff. de condit. & demonſtr.* Za-
ſius *ſub num. 1. & ſeqq.* vbi aſſignat rationem diuerſitatis,
quia in vltimis voluntatibus exactius ſeruari debet voluntas
Teſtatoris, ſcilicet ex propoſito non tumultuariè, in con-
tractibus autem attenditur merum factum, quia exceſſus
64 † hæredis imputatur, ac ſi eſſet exceſſus defuncti, & latè
explicat Vgo Donell. *in allegat. leg. cum filiusfamilias, ff. de
verbor. obligat. ſub dict. num. 5. verſ. certum eſt enim, & n. 6.
verſ. ex quibus ſubdit hæc adeo procedere*, vt nec hæres, vel
ſucceſſor promiſſoris in integrum reſtitui poſſit, cùm nulla
iuſtitiæ, aut æquitatis ratio patiatur, vt is audiatur aduer-
ſus ſtipulationis conditionem commiſſam, & contrahen-
65 tium iuris alteri iam quæſiti, † quòd etiam ſenſit Bart. *in ea-
dem leg. cum filiusfamilias ſub num. 1. verſ. crede*, Dynum
verum dicere, &c. Angel. *ſub num. 3. verſ. in gloſſ. in verb. &
ignoret, &c.* Cuman. *num. 4. verſ. tamen communis ſententia,
&c.* Alberic. *ſub num. 9. verſ. ſolue*, vt notat Dynus, &c. Zaſ.
ſub num. 7. verſ. hoc dictum; Et licet gloſſ. *in dict. §. in hac ſti-
pulatione, verb. & ignoret*, contrarium ſentire videatur, vt
nempè competat ignoranti reſtitutio in integrum ex clauſu-
la generali, tamen id intelligendum venit, quando hæres
poſſidebat, & contrauenit excipiendo, ac ſe defendendo,
66 at ſecus eſt ſi contraueniat agendo, † quia tunc non datur
reſtitutio, ex quo actor priuſquam agat debet diligenter in-
quirere omnia, quæ ſibi obſtare poſſunt, ſic dictam gloſſam
declarat Bart. *ſub num. 1.* Cuman. *num. 4.* Caſtr. *column. 1.
verſ. intellige*, Iaſ. *num. 2. in fin. verſ. capio gloſſam, & nu. 3.*
Imol. *num. 12. verſ. ſed in eo*. Hic autem verſamur in ſe-
cundo caſu, quia DD. Vrſini agendo moleſtarunt hæredes
D. Alphonſinæ, vndè nec reſtitutio illa competit.

Et ità vtraque parte, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij.

Lunæ 14. Martij 1650.

ARGVMENTVM.

Inſtituendus non eſt, qui præſentari non valet, & quando Iuſpatronatus eſt hæreditarium, tunc poteſt primus acquirens ponere conditiones, vt præſententur nam idonei de vna, vel de alia familia cum hoc non ſit Eccleſiæ præiudiciale, quòd non procedit in Iurepatronatus gentilitio, vel conditionali. Confirmatio donationis Iuriſpatronatus, quando debeat interuenire in ipſo actu, vel poſſit ſuppleri poſteà etiam mortuo donante.

SVMMARIVM.

1 *Iuſtitiæ nil conſonum, quàm ex mutatione facti reformetur ſententia.*
Facto mutato mutanda eſt ſententia, num. 1.
2 *Inſtituendus non eſt, qui præſentari non potuit.*
3 *Clauſula poſita in una oratione continuatiuè, & non abſolutè non refertur, niſi ad proximum determinabile.*
4 *Relatio non poteſt fieri ad præcedentia, quæ habent propriam, & ſpecialem determinationem.*
5 *Participium quid importet, & quando reſoluatur.*
Et an comprehendat præcedentia, uel ad illa referri poſſit, num. 6.
7 *Præſentare ad Iuſpatronatus quis poteſt ſemetipſum, & ſupplicare pro ſui ipſius inſtitutione.*
8 *Verba ſunt intelligenda de illis cui magis congruunt, & cui probabilius adaptantur.*
9 *Verbum,* prædictis, *eſt reſtrictiuum, & ſeparat nominatos ſuperius à nominatis poſterius.*
10 *Obſeruantia certiorem reddit interpretationem verborũ.*
11 *Perſona loquentis non cenſetur in diſpoſitione comprehenſa.*
Fallit quando aliter ex ratione, uel uerbis reſultat intentio contrahentium, num. 12.
13 *Donatio conditionalis, & reſtricta non poteſt producere pleniorem effectum ſua conditionis, & reſtrictionis.*
14 *Iuſpatronatus acquiſitus pro ſe, et ſuis hæredibus eſt hæreditarium.*
15 *Iuſpatronatus hæreditarium cum Epiſcopi conſenſu poteſt in alios transferri.*
Etiam ſub conditione, quòd perſonæ idoneæ per aliqua familia præſentenentur, quia non præiudicatur Eccleſia.
16 *Voluntas Teſtatoris, ac forma ab eo in Iurepatronatus præſcripta non eſt mutanda.*
Quod procedit in Iurepatronatu gentilitio, vel aliter conditionato, quod non poteſt fieri hæreditarium, uel ſimplex, num. 17.
Et quid in Iurepatronatus ſimpliciter hæreditario, numer. 18.
19 *Primus acquirens Iuriſpatronatus hæreditarij, poteſt de eo liberè diſponere etiam ad excluſionem hæredes.*
20 *Verbum hæredes in materia de ſui natura tranſitoria ad extraneos comprehendit etiam illos.*
21 *Iuſpatronatus non efficitur gentilitium ex verbis*, pro ſuis hæredibus, *niſi aliundè concludenter hæc qualitas probetur, num. 20.*
Fortius ſi à ſui origine hæreditarium apparet, ibidem.
22 *Donatio confirmata à Vicario habente ſpecificam facultatem ſi non illa, ſed ordinaria vſus fuerit non valet.*
Contrarium, quia confirmatio cenſetur facta illa auctoritate, quæ eſt legitima ad ualide ſubſtinendum actum, num. 22.
23 *Confirmatio actus facta ab habente ſpecificam, & ordinariam auctoritatem ſi uſus fuerit uerbis auctoritate ordinaria, et alias omni via, modo, iure, et forma ualidiori qua poteſt.*
Non cenſetur ſe reſtrinxiſſe ad ordinariam, ſed ſpecificam etiam comprehendiſſe, et num. 24.
25 *Donatio Iuriſpatronatus poteſt confirmari ab Epiſcopo non ſolum de tempore donationis, ſed etiam poſteà.*
Quod amplia etiam præmortuo donante. Dummodò res ſit integra, nec agatur de præiudicio alterius, niſi ipſius donantis, & hæredum, num. 26.
Quando enim res non eſt integras, et donans pœnituit, tunc confirmatio facta poſt donationem nil ualet, numer. 27.

Iſta deciſio eſt in eadem cauſa, de qua ſupra deciſ. 131.

DECISIO CCCLXXII.

IVſpatronatus Eccleſiæ, ſiue Oratorij SS. Stephani, & Margheritę in loco de Simonte Feſulanæ Diœceſis, quòd legitimè competebat Bartholomæo Ioan. de Baldinis fuit à Iacobo, & Dominico eius filijs, ac hæredibus pro duabus ex tribus partibus, in quibus Patri ſucceſſerant (Epiſcopo approbante) translatum titulo donationis in Ioan. Franciſcum Caſciuolum eorum ex ſorore germana nepotem ſtipulantem pro ſe, ac ſuis hæredibus, vt apparet ex publico Inſtrumento celebrato anno 1594. die 20. Iunij. Ille verò poſt plures annos idem donauit Sebaſtiano q. Laurentij de Lutis ſtipulanti pro ſe, ac eius fratribus, eorumque deſcendentibus maſculis per lineam maſculinam in infinitum, eiſque deficientibus pro deſcendentibus maſculis per lineam maſculinam à Ioan. Maria fratre de Laurentij; Ac demùm pro hæredibus vltimi defuncti; Ea lege quod præſentatio Rectoris in caſu vacationis fieri debeat per maiorem natu, qui alium quam ex prædictis deſcendentibus, (quatenus eſſent) præſentare non poſſit. Et cum expreſſa reſeruatione iuris præſentandi ſibimetipſi donanti, deindè Franciſco Mariæ, & poſtremo loco Leandro eius filijs, donec vixerint his verbis concepta, *Reſeruato iure præſentandi ad prædictum Oratorium, tamen ſibi primo loco Ioan. Franciſco Donatori, ſecundo loco Franciſco Mariæ, et tertio loco Leandro eius filijs toto tempore eorum vitæ, et donec, et quouſque quilibet eorum naturaliter vixerit, ut ſupra ordine prædicto ſeruato; Nolens ſe de huiuſmodi Oratorio inſtitui, ac inueſtiri teneatur unum ex prædictis deſcendentibus à Laurentio ad idem Oratorium præſentare, et eligere, etc.* prout legitur in Inſtrumento confecto die 15. Nouembris 1622. Vicarij Generalis Feſulani decreto poſt eiuſdem donantis obitum confirmato die 27. Aprilis 1623. Leander autem

tem tunc solus superstes, & reseruatarius d. iuris præsen-
tandi illud donauit eum Episcopi consensu Antonio Fossio
die 3. Augusti 1644. Quare cùm nuper contigerit d. Benefi-
cij vacatio per obitum Philippi de Lutis illius vltimi posses-
soris; Iste supplicauit Ordinario Fesulano pro collatione.
At Bartholomæus de Lutis præsentatus ab Horatio tan-
quam maiore natu ex descendentibus dicti Laurentij institerit
pro institutione, & duas sententias conformes obti-
nuit in partibus. Verùm causa in tertia instantia ad Ro-
tam delata primum quidem visus fuit præferendus Anto-
nius, de cuius potiori iure constabat ex posteriori legitima
donatione Leandri, quam Bartholomei ex præcedenti Io.
Francisci, quæ nec fuerat Episcopi auctoritate confirma-
ta, sed solius Vicarij, nec viuente Leandro poterat suf-
fragari Horatio, à quo ille fuit præsentatus, vt plenè,
ac doctè deductum legitur in præcedentibus decisionibus
coram R. P. D. meo Bichio sub diebus 5. Decembris 1646.
& 31. Ianuarij, ac 26. Iunij 1648. iuxta quarum tenorem
sententia prolata fuit. Hodie tamen in præsenti appella-
tionis instantia præsupposita, (concordi partium consen-
so) sufficienti facultate d. Vicarij, exhibitisque Instrumen-
tis diligentiùs extractis, aliud censuerunt Domini respon-
dendum, qui secundum propositas casuum species, ac cir-
cumstantias responsa dare solent. Ideòque nil mirum est,
1 sed iustitiæ maximè consonum, † quòd mutato facto re-
formetur sententia, *l. si ex plagijs, §. in cliuo, uers. respondi, &c. ff. ad leg. Aquil. l. quidam referunt, vers. & in proposito agitur, ff. de iur. codicill.* Bald. *cons. 304. non est nouum in princip. lib. 1. & cons. 52. obligatio prima facta sub num. 2. versic. pridiè consului, &c. lib. 3.* Federic. de Sen. *cons. 152. quia ius incipit à facto sub num. 1.* Pen. *decis. 152. num. 15. versic. & ideo, &c.*

Siquidem constat ex verbis mox relatis eiusdem Instru-
menti donationis Ioan. Francisci, in quo reseruatum fuit
ius præsentandi Leandro præfati Antonij auctori, quòd ille
quatenus nollet pro se ipso Ordinario supplicare, teneba-
tur præsentare vnum ex descendentibus Laurentij de Lu-
tis, quæ sanè qualitas cùm non conueniat personæ ipsius
2 Antonij ex alia familia progeniti. † Ideò ille non potuit
legitimè præsentari, vel supplicare Ordinario, nec insti-
tuendus est, iuxt. theoric. Abb. *in cap. cum in cunctis, §. inferior o sub num. 10. uersic. exemplum, &c. & seqq. de elect.* Barbat. *cons. 33. sub num. 9. uers. cum ergo voluit Testator, &c. & seqq. lib. 2.* Nicol. Bell. *cons. 56. sub num. 4. uers. ulterius*, Rot. penes Cardin. Seraph. *dec. 1270. sub num. 1. in fin. uers. tunc etiam quod magis placet, &c.* Mantic. *dec. 115. n. 5. uers. neque obstat, &c.* Pen. *dec. 600. num. 2. uers. nam quando, &c.* Buratt. *decis. 680. sub num. 1.* Duran. *dec. 8. num. 3. uers. de iniustitia uero, &c. & dec. 25. nu. 3. uers. debuit præterea, &c. & in recent. dec. 15. sub num. 1. & seqq. par. 2. & dec. 474. num. 82. uers. constat vlterius, &c. par. 4. tom. 2.*

Nec obstat, quòd ex verba non referantur, neque affi-
ciant personas Ioan. Francisci Donantis, ac Francisci Ma-
riæ, & Leandri eius filiorum, sed illorum tantùm de Lutis.

Quia contrarium clarè probatur ex ipso contextu. Pri-
mò scilicet aduertendo duas esse illius Instrumenti partes.
In quarum altera habetur donatio Iurispatronatus ad fauo-
rem dd. de Lutis. In altera verò reseruatio iuris præsentan-
di ad fauorem donantis, ac eius filiorum donec vixerint.
Vtramque sanè perfectam, ac suis particularibus condi-
tionibus distinctam. Nam in prima specialiter additum
legitur, quòd præfati de Lutis alium præsentare non pos-
sint, quam ex descendentibus dict. Laurentij, eisque
deficientibus Ioan. Mariæ eius fratris (quatenus extarent,)
sin minus alium sexagenarium sub pœna priuationis. In
posteriori verò, quòd nolens se institui, ac inuestiri de
hoc beneficio teneatur aliquem ex prædictis descendenti-
bus Laurentij præsentare. Ideòque verba hæc nullo pacto
referri possunt ad donatarios, quibus idem onus sub alia
ampliori forma iam fuerat expressè iniunctum, sed ad ip-
sos tantùm Ioan. Francisci filios, quos continuatiuè, ac
immediatè, peculiariterque respiciunt, & congrua con-
structione comprehendunt, itaut vnaquæque oratio pro-
3 prijs adiectis verbis determinetur. † Tum quia clausula
posita in vna oratione continuatiuè, & non absolutè non
4 refertur, nisi ad proximum determinabile: Tum † quia
non fit relatio ad præcedentia, quæ propriam, & specia-
lem habent determinationem, *leg. sed & si prætorem, §. hac clausula, uers. deinde, ff. ex quib. caus. maior. leg. coheredi,*
§. qui patrem, ff. de vulg. substitut. leg. cum vulgari, ff. de dot. prælegat. leg. doli clausula, ff. de verbor. obligat. Bart. *in l. talis scriptura, §. fin. sub num. 3. uers. & dic aut illa clausula ponitur inter unum capitulum, &c. uers. primo si in præcedentib. erat specialiter prouisum, &c. ff. de leg. 1.* & per Bald. *in leg. 1. sub num. 5. uers. quia quando prima clausula, &c. et uers. sed quando clausula, &c. C. de legit. hered.* Alex. *cons. 48. super extractione sub num. 7. uers. optimè facit, &c. lib. 1.* Roman. *cons. 152. sub num. 3. uers. prima quia quando, &c. et uers. tertia etiam potest esse ratio, etc.* Paris. *cons. 39. num. 2. uers. et suadetur, etc. lib. 1.* Bece. *cons. 101. num. 29. uers. præterea, etc.* Rota apud Pen. *dec. 43. nu. 23. uersic. unde, etc. cum seqq.* Buratt. *dec. 21. num. 9. uersic. et qualibet oratio, etc. cum seqq. et in recent. decis. 473. sub num. 12. uers. et hoc deducebant, etc. et dec. 580. sub n. 5. uers. fuit responsum, etc. par. 4. tom. 2. et 3.*

Secundò, quia dicta verba incipiunt à participio: *No-*
lent, etc. † quod præsefert conditionem in tempus futurum 5
explicandam cum relatiuo substantiæ congruentis, ac re-
stringit, & qualificat principalem orationem, cui imme-
diatè adijcitur, scilicet præcedentem reseruationem iuris
præsentandi factam fauore filiorum, vt non intelligitur pro-
miscuè de omni persona perindè, ac si dictum fuisset: *Reseruato tamen iure præsentandi sibi, et Francisco Maria, ac Leandro eius filijs, itaut qui nolit, seu noluerit se ipsum institui, (idest supplicare Ordinario pro institutione,) teneatur unum ex prædictis descendentibus præsentare*, iuxt. gloss. *in Clem. 1. in uerb. si dignitatibus, uers. item intelligitur, etc.* & ibi Imol. *num. 17. uers. nota benè, etc. de præbend. et dignit.* Bart. *in l. 1. sub n. 34. uers. septimo principaliter uidendum est de participio, etc. cum seqq. ff. de cond. et demon.* Corn. *consil. 167. n. 4. uers. ideo participium, etc. lib. 4.* Cæphal. *cons. 144. n. 36. uers. illa igitur uerba, etc.* Surd. *dec. 241. num. 4. uers. illud enim participium, etc. cum seqq.* Rot. *dec. 70. sub num. 8. uers.*
quarto ex alijs uerbis, etc. par. 1. diuers. Ideòque † alia præce- 6
dentia non comprehendunt, neque ad ea referri possunt,
iuxta theoric. Bart. *in l. fin. sub num. 1. uers. si enim illa clausula, ff. de reb. dub.* Alex. *d. cons. 48. sub num. 8. uers. confirmatur ex his lib. 1.* Bero. *cons. 64. sub num. 33. uers. huic rationis, etc. cum seqq. lib. 2.* Rot. penes sanct. mem. Greg. *decis. 433. num. 14. uers. cessat etiam quod dicitur, etc.*

Tertiò, quia eadem verba duas referunt personas littera,
& sensu prorsus diuersas, illius scilicet qui præsentare, &
illius qui præsentari debet. Cùm autem in sensu actiuo in-
telligi nequeant de his, qui ex eadem familia illorum de
Lutis proueniunt, quippè qui maior ex illis natu pro tem-
pore ius habens præsentandi poterat in casu vocationis ex
permissione Sacrorum Canonum, absque huiusmodi reser-
uatione † supplicare Ordinario pro sui ipsius institutione, 7
Abbas *in cap. per nostras sub num. 2. uersic. crede posse dici, etc. et num. 4. de iurepatron.* Rot. *decis. 599. num. 12. uersic. magis placuit alia responsio, etc. par. 4. tom. 2. recentior.* & fuit di-
ctum in hac causa *coram Reu. P. Domino meo Bichio 5. Decembris 1646. in §. fin. et 31. Ianuarij 1648. in §. fin.* Et qua-
tenus id agere nolet, tenebatur omninò alium ex eadem
familia præsentare iuxta præcedentem formam donationis
insertam, atque præscripta: † Ac proindè in hoc sensu 8
magis congruant, & probabilius adaptentur filijs donantis,
tam respectu oneris eis iniunctis præsentandi descendentes
ex Laurentio de Lutis, quòd erat necessariò exprimendum,
cùm aliàs vigore generalis reseruationis præsentare potuis-
sent quascumque personas sibi magis acceptas. Quàm
respectu admissionis ipsorum quatenus velent institui, qui
sanè casus erat pariter excipiendus, nam aliàs à necessita-
te præsentandi descendentes præfatos, præcisis verbis im-
posita non fuissent omninò exempti. Ideò de ipsis, non
autem de illis intelligi debent, *ad l. 1. §. Falcidia, ff. ad l. Falc.* & explicat Bald. *in dict. l. 1. sub num. 5. in fin. uers. item si præcedentia, etc. Cod. de legit. hered.* Paris. *dict. cons. 39. sub nu. 20. in fin. uers. nam ille uersiculus, etc. cum seqq. lib. 1.* Becc. *d. cons. 101. nu. 78. uers. et relatio, etc.* Surd. *cons. 379. num. 5. uersic. et relatio, etc.* Pen. *d. dec. 43. num. 26. uers. quod tunc potissimum, etc.* & sanct. mem. Greg. *dec. 66. num. 8. uers. uerba illa, etc. et dec. 348. num. 2. uers. sed contrarium fuit resolutum, etc.* Butart. *d. dec. 21. num. 11. uers. tum quia cessat, etc. cum seqq.* Hancque
comprobat intelligentiam verbum illud, *prædictus*, ibi, *Nolens se institui, etc. teneatur unum ex prædictis descendentibus à Laurentio præsentare, etc.* obseruando, quod non fuit di-
ctum, *teneatur alium ex eisdem descendentibus à Laurentio, etc.* vt congruum erat, si partes in vtroque sensu tam actiuo,

quàm passiuo de personis ex eadem familia descendentibus
intendisset, *sed dictum fuit, nolens se institui, &c. teneatur vnū*
ex prædictis descendentibus à Laurentio præsentare, &c. quod
9 † quidem verbum, *prædictis*, est restrictiuum, & distin-
guit, ac separat personas supra relatas ex familia dd. de
Lutis præsentandas à filijs donatoris in hac posteriori parte
nominatis præsentare debentibus, iuxt. theoric. Bart. *in d. leg.*
talis scriptura, §. *final. sub num. 4. vers. primo videndum est*,
&c. cum seqq. ff. de leg. 1. Castr. *cons. 67. in casu præsenti sub*
nu. 3. vers. quæ verba, etc. lib. 2. Bero. *cons. 132. sub nu. 6. versic.*
idem colligitur, etc. cum seqq. lib. 3. Rolan. *cons. 34. n. 30. et seqq.*
lib. 4. Honded. *cons. 72. num. 24. vers. cum ratio, etc. lib. 1.* Rot.
dec. 317. num. 7. vers. quæ verba, etc. par. 6. et dec. 110. num. 22.
vers. dictio enim, etc. cum seqq. par. 7. recent.

Quartò, quia concurrit obseruantia eidem donationi
proxima, nam cum primum post eam vacauit d. Benefi-
cium per obitum Vincentij Ceccatelli prouisi Apostolici per
resignationem anno 1631. d. Franciscus Maria filius maior
Ioan. Francisci, in cuius persona ius præsentandi vigore
d. reseruationis tunc residebat, præsentauit præfatum Phi-
lippum nuper defunctum ex descendentibus d. Laurentij de
Lutis, qui per tres sententias conformes admissus fuit:
10 † Vndè certior resultat dd. verborum interpretatio, *ad l. si*
de interpretatione, ff. de legib. Paris. *cons. 50. sub nu. 19. versic.*
item hoc interpretatur, &c. lib. 4. Gabr. *cons. 196. sub num. 6.*
versic. puto ad illos tantum pertinere, &c. lib. 2. Rot. penes
Cardin. Seraphin. *dict. decis. 1414. sub num. 1. versic. & hoc*
confirmatur, &c. Buratt. *decis. 679. num. 8. versic. addebatur*
prædictis, &c. & dec. 680. num. 6. vers. præmissis accedit, &c.
& in Florent. Iurispatr. de Ricasolis 10. Martij 1603. coram
bon. mem. Card. Lancellott. in princ. & §. 1. & in Iannen. Iuris-
patr. 10. Iunij 1613. coram S. D. N. in recent. dec. 409. sub nu. 3.
vers. prætereà, &c. ac dec. 707. sub num. 6. vers. non obstat, &c.
par. 1. & dec. 366. num. 21. vers. & vltimus status, &c. par. 5.

Nec turbat, quòd sermo generalis non soleat comprehen-
11 dere personam loquentis, quæ propria † lege non censetur
obricta, iuxt. reg. *l. inquisitio, C. de solut.*

Quia non agitur modo de persona Ioan. Francisci, vel
12 de actu ab eo gesto; † Nec regula obiecta procedit quan-
do ex ratione, seu verbis ipsis apparet aliam fuisse partium
intentionem, Bart. *cons. 226. cauetur statuto sub num. 1.*
vers. secundo quia ista dispositio, &c. lib. 1. Salycet. *in dict.*
l. inquisitio sub num. 2. vers. aut de persona, &c. Curt. Iun. *cons.*
195. num. 44. vers. & ideo, &c. Menoch. *præsumpt. 44. nu. 30.*
vers. declaratur quinto, &c. lib. 3. Rota *dec. 412. num. 5. vers.*
ad illud, &c. par. 1. recent. & in alijs.

Prætereà non obstat, quòd Ioan. Franciscus non potue-
rit mediante huiusmodi donatione facta illis de Lutis præ-
iudicare filijs comprehensis in præcedenti ipsi pro se, ac suis
hæredibus stipulanti per fratres de Baldinis facta cum libe-
ra facultate præsentandi personas idoneas sibi benè visas,
vt in ea legitur. Imò neque voluerit quippè reseruando ius
præsentandi filijs suis, illud idem prout anteà competebat
præseruasse censeatur.

Quoniam voluntas claré patet ex verbis, quibus ille
non reseruauit filijs simpliciter ius præsentandi, sed sub
13 conditione, ac restrictione prædicta, † ideòque plenio-
rem producere non potest effectum, *l. si vnus, §. ante omnia,*
ff. de pact. l. in agris, vbi not. DD. *ff. de acquir. rer. domin.* Cra-
uett. *cons. 15. sub num. 5. vers. posito quod eum conuenire posset,*
&c. & cons. 739. sub num. 2. vers. secundo, &c. & seqq. Becc.
cons. 34. sub num. 26. vers. præmissa, & cons. 74. sub nu. 7. Surd.
decis. 122. num. 19. vers. facit, &c. & cons. 402. num. 5. vers. re-
seruatio limita, &c.

Potestas verò ex eo probatur, quòd ius hoc patronatus
ex tenore d. donationis fratrum de Baldinis factæ Ioan. Fran-
14 cisco pro se, ac suis hæredibus stipulanti † erat sui natu-
ra hæreditarium, iuxt. tex. *in cap. 1. & cap. quoniam de iure-*
patron. & Clem. plures eodem tit. Calder. *cons. 4. eodem tit.*
Rot. penes Buratt. *dec. 183. num. 1. vers. quamuis enim, &c.*
Duran. *dec. 147. num. 3. vers. quia Iuspatronatus, &c.* cum
alijs latè adductis *in Pistorien. Parochial. seu Iurispatr. coram*
bon. mem. Merlin. 9. Februarij 1624. & 31. Martij 1628. in
princ. & in Florentina Iurispatron. 14. Februarij 1639. coram
eodem in §. quod autem in decisione, &c. ac in Neapolitan. Iu-
rispatron. 27. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono in §.
Verum quia. Ideòque validè potuit idem Ioan. Franciscus
cum Episcopi, seu Vicarij legitimam, (vt præsupponitur)
facultatem habentis consensu de illo disponere ad fauorem
dd. de Lutis, † ac proprijs hæredibus onus imponere præ- 15
sentandi personas idoneas ex ea familia, quòd non præiu-
dicat Ecclesiæ, iuxta sententiam Archid. *in dicto cap. vnic. sub*
num. 2. vers. sed contra crede, &c. de iurepatron. in 6. Lambert.
de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæst. 1. art. 7. fol. mihi 113. & quæst. 4.
art. 4. sub num. 5. vers. sed his omissis, &c. ac seqq. vsq; in fin. fol.
129. & lib. 3. quæst. 5. art. 3. sub num. 9. vers. si verò ista qualita-
tes, &c. fol. 17. Didac. *resolut. 18. sub num. 9. versic. eadem pro-*
fectò ratione, &c. lib. 2. Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 24. num.*
30. vers. sexta conclusio, &c. Rot. penes Card. Seraph. *d. decis.*
1414. num. 1. vers. nec difficultas, &c. & in Fesulana Paro-
chialis coram Reuerendiss. D. meo Decano 15. Martij 1638. in
§. nec obstat, & 24. Maij eiusdem anni in §. vltra quod, &c. &
coram bon. mem. Merlin. 4. Decembris anni prædicti in §. final.
vers. quoniam cum Iuspatronatus sit hæreditarium, &c. & alij.

Nec ideò dici potest voluntatem Testatoris alterasse,
† ac formam ab eo præscriptam mutasse contra dispositio- 16
nem Sacrorum Canonum.

Etenim obiecta conclusio vera quidem, atque commu-
nis in Iurepatronatus gentilitio, vel aliter conditionato pro
certo genere personarum, † quibus præiudicari non potest 17
efficiendo illud hæreditarium, vel simplex, in quibus ter-
minis benè procedunt text. *in cap. nos quidem de testam. & in*
Clem. qui contingit de Religios. dom. ac rationes, & auctori-
tates adductæ Ferrett. *in cons. 134.* in cuius casu Testator in
fundatione Capellæ disposuerat expressè, *Quod Iuspatrona-*
tus spectaret ad Menghinum eius fratrem cum hoc, quod post
mortem Menghini esset illius hæredem vsque in infinitum, vt
ibi legitur sub num. 2. vers. moueor per verba Testamenti, &c.
ac aliæ ponderatæ *in dict. Pistorien. Iurispatronatus coram bon.*
mem. Merlino 31. Martij 1628. in §. amplius aliqui ex Domi-
nis dicebant, &c. & per Ioan. Guttier. *cons. 1. sub num. 9. vers.*
neque obstat obiectio, &c. & infr. ad med. vers. tum quia vbi-
cumque est certa dispositio Testatoris, &c. ante eos Rocch. de
Curt. *de iurepatr. in verb. pro eo quod sub num. 32. vers. ego au-*
tem arbitror, &c. cum seqq. Lambertin. *dict. lib. 3. quæst. 5. art. 3.*
num. 8. vers. vndè in hac materia, &c. & seqq. fol. 17. † Non 18
est adeò recepta in hæreditario simpliciter, vt distinguit idem
Rocch. de Curt. *de iurepatr. in verb. ipse, vel is à quo causam*
habuit, &c. sub num. 72. vers. & ideo in eo, &c. cum seqq. Add.
ad Alexan. *cons. 18. attentis narratis sub num. 9. vers. benè fa-*
cit, &c. lib. 6. Didac. *dict. resolut. 18. sub num. 9. vers. item, &*
illud, &c. ac num. 10. lib. 2. Molin. *dict. quæst. 24. nu. 30. & seqq.*
in 6. & 7. conclusione, &c. lib. 1. P. Sanchez *cons. moral. lib. 2.*
cap. 3. dub. 91. & 95. Rot. *dec. 267. num. 5. vers. quia plures, &c.*
& seqq. par. 6. recent. Neque illam in ea causa Pistoriens. co-
ram bon. mem. Merlino admisit Rota, sed fuit tantùm mo-
tiuum aliquorum ex Dominis per modum dubitationis pro-
positum, vt ibi legitur minusque in præsenti tam coram R.
P. D. meo Bichio, vt habetur in d. decisione *sub die 5. Decem-*
bris 1646. in §. cum igitur. Quàm hodie coram me.

Verum in proposito casu omnis cessat hæsitatio. Quia
dicta donatio facta Ioan. Francisco nullam habet conditio-
nem insertam, seu formam præscriptam, sed purè, ac sim-
pliciter facta fuit illi pro se, ac eius hæredibus stipulanti
cum libera facultate præsentandi post mortem Donantium
personas idoneas benè visas, vt in ea legitur. Quo casu
cum eius persona fuerit principaliter contemplata, hære-
des autem consecutiuè, & dependenter ex propria stipu-
latione iuxta naturam negotij, ac subiectæ materiæ, non
autem per modum grauaminis, seu conditionis, ac formæ
donatoribus adscriptæ comprehensi. † Vtique potuit tan- 19
quam primus acquirens ita disponere, ac hæredes exclude-
re, qui eo ipso titulo, quo fuerit auctoris beneficio vocati,
eiusdem dispositioni parere tenentur, iux. not. per Archid.
in dict. cap. vnic. sub num. 2. vers. sed contra crede, &c. quem
ibi sequuntur in hac casu Anchatan. *sub num. 3. vers. tangit*
etiam, &c. & Franch. *sub num. 4. vers. tertio intellige, &c. de*
iurepatr. in 6. & alijs relatis declarat idem Ferrett. *dict. consil.*
134. num. 12. vers. nam primus fundator, seu dator, &c. & pro-
bant Alexan. *dict. cons. 18. num. 5. vers. & potuit etiam Meuius,*
&c. ac seqq. ibique Adden. *dict. litt. B. lib. 6.* Rocch. de Curt.
iurepatron. in dict. verb. ipse, vel is à quo sub dict. num. 72. vers.
& ideo in eo qui acquisiuit pro se, & hæredibus, &c. Hieron.
Gigant. *cons. 52. sub num. 6. vers. dubium tamen, &c. cum seqq.*
Rot. *decis. vltim. sub num. 6. vers. non obstat de iurepatron. in*
antiq. & in recent. dec. 675. sub num. 2. vers. ideo argumentum,
&c. par. 1. & Modern. Roman. *de re benef. lib. 2. q. 31. num. 4.*
vers. & sanè, &c. cum seqq.

Ne-

Neque repugnat verba illa, *Et suis heredibus*, *&c.*
Quia interpretantur secundum subiectam materiam;
20 † Ideoque in hac, quæ sui natura transitoria est ad extra-
neos, (vt dictum est) illos quoque comprehendunt, vt
plenè declarat Bart. *in l. Gallus*, *§. etiamsi parente*, *sub
num. 4. versic. si vero illa verba referuntur ad rem*, *&c. ff. de
liber. & posth.* Io. de Imol. *cons. 21. sub num. 4. vers. vbi autem
non apparet*, *&c.* Alex. *consil. 26. ponderatis his*, *num. 6.
versic. & cum verba*, *&c. ac per tot. lib. 5.* Soccin. Iun.
cons. 58. num. 6. vers. illa enim verba, *&c. lib. 2.* Dec. *cons.
215. visa transactione*, *sub num. 4. ad fin. vers. nam verbum
illud*, *&c. & seqq.* Rol. *cons. 28. num. 6. vers. idemque*, *&c.
lib. 3.* Aleiat. *cons. 17. sub num. 3. vers. idemque*, *&c. lib. 3.*
Gabr. *conclus. lib. 6. de verb. signific. concl. 2. num. 2. vers. pri-
mo amplia*, *&c.* Rot. *decis. 329. sub num. 4. versic. verbum-
21 que illud*, *&c. part. 5. recent.* † Nec ideò Iuspatronatus effi-
ciunt gentilitium, nisi aliundè concludenter probetur hæc
qualitas (cùm etiam apud illos de Baldinis à sui origine eo-
dem hæreditario iure, vt ex ipsa donatione colligitur, repe-
riretur, *Rot. in d. Ianuen. Iurispatronatus 23. Ianuary 1623.
coram Sanctiss. D. N. in §. non obstat etiam*, *quod dicebatur*,
&c. & in dicta decis. 707. num. 8. vers. accedit, *&c. cum seqq.
part. 1. recent. ac in Florentina Canonicatus 14. May 1629.
coram Eminentiss. D. meo Cardin. Verospio decis. 288. nu. 1.
& seqq. per tot. part. 5. earundem*, *& in dicta Pistorien. Pa-
rochialis*, *seu Iurispatronatus 31. Martii 1628. in §. quo enim
ad primam*, *& coram bon. mem. Merlino*, & latius *in d.
Florentina Iurispatronatus 14. February 1639 in §. quod au-
tem in decisione*, *&c. coram eodem*. Quod magis compro-
batur ex ipsa donatione Antonio licet extraneo fa-
cta per Leonardum, vt ibidem fuit obseruatum in
fine.

Non obstat demum, quod dicta donatio Io: Francisci
21 nullius sit roboris; † Tum quia licet Vicarius legiti-
mam haberet facultatem, ea tamen vsus non fuerit in
confirmatione illius, sed ordinaria; Tum quia non
fuit confirmata viuente ipso donante, sed post eius mor-
tem.

Nam præter quod decretum confirmationis Vicarij cen-
22 setur fuisse interpositum auctoritate legitima, † qua posset
actus validè sustineri, *cap. nisi de prabend. l. 3. ff. de test. mi-
lit. l. quoties la seconda*, *ff. de reb. dub. l. quoties*, *ff. de verb.
obligat.* Bart. *in quest. 5. sub num. 2. versic. secundo*, *&c.* Bald.
consil. 82. ex infelicitate fati, *num. 2. versic. in dic*, *&c. lib.
1.* Rolan. *consil. 61. num. 23. vers. quinto considerandum est*,
&c. cum seq. lib. 3. Gratian. *decis. March. 51. num. 30. versic.
cum etiam*, *&c.* Rot. penes Card. Seraphin. *decis. 415. num.
2. vers. & est regula generalis*, *&c.* Buratt. *decis. 113. num. 8.
vers. actus enim*, *&c. & decis. 316. num. 5. vers. tamen pra-
sumi debet*, *&c. cum seq. & in recent. decis. 469. vers. prate-
rea*, *&c. part. 2. decis. 248. sub num. 4. vers. & propterea*,
cum seq. part. 5. Eliditur prorsus obiectio in proposito ca-
23 su, † quia ille non se restrinxit ad ordinariam auctoritatem,
sed alia quacumque validiori ipsi competente vsus fuit, vt
legitur in Instrumento eiusdem confirmationis 27. Aprilis
1623. ibi: *Prafatus vero D. Vicarius Generalis*, *&c. In-
strumentum Donationis Iuspatronatus*, *ac omnia*, *& singula
in illo contenta*, *& expressa sua ordinaria auctoritate*, *& alias
omnibus modo*, *via*, *iure*, *causa*, *& forma*, *quibus de iure vali-
dioribus potuit*, *& post confirmauit*, *& approbauit*, *&c.* Qui-
24 bus † equidem verbis manifesta patet illius voluntas vtendi
quacumque facultate sibi concessa pro omnimodò illius actus
robore, ac firmitate, Felin. *in cap. cum super*, *sub num. 11.
vers. quod autem importet &c. de offic. delegat. & in cap. cum
ex officy sub num. 31. vers. & procedit hoc absque dubio*, *&c.
de prascr.* Dec. *consil. 11. quoniam indicantium responsa num.
21. versic. & apparet*, *&c. & cons. 14. pro tenus facultate*,
num. 3. versic. quia virtus d. clausula, *&c. cum seq.* Rot.
decis. 329. num. 3. vers. & pro non restrictione, *&c. part. 1.
& decis. 69. per tot. part. 2. diuers.* sanct. mem. Gregor. *de-
cis. 204. num. 18. vers. quod sine difficultate procedit*, *&c.*
Buratt. *d. decis. 316. num. 10. vers. & quia*, *vel maximè*,
&c. cum seq. & decis. 366. num. 7. vers. secundo legitur, *&c.
& decis. 847. num. 1. vers. qua clausula*, *&c. & in recent. de-
cis. 733. nu. 9. vers. nec refragatur*, *&c. par. 2. & decis. 643.
sub num. 4. vers. qua interpretatio*, *&c. part. 4. & 229. num. 9.
vers. stante maxime clausula*, *&c. par. 5.* cum alijs relatis per
Modern. Roman. *discept. 692. nu. 64. vers. stante prasertim
clausula*, *&c.*

Confirmatio autem non solùm in ipso donationis actu,
† sed post eum validè fieri potuit, iuxt. text. *in c. suggestum*, 25
vbi *gloss. in verb. subsecutus*, *&c. & DD. de iur. patronat.* Ac
etiam præmortuo donante, † quando res est integra, (vt in 26
hoc casu) nec agitur de præiudicio alterius, cui fuerit inte-
rea ius particulariter acquisitum, sed dumtaxat ipsius do-
nantis, vel hæredum, qui non possunt eius facto contraue-
nire secundum opinionem, quam sequuta fuit Rot. *in antiq.
sub tit. de Iurepatron. decis. vltim. sub num. 4. vers. aly vere*,
*&c. cum seq. vsque ad fin. & in Pientina Iurispatronatus 23.
Marty 1611. coram bon. mem. Coccino*, *in recent. decis. 337.
num. 7. versic. non obstat tertium*, *&c. part. 2. & in Tarra-
conen. Administrationis Capell. 16. Decembris 1633. coram
Duran. decis. 418. sub num. 7. vers. cum eius consensus*, *&c.
& seqq.* & prius etiam *in Interamnen. Iurispatronatus 9. eius-
dem mensis coram eodem decis. 415. sub num. 4. versic. non ob-
stat etiam*, *&c.* à qua fuit deindè recessum 3. Iunij 1634.
† quia de tempore confirmationis subsecutæ res non erat in- 27
tegra, nam donatrix penituerat, & alteri idem Ius dona-
uerat, vt legitur *in decis. eiusdem 463.* iuxtà distinctionem
factam coram Put. *decis. 181. lib. 2. in correct.* & in hac quo-
que causa coram R. P. D. meo Bichio *dicta die 5. Decem-
bris 1646. in §. hoc procedit re integra*, *&c.* quæ hodie pari-
ter Dominis placuit.

Quare fuit resolutum d. Antonium non esse instituen-
dum, ac proindè sententiam Rotalem in hac parte refor-
mandam. An autem Bartholomæus debeat institui particu-
lariter discuti poterit.

R. P. D. BICHIO.

Montis Cassinen. Iurisdictionis.

Luna 27. Marty 1651.

ARGVMENTVM.

Confessores Monialium, quando indigeant approbatione Ordinarij, & declaratur Constitutio san. mem. Gregorij XV. Monasterium quando, & ex quibus dicatur exemptum ab Ordinario latè discutitur. Ecclesia exempta à iurisdictione Episcopi, quomodo dicitur consistere territorium separatum.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius Monialium SS. Cosma, & Damiani Terra Talliacoty deputatus ab Abbate Montis Cassini non indiget approbatione Ordinary.*
2 *Declarationes Sacra Congregationis Concily Tridentini Rota solet reuerenter amplecti.*
3 *Confessarius Monialium subiectarum Pralatis Regularibus non eget approbatione Ordinarij.*
4 *Moniales SS. Cosma & Damiani Terra Talliacotij sunt prorsus exempta ab Ordinario, & in totum sunt subiecta Abbati Montis Cassini.*
5 *Iurisdictionis nomine continetur tam ciuilis, quàm criminalis.*
6 *Dictio*, aliquid, *est vniuersalis secundum subiectam materiam, & comprehendit etiam minima.*
7 *Episcopus potest excommunicare, & interdicere sua iurisdictionis subditos.*
8 *Subiecti iurisdictioni Episcopi debent ab eo suscipere Crisma, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, & Ordinationes, & similia.*
9 *Exemptio à iurisdictione Episcopi, ex quibus resultat, à num. 4. & seqq.*
10 *Pontificalia exercere non possunt in Ecclesia, qua sit in Diœcesi, vel Diœcesi alterius Episcopi.*
11 *Ecclesia simpliciter exempta à iurisdictione Episcopi constituit territorium separatum impropriè, & ad certos effectus tantum.*
12 *Ecclesia etiamsi infrà limites alicuius Diœcesis, quando verè, & propriè dicatur constituere territorium separatum à numeris antecedentibus.*
13 *Executio litterarum in quibus adest aliqua enunciatiua dicitur agnoscere veritatem illius enunciatiua.*

14 *Enun-*

14 *Enunciatiua plures vltra centum annos, & adminiculata valdè inflannt ad qualitatem enunciatam probandam.*

Non obstantibus enunciatiuis contrarijs, quæ ad anterius tempus referri possunt, num.15.

16 *Translatio iurisdictionis Monasterij in alium, priuatiua iurisdictionis Ordinarij resultat à litteris sacræ Congregationis super negocijs Regularium.*

A Priuilegiis super exemptione, & illorum obseruantia, num.17. & 18.

17 *Exemptio concessa Ecclesiæ, salua iustitia, & reuerentia alicui debita, denotat in ea potestatem quasi Episcopalem.*

19 *Vnia denotans potestatem quasi Episcopalem in vniente.*

20 *Confirmatio electionis Abbatissæ, est actus iurisdictionis.*

21 *Indulgentias concedere, est actus Episcopalis potestatis.*

22 *Visitare Monasterium, est actus Ordinariæ iurisdictionis.*

23 *Episcopus solus potest aliqua sancire circa clausuram Monialium, etiam in Monasterijs Regularium.*

24 *Abbas qui Sacramentum confirmationis administrauit in aliqua, hoc non posset si Ecclesia non esset illi subiecta, & separata à Diœcesi Episcopi.*

25 *Episcopus solus in propria Diœcesi potest comminare censuras ab illis absoluere, & visitare Sanctissimum Sacramentum, ac alias sacras supellectiles.*

26 *Monasterium exclusum ab omni iurisdictione Episcopi, dicitur propria Diœcesis Abbatis.*

27 *Moniales sunt subiectæ Visitationi, & correctioni Episcopi Diœcesani.*

28 *Confessores tam ordinarij, quàm extraordinarij non possunt deputari, Monialibus etiam Regularibus nisi sint approbati ab Episcopo.*

29 *Constitutio Gregorij XV. super Confessoribus Monialium declaratur.*

DECISIO CCCLXXIII.

CONfessarius Monialium Monasterij SS. Cosmæ, & Damiani Terræ Talliacotij deputatus per Abbatem Montis Cassini, An indigeat approbatione Ordinarij Marsicani dubitatum hodie fuit, & negatiuè responsum,
1 † quia ità alias declarauit Sacr. Congreg. Eminentissimo-
2 rum Sacri Concilij Tridentini Interpretum, † cuius declarationes Rota semper solet reuerenter amplecti, vt testatur Buratt. *decis.479. num.2.* & fuit dictum in *Matericon. Parochialis 13. Iunij 1646. coram Reuerendiss. P. D. meo Celso, & in Alexandrina Canonicatus 13. Februarij proximè præteriti, coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

3 Iustaque ex abundanti eadem declaratio apparet, † nam Confessarios Monialium Prælatis Regularibus subiectarum, quales, vt infra dicam sunt istæ, approbatione Episcopi non egere disponitur in Sacro Concilio Tridentino *sess. 25. de Regular. cap.11. circa fin. vers. atque alijs Monasterijs,* & tradit Azzor. *instit. moral. part.1. lib.13. cap.9. quæst.2. vers. quæres,* Armend. *in addit. ad recopillat. Nauarr. lib.2. tit. 18. lib.7. de relig. num.98.* Babos. *de potestat. Episcop. alleg.25. num.47. & in Collect. ad Concil. Trident. dicta sess.25. de regular. cap.10. num.4.* alijque relati à Moderno Monacho Vallisumbr. *de iure Abbatissar. disp.16. qu.2. num.2.*

Esse autem has Moniales, ac Monasterium exemptum prorsùs à potestate Episcopi Marsicani, & subiectum iuris-
4 dictioni Abbatis Montis Cassini, † probatur quoad primam partem ex priuilegijs Apostolicis Alexandri Tertij, Clementis Tertij, Cælestini Tertij, Honorij Tertij, & Alexandri Quarti, relatis in Summ. Abbatis *num. 4. & quatuor seqq.* quorum aliqua, nedum Monasterium, & Moniales, eorumque bona suscipiunt sub B. Petri, & Sedis Apostolicæ protectione, sed vltrò statuunt; Primò, quod nullus Marsorum Episcopus in hanc Ecclesiam, vel eius Moniales, & Clericos illi inseruientes, aliquid Iurisdictionis exerceat, vnde excluditur prorsùs Episcopi Marsicani Iurisdictio
† tùm ciuilis, tùm criminalis, quàm appelatione Iurisdi- 5
ctionis comprehendi, notant Doctores *in l.2. ff. de iurisdict. omn. Iud.* & in puncto similes priuilegij aduertit Maceraten. *var. resolut. lib.3. resol.4. num.2.* ponderata præsertim dictione, *aliquid,* † quæ vniuersalis est secundum subiectam 6
materiam, & omnem etiam minimum Iurisdictionis actum comprehendit, Cened. *post lib. pract. & can. quæst. singul.5. num.5.* Barbos. *dict.21. num.2.* Gratian. *discept.509. num.35.* Surd. *decis.283. num.8.* Monach. *decis. Florent. 50. num.18.* necnon proxima subsequenti prohibitione, quod nulli Episcopo fas sit Moniales, vel Clericos præfatos excommunicationis, vel interdicti vinculo innodare, quod licuisset
Marsicano, † si aliqualis Iurisdictio penes ipsum remansis- 7
set, *cap. cum Capella 16. cap. quanta 26. de priuileg.* Io. Andr. *in tract. de interd. num.23.* Cokier. *de iurisd. in exempt. part.2. quæst.41. num.122.* Gigas *de pension. quæst.60. num.1.* Belenciu. *de charit. subsid. quæst.24. num.2.* & in puncto ponderauit *Rota in Rossanen. exemptionis 20. Aprilis 1640. §. quod confirmari, in fine coram Reuerendissimo Salamantina.*

Secundò, quod Chrisma, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad sacros Ordines fuerint promouendi absque omni contradictione, & appellatione Moniales suscipiant à quocumque maluerint Episcopo ad earum Ecclesiam ab
ipsis vocato, † quæ omnia cùm peti ab Episcopo Marsicano 8
debuissent, nisi lex omnis, tam Iurisdictionis, quàm Diœcesis ab eo abdicata esset, quia concernunt ordinem, & dignitatem Episcopalem, ac pertinent ad legem Diœcesanam, Io. Andr. *in cap.1. num.7. de priuileg. in 6.* Brunell. *de legat. conclus.10. col.3.* Gratian. *disceptat. 212. sub num.49.* Lotther. *de re benefic. lib.1. quæst.25. sub num.6.* sanct. mem. Gregor. XV. *decis.434. num.13. textus est in cap. veniens, §. Chrisma, de præscr.* cum alijs allegat. à Modern. Carpenti *contron. forens. cap.220. num.119. in fin. & num.120.* † exin- 9
de clarè dignoscitur ab vtraque lege Episcopi Marsicani Monasterium, & Moniales fuisse solutas, Cokier. *de iurisd. in exempt. part.2. quæst.45. num.16. & part.4. quæst.11. num.2. & 3.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 105. nu.65.* Lotther. *de re benef. lib.1. quæst.24. sub num.135. vers. at non sufficit.*

Eo magis, quia non solùm fuit Monialibus cessum prædicta petere à quocumque Episcopo maluerint in propria, siue alterius Ecclesia celebrante, sed etiam ad ipsarum Monialium Ecclesiam vocato, & sic permittitur alieno Episcopo absque Marsicani consensu ad libitum Monialium Pon-
tificalia exercere in hac Ecclesia, † quod non liceret si illa 10
esset in Diœcesi, vel Diœcesi Episcopi Marsicani, Aldan. *in compend. canon. resolut. lib.1. tit.4. num.3.* Speculat. *part. 3. tit. de Cler. peregr. sub num.5. vers. licet enim,* Cokier. *de iurisdict. in exempt. quæst. 11. sub num. 3. versic. sed non tamen,* Barbos. *in Collect. ad Concil. Trident. sess. 14. de reform. cap. 2. num. 3. & de potest. Episcop. alleg. 30. num.15.*

Ex quibus corollariè sequitur, quod eandem Ecclesiam, & Monasterium constituat territorium separatum non impropriè, & per modum æquiparationis, & ad certos tantum
effectus, † vt de simpliciter exempto, declarat Rota *de-* 21
cis.207. num.3. versic. non etiam, & num.4. part.2. diuers. decis.324. num.7. part.1. recent. Lotther. *de re benefic. lib. 1. quæst.24. num.224. & seq.* Cokier. *de iurisdict. in exempt. par.
2. quæst.45. num.121.* † sed verè, & propriè, quamuis sit 12
intra limites Diœcesis Marsicanæ, Gemin. *in cap. cum Episcopus num.4. de offic. ordin. in 6. & in cap.2. num.19. de constit. ead. tit.* Rota *dicta decis.207. num.5. in fin. versic. seu taliter, part.2. diuers. decis.105. num.2. inter impress. post consil.* Farinac. *lib.2. decis.42. num. 2. & 6. decis. 65. num. 3. apud Modernum de iure Abbat. tom.3. decis.635. num.2. versic. vnde, part.3. recent. decis.54. num. 2. vers. adeo quod, & num.5.* coram Mart. Andr. cum alijs allegat. per Adden. ad Burattum *decis.578. num.21.* & distinguendo inter exemptionem simplicem, & plenam, tradit Lotther. *dicto lib.1. quæst.24. num.127.* Gratian. *discept. 212. num.33.* Maximè, quia nusquam in supracitatis priuilegijs Monasterium enunciatur, vt solet sub alicuius Episcopi Diœcesi, quinimmò tam in Epistola Cardinales Medices anno 1499. Summ. num. 13. quàm in litterijs derogatorijs Innocentij VIII. directis eodem anno ipsi Episcopo Marsorum Summario num.
18. Monasterium dicitur nullius Diœcesis, † quas litteras 13

cum

cum idem Episcopus executioni demandauerit agnouisse
videtur veritatem huius enunciatiuæ, ad textum in cap. ex
ore, versic. per hoc de his quæ fiunt, a maior. part. Capit. Dec.
14 consil. 206. sub num. 7. † Cùmque enunciatiuæ sint duæ, &
antiquissimæ, vltra centum annos, ac adminiculentur, vt
infra longæua possessione Abbatis Montis Cassini valdè con-
ducunt ad probandam qualitatem enunciatam, Put. decis.
149. num. 2. lib. 3. Rota inter recent. decis. 91. num. 2. in fin.
decis. 316. num. 6. part. 1. decis. 54. num. 10. coram Mart. An-
dr. & in puncto decis. 66. num. 6. apud Modernum de iure Ab-
15 bat. tom. 3. † referendo enunciatiuas contrarias, quæ fortè
adessent ad tempus ante priuilegia Apostolica, vt in proxi-
mis terminis respondit Rota decis. 54. num. 6. in fin. coram
Mart. Andrea.

Quæ verò ad secundam partem, videlicet subiectionem
omnem Monasterij, ac Monialium Abbati Montis Cassini,
16 † & in eum translationem potestatis quasi Episcopalis pri-
uatiuè ad Episcopum Marsorum probatio resultat tùm ex
Epistola sacræ Congregationis super negocijs Regularium
scripta de anno 1585. ad Abbatem Montis Cassini, & data
in Summario num. 2. ibi, Sapendo la Paternità Vostra, che
da centinara d' anni in quà quel Monasterio (scilicet Monia-
lium Talliacotij superiùs nominatorum) è stato sottoposto à
Monte Cassino, e che gli Abbati pro tempore come Ordinarij
l'hanno visitato, gouernato, e corretto le Monache, & i Pre-
ti, però con la presente ordiniamo à V. P. che debba mandar-
ui subito vn Monacho della Congregatione vostra, si come si
è fatto sempre per il passato &c. ad arbitrio dell' Abbate, il
quale Monaco habbia da confessare &c. & hauer cura così del
temporale, come dello spirituale &c. e se Monsignor di Mar-
sico, e suo Vicario desse in ciò impedimento alcuno, che non
vogliamo crederlo &c. ci procuraremo il remedio conueniente.
Tùm ex ipsis supra memoratis priuilegijs Apostolicis, in qui-
bus conceditur exemptio Monialibus, salua Montis Cassi-
17 nensis debita iustitia, & reuerentia, hæc enim reseruatio
denotat in Abbate Cassinensi potestatem quasi Episcopalem,
cum Episcopo reuerentia huiusmodi debeatur, Felin. in cap.
cum inter num. 3. & 4. de re iudicat. Seraphin. decis. 1024.
nu. 18. Rot. in Cathacen. prætensæ obedientiæ 25. Maij 1650.
§. primo, vers. etiam admisso iure reuerentiali coram me, &
in puncto huius Monasterij, & Abbatis decis. 83. num. 4.
apud Comitulum. Tùm ex eorumdem priuilegiorum bis cen-
tenaria & ampliùs obseruantia, & actibus successiuis ab
18 Abbate gestis, † mox recensendis, vtramque legem iuris-
dictionis, & Diœcesis respicientibus, qui sensisse Pontifi-
ces potestatem omnem in Abbatem per eadem priuilegia
transferre declarant, Gabr. consil. 66. num. 24. Seraphin. de-
cis. 600. num. 3. & in proximis terminis Cyriac. contron. 141.
num. 38. relatus à Modern. Carpensi controu. forens. cap. 100.
num. 10. Mart. Andr. decis. 54. num. 16. Rota inter impressas
apud Moder. Perus. de manut. decis. 71. num. 1.

Constat siquidem Abbatem vsque de anno 1266. confir-
masse statuta à Monialibus edita, Summario num. 9. De
anno 1335. vniuisse huic Monasterio Ecclesiam S. Ioannis de
Camerata, Summario num. 11. quod denotat subiectionem,
19 & respectiuè potestatem Episcopalem vnientis, Feder. de
Sen. consil. 111. num. 8. Oldrad. consil. 257. num. 5. & seqq. Ro-
ta in Meleuitana Vnionis 22. Iunii 1640. coram Reuerendissi-
mo D. meo Decano. De anno 1537. 1541. 1588. confirmas-
se electiones Abbatissarum cum assertione, quod Monaste-
rium est membrum, & grancia Sacri Monasterij Cassinen-
sis ipsique immediatè subiectum, Summario num. 12.
20 † quæ confirmatio est actus iurisdictionis, cap. ex frequenti-
bus de instit. Lotther. de re benefic. lib. 2. quæst. 18. num. 27. &
28. Seraph. decis. 637. num. 1. Buratt. decis. 578. num. 8. & 9.
Rota in Marsicen. Iurisdictionis 18. Februarij 1647. coram
me. Indulgentias non semel concessisse Monialibus,
21 † quod pariter Episcopalis potestatis est, cap. accedentibus,
de excess. Prælat. Nauarr. de Indulg. notab. 31. Azor. instit.
moral. part. 2. lib. 3. cap. 55. quæst. 3. Barbos. de potest. Episc.
alleg. 88. num. 27. & denotant subiectionem Monialium
concedenti, Vgolin. de potest. Episc. cap. 41. §. 2. num. 2. ver-
sic. secundo, Barbos. d. alleg. 88. num. 26.

Insuper pluries, ac pluries incipiendo ab anno 1319.
Summario num. 10. & prosequendo vsque ad annum 1595.
Summario num. 14. & duobus seqq. visitasse Monasterium,
22 & Moniales, † quod ab Ordinaria iurisdictione pendet,
cap. 1. in fine, de censib. in 6. Barbos. de potestat. Episcop. al-
legat. 102. num. 4. & seq. Gratian. discept. 212. num. 36. Rota
decis. 117. n. 5. apud Modernum de iure Abbat. tom. 3. Et hic
aduertendum est, quod in visitationibus huiusmodi Abbas
plurimos actus exercuit, legem iurisdictionis, ac Diœcesa-
nam concernentes; multa enim sanciuit circa clausuram
Monialium, † quæ soli Episcopo demandata est etiam in 23
Monasterijs Regularium, ex Concil. Trident. sess. 25. de re-
gular. cap. 5. & notat Suarez de Relig. tom. 4. tract. 9. de va-
riet. Relig. lib. 1. cap. 11. in fin. fol. 344. Barbos. de potest. Epi-
scop. allegat. 102. num. 3. & allegat. 105. num. 31. Cokeir. de
iurisdict. in exemp. part. 2. quæst. 45. nu. 5. Piateccius in prax.
Episc. part. 2. cap. 3. art. 7. num. 2. cum alijs relatis a Sperello
decis. for. Ecclesiast. 97. nu. 19. Administrauit Sacramentum
Confirmationis, † nec administrare potuisset, si Mona- 24
sterium non esset separatum à Diœcesi Episcopi, & sibi su-
biectum, Emanuel quæst. Regular. tom. 1. quæst. 18. art. 3.
Azor. inst. mor. part. 2. lib. 3. cap. 30. quæst. 4. versic. in primis.
Couarr. variar. resolut. lib. 1. cap. 10. num. 6. & 14. Nauarr.
consil. 14. num. 2. de priuileg. Barbos. de potest. Episcop. alleg.
30. num. 4. & 15. Comminatus fuit censuras Ecclesiasticas,
aliasque pœnas pecuniarias Monialibus, & Clericis Eccle-
siæ inseruientibus, eosdemque ab excommunicatione in-
cursa absoluit. Visitauit Sanctissimum Eucharistiæ Sacra-
mentum, Olea Sancta, Fontem sacri Baptismatis, Cali-
ces, omnemque sacram suppellectilem, † quod sanè so- 25
lius Episcopi munus est in propria Diœcesi, Barbos. de pote-
stat. Episcop. alleg. 74. sub num. 18. vbi alleg. concord. Rota in
Barchinon. Iurisdictionis 4. Iulii 1646. §. 1. coram me. Ac
tandem aliquando prohibuit Monialibus, & Clericis,
ne in pertinentibus ad ordinem, siue iurisdictionem
Episcopalem adeant Episcopum Marsicanum, vt si-
gnanter legitur in Visitatione anni 1560. Summario
num. 12.

Quapropter cùm ex præmissis, quæ non fuerunt dedu-
cta in summarijssimo possessorio tempore decisionis 83. co-
ram Comitulo, clara sit exclusio Episcopi Marsorum ab om-
ni iurisdictione, & plena iurisdictio Abbatis in hoc Mona-
sterio, † illud propterea dicitur propria Diœcesis Abbatis, 26
Anchar. in cap. postulasti, num. 45. de for. compet. Gratian.
discep. 212. num. 33. Rota decis. 100. sub num. 3. apud
Modern. de iure Abbat. tom. 3. facit Cokier. de iu-
risdict. in exempt. part. 1. quæst. 9. num. 7. versic. ra-
tio est, prout etiam deponunt testes dati in Summario
num. 16.

Et per consequens non vrget nouissima Constitutio sanct.
mem. Gregorij XV. quæ incipit, Inscrutabili, relata per
Modernum de iure Abbat. disp. 16. sub q. 2. † subijciens Mo- 27
niales visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, & pro-
hibens, † ne Confessores tam ordinarij, quàm extraordinarij 28
ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum
audiendas, deputentur, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano
idonei iudicentur, & approbationem obtineant. † Quia 29
loquitur de Episcopo Diœcesano, qualis ex prædictis non
est in hoc Monasterio Episcopus Marsorum, nec militat in
locis alterius iurisdictioni, omnimodè subiectis, ac terri-
torium separatum constituentibus, vt declarauit Sacra
Congregatio Concilij Interpretum, relat. à Modern. de
iure Abbatiss. d. discutat. 16. post quæst. 3. versic. adver-
tium, fol. 178. & in terminis similium Decretorum Conci-
lij Tridentini, aduertit Grilinzon. consil. 142. num. 21. & 22.
Gratian. discept. 212. num. 33. 36. & 39. alijque relati à Mo-
derno Carpensi controuer. forens. cap. 67. num. 26. num. 28. &
num. 31. & cap. 220. num. 112. & 113. Rota apud Modern.
de iure Abbat. decis. 117. num. 3. & 4. vers. præterea tom. 3.

Atque ita decisum, vna tantum parte informante,
citato tamen pluries Reuerendissimo Episcopo Marso-
rum.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo Papien.

Aquilana Iurispatronatus.

Mercurij 1. Februarii 1651.

A R G V M E N T V M.

Iuspatronatus pluribus in eadem oratione con-
iunctis relictum, quando per ius accrescendi,
seu non deferendi penes eos remaneat, quasi in-
ter

ter ipsos fuerit facta reciproca substitutio, & quando ad eorum hæredes transmittatur, acerrimè discutitur. Iuspatronatum gentilitium, seu mixtum ex quibus benè inferatur, latissimè tractatur.

S V M M A R I V M.

1 *Vacatio beneficij, & valor illius vnde benè inferatur, & iustificata remaneant.*
2 *Clericatus benè iustificatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
3 *Iuspatronatus, vt dicatur Laicale, quid sufficiat.*
4 *Iuspatronatus accrescit compatrono superstiti, quando eodem contextu omnes coniunctim fuerunt vocati ad d. Iuspatronat. & num. 6.*
5 *Ius accrescendi in iurepatr. quando intret.*
7 *Iuspatronatus, quando per ius accrescendi, seu non descrescendi penes compatronos coniunctim vocatos remaneat, & quando ad hæredes transmittatur.*
8 *Hæredes coniuncti verbis quasi in vnum corpus redacti, intelliguntur tacitè substituti.*
9 *Iuspatronat. mixtum scilicet gentilitium cum qualitate hæreditaria; non admittit ad præsentandum illos, in quibus deficit dicta qualitas gentilitia.*
10 *Maximè, quando Iurispatronat. fuit relictum masculis cum dictione taxatiua tantùm.*
11 *Et quando in defectum masculorum fuissent à Testatore vocatæ fœminæ.*
12 *Fœminæ, quamuis non conferuent agnationem, dicuntur tamen de agnatione.*
13 *Iuspatronat. esse mixtum, ex quo deducatur.*
14 *Iuspatronat. relictum hæredibus masculis, intelligitur hæredibus sanguinis, non hæredibus bonorum.*
15 *Iurispatronat. non dicitur gentilitium, seu mixtum, ex quo illud. Testator reliquerit hæredibus masculis.*
16 *Secus, quando cum dicta qualitate masculinitatis alia concurrerent coniectura.*
17 *Verba*, di Casa sua, *familiam, & agnationem denotant.*
18 *Maximè, quando adest masculorum prælatio.*
19 *Verbum*, medesimamente, *quid importet.*
20 *in Iurepatron. prælatio passiua inducit quoque prælationem actiuam.*
21 *ex Obseruantia subsecuta, satis remanet interpretata mens Testatoris.*
22 *Præsentatus, vt institui debeat, non attenditur quis sit verus Patronus, sed quis sit in quasi possessione præsentandi.*
23 *Quasi possessio præsentandi non transfertur in hæredem, quamuis suum, absque actuali apprehensione.*
24 *Quasi possessio præsentandi in Auctore, suffragatur successori pro iustificatione pertinentiæ Iurispatronatus.*
25 *Ampliæ procedere, quando nullus ex patronis reperitur in quasi possessione præsentandi ex persona propria.*

Decisio ista est in eadem causa, de qua decisio 262. suprà hac eadem part. 11. recent. sub die 12. Iunii 1651.

D E C I S I O CCCLXXIV.

VAcantibus per obitum Stephani Fraticelli duabus Capellanijs, vna sub Inuocatione Natiuitatis B. MARIÆ Virginis sita in Collegiata Sancti Syluestri, & altera ad Altare maius Parochialis Ecclesiæ S. Benedicti Aquilanæ Diœcesis de Iurepatronatus Laicorum, Catherina, & Elisabetha præsentarunt Ioannem Cassinam, qui successiuè obtinuit de dd. Capellanijs à Sanctissimo prouideri sub narratiua præsentationis omnium Patronorum; Cæsar verò, Antonius, Baptista, Olimpia, & Elisabetha de Riueria præsentarunt Iosephum Niueram, qui & ipse narrando, quod à medietate Patronorum fuisset præsentatus aliam prouisionem Apostolicam cum derogatione alterius medietatis Patronorum impetrauit: Quare orta inter istos sic præsentatos, & prouisos controuersia coram Ordinario Aquilano super consequutione dd. Capellaniarum emanauit sententia per quam fuit declaratum litteras Apostolicas ad Ioannis fauorem expeditas esse exequendas, illique adiudicandas Capellanias, à qua appellatione interposita per Riueram, ac huius appellationis instantia mihi commissa, dubitaui: cuinam adiudicandæ essent Capellaniæ controuersæ, & Ioanni Cassinæ eas adiudicandas esse DD. fuit responsum, eo quia eius gratia in omnibus apparet iustificata.

Illarum † enim vacatio per obitum Stephani Fraticelli, 1
prout etiam valor cuiuslibet earum in 24. ducat. auri de
Camera per non excessum probatur ex confessione eiusdem
Riueræ venientis ex eadem vacatione, & qui in suis litteris minorem expressionem valoris fecit, Rota *decis.* 544. *num.* 4. *part.* 4. *decis.* 302. *num.* 2. *part.* 7. *recent.* & fuit resolutum *in Bononien. Archipresbyteratus* 23. *Maij* 1648. *coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado, & in Asculana Iurispatronatus* 1. *Iulii Præteriti coram me, sub* §. *Vacatio siquidem.*

Clericatus † satis iustificatus remanet ex literis patenti- 2
bus Ordinarij, iuxtà text. *in cap.* 2. vbi Abb. *primo notabil. de Cleric. peregrin. & in cap. post cessionem*, ibique *DD. de probat.* Card. Caualer. *decis.* 483. *num.* 2. *& decis.* 572. *num.* 4. Gregor. XV. *decis.* 78. *num.* 58. *Rota in Calagurritana præstimonij* 10. *Maij* 1649. *coram Reuerendiss. P. D. meo Otthobono* §. *Vacatio enim Beneficij, & in Alerien. Canonicatus* 29. *Aprilis* 1650. *coram Reuerend. P. D. meo Celso*, §. *primo.*

Patronatus, † vt sit laicalis neque controuertitur à Ri- 3
uera, & hoc sufficit, quia Ordinarius non est in causa pro libertate Beneficij, sed lis est tantùm inter præsentatos super sola pertinentia, *Rota in d. Asculana Iurispatronatus* 1. *Iulii* 1650. *coram me*, §. *Patronatus laicalis ad med. vers. vltra quod dum Ordinarius*, vbi plures referuntur decisiones concordantes.

Iuspatronatus autem, quod in totum spectet ad Catherinam, & Elisabetham sorores de Basilijs, quæ præsentarunt Cassinam probatur ex eo, quia Scipio Balius, qui dd. Capellanias fundauit, reseruauit ius ad illas præsentandi Io: Francisco, Iosepho, & Ioanni Angelo eius fratribus, ac eorum hæredibus, & successoribus masculis tantùm, & in eorum defectum fœminis cum onere semper præferendi in præsentatione illos de familia Testatoris vsque ad quartum gradum, qui casus deficientiæ masculorum cum deindè euenerit, eo quia tam Ioannes Franciscus, quàm Ioseph primo vocati defecerunt sine descendentibus masculis, Ioannes autem Angelus post se reliquit solùm Ioannem Baptistam masculum, à quo causam habuerunt Catherina, & Elisabetha illius sorores germanæ, ac hæredes, quæ præsentarunt
Cassinam, vtique controuerti non potest, quin ad has solas mulieres totum Iuspatronatus pertineat, † Portiones 4
namque Io: Francisci, & Iosephi per eorum obitus sine
descendentibus masculis fuerunt per ius accrescendi, siue non decrescendi consolidatæ in persona Io: Baptistæ superstitis, & vocati ratione coniunctionis verbalis, quæ clara est, dum in eodem contextu verborum omnes vocantur ad d. Iuspatronatus coniunctim, nulla inter ipsos facta distributione pertinentiæ, quæ oculis demonstrari possit, *l. si quis ita hæres, ff. de hæred. instit. & l. stipulatis de verbor. signific.* Bart. *in l. re coniuncti num.* 13. & ibi Iason *num.* 11. *ff. de leg.* 3. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 10. *tit.* 1.
num. 1. & 2. Soccin. Iun. *cons.* 193. *num.* 10. *lib.* 1. † stante 5
autem coniunctione verbali proculdubio inter coniunctos intrat ius accrescendi, *ad text. in l. si duobus*, §. *final. ff. de leg.* 1. *l. vnica*, §. *si autem Cod. de caduc. tollen.* Ias. *in d. l. re coniuncti num.* 2. *de leg.* 3. & ibi Rip. *num.* 125. & 158. Corn. *cons.* 307. *num.* 9. *lib.* 1. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 10. *tit.* 3. *num.* 3. *& seq.* Rot. *decis.* 506. *num.* 1. *versic. ex hac autem part.* 4. *diuers. & in Romana fideicommissi de Marianis* 27. *Iunij* 1650. *in fin. coram Re-*
uerendiss. P. D. meo Royas; † Et licet prædictæ auctoritates 6
loquantur in materia vltimarum voluntatum, benè tamen applicantur etiam in materia Iurispatronatus cum militet eadem ratio, & idem in terminis Iurispatronatus, firmarunt Paris. *cons.* 48. *num.* 20. *vers. nam cum tale Iuspatronatus, & sub num.* 23. *vers. quia mortuus*, Rocch. de Curt. *in tract.*

tract. de Iurepatr. in verb. ius, quaſt. 6. num. 10. verſic. ex
iſta concluſione, Lambertin. *eadem tract. art. 5. quaſt. 4.*
part. 2. lib. 1. & dixit *Rota in Aretina Capellania 1. Iulij*
1584. *coram Bubalo, Parmen. Beneficij 18. Ianuarij, &*
19. *Martij* 1590. *coram Penia, qua inter eius impreſſas*
eſt deciſ. 61. ſub num. 2. & per tot. & deciſ. 75. num. 3. &
17. *Feroliuien. Iuriſpatronatus 7. Iunij 1599. coram Card.*
Lancellotto Iun. ac in recent. deciſ. 217. num. 18. verſ. portio
enim part. 6.

Neque obſtat, quod ius accreſcendi locum non habeat,
qoando portio fuit per ſiogulos in vocatione coniunctos
acquiſita, ideòque in iſto caſu portio Ioſephi, quæ ei iam
acquiſita fuerat non potuerit accreſcere Io. Baptiſtæ quam-
ois verbis coniuncto, ſed ea ad Cæſarem, ac alios de Ri-
uera ſuos ea filia nepotes, ac hæredes tranſmiſſa fuerit;
Quia obiectum locum ſibi vendicare poſſet, quando Iuſpa-
tronatus ſimpliciter pluribus in eadem oratione coniunctis
relictum reperiretur, tunc enim quamuis ſint in vocatione
coniuncti, poſtquam ſingulis pro ſua portione eſt illud ac-
quiſitum, verùm eſt, quod ceſſat ius accreſcendi, at hic
Iuſpatronatus nedom fuit reſeruatum primò vocatis, ſed
etiam eorum hæredibus, & ſucceſſoribus maſculis tantùm,
ex quo ſequitur, vt cum dictus Ioſeph deceſſerit nullis ſuper-
ſtitibus maſculis, portio quæ ei competebat conditionali-
ter, & qualificatiuè ad maſculos tantùm non fuerit tran-
ſmiſſa ad ſuos hæredes, ſed ea penes maſculos ſuperſtites per
ius non decreſcendi remanſerit, *leg. ſi Titio, & Meuio, §.*
8 *Iulianus, ff. de leg. 2.* Bald. *conſil.* 379. *lib.* 4. Et † regula-
riter coniuncti verbis quaſi in vnum corpus redacti partem
coniunctorum ſibi hæredum quaſi ſuam præoccupant,
leg. 1. §. his ita definitis, verſ. hoc ita tam variè, C.
de caduc. tollen. Rot. coram Penia *d. deciſ. 61. num. 2.*
cum ſeq.

9 Quæ faciliùs procedunt † conſiderando, quod verſa-
mur in Iurepatronatus mixto, ſcilicet gentilitio cum qoali-
tate hæreditaria, in quo propterea Cæſar, & alij hæredes
Ioſephi de familia Riuera, noo autem de familia de Baſi-
lijs, de qua erat Scipio Teſtator admitti non poſſunt ad præ-
ſentandum deficiente in eis qualitate gentilitia, Pariſ. *conſ.*
48. *num. 8. & ſeq. lib. 4.* Rocch. de Cort. *de Iurepatr. verb.*
ipſe vel is, quaſt. 33. num. 73. Rot. *in recent. deciſ. 247. num.*
5. part. 5. deciſ. 96. num. 18. deciſ. 166. num. 24. part. 6. & de-
10 *ciſ. 208. num. 1. part. 7.* † & in præciſis terminis Iuriſpatro-
natus relicti maſculis cum taxatiua tantùm, Lambertin.
11 *de Iurepatr. lib. 1. part. 2. art. 8. quaſt. 2. num. 1.* & ſic † to-
tum Iuſpatronatus hodie ſpectat ad prædictas Catherinam,
& Eliſabetham ſorores, & hæredes Io: Baptiſtæ vltimi ma-
ſculi defuncti tanquam vocatas ab ipſo fundatore in defe-
ctum maſculorum; & vti habentes etiam qualitatem hæredi-
tariam, & agnatitiam à fundatore requiſitam, Pariſ. *conſ.*
51. *num. 13. lib. 1. & conſil. 35. in fin. lib. 3.* Gabriel. *conſil. 95.*
12 *nu. 3. lib. 1.* † Fœminæ enim quamuis non conſeruent agoa-
tionem dicuntur tamen de agnatione, vt per Pariſ. *conſ. 35.*
num. 6. & conſ. 27. num. 52. lib. 2. Soccin. Iun. *conſil. 94.*
num. 9. & 10. lib. 1. Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 11. n. 82. cum*
duob. ſeqq.

13 Mixtura verò † huius Iuriſpatronatus qualitatis gentili-
tiæ cum hæreditaria, probatur primò ex diſpoſitione fun-
datoris, qui non reſeruauit ius præſentandi fratribus eo-
rumque hæredibus, & ſucceſſoribus ſimpliciter, ſed cum
qualitate maſculinitatis, ibi: *Maſculis tantum*, ex voca-
tione quippè maſculina tacita reſultat agnationis contempla-
tio, ad tradita per Surd. *conſil. 344. num. 18.* Fuſar. *conſil. 24.*
num. 43. & de ſubſtitu. quaſt. 499. num. 1. Mantic. *de coniect.*
vltim. volunt. lib. 7. tit. 5. ſub num. 15. Theſaur. *deciſ. 96.*
num. 19. Rot. *deciſ. 14. num. 2. part. 1. recentior. & in Roma-*
na fideicommiſſi de Zephiris 8. Februarij 1647. §. huic anne-
ctitur, in Caſaraguſtana beneficij de Linares 10. Februarij
1645. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Bicho, §. ſed proteſtante*
14 *Aduerſaria*, † & qualitas maſculinitatis adiecta verbo hæ-
res facit intelligi de hæredibus ſanguinis, non de hærede
bonorum, Alex. *conſil. 105. num. 2. lib. 1.* Ruin. *conſil. 122.*
num. 2. & 5. verſic. non obſtat lib. 1. Pariſ. *conſ. 55. num. 9. vo-*
lum. 2. Gabr. *de verb. ſignific. concluſ. 3. num. 1.* Rot. *in recen-*
15 *tior. deciſ. 290. num. 5. part. 4.* † Et quando hæc ſola quali-
tas maſculinitatis non ſufficeret pro reddendo Iuſpatronatus
huiuſmodi de hæreditario gentilitium, vel mixtum, vt re-
ſpondit etiam *Rota in Ianuen. Iuriſpatronatus 23. Ianua-*
rij 1612. coram S. D. N. relata in Piſcien. Beneficij 7. No-
uemb. 1629. coram bon. mem. Vbaldo, & in Fauentina Iuriſ-
patronatus 16. Maij 1636. coram bon. mem. Pirouano in re-
centior. deciſ. 275. num. 6. & deciſ. 307. num. 9. part.
7. negari † tamen non poteſt, quin iuncta cum alijs 16
multum conferat ad inducendam qualitatem gentili-
tiam.

Quæ clariùs etiam elicitur † ex ſubſequentibus illis ver- 17
bis: *Che l'altra Capella ſia medeſimamente Iuſpatronato di*
Caſa ſua, ponendo maximè verba illa, *di Caſa ſua*, quæ
familiam, & agnationem denotant, *l. pronunciatio, §.*
prælatio familia, ff. de verbor. ſignific. & l. 1. in fin. princ. ff.
ad Sill. Ancharan. *conſ. 152. num. 4.* Alexan. *conſil. 213. num.*
3. volum. 6. † præſertim quando proot hic, adeſt maſculo- 18
rum prælatio, Corn. *conſ. 55. num. 5. volum. 1.* Mantic. *de co-*
niect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 17. Rota *in recentior.*
deciſ. 290. num. 3. & 5. part. 4. & deciſ. 217. num. 1. & 2.
part. 6. Gregor. XV. *deciſ. 464. num. 4.* † necnon ponderan- 19
do aliud verbum, *medeſimamente*, quod benè demonſtrat
diſponentem habuiſſe eamdem intentionem in præce-
dentibus.

Conſiderarunt etiam † DD. quod fundator expreſsè 20
diſpoſuit, vt in Iurepatronatus paſſiuo præferendi eſſent il-
li de familia de Baſilijs vſque ad quartum gradum, ergo di-
cendum eſt, quod etiam in actiuo, dum vocauit maſculos
tantùm, & in eorum defectum fœminas intelligere voluit
de maſculis, & fœminis eius propriæ, & non alienæ fami-
liæ, ad firmata per Rot. *deciſ. 49. num. 19. & 20. part. 4.*
tom. 2. recentior.

Confirmantur prædicta † ex ſubſequuta obſeruantia, 21
nam defunctis Ioſepho, & Ioan. Angelo de Baſilijs ſuperſti-
te tantùm Ioan. Baptiſta dicto Ioan. Angeli filio, dum vaca-
nit vna ex dictis Capellanijs per dictum Baſilium erectis de
anno 1625. ſcilicet illa ſub Inuocatione B. MRAIÆ
Virginis in Collegiata S. MARIÆ de Tempera, ſolus
Ioan. Baptiſta præſentauit coram Ordinario, & dicta præ-
ſentatio ſuum habuit effectum cum declaratione, quod Iuſ-
patronatus ſpectabat ad dict. Io: Baptiſtam. *Summar. Ioan-*
nis Caſſinæ num. 10. ex qua obſeruantia nedum ſatis remanet
interpretata mens fundatoris, Rota *in recentior. deciſ. 185.*
num. 2. part. 5. Buratt. *deciſ. 647. num. 12. & 18.* & fuit firma-
tum *in Cremonen. Præpoſitura 23. Maij 1634. verſ. accedit*
etiam obſeruantia, coram Reuerendiſs. P. D. meo Cerrado,
ſed † vlterius reſultat quaſi poſſeſſio præſeruandi ad fauo- 22
rem Ioan. Baptiſtæ, à quo cum cauſa habeant Catherina,
& Eliſabetha, quæ præſentarunt Caſſinam, hoc ſufficit,
vt narratiua præſentationis omnium Patronorum iuſtifica-
ta dicatur, ſiquidem ad hunc effectum non attenditur quis
ſit verus Patronus, ſed quis ſit in dicta quaſi poſſeſſione
præſentandi, cum Papa cenſeatur intellexiſſe Patronis in
ea exiſtentibus, vt reſponſum fuit in *Cluſina beneficij 5. Iu-*
lij 1649. coram Reuerend. P. D. meo Bichio, §. Quominus in
hoc iudicio.

Nec releuat † ſi dicatur, quod conſtet de quaſi poſſeſ- 23
ſione Catherinæ, & Eliſabethæ, quæ alias nunquam præ-
ſentarunt, ac illis ſuffragari non poſſit quaſi poſſeſſio Ioan.
Baptiſtæ earum auctoris, ex quo illa noo transfertur in hæ-
redem quamuis ſuum abſque actuali apprehenſione, ad
tradita per DD. *in L. cum hæredes, ff. de acquir. poſſeſ.*
† Nam quidquid ſit an dicta quaſi poſſeſſio continuetur in 24
hæredem, quoad factum certum eſt, qooad effectum
ſcilicet pro iuſtificatione pertinentiæ Iuriſpatronatus ad
fauorem ſucceſſoris quaſi poſſeſſionem præſentandi ſui
auctoris ſuffragari etiamſi actualiter apprehenſa illa non
fuerit, ita firmauit *Rota in Gerunden. Beneficij 11. Mar-*
tij 1648. coram Reuerendiſs. D. P. meo Celſo, & in
Aſculana Iuriſpatronatus 1. Iulij præteriti coram me
ſub §. Non obſtat quod in poſſeſſione, vbi etiam pon- 25
deratum fuit id faciliùs procedere, qoando prout hic
nullus ex modernis Patronis reperitur in quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi ex perſona propria, nam tunc quilibet
iuuari poteſt ex poſſeſſione ſui auctoris, ac indè proba-
tur pertinentia Patronalis, quamuis poſſeſſio in hæredem
non tranſierit.

Et ita informante tantùm Caſſina reſolutum fuit.



R. P. D. C O R R A D O,

Posteà S. R. E. Cardinali.

Neapolitana Matrimonij.

Luna 10. *Martij* 1651.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium probatur per duos Testes licet non rogatos deponentes illud coram Parocho celebratum fuisse, cum ad illius validitatem sufficiat sola Parochi præsentia moralis, & non physica, quod procedit, & si fuerint omissæ denunciationes.

S V M M A R I V M.

1 *Validitas sententia iustificatur ex ipso processu.*
2 *Matrimonium contractum coram Parocho nullo interueniente canonico impedimento validum est.*
3 *Matrimonium probatur per duos Testes legitimè examinatos, & matrimonio interuentos.*
Amplia etiamsi non fuerint rogati, num.4.
Amplia etiamsi non concordent in formalitate verborum, sed tantum in substantia, num.5.
Quod fortius erit si præcessissent sponsalia, & postea subsecuta fuerit coniugum cohabitatio, num.6.
7 *Matrimonij validitas ex sola præsentia morali, & non physica Parochi.*
8 *Consensus Parochi non requiritur in matrimonio, sed tantum Coniugum.*
9 *Parochi præsentia adhibetur in matrimonio, vt innotescet Ecclesia consensus Coniugum.*
10 *Denunciationes non sunt adeò substantiales, vt earum omissio reddat irritum matrimonium.*
Denunciationes omittens absque licentia Ordinarii peccat mortaliter, num.10.

Decisiones duæ in hac causa nempè sub diebus 11. Martij, & 1. Iulij 1650. coram Reuerendiss. P. D. Royas sunt inter eius impress. decis. 333. & 339.

D E C I S I O CCCLXXV.

SEntentiam Rotalem pro validitate matrimonij inter D. Ioannam Mariam de Xart, & D. Michaelem Vaex Ducem de Casamassima contracti à R. P. D. meo Royas prolatam Censuerunt hodie Domini in appellationis instantia mihi commissa esse confirmandam.

1 Nam illius validitas iustificatur ex ipso processu, † in quo fuerunt seruata seruanda, *iuxt. decis. Verall. 262. part. 2.* & penes sanct. mem. Gregor. *decis. 218. num. 1. versic. Quia de validitate, &c.* Buratt. *decis. 812. num. 1. versic. de Validitate namque, &c. ac in recent. decis. 708. num. 1. vers. Constabat enim, &c. part. 1. & in Vlixbonen. Matrimonii 19. Nouembris 1625. coram bon. mem. Pirouano decis. 725. vers. Illa namque valida est, &c. part. 4. tom. 2.* Iustitia verò probatur ex deductis in præcedenti decisione coram R. P. D. meo Royas sub die 1. Iulij 1650. quæ visa fuerunt hactenus inconcussa.

Constat enim ex dispositionibus duorum testium legitimè
examinatorum præfatos Coniuges die 10. Februarij 1648. in
Ecclesia Parochiali conuenisse, ibique coram Parocho illos
benè audiente, atque intelligente mutuo consensu per ver-
ba de præsenti vnanimiter expresso matrimonium contraxis-
2 se, † (quod nullo interueniente canonico impedimento)
validum vtique fuit, *c. sufficit 27. quæst. 2. c. cum apud, c. tua de sponsal. & matrim.* Card. *in Clemen. vnic. sub nu. 16. vers. si dico, &c. de consang. & affinit.* Didac. *super tit. de spons. part. 2. cap. 4. §. 1. sub num. 4. vers. sin autem, &c.* & in puncto respondit Nauarr. *cons. 20. sub eod. tit. de sponsal. secundum impress. Lugdun.* latè Rebell. *de obligat. instit. part. 2. de contr. in gener. lib. 2. quæst. 4. sect. 2. per tot.* Rot. penes Buratt. *decis. 713. per tot. & decis. 893. per tot. ac in recent. decis. 74. num. 2. vers. quibus non obstantibus, & seqq. per tot. part. 4. & decis. 127. num. 6. versic. quia cum adhuc effectum, &c. & seqq. part. 7. & in Vlixbonen. Matrimonii 2. Maii 1616. coram bon. mem. Pirouano in §. Ideò cum verba, &c.*

Et concordibus † prædictorum testimonijs ritè receptis 3
rectè probatur, *ad l. vbi numerus, ff. de testib. c. in omni negotio eod. tit.* Rot. penes Card. Seraphin. *decis. 1099. num. 2. vers. de matrimonio autem non potest dubitari, &c.* Card. Mantic. *decis. 372. num. 1. versic. & quidem, &c. cum seqq.* Buratt. *decis. 192. num. 1. versic. qui etiam, &c. & decis. 530. num. 1. vers. certum est autem, &c. & d. decis. 713. num. 7. vers. & ideo sufficiunt testes, &c. & in recentior. decis. 374. sub num. 6. versic. nam fuit responsum, &c. part. 3.* Licet
† ad eum actum specialiter vocari, atque rogati non fuis- 4
sent, P. Ledesm. *de matrim. quæst. 45. artic. 5. in 4. dubio, vers. ex dictis sequitur, &c. fol. mihi 203.* Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 39. sub num. 7. vers. & quidem, &c. ac n. 10. versic. hinc infertur, &c. cum seqq.* & alios refert Gutierez *de matrim. cap. 69. sub nu. 13. vers. vbi secus esse dicit, &c.*
Neque † concordent in formalitate verborum, sed tan- 5
tùm in substantia, Rot. *decis. 430. sub num. 2. versic. difficultat, &c. cum seq. part. 1. & decis. 273. num. 15. vers. non obstat, quod testes, &c. part. 4. diuers.* & penes Card. Mantic. *d. decis. 372. sub num. 15. vers. fuit responsum, &c.* Buratt. *d. decis. 713. num. 9. vers. non obstat quod testes, &c.*
† Eoque magis cum ex præcedentibus inter eos sponsali- 6
bus, & cohabitatione post contractum matrimonium nonnullos menses subsecuta illorum matura, & liberata voluntas comprobetur, iuxt. not. per Card. *in d. Clem. vnic. sub d. num. 19. in fin. vers. vbi conclude, &c. de consangu. & affinit.* Didac. *in d. cap. 4. §. 1. sub num. 4. vers. vel quando præcessisset tractatus, &c.* Natt. *cons. 249. sub num. 2. vers. præterea dicitur, &c. & seqq.* Rot. penes Cardin. Mantic. *d. decis. 372. sub num. 19. vers. quæ probatio, &c. cum seq.* & Buratt. *dict. decis. 530. num. 8. versic. tertio fuit, &c. cum seq. & decis. 713. num. 2. vers. tamen prædicta opinio, &c. cum seq. & d. decis. 74. sub n. 2. vers. idque efficaciter probatur, &c. cum seq. part. 4. & decis. 264. n. 12. vers. quinimmo, &c. part. 5. recent. & in Toletana Matrimonii 24. Nouembris 1608. coram bon. mem. Cardin. Sacrato versic. quod præcesserit tractatus, &c.*

Neque obstat, quod illi proprium consensum; ac voluntatem vltrò explicauerint nulla præmissa Parochi interrogatione.

Quia necessaria non erat ad validitatem d. matrimonij
huiusmodi Parochi interrogatio, sed fuit sufficiens prædi-
cta illius præsentia, † non solùm physica, sed moralis pro 7
solemnitate præscripta ad euitandum clandestinitatis vitium, vt respondit ex sententia S. Congregationis Rot. penes Card. Seraphin. *d. decis. 1099. sub num. 5. versic. nec obstat, quod non fuerint prolata verba matrimonialia a Parocho, &c.* ac Buratt. *dict. decis. 713. num. 10. vers. & S. Concilium, &c.* vbi Add. *referuntur concordantes,* & latè probat Sanchez *de matrim. lib. 3. disputat. 38. num. 4. vers. prima conclusio, &c. cum seq.* vt rationes adducit, & contrarijs benè respondet Gutier. *de matrim. dict. cap. 69. sub num. 3. vers. neque obstat, &c.* vbi refert resolutionem ipsius S. Congregationis, & Pont. *in simil. tractat. lib. 5. cap. 20. sub num. 2. vers. circa quam decreti partem, &c. & num. 3. versic. secundo, &c.* cum alijs relatis per Bonacin. *de Sacrament. Matrimon. quæst. 2. punct. 8. sub num. 39. vers. quæro secundo, &c.*

Nec proindè refert, quod idem Parochus non præbuerit assensum suum, d. contractui, sed intermisso S. Missæ Officio ab Altari recesserit.

Quia non requiritur eius consensus, sed illorum tantùm, 8
de quorum agitur coniunctione, *d. c. cum apud de sponsal.*
& matrim. † Præsentiæ autem illius solemnitas adhibetur, 9
vt præstitus ab ipsis contrahentibus innotescat Ecclesiæ, iuxt. text. *in l. coram Titio,* ibi: *Coram Titio aliquid facere iussus non videtur præsente eo fecisse nisi is intelligat, &c. scire autem non etiam velle is debet, nam & inuito eo rectè fit, quod iussum est, &c. ff. de verb. signific.* & ita fuisse responsum à Sac. Congregatione refert bon. mem. Cadin. Bellarm. *ad S. Concil. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1. in declarationibus col. 5. in fin. vers. item non est de substantia matrimonii, &c. fol. mihi 342.* quam secura fuit Rota penes Cardin. Seraphin. *d. decis. 1099. sub d. nu. 5. vers. non obstat, quod non fuerint prolata verba, &c. ad fin. vers. qua voluit, &c.* ac Buratt. *d. decis. 893. num. 9. versic. quia fuit responsum, &c. & in alia Vlixbonen. Matri-*

mo-

monii 16. Nouembris 1622. coram bon. mem. Manzanedo, in recentior. decis. 431. num. 3. versic. quod procedit, &c. vbi Add. à num. 13. & seqq. referuntur concordantes, & sub die 19. Nouembris 1625. coram bon. mem. Pirouano decis. 725. sub num. 15. versic. quin data etiam voluntate Parochi, &c. par. 4. tom. 2. & 3. ac in Granaten. Matrimonij 28. Aprilis 1636. coram Eminentissimo D. meo Verospio decis. 124. sub num. 16. vers. demum, &c. cum seq. part. 7. earumdem. Idemque probauit in his terminis Nauarr. d. cons. 20. sub tit. de sponsal. P. Ledesm. de matrim. d. quæst. 45. not. 5. in 2. dub. vers. maior autem difficultas est, &c. & versic. in qua re, &c. fol. mihi 200. & seq. & in 4. dubio fol. mihi 202. vers. ex his declarationibus, &c. Sanchez de matrim. lib. 3. dict. disput. 39. num. 9. versic. cæterum dicendum est, &c. Pont. de matrim. lib. 5. cap. 21. sub num. 12. vers. sed quid dicendum, &c. & alijs relatis Guttier. d. cap. 69. sub num. 3. in fin. vbi refert resolutiones dictæ S. Congregationis, & num. 10. vers. tertio obseruandum est, &c. cum seq. Germon. de indult. in §. Tibi quod vixeris sub num. 73. vers. & licet matrimonium, &c. Rebell. lib. 2. quæst. 7. sect. 2 versic. verum non videtur, &c. & quæst. 8. sub num. 3. versic. porrò qualiter Parochus, &c. cum seq. & alios refert Ricc. in prax. for. Eccles. tom. 1. resol. 224. num. 3. vers. & sufficiunt, &c.

Minùs obstat defectus denunciationum ad præscriptum S. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. matrimon. cap. 1.

Quoniam illæ quidem seruari debent, sed non sunt adeò
10 substantiales ad validitatem matrimonij, † vt ob earum omissionem irritum sit iudicandum, licet eas absque Ordinarij licentia omittentes grauiter pecent, Nauarr. in manual. cap. 22. sub num. 7. versic. tertio aduertendum, &c. Didac. super tit. de sponsal. d. part. 2. cap. 6. sub num. 6. ad fin. versic. contrahit enim, &c. quam sententiam per Sac. Congregationem approbatam, refert idem Card. Bellarm. in loco supracitat. in princip. vers. si omittantur denunciationes, &c. fol. michi 340. & Guttier. d. cap. 69. num. 4. vers. de Parocho autem, &c. eamque secuti fuit Rota apud Cardin. Seraph. d. decis. 1099. num. 4. vers. non obstat, quod non fuerint factæ denunciationes, &c. Buratt. d. decis. 530. num. 15. versic. respectu denunciationum, &c. & d. decis. 803. num. 7. vers. cuius contrarium, &c. ac in recentior. decis. 71. sub nu. 11. vers. quia fuit responsum, &c. part. 1. & decis. 390. sub num. 5. versic. quibus non obstat, &c. ac decis. 431. num. 11. versic. minus non obstat defectus, cum seqq. part. 4. tom. 2. & decis. 493. num. 16. vers. vltra quod, &c. part. 5. & in Bononien. fideicommiss. Bartholomæi de Bologninis 12. Maii 1645. coram Reuerendiss. D. meo Terracinen. in §. Nec quidquam, &c. Honded. cons. 72. num. 22. vers. immò quia, &c. cum seqq. lib. 2. Rebell. d. quæst. 7. sect. 2. sub princip. vers. si tamen secundo, &c. cum alijs relatis per Bonacin. de Sacrament. Matrim. d. quæst. 2. punct. 6. sub num. 6. vers. Matrimonium clandestinum, &c.

Atque ita, &c. Alterum tantùm, &c.

R. P. D. MELTIO,

Postea Episcopo Papieñ.

Ampurieñ, & Ciuitateñ deputationis Vicarij.

Luna 13. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Declaratoria est publicanda aduersus contumacem in committendo licet antea oblationem verbalem de parendo præstiterit, nec est denuò intimandum mandatum, nec seruandi, quatuor termini ad docendum se paruisse, quia non est noua declaratoria, sed eadem cum prima, cuius effectus fuerunt suspensi per oblationem verbalem.

SVMMARIVM.

1 *Olatio verbalis, quando pro paritione sufficiat.*
2 *Contumax est ille, qui contrauenit præcepto.*
3 *Declaratoria est publicanda aduersus postea contrauenientem licet antea per oblationem verbalem paruerit.*
Quia patientia non solùm est præstanda de præterito, sed etiam de futuro, num. 4.
5 *Mandatum de manutenendo habet tractum successiuum, successiuam ideoque requirit paritionem, nec semel paruisse sufficit.*
6 *Declaratoria eo fortius contra contumacem est publicanda, quando ex oblatione verbali de parendo ab eodem facta apparet fuisse animo eludendi, & declaratoriam declinandi.*
7 *Declaratoria, quando possit publicari absque noua intimatione mandati, & noua seruatione terminorum ad docendum se paruisse.*
8 *Declaratoria fertur absque seruatione terminorum ad docendum se paruisse, quando contumacia est in committendo.*
Termini ad docendum se paruisse seruari solent ad expectandam paritionem, num. 8.
9 *Prohibitio facta Canonicis tam afficit eos vti singulos, quàm Clerum, & sic vti vniuersos.*
10 *Exclusus ab vno gradu vocationis censetur exclusus ab alijs quoque gradibus, in quibus eadem res continetur.*
11 *Prohibitio neque directè, neque indirectè est contrauenienda, quando eadem militat ratio, et idem sequitur effectus, et num. 12.*
13 *Publicatio declaratoriæ incursæ ob contumaciam in committendo effugitur præuia reuocatione actus in committendo commissi.*

Decisio quæ hic allegatur in præsenti decisione sub die 20. Octobris 1649. coram eodem Reuerendiss. D. Papien. est impress. suprà decis. 349. part. 9. recentior. tom. 2.

DECISIO CCCLXXVI.

Resolutum fuit coram me sub die 20. Octobris 1649. Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ Villæ de Tempio per † solam oblationem verbalem ab illis factam 1
sufficienter paruisse mandato de manutenendo à Rota concesso Capitulo Ampurieñ in quasi possessione deputandi Vicarium Capitularem pro vtraque Diœcesi Ampurieñ, & Ciuitateñ, eo quia cum tale mandatum nullum præceptum positiuum contineret, quod ad sui implementum actum pariter positiuum requireret, sed tantum præceptum prohibitiuum, & negatiuum oblatio de parendo in tali casu habetur pro ipsamet paritione. Verùm quia postmodum euenit casus vocationis sedis per mortem Episcopi sequutam de mense Octobris anni præteriti 1650. & Canonici dictæ Collegiatæ insimul congregati cum Clero Ciuitateñ deputauerunt in Vicarium Capitularem pro illius Diœcesi Matthæum Gulielmum Rectorem Ecclesiæ Parochialis Villæ de Bordigiada, vt probant Testes formiter examinati, cum quibus concordat alij Testes examinati ad perpetuam rei memoriam, qui Vicarius sic electus exercuit, ac de præsenti exercet iurisdictionem, prout deponunt ijdem Testes, & etiam constat ex deputatione Fiscalis Mensæ Capitularis facta ab eodem Vicario, Summ. Capituli Ampurien. num. 3. necnon ea licentia quæstuandi per eumdem concessa Mauro de Mezza, dicto Summar. num. 4. reclamantibus de his omnibus Capitulo, & Canonicis Ampurieñ fuit dubitatum an recedendum esset à decisis, itaut interdictum, & declaratoria alias intimata dictis Canonicis Collegiatæ de Tempio nunc contra eos tanquam in parendo contumaces veniret publicanda, & DD. affirmatiuè responderunt.

Contumacia siquidem immò expressa eorum contradictio manifestè hodie detegitur ex electione dicti Vicarij, † quæ 2
cum sit de directo contraria mandato Rotali in quo præcipitur Capitulum Ampurieñ conseruandum esse in sua quasi possessione deputandi Vicarium Capitularem pro vtraque Diœcesi vtique apertam, & manifestam illius contrauentionem præsefert, Buratt. decis. 748. num. 3. decis. 825. num. 2. decis. 916. num. 1. Rota decis. 121. num. 6. inter impress. apud Modern. de manut. & ob dictam contrauentionem, † de- 3
claratoria alias intimata debet habere suum effectum non suffragante paritione deducta ex oblatione verbaliter facta antequam sedes vacaret, quia in ea non potest dici mandatum effectuatum, neque declaratoria consumpta † ex quo 4
patientia non solùm præstanda erat de præterito, sed etiam de

de futuro, Put. *decis.* 326. *in fin. lib.* 1. *in correct.* Rota *in recent. decis.* 1. *num.* 21. *part.* 7. & mandatum de manutenen-
5 do quia habet tractum successiuum, successiua † pariter, & continuata esse debet illius paritio, adeò vt non sufficiat semel paruisse, *l. si pro parte, vers. verum autem, ff. de in rem. vers. gloss. in cap. duo sunt, verb. videbatur* 96. *dist.* Abb. *in cap.* 1. *num.* 10. *de iudic. Rot. in Cæsaraugustana Distributionum, seu Attentatorum* 25. *Maii* 1646. §. *quia quoad mandatum coram Reuerendiss. P. D. meo Cerro, & in Alexandrina pensionis* 11. *Ianuarii* 1649. §. *fin. coram Reuerendiss. P. D. meo Celso*, Buratt. *decis.* 268. *num.* 2. Immò subsecutus euentus declarat quod oblatio facta de parendo non emanauit animo realiter, & cum effectu parendi quotiescumque
6 que euenisset casus vacationis, † sed ex causa declicandi imminentem declaratoriam, & eludendi huiusmodi speciosa oblatione effectum mandati Rotalis, vnde eo magis declaratoria est hodie publicanda, prout in his terminis resoluit *Rota in Marsicen. Iurisdictionis* 10. *Martii* 1649. *coram R. P. D. meo Bichio* §. *nec Archipresbytero*.
7 Neque ad hunc effectum † opus est noua intimatione eiusdem mandati, vt fuit dictum *in Toletana admissionis* 1. *Iunii* 1624. *coram bon. mem. Vbaldo Senior. impress.* penes Modern. Perus. *de manut. decis.* 617. *sub num.* 6. Put. *decis.* 324. *num.* 3. *lib.* 1. prout nec minus noua seruatione quatuor terminorum ad docendum se paruisse, quia non est hæc noua declaratoria, quæ relaxetur ob non paritionem noui mandati de manutenendo, sed eadem cum prima cuius effectus licet suspensus fuerit stante oblatione alias facta per Canonicos Collegiatæ de Tempio de parendo, dum hodie deueniunt ad actum contrarium, & expresè contraue-
8 niunt, effectus declaratoriæ reuiuiscit. † Prætereà quando, prout hic, contrauentio, & contumacia est non solùm in omittendo, sed etiam in committendo, fertur declaratoria absque seruatione dd. terminorum; qui seruari solent ad expectandum paritionem, Vestr. *in prax. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 8. *vers. quod si ad executionem*, & dixit Rota *decis.* 654. *num.* 2. *part.* 3. *recentior. & in Cracouien. Præpositure S. Floriani* 12. *Decembris* 1650. §. *final. coram Reu. P. D. meo Bichio*.

Neque à contumacia excusari possunt Canonici sub prætextu, quod non per se solos, sed vnà cum Clero deuene-
9 rint ad electionem Vicarij Capitularis. † Quia mandatum eos afficit, & vti vniuersos, & vti singulos, sicque cum vtroque nomine fuerit eis prohibita deputatio Vicarij Capitularis, illi semper prohibiti fuerunt deuenire ad aliquam deputationem, sine electionem, tam per se solos, quàm
10 vnà cum Clero; † Nam vtrobique militat eadem ratio prohibitionis, prout in simili exclusus ab vno gradu vocationis, censetur exclusus ab alijs quoque gradibus in quibus eadem res continetur, Bald. *in l.* 2. §. *final. ff. ad Trebell.* Dec. *consil.* 186. *num.* 4. Gabr. *consil.* 132. *quæst.* 4. *num.* 44. *lib.* 1. Rota coram Buratt. *decis.* 272. *num.* 2. Alias daretur facilis aditus reddendi elusorium mandatum de manutenendo concessum Ampuriensibus eligendi Vicarium Capitularem priuatiuè,
11 quoad alios. † Nec est curandum an directè, vel indirectè quis contraueniat prohibitioni, quando ratio prohibitionis est eadem etiam in indirecta, Ruin. *consil.* 44. *num.* 17. *lib.* 4. Aym. *cons.* 780. *num.* 8. Negusant. *quæst.* 258. *num.* 23.
12 & 24. Surd. *decis.* 30. *num.* 8. & † quando idem sequitur effectus, Bald. *cons.* 107. *num.* 3. *lib.* 5. Negusant. *d. quæst. num.* 8 & 9.

Publicationem igitur atque effectum declaratoriæ alio pacto effugere non poterunt Canonici Collegiatæ Villæ de
13 Tempio, quàm † reuocando deputationem Vicarij cum omnibus inde secutis, ac adhibendo omnem diligentiam, vt ille Vicariatum dimittat, & ab exercitio iurisdictionis prorsus se abstineat, prout alias in similibus terminis firmauit Rota *in recentior. decis.* 276. *num.* 2. & *seqq. part.* 5. & *in dicta Marsicen. Iurisdictionis* 10. *Maii* 1649. *coram Reuerendiss. P. D. meo Bichio* §. *nec Archipresbytero*.

Et ita resolutum fuit informante tantùm Capitulo Ampurien, altera tamen parte citata, & expectata.



R. P. D. ALBEGRATO.

Bituntina Fideicommissi.

Lunæ 20. *Martij* 1651.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum alias non transmissibilem per prædecessum Substituti, fit transmissibile si constat de voluntate Testatoris elicita ex coniecturis siue expressis, siue tacitis hic recensitis.

SVMMARIVM.

1 *Immissio in vim fideicommissi ad hoc, vt concedatur, quæ requirantur.*
2 *Substitutio compendiosa ex quibus verbis resultet.*
3 *Substitutio compendiosa post aditam hereditatem continet fideicommissariam.*
Quod procedit etiam si alijs verbis ciuilibus directis esset coniuncta, num. 4.
5 *Obitus absque filiis probatur ex testibus fortius si reddant causam scientiæ*, num. 6.
6 *Obiisse quem præsumitur sine filiis.*
7 *Substitutus predecedens instituto non transmittit heredibus fideicommissum.*
8 *Fideicommissum transmittitur etiam Substitutus predecedat dum constat de voluntate Testatoris ex coniecturis, siue tacitis, siue expressis, &* num. 18.
Quod procedit etiam in fideicommisso transuersali, num. 10.
9 *Testator potest facere transmissibile, quod de sui natura non est tale.*
11 *Transmissio in fideicommissis resultat ex positione filiorum in conditione.*
Fortius si fuerit positi in conditione cum qualitate legitimitatis ex qua inducitur vocatio, num. 12. & 17.
Item ex digressu ad aliam substitutionem, num. 13.
Item si alias deberet admitti odiosus Testatoris, num. 14.
Item si alias deberet admitti vltimus substitutus, num. 15.
Item si fuit prohibita Trebellianica, num. 16.
19 *Legitimatio personæ probatur ex testibus.*
20 *Inuentarium probant identitatem bonorum, & in præiudicium habentes causam à conficiente facit probationem probatam.*
21 *Fortius si coadiuuetur ex testibus.*
22 *Inuentarium probat bona fuisse in hereditate illius in qua enunciantur.*
23 *Possessio probatur ex testibus.*
24 *Solemnitas de iure Regni, quod testamentum debeat reassumi in coiro cum subscriptione Iudicis, & testibus recessit ab aula.*
Nec afficit in foro Ecclesiastico, num. 25.
26 *Testamentum extractum à Notario rogato, vel successore non requirit citationem partis.*

DECISIO CCCLXXVII.

ANtonia de Electis hęredibus sibi ex Asse institutis Marco Antonio Cazzano eius filio infante, & altero filio masculo nascituro (quem postea non edidit) in hęc verba substituit: *Item vuole essa Testatrice, che morendo detti suoi heredi in pupillari etate, vel quandocumque senza figliuoli legitimi, e naturali da lor corpo legitimamente descendenti, in tal caso vuole, che in detta sua heredità deua succedere Ottauia de Electis sua Sorella vtrinque congiunta moglie d' Antonio Giacchetti, la quale in caso predetto la lascia iure institutionis, & omni alia meliori via per sua herede vniuersale, & non alias, con conditione, che morendo la detta Ottauia sua Sorella senza figliuoli legitimi, e naturali da suo corpo legitima descendenti, in tal caso vuole, che in detta sua heredità debba succedere la Confraternità di Santa Maria delli Martiri*; adiuncto ei onerę dotandi puellas prout latius in Testamento; Cùm autem Octauia substituta superstitibus quin-

que

que alijs filijs ex se, & d. Antonio Giacchetto eius viro le-
gitimè progenitis prædecessisset Marco Antonio hæredi,
post huius obitum ijdem Octauiæ, filij contra Io. Franci-
scum patrem, & hæredem præfati Marci Antonij iudi-
cium immissionis instruxerunt in partibus coram Or-
dinario Bituntino, à quo cum sententia absolutoria
ad fauorem Io: Baptistæ hæredis dicti Io. Francisci lite
pendente defuncti emanasset. Causa mihi in gradu appel-
lationis commissa proposui dubium, An ipsis fratribus de
Giacchettis esset danda immissio, cui Domini affirmatiuè
responderunt, quia omnia in hoc iudicio necessaria con-
currunt; existentia nempè fideicommissi illius purificatio
ad fauorem actorum, identitas bonorum, & vtrumque
possessionis extremum, antiquæ, videlicet fideicommit-
1 tentis, & hodie rei conuenti ex quibus † concedenda
venit immissio ex remedio *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
quod etiam fideicommissarijs competit, vt pluries firma-
uit Rot. coram Caualer. *decis.* 204. *nu.* 4. coram bon. mem.
Card. Millin. *decis.* 275. *num.* 1. *in Romana fideicommissi de
Victorijs* 9. *Decemb.* 1626. *§. ex quibus coram Merlino, in
Bononien. fideicommissi de Pancaldis* 11. *Martij* 1641. *in
princ. coram Eminentiss. D. meo Card. Panzirolo, in eadem*
19. *Iunij* 1643. *§. ex dictis, coram R. P. D. meo Cerro, & in
Romana fideicommissi de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *coram
Reuerendiss. D. meo Decano.*

Existentia autem fideicommissi litteralis legitur in Te-
stamento, ibi, *Morendo detti suoi heredi in pupillari etate,*
3 *vel quandocumque*, † quæ verba proculdubium important
compendiosam, vt de verbo, *morendo*, est text. *in l. preci-
bus, C. de impub. & à l. subst.* Rur. coram Reuerendiss. Vr-
gellen. *decis.* 339. *num.* 12. *in recent. decis.* 656. *num.* 2. *par.* 4.
decis. 157. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *decis.* 579. *num.* 7. *p.* 4. *tom.* 3.
in Aesina fideicommiss. 18. *Martij* 1648. *§. quod autem, co-
ram R. P. D. meo Celso*, & de verbo *quandocumque*, notat
Bart. *in l. Centurio num.* 17. *ff. de vulg. & pup.* Paris. *cons.* 130.
num. 17. *lib.* 2. Neuiz. *cons.* 53. *num.* 3. Crass. *in §. substitutio
quæst.* 60. *num.* 6. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 51.
num. 5. *& seqq.* Fusar. *de subst. quæst.* 223. *num.* 4. *& seqq.
quæst.* 255. *num.* 83. Rot. coram Penia *decis.* 465. *num.* 1. ac
3 † propterea post aditam hæreditatem fideicommissariam
continent *d. l. precibus, C. de impub. à l. subst.* Pereg. *de fidei-
commiss. art.* 34. *num.* 65. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 15.
vers. his accedit, Fusar. *quæst.* 246. *num.* 1. Rot. *decis.* 349.
num. 3. *part.* 7. *recent. & in Bononien. fideicommiss. de Gui-
dottis* 5. *Iunij* 1648. *§. adiungitur, coram bon. mem. Arguel-*
4 *les*, etiam si illam alijs verbis † directis ciuilibus essent
coniuncta, gloss. *in §. vlt. inst. de pupill. subst.* Bart. *in l. re-
cusare, §. Titius in fin. ff. ad Trebell.* Decian. *in l.* 2. *ad fin.
C. de impub. & à l. subst.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præ-
sumpt.* 55. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 7. *tit.* 3. Fusar.
d. quæst. 246. *num.* 6. *quæst.* 255. *num.* 15. *& seq.*

Illius verò purificatio ad fauorem Fratrum de Giacchet-
5 tis iustificatur ex † obitu Marci Antonij sine filijs ex depo-
sitionibus quinque testium probato, Rot. *decis.* 972. *num.* 1.
part. 1. *recent.* coram san. mem. Greg. XV. *decis.* 166. *n.* 78.
& in Calagurritana præstimonij 10. *Maij* 1649. *§. vacatio,
coram R. P. D. meo Otthobon.* quibus cum reddant causam
scientiæ illius mortis, & non procreationis liberorum eò
6 magis est deferendum, † cùm etiam adminiculum reci-
piant à iure, quo quis sine liberis decessisse præsumatur,
Alex. *cons.* 20. *n.* 12. *cons.* 39. *n.* 2. *lib.* 1. Menoch. *de præsumpt.
lib.* 4. *præsumpt.* 182. *num.* 5. Rot. *decis.* 426. *num.* 3. *par.* 1.
recent. in Bononien. fideicommiss. Bartholomæi de Bolognimis
24. *Maij* 1645. *§. quando vero, coram Reuerendiss. Terraci-
nen. & in Romana fideicommiss. de Alicornis* 3. *Iunij proxi-
me præterito §. illius autem, corā Reuerendiss. D. meo Decano.*

Nec turbat, quod Octauia substituta prædecesserit præ-
fato Merco Antonio hæredi, & sic fideicommissum expi-
7 cauerit, † nec ad hæredes transmitti potuit, ex text. *in
l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Treb. l.* 4. *ff. de alim. & cib.
leg. l. vnica, §. sin autem sub conditione, C. de cad. toll.*
8 Quia licet regula sit pro non transmissione: † ab ea ta-
men passim receditur, vbi ex coniecturis siue expressè, si-
ue tacitè ex Testamento resultantibus constat de volunta-
te Testatoris in contrarium, Bald. *in l. vnica, sub num.* 5.
C. de his qui ante aper. tab. Paris. *cons.* 77. *num.* 1. *lib.* 2. Gabr.
de hered. inst. concl. 2. *num.* 15. Rot. coram san. mem. Gre-
9 gor. XV. *decis.* 56. *num.* 2. *decis.* 551. *num.* 3. cum † ille pos-
sit facere transmissibile, quod alias sui natura non est tale,
Soccin. sen. *in l. heredes mei, §. cum ita col.* 5. *ff. ad Trebell.*

Curt. iun. *cons.* 16. *num.* 6. Decian. *resp.* 88. *num.* 65. *lib.* 2.
Fusar. *plures cumulans quæst.* 490. *nu.* 49. Rot. coram Bucat.
decis. 568. *num.* 4. *& in Nucerina fideicomm.* 1. *Iulij præteri-
ti §. minusque refert, coram R. P. D. meo Meltio*, † nedum 10
si agatur de fideicommisso ascendentium, sed etiam colla-
teralium, Paris. *cons.* 25. *num.* 8. *lib.* 2. Soccin. iun. *cons.* 167.
col. 1. *&* 3. *lib.* 2. Hond. *cons.* 56. *num.* 4. *lib.* 2. alijque plures
relati per Moder. Lucan. *cons.* 56. *n.* 51. per Fusar. *d. q.* 490.
num. 73. Blaiz. *de maiorat. part.* 1. *in præfat. num.* 37. & in
terminis fideicommisso transuersalis, firmauit Rota *in Bo-
nonien. fideicommiss. de Fornasarijs* 1. *Aprilis* 1650. *coram
R. P. D. meo Verospio.*

Hæc autem voluntas Antoniæ Testatricis in proposito
casu concurrere DD. visa est expositione in conditione eo-
rundem Octauiæ substitutæ filiorum, ibi: *Con conditione
che morendo detta Ottauia sua Sorella senza figlioli legitimi,
e naturali, &c.* † quæ vrgentissimam pro transmissione in-
ducenda præbet coniecturam, ad text. *in l. Lucius la secon-
da, ff. de hered. inst.* Dec. *cons.* 397. *num.* 6. *cons.* 515. *num.* 1.
Ritin. *cons.* 140. *num.* 14. *& seq. lib.* 2. Ceph. *cons.* 16. *nu.* 42.
cons. 283. *num.* 24. Gabr. *consil.* 121. *num.* 33. *lib.* 1. Menoch.
cons. 325. *num.* 58. Hond. *consil.* 70. *num.* 33. *lib.* 1. Crass. *in
§. fideicommissum quæst.* 68. *num.* 3. Rust. *de liber. in cond.
posit. lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 1. Fusar. *d. quæst.* 490. *num.* 147. Rot.
coram Mant. *decis.* 319. *num.* 2. coram san. mem. Gregor.
decis. 551. *num.* 6. ibique Add. *num.* 13. coram Buratt. *decis.*
568. *num.* 7. *& in d. Bononien. fideicomm. de Fornasarijs co-
ram R. P. D. meo Verospio in §. si quidem*, eoque magis quia
præfati Octauiæ filij fuerunt positi in conditione cum qua-
litate legitimitatis, & quod sit ex corpore legitimè descen-
dentes, † hoc enim plurimum vrget pro valida coniectura
inducenda non solum ad effectum transmissionis, sed etiam
vocationis, Soccin. iun. *cons.* 110. *num.* 15. *cons.* 145. *num.* 39.
lib. 3. Surd. *cons.* 443. *num.* 48. *& decis.* 126. *num.* 7. *vers. in
facto*, Hund. *cons.* 95. *num.* 42. *vol.* 1. *cons.* 51. *num.* 85. *cons.*
54. *num.* 20. *vol.* 2. Fusar. *cons.* 31. *num.* 3. *cons.* 131. *num.* 8.
& de subst. quæst. 437. *num.* 64. Peregr. *cons.* 91. *nu.* 36. *lib.* 1.
cons. 52. *num.* 5. *lib.* 4. Mant. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 3. *num.* 7.
& seqq. Cyriac. *contr.* 96. *num.* 59. Rot. coram Seraph. *decis.*
939. *num.* 9. *decis.* 1329. *num.* 7. coram san. mem. Gregor.
decis. 329. *num.* 6. coram Buratt. *decis.* 897. *num.* 2.

Præterea fuit etiam considecatus digressus ad aliam sub-
stitutionem, † quam & si vnicam ad effectum vocationis, 13
ponderat Anchar. *consil.* 74. Pereg. *cons.* 132. *num.* 6. *vers.* 3.
principaliter lib. 3. Laratha *cons.* 48. *num.* 2. Rot. *decis.* 266.
part. 1. *decis.* 380. *part.* 2. *decis.* 61. *part.* 7. *recent.*

Accedat quod non facta transmissione admitteretur, vel
Io. Franciscus odiosus testatrici, † quæ eum administratio- 14
ne filiorum priuauit quod ad effectum, de quo agitur, con-
siderat Peregr. *cons.* 43. *à princ. lib.* 3. Mant. *de coniect. lib.*
11. *tit.* 20. *num.* 25. Fusar. *in sæpè cit. quæst.* 490. *num.* 185.
Buratt. *decis.* 568. *num.* 9. vel bona deuenirent ad Confra-
ternitatem vltimo loco substitutam, † quam non est veri- 15
simile Testatricem voluisse nepotibus præferri, vt in termi-
nis de loco pio notat Alex. *cons.* 64. *num.* 5. *ante fin. lib.* 5.
Pereg. *d. cons.* 132. *num.* 6. *vers.* 3. *principaliter lib.* 5. Fusar.
d. quæst. 490. *num.* 143.

Concurrit † etiam prohibitio Trebellianicæ, Gozad. *con- 16
sil.* 64. *num.* 3. Decian. *cons.* 103. *num.* 27. *lib.* 2. Fusar. *cons.*
145. *num.* 21. & quod Testatrix post positionem liberorum
in conditione dixit hoc casu, *substituo Confraternitatem,
&c.* ex quo † illorum vocatione, arguit Cell. Vgo *cons.* 20.
ante num. 39. Rust. *de lib. in cond. posit. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 12.
Fusar. *quæst.* 437. *num.* 128. hæ autem coniecturæ licet seor-
sim consideratæ aliquam possent pati difficultatem, † simul 18
tamen vnitæ sufficere videntur ad inducendam trasmissio-
nem hæreditatis Matri debitæ in filios, ad not. in *l. si stipu-
latus, ff. de vsur.* Mandel. *cons.* 464. *num.* 5. *in fin. lib.* 3. Bero.
cons. 104. *num.* 13. *vol.* 2. Ceph. *cons.* 251. *num.* 87. Giouagn.
cons. 38. *num.* 34. *lib.* 1. Mant. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 3. *n.* 27.
Rot. coram san. mem. Gregor. *decis.* 329. *num.* 10. *decis.*
337. *num.* 4. coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis.* 126. *num.*
37. *in recent. decis.* 142. *num.* 4. *part.* 4. *decis.* 237. *num.* 3.
part. 5. *& in d. Bononien. fideicommiss. de Fornasarijs coram
Reuerendiss. P. Domino meo Verospio §. ad elucendum,
in fin.*

Firmato igitur ex prædictis fideicommisso, illiusque
purificatione ad fauorem Fratrum de Giacchettis, cætera
requisita pro obtinenda immissione indubitata sunt,
nam legitimatio personarum, † nempè quod illi sint 19

filij Octauiæ, probatur ex quatuor Testibus formiter eaa-
minatis, Rot. *decis. 10. num. 1. part. 7. recent. in Bononien.
fideicommiss. de Amorinis 18. Maij 1648. §. quod autem*,
*coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio, & in d. Romana fi-
deicommissi de Alicornis 3. Iunij præteriti, §. cum igitur, co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Identitas verò bonorum incontrouertibilis redditur
ex Inuentario per Marcum Antonium hæredem, &
20 dict. Ioan. Franciscum confecto; quod † in præiudi-
cium Ioannis Baptistæ ab eis causam babentis facit pro-
bationem probatam, *l. fin. C. arb. tut.* Peregr. *de fidei-
commiss. art. 44. num. 2.* Rot. *decis. 426. num. 2. part. 1.
recent.* coram Buratt. *decis. 637. num. 6.* ibique Add.
*num. 15. in Bononien. fideicommiss. 16. Martij 1640. co-
ram Reuerendiss. P. Domino meo Bichio, & in Melenita-
na fideicommiss. 20. Iunij 1650. coram Reuerendiss. P. D.*
21 *meo Otthobone*, † cùm illud præsertim ex Testibus etiam
coadiuuetur, vt ad propositum ponderauit Rot. *in Bono-
nien. fideicommiss. de Nascentorijs 20. Iunij eiusdem, §. alte-
rum, coram R. P. D. meo Peutingerio.*

Quod autem huiusmodi bona fuerint in hæreditate
Antoniæ Testatricis constat ex dicto Inuentario, in
22 † quo talia enunciantur, & in illius hæreditate reperta
asseruatur, ad text. *in l. Tutor qui repertorium in princ. ff.
de admin. tut.* Gratian. *discept. 765. num. 59.* Fusar. *q. 618.
num. 1.* Rot. coram san. mem. Gregor. *decis. 575. num. 3. in
recent. decis. 407. part. 2. decis. 344. vtrobique num. 2. part. 3.
& in d. Bononien. fideicommiss. de Amorinis 18. Martij
1648. §. bona autem, coram Reuerendiss. P. D. meo Meltio,*
& quod eadem hodie possideantur per Ioannem Baptistam
23 † probatur ex testibus datis in Summ. actor. num. 6. & ea
litis substentationem, iuat. *decis.* Verall. *369. part. 2.* Rot.
coram Seraph. *decis. 1415. num. 3.* coram Buratt. *decis. 693.
num. 5. decis. 728. num. 3.* coram Coccin. *decis. 161. num. 2.
in Beneuentana domus 13. Nouembris 1648. §. possessio, co-
ram Reuerendiss. P. Domino meo Otthobono, & in Leodien.
Dominorum 25. Iunij 1649. §. siquidem, coram Reuerendiss.
P. D. meo Corrado.*

Habita verò non fuerunt in consideratione ea, quæ ex
Constitutionibus Regni obijciebantur contra Testamen-
tum, quod videlicet non esset in forma probanti ea defe-
ctu illius reassumptionis in carta de coiro, & subscriptio-
nis Iudicis, & duorum, vel trium testium. Quia istæ
24 † solemnitates iam ab Aula recesserunt, & de facto non
seruantur, vt testantur Minadous. *decis. 11.* Rouit. *in
25 pragm. 2. de fid. instr. num. 15.* † quod maximè procedit in
foro Ecclesiastico, in quo illæ tanquam laicales, nec etiam
de iure seruari debent, vt in terminis respondit Rot. coram
Reuerendiss. Vrgellen. *decis. 91. num. 8. & seq.*

Minus obstat, quod in extractione huiusce Testamenti
26 citatio partis non interuenerit; Quia † hæc non requiri-
tur, vbi illud, vel à Notario rogato, vel ab eius successo-
re extractum fuit, Bart. *in l. si quis ex argentarijs §. cogen-
tur sub num. 3. ff. de eden.* Rot. coram san. mem. Gregor. *de-
cis. 3. num. 1.* coram Caual. *decis. 548. num. 3. in recent. de-
cis. 294. num. 25. part. 7. in Barchinonen. Iurisdictionis 1. Iu-
lij 1644. §. iura autem, coram Reuerendiss. P. Domino meo
Bichio*, latèque probat Fenzon. *ad Stat. Vrb. lib. 1. cap. 36.
num. 11. cum seqq.*

Et ita conclusum fuit Giacchetti dandam esse immissio-
nem vtraque parte bis Informante.

R. P. D. PEVTINGERIO.

Romana Vineæ.

Veneris 24. Martij 1651.

A R G V M E N T V M.

Hæres cum *benefic. leg. & inuentarij*, bona per de-
functum alienata auocare potest, quoties ad
illa venit alio titulo quam hæreditatio. Exceptio
retentionis turbida non admittitur.

S V M M A R I V M.

1 *Validitas sententiarum in dubio semper præsu-
mitur.*
3 *Hæredi debetur immissio in bonis à Testatore pos-
sessis.*
4 *Venditio facta contra modum à Testatore sub expressa
nullitatis declaratione præscriptum, est ipso iure nulla.*
5 *Alienantis iure extincto ipsa quoque alienatio remanet
extincta.*
6 *Hæres non potest impugnare factum defuncti.*
7 *Hæres cum* benefic. leg. & inuentarij, *potest auocare bo-
na per defunctum alienata, alio tamen iure, quàm hæ-
reditario.*
*Inuentarij beneficium præseruat omnes actiones hæredi
competentes, num. 7.*
8 *Possessio capta lite pendente est attentata.*
9 *Persona eadem reputatur, quæ eodem iure defensionis
vtitur.*
10 *Creditum illiquidum non dicitur aptum ad retentionem
consequendam.*
11 *Retentio ex causa non æquè priuilegiata non admittitur,
vbi amplia in causa attentatorum vitio subiacente.*
12 *Immissio vtrique conceditur, quando vtrique satisfieri
potest.*

*Decisiones in hac causa emanatæ coram Eminentiss. D. Car-
din. Otthobone videri possunt inter eius impress.*

DECISIO CCCLXXVIII.

PRo confirmatione sententiæ à R. P. D. meo Otthobo-
no in hac causa latæ ad fauorem D. Ioannæ Baptistæ
de Curtis Domini responderunt, quia illius validitas non
controuertitur, † & in dubio semper præsumitur, vt fuit 1
dictum in *Florent. Donationis, seu separationis bonorum 2.
Decembris prox. præt. §. præsertim ad fin. cum ibi concord.
coram me.* Iustitia verò patet ex vocatione D. Ioannæ Ba-
ptistæ resultante ex claris verbis testamenti q. Camilli de
Curtis non vitiati, nec cancellati, in quo ipsa in casum de-
ficientiæ lineæ masculinæ R. P. D. Francisci Curti ad fidei-
commissum ab eo institutum vocata legitur; Vnde cùm
dictus Franciscus sine filijs masculis decesserit, vt in Sum-
mar. Dominæ Ioannæ Baptistæ num. 8. & firmatur *in de-
cisione 25. Maij 1649. §. nam stante coram Reuerendiss. Ter-
racinen.* cum pluribus congestis *in Romana fideicommissi de
Alicornis 3. Iunij 1650. in §. illius autem, coram Reuerendiss.
D. meo Decano*, nec dubitari possit quin Camillus testator
vineam, de qua agitur donec vixit possederit, prout illam
hæreditario eius nomine dictus Franciscus retinuit, interq;
bona hæreditaria Camilli descripsit, vt constat ex publicis
instrumentis, eodem Sum. n. 9. & 10. † vtique præfatæ D.
Ioannæ Baptistæ in dictam vineam debita fuit immissio, ex
remed. *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Rot. *decis. 472. n. 1.
part. 3. decis. 111. n. 1. decis. 148. n. 6. & 7. part. 4. tom. 2. de-
cis. 330. n. 1. & 2. & decis. 408. n. 1. part. 5. recent.*

Non obstat, quod vinea hæc vigore facultatis alienan-
di à Camillo fideicommittente hæredibus concessæ per di-
ctum Franciscum primum Camilli hæredem validè fuerit
Nicolao Clarello vendita sub die 7. Febr. 1646. quia huic
obiecto optimè respondet *decisione edita 2. Iunij 1649. in
§. sed neque coram R. P. D. meo Otthobono.* Debuisset enim il-
le non solum in ipso actu venditionis, sed etiam antequam
deueniretur ad illam, seruare modum in testamento sibi
præscriptum sub expressa nullitatis declaratione, vt in di-
cto Summ. num. 3. † quo non seruato certum est venditio-
nem huiusmodi nullam fuisse, ad text. *in cap. cum dilecta
22. in fin. de rescript.* Mant. *de tacit. lib. 4. tit. 6. nu. 9.* Surd.
decis. 144. n. 17. & tenuit Rota *in Perusina Pensionis 9. De-
cembris 1650. post princip. vers. qua quidem forma, coram me.*
Et propterea nullum exindè D. Ioannæ Baptistæ post eum
vocatæ præiudicium inferri potuit; Nam extincto ipsius
alienantis Iure † ipsa quoque alienatio per consequens ne- 5
cessarium extincta remansit, iuxta text. *in l. fin. C. comm.
de legat.* Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis. 40.
num. 46. & in dicta Romana fideicommiss. de Alicornis 3. Iu-
nij 1650. §. non obstat ad fin. coram Reuerendiss. D. meo
Decano.*

Nec refert, quod Ioanna Baptista tanquam hæres dicti
R. P. D. Francisci † factum illius quoad d. venditionem 6
impugnare non possit, ad text. *in l. vindicantem 17. ff. de
euict. & l. cum à matre 14. C. de re vendic.* quia placuit re-
sponsio, quod ipsa non est hæres simpliciter, sed cum be-
neficio legis, & Inuentarij; Ideòque bona per defunctum
alienata auocare non prohibetur, dum ad ea consequenda
alio iure, quam hæreditario venit, † cùm hoc sit spe- 7
ciale

ciale Inuentarij beneficium, vt omnes actiones hæredi competentes præseruet, & quoad manum vitandum constituat eum, ac si hæreditatem non adiuisset, *l. fin. §. in computatione, Cod. de iur. delib.* latè Surd. *cons. 7. num. 31. & seq.* Laderch. *cons. 138. num. 4. & 5.* Rota *decis. 724. num. 2. part. 4. recent.* cum alijs relatis *in Bononien. fideicommiss. de Rubeis 30. May 1646. sub §. non obstat il 3. coram R. P. D. meo Corrado.*

Minus obstat possessio huius vineæ capta à Fabio Segnero in eaecutionem sententiæ A. C. de mense Nouembris 1646. quia vtraque emanauit lite hac in Rota pendente, ad quam idem Fabius vigore specialis Commissionis ad-
8 missus fuerat sub die 20. Aprilis 1619. † & proinde neutra ab attentatorum vitio defendi potest, *tot. tit. ff. & C. vt lite pend.* & præter adductos in *in d. decis. 2. Iunij 1649. in §. quod autem, coram R. P. D. meo Otthobono,* dixit Rot. *decis. 159. num. 5. part. 2. recent.* coram Card. Caualer. *decis. 282.* & coram Gregor. XV. *decis. 305. num. 1.*

Neque Fabium escusat adducta diuersitas causæ, & personarum, quia causa eadem omninò est ex eisdem Instrumentis censuum ab ipsomet in Rota productis die 18. Ianuarij eiusdem anni 1619. prout eadem erat eius persona, ac rei conuenti, licet enim nun fuerit idem Camillus cum quo lis agebatur coram A. C. sed Nicolaus Clarellus titulo emptionis à Camillo causam habens, eadem tamen vtique
9 reputatur illius persona, ac rei conuenti, † dum eodem defensionis iure vtebatur, vt patet ea intimationibus à dicto Francisco factis, Summ. Fabij num. 13. *l. de eadem re 5. l. si à te 9. §. Iulianus scribit, l. si mator 11. §. eadem causam, l. cum quæritur 12. cum seqq. ff. de except. rei iud.* Lancell. *de attentat. post inhib. part. 2. cap. 20. limit. 24. num. 18.*

Frustra demum Fabius d. Vineæ retentionem allegat ea causa anterioris Crediti ratione dd. censuum de annis 1597. & 1598. eidem cessorum, quia hoc prætensum creditum tanquam illiquidum ea pensionibus domus per eum inhabitatæ, & nomine proprio respectiuè locatæ ab ipso perceptis, vt patet ex Instrumento 12. Martij 1616. stipulato, ac ex subsecutis exactionibus relatis in d. Summ.
10 D. Ioannæ Baptistæ n. 12. † nullo pacto retentionis commodum tribuit, Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. *decis. 113. n. 7.* coram Greg. XV. *decis. 254. n. 3. dec. 433. n. 5. p. 2. & decis. 411. n. 24. p. 5. recent.* & alias in hac causa ponderatum fuit 3. *Iunij 1619. in §. neo obstat cessionem, coram bon. mem. Remboldo, 24. Iunij 1648. §. cessat pariter, coram Reuerendiss. Terracinen. & 2. Iunij 1649. §. fin. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Et parum refert, quod ex eisdem pensionibus d. domus Victoriæ Fabij cognatæ alimenta pro rata scut. 2000. doris maternæ solui debeant iuxta resolutionem Rotalem sub die 1. Iulij 1620. coram bon. mem. Remboldo emanatam, quia vltra quod dicta quantitas nunquam adhuc declarata fuit, firma semper remanet veritas dictæ locationis à Fabio proprio nomine factæ ea qua redditur illiquidum assertum eius creditum.

Præsertim quia eiusdem vineæ possessionem cum mani-
11 festo attentatorum vitio adeptus fuit, † quo casu retentionis exceptionem ea causa non æquè priuilegiata spernendam esse tradit post alios Lancell. *de attentat. par. 3. cap. 24. q. 28. per tot.*

Debetur insuper immissio D. Ioannæ Baptistæ, quia ex Instrumento assignationis dictæ domus factæ Victoriæ per Stephanum Camilli debitorem die 28. Aprilis 1614. Summ. Fabij num. 6. clarè colligitur, quod dicta Domus est valoris scut. 5000. ad minus, & sic ex ea tam Victoriæ, quàm ipsi Fabio pro prætenso eius credito commodè satisfieri potest;
21 Vnde † intrat optima æquitatis ratio aliàs à Rota in proposito ponderata in *decis. 559. sub num. 5. vers. cæterum p. 5. recent. & in Romana, seu Sabinen. Census 20. Nouembris 1624. coram bon. mem. Vbaldo impress. apud Modern. in tract. de Cens. decis. 451. sub num. 11. & 12.*

Et ita vtraque, &c.



R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Carpianis.

Veneris 5. May 1651.

ARGVMENTVM.

Immissio conceditur fideicommissario docto de fideicommisso, & de identitate bonorum. Transactio facta ab hærede grauato non afficit fideicommissarium nisi concurret necessitas transactionis, & bona fides.

SVMMARIVM.

1 *Decisiones de stylo Rotæ supponuntur.*
2 *Identitas rei fideicommissariæ probatur ex possessione adepta illius rei tanquam fideicommissariæ.*
3 *Immissio tam contra hæredes grauati, quàm contra tertios conceditur docto de fideicommisso, & de identitate bonorum.*
4 *Possessio obtenta iure conditoris non impedit possessionem tradendam fideicommissario tanquam Domino cum sint inter se compatibiles, & diuersæ, & n. 5.*
5 *Possessio à creditore obtenta adstipulatur fideicommissario qui non sibi, sed debitori possidet.*
6 *Transactio non benè iustificata, nec in actis producta attendi non debet.*
7 *Transactio non afficit fideicommissarium ex propria persona agentem.*
8 *Transactio ab hærede grauato super fideicommisso facta non afficit fideicommissarium nisi probetur causa necessaria, & bona fides.*
Et ex quo bona fides excludatur, num. 9.
9 *Transactio super re non controuersa non potest in præiudicium vocatorum fieri à grauato.*

Decisio, quæ hic allegatur sub die 13. Ianuarij 1651. & aliæ in hac causa emanatæ erunt infra in seq. parte.

DECISIO CCCXXIX.

MOnasterio Sancti Bernardini de Vrbe ea persona Sororis Catherinæ (quæ professionem ibidem emiserat Regularem immissionem Domorum, de quibus agitur, hodie DD. adiudicarunt; Quia fideicommissum in ijs à quondam Iacobo de Carpianis institutum, ac fauore ipsius Catherinæ per obitum Oliuerij vltimo loco prædefuncti purificatum iustificatur, non solùm ea Testamento Iacobi,
† sed etiam ex decisione hactenus edita coram me 13. Ia- 1
nuarij præteriti, ea ineoncusso huius sacri Tribunalis stylo in hac disputatione dubij diuersi pernecesse supponenda, vt diait Rot. *decis. 354. num. 8. part. 4. & 604. num. 4. par. 5. recent. & in Bononien. Pecuniaria de Lambertinis 3. Iulij 1647. in §. 1. coram R. P. D. meo Bichio, & in Bonon. Fideicommissi de Amoritis 21. Iunij 1649. in §. quia licet coram R. P. D. meo Meltio:* Domorum verò identitatem ea eo
concludit, † quod Scariattus detentor, ac Reus modo con- 2
uentus, illarum possessionem vti spectantium ad fideicommittentis hæreditatem adeptus fuit, & retinet adhuc pro credito, cum eodem fideicommittente mediante persona grauati contracto, vt notat Peregr. *de fideicommissis art. 4. n. 20.* Fusar. *de substit. q. 618. n. 29.* Rot. *decis. 456. n. 4. p. 2. recent. & in Romana Saluiani 18. Martij 1650. in §. hinc*
instantibus Monachis coram R. P. D. meo Bichio; † His enim 3
concurrentibus contra grauati hæredes, ac tertios quoque possessores immissio ex remedio legis vltimæ concedi solet, *iuxt. gloss. finalem in l. penultima, C. ad Senat. Consult. Trebell.* & post eam notat Bart. *num. 6. cum seqq.* Gabr. *cons. 44. n. 6. cum seqq. lib. 2.* Pereg. *de fideicommiss. art. 48. n. 20.* Rot. *decis. 301. n. 5. & decis. 306. n. 1. p. 6. recent.* & in alijs relatis in *Bononien. fideicommissi de Rubeis 30. May 1646. coram Reuerendiss. P. D. meo Corrado, & in Romana fideicommissi de Alicornis 3. Iulij præteriti, coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Hanc autem immissionem impedire non poterit retentio domorum alias Scarlatto tanquam fideicommittentis creditnri decreta; Dum siue præiudicio ipsius petita fuit à Monasterio, cui proindè possessio iure creditoris,

& ad effectum sibi tantummodo satisfaciendi de fructibus,
4 atque pensionibus antecedenter obtenta, † non obstat,
quin fideicommissario tanquam Domino, ac proprietario
quoque tradatur immissio, dum compatibilis esset cum altera
creditoris, ab eaque existit omninò diuersa, ad text.
in leg. 3. §. ex pluribus, ff. de acquir. possess. Bart. *in l. si duo*
num. 4. ff. vti possidetis, Rota *in Romana, seu Casenaten.*
Hereditatis 4. Iunij 1635. in §. 4. & vltimo, coram bon. mem.
Pirouano, & in Ianuen. fideicommissi 4. Maij 1590. coram
Platto post Fenzonium ad Vrbis Statutum decis. 123. versic.
non obstat possessio, & in Romana Bonorum de Sanctacruce
5. Iunij 1610. coram Sacrato, vbi præterea, quod retentio
creditori decreta fideicommissario potius adstipuletur dum
non sibi, sed debitori possidet, ac illius hæredi, ad text. *in l.*
sciendum, §. creditor, ff. qui satisdare cogantur, & l. seruus nomine,
ff. de vsucap. Bart. *in l. ab empt. n. 10. ff. de pact.* Surd.
cons. 481. num. 14. Menoch. *de recuper. remed. 14. num. 37.*

Nec eamdem immissionem poterit retardare transactio
inter Scarlattum, ac Oliuerium grauatum, & Iuliam de
Nutis, vt asseritur celebrata. Cùm illa vti non benè iu-
6 stificata, † nec in actis producta attendi non debeat, iuxt.
decis. Rot. *444. num. 8. part. 1. diuersor. & 278. num. 2. p. 4.*
recent. & coram Gregor. *decis. 224. num. 5.* vbi latè Add.
7 Neque fideicommissarium ex propria persona † ad immissionem
agentem, nec transigentium hæredem afficiat, ad
text. *in l. Imperatores, ff. de transact. & in l. 1. C. eodem tit.*
Rot. coram Gregor. *decis. 418. num. 10. & part. 5. recentior.*
decis. 147. num. 1. 306. num. 10. & 337. num. 14. præsertim
8 quia non constat; bona † hæc speciali fideicommisso subiecta,
ex iuxtà, ac necessaria causa Scarlatto fuisse dimissa,
& plenè in ipsum bona fide translata, Natt. *cons. 304. n. 8.*
Pereg. *de fideicommissis art. 52. num. 91.* Fusar. *de substit.*
quæst. 562. num. 2. & 4. & 708. num. 11. & in consil. 139. n. 5.
Odd. *de prohib. alienat. quæst. 29. num. 162. & 166.* Rot. *decis.*
306. num. 10. part. 5. recent. & in Bononien. fideicommissi
de Blanchis 20. Aprilis 1646. & 28. Iunij sequentis anni co-
9 *ram R. P. D. meo Roias.* † Et hæc bona fides excludatur in
casu proposito ex lite super fructibus vertente solummodo
non autem super Iure proprietatis, super qua non controuersa
proindè transigi non potuit in præiudicium vocatorum,
ad text. *in l. 1. ff. de transact. & in l. 2. C. eodem tit.*
notant Doct. *in l. de pupillo, §. si pluribus, ff. de oper. nou.*
nunc. Hond. *consil. 49. num. 4. lib. 1.* Osach. *decis. 91. num. 6.*
Rot. *decis. 271. num. 21. part. 6. recent.*

Et ita altera tantùm parte Informante decisum, &c.

R. P. D. BICHIO.

Maioricen̄ Celebrationis Missarum.

Lunæ 28. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Ecclesia habens quasi possessionem est in illa manutenenda, & quasi possessio ex actibus obligationis acquiritur non autem facultatiuis. Actus possunt esse facultatiui respectu Canonici Turnarij, necessarij verò respectu totius Turni; Et ex quibus dicantur obligatorij,

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia habens quasi possessionem illa, vel Promotor eius nomine est in ea manutenendus.*
2 *Quasi possessio seruitij acquiritur dum probatur aliquando seruitium fuisse præstitum.*
3 *Quasi possessio non acquiritur ex actibus facultatiuis.*
4 *Facultatiuas, & spontaneitas excluditur ex obligatione aliquid faciendi.*
5 *Quasi possessio adhoc vt sit manutenibilis sat est, quod reuocetur in dubio an actus fuerint facultatiui, nec ne nisi præsumptio vehemens aduersetur.*
6 *Verbum,* fiant, *est preceptiuum, & sic importat obligationem, & spontaneitatem excludit.*
Verbum, dicat, *est preceptiuum, & sic importat obligationem, num. 6.*
7 *Verbum,* seruetur, *indefinitè prolatum in re de sui natura habente tractum successiuum importet onus perpetuum.*
8 *Turnus non cadit nisi inter Canonicos, & proindè ipsimet sub illo comprehenduntur.*
9 *Potestas concessa Canonici de non celebrando, aut canendo intelligitur iuxta arbitrium boni viri, scilicet si sint legitimè impediti.*
10 *Libertas concessa cuiex Canonicis, non potest dici concessa toto Capitulo.*
11 *Actus potest esse voluntarius respectu Canonici Turnarij, & necessarius respectu solius Turni.*
12 *Turnus diuidit in singulos Canonicos exercitium eiusdem oneris.*
13 *Verbum,* mancamento, *supponit praexistentiam.*
14 *Deficere in adimplendo non dicitur quo adimplere non debet.*
15 *Capitulum recedere non valet ab onere acceptato.*
16 *Negatiua coarctata quando dicatur à Teste includi, licet illam expressè deponat.*
17 *Obseruantia longi temporis ne dum probat obligationem, sed fauore piæ causæ ex integro illam parit.*
Imo sufficit obseruantia decennalis, num. 18.
18 *Actus non præsumuntur facultatiui ob illarum multiplicitatem.*
19 *Actus dantes causam liti non attenduntur.*
20 *Actus faciendi à Canonicis si semel, aut bis sint facti à non Canonico creditur ob legitimum impedimentum accidisse.*
21 *Possessorium Summariissimum leuiores probationes admittit.*

Aliæ decisiones in hac causa emanatæ erunt in seq. part.

DECISIO CCCXXX.

CElebrat Cathedralis Ecclesia Maioricen̄ duplicis generis
Festiuitates dictas de Aloy, alias nuncupatas
Capitulares, alias Fidelium deuotione fundatas, ac dotatas.
De primis non est quæstio, sed in secundis recusantibus
Canonicis canere per se ipsos Euangelium Missæ
solemnis: Reuerendissimus Episcopus decreuit Ecclesiæ
manutentionem in quasi possessionem, recipiendi ab illis
seruitium cantus Missæ, & Euangelij. Deuolutoque
per appellationem Canonicorum negotio ad hoc Sacrum
Tribunal, & mihi commisso, decidendum hodie proposui.
An Promotori Ecclesiæ sit danda manutentio,
in quasi possessione canifaciendi Euangelium à Canonicis
in solemnitatibus prædictis; Et affirmatiua sententia
placuit: † Nam quasi possessio recipiendi seruitium huius- 1
modi cum sit penes Ecclesiam ipsi, (siue eius nomine Promotori)
competit manutentio, vt ferè in his terminis respondit
Rot. *in Salamantina Stipendiorum 16. Ian. 1696.*
& 3. Decembris 1607. coram Cardinalis Lancellotto Iuniore
impressa apud Modern. Perus. de manutentione decis. 96. n. 2.
& 3. & decis. 97.

Neque Canonici negant idem seruitium, in præteritum
præstitisse pluries; quod etiam affirmant testes deponentes
de visu per longissimum tempus, *dat. in Summario Promotoris*
num. 4. & 5. & satis esset aliquando ita fuisse seruatum:
† vt quasi possessio diceretur Ecclesiæ quęsita, iuxta Theor. 2
Ripa *in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 91. de cons. possess. &*
propriet. Roman. *cons. 311. n. 7.* Oldrad. *cons. 312. n. 2.* Dec.
cons. 117. sub n. 2. vers. quod autem, Gatz. *de benef. part. 5.*
cap. 5. n. 59. Rot. *decis. 337. part. 2.* apud Caputaquen. &
alias sæpissimè: sed asserentes id spontè fecisse; ac proinde
actus fuisse voluntarios; eo prætendunt adduci non posse
ad probandam assertam quasi possessionem; quippè † quæ 3
ex actibus facultatiuis non acquiritur, *l. Proculus, ff. de*
damn. infect. Decian. *cons. 144. n. 133. lib. 4.* Rot. *decis. 473.*
num. 1. part. 3. recentior. cum reliquis allegat. à Modern. Perusin.
de manut. obser. 53. num. 2. & seqq.

Verùm Promotoris replicationes infra adducendæ visæ
sunt obligationem canendi spontaneo, & facultatiuo cantui
contrariam, Rip. † *in cap. cum Ecclesia Sutrin. n. 55. de* 4
caus. poss. & propr. Menoch. *præsumpt. 67. n. 1. & seqq. lib. 6.*
Add. ad san. mem. Greg. XV. *decis. 162. sub litt. E. vers. primo*
sciendum, Rot. apud Pen. *decis. 135. n. 9. & in Pampilonen.*
Iuris nominandi Vicarium 15. Maij 1644. §. quia hoc,
coram R. P. D. meo Peutingero, suadere posse; vt saltem du-
bium sit: an † actus canendi fuerint facultatiui; quod suf- 5
ficit ad obtinendam desuper manutentionem, nisi præsumptio
valdè vehemens aduersetur, Add. ad san. mem. Gregor.
XV. *decis. 162. num. 15. in fin.* relat. à Modern. Auenion.
quæst. & resolut. lib. 1. cap. 15. num. 17. & à Modern.
Perus. *de manut. dicta obseru. 53. num. 16.* Rot. Bonon. *diuers.*
decis. 138. num. 58. & 59. Seraph. *decis. 325. num. 3.*

Adest

Adeſt ſiquidem Capitulate decretum editum die 5. Se-
ptembris anno 1603. diſponens, quod feſta, de quibus
agitur: fiant à Canonicis per Turnum: verbum enim
6 *fiant*, † cum ſit præceptiuum, *Clem. exiui de Paradiſo,*
verſ. item ordo de verb. ſignif. Pariſ. *conſil.* 19. *num.* 132. *lib.* 2.
prout & ſubſequens verbum dicat, ibi, *dicat Euangelium*,
importare videtur præciſam obligationem ſpontaneam
excludere, vt in puncto celebrationis Miſſæ; aduertit Mo-
dern. Carpenſis *controu. for. cap.* 38. *num.* 22. *& ſeqq.* Con-
ſonat aliud decretum Capitulare ſub die 17. Septembris
eiuſdem anni; Mandans, quod in hiſce feſtis ſeruetur Tur-
nus: ponderando verbum, *ſeruetur*, quod indefinitè pro-
7 latum † in re de ſui natura tractum ſucceſſiuum habente
iniungit onus: ſic perpetuò faciendi, Felin. *in cap.* 2. *num.* 5.
fall. 2. *& 5. de tregua, & pace*, Cyn. *in l. ſi quis heredem n.* 2.
verſ. nam quidem, C. de inſtit. & ſubſtit. Iaſ. *in l. ſi ab arbi-*
trio ſub num. 13. *verſ. ſecundo, & fortius, ff. qui ſatisd. cog.*
Aug. *conſil.* 34. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 677. *num.* 2. *part.* 1. *diuer-*
8 *ſorum*: † Turnus autem ex Eccleſiæ inſtituto non cadit
niſi inter Canonicos, qui proindè per ſe ipſos canere de-
bent, Garz. *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 495.

Nec obſtat, quod in vtroque decreto detur Canonico
exiſtenti in Turno poteſtas non celebrandi, aut canendi,
ſi nolit; nam præter quod vnus ex Dominis animaduertit.
9 † Intelligendum hoc eſſe de voluntate legali iuxta boni vi-
ri arbitrium: hoc eſt, ſi legitimo impedimento detineatur,
vt in ſortior. termin. Guttier. *conſil.* 1. *num.* 11. *verſ. & præ-*
dicta, Barbat. *conſil.* 33. *num.* 8. *verſ. quià ad hoc reſpondeo*
lib. 2. Garz. *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 504. & alijs quos ad
rem noſtram allegat Modern. Carpen. *dicto cap.* 38. *ſub*
num. 27. *verſ. verum, & num.* 28. non rectè à libertate con-
10 ceſſa Turnario infertur, quod † omnes Canonici poſſint
recuſare; dum vltrò diſponitur, quod eo recuſante, Tur-
11 nus ad alios tranſeat: † quia ſtant ſimul quod actus reſpe-
ctu Canonici Turnarij ſit voluntarius, neceſſarius verò
reſpectu totius Capituli; in quo reſidet formale onus ca-
12 nendi: † ſolùmque Turnus diuidit in ſingulos Canonicos
eiuſdem oneris exercitium, vt ex doctr. Bart. *in l. inter Tu-*
tores num. 16. *ff. de admin. tut.* tradit in term. Turni inter
Canonicos, Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 11. *&* 29. & di-
xit Rot. penes Seraphin. *deciſ.* 980. *num.* 10. *&* 11. *Montis-*
alti Beneficij 15. *Decemb.* 1645. §. *& additur coram me.*

Eò magis quia decreta, arbitrium nolendi tribuunt qui-
dem exiſtenti in Turno, ſed in hac parte non loquuntur de
alijs Canonicis immediatè ſequentibus; imò explicitè man-
dant, quod ad illos Turnus tranſeat, ibi: *Canonicum ad*
quem ſpectat Turnus, & eo non acceptante tranſeat Turnus
ad alium immediatè ſequentem Summar. Promot. num. 6.
necnon quia emanarunt non ad minuendam Capituli obli-
gationem; ſed augendum, diffundendumque illius emolu-
mentum, ac exercitium in omnes Canonicos cum prius illi
ſolum participarent; quos fundatores feſtorum inuitaſſent:
vt deponit quartus Teſtis *dicto Summ. num.* 4. quam obli-
gationem Capitulum agnouit etiam in alio decreto anni
1650. vbi inhærendo decretis anni 1603. vt facilius obſer-
uentur neque ex parte Capitularium deficiat ſeruitium,
ibi: *Per facilitare, che non ci ſia mancamento de' Signori*
Capitulari, che officiano in detti giorni. Conſtituit vltra or-
dinariam diſtributionem alia extraordinaria celebranti
Miſſam, & canenti Euangelium ſoluatur à menſa Capituli,
Summario num. 7. Neque enim Capitulum propriam men-
ſam extraordinaria diſtributione grauaſſet, pro adimple-
13 mento huius ſeruitij niſi ad illud teneretur, † & verbum il-
lud, *mancamento*, ſupponit præexiſtentiam debiti, cùm
14 † deficere in adimplendo non dicatur qui non debet, *leg.*
non intelligitur 3. §. *multa, ff. de iur. Fiſc. l. amiſſione* 5.
§. *primo, ff. capit. Domin. l. Caius* 11. *in fine, ff. vſur. l. ſi*
extraneus 34. *in principio, ff. iur. doc. l. non videntur* 84. *l. non*
poteſt videri 100. *l. non poteſt videri* 209. *ff. reg. iur.*

Quod etiam demonſtrant tum fundationes harum feſti-
uitatum, in quarum aliquibus aſſignatur certum emolu-
mentum Canonico canenti Euangelium, *Summ. Promot.*
num. 2. aliæ fuerunt à Capitulo acceptatæ cum onere ſolitæ
ſolemnitatis: quod perneceſſe intelligitur cum cantu Ca-
nonici, vt explicant Teſtes *Summar. ibid. num.* 4. *in fin.* vt
15 † propterea Capitulum ab onere acceptato recedere non
valeat, vt in prox. termin. ratiocinatur Rot. apud Peniam
deciſ. 146. *num.* 1. *&* 2. Tum ſubſequens obſeruantia pro-
bata ex pluribus teſtib. quorum ſignanter quintus exami-
natus ad inſtantiam Promotoris, *Summar. num.* 4. eſt æta-
tis 80. annorum, & deponit quod ſpatio 66. annorum in
quibus Beneficiatus eſt Eccleſiæ huius Cathedralis, ſem-
per vidit Euangelium in his feſtiuitatibus cani à Canonico,
nec vnquam vidit, quod alius non Canonicus cecinerit, id
quod in teſte veriſimiliter informato, quia Beneficiatus eſt,
† includit negatiuam coarctatam, licet non ſubdat aliter 16
fieri non potuiſſe, quin ſciuerit Aretin. *in cap. cum cauſam*
num. 37. *de teſtib.* Pariſ. *conſil.* 162. *num.* 14. *lib.* 4. Farin.
conſil. 151. *num.* 18. Add. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *de-*
ciſ. 325. *num.* 27. Cùmque omnes teſtes Promotoris depo-
nant de obſeruantia longi temporis hæc ipſa in re diuinum
cultum reſpiciente obligationem Capituli nedum probat,
† ſed quatenus opus ſit ex integro parit fauore Eccleſiæ,
Felin. *in cap ad Apoſtolicam num.* 3. *de Simon. port.* Abb.
in cap. ſuam num. 9. *eod. tit.* Guttier. *Canon. quæſt. lib.* 2.
quæſit. 21. *num.* 144. Caſſad. *deciſ. vnic. num.* 2. *&* 5. *de con-*
ſuetud. Rot. *deciſ.* 360. *ſub num.* 7 *verſ. vltra quod part.* 1. *rec.*
deciſ. 143. *num.* 5. *deciſ.* 1135. *n.* 2. *&* 3. *coram Penia*, vbi ſub-
ditur omnes affirmare, quod ſufficiat continua præſtatio 18
decem annorum: † eo facilius ad obſcurandam qualitatem
voluntarij, ſeu facultatiui, quæ ob actuum multiplicita-
tem non præſumitur, Adden. ad Gregor. XV. *deciſ.* 162.
num. 15. *ant. fin. verſ.* 2. *excluditur, & verſ.* 3. *vbi agitur*,
Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 3. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Seraph.
deciſ. 212. *num.* 2. *deciſ.* 323. *num.* 5. cum alijs relatis à Mo-
dern. Peruſ. *de manut. obſer.* 53. *num.* 20. *& ſeq.* vbi infert,
quod exindè acquiritur poſſeſſio manutenibilis.

Hanc ipſam obſeruantiam probant Teſtes Capituli non
attento, quod deponant de duobus actibus contrarijs, † qui 19
cum dederint cauſam liti, non merentur attendi, Giouagn.
conſil. 28. *num.* 38. *lib.* 2. Lancell. *de attent. part.* 2. *cap.* 4.
lim. 1. *num.* 111. *& ſeq.* Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 4. *num.* 2. prout attendi non meretur, quod ſemel aut
bis canente Miſſam Canonico, cecinerit Euangelium non
Canonicus: quia exiſtunt declarationes Sacræ Congrega-
tionis Rituum relatæ à Barboſ. *de Canon. & dignit. cap.* 34.
ſub num. 7. † idque factum credere pium eſt ob legitimum 20
aliquod impedimentum, vt in prox. term. ponderat Mo-
dern. Carpen. *controu. cap.* 38. *num.* 47.

Quæ omnia, vt ſupra dicebatur Domini non attu-
lerunt ad effectum aliquid decernendi in petitorio, ſed
ſolius ſummariſſimi poſſeſſorij, † quod leuiores pro- 21
bationes admittit ex allegat. in *deciſ.* 396. *num.* 1. *deciſ.*
547. *num.* 2. *deciſ.* 626. *num.* 2. *inter impreſſ. poſt tract. Mo-*
dern. Peruſ. de manut.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Leodien. Succeſſionis.

Veneris 14. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi reliquerit alicui omnia ſua bona pro-
uenientia de latere, & linea ſui Patris. Du-
bitatum, quæ bona veniant, & reſolutio eſt
venire omnia bona paterna, ſiue ſint profecti-
tia, ſiue aduentitia, & aliàs, vt hic in deci-
ſione. Teſtamenti vna pars, quando aliam in-
terpretetur, Teſtamentum primum, licet ſo-
leat declarare ſecundum, tam quando ſileat ta-
lis concluſio.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum paternorum appellatione, quæ veniant, &*
num. 2.
3 *ad Succeſſionis effectum ſolum cauſa immediata, & non*
mediata attenditur.
4 *Bona quod peruenerint à patre, vel peruenerint ab eius*
maioribus paria ſunt, & num. 5.
6 *Verba appoſita ad aliquid contra diſtinguendum non di-*
ſponunt.
7 *Bona, vt dicantur patrimonialia quid ſufficiat.*
8 *Grivell. deciſ.* 199. *Senatus Dolani, in quibus terminis*
loquatur. Declaratur num. 9.
10 *Teſtamenti vna pars, alteram declarat, & quando pro-*
cedat tale argumentum, & num. 12.

13 *Testamentum anterior declarat posterior.*
14 *Testamentum primum, quoties in substantialibus reuocatur, nulla impellente necessitate, tunc ex eo non desumitur sequentis testamenti declaratio.*
15 *in Legatis stricta facienda est interpretatio.*
16 *Legatum aliud est, & aliud particularis institutio.*

In eadem causa facta fuit alia decisio sub die 1. Iulij 1654. coram eodem Reuerendiss. Cerro. Vbi resoluta fuerunt nonulla dubia circa supradictum articulum, vt habetur in in fine decisionis, & decisio erit in seq. Part. XII. recent.

DECISIO CCCXXXI.

IOannes Philippus de Matthijs in eius vltimo Testameoto inter cætera disposuit, *Quod omnia sua bona, quæ reperirentur ad ipsum spectare die sui obitus, & prouenientia ex latere sui Patris*, vnde inter Elisabettam vxorem Laurentij Dormael (quam non controuertitur esse illius proximiorem consanguineam ex dicto latere paterno) ac Mariam, & Catherinam de Oranis collitigantes dubitari contingit, quænam bona venirentur sub dicta dispositione.
Et proposita causa DD. existimarunt sub ea venire omnia
1 † bona paterna, siue aduentitia sint, siue profectitia, ac
2 non solum prouenien. à maioribus dicti sui † Patris, sed
etiam ab ipsmet Patre quomodocumque acquisita; Quia
cùm ad effectum successioois attendatur solum causa im-
3 mediata, vnde bona proueniunt, † non considerata
amplius illorum acquisitione origine, ad Text. *l. si Auia, C. de donat.* Castr. *in l. qui scitis, §. sin autem num. 3. in fin. vers. inspicitur, C. de bon. qua liber.* Barbos. *in l. post datum 41. num. 77. ff. solut. matrim.* Rouit. *cons. 100. num. 7.* Cancer. *var. resolut. part. 1. cap. 1. de substit. num. 44. vers. circa prædictum*, Tiraq. *de retract. lignag. §. 14. gloss. 2. num. 1.* Peregr. *decis. Patau. 77. num. 8. vsque in fin.* Ioseph de Sess. *decis. Aragon. 52. num. 18. vsque ad 25.* Nulla probabilis dif-
4 ferentia constitui potest inter acquisita à Patre, † & prouenientia ab eius maioribus cum omnia indistinctè appelleo-
5 tur paterna, & promiscuè accipiantur, atque cuncta † ex parte, & latere Patris prouenire dicantur, Bald. *cons. 104. sub num. 1. lib. 2.* benè Socc. iun. *cons. 1. num. 25. cum pluribus seqq. lib. 2.* Verba enim ibi, *prouenientia, & ex latere Pa-*
6 *tris*, censentur † solum adiecta ad contradistinguenda patrimonialia à matrimonialibus, vt scilicet illa, paternis, ista verò maternis assignentur, non autem satis est, vt di-
7 cantur patrimonialia, vel de latere † Patris, quod ab ipso, aut ab aliquo illius ascendente proueniant, Soccin. iun. *consil. 1. d. num. 25. vers. Hoc stante sequitur lib. 2.* Bary *de succes. rubr. de succes. intest. lib. 12. tit. quomodo Collateral. succed. vnic. sub num. 11. versic. Nam hæc differunt fol. mihi 339.*
Neque vrgent authoritates ab altera parte allegatæ, Gri-
8 uell. *enim decis.* † *Dolan. 109.* noo negat bona à Patre quæsita ex latere Patris dici noo posse, licet ex alijs verbis per ipsum relatis ad effectum diuidendi bona inter proximiores disponat, inspiciendam esse illorum originem vsq; ad communem stipitem, quod tamen nullatenos perimit casum
nostrum, cùm † maximè moueatur ex verbis generalibus 9
specialis consuetudinis, & sic pariter Cassan. alijque in contrarium adducti, non excludunt, quod bona si à Patre inceperint, paterna, & ex parte, vel latere dici non valeant.
Non obstat, quod dictus Testator in eodem Testamento particulariter disposuerit de prædicta Domo per eius Pa-
trem acqoisita, atque eaindè conoiucatur, quod † cætera 10
illius bona sub dicto Legato nullatenus comprehendere voluerit.
Quia præter quod adhuc concludenter noo constat d. Domum fuisse à Patre acquisitam; Nam aduertebant DD. quod huiusmodi argumentum probabiliter retorquetur, cùm enim acquisita à Patre comprehendantur sub dicto Legato necesse penitus fuit d. Domum excipere ad excluden. illius virtualiter compreheosionem, quod sanè non fuisset necessarium si illa ibidem non contineretur, vt litteraliter probat Text. *in cap. quæ sit, §. Denique*, ibi proponebat enim qui legauerat † Argentum, & rationes excepisse, oam, qui hæc inquit excipit non potest oon videri de cæteris rebus, quæ in ea essent, sensisse, &c. *ff. de fund. instruct.* Vigore enim huius exceptionis omnia alia bona eiusdem generis inclusa ceosentur, Natt. *cons. 159. num. 30. & 31.* Rot. *decis. 56. num. 2. & 4. & decis. 203. num. 1. part. 4. recent. & in Recanaten. Bonorum 29. Aprilis 1641. coram me, §. Ita pariter.*
Nec subsistit, quod voluntas dicti Testatoris relinquendi
proximioribus solum bona maiorum desumatur † ex alio 13
præcedenti illius Testamento io quo illis expresse relinquerat omnia bona sibi deuoluta per mortem Patris, & à Prædecessoribus prouenientia, &c.
Quia quoties prout hic, Testator primum Testamentum
in substantialibus reuocatur nulla † impellente necessitate, 14
verior, & communior est opinio, quod ex eo desumi oon valeat ipsius voluntatis interpretatio, neque subsequentis Testamenti declaratio, ex Theor. Bart. *in l. Status num. 2. ff. de Iur. fisc.* Dec. *in cap. 1. in prima lect. num. 58. vers. sed adde in secunda lectione num. 14.* Sim. de Præt. *de Interpret. vltim. volunt. lib. 1. fol. 5. sub num. 54. circa med. vers. contrarium in eadem dispositione fol. mihi 20.* Menoch. *lib. 4. præsumpt. 176. num. 5. & 8.* Cyriac. *contron. 96. num. 54.* Fusar. *de substit. quæst. 345. num. 22.* Rota *decis. 258. num. 9. part. 5. recent.*
Quod denique in legatis † stricta fieri debeat interpre- 15
tatio, procedit in dubio non autem in claris ex congestis per Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 7. cap. 1. num. 32.* vltra quod in proposito non versamur propriè io legato, sed in particulari institutione de bonis Paternis contradistincta ab alia de Maternis facta ad fauorem illarum de Oranis collitigaorium.
An autem sub dicta dispositione veniant bona quæsita Patri Testatoris ex Dote suæ Vxoris, iuxta allegatam consuetudinem Leodien. Domini mandarunt, quod super ea particulariter videatur.
Et ita vtraque, &c.

Finis Partis Vndecimæ.

I N D E X
RERVM, ET MATERIARVM
Quæ in hac Vndecima Parte Decisionum Recentiorum continentur.

A

ABBAS, ET ABBATISSA.



ABLATIVVS.

ABSENTIA.

ABSOLVTIO.

ACCEPTATIO.

ACCRESCENS.

ACQVISITIO.

A C T A.

Actus

A D I T I O.

ADIVDICATIO.

ADIMPLEMENTVM.

A D O P T I V V S.

ADMINISTRATORIS.

ad

ALIMENTA.

ALTERNATIVA.

ANIMVS.

ANNVS.

Anno-

ASSERTIO.

ASSIGNATIO.

ASSISTENTIA.

ATTENTATVM.

ATTESTATIO.

AVCTOR.

AVCTORITAS.

AVDITOR CAMERÆ.

AVDITV.

AVGVMENTVM.

B

BENEFICIATVS.

BENEFICIVM ECCLESIASTICVM IN GENERE.

CIRCA BENEFICIA ECCLESIASTICA QVOAD PRÆLATIONEM.

CIRCA BENEFICIA ECCLESIASTICA QVOAD POSSESSIONEM.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS CIRCA RESIGNATIONEM.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS QVOAD VACATIONEM.

DE BENEFICIIS QVOAD VALOREM.

BENEFICIVM QVOAD PROPHANA.

BENEPLACITVM APOSTOLICVM.

BONA QVOAD PROPHANA.

Bona alienata à grausto, & electa in causam legitimæ recuperari nequeunt à fideicommissarijs, decis. 180. num. 1.
Bonorum identitas probatur ex continuata successione illorum de vno in aliu n, decis. 93. num. 6.
Bona emphyteutica sub hypotheca generali comprehenduntur, quoties de prohibitione non constat, decis. 257. num. 12.
Bona alienari prohibita non veniunt in generali dispositione, decis. 365. num. 33.
in Bonis emphyteuticis immissio, quando nullatenus possit concedi, decis. 171. num. 9.
Bona, quæ iure cessionis ad aliquem peruenerunt iudicantur, vti propria, & non cedentis, decis. 7. num. 15.
Bonorum executio sufficit, vt resultet ex tacita declaratione, ac sententia Iudicis mandantis procedi ad vlteriora, decis. 25. num. 16.
Bona alienata æquare, vel non æquare legitimam quis debeat probare decis. 31. num. · Vide num. 25. & seq.
Bona emphyteotica, finita emphyteusi non deuoluuntur vnitur ad Dominum, sed de illis renouantur proximiores, vt hæredes in Statu Vrbini, & per totam, decis. 336. num. 4.
Bona sub eodem tenimento contenta eodem iure iudicari non debent, decis. 79. num. 10.
Bona patris non spectant ad filios; nisi ære alieno distracto, decis. 216. num. 11.
Bona aliqua quod spectent ad iuspatronatus, ea quo iustificetur, decis. 188. num. 10.
Bonorum excussio, vt dicatur legitimè facta per exequutorem, quæ sint necessaria, decis. 25. num. 12.
de Bonis, & fructibus omnibus existentibus intra fines Parochiæ decima debetur, decis. 345. num. 1.
Immò etiam debentur primitiæ decimis æquiparatæ, ibidem, num. 2.
Bonorum excussio Illius, qui decoxit, non est necessaria ad effectum, vt iam factus sit locus actioni subsidiariæ, decis. 25. num. 11.
Bona pupilli magni valoris non possunt alienari pro debito paruo pupilli, decis. 161. num. 3.
Bona aliqua, nisi probatum fuerit, quod aliquem peruenerint, non potest cogi ad reddendam rationem eorum, decis. 145. num. 19.
super Bonis alterius executio facta, quam debitoris, nullo iure potest subsistere, decis. 176. num. 13.
Bonorum identitas probatur ex possessione defuncti in loco, quo possidet hæres, decis. 31. num. 2.
Bona mulier possidens viuente viro iure familiaritatis, & mortuo causam possidendi sibi mutasse præsumitur ex titulo supernenienti, etiam absque alia declaratione, decis. 271. num. 1.
Bonorum paternorum appellatione, quæ veniant, decis. 381. num. 1. & 2.
Bona creditori assignata vsufructuanda cum pacto, quod post certum tempus censeantur, vel vendita, vel in solutum data subsint ne pacto, l. Commissoriæ, decis. 330. num. 10.
Bona feudalia non veniunt sub generali hypotheca, decis. 171. num. 3.
in Bonis filij legitima, quando non debeatur matri de tempore testamenti saltem in proprietate, decis. 236. num. 20.
Bona permutata spectant ad illum, ad quem spectabant bona, in quorum vicem fuerunt permutata, decis. 241. num. 10.
super Bonis alienari prohibitis census impositus, vel est ipso iure nollus, decis. 96. num. 1.
Vel saltem resoluitur à tempore mortis imponentium, ibidem, num. 2.
Bona emphyteutica Cæsenæ non extantibus masculis fœminæ succedunt, ea concessione Innocentij VIII. decis. 311. num. 1.
Bona materna quoad vsumfructum spectant ad patrem, sed quoad proprietatem; & dominium spectant ad filios, decis. 365. num. 37.
Bona debitoris, creditor possidens ex causa onerosa, licèt posterior, præferendus est priori ex causa lucratiua, intellige procedere, decis. 273. num. 9. & 10.
Bonorum excussio sufficit quod facta fuerit per vnum executorem maximè in Tribunali A. C. decis. 25. num. 14. & 15.
Bona pupilli, quando sunt alienanda, pro soluendis eius debitis, idest faciendum cum minori præiudicio pupilli, decis. 161. num. 4.
super Bonis feudalibus hypotheca regulariter non cadit, decis. 43. num. 15.
Bona intricata non sunt excutienda cùm habeantur, ac si non adessent, decis. 287. num. 7.
Bonorum subreptio, cùm sapiat delictum, est concludentissimè probanda, decis. 60. n. 15.
Bona distracta ab altero ea hæredibus in Illius portione sunt referenda, decis. 165. num. 9.
Bona alienata computantur in legitimam, decis. 180. num. 12.
Bona emphyteotica quando per diuisionem in lineam vnius ex hæredibus inuestiti obuenit in ea continuare, debet vsque ad totalem illius extinctionem, decis. 230. num. 19.

Bona filij non sunt particulariter obligata pro restitutione dotis, si constat illam fuisse receptam ab eius patre, decis. 41. num. 21.
Bona quod peruenerint à patre, vel peruenerint ab eius maioribus paria sunt, decis. 381. num. 4. & 5.
inter Bona immobilia census connumerantur, decis. 259. num. 10.
in Bonis suorum parentum legitima debetur filijs, decis. 146. num. 1.
Bonorum valor non probatur ex illorum emptione, vel venditione in præiudicium tertij, decis. 57. num. 14.
Amplia, vt num. 15.
Bona si fuissent in solutum data nequaquam fuisset conuentum de illis restituendis, decis. 330. num. 10.
de Bonis aliquibus facultatem habens disponendi id intelligitur tam de dispositione inter viuos, quàm in vltima voluntate, decis. 137. num. 6.
Bona, quando possint vocari à possessoribus remedio vtile Saluiani, decis. 66. num. 1.
Bonorum alienationes imputantur in detractiones alienanti competentes, decis. 43. num. 14.
Bona in Statu Vrbini ferè omnia sunt emphyteotica, & de ratione, decis. 336. num. 1.
Bona, vt dicantur patrimonialia quid sufficiat, decis. 371. num. 7.
Bona emphyteotica ex pacto, & prouidentia non dicuntur testatoris, nec veniunt sub nomine suorum bonorum, decis. 166. num. 2.
Et quando vide num. 7. cum sequent.

BONA ECCLESIASTICA.

Bonorum locatio Ecclesiæ facta ab antecessore non obligat successorem, quamuis agatur de locatione ad modicum tempus, decis. 75. num. 3.
Limita quando Rector contraxit nomine Ecclesiæ, & ad Ecclesiæ vtilitatem, & quando dicatur contraxisse nomine Ecclesiæ, ibid. num. 4. & 5.
Item limita quando annus est iam cœptus, culturaque impensa iam facta, ibid. num. 6.
Bona à Clero cum laicis pro indiuiso possessa non subiacent constitutioni laicali etiam quoad portionem laicorum laici cum Clerico, decis. 195. num. 4.
Bona Ecclesiæ vsurpare dicitur Episcopus, qui facit vnionem cum reseruatione iurispatronatus ad sui fauorem, decis. 131. num. 6.
Bona Monasterio spectantia non possunt alienari bona sine beneplacito Apostolico, decis. 127. num. 5.
Bona Ecclesiastica absque solemnitatibus, & causa, donare non possunt alteri Ecclesiæ, decis. 316. num 12.
Et possessio vigore dictæ donationis deprehensa est nulla, & infecta, ibidem num. 13.
Bona Ecclesiæ sine beneplacito Apostolico non possunt alienari, decis. 133. num. 7.
Itaque si sine eo fuerit facta non ligat successores, ibid. num. 8.
Bona Ecclesiæ vt validè alienari possint, requiritur copulatiuè iusta causa necessitatis, & vtilitas ipsius Ecclesiæ cum beneplacito Apostolico, decis. 83. num. 8.
de Bonis Ecclesiasticis quando agitur latius patet, & exuberat potestas, & officium Summi Pontificis, decis. 357. num. 72.
super Bonis beneficij concordia confirmata à Sede Apostolica, qualiter sit intelligenda, decis. 99. num. 8.
Et quando operetur, ibid.
Bonorum litigiosorum cessio facta ad fauorem Ecclesiæ, quando non possit dici facta in personam potentiorem, decis. 294. num. 9.
in Bonis Ecclesiæ emphyteuticis Papa habet absolutam, & omnimodam potestatem, decis. 357. num. 59.
Bonorum Ecclesiæ conductor, an possit agere contra primum locatorem, si successor ei non seruauerit, quo in locatione promissum fuerat, decis. 75. num. 41.
in Bonorum Ecclesiæ locatione, quando priuata vtilitas Rectoris, & non Ecclesiæ contemplata dicatur, decis. 75. num. 11.
Bonorum Ecclesiæ locatio vt dicatur facta in illius vtilitatem, non suffragatur obligatio bonorum Ecclesiæ, & successorum facta à Rectore, decis. 75. num. 10.
super Bonis Ecclesiasticis conuentio, sine auctoritate Papæ, multò minus tenet quando Ecclesiæ est nociua, decis. 133. num. 9.
Bonorum Ecclesiæ donatio causam vtilitatis, vel necessitatis copulatiuè requirit vnà cum beneplacito Apostolico, decis. 82. num. 8.
Bonorum Ecclesiæ alienatio non seruata extrauag. Ambitiosè de reb. Eccles. non alienan. est ipso iure nulla, decis. 85. n. 9.
Bonorum Ecclesiæ locatio facta ab antecessore vt obliget successorem quæ requiratur, decis. 75. num. 8.
de Bonis Ecclesiasticis Ecclesiæ Papa potest disponere tam præueniendo, quàm concurrendo cum Ordinarijs, decis. 357. num. 19.

BONA FIDEICOMMISSARIA.

Bona fideicommissaria super quibus fuit impositus census ex causa dotis, & postea à fideicommissarijs exactus, si deinde

B R E V E.

C

Causa

CEDENS.

CENSVRÆ.

CENSVS IN GENERE.

CENSVS QVOAD EXTINCTIONEM.

CENSVS QVO AD FRVCTVS.

meiita

CLAVSVLA IN GENERE.

CLAVSVLA IN SPECIE.

CON-

Con-

Con-

tur

DESCENDENTES.

DEVOLVTIO.

DEXTERA.

DICTIO.

DICTIO IN SPECIE.

Domi-

D O N A N S.

DONATARIVS DONATOR.

D O N A T I O.

Do-

E

ECCLESIA.

Eccle-

Quod

EMPHYTEVTA.

F A M I L I A.

F A T A L I A.

F A V O R.

F OE M I N Æ.

F E V D V M.

FIDEICOMMISSARIVS.

 solum

Fidei-

FIDEIVSSOR.

F I D E S.

Fru-

stes

H

HABILITAS.

Am-

HÆRES BENEFICIATVS.

HOMICIDIVM.

HOMO.

HOSPITALE.

HYPOTHECA.

I

IMMISSIO.

IMPEDIMENTVM.

Instru-

à Lai-

L E X.

L I B E R A T I O.

L I B E R T A S.

L I B E R.

LOCATIO.

LOCVPLETARI.

LOCVS.

L V C R V M.

M

M A I O R.

M A L A F I D E S.

M A N V S.

M A N D A T V M.

Secus

M A T E R.

M A T R I M O N I V M.

OFFICIALIS.

OFFICIVM.

ORIGINALE.

P

PACTVM.

PAPA.

P E C V N I A.

P E N S I O.

P E N S I O N A R I V S.

P E R I T V S.

P E R S O N A.

PERTINENTIA.

PETITIO.

PETITORIVM.

POENA.

PONTIFEX.

POSITVS IN CONDITIONE.

POSITIONES.

POSSESIO.

Pos-

POSSESSOR.

POTESTAS.

PRÆCEDENTIA.

PRÆCEPTVM.

PRÆDIVM.

PRÆIVDICIVM.

PRÆLATVS.

PRÆLEGATVM.

PRÆSCRIPTIO.

PRÆSENTATIO.

Præ-

PRÆTENSIO.

PRETIVM.

PRIMOGENITVRA.

PRINCEPS.

PRIOR.

Prin-

PRIVILEGIVM.

PROBATIO.

PROCESSVS.

PROCVRATOR.

PROCVRÆ MANDATVM.

PROŒMIVM.

PRODVCTIO.

Q

Quar-

RATIO.

RECEPTIO.

RECOGNITIO.

RECTOR.

RECVRSVS.

Red-

RESIGNATIO.

RESTITVTIO.

Secu-

Sen-

SEPARATIO THORI.

SEQVESTRVM.

SIGNATVRA.

SIMONIA.

Simo-

SIMVLATIO.

SOCIETAS.

SOCIETAS OFFICII.

SOLEMNITAS.

SOLVTIO.

S O L V I.

SVBROGATIO.

SVBSCRIPTIO.

SVBSTANTIA.

SVBSTITVTIO.

SVCCESSIO.

T

TACITVRNITAS.

TESTATOR.

TESTIS.

TRANSACTIO.

vti-

V

VACATIO.

VALIDITAS.

VALOR.

Valo-

munem

Ver-

ipsa

V R B S.

V S V R A.

V S V S.

V S V F R V C T V S.

V T I L I T A S.

V V L G A R I S.

V X O R.

INDEX DECLARATIONVM

Circa varios Textus Iuris Canonici, Imperialis, Variarum Constitutionum. Item circa Varia Statuta, Decisiones, & Doctores.

CIRCA VARIA CAPITVLA IVRIS CANONICI.

CIRCA VARIAS CONSTITVTIONES.

CIRCA DIVERSAS REGVLAS CANCELLARIÆ.

CIRCA VARIAS LEGES.

CIRCA VARIA STATVTA.

Sta-

FINIS.





